R.^mi P. F.

ANTONIJ
A' SPIRITV SANCTO

Carmelitæ Discalceati Episcopi Angolensis

DIRECTORIVM REGVLARIVM,

IN QVO

PRACTICABILIORES CASVS, TVM EX IVRE, TVM EX BVLLIS PONTIFICIIS,

Necnon Eminentiss. Cardinalium Declarationibus illustrantur, & iuxta regulam & Constitutiones Carmelitarum Discalceatorum accommodantur; vbi etiam multa de alijs Religionibus:

IN TRES PARTES DISTRIBVTVM,

QVARVM PRIMA AGIT

De Priuilegijs Regularium; Secunda de Obligationibus Religiosorum; Tertia de Regimine Prælatorum Regularium,

Accessere suis locis relatæ passim sententiæ damnatæ à SS. Pontif. Alexandro VII. & Innocentio XI. ab Auctore vbique reprobatæ.

VENETIIS, M.DC.XCVII.

Apud Nicolaum Pezzana.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

CENSVRA R. P. FR. EMANVELIS A CHRISTO quondam Theologiæ Moralis Lectoris, & nunc Collegij Carmelitarum Discalceatorum Conimbricensis Rectoris.

EX Commissione nostri Diffinitorij huius Prouinciæ Lusitaniæ, quod authoritate Pontificia, vices gerit Deffinitorij generalis, hanc primam Partem Directorij Regularium, à P. Fr. Antonio à Spiritu Sancto nostræ Sacræ Religionis alumno, & moralis Theologiæ Lectorem summo acumine elaboratam lustraui, eamque vndequaque lucidissimis radijs splendentem & luce, & encomijs dignam censui, vtpote in qua nihil sacræ fidei absonum, nihil rectis moribus dissonum inueni, quin potius breuissimè totam materiam Priuilegiorum regularium accuratè expendit, breuissimè disputat, & sapientissimè resoluit, & quod magis est, quæ in plurimis voluminibus dispersa continentur, hic miro ordine coagulata reperiuntur; quare summam inde vtilitatem cunctis studiosis emanaturam audeo certe polliceri: Datum in hoc nostro Conimbricensi Carmelo.

Censura Reuerendissimi Patris Fr. D. Sebastiani à Conceptione quondam non semel huius Carmelitanæ Prouinciæ Prouincialis dignissimi nunc Cœnobij Vlisiponensis Præfecti, & Ecclesiæ Meliaporensis Episcopi designati meritissimi.

EX Commissione nostri Diffinitorij hanc primam Partem Directorij Regularium per P. Fr. Antonium à Spiritu Sancto nostrę sacræ Religionis Alumnum, & Theologiæ Moralis Primarium Lectorem compositam, non sine magna animi voluptate reuolui; Et præclarum sane opus mihi visum fuit, mira enim scientia, claritate, & breuitate, in exiguo volumine totam priuilegiorum materiam comprehendit. Vnde meretur eius Author, vt omni fauore, & beneuolentia tractetur, vt sic alios sui ingenij fœtus in lucem proferat, inde enim magnus Religioni honos, & toti Christianæ reipublicæ fructus emanabit, ita censeo, in hoc nostro Cœnobio Vlisiponensi.

Reuerendissimo Præsuli, & colendissimo Patri nostro Fr. D. Sebastiano à Conceptione, Carmeli Excalceati in Portugalliæ regno semel, bis iterumque Prouinciali meritissimo, totius Ordinis non semel Diffinitori generali, huius Prouinciæ vnico Theologiæ Magistro, Meliporensi Ecclesiæ Episcopo designato dignissimo.

HÆsitant aliqui, Reuerendissime Parens, de eligendo à se Patrono; de à me quærendo non hæsitaui ego: hæsitant illi, aut quia multos cum habeant, cuius tutelam quærant, non deliberant, aut quia forsan, si generosos, strenuosque sciant, dum tamen literariam Palæstram intrare satagunt, de scientiarum Patrocinio addubitant: non hæsitaui ego, qui nec alium abs te, Reuerendissime Pater, agnosco Patronum, nec scientijs constipatum fautorem, etsi meridiana luce quærerem, inuenirem. Ergo hæreant ipsi, & ambigui huc illuc distrahantur, ego indubius tuum quæro, quæramque fisus Patrocinium, nec dubitare potui de sacrando munusculo quem debui, si enim non dubitant flumina ad mare vnde exeunt reuerti, feruntur imò naturali pondere, quomodo ambigeret riuulus iste meorum tantillus studiorum, ad mare vnde exiuit remeare? reuertitur ergo nunc labore conceptus, vt iterum fluat in lucem, luce tua perfusus, & meritò, ad quem enim iret scientiæ partus nisi ad scientiarum Patrem? ad quem iret Religiosorum Directorium, nisi ad Religiosorum Ductorem? ad quem iret priuilegiorum ampla congeries nisi ad Præsulum amplissimum verticem? alios quærant alij; te solum quæro. Vnicum tutelarem agnosco firmissimum dum scio, vnicum dixi, inuidus quem nemo negabit: Vnicum enim sacræ Theologiæ magistrum te nostra fatetur Prouincia, & tota confitetur Lusitania, nec abluse, etenim magnus ille, & Theologorum maximus Doctor Pater Franciscus Suarius Granatensis Ciuitatis laus, & Conimbricæ Ciuitatis lux, solitus erat dicere dum docentem audiret te vnicè ad docendum natum. Quod enim de se protulit Christus, hoc de te Suarius, ille se ad veritatem docendam natum, natum te ad scientias docendum, ad quid mirum? Vnicum se dixerat Christus magistrum, vnicum & magistrum te nostra Prouincia dicit. Quotquot enim in ea floruerunt, & deinceps florebunt, à te emendicata luce discipuli promanarunt audiendo, loquendoue luculenta commentaria, quibus viginti ferè annorum spatio, omnes Diui Thomæ partes elucidasti;

cidasti; Proh dolor? quis talia fando temperet à lachrymis? quas literaria respublica eis ob tuam humilitatem, ne dicam ob Prælatorum incuriam spoliata, merito te fiet, O videant lucem, vt mundo proferant lucem sicque iure solem sua sydera norint. Agnoscit indubiè Religio, quæ inde ad Præfecturam aduocauit, vt quem à scientiæ magisterio eriperet virtutis magistratui destinaret: quare non semel totius Ordinis Generalis Diffinitor creatus, bis, iterumque Lusitani Regni Prouincialis electus (Minora taceo) quia solum ad maiora genitum video. Quapropter Felicissimus Rex noster Ioannes quartus, magnus virtutum Trutinator, te ad sacram Meliporensis Episcopatus infulam, etsi renitentem aduocauit, humilibus postulationibus non acquieuit, supremo acquieuisti imperio, non honoris auidus, sed vt est notorium, voto perobligatus, quo te adstrinxeras, si quando Orientis pro fide propugnanda tibi ostium peruium adesset, commeandi ibi, cominus sedentibus in tenebris, & vmbra mortis fidei lucem afferres. Faxit Deus, vt vita virtutis tuæ voto, & dilectionis nostræ votis respondeat, & in desideriorum monumentum paruulum hunc magni amoris signum suscipe sospes, & in æternum, viue & Vale.

Humilis Filius, & subditus, FR. ANTONIVS A SPIRITV SANCTO.

APPROBATIO.

FR. Sebastianus à Conceptione Prouincialis, Fratrum Discalceatorum Ordinis B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo Primitiuæ obseruantiæ in hoc Portugalliæ Regno, de assensu sex Patrum Conciliatorum, qui authoritate Apostolica, vices habent nostri Definitorij generalis, tenore præsentium licentiam & facultatem concedimus Patri Fratri Antonio à Spiritu Sancto, Theologiæ Moralis Primario Lectori nostræ Sacræ Religionis, vt habitis necessarijs licentijs possit typis mandare librum cuius titulus est (Directorij Regularium de Obligationibus Religiosorum Pars tertia) quippè qui authoritate nostra examinatus, & approbatus fuit à viris litteratis nostræ sacræ Religionis. In quorum fidem præsentes litteras manu nostra, ac Secretarij nostri nomine subscriptas, sigillique nostri officij impressione munitas fieri iussimus, in nostro Conuentu Vlisiponensi.

FR. SEBASTIANVS à CONCEPTIONE, *Prouincialis.*
FR. RODERICVS AB INCARNATIONE, *Secretarius.*

Censura P. Fr. Andreæ à Regibus Theologiæ Primarij Lectoris Carmelitarum Excalceatorum in hanc secundam Partem Directorij Regularium.

PRæclarum hoc opus, quod intitulatur Pars secunda Directorij Regularis, tract. 3. de Obligationibus Religiosorum, à P. Fr. Antonio à Spiritu Sancto, in nostro Viennensi Collegio Moralis Theologiæ Primario Lectore editum, iussu nostri Definitorij, summa cum animi voluptate, nec minori iudicij admiratione attente legi, curiose inuolui. Legi quidem voluptate, qua vidi vastam, & diffusam satis materiam, apud multo methodi orbam, hic sic ordine digestam, sic serie dispositam, sic naturali cadentia sitam, vt in singulis, & in omnibus in partibus, & in toto, discriminis lepor, & ingenij venustas optimè niteant. Admiratione volui, quia reperi, nimis confusam, & difficultatibus implicatam rerum congeriem sic patenter explicatam, sic luculenter resolutam, sic clare elucidatam, vt in difficultatibus exponendis acuitas, & in enodandis claritas Authoris, resplendeat. Ergo subditorum obligationes, & Prælatorum regimen plenis numeris nihil addendum, nihil adimendum linquens Author absoluit; Ita vt veneratione, non censura egeat; Nec quisque quibus offendat in hoc tractatu inueniet, nec inueni ego; immò laudanda omnia, & digna, vt in lucem prodeant, vt omnibus prosit: subditis quidem ad moderationem, & Prælatis ad temperiem. Sic iudico in hoc nostro Collegio D. Ioseph Carmelitarum Excalceatorum. Conimbricæ.

FR. ANDREAS A REGIBVS.

APPROBATIO.

LEgi opus inscriptum (R. P. F. Antonij à Spiritu Santo, Carmelitæ Discalceati Lusitani Theologiæ Moralis, Primarij Lectoris Directorium Regularium.) nihilque in eo deprehendi, quod non procedat directè, & iuxta fidei orthodoxam, honestorumue morum normam. Quapropter prelo & luce publica dignum illud iudicaui ego infrascriptus Facultatis Parisiensis Doctor Theologus Lugd.

FR. CYRILLVS MOREL, *Carm. Lug. Prior.*

AD

AD LECTOREM.

EN habes (studiose Lector) primam Partem nostri Directorij Regularium, maiori quo ego studio potui elaboratam; continet totam materiam priuilegiorum; opus sanè his temporibus perdifficile, propter innumeras priuilegiorum reuocationes, quæ hanc materiam obscuram reddiderunt; inter has tamen densas priuilegiorum tenebras, ea breuitate, & claritate qua potui Bullas ab oraculis segregaui, & quæ in suo robore, quæ vero reuocata distinxi, vbi etiam quæ oracula fuerint reuocata, & quæ in suo vigore existant. Deinde omnium Doctorum recentiorum opiniones, breuiter, fideliter tamen, propono. Aduerte tamen me non illorum omnium opiniones approbare, sed quasdam sequor, quasdam impugno, quasdam tantum vt probabiliores in illorum Doctorum sententijs admitto; Vnde illas tantum opiniones meas iudicabis, quas ego absolutè defendo. Cæteras quas refero suæ probabilitati, vel falsitati relinquo, licet etiam admittam vt probabiles posse defendi, vtinam hæc in laudem Dei, & vtilitatis suæ cedant. Vale.

DOCTOR LAVRENTIVS SARAYVA DE CARVALHO
Regius Senator, ad Librum & Authorem.

HIC liber (Antonij) diuina oracula pandit
Illustrans dubias (quæ latuere) vias:
Difficiles aditus si qua labyrinthus obumbrat
Tila per ambages Thesæus ipse regis.
Quis laudare tuum poterit sine numine librum?
Emendare minus; sed venerare magis.
Cum tot Pontificum sacrata arcana resoluis,
A cælo lapsum suspicor esse librum?
Te duce iam poterit numerosa per æquora vectus
Nauta tenens librum soluere vela noto.
Si fortuna libro non præmia digna rependat
Quod fortuna negat, det tibi fama. Vale.

Religiosissimo R. P. Fr. Antonio à Spiritu Sancto, Moralis Theologiæ Primario emeritissimo, Librum in lucem edenti,

DIRECTORIUM REGULARIUM, INSCRIPTUM,

E N C O M I U M.

A R. P. IOANNE DE CARVALHO Societatis IESU, Philosophiæ Magistro Sapientissimo.

DUm sacra Relligio, tam docta volumina versat,
Dixit ab Authoris nomine numen habent:
Non excellit opus, studioue, aut arte magistra,
Attulit è Cælo Spiritus alter opem.
Spiritus Æthereus, credo, fuit ille Magister;
In libro humana plus nitet arte labor.
Nec, tibi docte Pater sine numine nomina fulgent;
Nomen, ut ille dedit, sic dedit ingenium.
Ficta Syracusij sileant miracula vitri,
Maiora ingenij dat documenta liber.
Illud Olympiacos licet orbe recluserit orbes,
Alter in hoc libro clausus Olympus adest:
Iupiter in vitro dum cerneret æthera, risit;
Quod ficta ingenium redderet arte polum.
Hos tamen ingenij si cerneret ille labores,
Diuinam humana nosceret arte manum.
Hic non plus ultra studij, doctique laboris,
Clauditur, excoleret non ita Pallas opus.
Iura licet pereant, & sancti Regula moris,
Inuenies vno perdita quæque libro.
Scilicet & regimen, priuataque aura, rigores,
Quos tolerare habitus relligione monet,
Hoc Triplici cælum diuisum est ordine Libro,
His spatijs, & non amplius astra patent.
Iuge volumen eris doctissima norma virorum,
Virtutum exemplar nec minus Author erit.
Pagina quæque viam Cæli mihi monstrat, at Author
Hac iter exemplo me monet ire suo.
Hac iter Empyrei, Cælum hoc ducente magistro
Ibimus, ante alios hic mihi Ductor erit.
Ah licet solitos gens relligiosa, tenores
Huius ad exemplum composuisse tuos.
Ergo neu dubites mandare volumina prelo
Docte Pater, Mundus, sic bene doctus erit.

INDEX

INDEX

Tractatuum, Disputationum, Sectionum, & Paragraphorum, qui in hac prima Parte continentur.

TRACTATVS PRIMVS.

De Priuilegijs Regularium.

DISPVTATIO I.

De Regularium Priuilegijs in communi.

TRACTATVS II.

De priuilegijs Regularium in speciali tam in ordine ad ipsos regulares, quàm sæculares.

DISPVTATIO I.

De Priuilegijs Prælatorum regularium in ordine ad suos subditos & cætera pertinentia ad religionem.

DISPVTATIO II.

De Priuilegijs regularium in ordine ad se ipsos.

DISPVTATIO III.

De priuilegijs regularium in ordine ad sæculares.

pectu

DISPVTATIO IV.

De priuilegijs quibus gaudent regulares in partibus hæreticorum seu infidelium in ipsorum conuersione laborantes.

DISPVTATIO V.

De indulgentijs concessis regularibus & eorum Ecclesijs pro sæcularibus vbi etiam de medalijs imaginibus; & camandulis.

INDEX

Disputationum, Sectionum, & Paragraphorum, qui in hac secunda Parte continentur.

TRACTATVS III.

De Obligatione Religiosorum ratione status Religiosi.

I N D E X

Disputationum, Sectionum, & Paragraphorum, quæ in hac tertia Parte continentur.

TRACTATVS IV.

De Regimine Prælatorum Regularium.

DISPVTATIO I.

De dignitate, & iurisdictione Regularium.

DISPVTATIO II.

De officio, & dignitate, & potestate Prouincialis.

DISPVTATIO III.

De visitatoribus Regularibus.

DISPVTATIO IV.

De officio, dignitate, & obligationibus Prioris localis.

DISPVTATIO V.

De Commissarijs, Vicarijs tam generalibus, quàm prouincialibus; vbi etiam de Vicarijs localibus, & superioribus.

DISPVTATIO VI.

De Diffinitoribus & Deffinitorijs tam Generalibus, quàm Prouincialibus.

DISPVTATIO VII.

De Procuratoribus Regularibus.

DISPV-

DIRECTORII REGVLARIVM PARS PRIMA; DE PRIVILEGIIS IN COMMVNI, & in Particulari.

TRACTATVS PRIMVS.

De Priuilegijs Regularium in Communi.

PROOEMIVM.

DIfficilis valdè materia de Priuilegijs ſemper mihi viſa eſt, tam ob eorum vaſtitatem, quam ob eorum multiplicem reuocationem; attamen hæc ipſa difficultas, quæ ſæpè multis inſuperabilis viſa eſt, tantum abeſt, vt nos deterreat ab hoc opere, quin potius non impellit illud aggredi; Vnde in hoc primo Tomo huius Directorij diſputabimus de Priuilegijs Regularium tam in Communi, quàm in Particulari, quibus Religioſi noſtri vti poſſint tuta conſcientia; In alijs verò duobus Tomis, quia in hoc volumine continentur, in vno de ſtatu, & obligationibus Religioſorum agemus, in altero verò de Regimine Prælatorum: Diuidam autem hunc primum Tomum in duplicèm Tractatum, primum vnica diſputatione de Priuilegijs in communi complebo; Secundum verò in quinque diuidam diſputationes. Prima de Priuilegijs Prælatorum Regularium in ordine ad ſuos ſubditos, & cæteris pertinentibus ad Religionem. Secunda erit de Priuilegijs Religioſorum non Prælatorum in ordine ad alios Religioſos eiuſdem ordinis, præcipuè Carmelitarum diſcalceatorum. Tertia de Priuilegijs quibus ipſi Carmelitæ, & cæteri, qui cum eis communicant in Priuilegijs, poſſunt vti reſpectu Sæcularium. Quarta de Priuilegijs Miſſionum. In quinta denique agemus de Indulgentijs quibus, hodiè fruuntur noſtri Religioſi, & cæteri communicantes.

DISPVTATIO VNICA.

De Priuilegijs Regularium in Communi.

CVm de Priuilegiorum Regularium in ſpeciali explicatione calamum mouere, in ſequenti Tractatu decreuerim; prius de Priuilegijs in Communi, Communes Regulas, & ab approbatis Doctoribus acceptas explanare, mihi viſum eſt, propter clariorem notitiam dicendorum; tum quia id ordo diſputationis expoſtulat, quia tamen in his, quæ ad priuilegia in communi ſpectant, conformior eſt Doctorum conſenſus, ideò breuius in hac diſputatione immorabimur. Quidquid tamen ad priuilegiorum in communi intelligentiam neceſſarium eſt, non omittemus. Si igitur.

SECTIO I.

Quid, & quotuplex ſit priuilegium.

1 *Quid ſit priuilegium.*
2 *Quotuplex ſit priuilegium.*
3 *Priuilegium ſcriptum quid ſit.*
4 *Quæ ſufficiant ad probanda priuilegia in foro externo.*
5 *Priuilegium reale, & perſonale quid ſint.*
6 *Quomodo differant priuilegium reale, & perſonale.*
7 *Priuilegium gratioſum quid ſit.*
8 *Priuilegium remuneratorium quid ſit.*
9 *Priuilegium fauorabile quid ſit.*
10 *Priuilegium odioſum quid ſit.*
11 *Omnia priuilegia regularium ſunt fauorabilia.*
12 *Priuilegia regularium habentur, ac ſi eſſent leges inſerta in corpore iuris.*
13 *Priuilegia ante conceſſionem aliquando ſunt contra ius commune, conceſſa tamen ſunt de iure communi.*
14 *Quid ſit priuilegium conuentionale, quid priuilegium purum.*
15 *Quid ſit priuilegium temporale, quid perpetuum.*
16 *Omnia priuilegia regularium ſunt perpetua.*
17 *Quid ſit priuilegium pro foro interno, quid pro foro externo.*
18 *Priuilegia regularium ſuffragantur pro vtroque foro.*
19 *Quid ſit priuilegium affirmatiuum, quid negatiuum.*
20 *Quid ſit priuilegium ad inſtantiam, quid ex motu proprio.*
21 *Quid ſit priuilegium inſertum in corpore iuris.*
22 *Quid ſit priuilegium extra ius commune.*
23 *Quid ſit priuilegium in bonum commune, quid in priuatum.*
24 *Ad licitam conceſſionem priuilegij requiritur cauſa, non tamen ad validam.*

25 *Qua promulgatio in priuilegijs requiratur, & sufficiat.*
26 *Ad valorem priuilegij non est necesse, vt per formalia verba derogetur ius commune, quando priuilegium sine illius derogatione nullum potest habere effectum.*
27 *Secus si sine illius derogatione aliquem potest habere effectum.*
28 *Quando ius commune priuilegio resistit, requiritur illius derogatio, vbi etiam.*
An priuilegium habeat vim antequam acceptetur ab ipso priuilegiato, vel certè ab ipsius nuntio, aut procuratore ad id misso, vbi etiam inueniet.
An ad vsum priuilegij requiratur notitia priuilegij etiam respectu illius in cuius damnum cedit priuilegium.

1 DIco primò, Priuilegium est lex priuata aliquod speciale be-
neficium concedens, dicitur lex non quia priuilegium
propriè sit lex, sed quia quamdiù durat instar legis obseruari de-
bet, alijsque necessitatem imponit, ne priuilegiato vsum priui-
legij impediant, dicitur priuata, quia non facit ius quoad omnes,
sed tantùm quoad illum, cui concessum est priuilegium, dicitur
aliquod beneficium speciale concedens, vt excludantur leges
pœnales, quæ licet concedantur in defensionem alicuius perso-
næ, non tamen aliquod per se beneficium concedunt, ita com-
muniter Doctores.
2 Dico secundò, Priuilegium est multiplex, aliud namque est
scriptum, aliud non scriptum, aliud reale, aliud personale, aliud
odiosum, aliud fauorabile, aliud gratiosum, & aliud remunera-
torium, aliud conuentionale, aliud purum, aliud perpetuum,
aliud temporale, aliud pro foro interno, aliud pro foro externo,
aliud affirmatiuum, aliud negatiuum, aliud ad instantiam, aliud
ex motu proprio aliud insertum in corpore iuris, aliud extra,
aliud in bonum commune, & aliud in bonum priuatum, de qui-
bus omnibus aliqua breuiter dicam.
3 Dico tertiò, priuilegium scriptum est illud, quod scriptura
exprimitur non scriptum verò est, quod conceditur sine scrip-
tura, siue id, fiat à superiore quod vocatur viuæ vocis oraculum,
siue per consuetudinem legitimè præscriptam, quæ consuetu-
do vim habet priuilegij Palaus *to.1 tract.3 disp.4 p.2.§.5. num.2.*
& alij communiter. An autem scriptura sit de necessitate priui-
legij, dico in foro conscientiæ non esse, nam Leo X. & Iulius II.
concesserunt Augustinianis, vt quibuscunque eorum priuilegijs
tam in iudicio, quàm extra fides adhiberetur, modo essent signa-
ta manu alicuius Notarij, vel Parochi, vel etiam sigillo Genera-
lis Ordinis firmata Cruz *lib.2.c.1.dub.2.concl.3.* Bordon. *tom.2.*
resol.52.n.52. Portel. *in dubijs regularibus verbo priuilegium, num.3.*
& cum multis Tamburinus *tom.1 disp.16.q.2.n.1.* Pro foro ta-
men externo requiritur, vt exhibeatur priuilegium in forma
4 probante, talis autem erit si notarij, vel alicuius Prælati manu,
vel in libris Ordinis instrumenta reperiantur confecta, immò
sufficit, vt priuilegium reperiatur in aliquo libro impressum: ita
fuit decisum per Sacram Rotam, vt cum Naldo, & alijs latè
probat Bordon. *sup.n.54.*
5 Dico quartò, priuilegium reale est illud, quod immediatè
conceditur alicui loco, dignitati, officio, Ecclesiæ, religioni, Mo-
nasterio, vel aliquibus personis ratione loci, vel alicuius rei. Per-
sonale verò est, quod conceditur personæ immediatè, hæc au-
tem persona debet esse vera, & non ficta, qualis est ciuitas, colle-
gium, vniuersitas, & similia; nam si fuerit ficta priuilegium non
est personale, sed reale, vtpotè perpetuum, sicut ipsa persona fi-
cta. Idem dicendum est, quando priuilegium conceditur alicui
in perpetuum, vel alicui, & eius hæredibus, vel successoribus, vt
notauit Felyn. *in c. quoniam.* Abbas cum Ancharrano *in reg priui-*
legium q.1. concl.33. Moronius *respons. 3.n.47.* contra naturam
namque priuilegij personalis est, vt sit perpetuum, vnde licet in
tali priuilegio nominetur aliqua persona, non nominatur, vt
subiectum priuilegij, nam hoc, tunc est genus ipsum, seu familia,
sed nominatur, vt persona à qua debet incipere vsus priuilegij.
6 Differunt autem in multis priuilegium reale, & personale,
nam reale conceditur personis non ratione sui, sed habito respe-
ctu ad dignitatem, officium, statum, religionem, &c. Personale
verò conceditur personæ ratione sui. Vnde priuilegium reale
transit de personam personam, & tamdiu durat, quamdiu durat
officium, religio, locus, status, &c. Personale verò cum persona
extinguitur, reale respicit bonum commune, personale bonum
priuatum. Vnde priuilegio reali non possunt particulares re-
nunciare, benè tamen personali; in dubio tamen an priuilegium
sit reale, vel personale censendum est personale, quando est con-
tra ius commune, vel tertij, si verò fuerit præter ius, & purus
fauor in dubio censetur reale, ita Miranda, Bona, Rodrig. Por-
tel. & alij, quos refert, & sequitur Bordon. *supra numer.14. &*
sequentibus.
7 Dico quintò, priuilegium gratiosum est illud, quod concedi-
tur gratis, idest, non habita ratione meritorum, siue illius cui
conceditur priuilegium, siue aliorum. Remuneratorium verò
est, quod conceditur ratione meritorum siue ipsius priuilegiati
8 siue aliorum. Hinc fit omnia priuilegia regularium esse remu-
neratoria, siquidem intuitu suorum meritorum fuere concessa.
Ita Peyrines *tom.3. priuilegior. cap.4. num.24 & tom.1 ad constitut.*
26. Leonis X. Bordon. *suprà numer. 26.*
Dico sextò. priuilegium fauorabile est illud, quod ita confert 9
fauorem priuilegiato, vt nulli alij conferat præiudicium, vt est
priuilegium audiendi Missam tempore interdicti; Odiosum ve-
rò est illud, quod vni confert fauorem, alteri verò præiudicium, 10
vt priuilegium non soluendi decimas, Suar. *lib.8. de legib. c.6.*
Hinc fit omnia priuilegia regularium esse fauorabilia, & nullo
modo odiosa, siquidem nemini inferunt præiudicium, non Pa-
pæ, quia ipse concedendo cedit iuri suo, non iuri Episcoporum,
vel Parochorum, nam læsio supponit actum iustitiæ, sed Papa
nullius iustitiam lędit, nam cum omnis potestas spiritualis ab il-
lo dimanet in alios, illam ampliare, & restringere potest per pri-
uilegia *c. ita dominus 7. dist.9.* Non iuri communi nam ipsa pri-
uilegia sunt ius commune: priuilegia namque toti religioni con-
cessa æquantur legi, & habentur, ac si essent inserta in corpore
iuris, Azor, Henriq. Salaz. Bonac. quos refert, & sequitur Tamb. 11
disp.16. quæsito 5.n.14 Sanch. *lib.8. de matrim. disp.1.n.13.* Rodrig.
quem refert, & sequitur Moronius *cons.99.n.119* Bordon. *sup.* 12
n.24. nam licet priuilegia ante concessionem dicantur odiosa, &
esse contra ius commune, concessa tamen sunt de iure communi
l.1.ff. de const. Princ. Grassis, Rota, Sanctarel. quos refert, & se- 13
quitur Moronius *sup. num.120.* ergò priuilegia regularium non
sunt odiosa, sed fauorabilia, vnde non strictè, sed latè sunt inter-
pretanda. Ita Bonac. Oldrad Sanch. Portel. & alij quos refert, &
sequitur Bordonus *sup. n.33.* Tambur. *suprà* & alij.
Dico septimò, priuilegium conuentionale est, quod concedi- 14
tur interueniente pacto, seu conuentione. Purum verò est, quod
absolutè conceditur absque onere alicuius operis faciendi.
Dico octauò, priuilegium perpetuum est, quod conceditur si- 15
ne limitatione temporis, vel conceditur rei, quæ ex se est perpe-
tua, quale est, quod conceditur dignitati, ordini, Religioni, Mo-
nasterio, &c. Temporale verò est, quod conceditur siue cum li-
mitatione temporis, siue alicui personæ particulari, siue cum
aliqua conditione, vt impleta, priuilegium cesset. Hinc fit omnia 16
priuilegia religionibus concessa esse perpetua, non enim concessa
fuere alicui personæ particulari, sed religioni, quæ cum sit per-
petua, eodem modo priuilegia erunt perpetua.
Dico nonò, priuilegium pro foro interno est, quod non opera- 17
tur quidquam pro foro externo; priuilegium verò pro foro ex-
terno est, quod suffragatur pro vtroque foro, vt sunt priuilegia
regularium, quę pro vtroque foro conceduntur, vt patet ex Bul- 18
la Pauli IV. qui cum Greg. XIII. Sixto V. & Clemente VIII. con-
cessit, vt possint illis vti tam in iudicio, quàm extra, tam in foro
conscientię interno, quàm externo, vt notauit Bordon. *tom.2. resol.*
52.n.144. Priuilegium verò affirmatiuum est, quod concedit fa- 19
cultatem agendi; negatiuum verò, quod dat licentiam omitten-
di. Item priuilegium ad instantiam est, quod conceditur ad ali- 20
cuius petitionem: priuilegium verò ex motu proprio, est quod
fit ex Principis arbitrio: quid autem importet hæc Clausula,
motu proprio, *infrà* dicemus.
Dico decimò, Priuilegium insertum in corpore iuris est il- 21
lud, quod conceditur in iure, siue antiquo. siue nouo, Triden. il-
lud vero, quod continetur in Bullis priuatis, vel alijs similibus
instrumentis dicitur extra ius. Tandem priuilegium in bonum 22
commune est, quod proximè respicit communitatem, quale est
priuilegium Canonis, *Si quis suadente.* Priuatum verò est, quod
respicit bonum personæ priuatæ esto vltimatè referatur in bo-
num commune, quatenus bono communi expedit priuilegia 23
concedi indigentibus, ac personis dignis.
Dico tandem ad licitam concessionem priuilegij non tamen 24
ad validam requiritur causa, prima pars probatur: nam vel priui-
legium est contra ius commune, & tunc si non datur causa non
seruaret Princeps iustitiam distributiuam, si sua voluntate ali-
quos eximeret à communi lege, vel est purus fauor, & tunc si
non datur causa argueretur Princeps prodigalitatis. Palaus *tom.*
1 tract.3. disp. 3. nu.1. Quoad secundam verò partem patet, nam
semper est de re, quæ solùm à voluntate legislatoris pendet Sa-
laz. Sanch. quos refert, & sequitur Palaus *sup. n. 2.*
An autem requiratur aliqua promulgatio priuilegij, vel noti- 25
tia illius, vt priuilegium sit validum. Dico, quod vel priuilegium
conceditur per leges vniuersales, vt est, quod habetur *in c. si quis*
suadente, vel per indulta particularia concessa particularibus
personis, communitatibus. religionibus, &c. Si primùm, priuile-
gium debet promulgari; si secundùm, non est necessaria promul-
gatio propriè dicta, sed sufficit, quod suo tempore publicetur per
authentica instrumenta, vel æquiualentem probationem, Por-
tel. *verbo priuilegium numer. 9.* Suar. & alij. An autem requira-
tur notitia priuilegij in priuilegiato, vt illo possit vti, *infrà* di-
cemus.
Si tandem quæras, an ad valorem priuilegij requiratur, vt per 26
formalia verba derogetur iuri communi. Respondeo negatiuè.
Ita Suar. *lib.8. de legibus cap.27. numer.8.* Palaus *tom.1. tractat.3.*
disput.4. part.10. num.9. Portel. *verbo priuileg. numer.13.* & cum
alijs Tamburin. *tom.1. disput.16 quæsito 7. numer.2. & 3.* Ratio
est, quia Princeps concedendo priuilegium contra ius commu-
ne, præsumitur velle illud derogare, cum non debeat præsumi
Pontificem ius commune ignorare, sed potius illud scire *cap. in*
his

bis de priuil. sed hæc doctrina debet intelligi, dummodo priuilegium non possit habere effectum saluo iure communi, nam si potest habere effectum saluo iure communi, tale ius semper
28 saluandum est, vt colligitur *ex c. in his de priuil.* Portel *sup.* Item debet intelligi dummodo ius commune priuilegijs non resistat reuocando, seu derogando illa, nam tunc debet priuilegium, vt huic iuri sic fortificato deroget, facere mentionem illius, ita Pelis. Suar. quos refert, & sequitur Castro Palaus *suprà*.

An autem priuilegium habeat vim, antequam acceptetur ab ipso priuilegiato, vel ab eius nuntio, aut procuratore ad id misso Dico quod licet Princeps ita possit concedere priuilegium, de facto tamen regulariter nunquam illud concedere hoc pacto, sed ad illo vtendum requiritur aliqua notitia, vel acceptatio saltem per procuratorem, vel epistolam; ita cum Suar Peliz. *tract.8. c. 1. n.10.* Hoc tamen non habet locum in priuilegijs regularium concessis religioni; quippè, quæ censentur acceptata à tota religione, cui primo concessa sunt, eique benè nota sunt. Vnde ignorantia illorum non potest religiosis particularibus nocere, vt illis non possint vti, vt *infr.* dicemus, Peliz *sup. n.11.*

An verò ad vsum priuilegij requiratur etiam notitia priuilegij etiam respectu illius, in cuius damnum cedit ipsum priuilegium. Respondeo negatiuè etiamsi tale priuilegium concessum sit per modum constitutionis, ac insertum in corpore iuris: ita cum Menoch. Sanch. Peliz. *sup. n.12.* priuilegium enim directè conceditur, in fauorem priuilegiati, ac proinde sufficit, quod ei intimetur, ab eoque acceptetur. Imò addit Bordon. *tom.2. ref.12. n.57.* quemlibet religiosum posse acceptare priuilegium fauorabile religioni, nisi obstent specialia statuta religionis, vel obstet tenor ipsius priuilegij, per talem enim acceptationem nullum præiudicium infertur religioni.

SECTIO II.

De varijs priuilegiorum formis.

29 *Quæ differentia detur inter priuilegia ex motu proprio, & ad instantiam.*
30 *Priuilegium rigorosè conditionatum non seruata conditione tollitur.*
31 *Secus si tantùm est modus, non rigorosa conditio.*
32 *Quando dicatur priuilegium rigorosè conditionatum.*
33 *Quid sit priuilegium ad instar & quid operetur.*
34 *Aucto, vel diminuto, vel reuocato exemplari non tollitur, nec reuocatur, aut minuitur priuilegium ad instar, nam priuilegium ad instar tantùm pendet ab exemplari in fieri non tamen in conseruari.*

29 PLuribus modis conceduntur priuilegia. Primò, motu proprio, quando scilicet Princeps ad illa concedenda non mouetur precibus alicuius, sed ex sua mera voluntate concedit. Secundò, ad instantiam partis, differunt tamen maximè, nam concessum motu proprio est magis fauorabile, excludit suspectionem subreptionis, non operatur priusquam innotescat priuilegiato, non est subreptitium etiam si in petitione non exprimantur, quæ ius commune, aut stylus Curiæ iubent exprimi, quę tamen omnia in contrarium accidunt in priuilegio concesso ad instantiam partis Laym *lib.1 tract.4. c.23. n.8. & 9.* Suar. quem refert, & sequitur Portel. *in dubijs reg. verb. priuil. n.10.*

30 Tertiò, conceditur priuilegium absolutè nullam conditionem exigendo. Quartò, cum conditione, quæ si fuerit rigorosa conditio, illa non seruata tollitur priuilegium, dixi, si fuerit rigorosa conditio, nam aliquando tantùm est modus accidentalis, qui tantùm ad solemnitatem, non verò ad valorem priuilegij
31 postulatur; tunc autem intelligetur esse rigorosam conditionem, quando res facienda pręscribatur ante effectum priuilegij, secus dicendum est, si opus præscribatur post effectum priuilegij, vt si concedatur indulgentia, vel absolutio à reseruatis in-
32 iunctis aliquibus pijs operibus, nam tunc talis conditio tantùm est modus, & spectat ad formam accidentalem, nisi verba priuilegij manifestè extent, Suar. *lib.8. de legib. c.13. n.45.*
33 Quintò conceditur priuilegium ad instar, hoc est ad imitationem alterius; hoc autem priuilegium ad instar concedit omnem fauorem, & gratiam formaliter concessam in suo exemplari cum eadem extensione, vel restrictione non maiori, vel minori, nec aucto, vel diminuto, vel reuocato exemplari augetur, diminuitur, vel tollitur priuilegium ad instar, vel è contra, nam priuilegium ad instar tantùm pendet ab exemplari in fieri, non verò in
34 conseruari, est enim priuilegium distinctum ab illo, ita communiter Doctores apud Portel. *sup. verbo priuilegium n.17.* Tandem conceditur priuilegium per confirmationem, vel communicationem, vel inuocationem, sed de his modis *in seqq.* agemus.

SECTIO III.

De communicatione priuilegiorum.

35 *Communicatio priuilegiorum quid sit.*
36 *Communicatio priuilegiorum datur inter mendicantes.*
37 *In quibus priuilegijs communicent mendicantes cum alijs.*
38 *Nullum datur priuilegium siue per Bullam siue per oraculum, si reale est, quo non possint vti mendicantes.*
39 *Quam communicationem habeant religiones non mendicantes.*
40 *In quibus detur communicatio, & quomodo sit intelligenda.*
41 *Communicatio non datur in priuilegijs repugnantibus regulari obseruantiæ, vel religionis statutis.*
42 *Priuilegium vni priuato religioso concesso, non communicatur alijs.*
43 *Idem dicendum est de priuilegijs ad certum tempus concessis Ecclesijs.*
44 *Idem dicendum est de priuilegijs concessis ob aliquam specialem rationem.*
45 *Idem dicendum est de Altaribus priuilegiatis ob aliquam specialem rationem.*
46 *Secus dicendum est de indulgentijs perpetuis, & quæ continent generalem rationem.*
47 *Indulgentia septem Altarium omnibus mendicantibus communicatur.*
48 *Translato festo alicuius sancti quomodo transferatur indulgentia.*
49 *Priuilegia etiamsi habeant clausulam negatiuam communicationis, adhuc communicantur à mendicantibus.*
50 *Idem dicendum est de priuilegijs concessis cum limitatione, vt illis non vtantur religiosi sine licentia, nam alijs mendicantibus sine restrictione communicantur.*
51 *In communicatione tantùm communicatur ius vtendi non verò vsus, vel non vsus, aut abusus.*
52 *Omissio priuilegij quoad religionem cui primo concessum fuit non proinde quoad communicantes amittitur.*
53 *In communicatione priuilegiorum non communicantur pœnæ respectu religiosorum.*
54 *Benè tamen opposita respectu sæcularium.*
55 *Onus appositum in priuilegio, si concernat religioni in communi venit in communicatione priuilegiorum.*
56 *In communicatione priuilegiorum veniunt omnes exemptiones etiam à decimis.*
57 *Quando agitur de causa pia, & in fauorem religionis priuilegia latè sunt interpretanda.*
58 *Religiosi communicantes possunt vti priuilegijs communicatis in iudicio contra religionem, cui primò concessa fuerunt talia priuilegia, si fuerint rei vel agant de damno vitando.*
59 *Secus dicendum est de familiaribus monasterij contra ipsum Monasterium, à quo priuilegia participant.*
60 *Cessante priuilegio, vel indulto quoad religionem cessat quoque quoad eius familiares.*

DIco primò. Communicatio priuilegiorum consistit in hoc, 35
quod concessa vni Ordini, etiam in specie intelligantur concessa alijs ordinibus, ac si nominatim eis concessa fuissent, ita vt nec per reuocationem, nec limitationem factam illi religioni, cui tale priuilegium concessum est, communicanti censeatur reuocatum, limitatum, aut restrictum: ita communiter DD. apud Portel. *sup. verbo priuil. n.22.* & hoc siue talis religio, cui priuilegium primò concessum est, tale priuilegium acceptauerit, siue non, Bordon. *tom.2. ref.52. n.88.* Nald. *verbo priuilegium n.51.*

Hæc autem communicatio tam quoad priuilegia concessa, 36
quàm concedentia, certum est dari inter omnes mendicãtes Hospitalibus, confraternitatibus, Congregationibus, &c. Ob varias concessiones, quas refert Rodr. *to.1. q.15.* præsertim ex Bulla Pij V. & ex Bulla Leonis X. quas refert Tamb. *to.1. disp.17. quæsito 2. n.8.* & quoad nostros patet ex Bulla 1. & 2. Clemen. VIII. in nostro compendio, fuitq; pluries hęc communicatio priuilegiorum ca- 37
nonizata In Sacr Rota, ex quibus constat nullum esse priuilegiũ in vigore, & firmitate siue concessum per Bullam, siue per oraculum, vt cum Syluio notauit Peliz. *tr.8. c.1. n.91.* pro quibuscunque regularibus, Congregationibus etiam S. Philippi Nerei, vel 38
Hospitalibus, aut Cõfraternitatibus, quo non possint vti religiosi, & alij similiter communicantes, vt etiam notauit Vrban. *1. p. tr.2. c.3. reg 9.* nisi aliàs habeãt restrictionem, vt habent Patres Societatis, vt notauit Peliz. *sup.* qua tamen carẽt nostri. De alijs verò Ordinibus mendicantibus prolixum esset recensere, quibus communicent priuilegijs, vnde si hoc scire desideras consule Tamb *to.1. disp.17. quæsito 1.* vbi latè hãc materiam prosequitur. 39

Dico secundò. Hæc communicatio priuilegiorum currit de 40
Prælatis ad Prælatos, de fratribus priuatis ad fratres priuatos, de Conuentibus ad Conuentus, de Festiuitatibus ad Festiuitates: ita declarauit, & concessit Prædicatoribus Iulius II. Bulla 18 & Sixtus IV. Bulla 4. apud Cruz *de priuil. c.4.* Vnde priuilegium concessum vni Prouinciæ, vel Conuentui extenditur ad totum Ordinem, ita concessit per Bullam Pius IV. Fratribus S. Hieronymi, & Paulus III. per aliam Bullam Congregationi S. Iustinæ, vt testatur Pelizarius *supra num. 43.* & Gregorius XIII. & Cle- 41
mens VIII. & Sixtus V. In Bullis, quas refert Bordon. *tom. 2. resolutio. 52. numer. 54.* Hæc tamen communicatio tantùm debet intelligi in priuilegijs non repugnantibus obseruantiæ

prædictorum Ordinum, vel eorum statutis, vt expresse docet Sixtus IV. in Bulla aurea. Ita Suar. Portel, Rodrig. Lezana, quos refert, & sequitur Bordon. *sup. n.84.*

42 Dico tertiò, Priuilegium concessum vni religioso priuato, non communicatur alijs religiosis, nam talia priuilegia sunt personalia & comitantur personam, & cum ea extinguuntur, & vni erunt proficua, & alteri nocina. Ita Miranda, Portel. Lezana,
43 quos refert, & sequitur Bordon. *sup. n.73.* Idem dicendum est de priuilegijs concessis aliquibus Ecclesijs ad tempus determinatum, quare indulgentiæ concessæ aliquibus Ecclesijs per tot annos in honorem aliquorum Sanctorum non communicantur à regularibus.

44 Idem dicendum est de priuilegijs, quæ concessa fuerunt ob aliquam specialem rationem, vt quando indulgentia est concessa vni loco speciali, quia ibi est aliqua imago B. Virginis magnę deuotionis, quia ibi est specialis ratio illius loci, qua alij carent, Lezana, quem refert, & sequitur Bordon *sup. n.84.* Idem dicen-
45 dum est de Altaribus priuilegiatis ob speciales rationes talis Altaris, quia ibi est specialis concursus verbi gratia, qui mouet superiores, Peyrin. *tom. 1. ad constit. 8. Pauli III. n. 1.* Bordon. *supr.* Tambur. *tom. 1. disputat. 17. quæsito 2. num. 4.* Aliter dicendum
46 est de indulgentijs perpetuis, & quæ continent generalem rationem, nimirum, auxilium Sanctorum, augmentum Christianæ religionis, splendorem Ecclesiarum, nam hæ commu-
47 nicantur Bordon. *suprà num. 81.* Hinc fit, quod illa indulgentia septem Altarium, quam aliquæ religiones in specie impetrarunt pro suis Ecclesijs, omnibus communicari, Bordon. *suprà num. 82.*

48 Et hinc fortè colliges solutionem vnius difficultatis, de qua sæpè fui interrogatus, an translato festo alicuius Sancti quoad officium, transferatur etiam indulgentia. Respondeo namque, quod si indulgentia affixa sit tali diei, talis mensis, vel diei in quo mortuus est Sanctus, tunc non transferri indulgentiam; aliter dicendum est, quando conceditur pro festo talis Sancti sine determinatione mensis, vel diei, nam tunc translato festo transfertur indulgentia, cum ea concedatur pro die festo talis Sancti, & hic sit illius dies festus, in quo illius officium celebratur secundùm rubricas, ita Syluius, & vt probabile admittit Diana 6. *p. tract. 7. res. 31.* Bordon *tom. 2. res. 81. n. 25.* Fagund. quem refert, & sequitur Peliz. *tract. 8. c. 3. n. 227.*

49 Dico quartò, Priuilegia concessa alicui religioni cum clausula negatiua communicationis, ea non obstante adhuc sunt communicabilia. Ita Rodrig. *tom. 1. q. 55 art. 17.* Cruz *lib. 2 c. 4.* Diana *2. p. tract. 2. res. 81.* Vrbanus *tract. 2. p. 1. c. 3. reg. 1.* Licet contrarium teneat Suarez, quem refert, & sequitur Bordon. *tom. 2. res. 52. n. 86.* Ratio autem nostræ resolutionis est, quia sequentes Pontifices confirmarunt communicationes priuilegiorum inter mendicantes sine prædictis limitationibus, nec potuit prædecessor ligare manus successoris. Idem dicendum est de priuilegijs concessis alicui religioni cum limitatione, vt religiosi eo non vtan-
50 tur sine licentia sui superioris, nam alijs religionibus communicantur sine tali limitatione. Mirand. *tom. 2. quæst. 46. artic. 1.* Rodrig. *tom. 1 quæst. 55. artic. 17.* Portel *verbo priuilegium numer. 23.* Diana *supra resolution. 81.* Ratio autem est, quia communicatio fit in fauoribus, & gratijs non in restrictionibus, & limitationibus, quidquid cum alijs contradicat Bordon *suprà num. 86.*

51 Idem dicendum est de non vsu priuilegiorum, nam quando communicantur alicui religioni priuilegia alterius Ordinis, nõ communicantur illi vsus, vel non vsus, vel abusus talis priuilegij, sed tantùm ius vtendi. Vnde & si primus ordo cui tale pri-
52 uilegium primò concessum est, illud per non vsum, vel præscriptionem amiserit, adhuc secunda religio, cui fuit communica-
53 tum potest illo vti. Ita Miranda, Portel, quos refert, & sequitur Bordon *supra numero 96.* Rodrig. Sylu Suarez, Panorm. quos refert, & sequitur Peliz. *tract. 8. c. 1. n. 54.* Idem dicendum est de
54 pœnis contentis in priuilegijs respectu religiosorum vnius Ordinis, cui primò illa concessa fuere, nam hæ non extenduntur ad religiosos alterius Ordinis. Ita Rodrig. Mirand Portel, Lezana, quos refert, & sequitur Bordon. *suprà numero 93.* Dixi respectu religiosorum, nam si tales pœnæ latæ sint contra sæculares, tunc comprehenduntur in communicatione, nam sunt in
55 fauorem religionis, Lezana, Iobus, quos refert, & sequitur Bordon. *suprà.* Idem dicendum est, quando priuilegium continet aliquid odiosum, vel onerosum huic, vel illi religioso, si aliàs est in conseruationem religionis, nam talia priuilegia non sunt pœnalia, vel odiosa, sed fauorabilia religioni, quia per illa conseruatur disciplina regularis, Bordon. *suprà numero 93.*

56 An autem in communicatione priuilegiorum veniant exemptiones ab oneribus, & impositionibus, & decimis? De alijs exemptionibus, & oneribus, excepta solutione decimarum, affirmat cum multis Tamburinus *tom. 1. disput. 17. quæsito 3.* estque
57 decisum per Sacram Rotam, quam decisionem ibi refert Tamburinus, negat tamen cum eadem Rota de exemptione à decimis, sed contrarium sustinendum est, etiam de exemptione decimarum. Ita Cruz, Raphael de la Torre, Lezana, Philippus de Cruz, Hieronymus, Rodriguez, quos refert Diana 10. *p. tract. 12. res. 40.* nam quando agitur de causa pia, & in fauorem religionis, priuilegia sunt latè interpretanda, vnde decisio Sacræ Rotæ non necessario illi standum est.

Si tandem quæras an religiosi communicantes virtute priui- 58
legiorum communicationem possint priuilegijs vti in iudicio contra eos, quibus concessa fuere. Respondeo affirmatiuè si fuerint rei, vel agant de damno vitando. Rodrig. Cord. & commu- 59
niter DD. apud Portel *verbo priuilegium n. 24.* omnes namque religiones æqualiter, & independenter participant ipsa priuilegia, secus dicendum est de familiaribus, & donatis fratrum, nam hi nullo modo possunt vti priuilegijs contra religionem, quia quod in fauorem ipsorum principaliter concessum est, non debet contra ipsos retorqueri. Vnde si religiosi perderent priuilegia, vel eis non vterentur, similiter perderent, & non possent eis 60
vti prædicti familiares, & donati. cessante namque principali, cessat accessorium; ita Archangelus *de priuilegijs lib. 2. c. 7 n. 9 & 10.* Peliz. *tract. 8. c. 1. n. 53.*

SECTIO VI.

De confirmatione priuilegiorum.

61 *Quid sit confirmatio priuilegiorum.*
62 *Priuilegia valida, & si à nouo Papa non confirmentur, non amittunt suum valorem.*
63 *Quibus modis confirmatio concedatur.*
64 *Quæ differentia detur inter confirmationem in forma communi, & ex certa scientia.*
65 *Confirmatio ex certa scientia confirmat priuilegia aliàs abrogata, si à principio fuere valida.*
66 *Qui Pontifices confirmarunt priuilegia Carmelitarum ex certa scientia.*
67 *Etiamsi vltimus Pontifex confirmet priuilegia ex certa scientia, non propterea tolluntur antecedentes confirmationes aliorum ex certa scientia.*
68 *Quando religio habet communicationem in priuilegijs concessis, & concedendis, confirmatis priuilegijs vnius religionis censentur confirmata priuilegia ad instar aliarum siue sit confirmatio ex certa scientia, siue non.*
69 *Omnia, quæ dicuntur de confirmatione priuilegiorum dicenda sunt de innouatione.*
70 *Priuilegia reuocata per ius commune non reuiuiscunt per innouationem, vel confirmationem ex certa scientia.*

Dico primò, Confirmatio communiter definiri solet, quod 61
sit iuris quæsiti corroboratio. Ita Suar. Barbos. & alij, quos refert, & sequitur Tambur. *tom 1 disp 18. quæsito 1. n 1.* dicitur autem corroboratio, quia priuilegijs aliàs validis, etiamsi sit ex certa scientia non dat nouum esse, sed tantùm antiquum confirmat, priuilegia namque valida etiamsi non confirmentur à nouo Papa, non ideò manent abrogata, nam priuilegium Principis debet esse immobile, confirmantur tamen ordinariè à Pontifice, quia illa, quę auctoritate Apostolica confirmantur. maius robur, 62
& firmitatem acquirunt, Portel. *verbo priuilegium n. 1.*

Dico secundò, dupliciter fit confirmatio, vel in forma com- 63
muni, vel ex certa scientia, tunc fit in forma communi, quando Pontifices in confuso sicut iacet, & sine examine ea confirmant; tunc verò fit ex certa scientia, quando fit cum certa notitia totius negotij, & omnium eius circumstantiarum, vt quando tenor totius priuilegij inseritur in ipsa confirmatione. Ita Tuscus, Barbosa, & alij communiter apud Tamb. *sup. n. 4 & 5.* Idem est si in confirmatione dicat se confirmare ex certa scientia, vel si dicat confirmo ex plenitudine potestatis, vel si dicat non obstante lege in contrarium, Portel *sup. n. 27.* Suar. & alij communiter apud Tamburinum *sup. n. 6.*

Est autem maxima differentia inter confirmationem in for- 64
ma communi, & ex certa scientia, nam confirmatio in forma communi non confirmat actum nullum, sed tantùm confirmat actum validum, vnde non est concessio priuilegij, sed solùm corroboratio pro illo statu in quo erat. Ita communiter DD. apud Portel *sup. n. 28.* Confirmatio verò ex certa scientia est noua concessio talis priuilegij, si tamen à principio fuit validum confirmatio siquidem ex certa scientia habet vim confirmandi actum, 65
seu priuilegium aliàs nullum reddendo illud de inualido validum, dummodo Princeps confirmans priuilegia, non apponat aliquam clausulam, qua dicat se nolle confirmare priuilegia aliàs nulla, vt si dicat, quatenus sunt in vsu, dummodo Tridentino non aduersentur, prout in libris Ordinis reperiuntur, dummodo sub nullis reuocationibus non comprehendantur, tunc namque non confirmatur talia priuilegia ex certa scientia, Portel *sup.* & alij communiter DD. Dixi si aliàs priuilegium fuit à principio validum, nam si fuit nullum, falsum, vel subreptitium per confirmationem ex certa scientia non confirmatur, cũ Princeps non intendat concedere, nisi quod antea concessum erat, ita decidit Sac. Rota, est recepta doctrina, vt testatur Tamb. *sup. n. 6.*

Plures autem DD. solent hic afferre Pontificum confirmatio- 66
nes

nes ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, quas si velis potes videre apud Tamburinum *sup. quæsito* 3. Portel *sup. nu.* 30. Pro nostris tamen Carmelitis non desinam aliquas recensere, scilicet Iulij II. Innocentij VIII. Clementis VII. quas refert Vrbanus 1 *p. tr. 2. c. 3. reg. 6.* & præcipuè Clementis VIII. qui nobis excalceatis omnia priuilegia omnium mendicantium communicauit, & confirmauit ex certa scientia, & de plenitudine potestatis cum ea tantùm restrictione, vt non sint contra Tridentinum, vel contraria regulæ primitiuæ eiusdem Ordinis, vt habetur *in nostro compendio fol.* 113 *n.* 116.

67 Sed quæres, an si vltimus Papa non confirmasset priuilegia ex certa scientia hoc noceat, & efficiat inualidas confirmationes antecedentes factas ex certa scientia ab alijs Pontificibus. Respondeo negatiuè, ita Portel *sup. n.* 30. Nam & si priuilegia à nouo Pontifice non confirmentur, non ideò perdunt suum robur, ergo licet vltimus Pontifex illa non confirmet ex certa scientia, hinc tantùm sequitur non esse ab illo confirmata ex certa scientia, non tamen confirmationem ex certa scientia ab alijs ablatam esse, nam priuilegia sunt immobilia, nisi expresè reuocentur, Tambur. *tom.* 1. *disp.* 17. *quæsito* 3. *n.* 38.

68 Dico tertiò, Confirmatis priuilegis vnius religionis censentur etiam confirmata priuilegia concessa ad instar illorum alteri religioni, quæ habet communicationem priuilegiorum concessorum, & concedendorum illi religioni, cuius priuilegia confirmata fuere, siue confirmatio fit ex certa scientia, siue in forma communi. Ita Miranda, Rodrig. Peyrinis, quos refert, & sequitur Tamb. *supr. quæsito* 4 *n.* 3. Vrbanus *tract.* 1. *c.* 3. *reg.* 3. Dixi priuilegiorum concessorum, & concedendorum, nam si communicatio tantùm sit in priuilegijs tunc contrarium est dicendum, etiam si confirmatio sit ex certa scientia, ita Portel. *supr. nu.* 35. & alij.

69 Dico quartò, Hæc omnia, quæ diximus de confirmatione priuilegiorum, dicenda sunt etiam de innouatione, nam per illam, si fit in forma communi non innouantur priuilegia ante reuocata, nec nulla à principio, sed tantùm valida etiamsi Pontifex dicat de nouo concedere Suar. quem refert, & sequitur Peliz. *tr.* 8. *c.* 1. *nu.* 32. Secus dicendum est, si innouatio fit ex certa scientia, nam tunc innouantur omnia priuilegia antea reuocata per specialem Bullam alicuius Pontificis, Portel. *sup. n.* 36. Tambur. *su-*
70 *pra, quæsito* 2. *n.* 5. Peliz. Vrbanus *sup.* & alij apud ipsos. Dixi reualidare priuilegia reuocata per specialem Bullam alicuius Pontificis, nam si fuere reuocata per ius commune siue nouum in Tridentino, siue antiquum, tunc talia priuilegia, nec per confirmationem ex certa scientia, nec per innouationem ex certa similiter scientia censentur reualidata, Cord. Suar. & alij communiter Doctores apud Portel. *sup. n.* 33.

SECTIO V.

Explicantur clausulæ, quæ solent apponi in confirmationibus priuilegiorum.

CLAVSVLA I.

Quatenus sunt in vsu, & Sacris Canonibus, & Decretis Concilij Tridentini non aduersantur, & dummodo Constitutionibus Apostolicis non sint contraria.

Sensus istius Clausulæ, *Quatenus sunt in vsu*, est tantum intendere confirmare ea priuilegia, quæ sunt in obseruantia, 71
& suum valorem retinent, non verò illa, quæ per non vsum vel contrarium vsum sunt amissa, Rodrig. Suarez, Cruz, Peyrinis, Barbosa, quos refert, & sequitur Tamb. *disp.* 18. *quæsito* 6. *n.* 1. 50. Portel. quem refert, & sequitur Peliz. *tract.* 8. *c.* 1. *n.* 18. Illa verò clausula, *Et Sacris Canonibus*, non intelligitur de Sacris Canonibus, qui corpore iuris sunt inserti, quia, cum ferè omnia priuilegia sint ius commune, parum, aut nihil operaretur talis confirmatio, sed debet intelligi de Canonibus Concilij Trid. quod ostendit illa dictio, *&*, quæ est coniunctiua, & coniungit Canones Concilij cum ipsius decretis. Sorbo. Rodrig. Peliz. Barbos. quos refert, & sequitur Tambur. *sup. n.* 1.

Per illa verò verba, *& decretis Sacri Concilij Tridentini non ad-* 72
uersentur, intelligitur, quod per talem confirmationem, non confirmantur priuilegia, quæ aliàs sunt contra Triden. sed tantùm illa, quæ ab illo reuocantur, non solùm, quæ ab illo reuocantur, dicuntur illi simpliciter contraria, & per hanc clausulam excluta. Ita Tamb *sup. n.* 3 Alderete, quem refert, & sequitur Moronius *responso* 76. *n.* 88 Portel *verb. priuilegium n.* 11. Peyrinus *de priuilegijs constit.* 1. Greg XIII. *n.* 3 Bordon. *tom* 2 *res.* 52. *n.* 113. Mirand. quem refert, & sequitur Peliz. *tract* 8. *c.* 1. *nu* 81.
Tandem sensus illius vltimæ clausulæ, *Et dummodo constitutionibus Apostolicis non sint contraria*, est, vt talia priuilegia non sint 73
contraria iuri communi Bordon. *tom.* 2. *res.* 51. *n.* 130. & constat *ex c. quoniam* 13. *de const.* illa tamen priuilegia dicentur contraria iuri communi, quæ ab illo fuerint reuocata, Alderete, quem refert, & sequitur Moronius *supr.*

CLAVSVLA II.

Supplentes omnes, & singulos defectus.

Pro intelligentia huius clausulæ notandum est, triplicis generis posse esse defectus, scilicet, naturales substantiales, vel 74
accidentales: naturales sunt, qui sequuntur ex natura rei, vt partis citatio in causis, damnum tertij concernentibus: substantiales sunt, quòd rescriptum impetrans, non sit excommunicatus, quòd non impetret per subreptionem, vel obreptionem, vel fraudem, vel per expressionem falsi, vel veritatis taciturnitatem. Defectus verò accidentales sunt, qui ad iuris pertinent solemnitatem v. gr. quod in alienatione non sint seruata omnia, quæ ad ea requirunt iura, quod sententia sedendo non sit lata, quòd sit data in die festo, &c. His positis. Dico per hanc clausulam, si fuerit tantùm simplex, solùm accidentales defectus suppleri, si verò fuerit ex motu proprio, & de plenitudine potestatis, tunc suppleri etiam defectus substantiales, si eos non ignoret Papa, vel ex contextu rescripti satis colligatur mens concedentis, quia tunc censetur dispensare. Defectus tamen naturales nunquam supplet ista clausula, quia Princeps non potest tollere defensionem, quæ est de iure naturæ, quæ omnia cum Tusco, Felyn. Panorm. Nauar. Suarez docet Peyrinis *ad const.* 1. *Sixti IV. nu.* 8. Barbos. Menoch. & alij, quos refert, & sequitur Tambur. *sup. n.* 4.

CLAVSVLA III.

Prorsus eximimus, ac totaliter liberamus.

Hæc clausula derogat priuilegijs non solùm priuatæ per- 75
sonæ concessis, sed etiam vniuersitati in genere, vel in specie sub quibuscumq; tenoribus etiam ex motu proprio, & ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, aut per viam generalis legis, ac statuti perpetui Ita Henriq. *de indulgentijs lib.* 7 *c.* 27. *n.* 4. illa enim dictio talis est naturæ, vt excludat omnem interpretationem, & omnia, quæ in contrarium excogitari possunt Henriq. *sup.* Barbosa *de dictionibus dictione* 194. *n.* 1. & alij, quos refert, & sequitur Peyrinis *ad const.* 2. *Sixti IV. n.* 10.

CLAVSVLA IV.

In foro conscientiæ.

Per hanc clausulam declarat Pontifex priuilegium solùm va- 76
lere pro foro Interno. Ita Suar. Couar. Nauar. Sanch. Barbos. quos refert, & sequitur Tamb. *sup. n.* 17. Peyrinis *de priuil. ad const. Phirri n.* 43. licet non desint graues Doctores, qui dicunt etiam operari pro foro externo, si parti fuerit satisfactum. Ita Valer. Rodrig. Henriq. Miranda, quos refert Trull. *in Bulla Cruciata lib.* 1. *§.* 7. *c.* 2. *dub.* 9. *n.* 4.

CLAVSVLA V.

Sine parochiæ præiudicio, vel non repugnantibus parochis, vel de licentia parochi.

77 PEr illa verba, *sine parochiæ præiudicio*, tantum intendit Pontifex, quod vitetur præiudicium circa decimas, ac primitias clericis à laicis exhiberi solitas. Ita declarauit Sixtus IV. *apud Cruz de statu religionis lib. 1. c. 1. du. 7. concl. 2.* Rodr. quem refert, & sequitur Peyrinis *de priuil. ad const. Phirri n. 32.* Per illam verò clausulam, *Non repugnantibus Parochis*, declarat Pontifex
78 priuilegium non valere parochis contradicentibus. Ita cum Rodriq. Pelizarius *tract. 8. c. 3. n. 49.* Secus dicendum est, quando apponitur clausula, *De licentia tamen Rectoris, vel Parochi*, nam
79 talis concessio non est propriè conditionata, siquidem ablatiuus absolutus non semper importat conditionem, vel aliquando connotat modum ad aliquid licitè faciendum ex lege æquitatis. Ita Bonacina, & alij Neoterici, quos refert, & sequitur Peliz. *tr. 7. c. 3. n. 30.*

CLAVSVLA VI.

In omnibus, & per omnia.

80 HÆc clausula in priuilegijs, & alibi inserta habet vim specialis specificationis, & importat perfectionem, & integritatem dispositionis, Tuscus, Barbosa, Marta, quos refert, & sequitur Tambur. *n. 19.* Peyrinis *ad constit. 4. Iulij II. n. 4.*

CLAVSVLA VII.

Motu proprio.

81 HÆc clausula habet vim specialis expressionis, & ideò tollit vitium subreptionis. Ita Suarez, Barbosa, Sanch. quos refert, & sequitur Tambur *sup. n. 21.* Peyrin. *ad Constit. 4. Sixti IV. §. 2. n. 2.* nisi subreptio procedat ex re ipsa. Seraph *decis. 398.* Rota *dec. 656. n. 4.* vel contingat ex falsa causæ expressione, Suarez, Sanch. *sup.* vel præiudicet iuri tertij, non solùm in re, sed etiam ad rem Sanch. *sup.* Barbosa *de clausulis, clausula 79. n. 19.* Nam in his casibus clausula *motu proprio*, non tollit vitium subreptionis.

CLAVSVLA VIII.

Ex certa scientia.

82 HÆc clausula idem importat, ac, de plenitudine potestatis, hoc est, de potestate absoluta rem minus validam, reddit validam. & facit, quod nullus inferior Ordinarius possit de validitate, illius rei amplius cognoscere. Abbas *c. 9. de re iudicata*, & facit, quod si quis iustè non possideat, incipiat iustè possidere, & habet vim nouæ concessionis, vt ex Glossa, & Felino notat, quos refert, & sequitur Archangelus *de priuilegijs c. 1. nu. 4.* Aduerte tamen hanc clausulam solùm habere vim nouæ concessionis, quando priuilegium fuit validum à principio, & postea reuocatum, vel abrogatum per non vsum, vel contrarium vsum; nam si priuilegium fuit nullum à principio, & subreptitium per sequentem confirmationem ex certa scientia non confirmatur, nisi expresse dicatur, non obstante falsitate, & subreptione. Ita Rota *tit. de confirmatione vtil dec. 3. in nouis.* Panormitanus *c. inter dilectos de fide instrum.* & nos cum alijs *sup.* diximus In tertij præiudicium graue nihil operatur, licet in modico aliter se res habeat. Ita Tuscus, Menochius, Barbosa, quos refert, & sequitur Tambur. *sup. n. 30.* Nec etiam operatur in his de quibus Princeps non præsumitur habuisse notitiam, & facta super re litigiosa non habita mentione de litigio, Tuscus *apud Tamb. sup.* Abbas *c. 1. de confirm. vtili, vel inutili.*

CLAVSVLA IX.

De plenitudine potestatis.

83 HÆc clausula tollit omnes defectus solemnitatis non prouenientes à natura, vt defectus commissi circa iuris solemnitates, secus si alius subesset defectus, putà, quia illegitimus, vel falsarius litterarum, vel quid simile, Abbas *c. ex litteris de fide instrum.* Papa namque potest sententiam etiam sine ordine iudiciali prolatam confirmare supplendo Ordinis positiui defectus, non tamen iuris naturalis. Abbas *c. ad, quæ desunt de re iudicata*, in tertij verò præiudicium nihil operatur, Marchesanus, Seraphinus, Rota, quos refert, & sequitur Tambur. *sup. n. 31.*

CLAVSVLA X.

Non obstantibus.

84 PRæcipuus huius clausulæ effectus est, tollere omnia, quę dispositioni, in qua est posita, obstare possunt, non auget, nec ampliat plus, quam gratia conferat, neque nullitatis, aut subreptitionis virium tollit, vt cum Barbosa, Tusco, & alijs notauit Tambur. *sup. n. 86.* nec per illam censentur reuocata priuilegia inserta in corpore iuris, nisi eorum quoque clausula derogatoria exprimatur, nec etiam extenditur ad priuilegia, quæ in suo tenore continet, vt reuocari non possint, nisi eorum fiat expressa mentio de verbo ad verbum, vel quid simile, nisi aliàs addantur alia verba, quibus voluntas derogantis magis explicetur, vt si dicatur non obstantibus quibuscumque priuilegijs sub quacumque forma conceptis, vel etiamsi de verbo ad verbum debeat de illis mentio fieri. Nec extenditur ad priuilegia per modum contractus concessa, nisi in ipsa reuocatione dicatur, etiamsi per modum contractus fuerint concessa.

Item per illam non reuocantur priuilegia contenta in Concilijs generalibus, nisi de illis fiat expressa mentio, dicendo v. g. non obstante quauis constitutione seu lege in Concilio generali condita, licet Gonzalez *gl. 8. n. 120.* Bonac. *disp. 2. de legibus q. 1. p. 2. n. 8.* existiment cum sola clausula *non obstantibus*, tolli decreta quorumlibet Conciliorum sine expressa illorum mentione, quod de Concilijs, in quibus non est expressè reseruata auctoritas Papæ, & Sedis Apostolicæ, affirmat etiam cum alijs Bordon *tom. 2. res. 52 n. 131.* sed nostram sententiam quoad omnia in ea contenta tenet Suarez, Salaz, quos refert, & sequitur Pelizarius *tract. 8. c. 1. n. 98* Archangelus *de priuilegijs lib. 1. c. 3.* Peyrinis *ad const. 1. Sixti IV. n. 12.*

Imò Henriq. *lib. 7. c. 26 n. 3.* Sanch. *lib. 3. de matrim. disp. 16.* putant, quod si priuilegium contineatur in Tridentino, non sufficienter reuocari, nisi fiat specifica mentio Tridentini, quod tamen non facilè admittendum, ait Bonac. *disp. de legibus q. 3. p. 8. § 3. n. 11.* Tandem non derogat priuilegium ad pias causas, nec illa, quæ commiserationis causa, vel publicæ gratia concessa sunt, Suar. *lib 8. de legibus c. 38.* Barbosa *de clausulis clausula 183. n. 18.* Sicut neque censentur reuocata viuæ vocis oracula, nisi id expresse specificetur. Barb. *claus. 83. n. 23.*

CLAVSVLA XI.

Non obstantibus omnibus, & singulis priuilegijs.

HÆ dictiones, *omnes, & singulæ*, adeò efficaces sunt, vt includant etiam priuilegia iuris communis, quia dictiones 85
vniuersales tantam vim habent, vt includant etiam ea, quæ aliàs non comprehenderentur, & tantum operantur, ac singula fuissent numerata, Bart. Glossa, quos refert, & sequitur Bordon *tom. 2. res. 52. n. 130.*

CLAVSVLA XII.

Non obstantibus quibuscumque derogatoriarum derogatorijs.

SEnsus huius clausulæ est, vt per eam derogentur quęcunque 86
priuilegia, etiamsi habeant clausulam, quod non censeantur reuocata nisi de eis fieret specialis mentio, & Ioannes de Anania *in cons. 169.* & communem sententiam dicit Martha *apud Archangelum sup. 15.* Aduertunt tamen plures Iuristæ huiusmodi clausulam in priuilegio, vel rescripto nihil operari, quando Princeps iuris alteri competentis certior factus non fuerit, Archangelus *sup.* in dubio autem hæc clausula semper restringenda est ad inualidas, & friuolas dispositiones Alexander, quem refert, & sequitur Archangelus *loco citato.*

CLAVSVLA XIII.

Non obstantibus quibuscumque consuetudinibus.

PEr hanc clausulam vniuersalem, *quibuscumque*, putant ali- 87
quid derogari non solùm consuetudini viginti, aut triginta annorum, aut centum annorum, sed etiam immemorabilem, nam signum vniuersale valet, ac si singula expressisset. Ita Henr. *lib. 7 de indulgentijs c. 27. n. 5.* Verùm dicendum est per hanc clausulam non derogari immemorabilem consuetudinem, nisi de ea fiat expressa mentio, Peyrinis *de priuilegijs ad const. 19. Leon. X. n. 3.* & iam decidit sacra Rota apud eundem Peyrinum.

CLAVSVLA XIV.

Pro expressis.

HÆc clausula eandem vim habet, ac illa, *quorum tenores*, 88
Barbosa *clausula 102. n. 1.* vnde tollit necessitatem inferendi tenorem illarum constitutionum, quæ confirmantur, vel derogantur, etiam si in illis diceretur expresse, quod non intelligerentur reuocata, nisi fieret de eis expressa mentio de verbo ad verbum. Ita Nauar. quem refert, & sequitur Peyrinis *ad Constit. 4. Sixti IV. n. 5.* atque ita operetur, quod Papa possit ex certa scientia facere, quod facit Panorm. Thesaurus, Rota apud Peyrinum *sup.* Et hæc procedunt non solùm in dispositione facta motu proprio, sed etiam ad partis instantiam. Felyn. *in c. nonnulli de rescript. nu. 6.* Anton. Gabr. *tom. 2. lib. 6 titulo de clausulis concl. 5. nu. 3.* Non operatur tamen in præiudicium tertij, de quo Princeps non intellexit, nec tollit defectum intentionis, nec ope-

operatur in his, quæ consistunt in facto ignorato, nec tollit defectus, per quos gratia est subreptitia, maximè quando apposita est limitatè Barbosa, & alij quos refert, & sequitur Tamburinus *disp. 18. quæsito 6. n. 44. tom. 1.*

CLAVSVLA XV.

Decernentes irritum, & inane.

89 SEnsus istius clausulæ est irritare omnia, quæ in contrarium fiunt, *c. si eo tempore de electione*, & tantæ efficaciæ est, vt etiam ignorantes liget, non solùm si adsint verba *scienter*, vel *ignoranter*, vel *etiam si non adsint*, quod procedit siue constitutio facta sit motu proprio, siue non, siue iustè, siue iniustè, siue causa cognita, siue incognita, sed hoc intelligitur respectu nullitatis, non verum aliarum pœnarum, quia tunc ignorantes non ligat *c. si beneficia de præbend. & dignit. in 6.* Antonius Gabriel, quem refert, & sequitur Peyrinis *ad constit. 23. Leonis X. num. 5.* Bordon. *clausula 4. n. 2. 3. & 13.* tollit etiam ista clausula vires sententiæ, & eius executionem impedit, formam inducit taliter, vt illa non seruata actus ipso iure corruit Rota *decis. 225. n. 1. p. 1.* Barbos. *de clausulis clausula 40. n. 32.* & quidquid contra istam clausulam fit esse ipso iure nullum, etiam parte non opponente, Gabriel, Peyrinis, Barbosa *suprà*. Vnde si Papa in confirmatione statutorum hanc clausulam apponat statuentes non possunt statuta sic confirmata reuocare, nec interpretari, aut declarare, Gabriel apud Peyrinis *suprà*, immò priuilegio habenti istam clausulam non potest renuntiari, etiam de consensu partium. Mendez *in tract. de monit. n. 46.* Peyrinis *suprà*: operatur etiam effectum inficiandi titulum, & possessionem, quando intrat constitutio, cui adhæret tanquam accessorium. Rota *dec. 612. n. 3. p. 1.* Barbosa *clausula 40. n. 20.*

CLAVSVLA XVI.

Ex tunc prout ex nunc.

90 HÆc clausula habet hunc effectum, vt actus postea factus censeatur à principio factus, Glossa *verbo ex nunc in Clement. volentes de hæret.* Cened *sing. 14. n. 1.* Barbosa *clausul. 61. n. 2.* non est tamen retractatiua ad diem datæ in præiudicium iuris alteri acquisiti medio tempore. Marta *de clausulis 1. p. clausula 34. n. 3.* Barbosa *supra num. 8.* & alij.

CLAVSVLA XVII.

Contradictores.

91 HÆc clausula est intelligenda de his, qui contradicunt de facto, non de iure. Abbas. Felin. Rodrig. Nauarr. quos refert, & sequitur Peyrinis *ad const. Innocentij VIII. n. 2.* Archangelus *de priuil. lib. 1. c. 17.* Barbosa *clausula 32. n. 22.* Vnde hæc clausula comminatoria non procedit si iusta, & rationabilis sit causa contradictionis, ita enim declarant verba *infringere, & ei ausu temerario contraire*, infringere enim importat malitiosam retractationem, Bart. *in Extrauag. qui sint rebelles*; contraire verò fit dissimulando, addicendo allegationes, &c. Archangelus *supr.* Per istam clausulam datur auctoritas Prælatis compescendi non solùm partes molestantes, sed etiam extraneos quoscunque, Abbas, Glossa apud Peyrinis *suprà*.

CLAVSVLA XVIII.

Quoties expediens fuerit, & quoties opus fuerit.

92 HÆc clausula *quoties expediens fuerit*, continet æquitatem, & vtilitatem, ita cum Archidiacono Peyrinis *ad constitutionem vnicam Innocentij VIII. num. 1.* Altera verò *quoties opus fuerit*, importat infinitatem, ita vt non solùm pro vna, aut centum vicibus possint conseruatores procedere contra molestan-
93 tes, sed quoties opus fuerit vsque in infinitum. Tuscus *verbo clausula concl. 352. n. 2.* Peyrinis *ad const. 4. Iulij II. n. 3.*

CLAVSVLA XIX.

Absoluentes à quibusuis.

94 HÆc clausula ponitur ad tollenda pericula nullitatis, quæ oriri possunt ex excommunicatione, suspensione, & interdicto. Vnde hæc absolutio reddit gratias efficaces, non obstantibus talibus censuris, Sayrus, Henriques, quos refert, & sequitur Peyrinis *ad const. 1. Iulij II. n. 54.* hæc tamen absolutio non realiter tollit censuras, sed tantùm eas suspendit pro executione dictæ gratiæ, quare sic absolutus nullam aliam gratiam consequitur nisi eam, ad cuius effectum tantummodò tollitur, quare si celebret, incurret irregularitatem, Peyrinis *sup. n. 55.* Non habet tamen hæc clausula effectum si quis per annum integrum, & non interruptum cum animi pertinacia steterit in excommunicatione, quia tunc obstat regulæ Cancellariæ de insordescente per annum & habetur suspectus de hæresi. Ad hanc tamen pertinaciam requiritur, vt per eum stet, quod non absoluatur, nam si absolutionem petijt, & per eum non stetit, quominus obtineret, non potest dici insordescere Peyrinis *sup.* imò Sixtus V. statuit ne generales absolutiones appositæ in litteris suffragentur ijs, qui scienter excommunicationis sententiam per quatuor menses sustinuerint, talibus enim absolutio non prodest, & litteræ sunt nullæ, Archangelus *de priuilegijs lib. 1. c. 18.* Imò non prodest regulari, quia nunquam Papa censetur super irregularitate dispensare, nisi expressè dicat: ita cum Nauar. Archangelus *sup.*

CLAVSVLA XX.

Super omnes, & singulos.

HÆc clausula importat specificationem specialem, ac si omnes in indiuiduo nominarentur, & comprehendit etiam specificè omnes, qui alioquin essent exempti, Tuscus *verbo clausula concl. 296. n. 2.* 95

CLAVSVLA XXI.

Quatenus ipsi, vel alter eorum.

SEnsus huius clausulæ est, vt vigore illius si vnus cœpit possidere, alius possit prosequi, vel procedere primo impedito, & dicitur impeditus si abest, vel est infirmus, & si vnus processit nulliter non seruatis de iure seruandis, poterit alius iuridicè procedere, Tuscus *verbo clausula concl. 327.* Abbas *in c. licet vndique n. 1. de officio delegati.* 96

CLAVSVLA XXII.

Indignationem omnipotentis Dei.

HÆc clausula facit, vt contrauenientes peccent mortaliter, quia hoc est virtualiter obedientiæ præceptum in virtute Spiritus sancti, Peyrinis *ad Const. 3. Sixti IV. n. 7.* Archangel. *lib. 1. c. 17.* Tambur. *tom. 1. disp. 18. q. 6. n. 9.* Imò idem Peyrinis cum Baldo, & alijs putauit, importare etiam comminationem priuationis beneficiorum, verum dicendum est tantùm importare pœnam arbitrariam, ita cum Barbosa, & alijs Tambur. *sup. num. 11.* 97

CLAVSVLA XXIII.

Postpositis iuris apicibus, simpliciter, summariè, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, sola facti veritate inspecta.

VErba huius clausulæ ferè in idem reincidunt. Et in primis per illa verba, *postpositis iuris apicibus*, veniunt citatio, interualla, dilationes interlocutoriæ, & alia huiusmodi, quæ non sunt de essentia iuris, *simpliciter*, denotat procedendum esse excludendo calumniatorias, & dolosas dilationes, ac inanes exceptiones; *Summariè*, vt solùm adhibeantur ea, quæ ad iudicij vim & essentiam expectant, *de plano*, vt omissa solemnitate sedendi, vel etiam feriarum vanis expectationibus, tergiuersationibus, & appellationibus postpositis procedatur, Alderete, Thomas de Iesu, quos refert, & sequitur Lezana *to. 1. c. 27. n. 26.* Peliz. *tract. 8. c. 4. n. 43.* Fr. manuel à Monte Oliueti *1. p. art. 1. nu. 1. lit. C. Sine strepitu, & figura iudicij*, hoc est, sine aduocatorum clamoribus, & absq; vlla solemnitate iuris positiui, sed solum secundùm ius naturale, & gentium, Bart. Tuscus, quos refert, & sequitur Fr. Emanuel à Monte Oliueti *sup. lit. E. Sola facti veritate inspecta*, indicat reijciendas esse solemnitates accidentales iuris, ijs solum seruatis, quæ sunt de iure naturali diuino, & gentium, Lezana cum alijs *sup.* vnde ratione huius clausulæ potest iudex iudicare super omnibus emergentibus, & incidentibus, quæ probantur etiam si non sint deducta in libellum Bald. *in l. ait prætor, ff. de minorib.* Martha *clausula 180. n. 14. & 30. n. 5.* Sed de his clausulis, quando sunt in præiudicium tertij vide Frat. Emanuelem à Monte Olieti *sup.* vbi latè tractat de hac clausula quoad forum iudiciale. 98 99 100 101 102 103

CLAVSVLA XXIV.

Appellatione remota.

QVando in rescripto ponitur hæc clausula intelligitur, nisi superior excedat modum, & partem non grauet, Abbas *in c. licet de off. ordinan. & in c. de Priore appell.* Vnde non tollit quin notoriè grauatus possit appellare, cum in hoc casu appellatio sit de iure naturæ Abbas *c. pastoralis de appellatione friuola*, quæ fit sine grauamine, seu sine iusta causa imposita: ita cum Rodrig. Archangelus *de priuil. lib. 1. c. 11.* licet Peyrinis *ad constit. 7. Iulij II. nu. 3.* existimet etiam impedire appellationem legitimam, non tamen in sententia Peyrinis impedit, quin iudex ex legitima causa possit recusari, & licet tollat appellationem à diffinitiua, non tamen ab interlocutoria Peyrinis *sup.* nec impedit quin pars possit appellare, sed facit, quod iudex nequeat talem appellationem admittere Tamburinus *tom. 1. disp. 18. quæsit. 6. n. 60.* 104

CLAVSVLA XXV.

Quorum tenores,

104 HÆc clausula habet vim specialis, & indiuiduæ expressionis, ac proinde tollit necessitatem inserendi tenorem illarum constitutionum, quæ confirmantur, vel derogantur, etiamsi in illis talis expressa mentio postuletur. Ita cum alijs Peyrinis *ad constit. 4. Sixti IV. §. 3. nu. 3.* Lezana *verbo clausula n. 57.* & idem de clausula dicendum est, ac de illa pro expressis, & deseruit ad tollendum surreptionem, Naldus, quem refert, & sequitur Lezana *suprà n. 57.*

CLAVSVLA XXVI.

Inuocato si opus fuerit auxilio brachij sæcularis.

105 HÆc clausula importat, quòd quando remedia Ecclesiastica non iuuant, applicari potest brachium sæculare, Rodrig *tom. 1. q. 8. art. 14.* Vnde hæc clausula implicitè continetur in omnibus litteris Papæ, tenentur enim Iudices sæculares hoc auxilium præstare iudicibus Ecclesiasticis iure communi *Can. principes administratores 23. q. 5.* licet ad maiorem cautelam in aliquibus Bullis stylo Curiæ exprimatur, Peyrinis *de priuilegijs ad constit. 1. Iulij II. §. 38. n. 97.* quod si non præstent, peccabunt mortaliter posita grauitate materiæ, & puniri debent etiam excommunicatione Menochius *de arbitris lib. 2 casu* 452 Rodrig. *suprà*, & cogi ad id possunt per conseruatores religionum, Peyrinis *suprà*.

SECTIO VI.

De vsu priuilegiorum.

105 *Prælati regulares possunt suis religiosis limitare, imò & tollere vsum priuilegiorum.*
106 *Capitulum generale potest limitare priuilegia etiam respectu ipsius generalis*
107 *Quibus priuilegijs gaudeant religiosi assumpti ad Episcopatum, & alias prælaturas sæculares.*
108 *Per mutationem status non amittuntur priuilegia compatibilia cum statu recenter assumpto.*
109 *Moniales tam subiectæ, quàm non subiectæ regularibus gaudent priuilegijs suorum Ordinum.*
110 *Donati & conuersi gaudent priuilegijs suorum Ordinum.*
111 *In priuilegiato requiritur notitia priuilegij, vt illo vti possit.*
112 *Si priuilegiatus operatur cum conditione si detur priuilegium, validè operatur, si in eo casu datur priuilegium.*
113 *Regulares possunt vti suis priuilegijs, etiamsi contra ea habent contrarium vsum.*
114 *Quomodo præscribatur contra priuilegia regularium.*
115 *In quibus casibus possint priuilegiati vti priuilegijs contra pariter priuilegiatos.*
116 *Nemo tenetur vti priuilegio personali, nisi in tribus casibus.*
117 *Numerantur casus.*
118 *Regulares possunt vti in foro conscientiæ suis priuilegijs, quæ sunt expressè reuocata in Concilio Tridentino.*
119 *An oracula sint reuocata.*

105 DIco primò, licèt Prælati de iure communi non possint suis subditis limitare, vel auferre vsum priuilegiorum, bene tamen ex speciali priuilegio Gregorij XIII. quod refert Tamburinus *tom. 1. disp. 16. quæsit. 9. n. 2.* præcipuè si sint Prouinciales, vel Generales. Ita Miranda *tom. 2 q. 4. art. 4.* Peyrinus Portel, vterque Rodrig. quos refert, & sequitur Diana *2. pars tract. 2. resol. 87.* Addens hanc doctrinam procedere etiam in religionibus, quæ non habent specialem facultatem, nam illa regula inferior non potest abrogare, &c. habet locum, quando inferior restringit, aut aufert priuilegium contra voluntatem eius, cui conces-
106 sum est, quod non accidit in præsenti, cum in capitulis generalibus, in quibus, vt suppono, fit huiusmodi abrogatio, adsit interpretatiua voluntas totius religionis, cui talia priuilegia concessa sunt. Hinc fit etiam respectu ipsius Generalis posse Capitulum generale restringere, vel auferre vsum priuilegiorum, nam cum priuilegium fuerit toti religioni concessum, ipsa in capitulo generali tota existens, si ei expediens videbitur poterit à se tota abdicare vsum illorum, & consequenter etiam à proprio generali, ita ex Suario bene colligit Pelliz. *tract. 8 c. 1. n. 63.*

107 Dico secundò, Religiosi ad Cardinalatum, Episcopatum, vel alias prælaturas sæculares gaudent omnibus priuilegijs, quæ concernunt bonum animæ, vel corporis & quorum vsus non est onerosus ipsi religioni, & quæ sunt concessa omnibus, & singulis religiosis, vt sunt absoluere à reseruatis, dispensare in votis, si quando assumuntur ad Episcopatum iam erant expositi ad confessiones, indulgentiæ, &c. Ita Nald. *verbo priuilegium n. 6.* Pascalig *tom. 2. dec. 130. n. 4.* Cespedes *disp. 389 de exemptione n. 62.* Cocheir Rota, quos refert, & sequitur Peliz. *tract. 8. c. 1. n. 65.* Ratio est quia per mutationem status non amittitur priuilegium compatibile cum statu recenter assumpto. Dixi si quando assumuntur ad Episcopatum iam erant expositi ad confessiones, nam si non erant, nondum acquisierant ius ad hæc priuilegia, cum ea solùm concessa sint sacerdotibus actualiter confessoribus, & non alijs, Pascaligus *suprà*, & alijs. 108

Dico tertiò, non solùm Moniales tam subiectæ, quàm non subiectæ regularibus possunt vti priuilegijs suorum Ordinum ex varijs priuilegijs, quæ infra referemus, sed etiam conuersi, & Donati, seu oblati ex priuilegijs Eugenij IV. Cœlestini V. quorum Bullas refert Suar. *tom. de relig. tract. 8. c. 24. n. 10.* & quoad nostros Donatos patet ex Bulla Sixti IV. *in nostro Mari magno apud nostrum compendium fol. 84. n. 61.* Non possunt tamen expulsi ab Ordinibus vti priuilegijs suorum Ordinum. Ita Suar. *de relig. tract. 8. c. 6. n. 51.* 109 110

An autem requiratur notitia priuilegij in priuilegiato, vt illo vti possit, respondeo affirmatiuè, tum quia actum ab ignorante suam facultatem nihil operatur, Bart. Bald. *in l. Barbarius ff. de officio prætor. lect. 2.* tum quia iudex ignorans suam iurisdictionem nullum facit processum ex Bart. *in l. multum interest ff. de condit. & demonstr.* Sanch. & alij, quos refert, & sequitur Bordon. *tom. 2. res. 52. n. 59.* Fallit tamen hæc sententia, quando priuilegiatus operatur sub conditione si habet priuilegium, nam tunc validè agit, non obstante ignorantia, cum habeat cognitionem conditionatam sufficientem ad operandum. Ita Portel. *verbo priuilegium n. 40.* Peliz. *tract. 8. c. 3. n. 91.* Bordon. *sup. n. 60.* 111 112

Dico quartò, Regulares possunt vti suis priuilegijs, etiamsi contra ea habeant contrarium vsum, tum quia Eugenius IV. per Bullam concessit congregationi S. Iustinæ de Paula, vt refert Tambur. *tom. 1. disp. 10. quæsito 12. n. 4.* quod non possit contra illa præscribi minùs, quàm per spatium 40. annorum, vel centum annorum, vt concessit idem Eugenius IV. Monasterio S. Paulæ extra muros, vt testatur idem Tamburinus *sup.* & cum alijs multis Belazius *verbo præscribere n. 72.* quæ præscriptio debet numerari ab vltima confirmatione ex certa scientia priuilegiorum, vt cum Corduba, Cruz, & alijs docet Tamburinus *tom. 1. disp. 16. quæsito 14. n. 8.* Tum quia Eugenius IV. per Bullam concessit Congregationi S. Benedicti eorum priuilegia non posse amitti per contrarium vsum, nec per non vsum, vt ait Rodrig. *in Bullario fol. 199.* & tenet Portel, quem refert, & sequitur Diana *2. p. tract. 2. resol. 88.* 113 114

Dico quintò. In quinque casibus potest priuilegiatus vti priuilegijs aduersus pariter priuilegiatos. Primò, si priuilegia sint imparia, nam tunc maius præfertur minori. Secundò, quando vnus est dupliciter priuilegiatus, non verò alter, nam iste illi subdit. Tertiò, quando agitur de damno vitando, tunc enim præfertur qui passurus est damnum. Quartò, quando vni assistit ius, alteri verò non, nam hic cedit illi, e contra verò priuilegiatus non vtitur suo priuilegio contra alterum priuilegiatum, quando vtrunque priuilegium est æquale, æquè fauorabile, & concurrunt in actu exercito, siquidem simile non agit in simile. Ita cum multis Bordon. *tom. 2 res. 52. n. 375.* Tandem quintò priuilegiatus in speciali præfertur priuilegiato in genere, etiamsi priuilegium sit in re diuersa, vt si fuisset exemptus à decimis, vt sunt regulares, & alter habuisset priuilegium accipiendi decimas à quibuscunque existentibus in suo territorio, nam tunc priuilegium exemptionis est speciale, & priuilegium recipiendi dicimus à quibuscunque est generale, ac per consequens per speciale derogatur. Ita Salaz. Rodrig. quos refert, & sequitur Palaus *tom. : tract. 3. disp. 4. p. 6. n. 21.* 115

Dico sextò, quando priuilegium est concessum alicui religioso in particulari ratione ipsius, non tenetur vti tali priuilegio, Portel *verbo priuilegium n. 39.* tenebitur tamen illo vti in tribus casibus. Primò, quando cœptum est iam negotium. Secundò, quando ex non vsu præiudicatur alteri, vt si Ecclesiasticus permitteret se iudicari à iudice Laico. Tertiò, quando alius habet debitum agendi aliquid, sed impeditur, sublato autem impedimento per priuilegium tunc tenetur vti priuilegio; sic tempore interdicti habens priuilegium, tenetur eo vti audiendo missam diebus festis. Ita Sanchez, Suarez quos refert, & sequitur Bordon. *sup. n. 104.* 116 117

Dico tandem Regulares non possunt in foro conscientiæ vti suis priuilegijs, quando sunt expressè reuocata per Tridentinum & contraria sententia damnatur ab Alexandro VII. proposit. 36. 118

SECTIO VII.

De amissione priuilegiorum.

120 *Priuilegia vel admittuntur ab intrinseco, vel ab extrinseco, & quid per hoc intelligatur.*
121 *Cessante causa finali cessat priuilegium.*
122 *Limitatur resolutio in aliquibus casibus.*
123 *Destructo subiecto priuilegij cessat priuilegium.*
124 *In quibus priuilegijs habeat locum hæc regula.*
125 *Priuilegium locale concessum Ecclesiæ non ratione situs sed ipsius Ecclesiæ transfertur, translata in alterum locum ipsa Ecclesia.*

126 De-

126 *Deficiente conditione deficit priuilegium conditionatum.*
127 *Idem dicendum est de priuilegijs concessis vsque ad mortem concedentis, si res sit integra.*
128 *Priuilegium cum conditione donec reuocauero, non tollitur per mortem concedentis.*
129 *Priuilegium cessat ab extrinseco per renuntiationem.*
130 *Capitulum generale potest omnibus priuilegijs renuntiare, aliquibus tantùm exceptis, & quæ hæc sint.*
131 *Requiritur acceptatio Papæ ad validam renunciationem.*
132 *Per validam reuocationem tollitur priuilegium.*
133 *In quibus casibus non possit Papa validè priuilegia reuocare.*
134 *Princeps laicus non potest reuocare priuilegia, quæ clericis, & religiosis concessit.*
135 *Papa volens reuocare priuilegia concessa per contractus onerosos debet vti compensatione.*
136 *Quæ sit reuocatio expressa, & quotuplex.*
137 *Quid sit reuocatio tacita.*
138 *Priuilegia regularium non reuocantur per Bullam Cruciatæ.*
139 *Quomodo censeantur reuocata per Bullam Cœnæ.*
140 *Quid de reuocatione oraculorum facta ab Vrbano VIII. dicendum sit.*
141 *Quæ priuilegia per non vsum amittantur.*
142 *Quot anni requirantur ad præscribendum contra Ecclesiam, vel contra regulares.*
143 *Priuilegia negatiua quomodo per contrarium vsum amittantur.*
144 *Operans cum ignorantia, vel cum protestatione contra priuilegium non illud amittit per contrarium vsum.*
145 *Per actum contrarium factum ab aliquo religioso, vel conuentu particulari non tollitur priuilegium religioni concessum.*
146 *Quomodo priuilegia per abusum amittantur.*

120 PRo huius sectionis notitia suppono dupliciter posse cessare
priuilegia vel ab intrinseco, vel ab extrinseco; ab intrinseco
cessant, quando cessat eius causa finalis, vel destruitur subiectum
illius, vel deficit conditio sub qua fuit concessum; ab extrinseco
verò amittuntur per renunciationem, per reuocationem, per
non vsum, per contrarium vsum. His suppositis.
121 Dico primò. Cessante causa finali (non impulsiua) sed sine
qua gratia absolutè non fuisset concessa, cessat priuilegium *cap.*
cum cessante de appellatione, vbi dicitur, quod cessante causa cessat
effectus, limitatur tamen communiter hæc regula, primò in
priuilegio merè fauorabili, cum deceat beneficium Principis
esse mansurum. Vrban *tr. 2. p. 1. c. 5. sect. 3* Secundò, in priuilegijs,
quæ non derogant iuri cōmuni, vel alterius tertij. Tertiò in pri-
122 uilegijs, quę licet derogent iuri communi, vel tertij, vnico tamen
actu consumuntur, nisi aliàs habeant tractum successiuum
in futurum. Peliz. *tract. 8. cap. 1. num. 94.* Quartò in priuilegijs
habentibus tractum successiuum, quorum causa non deficit contrariè,
sed negatiuè, tunc autem deficit negatiuè, quando etiam
si deficiat causa ob quam fuit concessum priuilegium, vsus tamen
illius non est iniustus, vel illicitus, cum verò deficit contrariè,
quando illius vsus ob mutationem materiæ, vel aliarum
causarum redditur illicitus, & iniustus, Suar. *tom. 3. de relig. c. 30.*
n. 6. Vrbanus, & Pelizarius *suprà*.
123 Dico secundò. Destructo subiecto, cui concessum est, priuilegium,
cessat priuilegium, hæc regula solum habet locum in priuilegijs
personalibus, & localibus, nam mortua persona, vel destructo
loco, quibus priuilegium concessum erat, amittitur priuilegium,
non verò in priuilegijs realibus, nam hæc ex natura
sua sunt perpetua, & transeunt ad alios, qui in dignitate, vel iu-
124 re succedunt Suar. *de legib. lib. 8. cap. 3. num. 3.* Salaz. *eodem tract.*
disp. 17. sect. 2. num. 13. Sanch *de matrim. lib. 8. disput. 27. numer. 4.*
Bonacina *de legib. disp. 1. quæst. 3. p. 8. §. 9. num. 2.* Quæ autem sint
priuilegia realia, quæ personalia, iam *suprà* diximus. Aduerte
tamen cum Suario *sup. c. 5. num. 112.* priuilegium locale concessum
alicui Ecclesiæ non ratione situs, sed directè ipsi Ecclesiæ,
& sub eius nomine non amittitur, quando destruitur, vt in alio
125 loco transferatur, sed quando talis Ecclesia absolutè perijt, vel
auctoritate Prælati, si quidem quando transfertur, eadem formaliter
perseuerat.
126 Dico tertiò. Deficiente conditione, sub qua priuilegium concessum
est, corruit ipsum priuilegium. Hinc fit priuilegia concessa
ad certum tempus, illo expleto deficere, idem dicendum
127 est de priuilegio concesso, vsque ad mortem concedentis si res sit
integra, secus si priuilegium sit sine vlla conditione, nam tunc si
importat gratiam factam, non expirat morte concedentis tum
sit fauor, & gratia, quæ non expirat morte concedentis, ita com-
128 muniter DD. apud Pelizarium *tractat. 8 cap. 1. num. 90.* Si tamen
in priuilegio ponatur conditio, donec reuocauero, tunc
non finitur morte concedentis, cum reuocatio supponat actum
contrarium.
129 Dico quartò. Ab extrinseco cessat priuilegium, primò per renunciationem,
vnicuique enim liberum est iuri suo renuntiare;
nisi aliàs talis renunciatio sit in præiudicium Sedis Apostolicæ,
vel tertij, *cap. si index 42. ff. de minor.* Vnde clericus non potest
renuntiare libertati Ecclesiasticæ, vel priuilegio Canonis, aut
fori, &c. potest tamen capitulum generale regularium, exceptis
prædictis casibus renuntiare omnibus alijs suis priuilegijs 130
continentibus tractum successiuum in futurum, accedente tamen
acceptatione eius, qui priuilegium concessit, siue talis acceptatio
sit ab homine, siue à iure concedente facultatem renunciandi
priuilegia, qualem habent regulares, vt *sup.* diximus.
Ratio autem est, quia res per quascumque causas nascitur per 131
easdem dissoluitur, ita cum multis latè Bordon. *tom. 2 ref. 52. n.*
110. licet contrarium cum alijs teneat Tamburinus *tom. 1. disp.*
16. quæsito 15. n. 2.
Dico quintò. Per validam reuocationem Principis priuilegiantis 132
tolluntur priuilegia. Dixi validam, nam plures dantur
casus in quibus absque iusta causa respiciente bonum commune
Princeps, etiam si sit Papa, non potest priuilegia reuocare. Pri- 133
mò, quando per tale priuilegium acquisitum est dominium alicuius
rei, verbi gratia, alicuius oppidi. Secundò, quando priuilegium
concessum est non subdito, nam priuilegium concessum
non subdito, & ab eo acceptato transit in contractum nullusque
Princeps habet ius priuandi non subditos rebus suis legitimè acquisitis
vndequaque sibi proueniant; Suar. quem, & alios refert
Tamburinus *tom. 1. disp. 16. quæsito 13. num. 3.* Hinc fit Princi- 134
pem laicum non posse reuocare priuilegia, quæ Ecclesijs, vel regularibus
concessit, cum non sint eius subditi, ita cum alijs
Tamburinus *suprà*. Tertiò, quando priuilegia concessa sunt per
contractus onerosos, Princeps namque obligatur stare eius pactis
iure naturæ; ac subditi: ergò licet absque causa validè possit
reuocare priuilegia omninò gratuita, & per quæ nullius rei ius
tertio acquisitum est, cum concessio pendeat ex voluntate merâ
illius, non tamen prædicta priuilegio onerosa Sanch. *lib. 8. de*
matrim. disp. 35. num. 3. & alij communiter DD. apud Tamburi- 135
num *tom. 1. disputat. 16. quæsito 12. num 8.* Vnde Princeps ob bonum
publicum volens aliqua priuilegia reuocare tenetur facere
debitam compensationem, nam bonum publicum solùm potest
esse causa rescindendi contractum, non tamen spoliandi
subditum re sua absque debita compensatione si aliàs fieri potest,
Suarez *suprà cap. 37. num. 3.* Decius, Naldus, Rolandus,
Menoch. Craueta, & alij, quos refert, & sequitur Tambur *suprà num. 21.*
Dico sextò. Hæc reuocatio dupliciter fieri potest, vel expres- 136
sè, vel tacitè; expressè fit, quando per verba clara dicit Pontifex,
reuocamus, annullamus, & alijs similibus, & ista reuocatio expressa
potest esse vel generalis, vt cum aliquid non specificat, sed
dicit non obstantibus quibuscumque priuilegijs: vel specialis
cùm aliquid specificat, si aliquid specificet priuilegium specificatum
absque debito tollitur, quæ autem priuilegia per genera- 137
lem reuocationem non obstantibus quibuscumque reuocentur
suprà diximus agentes de hac clausula. Aduerte tamen vtramque
hanc reuocationem debere esse legitimè promulgatam sicut
aliæ leges, Portel. *verbo priuilegium num. 69.* Reuocatio
tacita tunc fit, quando Princeps non verbis expressis, sed actu 138
vtitur contrario priuilegio, per quem actum priuilegium non
potest subsistere, tunc enim per hunc secundùm actum contrarium
clarè innuit se tollere priuilegium, si Princeps habet illius
notitiam, aliàs minimè Portel *sup. n. 68.*
Dico septimò. Priuilegia regularium non reuocantur per 139
Bullam Cruciatæ, nam Bulla solùm reuocat indulgentias, &
non priuilegia, ac proinde possunt regulares etiam stante Bulla
Cruciatę absoluere ab omnibus casibus concessis per sua priuilegia,
ac si Bulla non extaret Rodrig. quem refert, & sequitur 140
Portel *in dubijs regularibus verbo priuilegium num. 72.* Pelizarius
tract. 1. cap. 1 num. 120. Lezana *tom. 2. cap. 1. num. 59. & tom. 3. verbo Bulla Cruciatæ num. 38.* Belasius *verbo Bulla Cruciatæ num.*
10. An autem priuilegia regularium reuocentur per Bullam 141
Cœnæ *infrà* dicemus *disp. 3. n. 37.* vbi etiam quid de reuocatione
oraculorum facta ab Vrbano VIII. tenendum sit, latè disputabimus.
Dico octauò. Aliqua priuilegia amittuntur per non vsum, 142
ita communiter Doctores: pro explicatione tamen huius asserit
notandum est, priuilegia alia esse negatiua, illa scilicet, quibus
datur potestas ad aliquid non agendum, vt non soluendi decimas,
alia affirmatiua, in quibus scilicet, datur potestas ad aliquid
agendum: hæc autem affirmatiua adhuc sunt in duplici differentia,
nam quædam sunt in præiudicium aliorum, vt imponere
tributum, &c. alia absque aliorum præiudicio, vt audire diuina
tempore interdicti: His suppositis prædicta conclusio non
procedit de priuilegijs affirmatiuis, quæ non sunt in præiudicium
tertij; nec de negatiuis, nam hæc non amittuntur per
non vsum, sed tantùm de priuilegijs affirmatiuis, quæ sunt in
præiudicium tertij, hæc tamen non admittuntur per quodlibet
non vsum, sed si contra illa legitimo tempore præscribatur;
contra autem Ecclesiam non minus, quam per spatium 40. annorum
præscribitur, & contra religiones plus temporis requiritur
vt *suprà* diximus. Ita Suar. Bonac. quos refert, & sequitur
Tamburinus *sup. quæsito 14 n. 4.* Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 4.* 143
p. 18. & tract. 21. disp. vnic p. 19. n. 4.

Dico

144 Dico nonò. Priuilegia præcipuè negatiua amittuntur per
contrarium vſum, vt ſi quis habeat priuilegium non ſoluendi
decimas, & eas ſoluat, requiritur tamen quod vſus ſit forma-
liter priuilegio contrarius, hoc eſt, quod priuilegiatus agat
contra priuilegium habens illius notitiam, & intendens ſe ob-
ligare ad talem actum, nam ſi faciat actum præmiſſa protectio-
ne non præiudicandi priuilegio, vel ex ignorantia priuilegij
non tollitur priuilegium nec in ſoro interno, nec externo,
nam talis actus non eſt ſufficienter voluntarius ad effectum hu-
145 jus amiſſionis: ita Suarez *lib. 8. de legib. cap. 35. nu. 3* Salaz. & alij,
quos refert, & ſequitur Tambur. *tom. 1. diſp. 16. quæſito* 14. *n.* 19.
qualis autem contrarius vſus requiratur, vt amittantur priuile-
gia regularium, iam *ſuprà* diximus.

146 Aduerte tamen cum Portel *in dubijs regularibus verbo pri-
uilegium numer.* 6. contrarium vſum priuilegij factum per ali-
quem religioſum, aut per aliquod particulare Monaſterium,
non tollere priuilegium conceſſum Ordini, ſiquidem con-
trarius vſus per quem amittitur priuilegium debet eſſe il-
lius cuius eſt priuilegium; in noſtro autem caſu contrarius
vſus non fit à toto Ordine, cuius eſt priuilegium. An autem
priuilegia amittantur per abuſum. Reſpondeo regulariter lo-
quendo non amitti, cum amiſſio ſit pœna, quæ non incurri-
tur ipſo iure; meretur tamen priuilegiatus tali priuari priui-
legio, ita Silu. *verbo priuilegium quæſt.* 10. & alij communiter
Doctores.

SECTIO VIII.

De interpretatione priuilegiorum.

147 *Interpretatio priuilegiorum alia eſt legalis, alia doctrina-
lis.*
148 *Solus Papa poteſt priuilegia legaliter explicare.*
149 *Idem poſſunt facere Prælati regulares.*
150 *Religioſi tenentur ſtare declarationibus priuilegiorum factis
ab ipſorum Prælatis.*
151 *Declaratio doctrinalis ſpectat ad Doctores.*
152 *Priuilegia dubia ſemper in fauorem religionis ſunt expli-
canda.*
153 *Regulares tuta conſcientia poſſunt ſtare declarationibus fa-
ctis à probatis Doctoribus.*
154 *Priuilegia fauorabilia latè ſunt interpretanda.*
155 *Priuilegia odioſa ſtrictè ſunt interpretanda.*
156 *Priuilegia contra ius commune ſtrictè ſunt interpretanda.*
157 *Idem dicendum eſt de priuilegijs in præiudicium aliorum.*
158 *Priuilegia regularium etiamſi ſint contra ius commune latè
ſunt interpretanda.*
159 *Quando dantur duo priuilegia contraria, vltimum ſtrictè eſt
interpretandum.*
160 *Idem dicendum eſt quando priuilegium poſterius derogat alicui
ſtatuto particulari, aut repugnat conſuetudini.*

147 Dico primò. Duplex datur Interpretatio priuilegiorum
alia legalis, alia doctrinalis, legalis ſeu iudicialis ſo-
lùm ad Papam ſpectat, illius enim eſt declarare cuius eſt con-
dere. Vnde alij Prælati Eccleſiaſtici priuilegia regularium ſi-
ue clara, ſiue dubia minimè poſſunt interpretare, ita con-
148 ceſſit Clemens IV. Alexander VI. & tandem Paulus III. So-
cietati, imò Sixtus IV. hoc illis pœna interdicti ab ingreſſu
Eccleſiæ interdixit, vt teſtatur Portel *verbo priuilegium num.*
77. Prælati tamen regulares poſſunt ſua priuilegia etiam iuri-
dicè, & ex æquo, & bono interpretare, non ſeruatis omni-
bus iuris apicibus. Ita conceſſit Prædicatoribus Innocentius
149 VIII. & Iulius II. per Bullam, quæ incipit, Conſideran-
tes. Idem conceſſit generali, & Prælatis quibuſcumque Mi-
norum Leo X. cum conſilio aliquorum fratrum ſi ſint magni
momenti, quapropter religioſi tenentur declarationibus fa-
ctis à ſuo Generali, & ab alijs Prælatis ſuæ religionis circa 150
conſtitutiones, priuilegia, & exemptiones, &c. Stare in his,
quæ ad forum ſuarum conſcientiarum ſpectant, ſi aliàs ex ip-
ſis priuilegijs clarè non conſtet contrarium. Ita Peyrines *ad con-* 151
ſtitut. 3. Iulij II. numer. 2. Tambur. *tom. 1. diſputatio. 16. quæſi-
to 6. num.* 8.

Declaratio verò doctrinalis ſpectat ad Doctores, & alios pe- 152
ritos religioſos, hi tamen interpretes priuilegia difficiliora in-
tellectu, ex ambiguitate verborum, vel ex diuerſis Iuriſperi-
torum interpretationibus ſemper in fauorem religionis inter-
pretare tenentur. Ita conceſſit per Bullam Congregationi San-
ctæ Iuſtinæ de Paula Alexander VI. & Iulius II. per aliam 153
Bullam Congregationi Vallis Vmbroſæ, vt teſtatur Tambu-
rin. *ſuprà numer.* 3. Vnde virtute ſuorum priuilegiorum poſ-
ſunt religioſi tuta conſcientia vti omnibus ſuis priuilegijs,
facultatibus, & gratijs potiſſimum in foro conſcientiæ, de
quibus Doctores altercantur in partem fauorabiliorem ani-
marum ſaluti, ſi aliàs talem partem prudenter probabilem 154
iudicauerint. Ita Vrbanus *tractat. 2. capit. 5. regul.* 10. Rodrig.
Cruz, Miranda, Barboſa, quos refert, & ſequitur Tamburin.
ſuprà num. 7.

Dico ſecundò. In caſu quo verba priuilegij ſint dubia, & 155
obſcura: nam ſi ſint clara non eſt locus interpretationi *capit.
recipimus de priuileg.* tunc ad eorum explicationem attenden-
dum eſt an priuilegium ſit fauorabile, vel odioſum iuxta do-
ctrinam politam *ſectio. 5. huius diſputat.* vbi latè, quæ ſint pri-
uilegia fauorabilia, quæ odioſa explicaui, & ſi priuilegium
fuerit fauorabile latè eſt interpretandum, quantum rationabi-
liter iudicatum fuerit, ſeruata tamen verborum proprietate
iuxta conſuetam verborum ſignificationem, & vſum commu-
nem ſolitum in illo foro, in quo talia priuilegia fuere conceſſa,
ita habetur expreſſè *in l. beneficium ff. de conſtit. Principis, & cap.
quia circa de priuilegijs, & cap. dilecti de donatione cap. olim de
verborum ſignificatione.*

Si verò priuilegium fuerit odioſum ſtrictè eſt interpretan- 156
dum ſeruata verborum proprietate. Vndè ſi priuilegium eſt
contra ius commune ſtrictè eſt interpretandum ſeruata ver-
borum proprietate, vt quam minimum iuri communi de-
roget. Idem dicendum eſt de priuilegijs in aliorum præiu-
dicium. Ita Suarez *de legibus libr. 8. capit. 27. numer.* 5. & 157
alij communiter Doctores, non ſunt tamen ita ſtrictè inter-
pretanda, vt nihil operentur, ſed ita debent intelligi, vt ali-
quid concedant, Suarez *ſuprà*, & alij, & ſemper ſunt inter-
pretanda iuxta conditionem, & ſtatum perſonæ, cui con-
ceduntur. Vnde priuilegia regularibus conceſſa etiam ſi ſint 158
contra ius commune latè ſunt interpretanda: Nam cum
ſint perpetua ſemper debent interpretari ad inſtar iuris, ita
ſcilicet, vt illis quam minimum potuerit eſſe derogetur. Ita
Henriquez, Oldrad. quos refert, & ſequitur Sanchez *lib. 8.* 159
de matrimon. diſputat. 1. num. 3. Salaz, Bonacina, Azor, quos
refert, & ſequitur Tamburinus *ſuprà num.* 14. Peliz. *tract. 8.
cap. 1. num.* 143.

Dico tandem, quando dantur duo priuilegia contraria, po- 160
ſteriùs ſtrictè eſt interpretandum etiam impropriando verba ſi
opus fuerit, ne dicatur Principem concedere contraria. Ita
Suarez *ſupra cap. 28. num.* 9. Idem dicendum eſt ſi priuilegium 161
poſterius deroget alicui ſtatuto particulari, aut repugnet con-
ſuetudini, aut importet aliquod factum, vel ius priuatum,
quod Princeps præſumatur ignorare, adeòque cenſetur illud
nolle, ſi priuilegium aliàs fiat nimis odioſum, vel onecroſum.
Ita Suarez *ſuprà*.

TRA-

TRACTATVS SECVNDVS.

DE PRIVILEGIIS REGVLARIVM TAM IN ordine ad ipſos Regulares, quàm ſæculares.

DISPVTATIO I.

De Priuilegijs Prælatorum Regularium in ordine ad ſuos ſubditos, & cætera pertinentia ad Religionem.

1 CVm de poteſtate Prælatorum in ordine ad ſuos ſubditos aliquid dicturi ſimus, primum locum obtinet poteſtas circa Sacramenta; & cum inter illa, quod magis in dicta explicatione ſit Sacramentum Pœnitentiæ, ideò ab hoc Sacramento exordium ſumo; Deinde ad cætera Sacramenta ſuo ordine procedam. Non inſtituimus autem ſpecialem quæſtionem de cenſuris, qua Prælatorum poteſtas æquè extenditur ad peccata, & cenſuras reſeruatas; quod idem debet obſeruari, quando egerimus de poteſtate quam habent Regulares ad abſoluendum tum Religioſos, tum ſæculares, tam à cenſuris, quàm à peccatis, niſi aliud ſpecialiter exprimamus. Sit igitur

SECTIO I.

De poteſtate quam habent Prælati Regulares ad abſoluendum ſuos ſubditos à peccatis, & cenſuris.

§. I.

Qui veniant nomine Prælatorum Regularium.

1 *Quid intelligatur per nomen Prælati.*
2 *Generales, Prouinciales, & Priores habent auctoritatem quaſi Epiſcopalem.*
3 *Omnis poteſtas conceſſa Prælatis in communi, intelligitur etiam conceſſa Prælatis conuentualibus.*
4 *Omnes Vicarij electi à Capitulo generali, vel Prouinciali, vel à Diffinitorio generali, vel Prouinciali, vel à Generali, vel à Prouinciali de commiſſione Diffinitorij ſunt veri Prælati.*
5 *Vicarius poſitus in aliquo conuentu, à ſolo generali, vel Prouinciali, eſt verus Prælatus.*
6 *Omnis Poteſtas & præeminentia, quæ competit Prioribus in noſtra Congregatione, competit etiam prædictis Vicarijs.*
7 *Subprior in Prioris abſentia præſidet in Conuentu niſi Prior Vicarium deſignauerit.*
8 *Subprior poteſt abſoluere, & diſpenſare in caſibus in quibus Prior.*
9 *Subprior poteſt benedicere corporalia, & cætera ornamenta ſicut Prior.*
10 *Qui præſidet conuentui in abſentia Prioris, vel Subprioris poteſt benedicere corporalia.*
11 *Subprior in abſentia Prioris poteſt caſus reſeruare, & ab illis abſoluere ſicut Prior.*
12 *Subprior poteſt diſpenſare in omni irregularitate ſicut Prior.*
13 *Subprior poteſt eligere confeſſorem ſicut Prior.*
14 *Subprior poteſt diſpenſare cum ſe ipſo in caſibus, in quibus cum ſubditis.*
15 *Subprior poteſt ea omnia efficere, quæ poteſt Prior quando actu præſidet.*
16 *Subprior quandonam præſidet non poteſt ſibi eligere confeſſorem.*
17 *Vicarius poſitus à Priore in eadem domo in eius abſentia, vel quando abeſt, vel impeditus eſt delegatus.*
18 *Vicarius vel electus à Priore, ſi Prior illi committat vniuerſitatem cauſarum; eſt quaſi ordinarius, & poteſt ſubdelegare.*
19 *Vicarius delegatus à Priore ad vniuerſitatem cauſarum poteſt ea omnia efficere, ac Prior.*
20 *Vicarij poſiti à Prouinciali, vel definitorio in conuentibus vbi tantum ſunt tres fratres, ſunt veri Prælati ſicut Priores.*
21 *Vicarij Conuentuum vbi tantum ſunt tres fratres, poſſunt etiam eligi in Iudices conſeruatores, & cætera, ac Priores efficere.*

1 ANtequam ad explicationem iuriſdictionis Prælatorum Regularium accedamus, neceſſarium duxi explicare; quid per hoc nomen *Prælati* intelligatur, & in primis ſuppono ex Suario *tom. 4. de Relig. c. 2. per totum;* In vnaquaque religione dari Prælatos ſupremos, vt Generales, Prouinciales, Cuſtodes & cæteri, & etiam inferiores, vt Priores, Rectores, Vicarij, vel
2 Superiores. Generales ſunt veluti Patriarchæ; Prouinciales veluti Archiepiſcopi; Priores ſunt veluti Epiſcopi. Omnes namque iſti habent auctoritatem quaſi Epiſcopalem, vt tradunt communiter Doctores *in Clement. 1. de rebus Eccleſiaſt. non alienand. verb. proprij*, vt ait Lezana *tom. 1. c. 18. num. 2.* Vnde quando conceditur facultas aliqua, ſeu poteſtas Prælatis in communi, ſiue ſit ad abſoluendum ſiue ad aliam quamcumque rem intelligitur conceſſa etiam Prælatis conuentualibus, niſi aliud in priuilegio exprimatur, Suarez quem refert, & ſequitur Lezana *vbi ſup. n. 3.* De Vicarijs, & Superioribus maius eſt dubium. Ad maiorem tamen explicationem 3

Notandum eſt Vicarium, vel poſſe eſſe conſtitutum à Capitulo generali, vel Prouinciali, vel ab ipſo ſolo Generali, vel à Definitorio generali, vel à Prouinciali ex commiſſione Definitorij, vel à ſolo Prouinciali, vel à Prouinciali poſtulante Priore, qui Vicarius in Congregatione noſtra vocatur Sub-prior; vel à ſolo Priore pro ſuo Conuentu, & de omnibus his videndum eſt, an ſint veri Prælati, & gaudeant omnibus priuilegijs conceſſis Prælatis.

Dico ergo primò, Vicarium, ſiue Generalem, ſiue Prouincialem, ſiue conuentualem electum à Capitulo generali, vel à Definitorio generali, nullum eſt dubium eſſe verum Prælatum, & habere iuriſdictionem ordinariam, & gaudere omnibus priuilegijs quibus gaudent Prælati, quorum officio funguntur. Et idem dicendum eſt de Vicario Prouinciali, & Conuentuali electo à Generali de commiſſione Capituli generalis, vel de Vicario Prouinciali, vel Conuentuali electo à Capitulo Prouinciali de Vicario conuentuali electo à Definitorio, vel Prouinciali de commiſſione Definitorij, etiamſi eligantur ad nutum amouibiles. Ita colligitur *ex c. in ſing. de ſtatu Monachor.* & tenent Syluester, Rodriguez, Miranda, Angelus, Roſella, Azor, quos refert, & ſequitur Peyrinis *tom. 2. de Prælato quæſt. 1. c. 4. §. 4. n. 74.* 4

Dico ſecundò. Si Vicarius conſtituitur in aliquo conuentu à ſolo Generali, vel Prouinciali, loco Prioris mortui, vel abſentis, vel impediti: talis Vicarius eſt verus Prælatus, & habet iuriſdictionem ordinariam, poteſtque deligere, & fruitur omnibus priuilegijs, facultatibus, & præeminentijs, quibus fruebatur ille, cuius officium gerit, niſi in aliquo per Ordinis conſtitutiones limitentur. Ita Gloſſa, Bartholus, Alciatus, Alexander, quos refert, & ſequitur Rodrig. *tom. 3 quæſt. 76. art. 1.* Veracruz quem refert, & ſequitur Suar. *de relig. tom 4. c. 22. lib. 2. tractat. 8. num. 6.* Belaſius *verbo Vicarius num. 1.* & probatur ex priuilegio Iulij II. quod refert Ioannes à Cruce *lib. 1. de ſtatu religioſo cap. 6. dub. 6.* conceſſo Prædicatoribus, quod poſtea confirmauit, & extendit idem Iulius II. ad Fratres Minores *Bulla 8. apud Rodrig. in Bullario*. In quo prædictis Vicarijs conceſſit omnem poteſtatem tam Apoſtolica auctoritate, quàm quomodolibet conceſſum, aut concedendam eis, quorum ſunt Vicarij. Exceptis tantum illis, qui in ſuis conſtitutionibus eis inhibentur. 5

Vnde cum *in noſtra conſtitutione 3 part. cap. 12. num. 10.* omnis poteſtas, & præeminentia, quæ competit Prioribus concedatur quibuſcumque Vicarijs electis, & aliàs lex non diſtinguat de electis à Definitorio, vel à Prouinciali: inde eſt, quod omnibus ijs, omnis hæc poteſtas, & præeminentia competit, nam vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, *l. de pretio D. public. in rem act.* & cum aliàs ſit in materia fauorabili lex amplianda eſt. Et quod iſte ſit ſenſus legis huius comprobatur, nam *eadem 3. part. cap. 4.* loquens de gremialibus, qui debent ire ad Prouinciale capitulum, ait tantum debere ire Priores cum Prouinciali, & Definitoribus, & Vicarijs electis à Definitorio generali: ergo cum in hoc loco diſtinguat, & non in alio, optimè colligimus ibi de omnibus indefinitè & abſolutè loqui. 6

Dico tertiò. Vicarius electus à Prouinciali ex Prioris petitione, qui in noſtra religione ſuperior curator in abſentia Prioris præſidet in Conuentu loco illius, niſi Prior Vicarium deſignauerit: ita habetur *in conſtitutionibus 3. part. cap. 12. num. 13.* & ſic abſoluere poteſt, & diſpenſare, ac cętera efficere, quæ poteſt Prior, ſiue ex iure, ſiue priuilegio ſi ille non eſt ſtatim reuerſurus eadem die. Ita Sanchez, Salaz, Bonſius, & alij, quos refert & ſequitur Delbene *tom. 2. c. 15. dub. 7. n. 34. & c. 14. dub. 19. nu. 2.* Bart. quem refert, & ſequitur Paſchaligus *deciſ. 99. n. 2.* Rodrig. *tom. 1. q. 20. art. 2.* 7

Et in primis quoad abſolutiones, & diſpenſationes conſtat ex Bulla Clement. VII. quem refert Rodrig. *ſupra*, quia licet hæc Bulla limitata fuerit Vicarijs Priorum *Bulla 2. & 22. huius Pontificis apud Rodrig. in Bullario*. Quoad benedictiones verò veſtium ſacrarum etiam corporalium tam ſui conuentus, quàm 8

extra-

9 extraneorum, conſtat ex priuilegio Innocent. VIII. quod refert
Tambur. tom.1. diſp.22. quæſt.1. nu.1. in quo concedit Pontifex
eiſdem Vicarijs in Prioris abſentia, & cuilibet habenti princi-
pale regimen conuentus poſſe benedicere corporalia, cæteraque
10 ornamenta Eccleſiaſtica, tam ſui conuentus, quàm vndequaque
ſint; quod valde notandum eſt pro Præſidentibus, quando non
ſolum abeſt Prior, vel Vicarius, ſed etiam Subprior.
Poſſunt etiam in abſentia Priorum, quando præſident in con-
uentu poſt diem naturalem caſus ſibi reſeruare in omnibus il-
lius religionibus, in quibus huiuſmodi reſeruatio competit
Prioribus. Ita cum multis Doctoribus Tambur. tom.2. diſp.13.
11 q.8. nu.3. poſſuntque à reſeruatis abſoluere in caſibus, in quibus
poterat Prior. Ita Naldus, Homobonus, Peyrinis, quos refert
& ſequitur Tamburinus ſuprà num.2. Quintanadueñas tract.3.
ſingularitate 13. num.2.
12 Poſſunt etiam diſpenſare in omni irregularitate etiam ex ho-
micidio voluntario occulto, in quo poſſunt Priores ex priuile-
gio Martini V. ita cum Rodrig. Candidus diſquiſit.24. art 61.
dub.8. dicto 12. Poſſunt etiam eligere confeſſorem, aliàs non
approbatum, ſiuè intra, ſiuè extra conuentum, Megala, Coriol.
Leont. quos refert, & ſequitur Diana 3. part. tract.2 reſol.1. in
fine, Paſqualig. tom.2. deciſ.99. num.1. Si aliàs non detur ſtatu-
13 tum in contrarium confirmatum à Papa ex certa ſcientia, ita
cum alijs Paſqualigus dec.10. Et ſi inciderint in ca um reſerua-
tum à ſuo Priore poſſunt à tali confeſſario abſolui, Caietanus,
Bordon. tom.3. deciſ.39. num.63. & alij, quos refert & ſequitur
Delbenè tom.2. c.15. dub.7. ſect.2. n.1. vbi dicit communem eſſe.
14 Poſſunt etiam diſpenſare ſecum in omnibus in quibus poſſunt
cum ſubditis: ita Sanchez, Salaz, Pontius, Paſqualig. quos
refert, & ſequitur Delbenè tom 2. cap.15. dub.7. ſect.1. nu.34.
Poſſunt etiam Religioſorum vota irritare. Ita cum multis
Tamburin. tom.2. diſp 18. q.13. nu.3. & ex iuſta cauſa in legibus
Eccleſiaſticis, vt in ieiunio, & horarum recitatione, auditio-
ne Sacri, & ſimilibus, alijſque diſpenſare Quintanad. tract.3.
ſingul.22. num.6. & tandem omnia illa poſſunt efficere, quæ poſ-
ſunt facere Priores pro recta illius Monaſterij adminiſtratione,
tam communi iure ordinario, quàm ex priuilegio, ſi aliud in
15 priuilegijs non exprimatur, Fragoſ. tom.2. diſp.24. §.8. num.6.
Peyrinis de priuilegijs ad conſt.4 Sixti IV. num.26. Portel verbo
Guardiani num.3. Subrogatus namque loco alterius gaudet etiam
eiſdem priuilegijs quibus ipſe, Lege decernimus cap. de aquaduct.
lib.11. & cap. Eccleſia 2. vt lite pend. l. fin. C. de litigioſis, vt cum
multis docet Paſqualig. deciſ.102. num.3.
16 An autem Subpriores, ſeu conuentuales Vicarij ſint veri Su-
periores, & Prælati, adhuc præſente Priore, ita vt poſſint
eligere confeſſorem? Affirmat Paſqualig. tom.1. deciſ.103. n.2.
verum contraria ſententia communis eſt, ita Megala, Coriol. &
alij, quos refert, & ſequitur Diana part.3. tract.2. reſol.1. præ-
ſente namque Superiore non habent iuriſdictionem aliquam,
neque in foro conſcientiæ, neque in foro externo: ergo non
ſunt veri Prælati.
17 Dico quartò: Vicarius relictus in ſua domo à Priore, vel quia
ipſe Prior infirmat, vel quia abeſt, vel alio titulo eſt impedi-
tus, eſt tantùm delegatus, reputatur tamen quaſi ordinarius,
ſi ad vniuerſitatem cauſarum delegetur; vt fit quando abſolutè
committitur illi à Priore gubernatio Conuentus. Vnde poteſt
ſubdelegare ad caſum particularem. Nam licèt verum ſit, quan-
do delegatus, non poteſt ſubdelegare, l. fin. ff. de offic. iudic. de-
legati, vt cum Sanch & alijs multis latè probat Peyrinis for-
mula Prælator. litt. Z. cap.7. num.1. Hæc tamen regula fallit in
delegato ad vniuerſitatem cauſarum, vt cum multis latè probat
18 Sanch. num.2. Tunc autem iudex dicitur delegatus ad vniuerſi-
tatem cauſarum, eius commiſſio eſt vniuerſalis, vt cum alijs
Sanch. ſuprà num.4. & in noſtro caſu Vicarius eſt delegatus ad
vniuerſitatem cauſarum, cum illi committatur vniuerſalis
gubernatio conuentus: ergo eſt quaſi ordinarius, ac per con-
ſequens in aliquo caſu particulari poterit ſubdelegare, non to-
tum officium, ſed aliquod miniſterium. Ita cum multis latè
probat Sanch. ſuprà, Peyrin. ſuprà.
19 Hinc fit huiuſmodi Vicarios poſſe omnia illa efficere, quæ
poterat Prior; namque qui vices alicui ſuas abſolutè committit
nihil reſeruat. Ita cum alijs Tambur. tom.2. de iure Abbat. diſp.
18. q.11. num.1. Vnde poterunt ſubditorum vota irritare, ita
cum Suar. Reginaldus, Bonac & cum alijs Tambur. ſuprà, &
illos à reſeruatis à Priore abſoluere vel alicui committere fa-
cultatem eos abſoluendi Naldus, Homobonus, quos refert &
ſequitur Tambur. de iure Abbat. tom.2. diſp.3. q.8. nu.2. Peyrin.
ad conſtit.4. Sixti IV. num.26. Idem dicendum eſt de omnibus ab-
ſolutionibus, & diſpenſationibus quas poteſt Prior facere, vt
patet ex priuilegio Sixti IV. ſupr. vt optimè cum Veracruce do-
cet Rod. tom.1. q.20. art.2. Nam cum priuilegium poteſtatem
hanc abſolutè concedat Generalibus, Prouincialibus, Priori-
bus, & eorum vicegerentibus in eorum conuentibus, non eſt
cur illud ad prædictos Vicarios non extendamus: cum ſint verè
eorum vices gerentes. Vide Doct. ſup. qui doctrinam abſolutè
approbat, Suar. tom.4. de Relig. cap.22. nu.6. ductus alio.
20 Dico quintò: Vicarij qui ponuntur in conuentibus, vbi tan-
tùm tres aut quatuor fratres ſunt, maximè quando conuentus
incipit ædificari, ſunt veri Prælati; ita Portel in additionibus
ad dubia regularia verbo Vicarios. Vnde habent poteſtatem or-
dinariam, ſicut Priores, vt colligitur ex cap. in ſingulis de ſtatu
Monachorum, ita cum Syluestro, Rod. Mirand. & alios Peyrin.
de Prælat. q.1. cap.4. §.4. nu.74. & hoc licèt ſolum inſtituantur
per definitorium, vel per Prouincialem ſolum auctoritate de-
finitorij. Ita cum alijs Peyr. Vel etiam licèt inſtituantur à ſo-
lo Prouinciali, vt diximus de Vicarijs magnorum conuentuum.
Nam quod conuentus paucos, aut multos habeat fratres per
accidens eſt, vt ait Portel ſuprà. Vnde benedicere poſſunt
corporalia, vt latè probat Portel ſuprà. Poſſunt eligi in iudi-
ces conſeruatores, vt ait Rod. q.12. art.6. tom.1. & tandem
omnia alia efficere, ac Priores poſſunt. Non poſſunt tamen in 21
noſtra Religione ire ad Capitulum Prouinciale, niſi fuerint
electi à definitorio generali, 3. par. conſtit. noſtrar. cap.4. nu.3.
Benè tamen apud Minores vt docet Portel ſuprà, apud quos,
idem iudicium habendum eſt de vicarijs præſidentibus in con-
uentibus Monialium, vbi quatuor, aut quinque fratres cum
ſuo Præſidente exiſtunt, latè probat Portel vbi ſuprà.
Et ex his colliges iuxta hanc doctrinam intelligenda eſſe, quæ
in ſequentibus dicemus, ne eadem ſæpè repetamus, vt ea quæ
abſque diſtinctione dixerimus conuenire Prælatis, etiam de
Prioribus, ſeu Vicarijs ordinarijs, & eorum Superioribus,
quando actu præſident, modo dicto intelligantur; quando au-
tem aliquid ſpecialiter conuenerit Prælatis ſuperioribus, &
non inferioribus, ſuo loco explicabimus. Sit igitur,

§. II.

A quibus caſibus & cenſuris poſſint Prælati regulares, abſoluere ſuos ſubditos.

22 *Prælati regulares habent poteſtatem ordinariam in ſuos ſub-
ditos, vnde poſſunt reſeruare caſus, & à reſeruatis abſoluere.*
23 *Habent Prælati regulares iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*
24 *Prælati regulares poſſunt abſoluere ab excommunicatione, ſi
quis ſuadente, etiamſi iaſio fuerit enormis.*
25 *Prælatus regularis percutiens enormiter ſuum ſubditum poteſt
abſolui ab alio ſubdito à tali excommunicatione, imò ab ipſo
percuſſo, ſi aliàs non detur alius.*
26 *Prælati regulares poſſunt in ſuos ſubditos quidquid Epiſcopi in
Diœceſanos per cap. licèt in Tridentino.*
27 *Prælati regulares poſſunt abſoluere ſuos ſubditos à quibuſcum-
que caſibus, etiam Papæ reſeruatis extra Bullam Cœnæ.*
28 *Prælati regulares poſſunt abſoluere ſuos ſubditos à cenſuris ſpe-
cialibus ab homine latis etiam poſt ſententiam declaratiuam.*
29 *Prælati regulares poſſunt abſoluere ſuos ſubditos caſibus Bullæ
Cœnæ, aliquibus exceptis.*
30 *Prælati Regulares poſſunt abſoluere à caſibus Bullæ Cœnæ
etiam publicis, excepta hæreſi.*
31 *Prælati regulares poſſunt abſoluere à caſibus Bullæ Cœnæ, ali-
quibus exceptis.*
32 *Prælati regulares poſſunt abſoluere à caſibus Bullæ Cœnæ ſuos
ſubditos toties quoties, excepta hæreſi.*
33 *Priuilegia quæ regulares habent abſoluendi à caſibus Bullæ
Cœnæ, non ſunt ſublata per reuocationem quæ quotan-
nis fit in Bulla Cœnæ.*
34 *Quomodo declarationes Cardinalium factæ ſub Clemente,
& Vrbano VIII. ne Regulares abſoluant à caſibus Bullæ
Cœnæ derogent eorum priuilegia.*
35 *Oracula conceſſa vſque ad tempus Gregorij XV. iam ſunt
confirmata per Bullas.*
36 *Confirmatio priuilegiorum ex certa ſcientia habet vim nouæ
conceſſionis.*
37 *Oracula conceſſa vſque ad tempus Gregorij XV. iam ſunt
ſublata.*
38 *Vrbanus VIII. ſolum reuocauit oracula à ſcripto confirmata.*
39 *Vrbanus VIII. poſt generalem oraculorum reuocationem à
Gregorio XV. iterum ea reualidauit.*
40 *Vrbanus VIII. non reuocauit oracula conceſſa ad inſtan-
tiam regularium.*
41 *Reuocatio priuilegiorum eſt odioſa, & non extenditur niſi
ad expreſſa.*
42 *Vrbanus VIII. non reuocauit oracula ſignata manu ali-
cuius officialis Cameræ Apoſtolicæ.*
43 *Reuocatio oraculorum facta ab Vrbano VIII. non fuit au-
thentica, nec ſufficienter promulgata, & ideò non habet robur.*
44 *Vt abſolutio hæreſis in aliquo priuilegio cenſeatur conceſſa
debet fieri expreſſa mentio illius.*
45 *Quando in priuilegijs non datur reſtrictio abſolutè ſunt
intelligenda tam pro caſibus occultis quàm publicis.*
46 *Referuntur aliqua priuilegia conceſſa regularibus, in qui-
bus fit expreſſa mentio hæreſis.*
47 *Improbabilis eſt opinio quæ aſſerit Prælatos regulares poſſe
abſoluere ab hæreſi publica.*
48 *Prælati regulares nullo modo poſſunt abſoluere ab hæreſi occulta.*

49 Priui-

49 *Priuilegia Inquiſitionis in hoc regno ſunt in viridi obſeruantia.*
50 *Prælati regulares poſſunt abſoluere ſuos ſubditos à ſimonia commiſſa etiam in receptione Sacrorum Ordinum.*
51 *Quando priuilegia confirmantur ex certa ſcientia reualidantur, etiamſi ab anteceſſoribus reuocata ſint.*
52 *Prælati regulares poſſunt abſoluere ſubditos ſuos à cenſura commiſſa in contemptum clauium.*
53 *Etiam poſſunt abſoluere à peccato facto ex confidentia priuilegiorum.*
54 *Etiam poſſunt abſoluere à ſuſpenſione à diuinis, etiamſi publica ſit dummodo non ſit reſeruata.*
55 *Poſſunt Carmelitæ abſolui à ſuis Prælatis ab omnibus reſeruatis, & reſeruandis Papæ intra Bullam Cœnæ excepta hæreſi.*
56 *Prælati regulares poſſunt abſolui à confeſſore à ſe electo ab omnibus caſibus, à quibus ipſi poſſunt abſoluere ſuos ſubditos.*

22 Dico primò: Prælati regulares gaudent poteſtate ordinaria erga ſuos ſubditos, ita communiter DD. apud Lezan. *tom.*1. *cap.*18. *nu.*1. Vnde habent poteſtatem illos abſoluendi ab omnibus caſibus, & cenſuris non reſeruatis Papæ: quamuis fortè talis caſus reſpectu ſæcularium forent Epiſcopis reſeruati. Poſſunt itidem caſus ſibi reſeruare, tum ex conceſſione Alexand. IV. *Bulla*.4. *apud* Cruz *lib.*1. *cap.*6. *dub.*9. *concl.*1. Tum ex Trident. *ſeſſ.*14. *c.*7. Tum ex decreto Clementis VIII. Hic tamen Pontifex limitauit eorum iuriſdictionem in hac parte in prædicto decreto ad certos caſus, quos latè refert Lezan. *cap.* 18. *tom.*1. *n.*20. vbi eos videre poteſt.

23 Dico ſecundò: Poſſunt Prælati Carmelitæ, & qui cum eis communicant, quidquid poſſunt Epiſcopi iure communi, quandoquidem iuriſdictionem ſortiuntur quaſi Epiſcopalem: ita communiter Doctores apud Lezan. *tom.*1. *cap.*18. *n.*2. & ſumitur *ex cap. Abbatis de priuileg. in* 6. & ita cenſuit Congregatio Sacra die 5. Aprilis an.1622. vt Nouarius teſtatur *in lucerna Regular. verbo Prælati n.*1. Archangel. *de priuileg. verbo abſolutio verſic. itidem.* Candid. *tom.*2. *diſquiſit.*24. *art.*59. *dub.*1. Belaſiuss *verbo Prælatus nu.*9. Nec huiuſmodi iuriſdictio poteſt Prælatiinferioribus à ſuperioribus Prælatis coarctari, ſi aliàs per religionis ſtatuta aliud non diſponatur. Mirand. Rod. Peyrin. quos refert, & ſequitur Belaſius *verbo Prælatus n.*11.

24 Hinc fit, poſſe prædictos Prælatos tollere excommunicationem Canonis. Si quis ſuadente, à ſuis religioſis, non ſolum iure communi, ſicut Epiſcopi, ſed etiam ex innumeris priuilegijs; vnde poſſunt abſoluere ab hac excommunicatione, etiamſi fuerit enormis, tum ex priuilegio Bonifacij IV. *in Bulla Sacræ Religionis*, tum ex decreto Clementis VIII. vt latè probat Bordon. *reſol.*28. *n.*50. & tenent Sayr. Rod. Coriol. Megala, quos *ibi* refert idem Bordonus. Et hoc ſiuè percuſſio facta ſit ipſis regularibus, ſiuè Clericis ſæcularibus, vt tenent itidem Doctores, quam ſententiam approbat Vrban *tract.*8. *folio mihi* 303. *reg.*4. Diana *tract.*4 *p.*9. *reſol.*50. *in fine*; Palaus *tom.*6. *diſp.*3. *punct.*23. §.4. *n.*14. Lor. *tom.*1. *c.*18. *n.*3. Fag. *tom.*2. *lib.*1. *diſp.* 2. §.3. *n.*55. Boſſius *deciſ.*1. *dub.*19. *n.*198. & alij apud ipſos.

25 Quæ facultas etiam extenditur ad ſuperiorem percutientem ſuum ſubditum regularem; hic enim ab alio Sacerdote ſuo ſubdito electo ab eodem in confeſſorem, poteſt abſolui. Imò etiam ab ipſo percuſſo poſſunt ad inuicem abſolui ſi non ſit alius religioſus, qui Prælatum Regularem poſſit abſoluere, Rod. Coriol. quos refert, & ſequitur Frag. *ſuprà*. Nec obſtat vtrumque eſſe excommunicatum, quia in caſu neceſſitatis quando non datur aliquis, qui non ſit excommunicatus poteſt hic toleratus alium excommunicatum abſoluere, non tamen declaratus; *iuxta text. in cap. audiuimus* 24. *q* Couarr. Sanch. Maſcard. & alij, quos refert, & ſequ. Fragoſ. *ſupr.*

26 Dico tertiò: Poſſunt Prælati regulares in ſuos ſubditos quidquid Epiſcopus in Diœceſanos per *cap. liceat in Trid. ex declaratione conceſſiua Pij V. Bulla*.3. *apud* Cruz *lib.*1. *c.* 6. *dub.*4. quæ facultas ad omnes Prælatos extenditur, vt valeant abſoluere ab omnibus caſibus, & cenſuris occultis Apoſtolicæ Sedi reſeruatis, non obſtante contraria declaratione Cardinalium, quæ præceſſerat. Ita Sorb. Paſſarel, Suarez, quos refert, & ſequitur Lezana *tom.*1. *cap.*18. *n.*31. Vrbanus *fol mihi* 303. Fragoſ. *tom.*2. *lib* 11. *diſp.*24. §.14. *n.*13. Candidus *tom.*1. *diſq.*3. *art.*25. *dub.*2. *dicto* 3. & hanc facultatem poſſunt generaliter delegare, ita Rodrig. quem refert, & ſequitur Candidus *ſuprà art.*26. *dub.* 2. non enim facultas hæc illis competit ex priuilegio tantùm, ſed ex vi Tridentini.

27 Dico quartò: Poſſunt Prælati abſoluere ſuos ſubditos tam conuentuales, quàm hoſpites ab omnibus & quibuſcumque caſibus etiam Apoſtolicæ Sedi reſeruatis extra Bullam Cœnæ, tum ex priuilegio Sixti IV. Carmelitis conceſſo in Bulla quæ eſt illorum mare magnum apud Lezan. *tom.*1. *cap.*18. *nu.*33. & ex alia Bulla eiuſdem pro Dominicanis apud eundem Lezanam *ſuprà n.*34. & ex priuilegio Gregorij XIII. in Bulla in Apoſtolicæ Sedis, quam refert Bordon. *reſol.*3. *n.*25. conceſſa Theatinis; tum ex priuilegio Martini V. conceſſo Priori S. Benedicti Valliſoleti, quod refert Coriol. 1. *part. ſect.*1. *art.*2. *n.*5. tum ex priuilegio Eugenij IV. *Bulla* 1. qui Pontifex extendit ſuum priuilegium ad noſtros Donatos: tum ex priuilegio Pauli III. *Bulla* 8. *apud* Cruz *lib.*5. *cap.*6. *dub.*13. *concl.*3.

28 Dico quintò: Prælati poſſunt abſoluere ſuos ſubditos à cenſuris etiam ſpecialibus, & ab homine latis per ſententiam ſpecialem publicè declaratam: ita ex priuilegio Pauli III. Sixti IV. & Eugenij IV. *ſuprà* relatis colligit cum Suar. Rodrig. & alijs Lezana *ſuprà n.*37. Candidus *tom.*2. *diſquiſ.*24. *art.*41. *dub.*10. Frag. 2. *p. lib.*11. *diſp.*24. §.14. *num.*31. Archangel. *de priuilegijs verbo abſolutio, iuxta finem.* Immò omnes has facultas tam quæ illis competunt iure communi, quàm ex priuilegi, poſſunt alijs delegare niſi aliud exprimatur in aliquo priuilegio, Lezana *tom. ſuprà n* 4. & 25. & tenent communiter Doctores apud Bord. *reſol* 3. *nu.*28. & 29.

An verò Prælati noſtri poſſint abſoluere ſuos ſubditos à caſibus Bullæ Cœnæ, eſt magna contentio inter Doctores. Negant Lezana *tom.*1. *cap.*18. *n* 38. Sigiſmundus, Vechius, Sorb. Tamb. & alij, quos refert & ſequitur Bordon. *reſol.*3. *num.*4. Diana 2. *part. tract.*2. *de dubijs regularibus reſol* 72. Verum contraria ſententia probabilis eſt, hanc tenent Suar. *de relig. tom.*4. *tract* 8. *lib.*2. *cap.*21. Hieronym. Rodrig. Peyrin. quos refert Diana & Portel *in addit. ad dubia regularia, verbo Abbas num.*10. At hic Auctor excipit hæreſim, ſchiſma, falſificationem litterarum Apoſtolicarum, delationem prohibitorum ad infideles & conſpirationem contra Romanum Pontificem, iuxta Bullam Sixti IV. & Iulij II. quos refert Peyrinis *ad conſt.*4. *Sixti IV. nu.*5. vbi hi quinque caſus excluduntur, his tamen non obſtantibus.

29 Dico ſextò: Probabile eſt poſſe Prælatos regulares abſoluere ſuos ſubditos ab omnibus caſibus Bullæ Cœnæ excepta hæreſi, ita Viualdus *tom.*1. *tract.*9. *diſ.*61. *n.*51. Souſa *de cenſuris diſp.* 1001. Portel *in addisionibus, verbo Abbas n.*10 Fr. Martinus à S. Ioſeph. *in regulam* 2. *Franciſci cap.*3. §.8. Naldus *in ſumma verbo reſeruatio.* Peyrin. *in additam. ad conſtitutionem* 4. *Sixti IV. cap.*2. *num.*35. Veiga 1. *part. ſumma cap.*49. *caſu* 1. Baſſæus *verbo Abbas* §.2. *num.*8.

30 Probatur, hæc concluſio priuilegio Pij V. pro Dominicanis *Bulla* 3. *apud* Cruz *lib.*1. *cap.*6. *dub.*14. in qua conceditur eorum præpoſitis generalibus, & Prioribus facultatem, quam habent Epiſcopi, vt refert Bauny *tom.*1. *tract.*4. *quæſt.*32. *litt. E.* & eandem facultatem illis conceſſit Alexander VI. prout teſtatur Baſſæus *ſuprà nu.*8. Confirmatur ex priuilegijs Iulij II. *in Mari magno Minorum*, & Sixti IV. *in Mari magno Prædicatorum* §.54. & 62. apud Lezanam *tom.*5. in quibus conceditur prædictis Prelatis poteſtas abſoluendi ab omnibus caſibus, exceptis relapſu in hæreſim, ſchiſmate, falſificatione litterarum Apoſtolicarum, & delatione prohibitorum ad infideles, nam cum huiuſmodi excipiantur cæteri ſtando in his priuilegijs abſque dubio cenſentur conceſſa. Ita cum multis Lezana *tom.*5. *in Mari magno Prædicatorum num.*122.

31 Sed quia hæc priuilegia adhuc aliquos caſus excipiunt, accipe aliud ampliſſimum priuilegium Pij V. *Bulla* 129. *apud Cherubinum tom.*2. *inter Bullas huius Pontificis*, in qua conceditur Prælatis Caſſinenſium facultas abſoluendi toties, quoties ſuos ſubditos, etiam nouicios ab omnibus, & quibuſcumque peccatis, ſententijs, & pœnis, licèt fuerint de caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, vel de comprehenſis in Bulla Cœnæ, ſiue crimina ſint occulta, ſiuè publica, quam Bullam etiam refert Peyrin. *ad conſtit.*4. *Sixti IV.*

32 Vnde cum in hac Bulla nullus caſus etiam Bullæ Cœnæ excipiatur, omnes cenſentur conceſſi, ſiuè occulti, ſiuè publici ſint, dummodo tamen ſemper hæreſis excipiatur. Ita Sanchez, Bord. Portel, Vequius, & alij, quos refert & ſequitur Lezan. *tom.*5. *in Mari magno Minorum n.*112. Candidus *tom.*2. *diſquiſit.*24. *art.*6. *dub.*1. Licet aliàs dicant talia priuilegia eſſe per Bullam Cœnæ reuocata, quod tamen ego minimè dicendum eſſe exiſtimo cum Auctoribus noſtræ ſententiæ, ſi tantum (vt dixi) hæreſim ſiuè occultam, ſiuè publicam excipias.

33 Nec obſtat ſi dicas cum præfatis Doctoribus, huiuſmodi priuilegia non ſolum quoad hæreſim, ſed etiam quoad alia crimina contenta in Bulla Cœnæ eſſe reuocata per reuocationem quæ quotannis fit in ipſa Bullæ Cœnæ publicatione: Reſpondetur namque cum Doctoribus noſtræ ſententiæ negando antecedens, quia præterquam quod hoc eſt contra Papæ auctoritatem hodie ædificare, & cras deſtruere, vt ait Rodrig. *tom.* 1. *q.*20. *art.*10 debebant expreſsè reuocari talia priuilegia, nam ſi ex eo quod concedantur omnes caſus Papales, non cenſentur conceſſi caſus Bullæ Cœnæ, vt *ibi* notauit Rodr. ita non ex eo quod reuocentur omnia priuilegia, cenſentur reuocata, quæ talem facultatem concedunt.

Secundò, reſpondetur in Bulla Cœnæ tantùm prohiberi abſoluere à prædictis caſibus prætextu priuilegiorum, id eſt colore, vel velamine priuilegiorum quæ ita non ſint. Ita reſpondet Bauny *ſuprà*. Tertiò, reſpondetur cum Suar. *tom* 5. *de cenſuris diſp.*21. *ſect.*3. *n.*4. & *tom.*4. *de religione tract.*8. *lib* 2. *c.*21 *n.*5. per Bullam Cœnæ non derogari priuilegia, quæ ſpecialiter concedunt caſus dictæ Bullæ, licet aliàs reuocentur, quæ generaliter illos concedunt. Quartò, reſpondetur Iulium II. *conſtitut.*14. declaraſſe, quod non obſtante dicta Bulla Cœnæ poſſe qui-

quibus hæc facultas concessa est in perpetuum absoluere, quam
confirmauit Paulus IV. Gregor. XIII. & Clemens VII. apud
Peyrin. *ad constit. Sixti IV. num.* 15.

Dices dari quandam declarationem Cardinalium de manda-
to Clementis VIII. apud Lezanam *tom.* 1. *cap.* 18. *nu.* 38. in qua
prohibetur absolutio à prædictis casibus Bullæ Cœnæ, & idem
34 habetur in alia declaratione de mandato Vrbani VIII. quam re-
fert Peyrin. *tom.* 3. *priuilegiorum cap.* 2. *nu.* 38. Respondetur hu-
iusmodi declarationes solum derogare priuilegia regularium
quoad absolutiones sæcularium, non verò Religiosorum, vt be-
nè cum Moltesio docet Peyrinus *suprà*, & ita declaratum fuit
à Sacra Congregatione de mandato Clement. VIII. vt cum Pe-
regrino, Naldo, testatur Peyrinus *ad constitut.* 4. *Sixti IV. n.* 16.
qui ibi addit ita responsum fuisse à Sacra Pœnitentiaria 1617.
& iuxta hanc declarationem Clementis VIII. debet intelligi
declaratio sub Vrbano VIII. Peyrinus *suprà*.

Dices saltem priuilegium Alexandri VI. esse reuocatum si-
quidem fuit oraculum, vt testatur Fragos. 2. *p. lib.* 11. *disp.* 24.
§. 11. *n.* 15. immò etiam de alijs idem existimat Pelizarius *tract.*
8. *cap.* 2. *n.* 34. Respondetur namque, quod licèt hæc priuilegia
à prima sua concessione oracula fuissent adhuc non esse reuoca-
35 ta, quia postea omnia oracula vsque ad tempus Gregor. XV. fue-
re per Bullas motu proprio, & ex certa scientia confirmata.
Quæ confirmatio vim habet nouæ concessionis, vt docet Peyri-
nes *tom.* 3. *priuilegiorum cap* 12. & alij, *infra* citandi.

36 Et quod ista priuilegia ita confirmata fuissent, constat quia
oracula concessa vsque ad tempus Clementis VII. Pij V. & Sixti
V. fuere ab ipsis Pontificibus per Bullas concessas ex certa scien-
tia, vt testatur Murcia apud Dianam 9. *p. tract.* 7. *resol.* 71. & de
concessis vsque ad tempus Clementis VIII. testatur Bordon.
resol. 31. *n* 4. & de concessis vsque ad tempus Pauli V. & Grego-
37 rij XV. testatur Vidal. *in archa Theologiæ Moralis tract. de iu-
risdictione inquisitione* 4. *n* 15. vbi confirmationes factas à prædi-
ctis Pontificibus latè, & erudite describit: ergo iam huiusmo-
di priuilegia non sunt oracula, sed priuilegia concessa per Bul-
las, ac per consequens nunc habent suum robur, ita Peyrines
tom. 3 *priuilegiorum cap.* 2. *constit.* 18. aliàs Vrbani VIII. *in scholijs
nu.* 1. Lezan. *tom.* 3. *verbo oraculum viuæ vocis n.* 7. Vidal. *suprà*
Hieronymus, Garcia, & alij, quos refert Diana 10. *part.
tract.* 14. *resol.* 24. Peliz. *tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 1. *n.* 132.

38 Nec obstat si dicas hinc sequi frustratoriam fuisse illam gene-
ralem reuocationem factam ab Vrbano VIII. siquidem iuxta su-
pradictam doctrinam omnia oracula concessa vsque ad Grego-
rium XV. iam non erant oracula, sed priuilegia bullata. Res-
pondetur namque nos id dicere, sed solùm affirmare, & probare
39 oracula viuæ vocis concessa vsque ad Gregorium XV. per præ-
dictam constitutionem esto fuisset authentica non fuisset reuo-
cata: forsitan annullantur per prædictam constitutionem ora-
cula concessa ab eodem Vrbano VIII. vel oracula non confirma-
ta à Pontificibus, si quæ forte fuerant.

40 Secundò respondetur ad principalem instantiam Vrbanum
VIII. post generalem reuocationem oraculorum factam à Gre-
gor. XV. concessisse Societati Iesu sine exclusione communican-
tium omnia viuæ vocis oracula anno 1624. vt testatur Portel
tom. 1. *casu fol.* 909. & licèt postea Vrbanus VIII. reuocauerit
omnia oracula, hæc tamen reuocatio non fuit extensa ad ora-
cula concessa ad instantiam regularium, sed vt patet ex tenore
ipsius Bullæ solùm renocauit oracula concessa ad instantiam
Regum, vel Principum, vel auctoritate Cardinalium munita,
relinquendo alia oracula absque alia reuocatione, quàm illa
quam ex Gregor. XV. habebant; vnde cum hæc reuocatio Gre-
gorij XV. per Vrbanum VIII. sublata esset, fit hæc oracula non
esse reuocata.

41 Nec obstat si dicas, quod si Vrbanus reuocauit oracula con-
cessa ad instantiam Regum, &c. vt *suprà*, à fortiori reuocasse
omnia oracula quæ minoris conditionis erant. Respondetur
namque reuocationem esse odiosam, & non habere locum nisi
in casibus expressis, res namque odiosæ sunt stricti iuris, & in
eis non fit extensio, immò restrictio, ita Leander & Murcia
vbi suprà.

42 Tertiò respondetur Vrbanum VIII. post generalem oraculo-
rum reuocationem factam anno 1631. die 21. Decembris, postea
anno 1636. die 15. Aprilis ad instantiam officialium & notario-
rum Cameræ Apostolicæ, declarasse prædictas constitutiones
reuocatorias non comprehendere oracula manu propria signa-
43 ta alicuius officialis ex illis, quibus ratione munerum suorum
de Summi Pontificis oracula fides adhiberi solebat, vt patet ex
Bulla quam refert Peyrinis *in formulario Prælatorum, cap.* 1. *ap-
pendice* 4 §. 3. *litt. Z. folio mihi* 539. ergo cum ferè omnia priui-
legia concessa regularibus signata sint manu alicuius officialis
Cam. Apostolicæ, vt patet concessis nostræ Congregationis, in-
de est quod saltem hæc oracula non sint reuocata Sed quia non
potui inuenire an oracula, de quibus est præsens dubium, sint si-
gnata manu alicuius officialis Cam. Apostolicæ.

Respondeo 4. Quod licet talia oracula non sint signata manu
alicuius officialis Cameræ, vt Vrban. VIII. postulabat, neque
confirmata sint per Bullas, vt dicebat cum alijs Lezana; adhuc
prædicta priuilegia per illam generalem reuocationem non
censentur reuocata. Ita Murcia *vbi suprà*. Vidal. *titulo de iu-
risdictione inquisit.* 4. *nu.* 122. Quintanadueñas *tract.* 3. *singul* 15.
nu. 3. Tum quia talis reuocatio non fuit sufficienter promulga-
ta in omnibus Diœcesibus, & Prouincijs, quod necessarium
erat iuxta sententiam multorum, quos refert idem Quintanad.
Tum quia non fuit intimata, vt necessarium erat iuxta priuile-
gium Greg. XIII. concessum Societati, vt cum Murcia notauit
Vidal *suprà num.* 122. Tum quia de tali reuocatione nobis non
constat authenticè, quod necessarium erat iuxta præscriptum
Sacræ Congregationis, quod refert Lezan. *tom.* 3. *verb. Sacra
Congregat. num.* 10.

Sed quæres Cur toties hæresim non solum publicam, sed 44
etiam occultam externam, tamen excipiamus? Aliqui respon-
dent, ideò esse quia in talibus priuilegijs non fit expressa mentio
hæresis, ita Diana *part.* 6. *tract.* 6. *resol.* 54. Sed contra. Quia
quando in priuilegio non datur restrictio, absolutè intelligen-
dum est tam de omnibus casibus, tam occultis quàm publicis,
tam pro foro interiori, quàm exteriori, vt in simili casu notauit 45
Bord. *resol.* 3. *n.* 19. Sanch. *in Decal. lib.* 6. *c.* 7. *n.* 43. Candid. *tom.*
4. *disquis.* 35. *art.* 59. *dub.* 9. Imò extendenda sunt ad forum con-
tentiosum cum alijs notauit Lezan. *in Mari magno Prædicatorum
tom.* 5. §. 4. *n.* 126. At qui in prædictis priuilegijs nulla restrictio
fit: ergo absolutè de omnibus casibus Bullæ Cœnæ nullo ex-
cepto intelligenda sunt, tam pro foro interno, quàm externo.

Tum quia esto necessaria fuerit expressa mentio hæresis, extat 46
aliud priuilegium Gregor. XIII. pro Seruitis, in quo illis conce-
ditur, vt etiam à relapsu in hæresim quomodocumque publico
possint absoluere, vt testatur Vrbanus *tract.* 2. *dist.* 2. *c.* 3. *regul.* 4.
fol. mihi 304. & aliud Alexandri VI. quod refert Bassæus *verbo
Abbas nu.* 8. in quo etiam fit expressa mentio hæresis: ergo sal-
tem ratione horum priuilegiorum possunt Prælati regulares
absoluere suos subditos ab hæresi occulta.

Propter hæc & alia priuilegia Doctores in duplicem senten-
tiam abierunt. Alij existimant Prælatos regulares non solum
à reliquis casibus Bullæ Cœnæ, sed etiam ab hæresi occulta
posse absoluere suos subditos. Ita Rodriguez, Candid. Sanch.
Suarez, quos refert & sequit. Bauny *tom* 1. *tract.* 4. *quæst.* 32. *lit.
D. fol. mihi* 109 & *tom.* 2. *disp* 3. *quæst.* 26 *fol. mihi* 164. Bossius
quem refert Bordon. *tom.* 1. *resol* 3 *in fine*. Filliucius quem re-
fert & sequitur Peyrines *ad constitut.* 4. *Sixti IV*. Bassæus *verbo
Abbas num.* 8.

Imò alij ausi sunt asserere etiam ab hæresi publica, sed hoc
pro foro conscientiæ. Ita videtur tenere Suarez *tom* 4. *de reli-
gione tract* 8. *cap* 21. *n.* 1. & 2. Vrban. *tract.* 2 *dist.* 2. *cap.* 3. *reg.* 4.
fol. mihi 314. Palaus *tom.* 1. *tract* 4. *disput* 4 *p.* 3. §. 3. *n* 1. Fragos.
tom. 2. *lib.* 11. *disp.* 24. *n.* 151 nixi priuilegio Greg. XIII. per quod
Prælatis societatis conceditur facultas absoluendi suos subdi-
tos ab hæresi & à relapsu in hæresim, quod priuileginm ait Suar.
absolutum est & nullam limitationem habet, vt priuilegium
Adriani VI. concessum Minoribus vltramontanis. Secunda
dummodo relapsorum crimina publica & notoria non fuissent
apud sæculares, ex quo colligit Suarez posse Prælatos regulares
absoluere suos subditos ab hæresi, & relapsu in hæresim etiam
publica in foro conscientiæ, aliàs nihil adderet Greg priuile-
gium supra priuilegium Adriani, quæ omnia ijsdem verbis re-
petunt Vrbanus, Palaus, & Fragos. *locis citatis*.

Sed quidquid sit de opinione horum Doctorum contrariam 47
sententiam, quæ asserit Prælatos regulares non solum ab hæresi
publica (hoc enim improbabile reputo,) sed nec ab hæresi oc-
culta posse suos subditos absoluere sustinendum esse existimo. 48
Ita cum multis mordicus, & benè Diana *multis in locis* præci-
puè 1. *part. tract.* 5. *resol.* 6. Pelizarius *tract* 8. *cap.* 2. *n.* 34. & 39:
Thoms Hurtad. *tom* 1. *tract.* 5. *cap.* 4. *resol.* 17. *nu.* 152. Portel *in
additamentis ad dubia regular. verb. Abbas nn.* 11. vbi innumeros
refert.

Ratio huius nostræ resolutionis est; quia hoc tribunal sanctæ
Inquisitionis habet multa priuilegia specialia; quæ nos summo 49
studio veneramur, per quæ reuocantur alia priuilegia in com-
muni concedentia absolutionem ab hæresi, vt testatur Portel
suprà. Tum quia hoc prohibuit Gregor. XIII. in suo motu pro-
prio, vt testatur idem Portel *ibi*. Tum quia Paulus V sub gra-
uissimis pœnis prohibet religiosis ne suos subditos in hac re iu-
dicent, sed illicò eos ad hoc sanctissimum tribunal referant, vt
refert Barbosa *de potestate Episcop. tom.* 2. *alleg.* 40. *n.* 40. & cum
alijs Trullenc. *in Decal. lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 5. *nu.* 1. Vnde in hac re
non licet nobis iam amplius dubitare, præcipuè in hoc regno
vbi hæc & alia priuilegia Dominorum Inquisitorum sunt in vi-
ridi obseruantia, vt omnibus notum est.

Hinc fit, primò: Posse Prælatos regulares absoluere sub- 50
ditos à reliquis alijs criminibus etiam intra Bullam Cœnæ, &
etiam à simonia commissa, non solum in collatione beneficij
seu officij, sed etiam in receptione sacrorum Ordinum; nam
cum solum hæresim ab illis auferamus, non est, cur hanc pote-
statem illis denegemus. Tum quia licèt Sixtus V. reseruauit in
sua Bulla contra Clericos malè promotos absolutionem huius
simoniæ, & omnia priuilegia regularium ibi reuocauerit, quam
reuo-

revocationem postea Clem. VIII. confirmauit vt ait Rodrig.
tom. 1. q. 2. art. 13. Suar. & alij quos refert, & sequitur Lezan.
tom. 1. c. 18. n. 40. Postea idem Clemens VIII. Paulus V. & Gre-
51 gor. XV. omnia priuilegia regularium de nouo confirmarunt
ex certa scientia. Quando autem Papæ confirmant ex certa
scientia reualident priuilegia, etiam si essent reuocata per suos
antecessores, vt probat Portel *in dubijs regularibus, verbo priui-
legij confirmatio n. 33.* Suar. & alij quos refert, & sequitur Pey-
rines *ad constit. 2. Sixti IV. nu. 4.* Vidal. *de casibus reseruatis in-
quisitione 1. n. 121.* Belazius *verbo priuilegium num. 23.* Quintana-
dueñas *tract. 3 singul. 17. n. 4.* Vnde nostram resolutionem tenent
Portel *in dubijs regularibus verbo Prælatus num. 25.* quem refert
Vrbanus *fol. mihi 305. in fine.* Peyrines, Hieronym. Rodrig.
Sanctorus, quos refert Lezana *tom. 5. in mari magno Minorum
num. 101.* Candid. *tom. 1. disquisit. 22. art. 49. dub. 13.*
52 Secundò fit, posse Prælatos absoluere suos subditos à censu-
ra incursa ob contemptum clauium, quando, scilicet, quis se
non vult submittere potestati Ecclesiæ, putans illam intolera-
bilem esse, iniustam, &c. Ita Rodrig. quem refert, & sequitur
Portel *in dubijs regularib. verbo Prælatus nu. 3.* Lezana *tom. 5. in
53 mari magno Carmelitarum n. 570.* Et ob peccatum factum ex con-
fidentia priuilegiorum. Rodrig. quem *ibi* refert & sequitur
Portel & Lezana *suprà*, imò licet in aliquibus priuilegijs habea-
tur hæc clausula restrictiua, vt non prosit priuilegium peccan-
tibus ex confidentia illius, hoc non tollit quin possimus vti tali-
bus priuilegijs, licet aliàs peccatum committatur ex illius con-
fidentia: Tum quia tam necessarium est priuilegium ijs qui
peccant ex confidentia illius, quàm alijs: tum quia illa priuile-
gia postea per alios Pontifices sine tali restrictione concessa fue-
re, ita cum Sanchez, Vrbanus *fol. 306. regul. 2.* Suar. *tom. 4. de
54 religione tract. 8. lib. 2. c. 21. num. 10.* Tandem possunt absoluere à
suspensione à diuinis etiam si publica sit, dummodo non sit re-
seruata, Portel, Rodrig. quos refert, & sequitur Fr. Martin. à
S. Ioseph. *fol. 530. n. 3.* Bord. *resol. 3. n. 3.* Cruz. *lib. 1. cap. 6. dub.
13. concl. 3. in fine.*
55 Ex quibus omnibus patet nunc per nostra priuilegia, vel per
alia ab alijs religionibus communicata iuxta prædictas senten-
tias, Carmelitas posse absolui à suis Prælatis ab omnibus reser-
uatis, & reseruandi Papæ, etiam intra Bullam Cœnæ excepta
hæresi, donec fuerint expressè reuocata, vt vsque si diceret Pa-
pa, quod per nulla priuilegia possent absolui tales casus, & si in
priuilegijs auctoritas ad eorum absolutionem concederetur, &
postea nulla detur confirmatio ex certa scientia, quod certè non
reperitur in Bullis Cœnæ temporibus hisce publicatis. Ita Vr-
banus *suprà.*
56 Aduerte tandem in fine huius sectionis, Prælatos cæteros ab-
soluunt ab ijs casibus, & pœnis, ab eisdem liberari posse per
alios confessores eiusdem Ordinis à se electos. Ita multis Frag.
tom. 2. disp. 24. §. 8. nu. 9. Vrban. *fol. 311. reg. 12.* Lezan. *tom. 5. in
mari magno Minor. num. 111.* vbi affert quoddam priuilegium
Sixti IV. in eius mari magno.

SECTIO II.

*De potestate, quam habent Prælati regulares ad dispen-
sandum cum suis subditis.*

§. I.

De dispensatione quoad irregularitates.

57 *Quomodo diuiditur irregularitas.*
85 *Prælati regulares possunt cum subditis dispensare in om-
nibus irregularitatibus, in quibus Episcopus potest?*
59 *Irregularitas procedens ex defectu vsu rationis est indispensa-
bilis, benè tamen, quæ procedit ex defectu litterarum.*
60 *Possunt dispensare cum corpore vitiatis, dummodo non desit
pollex.*
61 *Non possunt dispensare si defectus sint nimis scandalosi,
v. g. Sodomita notorius, &c.*
62 *Possunt dispensare cum illegitimis ad ordines, & dignitates.*
63 *Prælati regulares non possunt dispensare vt subditus pro-
moueatur ad Sacros ordines ante ætatem legitimam.*
64 *Quid dicendum sit in foro conscientiæ.*
65 *Benè potest vti hoc priuilegio suscipiendi ordines Sacros ante le-
gitimam in foro interiore, quin illo vtatur in foro exteriori.*
66 *Oracula concessa vsque ad tempus Gregorij XV. iam sunt
confirmata per Bullas.*
67 *Prælati regulares possunt dispensare cum subditis in suspensione
contracta suscipiendo ordines ante legitimam ætatem.*
68 *Possunt dispensare cum quibuscumque bigamis, tam veris
quàm similitudinarijs.*
69 *Quando in priuilegio conceduntur casus maiores; Bigamia
non censetur illa exclusa.*
70 *Possunt dispensare Prælati regulares in irregularitate ex
defectu lenitatis, & quid sit hoc?*
71 *Possunt dispensare in irregularitate proueniente ex itera-
tione Sacramenti, etsi sit publica.*
72 *Possunt dispensare in irregularitate proueniente ex delicto
indebitæ susceptionis, vel exercitij Ordinum.*
73 *Possunt dispensare in irregularitate proueniente ex delicto
infidelitatis, si fuerit occulta.*
74 *Imò etiamsi hæresis sit publica dummodo non sit relapsus.*
75 *Possunt dispensare in irregularitate proueniente ex infamia
iuris vel facti.*
76 *Non possunt tollere irregularitatem prouenientem ex hæresi
publica quoad dignitates.*
77 *Possunt dispensare in irregularitate ex aborsu fœtus ani-
mati, & in omnibus pœnis inhabilitatis, &c.*
78 *Possunt dispensare in irregularitate ex mutilatione occulta, &
homicidio casuali, & occulto, imò etiam in foro externo.*
79 *Et in omni irregularitate publica toties, quoties præter homici-
dium voluntarium, bigamiam, & mutilationem membri.*
80 *Possunt dispensare in irregularitate etiam homicidij voluntarij
dummodo non sit notorium crimen.*
81 *Possunt etiam cum homicida voluntario etiam publico, dum-
modo crimen non sit commissum post religionis ingressum.*
82 *Quotuplex dicatur crimen publicum.*
83 *Notorium in priuilegio sumitur non pro manifesto, si adhuc
potest celari tergiuersatione, ne pro famoso.*
84 *Sed sumitur pro publico quod est notorium, vel per euidentiam
facti, vel sententiam iustam iudicis, vel confessionem rei,
vel per publicam famam carendi omni tergiuersatione.*
85 *Vt crimen sit publicum non sufficit, quod sciatur per fa-
mam si non est publicum in ratione delicti.*
86 *Non sufficit quod probetur contrarium si aliàs non probe-
tur contra alium, nam respectu illius contra quem non
probatur non est publicum.*
87 *Non sufficit quod possit testibus probari, si non habeat
alias conditiones.*
88 *Si iudex absoluit reum delictum occultum manet, etiamsi
plures habuerit testes delicti.*
89 *Si reus fuerit damnatus, si iudicium iam est finitum,
etiam delictum dicetur occultum.*
90 *Si delictum fuerit alibi publicum, sed occultum in loco
in quo petitur dispensatio, adhuc occultum dicetur.*
91 *Quando in priuilegio postulatur, quod crimen sit occultum,
tunc occultum dicitur, quod non est publicum: publi-
cum verò quando est notorium, manifestum vel famosum.*
92 *Singulis annis prima die Lunæ primæ quadragesimæ, possunt
Prælati regulares dispensare cum suis subditis in omni irregu-
laritate, nulla excepta, etiam publica, & notoria.*
93 *Quando priuilegium tantum concedit potestatem generalem
dispensandi in omni irregularitate, semper censetur ex-
clusa bigamia, & homicida voluntarius, non tamen
quando addit aliam clausulam magis amplam.*
94 *Prælati regulares possunt dispensare in omnibus pœnis con-
tractis ex quibuslibet delictis.*
95 *Possunt dispensare cum absentibus, & extra territorium.*
96 *In omnibus casibus, in quibus Prælati cum suis subditis
possunt dispensare, possunt ipsi dispensari à suo confessore.*
97 *In omnibus casibus in quibus dispensant cum subditis
suis possunt secum dispensare.*

HÆc quæstio non minus difficilis est, ac præcedens. Et 57
in primis dubitatur, an Prælati mendicantes possint cum
suis subditis in irregularitatibus dispensare? & vt certa ab in-
certis separemus; suppono irregularitatem diuidi in irregula-
ritatem, quæ prouenit ex defectu, & aliam ex delicto. Prima
diuiditur in sex species. 1. Est ex defectu animę; 2. ex defectu
corporis; 3. ex defectu natalium; 4. ex defectu ætatis; 5. ex
defectu Sacramenti, quę est bigamia; 6. ex defectu lenitatis.
Secunda diuiditur in quinque species. 1. Ex iteratione Sacra-
menti; 2. ex indebita susceptione, vel exercitio Ordinum;
3. ex actu infidelitatis, seu hęresis; 4. ex infamia; 5. ex homi-
cidio illicito commisso. His suppositis
Dico primò: Pręlati regulares in conscientię foro possunt 58
dispensare cum suis subditis, in omnibus irregularitatibus in
quibus possunt Episcopi, ex priuilegio Pij V. Bulla 13. *suprà* re-
lata, & ex priuilegio Gregor. XIII. speciali Bulla concessa fra-
tribus S. Bernardi, quę refertur *in eorum compendio verbo abso-
lutio quoad fratres n. 11* Ita Rodrig. Portel, quos refert & sequi-
tur Bauny *tom. 2. tract. 11. q. 58. fol. mihi 534. litt. C.* Candidus
tom. 2. disquisit. 24. art. 59. dub. 3.
Dico secundò: Irregularitas prouenit ex defectu animę, vel 59
est ex defectu rationis, vel est litterarum, vel fidei; eo quod il-
le, qui dispensandus est recenter est ad fidem conuersus, & Neo-
phytus vocatur. Si procedat ex defectu vsus rationis est indis-
pensabilis diuino iure, si verò ex alijs duobus capitibus procedat,
tolli potest à Pręlatis regularibus, dummodo dispensandus sal-
tem legere sciat. Ita Bordon. Miranda, Portel, & alij quos
refert, & sequitur Bordon. *resol. 11. n. 5.* Belasius *verbo ordo n. 1.*
Imò si aliquantulum sciuerit de Latina lingua dispensari potest
ad Pręlaturas, & eligi in illis. Ita Bordon. *vbi suprà.*
Dico tertiò: Regulares Prælati ex vi suorum priuilegiorum 60
dispen-

dispensare possunt cum corpore vitiatis, vt si desit pes, vel ocu-
lus etiam sinister, &c. ex priuilegio Sixti IV. in eius *mari ma-
gno*, quod refert Bordon *resol.*11. *n.*10. & ex alijs priuilegijs, in
quibus Prælatis regularibus conceditur facultas ad dispensan-
dum in omnibus irregularitatibus, excepto homicidio volun-
tario, mutilatione, vel bigamia. Ita Miraud. Vechius, quos re-
fert, & sequitur Bordon. *sup.* Diana 4. *part. tom.*2. *resol.*73. Le-
zana 5. *part. in mari magno Minor. n.*144. Debent tamen huius-
modi defectus non esse nimis scandalosi, vt si desit pollex, vel sit
61 Sodomita notorius, vel caducus, &c. Vide Lezan. *suprà*, nam
in ijs, nec etiam Papa dispensat, vt cum Auila, & Layman. no-
tauit Lezan. *sup.* non est ergo credendum talem illis faculta-
tem concedere voluisse. quæ omnia nouissimè docet Candid.
*tom.*2. *disquis.*24. *art.*61. *dub.*7. Excipit tamen irregularitatem,
quæ prouenit ex defectu oculi sinistri, sed tu non discedas à no-
stra sententia.

62 Dico quartò: Prælati regulares possunt dispensare cum ille-
gitimis ad ordines. Imò talis irregularitas quoad ordines ipsa
professione tollitur, sed non quoad dignitates, Nauar. Lezana
*tom.*1. *cap.*3. *n.*2. quos refert, & sequitur Belasius *verbo irregu-
laritas nu.*7. Possunt etiam dispensare cum illegitimis ad hono-
res, & dignitates religionis, tam ex priuilegio Sixti V. *in mari
magno*, quod refert Bordon. *res.*12. *n.*3. quam ex alijs. Nec hu-
iusmodi priuilegia hodie reuocata sunt, vel limitata per Greg.
XIV. qui ordinauit huiusmodi dispensationem faciendam esse
in capitulo generali, vel Prouinciali; nam idem Gregor. XIV.
postea concessit Societati, *in Bulla*, quæ incipit, *Exponi nobis*, &
Congregationi Clericorum ministrantium infirmis *in Bulla*,
63 quæ incipit, *Illius qui*, eamdem facultatem, qua facultate gau-
dent omnes cum illis communicantes. Ita cum multis Bordon.
*sup. n.*48. Lezan. *to.*1. *c.*18. *n.*60. Candid. *disquis.*24. *art.*61. *dub.*23.

Dico quintò: Prælati regulares etiam generales non possunt
dispensare, vt religiosus promoueatur ad Ordines ante legiti-
mam ætatem à Tridentino præscriptam, ita communiter Do-
ctores. Nec obstat priuilegium Benedicti III. qui concessit Be-
nedictis Vallisoleti posse in ætate 22. annorum ad omnes Sacros
Ordines promoueri; quod refert Cruz *in Epitome lib.*2. *cap.*3.
*dub.*6. Nec priuilegium Innocentij VIII. concessum Minoribus,
quod refert Vasquez *disp.*246. *cap.*4. vt possit Generalis, vel Pro-
uincialis dispensare in 22. anno completo ad Sacerdotium. Nec
priuilegium Iulij II. Bulla. 1. apud Peyrin. *de priuileg. constit.* 1.
*Iulij II num.*20. in quo tandem facultatem concedit Minorum
Prælatis. Nec priuilegium Eugenij IV. & Sixti IV. vt possent
64 plures Sacros Ordines eadem die recipere, quæ refert *suprà*.
Nam hæc omnia priuilegia sunt reuocata per Tridentinum
*sess.*23. *de reform cap.*12.

An autem, in foro conscientiæ possint regulares vti huius-
modi priuilegijs? Partem affirmantem debent tenere omnes
illi, qui dicunt regulares posse vti priuilegijs suis contrarijs Tri-
dentino in foro conscientiæ, non obstante prohibitione Triden-
tini; quam concessionem à se ipso reuocatam, iterum innouauit
Gregor. XIII. viuo oraculo, vt testatur Amicus *de Ordine disp.*25.
*sect.*4. *n.*2. Non enim datur maior ratio, de alijs priuilegijs con-
trarijs Tridentino, quàm de hoc: Vnde si de alijs hoc conce-
65 dunt Henriq. Vega, Bria & alij, quos refert Diana 2. *part. tract.*
2. *resol.*59. hoc itidem de hoc priuilegio dicere debent, aliàs in
consequenter loquuntur, vt ait Portel *in dub. regular. verbo
priuilegium num.*64.

Nec obstat si dicas cum Dicastillo *tractat* 6. *de ordine dub.*21.
*disp.*1. in priuilegio hoc rationem diuersam dari, siquidem non
potest dari vsus illius in foro interno, quin etiam detur in ex-
terno: Nam Prælati regulares debent in dimissorijs ferre testi-
monium de legitima ætate iuxta Tridentinum, quod tamen
salua veritate facere non possunt; si subditus re ipsa non habeat
legitimam ætatem: Nam hoc est; quia vt notauit Amicus *disp.*
2. *de Ordine sect* 4. *nu.*2. non tenetur Prælatus exprimere in de-
missorijs ætatem ad Sacros Ordines à Tridentino præscriptam,
sed sufficit si dicat ordinandum legitimam habere ætatem, in-
telligendo iuxta priuilegia sibi ab Apostolica Sede concessa. Vn-
de optimè, posset executio huius priuilegij in foro conscientiæ
mandari absque eo, quòd dispensatio fieret in foro exteriori, vt
66 *ibi* optimè probat Amicus, vel ergò absolutè negandum est pos-
se regulares vti in foro conscientiæ suis priuilegijs contrarijs
Tridentino, vt facit Portel *suprà*, vel idem de hoc priuilegio
affirmandum.

Nec obstat si dicas cum Amico, priuilegia scilicet, Gregor.
XIII. & Pij V. fuisse oracula, ac per consequens hac tempestate
nihil valere. Respondetur namque omnia oracula vsque ad
Gregor. XV. fuisse ab eodem Gregorio confirmata ex certa
scientia per Bullam vt diximus *suprà* §. 2. *num.*34. ac per conse-
quens non censeri reuocata per illam generalem Greg. XV. aut
Vrbani VIII reuocationem: vnde si alia non detur ratio, præ-
dictæ non videntur obstare in opinione illorum, qui dicunt, ho-
die posse regulares in foro conscientiæ vti priuilegijs suis con-
trarijs Tridentino, sed tu ne recedas à nostra sententia.

Aduerte tamen, quòd licèt Prælati regulares non possint
67 dispensare vt religiosos, ante legitimam ætatem ordinentur,
posse tamen dispensare in suspensione contracta suscipiendo or-
dines ante ætatem legitimam, ex priuilegio Sixti IV. & Pij II.
in Bulla cum ex Sacrorum, quam refert Bordon. *resol.*11. *n.*26.
Ita Peregrin. Portel, & alij, quos refert, & sequitur idem Bor-
donus *suprà* Dicast. *tract.*6. *de ordine disq.*1. *dub.*2. *n.*305. Pote-
runt etiam dispensare in irregularitate, quam contrahunt illi,
qui ministrant actum ordinis suscepti ante legitimam ætatem,
vt *infra* dicemus.

Dico sextò: Regulares Prælati possunt dispensare cum qui- 68
buscumque bigamis, tam veris, quàm similitudinaribus, vt si v. g.
regularis professus contraxit matrimonium, & consummauit.
Tum ex priuilegio Sixti IV. quod refert Bauny *tom.*2. *tract.*11.
*q.*58. *litt. B.* tum ex priuilegijs, in quibus tantùm excipitur ho-
micidium voluntarium intra referendis, tum ex priuilegio Iulij
II. quod refert Bordon. *resol* 11. *n.*35. Nam licet non constet an
fuisset oraculum, iam videtur confirmatum per Bullam; siqui-
dem fuit ante Greg. XV. *sup.* Ita Portel. *in dub regul. verbo dispen-
sare n.*4. Henriq. quem refert, & sequitur Auila *de censuris disp.*
8. *concl.*87. Bordon. *suprà*. Bauny *suprà*, quidquid dicant alij in
contrarium, quos refert, & sequit. Dian 4. *p. tract* 2. *resol* 63.

Nec obstat si dicas in huiusmodi priuilegijs nunquam expri-
mi bigamiam, vnde cùm loquatur vniuersaliter, semper biga-
mia debet censeri excepta sicut homicidium voluntarium.
Respondetur namque cum Bordon. *suprà nu.*5. regulam illam
non habere locum quando in concessione generali exprimuntur,
& conceduntur casus maiores, vt est irregularitas ex homicidio 69
voluntario in dicta concessione Iulij, præterquam quod adest
dictio ampliatiua, etiam Papæ reseruatis, quæ comprehendit
omnes casus, etiam magis dubitabiles, Nauarr. & alij apud
eumdem Bordon. *suprà*.

Dico septimò: Possunt Prælati regulares dispensare in ir-
regularitate proueniente ex defectu lenitatis, hoc est ex homici- 70
dio iusto ex publica auctoritate, ita Filliucius, Lez. Vechius,
Barbosa, quos refert, & sequitur Bordon. *tom.*1. *resol.*13. *n.*14.
Candid. *tom.*2. *disq.*24. *art.*61. *dub.*19. Tum ex priuilegio Mar-
tini V. viuæ vocis oraculo, ex Sixti IV. in mari magno Prædi-
catorum, & Iulij II. viuæ vocis oraculo, & pro Bulla Pauli III.
quam refert Bordon. *ibi*. Nec obstat, quòd in priuilegio Sixti IV.
excipitur homicidium voluntarium. Respondetur namque
cum Bordono & alijs, nomine homicidij voluntarij venire solum
illicitum, & prohibitum in quinto præcepto Decalogi. Ita Le-
zana *in mari magno Prædicatorum nu.*128. *tom.*5.

Dico octauò: Prælati regulares possunt dispensare in irre- 71
gularitate, quæ contrahitur ex iteratione Sacramenti, etiamsi
fuerit publica, vt si quis scienter rebaptizetur, in quo casu, tam
baptizans, quàm baptizatus manent irregulares. Ita cum alijs
Bord *ref.*11. *nu.*3. ex priuilegijs per quæ Prælati possunt dispen-
sare in omnibus irregularitatibus, aliquibus exceptis statim re-
ferendis, Bord. *ibi*.

Dico nonò: Prælati regulares possunt dispensare in irregu- 72
laritate contracta ex delicto indebitæ susceptionis, vel exercitij
Ordinum, siue sit, quia excommunicatus Ordines suscipit, vel
quia duos sacros Ordines in eadem die, vel furtiue recepit, vel
quia erat coniugatus, vel quia recepit sacros ordines ab Episco-
po, qui renuntiauerat, vel quia in aliqua censura irretitus (hoc
est impeditus) actus proprios Ordinum exercuit; in quibus
omnibus casibus contrahitur irregularitas. Ita Rodrig. Cruz,
Mirand. Vechius, quos refert, & sequitur Bordon. *t* 1. *ref.*11.
*n.*41. Candid. *tom* 2. *disq.*24. *art.*6. *dub.*3. & 24. Tum ex priui-
legio Sixti IV. in mari magno Prædicatorum, tum ex priui-
legio Gregor. XI. quod *ibi* refert Bordonus.

Dico decimò: Possunt Prælati regulares dispensare in irre- 73
gularitate orta ex delicto infidelitatis, vel hæresis, si fuerit oc-
culta ex priuilegio Pij V. *Bulla*.13. Layman, quem refert, & 74
sequit. Belas. *verbo irregularitas n.*17. imò etiam si fuerit publica
hæresis, cùm non sit relapsus in illa ex priuilegio Xisti IV. in
suo mari magno. Ita Bossius, quem refert, & sequitur Bordon.
*tom.*1. *resol.*11. *nu.*43.

Dico 11. Prælati regulares iure priuilegiorum possunt 75
dispensare in irregularitatibus ortis ex infamia facti, vel iuris,
qualitercumque contracta, ante, vel post ingressum religionis,
siue procedat ex raptu, furto, simonia, periurio, apostasia à fide,
Sodomia, hæresi, seu à crimine læsæ Maiestatis, percussione ho-
stili in duello, matrimonio duplici, lenocinio, prostitutione fi-
lij, vel nepotis, matrimonio cum meretrice, vel repudiata, ma-
leficio, beneficio, vel adulterio, & alijs, quæ referuntur à Docto-
ribus, & hoc ex priuilegio Pij V. Bull. 129. concessa Prælatis
Cassinensibus & ex priuilegio Eugenij IV. concesso Clericis mi-
nistrantibus infirmis Bulla. 17. Ita Naldus, & alij, quos refert &
sequitur Bordon. *tom.*1. *resol.*11. *n.*50 & quoad infamiam facti
Candid. *tom.*2. *disq.*24. *art.*61. *dub.*11. Vnde non sunt audiendi
Roderic. & alij, quos refert & sequitur Portel *in dub. regul. ver-
bo dispensare n.*6. qui excipiunt Sodomiam, & alia.

Aduerte tamen, quòd licèt huiusmodi Prælati possint tolle- 76
re irregularitatem prouenientem ex hæresi publica, quoad or-
dines suscipiendos, non tamen possunt illam tollere quoad di-
gnitates, postquam tales irregulares pœnitentiam adimpleue-
re,

re, vel gratiam receperunt, quia Pontifex ſibi, & Tribunali S.
Inquiſitionis hęc reſeruauit, vt conſtat ex Decreto Vrbani VIII.
dato 1. Octobris anno 1626 quod refert Dian. Boſius, Barboſa,
quos refert, & ſequitur Bordon *ſup.n.*51.
77 Dico 12. Prçlati regulares poſſunt diſpenſare in irregularita-
tate contracta ex abortu fętus animati, & in omnibus pœnis in-
habilitatis, ſcilicet, & priuationis officij, & dignitatum, quas
Xiſtus V. huic crimini impoſuit; etiamſi delictum notorium ſit
apud fratres. Ita Vega, quem refert, & ſequitur Bauny *tom.2.tr.*
11.*quæſt.*38. *litter.* E. Imò etiam ſi ſit abſolutè notorium, Bor-
doninus *reſ.*13.*n.*19.*to.*1. Nam licèt Xiſtus V. reſeruauerit ſibi di-
ſpenſationem irregularitatis huius reuocando omnia priuilegia
regularium, poſteà alij Pontifices ex certa ſcientia, reualidarunt
priuilegia regularium, quibus poterant in hac irregularitate
diſpenſare. Ita Bordon. *ſup.* De habilitatione ad dignitates, & of-
ficia, ſiue beneficia, conſtat ex priuilegio Xiſti IV. in eius mari
magno reualidato à Clement. VIII. *Bulla*, quæ incipit, *Ratio pa-
ſtoralis*, quem refert Bordon. *ſup.n.*20.
78 Dico 13. Poſſunt Prælati regulares diſpenſare cum ſibi ſub-
ditis ad ordines maiores in irregularitate orta ex mutilatione
occulta, & cum homicida caſuali, & occulto ad maiores ordi-
nes. Ita conceſſit Pius V. *Bulla.* 13. Poſſunt etiam diſpenſare
cum homicida caſuali, vel patrato in propriam defenſionem in
79 vtroque foro. Ita conceſſit Xiſtus V. vt cum Rodrig. tenet Can-
did. *tom.2.diſquiſit.*24. *art.*61. *dub.* 7. Imò poſſunt diſpenſare in
omni irregularitate publica toties, quoties, prçter homicidium
voluntarium, & bigamiam, & membri mutilationem, etiamſi
deducta ad forum contentioſum ſit, Candidus *ſup. dub.*9.
80 Poſſunt etiam per ſe ipſos diſpenſare cum ſuis ſubditis ad om-
nia in omni irregularitate etiam homicidij voluntarij, vel alte-
rius cuiuſcumque, quæ ſibi Papa ſolet reſeruare, dummodo ta-
men crimen notorium non ſit. Ita conceſſit Mart. V in quadam
Bulla, quæ ſeruatur in conuentu Valliſoleti. Ita Rodriguez,
Cordoua, Molina, Portel, & alij, quos refert, & ſequitur Bordon.
*reſ.*13.*num* 5. Bauny *tom.2.tract.*11.*fol.*534.*littera B.* Candid.*tom.*
1.*diſquiſit.*22. *art.* 48. *dub.*4. Sed quia de hoc priuilegio dubitat
Lezan. an fuerit oraculum: accipe aliud Pij V. in quadam Bulla
conceſſa Congregationi Caſſinenſium, in qua illis conceditur, vt
poſſint à ſuis Prçlatis diſpenſari in omnibus caſibus, & ob quem-
81 uis exceſſum, & delictum publicum, vel occultum, ſeu data ope-
ra quomodolibet ab eis, & ſingulis, etiamſi ſit homicidium vo-
luntarium, &c. in foro conſcientiæ dummodo tamen tale cri-
men non ſit commiſſum poſt religionis ingreſſum, & in illa ſint
perpetuo manſuri, donec viuerint. Ita Lezan. Pelizarius, quos
refert, & ſequitur Diana 10.*p.tract.*3 *reſ.*38. quod priuilegium,
vt vides ampliſſimum eſt; ſed quia non extenditur ad caſus com-
miſſos poſt ingreſſum religionis: ideò videndum nobis eſt, quod
in ſupra poſito priuilegio Martini V. per crimen notorium in-
telligatur, vt per illud poſſint regulares ab irregularitatibus
commiſſis poſt ingreſſum religionis diſpenſari.
82 Pro quo ſciendum eſt triplicem eſſe publicum, ſcilicet noto-
rium, quod nititur ſcientia totius, vel maioris partis communi-
tatis manifeſtum, quod nititur fama maioris partis communi-
tatis orta à ſcientibus. Famoſum, quod nititur fama maioris
partis communitatis orta ex vno ſciente, vel indicijs, vel præ-
ſumptionibus illi æquipollentibus, ita cum Nauar. Peyr. *de Prę-
latis q.*2.*c.*5. §.4.*n.*52. Notorium igitur in hoc priuilegio ſumi-
tur, non pro manifeſto, ſi tale manifeſtum adhuc tergiuerſatio-
ne celari poſſit, neque pro famoſo, durum eſt enim, vt ex dicto
tantùm vnius teſtis incurrat quis infamiam facti, quæ neceſſa-
ria eſt omninò, vt crimen ſit notorium; vt benè notauit Peyri-
83 nis *vbi ſup.* Vnde non ſufficit, quod crimen ſciatur tantùm per
famam, niſi fama procedat ab illis, qui crimen viderunt. Sotus,
Tabiena, Angelus, & alij, quos refert, & ſequitur Sanch. *in conſi-
lijs lib.*6.*c.*5.*dub* 42 *n.*2. & aliàs nulla poſſit tergiuerſatione ce-
lari; nam ſi adhuc poteſt, non dicetur notorium. Graffius. Sotus,
84 Fagand. quos refert, & ſequitur Vidal *de caſibus reſeruatis inqui-
ſit.*1. *n.*104.
Sumitur igitur notorium in hoc priuilegio, & ſimilibus pro
publico, quod eſt notorium, vel per euidentiam facti, vel ſenten-
85 tiam iuſtam iudicis, vel per rei confeſſionem in iudicio, vel per
publicam famam omni tergiuerſatione carentem modo expli-
cato. Ita cum Azor, Vidal *vbi ſup.n.*104. Vnde non ſufficit, quod
crimen ſit publicum, ſi non eſt publicum ratione delicti, Fagun.
Bordon. & alij, quos refert, & ſequitur Lezan. *tom.*4. *verb. occul-
tum n.*28. Nauar. Henric. Sayrus, & alij, quos refert, & ſequitur
Sanch *de matrim. lib.*8.*diſp.*34.*n.*56. Candid. *tom.*1 *diſquiſit.*22.*ar-
86 tic.*49.*dub.*11. Vidal. *de caſibus reſeruatis inquiſit.*1. *n.* 01. Nec
ſufficit, quod probetur contra vnum complicem, ſi aliàs non
probatur contra alium: nam reſpectu illius, contra quem non
probatur, dicetur occultum, Nauar. Sanch. Fagund. quos refert,
& ſequitur Vidal *ſup. n.* 102.
Item non ſufficit, quod poſſit teſtibus probari, niſi aliàs habeat
87 conditiones aſſignatas. Nauar. & alij, quos refert, & ſequitur
Portel. *in additionibus ad dub. regul. verbo diſpenſare num.*9. Nec
quod delictum fuerit deductum ad contentioſum forum, ſi iu-
dex abſoluit reum per ſententiam definitiuam, vel ab inſtantia,
& reduxit rem ad priſtinum ſtatum, nam tunc delictum manet
inter terminos occulti, & nullam parit infamiam, etiamſi plu- 88
res habuerit teſtes conteſtes delicti, vt cum Couar. & alijs latè
probat Sanch. *de matr. lib.*8.*diſp.*34 *n.*57. Candid. *diſquiſ.*22 *ar.*49.
*du.*3. Imò ſi reus fuerit damnatus, & coniunctus, ſi iudicium iam 89
finitum eſt, & reus punitus, adhuc eius crimen manet inter ter-
minos occulti, vt occultum ſumitur hoc loco, Sanch. *in ſum. lib.*
2.*c.*11 *n.*21. Auila, Henriq Reginal. quos refert, Bonac. *diſp* 7. *de
cenſuris*, *q.*5.*p.*1.*n.*1. Dian. quem refert, & ſequitur Auſonius *in
ſum. Diana verbo Epiſcopus in irregularitates n.* 17.
Tandem ſi delictum fuerit alibi publicum, ſi in loco fuerit oc- 90
cultum, in quo petitur diſpenſatio, vel abſolutio, nec eſt ſpes, vt
in illo publicetur, adhuc dicetur occultum, prout opponitur pu-
blico, & notorio, Sanch. Auila, Duran. Fagund. quos refert, & ſe-
quitur Vidal *ſup.n.*105. Candid. *diſquiſ.*22.*art.*49.*dub.*9. quę om-
nia maxime in memoria retinenda quoties in priuilegio poſtu-
latur, quod crimen non ſit notorium: Si autem tantùm poſtule- 91
tur, quod crimen ſit occultum, tunc dicitur occultum, quod non
eſt publicum. Publicum autem dicitur, quod eſt notorium ma-
nifeſtum, vel famoſum. Nauar. Sanch Sanctarel. & alij, quos re-
fert, & ſequitur Candid. *diſquiſ.*22.*art.*49.*dub* 8. Quando autem
crimen dicatur notorium, manifeſtum, vel famoſum, iam *ſup.*
manet explicatum *ſup. hoc eodem* §.*n.*82.
Dico 14. Singulis annis prima die Lunę quadrageſimę poſſunt 92
Prçlati regulares, & Priores diſpenſare cum ſuis ſubditis in om-
nibus irregularitatibus etiam publicis, & notorijs, v.g. ex muti-
latione, ex defectu lenitatis, homicidio iniuſto, & voluntario, &
in omnibus alijs irregularitatibus huc uſq; relatis. Ita conceſſit
Paulus III. in quadam Bulla conceſſa Prçlatis Valliſoletanis; vbi
concedit illis facultatem diſpenſandi in omni irregularitate,
quauis occaſione, vel cauſa contracta, vbi nihil excipit, neq; biga-
miam, neq; homicidium voluntarium: vnde cum lex non diſtin-
guat, nec nos diſtinguere debemus. Quæ Bulla confirmatur alia
Sixti IV. in qua eadem facultas tribuitur Carthuſienſibus, quam
refert Bauny ſtatim citandus, Portel *in additionib. ad dub. regul.
verbo diſpenſare n.*5. Hæc ſententia contra multos Doctores eſt,
illam tamen, vt probabilem tenent Portel loc. cit. Hieron Bord.
quem refert Dian. 4 *p.tr* 2 *reſ.*63. Peyr *de religioſo Prælato to.*2.
*q.*2.*c.*5.§.8.*n.*99. Bordon. *reſ* 13 *n* 16. & 17. Bauny *tom.*2.*tract.*11.
*fol.*535. Fr. Mart à S. Ioſeph *fol.*35 *n.*4.
Nec obſtat ſi dicas in huiuſmodi Bullis tam Pauli III. quã Sixti
IV. non fieri mentionem de homicidio voluntario, vel bigamia,
in priuilegijs autem, in quibus de illis non fit mentio, cenſeri
ſemper hęc duo excluſa: nam in generali conceſſione non veniũt
ea, quæ verò ſimiliter quis non eſſet conceſſurus *l. obligat.*6. & *ibi*
gloſſa, & alij. Non obſtat, inquam, reſpõdeo namq; cum Fr. Mart.
à S. Ioſeph *ſup.* hoc ita eſſe, quando priuilegium abſolutè tantùm 93
concedit facultatem generalem ad diſpenſandum in omni irre-
gularitate. Huc autem priuilegium Pauli III. & Sixti IV. eſt ma-
gis generale, nam vltra, quod dicit poſſe diſpenſare in omni irre-
gularitate, addit quauis occaſione, & cauſa contracta, quæ verba
tam vniuerſalia ampliant diſpoſitionem, iuxta gloſſam *in Clem.
C. de re iudicata verbo quauis*, vbi probatur verbum, *aliàs*, cõpre-
hendere regulariter ſolùm ſimilia; at ſi addatur ſignum vniuer-
ſale, *quiuis*, comprehenderet maiora expreſſis, quam gloſſam, vt
ſingularem commendat Panormit. 1.*p. conſilior conſ. vlt.n.*5. Bar-
boſa *in c.* 3. *de approb.* Vnde reſpondetur ad argumentum illam
regulam in generali conceſſione, & alias leges citatas intelligi,
quando verba priuilegijs tantùm ſunt generalia, non tamen
quando additur alia adeò vniuerſalia, vt in priuilegio præſenti.
Dico 15. Poſſunt Prælati regulares diſpenſare cum ſuis ſubdi- 94
tis in omnibus pęnis contractis ex quibuslibet delictis, quales
ſunt inhabilitates ad officia, priuationes officiorum, dignita-
tum, vocis, loci, &c. Si aliàs Papa ſibi non reſeruat talium di-
ſpenſationem, ita Rodr. Cruz, Sanch. quos refert, & ſequitur
Candid. *to.*2.*diſquiſ.*24.*art.*61.*dub.*10. Imò etiam ſi tales pœnæ
ſint Papæ reſeruatæ, tum ex priuilegio Pij V. tum Sixti IV. in 95
mari magno Carmelitarum Greg. XIV. in alia Bulla, quam re-
fert Lezan *to.*1.*c.*18.*n.*33.35 & 46. vel ſi contendas huiuſmodi
pęnas eſſe irregularitates; tum reſpondemus poſſe in illis diſpen-
ſare per priuilegia concedentia facultatem in irregularitatibus
diſpenſandis, quę hucuſque diximus: ita cum alijs Lez. *ſup.n.*46.
In fine ſectionis huius aduerte in omnibus his caſibus in qui- 96
bus Prælati regulares poſſunt cum ſuis ſubditis diſpenſare, ſiue
ſit in irregularitatibus, ſiue in alijs pęnis, ſiue in omnibus aliis, in
quibus diſpenſant cum ſuis ſubditis, quæ in ſequentibus refere-
mus, ſiue hoc faciant ex poteſtate ordinaria, ſiue delegata, poſſet
Id facere extra territorium, & etiam cum ſubditis abſentibus:
nam diſpenſare non pertinet ad clamoroſam iuriſdictionem. Ita
Portel. Sanc. Suar. quos refert, & ſequitur Belaſ. *verb. diſpenſare n.*
4. Secundò aduerte in omnibus ſupra caſibus poſſe committere
ſuis confeſſoribus, vt cum ipſiſmet Prælatis diſpenſent. Ita E-
manuel, & alij, quos refert, & ſequitur Sanch. *de matr. lib.*8. *diſp.* 97
3.*n.*9 & 10. Fragoſ. 2 *p. lib.*11.*diſp.*24. §.8 *n.*9. Bordon. *reſ.* 10. *n.*
1. Imò ipſimet Prçlati poſſunt ſecum in omnibus ſupradictis di-
ſpenſare. Ita Emanuel, Sanchez, Fragoſ. Bordon. *ſupra*, quibus
adde Candid. *tom.*2. *diſput.*24. *art.* 59. *dub.*7. Belaſ. *verbo diſpen-*

*sare nu.*12. Et est ratio, quia Prælatus non debet esse deterioris conditionis, ac sui subditi, tum quia exercere huiusmodi potestatem erga se ipsum ex nullo capite repugnat: hæc enim iurisdictio, nec contentiosa, nec sacramentalis est, sed tantùm postulat directionem ex prudenti iudicio ad perpendendam dispensationis causæ, iustitiam, quod non repugnat erga se ipsum ab aliquo haberi, Sanchez *sup.*

§. II.

De dispensatione, communicatione & irritatione votorum.

98 *Prælati regulares possunt irritare omnia vota subditorum, excepto voto strictioris religionis.*

99 *Possunt dispensare cum omnibus subditis in votis, in quibus potest Episcopus.*

100 *Possunt dispensare cum subditis in voto transeundi ad religionem strictiorem.*

101 *Possunt dispensare cum illis, qui fecerunt votum strictioris religionis, vt intrent in laxiorem, dummodo dispensatus intret in religionem dispensantis.*

102 *Possunt irritare, & dispensare, & commutare iuramenta promissoria facta in honorem Dei à suis subditis.*

103 *Idem dicendum est si vota, vel iuramenta fuerint facta in fauorem tertij.*

104 *Imò etiamsi sint à tertio acceptata, & de rebus non subiectis dispositioni Prælati.*

105 *Non possunt dispensare in votis, si intercessit etiam promissio facta homini, & ab illo acceptata.*

98 DIco primò. Possunt Prælati regulares irritare omnia vota suorum subditorum, etiam si sint de vitando aliquo peccato, vel etiam de reseruatis Papę, modo religiosum statum non constituant (casu quo ab ipsis validè fieri possint, quo intra) excepto tamen voto assumendi strictiorem religionem: ita communiter Doctores apud Palaum *de voto disp.* 2 *p.*8 *n.* 2. Fagund. *in* 2 *præcepto Decalog. lib.*2.*c.*34.*n.*9. Bordon. *tom.*1.*tract.*14.*nu.*2. Ratio est, quia voluntas religiosi in suscipiendis nouis obligationibus debet esse perfectè dependens à mera Prælati voluntate. Nouitiorum tamen vota non possunt irritare; poterunt tamen illum vota suspendere, si aliàs onera religionis, vel per se, vel ex dispositione subiecti aggrauent; quæ facultas etiam competit nouitiorum magistris, Lessius, Sanchez, & alij, quos refert, & sequitur Palaus *sup. n.*10.

99 Dico secũdò Possunt Prælati regulares dispensare, & commutare omnia vota simplicia suorum subditorum, in quibus possunt Episcopi dispensare, habent namque dignitatem, quasi Episcopalem. Ita Suar. Nauar. Bonac. & alij, quos refert, & sequitur Lez *tom.*1.*c.*18.*n.*49. In votis autem reseruatis Papæ, qualia sunt religionis, castitatis, & triplicis peregrinationis, scilicet Hierosolymitanæ, Romanæ, & sancti Iacobi in Gallæciam non possunt dispensare, nisi in casibus, in quibus Episcopus potest: Immò talis dispensatio inutilis, & impertinens esset, respectu religiosorum, inutilis quidem loquendo de voto religionis, & castitatis; impertinens verò respectu voti peregrinationis; cum istud votum non possit fieri à religiosis, nisi in ordine ad licentiam Prælati, & ita si ipse annuat, tenet votum, si non annuit, non tenet; in casu tamen, quod Prælatus annueret, iam non posset tale votum dispensare, nisi in casibus. in quibus potest Episcopus; posset tamen illud irritare, Lezan. *sup. n.*49.

100 Dico tertiò. Possunt Prælati regulares dispensare cum suis subditis in votis transeundi ad arctiorem religionem; semper tamen requiritur causa rationabilis ad illam. Ita Caiet. Dian. *tr.* 2 *de reg.* 5 *f.*91 *tom.*1. Lezan. *sup n.*49. Mart. à S. Ioseph *fol.*537.*n.*5. Ratio est, quia talia vota non sunt vota simpliciter religionis. Possunt insuper dispensare, & commutare vota nouitiorum eadem potestate, qua possunt vota aliorum religiosorum, ex concessione Eugenij IV. Bulla 21. quam refert Cruz *in Epitome lib.*1. *dub.*6.*concl.*2. Ita Henriq. Nauarr. quos refert, & sequitur Fr. Martin. à S. Ioseph *sup. n.* 6.

101 Dico quartò. Possunt Prælati regulares dispensare cum illis, qui fecerunt religionis votum strictioris, vt in laxiorem intrẽt, dummodo dispensatus intret in religionem ipsius dispensantis. Ita concessit Eugen IV. Bulla 11. apud Cruz *lib.*1.*cap.*6.*dub.*20. *conclus.*3. eritque sufficiens causa si ille, qui vult dispensari, existimat melius Deo seruiturum in alia religione laxiori, Emanuelemque refert, & sequitur Fr Mart. à S. Ioseph *sup.*

102 Dico quintò: Prælati regulares possunt irritare, & dispensare, & commutare iuramenta promissoria facta in honorem Dei à suis subditis, quia illa sunt quædam vota. Vnde de illis iudicandum est, sicut de votis, ita Sanch. & alij, quos refert, & sequitur Lezan. *sup. n.*53. Idem dicendum est, si vota, vel iuramenta, vel
103 vota iurata, fuerint in fauorem tertij in ijs rebus, in quibus religiosi sunt subiecti Prælatis, nam cum tales res sint sub dominio Prælatorum, non possunt illas promittere inferiores, ac proinde iuramenta illa promissoria poterunt tolli à Prælatis, Bonacina, & alij, quos *ibi* refert, & sequitur Lezana.

Si tamen fuerint de rebus, de quibus possunt disponere, aut 104
sunt sui iuris, communis sententia affirmat non cadere in illis irritationem, dispensationem, vel commutationem, si fuerint à tertio acceptata, nam superior non potest tollere ius alterius. Verùm contraria sententia probabilis est. Ita Syluest. Angelus, Caiet. quos refert Raphael de la Torre *q.*88 *art.*12.*disp.*2.*num.*2. Nauar. quem refert, & sequitur Trull. *in decal. lib.*2.*c.*2.*dub.*4.*n.*31. Ratio est, quia promissio, licet per accidens cedat in fauorem tertij, non tamen fit illi, sed soli Deo, & acceptatio tertij non
potest illi tribuere ius iustitiæ, sed fidelitatis contra vouentem: 105
ergo optimè dispensare possunt absque tertij licentia, nisi aliàs vltra votum pręcesserit specialis promissio facta tertio, & ab illo acceptata.

§. III.

De dispensatione circa debitum coniugale.

106 *Pœna non petendi debitum ob incestum non incurritur ab illam ignorantibus, quando incestum commiserunt.*

107 *Nec incurritur ab oppressis per vim.*

108 *Prouinciales possunt deputare confessarios ad dispensandum cum incestuosis in petitione debiti.*

109 *Possunt deputare confessarios ad dispensandum cum illis, qui ante, vel post matrimonium vouerunt castitatem.*

110 *Regulares sine deputatione Prouincialis possunt dispensare ad petendum debitum cum habentibus votum castitatis.*

111 *Priores possunt deputare quatuor confessores ad dispensandum in debito cum incestuosis.*

112 *Confessores regulares sine deputatione Prouincialis, aut Prioris possunt dispensare in petitione debiti cum incestuosis.*

113 *Regulares deputati à Prælatis ad dispensandum in debito cum incestuosis, possunt etiam dispensare cum eis, qui contraxerunt cognationem spiritualem.*

114 *Licentia concessa à Prouincialibus ad dispensandum in debito, non potest absque iusta causa amoueri.*

115 *Dispensatio ad petendum debitum potest fieri extra Sacramentum, & in absentia.*

116 *Licentia concessa à Prouinciali, non expirat illo amoto, vel mortuo.*

117 *Regulares designati à Generali, & expositi ab Ordinario possunt aperire litteras Sacræ Pœnitentiariæ.*

PRo intelligentia huius §. notandum est, hoc impedimentum 106
petendi debitum non contrahi à coniugibus, qui talem pœnam ignorabant, quando incestum commiserunt, siue fuerit ignorantia iuris, siue facti. Ita Basilius, Barbosa, Sanch. Dian. & alij, quos refert, & sequitur Quintanad. *tr.*9 *sing.*6.*n.*5. Pelizar. *tom.*2.*tract.*8.§ 2.*n.*174. Candid. *tom.*2.*disquisit.*27.*art. vnic. dub.*
11. & idem dicendum est de coniugibus per vim à consangui- 107
nei alterius coniugibus violatis, vt cùm alijs probat Peliz. *supr.* His suppositis

Dico primò. Prouinciales possunt deputare confessores ad di- 108
spensandum cum coniugibus incestuosis post contractum matrimonium ad petitionem debiti Ita concessit Martin. V. in quadam Bulla concessa Benedictinis, quam postea confirmauit viuæ vocis oraculo Iulius II. & Pius V. ita ex recentioribus tenent Lezan. *to.*1.*c.*19.*n.*25. Bordon. *tom.*1 *ref.*6.*n.*23. Nouarius *in lucerna regularium verbo dispensatio n.*5. Candid. *tom.*2.*disquis.*27.*art. vnico dub.*9. Quintanad. *tract.*9.*sing.*4 *n.*1. Peliz. *tom.*2.*tract* 8.*c.*3. *sect.*2.*n.*274.*vsque* 279. Belasius *verbo dispensare n.*15 vbi plures referunt ex antiquioribus. Et idem dicendum est de coniugi-
bus, qui post votum castitatis contraxerunt matrimonium, vel 109
post illud vouerunt castitatem: nam in omnibus his possunt regulares deputati à suo Prouinciali dispensare ad petitionem debiti, ita Bordonus *vbi sup.*

Imò etiam si prędicti confessores non sint deputati à Prelatis possunt dispensare cum illis, qui habent votum castitatis, modo dicto ad petendum debitum ex priuilegio, quod habent ad dispensandum cum sæcularibus in omnibus votis, exceptis castita-
tis absolutæ, religionis, & triplicis peregrinationis, quod refert 110
Bordon *resol.*34 *n.*2. & nos *infra* asseremus; nam in tali reseruatione, solùm excipitur votum castitatis absolutæ, & non ex parte, vt est hoc, nam habens tale votum licèt non possit petere, potest reddere Ita cum alijs Bordonus *tom.*1.*resol.*15.*n.*31 Candid. *tom.*2 *disquisit.*27.*art. vnico dub.*21. Trullenc. *in Decal lib.*2.*c* 2. *dub.*4. quæ facultas non solùm extenditur ad fideles illius Diœcesis, in qua est religiosus, sed ad omnes vndequaque venientes, vt *infrà* dicemus.

Dico secundò: Priores conuentuales, seu Abbates, possunt de-
putare in suis conuentibus, in quibus sunt Prælati, quatuor con- 111
fessores eiusdem conuentus ad nutum eorum, seu præsidentium reuocandos, vt possint in suo Monasterio, immò & extra, cum coniugatis incestuosis, qui carnaliter cognouerunt consanguineas alterius coniugis ad petendum debitum, dispensare. Ita concessit Iul. II. *Bulla* 23. quam refert Cruz *lib.*2.*c.*6.*dub.*9.*n* 1. & tenet ipse Cruz, Henriqu. Llamas, quos refert, & sequitur Fr. Mart. à S. Ioseph *fol. mihi* 358.*n.*10 Lezan *to.*3.*verbo affinitas n.*4.

An

112 An autem confessores regulares sine prædicta dispensatione à
Prouinciali, vel Priori possint dispensare cum coniugibus ince-
stuosis, qui inter se contraxerunt prædictam affinitatem ex in-
cestu ad petitionem debiti? Affirmant Leander, Fr. Martin. à S.
Ioseph, Machad. Bordon. quos refert, & sequitur Dian. 10. *p. tr.*
14. *ref.* 20. Candid. *tom. 2. disquisit. 27. art. unico, dub.* 9. & constit.
ex priuilegijs Pij V. Iulij II. Martin. V quæ *ibi* refert Candidus,
quæ priuilegia non sunt reuocata, vt testatur Dian. *sup.* Vnde in
praxi ab omnibus confessoribus regularibus post prædictum pri-
uilegium practicari absque scrupulo, vt notauit Bordon. *in Mi-
scellaneis decis.* 474 & Candid. *supra*.
113 Dico tertiò: Hanc potestatem quam tribuunt Prælati ad di-
spensandum in debito cum coniugibus incestuosis extendi ad
eos, qui cognationem spiritualem contraxerunt, vel quia pro-
prium filium baptizarunt, vel filium suæ vxoris, vel illos de fon-
te leuarunt, suscipiendo patrini officium, in quibus omnibus ca-
sibus regulares à Prælatis deputati possunt dispensare ad debi-
114 tum petendum, ita Villalob. Bordon. quos refert, & sequitur Fr.
Mart. à S. Ioseph. *fol.* 559. *n.* 14. Castr. Palaus *tom.* 5. *disp.* 4. *de spon-
salibus p. ult.* §. 1. *n.* 18. *in fin.* Quintanad *sing.* 8. *tr.* 9. Aduertendum
tamen est *in fine huius* §. quod Prouinciales concedentes alicui
subdito licentiam, vt possint dispensare cum impeditis ad debi-
115 tum petendum, ob incestum, vel votum, non posse licentiam da-
tam reuocare absque iusta causa; faciunt enim iniuriam illi, cui
talem facultatem concesserant, Portel, Rodrig quos refert, &
sequitur Dian. *to.* 2. *tr.* 2. *ref.* 14. Fr. Mart. à S. Ioseph. *fol.* 560. *n.* 14.
Lezan *to.* 3. *verbo affinitas n.* 5. Nota etiam cum ijsdem Doctori-
116 bus, huiusmodi dispensationem posse fieri extra Sacramentum,
& vrgente necessitate in absentia, quod est valde notandum: ita
cum alijs Dian. *supr.* Aduerte tandem licentiam, seu deputatio-
nem Prouincialis non expirare mortuo, vel amoto ab officio
Prouinciali. Ita Portel, Bossius, quos refert, & sequitur Bordon.
ref. 15 *n.* 3 Lezan *sup. n.* 5.
117 Dico quartò. Religiosi ab Ordinario expositi, designati à suo
Generali, aut de eius licentia ab alio superiori, dicto Generali
subordinato, possunt aperire litteras Sacræ pœnitentiariæ obsi-
gnatas, & directas in foro conscientiæ, Doctoribus in Theolo-
gia, aut iure Canonico, & absoluere dispensareque iuxta earum
tenorem: ita concessit Societati Iesu Gregor XIII. *Bulla* 3. *apud*
Cruz *lib.* 2. *c.* 6. *dub.* 9. *concl.* 4. & tenent alij communiter, quos
refert, & sequitur Pasqualig. *tom.* 2. *decis.* 414. *n.* 2.

§. IV.

De dispensatione in præceptis Ecclesiasticis, regulis, & constitutionibus.

118 *Prælati regulares possunt dispensare cum subditis in omnibus præceptis Ecclesiasticis, in quibus potest Episcopus.*
119 *Familiares continuo commensales possunt comedere oua, & carnem in diebus ieiunij cum licentia Prælati, & Medici si haberi potest.*
120 *Priores possunt in multis casibus frequenter occurrentibus dispensare in regula, & constitutionibus, si detur iusta causa.*
121 *Quæ causa sufficiant, vt Priores possint in regula dispensare?*
122 *Capitulum generale potest dispensare in constitutionibus etiã à Pontifice approbatis circa obseruãtias graues, & extraordinarias, si cõfirmatio Papæ non sit, per modũ decreti, & mandati.*
123 *Prælati regulares possunt dispensare cum subditis, vt in die festo laborent.*
124 *Sæculares possunt in aliquibus diebus laborare in nostris domibus.*
125 *Prælati possunt dispensare cum infirmis in recitatione horarum, & idem dicendum est de occupatis, dummodo dicant certas orationes.*
126 *Prælati possunt dispensare cum subditis in recitatione officij Diuini in casibus, in quibus potest Episcopus.*
127 *Possunt dispensare Prælati regulares cum infirmis, vt dicendo certas orationes Officio Diuino satisfaciant.*
128 *Possunt Prælati regulares dispensare cum fratribus nõ Sacerdotibus, vt dicendo certas orationes officio Diuino satisfaciãt.*
129 *Prælati regulares possunt dispensare cum religiosis occupatis in sermonibus, & alijs operibus pietatis, vt dicendo certas orationes satisfaciant Diuino officio.*

118 Dico 1. Prælati regulares possunt dispensare de Iure cõmuni
in illis omnibus præceptis Ecclesiasticis, in quibus pos-
sunt Episcopi cum suis subditis, *iuxta Clement. Romani de elect.*
Lezan. *t.* 1. *c.* 8. *n.* 55. Bord. *ref.* 10 *to.* 1. *n.* 6. & à fortiori hæc omnia
possunt ex priuilegio Pij V *in Bulla*, quæ incipit, *Romani Pontifi-
cis*, quam refert idem Bord. *ibi*: vnde possunt dispensare iusta in-
teruenìente causa cum suis subditis etiam nouitijs, & etiam cũ
Tertiarijs, & perpetuo commensalibus super ieiunia etiam Ec-
clesiastica, ex priuilegio Sixti IV. & circa cibos prohibitos ex pri-
uilegijs Iulij II. in litteris Apostol. Greg. XIII & Eugen. IV. quæ
refert Frag. 2. *p. lib.* 11. *disp.* 24. §. 7. *n.* 15. Imò priuilegium Eugen.
extenditur etiam ad familiares domorum, vt possunt comedere
carnes, oua, lacticinia, &c. etiam absq; medici licentia, si commo-
dè non potest haberi. Ita Pasqual. *de ieiun. decis.* 388. *n.* 3. Bord. *to.* 119
1. *ref.* 18. *n.* 7. Nec obstat, quod illud priuilegium Sixti IV. fuerit
oraculum, vt testatur *ibi* Bord. & de illo Greg. XIII. nescimus, an
sit oraculum. Respondetur namque; quamuis ambo oracula sint,
non esse reuocata, quia non sunt nemini nocentia. Ita cum mul-
tis Bord. *supra*, tum quia iam ambo sunt confirmata per Bullas,
siquidem fuere concessa ante Greg. XV. vt *supra* diximus.
Dico 2 Loquendo de regula, & constitutionibus regularium. 120
Prælati inferiores, vt Priores, Guardiani, seu Vicarij in eorum
absentia possunt dispensare in aliquibus casibus leuibus, in qui-
bus recurrere ad superiores intolerabile est, & in casibus, qui fre-
quenter accidunt, in quibus etiam durum videtur tantùm tem-
pus expectare in obseruantijs, siue sint ex regula, siue ex constitu-
tionibus, ita communiter DD specialiter Caiet. Sotus, Rodrig.
Valentia, Suar. Peyrin. Tamb. quos refert, & sequitur Lezan *in
consilijs cons.* 6. *n.* 4. Ratio est, quia in omnibus his casibus præsu-
mitur licentia interpretatiua, siue à iure, siue à superioribus, id-
que consuetudine, quæ est optima legum interpres, obseruatur;
Debet tamen hoc fieri iusta, & rationabili causa subsistente.
Causa autem ad dispensandum super huiusmodi obseruantijs 121
regulæ, & constitutionum in casibus leuibus frequentibus, &
proprijs, prout relati DD. loquuntur, sunt. Prima, tempus quan-
do videlicet propter solemnitatem alicuius festi oporteat regu-
læ rigorem mitigare. Secunda, vtilitas maximè spiritualis, vt si
contingat, quod si cum aliquo religioso rigidius iuxta regulam,
vel constitutiones procedatur, timetur desperatio, vel aliquod
magnum peccatum ipsius; tunc enim cum illo mitius est agen-
dum. Tertia, qualitas personæ, sic enim cum religioso graui, &
benè merito de religione dispensari potest in aliquibus punctis,
v. g de cœna in refectorio, & cum occupatur in studijs, de assistẽ-
tia ad chorum Quarta, necessitas, ipsa enim sicut caret lege, ita
petit, quando adest, vt dispensetur in ieiunijs, & abstinentijs, &
similibus. Quinta, pietas, sic enim dispensari potest cum religio-
so, vt in vtilitate propriorum parentum aliqua efficiat, quę aliàs
secundùm regulam, & constitutiones fieri non deberent. Sexta,
euitatio scandali, propter quam Prælati prudenter alicui reli-
gioso pęnam parcit ipsi debitam, ne scilicet, in ciuitate scanda-
lum oriatur. Septima, alicuius extranei vitatio offensæ, qui cum
sit magnæ auctoritatis, offenderetur, si rigor religionis in aliqui-
bus casibus obseruaretur, quæ omnia Armilla, Rosella, Pisanel-
la, Miran Salaz, Peyr. docet Lezan *in consilijs, cons* 6. *n.* 10. *& seqq.*
Dico 3. Capitulum generale potest dispensare in constitutio- 122
nibus, non solùm in casibus *sup* dictis, sed etiam circa obseruan-
tias graues notabiles, & extraordinarias; non solùm quando con-
stitutiones non sunt approbatę à Summo Pontifice, sed etiam in
constitutionibus approbatis à Pontifice Ita concessit Eugen. IV.
per Bullam, & Alex. VI. per aliam, quas refert Lezan. *in consilijs.
cons.* 6. *n.* 23. Imò hoc etiam possent facere secluso priuilegio iure
communi, vt patet *ex c. cum ad monast. & c. omnis res de regul. iuris
in* 6. vt cum multis docet Lezan. *sup.* Sed hæc omnia debent in-
telligi, quando confirmatio constitutionum facta à Pontifice so-
lùm fuit approbatio quędam, & non fuit per modum decreti, &
mandati; nam si fuit per modum decreti, & mandati, cum sint
leges Pontificiæ, non posset Capitulum generale dispensare, nisi
in casibus, in quibus inferior potest in legibus superioris dispen-
sare, vt quando necessitas vrget, & non potest ad superiorem re-
curri. Ita Bonac. Tamb. Suar. Salaz, Leont. Palaus, quos refert, &
sequitur Lezan. *supr. n.* 19.
Dico 4. Prælati regulares possunt dare licentiam suis subditis, 123
vt in die festo instãte necessitate laborent, Azor, quem refert, &
sequit. Portel. *in dub reg. verbo Abbas n.* 10. Eugen. IV *viuæ vocis
oraculo apud Rodr. in Bull. fo.* 118. *n.* 7. cõcessit, vt in nostris cõuen-
tibus possint laborare absq; peccato sęculares, v. g. in die S. Crucis
Sept S Michaelis, SS. Innocentiũ, S. Syluestri, dũmodo non veniãt 124
in Dominica. Ita refert Portel in *dub reg. verb. laborare n.* 1. Vnde
in alijs factis non possunt Pręlati dispensare, vt sęculares laborẽt
in nostris conuentibus, etiamsi gratis fiat nisi vrgenti causa in-
tercedente, & licentia ab ordinario obtenta, Portel *vbi supra*.
Dico 5. Prælati regulares possunt dispensare cum infirmis, vel 125
occupatis; cum infirmis, vt dicendo sex, aut septem Psalmos assi-
gnandos per ipsum superiorem cum Dominica oratione septies,
ac symbolo Apostolorum bis, etsi grauiter infirmauerint, dicen-
do orationem Dominicam semel, & salutationem Angelicam
septies satisfaciant toti officio Diuino: ita concessit Paulus III. *in
quadam Bulla*, quam refert Lezan *to.* 1. *c.* 12. *n.* 29. Possunt etiam
de iure communi dispensare cum suis subditis in Diuini officij
recitatione, quos notabiliter offendit, vel aggrauat recitatio, vt
potest Episcopus, in dubio tamen semper est spectandum medici 126
consilium. Ita cum multis. *supr.* quæ omnia iam olim poterant
efficere ex priuilegio Leonis X. Eugen. IV. & Martin. V. Sed quia
hæc priuilegia sunt oracula, & aliàs nihil de nouo concedunt,
ideò non immoror in illis.
Dico sextò. Possunt Prælati regulares dispensare cum sibi sub- 127
ditis infirmis, non valentibus sine magno tædio horas canonicas
recitare, vt in tempore infirmitatis, & conualescentiæ recitent
aliquid loco horarũ arbitrio Prælatorũ assignandũ; & similiter

cum ipsis Prælatis poterit Monachus ab eis electus dispensare. Ita concessit Sixtus IV. *Bulla 21.*

128 Dico 7. Possunt Prælati regulares dispensare cum fratribus in sacris non constitutis, qui ratione occupationum non possunt choro interesse, & aliàs non possunt, nisi cum tædio, & labore recitare, vt dicendo Officium B. Virg. & aliquid amplius iuxta arbitrium Prælati satisfaciant Diuino officio: ita concessit Iulius II. *in quadam Bulla*, quam refert Lezan. *tom. 1. c. 12. n. 30.*

129 Dico 8. Possunt Prælati regulares dispensare cum religiosis occupatis in prædicationibus aut operibus pietatis v.g. confessionibus audiendis, Sac. Theologiæ, ac Canonum studijs, cum lectoribus, v.g. aut cum infirmis, vel infirmis seruientibus, vt dicendo certum numerum Psalmorum, non minus septem, aut sex ab eodem Prælato assignandorum cum oratione Dominica septies, symbolo bis, grauiter autem ægrotantes cum Oratione Dominica semel, & Oratione Angelica septies satisfaciant toti officio Diuino. Ita concessit *in quadam Bulla* Clemens VII. quam refert Lezan. *c. 21. n. 32. tom. 1.* Peyr. *ad const. 27. Leonis X. n. 9.*

SECTIO III.

De potestate quam habent Prælati regulares circa benedictiones, & conseruationes rerum Ecclesiasticarum, & celebrationem Missarum.

§. I.

De rerum Ecclesiasticarum benedictione.

130 *Prælati, exceptis Abbatibus, aliquarum religionum non possunt calices, & aras consecrare.*
131 *Possunt tamen benedicere suas Ecclesias, & omnia ornamenta Ecclesiastica.*
132 *Ecclesias suas possunt reconciliare.*
133 *Prælati, vel eorum Vicarij possunt etiam corporalia benedicere, & alia ornamenta tam sui quàm extranei conuentus.*
134 *Non constat authenticè dari declarationem aliquam in contrarium.*
135 *Prælati possunt benedicere intra suos conuentus quaslibet imagines, & vasa ad reponendum Eucharistiam, tam propria quàm extranea.*
136 *Prælati possunt delegare facultatem ad omnia ornamenta, etiam corporalia benedicenda.*

130 SVpponο, Prælatos regulares, etiam Generales, exceptis Abbatibus aliquarum religionum, qui ex priuilegio insignijs vtuntur Pontificijs, non posse consecrare calices, patenas, & reliqua omnia; in quorum cõsecratione vnctione vtitur, licèt aliàs hoc prędictis Abbatibus competat ex multis priuilegijs, quę refert Tamb. quem refert, & sequitur Bordon *to. 1. res. 17. n. 1.* Nam licèt nostri, & alij Prælati communicent omnia priuilegia Abbatibus Cistercjensibus, & Benedictinis concessa, hoc tamen priuilegium consecrandi calices, Ecclesias, patenas, &c. nunquam receptum fuit ab alijs religionibus: ita Lezan. *tom. 1. c. 18. n. 58.* Bordon. *sup. n. 3* Frag. *2. p. l. 11. disp. 4. §. 3. n. 1.* hoc supposito.

131 Dico primò: Prælati regulares possunt benedicere, benedictione solemni omnes suas Ecclesias, oratoria, & ornamenta Ecclesiastica, in quibus chrisma non interuenit. Item possunt easdem Ecclesias non consecratas, quando pollutę fuerint reconciliare cum aqua benedicta à se ipsis. Nam aqua benedicta ab Episcopo solùm requiritur pro consecratis Ecclesijs, & quando Episcopus existit septem leucas à conuentu; nam tunc adire debent ad Episcopum pro aqua benedicta ad reconciliandum Ecclesias consecratas, Cruz *lib. 2. c. 5. dub. 5. concl. 4.* Capucinus, Henriquez,
132 quos refert, & sequitur Portel. *in dub. regul. verbo benedicere n. 1. & 2.* Bordon. *res. 17. n. 2.* Fragos. *sup. n. 21.* ex priuilegio Bonifacij IX. cuius Bullam refert idem Bordon. & ex priuilegio Iulij II. Leonis X. Bulla 6. Sixti IV. & Greg. XIII. quæ *ibi* refert Portel, de quibus etiam vide Dian. *6. p. tract. 6. res. 22.*

133 Dico secundò: Possunt Prælati regulares, & etiam eorum Vicarij absentibus Prioribus, post 24. horas benedicere prędicta ornamenta, & corporalia tam sui conuentus, quàm etiam vndequaque venientium. Ex priuilegio Innoc. VIII. facto Augustinianis per Bullam authenticam, vt cum Capucino notauit Vidal. *de iurisdictione n. 25.* & ex priuilegio Leonis X. & Iulij II. vt docet Lezan. *tom. 3. verbo benedicere n. 8.* tum ex priuilegio Pij V. facto S. Iustinæ de Padua, quod refert Portel *sup. n. 3.* ita Mirand. Portel, quos refert, & sequitur Fragos. *sup. n. 20.* Fr. Mart. à S. Ioseph *pag. 522. n. 16.* Peyr. Rodrig. Confectus, quos refert, & sequitur Vidal *inquisit. de iurisdictione n. 25.* Pelizar. *tom. 2. tract. 8. c. 5. sect. 3. n. 105 & 113.*

134 Nec refert si dicas cum Gauanto, quem refert, & sequitur Bordon. *tom. 1. res. 17. n. 9.* Sacram Congreg. ann. 1609. declarasse, Prælatos regulares non posse vti huiusmodi priuilegijs ad benedicenda ornamenta extranea. Respondetur namque nobis non constare authenticè de huiusmodi declaratione, quod necessarium erat iuxta declarationem nouam eiusdem Sacr. Congreg. sub Vrbano VIII. an. 1632. quam refert Dian. *p. 5. tr. 12. res. 53.* Ita Fr. Mart. à S. Ioseph *fol. 523. n. 16.* & Vidal. *suprà.*

Dico tertiò: Prælati regulares, & Vicarij electi à Capitulo, 135
vel Definitorio, possunt non extra, sed intra conuentus nostros benedicere quaslibet imagines, & vasa ad reponendum Sacramentum Eucharistiæ, tam propria quàm extranea. Ita concessit Innoc. VIII. Bulla 5. possunt etiam benedicere campanas ex Bul-
la Innoc. VIII. & Iulij II. Ita cum Lezan. Peliz. *t. 2. tract. 8. c. 5. sect.* 136
3. n. 105. In fine huius paragraphi aduerte Pręlatos regulares posse delegare hanc facultatem ad omnes prędictas res benedicendas, siue sit ad corporalia benedicenda, siue Ecclesias, &c. non solùm suis subditis, sed etiam extraneis, ita cum alijs Peliz. *sup. n. 113. & 114.*

§. II.

De Missarum celebratione.

137 *Diffinire, & taxare stipendia promissis pertinet ad Episcopum in Synodo.*
138 *Generales non possunt dispensare, vt valeant collecta pro Missis, nec quod vna pluribus stipendijs satisfiat.*
139 *Generales in suis Capitulis possunt reducere Missas ad minorem numerum, quæ non fuerunt posita in limine fundationis, & ante Tridentinum.*
140 *Immò etiam illas, quæ fuerunt positæ in limine fundationis.*
141 *Et etiam possunt reducere illas, quæ fuerunt posita post Tridentinum.*
142 *Decretum Vrbani de celebratione Missarum non fuit receptum in Hispania.*
143 *Immò etiam, quæ fuerunt posita post decretum Vrbani VIII. de celebratione Missarum.*
144 *Ad faciendam hanc reductionem Missarum requiritur iusta causa.*
145 *Facultas, quam habent Generales reducendi Missas, comprehendit etiam anniuersaria, & officia pro defunctis.*

CIrca locum, & tempus celebrandi Missas nihil inuenio spe- 137
cialiter Prælatis concessum, quod non sit etiam alijs religiosis concessum; & ideò in hoc loco nihil de his disputo, sed hęc omnia reseruo ad sequentem disputationem *sect. 4. §. 3.* vbi inuenies, quæ hic desiderare poteras, quoad moderationem verò Missarum numeri, aliqua hic nobis dicenda sunt.

Dico primò: Taxare, & diffinire stipendia, quę à fidelibus danda sunt pro vnaquaque Missa, pertinet ad Episcopum in Synodo Diœcesana, cui taxationi standum est, quandiu non constat taxationem esse iniustam, quod si talis assignatio non fuerit facta ab Episcopo, tunc standum est Diœcesis consuetudini, vel partium conuentioni, ita ex communi sententia Decastillus *tract. 5. de Sacrificio Missę disp. 4. dub. 20. n. 366.* Vide etiam Tambur. *tom. 2. disp. 5. quæsito 9. n. 3.*

An autem Generales in aliquo casu possint dispensare, vt plu- 138
ra accipiantur stipendia pro vna Missa, affirmat Peyrines *de priuilegijs ad constitutionem Leonis X. n. 9. & ad Const. 5. Iulij II. §. 5. ex priuilegio Iulij II. Bulla 5.* qui Generali Minimorum concessit, vt posset dispensare, vt valeant collectæ pro Missis vsq; ad nouem tam pro Ecclesiarum fabricis, quàm pro alijs fratrum necessitatibus, quando inuenerit conuentus, ita grauatos multitudine Missarum, vt celebrari non possint applicando etiam porrigentibus eleemosynas talium Missarum, alia suffragia, & satisfactiones, quam concessionem postea confirmauit Leo X. *in Bulla*, quæ incipit *Exposcit dilectorum*, quam refert Peyrin. *ibi*, vbi plura de hac re si desideraueris, inuenies.

Sed ego tam hæc, quàm alia priuilegia, quę de hac re à Doctoribus circumferuntur ea omnino reputo subreptitia, vt etiam cum collectore priuilegiorum Minorum ea reputat Castil. *tr. 5. de Sacificio Missa disp. 4. dub. 19. n. 351.* & dato, quod hæc, & alia priuilegia de hac materia fuissent vera, adhuc existimo fuisse cõcessa pro aliqua particulari prouincia, vel domo pauperiori, vnde non debent alijs tam eiusdem, quàm aliorum ordinum communicari, nec possunt. Nam vt benè notauit Lezan *tom. 4. verbo Missa n. 31.* Bassæus *verbo Missa 7. n. 11.* secundùm praxim religionum gratiæ concessæ per breuia particularia à Sede Apostolica alicui domui, vel conuentui non solent communicari alijs, nec eiusdem, nec diuersi ordinis, aliàs magna absurda, & confusio inde sequerentur. Sed de his vide latius Lezan. *sup.*

Dico secundò. Generales mendicantium possunt non obstanti 139
Decreto Vrbani VIII. *de celebr. Missar.* reducere Missas in suis Capitulis generalibus ad minorem numerum iuxta formã Trident. *sess. 25. de refor. c. 4.* & de Missis, quæ relictę fuere ante Tridentinum, & non impositæ in limine fundationis; ita docet Bonac. *de Euch. disp. 4. q. vlt. p. 7. § 2. n. 1.* Lezan. *tom. 1. c. 21. n. 6.* Dian. *1. p. tract. 14. res. 2.* Bordon *res. 21. n. 20. tom. 1.* Belazius *verbo Missa n. 8.* & datur quędam declaratio Cardinalium, quam referunt prædicti Doctores. De illis verò, quæ imposita fuere in ipso li-
mine fundationis tenent Henr. Miran. *to. 1. q. 41. art. c. 24.* Nam 140
facultas Concilij videtur absoluta.

De illis verò, quę fuerunt positę post Tridentinũ, & ante De- 141
cretum

cretum Vrbani VIII. tenent Nald. Possiuinus, Garzia, & alij, quos refert Bonac. *sup. n.* 11. ratio est, quia Trident. absolutè loquitur, & ipsius ratio militat non solùm in legatis ante Trid. relictis, verùm etiam postea; quam sententiam libenter, ait Bonac.
142 amplecteretur, si contrarium non esset declaratio Cardin. sub Vrbano VIII. *de celebratione Missarum*, quæ absolutè prohibet has reductiones; sed Trull. *praxi Sacram. lib.* 3. *c.* 8. *lib.* 11 *n.* 10. asserit hoc decretum non fuisse in his Hispaniæ partibus receptum, & ideò posse adhuc fieri ab Episcopis, & Generalibus reductiones Missarum; & de facto affirmat factam fuisse hanc redu-
143 ctionem Missarum à Patriarcha Valentino, non obstante tali decreto. Vnde idem dicendum est de Missis, quæ post tale decretum impositæ fuere, cùm non solùm tale decretum in Hispania non fuerit receptum, sed neque nobis de illo constet authenticè, vt necessarium erat, iuxta præscriptum ipsius Sac. Congreg. toties repetitum.
144 Aduertendum tamen est ad hanc reductionem faciendam, requiri iustam causam; nam voluntas testatoris non potest absque causa violari. Ita Molin. Rodrig. & alij, quos refert Bonac. *sup.* Et si quæras, an etiam facultas hæc moderandi Missas compre-
145 hendat etiam anniuersaria, & officia pro defunctis? Respondetur affirmatiuè. Ita Garzia, Quaranta, & alij, quos refert, & sequitur Dian. 1. *p. tr.* 14. *res.* 5. An autem hæc reductio fit semper facienda in Capitulo. Respondeo affirmatiuè. Saltem vbi Trident. est receptum, Bonac. Garzia, & Diana *sup.*

SECTIO IV.

De potestate Prælatorum regularium œconomica circa temporalia.

§. I.

De alienatione rerum immobilium, & mobilium pretiosarum Conuentus.

146 *Alienare bona immobilia, & mobilia pretiosa, non possunt Prælati absque certis solemnitatibus de iure communi.*
147 *Quæ solemnitates requirantur ad iustam, & rectam alienationem.*
148 *Quid per bona immobilia, & mobilia pretiosa intelligatur.*
149 *Pecunia destinata ad emendam rem immobilem, & mobilem pretiosam dicitur res pretiosa.*
150 *Bulla, quæ dicitur, Ambitiosa, in multis locis nõ est vsu recepta.*
151 *Prædicta Bulla ambitiosa, & cætera prohibentes alienationem, sunt vsu receptæ in Lusitania.*
152 *Prælati regulares possunt alienare bona immobilia, & mobilia pretiosa non seruatis solemnitatibus.*
153 *Ad alienationem inter regulares debet dari consensus maioris partis Capituli, & debet cedere in vtilitatem conuentus.*
154 *Generalis, & Capitulum generale possunt absque licentia Papæ alienare, vendere, &c.*
155 *Immò & absque consensu collegij cuius est res alienanda.*
156 *Fratres possunt de licentia Generalis alienare, & in emphyteusim concedere, dummodo consentiant duæ partes Capituli.*
157 *Priores, & Abbates possunt alienare sine consensu Papæ vsque ad millia scutorum.*
158 *Prior cum conuentu potest alienare, dummodo pretium in alia bona immobilia vtiliora conuertatur, si consuetudo, & statutum non detur in contrarium.*
159 *Priuilegia concessa regularibus ad alienandum sunt reuocata, vbi decretum Vrbani est receptum.*
160 *Tale decretum non fuit receptum in Hispania, nec authenticum, nec promulgatum.*
161 *Vbi etiam tale decretum est receptum, dantur casus, in quibus possunt regulares alienare sine illius solemnitatibus.*
162 *Primus casus est si immineat necessitas tam vrgens, vt non possit recurri ad Papam.*
163 *Si transeat occasio vtilitatis Ecclesiæ si consensus Apostolicus Exspectaretur.*
164 *Nomine alienationis tantùm venit voluntaria.*
165 *Secundus casus est si fiat consumptio, seu transmutatio vnius rei absque alicuius dominij directi translatione.*
166 *Non tamen potest res vendi, vt eius pretium in rem vtiliorem conuertatur.*
167 *Possunt permutari res vnius Ecclesiæ cum re alterius Ecclesiæ præcipuè regularis.*
168 *Possunt Prælati accommodare ad breue tempus bona pretiosa conuentus.*
169 *Possunt dari res pretiosæ inter fratres eiusdem conuentus.*
170 *Vnus conuentus potest dare rem pretiosam mobilem, vel immobilem alteri conuentui eiusdem religionis.*
171 *Prohibitio alienationis debet intelligi de alienatione, per quam verè transfertur dominium, vel facta sæcularibus.*
172 *Prior nõ potest dare pretiosa vnius Cõuentus alteri eiusdẽ religionis absq; cõsensu sui capituli, & superioris, & absq; causa.*
173 *Nostri conuentus possunt dare libros alicui conuentui non obstante constitutione modo dicto.*
174 *Quomodo intelligenda sit nostra constitutio, quod Prælatus de cõsẽsu sui capituli, & Prouincialis aliquẽ librũ possit alienare.*
175 *Hæc resolutio non procedit in nostris eremis.*
176 *Nulla res pretiosa etiam superflua potest alienari in nostris eremis absque consensu nostri definitorij generalis.*
177 *Quando religio est incapax dominij potest alienare absque solemnitatibus res immobiles sibi relictas.*
178 *Idem dicendum est, quando res detinetur ab Ecclesia iniustè, vel si sit relicta, vt vendatur.*
179 *Vel si debeat necessario vendi.*
180 *Quando res est modici valoris potest alienari absque prædictis solemnitatibus, & quid per res modici valoris intelligatur.*
181 *Quando prædia tantùm alternis fructum annis ferunt, possunt alienari per sexennium.*
182 *Locationes non possunt fieri nisi per triennium.*
183 *Possunt regulares repudiare legatum, vel hæreditatem absque dictis solemnitatibus.*

PRo explicatione §. huius suppono, Prælatos regulares de iu- 146
re communi non posse absq; certis solemnitatibus bona immobilia, & mobilia pretiosa conuentus alienare, & relictis varijs textibus iuris antiqui, tam Ciuilis, quàm Canonici, quæ tale congerit Tamb. *de iure Abbatum tom.* 3. *disp.* 1. *q.* 2. *n.* 1. constat ex *Extrauag. Ambitiosæ de rebus Ecclesiæ non alienandis* à Paulo III. & ex Bulla, quæ incipit Iniunctum, à Paulo IV. in qua omnẽ alienationem, & locationem quorumcunque bonorum Ecclesiasticorum in damnum Ecclesiarum, vel non seruatis iuris solemnitatibus, aut aliàs nulliter factas rescindit, & annullat.
Solemnitates autem, quas iura postulant sunt: Prima, vt de 147
alienatione facienda Summus Pontifex consuletur. Secunda, vt præcedat tractatus Prælati cum capitulo, quando Ecclesia de cuius alienatione agitur habet capitulum, vt cum Panormitano notauit Megala *to.* 1. *verbo alienatio n.* 13. Tertia consensus capituli vna cum Rectore. Quarta, consensus Prælati. Quinta, subscriptio singulorum, altem per Notarium; hæc tamen subscriptio tantùm est necessaria in casibus iuris expressis. vt sunt, quando aliquid donatur, venditur, vel permutatur, vt cum alijs notauit Megala *sup.* Tandem requiritur iusta alienandi causa: causæ autem iustæ ad hæc, quatuor capita reducuntur, necessitas, vtilitas, incommoditas, & pietas, de quibus latè Tambur. *tom.* 2. *disp.* 13 *quæsito* 4. *n.* 1. Megala *sup.* & alij.
Quid autem per bona immobilia, & mobilia pretiosa intelli- 148
gatur? Respondeo, per bona immobilia intelligi, tam res corporeas affixas, & stabiles, quàm actiones, & iura, vel redditus longi temporis, putà decem annorum. Item iura, seu debita rerum immobilium iam acquisita Monasterio, & ab illo acceptata, vt excludantur legata nondum acceptata à conuentu, & his similia. Ita Lezan. *to.* 1. *c.* 10. *n.* 4. Per bona autem mobilia pretiosa intelligi vasa aurea, & argentea, vestes pretiosas, quæ longè distant ab interitu, & commodè seruari possunt, gemmas, & his similia, greges ouium, aut caprarum: nam licèt possit vendi aries, agnus, &c. non tamen integer grex. Idem dicendum est de copiosa Bibliotheca, multitudine arborum. ferentium, vel non ferentium fructum, quæ hæc omnia comparantur immobilibus. Ita cum alijs Lezan. *sup. nu.* 4. An autem pecunia sit dicenda res mobilis pretiosa? Respondeo, quod si pecunia sit iam destinata ad rei emptionem, immobilis, vel mobilis pretiosæ, reputari tanquam pretiosa res. Idem dicendum est de pecunia redacta ex re immobili, 149
vel mobili pretiosa. Ita cum multis Fragos. *sup. n.* 6. licèt probabiliter contrarium teneat Bordon. *res.* 27. *n.* 51. cum alijs.
An autem huiusmodi Bulla sit vsu recepta? variant DD. Ber- 150
tach. *in tr. de Episc. p.* 4. *lib.* 4. *q.* 36 *n.* 36. testatur, vbique esse receptam. E contra verò Sylu. *verbo alienatio n.* 15. fatetur non esse moribus vtentium receptam: Caiet. *in summa de excommunicatione n.* 75. dicit esse vbique receptam, non tamen vbique in totum, sed quoad aliquid. Bonac. verò *tom.* 1. *de alienatione disp.* 2. *q. vnica p.* 5. §. 1. *n.* 4. affirmat paucissimis in locis esse receptam, non solùm quoad priuationes beneficiorum, sed etiam quoad censuras, cuius sententiam approbat cum Couar. Azor. & alijs Delb. *tom.* 2. *c.* 17. *dub.* 4. *sect.* 2. *n.* 15 Garzia, quem refert, & sequitur Ventriglia *de alienatione annotat.* 1. §. 4. *n.* 19. Immò addit Bonac. *supra* dictam extrauagantem non videri vsu receptam, non solùm quoad pœnas, & censuras, sed etiam quoad consensum Apostolicum in alienatione quorumlibet bonorum Ecclesiasticorum, siquidem bona multa Ecclesiastica vendi consueuerunt cum sola licentia Episcopi, non petita Papæ licentia, quam sententiam sequitur etiam Delbene *tom.* 2 *c.* 17. *dub.* 4. *sect.* 2. *n.* 6.
Verùm esse prædictã extrauagantem *Ambitiosæ* vsu receptam, 151
& ita præsumi affirmat Riccius, Henriq. & Rota cum multis DD. *pluribus in locis*, quos refert, & sequitur Tambur. *tom.* 3. *disp.* 13 *quæsito* 12. *numero* 12. Lezan *in consilijs cons.* 25. *num. trigesimoquinto, & sequentibus*, & quod sit vsu recepta in tota Hispania testatur Auendan. Salzed. Diaz, Guttier. Molin. quos refert, & sequitur Phœbus *decis.* 82. *nu.* 18. & quod etiam in nostra Lusitania sit recepta vsu affirmat Barb. quem refert, & sequitur Tamb. *sup.* Gama, Caldas, quos refert, & sequitur Phębus *supra*, Rebellus *de iustitia* 2. *p. lib.* 10. *q.* 5. *n.* 9. Mol. quem refert, & sequi-

tur Frag. 2. *p. lib.* 11. *disp.* 24. §. 5. *n.* 6. qui Doctores cum sint natu-
rales huius regni, & in ipsius moribus versati, maximam eis fidē
existimo esse adhibendā. His pręiectis, & pręnotatis fundamētis
152 Dico primò. Quantumuis huiusmodi Bulla sit vbique recepta,
adhuc illa non obstante, possunt Prælati regulares ex vi suorum
priuilegiorum bona immobilia, & mobilia pretiosa suorum cō-
uentuum alienare, non seruatis iuris solemnitatibus in prędicta
Bulla recensitis. Ita cum alijs communiter Tamb. *tom.* 3. *dub.*
19. *quæsito* 6. *n.* 2. Delben. *tom.* 2. *c.* 17. *dub.* 9. *in resolutione difficul-*
tatis n. 16. Incipiendo à nostra Congregatione constat, nam Pau-
lus III. concessit nostris Carmelitis discalceatis, vt ipsorum Prę-
153 lati possent omnia bona immobilia, & mobilia pretiosa suorum
conuentuum alienare, dummodo fieret ex consensu nostri Defi-
nitorij generalis, & maioris partis capituli illius conuentus, &
talis alienatio cederet in commodum, & vtilitatem ipsorum
conuentuum, & idem antea concesserat eisdem Carmelitis
Gregor. XIII. dummodo loco nostri definitorij adhiberetur con-
sensus Generalis, vt patet ex eorum Bullis, quas refert nostrum
compendium *p.* 272. *n.* 1.
154 Et Paulus III. concessit Societati Iesu, vt eius Generalis, & ge-
nerale capitulum, vt pro necessitate eorum, seu vtilitate absque
Sedis Apostolicæ licentia, possent alienare, vendere, permutare,
dare, locare, obligare, hypothecare, & census redimibiles quod-
cumque imponere, & vendere, nec non de bonis eisdem compro-
mittere, & quomodolibet super illis transigere, illisque simpli-
citer, vel lite desuper habita, & actione etiam in non possesso-
rem cedere, & renunciare, & alia innumera, quæ continentur
in dicta Bulla, quam refert Tamb. *tom* 3. *disp.* 13. *q.* 6. *n.* 2
155 Et Gregorius XIII. in alia Bulla, quam *ibi* refert Tamb. con-
cessit eidem Societati, vt eius bona possint arbitrio eius Genera-
lis, nulla super hoc à Sede Apostolica licentia petita, & absque
quod etiam collegia ipsa capitulariter congregentur, alienari.
Vnde Generales, & capitula aliorum Ordinum communicātia
in priuilegijs cum Societate vti hac concessione, & poterunt
alienare bona Monasteriorum illis subditorum, inconsulto Ro-
mano Pontifice, & sine consensu subditorum Monasteriorum,
ad quos prædictum ius pertinebat. Ita Tamb. *sup. n.* 2.
156 Et idem Greg. XIII *const.* 9. *apud Rodrig. tom.* 1. *q.* 27. *art.* 2. con-
cessit fratribus, & monialibus Eremitarum Sancti Augustini, vt
possent vendere, alienare, & permutare, & in emphyteusim con-
cedere, dummodo emphyteusis non fiat vltra duas generationes
absque consensu Apostolico, & loco illius de consensu Genera-
lis Ordinis. Item quod locationes fieri possint in perpetuum,
dummodo duæ partes conuentus consentiant, & fiant in ipsius
conuentus vtilitatem. Aliud simile priuilegium concessit Leo
X Bulla 26. monialibus S Clarę, & Tertiarijs subiectis Ordini
Minorum ad alienandum de consensu duarum partium con-
uentus, & de consensu Prouincialis. Ita Rodrig. *tom.* 1. *q.* 27. *art.*
2. Tamb *sup. n.* 6.
157 Immò Pius V. Bulla 141. concessit congregationi Cassinensium,
vt possit absque consensu Apostolico alienare bona ad summam
50. millia scutorum accedentia, quo priuilegio possunt vti Ab-
bates aliarum Congregationum communicantium Tamb. *sup.*
n 3. Aliam concessionem referunt Portel. *verbo alienatio n.* 2. &
Tamb. *sup. n.* 4. pro Fratribus Diui Hieronymi, in qua illis con-
ceditur, vt conuentus cum Priore alienare possit hæreditates,
possessiones, redditus, & iura testamenti, & alia similia, dummo-
158 do pretia eorum in alia bona conuentui vtiliora, & immobilia
conuertantur, quo priuilegio gaudent aliæ religiones, nisi in eis
sit aliqua consuetudo, vel statutum in contrarium, vt cum Hie-
ron. Rodr. aduertit Tamb. *sup. n.* 4. Datur autem statutum hoc
in nostra Congregatione Carmelitana discalceata, vt patet ex
prima parte constitutionum nostrarum *c.* 7 *n.* 6. 14. & 15.
159 An autem huiusmodi priuilegia sint reuocata per decretum
Sacræ Congregationis sub Vrbano VIII. quod refert Tamb. *sup.*
n. 7. in quo Papa reuocat omnia priuilegia regularium ad alie-
nandum immobiles res, & mobiles pretiosas absq; consensu A-
postolico, & iuris solemnitatibus. Respondeo prædicta priuile-
gia esse reuocata, vbi tale decretum fuit legitimè promulgatum,
receptum, & authenticum, nō tamen vbi non fuit legitimè pro-
mulgatum, neq; receptum, nec constat de illo authenticè; Ita re-
spondet de alio simili decreto Vrbani VIII. *de casibus Episcopo*
reseruatis Quintanad. quem refert Dian. 9. *p. tr.* 6 *res.* 51 Vrban.
160 *tract* 2. *disp* 1. *c.* 1 *reg.* 7. Fr. Martin. à S. Ioseph. *fol. mihi* 530. Vidal.
tit. de casibus reseruatis inquisit. 1. *n.* 121. Tamb *in methodo confes-*
sionis lib. 3. *c.* 7. §. 4. *n* 17. Vnde cum hoc decretum non fuerit le-
gitimè in hoc Lusitaniæ regno promulgatum, & cætera, vt hic
sup. siquidem quotidie vidimus contrarium practicari inde est,
quod adhuc possint Prælati, saltem in hoc regno vti priuile-
gijs.
161 Dico secundò etiam In locis in quibus tale decretum Vrbani
VIII. est legitimè promulgatum, &c. adhuc plures dantur casus,
in quibus, solemnitatibus non seruatis iuris, nec petito Papę be-
neplacito possunt Prælati regulares seclusis suis priuilegijs, &
etiam Prælati sæculares bona Ecclesiastica immobilia, mobilia-
que pretiosa alienare. Primus casus est, si immineat necessitas
tam vrgens, vt non possit expectari Pape licentia, si, v. g. deficiat
162 victus pro religiosis, pro alendis pauperibus, vel essent citò redi-
mendi captiui à Piratis, &c. Nam tunc non solùm possunt bona
immobilia mobiliaque pretiosa pignorari, sed vendi, Lezan *to.* 1.
c. 10. *n.* 4. Peyr. Filliucius, & alij, quos refert, & sequitur Dian. 5.
p. tract. 13. *res.* 4. Tamb. *tom.* 3. *disp.* 13. *quæsito* 9. *n.* 4. Idem si transi-
ret occasio vtilitatis Ecclesiæ, si expectaretur Apostolicus con-
sensus. Ita cum alijs Veutigrilia *de alienatione annot.* 1. §. 3. *nu.* 1.
Quaranta, Filliucius, & alij, quos refert, & sequitur Delbene *to.* 163
2. *c.* 17. *dub.* 23. *n.* 2. Imò alienationis nomine tantùm venit volun-
taria, & nō necessaria, vt notauit Ceuallos, quem refert, & sequi- 164
tur Belasius *verbo alienatio n.* 7. quod est notatu dignum, aduertit
Belasius propter alienationes, quæ fiunt propter causam necessa-
riam; eandem sententiam tenet Bordon. *tom.* 1. *res.* 27. *n.* 7.
Secundus casus est; si fiat consumptio, seu transmutatio vnius 165
rei Ecclesiasticæ in aliam, absq; alicuius dominij directi, vel vti-
lis trāslatione v. g. si ex calice vetusto, & ecclesiæ non necessario,
fiat crux necessaria, aut ex olíueto, vel sylua fere inutili fiat vi-
nea fructifera, vel è contra, aut si arbores incidantur ad Ecclesiæ
reparationem materialis, præsertim si aliunde nō adsit pecunia, 166
& vrgeat necessitas. Ita Quaranta, Nauar. Rodr. Peyr. Riccius,
quos refert, & sequitur Delbene *sup. n.* 11. Secus dicendum est, si
res Ecclesię alienetur, vt eius pretium conuertatur in vtilitatē,
vel necessitatem Ecclesię, vt si lampades argenteæ vendantur, &
pretium conuertantur in fabricam, vel alium vsum necessa-
rium Ecclesiæ: nam tunc etiam requiritur consensus Aposto-
licus.
Tertius casus est, si fiat alienatio permutatione rerum in aliam 167
Ecclesiam, nam tunc possunt res Ecclesiæ alienari absq; prædi-
ctis solemnitatibus, vel consensu Apostolico. Ita Riccius Pere-
grinus, Megala, Bordon. Pasqual. Barbos. & alij, quos refert, & se-
quitur Delbene *tom.* 2. *c.* 17. *dub.* 13. *n.* 5. Tamb. *sup. n.* 8. quę doctri-
na facilius procedit loquendo ab Ecclesijs regularium, quæ sunt
eidem Prælato Prouinciali, vel Generali subiectis, iuxta ea, quæ
statim dicemus. Delben. *sup. dub.* 23. *n.* 13. Imò possunt Prælati
tam regulares, quàm sæculares accommodare ad breue tempus 168
quæcunque bona pretiosa Monasteriorum absque prædictis so-
lemnitatibus, aut consensu Apostolico; nam per accommodatio-
nem non transfertur dominium. Ita Riccius, Bonac. quos refert,
& sequitur Delben. *sup dub.* 1. *n.* 10.
Quartus casus est, si fiat donatio inter fratres eiusdem Mona- 169
sterij, Naldus, quem refert, & sequitur Delben. proximè *sup. nu.*
14. Idem dicendum est, si fiat donatio à regulari vnius Monaste-
rij, regulari alterius Monasterij, vel Prouinciæ eiusdem religio-
nis, Riccius, Tambur. quos refert, & sequitur Delben. *sup. n.* 15.
quod maximè notandum est cum Delbene *ibi* pro donationibus
rerum pretiosarum, quas regulares vnius conuentus facere so-
lent alij Monasterio, cum sola licentia Prælati nam cum omnes 170
conuentus vnius religionis in congregationem redacti sint non
videtur translatum dominium, si res vnius Monasterij transfe-
ratur ad aliud eiusdem congregationis: ita Tamb. *sup.* cui adde
Peyr. *tom.* 3 *priuil. c.* 3. *n.* 20. si aliàs adsit consensus capituli illius
conuentus.
Nec obstat prohibitio Extrauagantis *Ambitiosæ*, vel decretum 171
Vrbani VIII. quia debent intelligi de alienatione, per quam trās-
fertur verè dominium, vel de alienatione facta sęcularibus, vel
alijs conuentibus alterius religionis. Ita cum Riccio, Peyr. *supr.*
& idem dicendum est de commutatione; nam potest vnus con-
uentus de solo consensu suorum Prælatorum, consensu Aposto-
lico minimè requisito commutare rem pretiosam, mobilem, vel
immobilem cum re similiter pretiosa alterius conuentus eius-
dem religionis; vt cum Riccio tenet Peyr *sup. n* 22. Nec obstat
c. 1. *de rebus Ecclesiasticis non alienandis*, vbi dicitur non licere
Abbati terram vnius Ecclesiæ vertere ad aliam, quamuis ambæ
sint in eius potestate. Nam glossa id intelligit, quod non possit
Abbas id pro suo libito, & sine causa facere, non tamen quando 172
datur causa, vt quando res superflua in vno conuentu datur al-
teri pauperiori, & egenti eiusdem religionis, vel commutatur
cum altera necessaria, ita Peyrinis *sup.*
Et hinc deducitur casus, de quo abhinc paucis diebus fui in-
terrogatus, an Prouincialis de consensu Prælati, & communi-
tatis vnius conuentus nostrę Congregationis possit dare aliquos
libros superfluos communis Bibliothecę eiusdem conuentus al-
teri de nouo incipienti eiusdem Prouinciæ, non obstante consti-
tutione nostra 2. *c* 4. *n.* 19. in qua prohibetur, ne Prælatus etiam 173
de sui capituli, & Prouincialis consensu possit librum aliquem
donare, vel alienare sub culpa graui, & respondi possit præiacto
fundamento; Nam sicut prædicti Doctores prohibitionem Ex-
trauag. *Ambitiosæ*, & decretum Vrbani VIII. *de bonis regularium*
non alienandis, intelligunt tantùm de donatione, & alienatione
per quam in rigore transfertur dominium, vel de alienatione fa-
cta sæcularibus, vel saltem extraneis, Ita debet etiam intelligi
constitutio nostra, nam cum sit lex prohibens est odiosa, & debet
restringi; vnde tantùm debet intelligi de donatione, & aliena-
tione, per quam transfertur extraneis dominium.
Et quod iste sit legitimus intellectus huius legis colligitur ex 174
tertia parte nostrarum constitutionum *c.* 9. *num.* 6. vbi dicitur:
Poterit tamen Prior cum consensu maioris partis Capituli con-
uentualis, & de licentia Prouincialis alicui Monasterio opem
ferre:

ferre: quæ dispositio non debet intelligi tantùm de rebus mobi-
libus non pretiosis, aliàs nihil lex concederet, nam prædictas res
mobiles non pretiosas, vt sunt pecunia non destinata ad emen-
dam rem immobilem, vestes, vinum, &c. Prior prudenter alie-
nare potest, vt cum communi sententia docet Tamb. *tom. 3 disp.*
13. quæsito 1. n. 7 qua licentia possunt etiam vti nostri Priores ni-
si res alienanda sit notabilis, nam tunc debet hæc alienatio fieri
de consensu Clauariorum, vt patet ex prima part. nostrarum
constitutionum *c. 7. n. 6.* ergo cum alias permittat Priori, vt mo-
do dicto possit alicui Conuentui egenti opem ferre, debet intel-
ligi de immobilibus bonis, seu mobilibus pretiosis, quæ alias
Prior nec de consensu sui Capituli, nec Prouincialis alienare po-
terat, nam lex taliter debet interpretari, quod inutilis non red-
datur *lege non dubium Capite de lege*, vt cum Sarmiento notauit
175 Cruz *lib. 2. c. 2. dub. 3. reg. 5* Aduerte tamen hanc resolutionem
non habere locum in nostris Eremis in quibus visitatores etiam
si sit Pater noster generalis, non possunt etiam de capituli ipsius
Eremi dare bona mobilia pretiosa etiam superflua ipsius Eremi
alijs ordinis conuentibus absque consensu nostri Definitorij ge-
176 neralis, vt patet ex tertia parte nostrarum constitutionum *cap.*
vndecimo §. 4. n. 3. benè tamen de illius consensu, immò ad hoc
teneri, vt patet ex eadem lege.

177 Quintus casus est, quando bona immobilia sunt relicta religio-
ni incapaci bonorum immobilium in communi, Sanch. quem re-
fert, & sequitur Lezana *c. 10 tom. 1. n. 4* Delbene *sup. n. 17.* Ric-
cius, Barbosa, quem refert, & sequitur Palaus *tom. 1. tractatu 12.*
disp. vnica p. 11. §. 1. n. 12. & idem dicendum est de re mobili pre-
tiosa relicta conuentui similiter incapaci bonorum immobi-
lium in communi, Palaus *n. 13.* Nauar. quem refert, & sequitur
Diana *5. p. tract. 13 res. sexta in fin.*

178 Sextus casus est si res sit relicta cum onere alienandi, vel si deti-
neatur ab Ecclesia iniustè. Item si sit relicta per fideicommissum
cum onere, quod post aliquod tempus alicui restituatur, quia
transacto illo tempore non est amplius Ecclesię, Barbosa, & alij,
quos refert, & sequitur Delbene *supra*, Lezana *supra n. 4.* Item si
vendita fuit cum pacto de retrouendendo, Bordon. Redoanus,
179 quos refert, & sequitur Delben. *supra n. 23.* item si sunt bona so-
lita in feudari, in emphyteusim concedit, Rodrig. Molina, quos
refert, & sequitur Lezana *tom. 1. c. decimo num. 4.* Riuius, & alij,
quos refert, & sequitur Delben *tom. 2 c. 17. dub. 15. num. 1.* Item
sit debeat necessario alienari, vt quia verbi gratia, est indiuisim
in manu sæcularis, qui illam vendere vult; Bordon. & alij apud
Delb. *sup. n. 22.* Item si fiat donatio in remunerationem benefi-
ciorum. Ita cum alijs Barb. quem refert, & sequitur Delben *sup.*
n. 16. Tamburinus *vbi sup.*

180 Septimus casus est: quando res alienanda est modici valoris, Le-
zana *sup n. 14.* quid autem per modicum valorem intelligatur.
Aliqui dicunt non debere excedere 25. aureos, ita Nald. Homo-
bonus, & alij, quos refert Delbene *tom. 2. c. 17. dub. 1. n. 23.* Sed Pa-
laus, Molina, & alij, quos refert, & sequitur idem Delbene *sup.*
n. 24. dicunt posse alienari sine prædictis solemnitatibus, nec
consensu Sedis Apostolicæ, rem quæ valet centum aureos.

181 Octauus casus est, quoad locationem, quando prædia alternis
tantùm annis fructum ferunt, possunt locari in sexennium, & sic
respectiuè; nam annus in locatione non taxatur ex simplici
decursu temporis, sed ex fructu, Nauar. Azor, quos refert, & se-
quitur Lezan. *sup. n. 4.* Non possunt tamen fieri locationes ad sex,
182 vel nouem annos cum conditione, vt tot sint locationes, quot
triennia; quia hoc est in fraudem legis, Filliucius, quem refert,
& sequitur Lezan. *ibi n. 4.*

183 Tandem in repudiatione legati, vel hæreditatis Monasterio
relictis, possunt Abbates sine prædictis solemnitatibus incon-
sulto Papa repudiare. Ita Suar. Ias. Federicus Senens. & alij, quos
refert, & sequitur Tamb. *de iure Abbatum sup.* & quoad regula-
res constat clarius ex priuilegijs Iulij III. & Greg. VIII. concessis
Societati, per quæ Præpositus Generalis, & capitulum genera-
le possunt etiam actionem in non possessorem cedere, & repu-
diare, quæ priuilegia quoad hanc partem non sunt reuocata per
decretum Sacræ Congregationis sub Vrbano VIII. *de rebus regu-*
larium non alienandis, vt notauit Tamb. *sup. n. 7.* Pro alijs autem
punctis super hoc dubium consule Tamburinum *tom. 3. disp. 13.*
& 14. Delbene *vbi supr.* & alios.

§. II.

De fundatione, & commutatione, seu vnione conuentuum.

184 *Nostri Prælati inferiores de consensu Generalis, & definitorij possunt vbique Monasterium fundare.*

185 *Regulares possunt fundare conuentus absque Sedis Apostolicæ noua licentia.*

186 *Possunt recipere ad fundationes, etiam Ecclesias parochiales absque Sedis Apostolicæ licentia.*

187 *Decretum Vrbani VIII. de fundatione conuentuum cum certis conditionibus non fuit in hoc regno receptum.*

188 *Prælati nostri possunt Monasteria ædificare, etiam iuxta alias domos regularium.*

189 *Et hoc non obstantibus priuilegijs in contrarium aliquibus regularibus concessis.*

190 *Possunt compellere vicinos ad vendendas etiam proprias domos ad ædificationem Ecclesiæ, claustri, dormitorij, & etiam viridarij, vel similium.*

191 *Possunt impedire alia Monasteria, ne ædificia in altum protendant si eis nocuerit, & idem possunt facere cum sæcularibus, immò neque, vt ianuas aperiant.*

192 *Generales possunt Monasteria mutare ad meliora loca.*

193 *Generales, & capitulum generale possunt Monasteria vnire sine licentia diœcesani*

194 *Conuentus non potens octo fratres sustentare, potest alteri incorporari.*

195 *Hæc omnia debent in nostra religione fieri de consensu nostri Definitorij generalis.*

196 *Regulares de consensu Generalis possunt Monasteria deserere.*

197 *Possunt Monasteria transferre in vsus profanos postquam desinit esse Monasterium.*

Dico 1. Superiores nostri de consensu Generalis, & Defini- 184
torij iuxta nostras constitutiones possunt, vbique locorum
domos, & Monasteria ædificare iuxta Tridentini decreta de so-
la Ordinarij licentia, nullo aliarum personarum cuiussuis ordi-
nis etiam regularium requisito consensu, non obstante Clemen.
VIII. Bul. data 23. Iunij anno 1603. alijsque constitutionibus
Apostolicis. Ita concessit Paulus V. nostris Carmelitis discalcea-
tis, vt habetur *in monumentis Ordinis fol. 244. n. 2.* quam concessio-
nem postea confirmauit, & auxit Greg. XV. in Bulla, quæ habe-
tur *in monumentis Ordinis fol. 305. n. 2.*

Immò Iulius III. concessit Minimis posse noua Monasteria æ- 185
dificare absq; alia noua licentia Apostolica, & sub pœna excom-
municationis prohibuit, ne quicunque Prælati Ecclesiastici cu-
iuscunque dignitatis existant, eos inquietare audeant. Ita testa-
tur Tamb. *tom. 3. disp. 5. quæsito 1 n. 4.* & idem Iulius II. *const. 2.*
apud Peyr. concessit Eremitis S. Augustini facultatem ad reci-
pienda noua loca, & Ecclesias, etiam parochiales, ac cuiuscunque
ordinis absque Sedis Apostolicæ licentia, quod priuilegium ait
Lezan *tom. 3. verbo Monasterium numero vigesimoprimo* non esse re-
uocatum. Et idem priuilegium quoad receptionem Ecclesia-
rum parochialium concessit Xistus IV. Carmelitis, *in suo mari*
magno, vt *ibi* refert Lezana.

An autem huiusmodi priuilegia sint reuocata per decretum 186
Vrbani VIII anno 1624. die 28. Augusti, quod refert Nouarius *in*
lucerna regularium verbo Monasterium num. 5. in quo prohibet, ne
Monasteria regularium ędificentur, nisi seruata Tridentini for-
ma Clementis VIII. ac Gregor. XV. non obstantibus quibuscun-
que priuilegijs in contrarium? Respondeo tale decretum non
fuisse in hoc regno sufficienter promulgatum, nec fuisse vsu re- 187
ceptum, nec constare de illo authenticè, vt *supr.* diximus de alio
simili decreto eiusdem Vrbani VIII. *disp. 1 sect. 4. §. 1 n. 160.* Vn-
de contrarium vidimus in hoc regno quotidie practicari, siqui-
dem cum sola licentia Ordinarij, & oppidi, vbi construendum
est Monasterium, & Regis conuentus regulares ædificantur ab
omnibus regularibus huius regni.

Dico 2. Nostri Prælati possunt vbique Monasteria modo dicto 188
ædificare, etiam tales domus alijs domibus regularium, etiam
mendicantiũ magis vicinæ sint, quam in principio mendicantiũ
profertur concessum, dummodo tamen Ordinariorum locorum
expressus ad hoc accedat consensus: ita concessit Gregor. XV. in
Bulla, quæ habetur *in monumentis Ordinis fol. 305. n. 2.* Dixi non 189
obstantibus priuilegijs mendicantium, nam Xistus IV. concesse-
rat Carmelitis, vt nullus Ordo etiam mendicantium, aut alia
persona propè domos illorum Ecclesiam, vel domos construe-
ret, aut de nouo reciperet per spatium 140. canarum per aerem
mensurandarum. Et Iulius II. in alio priuilegio concesso Prædi-
catoribus extendit hoc spatium ad 330. canas octo palmarum.

Dico 3. Prælati regulares possunt compellere vicinos conuen- 190
tuum ad vendendum etiam suam propriam domum, pro Eccle-
sia construenda, & amplianda religione, Ita communiter Docto-
res *apud Tambur. tom. 3. disp. 15. quæsito 2. n. 2.* vbi dicit ita fuisse
iudicatum à Sacra Rota Romana. Idem dicendum est pro ædifi-
catione claustri, pro scholis faciendis, pro dormitorio extenden-
do, immò, & pro viridario, vt cum multis latè probat *ibi* Tamb.
Item potest compelli vicinus ad vendendum religiosis seruitu-
tem altius non tollendi etiam via publica intermedia, Farinac.
Riccius, & alij, quos refert, & sequitur Tambur. *sup. n. 3.*

Possunt etiam impedire Monasteria aliorum religiosorum, 191
ne sua in altum protendant ædificia, & ianuas aperiant, ita vt
prçexistens Monasterium molestetur, & claustra interiora con-
uentus tam Monachorum, quàm monialium possint introspice-
re; & idem à fortiori possunt erga sæculares, si propè conuentus
erigant ædificia, vel ianuas interiora conuentus introspicientes
aperiant. Ita in multis textibus, & Doctoribus probat Rodr. *in*
additione ad sum. tom. 3. c. 45. n. 3. Portel. Hieron. Rodrig. & alij,
quos refert Tamb. *to. 3. disp. 5. quæsito 2. n. 4.* Barbos. quem refert,
& sequitur Lezan. *tom. 3. verbo Monasteria regularium n. 22.* Bela-
sius *verbo Monasterium n. 22.*

192 Dico 4. Generales regularium possunt transferre Monasteria
fundata in locis sterilibus, & inaquosis, aut dominorum tempo-
ralium eorum bona occupantium ad alia loca cum suis redditi-
bus, fructibus, & prouentibus licentia Ordinariorum minimè
requisita. Ita concessit Xistus V. Congregationi S. Benedicti in
Portugallia Bulla 21. vt testatur Tambur. *tom.3 disp.5. q.4. n.3.*
Idem concessit Benedictis Vallisoleti Pius II Bulla 8 & Mino-
ribus Xistus IV. Bulla 14. & Prædicatoribus Bulla 33. & Alex.
IV. Bulla 7. qui etiam concesserunt posse religiosos bona sua se-
cum deferre, & vendere ædificia, & solùm præter Ecclesias.
Ita Pius II. & Alex IV. in præfatis Bullis. Vide de hoc latè Le-
zan. *sup. n.37* & Tambur. *loc. cit.* vbi plures refert.
193 Dico 5. Generales Ordinum, & capitula generalia possunt
Monasteria, & prioratus Ordinis etiam monialium vnire pau-
peribus Monasterijs sine licentia Diœcesani, aut alterius, non
obstantibus statutis Apostolicis, vel Monasteriorum etiam iura-
tis. Ita concessit Cistercien sibus Ioannes XXII. Bulla 1. & Pius
II. Bulla 6. concessit Priori Benedictino Vallisoletano posse duo,
vel tria Monasteria, vbi tres, aut quatuor Monachi sustentari
non possunt cum consensu superiorum talium conuentuum in
194 Monasterium vnire, vbi 12. saltem Monachi constituantur. Im-
mò Innocentius VIII. Bulla 3. concessit Prædicatoribus, quod
conuentus non valens octo fratres sustentare, possit alteri incor-
porari per Prouincialem, dummodo tamen absque scandalo fiat,
& in Ecclesia incorporati non cesset cultus diuinus. Ita cum
alijs Peyrin. *de priuil. ad const. 2. Iulij II. n.80* Tamb. *tom.3 disp.5.*
195 *q.4. num.3.* Quæ omnia in congregatione nostra debent fieri de
consensu nostri Generalis secundùm nostras constitutiones
cum suo Definitorio generali, ita disponitur 3. *p nostrarum con-
stitutionum c.8. n.1.*
196 An autem regulares possint deserere Monasteria semel acce-
ptata sine licentia Papæ? de consensu Generalis affirmat Portel.
verbo Monasterium n 4. in dub regul. Tamb. *tom.3. disp.5. quæsito
7. n.5* quidquid in contrarium dicat Lezan. *tom 1 c.9. n.36.* Pos-
sunt etiam Monasterium transferre in vsus profanos, postquam
desinit esse Monasterium, Tamb. *sup. n.4.* & in casu alicuius ne-
cessitatis magnæ, & de consensu Episcopi docet etiam Lezana
197 *sup. nu.3.* Quæ doctrina debet intelligi de conuentibus perma-
nentibus, non verò de domibus, in quibus regulares viuunt, dum
conuentus ædificatur, etiamsi in illo construant Ecclesiam, vel
oratorium, vt experientia quotidiana cernitur.

§. III.

De conseruatore.

198 *Omnes Prælati regulares, imò & fratres possunt nominare si-
bi iudices conseruatores.*
199 *Qui in Conseruatorem eligendus est, debet Ecclesiastica digni-
tate perfulgere.*
200 *Qualis debeat esse huiusmodi dignitas Ecclesiastica, an suffi-
ciat canonicatus.*
201 *Priores, & Guardiani possunt eligi in conseruatores.*
202 *Ita declarauit Sacra Congregatio secundùm aliquos.*
203 *Qui eligendi sunt in Conseruatores debent esse designati in sy-
nodo, & ex eis debent regulares eligere, quos maluerint inter
mensem.*
204 *Sufficit vnus Conseruator pro pluribus diœcesibus.*
205 *Si regulares non eligant Conseruatorem tempore præfixo à Gre-
gorio XV. possint postea eligere.*
206 *In his regnis nullibi sunt deputati iudices synodales.*
207 *Regulares possunt eligere in Conseruatores eos, qui habent qua-
litates de iure communi requisitas, si non fuerint synodales.*
207 *Qui in Conseruatores electi sunt tenentur acceptare anathema-
te Papa reseruato.*
209 *Designato vno Conseruatore pro vna causa, non potest alius si-
ne graui ratione designari.*
210 *Officium conseruatoris non expirat morte Papa concedentis.*
211 *Ante constitutionem Gregor. XV. poterant Conseruatores co-
gnoscere de omnibus causis tam ciuilibus, quàm criminalibus,
quàm mixtis, &c.*
212 *Nunc non possunt cognoscere de causis, in quibus regulares sunt
Auctores, sed in eis in quibus sunt rei, & in eis, in quibus Au-
ctores fuerint quoad iniurias manifestas, & violentias.*
213 *Conseruator debet eius examinare, an delictum sit notorium, vt
fundet suam iurisdictionem.*
214 *Conseruator potest eam adhibere indaginem, qua in notorijs
adhibere solet.*
215 *Possunt procedere in manifestis vniuersis, & violentijs, & ma-
ximè pro defensione priuilegiorum.*
216 *Controuersia orta inter Conseruatores, Ordinarios, per iudices
arbitros iudicanda sunt.*
217 *Possunt Prælati eligere Conseruatores extra Diœcesim per tres
diætas, & quid per vnam diætam intelligatur.*
218 *Conseruatores non possunt exercere suum munus extra ciuita-
tes, in quibus fuerint deputati, possunt tamen alteri ibi suum
officium delegare.*
219 *Conseruatores possunt procedere ad defensionem familiarium
actu seruientium regulares.*
220 *Immò etiam possunt procedere ad defensionem syndicorum, &
procuratoris regularium.*

Dico primò: Omnes Prçlati regulares, imò etiam fratres par- 198
ticulares possunt nominare sibi Conseruatores iudices; ita
concessit nobis Sixtus IV. apud Lezan. *tom.2. c.10.* Prædicatori-
bus Pius V. Minimis Iulius II. & Clemens VII. & tandem Socie-
tati Iesu Gregor. XIII quæ priuilegia omnia fuere concessa per
Bullas, vt testatur Lezan *sup. n.4. & 5.* Hic autem, qui in Conser- 199
uatorem eligendus est, debet aliqua Ecclesiastica dignitate per-
fulgere, scilicet Episcopi, Archiepiscopi, Abbatis, Cardinalis,
Vicarij Episcopi, Archidiaconi, Archipresbyteri, Decani, imò
etiam Prioris sæcularis Ecclesiæ Collegiatæ, Vicecancellarij
Papæ, Camerarij, Pçnitentiarij, Clerici Cameræ, Auditoris Cu- 200
riæ causarum dictæ Cameræ, Auditoris Rotæ, Referendarij, &
hoc tam iure communi, quàm priuilegijs. Ita cum multis Peyr.
ad const. 5. Greg. XV. Immò etiam Canonici Cathedralium pos-
sunt eligi in Conseruatores, saltem ex priuilegio, ita cum alijs
Peyrin. *loc. cit.* Lezan. *tom.1. c.10 n.12. & seq.*
An autem Prælati regulares, etiam immediati, scilicet Prio- 201
res, & Guardiani possint eligi in Conseruatores? maius est du-
bium. Respondendum tamen est affirmatiuè, quia etiam illi
sunt personæ Ecclesiasticæ in dignitate constitutæ. Ita Rodrig.
Passarel. Moneta, & alij, quos refert & sequitur Peyrin. *sup n.11.*
Fragos. *2. p. lib.4. c.12. §.1. n.3.* Pelizar. *tom.2 tract.8. c.5. sect.4. n.
90.* Lezan *tom.2. c.10. n.14.* Tamb. *tom.3. disp.17. quæsito 4. num 1.*
Ventigrilia *annot.27. §.1 n.11.* & patet ex priuilegio Clement.
VII. pro Minimis, quod refert Lezan. *in consilijs cons.40 n.85.*
quod priuilegium dirigitur ad Priores.
Nec refert quænam declaratio Cardinalium, quam refert 202
idem Fragos. in qua dicitur, Prælatos regulares non posse eligi in
iudices Conseruatores, nam vt notauit Lezana huiusmodi de-
claratio potius fauet regularibus. Vnde immerito, vt *ibi* ait Le-
zan refertur à Barb. & Gauanto pro contraria parte. Vnde cum
talis declaratio pro vtraque parte afferatur, ad nihil desertur, vt
ibi cum multis notauit Lezan. Et idem, quod diximus de Præla-
tis regularibus, dicendum etiam est de Definitoribus, licet enim
non sit dignitas, est tamen personatus; ita cum multis Lezan. *in
consilijs, cons.40. n.86.*
Hi autem, qui in Conseruatores eligendi sunt iuxta constitu- 203
tionem Gregor. XV. debent esse designati in Synodo, & ex illis,
qui in synodo sunt deputati, debent regulares eligere in Conser-
uatores, quos maluerint in suis Capitulis Prouincialibus, & in-
tra mensem à die electionis indicere Episcopo loci, vt videre est
apud præcitatos Doctores, & Sacra Congregatio anno 1633. de-
clarauit hanc electionem Conseruatorum debere fieri à regula-
ribus in singulis Diœcesibus, in quibus sunt Monasteria. Ita Le-
zan *tom.2. c.1. n.79.* quæ declaratio si certa est, vt ait Lezan. non
sufficit vnus Conseruator pro pluribus Diœcesibus. In casu ta- 204
men, quod regulares non eligant tempore præfixo à Greg. XV.
dicto tempore elapso, quandocunque eis libuerit, eos eligere pos-
sunt. Ita declarauit Sacra Congregatio apud Barbosam, quem 205
refert, & sequitur Lez. *tom.2. c.10. n.156.* Belaz. *verbo Conserua-
tor n.3.*
Immò cum in his regnis iudices synodales nullibi ab Episco- 206
po sint deputati, regulares possint diligere illos qui habent qua-
litates de iure communi: hoc est, qui sint in dignitate Ecclesia-
stica, vel personatu constituti; nam ad impossibile nemo tenetur
l. si quis in graui in principio, vbi Bartolus *ff. ad Syllan.* ita Naldus,
quem refert Dian. 9. *p. tract.6. resol.26.* & vsus quotidianus con-
firmat. In hac enim parte non videtur constitutio Gregor. XV.
vsu recepta, sicut nec fuit similis constitutio Clement. VIII. vt
docet Peyr. *ad const. 5. Greg. XV. §.1. n.1.* & tenet Freitas, & alij,
quos refert, & sequitur Lezan. *in consilijs, cons.40. n.88.* Immò 207
hoc punctum ita est decisum ab Innocentio X. anno 1648. die 14.
Maij, in quadam Bulla, quam refert Lezan. *loco citato n.110.
in fine.*
Illi autem, qui in Conseruatores electi sunt, tenentur non so- 208
lùm ex charitate, sed sub anathemate Papæ reseruato accepta-
re, nisi aliqua graui causa excusentur: ita concessit Iulius II. Mi-
noribus, & Leo X in fauorem mendicantium, & clarius Pius V.
Dominicanis in Bullis, quas refert Lezan. *tom.2. c.10. n.18.* Desi-
gnato autem vno Conseruatore pro vna causa, non potest pro ea
alius nominari sine graui ratione de nouo vrgenti: ita cum alijs
Lezan. *sup. n.19.* Immò officium Conseruatoris non expirat mor-
te Papæ concedentis, non enim est priuilegium personale, hoc 209
est, concessum personæ particulari, sed reale, & ita vsus obti-
nuit, vt notauit cum Rodrig. Lezan *sup. n.2.* Et hoc etiam post 210
constitutionem Gregor. XV. cum suis limitationibus.
Dico 2. Auctoritas, & iurisdictio horum Conseruatorum re- 211
gularium ante constitutionem Gregor XV. amplissima erat; po-
terant enim cognoscere de omnibus causis tam ciuilibus, quàm
criminalibus, seu mixtis, tam in eis, in quibus Rei, quàm in qui-
bus actores regulares erant, & de quibuscumque iniurijs, ac mo-
lestijs, aut violentijs tam manifestis, quàm non manifestis sine
judi-

iudiciali indagine, vel cum illa, prout causa requireret, vt constat ex Bullis Sixti IV. pro Carmelitis, & Clem. VIII. pro Minimis, & Pius V. Pro Dominicanis, & Greg. XIII. pro Iesuitis, vt latè probat Lezan *tom. 2. s. 10. n. 22. 23. 24. 29. 30. & 60.*

212 Nunc tamen iuxta Bullam Greg. XV. Solum & possunt cognoscere de illis causis, in quibus regulares sunt Rei, non Auctores, & iuxta præscriptum Sacr. Congreg. an. 1624. etiam in ijs, in quibus Auctores fuerint, quoad iniurias tantùm manifestas, &
213 violentas secundùm formam *c. fin. de officio delegati in 6.* Vnde si iniuria, vel violentia non fuerit manifesta, non potest conseruator procedere; si tamen Conseruator dubitauerit de illa notorij qualitate, vel clarè de ea non appareat, poterit ante omnia examinare summariè, an violentia, seu iniuria, de qua agitur, notoria sit; & super eam probationes excipere ad fundandam suam iurisdictionem, ita vt si inueniat eam notoriam procedat, aliàs se incompetentem pronuntiet; Barbosa, quem refert, & sequitur
214 Lezan *tom. 2. s. 19. nu. 62.* Tambur. *tom. 3. disp. 17. quæsito 2. nu. 15.* Generaliter etiam Conseruator potest eam adhibere indaginem, quæ in notorij solet adhiberi, & debetur, quia cum committitur iurisdictio, committitur quoque id sine quo exerceri non potest, Moneta, Molina, quos refert, & sequitur Lezan. *tom. 2. vt supra n. 62.*

215 Possunt item procedere in manifestis iniurijs, & violentijs iuxta Bullam Greg. XV. & declarationem Sacræ Congregationis ad defensionem quorumcunque bonorum mobilium, seu immobilium iurium, seu possessionum regularium sibi ad defensionem commissorum ex priuilegio Eugen. IV. pro Hieronymianis, & Clem. VII. pro Minimis, & Pij V. pro Dominicanis, & Greg. XIII. pro Iesuitis, maximè tamen pro defensione priuilegiorum, seu indultorum eorumdem ex priuilegio Sixti IV. pro
216 Carmelitis. Controuersiæ autem ortæ inter Conseruatores, & Ordinarios super competentia iurisdictionis, per arbitros in forma iuris electos decidendæ sunt, & interim in causa non procedendum, sic habetur in præfata constitutione Greg. XV. quæ omnia latè Lezan. *sup. n. 67. & seqq.*

217 Dico tertiò: Possunt Prælati regulares eligere Conseruatores non solùm in Diœcesibus, vbi sunt conuentus sui Ordinis, sed etiam extra, dummodo reus non possit citari vltra tres diætas computandas à fine Diœcesis, in qua reus moratur, idque à fine Diœcesis, non à fine ædificiorum Diœcesis, Rodrig. Portel. quos refert, & sequitur Lezan. *suprà n. 27.* Peyrin. *ad const. Greg. XV.* Tamb. *sup. n. 23.* Per vnam autem diætam intelligitur iter vnius diei, idest viginti milliaria, Lezan. *suprà.* Ita concessit Clemens VII. & Greg. XIII. *supra.*

218 Neque in hac parte aliquid videtur innouatum à Greg. XV. nam in sua constitutione solùm prohibet, ne Conseruatores exerceant suam iurisdictionem extra ciuitates, & Diœceses in quibus deputati sunt, idest, quod non possint exercere suum munus Conseruatoris, cùm à ciuitatibus, vel Diœcesibus, in quibus fuerint deputati, abfuerint; Poterunt tunc tamen alteri existenti in loco, in quo ipsi fuere deputati suum officium delegare. Ita Peyri. ad constit. Gregor. XV. *n. 17.* Lezana *sup. n. 64.* Moneta, Sorbus, Rodriguez, & alij, quos refert, & sequitur Tambur. *to. 3. disp. 17. quæsito 1. n. 6.*

219 Dico possunt etiam Conseruatores procedere ad defensionem seruitorum, seu familiarium religiosorum in manifestis iniurijs, seu violentijs modo dicto Ita concessit Pius V. pro Dominican. & Greg. XIII. pro Iesuitis Bullis *sup.* relatis, debent tamen seruitores actu inseruire intra septa Monasterij, & ibi residere iuxta decretum Trident. *sess. 24. c. 11.* Rodrig. quem refert, & sequitur Lezan. *sup. n. 65.* Villalob. *2 p. tract. 35. dif. 6. n. 9.* Immò etiam possunt procedere ad defensionem syndicorum, & Procuratoris fratrum in casibus spectantibus ad suum officium, non
220 verò vt singulares personæ, ex alia Bulla Clem. VII. Lezan *sup. n. 66.* Portel. *verbo syndicus n. 5.* De priuilegijs autem, quæ competunt huiusmodi Conseruatoribus, & si quæ alia de hac materia desideraueris, vide Tamb. Lezan. Peyrin. Fragos. *locis citatis:* nam ego illis omnibus, quia nostrum superant institutum, supersedeo.

§. I V.

De notarijs Religiosorum.

221 *Notarius quid sit?*
222 *Monachus iure communi repellitur ab officio notarij.*
223 *Generales, & Prouinciales possunt creare notarios in causis suorum priuilegiorum, alios regulares, vel sæculares.*
224 *Notarij creati à prædictis sunt perpetui pro negotijs priuilegiorum, & non solum pro negotijs communibus, sed etiam particularibus scilicet pro informationibus nouitiorum, &c.*
225 *Notarij regulares possunt transumptare Bullas Apostolicas.*
226 *Possunt intimare, & exequi mandata Apostolica, quando concernunt interesse regularium.*
227 *Possunt Prælati instituere notarios ad intimanda decreta electionis, & pro alijs suis causis.*
228 *Guardiani, & Priores possunt etiam creare Notario, si casus occurrat necessarius.*
229 *Libris capsorum, & mercatorum adhibetur plena fides in iudicio.*
230 *Libris rationariorum Monasteriorum, tam fratrum quàm monialium Notarij Monachi, vel monialis scriptis, plena fides adhibetur.*
231 *Hi Notarij à quibuscunque Prelatis creentur, debent prius recipere iuramentum, aliàs non procedent iuridicè.*
232 *Prouinciales debent suis secretarijs præbere iuramentum, vt plenam fidem faciant ab eis scripta.*
233 *In Lusitania instrumenta à Notarijs Ecclesiasticis facta in rebus sæcularibus nullam fidem habent, & idem est in Hispania.*
234 *Et hoc etiam si desint Notarij sæculares.*
235 *Possunt Notarij Ecclesiastici efficere intimationes appellationum, quando fiunt à iudicibus Ecclesiasticis; Item instrumẽta institutionum beneficiorum, & possessionum eorum, & similia.*
236 *Nomine Notarij publici, cuius subscriptio aliquando in Bullis Pontificijs postulatur, veniunt etiam Notarij regulares.*

PRo intelligentia huius. §. notandum est Notarium esse personam publicam, cuius scripturis legitimè factis auctoritate iuris plena, & indubitata fides adhibetur: & de iure communi Monachus à tali officio repellitur, tum quia censetur mortuus mundo *l. Deo nobis C. de Episc. & cleric.* tum quia non est sui iuris, *c. non dicatis 12. q. 2. c. ex parte de accus.* tum quia non se debet impedire in negotijs sęcularibus. *L. repetita C. de Epis. & cler.* Ita cum alijs Peyrin. *ad const. 9. Pij V. n. 7.* Vnde videndum nobis est, an regulares possint hoc munus obire ex vi alicuius priuilegij, vel consuetudinis. 221 222

Dico ergo 1. Prælati regulares, saltem Generales, vel Prouinciales possunt creare in Notarios in causis suorum priuilegiorum, & concessionum Papalium alios regulares eiusdem Ordinis, vel etiam sæculares, nisi obstet in contrarium statutum religionum, vt notauit Peyr. *de subdito, q. 1. c. 3. §. 8. dicto 11.* Belasius *verbo Notarius n. 7.* qui Notarij erunt eiusdem fidei, valoris, vt sunt Notarij sęculares creati ab habente potestatem. Ita concessit Pius V. *in Bulla*, quę incipit *Debitum*, quam ex Rodrig. refert, & sequitur Notarius *in lucerna regularium verbo Notarius n. 1.* 223

Dico 2. Huiusmodi notarij electi à superioribus regularium sunt perpetui pro negotijs priuilegiorum etiam extra Ordinem, Rodr. quem refert, & sequitur Nouar *sup n. 2.* & non solùm pro negotijs communibus religionis, sed etiam pro particularibus, Peyr. *ad const. 9. Pij V. n. 3.* Pro causis criminalibus religiosorum Rodr. quem refert, & sequitur Portel. *in dub. reg. verbo Notarius n. 2.* Immò etiam pro ciuilibus, Peyr. *ad const. 9. Pij V n. 6.* Pro informationibus nouitiorum, possuntque authenticare priuilegia Apostolica, eaque transumptare, quando talis transumptatio conceditur cum subscriptione alicuius notarij publici. Ita cum alijs Peyr. *ad constit. 9. Pij V. n. 3. & 5.* 224 225

Possunt etiam intimare, & exequi mandata Apostolica ab Auditore Camerę Apostolicę, alijsq; Apostolicis iudicibus emanata, quando concernunt interesse regularium, sunt enim hæc eodem modo mandata Apostolica, ac si fierent immediatè à Papa. Ita Peyr. *in formulario Prælatorum lit. N. c. 1. n. 2.* Tandem possunt Prælati regulares instituere notarios ad intimandum decreta electionis, & pro alijs suis casibus, quos notarios vocant regulariter secretarios capituli, vt patet ex communi praxi religionum. Ita cum alijs Lezan. *in mari magno Eremitarum S. August. n. 143.* 226 227

An autem huiusmodi auctoritas designandi, & creandi notarios competat solis Generalibus, & Prouincialibus, an etiã Prioribus, seu Guardianis maius dubium est. Dicendum tamen est competere etiam Prioribus, & Guardianis: ita Peyr. *ad const. 9. Pij V n. 6.* & fusius *in formulario Prelatorum lit. N. c. 1. n. 3.* Alderete, quem refert, & sequitur Nouar. *in lucerna regularium verbo Notarius n. 3.* Ioan. Andr. Abbas, & Felin. Imol. quos refert, & sequitur Portel. *in dub. reg. verbo Notarius n. 2.* Nam licet priuilegium Pij V. solùm loquatur de Generalibus, & Prouincialibus consuetudo non obtinuit, vt etiam Guardiani, seu Priores hoc possunt facere, si casus occurrat, in quo pro alicuius interesse religiosorum debeat aliquod priuilegium intimari, vel processum effici, Lezan. *tom. 5. in mari magno Seruitarum n. 221.* 228

Tum quia libris capsorum mercatorum, vel similium plena fides adhibetur in iudicio, consuetudine id approbante, vt tenent Viuian. Mascar. Gratian. Couar. Barbosa, quos refert, & sequitur Lezan *to. 5. in Mari magno Seruitarum n. 221.* ergo maiori ratione id debet dici de instrumẽtis factis à notarijs regularium propter eandem rationem. Confirmatur, quia libris rationalium Monasteriorũ, tam fratrum, quàm monialiũ notarij monachi, vel monialis scriptis, vel illorũ, qui deputati sunt à Capitulis, vel Prelatis ad bona, iura, & prouentus Monasteriorũ scribenda fides plena adhibetur, vt patet ex cõmuni cõsuetudine, vt tenent vterq; Rodr. Quintanad. quos refert, & sequitur Lezan. *tom. 5. in mari magno Seruitarum n. 221.* Valasco, quem refert, & sequitur Portel *sup. n. 5.* ergo à fortiori idem dicendum est de alijs notariis regularium, cùm in vtroque casu detur eadem consuetudo. 229 230

Dico 3. Huiusmodi notarij creati, siue à Generalibus, Prouincialibus, siue à Prioribus debent prius recipere iuramentum fideli- 231

delitas, iuramentum namque est de essentia notarij, sicut & te-
stis. Vide si in causis religiosorum non receperit iuramentum
ante processum, non faciet in rigore processum iuridicum, debet
etiam vltra subscriptionem testium in processu, ipse etiam sub-
scribere proprio nomine, Rodrig. quem refert, & sequitur Por-
232 tel *sup. n.3.* Hinc Prouinciales suos secretarios electos in prin-
cipio officij debere creare notarios, præstito eis prius iuramento
pro causis fratrum, vt quando secretarius fidem faceret de ali-
qua re sine testibus, illi credatur infallibiliter, tanquam notario
publico apud sæculares. Et hoc sæpè in multis negotijs est ne-
cessarium, vt experientia docet. Ita Portel *vbi suprà num.12.*
233 Dico 4. In hoc regno Lusitaniæ instrumenta à notarijs Eccle-
siasticis, ab Episcopis, Abbatibus, Capitulis, Conuentibus crea-
tis confecta in rebus sæcularibus nullam fidem habent, ita ha-
betur *in Ordinationibus huius regni lib.2. tit.20.* Et idem est apud
Hispanos *in leg 8. lib.2. Ordina.* Et hoc adeò verum est, vt etiam
si desint tabelliones, adhuc notarij Apostolici Ecclesiastici non
possunt se intromittere in faciendis scripturis sæcularibus,
quidquid in contrarium dicat Orosius, ita tenent Fabr Ioan. Lu-
pus, Couar. & alij, quos refert & sequitur Fragos. *to.1. lib.13. §.11.*
234 *n.328.* & hoc etiam si partes cõsentiant fieri hæc instrumẽta per
notarios Ecclesiasticos, vel Apostolicos: ita cum multis ibi Frag.
235 Poterunt tamen notarij Ecclesiastici conficere intimationes
appellationum, quando fiunt à iudicibus Ecclesiasticis, notifica-
tiones illarum. Item instrumenta institutionum, & confirma-
tionum beneficiorum, & possessionum eorumdem & similia, quę
merè spiritualia, ac Ecclesiastica sunt, vt constat *ex Ordinar. lib.
2. tit.2. vers. Esomente,* vbi Barbos. & alij quos refert, & sequitur
idem Fragos. *vbi suprà n.328.* vbi alia plura ad intentum.
236 An autem nomine notarij publici, cuius transumptioni priui-
legiorum Pontifex vult adhibere, intelligi possint notarij, qui à
Prælatis regularibus instituuntur, respondetur affirmatiuè, vt
patet ex Bulla Pij V. ita Lezan. *tom.5. in mari magno Seruitarum
n.227.* Simon Barbos. Euerardo, Iusco, & alij, quos refert & se-
quitur Quintanad. *tract.3. singul.6. n.6.*

SECTIO V.

De potestate Abbatissarum.

237 *Abbatissa est idem quod mater.*
238 *In conuentu tantùm habet iurisdictionem commissariam, in illa tamen æquiparatur Abbatibus.*
239 *Abbatissa non potest recipere nouitias sine consensu superioris.*
240 *Potest tamen dare illis professionem.*
241 *Non potest ferre censuram in suas moniales, nisi de commissione Papæ.*
242 *Potest tamen implorare officium superioris, vt excommunicet.*
243 *Abbatissa non potest aliquid præcipere in virtute Spiritus sancti & sanctæ obedientiæ.*
244 *Potest tamen præcipere monialibus sub pœna voti obedientiæ sibi præstiti.*
245 *Moniales non obediendo Abbatissæ tantùm peccant secundùm grauitatem materiæ secluso contemptu.*
246 *Abbatissa potest cogere moniales ad obseruantiam regulæ, & transgressores punire.*
247 *Abbatissa habet liberam administrationem rerum, sed Monasterij sicut Abbates, exceptis illis quorum fœmina est incapax.*
248 *Potest transigere de rebus, quæ nondum sunt in possessione conuentus.*
249 *Potest dare licentiam expendendi quantitatem moderatam.*
250 *Potest dare licentiam monialibus habendi peculium.*
251 *Abbatissa non potest dare licentiã ad ingrediendam clausuram.*
252 *Superior potest committere Abbatissæ, vt in casibus frequenter occurrentibus tribuat licentiam ad ingrediendam clausuram.*
253 *Abbatissa etiam sine superioris licentia potest si sit periculum in mora dare licentiam ingrediendi clausuram.*
254 *Abbatissa potest exire clausuram, quando ratione feudi tenetur præstare iuramentum fidelitatis.*
255 *Abbatissa potest monialium vota irritare, nec peccat vota irritans sine causa.*
256 *Abbatissa non potest suarum monialium vota dispensare, vel commutare.*
257 *Non potest dispensare in ieiunijs & legibus Ecclesiæ, vel religionis, potest tamen declarare monialem non teneri ad ieiunium.*
258 *Abbatissa potest præsentare clericos in Ecclesijs suo Monasterio vnitis.*
259 *Idem dicendum est de capellis sibi subiectis.*
260 *Non potest tamen dare facultatem exercendi curam animarum.*
261 *Abbatissa potest Capellanos suspendere officio, & beneficio, subtrahere præbendas.*
262 *Abbatissę de consensu Papæ sunt capaces iurisdictionis spiritualis, & ex consequenti possunt beneficia conferre.*
263 *Abbatissa ratione suæ dignitatis potest habere collationem beneficiorum, quæ dat titulum, & possessionem, non tamen illam per quam conceditur potestas exercendi curam animarum.*
264 *Quomodo Abbatissa possit Clericos suspendere ab officio, & beneficio.*
265 *Abbatissa nec sibi, nec monialibus potest eligere confessorem.*
266 *Abbatissa potest approbare aliquem ad confessionem ratione consequentis, si aliàs habeat iurisdictionem quasi Episcopalem.*
267 *Abbatissa potest constituere Procuratorem. & suspendere monialem ab eius officio.*

POstquam de Prælatorum potestate latè, fusèque disputaui- 237
mus, non incongruum videbitur aliquid in fine huius dispu-
tationis de Abbatissarum potestate pertractare, tam in ordine
ad suas subditas moniales, quàm etiam sęculares, quando habent
aliquam temporalem, vel spiritualem iurisdictionem annexam
ex consequenti, vt notauit Belasius *verbo Abbatissa n.16.* Inci-
piendo igitur à nomine Abbatissæ; supponendum est, Abbatis-
sam, idem sonare quod mater; deriuatur namque à nomine He-
bræo Abba, à quo nomine trahit etiam Abbas nomen suum.
Vnde licet Abbatissa in conuentu suo non habeat iurisdictio-
nem ordinariam, sed quasi commissariam in administratione ta-
men æquiparatur Abbati. Et in conuentibus disposita de Ab- 238
batibus extenduntur ad Abbatias. Vnde Abbatia, siue Priorissa,
quod idem est, habet eadem iura ferè omnia, cujus capax est, quæ
ipse habet Abbas. Ita cum multis Fragos. *tom.2. lib.11. disp.24.
§.6. n.1.* quia tamen plurimum non est capax, sicut Abbas, ideò
videndum est nobis, quod de iure possit super moniales, siue su-
per alios subditos, quid ex priuilegijs.

Dico ergo 1. Abbatissa non potest recipere nouitias etiam de 239
consensu monialium absque consensu suorum superiorum. Ita
habetur ex communi consuetudine, vt testatur Fragos. *vbi suprà
n.11.* Casarrubias, Miranda, & alij, quos refert, & sequitur Le-
zan. *tom.1. c.26. n.17.* licèt contrarium teneat Sà, quem refert
Fragos. *suprà.* Possunt tamen Abbatissæ de conuentus li-
centia, & suorum superiorum illas recipere. Ita communiter
Doctores, quos refert & sequitur Tamb. *de iure Abbatissar. disp.
4. quæsito nu.1.* Potest etiam suarum monialium professiores re-
cipere; nam acceptare professionem non est actus Ordinis, nec 240
iurisdictionis, Hostiensis, Archidiaconus, & alij, quos refert,
& sequitur Fragos. *suprà nu.11.* Lezan. *suprà nu.17.*

Dico 2. Abbatissa etiam in suas moniales non potest ferre 241
aliquem censuram, nisi de speciali commissione Papæ, quia licèt
aliàs habeat suo modo animarum curam, & administrationem
cap. dilecti de maiorat. & obedient. non tamen habet claues Ec-
clesiæ *cap noua de pœnit. & remiss.* Ita cum multis Fragos. *vbi sup.
n.6.* Lezan. *tom.1. cap.26. n.11.* Potest tamen implorare superio-
ris officium, vt excommunicet inobedientes. Vnde quando Ab-
batissæ præcipiunt suis officialibus, vt excommunicent officia-
les, non auctoritate Abbatissarum agunt, sed Romani Pontifi-
cis, seu superioris, qui posito mandato Abbatissæ officialibus tri-
buunt iurisdictionem; Suarez quem refert, & sequitur Fragos.
suprà n.18. Megala *verbo Abbatissa n.4.* & alij.

Dico 3. Abbatissa non potest præcipere aliquid monialibus 243
in virtute Spiritus Sancti, & Sanctæ obedientiæ, Ita contra
Azor docet Ledesma, Sanchez, quos refert, & sequitur Fragos.
suprà n.71. Portel *in dub. regul. verbo Abbatissa n.1.* Belasius *ver-
bo Abbatissa n.19.* Lezan. *vbi suprà n.10.* non enim habet iurisdi-
ctionem piritualem. Potest tamen Abbatissa præcipere ali-
quid monialibus sub pœna voti obedientiæ sibi præstiti; sicut
quæcumque alia mater potest præcipere suis filijs. Vnde mo-
niales non obediendo non peccabunt, nisi pro grauitate mate- 244
riæ; Vnde si materia fuerit leuis, tantùm erit peccatum venia-
le, Capua, & alij, quos refert, & sequitur Fragos. *suprà n.9.* Le-
zan *suprà n.8.* Tambur. *de iure Abbass. disp.12. quæsit.3. num.1.*
Nec obstat votum obedientiæ, factum Abbatissæ, nam votum 245
obedientiæ intelligitur factum in ea forma, ac potestate, cuius
Abbatissa est capax, hoc est potestatis domesticæ, & ciuilis, &
per consequens non potest iniungere præceptum spirituale,
quale est in virtute Sanctæ obedientiæ.

An autem Abbatissa possit cogere moniales ad obseruantiam 246
regulæ, & punire transgressores? Respondeo affirmatiuè, sed
hoc non ratione voti obedientiæ, vt benè notauit Vasq. 1. 2. q.
96. *disp.166. cap.4. n.28.* sed quia habet aliquam iurisdictionem
ab eo, qui regulam confirmauit ad puniendum, & cogendum
transgressores. Ita cum alijs Fragos. *suprà n.10.* Lezana *tom.1.
cap.26. num.13.*

Dico quartò: Abbatissa habet liberam administrationem re- 247
rum sui Monasterij, sicut habent Abbates exceptis illis, qua-
rum fœmina non est capax. Ita Rodoan. Nauarr. Panormitan.
quos refert, & sequitur Fragos. *suprà n.13.* Sanch. quem refert,
& sequitur Belasius *verbo Abbatissa n.11.* Vnde poterit sine mo- 248
nialibus transigere super rebus, quarum dominium, vel possessio
non est plenè, atque perfectè suæ Ecclesiæ incorporatum, vt po-
test Abbas. Ita cum multis alijs Frag. *sup. n.13.* Potest etiam con-
cedere monialibus licentiam accipiendi, & expendendi quanti-
tatem moderatam, sicut potest Prælatus suis religiosis. Ita Ro- 249
drig. Sorbus, & alij quos refert, & sequitur Frag. *sup. n.15* Sanch.
quem refert, & sequitur Belasius *verbo Abbatissa n.12.* Lezan.
tom.1. c.26. n.14. Immò potest dare monialibus licentiam haben-
di peculium, quando superior illam dare potest religiosis,
Corduba, Rodrig. Ledesma, & alij, quos refert, & sequi-
tur

tur Fragos. *suprà numer.* 15. Cast. Pal. *tom.* 3. *p.* 3. *numer.* 5.
251 Dico quintò: Abbatissa non potest dare licentiam ad ingrediendum Monasterium; hæc enim facultas tantùm competit Superioribus, vt Episcopis, Generalibus, Prouincialibus, & illis, quibus ipsi commiserint huiusmodi facultatem. Nauarrus sibi contrarius, Rodrig. Azor, Sanch. & alij, quos refert, & sequitur
252 Fragos. *suprà n.* 16. Lezan. *tom.* 1. *cap.* 26. *num.* 25. Delben. *tom.* 2. *c.* 19. *dub.* 34. *n.* 1. Poterit tamen Superior committere Abbatissæ, vt in casibus frequenter occurrentibus, quando Prælati non
253 sunt tantùm ad manum, tribuant facultatem ingrediendi. Ita cum alijs Delben. *vbi suprà n.* 4. Immò si Abbatissa, aut confessor non habuerit talem facultatem, & occurrat casus, ita vt periculum sit in mora, tunc potest Abbatissa concedere ingressum. Ita Rodrig. & alij, quos refert, & sequitur Fragos. *suprà*, Barbosa, Tamb. & alij, quos refert, & sequitur Fragos. *suprà*, Barbosa, *cap.* 19. *dub.* 37. *num.* 17. Tandem poterit Abbatissa è clausura exire,
254 quando ratione feudi tenetur præstare fidelitatis iuramentum alicui Principi sæculari, si illud per procuratorem præstare nequeat, Lezan. *to.* 1. *c.* 26. *n.* 20. Belasius *verbo Abbatissa n.* 10.
255 Dico sextò: Abbatissa potest monialium vota irritare habet namque super moniales ratione vota irritare potestatem matris, ita Viualdus, Syluest. Angel. Lessius, Suar. quos refert, & sequi-
256 tur Fragos. *suprà n* 20. Portel *in dub. regul. verbo Abbatissa nu.* 2. Neq; peccat vota irritans sine causa, si illa facta sunt absque illius licentia. Secus si talia vota sunt facta de illius licentia, Portel *ibi* Lezan. *tom* 1. *c.* 26 *n.* 15. Candid. *to.* 2. *disq.* 25. *art.* 3. *dub.* 4. Non tamen potest illarum vota dispensare, vel commutare. Ita multi DD. quos refert, & sequitur Fragos. *suprà*, Lezan. *sup.* Candid. *sup.* Nam ad hoc requirebatur iurisdictionis Ecclesiasticæ potestas, quam Abbatissæ non habent.
257 An verò Abbatissa possit cum Monialibus dispensare in ieiunijs, & legibus regulæ, & Ecclesiæ? Respondeo negatiuè, quidquid dicat Henriq. quem refert Pasqual. *de ieiunio decis.* 391. Potest tamen declarare Monialem non teneri ad ieiunium, vel aliam obseruantiam, tanquam persona ad quam pertinet directio Monialium. Ita concessit Paul III. Abbatissæ S. Claræ, vt cum Rodr. notauit Portel *in dub. regul. verbo Abbatissa n.* 3. & tenet Lezan. & alij, quos refert, & sequitur Pasqual. *de ieiunio* 391. *decis. nu.* 3.
258 Dico septimò: Abbatissa potest præsentare Clericos in Ecclesijs suo Monasterio vnitis ex constitutione Pij V. Ita Sacra Rota *decis.* 21. *de præbendis in antiquiorib.* vbi ait posse Abbatissam in Ecclesia sibi pleno iure subiecta ponere Vicarium, ac proinde Abbatissa cum Monialibus potest præsentare, & Ordinarius
259 instituet præsentatum. Et idem dicendum est de capellis sibi pleno iure subiectis, id est, tam in spiritualibus, quàm temporalibus, nam potest ibi ponere capellanos, eisque conferre titulum,
260 & possessionem. Non poterit tamen facere facultatem exercendi curam animarum, quia hoc pertinet ad Ordinarium. Ita Syluest. Rodr. & alij, quos refert, & sequitur Frag. *sup. n.* 17. Item
261 potest capellanos suspendere ab officio, & beneficio, subtrahereque præbendas, & præcipere ne celebrent, donec satisfecerint. Vega, Henriq & alij, quos refert, & sequitur Fragos. *suprà n.* 1.
262 Vt autem hæc melius intelligantur, notandum est, Abbatissas ratione publici muneris, officij, & dignitatis, accedente Pontificis consensu esse capaces spiritualis iurisdictionis, & ex consequenti posse beneficia conferre, clericos instituere, & destituere, & officiales nominare ad exercendam suam iurisdictionem, & ad censuras ferendas. Ita Azor, Flor. de Mena Couar. Vgolin.
263 quos refert, & sequitur Frag. *sup. n.* 17. Vnde Abbatissæ ratione suę dignitatis possunt habere beneficiorum collationem. Rebuff. Boer. Gonzal. quos *ibi* refert, & sequitur Frag. Megala *verbo Abbatissa n.* 4 & institutionem, quæ dat titulum, & possessionem, non autem illa per quam conceditur potestas exercendi curam animarum, Miranda quem refert, & sequitur Fragos. *ibi*.
264 Quomodo autem Abbatissa suspendere possit ab officio & beneficio clericos? Respondeo suspendere illos non per veras censuras, sed per suum præceptum, & mandatum, cui præcepto, & imperio possunt clerici cogi per censuras à superioribus, vt obediant. Immò ipsæ Abbatissæ possunt per suos officiales illos excommunicare, non quia tribuant illis facultatem ad excommunicandum, sed quia posito mandato Abbatissæ Pontifex dat officialibus iurisdictionem.
265 Dico octauò: Abbatissa non potest eligere sibi confessorem, nec alijs Monialibus præbere potest hanc facultatem, cum Prælati propriè non sit, nec habeat claues iurisdictionis Ecclesiasticæ in foro fori, nec in foro poli: ita cum Molfesio, Megala *verbo Ab-*
266 *batissa nu.* 10. Poterit tamen approbare aliquem ad confessiones, ratione scilicet consequentis, licèt enim talis facultas per antecedens illis negetur, in necessarium tamen consequens, hoc est, iure connexitatis conceditur. Rota *decis.* 332. quod tamen intellige iuxta dispositionem Tridentini. Si talis Abbatissa habet iurisdictionem quasi Episcopalē priuatiuè, quoad Episcopū, Riccius, quem refert, & sequitur Belasius *verbo Abbatissa n.* 16.
267 Tandem potest Abbatissa constituere procuratorem, & suspendere Monialem ab eius officio, & remittere caducitatem. Ita cum alijs Belasius *n.* 176. non potest tamen præiudicare in acquisitis Monasterio, ita ex multis capitibus colligit Belasius *suprà num.* 8. Etsi plura velis de potestate Abbatissarum consule præcitatos Doctores. Nam hæc ad nostrum intentum sufficiunt.

DISPVTATIO II.

De Priuilegijs Regularium in ordine ad seipsos.

POstquam latè, fusèque de priuilegijs Prælatorum tam in ordine ad suos subditos, quàm ab bona spiritualia disseruimus, restat vt de priuilegijs regularium respectu sui ipsorum aliquid disputemus. Sit igitur,

SECTIO I.

De potestate Religiosorum præsertim Carmelitarum ad absoluendum alios Fratres eiusdem Ordinis à peccatis & censuris.

§. I.

De absolutione peccatorum, & censurarum, excepto interdicto locali.

1 *In nostra Congregatione non dantur casus specialiter reseruati.*
2 *Casus Papales sunt Prælatis reseruati etiam in religionibus, vbi non dantur casus specialiter reseruati.*
3 *Prælati concedendo licentiam ad reseruata, vbi dantur casus reseruati, non censeantur concedere illam ad casus Papales.*
4 *Regulares intra conuentum non possunt absolui à Sacerdotibus simplicibus eiusdem ordinis.*
5 *Regulares non possunt tam intra, quàm extra conuentum absolui ab extraneis si habuerint confessorem ordinis.*
6 *Regulares ex vi priuilegij quod habent ad absoluendum omnes Christi fideles vndequaque viuentes, non possunt absoluere regulares alterius ordinis, si aliàs habeant confessorem eiusdem ordinis.*
7 *Regulares non possunt nec intra nec extra conuentum confiteri contra voluntatem suorum Prælatorum.*
8 *Hæc non procedunt si detur consuetudo in contrarium secundùm aliquos.*
9 *Regulares non possunt eligere per Cruciatam confessorem, qui eos absoluat à reseruatis.*
10 *Nouitij per Bullam possunt eligere confessorem, qui eos etiam de reseruatis in religione absoluat.*
11 *Regulares tempore magnorum Iubilæorum possunt eligere confessorem, qui eos à reseruatis etiam in religione, & secundum formam Iubilæi absoluat.*
12 *Religiosi nostri existentes extra conuentum non habentes confessorem odinis possunt eligere quempiam extraneum, etiam Sacerdotem simplicem sæcularem.*
13 *Idem possunt facere alij religiosi, si non habeant statutum in contrarium.*
14 *Religiosi nostri itinerantes, non possunt confiteri cum Sacerdotibus simplicibus nostri ordinis.*
15 *Regulares non possunt confiteri contra voluntatem expressam suorum Superiorum cum alijs, quàm ab ipsis deputatis.*
16 *Religiosi nostri si extra domum confiteantur cum Sacerdotibus simplicibus nostri ordinis confitentur contra voluntatem suorum Superiorum.*
17 *Vrgente necessitate possunt confiteri cum quolibet simplici Sacerdote non tamen nostri ordinis, nisi aliàs sit in mortis articulo.*
18 *Religiosi ante Tridentinum solùm confitebantur à Prælatis suis approbatis, vel de eorum licentia.*
19 *Regulares iuxta Bullas Pontificum non possunt hodie confiteri, nisi de licentia suorum Superiorum, & in hoc stare debent sua dispositioni.*
20 *Capitulum generale potest tollere & limitare priuilegia religiosis concessa.*
21 *Pater noster Generalis, neque alij Prælati non possunt vti priuilegijs limitatis, vel ablatis per nostras constitutiones.*
22 *Prælati tam Superiores, quàm inferiores possunt eligere in confessorem Sacerdotem simplicem nostri ordinis, qui eos absoluat ab omnibus casibus, quibus ipsi possunt subditos absoluere.*
23 *Religiosi simplices nostri ordinis possunt eligi in confessores à religiosis aliorum ordinum, tam intra, quàm extra conuentum, nisi detur statutum in contrarium, aut simplex Prælati mandatum.*
24 *Religiosi simplices possunt eligi à quibuscumque ad absolutionem venialium, vel mortalium iam ritè confessorum, etiam à Religiosis nostri ordinis, licet detur statutum in contrarium.*
25 *In casu quo detur in contrarium confessio erit valida, peccabit tamen Religiosus iuxta quantitatem statuti.*
26 *Quando dentur confessores deputati pro fratribus non Sacerdotibus, si illi alijs à Prælatis ad confessiones Religiosorum approbatis confiteantur, confessio est valida, si aliàs statutum in contrarium non obligat ad mortale.*
27 *Statutum non annullat confessionem licèt reddat illam illicitam, non tamen inualidam, si aliàs ex alio capite datur iurisdictio in absoluente.*

28 *Reli-*

28 *Regulares si sine graui incommodo non possunt confiteri proprio Sacerdoti, aliquando possunt extraneo confiteri etiam in eodem loco, vbi datur conuentus eiusdem ordinis.*
29 *Religiosi nostri possunt absoluere nostros fratres toties, quoties à casibus, & censuris Episcopis à iure, vel ab homine reseruatis.*
30 *Possunt illos absoluere à casibus Bullæ Cœnæ occultis, hæresi excepta.*
31 *Possunt absoluere alios fratres ab omnibus casibus Papæ reseruatis.*
32 *Idem possunt facere alij Religiosi aliorũ ordinum respectu suorũ fratrũ, nõ tamẽ possunt illos absoluere à reseruatis in religione.*
33 *Omnia oracula concessa vsque ad tempus Gregor. XV. fuere confirmata per Bullas.*
34 *Religiosi nostri possunt absoluere alios Religiosos nostri ordinis ab omnibus casibus etiam Papæ reseruatis, exceptis casibus Bullæ Cœnæ.*
35 *Tam nostri, quàm alij Religiosi possunt eligere semel in vita confessorem ex approbatis à suis Prælatis, qui eos plenarie ab omnibus casibus absoluat, excepta hæresi.*
36 *Semel in vita possunt regulares eligere confessorem, qui eos absoluat ab omnibus casibus & censuris, etiam propter quæ Sedes Apostolica consulenda esset, excepta hæresi.*
37 *Quater in vita possunt regulares eligere confessorem ex approbatis à suis Prælatis, qui eos plenissimè absoluat.*
38 *Quater in anno possunt eligere confessorem, qui eos absoluat plenissimè, & ad statum innocentiæ reducat, ac si ibi foret ipse Summus Pontifex.*
39 *In quibus anni festiuitatibus possunt idem efficere regulares.*
40 *Numerantur festiuitates, in quibus possunt eligere confessorem, qui eos plenissimè absoluat.*
41 *In aliquibus festiuitatibus possunt regulares eligere confessorem ex approbatis à suis Prælatis, qui eos plenissimè absoluat.*
42 *Ea quæ in vno priuilegio conceduntur festis Sanctorum ordinis vnius mendicantium, censentur & alijs mendicantibus pro se ipsis concessa.*
43 *Omnes Prælati & Religiosi, & famuli commensales tempore Capituli generalis, possunt eligere confessorem, qui eos absoluat ab omnibus casibus, etiam Papæ reseruatis extra Bullam Cœnæ.*
44 *Confessores nostri deputati à Generali, vel Prouinciali possunt absoluere omnes fratres nostros ab omnibus casibus, præter ea, quæ Sedes Apostolica esset consulenda, & hoc toties quoties excepta etiam hæresi.*
45 *Absolutio, quæ datur in hoc, & alijs priuilegijs, etiam est pro foro externo.*
46 *Ratione prædictorum priuilegiorum possunt nostri confessores absoluere nostros Fratres etiam à casibus Bullæ Cœnæ, exceptis illis ob quæ Sedes Apostolica esset consulenda, & etiam hæresi.*
47 *Bulla Cœnæ solum reuocat priuilegia regularium, quoad absolutiones sæcularium.*
48 *In priuilegijs, in quibus postulatur designatio confessoris facta à Prælato, probabile est sufficere approbationem ordinariam à Prouinciali pro confessione Fratrum.*
49 *Sed melius, in hoc standum est religionis consuetudini.*
50 *In articulo mortis possunt omnes Religiosi nostri eligere confessorem, qui eos absoluat ab omnibus casibus, nullo excepto, siue confessarius sit regularis, siue sæcularis, qui potest etiam concedere illis S. Iubilæum & singulas indulgentias, quæ vsque ad Sixtum IV. per omnes Pontifices Romanos fuere concessa.*
51 *Absolutio, quæ datur in mortis articulo, potest dari in quocumque articulo probabili.*
52 *Confessor, qui eligitur in mortis articulo debet esse approbatus ab ordinario, vt ea plenitudine absoluat.*
53 *Idem concessere alij Pontifices, & sufficit quod confessor sit approbatus à suis Prælatis.*

1 IN primis, vt certa ab incertis separemus: suppono in nostra Congregatione Carmelitana discalceata in Hispania, nullos esse hucusque casus reseruatos, vt patet ex nostris constitutionibus 1. *p. cap.* 4. *nu* 3. præter casus Papales, qui de iure sunt in
2 omnibus religionibus Prælatis reseruati, vt notauit Fragos. 2. *p. lib.* 11. *disp.* 14. §. 11. *n.* 19. Cast. Pala. *tract.* 23. *de pœnit. disp. vnic p.* 14 *num.* 12. Suar. *tom.* 4. *de religione lib.* 2. *cap.* 22. *num.* 18. Lugo in *responsis moralibus lib.* 1. *dub.* 27. *n.* 4. & alij. Vnde Prælatus in illis religionibus. in quibus sunt casus specialiter reseruati concedendo alicui generalem facultatem ad absoluendum à casibus reseruatis, non censentur concedere licentiam ad absoluendum à casibus Papæ reseruatis; altiori namq; sunt reseruatione reseruati. Vnde Prælatus, vt huiusmodi casus commit-
3 tat, debet in specie eos exprimere, vel talia verba proferre, vt tollat omnem ambiguitatem, vt cum Suar. docet *ibi*, Frag. *ibi*, & alij.
4 Secundò suppono vt certum, regulares cuiuscumq; religionis non posse intra suum cõuentum absolui ab alio Sacerdote etiam eiusdem ordinis, nisi habeat approbationem, & iurisdictionem à suo superiore. Ita communiter DD. quos refert, & sequitur Bordon. *tom.* 1. *resol.* 4. *n.* 2. Tertiò suppono regulares cuiuscumque religionis non posse absolui, tam intra, quàm extra conuentus ab aliquo Sacerdote extraneo, si habuerit eiusdem ordinis confessorem; vt patet *ex c. omnis de pœnit. & extrauaganti Benedicti XI. cum inter cunctas de priuilegijs*, vbi concedendo religiosis facultatem ad audiendum confessiones sæcularium, subdit non religiosos, qui secundùm statutum ordinum suorum proprijs Prælatis, aut alijs ab ipsis electis confiteri debent; quod statutum est apud nos Carmelitas: vt patet ex nostra *constitut.* 1. *p. c.* 4. *n.* 3. 5
Tum quia extat expressa prohibitio in mari magno Sixti IV. & alia Clement. VIII. confirmata ab Vrbano VIII. Ita Bordon. *tom.* 1. *resol.* 2. *nu.* 24. estque communis sententia apud omnes Doctores. Nec ego seclusa Bulla Cruciatæ de qua *infra* inueni opinionem contrariam apud aliquem Auctorem. Vnde confessiones aliter factæ sunt nullæ, vtpotè factæ, cum non habente iurisdictionem. Ita communiter tenent DD.

Nec obstant quædam priuilegia Pauli Tertij, Gregor. XIII. 6
Niculai III. Sixti IV. & Leonis X. quæ refert Cast. Pala. *tom.* 4. *tract.* 23. *disp. vnica p.* 14. *n.* 6. in quibus conceditur confessarijs regularibus, qui ab Episcopo sunt approbati, potestas absoluendi omnes Christi fideles vndequaque venientes ab omnibus casibus, & censuris, etiam Apostolicæ Sedi reseruatis, exceptis quæ in Bulla Cœnæ continentur. Respondetur namque huiusmodi priuilegia non extendi ad religiosos, licèt alias veniant nomine fidelium, tum quia in contrarium viguit omnium religionum consuetudo, quæ est optima legum interpres.

Tum quia quælibet religio habet specialia priuilegia, vt sui 7
religiosi exteris sine licentia Prælati, nec intra, nec extra conuentus confiteantur habentes confessoris Ordinis copiam, vt patet ex priuilegio Innocent. VIII. *Bulla* 3. *apud Cruz lib.* 1. *c.* 6. *dub.* 12. *concl.* 1. & Iulij II. Clem. VIII. *Bulla* 9. & Greg. XIII. & *ex Extrauag. Benedicti XI.* quam refert *ibi* Palaus *n.* 1. & ex alijs *suprà* relatis; priuilegium autem generale non derogat specialibus, maximè si iure communi, & communi consuetudine approbata fuerint. Ita Rodrig. Suar. qui hanc doctrinam extendunt etiam ad Moniales, Layman quem refert, & sequitur Palaus *sup. num.* 11. Vrban. *fol.* 245. *reg.* 6. Portel *verbo confessor erga fratres in dub. regularibus n.* 13. Lezan. *tom.* 1. *cap.* 19. *nu.* 29. Sà, Angel. Vega, Henriq. & alij, quos refert & sequitur Frag. 2. *p. lib.* 11. *disp.* 24. §. 14. *nu.* 1. Aduerte tamen quod si talis prohibitio in aliqua religione, nec lege, nec consuetudine vsu recepta
sit, tunc ait Pelizar. *tom.* 2. *cap.* 3. *sect.* 2. *n.* 90. optimè posse con- 8
fiteri regulares independenter à suis Prælatis regularibus alterius Ordinis ex vi dictorum priuilegiorum, quam sententiam etiam tenet Suar *tom.* 4. *de relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *n.* 9.

An autem possint regulares tam intra, quam extra conuentus confessorem eligere, etiam extraneorum per Bullam Cruciatæ ad absolutionem, tam reseruatorum, quàm non reseruatorum, vt vbi sunt casus reseruati? Affirmant Cruz, Sanch. *in selectis*, Pontius, quos refert Dian. 1. *p. tract.* 11. *resol.* 14. Herrera, Corduba, & probabilem dicit Rodr. quos refert Palaus *tom.* 4. *tract.* 25. *disp. vnica p.* 8. §. 2. *n.* 71. Sotus, Lopez, Henriq. & alij, multi Doctores Salmanticenses, & probabilem putat Villalob. Antolinez, Curiel, Corne. Riũs, Mendoc. quos refert, & sequitur Trullenc. *in Bulla Cruciata lib.* 1. §. 7. *c.* 1. *dub.* 9. *n.* 12. Medin. Becan Leon. quos refert Dian. in *additionib. ad* 1. *p. resol.* 91. Freitas, quem refert Lug. *de pœnit. disp.* 20 *sect.* 9. *nu.* 153. Probabilem etiam putat Candid. *tom.* 2. *disquis.* 24. *art.* 62. *dub.* 4. licèt contrarium reputet probabilius.

Verùm contraria sententia omninò tenenda est, hanc docent 9
Llamas, Vechius, Coriolanus, Portel, Acosta, Mirand. Reginald. Suarez, Fernandez, Ledesma, quos refert, & sequitur Dian. 1. *p. tract.* 11 *resol.* 14. & *in addit. ad* 1. *part resol.* 9. addit contrariam opinionem, stante decreto Vrbani Octaui, innouante constitutionem Clem. VIII. non esse probabilem, Beia, Peyrines, & alij quos refert, & sequitur Bordon. *resol.* 34. *n.* 42. Fragos. 2. *p. lib.* 2. *disp.* 7. *n.* 16. Lug. *vbi suprà*, estque communis sententia, & iam expresse declarata à Clemente VIII. in Bulla pro Carmelitis discalceatis, quam postea innouauit Vrban. VIII. & Sacra Congregatio in vna Portugalliæ, & Castellæ, quam affert Nouarius *in lucerna regularium verbo Cruciata nu.* 1. in quibus Bullis & decretis interdicitur regularibus, vt nullo modo vtantur Bulla, vel alijs quibuscumque priuilegijs ad alijs confitendum non approbatis à suis superioribus, de quo extant etiam decreta Pij V. & Greg. XIII. quæ omnia referunt prædicti DD. *suprà*.

Aduerte tamen quod hæc prohibitio non comprehendit no- 10
uitios. Vnde nouitij non solum cum Bulla, sed etiam absque illa possunt confiteri validè, etiam extra religionem approbato ab Episcopo à casibus etiam in religione reseruatis, quidquid dicat Bordon. *tom.* 1. *resol.* 34. *n.* 43. ita contra illum tenet Molfesius, Ortiz Homobon. Rodr. Portel, Mirand. Villal. Riccius & alij, quos refert & sequitur Dian. *disp.* 1. *tr.* 2. *res.* 4 & 1 *p. tr.* 11. *res.* 15.

An autem religiosi tam intra, quàm extra conuentus, saltem 11
tempore magnorum Iubilæorum, quæ aliquando Pontifices solent toti Ecclesiæ concedere, maximè quando ad Pontificatum assumuntur, possint absolui ab omnibus peccatis, etiam in religione reseruatis, iuxta tenorem Bullæ Iubilæi, à Clerico sæculari, vel regulari alterius Ordinis approbato à suo Ordine, siue sæculari, siue etiam regulari? Respondeo affirmatiuè; & idem

dicen-

dicendum eſt de Monialibus: ita Portel *in addit. ad dub. regular. verbo confeſſor. n.6.* Suar. & alij, quos refert & ſequitur Peyrin. *in addeamentis ad conſtitut. Leon. X. c.4. nu.3.* Bordon. *tom.1. reſol.34. n.4.* Dian. *9. part. tract.8. reſol.55.* Palaus *tom.4. tract.25. diſp. vnica p.15. §.2. n.11.* Et ita declarauit Gregor XIII. viuæ vocis oraculo, & refert Rodr. apud idem Peyrines, ſauit Frag. *2. p. lib.2. diſp.6. §.5. n.43.* Ratio efficax eſt; nam cum Iubilæum ſit gratia ampliſſima totum mundum exhilarans, & rarò concedatur, conueniens eſt, vt regulares à tali fauore non excludantur, ſed libere à nexibus ſuæ conſcientiæ liberentur, vt ſic ampliſſimo Iubilæo ſecurius frui poſſint. His ſuppoſitis

12 Dico primò: Religioſi noſtri exiſtentes extra conuentum cauſa itineris, v. g. non habentes confeſſorem eiuſdem Ordinis, eligere poſſunt confeſſorem regularem, vel ſæcularem, etiam Sacerdotem ſimplicem, dummodo ſit idoneus. Tum quia concedendo Prælatus licentiam illis ad itinerandum, implicitè illis concedit licentiam, vt confiteantur, cui voluerint, dummodo ſit idoneus. Tum ex priuilegio Sixti Quarti, *Bulla 7.* Innocent. Septimi in Bulla, quam refert Vrban. *fol.291. reg.31.* Bordon. *tom.1. reſol.34. n.2.* Cruz, Vega, & alij, quos refert, & ſequitur Portel *in dub. regular. verbo confeſſor. erga fratres n.14.* & idem

13 dicendum eſt de religioſis aliarum religionum: ita cum alijs Portel citatus *n.14.* ſi alias non detur aliquod ſtatutum in contrarium, quia in aliquibus religionibus non poſſunt religioſi confiteri etiam dum itinerantur extero Sacerdoti, ſi habeant Sacerdotem etiam ſimplicem eiuſdem Ordinis. Tum propter ſpecialia decreta, vel ſtatuta; tum quia de hoc habent priuilegium Innocent. Septim. per Bullam conceſſum Dominicanis, & priuilegium Sixti Quarti ſimiliter per Bullam conceſſam Franciſcanis, quæ refert Bordonus *tom.1. reſol.34. n.1. & 4.*

14 An autem religioſi noſtri itinerantes poſſint, vtendo iſtis priuilegijs per communicationem, confiteri ſacerdoti ſimplici eiuſdem Ordinis? reſpondeo negatiuè, etſi de facto confiteantur, confeſſio ſacrilega eſt, & nulla, non loquor de confeſſione peccatorum venialium: ita expreſsè Portel *verbo confeſſio n.12.* Rodr. *tom.1. q.62. art.4. in medio.* Villal. *tom.1. tract.9. difficult. 54. n.2. in fine.* Hurtado, Fagundez, Trull. *praxi Sacror. lib.4. c.9. dub.6. n.9.* Lezan. *tom.1. c.18. n.26.* Lugo *de pænit. diſp.21. ſect.1. n.2.* Coriolan *1. p. tr.3. art.20. n.2. pag.4071.* Candid. *tom.2. diſq. 24. art.57. dub.7. & tom.1. diſq.3. art.39. dub.3. dicto 7.* Belaſius *verbo confeſſar. regularis n.6.* Delben. *tom.2. c.14. dub.18. ſect.8. n.3.* vbi ait in hoc ſtandum eſſe religionis conſuetudini. Nec ego aliquem inueni Doctorem contrarium aſſerentem.

15 Ratio autem eſt, quia hucuſque nullus exat Auctor quem ego viderim, qui dicat regulares poſſe confiteri contra ſuas leges, & conſuetudines ſuæ religionis, & contra expreſſam voluntatem ſuorum Prælatorum ſacerdotibus non approbatis ab ijſdem Prælatis, vel ab eorum ſuperioribus, nec in hoc eſſe poteſt dubium, ſiquidem de hoc datur quædam Bulla Bonifacij VIII. quam refert Rodr. *quæſt.9. art.8.* & alia Sixti IV. quam refert Lezan. *in mari magno Carmelitar. circa §.97. n.498.* Idem conceſſit Sixtus IV. Minoribus *in ſuo mari magno apud eundem* Lezan. *§.32. nu.8.* & Prædicatoribus *in ſuo mari magno apud eundem* Lezan. *§.29. n.87.* & Iulius II. Minimis *§.24. n.76.* in quibus Bullis prohibent Pontifices, ne aliquis noſtrorum fratrum, niſi neceſſitate vrgenti, alijs quàm Prælatis ſua peccata confiteri præſumat, vel alijs eiuſdem Ordinis Sacerdotibus, niſi ſecundum regulam, & Ordinis ſtatuta, quæ priuilegia poſtea Clemens VIII. conceſſit Carmelitis excalceatis, vt videre eſt *in noſtro compendio fol.184. n.2.*

16 Quæ tandem omnia conſtant ex Vrbani VIII. Bulla, quem refert Bordon. *tom.1. reſol.34. n.45.* in qua prohibet, ne Religioſi poſſint confeſſorem eligere virtute alicuius priuilegij ſine licentia ſuorum Prælatorum. Sed in hoc caſu, ſi religioſi noſtri itinerantes confiteantur Sacerdoti ſimplici noſtri Ordinis non confitentur ſecundùm voluntatem ſuorum Prælatorum, nec ſecundùm Ordinis inſtituta, ſiquidem confitentur contra noſtras conſtitutiones *2. p. cap.6. num.5.* iuxta quas debet interpretari Prælatorum voluntas, nam voluntas Prælatorum expreſſa in lege eſt: ergo totaliter confitentes faciunt irritas, & ſacrilegas confeſſiones.

17 Nec te perturbent illa verba, *niſi in neceſſitate vrgenti*, nam illa verba ponuntur vt intelligas in caſibus vrgentis neceſſitatis, verbi gratia, mortis periculo vel in itinere poſſe Religioſos confiteri ſua peccata alijs quam Prælatis, aut confeſſoribus ſui Ordinis, non tamen Sacerdotibus ſimplicibus ſui Ordinis propter prohibitionem Prælati, & conſtitutionum, vt patet ex tenore priuilegiorum. Ita Lezan. *tom.5. in mari magno Carmelitarum circa §.97. n.498. & in mari magno Minorum circa §.32. n.84.* vbi alios refert.

18 Nec obſtat ſi dicas religioſos ante Tridentinum poſſe confiteri ſimplicibus Sacerdotibus, ſaltem itinerantes tam iure communi quàm conſuetudini. Sed Tridentinum nihil in hac parte circa religioſos innouauit: ergo adhuc poſſunt religioſi noſtri confiteri ſimplicibus Sacerdotibus eiuſdem Ordinis, quia lex, quæ non eſt confirmata à Pontifice, vt ſunt noſtræ conſtitutiones, non poſſunt tollere ius commune. Reſpondetur namq; cum Rodr. *to.1. q.62. art.2.* quod licèt ante Tridentinum Sacerdotes ſæculares poterant eligere quemlibet ſimplicem Sacerdotem in confeſſorem, tamen hoc facere poterant regulares, ſed tantùm poterant eligere à ſuis Prælatis approbatum, vel tacitè, vel expreſsè, quam ſolutionem confirmat Trullenc. *praxi Sacrament. lib.4. c.9. dub.83.* Suarez *de pænit. diſp.18. num.4.* Lezan. *tom.1. cap.28. n.25.* Candidus *tom.1. diſq.3. art.39. dub.3. dicto 7.*

Tum etiam, quia dato, & non conceſſo, quod tales ius com- 19
mune daretur, nunc iam tale ius commune eſt reſtrictum per priuilegium Iulij II. *Bulla.16.* conceſſum Prædicatoribus, & per priuilegium Pij V. *Bulla.13.* & Gregor. XIII. Societati, & nobis per Clem. VIII. priuilegium, quod refert noſtrum compendium *f.180. nu.13.* in quibus nititur lex cum dicit *1. part. noſtrarum conſtitutionum cap.6. n.3.* Nos nitentes tam iure communi, quàm Pontificum priuilegijs, &c. quæ priuilegia prohibent, vt nullus regularis alicui poſſit confiteri, niſi iuxta regulam, conſtitutiones, & ſuorum Prælatorum voluntatem. Nec eſt neceſſe quod conſtitutiones, ad hunc effectum, approbatæ ſint à Papa, vt docet in ſimili caſu Dian. *in dubijs regul. reſol.1. §. non deſſiam*, Peregrin. Hieronym. Rodrig. quos *ibi* refert idem Dian. Bordon. *tom.1. reſol.34. n.9. in fin.* & alij.

Neque item obſtant priuilegia *ſuprà* relata, quibus videntur 20
frui per communicationem religioſi noſtri: Reſpondeo namque cum Dian. *2. p. tract. 2. reſol.87.* Capitulum generale poſſe limitare, & omninò tollere à Fratribus vſum priuilegiorum Apoſtolicorum, & hoc etiam in religionibus ſpecialem auctoritatem Apoſtolicam non habentibus ad hoc faciendum, quem ſequuntur Tamb. Peyrines, Miranda, Rodr. & de hoc extant duæ Bullæ, vna Leonis X. alia Greg. XIII. quas refert Rodr. *tom.1. q.9. art.2.* Sed de facto noſtrum Capitulum generale initum his priuilegijs, & alijs *ſuprà* relatis prohibuit in noſtri conſtitutionibus *vbi ſuprà*, ne religioſi confiteantur Sacerdotibus ſimplicibus eiuſdem Ordinis, tam intra, quàm extra domum: ergo noſtri religioſi non poſſunt vti talibus priuilegijs, patet conſequen- 21
tia, quia pater noſter Generalis non poteſt vti priuilegijs conceſſis Generalibus aliarum religionum per communicationem, ſi talia priuilegia per noſtras conſtitutiones limitata fuerint, vt patet *ex 3. part. noſtrarum conſtit. cap.6. n.1. in conſtit. Latinis*; ergo idem à fortiori dicendum eſt de alijs religioſis.

Dices, omnes Prælatos regulares & etiam eorum Vicarios, 22
vel præſidentes loco ipſorum, quando actu præſident in conuentibus poſt 24. horas poſſe eligere Sacerdotem ſimplicem eiuſdem, vel diuerſæ religionis in confeſſorem non ſolum extra, ſed intra conuentum, dummodo idoneus ſit, vt cum multis probat Bordon. *tom.1. reſol.34. n.28.* Lezan. Dian. quos refert, & ſequitur Belaſius *verbo confeſſor regularis n.9.* & nos *ſuprà* tetigimus, qui eos abſoluat ab omnibus caſibus, & cenſuris etiam reſeruatis in religione à quibus ipſi Prælati poſſunt abſoluere ſuos ſubditos, vt tenet Miranda, Villalob. Graſſius, Diana, quos refert, & ſequitur Dicaſtill. *de pænit. tract.8. diſp.10. dub.16. n.87* ſiue habeant, ſiue non habeant copiam confeſſoris eiuſdem Ordinis, ſi aliàs non habeant ſtatutum in contrarium confirmatum à Papa, vt cum alijs notauit Bordonus *vbi ſuprà*, quæ reſolutio procedit etiam in noſtris Prælatis non obſtante noſtra conſtitutione *loco ſuprà relato*, vbi dicit vt nullus religioſus etiam Sacerdos Sacerdotibus ſimplicibus noſtri Ordinis confiteri præſumat, ſiquidem noſtræ conſtitutiones adhuc non ſunt confirmatæ à Papa: ergo idem dicendum eſt de alijs religioſis.

Reſpondeo namque concedendo totum antecedens, & negando conſequentiam; datur enim diuerſiſſima ratio. Nam Prælati regulares de Iure communi *c. final. de pænitent.* eligere poſſunt confeſſores modo in argumento aſſignato, vt tenent prædicti Doctores, quæ diſpoſitio cum ſit iuris communis, non poteſt tolli niſi per ſtatutum confirmatum à Papa, vt cum alijs notauit Bordonus *ſuprà*; qua tamen facultate de iure communi numquam gauiſi ſunt cæteri religioſi, vt *ſuprà* latè probauimus. Tum quia noſtra conſtitutio huiuſmodi poteſtatem non adimit Prælatis; nam licèt *loco citato* dicat, quod nullus religioſus etiam Sacerdos Sacerdotibus ſimplicibus noſtri Ordinis confiteri præſumat; & quod fratres habita confeſſoris Ordinis copia, non confiteantur extraneis. Hæ tamen conſtitutiones non debent extendi ad Prælatos, nam vt optimè notauit cum Nauar. Portel *in dubijs regularibus, verbo Abbas n.5.* Licèt in fauorabilibus in nomine Monachi veniat Abbas, non tamen in odioſis; quæ omnia cum multis Doctoribus latè, & ſolidè probat Dian. *tract.2. de dub. regular. reſol.1. per totam in 2. part.*

Sed quæres, an Sacerdotes ſimplices noſtri Ordinis poſſint 23
eligi à religioſis aliorum Ordinum, tam intra, quàm extra conuentum in confeſſores? Reſpondeo affirmatiuè, ita à fortiori Graſſius, Zeroala, Bariola, & alij, quos refert & ſequitur Bordon. *to.1. reſ.36. n.42. & reſ.34. n.3.* Ratio eſt, quia religioſi aliorum Ordinum eligunt ex vi ſuorum priuilegiorum, & aliàs ex parte noſtrorum religioſorum nulla datur lex, vel conſtitutio, aut præceptum Superioris. hoc prohibens vt ſuppono: ergo ſi de facto confiteantur, confeſſio tenet, vide Bordon. *ſup. n.3. per totum.*

Aliter dicendum eſſet, ſi daretur conſtitutio, vel ſimplex mandatum Prælati in contrarium, nam tunc Sacramentum nullum eſſet. Ita cum multis Bordon. *to.1. reſ.36. n.42.* contra Graſſium,

Zeroalam,

Zeroalam, Bariolam, & alios, quos *ibi* refert idem Bordon. &
tandem Lezan. *tom.3. verbo confessor regularis n.*20. Quæ omnia
intelliguntur de mortalium confessione; nam circa peccata ve-
nialia, vel mortalia iam ritè confessa, tam intra, quàm extra
conuentum, possunt Sacerdotes simplices Ordinis nostri valide
se, & alios etiam extraneos ad inuicem absoluere, licèt aliàs de-
tur constitutio in contrarium; & licèt detur præceptum Pre-
lati, nam ex hoc tantum fit absolutionem illicitam fuisse, non
tamen nullam, ex defectu iurisdictionis. Ita Dian. *1. part. tr.*14.
*resol.*86. Suar. Henriq. Sanch. Granad Fagund. Megala, quos
refert, & sequitur Lezan. *tom.5. in mari magno Minor. circa* §.32.
*n.*85. *& tom.1. cap* 21. *n.*12. Vrban *fol.*289 *regula* 2. Sufficit nam-
que ad hoc iurisdictio vniuersalis, quæ est communis omnibus
simplicibus Sacerdotibus, licèt cōtrarium teneat Bordon. quem
25 ibi refert Lezan. Peccabunt tamen Religiosi si hoc absque licen-
tia fecerint, quia non sunt sui iuris, sed alterius, scilicet Prælati
ratione voti obedientiæ. Ita cum alijs Lezan. *tom.1. cap.*21 *n.*12.
Idem dicendum est in mortis articulo, nam tunc quilibet Sacer-
dos, etiam simplex, potest absoluere ab omnibus casibus & cen-
suris, quantumcumque reseruatis, ita cum alijs *ibi* Lezan.

26 Dico secundò: Si in aliqua religione deputentur aliqui con-
fessores pro Fratribus non Sacerdotibus, si tales fratres confi-
teantur alijs confessoribus approbatis à Prouinciali ad confessio-
nes religiosorum, vt accidit in nostra Congregatione, validè
confiteotur, si aliàs statutum contrarium religionis non obliget
ad mortale. Ita Coriolanus, & alij, quos refert, & sequitur Bor-
don. *tom.2. resol.*4. *n.*11. Candid. *tom.2. disquisit.*24. *art.*58. *dub.*8.
*n.*10. *dicto* 12. Delbenè *tom.2. cap.*24 *dub.*18. *sect.*17. *n.*26. Quid-
quid in contrarium dicat Portel *in dubijs regul. verbo Nouitius*
*nu.*36. Ratio autem est, quia Mendicantes habent priuilegium,
quod refert Coriolanus 1. *part. casuum reseruator. sect.*3. *art.*21.
*num.*16. Vt testatur Candidus citatus, vt de materia peccati
mortalis possint cum quouis ordinis Sacerdote confessore confi-
teri, sed iste, vt suppono, est confessor: ergo confessio illi facta
valida est.

27 Nec obstat, quod sit contra statutum, quia statutum quod fra-
tres non sacerdotes confiteantur suo Magistro, nō annullat con-
fessionem aliter factam, nec alijs confessoribus aufert iurisdi-
ctionem, sed tantum prohibet, vt suppono, multa autem prohi-
bentur fieri, quæ tamen facta tenent. Nec hinc sequitur religio-
sos simplices nostri Ordinis itinerantes posse ad inuicem confi-
teri ex priuilegijs *suprà* relatis: nam *ibi* constitutio, non solum
prohibet ne tales fratres confiteantur ad inuicem, sed insuper
declarat nullam habere iurisdictionem, ac per consequens, si
quam haberent, posse illis adimi vi aliorum priuilegiorum, vt
ibi latè probauimus.

28 Dico tertiò: Religiosi necessitate vrgenti si aliàs sine graui
incommodo, vel admiratione populi non possunt accedere ad
confessorem proprium eiusdem Ordinis, v. g. exiuit Religiosus
ad celebrandum in Ecclesia aliena in eadem vrbe, vbi conuentus
est, & dato iam vltimo signo, vel cum iam se cœpisset induere
vestibus sacris recordatur alicuius peccati mortalis, & aliàs non
potest sine graui admiratione populi socium confessorem expe-
ctare, vel egredi ad conuentum, vel vocare sibi à conuentu alte-
rum proprium confessorem, vel ex alio concedenti, est illi graue
incommodum regredi ad conuentum, vel expectare socium con-
fessorem, quia erat in Ecclesia, verbi gratia ad recipiendum ordi-
nes, & si expectat non recipit ordines, in his, & similibus casibus
potest confiteri, extero Sacerdoti, dummodo hoc non ex indu-
stria faciat. Ita Bordonus *ref.*34. *n.*27. Tum quia rationabiliter
tunc præsumitur habere licentiam tacitam confessorem eligen-
di, tum quia necessitas non est legi subiecta; tum quia Sixtus
Quartus *in mari magno Carmelitarum*, quod *suprà* retulimus,
disposuit ne Religiosi confiterentur alijs, quàm Prælatis suis, vel
ab eis electis, nisi vrgente necessitate, sed in prædictis casus
vrget necessitas: ergo.

29 Dico quartò: Religiosi nostri approbati à suis Prælatis in
confessores religiosorum, possunt absoluere religiosos nostri Or-
dinis, toties quoties ab omnibus casibus, & censuris Episcopis à
iure, vel ab homine reseruatis: ita concessit Sixtus Quartus in
quadam Bulla, quam refert Peyrines *tom.1. priuil. ad constit.*1.
Sixti IV. §.4. quam postea confirmauit Iulius II. Ita tenet Pey-
rines *ibi*: & nota huiusmodi priuilegium siquidem est bullatum,
& amplissimum, nam ratione illius possunt nostri in confessores
absque vlla deputatione speciali absoluere nostros Religiosos, &
30 idem dicendum est de alijs Religiosis aliorum Ordinum, vbi non
fuerit statutum in contrarium, toties quoties ab omnibus casi-
bus occultis, etiam intra Bullam Cœnæ, excepta hæresi, siqui-
dem omnes hi casus sunt Episcopis de iure reseruati, vt dicemus
infra agentes de *absolutione sæcularium disp.*3. *q.*1. §.2. *n.*49. vbi
etiam quid de hæresi occulta dicendum sit explicabimus.

31 Dico quintò: Confessores nostri absoluere possunt omnes Re-
ligiosos nostros toties quoties ab omnibus casibus, & pœnis, &
censuris etiam Apostolicæ sedi reseruatis extra Bullam Cœnæ.
Ita concessit Sixtus IV. Monialibus sanctæ Claræ in quodam pri-
uilegio, quod refert Rodr. *in Bullario folio mihi* 239. *n.*44. quo
priuilegio gaudent nostri Religiosi per Bullam Clem. VIII. in
qua nobis concedit omnia priuilegia omnium religionum, quam
refert nostrum Compendium *fol.* 84. *n.*2. ita expressè tenet Fr.
Martin. à S. Ioseph. *fol.*388 *n.*8. & videtur approbare Portel *in* 32
*dubijs regular. verbo confessor erga fratres num.*17. quæ priuilegia
conueniunt etiam alijs religiosis aliarum religionum, dummo-
do non extendantur ad ea quæ in religione reseruatos, & non de-
tur aliquod statutum in contrarium: ita Fr. Martin. à S. Ioseph,
& Quintanad. statim citandus.

Nec obstat si dicas cum Bordon. *tom* 1. *resol.*4. *n.*22. huiusmo- 33
di priuilegium fuisse oraculum, vt videre est apud Rodrig *in*
*Bullario fol.*239. *nu.*44. ac per consequens euanuisse, sicut & alia
oracula. Nam vt *suprà* iam diximus *disp.*1. *sect.*1. §.2. *n.*41. cum
Murcia, Peyrines, Lezan. Vidal, & alijs, omnia oracula con-
cessa vsque ad tempus Gregor. XV. fuere ab hoc, & alijs Ponti-
cibus eius antecessoribus confirmata per Bullas, vt *ibi* latè osten-
ditur, ac per consequens hodiè sunt in suo robore.

Sed vt omnis dubitatio, & scrupulus omninò tollatur, accipe 34
aliud priuilegium Pauli Tertij per Bullam concessam Societati,
quod refert Lezan. *tom.*3. *verbo confessor regularis n.*12. per quod
possunt cōfessores regulares absoluere ab omnibus casibus etiam
Apostolicæ sedi reseruatis, exceptis Bullæ Cœnæ, omnes Chri-
sti fideles, vndequaque accedentes; per quod priuilegium ait
Lezan. *suprà*, probabile esse posse regulares absoluere religio-
sos sui Ordinis à prædictis casibus, nisi contrarium iure vel vsu
in sua religione habeatur, quam sententiam amplectitur etiam
Quintanad. *tract.*3. *singul* 19. *num.*4. In congregatione autem
nostra nullum datur statutum in contrarium.

Dico sextò: Tam nostri, quàm alij Religiosi possunt semel 35
in vita eligere confessorem ex approbatis à suis Prælatis, qui eos
ab omnibus casibus, etiam reseruatis, nullo excepto, plenariè
absoluat. Ita concessit Sixtus IV. in quadam Bulla Minoribus,
quam refert Lezan. *cap.*19. *tom.*1. *n.*17. & docet Pelizar. *tom.*2.
*cap.*2. *sect.*1. *n.*84. idem concesserat Gregor. IX. *Bulla* 17. quam
refert Cruz *lib.*1. *cap.*6. *dub.*12. & Leo X. Religiosis de Veles in
alia Bulla quam refert *ibid.* Cruz, & Martinus V. in alio priui-
legio, quod refert Portel *verbo confessor erga fratres n.*20. Bauny
*de pænit. tract.*4. *q* 8. *dub.*1. *lit.* E. Sed an hoc priuilegium fuerit
oraculum, non potui inuenire.

Alterum priuilegium concessit Eugenius IV. *Bulla* 1. *apud* 36
Rodrig. in Bullario, vt omnes fratres etiam Donati, & Nouitij,
possint semel in vita eligere confessorem, qui eos absoluat ab
omnibus casibus, & censuris, etiam ab illis, propter quæ Sedes
Apostolica consulenda esset. Quæ facultas ponderatione digna
est; quia nullum crimen excludit, nec etiam relapsum in hære-
sim, qui erat vnus casus, ob quem Sedes Apostolica consulenda
esset. Altera datur Bulla Innoc. VIII. quem refert Lezan. *tom.*5.
*in mari magno Seruitarum pagin.*996. *ad* §.53. quæ est etiam val-
de notanda, in qua concedit Pontifex vt religiosi possint eligere
confessorem idoneum sui ordinis, qui semel in vita absoluat ab
omnibus casibus, etiamsi talia forent, propter quæ Sedes Apo-
stolica consulenda esset, & nullam postulat deputationem Præ-
lati in confessore, vt postulant ferè omnia alia priuilegia tam *su-*
prà relata, quàm *infrà* referenda. Et ideò dixi hoc priuilegium
valde esse notandum, nam ratione illius possunt religiosi semel
in vita ab alijs confessarijs ordinarijs ordinis absolui ab omnibus
casibus Bullæ Cœnæ. Ita Sanctorus, & alij, quos refert Lezan.
suprà. Aduerte tamen hæc omnia priuilegia quoad absolutio-
nem ab hæresi etiam occulta reuocata esse per pura priuilegia
concessa sancto Tribunali Inquisitionis, quæ retulimus *hoc eo-*
*dem tract. disp.*1. *nu.*48.

Dico septimò: Quater in vita possunt omnes regulares etiam 37
Nouitij, & Donati eligere sibi confessorem ex approbatis à suis
Prælatis, qui eos plenissimè absoluat. Ita concessit Paulus III.
Bulla 6. quam refert Cruz *loco citato*. Immò Leo. X. concessit
Monialibus S. Claræ, vt quater in anno eligerent confessorem
eiusdem ordinis, qui eadem plenitudine eas absolueret, vt ad
statum innocentiæ reduceret, eodem modo ac faceret Summus
Pontifex ipse, si adesset; quod priuilegium refert Rodr. *tom.*1.
*q.*62. *art.*12. Cruz *vbi suprà*, Portel *suprà n.*15 quod priuilegium 38
summè extollit Vrbanus *fol.*300. Sed re vera fuit oraculum, vt
testatur ibi Cruz, & Rodrig. modo tamen iam est confirmatum
per Bullam, siquidem concessum fuit ante Gregor. XV. vt sæpè
dictum est; & ideò adhuc videtur esse in suo robore, vt *suprà*
latè explicauimus.

Dico octauò: Possunt Religiosi nostri, & idem dicendum est 39
de alijs in omnibus festis Domini Sabaoth & B. Virginis
MARIÆ, omnium Sanctorum, Patris nostri S. Heliæ, ac Ma-
tris nostræ sanctæ Theresiæ, eligere confessorem ex approbatis
à suis Prælatis, & ab eis plenariè absolui. Ita concessit Leo. X.
Monialibus S. Claræ *Bulla* 46. *apud Rodr. in Bullario fol.*330. &
tenet Pelizarius *tom.*2. *tr.*8. *c.*2. *sect.*1. *n.*84. Et nota in hoc pri- 40
uilegio non requiri, quod confessor sit specialiter à Prælato de-
putatus, sed tantùm quod sit confessor Monialium, vel Religio-
sorum. Eamdem facultatem concessit idem Leo X. pro die S.
Catharinæ in quolibet anno Fratribus Minoribus in alio priui-
legio, quod refert Rodr. *tom.*1. *q.*62. *art.*10. Sed hæc concessio
oraculū fuit vt Cruz testatur *li.*1. *c.*6. *dub.*12. Vnde patitur diffi-
cultatem

cultatem aliorum, est tamen iam confirmatum per Bullam, si-
quidem ante Greg. XV. fuit vt *sup* diximus. Alteram concessio-
nem Sixtus IV. fecit pro Carthusiensibus, vt in die Natiuitatis
B. MARIÆ semel in anno eligerent confessorem sui Ordinis,
qui eos ab omnibus casibus, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis
absolueret, quod an fuerit oraculum, non potui inuenire. Ita
Rodrig. *tom. 1. q. 62. art.* 10.

41 Alterum priuilegium concessit idem Leo X. ancillis B. MA-
RIÆ Virginis *Bulla 20. apud Rodr. in Bullario fol.* 306. vt pos-
sent in omnibus festis Domini Sabaoth, & B. Virginis MA-
RIÆ, Sanctorum Petri, & Pauli, sancti Francisci, omniumque
Sanctorum, & per totam Sanctam hebdomadam eligere confes-
sorem, siue suum Ordinarium, siue alium, dummodo sit de con-
sensu Prælatorum, qui eas plenariè absolueret. Loco autem S.
Francisci respectu nostrorum Religiosorum pone S. Heliam,
iuxta declarationem Sixti IV. *Bulla.* 33. pro Prædicatoribus, &
42 clarius iuxta Bullam Iulij II. *Bulla.* 28 quas refert Cruz *lib. 2. c. 4.
dub. 2. conclus.* 2. vbi dicti Pontifices declarant, quod ea, quæ in
vno priuilegio conceduntur festis vnius religionis Mendican-
tium censentur concessa alijs religionibus communicantibus, &
festis eius, iuxta quam declarationem intellige etiam aliam *sup.*
positam in Bulla Leonis X pro Monialibus S. Claræ. Ita Lezan.
c. 19 *n* 27. Cruz *lib. 1. c. 6. dub.* 12.

43 Dico nonò. Omnes Prælati, & alij religiosi etiam Donati pri-
mę perfectionis, & Nouitij, immò & serui nostri continuo com-
mensales assistentes in domo, in qua fit generale capitulum, pos-
sunt intra 20. dies numerandos à die capituli exclusiuè eligere
sibi confessorem ex approbatis à suis Prælatis, pro quolibet ca-
pitulo eos semel dumtaxat absoluat ab omnibus casibus, etiam
Sedi Apostolicæ reseruatis extra Bullam Cœnę, & eis concedat
plenariam remissionem peccatorum suorum; ita concessit Six-
tus IV. *Bulla. 46. apud Rodrig. in Bullario fol.* 231.

44 Dico decimò. Confessores nostri deputati à Generali, vel Pro-
uinciali pro confessionibus fratrum, possunt illos absoluere to-
ties quoties ab omnibus casibus, etiam Sedi Apostolicæ reserua-
tis, exceptis hæreticis relapsis, Schismaticis, Apostolicarum lit-
terarum falsarijs, & qui ad infideles prohibita deferunt: ita con-
45 cessit Sixtus IV *in mari magno Carmelitarum* §. 62 declarans Bul-
lam Eugenij IV. quam facultatem etiam extendit Sixtus IV. ad
Moniales. Ita Lezan *tom. 5. in mari magno Carmelitarum circa* §.
62. *n.* 369. Aduerte tamen, quod cum in hoc priuilegio, & simili-
bus, quæ hucusque retulimus pro fratrum absolutione, non re-
stringatur absolutio ad forum conscientiæ, vel Sacramentale,
sed generaliter concedatur facultas à casibus & censuris reser-
uatis, absolutionem censurarum, posse dari etiam pro foro ex-
terno, vt latè cum Portel, Vechio, & alijs probat Lezana *tom.* 5.
in mari magno Minorum circa §. 40. *nu.* 12. & iam decisum est in
Sacra Rota, quæ doctrina etiam extendenda ad priuilegia Præ-
latorum, vt diximus *disp. 1. sect.* 1. §. 2 *n.* 33. cum Bordonus, Can-
did. & alijs ad quæcumque alia, quæ talem restrictionem non
habeant, vt *ibi* explicauimus.

46 An autem ratione huius priuilegij possint nostri fratres, &
idem de alijs, absoluere alios fratres à casibus Bullæ Cœnæ ex
præceptis exclusis in ipso priuilegio? Negat Lezana *in mari ma-
gno Carmelitarum* § 15. *nu.* 205. propter annuam reuocationem
omnium priuilegiorum, quæ quotannis in ipsa Bulla fit, sed hæc
responsio non est probanda, sed omninò recipienda iuxta supra-
dicta *disp.* 1. *sect.* 1. §. 2. *nu.* 38. Vbi cum Peyr. & alijs *ibi* citatis
probauimus Bullam Cœnæ solùm derogare priuilegia regula-
rium, quoad absolutiones sæcularium. Vnde iuxta hoc priuile-
47 gium possent dicti confessores absoluere nostros fratres, etiam ab
hæresi, dummodo non sit relapsus, iuxta *ibi* dicta, & idem philo-
sophandum, & dicendum est de alijs priuilegijs *supr.* relatis,
quando concedunt casus Bullæ Cœnæ, si talia priuilegia non
essent reuocata, vt diximus *sup. n.* 36.

48 In fine horum priuilegiorum aduerte, ferè in omnibus *sup.*
positis priuilegijs postulari, vt confessor eligendus sit deputatus
à Prælatis, quid autem per hanc deputationem velint intellige-
re Pontifices, cum hæc verba addunt in priuilegijs. Portel *in du-
bijs regularium, verbo confessor erga fratres, n.* 18. existimat requiri
non solùm non approbationem à Prouinciali ad fratrum con-
fessiones audiendas, sed specialem designationem, vt iuxta has,
& similes concessiones absoluere possint, eo modo, quo fit ad di-
spensandum in debito cum coniugatis incestuosis. Sed melius
Frater Ioan. à Cruce *lib. 1. c. 6. dub.* 12. asserit, quod quando in pri-
uilegijs postulatur, quod confessor sit à Prælato deputatus, vel
de eius licentia sufficere, quod sit de confessarijs ordinariè depu-
tatis ad confessiones fratrum, qui aliàs seclusis istis priuilegijs,
non posset absoluere fratres à peccatis reseruatis. Ista namque
priuilegia aliquid debent concedere, scilicet absolutionem à re-
seruatis, & si specialis commissio requireretur à Prælato ad hu-
iusmodi absolutiones, iam non ex vi priuilegij, sed ex delegatio-
ne Prælati fieret absolutio. Nam Prælatus sine priuilegio posset
concedere facultatem absoluendi à sibi reseruatis. Ita etiam Pa-
laus *tom 4 tract* 23. *disp. vnica p.* 15. §. 4 *n* 10. Corduba, quem re-
fert, & sequitur Rodrig. *tom. 1. q. 62. art.* 11.

49 Sed licet hęc satis probabilia sint, ego tamen existimo cum Vr-
bano *fol.* 298. in hoc standum esse religionis consuetudini, v. gr. si
Prælatus prohibuerit, ne quilibet confessor ordinariè expositus
pro peccatis, non reseruatis, censeatur etiam expositus pro
vsu horum priuilegiorum, sed alios doctiores deputauerit,
tunc standum est superioris deputationi, cum priuilegia postu-
lent disputationem, vel consensum, aut Prælati licentiam. Se-
cus dicendum est si talis consensus non postuletur, vel si talis
consuetudo non detur, vt non datur in nostra Congregatione
Carmelitana in Hispania, vbi omnes confessores fratrum sine vl-
lo discrimine tam huius, quàm aliarum Prouinciarum, fratres
sine vlla deputatione possunt absoluere ab omnibus casibus, et-
iam Apostolicæ Sedi reseruatis, prædictis diebus, & vicibus, vt
in præfatis priuilegijs continetur.

Dico vndecimò. In articulo mortis possunt omnes religiosi no- 50
stri, etiam Nouitij, & Donati primę professionis, & nostri famu-
li viuentes intra septa Monasterij, & idem est dicendum de alijs
religiosis aliarum religionum, eligere sibi quamcunque confes-
sorem, tam regularem, quàm sæcularem, qui eos absoluat ab om-
nibus casibus, nullo excepto. Ita concessit Sixtus IV. *Bulla* 45. ita
Pelizarius *tom. 2. tract. 8. c. 1. sect. 1. n* 84 Immò potest illis conce-
dere Sanctissimum Iubilæum, siue omnes, & singulas Indulgen-
tias, quę per omnes Romanos Pontifices prędecessores Sixti IV.
concessæ fuere Christi fidelibus, personaliter euntibus Romam
anno Iubilæi, & visitantibus Ecclesias ad hoc statutas, & deter-
minatas.

Circa hanc tamen concessionem aduertendum est cũ Frag. *2. p.* 51
lib. 11. disp. 24 §. 15. *n.* 7. hanc absolutionem posse dari virtute hu-
ius priuilegij in quocunq; probabilis mortis periculo, & in quo-
cunque sortiri effectum suum; nam effectus Sacramenti non po-
test suspendi. Ita etiam tenet Suar. Corduba, & alij. quos ibi re-
fert idem Fragos Sotus, & alij, quos refert, & sequitur Lezan. *to.
1. c. 19. n.* 28. Vrbanus *fol.* 299 *reg* 8. contra Rodrig. & alios. Vn-
de sic absolutus à reseruatis in religione, non tenetur postea re-
currere ad Prælatum, Indulgentia tamen reseruatur pro vero
mortis articulo. Ita prædicti Doctores. Secundò aduertendum 52
confessorem debere esse approbatum ab aliquo Ordinario: debet
namq; iam esse confessor: ita Vrban. *fo.* 298 *regula* 8. Palaus statim
citandus, & Fragos. *loc. cit.* nisi aliàs casus necessitatis esset; nam
tunc sufficit ille, qui in tali articulo absoluere potest, vt sunt
omnes Sacerdotes. Ita cum alijs Palaus *tom. 4. tract. 13. disp. vnica
p.* 15. §. 4 *n.* 7.

Similem facultatem eligendi confessorem, qui eos absoluat in
vero mortis articulo ex approbatis à nostris Prelatis, ea tantùm
conditione, vt quilibet fratrum semel dicat septem Psalmos
Pænitentiales, vel 60. vicibus *Pater noster*, cum *Aue Maria* pro
pace, & Ecclesiæ prosperitate, & Summi Pontificis, concessit
Sixtus IV. *Bulla 44. apud Rodr. in Bullario fol.* 231. & Leo X. per
specialem Bullam, quam refert Cruz *lib. 1. c. 6. dub.* 12. concessit,
vt omnes nostri religiosi etiam Donati primæ professionis, & fa-
muli intra septa conuentus viuẽtes, eligere possent confessorem
ex approbatis à nostris Prælatis, qui in eminenti periculo mor-
tis eos absoluat ab omnibus casibus; etiam Papę reseruatis extra
Bullam Cœnę. Hæc tamen gratia non prodest recedentibus ab
obedientia Papæ, & peccantibus ex confidentia illius. Tandem
Innocen. VIII. concessit Benedictis, vt eorum religiosi in mortis
periculo eligere possent confessorem approbatum à Prælatis
eiusdem Ordinis, qui eos ab omnibus peccatis, nullo excepto, 55
cum omnimoda auctoritate, ac si ibi esset summus Pontifex ab-
solueret. Et est notandum cum Cruce *loc. cit.* in hoc priuilegio
non requiri deputationem Prælati in confessore, sed hæc con-
cessio oraculum fuit, vt testatur idem Cruz. Vnde subijt diffi-
cultatem aliorum, fuit tamen concessum ante Greg. XV. ac per
consequens iam est per Bullam confirmatum, vt supr. dictum est.

§. II.

An, & quomodo Religiosi aliorum ordinum, vbi sunt casus re-
seruati possint vti prædictis, aut alijs priuilegijs pro absolu-
tione à reseruatis in sua Religione tam intra, quàm extra
conuentus.

54 *In articulo mortis Religiosi aliorum Ordinũ possunt eligere con-
fessorẽ, qui eos absoluat ea plenitudine, qua de nostris diximus.*

55 *Regulares Ordinum, vbi sunt casus reseruati, semel in vita pos-
sunt eligere confessorem eiusdem Ordinis, qui eos ab omnibus
casibus reseruatis etiam in Religione absoluat.*

56 *Idem videtur dicendum in alijs dubijs, & solemnitatibus, in
quibus diximus posse regulares eligere confessorem, vt eos absol-
uat plenissimè.*

57 *Quomodo Pontifices prohibeant, ne Religiosi confiteantur supe-
riorum voluntate.*

58 *Probabile est regularem, dum est extra conuentum, posse absolui
à reseruatis etiam in religione à quocunque confessore etiam sę-
culari, si non habeat confessorem Ordinis.*

59 *Probabilius est in hoc standum esse religionis consuetudini.*

60 *Nostri Religiosi itinerantes possunt eligere confessorem, siue re-
gularem, siue sæcularem, qui eos absoluat ab omnibus peccatis,
præter ea, quibus Sedes Apostolica esset consulenda.*

61 *Hae*

61 *Hæc priuilegia non suffragantur illis, qui dedita opera eo solo fine exeunt, vt extra confiteantur benè tamen si alio fine exeant licet ad hanc occasionem consulto confessionem reseruent.*

62 *Apostatæ non possunt vti priuilegijs religionis.*

63 *Ipso iure sunt excommunicati siue habitum dimittant siue non.*

64 *Si perseuerant in apostasia sunt irregulares.*

65 *Non gaudent priuilegio exemptionis, nec immunitate Ecclesiastica in Monasterijs suæ Religionis.*

66 *Priuilegia prosunt recurrentibus ad superiorem, etiam furtiuè faciant.*

67 *Peccata non censentur reseruata nisi completa, & consummata fuerint.*

68 *Quando reseruatur aliqua actio externa, debet talis actio esse ex se grauis, & non sufficit quod talis sit ex mala intentione operantis.*

69 *In dubio, an peccatum sit reseruatum, non censetur reseruatum.*

70 *Peccata reseruata, solus qui reseruat potest de iure ordinario absoluere.*

71 *Qui reseruatum commisit tenetur ad reseruantem recurrere.*

72 *Prælatus in aliquo casu potest tantùm audire reseruata.*

73 *In casu, quo Prælatus absoluat tantùm reseruata, non tenetur pœnitens ea iterum confiteri, sed tantùm tenetur non reseruata confiteri.*

74 *Prælati tenentur deputare duos, vel tres confessores, quibus quando casus occurrit, absolutio reseruatorum committatur.*

75 *Si Prælatus prædictis confessarijs licentiam ad reseruata denegauerit, possunt pro illa vice pœnitentem absoluere.*

76 *Immò toties, quoties petita licentia fuerit denegata.*

77 *Pœnitens timens aliquod inconueniens, si cum Prælato de reseruatis confiteatur, non tenetur ad illum recurrere, sed potest contritione celebrare.*

78 *Poterit etiam communicare, præmissa confessione tantùm non reseruatorum.*

79 *Sed postea non tenetur pœnitens superiori non reseruata confiteri.*

80 *Etiam absque causa potest subditus confiteri de non reseruatis, & reseruatis, & posteà recurrere ad Prælatum pro reseruatis.*

81 *Pœnitens habens licentiam eligendi pro hac vice confessorem, qui eum à reseruatis absoluat, potest ab illo absolui à commissis post licentiam concessam, & post illius notitiam.*

82 *Et hoc etiam si post habitam dictam licentiam tres, aut quatuor anni elapsi fuissent, vel Superior qui licentiam concessit, mortuus sit.*

83 *Idem dicendum est, quando facultas conceditur confessori ad absoluendum pro hac vice aliquam personam à reseruatis, secus si concedatur pœnitenti.*

84 *Si confessor petierit licentiam pro vna persona ad reseruata potest illa vti pro sua.*

85 *Religiosus quando hospitatur in aliquo conuentu Ordinis, potest absolui à quocumque confessore ordinario in suo conuentu, si in conuētu, vbi hospitatur nō fuerint. etiā ipsa peccata reseruata.*

86 *Et hoc est si de industria religiosus se transferat ad alterum conuentum.*

87 *Si tamen in domo, in qua hospitatur fuerint reseruata, tenetur illa cum solo Superiore, vel alteri de illius licentia confiteri.*

88 *Reuersus tamen ad proprium Monasterium potest absolui à quocumque confessore ordinario, si talia peccata reseruata ibi non fuerint.*

89 *Qui confitetur cum potente à reseruatis absoluere, si obliuiscatur alicuius reseruati potest illud cum ordinario cōfessore confiteri.*

90 *Quando Prælati in Capitulis absoluunt fratres à censuris, possunt fratres absolui à peccatis, quæ simul cum censura erant reseruata confessore ordinario.*

91 *Idem dicendum est, quando subditus confitetur cum potente absoluere à reseruatis, si confessio fuerit nulla.*

92 *Qui publicè casum reseruatum commisit, non potest absolui nisi à Prælato, vel de illius licentia.*

93 *Si in nostra religione aliquis frater publicè inciderit in excōmunicationē Papæ reseruatam, Solus Prælatus eum potest absoluere pro foro externo, benè tamē alij confessores pro foro interno.*

94 *Et hæc absolutio proderit etiam pro foro externo, si à Prælato acceptetur.*

POstquam plura diximus de priuilegijs, quæ omnibus religiosis tam habentibu. in sua religione casus reseruatos, quàm non habentibus poterant conuenire, non incongruum videbitur inquirere, an ratione prædictorum priuilegiorum, quæ per totum antecedentem §. retulimus, possunt religiosi aliorum Ordinū, vbi sunt casus reseruati absolui ab omnibus casibus, etiam in religione reseruatis omnibus illis diebus, & festiuitatibus, quę in prædictis priuilegijs referuntur. Huic dubitationi, Respondeo in mortis articulo, nullum esse dubium. Omnes namque Doctores cōueniunt affirmatiuè, vt videre est apud Suar. & Palaum statim citand.; de confessionibus verò faciendis per vitæ discursum in alijs diebus, & solemnitatibus maius est dubium. Negat acerrimè Lezan. *to. 1. ca. 19. n. 29.* nixus Bullis Clem. VIII. & Vrban. VIII. in quibus prohibent ne quis regularis prætextu Bullæ Cruciatæ, vel alterius priuilegij absoluere præsumat à casibus in sua religione reseruatis absque licentia Suorum Superiorum.

Verùm Diana 2. *p. tract. 2. resol.* 126. cum Suar. absolutè ait, 55
regularis semel in vita, sine speciali licentia suorum superiorum posse absolui ab aliquo religioso eiusdem Ordinis approbato ad religiosorum Confessiones ab omnibus reseruatis, etiam in religione ex priuilegio Sixti IV. in Bulla *suprà* relata Minoribus concessa. Idem docet Amicus *tom. 8. disp. 15. sect. 2. n. 59.* Pelisarius *tom. 2. cap. 2. sect. 1. n. 81.* Palaus *tom. 4. tract. 23. disp. vnica p. 14. §. 4. n. 6.* Tamb. *tom. 2. disp. 3. quæsito 8. n. 9.* An autem idem possunt facere regulares alijs vicibus, & diebus concessis in supradictis priuilegijs? Nihil dicunt prædicti Doctores. Affirmat tamen consequenter Suar. *to. 4. de relig. tr. 8. ca. 19. nu. 71.* vbi ita ait. Idem sentiendum est de quibusdam alijs priuilegijs, & quasi iubileis concessis aliquibus religionibus pro aliquibus anni festiuitatibus, quæ refert dictus Emanuel *to 1. q. 62. art. 10.* Dum- 56
modo vnus quisque seruet modum in sua religione præscriptum v. g. si Prælatus prohibuerit, ne quilibet confessor ordinariè expositus pro communibus peccatis censeatur, etiam pro vsu horum priuilegiorum, sed alios doctiores deputet, cum solis deputatis à Prælato possint confiteri. Quam sententiam sic explicatam sequitur Vrban. ab Ascensione *tr. 2. dist. 2. cap. 2. regula 8. pag. 298.* Non enim assignari potest maior ratio de hoc priuilegio Sixti IV. quàm de alijs, cum omnia bullata sint.

Nec obstant Bullæ Clem. VIII. & Vrbani VIII. quas refert 57
Lezan. *suprà*, in quibus præfati Pontifices prohibent, ne religiosi quoad absolutiones reseruatorum alijs, quàm ab approbatis à suis Prælatis confiteantur. Nam huiusmodi prohibitio non minus est contra prædictum priuilegium Sixti IV. quod admittunt Diana, Palaus, Tamb. & Amicus *locis citatis*, quàm contra cætera supra relata; & tamen illa non obstante prædicti Doctores adhuc hodie affirmant posse regulares confiteri semel in vita de omnibus reseruatis, etiam in religione cum aliquo confessore approbato ad ordinarias confessiones, nisi aliàs detur alius doctior specialiter ad has absolutiones deputatus à Prælatis: ergo idem dicendum est de alijs. Tum quia illæ Bullæ Clem. VIII. & Vrbani VIII non prohibent, quod regulares non confiteantur ex vi horum priuilegiorum approbatis à suis Prælatis ad communes fratrum confessiones, sed quod ex vi Bullæ Cruciatæ. vel aliorum priuilegiorum, per quæ regulares approbati ab Ordinario absoluere possunt omnes Christi fideles ad se accedentes à casibus etiam sedi Apostolicæ reseruatis, non possint absoluere regulares sui Ordinis, vt aliqui volebant: ergo cum huiusmodi Bullæ de his solis priuilegijs loquantur, & non de alijs, & aliàs sint odiosæ, debent restringi, ac per consequens non debent extendi ad alia diuersa priuilegia; nam à diuersis non fit illatio, maximè in odiosis *l. vlt. in fin.* vbi cum multis Valasco *de axiomatibus iuris verbo illatio num.* 18.

An autem prædicti religiosi aliorum Ordinum, vbi sunt casus 58
specialiter reseruati, dum itinerantur, vel sunt extra conuentus de Prælatorum licentia eligere possint confessorem regularem, vel sæcularem alicuius Ordinis, qui eos à quocumque crimine, quomodocumque reseruato etiam in religione absoluat? Respondeo Fr. Ioan. à Cruce *in Epitome lib. 1. c. 6. dub 11. concl. 1.* existimasse absolui posse à quolibet Sacerdote, etiam sæculari in defectu sacerdotis eiusdem Ordinis ab omnibus casibus etiam in religione reseruatis cum sola licentia itinerandi; absque alia speciali licentia Prælati circa hoc, & priuilegio Innocent. VII. *Bulla vnica*, & ex priuilegio Sixti IV. *Bulla* 3. quas *ibi* refert idem Cruz.

Ego tamen existimo cum Suar. & Prælato *to. 4. tract. 23. disp.* 59
vnica p. 15. §. 4. n. 10. in hoc standum esse religionis consuetudini, vt *suprà* diximus. Vnde cum in nostra religione nullus detur casus specialiter Prælatis reseruatus, possunt nostri religiosi iti- 60
nerantes, & non habentes Ordinis confessorem eligere quempiam etiam sacerdotem, simplicem sæcularem, vel regularem, qui eos absoluat ab omnibus casibus reseruatis, exceptis illis, propter quæ Sedes Apostolica consulenda esset, erat autem consulenda propter relapsum in hæresim, schisma, falsificationem litterarum Apostolicarum, delationem prohibitorum ad infideles, & conspirationem contra Romanum Pontificem, iuxta Bullam Sixti IV. ita concessit prædictus Innocent. VII. & Sixtus IV. Bullis *suprà* relatis *numero antecedenti*. excipè etiam hæresim etiam occultam, vt diximus *suprà n.* 36.

Aduerte tamen huiusmodi priuilegia non suffragari illis, qui 61
dedita opera & eo solo fine præcisè exeunt, vt extra confiteantur. Ita Bordon. *tom. 1. resol. 34. nu. 26.* Nam illa priuilegia conceduntur modò, religiosi illis vtantur sine fraude, vt expresè declarauit Leo X. simile priuilegium concedens apud Sorbum *verbo absolutio, quoad fratres* §. 23. proficiet tamen illis religiosis qui differunt confessionem ad tempus, quo ituri sunt prædicare, vel aliud religionis opus, vel negotium efficere, vt tunc extra confiteantur: ita *ibi* idem Bordon: nam in casu prædicator non erit eo fine præcisè, vt extra confiteatur, Sed primò & per se vt prædicet, vel aliud negotium exequatur; & consequenter, vt confiteatur. Vnde hoc nō est quid per se primo intentum, sed per accidens: quare fraus licèt non possit prodesse immediatè alicui, benè tamen mediatè & per accidens vide Bordon. *suprà*.

Et hinc colliges, quid dicendum sit de Apostatis? Nam hi dum 62

Apo-

Apostatæ sunt, non possunt vti illo priuilegio confessorem eli-
gendi, nam illud priuilegium solùm conceditur egredientibus
ex licentia suorum Prelatorum. Ita idem Bordon *sup n.26.* Pa-
laus *tom.4 tract.23.disp.vnica p.5.§.4 n* 10. Tum quia Apostatæ
63 ipso iure excommunicati sunt, siue habitum dimittant, siue
non, vt tenent Azor, Peyrines, quos refert, & sequitur Belasius,
verbo Apostata nu. 3. immò si perseuerent in Apostasia, sunt irre-
gulares, quia ipso iure infames sunt, vt patet *c. aliorum 2.q.3.&*
ex c. beatus 3.q.4.& c. infames 6.q.1. & tenent cum Grafhio, &
64 Peyrines Belasius *verbo Apostata nu.* 5. Nec gaudent priuilegio
exemptionis, quo gaudent cæteri religiosi; nec gaudent immu-
nitate Ecclesiastica in Monasterijs suæ religionis, benè tamen
in alijs. Immò sunt suspecti de hæresi, maximè si per annum in
apostasia perseuerauerint. Ita cum multis Belasius *verbo Aposta-*
65 *ta n.*11.& 12. ergo dum perseuerant in apostasia per nullum pri-
uilegium, vel Bullam, possunt absolui, si quidem sunt in peccato
66 actuali. Proficient tamen omnia dicta priuilegia recurrenti-
bus, vel appellantibus ad suum Superiorem, etiam si sit inui-
tis Prælatis inferioribus, siue cum licentia, siue sine illa rece-
dant; nam tunc presumitur licentia Superioris. Ita Bordon. *su-*
*pr. n.*26.

67 Sed quæres, quomodo se gerere debeat religiosus circa peccata
reseruata in ipsa religione, vbi dantur casus reseruati. Pro expli-
catione huius dubij notandum est primò, peccata non censeri
reseruata, nisi completa, & consummata fuerint, non verò,
quando sunt solùm attentata, nisi id in reseruatione expresse
dicatur, vbi enim poena à iure imponitur pro delicto, nunquam
est locus poenæ, nisi delicto consummato, Graffius, Felinus, Ab-
bas, quos refert, & sequitur Belasius *verbo casus reseruati nu.* 7.
Lugo *de pænit. disp.*20 *sect.* 2. *n.* 15. quando autem reseruatur ali-
68 qua actio externa, vt omne peccatum contra castitatem, quoties
in actum externum prodit, tunc requiritur, quod talis actio ex
se habeat grauitatem: nam si aliquis ex intensione mortali, &
graui contra castitatem dicat alteri verbum aliquod turpe ex se
leue, vel exerceat aliquam aliam actionem ex se leuem, licet hæc
actio mortalis fuerit ratione intentionis, non erit reseruata:
quia sicut sola voluntas interna non reseruatur, ita nec, quod
procedit in actum internum, non habentem ex se grauem mali-
tiam. Ita Henriq. Granad. Suar. quos refert, & sequitur Lugo *de*
*pœnit. disp.*20. *sect.*2. *n.*15.

69 Secundò notandum est, quod in dubio an peccatum reserua-
tum sit, præsumitur quod non est reseruatum: est enim reserua-
tio stricti iuris, quæ non extenditur vltra casum expressum Por-
tel Lezan. quos refert, & sequitur Belasius *verbo casus reseruati*
nu 8. Si tamen dubium fuerit, quando peccatum est reseruatum,
an poenitens inciderit, vel non in illo, tunc, vel dubium est nega-
tiuum, vel positiuum. Si sit positiuum, certum est absolui posse
à confessore Ordinario; nam cum hoc dubium nihil aliud sit,
quàm quod detur ex vtraque parte probabiles opiniones, vnus-
quisque potest sequi probabilem opinionem Lugo, *de pœnit. disp.*
20 *sect.*2.*n.*16. quod si dubium sit negatiuum, & proprium non
censetur reseruatum. Ita cum Corduba, Suar. Henriq. Filliuc.
Ochogauia, Portel. quos refert, & sequitur Lugo *de pœnit. disp.*
20. *sect.* 2. *n.* 18.

70 Dico primò, vel peccatum est reseruatum à capitulo genera-
li, vel tantùm à Generali, vel à Prouinciali, vel Priore. Si à Prio-
71 re ipse potest absoluere, si à Superioribus, vel Capitulo, standum
est eorum dispositioni, cui dispositioni etiam est subiectus ipse
Prælatus inferior respectiuè. Ita communiter Doctores, quos
refert, & sequitur Caspensis *disp.6 tract.24. sect.5. num.1. tom.2.*
Vnde poenitens potest recurrere ad Superiorem pro absolutio-
72 ne, qui licet in aliquo casu vrgenti audire possit sola reseruata,
non tamen sine tali necessitate, vt tenent communiter Docto-
res, quos refert, & sequitur Bordon. *tom.1. ref.39. num.*41. Lugo
73 *de pænit. disp.* 20. *sect.*16.*num.*6. Caspensis *tom 2. tract.*24 *disp.*6.
*sect.*5. licèt multi teneant contrarium, quos referunt prædicti
Doctores, quia hoc est tantùm tollere reseruationem pro illo
casu particulari ab habente facultatem, non est tamen sufficiens
necessitas magnus concursus Poenitentium in aliqua solemnita-
te, quia ab Innocentio XI. prop. 59. damnatur sequens proposi-
tio: licet sacramentaliter absoluere dimidiatè tantùm confessos
ratione magni concursus Poenitentium, qualis v. g. potest con-
tingere in die magnæ festiuitatis, & Indulgentiæ. Vnde in casu
quo Superior absoluat sola reseruata, quia tenetur poenitens
reseruata iterum ordinario confessori confiteri; nec potest in
tali casu sola non reseruata declarare, vt omninò recedamus à
propositione damnata supra relata, & alia ab Alexand. VII. pro-
posit. 11. pariter damnata, quæ est huiusmodi; Peccata in con-
fessione omissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob
aliam causam non tenemur in sequenti confessione exprimere.

74 An autem teneatur subditus recurrere semper ad Superiorem
pro reseruatorum absolutione? Respondeo negatiuè, nam ipsi
Prælati tenentur in singulis Dominicis, duos, tres, aut plures
confessores pro subditorum numero maiori, vel minori, desi-
gnare, qui à non reseruatis eos absoluant, & quibus etiam reser-
uatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit non
quidem permanenter; sed quando confessoribus ipsis opportu-
num videbitur. Ita decreuit Clemens VIII. in quadam Bulla,
quam refert Palaus *tom.4 tract.23. disp.vn.p.15.§ 5.n.8.* Vrban.
*tract.2.p.2.dist.2.c.2. reg.6. fol.*295. & alij communiter.

Immò addit ipse Pontifex in dicto decreto, quod si huiusmodi 75
regularium confessoribus alicuius casus reseruati facultatem
petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus confes-
sarij illa vice pœnitentes regulares, etiam non obtenta facultate
à Superiore absoluere, Pelisarius *tom.2 tract.8.c.2. sect.* 1. *n.*59.
& alij communiter, quod si contingat non vna vice, sed pluribus
religiosum cadere in casum reseruatum, & Superior deneget li-
centiam absoluendi, adhuc Bordon. *tom.* *. resol.*39. *n.*50. existi-
mat toties posse absolui, quoties licentia denegata fuerit. Quam 76
sententiam à fortiori debent tenere Henriq. & Rodriq. quos re-
fert Fagun. in præceptis Ecclesiæ, *præcepto* 3. *lib.*3.*c.*9 *n.*7. estque
meo iudicio valde probabilis.

Verùm Lezana *tom* 1. *cap.*18. *num.*43. hoc minimè fieri posse 77
existimat, sed poenitentem ire teneri ad suum Prælatum pro
absolutione, nec eum excusare verecundiam; excusare tamen il-
lum metum alicuius grauis incommodi, inde nasciturі, vt verbi
gratia fractio sigilli, & quid simile. Nam si hæc prudenter ti-
meantur, potest tunc poenitens eliciendo tantùm actum con-
tritionis celebrare, vel communicare absque præuia confessio-
ne non reseruatorum. Ita Ricardus, Durandus, Adrianus,
& alij, quos refert, & sequitur Diana 2. *part. tract.*4. *resolut.*104. 7
Lessius, Caspensis, & alij, quos refert, & sequitur idem Diana
9. *part. tractat.*3 *resol.*11. Poterit etiam præmissa confessione
non reseruatorum, & reseruatorum, cum Ordinario confessore
accedere ad communionem: in quo casu directè manet absolu-
tus à non reseruatis, & indirectè à reseruatis. Ita Lezan. *supr. c.*
8. *num.* 2.

Aduerte tamen in hoc casu posteà non teneri poenitentem ite- 79
rum superiori confiteri non reseruata, sed tantùm teneri com-
parere pro reseruatis. Ita cum multis Bordon. *tom.1 resol.39. nu.*
43. *& seqq.* Immò etiam si nulla detur causa, potest Subditus
prius si velit confiteri omnia peccata, tam non reseruata, quàm
reseruata cum confessore ordinario, & posteà ad Superiorem, re-
currere pro reseruatorum absolutione. Ita Nauar. Caietan. Sà,
Medina, Sayrus, Bonac. Megala, quos refert, & sequitur Bor-
don. *tom.1. resol.*34. *nu.*45. contra Nugnum, Suarez. & alios; quos 80
refert, & sequitur Candid. *tom.* *disquisit.*3 *art.*4. *dub.*1. quod
est valde notandum. Sed hæc debent intelligi, dummodo poe-
nitens non sit obstrictus vinculo alicuius excommunicationis, à
quo confessor ipse absoluere non potest, vt si casus simul sit re-
seruatus cum censura eidem Superiori. Ita prædicti Doctores;
nam tunc solùm illi remanet remedium contritionis in casu,
quo non potest recurrere ad Superiorem, & aliàs vrgeat com-
municandi necessitas propter honorem, & famam &c.

Dico secundò. Si poenitens habuerit licentiam à suo Prælato 81
ad confessorem eligendum, qui eum pro hac vice absoluat, potest
absolui de similibus commissis post licentiam concessam, & post
habitam illius notitiam, siue facultas concessa fuerit confessori,
siue poenitenti. Ita Præpositus, Barbos. Lugo, & alij, quos refert,
& sequitur Quintanad. *tract.*3. *singul.*11. *num* 8. Et hoc etiamsi
post habitam licentiam dictam, tres aut quatuor anni elapsi fuis-
sent, & etiam si Superior, qui licentiam concedet mortuus, vel
amotus fuisset iam ab officio. Ita Chapiauilla, Ioan. Sanch. Lu- 82
go, quos refert *ibi*, & sequitur Quintanad. *num* 9. Secus dicen-
dum est, quando facultas conceditur pro tali, vel talibus pecca-
tis, pro quibus petitur nominatim, quod tamen regulariter non
fit. Ita cum alijs Quintanad *sup.* Immò addo, quod si confessor pe- 83
tat licentiam ad absoluendum à reseruatis aliquam personam,
illam absoluere potest à peccatis commissis post obtentam licen-
tiam pro prima vice. Secus si talis licentia obtenta fuerit à poe-
nitente. Ita cum Barbosa, Leone, & alijs Diana. 2. *part.*
*tr.*2. *res.*126. Dicastill. *tom.2. tract.*8 *disp.*11. *dub.*20. *nu.*34. Tamb.
*tom.*2 *disp.*13. *quæsito* 8. *n.*7. Immò addunt Tamb. & Dicast cum 84
Florono, Diana, & alijs *vbi sup.* quod si confessor petat licentiam
à superiore pro vna persona, posse illa vti pro sua persona; quæ
omnia sunt valdè notanda.

Dico tertiò. Si aliquis regularis inciderit in aliquo casu reser- 85
uato, si eueniat hospitari in alio conuentu eiusdem Ordinis, vbi
talis casus non est reseruatus, potest ibi absolui ab illo, à confes-
soribus ordinarijs. Ita Suar. Filliucius, Portel *verbo casus reser-*
*uati n.*16. quos refert, & sequitur Peyr. *de Prælato q.* 3 *cap.* 2. *n.*
24. Belasius *verbo casus reseruati num.*22. Pelisarius *tom.2. tract.*
8. *cap.* 2 *sect* 1 *n.*55. Ita enim obseruauit consuetudo, quod etiam 86
est verum, etiamsi religiosus de industria se transferat ad alium
conuentum, nam eo ipso, quod in illo hospitatur, fit subditus il-
lius Prælati. Ita Filliucius, & alij, quos refert, & sequitur
Peyrin. *vbi sup. num.*25. Candid. *tom.*2. *disquisit.*24. *art.*55. *dub.*5.
& 6.

Sed quæres, an si talis hospes inciderit in aliquo casu reserua- 87
to in conuentu, in quo hospitatur, qui tamen non est reseruatus
in suo conuentu possit absolui à confessoribus ordinarijs illius
conuentus, in quo hospitatur, an teneatur recurrere ibi ad Præ-
latum, vel ad habentem auctoritatem ad absoluendum à reser-
uatis? Respondeo non posse absolui à confessarijs Ordinarijs,

sed teneri ad Prelatum recurrere, vel habentem auctoritatem
ad casus reseruatos; nam cum sit subditus illius Prælati, tene-
tur, dum subditus est, Prælatis illius conuentus obedire. Reuer-
sus tamen ad suum conuentum poterit ab ordinarijs confessori-
bus absolui. Ita Suar. Caiet. quos refert, & sequitur Peyr. *sup. n.* 26.
88 Coriolanus, & alij, quos refert, & sequitur Candid. *to.* 2. *disquisit.*
24. *art.* 57. *dub.* 5. *&* 6. vbi hoc probat ex priuilegio Sixti V. ratio-
ne cuius regulares absoluere possunt quoscunque ad se acce-
dentes, etiamsi dedita opera ad ipsos accedant.
89 Dico quartò. Qui confitetur cum potente absoluere à casibus
reseruatis, siue iure ordinario, siue per obligationem, vel ex pri-
uilegio, animo, & intentione se confitendi etiam de reseruatis, si
alicuius peccati reseruati obliuiscatur, non tenetur iterum
comparere, sed potest illud cum alio confessore confiteri, quia
tunc habens iurisdictionem, intendit eum liberum relinquere,
Nouar. Syluest. quos refert, & sequitur Candid. *tom.* 1. *disquisit* 3.
art. 17. *du.* 1. Vasq. Portel. Peyrines, quos refert, & sequitur Bela-
sius *verbo casus reseruati nu.* 2. Dicastill *de pœnit. disp* 11. *tract.* 8.
dub. 8. *num.* 135. Pasqual. Couinc & alij, quos refert, & sequitur
Dian. 10. *p. tract.* 13. *res.* 16. quæ doctrina debet intelligi, etiamsi
confessio fuerit nulla. Ita Suar. Lugo, Vasq. quos refert, & se-
quitur Dicastil *sup. n.* 171. *&* 173.
90 Immò, quando Prælati in capitulis fratres absoluunt à censu-
ris, & irregularitatibus possunt prædicti fratres posteà confiteri
cum confessoribus non habentibus auctoritatem ad casus reser-
uatos, si aliàs tales casus cum censura reseruati essent. Ita Syl-
uest. Nauar. quos refert & sequitur Candid. *tom.* 1. *disquis.* 3. *art.*
49. *dub.* 1. Nam quando reseruatus est cum censura, non manet
reseruatio. Ita Caiet. Nauar. Suar. quos refert, & sequitur idem
91 Dicastil. *ibi n* 2. Idem dicendum est, quando subditus confitetur
peccatum reseruatum cum potente à reseruatis absoluere, nam
si confessio nulla fuerit, vel sacrilega, adhuc tolletur reserua-
tio, Lugo, Suar Vasq. & alij, quos refert, & sequitur Dicastil. *de
pœnit. tract.* 8 *disp.* 11 *dub.* 8. *n* 1.
92 Dico quintò. Qui publicè casum reseruatum incurrit non po-
test ab habente potestatem per delegationem ad casus reserua-
tos absolui, sed debet absolui à Prælato; nam per publicitatem
in illum fiscus ius inacquisiuit. Ita Peyr. *de Prælato* q. 3. *c.* 2 *§.* 1.
n. 36 Longius 1 *p. sect.* 2. *art.* 4. Belasius *verbo casus reseruati n.* 25.
Hinc fit, quod si regularis alium regularem publicè percusserit
(quod Deus auertat) non posse absolui ab excommunicatione à
confessario ordinario, etiam in nostra religione, in qua non dan-
tur huc vsque speciales casus reseruati, sed percutientem tene-
ri ad Prælatum ire. Nam huiusmodi grauis percussio est casus
Papæ reseruatus, qui casus de iure est Prælatis reseruatus, vt di-
ximus *hac eadem disp.* 2. *sect.* 1. §. 1. *n.* 11. Et licèt confessarij Ordi-
93 narij possint nostros religiosos absoluere à casibus Papæ reserua-
tis per priuilegia, quæ *sup.* retulimus *loco cit. n.* 31. Huiusmodi
94 tamen priuilegia tantùm illis suffragantur pro interiori foro,
quod si aliquando etiam possint prodesse pro externo foro: hoc
tamen semper debet esse dependenter à Prælatorum volunta-
te, scilicet, si talem vellent acceptare absolutionem pro foro
externo; vt latè dicemus *disp.* 3. *sect.* 6. §. 2. *n.* 40.

§. III.

Quomodo regulares possint interdici, & interdictũ suspendere.

95 *Regulares non possunt interdici ab Ordinarijs interdicto perso-
nali, nisi fortè aliquis habeat beneficium parochiale in Eccle-
sia Episcopi.*
96 *Prælati regulares licèt possint ponere interdictum personale
suis subditis, non tamen locale.*
97 *Regulares tenentur obseruare interdicta generalia ab Ordina-
rijs posita, siue interdicta valeant, siue non, si aliàs à matrice
obseruantur, vel à parochiali.*
98 *Immò si parochialis iniustè interdictum non obseruat, tenentur
regulares obseruare.*
99 *Quæ Ecclesia dicatur matrix.*
100 *Quid faciendum, quando sunt plures Ecclesiæ parochiales, &
quædam seruant interdictum, & quædam non.*
101 *Ecclesiæ regularium non possunt specialiter interdici, nisi dede-
rint causam interdicto, vel de victu necessariò religiosi proui-
deantur.*
102 *In conuentibus à populo separatis per mediam leucam possunt
religiosi celebrare ianuis apertis alta voce, campanis pulsatis,
exclusis tantùm interdictis, & excommunicatis.*
103 *Tempore interdicti generalis quacunque auctoritate positi, pos-
sunt diuinum officium missas & celebrare, non pulsatis campa-
nis, & ianuis clausis. Idem possunt facere in alijs Ecclesijs.*
104 *Tempore interdicti possunt ad diuina officia famulos, tertia-
rios, beatas, Syndicos, procuratores, aduocatos, & officiales Or-
dinarios Monasterij, tam fratrum, quàm monialium, dummodo
non sint specialiter interdicti, nec excommunicati, immò eorum
filij, & vxores.*
105 *Possunt etiam medicum introducere tempore interdicti, non
tamen cessationis, ad diuina officia.*
106 *Possunt etiam admittere ad diuina officia famulos residentes
in villis.*
107 *Regulares tempore cessationis à diuinis, possunt ianuis clausis
Missas, & diuina officia celebrare.*
108 *Possunt tam tempore interdicti, quàm cessationis introducere
ad diuina officia sex personas, immò quindecim.*
109 *Regulares possunt tempore cessationis recitare diuina officia,
missas celebrare, Sacramentum Eucharistiæ, & Extremæ vn-
ctionis recipere.*
110 *Tempore cessationis possunt ea omnia efficere, quæ tempore in-
terdicti.*
111 *Possunt tempore interdicti & cessationis in pluribus festiuita-
tibus suspendere interdictum.*
112 *Numerantur solemnitates, in quibus tollitur interdictum.*
113 *Sacerdotes sæculares possunt celebrare in nostris Ecclesijs du-
rante interdicti suspensione in diebus solemnibus.*
114 *Religiosi possunt facere tempore interdicti specialis, quæ possunt
facere tempore interdicti generalis.*
115 *In diebus, in quibus propter solemnitatem suspenditur interdi-
ctum, eius suspensio debet incipere à primis vesperis, & durare
vsq; ad secundas, excepto die commemorationis defunctorum.*
116 *Priuilegia concessa regularibus pro tempore interdicti, non sunt
reuocata per Tridentinum.*
117 *Nec suspenduntur per Bullam Cruciatæ pro religiosis, immò,
quando regulares suspendunt interdictum, omnes sæculares pos-
sunt absque Bulla admitti ad diuina officia.*
118 *Commissarius Cruciatæ non suspendit indulta concessa regula-
ribus, quæ cedunt in bonum commune fidelium.*
119 *Si interdictum, vel cessatio fuerit auctoritate Apostolica posi-
ta, & reuocatur in illo priuilegia, non possunt religiosi vti præ-
dictis priuilegijs.*

CVm hæc censura aliquid habeat speciale ab alijs censuris,
ideò specialem § de illa instituimus, in quo quidquid nobis
de interdicto locali scire oporteat, breuiter pertractabimus. Pro
maiori tamen huius §. intelligentia, notandum est primò.
Regulares exemptos nullo interdicto personali posse ab Ordi- 95
narijs loci interdici. Lezan. *verb. interdictum n.* 9. Belasius *verb. in-
terdictum n.* 5. Immò neq; ab aliquo legato sedis Apostolicæ exce-
pto legato à latere, Cassarubias, quem refert, & sequitur Belasius
sup. n. 5. nisi fortè aliquis regularis habeat parochiale beneficium
in Ecclesia alicuius Episcopi, *c. cum Capella de priuil.* E cõtra ve-
rò licet Prelati religionum possint ponere interdictũ personale,
non tamen locale, nisi aliàs instar Episcoporum iurisdictionem
habet, quasi Episcopalẽ in aliquo oppido, vel ciuitate. Nam eorũ 96
iurisdictio potius est in personas, quàm in loca, vel certè si in lo-
ca eam perdiderunt per non vsum, Corneio, Suar. Fill. Nauar. A-
uila, & alij, quos refert, & sequitur Belas. *verbo interdictum n.* 6.
Secundo suppono omnes regulares teneri obseruare sub pena 97
excommunicationis quecunq; interdicta generalia, tam Aposto-
lica auctoritate, quàm Ordinariorum posita. Ita habetur *in Cle-
men.* 1. *de sent excom & in Trid. sess.* 25. *c.* 12. Et hoc siue interdi-
cta valeant, siue non, dummodo ea obseruet Cathedralis, Matrix,
vel parochialis Ecclesia, Nauar. Rodr. Lezan. quos refert, & se-
quitur Belasius *verbo interdictum n* 1. Immò licet Ecclesia Ma-
trix interdictum non seruet; nihilominus si religiosis constite- 98
rit de interdicto posito, tenetur ipsum obseruare, non enim ex-
cessus clericorum matricis debet præbere religiosis materiam
delinquendi *c. potestis de priuil. & excess. priuil.* Ecclesia verò ma- 99
trix illa dicitur, quæ est maior, vel Baptismalis, siue Cathedralis
sit. siue non. Si tamen in illo populo plures fuerint Ecclesiæ, &
nulla fuerit principalis, Sed quælibet suos parochianos bapti- 100
zat, si ex illis Ecclesijs quædam seruant interdictum, quædã ve-
rò non, tunc nõ habet locum dicta Clem. nec etiam quãdo in lo-
co singulariter interdicto, non adest alia Ecclesia præter illam
dictorum religiosorum non obseruantium dictum interdictum.
Ita cũ alijs Tamb. *tom.* 2. *disp.* 16. *quæsito* 3 *n.* 3. His ergo suppositis.
Dico primò. Ecclesię nostræ non possunt specialiter interdici; 101
nisi religiosi causam dederint interdicto, vel nisi ille ad cuius in-
stantiam interdicuntur, prouideat religiosos de victu necessa-
rio. Ita concessit Leo X. *Bull.* 19 Nota tamen, quod non est inter-
dici Ecclesiam spiritualiter, quando generale interdictum ex-
tenditur etiam ad Ecclesias regularium, sed quando sola Eccle-
sia fratrum interdicitur, vel in litteris specialiter, vel principa-
liter nominatur, Portel. *verbo interdictum n.* 3.
Dico secundò. In nostris conuentibus separatis à populo pos- 102
sunt regulares tempore interdicti generalis diuina celebrare al-
ta voce, campanis pulsatis, & ianuis apertis, exclusis tamen in-
terdictis, & excommunicatis non toleratis. Ita concessit Vrban.
VI. *Bulla* 3. & Iulius II. *Bulla* 9. sed hec debent intelligi dum-
modo regulares non dedissent causam interdicto, vel specialiter
ex iusta causa interdicti non fuerint. Ita Iulius II. *in prędicta Bul-
la.* Distantia autem à populo debet esse saltem per dimidiam
Leucam, Tamb. *tom.* 2. *disp.* 16. *quæsito* 3. *n.* 6.
Dico tertiò. Possunt religiosi nostri tempore interdicti gene- 103
ralis, etiam Apostolica auctoritate positi, non pulsatis campanis,
& exclusis excommunicatis, ac interdictis Missas, & diuina

officia

officia celebrare,non solùm in nostris Ecclesijs,sed etiam in alijs
Ecclesijs,& deuotis locis,tam in itinere,quàm alibi,admissis So-
cijs, & fratribus nostris. Ita habetur *in c. Alma mater. §. adijci-*
mus sent. excomm. in 6. Intellige tamen hoc ius commune, modo
Ecclesię, vbi dicta officia celebranda sunt, non sint specialiter
interdicta, vt cum glossa notauit Peyr. §.11 *ad const. 2 Sixti IV.*
*n.*55.Ita etiam concessit Leo X. *Bulla* 9 quæ incipit, *& si in priui-*
legijs, & Iulius II. *Bulla* 2. *&* 12. quas refert *ibi* Peyrines.
104 Immò Alexand. IV. *Bulla* 4 idem concessit pro famulis,procu-
ratoribus,Monasterij operarij,& Eugenij IV. Bullam idem con-
cessit pro Tertiarijs,Beatis,Seruis,familiaribus,Syndicis, Æco-
nomicis procuratoribus, aduocatis, & officialibus Ordinarijs
Monasterij tam fratrum,quàm monialium; dummodo prædicti
excommunicati non sint, nec specialiter interdicti, nec dede-
rint causam interdicto.Immò addit,quod possint in domibus re-
ligiosorum sepeliri sine pompa & omnia Sacramenta recipere.
105 Et Clemens VII. per aliam Bullam concessit, vt non solùm pro-
curatores, & Syndici possent admitti, sed etiam eorum filij, &
vxores, quæ concessio suffragatur illis, non solùm tempore in-
terdicti generalis,vel specialis, sed etiam in tempore cessationis
à Diuinis, vt infra dicemus. Ita cum Rodrig. Pelisarius *tom.* 2.
tract. 8. *sect.* 2. *n.* 98. & Alexand. VI. per Bullam concessit,vt tem-
106 pore Interdicti siue generalis, siue specialis, non tamen cessatio-
nis possent introducere medicum ordinarium:ita Pelizar. *ibi*, &
Vrban. V. *in alia Bulla*,quam refert Pelizar. *sup.* concessit,vt ad-
mittere possent tam interdicti generalis, quàm specialis, quàm
etiam cessationis ad Diuina officia proprios famulos, & merce-
narios residentes in grangeis,seu cellarijs fratrum. Idem conces-
sit Clemens VII. pro vtriusque sexus confratribus nostri Ordi-
nis, vt habetur *in nostro compend. fol.* 299. *n.* 6.
107 Dico quartò. Religiosi possunt tempore cessationis à Diuinis
etiam auctoritate Apostolica positæ vltra *supr.* adnotata ianuis
clausis dicere Missas, & officia Diuina celebrare, dummodo
causam non dederint huiusmodi interdicto, & cessationis, nec
per eos non stet,vt pareatur. Ita concessit Clemens VII. *in Bulla*,
quam refert nostrum Compendium *fol.* 299. *n.* 161. & Clemens
IV. *Bulla* 4. concessit Fratribus Prædicatoribus,vt tempore ces-
sationis,exclusis, qui non sunt de Ordine, campanis non pulsatis
possint vnam Missam in communi audire, & quiuis frater cele-
brare cum tribus ministris,& Nicolaus V. in Bulla,quam refert
Peliz. *tom.* 2. *tract sect.* 2 *num.* 98. concessit,vt tempore interdicti,
siue generalis, siue specialis, siue etiam cessationis à Diuinis pos-
sint regulares introducere ad audiendas Diuina officia sex per-
sonas successiuè,viros,vel mulieres, & ad recipienda Sacramen-
108 ta. Et si eis tunc temporis mori contigerit,eas sepelire, absque
tamen solemnitate, dummodo hæ personæ causam non dede-
rint interdicto, vel interdictum non fuerit positum, vel confir-
matum auctoritate Apostolica. Et Nicolaus Francus Legatus à
latere Sixti IV. concessit,vt admitti possent 15. personas. Ita Pe-
lizar. *vbi sup.*
109 Et Honorius IV. Bulla 4 concessit,vt tempore cessationis lege-
re possint Diuinum officium,Missas celebrare Pęnitentiam,Eu-
charistiam,extremam Vnctionem recipere; ita Ioã Cruce *lib.* 2.
c. 7. *dub.* 3. *concl.* 3 *in fin.* Lezan. *tom.* 2. *c.* 15. *n.* 36. *&* 37. Et Leo X.
concessit, vt tempore cessationis, etiam auctoritate Apostolica
positæ,possint omnia efficere,quæ facere possunt tempore inter-
dicti : ita Rodriq. Guttier. quos refert, & sequitur Peyrines *ad*
constit. 2. *Sixto IV. n.* 51. *&* 52. Cruz *lib.* 2. *c.* 7. *dub.* 2. *conclus.* 1. Le-
zan. *tom.* 1. *c.* 12. *n* 20 sed hæc concessio fuit oraculum,vt testatur
110 Rodriq. *in Bullario fol* 332. *n* 8. est tamen iam confirmatum per
Bullam,siquidem fuit ante Gregor. XV. vt sæpè dictum est. Et
ideò adhuc his temporibus illo vti possunt regulares. Ita prædi-
cti Doctores.
111 Dico quintò. Possunt religiosi nostri tempore interdicti gene-
ralis, & cessationis à diuinis quacumque auctoritate, etiam A-
postolica positorum solemniter diuina celebrare ianuis apertis,
& pulsatis campanis, excommunicatis expulsis, sed admissis in-
terdictis, dummodo qui causa fuere interdicti altari non appro-
pinquent in Natalis Domini festiuitate, Paschæ, Pentecostes,
Assumptionisq; B. Virginis: ità habetur in communi iure *c. Alma*
mater, Lezan. *tom* 1 *cap cap.* 12. *n* 19. Item in festo Sanctissimi Sa-
112 cramenti,& per suam totam Octauam : ita Martinus V. *in qua-*
dam Extrauaganti quam refert *ibidem*,idem Lezan. item in festis
communibus B. MARIÆ de monte Carmelo P.N.S Helię,Hę-
lisæi, S. Theresiæ, Oraculi conuentus,Circumcisionis, Concep-
tionis, Annuntiationis, Natiuitatis B. Virginis, & in die S. Ste-
phani, in natiuitate S. Ioannis Baptistæ, & in festis Sanctorum
Ordinis nostri, & illorum,quorum corpora sunt in Ecclesijs no-
stris,& per octauas earundem festiuitatum, licèt de octauis tan-
tùm commemoratio fiat, vel transferendum sit festum: in quo
casu si habeat annexas indulgentias, sunt etiam transferendę
Vrban. *p* 2 *tract.* 2 *dist.* 2. *c.* 5 *reg* 6. *fol.* 335. nec non per hebdoma-
dam sanctam, & Resurrectionis, & quoties religiosi professio-
nem emittunt,vel primam Missam celebrant, seu in suis Eccle-
sijs humana cadauera sepulturæ tradi contigerit, dummodo in-
terdicto causam non dederint, nec eis contigerit specialiter in-
terdici nominatim interdictis,& excommunicatis exclusis : ita

Leo X. *Bulla* 34. *&* *Bulla* 38 *apud Rodriq. in Bullario*, Lezana *sup.*
Vrbanus *sup.* Cruz *lib* 2. *c.* 7. *dub.* 2. Peyr. *ad const.* 2. *Sixti IV. n.* 52.
Tambur. *tom* 2 *disp.* 16. *quæst* 4.
Immò etiam ipsi Sacerdotes sæculares non specialiter inter- 113
dicti, aut excommunicati possunt apud eosdem religiosos, du-
rante ea interdicti suspensione, ea omnia; quæ aliàs de iure, vel
priuilegio præstare poterant, Syluester, quem refert,& sequitur
Vrban. *vbi sup fol.* 335. *regula* 6. & cum alijs Cruz *lib.* 2. *c.* 7. *dub.* 2.
concl 1. An autem modo possimus suspendere interdictum in
Ecclesijs nostris in festis Epiphaniæ, Ascensionis, Trinitatis, in
festo omnium Sanctorum, in die commemorationis defuncto-
rum, pro Missa tantùm, & processione, & in festis Patronorum
Ordinum, & ipsorum translationem? Respondeo affirmatiuè:
ita concessit Pius IV. & Pius V. vt refert Cruz *lib.* 2 *c* 7. *dub.* 1.
concl 1. & Leo X. *in Bulla*, quam refert Tambur. *tom.* 2. *disp.* 16.
quæst. 4. *n.* 1. vbi etiam alia priuilegia refert.
Dico sextò. Religiosi facere possunt tempore interdicti specia- 114
lis,quæ facere possunt tempore interdicti generalis, tam quoad
se, quàm quoad suos familiares, quia & si iuxta ius commune,
quando suspenditur interdictum,non suspendatur pro personis,
& Ecclesijs specialiter interdictis, tamen iuxta illam concessio-
nem,quæ fiunt in interdicto generali in Ecclesijs religionum li-
citè, etiam fiant in ijsdem Ecclesijs, etiam specialiter interdi-
ctis: ita concessit Iul. II. sed hæc concessio oraculum fuit,vt te-
statur Rodriq. *in Bullario fol.* 378 idem concessit Leo X. in alio
oraculo,vt testatur Cruz *lib.* 2. *c.* 7 *dub.* 2. *concl.* 1. Licèt Vrbanus
vbi sup. dicat huiusmodi priuilegia etiam per Bullas concessa
fuisse: quidquid tamen sit de hoc, in casu, quo fuissent oracula
tam censentur confirmata per Bullas, siquidem postea per
Bullas fuere confirmata à Gregor. XV vt sæpè dictum est. Ita
Vrban *supr.* Catarudias, Sorbus, quos refert,& sequitur Peyrines
sup. n. 54. Cruz & Lezan. *locis citatis*, Portel. *in dubijs regularibus,*
verbo interdictum n. 73. Villalob. 1. *p. tract.* 10 *difficult.* 6. *n.* 7. Tam-
bur. *supr. in fine quæsiti*.
Aduerte tamen quod in omnibus diebus suprà positis, excep- 115
to die commemorationis fidelium defunctorum, in quo suspen-
ditur interdictum, vel cessatio à Diuinis, etiamsi sit in die, qua
profitetur regularis, vel primam Missam celebrat, debere inci-
pere suspensionem interdicti à primis vesperis diei, & durare
vsque ad secundas vesperas eiusdem festi Ità cum alijs Tamb. *to.*
2. *disp.* 16 *quæsito* 4 & si sepeliatur religiosus hora vespertina, su-
spenditur etiam interdictum,non solùm pro eo die, in quo sepę-
litur, sed etiam pro altera die per tempus, quo cantatur Missa
diei obitus. Ita cum alijs Tambur. *vbi supra*.
An autem huiusmodi priuilegia sint reuocata per *c.* 2. *in Trid.* 116
sess. 25. in parte,vel in totum? Affirmant Garzia, Nauar. & alij
apud Tamb. *sup.* nixi in quadam declaratione Cardinalium, sed
absolutè negandum est. Nam licèt Tridentinum reuocet omnia
priuilegia regularium contraria Tridentino, hoc priuilegium
Leon. X. & alia *sup.* relata non sunt contraria Tridentino. Ita Le-
zan. *tom* 1. *c.* 21. *n.* 19. Henriq. Rodriq. Sayrus, Medina, Miranda,
Sorbus, Peregrinus, Cruz, Barbosa, quos refert, & sequitur Peyr.
ad const. 2. *Sixti IV. n.* 51 Vrbanus *sup. reg* 6. Archangel. Roma-
nus *verbo interdictum*. Nec de prædicta declaratione nobis con-
stat authenticè.
An verò per Bullam Cruciatæ suspendantur prædicta priui- 117
legia regularium? Respondeo de Priuilegijs insertis in iure
communi supra relatis nullum esse dubium non suspendi, nam
priuilegia, quæ sunt inserta in communi iure non suspendun-
tur, nisi de illis fiat expressa mentio, Sorbus, Rodr. quos refert,&
sequitur Villalob. 1 *tra.* 21. *dif.* 9 *n.* 2. Idem dicendum est de pri-
uilegijs religiosorum respectu ipsorum religiosorum, vt in ea-
demmet Bulla Cruciatæ continetur. De priuilegijs autem, quæ
ibi retulimus, ratione quorum possunt regulares interdicta su-
spendere pro sæcularibus, in aliquibus festiuitatibus, & aliquos
admittere ad officia Diuina, maius est dubium. Affirmant Na-
ua. Lopez, quos refert Palaus statim citandus. Verùm dicendum
est, nullatenus talia priuilegia per Bullam Cruciatæ suspendi,
sed optimè posse sęculares sine Bulla tempore interdicti assiste-
re diuinis officijs in nostris Ecclesijs, tempore quo iuxta nostra
priuilegia in illis suspenditur interdictum Ita Henriq. Lessius,
Rodriq. mutans sententiam Sanch. quos refert,& sequitur Fra-
gos. 2. *p. lib.* 2. *disp* 7. *n.* 23. Villal. quem refert, & sequitur Palaus
t. 4 *tr.* 27. *disp. vnic. p.* 10. *n.* 11. Cruz *l.* 2 *c.* 3. *dub.* 7.
Nec obstat, quod Commissarius suspendat omnes facultates, 118
& gratias, quas potest suspendere, quia id intelligitur de gratijs
concessis particularibus locis, aut Monasterijs, quibus non fruen-
tur sæculares Bulla carentes, non autem suspendit facultates
omnes, & indulta concessa regularibus, quæ cedunt in bonum
commune fidelium; nam hæc egent speciali clausula derogato-
ria. Et confirmatur ex speciali indulto Pij V. specialiter de hac
re consulti dicentis nunquam sibi in mente fuisse derogare per
Cruciatam priuilegijs, & facultatibus regularium, quod etiam
declarauit Clemens VIII. vt notauit cum alijs Palaus *loc. cit.* Ad-
uertendum tamen est *in fine huius §.* cum Lezana *c.* 21 *num.* 20.
tom. 1. quod regulares debent maximè attendere, an quando po-
nitur cessatio à Diuinis, vel interdictum Apostolica auctori-

tate, an reuocentur Priuilegia regularium, quia si reuocantur non licebit tunc illis frui, sicut etiam quando scandalum aliquod emerserit propter singularitatem.

SECTIO II.

De dispensationibus, quibus vti possunt Regulares respectu ipsorum regularium.

§. I.

De dispensatione quoad irregularitates inter ipsos Regulares.

120 *Religiosi nostri electi in confessores Fratrum, possunt cum illis dispensare in omnibus irregularitatibus, quas Episcopus iure ordinario potest dispensare.*

121 *Eadem facultate possunt vti Religiosi aliorum Ordinum, si non habeant aliquod statutum in contrari m.*

122 *Confessores nostri possunt dispensare semel in vita cum nostris in omnibus irregularitatibus, & inhabilitatibus, exceptis bigamia, homicidio voluntario, & membri mutilatione.*

123 *Semel in vita possunt Regulares dispensari ab aliquo Religioso confessore eiusdem Ordinis in omni irregularitate quacumque occasione contracta.*

124 *Confessores nostri possunt cum nostris dispensare toties, quoties in omnibus irregularitatibus, exceptis bigamia, & homicidio voluntario.*

125 *Possunt dispensare in irregularitate ex indebita celebratione incursa, si illam per inaduertentiam, vel negligentiam incurrerunt.*

126 *Possunt confessores nostri dispensare cum nostris in omnibus pœnis ex quibuslibet delictis contractis, sed hoc in foro conscientia.*

127 *Et hoc etiamsi prædicta pœna sint Papæ reseruata, si crimen fuerit occultum.*

128 *Confessores nostri possunt dispensare cum nostris in omnibus pœnis, etiam Papæ reseruatis, exceptis ob quæ Sedes Apostolica erat consulenda.*

120 Dico primò. Religiosi electi in confessores Fratrum à Prouinciali, dispensare possunt toties quoties cum nostris Religiosis in omnibus irregularitatibus, quas iure ordinario Episcopus dispensare potest. Vnde possunt dispensare in omnibus irregularitatibus prouenientibus ex delicto occulto excepto voluntario homicidio. Quid autem intelligatur per homicidium voluntarium, dicemus *infra disp.3 sect.2.§.1.n.67.* Ita concessit Sixtus V. *Bulla* 2. apud Peyrines. Et hanc sententiam tenent Vega, Rodr. Henr. quos refert, & se uitur Portel *in responsione ad casus conscientiæ tom.1. casu 3.n.1.* Peyr. *tom.1 priuilegior. §.8. ad const. vnicam Phirri n.37.* Banny *tom.3 tract 11.q.58. lit. F. fol. mihi* 533 Quintanad. *tract 3. sing.19 n.9.* Qua facultate possunt etiam
121 vti Religiosi aliorum Ordinum, si aliàs non habeant aliquod statutum in contrarium.

122 Dico secundò. Confessores nostri dispensare possunt cum Fratribus nostris semel in vita in omnibus irregularitatibus, & inhabilitatibus, quouis modo contractis etiam Sedi Apostolicę reseruatis, exceptis casibus bigamiæ, homicidij voluntarij, & membri mutilatione: Ita concessit Eugen. IV *Bulla* 1. apud Rodrig *in Bullario*, Fratribus Vallisoleti. Eandem facultatem concessit idem Eugenius Minoribus, vt testatur Rodr. *tom.1 q.62. art.13.* vt videre est apud Rodr. *in Bullario fol.171.n.9.* Eandem facultatem con essit Sixtus IV. etiam viuo oraculo, vt testatur Cruz *lib.1.c.6.dub.12.* & cum illo, & alijs tenet Candid. *tomo 2. disquisit.24. art.61. dub.6.* Hæc tamen oracula iam sunt confirmata per Bullas, siquidem fuerunt ante Sixt. V. & Greg. XV. vt sæpè dictum est. Aliud amplissimum priuilegium refert Rodr. *tom.1.q.63. art.3.* In quo conceditur FF. S. Hieronymi in Hispania, vt quilibet mendicantium semel in vita dispensari possit in foro conscientiæ per suum confessorem deputatum à suo Superiore super irregularitatem quacunque occasione contracta vnde cum nullam excipiat, in omnibus dispensare potest. Ita Rodr.
123 *ibi* pręcipuę, cum ponat illam particulam, quacunque occasione contracta iuxta superius dicta *disp.1. sect.2. §.1 n.94.* Sed an hoc priuilegium fuerit, non potui inuenire.

124 Dico tertiò. Confessores nostri à Prælato deputati dispensare possunt toties quoties cum alijs Fratribus in omni irregularitate, excepta bigamia, & homicidio voluntario. Ita concessit Euge IV. FF. S. Hieronymi in Hispania, vt testatur Portel *in dubijs regul. verbo confessor erga Fratres n.19.* An autem hæc concessio oraculum fuerit, non potui inuenire, in casu tamen, quod fuisset, iam confirmata per Bullam est, siquidem fuit ante Sixt. V. vt
125 *sup* dictum est. Item possunt dispensare toties quoties cum Fratribus in irregularitate ex indebita celebratione incursa, si illā per ignorantiam, vel inaduertentiam, vel negligentiam incurrerunt. Ita concessit Eugenius IV. Benedictinis Vallisoletanis *Bulla* 1. apud Rodr. *in Bullario fol.79.* & idem concessit Eugen. IV. Minoribus viuo oraculo, vt testatur Rodr. *in Bull. fol.10.n.9.*

Dico quartò. Possunt confessores nostri deputati à nostris Pręlatis dispensare in foro conscientiæ cum nostris Fratribus in omnibus pęnis, ex quibuslibet delictis contractis, quales sunt inhabilitates ad officia, & dignitates, & priuationes officiorum, dignitatum vocis, & loci. Primò, quidem si tales pœnæ non fuerint Papæ reseruatæ, sed tantùm Episcopis, nam tunc eo ipso possunt regulares in illis dispensare, siquidem iuxta Bullam Sixti IV. dispensare possunt in omnibus casibus, in quibus Episcopi iure ordinario possunt. 126

Deinde si prædictæ pęnæ fuerint Papæ reseruatæ, si fuit crimen occultum, adhuc possunt in illis disp. nsare, tum ex priuilegio Sixti IV. quod concedit eandem facultatem omnibus regularibus respectu suorum Fratrum, quam habet Episcopus: Episcopus autem ex Tridentino in omnibus his casibus dispensare potest, tum ex alia Bulla Sixti IV. quam refert Lezan. *tom.5. in mari magno Carmelitarum §.62.* in qua Pontifex concedit facultatem omnibus Regularibus ad absoluendum Fratres ab omnibus pœnis, nisi talia forent, propter quæ Sedes Apostolica consulenda esset. Erat autem consulenda in relapsu hæresis, schismate, falsificatione litterarum Apostolicarum, & delatione prohibitorum ad infideles. Per illam namque particulam à pœnis intelliguntur prędictę inhabilitates, & priuationes, vt cum Sorbo, Cruce, Faustо, Sanch. Portel, Peyr. & alijs probat Lezan. *tom.5. in mari magno Eremitarum S. Augustini §.43 & 44 n.24.* 127

Tum ex priuilegio Pij IV. quod refert Portel *in dubijs regula. verbo confessor erga fratres n.19.* Nam ibi conceditur facultas regularibus, vt eligere possint confessorem deputatum à suis Prælatis, qui eos absoluat à qualibet irregularitate, vt possit officia Ordinis recipere, & retinere, sed an hoc priuilegium fuerit oraculum, non potui inuenire; in casu tamen, quod fuerit, iam videtur confirmatum per Bullam, nam fuit ante Sixtum V. & Greg. XV. vt sæpè dictum est. 128

§. II.

De dispensatione votorum, & iuramentorum, & de eorum commutatione.

129 *Nostri confessores dispensare possunt cum Religiosis nostris in omnibus votis, exceptis substantialibus 4. in omni, & idem dicendum est de alijs regularibus.*

130 *Confessores possunt suorum pœnitentium regularium toties quoties vota commutare.*

131 *Immò possunt eorum vota relaxare, hoc est, dispensare.*

132 *Confessores regulares ea omnia vota aliorum Religiosorum dispensare possunt, seu commutare, quæ possunt cum sæcularibus.*

133 *In omnibus casibus, in quibus regulares dispensare possunt in votis aliorum, possunt cum se ipsis dispensare.*

Dico primò. Confessores nostri & idem de alijs aliarum Religionum, vbi non fuerit statutum in contrarium, possunt quater in anno dispensare cum alijs religiosis eiusdem Ordinis, in omnibus votis exceptis substantialibus, dummodo sub spe huius gratiæ non peccent. Ita concessit Leo X. viuæ vocis oraculo, vt testatur Cruz *lib.1.c.6.dub.12.* Rodriq. *tom.1 q.62. art.10* Et in *Bullario fol.338.n.64.* est tamen hoc oraculum iam confirmatum per Bullam, siquidem concessum fuit ante Sixtum V. qui omnia oracula Bulla confirmauit, vt *sup.* dictum est. 129

Dico secundò. Possunt confessores nostri deputati à suis Prælatis suorum pęnitentium regularium vota permutare toties quoties in alia opera pietatis, & illorum iuramenta omnia relaxare. Ita concessit Leo X. *in quadam Bulla*, quam refert Cruz *lib.1, c.6. de statu Religioso dub* 12. Immò possunt prædicta vota toties quoties relaxare. Ita concessit Sixtus Quartus *Bulla* 2. quam 130
refert Peyrines *ad constitution 2. Sixti IV. §.4.* & tenet ipse Pey- 131
rines *ad constitution.2. Iulij II §.32. num 61.* Quid autem per vota relaxare intelligatur? Respondeo illud verbum relaxare, idem esse, ac dispensare, vt notauit Lezana *tom.3. verbo iuramentum nu.24.* & videtur approbare Bordon. *tom.1. resol.14. num 16.* Vrban. *tract.2 p 2 c 4 reg.1. fol.314.* vbi pro eodem sumunt vota dispensare, ac relaxare.

Dico tertiò. Confessores regulares ea omnia vota suorum religiosorum dispensare, seu commutare possunt, quæ possunt apud sæculares ex priuil gio Eugenij IV. *in quadam Bulla*, in qua concedit regularibus dispensare posse cum omnibus Christi fidelibus in omnibus votis, exceptis Papæ reseruatis, vt infra dicemus. Ita docet Quintanad *tract.3. sing 19.n.9.* Aduerte tandem in omnibus, in quibus regulares dispensare possunt in votis aliorum religiosorum, posse etiam dispensare in votis cum se ipsis. Ita Sanch. *de matrim. lib.8. disp.3.n.8. & lib 4. mor. c.37. n.48.* Rodriq. Bonac. & alij, quos refert, & sequitur nouissimè Peliz. *tom.2. tract.8. c.3. sect.2. n.177.* 132

SECTIO III.

De obligatione, & exemptione Regularium circa leges, & præcepta Ecclesiæ, & suæ Religionis.

§. I.

De exemptione à legibus in communi.

134 *Si constet obseruantiam legis siue Ecclesiasticæ, siue Religionis nocere communi, vel particulari saluti propriæ, vel alienæ potest omitti, etiam inconsulto Superiore.*

135 *In casu dubio an lex obliget, non tenentur subditus illam obseruare.*

136 *Religiosus habens sufficientem causam, vt cum eo in lege dispensetur, si Superior non adsit, qui dispenset, vel nolit malitiosè dispensare, ipso iure dispensatus.*

134 DIco primò. Si certò constet iudicio periti Medici, aut ali-
ter obseruantiam legis, siue religionis communi saluti,
vel particulari propriæ, vel alienæ nocere, potest omitti, etiam
inconsulto superiore Ita D. Thom. 1. 2. *q.* 96. *art.* 6. & 2. 2. *q.* 14. *art.*
4. potest enim quis comedere carnes die vetito, si non habeat
135 alium cibum, quod enim pro charitate institutum, est contra
charitatem militare non debet. Immò in casu dubio, an lex obli-
gat propter aliquam occurrentem necessitatem, Superior si fieri
possit consulatur, quod si non possit, & verisimile est, quod si Præ-
latus adesset, non obligaret, non tenetur tunc subditus legem
seruare. Ita Cruz *lib* 6 *c* 6 *dub.* 21 *concl* 2 Nauar. & alij, quos re-
136 fert, & sequitur Peyr. *in additam ad const. Vrbani VIII. c.* 12. *nu.* 4.
Etsi in aliquo casu Religiosus habeat sufficientem causam, vt
secum in regulæ obseruantijs dispensetur, & non adest Præla-
tus, qui id faciat, vel ex odio, vel malitia dispensare nolit; tunc
ipse subditus potest secum per Epycheiam dispensare. Ita Rodr.
Peyr. immò est ipso iure dispensatus. Ita Henriq quos omnes re-
fert, & sequitur Archangelus *de priuilegijs lib.* 3. *verbo dispensare
in fine*, Belasius *verbo dispensare n.* 7. & 9.

§. II.

De ieiunio tam Regulæ, quàm Ecclesiæ.

137 *Regulares tantùm tenentur ad ieiunia Ecclesiæ, & suæ Religionis, non verò ad ieiunia loci, siue sint indicta ab Episcopo, consuetudine, siue præcepto, siue voto.*

138 *Regulares tenebantur ad obseruantiam festorum indictam ab Episcopis.*

139 *Episcopi hodie non possunt instituere dies festos, & si instituant, non obligant sub mortali.*

140 *Regulares, & eorum famuli possunt absque Bulla Cruciatæ comedere in quadragesima ieiunijs, lacticinia, & de consilio Medici carnes.*

141 *Sæculares comedere possunt absque Bulla lacticinia in ieiunijs Quadragesimæ absque peccato mortali. Idem dicendum est de regularibus seclusis priuilegijs.*

142 *Regulares quando ob infirmitatem, vel debilitatem non possunt bono modo ieiunare, non tenentur ad ieiunia.*

143 *Oracula nemini præiudicantia non sunt sublata.*

144 *In casu dubij, an Religiosus teneatur ieiunare, non tenetur dispensationem petere, sed potest non ieiunare.*

145 *Regulares itinerantes possunt transferre ieiunium vnius diei in alterum diem, siue ieiunium fuerit Ecclesiæ, Religionis, siue etiam voti.*

146 *Prædicatores non tenentur ieiunare in die, quo prædicant, imò neque die antecedenti, si commodè ieiunare non possunt.*

147 *In casu tamen, quo possint commodè ieiunare, possunt seruato ieiunio anticipare, & retardare horam collationis.*

148 *Idem possunt facere itinerantes equestres.*

149 *Itinerantes equestres, si iter sit multorum dierum, vel si sit vnius diei, & fiat gressu citato, eximentur à ieiunio.*

137 DIco primò. Religiosi tantùm tenentur ad ieiunia Ecclesiæ,
& suæ Religionis, non verò ad loci ieiunia, siue sint indi-
cta consuetudine, siue ex voto, siue ab Episcopo. Non ex consue-
tudine, nam Religiosi non assentiuntur consuetudinibus sæcu-
larium, cùm ab eis remoti esse debeant. Non ex voto, nam regu-
lares, neque expressè, neque implicitè concesserunt in tali voto:
non enim vocati fuere Prælati ad talem consensum dandum.
Non ab Episcopo, nam Religiosi sunt exempti. Ita Burdon. *tom.*
1. *ref.* 18 *n.* 5. Pelizarius, Pasqual. quos refert Dian. 9 *p tr* 7 *ref.* 14.
licèt aliqui contrarium teneant, quando ieiunium est ex consue-
tudine generali, vel ex voto, quos refert, & sequitur Peyrines *in
additamento ad constit. Leon. X c* 5. *n.* 55. Tambur. *tom.* 2. *disp.* 12.
quæsito 3 *n.* 1.
148 Nec obstat regulares teneri ad festa obseruanda loci indicta ab
Episcopo: nam præterquam, quod hoc argumentum his tempo-
ribus nihil valeat, cum præter dies festos nunc denuo determi-
natus ab Ecclesia, alios nemo teneatur ex præcepto obseruare, si-
ue fuerint indicti ab Episcopo, siue consuetudine, siue communi
voto, vt constat ex Bulla Vrbani VIII. Romæ publicata 22. die
Decembris anno 1642. quam refert Ventigrilia *annotatione* 16.
de diebus festis n 3. In qua potestas instituendi alios dies festos ab
Episcopis abdicatur, & solo Romano Pontifici reseruatur, in
hoc tamen adhuc non obstante; respondeo, ex eo tum temporis
regulares teneri ad festa indicta ab Episcopo obseruare, quia id
illis præcipiebatur in Tridentino *sess.* 25. *c.* 12. quod tamen illis
non præcipitur de ieiunio. Vnde licet tenerentur dies festos in-
dictos ab Episcopo obseruare, non tamen ieiunia indicta ab Epi-
scopo. Ita Barbosa Fagund. Dominicus, & alij, quos refert, & se-
quitur Peyr. *in additamento ad constit. Leon. X. c.* 5. *n.* 54. Bordon.
suprà.
Dico secundò. Regulares, & eorum familiares, & seruientes 139
possunt absque Bulla Cruciatæ comedere in diebus Quadragesi-
mæ, & alijs anni diebus, de iure, seu consuetudine, aut iuxta sua
instituta, aut alias quomodolibet prohibitis, butyrum, oua, &
alia lacticinia, & de consilio vtriusque medici etiam carnes. Ita
concessit Leo X. Religiosis sancti Stephani de Spata *in quadam
Bulla*, quam refert Cruz *lib.* 1. *c.* 6. *dub* 22. *concl.* 2. Sed hoc priui-
legium, quoad seruitores, & familiares Monasterij, suspenditur
per Bullam Cruciatæ. Ita Cruz *ibi* Palaus, Dicastill. quos refert 140
Dian. 9. *p tr.* 8 *ref.* 67. Aduerte tamen, quod si ipsi familiares,
etiam sine causa, & absque Bulla Cruciatæ lacticinia comedant
prædictis diebus, non peccare mortaliter, sed tantùm veniali-
ter. Ita Palaus, Fagun. Dominicus, & alij, quos refert, & sequitur
Tamb. *tom.* 2. *disp.* 12. *quæsito* 9. *n.* 4. Et probabilem putat Vidal
inquisit. 1. *de ieiunio n.* 56.
Dico tertiò. Regulares, quando ob infirmitatem, vel debilita- 141
tem non possunt bono modo ieiunare, non tenentur ieiunare. Ita
concessit Sixtus IV. viuo oraculo, vt testatur Rodrig. *in Bullario
fol.* 233. Sed hoc oraculum iam est confirmatum per Bullam, si-
quidem fuit ante Sixtum V & nemini præiudicat. Oracula au-
tem, quę nemini sunt præiudicialia, non sunt sublata, vt cum
alijs latè probat Bord. *to.* 1 *ref* 3. *q.* 3. & *ref.* 18. *q.* 4. *n.* 7. Per hoc au- 142
tem priuilegium conceditur aliquid per modum dispensatio-
nis, & tunc habet locum, quando nimirum opus est dispensatio-
ne; vt quando causa dubia est. Vnde stante causa dubia, an Reli-
giosus tenetur ieiunare propter debilitatem, vel infirmitatem, 143
non tenetur petere dispensationem à Superiore, sed potest fran-
gere ieiunium. Ita Rodr. quem refert, & sequitur Pasq. *de ieiunio
dec.* 401. *n.* 3. Cruz *lib.* 1. *c.* 6. *dub.* 22. *concl.* 2.
Dico quartò Religiosi itinerantes transferre possunt ieiunium 144
vnius diei in alterum diem, siue sit Ecclesię ieiunium, siue voti,
siue regulę. Ita concessit Leo X viuę vocis oraculo, vt testatur
Rodr. *tom.* 2 *q.* 101. *art.* 3. Bord *tom.* 1. *ref* 18. *n.* 7. & Sorbus docet,
quem refert, & sequitur Pasq. *de ieiun. dec* 416. *n.* 3. Cruz *lib.* 1. *c.*
6. *dub.* 22. *concl.* 4. quod priuilegium, vt aliquid operetur, debet
intelligi de ieiunio, quod adhuc in itinere obligat, vt quando
iter ratione breuitatis, vel quia commodè fit non sufficit, vt ex-
cuset ab illo. Ita Pasq. *ibi*, Rodr. & alij; & hoc oraculum non est
reuocatum, vt diximus de præcedenti, tum quia iam est per Bul-
lam confirmatum, modo sæpè sæpiùs repetito.
Dico quintò. Licet concionatores non tenentur ieiunare in 145
die, qua concionantur, si aliàs commodè non possunt ieiunare, vt
communis fert sententia apud Pasq. *de ieiun. dec.* 326. *n.* 2. immò
neque die antecedenti ad concionem, vt cum Sanch. docet idem 146
Pasq. *ibi n.* 9. In casu tamen, quo possint commodè ieiunare, pos-
sunt seruato ieiunio anticipare, & retardare, seu horam colla-
tionis, & comestionis mutare. Ita concessit Leo X. vt testatur
Cruz *lib.* 2. *c.* 6. *dub.* 22. *concl.* 4. Pasq. *sup. dec.* 416. *n.* 2.
Et idem priuilegium concessit Sixtus IV. quoad itinerantes 147
equestres, vt testatur Pasq. *sup.* quod priuilegium debet intelligi,
vt aliquid operetur, quando ieiunium sic itinerantes obligat;
nam si iter sit multorum dierum, non est improbabilis senten-
tia, quę tales sic itinerantes excusat absolutè à ieiunio. Immò si 148
tantùm sit iter vnius diei, si fiat gressu citato, & equis conductis,
vt communiter fit, valde namque huiusmodi equi lassant equi-
tantes. Ita Hortiz. Viguer. & alij, quos refert, & sequitur Pasq.
supr. dec 316. *n.* 7. Nec obstat huiusmodi priuilegia fuisse oracula,
tum quia sunt homini nocentia, tum quia iam sunt confirmata
per Bullas, siquidem fuere concessa ante Sixt. V & Greg. XV.

§. III.

De horis canonicis.

150 *Regulares tenentur recitare Diuinum officium in choro sub mortali. Hæc tamen obligatio principaliter afficit Prælatos.*

151 *Debent tamen adesse in conuentu tres, vel quatuor religiosi.*

152 *Religiosi Sacris ordinibus non initiati, & Moniales probabile est, non teneri extra chorum sub mortali Diuinum officium recitare.*

153 *Regulares possunt officia feriarum recitare in diebus, quibus non sunt occupati, & officia Sanctorum reseruare in illos dies, in quibus credunt se fore occupatos concionibus.*

154 *Regulares si absque causa mutent officium Diuinum recitando de sancto loco feriæ, non peccant mortaliter.*

155 *Aliqui dicunt, idem de eo, qui loco officij feriæ recitat officium Resurrectionis.*

156 *Regulares ex causa possunt totum officium Diuinum mane, vel quando ipsis videbitur recitare.*

157 *Probabile est regulares satisfacere Diuino officio, dicendo illud totum mentaliter.*

158 *Probabilius est solùm dicere posse mentaliter, quæ iubentur secreto dici.*

159 *Regulares recitando certas orationes, satisfaciunt defectibus quocumque modo commissis in choro.*

150 PRo explicatione huius §. suppono regulares teneri ad recitandum officium Diuinum in choro sub peccato mortali: quæ obligatio principaliter cadit in Prælato. Ita communiter Doctores, quos refert, & sequitur Diana 10.*p tract.*14 *res.*3. licèt contrarium dicat Vidal *titulo de horis canonicis inquisit.*1.*nu.*31.
151 Hæc autem obligatio recitandi sub mortali officium Diuinum publicè in choro, tum solùm datur, quando in Monasterio adsunt ad minus tres, aut quatuor fratres. Ita Nald. Bord. quos refert, & sequitur Belasius *verbo chorum n.* 6. An autem etiam extra chorum teneantur regulares officium Diuinum recitare? de Sacerdotibus, & sacris Ordinibus initiatis nullum est dubium. De illis verò, qui non sunt sacris Ordinibus initiati, & de Monialibus negant Castro, Medina, Bordon. Armilla, Machadus, Lessius, Caramuel, Marchantius, Fr. Mart. à S. Ioseph, quos
152 refert Diana 10.*p.tract* 11 *res.*43. licèt contrarium probabilius sit, vt cum multis *ibi* latè probat Dian. *sup* His suppositis
153 Dico primò Regulares possunt officio feriarum, quæ sunt prolixiora anticipare diebus, quibus sunt otiosi, & officia festiua, quę sunt breuiora reseruare in illos dies, quibus credunt se fore occupatas concionibus, & confessionibus, modo id non faciant in fraudem, sed ad melius studendum, prædicandum, & confessiones audiendum. Ita concessit Leo X. Minoribus, vt testatur Lezan. *to.*1.*c.*12.*n.*30. An autem regulares, si absque ista causa, loco officij feriæ recitent officium breuius alicuius Sancti peccent mortaliter? Respondeo negatiuè, sed tantùm peccare veniali-
154 ter, licet hoc de industria faciant; dummodo tollatur contemptus. Ita Caiet. Laym. Zeroala, Lessius, Valentia, Vega, Binsfeldius, Syluest. Sotus, Medina, Armilla, Azor, Rodrig. Filliucius, quos refert, & sequitur Diana 2.*p tr.*12.*res.*3. & idem affirmant
155 de eo, qui loco officij feriæ, vel alicuius Sancti recitat officium Resurrectionis, Caramuel, quem refert Dian. 6.*p. tr.*11.*resol.*7. Leander, quem refert idem Diana 10.*p.tr.*11 *resol.*16. Sed hæc sententia meritò reijcienda est cum Dian. *ibi*.
156 Dico secundò. Regulares ratione itineris, vel alterius iustæ causæ, vel occupationis, possunt dicere totum officium Diuinum simul manè, aut quando ipsis videbitur cum maiori deuotione posse recitare. Ita concessit Pius V. viuæ vocis oraculo, vt testatur Rodr. *in Bullario fol.*456.*n.*7. Simile priuilegium concessit Leo X. apud Rodr. *to.*1.*q* 42.*art.*18. Sed non tam amplum, debent autem huiusmodi priuilegia intelligi, vt aliquid operentur, quando occupationes non sunt nimis vrgentes. Ita cum alijs Rodrig. *ibi*.
157 Alterum priuilegium concessit Leo X. vt satisfaciant fratres Diuino officio, dicendo illud totum mentaliter, ita intelligunt hoc priuilegium Thom. Tamb. *de sacrificio Missæ lib.*2.*cap.*9.§.3. Cruz, Sanctor. Persicus, quos refert Dian. 10.*p.tract.*11 *res.*1. Sed re vera tale priuilegium non debet intelligi, vt satisfaciant dicendo totum officium Diuinum mentaliter, sed tantùm dicen-
158 do mentaliter *Pater noster, Aue Maria*, & cętera, quę iubentur secretò dicere, ne alijs fastidio sint. Ita cum Lezana, Pelizario, & alijs obseruat Diana vbi *sup*. Aduerte tamen, quod licet hoc priuilegium oraculum fuerit, vt testatur Lezan *tom.*1.*c.*12.*nu.*13. Peyr. *ad const.*28. *Leon. X. n.*4. iam est confirmatum per Bullam, siquidem fuit ante Sixtum V. & Greg. XV. vt sæpè dictum est.
159 Dico tertiò. Regulares non valentes benè recitare in choro ob defectum visus, vel auditus, si quid horarum sic omittant, satisfaciunt dicendo in fine horarum aliquem Psalmum, vel Pater noster cum Aue Maria. Ita concessit Minoribus Innocent. VIII. viuæ vocis oraculo, vt testatur Cruz *lib.*2.*c.*9.*dub.*2 *concl* 2. & Leon. X. etiam viuæ vocis oraculo concessit Minoribus. vt satisfaciant Diuino officio, etiamsi recitent sedendo, ambulando, vel non integrè verba proferendo propter imperitiam, vel defectum linguæ, vel si fiat cum mentis euagatione, dummodo non fiat ex malitia, hoc est, cum aduertentia. Et prætereà concessit, quod recitantes cum malè pronuntiantibus, vel facientibus supradictos defectus, non teneantur postea iterare malè ab illis pronuntiata, vel à seipsis malè audita propter distantiam localem, vel strepitum factum, sed omnibus his satisfaciant, maximè in choro. Ita Portel *in dub. reg. verbo hora canonica n.*10. Cruz *lib.* 2.*c.*8.*dub.*2.*concl.*2. Tandem Innoc. IV. *Bulla* 11 concessit Minoribus, vt Religiosi extra sua loca existentes possent se cum alijs regularibus, vel clericis confirmare in Diuino officio, vt testatur Cruz *lib.*2.*c.*8.*concl.*4.

§. IV.

De officio Defunctorum, Psalmis pœnitentialibus, & Gradualibus, & de Officio Minori B. Virginis.

160 *Regulares vtentes Breuiario Romano, non tenentur recitare officium Defunctorum, vel Psalmos pænitentiales, aut Graduales.*

161 *Tenentur tamen omnia illa recitare non vtentes Breuiario Romano, si in sua religione adsit consuetudo.*

162 *Religiosi non vtentes Breuiario Romano, tenentur recitare officium B. Virginis intra chorum, & extra vbi talis consuetudo datur.*

163 *Religiosi verò vtentes Breuiario Romano tam intra, quàm extra chorum, solùm tenentur illud recitare, vbi adest talis consuetudo.*

DIco primò. Regulares vtentes Breuiario Romano non te- 160
nentur recitare septem Psalmos Pœnitentiales, vel Graduales, vel officium Defunctorum, quę dicuntur aliquando diebus Aduentus, & Quadragesimæ, quia ab hac obligatione eos exemit Pius V. in Bulla edita an. 1568. & tam in choro, quàm extra lucrantur indulgentias concessas recitantibus illa. Tenentur ta-
men religiosi non vtentes Breuiario Romano illa omnia recita- 161
re si adsit præceptum, vel consuetudo. Ita cum Suario, Lezan. *to.* 1. *c.*12. *n.* 22. Belasius *verbo officium Diuinum n.*8.
Dico secundò. Religiosi non vtentes Breuiario Romano te- 162
nentur recitare Officium B. Virginis, tam intra, quàm extra chorum, vbi tantùm adest consuetudo illud recitandi. Ita Pius V. *in Bulla dicta*. In religionibus verò recitantibus Breuiarium Romanum tenentur illud recitare tam intra, quàm extra cho-
rum, si adsit præceptum, vel consuetudo. Ita cum alijs Lezan. 163
*tom.*1.*c.*12.*n.*22. Belasius *sup.n.*7.

SECTIO IV.

De potestate quam habent Regulares circa benedictiones rerum Ecclesiasticarum, & celebrationem Missarum, & Sacramenta.

§. I.

De rerum Ecclesiasticarum benedictione.

164 *Omnes Religiosi Sacerdotes possunt benedicere omnia ornamenta Ecclesiastica, exceptis corporalibus.*

165 *Hoc priuilegium est in vsu apud aliquas Religiones.*

166 *Regulares possunt candelas benedicere, palmas, aquam, sal, & omnia ornamenta Ecclesiastica; etiam calicis, & altaris.*

167 *Regulares possunt campanas benedicere.*

168 *Religiosi deputati à Capitulo generali, possunt omnia ornamenta Ecclesiastica etiam corporalia benedicere, & Ecclesias eiusdem Ordinis reconciliare.*

169 *Prælati regulares possunt delegare potestatem ad benedicenda ornamenta Ecclesiastica & ad reconciliandas Ecclesias.*

170 *Regulares etiam Sacerdotes simplices possunt reconciliare suas Ecclesias, etiam sine tali deputatione.*

171 *Fratres laici, & conuersi, tangere possunt calices, & corporalia.*

172 *Moniales, & qualibet alia persona honesta potest corporalia semel lota dealbare.*

DIco primò. Omnes Religiosi Sacerdotes possunt benedice- 164
re omnia Ecclesiæ ornamenta, & vestes Sacerdotales, exceptis corporalibus. Ita concessit viuæ vocis oraculo Sixtus IV. Minoribus, vt testatur Cruz *lib.*2 *de statu Religioso c.*5.*dub.*8. Sed hoc oraculum iam est per Bullam confirmatum, siquidem fuit ante Sixtum V. Greg. XV. & alios, vt sæpè diximus. Vnde adhuc illo possunt vti regulares. Nec obstat si dicas cum Rodr *tom.*1.*q.* 19. *art.*1. & alijs hoc priuilegium non esse in vsu; Respondetur namque cum Portel *in additionibus ad dubia regularia verbo be-
nedicere n.*2. hoc priuilegium non esse in vsu respectu Minorum, 165
non tamen respectu aliorum. Vnde ego non arguerem quempiam regularem, qui in praxi, saltem quando non adest Prælatus vteretur tali priuilegio. Ita expressè tenet Vrban. *tract* 4.*p.*2. *dist.*2.*c.*5.*regula* 4.*fol.*332. & Portel *ibi*: idem absolutè tenet Ildefonsus à Veracruce, quem refert Lezan. *tom.*1 *c.*18. *n.*57. Capucinus, Collector priuilegiorum, Rosella. & alij, quos refert. & sequitur nouissimè Vidal. *tit de iurisdictione inquisit.*1.*n* 7. qui addit *n.*3 non solùm posse religiosos simplices benedicere ornamenta sui conuentus, sed etiam extranea, quia cum priuilegium sit absolutum, non est cur limitetur.
Alterum priuilegium amplius refert Bordon. *tom* 1 *res.*17.*n.* 166
2. in quo per Bullam concedit Bonifacius IX. Dominicanis, vt omnes vbilibet constituti fratres candelas, aquam, sal, palmas, & alia ornamenta in eorum Ecclesijs, seruatis solemnitatibus consultis, benedicere possint, per quod priuilegium, ait Bordon. *ibi* & *infra n.* 8. posse Sacerdotes simplices benedicere paramenta, ca-

ta, calicis, & altaris, & addit cum Portel *sup.* ita esse in vsu apud
167 Dominicanos, quod etiam affirmat Vidal. *sup.* Tandem possunt regulares benedicere campanas, ex Bulla Innocent. VIII. & Iul. III. Ita cum Lezan. Peliz. *tom.2. tract.8 c.5. sect.3. n.105.*
168 Dico secundò. Religiosi Sacerdotes etiam simplices, si deputati fuerint à Capitulo generali, possunt omnia ornamenta Ecclesiæ, etiam corporalia benedicere, & Ecclesias pollutas eiusdem Ordinis reconciliare cum aqua ab ipsis Prælatis benedicta. Ita concessit Sixtus IV. *in quadam Bulla*, vt testatur Bordon *tom.1. resol.17. num.2.* & tenet *ibi* ipse Bordon. qui addit omnes Prælatos delegare posse cuilibet religioso Sacerdoti hanc potestatem,
169 quam ipsi habent ad benedicendum Ecclesiæ ornamenta, & ad reconciliandum Ecclesias. Immò absque prædicta deputatione probabile est posse regulares etiam Sacerdotes simplices reconciliare suas Ecclesias cum aqua benedicta communi, si Ecclesia non fuerit consecrata, siquidem hoc etiam possunt efficere alij Sacerdotes sæculares, etiam absque Episcopi licentia, vt tenent Auila, Henriq. Tambur. & alij, quos refert, & sequitur Diana 4. *p.tr.4. ref.91.* ergo idem dicendum est de regularibus: ita tenent
170 Portel, Præpositus, Barbosa, Tamb. Nouar. quos refert, & sequitur Diana *supra*, quibus adde Dicastillum *de Eucharist. tr.5. disp. 4. dub.6. n.109.* Peliz. *to.2. tract.8. c.5. sect.2. n.69.*
171 Dico tertiò. Fratres Laici, & conuersi tangere possunt calices, & corporalia cum reuerentia tamen. Ita concessit Calistus III. viuæ vocis oraculo, vt testatur Lezan. *tom.2. c.8 n.33.* quod iam est confirmatum per Bullam, siquidem fuit ante Greg XV. Idem priuilegium concessit Sixtus IV. Conuersis, & Laicis, qui officio Sacristæ fruuntur; quæ concessio licet non fuerit facta per Bullam, quia tamen ab ipso Papa subscripta fuit, existimat Lezan. *ibi* non fuisse sublatam in generali oraculorum reuocatione. Idem priuilegium concessit Leo X. Laicis Socijs Generalium, vel Prouincialium, vt in Missa possint corporalia plicare, vbi non sunt fratres Sacerdotes. Quæ concessio licet fuerit oracu-
172 lum, vt testatur *ibi* Lezan iam est per Bullam confirmatum similiter, siquidem fuit ante Greg XV. Tandem Sixtus IV. concessit etiam Monialibus sub clausura viuentibus tangere posse corporalia, & purificatoria prius lota à religiosis: ita testatur Cruz *sup.* sed hoc priuilegium parum concedit, nam hęc facultas etiam secluso priuilegio competit alijs fœminis honestis, quæ tangere possunt corporalia, & purificatoria prius lota, vt ipsa lauent, vt maneant puriora, & politiora, ad quod conficiendum fœminæ solent esse industriæ: ita cum Suar. Fragos. *t.2. disp.21. lib.10. §.8. n.105.*

§. II.

De celebratione Missarum.

173 *Regulares possunt celebrare Missas in infirmarijs, & alijs locis Monasterij.*
174 *Regulares possunt in castris, & arcibus, ad quæ ob bella confugiunt, altare portatile erigere.*
175 *Regulares possunt vbilibet celebrare, etiam in priuatis domibus sæcularium.*
176 *Regulares possunt celebrare etiam in plateis, & cameris sæcularium.*
177 *Regulares non possunt vti prædictis priuilegijs, si ab Episcopo prohibeantur.*
178 *Episcopus non potest prohibere regularibus, quod non celebrent in grangeis suis, quia hæ veniunt nomine Ecclesiæ.*
179 *Regulares possunt celebrare in Ecclesia violata.*
180 *Regulares possunt in suis Ecclesijs in festis Missas celebrare antequam curatus celebret.*
181 *Regulares possunt celebrare in sæcularium Ecclesijs, & à nullo in hoc impediri possunt.*
182 *Regulares possunt celebrare in mari, immò & in fluminibus, certis tamen adhibitis conditionibus.*
183 *Regulares possunt celebrare Missas duas horas post mediam noctem, & hoc etiam possunt facere sæculares Clerici in domibus regularium.*
184 *Regulares possunt celebrare per horam ante auroram, hoc est per tres horas ante solis irradiationem.*
185 *Immò illicò post matutinum possunt Missas celebrare.*
186 *Regulares possunt Missas celebrare ex causa, vsque ad horam nonam, hoc est vsque ad tres horas post meridiem.*
187 *Quæ causa ad hoc sufficiunt, & satis sint?*
188 *Regulares possunt celebrare vna hora post meridiem.*
189 *Hæc priuilegia non sunt reuocata.*

173 Dico primò. Possunt regulares celebrare Missas in grangeis, infirmarijs, & alijs locis Monasterij. Ita concessit Sixtus IV. Prædicatoribus *Bulla 33* & Iulius II. *Bulla 20.* & Innocent. IV. *Bulla 24* & Alex. IV. *Bulla 14.* Ita Cruz *in Epitome lib.2 cap. 5. dub.7. concl.2.* quem refert, & sequitur Lezan *c.21. n.15. tom.1.* Vrban. *tract.2. p.2. dist.1. c.2. reg.7. fol.237.* Peyr. *ad const. Pirrbi n. 31.* Portel *in dub. reg. verbo Altare numer.1.* Belasius *verbo Missa numer. 2. & 3.* Diana *5. part. tractat. 8. resolutio. 37.* Dica-

stillus *de Eucharist. tractat. 5. disputat. 4. dub. 6. numer. 104.*
Dico secundò. Possunt Religiosi in castris, & arcibus, ad quæ 174 ob bella confugiunt, altare portatile erigere, & ibi Missas, & Diuina officia celebrare, saluo iure Ecclesiarum parochialium, & cuiusuis alterius. Ita concessit Vrban. V. *Bulla 1.* Ioan. à Cruce *sup. concl 3.* & tenet Vrbanus *supra*. Item possunt vbilibet etiam in priuatis domibus sæcularium Missas celebrare. Ita concessit Minoribus Sixtus IV. *Bulla 14.* & Eugenius IV. ita Cruz, Ledes. Rodrig. Portel, quos refert, & sequitur Dian. *2. par. tract. 2 resol. 80* Lezana *tom.3. verbo Altare n.13.* Belasius *verbo altare n.8.* Lu- 175 go quem refert, & sequitur Dicastillus *de Eucharist. tract. 5. disputat 4. dub.6. numer. 104* Ledesm. Marchin. & alij, quos refert, & sequitur Pasqualig *tom.2. decis.53. num.3.* Et Alex. VI. inter viuæ vocis oracula concessit eiusdem posse Missas celebra- 176 re in cameris sæcularium, & in plateis, dato quod non videantur loca honesta, quia in cameris sæcularium dormiunt coniugati, & in plateis multa profana fiunt.
Nec obstat, si obijcias Decretum Tridentini *sess. 22.* vbi præci- 177 pitur Episcopis, ne patiantur Missas celebrari etiam à regularibus in domibus priuatis extra Ecclesiam, per quod Decretum talia priuilegia reuocata videntur. Respondetur namque cum Rodrig. Cruce, Vrbano, & Dicastillo *locis supra citatis*, Tridentinum non derogare regularium priuilegia; sed solùm præcipore Episcopis, vt non patiantur regulares Missas celebrare in pri- 178 uatis domibus. Vnde dum Episcopus illud non vetat, poterunt Religiosi ibi celebrare. Secus tamen erit post prohibitionem, nam tunc non poterunt in domibus sæcularibus celebrare; benè tamen in grangeis, & alijs locis regularium, nam huiusmodi loca veniunt nomine Ecclesiæ, vt cum multis latè probat Cruz. Vnde in illis celebrantes, non celebrant omninò extra Ecclesiam; vt cum alijs probat Peyr. *t.1 priuileg. ad const. Pirrhi n.31.*
Ex dictis patet à fortiori licere regularibus celebrare iuxta di- 179 cta priuilegia in Ecclesia violata, nec hoc prohibetur in dicto Decreto Trident. sed celebratio in domibus priuatis, & omninò extra Ecclesiam; ita Cruz *vbi sup.* & alij. Possunt item in Dominicis, & festis in suis Ecclesijs Missas, & Diuina officia celebrare, etiam antequam curatus celebret; quibus, & fideles astare possunt, & à nullo in hoc molestari possunt. Ita concessit Pius V. *in Bulla 7.* apud Cruz *supra concl.4.* Ita Belasius *verbo Missa nn.2.* Diana *5. p. tract. 8. res 39.* vbi plures refert. Et tandem Nouar. *in* 180 *lucerna regul. verbo Missa n.10.*
Possunt etiam celebrare in Ecclesijs sæcularium, & à nullo in 181 hoc impediri possunt. Ita concessit Pius V. *Bull. 7.* & tenet Cruz *lib.2. c.5. dub.7.* licet contrarium teneat Lugo *in respons. moralibus lib.5. dub.2. n.25.* in casu, quo Episcopus contradicat, sic enim 182 ait Lugo debet interpretari Bullæ concessio, vt possint vbique celebrare, etiam in locis alienis permittentibus loci dominis. Tandem possunt celebrare in mari in magnis nauibus ex priuilegio Clement Septim. & Pauli V. quod refert Fagund. *1 præcepto Ecclesiæ lib.3. c.10. num.5.* quod priuilegium competit etiam alijs Sacerdotibus, debet tamen hoc fieri in longissimis nauigationibus, v.g. Indiarum, & sereno tempore in magnis nauibus. Ita Laym. quem refert, & sequitur Amicus *de Eucharist. disp. 23. sect. 12. n.346.* Trullenc. Leander Palaus, Garzia, & alij, quos refert, & sequitur Diana *9 p. tract. 4. n.40.* immò etiam in fluminibus. Ita Laym. Hurtado, Diana, & alij, quos refert, & sequitur Peliz. *tom.2. tract. c.2. sect.2. n.95.*
Dico tertiò. Religiosi ex causa possunt celebrare Missas im- 183 mediatè post duas horas mediæ noctis. Ita concessit Alex. VI. *Bulla 13.* quod priuilegium extendit etiam ad Clericos sæculares celebrantes in conuentibus regularium. Ita Cruz *lib.2. c.5. dub.6. concl.2.* Fr. Mart. à S. Ioseph, Caspensis, Dicastillus, Lean- 184 der, Lugo, quos refert, & sequitur Dian. *2 part. 10. tract. 12. res. 25.* Aliud priuilegium concessit Greg. XIII. Iesuitis *Bulla 21.* vt celebrare possint per horam ante auroram, hoc est, per tres horas ante solis irradiationem. Ita sentit Peyr *de priuileg. ad constitut. Pirrhi n.20.* Leander, Decastillus, Thom. Tamburinus, Pelizarius, & alij quos refert, & sequitur Dian. *10. p. tract. 12. resol. 246.* 185 & Leo X. viuo oraculo concessit Minoribus posse illicò post matutinum Missam celebrare: idem concessit postea Congregationi S. Iustinæ Gregor. XIII. etiam viuæ vocis oraculo, vt testatur Peyr. *ad constit. Pirrhi n.20.* Decastillus *de Eucharistia tract. 5. disp. 4 dub. 4. n.58.*
Tandem Eugenius IV. *Bulla 11.* concessit Benedictinis itine- 186 rantibus, aut alia de causa posse celebrare vsque ad horam nonam inclusiuè, hoc est, vsque ad tres horas post meridiem, & ita docent Cruz *supr.* Dicastillus *de Eucharistia disp. 4. tract. 5. dub. 4.* 187 *num. 58.* Tambur. Lugo, Leander, quos refert, & sequitur Diana *10 part. tractat. 15. resolut. 27.* Causa autem ad Missam differendam vsque ad horam nonam sufficit quæcumque, etiamsi 188 non sit maxima, vt si propter Inualetudinem citius non potest è lecto exurgere, vel si habeat confessionem inceptam, & duret ad illam dictam horam nonam, vel si est sibi necesse studere vsque ad illam horam, quia postea non est sibi occasio studendi, vel propter aliam rationabilem causam, ita cum Tamb. Dian. 189 *supr.* Item Gregor. XIII. *Bulla 22.* concessit Iesuitis, vt celebrare possent vna hora post meridiem; quæ omnia cum Molfesio merito

merito approbat nouiſſimè Nouarius *in lucerna Regularium verbo Miſſa n.20.* Pelizar. quem refert, & ſequitur Dian. *10.p. tract. 12. reſ. 26 in medio.* Nec obſtat ſi dicas cum Lezan. *tom. 1. c. 20. n. 2.* huiuſmodi priuilegia eſſe reuocata per declarationem Sacræ Congregationis. Reſpondetur namque nobis de illa authenticè non conſtare; & idem dicendum eſt de quadam reuocatione Pij V. quam refert Belaſius *verbo Miſſa n. 26.*

§. III.

De ſtipendio, quod Regulares poſſunt accipere pro Miſſis.

190 *Regulares non poſſunt accipere pro vna Miſſa, niſi vnicum ſtipendium.*
191 *Nulla dantur priuilegia, quæ concedant Regularibus poſſe plura accipere ſtipendia pro vna Miſſa.*
192 *Priuilegia, quæ referuntur ab aliquibus recentioribus fuere ſubreptitia.*
193 *Doctrina admittens talia priuilegia, quam ſcandaloſa, & pernicioſa ſit.*
194 *Sacerdotes pauperes ſecundum aliquos poſſunt ſumere integram ſuſtentationem diurnam pro vna Miſſa.*
195 *Hæc opinio hodie eſt improbabilis.*
196 *Aliqui affirmant poſſe Sacerdotes vna Miſſa pluribus ſatisfacere, quando ſtipendia ſunt incongrua, ſi non promiſerunt ſe totam Miſſam pro incongruo ſtipendio offerre.*
197 *Hanc reſolutionem alij extendunt etiam ad Sacerdotes diuites.*
198 *Quilibet Sacerdos poteſt pro parte ſibi correſpondente ſecundum aliquos aliud ſtipendium ſumere.*
199 *Decretum Vrbani VIII. de celebratione Miſſarum non fuit in Hiſpania receptum.*
200 *Decretum Sacræ Congregationis non obligat in iudicio, nec extra, ſi non conſtat de illo authenticè.*
201 *In quo differant declarationes Cardinalium facta conſulto, & de mandato Papæ ab alijs, quæ fiunt illo inconſulto*
202 *An tales opiniones ſint probabiles, proponitur iudicium Auctoris circa has opiniones*
203 *Religioſi Carmelitæ diſcalceati non poſſunt vti talibus priuilegijs, vel opinionibus.*
204 *Quid diſponat lex noſtra circa Miſſarum ſtipendia.*
205 *Capitulum generale poteſt auferre à Religioſis vſum priuilegiorum Apoſtolicorum, & illis ſublatis non poſſunt eis vti regulares nec licitè, nec validè.*
206 *Capitulum generale poteſt priuilegijs Pontificijs renuntiare.*
207 *Explicatur, quàm periculoſum ſit vti prædictis priuilegijs, & opinionibus, etiam à Religioſis, qui non habent ſtatutum in contrarium, & à Clericis.*
208 *Refertur caſus mirabilis circa hanc materiam.*
209 *Donati noſtri participant omnibus priuilegijs alijs Religioſis conceſſis iuxta ſuam capacitatem.*

190 DIco primò. Regulares nullo modo poſſunt accipere pro vna Miſſa niſi vnicum ſtipendium, & hoc ſecundum taxam Epiſcopi. Ita cum alijs communiter Dicaſtillus *tom. 5. de Sacrificio Miſſæ diſp. 4. dub. 19. n. 35.* Nec obſtant quædam priuilegia, quę referunt aliqui recentiores. Primum Alexandri VI. quod refert Cruz *de priuilegijs c. 5. lib. 2. notabili 41.* Secundum Iulij II & III. Nicolai Nontij, Sixti IV. quæ refert Peyr. *ad conſt. 5. Leon. X. n. 4.* per quæ illis videbatur concedi poſſe plura accipere ſtipendia pro vna Miſſa, applicando pro Miſſas offerentibus alia opera Religionis.

191 Non obſtant hæc inquam, nam huiuſmodi priuilegia etiam ſecluſa reuocatione Vrbani VIII. nullo modo admittenda ſunt, ſiquidem fuere ſubreptitia, vt cum Collectore priuilegiorum Minorum teſtatur Dicaſtill *ſup. n. 352.* Vnde caueant ab illis regulares, vtpotè à facie colubri, eſt enim talis doctrina maximè
192 ſcandaloſa, & pernicioſa, improbabilis, & maiori nota digna, & maximè retrahens fideles à Miſſarũ celebratione, qui merito ob
193 talem ſubiectionem renuunt aliquibus regularibus, de quibus eſt talis ſuſpicio dare ſua ſtipendia, vt teſtatur Dicaſtil. *ſup. n. 369.*

194 An autem religioſi pauperes, & idem quæritur de alijs Sacerdotibus ſæcularibus pauperibus, ſecluſis etiam priuilegijs poſſint pro qualibet Miſſa ſumere tot ſtipendia integra, quot ſufficiant ad eorum diurnam ſuſtentationem, veſtitum decentem, &c. affirmant multi, & relictis plus quindecim Doctoribus, qui ante Decretum Vrbani VIII. *de celebr. Miſſarum*, hanc ſententiam docuere, quos refert Marchinus *capit. 16. numer 6.* & alij, quos refert Diana *1. part. tract. 14. reſol. 8.* poſt prædictum decretum, vt probabilem docet Lezan. *tom. 3. verbo Miſſa nu. 24.* Secluſis declarationibus Sacræ Congregationis; & abſolutè illam tenet, vt ſpeculatiuè probabilem Bordon. *reſ. 25. q. 6. n. 13.* & ſecluſo Decreto Vrbani VIII. Marchio *vbi ſup. n. 18.* & abſolutè ſtante Decreto Vrbani Bauny *to. 2. tract. 10. q. 11. fol. mihi 441. lit. B.* & tandem Leonſillus *de priuileg. pauperum 2. p. priuileg 263. num. 5.* vbi ait talem declarationem Cardinalium ſolùm loqui in genere, & fortè non comprehendere pauperes.

Sed pace tantorum virorum talem opinionem ego improba- 195
bilem exiſtimo cum Dicaſtillo *loco cit. n. 362.* vbi multos refert Doctores, eſtque communis ſententia, & auctoritas Eccleſiæ in contrarium, qui omnes vnanimi ore dicunt non deberi Sacerdoti ex iuſtitia totam ſuſtentationem diei pro vna Miſſa, & licet me non lateat in ſchola Theologica illud cenſeri probabile, quod apparet multis, & ſapientibus, & pro contraria ſententia plures videam ſtare Doctores, & aliàs doctiſſimos, eorum tamen opinionem non iudico probabilem cum Dicaſtillo, quia non ratione ducti (nulla enim firma eſt pro hac ſententia) ſed tumultuariè potius arietatim in eam ſententiam vnum ſecuti Sotum irruerunt, ſed de his vide latius Dicaſtil. *ſup. n. 362.*

An autem poſſit ſaltem regularis pauper, vel Sacerdos ſæcularis plures ſumere eleemoſynas, & omnibus illis ſatisfacere vnica Miſſa, quando ſtipendia incongrua, & exigua ſunt reducendo
illa ad ſtipendium ſecundum taxam ſuę Diecęſis? etiam ſtante 196
Decreto Vrbani VIII. non metuit affirmare Peyr. *tom. 3. priuilegior. c. 1. n. 26.* dicens Decretum Vrb. VIII. ſolùm loqui de illis, qui voluntariè, non verò de illis, qui neceſſitate compulſi hoc faciunt. Immò Homobonus, Fraxinellus, Nugnus, & alij, quos re-
fert, & ſequitur Marchinus *ſup.* addunt etiam Sacerdotes diui- 197
tes poſſe reducere incongrua ſtipendia vſq; ad taxam, dummodo expreſsè contrarium non promittant, ſed vel taceant cum recipiunt eleemoſynas incongruas, vel vtantur amphibologia.

An verò poſſit quilibet Sacerdos valorem ſpecialem Miſſæ ſi- 168
bi correſpondentem alteri applicare, & pro eo ſtipendium ſumere? Ante Decretum Vrbani VIII. multi Doctores affirmabant, quos refert Diana *1. part tract. 14. reſ. 14.* & poſt Decretum
Vrbani VIII. *de celebratione Miſſarum*, probabile adhuc putant. 199
Naldus, Fauſtus, quos refert Dian. *part. 5 tract. 14. reſol. 45* Peyrin. *tom. 3. c. 1. num. 25 de priuilegijs* ſed hoc poſt factum. Marchio quem ret.rt Dian. *6. part. tractatu 6. reſol 8.* Trull. *Praxi Sacra-
mentorum lib. 3. cap. 8. dubio 11.* vbi dicit hoc decretum Vrbani 200
Octaui *de celebratione Miſſarum*, non fuiſſe receptum in his Hiſpaniæ partibus, nec nobis conſtare de illo authenticè, vt neceſſarium erat, licet tale decretum fuiſſe factum conſulto Pontifice, & de illius mandato iuxta præſcriptum Sacræ Congregationis, quod refert Lezan. *tom. 3. verbo Sacra Congregatio num. 10.* & tenent in his terminis cum alijs Peyr. *de ſubdito q. 1. c. 25. circa finem*, Salas, quem refert, & ſequitur Belaſius *verbo Congregatio Cardinalium num. 2* Si tamen quæras, in quo differant declarationes Cardinalium factæ conſulto, vel de mandato Papæ ab alijs, quæ fiunt illo inconſulto? Dico differre, quod hæ, & ſi au-
thenticè fiant non habent vim legis in vtroque foro, benè tamen 201
illæ, quæ fiunt conſulto Papa. Ita Salas *ſup.* Peyr. quos refert, & ſequitur Belaſius *vbi ſup. n. 3.*

Si tamen quæras an huiuſmodi opiniones ſunt probabiles? Reſpondeo illarum iudicium alijs remittere. Ego enim ſi fas eſt
dicere, quod tentio à prædictis priuilegijs (ſi fortè aliqua legi- 202
tima fuerit) vt contendit Rodrig. apud Dicaſtil. *ſupra n. 351.* Et à talibus opinionibus ſemper abſtinendum eſſe exiſtimaui, & maximè periculoſum ſemper reputaui vti talibus opinionibus, & priuilegijs, quod maximè notandum eſt etiam ſecluſo Decreto Vrbani VIII. *de celebr. Miſſar.*

Immò addo, quod dato, & non conceſſo, quod tales opiniones 203
fuiſſent probabiles, & priuilegia certa, & legitima, licet alij regulares poſſent in tali caſu eis, vti ſi alias non haberent ſtatutum in contrarium, & Decretum Vrbani VIII. apud illos non eſſet receptum; in noſtra tamen Religione Carmelitana diſcalceata nullo modo poſſent Prælati, nec ſubditi vti talibus priuilegijs, vel oppoſitionibus, licet nullo modo extaret decretum Vrbani VIII. *de celebr. Miſſar.*

Moueor, quia tales opiniones, nec priuilegia non ſuffragantur
noſtris Prælatis, aut ſubditis, & de priuilegijs conſtat, nam *in 3.* 204
p. noſtrarum conſtitutionum c. 6. n. 1. decernitur, vt Generalis in toto Ordine, & Prouinciales in ſua Prouincia, & Prior in ſuo conuentu illis tantùm poſſint vti priuilegijs Pontificijs conceſſis ſimilibus Prælatis aliarum Religionum per communicationem, quæ per eaſdem conſtitutiones non fuerint limitata, ſed *1. p. noſtrarum conſtitut. c. 10 n. 7.* præcipitur, vt nunquam in Ordine pro vna Miſſa, niſi vnam tantùm pitantiam recipiant: ergo Prælati noſtri nullo modo poſſunt vti prædictis priuilegijs, & à fortiori neque prædictis opinionibus propter eamdem conſtitutionem, quæ à fortiori militant etiam in alijs fratribus ſubditis.

Nec obſtat, ſi dicas Capitulum Generale non poſſe tollere à
fratribus vſum priuilegiorum Apoſtolicarum. Reſpondetur 205
namque negando antecedens, nam capitulum Generale poteſt auferre à Religioſis priuilegia conceſſa à Pontificibus, & eorum vſum reſtringere. Ita conceſſit Leo X. & Gregorius XIII. *in Bullis*, quæ refert Peliz. *tom 2. tract. 9 cap. 8. ſect. 2. num. 7.* Vnde illis ſublatis non poſſunt Religioſi ſubditi illis vti, neque licitè, neque validè, Rodriguez, Sanch. Peyr. Lezana, quos refert, & ſequitur Pelizar. *vbi ſup.* Tum quia vnicuique licitum eſt renunciare
iuri ſuo. Vnde cum Capitulum generale repræſentet totam 206
Religionem, poterit prædictis priuilegijs renuntiare: ergo cum noſtra conſtitutio ſtatuerit, vt nunquam in Ordine pro vna Miſſa,

Missa, nisi vna tantùm pitantia recipiatur, idem est, quod neque Prælati, neque subditi possunt vti talibus priuilegijs, aut opinionibus, etiam si prædicta Decreta Sacræ Congregationis nullo modo extarent, & sic vidi semper in tota hac nostra Congregatione practicare.

Respectu verò aliorum Religiosorum, qui tale statutum non
207 habent, & de prædictis opinionibus, respectu etiam Sacerdotum sæcularium, non est facilè explicatu meo iudicio, quàm periculosum sit illis vti, etiam sublato Decreto Vrbani Octaui de
208 celebratione Missarum, & casum satis mirabilem refert Bordon. *in decisionibus decision.* 104. ibi namque refert de quodam Sacerdote sæculari, qui cum plura acciperet stipendia Missarum, & partim illorum applicasset pro illa portione sacrificij sibi correspondente, secutus opinionem *suprà* relatam *n.* 194. Postea in febrim incidit, & cum iam in extremis laboraret, scrupulis agitatus, iussit ad se accersiri ipsummet Patrem Bordonum, qui videns infirmi anxietatem consuluit, vt tot stipendia diuersis Sacerdotibus statim obtulisset pro Missis nouiter dicendis, quod ille speciali illo fructu satisfecerat. O mirabile dictu, stipendijs à se abdicatis, statim cœpit conualescere, quia febris mentalis multum vexabat corpus. Videant nunc Sacerdotes, videant Religiosi quàm periculosum sit prædictis vti opinionibus. Vnde ego detestor tales opiniones, & à Doctoribus delendas esse semper existimaui.

In fine huius sectionis, aduerte hic nihil agi de Sacramentis, quia nihil speciale reperio in illis pro Religiosis in ordine ad seiptos. Quid autem valeant efficere pro sæcularibus suo loco dicemus. Secundò, aduerte hæc omnia priuilegia, quæ Religiosis competunt, competere etiam respectiuè, & secundum capacita-
209 tem nostris Donatis primæ, & secundæ professionis, & omnibus oblatis, qui sunt simpliciter oblati. Ita concessit Gregor XIII. in quadam Bulla, quam, & alias refert Lezana *tom. 2. c. 8. nu.* 30. & tenet cum alijs ipse Lezana *suprà num.* 32. An verò etiam competant nouitijs, & Monialibus, dicemus *sect. sequenti*.

S E C T I O V.

De Monialium & Nouitiorum priuilegijs.

§. I.

De Monialium priuilegijs.

210 *Moniales subiectæ regularibus gaudent omnibus priuilegijs concessis Religiosis suæ Religionis.*

211 *Immò non solùm subiectæ regularibus, sed etiam Ordinario, gaudent prædictis priuilegijs.*

212 *Moniales tam subiectæ, quàm non subiectæ regularibus vti possunt omnibus priuilegijs suis Religiosis concessis, quoad absolutiones à peccatis, & censuris, & quoad eligendum confessores.*

213 *Confessores Monialium regularibus subiectarum de iure communi sufficit, quod sint approbati à Prælatis monialium.*

214 *Non de iure nouo ex Bulla Greg. XV.*

215 *Hæc constitutio Greg. XV. non fuit recepta in Hispania.*

216 *Moniales possunt toties quoties absolui à suis Prouincialibus, & confessoribus ab omnibus casibus, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis.*

210 Dico primò: Moniales subiectæ regularibus gaudent omnibus priuilegijs concessis Religiosis suæ religionis, respectiuè quidem ad earum sexum. Ita concessit Sixt. IV *in Bulla aurea*, Bonif. Octau. Leo X. Clemens VIII. *in varijs Bullis*, quas refert Lezan. *tom. 5. in Bulla aurea* §. 4. & tenent communiter Doctores apud eundem Lezan. *suprà*, & Tamb. *de iure Abbatissarum disp. 6. quæsito 7. nu.* 14. Dian. 10. *p. tract.* 13. *resol.* 24. Imò non solum
211 Moniales subiectæ regularibus, sed Ordinario gaudent omnibus priuilegijs concessis fratribus suæ religionis. Ita Tamb. quem refert, & sequitur Lezan. *tom. 1. cap. 25. n.* 1. Portel 2. *part. casuum casu* 14. Cast. Pal. Pasqualig. Peliz. Cespides, quos refert, & sequitur Diana *suprà resol.* 24. Ita illis concessit Bonifac. Octau. *in Bulla* quam *ibi* refert Diana. Tum quia de similibus, & connexis idem fit iudicium *cap. in cet. de rescript. cap. translato de const. cap. in causa de re iudic.* & vbicumq; est eadem ratio, est
212 eadem iuris dispositio *L. illud ff. de leg. Aquil. l. Titio ff. de verbor. obligat.* Hinc fit Moniales tam regularibus, quàm Ordinario subiectas vti posse omnibus priuilegijs concessis Religiosis suæ religionis, tam quoad absolutiones à peccatis, & censuris, quàm ad eligendum confessores, vt *suprà* diximus.
213 Dico secundò: Confessores Monialium regularibus subiectarum de iure communi non indigent Ordinarij approbatione, sed sufficit quod sint approbati à Prælato regulari ipsarum Monia-
214 lium. Ita Sorbus, Azor, Campanil. Barbosa, quos refert, & sequitur Lezan. *tom. 5. in mari magno Carmelitarum* §. 62. *n.* 17. Hodie tamen post constitutionem Greg. XV. quam refert idem Lezana *tom 1. cap. 19 nu. 35. & cap. 25. num.* 45. aliter se res habet, vbi viget talis constitutio; nam secundùm illam confessores Monialium, etiam regularibus subiectarum debent esse ab Episcopo approbati ad confessiones Monialium, vt latè *ibi* probat Lezana. Verùm hæc constitutio Gregor. XV. in regnis Hispaniæ
suspensa est: ita Lezan. *tom. 5. in mari magno Carmelitarum* 115
n. 371. Belasius *verbo confessor Monialium n.* 1. per quæ corruunt, quæ docet Bordon. *tom. 1. resol. 36. quæst.* 27. saltem in Hispania.
Dico tertiò: Moniales possunt absolui à Prouincialibus, Vi- 216
sitatoribus, & Confessoribus ordinarijs earum ab omnibus criminibus, pœnis, & censuris, etiam Apostolicæ Sedi reseruatis, quoties opus fuerit. Portel *in dub. regular. verbo Moniales nu.* 12. immò etiam ab hæresi occulta, Boss. *d. tom. 1. resol. 5. nu.* 5. Ratio autem est, quia Moniales propter clausuram sunt perpetuo impeditæ adire Papam; sed in hoc puncto vide, quæ dicemus *disp. 3. sect. 1.* §. 2. *n.* 50. agentes de sæcularibus.

§. II.

De priuilegijs Nouitiorum tam Fratrum, quàm Monialium.

217 *Nouitij tam Fratrum, quàm Monialium profiteri possunt in mortis articulo ante annum approbationis expletum, dummodo habeant legitimam ætatem.*

218 *Probabile est talem Nouitium professum sic non indigere alia professione, si casu non decedat.*

219 *Monasterium succedit in bonis sic profitentis, & hæredes tenentur soluere dotem monialibus.*

220 *Professio Nouitiorum differri potest etiam vltra annum ad arbitrium Prælati prudentis.*

221 *Si professio post multos annos postquam expletus fuit annus approbationis, emittatur, est valida.*

222 *Nouitij Religiosi gaudent omnibus priuilegijs professorum Ordinis eiusdem.*

223 *Possūt absolui, & dispēsari in irregularitatibus, vt alij professi.*

224 *Possunt intra domum confiteri validè alijs confessoribus, quam suo magistro.*

225 *Etsi confiteantur confessoribus extraneis approbatis ab Ordinario tenet absolutio, licèt confessio sit de reseruatis in Religione, siue confessio fiat intra, vel extra domum.*

226 *Id quod dictum est de illis, qui actu sunt nouitij, dicendum est etiam de illis, qui de proximo sunt induendi habitum nouitiorum.*

227 *Prælati erga Nouitias Monialium habent eandem potestatem, ac in Nouitios Religiosos.*

228 *Si Nouitij ingressi fuerint animo perseuerandi etiamsi postea exeant, non reincidunt in præteritas censuras, à quibus fuere absoluti in Religione, siue ante ingressum, siue post illum commissas.*

229 *Secus dicendum est de illis, qui nouitij actu non sunt, sed sunt de proximo induendi.*

Dico primò: Nouitij tam Fratrum, quàm Monialium ha- 217
bent quoddam priuilegium, vt in articulo mortis emittere possint professionem, etiam ante annum approbationis expletum, dummodo sint legitimæ ætatis. Ita concessit Pius Quintus
in Bulla, quam refert Lezana *to. 1. ca. 25. n.* 39. Monialibus san- 218
cti Dominici, quod priuilegium non reuocatum est à Greg. XIII. qui reduxit omnia priuilegia regularibus concessa à Pio V. ad terminos Tridentini. Ita Lezana *ibi*, Peyrines *ad constit. Pij V.* §. 2. Sanch. Megala, Faustus, & alij, quos refert & sequitur Dian. 3. *part. tract. 3. resol* 17. Fragos. 2. *part. lib. 11.* §. 15. *n.* 13. Barbosa. quem refert, & sequitur Nouarius *in Lucerna Regularium verbo Nouitij n.* 2. Belasius *verbo Nouitius n.* 33. probabilem etiam est talem Nouitium sic professum in mortis articulo, si casu non
decedat è vita verè professum manere, nec noua indigere profes- 219
sione. Ita Peyrines, Lezana *suprà*, benè tamen faciet postea ratificare illam adimpleto anno ad tollendum scrupulum propter opinionem contrariam. Tandem in nostra opinione Monasterium succedit in bona sic profitentium, Sanchez, & alij, quos refert, & sequitur Lezan. *ibi*: immò parentes Nouitiæ sic decedentis tenentur soluere integram dotem Ita Consectarius, Sanc. Henriq. quos refert, & sequitur Peyrines *ad constit. Pij V. nu.* 1.
Aduerte tamen hic professionem Nouitiorum differri posse 220
ad arbitrium Prælati prudentis, etiam vltra annum iusta interueniente causa, vt si Monialis nondum soluerit totam dotem, si non sciuerit legere, vel recitare, vel si sufficienter non dum satisfecerit in anno approbationis, vel si quid obstiterit ad rectam
bonorum suorum dispositionem. Ita cum alijs Tamb. *de iure* 221
Abbatissar disp. 6. quæsito 6. n. 6. Immò si professio post plures annos, postquam transactus est annus approbationis emittatur, etiam nulla interueniente causa, vt aliquando accidit in conuentibus Monalium professio valida est. Ita Suarez, Palaus, & alij, quos refert, & sequitur Lezan. *in consilijs, consil. 10. nu* 32.
Dico secundò: Religiosorum Nouitij gaudent omnibus 222
priuilegijs professorum eiusdem Ordinis, cuius nouitij sunt. Ita Suar. Sanch. Riccius, Azor, & alij, quos refert, & sequitur Dian. 3. *part. tract. 2. resol.* 73. Frag. *lib. 10. p. 2. disp. 24.* §. 11. *n.* 23. Lezana *tom. 5. in Mari magno Minorum* §. 9. *n.* 35. Delbenè *tom. 2. cap.* 14.

cap.14.sect.9. dub.18. num.1. Tum quia Nouitij in fauorabilibus veniunt nomine Fratrum: Tum quia ex priuilegio speciali concesso Societati, quod refert Dian. *ibi:* Vnde possunt absolui à suis Prælatis ab omnibus peccatis, pœnis, & censuris, & dispensare in omnibus irregularitatibus, votis, & præceptis, sicut alij Fratres, Lezana *suprà n.28.* Bordon. *tom.1. resol.3. n.11.* Candid.
223 *tom 2. disq.24. art.59. dub.9.* Delbenè; ad quod etiam facit maximè priuilegium Pij V. Bulla relata à Candid. *suprà art.48. dub 3 disq.22.* Immò possunt absolui, & dispensari ab alijs Fratribus deputatis à suis Prælatis, eo modo, & vicibus, quibus id possunt facere professi, vt *ibi* diximus.

224 An autem possint Nouitij. intra dummodo validè confiteri alijs Religiosis eiusdem Ordinis, quàm suo Magistro, & Prælatis deputatis? Respondeo affirmatiuè cum Portel. Ita tenent Coriolan. Bordon. *tom.1. resol.4. n.11.* Molfesius, Villalob. & alij, quos refert, & sequitur Delbenè *tom.2. cap 14. dub.18. sect.17. n.10.* Immò si Nouitij confiteantur confessoribus approbatis ab Episcopo, tales confessiones validæ erunt, siue fiant itinerando in defectu confessoris eiusdem Ordinis: in quo casu etiam erunt
225 licitæ, Bordon. *suprà resol 34. n.38.* Licet fiant intra domum, in quo casu licet non sint licitæ, vtporè contra legem, sunt tamen validæ, etiamsi confiteantur de casibus in Religione reseruatis. Ita Molfesius, Homobonus, Ortiz. & alij, quos refert, & sequitur Dian *3.p.tract.2.resol.4.* contra Peregrinum, Portel. & alios.

226 Dico tertiò: Id, quod diximus de Nouitijs, qui actu sunt nouitij, dicendum est de illis, qui non sunt adhuc habitu induti, sunt tamen de proximo induendi; nam etiam hi gaudent eisdem priuilegijs, & absolui possunt, ac dispensari eo modo, ac si actu nouitij essent, & professi. Ita Vechius, quem refert, & sequitur Peyrines *tom.3. cap.3. n 13.* Diana *3.p. tract.2. resol.46.* Lezan, *tom 5. in mari magno Minorum n.36.* vbi addunt ita declarasse Clem. VIII. Et tandem Delben. *to.2 cap.14. sect.9 dub.18. n.1.*

227 An autem idem dicendum sit de Nouitijs Monialium maius est dubium, quia nullum de hoc inuenitur priuilegium, vt testatur Cruz *lib.1. cap.5. dub 13. conclus.4.* Dicendum tamen est Prælatos erga huiusmodi Nouitias Monialium habere eamdem potestatem ordinariam, tum in ordine absolutionis peccatorum, & censurarum, quàm dispensationis votorum, & præceptorum, ac habent circa alios Nouitios. Ita Cruz *suprà*, Rodrig. *tom.1. q.20. art.23.* De alijs priuilegijs nihil apud AA. reperio.

228 Dico quartò: Si Nouitij ingressi sunt animo perseuerandi, etiamsi postea sua culpa, vel sponte exeant, non reincidunt in præteritas censuras, siue antea, siue post ingressum religionis incursas, etiamsi sint Sedi Apostolicæ reseruatæ, nec tenentur præsentari alicui, qui aliàs eos absoluere poterat. Ita Suar Vechius, Hieron. Rodrig. Sanctor. quos refert, & sequitur Lezan. *in mari magno Minorum n.35.* Fragos. *suprà n.31* Bordon. *tom.1. resol.28. n.56.* Candid. *tom.1. disq.22. art 48. dub.1.* Belasius *ver-*
229 *bo nouitius n.19.* Ratio autem est, quia Nouitii absolui possunt, sicut alij professi virtute priuilegiorum Ordinis, sed professi absoluuntur sine vllo onere comparendi, aut reincidentiæ: ergo etiam Nouitij. Sicque dicendum est de illis, qui Nouitij actu non sunt, sed qui volunt ingredi religionem; nam licet huiusmodi etiam antequam habitu induantur possint absolui, & dispensari, vt supra diximus, si non fictè, sed ex corde velint intrare religionem, si tamen mox non intrent reincidunt, &c. à quibus aliàs confessor eorum eos non poterat absoluere, si non velint fieri Nouitii. Ita Rodriquez quem refert, & sequitur Bordonus *suprà*, Fragos. *suprà n.31* & alij, quos refert, & sequitur Lezana *suprà n. 36* Et in hoc sensu debent intelligi aliqua priuilegia, quæ concedunt Prælatis, vt possint absoluere Nouitios ad reincidentiam. Ita Lezana *suprà*.

DISPVTATIO III.

De Priuilegijs Regularium in ordine ad sæculares.

POstquam in superioribus de priuilegijs Prelatorum respectu singularium, & de priuilegijs Regularium respectu ipsorum Regularium abundè disseruimus, iam animum pulsat, vt aliquid de priuilegijs Regularium in ordine ad sæculares attingamus. Principium autem sumimus à Sacramento Pœnitentiæ, non quia primum sit, cum re ipsa non sit, quia plura scitu necessaria continet alijs omnibus Sacramentis. Vnde in primo loco agemus de potestate ad absoluendum; deinde de potestate ad dispensandum, tam in irregularitatibus, quàm in votis, & statim ad cætera Sacramenta suo ordine procedemus Sit igitur

SECTIO I.

De Potestate, quam habent nostri Confessores, & illi, qui cum eis communicant in priuilegijs ad absoluendum sæculares à peccatis & censuris.

§. I.

De approbatione requisita in Regularibus, vt possint audire confessiones sæcularium.

1 Regulares iure communi sunt habiles ad audiendum confessiones sæcularium.

2 Confessio Regularibus facta approbatis cum cæteris requisitis, de fide est non deberi repeti coram parocho etiam pro præcepto annuæ confessionis.

2 Vt Regulares possint hodie audire sæcularium confessiones, debent esse approbati ab Episcopo.

4 Regulares cum sola licentia suorum Prælatorum absq; approbatione Episcopi, possunt ministrare pænitentiæ Sacramentum suis famulis, etiam pro Viatico, & adimplendo præcepto confessionis.

5 Idem facere possunt cum suis alumnis.

6 Regulares præsenti Episcopo, si iniustè eos noluerit approbare, ipso iure approbati manent.

7 Regulares non possunt sine iusta causa approbari ab Episcopo cum limitatione ad tempus, locum, & personas.

8 Regulares semel ab Episcopo approbati, non possunt ab eodem examinari; & licentia data reuocari absque iusta causa ad confessiones pertinente.

9 Mortuo Episcopo non expirat facultas concessa Regularibus, nec Capitulum Sede Vacante eam reuocare potest.

10 Immò si successor non reuocet semper durat; poterit tamen Episcopus successor ad maiorem quietem animæ suæ, iterum examinare Regulares.

11 Probabile est approbationem Mendicantium perpetuam esse.

12 Regulares ab vno Episcopo approbati quando itinerantur, possunt vbique confessiones audire, modo loco illo non adsit Ordinarius.

13 Probabile est Regulares in vno Episcopatu approbati iuxta formam Tridentini manere pro toto orbe approbati, ita vt nulla alia indigeant approbatione.

14 Soluitur obiectio in contrarium.

15 Regularis, vt possit sæcularium audire confessiones, saltem ab vno Episcopo debet esse approbatus.

16 Regularis approbatus in vno Episcopatu non potest absoluere in alio, in Indijs occidentalibus.

17 Sententia, quæ asserit Regulares in vno Episcopatu approbatos manere approbatos pro toto orbe, est adhuc hodie probabilis, non obstante Decreto Innocentij X. in contrarium.

18 Regulares approbati ab Episcopo ad confessiones sæcularium, si contra voluntatem suorum Prælatorum audiant confessiones peccant mortaliter, vel venialiter, secundùm obligationem statuti aut mandati prohibentis, validè tamen absoluunt.

19 Non poterunt tamen hi Regulares absoluentes sine ordine suorum Superiorum vti priuilegijs suæ Religionis: contrarium tenent alij vt probabile.

20 Quando Prælatus prohibet aliquem à confessionibus audiendis, ob defectum v. g. scientiæ, vel ex alia causa non censetur auferre iurisdictionem, si aliàs non explicet, vel ex alio capite colligitur.

IN primis, vt certa ab incertis separemus, suppono Regula- 1
res esse habiles ad audiendas sæcularium confessiones: ita illis concesserunt multi Pontifices, tum specialibus Bullis, tum in aliquibus Extrauagantibus, quas latè refert Bordon. *tom.1.*
resol.6. n 1. Et tandem Ioann. XXII. *in Extrauaganti, vas electio-* 2
nis; de fide definiuit confessionem factam Regularibus approbatis cum cæteris requisitis esse validam, etiam renuente parocho, & nullatenus coram suo parocho repetendam esse.

Secundò suppono, quod licèt antiquitus Regulares solùm 3
approbati à suis Prælatis poterant sæcularium confessiones audire, vt ex multis priuilegijs probat Lezana *tom.1. cap.19. n.2.* attamen post Tridentinum in confesso est apud omnes requiri approbationem Episcoporum, & si quæ post Tridentinum aliquibus priuilegia emanarunt audiendi sæcularium confessiones absque præuio examine & approbatione Episcoporum, ea omnia cassauit, & annullauit Vrbanus Octauus in quadam Bulla edita anno 1620. quam refert Lezan. *sup.* & Alex. VII. damnauit die 30. Ianuarij 1656. has propositiones: Concilium non obligat Regulares in Gallia ad obtinendas approbationes ab Episcopis, vt sæcularium confessiones audire possint, neq; de illius concilij auctoritate Priuilegia Regularium restringi possunt, cum idem in Gallia receptum non sit præter quã in decisionibus fidei, neq; etiam Bulla Pij IV. pro illius Concilij confirmatione promulgata, & hæc alia.

Vbi concilium Tridentinum est receptum, non possunt Episcopi restringere vel limitare approbationes quas Regularibus concedunt ad Confessiones audiendas, neque illas vlla ex causa reuocare. Quin immò Ordinum mendicantium Religiosi ad eas approbationes obtinendas non tenentur, & si ab Episcopis Religiosi non probentur reiectio illa valet tantùm ac si approbatio fuisset concessa. His suppositis

Dico igitur primò: Regulares cum sola licentia suorum Superiorum possunt sine licentia Ordinarij, etiam in Paschate, & mortis articulo ministrare Sacramentũ Pœnitẽtiæ suis famulis cõmensalibus. Ita cõcessit Innoc. VI. *Bulla* 1. & Carmelitis Sixtus IV. *Bulla* 37. & Minimis Leo X. *Bulla* 41. Nec Tridentinum his priuilegijs contrarium est, siquidem quoad hoc nihil innouauit, sed ius antiquum explicauit. Ita Cruz, Peyrines, Rodr. Suar.

Bar-

Barbosa,& alij,quos refert , & sequitur Lezana *tom 2.c.16.n.16.*
vbi ait ita esse declaratum à Sacra Congregatione , quod etiam
5 testatur Belasius *verb.confessarius n.*18.Immò possunt suos alum-
nos degentes in suis conuentibus etiam à casibus Episcopo re-
seruatis absoluere, cum sint regularium commensales. Ita Ce-
spedes,quem refert Pelisarius *tom.2.tr.8 c.2.sect.2.n.56.* qui ad-
dit cum eodem Cespede præfatos alumnos frui omnibus priui-
legijs,quibus fruuntur regularium famuli.
6 Dico secundò. Regulares Episcopo præsentati,si illis iniustè
Episcopus licentiam denegauerit, ipso iure approbati manent
ad confessiones sæcularium audiendas. Ita habetur in Clement.
Dudum de sepulturis pro Prædicatoribus, & Minoribus, quæ
facultas postea extensa fuit pro Carmelitis, & Augustinianis *in
Extrauag.frequentes de iudicijs*, quæ non sunt reuocata in Tri-
dentino, siquidem de illis non facit expressam mentionem, vt
necessarium. Ita Laym Pinellus,Viual.Peyrines,Mirand.Sotus,
Cruz,Rod.Vega,Grassius,Cenedus,& alij, quos refert, & sequi-
tur Diana 10.*p.tr.2.res.*24.Colosius,Cœlestinus,quem refert, &
sequitur Diana 6.*p.tr.4.res.*60. Lezana, quem refert, & sequitur
Belasius *verb.confessarius nu.* 5. quidquid in contrarium dicant
Suar.Coninch.Vasq.Barbos.& alij, quos refert *ibi* Diana non sa-
tisfaciet tamen precepto annuæ Confessionis in Paschate, quia
hoc damnatur ab Alexandro VII. prop. 13. à pari de communi-
cante in Paschate extra Parochiam , vel audiente Missam sine
Priuilegio in oratorio priuato sæculari , quæ Missa, & commu-
nio bonę sunt, sed præcepto per eas non satisfit sic , & in casu
confessionis prædictę, & sic tenent in casu propositionis prædi-
ctæ Syluejra *in opusculis v. Confessio* Cassian à S. Elia *v.Regulares
4.c.1.n.4.*
7 Dico tertiò. Regulares non possunt sine iusta causa,& hac ad
confessiones pertinente ab Episcopo approbari cum limitatione
ad tempus,locum,& personas. Ita Villalob.Vega,Perin.Zanard.
quos refert Diana 3.*p.tract.2.resol.*25.Colosius,Zambellius,Prę-
positus,quos refert Diana 6 *p.tract.7.resol.*61.Lugo,quem refert,
& sequitur Pasqualig.*tom.2.decisione* 502.*num.*2.Delbene *tom.2.
cap.14.dub.*18.*sect.*11 *num.*30. contra Fagund.Suar & alios,quos
refert, & sequitur Diana *sup.* Immò semel approbati ab Episco-
po, non possunt ab eodem Episcopo iterum examinari, & licen-
8 tia data reuocari absque iusta causa ad confessiones pertinente.
Ita Ioan.Sancins,Zanard.Peyrines,Miranda,Nauar. & alij, quos
refert idem Diana 3.*p.tract.2.resol.*22. Fr.Mart.à S.Ioseph *fol.*
474.*n.*4. Lugo *de pœnit.disp.*11.*sect.*3.*§.*1 *num* 6. & alij, quos re-
fert, & sequitur Delbene *tom.2.c.14.dub.*18.*sect.*11.*n.*34. Dica-
still. *de pœnit.tract.*8.*disp.*10.*dub.*11.*num.*321. Colosius, Bauny,
Prępositus, quos refert Diana 6.*p.tract.7.resol.*62. contra Suar.
Turrianum, Vasq. & alios, quos ibi refert Diana. Ita concessit
Pius V. *in Extrauag.Romani Pontificis prouidentia;* & de hoc da-
tur quædam Cardinalium declaratio, quam refert Lezana *tom.
2.c.19.n.7.* & Clem.X.Bulla superna de qua infra.
9 Nec mortuo Episcopo expirat facultas concessa regularibus,
nec Capitulum Sede vacante eam reuocare potest, vt constat ex
priuilegio Clement.IV. vt cum Fagund. & Miranda notauit
Diana 3 *p.tract.2.res.*27. Delbene *sup.num.*26. Immò si successor
non reuocet, semper durat approbatio. poterit tamen Episco-
pus successor ad maiorem quietem animæ suæ iterum exami-
nare regulares, non tamen potest simul omnes confessores vnius
conuentus priuare à munere confessorum. Ita declaratum est
10 à Sacra Congregatione,vt testatur Lezana *ibi num.*9.Vide etiam
Diana 3.*part.tract.2.res.*27. Cruz *lib.2.cap 6.dub* 4. vbi ait pro-
babile esse approbationem mendicantium simpliciter absolutè,
ac sine limitatione factam esse perpetuam,vt patet ex Extrauag.
11 inter cunctos;& tenent Syluest.Fum.Vega,Rodrig.Baptista,Sa-
laz,Villalob quos refert, sed non sequitur Delbene *tom.2.c.14.
dub.*18.*sect.*11.*n.*24.
12 Dico quartò. Regulares approbati in vno Episcopatu dum iti-
nerantur, possunt, non repugnantibus parochis quorumlibet fi-
delium in quacumque Diœcesi confessiones audire, dummodo
eo loco non adsit Ordinarius. Ita habetur *in Clement.dudum*, &
illis concessit Sixtus IV. & Gregor. XIII. *in Bulla ad perpetuam*
apud Lezan *tom.1 cap* 19.*num.*5. & tenet Rodrig.Suar.quos re-
fert,& sequitur Palaus *tom.4.tract.*23 *disp.vnica puncto* 14.*num.*
13. Cruz *lib.2.c.6.dub* 5. *conclus.*2. Peregr.Mirand.quos refert
Diana 3 *p.tract.2.resol.*125. quidquid *ibi* in contrarium dicant
Diana,& Lezana.
13 Immò probabile est regularem simpliciter, & absolutè indi-
stinctè, sine limitatione temporis, & locorum approbatū in vno
Episcopatu iuxta formam Tridentini manere approbatum pro
toto orbe, & nulla alia indigere approbatione in alio Episcopa-
tu. Ita concessit Clemens VII. Minoribus,& Sixtus V.præsby-
teris Congregationis oratorij *in Bulla, Decet Romanum*, apud
Bordon.*tom.1.resol.6.num.*2. Ita docent Colosius,Corduba,Præ-
positus,quos refert Diana 6.*p.tract 7.resol.*59 Coninch quem re-
fert Vrban. *tract.2.dist.2.sect.1.regula 5.fol.mihi* 216 Bauny 1.*p.
tract.4 quæst* 4. Mansius, Metina, Henriquez,quos refert,& se-
quitur Fr.Martin.à S.Ioseph *fol.mihi* 547.Trull.*praxi Sacramen-
torum disp* 8.*dub.7.n.*57. Amicus *de pœnit.disp.*15 *sect.*3. *nu.*123.
Antonilez, Lean à Murcia, & probabilem putat alter Leander.
de Sacram. quos refert Dian.10 *p.tract* 14.*res* 23. licèt contraria,
communis,& probabilior sententia sit,vt testatur Diana 6.*part.
tract.7.res.79.* & 10.*p.loco cit.*
Nec obstat quædam declaratio Vrban. VIII. siue constitutio, 14
quam ibi refert Diana,& Lezana,in qua videtur contrarium de-
finiri. Respondetur namque Pontificem ibi tantùm reuocare
priuilegia generalia absoluendi sæculares absque approbatione,
& examine Ordinarij. Vnde non loquitur in nostro casu ; nam
supponimus hunc regularem deberi semel esse in vno Episcopa-
tu indistinctè, & generaliter, ac simpliciter approbatum, iuxta
formam Tridentini. Et licèt Diana 10.*p tract.*14 *res.*23.conten-
dat nostram sententiam non esse probabilem propter quandam 15
declarationem,& Bullam Innocent. X. in causa Angelipotana
anno 1648.in qua Bulla ad nouum dubium respondit, regulares
in vna Diœcesi approbatos nequaquam posse in alia Diœcesi con-
fessiones audire sine approbatione Episcopi Diœcesani.Fallitur 16
tamen ipse Diana,nam huiusmodi Bulla,quam etiam refert Le-
zana *in consilijs, cons.*40.*n.*110. vel nihil probat,siquidem in illa
tantùm postulatur approbatio ab Episcopo, vt intuenti patebit,
vel dato, quod loquatur de quolibet Diœcesano, vt contendit
Diana tantùm hoc procedit pro Episcopatu Angelipolitano in
Indijs occidentalibus ad sedandas lites,& scandala,ibi inter Epi-
scopum, & fratres Societatis subortas. Ita Lezana *in consilijs,
consilio* 40.*n.*113. Vnde nostra sententia adhuc probabilis est,& 17
non improbabilis, vt contendebat Diana. Nam illud Breue In-
nocent.X. nihil ei saltem in his partibus præiudicat, & eadem
responsio applicatur cuidam Constitutioni Clem.X. incipit su-
perna, quàm non video obseruatam ab Episcopis, & est data ad
sedandas lites in Belgio exortas inter Episcopos, & Regulares,
vt patet ex titulo,& præambulo eiusdem Constitutionis,nec ad
sunt in fine derogationes speciales priuilegiorum specialium,vt
necesse est, & fieri consueuit à S. Pontificibus,quando Bullæ ge-
neraliter derogant pro omnibus , & non concernunt tantùm
particulares aliquas personas, vel Prouincias, sed volunt om-
nium Religionum Priuilegia,& iura omnibus communia dero-
gare *vide sup.n.*117.& 118. Dixi Regularem approbatum sim-
pliciter absolutè indistinctè,sine limitatione temporis,& loco-
rum,prout Clem.X. in citata constitutione statuit,quia damna-
tur ab Alex.VII. die 30.Ianuar.1656. sequens propositio hoc ex-
tendens ad omnes approbationes.Regulares ordinum mendicā-
tium semel approbati ab vno Episcopo ad confessiones audiendas
in sua Diœcesi habentur pro approbatis in alijs Diœcesibus ne-
que noua indigent Episcoporum approbatione, quæ propositio
generalis tenenda non est.
Dico quintò. Regulares approbati ab Episcopo ad confessio- 18
nes sęcularium audiendas, si contra voluntatem suorum supe-
riorum illas audiant peccant mortaliter, vel venialiter, secun-
dùm obligationem statuti prohibentis propter votum obedien-
tiæ, quod sic faciendo transgrediuntur, Nauar. quem refert, &
sequitur Lezana *tom.1.cap.19.num.*12. Megala, Molfesius,quos
refert,& sequitur Diana 1.*par.tract.1.resol.*13.Validè tamen ab-
soluunt,cum re vera habeant potestatem Ordinis,& iurisdictio- 19
nis. Ita Pitagian.Nugnus. Salaz, Angelus, Cruz, Vidal.Homo-
bon. Mirand. quos refert, & sequitur Diana 1 *par.tract. vt supr.*
Delbene *tom 2.c 14 dub.*18.*n.*1. Candid *tom 2.disquisit.*24 *ar.*56.
*dub.*11. contra Syluest.Portel, Rodr.Bossium, & alios,quos re-
fert,& sequitur Bordon.*tom 1.res.*36.*n.*41.Non poterunt tamen 20
huiusmodi regulares sic confitentes contra voluntatem suorum
Prælatorum in talibus confessionibus vti priuilegijs suę religio-
nis , quia non fuere expositi à suis Prælatis, licet contrarium
etiam probabiliter teneat Pelisarius *tom.2.tract.8 c.3.sect 1 nu-
mer.*17. vbi dicit etiam in hoc casu posse vti suis priuilegijs.Ad-
uerte tamen, quod si Prælatus prohibeat aliquem regularem à
confessionibus audiendis ob defectum scientiæ, vel ex alia causa
non censeri auferre ab illo iurisdictionem, si aliàs non explicet ,
vel ex alijs circumstantijs constet; nam illa prohibitio solùm fa-
cit factum illicitum,non tamen nullum,Rodrig.Miranda,quos
refert, & sequitur Delbene *sup.n.*6.& 8.

§. II.

A quibus peccatis, & censuris possint regulares absoluere sęculares.

21 *Regulares possunt absoluere sæculares ob omnibus casibus nemini reseruatis, & idem dicendum est de excommunicationibus.*
22 *Regulares de iure communi absoluere possunt sæculares à casibus extra ius commune Episcopis reseruatis.*
23 *Regulares absoluere possunt ab omnibus casibus Episcopo tam ab ipso, quàm à iure, quàm consuetudine reseruatis.*
24 *Et hoc post decretum Clementis VIII. certum erat extra Italiam.*
25 *Nunc post decretum Vrbani VIII. probabilius est de casibus iure communi Episcopis reseruatis.*
26 *Probibere verò de omnibus tam de iure communi, quàm de illis, quos specialibus edictis sibi Episcopi reseruant.*
27 *Congregatio Cardinaliū nō potest priuilegia regulariū reuocare.*

28 De-

28 *Decretum reuocans priuilegia regularium etiamsi Pontificium non valet si fuerit illis certa solemnitate intimatum, & promulgatum.*

29 *Debet esse receptum, vt obliget.*

30 *Facultas, quam regulares habeant absoluendi à casibus Episcopo reseruatis, non fuit abrogata à Tridentino, à decretis sacra Congregationis.*

31 *Regulares expositi à suis Pralatis, & approbati ab Episcopo possunt tam intra, quàm extra conuentus extra Italiam absoluere ab omnibus Casibus sedi Apostolica reseruatis extra Bullam Cœna.*

32 *Regulares intra Italiam possunt absoluere ab omnibus casibus Papalibus quinque exceptis.*

33 *Regulares extra Italiam absoluere possunt à censuris violationis immunitatis Ecclesiastica, violationis clausura monialium, prouocantium ad duellum, simonia realis etiam confidentialis scienter contracta.*

34 *Etiam injicientium manus violentas in clericos etiamsi læsio enormis fuerit.*

35 *Absoluere possunt à censuris, & pænis abortus fœtus, animati.*

36 *Absoluere possunt regulares non solum excommunicatos per sententiam generalem à iure vel ab homine, sed etiam nominatim & specialiter excommunicatos: seu alijs sententijs ligatos, per sententiam ab homine latam, dummodo hoc fiat satisfacta parte, & exceptis casibus Bulla Cœna.*

37 *Hac facultate non possunt vti fratres Societatis sine speciali licentia suorum Pralatorum.*

38 *Regulares possunt absoluere à prædictis casibus Papalibus in foro conscientia etiamsi publicis, & ad forum contentiosum deductis.*

39 *Priuilegia concedentia absolutè facultatem sine limitatione pro interno, vel externo foro, absolutè intelligenda sunt etiam pro foro externo.*

40 *Vt absolutio censurarum valeat, debet fieri parte satisfacta. Et vt prosit pro foro interno, debet pænitens afferre schedulam à confessore, & debet acceptari à Pralato, interim verò debet pænitens in foro externo se gerere vt excommunicatus.*

41 *Regulares non possunt absoluere à casibus publicis Bulla Cœna.*

42 *Aliqui excipiunt aliquos casus, & qui sunt.*

43 *Alij affirmant regulares posse absoluere ab omnibus casibus Bulla Cœna.*

44 *Quotannis reuocantur priuilegia regularium per Bullam Cœna, qua reuocatio debet reuocare priuilegia saltem pro sacularibus.*

45 *Regulares non possunt absoluere ab hæresi occulta.*

46 *Alij Doctores contrarium docent.*

47 *Illorum fundamentum proponitur & diluitur.*

48. *Regulares absoluere possunt receptores, fautores, defensores hæreticorum, legentes, imprimentes, & tenentes hæreticorum libros solicitantes mulieres in confessione, superstitiosos, magicos, blasphemos, adoratores dæmonum, nigromanticos, & ab alijs excommunicationibus contentis in edictis Inquisitorum, dummodo non detur error in intellectu.*

49 *Regulares absoluere possunt ab omnibus casibus Bulla Cœna occultis excepta hæresi.*

50 *Regulares non possunt absoluere saculares à casibus publicis Bulla Cœna etiam excepta hæresi, quando datur impotentia adeundi Papam & vrget necessitas.*

51 *Quando datur impotentia adeundi Papam casus publici Bulla Cœna illum competunt Episcopo per delegationem.*

52 *Si quis per seipsum recurrere non potest ad Papam, vel saltem ad Inquisitores pro absolutione hæresis, non tenetur secundùm aliquos recurrere ad illos, vel ad pænitentiariam, per nuntium, vel epistolam vel procuratorem, sed potest ab Episcopo, vel priuilegiatis absolui.*

53 *Si impedimentum non fuerit perpetuum, debet confessor absoluere à censuris ad reincidentiam, & cum cautione saltem iuratoria comparendi.*

54 *Si impedimentum est perpetuum absolutè, & simpliciter est absoluendus in eadem sententia.*

55 *Si in prædictis casibus est facienda aliqua satisfactio, talis satisfactio si fieri potest, præmittenda est absolutioni; & quid faciendum sit, si non sit possibilis satisfactio?*

56 *In casu quo dentur prædicta impedimenta adeundi Papam, possunt parochi absoluere suas oues ab omnibus casibus Bulla Cœna, & etiam ab hæresi iuxta sententiam aliquorum.*

57 *In omnibus casibus in quibus regulares absoluere possunt à censuris, absolutio dari potest extra Sacramentum.*

58 *Si quis propter ignorantiam non incurrit excommunicationem, casus non manet reseruatus, si aliàs simul cum censura reseruatus erat.*

59 *Peccatum in aliqua Diœcesi reseruatum si committatur in aliquo conuentu regularium, non manet reseruatum.*

21 DIco primò: Confessores regulares possunt in primis absoluere omnes sæculares vndequaque venientes ab omnibus casibus, qui summo Pontifici, aut Episcopo, aut alijs superioribus non fuerint reseruati, quia vt habetur *in regula iuris in cap. nuper de sententia excommunicationis*, quæ specialiter non reseruantur, iure concessa censentur, Miranda quem refert, & sequitur Lezana *tom. 1. c. 19. n. 14.* Sed dicendum est de omnibus excommunicationibus non reseruatis propter eandem rationem, Corneio, quem ibi refert, & sequitur Lezana, Bord. *to 1. res. n. 16.*

Dico secundò: Probabile est Regulares de iure communi posse absoluere sæculares à casibus extra ius commune Episcopis reseruatis. Ita Antoninus, Syluest. Tabiena, Armilla, Panormitanus, quos refert & sequitur Cruz. *lib. 2. cap. 6. dub. 7. conclusion. 3.* Angelus, Felinus, quos refert, & sequitur Rodr. *tom. 1. quæst. 6. art 2.* Sorbus, quem refert Bordon. *tom. 1. resolut. 6. n. 81.* & probabilem putat Suar. *de pœnit. disp. 30. sect. 2. nu. 10.* Quintanad. quem refert Dian. *9. p. tract. 6. resol. 51.* Vrban. *tract. 2. dub. 1. cap. 5. regul. 7.* Et probatur *ex Clement. dudum de sepulturis*, vbi illis conceditur huiusmodi facultas, vt benè probat Cruz *suprà*, & alij. 22

Dico tertiò: Regulares per sua priuilegia absoluere possunt ab omnibus casibus Episcopo tam ab ipso, quàm à consuetudine, à iure reseruatis. Ita Eugenius Quartus Benedictinis *Bulla 2.* Vrban IV. vt constat ex Bulla Sixti Quarti concessit Carmelitis, vt audire possint fidelium confessiones, & ab omnibus casibus eos absoluere, nisi talia forent, propter quæ meritò sedes Apostolica consulenda esset. Et Eugenius Quartus, vt constat ex eadem Bulla Sixti Quarti, concessit eisdem Carmelitis eandem in hoc facultatem, quam habent ex officio minores pœnitentiarij Romanæ Curiæ hoc iam concessis in Bulla Cruciatæ absoluere. Et idem concessit Paulus Tertius, Pius Quintus, Iulius II. Societati, vt testatur Palaus *tom. 4. tract. 13 disp. vnica part. 14. nu. 14.* Idem concessit Sixt. IV. Minimis *Bulla 2.* apud Peyrines *ad constit. 1. Iulij §. 36. n 67.* Hæc ante decretum Clement. VIII. & Vrban. VIII. & Innocent. X. quæ refert Dian. *10. part. tr. 13. resol. 22.* inoffenso pede currebant apud Doctores, at post dicta decreta, & Congregationis sacræ declarationes maxima contentio est inter Doctores, & vt certa ab incertis separamus. 23

Dico quartò: Post Clem. VIII. decretum extra Italiam certum erat posse regulares absoluere à prædictis casibus Episcopo reseruatis. Ita Portel *in dub. regul. verbo confessor erga saculares n. 22.* Rodr. & alij, quos refert & sequitur Villalob *p. 1. tract. 9 difficul. 62. n. 1.* Lezan. *tom. 1. cap. 19. n 16.* Nald. quem refert, & sequitur Peyrines *ad const. 2. Iulij II. n. 62.* Cunha *de Iubilæo cap. 10. dub. 8.* Lugo *de pœnit. disp 20. sect 1.* Bauny *tom. 1. tract. 4. q. 33. dicto 1.* & constat ex ipsismet verbis: *Per vniuersam Italiam extra vrbem degentes.* 24

Tota igitur difficultas est, post decretum Vrbani Octaui, quod absque dubio prohibet omnibus regularibus, etiam extra Italiam, & in vrbe Roma degentibus, absoluere à casibus Ordinarijs reseruatis, vt patet ex ipso decreto sacræ Congregationis extenso apud Peyrines *tom. 3. priuilegiorum cap. 2 n. 38.* An adhuc non obstante tali decreto, regulares absoluere possint à prædictis casibus? Negant Auersa, Peyrines, Peregrin. Lezan. Bordon. & alij, quos refert, & sequitur Diana *9 part. tract. 6 resol. 51. & 10. part. tract. 13. resol. 22* Verùm contraria sententia probabilis est. Et in primis loquendo de casibus de iure communi Episcopis reseruatis tenent hanc sententiam Auersa, quem refert, & sequitur Dian. *8. part. tract. 7. resol. 71.* Sanch. Merola quos refert, & sequitur Delbenè *tom 2. cap. 19 dub 69 nu 15.* Peyrines, Floronus, Belochius, Lezan. quos refert, & sequitur Vidal. *titulo de casibus reseruatis inquisitione 1. nu. 68.* 25

De omnibus verò tam de iure communi, quàm de illis, quos specialibus edictis Episcopi sibi reseruarunt, tenent hanc sententiam Quintanad. quem refert Dian. *9. part. tract. 6. resol. 51.* Vrban. *tract. 2. dist. 1. cap. 1. reg. 7.* Bonacin. *tom 1. tract. q. 33. dicto 2.* Fr. Martin. à S. Ioseph *folio mihi 530.* Thomas Tamb. *in methodo confessionis lib. 3. cap. 7. §. 4. n. 17.* Vidal. *in arca Theologia moralis titulo de casibus reseruatis inquisit. 1. n. 121.* qui omnes dicunt, non obstante decreto Vrbani Octaui adhuc posse regulares absoluere sæculares, etiam à casibus quos Episcopi speciali edicto reseruant sibi. 26

Ratio autem est, quia dato, quod Cardinalium Congregatio reuocare posset per suam declarationem priuilegia, quod negat Bauny *vbi suprà*, hoc tantùm concedens Pontifici, *cap.* sanè de excep. Prælat. *cap.* cum quorundam Rota apud Lezanam *cons. 40.* Pignatel. *tom. 7. cons. 5. nu. 2.* debebat tale decretum intimatum esse regularibus eo modo, quo debebat iuxta priuilegium Gregor. XIII. apud Dian. *2. part. tract. 2. resol. 78.* item debebat promulgatum esse in omnibus Prouincijs, latè probat Quintanad. apud Dian *9. part. tract. 6. resol. 51.* at quia hoc decretum nec fuit intimatum regularibus modo dicto, vt latè probat Vidal. *loco citato*, nec fuit promulgatum in omnibus Diœcesibus, vt probat Quintanad. *suprà*, neque acceptatum fuit, vt cum multis probat Quintanad. *suprà*: ergo nullo modo obligat. Confirmatur, quia dato, quod tale decretum fuerit modo dicto intimatum, promulgatum, & authenticum, immò & receptum adhuc non derogat priuilegijs, quæ habent regulares ad absoluendum à casibus Episcopo reseruatis. 27 28 29

Nam vt notauit Thomas Tamb. *in methodo confessionis lib. 3. cap. 7.* 30

cap. 7. §.4. *n.* 17. hoc decretum solùm reuocat facultatem absol-
uendi à casibus Episcopo reseruatis, quam Tridentinum, & de-
creta sacræ Congregationis abrogauerant; sed facultas absol-
uendi à casibus Episcopo reseruatis, qua mendicantes gaudent,
non fuit abrogata à Tridentino, & decretis sacræ Congregatio-
nis. Nam licet ibi dicatur, quod non possint absolui de vi pri-
uilegiorum, intelligitur de priuilegijs ante Tridentinum. Et
de eorum confirmationibus, vt legenti talia decreta patebit:
ergo cum aliàs mendicantes habeant noua priuilegia post Tri-
dentinum, hæc per tale decretum non censentur reuocata. Ita
Th. Tamb. *suprà*, & eodem prorsus modo, & eisdem solutioni-
bus respondendum est ad Cardinalium declarationem factam
de mandato Innocentij X. anno 1647. Non enim maioris robo-
ris, aut efficaciæ est, quàm illa Vrbani VIII. Immò nobis non
constat de illa authenticè, quod necessarium erat, vt *suprà* di-
ctum est. Verùm post hæc emanauit decretum S. Pontificis
Alex. VII. die 30. Ianuarij 1656. in quo damnatur hæc proposi-
tio: Regulares habent potestatem absoluendi à peccatis Episco-
po reseruatis, etiam si ab Episcopo auctoritas illa indulta non
fuerit, & hæc alia ab eodem Pontifice pariter damnata inter
alias: Mendicantes possunt absoluere à casibus Episcopo reserua-
tis, quæ est 12. inter damnatas ab isto Pontifice, sed hæc decre-
ta non derogant priuilegia Regularium propositio enim simpli-
pliciter prolata intelligitur secundum ius commune, vt do-
cent communiter Doctores cum Barbosa axiom. 73. & illic dam-
natur sententia illorum Doctorum, qui dicunt Regulares, seu
mendicantes ex iure communi in Cleri *dudum*, & extraua-
ganti *inter cunctas* hoc fieri posse, & isti Doctores erant plures,
vt Panorminat. Feliu. Angelus Tabiena S. Antonin. Quintanad.
Lopez Sanchez. & alij, quos refero in meo *cons.* 47. *num.* 18. quæ
sententia damnatur; nam falsum est Regulares, aut mendican-
tes de iure communi hoc posse, sed tantùm hoc habent pri-
uilegijs supra relatis, Pauli V. Gregor. XV. ab Vrbano VIII. &
alijs confirmatis; sicut cum Trident. *sess.* 14. *c.* 7. dicit, sacerdo-
tes extra articulum mortis nihil posse ad reseruata non per hoc
vult reuocare priuilegia, quæ sacerdotes habebant ad reseruata,
sed loquutum fuit Conc. stando in iure communi, vt docet Peli-
cion. *q. illust.* 8. *c.* 2. Tamb. *lib.* 3. *exped. Conf. c.* 7 *n.* 16. Coton *Contr.* 8.
lib. 2. *c.* 3. *n.* 130. ergo idem in nostro casu. Vide alia huc spectantia
in meis consultis *cons.* 47. *n.* 15. vsq; ad 34. quæ omnia magis vrgẽt,
cũ simus in materia odiosa, & strictè sumenda, & non ampliãda.
Sed præter hęc adest alia declaratio in Bulla Clem. X. incip.
in qua dicitur ex facultatibus per mare magnũ aliaque priuile-
gia Regularibus cuiuscumq; ordinis, & Instituti, aut societatis
etiam Iesu concessis, factam eis non esse potestatem absoluendi
à casibus ab Episcopo sibi reseruatis, & per confirmationes di-
ctorum priuilegiorum, quas Regulares à sede Apostolica post
S. Conc. Trident. obtinuerunt nequaquam reuixisse priuilegia
prius ab eodem Concilio, aut deinde Apostolicis etiam decretis
sublata, atque extincta, si quæ habebant absoluendi à casibus
Episcopo reseruatis, & habentes facultatem absoluendi ab om-
nibus casibus sedi Apostolicæ reseruatis, non ideò à casibus Epi-
scopo reseruatis posse absoluere. Hæc Clem. X. in illa constitu-
tione, de qua vide dicta suora *dis.* 3. *sect.* 1. *à nu.* 17. & *nu.* 26. &
seq. & *n.* 117. & 118. & *cons.* 47.
31 Dico quintò: Regulares expositi à suis Prælatis, & approbati
ab Ordinario possunt tam intra, quàm extra conuentus extra
Italiam absoluere ab omnibus peccatis. & quibuscumque cen-
suris Sedi Apostolicæ reseruatis, extra Bullam Cœnæ. Ita con-
cessit Paulus III. *Bulla* 7. quæ gratia non est reuocata, vt decla-
rauit Greg. XIII. & tenent hanc sententiam Sorbus, Cruz, Por-
tel, Miranda, & alij, quos refert & sequitur Bordon. *tom.* 1. *resol.*
6. *n.* 1. Suarez & alij, quos refert & sequitur Palaus *tom.* 4. *n.* 23.
disp. vnica part. 14 Vrban *fol.* 220. *regul.* 8. Lezan. *tom* 1. *cap.* 19.
n. 16. & declaratum est à sacra Congregatione anno 1618. vt te-
32 statur idem Lezan. Pro illis verò. qui sunt intra Italiam exclu-
duntur *ibi* quinque casus, de quibus si velint Itali consulant Le-
zanam, & Vrbanum. In nostra namq; sententia talis reuocatio
non illis nocet, si aliàs tale decretum non fuit ab illis accepta-
tum, nec intimatum, nec promulgatum; sed ipsi de hoc videant.
33 Hinc fit, regulares saltem extra Italiam absoluere posse à cen-
suris violationis immunitatis Ecclesiasticæ, violationis clau'u-
ræ Monialium ad finem malum, prouocantium, vel pugnan-
tium in duello, simoniæ realis scienter contractæ, atque etiam
confidentiæ beneficialis; injicientium manus violentas, in cle-
34 ricos, siue læsio fuerit leuis, mediocris, vel enormis. Ita Leza-
na *tom.* 3. *verbo clericus numer.* 18. Naldus quem refert Diana 9.
part. tract. 4. *resol.* 53. & alij, quos refert, & sequitur Bordonus
tom. 1. *resol.* 6. *nu.* 13. Sanchez, Merola, quos refert, & sequitur
Delben. *tom.* 2. *de iurisdict. Ecclesiastica c.* 19. *dub.* 69. *n.* 15. Vidal.
de casibus reseruatis inquis. 1. *n.* 107. & *disquisit. de censuris n.* 24.
& *disquisit. de duello num.* 6. Omnes namque hi casus sunt Papa-
les extra Bullam Cœnæ, & solùm reseruantur in decreto Cle-
ment. VIII pro Italis, non verò extra Italiam, vt videre est apud
35 Doctores. Insuper absoluere possunt à censuris, & pœnis abor-
tus fœtus animati, non obstante Constitutione Gregor. XIII.
Tum quia postea fuit de nouo consensus hic casus Congregatio-
ni Clericorum regularium à Paul. V. & non obstante constitu-
tione Sixti IV. Tum quia hic casus non est Papalis, vt patet ex
constitutione Gregor. XIV. Ita Scortia, Peregrinus, & alij, quo
refert, & sequitur Peyrines *ad constituc.* 2. *Iulij II.* §. 32. *n* 65.
Secundò fit, regulares per sua priuilegia absoluere posse non 36
solum excommunicatos per sententiam generalem à iure, vel
ab homine, sed statim nominatim, & specialiter excommuni-
catos, seu alijs sententijs ligatos per sententiam ab homine la-
tam dummodo hoc fiat satisfacta prius parte, & exceptis casibus
Bullæ Cœnæ, de quibus *infra* erit sermo. Ita Portel *in dub.*
regular. verbo confessor erga censuras numer 28. Medina quem re-
fert, & sequitur Rodr *tom* 1. *quæst.* 6. *art.* 6. Fr. Ioan. à Cruce
lib. 2. *cap.* 7. *dub.* 1. *conclus.* 1. Suarez *tom.* 4. *de Religione lib.* 9 *cap.*
2. *num.* 22. *tract.* 10. Thomas Tamburin. *in methodo confessionis*
cap 6. § 4. *lib.* 3. *num.* 12. Peyrines *de priuileg. tom* 1 *ad constit.* 2.
Iulij II. num 62. Pelizarius *tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 3 *sect.* 2. *num.* 88
quidquid contradicat cum Lezan. Belasius *verbo absolutio n* 13.
Et ratio est, quia licet Leo X *Bulla* 43. decreuerit non posse
Religiosos absoluere sæculares à sententijs ab homine latis re-
uocando contraria priuilegia, postea prædicta priuilegia confir-
mata, & reualidata fuere, & de nouo concessa per Paulum
Quintum & Vrban. VIII. vt testatur Cruz *lib* 2 *capit.* 7. *dub.* 1.
concl. 1. Tum quia post illam reuocationem factam à Leone X.
postea Paulus III. *Bulla* 3. vt testatur Suar. *suprà* concessit Socie-
tati, vt ab omnibus censuris, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis,
exceptis contentis in Bulla Cœnæ, possent absoluere: vnde
cum nullam excipiat, non est cur nos censuras ab homine la-
tas excipiamus. Tum quia Sixtus IV. *Bulla* 2 apud Peyrines
ad eandem constitut. Sixti IV. §. 6. concessit Minimis absoluere
posse ab excommunicatione, suspensione, & interdicto, ac
irregularitate, tam à iure, quàm ab homine reseruatis, quo-
ties opus fuerit, sicut potest Diœcesanos, quam Bullam postea
declarauit, & confirmauit Iulius II. *Bulla* 2. §. 32 vt testatur
Cruz *suprà*, & Peyrin. *ibi*. Aduerte tamen cum Thom Tam-
burin. *vbi suprà*, Patres Societatis non posse vti huiusmodi fa- 37
cultate absoluendi nominatim excommunicatos per senten-
tiam ad homine, sine speciali licentia suorum superiorum.
Secundò, aduerte regulares absoluere posse à prædictis casibus 38
Papalibus, & Episcopalibus in foro conscientiæ, etiam si ca-
sus sint publici. Immò etiam si deducti sint ad contentiosum
forum. Ita cum Sanchez in *Decalog. lib* 6. *cap* 17. *num.* 43. Co-
uas, Rodriquez, Merola, Sorbus, Diana, & alij, quos re-
fert, & sequitur Delbenè *tom.* 2. *cap* 19. *dub* 82. *num.* 2. vbi ra-
tiones contrarias soluit Vidal. *titul. de casibus reseruatis inqui-*
sit. 1. *num.* 107. Nam cum priuilegia absolutè concedant licen-
tiam ad absoluendum à prædictis casibus, sine vlla limitatione,
à nobis limitandum non est. Immò talis absolutio valet, non
solum pro foro interiori, sed etiam pro externo, siue censura
sit à iure, siue ab homine. Ita Couar. Henriquez, Corduba, 39
Sotus, quos refert, & sequitur Auila *de censur.* 2. *part. disp* 3.
dubio 12. Nauar. & alij, quos refert, & sequitur Sayrus *de*
censur. lib. 2. *cap.* 20. *num.* 3. Coninch. *de Sacrament. disput.* 14.
dub. 16. *numer.* 46 & alij, quos refert, & sequitur Trullenc.
lib. 1. *in Cruciatam* §. 7. *cap.* 2. *dubio* 10. *num* 1. & in simili casu
Lazana *tom.* 3. *in mari magno Minorum* §. 40. *num.* 113. Pelizarius
tom. 2. *tract.* 8 *cap.* 3. *sect.* 2. *num* 9. & 92. Cruz quem refert, &
sequitur Thom. Tamb. *in methodo Confessionis lib.* 3. *paragrapho*
4. *numero* 12.
Debet tamen huiusmodi absolutio censurarum fieri satisfa- 40
cta parte, si aliàs commode possit. Ita Sanchez, Bonacin. quos
refert, & sequitur Candidus *t* 1. *disquisit. de censur. articul.* 53.
dub. 3. & cum valeat in foro externo, debet pœnitens afferre
schedulam à suo confessario; & debet acceptari à Prælato, in-
terim tamen debet pœnitens se gerere in foro externo, vt ex-
communicatus, aliàs perturbabitur tribunal Prælatorum. Vi-
de Trullenc. *suprà*, & Castr. Palaus *tom* 4. *disp vnica tract.* 25.
part. 18. *num.* 12. Pelizarium *loco* & *numero supradicto*.
Dico sextò: Regulares nullo modo absoluere possunt ab ali- 41
quo casu publico Bullæ Cœnæ. Ita supponunt communiter
Doctores, & constat ex eadem Bulla, licèt aliqui excipiant
illos, qui bona naufragantium rapuere, vt sunt Palaus *tom.* 4.
tract. 23. *part.* 14. *num.* 14. *disp. vnica*, Portel. *in dub regular.*
verbo Bulla Cœna num. 3. ex priuilegio Gregor. XIII. Immò Cou- 42
cers, quem refert Dian 6. *part. tract.* 6. *resol.* 54. ausus est affirma-
re ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ posse regulares absoluere,
præter eos, ob quos Sedes Apostolica consulenda esset ex priui-
legio Vrbani Quarti Bulla, quæ incipit, *Vobis ad hoc*, quæ
Bulla cum non determinet, an solum in foro conscientiæ in-
telligenda sit, an etiam in foro fori cum fauores sint ampliandi,
pro vtroque foro intelligenda est. Et eodem modo debet inter- 43
pretari Coucers, iuxta ea quæ docet Peyrines in *formulario*
Prælatorum littera N. capit. 1. *num.* 3. *in fine*, Quidquid tamen
de hoc sit, reuera prædicti Doctores falluntur, nam cum quo-
tannis reuocentur prędicta priuilegia regularium in Bulla Cœ-
næ aliquid talis reuocatio operari debet. Vnde cum non reuo- 44
cet religiosorum priuilegia in ordine ad se ipsos, vt *suprà* dixi-
mus, ad minus debet illa reuocare in Ordines sæculares, vt
cum

cum alijs notauit Peyrines tom. 3. priuilegiorum capit. 2. num. 35. vbi addit ita declaratum esse à sacra Congregatione. Vnde existimo à communi sententia non esse recedendum, & in hoc sensu intelligo locutum fuisse Croucers.

45 Dico septimò. Regulares ratione suorum priuilegiorum nullo modo possunt absoluere sæculares ab hæresi etiam si sit occulta. Hæc sententia communis est, vt testatur Diana pluribus in locis statim referendis; non desunt tamen Doctores contrarium affirmantes, ita namque tenet Croucers, quem refert Diana 6. part. tract. 6. resolutione 54. qui absolutè affirmat posse regulares sæculares absoluere ab hæresi occulta, quam sententiam approbat Vrbanus tractat 2. disputat. 1. regula 8. & illam absolutè, & expressè docet nouissimè Vidal de casibus reseruatis inquisitione 1. num. 99. vbi dicit, hoc debere affirmare omnes illos, qui dicunt regulares absoluere posse à casibus, qui per Tridentinum competunt Episcopis. Et eandem sententiam vi-
46 dentur tenere Masuchelus, & Bossius, quos refert Diana 5. part. tract. 12. resolutione 35. & 8. part. tractat. 7. resolutione 67. Et tandem eandem sententiam nouissimè docet Bassæus verbo hæresis num. 18. vbi dicit hanc opinionem visam in Consistorio sacræ Congregationis anno 1629. die 18. Iulij, vt probabilem fuisse toleratam.

47 Ratio fundamentalis horum Doctorum est, quia regulares iuxta priuilegia supra citata absoluere possunt seculares ab omnibus casibus à quibus possunt Episcopi iure Ordinario; sed hæresis occulta est Episcopi reseruata tam iure antiquo, quàm nouo in Tridentino: ergo regulares eodem modo, & eadem probabilitate absoluere possunt ab hæresi occulta sicut Episcopi, ita ratiocinatur Vidal. vbi supra; sed huic rationi, quæ in hac re maxima est meo videri; Respondetur non sufficere ad hoc, vt regulares possent absoluere ab hæresi occulta, quod possint absoluere ab omnibus casibus Episcopalibus, sed vltra requiri, quod in tali priuilegio fiat specialis mentio hæresis, vt cum multis probat Dian. 6. part. tract. 6. resolut. 54. vnde cum in nostris priuilegijs non fiat talis mentio, benè tamen in priuilegio Episcoporum, inde est, quod licet Episcopi possent absoluere ab hæresi occulta (de quo non disputamus) non tamen regulares. Ita cum multis Diana sup. Vnde sententia contrariorum Doctorum omninò reijcienda est.

48 Dico octauò. Licet regulares absolutè non possint absoluere ab hæresi occulta, possunt tamen absoluere receptores, fautores, defensores hæreticorum, legentes, tenentes, & imprimentes hæreticorum libros, solicitantes mulieres in confessione, superstitiosos, magicos, blasphemos hæreticaliter, adoratores dæmonum, nigromanticos, & ab alijs excommunicationibus contentis in edictis inquisitorum, dummodo non detur error in intellectu, & credant omnia ab Ecclesia determinata, sed tantùm illa crimina committant ob sensualitatem, vel iracundiam, seu aliquo alio motiuo, ita Portel, Freit. Cunh. quos refert Diana 1. part. tract. 6. resol. 8. Trimarchius, Bossius, quem refert Bordon. resolut. 6. num 19. Trullench. in decalogo lib. 1. cap 2. dub. 6. numer. 4. Vidal. tit. de casibus reseruatis inquisitione. 1. n. 150. & debent tenere omnes Doctores, qui dicunt posse confessarios per Bullam Cruciatæ à prædictis absoluere, quos refert Dian. sup.

49 Dico nonò. Regulares per sua priuilegia possunt absoluere sæculares ab omnibus casibus occultis Bullæ Cœnæ, excepta hæresi, ita Coucers, quem refert Diana 6. part. tract. 6. resolut. 54. Auersa, quem refert Diana 8. p. tract 7 res. 67. Vrbanus tractat. 2. disp. 1. cap. 1 regul. 8. Fr. Mart à S. Ioseph fol. 530. Vidal. tit. de casibus reseruatis inquisitione 1 num. 99. consonat Sanchez in Decalogo lib. 4. cap. 54 num. 27. Turlenc. in Cruciata libro 1. cap. 2. §. 7. dub. 3. & 6. & à fortiori debet tenere Masuchelus, quem refert Diana 8. part. tract. 7. resolut. 67. Leand. à Murcia, quem refert Diana 9. part. tract. 8. resolutione 50. & alij, quos suppressu nomine refert idem Diana 9. part. tract. 4 resolutione 65. in fine. Ratio autem est, quia omnes hi casus iure Ordinario Episcopo competunt, quando sunt occulti; sed regulares per sua priuilegia absoluere possunt ab omnibus à quibus potest Episcopus iure Ordinario absoluere: ergo &c. dixi excepta hæresi, quia damnatur hæc prop. ab Alexand. VII. Prælati regulares possunt in foro conscientiæ absoluere quoscunque sæculares ab Hæresi occulta, & ab excommunicatione propter eam incursa. Quando autem delictum dicatur occultum? Respondeo occultum sumi hic prout distinguitur contra publicum, & notorium. Ita Sanchez, Suarez, Fagund. & alij multi quos refert, & sequitur Vidal. sup n. 102. quid autem sit publicum, & notorium, vide disp. 1. §. 1. n. 81.

50 An autem regulares ratione suorum priuilegiorum possint absoluere ab omnibus casibus Bullæ Cœnæ etiam publicis excepta hæresi, quando datur aliquod impedimentum ad adeundem Summum Pontificem ægritudinis, paupertatis, fragilitatis sexus, vt si fuerit mulier, senex, vir delicatus, qui labores itinerum sustinere non possit, claudus, cæcus, pauper, seruus & aliàs vrgeat necessitas? Respondeo negatiuè. Ita Pelizarius tract. 8. cap. 3. num. 99. Fagund. Quintanad Bardi, Layman, Portel, Palaus, Turlenc. Barbosa, quos refert, & sequitur Diana 9 p. tract. 9. resol. 61. licet contrariam sententiam probabiliter teneant Pasqualigus, & Leand. à Murcia, quos ibi refert Diana Peyrin. ad constitut. 1. Iulij II §. 36. num. 67 Delbene tom. 2. cap. 19. dubio 69. nu. 16. & in simili casu Coucers, quem refert Diana 9. p tract. 6. res. 51.

Ratio nostræ resolutionis est, quia hi casus non competunt E- 51
piscopo iure Ordinario; sed tantùm iure delegato, eligitur enim industria personæ, & ideò ad nullum alium inferiorem spectat: ergo regulares nullo modo ab illo possunt absoluere. Tum quia hi casus non absolutè, sed secundùm quid Episcopis competunt ratione vrgentis necessitatis: quod regulares ab illis nullo modo possunt absoluere.

Aduertendum tamen est. Primò, quod in sententia contra- 52
riorum asserentium regulares à prædictis casibus posse absoluere (quæ vt diximus, satis probabilis est, licèt nostra probabilior sit) si quis per se ipsum non possit recurrere ad Papam pro absolutione à prædictis casibus Bullæ Cœnæ, vel saltem ad Inquisitores pro absolutione hæresis non teneri ad illos recurrere, vel ad sacram Penitentiariam per nuntium, vel Epistolam. Ita Henriq. Duard Auit. & alij, quos refert, & sequitur Dian. 4 p. tract. 4. res. 98. Turlenc. in Decalog. lib. 1. c. 3. dub. 7 n 8. quoniam à iure ad id non obligatur. Et idem dicendum est de procuratore, vt notauit Carpensis, quem refert Dian. 7. p. tract. 10. res. 23. Immò neque teneri ire ad nuntium, si adsit, sed potest ab Episcopo absolui. Ita Auila, Hurt. Henriq. & alij, quos refert, & sequitur Dian. 9. par. tract. 7. resol. 9. Valencia, Azor & alij, quos refert, & sequitur Dicastill. de Pœnitentia tractat. 8. disputat. 11. dub. 16. num. 270. vel à regularibus, vt tenent Doctores prædictæ sententiæ sup.

Aduertendum est secundò, quod etiam in eorum sententia, si 53
impedimentum non fuerit perpetuum debet confessarius absoluere ab huiusmodi censuris ad reincidentiam, id est, cum cautione iuratoria, vt cum primum potuerit compareat coram Summo Pontifice mandatum Apostolorum recepturus, aliàs reincidet eo ipso in easdem censuras. Si autem impedimentum est perpetuum absolutè, & simpliciter absoluat. Ita Carpensis, 54
quem refert, & sequitur Dian 7. part. tractat. 10. resolutione 2. in fine.

Aduertendum est tertiò cum Castro Palao tom. 1. tractat. 4 di- 55
sput. 4. punct. 3. §. 5 num. 15. quod etiam in prædicta sententia si in prædictis casibus aliqua satisfactio facienda sit parti læsæ, absque dubio talem satisfactionem esse permittendam ante absolutionem si potest, at si fieri non potest debet pœnitens si debitum est pecuniarium præstare cautionem p gnoratitiam, & si non potest debet præstare fidei iussionem, quæ si sit illi difficilis præstet cautionem iuratoriam, hanc autem tenetur ad minus præstare in delictis Bullæ Cœnæ, & similibus; in alijs verò sufficit si satisfacere promittat, quod si debitum non sit pecuniarum, sed honoris, vel doctrinæ, tunc sufficiet iurare se restituturum cum primum potuerit. Ita Suar. Sanch Bonac. quos refert, & sequitur Castr. Palaus sup.

An autem in casu, quo dentur prædicta impedimenta ægri- 56
tudinis, paupertatis, seruitutis est. Adeundi Papam, vel alium, qui nomine ipsius absolutionem concedat possint Parochi absoluere suas oues tam à casibus Episcopo, quàm Sedi Apostolicæ reseruatis, etiam intra Bullam Cœnæ, & etiam ab hæresi affirmant Abbas, Ancharranus, Angelus, Syluester, Tabiena, Henriq. Nauarrus, Sayrus, Hugolinus, quos refert Sanch. in Decalog. c. 14 nu. 36. & nouissimè Palaus tom. 1 tract 4. p. 3. §. 5. num. 5. Trullenc. in Decal. lib 1. c. 3. dub. 7 n. 19 Dicastill. de pœnit. tract. disp. 11. dub. 11. num. 168. Thom. Tambur. in method confessionis lib. 3. capit. 6. numer. 3. Rationem autem huius conclusionis vide apud præcitatos Doctores, non enim hæc resolutio pertinet ad nostrum institutum.

Dico duodecimò. In omnibus casibus, in quibus hucusque diximus regulares posse absoluere à casibus reseruatis Papæ etiam intra Bullam Cœnæ, absoluere possunt à censuris extra confessionem. Et idem dicendum est de censuris reseruatis Episcopis, & sic absolutus postea potest à quocumque confessore absolui à peccato. Ita Auila, Villalob Sanchez, Veiga, Ledesma, Victoria, Peña, Medina, Guttierez, & alij, quos refert, & sequitur Diana prima part. tractat. 10. resolut. 25. Trullench. in Cruciatam libro 1 §. 7. cap. 2. dubio 13. num. 6. Garzia, Sotus, quos refert, & sequitur Palaus tom. 4. tractat 25. disput. vnica part. 8. §. 5. num. 5. Suar. Layman quos refert, & sequitur Bordon. tom. 1. resolut 6 num. 24. Rodrig. quem refert, & sequitur Portel in dub. regul. verbo confessor erga censuras num. 31. Belasius verbo censura num. 10.

Nec obstat, quod in aliquibus priuilegijs dicatur, vt absoluant à prædictis censuris, audita confessione, vel in foro conscientiæ, & interno: nam illa verba solùm indicant absoluentem debere esse confessorem idoneum, non qui actu absoluat, sed qui possit à peccatis absoluere, aliàs non reseruatis, & quod postea absolutio non valeat pro foro externo, & contentioso, nisi à iudice recipiatur. Ita cum alijs Auila supr.

In fine huius §. maximè aduertendum est, & præ oculis habendum, quod in casibus Papæ reseruatis; etiam intra Bullam Cœnæ, cùm habeant semper annexam excommunicationem, si quis

quis propter aliquam causam, v. g. ignorantiam non incurrerit
excommunicationem, etiamsi esset propter hæresim externam,
nam per internam non incurritur excommunicatio, tunc ille
casus non esset reseruatus, sed potest à quocumque confessore ab-
58 solui, quod valdè notandum est propter hæresis crimen; nam
si quis ignorabat talem pœnam impositam esse illi crimini, non
incurrit illam. Ita Suar. Sanch. Bonacin. Coninch. & alij, quos
refert, & sequitur Palaus *tom. 1. tr. 2. disp. 1. p. 17. n. 5.* & notauit
cum illis Th. Tamb. *in meth. confessionis lib. 1. cap. 7. §. 2. n. 3.*

Tandem aduertendum est, quod si aliquod peccatum reser-
uatum fuerit in aliqua Diœcesi, & committatur in conuenti-
bus regularium existentibus inter eandem Diœcesim à sæcula-
ribus, aliàs subditis illius Diœcesis, non manere tale peccatum
tunc reseruatum. Ita Bau. Pelizarius, & probabile putat Diana
10. *p. tract. 14. resol. 7.* Ratio est, quia tale peccatum commissum
fuit in loco exempto (suppono namque talem conuentum non
59 esse ordinario subiectum) ergo potest à quocumque confessario
approbato absolui. Non tamen inde idem inferre potest de re-
gulari committente simile delictum à suo Prælato reseruatum
in alio conuentu religionis alterius, cum etiam sit locus exemp-
tus. Nam vt notauit Pelizar. loco citato reseruatio facta reli-
giosis respicit personas, non verò territorium aliàs exeundo re-
gularis è conuentu ad plateam, si tale peccatum committeret,
non esset reseruatum, quod est absurdissimum. E contra verò
reseruatio Episcopalis non respicit personas, sed territorium.

SECTIO II.

*De potestate quam habent regulares confessores ad dispensan-
dum cum sæcularibus.*

§. I.

De dispensatione quoad irregularitates.

60 *Quomodo irregularitas diuidatur.*
61 *Irregularitas ex delicto malæ susceptionis, seu administrationis Ordinis, non incurritur à talem pœnam ignorantibus.*
62 *Idem dicendum est de irregularitate proueniente ex delicto.*
63 *Sufficit quod ignorantia sit vincibilis, dummodo non sit crassa & supina.*
64 *Regulares possunt dispensare cum sæcularibus in irregularitate quæ oritur ex mala susceptione, seu administratione Sacramentorum.*
65 *Regulares dispensare possunt cum sæcularibus in omnibus irregularitatibus, in quibus Episcopus potest iure Ordinario.*
66 *Immò etiam in illis, quas Episcopus dispensare potest per cap. liceat in Tridentino.*
67 *In quibus irregularitatibus possit Episcopus dispensare, numerantur.*
68 *Quibus modis dicatur homicidium occultum voluntarium.*
69 *Per homicidium occultissimum secundum aliquos non incurritur irregularitas, sed hoc est improbabile.*
70 *Episcopus dispensare non potest in irregularitate ex homicidio voluntario occultissimo.*
71 *Potest Episcopus in aliquo casu dispensare cum homicida voluntario occulto, vt ministret in sacris iam antea susceptis.*
72 *Episcopus dispensare potest in aliquo casu, cum homicida occulto simpliciter voluntario, vt ad Ordines promoueatur.*
73 *Refertur casus, in quo homicida voluntarius occultus promoueri potest ad Ordines cum dispensatione Episcopi.*
74 *Regulares possunt dispensare in omnibus irregularitatibus in quibus potest Episcopus iure Ordinario dispensare.*
75 *Regulares dispensare possunt in omnibus irregularitatibus, in quibus Episcopus dispensare potest, quia non est recursus ad Papam.*
76 *Regulares dispensare possunt in omnibus pœnis Ecclesiasticis, & si sint occultæ, dummodo sint extra Bullam Cœnæ.*
77 *Quid per huiusmodi pœnas intelligatur.*
78 *Regulares nõ possunt dispensare in inhabilitate quam cõtrahunt recipientes simoniacè beneficia ad idem, quã ad aliud beneficiũ.*
79 *Episcopus potest dispensare in habilitate contracta ob simoniam occultam.*

PRo explicatione huius §. notandum est cum Fragoso *tom. 2.
lib. 11. disp. 24. §. 7. n. 18.* irregularitatem diuidi in tres clas-
ses: in prima, quæ contrahitur cum peccato, ex eoque resultat,
v. g. ex homicidio, seu culpabili mutilatione: in secunda, quæ
60 incurritur absque culpa, nempè ex bigamia, seu morte, aut mu-
tilatione iusta: & in tertia, quæ oritur ex mala susceptione, seu
administratione Sacramentorum; quando scilicet, quis excom-
municatus, vel suspensus ordines suscipit, vel celebrat.
61 Secundò notandum est irregularitatem ex delicto tertiæ clas-
sis non incurri ab eo, qui ignorabat, quando commisit delictum,
talem pœnam irregularitatis esse illi crimini impositam, ita
Sanch. Bonacin. Coninch. quos refert, & sequitur Palaus *tom 1.
tract. 2. disp. 1. p. 17. n. 6.* Aluarez, Auila, & alij, quos refert, & se-
quitur Diana 4. *part. tract. 2. resol. 85.* An autem doctrina hæc
extendenda etiam sit ad irregularitatem primæ classis? scilicet,
ob homicidium voluntarium, vel mutilationem? Respondeo
affirmatiuè: ita Portel, Palaus, quos *ibi* refert Diana *suprà*, &
vt probabilius defendit Corneio *tom. 2. disp 6. lib. 3. conclus 3.
n. 1.* & alij. An autem huiusmodi ignorantia debeat esse inuin-
cibilis, vel sufficiat quod non sit crassa, & supina? Consule Por- 62
tel. *verbo ignorantia in additionibus ad dub. regul. n. 25.* Sanch. *lib.
9. de matr. disp. 32. n. 31.* & Quintanad, *tr. 9. singul. 6. n. 4.* Delbene
to. 2 c. 19. dub. 59. n. 11. vbi cum alijs dicit sufficere, quod ignoran- 63
tia sit vincibilis, dummodo nõ sit crassa, & supina: his suppositis

Dico primò: Regulares dispensare possunt toties quoties 64
cum sæcularibus in irregularitate, quæ oritur ex mala suscep-
tione, vel administratione Sacramentorum, quando, scilicet,
quis excommunicatus, vel suspensus Ordines suscipit, vel cele-
brat. Ita Frag. *suprà n. 18.* vbi hoc probat ex priuilegio Pauli III.
Bulla 3. in qua concedit facultatem absolui à quibuscumque
peccatis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis resultantibus. Vnde
cum irregularitas resultet ex mala administratione Sacramen-
torum, nõ est dubium absolui posse per priuilegium mendican-
tium. Eandem sententiam tenet Peyrin. *ad const. 1. Iulij II. n. 67.*
vbi refert quædam priuilegia Martini V. & hanc sententiam
tenere debent omnes Doctores, qui defendunt per Bullam Cru-
ciatæ dispensari posse in huiusmodi irregularitatibus, quos re-
fert, & sequitur Diana 1. *p. tract. 11. resol. 17.* & 4. *p. tract. 2.
resol.* 18. & tandem omnes illi Doctores, quos statim in sequen-
ti dicto referemus.

Dico secundò: Regulares dispensare possunt cum sæculari- 65
bus in omnibus irregularitatibus, in quibus Episcopus potest
iure ordinario. Ita concessit Sixtus IV. Minimis *Bulla 9.* quam
postea confirmauit, & Iulius II. constitutione sua, quæ incipit,
Dum ad Sacrum Ordinem Minorum §. 32. quam refert Peyri-
nes *ad constit. 1. Iulij II.* & tenent hanc sententiam Veiga, Rodr.
Henriq. quos refert, & sequitur Portel *in responsionibus ad casus
conscientiæ, tom. 1. casu 3. n. 1.* Belasius *verbo irregularitas nu. 12.*
Peliz. *tom. 2. cap. 3 sect. 2. subsect. 2. n. 90.* Bauny *tom 2. tract. 11.
q. 58. dicto 4.* vbi affirmat hoc priuilegium in vsu esse Vrb. ab
Alcensione *tract. 2. dist. 1. cap. 1. reg. 13. propè medium*, vbi dicit, 66
posse regulares dispensare in omnibus irregularitatibus, in qui-
bus potest Episcopus, non solum iure communi, sed etiam spe-
ciali *per cap. liceat in Tridentino*; & eamdem sententiam Vr-
bani tenet Murcia *in q. regul. cap. 7. regul. 98. n. 62.* citans pro hac
sententia Sanch. Trullenc. & Dianam, quam sententiam, &
suam citationem referens ipse Diana non renuit: immò videtur
annuere. Et tandem eandem sententiam tenet Lezan. *tom. 3.
verbo confessor regularis n. 10.* licèt dubitet, an sit in vsu. Ab hac
tamen dubitatione illum liberat Bauny *loco citato*.

Ratio est, quia regulares per priuilegium Iulij II. & Sixtus 67
IV. *suprà* positum dispensare possunt in omnibus irregularita-
tibus, in quibus Episcopus potest iure ordinario, sed dispensatio-
nes concessæ Episcopo *per cap. liceat in Trident.* competunt illis
iure ordinario, vt docent Panormitan. Felin. Sanch. Fag. Bauny,
& alij, quos refert, & sequitur Diana 7. *part. tract. 2. resol. 3.* si-
quidem lege Pontificia competunt perpetuo dignitati Episco-
pali: ergo regulares possunt in illis dispensare. Irregularitates
autem, in quibus possunt Episcopi dispensare, sunt sequentes.

Prima est, irregularitas contracta ex homicidio casuali oc-
culto; tale autem homicidium est, quando committitur in sui
defensionem, siue debito moderamine inculpatæ tutelæ. Se-
cunda, item si clericus exercens Chirurgiam aliquem interficiat
ex negligentia, vel imperitia. Tertia, si dominus mandet famu-
lo, vt inimicum percutiat, non lethaliter, & tamen famulus oc-
cidit. Quarta: homicidium commissum ex sub ita ira, quia
censetur inuoluntarium, cum non sit factum per insidias, vel de
industria. Ita Lessius, Auila, & alij, quos refert Diana 9 *part.
tract. 7. resol. 22.* Suar. Mirand. Cruz, Salzed. quos refert, & se-
quitur Peyrin. *ad constit 2. Iulij II. n. 104.* Barbosa, Vasq. Tur-
rian. quos refert, & sequitur Diana 4. *part. n. 2. resol. 7.* Quinta:
si quis iam fugientem insequitur, vt occidat. Ita Henriq Hur-
tad. Layman. Nauar. Palaus, quos refert, & sequitur Diana 10.
p. tr. 11 res. 19. in fine. An autem possit dispensare cum homicida
casuali notorio ad Ordines minores, & beneficium simplex?
Respondeo affirmatiuè. Ita Sayrus, Nauar. Auila, Layman.
quos refert, & sequitur Diana *suprà*, & probatur *ex cap. 2. &
cap. ad audientiam de homicidio*, quæ potestas à Tridentino illis
non est restricta. An vero in aliquo casu possit Episcopus dispen-
sare in bigamia propria, aut interpretatiua, consule Dianam 4.
part. tract. 2. resol. 61. & 62.

Secundò, dispensare possunt Episcopi in irregularitate orta
ex quacumque mutilatione membrorum, dummodo sit occul-
ta. Ita communiter Doctores apud Dianam 4. *part. tr. 2. res. 61.*
Possunt etiam dispensare in irregularitate orta ex defectu leni-
tatis. Ita Rod. Campanili, Vidal. Medina, Barbosa, Nouarius,
Hieron. Rodr. quos refert, & sequitur Diana *suprà res. 69.* Pos-
sunt etiam dispensare in irregularitate orta ex homicidio iusto,
quia quando concilium excipit homicidium voluntarium in-
telligitur de prohibito in 5. præcepto Decalogi. Ita Barbos.
Bañez, Medina, Campanili, Nouarius, Cruz, & alij, quos refert,
& sequitur Diana *suprà res. 7.* Deinde etiam possunt dispensare

in

in irregularitatibus ortis ex mala susceptione, seu administratione Sacramentorum, quando, scilicet quis excommunicatus, vel suspensus ordines suscipit. ita Fragos. quem refert, & sequitur Dian. 9. *p. tract. 8. resol.* 50

68 Sed quæres, an in aliquo casu possit Episcopus dispensare in irregularitate homicidij occulti simpliciter voluntarij? Pro quo sciendum est aliquos Doctores, quos refert Rodr. *tom. 1. q. 24. art. 11* distinguere homicidium in occultissimum, occultum, & ad forum contentiosum deductum. Primo modo tunc est, quando solum qui occidit, scit se occidisse, & nullo modo potest in iudicio probari, nec in notitiam hominis venire, nisi à propria occisoris confessione. Secundò: tunc est occultum, quando licèt non sit deductum ad forum contentiosum, potest tamen deduci, quia ab aliquibus scitur. Tertiò est, quando iam homicidium deductum est ad forum contentiosum. His suppositis Doctores aliqui tenent homicidium primo modo occultum irregularitatem non includere. Ita Castro, Couar. quos citat, & vt probabile sequitur Rodr. *tom. 1. q. 24. art. 11.* & probabile etiam putat nouissimè Pelizzar. quem refert Diana 10. *part. tract. 13.*

69 *resol.* 38. quam sententiam probat Pelizzar. *suprà* ex capite de tenore ordinandorum. Tum quia irregularitas solum incurritur in casibus iure expressis: in nullo autem iure (ait Pelizzar.) expressa est talis irregularitas. Quæ quidem sententia Pelizzarij valde notanda est pro praxi, illi tamen non possunt suffragari, & merito illam respicit Diana *loco citato*.

70 Sed difficultas non leuis est; an dato, & non concesso, quod per tale homicidium omninò occultum irregularitas incurratur, possit nihilominus irregularitas talis tolli, & dispensari ab Episcopo iure ordinario? Affirmant Couarruu cum multis Doctoribus, quos refert, vt testatur Rodr. *tom. 1. q. 24 art. 11.* & eandem sententiam, vt probabilem supponit ipse Rodr. *ibi*: & eam nouissimè tenet Texeda, quem refert Diana 6. *part. tract. 6. resol.* 51. Verum quidquid sit de probabilitate huius sententiæ: contraria tamen est communis, & ita obseruat stylus Curiæ Romanæ, vt testatur Diana *ibi*.

71 An autem Episcopus dispensare possit, vt homicida voluntarius occultus, tantùm minoribus ordinibus sumptis vtatur, immò & sacris iusta interueniente causa. Negant Corneio, Auila, & alij, quos refert, & sequitur Diana 9. *p. tract. 7. resol.* 22. id solum admittens, quando vrget necessitas, vel scandalum, & non est facilis recursus ad Papam, vt cum prædictis docet Dian. 9. *p. tract. 8. res.* 52. Verùm contraria sententia non solum in casu vrgentis necessitatis, & quando non est recursus ad Papam. Sed absolutè tenent Henriq. *de excommunic. l. 14. cap. 19 n. 1.* Probabilem putat Lessius *lib. 2. cap. 4. dub. 2. n.* 35. quem refert Dian. 9. *part. tract. 7. resol.* 22. Eandem sententiam à fortiori debet tenere Couarruu. vt testatur Henriq. & Texeda *suprà*, sed hoc debet intelligi, iusta interueniente causa, quæ semper requiritur, quoties Episcopus in lege Pontificis dispensaturus est.

Ratio autem est, quia Concilium tantùm vetat ad Sacros ordines promoueri: ergo cum iste non promoueatur, sed susceptis dispensetur, inde est, quod hoc non prohibet Episcopis, cum ergo Episcopi iure ordinario antiquo hoc facere possent, & aliàs hoc per nouum ius illis non sit sublatum, inde est, quod iure ordinario possit cum talibus iam in Sacris promotis dispensare, vt ministrent in ordinibus iam susceptis, quam sententiam dicit Lessius *sup.* tenere plures recentiores, vt testatur Dian. *vbi sup.* quæ doctrina valde pro casibus occurrentibus notanda est.

72 Sed nunc maius insurgit dubium. An Episcopus in aliquo casu possit dispensare cum homicida simpliciter voluntario, occulto tamen, vt ad ordines Sacros promoueatur? casus est curiosus, v. g. vir grauis ratione Canoniæ paratus iam quoad omnia ad Sacrum Ordinem suscipiendum, pridie illius, quo Ordines conferebantur, de industria occultum homicidium patrauit. Si non ordinatur, apud omnes reputabitur auctor homicidij illius, & vitæ discrimen apertissimè subijt, etsi ordinatus illud pericu-

73 lum euadit. Quæritur an in hoc casu possit Episcopus cum tali homicida dispensare? Affirmat Frag. *t. 2. lib. 8. disp* 18. §. 9 *n.* 20. Ratio est, nam vt suprà diximus, Episcopus saltem cum non est recursus facilis ad Papam, & vrget necessitas, & scandalum timetur, dispensare potest cum homicida occulto simpliciter voluntario, vt ministret in Sacris: ergo etiam poterit dispensare, vt ad illos promoueatur, non enim apparet maior ratio. An autem possit etiam Episcopus dispensare cum mandante, vel consulente homicidium voluntarium? Affirmat Pelizarius, quem refert Diana 10 *p. tr. 13 res.* 38. non enim propriè dicitur homicida voluntarius, nisi ille, qui occidit, quæ sententia mihi videtur probabilis, licet contraria, quam tenet cum Toleto idem Diana *ibi*, probabilior sit.

74 Et ex his colliges, in quibus irregularitatibus regulares possint dispensare quoad sæculares? Respondeo namque in omnibus his irregularitatibus, in quibus diximus posse Episcopos dispensare, posse & regulares dispensare. Ratio est, quia regulares dispensare possunt in omnibus irregularitatibus, in quibus Episcopus potest iure ordinario dispensare, sed Episcopus in omnibus prædictis irregularitatibus dispensare potest iure ordinario: ergo etiam in illis possunt regulares dispensare. Maior iam *suprà num.* 65. probata latè est ex priuilegijs, & Doctoribus: consequentia rectè infertur, Minor verò probatur.

Quia vel Episcopus dispensat per *cap. liceat in Tridentino*, vel 75 quia vrget necessitas, & datur impotentia adeundi Papam. Si dispensat in virtute *cap. liceat in Tridentino iam suprà n.* 66. ostendimus dispensare iure ordinario: si verò dispensat, quia vrget necessitas, & impotentia datur adeundi Pontificem etiam dispensat iure ordinario, vt tenent Merola, quem refert, & sequitur Diana 8. *p. tract. 4. resol* 9. & alij, quos refert, & sequitur Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 6. part. 5. n.* 2. ergo in omnibus illis possunt Regulares dispensare; & ita tenent in simili casu Pasqualigus, & Murcia, quos refert Diana 9. *p. tract. 9. resol.* 61. Aduertant tamen regulares in hoc casu magna circumspectione procedendum esse, & rarò similibus vtendum priuilegijs.

Dico tertiò: Regulares dispensare possunt cum sæcularibus 76 saltem in foro conscientiæ in omnibus pœnis Ecclesiasticis etiamsi non sint occultæ, dummodo sint extra Bullam Cœnæ ex priuilegio Pauli III. in quo illis concedit per Bullam facultatem absoluendi à quibuscumque peccatis etiam Sedi Apostolicę reseruatis, & à quibuscumque sententijs, censuris, & pœnis Ecclesiasticis resultantibus extra Bullam Cœnæ, vt testatur Frag. *lib. 11. p. 2. disp. 24. §. 7. n.* 18 Cruz *lib. 2 cap. 6. dub 6. concl. 2.*

Quid autem intelligatur per huiusmodi pœnas? Respondeo, 77 intelligi inhabilitates ad officia, & priuationes dignitatum vocis, & loci, &c. Ita expressè Sanchez *in Decalog. lib. 6. cap. 15. n. 78. in fine.* Cruz, Portel, Sotus, Faustus, Tambur. & alij, quos refert, & sequitur Lezana *tom. 5. in mari magno Eremitarum S. Augustini* §. 43. & 44. *nu.* 124.

An autem inde colligatur Regulares posse dispensare ratione horum priuilegiorum in inhabilitate, quam cōtrahunt recipientes simoniacè beneficia, tam ad idemmet beneficiū quàm ad alia affirmant Vrban. *tr. 2. dist. 2. cap. 6. regul.* 15. *ex regulis breuioribus pagina mihi* 390. Coucers, quē refert & vt probabilissimum putat Bassæus *in suis flor s Theologiæ mora lis ve rbo Simonia 6. n. 2.*

Sed contrariam sententiam existimo sustinendam, nam cum 78 dispensatio in hac inhabilitate sit virtualis collatio beneficij, vt expressè tenet Suarez cum Abbate. quos refert & sequitur Palaus *tom. 3. disp. 3. de simonia punct. vltimo n.* 5. Portel *in responsionibus ad casus conscientiæ p. 3. tom. 1. casu* 12. Trull. *in Bullam Cruciatæ lib. 2. dub 2 § 2. n.* 5 impossibile est posse talem dispensationem concedi à regularibus, & simul non esse virtualem collationem beneficij; sed regulares nec directè, nec indirectè pos- 79 sunt collare beneficia vt possunt Episcopi: ergo nullo modo possunt in tali inhabilitate dispensare, licèt alias Episcopi in illa possint dispensare, quando est occulta, vt tenent Henriq. Lessius, Suarez, quos refert, & sequitur Palaus *tom 3. disp. 3 de simonia, punct. vlt. n* 4. Sayrus quem refert, & sequitur Trull. *in Cruciat lib. 2. §. 2. n.* 15. & alij.

§. II.

De dispensatione, & commutatione votorum, & iuramentorum.

80 *Regulares possunt dispensare in omnibus votis sæcularium, exceptis 5. Papæ reseruatis.*

81 *Regulares dispensare possunt in quinque votis Papæ reseruatis, quando non afficiuntur reseruatione, non afficiuntur autem reseruatione, quando non sunt perfecta, perpetua, & absoluta.*

82 *Regulares dispensare possunt in voto nō fornicandi, non polluendi, non tangendi turpiter mulierem in voto virginitatis, &c.*

83 *Regulares absque deputatione à Prouinciali dispensare possunt in petitione debiti cum eo, qui post vel ante matrimonium votum Castitatis emisit.*

84 *Probabile est regulares posse dispensare in quinque votis, etiam quando sunt absoluta, & Papæ reseruata in his casibus, in quibus ob impotentiam recurrendi ad Papam, potest in illis dispensare Episcopus.*

85 *Regulares dispensare possunt in votis habentibus adiectum iuramentum in sui Confirmatione.*

86 *Regulares dispensare possunt in iuramentis, quæ cadunt super materiam quinque votorum Papæ reseruatorum.*

87 *Regulares commutare possunt vota sæcularium exceptis quinque Papæ reseruatis.*

88 *Regulares commutare possunt iuramenta castitatis Religionis, & triplicis peregrinationis.*

89 *In casibus, in quibus regulares dispensare possunt cum sæcularibus, dispensatio dari potest extra Sacramentum.*

Dico primò: Regulares dispensare possunt in omnibus vo- 80 tis sæcularium, vndequaque venientium, exceptis quinque Papæ reseruatis, scilicet, Castitatis, Religionis, & triplicis Peregrinationis. Ita concessit Eugenius IV. *in quadam Bulla* quam refert Bordon. *tom. 1 res* 15 *nu.* 2. & idem concessere Iulius Secund. Martinus V. & Innocentius Octauus. Ita Bordon tenet *vt suprà*, Lopez, Nauar Valentia, Sayrus, Aragonius, quos refert, & sequitur nouissimè Candidus *tom. 2. disq. 27. art. vnico dub. 1.* Peliz. *tom. 2. tract. 8. cap. 3. sect. 2. num.* 141. Vidal. *tit. de votis* Inqui-

Inquisit. 3.*n.*77. Vrban.*tractat.* 2 *p.* 2.*dist.* 1 *c.* 4.*reg.* 1. *fol. mihi* 249. & licèt Lezan.*t.* 1.*c* 19.*n.*22. dubitet, an prædicta priuilegia fuerint per oracula concessa, Bordon. *vbi sup* affirmat fuisse per Bullas concessa.

81 Dico secundò. Etiam in quinq; votis Papæ reseruatis, possunt
regulares dispensare cum sæcularibus, quando non afficiuntur
reseruatione. Non afficiuntur autem reseruatione, quando non
sunt perpetua, absoluta, & perfecta, & hac ratione, votum non
assumendi sacros Ordines, non nubendi, non fornicandi, non tan-
gendi turpiter mulierem, non petendi debitum in coniugatis,
obseruandi castitatem per tempus limitatum, non sunt vota re-
seruata. Idem dicendum est de voto paupertatis, & obedientiæ
extra statum Religiosum, & de voto Romanæ, & Compostella-
næ peregrinationis, ob alium finem expressum, quàm deuotio-
nis. Idem dicendum est, quando omnia ipsa vota pęnalia sunt, vel
82 conditionalia etiam post adimpletam conditionem. Ita cum alijs
Bord. *tom.* 1.*ref.* 15.*per totam*, Lopez Laym & alij, quos refert, &
sequitur Candidus *tom* 2 *disquis.* 2.*art. vnico dub.* 6. Vidal. *tit. de
voto inquis.* 3.*n.*84. Immò dispensare possunt in virginitatis voto,
quando constat non fuisse virginitatis absolutę, sed integritatis
seruandæ. Ita Sanch. Sayr. Portel, & alij, quos refert, & sequitur
Vidal *vbi sup.n.*87. quod etiam affirmandum est in dubio de in-
tentione vouentis, vt cum alijs ibi probat Vidal. *loco cit.*

83 Et hinc fortè colliges Regulares absque vlla deputatione à Prouinciali dispensare posse ad petendum debitum cum coniugatis, qui post votum castitatis contraxerunt, vel illud post matrimonium, etiam de vtriusque consensu emiserunt; nam cum hoc votum castitatis, in coniugatis non sit integræ castitatis, sed tantùm non petendi debitum, inde fit, quod non sit absolutum, & perpetuum, sed ex parte; ac per consequens non est Papæ reseruatum. Ita Sanch. quem refert, & sequitur Bordon. *tom.* 1.*ref.* 15.*n.*31. Trullenc. *in Decal. lib.* 2.*c.* 2 *dub.* 44.*n.* 3 Palao *tom.* 3.*disp.* 2.*de voto p.* 13.*n* 9. *& alij.*

84 Dico tertiò. Probabile est posse regulares dispensare etiam in quinq; votis Papæ reseruatis, quando sunt absoluta, & perpetua, ac perfecta in illis casibus, in quibus Episcopi ratione vrgentis necessitatis, & quia nõ est recursus ad Papam, & dispensare possunt. Ita Auersa, quem refert Dian. 6 *p.tr.* 6.*ref.* 50. Murcia, quem refert Dian. 9.*p.tr.* 6.*ref.* 50. Pasq. quem refert Dian. 9.*p.tr.* 9.*ref.* 6. Vidal. *tit de voto inquis.* 3.*n.*77.*&* 88. Licet contraria sententia probabilior sit, quam docet cum alijs Dian. 6.*p.tr.* 6.*ref.* 50. Ratio nostræ assertionis est, quia regulares per prædicta priuilegia dispensare possunt in omnibus votis, in quibus Episcopi possunt iure Ordinario dispensare, sed Episcopi etiam in his casibus vrgentis necessitatis dispensant iure Ordinario. ergo maior, & consequentia patent; minor probatur à prædictis Doctoribus, quia huiusmodi facultas conceditur Episcopo ratione sui muneris, officij, & est perpetuò dignitati Episcopali annexa: ergo competit illis iure Ordinario.

85 Dico quartò. Regulares dispensare possunt in votis habentibus adiectum iuramentum in sui confirmationem. Ita cõcessit Gregor. XIII. Societati *in Bulla*, quam refert Bordon. *tom. ref.* 15.*n.*25. & tenet Peregr. Bossius, Portel Rodr. & alij, quos refert, & sequitur idem Bordon. *ibi*: Et idem dicendum est de iuramentis Deo factis, vt si quis iuraret se ieiunaturum singulis Sabbatis in honorem B. Virginis: hæc enim iuramenta includunt rationem voti. Ita Portel, Bossius, Sanc & alij, quos refert, & sequitur Bordon. *sup.n.*26. Cruz, Rodriq. & alij, quos refert, & sequitur Candid. *disquis.* 27.*art. vnic. dub.* 3.*&* 4 *tom.* 2. Idem dicendum est de votis, & iuramentis factis in fauorem tertij, vt si quis vouit Ecclesiæ dare calicem, vel iurauit dare aureum in eleemosynam pauperi, dummodo non sint ab aliquo homine acceptata. Ita cum alijs Bordon. *tom.* 1.*ref.* 15.*n.*25. Immò etiam si votum acceptatum sit ab aliquo tertio, dummodo non præcesserit specialis promissio homini facta, vt cum multis probauimus *sup.* 4. *disp.* 1. *sect.* 2 §. 2.*n.*104. vbi quę *ibi* diximus hic accommoda, ne eadem sæpè repetamus.

86 Dico quintò. Regulares dispensare possunt in iuramentis, quæ cadunt super materiam quinque votorum, quæ Papæ reseruantur, etiamsi sint absoluta, perfecta, & perpetua. Ita Tabiena. Nauar. Ledesma, quos refert, & sequitur, vt probabile cum Trull. & Leone, Dian. 4.*p.tr.* 4.*ref* 69. Fr. Mart. à S. Ioseph *fol. mihi* 52. licet contrarium cum multis teneat Bordon *tom* 1 *ref* 15. *nu.* 28. Ratio autem nostrę resolutionis est, quia in iure nullum reperitur iuramentum reseruatum; & non sequitur illa quinq; vota esse Pontifici reseruata: ergo etiam iuramẽta de illa materia: nam obligatio voti maior est obligatione iuramenti; & ex alia parte, cum reseruatio odiosa sit, restringenda est, & non amplianda.

87 Dico sextò. Possunt Regulares habentes communicationem cum Benedictinis, & Iesuitis commutare omnia prædicta vota vndequaque venientium, in alia opera pietatis, exceptis tantùm quinq; votis Papæ reseruatis, scilicet, castitatis, religionis, & triplicis peregrinationis: modo explicato. Ita concessit per Bullam Eugen. IV Benedictinis, & Paulus III etiam per Bullam Iesuitis, vt testatur Lezan. *tom.* 1.*c.* 19.*n* 23. & posteà Greg. XIII extendit hoc priuilegium etiam per Bullam ad vota iurata, dummodo commutatio in alterius præiudicium non fiat: ita Lezan. *ibi*: Ad
quæ autem vota se extendat commutatio hæc? Respondeo eodẽ
modo esse extendendam, ac dispensationem. Ita Bord. *sup. ref* 15.
*n.*29. Vnde illa, quæ diximus de dispensatione philosophandum
est in commutatione. Inimò addit Pelizar. *to.* 2.*tr.* 8.*c.* 3.*n.* 158. pos- 88
se regulares commutare iuramenta castitatis, religionis, & tri-
plicis peregrinationis. Aduertant tamen confessores semper in
tollendis votis debere vti potius commutatione, quàm dispen-
satione, vel vtraque simul, nam priuilegia, quæ concedunt regu-
lares posse dispensare in votis sæcularium, non sunt tam clara,
quin opinio detur in contrarium, vt *sup.* ostendimus.

Dico septimò. Omnes has dispensationes, quas regulares facere 89
possunt ratione suorum priuilegiorum, siue sit in irregularitatibus, siue in votis, siue in iuramentis, siue in debito coniugali, possunt extra confessionem dare. Ita Laym quem refert, & sequitur Dian 2.*p.tr* 2 *ref* 20. & nos iam *sup.* tetigimus agentes de absolutione censurarum, vbi etiam argumentum, quod poterat fieri in contrarium solutum est.

§. III.

De dispensatine in debito coniugali.

90 *Quo modo regulares possint in petitione debiti dispensare, quocunque modo talis pæna incurratur.*

Hic nobis agendum erat de facultate, quam habent confes- 90
sores regulares deputati à suis Prælatis ad dispensandum in petitione debiti coniugalis cum illis, qui incestum cum consanguinea suæ vxoris commiserunt, vel cum illis, qui contraxerunt cognationem spiritualem, vel cum illis, qui post votum castitatis contraxerunt, vel post contractum matrimonium vouerunt castitatem; sed quia de his, quæ hic desiderari poterant latè diximus *disp.* 1 *sect.* 2. §. 3.*per totum & hac disp.* 3 §. *antecedenti n.* 83. Ideò lectorem ad hæc loca remitto, ne eadem sæpè repetantur. Vbi etiam inuenies, an regulares sine prædicta Prouincialis deputatione possint dispensare in petitione debiti, non solùm cum illis, qui votum castitatis emiserunt, sed etiam cum illis, qui cognationem carnalem, vel spiritualem contraxerunt. Vbi etiam an Prior in suo conuentu possit hanc facultatem alicui concedere, & an incurratur ab illis, qui talem pœnam huic crimini impositam esse ignorabat.

SECTIO III.

De priuilegijs, quæ habent regulares respectu sæcularium circa Sacramenta.

In prima sectione huius disputationis egimus de Sacramento pœnitentiæ, & de his, quę Regulares possunt exercere cum sæcularibus, in illo tam absoluendo, quàm dispensando, quod prius fecimus propter rationes in principio disputationis assignatis Nunc in hac sectione omnia alia Sacramenta comprehendemus, vtpotè faciliora. Sit igitur

§. I.

De Baptismi Sacramento.

91 *Regulares non possunt nisi in extrema necessitate baptizare absque Parochi licentia.*

92 *Regulares baptizantes sine licentia Parochi non incurrunt excommunicationem.*

93 *Religiosi nostri, neque de licentia Parochi possunt licitè baptizare.*

Dico primò. Regulares non possunt extra casum extremæ 91
necessitatis baptizare, nisi de licentia Parochi, *c. placuit*, etsi de facto baptizauerint absq; prædicta licentia peccant mortaliter. Non loquor hic de religiosis baptizantibus in terris Indiorum, & infidelium, nam de his disputatione sequenti redibit sermo, nullam tamen incurrunt excommunicationem, vel irregularitatem, aut suspensionem. Ita Vrban. *tr.* 2.*dist.* 1 *c.* 2.*reg.* 1 *folio mihi* 230. Cruz *lib.* 2.*c.* 5.*dub.* 1.*concl.* 2. Lezan. *to.* 5.*in mari magno Heremitarum Sancti August.* §. 45.*n.*129. Immò religiosi nostri, neque de licentia Parochi baptizare posse sub pęna priuationis ab officio, vel vocis, & loci per vnum mensem. Sic habetur *in nostris constitutionibus* 2.*p.c.* 6. *n.* 14. vbi prohibetur, ne quis fratrum in aliquo gerat officium Parochi, vel eius vicem suppleat, intellige seclusa extrema necessitate, baptizare, autem sicut, & assistere matrimonio, extrema Vnctione, Viaticumque extraneis præstare est proprium officium Parochi, vt probat cum alijs Lezan. *supr.n.* 129.

§. II.

De Eucharistiæ Sacramento.

94 *Regulares extra tempus Paschale possunt Eucharistiam fidelibus ministrare, licentia Parochi minimè requisita.*

95 *Idē possunt facere Sacerdotes sæculares in Ecclesijs regularium.*
96 *Regulares possunt Eucharistiam vtique fidelibus extra tempus Paschale ministrare etiam in domibus priuatis sæcularium, & in eorum oratorijs, etiam non obstante Episcopi prohibitione, & in tempore interdicti.*
97 *Non licet Regularibus ministrare Eucharistiam in Ecclesijs alienis contradicentibus Parochis, benè tamen de licentia præsumpta.*
98 *In die Paschatis possunt ex deuotione fidelibus Eucharistiam ministrare.*
99 *Regulares possunt etiam in Paschate suis seruis commensalibus pro adimplendo præcepto Eucharistiam ministrare.*
100 *Regulares possunt in die Paschatis ministrare Eucharistiam pro adimplendo præcepto peregrinis transeuntibus, & mercatoribus.*
101 *Licet satis probabile sit, quod Regulares ministrare possunt Eucharistiam in suis Ecclesijs etiam pro adimplendo præcepto in Paschate minimè consensu Parochi requisito, non decet tamen tali facultate vti.*
102 *In mortis articulo possunt Regulares suis domesticis Eucharistiam pro Viatico ministrare.*
103 *Regulares in articulo mortis possunt ministrare Eucharistiam pro Viatico suis hospitibus sæcularibus.*
104 *In casu quo Rectores sæculares se præbeant difficiles dare Eucharistiam sæcularibus, qui confessi fuerant cum regularibus possunt eis regulares ministrare Viaticum. Immò si illos non sunt confessi, sed aliàs, vel absens est Parochus, vel nolit Eucharistiam moribundo ministrare.*
105 *Regulares in suis Ecclesijs possunt Eucharistiam exponere publicè adorandam, & cum illa facere processiones absque consensu ordinarij.*
106 *Regulares possunt facere processiones per vicos, & plateas, absque licentia Ordinarij.*

94 Dico primò Religiosi possunt saltem extra tempus Paschale Eucharistiam fidelibus ministrare, licentia Parochi minimè requisita. Ita concessit Nicolaus V. *Bulla* 2. & Sixtus IV. *Bulla* 11 quas refert Cruz *lib. 2. c. 5. dub. 3. concl. 3.* Eandem facultatem concessit Pius V. *const.* 7. & Greg. XIII. Bulla, quæ incipit, *in tanta*, & Paulus III *in Bulla*, quę incipit, *Paulus Episcopus.* Et idem possunt facere Sacerdotes sæculares de regularium licentia in Ecclesijs ipsorum regularium, quoties id religiosis fa-
95 cere licet. Ita Lezan. *tom. 1. c. 21. n.* 8. Peyr *ad constit. 1. Iulij II. n.* 85. Vrban. *p. 2. tract. 2. dist. 1. c. 2. reg. 4.* Portel. *in dub. regularib. verbo Sacramentor administratio n.* 8. Dicastil. *de Euchar. disp. 11. dub. 4. n. 69. tract.* 4.
96 An autem ratione horum religiosorum possint regulares Eucharistiam fidelibus ob deuotionem vbique ministrare? hoc est non solùm in Ecclesijs suis, & Oratorijs, sed etiam in domibus sæcularium, & vbique decenter id fieri potest, v. g. in eorum oratorijs, vel quando licet Altaria erigere? Respondeo affirmatiuè. Ita Portel, Rodriq. Suar. & alij, quos refert, & sequitur Dian. 4. *p. tract. 4. resol.* 74. Immò addit Pelizar. *tom. 2. tract. 8. c. 3. sect. 3. n.* 302. posse regulares Eucharistiam ministrare extra sua templa, etiam in oratorijs sæcularium, non obstante Episcopi prohibitione ex Bulla Pauli III. quam refert idem Pelizar. *sup. nu* 312. & etiam in tempore interdicti, excommunicatis, & interdictis exclusis. Ita Pelizar. *sup. n.* 315. Aduerte tamen nunquam licere
97 regularibus ministrare Eucharistiam sæcularibus in alienis Ecclesijs contradicentibus Parochis, vt notauit Vrbanus *p. 2. tract. 2. dist. 1. c. 2. regul. 4. fol. mihi* 233. Poterunt tamen illam ministrare omnibus fidelibus sine Parochi licentia ex priuilegio Iulij II. & Nicolai V. quod refert Dicastill. *de Eucharistia disp. 11. tr. 4. dub.* 3. vbi hoc de omnibus regularibus, Societati Iesu excepta, affirmat cum Fagund. Beia, Lugo, & alijs.
98 Dico secundò. Etiam in die Paschatis possunt fidelibus Eucharistiam ex deuotione ministrare, si alias iam satisfecerint suę Parochiæ. Ita Filliucius, & alij, quos refert, & sequitur Lezan. *tom. 1. c. 21. n.* 8. Peyrines *ad constitut. 1. Iulij n.* 86. Cruz *libr. 2. c. 5. dub. 3. conclus.* 2. Dicastillus *supr. n.* 49. vbi plurimos refert, & ita obtinuit consuetudo vniuersalis. Nec obstat quædam Cardinalium declaratio, quam refert Gauantus apud eundem Lezanam *sup.* nam de illa nobis authenticè non constat, neque est in vsu recepta.
99 Dico tertiò. Possunt religiosi, etiam in Paschate pro adimplendo præcepto Eucharistiam ministrare familiaribus, & seruitoribus actualiter religiosis eruientibus, & intra monasteria, aut loco religiosorum commorantibus & sub eorum obedientię viuentibus. Ita concessit Prędicatoribus Sixtus Quartus *Bulla* 33. & Leo X. *constit. suo 4. apud* Peyrines, & tenet ipse Peyrines *ad constitutionem 1. Iulij II. §. 15.* Cruz *lib. 2. c. 5. dub. 4. concl. 1.* & alij, quos refert, & sequitur Portel *in dubijs regul. verbo Sacramentorum administratio n.* 9. Nouar. *in lucerna regularium verbo familiares n.* 1. Diana 10. *p. tract. 11. res.* 3. Dicastill *supra n.* 64. Pelizar. *tom 2. tract. 8. c. 3. sect. 3. n.* 302. Lezan. *tom 2. c. 16. n.* 9. vbi videtur corrigere id, quod dixerat *tom. 1. c. 21. n.* 10. vbi quamdam declarationem Cardinalium in contrarium ex Gauanto afferebat; de qua etiam nobis non constat authenticè.

Dico quintò. Possunt regulares Eucharistiam ministrare in 100
suis Ecclesijs in die Paschatis peregrinis transeuntibus, & Mercatoribus pro adimplendo præcepto Paschali. Ita concessit Iul. II. *constitutione sua 1. §. 37. apud Peyrinez ibi*, & tenent Rodriq. Caiet. Sotus, Henriquez, etiam secluso isto priuilegio, quos refert, & sequitur Peyrinez *sup. n.* 90. Sanchez, & alij, quos refert, & sequitur Portel *vbi sup. n.* 6. & probabilem putat Lugo, quem refert, & sequitur Dicastillus *tom. 2. c. 24. dub. 7. num.* 1. Pelizar. *vbi sup. n.* 290. quidquid Barbosa apud Lezanam *sup nu* 8. Tambur. & alij, quos refert, & sequitur Diana *2. p. tr. 2. resol.* 12.

Dico quintò. Licet satis probabile sit posse regulares Eucha- 101
ristiam ministrare in suis Ecclesijs omnibus fidelibus, etiam in Paschate pro adimplendo præcepto, nullo ad hoc consensu Parochorum requisito, vt concedit Nicolaus V. fratribus de Guadalupe, & tenet Cruz *sup. concl.* 3. Rodriq. Beia, & alij, quos refert, & sequitur Peyr. *ad const. 1. Iulij II. n* 88 Fagun. *in præceptis Ecclesiæ præcepto 3. lib. 1. c. 5. n.* 13. Lugo quem refert, & sequitur Dicastil *sup n.* 6. Verùm licet hæc sententia probabilis sit, à contraria sententia raro, aut nunquam recedendum est, nam licet hæc facere licitè possint religiosi, non expedit tamen tali facultate regulariter vti, dabitur namque occasio rixarum cum parochis. Vnde applicari potest hic illud Pauli *ad Corinth. 6 Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt*, vt in simili casu notauit Lezan. *in consilijs, cons. 16. n* 43. & tenet Vrban. *tract. 2. p. 2. dist. 1. c. 2. regula 4. fol.* 234

Dico sextò. In mortis articulo possunt Religiosi ministrare 102
Eucharistiam suis domesticis intra conuentum degentibus. Ita concessit Sixtus IV. apud Lezan. *tom. 5. in Mari magno Prædicatorum §. 11. n.* 25. Idem concessit Clemens IV. Minoribus. & Alex. IV. *in mari magno Carmelitar. apud Lezan tom 2. c 16. n. 7 &* 9. & tenet ipse Lezana *ibi*; Portel *sup n.* 9. Manlius, quem refert, & sequitur Diana *5. p. tract. 3. res. 52. & 2. p. tract. 2. res.* 12 Immò Lezan. *in mari magno Prædicatorum tom. 5 §. 11 n.* 25. cum alijs addit hoc facere posse regulares, secluso priuilegio; quam sententiam etiam tenet Nouar. *verbo familiares n.* 2. Pelizar. *tom. 2. tract. 8. c. 3. sect. 4. n. 324. &* 326.

Dico septimò. Regulares ministrare possunt Eucharistiam in 103
mortis articulo pro viatico hospitibus in nostris conuentibus infirmantibus. Ita concessit Iulius II. *Bulla* 1. apud Peyrin. & tenet ipse Peyr. *ad eandem const. 1. Iulij II. n.* 92. cum Rodr. & alijs, quos ibi refert, tum ex priuilegio Pij IV. Nicolai V. quod refert, & sequitur Lezana *tom. 5. in mari magno Carmelitarum §. 5. num.* 20. Dian. *10 part. tract. 1 resolut. 31. in fine*, Pelizarius *vbi supr. num.* 302.

Dico octauò. In casu, quo Rectores Parochialium se ostendant 104
difficiles dare Eucharistiam sæcularibus, qui regularibus confessi sunt, vel malitiosè differant, tunc possunt regulares eis deferre Eucharistiam pro viatico; sufficienti tamen prius exhibito testimonio de repudio. Ita concessit Sixtus IV. *in Bulla dum attenta*, quæ est mare magnum Carmelitarum. Ita Lezana *to. 5. in mari magno Carmelitarum §. 47. n.* 151. Immò etiamsi illos non sint confessi, si aliàs est absens Parochus, vel iniustè negat viaticum, & aliàs vrget necessitas; possunt religiosi omnibus fidelibus Eucharistiam pro viatico ministrare. Ita Præpositus, Hurtad. Tannerus, Ochogauia, & alij, quos refert, & sequitur Diana *5. p. tr. 3. res.* 31. Leand. quem refert Dian. *10. p. tr. 1. res.* 31. Lugo, Suar. & alij, quos refert, & sequitur Dicastil. *tom. 1. de Sacram. tract. 4. disp. 11. dub. 8. n.* 25. quod etiam probat ex Bulla Pauli Tertij.

Dico nonò. Regulares in suis Ecclesijs Eucharistiam proces- 105
sionaliter circumferre possunt, & super altare publicè adorandum exponere ex quauis causa publica, vel priuata. Ita declarauit Sacra Congregatio apud Cruz *lib 3. c. 5. dub. 5. notabili* 2. Nec ad hoc requiritur consensus Ordinarij, saltem in hoc regno, non obstante alia declaratione Cardinalium, quam refert Lezana in contrarium *to. 2. c. 1. n.* 26. siquidem in illo publicata non fuit, etsi fuit, vsus legitimus illam abrogauit, vt in alijs partibus fecit. Ita Lezana *ibi*; Pelizarius *tom. 2. tract. 8. c. 5. sect. 7. n.* 79.

An autem regulares deferre possint Eucharistiam processionaliter extra conuentum, vel alias processiones facere absque li-
centia Ordinarij per vicos, & plateas. Respondeo affirmatiuè. Ita 106
concessit Clemens VIII. pro festo corporis Christi *in Bulla*, quam refert Cruz *supr. notabili* 1. & de omnibus tenent Portel *in dub. reg. verbo processiones n.* 8. Tambur. Hieronymus, Rodr. Graffius, quos refert Diana *2. p. tr. 2. res.* 27. Nec obstant aliquæ declarationes Cardinalium in contrarium, quas refert Barbosa, siquidem contrario vsu abrogata fuere, nec nobis de illis constat authenticè. Ita Portel *supra*, vbi testatur de contrario vsu in hoc regno.

In fine huius §. aduerte, nos hic non agere de Sacramento confirmationis; siquidem circa illud nihil regulares possunt, nisi apud Indos, de quo *infrà suo loco* dicemus.

§. III.

De Sacramento Extremæ-Vnctionis.

107 *In casu necessitatis, & absentia Parochi possunt regulares Vnctionem sæcularibus ministrare.*
108 *Extra talem casum id facientes incidunt in excommunicationem.*
109 *Regulares possunt dare Vnctionem suis familiaribus, & hospitibus sæcularibus.*
110 *In casu, quo Rectores se ostendant difficiles in exhibitione Vnctionis illis, qui cum regularibus confessi sunt, possunt regulares illis Vnctionem ministrare.*
111 *Regulares possunt Vnctionem suis hospitibus ministrare.*

107 Dico primò. Licet in casu necessitatis, & in absētia Parochi, quando scilicet licentia præsumitur tacita illius, possunt regulares ministrare Sacramentum Extremæ vnctionis sæcularibus, vt tenent Syluest. Sotus, & alij, quos refert, & sequitur Lezana *to. 1. c. 21. n. 10.* extra tamen talem casum facientes id absq; licentia Parochi incidunt in excommunicationem latæ sententiæ. Ita cum alijs Lezan. *ibi.* Ex priuilegio tamen Sedis Apostolicæ possunt regulares Sacramentum ministrare Vnctionis suis familiaribus, & pauperibus in hospitibus suis degentibus, quibus
108 etiam dare possunt Ecclesiasticam sepulturam, quæ priuilegia refert *ibi* Lezana, & Diana 2. *p. tract.* 2. *res.* 12. & alij, quos refert, & sequitur Quintanad. *tract. 5. sing. 3. n. 9. & sing. 4. n. 3.*
109 Immò Sixtus IV. concessit in Bulla dum attentata, quæ est mare magnum Carmelitarum; quod in casu, quo Rectores Parochialium difficiles se reddant in exhibitione Extremæ vnctionis erga illos, qui dictis fratribus confessi sunt, illis absque causa rationabili denegando, vel differendo dictum Sacramentum illud petentibus, possint exhibere facto tamen sufficienti testimonio de repudio, & de dilatione malitiosa, vt notauit Vrb. *fol. 231. reg. 11.* nisi aliàs vrgeat necessitas extrema, vt cum alijs notauit Lezan. *tom. 5. in mari magno Carmelitarum circa §. 64. n. 81.* Nam
110 tunc etiamsi nullum daretur priuilegium, possent adhuc regulares illis ministrare, & Eucharistiam ac Extremam vnctionem. Ita etiam Præpositus, Granad. Victorel. & alij, quos refert, & sequitur Dian. *5. p. tr. 3. ref. 82.* Quintanad. *tract. 5. sing. 3. n. 6.*
111 Dico secundò. Regulares ministrare possunt extremam Vnctionem etiam hospitibus in suis conuentibus infirmantibus, quocumq; titulo tibi contingat hospitari absq; licentia Parochi. Ita concedit Nicol. Francus Legatus à latere Sixt IV. *Bull. 42. n. 4.* & statuta Legatorum de latere sunt perpetua, vt habetur *in c. fin. de off. delegati*, vbi glossa *verbo statuta*, & docent Zerola, Suar. Rodriq. quos refert, & sequitur Peyrin. *ad const. 1. Iul. II. n. 93.* Quintanad. *tract. 5. sing. 4. n. 5.* Eandem facultatem concessit Pius IV. & Pius V. & ita docet Peyr. & Lezana *in mari magno Carmelitarum §. 5. n. 20.*

§. IV.

De ordinis Sacramento.

112 *Regulares possunt suis subditis dimissorias concedere, vt non seruatis interstitijs in tribus diebus festiuis, vel solemnibus ordinentur.*
113 *Prælati regulares possunt eodem modo nouitijs dimissorias concedere.*
114 *Regulares ad Ordines tenentur examinari ab Episcopo, & intra suas domos non possunt ordinari ab Episcopo transeunte absque consensu Diœcesani.*
115 *In Monasterijs regularium non possunt Episcopi illis inuitis dare Ordines, vel alia Pontificalia exercere, aut conuocare processiones, Missas, vel exequias celebrare, nec alias causas agere.*

112 Dico primò. Possunt Prælati regulares concedere dimissorias omnibus suis Religiosis, etiam sine consensu Episcopi Diœcesani, vt ordinentur extra tempora à quocunq; Episcopo Catholico tribus diebus Dominicis successiuis, non seruatis interstitijs, vel in tribus solemnitatibus duplicibus eodem modo successiuis. Ita Alex. IV. *Bulla 10.* & Sixti IV. *Bulla 13* Idem concessit Vrb. II. *Bull. 2* & Greg. XIII. vt testatur Cruz *lib. 2. c. 8. dub. 1.* & Clem. VIII. Patribus S. Io: Euangelistæ in Portugallia, vt restatur Portel *in dub. reg. verbo ordines Sacri n. 4.* & hanc opinionem sequitur multos referens Palaus *vbi sup. n. 13.* Rodr. & alij, quos refert, & sequitur Portel *sup. n. 4.* Cruz *supr. c. 8. per tot.* Vrban. *tr. 2. dist. 2. p. 2. c. 5. reg. 2. fol. 328* Dian. *2. p. tr. 2. ref. 731. 32. & 112 eiusdem tractatus, & 9. p. tr. 8. ref. 28.* vbi plures refert Nouar. *verbo dimissoria n. 2.* Ventigrilia *annot. 24. § vnico n. 46. in praxi notabilium.* Immò Diana, & Portel testantur de praxi.
113 Dico secundò. Prælati regulares concedere possunt Nouitijs litteras dimissorias, vt à quocumque Episcopo eodem modo, ac professi ordinentur; siquidem nouitij, vt *sup.* diximus, gaudent eisdem priuilegijs, ac professi; ita Suar. Diana, quos refert, & sequitur Nouar. *sup.* Vechius, Sanch. Tamb. & alij, quos refert, & sequitur idem Dian. *2. p. tr. 2. ref. 1.* Ventigril *annot. 24. §. 45.* Aduerte tamen, quod in casu, quo Prælati regulares concedunt huiusmodi dimissorias Nouitijs debere obseruare decretum Tridentini *sess. 23. c. 2. vt nemo absque beneficio, vel patrimonio ordinetur*, Lezana *tom. 1. c. 14. n. 20.* Excipiuntur tamen professi primæ professionis Societatis propter specialem religiosam illius gubernationem à Greg. XIII. vt testatur Vrban. *tr. 2. dist. 2. p. 2. c. 5. reg. 2. fol. mihi 330.*
114 Dico tertiò. Licet antiquitus regulares poterant ordinari in suis Monasterijs à quocumq; Episcopo transeunte absq; consensu Episcopi Diœcesani, nec tenebantur subire examen coram ordinante, nunc tamen hæc sunt omnia in præsenti reuocata, tum à Trident. *sess. 6 de refor. c. 5. & sess. 23 c. 12.* & Pij V. ita Portel *sup.* Vrban *n. 3.* In alijs verò, quæ hucusque diximus, non est contrarium Tridentinum, vt latè probat Vrban *sup.* & Palaus. Nam in Tridentino non reuocantur priuilegia, nec in Bulla Sixti V. & dato, quod in Bulla Sixti V. reuocauerit, postea Clemen. VIII. & Paulus V. ea reduxere ad terminos Tridentini: in quo prædicta priuilegia non reuocantur: Vide Vrban *sup. n. 3.* & Palaum *sup.* Nec etiam obstant quædam declarationes Sacræ Congregationis, quas refert Lezana *tom. 1. c. 14. n. 12.* Nam huiusmodi declarationes non fuere receptæ in Hispania, vt testatur Portel *supra num. 2.*
115 Dico quartò. In Monasterijs Religiosorum, illis inuitis, non possunt Episcopi ordines celebrare, vel alia Pontificalia exercere, vel Synodum, vel processiones conuocare, Missas, exequias, funera aut alia officia celebrare, nec alias causas agere. Ita Eugen. IV. Bulla pro Benedictinis, vbi hoc sub excommunicatione mandatur Episcopis, & ordinarijs, & quibusuis personis. Ita etiam concessit Augustinis Sixtus IV. *Bulla 34.* & Prædicatoribus *Bulla 33.* & Pius V. *Bulla 7* Ita Cruz *lib. 1. n. 8. dub. 1. dicto 6.* Portel *verbo processiones in dub. reg. n. 10.* Peyr. Tamb. quos refert, & sequitur Lezan. *tom. 5. in mari magno Eremitarum S. Augustini n. 44.* quidquid in contrarium dicant Bordon. *tom. 1. ref. 7. n. 104. 108. & 132* Delbene *tom. 2. c. 14. dub. 12. n. 41.* quorum sententiam approbat etiam Lezan. *quoad processiones tom. 5. in mari magno Carmelit. n. 423.* pro quo referunt, præsertim Delbene multas Cardinalium declarationes, sed de illis nobis non constat authenticè, vt par erat.

§. V.

De Matrimonij Sacramento.

116 *Regulares in nullo casu absque Parochi licentia possunt solemnizare matrimonium, aliàs incurrunt excommunicationem.*

116 Dico primò. In nullo casu absque Parochi licentia possunt regulares Matrimonium solemnizare, etiamsi malitiosè Parochus assistere nolit; benè tamen cum tali licentia. Ita Lezana *to. 1. c. 21. n. 9.* Vnde regulares solemnizantes Matrimonium absque Parochi licentia incurrunt excommunicationem positam *in Clementina de priuilegijs*; vt cum alijs tenet Lezan. *sup. n. 31.* vel saltem incurrunt suspensionem ad arbitrium Ordinarij, vt tenent Henriq. Suar. Sayrus, Bonac. & alij, quos refert Lezan. *in mari magno Eremitarum S. Augustini §. 45. n. 130.* Non loquor autem hic de religiosis in Indiarum partibus. Nam de his *infr.* redibit sermo.

SECTIO IV.

De sepulturis, & exequijs in Ecclesijs regularium, & quarta funerali.

§. I.

De sepulturis in Ecclesijs regularium.

117 *Qui possint eligere sepulturam.*
118 *Sepulturæ electio probatur per testamentum, vel per duos testes, vel per codicillum inualidum, vel per solùm dictum Confessarij.*
119 *Si quis fabricauit Capellam cum sepultura, censetur velle eligere talem sepulturam.*
120 *Religiosi non possunt eligere sepulturam, benè tamen Prælati, vel Nouitij, vel etiam Fratres, quando non est possibilis, quod in conuentibus sui Ordinis sepeliatur.*
121 *Vnusquisq; potest eligere sibi sepulturam in Ecclesijs regularium.*
122 *Non possunt tamen inducere aliquem ad vouendum, quod sepeliantur in suis Ecclesijs.*
123 *Idem dicendum est de Ecclesijs Monialium.*
124 *Parentes possunt pro filijs eligere sepulturam; pro filijs impuberibus idem potest facere mater mortuo patre.*
125 *Eligentes sepeliri in habitu mendicantium possunt eligere sepulturam, vbi voluerint.*
126 *Regulares vocato Parocho possunt cum illo, vel sine illo si vocatus noluerit accedere asportare defunctos ad suas Ecclesias cum cruce eleuata, cantu, &c.*

127 *Regulares possunt cadauera exhumare, & illa ad alium locum transferre.*

117 DIco primò. Quilibet siue Clericus, siue Laicus, etiamsi sit
vxor, filijsfamilias, pubes, vel seruus potest eligere sibi se-
pulturam. Ita habetur ex communi Ecclesiæ consuetudine; &
tenent communiter apud Lezan. *tom. 5. in mari magno Minorum*
§.4. *num.* 117. Probatur autem hæc sepulturæ electio per testa-
mentum, vel scripturam manu propria subscriptam, vel per
duos testes etiamsi sint singulares, Lauorius, & alij, quos refert,
& sequitur Barbosa apud Peyr. *tom. 2. c. 4. n.* 52. quam sententiam
118 etiam sequitur Peyrines *ibi*: & Rolanus, Malcard. & alij, quos
refert, & sequitur Pasqual *tom. 2. decis.* 404. *n.* 1. *&* 2. Immò suf-
ficit codicillus inualidus, vel scriptura manu propria; vel di-
ctum confessarij, vt cum multis latè probat Pasqual. *supr. decis.*
405 *&* 406.
119 Immò si aliquis sibi construxit capellam cum sepultura in alia
Ecclesia, vbi non sunt suorum maiorum sepulturæ, eam sibi vi-
detur eligere in sepulturam. Ita cum alijs Peyrinez *ibi*. Ab hoc
tamen communi regula excluduntur religiosi, qui eligere non
possunt sepulturam nisi à proprijs Monasterijs, adeò forsitan sint
remoti, quod ad ea cum moriantur non possint commodè por-
tari. Ita decernitur *in c. final. de sepult. in* 6. Ita cum alijs Barbosa,
quos refert, & sequitur Lezana *tom. 1. c. 9. num.* 10. Pasqual. *tom.*
2. *decis.* 382. *num.* 3. An autem Prælati regulares in suis Mona-
120 sterijs eligere possint sepulturam? Affirmant prædicti Doctores
ibi, quia in suis Monasterijs habent auctoritatem. Idem dicen-
dum est de nouitijs, quia in odiosis non veniunt nomine Reli-
giosorum: Lezana *tom. 4. verbo Nouitij, n.* 4. Pasqual. *tom. 2. decis.*
381. *n.* 6.
121 Dico secundò. Vnusquisque potest eligere sepeliri in Eccle-
sijs Regularium mendicantium cum illorum habitu, vel sine il-
lo. Ita Sixtus IV. *in Mari magno Carmelitarum.* Ita Lezan. *tom. 2.
c. 1. n.* 31: Non possunt tamen regulares aliquem inducere ad vo-
uendum, seu aliàs promittendum sepulturam eligere in suis Ec-
clesijs sub excommunicationis pœna Papæ reseruatæ ipso facto
incurrenda. Non incurrunt tamen in hanc excommunicatio-
nem simpliciter tantùm inducentes, vt eligant sepulturam in
aliena Ecclesia. Ita Lezana *tom. 1. c. 9. n.* 25. Hæc autem facultas
122 eligendi sepulturam in nostris Ecclesijs extenditur ad Capitula,
Claustra, Sacristiam, & Capellas. Ita cum alijs Lezana *tom. 5. in
Mari magno Carmelitarum* §. 57. *n.* 345. Et idem dicendum est de
123 Ecclesijs Monialium; excepto quod in claustris intra clausuram
nullus sæcularis potest sepeliri, sed tantùm debent sepeliri in
Ecclesia exteriori. Ita declarauit Sacra Congregatio, vt cum
Marsilla, & Portel testatur Lezana *suprà*.
124 Dico tertiò. Possunt parentes eligere sepulturam pro filijs
vsque ad annos pubertatis in Ecclesijs Regularium. Immò mor-
tuo patre, potest mater, si non extet maiorum sepultura illam
eligere pro impuberibus filijs. Ita Molina, Laym. Lauorius, &
alij, quos refert, & sequitur Pasqual. *tom. 2. decis.* 393. *n.* 3. Barbo-
sa quem refert, & vt probabilem tenet Ventigrilia loquendo *de
legitimis filijs annot.* 52. *num.* 16. Nam de spurijs impuberibus, qui
sunt sub matris potestate absolutè tenet nostram sententiam *ibi
n.* 15. & ita declarauit Sacra Congregatio apud Lezan. *tom 5. in
mari magno Prædicatorum* §. 28. *n.* 85. cui declarationi non obstat
alia emanata à *n.* 1645. sub Innoc. X. quam refert Lezan *tom. 5. in
mari magno Minorum* §. 30. *n.* 70. in qua dicitur non licere matri-
bus eligere sepulturam pro impuberibus filijs, cessante legitima
consuetudine: Nam hoc solùm fuit declaratum pro regno Ma-
iorensi, nec talis declaratio authentica est, vt testatur idem Le-
zana, vnde non est recedendum à prima declaratione. An autem
eligentes sepeliri in habitu Mendicantium possint eligere et-
iam sine consensu illorum sepulturam in alia Ecclesia, non ob-
125 stante Bulla aurea Sixti IV. & alijs, quas *ibi* refert Peyrines ad
Constit. 3. Sixti IV. Respondeo affirmatiuè. Ita concessit Leo X.
in Bulla 26. *apud* Peyr. *supr.*
126 Dico quartò. Quando corpora defunctorum asportanda sunt
ad Ecclesias Mendicantium, possunt Mendicantes accedere cũ
Cruce eleuata ad locum vbi est corpus defuncti; & requisito
prius Parocho, qui tenetur aliàs venire, vt latè probat Portel *to.
2. casuum, casu* 66. *per totum.* ipso accedente possunt deferre
corpus defuncti cum cantu ad Ecclesias regularium; quod si Pa-
rochus accedere noluerit, sine illo possunt regulares deferre
corpus defuncti, nec tenentur deferre prius corpus defuncti ad
Ecclesiam parochialem, sed recto tramite possunt illud deferre
ad suas Ecclesias. Ita declarauit Sacra Congregatio; vt testatur
Peyrines *in additamentis Leonis X. c.* 5. Lezan *to. 5. in mari magno
Carmelitarum nu.* 346. *& in mari magno Prædicatorum nu* 85. vbi
plura habes ad intentum, & tandem Belas. *verbo defunctus n.* 2.
127 Dico quintò. Possunt regulares exhumare cadauera, & illa in
alium locum transferre. Ita concessit Leo X. & tenent Hieron.
Rodr. Villal. Nauar. quos refert Lezana *to. 5. in mari magno Car-
melitarum n.* 346. Dian. 2. *p. tract. 2. res.* 120. Quod priuilegium de-
bet intelligi, quando talia corpora non sunt depositata: nam si
tantùm sunt depositata, etiam seclusis priuilegijs absque licen-
tia Episcopi hoc facere possunt clerici sæculares, quantò magis
regulares. Nec obstat, si dicas huiusmodi priuilegium fuisse ora-
culum, vt notauit *ibi* Lezan. Respondetur namque iam esse per
Bullam confirmatam, siquidem fuit ante Greg. XV. quod suffi-
cit, vt *ibi* aduertit Lezan.

§. II.

De officio funerali, & exequijs.

128 *Quoties cadauera defunctorum ad Ecclesias mendicantium deferuntur, officia mortuorum, &c. debent fieri à Religiosis.*

129 *Dum cadauera sepeliuntur non possunt Parochi in aliquo se intromittere, nec aliquos actus ibi exercere.*

130 *Officia sepulturæ debent fieri à Religiosis, etiamsi ante fuisset contraria consuetudo.*

131 *Hæc omnia procedunt etiam in Ecclesijs Monialium regularibus subiectarum.*

132 *Parochi non possunt cogere hæredes defuncti, vt in Parochijs celebrent aliquas Missas, vel nouenalia.*

133 *Parochi non possunt postulare plus pro associandis defunctis ad Ecclesias regularium, quàm sæcularium, sub pœna excommunicationis.*

134 *Hæredes defuncti non tenentur vocare tot clericos, quot regulares, nec prius totum capitulum, quàm regulares.*

135 *Nec dare tot intortias parocho quot regularibus, sed possunt vocare, sibi benè visos.*

136 *Statutum aliquarum Ecclesiarum, quarum Curati nolunt leuare corpora defunctorum, nisi tot vocentur clerici, quot regulares, vel quod dentur tot intortiæ, est simoniacum, & continet monopolium, & alia.*

DIco primò. Quoties ad Ecclesias mendicantium cadauera 128
deferuntur, officia mortuorum, & reliqua munera, quæ
in huiusmodi Monasterijs fieri solent, non à Canonicis, neque à
clero, sed ab eisdem Fratribus obiri, ac peragi debent. Ita decla-
rauit sacra Congregatio, vt testantur Peregr. & Peyr. apud Le-
zan. *t. 1. c. 12. n.* 12. & tenet cum ipsis ipse Lezan. *ibi* Belasius *ver-
bo defunctus nu.* 10. Immò dum cadauera in prædictis Ecclesijs 129
mendicantium, vel ipsis vnitis sepeliuntur, non potest Parochus
se intromittere, nec aliquos actus ibi exercere etiamsi Monaste-
ria sint intra suos limites sita. Ita declarauit sacra Congregatio
apud Lezan *tom 5. in mari magno Eremitarum S. Augustini* §. 5. *n.*
9. An verò officium super cadauera tumulanda in Ecclesijs regu- 130
larium debeat à Parocho fieri, saltem vbi est immemorabilis cõ-
suetudo, an verò ab ipsis regularibus? Respondeo non debere fie-
ri à Parocho, sed semper faciendum esse à regularibus, non ob-
stante quacumque consuetudine etiam immemorabili in con-
trarium. Ita declarauit, & statuit sacra Congregatio Rituum in
vna Salmoxensi 8. Augusti anno 1629. & in alijs similibus decla-
rationibus eiusdem sacræ Congregationis, quas refert Barbosa.
Ita Peliz. *to 2. tract. 8. c. 5. sect.* 14. *n.* 164. quæ procedunt etiam in
Monialium Ecclesijs regularibus subiectarum. Ita declarauit
sacra Congregatio die 15. Martij anno 1649. Ita Pelizarius *vbi* 131
sup. n. 154. Nec Parochus cogere potest hæredes testamentorum,
qui in Ecclesijs regularium sepulti sunt, vt in suis Parochijs ce- 132
lebrent aliquas Missas, vel nouenalia. Ita declarauit sacra Con-
gregatio apud Lezanam *tomo 5. in mari magno Prædicatorum* §.
43. *n.* 134.
Dico secundò. Parochi, qui maiorem eleemosynam postulant 133
pro sociandis cadaueribus, quæ apud mendicantes sepeliuntur,
quàm pro illis, qui in Parochialibus Ecclesijs eligunt sepultu-
ram, incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam à Cle-
mente VIII. *Bulla* 2. vt testatur Portel *in additionibus ad dub. seq.
verbo sepultura n.* 2. quam constitutionem confirmauit Vrbanus
Octauus. Et licet huiusmodi excommunicatio lata sit contra
Parochos Indiarum, quia tamen est declaratiua iuris communis
Canonici, imò & naturalis ad omnes Parochos Vniuersi exten-
denda est. Ita cum Portel Peyr *in additam. ad const. Leon. X III.
c. 4. num.* 8.
Dico tertiò. Hæredes defuncti non tenentur conuocare ad 134
associandum corpus defuncti tot Clericos, quot regulares, nec
prius totum capitulum, quàm regulares, nec dare tot intortias
Parocho, quot regularibus, sed conuocare possunt clericos sibi
benè visos, & cuilibet dare ceram sibi benè visam, quolibet con-
trario prætextu per Parochum deducto non obstante. Ita statuit
Vrb. VIII. *const.* 21. confirmans ex certa scientia constitutionem
Pauli V. vt testatur Peyr. *in additamentis ad constit. Leon. X c. 4.
n.* 7. Belasius *verb. defunctus n.* 9. Vnde statutum aliquarum Eccle- 135
siarum, quarum Curati nolunt leuare corpora defunctorum, nisi
tot vocentur clerici, quot regulares, nisi vocet totum capitulũ,
vel si vult regulares vocare, vt tot intortiæ dẽtur Parocho, quot
regularibus est contra cõstitutionem Pij V. vt testatur Peyr. *ibi*,
& continet monopolium, & symoniam, & est cõtra libertatem
Ecclesiasticam, vt latè probat ibi cum Fagun. & alijs Peyr. Vnde 136
abusum hunc auferendum esse in toto orbe; statuit Vrban. VIII.
constitut. sup. cit. apud Peyr *sup.* Vnde statutum Ecclesiæ Vien-
nensis, quod hoc, & alia similia præcipit omnia, auferendum est.

De

§. III.

De Quarta funerali.

137 *Nostri Religiosi non tenentur soluere quartam funeralem.*
138 *Qui conuentus tenentur iuxta Tridentinum soluere quartam funeralem.*
139 *Si aliquando regulares contra sua priuilegia soluerent quartam funeralem, non ex eo perdunt ius ad illam non soluendam.*
140 *Contra priuilegia regularium non datur praescriptio nisi centum annorum.*

137 Dico primò. Religiosi nostri non tenentur soluere quartam funeralem Parochi (hoc est quartam partem, quam obtinebant illorum, saltem, quæ collata fuerant cum corpore defuncti iuxta Bullam Pij V. apud Lezanam *tom 1. c. 3. n. 12.*) non obstante decreto Clement. *Dudum*. Nec soluere tenentur Episcopo, seu Parocho aliquam partem de legatis, & vltimis voluntatibus, nec de alijs pro victu, & ornamentis, aut alijs quomodolibet elargitis, nec qui eis illa soluunt, possunt ad illa coarctari. Ita concessit post dictam Clem Eugenij IV. *Bulla* 12. Sixtus IV. *Bull.* 37. & Clemens VIII. *Bulla* 26. & nostri Carmelitæ discalceati post contradictorium iudicium, ventilata causa à solutione quartæ funeralis liberati fuere à Clemente VIII. *Bulla* 8. vt testatur Cruz *lib. 1. c. 9. dub. 5. concl. 2.*

138 Nec obstat decretum Tridentini *sess. 25. c. 23.* vbi præcipitur mendicantibus, vt soluant quartam funeralem, vbi solitum erat ante annos 40. hoc est per 40. annos ante Tridentinum, vt sacra Congregatio declarauit Pius V. *Bulla sua*, quam refert Lezan. *tom. 5. in mari magno Eremitarum S. Augustini, n.* 116. Nam ex hoc decreto solùm colligitur, quod conuentus, qui soluere solebant quartam funeralem per 40. annos ante Tridentinum, ad eam soluendam in perpetuum tenere, non tamen illi conuentus, qui ante Tridentinum plus 100. annos illam non soluebant, nec alij conuentus post Tridentinum fundati, qui nunquam illam soluerunt, vt docet Lezan. *to. 5. in mari magno Carmelitarum n.* 349. vt decidit sacra Rota in quadam decisione, quam refert Lezan. *in mari magno Eremitarum S. Augustini n.* 116. atqui multi ex nostris conuentibus centum ferè, & viginti ante Tridentinum quartam funeralem non soluebant ex priuilegio Nicolai V. Clemen. VII. & Benedicti II. & qui postea fundati, sunt non includuntur in dicto decreto Tridentini, vt decidit Sac. Rota *sup.* ergo non tenentur soluere quartam funeralem.

Tandem vt omnis dubitatio tolleretur post dictum decretum Tridentini Paulus V. postea concessit nostris discalceatis Carmelitis, *in Bulla*, quæ incipit, *Decet Romanum Pontificem*, vt omnes nostri conuentus, qui deinceps in toto orbe construerentur, non tenerentur ad solutionem dictæ quartæ funeralis: non obstante decreto Tridentini, vel alio quocunque statuto. Ita Lezana *in mari magno Carmelit.* §. 18. *n.* 353. Vrban. *tract. 2. p. 2. dist. 1. c. 5. reg. 10. fol mihi* 168.

139 Dico secundò. Quamuis regulares contra sua priuilegia decretum Tridentini, & Bullas Pontificum, & Cardinalium declarationes, aliquando quartam funeralem soluerint, non ex eo perdunt ius ad illam non soluendam, quia renunciatio priuilegij non valet, nisi ab habente facultatem ad id faciendum, quales non sunt personæ priuatę religiosorum, *iuxta iuris vulgatum dictum persona &c. in* 6. Ita Abbas, Felinus, vterque Rodrig. apud Lezan *to. 5. in mari magno Carmelitarum n.* 351. & casu, quo id facere possint, nonnisi fierent per spatium 40. annorum *iuxta dispositionem iuris in c. accedentibus, c. si terra de priuilegijs.* Item et-
140 iamsi per spitium 40. annorum soluerent, adhuc præscriptio adhuc præscriptio non tenet, quia cont ra bona, & iura regularium, non nisi centenaria currit præscriptio. Ita Eugen. IV. *Bulla* 17. quam refert Lezana *tom. 5. in mari magno Carmelitarum n.* 351. & tenent Portel, Diana, Cruz, Rodrig. & alij, quo refert, & sequitur Pelizar. *tom. 2. tract. 8. c. 1. sect. 5. n.* 114. Barbosa, quem refert, & sequitur Lezana *sup.*

SECTIO V.

De concionatoribus regularibus, eorum priuilegijs, & obligationibus.

141 *Licitum est Religiosis prædicare; debent tamen prius examinari à suis superioribus.*
142 *Religiosus prędicans siue in sua, siue in aliena Ecclesia, sine Superioris approbatione peccat mortaliter.*
143 *Regulares ad prædicandum in suis Ecclesijs sufficit, quod habeant licentiam suorum Superiorum, & quod se præsentent Episcopis.*
144 *Ad prædicandum in alienis Ecclesijs requiritur licentia Episcopi.*
145 *Parochus potest dare licentiam Religioso docto, vt bis, vel ter prædicet in sua Ecclesia sine Episcopi approbatione.*
146 *Religiosi possunt prædicare suis Monialibus priuatè absq; approbatione Episcopi cum sola licentia suorum Prælatorum.*

Direct. Regul. P. I.

147 *Regulares semel approbati ab vno Episcopo ad prædicandum possunt non repugnantibus parochis vbique prædicare.*
148 *Non tamen repugnante Episcopo.*
149 *Quacunque dici hora possunt regulares in suis Ecclesijs prædicare, etiamsi in eadem hora prædicet Episcopus.*
150 *Regulares aliàs idonei cum sola tonsura possunt vbique de licentia suorum Superiorum, & Episcopi prædicare.*
151 *Regulares non tenentur de iure ab Episcopo examinari sed sufficit suorum Superiorum attestatio, contrarium tamen fit ex consuetudine.*
152 *Regulares semel præsentati Episcopo, & ab illo approbati, non possunt iterum compelli, vt præsententur.*
153 *Quod peccatum committant detrahentes in sermonibus.*
154 *Qui non explicant scripturam iuxta mentem sanctorum Patrum, falsa proferendo, incidunt in excommunicationem.*
155 *Non tamen incidunt in excommunicationem, qui mutant nomen vnius Sancti pro alio, vel qui dicunt aliquas facetias inter concionem, peccant tamen venialiter.*
156 *Regulares semel ab Episcopo approbati possunt vbique prædicare non contradicentibus parochis.*
157 *Quomodo de conceptione sit prædicandum.*
158 *Regulares retrahentes in sermonibus à solutione Decimarum incurrunt in excommunicationem.*

Dico primò. Licitum est Religiosis prędicare. Ita definitur 141
in c. moderamine, & c. ex parte, non possunt tamen exercere hoc munus sine examine de moribus, vita, & scientia, & licentia suorum Superiorum. Ita habetur in Tridentino *sess. 5. c. 2.* Vnde regularis prædicans, siue intra suas Ecclesias, siue in alienis Ecclesijs absque sui Superioris licentia peccat mortali-
ter. Ita Nauar. & alij, quos refert, & sequitur Lezana *tom. 1. c. 20.* 142
n. 1. Cruz *lib. 1. c. 7. dub. 2. concl. 2.* Bordon *tom. 1. resol. 7 n.* 26. non tamen incurrit ipso facto excommunicationem, vt benè probat Bordon. *sup. n* 29. Idem peccatum committunt Prælati, qui subditos non examinatos de vita, moribus, & scientia, & nō idoneos permittũt prędicare, tũ ex Trid. tum ex Leone X. tũ ob scãdala, quę inde oriri solent, Peyrines, quem refert, & sequitur Lez. *sup.*

Dico secundò. Regulares ad prædicandum in suis Ecclesijs, 143
sufficit habere licentiam suorum Superiorum, & præsentare se Episcopo (si aliàs non detur aliquod graue impedimentum, vt aduertit Peyrin. *to. 3 priuil. c. 1. n.* 11.) & petere benedictionem illius ad prædicandum in alijs Ecclesijs vltra licentiam suorum Prælatorum, requiritur etiam licentia Episcopi. Ita habetur in Tridentino *sup.* quæ verba, vt tolleretur ambiguitas, quæ ex illis oriebatur, explicauit Vrbanus VIII. *in quadam constitutione*, quam refert Barbosa apud Peyrines *sup. n.* 9. vt ita intelligantur, quod regulares possint de licentia suorum Superiorum prędicare in suis Ecclesijs, petita prius Episcopi benedictione licet non
obtenta, imò illo contradicente. In alienis verò Ecclesijs obtenta 144
prius licentia Episcopi, quæ si non exequatur, possunt feriri excommunicatione lata *in c. excommunicamus de hæreticis*, Portel *in dub. regul. verbo prædicare n.* 11. Aduerte tamen, quod si Religiosus prædicet absque vlla dictarum licentiarum non ab Episcopo, sed à suo Superiore puniri debet. Ita declarauit sacra Congregatio, vt testatur Cruz *supr.*

Dico tertiò. Licet regulares sine Episcopi licentia prædicare 145
non possint extra suas Ecclesias, poterit tamen parochus bis, vel ter licentiam dare alicui Religioso graui, & noto, vel alij cuicumque, vt prædicet in sua parochia sine Episcopi approbatione. Ita Rodrig Portel, Nauar. Barbosa, quos refert, & sequitur
Bordon. *sup. n.* 24. Henriq. quem refert Lezana *sup. n* 4. An autem 146
regulares possunt absq; licentia, vel benedictione Episcopi prędicare suis Monialibus de licentia suorum Superiorum? Respondeo affirmatiuè, modo prædicatio priuata sit pro solis monialibus, quia Concilium requirit benedictionem, quando prędicaturi sunt in suis Ecclesijs in publico, non verò quando prædicant priuatim, Bordon. *sup. n.* 33.

Dico quartò. Prædicatores Societatis semel approbati ab Or- 147
dinario, & à suo Prælato deputati, curatis non repugnantibus, possunt vbique terrarum, vbi non sunt Ordinarij prædicare. Ita habetur in eorum compendio, vt testatur Bordon. *tom. 1. resol. 7. n.* 22. vbi cum Rodrig ait hoc priuilegium alijs mendicantibus communicari. Possunt item omnes Religiosi prædicare in vijs, & plateis, etiam sine Episcopi licentia. Ita concessit Sixtus IV. & Bonifacius IX. Paulus III. & Clemens V. in Bullis varijs, quas refert Lezana *sup.* quæ priuilegia non sunt reuocata à Tridentino, nec per constitutionem. Greg. XV. nam in illis solùm prohibetur, quod regulares non prædicent absque benedictione Episcopi in suis Ecclesijs alienis Mirand. & alijs, quos refert, & sequitur Lezana *sup. n* 5. Pelisarius *tom. 2 tract. 8 c. 4 sect. 1. n.* 32.
Nunquam tamen possunt vti hac facultate contradicente Epi- 148
scopo. Ita Rodr. Lezana *ibi*. Possunt tamen in Diœcesibus, vbi approbati sunt, suo munere vti prædicandi etiam contradicentibus parochis ex priuilegio Sixti IV. quod refert, & approbat Pelisarius *sup. n.* 33. Sed hoc rarò, aut nunquam expedit. Item possunt prædicare, etiamsi eadem hora Episcopus prædicet; nam licet in aliquibus priuilegijs hæc restrictio habeatur, vt nō

prædicent eadem hora, qua Episcopus prædicat; In Bulla tamen
Pauli III. pro Iesuitis talis restrictio non inuenitur.
150 Dico quintò. Regulares aliàs idonei, etiam cum sola tonsura
vbique prædicare possunt de licentia Episcopi, & suorum Prælatorum, non obstante quouis Concilio generali, & ibi mandatur Ordinarijs, ne eos impediant. Ita concessit Paulus III. Iesuitis *Bulla* 7 quam postea confirmauit Greg. XIII *Bulla* 3 quas refert Cruz *sup. concl.* 2. Ita Portel *in dub. regul. verbo prædicare num.* 16. Cruz *sup.* & cum alijs Pelizarius *tom. 2. tract. 8. c. 4. sect.* .. *nu.* 311.
151 Aduerte tamen, quod licet regulares habere debeant licentiam
prædictam Episcopi, vt in alienis Ecclesijs prædicent, vt supra diximus; non debent tamen de iure examinari ab Episcopo, sed sufficit attestatio eorum Superiorum, vt patet ex constitutione Leon. X. apud Bordon. *tom. 1. res. 7. n.* 16. & tenet Pelizarius *supr. num.* 22. benè tamen de consuetudine vt *ibi* testatur Bordon. vbi
152 etiam affert quamdam declarationem sacræ Congregationis.
Secundò aduerte, regulares semel præsentatos, & approbatos ab Episcopo non posse iterum compelli, vt præsententur, benè tamen à successoribus iuxta dicta de confessoribus *disp. præcedenti* §. 1. *sect.* 1. *n.* 7. Ita Mirand. Sorbus, quos refert, & sequitur Lezana *supr. n.* 7.
153 Dico sextò Religiosi, qui detrahunt in sermonibus sacerdotibus
eos nominando specialiter, mortaliter peccant. Nauar. apud Cruz, immò si detrahunt Prælatis Ecclesiæ, vel retrahunt fideles ab dictorum Prælatorum Ecclesijs, vel indulgentias falsas pronunciant, aut retrahunt testatorus à restitutionibus debitis, vel legatis Ecclesijs matricibus faciendis, aut alijs suis, vel alienis conuentibus, vel non explicant scripturam iuxta Sanctorum Patrum interpretationem, falsa proferendo, vel tempus præfixum malorum, vel aduentus Antichristi, aut Dei iudicij præfingendo, aut futura, vt reuelata ab Spiritu Sancto proferendo, incidunt in excommunicationem Papæ reseruatam à Leone X. in
154 Concilio Lateranensi, Bordon *sup. n.* 21. Lezana *sup. n.* 10. licet
Nauar. & Suar. quos *ibi* refert Lezana, dicant huiusmodi censuram non fuisse acceptam, sicut nec *Clementina* 1. *de priuilegijs*, quoad eius pœnas, Portel *in dub. regul. verbo prædicare n.* 3. Peccabunt tamen in omni opinione mortaliter, quia vel falsa in doctrina, vel scandalosa dicunt.
155 Secus dicendum est de illis, qui in concionibus falsum dicunt
in citationibus, vt in numero, capitulo, nomine Auctorum, vel loco vnius Prophetæ, alterum dicendo: nam tunc non peccant mortaliter, cum non committant mendacium in doctrina, sed in accidentibus, & sine præiudicio proximi, Caiet. Azor, quos refert, & sequitur Lezana *sup. n.* 17. An autem illi, qui fabulas, facetias &c dicunt in concionibus peccent mortaliter? Respondeo negatiuè; peccant tamen venialiter, quia abutuntur suo munere, Nau. quem refert, & sequitur Lezan *sup. n.* 16. Idem dicendum est de eo, qui prædicat in statu mortalis peccati absque contritionis actu, licet sit occulti: nam ille saltem venialiter peccat, Lezan *sup. n.* 15.
156 Dico septimò Regularis semel admissus ab Episcopo in con-
cionatorem, cum iter terra, aut mari agit, vbique non contradicentibus parochis prædicare potest. Ita concessit Gregor. XIII. dummodo tamen in ipsis locis non sit Episcopi; nam tunc requiritur eorum licentia, Peyrines *de subdito q.* 1 *c.* 22. Belasius *verbo*
157 *concionator n.* 10. & alij, & nos iam *sup* tetigimus. Aduerte ta-
men, quod concionatores prædicantes de B. Virginis conceptione prædicari debent conceptam fuisse absque peccati originalis labe. non possunt tamen contrariam sententiam reprobare, aut rationibus impugnare, vel auctoribus, sed tantùm possunt partem negantem approbare sub excommunicationis pœna reseruatæ Papæ, & suspensionis à diuinis & priuationis cuiuscumq; gradus, & dignitatis, seu administrationis, & inhabilitatis ipso facto incurrendæ, tum per Sixtum IV. quam per Pium V. vt testatur Lezana *sup. num.* 12. quas pœnas postea innouauit, & auxit Paulus V. vt videre est apud eumdem Lezanam. Tandem in eandem excommunicationis censuram incidunt, qui in concionibus suis aliqua proferre præsumunt, vt audientes à decimarum Ecclesijs debitarum solutione retrahant. Ita habetur in Clem.
158 cupientes apud Lezan. *tom* 1. *c.* 9. *n.* 10. Et si plura vis de his, con-
sule Lezanam, Peyrines, & Bordon. *locis suprà citatis*.

SECTIO VI.

De decimis, & oblationibus, & de gabellis, & contributionibus.

§. I.

De Decimis.

159 *Regulares sunt exempti à decimis personalibus, & prædialibus, eorumque proprijs sumptibus excolunt, etiam de noualibus, & nutrimentis animalium.*
160 *Hoc priuilegium extenditur etiam ad prædia acquirenda, licet talia prædia antea soluerent.*
161 *Mendicantes sunt exempti à decimis de omnibus suis terris etiam si eas per colonos colant.*
162 *Regulares non tenentur soluere decimas de terris exemptis, vel donatis, locatis, & in emphyteusim habitis, si proprijs manibus excolant, vel excoli faciant.*
163 *Coloni regularium sunt etiam à decimis exempti.*
164 *In Lusitania ex consuetudine coloni soluunt decimas parochis.*
165 *Moniales non tenentur soluere decimas sicut regulares.*
166 *Equites Christi, Calatraua, Auiz, Diui Iacobi &c. non tenentur soluere Decimas de commendis.*
167 *Quid sit dicendum de bonis patrimonialibus.*
168 *In exemptione à decimis datur communicatio priuilegiorum.*
169 *Decisionibus sacræ Rotæ non est illis necessario semper stàdum.*
170 *Equites Christi, & Auiz &c. sunt veri Religiosi.*
171 *Magnus Magister, seu Generalis non potest per se solùm renunciare priuilegijs.*
172 *Nec Generalis, nec Capitulum generale potest renunciare priuilegijs exemptionis absque licentia Papæ.*
173 *Generalis, nec Capitulum generale non potest aliquid contra ius commune statuere.*
174 *Generales, nec Capitulum generale non potest renunciare priuilegio principaliter concesso in gratiam communitatis, & in commune commodum.*
175 *Equites ex vi priuilegij non tenentur soluere Decimas, benè tamen ex vi cõsuetudinis, & quia curati cõtra illos præscripsere.*
176 *Religiosi non amittunt priuilegiũ, si à priuatis personis fiant aliqui actus contrarij priuilegio, si communitas non consentit.*
177 *Contra priuilegia regularium solùm potest dari præscriptio centenaria.*
178 *Hæc præscriptio debet numerari ab vltima confirmatione priuilegiorum ex certa scientia.*
179 *Priuilegia regularium non possunt annullari per non vsum, vel contrarium vsum.*
180 *Equites Christi Auiz, & Calatraue tenẽtur soluere decimas de bonis patrimonialibus iuxta decisionẽ nouissimam sacræ Rotæ.*

Dico primò. Religiosi non solùm iure communi sunt (*c. ex* 159
parte Decimis) exempti à Decimis personalibus, & prædialibus eorum, quæ proprijs sumptibus excolunt, & de noualibus, ac de nutrimentis animalium, vt latè probat cum Suar. & alijs Palaus *tom. 2. tract. 10. disp. vnic. p.* 19 *n.* 2. sed etiam ex priuilegijs multis. Ita namque illis concessit Eugenius IV. Augustinianis, & posteà confirmauit Sixtus IV. *in eorum mari magno* §. 13. *n.* 29. vt testatur *ibi* Lezana *to.* 5. vbi etiam alia innumera priuilegia quoad hoc tam pro Minoribus, quàm Carmelitis refert, quæ priuilegia, non solùm extenduntur ad possessiones acquisitas, sed etiam acquirendas, licet aliàs talia prædia antea soluerent decimas Parochiæ. Ita concessit Sixtus IV. & Gregor. XIII.
cum derogatione Capitis *nuper de Decimis*, & definitum est à sa- 160
cra Rota anno 1627 vt testatur Lezan. *t.* 5 *in mari magno Prædicatorum* §. 26. *n.* 7. & cum eo tenent Pelizarius, Palaus, Lean. quos refert, & sequitur Dian. 10. *p. tract.* 12. *res.* 52. Imò priuilegia hæc extenduntur etiam ad noualia culta post concessionem priuilegij. Ita citati Doctores apud Dian. *sup.*
Dico secundò. Mendicantes, & qui communicant cum eis in 161
priuilegijs exempti sunt à Decimis non solùm prædiorum, quæ proprijs sumptibus excolunt, sed etiam de omnibus suis terris, etiam si eas colant. Ita concessit Io. XXII. *Bulla* 21. expressè derogando *Cap. nuper de Decimis*. Et licet hoc priuilegium Greg. XIII. moderatum postea fuerit pro Patribus Societatis Lusitaniæ, vt tantùm soluerent ex 20. modijs vnum à Paulo V. postea omnia antiqua priuilegia magna ex parte illis etiam pro hoc regno restituta fuere à Gregor. XV. vt testatur Fagund *in præceptis Ecclesiæ, præcepto* 5. *lib.* 2. *c.* 4. *num.* 3. Et tandem omnia priuilegia hæc confirmauit Paulus V. Vrbanus Octauus, vt testatur Cruz *lib.* 2. *cap.* 9 *dubio* 4 *conclus.* 4. *versu ad hoc in* 4. *editione*. Ita etiam tenet Pelizarius, & alij, quos refert, & sequitur Dian. 10. *part. tractat.* 12. *resolut.* 51. Immò nec etiam tenentur Decimas soluere de terris emptis, donatis, locatis, & in emphyteusim habitis, si proprijs manibus excolant, vel ex coli faciant pro sua su-
stentatione. Ita concessit Gregor. XI. Martin V. & Paulus Ter- 162
tius fratribus de Guadalupe, vt refert Dian. *supr.* & tenet Azor. Hieronym. Garzia, Leand. Cruz, quos refert Dian. 10. *p. tract.* 12. *resolut.* 50.
Immò in aliquibus priuilegijs, vt sunt illud Ioannis XXII. & 163
aliud Leon. X. & Greg XIII. quæ refert Dian. statim citandus, eximuntur etiam coloni, vel saltem conceditur, quod coloni teneantur Decimas soluere, non parocho, sed Monasterio, vt testatur Portel *in dub. regular. verbo Decima numer.* 10. nam hoc priuilegium non est personale, sed reale. Ita etiam tenet cum alijs Palaus *supr. num.* 10. Peyrines *ad constitut.* 2. *Iulij. II. n.* 121. Lezana, Tambur. quos refert, & sequitur Pelizarius *verbo colonus num.* 21. Pelizarius, Leander, Philippus à Cruce, Garzia, Hieronymus, & alij, quos refert, & sequitur Dian. 10. *part. tract.* 12. *resolut.* 51. licet Philippus à Cruce asserat hoc procedere in tota Hispania, non tamen in Lusitania, vbi ratione contrariæ consuetudinis, coloni Decimas soluunt parochis suis, sed hoc
apud alium non inueni. vnde consulatur consuetudo. Et hæc om- 164
nia, quæ diximus competere Religiosis, competunt etiam Moniali-

nialibus. Ita concessit Bonifacius VIII. *Bulla* 3. & Benedictus XI. *Bull.* 2. vt testatur Cruz *sup. concl.* 5. Lezan. *to.* 5. *in mari magno Minorum n.* 107. vbi refert quamdam decisionem Rotæ in monialium fauorem, in qua deciditur, Decimas, quas coloni tenebantur soluere parocho, teneri soluere parocho, teneri soluere monialibus, sed in his omnibus standum est regni consuetudinibus, vt rectè ait Portel *in dub. reg. verbo Decima num.* 3. Et ferè omnes
165 Religiones habent similia priuilegia, vt testatur Lezan. *tom.* 5. *in mari magno Augustiniensium* §. 73. *n.* 29. *&* 1. *t. c.* 3. *n.* 15.

166 An autem equites Christi, Alcantaræ, Calatrauæ, & D. Iacobi exempti sint à Decimis, non solùm de commendis, sed etiam de prædijs patrimonialibus, quæ proprijs sumptibus excolunt? De Commendis certum est non teneri, vt testatur Portel *tom.* 2. *casuum, casu* ∴ De prædijs autem Patrimonialibus, quæ proprijs sumptibus excolunt; magna est dissensio inter Recentiores. Affirmat Nauar. *to.* 1. *tr. de redditibus Ecclesiasticis fol. mihi* 332. *n.* 1. Gabr. Pereira de Castro *dec.* 91. *per totam*, Pheb. quem citat Themudus 1. *p. decis.* 2. *n.* 36. fauet Tambur. *tom.* 2. *disp.* 24. *quæsito* 5. *n.* 79. *&* 72. Eandem sententiam à fortiori debent tenere omnes Doctores, qui dicunt huiusmodi milites esse veros Religiosos, vt sunt multi, quos referunt, & sequuntur Sanch. *in sum. lib.* 4. *c.* 16. *n.* 11. Dian. *p.* 1. *tract.* 1. *res.* 10. Ioan. Sancius *disp.* 49. *n.* 10 Barbosa *de potestate Episcopi tom* 2. *alleg.* 12. *n.* 46. Lezan. *tom.* 2. *c.* 5. *n.* 6. Nam Religiosi exempti sunt à Decimarum solutione de prędijs, quæ proprijs sumptibus excolunt, tum iure communi, *c. ex parte decimis, & c. quæsiti, & c. decimis vt sup. diximus*, tum ex priuilegijs multis, de quibus Mirand. *tom.* 1. *q.* 29. *art.* 12. Lezan. *t.* 1. *c.* 3. *num.* 1.

167 Probatur deinde sententia hæc multis priuilegijs. Nam Martinus V. *in Bulla Milit. Ecclesiæ*, tam militiæ IESV Christi, quàm de Auis, & alijs, quæ ad ordinem Cisterciensem pertinent, concedit gaudere priuilegijs Ordinis Cisterciensis S. Iustinæ, & Montis Cassini, vt constat latus ex Bulla Greg. XIV. Ordo autem Cisterciensis multa habet priuilegia non soluendi Decimas, vt patet ex priuilegio Gregor. X. *Bulla, in vestitu deaurato*, quam postea confirmauit Bonifacius VIII. & Sixtus IV. *in Bullis*, quas refert Lezan. *to.* 2. *c.* 2. *n.* 26. tum quia Gregor. XIII. anno 1578. *in Bulla ex Apostolicæ Sedis*, ad instantiam Regis D. Sebastiani concessit militijs huius regni, quando iam viuebant cum vxoribus omnia priuilegia, & indulta militię S. Iacobi de Calatraua, vt testatur Rodr. *in Bullar. fol.* 793. & postea confirmauit idem Greg. XIII. *in altera Bulla*, quam refert Cherubinus *tom.* 2. *pag. mihi* 300. inquit militia Calatrauæ gaudet priuilegijs non soluendi prædictas Decimas ex Bullis Honor. III & Sixti IV. & Leon. X. vt testatur Tambur. *t.* 2. *disp.* 24. *quæsito* 5. *n.* 79. ergo milites huius regni exempti sunt à Decimis.

168 Nec obstat, si dicas in exemptione à Decimis non prodesse communicationem priuilegiorum, vt decisum est à Sacra Rota, vt testatur Trull *in Decal. tom* 1. *lib.* 9. *dub.* 11. *n.* 4. ergo licet Pontifex ijs militibus priuilegia Cisterciensium & Equitum S. Iacobi de Calatraua communicasset, non tamen communicauit exemptionem à Decimis. Respondetur negando antecedens. Ita Io: à Cruce, Raphael de la Torre, Lezan. Philipp. de Cruz, Hieronymus, Garzias, quos refert Dian. 10. *p. tr.* 12. *res.* 49. Nam,
169 quando agitur de causa pia, & in fauorem Religionis, priuilegia latè sunt interpretanda. Vnde decisio sacræ Rotæ non est necessariò illi standum; & dato, quod deberemus illi stare, adhuc prædicti equites non tenerentur soluere prædictas Decimas. Nam in Bulla Leon. X. quæ refertur in *libro gladiorum fol.* 309 & testatur Pereyra *sup.* illis hæc exemptio conceditur à Decimis. Quæ omnia tandem renouata fuere per Greg XIII. vt constat *ex libro gladiorum fol.* 18. *&* 25. vt testatur idem Pereyra *sup.*

170 Hæc priuilegia adhuc clara, & manifesta sunt, vt illa etiam admittat Brittus *de locato* 1. *p. c.* 2. *n.* 4. cum aliàs sit contrariæ acerrimus defensor: negat tamen suffragari adhuc huiusmodi militibus, qui extra conuentus viuunt, quia, ait ille, postquam vxores duxerunt à vero statu Religioso defecerunt; siquidem & vxores, & proprium habent, possuntque testari, & vendere, donare, maioratus instituere; quæ omnia paupertatis, & castitatis voto opposita sunt. Sed in his omnibus æquiuocatus est hic Auctor, siquidem stando in nostra sententia, cum in illa equites sint veri Religiosi, nullum dominium habent bonorum etiam patrimonialium, vt docent Azor. Rodr. Nauar. quos refert, & sequitur Lezan. *t.* 2. *c.* 5. *n.* 18. Sed hæc omnia bona pertinent ad Religionem in communi, & equites tantùm vsum illorum habent in Ordine ad licita, & honesta, nutu, & voluntate Superiorum commissa, sicut equites D. Io: sed cum maiori amplitudine, nam ex concessione Pontificum possunt testari, maioratus instituere, nubere &c. quæ omnia non aduersantur vero statui Religioso, vt latissimè probat cum multis Castr. Palaus *tom.* 4. *tract.* 16. *disp.* 1. *p.* 1. *n.* 4.

Quare Themudus 1. *p. decis.* 2. *num.* 36. videns imbecillitatem huius rationis Britti, aliud inuestigauit fundamentum dicens omnia supradicta priuilegia reuocata fuisse *in c. nuper de Decimis* in Concilio Lateranensi: Sed hic Auctor etiam in annorum numero computando hallucinatus est, siquidem post prædictam reuocationem *in c. nuper de Decimis* concessa fuere huiusmodi equitibus alia noua priuilegia, non soluendi Decimas, vt constat ex prędicto priuilegio Martini V. qui vixit 20. annis post dictum Concilium Lateranense. Concilium namque fuit celebratum anno 1215. & Martinus V. vixit anno 1431. vt refert historia Pontificalis *tom.* 2. & ex priuilegijs Greg XIII. & Leon. X *supr.* citatis, qui multis postea transactis annis floruere. Nec etiam obstant aliquæ sententiæ, quas pro se citat Themudus; nam pręterquam, quod etiam equites alias sententias pro se habuere in iudicio Ecclesiastico legati huius regni, quas refert Pereira *supr.* sententiæ, quæ fuere latæ contra equites, vel fuere latæ in iudicio Ordinarij euidenter suspecti, vel non fuere datę in iudicio competenti, vt latè probat Gabr. Pereira *supra*.

Harum rationum vim penetrans Themudus 3. *p. decis.* 260. *&* 262. ad alia confugit argumenta dicens, ita declaratum fuisse, immò impetratum specialibus diplomatibus à D. Ioanne III. D. Sebastiano, & D. Henrico, non tanquam à regibus, sed vt à magistris harum militiarum, quorum diplomata ad instantiam status Ecclesiastici nouissimè iussisse obseruare Regem nostrum D. Ioannem IV. semper inuictum, semper augustum, vt magnus magister militiarum in Comitijs anno 1645. vsque dum causa Romæ finiretur, vt constat ex capitulis ipsorum Comitiorum *c.* 6. *pag.* 65. 66. *&* 83.

Sed huiusmodi ratio non difficiliori præcluditur negotio, ac 171
aliæ, tum quia Rex noster Ioannes non vt magnus magister, & Generalis potest per se solùm renuntiare Ordinis priuilegijs, sed hoc debet facere in Capitulo generali, vt concessit Leo X. Greg. XIII. *in Bullis*, quas refert Pelizarius, vt latè *supr.* probauimus *disp.* 2. *sect.* 4. §. 3. *n.* 205. & cum alijs *ibi* citatis tenet Portel, &
alij, quos refert, & sequitur Diana 2. *p. tract.* 2. *res.* 87. quod tamen 172
non fecit Rex noster D. Ioannes, nec eius successores ad priuandum equites suo priuilegio: tum quia huiusmodi priuilegium est priuilegium exemptionis ab Ordinario. Sed nec Generalis, nec ipsum Capitulum generale renuntiare potest priuilegio exemptionis absque licentia Papæ, vt decidit sacra Rota apud Lezan *to.* 5. *in mari magno Carmelitarum* §. 33. *&* 38. & tenent multi Doctores, quos refert, & sequitur Lezan. *in consilijs cons.* 7. *nu.* 3. &c. ergo Rex non potuit renuntiare huic priuilegio.

Tum quia nec Generalis, nec Capitulum generale potest ali- 173
quid statuere contra ius commune, vt patet *ex cap. quod super his* huiusmodi equites iure communi exempti sunt à prædictis decimis, vt potè veri Religiosi, vt *sup.* probauimus: ergo. Tum quia, nec Generalis, nec Capitulum generale renuntiare potest priuilegio principaliter concesso in gratiam communitatis, & in commodum commune, vt cum multis probat Peirinez *tom.* 1. *ad const.* 2. *Iulij II. n.* 10. *&* 13. Palaus, quem refert, & sequitur Diana
10. *p. tr.* 12. *res.* 52. *in fin.* sed hoc priuilegiũ concessum fuit in gra- 174
tiam communitatis, & omnium militum commodum: ergo absque licentia Papæ, non potest tale Capitulum generale illi renuntiare, at per cõsequens mandatũ Regis, in quo fundatur hæc sententia pluris faciẽda sit, nullo modo tamen potest in consciẽtia obligare milites, cũ trãsgrediatur limites suę iurisdictionis.

His sic, contra meum morem breuiter prelibatis, si meam sen- 175
tentiam liceret proferre, existimarem huiusmodi milites, quantum est ex vi priuilegiorum à prędis decimis immunes esse, & si fortè ad illas tenentur, vt docent Brittus *de locato* 1. *p. c.* 2. *n.* 23. Llamas 3. *p.* §. 25. Themudus 1. *p. decis.* 2. *n.* 36. *&* 3. *p. decis.* 260. 262. non ad illas teneri, quia ad tales milites etiam vxoratos priuilegia non extendantur, vt Brittus dicebat, neq; quia talia priuilegia sint reuocata per *c. nuper de Decimis*, vt contendebat Themudus, & minus propter Regis mandatum, vt existimauit ipse Themudus, ne propter plures sententias, quibus ipsi nituntur, siquidem in hac parte notoria laborat nullitate; sed quia sic obtinuit regni consuetudo, ratione cuius curati prescripserunt contra equites. & etiam contra ipsum Papam: nam etiam contra ius Papale prescribi potest, si per spatium 100. annorum contrarium fiat; *c. ad audientiam de priuilegijs*, vbi Panormitanus, Mandosius, & alij, quos refert, & sequitur Lezana *tom.* 5. *in mari magno Carmelitarum n.* 128.

Quæ ratio licet non sit vndequaque firma, siquidem contra il- 176
lam allegari potest, quod religiosi non amittunt priuilegia, si à priuatis personis fiant aliqui actus contrarij priuilegio, vt patet ex priuilegio Eugenij IV. concesso Monachis S. Iustinę, quod refert Tamburinus statim citandus: ergo quamuis aliqui milites parochis soluerent Decimas, si aliàs communitas ipsa non concessit hoc, non potest præiudicare suo priuilegio exemptionis:
Tum quia Eugen. IV. concessit Congregationi S. Iustinæ de Pau- 177
la, vt refert Tambur *tom.* 1. *disp.* 6. *quæsito* 17. *n.* 4. (cuius priuilegijs gaudent huiusmodi milites) quod non possit contra illam præscribi minus, quàm per spatium 40 annorum, vel etiam per spatium 100. annorum, vt concessit idem Eugenius IV. Mo-
nasterio S. Pauli extra muros, vt testatur idem Tambur. *supra*, 178
& cum alijs multis Belasius *verbo præscribere num.* 72. quæ præscriptio debet numerari ab vltima confirmatione, ex certa scientia priuilegiorum: sed nunquam inter habitas hucusque confirmationes, ex certa scientia priuilegiorum, vt *suprà* inter-
fuere 100. anni inter ipsas confirmationes, quod necessarium 179
erat. Nam anni ante vltimam confirmationem nõ numerantur

cum sequentibus ad dictam confirmationem, vt cum Corduba, Cruz, & alijs docet Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. disp. 16. quæstio 14. n. 8.*, ergo curati nondum præscripserunt contra milites; tum quia idem Eugenius IV. per Bullam concessit Congregationi S. Benedicti, quorum priuilegijs gaudent ij milites, eorum priuilegia non posse amitti per contrarium vsum, nec per non vsum, vt ait Rodr. *in Bullario fol. 199.* & tenet Portel. quem refert, & sequitur Diana 2 *p. tract. 2. resol. 88.*

180 Verùm licet hæc ita sint, adhuc tamen in re tam graui à nostra affirmatiua sententia non est recedendum, sic enim decisum fuit à sacra Rota Romana 25. die Iunij anno 1649. in causa Toletana Decimarum, vt refert Diana 10. *p. decis. , fol. 10.* vbi per sacram Rotam iudicatum fuit quemdam Equitem de Calatraua teneri soluere decimas de bonis patrimonialibus propter possessionem, & consuetudinem continuam, & nunquam interruptam, quam curati habebant accipiendi decimas à talibus militibus, qui non probarunt sufficienter huiusmodi possessionem interruptam fuisse, vt Sacra Rota testatur, tum quia priuilegia non sunt tam clara, vt par erat, siquidem non constat euidenter. An loquantur solùm de bonis Religionis, an etiam de bonis patrimonialibus, tum ob alias rationes *ibi* assignatas, quæ omnia militant in nostris etiam militibus, siquidem omnium istorum cum Calatrauerientibus sunt eadem priuilegia, *vt sup.* vidimus? & in eadem possessione sunt, & semper fuere Parochi in hoc regno, vt testatur Thermudus *vbi supr.* Vnde posita hac decisione Rotæ, ab hac opinione iam amplius non est recedendum, nec de hoc potest amplius dubitari.

§. II.

De obligationibus, quæ fiunt in Ecclesijs regularium.

181 *Omnes oblationes, quæ fiunt in Ecclesijs regularium, etiamsi Episcopus celebret sunt ipsorum regularium.*

182 *Omnes oblationes inter Missarum solemnia data regularibus vbicunque celebrent, illis cedunt.*

181 Dico primò omnes oblationes, quæ fiunt in Ecclesijs regularium, etiamsi Episcopus celebret, sunt ipsorum regularium, nec de illis tenentur aliquid soluere Episcopo, vel Parocho. Ita concessit Clemens IV. *constit. sua*, quam refert Lezan. *to. 5. in mari magno Carmelitarum n. 503.* & tenent Riccius, Cruz, & alij, quos refert, & sequitur Lezana *ibi*: Immò omnes oblationes regularibus datæ inter Missarum solemnia, vbicunque illa celebrent, ipsis cedunt non parochis; tum iure communi *c. 1. de statu Monachorum, c. nimis inquam de excessibus Prælatorum*, tum ex

182 priuilegio Bonifacij VIII. *Bulla*, quam refert, Lezana *in mari magno Carmelitarum n. 464.* Et idem Bonifacius prohibuit sub pœna excommunicationis Papæ reseruatæ, vt nullus prohibeat prædicatoribus oblationes in Missa recipere, Corduba, vterque Rodr & alij, quos refert, & sequitur Lezana *supra*: Vide etiam Nouarium verbo oblationes in Lucerna *regularium n. 1.*

§. III.

De Gabellis, & contributionibus.

183 *Regulares sunt exempti ab omnibus tributis, gabellis, talijs, datijs, siue à sæcularibus, siue Principibus Ecclesiasticis ponantur.*

184 *Qui à clericis, vel regularibus similia postulant tributa incurrunt excommunicationem.*

185 *Regulares non tenentur ad charitatiuum subsidium, nec etiam in Hispania.*

183 Dico primò. Regulares exempti sunt ab omnibus tributis, gabellis, talijs, & datijs, collectis, impositionibus, & contributionibus, & oneribus, etiam ad pontium refectionem, vel viarum reparationem, vel ab alio quocunque grauamine, quouis nomine nuncupato, siue à Principalibus Ecclesiasticis, siue sæcularibus absque speciali Papæ mandato exigantur. Ita concessit respectu Principum Ecclesiasticorum etiamsi legatorum munere fungantur, Sixtus IV. *in quadam Bulla* quam refert Lezan. *to. 5. in mari magno Minorum n. 93.* Respectu verò Principum sæcularium, præterquam quod hoc prohibetur in Bulla Cœnæ etiam respectu clericorum *censura 18.* vt docet Suar. quem refert, & sequitur Portel. *in dub. regul. verb. tributum n. 3.* Ita concessit Sixtus IV. Congreg S. Saluatoris motu proprio, quæ concessio canonizata est per decisionem sacræ Rotæ, quam refert Lezana *tom. 1. in mari magno Eremitarum S. Augustini n. 107.*

184 Immò Pius V speciali Bulla, quam refert Portel. *in dub. regul. verbo tributum num. 3.* Sub pœna excommunicationis ipso facto prohibuit, ne similia tributa à clericis, & regularibus exigantur, vbi etiam alias addit pœnas. Ita Tamburin. Rodriq. Molina, & alij. quos refert, & sequitur Ventigrilia *annot. 14 §. vnico num. 6.* Nouarius *in lucerna regular. verbo gabella nu. 1.* Lezan. *in mari magno Erem. S. Augustini*, vbi refert quandam decisionem nouissimam sacræ Rotæ *n. 86.* An autem teneantur regulares ad charitatiuum subsidium, saltem in Hispania, Respond. negatiuè. Ita concessit Sixtus IV. *in mari magno Prædicatorum* apud Lezan. *to. 1. n. 102* nec hoc priuilegium derogatum fuit à Greg. XIII. Saltem pro Hispania, & Lusitania, vt testatur Lezana *tom. 5. in mari magno Carmelitarum num. 305.* Respondetur namque huiusmodi Bullam Greg. XIII. in qua fundatur Lezana non esse vsu receptam in his regnis. Ita respondit Portel *in dub. reg. verbo tributum n. 3.* Et si plura de his malueris, consule Portel *sup.* Peyrinez *ad constitutionem 2. Iulij II. num. 137. & seqq.* & Lezan. *locis citatis.* 185

DISPVTATIO IV.

De priuilegijs, quibus gaudent regulares in partibus hæreticorum, & infidelium in ipsorum conuersione laborantes.

Postquam de priuilegijs regularium, tam Prælatorum, quàm ipsorum subditorum, non solùm in Ordine ad se, sed etiam in ordine ad cęteros Christi fideles vndequaque venientes ad ipsos regulares egimus: iam animum pulsat sedulo inuestigare priuilegia, quibus ornantur in Ordine ad infideles, hęreticos, schismaticos, paganos &c. quæ omnia hac disputatione comprehendemus, eadem methodo, ac fecimus in præcedentibus disputationibus. Sit igitur

SECTIO I.

De potestate quam habent regulares eundi ad missiones, & ibi ministrandi Sacramenta.

§. I.

Quomodo religiosi ad missiones ire possunt.

1 *Regulares non possunt ire ad missiones in terras infidelium absque licentia suorum Prælatorum sub pœna excommunicationis.*

2 *Quando regulares mittuntur ad missiones non possunt immorari, nec alibi diuerti.*

3 *Omnes regulares possunt ad Iaponium, & aliorum Orientalium terras ire, etiamsi non sit per Lusitaniam.*

4 *Religiosi ad has missiones profecti possunt in illis terris, ad quas missi sunt Euangelium prædicare, & cum illis communicare etiamsi sint excommunicati, & eos ad fidem recipere.*

6 *Possunt occultare vestes vtendo vestibus infidelium in terris ipsorum infidelium.*

Dico primò. Regulares non possunt ire ad terras infidelium ad prædicandum absque licentia suorum Superiorum, aliàs incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam. Ita statuit Io. XXII. *Bulla 3.* apud Rodr. *in Bullario fol. 60* Et si à Prælatis suis mittantur in Indiarum partes, non possunt in itinere immorari, vel ad loca eis non destinata declinare, sed pęna excommunicationis ipso facto incurrenda. Ita decreuit Paulus V. *in Bulla Accipimus*, apud Lezan *to. 1. c. 16. n. 29.* vbi etiam affert quandam Bullam ipsius Pauli V. in qua conceditur omnibus Religiosis posse ad Iaponicas, & alias Orientalium Indiarum regiones accedere, etiam per aliam viam, quam per Lusitaniam, non obstante Bulla Clement. VIII. id pro hibentis apud eundem Lezan. *n. 28.* 1 2 3

Dico secundò. Religiosi ad terras Saracenorum, Paganorum, Græcorum, Belgarum Cumanorum, Æthiopum, Sinorum, Iberorum, Alanorum, Grasarorum, Gallorum, Zalorum, Ruthenorum, Iacobitarum, & Nubianorum, Maioris Vngariæ, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Molestitarum, Tartarorum, Hunganorum, Christianorum captiuorum apud Tartaros, aliorumque infidelium Orientis, seu quarumcunq; aliarum partium proficientes, possunt Euangelium prædicare, & cum eis etiamsi sint excommunicati communicare, ad fidemque recipere. Ita concessit Minoribus Innoc. IV. *Bulla 20. apud Bullarium Rodr. fol. 19.* & Nicolaus III *Bulla 2.* apud eundem Rodriq. *in Bullario fol. 41.* Et idem pro Indis Occidentalibus concessere Leo X. *Bull. 2. apud idem Bullarium fol. 29.* & Adrian. VI. *Bulla 1 apud idem Bullarium fol. 304.* An autem ad hoc melius faciendum possint occultare vtendo signis, & vestibus infidelium in ipsis terris Infidelium, quamuis tales vestes institutæ fuissent ad protestandum Religionem falsam? Respondeo affirmatiuè; nam tales vestes non ideò amittunt suam natiuam significationem Ita Sanc. Azor. Coninc. & alij quos refert, & sequitur Peliz. *to. 2. tr. 8. c. 4. sect. 3. n. 99.* Palaus *tom. 1. tr. 4. disp. 1. p. 16. n. 33. & p. 17 n. 87.* 4 5

§. II.

De Baptismi Sacramento.

6 *Missi ad terras infidelium possunt infideles Baptizare, si ibi non sunt iam parochi.*

7 In

7 In Indijs possunt regulares assumi ad munus parochorum.
8 In his baptismis possunt vti oleo, & chrismate antiquis, vsque ad tres annos.
9 Quando vrget necessitas, & in locis vbi non dantur Ecclesiæ possunt Baptizare extra Ecclesiam absque solemnitate, & caremonijs Ordinarijs, non tamen vbi dantur Ecclesiæ, &c.

6 Dico primò: Religiosi ad regiones supra citatas missi possunt omnes prædictos infideles baptizare. Ita concessere præfati Pontifices, hac verò distinctione, quod si iam in prædictis locis sint parochiæ destinatæ, non debent regulares baptizare in alia parochia absque parochi licentia; sed hoc tantum facere posse in suis conuentibus, seu locis sibi deputatis; vbi non fuerint parochi, vel vbi exercent officium parochiale, Cruz *lib.2. cap.4. dub.1. concl.5.* Palaus *tom.4. tract.19. p.9. & alij*. Possunt
7 autem regulares ad munus parochi præsertim in Occidentalibus Indijs assumi ex priuilegio Pij V. quod refert Rodr. *tom.1. q.36. art.23.* Immò absque prædictis priuilegijs posset Rex illis committere tale officium, vt notauit *ibi* Rodr.

8 Dico secundò: In his baptismis regulares possunt vti oleo & chrismate antiquis, vsque ad tres annos. Ita concessit Leo X. *Bulla* 3. apud Rodr. *in Bullario fol.294.* Immò vsque ad annos. Ita concessit Greg.XIII. & testatur Rodr. *tom.1. q.33. art 5.* quod priuilegium an fuerit oraculum, inuenire non potui. An autem baptizare possint extra Ecclesias sine præfatis, & consuetis ceremonijs, Respondeo in populis vbi sunt Ecclesiæ, & non vrget
9 necessitas minimè possunt, benè tamen si vrgeat necessitas, vel non sint Ecclesiæ. Ita Palaus *tom 4. tract.19. p.9. n.6. & 7.* Nec obstant quædam priuilegia Pij V. & Gregor.XV. quæ refert Rodr. *tom.1. q.35. art.6.* Nam præterquam quod talia priuilegia tantùm fuere concessa ad decennium, nihil amplius concedunt, vt consideranti patebit.

§. III.

De Confirmationis Sacramento.

10 Possunt regulares prædictos infideles ad fidem conuersos confirmare cum chrismate ab Episcopo consecrato, si alias desit Episcopus Catholicus, qui hoc faciat.

10 Dico primò: Possunt regulares prædictis infidelibus ad fidem conuersis confirmationis Sacramentum cum chrismate ab Episcopo consecrato, si aliàs non detur Episcopus Catholicus qui hoc possit facere. Ita concessit Leo X *Bulla* 9. apud Rodriquez, *in Bullario fol.* 294. Nicolaus IV. Ioannes XXII. Vrbanus V. Gregor.XIV. quorum Bullas refert Lugo *in responsis moralibus lib.1. dub.6 & n.6.* Pelisarius *tom.2. tract.8. cap.4. sect.3. n.88.* Ita etiam Quintanad. quem sequitur Lezana *in mari magno Prædicatorum num.36.*

§. IV.

De ineffabili Eucharistiæ Sacramento, & de his, quæ ad Missam, & officium Diuinum pertinent.

11 Regulares in terris infidelium possunt Ecclesias fundare; & iam fundatas reconciliare si fortè fuerint pollutæ, & Rectoribus idoneis prouidere, cæmeteria benedicere, & altare portatile consecrare, si non adsit Episcopus, vestes, & pallas, & corporalia benedicere.
12 Possunt Ecclesias, & hospitalia reformare, mutare addere &c.
13 Possunt fidelibus Eucharistiam ministrare.

11 Dico primò: Regulares in prædictis regionibus hæreticorum, & infidelium possunt de nouo fundare Ecclesias, & si fortè iam fundatæ fuerint pollutę illas reconciliare, & de nouo fundatas Rectoribus idoneis prouidere, cæmeteria benedicere. Et in casu, quod non habeant altare portatile, & longe absit Episcopus, illud consecrare & vestes, pallas, & corporalia benedicere, & in locis, in quibus hospitari contigerit, vel vbi resident Missas, &c. officia Diuina celebrare, indulgentias concedere. Ita concessit Innocent IV. *Bulla* 20. & Nicolaus III. *Bulla* 2. & Paulus III. *Bulla* 8. apud Rodr *in Bullario fol.*371. Immò
12 Ecclesias, & hospitalia prout eis videbitur expedire, possunt reformare, & quæcumque statuta, ordinationesque desuper necessaria facere, istaque postquam facta fuerint mutare, & illa addere, & detrahere. Item possunt calices benedicere, & bis in die in diuersis locis celebrare. Ita concessit Paulus III *prædicta Bulla*, & tenet Pelisarius *tom.2 tract.8. cap 4. sect.3. n.88.* Possunt etiam fidelibus Eucharistiam ministrare ex concessione Leon X.
13 *Bulla* 34. Tum quia Pius V. concessit Religiosis Indiarum, vt in Monasterijs, & locis sibi deputatis baptizare possint, & alia Sacramenta sicut parochi ministrare, quo priuilegio gaudent omnes Prouinciæ Indiarum, vt testatur Cruz *lib.2. cap.5.* tum ex priuilegio Pauli III. Innocent.IV. & Nicolai III. *suprà* relati.

§ V.

De Pœnitentiæ Sacramento.

14 Possunt in terris infidelium audire confessiones omnium infidelium, ibi habitantium.
15 Possunt omnes ibi absoluere ab omnibus casibus, etiam intra Bullam Cœnæ, & à quibuscumque censuris, pœnis, Idem ab hæresi, schismate, & Apostasia.
16 Possunt dispensare cum prædictis in omnibus irregularitatibus, in quibus possunt dispensare Legati sedis Apostolicæ.
17 Possunt omnia vota commutare exceptis reseruatis Papæ.
18 Confessores, & Prædicatores in Indijs semel præsentati Ordinario, non tenentur amplius præsentari, vel eius successori.

Regulares vltra priuilegia quæ habent respectu sæcularium, de quibus latè egimus in tota disputatione præcedenti specialiter in prędictis hæreticorum terris, & infidelium, possunt cōfessiones omnium infidelium ibi commorantium audire, & occisores Clericorum, & Religiosorum, & excommunicatos à Canone, vel alio modo absoluere, & redeuntes ad obedientiam sedis Apostolicæ, qui sunt excommunicati absoluere. Ita concessit Innocent. Quart. *Bulla* 20. Nicolaus Tertius *Bulla* 2. item Paulus Tertius *Bulla* 3. apud Rodr. *in Bullario fol.*371. 14
concessit Patribus Societatis, vt in terris Saracenorum, Paganorum, & aliorum infidelium, vt in Prouincijs remotissimis possint Christianos ibi commorantes, absoluere ab omnibus casibus etiam in Bulla Cœnæ reseruatis, & à quibuscumque censuris, & pœnis, per quod priuilegium possunt illos absoluere etiam ab hæresi, vt cum Suarez docet Palaus *tom.4. tr.23. tr.8. disp. vnica part.14. n.15.* Peliz. *tom.2 cap.4. sect.13. n.94.* immò Gregor. Nonus *Bulla* 7. concessit Minoribus, vt in terris Paganorum, & Sarracenorum possint non solum baptizare, sed ibi eos, qui per hæresim, schisma, vel apostasiam ab Ecclesia recesserunt, absoluere, & ad Ecclesiam reducere. 15

Dico secundò: Religiosi in prædictis regionibus hæreticorum, & infidelium cum eis omnibus, quos prædicto modo absoluere possunt, etiam possunt in irregularitatibus dispensare, quas contraxerunt, quia Ordines excommunicati receperunt, vel celebrarunt, & cum illis, qui omnes Ordines Sacros in eadem die, vel ante legitimam ætatem, vel maioris prætermissis Minoribus, vel temporibus indebitis recipere præsumpserunt, possunt etiam cum illegitimis dispensare, dummodo non sint ex adulterio, incestu, vel ex regularibus procreati. Possunt etiam dispensare cum illis, qui ab Ecclesia recesserunt, si humiliter redire voluerint. Et tandem possunt dispensare in omnibus irregularitatibus, in quibus dispensant legati Sedis Apostolicæ. Possunt insuper omnia vota commutare, exceptis reseruatis. Ita concessit Innocent. Quart. *Bulla* 20 & Nicolaus Terr. *Bulla* 2. pro omnium infidelium regionibus. Ita Peliz. *vbi suprà n.*88. 16 17

Dico tertiò: Confessores, & Prædicatores in Indijs Orientalibus semel præsentati Ordinario, non tenentur amplius præsentari Ordinario, vel eius successori, nec ad id à quocumque compelli. Ita concessit Greg.XIII. apud Rodr. *in Bullario fol.* 453. & idem concessit Leo X. Adrin.VI. *suprà* citati pro Orientalibus Indijs. 18

§. VI.

De Ordinis Sacramento.

19 In terris infidelium possunt regulares conuersos ad Fidem ordinare vsque ad quatuor gradus Ordinum Minorum.

Regulares in prædictis infidelium regionibus, in quas à suis Prælatis mittuntur, siue etiam in terris hæreticorum, 19 possunt conuersos ad fidem, vsque ad 4. Minores ordines ordinare. Ita concessit Innocent.IV. *Bulla* 20. & Nicolaus Tertius *Bulla* 2. pro omnium infidelium regionibus, & tenent vterque Rodr. & alij, quos refert, & sequitur Lezan. *tom. 5. in mari magno Prædicatorum num* 36. Peliz. *tom.2. tract.8. cap.4. sect.3. num* 88. Idem concesserunt Leo X. & Adrian.VI. *in Bullis suprà citatis* pro Indijs Occidentalibus.

§. VII.

De Matrimonij Sacramento.

20 Regulares in prædictis regionibus possunt de causis matrimonialibus cognoscere.
21 Possunt dispensare cū nouiter conuersis vt maneant cum vxoribus coniunctis, dūmodo non sint in gradu iure diuino prohibito.
22 In partibus vbi non dantur parochi, vel vbi parochi munere funguntur possunt solemnizare matrimonium.
23 Regulares omnia alia in terris infidelium possunt efficere, quæ fuerint concernentia ad augmentum fidei, & Ecclesiæ.

Dico primò: Regulares in prædictis regionibus infidelium & hæreticorum à suis Prælatis illis designatis possunt de 20
causis

causis matrimonialibus cognoscere, & inordinatè viuentes compellere possunt per censuras, & illis, qui de Gentibus nouiter conuersi sunt, possunt licentiam dare, vt vxores cum quibus in gradibus à lege Diuina non prohibitis contraxerunt, valeant retinere: ita pro omnium infidelium, & hæreticorum regio-
21 nibus concessit Innocent. Quart. *Bulla* 20. Martinus Tertius *Bulla* 2. & tenent cum alijs Lezan. *in mari magno Prædicatorum tom.* 5. *n.* 36. Peliz. *tom.* 2. *vt supra*. Immò in Indiarum partibus, in quibus religiosi funguntur munere parochi possunt assistere matrimonijs in locis sibi à suis superioribus assignatis. Ita concessit Adrian. IV. apud Sanch. *de matrim. lib.* 3. *disp.* 26. *nu.* 4. qui
22 addit, & benè cum Henriquez idem posse facere alium Sacerdotem, vbi non est proprius Parochus ex tacita licentia Papæ, aliàs manerent tales infideles destituti ministerio Sacramentorum, quod non est dicendum, imò si ab'que vllo Sacerdote, & testibus in terris infidelium Christiniani isti commorantes, vel etiam hospites contraxerunt, est validum matrimonium. Ita cum alijs Sanch. *lib.* 3. *disp.* 18. *num.* 35. siquidem in prædictis regionibus non est publicatum Tridentinum.
23 Dico secundò: Religiosi in omnium infidelium, & hæreticorum regionibus à suis Prælatis sibi designatis possunt omnia alia efficere, quæ ad augmentum Diuini nominis, ampliationem fidei Catholicæ, ac irritationem, reprobationem eorumque Sacris traditionibus contradicunt, sicut pro loco & tempore viderint expedire: ita concessit Innoc. IV. *Bulla* 20. & cum Hieronym. Rodr. & alijs tenet Lezan. *tom.* 5. *in mari magno Prædicatorum n.* 36. Si autem plura de his malueris, consule nostrum Patrem Fr. Thomam à Iesu, *de conuersione omnium gentium lib.* 12. vbi plura priuilegia tam vetera quàm noua refert, quorum multa etiam *in sequenti disp.* videbis.

DISPVTATIO V.

De Indulgentijs concessis Regularibus, & earum Ecclesijs pro sæcularibus, vbi etiam de medalijs, imaginibus, & camaldulis.

POstquam de priuilegijs Religiosorum tam in ordine ad Prelatos, quàm subditos, quàm etiam sæculares, non solùm fideles, sed etiam infideles satis abunde disseruimus, ad indulgentias, quibus tam regulares, quàm sæculares in Ecclesijs regularium frui possunt, siue sint Deo fauente progredi animum pulsat. Decet namque virum religiosum, tam ad proprium commodum, quàm aliorum huiusmodi indulgentias vtpotè gemmas pretiosissimas, & thesaurum inæstimabile in corde, in mente, præ oculis semper habere, ne sua negligentia tot priuentur gratijs, & fauoribus. Non intendo tamen disputare de causis, natura, & essentia indulgentiarum. De hoc namque si velis, consule Fragos. 2. *part. lib.* 2. *disp.* 4. *per totam*, Palaum *tom* 4. *tract.* 24. *disp. vnica per totam*, Lugum *de pænit. disp. vltima per totam*. Verum ne indocti ipsarum indulgentiarum diuisione, & nominibus implicentur, breuiter in sectione sequenti. Quid sit indulgentia, & quomodo diuidatur, & quid cuiuslibet nomen importet, & quomodo illis vtendum sit, breuiter, vt solet, dicam. Sit igitur.

SECTIO I.

Qoid sit indulgentia, quomodo diuidatur, & quomodo illa vtendum sit.

1 *Quid sit indulgentia?*
2 *Quomodo indulgentiæ diuidantur?*
3 *Quid sit indulgentia plena, plenaria, seu plenissima.*
4 *Quid significet indulgentia per modum Iubilæi concessa.*
5 *In quo differat ab indulgentia plenaria Iubilæum.*
6 *Quid sit indulgentia partialis.*
7 *Quid intelligatur per vnam quadragenam, vel centum dierum indulgentiarum.*
8 *Quid lucrantur indulgentiam plenariam liberantur ab onere adimplendi pænitentiam impositam à confessario, si aliàs non fuerit præseruatiua, & aliter non possit peccatum vitari.*
9 *Quomodo per indulgentias possit liberari ab onere pænitentiæ pænitens imposita à confessario, etiam medicinalis.*
10 *Qui peccat venialiter tempore quo consequitur indulgentiam, non ob id eam amittit.*
11 *Sufficit intentio habitualis faciendi opus præscriptum ad consequutionem indulgentiæ.*
12 *Potest quis vno & eodem opere plures consequi indulgentias diuersis priuilegijs concessis.*

1 DIco primò: Indulgentia est actus spiritualis iurisdictionis, quo peccator in foro Dei liberatur à reatu pœnæ temporalis extra Sacramentum, ex applicatione thesauri Christi, & Sanctorum. Ita definitur à Trull. *in cruciata l.* 1. §. 1. *dub.* 14. *n.* 1. Dicitur actus spiritualis iurisdictionis, quia potestas concedendi indulgentias non est ordinis, sed iurisdictionis spiritualis, ac proinde si Episcopus non fuerit ordinatus, nec consecratus, si tantùm electus, & confirmatus fuerit, potest suas indulgentias concedere. Dicitur, quo peccator liberatur à pœna temporali, quia non à peccato etiam veniali, sed tantùm à pœnis pro illis debitis liberat. Additur in foro Dei, quia non liberat à pœna legis in foro exteriori. Dicitur extra Sacramentum ad differentiam remissionis pœnæ temporalis, quæ fit in Sacramento. Ex applicatione thesauri Christi, & Sanctorum, vt intelligas huiusmodi remissionem fieri ex applicatione satisfactionum thesauri Christi, & Sanctorum.

Dico secundò: Indulgentia diuiditur in totalem, & par- 2
tialem: indulgentia totalis est remissio totius pœnæ cuicumque peccatori debitæ respectu omnium peccatorum, quam quis secundum Diuinam iustitiam tenebatur luere in purgatorio pro omnibus peccatis suis. Hæc autem indulgentia tunc tenetur concessa, cum in Bullis conceditur indulgentia plena, vel plenaria, vel plenissima, vel quando dicitur, concedimus indul-
gentiam omnium peccatorum; vocatur autem aliquando plena, 3
aliquando plenissima, non quia per quodlibet ex prædictis verbis totalem, & integram debiti solutionem non significet, sed ad maiorem exaggerationem, & indulgentiæ commendationem. Ita Sotus, Corduba, Suarez, & alij, quos refert, & sequitur Palaus *suprà nu.* 11. Trullenc. *suprà nu.* 5.

Et idem dicendum est de indulgentia, qua conceditur per 4
modum seu ad instar Iobilæi, nam hoc nihil aliud significat, nisi illam indulgentiam esse plenissimam, seu plenariam, qualis concedi solet in Iubilæis, ita Suar. Corduba, Reginald. & alij, quos refert, & sequitur Trull *sup. n.* 56. Differt autem indulgen-
tia hæc à Iubilæo: quia Iubilæum vltra remissionem totius pœ- 5
næ, fert facultatem ad commutandum votum, ad absolutionem à censuris, & à casibus reseruatis, quod non datur, quando solum conceditur indulgentia plenaria. Ita Suar. Henriq. Reginald. & alij, quos refert, & sequitur Cusia *de Iubilæo c.* 1. *n.* 7.

Indulgentia partialis est, quæ non totam pœnam, sed partem 6
remittit, vt si dicat concedo indulgentiam tertiæ partis peccatorum, vel vnius anni, vel 100. dierum. Quid autem intelligatur per vnum annum, vel vnam quadragenam, vel 100. dierum indulgentiarum? Respondeo, tempore hoc illa verba debere intelligi non de pœnis Purgatorij, sed de pœnitentijs iniunctis, seu iniungendis pro peccatis, & de pœnis Purgatorij illis cor-
respondentibus, hoc est per indulgentiam vnius anni, non solum 7
remitti satisfactionem pœnitentialem, sed tantum pœnam Purgatorij, quantam per pœnitentiam vnius anni, vel 100. annorum, indulgentia igitur vnius anni, & idem est de alijs, est ille gradus satisfactionis, & remissionis pœnæ Purgatorij, proportione seruata corresponderet pœnitentiæ iniunctæ, seu iniungendæ, iuxta Canones pœnitentiales, & prudens Sacerdotibus arbitrium. Ita cum multis Trullenc. *suprà n.* 11.

Hinc fit, quod si alicui imposita esset pœnitentia, vt ieiunaret 40. diebus, siue continuando, siue interpolando, si iste lucraretur indulgentiam 40. dierum esset ab'olutus ab illa pœnitentia. Idem dicendum est, si alicui omnibus 6. ferijs vnius anni daretur in pœnitentiam, vt se disciplinaret, si iste lucretur indulgentiam 52. dierum, quod sunt feriæ sextæ totius anni, liberabitur à tali pœna. Item si alicui daretur pœnitentia, vt ieiunet duobus
annis, alternatis diebus, si lucraretur indulgentiam vnius anni 8
liber manet à tali pœnitentia. Ita Faust. Hieronymus, Rodr. & alij, quos refert, & sequitur Dian. 5. *p. tract.* 13. *resol.* 59. & 10. *part tract.* 12. *resol.* 46. An verò si quis lucretur indulgentiam plenariam, liber manet ab implenda pœnitentia medicinali imposita à confessario? Respondeo, quod vel hæc pœnitentia est simpliciter necessaria ad vitanda peccata futura, vel non, si est necessaria, tunc non tollitur per indulgentiam; quia hæc obligatio pœnitentiæ non oritur ex præcepto confessarij, sed ex ipso iure naturali, quo obligatur homo ad euitandum peccatum futurum vtendo ad hoc aliquo remedio opportuno, quam obligationem confessarius non imponit, sed declarat. Aliter dicendum est, quando pœnitentia non est simpliciter necessaria, quia potest vti alio medio, vel remedio, quo euitetur illud peccatum: nam tunc talis pœnitentia tollitur per indulgentiam plenariam. Ita Lugo, Leander, quos refert Dian. 10. *p. tract.* 12. *resol.* 40. licèt ille cum alijs contrarium teneat. Sed nostra sententia probabilis est.

Et hinc colliges cum Granado, & alijs communiter Doctoribus, quos refert Dian 5. *p. tract.* 12. *resol.* 3. quod si semper inueniri posset indulgentia plenaria, aut quæ ab iniunctis pœni-
tentijs absolueret, semper posset homo liberari ab obligatione 9
implendi pœnitentiam impositam à confessario, siue ordinariam, vt tenent communiter Doctores apud Dian. *ibi* Aut etiam medicinalem modo dicto, vt ait Lugo *loco citato*. Nec obstat quod homo non posset reddi certus, an lucratus fuerit indulgentiam. Nam homo, non tenetur semper exequi id quo reddatur certissimus de remissione; satis enim est, si probabiliter id sibi persuadeat; sicut sibi persuadere potest, si consecutus fuisset indulgentias, & ideò ad pœnitentias à confessario iniunctas amplius non teneri; est tamen semper bonum consilium eam implere. Ita cum alijs Dian. *vbi suprà*.

Dico tertiò: Ille, qui tempore, quo facit opus iniunctum 10
ad

ad lucrandum indulgentias peccat venialiter, non ob id desinit consequi indulgentias. Ita Granado, Suar. Præpositus, Ludouicus à Cruce, & alij, quos refert, & sequitur Dian. *tom. 5. tr. 12. resol. 5.* An autem semper requiratur intentio actualis ad lucrandum indulgentias, an verò sufficiat habitualis, hoc est, vt quis faciat opus iniunctum, etiamsi ignoret indulgentiam, facienti-
11 bus illa opera concessam? Respondeo affirmatiuè. Ita Portel, Sanctarellus, Layman, Salas, & alij, quos refert, & sequitur Diana *5. p. tract. 12. resol. 6.* Ratio est, quia non est aliud præsumendum de intentione Pontificis indulgentiam concedentis.

12 An autem possit quis vno, eodemque opere lucrari simul plures indulgentias diuersis vijs concessas, v. g. variæ indulgentiæ diuersis priuilegijs concessæ, scilicet, recitanti *Pater noster*, & *Aue Maria*, vel talem Ecclesiam visitanti, an possit quis omnes lucrari semel recitando *Pater noster*, & *Aue Maria*, & semel tantùm Ecclesiam visitando? Affirmant Corduba, Graffius, Naldus, & alij apud Dian. *suprà resol. 11.* Verùm ego existimo hanc sententiam solum esse veram, quando tale onus iniunctum est determinatum tali diei, vel tempori, & in eodem non potest iterari; vt si diuersis priuilegijs concedatur, vt qui in vespere S. Ioannis Baptistæ ieiunauerit, consequatur indulgentiam: nam tunc eodem ieiunio consequentur tot indulgentiæ, quot fuerint priuilegia: Ita Granado, Præpositus, Layman, & alij, quos refert, & sequitur Dian. *5. p. tr. 12. res. 11. & 10. p. tr. 16. res. 14.*

SECTIO II.

De indulgentijs concessis Religiosis in ordine ad seipsos, quæ hodie sunt in suo vigore.

CVm Paulus V. die 13. Maij anno 1606. omnes indulgentias quouis modo regularibus concessas reuocauerit, vt constat ex ipsius Bulla extensa apud Peyrines *ad Constit. 8. Pauli V.* Ideò nobis prius dicendum oportet de indulgentijs, quibus nunc gaudent regulares extra omnem opinionem, & statim dicemus, quibus possunt gaudere in opinione probabili.

§. I.

De indulgentijs, quibus Regulares his temporibus vti possunt extra omnem opinionem.

13 *In die quo Nouitij suscipiunt habitum, & in die professionis si receperint communionem, lucrantur indulgentiam plenariam.*
14 *Eandem lucrantur, quando celebrant primam Missam, & in die Patroni principalis, in articulo mortis, si saltem corde nomen Iesu pronuntiauerint.*
15 *Qui per 10. dies sunt in spiritualibus exercitijs lucrantur indulgentiam plenariam.*
16 *Religiosi visitantes suas Ecclesias, & ibi orantes, lucrantur easdem indulgentias, quas consequuntur visitantes Ecclesias Romæ diebus stationum.*
17 *Qui quinquies orationem Dominicam, & totidem Angelicam orationem recitauerint, lucrantur quinque annos, & totidem quadragenas.*
18 *Orantes per mediam horam varias lucrantur indulgentias.*
19 *Accusantes suas culpas in capitulis lucrantur tres annos, & tres quadragenas indulgentiæ.*
20 *Moniales, & infirmi quomodo has possint lucrari.*
21 *Regulares recitantes Coronam Beatæ Virginis lucrantur indulgentiam plenariam.*
22 *Mendicantes recitantes ante sanctissimum Sacramentum 6. Pater noster, & Aue Maria cum Gloria Patri in fine cuiuslibet, lucrantur indulgentiam plenariam.*
23 *Indulgentiæ concessæ pro defunctis Regularibus ante Paulum V. & concessæ regularibus pro mortis articulo, non fuere reuocatæ.*

13 DIco primò: Qui habitum regularem suscipiunt, si confessi, & Eucharistiæ Sacramento fuerint refecti, ipso die assumptionis habitus lucrantur indulgentiam plenariam. Eandem lucrantur die professionis, si similiter confessi Eucharistiam susceperint, & quando primam Missam celebrant. Et in die Patroni principalis religionis; & in mortis articulo si saltem
14 contriti ore, vel corde nomen Iesu pronuntiauerint; casu, quo non possint suscipere communionem. Eandem indulgentiam consequuntur, qui per decem dies exercitijs spiritualibus vacant; saltem per duas horas quotidie si confessi communionem recipiant. Eandem indulgentiam lucrantur, qui de licentia Superiorum missi fuerint ad prædicandum hæreticis, vel infidelibus, duabus vicibus, videlicet, quando itineri se accingunt, & quando Prouinciam eis destinatam ad prędicandam ingressi fuerint, dummodo his diebus confessi Sacram communionem recipiant. Item quando superiores tempore visitationis velint ora-
15 tionem 40. horarum pro bono visitationis progressu collocare, & per spatium duarum horarum in diuerso tempore interfuerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, Ecclesię exaltatione, nec non disciplinę, & obseruantię regularis augmento pias ad Deum preces effuderint, & confessi Sacramentum receperint. concessit Paulus V. *prædicta Bulla.*

Dico secundò: Religiosi extra claustra viuentes, qui suam 16
Ecclesiam visitauerint, & ibi orauerint, consequuntur easdem indulgentias, quas visitantes Ecclesiam vrbis, & extra eam diebus stationum consequuntur in omnibus diebus, perinde ac si ipsius vrbis Ecclesias visitauerint. In hoc autem priuilegio includuntur indulgentiæ plenariæ concessæ dictis diebus Ecclesiæ vrbis, & extra eam. Vnde in prędictis diebus stationum omnes prædictas indulgentias siue plenarias, siue non plenarias lucrantur religiosi. Nam illa particula, perinde, omnem similitudinem importat. Ita Peyrines *ad constit. 8. Pauli V n. 4.* & tenet communis sensus religiosorum. Ita Palaus *suprà in dicta Bulla.*

Dico tertiò: Qui quinquies orationem Dominicam, & toties 17
salutationem Angelicam ante altare suarum Ecclesiarum dixerint in quolibet die, quinque annos, & totidem quadragenas indulgentiarum consequuntur, quam indulgentiam consequuntur 18
etiam, qui manent extra conuentum de licentia suorum Superiorum, si prædictas orationes ante quodlibet altare dixerint. Item qui per mensem integrum singulis diebus per spatium mediæ horæ orationem mentalem fecerint, ac confessione, & sacra Communione vltima Dominica mensis huiusmodi refecti fuerint 60. annos, & totidem quadragenas; qui verò contrito corde, suas culpas, peccata, & imperfectiones in capitulis culparum accusauerint tres annos, & totidem quadragenas. Ita Paulus Quintus in *præcedenti Bulla.* Vnde etiam declarat huiusmodi indulgentias posse etiam lucrari Moniales etiam Ordinario 19
subiectas, qui etiam declaranit, quod infirmi, & decrepiti, qui non possunt adire Ecclesiam ad lucrandas prædictas indulgen- 20
tias eas posse consequi in lectulis suis, dummodo agant aliquod opus pium arbitrio confessoris. Ita habetur in Compendio Congregationis sanctæ MARIÆ Fusil. vt testatur Peyrin. *ad constit. 8. Pauli V. nu. 2.*

Dico quartò: Omnes regulares communicantes cum Men- 21
dicantibus recitantes Coronam Beatæ Virginis consequuntur indulgentiam plenariam. Ita concessit Paulus V. Minoribus post prædictam reuocationem indulgentiarum, & non obstante illa vt testatur Portel *in dub. regul. verbo indulgentia n. 13.* Hieronymus, Rodriquez, & cum illis tenet Quintanad. *in appendice tract. 4. dub. 2. n. 6.* Item omnes regulares similiter cum Mendicantibus communicantes, recitantes ante sanctissimum Sacramentum 6. *Pater noster*, & *Aue Maria cum Gloria Patri* ad finem cuiuslibet, & *Aue Maria*, lucrantur quilibet religiosi omnes indulgentias stationum Romæ, Ierusalem, S. Iacobi in Compo- 22
stella, & Portiunculæ. Ita concessit idem Paulus V. Minoribus, & confirmauit, & de nouo concessit Vrbanus VIII. dummodò statio fiat ante altare principale Ecclesiæ, vt testatur cum Hieron. Rodr. Quintanad. Nec ego inueni aliud amplius & facilius. Tandem certum est adhuc durare omnes indulgentias concessas pro defunctis regularibus ante Paulum V. Nam huiusmodi indulgentiæ non fuere comprehensæ in illa reuocatione Pauli V. vt declarauit idem Paulus V. vt cum Peregrino, & Peyrines testatur Lezan. *tom. 1. cap. 3. n. 19* Quintanad. *suprà n. 5.* Et idem declarauit Paulus V. *de indulgentijs concessis regularibus pro mor-* 23
tis articulo, vt cum prædictis Doctoribus testatur Nouarius *in lucerna regularium verbo indulgentia n. 3.* quæ autem sint huiusmodi indulgentiæ, *infrà* dicemus.

§. II.

De indulgentijs, quibus probabiliter regulares vti possint etiam his temporibus.

24 *Regulares probabiliter lucrantur omnes indulgentias, quæ secundùm opinionem probabilem non sunt reuocatæ.*
25 *Ad lucrandum indulgentias sufficit opinio probabilis.*
26 *Probabile est indulgentias concessas ante Paulum V. non esse hodie reuocatas.*
27 *Indulgentiæ reuocatæ à Paulo V. fuere postea ab eo confirmatæ.*
28 *Indulgentiæ reuocatæ à Paulo V. fuere postea à Gregorio XV. reualidatæ.*
29 *Probabile est indulgentias concessas per oracula non esse reuocatas in generali oraculorum reuocatione.*
30 *In reuocatione non sunt intelligendæ comprehendi indulgentiæ, nisi de illis specialiter fiat mentio.*
31 *Probabile est per reuocationem Pauli V. non reuocari indulgentias, quæ competunt Religiosis vt sunt fideles, seu habitatores talis loci.*
32 *Non sunt reuocatæ indulgentiæ concessæ suis Ecclesijs, capellis, Monasterijs, &c.*
33 *Probabile est non esse reuocatas indulgentias concessas patribus, fratribus, cognatis, benefactoribus, & seruitoribus regularium.*

CVm Paulus V. præter supradictas indulgentias omnes alias 24
antea concessas regularibus reuocauerit, restat vt videamus, an adhuc non obstante tali reuocatione possint regulares vti alijs indulgentijs siue antea, siue postea concessis. Quæ doctrina maximè perutilis est. Nam indulgentiæ, quæ secundùm opi-

opinionem probabilem non ſunt reuocatæ, probabile eſt conſe-
quendam. Ita Fr. Martinus à S. Ioſeph, Leander, Paulus Maria,
25 quos refert, & ſequitur libenter Diana 10. *part. tract.* 11. *reſ.* 34.
& ratio eſt, nam quando agitur de iuriſdictione ſufficit, vt detur
opinio probabilis ad hoc, vt dicant plures, & grauiſſimi Docto-
res, quos *ibi* refert Diana, quod Papa in eo caſu concedit iuriſdi-
ctionem: ergo idem dicendum eſt de indulgentijs, & Iubilæis;
non enim aliud præſumi poteſt ex benignitate Pontificis.

26 Dico igitur primò: Probabile eſt omnes indulgentias regula-
ribus conceſſas ante Paulum Quintum non eſſe hodie reuocatas.
Saltem pro defunctis, & in mortis articulo. Ita docent Fr.
Martinus à S. Ioſeph *in regulam S. Franciſci fol. mihi* 419. Hie-
ron. Rodr. quem refert Diana 4. *part. tract.* 4. *reſolut.* 20. Amic.
tom. 8. *n.* 5. & ratio eſt, quia ita declarauit Paul. V. Peyrin. *conſt.*
4. *Clem. VII. n.* 2. Peregr. 1. P. V. Indulgentia Lezana *tom.* 1. *cap.* 3.
n. 19. idemmet Paulus V. poſt prædictam generalem reuocatio-
nem indulgentiarum confirmauit ex certa ſcientia, & de pleni-
tudine poteſtatis, omnia priuilegia Minorum confirmata à Cle-
mente VIII. cum omnibus, & ſingulis decretis, & clauſulis, &
declarationibus quibuſcumque contentis in litteris ſuæ confir-
27 mationis. Sed Clemens VIII. expreſsè conceſſit indulgentias:
ergo omnes indulgentiæ à Paulo V. antea reuocatæ per hanc
conceſſionem, de nouo reualidatæ fuere ab ipſomet Paulo V.

28 Confirmauit, quia Gregorius XV. in quadam Bulla, quæ in-
cipit, in Apoſtolicæ Sedis ſpeculum, quam ex typographia Ca-
meræ Apoſtolicæ extraxit P. Fr. Petrus ab Angelis Procurator
generalis Carmelitarum in Romana Curia, vt mihi teſtatus fuit
P. Fr. Emanuel à Conceptione Prior, & Procurator huius Pro-
uinciæ Carmelitanæ diſcalceatæ in eadem Romana Curia, con-
firmauit motu proprio, & ex certa ſcientia, & de plenitudine
poteſtatis, omnia, & ſingula priuilegia, facultates, exemptiones,
immunitates, gratias, ac indulta principaliter, vel per commu-
nicationem, aliàs quomodolibet congregationi, & Clericis Tea-
tinis per quoſcumque Romanos Pontifices, & Sedem Apoſtoli-
cam conceſſa, & de nouo illa conceſſit, vt patet ex prædicta Bul-
la; atqui Clemens VIII. *in Bulla*, quæ incipit, *Exponi nobis feci-
ſtis*, quæ habetur apud Cherubim *tom.* 1. & eſt 4. huius Pontifi-
cis, conceſſerat prædictis Clericis Teatinis omnia, & ſingula
priuilegia, exemptiones, & immunitates, indulgentias, faculta-
tes, & fauores, libertates, auctoritates, & indulta, quibus gau-
dent Canonici regulares. Et idem Clemens anno 1533. *in alia
Bulla*, quæ incipit, *Dudum pro parte veſtra*, conceſſerat eiſdem
Teatinis omnia, & ſingula priuilegia, indulta, prærogatiuas,
exemptiones, immunitates, gratias, indulgentias, tam in ſpecie,
quàm in genere conceſſas, & concedendas tam Mendicantibus,
quàm non Mendicantibus etiam Ciſtercienſium, & Cluniacen-
ſium. Et Iulius III. an. 1551 prædicta omnia confirmauit, & in-
nouauit, vt habetur *tom.* 2. *Bullarij magni apud Pium V. Bulla* 31.
anno 1567. Idemque fecit Paulus Quartus qui omnia priuilegia,
gratias, & indulgentias Societati conceſſas, & concedendas
etiam per communicationem confirmauit; quæ omnia Pius
Quintus, vt habetur *in Bullario magno Bulla* 30 motu proprio ex
certa ſcientia confirmauit, & innouauit: ergo has omnes indul-
gentias, quas Paulus Quintus reuocauerat, innouauit Greg. XV.
pro Teatinis, quorum priuilegijs gaudent noſtri religioſi, & cæ-
teri communicantes per Bullam Clementis VIII. quæ incipit,
dudum, vt habentur in noſtro compendio fol. 183. Quæ reſtringen-
da ſunt ad mortis articulum, & poſt mortem pro defunctis ge-
neralis enim illa Propoſitio Indulgentiæ conceſſæ regularibus,
& reuocatæ à Paulo V. hodie ſunt reualidatæ eſt damnata ab
Alex. VII. prop. 37.

29 Dico ſecundò: Indulgentiæ conceſſæ per viuæ vocis oracula
probabile eſt non eſſe reuocatas adhuc ſtante Vrbani Octaui, &
Gregorij XV generali oraculorum reuocatione. Ita Peyrines,
& alij, quos refert, & ſequitur Bordonus *reſol.* 31. *n.* 4. Mendoz.
& alij, quos refert, & ſequitur Quintanad. *in appendice tract.* 4.
dub. 2. *n.* 9. Et ratio eſt, quia in prædictis Bullis reuocatorijs tam
Gregorij XV. quàm Vrbani Octaui, non ſit ſpecifica mentio in-
dulgentiarum, qualis requirebatur ad reuocationem vtpotè pri-
uilegij priuationem. Et licèt in eis dicantur reuocari indulta
30 ſpiritualia ſub horum nominibus, in odioſis non intelligendæ
ſunt indulgentiæ, licèt in fauorabilibus intelligantur; nec in-
dulgentiæ reuocari exiſtimantur à ſapientibus, niſi expreſsè no-
minentur. Ita Quintanad. *ibi*, tum quia omnia oracula vſque
ad Gregorium XV. ſunt confirmata per Bullas, vt diximus *diſp.*
3. *ſect.* 1. §. 2. *num.* 41.

31 Dico tertiò: Probabile eſt per reuocationem Pauli Quinti,
non reuocari indulgentias quæ competunt Religioſis, vt ſunt fi-
deles, vel habitatores talis loci: ſed quæ ratione ſuæ religionis
illis conceſſæ erant, aliter deterioris conditionis eſſent ac ſæcu-
lares, etiam quoad ſpiritualia. Ita cum alijs Quintanad. *ſup. n.* 2.
Item non reuocantur indulgentiæ, & Iubilæa, quæ conceduntur
32 tur eorum Eccleſijs, Capellis, & Monaſterijs, & Eccleſias viſi-
tantibus. Ita declarauit Sacra Congregatio die 20. Aprilis anno
1607. vt ex Peyrin. teſtatur Lezana *tom.* 1. *cap.* 3. *n.* 19. Zuzarte
cap. 1. *de indulgentijs fol.* 299. Stratus *in inſtitutione pro Confratri-
bus Carmelitis cap.* 1. *n.* 2. & iterum Lezana *tom.* 4. *verbo indulgen-
tia n.* 3. Portel, Hieron. Rod. quos refert, & ſequitur Diana 4.
part. tract. 4. *reſol.* 20. Peyrinez *tom.* 3. *cap.* 10. *n.* 58. Quintanad.
ſuprà n. 2. Vnde regulares poſſunt conſequi prædictas omnes in- 33
dulgentias conceſſas ſuis Eccleſijs pro illis diebus, ſicut cæteri
fideles, vt tenent prædicti Doctores. Tandem probabile eſt non
eſſe reuocatas Indulgentias conceſſas fratribus, patribus, cogna-
tis, benefactoribus, & ſeruitoribus religioſorum, ac alijs huiuſ-
modi perſonis ad eos ſpectantibus. Ita Hieronym. Rodr. quem
refert, & ſequitur Quintanad. *ſuprà n.* 3. quæ omnia procedunt
adhuc ſtante reuocatione Pauli V.

§. III.

Numerantur indulgentiæ conceſſæ religioſis pro ſe ipſis per Bullas.

34 *Regulares viſitando ſuas Eccleſias diebus ſtationum Romæ, & ibi certas recitando orationes, lucrantur omnes indulgentias conceſſas viſitantibus ſtationes Romæ.*

35 *Romæ quotidie lucrantur 7. indulgentiæ plenariæ præter alias minores.*

36 *Religioſis in die ſui Patriarchæ orando in ſuis Eccleſijs conceditur indulgentia plenaria.*

37 *Venientes ad Capitulum Prouinciale per octo dies orantes in Eccleſijs domus vbi Capitulum celebratur, indulgentiam plenariam lucrantur.*

38 *Quoties regulares Euchariſtiam recipiunt indulgentiam plenariam lucrantur.*

39 *Regulares in die natalis Domini, & in mortis articulo ſi ſint in gratia, indulgentiam plenariam lucrantur.*

40 *Quoties tres Miſſæ dicuntur pro anima alicuius religioſi liberatur à purgatorio.*

41 *Regulares examinando ſuas conſcientias ſingulis noctibus cum dolore, & propoſito confitendi vnum annum, & vnam quadrageſimam lucrantur.*

42 *Religioſi celebrantes Miſſam de requiem aliquibus altaribus aſſignatis auferunt animam à purgatorio.*

43 *Quilibet ſacerdos celebrando in noſtris altaribus Crucifixi liberat animam defuncti pro, quo celebrat à purgatorio.*

DIco quartò: Regulares viſitando ſuas Eccleſias diebus 34
ſtationum Romæ, & ibi recitando ſeptem Pſalmos, aut
alias orationes iuxta arbitrium confeſſoris pro ſummo Pontifi-
ce, & ſancta Eccleſia, & cuncto populo Chriſtiano lucrantur om-
nes indulgentias; & remiſſiones conceſſas viſitantibus ſtationes
Romæ. Ita conceſſit Pius II. *Bulla* 2. Idem conceſſit Sixt. IV.
Bulla 41. viſitantibus in diebus quadrageſimæ aliqua altaria à
Prælato deputata. Et idem conceſſit idem Sixtus *Bulla* 13. re-
ligioſis, recitantibus ad ſingula trium altarium vnum Pſalmum
Pœnitentialium; & Innocent. VIII. *Bulla* 8. idem conceſſit re-
ligioſis etiam nouitijs recitantibus ad altare maius Pſalmum 35
Miſerere. Et officialibus, & familiaribus conuentus ibi recitan-
do ſepties *Pater noſter*, & *Aue Maria*. Et nota quod Romæ quo-
tidie lucrantur ſeptem indulgentiæ plenariæ, & vna anima à
Purgatorio liberatur à quouis viſitante, præter alias indulgen-
tias annorum, & dierum. Ita Cruz *ad finem Epitom. in compen-
dio*, quod ibi facit indulgentiarum.

Dico quintò: Religioſis orantibus in ſuis Eccleſijs pro pace 36
Eccleſiæ etiam conceditur indulgentia plenaria in die ſui Pa-
triarchæ. Ita conceſſit Dominicanis Greg. IX. *Bulla* 17. & Sixt.
IV. *Bulla* 1. qui etiam conceſſit indulgentias ſtationum Romæ 37
eiſdem pro eodem feſto, & pro articulo mortis; & venientes ad
Capitulum Prouinciale, & orantes in ſuis Eccleſijs, vbi celebra-
tur Capitulum in ſingulis 8. diebus Capituli lucrantur indul-
gentiam etiam Portiunculæ: ita conceſſit Bonifacius IX. *Bulla*
6. & conſequuntur indulgentias S. Mariæ de Populo regulares, 38
& eorum familiares ſuas Eccleſias viſitantes. Ita conceſſit Leo
X. *Bulla* 6. Item quoties regulares Euchariſtiam recipiunt, vel
Miſſam celebrant lucrantur indulgentiam plenariam. Ita con-
ceſſit Leo X. *Bulla* 48. *apud Bullarium Rodr.*

Dico ſextò: Regulares in die Natalis Domini, & in articulo 39
mortis, ſi ſint in gratia, lucrantur indulgentiam plenariam. Ita 40
conceſſit Innocent. VIII. *Bulla* 4. & Gregorius XIII. *Bulla* 43.
conceſſit fratribus confeſſis, ac Sacra communione refectis ſin-
gulis menſibus indulgentiam plenariam, ſi ter *Pater noſter*, &
Aue Maria, poſtea recitauerint. Eandem indulgentiam conceſſit
eiſdem regularibus in mortis articulo, ſi ter nomen IESV voce,
vel ſi non potuerint ſaltem corde inuocauerint; & quoties 3.
Miſſæ pro anima cuiuſcumque ex prædictis religioſi in charita-
te decedentibus celebrantur à Purgatorij pœnis liberantur *Bul-
la* 43. & Greg. XIII. *Bulla* 43. conceſſit omnibus regularibus ſin- 41
gulis noctibus ſuas conſcientias examinantibus, ac de commiſſis
peccatis dolentibus cum propoſito confitendi; recitando ter ora-
tionem Dominicam, & ſalutationem Angelicam pro felici Ec-
cleſiæ ſtatu vnum annum, & vnam quadrageſimam de iniunctis
pœnitentijs, quæ omnia ſunt valdè notanda.

Dico ſeptimò: Religioſi celebrantes Miſſam de requiem in 42
altari Crucifici, S. Stephani, S. Matthiæ, vel Virginum, vel
Magda-

Magdalenæ, vel columnæ, vel in alio altari semel pro semper
designando à Priore conuentus, liberat animam à Purgatorio.
Ita concessit Greg.XIII. *Bulla 7.9. & 11. apud Cruz vbi suprà.* Et
religiosus conuentualis celebrando pro anima alterius religiosi,
in altari maiori Ecclesiæ liberat animam illius à Purgatorio, &
animam Monialis si celebret in altari maiori chori. Ita conces-
sit Innoc.VIII. *Bulla* 8. Tandem quilibet Sacerdos liberat ani-
mam à Purgatorio celebrando pro ea in nostris altaribus Cruci-
43 fixi. Ita concessit Clemens VII. *Bulla* 4. vel si celebrat in altari-
bus Virginis, aut Spiritus Sancti. Ita concessit Greg.XII. *Bulla*
5. *&* 6. apud Cruz *suprà*. Et licèt multæ ex his indulgentijs
concessæ fuerint Dominicanis, & alijs mendicantibus, omnibus
illis nostri Religiosi gaudent propter communicationem, vt no-
tauit Cruz *vbi suprà*, & constat ex Bullis Sixti IV. Innocentij
VIII. Alexand.VI. Iulij II. Leonis X. Clementis VII. Eugen.IV.
Greg.IX. Pij II. & V. quos refert, & pro communicatione Reli-
giosorum cum communi Doctorum approbat Quintanad. *tr.4.*
dub.8. 9. & 10.

§. IV.

Numerantur indulgentiæ concessæ religiosis per oracula, & de quibus dubito, an fuerint per oracula concessæ:

44 *In qualibet nostrarum Ecclesiarũ datur vnũ altare priuilegiatũ.*
45 *Missæ, quæ dicuntur pro nostris religiosis defunctis in quocumque altari nostro dicantur, sunt priuilegiatæ.*
46 *Religiosi portantes imaginem crucifixi ad pectus, quas indulgentias consequantur.*
47 *Qui solemniter in certis diebus professionem iterant, lucrantur indulgentiam plenariam.*
48 *Religiosus, qui per mediam horam extra consuetas certas orationes orauerit, vel aliam receperit flagellationem, seu cilicium portauerit pro determinata Pontificis intentione, indulgentiam plenariam lucratur.*
49 *Prædictæ indulgentiæ possunt pro defunctis applicari.*
50 *Oracula signata per manum alicuius officialis Cameræ Apostolicæ, qui hoc ex officio habeat, non fuere comprehensa sub reuocatione vniuersali oraculorum.*
51 *Quas indulgentias lucrantur soluentes diuinum officium, & recitantes in choro.*
52 *Quas indulgentias in fine psalmorũ inclinantes ad Gloria Patri.*
53 *Dicentes certas orationes lucrantur omnes indulgentias stationum Romæ, Ierusalem, Compostellæ, ac Portiunculæ.*
54 *Regulares orantes in suis Ecclesijs pro pace Ecclesiæ, &c. lucrantur omnes indulgentias plenarias concessas quibuscumque Ecclesijs.*
55 *Regulares in Dominicis, in quibus recipiunt Eucharistiam, lucrantur indulgentiam plenariam, & eandem lucrantur in alijs anni solemnitatibus ibi assignatis.*
56 *Regulares quoties Missas celebrant, vel communicant, lucrantur indulgentiam plenariam.*
57 *Quomodo infirmi consequi possunt has indulgentias.*
58 *Religiosi visitantes suas Ecclesias, & ibi dicendo certas orationes, lucrantur omnes indulgentias concessas, & concedendas quibuscumque Ecclesijs, seu locis, tam intra, quàm extra Romam.*
59 *Omnes prædictas indulgentias possunt regulares applicare pro defunctis saltem concessas vsque ad Sixtum IV.*
60 *Prædictæ indulgentiæ licet fuerint reuocatæ pro viuis, non tamen pro mortuis.*

44 Dico octauò: Paulus V. post generalem reuocationem pri-
uilegiorum concessit, vt in qualibet nostra Ecclesia detur
vnum altare priuilegiatum ad omnes hebdomadæ dies. & quod
Missæ, quæ pro nostris religiosis defunctis dicuntur in quocum-
45 que altari priuilegiatæ sint, ac si in altari priuilegiato diceren-
tur: Item Religiosis nostris portantibus imaginem Crucifixi ad
pectus, concessit omnes indulgentias concessas ad instantiam
Marchionis de Villena, crucibusque, & imaginibus, dummodo
46 orent pro infidelium conuersione, & schismaticorum. Item
concessit indulgentiam plenariam illis, qui solemniter in die
Epiphaniæ, sanctæ Crucis, aut in die quo Viaticum recepturi
sunt, professionem renouauerint, dummodo recipiant Sacram
47 communionem, & orent pro prædicta conuersione, vt aliquis
publicè conuertatur.
48 Item concessit indulgentiam plenariam quoties aliquis reli-
giosus per spatium mediæ horæ extra consuetas orauerit pro
prædicta conuersione infidelium. Item eandem indulgentiam
concessit quoties quis propter eandem causam aliquam recepe-
rit flagellationem extraordinariam, aut portauerit cilicium, aut
catenam, dummodo Sacram recipiat communionem. Item con-
cessit, quod tribus Missis dictis pro religiosis defunctis satisfiat
pro omnibus pœnis debitis in Purgatorio. Quæ omnia confir-
mauit Vrbanus Octau. viuo oraculo, & de nouo concessit idem
49 Vrbanus Octau. vt pro animabus defunctorum applicari possint
prædictæ indulgentiæ. Tandem idem Vrbanus concessit fratri-
bus quæstuantibus pro amore Dei qualibet die qua id faciunt,
indulgentiam 40. dierum. Et aduerte has indulgentias esse cer-
tas, & citra opinionem. Nam cum concessæ fuerint post reuo- 50
cationem indulgentiarum ab ipso Paulo V. & Vrbano Octau.
non est cur dicantur reuocatæ; nec constat quod fuerint oracu-
la: nam vt *suprà diximus disp.1 sect.1. §.2. n.48.* Vrbanus Octau.
declarauit oracula signata manu alicuius officialis ex illis, qui-
bus ratione munerum suorum antea de Summi Pontificis ora-
culo, fideles adhibere solebat, non fuisse comprehensa in illa vni-
uersali reuocatione facta à Greg XV. vel ab ipso Vrbano Octa-
uo, vt constat ex Bulla ipsius Vrbani apud Peyrin. *in formulario*
Prælatorum litt. Z, cap.3. appendice 453. folio mihi 339. huiusmo-
di autem supra relata priuilegia sunt signata manu propria, No-
tarij publici, & constituti in dignitate ad hæc munera, vt patet
ex originalibus ipsorum, quæ testatus mihi est se vidisse P. Fr.
Emanuel à Conceptione Definitor huius Prouinciæ, & Procu-
rator ipsius in Romana Curia, & clarius constat ex compendio
priuilegiorum nostrorum, ergo non est cur illa, vt certissima, &
indubitata non reputemus.
Dico nonò: Leo X. concessit Religiosis Diuinum officium 51
soluentibus per librum remissionem dimidiæ partis peccato-
rum commissorum illa die, qua prædictum officium recitant.
Et Martin V. concessit recitantibus Diuinum officium in cho-
ro cum alijs pro qualibet die 100. dies indulgentiæ. Et Ioann.
XXII. inclinantibus, quando nominatur nomen IESV 40. dies 52
indulgentiæ, & totidem similiter inclinantibus cùm in fine
Psalmorum dicitur *Gloria Patri*. Ita ex Cesarubio refert Tamb.
de iure Abbatiss. disp.15. disq.4. n.5. Quæ an sint Bullæ vel oracu-
la inuenire non potui. Et Leo X. regularibus concessit recitan-
tibus septies orationem Dominicam, & totidem vicibus oratio-
nem Angelicam dicendo *Gloria Patri* in fine vniuscuiusque, om-
nes indulgentias stationum Romæ, Ierusalem, Compostellæ, &
Portiunculæ, etiamsi extra conuentum recitent. Idem conces- 53
sit Alexand.VI. & Innocent. Octau. Et infirmi in suis lectulis
lucrare possunt easdem indulgentias. Item regulares visitantes
suas Ecclesias, & ibi orantes pro exaltatione S. Ecclesiæ, & hæ-
resum extirpatione, & pro pace inter Principes Christianos, lu-
crantur omnes indulgentias plenarias, & non plenarias concessas
quibuscumque Ecclesijs. ita concessit Sixtus Quartus. Item lu-
crantur indulgentiam plenariam in die S. Catharinæ Martyris,
& quatuor vicibus quotannis in diebus per ipsos regulares eli-
gendis, in quibus diebus concessit idem Pontifex, vt confessor il-
los absoluat tali plenitudine, vt eos ad innocentiæ statum redu- 54
cat, & post confessionem vult ipse Pontifex, vt confessor det il-
lis benedictionem Papalem.
Item in omnibus Dominicis, in quibus recipiunt Euchari- 55
stiam lucrantur indulgentiam plenariam; ita concessit Innoc.
Octau. Eandem indulgentiam potest confessor concedere illis, in
omnibus festis Domini Sabaoth, & B. Virginis, sancti Petri, S. 56
Pauli, omnium Sanctorum, S. Heliæ, & per omnes dies hebdo-
madæ Sanctæ. Item communicando in omnibus festis Sanctorum
nostri Ordinis Domini Sabaoth, & B. Virginis, & quoties Mis-
sam celebrant, vel communicant, lucrantur indulgentiam ple-
nariam: ita concessit Innoc. Octau. & Leo X. eandem indulgen- 57
tiam concessit Greg.XIII. religiosis confitentibus, & communi-
cantibus in die Apostolorum Petri, & Pauli, S. Mariæ Magdale-
næ, 40. Martyrum, S. Lucæ, & S. Alberti. Eandem indulgen-
tiam lucrantur recitantes coronam Saluatoris, quæ constat ex
33. *Pater noster, &* 5. *Aue Maria*, & infirmi satisfaciunt dicen-
do vnum Psalmum, vel Hymnum B. Virginis: ita concessit Leo
X. Iulius Secundus, Clemens Septim. religiosis visitantibus suas 58
Ecclesias, dicendo Psalmum, *Exaudiat te Dominus*, & 4. *Pater*
noster, & 3. *Aue Maria*, omnes indulgentias concessas, & conce-
dendas quibuscumque Ecclesijs, seu locis, tam intra, quàm extra
Romam, dummodo orent pro anima ipsius Pontificis, qui hoc
priuilegium concessit.
Dico decimò: Omnes ferè hucusque enumeratas indulgen- 59
tias, vt sunt omnes concessæ vsque ad tempus Leonis X. & Sixti
IV. Possunt Regulares applicare per modum suffragij pro ani-
mabus Purgatorij: ita concessit Leo X. & Sixtus Quartus. Idem
dicendum est de indulgentijs, quas Paulus Quintus, & Vrbanus
Octau. post reuocationem indulgentiarum per sua oracula regu-
laribus concessere, vt *suprà diximus hac eadem disp. & hoc §. n.47.*
& 48 Immò licet huiusmodi indulgentiæ reuocatæ fuerint pro 60
viuis, non tamen pro defunctis. Ita declarauit Paulus Quintus,
vt testatur Peregrin. & cum illo Peyrin *ad const.8. Pauli V. §.19.*
nu.5. Portel quem refert, & sequitur Dian *4. p. tract.4. resol.20.*
Lezan. *tom 1. c.3. n.19.* An autem possint regulares alias indul-
gentias præter supradictas applicare per modum suffragij pro
animabus Purgatorij, & illi prosint? Affirmant Petrus Gabat,
quem refert Dian.10 *p. tr.15 res.12.* quæ sententia absque dubio
pia, & probabilis est, quidquid dicat cum Quintanad. Dian. *ibi*.
Non enim aliud præsumi potest ex Pontificis pietate.

SECTIO III.

De indulgentijs concessis Confratribus Beatæ Mariæ de Monte Carmelo.

61 *Confratres nostri Ordinis in die, qua recipiunt Scapulare, si confiteantur, & communicent, lucrantur indulgentiam plenariam.*

Eandem

Eandem indulgentiam lucrantur in alijs anni festiuitatibus.

62 *Quas indulgentias lucrentur, qui feria 4. & Sabbato à carnibus abstinent.*

63 *Numerantur aliæ indulgentiæ.*

64 *Quas indulgentias lucrentur Confratres recitantes Officium B. Virginis, vel qui assistunt in nostris Capellis, vel Missis, Ecclesijs, vel alijs officijs Diuinis, vel faciunt eleemosynas, vel alia opera bona.*

61 DIco primò. Confratres vtriusque sexus nostri Ordinis in die qua recipiunt Scapulare, si confiteantur, & communicent, lucrantur indulgentiam plenariam. Eandem indulgentiam plenariam lucrantur die 16. Iulij, vel Dominica sequenti, in qua festum B. MARIÆ de Monte Carmelo celebrabitur juxta consuetudinem Confratrum, si confessi, & communicati orauerint pro pace Principum Christianorum, pro extirpatione heresum, & exaltatione Ecclesiæ. Et si Confratres hac die non inueniantur in loco, vbi sit Ecclesia Ordinis, possunt lucrari hanc indulgentiam, etiamsi dictam Ecclesiam non visitent. Item Confratres, qui in articulo mortis confessi, & communicati nomen IESV saltem corde inuocauerint, si ore non possint, lucrantur indulgentiam plenariam, & qui confessi, & communicati processionem, quæ per singulos menses secunda Dominica fit deuotè associauerint, consequuntur eandem indulgentiam plenariam.

62 Dico secundò. Confratres, qui feria 4. & Sabbato à carnibus abstinent, lucrantur 30. dies indulgentiæ, & quacunq; die si recitauerint orationem Dominicam, & Angelicam in memoriam 7. gaudiorum Virginis lucrantur 40. dies indulgẽtiæ, & qui deferendo Scapulare confessi receperint semel in mense communionem, & deuotè orauerint 50. annos, & totidem quarantenas;

63 & qui confessi receperint in nostris capellis, vbi fuerit dicta Confraternitas communionem, & deuotè orauerint 3. annos, & 3. quarantenas. Et qui cum lumine Eucharistiam, quando ad infirmos defertur, associauerint, & pro eisdem infirmis preces ad Deum fuderint 5. annos, & 5. quadragesimas, quoties verò corpora defunctorum tam Confratrum, & consororum, quàm aliorum ad sepulturam associauerint, & pro eis orauerit 100 dies indulgentiæ.

64 Dico tertiò. Confratres, siue consorores, qui officium B. Virginis deuotè recitauerint, lucrantur 100. dies indulgentiæ; qui verò Missis, aut alijs diuinis officijs in Ecclesia, vel capella, aut oratorio dictę Confraternitatis interfuerint, aut pauperes hospitio receperint, aut eis in eorum necessitatibus, aut existentibus in peccandi periculo, auxiliati fuerint, aut eleemosynas temporales vel spirituales eis dederint, vel pacem cum inimicis proprijs, vel alienis composuerint, seu componi fecerint, vel procurauerint, aut deuium aliquem ad salutis viam reduxerint, & ignorantes Dei præcepta, & ea, quæ ad salutem necessaria sunt, docuerint, aut quodcunq; aliud pietatis, & charitatis opus exercuerint, toties pro quolibet prædictorum piorum operum centum dies de iniunctis eis, seu aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs relaxentur. Quæ omnia priuilegia, hucusque relata eis concessit Paulus Quintus, *in Bulla cum certas* quam refert Lezan. *tom 2. cap 15. num* 40. post generalem reuocationem indulgentiarum. Ita Lezan. *ibi*, & Zuzarte *cap. 1. de indulgentijs fol.* 292. & his indulgentijs possunt vti etiam fratres nostri per communicationem. Vide etiam Bullam Sabbatinam *sect. seq.*

SECTIO IV.

De indulgentijs concessis omnibus Christi fidelibus visitantibus Ecclesias Carmelitarum, & in eis orantibus, & Sacramenta in aliquibus diebus, & festiuitatibus recipientibus.

65 *Indulgentiæ concessæ Ecclesijs regularium, non sunt hucusque reuocatæ.*

66 *Fideles visitantes Ecclesias Carmelitarum in certis anni festiuitatibus, & ibi orantes lucrantur plures indulgentias.*

Et quæ sint huiusmodi festiuitates, & indulgentiæ.

67 *Quid concedat priuilegium Bullæ, quæ vocatur Sabbatina?*

68 *Visitantes nostras Ecclesias, & ibi orantes in certis anni festiuitatibus lucrantur indulgentiam plenariam, & quæ sint hæ festiuitates.*

69 *Omnes Christi fideles, qui in die Sanctæ Theresiæ, S. Ioseph, & festo 40 horarum nostras Ecclesias visitauerint, & ibi certas orationes effuderint, lucrantur indulgentiam plenariam.*

70 *Eandem indulgentiam lucrantur visitantes nostras Ecclesias in alijs festiuitatibus.*

Et quæ sint hæ festiuitates?

71 *Omnes Christi fideles visitantes nostras Ecclesias qualibet die anni, & ibi orantes, lucrantur indulgentiam plenariam.*

72 *Indulgentiæ concessæ Ecclesijs vnius religionis pro sæcularibus, non communicantur Ecclesijs aliorum Ordinum, benè tamen concessæ Ecclesijs Ordinis vnius pro religiosis illius.*

73 *Idem dicendum est pro famulis, seruitoribus, & procuratoribus, &c.*

74 *Regulares consequi possunt omnes indulgentias concessas Christi fidelibus pro suis Ecclesijs, si faciant opus præscriptum sicut sæculares.*

SVppono, vt certum indulgentias concessas Ecclesijs regula- 65
rium pro sæcularibus, & omnibus Christi fidelibus, eas in aliquibus diebus visitantibus non esse reuocatas per illam reuocationem Pauli V. Ita declarauit Sacra Congregatio, vt cum multis Doctoribus *suprà* ostendimus *hac eadem disputat. sect.* 2. *§.* 2. *n.* 26.

Dico primò. Omnes Christi fideles, qui Ecclesias Carmelita- 66
rum visitauerint in festis Natiuitatis Domini, Paschæ, & Pentecostes, & sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, Assumptionis, Natiuitatis, Annunciationis, & Purificationis Beatæ Virginis, in festo sancti Michaelis, omnium Sanctorum, in duobus diebus S. Crucis, in natiuitate S. Io: Baptistæ, Sanctorum Fabiani, & Sebastiani, & in die Parasceues, & per octauas prædictorum festorum, & in Titularibus omnium Ecclesiarum dicti Ordinis, lucrantur 7. annos, & totidem quadragesimas indulgentiæ. Ita concessit Leo X. Adrian. II. Stephan V. Sergius III. Ioan. X. item idem Io: X. & Sergius IV. & Innoc IV. omnibus Christi fidelibus verè contritis, & confessis, qui dictas Ecclesias visitauerint tertiam partem omnium peccatorum relaxarunt. Eandem elargiti sunt Clemens III Alexan II. Greg. V. & VII Tandem Clemens VII. omnibus Christi fidelibus, qui ter in anno in solemnitatibus B. Mariæ dictam Ecclesiam visitauerint triginta annos, & totidem quadragenas concessit.

Et Innoc. IV. & Greg. VIII. concessere qualibet die dicenti Pater noster, & Aue Maria in dictis Ecclesijs semper pro viuis, & defunctis 40 dies indulgentiæ, & Honorius III. & Nicolaus IV. omnibus verè pœnitentibus, & confessis dicti Ordinis Ecclesias visitantibus in die S Parasceues, S. Crucis, Natiuitatis, Annuntiationis, Purificationis, & Assumptionis B Virginis 41. annos, & totidem quadragenas de iniunctis eis pœnitentijs concessit. Eandem indulgentiam concessit Benedictus XI. omnibus verè pœnitentibus, & confessis, qui ter in hebdomada, videlicet quadragesimali tempore 2. 4. & 6. ferijs, & in Dominicis diebus, & etiam in festis titularium omnium Ecclesiarum dicti Ordinis, nec non in diebus Sabbati Ecclesiam visitauerint omnium peccatorum septime partis remissionem in Domino relaxauit, omnesque indulgentias, & remissiones à suis prædecessoribus dicto Ordini concessas in diebus, & festis prædictis duplicauit.

Et Ioannes XXII. omnibus Christi fidelibus visitantibus Ec- 67
clesias dicti Ordinis in quatuor solemnioribus festiuitatibus B. Virginis, si confiteantur, 40 annos & 40 quadragesimas de iniunctis sibi pœnitentijs concessit. Idem Io: XXII pro animabus, quæ in purgatorio existunt, & habitum huius religionis gestarunt, vel eorum confraternitatem ingressi fuere, vel confratrum numero adscripti in honorum B Virginis die Sabbati post eorum transitum intercessionibus eiusdem continuis, ipsius suffragijs, & meritis, ac speciali protectione adiuuandis priuilegium publicauit, & confirmauit, eadem enim B. V. Maria quadam nocte illi apparuit, & iussit, vt hoc priuilegium concederet suis Carmelitis, verba B V sunt à Ioanne XXII. relata in prædicta Bulla, & sunt hæc: *Qui hunc sanctum intrabunt Ordinem, saluabuntur, & si alij deuotionis causa mea, Sacram ipsam ingredientur Religionem sancti habitus mei signum ferentes, & appellantes se confratres, vel consorores mei Ordinis præenominati, liberentur à tertia parte peccatorum, à die quo præfatum Ordinem intrabunt* Et infra: *Fratres professi dicti Ordinis à supplicio absoluentur, & culpa, & à die, qua isti recedent ab hoc sæculo, & properato gradu ad Purgatorium euolabunt, ego Mater gratiarum descendam Sabbato post eorum obitum primò, & quos in Purgatorio inuenero, qui habitum meum dignè portauerint, & meo amore religionem, vel compatria, vel societatis meæ intrauerint, & in sæculo laudabiliter vixerint, à pœnis Purgatorij liberabo, & eos in Montem sanctum vitæ æternæ gloriosè deducam.* Hæc & alia multa, quæ in ipsa Bulla continentur pronunciauit B. V. Maria, & confirmauit Ioannes XXII. per Bullam, quam postea de verbo ad verbum referens, confirmauit Alex. V. *in Bulla*, quæ incipit, *Conuersis singulis*, & idem fecerunt sequentes Pontifices Clem. VII. & Greg XIII. & XIV. & Clemens Oct. quorum Bullas refert P. Fr. Philip à sanctissima Trinitate *in histor Carmelit. ordinis lib* 5. *cap.* 14. vbi has omnes Bullas si libet videre potest idem Ioannes Sext &c. *vt supr.* idem Vrbanus Sext. his, qui Ordinem Carmelitarum, & fratres eiusdem Ordinis, Ordinem, & Fratres Ordinis gloriosissimæ Dei Genitricis, semperque Virginis de Monte Carmelo vocauerint, vel appellauerint, si in gratia extiterint tres annos, & totidem quadragesimas relaxauit.

Et Nicolaus V. omnes prædictas indulgentias prædictis diebus, & festiuitatibus concessas duplicauit, atque septem annos, & quadragesimas totidem relaxauit. Et Sixtus IV. omnes prędictas indulgentias confirmauit, ac de nouo nobis concessit indulgentias Mendicantibus concessas Et in die Pręsentationis, Conceptionis, Natiuitatis, Assumptionis, Visitationis, Purificationis,

nis, Annuntiationis B. Virginis, & per septem dies sequentes, & in die vocabulorum visitantibus 30. annos, & totidem quadragesimas de iniunctis pœnitentijs relaxauit. Et Clemens Septim. concessit visitantibus dictas Ecclesias indulgentias stationum in Ecclesijs Almæ vrbis, tam intra, quàm extra muros.

Quas omnes indulgentias confirmauit, & innouauit Gregor. XIII. *in Bulla sua* 9. quæ incipit, *Vt ad laudes*, vbi eas omnes refert non obstante reuocatione Pij Quinti constitutione sua. Et si Dominici, vbi reuocauit omnes indulgentias, quæ habent clausulam porrigendi manus adiutrices, vt ferè omnes supra enumeratæ habent, & loco eleemosynæ, quam prædictæ Bullæ in prædictis priuilegijs postulabant, subrogauit, vt septies orationem Dominicam, & salutationem Angelicam recitent, vel habitum dicti Ordinis gestent, vel vesperas pro defunctis recitent, aut ante Eucharistiam terram osculentur, ac pro extirpatione hæresum, & pro Ecclesiæ tranquillitate, Principiumque Christianorum pace pias ad Deum preces effundant. Et easdem confirmauit Clem. X. *in Bulla* 31. Octobris 1670. & 8. Maij 1673. & Innoc. XI. Decreto 5. congreg. die 22. Martij 1678. Vnde vt quilibet ex supradictis indulgentijs in hac quæstione lucrentur, vltra id quod in qualibet indulgentia fieri postulauimus, requiritur, & sufficit quod quodlibet ex prædictis operibus fiat. Zuzarte *de indulgentijs cap.* 10. *fol.* 340.

68 Ex quibus colliges in nostris Ecclesijs visitantes, & *ibi* orantes modo supra, lucrari indulgentiam plenariam in solemnitatibus Natalis Domini, Paschæ, & Pentecostes, Assumptionis, Natiuitatis, Annuntiationis, & Purificationis B. Virginis, & in festis sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, & in Natiuitate S. Ioannis Baptistæ, & in duabus festiuitatibus S. Crucis, sanctorum martyrum Fabiani, & Sebastiani, & in diebus sanctorum Titularium vel Patroni nostri Ordinis. Ratio est, quia Adrianus II. Stephanus V. Sergius III. & IV. Ioannes X. & XI. & Innocent IV. quartam partem peccatorum fidelibus verè contritis, & confessis, qui Ecclesias nostras prædictis festiuitatibus modo supra visitauerint, relaxauit. Et postea Clemens Tertius, Adrianus II. Greg. V. & VII. eandem gratiam pro eisdem festis concessere. Et postea Nicolaus V. Bulla speciali, & motu proprio, omnes has indulgentias confirmauit, & duplicauit: ergo cum antea prædicti Pontifices duas partes peccatorum remiserint, & postea Nicolaus V. & easdem duplicauerit, alias duas partes concessit, ac per consequens ex 4. partibus diuisè concessis indulgentia plenaria pro præfatis diebus euasit. An autem ad hanc plenariam indulgentiam lucrandam requiratur, quod ter in eadem die Ecclesia visitetur? Respondeo partem affirmatiuam probabiliorem, & tutiorem esse, non caret tamen probabilitate negatiua sententia. Nam, vt *suprà* diximus, *hac eadem disp. sect.* 1. *nu.* 12. probabile est eodem opere posse multas indulgentias à diuersis Pontificibus concessas lucrari, vt cum Corduba, Grassio, Naldo, quos refert, & sequitur Dian. *5. p. tract.* 12. *resol.* 11. Zuzarte *de indulgent. c.* 11. *fol.* 344. *ibi* probauimus latius.

69 Secundò, colliges visitantes nostras Ecclesias quolibet omni die modo supradicto orantes verè pœnitentes lucrari indulgentiam plenariam. Nam Honor. & Nicol. Quartus, omnibus verè pœnitentibus visitantibus dictas Ecclesias omnium peccatorum suorum veniam concesserunt; quæ concessio cum sit definita, æquiualet vniuersali. Vnde ad omnes dies extendi debet, vt optimè notauit Zuzarte *cap.* 12. *de indulg. fol* 348. quæ concessio magna ponderatione digna est vtpotè maxima.

70 Dico secundò: Omnes Christi fideles qui Ecclesias nostras visitauerint in die sanctæ Theresiæ, & in die S. Ioseph à primis vesperis vsque ad solis occasum, & in solemnitate 40. horarum in Dominica Quinquagesimæ, & ibi preces ad Deum fuderint pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, & S. Matris Ecclesiæ exaltatione, lucrantur indulgentiam plenariam: Ita concessit Gregor. XIII. in Bullis, *Splendor Paternæ gloriæ, apud nostrum Compendio folio* 308. *&*

71 *&* 307. Item omnes fideles visitantes nostras Ecclesias, & ibi recitantes semel Pater noster, & Aue Maria pro Ecclesiæ pace, & in Natiuitate Virginis lucrantur indulgentiam plenariam. Ita concessit Paulus Tertius *Bulla* 2. Eandem indulgentiam concessit in festo decollationis S. Ioannis Baptistæ, S. Ioannis Euangelistæ Clemens Octau. *Bulla* 8. & idem conceditur omnibus fidelibus, quoties recitauerint quinquies *Pater noster, & Aue Maria* ad altare Crucifixi in inuentione, & exaltatione S. Crucis Pius IV. *Bulla* 4. & iterum Clemens VIII. *Bulla* 9. idem eisdem concessit pro eisdem festis, & pro feria 5. & 6. hebdomadæ sanctæ.

72 De alijs indulgentijs concessis, cæteris ordinibus, tam mendicantibus, quàm non mendicantibus pro Christi fidelibus visitantibus eorum Ecclesias in suorum Sanctorum festis nihil consulto egi, siquidem hoc postulabat volumen nouum. Vnde ipsi consulant sua priuilegia, tum quia huiusmodi indulgentiæ concessę Ecclesijs regularium pro sæcularibus non communicantur alteri Ecclesiæ præter illi, cui concessæ sunt, vt latissimè Quintanad. probat *tract.* 4. *in appendice dub.* 8. *n.* 6. & reuera talis communicatio abhorret: & ita obseruat consuetudo; quis enim dicet, quod virtute Iubilæi concessi in die S. Bonauenturæ lucrentur fideles illud in die S. Hyacinthi. Nec obstat quædam Bulla Iulij II. in qua nititur Rodr vt concedat huiusmodi communicationem. Respondetur namque cum Quintanad. *vbi suprà dub.* 10. *n.* 4. Iulium II. tantum loqui de Religiosis. Vnde de priuilegijs, & indulgentijs concessis regularibus pro se ipsis, certum est indulgentias concessas vni Ordini Mendicanti, censeri concessas & alijs. Et idem dicendum est de indulgentijs concessis oblatis famulis, Procuratoribus, & parentibus regularium; siquidem hi etiam aliquo modo pertinent ad Religionem. Secus 73
verò dicendum est de indulgentijs concessis vni Ecclesiæ, v. g. Minorum in aliquo festo pro sæcularibus. Nam hanc indulgentiam non sequitur, qui visitat Ecclesiam Carmelitarum, quis enim dicet, quod in die Portiunculæ qui visitauerit aliam Ecclesiam regularium, quam Minorum Ecclesiam consequetur indulgentiam nullo modo. Vnde vnusquisque consulat sua priuilegia. Vide Quintanad. *suprà* vbi affert de hoc declarationem Leon. X.

An autem in omnibus his indulgentijs omnibus Christi fidelibus concessis visitantibus Ecclesias regularium possint hodie 74
ipsi regulares frui, si faciant quod ab alijs fidelibus in prædictis Bullis postulatur? Respondeo affirmatiuè. Ita Peyrin. *tom.* 3. *priuilegiorum cap.* 10. *n.* 50. Hieron. Rodr. & alij, quos refert, & sequitur Quintanad. *tract.* 4. *in appendice dub.* 2. *n.* 2. & nos iam *suprà* tetigimus *hac eadem disp.* 2 *sect.* §. 2 *n* 31. Cum enim huiusmodi indulgentiæ omnibus Christi fidelibus illas Ecclesias visitantibus concessæ sint, non est cur regulares sicut alij fideles illas adipisci non possint.

SECTIO V.

De priuilegijs concessis Camaldulis, Medalijs, & alijs granis benedictis, & habitui Mendicantium pro illis, qui in illo eligunt sepeliri, & qui illum deosculantur.

75 *Quas lucrentur indulgentias, qui recitat Coronam Christi quæ vocatur Camaldulas.*
76 *Quid dicendum sit de indulgentijs concessis Medalijs, & alijs granis benedictis.*
77 *Quid dicendum sit de indulgentijs concessis decenarijs.*
78 *Quas indulgentias consequantur in habitu Mendicantium morientes, & qui in illo eligunt sepeliri.*
79 *Quas indulgentias consequantur osculantes habitum Mendicantium.*
80 *Quas indulgentias consequantur sermones Fratrum Mendicantium audientes.*
81 *Quas indulgentias consequantur Mendicantium Missas audientes.*

Dico primò: Si quis habuerit Coronam Domini nostri Iesu 75
Christi, quæ vulgo dicitur Camaldulas, hoc est, ab aliquo Religioso Camaldulę benedictam iuxta formam Bullarum Pontificum; & habuerit consuetudinem illam recitandi quater in hebdomada, vel semel in anno, in die qua illi videbitur, si confessus, & communicatus eadem die hanc Coronam recitauerit, consequitur indulgentiam plenariam. Et si habuerit consuetudinem illam recitandi tribus vicibus in hebdomada si sit in bello contra infideles, vel hæreticos, si die antecedenti illam recitauerit, & eodem die belli mentem ad Deum erexerit, & à peccatis commissis doluerit, vel confessus fuerit, si in mortis articulo nomen IESV, saltem corde inuocauerit, si obierit, consequitur indulgentiam plenariam. Idem si sanus euaserit consequitur 200. annos indulgentiæ, & qui habens hanc coronam nomen IESV inuocauerit, dicendo tribus vicibus orationem Angelicam, & totidem orationem Dominicam ob felicem Ecclesiæ statum lucratur 20. dies indulgentiæ. Et qui post conscientiæ examen confessus pro augmento Ecclesiæ, & extirpatione hæresum orauerit 20. annos indulgentiæ.

Et qui habens dictam Coronam si fuerit impeditus Missam audire ex præcepto, dicendo quinquies orationem Dominicam, & totidem orationem Angelicam supplebit illum defectum, vel aliud, quod in Missa commiserit. Et qui habens dictam coronam, concionem audierit, vel Ecclesiam accesserit, vel aliquem ad bonam vitam reduxerit, vel aliquod bonum spirituale, vel corporale, effecerit, vel inimicitias composuerit, dicendo tripliciter orationem Dominicam, & Angelicam consequitur 15. annos indulgentiæ. Et qui in diebus stationum Romæ confessus, & communicatus habens vnam ex dictis Coronam, aliquam Ecclesiam visitauerit, vel non valendo illam visitare, dictam Coronam recitauerit cum septem Psalmis pœnitentialibus, litanijs, & precibus consequitur 200 annos indulgentiæ. Et idem consequitur, qui cum Romæ sit ire non potest ad Ecclesiam. Ita concessit Sixtus V. in quadam Bulla, quam refert Lezan. *tom* 4. *verbo Missa nu.* 29. vbi hanc indulgentiam maximè commendat.

Et Gregor. XIII. in alia Bulla etiam concedit illis, qui dictam Coronam recitauerint per spatium vnius anni, & si fortè

propter

propter aliquod impedimentum iustum illius recitationem emisserint, si confessi fuerint, & contriti in die Resurrectionis consequantur indulgentiam plenariam. Et qui vsque ad finem vitæ illius recitauerint, si contriti fuerint, vel confessi in mortis articulo plenariam indulgentiam lucrantur. Et Leo X. in altera Bulla concessit recitantibus eandem Coronam 10. annos indulgentiæ, & qui per totam vitam illam recitauerint 20. annos indulgentiæ, & benedictionem Apostolicam in mortis articulo. Ita habetur in compendio harum indulgentiarum Romæ impresso anno 1635. quas indulgentias maximè approbat, & extollit Lezan. *tom.4. verbo Missa n.29.* vbi aduertit, & benè omnes has indulgentias Camaldulis concessas applicari posse pro animabus Purgatorij. Ita concessit Sixt. V. *Bulla sup. cit.* & docet idem Lezan. *suprà*.

76 Dico secundò: Licet Vrbanus VIII. indulgentias medalijs concessas S. Caroli, vel quinque Sanctorum amplius non concedat: non tamen reuocauit indulgentias illis concessas à suis prædecessoribus. Ita Lezan. *tom 3. verbo indulgentia n.19.* Alias indulgentias concessit Vrbanus VIII. aliquibus medalijs, & imaginibus, de quibus videri possunt illorum compendia: quas omnes approbat idem Lezan. *suprà*. Et aduerte has omnes posse per modum suffragij applicari pro animabus Purgatorij, vt ibi aduertit Lezan. Immò non reticeam id, quod in hoc loco notauit cum glossa Dian. 10. *p. tractat.16. resol.14.* quod si aliquis Sacerdos habuerit medaliam quinque Sanctorum, & sacrificet in altari priuilegiato triplicem auferet animam à Purgatorio: primam ratione altaris priuilegiati, secundam ratione concessionis, quæ fit in compendio indulgentiarum harum medaliarum quinque Sanctorum: tertiam ratione concessionis, quæ fit in §. 13. earumdem indulgentiarum; nam illic dicitur omnes indulgentias ea forma, seu Breui concessas applicari posse per modum suffragij animabus Purgatorij: ergo indulgentia plenaria, quam sibi ipse sacrificans acquirere potest iuxta §. 1. indulgentiarum prædictarum, poterit per modum suffragij applicare tertiæ animæ; & si habuerit consuetudinem recitandi Camaldulas modo dicto, poterit semel in anno, si in hac die euenerit educere quartam animam è Purgatorio. Immò si consideraueris indulgentias hucusque relatas, poteris quotidie multas animas è Purgatorio educere, quod est valdè notandum, vt meritò Diana *suprà* aduertit.

77 Sed quæres quid dicendum sit de indulgentijs concessis, decenarijs? Respondeo me vidisse compendium quoddam indulgentiarum satis amplum, sed quia dubitaui, an indulgentiæ concessæ his decenarijs fuerint pro sola illa vice, & quod finitis illis, quibus dari poterant decenaria, iuxta formam illius compendij, non amplius posse prorogari; ideò illas prætermisi, & remitto Lectorem ad illarum compendium. Meo namque iudicio iam non dantur indulgentiæ concessæ decenarijs, quia iam finitæ sunt personæ, quæ legitimè illis vtebantur.

78 Dico tertiò: Eligentibus sepeliri in Mendicantium habitu Clemens IV. & Nicolaus Quartus, concessere remissionem tertiæ partis peccatorum suorum, & Vrbanus V. idem ampliori gratia confirmauit, & Leo X. concessit indulgentiam plenariam, ad quam lucrandam declarauit sufficere habitum perijsse, licèt ante mortem eum non induerit. Ita refert Couaruu. quem refert, & sequitur Peyrin. *tom. 1. ad constit. 3. Sixti IV. num. 2.* Rodr. *tom 2. q. 77. art. 70.* quas indulgentias Leo X. iterum confirmauit, & etiam ad habitum Monialium extendit apud Rodr. *in Bullario fol. 335.* Sed cum hæ concessiones oracula fuerint, vt testatur Lezan. *tom. 3. verbo habitus regularis nu. 8* Accipe aliud priuilegium per Bullam concessum ab eodem Leone X. & ab Adriano VI. Fratribus sanctissimæ Trinitatis, in quo conceditur omnibus fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, qui in habitu Ordinis huius decesserint, consequi omnes, & singulas indulgentias, & peccatorum remissiones Fratribus dicti Ordinis concessas quæ concessio communicatur Carmelitis, vt optimè Lezana *tom. 3. verbo habitus regularis n. 9.* notauit. Et ad consequendam huiusmodi indulgentiam, sufficit, quod habitus ponatur super thalamum moribundo, vt notauit idem Lezan. *suprà n. 12.* Pelizarius *tom. 2. tract. 8. cap. 5. sect. 4. num* 170.

Dico quartò: Osculantes habitum Mendicantium lucrantur 79
quinque annos, & totidem quadragenas de iniunctis sibi pœnitentijs. Ita concessit Ioann. XXII. Dominicanis, vt tenet Couarruuias, quem refert, & sequitur Lezan. *tom. 3. verbo habitus regularis n. 12.* An autem illi, qui eligunt sepulturam in Ecclesijs regularium lucrentur aliquas indulgentias. Respondeo consequi 40. annos indulgentiæ. Ita concessit Martinus V. insuper indulgentiam plenariam. Ita concessit Leo X. vt cum Rodr. & alijs testatur Bordon. *tom. 1. resol. 35. n. 20.*

Dico quintò: Audientes conciones Fratrum Mendicantium, 80
& cum illis communicantium lucrantur indulgentiam 15. annorum ex Gregor. IX. & centum dierum ex Alexand IV. & 138. annorum, & 202. dierum pro ferijs secundæ, quartæ, & sextæ Quadragesimæ ex eodem Alexand. IV. Nicolao Tertio, Innocent. IV. Nicolao IV. & Benedicto XI. Audientes etiam sermones annuales in Ecclesijs Fratrum Mendicantium, lucrantur indulgentiam 100. dierum ex Honorio Tertio, Bonifacio Octauo, Alexand. IV. Gregor IX. Innocen. Quarto, Vrban. V. Alexand. V. ac ducentorum dierum ex Benedicto XI. Alias indulgentias refert Cæsarubias, sed illas non refero, quia non in vsu. Ita expressè Lezan. *tom. 3. verbo concionator. num. 14.* Peliz. *tom. 2. tract. 8. cap. 4 sect. 1. n. 14.* Alias indulgentias refert etiam Dian. 4 *part. tract. 4. resolut. 22.* §. & tandem; sed quia habent aliquas limitationes, quas *ibi* notat idem Dian. & sunt minores, quam supra enumeratæ, ideò illas prætermitto. Tan- 81
dem qui audiunt regularium Missas quocumq; tempore lucrantur 100. dies indulgentiarum, si verò audiat primam Missam tres annos, & duos dies indulgentiarum. Ita cum Rodr. Peliz. *tom. 2. tract. 8. cap. 2. sect. 2. n. 136.* Et hoc de tota hac disputatione indulgentiarum, & de tota hac materia priuilegijs sufficiant. Vtinam cadant in laudem Dei, & Beatæ Mariæ Virginis, & S. Ioseph, S. Theresiæ Matris nostræ, omniumque cœlestis Curiæ concİuium omnia correctioni Matris Ecclesiæ submitto.

DIRECTORIVM REGVLARIVM
Pars Secunda.

TRACTATVS TERTIVS.
De Obligationibus Religiosorum Ratione Status Religiosi.
PROOEMIVM.

Postquam de Priuilegijs, & exemptionibus Religiosorum breuissimè in superiori Tractatu deseruimus, iam animum pulsat de illorum obligationibus, ad quas ratione status Religiosi adstringuntur aliqua magis vtiliora pertractare; sed quia ad hæc non possumus commodè deuenire absque eo quod prius sciamus quid, & quotuplex sit status Religiosus, & vnde originem duxerit. Sit igitur

DISPVTATIO I.
De origine, & essentia status Religiosi.

Cvm de statu Religioso sermo nobis sit instituendus prius de eius origine, & postea de eius essentia suo ordine differendum est. Sit igitur,

SECTIO I.
Vtrum Religiosus status sit proprius legis gratiæ, vel ante illum fuerit.

1 *In lege scripta fuit verus status Religiosus cùm tribus votis essentialibus.*
2 *Illius auctor fuit Elias.*
3 *Quid sit status religiosus?*
4 *In lege veteri fuere multi patres habentes votum castitatis.*
5 *Qui sint Eunuchi, qui se ipsos castrauerunt propter regnum cœlorum?*
6 *In lege scripta fuit votum obedientia.*
7 *In lege scripta fuit votum paupertatis.*
8 *Patres veteris Testamenti obedientiam, paupertatem, & castitatem ex voto obseruarunt.*
9 *Elias fuit princeps status Monastici in lege gratia.*
10 *Moyses non fuit legislator legis gratia, sed tantùm legis scriptę.*
21 *Samuel non fuit princeps status Monastici in lege scripta.*
12 *Elias, & Elisaus fuere veri religiosi.*
13 *Elias fuit exemplar religiosorum.*
14 *Elias habuit potestatem extraordinariam Summi Pontificis in lege scripta.*
15 *Obedientia Elia fuit eminentialis.*
16 *Fuit in præparatione anima.*
17 *Hoc votum obedientia sufficit ad verum statum religiosum.*
18 *Ad verum statum religiosum secundùm aliquos non requiritur acceptatio ex parte Pralati.*
19 *Elias acceptauit perfectionem Elisæi.*
20 *Ad acceptandam professionem sufficit potestas dominatiua, & non est necessaria potestas clauium.*
21 *Christus fuit auctor status monastici.*
22 *Ante Christum fuere verè religiosi.*
23 *Ante Christum plures fuere martyres.*
24 *Christus fuit causa meritoria status Monastici.*
25 *Quomodo dicantur Apostoli fundasse statum Monasticum.*
26 *Lex scripta fuit imperfecta negatiuè, in illa tamen fuere plures virtutes.*
27 *In lege scripta non solùm in figura, sed verè fuit status religiosus.*
28 *Quomodo status Monasticus legis scripta fuerit figura status Monastici in lege gratia.*
29 *In lege scripta fuere tertiarij Carmelita.*
30 *In lege scripta fuere militares Carmelita.*
31 *Beata Virgo Maria fuit prima, qua fecit votum in intentione, non tam in executione.*
32 *Monachatus, quem Elias instituit, est de iure Diuino.*
33 *Hac opinio fuit, vt probabilis iudicata in Tribunali sancta Inquisitionis.*

Pater Suarez, *tom. 3. de Religione lib 3. cap. 1. & sequentibus*, quem cùm alijs sequitur Pelizar. *to. 1 tract. 1. cap 2. n. 3.* totis viribus contendit probare statum religiosum, ita esse proprium legis gratiæ, vt in lege veteri nullo modo realiter, & verè extiterit, quo ad substantialia, sed tantùm in illa fuisse adumbratum, & perfiguratum.

Dico tamen primò: Nobis firmiter tenendum est, in lege scripta fuisse verum religiosum statum, cum tribus votis essentialibus, & cùm omni substantiali perfectione, & illius auctorem 1
fuisse sanctissimum patrem nostrum Eliam, Deo ita iubente, & 2
inde per hæreditariam successionem hunc illustrissimum ordinem vsque ad præsens tempus descendisse. Hanc sententiam præter sanctos PP. & innumeros DD. quos pro illa refert defensorium historiæ propheticæ, ex Societate Iesu illam docuerunt Petrus Canisius, Heribertus, Maldonatus, Bellarminus, Serarius, Gualterus, Posseuinus, Alcasar, Oieda, Castro, quos refert historiâ prophetica, *to. 1. lib. 3. cap. 9. nu. 2.*

Ratio fundamentalis est, quia status religiosus est status perfe- 5
ctionis per tria vota Castitatis, Obedientiæ, & paupertatis, vt *infrà* dicemus, sed in lege veteri fuere multi SS DD. habentes illa tria vota, inter quos numerantur Elias, & Eliseus, filijque prophetarum, Rechabitæ, & Esseni, & Asidij: ergo verè in illa fuit status religiosus. Maior est certa; minor in qua solùm est difficultas, probatur.

Nam in primis fuere multi PP. in illa lege habentes votum 4
castitatis, vt constat *ex c. numeror. 6.* iuxta translationem 70. interpretum, vbi dicitur, Vir siue mulier: quicumque magne vouerit votum purificandi puritatem Domino: in quo loco agnoscunt verum votum castitatis Damascenus *lib. 4. orthodoxa fidei cap. 25.* Vgo Cardinalis super hunc locum, Cornelius, super caput Threnorum, vbi allegat S. Augustinum, Epiphanium, Chrysostomum, idem sentiunt S Isidorus, *in lib. 2. de officijs c. 18.* Ioannes Hierosolymitanus, *in libro institutionis monachorum.*

Et confirmari potest ex loco Isaię 56 & ex loco Sapientiæ 3. 5
vbi spadones laudantur, vbi per spadones, & Eunuchos intelligũt Tertullianus, Chrysostomus, Anselmus, D. Thomas, S. Ambrosius, S. Fulgentius, quos refert, & sequitur Suarez, *to. 3 de religione lib. 9. c. 1. n. 16.* Eunuchos, qui se ipsos castrauerunt propter regnum cœlorum medio voto castitatis iuxta, *illud Matthai 19. sunt Eunuchi, qui se ipsos castrauerunt propter regnum cęlorum.*

Quod autem in illa lege fuisset votum obedientię, etiam li- 6
quet, *ex 3. Regum c. 11.* vbi Eliseus petiuit licentiam ab Elia Patre nostro post habitus sumptionem ad inuisendum patrem suum, quod facere absque licentia nefas reputauit, vt notauit *ibi*. Abulensis, patet etiam *ex c. 3. Ieremia*, vbi obedientia Rechabitarum laudatur.

Votum autem paupertatis satis ostendit Eliæ, & Elisæi vesti- 7
tus, & eorum inopia, quæ tanta erat, vt etiam rebus necessarijs indigerent, vt constat *ex 3. Regum*; nam ad scindenda ligna secures petebant mutuatas. Tum ex facto Elisęi, qui relictis bouibus secutus est Eliam, vt discipuli Christum, in quo non solum obedientia, sed etiam illius paupertas demonstratur. Constat etiam ex regula Rechabitarum, quam dedit eis Rachab. in qua vnum præceptum erat, vt proprium non haberent, quod ipsi inuiolabiliter obseruabant, vt constat *ex Ieremia 35.* ergo in lege veteri fuit verus status monasticus.

Dices quod licèt multi Prophetę in lege veteri obseruarẽt ca- 8
stitatem, obedientiam, & paupertatem, non tamen hoc fecisse ex voto,

voto, vt erat necessarium ad statum religiosum. Sed contra, nam si admittis Patres veteris testamenti hæc tria perpetuo obseruasse, quod negare non potes, inde infero fuisse ex voto; Nam isti sancti, ex eo illa tria obseruabant, quia credebant magis in hoc Deo placere; sed illi sciebant obedientiam, castitatem, & paupertatem ex voto, magis gratam esse Deo cùm voto, quàm sine illo, ergo verisimile est ea obseruasse ex voto: maior est multorum Patrum, quos suprà retulimus: minor constat, nam Patres veteris testamenti sæpè vouerunt, ergo agnoscebant melius esse operari ex voto, quàm sine illo; ergo si illa tria obseruabant, quia Deo gratiora, ex voto obseruabant; ergo in illo statu fuit verus status Monachalis.

9 Confirmatur quia sanctissimus parens Elias, fuit Princeps status Monachalis, vt testantur multi sancti Patres, & Pontifices, inter quos sunt D. Hieronymus, *in Epistola 13. ad Paulinum*, vbi ait: *Noster princeps est Elias, Præpositus noster Elisæus, Nostri duces filij Prophetarum, de his sunt, & illi filij Recab*, idem docet Ioannes Hierosolymitanus, Petrus Damianus, S. Cyrillus Constantinopolitanus: Idem affirmant multi summi Pontifices, vt Sixtus VI. Ioannes XXII Iulius III. Pius V. Gregorius XIII. Sixtus V. Clemens VIII. *in suis bullis*, vbi Eliam, dicunt esse Patrem, & principem, & institutorem religionis Carmelitarum, & nos ab illis hæreditaria successione descendisse; ergo in illa lege fuit verus status religionis.

10 Patet cõsequentia, quia si Elias, tantùm adumbrasset hunc statum, quia vixit in eremis, vel in monte Carmelo, cum filijs Prophetarum, vt aduersarij non verentur asserere, falsò dicerent sancti Patres, & Pontifices Eliam, fuisse principem monachorum, patrem, & fundatorem Carmelitarum; quomodo enim diceretur princeps, & fundator status monachalis, qui nec ipsum monachatum agnouit, vt admittunt aduersarij. Tum quia ex eo, quod Moyses fuerit legislator legis scriptæ, & in hoc adumbrasset legislatorem legis gratiæ scilicèt Christum, non inde inferunt Sancti Patres Moysem fuisse legislatorem, principem, & fundatorem legis gratiæ; ergo si Elias, tantum adumbrasset statum monachalem, non benè diceretur à sanctis Patribus, & Pontificibus princeps, & fundator status monachalis.

11 Nec ex eo, quod viueret Samuel, cum filijs Prophetarum hoc inferri potest; nam Samuel instituit congregationes Prophetarum, vt constat *ex primo Regum cap.* 10. & tenent Vualdens. *in lib. 3. doctrinalis fidei art. 1. c.* 1. & tamen sancti Patres non dicunt Samuelem (qui prior fuit Elia) principem fuisse status monachalis; quia ergo non ideò dicunt, Eliam esse principem status monachalis, quia vixit cùm filijs Prophetarum in communitate, vel in eremis, sed quia verum statum religionis instituit.

12 Confirmatur secundò; quia sancti Patres vocant Sanctum Patrem nostrum Eliam, verum religiosum, ita Epiphanius, Ana-
13 stasius Sinaita, quos refert nostrum defensorium Historiæ Propheticę, vocant etiam illum exemplar religiosorum: ita S. Gregorius Nicenus, S Ambrosius, Isidorus, Vualdense, Ioannes Hierosolymitanus quos refert idem defensorium *suprà*: sed sic est, quod exemplar debet esse perfectius, vel ad minus æquale illi, cuius est exemplar, vt docet D. Thom *quæstione 8. de veritate art.* 2. nam, vt ait idem D. Thom. 3. *contra Gentes q.* 59. *art.* 1. *ad* 3. Exemplar habet causalitatem, in eo cuius est exemplar; ergo si Elias fuit exemplar monachorum in lege gratię ipse fuit verus, & perfectus monachus, aliàs quomodo posset esse exemplar monachorum, si ille nullam habebat veram religionem, nec monachatum? stolidi hoc solùm admittent; ergo cùm sancti Patres asseuerent, Eliam fuisse exemplar monachorum, vel dicendum est illos errasse, quod absit, vel ipsum verum monachum fuisse, quod confitemur.

Dices Elias, non habuit votum obedientiæ; ergo nullo modo
14 potuit esse verus religiosus. Consequentia est certa, antecedens patet, quia non erat cui promitteret obedientiam, cum ipse iuxta meliorem Patrum sententiam haberet potestatem, extraordinariam summi Pontificis. Confirmatur, quia dato, quod tunc essent vota, nullo modo potuit esse vera professio religiosa, nam in professione requiritur aliquis, qui acceptet vota, & in illa Ecclesia nullus erat, qui vota reciperet, nam ad hoc requiritur potestas clauium, quæ tunc non dabatur.

15 Respondetur ad argumentum, distinguendo antecedens. non habuit votum obedientiæ, vel formale, vel eminentiale, nego; non habuit illud formale, transeat, ergo negatur consequentia: habuit namque Elias votum obedientiæ, vel eminentialiter, quod consistit in impulsu spiritus sancti, qui reddebat eius vo-
16 luntatem immobilem ad obediendum Deo: vel habuit votum in præparatione animi, quod consistit in hoc, quod licèt alicui non promiserit obedientiam, promisit illam tamen Deo, & illi,
17 qui loco illius in Ecclesia, vel Sinagoga fuisset superior, quod sufficit ad verum votum obedientiæ constituens verum statum religiosum, secluso iure Ecclesiastico, vt docet D. Thom. quem refert, & sequitur Suarez, *tom. 4. de religione cap.* 2. *nu.* 12.

18 Ad confirmationem respondetur ad constituendum, verum statum religiosum, secluso iure Canonico non esse necessariam acceptationem ex parte prælati, vt tenet Pontius, *lib. 7. de ma-*
19 *trimonio c.6.n.2.* & dato, quod sit necessaria de facto Elisæus acceptabat vota filiorum prophetarum, quod etiam fecisse Eliam, cernitur ex illo loco, in quo Elias misit pallium suum super Elisæum, cum illum ad religionem, & congregationem admisit, vt dicunt sancti Patres, & Doctores, nec ad hoc requirebatur potestas clauium, sufficiebat namque potestas dominatiua, 20
vt cernimus in monialibus.

Dices: Christus fuit author status monastici, vt constat ex illis 21
verbis *Matthæi 16. Qui vult venire post me abneget semetipsum, &c.* ergo Elias, non fuit author illius. Respondetur concedendo antecedens, & negatur consequentia: nam etiam Christus fundauit Ecclesiam, & fuit caput Martyrum, & tamen ante Christum, & fuit vera Ecclesia, & veri fuere martyres, ergo licèt Christus 22
fundauerit statum religiosum, & sit princeps, & caput, ipsius ante ipsum potuit esse verus status religiosus. Vndè sicut Christus di- 23
citur fundator Ecclesię, caput martyrum, qui fuerunt ante ipsũ, quia fuit causa meritoria gratię, quę dabatur in illa lege iustis ita illius, potuit esse fundator status monastici, qui fuit ante illum, 24
quia fuit causa meritoria illius, quatenus in virtute fidei Christi venturi dabatur illis patribus, sicut & martyribus gratia ad exercendos actus tam arduos religionis, sicut dabatur martyribus ad exercendos excellentiores actus fortitudinis, & charitatis.

Obijces secundò. Apostoli fundarunt monachatum, vt constat 25
ex verbis Petri, *Ecce nos reliquimus omnia, &c.* ergo ante apostolos non fuit monachatus. Respondetur distinguendo antecedens, fundarunt statum monachalem de nouo illum instituendo, nego antecedens perficiendo illud certis cæremonijs, ritibus, vt solemnitate votorum, potestate clauium, &c. concedo, deinde negatur consequentia. Nec obstat, quod Apostoli dicantur apud Patres fundasse monachatum, nam etiam dicuntur apud Ephesios 2. fundamenta Ecclesię *suprà fundamenta Apostolorum*, & Apocalypsi 21. *Murus Ciuitatis habens fundamenta duodecim, & in eis duodecim nomina Apostolorum agni*. Et Ecclesia canit de beatis Petro, & Paulo, fuisse principes Ecclesiæ, per quos religionis sumpsit exordium, & tamen ante Apostolos, fuit Ecclesia, vt est de fide; ergo idem dici potest de statu monachali, nam sicut dicuntur fundasse Ecclesiam, quia illam maiori perfectione, cæremonijs exornarunt, & ritibus, ita etiam monachatum.

Obijcies tertiò. Ex D Paulo ad Hebręos, vbi vocat legem scriptam imperfectam, sed status religionis est status perfectionis, ergo in illa lege non fuit verus status religionis. Respondetur 26
negando consequentiam, ad probationem respondetur legem scriptam dici à D. Paulo imperfectam negatiuè, quia scilicet carebat ea perfectione, quam nunc habet lex gratiæ, ita explicat hunc locum Suarez, *lib. 6. de legibus cap. 8. nu. 9.*

Obijces quartò D. Paulus I. ad Corinthios 10. & 10. ad He- 27
bręos, ait omnia in figura contingebant illis, ergo status religionis illius temporis non fuit verus sed omnia in imagine, & figura illis contingebant, Respondeo virtutes morales sanctorum Patrum veteris testamenti dici figuræ, non quoad essentiam virtutum moralium, sed quoad aliquid cæremoniale, quod in lege gratię repręsentabant, sicut Mors Abel, obedientia Isaac, fugere figurę mortis Christi, & eius obedientię in se tamen fuere vera mors, & obedientia: sic ille status monachalis fuit figura status monastici legis gratiæ, non quoad esse status virtutis, sed quoad maiorem perfectionem accidentalem, quam nunc habent.

Dices verus status religiosus non potest stare sine castitate, sed 28
Prophetę habuere vxores, & filios, vt patet *ex 4. Regum.* vbi dicitur *Mulier quædam de vxoribus Prophetarum*, & *ex 3. Ieremiæ*, vbi loquens de Prophetis ait: *Mulieres nostræ filij, & filię nostrę*, ergo apud illos non fuit verus status religiosus. Respondetur cùm 29
Zuzarte hos Prophetas, de quibus in his locis loquitur scriptura esse tantùm tertiarios nostri ordinis, vt hodie sunt confratres nostri, qui licitè possunt ducere vxores. 2. Respondetur cùm 30
Munhos fuisse ad modum equitum militarum, qui tantùm obseruabant castitatem coniugalem, qui tamen veri sunt religiosi, vt communior docet opinio: hinc tamen non infertur non fuisse alios religiosos, qui obseruarent perfectam castitatem, vt suprà latè probatum est, vt fuit sanctissimus parens Elias, & Elisæus, & alij innumerabiles Prophetæ Rechab. & Esseni.

Obijces tandem Beata Virgo Maria fuit prima, quæ fecit vo- 31
tum castitatis, ergo ante illam in lege veteri non fuit tale votum: aliàs iam Beata Virgo non fuisset prima in hac excellentia: hoc argumentum est Achilis contrariorum. Respondetur tamen Beatam Virginem Mariam, fuisse primam in ordine intentionis, non tamen in executione, sicut Christus fuit primus prædestinatus, & Primogenitus omnis creaturæ, non in ordine executionis sed in ordine intentionis, vnde Beata Virgo Maria fuit exemplar virginitatis non solùm in lege gratiæ, sed etiam in veteri testamento, & ex illo pręfigurata in illa nubecula parua, quam vidit Elias, in Carmelo, didicit tanquàm à sua causa exemplari hanc veritatem, quam filijs suis dereliquit, vt pignus inæstimabile, vnde tantùm abest quod hoc cedat in minorem gloriam Virginis, quin potius magis eam exaltet, nam eo causa est perfectior quo se extendit ad plures effectus: vndè non tam excellens esset virginitas Mariæ extendendo se ad legem gratię tantum, quantum extendendo se etiam ad legem veterem, vt ex se liquet.

Et ex his deduces hunc monachatum quem, Elias instituit, 32
esse

esse de iure Diuino: nam illa est religio de iure Diuino, quam Deus iussit fundare, sed Deus iussit Eliæ, vt hanc religionem erigeret, tum quando segregauit Eliam ad torrentem Carib, vt tenet D. Ambrosius, Rupertus, Ioannes Soret, Suarez, Vualdense, & alij innumeri, quos refert nostrum defensorium Historię Propheticæ *fol.* 3. tum cùm iussit Elię, vt vngeret Elisæum in successorem, & clarius ex illo Ecclesiastici, *qui vngis Reges ad pænitentiam, & Prophetas facis successores post te*, vbi non vnum, sed plures successores reliquit, quasi indicare volens non solùm Elisęum fuisse successorem Elię, sed quòd reliquit ad alios per hęreditariam successionem descenderit. Ergo hæc religio fundata est de iure Diuino quæ omnia anno 1630. in generali tribunali Inquisitionis Matriti ab Illustrissimo D. Generali inquisitore cùm multorum Theologorum, & totius mensæ consensu probabilia iudicata fuere in iudicio contradictorio, vt testatur Zuzarte *fol. mihi* 218. *n.* 3. Vnde iam nunc non licèt alicui dubitare de probabilitate huius sententiæ satis probabilis, & veræ.

33 Post hæc tamen scripta inueni Patrem Franciscum de Salinas, *in suo* 2. *tomo super Ionam Prophetam quæst.* 33. *& sequentibus*, contra huiusmodi Carmelitarum primatum, & nostrum authorem Historiæ Propheticæ, non solùm audaci sed irreligioso ore plura mendacia, plura conuitia, à damnatis visceribus euomuisse, cui nunc, & eius fallacijs necessarium foret respondere, sed quia eius assumptum magnam expostulat disputationem statim apologiam trademus, in qua non conuicijs non contumelijs, & mendacijs; hoc enim alienum esse debet ab ore Religiosorum, quod fortè ignorauit insulsus Pater ille Salinas, vt ex ipsius verbis adeò detractorijs, & scandalosis colligitur, sed omni vrbanitate, & veritate, vt par est viris religiosis huiusmodi materiam latè discutiemus, & eius argumentis non verbis tantùm mendosis, & scandalosis, vt ipse facit, sed pondere rationum satisfaciemus.

SECTIO II.

In quo consistat essentia status Religiosi.

34 *Quid sit status Religiosus.*
35 *Status debet esse immutabilis saltem ex parte accipientis, non tamen semper ex parte acceptantis.*
36 *Religiosi non tenentur esse perfecti.*
37 *Tenentur tamen sub mortali tendere ad perfectionem.*
38 *Quomodo Religiosus huic obligationi satisfaciat.*
39 *Quomodo peccet Religiosus contra hoc præceptum.*
40 *In quo consistat perfectio essentialis.*
41 *Quomodo dicitur Religiosus contemnere ea, quibus venitur ad perfectionem.*
42 *Quando propositum committendi omnia venialia occurrentia sit peccatum mortale.*
43 *Quando in violatione legis obligantis ad veniale censeatur adesse periculum remotum peccati mortalis, & quando periculum proximum.*
44 *Quando censeatur dari grauis contemptus legis, quando leuis.*
45 *Contemptus formalis legis obligantis sub veniali non est peccatum mortale.*
46 *Vota constituentia statum Religiosum, non est necesse quod sint absoluta, & perfecta castitatis obedientia, & paupertatis.*
47 *Ad veram paupertatem religiosam non requiritur abdicatio dominij.*
48 *Nec priuatio totius vsus sed in aliquibus casibus.*
49 *Ad veram castitatem religiosam non est necessaria omnimoda priuatio copula vxoria.*
50 *Sufficit quod in aliquibus diebus teneatur ab illa abstineri.*
51 *Ad veram obedientiam sufficit, quod in aliquibus casibus teneatur obedire.*
52 *Vota constituētia statum Religiosum sufficit quod sint simplicia.*
53 *Religiosi prima professionis socitatis non ex priuilegio, sed ex natura rei sunt veri religiosi.*
54 *In lege veteri fuit verus status Religiosus.*
55 *Vota in illa lege erant simplicia.*
56 *Nostri donati secunda professionis sunt veri religiosi.*
57 *Horum professio est solemnis.*
58 *Regula nostra pro omnibus religiosis etiam laicis, & donatis fuit confirmata.*
59 *Quod donati hoc vel illo habitu vtantur, est per accidens ad statum religiosum.*
60 *Donati secunda professionis nostra Congregationis Italia sunt veri Religiosi.*
61 *Omnia priuilegia, & indulta concessa nostra Congregationi Italia, & eius personis competunt nostrę Congregationis Hispania.*
62 *Ecclesia supponit nostros donatos secunda professionis esse veros religiosos.*
63 *Nostri donati prima professionis sunt etiam viri Religiosi.*
64 *Omnis traditio cum tribus votis facta in religione approbata secundum quod approbata est, sufficit ad statum Religiosum.*
65 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
66 *Nostri donati prima professionis deferunt Religiosum habitum.*
67 *Eorum professio fit indirectè secundùm regulam.*
68 *Subiecti sunt correctioni prælatorum.*
69 *Vt aliquis modus viuendi cùm tribus votis simplicibus sit vera religio, qua approbatio Ecclesia requiratur.*
70 *Modus viuendi nostrorum donatorum primę Professionis cùm tribus votis simplicibus fuit approbatus ab Ecclesia, & quomodo.*
71 *Talis modus viuendi sic approbatus ab Ecclesia eos constituit veros Religiosos.*
72 *Qualiter fuerit modus viuendi societatis cum tribus votis simplicibus in veram religionem approbatus ab Ecclesia.*
73 *Ecclesia approbans, vt bonum, & laudabile modum viuendi in quo dantur omnia qua sunt de substantia religiosi status approbat illum, vt sit vera religio, & si hoc formaliter non exprimatur.*
74 *Solum veri Apostata puniuntur pœnis apostatarum.*
75 *Nostri donati prima professionis si apostatauerint sunt Apostata, & prælati eos tenentur punire pœnis apostatarum.*
76 *Tenentur ad obseruantiam regula sicut cateri religiosi.*
77 *Vt aliquis modus viuendi dicatur religiosus per accidens est, quod constet votis solemnibus, vel simplicibus.*
78 *Ad statum Religiosum præter tria vota requiritur traditio.*
79 *In professione adsunt duo contractus, vnus ex parte Dei, alter ex parte profitentis.*
80 *Potestas dominatiua à traditione, & non à votis procedit.*
81 *Ecclesia potest apponere conditiones in contractu professionis.*
82 *Ad statum religiosum de iure natura non requiritur approbatio.*
83 *In quo consistat solemnitas votorum.*
84 *Coadiutores formati societatis sunt incapaces dominij, & matrimonij, & tamen eorum professio non est solemnis.*
85 *Equites Diui Iacobi sunt capaces dominij, & matrimonij, & tamen eorum professio est solemnis.*

Dico 1. status religiosus est status perfectionis per tria vota; 34
paupertatis, castitatis, & obedientiæ perpetuo adipiscendę: ita cùm D. Thoma 2. 2. *q.* 186. *art.* 13 & 14. communiter Doctores. Dicitur status, vt denotet immutabilitatem, siquidem status esse non potest absque immutabilitate saltem ex parte suscipientis statum, nam ex parte prelatorum vota subditorum acceptantium non requiritur essentialiter immutabilitas, sicut non obstat statui temporali seruitutis, quod dominus possit seruum suum liberum relinquere; dari ergo potest verus status religiosus, 35
in quo liberum sit prelatis subditos ab obligatione religionis, quę est veluti religiosa seruitus liberos relinqueres, vt cernitur in patribus primæ professionis societatis.

Dicitur status perfectionis perpetuo adipiscendę, vt significe- 36
tur propria huius status natura, quę est, vt sit status perfectionis non adeptę sed adipiscendę, quamuis nāque religiosi obligati non sint, esse perfecti tenentur, tamen sub mortali ad perfectionem adipiscendam; quæ veritas ait: Nauarrus, *in c. quia portio* 12. *q. n.* 37
1. est terribilis multis religiosis, qui non curant ad perfectionem ascendere. Huic tamen obligationi satisfaciet Religiosus obseruando tria vota, & suas obligationes ex regula, & constitutioni- 38
bus: nam religiosus non tenetur ad aliam perfectionem comparandam, nisi ad eam quę medijs institutis suę religionis haberi potest, ita Sanchez, quem refert, & sequitur Lezana, *to.* 1. *c.* 1. *n.* 9.

Peccabit tamen religiosus contra hoc præceptum, primo 39
quando suo prauo exemplo alios duceret ad deprauatam vitam, & relaxationem regulæ in materia graui, non tamen leui, vt cùm alijs optimè probat Giragus, *de regimine regularium parte* 3. *dubio* 43. *nu* 57. *& seqq.* Secundò quando transgreditur regulam: esto obliget ad veniale eo fine, vt impediat perfectionem: tertiò quando apud se statuit non currere ad perfectionem, vt si diceret nolo ad perfectionem tendere, non tamen si proponat seruare omnia vota, & præcepta tam regulæ, quàm superioris, & omittere illa, quæ non obligant sub mortali: ita Azor, quem refert, & sequitur Pelizzarius, *tr.* 5. *c.* 1. *n.* 10. nam is leuiter tantùm deficit à proposito perfectionis, cum perfectio essentialis consistat in 40
obseruantia votorum, & præceptorum, sub quibus consilia, & opera perfectionis continentur.

Tandem peccabit contra hoc præceptum, quod contemnit ea, 41
quibus ad perfectionem venitur, talis autem contemptus tunc datur, quando omittit seruare consilia, tanquàm vana, inutilia non tamen si ea omittit, quia videt non esse sibi simpliciter necessaria ad salutem, nec sibi præcipi sub mortali, ita D. Thom. Azor, Valentia, Caietan. quos refert, & sequitur Sanchez, *lib.* 6. *moralium c.* 5. *n.* 1. quidquid in contrarium dicant Syluester, Tabiena, Corduba adducti à Sanch. *ibi*.

Nec obstat hunc religiosum habere animum committendi, 42
quæcumque peccata venialia, propositum autem committendi omnia venialia est mortale ratione prauę dispositionis ad mortale, vt cùm D. Bonauentura, docet Sanch. *lib.* 1. *moralium cap* 15. *n.* 17. Respondetur namque propositum committendi omnia venialia occurrentia, nisi simul adsit contemptus, vel periculum 43
peccati mortalis tantùm disponere remotè, non verò proximè ad mortale, ita Salas quem refert, & sequitur Palaus, *tr.* 1. *disp.* 2. *puncto* 9. § 3. *nu.* 5. Peliz. *tract.* 5. *c.* 1. *nu.* 15.

Dixi, nisi detur contemptus, vel periculum peccati mortalis, 44

nam si dentur, tunc disponit proximè ad mortale, hoc autem pe-
riculum non datur, nisi quando quis experimento habet, quod
ex remisso modo viuendi in vitandis venialibus contra hanc, vel
illam legem incidere frequenter in mortalia, contemptus verò
tunc datur, quando quis proponeret non subijci regulæ etiam
45 resistendo superiori volenti ipsum iuste cogere, & punire, at si
religiosus semper habeat intentionem seruãdi omnia necessaria
ex voto, & præcepto, & subijciendi se Prælato, & religiosæ disci-
plinæ non potest dici contemnere saltem grauiter legem, etiam
si habeat animum non seruandi regulam in alijs; contemptus au-
tem etiam formalis legis in materia leui non est mortale, sed tã-
tùm veniale: vt contra Suarium docent Armilla, Medina, Va-
lentia, Lessius, quos refert, & sequitur Diana, 3. *p. to.* 6. *res.* 62.

An autem hæc vota debebant esse absolutæ, & perfectæ casti-
tatis, paupertatis, & obedientiæ, maior est difficultas affirmant
omnes illi, qui sentiunt equites militares non esse veros religio-
sos, hi sunt Sotus, Aragonius, Sarmiento, & alij, quos refert
Rodrig. *to.* 1. *quæst.* 2. *art.* 6. Cruz, Ledesma, & alij multi, quos
refert Diana, 1. *p. tr.* 2. *res.* 50 Lezarte, Azeuedo, & alij, quos
refert Sanch. *lib.* 4. *decalog. cap.* 16. *n.* 11. Medina, Mandosius,
& alij, quos refert Ioannes Sancius, *in selectis disp.* 40. *num.* 10.
Brito, *de locato* 1 *parte c.* 2. *nu.* 43. Llamas, 3. *parte* §. 25. Tru-
lenc. *in decalogum lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 18. *nu.* 1.

46 Dico tamen secundò. Contrariam sententiam probabiliorem
esse hanc tenent Nauarrus, Garcia, Mota, Rodrig. & alij, quos
refert, & sequitur Sanch *vbi suprà* Pontius, Cenedo, & alij,
quos refert, & sequitur Diana, *suprà* Ledesma, Barbosa, & alij,
quos refert, & sequitur Ioann. Sancius, *vbi sup.* Lezan. *to.* 2 *c.* 5. *n.* 6.
47 Palaus, *tr.* 16. *disp.* 1. *punct.* 1. *n.* 4. Ratio fundamentalis est, quia ad
verum statum religiosum non requiritur, quod paupertas pri-
48 uet dominio neque omni vsu, & administratione rei familiaris,
nec, quod castitas priuet etiam copula vxoraria omninò, neque
49 quòd obedientia comprehendat quidquid bonum est, & perfe-
ctum, ergo omni moda, & absoluta paupertas, castitas, & obe-
dientia non est omninò necessaria ad statum religiosum.

Probatur antecedens discurrendo per omnia membra, & in
primis de paupertate patet quia religiosi Societatis Iesu primæ
professionis sunt veri religiosi, & tamen habent dominium suo-
rum bonorum, quod verò neque requiratur priuatio totius rei
familiaris; patet, quia sufficit, quod in aliquibus casibus priuet tali
vsu, ergo cùm votum paupertatis priuet in aliquibus casibus
equites vsu suorum bonorum, quia non possunt illis vti absque
voluntate Magistri ordinis, hoc sufficit, vt sit votum de consilijs
Euangelicis ac persequens sufficiens ad constituendum verum
statum religiosum.

50 Deinde de castitate, quia licèt priuet ipsos equites copula
vxoraria, priuat tamen illos in aliquibus diebus, in quibus iuxta
suam regulam debent abstineri ab vxoribus: sed hoc, vt sit opus
51 concilij: ergo de obedientia etiam constat, quia etiam sufficit,
quod in aliquibus casibus teneantur obedire magnis magistris,
quod secundùm suas leges sæpè tenentur facere: sed hoc etiam
sufficit, vt sit opus concilij, ergo sufficit ad constituendum ve-
rum statum religiosum. Nec obstat *cap. cum ad monasterium*, in
quo nituntur contrarij, nam ibi nomine proprietatis intelligit
Pontifex vsum liberum, & expeditum, non dominium rei, vt
latè probat Palaus, *sup.* & idem dicendum est de castitate, nam
ibi non loquitur Pontifex de equitibus, vel de Monachis, vide
alias solutiones apud prædictos Doctores.

Sed quæres, an hæc vota substantialia constituentia statum re-
ligiosum debeant semper esse solemnia, an sufficiant simplicia?
52 Respondeo sufficere simplicia, & hoc adeò verum est, vt dicat
Vasquius. quem refert, & sequitur Sanchez, *in summa lib.* 5. *c.* 1.
n. 24. esse de fide definitum in Bulla *ascendente Domino*, vbi defi-
nitur à Gregorio XIII. Patres Societatis primæ professionis esse,
& semper fuisse veros religiosus, vbi nota hoc illis non compe-
53 tere ex priuilegio, vt aliqui non verentur asserere, sed ex natu-
ra rei, vt patet ex illis verbis, esse verus religiosos, & semper
fuisse, nam si hoc nunc habent ex priuilegio, non semper fuere
veri religiosi, quod est contra ipsam Bullam, vt notauit Pontius
de matrimonio libro 7. *c.* 7. *n.* 5.

54 Deinde probatur alia ratione, nam in lege scripta, vt *sectione*
55 1. latè probatum est, fuit verus status religiosus, & tamen vota
tantùm erant simplicia. vt omnes admittunt, & idem tempore
nascentis Ecclesiæ affirmat Pontius, quem refert, & sequitur
Palaus *suprà*, ergo vota tantùm simplicia sufficiunt ad consti-
tuendum verum statum religiosum.

An autem ex hac doctrina sequatur nostros donatos primæ,
professionis esse veros religiosos non est difficultas contemnenda.
Et in primis antequam ad illius discussionem, vt certa ab incer-
56 tis separemus, suppono, vt certum, & indubitabile nostros dona-
tos secundæ professionis esse, & semper fuisse veros religiosos: vt
benè notauit Lezan. *to* 2. *c.* 8. *n.* 2. & pro certo tenuere omnes Do-
ctores Salmanticenses, de hoc puncto interrogati, prout videre
est in quadam disputatione, quam de hac materia edidit Pater
57 Fr. Petrus ab Angelis, & est constans consensus tutius religio-
nis, est enim eorum professio solemnis, vt patet *ex* 2. *parte nostra-
rum Constitutionum cap.* 3. *n.* 4. *&* 5. siquidem emittunt tria vota
substantialia profitendo regulam approbatam in manu Prælati,
potentis eo aggregare religioni, in quo consistit essentia veri re-
ligiosi, vt tradunt omnes Doctores, & iura proclamant.

Nec obstat, si dicas, regulam non fuisse pro donatis etiam se- 58
cundæ professionis confirmatam ab Ecclesia. Respondetur nam-
que regulam fuisse pro omnibus siue Choristis siue laicis, siue do- 59
natis confirmatam, & quòd illi donati hoc, vel illo habitu vtan-
tur per accidens est, nam etiam conuersi in pluribus religionibus
non vtuntur omni habitu choristarum, sed aliquantulum diuer-
so, & tamen in omnium opinione sunt veri religiosi, tum quia
talis modus viuendi cùm tali habitu sub regula primitiua fuit
ordinatus à Capitulo generali auctoritate Clementis VIII. *in
Bulla* quæ incipit, *quæ ad sacrarum religionum perfectionem*, ergo
hoc nihil impedit, vt tales donati sint veri religiosi.

Confirmatur, quia Donati secundæ professionis, nostræ Con- 60
gregationis Italiæ sunt veri religiosi, ex confirmatione expressa
Pauli V. ergo eadem potiuntur nostri donati secundæ professio-
nis, siquidem omnia indulta, & priuilegia, gratiæ, & fauores, præ- 61
rogatiuæ, facultates, & constitutiones prædictæ congregationi,
singularibusque illius personis concessæ, nostræ Congregationi,
& illius singularibus personis competunt verè ac si eiusdem spe-
cialiter concessæ essent, vt patet ex Bulla Clementis VIII. quæ
incipit, *Pastoralis officij*, data Romæ die 20 Decembris anno
1593. nec non ex alia quæ incipit, *Cum dudum*, data Romæ die
13. Iulij ann. 1622. ergo tales donati sunt veri religiosi. Et ita 62
supponitur ab Ecclesia, nam cùm Paulus V. præciperet, ne nostri
religiosi ad aliam possent transire religionem, postea Gregorius
XV. interrogatus, an sub tali indulto nomine religiosorum com-
prehenderentur nostri donati professi, declarauit in prædictis
Apostolicis indultis comprehensos fuisse, & esse nec illis ante li-
cuisse nec deinceps licere transitum ad quamcumque aliam reli-
gionem excepta Carthusia, vt *infrà* dicemus. Ergo supponit Pon-
tifex tales donatos fuisse, & esse veros religiosus, vnde in hoc
nullam reperio dubitationem.

Tota igitur difficultas est, an nostri donati primæ professionis
sint veri religiosi, & partem negantem videtur tenere nostrum
collectorem priuilegiorum *pagina* 81. *n.* 6. vbi loquens de donatis
primæ professionis: ait esse personas Ecclesiasticas gaudentes pri-
uilegio fori, & Canonis; de alijs autem donatis professis ait nihil
dicendum, quia sunt veri religiosi, ex quibus verbis à contrario
sensu colligitur in eius sententia donatos primæ Professionis non
esse veros religiosos: eandem sententiam tenet P. Fr. Petrus ab
Angelis *in quadam disputatione*, quam edidit *de donatis Carmeli-
tarum artic.* 4. § 3. *nu.* 6. Miranda *manuali prælatorum q.* 29. *art.* 2.
& *alij*.

Verum contrariam sententiam reputo probabiliorem, & for- 63
tè certam hanc videtur tenere absolutè Lezana, *to.* 2. *c.* 8. *n.* 2. vbi
referens *n.* 1. duplicem modum nostrorum donatorum tam pri-
mæ, quàm secundæ professionis, statim *nu.* 2. addit certum esse
donatos, si tria vota religionis essentialia obedientiam scilicet, ca-
stitatem, paupertatem promittant censendos fore verè religio-
sos, atqui nostri donati primæ professionis tria prædicta essen-
tialia vota promittunt: ergo in sententia huius eximij doctoris
sunt veri religiosi.

Eandem sententiam videtur tenere Suarez, *tom.* 3. *de religione* 64
lib. 6. *c.* 6. *n.* 3. vbi ait: *Omnis traditio* (loquitur de oblatis) *cum tri-
bus votis facta in religione approbata sufficit ad veram professionem*, 65
intelligendum est autem formaliter quatenus approbata est, ita
autem fieri nihil aliud est, quàm fieri secundùm regulam appro-
batam, ita, vt licèt quis non voueat directè obseruationem regu-
læ, voueat obedire secundùm illã id est quoties secundùm illam
fuerit præceptus, & profiteatur obseruare illam ita, vt subiectus
maneat correctioni religiosæ si illam violauerit & obligetur
etiam ad deferendum habitum regularem, & similia non potest
autem inueniri oblatio cùm tribus votis hoc modo facta in reli-
gione approbata, quin vera professio sit huc vsque Suarez, *atqui
nostri donati primæ professionis*, hæc omnia enumerata à Suario
habent: vt constat, *ex nostris constitutionibus* 2. *par. c.* 3. *nu.* 4. defe-
runt namque religiosum habitum, & eorum professio, licèt non 66
fiat directè secundùm regulam, fit tamen indirectè quatenus vo-
uendo tria vota secundùm modum præscriptum in nostris con-
stitutionibus, indirectè profitentur viuere secundùm regulam,
nam ipsis constitutionibus eis præcipitur 2. *parte c.* 3. *in fine*, vt 67
ipsi teneantur ad obseruantiam regulæ sicut cæteri religiosi de-
inde subiecti sunt correctioni prælatorum, ibi namque in eo- 68
dem cap. habetur teneanturque insuper prælati semifratres apo-
statas sicut alios religiosos quærere, & ad gremium ordinis redu-
cere apostatarumque pœnis punire, ergo in sententia huius gra-
uissimi D. tales donati sunt veri religiosi.

Deinde probatur fundamentali ratione, nam, vt aliquis vi-
uendi modus cùm vera vnione, & incorporatione per tria vota
simplicia de se perpetua sit vera religio, non requiritur, vt expres-
sè, & formaliter sub ratione veræ religionis approbetur ab Ec-
clesia: vt putauit Peliz. *tract.* 1. *c.* 3 *nu.* 4. sed sufficit, quod talis
modus approbetur ab Ecclesia, vt sanctus, & honestus, & detur
facultas emittendi, & acceptandi in illo tria vota, vt benè, &
eruditè probat Suarez, *tom.* 3. *de religione lib.* 2. *cap.* 16. *nu.* 18. *&* 19. 69

atqui

atqui modus viuendi nostrorum donatorum cùm tribus votis,
simplicibus ex se perpetuis, fuit approbatus ab Ecclesia, vt san-
ctus, & honestus, & data fuit facultas emittendi, & acceptandi
70 in illo tria vota, vt patet ex bulla Clementis VIII. qua priores
constitutiones Carmelitarum excalceatorum in quibus talis
modus viuendi donatorum primę Professionis continebatur, vt
laudabilis, & honestus approbauit, & confirmauit, vt testatur P.
71 F. Petrus ab Ang-lis *in disputatione prædicta de nostrorum dona-
torum professione art. 3. §. 2. nu. 4. 9. & 10.* ergo talis modus viuen-
di nostrorũ donatorũ constituit eius professores veros religiosos.
72 Confirmatur, quia Palaus III. approbando institutum Societa-
tis in sua prima approbatione, non illum approbauit expressè in
veram religionem, sed proposita tota ratione viuendi in illo
instituto illam confirmauit his verbis pręmissa omnia, & sin-
gula tanquàm ad spiritualem profectum eorundem sociorum, &
reliqui Christiani orbis opportuna apostolica authoritate, tenore
præsentium confirmamus, & approbamus, vt notauit Suarez,
loco citato nu 20. & tamen prædicta confirmatio fuit sufficiens,
& talis modus viuendi etiam per vota simplicia fuisset vera reli-
gio, vt declarauit Pius V. & Gregor. XIII. *in suis bullis*, prout
ibi latè probat Suarez, ergo idem dicendum est de modo viuen-
di nostrorum donatorum; siquidem, vt bonus, & ad spiritualem
profectum opportunus in Ecclesia Dei à Clemente VIII. fuit
approbatus, & confirmatus.
73 Confirmatur secundò, quia impossibile est approbare modum
viuendi in communitate religiosa, & habentem omnia, quę prę-
ter approbationem sunt de substantia religiosi status, & non ap-
probare illum, vt sit vera religioso, & si in approbatione hoc for-
maliter non exprimatur, vt rectè notauit Suarez, *loco citato*, at
modus viuendi nostrorum donatorum habet omnia, quæ sunt de
substantia religiosi status, vt suprà vidimus: ergo impossibile est
quod ab Ecclesia, vt honestus, & bonus approbetur, quin, vt ve-
ra etiam religio approbetur: hæc ratiocinatio est Patris Suarij,
vbi suprà.
74 Confirmatur tertiò, quia illi solùm dicuntur, & puniuntur
pœnis apostatarum, qui sunt veri religiosi, vt docet Suarez, *to. 4.
religionis lib. 3. c. 2. n. 1.* & cùm eo communiter DD. vt huiusmo-
di donati per nostras Constitutiones sunt, & puniuntur pœnis
75 apostatarum, ergo signum est esse veros religiosos, & vt tales re-
cipi, & haberi à religione. Nec obstat si dicas huiusmodi donatos
non profiteri secundùm regulam, secundùm modum quo appro-
76 ta est. Nam contra hoc est, quòd donati tenentur ad obseruantiã,
regulę sicut cęteri religiosi: vt patet ex *suprà dicta Constitutione*,
sed alij religiosi tenentur ad regulam secundùm quod approbata
est: ergo etiam donati eodem modo ad eam obligantur.
77 Nec obstat, si dicas regulã non fuisse approbatam ad viuendum
cùm tribus votis simplicibus, vt faciunt prædictis donati, sed
solemnibus. Nam contra hoc est quod ad hoc, vt aliquis modus
viuendi sit simpliciter religiosus, per accidens est, quod constet
votis simplicibus aut solemnibus, nam solemnitas voti quid ac-
cidentale est statui religioso: ergo si modus viuendi secundùm
regulam Carmelitarum approbatus est absolutè per accidens, est
quòd talis modus obseruetur per tria vota simplicia aut solem-
nia: ergo nostri donati primę professionis sunt veri religiosi; tum
quia licèt talis modus viuendi per vota simplicia non fuisset se-
cundùm prædictam regulam, postea, vt diximus à Clemente
VIII. fuit approbatus, & ad veram religionem redactus, vt dixi-
mus. Hinc colliges per professionem horum donatorum impedi-
ri matrimonium subsequens: non tamen dirimitur matrimo-
nium ratum, cùm hoc solùm fiat per professionem solemnem, vt
suo loco dicemus.
78 Dico tertiò. Ad verum statum religiosum non sufficiunt hęc
tria vota, sed vltra requiritur, ex parte votantis traditio seu do-
79 natio sui in potestatem religionis, quapropter in statu religioso
duo adsunt contractus, vnus ex parte suscipientium comparti-
tione Dei, qui fit per vota: alter qui fit per traditionem subditi
80 in potestatem religionis, à qua traditione potestas dominatiua,
quam habent prælati in religiosos non à votis prouenit; quare
sublata huiusmodi traditione nec pręlati haberent potestatem
dominatiuam, nec status esset firmus, & immutabilis, quod au-
tem religiosi se possint tradere, & donare religioni, patet: nam si
quis accepto pretio potest se vendere in seruum, vt omnes conce-
dunt, quid mirum si in seruum spiritualem se possint tradere.
Aduerte tamen hæc tria vota, & hanc traditionem non cui-
cumque debere fieri, sed in religione approbata, secundùm quod
ab Ecclesia approbata est, hoc est secundum regulam approbatam
eo modo quo *suprà* explicauimus, nam licèt ex natura rei, & se-
cundùm naturam status religiosi institutionem sola donatio cùm
81 tribus votis sufficeret ad verum statum religiosum: hodie tamen
ex lege Ecclesię, & iure Canonico talia vota debent fieri in ali-
qua religione approbata, vndè si ita non fiant, nec vota nec tradi-
tio valida sunt, sed omninò irrita, cùm namque Ecclesia possit si-
cut quælibet alia respublica apponere certas conditiones in do-
nationibus, & permutationibus, quibus deficientibus nullę sint,
sic Ecclesia has conditiones in his votis, & traditionibus posuit.
82 Et ex his deducitur ad religiosum statum, si natiuam eius in-
stitutionem spectemus, nullam pontificis approbationem requi-
ri, tum quia ante Innocentium III. plures fuere in Ecclesia reli-
giones absque approbatione Pontificis sola approbatione Episco-
porum, vel illorum non repugnantia, tum quia Christus reli-
giosum statum instituens sola donatione cùm tribus votis con-
temptus fuit. Verum post Innocentium III. qui sibi religionum
approbationem reseruauit, *c. ne nimia de religiosis domibus*. Nul-
la potest esse religio, quin ab Apostolica sede approbetur.
Quod si roges, in quo solemnitas votorum consistat omissis va- 83
rijs doctorum placitis, quorum latissimè meminit Pontius, *de
Matrimonio lib. 7. cap. 7.* Censeo consistere in eo, quòd ex parte ac-
ceptantis relaxari remittique liberè non possit, & cum hoc iure
Ecclesiæ indultum sit; reseruat enim Pontifex potestatem rela-
xandi religiosorum possessiones, qua reseruatione cessante pos-
sent prælati religiosos liberos demittere, vt quondam sæpè le-
gimus fecisse sanctos patres, fit inde solemnitatem professionis
solo iure Ecclesiastico inuentam esse, vt habetur, *cap. vnico de
voto in 6.* quod autem in nullo alio, quàm in illa reseruatione hęc
solemnitas consistat, probatur.
Quia hæc solemnitas non potest consistere in eo quòd reddat 84
religiosos incapaces dominij, & matrimonij: nam conductores
formati Societatis Iesu sunt inhabiles ad matrimonium, & ad
acquirendum dominium, & tamen eorum professio non est so-
lemnis: ergo non ex eo quod vota reddant religiosum incapacem
dominij, & matrimonij sunt solemnia item equites militares D. 85
Iacobi sunt capaces dominij, & possunt ducere vxores, & tamen
eorum professio est solemnis, ergo quod vota reddant capacem,
vel incapacem dominij, vel matrimonij per accidens est ad so-
lemnitatem professionis, in hoc ergo consistat solemnitas voto-
rum, quod religiosi non possint liberè dimitti à prælatis, & ideò
coadiutores formati societatis non sunt solemniter professi, quia
adhuc possunt à prælatis liberi à votis demitti, equites verò ideò
sunt solemnes, quia non possunt liberi à votis dimitti. Ita Palaus,
suprà nu. 6.

SECTIO III.

Quotuplex sit status religiosus, & quæ religio sit perfectior.

86 *Inter religiones non datur diuersitas essentialis, sed tantùm ac-
cidentalis.*
87 *Hæc diuersitas est necessaria ad ornatum Ecclesiæ.*
88 *Status religiosus diuiditur in vitam contemplatiuam, actiuam,
& mixtam.*
89 *Quæ religiones vitam actiuam amplectantur.*
90 *Quæ contemplatiuam.*
91 *Quæ mixtam.*
92 *Quæ vitam mixtam amplectitur perfectior est alijs.*
93 *Vita mixta includit perfectionem contemplatiuam, & aliquid
amplius.*
94 *Actiones vitæ actiuæ sunt virtualiter dilectiones Dei.*
95 *Impossibile est moraliter, quod homo semper sit in actuali dilectio-
ne Dei.*
96 *Christus amplexus est vitam mixtam.*
97 *Ex religionibus, quæ vitam mixtam profitentur, illa est perfectior,
quæ excedit omnes in contemplatione, & à nulla exceditur
in charitate erga proximos.*
98 *Ex religionibus, quæ vitam mixtam profitentur, illa est perfectior,
quæ habet media efficaciora, & magis proportionata ad Dei
contemplationem, & exercitium charitatis erga proximos.*
99 *Si cætera sint paria in fine, & vtilitate mediorum illa est perfe-
ctior, quæ maiorem etiam vitæ austeritatem, paupertatem,
& exercitium chori obseruat.*
100 *Illa religio mixta est perfectior, quæ non solum prædicatione,
sed etiam austeritate & choro proximum adiuuat.*
101 *Qui dicantur magni in regno cælorum.*
102 *Christus prius ieiunauit, quàm prædicauerit.*
103 *Austeritates, & exercitium chori non sunt media contraria,
aut improportionata prædicationi.*
104 *Imò facilius stimulant homines ad pœnitentiam.*
105 *Apostoli nihil possidebant.*
106 *Incedebant discalceati cum sandalijs tantùm.*
107 *Magnam in victu & vestitu habuere austeritatem;*
108 *Quomodo dicatur Christum duxisse vitam communem.*
109 *Exercitium chori est medium opportunũ ad proximi charitatẽ.*
110 *Christus antequam maius charitatis opus eliceret erga homines
scilicet mortem, hymnum cantauit.*
111 *Cantus psalmorum maximè incitat ad deuotionem.*
112 *Quomodo non opponatur exercitium chori prædicationi verbi
Dei.*

Dico 1. inter religiones nulla est diuersitas essentialis, sed 86
tantùm accidentalis: ita communiter DD. ratio est, quia
vota substantialia religionis, & traditio, quę fit per professionem,
in quibus consistit tota substantialitas status religiosi non habent
inter se diuersitatem substantialem, sed tantùm accidentalem. 87
Inde euidenter sequitur omnes religiones conuenire in eadem
essentia, licèt per accidens ratione diuersorum mediorum dif-
ferant inter se accidentaliter. Est autem hæc diuersitas optima,
tum ad ornatum Ecclesiæ, cum ad vtilitatem fidelium, qui-

bus propter varias inclinationes vnicus viuendi modus non po-
terat esse accommodatus.
88 Dico 2. ex parte finis diuiditur status religiosus in vitam acti-
uam, contemplatiuam, & mixtam. Actiuam amplectuntur qui
89 ex suo instituto operibus misericordiæ incumbunt, vt sunt reli-
giones militares, & hospitalariæ. Qui Martham imitantur
90 contemplatiuam amplectuntur qui contemplationi, orationi, &
lectioni vacant, vt sunt Religiones monachales S. Benedicti, Ba-
91 silij, Hieronymi, Bernardi, Bruni; Illi verò mixtam ex contem-
platione, & actione amplectuntur qui vtrumque ad tempus
exercent. Hi sunt ordines mendicantes scilicet S. Dominici,
Francisci, Augustini, Carmelitarum, & Societatis Iesu, qui si-
mul, & Martham, & Mariam imitantur, quam vitam, vt potè
perfectiorem Christus exercuit, & eius Apostoli fuere imitati.
Verum quia ad consecutionem cuiuscumque ex supradictis fini-
bus quælibet religio diuersa media opponit; hac de causa inter
se distinguuntur, & vna ab alia diuersum corpus instituit, &
idem dicendum est de monialibus, nam inter eas eadem est diui-
sio quę datur inter eorum fratres, nam accessorium sequitur na-
turam principalis.
92 Dico 3. inter Religiones illæ sunt perfectiores, quæ vitam
mixtam amplectuntur, ita communiter DD. apud Suarium, *to.*
93 4 *de Religione tractatu* 9. *lib* 1. *cap.* 6. *num.* 8. Ratio autem est
quia hæc vita mixta includit totam perfectionem vitę contem
platiuę, & in nullo eam diminuit sed potius addidit aliquid:
ergo est absolutè perfectior, consequentia est clara, maior est cer-
ta: supponimus namque, & contemplationi, & actioni simul in-
94 tendere; minor verò probatur, quia si illa pars quæ actiua est in
aliquo diminueret contemplationem, esset quia eo tempore quo
religiosus occupatur in actibus charitatis erga proximos distra-
95 hit, & occupat animum, ne actu possit Deum in se diligere per
contemplationem, sed hęc ratio est nulla: ergo probatur hęc vl-
tima minor, quia illa actio, per se loquendo, non retrahit homi-
nem à dilectionè Dei, tum quia talis actio per se includit cogni-
tionem de Deo, & de rebus diuinis, tum quia cùm hæc actio sit
actus charitatis erga proximos, est etiam virtualis Dei dilectio,
tum quia licèt ista actio aliquantulum retrahat hominem à dile-
96 ctione Dei in se: hoc non potest minuere perfectionem huius vi-
tę: nam impossibile moraliter est quòd homo semper sit in actua-
li dilectione Dei: ergo si sæpè sæpius in alijs etiam perfectior
Eremita occupatur melius erit in his operibus charitatis occu-
pari. Tandem probatur, quia huiusmodi vita fuit, quam Christus
insecutus est, & parens noster Elias, & Apostoli secuti sunt, latè
probat Suarez, *vbi suprà*: ergo illa est omnium perfectissima.
97 Dico quartò: Ex religionibus, quæ vitam mixtam profitentur,
illa est perfectior, quæ ex suo fine taliter participat de contem-
platione, vt cùm omnes excedat in contemplatione à nulla in
proximorum charitate exceditur. Ratio est euidens, nam huius-
modi religio ex suo fine melius participat de contemplatione
quidquid ad perfectionem propriam est necessarium, & deinde
æquatur alijs in exercitijs charitatis erga proximos, ergo inter
omnes præstantior est.
98 Dico quintò inter religiones, quæ vitam mixtam modo dicto
profitentur, illa est perfectior, quàm habet media efficaciora, &
magis proportionata ad Dei contemplationem modo dicto, &
exercitium charitatis erga proximos exequendum. Ratio est
quia illa religio est perfectior, quæ cæteris paribus habet media
efficaciora, & suo fini magis proportionata, sed finis vitæ mix-
tæ, est Dei amor per contemplationem, & proximi charitas
per exercitium bonorum operum: ergo illa religio mixta perfe-
ctior erit, quæ meliora, & efficaciora media ad consecutionem
huius finis obtinebit: consequentia patet, nam omnes religiones
quæ vitam mixtam profitentur, conueniunt in fine, ergo si ali-
quem habent excessum inter se, est ratione mediorum.
99 Dico sextò. Inter Religiones, quæ vitam mixtam profitentur,
si cætera sint paria in fine, & in perfectione ac vtilitate medio-
rum finem: illa est perfectior quæ maiorem etiam vitæ austeri-
tatem, paupertatem, & exercitium chori obseruat. ita Suarez,
vbi suprà n. 32. Ratio autem est, quia hæc religio habet omnia ac
alia, & deinde addit asperitates, paupertatem seueriorem, &
exercitium chori, ergo absque dubio est perfectior.
100 Et hinc colliges illam religionem mixtam esse perfectiorem,
quæ non solùm intendit proximum adiuuare prædicatione ver-
bi Dei, & doctrina, sed simul illum docet exemplo hoc austeri-
101 tate, & asperitate vitæ exercitio chori, vigilijs, & abstinentijs,
vnde Christus non dixit, qui docuerit hic magnus vocabitur, in
102 regno cœlorum, sed qui fecerit, & docuerit prius, ergo quis de-
bet in se ipso pœnitentiam, mortificationem, & vitæ asperita-
tem exercere, quàm alijs prædicet: vndè Christus prius per qua-
draginta dies ieiunauit, esuriuit, & sitiuit, quàm se prędicatio-
ni dederit, vnde de Apostolis legimus non tantùm verbo, sed
exemplo vitæ totum orbem subiugasse.
103 Nec enim asperitas vitę. vigilię, strictior paupertas abstinen-
tia ab esu carnium, nuditas pedum, vilitas vestium, exercitium
chori, contraria, aut minus proportionata media sunt ad prædi-
cationem verbi Dei ad docendos homines ad Dei amorem, &
cognitionem, imò potius sunt quidam fortes stimuli homines
pungentes ad pœnitentiam, & deuotionem, quo enim sanctus 104
Franciscus Xauerius maximam orbis partem conuertit? non
quidem tantùm verbis, sed austeritate, paupertate, vigilijs in-
defessis, quæ omnibus vbique erant in admirationem.
Dices asperitas vitę, nimia paupertas, nuditas pedum, absti-
nentia à carnibus, exercitium chori minus conuenientia sunt illi
religioni, quę pro fine habet vitam mixtam, nam hęc religio non
solùm debet vacare contemplationi sed prędicationi verbi Dei,
& si necesse fuerit ad salutem proximi per totum discurrere:
ergo hęc exercitia non sunt illi proportionata, quòd patet exem-
plo Apostolorum, nam eorum vita fuit à Christo instituta om-
nium perfectissima, & tamen non fuit fundata in certa, aut
vniformi austeritatis regula, cum sim eis proposito discurrendi
per vniuersum orbem ad prædicandum, asperitas vitæ ex regula
ipsis minus conueniret: ergo. Tum quia Christus qui omnium
fuit perfectissimus non duxit vitam austeram, sed communem in
cibo, & potu: ergo ad hoc, vt religio vitam mixtam complectens
sit perfectior, non est necesse, vt asperiora, & duriora exerceat, sed
sufficit quòd melius prędicationi verbi Dei, & doctrinæ insistat.
Respondetur hanc obiectionem omni dolo, & fallacia esse ple- 105
nam, & vt eius falsitas clarius elucescat, eiusmet exemplum re-
torquemus: si enim nobis vitam Apostolorum, vt omnium perfe-
ctissimam proponit, quod absque dubio certum est in illa omnem
asperitatem, paupertatem, nuditatem, & etiam chori exercitiũ
videbimus. Quid enim Christus dixit suis Apostolis, cum eos ad 106
prędicandum misit, vt secum ferrent necessaria? minimè; atten-
de regulę Christi Lucę 9. *nihil tuleritis in via*, & Matthęi 10. *no-
lite possidere calceamenta*, & Marci 6. *calceatos sandalijs misit eos*,
& rursus nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta.
Vides iam Apostolos in summa rerũ egestate, vides eos excalcea-
tos, non ergo diuitię, non calceamenta sunt media opportuna ad
prędicationem verbi Dei: siquidem Christus qui normam dedit
perfectissimam suis discipulis hoc erat vnum ex præceptis: ergo
illa religio, quæ non vtitur calceamentis, & quæ rigidiori vtitur
paupertate, accommodatior est ad prædicationem verbi Dei si-
quidem magis accedit ad perfectionem Apostolorum.
Quoad austeritatem verò in victu, & vestitu vide quòd ait: 107
Apostolus *ad Corinthios. In ieiunijs multis, in vigilijs, in fame, &
siti in frigore & nuditate &* 1 *ad Corinthios* 9. de se ipso dicit Apo-
stolus, *castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne fortè cum
alijs prædicauerim ipse reprobus efficiar*: ergo iusta Apostolum
prius nosmet ipsos debemus per pœnitentias domare, quàm alijs
prædicare: ergo illa religio quæ ad prædicationem rectam ver-
bi Dei vtitur huiusmodi exercitijs optimum locum inter omnes
debet. Nec obstat id quòd ait de Christo qui vitam duxit com- 108
munem in victu, & vestitu. Respondetur namque Christum ideò
duxisse vitam communem in victu, & vestitu, quia ex oblatis sibi
in eleemosynam victiabat; vndè non cùm regibus vitam duxit
communem cùm tamen esset rex, sed cùm pauperibus, & hoc
non semper, sed ad tempus, aliquando enim etiam per quadra-
ginta dies à cibo, & potu abstinebat, sed hoc totum erat neces-
sarium, quia non solùm debebat esse exemplar arctissimis reli-
gionibus, sed etiam minus arctis, & denique omnibus, vt om-
nes lucrifaceret.
Quod autem etiam vsus chori ad hoc sit medium ordinatissi- 109
mum, constat tunc ex facto Christi, qui antequam ad perfectissi-
mam omnium actionem charitatis descendisset prius cùm disci-
pulis hymnum recitarunt, vt constat ex Matthęi 26. *Ex hymno* 110
dicto exierunt in montem Oliueti, vt nos instrueret, quòd tunc actio
charitatis erga proximos ex omni parte esset adæquata, quando
Religiosus ex choro ad illam exercendam exierit, tunc enim
prædicator verbo opere prædicabit, quando ex choro apud pul-
pitum, & ex pulpito ad chorum descenderit, vt non semel ego
vidi in hac nostra Congregatione discalceata.
Tum quia cantus psalmorum maximè incitat fideles ad deuo- 111
tionem, vt testatur Augustinus *lib.* 9. *Confessionum capite* 9. vbi ait
*quantum fleui in hymnis, & canticis tuis suaue sonantibus Ecclesiæ
suæ vocibus, acriter voces illæ influebant auribus meis, & eliqueba-
tur veritas tua in cor meum, ex ea æstuabat affectus pietatis, & ir-
ruebant lacrymæ, & benè mihi erat in eis*, tantùm psalmorum can-
tus iuuabant Augustinum ad conuersionem, & deuotionem, cur
etiam alios non iuuabit, non est ergo medium à fine conuersionis
animarũ, & charitatis proximi, quam intendit etiam vita mixta.
Dices vsus chori non potest simul adesse cùm ministerio præ-
dicationis: vndè vt aliquis possit hoc officium exercere frequen-
ter ab hoc onere chori eximitur, cum quia, vt ait D. Thomas, 2. 2.
q. 91 *art.* 2. *ad* 3. Diaconi, & prælati quibus competit ex officio
per prædicationem, & doctrinam prouocare animos hominum
ad Deum, non debent cantibus insistere, ne per hoc à maiori-
bus retrahantur.
Respondeo aliud esse loqui de singularibus personis, aliud de
communitate, & congregatione, aliud loqui de tempore prędi-
cationis, vel de alio; nota enim prædicator semper officium prę- 112
dicationis exercet. Dico ergo quòd religio, & simul potest atten-
dere, & choro, & conuersioni animarum, vel quia vtramque si-
mul commodè perficere potest distribuendo tempora ordinate,
vel quia non est tanta necessitas prædicationis verbi Dei, vt
omnes

omnes exponere cogat, vt experientia constat in omnibus religionibus, etiam in illis quæ non habent chorum, in quibus etiam non omnes religiosi sunt prædicatores: vnde quidam possent choro destinari, & alij prædicationi, vel lectionibus. Sed de his vide Patrem nostrum Fratrem Nicolaum à Iesu Maria Polonum *in propugnaculo religionum per totum*, vbi hæc doctrina, & antecedens dilucidè, lateque ex Patribus, & ex sacra scriptura dilucidatur.

DISPVTATIO II.

De receptione, & obligationibus, & priuilegijs Nouitiorum.

SECTIO I.

Qui possint ingredi religionem, & qui ab illius ingressu arceantur?

1 *Qui sunt ingressuri religionem, debent habiles esse secundum ius.*
2 *Qui dicantur habiles ad ingrediendum religionem.*
3 *Qui validè sed illicitè ingrediuntur religionem.*
4 *Quid per criminosos intelligatur.*
5 *Quæ crimina ad hoc requirantur.*
6 *Quomodo post criminis absolutionem, vel punitionem in iudicio delictum maneat occultum ad hunc effectum.*
7 *Quid per ære alieno grauatos intelligatur.*
8 *Qui possint ingredi validè, & licitè religionem.*
9 *Vt ingressus sit licitus requiritur libertas, quæ coactioni opponitur.*
10 *Hæc conditio annullat professionem non tamen ingressum.*
11 *Cogere aliquem ad ingressum religionis est peccatum mortale.*
12 *Cogentes fœminam ingredi religionem incurrunt excommunicationem, aliquibus casibus exceptis.*
13 *Quę personæ hanc censuram incurrant.*
14 *Hæc excommunicatio non comprehendit cogentes fœminam ad ingressum educationis causa, vel ad securationem.*
15 *Nec cogentes viros ad ingressum religionis.*
16 *Quando censeatur pater rigide tractans filiam cogere illam ad ingressum.*
17 *Qui sunt casus, quibus potest fœmina cogi ad ingrediendum religionem, & profitendam.*
18 *Qui impedit virginem ne profiteatur religionem excommunicatur.*
19 *Non tamen qui impedit ingressum religionis.*
20 *Excommunicatio non incurritur nisi in casibus in iure expressis.*
21 *Vt ingressus sit licitus non debet esse simoniacus.*
22 *Professio, vel ingressus simoniacè facti non sunt irriti, licèt sint illiciti.*
23 *Vt ingressus sit validus, debet recipiens habere potestatem recipiendi.*
24 *Hæc potestas de iure communi solùm competit Abbatibus, & Præpositis monasteriorum.*
25 *Ex priuilegio competit etiam Generalibus, & Prouincialibus vna cùm capitulo conuentuali.*
26 *In Societate IESV solus Generalis per se, vel per alium potest recipere nouitios ad professionem.*
27 *In nostra religione Carmelitana hoc competit Prouincialibus vna cum Capitulo conuentuali.*
28 *Prælati non tenentur sub mortali recipere volentes ingredi etiam si sint idonei.*
29 *Imò etiam si habeant votum ingrediendi religionem.*
30 *Vt ingressus sit licitus, debent fieri informationes de vita, moribus, & genere.*
31 *Quomodo sint huiusmodi informationes faciendæ.*
32 *A quibus fieri possint.*
33 *Præter impedimenta, quæ dantur de iure communi alia dantur in qualibet religione de iure speciali.*
34 *Quæ impedimenta de iure nostro impediant ingressum in nostra Congregatione.*
35 *Hæc impedimenta de iure communi non annullant professionem.*
36 *Poterunt tamen annullare de iure speciali, vt si fiat illis protestatio quod si tales defectus habeant, professio sit nulla.*
37 *Aliter dicendum est, quando non fit illis talis protestatio, nec lex iubet, vt illis fiat sed tantùm prohibet, ne cum talibus defectibus admittantur.*
38 *Solus error personæ annullat matrimonium.*
39 *Deceptio circa substantialia annullat professionem.*
40 *In nostra Congregatione secluso decreto huius Prouinciæ, si nouitius interrogatus reticeat impedimenta, professio tenet.*
41 *Non omnis actus contra legem factus est irritus.*
42 *Quando alieni conceditur potestas cùm aliquibus conditionibus aliqua ponuntur pro forma substantiali, alia pro forma accidentali.*
43 *Hæc impedimenta in nostra Congregatione non sunt substantialia, sed accidentalia.*
44 *Nouitius qui interrogatus celat aliquos defectus, post professionem si in illis deprehendatur potest expelli.*
45 *Qualis probatio criminum requiratur ad hunc effectum.*
46 *In hac nostra Prouincia Lusitaniæ dantur aliqua impedimenta substantialia.*
47 *Quæ sint, enumerantur.*
48 *De quibus criminibus intelligatur hoc decretum irritans.*
49 *Delictum occultum omninò non causat notam, vel infamiam, quomodo in Sodomita hoc intelligatur?*

PRo explicatione huius sectionis notandum prius est illos, qui 1
volunt ingredi religionem debere esse habiles, & non habere
aliquod iuris impedimentum; hæc autem iuris impedimenta,
vel possunt esse annullantia, vel solùm impedientia; ita, vt licèt
ingressus sit validus, si tamen illicitus.
Dico igitur primò exceptis Episcopis, & qui potestate Episco- 2
pali funguntur, seruis, amentibus, & vxoratis, omnes alij si sal-
tem 15. annum habeant, nullum habent impedimentum ad hoc,
vt validè possint ingredi religionem. Dixi validè; nam licèt Six- 3
tus V. *in sua Constitutione*, inhabiles fecerit non solùm ad profes-
sionem, sed etiam ad habitus sumptionem illegitimos, crimino-
sos, & ingenti ære alieno grauatos, & ratiocinijs reddendis ob-
strictos, postea Clemens VIII. quoad nullitatem professionis seu
inhabilitatem habitus, seu professionis, reuocauit, licèt quoad
pœnas tam ingredientibus, quàm recipientibus ibi positis quoad
ingressum in sua vi, & firmitate reliquit. & Gregorius XIV.
prius sustulit, quod de illegitimis disposuerat Sixtus V.
Per criminosos autem intelliguntur, qui furta, latrocinia, ra- 4
pinas, homicidia, aliaue crimina patrarunt, timentque ob ea pu-
niendos esse, & vt punitionem fugiant, ad religionem confugiūt; 5
quare hęc crimina debent esse publica, non occulta, nam ob cri-
mina occulta punitio non timetur; & non quomodocunque pu- 6
blica, sed de quibus specialis inquisitio facta est, neque reus abso-
lutus est, nec punitus; nam stante absolutione delictum manet
occultum, & stante punitione fini constitutionis est satisfactum, 7
& consequenter poterit ingredi religionem, non solum validè
sed etiam licitè, quæ omnia cùm Suar. Palaus, *de statu religioso
disp.1.p.7.* Per grauatos autem ære alieno intelliguntur illi qui
culpa sua in impotentiam satisfaciendi deuenerunt, si tamen
spem habeant aliquando satisfaciendi.
Qui autem possunt ingredi non solùm validè, sed etiam licitè 8
religionem, sunt Episcopi de licentia summi Pontificis, vt col-
ligitur *ex c. nisi cùm pridem* Item omnes Prelati Episcopo inferio-
res, etiam contradicente Episcopo, nec ad hoc requiritur eius
licentia, sed tantùm debent eum monere, vt loco sui pastorem
prouideant Suar. Azor, quos refert, & sequitur Palaus, *sup n.1.*
Lezan. *c.24.nu.11* Item coniugati de licentia alterius coniugis
post matrimonium consummatum, nam si tantùm sit ratum, vel
diuortium factum sit, non requiritur talis licentia. Item serui,
qui non sunt sui iuris, de licentia tamen suorum dominorum.
Item filij puberes qui non habent parentes in extrema, vel graui
necessitate, nisi alias manendo in religione illis subuenire possint:
& denique omnes illi, qui fuerint criminosi, vel ære alieno gra-
uati, & ratiocinijs reddendis obnoxij, modo supradicto possunt
validè, & licitè ingredi religionem; Imò ære alieno grauati, &
ratiocinijs reddendis obnoxij Solùm arcentur ab ingressu reli-
gionis, quando certo domino sunt debitores, & manendo in sæ-
culo per duos annos speratur, vt in toto, vel in parte satisfaciant,
ita cùm alijs Lezana, *suprà*.
Dico 2. Pręter huiusmodi impedimenta, alię conditiones sunt 9
obseruandæ, in receptione nouitiorum, vt ingressus sit licitus.
Prima est libertas, quæ coactioni opponitur; hæc tamen condi-
tio, esto professionem annullet, non tamen nouitiatus ingressum
quia nullibi reperitur in iure expressum, & non debet extendi
vltra casus expressos; tum quia si professio coacta esset valida,
indissolubilis esset, & iniuria facta irreparabilis, secus nouitia-
tus, qui solui potest; cęterum licèt coactio nouitiatum non an- 10
nullet, est tamen graue peccatum; quapropter Tridentinum, *se-
ction.25.* ponit excommunicationem omnibus, & singulis per-
sonis cuiuscumque qualitatis, & conditionis sint, tam laicis,
quàm regularibus, etiam qualibet dignitate fulgentibus, si quo- 11
modocumque coegerint aliquam fœminam inuitam, præter-
quam in casibus iure expressis ad ingrediēdum monasterium, vel 12
ad suscipiendum habitum cuiuscumque religionis, vel ad emit-
tendam professionem; quique auxilium, consilium, vel fauorem
dederint, vt sunt omnes illi qui debent interesse illi actui, vt
sunt Episcopus, vel Prælatus dans licentiam, moniales recipien-
tes, notarium, & testes, qui subscribunt emissam professionem
requiritur tamen coactio grauis, & metus cadens in virum con-
stantem. Ita cùm alijs Bord. *tom.2.resol.54.nu.145.* Hæc autem 13
excommunicatio solùm est contra cogentes fœminas, non verò
viros. Ita Suar Sanch. & alij, quos refert, & sequitur Palaus,
de statu religioso disp.1.p.9 nu.2.
Item cùm impedit ingressum intelligitur de ingressu ad statū 14
religiosum, non de ingressu ad educationem, vel ad securationem
fœminę. Item de iniusto ingressu loquitur Concilium. Vndè Si 15
pater rigidè filiam tractet, dummodo limites paternę iurisdi-
ctionis non excedat, non incurrit excommunicationem, tametsi
filia tędio affecta, & causa vitandi illum patris rigorem habitum 16
suscipiat; id enim per accidens est, & patri iure suo vti non est
vertendum in culpam; sine culpa autem non est punibilis, ex-
communicationem tamen proculdubio incurret, si paternæ iu-

17 risdictionis limites in rigore excedat. Excludit autem casus in iure expressos, nam in eis qui in rigore tantùm sunt duo, possunt fœminæ cogi ad ingressum, & professionem religiosam; Primus est; si puella votum emisit religionis, tunc cogi potest ad religionem, si aliàs dispensationem voti non obtineat; secundus est, quando coniuges mutuo consensu ingressi sunt religionem, & post professionem vnius, alter vult recedere, quia in his casibus non cogitur quis ad religionem, tanquàm ad rem inuoluntariam, sed tanquàm ad rem ex voluntate propria debitam. Ita Palaus, *suprà nu.* 7.

18 Similem excommunicationem profert Trident. *sess.* 25. *c.* 18. aduersus eos, qui sanctam Virginem quoquomodo, & sine iusta causa à professione impedierint. An autem incurrant etiam hanc censuram impedientes ingressum religionis, affirmat Suar. quem refert, & sequitur Bonacina, *pun. finali de excommunicatione n.*

19 2. Sed contraria sententia probabilior est. Ita Sanch. *lib.* 4 *c.* 4. *n.* 15. Bord. *tom.* 2. *res.* 54. *nu.* 147. nam Trid. id non exprimit, sicut exprimit contra cogentes, & pœnæ non incurruntur nisi in iure exprimantur sub tali actione, qualis de impedimento ingressus

20 non exprimitur Megala, *lib.* 4. *c.* 5. *n.* 101. *de censuris*. Iusta autem causa impediendi professionem est omnis illa causa, per quàm legitimè potest nouitia expelli, vt quia est inepta, vel inhabilis, ignorans, debilis ad onera, vitiosa, defectus salarij seu dotis, &c. Ita Bord. *suprà n.* 147.

21 Secunda conditio; in ingressu religionis requisita est immunitas à vitio simoniæ, sed quia de hoc latè diximus in materia simoniæ, nolo in explicatione illius immorari: solum aduerto, neque ipsam professionem simoniacè factam, nec ipsum ingressum religionis ad approbationem inualidos esse, vt latius *dicto loco* ostendi; quia nullo iure annullata inueniuntur.

22 Tertia conditio ex parte admittentis nouitium se teneat, vt auctoritatem, & potestatem habeat ad illum admittendum; Ita communiter doctores. Qui autem superiores habeant admittendi potestatem. Respondeo ex iure communi competere solùm Abbatibus, seu Præfectis monasteriorum simul conuentu,

23 vt notat Glossa, *in c. fin. de regular. lib.* 6. & constat *ex cap. quanto de his quæ possunt à Prælatis*. De consuetudine verò, & ex priui-

24 legio Nicolai III. quod refert Pelizar. *to.* 1. *tr.* 2. *c.* 2. *n.* 2. habent talem potestatem Generales in toto Ordine, & Prouinciales in sua prouincia vna cum capitulo, nisi fortè lex aut constitutio reli-

25 gionis in contrarium sit, vt re vera est in Societate, in qua solus Generalis per se, vel per alium potest admittere nouitios. Tandem de hoc inspicienda sunt peculiaria religionum instituta, vt

26 optimè notauit Palaus, *vbi suprà n.* 3. In nostra autem religione Carmelitana discalceata solus Generalis, vel Prouincialis de consensu Capituli conuentualis per vota, secreta potest recipere nouitios, vt constat *ex* 2. *p. nostrarum Constitutionum c.* 2. *nu.* 5.

27 An autem prædicti Prælati teneantur sub mortali recipere ad religionem eos, qui idonei fuerint, affirmant Portel. Rebell. Molin. Vechius, Peyrinis, & alij, quos refert Bord. *to.* 2. *res.* 54. *nu.* 137. quia hoc est retrahere volentem ingredi religionem

28 sed contraria sententia verior est. Ita Bord. *suprà nu.* 138. nam impedire alicuius bonum, nullum est peccatum, nisi impeditus ad illud habeat ius, saltem ad rem; sed qui ingredi vult, nullum ius habet: ergo non dicitur iniquè impediri, nec superior dicitur dissuadere à bono, sed simpliciter vti iure suo, non recipiendi aliquem ad religionem, cum ad id nullā habeat obligationē.

29 Sed quid, si volens ingredi habeat votum ingrediendi talem religionem, tenebiturne Superior propter votum eum recipere, si aliàs habilis sit? Respondeo negatiuè, propter eandem rationem etiamsi nullam habeat causam negandi ingressum. Ita Bord *suprà nu.* 139. nam per emissionem illius voti nulla obligatio inducta fuit in superiore regulari, ergo sicut antea poterat illi negare ingressum, ita etiam postea; neque inde sequitur peccatum aliquod in vouente, qui non potuit adimplere votum, nam per eum non stetit, si aliàs habeat requisita ad ingressum, vt supponimus.

30 Quarta conditio est, vt fiant informationes vitæ, generis, & morum recipiendorum iuxta cōstitutionem Sixti V. limitatam à Gregorio XIII & Clem. VIII. vt *suprà* explicuimus; de quibus superuacaneum reputaui latius pertractare cùm nullitas nouitiatus & professionis à Sixto V. indulta cessauerit, & modus informationis pro nouitijs recipiendis à recepta cuiuslibet religionis

31 consuetudine præscriptus sit. Tum quia, vt notauit cùm Barbosa Palaus. *suprà nu* 14. Clemens VIII. constitutionem incipientem. *In his*, edidit anno 1597. in fauorem conuentus S. Stephani Salmanticensis ex Dominicana familia, vt Nouitiorum informationes de his, quæ secundùm constitutiones interrogari debent,

32 fierent coram iudice, & notario publicè, vel coram aliquo fratre ad id munus deputato, absque omni strepitu iudiciario, sed solummodo simpliciter, & de piano, quo priuilegio fruuntur omnes religiones communicātes, vt cùm eodem Barbosa notauit Palaus *ibi* Quomodo autem in nostra Congregatione debeant fieri informationes, habes *in nostris Constitutionibus* 2. *p. c.* 2. *nu.* 13.

33 Hęc sunt impedimenta, quæ de iure Ecclesiastico impediunt religionis ingressum, & conditiones, quę ante ingressum purificandę sunt. De iure autem particulari cuiuslibet religionis alia dantur impedimenta, de quibus vnusquisque consulat sua instituta. In nostra autem religione Carmelitana excalceata non pos- 34 sunt recipi hi, quorum parentes aliqua notantur infamia, aut ex descendentibus per Sanctum Inquisitionis officium punitis, siue à Iudęis, Sarracenis, hęreticis, aut alterius sectæ professoribus vsque ad quartum gradum. Item qui aliquo morbo contagioso laborant: Item illi, qui semel à nostro Nouitiatu recesserunt, donec constet de causa sui recessus à conuentu, vnde recesserunt. Item coniugati altero coniuge in sæculo manente, & Eunuchi, & illi, qui ex legitimo matrimonio non sunt procreati, nisi de licentia Patris Generalis, & Definitorij. Item qui 17. annum non habuerint, vel qui quadraginta excesserint, nisi aliàs Priores per Prouincialem, & alij per capitulum generale dispensentur. Ita habetur, *in nostris constitutionibus cap.* 2. *num.* 5. *& sequentibus* specialiter *num.* 6. *&* 10.

An verò hęc omnia impedimenta annullent professionem. 35 Respondeo, de iure communi non annullare, vt patet *ex c. eam te de rescript.* & cùm Nauar. Rodrig. & alijs tenet Lezana *to.* 1. *c.* 24. *n.* 25. Palaus, *de statu relig. disp.* 2 *p.* 2. *§.* 2. *n.* 3 *& c. ex sicut nobis*, Vbi Abbas, & alij communiter. An verò ratione constitutionum 36 particularium religionum annulletur professio. Respondeo, hoc ex forma quarumlibet constitutionum debere constare. Vndè si in aliqua religione detur decretum, quod nouitij sint interrogati de prędictis defectibus cùm protestatione quòd si postea inuenti fuerint tales defectus habere, vel aliquod ex illis professio sit irrita; proculdubio talis professio erit irrita, si prædictum defectum celauerint, siquidem illi professioni deficit consensus ex parte Religionis requisitus, Rodrig. Sanch. quos refert, & sequitur Lezana, *suprà nu.* 26.

Aliter dicendum est, quando non fit illis talis protestatio ne- 37 que lex iubet, vt illis fiat, sed solùm prohibet ne cùm talibus defectibus admittantur, nam tunc talis professio erit valida. Ita 38 Sanch. Rodrig. Nauar. Sorb. Lezana, & alij, quos refert, & sequitur Pelizzarius, *to.* 1. *tr.* 3. *c.* 1. *nu.* 66. Nam sicut non omnis er- 39 ror, nec omnis deceptio, sed solius personæ irritat matrimonium carnale, ita nec professionem, sed solùm deceptio versans circa substantialia, quales non sunt prædicti defectus, sed tantùm accidentales, vt cùm multis latè probat Palaus, *loco citato*, quæ doctrina etiam intelligenda est, quando dolus, vel error circa tales qualitates dedit causam contractui, licèt aliqui teneant non improbabiliter oppositum, sed de hoc *infrà*.

Et hinc colliges, quod si in nostra Congregatione nouitius re- 40 ticeat prædicta impedimenta, stando in nostra constitutione, & seclusa protestatione, quæ in hac Prouincia Lusitaniæ illis fit iuxta acta nostri capituli Prouincialis celebrati anno, 1655. professionem teneri, & esse validam, licèt contraria sententia etiam non sit improbabilis, vt *infrà* dicemus. Nec obstat quòd in eadem constitutione, *loco citato*, dicatur quod qui tales defectus 41 habuerint, non recipiantur, quia non omnis actus contra legem factus est ipso iure irritus; siquidem multa prohibentur fieri, quę tamen facta tenent, *cap. ad Apostolicam de regul.* In nostra autem constitutione non extat decretum irritans professionem aliter factam, sed tantùm prohibetur, ne recipiantur, qui talia impedimenta habuerint.

Nec obstat si dicas talem professionem esse irritam ex defectu 42 potestatis in recipiente, nam quando datur alicui potestas ad aliquid faciendum, & in principio qua datur, præscribitur illi forma, quæ debet operari, quidquid facere tentauerit forma non seruata, erit nullum, sed quando in nostra constitutione datur potestas Prælato ad recipiendos Nouitios ad Ordinem, & professionem præscribitur illis forma, qua eos recipere debent: ergo si aliquem receperint, forma quoad prædicta impedimenta non seruata professio sequuta erit irrita.

Respondetur namque in concessione alicuius potestatis aliqua 43 poni pro forma substantiali, qua non sequuta, actus redditur nullus, alia verò poni pro forma non substantiali, sed solùm ad ritè, & rectè exercendam administrationem commissam, vt colligitur *ex cap. Sacro de sentent. excommuni* & in hoc sensu ponuntur illa impedimenta non substantialia in nostra constitutione, vt colligitur ex illius verbis 2. *p. c.* 2. *nu* 10. vbi ait: *hoc facere ad vitanda inconuenientia*, hoc est, *non ad irritandam professionem aliter factam, sed vt ritè, & rectè absque inconuenientibus fiat*. Tum quia quando lex ponit pœnam transgressoribus non annullat actum. *L. non dubium Cod. de leg.* & tenet Bald. *in dicta lege nu.* 28. Sanch. & alij, quos refert, & sequitur Peyrinis, *R. P. q.* 3. *c.* 1. *§.* 6. *num.* 172. Sed nostra constitutio non annullat prædictam professionem aliter factam, sed apponit pœnam priuationis Prælatis aliter facientibus: ergo.

Aduerte tamen, quòd licèt talis professio fuerit valida, vt satis 44 probatum est, religiosus tamen qui occulto illo impedimento non substantiali professus est, potest ejici ex religione ex priuilegio bullato Leonis X. quod refert Pelizzarius, *to* 1 *tract.* 2. *cap.* 3. *q.* 15. *& eodem tom tract.* 3. *c.* 1 *nu.* 67. vbi notat cùm Peirinis quòd 45 ad hoc, vt ex vi præsentis priuilegij expelli possint præfati regulares, non esse opus, quod eorum crimina, seu impedimenta sint per occasionem, aut inquisitionem deducta ad iudicium, sed sufficere, quod de his fuerint infamati, & notati.

46 Vlti-

46 Vltimo tandem aduerte, quod iuxta acta nostri capituli Pro-
uincialis Conimbricę celebrati auctoritate Innocentij Papæ X.
anno 1654. in hac prouincia Lusitaniæ, non teneri professionem
illorum, qui occultant morbum contagiosum, vel aliquod cri-
men, ratione cuius puniendi sunt ab Inquisitione, vel si descen-
47 dant ex genere Iudarum, vel alicuius sectæ, vel hæresis infecto,
in quocumque gradu cognito, siquidem illis fit protestatio quod
si re ipsa tales defectus habent, religio non habet intentionem
illos recipiendi; quod decretum cum non sit factum à capitulo
generali quomodo sit validum, difficultas grauissima est, de qua
infrà multa dicemus, *disp.3.sect.2.num.75.& seq.*
48 In præsenti solum pro hoc decreto aduerto, vt crimina ratio-
ne quorum puniendi sunt ab Inquisitione annullent professio-
nem debere esse publica, saltem probabiliter hoc est, quod pos-
sint probari in iudicio, vel ita publica, quod notam aliquam cau-
sent. Ita in simili casu docet Palaus *de statu relig. disp.1. punct.8.*
num.7. Ratio est, quia hoc impedimentum solum stabilitur pro-
pter periculum notæ pœnæ, & infamiæ, sed si delictum est oc-
cultum omninò cessat hæc ratio: ergo.
Aduerte tamen, quod cũ in crimine Sodomiæ ad eius cogni-
tionem aperiatur via ex depositione vnius testis etiã complicis,
qua depositione facta, si adsint aliquæ aliæ præsumptiones, vt
stricta amicitia, communicatio, vel fama de delicto commisso
Deus comprehenditur, & In carceribus Sanctæ Inquisitionis
detruditur, vt optimè pro illis regnis, vbi hic casus Inquisitionis
Tribunali committitur, notauit Palaus, *tom.1.tract.4. disput.8.*
49 *p.12.§.2.n.11.* Existimo sufficere, quod vnus commiserit cum
alio tantùm Sodomiam, si dentur prædictæ præsumptiones, vt
famæ, amicitiæ, vel aliæ ad hoc, vt professio talis Sodomiæ ma-
culati sit nulla, siquidem tale delictum potest probari in iudicio
saltem ad carcerationem, & torturam, vt *ibi*, aduertit Palaus. in
quo datur maxima infamia, quam religio per talium exclusio-
nem intendit vitare. Sed hoc debet intelligi, si adsint aliquæ
præsumptiones, & de eo, qui commisit Sodomiam completam,
non verò de eo, qui eam intentauit, vel qui etiam actum ipsum
inchoauit, extra verò seminauit, nam huiusmodi nefarios homi-
nes, si alij actus completi non probentur saltem per vnum te-
stem, non possunt Inquisitores comprehendere, vtpotè non veros
Sodomitas, super quos tantùm habent Inquisitores iurisdictio-
nem, recipiuntur tamen dispositiones talium actuum, vt præ-
sumptiones efficaces ad hoc, vt accedente vnico teste de delicto
completo Sodomiæ, statim reus comprehendatur. Ita omnes
Theologiæ Magistri Societatis Collegij Conimbricensis à me
consulti, interrogati in hoc casu responderunt.

SECTIO II.

De obligationibus Nouitiorum, quoad annum Nouitiatus.

50 *In omnibus Religionibus exceptis militaribus, debet dari annus Nouitiatus.*
51 *Talis annus numeratur de momento ad momentum.*
52 *In anno Bisextili quomodo debeat numerari.*
53 *Hic annus regulariter Assumptione habitus numeratur.*
54 *De rigore iuris numeratur à die quo nouitius, vt habilis ad Religionem à Prælatis fuit receptus.*
55 *Gestatio habitus non est de essentia nouitiatus.*
56 *Iste annus debet esse continuus.*
57 *Non interrumpitur autem, si nouitius per duos, vel tres dies deserat Conuentum cum animo non redeundi, si habitum non demisit.*
58 *Nouitius retinens habitum opere continuat nouitiatum, etiam si illi desit animus continuandi.*
59 *Exitus nouitij à conuentu etiam furtiuus ad aliquod peccatum committendum non interrumpit nouitiatum.*
60 *Animus perseuerandi, vel non perseuerandi non interrumpit nouitiatum, si datur perseueratio.*
61 *In retentione habitus virtualiter continuatur nouitiatus.*
62 *Nouitius recedens sine habitu cum animo non redeundi interrumpit nouitiatum.*
63 *Contrarium probabiliter tenet Bordonus, si recedat tantùm per quinque dies.*
64 *Ita dicitur declarasse Sacram Congregationem.*
65 *Ex priuilegio annus interruptus per habitus dimissionem potest iterum de licentia Superiorum continuari.*
66 *Tridentinum tantùm postulat, quod iste annus sit completus, non verò quod sit continuus.*
67 *Praxis est in contrarium in omnibus Religionibus.*
68 *Nouitius nõ tenetur iterare nouitiatũ, si toto anno fuit infirmus.*
69 *Nec Nouitiatus interrumpitur per phrenesim, vno vel altero mense superuenientem.*
70 *Nec per dementiam similiter superuenientem.*
71 *Nec est necesse, quod talis mensis suppleatur.*
72 *Annus Nouitiatus non potest interrumpi quin status Religiosus esset.*
73 *Res per quascumque causas nascitur, per easdem dissoluitur.*
74 *Nouitiatus non interrumpitur si nouitius nauigans de Prælati licentia captiuetur, & ibi per longum tempus existat.*
75 *Nouitius existens de licentia extra conuentum continuat nouitiatum.*
76 *Ante pubertatem non potest dari annus nouitiatus, & cur?*
77 *Si nouitius dimittens habitum petat licentiam egrediendi, si antequam egrediatur pœniteat, non interrumpit nouitiatum.*
78 *Requiritur tamen consensus interpretatiuus conuentus in hoc casu.*
79 *Nouitiatus habitus cum impedimento occulto cessante illo, non est opus, vt iteretur.*
80 *Idem dicendum est si nouitius fuit admissus à non habente potestatem.*
81 *Vel quando professio fuit nulla ex defectu ætatis.*
82 *Vel quia facta est ante completum annum nouitiatus.*
83 *Vel si nouitius ingressus fuit per metum.*
84 *Vel si erat aliàs inhabilis, & postea fuit dispensatus.*
85 *Nouitius si expleto nouitiatu recedat, & postea redeat statim potest ad professionem admitti.*
86 *Quomodo hoc sit intelligendum?*
87 *Professio non necessariò debet sequi ad nouitiatum.*
88 *In monialibus expleto anno nouitiatus potest differri professio ob solam dotem non solutam.*
89 *Nouitiatus per expulsionem iniustam nouitij non interrumpitur.*
90 *Nec per accessum nouitij ad superiorem ad dicendum ius suum.*
91 *Si nouitius ob infirmitatem decedat de licentia Prælati, nouitiatus non interrumpitur.*
92 *Et hoc siue fuerit nouitius, siue nouitia.*
93 *In monasterio censetur degere, qui extra degit de licentia superioris.*
94 *Nouitiatus per expulsionem iustam nouitij interrumpitur.*
95 *Quomodo hoc debeat intelligi?*
96 *Non interrumpitur si per vnum, vel alterum diem extra maneat, si iterum admittatur.*
97 *Parum, & nihil æquiparantur in iure.*
98 *Si nouitius expleat nouitiatum ante annum 16. potest ad sæculum redire per illud tempus intermedium, & expleto 16. anno redire, & profiteri.*
99 *Expleto anno nouitiatus si nouitius non habeat 16. annum potest in alium conuentum vsq; quo tempus impleatur, dimitti.*
100 *Nouitiatus peractus ficto animo, si postea fictio recedat, non est necesse quod repetatur.*
101 *Actus non operatur vltra intentionem agentis, quomodo intelligatur.*
102 *Nouitiatus opere magis perficitur quam intentione.*
103 *Gestatio habitus censetur virtualis voluntas permanendi in statu religioso.*
104 *Matrimonium fictum coram parocho, & testibus contractum, non est necesse quod coram parocho repetatur.*
105 *Religiosus transiens ad alteram religionem debet habere integrum nouitiatus annum, etiamsi religio sit strictior.*
106 *Hoc non procedit quando religiosus laicus transit in eadem religione ad statum clericalem.*
107 *Si sponsa 12. annorum post matrimonium ratum transeat ad religionem tenetur sponsus per 4. annos expectare.*
108 *In articulo mortis potest emitti professio ante expletum annum nouitiatus*
109 *Si nouitius euadat mortis periculum, non tenetur professionem ratificare.*
110 *Moniales, si nouitia sit professa moriatur, lucrantur dotem.*
111 *Professus vnius religionis, si in altera admittatur, potest ibi incipere nouitiatum nondum à suis Prælatis licentia obtenta.*
112 *Peccat tamen religiosus in hoc casu peccato apostasiæ.*
113 *In hoc casu potest inchoari nouitiatus etiam cum habitu prioris religionis.*
114 *Quæ conditiones in hoc casu requirantur.*
115 *Actualis probatio asperitatum religionis non est de essentia nouitiatus.*
116 *In Hispania non est de essentia quod nouitiatus peragatur in aliqua determinata domo auctoritate Papæ, sed potest à Prælatis designari.*
117 *Constitutis Clementis VIII. de hac re tantũ obligat in Italia.*
118 *Quomodo hoc decretum Clementis VIII in locis vbi viget, sit intelligendum.*
119 *Quomodo etiã intelligendum sit decretũ Vrbani VIII. de hac re.*

Dico primò. Certum in primis est in omnibus religionibus,
exceptis Ordinibus militaribus, nouitios debere habere
annum integrum nouitiatus, qui annus vocatur approbationis,
in quo nouitij experiuntur, an illis conueniens sit talis religio, 50
& similiter religio experitur, an tali subiecto contenta sit, huic
autem anno non potest nouitius, vel etiam religio renuntiare
post Tridentinum. Ita communiter DD. apud Fragosum *tom. 2.*
p.2.lib.9 disp.24.n.4.
Debet autem hic probationis annus nnmerari de momento
ad momentum, non verò amplius. Ita multi doctores, quos re- 51
fert, & sequitur Fragosus *vbi sup. nu. 2.* licèt contrarium teneat

cum

cum Garcia; Rodrig. Henriquez, Riccio, Peyrinis *de R.P. q.* 3.
cap. 1. *n.* 19. vbi dicit ſufficere, quod vltima dies anni ſit incepta,
nam præcepta Eccleſiæ, non mathematice, ſed moraliter ſunt
intelligenda, & in moralibus parum pro nihilo reputatur. Sed à
contraria ſententia non eſt recedendum propter periculum fa-
ciendi profeſſionem irritam. Ita cum alijs Diana 5. *p. tract.* 5. *re-
ſol.* 18. Imò ſi annus compleatur 24. Februarij anno biſextili, non
poterit emitti profeſſio, niſi 25. Februarij eo puncto diei, quo an-
52 te ſuſceperat habitum die 24 quia vterque dies pro vna habetur
in iure. Ita Emmanuel, Henriq. & alij apud Fragoſ. *vbi ſup. n.* 1.
An autem iſte annus debeat numerari à die ſuſceptionis habi-
53 tus, affirmat Tamburin. *tom.* 3. *diſp.* 6. *quæſito* 11. *n.* 51. hoc tamen
regulariter eſt intelligendum; nam de rigore iuris debet nume-
rari à die, quo nouitius habilis, & in ætate legitima conſtitutus
54 ſuſcipitur à Prælatis ad experiendas religionis aſperitates. Ita
Palaus, Sanchez, & alij quos refert, & ſequitur Pelizzarius *to.* 1.
tract. 1. *c.* 1. *n.* 34. geſtatio enim habitus non eſt de eſſentia noui-
tiatus. Ita Suar & alij, quos refert, & ſequitur Palaus *tract.* 16.
55 *de ſtatu relig. diſp.* 1. *punct.* 12. *§.* 4. *num.* 55.
Dico ſecundò. Huiuſmodi annus debet eſſe continuus, ita
communiter DD. contra aliquos Canoniſtas, quos refert Fragoſ.
56 *vbi ſup. n.* 2. An autem huiuſmodi anni continuatio interrumpa-
tur, ſi nouitius per duos, vel tres dies, vel etiam horas deſerat
conuentum cum animo non redeundi, non eſt ita certum, affir-
mant ferè communiter DD. apud Pelizzarium *to.* 1. *tract.* 2. *c.* 1.
n. 11. Contrariam tamen ſententiam tenent Leſs. Nauar. Azor.
57 Naldus, quos refert Diana 5. *p. tract* 5. *reſol.* 19. quæ opinio magis
mihi placet, ſi nouitius deſerens conuentum cum animo non
redeundi habitum non dimiſit, ſed exiuit cum eo, & poſt duos
dies, vel aliquas horas, pœnitentia ductus regreſſus eſt ad con-
uentum.
Ratio eſt, quia ex eo in tali caſu interrumperetur Nouitiatus,
quia eo ipſo, quod Nouitius exiuit animo non redeundi deſer-
uit ſtatum, vt latè probat Suar. *to.* 3 *de relig. lib.* 5. *c.* 15. *nu.* 16. Sed
hæc ratio non ſufficit, ergo. Probatur minor, quia inde ſequere-
tur, quod ſi nouitius per aliquod breue tempus exiſtens in con-
uentu non haberet animum perſeuerandi, ſed animo ficto ibi eſ-
ſet, eo ipſo derelinqueret ſtatum, ac per conſequens interrum-
peret nouitiatum: ſed hoc non admittit Pelizzarius *vbi ſup. n.* 4.
nec Suarez *vbi ſup.* nec Sanchez *lib. de matrim. diſp.* 37. *n.* 56. nulla
alia ratione, niſi quia retinens habitum ſi non intentione, opere
tamen expleuit annum nouitiatus, vt ipſi aiunt: ergo idem dicẽ-
58 dum eſt in noſtro caſu, nam licet nouitius habuerit intentionem
non redeundi, habitum tamen retinens ſi non intentione, opere
tamen nouitiatum continuauit. Ita Bord. *to.* 2. *reſol.* 54. *n.* 192.
Nec obſtat ſi dicas illum non ſolum mutare animum, ſed etiã
conuentum dereliquiſſe, quod tamen non datur in caſu poſito à
Suario: Nam contra hoc eſt, quod exitus nouitij à conuentu etiã
59 furtiuus, & abſq; licentia verbi gratia, ad fornicandum, vel alio
titulo, etiam ſi fiat cum animo redeundi, non interrumpitur no-
uitiatus annum, vt rectè cum alijs docet Pelizzarius *vbi ſup.* er-
go etiam in præſenti caſu non ſufficiet, nam vt probatum eſt ani-
60 mus perſeuerãdi non continuat, vel interrũpit nouitiatũ, ſi aliàs
datur perſeueratio in habitu: in retentione namq; habitus ſi non
actu ſaltẽ virtualiter cõtinuatur nouitiatus, cũ geſtatio habitus
annumeretur inter auſteritates, quas nouitius experiri debet.
61 Aliter dicendum exiſtimo, ſi nouitius recedat abſque habitu
cum animo non redeundi: nam tunc nihil eſt ratione cuius dica-
mus nouitiatum ſaltem virtualiter continuari licet contrariũ
62 ſatis probabiliter teneat Bordonus *vbi ſup. n.* 204. Si nouitius tã-
tum recedat per quinque dies, etiam ſi fiat ſine habitu, & abſque
animo redeundi, putat namq; huiuſmodi temporis interuallum
reputari modicum, & breue ad hoc vt interrumpat nouitiatum.
Imò Barboſa, quem refert Tamburinus *de iure Abbatum tom.* 3.
diſp 6 *quæſito* 11. *nu* 8. ait declaraſſe ſacram Congregationẽ quẽ-
63 dam Religioſum, qui per ſpatium 24. horarum ſine habitu man-
ſit extra conuentum non interrupiſſe annum nouitiatus, quam
64 ſententiam amplexatur etiam ipſe Barboſ. apud Tamburin *ibi*.
Aduerte tamen dicta procedere de iure communi, nam ex
priuilegio bullato Iulij II. conceſſo minoribus, & relato à Caſa-
65 rubio *in compendio verbo nouitius nu.* 23. *p.* 12. poſſunt regulares in
caſu, quo annum probationis inceptum interrumpant, deſeren-
do religionem, & dimittendo habitum, & poſtea ad illam re-
deant, poſſunt, inquam, tempus prioris receptionis habitus cum
tempore poſterioris ſibi computare iuxta diſcretionem ſuperio-
66 rum, & hoc etiam poſt Tridentinum ſolum petit annum noui-
tiatus debere eſſe completum, vt nihil determinet an debeat eſ-
ſe continuus; Ita cum multis Rodrig. quem refert, & ſequitur
Pelizzarius *vbi ſup. num.* 11. In mea tamen religione praxis eſt in
67 contrarium, iuxta communem doctorum ſententiam, quam
ſequitur Fragoſ. *vbi ſuprà*.
68 Dico tertiò. Nouitius non tenetur iterare Nouitiatus annum,
ſi toto tempore illius fuit infirmus, etiam per aliquod tempus
69 putà, per vnum, vel alterum menſem, etiam ſi in phreneſim in-
ciderit. Ita Sanchez, & alij apud Pelizzarium *ſup. n.* 73. Bordon.
70 *to.* 2. *reſ.* 34 *n.* 27. Non enim annus Nouitiatus interrumpitur per
dementiam ſuperuenientem. Vnde ſi tantùm per vnum, vel al-
terum menſem duret, non eſt neceſſe, quod ſuppleatur illud tem-
pus, quo Nouitius fuit in furore. Ita optimè Bordon. *vbi ſuprà* 71
n. 26. Palaus *tract.* 16. *diſp.* 1. *p.* 12. *§.* 2. *nu.* 9 Ratio autem eſt quia
annus Nouitiatus non poteſt interrumpi, quin ſtatus religioſus 72
ceſſet; ſed ſtatus non poteſt ceſſare abſque voluntate Noui-
tij, vel Prælati, nam res quæ per quaſcumque cauſas naſci-
tur, per eaſdem diſſoluitur: ergo cum in hoc caſu, neque ex par-
te nouitij, vtpotè amentis, neque ex parte Prælati detur contra- 73
ria voluntas, inde eſt quod nouitiatus non fuit interruptus.
Nec obſtat, quod nouitius eo tempore, non poſſet experiri aſ- 74
peritates religionis, nam hoc prouenit ex accidenti extrinſeco,
& non ex ſtatu, vt ſi nouitius ex licentia Prælati nauigaret, vel
captus exiſteret, in quo caſu non interrumpitur Nouitiatus, eſto
non poſſet aſperitates religionis experiri, vt docet Palaus *ibi*, vel 75
ſi de licentia Prælati extra conuentum exiſteret. in quo caſu
etiam continuatur annus, vt declarauit ſacra Congregatio apud
Fragoſ. *ſuprà n.* 1. vbi plures alios refert.
Nec etiam obſtat, quod impuberi non imputetur tempus, quo 76
ante pubertatem degit in religione ex defectu plenæ cognitionis
ſtatus religioſi, vt idem à fortiori dicatur de furioſo. Reſponde-
tur namque dari diuerſam rationem, nam pubertas ſimpliciter
excludit nouitiatum, non verò dementia ſuperueniens, nam in
omni opinione dementia per quindecim dies non interrumpit
nouitiatum, vt ex praxi communi religioſorum conſtat.
Dico quartò. Nouitiatus non interrumpitur renuntiatione 77
parte nouitij, vt ſi nouitius petat licentiam redeundi ad ſæcu-
lum, & exutus habitu antequam à conuentu egrediatur pœni-
teat, ita ex multis iuribus, & doctoribus probat Bordon. *to.* 3. *re-
ſol.* 54. *n.* 53. Palaus *vbi ſup. n.* 7. requiritur tamen conſenſus eorũ,
qui nouitium licentiarunt, ſaltem interpretatiuus Bordon. *vbi* 78
ſuprà, hic tamen fit per nouitij non expulſionem permanendo in
eodem ſtatu nouiti noto conuentui Bord. *ſuprà*.
Dico quintò ſi nouitius fuit à legitimo ſuperiore admiſſus, 79
etiam ſi habeat impedimentum occultum, ceſſante tali impedi- 80
mento, non eſt opus iterare nouitiatum. Idem dicendum eſt,
quando fuit admiſſus à non habente poteſtatem ad recipiendum; 81
vel quando profeſſio fuit nulla ex defectu ætatis: vel quia facta 82
eſt ante completum annum nouitiatus; vel etiam ſi nouitius fuit 83
ingreſſus in Ordinem per metum; metus namque vel dolus, vel
etiam vis facta nouitio ad hoc, vt intret religionem non irritat
nouitiatum; item ſi erat aliàs inhabilis, & poſtea fuit diſpenſa- 84
tus; Sanchez, quem refert, & ſequitur Portel *in dubijs regul.
verb. nouitius n* 31. nam iam nouitius eſt expertus religionem, re-
ligio nouitium ad quod fuit nouitiatus inſtitutus. Contrarium
tamen Bordon. *vbi ſup. nu.* 219. vbi dicit deberi ratificari talem
nouitiatum à ſuperiore, ad hoc vt ſit legitimus.
Sed quæres, An ſi nouitius expleto anno nouitiatus recedat à 85
religione, & poſtea iterum redeat, debeat iterum alium noui-
tiatum inire? reſpondeo negatiuè, niſi fortè in perſona notabilis 86
facta fuerit mutatio, ita vt iam non cenſerentur moraliter ex-
ploratæ difficultates ita Rodrig. Sanch. & alij quos refert, & ſe-
quitur Pelizzarius *vbi ſup. n.* 17. contra Suar. Peyrinũ, Vechiũ, &
alios. Ratio autẽ eſt, quia nullũ ius extat, quod petat nouitiatum
continuari cum profeſſione, aut quod vetet fieri profeſſionem ſi
inter nouitiatũ, & illã aliquod tempus vitę ſecularis intercedat.
Hinc colliges profeſſionem non neceſſariò debere ſequi ad no- 87
uitiatum, ſed ex cauſa poſſe differri. Ita Leſſius, Nald. Sanch. &
alij quos refert, & ſequitur Pelizzarius *vbi ſup. nu.* 39. Fragoſ. *vbi
ſup. n.* 5. Imò in monialibus poteſt fieri quæcumque dilatio tem-
poris, vt communiter fieri ſolet propter dotem non ſolutam ex-
tenſio ad vnum, duos vel plures annos; atque ita ſeruat vſus do-
tem habeant competentem. Emmanuel, Cunha, quos refert, & 88
ſequitur Fragoſus *ſup. n.* 5 & ratio eſt quia Concilium diſponens,
vt profeſſio ſtatim ſequatur ad nouitiatum, non loquitur de fœ-
minis, ſed tantùm de viris.
Dico ſextò. Nouitiatus non interrumpitur per expulſionem 89
nouitij iniuſtam, imò expulſus habet ius ad redeundum, & tem-
pus, quo extra manſit expulſus computandum eſt, in anno pro-
bationis. Ita decidit ſacra Rota *deciſ.* 215. quam refert Bordon.
vbi ſup. n. 10. tenet cum alijs Pelizzar. *vbi ſup. n.* 43. Nemo enim ſi- 90
ne ſua culpa debet priuari ſuo iure: imò ſi nouitius accedat ad
ſuperiorem cauſa expulſionis ad dicendum ius ſuum non inter-
rumpit nouitiatum, cum ſic non adſit receſſus ab Ordine, ſed iu-
ſtus recurſus ad ſuperiorem, Bordonus quem refert, & ſequitur
Pelizzar. *ſup. num.* 43.
Dico ſeptimò. Nouitiatus non interrumpitur ſi nouitius de 91
licentia ſuperioris ob infirmam valetudinem egrediatur; ſed il-
lud tempus, quo extitit extra, computandum eſt cum ſequenti,
& hoc ſiue fuerit nouitius, ſiue nouitia; Ita multi DD. quos re- 92
fert, & ſequitur Fragoſ. *vbi ſup. n.* 7 Cenſetur enim in monaſte- 93
rio degere, qui de licentia ſuperioris extra illud manet. An autẽ
nouitiatus interrumpatur per expulſionem iuſtam nouitij. Reſ-
pondeo affirmatiuè. Vnde debet alterum nouitiatum incipere, 94
ſi iterum admittatur; ſed hoc debet intelligi, quãdo nouitius ex-
pulſus egreſſus eſt à conuentu, & extra manet per ſpatium ſaltẽ
trium dierum; nam ſi tantùm receſſit per vnum, vel alterũ diem, 95
& iterum admittatur, non cenſetur interrumpere nouitiatum, 96
quia

quia factum non dicitur, quod parum durat *cap. nam & ego 3. de verb. signif. cap. divortium 21 dist. 1. de pœnis.* qui durans parum,
97 non videtur fuisse; parum enim & nihil comparantur; tum
etiam, quia licèt nouitius causam dederit, non tamen eius voluntas fuit nouitiatum frangendi. Ita Bordon *resol. 54. num. 200.* quidquid in contrarium dicat Pelizzarius *vbi suprà n. 43.*

98 Sed quæres. An si quis incipiat nouitiatum ante annum 15. expletum, & expleat ante annum 16. talis nouitiatus sit legitimus; ita vt si nouitius tum temporis petat licentiam redeundi ad sæculum, & post 16. annum redeat, possit statim admitti ad professionem? Respondeo affirmatiuè. Ratio est, quia non est de essentia nouitiatus, vt incipiat post 15. annum completum, sed potest incipere ante, & finire ante 16. annum, etiam post Tridentinum, tenent communiter DD. apud Pelizzarium *vbi sup. nu-*
99 *mer. 24.* Sed expleto anno nouitiatus, si nouitius petat licentiam redeundi ad sæculum, & postea redeat, potest sine alio nouitiatus anno admitti ad professionem, vt cum Bordono, & Pelizzar. *supra* probauimus *num. 36.* ergo idem dicendum est in præsenti casu. Hinc fit, quod si nouitius non habeat 16. annum, potest mitti in alium conuentum, vt ibi sit, vsquequò faciat 16. annum. Ita cum Miranda, & alijs Bordon *to. 2. resol. 54. n. 113.*

100 Dico 8. Si nouitius ingrediatur religionem ficto animo, & post aliquos menses, imò post expletum totum annum, mutato animo velit profiteri, non est necesse, quod nouitiatus repetatur, ita tenet cum Suar. & Sanchez, Pelizzar. *sup. num. 14.* in casu, quo per
101 aliquot menses habuit nouitius animum fictum, sed absolutè, & de toto etiam anno sustinenda est nostra conclusio; nam eius rationes vtrumque probant. Ratio autem est, quia licet actus non
102 operetur vltra intentionem agentis, hoc non procedit, quando impletio actus non pendet ab intentione agentis; in præsenti autem factum ipsum premit intentionem, nam nouitiatus opere magis perficitur, quàm intentione: tum quia per gestationem habitus virtualiter vult permanere; tum quia cum nouitiatus
103 institutus sit, vt nouitius probet religionem, & religio ipsum, id totum habetur in præsenti, & cessat finis repetendi nouitiatum.
104 Vnde sicut in matrimonio ficto contracto coram Parocho, & testibus non est necesse, quod repetatur coram parocho, cum de eo iam sufficienter constet Ecclesiæ, sic dicendum est de nouitiatu.

Sed quæres, An religiosus transiens de vna ad aliam religio-
105 nem, teneatur iterum habere annum integrum probationis; negat Corduba, Henriquez, saltem quando transitus fit à religione strictiori ad laxiorem, sed contrarium omninò est tenendũ, quia Tridentinum absolutè postulat annum integrum probationis ante professionem. Ita cum alijs Fragosus *vbi sup n. 40.* Tum quia Concilium per negatiua statuit, quod ante annum probationis professio non fiat, sed lex vniuersaliter est intelligenda *lib. de pre-*
106 *tio ff. de public. in rem action.* ergo ante annum probationis integrum professio nullo modo fieri debet. Hæc tamen doctrina non procedit, quando religiosus laicus transit in eadem religione ad statum clericalem, nam tunc sine nouo nouitiatu potest professionem emittere. Ita Peyrin. quem refert, & sequitur Pelizzar. *vbi sup n. 30.* nam ille iam expertus est asperitates Ordinis.

Et hinc colliges cum Sanchez, quod si sponsa duodecim annorum post matrimonium ratum transeat ad religionem, teneri
107 sponsum expectare per quatuor annos, cum ipsa profiteri non possit ante annum 16. & idem est dicendum, si illa 16. annum habeat; nam tunc per totum annum nouitiatus debet sponsus expectare, cum ante illud adimpletum non possit profiteri. Ita cõmuniter Doctores contra Sanch. *de matrim. lib. 2. disp. 24. num. 6.* vbi ait probabile esse intra bimestre fieri posse professionem.

108 Sed quæres, An detur aliquis casus in quo emitti possit professio ante completum annum probationis? Respondeo, solum in articulo mortis posse regulares tam viros, quàm fœminas profiteri ante expletum annum probationis ex priuilegio bullato Pij V. quod refert Lezan. *tom. 1. c. 25. n. 39.* Sed hoc debet intelligi dummodo sint legitimæ ætatis: sed de hoc vide, quæ diximus *in*
109 *nostro tract. de priuileg. disp. 2. sect. 5 §. 2. n. 215* vbi etiam habes: an in casu, quò euadant mortis periculum, debeant professionem ra-
110 tificare; & an moniales per hanc professionem lucrentur dotem in casu, quo nouitia moriatur.

Dico Nonò. Si religiosus alicuius religionis absque licentia proprij Prælati admittatur in alia religione, potest ibi validè in-
111 choare nouitiatum nondum obtenta tali licentia. Ita Pelizzarius *sup. n. 2.* nam talis religiosus sic verè probat religionem, & religio ipsum, quod sufficit ad verum nouitiatum; peccat tamen
112 peccato apostasiæ; immò cum, vt *sup.* diximus, nouitiatum de licentia superioris possit peragi saltem ex parte extra religionẽ, etiam in curia alicuius Principis ad negotia pertractãda, & aliàs
113 non sit improbabile delationem habitus religiosi non esse de essentia nouitiatus, probabile etiam est in dicto casu posse nouitiatum inchoari in priori religione cum proprio habitu dictæ reli-
114 gionis, dummodo religiosus ibi recipiat manere tanquam subditus Prælati alterius religionis ad quam transit; non tamen potest ibi per totum annum commorari, aliàs non experietur alterius religionis asperitates, quod moraliter omninò est necessarium, quamquam simpliciter non repugnet totum nouitiatum peragi extra religionem, quam nouitius professurus est; nam actualis probatio non est de essentia nouitiatus. Suarez quem re- 115
fert, & sequitur Pelizzarius *vbi sup. nu. 21.* Vnde si de facto totum nouitiatum de licentia Prælati extra fiat, quam tamen licentiam malè facit præstare, professio sequuta est valida: ita Pelizzarius *ibi*.

Dico tamen in his Hispaniæ partibus non est de substantia, 116
quod nouitiatus peragatur in aliqua determinata domo auctoritate Papæ, sed potest vbique Prælatis absq; tali facultate designari. Nec obstat Constitutio Clementis VIII. quam refert Pe- 117
lizzarius *vbi sup. n. 26.* Nam hæc tantùm obligat in Italia, & in insulis adiacentibus, vt cum Lezana notauit Belasius *verbo Nouitius n. 5.* Quomodo autem in illis locis vbi datur, & viget tale 118
Decretum, debeat intelligi, videant, si placet Itali, & insulani, 119
Pelizzarium, qui de hac materia latè tractat *loc. cit.* Vbi etiam quo modo sit intelligendum decretum Vrban. VIII. de quo etiam latè tractat Bordon *tom. 2. resolut. 54. num. 2. 3. 4. 5.*

SECTIO III.

Quibus obligationibus teneantur Nouitij ex religionis ingressu.

120 *Nouitij possunt sine mortali, vel veniali redire ad sæculum.*
121 *Quid sit inconstantia.*
122 *Nouitius inijt contractum cum religione perseuerandi, si illi placuerit, religio verò non illum dimittendi sine iusta causa.*
123 *Nouitius qui sine causa exijt, non tenetur soluere expensas, etiamsi illius opera non fuissent æquiualentia.*
124 *Nouitius qui animo, & consilio decipiendi ingressum facit in religionem tenetur soluere expensas.*
125 *Quomodo hoc intelligatur.*
126 *Nouitius tenetur ad expensas, quando præcessit pactum quod solueret.*
127 *Nouitio egredienti non est reddenda pecunia, quam dedit ad suam sustentationem, nisi id quod non consumpsit.*
128 *Nouitius in ingressu se obligauit ad soluendam certam summam pro expensis Nouitiatus potest exigi à monasterio.*
129 *Non tamen propter solutionem potest impediri egressus illius.*
130 *Si Nouitius suis sumptibus fecit habitum, tenetur religio reddere illi tantum pretij, quantum æstimatur habitus tempore recessus.*
131 *Non tamen tenetur religio illi tradere ipsum habitum.*
132 *Potest religio detinere habitum loco alimentorum, si de hoc re intercessit pactum.*
133 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
134 *Nouitius non tenetur directè præceptis communibus regulæ legum, vel superiorum religionis.*
135 *Tenebitur tamen ad vitandum scandalum.*
136 *Circumstantia nouitij, non tenetur nouitius explicare in confessione in peccatis carnis.*
137 *Prælatus regularis non potest præcipere nouitijs aliter, ac Prælatus Ecclesiasticus suis clericis.*
138 *Nec potest illis præcipere, quæ sunt tantùm de consilio, sed quæ sunt de præcepto.*
139 *Solum illis potest præcipere cum censuris in casibus, in quibus potest ordinarius suis subditis.*
140 *Idem dicendum est in reseruatione casuum.*
141 *Potest punire nouitium delinquentem etiam in re grauissima, & pœna mortis digna.*
142 *Et hoc etiam si nouitius post delictum egredi velit.*
143 *Et lata sententia potest obligare nouitium cum censuris ad pœnam subeundam.*
144 *Potest illi imponere pœnam subeundam etiam post religionis egressum.*
145 *Quomodo hoc sit intelligendum?*
146 *Nouitius delinquens si fugiat non potest puniri, nec à Prælato regulari, nec à iudice laico.*
147 *Debet puniri in tali casu à iudice Ecclesiastico.*
148 *Nouitius non tenetur ad casus pro religiosis reseruatos.*
149 *Quomodo hoc sit intelligendum?*
150 *Possunt confiteri extra si casus sint tantùm pro religiosis reseruati, & non specialiter pro nouitijs.*
151 *Idem dicendum est de alijs pœnis, & prohibitionibus.*

DIco primò. Nouitij possunt si velint ab instituto regulari re- 120
trocedere, & ad sæculum redire absque peccato, quia ad hunc finem constitutum est tempus nouitiatus. Ita Suar. Sanchius, & alij, quos refert, & sequitur Palaus *de statu religioso disput. 1. p. 10. n. 1.* Nec hoc dici potest esse peccatum inconstantiæ, 121
nam inconstantia quæ est peccatum, est desistere ab aliquo opere obligatorio, non tamen ab opere voluntario, aliàs si inciperem dare eleemosynas, & ab eis dandis abstinerem, peccarem venialiter, quod est absurdissimum.

Nec obstat, quod Prælati non possunt expellere nouitios sine causa absq; mortali, ad hoc vt dicamus quod nouitius exeundo peccabit mortaliter propter contractum, quod inijt cum reli- 122
gione non exeundi absq; causa, neque similiter eum dimittendi

absque

absque causa, vel saltem venialiter. Non obstat, inquam, nam no-
uitius non inijt talem contractum cum religione, sed solum per-
seuerandi si illi placuerit, religio verò obligatur illum non di-
mittere absq; iusta causa, non enim Prælatus ex pacto cum noui-
tio inito obligatur ad eum non dimittendum absq; causa, sed ex
munere, & officio Prælati, nam Prælatis non est concessa pote-
stas expellendi nouitios, vel illos retinendi in destructionem, sed
in ædificationem, & bonum religionis vniuersale, cum absque
causa expellat à religione subiectum aliàs idoneum, grauiter illi
nocet in munere suo. Ita Suar. quem refert, & sequitur Peyrin.
*de R. P. q.3.c.1.§.4.nu.*112. licet Sanchez existimet tantum pec-
care venialiter religione, hoc est Prælatum, & conuentum ex
eiectione absq; iusta causa, nisi aliàs grauis nota oriretur nouitio
ex illa expulsione. A nostra tamen sententia, quæ est commu-
nis, non est recedendum.

Sed quæres: An nouitius sine causa, & religione exiens te-
neatur soluere expensas, quas in suis alimentis monasterium fe-
123 cit, etiam si ministeria ipsius nouitij in religione non fuissent
æquiualentia prædictis expensis. Respondeo negatiuè. Ita Ro-
drig. Sanchez, Suarez, Layman, & alij, quos refert, & sequitur
Palaus *sup. n.*2. Lezana *to.1.c.24.n.*3. & alij, quos refert, & sequi-
tur Peyrin. *de R.P.q.3.c.1.§.4.n.*105. Tum quia aliàs non esset li-
bera professio saltem in multis, qui sępius detinerentur ab egres-
124 su, ne soluerent tales expensas, tum etiam, quia religio liberè, &
spontaneè facit illas, vt supponimus, si quis tamen praua inten-
tione, & animo decipiendi religionem illam intraret, & postea
recederet, certum est teneri soluere expensas, nisi obsequium ab
125 eo factum expensis adæquet, quod contingit quando monaste-
rium illo obsequio indigeret ab alijs religiosis non præstando, ita
Sanchez, quem refert, & sequitur Palaus *sup.* Lezan. *sup* & alij.
Ratio autem est, quia non est æquum, vt quis commodum repor-
tet ex fraude, & malitia; non tamen in hoc casu potest illi impe-
diri liber religionis egressus, tametsi timor sit egredientem non
soluturum.

Tenetur tandem nouitius soluere expensas quando præcessit
pactum inter nouitium. & conuentum, quod soluat expensas, si-
126 ue perseueret siue non: ita Suarez, quem refert, & sequitur Le-
zan. *sup.* Pelizzar. *tract.2 c.6.n.*25. Peyrin. *de R.P q.3.c.1.§.4. nu-
mer.*106. Immò si nouitius in suo ingressu aliquid donauit ad suã
sustentationem, postea non tenetur religio illi egredienti resti-
127 tuere, nisi eam partem, quam non consumpsit pro rata temporis.
Ita Sanchez, quem refert, & sequitur Peyrin *sup.* & constat ex
Trident. *sess.25. de regul. c.* 16. Immò si nouitius à principio nihil
donauit, sed se obligauit ad soluendam certam summam pro
sumptibus anni nouitiatus, poterit Monasterium exigere talem
128 summam, cum huiusmodi donatio sit iusta, & valida; non potest
tamen ex iusto titulo impediri liber religionis egressus, etiam si
frustraretur spes solutionis, si egrediatur, nec eo quod nouitius
illam summam nolit soluere, si vult permanere, non potest ob
eam solam causam expelli, nam hęc non est iusta expulsionis cau-
129 sa, cum de iure non teneatur; poterit tamen religio cogere hæ-
redes nouitij Ita Suarez, Vechius, quos refert, & sequitur Pey-
rin. *supra*, Pelizzarius *tract.2.c.6.n.*27.

130 Aduerte tamen, quod si nouitius suis sumptibus habitum fe-
cerit, teneri religionem reddere tantum pretij quantum æsti-
matur habitus eo tempore, quo eum nouitius demisit, vt patet
ex Trident. *sup.* vbi præcipit, quod nouitijs recedentibus à reli-
gione, restituantur quæcumq; secum ab initio ingressus detule-
runt, non tamen tenetur religio ei tradere ipsum habitum: ita
131 declarauit sacra Congregatio, vt testatur Pelizzar. *vbi sup. n.*28.
vbi addit cum Peyrin. posse religionem habitum detinere loco
132 alimentorum nouitio pro toto eo tempore concessorum, si fortè
intercesserit hac de re factum, aut alimenta excedant seruitium
à nouitio præstitum, non tamen si seruitium ab eo præstitum
alimentis æquiualeat modo supradicto, nã tunc nihil à nouitio
133 debetur, esto ille ingressus fuisset animo redeundi ad sæculum.

Dico secundò. Nouitius non tenetur tempore nouitiatus prę-
134 ceptis communibus regulæ, seu constitutionum, vel superiorum
religionis, quantum est per se, & directè ex quadam tamen de-
centia, & propter scandalum tenebitur illas obseruare. Ita Sua-
135 rez *to.4 de relig. lib.5.c.16.n.*18. Lezana *sup. n* 2. Palaus *sup. n.*5. Ra-
tio est, quia pro illo tempore non sunt partes illius communita-
tis, nec in religiosorum sodalitium admissi, sed tantùm venan-
tur in probatione ad experiendum, an velint, vel non, professio-
nem emittere; quod tamen grauiter teneantur hæc omnia ser-
uare ob quandam decentiam, & ob vitandum scandalum patet,
quia aliàs nec ipsi possent probare religionem, nec religio posset
illos probare; tum quia esset magna confusio aliorum si viderent
eum regulam, & alias leges non seruare, vnde vel tenetur di-
mittere habitum, vel saltem publicè leges religionis obserua-
re, vt tollatur scandalum.

136 Et hinc fit nouitium violantem castitatem, vel obedientiam,
vel paupertatem, secluso scandalo, non addere peccato nouã ma-
litiam necessariò confitendam, quia nondum se ad hæc adstrin-
137 xit, sed est in via subeundæ illius obligationem. Ita Suar. Palaus
sup. Secundò deducitur, non posse Prælatum regularem præci-
pere nouitijs aliter, quàm potest Prælatus Ecclesiasticus suis
clericis proportione seruata. Ratio est, quia nouitius non sub-
ditur Prælato ex voto obedientiæ, sed ex voluntate, qua ille se 138
obligandum tradidit religioni sub conditione, vt alatur, & su-
stentetur, & quia Pontifex concedit hanc iurisdictionem reli-
gioni, ergo Prælatus non potest nouitijs præcipere quæ sunt de
consilio, & religionis perfectione; patet consequentia, quia non
perfectioni conseruandæ se tradidit nouitius, sed probandæ;
tùm quia iurisdictio Ecclesiastica, quam Prælatus accipit à Pon-
tifice non se extendit ad opera consilij, sed præcepti. Vnde tan-
tum potest præcipere nouitijs, quæ Prælatus Ecclesiasticus præ-
cipere potest suis subditis, quia religionis ingressu facti sunt no-
uitij personæ Ecclesiasticæ, & Prælatus regularis iurisdictio-
Pontifice in illos habet.

Hinc fit solum posse illos mittere sub censuris in casibus, in 139
quibus potest ordinarius suis subditis. Ita Suarez, Layman quo.
refert, & sequitur Pelizar. *to.1. tract. 2.c.6. nu.*5. & eodem modo
poterit illis eos reseruare casus, quos potest ordinarius reseruare
suis subditis propter eandem rationem, ita consequenter cum
Corduba, Henriquez, Layman, & Vechio notauit Lezan. *tom.* 1.
c.24.n 7. contra Portel, Villalobos, Miranda, Azor, & alios, quos 140
refert, & sequitur Dian. *5.p. tract.2. resol.*4. poterit tamen Præ-
latus regularis punire nouitium delinquentem, non solum quan-
do delinquit aduersus regulas, & constitutiones, sed etiam quan-
do delinquit in re grauissima, & pœna mortis digna, quæ Præ-
latus regularis iurisdictionem habet in foro externo, non solum 141
aduersus professos, sed etiam aduersus nouitios, quatenus sunt
partes Religionis ab omni alia iurisdictione exemptæ. Ita Suar.
Sanchez, Barbos. quos refert, & sequitur Palaus *sup. num.*8. Bor-
don. *tom.1 resol.54. num.*131.

Dices nouitio impediri non potest liber è religione egressus,
quia illi à iure conceditur: ergo nouitius volens religionem de- 142
serere, puniri non potest pœna carceris. Respondetur cum Sua-
rio quidquid dicat Sanchez *lib.5.c.*10 *n.4. in Decal.* Pręlatum re-
gularem posse punire nouitium delinquentem, etiam egredi vo-
lentem, quia in illum habet iurisdictionem, à quo non erat con-
ueniens eximi propter solam voluntatem egrediendi; daretur
namque ansa nouitijs delicta committendi. Nec obstat ex hac
parte impediri egressum, quia est per accidens, & ratione culpæ
ab eo commissæ; posita verò sententia, & condemnatione obli-
gare potest Prælatus regularis nouitium sub præcepto, & cen- 143
suris ad illam subeundam, sicut potest Prælatus Ecclesiasticus,
quia hæc obligatio in eadem iurisdictione fundatur, vide Leza-
nam *supra num.* 4. vbi pro hac parte alios refert.

An autem Prælatus regularis possit imponere nouitio pœnã
exequendam, post religionis egressum non caret difficultate, 144
quia eo quod egreditur, cessat subiectio Prælatis regularibus; at
verius est posse. Ita Sanch. quem refert, & sequitur Palaus *supra
n.*8. quia est præceptum, & sententia data subdito, quam acce-
ptatam ipse propria auctoritate fugere non potest, secus esset si
more Religioso absque figura iudicij pœnitentia imponeretur;
tunc enim cessaret obligatio, quia censetur posita nouitio qua- 145
tenus religionis membrum dum tale est.

Sed quæres, quid dicendum sit, si nouitius fugiat? Respon-
deo, in hoc casu non posse puniri à Prælato regulari, nec etiam
à iudice sæculari, sed debere puniri à iudice Ecclesiastico. Ita 146
Palaus, Bordon. Dian. & alij, quos refert, & sequitur Pellizzar.
*tract 2.c.6.nu.*3. Ratio est, quia Prælatus regularis non habet ius
absolutum super nouitios, sed ratione domicilij, ac delicti; ergo
si fugiat nouitius, iam non habet super illum iurisdictionem.
Item iudex laicus non potest illum punire, quia in delictis in-
spicitur tempus, quo crimina commissa sunt; nouitius autem 147
commisit delictum, quando erat persona Ecclesiastica: ergo ad
iudicem Ecclesiasticum pertinet eum punire.

Dico tandem, si Prælatus regularis specialiter non reseruet
casus pro nouitijs, tanquam Prælatus Ecclesiasticus, sed solùm
eos reseruet absolutè pro religiosis, tunc nouitij non comprehen- 148
duntur sub hac reseruatione; in hoc conuenio cum Dian *sup.* &
alijs, quos refert, & sequitur Palaus *disp.1.p.10. n.* 9. nam nouitij 149
non sunt veri religiosi; tum quia reseruatio est odiosa, ac per
consequens non debet comprehendi, sed restringi. Vnde nouitij,
si casus tantùm sint reseruati pro religiosis, & non in speciali pro
nouitijs possunt confiteri alteri, quam suo magistro, vel sibi assi- 150
gnato, qui sit confessor sæcularium, & ab eo ab omnibus casibus
pro religiosis in Ordine reseruatis absolui, vt latè diximus *in
tract. de priuilegijs disp.2. sect.5 §.2. n.* 222. eodem prorsus modo
dicendum est de pœnis ac prohibitionibus generaliter latis con- 151
tra religiosos siue in constitutionibus Pontificijs, siue proprij Or-
dinis, in quibus omnibus non comprehenduntur nouitij, nisi spe-
cialiter exprimantur, nam nouitij in odiosis non veniunt nomi-
ne religiosi.

SECTIO IV.

De Nouitiorum donationibus, contractibus, renuntiationibus, & testamentis.

152 *Quas conditiones Tridentinum assignet pro valida renuntia-
tione nouitiorum sub excommunicatione.*
153 *Hæc excommunicatio non est ipso facto sed ferenda.*
154 *In hoc decreto tantùm prohibentur dari ex bonis nouitij, non
verò*

verò aliorum etiam parentum.
155 *De quibus bonis loquatur hoc decretum.*
156 *Hoc bimestre debet sumi de momento in momētū mathematicè.*
157 *In hoc decreto solum comprehenduntur actu nouitij, non verò qui nouitij esse volunt.*
158 *Comprehendit tamen omnes siue viros, siue fœminas.*
159 *Qui in hoc decreto veniunt nomine Episcopi.*
160 *Qui nomine Vicarij.*
161 *Nouitij non tenentur facere hanc renuntiationem.*
162 *Facta renuntiatione non irritatur, si professio vltra differatur, post annum nouitiatus completum.*
163 *Elapso anno potest renuntiatio à nouitio reuocari, etiam ante professionem, nisi ob ingratitudinem, si aliàs non fuit facta in fauorem Ecclesiæ.*
164 *Potest tamen testamentum annullari casu, quo nouitius ante professionem moriatur.*
165 *Quando professio fuit nulla, etiam renuntiatio fuit nulla.*
166 *Quando professio fuit nulla ex defectu ætatis, renuntiatio non ratificatur per ratificationem professionis.*
167 *Idem dicendum est, quando post renuntiationem recedit nouitius, & post redit, si alium incipit nouitiatum.*
168 *Secus quando recessus non interrumpit nouitiatum.*
169 *Si professio ex alijs capitibus fuit nulla, vt ex metu, defectu consensus, &c. ratificata professione ratificatur etiā renūtiatio.*
170 *Nouitius solùm potest disponere de bonis ante professionem acquisitis.*
171 *Quid dicendū, si succedat alicui ab intestato ratione sanguinis.*
172 *Potest nouitius renuntiare cum conditione, quod si aliquando post professionem expellatur, sua bona ei restituantur.*
173 *Frater Minor eiectus ab Ordine, vel electus Episcopus, recuperat ius succedendi parentibus adhuc superstitibus.*
174 *Nouitius potest apponere conditionem in renuntiatione, vt quotannis illi certa summa soluatur in proprios vsus de licentia Prælati insumenda.*
175 *Non potest apponere conditionem, vt talis summa illi soluatur, si illam voluerit postulare.*
176 *Renuntiatio nouitij facta sine Tridentini solemnitatibus, etiamsi iuramento firmetur, non valet.*
177 *Nouitij sine solemnitatibus Tridentini, possunt facere testamenta, & codicillos.*
178 *Possunt facere quamcumque voluntatem, vel contractum causa mortis.*
179 *Concilium solùm comprehendit contractus irreuocabiles, non verò reuocabiles.*
180 *Nouitij possunt facere donationes parui momenti.*
181 *Licitum est illis præbere necessaria ad victum, & vestitum.*
182 *Propinæ, alijque sumptus, qui fiunt in receptione, & professione nouitiorum sunt liciti.*
183 *Idem dicendum est de munusculis, quæ ad captandam beneuolentiam religiosorum, vt facilius ingrediendus, vel profitendus admittatur, præbentur.*
184 *Idem dicendum est de contractibus, in quibus Nouitij nihil perdunt de suo, vt sicut emptio, venditio, communicatio, locatio, & similes.*
185 *Non tamen de contractu fideiiussionis etiam pretio accepto.*
186 *Sub hoc decreto comprehenditur etiam renuntiatio beneficij Ecclesiastici, vel officiorum publicorum.*
187 *Non comprehenditur in hoc decreto contractus mutui, si detur firma cautione, vel fideiiussione.*
188 *Renuntiationes, seu donationes factæ à nouitijs non sortiuntur suum effectum, nisi realiter sequuta professione.*
189 *Quomodo circa hoc debeat intelligi Concilium Tridentinum.*
190 *Si post factam renuntiationem, vel aliquam donationem nouitius ante professionem moriatur, renuntiatio facta est nulla.*
191 *Vt renuntiatio nouitij sit valida non solum debet ad eum sequi professio, sed etiam talis professio debet esse vndequaque valida.*

152 Concilium Tridentinum *sess. 25. c. 16. de regular.* decernit, ne
Nouitius faciat aliquam renuntiationem (hoc est cessionem
propriorum bonorum irreuocabilem in fauorem tertij) donationem, vel obligationem etiam ad causas pias, ante professionem, nisi cum licentia Episcopi, vel eius Vicarij, idque intra duos menses proximos ante professionem, & hæc donatio facta alio modo non valeat, & preterea facta modo proximè dicto non sortiatur effectum, neque sit valida, nisi sequuta professione, & hoc sub pœna anathematis tam dantibus, quàm recipientibus.
153 Circa quod decretum notandum est primò, hanc excommunicationem non incurri ipso facto, sed esse incurrendam, vt colligitur ex illis verbis sub anathematis pœna. Secundò, non pro-
154 hiberi in hoc decreto aliquid dare, vel accipere ex proprijs parentum, vel tutorum nouitij, sed ex bonis eiusdem nouitij. Peyrin. quem refert, & sequitur Lezan *to. 1. c. 24. n. 32.* Portel *in dubijs regular. verbo nouitij donationes n. 1.* non possunt tamen nouitij validè disponere de bonis ad illos pertinentibus, nisi cum licentia Episcopi, vel eius Vicarij intra predictos duos menses an-
155 te professionem, hoc est, quod fiat toto illo bimestri. Ita Sanchez, Faust. & alij, quos refert, & sequitur Pelizzarius *tract. 2. c. 9. numer 40.* Debet autem hoc bimestre numerari mathematicè de momento in momentum, & secundum quod currit mensis in Kalendario. Ita communiter Doctores contra Zechium, Zeroalam, Faustum, & alios relatos à Peliz. qui dicunt tantùm deberi sumi moraliter, ita vt si fiat modica distantia non irritari, sed contraria sententia est communior, vt cum Sanch. notauit Peliz. *sup. n. 4.* Ratio ob quam Concilium hoc statuit est ne nouitij impediantur, si velint, ab egressu religionis. Ita communiter DD.
Tertiò notandum est in hac decisione solùm comprehendi 156
actu nouitios, non verò illos, qui nouitij esse volunt, & intuitu
religionis bonis suis renuntiant, & Ita declarauit Sacra Congregatio, vt refert Lezana *loc. cit. n. 34.* & tenent Portel, Diana, quos
refert idem Lezana, Barbosa, & alij multi quos refert, & sequi- 157
tur Palaus *de statu religioso disp. 1. p. 17. nu. 8.* licet aliàs pro parte contraria non desint plures Doctores, quos refert ipse Palaus. Ratio autem est, quia legis dispositio, & maximè correctoria iuris communis extendi non debet ad casum sublata verborum forma non comprehensum, vt huius dispositionis forma solum regulares comprehendit, tum quia verba ipsius clarè indicant, tum quia rubrica, ex qua legis interpretatio sumitur, est de regularibus: ergo.
Intelligitur tamen prædicta decisio Concilij de omnibus no- 158
uitijs, sine minoribus 16 annis. Ita communiter Doctores apud
Palaum *sup. n. 7.* licentia quoque, quæ desideratur ad valida- 159
tem renuntiationis bonorum nouitij debet esse data ab Episcopo, vel eius Vicario; nomine autem Episcopi, vel eius Vicarij, intelligitur Episcopus electus, & confirmatus, tametsi nondum consecratus, non tamen Archiepiscopus comparatione suffraga-
neorum, nisi causa ad illum per appellationem deuoluatur. Item 160
Abbates, alijque Prælati exempti iurisdictionem, quasi Episcopalem habentes in suo districtu, ac deniq; Vicarius generalis, non foraneus, seu capituli sede vacante, ita cum Sanchez. Palaus *sup. nu. 10.* nisi fortè in aliquibus religionibus per consuetudinem legitimè introductam oppositam fuerit introductum, vt cum Rodrig. & Vega docet Lezan. *sup n. 34.* His positis
Dico primò. Nouitij non tenentur facere ante professionem 161
renuntiationem suorum bonorum, quantum est de iure communi, an autem ex vi proprij instituti ad hoc teneantur, consulat vnusquisque sua instituta. Ratio est, quia de hoc nullum ex-
tat ius, quod eos adstringat ad prædictam renuntiationem. Ita 162
communiter Doctores, facta autem renuntiatione iuxta Tri-
dentinum modo dicto non irritatur, si professio post annum no- 163
uitiatus completum vltra differatur. Immò non potest reuocari à nouitio, nisi ob ingratitudinem, si aliàs non fuit facta in fauorem Ecclesiæ, vel monasterij. Layman *tract. 4. lib. 3. sect. 5. cap. 10.*
n. 17. fuit namque contractus conditionatus; poterit tamen te- 164
stamento annullari casu, quo nouitius ante professionem moriatur, nam cum præcedens renuntiatio fuerit conditionata, hoc est, sequuta professione, mortuo nouitio ante professionem cessat valor renuntiationis, & reuiuiscit testamentum, quod morte testatoris confirmatur.
Sed quæres, quid dicendum sit, quando professio fuit nulla, 165
respondeo, etiam renuntiationem fuisse nullam, hac tamen di-
stinctione, quod si professio fuit nulla ex defectu ætatis, renun- 166
tiatio non ratificatur per ratificationem professionis, cum re- 167
nuntiatio fuerit facta ante legitimam ætatem. Idem dicendum
est, quando post factam renuntiationem nouitius recedit à reli- 168
gione, & statu pœnitentia ductus, reuertitur si aliàs debeat incipere alium nouitiatus annum: secus dicendum est, si recessus non interrumpit nouitiatus annum, vel si professio ex alijs capi-
tibus fuit nulla, vt si fuit metu, vel ex alia causa, cum enim ex 169
tali casu renūtiatio à principio valuerit, quoties ratificatur professio, etiam renuntiatio confirmatur. Ita Rodriguez, Sanchez, & alij, quos refert, & sequitur Pelizzarius *sup. n. 9. & 51.*
Dico secundò. Nouitius solùm potest disponere de bonis ac- 170
quisitis ante professionem; nam ea, quæ acquiruntur post professionem non ipsi, sed religioni acquiruntur; aliter dicendum est, si nouitius succedat alicui ab intestato ratione sanguinis, nam in hoc casu ea bona dicuntur acquisita ante professionem; nam ius
sanguinis quod naturale est, est principium, & causa talis acqui- 171
sitionis, & illi religioso non competit tanquam Monacho, sed competit ante ingressum tanquam cognato, quod valdè notandum est. Ita Pelizzarius *loco citat n. 30*
Sed quæres, An possint nouitij renuntiare proprijs bonis cum 172
hac conditione, quod si post professionem aliqua causa recedant à religione, bona illa ad ipsos reuertantur, ac si non fuissent renun-
tiata? Respondeo affirmatiuè, nam talis appositio conditionis 173
non est contra substantiam religionis, cum fiat in tempus habile, tum quia Frater Minor eiectus à religione, vel electus ad Episcopatum recuperat ius succedendi parentibus adhuc superstiti-
bus. Ita expressè Sanchez, Natta, quos refert; & sequitur Peliz- 174
zar. *to. 1. tract. 2. c. 9. nu. 23* Item potest apponere conditionem in renuntiatione, vt quotannis certa summa illi soluatur in proprios vsus de licentia Prelati insumenda, Miranda *1. p. q. 13. art. 9.* Pelizzar. *sup. n. 25.* est enim tunc nouitius dominus bonorum suorum, & potest de illis disponere, vt libuerit, & aliàs talis conditio non aduersatur substantiæ religionis, siquidem illa
summa

ſumma acquiritur non religioſo, ſed religioni.
175 Secus dicendum eſt, ſi apponat conditionem, vt ſibi certa ſū-
ma ſoluatur, ſi illi videbitur illam poſtulare, & exigere, nam hęc
conditio habetur tanquam non poſita, cum ſit contraria profeſ-
ſioni religioſæ, nam remittere eſt actus proprietatis, cuius pro-
feſſus eſt incapax, poterit tamen apponi talis conditio de con-
ſenſu Prælati. Ita cum multis Bordon *to.2.reſol.591. & ſeq.*
176 An autem renuntiatio facta à nouitio abſq; ſolemnitatibus
Tridentin. ſit valida, ſi iuramento firmetur? Reſpondeo nega-
tiuè. Vnde neque in conſcientia parit obligationem. Ita com-
muniter Doctores apud Pelizzar. *ſup n.2.* nam omnes renuntia-
tiones aliter factas annullat Tridentinum *ſeſſ.25. c.16. de regu-
lar.* lex autem Eccleſiaſtica poteſt prohibere, & annullare iura-
menta aliter facta, vt conſtat.
177 Dico tertiò. Poſſunt nouitij non obſtante decreto Tridentin.
& ſine ſolemnitatibus ab eo præſcriptis facere teſtamentum, co-
dicillum, & quamcumque aliam vltimam voluntatem ex cauſa
178 mortis, ſeu quemcumque alium contractum. Ita Nauar. Azor,
quos refert, & ſequitur Lezan. *ſup.n.35.* Molin Menoch. Rodri-
guez, quos refert. & ſequitur Palaus *ſup. n.6.* Ratio eſt, quia cum
intentum Concilium ſolum ſit, ne diſpoſitione bonorum facta à
179 nouitio cogatur profiteri, cenſendum eſt ſolum velle compre-
hendere ſuo decreto diſpoſitiones, ſeu contractus irreuocabiles,
non verò reuocabiles, ſunt iſti, de quibus loquimur, cum poſ-
ſit illos nouitius reuocare, quando voluerit.
180 Poſſunt etiam eodem modo facere aliquas donationes, & elee-
moſynas parui momenti attentis facultatibus ipſorum propter
181 eandem rationem, qua de cauſa licitum eſt nouitio, vel nouitiæ
præbere neceſſaria ad victum, & veſtitum, ex cuius ratione ho-
neſtantur propinæ, alijq; ſumptus, qui in ingreſſu monialium
182 fieri ſolent, pertinent enim ad nouitij, vel nouitiæ victum. Suar.
Sanchez. Peyrin. quos refert, & ſequitur Lezan *ſup.nu.31.* Palaus
ſup n.7. Idem dicendum eſt de munuſculis, quæ aliqui donant re-
183 ligioſis ad captandam eorum beneuolentiam, vt facilius ingre-
diendus admittatur; nam hoc non eſt dare pro ingreſſu, vel pro-
feſſione, ſed pro amicitia captanda, & beneuolentia. Ita cum alijs
184 Bordon. *to.2. reſol.54.n.149. circa fin.* Idem etiam dico de illis con-
tractibus, in quibus nihil perdunt de ſuo, vt ſunt emptio, vendi-
tio, commutatio, locatio, & ſimiles, Peyrin. quem refert, & ſe-
quitur Lezan *ſup.n.35.* Sanchez, & alij apud Palaum *ſup. num.6.*
quibus adde contractus Societatis, & ludi, in quibus æquè lucro,
ac iacturæ exponis hoc decreto non comprehendi.
185 Secus dicendum eſt de contractu fideiuſſionis etiam pretio
accepto, quia ſemper datur obligatio ad aſſecurandam maiorem
quantitatem, quàm eſt pretium acceptum. Palaus *ſup num.6.*
Quid verò dicendum ſit de renuntiatione beneficij Eccleſiaſtici,
vel officiorum publicorum. Reſpondeo cum Sanch. *lib.9. in de-*
186 *calog.c.5.n.36.* ſub hoc decreto comprehendi, ac per conſequens
talia officia non vacare, niſi conditionibus perfectis. Trid. *vt ſup.*
diximus, vide Sanchez *ſup* & Lezanam *ſup.n.6.*
187 An autem poſſint ipſi nouitij, vel illorum parentes, vel tuto-
res dare mutuo aliquid monaſterio firma cautione, negat Valaſ-
cus, Sanchez, Suarez, quos refert, & ſequitur Palaus *ſup. num.8.*
Credo tamen id fieri poſſe, quando mutuum datum fuit firma
cautione, vel fideiuſſione, hoc enim non videtur eſſe contra
mentem Trid. ita multi Doctores Salmanticenſes, quos refert,
& ſequitur Rodrig. *2.to.c.9 n vltim.* Lezan. *ſup.n.35* Nec Sanch.
& alij Doctores id auderit condemnare, vt teſtatur Palaus *ſup.*
188 Donationes autē ſeu renuntiationes factæ nouitijs cū ſolem-
nitate petita à Cōcilio non ſortiuntur ſuum effectum, niſi reali-
189 ter ſequuta profeſſione. Vnde ſi poſt donationem, vel renuntia-
tionem moriatur nouitius ante profeſſionem, talis donatio, vel
renuntiatio eſt nulla, quia ita clarè deciditur in ipſo Concilio,
190 dum dicitur tales donationes, vel renuntiationes non habere ef-
191 fectum niſi ſequuta profeſſione. Ita Nauar Rodr. Sanch quos re-
fert, & ſequitur Lezan. *ſup n 3.* imò talis profeſſio debet eſſe va-
lida, vt dicunt prædicti DD. & nos *ſup.* tetegimus.

S E C T I O V.

De priuilegijs Nouitiorum.

192 *Nouitij gaudent priuilegio fori regularis.*
193 *Reputantur perſonæ Eccleſiaſticæ.*
194 *In fauorabilibus veniunt nomine Religioſorum.*
195 *Sunt exempti à iuriſdictione laica, & Epiſcopali.*
196 *Non ſolum in delictis commiſſis in religione, ſed etiam in ſæ-
culo ſi lis non erat incepta tempore ingreſſus.*
197 *Si iudex ſæcularis iam cæperat cognoſcere, poteſt nouitium à re-
ligione extrahere & punire.*
198 *Nouitij ſunt exempti à ſolutione gabellarum, & contributio-
num ſicut alij religioſi.*
199 *Gaudent priuilegio canonis,* Si quis ſuadente.
200 *Per ingreſſum religionis liberantur ab irregularitate ex defectu
natalium.*
201 *Nouitius in fauorabilibus venit nomine Monachi.*
202 *Hoc priuilegium, vt proſit nouitijs, debent ingredi reli-
gionem bona fide, etiam animo perſeuerandi.*
203 *Si fictè ingrediantur, non liberantur à prædicta irregularitate.*
204 *Qui bona fide intrant, ſi poſtquam ſunt in ſacris ordinati nolint
profiteri non reincidunt in prædictam irregularitatem.*
205 *Nouitij bona fide ingreſſi, ſi poſtea ſua culpa exeant non reinci-
dunt in cenſuras, à quibus ob ingreſſum fuere abſoluti.*
206 *Nouitij per ingreſſum non priuantur beneficijs Eccleſiaſticis.*
207 *Poſſunt illa renuntiare.*
208 *Dum non renuntiant, tenentur recitare officium Diuinum, vt
faciant fructus ſuos.*
209 *Si habeant ius præſentandi, ad illos pertinet præſentare.*
210 *Si habeant ius eligendi, poſſunt ad electionem accedere.*
211 *Si non accedant, cæteri electores non tenentur eos auocare.*
212 *Nouitius impotens ſoluendi creditoribus per ingreſſum à debitis
liberatur.*
213 *Quomodo hoc intelligatur.*
214 *Conuentus prædicta debita tenetur ſoluere, ſi nouitio ante pro-
feſſionem aliqua hæreditas relinquatur.*
215 *Non tamen ſi poſt profeſſionem relinquatur.*
216 *Solutio debet fieri ex bonis creditoris.*
217 *Quomodo nouitius poſſit ad Ordines promoueri.*
218 *Quomodo in irregularitatibus, votis, iuramentis, & præceptis
diſpenſare poſſit.*
219 *Quomodo poſſit abſolui à reſeruatis, & lucrari indulgentias.*

SVperiori *tract. diſput.2. ſect.5. §.2.* aliqua priuilegia ſpecialia Nouitiorum retulimus; quia verò ibi non omnes exemptiones, & priuilegia, quæ nouitijs competunt de iure communi, ſed quæ illis competunt ex particularibus Bullis declarauimus: ideò breuiter hic ſequentia addenda exiſtimaui, cætera ad prædictum tractatum relinquendo.

Dico igitur primò. Nouitij gaudent priuilegio fori ita, vt 192
non poſſint conueniri pro vllo debito coram iudice ſæculari, vel
coram Epiſcopo, ſed ſolùm debent conueniri coram ſuo Præla- 193
to regulari. Ita Molina, Sanchez, & alij, quos refert, & ſequi-
tur Lezan. *to.2.c.24.n 4.* Pelizzar. *tract.2.cap.7.n.7 & 12.* Ratio
eſt, quia nouitius ex ingreſſu religionis reputatur perſona Ec-
cleſiaſtica, & in fauorabilibus venit nomine religioſi, *arg. cap.
relig. §. quamuis de ſententia excommunicationis in 6.* ergo non ſo- 194
lum eſt exemptus à iuriſdictione laica, ſed etiam Epiſcopali.
An autem huiuſmodi concluſio procedat ſolum de delictis 195
commiſſis poſt ingreſſum religionis, an verò etiam de patratis
ante ingreſſum? Reſpondeo procedere etiam de commiſſis ante 196
ingreſſum religionis, ſi alias iudex laicus non cœpit cognoſcere
de illis, antequam nouitius ingrederetur religionem, nam ſi cę-
pit cognoſcere, poteſt nouitium extrahere à religione, & punire. 197
Ita Portel *de dubijs regularibus verbo nouitij n.17.* Pelizz. *ſup. n.8.*
& patet *ex conſtit. Sixti V. §.17.* quā referunt prædicti Doctores.
Dico ſecundò. Nouitij ſunt exempti à ſolutione gabellarum,
& contributionum, ſicut alij religioſi, ſunt namque, vt diximus, 198
perſonæ Eccleſiaſticæ, & veniunt in fauorabilibus nomine reli-
gioſorum, ita Sanch. Peyrin Molina, Lezan. Dian. & alij, quos re-
fert, & ſequitur Pelizzar. *ſup. n.12.* Item gaudent priuilegio ca-
nonis *Si quis ſuadente*, vt expreſsè ſtatuitur *in cap. religioſus de* 199
ſententia excommunicat. in 6. Ita Suar. Filliuccius, Portel, Lezana
quos refert, & ſequitur Pelizzarius *ſup. n.13.*
An verò nouitij per ingreſſum religionis liberentur ab irregu- 200
laritate contracta ex defectu natalium, ita vt abſque alia diſpen-
ſatione poſſint admitti ad ſacros Ordines, negant Azor, Suarez,
Sanchez, quos refert, & ſequitur Palaus *diſp 2 p.8 tract.16.n.10.*
Sed licet hæc ſententia communior ſit, contraria tamen ſaltem
in foro conſcientiæ probabilior eſt. Hanc tenent Rodrig *tom.1.
q.13. artic.4.* vbi dicit hanc ſententiam tenuiſſe grauiſſimos Do- 201
ctores, eandem tenetur Pelizzar *ſup. n.16.* Ratio fundamentalis
eſt, quia *c.1. de filijs præſbyterorum* dicitur, ne illegitimè nati ad
Ordines promoueantur, niſi aut monachi fiant, vel in Congrega-
tione canonica regulariter viuentes; ſed nouitius recipiens ha-
bitum fit monachus, præcipuè in fauorabilibus, vt *ſup. diximus*:
ergo. Tum quia eſto Monachus non ſit, ſaltem in Congregatio- 202
ne Canonica regulariter viuit, cum ergo in dicto capite ab irre-
gularitate eximantur, qui in Congregatione Canonica regulari-
ter viuunt ſit inde nouitius eximi. Confirmatur *ex cap.1. diſt.56.*
vbi Vrbanus II. ab Ordinibus excluſit illegitimos niſi, aut in cœ- 203
nobijs, aut in canonijs probati fuerint conuerſati: probantur au-
tem nouitiatu: ergo nouitiatus ingreſſu hæc irregularitas ceſſat.
Nec obſtat, ſi dicas cum Sanchez *in prædicto cap poſtulari*, quod
nouitius fiat Monachus: nam hoc ipſo, quod nouitius religionem
ingreditur, fit Monachus ſicut etiam dicitur religioſus. cum ta-
men religioſus propriè non ſit, niſi qui eſt profeſſus. Vnde ſicut 204
diximus nouitios frui priuilegijs religioſis conceſſis, eo quod in
fauorabilibus veniunt nomine religioſorum, licèt non ſint pro-
priè religioſi, ita in hoc caſu poteſt dici monachus ad effectum
tollendi hanc irregularitatem. Aduerte tamen quod ad hoc, vt
hoc priuilegium proſit nouitijs, debere ingredi religionem bo-
na fide, & cum animo perſeuerandi; nam ſi fictè ingrediantur,
non liberantur à prædicta irregularitate.
An verò qui bona fide intrant religionem, ſi poſteaquam fue- 205

rint ordinati ordinibus sacris noluerint profiteri, reincidant in
prædictam irregularitatem, ita vt non possint ministrare in sa-
206 cris susceptis. nisi fuerint dispensati, affirmat Rodriguez *vbi*
supra. Ratio illius est, quia sicut nouitius absolutus, à censuris
reincidit in eas, si recedat ita dispensatus in hac irregularitate.
207 Sed ego existimo minimè reincidere in prædictam irregularita-
tem, cuius ratio sumitur à contrario sensu, nam vt *in tractatu*
de priuilegijs diximus disp. 2. sect. 5. §. 2. n. 226. si nouitij bona fide
208 ingressi, & sua culpa exeant, non reincidunt in præteritas cen-
suras, siue ante, siue post ingressum commissas, vt docet Suar.
Vechius, Hieronymus Rodriguez, Lezan. Pragos. Bordon. Can-
209 didus, Belasius, quos *ibi* retulimus: ergo idem pari modo in præ-
senti dicendum est. Confirmatur, quia ex eo prædicti Doctores
dicunt nouitios non reincidere in censuras, quia priuilegia, ra-
210 tione quorum absoluuntur, sunt absoluta, & non ad reinciden-
tiam, sed etiam illa iura, ratione quorum nouitij ex ingressu re-
ligionis dispensantur, in hac irregularitate sunt absoluta, &
non ad reincidentiam: ergo.
211 Dico tertiò. Nouitij per ingressum religionis non priuantur
beneficijs Ecclesiasticis, possunt tamen præmissa solemnitate
petita à Tridentino, illis renuntiare, dum tamen non renun-
tiant, tenentur recitare Diuinum officium, vt faciant fructus
212 suos saltem, quoad illam partem, quæ solet dari illis, qui choro
non intersunt, sed tantùm in particulari recitant Diuinnm offi-
cium. Ita Suar. & alij, quos refert, & sequitur Peliz. *sup. nu.* 23.
Item si nouitius habeat ius eligendi ad beneficia, vel ius nomi-
213 nandi, vt habent Patroni ad illud, si velit, pertinet eligere, &
nominare. Vnde si simul cum alijs habeat ius eligendi, potest, si
velit, accedere ad electionem faciendam, si tamen non accedat,
cæteri coelectores non tenentur eum vocare, cum ille non pos-
214 sit commodè conuenire. Ita communiter DD. apud Pelizzar. *su-*
pra n. 24. licèt Peyrin. *de R. P. c. 1. nu.* 24. dicat, in hoc sequendam
esse consuetudinem, si adsit, sin minus, nouitium vocandum esse
215 ad electionem, vt per se, vel per alium ad electionem modo di-
cto concurrat.
Dico quartò. Nouitius per ingressum religionis liberatur ab
obligatione soluendi debita proprijs creditoribus, si sit impotens
ad soluendum, nec habeat spem in breui tempore habiturum
216 vnde soluat, secus dicendum est, si habeat spem, quod si maneat
in sæculo breui tempore habebit vnde soluat. Ita Diana, Azor,
Lopez, & alij, quos refert, & sequitur Pelizzarius *sup. n.* 28. Ad-
217 uerte tamen, quod si postquam ingressus est nouitius religionē,
illi relinquatur aliquod legatum, vel hæreditas, vel donatio te-
neri monasterium soluere prædicta debita; aliter dicendum est,
218 si legatum relinquatur nouitio post eius professionem, nam tunc
de rigore iuris monasterium non tenetur soluere, cum illud le-
gatum non religioso, sed religioni acquiratur, & aliàs solutio
debet fieri de bonis creditoris. Ita Pelizzar. *sup. n.* 29.
219 An autem nouitij possint promoueri ad Ordines, & à quo
Episcopo, vide nostrum *tractatum de priuilegijs disp. 3. sect. 4. nu-*
mer. 113. An autem possint dispensari in irregularitatibus, votis,
iuramentis, & præceptis, & absolui à reseruatis, & lucrari in-
dulgentias, vide *disp. 2. sect. 5. §. 2.* vbi quidquid hic desiderari po-
terat, latiùs, & dilucidè inuenies.

SECTIO VI.

Quomodo se gerere debeant Capitulares in approbatione, vel reprobatione nouitiorum.

120 *Quam graue negotium hoc sit.*
221 *Capitulares tenentur sub mortali indignos reprobare.*
222 *E contra verò, quos dignos inuenerint sub mortali approbare.*
223 *Retrahere aliquem à religione sine iusta causa, est peccatum mortale.*
224 *Prælati sine causa nouitios habiles expellentes abutuntur sua potestate.*
225 *Expulsio semper affert grauem notam nouitio.*
226 *Nouitius deserens religionem tantùm peccat venialiter.*
227 *Vt Capitulares denegent votū nouitio, requiritur grauis causa.*
228 *Ex his quædam sunt vitiosa, quædam naturales.*
229 *Numerantur vitiosa.*
230 *Numerantur naturales.*
231 *Defectus naturales si ante ingressum deprehendantur, non est nouitius admittendus.*
232 *Si postea deprehendantur, nouitius potest expelli.*
233 *Quid faciendum, quando defectus cesserit in infamiā nouitij.*
234 *Nouitius si sit expellendus ob aliquem defectum vitiosum, vltra consensum Prouincialis, Prioris, & Magistri, requiritur etiam iudicium capituli.*
235 *Defectus, ob quos nouitius expellendus est, non debent esse cogniti in confessione.*
236 *Magister Nouitiorum, vel alius denegans suffragium nouitio ob defectum cognitum in confessione, violat sigillum cōfessionis.*
237 *Dubitans an debeat, vel non, negare suffragium, nouitio potest ex alio titulo à capitulo abesse.*
238 *Non tamen declarando recedere ob hoc dubium.*
239 *Si non potest recedere, nisi suum dubium declarando, tenetur non recedere, sed dubium deponere.*
240 *Agens ex conscientia dubia, peccat mortaliter.*
241 *Vt deponat dubium debet stare iudicio maioris partis capituli.*
242 *Etiam datis vltimis votis noua suborta causa potest nouitius expelli.*
243 *In nostra Congregatione Prouincialis habet suffragium pro nouitio, si velit capitulo Conuentuali interesse.*
244 *Idem dicendum est de Generali.*
245 *Nouitius non potest admitti ad professionem, nisi de licentia Prouincialis in nostra Congregatione.*
246 *De iure communi remanentibus æqualibus votis Prouincialis absens potest ferre suum suffragium pro aliqua parte.*
247 *Non tamen de iure nostro, sed statim nouitius expellendus est.*

Dico primò. Vnum ex grauioribus totius religionis nego-
tium est approbatio, & reprobatio Nouitiorum. Vnde vt
in re tam graui maximo zelo, & circumspectione se gerere de- 220
bent religiosi. Ipsi namque tenentur sub peccato mortali, quos
indignos inuenerint, reprobare, est enim materia grauis, quæ ce-
dit in grauissimum religionis præiudicium, Peyrin. *de R. P. q.* 3.
c. 1. n. 118. cum Fausto, & Ledesma. E contra verò, quos dignos 221
inuenerit approbare; reprobare namque nouitium, absque legi-
tima causa peccatum mortale est, vt *supra* diximus, quidquid
dicat in contrarium Sanch. *lib. 5. moral. c. 4. n.* 59 ita Mirand. 1. *par.* 222
q. 25. art. 12. Portel *in dubijs regularibus*, *verbo nouitius num.* 55.
Peyrin. *de R. P. quæst. 3. cap. 1. §.* 4. Caietan. Passarel. Suar. quos re-
fert, & sequitur Belasius *verbo nouitius num.* 39. Vechius, Fau-
stus, Dian. quos refert, & sequitur Bordon. *tom. 2. resol. 54. n.* 135.
Ratio est, quia Tridentinum *sess. 25. de regular. c.* 16. expressè 223
præcipit Superioribus, vt nouitios repertos habiles finito noui-
tiatus anno ad professionem admittant. Tum quia non potest ne-
gari, quod retrahere alium à religione sine iusta causa sit pecca-
tum mortale, sed expellere per denegationem suffragiorum plus
est, quàm simpliciter retrahere: ergo peccant mortaliter. Tum 224
quia sic Prælati abutuntur sua potestate, priuant namq; religio-
nem religioso idoneo, tum quia nemo negare potest, quod expul-
sio sit grauis nota in nouitio: ergo si Sanchez admittit expulsio- 225
nem sine causa esse peccatum mortale, quando affert grauem no-
tam nouitio, cum hanc semper afferat, semper erit peccatum
mortale. Nec obstat, quod nouitius deserens religionem tan- 226
tum peccat venialiter, nam nouitius cedit iuri suo, religiosi ve-
rò non p-ssunt cedere bono, quod inde eueniret toti religioni,
nec bono spirituali, quod subtrahunt proximo.
Dico 2. Ad hoc vt Capitulares denegent votum nouitijs, re- 227
quiritur grauis causa. Bordon. *tom. 2. resol.* 54 *n.* 15. plures autem
possunt causæ assignari ob quas possunt, & debent nouitij ex-
pelli; quædam sunt vitiosæ, quædam naturales: vitiosæ sunt.
1. homicidium, seu quælibet grauis, & enormis percussio. 2. as-
suefactio ad rixas, iurgia, & discordias. 3. prauus habitus blas- 228
phemiæ. 4. quælibet transgressio casuum à Clemente VIII. re-
seruatorum, & idem dicendum est de alijs similibus, & grauio-
ribus. 5. percussio, calce, pugno, vel manu in superiorem, aut
magistrum, vel etiam sacerdotem, non tamen si fuerit in conui-
tium, & fuerit percussio leuis. 6. furtum de pane, & vino, & alijs 229
cibarijs cum fractione ostiorum, vel cum clauibus adulterinis,
non tamen si ex apertis officinis illa extraxerit. 7. egressio furti-
ua, siue diurna, siue nocturna, obseruatio enim diurnæ magna
est in consideratione apud religiosos. Ita ferè Bordon. *t. 2 resol.* 54.
n. 16. & seqq. 8. Si nouitius de facto semel, & iterum exuens se
habitu religionis, vel tædio vitæ regularis affectus, vel ægrè fe-
rens correctiones, seu mortificationes conqueratur coram alijs
nouitijs, & dicat se nolle remanere in religione, quamuis aliàs
postea pœnitentia ductus postulet professionem, parum namque
inclinat ad vitam regularem cum tædio habeat correctiones,
mortificationes, clausuram, & alia, quæ necessaria sunt ad vi-
tam regularem. Ita cum Peyrin. Bordon. *sup. n.* 98.
Defectus verò naturales, ob quos Nouitius debet expelli, 230
sunt, ignorantia, dementia, illegitimitas nisi dispensetur, sur-
ditas, cæcitas, clauditas, sanguinis maculatio. Ita Bordonus *su-*
pra num. 18. quibus ego addo malam indolem, & inflexibilem
voluntatem, ex qua nulla speratur emendatio, vel profectus.
Ita in simili casu Bordon. *supra num.* 21. Quæ omnia si à princi-
pio inspiciantur, non debet tale subiectum admitti ad habi- 231
tum; si verò postea deprehendantur, propter illa debet demit-
ti cum hac aduertentia, quod si defectus cederint in maximam 232
infamiam nouitij, tunc debet expulsio fieri à solo Magistro
nouitiorum cum Priore, & Prouinciali, non verò à Capitu-
lo, vt optimè aduertit nostra Constitutio 2. *part. cap. 2. nu.* 12. 233
regulariter tamen si Nouitius expellendus sit ob aliquem defe-
ctum vitiosum vltra consensum Prouincialis, Prioris, & Ma- 234
gistri, requiritur iudicinm aliorum religiosorum morantium
in eodem conuentu; nam cum agatur de re grauissima,
qualis est status religiosus acquirendus, vel perdendus, cau-
tius procedendum est. Ita cum Scorpha, & alij Bordonus
suprà num. 13.

Dico

Dico tertiò. Huiusmodi defectus vitiosi, ob quos nouitius debet expelli, non debent esse cogniti tantùm per confessionem;
235 Magister namque Nouitiorum, vel alius, qui solùm ob notitiam
habitam in confessione nouitij denegat suffragium, peccat mor-
236 taliter, est enim hoc contra sigillum, & cedit in maximum pre-
iudicium Sacramenti, cum retrahat nouitios ab integritate
confessionis. Vechius quem refert, & sequitur Peyrin. *de R. P. quæst. 3. cap. 1. § 4. num. 114.* Lezan. *tom. 2. c. 13. n. 48* Quidquid
immeritò dicat Portel *in dubijs regular. verbo nouitij annus n. 35.*
237 Sed quæres: an religiosus, qui nescit se resoluere, an debeat
negare, vel concedere suffragium nouitio, de cuius idoneitate
ad professionem dubitat, possit à communitate recedere, etsi nolit Prælatus vt recedat, possit sine peccato eligere vnum ex duobus, vel approbare, vel reprobare nouitium, vel an teneatur pe-
238 tere consilium ab alijs? Respondeo, talem sic dubitantem posse
abesse à capitulo ex alio titulo, non tamen declarando se recedere propter illud dubium, hoc enim est contra charitatem; ponit namque hoc facto in discrimine probabilem opinionem, quam cæteri religiosi habebant de idoneitate nouitij, & huiusmodi recessus cum sit illi potius nociturus, quàm profecturus, est irra-
239 tionabilis, & contra charitatem; nihil enim faciendum est, ex
quo sequi possit damnum proximo. In tali ergo casu, si ex alio titulo non possit recedere, neutrum potest eligere absque deposi-
240 tione dubij, nam agens ex conscientia dubia peccat mortaliter,
241 vt docent omnes DD. quare vt peccatum euitet, adhibita diligentia debet deponere dubium, & stare consilio aliorum religiosorum, maioris enim partis consilium sequi tenetur, reiecto dubio. Ita Bordon. *tom. 2. resol. 54. n. 61.*
242 Dico quartò. Etiam datis vltimis votis ad professionem ante tamen factam professionem, liberum est conuentui nouitium demittere noua emergente graui causa, vel etiamsi aliqua vetus ignorata de nouo sciatur. Ita Peyrin. *de Prælato quæst. 3. cap. 1. § 4. num. 117.* Vechius *disp. 12. dub. 7.* Nam sicut reuocari potest consensus ab altero coniuge ante ratum matrimonium, si aliquid superueniat, quod si à principio fuisset, vel notum esset, non fuissent contracta sponsalia *cap. quemadmodum de iureiurando*, ita à conuentu ante professionis emissionem possunt reuocari suffragia valida; est enim argumentum de matrimonio carnali ad spirituale *cap. inter corporalia de translat. Episcop.*
Sed quæres; An Prouincialis habeat suffragium in receptione nouitij ad professionem? Pro solutione huius quæsiti notandum est me discutere hanc quæstionem in mea religione, nam in alijs, quid dicendum sit, consulat vnusquisque sua Instituta. In mea igitur religione non dubito, quod si Prouincialis velit assistere capitulo conuentuali, & suffragium ferre, vt cæteri conuentuales hoc posse efficere, cum omnis potestas, quæ est in
243 Prælato inferiori, sit in superiore, vt notauit Pelizzarius *tract. 3.
cap. 3. nu 8.* Et idem propter eandem rationem dicendum existi-
244 mo de Generali, ipsi namque sunt veri Prælati illius domus.
Secundò certum est nullum nouitium in nostra Congregatione
posse admitti ad professionem sine consensu Prouincialis, vt
245 constat *ex 2. p. nostrarum constitutionum c. 2. n. 19.* Difficultas igi-
tur est, an absente Prouinciali à capitulo conuentuali, remanentibus æqualibus suffragijs pro vtraque parte, possit Prouincialis dare suum suffragium, siue per scriptum, siue personaliter, & cum suo suffragio approbatiuo faciente excessum, vltra partem dimidiam, approbare nouitium ad professionem?
246 Affirmat Portel in *additionibus ad dubia regularia*, quem re-
fert, & sequitur Peyrinis *de Prælato, quæst. 3. cap. 1. § 4. nu. 116.*
Quæ sententia vera est stando in iure communi; verùm de iure
nostro existimo non posse Prouincialem hoc efficere, nec Gene-
247 ralem, & ita video quotidie practicare, patetque *ex nostra constitutione 2. part cap. 2. num. 12.* Vbi præcipit, quod si in aliquo casu occurrant suffragia æqualia, statim nouitius ejciatur. Vbi notanda sunt illa verba: statim nouitius ejciatur, non enim præcipit, vt Prouincialis expectetur assensus, sed quod statim ipso inconsulto ejciatur: ergo lex minimè intendit, quod Prouincialis absentis expectetur suffragium, & ita tenet Nauarrus *lib. 2. consil tit. de regul. consil. 62. primæ impressionis*, vbi ait, non potuisse Generalem Ordinis Carmelitarum facere Monachum vnum nouitium, qui in suo conuentu pro receptione ad professionem habuit pro se dimidiam partem communitatis, & contra se aliam dimidiam, & non dissentit Portel, si de iure speciali nostro loquatur.

DISPVTATIO II.

De susceptione Religiosi status per professionem.

SECTIO I.

Quas conditiones debet habere professio, vt sit valida.

1 *Professio solemnis est indissolubilis.*
2 *Professio votorum simplicium est dissolubilis ex parte religionis.*
3 *Professio solemnis est indissolubilis iure canonico.*
4 *Status religiosus constituitur per professionē expressā, vel tacitā.*
5 *Quid sit professio expressa.*
6 *Quid sit professio tacita.*
7 *Professio tacita est valida etiam post Tridentinum.*
8 *Talis professio siue tacita, siue expressa debet esse absoluta.*
9 *Conditio repugnans apposita professioni illam annullat.*
10 *Matrimonium celebratum cum conditione repugnante est nullū.*
11 *Professio cum conditione de futuro etiam adimpleta professione, non valet.*
12 *Vltra nouus requiritur consensus.*
13 *Vt professio sit valida, debet emitti in legitima ætate.*
14 *Debet esse cum animo promittendi.*
15 *Non requiritur tamen expressus animus se obligandi, vel adimplendi.*
16 *Conciliantur opposita sententiæ de hac materia.*
17 *Debet esse libera absque errore, & deliberata.*
18 *Metus cadens in virum constantem incussus ad extorquendam professionem illam annullat.*
19 *Si metus alio fine incutiatur, non illam annullat.*
20 *Metus reuerentialis probabile est non annullare professionem.*
21 *Metus cadens in virum constantem incussus accipiendi professionem non illam annullat.*
22 *Metus non annullat professionem iure naturali, sed positiuo.*
23 *Error in substantialibus annullat professionem.*
24 *Error in accidentalibus, quæ non redundat in substantiam, non annullat professionem.*
25 *Professio tacentis morbum gallicum est valida.*
26 *Contraria opinio etiam valdè probabilis est.*
27 *Qui in professione occultauit morbum gallicum, post professionem potest à religione expelli.*
28 *Ingredi religionem vinculo seruitutis Episcopatus est peccatum mortale, si fiat absque domini, & Pontificis licentia.*
29 *Professio tamen vtriusque est valida.*
30 *Si dominus intra triennium post elapsam professionem seruum petierit, reddendus est ei.*
31 *Si seruum noluerit, sed pretium eius, tenentur religiosi illud soluere.*
32 *Professio coniugis post matrimonium consummatum est nulla, nisi fiat tempore legitimi diuortij.*
33 *Reuocatus à religione non potest debitum petere, potest tamen reddere.*
34 *Illa professio quoad obligationem non petendi fuit acceptata ab Ecclesia.*
35 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
36 *Causa nullitatis professionis debet probari apud iudicem Ecclesiasticum.*
37 *Professio relinquentis parentes in graui, vel extrema necessitate est valida.*
38 *Peccat tamen sic professionem emittens.*
39 *Et in casu quo peccat, potest à religione exire ad eis succurrēdū.*
40 *Imò tenentur ad hoc si aliud non detur remedium.*
41 *Si alia via illis potest subuenire non potest à religione exire.*
42 *Quid si non potest illis subuenire, nisi faciendo contra regulam, vel Prælati obedientiam, secluso tamen scandalo.*
43 *Quid si religio illis sufficienter prouideat.*

SVppono, vt certum, professionem solemnem esse indissolu- 1
bilem tam ex parte profitentis, quàm religionis; dixi solem-
nem; nam si professio sit simplex, vt est in Societate in professis
primæ professionis, cum ea professio non sit absoluta, sed sub con- 2
ditione secundùm statuta religionis, possunt in casibus, secun-
dùm talia statuta promissa dimitti, & liberari à vinculo religio-
si status, vt latè probat cum alijs Pelizzar *tract. 3 c. 5. n. 3* Quo iu-
re autem professio sit indissolubilis. Respondeo esse iure Eccle- 3
siastico, vnde per Pontificis dispensationem solui potest, de qua
materia latissimè agit cum alijs Pelizzar. quæ minus necessaria
breuitatis causa omitto. His suppositis
Dico primò. Duplex est professio constituens statum religiosū 4
tacita, scilicet, & expressa, professio expressa est contractus sacer,
per quem Nouitius volūtariè, clarè, & expressè emittit tria vo- 5
ta substantialia, voce, scripto, vel nutibus in manibus Prælati hā-
bētis iurisdictionem recipiendi ad professionem in religione ap-
probata, quatenus approbata est. Tacita verò est illa, quæ fit præ- 6
stādo habitum proprium, vel exercendo propria professorum in-
tentione profitendi scientibus, & consentientibus Prælatis, ser-
uatis alijs conditionibus, quas assignat Tridentin. quas latè enu- 7
merat Portel *verbo professio n. 3.* Et hæc professio est valida etiam
post Trident. quia iure antiquo erat valida, & Concil circa illā
nihil disposuit, Portel *sup.* Lezana *to. 1. c. 2. nu 5.* Sanchez, & alij,
quos refert, & sequitur Palaus *de statu Religioso disp. 2. p. 1. n. 6.*
Debet autem huiusmodi professio, siue tacita, siue expressa es- 8
se absoluta, & non sub conditione, & de conditione repugnante
alicui voto essētiali constat annullare professionem, quia profes-
sio valida esse non potest deficiente aliquo ex tribus votis, quade
causa matrimonium cum conditione repugnāte celebratum ir- 9
ritum est. Ita innumeri, quos refert, & sequitur Palaus *sup. n. 3.*
De alijs verò conditionibus de futuro honestis maior est difficul- 10
tas. Dicendum tamen est etiam posita conditione non valere, sed
vltra, requiri nouus consensus. Ita Guttier. Suar. & alij, quos re- 11
fert, & sequitur Dicastil. *de matr. tract. 10. disp. 5. dub. 6. nu. 55.* Le-
zan.

zan *to.1.c.2.n.26.* Ratio est, quia ad professionem requiritur con-
12 sensus, quo se professus religioni tradat, sed consensus sub condi-
tione de futuro non est huiusmodi, siquidem non est consensus
in traditionem præsentem, sed in futuram pendentem à condi-
tione: ergo nunquam potest esse consensus ad professionem suf-
ficiens, sed tantùm erit votum simplex professionis emitten-
dæ etiam adimpleta conditione.
13 Dico secundò. Vt Professio sit valida, debet emitti in legitima
ætate, hoc est anno 16. vt *sup.* notauimus, & expleto anno noui-
14 tiatus, vt *supr.* diximus. Item debet esse cum animo promit-
tendi, aliàs non esset professio; non requiritur tamen, vt promit-
tens intendat expressè se obligare, vel quod habeat animum im-
15 plendi, quod promittit, cum enim ex natura promissionis natu-
raliter sequatur obligatio, & professio essentialiter sit promissio,
quæ intrinsecè includit obligationem, implicat in adiectis ali-
quem velle promittere efficaciter, & nolle se obligare, vnde si
16 efficaciter intendit non se obligare voluntas promissionis non
fuit efficax. Ita Dicast. *de matr. disp.1. dub.4. n.* 61. *&* 62. Amicus
tom.9. disp.29. sect.2. n.31. & disp.4 sect. 3. *n.* 16. vbi conciliant op-
positas sententias relatas à Peliz. *tract.* 3. *c.1. n.* 42.
17 Item debet esse libera, & absque errore, & de libertate constat,
nam metus grauis cadens in virum constantem incussus votanti
ad votum extorquendum de iure Ecclesiastico in omni senten-
tia annullat votum: ergo multo à fortiori annullabit professio-
nem: ita Portel *sup. num* 24. Dixi, incussus ad extorquendum vo-
18 tum, nam si alio titulo iniiciatur, non annullat professionem,
quidquid in contrarium dicat Peyr. *de R.P. q.1. c.*25. Ita Pelizar.
19 *sup. n.*57. An autem solus metus reuerentialis annullet profes-
sionem affirmat Nauar. Rodr. Henr. Sayr. quos refert, & sequitur
20 Portel *in additionibus ad dubia regula verbo professio num.*1. licet
contrarium etiam sit probabile. Vt fatetur idem Port. *vbi sup.*
An verò si hic metus cadens in virum constantem fiat acci-
21 pienti ad professionem annullet illam? Respondeo negatiuè. Ita
Suar. quem refert, & sequitur Palaus contra Lessium. Ratio est,
quia, vt diximus, agentes de voto metus non annullat professio-
nem iure naturali, sed positiuo; sed ius positiuum, non disponit
22 de metu Prælato professionem admittendi incusso, sed solùm
de metu profitenti incusso: ergo solus hic metus annullat pro-
fessionem, & non alius, nam in decretis non est facienda extensio
de vno ad alium.
23 Dico tertiò. Certum est errorem annullare professionem si
detur in substantialibus; nam si error tantùm sit in accidentali-
bus, quæ tamen non redundent in substantiam, nō annullat pro-
24 fessionem, vt latè diximus de voto. Ita communiter DD apud
idem Palaum *sup. n.*3. §.2. ex quo deducitur non esse irritā pro-
25 fessionem tacentis morbum contagiosum, quo declarato non ad-
mitteretur; quia hic morbus neque in iure, neq; ex speciali con-
stitutione approbata à Papa, vt suppono, neque ex vi contractus
26 professionem annullat. Ita Nauarr. Rodriq. Sanct. quos refert,
& sequitur Palaus *sup. n.*4. Lezana *t.1. c.2.* Portel *verbo professio
n.* 9. licet contrarium satis probabiliter doceat Ledes. quem re-
fert, & sequit. Peyr. *de R.P. q.3. s.1* §.2. *n* 65. *in fin. & n.*67. In opi-
27 nione tamen eorum, qui dicunt talem professionem fuisse vali-
dam, poterunt talem morbum contagiosum occultantes ab Or-
dine post professionem expelli propter culpam commissam in
occultando talem morbum. Nauar. Sanch. Sà, & alij, quos re-
ferunt ibi prædicti DD. contra Rodr. & alios, quos refert Peyr. *de
R.P. q.3. s.1.* §.2. *n* 68.
An autem professio, vt si valida debeat esse libera à vinculo
28 seruitutis, & à vinculo Episcopalis dignitatis. Respondeo in pri-
mis ingredi religionem cum his vinculis esse graue peccatum, si
seruus ingrediatur absque licentia domini, & Episcopus absque
29 Pontificis beneplacito de facto tamen vtraq; professio est valida,
ita de seruo tenet Syluester, Lopez, Suar. Sanc. quos refert, & se-
quitur Palaus *de statu religioso disp.2. p.2.* §.3. *n.*2. Contra Azor,
Lessium, & alios, quos *ibi* refert. De Episcopo verò Suar quem
refert, & sequitur Palaus *sup* §.2. *n.*2. Peliz. *tract.* 3. *c.*2 *n.*61. con-
tra Valentiam quem *ibi* refert Palaus, & contra Peyr. *de R.P. q.
5. c.1. n.*47. Ratio vtriusq; est, quia vota serui, & Episcopi, neq; ex
iure naturali, neq; ex iure Pontificio apparent irrita: ergo licet
ius prohibeat, ne voueant hæc vota cum tamen illa non annul-
lent, non est cur dicamus talem professionem esse nullam. At si
30 Dominus intra triennium etiam post professionem seruum
suum petierit, debet reddi; quod si Dominus noluerit seruum
professum habere, sed vt pretium illius reddatur, tenetur reli-
31 gio pretium reddere, vt probabilior tenet sententia, si sua culpa
seruum hunc ad professionem admisit. Vide Palaum *sup.*
32 Aliter dicendum est de professione coniugis post matrimoniū
consummatum absque licentia alterius coniugis, nam talis pro-
33 fessio est nulla, nisi fiat tempore legitimi diuortij, vt habetur ex-
pressè *c. placeat*, ideòq; coniux potest maritum suum à religione
reuocare: & è contra: & maritus tenetur obedire; reuocatus
34 tamen non potest debitum petere, esto teneatur reddere, quia il-
la quod obligationem non petendi fuit acceptata ab Ecclesia, vt-
potè, quæ non cedit in præiudicium coniugis non consentien-
tis; vt constat *ex c. placeat, & c. quidam*, & *ibi* communiter DD.
35 Palaus, & alij locis *supra allegatis*, hoc tamen intelligendum est,

nisi maritus sic professus expressam voluntatem haberet non ali-
ter se obligandi ad castitatem, quam dependenter ab statu reli-
gioso, quia hac voluntate expressa posita nulla potest esse obliga-
tio, cum nullus verus sit status assumptus. Vide Palaum *sup.* §.4.
vbi pro hac sententia plures congerit Auth. Vnde etiamsi con-
iux non petat, vt maritus exeat à religione poterit, ipsos illam
deserere, præcedente tamen iudicis auctoritate, requiritur nam- 36
que secundùm Trid. quod causa nullitatis professionis apud iu-
dicem probetur. Ita Palaus *sup. n.*3. Portel *verbo professio per tot.*
In nullo alio casu erit professio irrita, si fiat de consensu vxoris
licet aliàs non seruentur regulæ, iure præscriptæ, & aliàs pro-
fessio sit sacrilega. Palaus *sup. n.*7.
Dico quartò. Professio non est irrita si quis religionem profi- 37
teatur relinquendo parentes in extrema, vel graui necessitate,
quibus si non intrasset religionem posset subuenire, peccat ta-
men sic profitens, vt iam *sup.* diximus. Ratio est, quia vota non 38
dependent quoad suam essentiam à necessitate parentum, ita vt
certum cum alijs tradidit Palaus *sup.* §.6. *n.*1. Lezan. *to.1. c.2. n.*
13. Graffius, Suar & alij, quos refert, & sequitur Peliz. *tract.* 3. *c.* 39
2. *n.*54. in casibus autem, in quibus pater, aut filius peccat ingre-
diendo, vel profitendo religionem, quos supra enumerauimus 40
agentes de nouitijs, possunt ad minus facta professione egredi à
religione, seruatis tamen seruandis, vt concurrant prædictis ne-
cessitatibus, immò forsan tenentur, hoc enim petit ius naturæ,
& vinculum obligationis, quod est inter patrem, & filios.
Dixi seruatis seruandis, nam si religiosus alia via potest illis 41
subuenire manendo in religioso statu salua obedientia, statuque
religioso vendendo à se artefacta, vel aliqua emendicando, pecu-
nias apud se retinendo, etiamsi aliàs statutum, & regula sit in
contrarium, & aliàs Prælatus licentiam negauerit hæc omnia 42
potest licitè efficere, nam hæc licentia licet ab immediato Præ-
lato iniquè negetur, præsumitur concessa à superiori Prælato,
vel potius ex pia legis interpretatione, hæc tamen debent fieri,
secluso scandalo, & parentum necessitate certa, ita cum Sanch.
& Suar. Palaus *sup. n.*9 Lezan. *to.1. c.2. n.*13. Item nisi aliàs reli- 43
gio illis necessaria præstet; quæ omnia si non fiant, nec possunt
fieri, tunc melior sententia affirmat posse religiosum, è religio-
ne exire non solùm pro necessitate extrema parentum, vel cuius-
cunq; proximi, vt omnes tenent, sed etiam pro necessitate graui
etiam contracta post suum ingressum in religionem, quia hoc
præceptum vrgentius est, vtpotè Diuinum naturale, licet aliàs
contraria sententia in hoc casu etiam sit æquè probabilis. Vide
Palaum *sup.* vbi latè eos refert.

SECTIO II.

Quibus personis competat facultas recipiendi nouitios ad professionem.

44 *Solus Prelatus regularis, & cui ille delegauerit, de cōsensu ma-
ioris partis capituli, potest recipere nouitiorum professiones.*
45 *Prælatus absq; cōsensu capituli nō potest recipere professiones.*
46 *Nec conuentus Prælato repugnante.*
47 *Facultas recipiendi nouitios ad professionem ad immediatum
Prælatum, simul cum conuentu, de iure communi spectat.*
48 *In nostra congregatione debet præcedere licentia Prouincialis,
vt aliquis ad professionem admittatur.*
49 *Si talis licentia deficiat, professio absque illa à Priore cum con-
uentu data, est valida.*
50 *Professio nouitiæ absque eo, quod præcedat Episcopi examen, &
matrimonium, non præuijs denuntiationibus celebrati sunt
validi.*
51 *Professio admissa à Priore cum conuentu repugnante Prouin-
ciali apud nos est valida.*
52 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
53 *Matrimonium factum contra simplex interdictum sine decreto
irritante, est validum.*
54 *Prouincialis data iusta causa potest coarctare potestatem Præ-
lati inferioris etiam cum decreto irritante, non tamen sine illa.*
55 *Capitulum generale potest facere statutum excludens tali, vel
tali defectu maculatos.*
56 *Potest etiam facere statutum, vt fiat nouitijs protestatio, quod si
talem, vel talem habeant defectum religionem non habere ani-
mum illos ad professionem admittendi.*
57 *In hoc casu professio laborantis tali impedimento est nulla.*
58 *Religio habet potestatem generalem condendi leges, dummodo
non sint contra ius commune.*
59 *Prælati superiores possunt inferiorum potestatem etiam cum
decreto irritante limitare.*
60 *Idem decretum cum protestatione nullitatis potest efficere De-
finitorium generale.*
61 *Nomine capituli generalis venit Definitorium generale.*
62 *Definitorium generale potest condere acta, & statuta ad bonum
commune totius religionis.*
63 *Hæc doctrina habet etiam locum in nostra religione.*
64 *Nostrum Definitorium generale potest condere decreta ad bo-
num commune totius religionis.*

65 In capitulo generali residet potestas per modum vnius.

66 Decretum generale directè irritans professiones debet esse perpetuum.

67 Non tamen decretum indirectè irritans professiones per substractionem consensus.

68 Prouincialis, & Generalis in casibus specialibus possunt indirectè irritare professiones per substractionem consensus, & iurisdictionis.

69 Idem potest facere nostrum Definitorium.

70 Episcopus potest in casu speciali suspendere facultatem parocho assistendi matrimonio.

71 Potest facere decretum prohibens parochis, vt non assistant matrimonio, non seruata forma Concilij Prouincialis cum decreto irritante.

72 Idem potest efficere nostrum definitorium circa professiones.

73 Quomodo poterat Generalis, vel Prouincialis casus sibi reseruare ante decretum Clement. VIII.

74 Si capitulum conuentuale non consentiat in aliqua professione, nisi cũ tali cõditione, illa non subsistente professio non tenet.

75 Quam facultatem habeat nunc definitorium huius Prouinciæ.

76 Dum talem habet facultatem potest efficere prædictum decretum cum protestatione nullitatis.

77 Definitorium huius Prouinciæ nunc potest efficere pro bono communi illius, quidquid poterat definitorium generale.

78 Definitorium huius Prouinciæ habet auctoritatem ordinariã.

79 Et dato, quod sit delegata, est ad vniuersitatem causarum.

80 Potest ab Ordine eijcere religiosos.

81 Potest recipere fundationes, & cætera efficere, quæ sunt propria definitorij generalis.

82 Tale decretum potest etiam fieri à nostro capitulo Prouinciali.

83 Capitulum Prouinciale ex iusta causa potest limitare potestatem suorum Prælatorum.

84 Quam potestatem habeat nostrum capitulum Prouinciale ad faciendum acta, siue decreta.

85 Talia decreta non debent esse contraria regulæ, vel constitutionibus.

86 Definitorium generale potest constitutiones dubias declarare.

87 Idem potest facere definitorium huius Prouinciæ.

88 Hæc declaratio est legalis, & obligat, vt lex.

89 Ad faciendũ hoc decretũ nõ requiritur specialis facultas legis.

90 Sufficit generalis facultas ad facienda acta, siue sanctiones ad bonum commune prouinciæ.

91 Capitulum generale non ex speciali, sed generali concessione Papæ faciendi leges pro bono communi religionis fecit hoc decretum.

92 Hoc decretum non est positiuè, sed tantùm negatiuè contra nostras constitutiones.

93 Talia decreta tantùm sunt negatiuè contra ius commune.

94 Hoc statutum non est indirectè contra nostras constitutiones.

95 Contrarietas indirecta est contrarietas positiua.

96 Declaratur hoc optimo exemplo.

97 Matrimonium inter consanguineos in primo gradu est prohibitum iure Diuino.

98 In alijs gradibus est prohibitum iure canonico.

99 Facere directè, vel indirectè contra ius Diuinum, est peccatum mortale

100 Ponere conditiones in professione est res grauissima pertinens ad bonum totius religionis.

101 Etiam potest esse bonum speciale pertinens ad bonum alicuius prouinciæ.

102 Capitulum prouinciale in his, quæ specialiter pertinent ad bonum prouinciæ, non est pars, sed totum.

103 Quomodo circa has res habeat voluntatem totius religionis.

104 Explicatur hoc quodam exemplo.

105 De statu religioso solus Papa potest disponere.

106 Respectu status religiosi in communi non est inconueniens apponere conditiones in professione.

107 Potest hoc esse conueniens bono speciali alicuius Religionis.

108 In casu, quo sit conueniens potest illas apponere Religio ex Generali potestate condendi leges.

109 Non est ad hoc specialis facultas necessaria.

110 Idem potest facere hæc Prouincia ex generali concessione condi acta, siue decreta pro bono communi prouinciæ.

111 Quomodo in hoc casu consensus totius Religionis subordinetur voluntati huius Prouinciæ.

112 Hoc decretum capituli Prouincialis, licet non esset validum, vt præceptiuum, valet tamen, vt declaratiuum iuris naturalis.

113 Professiones habentiũ tales defectus, sũt iure naturali irritæ.

114 Quando nouitiatus est nullus ex defectu consensus, professio etiam est nulla.

115 Nouitij, si quando de talibus defectibus interrogantur, illos occultent nouitiatus est nullus.

116 Deficiente potestate in admittente, professio inde sequuta est nulla.

117 Dolus, vel error dans causam professioni circa qualitates nouitij, quando annullet professionem.

118 Conditio apposita matrimonio circa qualitates, quomodo illud annullet, si absit.

119 Idem dicendum est, quando contrahens cogitat de qualitate, & consensus fertur in personam tali qualitate affectam.

120 Idem dicendum est de professione.

121 Eodem modo philosophandum est de alijs contractibus, ac de contractu professionis.

122 Alij contractus celebrati per dolum dantem causam contractui sunt iure naturali nulli.

123 Generalis non potest dare professionem nouitio, nisi cum consensu capituli illius domus, vbi nouitius peregit annum nouitiatus, vel maiorem partem illius.

124 Consensus capituli est de essentia ad professionem nouitiorum.

125 Id quod est forma actus non potest per aliud suppleri.

126 Professio recepta à Prælato excõmunicato vitando, est valida.

127 Idem dicendũ est in casu, quo omnes vocales sint excõmunicati.

128 Excommunicatio non tollit potestatem exhibendi legitimum consensum ad professionem.

129 In casu, quo omnes vocales sint priuati voce actiua, excepto Prælato, de solo illius consensu potest nouitius profiteri.

130 Si solus Prælatus careat voce actiua, tunc de consensu conuentus absque Superioris suffragio potest nouitius profiteri.

131 De iure communi Prior cum conuentu, sine consensu Prouincialis non potest expellere nouitium.

132 Benè tamen de iure speciali.

133 Approbatio nouitiorum in nostro ordine debet fieri per secreta vota capituli, non tamen de iure communi.

PRo clariori notitia huius sectionis suppono de iure communi nullum Ecclesiæ Prælatum, excepto Papa, & proprio Prælato regulari posse recipere professionem alicuius nouitij, siue sit Cardinalis, siue Legatus à latere, siue Religionis Protector, nec etiam ipsamet sacra Congregatio pro regularibus. Ita Sanch. *lib. 5. mor. c. 4. nu. 74.* Rodriq. *tom. 1. q. 63. art. 4.* Peliz. *tom. 1. tract. 3. c. 3. n. 5.* Nullus enim istorum habet iurisdictionem delegatam super regulares, nisi tantùm quoad forum contentiosum, professio autem non pertinet ad forum contentiosum, sed gratiosum. Dixi, excepto Papa, quia cum ipse sit supremus Prælatus omnium Religionum, & habeat plenitudinem potestatis illimitatam, & independentem potest de non Religioso facere Religiosum, & è contra. His suppositis.

Dico primò. Solus Prælatus regularis, & cui ille delegauerit 45
de consensu maioris partis capituli conuentualis possunt recipere nouitios ad professionem. Hæc est communis apud omnes,
nam licet aliqui Canonistæ, quos refert, & sequitur Peyr. *de R.* 46
P. q. 1 c. 26 § secundo, dicant de iure communi non requiri consensum capituli, sed tantùm consultationem factam à Prælato cum capitularibus; de consuetudine tamen omnium Religionum, neque Prælatus potest absque dicto consensu nouitium recipere ad professionem, neque Monasterium potest aliquem recipere repugnante proprio Prælato, quia vterque consensus est requisitus ad valorem professionis: ergo si alter illorum deficiat, professio non subsistet. Ita Rodriq. Vechius, Medina, & alij, quos refert, & sequitur Pelizar *suprà n. 12*

Dico secundò. De iure communi hæc potestas tantùm com- 47
petit Prælato immediato simul cum suo conuentu. Ita colligitur *ex c. consuluit 4. c. fin. qui clerici, c. porrect. c. ad Apostol. de regul. c. fin. C. eodem in 6.* Ita Sanch *sup n. 61. & 70.* Bonac. *q. 2. de clausura* 48
p. 10. diff. 2 § 6. n. 1. & alij communiter. De iure tamen particulari Religionum, videnda sunt earum statuta, nam in Societate IESV solus Generalis potest admittere ad professiones, vt constat *ex eius constitutionibus p. 5 c. 1. §. 2. & p. 9. c. 3 § 1.* & in nostra Religione Carmelitana discalceata; vt aliquis admittatur ad professionem, debet præcedere licentia Prouincialis, vt patet *ex 2. p. nostrarum constit. c. 2. n. 10.*

An autem si Prælatus immediatus conuentus nouitiati reci- 49
piat professionem alicuius nouitij in nostra Congregatione absq; prædicta licentia Prouincialis professio sit irrita, maior est difficultas. Existimo tamen negatiuè. Ita in simili casu colligo ex Portel *to. 2 casuum, casu 64.* & ex Sanc. *in Dec. lib. 5 c. 4 n. 84.* Ratio est, quia Prælati immediati de iure communi possunt recipere nouitios ad professionem, vt probatum manet: ergo licèt deficiat prædicta licentia professio erit valida. Patet consequentia.

Quia quando supponitur potestas ad faciendum actum, & solùm additur noua solemnitas absque decreto irritante, tunc forma præscripta est accidentalis, vt cum multis latè probat Suar. *de legib. lib. 3. c. 31. num* 10. & eius omissio non annullat, vt sumitur *ex c. dilectus de præbendis, & ex l. 1. C. de appellat.* vt cum Suar. *suprà* docet Portel *sup. n. 5.* atqui in nostro casu supponitur potestas in Prælato ad recipiendum nouitium ad professionem: hæc enim competit illi ex iure communi, quam potestatem ab illo non adimit prædicta constitutio, siquidem actum contrarium non annullat, sed tantùm postulat, vt tali modo fiat, sic enim ait *posteriori facta nouitiorum approbatione, elapsoque nouitiatus anno, alio non interueniente impedimento licentia Prouincialis ad suam professionem admittatur*, ergo. Si aliter fiat licèt illicitè, validè tamen fiet.

Confirmatur, quia facultas, quæ competit Prælatis immediatis ad recipiendos nouitios ad professionem non censetur illis sublata, nisi positiuè ab illis auferatur, vt cum Nauarro, & Bordon. tenet Peliz. *tr. 3. c. 3. n. 14.* statuta namque specialia, debent quantum fieri possit iure communi confirmari, sed nostra constitutio in prædicto loco, nec in alio non aufert prædicta potestatem à Prælatis localibus, quæ illis competit de iure communi, sed tantùm apponit illam conditionem, quæ, vt probatum est, tantùm est accidentalis, ergo professio aliter facta est valida.

50 Confirmatur secundò, quia sicut in nostra constitutione postulatur, quod præcedat licentia Prouincialis ad professionem, ita etiam in Tridentino postulatur, quod præcedat admonitio Episcopi ad faciendum examen, antequam nouitia ad professionem admittatur, & quod trina denuntiatio à parocho fiat ante matrimonium, & tamen si talis admonitio Episcopi omittatur, & talis denuntiatio non permittatur ad matrimonium, professio sequuta & matrimonium tenent, vt cum Sanch & alijs latè probat Portel *sup.* ergo idem dicendum est in nostro casu, nam argumentum à matrimonio carnali ad spirituale est validum, vt colligitur *ex c. hac vero, qui c. qua* 10. 27. q. vt cum multis latè tenet Bordonus *sup. n. 3.*

51 Et hinc colliges, quod si Prælatus conuentus nouitiati postulauerit licentiam à Prouinciali ad admittendum aliquem ad professionem, & ille eam denegauerit, si Prælatus immediatus talem nouitium admittat ad professionem, professio erit valida, nisi aliàs Prouincialis ex legitima causa irritet professionem aliter factam. Ita Sanch. *in Decal. lib. 5. cap. 4. num. 71* Bord. *tom.*
52 *2. resol. 57. nu. 33.* Peyr. *vbi sup* Ratio prioris partis est, quia multa prohibentur fieri, quæ tamen facta tenent *c. ad Apostolicam de*
53 *regular.* Et ratio est, quia non caret requisita potestate, tum quia matrimonium carnale factum contra simplex interdictum sine decreto irritante, tenet ex communi Doctorum: ergo & spirituale, ab illo enim ad hoc valet argumentum, vt *supr.* probauimus.

54 Quoad secundam verò partem etiam probatur, quia cum tota potestas Prælati inferioris resideat in Prælato superiori, sicut iusta interueniente causa potest eum priuare à tota potestate, ita illam coarctare, & sibi reseruare in aliquo casu particulari. Dixi, iusta interueniente causa, nam sine ea professio aliter facta teneret etiam cum decreto adiecto irritante, cum enim hæc potestas competat Prelato immediato de iure communi, non potest à superiore auferri absque legitima causa, quæ sit nota inferiori Prælato, vt cum multis latè probat Peyr. *de R. P. q. 1. c. 26. §. 2. versu dixi ex iusta causa.*

Sed hic Insurgit non leuis difficultas, an capitulum generale possit facere statutum, ne recipiantur ad professionem nouitij tali defectu, vel vitio laborantes, vt si sint ex genere Iudæorum, vel insanabili morbo infecti cum decreto simpliciter irritante
55 professionem. Et respondeo, quod vel statutum est absolutè annullans professionem sic maculatorum, vel tantùm est, vt fiat illis protestatio, quod si tales defectus habeat, Religionem non habere intentionem illos recipiendi, si primo modo fiat Nauar. *cons. 17. de regular.* Sanch. *lib. 7. de matrim. disp* 36 *n. 3.* & alij, affirmant tale decretum esse nullum; vtpotè contra ius commune. Sed contraria sententia probabilior est: hanc tenent Suar. *tom. 4. de relig. tract. 10. lib. 2. cap. 2. n. 4.* Portel *in responsionibus tom. 1. casu 90. num. 5.* Lezan. *cons. 27. num. 1.* non enim tale statutum opponitur iuri communi positiuè, sed tantùm negatiuè. Si verò
56 statutum secundo modo fiat tunc præter citatos Doctores affirmant etiam Nauar. Rodr. quos refert, & sequitur etiam Sanch.
57 *lib. 5. in Decalog. c. 3. num. 73 & lib. 7. de matrim. disp. 37. n. 30.* Pelizar. *tract 3. cap. 3. n. 24.* Portel *in responsionibus casu* 19. & alij communiter.

58 Et ratio est, quia omnis Religio habet potestatem generalem condendi leges, dummodo non sint contra ius commune, vt cum multis probat Lezan. *sup. n. 2.* sed hoc statutum siue altero modo fiat, non est contra ius commune, tum quia non opponitur illi positiuè, sed tantùm negatiuè, tum quia sicut liberum est, & gratuitum Religioni recipere, vel non recipere aliquem ad illam, ita etiam liberum est illi non recipere, nisi habentes tales conditiones: ergo si de facto in admisso tales conditiones deficiant, professio erit irrita, nam Religio in tantùm intendit eum recipere ad professionem, quatenus tales conditiones haberet, hæc enim est natura conditionalis, vt tunc solùm habeat effectum, quando conditio existat.

59 Confirmatur, quia Prælati superiores possunt iusta intercedente causa potestatem inferiorum ad recipiendos nouitios ad professionem coarctare, & limitare, etiamsi talis potestas illis competat de iure communi, nam quoad exercitium illius sunt dependentes à superioribus, vt latè probat Palaus *de statu Relig disp. 2. p. 3. n. 5* ergo si de facto decreto irritante eam limitent, vt non consentiat professioni, nisi profitendus tali vitio, vel defectu careat, professio aliter facta erit irrita, vtpotè recepta à non habente potestatem.

An autem idem statutum protestatiuum nullitatis professionis possit condere Definitorium generale. Existimo affirmatiuè:
60 Ratio est, quia nomine capituli generalis probabile est, non solùm intelligi ipsum capitulum generale, sed etiam Definitorium generale, & quod fit à definitorio generali, dicitur fieri à toto capitulo generali, vt tenet Peliz. *tom. 2. tract. 2. c 3. nu. 102.*
Lezan. *to. 2. c. 2. n. 21.* Rodriq. *tom. 1. q. 13. art. 9.* Sed capitulum ge- 61
nerale potest efficere tale statutum, vt probatum est: ergo idem poterit efficere definitorium generale. Confirmatur, quia definitorium generale potest condere acta, & statuta in Ordine ad bonum commune Religionis, vt docet Bord. *tom. 2. resol. 58 quæsito 5 n. 9. in fin.* ergo licet materia professionis sit res grauissima pertinens ad bonum commune totius Religionis, optimè circa illam poterit definitorium generale condere acta, & statuta, dummodo sint iusta, & conuenientia.

Hæc in alijs Religionibus, in quibus definitorium generale 62
potest condere leges, & statuta perpetua pro tota Religione, non tanta difficultate procedunt At in nostra Congregatione, in qua definitorium generale non potest condere leges, & statuta perpetua, sed tantùm per suum triennium, quæ acta vocant, maiorem habet difficultatem. Verùm absolutè dicendum existimo adhuc nostrum definitorium generale posse pro illis pro- 63
uincijs vbi opus fuerit, præcipere ne per suum triennium nouitij recipiantur, nisi cum prædicta protestatione.

Ratio fundamentalis est, quia nostrum definitorium generale 64
potest efficere acta siue decreta circa alias materias pertinentes ad bonum commune Religionis pro suo triennio, vt patet *ex 3. p. nostrarum constit. c. 8 n. 4* ergo etiam poterit efficere hoc decretum. Patet consequentia, quia lex absolutè, & absque vlla restrictione talem potestatem illi concedit, ergo cum nec etiam in iure detur talis restrictio non est cur illam restringamus, nam iuxta commune axioma iuris illi permissa sunt omnia, quæ non sunt prohibita, vt ex Barbos & alijs notat Lezana *cons. 39. nu. 17.* Confirmatur, quia eadem constitutio *1. p. cap. 2. num. 12.* committit superioribus potestatem faciendi arctiora statuta circa professiones in illis Prouincijs, vbi opus fuerit, sic enim ait,) *Si in aliqua verò Prouincia, vel Religione opus fuerit strictiora statuta circa hoc adhibere præcipimus, vt ea Superiores seueris pœnis imponant*) atqui per illam particulam (*Superiores*) non solùm debet intelligi capitulum generale, nam pluralis locutio in duobus ad minus debet verificari, & pluralis numerus vno non contentatur, vt est vulgare axioma, & per iura, & DD. Britta *littera* 65
P. num. 14. & in capitulo generali residet potestas per modum vnius, vt est commune, & notat Megala *tom. 1. verbo capitulum n. 1.* ergo illa particula (*Superiores*) etiam ad definitorium generale extendenda est

Nec obstat, quod definitorium generale non possit facere leges 66
perpetuas, quia licet de ratione statuti generalis, & absoluti pro tota Religione directè irritanti professiones sit, quod sit perpetuum, & quod à solo capitulo generali fiat, de quo non disputamus; non tamen de ratione decreti specialis pro specialibus casibus indirectè tantùm irritantis professiones per substractionē consensus, & potestatis admittendi ab inferiori Prælato, quod sic euidenter probo. Nam Generalis, & Prouincialis, possunt cō- 67
dere decretum irritam reddens professionem in casibus specialibus per substractionem legitimi consensus, & potestatis, à Prælato inferiori reseruando sibi in tali casu consensum vna cum Conuentu tali admissioni præstandum, vt cum Sanch & Peyr. docet Bordon. *tom. 2. resol 57 n 54.* Palaus *de statu Religioso disp.* 68
2. p. 3. n. 5. & tamen tale decretum non est perpetuum, non fit à capitulo generali: ergo de ratione huius decreti non est, quod sit perpetuum, nec quod fiat à capitulo generali; atqui definitorium præcipiendo Prælato Conuentus nouitiati, vt non consentiat 69
professionibus, in casu, quo ex parte profitentis detur talis defectus, nihil aliud efficit, quam decretum indirectè irritans professiones per substractionem consensus, & per reseruationem potestatis admittendi in casibus specialibus: ergo optimè potest tale decretum efficere; consequentia est Thomæ Sanchij *lib. 5. in Decal. c. 4. n. 73.* loquentis de capitulo generali, cuius nomine venit etiam definitorium generale.

Secundò probatur nostra assertio, quia licèt Episcopus non 70
possit impedimenta dirimentia matrimonium efficere, potest tamen in casu speciali, ex iusta causa suspendere facultatem parochi ad assistendum alicui matrimonio absq; ipsius Episcopi licentia, in quo casu matrimonium aliter factum, est nullum, vt 71
docet Sanch. *lib. 5. in Decal c. 4. n* 71. Imò si Episcopus faciat decretum, vel statutum prohibens, ne parochi coniungant aliquos matrimonio contra formam Synodi Prouincialis cum decreto irritante matrimonium aliter celebratum, non tenet, vt cum Pontio, Sanc. Rota, Gutier & alijs ioan. Boss. *de matr. c 4 n.* 129. 72
ergo etiamsi definitorium generale efficiat decretum, vt Prælati si præstent consensum professionibus, nisi tali, vel tali forma seruata, professio aliter facta erit nulla, non enim apparet maior ratio, nam sicut Prælati inferiores non possunt ponere impedimenta dirimentia professionem, ita nec etiam Episcopus; sed Episcopus hoc non obstante, potest per suum decretum impedire matrimonium per substractionem iurisdictionis à Parocho: ergo idem possunt facere Prælati inferiores capitulo generali.

Confirmatur primò; quia licèt potestas absoluēdi de iure cō- 73

muni competat Prælato immediato respectu suorum subdito-
rum, adhuc tamen Generalis, & Prouincialis possunt data iusta
causa aliquos casus reseruare, & si omnes non possint, & facta
reseruatione absolutio inferioris esse irrita (loquor ante decre-
tum Clementis VIII.) ergo simili ratione, etsi ordinaria potestas
recipiendi nouitios ad professionem conueniat immediato Præ-
lato conuentus, cum conuentu de iure communi poterit Pro-
uincialis scilicet, vel Generalis non ad libitum, nec in omnibus
casibus, sed ex iusta causa, & in casibus specialibus reseruare sibi
admissionem ad professionem, hucusque Sanc. *in Decal. lib. 5. c. 4.
num. 71.* ergo idem poterit facere definitorium generale, quod
superiorem habet potestatem, quam Generalis, vel Prouincia-
lis: ergo si reseruet sibi professionem in casu, quo detur tale im-
pedimentum, professio data à Priore in tali casu erit nulla; pa-
tet consequentia, quia quando definitorium præcipit, vt nemo
recipiatur ad Professionem, si talem habuerit defectum non in
omnibus casibus, & ad libitum aufert potestatem ordinariam à
Prioribus, sed in his casibus specialibus, in quibus datur tale im-
pedimentum: ergo sicut potest reseruare potestatem Prælati in-
ferioris, ne quemquam Religiosum pro suo triennio habentem
tale, vel tale peccatum absoluat, ita poterit similiter reseruare,
ne quemquam sæcularem habentem talem, defectum ad profes-
sionem recipiat; non enim inuenio in his casibus vllam dispari-
tatem rationis.

74 Confirmatur secundò; quasi Capitulum conuentuale, etiam
nullo præcedente decreto capituli generalis, admitteret noui-
tium ad professionem cum conditione si non sit infectus morbo
gallico, aut alio defectu, si nouitius haberet talem defectum,
professio foret nulla, vt docet Bordon *tom. 1 res. 8 n. 10.* non ex vi
alicuius decreti capituli generalis irritantis professionem, vt
ait Bord sed ex defectu consensus ex parte conuentus, vt cum
alijs tradit Bordonus *eadem resolutione num 61.* ergo si Prælati
Superiores, quale est definitorium generale pro tempore sui of-
ficij præcipiat conuentui nouitiatus cum suo Priore, vt nullum
nouitium admittat ad professionem, nisi adhibita conditione si
tales defectus habeant, & Prior cum Conuentu, ita exequatur, si
profitentes tales defectus habuerint, proculdubio tales profes-
siones erunt nullæ; tum quia conuentus cum suo Prælato non
habuerunt intentionem admittendi talem nouitium ad profes-
sionem, vtpotè affectum tali vitio, tum quia dato, quod Prior
cum conuentu attentaret talem professionem sic maculato ex-
hibere adhuc nihil efficeret, siquidem eius potestas per Præla-
tum Superiorem, cum illi obedire tenebantur, iusta de causa
limitata, & subtracta erat; ergo nostrum Definitorium genera-
le optimè potest tale decretum efficere per suum triennium, vt
nouitij non admittantur ad professionem, nisi cum tali, vel tali
conditione.

75 An autem hæc eadem potestas competat Definitorio huius
prouinciæ Lusitaniæ, eo modo quo nunc est, maius est dubium.
Pro quo sciendum est, quod cum ob belli impedimenta hæc Lu-
sitaniæ Prouincia non possit recurrere ad suum generalem vt-
potè Iberum, quibus Lusitani toruo vultu, & stricto gladio his
temporibus semper insistunt, Innocentius X. huic necessitati
occurrere volens, concessit eidem Prouinciæ, vt sex consilia-
rij electi à capitulo Prouinciali haberent cum Prouinciali si-
mul in mensa congregati respectu huius Prouinciæ omnem po-
testatem, & iurisdictionem, ac habet Definitorium generale pro
tota Religione: hac ergo facultate Innocentij supposita, in-
quirimus an prędictum Definitorium possit efficere tale decre-
tum, in casu, quo sit necessarium ad bonum commune huius
76 Prouinciæ. Et existimo affirmatiuè. Ratio autem est, quia
77 Definitorium huius Prouinciæ potest efficere ad bonum com-
mune huius Prouinciæ, quidquid potest Definitorium genera-
le, sed Definitorium generale potest efficere prædictum decre-
tum, si bono communi huius Prouinciæ necessarium fuerit, vt
probatum manet: ergo idem potest efficere nostrum definito-
rium huius Prouinciæ.

78 Nec obstat, si dicas Definitorium generale habere auctorita-
tem ordinariam: Definitorium verò huius Prouinciæ tantùm
habere potestatem delegatam, ac per consequens limitatam ad
directiones solummodo expressas in rescripto Pontificio. Vnde
licet hoc possit efficere definitorium generale, non tamen defi-
79 nitorium huius Prouinciæ. Nam contra hoc est, quod definito-
rium huius Prouinciæ non solùm delegatam, sed, & ordinariam
habet potestatem ad illas res, quæ in ordine ad bonum commu-
ne Prouinciæ indiguerit definitorio generali ob defectum re-
cursus, siquidem constituitur per electionem auctoritate Pon-
tificia, vt in casu simili docet Lezan. *to. 2. c. 13 n. 16.*

80 Et dato, quod tantùm haberet potestatem delegatam, adhuc
tale decretum posset efficere, siquidem hæc potestas, licet sit de-
legata, est tamen ad vniuersitatem causarum, vnde potest eijcere
81 Religiosos, admittere fundationes, & alia efficere, quę sunt pro-
pria definitorij generalis, vt quotidie experientia cernimus: er-
go cum hoc decretum necessarium sit in hac Prouincia, & pro
illo non possit recurri ad definitorium generale, sequitur neces-
sariò, posse fieri à nostro definitorio Prouinciali eo modo, quo
potest fieri à definitorio generali, supposito quod tale decretum
non sit contra nostras constitutiones directè, vel indirectè, vt *in-
frà* dicemus.

Sed nunc maius insurgit dubium, an prędictum decretum pos- 82
sit etiam fieri à capitulo Prouinciali. Et loquendo de nostro ca-
pitulo Prouinciali existimo affirmatiuè, quidquid sit de alijs
aliarum Religionum, quarum potestatem consideret vnusquisq;
pro sua Religione. Et ratio est: Primò, quia, vt *sup.* probauimus,
definitorium generale, immò & nostrum potest præcipere con- 83
uentui nouitiatus cum suo Prælato, ne quemquam recipiat pro
suo triennio ad professionem habentem talem, vel talem defe-
ctum; immò ipsemet conuentus, nullo præcedente decreto hoc
potest efficere, non præbendo suum consensum, si talem defectũ
habuerit: ergo idem poterit illi conuentui cum suo Prælato
pręcipere capitulum Prouinciale restringẽdo illi potestatem in
hac parte, vt *sup.* probauimus, & conuentus tenebitur obedire,
nã subditus, qualis est iste conuentus cum suo Prælato respectu
capituli Prouincialis ex iusta causa licita præcipienti obedire
tenetur, vt notauit Peyrin. *de R. S q. 1. cap. 26. § secundo dicto 5.*

Secundò probatur, quia constitutio 3 *p. c. 3 n. 12.* concedit ca- 84
pitulo Prouinciali potestatem ad faciendum acta, siue sanctiones
toti Prouinciæ, quando opus fuerit ad bonum commune ipsius
Prouinciæ dummodo constitutionibus, & regulæ non aduer- 85
sentur; atqui prædictum decretum, neque regulæ, neque con-
stitutionibus aduersatur, immò est secundùm ipsas constitutio-
nes, & est necessarium ad bonum commune ipsius Prouinciæ:
ergo capitulum Prouinciale potest efficere tale decretum; ma-
ior est certa, minor probatur: quia non datur maior ratio, cur
alia statuta possit efficere, quam hoc: ergo si cætera potest effi-
cere, etiam hoc, siquidem neque in iure, neque in ipsis constitu-
tionibus potestas, quoad hoc illi restringitur.

Confirmatur, quia dato, & non concesso, quod sit dubium, an 86
lex in prędicto loco tribuat facultatem capitulo Prouinciali ad
faciendum prædictum decretum nostrum definitorium decla-
rauit talem facultatem in illo loco illi concessisse: ergo hoc est
tenendum, nam definitorium generale, cuius vices habet defini- 87
torium pro hac Prouincia ex indulto Pontificio potest constitu-
tiones dubias declarare, vt ex Portel tradit Lezan. *to. 2. c. 3. n. 14.*
Vidal. *tit. de subdito inquis. 1 n. 45.* & hæc declaratio est legalis, 88
& obligat vt lex ex priuilegio Iulij II. *in quadam Bulla*, quam re-
fert Peyr. *de priuil. t. 1. ad const. 3 eiusdem Pontificis § 1. n. 2.* &
tenet idem Peyr. *ibi*, Tambur. *to. 1. disp. 16. q. 6. n. 8.* ergo pro illa
standum est.

Dices, ad faciendum tale decretum requiri specialem facul- 89
tatem legis, & non sufficere generalem ad facienda acta siue de-
creta ad bonum commune Prouinciæ. Respondetur negando 90
antecedens. Nam ex eo, quod Pontifex tribuit facultatem capi-
tulo generali ad faciendas leges censetur dare illi potestatem ad
faciendum statum perpetuum irritans professiones, vt arguit 91
Lezan. *cons. 27. n. 3* cum sit ad bonum totius Religionis: ergo pa-
ri ratione ex eo, quod lex nostra probet facultatem capitulo Pro-
uinciali ad facienda acta, & decreta per triennium ad bonum
commune Prouinciæ, & hoc sine aliqua restrictione, censetur
etiam dare illi facultatem ad facienda decreta conditionalia in
casibus specialibus in ordine ad professiones, non quatenus, hoc
est bonum totius religionis, sed quatenus est bonum illius pro-
uinciæ; & si lex contrarium vellet in hoc casu, illud debebat ex-
plicare, nam verissimum est illud axioma, si lex voluisset, expres-
sisset, de quo simili casu Lezan. *illo consilio 6. n. 52.*

Instabis, hanc generalem concessionem legis excludere hoc de-
cretum, nam lex tantùm concedit capitulo prouinciali faculta-
tem faciendi acta, siue decreta dummodo regulæ, aut constitu-
tionibus non sint contrarię; atqui hoc decretum est contrarium
nostris constitutionibus, siquidem illæ non annullant professio-
nes habentium tales defectus, sed tantùm prohibent; decretum
verò illas annullat: ergo capitulum prouinciale non potest con-
dere tale statutum. Respondetur tamen tale decretum non esse 92
positiuè, sed tantùm negatiuè contra prædictas constitutiones,
quod non est esse contra, sed præter legem, vt *sup.* diximus cum 93
Suario, Lezana, & alijs.

Sed insurges, saltem indirectè tale decretum esse contra le-
gem, atqui capitulum prouinciale non potest condere aliquod
decretum contra nostras constitutiones directè, vel indirectè, vt 94
patet ex eadem lege: ergo non potest facere tale decretum. Re-
spondetur negando maiorem. Et ratio est, quia contrarietas in-
directa re vera est contrarietas positiua, & nõ tantùm negatiua,
qualis est ista, & potest hoc explicari hoc exemplo. Prohibet ius 95
diuinum matrimonium inter consanguineos in primo gradu, &
in alijs gradibus illud permittit, & nihil amplius disponit, dein-
de idemmet ius diuinum pręcipit, vt nemo faciat directè, vel in-
directè contra ipsummet ius Diuinum, quod quidem certũ est; 96
nam facere directè, vel indirectè contra ius Diuinum peccatum
mortale est. Hoc supposito, quæro, quando Ecclesia prohibet fie- 97
ri matrimonium in secundo, tertio, & quarto gradu facit indi-
rectè contra ius Diuinum, quod tale matrimonium permittit?
minimè, omnes affirmare debemus, sed tantùm facit contrà ius
diuinum negatiuè, siquidem ius Diuinum vltra primum gradũ 98
nihil disposuit: ergo contrarietas negatiua, non est contrarietas
indi-

indirecta : ergo tale decretum prouinciæ, non indirectè est con-
tra legem, & consequenter, vt validum debet sustineri, supposi-
to, quod capitulum generale illi per prædictam legem tribuit
talem facultatem, quod potuit optimè facere, habet namque ca-
99 pitulum generale potestatem ordinariam, ac per consequens
delegabilem, vt in materia annullandi professiones supponit Le-
zana *conf. 5 n. 35.*
100 Obijcies tamen primò pro contraria sententia, quam absolutè
docet Bordon. *tom. 2. res. 57. n. 81* ponere conditiones in contra-
ctu professionis est res grauissima pertinens ad bonum totius re-
ligionis, ergo ad solum capitulum generale debet pertinere, in
quo tota religio repræsentatur. Respondeo primò, ex hoc argu-
mento tantum sequi non posse capitulum prouinciale ponere
conditiones directe irritantes professionem, non tamen, quod
non possit ponere conditiones indirectè irritantes professio-
101 nem, suspendendo scilicet in casibus specialibus ex iusta causa
potestatem admittendi. Secundò respondetur, apponere tales
conditiones etiam posse esse bonum speciale alicuius prouinciæ:
Vnde licet tales conditiones non posset apponere, vt est bonum
commune totius religionis, benè tamen prout est bonum com-
mune prouinciæ, præcipuè quando non ex se, sed ex commissio-
ne legis hoc facit, vt *infra* dicemus, in quo etiam sensu non exi-
stimo loqui Bordonum.
Obijcies secundò capitulum prouinciale esse partem respectu
totius religionis, ac per consequens non posse immutare consen-
sum illius, qui consensus datur ad contractum professionis in le-
102 ge sine vlla restrictione: ergo cum capitulum non habeat consen-
sum totius religionis, sed tantùm partis non potest efficere tale
103 decretum. Respondetur, quod licet capitulum prouinciale re-
spectu earum rerum, quæ pertinet ad bonum totius religio-
nis sit pars, in illis tamen rebus, quæ specialiter pertinent ad bo-
num prouinciæ ex concessione legis non est pars, sed totum, &
habet etiam ex concessione legis voluntatem totius religionis
ad ponendas has, vel illas conditiones, vbi opus fuerit ad bonum
totius prouinciæ, vt supponit lex multoties repetita. Si verò in
aliqua prouincia.
Et potest hoc declarari hoc exemplo, sicut vna prouincia, est
pars respectu totius religionis, ita vna integra religio est pars
respectu status religiosi in communi, qui consistit in professione,
104 & traditione religiosa, de quibus solus Papa potest disponere, vt
tradit Suar. *tom 4. de religione tract. 10. lib. 2. c. 2. num 6.* & tamen
105 licet respectu status religiosi in communi non sit conueniens ap-
ponere has, vel illas conditiones in professione, quia tamen hoc
potest esse bonum conueniens bono speciali alicuius religionis
in particulari, illas potest talis religio apponere ex generali con-
cessione faciendi leges, quam habet Papa, vt optimè arguit Suar.
106 citatus *n. 6. litera C. ibi. non oportuit semper hanc potestatem in par-
ticulari à Pontifice postulari, nam si alia, quæ ad religionis regimen
107 spectant per generalem concessionem commissa sunt, cur non etiam
hæc potestas:* ergo licet apponere has, vel illas conditiones non
108 sit conueniens bono communi totius religionis, si tamen fuerit
conueniens bono speciali alicuius prouinciæ, poterit talis pro-
109 uincia tales conditiones professioni apponere, si habeat potesta-
tem à capitulo generali faciendi acta, siue decreta ad bonum
110 commune ipsius prouinciæ, vt habet nostra Prouincia, nam si
alia, quæ ad regimen prouinciæ spectant per generalem conces-
sionem commissa sunt, cur non etiam hæc potestas.
111 Obijcies tertiò, hinc sequi consensum totius religionis manere
subordinatum voluntati vnius Prouinciæ, quo quid absurdius,
quid difficilius excogitari potest. Respondeo consensum reli-
gionis, non simpliciter, sed tantùm ex suppositione, quod lex tri-
buit prouinciæ talem facultatem manere illi subordinatam,
vnde sicut non est inconueniens, quod voluntas regis maneat
subordinata voluntati legati circa aliquos contractus, quando
Rex illi tribuit facultatem ad faciendum circa tales contra-
ctus, quod bonum, & necessarium foret ad bonum commune re-
gni, nam talis legati voluntas non ex se, sed ex eadem voluntate
Regis efficaciam habet, sic nullum est inconueniens, quod vo-
luntas totius religionis maneat subordinata, & dependes ex vo-
luntate alicuius prouinciæ in casibus, in quibus tota religio ipsi
Prouinciæ commisit facere, & disponere, quod ad bonum com-
mune Prouinciæ illi necessarium videretur, siquidem voluntas
Prouinciæ, non ex se, & ex innata virtute sua, sed ex voluntate
totius religionis talem habet efficaciam.
Addo tandem, quod dato, & non concesso, quod capitulum
prouinciale, nec Definitorium generale, nec nostrum huius
Prouinciæ, non haberent à lege potestatem faciendi hoc decre-
tum, nec illud iure communi possent efficere, vt contendit Bor-
112 don. adhuc si tale decretum in aliqua ex nostris prouincijs fieret,
vt in hac à grauissimis, & doctissimis Patribus factum fuit, exi-
stimo, vt validum, & firmum debere obseruari. Nam tale decre-
tum non est præceptiuum, nec inductiuum aliquarum condi-
tionum, quę non insint iure naturæ ipsi contractui, nec vllam de
113 nouo inducit nullitatem in professionibus, sed tantùm declarat
nullitatem, quam affecti talibus qualitatibus sic profitentes
contra voluntatem religionis iure naturali incurrunt; quod sic
probo.

Nam quando nouitiatus est nullus ex defectu consensus, pro- 114
fessio etiam est nulla, vt cum Peyrinis, Tamburino, & alijs nota-
uit Bord *tom. 2. res. 54 n. 11.* sed nouitiatus est nullus ex defectu
consensus toties religionis in illis, in quibus lex præcipit facere
prædictam interrogationem, an habeant tales defectus, si illos
tacuerint, vt docet Peyrin. *de R. P. q. 3. c. 1. §. 2. n 67.* ergo cum no-
stra lex præcipiat fieri nouitijs talem interrogationem, si defe- 115
ctus taceant, professio erit nulla. Confirmatur, quia deficiente
potestate in admittente ad professionem, professio est ipso iure
nulla, vt notauit Bord. *sup* & tenet Peyr *de Prælato q. 3 c 1. §. 5.* 116
n. 135. in fin Sed quando nostra lex præcipit, vt habentes tales de-
fectus non admittantur, videtur adimere potestatem à Prælatis
sic maculatos admittendi: ergo professio sequuta est irrita.
Secundò, vrgentius probatur, quia quando datur dolus, & er- 117
ror, nō solùm circa substantialia, sed etiam circa qualitates per-
sonæ, contractus professionis est irritus, si fiat dependenter ab ea
qualitate tanquam à conditione, vt tenet Sanch. *lib. 10. de matr.
disp. 9. n 20 & lib. 7 disp. 18. n. 21.* Sed in hoc casu datur talis do-
lus, & error ex parte professionis, tacentis qualitatem infectam:
ergo talis professio iure naturali est irrita: maior præterquam,
quod est Sanctij probatur; nam conditio circa qualitatem oppo-
sita actualiter matrimonio carnali, siue expresse, siue virtute, si-
ue mente retenta annullat matrimonium, vt præter Sanch *sup.* 118
docent Perez *disput. 24. sect. 4 de matrim.* Dicastillus *de matrim.
tract. 10. disput. 7. dub 5. n. 58.* Trullenc. *de matrim. lib. 7. c. 9. dub. 3.
n. 8.* & est ferè communis, vt testatur Oñate. *tom. 1. de contractib.
disp. 3. sect. 8. n. 156.* ergo idem de professione dicendum est; Mi-
nor verò probatur, nam religio non consentit in professionibus
nisi aliàs nouitius sit affectus tali qualitate, vt patet ex inter-
rogatione, quam illis præcipit fieri; ergo professio deficien-
te tali conditione erit nulla. consequentia rectè probat,
valet namque argumentum à matrimonio carnali ad spirituale:
ergo.
Confirmatur, & declaratur, ex his, quæ tradit Pontius, *lib. 4.* 119
de matrim. c. 21. vbi ait, quod quando contrahens cogitat de qua-
litate, & consensus fertur in personam tali, vel tali qualitate af-
fectam esse nullum matrimonium iure naturali, si qualitas illa, 120
etiam si sit extrinseca non subsistat ex defectu consensus, quia in
eo casu ait Pontius talis dispositio virtute est conditionalis ex
disponentis intentione, si ea subsistat circunstantia quandoqui-
dem, vt supponimus, animus disponentis expresse nititur illi
circunstantiæ, & illa ducitur ad contrahendum, si autem quis
sub ea conditione expresse contraheret, nemini dubium esse po-
terat tali conditione non subsistente inualidum esse contractū:
ergo idem dicendum est in nostro casu, ait Pontius, siquidem
consensus ille est virtute conditionalis Hæc Pont loquendo de
matrimonio, & quod idem dicendum sit de professione ait, *infra
n. 9. ibi:* quibus addendum est iuxta hæc, etiam de professione iu-
dicandum esse, quæ doctrina est probabilis, quidquid dicat Di-
castill. *tract. 10. de matrim. disp. 7. dub. 5. n. 68* Sed sic est, quod con-
sensus religionis versatur circa nouitium bona illa qualitate af-
fectum, & hoc expresse siquidem se declarat hoc ab illo inter-
rogando: ergo solùm conditionaliter consentit: ergo deficiente
hac conditione professio iure naturali est nulla ex defectu con-
sensus; quod de tacente morbum gallicum expresse tenet cum
Ledesma Peyrin *de R P. q. 3 c. 1. §. 2. n. 65.* & idem à fortiori de-
bebat dicere de tacente defectum sanguinis.
Confirmatur: tandem eodem modo philosophandum est de 121
professione, ac de alijs contractibus; vt docet Lessius, quem pro-
bat Dian. *4. p. tr. 4. miscellaneo res. 88.* sed alij contractus celebrati 122
per dolum circa qualitates dantem causam contractui, sunt ip-
so iure naturali nulli ex defectu consensus, vt satis probabiliter
docet Rebell *2 p. lib. 1. pag. 6. sect. 2. n. 9.* & probabile etiam putat
Onhate *to. 1. de contractib tract. 1. disp 3 sect. 8.* vbi alios refert,
Medina, Prepositus, quos loquens de matrimonio refert Dicastil.
tract. 10. disp. 7. dub. 5. n. 6. Vidal *inquisit. 2. de voto n. 64 & 66.* ergo
etiam professio per dolum dantem causam professioni celebrata
circa qualitates erit nulla, sed in nostro casu datur dolus dans
causam contractui professionis circa qualitates, nam si religioso
sciret nouitium non esse tali qualitate affectum, non illum ad-
mitteret ad professionem: ergo talis professio iure ipso naturali
est nullā, & ita expresse cum Rosella, & Lancelloto docet no-
uissimè, Vidal *Inquisit. 2. de voto n. 48.* quando ergo capitulum
prouinciale decreuit, vt nouitijs ante professionem fiat prote-
statio, quod si tales defectus habeant, religio non habet intentio-
nem illos recipiendi, non nouum decretum edit, vel aliquas no-
uas conditiones professioni imponit, sed antiquas, & quę iure na-
turali illi inerant, declarat.
Ex quibus omnibus sic contra meum modum prælibatis satis
probabiliter colligo decretum, quod nostrum capitulum pro-
uinciale edidit anno 1654. quod fieret talis protestatio nouitijs,
scilicet, quod religio non habebat intentionem, & animum illos
recipiendi, si ex Iudæis, & Saracenis, vel hæreticis, vel per san-
ctam Inquisitionem punitis descenderent in quocunque gradu
cognito, vel si habuissent aliquem morbum incurabilem, vel ali-
quod cōmiserint delictū, ratione cuius puniēdi essent ab Inqui-
sitione fuisse validum, siue quia capitulum ex commissione legis

tale decretum poterat efficere, siue quia tantum est declarati-
uum iuris naturalis, vt manet probatum. Et ideò tale decretum
confirmauit nostrum Definitorium potestate, quam ad id nunc
habet ab Innocentio X. vt *sup.* diximus ex concilio grauissimo-
rum Patrum, inter quos fuere Reuerendissimus P.N.Fr. Seba-
stianus à Conceptione, quondam sæpè sæpius definitor genera-
lis nostræ Congregationis, & Prouinciæ, & nunc Episcopus Mi-
liaporensis electus, cuius sapientiam totus Orbis miratur. P.Fr.
Michael à Spiritu sancto Theologiæ, quondam Lector prima-
rius, P.Fr. Emmanuel à Conceptione quondam Sacræ scripturæ
Lector, & nunc Definitor Consiliarius; P. Fr. Antonius à sancto
Ioseph Theologiæ moralis Lector, P. Fr. Andreas à regibus
Theologiæ Lector ingeniosissimus, & tandem omnes Patres
capituli Prouincialis, qui vnanimo ore, hoc decretum approba-
rent, & hodie in hac prouincia executioni cum omnium laude
mandatur.
123 Sed quæres, An in casu, quo Prælatus immediatus cum suo
conuentu nolit admittere nouitium ad professionem, possit in
hoc casu Generalis totius religionis eum admittere de consen-
su illius domus, in qua resedet Generalis. Respondeo negatiuè,
124 nisi aliàs conuentus, in qua resedet Generalis, sit idem, in quo no-
uitius habuit annum nouitiatus, vel maiorem partem illius. Ita
cum Nauar. & Bordon. Peliz *tr.3.c.3.n* 20 Ratio est, quia actus
non potest subsistere absque eo, quod est de forma illius, sed de
forma receptionis ad professionem est, vt in eam consentiat ca-
125 pitulum locale non qualecumque, sed illius domus, in quo nouis-
tius peregit annum nouitiatus, saltem ex maiori parte: ergo
actus aliter factus nullo modo potest subsistere. Patet conse-
quentia, quia quod est de forma actus, non potest per aliud sup-
pleri.
126 Dico tertiò. Professio recepta à Prælato excommunicato vi-
tando, est valida. Ita communiter Doctores apud Sanch. *in Deca-
log. lib. 5.c.4 n.78.* & idem dicendum est, in casu, quo omnes reli-
127 giosi vocales conuentus, quorum est consentire in professionem,
essent excommunicati vitandi, vt tenet Peliz *sup. n.25.* & ratio
128 est, quia excommunicatio non tollit potestatem exhibendi legi-
timum consensum circa contractus, sed professio est quidam
129 contractus, vt supra diximus: ergo idem dicendum est, si omnes
vocales essent priuati voce actiua præter superiorem, nam tunc
130 de solo consensu superioris posset nouitius profiteri, nam licet
de iure communi receptio nouitij ad professionem spectet ad
Prælatum cum Conuentu, id tamen limitari debet, nisi Con-
uentus sit priuatus voce actiua, non enim quis debet pati dam-
num ex culpa aliena. Ita Bordon quem refert, & sequitur Peliz.
sup. n.26. Imò etiam in casu, quod solus superior careret voce
actiua, nouitius validam admitteret professionem ex consensu
Monasterij absque suffragio Superioris, & admissio ad profes-
sionem facta à tali superiore esset valida; cum carentia vo-
cis actiuę non impediat facultatem admittendi ad professio-
nem, quæ est quid diuersum ab illa.
131 Dico quartò. De iure communi solus conuentus cum supe-
riore absque consensu Prouincialis, aut alterius Prælati supe-
rioris non potest expellere nouitium ei denegando professio-
nem. Ratio est, quia res per quascumque causas nascitur, per eas-
dem dissoluitur, sed nouitius recipitur de licentia Prouincia-
lis: ergo absque eius assensu non potest admitti. Confirmatur,
132 quia id videtur innui *in Trid. sess. 25. de regularibus c.16.* his ver-
bis: *Superiores nouitios, quos habiles inuenerint ad profitendum, ad-
mittant, aut à monasterio eijciant;* vbi nota non dicere, Superior,
sed Superiores, indicans in subiecta materia exigi consensum
Prælati non solùm localis, sed etiam maioris. Ita Bord *sup. n.46.*
Peliz *sup. n.34.* Verùm hæc debent intelligi in religionibus, in
quibus ad receptionem nouitij concurrunt, non solùm Prelatus
inferior, sed etiam superior, & vbi lex, aut statutum non datur
in contrarium, & ideò in nostra Congregatione Carmelitana
reprobato nouitio à maiori, vel æquali parte capituli, statim eij-
citur absq; alio Prouincialis consensu lege in hoc casu superio-
ris supplente, vt constat *ex 2 p. nostrarum constitutionum c.2. n.12.*
133 Dico tandem Reprobatio, & approbatio nouitiorum tam ad
receptionem, quàm ad professionem debet fieri in nostro Ordine
per secreta vota, vt patet *ex 2. p. nostrarum constitutionum c.2 nu.
12.* An autem hoc sit de iure communi. Respondeo negatiuè.
Ita Bordon. *tom.2. ref. 54 num.* 168. Vbi tamen inualuit vsus reci-
piendi vota secreta, etiam si non detur lex, debet obseruari, &
solùm possent sumi in voce, vbi viget consuetudo recipiendi illa
modo publicè, modo secretè. Ita Bordon. *vbi supr. num.* 168. *in
fin.*

SECTIO III.

Qualiter professio nulla ratificari possit, & rata esse censeatur.

134 *Quot modis possit irrita esse professio.*
135 *Professio irrita ex defectu consensus potest à solo nouitio rati-
ficari, dummodo superior consensum non reuocauerit.*
136 *Talis consensus perseuerat, donec constet illum reuocasse.*
137 *Quando professio fuit nulla ex defectu potestatis in admittente
postea acceptando, qui habet potestatem, professio extat valida.*
138 *Idem dicendum est, quando professio fuit nulla ex defectu æta-
tis.*
139 *Vel quia annus probationis non fuit integer.*
140 *Vel ob qualecumque impedimentum absque alia acceptatione
ex parte Prælati.*
141 *In casibus, in quibus professio ratificatur non requiritur annus
nouitiatus.*
142 *Qui inualidè professus est, non tenetur, professionem ratificare,*
143 *Quod verum est etiam, si per sententiam publicam cogatur.*
144 *Si non potest nullitatem probare in foro externo, potest secluso
scandalo habitum dimittere.*
145 *Imò vxorem ducere, si iam non est ordinatus.*
146 *Nemo potest ad religiosum statum obligari.*
147 *Talis nulliter professus, si certus sit de nullitate, potest fugere,
etiam non deductis causis coram superiore.*
148 *Nulliter professus, vel debet ratificare, vel exire à religione pro-
pria, vel Prælatorum auctoritate.*
149 *Professus vtendo actibus professorum, & alimenta suscipien-
do, si cum possit, nolit exire, peccat.*
150 *Si absque scandalo non potest exire, potest se gerere, ac si religio-
sus esset, alimenta recipiendo.*
151 *Item potest administrare Sacramenta, dispensare in votis, &c.*
152 *Sic nulliter professus non potest recipere Sacramenta, & dispen-
sari in votis nisi ab eis, qui cum sæcularibus potest dispensare,
vel eos absoluere.*
153 *Religio non potest obligare religiosum ratificare professionem,
cuius nullitatem probare non potuit.*

Dico primò. Professio potest esse nulla, vel ex impedimento 134
se tenente ex parte solius professi, vel ex parte solius re-
ligionis, vel ex parte vtriusque, si impedimentum fuit ex parte
solius professi, puta, quia defuit ex eius parte consensus, vel ra- 135
tione metus vis est, tunc poterit ratificari professio ex parte so-
lius nouitij, iterum apud se tantùm consentiendo, dummodo
superior, qui eam professionem acceptauerat, priorem consen-
sum non reuocauerit. ita Sanc. *lib. 2. de matrim. disp.* 31 *n.15.* Ro-
driq Syluest. Faustus, Portel, quos refert, & sequitur Peliz *tract.
3. c.1. n.1.* Peyr *de R.P q.2. c.1. num.14.* Dicastillo *de matrim. tract.
10. disp.2. dub.9 nu.8.* Lezana *c.2. tom.7.* Ratio est, quia ex parte 136
Prælati acceptantis adsunt omnia requisita, cum eius consensus
fuerit validus, & sufficiens ad acceptandum professionem, cen-
seturque talis consensus perseuerare, donec non constet illum
reuocasse: ergo quando, qui fictè professus est, re vera præstat
consensum, fit vt duo consensus iungantur, & efficiant profes-
sionem validam.
Idem dicendum est, quando professio fuit nulla ex defectu po- 137
testatis in admittente, nam postea acceptando talem professio-
nem, qui habuerit legitimam potestatem absque nouo consensu
ex parte profitētis ratificatur professio, si aliàs nouitius perseue-
rat in eadem voluntate, & censetur perseuerare, donec constet
illum reuocasse. Ita Sanch. Rodriq. Azor, & alij, quos refert, &
sequitur Peliz *tract. 2. c.1. n* 69. Ratihabitio namque retrotra-
hitur, & mandato comparatur iuxta *reg.* 10. *de reg. iur. in* 6.
Dico secundò. Idem dicendum est, quando professio fuit nulla 138
ex defectu ætatis, vel quia annus probationis non fuit integer,
vel ob qualecumque impedimentum irritans, in quo casu tam
consensus profitentis, quàm acceptantis fuit illegitimus, nam 139
etiam tunc ad reualidandum professionem sufficit consensus ex 140
parte profitentis, postquam sublatum est tale impedimentum
absque alia acceptatione ex parte Prælati. Ita Nauar. Graf. Sanc.
Vechius, quos refert, & sequitur Peyr. *de R.P. q.4. c.5. n.* 146. con-
tra Azor. *tom.1. lib. 12 c.49.* Suar. *tom.3. de relig. lib.7. c.1. num.20.*
Ratio est, quia licet quantum est ex natura rei, desideretur no-
uus consensus ex parte acceptātis, cum prior fuerit nullus, Papa
tamen pro bono pacis, & religiosorum consolationem dictam
professionem nomine religionis acceptat *in c. significatum de reg.
& cap.1. eod. titulo num* 6. nec in his casibus, in quibus professio
ratificatur, requiritur nouus nouitiatus annus, sed ille, qui iam
habitus est sufficit, quia per eum sufficienter satisfactum est 141
menti Ecclesiæ. Sanchez, quem refert, & sequitur Lezan. *tom.
1. c. 2. n. 9.*
Sed quæres; An qui inualidè professus est ex aliquo Impedi- 142
mento irritante, vel ex defectu consensu teneatur ratificare mo-
do dicto professionem. Respondeo negatiuè, quamuis per senten-
tiam publicam cogatur in religione manere, vnde non potest
nullitatem in foro exteriori probare, potest secluso scandalo abs-
que periculo apostasiæ fugere, habitum dimittere, & vxorem
ducere, si aliàs iam non est ordinatus. Ita Suar. Nauar. Henriq Sà, 143
Rodriq. Sanch. Lessius, quos refert, & sequitur Peyr. *supr. nu.14.* 144
contra Tambur. *de iure Abbatum tom.2. disput.6. quæsito 15 num.
4.* Et ratio est, quia nemo obligari potest ad religionem, & sen- 145
tentia super hoc à iudice lata, fuit nixa falso fundamento. Imò 146
addidit Sanchez, quod potest fugere, etiam non deductis causis
coram superiore suo, & Ordinario, quia nemini facit iniuriam, 147
qui vtitur iure suo.
Quæ omnia adeò certa sunt, vt taliter nulliter Professus, vel 148
à re-

à religione debeat exire , vel auctoritate iudicis, vel propria,
quam primum possit , vel debet iterum ratificare professionem,
aliàs permanendo sit nulliter professus , peccat recipiendo ali-
149 menta, & alijs actibus solis professis concessis vtendo, nec potest
à confessario absolui,quod si absque scandalo,nota graui,vel infa
150 mia,non potest exire,vel propria,vel iudicis auctoritate,tunc li-
citè potest se gerere, ac si religiosus esset,alimenta recipiendo à
religione, tum in compensationem laboris, & ministerij à se ex-
hibiti si fortè æquale sit: tum animo satisfaciendi,quando facul-
tatem habuerit . Item poterit Ordines suscipere,nam licet Ec-
clesiasticum præceptum sit,neminem ordinari posse,quid vel sit
verus religiosus,vel patrimonium habeat,cessat hoc pręceptum
in casu vrgentis necessitatis, sicut cessat præceptum ne excom-
municatus occultus sacramenta ministret,si se excusare non po-
test absque graui scandalo, vel damno.
151 Item potest administrare Sacramenta, dispensare in votis vir-
tute priuilegiorum alijs religiosis concessorum ob eandem ra-
tionem , & sic absoluti, & dispensati , & absoluti manent *iuxta
leg Barbarius ff. de off. prator.* quia habet titulum coloratum cum
errore populi,ipse verò sic nulliter professus non potest recipere
sacramenta, & dispensari in votis ab illis, qui solùm possunt ab-
soluere , & dispensare cum religiosis, quia verus religiosus non
est, & absq; vlla nota se excusare potest , tum manifestando veri-
tatem confessario , tum accedendo ad alios , quorum potestas ad
152 sæculares extendatur. Deniq; suffragia in electione potest ferre,
in electione in se facta consentire,dum via apta euadendi non oc-
currit Ita cum multis Palaus *sup. n.* 3. quibus adde Portel *verbo
professio per totam*, Peyrinis *suprà n.* 141. Peliz. *sup. n.* 48.
153 An verò religio compellere possit religiosum , qui tentauit
probare nullitatem suæ professionis,& non potuit probare,vt ex
animo ratificet, affirmat Suar. quem refert Palaus *sup* Contra-
rium tamen probabilius est.Ita Nauar Lessius,Sanch.quos refert
& sequitur Palaus *supr.* Ratio est , quia hæc potestas non potest
oriri nisi ex vera professione, cum autem professio vera non fue-
rit,sed tantùm præsumpta, potestas cogendi religiosum vera es-
se non potest , sed solùm pręsumpta sed leges in præsumptione
falsa fundatæ obligationem non possunt inducere in conscien-
tia: ergo.

SECTIO IV.

De iure reclamandi, quod habent regulares prætendentes probare nullitatem suæ professionis.

154 *Quid sit reclamatio.*
155 *Omnes religiosi, & religiosæ possunt reclamare, si illis constet de
nullitate suæ professionis.*
156 *Non possunt reclamare , quando tantum est dubium de validi-
tate professionis.*
157 *Nullitas professionis ad reclamationem debet procedere ex ali-
quo defectu, quod possit probari coram Ecclesia.*
158 *Si tantùm defuit intentio profitendi, non potest reclamare.*
159. *Secus , si coram testibus protestauit se non habere intentionem ,
sed fictè profiteri.*
160 *Hæc reclamatio debet fieri intra quinquennium à die professio-
nis.*
161 *Debet fieri absque dimissione habitus religiosi , nisi aliàs adsit
iusta demittendi causa.*
162 *Toto litis tempore tenetur religio alere religiosum litigantem.*
163 *Summam debitam pro sententia tenetur soluere nulliter profes-
sus.*
164 *Trāsancto quinquennio nullatenus religiosi possunt reclamare.*
165 *Nisi allegauerit causas, ob quas non potuerunt reclamare inter
quinquennium.*
166 *In praxi, elapso quinquennio semper expostulatur Papæ rescri-
ptum.*
167 *Sine illo, neque Episcopi, neque Prælati regulares possint audi-
re reclamantes.*
168 *In foro interno ex professione nulla , nulla datur obligatio.*
169 *Prælati regulares possunt etiam post quinquennium eijcere ,
quos inuenerint non validè professos.*
170 *Hæc reclamatio debet fieri coram Ordinario, & superiore regu-
lari.*
171 *Qui veniunt nomine Ordinarij.*
172 *Ad quos superiores pertineat hæc materia in nostra congrega-
tione.*
173 *Laborans impedimento perpetuo irritante professionem potest
reclamare, etiam elapso quinquennio.*
174 *In hoc casu fit reclamatio apud solos Prælatos regulares , ad
quos pertinet declarare nullitatem professionis.*
175 *Religiosus sic nulliter professus nolens reclamare, nec ratificare
professionem, nec f gere; potest eum religio ejicere secluso scan-
dalo absque Ordinarij auctoritate.*
176 *Quomodo sit intelligendum decretum Trident. quod reclamatio
fiat coram Ordinario.*

154 PRo intelligentia huius sectionis notandum est per reclama-
tionem hic intelligi ius,quod habent regulares ex Trident.
sess. 25. *c.* 19 *de regular.* ad probandum coram legitimo iudice, &
intra certum tempus suam professionem fuisse nullam , & alle-
gare causas suæ nullitatis, qua facultate vti possunt, omnes reli-
giosi,cuiuscunque religionis,etiam ordinum militarium,& tam 155
virorum, àqum fęminarum , si certe constet de nullitate profes-
sionis , nam si tantum sit dubium an fuerit nulla,vel non,nullo
modo possunt reclamare, quia professio dubia habetur pro vali-
da,vt late ostendit Bordon *to.* 2. *res.* 57. *n.* 69 Item nullitatis pro- 156
fessionis debet procedere ex aliquo defectu,qui probari possit co-
ram Ecclesia. Vnde si tantum defuit intentio profitendi, quis fi-
ctè professus est. si aliàs non habeat testes de eius ficta intentione, 157
coram quibus protestatus sit se fictè, & absque animo ob vim il-
latam profiteri,non est illi credendum,etiam si iuret,cum in fo- 158
ro externo iuranti non credatur;maximè,si extet gestum in con-
trarium,aut præsumptio iuris Sanch. *de matr lib.* 3 *disp.* 15. *n.* 12. 159
& lib. 7. *disp.* 37. *n.* 14. His suppositis.
Dico 1. Hæc reclamatio debet fieri intra quinquennium,quod 160
numerandum est à die professionis ; Item debet fieri absq; demis-
sione habitus religiosi , vt constat ex Trid *loc. cit.* sed hoc debet 161
intelligi nisi adsit iusta causa dimittendi habitum , vt quia v. gr.
non potest reclamans obtinere licentiam eundi ad reclaman-
dum , nam Concilium intendit tantùm punire temerariam ha-
bitus demissionem. Bonac. Sanch. Nauar quos refert,& sequitur
Belasius *verbo reclamatio n.* 6. Imò toto tempore quo lis durat vs- 162
que ad sententiam definitiuam, tenetur religio religiosum liti-
gantem alere , cum vsque ad illam reputetur filius conuentus .
Ita Bord *tom* 2 *res* 69. *n* 12. summam tamen debitam pro senten- 163
tia tenetur soluere nulliter professus . Ita Pelizar *tract.* 3. *c.* 5. *n.*
39. transacto verò tempore quinquennij nullatenus religiosi 164
possunt reclamare . Ita Trid. *loco cit.* Bonac. quem refert, & se-
quitur Lezana *tom.* 1 *c* 2 *n.* 7.
Hoc tamen intelligendum est,nisi allegauerint legitimas cau- 165
sas, ob quas non potuerint reclamare intra prædictum tempus,
quia ita interpretanda est mens Concilij . Ita Nauarr. quem re- 166
fert,& sequitur Lezana supra, Rodriq quem refert,& sequitur
Portel *sup. n.* 44. Credo tamen eum eodem Portel hodie in praxi
esse, quod vt possint audire post quinquennium elapsum, debent
impetrare rescriptum à Papa,& quod sine hoc Prælatus regula- 167
ris,nec Episcopus non possunt audire Vide Portel *sup.* Sed hæc 168
intelliguntur quoad forum exterius,n m quoad forum interius,
professio fuit nulla,nulla per se erit obligatio. Item non obstante
decreto Trid. de quinquennio post professionem possunt Prelati
religiosorum , etiam transacto quinquennio eijcere religiosum,
quem nouerint,non validè professum fuisse, quia Concilium so- 169
lùm determinauit illud quinquennium pro reclamatione pro-
fessorum Peyrinis *to.* 1. *de subdito q.* 1. *c.* 25. §. 4 Lezan *supr.*
Dico 3 Hęc reclamatio debet fieri coram superiori regulari, 170
& coram Ordinario, nomine autem ordinarij intelligitur Epi-
scopus,aut eius Vicarius,imò Abbates habentes iurisdictionem,
quasi Episcopalem , capitulum sede vacante , sed eius Vicarium
illius loci,vbi professus. Ita Barbosa *de potest Episcopi alleg.* 104. *n.*
10. Bord *tr. de professione c.* 7. *n.* 29. vbi dicunt hoc decisum esse à 171
Congregatione;nomine superioris regularis intelligitur Præla-
tus immediatus,non verò generalis,seu Prouincialis . Ita Bord. 172
sup. licèt in nostra congregatione Carmelitana huiusmodi iudi-
cium pertinet ad nostrum definitorium generale,vt patet *ex ter-
tia p nostrarum constitutionum c.* 7. *n.* 2. solùm enim definitorium
potest iudicare de nullitate professionis quacunque ex causa .
Dico 4. laborans impedimento perpetuo irritante professio- 173
nem potest reclamare etiam elapso quinquennio, Sanch Nauar.
quem refert, & sequitur Belasius *verbo reclamatio n.* 5. clausula
namque illa Concilij, *quacunque ex causa*, restringenda est ad per-
sonas habiles, Sanc. 7 *de matr. disp* 37. *n.* 33. Belasius *sup. n.* 5. Aliàs,
quod in fauorem religionis factum est , in ipsius detrimentum 174
redundaret , ipsisque inhabiles reportarent commodum ex suo
delicto, in hoc autem casu impedimenti perpetui fit reclamatio
apud illos Prælatos regulares,ad quod pertinet declarare nulli-
tatem professionis : Peyrinis *de subdito q.* 1. *c.* 25. §. 4. citans Ro-
tam Romanam .
Imò si in hoc casu religiosus sic nulliter professuss noluerit 175
reclamare,nec ratificare professionem,nec fugere, si potest,absq;
scandalo, potest eum religio expellere etiam absq; Ordinarij au-
ctoritate . Ita cum Lezan. & Peyr. tenet Peliz. *tr.* 3. *c.* 5. *n.* 48. non
enim religio tenetur retinere eum , qui secundùm sua statuta
auctoritate Pōtificia firmata est inhabilis . Nec obstat decretum
Trid. *sess* 25. *c.* 19. *de regularib.* in quo præcipitur , quod nullitas
professionis discernatur intra quinquennium coram superiori ,
& ordinario. Respondetur namq; cum DD. *supr.* relatis, Conci-
lium non loqui de professione nulla , ex statutis religionis à Papa 176
confirmatis , sed in causis irritantibus professionem de iure , vt
sunt professio facta ante tempus debitum, seu vi,vel dolo extor-
ta, in his namque casibus non potest religio absq; interuentu or-
dinarij eum expellere,potest tamen reclamare coram ordinario
contra illum,quod tamen rarò fieri debet, Bord. *to.* 2. *res* 22. *n.* 6.
& hoc intra quinquennium, Bord quem refert,& sequitur Pe-
liz. *vbi supr. n.* 52. nisi aliàs,vt diximus, allegauerit legitimas cau-
sas ignorantiæ , v. g. ob quas non potuerit reclamare .

SECTIO V.

De effectibus prouenientibus ex professione Religiosa.

177 *Per professionem obligatur professus religioni, & religio illi, & in quibus.*
178 *Per professionem plenissimè remittitur pœna debita pro omnibus peccatis.*
179 *Idem accidit, quoties professio ratificatur.*
180 *Gaudere de aliorum professione est actus valde meritorius.*
181 *Per professionem omnia vota antecedentia commutantur.*
182 *Idem dicendum est de iuramentis, soli Deo factis.*
183 *Non tamen de iuramentis Domini factis ab eo acceptatis.*
184 *Idem dicendum est de votis realibus emissis non soli Deo, sed intimatis cum promissione ab ea acceptatis.*
185 *Per professionem tollitur irregularitas ex defectu natalium, non quoad prælaturas, sed quoad ordines suscipiendos.*
186 *Immò quoad iam susceptos.*
187 *Per professionem habilitatur professus ad aliquos actus temporales, à quibus erat prohibitus ratione delicti commissi.*
188 *Per professionem irritantur sponsalia, & matrimonium ratum tam subsequens, quàm antecedens.*

Plures effectus sequuntur ex professione solemni, quos breuiter percurram. Primus est, vt per eam transeat professus in potestatem religionis cum obligatione obediendi in omnibus, quæ sunt secundùm regulam, & constitutiones, & religio illi obligatur eum alere, gubernare, &c. Ita communiter Doctores apud Suar. *to.3. de relig. lib.6.c.13.n.2* hinc fit per hanc professionem solui patriam potestatem saltem in eis quæ religioso vtilia
177 sunt, non tamen in odiosis, & merito, siquidem à religione assumitur professus gubernandus. Ita cum Sanch. Couar. & alijs Palaus *de statu religioso disp.2.p.7.n.2.*
178 Secundus effectus est, per professionem plenissimè remitti omnia peccata, non quoad culpas, cum professio Sacramentum non sit, sed quoad pœnas, siue hoc fiat ex priuilegio, siue ex liberalitate Dei, vt communis tenet opinio cum D. Thom. & alijs, quos refert, & sequitur Palaus *sup. n.3.* An autem idem effectus con-
179 sequatur quoties religiosus ratificat suam professionem nullam, communis fert opinio propter eâdem rationem, imò addit Villalobos, Palaus, alij piè posse credi quotiescunq; religiosum renouat suam professionem ex affectu, quod tunc de nouo illam emitteret, si nondum illam emisisset, consequi eandem indulgentiam, ac si de nouo profiteretur: nam si quis memor peccati à se perpetrati gauderet, de illo puniendus est, ac si verè illud de nouo commisisset, cur, si quis memor alicuius actus boni gaudet de illo à se facto non erit dignus eadem venia, non potest non hoc credi ex Dei benignitate, ita etiam tenet Laym. Sà, Peyr. quos refert, & sequitur Peliz. *tr.3.c.4.n.15.*

Imò addit, & benè Villalobus, non solùm illum, qui de sua professione gaudet, & lætatur, ac si de nouo illam emisisset multum apud Deum meretur, & consequitur, sed etiam ille, qui de
180 professionibus aliorum gaudet, nam si iuuare aliquem ad peccatum, vel gaudere de illo est dignum eadem pena, vel quasi æquali, ac si illud perpetrasset, cur gaudere de professione aliorum, & illos ad professionem iuuare, non erit dignum eodem præmio, vel saltem aliquali, quæ doctrina nunquam à memoria bonorum religiosorum est abijcienda.
181 Tertius effectus est, commutatio omnium votorum antecedētium professionem, siue vota sint personalia, vt tenent communiter Doctores, siue realia, vt fert communior sententia, fit autem hæc commutatio iure diuino naturali; nam cum ea omnia obsequia, quæ Deo per vota promittimus, sint opera particularia, ea omnia eminenter in professione, per quam nos, & nostra omnia Deo dicamus, continentur. Vnde ex voluntate vouentis talis effectus non potest impediri. Ita Syluester, Sanch. Lezan. Laym. quos refert, & sequitur Pelizar *sup. n.21.*
182 Idem dicendum est de iuramentis factis soli Deo non tamen de iuramentis factis homini, & ab eo acceptatis; cum per hæc acquiratur ius tertiò. Ita Sanch. Lezan. & alij, quos refert, & sequitur Peliz. *sup. num. 31.* Et idem dicendum est de votis realibus
183 emissis non soli Deo sed intimatis parti cum promissione ab ea acceptatis, licet in hoc casu obligatio realis exorta ex talibus
184 votis, vel iuramentis transferatur in successores bonorum profitentis.
185 Quartus effectus est, sublatio irregularitatis ex defectu nataliū, non quoad prælaturas, sed quoad Ordines suscipiendos. Imò etiam quoad iam susceptos, vt si quis illegitimus absque dispensatione in sæculo ordines reciperet, & postea profiteretur. Ita
186 Laym. Sanch. quos refert & sequitur Peliz. *sup. n. 34.* & habetur *c. 1. de filijs presbyterorum*, vbi licet concedat Pontifex per professionem, vel ingressum religionis, vt alij volunt, vt *sup.* diximus, extingui hanc irregularitatem, quoad Ordines statim addit, prelationem verò nullatenus habeant, vnde Rodr. contrarium sustinens *tom.1.q.15. art. 1.* ab omnibus reijcitur.
187 Quintus effectus est, purgatio inhabilitatis ad aliquos actus temporales ratione delicti commissi; vt si ex furto, falsove testimonio inhabilis factus sit aliquis ad testimonium ferendum, per professionem religiosam ab hac inhabilitate liberatur. Ita Sanc. Laym. & alij, quos refert, & sequitur Palaus *sup. n.14.* colligiturque *ex authentica de Monachis collat. 1. statim in principio*, item purgat omnem ingratitudinis notam antea commissam, ob quam exhæredari filius poterat à parentibus. Ita Sanch. Molina, Laym. quos refert, & sequitur Palaus *sup. n.15.*

Tandem sextus effectus est, irritatio sponsaliorum, & matri- 188
monij subsequentis, & antecedentis rati, de quo effectu agemus in materia de matrimonio, Deo volente, interim vide Pelizarium *in loc. cit. n.44. & seqq.*

DISPVTATIO IV.

De obligationibus Religiosorum ratione voti Paupertatis.

SECTIO I.

Quid sit paupertas Religiosa, & quarum rerum dominio priuet Religionem in communi?

1 *Quomodo definiatur paupertatis votum.*
2 *Assignatur differentia inter dominium, possessionem, administrationem, vsumfructum, rerum iuris, & vsum facti.*
3 *Per votum paupertatis priuatur religiosus dominio, & vsu, possessione, & administratione, aut peculio prout, quid iuris important.*
4 *Religiosi solùm possunt habere vsum facti.*
5 *Possunt habere dominium in communi.*
6 *Excipiuntur Minores, & Capucini.*
7 *Paupertas pro qualibet religione diuersa est.*
8 *Strictior est paupertas mendicantium, quàm Monachorum.*
9 *Monachi, & Canonici regulares possunt habere dominium omnium rerum, etiam immobilium in communi.*
10 *Solùm priuantur dominio in particulari.*
11 *In priuatione dominij in particulari saluatur substantia voti paupertatis.*
12 *Idem dicendum est de ordinibus militaribus, non solùm quoad viuentes in communi, sed etiam vxoratos.*
13 *Milites sæculares facientes tria vota priuantur dominio in particulari, etiam bonorum patrimonialium.*
14 *Solùm habent vsum illorum ad nutum superioris ad licita, & honesta.*
15 *Mendicantes de iure antiquo non poterant habere dominium rerum immobilium in communi.*
16 *Minores, & Carmelitæ ex vi Regulæ, non possunt habere dominium rerum immobilium in communi.*
17 *De iure nouo omnes mēdicātes siue viri, siue feminæ possūt habere bona stabilia in cōmuni, exceptis Minoribus, & Capucinis.*
18 *Nostra religio huic priuilegio Trid. renūtiauit quoad cōuentus.*
19 *Idem fecit Societas Iesu, quoad domos professas.*
20 *Nostra collegia possunt possidere annuos redditus, dummodo non sint in bonis radicibus.*
21 *Nostri Cōuentus, & Collegia habent dominiū super sua viridaria, & super alias res mobiles, siue pretiosæ sint, siue non.*
22 *Collegia Societatis possunt possidere quascunque res immobiles.*
23 *Mendicantes immobilia possidentes, non desinunt esse mendicantes.*
24 *Ad hoc, quod sint mendicantes, sufficit quod ex regula, vel constitutionibus hæc possidere non possunt.*
25 *Etiam si habeant bona immobilia, possunt, si velint, mendicare.*
26 *Mendicantes possunt succedere in omni hæreditate, exceptis Minoribus, & Capucinis.*
27 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
28 *Excipiuntur, qui ex suis constitutionibus, vel ex regula prohibentur.*
29 *Nostri nō possunt succedere iure hæreditatis nomine religiosorū.*
30 *Idem dicendum est de religiosis Societatis.*
31 *In nostrorum Religiosorum, & Societatis bona succedunt venientes ab intestato, si nouitij non disponant.*
32 *Nostri possunt succedere extraneis vi testamenti, imò possunt constitui hæredes.*
33 *Nostri, nec mendicantes incapaces habendi annuos redditus, non possunt succedere in iure nominandi ad emphyteusim, in iurepatronatus in maioratu, feudo, &c. non solùm nostrorum, sed nec extraneorum.*
34 *Hæc omnia veniunt ad hæredes ab intestato.*
35 *In his omnibus possunt succedere mendicantes capaces habendi annuos redditus pro vita religiosi.*
36 *Idem dicendum est de religiosis Societatis primæ professionis.*
37 *Annui redditus, & maioratus nostrorum donatorum primę professionis, an transeant ad hæredes ab intestato.*
38 *Mendicantes, qui non possunt habere annuos redditus in communi, possunt recipere quæcunque legata, siue rerum immobilium, siue mobilium.*

39 Que-

39 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
40 *In nostra religione legatum rei immobilis debet intra annum vendi.*
41 *Quid in hoc disponat lex huius regni.*
42 *Mendicantes, qui non possunt habere annuos redditus, possunt recipere legata perpetua relicta pro missis, vel anniuersarijs.*
43 *Si defunctus grauet haeredem, vt quotannis tot eleemosynas pro Missis dicendis tribuat, etiam Minores sunt capaces huiusmodi legati.*
44 *In nostra Congregatione potest recipi pro Missis quolibet legatum, etiam in bonis immobilibus.*
45 *Quomodo hoc sit limitandum, & intelligendum.*
46 *In quibus casibus nostri conuentus possint habere aliquam eleemosynam perpetuam, & annualem.*
47 *Quae licentia ad hoc requiratur.*
48 *Mendicantes, qui non possunt habere annuos redditus in communi, possunt recipere legata relicta ad breue tempus.*
49 *Secus ad longum tempus.*
50 *Idem dicendum est de vsufructu.*
51 *Idem de legato relicto alicui religioso, praesertim, si sit robustus.*
52 *Quando testator grauauit haeredem, vt quotannis tantam summam tribuat conuentui, vel alicui fratri, omnes etiam Minores sunt capaces huiusmodi legati.*
53 *In hoc casu religio incapax dominij in communi habet ius, neque in re, neque ad rem ad has eleemosynas.*
54 *In hoc casu haeredes solum sunt obligati testatori, & nō conuentui.*
55 *Mendicantes etiam incapaces habendi annuos redditus possunt recipere legata, vel annuos redditus pro cultu Diuino, etiam in Ecclesijs Minorum.*
56 *Idem dicendum est de legatis relictis pro emendis libris, vel pro infirmaria.*
57 *In religione Minorum, vt haec legata sint licita debent esse moderata, hoc est, quantum postulat necessitas.*
58 *Moderatio legatorum à suis Praelatis dijudicanda est.*
59 *Mendicantes incapaces dominij in communi, non acquirunt dominium super haec legata.*
60 *Dominium remanet apud haeredes vsque quo vendantur.*
61 *Mendicantes capaces dominij in communi acquirunt dominium super legata, & super omnia bona, in quibus succedunt, siue per testamentum, siue ab intestato.*
62 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
63 *Ad ipsos pertinet praedicta legata vendere, & non ad haeredes.*
64 *Si desint emptores possunt res legatas locare per modicum tempus.*
65 *Quid per modicum tempus in hac materia intelligatur?*
66 *An hoc admitti possit in nostra Congregatione?*

1 DIco primò: Paupertas religiosa est voluntaria rerum temporalium abdicatio, per quam religiosus ipsarum proprietate priuatur, ita ex D. Thom. 2. 2. *quaest.* 186. *art.* 5. definit Lezan. *tom.* 1. *capit.* 6. *numer* 2. Vidal. *tit. de paupertate nu.* 2. pro cuius explicatione notanda est differentia, quae datur inter dominium, possessionem, administrationem, vsumfructum, vsum iuris, & vsum facti. Et in primis dominium proprietatis, de quo nobis hic est sermo, est ius perfectè dispo-
2 nendi ad libitum de aliqua re; possessio verò est quoddam dominij complementum, quae est duplex: vna dicitur possessio facti, quae est ipsemet actus possidendi, alia dicitur possessio iuris, quae nihil aliud est, quàm ius insistendi alicui rei tanquam suae; sine prohibitione, ne possideatur administratio nuda absque dominio consistit in iure disponendi de re aliena alterius nomine absolutè, vel limitatè gratis, vel cum stipendio iuxta commissionem factam ab eo, qui administrationem commisit; vsusfructus est ius vtendi, seu fruendi rebus alienis, salua semper ipsarum substantia; vsus iuris est ius vtendi aliena re, seclusa semper eius substantia, idest ius disponendi de re aliena, ad proprios tantùm vsus, non tamen ad alienos, vt facere potest vsufructuarius. Vsus facti est ipsemet actus, quo religiosus vtitur vestibus, cibo, &c. His suppositis de quibus si placet, vide Bordon. *tom* 1. *resol.* 43. *n* 6. Vidal. *tit. de paupertate n.* 10.
3 Dico secundò: Per votum paupertatis non solùm priuatur religiosus dominio, seu vsufructu, aut vsu alicuius rei, prout important quid iuris, sed etiam priuatur possessione, administra-
4 tione, aut peculio prout etiam important quid iuris; Ratio est, quia haec omnia, hoc modo sumpta, denotant facultatem vtendi aliqua re ex propria voluntate, & independenter à voluntate alterius, quod repugnat voto paupertatis, solum ergo possunt habere religiosi vsum facti, idest vsum rerum necessariarum dependenter à voluntate superiorum, quia hic vsus non repugnat cum paupertate. Ita Vidal. *tit. de paupertate num.* 11. Lezan. *suprà n.* 3. & alij apud ipsos.
5 Dico tertiò: Licet religiosi ratione voti paupertatis non possint habere dominium in particulari, possunt tamen illud habere in communi, exceptis tantùm Minoribus de obseruantia, & Capucinis, patet ex Trident. *sess.* 25. *cap.* 3. *de regular.* vbi conceditur omnibus mendicantibus, vt deinceps bona immobilia eis
6 possidere liceat; ex quo apparet iuxta doctrinam D. Thom. 2. 2. *q.* 184. *art.* 3. quod non est vna, & eadem paupertas in omni statu perfectionis necessaria, sed in vnoquoque statu illa quae est suo fini proportionata, dummodo sit sufficiens ad tollenda impedimenta perfectionis acquirendae. Vnde alia est paupertas mona- 7
chorum, & Canonicorum regularium, & non mendicantium; 8
alia mendicantium, de quibus omnibus aliqua attingemus.
Dico 4. Monachi, & Canonici regulares, & omnes illae reli- 9
giones, quae non sunt mendicantes siue iure, siue priuilegio possunt habere dominium in communi omnium rerum siue mobilium, siue immobilium, & solùm priuantur dominio in particulari, in quo saluatur substantia paupertatis, ac per consequens status religiosi, cum votum solemne paupertatis solùm importet, vt *sup.* diximus abdicationem dominij priuati, vt constat *ex c. si dicatis* 12. *q.* 1. *cap. cum ad monasterium* 6. *de statu monachorum.* Idem dicendum est de Ordinibus militaribus, non solum 10
quoad milites viuentes in communi, sed etiam quoad illos, qui
cum vxoribus viuunt, qui tria vota emittunt, cum enim hi om- 11
nes emittant votum solemne paupertatis carent dominio quo-
rumcumque bonorum sibi ex patrimonio vel alio modo compe- 12
tentium, & solùm habent vsum illorum in ordine ad licita, &
honesta, non tanquam suorum, sed tanquam sibi commissorum, 13
ac commendatorum, nutu, & voluntate superiorum, prout
alij religiosi, quia hoc solum permittit votum solemne pauper- 14
tatis. Ita Azor, Rodr. Nauar. Mota, quos refert, & sequitur Lezan. *tom.* 2. *cap.* 5. *n.* 28. quidquid in contrarium dicat Sanch. *l.* 5. *in Decal. c.* 8. *num.* 29.
Dico 5. Licet religiones mendicantes de iure communi anti- 15
quo non possent habere in communi dominium bonorum Im-
mobilium, vt sunt fundi, praedia, possessiones, annui redditus, & 16
similia, idque vel ex regula vt fratres Minores, & Carmelitae, vt 17
notauit Lezan. *tom.* 2. *cap* 1. *n.* 1. vel ex proprijs constitutionibus à Pontifice approbatis, vt Dominicani, & Augustiani, quibus per regulas permittitur, vt possint habere in communi bona stabilia,
esto per constitutiones tali iure postea se priuauerint, de iure 18
tamen nouo Tridentini, possunt omnes Ordines mendicantes vtriusq; sexus possidere in communi bona stabilia, exceptis Minoribus, & Capucinis, nisi aliàs renuntiauerint praedicto priui-
legio Trident. vt de facto renuntiauit nostra Congregatio Car- 19
melitana discalceata, quoad conuentus, vt patet *ex nostri constit.* 1. *p. c.* 7. *n.* 11. & religiosi societatis, quoad domus professas.
Dixi, quoad conuentus, nam nostra collegia possunt possidere 20
annuos redditus, foros, & legata, & alias eleemosynas relictas à fidelibus, dummodo non sint in bonis immobilibus, qualia sunt domus agri, oliueta, vineae, alij similes, nam super his nullo modo possunt habere dominium, exceptis illis, quae necessaria sunt ad habitationem patrum, vt sunt conuentus, & eorum horti,
& viridaria, nam super his non solùm Collegia, sed etiam con- 21
uentus habent dominium, possunt tamen Collegia nostra habere foros, census perpetuos, & iura, vt patet *ex* 1 *parte nostrarum con-*
stit. cap. 7. *num.* 12. & 14. in quo differunt à Collegijs societatis, 22
nam haec possunt possidere annuos redditus, vineas, olieta, agros,
&c. vt testatur Peliz. *tract.* 4. *c.* 5. *n.* 116. per hoc tamen quod 23
Ordines mendicantes possideant annuos redditus, siue quoad
Collegia tantùm, siue etiam quoad conuentus, non inde desinunt 24
esse mendicantes, nam ad hoc sufficit, quoad ex regula, vel constitutionibus bona immobilia possidere non possint, vnde non
impediuntur, quin possint, si velint ostiatim mendicare, vt decla- 25
rauit Sac. Congregatio apud Lezanam *tom.* 1. *cap.* 6. *n.* 44
Dico 6. Ordines mendicantes, qui sunt incapaces possidendi 26
bona immobilia in communi, exceptis tantùm Minoribus, &
Capucinis, possunt succedere in haereditate, siue paterna, siue 27
extranea, siue ex testamento, siue ab intestato, non quidem vt eam retineant, sed vendant, pretiumq; illius conuertatur in bonum monasterij, nisi aliàs ex particularibus constitutionibus prohibeantur, vt facto prohibentur nostri succedere iure haereditatis
nomine Religiosorum, vt patet *ex nostra const.* 1. *p. c.* 7. *n.* 11. quod 28
idem de Religiosis societatis affirmat Suar. Sanch. quos refert, & 29
sequitur Peliz. *tract.* 4 *n.* 123. Ideòque in nostrorum, & societatis 30
Religiosorum bona succedunt venientes ab intestato, si prius de 31
proprijs bonis nouitij non disposuerunt: Possunt tamen nostri 32
succedere extraneis via testamenti, vel legati, imò possunt institui haeredes, dummodo haereditas modo dicto vendatur, vt patet *ex eadem constit.* 1. *part. cap.* 7. *nu.* 12.
Hinc fit, nec nostros, nec alios mendicantes incapaces haben-
di annuos redditus in communi, posse succedere in iure nomi- 33
nandi ad emphyteusim, in iure patronatus, in vsufructus, in maioratu, in feudo, siue acquisitae, siue acquirendae, non solùm suorum Religiosorum, sed etiam neque extraneorum via testamen-
ti, aut legati, sed haec omnia transeunt ad haeredes ab intestato. 34
Ita cum multis Peliz. *tr.* 4. *c.* 2. *n.* 189. & 199. Palaus *de statu Re-*
ligiosor disp. 3. *p.* 4. §. 1. 2. & 3. possunt tamen in his omnibus suc- 35
cedere mendicantes capaces habendi annuos redditus, & illorum dominium in communi; (nisi aliàs maioratus habet clausulam excludentem Religiosum;) sed hoc pro vita Religiosi.
Idem dicendum est de Religiosis societatis primae professionis, 36
quia sunt capaces dominij, Palaus *suprà* §. 1. *nu.* 5.
Sed quaeres, ad quem pertineant redditus, & fructus possessio- 37
num, siue maioratus nostrorum donatorum primae professionis

in

in casu, quo illos habeant, dum in Religione viuunt sub hac professione, nam facta professione solemni certum est transire ad hæredes ab intestato? Respondeo transire ad hæredes ab intestato. Ratio est, quia vel isti donati sunt veri Religiosi, vt supra diximus, vel tantùm oblati, vt alij volunt, in neutro casu possunt habere dominium talium bonorum, & aliàs religio etiam est incapax illius hæreditatis, ergo deuoluitur ad hæredes ab intestato; maior quoad primam partem patet, quia licèt votum paupertatis horum donatorum sit simplex, quod ex se nec reddit, nec potest illos reddere incapaces dominij, vt bené notauit Peliz. *tract.4. cap.2. nu.*187. redduntur tamen incapaces dominij ex vi regulæ, quam ipsi profitentur, in quo omnibus religiosis præcipitur paupertas cum abdicatione proprietatis, quod vel dicendum est illos non esse veros religiosos secundùm nostram regulam, vel non posse habere proprium secundum illam. Vnde eos reputo vtpotè coadiutores formatos societatis IESV.

Quoad secundam verò partem etiam liquet, quia esto fuissent oblati, cum oblati se, & omnia sua præsentia, & futura tradant religioni, non sunt capaces dominij, vt cum Rodr. & alijs notauit Lezan *tom* 2. *cap*.8. *n*.16. quod cum aliàs religio fit incapax dominij sit, vt hæreditas deuoluatur ad hæredes ab intestato, nisi aliàs ipsi donati eam sibi referuent, vt possunt in casu quo tantum sint oblati Lezan *suprà n*.18. in casu tamen quod tales redditus sibi reseruent non possunt illis vti absque superioris licentia ratione voti paupertatis, si tamen de facto aliqua disponant, licet peccent, factum tenet, Lezan *num*.18.

38 Dico 7. Mendicantes, qui non possunt secundùm sua statuta habere annuos redditus in communi possunt recipere legata relicta religiosis, tam in communi, quàm in particulari, siue rei mobilis, siue in censibus, si aliàs legatum rei immobilis, vel censum perpetuum non habeant conditionem, vt non possint vendi, sed debere esse sub dominio talium mendicantium, nam si talem conditionem habeat, est caducum. Ita communiter Doctores
39 apud Sanch. *suprà n*.16 contra S. Antonin. & Menoch. relatos ab ipso Sanch. In nostra tamen religione debet tale legatum in-
40 tra annum vendi, vt patet ex 1. *part. nostrarum constitutionum cap*.7. *n*.14. intellige tamen si commodè fieri possit, ne aliàs vilis-
41 simo pretio vendatur cum præiudicio fratrum. Peliz. *suprà n*.47. hæc tamen limitatio Peliz. non procedit in hoc regno, nam in illo bona immobilia relicta vel per hæreditatem acquisita à quibuscumq; regularibus, tam mendicantibus, quàm non mendicantibus, siue ab alijs Ecclesijs debent intra annum vendi aliàs applicantur fisco, nisi nouum detur Regis supplementum, vt patet ex *l* 2. *Ordinat. huius regni tit*.18. *n*.1.

42 Dico 8. Mendicantes, qui non possunt habere annuos redditus possunt recipere legata perpetua relicta pro missis, vel anniuersarijs, quando in testamento grauatur hæres, vt soluat quotannis vnum stipendium aureum pro qualibet Missa, quo legato etiam
43 minores sunt capaces, siquidem hæc anniuersaria non sunt propriè legata, sed Missarum stipendia. Ita cum alijs à se consultis
44 Peliz. *tract*.4 *c*.2. *n*.44. licèt contrarium cum multis teneat Palaus *suprà n*.16. loquens de fratribus Minoribus. In nostra tamen immobilibus, dummodo vendatur, & pretium illius in iuribus, & censibus perpetuis reponatur, quia census perpetui pro missis, vel anniuersarijs nullo modo sunt prohibiti in nostra Congrega-
45 tione, vt patet *ex eadem constitutione suprà n*.14. secundùm quam
46 constitutionem nostri conuentus possunt habere aliquã eleemosynam perpetuam, & annualem ratione fundationis, aut patro-
47 natus alicuius conuentus, vel capellæ, aut ratione anniuersarij, aut orationis, aut alterius exercitij religiosi, dummodo fiat de licentia nostri definitorij, concurrentibus quinque ex septem votis, & pro illis domibus, quæ aliter commodè non possunt sustentari, dummodo talis eleemosyna non sit in bonis stabilibus, vt sunt agri, vineę, olivueta, &c. nam super hoc nullus potest dispensare, sed tantùm debet talis eleemosyna poni in censibus, iuribus, aut etiam foribus, vt constat ex *eodem const*.1 *part. c*.7. *n*.14.

48 Dico nonò: Mendicantes, qui non possunt habere annuos redditus in communi possunt recipere legata relicta ad certum
49 tempus, v g intra decennium secus ad longus tempus. Idem di-
50 cendum est de vsufructu, ita de legatis, Sà, Sorbus, Corduba, & alij quos refert, & sequitur Sanch. *lib*.7. *in Decal. c*.26. *n*.39. Palaus *de statu Religioso disp*.3. *p*. *n*.12. *& de vsufructu* Peliz. *tract*. 4. *c*.. *n*.55 Ratio est, quia in priori casu, legata, & vsusfructus reputantur quasi legatum vnius eleemosynę, sicque per eum non tollitur, sed subleuatur mendicitas In secundò verò casu receptio redditum per multum tempus æquiualet possessioni rei immobilis, sicut locatio rei immobilis Ecclesiasticæ ad multum
51 tempus æquiualet venditioni. Idem dicendum est de legato relicto alicui religioso in eius vita, præcipuè si fuerit vir robustus ac iuuenis nam tale legatum debet moraliter reputari ad longum tempus, siquidem redditus annui relicti pro vita præsertim hominis robusti, & iuuenis emi solent pretio respondente decem, & pluribus annis. Ita Lugo *de iustitia disp*.3. *n*.102. contra Sanch. *suprà cap*.26. *num*.40.

52 Aliter dicendum est, quando quis non reliquit legatum Monasterio, vel fratribus, sed reliquit bona sua alicui hæredi cum conditione, vt quotannis certam eleemosynam tribueret nostris conuentibus, vel alijs incapacibus habendi annuos redditus, nam tunc possunt nostri religiosi, & alij recipere huiusmodi eleemo- 53
synas, non tamen habent aliquod ius siue in re, siue ad rem ad il- 54
las, nullum enim tale ius acquirunt, sed hęredes solùm sunt obligati testari: non enim repugnat quempiam non habere ius ad aliquam rem, consequenter alterum non esse ei obligatum, & tamen hunc esse obligatum respectum alterius, vt patet in voto, quo quis se astringit dandi in perpetuum quotannis FF. Capucinis certam eleemosynam, siquidem ipse tenetur dare nõ obstante quod illi sint incapaces habendi annuos redditus, cum talis obligatio non sit respectu illorũ, sed respectu solius Dei. Ita Sanch. Rodr. Tabiena, & alij, quos refert, & sequitur Peliz. *sup. n*.53.

Idem dicendum est de legatis, vel annuis redditibus in perpe- 55
tuum pro cultu diuino etiam in Ecclesijs Minorum Ita Sanch. quem refert, & sequitur Peliz. *tract*.4. *c*.2. *n*.6. Peliz *suprà n*.15. nam mendicitas Ordinum mendicantium consistit in eo quod mendicent alimenta, nomine autem alimentorum solùm veniunt necessaria corpori, vt esus, potus, habitatio, & vestes, hoc autem legatum solum cedit in cultum Dei. Idem dicendum est 56
de legatis annuis relictis pro emendis libris, pro infirmaria, nam his legatis etiam Minoritæ sunt capaces, Peliz. *sup n*.106. Palaus *sup. n*.18. non enim per hęc legata liberantur à mendicitate, cum per ea ad victum, vestitum, aut habitationem non subueniatur.

Aduertendum tamen est in religione Minorum ad hoc, vt 57
hæc, & alia supradicta legata sint licita, deberi esse moderata, ita vt non præsumatur fieri in fraudem, videlicet ad relinquendam hæreditatem sub titulo legati, vt constat *ex Clement. ex vi. §. cupientes, versu, nec licet eis*; vbi licet, non irritet legatum, nec hæredes ab eo soluendo liberentur, vt cum Bartholo, Rodr. Sorbo, & alijs notauit Sanch. *sup. c*.26. *n*.13. prohibentur tamen fratres recipere talia legata, vnde si illa recipiunt, peccant contra votum, siquidem vsurpant illorum vsum contra voluntatem Papæ, qui est legitimus dominus illorum. Ita cum Sanch. Peliz. *tr*.4. *c*.2. *n*.17. debet igitur illis tantum illorum legatorum dari, quantum postulat imminens necessitas, & non magis nisi aliàs alia noua superueniat necessitas, quo casu residuum legati soluendum est. Quando autem huiusmodi quantitas sit immode- 58
rata necne? iudicandum est à ministris fratrum, vel custodibus, seu Prælatis, siue simul, vel separatim. Ita cum alijs Peliz. *suprà num*.18.

An autem mendicantes, qui non possunt habere bona stabilia 59
in communi acquirant dominium super legata sibi relicta. Respondeo, quod vel ipsi mendicantes sunt incapaces dominij in communi, vt Minores, & Capucini, vel non, si sunt, nullo modo acquirunt dominium, sed tales res si fuerint immobiles, debent ab hæredibus defuncti vendi, & dum non venduntur fructificant hæredibus, Sanch. & alij, quos refert, & sequitur Palaus *de statu Religioso disp*.3. *p*.9. *nu*.9. Si tamen fuerint capaces 60
dominij in communi, vt sunt nostri conuentus, & domus pro- 61
fessa societatis, statim acquirunt dominium non sulum super le- 62
gata, sed etiam super omnia bona, in quibus succedunt siue per testamentum, siue per donationem non vt ea possideant, sed vt illa vendant, non enim repugnat habere incapacitatem habendi annuos redditus in communi, & capacitatem dominij in eadem religione, sunt enim res omninò diuersæ, vt notauit Peliz. *tract*.4. *cap*.2. *num*.52.

Vnde talia legata, & omnia bona ipsis relicta debent eis tradi 63
cum omnibus fructibus antea ab hæredibus susceptis, & ad ipsos pertinet ea vendere ratione iuris, ac dominij, Sanch. *sup. c*.27. *n*.22. Peliz. *to*.1. *tr*.4. *n*.127 Et in casu quo non occurrat oppor- 64
tunitas emptoris, vel si est necessaria res ad habitationem, & non adest occasio aptandæ habitationis, possunt interim ea alteri locare, nam retinere redditus saltem pro vno non repugnat nostre paupertati, vt patet *ex nostra Constit*.1. *part. c*.7. *n* 14. Immò ad- 65
dit cum Palao Peliz. *suprà nu*.13. posse tales redditus possideri 66
per spatium infra decennium, hoc enim tempus modicum reputatur, quod etiam potest admitti in nostra Religione licèt constitutio præcipiat, vt intra annum non differatur, nam talis constitutio debet intelligi in casu quo dentur emptores, vel res non sit necessaria ad fundationem, & sic video à Prælatis huiusmodi constitutionem practicare.

SECTIO II.

Quarum rerum vsu priuet votum paupertatis Religiosos in particulari.

luntate Prælati, si non habeant legem in contrarium.

75 *Nostri Religiosi habent statutum in contrarium.*
76 *Religiosi habentes peculium, nec dominium, nec proprietatem habent.*
77 *Vsus peculij magis conueniens est Religionibus, in quibus religiosi de necessarijs omninò non prouidentur.*
78 *Licita est consuetudo taxandi certam pitantiam Religiosis ad vsus necessarios, quæ datur in aliquibus Religionibus minus reformatis.*
79 *Idem dicendum est de administratione alicuius possessionis Monasterij.*
80 *Deposita pecuniarum in arca communi, quæ in aliquibus Religionibus fiunt, licita sunt.*
81 *Quid prohibet Tridentinum in hac materia.*
82 *In quo fuerit in hac materia receptum.*
83 *Decretum Tridentinum de hac re est abrogatum.*
84 *Idem dicendum est de declaratione Cardinalium de hac re.*
85 *Religiosi reformati non possunt habere superflua.*
86 *Quæ censeantur superflua respectu Religiosorum.*
87 *Ad quid se extendat votum paupertatis.*
88 *Religiosi Religionum laxarum possunt habere superflua.*
89 *Tales Religiosi habentes superflua non sunt proprietarij, nec aliquo modo faciunt contra votum.*
90 *Habere superflua tantum est contra accidentalia voti.*
91 *Superiores possunt dispensare illis, quæ sunt contra accidentalia voti.*
92 *Non tamen in his quæ sunt contra substantialia voti.*
93 *Consuetudo legitimè introducta facit cessare regulam quoad accidentalia voti.*
94 *Consuetudo potest inducere quidquid potest Princeps concedere.*
95 *Summus Pontifex potest Religiosis concedere, vt habeant superflua.*
96 *Prælatos potest administrare superflua pro toto conuentu.*
97 *Potest concedere etiam in particulari hanc superfluitatem.*
98 *Peccant Prælati talem superfluitatem concedendo, aut permittendo vltra legitimam consuetudinem.*
99 *Idem dicendum est si permittant introduci talem consuetudinem.*
100 *Religiosi, vtendo superfluis in casu quo ea Prælatus illi concedat, vel permittat, non peccant.*
101 *Præscriptio non potest dari cum mala fide.*
102 *Consuetudo contra legem vt plurimum malam fidem supponit.*
103 *Moniales laxarum Religionum licitè possunt habere, non solum annuos redditus, sed vasa aurea, argentea, vestes sericas, tapetes, & similia.*
104 *Easdem res superfluas, vel alias pretiosiores possunt habere Religiosi laxarum Religionem.*
105 *Religiosi retinentes apud se pecuniam in notabili quantitate, inscio superiore, si illam non expendant absque licentia tacita, vel expressa, non peccant contra votum paupertatis.*
106 *Retentio pecuniæ præscindendo à dominio non est contra votum paupertatis.*
107 *Dominium huius pecuniæ pertinet ad personam, quæ eam dedit in depositum.*
108 *Religiosus potest apud se retinere vestem, vel quid simile inscio superiore, dummodo illa non vtatur absque licentia tacita, vel expressa.*
109 *Habere apud se pecuniam, si illa non potest vti absque licentia, non est pretio æstimabile.*
110 *Retinere apud se pecuniam inscio superiore, est contra leges aliquarum Religionum.*
111 *In casu, quo fit contra legem, solum erit culpa secundùm quantitatem legis.*
112 *In hoc casu erit peccatum contra obedientiam, non verò contra votum paupertatis.*
113 *Qui frangit votum obedientiæ in materia graui non peccat mortaliter, nisi simul detur lex, vel præceptum Prælati obligans sub mortali.*
114 *Qui frangit votum paupertatis in materia graui, peccat mortaliter.*
115 *Religiosi non vouent obedientiam simpliciter, sed iuxta declarationes constitutionum, vel regulæ.*
116 *Religiosi vouent absolutè castitatem, & paupertatem.*
117 *In nostra Religione nulla obedientia, lex, vel constitutio obligat ad mortale, nisi detur præceptum formale in scriptis, & certa forma.*
118 *Religiosus sciens non esse illi tribuenda necessaria ad itinerandum, v. g. potest habere pecuniam in deposito ad eam occasionem, etiam detur præceptum in contrarium.*
119 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
120 *Religiosus potest retinere apud se singrapham censuum animo exigendi pecuniam in ea contentam cum superioris tamen licentia, si non detur præceptum in contrarium.*
121 *Potest petere partem pecuniæ singraphæ iuxta suas necessitates, & partem relinquere cum intentione acquirendi ius in solam partem, quam postulauit.*
122 *Religiosus potest apud se retinere pecuniam alterius in depositum, inscio superiore, nisi detur præceptum in contrarium.*
123 *Religiosus habens apud aliquem pecuniam in depositum, inscio superiore, quando à peccato liberetur.*
124 *Religiosus res à Prælato concessas præeunti Prælato occultans, ne ab eo auferantur, peccat mortaliter.*
125 *Secus, quando tales res præ verecundia, vel ne reprehendatur occultat.*
126 *Idem dicendum est, si eas occultet ad celandum peccatum proprietatis, quod admisit illas sine licentia recipiendo.*
127 *In hoc casu, vt absit peccatum, debet Religiosus habere intentionem, vel rem abdicandi à se, vel licentiam obtinendi.*
128 *Religiosus, qui extra egrediens res suas artificioso modo intra suam cellam occultat, ne alij eas furentur, non peccat contra votum paupertatis.*
129 *Idem dicendum est, si extra apud sæculares custodiendas relinquat.*
130 *Religiosus, qui habens rem aliquam de licentia Prælati Superioris eam Prælato inferiori occultat, ne eam ab illo auferat, non peccat mortaliter.*

DIco primò: Sicut superiori sectione diximus non esse ean- 67
dem paupertatem in communi censendam in omnibus
Religionibus, sed admittere latitudinem iuxta praxim Religio-
num, quæ aliæ strictiorem, aliæ minus strictam obseruant pau-
pertatem, sic dicendum est de paupertate in particulari. Vnde
hæc ex communi vsu, & consuetudine scientibus, & non con- 68
tradicentibus Prælatis cuiuscumque Religionis mensuranda est,
censetur namque concessa facultas generalis ad illos actus, qui
fiunt ex tali consuetudine, qui aliàs essent contra votum: hæc
enim sufficit, vt non peccent subditi contra votum dando, vel
accipiendo, vel retinendo, vel vtendo. Ita Lessius *lib. 2. cap. 41.*
num. 19. Sanch. *lib. 7. moral. cap. 19. num. 7.* & alij.

Hinc fit, paupertatem nostrorum Religiosorum in particu- 96
lari esse strictissimam, siquidem non solùm vniuersali consuetu-
dine, sed etiam ex lege non possunt sibi applicare vsum alicuius
rei etiam minimæ, sed omnia siue magna, siue parua debent illis
applicari à Prælato iuxta cuiuscumque necessitatem, nec aliquis
Religiosus siue subditus, siue Prælatus potest sibi retinere vsum
alicuius rei etiam paruæ siue in conuentu, siue extra, præter il-
lud quod Religio solet vnicuique dare ad vsus necessarios. Vnde 70
omnia bona, quæ Religiosi acquirunt siue ratione prædicatio-
nis, sacrificij, lectionis, aut cuiuscumque tituli statim debent in-
tegrè tradi Prælatis, & communitati incorporari taliter, vt non
solùm pecunias, sed etiam neque res comestibiles, aut etiam po-
tus liceat Religiosis etiam Prælatis vllo titulo habere.

Immò neque potest esse locus, aut arca, in qua Religiosi ha-
beant aliquod depositum, non solùm pecuniam, sed neque alia-
rum rerum, nec possunt rem aliquam dare, vel recipere, mutua-
re, commutare, aut alio quocumque modo alienare absque licen- 71
tia Prælati. Vnde omninò illis prohibitus est vsus clauium etiam
pro foribus cellularum, exceptis tantùm Patre nostro Generali,
definitoribus generalibus, Prouincialibus, & Procuratoribus
generalibus cum suis secretarijs, qui possunt habere aliquam ar-
cam cum claue pro seruandis litteris, aut instrumentis ad mu-
nera sua pertinentibus; Priores verò tantùm possunt habere ali-
quam capsulam cum claue inclusam tamen intra arcam trium
clauium, intra quam arcam nec etiam Priores, aut alij Prælati
possunt pecunias habere, aut retinere quæ omnia hodie taliter
obseruantur, vt exceptis libris Breuiario, & imagine in papyro
depicta, & lectulis nullam aliàs rem in Religiosorum nostro-
rum cellulis inuenies, quæ paupertas adeò stricta est, vt nesciam
an alia strictior in Dei Ecclesia inueniatur.

Licet autem hæc adeò strictissima paupertas in nostra Reli- 72
gione obseruetur, quia tamen alijs Ordinibus etiam mendican-
tibus non adeò stricta paupertas obseruatur in particulari, &
aliàs omnia nostra statuta obligant sub mortali, ideò videndum
nobis est, quas res possint Religiosi tam nostri, quàm aliorum Or-
dinum habere abs[q]; violatione voti paupertatis, secluso tamen
speciali præcepto alicuius Religionis.

Dico igitur secundò: Omnes Religiosi cuiuscumque religio- 73
nis tenentur vitam communem obseruare in victu, vestitu, le-
ctisternijs, & alijs distributis à Superiore. Ita habetur ex Tri-
dentino *sess. 25. cap. 2.* iuxta declarationem sacræ Congregatio-
nis facta auctoritate Vrbani VIII. *in decreto de electis, & aposta-*
tis, quod refert Lezan. *tom. 1. cap. 6. n. 8.*

An autem de licentia suorum Prælatorum, non obstante præ- 73
dicto decreto Tridentini, possint Religiosi, qui non habent spe-
ciale statutum in contrarium, vt habent nostri, habere annuos
redditus, & census vitalitios, & particulare peculium ad pro-
prios vsus honestos etiam indeterminatos dependenter tamen à
voluntate Superiorum. Respondeo affirmatiuè. Ita tenent Fag. 75
Villalob. Sanc quos refert, & sequitur Vidal. *tit. de paupert. n. 29.*
Peliz. *tract. 4. c. 2. n. 196.* contra Valentiam, Lessium, Molinam,
Suar. quos refert Dian. 1. *part. tract. 6. de paupert. resol. 32.*

Ratio fundamentalis est, quia etiam in arctissimis Religioni- 76
bus Religiosi possident aliqua mobilia sibi concessa, & deputata
pro suis particularibus vsibus, vt sunt vestes, libri, imagines, &
alia huiusmodi, quibus ipsi vtuntur sine violatione voti pauper-
tatis:

tatis: ergo neque ipſum violant habendo peculium, ſeu annuos
redditus pro ſuis vſibus,& neceſſitatibus aſſignatos. Patet conſe-
quentia,quia ex eo Religioſi non peccant contra votum retinen-
do illa mobilia,quia retinendo illa dependenter à voluntate Su-
perioris, neque dominium, neque proprietatem habent ſuper il-
la: ergo idem dicendum eſt de peculio,& annuis redditibus,ſi-
quidem illa habent dependenter à voluntate Superioris.
77 Hinc colliges primò, Multò à fortiori licitum eſſe vſum pecu-
lij, & annuorum redituum in Religionibus, in quibus non
prouidentur Religioſi de neceſſarijs ad victum, & decentiam
ſtatus. Secundò colliges in his conuentibus licitam etiam eſſe
conſuetudinem, quam habent, vt de bonis Monaſterij certi an-
nui redditus,aut certa portio pecuniarum taxetur Religioſis ad
vſus neceſſarios dependenter à voluntate Superiorum,ſiquidem
hoc non eſt aliud, quàm Superiorem applicare de bonis Mona-
ſterij neceſſaria Religioſis,quod ſine dubio licito eſt Nauar-Sanc.
quos refert, & ſequitur Lezana *tom.1 c.6.n.22.* Et idem dicen-
78 dum eſt de adminiſtratione alicuius boni ſtabilis,vel poſſeſſionis
79 Monaſterij in prædictis caſibus propter eaſdem rationes, Graſ-
80 ſius, quem refert, & ſequitur Lezana *ſup.* Idem dicendum eſt de
depoſitis pecuniarum, quæ ſolent eſſe in aliquibus Monaſterijs
ex ijs,quæ Religioſi acquirunt, aut Monaſteria ipſis concedunt,
ex quibus extrahuntur expendenda pro ſingulorum neceſſitati-
bus. Ita Azor, quem refert,& ſequitur Lezan. *ſup n.23.* quę om-
nia aliena ſunt à noſtro inſtituto, vt patet *ex 1.p.noſtrarum conſti-
tutionum c.7. n.3.*
81 Nec obſtat contra hæc prædictum decretum Trident. & Sa-
cræ Congregationis. Reſpondetur namque Tridentinum non
condere ius nouum,ſed ſolùm confirmare antiquum. Vnde ſo-
82 lùm prohibet habere annuos redditus,& peculium independen-
ter,non tamen dependenter à ſuperiore. Quod ſi inſtes, poſtu-
83 lare abdicationem etiam vſus independentis à ſuperiore. Re-
ſpondeo,quod dato,quod poſtulet,in hoc non fuiſſe receptum il-
lud decretum,cum nunquam fuerit in vſu teſte experientia, de-
claratio autem Cardinalium minus vrget, nam cum ſit acceſſo-
84 rium, ſequitur naturam principalis, vnde cum decretum per
conſuetudinem ſit abrogatum idem iudicium de prædicta de-
claratione ferendum eſt, vel dicito non conſtare de illa authen-
ticè,vel tales declarationes non eſſe deciſiuas,ſed doctrinales, vt
aſſerunt plures Doctores apud Dianam *1.p.tr.de paupert.reſ.32.*
85 Dico tertiò,religioſi illarum religionum,in quibus pauperta-
tis votum cum rigore obſeruatur,non poſſunt habere ſuperflua,
86 aut Prælatus ea permittere v.g vaſa aurea,& argentea,gemmas,
annulos, veſtes ſericas,picturas pretioſas,ſcriptoriola curioſa,&
alia huiuſmodi, & ſi de facto habeant peccant contra votum
paupertatis, & quoad noſtros conſtat ex *1.p.noſtrarum conſtitut.
c.7.n.9.* vbi non ſolùm ſuperflua,ſed etiam minus neceſſaria pro-
hibentur,de alijs verò tenet hanc ſententiam Rodr.Nau & alij,
quos refert,& ſequitur Lezana *tom.1.c.6.n.15.* Lugo *de iuſt.diſp.
2 ſect.7 n.131.* Sanch. *lib.7.moral.c.17 n 21.* Ratio eſt,quia votum
87 paupertatis non ſolùm eſt de non vtendo abſque Prælati licen-
tia, ſed etiam de conſeruando ſtatu pauperis, nec faciendis ſum-
ptibus,qui pauperes non deceant, vnde Prælatus, vel conuentus
totus habendo talia ſuperflua, & faciendo tales ſumptus pecca-
ret contra paupertatis votum.
88 Dixi,vbi paupertatis votum cum rigore obſeruatur,vt exclu-
derem aliquas religiones, in quibus longæua conſuetudo explí-
cuit votum paupertatis non extendi ad huiuſmodi ſuperflua. Ita
loquens de Ordinibus militaribus, & alis ſimilibus tenet Lugo
89 *ſup* & de religionibus non reformatis abſolutè tenet Bord. *tom.
1.reſ.43.n.45* Moronius *reſp.86 n.95.* & in primis, quod iſti reli-
gioſi non ſint proprietarij contra votum paupertatis tenent prę-
ter citatos Sylueſter Graſſius, quos refert, & ſequitur Bordon.
ſupra num 45. Lugo *diſp 3.de iuſtit.ſect.7. num.132* Peyr. *de ſub-
dito q 1.§ 9.n.5* Sanch. quem refert,& ſequitur Moronius *ſup.n.
96.* Quod autem non peccent alio modo.vt putauit Lugo neque
peccato auaritiæ,vt putauit Peyrinis,Leſſius, & alij *locis ſupra-
citatis*, probatur.
90 Quia id non eſt contra ſubſtantiam voti paupertatis,ſed tantùm
91 contra accidentalia eius, in quibus poſſunt ſuperiores diſpenſa-
re, cum non ſit diſpenſare in proprio, neque proprium permit-
tere, ſed accidentia voti relaxare, tum quia ſic obtinuit talis re-
ligionis conſuetudo à Prælatis ſcita,& tolerata, vt ſuppono, ſed
92 conſuetudo legitimè introducta facit ceſſare regulam, vt dicit
93 pertinentia ad votum non eſſentialia, ſed accidentalia: ergo.
Probatur minor, quia conſuetudo poteſt inducere quidquid po-
teſt Princeps concedere *leg.ſi quiſquam ff. de diuerſit. & tempor.
94 præſcript. c.ſuper quibuſdam § præterea de verb.ſignif.* vt latè pro-
bat Moronius *reſponſ. 3. num. 8. & ſeqq.* ſed ſummus Pontifex
95 poteſt prædicta concedere: ergo idem potuit conſuetudo intro-
ducere.
96 Nec obſtat, ſi dicas Prælatum non poſſe concedere hanc facul-
tatem, cum non ſit dominus, ſed tantùm diſpenſator bonorum
Monaſterij,& ius non tribuit illi hanc facultatem eo, quod eſt
illicita, tum quia reprobata eſt in Tridentino, & à Clemente
97 VIII. *in ſua conſt.refor.n.18.* & idem cenſuit Sacra Congregatio,
vt teſtatur Lezana *loc.cit.* Reſpondetur namque Prælatum ſicut
poſſe adminiſtrare ſuperflua pro toto conuentu in communi,ita 98
& concedere in particulari hanc ſuperfluitatem. Ad auctorita- 99
tem Tridentini, Clementis, à Sacræ Congregationis,reſpondeo 100
reſtringi ad religiones reformatas. Et hinc colliges Prælatos
conſentientes religioſos habere ſuperflua vltra præſcriptam
conſuetudinem religionis, vel permittentes introduci talem
conſuetudinem peccare mortaliter,ipſos verò religioſos vtendo
talibus rebus, nullo modo peccare ſi illis vtantur licentia ſuo-
rum ſuperiorum.
Nec obſtat, ſi dicas conſuetudinem non poſſe dari contra le- 101
gem,quia daretur præſcriptio cum mala fide. Reſpondeo nam-
que in hoc differre præſcriptionem à conſuetudine, quod prę-
ſcriptio,vt dicit ius alterius ſibi acquirere,non admittit malam 102
fidem; conſuetudo autem,vt plurimum malam fidem ſupponit,
& præcipuè cum eſt contra legem, & ideò in eius præſcriptio-
ne non requiritur bona fides.
Et hinc colliges,quomodo multę Moniales poſſint habere nõ 103
ſolùm peculium,& annuos redditus,ſed etiam vaſa aurea, argẽ-
tea,annulos,medalias, margaritas, veſtes ſericas, tapetes pretio-
ſos,ſcriptoriola,quæ omnia in omnibus ferè Monialium conuẽ-
tibus non reformatis,inſpicimus,& in pluribus religionibus vi-
rorum non reformatorum,videmus religioſos etiam obſeruãtiſ- 104
ſimos, habere imagines magni valoris, ſcriptoriola, & alias res
pretioſiſſimas videntibus,& nõ contradicentibus Prælatis,quæ
omnia tam in Prælatis,quã in tot viris grauiſſimis,& litteratiſ-
ſimis condemnare arduum,& difficile eſt, dico ergo ita habuiſſe
illarum religionum conſuetudinem legitimè introductam: vn-
de licèt illi Priores,qui talem conſuetudinem introduxere con-
tra legem,grauiter peccauerint,modo tamen vtentes illis rebus
minimè peccant,niſi quatenus legitimã conſuetudinẽ excedũt.
Dico quartò. Religioſi profeſſi retinentes apud ſemetipſos pe- 105
cuniam in notabili quantitate inſcio ſuperiore, non peccant
mortiferè contra votum paupertatis, dummodo illam non ex-
pendant ſine licentia tacita,vel expreſſa ſuperioris. Ita expreſsè
tenet Vidal *tit.de paupertate n.49.* Paſq. *dec.451.tom.2.* Sanch. *lib.
7.mor.c.19.n 50.* Bartholomæus à Sancto Fauſto,quem refert,&
ſequitur Lugo *de iuſtit.diſp.3.ſect.8.n.150.* Dian. *1.p tr.6.reſ.43.* 106
Ratio eſt,quia ille,qui retinet pecuniam apud ſe preciſè non fa-
cit actum, qui ſit contra paupertatem religioſam, quia illa re-
tentio ſecundùm ſe pręſcindendo à dominio,& proprietate non
eſt contra votum paupertatis, cum ſit ſolùm quidam actus ma-
terialis non habens formam contrariam voto: ergo in hoc caſu
non eſt iudicandus proprietarius. Confirmatur,quia dominium
illius pecuniæ pertinet ad illum, qui tales pecunias dedit in de- 107
poſitum tali religioſo, vt debito tempore, & cum licentia ſupe-
rioris illis vteretur.ergo religioſus illas retinẽs nullo modo ha-
bet dominiũ ſuper illas, ſed vt ſuppono eſt merus depoſitarius.
Dices,religioſus non poteſt habere ſine fractione voti pauper- 108
tatis rem pretio æſtimabilem,vt veſtem,vel quid ſimile, abſque
licentia Prælati: ergo idem de pecunia dicendum eſt. Reſpon-
detur eodem modo philoſophandum eſſe de retentione veſtis,
vel alterius rei; nam ſi religioſus tantùm illam retinet in cella,
inſcio ſuperiore ſine illius vſu,non violat formaliter pauperta-
tem,quia tunc tenet illam in depoſito nomine Monaſterij,ſecus
ſi illa vteretur abſque Superioris licentia.
Inſtabis. Habere pecuniæ commoditatem apud ſe eſt pretio æ- 109
ſtimabile:ergo dum pecunia retinetur ſuperioris licentia,aduer-
ſatur voto paupertatis. Reſpondetur hoc eſſe verũ,quãdo Reli-
gioſus ex tali commoditate acquirit independenter à voluntate
ſuperioris,& dominium; ſecus in caſu noſtro, vbi tantùm vſum
facti acquirit de licentia ſaltem tacita ſuperioris,quando actua-
liter expendit illam pecuniam: ergo nihil contra nos.
Dices,tenere pecunias apud ſe eſt contra regulas,& conſtitu- 110
tiones regionum, & quoad noſtros patet *ex 1 p.noſtrarum conſti-
tutionum c.7.nu 7.* ergo illa actio eſt illicita,& peccaminoſa,prę- 111
ſertim in religionibus perfectæ obſeruantię. Reſpondetur,quod
ſi regula, vel conſtitutio ad culpam non obliget non eſſe gra-
ue peccatum illam pecuniam retinere,deinde peccatum contra 112
regulam, vel præceptum non eſt culpa proprietatis, ſed inobe-
dientiæ.
Inſtabis Hic religioſus retinet materiam grauem contra obe-
dientiam: ergo peccat mortaliter ſaltem contra obedientiam,
eſto lex non obliget ad mortale, patet conſequentia, quia qui
frangit votum paupertatis in materia graui,peccat mortaliter:
ergo etiam, qui frangit obedientiam in materia graui peccat
mortaliter. Reſpondeo cum Fagund. *lib.7 in Decal.c.9.n.8.* eſſe
diuerſam rationem; nam religioſi, quorum leges non obligant 113
ad mortale,vt ſunt noſtri,non vouent obedientiam ſimpliciter, 114
& abſolutè,ſicut caſtitatem,& paupertatem, ſed iuxta declara- 115
tiones ſuarum conſtitutionum. Vnde cum apud nos noſtra con- 116
ſtitutio declaret,quod nulla conſtitutio,lex, aut obedientia ob-
ligat ad mortale,niſi imponatur præceptum formale in ſpeciali 117
forma, vt patet *ex 1.p.noſtrarum conſtit.c.5.n.6.* Inde eſt, quod ſi
non detur tale præceptum violatio obedientiæ,etiam in mate-
ria graui, nunquam erit peccatum mortale, quod idem de alijs
religionibus dicendum eſt.
Sed quæres, quid dicendum ſit, ſi detur præceptum obligans 118
ſub

sub mortali, ne religiosi habeant pecunias modo dicto in deposi-
to, siue intra, siue extra conuentum, sed quod omnis pecunia si
quæ fuerit tradatur depositario communi Monasterij, vel Præ-
lato, peccabit ne religiosus contra paupertatem, vel saltem con-
tra obedientiam si aliquam pecuniam contra præfatam prohibi-
tionem apud se retineat siue intra, siue extra conuentum, eo
quod certa ductus experientia nouit se de facto non prouisurum
iri, quando his indiguerit, cum tamen non rarò similes casus in-
digentiæ soleant ei euenire, & re vera sint euenturi.

Respondeo negatiuè, etiamsi non solùm per modum depositi
modo dicto, sed etiam absolutè retineat apud se talem pecu-
119 niam. Ita expresè Peliz. *tr.2. c.2. n.312.* & ratio est, quia atten-
tis circumstantijs in dicto casu censetur habere illas pecunias,
& illas expendere de licentia Prælati Superioris, si prohibitio
illa facta fuerit à Prælato inferiori, quod si facta fuerit à Præla-
to superiori, tunc censetur operari de licentia supremi Præla-
ti, qui est Summus Pontifex, vel de iure naturali dictante vni-
cuique licitum esse sibi in necessarijs prouidere, quod ius naturę
sine dubio præualet cuicumque iuri humano: quamquam cum
facilè possit religiosus in huiusmodi rebus decipi, falsò appre-
hendendo aliqua esse sibi necessaria, quæ verè non sunt, valdè ca-
uendum est, ne nimis facilè pręsens doctrina in praxim trahatur.
Ita cum viris doctissimis à se consultis docet Peliz. *vbi suprà*, qui-
bus ego libenter adhæreo.

120 Et hinc colliges primò, posse religiosum sine mortali pecca-
to, si aliàs non detur præceptum in contrarium, retinere apud
se syngrapham capsoriam ab amico oblatam, animo non exi-
gendi pecuniam ex ea debitam sine Superioris licentia; non enim
super illam vllam ius acquirit, aut dominium vt suppono, sed
tantùm eam habet in deposito. Secundò colliges posse paulatim
121 petere pecuniam dictæ syngraphæ iuxta suas necessitates, postu-
lando licentiam pro illa tantùm parte, qua indiget relicto domi-
nio, quoad aliàs portiones in eo, qui syngrapham concessit. Ita
Peliz. *tract.4. cap.2. sect.4. num.* 298.

122 Colliges tertiò: Religiosum secluso similiter præcepto in
contrarium, retinentem apud se pecuniam alterius, tanquam in
deposito Inscio superiore, non peccare mortaliter, siquidem talis
pecunia non est sua, nec super illam dominium habet, Suarez, Lu-
go, Diana, & Sanch. *locis citatis*. Colliges quarto, eum qui pecu-
niam particularem retinet penes alterum tanquam in deposito,
inscio superiore, secluso præcepto in contrarium non peccare
123 mortaliter contra votum paupertatis dum non habet intentio-
nem acquirendi dominium vel possessionem, aut vsum, siue iu-
ris, siue facti independenter omninò à voluntate superioris. Ita
Sanch. *lib.7. moral. cap.19. n.50.* & alij apud ipsum Vidal. *suprà*
*n.*68. Sed hæc omnia, vt supra dixi, prohibentur nostris religio-
sis 1 *part. nostrarum constit. cap.7. n.2. &* 8.

124 Sed quæres, an religiosus, qui res à legitimo superiore con-
cessas præsenti Prælato occultat peccet mortaliter contra vo-
tum paupertatis? Respondeo peccare, quando talem rem oc-
cultat ne idem superior, vel alius in visitatione cellarum aufe-
125 rat, secus, quando talem rem occultat præ verecundia, vel ne re-
prehendatur à Prælato, quod ex sola licentia tacita eam recepe-
126 rit, paratus tamen eam Prælato tradere, & minimè retinere,
quando intelliget eam minimè concessurum. Ita Rodr. Sanch.
& alij, quos refert, & sequitur Peyrinis, *de R. P. q. 2. c. 2. §. 4.*

Ratio prioris partis est, quia sic occultans vult contra Supe-
rioris licentiam rem illam ablaturi, si conscius esset possidere,
quod est contra paupertatem In secundo verò casu, nullus in-
teruenit actus proprietatis, cum sic religiosus sit paratus rem il-
lam à se abdicare ad nutum superioris, & per illam occultatio-
nem solùm intendit effugere verecundiam, idem dicendum est,
quando religiosus occultat rem ad celandum peccatum pro-
prietatis, quod commisit in receptione talis rei, cum proposito
127 tamen illam dimittendi, vel ad retinendum licentiam obtinen-
di cum primum ei data fuerit opportunitas, Sanch. *lib.7. in De-
calog. cap.19. n.61.* Peyrinez *suprà*.

128 Et hinc colliges primò non peccare mortaliter religiosum,
qui ad mensem v. g. commoraturus extra conuentum in proprio
129 cubiculo artificioso aliquo modo res suas occultat, vel extra
apud sæcularem, vel apud alium religiosum custodiendas tradit,
non quia timeat, vt eas Prælatus auferat, sed quia timet, ne ab
alijs, siue religiosis, siue extraneis surripiantur. Ita Peliz. *tr.4.*
130 *c.2. n.291.* Secundò colliges non violaturum votum paupertatis
religiosum, qui rem habitam de licentia Prælati superioris oc-
cultat Prælato inferiori, ne fortè ipse ægrè ferat, & curet illam
ei auferri per Prælatum superiorem. Ita Lugo *de iust. disp.5.*
n.156. In hoc enim casu habet se Prælatus inferior, sicut quilibet
priuatus, qui nequit reuocare facultatem superioris.

SECTIO III.

Quomodo religiosi peccent contra votum paupertatis, recipien-
do aliquid contra voluntatem, vel absque superioris licentia

131 *Quando Prælati religiosis denegant necessaria secundùm suum statum possunt ea religiosi clam à conuentu vel ab externis accipere.*

132 *Superiores iniustè denegant religiosis necessaria.*

133 *Quomodo hoc sit intelligendum?*

134 *Religiosus recipiendo aliquid notabilis quantitatis absque superioris licentia tacita, vel expressa animo illud occultandi peccat mortaliter.*

135 *Quomodo hoc sit intelligendum?*

136 *Vsus rei est pretio æstimabilis.*

137 *Quid si talem rem recipias non animo occultandi, sed eam ostendendi Prælato.*

138 *Quando acquiritur monasterio, semper censetur dari tacita voluntas Prælati.*

139 *Religiosus, qui postulat amico, vt emat libros, & illos ab eo accipit ad vsum quoad voluerit, manente dominio coram amico peccat contra paupertatis votum.*

140 *Secus si accipiat tales libros ad breue, & limitatum tempus, etiamsi eos deferat de domo in domum.*

141 *Quid in hoc casu censeatur breue tempus.*

142 *In hoc casu solum censetur Prælatus inuitus quoad modum.*

143 *Vsus alicuius rei absque superioris licentia ordinariè est quid leue.*

144 *In hoc casu Prælatus potest priuare talem religiosum illis libris.*

145 *Quomodo hoc sit intelligendum?*

146 *Religiosus accipiens aliquam rem pretiosam de bonis monasterij ad aliquem vsum temporarium v. g. librum de bibliotheca sine licentia, non peccat mortaliter.*

147 *Quid si illum per aliquot menses occultasset, alijs id grauissime ferentibus.*

148 *Accipiens ex alterius cella librum à Prælato applicatum, regulariter non peccat mortaliter.*

149 *Benè tamen quando ex defectu libri religiosus grauiter, & rationabiliter offenditur.*

150 *Religiosus qui ex alterius cella surripit manuscripta concionum, &c. peccat mortaliter.*

151 *Etiamsi tantum ea vsurpet ad transcribendum.*

152 *Religiosi absque periculo proprietatis possunt accipere, & retinere reliquias sanctorum*

153 *Reliquiæ non sunt pretio æstimabiles.*

154 *Possunt accipere etiam emere, & retinere medalias, & imagines in papyro, siue in corio depictas, grana benedicta, camaldulas, &c.*

155 *Quomodo hoc sit limitandum, & intelligendum?*

156 *Religiosi Romam petentes possunt ibi prædicta ad eumdem effectum emere.*

157 *Religiosus accipiens, vel donans, aut expendens paulatim modica siue sint pecuniæ, siue esculenta sine licentia non peccat contra votum.*

158 *Nec tenetur ad restitutionem.*

159 *In quibus casibus, & quomodo hoc sit intelligendum.*

160 *Per modica paulatim sublata cum interuallo temporis quindecim dierum non patitur monasterium graue damnum.*

161 *Nec Prælatus censetur grauiter inuitus*

162 *Qui paulatim aliena surripit vsque ad grauem quantitatem cum temporis interuallo, & cum intentione non deueniendi ad maiorem summam non peccat mortaliter.*

163 *Nec tenetur ad restitutionem etsi totam illam summam retineat voluntariè.*

164 *Religiosus perueniens per minuta furta ad materiam grauem tenetur restituere illam partem per quam materia redditur grauis aliàs erit reus voti.*

165 *Qui infert alteri graue damnum physicum, & morale tenetur ad restitutionem.*

166 *Non tamen quando graue damnũ est physicum, & non mortale.*

167 *Qui infert proximo graue damnum physicum formaliter tenetur ad restitutionem.*

168 *Non tamen qui illud infert tantùm mortaliter.*

169 *Qui infert graue damnum physicum, vel morale proximo totum simul tenetur ad restitutionem.*

170 *Secus quando infertur disparatè moraliter.*

171 *Qui retinet rem alienam inuito domino rationabiliter tenetur ad restitutionem.*

172 *Secus si dominus sit irrationabiliter inuitus.*

173 *Religiosus accipiens à conuentu magnam quantitatem etiamsi sit esculentorum, & in proprium vsum peccat mortaliter, si Prælatus sit rationabiliter inuitus.*

174 *Vt Prælatus censeatur rationabiliter inuitus, quantitas esculentorum debet esse maior quàm pecuniæ*

175 *Si quantitas sit pretiosa, vt sunt conseruæ, minor quantitas requiritur, quàm si essent communia.*

176 *Quid si harum rerũ detur abũdantia, & nõ censeatur defectus.*

177 *Qui gallinas, vel dulces reciperet, qui pro infirmis obseruantur, ita vt defectus sentiret si peccaret mortaliter, si valorem sufficientem ad mortale acciperet.*

178 *Secus si nõ sentiretur talis defectus ob illarũ rerũ abundantiã.*

179 *Qui necessaria ad faciendum vnum ientaculum cum amico surriperet non peccaret mortaliter.*

180 *Quid si acciperet de penu caseum vel capsellam malorum sydoniorum saccharo conditam.*

181 *Si esculenta ab extraneis dentur, maior quantitas requiritur ad mortale, quàm si à conuentu surriperentur.*
182 *Religiosi munera electuariorum, vel confectionum cordialium ab externis accipientes non peccant mortaliter.*
183 *Religiosus prandendo extra domum sine licentia non peccat contra votum paupertatis.*
184 *Religiosus qui habet animum continuandi furta minuta comestibilium ad proprios vsus non peccat mortaliter.*
185 *Secus si ea recipiat ad extraneis donanda, si habeat animum deueniendi ad notabilem quantitatem.*
186 *Quæ quantitas requiratur tam in pecunijs, quàm in alijs rebus ad peccatum proprietatis, & referuntur plura doctorum placita in hac materia.*
187 *In his furtis philosophandum est sicut in furtis filiorum.*
188 *Quæ furta filiorum censeantur mortalia.*
189 *Conuentus alij sunt pauperes, alij mediocriter pecuniosi, alij diuites.*
190 *Quæ quantitas pecuniæ sufficiat in conuentibus pauperibus ad mortale.*
191 *Quæ in mediocriter pecuniosis.*
192 *Quæ in diuitibus.*
193 *Quæ quantitas requiratur in alijs rebus nemini applicatis.*
194 *Religiosus dans vestem, vel aliam rem sibi concessam religioso eiusdem conuentus, non peccat mortaliter, etsi vestis valeat viginti aureis.*
195 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
196 *Religiosus dans religioso eiusdem Ordinis librum valoris quinque aureorum, non peccat mortaliter.*
197 *Religiosi eiusdem domus, & prouinciæ possunt sibi ad inuicem donare, vel recipere res cuiuscumq; valoris.*
198 *Religiosus potest dare alteri religioso eiusdem conuentus, non solùm vestes, sed etiam picturam valentem plusquam mille aureos.*
199 *Religiosus potest res sibi ad vsum concessas de vno ad alterum conuentum asportare.*
200 *Valor vnius aurei in esculentis non sufficit ad mortale.*
201 *Religiosi licitè possunt repudiare dona, & munuscula, quæ sibi ab externis offeruntur sine violatione paupertatis vel charitatis.*
202 *Religiosus impediens, ne aliquis extraneus tribuat aliquam rem notabilem conuentui, peccat mortaliter contra charitatem.*
203 *Idem dicendum est de legatis relictis Monasterio, vel alicui religioso ante mortem testatoris, si absque causa illa impediat.*
204 *Secus si illa ex causa iusta impediat.*
205 *Post mortem testatoris religiosus non potest repudiare hæreditatem, vel legatum.*
206 *Hæreditas relicta religioso vt fiat monasterij, non requiritur ipsius religiosi addictio.*
207 *Religiosus potest rogare ab amico, vt res, quas ille vult dare amico suo, vel consanguineo, tribuat.*
208 *Religiosus potest accipere pecuniam absque licentia non sibi, sed ad eam inter pauperes diuidendam.*
209 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
210 *Religiosus potest sine licentia accipere pecuniam ab amico ad eam soluendam meretrici.*
211 *Idem dicendum est, quando religiosus accipit pecuniam ab amico indicans ei eam sibi recipere, cum tamen verè non sibi recipiat, sed vt largiatur tertiæ personæ nomine amici.*
212 *In hoc casu non dat pecuniã nomine proprio, sed nomine dantis.*
213 *Religiosus de licentia tacita Prælati potest sibi applicare eleemosynas, quas pro pauperibus postulauit, si eas pro pauperibus in genere postulauit.*
214 *Quid si à principio habuisset animum eas dandi certo pauperi.*
215 *Quid si eas petijt pro determinato paupere.*
216 *Religiosus, qui habet potestatem donandi aliquam rem alicui determinato non potest eam alteri dare.*
217 *Secus si non constet donatarium ad hunc magis, quàm ad illum se determinasse.*

131 Dico primò: Quando monasteria non dant religiosis necessaria simpliciter ad vitam secundùm suum statum, & conditionem, & secundùm religionis consuetudinem, vt sunt cibaria, vestes, medicinæ, &c. quia vel non possunt, vel Prælati malitiosè nolunt, possunt ipsi religiosi etiam sine superioris licentia, & ipsis inuitis accipere taliter sibi necessaria tam ab alijs religiosis, quàm ab extraneis, quam etiam à bonis conuentus. Ita Sanch. Sayrus, Rodr. & alij, quos refert, & sequitur Peyrinis *de R. P. quæst.2. cap.2. §.4.* Vidal. *titulo de paupertate num.72.* Fragos. *2. part. lib.11. disp.24. §.11. num.24.*
132 Ratio autem est, quia in tali casu superiores iniustè negant talem facultatem præcipuè nostri, cum non possint cogere subditos, vt careant necessarijs simpliciter ad vitam, vt patet *ex 1.*
133 *p. nostrarum constitutionum cap.8. nu.1.* Aduertant tamen nostri Religiosi debere sæpè recolere se esse pauperes, pauperesque escis modicis esse cõtentos, & necessarijs sæpè carere, defectumque æquanimiter tolerare, neque enim diuites possunt omnia pro votis habere, vt illis dicitur *1. p. nostr. constit. c.16. n.3.* Vnde non statim eis licèt ista inquirere, sed quando defectus fuerit valdè notabilis; nam tunc illa accipiendo vtuntur iure suo.
Dico secundò: Religiosus extra prædictum necessitatis casum accipiens aliquid notabilis quantitatis absque licentia tacita vel expressa animo illud occultandi, etiamsi recipiat quoad 134
vsum tantùm, manente dominio in extraneo, dante talem rem, peccat mortaliter contra votum paupertatis. Ita quoad primam partem Rodr. Miranda, Ledesma, Sanch. quos refert, & sequitur Peyrinis *de R. P. q.2. c.2. §.4.* Quoad secundum verò Suarez, quem refert, & sequitur Peliz. *tract.4. cap.2. num.214.* Ratio vtriusque partis est, quia se gerit hoc casu, tanquam dominus, 135
vel accipiendo dominium vt facit in primo casu, vel accipiendo vsum, qui absque dubio est pretio æstimabilis, vt fit in secundò: Dixi notabilis quantitatis; nam si sit res parua, non erit mortale. Dixi animo illud occultandi, quia si habeat animum, illud in manus Prælati præsentandi, non peccat. 136 137
Immò sufficit ad excusandum à peccato proprietatis, quod religiosus res acceptas, vel emptas pecunia ab extraneis accepta, reponat in cella palam expositas, ita vt illas videre possit Prælatus. Ita Azor, Coriolanus, Homobonus, & alij, quos refert, & sequitur Diana *1. p. tr.6. resol.26.* Machadus, Suarez, Caramuel, & alij, quos refert, & sequitur Vidal. *titulo de paupertate nu.51.* contra Sanch. Lugo; quos refert, & sequitur Peliz. *tract.4. c.2. num.177.* Ratio est, quia quidquid hoc pacto religiosus possidet Prælatorum suorum voluntati, ac potestati subijcitur, tum quia cum in hoc casu illæ res emptæ acquiruntur monasterio quoad earum acquisitionem, semper præsumitur licentia Superioris, cumque solùm vsus illorum sit independens à superiore, non potest in hoc regulariter interuenire culpa grauis, præsertim cum præsumatur superioris licentia, qui videndo tales res illas non substrahit. 138
Dico tertiò: Religiosus qui postulat ab amico, vt emat aliquos libros, quibus ipse religiosus indiget, & postea illos accipit ab eo ad vsum quoad voluerit, manente tamen eorum dominio penes amicum, idque vt eis liberè vti possit, eos secum deferendo de monasterio in monasterium, vt postea, cum illis non indigeat, reddat amico, peccat contra votum paupertatis si talis religiosus recipiat eos libros ad vsum perpetuum; nam vsus talium librorum cum his circumstantijs, importat materiam grauem, secus dicendum est, quando eos accipit ad limitatum, & breue tempus putà per spatium sex aut septem annorum; non enim præsumitur Prælatus inuitus in hoc casu, nisi quoad modum, & aliàs materia culpæ non est res ipsa, sed vsus, qui ordinariè est quid leue, & ratione paruitatis materiæ parum videtur lædere paupertatem. Suarez *tom.4. de relig. tract.10. lib.4. cap.8. n.2.* 139 140 141 142 143
Poterit tamen in tali casu Prælatus priuare illum religiosum vsu talium librorum, & alteri applicare, nisi aliàs talis religiosus eligat non amplius vti illis libris, & velit eos tradere domino suo: cum enim acceptauerit de licentia tacita superioris vsum illorum librorum non absolutè, sed quoad voluerit dummodo non excedent sex annos, & dominus eos tradiderit cum tali intentione hoc ipso, quod ille eligat non amplius illis vti, statim etiam quoad vsum transeunt ad dominum suum; Peliz. *suprà n.304.* Aliter dicendum est, quando vsus fuisset concessus ad certum tempus, nam intra illud tempus posset Prælatus illorum vsum alteri applicare. 144 145
Idem prorsus dicendum est, quando religiosus accipit sine licentia Prælati rem aliquam etiam pretiosam de bonis monasterij, v. g. librum ex communi bibliotheca ad aliquem vsum temporarium, cum etiam in hoc casu propter eandem rationem Prælatus non censeatur inuitus, nisi quoad modum Suarez *to.4. de relig. tr.10. lib.4. c.8. n.2.* Aliter dicendum est si talem librum sic acceptum occultasset per aliquot menses, alijs id grauissimè ferentibus, non enim cum tanta communitatis repugnantia vsus ille excusari potest à mortali. Lugo *de iustit. disp.3. sect.8. n.*:. 146 147
Et idem à fortiori dicendum est de accipiente ex alterius cella librum ipsi à Prælato applicatum, licèt enim regulariter hoc non sit peccatum mortale, aliquando tamen mortale erit, quando ex defectu libri illius grauiter, & rationabiliter offenditur, qui eum habebat, ob damnum inde proueniens. Quod præsertim locum habet, quando ex alterius cella quis accipit manuscripta concionum, aut alterius generis, eaque sibi transcribit, est enim vsus illorum pretio æstimabilis ob singularitatem quæ addit magnam æstimationem; quare interdum non deesset qui vsum illum, & facultatem transcribendi pretio fortasse 20. aut 30. aureorum emeret. Ita Lugo *de iustit. disp.3. sect.8. nu.154.* Peliz. *tract.4. cap.2. n.326.* quæ omnia merito sunt valdè prohibita magnis pœnis apud nostrates, vt patet *ex 1. p. nostr. constit. cap.9. n.2. & 1. p. cap.7 num.5.* 148 149 150 151
Dico quartò: Possunt religiosi sine periculo proprietatis accipere, & retinere reliquias Sanctorum, Agnus Dei, & alia huiusmodi. Ita Bartholomæus à S. Fausto, quem refert, & sequitur Peliz. *vbi suprà n.316.* Lezan. *tom.1. c.6. n.4.* non enim sunt pretio æstimabiles, & si sint magni valoris, vnde ad hoc non requiritur licentia Prælati, Bartholomæus à sancto Fausto, quem refert, & sequitur Peliz. *suprà n.316.* Lezan. *tom.1. cap.6. n.4.* An autem possint etiam absque prædicta licentia accipere, emere, vel retinere medalias, & imagines, siue in corio, siue in 152 153

papyro depictas, grana benedicta.camaldulas, & alia huiuſmodi
154 maius eſt dubium, nam hæc omnia ratione materiæ ſunt pretio
æſtimabilia. Reſpondeo, tamen ad hæc ſemper requiri licentiam Prælati, ſufficere tamen præſumptam, quæ tunc rationabiliter præſumi poteſt, quando hæc omnia retinentur à religioſo ad effectum ea poſtea diſtribuendi inter benefactores ordinis,
155 & aliàs non ſint in magna quantitate iuxta prudentis arbitrium, non enim poteſt in hoc caſu præſumi Prælatus inuitus, quoad ſubſtantiam, ſed tantùm quoad modum *tom.1. lib.12. cap.12.q.4.*
156 Idem dicendum eſt de religioſis Romam petentibus, quia ad eumdem effectum poſſunt ibi hæc omnia emere, dummodo non faciant expenſas ad prudentis arbitrium admodum excedentes. Ita Peliz. *tract.4. cap.2. num.431.*

157 Dico quintò: Religioſus accipiens, vel donans, aut expendens paulatim modica, ſiue ſint pecuniæ, ſiue eſculenta, vel aliquid aliud ſine vlla licentia, non committit grauem culpam contra paupertatis votum, nec proprietarius cenſetur, nec ſub mortali tenetur ad reſtitutionem, ſi rès iam ſunt conſumptæ, vel alijs
158 diſtributæ, quando per hæc modica pluries cum interuallo ſaltem quindecim dierum temporis repetita, & abſque animo detinendi, peruenit ad materiam grauem, ſiue illa modica accepta ſint de bonis communibus Monaſterij ſiue ab extraneis donan-
159 tibus. Et in primis quoad eſculenta tenent hanc ſententiam Sanch. Bonacina, Fernand. Graſſius, Tannerus, quos refert, & ſequitur Dian. *1. p. tract.6. reſol.*31. Caiet. Nauar. Sayrus, Leſſius, Fagund. quos refert, & ſequitur Peliz. *tract.4. cap.2 n.*258. Quoad omnia verò tenent hanc ſententiam Rebellus, quem refert, & ſequitur Vidal. *tit. de paupertate nu.*101. Fernand. Sà,
160 Berardutius, Granad. quos refert, & ſequitur Dian. *1. p. tract.6. reſol.*54. Lugo *de iuſtit. diſp.3. ſect.*8. *num.*181. *&* 182. Graſſius, Leſſius, & alij quos refert, & ſequitur Fagund. *lib.7. Decal. cap.* 5. *nu.*3. Et quod ipſa furta debeant eſſe inter ſe diſparata, Lezan. *tom.1. cap.6. n* 58 Et quod inter vnum, & aliud debeant ſaltem quindecim dies interuenire, vt non continuentur Filliucius, quem refert, & ſequitur Dian. *1. p. tract.6. reſol* 34.

161 Ratio eſt, quia per hæc modica paulatim ſublata cum interuallo temporis non patitur monaſterium graue damnum: ergo
162 Prælatus non cenſetur grauiter inuitus Quia licèt, qui pluribus repetitis vicibus furatur alienum, vſque ad notabilem quan-
163 titatem, peccet mortaliter, & ſub mortali tenetur ad reſtitu-
164 tionem, ſi voluntariè retineat totam illam ſummam abſque intentione reſtituendi. Et contrarium damnatur ab Innoc.XI. prop.38. facta tamen Religionum comparantur fuit filiorum, & cum in caſu noſtro ratione interualli temporis non continuentur, & materia non extet, non cenſetur Prælatus, & monaſterium eſſe grauiter inuitos, quapropter eſt aduertendum, quod ſi religioſus poſtquam furatus eſt illa modica, & deuenit ad mate-
165 riam grauem, adhuc totam illam retinet, tenetur reſtituere illam vltimam partem, per quam redditur materia grauis, aliàs retinendo illam cum alijs erit reus voti paupertatis, cum materiam grauem retineat ſine licentia Prælati, quidquid ſit, an ſit reus furti.

Dices, qui infert alteri graue damnum tenetur ad reſtitutio-
166 nem, ſed quando hæc furta perueniunt ad magnam quantitatem conuentus ſentit graue incommodum, ſiquidem priuatur illo emolumento accepto ab extraneis, vel à rebus, quas antea habe-
167 bat: ergo talis religioſus tenetur omnia reſtituere. Reſpondetur maiorem eſſe veram, quando infertur graue damnum proximo phyſicum, & morale, non tamen quando graue damnum tan-
168 tùm eſt phyſicum, & non morale, hoc autem nocumentum non eſt morale, nam defectu prauæ intentionis, & interualli tempo-
169 ris nocumentum notabile non imputatur furanti, qui non eſt
170 cauſa illius proxima, ſed tantùm remota, & per accidens, ſeu phyſica. Secundò reſpondetur, teneri ad reſtitutionem qui infert graue damnum etiam phyſicum, ſi inferat illud formaliter, non tamen quando infert illud materialiter. Vel tertiò reſpondetur, tum teneri reſtituere, quando damnum phyſicum vel morale infertur proximo totum ſimul phyſicè, aut moraliter, ſecus verò quando infertur diſparatè moraliter, vt contingit in noſtro caſu.

171 Inſtabis, qui retinet alienum, inuito domino, tenetur ad reſtitutionem, ſed qui recipit paulatim alienum vſque ad notabilem
172 quantitatem habet illud inuito domino: ergo tenetur ad reſtitutionem. Reſpondetur maiorem eſſe veram, quando dominus rei eſt inuitus rationabiliter quoad rei ſubſtantiam, quod tamen non ſit in noſtro caſu, cum proximo non ſit illatum graue damnum formale Et hinc colliges religioſum ſuſcipientem è conuentu magnam quantitatem, etiam ſi ſit eſculentorum, & in
173 proprium vſum peccare mortaliter contra paupertatem, ſi aliàs quantitas tanta ſit, vt ſpectata voluntate rationabili Prælati culpam mortalem attingeret, nam ſic præſumi poteſt Prælatus inuitus quoad ſubſtantiam, & quoad modum. Quæ autem ſit hæc quantitas ſufficiens ad mortale, hic eſt tota difficultas.

174 Dico ſextò: Quantitatem eſculentorum ſufficientem ad mortale debere eſſe maiorem, quàm ſi eſſent pecuniæ vel aliæ
175 res. Sanch. quem refert, & ſequitur Lugo de *iuſtit. diſp 3. ſect.* 8. *nu.*178. Deinde debent inſpici, an ſint eſculenta pretioſa, vt ſunt v. g. conſeruæ, nam tunc quantitas minor ſufficiet, quam ſi eſſent communia eſculenta, & eorum maior quantitas requiritur, quando adeſt illorum abundantia, & cum in fundo monaſte- 176
rij producuntur, quam quando pecunijs emuntur, & adeſt illorum inopia. Ita cum Sanch Lugo *vbi ſuprà*.

Vnde ſi quis furto acciperet gallinas, vel dulcia, quæ pro in- 177
firmis aſſeruantur; ita vt defectus ſentiretur in conuentu, peccaret mortaliter, ſi valorem ſufficientem ad mortale acciperet, 178
ſecus ſi non ſentiretur talis defectus ob abundantiam harum rerum, nam tunc etiam ſi acciperet furto vnam gallinam, vel perdicem, vel petaſonem, & panem, & vinum pro vno ientaculo vel prandio particulari, vel cum amico; aut furto etiam accipe- 179
ret de penu caſeum, vel capſulam malorum ſidoniorum ſaccaro conditam, hoc eſt, de marmelada; nec eſſet reus furti mortalis, nec peccaret mortaliter contra votum paupertatis; quia mora- 180
liter in his præſumitur voluntas ſuperioris adeſſe. Ita Flama, quem refert, & ſequitur Fagund. *in lib.7 Decal. cap 5. n.9.*

Immò ſi eſculenta ab extraneis dentur, maior quantitas requi- 181
ritur vt Prælatus cenſeatur inuitus rationabiliter, quàm ſi talia eſculenta à conuentu ſurriperentur. Sanch. quem refert, & ſequitur Lugo *ſuprà n.*19 Fagund. *ſuprà n.*10. Vidal. *vbi ſuprà n.7.* teſte namque experientia in vſu eſt apud religioſos etiam ſcrupuloſæ conſcientiæ accipere ab extraneis iſta munera electua- 182
riorum, vel confectionum, cordialium abſque expreſſa ſuperioris licentia. Ita Vidal. *ſuprà*. Vnde reijciendus eſt Palaus, qui exiſtimat ſufficere ad mortale, quod recipiantur comeſtibilia animo ea paulatim inſumendi excedentia valorem vnius aurei. Reijciendus eſt etiam Amicus *tom.5 diſp.14.n.57.* qui exiſtimat 183
non poſſe religioſum abſque licentia Prælati inuitatum à ſæculari ad prandium edendo, & bibendo conſumere materiam notabilis valoris; nam vt aduertit Lugo, quando eſculenta ab externis accipiuntur non permanenter habenda, ſed ad vnum actum edendi, & bibendi non peruenitur regulariter ad peccatum mortale, cum ſic ſuperior ſit minùs inuitus.

Solum eſt hic aduertendum, quod licèt ad peccatum mortale 184
ſufficiat accipere minima tam pecuniarum, quàm aliarum rerum, tam ſibi, quàm alijs donanda cum animo ea continuandi, non peccat tamen mortaliter religioſus, qui habet animum con- 185
tinuandi hęc minima furta comeſtibilium ad proprios vſus, peccabit tamen ſi ea recipiat ad extraneis donanda. Ita Sanch. Graſſis quem refert, & ſequitur Fagund. *lib.2. Decal. cap 5. num.8.* Non enim cenſetur in his Prælatus rationabiliter inuitus, benè tamen in illis, quæ ſunt valdè notanda.

Quæ autem requiratur quantitas in pecunia, & alijs rebus ad 186
conſtituendum peccatum proprietatis in religioſis mirum eſt, quantum variant Auctores. Miranda namque hoc relinquit arbitrio boni viri pro temporum, locorum, & religionum qualitatibus. Sanch putat eſſe ſummam quatuor argenteorum, hanc ſequitur Suar. *tom.3. de relig lib.*8. *c.*6. *n.*10. Palaus *tr.*16. *diſp.*5. *p.*20. *n.*3 Fragoſ. *p 2. lib* 11. *c.*24. *§.*12. *nu.*16. vbi plures refert Bartholomæus à ſancto Fauſto *in theſauro relig. lib.*8. *q.*193. *n.*2. putat in ditiſſimis conuentibus ſufficere tria argentea, in monaſterijs verò mediocri ſumma dotatis, duorum argenteorum ſumma. Ledeſma *in additionibus ad Summam tom.2. c.4.* ponit octo, aut nouem regales. Pater Lugo in conuentibus mediocribus ponit ſex argenteos ſi furentur ex pecunijs applicatis ad vſus communes monaſterij, ſi verò furentur ex pecunijs iam deſtinatis ad vſus particulares ſeptem, vel octo argenteos. Hanc opinionem approbat Pelizarius pro Ordinibus paupertatis obſeruantioribus; in alijs verò in quibus minùs viget obſeruantia paupertatis maiorem quantitatem expoſtulat, non tamen vllam determinat. Tandem Rodr. ſolus, & Aragonius, quos refert Diana *1. p. tr.6. reſ.*36. ponit duos aureos abſque aliqua diſtinctione religionum.

Vnde ego in tanta opinionum varietate exiſtimo Fag. *lib.7. in* 187
Decal. cap.5. nu.2. in hoc philoſophandum eſſe, ſicut in furtis filiorum, non enim aliud præſumi debet de voluntate Prælatorum. Vnde ſicut ipſe Fagundez cum alijs à ſe relatis facit diſtinctionem inter filios hominis nobilis paupertatis, & hominis me- 188
diocriter pecunioſi, & diuitis; ita ego faciendam eſſe hanc diſtinctionem exiſtimo inter conuentus, & illorum religioſos, nam alij ſunt pauperes, & hi debent hominibus pauperibus compara- 189
ri, alij mediocres habent redditus, & hi debent hominibus mediocriter pecunioſis menſurari, alij verò conuentus, & ſi ampliſſimos habeant redditus, nunquam tamen debent cum hominibus ditiſſimis comparari, ſed tantùm diuitibus: ſiquidem ſi magnos habeant redditus, habent etiam exceſſiuũ religioſorum, & famulorum numerum, quo huiuſmodi homines ditiſſimi carent, vnde eorum expenſæ ſunt tripliciter maiores, qua ratione, nunquam poſſunt dici ditiſſimi, cum ſæpè illis deſint neceſ- 190
ſaria, vt experientia conſtat. Sicut ergo Fagundez pro filijs hominum pauperum aſſignat pro quantitate ſufficienti ad furtum 191
graue quinque vigennas, & pro filijs mediocriter diuitum vigennas quindecim, pro filijs verò diuitum duos aureos, vel ad ſummum tres; ſic ego pro religioſis conuentuum pauperum, vt ſunt noſtri, aſſigno pro materia graui vigennas quinque pro religioſis conuentuum mediocriter pecunioſiorum, vt ſunt aliqui 192
Dominicanorum, & ſimilium vigennas quindecim, pro religioſis

verò

verò conuentuum ditiſſimorum, vt ſunt aliqua Canonicorum
regularium, D. Bernardi, & Benedicti duos aureos, & ad ſum-
mum tres, & ſic meo videri conciliantur omnes ſententiæ.
193 De alijs verò rebus verbi gratia veſtibus libris, & alijs huiuſ-
modi, nemini applicatis, ſi religioſus aliquid ſurripiat, maior
quantitas requiritur ad peccatum mortale, ſi verò ex veſtibus,
194 vel alijs rebus ſibi conceſſis aliquid det alijs religioſis, ita tamen
vt conuentus non debeat plus expendere, non erit graue pecca-
195 tum, & ſi veſtis valeat viginti argenteis. Item non erit graue ſi
religioſus det alio religioſo eiuſdem conuentus librum valoris
quinque aureorum, cum liber adhuc maneat in eodem conuen-
tu, ſicque parum extrahatur ex vſu communi. Ita Lugo *vbi ſup.*
196 Peliz. *ſup.* Imò Llamas, & Fag. quos refert, & ſequitur Peyrinis
de R. S. q. 2. cap. 2. §. 6. exiſtimant poſſe ſibi inuicem dare, & re-
cipere religioſos eiuſdem conuentus, & prouinciæ libros, & res
cuiuſcumque pretij, quam doctrinam approbat Caramuel *diſp.*
197 64. *in regulam Benedicti n.* 965. addens poſſe dare vnum religioſum
alteri religioſo eiuſdem conuentus, non ſolùm veſtes qualcum-
198 que, ſed etiam picturam valentem plus quam mille aureis, pro
qua ſententia citat etiam Machadum. Ratio autem illorum eſt,
quia quidquid acquiritur ſemper religioni acquiritur, & nulli
fit iniuria, niſi Prælato, qui niſi per obedientiam, prohibeat, vel
niſi fuerit contemptus, erit ſolùm culpa venialis.
199 Ex quibus colliges à fortiori poſſe Religioſum res ſibi ad vſum
conceſſas ex vno conuentu ad alium deferre: Ita Homobonus,
Gruz, Lopez, quos refert, & ſequitur Peliz *tract.* 4. *cap.* 2. *ſect.* 3.
200 *n.* 289. propter eandem rationem. Colliges ſecundò, quæ quan-
titas requiratur in eſculentis, & rebus comeſtibilibus, nam ſi
hæc debet eſſe maior, quæ ſumma quæ ſurripitur ex pecunia, &
alijs rebus vt *ſuprà* diximus, fit inde non ſufficere ſummam
vnius aurei in ſententia Lugi, & in noſtra plus requiri pro quo-
rumlibet religioſorum qualitatibus, vt *ſuprà* diximus.
201 Dico ſeptimò: Religioſi licitè poſſunt repudiare dona, &
munuſcula, quæ ſibi deferuntur, ac mittuntur: nec in hoc vio-
lat votum paupertatis, nec faciunt contra charitatem. Ita Frag.
2. *p. lib.* 11. *diſp.* 24. §. 11. *n.* 18. contra aliquos, qui dicunt pecca-
re contra charitatem, & in primis, quod non violet votum, pa-
tet, quia votum paupertatis læditur per actum poſitiuum ac-
ceptandi abſque licentia, non verò per actum negatiuum non ac-
ceptandi, imò magis votum roboratur. Tum quia licitum eſt
religioſo relinquere aliqua etiam ex ſibi conceſſis abſque licen-
tia Prælati: ergo multo magis licebit nondum acquiſita relin-
quere amore ipſius paupertatis; quod autem non ſit contra cha-
ritatem ea repudiare, patet, quia talia manuſcula, vel dona eo fi-
ne ſolent mitti, vt deſeruiant religioſo particulari de licentia
Prælati, & non cedunt in vtilitem monaſterij: ergo non viola-
tur charitas, ſiquidem monaſterium non habet ius aliquod in il-
lis ante acceptationem religioſi.
202 Secus dicendum eſt, quando religioſus impedit, ne aliquis ex-
traneus, ſiue ſit conſanguineus, ſiue alius titulo charitatis mittat
aliquam rem mobilem, vel immobilem monaſterio; nam ſi hoc
203 impediat ſine iuſta cauſa peccabit contra charitatem, cum hoc
donum non religioſo, ſed conuentui largiretur. Sanch. Fag. quos
refert, & ſequitur Vidal. *tit. de paupertate, inquiſitione vnica*
204 *nu.* 74. Idem dicendum eſt de legatis relictis monaſterio, vel ali-
cui religioſo ante mortem teſtatoris, nam licitè, imò aliquando
meritoriè poteſt religioſus rogare teſtamentarium, vt alijs re-
linquat, ſi detur iuſta cauſa; peccabit tamen contra charitatem,
ſi abſq; cauſa bonum illud monaſterio impedierit. Lugo *diſp.* 3.
205 *de iuſt. ſect.* 3. *n.* 95. Dixi, ante mortem teſtatoris, nam poſt mor-
tem teſtatoris religioſus non poteſt repudiare hæreditatem, vel
206 legatum, cum hæc immediatè non religioſo, ſed monaſterio ac-
quirantur, & non indiget eius addictione, ſed monaſterij, vt te-
net communior ſententia apud Sanch. *lib.* 7. *in Decal. c.* 2. *n.* 35.
Sed quæres, an ſi religioſo offerantur ab externis aliqua dona,
poſſit ſine violatione paupertatis dicere: domine ego non egeo,
ſed rogo vt velis ea mittere, ſeu donare Petro mihi, vel ſangui-
207 ne, vel amicitia coniuncto. Reſpondeo affirmatiuè. Ita Villa-
lobos, Sanch. Alphonſus, Rodr. quos refert, & ſequitur Frag.
208 *vbi ſuprà nu.* 21. Filliucius, Bonacina Peyrinis, quos refert, &
ſequitur Vidal. *tit. de paupertate n.* 75. Ratio eſt, quia in hoc ca-
ſu religioſus nihil acceptat, ſed eſt tantùm merus interceſſor
pro amico. Eodem modo dicendum eſt poſſe religioſum abſque
licentia Prælati accipere pecuniam non ſibi, ſed ad eam diſtri-
buendam inter pauperes, niſi aliàs detur religionis ſtatutum in
contrarium, nam religioſus accipiens tales pecunias non ſibi ac-
209 cipit, nec ſuo nomine diſtribuit, ſed nomine dantis, penes quem
eſt dominium. Ita Azor, Alphonſus, Rodr. quos refert, & ſequi-
tur Fragoſ. *vbi ſuprà nu.* 22.
Et idem dicendum eſt, ſi religioſus accipiat ſine licentia Præ-
210 lati pecuniam ab amico ad eam ſoluendam meretrici, ſiquidem
etiam in hoc caſu non expendit pecuniam nomine proprio, ſed
211 nomine dantis, Peliz. *tract.* 4. *c.* 2. *ſect.* 3. *n.* 223. Idem dicendum
eſt, quando religioſus accipit pecuniam ab amico indicans ei
eam ſibi recipere, cum tamen verè non ſibi recipiat, ſed vt lar-
giatur tertiæ perſonæ nomine amici dantis, Ita in ſimili caſu
212 Sanch. *lib.* 7. *moral, cap.* 30. *n.* ; Peliz. *tract.* 4. *cap.* 2. *nu.* 306. non
enim in hoc caſu accipit pecuniam, tanquam propriam, ſed vt
nomine alieno nempè amici dantis, det illi tertiò. Nec obſtat,
quod amicus donans pecuniam exiſtimet illam ſibi accipere reli-
gioſum, ſi aliàs taliter eſt affectus illi, vt ſi ſciret illam accepta-
re, vt alteri daret, adhuc conſentiret.
An autem poſſit Religioſus ſibi applicare eleemoſynas quas 213
pro pauperibus petiuit. Reſpondeo de licentia Prælati tacita 214
vel expreſſa poſſe quamuis à principio habuiſſet animum eas dan-
di alteri pauperi, ſi eas pro pauperibus in genere poſtulauit, &
aliàs donator nulla alia ſpeciali cauſa, præter communem pau- 215
pertatis ductus fuit ad eam elargiendam. Ita Sanch. quem refert,
& ſequitur Fag. *lib.* 7. *in Decal. cap.* 8. *n.* 14. Secus dicendum eſt
quando petiuit illam pro aliquo paupere de licentia Ordinarij 216
exprimendo eius nomen vel neceſſitatem, vt optimè cum San-
chez probat Fag. *ſuprà*, nam tunc donans determinat ſuam in- 217
tentionem ad hunc pauperem, quam intentionem non poteſt re-
cipiens eleemoſynam licitè, & abſque furto mutare. Idem di-
cendum eſt, quando religioſus habens facultatem dandi vni, vel
alteri; nam ſi non dentur coniecturæ, quod donatarius ſe deter-
minauerit ad hunc magis, quàm ad illum poteſt alteri donare,
ſecus ſi dentur, Peliz. *tract.* 4. *cap.* 2. *ſect.* 1. *nu.* 275.

S E C T I O IV.

Quomodo peccent religioſi dando aliquid abſque ſuperioris licentia.

218 *Religioſus abſque licentia tacita, vel expreſſa ſuperioris, non poteſt dare aliquid notabilis quantitatis abſque violatione paupertatis.*
219 *Et hoc etiam ex illis, quæ illi ad vſum conceduntur, etiam ſi ſit in eleemoſynas.*
220 *Vſuarius non poteſt eam ſibi ad vſum conceſſam alteri donare.*
221 *Religioſus eſt ſimplex vſuarius.*
222 *Religioſus non poteſt remittere etiam externis pecuniam ei debitam ſine licentia.*
223 *Religioſus non poteſt dare quod ſubtrahit de expenſis ſibi ad iter conceſſis, parcius comedendo abſque licentia.*
224 *Excipiuntur, quæ vſu conſumuntur.*
225 *Quando pecunia datur religioſo taxata pro itinere, poteſt religioſus, quæ parcius comedendo ſubtraxit conſumere in pios vſus.*
226 *Noſtri religioſi, quæ illis ſuperſunt de expenſis, non poſſunt alijs dare.*
227 *Quid dicendum de alijs religioſis, qui verſantur in ſtudijs, quibus certa ſumma taxatur pro expenſis.*
228 *Quid de illis, qui in conuentu accipiunt ſtipendia cathedrarum, vel aliorum officiorum.*
229 *Religioſus in itinere poteſt recipere pecuniam quamcumque ſibi ab aliquo donatam pro expenſis, & quæ ſupererit dare conſanguineis pauperibus, aut in pios vſus conſumere.*
230 *Poſſunt religioſi dare extraneis ea, quæ in ſua religione ſolent communiter dari.*
231 *Excuſantur moniales munera magni valoris ſæpè facientes.*
232 *Conſtitutio Clementis VIII. de largitione munerum, non eſt vſu recepta.*
233 *Idem dicendum eſt de conſtitutione Vrbani VIII. pro confirmanda prædicta conſtitutione Clementis VIII.*
234 *Conſtitutio declaratiua alterius non inducit nouum ius, nec obligat pluſquam illa cuius eſt declaratiua.*
235 *Religioſi non poſſunt facere teſtamentum.*
236 *Religioſi poſſunt facere donationem aliquam moderatam cauſa mortis, de licentia Prælati.*
237 *Quando religioſus in morte declarat ſe debere tantam pecuniam Petro verbi gratia, & iubet vt ex tali pecunia à ſe relicta illi detur, tenetur conuentus ita facere.*
238 *Prælatus promittens religioſo moriente, ſe ſua bona alicui daturum, tenetur ita facere in conſcientia.*
239 *Quomodo hoc ſit intelligendum.*
240 *Religioſus ſine Prælati licentia, non poteſt dare ſæculari aliquam imaginem, vel arte factum magni valoris, quod ipſe ſibi antea fecerat, & ſi expenſas ad illud faciendum acciperet ab extraneis.*
241 *Religioſus poteſt facere quodcumque arte factum ad petitionem amici, ſi amicus illi det expenſas, etiam ſine Prælati licentia.*
242 *Religioſus faciens prædictum arte factum contra voluntatem Prælati, non peccet contra paupertatem, ſed contra obedientiam.*
243 *In hoc caſu tantum peccat, qui fecit imaginem valentem mille aureis, quàm qui viliſſimam fecit, ſi idem tempus ambo conſumpſere.*
244 *Religioſus poteſt dare extraneis ſua manuſcripta ſine violatione voti paupertatis.*
245 *De quibus manuſcriptis hoc intelligatur.*
246 *Manuſcripta non ſunt pretio æſtimabilia.*
247 *Religioſus ſcribens epiſtolas ſine licentia, regulariter non peccat contra paupertatem.*

248 *Ali-*

248 *Aliquando facit contra obedientiam si detur lex, aut praeceptum in contrarium.*
249 *In nostra religione datur talis lex.*
250 *Religiosus potest celebrare ad intentionem amici absque violatione paupertatis.*
251 *Et hoc quamuis sciat eum pro tali missa accipere stipendium.*
252 *De quibus missis hoc sit intelligendum.*
253 *Probabile est posse etiam dare eleemosynam sacrificij, vel concionis, vel alterius acti spiritualis sibi concessa à lege, aut à superiore.*
254 *Idem dicendum est de alijs ex industria acquisitis.*
255 *Religiosus potest dare missas pro intentione alicuius, remittendo illis stipendia titulo charitatis, & pietatis.*
256 *Religiosus potest dare de sibi concessis ad proprium vsum, quando monasterium inde non patitur damnum.*
257 *Patres Societatis non possunt pro missis, vel alijs functionibus spiritualibus recipere stipendium.*
258 *Si tamen recipiant non peccant contra paupertatis votum, nec contra iustitiam.*
259 *Nec tenentur ad restitutionem.*
260 *Tantum peccant contra suas leges.*
261 *Si celebrent pro amico & si sciant illum accepturum stipendium, non faciunt contra hanc suam legem.*
262 *Idem dicendum est si celebrent pro sacerdote obligato ex stipendio siue iam consumpto siue non.*
263 *Idem dicendum est, si celebrent pro haeredibus, legatarijs, Capellanis, similiter obligatis ad missas celebrandas.*
264 *Religiosus Societatis potest celebrare pro stipendio, quod ipse accepit, & iam consumpsit.*
265 *Item potest celebrare missas, quas ex stipendio dicendas accepit, antequam intraret Societatem.*
266 *Potest missas celebrare retento sibi stipendio extraneis sacerdotibus soluendo pro missis dicendis, si alias dans tale stipendium gratis & liberaliter illud donet.*
267 *Procurator conuentus expendens bona conuentus in alios vsus à Superioribus deputatos, peccat mortaliter.*
268 *Quid si ex ignorantia vel inaduertentia operetur.*
269 *Procurator faciens magnas expensas in bonum conuentus sine licentia, peccat mortaliter, si alias superior est rationabiliter inuitus.*
270 *Quod si occultet magnam summam pecuniae, vt eam in promptu habeat ad occurrentes conuentus necessitates.*
271 *Religiosus, cui saecularis dedit pecuniam, vt eam distribuat cui voluerit, potest eam ad suum libitum expendere.*
272 *In hoc casu religiosus tantùm est minister illius domini.*

218 DIco primò. Religiosus non potest absque violatione voti,
paupertatis donare aliquid notabilis quantitatis, etiam ex
ijs, quae sibi ad vsum sunt concessa tam intra, quàm extra monasterium absque superioris licentia tacita, vel expressa etiam si
219 sit in eleemosynas, in hoc conspirant vniuersi DD. relati à Peyrinis, *de R.P.q.2.c.2.§.6.* & quoad nostros constat ex *1.p. nostrarum constitutionum c.7.n.5.* Ratio autem est, quia vsurarius potest
220 vti re sibi ad vsum concessa, non tamen alteri dare, vt suprà dictum est; sed Religiosus est simplex vsurarius: ergo. Et idem di-
221 cendum est de remissione, vt si religiosus suis consanguineis re-
222 mittat summam pecuniae ipsi quotannis debitam ad victum, nam remissio est quaedam donatio, donatio autem non potest fieri à religioso sine licentia Praelati.
223 Hinc fit non posse religiosum absque superioris licentia dare, aut alienare ea, quae sibi conceduntur ad vsum ex bonis communis monasterij si, quid eorum sibi subtraxerit, siue de quantitate sibi, quam posset licitè consumere, siue ex quantitate pecuniae,
224 quàm in itinere posset expendere. Ita tenent communiter DD. apud Pelizzarium, *tr.4.c.2.nu* 220. licet contrarium quoad ea, quae vsu consumuntur, vt probabile teneat cùm Syluestro, Sarmiento, Turrecremata, & alijs Diana, *1 p.tr.6.ref.20.* poterit tamen dare etiam extraneis ea, quae habet ex licentia superioris, quando ex rerum conditione colligitur superiorem concedentem licentiam emendi aut accipiendi tales res, scire non fore vsui ipsi religioso, sed alijs distribuenda Sanch. Bonac. quos refert, & sequitur Pelizzarius, *tr.4.c.2.n.274.*
Imò de licentia tacita Praelati poterit religiosus dum iter agit ex ijs, quae sibi pro expensis dantur à Prelato, quidquid ex ventre subtraxerit, vel parcius comedendo, vel quia à saecularibus in itinere inuitatur ad mensas, donare ad libitum in eleemosynas,
225 vel pios vsus; sed hoc debet intelligi, quando tale viaticum datur taxatum pro qualibet die, ita vt si deficiat conuentus non amplius teneatur. Secus verò quando sine taxa datur. Vndè cùm
226 tale viaticum nostris sine taxa detur, sed quidquid necessarium illis fuerit, vt patet *ex 1 p. nostrarum constitutionum c.11.n.8* quidquid parcius comedendo subtraxerit, vel illis ob eleemosynas in itinere erogatus superit Praelato tradere tenentur, vt mos est apud nos. Ita Fragosus, *2.p.lib.11.disp.24.§.11.num.23.* & cùm alijs Fagund. *lib.7.in decalog c.5 nu.23.*
227 Idem dicendum est de aliquibus religiosis aliorum Ordinum, qui in studijs versantur, vel in negotijs extra monasteria, vel qui sunt constituti à Praelatis ad curanda aliqua beneficia, quibus quotannis certa summa assignatur ad annuum alimentum, quicquid namque parcius viuendo subtrahunt in pios vsus, & licita, & honesta possunt insumere. Et idem dicendum est de religiosis, qui in vniuersitatibus, de licentia suorum Praelatorum, stipendia cathedrarum demereatur. Ita cùm multis Fagund *suprà n.*
24. Addo religiosum iter agentem de licentia suorum superiorũ, 228
posse recipere in itinere pecuniam sibi ab aliquo donatam pro 229
expensis etiamsi sit ampla, & quod supererit, dare consanguineis pauperibus, vel in licita, & honesta consumere, censetur namque id facere de licentia tacita Prelati, nulli enim prudenti Prelato id displicere potest, quod si displicuerit, inordinata est displicentia personae, non officij. Ita Flamina quem refert, & sequitur Fagund. *lib.7.in Decalog.c.5.nu.29.*
Tandem possunt religiosi dare, & accipere ea omnia, & si sint 230
in magna quantitate, quę in sua religione solent communiter dari, & accipi videntibus, & non contradicentibus Prelatis, siue sit
de proprio peculio, siue de bonis conuentus, cum enim Praelati 231
non prohibeant, cum possint, censentur concedere licentiam; per quod excusantur moniales ferè omnium conuentuum praecipue in hoc Regno, donantes aliquando munuscula, & alias res magni valoris tum conuentibus religiosorum in eleemosynas, tum consanguineis, & alijs sibi benemeritis. Ita Lessius, & alij, quos refert, & sequitur Fagund. *in Decalog.lib.7.c.5.n.11. & 12.*
Nec obstat constitutio Clementis VIII de largitione mune- 232
rum, quae incipit religiosae Congregat, quae videtur omnibus prędictis, tam in hac, quàm in praecedenti sectione conclusionibus aduersari. Respondetur namque talem constitutionem vsu receptam non fuisse, vel in dissuetudinem abijsse, & ideo in praesenti nullibi obseruatur, quidquid in illa constitutione praecipitur,
neque in vsu sunt inflictiones poenarum Ita Bordonus *to.1.ref.* 233
43.n.14. Peyrinis, *de R P.q.2.c.2.§.6.versu at huic*, Vidal. *Inquisitione vnica de paupertate nu.* 94. Et idem respondetur ad consti- 234
tutionem Vrbani VIII. quae incipit super à sacra Congregatione pro declaranda, & confirmanda dicta constitutione Clementis VIII. nam cùm nouum ius non condat, sed reformet antiquum, vt constitutio declaratiua, & confirmatiua illius Clementis VIII. non plus obliget, quàm illa: cum ergo hec Clementis VIII. per non vsum, & dissuetudinem non obliget, idem dicendum est de illa Vrbani VIII. ita Vidal. *suprà n.97*
Dico secundò. Licèt religiosus non possit facere testamen- 235
tum; potest tamen de licentia Praelati facere aliquam donatio-
nem causa mortis, dummodo sit moderata proprio statui: Ita 236
Sanchez, Garcia, & alij quos refert, & sequitur Lugo, *de iustitia disp.3.num.122.* Ratio est, quia non apparet ratio, cur religiosus de licentia Praelati, possit statim dare, verbi gratia librum alteri, & non possit illum eidem donare causa mortis, vt donatio post mortem habeat effectum. Hinc fit, quod si religiosus in 237
mortem declaret, se debere tantam pecuniam Petro, cui postulat, quod soluatur ex tali pecunia à se relicta, tenetur conuentus in conscientia eam soluere, imò in foro externo, si aliàs debitum probetur, incumbit tamen creditori onus probandi. Ita cùm Sanchez, Bald. & alijs Lugo, *suprà*.
Sed quaeres, an si Praelatus promittat religioso morienti se 238
eius bona distributurum post illius mortem iuxta ipsius mentem ei manifestatam, teneatur stare promissis, saltem in foro conscientiae. Respondeo affirmatiue, nisi promissio distribuendi es- 239
set alteri religioso sibi subdito, quo casu, sicut rem ei datam potest auferre, sic non dare. Ita Sanchez, *lib.7.moral.cap 8 num.18.* Ratio est, quia Praelatus sic paciscens cùm subdito, videtur cedere iuri suo, sicut dominus si paciscatur cùm seruo; non enim allegari potest diuersatis ratio.
Dico tertiò. Religiosus sine Praelati licentia non potest face- 240
re, sibi ex primaria intentione picturam, vel aliud artefactum magni valoris, & postea mutata intentione illud dare amico,
etiam si omnia in eo consumpta antea ab eodem amico, ei data 241
fuissent absque violatione voti paupertatis. Ita Lugo, *de iust.disp.3.n.149.* Aliter dicendum est, quando facit illud arte factum ex primaria intentione ad petitionem amici, nam tunc potest illud facere si dentur illi materialia. Ita Lugo *suprà* Diana *7.p.tr.11.ref.18.* Caramuel, *in regul. S. Benedicti disp.59.ref.8 n.859.* Pelizzarius, *tr.4 capite 2 n.295.* Ratio primę partis est: quia religiosus faciendo illud arte factum, vel picturam sibi ex primaria intentione, acquirit super illam dominium monasterium, est enim illa pictura pretio ęstimabilis, saltem ratione materię, quę licèt data fuisset ab eodem amico, non tamen fuit data ea intentione, vt sibi fieret, sed ipsi religioso. Quoad secundam verò partem, etiam probatur, quia religiosus potest absque licentia sine praeiudicio paupertatis inseruire alteri, suamque operam ei gratis exhibere, sicut potest sine licentia acceptare obsequium ab alio sibi praestitum; ergo si ad petitionem amici, & cum eius expensis faciat artefactum, non violat paupertatem; patet consequentia, quia in tali casu non religioni, sed amico acquiritur artefactum, qui religiosi opere vtitur ad faciendum sibi illud opus.
Et hinc colliges cum iisdem Doctoribus, quod si religiosus in- 242
signis pictor faciat imaginem mille aureis valentem, & dederit saeculari, etiam contra voluntatem Praelati, si aliàs colores,

243 & tabulæ pertineant ad dictum sæcularem, non peccare contra
paupertatem, sed solùm peccare mortaliter contra obedien-
tiam, quia notabile tempus consumpsit, pingendo contra for-
male præceptum Prælati; Vndè inferes non magis peccare, qui
imaginem pretiosam faceret contra voluntatem Prælati, quàm
ille qui vilissimam faceret, si vterque pingendo idem spatium
temporis consumpsit. Ita Caramuel, *suprà*.
244 Colliges secundò, non violare paupertatis votum religiosum,
qui suos libros manuscriptos, siue in vita, siue in morte dat etiam
extraneis sine Superioris licentia. Ita Valerus, Diana, quos re-
fert, & sequitur Pelizzarius, *tr.4. capite 2.n.*318. Ratio est, quia
hæc ex natura sua non sunt pretio æstimabilia, sunt enim partus
245 scientiæ, & accessorium ad illam, sed accessorium sequitur na-
turam principalis: ergo sicut scientia religiosi non cadit sub ma-
teria voti paupertatis religiosæ, ita neque eius manuscripta, id-
246 que procedit siue religiosus ea manuscripta legerit, vel præiudi-
cauerit intra, siue extra religionem, siue ea confecerit, siue ab
alio sint confecta, dummodo tamen sua sint. Ita Pelizzarius, *su-
prà*, quæ sunt valdè notanda. Nec obstat, quod hæc manuscri-
pta pretio vendi possent ad hoc, vt dicantur pretio æstimabilia,
Respondetur namque cùm Lugo, *de iustit. disp.3.num.*147. non
omnia, quæ alioquin vendi possent, prohiberi voto pauperta-
tis, sed bona temporalia, & corporalia, quæ diuitem faciunt,
non spiritualia, qualis est notitia intellectualis, & scientia, ob
quam papyrus illa pretio digna erat.
247 Colliges tertiò, religiosum scribentem, aut recipientem epi-
stolas absque licentia, si sint rerum inutilium, regulariter non
violare grauiter votum paupertatis, licet aliquando peccare pos-
248 sit intra legem, vel obedientiam superioris, si lex, aut præce-
ptum detur in contrarium, vt accidit in nostra congregatione,
in qua datur lex, ne religiosi accipiant, aut mittant epistolas ab-
249 que eo, quod Prælatus eas integrè legat, nisi aliàs fuerint ad
Prælatos superiores, vt patet *ex 1. parte nostrarum constitutionum
capite quinto num.*2. Ita Sanchez, *in Decal. c.* 19. *num.* 47. Lugo.
*disp.3. de iustitia n.*147. Contra Peyrinis, *de R.S.q.2 c.2.§.*10. Ra-
tio est, quia dum litteræ absque licentia recipiuntur, non reci-
pitur papyrus illa scripta ad vsum tanquàm quid pretio æstima-
bile, nec quando mittuntur litteræ mittitur papyrus tanquàm
detur, quid sic æstimabile, nam papyrus sic scripta nullam habet
æstimationem, nisi ob in se contenta, quod absque licentia fa-
cere, opponetur obedientiæ, non tamen paupertati. Dixi regu-
lariter; nam si religiosus consumat maximam quantitatem pa-
pyri in scribendis epistolis, res vanas continentibus absque dubio
peccabit mortaliter contra paupertatem, sed ad hoc requiritur,
quod detur nimia continuatio sine interpolatione morali, &
animo continuandi hanc inutilem consumptionem papyri vs-
que ad materiam grauem, vt diximus de furtis religiosorum,
quod tamen rarò euenire potest.
250 Colliges quartò, posse religiosum absque violatione voti pau-
pertatis celebrare ad intentionem amici, etiam sine licentia su-
251 perioris, quamuis agnoscat euidenter prædictum amicum pro
talibus missis stipendia esse accepturum, si aliàs non detur obli-
252 gatio ex lege celebrandi pro intentione Prælati, vt datur apud
nos, vt patet *ex 1 part. nostrarum constitutionum c.*10 *nu.*7. Ratio
est, quia religiosus in hoc casu nihil dat, nisi tantùm bonum spi-
rituale, tum quia nihil de monasterio vsurpat. Ita Diana, Sou-
za, Rodr. Nauarr. Fagund. & alij multi, quos refert, & sequi-
tur Vidal. *Inquisitione vnica de paupertate nu.* 116.
253 Imò addit Vidal, *sup. num.*118. posse religiosum saltem de li-
centia tacita Superioris, dare etiam extraneis titulo charitatis,
254 aut pietatis pecuniam, quàm pro missis sibi concessis à lege, aut
superiore acquirit, sicut etiam pro omnibus alijs ex industria
acquisitis, aut præceptis, & nullo modo obligatis. Ratio est,
quia religiosus potest dicere missas, pro intentione alicuius re-
255 mittendo illi stipendia titulo charitatis, & pietatis absque vio-
latione voti paupertatis, si aliàs non tenebatur pro alijs sacrifi-
care, vt tenent communiter Doctores: ergo etiam eodem intui-
tu charitati, & pietatis poterit dare stipendia pro missis acce-
256 pta; patet consequentia, quia, qui gratis dimittit, donare cen-
setur *cap. veniens 1. de testam. & glossa ibi versic. remittere*. Tum
quia DD. affirmant posse religiosum dare de sibi concessis ad pro-
prium vsum, quando monasterium inde non patitur damnum,
quia tunc præsumitur tacita licentia superioris, nec recipiens
in hoc casu tenetur ad restitutionem: ergo idem dicendum est
in hoc casu, cum inde conuentus non accipiat aliquod damnum,
quæ sententia mihi etiam probabilis videtur.
257 An autem hæc omnia affirmari possint de Patribus Societatis,
respondeo illos non posse iuxta sua instituta accipere, stipendia
258 pro missis, vel alijs functionibus spiritualibus; si tamen reci-
259 piant, non peccant contra votum paupertatis, nec tenentur ad
restitutionem, sed tantùm faciunt contra suas constitutiones.
260 Ita Palaus, *tr.*16 *disp.3.p.*11.*n.*9. An autem si celebrent pro ami-
co, siue ad intentionem illius faciant contra hanc suam consti-
261 tutionem de non recipiendo stipendium pro missis, respondeo
negatiuè, etiamsi sciant illum accepturum stipendium pro tali-
262 bus missis. Ita Palaus, *sup.n.*7. qui idem affirmat, si Sacerdos So-
cietatis celebret pro sacerdote obligato ex stipendio, siue tale
stipendium iam consumpserit, siue non. Item si celebret pro hæ- 263
redibus, legatarijs, capellanis similiter obligatis ad missas cele-
brandas, nam hic non datur receptio stipendij pro missis, cum
ipse Sacerdos Societatis nihil recipiat, sed tantùm deobligat
prædictos ab onere celebrandi, quæ sententia mihi placet sicut
etiam placuit Michaeli Vasquio, & Ioanni de Salaz, relatis ab
ipso Palao, non enim video diuersitatem rationis, cur possit Sa-
cerdos Societatis celebrare pro hæredibus, legatarijs, obligatis
ex testamento, & pro obligationibus, ex voto ad soluenda plura
stipendia pro missis, vt admittunt Sanchez, Pelizzarius, & alij,
& non possit celebrare pro sacerdote obligato ex stipendio acce-
pto, nam sicut illi tenentur ad sacra dicenda titulo hæreditatis,
vel voti, vt aiunt prædicti DD. ita ille tenetur titulo donatio-
nis onerosæ.
Et hinc colliges quintò à fortiori posse sacerdotem Societatis 264
celebrare pro stipendio, quod ipse accepit, & iam consumpsit
cùm iam non acquirat stipendium, sed tantùm se liberet ab ea
obligatione. Ita Sanchez, quem refert, & sequitur Palaus, *sup.* 265
nu. 10. Item potest celebrare missas, quas ex stipendio dicendas
accepit, antequam intrasset societatem, propter eandem ratio-
nem Pelizzarius, *suprà nu.*145 Item potest missas celebrare, re- 266
tento sibi stipendio extraneis sacerdotibus soluendo pro missis
dicendis, si aliàs dans tale stipendium id gratis, & liberaliter
donet, nam tunc tantùm liberat dantem gratis stipendia, ab il-
lo onere soluendi stipendia pro missis, Ita Pelizzarius, *suprà nu.*
142. quæ omnia similiter affirmanda sunt alijs religiosis, qui si-
miles habent constitutiones.
Dico quartò. Procurator conuentus expendens bona conuen- 267
tus in alios vsus, quàm à Superioribus deputatos peccat mortali-
ter. Ita communiter DD. siquidem, quod fit vltra facultatem,
censetur fieri sine facultate; excusabitur tamen si talis procura- 268
tor ex ignorantia, vel inaduertentia, vel bona fide, vel paruitate
materiæ, vt si amico det vestem meliorem, quàm intendit su-
perior ad faciendam illi rem gratam, siue ex qualitate rerum, vt
si sint esculenta minus pretiosa, in quorum distributione facta
contra voluntatem Prælati, censeatur Prælatus inuitus, solum
quoad modum, vt *suprà* diximus.
An autē peccet etiam mortaliter Procurator faciens magnas 269
expensas in bonum monasterij sine licentia Prælati. Respondeo
affirmatiuè, si superior iustis de causis sit rationabiliter inuitus,
non solùm quoad modum, sed etiam quoad substantiam. Idem
dicendum est, si procurator aliquam notabilem quantitatem pe-
cuniæ occultet Superiori, vt eam ad occurrentes monasterij ne-
cessitates, in promptu habeat expendendam in rebus vtilibus ip-
sius monasterij, inuito tamen Superiore, qui nollet pro tunc fieri
huiusmodi expensas. Ita Pelizzarius, *tr.4 c.2 n.*291. *&* 313. Ra-
tio autem est, quia procurator in vtroq; casu est merus admini-
strator dependens à Prælato, qui est principalis administrator: er- 270
go nihil potest administrare, nisi iuxta Prælati voluntatem taci-
tam, vel expressam, & apud nos nisi iuxta expressam, vt patet *ex
1.p. nostrarum constitutionum c* 7.*n.*7. ergo si eius voluntas est inui-
ta rationabiliter, non solum quoad modum sed etiam quoad sub-
stantiam peccat mortaliter, secus si tantùm quoad modum fue-
rit inuita eo, quod ex lege non semper requiratur expressa, vt est
apud nos, nam tunc tantùm erit veniale.
Dico tandem si Petrus, v. gr. dederit alicui religioso pecu- 271
niam ad eius vsum liberum, & prout voluerit dispensandum, re-
seruando sibi dominium talis pecuniæ, probabile est talem reli-
giosum posse eam absque violatione voti paupertatis donare, qui-
bus voluerit, & consumere in his, quæ sibi placuerint, nam in hoc
casu talis religiosus est merus tantùm illius domini sæcularis mi-
nister, & cum non consumat res conuentus, non videtur Præ-
latus quoad illum vsum grauiter inuitus, quoad substantiam. Ita
Sanchez, Souza, quos refert, Dian. *1.p.tr.6.res.*10. Caramuel, *in* 272
Theologia fundamentali, fundamento 31.*n.*10. vbi etiam latè, &
benè probat hanc habuisse Dianam sententiam; *loco citato*, po-
stea sibi contrarium *p.7.tr.11 res.*18.

SECTIO V.

Quomodo possint Religiosi commodare, mutuare, emere, commutare, & ludere absque violatione voti paupertatis.

273 *Religiosi sine licentia tacita, vel expressa non possunt commo-
dato, aut mutuo aliquid dare.*
274 *Et hoc etiam ex ijs, quæ sibi ad vsum conceduntur.*
275 *Religiosi sunt meri vsurarij.*
276 *Vsurarius non potest alteri concedere vsum rei sibi permissæ.*
277 *In rebus paruis, & crebrius occurrentibus censetur esse licentia
tacita Prælati.*
278 *Quando mutuum datur personæ de qua certum est, quod resti-
tuet, censetur dari licentia tacita.*
279 *Et hoc siue mutuum fit in rebus, quæ vsu consumuntur, vt sunt
libri, verbi gratia, siue pecunia, & siue intra, siue extra con-
uentum.*
280 *Per commodatum non transfertur dominium.*

281 *Reli-*

281 *Religiosi non possunt accipere aliquid graue mutuum absque licentia saltem tacita.*

282 *Per mutuum transfertur dominium.*

283 *Religiosi in particulari sunt incapaces dominij.*

284 *Quantitas grauis in mutuo ad peccatum mortale debet excedere decem aureos.*

285 *De licentia tacita Prælati possunt religiosi mutuò accipere.*

286 *Hæc licentia præsumitur, quando res est modica, vel necessaria.*

287 *Quomodo teneatur religio ad solutionem mutui.*

288 *Religiosi recipientes etiam sine licentia res magni valoris accommodatas non peccant mortaliter, si inde monasterium nullum sit passurum damnum.*

289 *Per commodatum non transfertur dominium, sed tantùm vsus.*

290 *Accipere vsum alicuius rei ad breue tempus etiam sine licentia, non importat grauitatem materiæ.*

291 *Quid si talem non recipiat cùm conditione, vt solus ille tali re vtatur.*

292 *Religiosus qui res, quas habet ad vsum, nolit alijs religiosis postulantibus de licentia Prælati mutuare, cum aliàs illis non vtatur, nec indigeat peccat mortaliter, si materia sit grauis.*

293 *Quid si non adsit iussio Prælati.*

294 *Religiosus nolendo commodare sua manuscripta concionum, &c. non peccat etiam Prælato præcipiente.*

295 *Quid si manuscripta ab alijs sint confecta, ille tamen ea habet ad vsum.*

296 *Quid de libris impressis, qui in aliquibus religionibus ad vsum conceduntur.*

297 *Religiosi permutantes aliquas res, & si sint magni valoris, cum religiosis eiusdem monasterij, non peccant contra votum paupertatis.*

298 *Peccabunt contra obedientiam, si detur lex, aut præceptum in contrarium.*

299 *Peccatum erit in hoc casu mortale, vel veniale, iuxta obligationem legis.*

300 *Quando lex prohibet ne aliquid detur, recipiatur, vel permutetur absque licentia expressa ad liberandum à violatione voti paupertatis, sufficit licentia tacita.*

301 *Non tamen ad liberandum à violatione, voti obedientiæ: & cur?*

302 *Nostri religiosi non possunt dare, recipere, vel permutare absque expressa licentia.*

303 *Religiosi absque expressa licentia possunt commutare res, etiam magnas, & etiam cùm extraneis.*

304 *Quomodo hoc sit intelligendum?*

305 *Religiosus sine expressa licentia Prælati potest emere res etiam magni valoris, si aliàs inde conuentus non recipiat aliquod damnum.*

306 *Religiosus non potest emere aliquid sine licentia tacita, vel express Prælati.*

207 *Hæc licentia semper præsumitur quando religiosus tales res emendo non habet intentionem eas sibi applicandi, sed tantùm sibi vsum appropriandi dependenter à Prælato.*

308 *Idem dicendum est, quando religiosus habens licentiam emendi rem determinatam, emit æqualem, vel meliorem.*

309 *Quid si Prælatus nolit dare licentiam, nisi ad talem rem determinatam.*

310 *Quando Prælatus præcipit emere aliquam rem determinatam, non potest religiosus pecuniam ad emptionem destinatam expendere in eleemosynas.*

311 *Qui habet generalem licentiam dandi, & accipiendi potest ex vi talis licentiæ emere, & vendere.*

312 *Qui habet facultatem generalem dandi tantùm, non potest vendere.*

313 *E contra verò, qui habet generalem facultatem tantùm accipiendi non potest emere.*

314 *Religiosi sine licentia non possunt res monasterij immutare de vno ad alium vsum.*

315 *Quid si Prælatus deneget religiosis necessaria.*

316 *Religiosi non possunt ludere absque licentia tacita, vel expressa Prælati.*

317 *De licentia tacita possunt ludere modicam quantitatem recreationis gratia.*

318 *Si ludus sit prohibitus, vel à iure, vel à regula, vel constitutionibus, nec magnam, nec paruam licèt ludere quantitatem.*

319 *Si ludi non sint prohibiti, possunt ludere modicam quantitatem.*

320 *Quæ in hac re censeatur modica quantitas.*

321 *Qui sunt ludi prohibiti.*

322 *Possunt religiosi etiam absque culpa veniali ob honestam causam ludere carthis luforijs aliquam honestam pecuniæ quantitatem in religionibus, in quibus hi ludi vsu recepti, & permissi sunt.*

323 *Quomodo hoc sit intelligendum.*

324 *In religionibus reformatis erit peccatum mortale ludus alearum, taxillorum, & chartarum pecunia expositorum.*

325 *Et hoc in sententia Dicastilli etiam si fiat titulo recreationis.*

326 *Hi ludi in prædictis religionibus nunquam visi nec auditi sunt.*

327 *Prælati quacumque ex causa permittentes tales ludos peccant mortaliter.*

328 *Vsus ludendi pro pijs precibus, qui datur in aliquibus religionibus, licitus est, si fiat ludis non prohibitis in iure, vel in legibus.*

329 *Nostri religiosi possunt tales res ludere, modo ludi non sint ex prohibitis.*

330 *Publicus aleator, seu consuetudinarius si eligatur ad Prælaturas electio est ipso iure nulla.*

331 *Publici aleatores reputantur infames.*

Dico primò. Religiosi nõ possunt absque violatione voti pau- 273
pertatis commodato, aut mutuo aliquid dare, etiam ex his,
quę sibi ad vsum concessa sunt absque licentia tacita, vel expressa 274
Prælati; sunt namque meri vsurarij, & vsurarius non potest con- 275
cedere alteri vsum rei permissę, vt habetur *Instit. de vsu, & ha-* 276
bitu §. 1. In rebus tamen paruis, & crebrius occurrentibus cense- 277
tur esse licentia tacita, sicut etiam censetur, quando mutuum,
vel commodatum datur personę, de qua certum est, quod resti- 278
tuet, & hoc siue sint res, quę vsu non consumuntur, vt sunt libri,
& imagines, &c Siue pecunia, idque siue commodatum fiat intra, 279
vel extra monasterium. Ita Peyrinis, Ledesma, Diana, quos refert,
& sequitur Pelizzarius, *tr. 4. c. 2. n. 181.* Ratio in vtroque casu est; 280
quia commodato non transfertur dominium sed tantùm vsum,
vsus autem temporalis videtur res parua, vnde non censetur in
illo Prælatus rationabiliter inuitus. De mutuo verò etiam liquet, quia cùm ex parte recipientis detur obligatio restituendi, & certitudo, quod restituet, idem quòd mutuo accipit nullum hinc insurgit damnum monasterio: ergo non est cur Prælatus censeatur inuitus quoad substantiam.

Dico secundò. Religiosi non possunt accipere aliquid graue 281
mutuum absque licentia saltem tacita Prælati. Ita Suarez, *to. 3.*
de relig. lib. 8. c. 11. nu. 44. per mutuum namque transfertur domi- 282
nium, quo religiosi in particulari sunt incapaces. Dixi aliquid 283
graue, quia si res sit parua, non violatur grauiter votum pauperta- 284
tis. Quæ autem quantitas censeatur grauis in mutuo, dico, debere excedere decem aureos, nam licèt in furto minor quantitas requiratur, in mutuo tamen, cum tantùm vsus recipiatur ad breue
tempus, tota illa quantitas videtur leuis. Ita Suarez, *suprà*. Dixi 285
absque licentia saltem tacita; nam de licentia tacita Prælati, pos- 286
sunt religiosi mutuo accipere. Hęc autẽ sẽper pręsumitur, quan-
do res est modica, vel necessaria, vt quia religiosus verbi gratia est 287
absens de licentia superioris, vel alia de causa indiget ad vsus sibi necessarios, quibus religio solet, & debet prouidere, in quo casu religio tenebitur ad solutionem mutui, Suarez, *vbi suprà*.

Dico tertiò. Religiosi recipientes etiam sine licentia Prælati, 288
res magni valoris commodatas non peccant mortaliter, si ex tali
commodato monasterium nullum sit passurum damnum. Ita
Pelizzarius, *tract. 4. c. 2. n. 284.* Ratio est, quia per commodatum 289
non transfertur dominium, sed tantùm vsus; accipere autem 290
vsum alicuius rei ad breue tempus, non importat grauitatem 291
materiæ, vt suprà diximus: ergo. Et idem dicendum est etiamsi religiosus talem rem commodatam reciperet cùm conditione, vt ipse solus illa vteretur, si aliàs religiosus paratus est illam à se abdicare, si Prælatus vellet. Ratio est, quia in hoc casu adhuc liberum est Prælato, talem vsum à subdito abdicare. Ita Pelizzarius, *sup. nu* 285.

Dico 4. Religiosus habens libros, aut alias res ad vsum quibus 292
aliàs non indiget, nec vtitur, si nollet eas alijs religiosis eiusdem
monasterij indigentibus, & postulantibus de mandato Prælati
commodare, peccat mortaliter, si materia sit grauis: in negatio- 293
ne namque talis rei gerit se, vt dominum, secus dicendum est, si abit iussio Prælati, tunc namque religiosus renuens commodare, tantùm peccaret contra charitatem, non tamen mortaliter regulariter loquendo. Ita Alphonsius de Leone, quem refert, & sequitur Pelizzar. *suprà nu.* 306.

An autem peccet etiam religiosus saltem contra charitatem 294
negans, alijs commodare sua manuscripta concionum, vel aliarum rerum in casu, quo superior suum interponeret pręceptum? Respondeo negatiuè. Ita Alphonsus à Leone, quem refert, & sequitur Pelizzarius, *suprà*, & ratio est, quia Prælatus non potest præcipere subdito nisi licita, & honesta. sed non videtur hone-
stum, nec licitum, quod Lector, aut concionator se priuet suis 295
manuscriptis: ergo. Et idem dicendum est de manuscriptis alienis alicui religioso concessis; quippè quæ eodem iure censentur,
& à quocumque religioso liberè solent deferri, videntibus, & 296
non renuentibus Prælatis, quod non euenit in libris impressis, ad quos deferendos in religionibus obseruantioribus requiri, solet licentia superioris, etsi ab ipso ferente fuerint empti, aut ei ab amicis donati.

Dico quintò. Religiosi permutantes aliquas res etiamsi sint 297
magni valoris cùm alijs religiosis, eiusdem monasterij, non pec- 298
cant contra votum paupertatis, peccabunt tamen contra obediẽ- 299
tiam, si aliàs detur lex, vel præceptum ne commutent sine expressa licentia; peccatum tamen erit graue, vel leue iuxta obligationem, quam lex, aut constitutio imponit; ita quoad primam partem Bord. *to. 1 res. 43. n 75.* Caramuel, quem refert, & sequi-

tur Dian. *7.p.tr.11.resol.21.* Vidal, *inquisitione vnica de paupertate nu.* 79. censetur namque in hoc casu dari licentiam tacitam Prælati, cùm dominium maneat in eadem religione, & aliàs
300 solus vsus concedatur. Quoad secundam verò partem Suarez, *tom.4.lib* 8.*c.*11.*nu.*10. Ratio autem est, quia quando lex prohi-
301 bet, ne aliquid detur, recipiatur, vel permutetur sine expressa licentia, licèt ad liberandum à violatione voti paupertatis sufficiat tacita licentia, non tamen sufficit ad deobligandum à violatione voti obedientiæ.

Et ratio est quia ex titulo paupertatis nihil aliud requiritur, nisi, quod religiosus proprium non habeat, ad tollendum autem respectum proprietatis, sufficit voluntas præsumpta Prælati, quæ tamen non sufficit ad tollendum respectum inobedientiæ; nam ex titulo obedientiæ tenemur legi conformari, vnde si lex postulat licentiam expressam ad satisfaciendum legi, non sufficit licentiæ tacitæ præsumptio Prælato, sed requiritur expressa,
302 quæ omnia in memoria retinenda sunt à nostris religiosis, quibus *in 1.p.nostrarum constitut.c.7.n* 5. datur huiusmodi lex nihil dandi, recipiendi, commutandi sine expressa licentia, nam in casibus, in quibus diximus, & dicemus dari licentiam tacitam, vel præsumptam Prælati operando sine tali licentia expressa delinquent contra hanc constitutionem, non tamen contra votum paupertatis.

303 An autẽ religiosi possint sine peccato mortali commutare, res etiam magni valoris absque expressa licentia Prælati, etiam cùm extraneis, secluso præcepto obligãte sub mortali in contrarium? De rebus eiusdem speciei, & cedentibus in vtilitatem saltem æqualem conuentus affirmat Lugo, *de iustitia disp.3.n.*157. Rodrig. Lopez, quos refert, & sequitur Peyrinis, *de R.S q.2.c.2.§.*
304 5. Negant tamen de rebus diuersæ speciei, etiamsi talis commutatio cederet in commodum monasterij. Sed sententia in vtroque casu affirmans probabilior est, hanc tenet Vidal, *sup nu.*76. Caramuel, quem refert, & sequitur Diana, *7.part.tract.11.res.*21. & vt probabilem admittunt Ledesma, & alij relati ab ipso Diana, *1.p tr.6 resol.*30. Ratio est, quia cùm nullum detrimentum fiat in bonis monasterij, & illa commutatio non habeat rationem distractionis, aut consumptionis non censetur superior rationabiliter quoad substantiam inuitus, sed præsumitur eius licentia tacita.

305 Dices, hinc sequi posse religiosum absque expressa licentia Prælati etiam emere res magni valoris, si aliàs inde conuentus non recipiat aliquod detrimentum. Respondeo optimam esse
306 sequelam, nam licet religiosus non possit aliquid emere absque superioris licentia, vt tenent communiter DD. apud Peyrinis, *de R.S q.2.c.2.§* 5. potest tamen de licentia tacita; hæc autem præsumitur, quando religiosus tales res emendo non habet in-
307 tentionem eas res sibi applicandi, & acquirendi, sed monasterio, & solùm appropriat sibi simplicem, & purum vsum dependentem à superioris voluntate, cum enim per hæc conuentus non patiatur damnum, non censetur Prælatus inuitus quoad substantiam. Ita Vidal *sup.nu.*78. Peyrinis, *suprà*.

308 Idem dicendum est, quando religiosus habens licentiam Prælati ad emendum aliquam rem determinatam v.g. libros, emit rem aliam æqualem, vel meliorem; quia præsumitur adesse licentiam Prælati, esset tamen peccatum proprietatis, si omninò constaret de mente Prælati, quæ nollet dare licentiam, nisi ad
309 emendum talem rem præcisam; vndè non potest religiosus talem pecuniam expendere in eleemosynas, licèt sit melior vsus, quia illa regula, quod potest eam expendere in vsus æquales, vel
310 meliores intelligitur in ordine ad voluntatem Prælati bono communi respicientis, quæ voluntas hic non præsumitur, cùm bonum commune non respiciat Ledesma, quem refert, & sequitur Peyrinis, *de R.S.q 2.c.2.§.1.in fine*.

311 An autem ille, qui habet generalem licentiam dandi, & accipiendi possit ex vi talis licentiæ emere, vel vendere. Respondeo affirmatiuè. Ita Lugo, *disp.3.de iustit.nu.*159. Nam cui absolutè aliquid facere permittitur à fortiori illi conceditur, vt possit illud facere cùm limitatione, nisi obstet aliqua specialis ratio, sed vendere nihil aliud est, quàm dare rem cùm conditione soluendi:
312 ergo. Aduertit tamen Lugo illum, qui habet facultatem tantùm dandi non posse vendere, cum venditio contineat etiam acceptationem, & acquisitionem pretij, quę non est datio, & è contra,
313 qui solùm habet facultatẽ accipiendi non posse emere, cum emptio contineat solutionem pretij, quæ nullo modo est acceptio.

314 Dico sextò. Religiosi non possunt absque violatione voti paupertatis immutare absque licentia superioris rem monasterij ad vnum vsum deputatam in aliam proprio vsui applicatam ex syndone v.g. faciendo lientola. Ita Alphonsus de Leone, quem refert, & sequitur Pelizzarius, *tract.4.c.2.nu* 287. Ratio est, quia hoc est vti re tanquàm propria, & importat actum, qui non potest exerceri nisi à domino; sed hæc aduersantur voto pauperta-
315 tis: ergo. Sed hæc doctrina debet intelligi, quando aliàs Religiosi de necessarijs prouidentur; nam si Prælatus lientola, & alia religiosis necessaria denegauerit, tunc sine peccato, vt *suprà* diximus poterunt religiosi res ad vsus communes deputatas sibi auferre; censetur namque tunc voluntas superioris Prælati, vt *suprà* diximus.

Dico septimò. Certum est apud omnes religiosos non posse lu- 316
dere absque licentia Prælati tacita, vel expressa. Ita Sanch *lib.*
*7.in Decal.c.*10.*n.*67. Dixi absque superioris licentia, nam de li- 317
centia saltem tacita Prælati possunt religiosi aliquam modicam quantitatem ludo exponere, gratia honestæ recreationis; nam sicut filiusfamilias habet auctoritatem ludendi in modica quantitate iuxta facultates patris; ita religiosi quando inueniuntur in domo parentum, vel manent extra monasteria de licentia Prælati; est enim tunc ludus actus honestus. Ita Ledesma, Nauarr. Sigismund. Valent. Sanch. quos refert, & sequitur Peyrinis, *de R.S quæst.2.c.2 §.7.*

Dico octauò. Si ludus sit prohibitus, vel à iure, vel à regula, 318
vel à constitutionibus, vel à superiore, vel sit scandalosus, nec magnam, nec paruam licet ludere quantitatem. Salon. Molin. Lezana, quos refert, & sequitur Belazius, *verbo ludus numero secundo*, cum enim ille actus sit illicitus, vtpotè contra legem, non potest superior dare illam licentiam, si tamen ludi non fuerint
prohibiti, tunc possunt ludere modicam quantitatem. Quæ au- 319
tem sit hæc modica quantitas. Caramuel, *in Theologia Morali lib.2 disput.18.nu.*809. existimat posse ludo exponere omnia illa,
quæ possunt liberaliter dare. Alij assignant quinque ducatos 320
quotannis. Ita Nauar. Valent. Ledesma, quos refert Belasius, *verbo ludus nu.*6. Sed hoc melius relinquitur arbitrio prudentis viri, considerantis religionem, ludentis quantitatem, peculij concessi, personam, & eius dignitatem. Ita Peyrinis, quem refert, & sequitur Belasius, *sup.nu.*6.

Si tamen quæras, qui sint ludi prohibiti, respondeo esse pro- 321
hibitum ludum alearum, taxillorum, vt patet ex *cap. Episcopus disp.3. & ex Trident sess.22.de reformat.cap.*1. per ludum autem alearum, intelliguntur omnes ludi fortuiti, id est, in quibus res permittitur vsui, & fortunæ. Ita Nauarr. Valent. quos refert,
& sequitur Peyrin. *de R.S.qu.2.c.2.§.7.* possunt tamen religiosi 322
etiam absque culpa veniali ob honestam causam, verbi gratia, ad
recreandum socium, & se ipsos ludere carthis lusorijs aliquam 323
honestam pecuniæ quantitatem in illis religionibus vbi iam huiusmodi ludi vsu recepti, & permissi sunt, nisi adsit scandalum, vel detur præceptum in contrarium, ita Rodriguez, Peyrin. quos refert, & sequitur Belas. *verbo ludus nu.*4. Dicast. *de iustit. lib.2.tr. 8 disp.2.dub.2.n.*22.

Dixi, vbi iam huiusmodi ludi vsu recepti sunt, & nisi detur 324
scandalum, vel præceptum in contrarium; nam in religionibus reformatis, vt sunt nostra, & Societatis. Capucinorum, & aliarum similium, absque dubio erit peccatum mortale ludis alearum, taxillorum, & cartharum, & similium pecuniæ expositorum. Ita Bord. *to.1 resol.33.n.5* quod adeo verum esse existimat Dicastil. *de iustit lib.2 tr.18.disp.2.dub.2.nu* 21. Vt dicat, quod
aperire viam huiusmodi ludis in prædictis religionibus reforma- 325
tis, etiam titulo recreationis, esse peccatum mortale, non solum, quia hoc ipsis lege prohibitum est, vt patet, quoad nostros *ex 4 part.nostrarum constitutionum cap.4.§.1.num.*1. Sed propter
scandalum, quod præberetur alijs religiosis aperiendo viam si- 326
milibus ludis, hucusque nunquam non solùm visis, sed neque etiam auditis in talibus religionibus, vt de sua religione testatur Dicastillus, & similiter de sua religione Dian. & ego de mea.
Vnde Prælati absque dubio mortaliter peccarent, si tales ludos 327
quacumque ex causa permitterent. Ita Bannez, quem refert, & sequitur Lugo, *de iustit.disp.31.sect.1.nu.*12. Dicastil. *suprà*, & Diana, *7.part.tr.9.resol.*4.

An autem mos ludendi, qui est apud aliquos religiosos pro pijs 328
quibusdam precibus, pro sacrificijs dicendis pro animabus purgatorij, vel ad gustum victoris, sit illaudabilis. Respondeo negatiuè. Ita Nauar. Rebellus, Salaz, quos refert, & sequitur Belasius, *verbo ludus n.*9. Caramuel, *vbi suprà*, licèt contrarium teneant Lopez, Vega, quos refert, & sequitur Peyrin. *de Prælato q.*
3.c.2. Vndè si tales res non exponantur ludis prohibitis, vt sunt 329
ludi alearum, taxillorum, & chartarum, & similium, licitum etiam erit nostris religiosis, & alijs ob animi recreationem tales res ludo exponere, vt mos est apud illos.

Dico tandem, publicus aleator, seu consuetudinarius, si eli- 330
gatur ad prælaturas, electio est ipso iure nulla, patet *ex cap.inter dilectos de excessu Prælatorum, & ex Trident sessìon.22.de reformat.*
*cap.1.& sess.24.c.*12. tum quia tales publici aleatores reputantur 331
infames. Ita communiter Doctores apud Peyrin. *de R.S. cap.*1. *quæst.1.§.5.nu.*36.

SECTIO VI.

Quomodo tollatur obligatio voti paupertatis per licentiam legitimè concessam per consuetudinem, vel epicheiam.

332 *Licentia Prælati excusat religiosum à violatione paupertatis.*
333 *Licentia potest esse expressa, vel tacita, generalis, vel specialis.*
334 *Quæ dicatur licentia expressa, quæ tacita.*
335 *Quæ præsumpta, vel interpretatiua.*
336 *Quæ generalis, vel specialis.*
337 *Licentia expressa non est omninò necessaria, sed, vt licitè operetur.*

338 Suffi-

338 *Sufficit tacita etiam, quando expressa peti potest, sed ob verecundiam, vel aliam difficultatem non postulatur.*
339 *Eadem est virtus taciti, & expressi.*
340 *Quomodo hoc debeat intelligi.*
341 *Non sufficit licentia tacita ad excusandum à violatione voti obedientiæ, si detur lex, vt nihil detur absque expressa licentia.*
342 *Sufficit tamen licentia tacita ad excusandum religiosum à violatione paupertatis, etsi detur præceptum nihil dandi sine expressa licentia, & cur?*
343 *Obligatio voti commensuratur cum intentione voventis.*
344 *Quomodo religiosi intendant se obligare per votum obedientiæ, & paupertatis in professione.*
345 *Quando præsumatur licentia tacita.*
346 *Licentia, vt sit valida, non debet esse coacta, vel dolo, aut fraude, quoad substantiam, vel graui metu extorta.*
347 *Non requiritur tamen, vt sit iusta sufficit etiam si sit iniusta, hoc est, sine rationabili causa concessa.*
348 *Quomodo religiosus possit obtinere diuersas licentias à diuersis Prælatis non manifestando vni licentiam obtentam ab alio.*
349 *Religiosus potest vti licentia sibi concessa à Prælato inferiori, & si sit negata à Prælato superiori.*
350 *Quid, si detur lex quod negata licentia ab vno Prælato subditus non adeat alium superiorem.*
351 *Religiosus habens licentiam ad expendendam certam summam in vsus determinatos non facit contra paupertatem, si illam expendat in alios vsus honestos.*
352 *In hoc casu præsumitur licentia tacita Prælati.*
353 *Ad quem Prælatum pertineat concedere licentiam accipiendi, retinendi, expendendi, aut alienandi rem aliquam religiosis.*
354 *Religiosus potest rem retinere cum conditione, si aliquis Prælatus superior eam illi concedat, etsi sciat inferiorem Prælatum esse illam denegandam.*
355 *Potest retinere rem cum animo petendi licentiam à Prælato successore, qui ad breue tempus expectatur, dummodo interim tali re non vtatur.*
356 *Præsidens conuentibus, quando per 24. horarum spatium præsidet, potest sibi concedere licentiam dandi, vel accipiendi res pretio æstimabiles pro eo tempore, quo ei monasterio fuerit subditus.*
357 *Quantum extendatur facultas Prælatorum ad dandam licentiam suis subditis ad expendendam pecuniam.*
358 *Referuntur plures sententiæ.*
359 *Sententia auctoris proponitur.*
360 *Licentia concessa à Prælato non expirat morte, vel amotione Prælati, qui eam concessit, nisi à successore reuocetur.*
361 *Quid si religiosus post licentiam habitam à suo Prælato locali mutetur ad alium conuentum, poteritne illa licentia vti in altero conuentu?*
362 *Licentia data ad aliquid in particulari finitur primo actu.*
363 *Consuetudo dandi, vel accipiendi absque licentia superioris sufficit ad excusandum à violatione voti paupertatis.*
364 *Hæc consuetudo non potest extendi ad vsus illicitos.*
365 *Quod tempus requiratur ad introducendam consuetudinem.*
366 *Quando præsumatur dari talem consuetudinem.*
367 *Cessat votum paupertatis per epicheiam.*
368 *Quid requiratur, vt detur epicheia.*
369 *Religiosi possunt vti epicheia, si superior iniustè, ac sine ratione denegauerit licentiam.*
370 *Quomodo religiosus, qui per epicheiam aliquid accepit, teneatur illud postea Prælato ostendere?*

332 PRo explicatione huius sectionis suppono, vt certum, licen-
tiam Prælati excusare religiosum à violatione voti pauper-
333 tatis. Hæc autem licentia est quadruplex: expressa, tacita, ge-
neralis, & specialis; licentia expressa est illa, quæ verbo, vel
334 scripto expresse conceditur, tacita est illa, quæ non habetur
quidem expresse, præsumitur tamen, quod si peteretur à supe-
335 riore, concederetur, vnde etiam vocatur præsumpta, seu inter-
pretatiua: generalis est, quæ tribuitur omnibus in generali; spe-
336 cialis, quę conceditur huic, vel illi in particulari. His sup-
positis,
337 Dico primò. Licentia expressa non est omninò necessaria, sed,
338 vt licitè operetur, sufficit tacita etiam quando expressa peti po-
test, sed ob verecundiam, vel aliam difficultatem non postula-
339 tur, ita sentiunt Suar. Sanchez, Bord. Lugo, Peyrinis, & alij
communiter Doctores apud Vidal, *inquisitione vnica de pauper-
tate num.* 6. Ratio est, quia eadem est virtus taciti, & expressi.
340 Tum quia hoc ipso, quod præsumitur rationabiliter superio-
rem id velle non dicitur res fieri absque licentia. Sed hoc debet
intelligi, si aliàs non detur constitutio, aut præceptum superio-
ris de non recipiendo, dando, vel retinendo aliquid sine expres-
341 sa licentia, nam tunc non sufficit præsumpta, quantum est ex vi
voti obedientiæ, nisi in aliquo necessitatis casu, quo superior
adiri non potest, quia superior declarauit non aliter consentire.
Ita Lopez, Rodriguez, quos refert, & sequitur Lezan. *cap.* 6.
nu. 55. Bordon. *tom.* 1. *resol.* 43. *n.* 27.
342 Dixi, quantum est ex vi voti obedientiæ, nam quantum est ex vi voti paupertatis sufficit licentia tacita ad excusandum subditum à violatione illius, etiam in casu, quo detur constitutio, vel præceptum de non dando aliquid absque expressa licentia, vt diximus, *sectione præcedenti num.* 301. & ratio in vtroque casu est,
quia obligatio tam voti paupertatis, quàm obedientiæ, debet 343
commensurari cùm intentione voventium, sed religiosi facientes votum paupertatis, non intendunt se obligare hac extensione, vt ad dandum, vel recipiendum, & ad faciendum alios actus
oppositos voto paupertatis, non sufficiet licentia tacita, & præ- 344
sumpta, sed tantùm se intendunt obligare ad hanc dependentiam à voluntate superiorum hac extensione, vt licentia tacita, vel præsumpta sufficiat, vt docet Suarez, *tom.* 3. *de religion. lib.* 8. *cap.* 11 *nu.* 9. Nauar. Valent. Azor, Sanchez, quos refert, & sequitur Palaus, *tract.* 16 *disp.* 3 *part.* 23. *num.* 8. Tum quia tantùm se intendunt obligare ad paupertatem, prout est, & esse potest in vsu apud religiosos; ex vsu autem religiosorum sufficit licentia tacita, vt docet idem Suarez, *suprà*: ergo ex vi voti paupertatis non tenentur ad habendam licentiam expressam, quando tacita rationabiliter præsumitur, quia aliàs obligarentur vltra suam intentionem, qnod non est dicendum.

Aliter dicendum est de voto obedientiæ; nam facientes tale votum intendunt se obligare ad obediendum Prælato quoties licita, & honesta præceperit secundùm regulam, & constitutiones, sub quibus comprehenduntur omnia necessaria ad illarum obseruationem, vt docet Lessius, Sanchez, Suar. Lezan. Vasquius, & alij, quos refert, & sequitur Peliz. *tract.* 4. *cap.* 4 *n* 63. Sed Prælatus præcipiendo, vt religiosi nihil dent, aut recipiant sine expressa licentia; licita, & honesta, præcipit secundùm regulam, siquidem hoc præceptum maximè necessarium est, ne religiones reformatæ relaxentur, vt notauit Rodriguez, *tom.* 2 *c.* 31. *n.* 7. quod à fortiori dicendum est, quando præceptum est regulæ, vel constitutionum; ergo subditi tenentur illi obedire, ac per consequens non illis sufficiet licentia, sed indigebant expressa.

Dico secundò. Talis licentia tacita tunc pręsumitur, quando 345
religiosus habet probabilitatem, quod Prælatus daret talem licentiam: Nauarrus, Angel. Lopez, Lessius, quos refert, & sequitur Sanchez, *lib.* 7. *moral. c.* 19. *n.* 15. Vel etiam quando probabiliter sperat, vt ratum habeat, quod expendit Bordon. quem refert, & sequitur Vidal, *sup. nu.* 6. Hæc autem probabilitas colligitur primò ex benignitate, & facilitate Pręlati ad concedendas tales licentias. Secundò, quando subditus est vir grauis, & benemeritus, vel quando Prælato est valde dilectus, vel quando res sunt leuiores, vel quando talis acceptatio, & donatio cedit in commodum religionis. Ita cùm multis Diana, 1. *p. tr.* 6. *ref.* 31. pręsumitur etiam licentia tacita, quando superior videns subditum expendentem, donantem, vel recipientem nihilominus non contradicit, nec reclamat, nam tacendo videtur consentire, dummodo illa taciturnitas non sit permissiua ob maioris mali periculum vitandum, cum sit ipse vir modestus, subditus autem imprudens, & colericus, Suarez, Sanchez, Peyrinis, & alij, quos refert, & sequitur Vidal, *sup. nu.* 20.

Dico tertiò. Licentia à superiore concessa ad hoc, vt sit valida 346
non debet esset coacta, vel dolo, aut fraude quoad rei substantiam, aut metu graui extorta. Ita Nauar. Lessius, & alij communiter apud Sanchez, *sup. nu.* 18. In tali namque casu licentia non esset voluntaria. Et ad dolum, vel fraudem reducitur, si subditus taceat ea, quibus declaratis, non solet licentia cencedi, vel si ea falsò exprimeret, quorum ratione conceditur licentia aliàs non concedenda. Suar. Sanch. quos refert, & sequitur Palaus, *tract.* 16. *disp.* 3. *part.* 13. *num.* 1. Secus si ea taceat, vel falsò exprimat, quibus tacitis, vel expressis non solet per se licentia concedi, tametsi difficilius concedatur, Suarez, quem refert, & sequitur Palaus, *loco citato*.

Non tamen requiritur, vt licentia sit iusta; sufficit namque 347
ad excusandum subditum à peccato proprietatis etiamsi sit iniusta, hoc est concessa sine necessitate, & rationabili vtilitate. Ita contra Palaum, & alios Suarez, Lessius, Graffius, apud Vidal, *sup. nu.* 2. Lugo, *disput.* 3. *nu.* 131. vbi latissimè probat, posse Pręlatum valide, imò & licitè concedere licentiam subdito expendendi pecuniam ad vsus profanos, & illicitos, non determinatè, vt *suprà* diximus, sed dando licentiam subdito ad expendendam pecuniam, prout noluerit.

Ex quibus omnibus colliges primò Religiosum, qui intendens 348
summam quamdam pecuniæ coaceruare, sciensque fore, vt nullus Prælatus concedat licentiam tantam summam recipiendi, posse petere licentiam à Prælato locali ad certam summam. à Prouinciali ad aliam, à Generali ad aliam; idque nulli eorum significando se ab alio Prælato iam ad aliam summam obtinuisse licentiam. Ita Pelizzarius, *sup. n.* 414. quia hic non intercessit dolus: nam iste religiosus vtitur iure suo, postulando licentiam ab eo, qui eam potest concedere.

Colliges secundò, posse Religiosum vti licentia concessa ab 349
aliquo Prælato inferiori, etiamsi sit illi negata à Prælato superiori, etiamsi id Prælato inferiori non significasset. Ita Pelizzarius, *sup. n.* 416. non enim hic interuenit dolus in substantia, sed in accidentibus, quod si detur lex, quo subditur pro licentia nega-

ta non adeat alium Superiorem, sine significatione iam semel si-
bi negatæ licentiæ, tunc faciet subditus contra regulam, non
tamen erit inutilis licentia, cum talis significatio non pertineat
ad substantiam licentiæ obtinendæ, sed ad hoc, vt debitè fiat,
quod pertinet ad modum.
351 Colliges tertiò, Religiosum habentem licentiam ad expen-
dendum aliquam pecuniam in vsus determinatos, non violare
paupertatis votum, si illum expendat in alios vsus honestos; in
tali namq. casu, præsumitur licentia tacita Superioris, saltem
quoad substantiam alienationis; nam cùm iam concessisset licen-
tiam ad vsus determinatos, semper censetur perseuerare licen-
tiam quoad vsus æquales, vel meliores, & solùm censetur Præ-
352 latus inuitus quoad modum. Ita Vidal. *suprà nu.* 73. Fagundez,
quem refert, & sequitur Pelizzarius, *tract.* 4.*c.*2.*nu.*427.
353 Sed quæres, ad quem Prælatum spectet dare licentiam acci-
piendi, retinendi, aut alienandi rem aliquam? Respondeo, de
iure pertinere ad Prælatum immediatum conuentus. Ita com-
354 muniter Doctores, apud Vidal. *suprà nu.*121. per hoc tamen non
tollitur, quod eandem, imò maiorem licentiam possit etiam da-
re Prouincialis, Generalis Summus Pontifex, Nuntius, aut Le-
gatus; nam hi omnes sunt legitimi religiosorum Prælati. Vndè
potest religiosus rem retinere cùm conditione, si aliquis ex su-
pradictis ei tribuat licentiam, etiamsi sciat ab immediato ei so-
355 re negandum Imò potest retinere rem, animo petendi licentiam
à Prælato successore, qui breue tempus expectatur, vel animo
scribendi ad superiorem, dummodo interim illa re non vtatur
absque licentia, sed seruet, & retineat in deposito. Dian. Lu-
go, Sanchez, quos refert, & sequitur Vidal, *suprà nu.* 126.
356 An autem Religiosus ad breue tempus substitutus loco Pręla-
ti Monasterij, v. g. ad vnum diem naturalem possit sibi ipsi con-
ferre licentiam dandi, accipiendi res pretio æstimabiles pro eo
tempore, quo ei Monasterio fuerit subditus? Respondeo, posse
sibi eam dare facultatem, quam potest alijs, nam ipse non debet
esse deterioris conditionis, ac alij, quod autem ad breue tempus
sit superior, non tollit, quod verè superior sit, ita docet Peliz.
suprà nu. 446.
357 Quod si inquiras quantum extendatur facultas Prælatorum,
ad dandam licentiam suis subditis ad expendendum pecuniam.
Respondeo. in hoc dari magnam diuersitatem inter auctores,
quoad Prælatos immediatos, nam de Prouincialibus, & Gene-
ralibus cum habeant iurisdictionem quasi Episcopalem, certum
est, posse præbere ampliores licentias, loquendo igitur tantùm
358 de Prælatis immediatis, aliqui apud Azor. *tomo* 1. *lib.* 2. *cap.* 12.
quæst. 4. existimant posse Prælatum expendere, vel concedere
licentiam ad expendendos singulis mensibus duos, vel tres au-
reos, quam sententiam probabilem putat Vidal. *vbi suprà n.* 93.
Alij verò apud ipsum Azorium, putant posse quotannis dare vs-
que ad quindecim aureos, & hanc attribuit Fagund. *in* 7. *Decal.*
*cap.*6 *num.*3. Azorio. Alij putant posse dare vsque ad decem au-
reos, sed hoc parum videtur Fagundez, si pro singulis annis in-
telligatur.
Panormitanus verò apud ipsum Fagundez, existimat posse
Prælatum dare ex Generali ratione largiendi, eleemosynas vs-
que ad triginta aureos; sed hæc facultas in Religionibus diuiti-
bus adhuc limitata his temporibus videtur Fagundez, cum nunc
detur maior abundantia pecuniæ, & penuria rerum, quàm
tempore Panormitani. Vndè existimat Fagundez, quod in Mo-
nasterijs, quæ habent quindecim, aut viginti millia aureorum
in annuis redditibus posse Prælatum ter, vel quater in anno da-
re triginta aureos pauperibus, vel talem concedere subdito li-
centiam, & ex pauperibus posse præferre consanguineos, si sint
in æquali necessitate.
359 Ego tamen existimo in hoc non posse dari absolutè certam re-
gulam, sed debere inspici modum, & consuetudinem Religio-
nis, qualitatem, & necessitatem personę, redditus, & bona Mo-
nasterij, si donatio facienda est ex bonis communibus Monasterij,
ita vt moraliter non reputetur, quod illa donatio afferat Mona-
sterio graue damnum, aliàs non liceret maximè in graui quanti-
tate. At si donatio fiat de bonis concessis Religioso, in particu-
lari pro suis vsibus honestis, vel de bonis nondum acquisitis, sed
acquirendis ex speciali industria, vel labore ipsius Religiosi, tunc
potest Prælatus dare licentiam pluries in anno ad quantitatem,
excedentem decem aureos, ita Vidal, *suprà nu.* 92.
360 Dico quartò. Licentia concessa à Pręlato ad aliquid dandum,
vel recipiendum non expirat, etiamsi Prælatus, qui eam con-
cessit expirauerit, & alius loco ipsius fuerit subrogatus. Ratio
est, quia omnes licentiæ concessæ à quibuscumque Prælatis, non
ad certum tempus, neque ad limitatum vsum, sed absolutè nisi
alicui præiudicent, sunt perpetuæ, donec à concedente, vel ab
eius successore, vel superiore reuocentur, siquidem sunt gratiæ
factæ, vt tenent Abbas, Nauarrus, Corduba, Graffius, & alij,
quos refert, & sequitur Sanch. *lib.* 8. *de Matrim.disp.*28.*num.*85.
361 Hinc fit, quod sit Religiosus existens Conimbricæ, v.g. de li-
centia Prælati mittat pecuniam Vlyssiponem, vt ibi sibi res ali-
qua ematur ad eius vsum, si interim mutet domicilium, non in-
digere noua licentia Prælati, ad quem de nouo transit ad vten-
dum tali re, nam licentia à primo Pręlato habita, sufficit etiam
si res nondum sit empta, quando mutauit domicilium, cum pecu-
nia iam sit in via. Ita Pelizzar. *sup. nu.*443. Secus dicendum est si
pecunia mittatur postquam mutatum est domicilium, nam in ta-
li casu requiritur licentia Prælati posterioris domicilij, quia li-
centia, de qua hic agitur, obtineri debet à superiore illius Mona-
sterij, de cuius interesse agitur, hic autem in præsenti est Pręla-
tus posterioris domicilij. ita Pelizzarius, *loco citato*. Idem dicen-
dum est de licentia dandi, vel recipiendi habita à Prælato prio-
ris domicilij, propter eandem rationem, nisi aliàs idem Præla-
tus sit etiam superior in conuentu posterioris domicilij, nam
tunc censetur prorogari dicta licentia præterita, vt notum est.
Colliges secundò, licentiam datam ad aliquid in particulari 362
finiri primo actu, vt si alicui detur licentia ad hoc reliquiarium,
v g. habendum; si illud dederit de licentia superioris, non potest
aliud ex vi preteritæ licentiæ sibi emere. Secus dicendum est, si
alicui detur generalis licentia ad habendum Reliquiarium, nam
tunc si debent primum de licentia superioris, potest aliud emere
ex vi præteritæ licentiæ; nam lex generaliter loquens generali-
ter est intelligenda. Ita Peliz. *suprà nu.* 441.
Dico quintò. Consuetudo dandi, vel accipiendi aliquod sine 363
licentia superioris, sufficit ad excusandum à violatione voti pau-
pertatis, ita communiter Doctores: hec autem consuetudo non
potest extendi ad vsus illicitos, nam ad introducendam consue-
tudinem requiritur, quod Prælatus consentiat, sed Prælatus 364
non potest consentire in vsu illicito in particulari, cum nec ad
hoc in particulari possit dare licentiam, licèt aliàs possit dare li-
centiam expendendi ad libitum Religiosi in communi: ergo. Si
tamen quæras, quod tempus requiratur ad introducendam con-
suetudinem. Respondeo, sufficere decennium. Ita Suarez, San- 365
chez, Mascard. Bonacin. quos refert, & sequitur Pelizar. *tract.*4.
*c.*2.*num.*383. non enim plus iura requirunt, tunc autem præsu- 366
mitur dari talem consuetudinem legitimè introductam, quan-
do constat eam passim practicari à Religiosis etiam timoratis,
idque non contradicentibus Prælatis.
Dico sextò. Cessat etiam obligatio, voti paupertatis per epi- 367
cheiam, per quam interpretamur superiorem, vel legem in hoc
casu noluisse obligare: ad epicheiam autem requiritur, vt res 368
vrgeat, & superior non sit præsens, vel adiri, aut inueniri ne-
queat; tunc quidem adest illius assensus præsumptus, & subdi-
tus potest agere ac si licentiam expressam illius haberet, cum
mens superioris non sit, quod subditus eo casu non agat, quod ra-
tio dictat, ita communiter Doctores.
An autem Religiosi possint vti epicheia in dando aut reci- 369
piendo si superior licentiam petitam deneget iniustè, ac sine ra-
tione. Respondeo, posse si subdito constet de iniustitia negatio-
nis. Ita Fagund. Suar. quos refert, & sequitur Peliz. *tract.*4.*cap.*
2.*n.*397. Ratio est, quia hic epicheia respicit non voluntatem su-
perioris, qui negauit licentiam, sed alterius Prælati superio-
ris, aut totius religionis, vel Papæ, Peyrin. *de R. S. quæst.* 1.
cap 8.*§.*3 *versu, sed quid.*
Si tandem quæras, an quando religiosus accepit aliquid de li- 370
centia præsumpta superioris, vel per epicheiam teneatur ex vi
voti paupertatis ad ipsum postea referre superiori, significando
se tale quid accepisse, vel certè illud retinere possit absque alia
licentia? Respondeo, quod, vel iste religiosus quando talem
rem accepit, poterat adire Prælatum pro licentia expressa, vel
non, si non poterat adire, vt accidit, quando res per epicheiam
accipitur, vel quando præsumitur id in tali casu Prælato non
displicere, si tunc res adhuc extat in manu religiosi tenetur ma-
nifestare Prælato, cum ratio manifestandi fuerit impotentia ac-
cedendi ad Prælatum, qua sublata si subditus non manifestat, re-
tinet vsum talis rei absque voluntate Prælati, quod est contra
paupertatem, si tamen iam res non extat apud religiosum, quia,
vel data, vel consumpta fuit, non est cur manifestetur Prælato,
cum iam subditus eam non retineat, nec habeat illius vsum, nec
sit iam in potestate superioris, secus dicendum est, quando acce-
pit rem, non quia non posset adire superiorē, cum ipse præsens es-
set, sed quia ex alijs capitibus à nobis supra recensitis tacita prę-
sumebatur eius licentia, nam in hoc casu non tenetur eam po-
stea manifestare Prælato, etiamsi eam adhuc retineat. Et ratio
est, quia si à principio licitum illi fuit accipere talem rem abs-
que mortali, sine expressa licentia Prælati, cum ad illum posset
pro licentia facilè accedere, licitum eodem modo ei erit talem
postea retinere. Ita Nauar. Graffis, quos refert, & sequitur San-
chez, *libro* 7. *in Decalog.cap.*19 *nu.*8.

SECTIO VII.

De obligatione restituendi, quæ prouenit ex violatione voti paupertatis.

371 *Religiosus quoties rem dedit de licentia tacita Superioris non tenetur ad restitutionem.*
372 *Idem dicendum est, quando dedit ex licentia præsumpta, vel per epicheiam.*
373 *Accipiens talem rem in prædicto casu, non tenetur ad restitutionem.*

374 *Præ-*

374 *Prædicta doctrina vera est, & si detur lex, quod nihil detur sine expressa licentia Prælati.*

375 *Religiosus ex vi voti paupertatis, non tenetur petere licentiam expressam, si præsumatur tacita.*

376 *Tenebitur tamen aliquando ex vi voti obedientiæ.*

377 *Quando religiosus alienat bona conuentus, credens fore, vt Prælatus licentiam daret, est modus displiceret, non tenetur ad restitutionem, nec qui rem accepit.*

378 *Idem dicendum est de illis, quæ subditus bona fide consumpsit sine licentia Superioris, falsò putans id ei placere.*

379 *Obligatio restituendi non proueniens ex culpa veniali, etiamsi sit de materia graui.*

380 *Ad quid teneatur, qui talem rem sic ex præsumpta licentia Prælati, falsa tamen accepit.*

381 *Religiosus, qui res aliquas in materia graui dedit, absque licentia non tenetur eas in defectu accipientis restituere.*

382 *Quid si habeat redditus, vel peculium, aut alias res ad proprios vsus.*

383 *Non tenetur de cibo, potuq; aut ex alijs necessarijs subtrahere.*

384 *Quid si religiosus talem restitutionem de proprio peculio non possit facere sine nota, & infamia.*

385 *Liberatur Religiosus à restitutione, si ille, qui rem accepit tantumdem dederit conuentui, vel in remunerationem, vel liberaliter.*

386 *Liberabitur etiam à restitutione si id, quod dedit, erat ex illis, quæ in alios vsus conuertere poterat.*

387 *Liberabitur etiam per condonationem Prælati.*

388 *Vel si curet, vt amicus, qui tantumdem decreuerat dare in eleemosynas prædicto conuentui, det illud eo fine.*

389 *Religiosus potest bona sibi oblata in bonum monasterij sibi ex iusta causa procurare in priuatum commodum.*

390 *Ad quid teneatur, qui accepit aliquid à Religioso ad vsus profanos.*

391 *Quid si Religiosus habebat licentiam expendendi in vsus licitos.*

392 *Quid si habebat licentiam expendendi ad libitum suum.*

393 *Ludens cùm Religioso, qui tantùm habebat facultatem ad ludendum certam summam tenetur restituere excessum, quem lucratus fuerat.*

394 *Idem dicendum est de religioso si contingat lucrari, teneri restituere excessum illius, quod ille poterat perdere.*

395 *Probabile est Religiosum in hoc casu non teneri restituere prædictum excessum.*

396 *Contractus initus à Religioso, sine licentia, potest postea sustineri à Prælato, quatenus cedit in eius vtilitatem.*

397 *Qui ludit cùm Religioso habente facultatem generalem à Prælato expendendi certam summam ad suum libitum, si eam fuerit lucratus non tenetur restituere.*

398 *Quomodo Prælatus validè, & licitè possit dare prædictam licentiam.*

371 DIco primò. Religiosus non tenetur ad restitutionem quo-
372 ties rem aliquam, siue pecuniam, siue aliud dedit de licen-
tia saltem tacita, & præsumpta superioris, etiamsi fuerit per epi-
373 cheiam; neq; etiam ad prædictam restitutionem tenentur illi,
374 qui talem rem acceperunt. Ita cùm pluribus Sanchez, *lib 7. moral. c. 19. n. 13.* Nam cùm in tali casu superior tantùm sit inuitus
375 quoad modum, censetur religiosum illud dare ex voluntate Prælati saltem virtuali, quod procedit etiamsi detur lex, constitutio, aut præceptum formale nihil dandi absque expressa licentia superioris, nam, vt sectione præcedenti diximus, etiam in hoc casu religiosus non tenetur ex vi voti paupertatis postulare licentiam expressam, si aliàs tacita rationabiliter præsumatur, sed tantùm ad hoc tenetur ex voto obedientiæ, quæ pro praxi sunt
376 valde notanda, & à nullo quem viderim, inueni notata. Et ratio est, quia cùm religiosus rem illam dederit de licentia saltem tacita Prælati, recipiens non tenetur ad restitutionem, licet aliàs religiosus peccasset mortaliter non obediendo, præcepto superioris, vel fecerit contra legem, aut constitutionem.

377 Idem dicendum est, quando religiosus alienat bona conuentus credens fore, vt Prælatus licentiam daret, sic alienandi, esto
378 displiceret modus. Ita cùm pluribus Sanchez, *loco citato*. Idem dicendum est de illis, quæ subditus bona fide consumpsit sine li-
379 centia superioris falsò putans id sibi licere. Pelizzarius, *tract. 4. cap. 2. num. 325.* cum enim hic non interueniat culpa mortalis, non datur obligatio restituendi etiam sub veniali; nam obligatio de materia graui non potest esse, nisi culpa graui, vnde illa damna censentur quasi fortuitò. Lessius, & alij quos refert, & sequitur Peliz. *suprà*.

380 An autem ille, qui talem rem sic bona fide datam bona fide accepit, teneatur restituere. Respondeo teneri, si res extet, quod si iam fuerit consumpta tenebitur ad id, in quo factus est ditior. Lugo, *de iustit. disp. 3. sect. 8. nu. 168.* licèt aliqui apud Fagundez, *in 7. Decal. cap. 5 num. 36.* absolutè docent illum, qui à religioso res datas bona fide accepit, non teneri ad restitutionem, si res iam non extat, quamdiu bona fides extat. Vndè aduertant confessarij, ne iniiciant scrupulos pœnitentibus, qui bona fide acceperunt, & possident: quamdiu enim bona fide possident, possunt dissimulare. Fagundez, *in 2. præcepto Ecclesiæ lib. 8. c. 6. n. 16.*

Dico secundò. Religiosus, qui res aliquas in materia graui 381
dedit absq; vlla licentia, non tenetur eas in defectu acceptantis restituere, nisi aliàs habeat res, vel redditus, aut peculium de
quo ille possit ad alios vsus disponere. Fagundez, Alphons. à 382
Leone, quos refert, & sequitur Peliz. *tr. 4. c. 2. nu. 321.* nemo enim
tenetur ad impossibile. Vnde non tenetur de cibo, potuque aut 383
alijs necessarijs subtrahere, cum hoc non possit præsumi, de benignitate Prælatorum. Ita Doctores citati.

Dixi nisi aliàs habeant redditus, & peculium, aut alias res; nam 384
in casu quo, qui accepit, nolit restituere, tenebitur religiosus ex talibus rebus restituere, Lugo *supra*, quod si talem restitutionem ex proprio peculio non possint facere absq; nota, & infamia, tunc poterit emere res conuentui necessarias non manifesto titulo, imò etiam alias non præcisè necessarias, sed vtiles ad ornatum Ecclesiæ, vel bibliothecę, non enim aliud præsumi potest de voluntate Prælatorum; liberabitur etiam ab onere restitutionis, si is qui res ab illo accepit, tantundem illi donet, siue in remu-
nerationem, siue liberaliter, cùm Monasterium tantundem reci- 385
piens nihil inde damni recipiat. Ita Peliz. *sup. n. 336.*

Liberabitur etiam à prædicto onere, si id quod donauit, erat 386
ex illis, quæ ille in alios vsus conuertere poterat, cum inde nul-
lum Monasterium acceperit damnum. Vel etiam per condona- 387
tionem Prælati Lugo, *disp. 3. de iust n. 168.* vel tandem si curet, 388
vt amicus, qui tantumdem decreuerat dare in eleemosynas prędicto conuentui det illud eo fine, vt cum ab illa obligatione liberet Peliz. *sup num.* 330 Ratio est, quia religiosus potest bona
sibi oblata in bonum Monasterij sibi ex iusta causa procurare in 389
priuatum commodum, vt tenet Fagundez, *in secundo præcepto Ecclesiæ lib. 8. c. 6. n. 19.* sed hic datur iustissima causa hoc faciendi: ergo optimè potest procurare, vt amicus eleemosynam, quam daturus erat conuentui, in restitutionem pro eo tribuat.

Sed quæres, an recipientes aliquid à religioso ad vsus illicitos, 390
& turpes teneantur ad restitutionem. Respondeo, quod, vel religiosus habebat licentiam ad distribuendum peculium, siue res sibi concessas pro suo libito, vel tantùm limitatè ad vsus licitos, si tantùm habebat ad vsus licitos, certum est teneri tales
res accipientes ob turpitudinem ad restitutionem Ita commu- 391
niter Doctores. Poterunt tamen excusari à restitutione, si religiosus, qui rem ob turpitudinem dedit, mutet intentionem, & illam det titulo paupertatis, vel ob alium titulum honestum, cum aliàs habeat licentiam ad vsus licitos. Ita Lugo, quem refert, & sequitur Pelizzarius, *suprà nu* 346.

Si tamen religiosus habeat licentiam absolutam, ad distri- 392
buendam tales res ad libitum suum, tunc probabile est recipientes non teneri ad restitutionem. Ita Bannez, Lopez, Rebel. Salas, Dian. quos refert, & sequitur Lugo, *de iustitia disput. 3. n. 142* Ratio autem est, quia religiosus est sicut filius familias respectu patris, at si filius familias habeat facultatem à patre aliquid expendendi liberè, & in vsus illicitos expendat, factum tenet, vt docet Molina, *tom. 1. disp. 242. de iustitia:* ergo idem dicendum est de religiosis.

Et hinc colliges, ludentem cùm religioso, qui tantùm habe- 393
bat licentiam ad expendendum ludo certam summam, & lucrantem vltra illam quantitatem, quam religiosus poterat ludere, teneri ad restitutionem illius excessus. Ledesma, Alcozer,
quos refert, & sequitur Lezana, *tom. 1. cap. 6. num. 51.* Et idem 394
dicendum est de religioso ludente, vltra quantitatem quam poterat ludere si contingat ipsum lucrari, Salon. Valentia, quos refert, & sequitur Belasius, *verbo ludus numero 5.* si quidem
dem qui non potest perdere, non potest lucrari, licèt satis pro- 395
babile sit religiosum non teneri ad restitutionem illius, quod lucratus fuit, vltra illam quantitatem, quam perdere poterat, nam contractus à religioso sine licentia initus potest postea sustineri à Prælato, quatenus cedit in eius vtilitatem.
Ita Sanchez, Lugo, quos refert, & sequitur Pelizzarius, 396
tractat 4. capit. 2. numer. 125. quod verius est, quando qui ludebat cùm religioso, sciebat illum non posse perdere vltra illam quantitatem, nam eo ipso censetur cedere iure suo, vt possit perdere, & non lucrari cùm scienti, & volenti nulla fiat iniuria. Ita Angel, Sayrus, quos refert, & sequitur Lezana, *suprà num. 51.*

Aliter dicendum est de ludente cum religioso, qui habet li- 397
centiam generalem à Prælato expendendi certam pecuniam pro suo libito, nam si eam lucratus fuerit, non tenetur ad restitutionem. Ita, vt probabile admittunt Salas, Alcozer, Angel. Lopez, Medina, Rebel. Lessio, Fagundez, Lugo, quos refert, & sequitur Peliz. *tract. 4. cap. 1 sect. 4. num. 347.* propter rationem supra positam. Nec obstat, quod Prælatus non possit dare licentiam ad vsus illicitos, qualis est perdere illam summam, sup-
pono. Respondetur namque Prælatum, & validè, & licitè pos- 398
se dare talem licentiam. Ita Lugo, *disp. 3. de iustit. n. 143.* potest validè, quia nullibi sublata illi est talis facultas, vt latè probat Lugo *loc. cit.* quod autem licitè possit etiam dare talem licentiã, etiam liquet: quia Prælatus non dat licentiam, vt illam pecuniã expendant in vsus turpes, hoc enim esset cooperari peccato

illorum, sed in genere, ad quemlibet vsum; vnde quantum est ex parte sua aufert impedimentum, vt vsus ille illicitus voto paupertatis non aduersetur ex defectu licentiæ. Ita Lugo, *sup.*

DISPVTATIO V.

De voto Religiosæ castitatis.

SECTIO I.

Quid sit castitas Religiosa, & quam obligationem inducat.

1 *In quo consistat virtus castitatis.*
2 *In quo conueniant, & differant votum simplex, & solemne castitatis.*
3 *In quo consistat votum castitatis, quod emittunt equites militares.*
4 *Omnis actus venereus prohibitus extra coniugium, sæcularibus siue sub mortali, siue sub veniali, in Religiosis etiam est prohibitus ex vi voti.*
5 *Illud quod aliquando in sæcularibus est quid veniale, in Religiosis est mortale ratione scandali.*
6 *Votum solemne castitatis dirimit matrimonium ratum, non consummatum.*
7 *Quando censeatur matrimonium consummatum.*
8 *Quid si vir, vel mulier non seminet.*
9 *Votum solemne castitatis non dirimit matrimonium consummatum.*
10 *Votum simplex castitatis non dirimit matrimonium, ratum antecedens.*
11 *Dirimit tamen iure nouo in Patribus Societatis, primæ professionis matrimonium subsequens.*
12 *Votum simplex, & solemne castitatis, non differunt specie inter se.*
13 *Solemnitas voti non est necessariò explicanda in confessione.*
14 *Qui habens votum castitatis, emittit votum non se polluendi, non committendi alia peccata contra naturam, non tenetur hanc circumstantiam secundi voti in confessione explicare.*
15 *Religiosus sacerdos non tenetur in peccatis carnis circumstantiam sacerdotis explicare.*
16 *Satis est, si dicat se violasse votum castitatis.*
17 *Generalis Religionis, secluso scandalo, non tenetur in peccatis carnis circumstantiam generalatus explicare.*
18 *Idem dicendum est de Episcopo, sed satis est si dicant se habere votum castitatis.*
19 *Religiosus non tenetur dicere in confessione se esse Religiosum, vel professum, vel sacerdotem, sed satis est si dicat se habere votum castitatis.*
20 *Quid si dentur peccata reseruata in Religione.*
21 *Fœmina soluta peccans cùm sacerdote, vel subdiacono, vel professo. satis est, si dicat se peccasse cùm habente votum castitatis.*
22 *Si Religiosus peccauit cùm Religiosa, tenetur & suum, & complicis votum explicare.*
23 *Idem dicendum est, si se polluit tactibus Religiosi, aut clerici, vel ipse causa fuit, vt alter pollueretur.*
24 *Qui est causa inducens alios ad turpiter peccandum, non tenetur circumstantiam sui voti explicare.*
25 *Votum solùm obligat voventem, ne in sua persona delectationes admittat.*
26 *In violatione voti castitatis non datur paruitas materiæ.*
27 *Complacentia de quocunque obiecto mortali semper est mortalis.*
28 *Implicat, quod detur pollutio leuiter incboata.*
29 *Amplexus, oscula, & tactus ob delectationem veneream inde consurgentem sunt peccata lethalia.*
30 *Leuem manuum fœminæ contactum, vel leuis pressio pedis ob delectationem veneream est lethale.*
31 *Amplexus, oscula, & tactus ob delectationem veneream inter personas eiusdem sexus sunt grauiora peccata mortalia, quàm inter personas diuersi sexus.*
32 *Oscula, amplexus, & tactus inter sponsos de futuro ob delectationem veneream, sunt lethalia.*
33 *Oscula, & tactus, si non fiant iuxta pudenda, tam inter personas eiusdem, quàm diuersi sexus, non sunt mortalia si fiant ob vanitatem, vel leuitatem sed tantùm venialia.*
34 *Aspectus, & tactus si fiant in pudendis inter personas diuersi sexus semper est mortale, etiam si fiat tantùm ob vanitatem.*
35 *Si fiant inter personas eiusdem generis aliquando excusari possunt à mortali, sed rarò.*
36 *Oscula, & amplexus secundùm morem patriæ sunt licita.*
37 *Quid si à iuuene libidinosè fiant.*
38 *Delectatio naturalis, quæ prouenit ex tactu, & visu corporis proprij, vel alieni, non est mala per se loquendo.*
39 *Tactus rei blandæ, & visus rei pulchræ naturaliter delectant.*
40 *Aspectus deliberatus pulchræ mulieris, vel elegantis iuuenis ob delectationem veneream, est peccatum mortale.*
41 *Non tamen si fiat ex curiositate, vel leuitate.*
42 *Aspicere verenda mulieris ex sufficienti deliberatione, etiam si fiat ob vanitatem est mortale.*
43 *Aliter dicendum est de aspiciente nuda pectora, crura, vel brachia fœminarum, si tantùm fiat ob vanitatem.*
44 *Secus si fiat ad captandum delectationem veneream.*
45 *Aspiciens personam eiusdem sexus nudam ob curiositatem, vel leuitatem, tantum est veniale.*
46 *Erit tamen mortale, si fiat ob delectationem veneream.*
47 *Videre concubitum viri cum fœmina, etiam si fiat ob vanitatem, semper est mortale.*
48 *Videre concubitum brutorum ob solam curiositatem, vel leuitatem tantùm est veniale.*
49 *Videre talē concubitum ob veneream delectationem est mortale.*
50 *Fricare se ipsum deliberato ob delectationem veneream, est mortale.*
51 *Si fiat ad sedandum pruritum, non est peccatum, etiam si præuideatur pollutio absque tamen consensu.*
52 *Tangere aliorum pudenda ex necessitate, vt faciunt chirurgi, vel medici, non est peccatum.*
53 *Infirmus non tenetur pati huiusmodi curationem, maximè si fuerit mulier Virgo.*
54 *Audire, canere, vel dicere verba turpia ob delectationem est mortale.*
55 *Idem dicendum est de verbis à materijs propter eandem delectationem.*
56 *Audire comœdias, vel cantilenas lasciuas ob delectationem veneream est mortale.*
57 *Prædictas comœdias, vel cantilenas componere est peccatum mortale.*
58 *Legere libros, vel res inhonestas ob delectationem veneream inde consurgentem, est peccatum mortale.*
59 *Facere hæc omnia ex curiositate, vel ob leuitatem, vel vanitatem tantùm, est veniale.*
60 *Hoc peccatum non est veniale in genere luxuriæ, sed quia sunt actiones inordinatæ, contra rectam rationem.*
61 *In religiosis prædicta efficere semper est mortale, si detur scandalum.*
62 *Non tamen secluso scandalo, & si tantùm fiant ob vanitatem.*
63 *Religiosus delectando se morosè de actibus venereis peccat mortaliter contra votum castitatis.*
64 *Religiosus delectando se de copula coniugali, quam habuit, antequam esset religiosus, peccat mortaliter contra votum castitatis.*
65 *Religiosus potest gaudere de copula habita cùm esset vxoratus, & illam approbare, seclusa tamen omni delectatione venerea.*
66 *Peccatum religiosi contra castitatem, seu lapsus carnis voluntarius opere consummatus, reseruari potest à superioribus regularibus.*
67 *Quid intelligatur per se lapsum carnis opere consummatum.*
68 *Per lapsum carnis opere consummatum non intelliguntur oscula, tactus impudici, litteratura, munuscula.*
69 *Quas pœnas incurrant regulares crimen nefandum committentes.*
70 *Quid per nefandum crimen intelligatur.*
71 *Non intelligitur mollities, vel pollutio cum altero.*
72 *Vt regulares incidant in prædictas pœnas, requiritur, quod multoties hoc crimen committant*
73 *Ad hoc, vt inquisitores de illo cognoscant in hoc regno, sufficit, quod semel tantùm fuisset commissum.*
74 *In hoc regno Inquisitores non cognoscunt de Sodomia priuatiuè, quoad regulares, & Ecclesiasticos, sed tantùm cumulatiuè, sicut respectu iudicum sæcularium.*
75 *Vt prædictæ pœnæ, & aliæ incurrantur, requiritur, quod actus Sodomiticus sit consummatus intra vas præposterum.*
76 *Qui postquam incepit actum Sodomiticum, extrahit membrum, & extra ex malitia seminat, ne incurrat prædictas pœnas, non illas incurrit.*
77 *Qui habuit tantùm pollutionem, siue mollitiem cum alio, siue inter crura, siue in alio corporis loco extra anum, nec incurrit prædictas pœnas.*
78 *De isto crimine mollitiei non possunt cognoscere domini inquisitores in hoc regno.*
79 *Nec de crimine bestialitatis.*
80 *Committens crimen bestialitatis non incurrit pœnas Bullę Pij V.*
81 *Peccantes cùm fœmina per vas præposterum committunt verum crimen sodomiæ, & afficiuntur pœnis sodomitarum.*
82 *Vxori asserenti se de hoc crimine fuisse à suo marito violatam, non est credendum.*
83 *Idem dicendum est de puero affirmante se fuisse corruptum.*
84 *Dictum minoris asserentis se fuisse attentatum de hoc crimine contra naturam, non facit fidem, nec indicium contra attentatorem, nisi concurrant aliæ circumstantiæ, & præsumptiones.*
85 *Attentantes hoc nefandum crimen sodomiæ, non incurrunt prædictas, quantumcunque affectus sit manifestatus, & valdè actui huic proximus, si effectus non fuit secutus.*

86 *Præ-*

86 *Prædicti attentatores puniendi sunt mitiori pœna.*
87 *Leges pœnales non debent ampliari vltra id quod sonant.*
88 *In his legibus solùm est sermo de his, qui sodomiam committũt.*

1 DIco primò. Castitatem religiosam esse virtutem, qua religiosus promittit Deo se se cohibiturum ab omni delectatione venerea tam licita, quàm illicita. Ita communiter Doctores. Dixi, quia religiosus promittit Deo, vt innuere in hac definitione comprehendi non solum votum solemne castitatis, sed
2 etiam simplex; sicut enim votum solemne priuat religiosum ab omni actu venereo tam licito, quàm illicito; ita etiam votum simplex; hac solum differentia; quod votum solemne priuat ab omni actu venereo etiam licito, inhabilitando in perpetuum ad matrimonium, non verò simplex, sed solùm dum religiosus detinetur in religione, siquidem votum simplex castitatis licet ex parte promittentis sit perpetuum, & de iure nouo inhabilitatis ad matrimonium, vt patet ex Bulla Ascendente Domino pro Patribus Societatis, non tamen ex parte Prælati, qui adhuc potest liberum ab illo dimittere religiosum. Suar. *tom. 3. de relig. lib. 2. cap. 11. num. 2.*
3 Dixi ab omni actu venereo, tam licito, quàm illicito, vt innuerem in hac definitione non comprehendi votum castitatis, quod emittunt equites militares, cum ipsi tantùm voueant abstinere ab omni actu venereo illicito, non tamen licito, siquidem possunt ducere vxores. Dixi tandem ab omni actu venereo illicito, vt innuerem omnem actum, qui extra coniugium est prohibitum sæcularibus, siue sub mortali, siue sub veniali in reli-
4 giosis esse etiam prohibitum ex vi voti, hac solum differentia, quod illud quod aliquando in sæcularibus est tantùm veniale, verbi gratia, verbum inhonestum, & quid simile, in religiosis est mortale, ratione scandali, ac per consequens est sacrilegium, Lessius *lib. 2. de iustit. cap. 41. dub. 9. num. 18.* qui autem actus sint
5 prohibiti iure naturali, in hac materia non est huius loci explicare, cum hoc ad materiam de sexto præcepto pertineat, & Ideò ego ad ipsum locum reseruo.
6 Dico secundò. Votum solemne castitatis dirimit matrimonium ratum, non consummatum, est de fide definita in *Trident.*
7 *sess. 24. can. 6.* consummatur autem matrimonium, per vtriusq; coniugis seminationem in proprio vase, quod si vir, vel mulier
8 non seminet, probabile est non dari matrimonium consummatum, & si vnus seminasset, & sic potest quilibet profiteri in re-
9 ligione. Ita Sanchez, & alij plures, quos refert, & sequitur Diana *5. part. tractat. 13. resolut. 4.* non tamen dirimit matrimonium
10 consummatum. An autem votum simplex castitatis habeat eandem vim. Respondeo negatiuè; dirimit tamen matrimonium subsequens non de iure antiquo, vt supra diximus, sed de iure
11 nouo in Bulla Ascendente Domino, pro Patribus Societatis; dirimit tamen sponsalia, quod à fortiori dicendum est de voto solemni. Ita Suar. *tom. 3. de relig. lib. 9. cap. 7.*
12 Dico tertiò, votum solemne, & simplex castitatis, non differunt specie, vnde solemnitas voti non est necessariò in confessione declaranda. Ita Sanchez *lib. 7. de matrimonio disp. 27. & lib. 5.*
13 *Decal. cap. 6. num. 13.* Ratio autem est, quia vtrumque votum eandem virtutem religionis respicit. Hinc fit, quod si quis habens votum solemne castitatis emittat etiam simplex non polluendi, non fornicandi, non peccandi contra naturam, &c. non
14 teneri explicare hanc circumstantiam in confessione, nam cum illa vota sint eiusdem speciei, solum diuersificantur accidentaliter, Sanch. *lib. 7. de matrim. disput. 27.* Lezana *tom. 1. c. 5. numer. 9.* quidquid alij dicant.
15 Item religiosus sacerdos non obligatur in peccatis contra castitatem explicare in confessione Sacerdotium, sed satis est, si di-
16 cat, se violasse votum castitatis, Sanchez *sup.* Thomas Tamburin. *in methodo confessionis lib. 2. cap. 7. §. 5. n. 2.* Diana *quam refert*, & sequitur Bordon. *in decisionibus, decis. 479. versu sacrilegium.*
17 Hinc Generalis religionis ex hoc capite, *nam si adsit aliorum scandalum, aperiendum esset* in fornicatione, verbi gratia, non obligatur manifestare se esse Generalem, vel Episcopum, sed satis est,
18 si votum tantummodo manifestet, Sanchez *disp. 27. de matrimon. lib. 7. n. 33.* quidquid dicat Fagund. *4. in 2 præcepto Ecclesiæ cap. 3.*
19 *n. 8.* Hinc religiosus non est obligatus explicare in confessione se, vel religiosum esse, vel professum, vel sacerdotem, nisi aliàs ra-
20 tione reseruationis, si fortè detur, sed satis est, si explicet votum. Hinc fœmina soluta, v. g. peccans cum sacerdote, vel subdiacono,
21 vel tantùm professo, vel habente votum biennij societatis, vel etiam vota simplicia nostrorum donatorum, sufficit si diceret in confessione se cum eo, qui voto castitatis obnixus erat, peccasse: propter eandem rationem.
22 Dico quartò. Si religiosus peccauit cum religiosa, non solum tenetur explicare ex parte sua votum, sed etiam se peccasse cum habente votum castitatis. Ita Lug. *disp. 16. de pœnit. sect. 5. nu. 258.* Thom. Tamburin. *sup. num. 45.* Ratio autem est, quia tunc duo
23 sunt commissa peccata; alterum quo quis peccat in sua persona, alterum quo cooperatur cum alia, vt illa in propria persona peccet. Idem dicendum est, si se pollui permisit tactibus religiosi, vel clerici, vel ipse suis tactibus alicui causauit pollutionem, nam etiam in hoc casu tenetur explicare circumstantiam voti sui, vel complicis, quidquid dicant aliqui apud Dianam *7. p. tract. 11. resol. 27. & p. 9. tract. 8. resol. 65.* ita Trullenc. *in Decal. tom. 2. lib. 6. c. 1. dub. 8. §. 1. nu. 2.* Diana *sup.* Caramuel *in Theologia fundamen. fundam. 51. n. 7.* Homo enim cum alium tangit, tangitur, & cum ad pollutionem alium excitat, ad pollutionem excitatur: ergo sicut vna, ita & altera persona sacra violatur, Tancred. *tom. 4. tractat. 2. q. 115.*

An autem si quis habens votum castitatis sit causa inducens 24
alios ad turpiter peccandum, debeat explicare se habere votum castitatis, verbi gratia, Petrus religiosus dedit consilium, vel induxit Petrum, & Antonium nullo voto obstrictos ad illicitum congressum, debetne religiosus ille, cum eam inductionem fatetur, explicare se esse religiosum? Respondeo non debere. Ita Sanchez *in Decal. lib. 5. c. 6. n. 10.* Thom. Tambur. *l. 2. c. 7. §. 5. n. 33.* Ra- 25
tio est, quia votum non videtur se extendere, nisi ad obligandum vouentem, ne ipse in sua persona delectationes admittat, non verò ne alios ad easdem inducat, propriam enim suamque castitatem promisit non alienam.

An autem in aliquo casu excusari possit à mortali violatio castitatis ratione paruitatis materiæ. Affirmat Caramuel *multis in locis*, præcipuè *in Theologia fundamentali fundament. 58. nu. 1.* vbi citat pro hac sententia Sanchez, Salez, Zanardo, Villalobos, Malderum, Freitam, Sanctium *in Selectis*, Mirand. Bassæum, Nauar. Vasquez, Marchantium, & alios multos, vbi etiam conatur ostendere hanc fuisse sententiam Dianæ multis in locis, qua autem ratione, ipsi viderint; assignant verò aliqui ex *sup.* dictis pro materia parua leuem manuum fœminæ contactum, pedis appulsum, osculum, & similia, sublato vlteriori periculo, it a tradit Caramuel *sup. n. 3.* ipse verò Caramuel *loc. cit. eodem nu. 3.* assignat pro materia graui illam delectationem, quæ octies maior, sufficeret semen decidere, & pro materia leui illam delectationem, quæ sit minor octaua parte delectationis completæ, ni aliud periculum subsit.

Verùm à contraria sententia nequaquam recedendum esse 26
existimo. Hanc tenent Sanchez mutans sententiam, Rebellus, Lessius, quos refert, & sequitur Belasius *verbo castitas n. 11.* Machadus, Texeda, & alij, quos refert, & sequitur Diana *7. tract. 11. resol. 28. & 5. p. tract. 5. resol. 5.* Candidus *tom. 1. disquisit. 11. artic. 1. dub. 9.* & alij communiter; estq; hæc sententia conformis motui proprio summorum Pontificum Clementis VIII & Pauli V. qui Inquisitoribus fidei denuntiare iusserunt asserentes nõ committi crimen lethale contra castitatem in osculis, amplexibus, tactibus, & aspectibus libidinosis, vt testatur Candidus *sup* cum Sanchez *in 5. Decalogi c. 6 n. 12.* Imò Baldellus, & Texeda apud Dianam *5. p. tract. 5. resol. 5.* testantur Clementem VIII. definijsse in officio sanctæ Inquisitionis in rebus venereis, non dari paruitatem materiæ; qua definitione existente, nescio quomodo auctores possint contrariam sententiam defendere.

Ratio autem nostræ sententiæ est, quia complacentia de quo- 27
cunque obiecto mortali, vt de homicidio, furto, & similibus, quantumuis modica si sit deliberata, semper est lethalis, sed quæcumque delectatio venerea, quantumuis modica, si sit deliberata, semper est complacentia de fornicatione, siue naturali, siue contra naturam, ad quam per se ordinatur, & à qua totam malitiæ rationem habet, vt colligitur ex D. Thom. *1. 2. q. 11. art. 1. ad 3. & 2. 2. q. 154. art. 4.* ergo quantumcumq; minima semper est lethalis. Confirmatur, quia delectatio venerea, teste Galeno *lib. 4. de vsu partium c 9. & 10* fit ex motu substantiæ seminis descendentis ad partes obscœnas ex commotione spirituum vitalium generationi deseruientium, quod est, quasi pollutio inchoata, atqui omnis actus inchoatus pollutionis est mortalis: ergo quæcumque delectatio venerea deliberata erit tam mortalis.

Nec vim huius rationis eneruat solutio, quam tradit Caramuel *in Theologia fundamentali fundam. 58. nu. 2.* vbi respondet, quod solus actus pollutionis, qui grauiter est inchoatus, est peccatum mortale, non verò, qui tantùm leuiter est inchoatus. Nam contra hoc est, quod sicut implicat, quod detur actus fornicationis leuiter inchoatus, ita & actus pollutionis, non enim minus prohibitus est iure naturæ actus pollutionis, quàm fornica- 28
tionis, sed implicat, quod detur actus fornicationis leuiter inchoatus: ergo & actus pollutionis, non enim apparet maior ratio, nam sicut fornicatio inchoata, est vera fornicatio, & ideò peccatum lethale, ita & pollutio inchoata.

Et ex hac resolutione sequitur decisio plurimorum casuum, 29
quos breuiter decurram. Primum amplexus, tactus, & oscula habita inter virum, & fœminam solutos propter illam delectationem sensibilem consurgentem ex ipsis in appetitu sensitiuo, quamuis nec de fornicatione, nec de illius delectatione cogitetur esse peccata mortalia; hæc namq; per se ordinantur ad copulam. Ita cum Caietano, & Tabiena, Candidus *disquisit. 11. art. 1. dub. 1. dicto 2.* Idem dicendum est de tactu leui, vt manum fœmi- 30
næ, pedem, vel brachium premere, vel digitos vellicare, &c. nam si hi actus fiant ob delectationem veneream, quæ inde consurgit, sunt peccata mortalia, quia delectatio illa venerea modica sufficiens materia est ad constituendam culpam mortalem. Ita cum Sanchez, Candidus *sup. dub. 9.* & idem à fortiori dicendum est de osculis, amplexibus, & tactibus etiam leuibus propter eandem delo-

delectationem habitis inter personas eiusdem sexus, vt inter
duos viros, vel duas fœminas, sunt namq; grauiora peccata le-
thalia, quàm inter personas solutas diuersi sexus illa namque
suapte natura tendunt ad peccatum mollitiei. Dicastill *de iu-
stit lib* 1.*disp*.3.*dub*.15.*n* 221. Candidus *sup. dub*. 3. Idem dicen-
dum est de osculis, amplexibus, & tactibus habitis inter sponsos
32 de futuro, si causa delectationis venereæ fiat etiam citra pericu-
lum pollutionis, est enim adhuc illa fœmina simpliciter aliena,
& incapax copulæ, ergo incapax eorum, quæ præuia sunt, aut
initium illius Dicastillus *sup.n*.217. Sotus, Paludanus, quos re-
fert, & sequitur Candidus *sup. dub*.5. *dicto* 8. quidquid aliqui in
contrarium probabiliter dicant, quos ibi citant.
33 Aduerte tamen dicta non procedere de amplexibus, tactibus,
& osculis habitis ioco, causa vanitatis, vel leuitatis, vel alia si-
mili absque delectatione venerea, etiam si inde consurgat ea re-
pressa, nam hæc si non fiant circa partes impudicas tantum sunt
peccata venialia. Caietan. Grassius, Nauar. quos refert, & sequi-
tur Candidus *sup.dub*.2.*&* 3. estq; communis sententia, vt vide-
re est apud Rebellum 2.*part.lib*.3.*q*.19.*sect*.3. Hinc fit leuem ma-
34 nuum contactum, vellicationem digiti, pedis appulsum frequen-
ter non esse mortale, quia non ob delectationem veneream, sed
ex leuitate fiunt, Caietanus 2 2.*q*.54. *art*.4. Si verò tactus, vel as-
pectus fiat circa, vel in ipsis partibus impudicis, quas natura or-
dinauit ad generationem excusari non possunt à mortali, si fiant
35 inter personas diuersi sexus, etiam si ob solam leuitatem fiant
propter periculum. Sanchez, & alij, quos refert, & sequitur Di-
castillus *de iust.lib*.1.*disp*.3.*dub*.15 *n*.213. Si verò fiant inter per-
sonas eiusdem sexus, aliquando possunt excusari à mortali, si tan-
tum ob vanitatem, vel leuitatem fiant, hoc tamen rarum est, fre-
quentius namque, aut ferè semper erunt mortale, saltem pro-
pter periculum adiunctum, Sanchez quem refert, & sequitur
Dicastill.*sup.n*.214.
36 Oscula verò, & amplexus habiti ob vrbanitatem in signum
amicitiæ, & beneuolentiæ, si non sunt circa partes pudendas,
sed secundùm morem patriæ, sunt licita. Dicastill *de iust.lib*.1.
disp.3.*dub*.15.*n*.213 quod si habeantur ab aliquo iuuene libidino-
37 sè, & mala intentione, tunc si sunt in publico coram alijs, mu-
lier non tenetur resistere, quoniam hoc esset peccatum alterius
prodere, & scandalum præbere alijs malum aliquod suspicandi.
38 Armilla, quem refert, & sequitur Candidus *sup.dubio* 4. Item si
placeat tactus, aut visus corporis proprij, vel alieni solum ob pro-
portionem, vel connaturalitatem cum organo, tactus, aut visus,
39 non erit peccatum per se loquendo, nam, vt ait Sanch *l*.5. *Decal.*
c.6.*n*.13. tactus rei blandæ, & visus rei pulchræ organa visus, &
tactus naturaliter delectant, ita cum alijs Dicastil. *sup.n*.213.
40 Sequitur 2. Aspectus pulchræ mulieris, vel elegantis iuuenis,
si adsit in tali aspectu delectatio deliberata sensitiua excitatus
motus carnis, & concupiscentię esse culpam lethalem, licet aliàs
41 actus venereus non intendatur, nam talis delectatio sensitiua ex-
citans motus carnis, & concupiscentiæ suaptè natura ordinan-
tur ad actum venereum, Armil. quem refert, & sequitur Cand.
42 *disquis*.11 *art*.2. Dicast. *de iust.l*.1 *disp* 3. *n*.262 quidquid in con-
trarium dicant Azor, Caiet Sanch Medin quos refert, & sequi-
tur Cand *sup*. Aduerte tamen, quod aspicere verenda mulieris
ex sufficienti deliberatione, etiam si fiat ob solam curiositatē, &
pro breui tempore, semper esse mortale, quia talis aspectus mul-
tum incitat, vnde ratione periculi semper erit peccatū mortale.
43 Aliter dicendum existimo de aspiciendo nuda pectora, crura,
vel brachia fœminarum si fiat ob solam vanitatem, vel curiosita-
tem, nam tunc tantum erit peccatum veniale, secus si fiat ob de-
44 lectationem veneream inde consurgentem, nam tunc erit pecca-
tum mortale, cum in hac materia non detur paruitas Rebellus,
45 quem refert, & sequitur Candid. *sup.dub*.2. Et idem dicendum
est de aspiciente personam eiusdem sexus nudam, nam si fiat ob
46 solam vanitatem, vel curiositatem, non erit mortale Nauar. quē
refert, & sequitur Candid *sup.dub*.2. secus verò si fiat ob delecta-
47 tionem veneream, Candid *ibi*. Aliter dicendum est de vidente
concubitum viri cum fęmina, nam cum hic aspectus maximè in-
citet, etiam si fiat ob curiositatem, vel leuitatem saltem ratione
48 periculi, semper erit peccatum mortale. Nauar. *in summa c*.23.
n.28. Candid & Dicastil. *sup*. Concubitum verò brutorum aspi-
cere non est communiter lethale, si ex tali aspectu deliberatè
non suboriatur delectatio sensualis, nam si redundaret, esset pec-
catum mortale, cum in hac materia non possit dari delectatio,
49 quæ sit deliberata, quæ sint venialis, ita Candid. *sup dub*.2.
Sequitur tertiò, quod etiam sit peccatum mortale se ipsum
50 deliberatè fricare ob delectationem veneream inde consurgen-
tem; ita cum communi sententia Dicastill. *de iustit. disp* 3. *lib*.1.
51 *dub*.17.*n*.254 Dixi si fiat ob delectationem veneream, nam si fiat
ad sedandum pruritum etiam circa verenda, non erit mortale,
etiam si fieret periculo pollutionis, non tamen consensus: ita
cum multis Sanchez, quem refert, & sequitur Dicastillus *sup.*
52 *num*.254. Idem dicendum est de aspiciente, vel tangente alio-
rum verenda ex aliqua necessitate, vt fit à medicis, & chirurgis,
nam talis tactus, & aspectus si fiat secluso consensu turpi non
erit mortalis, licet aliàs suboriatur aliqua delectatio, & com-
motio venerea, quia id est plenè inuoluntarium, ita communi-
ter Doctores apud Dicastillum *sup. nu*. 264. non tamen tenetur
infirmus pati huiusmodi tactus præsertim si fuerit mulier, & 53
maximè virgo à viris in locis secretioribus. Ita Nauar. & alij,
quos refert, & sequitur Dicastillus *supra n*. 264. nemo enim te-
netur admittere curationem, à qua non minus abhorret, quàm
ab ipso morbo, vel morte, vt ait Lessius.
Sequitur quartò, quod audire, canere, vel dicere verba tur- 54
pia ob delectationem sensualem ex eis sic dictis, vel auditis con-
surgentem, esse peccatum mortale. Ita cum D. Antonin. Armil-
la, & alijs Candidus *supra dub*.2. quidquid in contrarium dicat
Bonacina *de matrimon. q*.4. *p*.9. & idem dicendum est de verbis 55
amatorijs propter eandem sensibilem delectationem Candidus
supra dub 3. Idem dicendum est de auditione comœdiarum, si res 56
turpes, lasciuas, vel amatorias contineant propter eandem sen-
sibilem delectationem, Nauar. quem refert, & sequitur Candi-
dus *supra dub*. 5. qui verò faciunt similes comœdias, versus, vel 57
cantilenas, semper peccant mortaliter, quia ij sunt multis cau- 57
sa ruinæ, Syluester, quem refert, & sequitur Candidus *supra*
dub.6. Dicastillus *supra*. Tandem legentes libros, res inhone-
stas, & lasciuas, continentes ad captandam delectationem sen- 58
sualem inde consurgentem, peccant mortaliter, siquidem in
hac materia non datur paruitas. Ita cum Tabien. Cand. *sup.dub*.7. 59
Aduerte tamen, quod si hæc omnia fiant non ad captandam 60
lasciuam delectationem, sed ob curiositatem, leuitatem, vel
vanitatem, non esse mortalia, sed tantùm peccatum veniale non
in genere luxuriæ, sed quia sunt verba, & actiones inordinatæ, 61
& imprudentes, & periculosæ, ita Candidus *supra*, Dicastil-
lus *loco citato*. Hoc tamen limitandum est in religiosis in qui-
bus prædicta, vel similia efficere saltem coram alijs erit pecca- 62
tum mortale propter scandalum, quod inde accipiunt sæcula-
res. Et idem à fortiori dicendum est de amplexibus, osculis,
tactibus manuum, & mamillarum fœminarum, & etiam de as-
pectibus fęminarum modo dicto, etiam si fiat ob vanitatem, vel
curiositatem propter scandalum; secluso tamen scandalo, si
religiosus prædicta efficiat ob solam vanitatem, vel leuitatem,
aut ioco, non erit mortale, sed tantùm veniale modo dicto, Pe-
lizz. quem refert, & sequitur Belas *verbo castitas n*.12.
An autem peccet mortaliter contra votum castitatis religio- 63
sus delectando se de actibus venereis? Respondeo affirmatiuè,
ita Reginald. Trullenc. Filliuc. & alij, quos refert, & sequitur
Dian. 7.*p.tract*.11. *resol*. 34. quidquid dicat Herrera apud ipsum
Dianam. Et ratio est, quia votum absolutum castitatis, vt supra
diximus, comprehendit non solum opus externum, sed etiam 64
omnem delectationem veneream, cum fuerit emissum absolutè.
Hinc fit religiosum se delectantem de copula coniugali, quam
habuit, antequam esset religiosus, peccare mortaliter contra vo-
tum castitatis, Vasquez, Sanchez, quos refert, & sequitur Be-
las. *supra num*. 13. nam licet obiectum sit bonum, delectatio ta- 65
men præsens non est bona, vtpotè aduersans voto castitatis pro-
hibentis omnem delectationem sensibilem veneream, potest ta-
men talis religiosus gaudere de copula aliàs habita tanquam de
re præterita, & illam approbare, Lessius *lib* 4.*c* 3.*n* 109.
Dico 5. Peccatum religiosi contra castitatem, seu lapsus car-
nis voluntarius opere consummatus reseruari potest à superiori- 66
bus regularibus. Ita Clemens VIII. *in decreto de reseruatione ca-*
suum, vbi inter eos, quos permittit posse reseruari, ponitur iste
nono loco, per lapsum autem voluntarium opere consumma- 67
tum non intelligitur non solum fornicatio, adulterium, ince-
stus, &c. sed etiam quæcumque voluntaria pollutio, aut mol-
lities, eo quod etiam est lapsus carnis in sua specie opere con-
summatus, licet aliàs in ordine ad alium actum, videlicet co-
pulam consummatus non sit, Suar. *t*.4.*de relig. tract*.8.*lib*.2. *c*.8.
n.12 An autem comprehendantur etiam tactus impudici, os- 68
cula, litteraturæ, munuscula, &c. Credo, quod non, quia
ista etiam si sint contra castitatem, non tamen sunt la-
psus carnis opere consummati, quia hoc denotat actus con-
summatos in sua specie. Diana *tractat*. 2. *de dub. regular. re-*
sol.118. & alij.
Dico 6 Regulares qui quod absit nefandum crimen exercent
omni priuilegio clericali; omnique officio, & dignitate Ec- 69
clesiastica priuantur, & per iudicem Ecclesiasticum degradati
potestati sæculari traduntur, ita statuit Pius V. in Bulla quæ
incipit, *Horrendum scelus*. Per nefandum autem crimen so- 70
lum intelligitur concubitus maris cum masculo per vas præpo-
sterum, non verò mollities. vel pollutio cum altero habita;
nam per nefandum crimen solùm intelligitur vitium sodomiæ
propriæ, quod nomen ex arbitrio hominum solum conuenit
commixtioni masculorum in vase præpostero, vt notauit Ca- 71
ramuel *Theol fund. fund*.57.*n*.8. *dicto* 3. cum enim hoc decretum
sit pœnale, restringendum est ad sodomiam propriam, & non
tantùm latè sumptam, vt ibi cum alijs aduertit etiam Caramuel.
An autem requiratur, vt pluries hoc scelus cōmittant, vt in-
cidant in has pœnas, negat Valle *de incantat sect*.3.*c*.1.*n*.21. Nā 72
verbum, *exercere*, de iure non sēper importat exercitium delicti
per repetitos actus, sed tantùm eius patrationē. Verùm contra-
ria sentētia probabilior, & cōmunior est. Hanc tenent Lezan *t*.1.
c.10.*nu*.8. Nauar. & alij, quos refert, & sequitur Dicast. *de iustit.*
lib.1.

lib.1.disp.3.dub.18.nu.313. Barbos. Dian Marchin Auila, Ledes.
Suar. Bonacin quos refert, & sequitur Thomas Hurtado *tract.1.*
de absolut. Sacramentali t.1.c.8.n.348. Sayrus, Genuens. Farinac.
Riccius, Henriq. Garcia, quos refert, & sequitur Fragos. *1.part.*
l.2.disp.4.§.18.n.253. loquitur namq; textus contra exercentes
hoc vitium; non censentur autem exercentes in iure, qui bis, ter,
& quater, siue rarò tale crimen commiserunt, sed solum eos,
qui ex quodam vsu hoc delictum frequentant.

73 Sufficit tamen, quod semel hoc delictum committatur ad
hoc, vt in hoc regno Inquisitores hæreticæ prauitatis de illo co-
gnoscant propter Bullam Gregorij XIII. quam refert idem Val-
le *sup.n.16.* in qua concedit Inquisitoribus huius regni ad instan-
tiam castissimi, & nunquam laudati, sed infelicissimi Regis
Domini Sebastiani, vt cognoscant de hoc horrendo crimine con-
tra omnes, & singulas personas, etiam exemptas cuiuscumque
Ordinis, & status, & conditionis existant eodem modo, & for-
ma, ac in causis hæresis, in qua Bulla non ponitur verbum, *exer-*
cere, sed tantùm non postulat perpetrationem huius delicti, vt
notauit Valle *sup.nu.21.* An autem perpetratio debeat esse con-
summata per seminationem intra vas, vel non? Vide quæ dixi-
mus *disput.2. huius tractat. sect.1.num.49.*

74 An autem hæc iurisdictio competat Inquisitoribus priua-
tiuè quoad regulares, & Ecclesiasticos, affirmat Valle *de incan-*
tationibus sect.3.c.1.à n 14. quem sequitur Barbos *de potest. Epis-*
copi alleg.4. & 47. Fragos. *1.part.lib.2.disp.4.§.18.num 232.* Negat
tamen probabilius Portel. *tom.2.respons.moral pag.3.casu 51.* An-
tonius de Souza *tract.2.de solicitat.c.2.n.23.* Acuña *lib. de solici-*
tat.quæst.2.nu.19. Thomas Hurtad. *tract de absolut.c.9.resol.43.*
num.414. Ratio autem est, quia hæc iurisdictio tantùm est con-
cessa Inquisitoribus cumulatiuè, quoad iudices sæculares; ergo
etiam quoad Ecclesiasticos, & regulares; patet consequentia quia
non datur maior, cur hæc potestas sit priuatiua contra Ecclesia-
sticos, & regulares, quam contra iudices sæculares; non enim
Ecclesiastici sunt in sua potestate directiua, & coerciua peioris
conditionis, ac iudices sæculares. Nec obstant illa verba Bullæ:
aut si carcerati reperiantur, quibus nititur Valle, nam hæc ver-
ba æquè comprehendunt sæculares, ac Ecclesiasticos. Vide
Hurtadum, vbi omnia argumenta contraria resoluit.

75 An autem huiusmodi pœnas, & alias à Concilio Lateranensi
assignatas, incurrant illi, qui Sodomiticam copulam non con-
76 summarunt intra vas præposterum semen effundendo, affirmat
Lezana *to.1.c.5.nu.11.* & alij. Probabilius tamen est oppositum.
Ita Nauarrus, Præpositus, & alij apud ipsum Dianam, Filiber-
tus, Barbosa, & Diana, quos refert, & sequitur Thom. Hurtad.
tract.1.de absolut.c.8 resol.31.n.351. qui id affirmant, etiamsi quis
malitiosè non seminet intro, ne pœnas incurrat, & probabile
etiam putat Trull. *in Decal.c.1.dub.8.lib.6.§.2.n.1.* Scobar *tract.*
1.exam 8.c.2.n.45. Aduertit tamen Trullenc. cum Souza, quod
etiam in contraria opinione non debere infligi pœnam ordina-
riam pro vno actu huiusmodi, in quo semen extra vas præposte-
rum post inceptam Sodomiam fuit emissum, sed pro huiusmo-
di actibus repetitis, ita vt quod defuit ad actus Sodomitici com-
plementum, suppleatur ex repetitione actuum in fraudem le-
gis, quæ limitatio mihi etiam placet.

77 Hoc tamen certum est non sufficere ad incurrendas prædictas
pœnas habere cum alio pollutionem, vel alios actus contra na-
turam, siue effundendo semen inter pueri femora, siue in eius
manibus, vel inter ipsius brachia, vel etiam in eius ore, dummo-
do intra anum non membrum immittat. Ita Iulius Clarus, Fa-
rinacius, Souza, quos refert, & sequitur Trullenc. *in Decalog.*
c.1.lib.8 §.2.n.1. Dicastillus *de iust. lib.1.disp.3.dub.19.nu.316.*
78 Molfesius, Diana, Barbosa, quos refert, & sequitur Thom. Hur-
tado *tract.1.cap.8.resol.31.n.351.* Lezana *to.1.cap.5.num.11.* Sco-
bar. *in exam confessor.tract.1.exam.8.cap.2. num 45.* Nec de isto
crimine mollitiei possunt cognoscere Domini Inquisitores ex vi
Bullarum prædictarum cum in illis tantum detur potestas ad
cognoscendum de crimine nefando. Ita Valle *ex praxi Inquisi-*
torum huius regni sect 3. de exalmis cap.3.num.27. Souza *tract.1.in*
79 *opusculo de solicitat. fœminarum in actu confessionis cap.12. num.2.*
sicut etiam non possunt se intromittere ad cognoscendum de
80 bestialitate propter eandem rationem, vt optimè notauit Valle
supra; nec committens crimen bestialitatis incurrit pœnas Bul-
læ Pij V. vt notauit cum alijs Nouarius in *Lucerna regular. ver-*
bo Sodomia num.7. contra Lezan. *supra num.8.*

81 An autem cognoscentes fœminas in vase præpostero incur-
rant prædictas pœnas, negat cum alijs Thomas Hurtado *supra*
num.350. Dicastillus *supra num.315.* Azor, Filliucius, Bonaci-
na, quos refert Trullenc. *sup.n.1.* Hoc enim peccatum non est
propriè, & verè peccatum Sodomiæ, sed peccatum illa minus
graue, & alterius speciei peccati contra naturam. Probabi-
lius tamen est esse Sodomiam, vt communiter à Doctoribus
existimatur, & affici pœnis sodomitarum. Ita Couar. Iulius
Clarus, Farinacius, Souza, quos refert, & sequitur Trullenc.
in Decalog cap.1.dub.8.lib.6.§.2.num.1.

82 Aduertendum tamen est, non esse credendum vxori dicen-
ti se de hoc crimine fuisse à suo marito violatam. Ita cum Iu-
lio Claro, Fragos. *1.p.lib.2.disputat.4.§.18. num.239.* Idem
dicendum est de puero aliquo affirmante se fuisse corruptum. 83
Ita cum alijs Fragoso *ibi*, immò nec dictum minoris asserentis
se fuisse attentatum de hoc crimine contra naturam facit fidem,
nec indicium contra attentatorem, nisi concurrant aliæ cir-
cunstantiæ, siue præsumptiones, ita cum alijs Fragos *supra*, 84
& multo minus credendum est meretrici dicenti se hoc crimen
fuisse passam. Nauarrus, Armen. Dacian. Barbos. & alij, quos
refert, & sequitur Fragos. *supra*.

An autem solum attentantes hoc scelus perpetrare, si de facto
non perpetrent ob resistentiam, vel impedimentum incurrant
prædictas pœnas, pro foro externo affirmat Lezana *tom.1.c.1.*
num.13. Quaranta, & alij, quos refert Fragos. *supra num. 241.* 85
Verùm contraria sententia tam pro foro interno, quàm exter-
no probabilior est, & in praxi recepta, secundùm quam pœna
mitiori puniendus est affectus, quantumcumque manifestus sit,
& valdè actui huic proximus, si effectus non fuit sequutus, 86
etiamsi polluatur extra vas præposterum. Ita Iulius Cla-
rus, Menochius, Antonius Gomez, quos refert, & sequitur
Fragosius *supra num. 241.* Scobar *supra*, & alij, quos refert, 87
Lezana *supra*. Ratio autem est, quia cum hæ leges sint pœna- 88
les, & maximè graues pœnas infligant, non debent ampliari vl-
tra id quod sonant, in his autem legibus solùm est sermo de his,
qui actum sodomiticum commiserunt, non verò de illis, qui
solùm sodomiam committere tentarunt, & hæc de hoc tur-
pissimo crimine sufficiant.

DISPVTATIO VI.

De voto Religiosæ obedientiæ.

Cvm Religiosi ex voto obedientiæ non solùm teneantur obedire Prælatis præcipientibus, sed etiam regulæ, & constitutionibus, & præceptis Pontificijs respicientibus specialiter eosdem religiosos, ideò eodem ordine hanc disputationem diuidemus in quatuor sectiones. In prima agemus de obligatione voti obedientiæ respectu superiorum regularium. In secunda de obedientia in ordine ad regulam. In tertia de obedientia respectu constitutionum; & tandem in quarta de obedientia in ordine ad præcepta Pontificia. Sit igitur,

SECTIO I.

De obligatione quam habent religiosi ex vi voti obedientiæ respectu superiorum regularium.

§. I.

Quid sit obedientia, & quam obligationem inducat.

1 *Quotuplex detur obedientia.*
2 *De qua obedientia sit sermo in præsenti.*
3 *Quid sit obedientia.*
4 *In quo differat votum simplex, & solemne obedientiæ.*
5 *Quid sit obiectum remotum obedientiæ.*
6 *Vt detur actus formalis obedientiæ, quid requiratur.*
7 *Non sufficit, vt Prælatus manifestet suam voluntatem per voluntatem inefficacem, sed debet illam efficaciter manifestare.*
8 *Quando regula, vel lex, aut mandatum non obligant ad mortale, vel veniale, non tenetur subditus ex vi voti obedire.*
9 *Erit tamen talis religiosus imperfectus intra virtutem obedientiæ.*
10 *Imò regulariter peccabit venialiter ex alio titulo.*
11 *Votum obedientiæ ex communi vsu, non obligat etiam in materia graui sub mortali.*
12 *In nostra Religione, vt detur peccatum graue in obedientia, debet dari præceptum formale sub certa forma scriptum.*
13 *Votum obedientiæ non obligat ad obedientiam formalem.*
14 *Prælati non possunt præcipere subditis, vt impleant præceptum, quatenus præceptum est.*
15 *Actus internus non potest præcipi ab homine.*
16 *In voti obedientiæ violatione duplex reperitur malitia, sacrilegij, & iniustitiæ.*
17 *Tunc datur talis malitia, quando Superior vtitur iurisdictione Ecclesiastica.*
18 *Quando censeatur vti tali iurisdictione.*
19 *Quando committat duplicem malitiam diuersam in specie, qui operatur contra aliquam legem obligantem sub mortali.*
20 *Religiosus violans ieiunium regulæ, vel præcepti incidentis in die ieiunij Ecclesiæ, vnam tantùm malitiam cõmittit.*
21 *Opposita sententia etiam est probabilissima.*
22 *Religiosus violando duplex præceptum duorum superiorum de eadem re, & propter eandem rationem formalem, vnam tantum malitiam committit.*
23 *Quid si actio sit prohibita ab vno Prælato, quia est nociua Petro, & ab alio quia est nociua Paulo.*

Pro

1 PRo explicatione huius paragraphi præmittendum est obe-
dientiam dupliciter vsurpari posse; pro obedientia mate-
riali, seu generali, vel pro obedientia formali: de obedientia pri-
mo modo sumpta non est nobis hic sermo, cum vt sic sit virtus
2 generalis respiciens omne opus virtutis, quo impletur præce-
ptum Superioris; solùm igitur nobis in præsenti est sermo de
obedientia formali, seu speciali, quæ est virtus specialis, quæ
facit aliquid, quia præceptum est.
3 Dico primò Votum obedientiæ est promissio, qua religiosus
propriam subijciens voluntatem Prælato regulari se obligat ad
parendum ei in omnibus, quæ cadere possunt sub obiecto virtu-
tis obedientiæ; ita colligitur ex D. Thom. 2. 2. *q.* 104. *art.* 2. *ad* 3.
includitur autem sub hac definitione, non solum votum solem-
ne obedientiæ, sed etiam simplex, quod si velis definire votum
obedientiæ solemnis, tunc prædictæ definitioni debes addere
per traditionem perpetuam, cum obligatione irreuocabili tam
ex parte subditi, quàm Prælati, vt sine consensu Prælati volun-
4 tas subditi sint inefficax ad omnem ciuilem, aut naturalem ir-
reuocabilem obligationem per contractum, aut quemcumque
alium modum contrahendum. Dixi per traditionem perpe-
tuam, nam per hoc distinguitur votum solemne obedientiæ à
simplici, quod simplex tantùm reddit voluntatem subditi in-
efficacem ad illos effectus, dum religiosus retinetur in religio-
ne. At verò votum solemne in perpetuum, & irreuocabiliter,
etiam ex parte Prælati. Dixi ad omnem ciuilem, aut natura-
lem obligationem irreuocabilem, nam licet aliquando religio-
sus possit naturaliter obligari absque consensu Prælati, vt patet
in votis, non tamen irreuocabiliter, siquidem talis obligatio
potest irritari à Prælatis, vt tradunt communiter DD.
5 Dico secundò. Obiectum remotum seu materiale obedientiæ,
est omnis res vel actus, de quo potest superior præcipere; pro-
ximum verò seu formale est præceptum superioris, vnde vt de-
tur actus formalis obedientiæ, debet interuenire præceptum
superioris, regulæ, vel constitutionis obligans sub mortali, vel
6 veniali; ita communiter Doctores cum D. Thom. 2. 2. *q.* 104. *ar-
tic.* 2. *d.* 1. In omni enim virtute ad eliciendum formalem actum
necesse est operari ex proprio motiuo illius, vnde non sufficit,
quod Prælatus significet suam voluntatem subdito, vt subditus
ex obedientia teneatur obedire; sed debet illam manifestare siue
verbis, siue signis; nam subditus per obedientiam non tenetur
7 implere, omne desiderium superioris, nec sequi eius volunta-
tem secundum quid, qualis esset; quæ sub his terminis expri-
mitur, vellem vt id facias, sed debet explicare absolutè suam
voluntatem, volo vt id facias, vel alio simili; ita Suar. *tom.* 3. *de
relig. lib.* 10. *c.* 4 *n.* 8. & alij communiter.
8 Immò quando regula, vel constitutio, aut etiam mandatum
Prælati non obligant ad aliquam culpam mortalem, vel venia-
lem; non tenetur subditus ex vi voti obedire; nam quando re-
gula, vel constitutio, aut etiam mandatum Prælati, non obli-
gant ad aliquam culpam, non absolutè præcipiunt, sed per
modum consilij, erit tamen talis religiosus imperfectus intra
9 virtutem obedientiæ, quatenus nolendo obedire voluntati Præ-
lati, vel legis, disponitur ad transgrediendum præceptum sal-
10 tem sub veniali obligans. Ita Suar. *to.* 3. *de relig. c.* 7. *tract.* 10. *nu.* 3.
& 7. Immò regulariter peccabit venialiter, tum quia à recto fi-
ne deuiatur, vel quia non recto fine vtitur, sed ex otiositate,
torpore, vel libidine, vel quia occasionem præbet religiosam di-
sciplinam labefactandi. Ita cum D. Thom. Suarez, Vasquez,
Sanchez, & alij, quos refert, & sequitur Palaus *tract.* 6. *dis-
put.* 4. *p.* 3. *num.* 3.
11 Dico tertiò: Votum obedientiæ, quamuis ex genere suo obli-
get sub mortali, vsu tamen omnium religionum, receptum est,
vt non obliget etiam in materia graui sub mortali, quatenus
Prælatus non imperat in virtute obedientiæ, licet aliàs quan-
tum est ex vi sua simpliciter posset obligare, si materia præcepta
suisset grauis; & in nostra religione debet hoc præceptum ferri
12 in scriptis sub certa forma, aliàs non obligabit ad culpam, vt pa-
tet *ex* 1. *p. nostrarum constit. c.* 5. *n.* 5.
13 Dico quartò. Votum obedientiæ non obligat ad obedientiam
formalem, hoc est, vt religiosus obediat præcepto quatenus præ-
ceptum est. Ratio est, quia religiosus non vouet obedientiam
sub motiuo obedientiæ, sed solum obedientiam materialem
hoc est executionem rei præceptæ. Ita Lessius *lib.* 1. *c.* 2. *num.* 42.
Sanch. *sup. c.* 1. *n.* 7. Suarez *tom.* 4. *de relig. tract.* 10. *lib.* 4. *c.* 14. *nu.* 3.
Lezana *tom.* 1. *c.* 4 *num* 6. Vnde Prælati non possunt præcipere
subditis, vt impleant præceptum quatenus præceptum est, tum
14 ob prædictam rationem, tum quia actus internus non potest præ-
cipi ab homine, nisi quatenus est necessarius ad constituendum
actum externum in aliqua specie virtutis. Ita Lezana *sup. n.* 42.
15 Si tamen quæras, quotuplex malitia reperiatur in violatione
voti obedientiæ? Respondeo duplicem aliam sacrilegij contra
Deum ratione voti violati, & aliam iniustitiæ contra hominem
ratione traditionis, & promissionis, non tamen semper in tali
actu datur malitia aduersus illam virtutem, circa quam actus
16 imperatur, sed tunc solùm datur talis malitia, quando superior
17 præcipiendo vtitur iurisdictione Ecclesiastica, quam habet su-
per subditos, hac tamen regulariter non vtitur, nisi exprimat,
vel legem statuat, vel imperet sub excommunicatione, aut alia
censura; nemo enim ferre potest censuras, vel legem statuere,
nisi vtendo iurisdictione Ecclesiastica. Ita Suarez, Sanchez, Lay-
man, quos refert, & sequitur Castro Palaus *supra num.* 3.
Dices ergo: quoties religiosus violat legem, vel constitutio- 18
nem obligantem sub mortali, committit duplicem malitiam
specie diuersam necessariò in confessione confitendam, aliam
contra obedientiam, & aliam contra virtutem, circa quam talis
lex versatur? Respondeo, quod vel illud, quod regula præcipit
sub mortali, est iam præceptum tali regula, vel constitutio non 19
est propria lex, sed quædam admonitio obligationis impositæ;
etsi regula præcipiat, quæ aliàs sub peccato non sunt præcepta,
adhuc distinguendum est; vel præcipit absolutè, vel in virtute
obedientiæ, si absolutè præcipiat nulla facta mentione de obe-
dientia, tunc erit lex rigorosè sumpta, & constituet transgressio-
nem in duplici illa specie, si tamen præcipiat in virtute obedien-
tiæ, tunc constitutio, vel regula non est lex obligans ex iurisdi-
ctione Ecclesiastica, sed tantùm potestate dominatiua. Ita Pa-
laus *sup. n.* 4. & alij contra Sanchez.
Et hinc colliges religiosum violantem ieiunium regulæ, vel 20
præcepti incidentis in die ieiunij Ecclesiæ, verbi gratia, in vigi-
lia non committere duplicem malitiam specie diuersam, sed vnā
tantùm, ita expresè Bordon. *to.* 1. *resol.* 18. *nu.* 13. & colligitur ex
Palao *sup.* & ex Pelizzario *tract.* 4. *c.* 4. *n.* 150. licet oppositum te-
neat Fagundez, Bonacina, Vasquez, quos refert, & sequitur Pas- 21
calig *de ieiunio decis.* 319. *n.* 7. Ratio autem est, quia supposito præ-
cepto Ecclesiæ, intentio legislatoris solum est reducere ad me-
moriam obligationem impositam, vt *supra* diximus.
An autem subditus violando duplex præceptum duorum Præ- 22
latorum, de eadem re committat duplicem malitiam inobe-
dientiæ. Respondeo negatiuè, si res præcepta fuit sub eadem ra-
tione formali obedientiæ; ita cum alijs Fagundez *in secundo præ-
cepto Ecclesiæ lib.* 3 *c.* 5. *nu.* 7. nam cum in dicto casu præcepta sint
sub eadem ratione formali, non faciunt diuersa numero pecca-
ta; quod verum est etiam si actio sit prohibita ab vno Prælato, 23
quia est nociua Petro, & ab alio, quia est nociua Paulo, nam cum
sit eadem actio, & eadem ratio formalis obiectiua, illæ malitiæ
vniuntur formaliter. Ita Lugo *de pœnitentia disp... sect..... n..*
licet oppositum cum Sanchez teneat Pelizzarius *tract.* 4. *c.* 4. *nu-
mero* 158.

§. II.

Quibus Prælatis teneantur Religiosi ex voto obedientiæ obedire.

24 *Quibus Prælatis teneantur religiosi obedire.*
25 *Non tenentur ex vi voti obedientiæ obedire Deo.*
26 *Tenentur ex vi voti obedire Papæ in præceptis de obseruantijs regularibus.*
27 *Non tamen in præceptis generalibus quoad omnem Ecclesiam.*
28 *Religiosus violans aliquod præceptum Ecclesiæ, non est reus duplicis malitiæ.*
29 *Probabile est regulares non teneri ex vi voti obedire congregationi Cardinalium super regulares.*
30 *Decretum sacræ Congregationis pro regularibus, in quo datur forma celebrandi capitulum, & electiones, si sit secundùm constitutiones particulares religionum, vt sit validum, non est necesse, vt detur Breue Papæ.*
31 *Oppositum etiam est probabile.*
32 *Religiosi probabiliter non tenentur obedire Prælatis, de quorum electione legitima, tantùm datur opinio probabilis.*
33 *Regulares ex vi voti obedientiæ non tenentur obedire decretis Congregationis Cardinalium super Tridentin. ad ipsos spectantibus.*
34 *Regulares non tenentur ex vi voti obedire legatis à latere, seu nuntijs Apostolicis, aut collegio Cardinalium sede vacante.*
35 *Religiosi tenentur obedire suo Prælato præcipienti etiam cum censuris, etiamsi ipsi religiosi sint exsistentes extra sua monasteria, & prouincias.*
36 *Quid si talis Prælatus sit ab ipsis religiosis accusatus lite pendente.*
37 *Quid si ab ipso appellati sint.*
38 *Dum lis pendet Prælatus non est priuatus sua iurisdictione, nec posita appellatione in aliquo casu particulari priuatur in alijs sua iurisdictione.*
39 *Quid si sciant certò talem Prælatum fuisse nulliter electum ex impedimento occulto.*
40 *Quid si sciant Prælatum fuisse per epistolam à superiore ab officio depositum.*
41 *Quid si Prælatus sit excommunicatus dum toleratur.*
42 *Quid si constet publicè Prælatum incurrisse in aliqua officij priuatione, dum non est declaratus.*
43 *Quid si talis pœna incurratur ante iudicij sententiam.*
44 *Posito præcepto Prælati superioris non tenetur subditus obedire præcepto Prælati inferioris contrario.*
45 *Quid si detur lex quod superior non possit se in tali re intromittere.*

46 *Sa-*

46 *Superior etiam sine causa potest coarctare iurisdictionem inferioris.*
47 *Inferior aliquando potest interpretari, & dispensare in præcepto superioris.*
48 *Cui Prælato debeat religiosus hospes obedire.*
49 *Quid quando religiosus itineretur de uno ad alium conuentum.*

24 Dico primò. Ex voto obedientiæ tenentur Religiosi obedire suis Prælatis suæ Religionis etiam Vicarijs, & præsidentibus in absentia Prælatorum, saltem vltra diem vnam na-
25 turalem, & legatis à Prælatis ordinarijs; hoc tamen debet fieri seruato ordine inter ipsos. Non tamen ex vi voti tenentur obedire Deo siue per se, siue per Angelum præcipiat; ita Suarez *tom. 3. de relig. lib. 10. c. 11. n. 2.* quia finis huius voti est, vt homo per hominem dirigatur in his, quæ spectant ad perfectionem. Nec obstat, quod in forma emittendi votum obedientiæ religiosæ dicatur, Promitto Deo, & R. P. N. Generali, siquidem illi duo datiui casus sub diuerso respectu ponuntur. Deus enim est persona, cui fit votum; Prælatus verò ponitur, vt persona, cui vice Dei obediendũ est ex voto, talis quippe est intentio vouentium.
26 Tenentur tamen religiosi ex vi voti obedire Papæ, non quatenus est superior omnium fidelium, sed vt est Generalis omnium religionum. Vnde ex vi voti obedientiæ non tenentur illi obe-
27 dire in præceptis generalibus obligantibus omnes fideles, sed solum in præceptis quoad obseruantias regulares iuxta regulam, & constitutiones vouentium, nam cum potestas illius oriatur ex voto obedientiæ, non debet extendi vltra intentionem vouentis,
28 vnde religiosus violans aliquod præceptum Ecclesiæ non est reus duplicis malitiæ specificæ, sed tantùm vnius. Ita Sanchez *lib. 6. moral. c. 1. n. 8.* Peyrin. *de R S q. 1. c. 8. §. 1.* Lezan. *t. 1. c. 3. n. 3.* & alij.
29 An autem regulares teneantur ex vi voti obedientiæ obedire Congregationi Cardinalium à Sixto V. institutæ pro regularibus, affirmant Lezan. *to. 1. c. 4. n. 3.* Fr. Thomas à Iesu, *tract. 3. de visitatione regularium c. 17. n. 7.* sed contrariam sententiam non improbabiliter sequitur Pelizzar *trac. 4. c. 4. nu. 107.* nam licet Sixtus V. *in sua constitutione, æterni Dei*, alijque Pontifices instituerint hanc Congregationem Cardinalium pro bono regimine regularium, non constat tamen illis delegasse, non solùm potestatem spiritualem, quam habet super omnes fideles, ac per consequens super ipsos regulares, sed etiam potestatem dominatiuam, quam Pontifex habet ex vi voti obedientiæ super ipsos regulares, quid potius præsumendum est solum priorem delegasse cum ea ad finem intentum sufficere posset; nam cum potestas dominatiua sit specialissima, non debet venire in generali commissione, nisi in specie exprimatur iuxta communem regulam in generali concessione.
30 Et hinc colliges solutionem illius difficultatis à nostris agitatæ in capitulo prouinciali anno 1654. Conimbricæ celebrato. An decretum Sacræ Congregationis regularium, in quo concedebatur facultas ad eligendos Prælatos, & confirmandos in hac Prouincia durante belli impedimento, quod de consensu nostri procuratoris generalis procurator huius Prouinciæ P. Fr. Emanuel à Conceptione impetrauit anno 1654. sufficiens fuisset ad prædictas electiones validè celebrandas absque breui Papæ? & respondi satis probabiliter sustineri posse partem affirmantem, eo ductus principio, quia in sententia Lezanæ, & aliorum probabiliori supra citata, huiusmodi Congregatio Cardinalium habet superiorem, non solùm spiritualem, sed etiam dominatiuã, & specialem ex vi voti super omnes regulares etiam in capitulo generali Congregatos ad disponendum quidquid illi videbitur expedire ad rectum regimen regularium iuxta eorum leges, & constitutiones: ergo eius decreta debent sustineri à regularibus, tanquam leges, & statuta proprij Prælati regularis; atqui si tale decretum tum emanasset à nostro Capitulo generali posset Prelati huius Prouinciæ ex vi talis decreti sine alio Breui Papæ efficere validè, & licitè tales electiones, cum tale capitulum habeat potestatem, dispensandi in constitutionibus pertinentibus ad regimen, vt constat *ex 3. p. nostrarum constitutionum c. 3. n. 8.* ergo idem dicendum est de tali decreto sacræ Congregationis, quod sine alio Breui Papæ sufficiens esset ad tales electiones validè faciendas, cum sit iuxta nostras constitutiones, supposita dispensatione, quam si capitulum generale ex vi ipsarum constitutionum potest efficere, non est cur Sac. Congregationi illo superiori eam denegemus.
31 Sed quia dicta doctrina tantùm est probabilis, & aliàs probabilis est etiam sententia, quam tenent Vasquez, Salaz, Sayrus, Lessius, & alij, quos refert, & sequitur Palaus *tom. 1 tract. 1. dis-*
32 *put. 2 punct. 6 num. 8.* Religiosos non teneri obedire Prælatis de quorum electione legitima tantùm datur probabilis opinio, ideò rectè fecerunt sapientissimi Patres illius capituli non attendendo tali decreto, sed postulando à Papa nouum Breue ad electiones alio modo faciendas.
Et ex his colliges primò, regulares non teneri ex vi voti obedire decretis Congregationis Cardinalium super Concilium ad
33 ipsos spectantibus; tum quia talis congregatio non habet delegationem specialem à Papa super regulares, sed tantum iurisdictionem spiritualem, qualem habet super alios fideles, tum quia tales declarationes tantum sunt doctrinales, vt tenet probabilior opinio apud Dianam *to. 1 tract. 10. resol. 29.* tum quia non solent publicari, nec de illis constat authenticè, quod necessarium erat iuxta decretum ipsiusmet Sacræ Congregationis, quod refert Lezan. *t. 3. verbo Sacr. Congregatio num. 10.*
Secundò colliges, non teneri regulares ex vi voti obedire legatis à latere, seu nuntijs Apostolicis, vel Protectori, aut Collegio 34
Cardinalium sede vacante, tum quia non habent specialem potestatem communicatam à Papa super regulares, sed tantum iurisdictionem spiritualem, sicut super alios fideles, nam ad rectũ regimen regularium, quod illis commissum est, sufficit potestas iurisdictionis quam habent super regulares. Tum quia regulares vouentes tantùm se intendunt obligare Prælatis regularibus, & Papæ, non verò alijs: ergo obligatio voti non debet ampliari vltra intentionem vouentium: ita Pelizz. *tract. 4. c. 4. numer. 109.* & sequentibus, quod à fortiori dicendum est de Episcopis: nam regulares exempti sunt, quomodo autem regulares exempti subijciantur iurisdictioni legati à latere, nuntij, seu Episcoporum, diximus *in tract. de priuilegijs*.
Dico secundò, Religiosi tenentur obedire suo proprio Prælato præcipienti etiam cum censuris, etiamsi ipsi religiosi sint 35
existentes extra sua monasteria, & prouincias, nam ratione voti acquirunt Prælati potestatem super personas, secundùm se, & vbicumque sint: ita cum alijs Lezan. *tom. 1. c. 4. n. 37.* quod procedit etiam si talis Prælatus sit ab ipsis religiosis accusatus; pendente lite, vel contra ipsum appellauerint, excepto tamen casu appellationis, nam dum lis pendet, non est Prælatus priuatus sua iurisdictione, nec posita appellatione ob aliquam causam priua- 36
tur in aliis sua iurisdictione, sed tantùm in illa, de qua est appellatio: ita cum alijs Sanchez *lib. 6. moral. c. 12. n. 31. & lib. 3. consi-* 37
lior. c. vnico disp. 32. nu. 24. Immò si religiosi non solùm probabiliter, sed certò sciant talem Prælatum fuisse nulliter electum ex 38
impedimento occulto irritante, si aliàs electio facta fuit à potente eligere, & concurrat titulus coloratus cum communi er- 39
rore, & publicè non constet de nullitate electionis tenentur illi obedire, nam quando ista concurrunt, Ecclesia supplet iurisdictionem: ita Sanchez *lib. 3. de matrim. disp. 22.* licet oppositum teneant Salaz, Vasquez, Lorca, & alij, quos refert, & sequitur Palaus *tom. 1 tractat. 1. disput. 2. p. 6. num 8.*
Quæ doctrina procedit etiam in casu, quo Prælatus fuisset legitimè depositus, monitus à superiore per litteras, vt alium 40
præficeret monasterio, & ipse dissimularet per aliquod tempus, nam in quantum non constat de eius depositione tenentur religiosi illi obedire. Idem dicendum est, quando Prælatus est ex- 41
communicatus dum est toleratus, licet aliàs Prælatus vtendo tali iurisdictione peccat. Ita Lezan. Vgolinus, Corneius, quos refert, & sequitur Belasius *verbo obedientia n. 14.* Immò etiam si publicè constet Prælatum incurrisse priuationem officij, eo quod 42
verbi gratia, non fecit publicè legere decretum de celebratione Missarum, vel ob alium titulum, donec superior declaret illum incurrisse talem pœnam, tenentur illi obedire, etiam si illa pœna incurratur ante iudicis sententiam. Ita Dian. *2 p. tract. 17. resolut. 67.* Ratio autem est, quia lex pœnalis, quæ non potest executione mandari absque actione hominis, cuiusmodi est priuatio officiorum, etiam si ipso iure, & ipso facto feratur ex communi 43
vsu, & consuetudine ante iudicis sententiam non obligat. Ita Auila, Sanch. Suar. & alij relati à Dian. *supra*, licèt alij non ignobiles Doctores, quos refert Sanch. *lib. 2 moral. c. 3. n. 3.* oppositum teneant.
Dico tertiò. Posito præcepto Prælati superioris non tenetur religiosus obedire præcepto verè contrario Prælato inferioris, 44
nisi aliàs detur lex, aut constitutio, quod superior non possit in tali re se intromittere, sed quod maneat ad dispositionem inferioris Prælati Ita Suar. *tom. 3. de relig. lib. 10. c. 11. nu. 7.* nam infe- 45
rior non potest præualere contra superiorem, immò superior; etiam sine causa validè potest coarctare iurisdictionem inferio- 46
ris. Dixi præcepto verè contrario superioris, nam aliquando potest inferior dispensare, & interpretari præceptum superio- 47
ris, vt in aliquo casu non obliget, & in tali casu parendum est inferiori.
Sed quæres, cui Prælato debeat religiosus obedire, quando est hospes in aliquo conuentu. Prælato hospitij, an Prælato sui domicilij? Respondeo, secluso speciali statuto, debere obedire Prelato domicilij, cum tantùm ille sit suus Prælatus, at nostri *ex vi nostrarum constitutionum 2. p. c. 11 num 6.* tenentur etiam obedire 48
Prælato illius conuentus, in quo hospitantur, in quo casu habet religiosus duos superiores cumulatiuè, sed si Prælatus domicilij imperet aliquid, & Prælatus conuentus, in quo hospitatur imperet contrarium, cui parendum est; Existimo Prælato domus, in qua hospitatur, nam cum vterque sit verus Prælatus talis religiosi, lege ita disponente, iste ratione actualis subiectionis videtur præualere alio tali subiectione spoliato. Sed quid si vterque Prælatus sit in illo conuentu, vt si fortè accidat, etiam hospitis Prælatus ibi hospitari? Respondeo, tunc debere obedire illi, qui præcipit in ordine ad nobiliorem finem, quod si finis vtriusque sit æqualis, tunc tenebitur obedire ei, qui primò præcipit. Peyrinis quem refert, & sequitur Lezana *to. 1. c. 4. num. 21.*
quod

quod si accidat ambo simultaneè imperare, tunc obediat Prælato domicilij, vel cui voluerit.

49 Sed quid dicendum, quando religiosus itineratur de vno conuentu ad alium mutatus, cui superiori teneatur obedire, ad quē tendit, vel à quo vadit? Respondeo neutro teneri obedire, nōn illi ad quem tendit cum subiectio non acquiratur, nisi per actualem constitutionem domicilij, quæ non potest fieri, nisi postquā religiosus peruenit ad Monasterium, non illi, à quo recessit, nam eo ipso, quod recessit cum animo non reuertendi, desijt esse subditus illius, cum verè mutauerit domicilium. Vnde respectu illius omnia præcepta talis superioris cessauerunt, vnde in tali itinere nullo Prælato locali subiacet. Ita Peliz. *tract. 4. c. 4. n. 136.*

§. III.

In quibus rebus teneantur Religiosi suis Prælatis obedire.

50 *Religiosi non tenentur obedire Prælato contra regulam præcipienti.*
51 *Quomodo hic sit intelligendum.*
52 *Religiosi non tenentur obedire Prælato præcipienti aliquid sine iusta causa infra, vel præter regulam.*
53 *Quomodo hoc sit intelligendum, & limitandum.*
54 *Religiosi non tenentur obedire Prælatis præcipientibus super regulam.*
55 *Quomodo hoc sit intelligendum, & limitandum.*
56 *Religiosus tenetur obedire Prælato præcipienti super regulam, non solum directè, & explicitè, sed implicitè, & indirectè.*
57 *Quid si regula sit relaxata per consuetudinem, vel dispēsationē.*
58 *Religiosus tenetur acceptare Prælaturam intra Ordinem.*
59 *Quid si habeat aliquod impedimentum.*
60 *Religiosus si imperetur, tenetur seruire infirmis, peste laborantibus, si sint eiusdem Ordinis.*
61 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
62 *Quid si infirmi exteri sint.*
63 *An teneatur eis ministrare Sacramenta in defectu parochorum.*
64 *Tenentur ire ad habitandum cœnobia aeris intemperie.*
65 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
66 *Tenentur ire ad Indos, & alias hæreticorum, & infidelium remotissimas terras, si ibi fuerint Ordinis conuentus.*
67 *Non possunt cogi ire ad Indos, vel terras infidelium, & hæreticorum, ad prædicandum cum periculo vitæ.*
68 *Limitatur hæc doctrina in aliquibus Religionibus, quæ hoc habent ex suo fine.*
69 *Non possunt obligari à Prælato Papa inferiori acceptare Episcopatum, vel aliam dignitatem extra Ordinem.*
70 *Nec tenentur obedire, si mittantur transire ad statum sæcularem, & si detur iusta causa.*
71 *Nec tenentur transire ad alium Ordinem etiam æqualem, vel austeriorem, vel minus austerum.*
72 *Nec Papa hæc omnia illis potest imperare per potestatem dominatiuam; bene tamen per supremam potestatem iurisdictionis.*
73 *Si Religiosi obediant suis Prælatis, siue præcipiant supra, vel infra, vel præter legem, optimè faciunt.*
74 *Religiosi non tenentur obedire Prælatis clarè illicita præcipientibus etiam cum censuris.*
75 *Idem dicendum est, si Prælatus cogeret subditum ad manifestandum delinquentem occultum.*
76 *In hoc casu nec ipse delinquens tenetur respondere.*
77 *Quando persona est occulta, licet crimen sit publicum, Prælatus non interrogat iuridicè.*
78 *Secus dicendum quando præcedit aliqua infamia.*
79 *Idem dicendum est, si Prælatus præcipiat vana, & inutilia.*
80 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
81 *Subditus non tenetur obedire si Prælatus præcipit actus merè internos.*
82 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
83 *Quando tantum est dubium, an res sit illicita, teneatur subditus obedire.*
84 *Idem dicendum est quando subditus dubitat rem præceptam excedere legem, vel esse contra illam, aut Prælatum non esse legitimè electum, aut confirmatum.*
85 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
86 *Quid si timeat graue damnum in obediendo.*
87 *Quod si præceptum cedat in damnum alterius.*

50 Dico primò. Religiosus non tenetur obedire Prælato præcipienti aliquid contra regulam, excedit enim Prælatus
51 vires suæ potestatis. Ita communiter Doctores, limita tamen nisi aliàs Prælatus legitimam causam dispensandi in regula, nam tunc præsumendum est, dispensasse in regula, ac per consequens tenetur subditus obedire, siquidem iam præceptum superioris non est contra regulam. Ita communiter DD. apud Vidal. *tit. de subdito inquisit. 1. n. 11.*

52 Dico secundò. Religiosus non tenetur obedire Prælato præcipienti aliquid sine iusta causa, infra vel præter regulam, vel constitutiones, quippè, quæ sunt vana, & inutilia. Ita communiter Doctores apud Vidal *sup.* Limita tamen nisi tales res pos- 53
sunt ordinari ad obseruantiam regularem. Miranda *tom. 1. manual. q. 27 art. 4.* Corduba, Layman *lib. 4. tract. 1. c. 9. num. 15.* Nam cum hæc omnia sint indifferentia, si præcipiuntur ex aliquo bono fine, iam erunt bona, & honesta, ac per consequens poterunt præcipi, vtpotè inclusa in regula, vt si subdito præcipiat Prælatus deambulare, comedere, ire ad aliquam recreationem, vt quiescendo paulisper à rigore obseruantiæ, vegetior resurgat ad studium, vel obseruantiam regularem.

Dico tertiò. Religiosus non tenetur obedire Prælato præci- 54
pienti super regulam; est etiam communis. Limita tamen nisi 55
communitati imponantur aliquæ austeritates ad certum tempus ob aliquam publicam necessitatem; nam tunc tenebitur quilibet obedire, non tamen tenebitur religiosus in particulari obedire, si solum illi tales austeritates sine causa etiam ob aliquam necessitatem ponantur, quia hoc non est secundùm regulam, sine esset, si omnibus poneretur, Lessius, Sanchez, statim allegandi, tenebitur tamen si illi imponantur in pœnam delicti in cautelam, ne in aliud relabatur, nam hoc implicitè continetur in regula Vasquez, quem refert, & sequitur Lezana *sup. nu. 11.* Sanchez *lib. moral. c. 2. n. 45.* Lessius *lib. 2. c. 41. nu. 77.* & alij, nisi aliàs subditus verosimiliter putet posse aliter vitare peccatum, Lessius *supra* cum Corduba, & alijs; quod tamen non admittit Sanchez *supra*.

Dico quartò. Religiosus tenetur obedire Prælato in omnibus 56
illis, quæ sunt secundùm regulam, & constitutiones, non solùm directè, & explicitè, sed etiam indirectè, & implicitè, qualia sunt, quæ sunt necessaria ad regulæ obseruantiam; ad hæc enim omnia se obligauit per votum obedientiæ, Vasquez, Lessius, quos refert, & sequitur Lezana *sup. nu. 10.* Sanchez, & alij communi- 57
ter. An autem si regula fuerit relaxata per consuetudinem legitimè introductam, vel per dispensationem, quando Religiosus illam professus est, possit Religiosus obligari ad obseruantiam regulæ primitiuæ facta reformatione, vel à Religione, vel à Papa? Respondeo negatiuè, dummodo regula non sit relaxata in essentialibus. Et ratio est, quia talis Religiosus non est professus illam regulam in primitiuo rigore, sed secundùm quod dispensatione, vel legitima consuetudine præscripta mitigata erat: ergo tantum poterit prædictus religiosus obligari etiam à capitulo generali ad reformationem necessariam, ad conseruationem Religionis assumptæ in statu mitigationis, quam habebat, quando professus est; vnde reijcienda est distinctio Suar. de mitigatione per consuetudinem, vel per dispensationem, eandem enim vim habet consuetudo legitimè introducta, ac dispensatio. Ita cum multis colligit Palaus *tract. 16. disp. 4. p. 5. n. 11.* Moron. *responso 3. n. 135.* vbi etiam plures refert, licet oppositum teneat Suar. quando regula est per consuetudinem relaxata *tom. 3. de Relig. lib. 10. c. 8. num. 17. & seqq.*

Hinc colliges primò, teneri Religiosum acceptare Prælatu- 58
ram intra Ordinem, nisi aliàs habeat aliquod impedimentum, 59
quod ipse amouere non possit, si tamen à Prælato possit amoueri, tenetur illud ei aperire, secus si non possit ab illo tolli, nam tunc non tenetur obedire, cum impossibilium non sit obligatio.
Secundò colliges teneri Religiosum, si à Prælato imperetur, ser- 60
uire infirmis eiusdem Religionis peste laborantibus, etiam cum
periculo vitæ, hoc enim spectat ad Religionis conseruationem; 61
sed hoc debet fieri considerata qualitate personarum; præcipere enim viris delicatis, & speciali scientia, & virtute pollentibus, & religioni proficuis, vt infirmis carentibus supradictis dotibus inseruiant, cum sint alij qui id officium exercere possint, rationi dissonum est, & bono communi Religionis aduersum, ac proinde non potest obligari id mandatum, Sanchez, Rodriguez, quos refert, & sequitur Palaus *sup. n. 7.* Moronius *sup. n. 77.*

Si tamen infirmi exteri fuerint, tunc non possunt regulariter 62
Religiosi etiam mendicantes obligare eis cibaria suppeditare, nam ex præcepto charitatis, non sunt magis obligati, quàm alij sæculares, ex voto autem, seu professionem non obligantur, præsertim si fuerint monachales. Tambur *tom. 2. disp. 21 quæstio 8.*
n. 1. Si verò fuerint mendicantes solùm tenebuntur eis ministra- 63
re Sacramenta, si fortè desint parochi, vel alij clerici etiam mercede conducti, prius enim tunc quærendi sunt; non tamen tenebuntur eis cibaria ministrare, quia finis Religionis mendicantium non est proximorum temporali saluti, sed spirituali incumbere. Ita Armilla, Tabiena, & alij, quos refert, & sequitur Palaus *sup. n. 7.* Moron. *sup. n. 78. & 79.*

Immò probabile est, nec ob necessitatem spiritualem posse cogi Religiosos mendicantes assistere extraneis peste laborantibus cum vitæ periculo, nam licet profiteantur esse coadiutores parochorum, intelligitur seruato ordine charitatis, ex cuius obligatione non tenentur Religiosi proximorum saluti consulere, stante eius vitæ periculo: ita Nauar. Caiet. quos refert, & sequitur Palaus *sup.* Moronius *sup. n. 79.* sed hæc debent intelligi, nisi huiusmodi seruitium tam spirituale, quàm temporale exhibitum extraneis maximè expediret ad bonum nomen Religionis, nam si maximè expediat, tenentur Religiosi obedire, quando tam Prælati quàm subditi teneantur bono communi Religionis consulere, ita ex Suar. Palaus *sup.* Moron. *supra*.

Colli-

64 Colliges tertiò teneri Religiosus ire ad habitandum in cœ-
nobijs aeris intemperie laborantibus, cum hoc expediat ad con-
seruationem Religionis, limita tamen nisi subditus sciat certò
Prælatum hoc illi præcipere solùm ex odio, & mala voluntate:
erga illum, quia tunc Prælatus abutitur sua potestate, Peyrin.
quem refert, & sequitur Lezan. *to.1.c.4. nu.* 16. Tenentur etiam
65 ire ad Indos, vel alias remotissimas terras etiam hæreticorum,
66 & infidelium, si ibi fuerint Ordinis conuentus, cum hoc neces-
sarium sit ad Religionis conseruationem, Suar. Nauar. quos re-
fert, & sequitur Palaus *sup.n.*6. Moronius *sup. n.*73 Non tamen
cogi possunt ire ad Indos, vel ad terras infidelium, vel hæreti-
67 corum ad prædicandum cum periculo vitæ: immò etiam si cogi
possint ire ad Indos, vel ad terras hæreticorum casu quo ibi sit
Ordinis conuentus, non tamen possunt cogi ibi ad prædican-
dum hæreticis, seu infidelibus cum periculo vitæ; nam cum hoc
sit difficillimum, multisque periculis animæ, & corporis ob-
noxium, nemo præsumendus est obligatus ex generali promis-
sione procurandi proximorum salutem, sed necessariò requiri-
68 tur specialis, & expressa obligatio per votum, vel ex fine pecu-
liari Religionis, vt est in societate, & in nostra Congregatione
Carmelitana Italiæ: ita cum Suarez, Lessio, Sanchez, & alijs,
Palaus *sup.n.*6. Moronius *sup. n.* 71.
69 An autem possit Religiosus obligari à Prælato regulari Papæ
inferiori ad acceptandum Episcopatum, vel aliud officium, vel
beneficium extra Ordinem? Respondeo negatiuè, & si laudabi-
70 liter faciat obediendo. Et idem dicendum est si iubeatur transi-
71 re ad statutum sæcularem, etiamsi iusta causa intercedat, vel si
iubeatur transire ad alium Ordinem etiam æqualem, vel auste-
riorem, vel minus austerum, nam hæc non pertinent ad obser-
72 uantiam regulæ, quam professus est, ita Suarez *tom.*3. *de relig.*
*lib.*10. *cap.*10.*n.*1. *& seqq.* & alij communiter. Dixi Papæ infe-
riori, nam licèt hæc omnia, nec etiam Pontifex per potestatem
73 dominatiuam possit præcipere Religiosis, benè tamen per pote-
statem supremæ iurisdictionis. Aduerte tamen quod licet Re-
ligiosi non teneantur suis Prælatis obedire, quando aliquid præ-
cipiunt infra, vel extra, vel supra regulam, modo explicato, opti-
mè tamen facient si omnibus obediant, quæ cum statu assumpto
non repugnant, & tunc non solum obedientes, sed plusquam
obedientes, seu perfecti obedientes nomina dabuntur, & hanc
obedientiam consulit nostris Religiosis nostra constitutio 1. *part.*
*cap.*5. *num.* 8.
74 Dico quintò. Religiosi non tenentur obedire Prælato clarè
illicita præcipienti contra legem Dei, & Ecclesiæ, etiamsi iu-
beantur cum censuris: ita communiter Doctores: nam Reli-
giosi solum tenentur obedire in his, quæ sunt materia voti. ma-
teria autem voti nec est, nec potest esse res illicita. Hinc si Præ-
latus præciperet res solùm concernentes vtilitati temporali
sui, aut suorum, & non vtilitati spirituali, vt si præciperet sub-
dito, vt ageret aliqua negotia alicuius sui consanguinei, vel ami-
ci, non tenetur subditus obedire, cum hæc non sint secundùm
regulam Hieronym. Garcia, quem refert, & sequitur Lezan.
*tom.*1.*c.*4. *n.* 3.
75 Idem dicendum est, si Prælatus cogeret etiam cum iuramen-
76 to subditum ad manifestandum delinquentem occultum, &
nulla infamia laborantem, in quo casu nec ipse delinquens po-
test obligari præceptis se prodere, quia quando persona est oc-
culta licet crimen sit publicum, non interrogat Prælatus iuridi-
77 cè: ita Gaietan Suarez, quos refert, & sequitur Lezana *sup n.*22.
& alij communiter. Secus dicendum est, quando præcedit aliqua
infamia, nam tunc iuridicè interrogat Prælatus, Sotus, Azor.
78 quos refert, & sequitur Lezana *sup.* Idem dicendum est si Præ-
79 latus præcipiat vana, & inutilia, & impertinentia, nam hæc non
80 cadunt sub materia voti, nisi vt *suprà* diximus aliquo bono fine
81 honestentur. Item si præcipiat actus merè internos, nisi aliàs sint
82 necessarij ad constituendos actus externos in aliqua specie virtu-
tis, vt si Prælatus præciperet recitare diuinum officium, vel
Missam pro Petro celebrare; nam tunc tenetur subditus obedi-
re. Ita Portel *in dub. regularibus verbo obedientia n.*1. & cum alijs
Lezana *suprà n.*5. licet aliqui existiment posse Prælatum præci-
pere actus merè internos. Ita Miranda, Lessius, Granad Præposi-
tus, quos refert, & vt probabile admittit Diana 9.*p. tract* 8. *reso-*
*lut.*67. sed oppositum commune est, vt *ibi* testatur ipse Diana.
83 Dico sextò. Quando tantùm est dubium, an res sit illicita te-
84 netur subditus obedire, & idem dicendum est, quando subditus
dubitat rem præceptam excedere legem, vel esse contra illam,
aut Prælatum non esse legitimè electum, aut confirmatum, dū-
modo sit in pacifica possessione, & aliàs sibi, vel alteri non timeat
85 graue damnum: ita communiter DD. apud Palaum *to.*1. *tract.* 1.
*disp.*3. *p.*15. *n.*2. licèt oppositum teneant Adrian. Vasq. Rodrig.
86 & ex parte Salaz apud eundem Palaum. Ratio nostræ resolutio-
nis est, quia cum Prælatus in omnibus his sit in possessione, me-
lior est conditio possidentis; quod verò non teneatur, quando ti-
metur graue damnum patet, quia obedientia debita Superiori
non tollit ius, & possessionem Religiosi, vel alterius in bonis for-
tunæ, honoris, & corporis, vt infra dicemus, tum quia etiam
præcepta Ecclesiæ certa cum graui damno, & detrimento pro-
prio, vel alieno non solent obligare: ergo à fortiori non obliga-
bunt dubia. Immò addo cum Palao *supra*, quod si præceptum 87
Prælati vrgeat in damnum graue alterius, non posse Religiosum
obedire, secus est si solum in damnum Religiosi, nam tunc, & si
Religiosus non sit obligatus obedire, poterit tamen cedere iuri
suo, vt de alijs, quæ sunt infra, vel supra, vel præter legem *su-*
pra diximus. Ita Lessius, Sayrus, Sanch. Villalob. & alij, quos re-
fert, & sequitur Palaus *supra*.

§. IV.

Quando obligent præcepta formalia Prælatorum suos subditos ad peccatum mortale.

88 *In quibus conueniant, & differant lex, & præceptum, tam generale, quàm particulare.*

89 *Præceptum de materia leui secundùm se non potest subditos obligare ad mortale, etiamsi Prælatus explicet se habere intentionem obligandi sub mortali.*

90 *Ratione circunstantiarum, quæ rem leuem reddunt grauem, potest Prælatus præcipere rem leuem sub mortali.*

91 *Quæ sint hæ circunstantiæ, declarantur exemplis.*

92 *Quando regula, vel constitutio tantùm obligat ad pœnam Prælatus etiam generalis non potest res ipsas præceptas in regula ex zelo præcipere sub mortali.*

93 *Generalis non est auctor, sed custos regulæ.*

94 *Nemo trahitur ad culpam nisi ductus propria voluntate.*

95 *Statutum consiliare immediatè non potest esse obiectum formale obedientiæ sub culpa.*

96 *Prælatus non potest aliquid præcipere super regulam.*

97 *Prælatus nō potest restringere immunitates, & libertates regulæ.*

98 *Superior habet ius præcipiendi ea quæ sunt expressè in regula eo modo, quo ipsa subditum obligat, & non amplius.*

99 *Si regula tantùm obligat ad pœnam solam pœnis potest cogere subditos, vt illam obseruent.*

100 *Licet regula, vel lex tantùm obliget ad pœnam si detur nimia transgressio, & relaxatio, potest Prælatus præceptum imponere sub mortali.*

101 *Propter vnius, vel duorum culpam non potest Prælatus ponere præceptum quod obliget totum conuentum sub mortali.*

102 *Si totum collegium esset relaxatum in aliqua lege, quæ tantum obligaret ad pœnam, posset Prælatus ponere præceptum toti communitati sub lethali.*

103 *Materia præcepti an sit grauis, vel leuis, & intentio præcipientis ex præmio legis colligitur.*

104 *Prælatus secundùm aliquos tenetur exprimere causam præcepti cum illud imponit.*

105 *Nullus Prælatus potest ponere præceptum obligans sub mortali in materia leui vel prohibita tantùm sub pœna absque iusta, & rationabili causa.*

106 *Onera non sunt imponenda sine causa.*

107 *Superiori etiam Generali dicenti se imponere præceptum ex iusta causa, non est credendum nisi constet de illa.*

108 *Quando subditus dubitat de potestate Superioris, non tenetur ei obedire.*

109 *Prælatus semper est in possessione suæ superioritatis.*

110 *Superior non est in possessione suæ iurisdictionis, quando dubitatur de illa.*

111 *Possessio stat pro subdito, qui est in possessione suæ libertatis.*

112 *Prælatis regularibus præscripti sunt à subditis per obedientiæ votum certi limites potestatis veluti ex contractu.*

113 *Qui dubitat an debeat non tenetur soluere.*

114 *In quantum auctor non probat rem ad ipsum pertinere reus, qui possidet ex sola possessione probat dominium.*

115 *Nemo tenetur credere testi etiā fide digno in propriū damnum.*

116 *Onus nemini præsumitur iniunctum nisi probetur.*

117 *Præceptum non obligat secundùm mensuram intentionis quæ manet in Prælato, sed secundùm intentionis mensuram, quæ manifestatur in lege.*

118 *Prælatus secundùm veriorem sententiam non tenetur exprimere causam præcepti.*

119 *Subditus qui dubitat de potestate superioris tenetur ei obedire.*

120 *Prælatus non potest ferre censuram sine causa.*

121 *Quid si Prælatus iniustè præcipiat, quod non est per se peccatum mortale, sed indifferens, non solum sine causæ expressione, sed sine causa.*

122 *Ad vitandum scandalum tenetur subditus cedere iuri suo.*

123 *Si res iniusta subdito præcipiatur potest differre obedientiam.*

124 *Potest etiam replicare si in occulto præcipiatur, secus si imperetur in publico.*

125 *Prælato aliquid contra Deum præcipienti non est obediendum.*

126 *In dubio an res sit licita, necne tenetur subditus obedire.*

127 *Quomodo hoc sit intelligendum.*

128 *Subditus dubitans an obedire sit peccatum necne, non potest ei obedire.*

129 *Quid si habeat iniustam causam dubium deponendi.*

130 *Subditus non tenetur Prælato præcipienti etiam cum præcepto obedire cum periculo vitæ, nec cum magno detrimento.*

131 Quo-

131 *Quomodo hoc ſit intelligendum.*
132 *Tempore peſtis poteſt Prælatus cogere religioſos alijs religioſis tam neceſſaria ad animam, quàm corpus miniſtrare.*
133 *Subditus non tenetur obedire ſuperiori præcipienti contra præceptum alterius ſuperioris illum in dignitate excedentis.*
134 *Nec in ijs, quæ pertinent ad naturam corporis.*
135 *Non tenetur ſubditus obedire cum periculo honoris, & famæ.*
136 *Non tenetur ire ad carcerẽ non aſſignata cauſa cur carceretur.*
137 *Carcer in pœnã non poteſt poni niſi per ſententiam definitiuam.*
138 *Carcer ad cuſtodiam non poteſt dari niſi reus ſit valdè de crimine ſuſpectus, & fugere ſolitus.*
139 *Non tenetur ſubditus obedire ſuo Generali eum eijcienti à ſua prouincia ſine aſſignatione cauſæ.*
140 *Generalis non poteſt transferre vnum religioſum de vna ad aliam prouinciam, ſine cauſa contra voluntatem ſubditi, & illo inaudito.*
141 *Prælato etiam Generali iniuſtum præcipienti, etſi peccatum non contineat, non tenetur ſubditus obedire.*
142 *Si Prælatus præciperet ſubdito, vt daret illi ſuos libros, vel manuſcripta, non tenetur ei obedire.*
143 *In omni obedientia, ſunt intelligendæ aliquæ conditiones, v.g. ſi potero, ſi rationabile præceperit, &c.*
144 *Generali dicenti ſe talem fratrem ex iuſta cauſa transferre non eſt credendum, niſi cauſam oſtendat.*
145 *In caſu, quo Generalis transferat ſubditum ad aliam prouinciam ſine aſſignatione cauſæ, poteſt ſubditus ab illo ad definitorium appellare.*
146 *Subditus etiam Prælato præcipienti non tenetur reuelare proprium, vel alterius crimen occultum.*
147 *Quot modis dicatur crimen occultum?*
148 *Quid ſi detur multitudinis ſcandalum?*
149 *Quid ſi crimen vergat in damnum cõmunitatis, vel proximorũ?*
150 *Quid ſi ſufficiat generalis admonitio ad eius emendationem?*
151 *Quid ſi hæc generalis admonitio non ſufficiat?*
152 *Quid ſi illud ſciat ſub ſecreto naturali?*
153 *Quid ſi delictum tantum ſit in damnum manifeſtantis.*
154 *Quid ſi tantùm vergat in damnũ, & iã peccantis ſit emendatũ.*
155 *Quid ſi non ſit emendatũ, ne detur ſpes probabilis emendationis.*
156 *Quid ſi delictum ſit in damnum communitatis, & iam ſit emendatum.*
157 *Quæ delicta ſint in damnum communitatis, quæ in ſolum præiudicium peccantis, quæ in damnum tertij.*
158 *Si præceptum fundetur in præſumptione facti, ſi veritas ſtet in contrarium præceptum non obligat.*
159 *Si fundetur in præſumptione periculi etiamſi veritas ſit in contrarium, obligat præceptum ſecundum aliques.*
160 *Lex ſiue præceptum fundatum in præſumptione ſiue facti, ſiue periculi, ſi præſumptio in aliquo caſu deficiat probabilius eſt præceptum non obligare.*
161 *Ceſſante fine legis in caſu particulari ceſſat lex, ceſſante fine legis in communi ceſſat lex in communi.*
162 *Numerantur aliqui caſus, in quibus ſubditi operantes contra præceptum ſuperioris, non peccant quia deficit præſumptio.*
163 *Si Prælatus deprehendat ſubditum facientem contrarium, ac ille præcepit, poteſt eum in foro exteriori punire, nec tenetur illum credere hoc feciſſe bona fide.*

DIximus in generali, in quibus rebus ſubditi teneantur ſuis Prælatis obedire, ſed quia illas generales regulas in facti contingentia ad praxim reducere difficillimum eſt, ideò opportunum iudicaui declarare quando, & quomodo præcepta formalia Prælatorum ad mortale obligant ſubditos.

88 Pro quo ſciendum eſt præceptum multum differre à lege, nam lex eſt perpetua, præceptum verò tantum obligat, dum perſeuerat, qui illud impoſuit; lex imponitur toti communitati, præceptum verò ſingularibus perſonis, & licet præceptum etiam imponi poſſit toti communitati, id eſt propter aliquam circunſtantiam occurrentem bono communi neceſſariam, lex verò ſemper reſpicit materiam magis communem, & vniuerſalem Item non obligat niſi perſonas, quibus imponitur etiamſi in alijs detur eadem ratio, lex verò obligat omnes, in quibus eadem cauſa obligationis exiſtit. Item lex ſi ceſſet quoad maiorem partem communitatis, cui imponitur, etiam ceſſat quoad minorem cum debeat pars conformari toti, è contra verò præceptum certis perſonis impoſitum, etiamſi ob peculiares cauſas non obliget aliquos, non propterea ceſſat obligare reliquos, quia de ratione pręcepti non eſt obligare omnes, ſed ſingulos, quos ſẽper obligat, quamdiu viuit præcipiens, & perſeuerat eadem cauſa, dummodo etiam præcipiens, & perſeueret in eodem officio.

Limita tamen quando præceptum ponitur toti communitati, nam tunc præceptum participat vim legis, vnde ſi ceſſet in maiori parte communitatis ceſſat in totum. Item lex non obligat ſubditos extra ſuum territorium, è contra verò præceptum etiam extra territorium obligat, nam pręceptum dirigitur ad perſonas, lex ad territorium, limita tamen in religioſis, nam hi ratione profeſſionis tenentur vbique regulas, & leges religionis obſeruare. Item quando præceptum eſt generale, imponiturque toti communitati, non ſolum obligat ſubditos præſentes, ſed etiam futuros, quia tunc vt ſupra diximus, participat rationem legis. Ita Amicus *diſputat.* 1. *de legib. ſect.* 2. *num.* 37. & *ſect.* 4. *num.* 52. & *ſequentibus*, quibus ſuppoſitis

Dico primò. Præceptum formale de materia leui ſecundum 89
ſe, non poteſt ſubditos obligare ad mortale, etiamſi Prælatus præcipiens explicet ſe habere intentionem obligandi ſub mortali; non enim poteſt Prælatus id quod ſuaptè natura lethalis culpæ incapax eſt, præcepto ſuo reddere capax. Ita Salaz, Sanch. Azor, Suar. Reginald. quos refert, & ſequitur Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 2. *diſp.* 21. *quæſito* 12. *n.* 6. Clauis regia, & alij communiter DD. apud Peyrinis *de ſubdito q.* 1. *cap.* 5. §. 4. *dicto* 4. Vnde maximè reprehendendi ſunt Prælati, qui obligare volunt ſubditos ſub mortali propter ſolam violationem ſilentij v.g. tali, aut tali tempore, aut propter ſolam vnius lactucæ ſine licentia manducationem, aut propter aliam ſimilem cauſam, vt merito notauit Clauis regia *lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 14. & talibus Prælatis poteſt applicari illud Saluatoris *Matth.* 21. Imponunt onera grauia, & importabilia.

Aduerte tamen poſſe his paruis rebus talem circunſtantiam, 90
& tam grauem coniungi, vt puta, ratione vitandi ſcandali, etiãſi illud non eſſet ex ſe mortale, aut ratione iacturæ boni communis, religionis, etiam non proximi tranſgreſſionis votorum, vel regulæ ſuæ profeſſionis, vt merito Prælatus tales res ſub culpa mortali prohibere poſſit, non quidem propter ipſas, quæ re vera tanti momenti non ſunt, ſed propter grauem circunſtantiam
illis ex accidenti adiunctam v.g. ſi Prælatus iubeat cum pręce- 91
pto in communi, ne quis ex tali viridario, vel arbore aliquid decerpat, qui ſumpſerit quid paruum excuſabitur paruitate materiæ; ſi verò cum præcepto præcipiat ne quis ſurripiat talem fructum ſpecialem, ob cauſas particulares, cum ſit fructus notabilis, & particulari domino deſtinatus, vel quid ſimile ex cuius furto Prælatus notabilem ſumet moleſtiam, licet res in ſe ſit parua, ratione tamen moleſtiæ grauis datæ, erit mortale. Ita Nauarro, Portel *in dubijs regularibus verbo, obedientia num.* 5.

Idem dicendum exiſtimo, ſi è cellis res, quas religioſi ad vſum habent illis ſurriperentur, nam tunc ratione damni illis religioſis illati, ſi fortè grauis fuit, vel ſi leue fuit ratione moleſtiæ grauis, & perturbationis, & periculi, quod alijs imminet, ne etiam illis bona ſua cum eiſdem inconuenientibus ſurripiantur, poteſt Prælatus præceptum imponere, ne aliquid è cellis auferatur abſque licentia, in quo caſu ſi aliquis rem aliquam abſque licentia ſurriperet, etiam ſi fuiſſet leuis, mortaliter peccaret, non propter materiam, cum in ſe ſit leuis, ſed ratione moleſtiæ, & inquietudinis, & pacis perturbationis, quam illo fortuitu cauſat, ita à fortiori debet admittere Portel *ſuprà* cum Nauarr. & alijs.

Idem dicendum eſt, ſi Prælatus præcipiat cum præcepto, ne aliquis religioſus accedat ad hortum communem conuentus, aut ne accedat ad talem, vel talem ſæcularis domum, aut ne tranſeat per talem vicum, etiamſi cum licentia ſua extiterit extra conuentum, aut ne cum tali vel tali perſona loquatur: hæc enim, & ſimilia, licet in ſe conſiderata videantur parui momenti; comparata tamen ab honeſtatem, & bonum nomen religionis, aut ratione ſcandali, periculi, vel alterius circumſtantiæ, efficiuntur res magni momenti, ac per conſequens obligant ad mortale. Ita cum Claui regia, & Suarez, Peyrinis *ſuprà* Bordon. *tom.* 2. *reſol.* 18. *num.* 45. Sanch. Salas, Montelinus, Medina, Baldellus, Molpheſius, quos refert, & ſequitur Diana 5. *part. tractat.* 5. *reſol.* 18. Idem dicendum eſt ſi omnes ingrederentur hortum, & vnuſquiſque vnum fructum excerperet quacumque vice, ita vt damnum notabile inde ſequeretur communitati, nam tunc ratione damni, quod pateretur communitas ex ſingulis illis exceptionibus poſſet Prælatus talem ingreſſum ſub mortali vetare. Ita cum Salas, Valent. & alijs Peyrinis *ſuprà*.

Dico ſecundò. Quando regula, vel conſtitutiones tantùm 92
obligant ad pœnam, nullus Prælatus etiam Generalis, vel capitulum generale poteſt res præcepta in ipſa regula, vel conſtitutione ex ſolo zelo regularis obſeruantiæ præcipere ſub mortali. Ita Sanchez *lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 46. Ledeſma, Salas, Bonacina, Peyrinis, quos refert, & ſequitur Bordon. *tom.* 2. *reſol.* 58. *nu.* 2.
& *ſequentibus*, Leſſius *lib.* 2. *cap.* 41. *num.* 74. Vaſquez *in* 1. 2. 93
diſputat. 154. *cap.* 3. *nu.* 21. Quidquid in contrarium dicat Ioan- 94
nes Sanctius *in ſelectis diſputat.* 33. *numero* 50. Ratio autem eſt, quia ſuperior, etiam Generalis, non eſt auctor regulæ, ſed tantum cuſtos, & procurator, vt illa obſeruetur eo modo, quo ia-
cet, tum quia nemo trahitur ad culpam, niſi ductus propria 95
voluntate, ſed nemo huius ordinis ad id propria voluntate in profeſſione ductus fuit, neque ob alio: ergo, tum quia ſtatutum conſiliare immediatè nõ poteſt eſſe obiectum formale obedientiæ ſub culpa; cum obiectum præcepti exequendi ſub cul-
pa immediatè ſit ratio debiti, & neceſſitatis, ſed talis lex obli- 96
gans tantùm ad culpam non eſt decretum pręcepti, & debiti 97
ſub culpa, ſed conſilium tantùm: ergo ſuperior illud non poteſt immutare in præceptum; etſi enim ſuperior pręſit religioſis ſibi ſubditis, non tamen regulæ, ſed regula illis præeſt. Tum quia hoc eſt pręcipere aliquid ſupra regulam, quod tamen

ſu-

superior ex communi Doctorum efficere non potest, tum quia
hoc est restringere immunitates, & libertates regulę, quod tamē
superior facere nō potest, nisi ad hoc expressam habeat facultatē.
98 Dices: superior habet ius pręcipiendi ea, quæ sunt expresè in
regula, vt exequantur. quod nullus negat, sed in regula pręcipi-
tur talis obseruantia silentij v.g. vel ieiunij, vel litteras non ape-
riendi absq; eo, quod Prælatis ostendantur, &c. ergo Prælatus id
ipsum sub peccato mortali pręcipere poterit. Confirmatur, quia
superiori incumbit procurare, vt in suo conuentu obseruetur
regula, & ad hoc imponere potest præcepta: ergo poterit sub
culpa obligare. Respondetur ad argumentum distinguendo ma-
iorem, habet ius præcipiendi, quæ sunt in regula eo modo, quo
99 ipsa subditum professum obligat, concedo, strictiori modo, nego:
vnde si tantùm regula obliget ad pœnam solùm pœnis tempo-
ralibus restringere potest subditum, per quod patet, ad confir-
mationem, concedimus namque superiorem posse imponere
præceptum, vt regula obseruetur, sed hoc non ratione culpæ,
sed pœnæ, & consequenter pœnalia, per hæc enim etiam effica-
cius subditi compelli possunt ad obseruationem regulæ.
100 Dico tertiò. Licèt regula, vel constitutio non obliget ad cul-
pam, sed tantùm ad pęnam, si tamen detur in aliquo religioso ni-
mia transgressio, & contumacia, vel alia causa, quæ sit secundùm
regulam, poterit tunc superior huic, vel illi præcipere imme-
diatè sub mortali. Ita Bordon. *sup. n. 4.* Sanch. Vasq. Ledesma, Sa-
las. quos refert, & sequitur Peyr. *de subdito q. 1. c. 5. §. 3. dicto* 2.
Less *sup. n. 74. versu, Hinc sequitur.* Ratio autem est, quia in hoc
casu nimia transgressio, & contumacia id exigit in pœnam de-
linquentis. Tum quia pœna subeunda est sub obligatione culpę.
Tum quia cum Prælatus custos sit obseruantiæ regularis, ad
eam conseruandam potest relaxatum subditum præceptis, &
excommunicationibus cogere, vt vnius pœna aliorum transeat
in exemplum.
101 Dico quartò. Propter vnius, vel duorum culpam, non potest
Prælatus ponere præceptum, quod obliget totam communita-
tem sub peccato mortali. Ita Vasq. *in 1. 2. disp. 154. c. 2. n. 21.* Sanc.
lib. 6. in Decal. c. 2. n. 46. Ledesma, Salaz, quos refert, & sequitur
Peyr. *de subdito q. 1. c. 5. §. 3. dict.* 2. Vidal. *titulo de subdito inquis. 1.
n. 30.* Ratio autem est; quia vita aliorum relaxata alijs obseruan-
tibus non debet inijcere conscientię laqueos, & istis obseruanti-
bus esset manifestè super regulā, & ideò obedire non tenentur.
102 Dico quintò. Si totum collegium esset relaxatum v.g. pręcipit
regula, ne religiosi secum deferant pecunias, ne lineis vtantur in-
dumentis, vel ne scribant, aut recipiant epistolas absque eo, quod
prius à Prælato legantur, vel ne intrent in cellas aliorum absq;
licentia Prælati; fratres vnius communitatis sunt ita relaxati,
vt ista non curent magis, quàm si in regula non continerentur,
& publicè deferunt pecunias, lineis induuntur, epistolas scri-
bunt, intrant in cellas, potest in hoc casu Prælatus totam illam
communitatem compellere sub mortali ad obseruanda ea, ad
quæ alioquin sub nullo peccato tenebantur: ita prædicti DD.
citati in dicto præcedenti, tenentur concedere, & expresè do-
cet Ledesm. quem refert, & sequitur Peyr. *sup. dicto* 3. & com-
muniter DD. apud Vidal *sup. n. 31.* Ratio est, quia ad Prælatum
pertinet curare totis viribus obseruantiam regulæ, non debet
tamen esse nimis facilis in his resolutionibus, quia sunt maximę
consequentiæ, & hoc est augere votum saltem quoad modum,
vnde prius debet experiri, an alijs vijs possit id obtinere, cum au-
tem censeat casum desperatum, sua vtatur auctoritate, & debi-
to fungatur officio. Ita Peyrinis *supra*.
103 Dico sextò. Materia pręcepti, an sit grauis, vel leuis, & intentio
pręcipientis ex nullo alio ita efficaciter colligi possunt, quàm ex
procemio, & initio pręcepti, sępè enim ibi imponitur finis, &
causa ob quam fertur pręceptum, & idem de lege dicendum est.
Ita Tiraq. Molin. Salaz, Guttier. Sanch. Rodr. & alij, quos refert,
& sequitur Palaus *tom. 1. tract. 3. disp. 5. punct. 5. §. 3. n. 10.*
104 An autem Prælatus, quando imponit præceptum in materia
leui, vel quæ tantùm obligat ad pœnam, secundùm regulam, vel
constitutiones debeat exprimere in ipso præcepto causam suffi-
cientem, cur illam rem præcipiat sub mortali, cùm aliàs ex se
non esset capax talis obligationis ad hoc, vt subditi teneantur il-
li sub mortali obedire, videntur affirmare cum Nauarro Moron.
respons. 21. n. 19. Peyr. *de subdito q. 1. c. 26. §. 2. dicto 3. & c. 12. eius-
dem quæstionis dicto.* 2. Pasqual *de ieiunio decis. 197. n. 4.* Ratio au-
tem est, quia vt suprà diximus, nullus Prælatus regularis potest
ponere præceptum obligans sub mortali in materia leui, vel
105 tantùm ex lege prohibita sub pœna absque iusta, & rationabili
causa: ergo non potest aliquid in prædictis materijs præcipere
suis subditis absque eo, quod in ipso præcepto explicet causas,
quæ eum mouerunt ad ponendum tale præceptum. Aliàs sub-
diti non tenebuntur sub peccato illi obedire prædictis præcep-
tis. Antecedens iam *sup.* probatum est, consequentia verò proba-
tur, quia vt optimè notauit Nauar *de spolijs clericorum §. 2. n. 7.*
quando aliquis non potest facere rem nisi ex iusta causa, iustam
106 causam non est præsumendum interuenisse, nisi aliter de illa
constet, pro quo facit fundamentum irrefragabile communiter
receptum Bartoli *per illum text. in l. si forte, l. & quod*, quando ali-
quid non potest fieri sine iusta causa, illa debet probari. Tum
quia, vt notauit Moron *respons. 21. n. 21.* onera non sunt impo-
nenda sine causa, neque sunt subeunda nisi cognoscantur iusta,
sed non possunt cognosci iusta, nisi dentur eorum causæ. cum il-
lorum iustitia ab eorum causa dependeat: ergo causa semper in
præcepto debet explicari.
Nec sufficit, quod superior etiam generalis dicat in ipso præ- 107
cepto se id facere ex iustis causis, sed illas debet explicare; nam
superior etiam generali dicenti se tale præceptum ponere ex iu-
sta causa, non est credendum, nisi constet de illa, si id non potest
facere sine causa. Ita expresè cum Nauar. Peyr. *de subdito q. 1. c.
12. & c. 26. eiusd. q. § 2. versu, dixi ex iusta causa,* Moron *resp. 21. n.
18. & seq.* Et ratio horum esse potest. quia subditus, quando dubi-
tat de potestate superioris non tenetur obedire, ita tenent Vasq. 108
Salaz, quos citat, & sequitur Dian. *p. 4. tract. 3. res. 8.* Sayrus *in cla-
ui regia lib. 1. c. 13.* Ledesma, quem refert, & sequitur Vidal in ar-
ca vitali *tit. de subdito inquisit. 1. n. 46.* Atqui in hoc casu, si supe-
rior non explicet causam præcepti datur dubium de legitima
superioris potestate: ergo subditus cum tali dubio non tenetur
ei obedire, minor patet. quia si Prælatus non explicat causam,
quæ illi confert talem potestatem, quam antea non habebat, ob-
scurum manet, an id quod pręcipit sit iustum, vel non, sed subdi-
tus non tenetur obedire Pręlato, nisi quando clarè cognoscit es-
se iustum id, quod præcipit superior, vt notauit Vidal *sup. n. 30.*
ergo superior tenetur causam declarare, quæ reddidit præcep-
tum iustum.
Nec obstat, si dicas Prælatum esse in possessione suæ superio- 109
ritati, cum in omnibus licitis, iam ex voto obedientiæ subditus
propriam voluntatem subiecerit: ergo ad hoc, vt subditus illum
deturbet à sua possessione præcipiendi super regulā non sufficit
dubium, sed debet esse cursus, quod super limites suæ potestatis 110
excedat. Respondetur namq; negando superiorem esse in posses- 111
sione iurisdictionis, quando dubitatur de legitima eius potestate
supra id, quod præcipit, immò possessio stat pro parte subditi, qui
est in possessione suæ libertatis: ergo in quantum certò non con-
stiterit subdito Prælatum legitimam habere causam ita præci-
piendi, non tenebitur ei obedire, sed nunquam hoc ei certo con-
stare potest, nisi Prælatus causam aperiat: ergo hāc Prælatus te-
netur aperire, aliàs semper subditus erit in dubio: antecedens 112
probatur, quia Prælatus regularibus præscripti sunt à subditis
per obedientiæ votum certi limites, veluti in contractu, quo
subditi obligant se limitatè obedire superioribus sub tali, vel ta-
li regula: ergo per obedientiam se habent, vt debitores ex vi con-
tractus, qui inter illos, & superiores intercessit: ergo sicuti debi-
tor, quando post debitum sufficientem diligentiam ad indagan- 113
dam rei veritatem, adhuc dubius maneat, an sit obligatus solue-
re hoc, vel illud, non tenetur soluere iuxta probabilem opinio-
nem, quia melior est conditio possidentis *c. in pari, c. cum sint iura
de reg. iur. in* 6. ita subditus cum sit debitor in dubio, an superior 114
possit pręcipere hoc, vel illud, non tenetur obedire, cum stet pos-
sessio pro subditi libertate. Confirmatur, quia antequam auctor
probet rem ad alium pertinere, reus, qui possidet ex sola posses-
sione, probat dominium: ergo antequam Prælatus, qui habet vi-
ces auctoris, non probet se habere potestatem per exhibitionem
causæ, quæ illi confert hanc potestatem subditus, qui vicem ha-
bet rei, ex sola possessione probat dominium suæ libertatis: ergo
non tenetur obedire.
Nec obstat, si dicas dicta procedere, quando est dubium de pru- 115
dentia Prælati, si tamen Prælatus fuerit probus, & prudens, non
est præsumendum talia pręcipere absq; potestate. Nam contra
hoc est, quia nemo tenetur credere testi etiam fide digno, licèt
sit Episcopus, vel parochus, pręsertim in proprium damnum, vel
tertij, vt docet cum Nauar. Corneio *to. 3. in 3. p. tract. 5. de excom-
mun. §. 10. dub. 1. n. 2.* Bonac *tom. 1. de censur excommun. disp. 2. q. 2.* 116
p. 6. n. 46. & habetur *in c. cum à nobis de testib. & attestation.* Tum
quia onus nemini præsumitur iniunctum, nisi probetur, vt cum
Decio, Cęphal & alijs probat Moron. *resp. 61. n. 71.* Sed hoc præ-
ceptum est maximum onus respectu subditorum: ergo non de-
bet præsumi, nisi probetur, non potest autem probari, nisi per ex-
hibitionem causæ, nam vt docet Pasq. *dec. 197. de ieiunio*, lex, &
statutum, siue pręceptum, non obligant secundùm mensuram
intentionis, quæ manet in legislatore, quia hæc est intentio se- 117
creta, & priuata, quæ nihil operari potest erga subditos, sed se-
cundùm mensuram intentionis, quæ manifestatur in lege, quia
hæc solùm potest causare obligationem in subditis, cum ad ex-
tra manifestetur, & det vigorem legi: ergo dum Prælatus cau-
sam præcepti non manifestat, subditus non tenetur ei obe-
dire.
Contrariam tamen sententiam tenet Bord. *tom. 2. res. 58. n. 46.* 118
vbi ait per hæc formalia verba: *Neque subditus excogitare debet
causas huiusmodi præceptorum stante bonitate, & prudentia supe-
rioris, qui quandoque occultam habet rationem, & causam ita pręci-
piendi, licet ignotam subdito, cui illam non tenetur reuelare cum in
omnibus licitis iam ex voto obedientiæ propriam voluntatem illi sub-
ieceris,* hucusq; Bordon. idem docet Tambur. *de iure Abbatum to.
2. disp. 21. quæsito 12. n. 5.* quia Abbas non tenetur suis subditis,
ait Tamburinus, de omnibus rationem reddere, præcipuè quan-
do patet licitum esse, id quod præcipitur, quia sic Prælatorum

119 conditio duriſſima, ſubditorumque ſtatus peſſimus. Tum, quia
probabile eſt ſubditum in dubio de poteſtate ſuperioris teneri ei
obedire; ergo licet ſubditus ignoret cauſam præcepti, & dubi-
tet de illa adhuc tenebitur obedire.

Nec obſtat fundamentum allatum à Peyr. nam etiam Præla-
120 tus non poteſt ferre cenſuram ſine cauſa, vt notauit Suar. *to.5.in
3 p.diſp.4.ſect.6.n.1.* & tamen ſi de facto non declaret, nec in ipſa
cenſura ſcribat cauſam illius, cenſura non eſt nulla, ſed valida,
vt docet idem Suar. *de cenſuris diſp.4.ſect.7.n.34.* & alij, ſufficit
enim ad valorem cenſuræ, vt detur cauſa: ergo idem dicendum
eſt de præcepto abſque cenſura.

121 Immò addo, quod ſi Prælatus aliquid iniuſtè præcipiat, quod
non eſt per ſe mortale peccatum; nec veniale, ſed ſunt indiffe-
rentia, vel dubia, nec ſunt in præiudicium rerum, animæ, cor-
poris, vitæ, honoris, & famæ, ſubditi, neque alterius, & hoc non
ſolùm ſine expreſſione cauſæ, ſed etiam ſine cauſa rationabili,
122 adhuc tenebitur ſubditus obedire ad vitandum ſcandalum, quo-
uſque admoneat Prælatum ſuperiorem: nam ad vitandum ſcan-
dalum tenetur quilibet ſubditus cedere iuri ſuo, iuxta illud *ad
Corint. 8 Si eſca ſcandalizo fratrem meum, non manducabo carnes
in æternum:* ita cum alijs Peyr. *de ſubdit. q.1.c.7. dicto 4. & c.14.
123 dicto 2. in fin.* Cordub. *in reg. S. Franciſ. c.10 q.6. dicto 4* poterit ta-
men ſubditus rem iniuſtè præceptam differre, ſi præceptū non
vrgeat: ita Rod. Lopez, Sayr & alij, quos refert, & ſequitur Pey-
rin. *ſup. c.7. ſect. 4. verſu nec item.* Imò ſi præceptum in ſecreto illi
124 imponatur, poterit ſuam vexationem redimendo humiliter re-
plicare, & dicere præceptum eſſe iniuſtum, & idem poterit fa-
cere amicus: ita cum Aluarez, Rodrig. & alijs Peyrinis *de ſub-
dito q.1 cap. 14 dicto 1.* non tamen ſi præceptum imponatur in
communitate, in quo caſu, ſi de facto ſubditus replicaret, & Præ-
latus præciperet, quod taceret in virtute ſanctæ obedientiæ, &
ſub præcepto, ſi ſubditus non taceat, peccat mortaliter, nam ad
diſciplinam, & obſeruantiam regulares pertinet, vt res commu-
nitatis ſine ſtrepitu, & rumore, immò cum pace, & quiete tra-
ctentur. Ita Rodriq. Fagund. quos refert, & ſequitur Peyr. *ſup.
c.7. dicto 4. in fin*

125 Dixi, quando id, quod præcipitur non eſt per ſe peccatum mor-
tale, vel veniale, ſed ſunt indifferentia, vel dubia, nam tunc ma-
gis obediendum eſt Deo, quàm hominibus Peyr. *de ſubdito q.1.c.
14. dicto 3. in fin.* & alij communiter. In dubio tamen, an res ſit
126 licita necne, tenetur ſubditus obedire, & deponere dubium pra-
cticum, modo res præcepta non ſit ex ijs, in quibus ignorantia
non excuſat, vt ſunt articuli fidei, præcepta Decalogi, vota ſo-
127 lemnia. Ita Sanchez *lib.6. in Decalog. c.3. n.3.* & alij, quos refert,
& ſequitur, Peyr. *de ſubdito q.1. num.51.* vel non ſit in præiudi-
cium rerum, honoris, vel famæ, aut corporis ipſius ſubditi. vel
alterius, vt ſi Prælatus interroget ſubditum de delicto alterius,
& eſſet dubium, ſi iuridicè interroget, nam tunc ſubditus non
tenetur ei obedire. Ita cum Vaſquio, Aragonio, Henriq. Leſſio,
& alijs penes ipſos Dian. *4. p. tract. 3 reſ. 9.* Idem dicendum eſt,
128 ſi ſubditus dubitans, an obedire Prælati præcepto ſit peccatum
necne, certus ſit, quod non obediendo non peccat, nam tunc te-
netur non obedire, quia obediendo abſque rationabili cauſa ſe
exponeret euidenti periculo peccandi, nec haberet aliquam iu-
ſtam cauſam deponendi dubium. Ita Rodriq. Sanch. Salas, Peyr.
129 quos refert, & ſequitur Tambur. *de iure Abbatum tom.2. diſp.21.
quæſito 12. n.4.*

130 Dixi, quando non ſunt in præiudicium vitæ, nam ratione hu-
ius circunſtantiæ non tenetur ſubditus obedire Prælato præci-
pienti etiam cum periculo vitæ, immò nec cum maximo detri-
mento proprio; nemo enim obedientiæ votum emittens habet
intentionem ſe obligandi cum huiuſmodi periculo Ita Sanch.
Suar. Azor, Bonac. & alij, quos refert, & ſequitur Tambur *tom.
131 2. de iure Abbatum diſp.22. quæſito 3. n.1.* hæc tamen doctrina de-
bet intelligi quando præceptum Prælati non dirigitur ad con-
132 ſeruationem boni communis religionis, hinc Prælatus poteſt
tempore peſtis præcipere ſubditis, vt alijs religioſis peſte labo-
rantibus tum in corporalibus, tum in ſpiritualibus cum vitæ pe-
riculo miniſtrent, vt *ſup.* diximus.

133 Dixi, in præiudicium animæ, nam ſubditus non tenetur obe-
dire ſuperiori præcipienti aliquid contra præceptum alterius
ſuperioris illum in dignitate, & poteſtate excedentis puta Dei
Eccleſiæ, vel altioris dignitatis Prælati: ita omnes Doctores, vt
teſtatur Peyr. *de ſubdito q.1.c.6. dicto 1.* Dixi in præiudicium cor-
poris, nam ſubditus non tenetur obedire ſuperiori in his, quæ
134 pertient ad naturam corporis, v.gr. in his, quæ pertinent ad ſu-
ſtentationem, vnde non poteſt Prælatus præcipere, vt non come-
dat abſolutè, poterit tamen, vt tale, vel tale obſonium prohibi-
tum per regulam, ad quam ſe per votum obligauit, ne comedat
prohibere; ita cum Caietan. & alijs Peyr. *de ſubdito q.1.c.6. dicto
6.* Item non tenetur ſubditus obedire Prælato præcipienti, vt ſe
nudet coram alijs, vel quod non deferat veſtimenta illi, per ſuam
regulam conceſſa; nam hoc eſt contra religioſam honeſtatem: ita
cum Armilla, Caietano, & alijs Peyr. *ſup.* poterit tamen Præla-
tus præcipere, vt auferat partem habitus in pœnam alicuius de-
licti, dummodo remaneat habitus decens, vt mortis eſt apud
omnes.

Dixi, in præiudicium honoris, & famæ, nam ratione huius cir- 135
cunſtantiæ, non tenetur ſubditus obedire, ſi præcipiatur ire in 136
carcerem, non aſſignata cauſa talis carcerationis. Ita Peyr. *de
ſubdito q.1.c.3 dicto 1.* nam carcer irrogat grauem infamiam re-
ligioſo, qui honorem ſuum de iure naturali; cui nō renunciauit,
tenetur, ſeu ſaltem poteſt defendere: ergo non tenetur ſic captis
oculis ſe præbere. Imò etiamſi Prælatus aſſignaret cauſam, ſi ta-
men non eſſet ſufficiens, non tenebitur ei ſubditus obedire. Ita 137
cum alijs Peyr *ſup. dicto 2.* nam vel carcer ponitur in pœnam cri- 138
minis, & tunc non poteſt poni, niſi per ſententiam definitiuam
præuijs probationibus, & defenſionibus, vel ad cuſtodiam, &
tunc etiam non poteſt imponi, niſi reus ſit valde de crimine ſu-
ſpectus, & fugere ſolitus, vel imponitur ad afflictionem, & eſt
quædam torturæ ſpecies, & adhiberi non debet, niſi pro graui
crimine: ergo cū in omnibus his carcerationibus graue nocumē-
tum inferatur, ſubdito ſemper debet aſſignari cauſa carceratio-
nis, niſi carcer adhibeatur in cuſtodiā, & perſona ſit valdè de cri-
mine ſuſpecta, & fugere ſolita, vel ſit perſona admodū vilis. & de
delicti veritate apud Prælatū ſatis conſtat, vel per manifeſtiſſi-
ma indicia, vel per teſtē omni exceptione maiorem. ita Peyr. *ſup.*

Sed quæres, an ſubditus teneatur obedire ſuo generali eum à 139
prouincia in qua natus eſt, eijciens abſq; eo, quod ei aſſignet cau-
ſam rationabilem? Pro explicatione huius dubij ſuppono, Pro-
uincialem poſſe transferre ſuum ſubditum de vna in aliam do-
mum, & Generalem de vna ad aliam Prouinciam. Ita cum Na-
uar. Peyr. *de ſubdito q.1.c.12. dicto 1.* & habetur *in noſtris conſtitu-
tionibus 3 p.c.5.n.3.* Hoc ſuppoſito, reſpondeo, Generalem non
poſſe transferre fratres de vna ad aliam Prouinciam contra vo-
luntatem transferendorum, & illis inauditis abſque rationabili 140
cauſa. Ita Nauar. Rodr. Vega, quos refert, & ſequitur Peyr. *ſupra
dicto 2.* Et ratio eſt, quia iudex ſuperiorem agnoſcens, non poteſt
in damnum tertij quidquam facere, vel ordinare abſque ratio-
nabili cauſa, vt cum Panormit. Nauar & alijs notauit Peyr. *ſup.*
& patet *ex cap. erit autem lex diſt.4.* vbi dicitur, quod lex debet eſ-
ſe rationalis, & honeſta: ergo vt ſubditus teneatur obedire de-
bet generalis habere rationabilem cauſam ad eum ſic transfe-
rendum.

Confirmatur, quia etiam ſuperiori non cognoſcenti alterum 141
Prælatum ſuperiorem, & iniuſtum aliquid mandanti, etiamſi
tale iniuſtum, peccatum non contineat, non tenetur ſubditus
obedire vt docet Panorm. Tabiena, quos refert, & ſequitur Pey-
rin *de ſubdito q.1.c.12. dicto 4.* & exemplificant, vt ſi Prælatus
mandaret mihi, vt darem illi meos libros, non teneor obedire,
ſed deteriores ſunt, qui famæ noſtræ detrahunt, quā m qui ſub- 142
ſtantiam noſtram diripiunt, vt dicitur *c. debitores 6.q.1.* & habet
Panorm. *in c. magnæ n.13. de voto:* ergo ſi non teneor obedire dan-
do illi meos libros, multò minus dando illi meam exiſtimatio- 143
nem, & famam Confirmatur, quia in omni obedientia ſunt in-
telligendæ aliquæ conditiones, id eſt ſi potero, vel ſi rationabile
præceperit, vt cum Tabiena, Angelo, Roſella, Syluestro docet
Peyr. *ſupr* ergo ſi Prælatus præcipiat aliquid ſine ratione ſubdi-
tus non tenetur ei obedire.

Nec; credendum eſt generali dicenti ſe talem fratrem trans- 144
ferre ex iuſta, & rationabili cauſa, nam vt benè cum Nauarro, ait
Peyr *ſupr* ſuperiori etiam non recognoſcenti alium ſuperiorem
dicenti ſe facere aliquid ex iuſta cauſa non creditur, niſi conſtet
de illa, ſi id non poteſt facere ſine cauſa: ergo multò magis non eſt
credendum ſi ſuperiorem agnoſcit, nec quidquam ſine rationa-
bili cauſa poteſt facere. Vnde ſi generalis abſque rationabili cau-
ſa ſubditum transferat de ſua naturali in externam prouinciam 145
habet hic iuſtam appellandi cauſam, ſeu de grauamine conque-
rendi apud definitorium generale, vel protectorem, qui eum au-
dire tenentur, & grauamine ſubleuare; poteſt namq; hæc trans-
latio redundare in maximam infamiam religioſi, non ſolùm
apud religioſos, ſed etiam ſæculares, Peyr *ſup. dicto 3.* Et ad defi-
nitorium generale, & protectorem pertinet iuſtitiam tueri, &
nihil, quod iniquitatem ſapiat admittere, & verè grauatos à gra-
uamine liberare; ita cum alijs Peyr. *ſupra.*

Dixi, in præiudicium ſubditi, neque alterius, nam ratione hu- 146
ius circunſtantiæ non tenetur ſubditus non ſolùm non reuelare
proprium crimen occultum, vt cum Caietano, Reginaldo, &
alijs tenet Peyr. *de ſubdito q.1. c.26. §.1. dicto 2* Sed neque alie-
num, ſi eſt occultum, vt cum alijs aduertit Peyr. *de ſubdito q.1.c.
26. notabili 2.* niſi aliàs ſit in damnum communitatis, vel tertij, &
alio modo non poſſit occurri tali damno, vt cum D. Thom. Na-
uarro, Reginaldo & alijs notauit Peyr. *ſup. notabili 2.*

Pro cuius explicatione notandū eſt tripliciter poſſe crimē ali- 147
quod dici occultū. Primò ſimpliciter, quando ſcilicet, nullo mo-
do ad multorum notitiā peruenit, & hoc peccatum, quando ſolū
facienti nocet, nullo modo poteſt Prælato, etiam præcipiente
cum præcepto, reuelari, ſed ad eius emendationem ſola corre-
ctio fraterna eſt adhibenda. Secundo modo poteſt dici occul- 148
tum, quando non ſcitur factum ipſum malum, ſed per aliquas ſu-
ſpectiones in notitiam multitudinis deuenit; vnde multorum
ſcandalum oritur, & in tali caſu ſi Prælatus cum præcepto præ-
cipiat reuelari, vt poteſt, ad tollendum multitudinis ſcandalū, 149
tenetur ei ſubditus obedire, nam cum iam ſint indicia ſufficien-
tia Præ-

tia Prælatus iuridicè interrogat Tertio modo possunt esse peccata occulta,quæ tamen vergunt in nocumentum communita-
150 tis,vel proximorum , & tunc si sufficiat generalis admonitio, quando aliqua mala communitati , vel tertio patrantur absq; re-
151 uelatione personarum , vel delictorum , hæc sola adhibenda est,
152 vel si sufficiat generalis admonitio delictorum , non sunt etiam personæ manifestandæ, ita cum Nauar. Rodr. & alijs Peyrin. *de subdito q.1.c 16.notabili* 2. Si tamen hæc non sufficiant tenetur subditus etiam personam reuelare, etiamsi tale delictum sciret sub secreto naturali, dummodo esset extra confessionem.

153 Et idem dicendum est, si delictum sit in damnum alicuius personæ,præsertim si sit Prælatus,vt si sit nocumentum vitę, famę, honoris,&c.Prælati, ita cum D.Thom.Nauar. Reginald.Azor. Syluest.& alijs Peyr *de subdito q.1 c 15. dicto* 1. Secus dicendum est, si delictum tantùm vergit in damnum manifestantis, nam tunc non potest alius, qui sub secreto naturali nouit vllo modo
154 reuelare, etiamsi Prælatus, cum præcepto præcipiat reuelari. Ita cum D.Thom.Nauar.Caiet Syluest. & alijs Peyr. *de subdito q.1.c.15.dicto* 2. Idem dicendum est, si crimen est occultum, & tantùm vergit in damnum peccantis , est tamen iam crimen emendatum, vel est probabilis spes emendationis, nam tunc etiamsi Prælatus præcipiat , vt saltem paternè illi denuntietur,
155 non est illi obediendum: ita cum Rodr. Angelo, Vega, Nauar.& alijs Peyr. *de subdito q.1.c.16.dict.*3. Petrus Nauar. Palaus,& alij, quos refert, & sequitur Girag. *de regim. Prælatorum p.3. dub.*47. *n.*279. Secus dicendum est, si delictum non sit emendatum, nec sit probabilis spes emendationis,nam tunc si accedat pręceptum Prælati,tenetur subditus illud paternè denuntiare, Reginal. *in praxi lib.24.n.*61.

156 Idem dicendum est, si delicta sint in damnum communitatis, nam hęc etiamsi sint emendata,denuntiare tenentur subditi ijs, quibus ex officio incumbit,nisi aliàs peccatum commissum fuisset à persona alioquin graui , & non solita talia patrare, quia tunc censetur commisisse ea,ex vrgentissima passione.& aliàs sit iam correctum, & emendatum; vel si denuntians aliquid mali sibi obuenturum non iudicet; in hoc tamen aduertendum est,an sit maius nocumentum , quod ex occultatione prouenit bono communi, nam si hoc præponderet, anteponendum est bonum commune priuato. Ita cum alijs Peyr. *sup.*

157 Si tamen quæras, quæ sint peccata, quæ vergunt in damnum commune,quæ in damnum tertij,quæ tantùm in damnum peccantis? Respon.peccata,quę vergunt tantùm in damnũ peccãtis esse fornicationem,sodomiam, ebrietatem, & similia; peccata verò,quæ sunt in damnum tertij,esse homicidium,adulterium, furtum,detractionem;peccata verò,quæ sunt in damnum commune esse proditionem, institutionem falsæ monetæ, subornationem ad officia,falsam doctrinam,qua fides,& mores corrumpuntur, occisionem superioris, hæresim,schisma, compilationem ærarij publici,crimen læsæ maiestatis,occisio Principis,& hominis toti communitati vtilissimi, latrocinia publica. Ita ferè omnes Doctores , vt cum Palao notauit Giragus *de regimine regular p.3 dub* 47.*n.*279. *&* *dub.*37. *eiusdem partis n.*228.

Dixi tandem ad vitandum scandalum, nam si non sit scandalum,non tenetur subditus obedire,cum tale pręceptum cum sit absque causa, sit iniustum; subditus autem non tenetur obedire præcepto iniusto Prælati , etiamsi tale iniustum peccatum non contineat,vt cum Panormitano,& Tabiena docet Peyr. *de subdi.q.1.c.12.dict* 4. Et idem dicendum est,si ex obseruatione illius præcepti sequatur absurditas , scandalum , seu inconueniens, nam tunc nullo modo est exequendum; ita cum Perez, Barbosa, Pinello,Graffio,& alijs Tambur. *tom.2. disput.21.quæsito* 12.*n.*5. quod est intelligendum,etiamsi tale præceptum sit iustum. Ita cum Abbate,Angelo, Reginaldo, Graffio,& alijs Peyr. *de subdito q.1.c.7. dicto* 4.

Sed quæres,an præceptum fundatum in præsumptione obliget in conscientia,si præsumptio in aliquo casu particulari defi-
158 ciat? Castro Palaus *to.1.tract.3.disp.1.p.14.n.*13. cum Suar.Pontio,Salas,Bonac. & alijs,quos etiam sequitur Carena *de officio S. Inquisitionis p.2.tit.*10. §.5.*n.*30. distinguunt in præsumptionem facti, & præsumptionem periculi, & de prima dicit cessare, si præsumptio veritati non conueniat,v g.imponit Prælatus præceptum subdito,vt restituat librum,quem furatus fuit,quia existimat illum furatum fuisse,si subditus talem librum non est furatus,non tenetur obedire; fundatur namque hoc præceptum in præsumptione facti , vel delicti falsi , vt tenent communiter DD quos larga manu refert Palaus *sup.n.*12.

159 Si tamen præceptum fundetur non in præsumptione facti,vel delicti,sed in præsumptione periculi illius, v.g imponit Prælatus præceptum , ne in cellas ingrediatur ad euitanda aliqua incommoda,quæ oriri possunt,ne scribantur epistolæ absq; licentia ad euitanda aliqua grauia inconuenientia, quæ non rarò expertus fuit ex furtiua scriptione oriri, & similia,in tali casu, ait Palaus cum prædictis Doctoribus,obligare pręceptum etiam in casu,in quo aliquis certò sciat non adesse ibi periculum,ratione cuius præceptum impositum fuit, quia esto non adsit periculum in illo casu,adest tamen generaliter,& in plurimum,& hoc sufficit,quia fuit causa imponendi pręceptum;tum quia semper ille ingressus, & scriptio sunt de se periculosi, quam sententiam sic explicatam amplectitur etiam Rodr. *to.1.q 67.art.*3. Portel *in dubijs regularibus, verbo lex, n* 1.

Verùm licèt hæc sententia probabilis sit, contrariam, quæ 160
absolutè docet legem,vel præceptum fundatum in pręsumptione siue facti, siue periculi, si præsumptio in aliquo casu particulari deficiat, cessare ipsum præceptum, vel legem reputo probabiliorem;hanc docet Homobon. Valerus, Laym.Megala, & alij, quos refert,& sequitur Dian. 1.*p.tract.*10.*res.*27. Delbene *tom.*1. *c.*31.*n.*2. Petrus Hurtad. 22.*disp* 76.*sect* 37.*n* 81. Vrbanus *tract.* 1.*c.*7 *fol.mihi* 11. Scobar *in examine Theologiæ examin.*1 *tract.*1.*n.*
81.*c.*12. & probabilem putant plures ex Doctoribus contrariæ 161
sententiæ,vt aduertit Dian *sup* Ratio autem est, quia cessante fine legis, in aliquo casu particulari cessat lex,vt docent Nauarr. Henriq Comitolus,Abbas,Angelus, Souza, Sà, Megala, Granad. quos refert,& sequitur Dian. 1.*p tract.*10.*res.*28. Scobar *sup. nu.* 84. Delbene *sup.n.*9. Giragus *de regimine regularium p.*3. *dub.*10. *n.*92. & alij, licèt contrariam sententiam multi teneant, quos refert Dian. *sup.* sed in prædicto casu,vt suppono defecit periculum, ob quod lex lata fuit, ergo defecit ipsa lex. Confirmatur, quia si periculum in communi cessaret absq; dubio lex in totum cessaret, nam cessante fine legis in communi, cessat lex in communi,vt omnes admittunt,ergo si ratio adæquata legis cesset,in aliquo casu speciali,seu comparatione alicuius personæ,& temporis, cessabit lex in particulari, patet consequentia, quia valet argumentum à toto ad partem.

Hinc fit, quod si Prælatus ponat præceptum, ne religiosi va- 162
dant ad viridaria conuentus,ob dubium,vel periculum,quod ibi est alloquendi turpiter cum muliere, quæ ex aduerso est, vel ne intrent in cellas horis quibusdam silentio deputatis, quia talis ingressus est dubius,seu periculosus,non obligare in conscientia, si veritas sit in contrarium, nam cum finis præcepti tantùm sit periculum peccati,hoc sublato, in aliquo casu particulari tollitur lex quod in casu pietatis,necessitatis,& charitatis, etiam affirmat Rodriq. *tom.*1 *q* 67 *art.*3. v.g.si intrent in cellas ad curandum infirmum; licèt in alijs casibus hoc neget.

Si tamen religiosus in externo foro deprehendatur fecisse con- 163
tra præceptum puniri poterit à legislatore , quia non tenetur credere bonæ illius fidei , alioquin posset identidem ab iniquis decipi , qui semper allegarent se bona fide processisse, atque hic casus est vnus ex illis, in quibus datur bellum iustum pro vtraq; parte,nimirum propter ignorantiam rerum occultarum, & secretorum cordis, qua præpeditur superior, ne videre queat bonam illorum fidem , qui agunt contra legem præsumptiuam: Ita Vrban. *tract.*1. *c.*7.*pag.mihi* 11.

§. V.

An, quando varietate opinionum versatur inter superiorem, & subditum , teneatur subditus superiori præcipienti iuxta propriam opinionem obedire.

164 *Data opinione probabili pro subdito non tenentur obedire præcepto superioris.*
165 *Vnicuique licitum est suam sequi opinionem probabilem.*
166 *Adhibita sufficienti diligentia,an sit positum præceptum, si adhuc datur opinio probabilis non dari præceptum, subditus non tenetur obedire.*
167 *Nemo obligatur præcepto,nisi illi fuerit sufficienter propositum.*
168 *Præcepta ore tenus prolata non obligant ad mortale ex communi omnium religionum vsu.*
169 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
170 *Si detur opinio probabilis, rem præceptam esse illicitum.*
171 *Vel excedentem Prælati potestatem, subditus non tenetur obedire.*
172 *Quid si Prælatus præcipiens sit prudens, mansuetus, & discretus.*
173 *Nemo tenetur aliorum opinionem sequi, suam probabilem deserendo.*
174 *Quando datur probabilis opinio, Prælatum non fuisse legitimè electum, vel confirmatum, non tenetur subditus eius præceptis obedire.*
175 *Prælatus regularis non potest punire subditum, sequentem probabilem opinionem ei non obediendo.*
176 *Qui operatur probabiliter, prudenter operatur.*

PRo huius dubij resolutione notandũ est,opinionem posse oriri ex triplici capite. Primò,ex parte solius præcepti,quando nimirum certum est de auctoritate præcipientis,& de honestate rei præceptæ,sed opinatur, an res sit præcepta necne. Secundò,ex parte rei præceptæ, quando nimirum constat de præcepto,& de auctoritate præcipientis,sed opinatur,an res sit illicita, id est,contra Deum,suam regulam,vel Ecclesiam. Tertiò,ex parte Prælati,quia scilicet,est varietas opinionum,an superior possit hoc, vel illud præcipere, & vocatur in dubium eius potestas, vt si opineris superiorem non esse legitimè electum , eo quod sit malè electus, seu confirmatus, vel præceptum excedere eius

potestatem. Tandem aduerte hic non esse sermonem de dubio,
nam de hoc iam *sup.* dictum §.3. *huius sect.* *n.* 83. sed de opinione.
His suppositis
164 Dico primò. Data opinione probabili pro subdito, non tenetur
subditus obedire Prælato, & ei licet vtranque partem sequi et-
iamsi aduersum se habeat magis probabilem opinionem. Ita San-
ch. Palaus, Io: Sanctius, Petrus Nauarra, & alij, quos refert, & se-
quitur Giragus *de regimine regularium p.3. dub.3. n.*193. Vidal *in*
165 *arca vitali tit. de pœnitentia inquis.7. n.*74. & alij. Ratio autem
est, quia vnicuique licitum est sequi opinionem probabilem, nec
obstat, si dicas superiorem iustè præcipere, siquidem præcepit
iuxta probabilem sententiam. Respondetur namque superio-
rem non omninò iustè præcipere, eo quod est opinio fauens sub-
ditum in contrarium, sed tantùm præcipere iustè probabiliter.
Vnde subditus tantùm tenetur obedire probabiliter, & in hoc
casu ob ignorantiam datur bellum iustum ex vtraque parte.
166 Dico secundò. Adhibita sufficienti diligentia, an sit positum
præceptum, seu lex in aliquo casu obligans ad mortale, si veritas
non habeatur, sed adhuc lateat sub opinione, subditus non tene-
tur ad obseruantiam legis, seu præcepti. Ita Suar. Henriq. Sanch.
& alij, quos refert, & sequitur Giragus *sup. n.*194. contra Ar-
167 mill. Vasq. Peyr. & alios. Ratio autem est, quia nemo obligatur
legi, nisi sit illi sufficienter proposita, opinanti verò legem, seu
præceptum non esse impositum, nondum est sufficienter propo-
168 situm: ergo is seruare talem legem, seu præceptum non tenetur.
Hinc fit ex communi more religionum, vt aduertit Suar. *tom.* 4.
*de relig. tract.*8. *lib.*2 *c.*9 *n.*25. præcepta Prælatorum, quæ orete-
nus fiunt non censeri obligare sub mortali, quantumuis materia
369 sit grauis, & verba sint præceptiua, nisi fortè in eorum transgres-
sione interueniat contemptus; & ratio est, quia ex vsu illa verba
non satis ostendunt in Prælato sufficientem voluntatem obli-
gandi sub mortali, vt colligitur ex D. Thom. 2. 2. *q.* 186 *art.*9. &
Caiet. *ibi*: ergo subditus non tenetur ei sub mortali obedire, si-
quidem præceptum illi sufficienter adhuc intimatum non est.
Ita Peliz. *tr.*9. *c.*3. *sect.*2. *n.* 37.
170 Dico 3 Subditus habens probabilem opinionem rem à Prælato
præceptam esse illicitam, possidet libertatem ei non parendi. Ita
Io: Sanct. Palaus, Less. Ledesma, quos refert, & sequitur Giragus
3. *p. dub.*30 *n.*196. Vidal *sup. n.* 74. Et ratio est, quia licèt superior
habeat ius præcipiendi, vt subditus operetur, id quod certè, &
indubitanter est bonum, & licitum, & secundum suam regu-
lam, attamen non idem euenit, quando subditus habet probabi-
lem opinionem, vel non esse bonum, ac licitum, & secundùm
171 suam regulam, quidquid præcipitur à superiore, vel esse quid ex-
cedens suam iurisdictionem: ergo in tali casu cum superior so-
lùm etiam probabiliter obligatur subditus, at cum opposita opi-
nio sit affirmans non manere obligatum, poterit subditus licitus
hanc in praxi sequi.
172 Nec admittendam esse existimo limitationem, quam affert
Girag. *sup. n.* 198. scilicet prædictam doctrinam præcedere, quã-
do Prælatus est imprudens, & indiscretus, & ad imponenda sæ-
pè præcepta inclinatus, non verò, quando est prudens, pius, & di-
scretus in his præceptis imponendis; nam alij DD de tali limi-
tatione hucusq; mentionem non fecerunt. Tunc quia, vel discre-
tio, & pietas, seu prudentia Prælati reddit falsam, & improba-
bilem opinionem subditi, vel non, si illam reddit improbabilem,
tollitur quæstio, sed hoc non probat Girag. Si tamen data ex
parte Prælati prædicta mansuetudine, prudentia, & discretio-
ne, adhuc ex parte subditi datur probabilis opinio rem præcep-
tam esse illicitam, vel excedentem eius potestatem, quod sæpè
euenire potest, non est cur subditus talem opinionem non possit
173 amplecti; nemo enim tenetur aliorum opinionem sequi, &
propriam probabilem deserere, vt cum communi Doctorum
notauit Vidal *supr. num.* 77. addito Sanctio *in selectis disput.*33.
num. 30.
174 Dico 4. quando subditus habet opinionem probabilem supe-
riorem non fuisse legitimè electum, vel confirmatum parere ei
non tenentur. Ita Io: Sanct. Pal. Less. Salaz, quos refert, & sequitur
Giragus *p.*3. *de regimine reg. dub.*30. *n.*197. aduersus Sanch. Ratio
autem est, quia data opinione probabili, iam ius imperandi in su-
periore tantùm est probabile: ergo sicut superior potest probabi-
liter vti iure suo, ita subditus illi probabiliter non obtempera-
re, hoc enim est vnum ex casibus, in quibus potest dari bellum iu-
stum pro vtraque parte, vt aduertunt DD. communiter, vt no-
tauit Vidal *sup. n.* 78.
175 Dico 5. Prælatus regularis non potest iustè, & licitè punire suũ
subditum, qui sequens opinionem probabilem suo præcepto non
obtemperauit. Ita Dian. 3. *p. tr.*1 *ref.*93. Sanct. *in selectis disp.*44. *n.*
52. vbi alios citant. Vidal. *tit. de pœnit. inquis.*6. *n.*72. Ratio autem
176 est, quia qui operatur cum probabili opinione prudenter, & lici-
tè operatur, cum se conformet regulæ rectæ rationis: ergo iustè,
& licitè non potest puniri: antecedens est certum, consequentia
probatur; tum quia res, quæ culpa carent, in damnum vocari non
debent *c.2. de const.* tum quia, qui punire illum sui facti iustã, &
rationabilẽ causã habẽtem, aut excusationem intrinsecè est ma-
lum, sed qui operatur cum opinione probabili, iustam habet sui
facti excusationem: ergo punire illum erit malum intrinsecè.

SECTIO II.

De obligatione quam habent Religiosi ex vi voti obedientiæ in ordine ad regulam.

§. I.

Quid sit regula, & quam obligationem inducat respectu omnium religionum.

177 *Quid significet hoc nomen regula.*
178 *Proponitur regulæ definitio.*
179 *Vnde religiosi dicantur regulares.*
180 *Quot regulæ dentur in Ecclesia.*
181 *In quo differant constitutiones à regula.*
182 *Obligatio ad regulam est diuersa pro diuersitate regularum.*
183 *De essentia regulæ non est, vt semper obliget ad culpam.*
184 *Regulæ sunt leges coactiuæ.*
185 *Regula si tantùm obliget ad pœnam, est lex pœnalis.*
186 *Quando legislator declarauit se habere intentionẽ obligãdi sub mortali, non omnia contenta in regula obligant sub mortali.*
187 *Vnde colligatur, quæ regulæ obliget sub mortali, quæ sub veniali.*
188 *Quando legislator declarauit se tantum velle sub veniali obligare, regula in nullo casu obligat sub mortali, etsi sit materia grauis.*
189 *Quid si præcipiat aliquid iure diuino, vel Ecclesiastico iam præceptum.*
190 *Quid si legislator dicat se non habere intentionem obligandi sub mortali.*
191 *Quid si dicat se habere intentionem obligandi ad pœnam.*
192 *Subditus in hoc casu non subeundo pœnam, non peccat.*
193 *Quid si accedat speciale superioris præceptum.*
194 *Quando legislator non explicat, an regula obliget sub mortali, vel veniali, vel tantum ad pœnam, attendenda est consuetudo religionis.*
195 *Quid si non detur consuetudo, sed religio de nouo incipiat.*
196 *Quid si materia fuerit grauis, & verba sunt præceptiua.*
197 *Quæ verba contineant præceptum.*
198 *Quæ non contineant præceptum.*
199 *Verba in imperatiuo prolata continent præceptum, si materia fuerit grauis.*
200 *Idem dicendum est, quando verbis indifferentibus additur in virtute Spiritus sancti, seu obedientiæ, & similia.*
201 *Quid si lex imponat pœnam degradationis, vel aliarum censurarum ipso facto.*
202 *Quid si censura non imponatur ipso facto, sed tantùm sit inferenda.*
203 *Ad obseruantiam regulæ tenentur omnes religiosi, siue subditi sint, siue Prælati.*
204 *Idem dicendum est de constitutionibus.*
205 *Quomodo Prælati teneantur seruare præcepta, quæ ipsi alijs imponunt.*
206 *Religiosi, qui tantùm habent animum obseruandi ea, quæ obligant ad mortale, non sunt in mortali.*
207 *Idem dicendum est de eo, qui habet consuetudinem violandi leges non obligantes ad mortale.*
208 *Quid si detur scandalum in materia graui, periculum vel contemptus.*
209 *Ad obseruantiam regulæ excusat ignorantia inuincibilis, impotentia, vel dispensatio.*
210 *Idem dicendum est de Epicheia, & consuetudine.*
211 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
212 *Cessante fine adæquato legis in aliquo casu particulari cessat lex.*
213 *Cessante fine legis in communi cessat lex in communi.*

DIco primò. Regula dicitur eo, quod regat præbens normam 177
rectè viuendi, corrigatq; quod est distortum, vt ait Isidorus
6. *Etymol. c.*16. Vnde definiri potest, est exemplar seu mensura eo-
rum, qui ex vi votorum tenentur exequi Religiosi, dicitur men-
sura, quia sicut res mensurata non debet excedere, nec esse minor 178
mensura, sit obligatio religiosorum, nec potest esse maior, vel mi-
nor, quam contenta in regula siue explicitè, siue implicitè; & 179
hinc Religiosi dicuntur regulares eo, quod eorum vita regula
mẽsurari debeat. Hinc fit omnes Religiosos habere suas regulas,
nam licèt non dentur in Ecclesia, nisi quinq, regulæ approbatæ,
scilicet sanctorum Basilij, Augustini, Benedicti, Frãcisci, & Car- 180
melitarũ. Ceteræ religiones quæ nullã ex prædictis regulis pro- 181
fitentur, vt sunt Societ. Iesu, & Carthusiensiũ, habent suas cõsti-
tutiones à sede Apost. approbatas pro regula, deficiũt tamen ma-
ximè huiusmodi constitutiones à perfectione regulæ, nam tales
constitutiones cum sint factæ à religione, etiãsi sint à Papa con-
firmatæ possunt alterari, mutari, cassari, & de nouo condi ab ea-
dem religione, vt patet ex Bulla Pauli III. pro Iesuitis, relata in
*Bullar. Societ. pag.*11. regula verò cum sit iure communi, & à Pa-
pa specialiter confirmata à solo Papa alterari, vel mutari potest,
& nullo modo à Religione: ita Suar. *to.*4. *de relig. lib.*1. *c.*1. *n.* 3.

Dico

182 Dico secundò. Sicut dantur multiplices regulæ, & constitu-
tiones, ita earum obligatio, licet quoad tria vota substantialia sit
eadem. quoad aliàs verò obseruantias regulares est diuersa; aliæ
namque ad illas obligant sub mortali, quædam sub veniali, aliæ
183 verò ad nullam culpam, sed solùm ad pęnam; non enim est de es-
sentia regulæ, vt semper obliget ad culpam, nam cum regulæ
non sint de rebus alias obligantibus, non habent vim obligandi
nisi ex voluntate legislatoris, qui si explicauit tantùm velle ob-
ligare ad veniale, vel ad pœnam, non est cur earum obligatio-
nem augeamus, Castro, Corduba, Valentia, & alij, quos refert, &
sequitur Fragosus 2. *p. lib.* 11. *disp.* 24. §. 10. *n.* 3.

184 Nec obstat si dicas regulas religionum esse leges, & non tan-
tum mera consilia, sed de essentia legis est obligare transgresso-
res ad culpam: ergo vel dicendum est regulas obligare semper
185 ad culpam, vel solùm esse consilia, & non leges. Respondetur
namq; concedendo regulas non esse tantùm consilia, licet multa
contineant, sed etiam leges coactiuæ; de essentia tamen legis
tantùm est obligare subditos, vel ad culpam, vel saltem ad pœ-
nam, non tamen semper ad culpam, sufficit namq; vt saluetur es-
sentia legis pœnalis, qualis est regula obligans tantùm ad pœ-
nam, vt obliget in conscientia ad pęnam sustinendam pro cuius-
cunque transgressione: cum ergo regula obliget ad sustinendam
pœnam, siue e se taxatam, siue à Prælatis imponendam pro cu-
iuscunque transgressione hoc sufficit, vt non sit tantùm merum
consilium, sed lex, & statutum, Suar. *tom* 4 *de relig. tract.* 8 *c.* 2. *n.*
5. *&* 6. & cum alijs Fragos. *vbi sup. n.* 5.

186 Dico tertiò. Quando legislator declarauit se habere intentio-
nem obligandi sub mortali non omnia, quæ in regula continen-
tur obligant sub mortali, quædam namque ponuntur, vt mera
consilia, quædam verò sunt incapacia tantæ obligationis ratio-
ne paruitatis materiæ. Vnde etiam si præcipiantur verbis præ-
cepti tantùm obligant ad culpam venialem. Ita communiter
187 Doctores apud Bonac. *disp.* 1. *de legibus q.* 1. *p.* 7 §. 4. *n.* 18. & nos
iam *sup.* tetigimus; tunc igitur illum talis regula obligabit ad
mortale, quando materia fuerit capax tantæ obligationis, & re-
288 gula constituatur per modum præcepti. Quæ verba autem con-
tineant præceptum statim dicemus. Quando verò legislator de-
clarauit se tantùm velle obligare sub veniali, tunc talis regula
in nullo casu obligabit sub mortali, etiamsi materia sit grauis,
nisi quando imperat aliquid continens materiam voti, vt si pro-
hibeat habere proprium, & quid simile, tunc tamen obligat ex
vi regulæ, sed ex vi voti.

189 Idem dicendum est, quando præcipit aliquid, quod iure diui-
no, vel Ecclesiastico est debitum, vt si præcipiat diebus festis au-
dire sacrum, nam tunc si legislator aliud non explicet, non im-
ponit nouum præceptum, sed tantùm ad memoriam reducit
antiquum. Ita ex Valent. Sanc. *l.* 6. *mor. c.* 4. *n.* 6. Caiet quos refert,
& sequitur Lezan. *t.* 1 *c.* 7. *n.* 9. In dubijs namq; debemus amplecti
id quod minimum est, & nouas imponere obligationes vitare.,
190 Dixi, nisi legislator aliud explicet: nam tunc violatio talis præ-
cepti continebit duplicem malitiam, aliam contra præceptum
Ecclesiæ, quæ est moralis iuxta ipsius materiam, & aliam venia-
lem, vel mortalem iuxta regulæ obligationem, Sanct. Valen. *loc.
cit.* Quando verò legislator dicit se non habere intentionem
obligandi ad mortale, nihil ampiius explicando, tunc talis regu-
la non solùm obligabit ad culpam venialem, sed etiam ad pœ-
nam, nam cum solùm culpam mortalem excludat totam aliam
obligationem, quæ ex vi legis inferri potest, admittatur. Ita Pe-
liz. *tract.* 5. *c.* 2. *n.* 13.

191 Quod si legislator declaret regulam tantùm obligare ad pœ-
nam, tunc solùm tenebitur subditus ad illam An autem tenea-
tur subditus saltem sub veniali, in prædicto casu pœnam subi-
re, affirmant S Antonin. Azor, quos refert Fragos. *sup. n.* 4. Ve-
192 rùm probabilius est nullam esse culpam non subire pœnam à le-
193 ge, vel à superiore impositam, nisi accedat speciale præceptum
superioris; nam declaratio regulæ excludens obligationem in
conscientia est vniuersalis: ergo excludit illum, etiam quoad
subeundam pęnam: ita Armil. Valent. Caiet. Suar. & alij, quos
refert, & sequitur Fragos. *sup. n.* 5. Dixi, nisi accedat speciale prę-
ceptum superioris, nam tunc tenebitur subditus non proximè
ex vi regulę, sed ex vi pręcepti, & tantùm radicaliter ex vi regu-
læ, quatenus obligat subditum ad subeundam pœnam, quam si
noluerit subire, potest eum Prælatus cogere cum præcepto. Ita
cum Caiet. Suar *tom* 4. *de relig. tract.* 8. *l.* 1. *c.* 2. *n.* 8.

194 Quod si legislator non explicet, an regula obliget sub culpa
mortali, vel veniali, vel solùm ad pœnam, tunc inspicienda est
communis regulæ acceptatio, & existimatio, & sensus religio-
nis, cui regula fuit tradita, est enim communis acceptatio opti-
ma legum interpres *c. cum dilectus de consuet. leg. si de interpret. ff.
de legib.* nec lex aliter obligat, quam prout ab omnibus recipi-
195 tur, Nauar *in summa c.* 23. Valen. 2. 2 *q.* 4 *disp.* 10 *p* 5. Quod si de-
tur casus, quod nec legislator, nec consuetudo religionis decla-
rauit modum obligationis regulę, vt contingere potest in nouis
religionibus institutis, tunc si materia præcepti non est grauis,
sed leuis, non poterit obligare ad culpam mortalem, etsi legisla-
tor verbis hoc intendat præceptiuis, Castro *l.* 1. *de leg. pœnal. c.* 5.
docum. 2. Medin. 1. 2. *q.* 96. *art* 3. Lezan. *sup. n.* 12. Aragon. Clauis

regia, & alij, quos refert, & sequitur Sanch. *l.* 6. *moral. c.* 4. *n.* 31. li-
cet alij apud Sanch contrarium teneant, cum enim verba præ-
ceptiua sint indifferentia ad culpam mortalem, vel venialem,
non est vnde obligationem sub mortali, vel veniali colligamus,
nisi ex grauitate, vel leuitate materiæ.

Si tamen materia fuerit grauis, & exprimatur per verba præ- 196
cepti siue affirmantis, vt sunt prohibeo, iubeo, impero, mando, si-
ue prohibentis, vt sunt prohibeo, veto, interdico, obligat sub
mortali Ita Vasq. Suar Sanch. quos refert, & sequitur Palaus *t.*
1 *tra.* 3. *disp.* 1 *p.* 1. *n.* 2. Fragos *sup. nu.* 12. Nec audiendus est Sà, *in* 197
summ verb. lex n. 6 Azor *t.* 1. *l.* 5. *c.* 6 *q.* 5. dicentes verbum, *iubeo*, vel
mando præceptum graue non importare, nam vt optimè probat
Sanc. *l.* 6 *in Decal. c.* 4. *n.* 33. Vasq. 1. 2. *disp.* 158. *c.* 3. *n.* 12. idem pror-
sus significant, ac præcipio.

An autem idem dicendum sit de verbis *hortamur*, *ordinamus*, 198
innouamus, *volumus*, *sancimus*, *&* *decernimus*, affirmat Bonac. *de
legib. disp.* 1 *q.* 1. *p.* 7. § 4. *n.* 1. Sed contrarium tenendum est, sunt
enim verba communia, & non præcepti, nec æquipollentia prę-
cepti. Ita Castr. Gabriel, Vasq. Sanc quos refert, & sequitur Fra-
gos *sup n.* 22. Azor, Suar quos refert, & sequitur Palaus *sup n.* 2.
De verbis *debeant*, *&* *oportet*, maius est dubium; aliqui namq; di-
cunt verbum *debeo*, solum importare debitum honestatis, & non
necessitatis: communis tamen sententia apud Palaum *supr* affir-
mat, importare debitum necessitatis. Idem dicendum est de ver-
bis *teneantur necessario*, *necesse est*, *non liceat*, *non potest*, ita Sayr.
quem refert, & sequitur Fragos. *sup. n.* 22. non tamen hoc affir-
mandum est de verbo, *oportet*, hoc enim honestatem, & conue-
nientiam declarat, Sanch. quem refert, & sequitur Palaus *sup.* li-
cet contrarium teneant Nauar. Toletus, Sà, relati à Sanch. *lib.* 6.
Decal. c. 4. *n.* 36.

An autem verba in imperatiuo modo prolata, *facite*, *cauete*, 199
soluite, *abstineant omnes*, *nemo audeant*, contineant præceptum,
negant Castro, Caiet & alij, quos refert Palaus *sup n.* 3. Nauar. ve-
ro *sup.* & Sayr quos refert, idem Palaus, dicunt importare obli-
gationem sub veniali. Dicendum tamen est obligare sub morta- 200
li, si materia fuerit grauis. Ita Panorm. Bonac. quos refert, & se-
quitur Fragos *sup.* hæc enim verba in comparatiuo prolata, sunt
æquipollentia præcepti, Vasq. quem refert, & sequitur Palaus
sup. n. 5. Idem dicendum est, quando verbis indifferentibus addi-
tur, *in virtute obedientia in virtute Spiritus S.* vel, *in nomine Iesu*,
sub interminatione gehennæ, *sub pęna indignationis Dei*, *sub attesta-
tione diuini iudicij*, *strictè*, *arctè*, & similia intentio præcipientis 201
est obligare sub mortali. Ita Sanch. *sup. n.* 43. & idem dicendum
est, quando lex imponit pęnam degradationis, & priuationis Ec-
clesiasticæ sepulturæ, vel pœnam excommunicationis, suspen-
sionis, vel interdicti ipso facto incurrenda; Sanch. *sup. n* 4. Palaus
sup. n. 4 & 5. Secus dicendum est, quando censura non ponitur ip-
so facto, sed tantùm est ferenda, & solùm imponitur ad terro- 202
rem. Ita multi apud Dian 3. *p. tract.* 6. *ref* 76. Palaus *sup. n.* 13.

Dico quartò. Ad regulę obseruantiam tenentur omnes Reli- 203
giosi vtriusq; sexus, siue sint subiecti Episcopo, siue non; etiam si
sint Prælati supremi, quoad vim directiuam, cum regula sit Su-
perior etiam Generali, vtpotè iure communi. vel à Papa specia- 204
liter confirmata. Idem dicendum est de constitutionibus ordi-
num, siquidem factę sunt à capitulis generalibus, quæ sunt supe-
riora generalibus. Ita D. Tho. Sot. quos refert, & sequitur Lezan.
to. 1 *c.* 8. *n.* 21. Imò etiam obligat ipsos generales aliquo modo, quò
ad vim coactiuam, quatenus finito suo officio, vel tempore capi-
tulorum possunt ob earum transgressionem puniri Mirand. Ro- 205
driq. quos refert, & sequitur Lezan. *sup.* quam addit Lezan *tom.*
1. *c.* 14. *n.* 11. teneri Prelatos regulares seruare pręcepta, quę alijs
imponunt; quia subditos debent præcedere exemplo, quæ au-
tem, & quanta sit huiusmodi obligatio suo loco dicemus, agen-
tes de obligationibus Prælatorum.

Dico quintò. Religiosi, qui tantùm habent animum, & pro- 206
positum obseruandi regulas, vota, & præcepta obligantia sub
mortali, non verò obligantia ad veniale, vel solùm ad pœnam,
non sunt per se loquendo in peccato mortali, & si perseuerent
per multum tempus in hoc statu. Idem dicendum est de eo, qui 207
habet inueteratam consuetudinem violandi regulas obligantes
tantùm sub veniali, vel ad pœnam. Ita cum alijs Giragus *de regi-
mine regul. p.* 3. *dub.* 43. *n* 57. *&* 58. *& seqq.* & nos iam *sup.* diximus
disp. 1. *huius tractatus sect.* 2. *n.* 39. *& seqq.* Dixi per se loquendo; 208
nam aliquando ratione periculi labendi mortaliter, vel contem-
ptus, vel scandali in materia graui peccabunt mortaliter, quan-
do autem detur tale periculum contemptus, vel scandalum, *ibi*
satis diximus *n.* 43.

Dico sextò. A regulæ obseruantia excusantur Religiosi ex 209
ignorantia inuincibili, non tamen vincibili ex impotentia phy-
sica, vel per dispensationem à potente eam concedere: ita com-
muniter DD. apud Bonac. *disp.* 1 *de legib. q.* 8 *p.* 1 *n.* 1 *&* 4. Idem 210
dicendum est in casibus, in quibus dari potest Epicheia, non ta-
men dari potest Epicheia, quando Prælatus potest adiri, etiamsi
pręsumatur, quod si licentia peteretur, ab illo concederetur, Lu-
go *de Eucharistia disputat.* 8. *num.* 19. Idem dicendum est de con- 211
suetudine legitimè introducta contra regulam circa obseruan-
tias regulares, non tamen contra vota substantialia Ita Sanch.

lib.6.mor.c.2.n.26. & nos iam *ſup.* tetigimus Idem dicendum eſt,
212 ſi ceſſet finis adæquatus regulæ in aliquo caſu particulari, vt
cum Nauarro, Mexia, Henriq Souza, Angel. Megala, Granad.
213 docet Diana 2.*p tr.10 reſ.7.* & cum Machado Caramuel. *7.p tr. 10 reſol.3.* contra Amicum, & alios, quos ibi refert, & ratio eſt, quia ceſſante fine legis in communi ceſſat lex in communi: ergo ceſſante in particulari, ceſſabit lex in parte: patet conſequentia, quia lex non ſolùm obligat omnes in generali, ſed etiam in particulari: ergo ſicut deficiente fine reſpectu omnium, manent omnes deobligati; ita ceſſante adæquato fine legis apud vnum, ille vnus manebit deobligatus.

§. II.

De origine, continuatione, perfectione, & obligatione regulæ primitiuæ Carmelitarum.

214 *Quam regulam habuere Carmelitæ ante Christi aduentum.*
215 *Quam regulam habuere poſt paſſionem Christi.*
216 *Quam regulam habuere vſque ad tempora ſancti Alberti.*
217 *Quo anno conceſſerit regulam primitiuam Carmelitis ſanctus Albertus.*
218 *Quomodo hæc primitiua regula fuerit confirmata à ſancto Alberto Patriarcha.*
219 *Qui Pontifex Prior hanc regulam confirmauerit.*
220 *Hæc regula fuit inter omnes, vſque ad illud tempus præſtantior, & perfectior.*
221 *Ideò nomen primitiuæ obtinuit.*
222 *Adhuc hodie habet excellentiam primitiuæ apud Carmelitas excalceatos.*
223 *Carmelitæ excalceati non ſolùm regulam in ſuo primitiuo vigore, ſed plura alia hodie duriora obſeruant.*
224 *Impugnantur contrarium falsò aſſerentes.*
225 *Eorum fundamentum diluitur.*
226 *In quibus fuit regula primitiua ab Innocentio IV. moderata.*
227 *Moderatio Innocentij IV. fuit adeò modica, vt nulla cẽſeretur.*
228 *Fuit omninò neceſſaria ſecundùm regulam.*
229 *Non fuit propriè mitigatio.*
230 *Nomine alienationis non venit neceſſaria.*
231 *Noſtra Religio Carmelitana eſt vna ex principalioribus mendicantium.*
232 *Cum obligatione mendicantium non poteſt ſtare totalis abſtractio vitæ Eremiticæ.*
233 *Carmelitæ ad ſatisfaciendum ſtatui mendicantium neceſſariò debent iuxta populos habitare.*
234 *Tenentur habitare in cænobijs.*
235 *Quomodo fuerit neceſſarium, vt herbas cum carnibus manducarent.*
236 *In multis fuit regula ab Innocentio IV. ad maiorem perfectionem eleuata.*
237 *Carmelitæ ex vi regulæ primitiuæ, vt ab Honorio confirmata poterant habere proprium in communi.*
238 *Prout confirmata ab Innocentio IV. non poſſunt habere proprium in communi.*
239 *Noſtrum capitulum generale multa duriora in conſtitutionibus addidit regulæ primitiuæ.*
240 *In noſtris eremis obſeruatur regula primitiua in toto ſuo vigore, & vltra.*
241 *Religio, quam nunc noſtri Carmelitę excalceati profitentur, eſt eadem eſſentialiter, & ſubſtantialiter cum ea, quam primi Carmelitæ receperunt.*
242 *Non eſt eadem numero cum Religione obſeruantium Carmelitarum.*
243 *Et eadem cum ea in ſpecie.*
244 *Idem dicendum eſt de Congregatione Carmelitarum excalceatorum Italiæ.*
245 *Hæ tres familiæ ſunt vna eſſentialiter Religio.*
246 *Hæc diuerſitas numerica maximè eam extollit.*
247 *Quid ſit finis noſtræ regulæ.*
248 *Noſtra Religio ex ſuo inſtituto eſt mendicans.*
249 *Noſtra regula tantùm obligat ad veniale exceptis votis ſubſtantialibus.*
250 *Communis Religionis conſuetudo, ita regulam interpretauit.*
251 *Intra limites tamen peccati venialis tranſgreſſio regulæ eſt maius peccatum veniale.*

POſtquam in communi de regularium obligationibus aliqua breuiter pertractauimus pro noſtrorum Religioſorum conſcientijs aliqua ſpecialiter de regula primitiua ſancti Alberti quam profitemur, adnotabimus, quia tamen non poſſumus exactè declarare, quam obligationem inducat huiuſmodi regula, & illius particularia præcepta ſine cognitione ipſius originis, perfectionis, & ſtatus, in quo nunc inuenitur, ideò hæc breuiter, & relicto rigidiori examine, quod magis ad hiſtoriam quam ad moralem doctrinam ſpectat decurram.

214 Dico igitur primò Patres, qui in Monte Carmelo iuxta fontẽ
Heliæ, ante Christi natiuitatem habitarunt, regulam ſcriptam habuiſſe non legimus, ſed ipſi regula ſibi erant, qui exemplo Heliæ concorditer viuebant, deinde poſt paſſionem Domini mul-
tiplicata per Iudæam fide Chriſtiana, hi, qui in Monte Carmelo 215
vitam imitatione Heliç ducebant eremiticam ſecundùm Christi Euangelium viuere cęperunt, ſicut *in Actibus Apoſtolorum c. 4.* ſcriptum eſt, *erant vnanimiter in oratione perſeuerantes, & erat illis cor vnum, & anima vna, nec quiſquam inter eos aliquid habebat proprium, ſed erant eis omnia communia.* Hæc eſt vita Apoſtolica, quam fratres Carmelitæ in primitiua Eccleſia ſtudioſiſſimè obſeruabant, regulam ſuper his Euangelicam in cordibus ſuis habentes conſcriptam.

Poſtea verò decurſu temporis per traditiones à ſãcto Patriar- 216
cha noſtro Helia emanatas fuere gubernati, ſed quia traditiones, & ſi ſatis firmè pro viris pia ductis affectione, ab alijs tamen facilius negari poſſunt quã ſcriptura, quę demonſtratur exhibitione librorum, cũ iam plurimum diffuſus, & multiplicatus per orbẽ ordo propheticus eſſet, & cum iam ſpeciales Congregationes ab ipſo tanquam rami à trunco diſtinctę, & tanquam riuuli à fonte dimanantes, tam in Oriente ſub Baſilio, quàm in Occidente ſub Auguſtino cępiſſent inſtitui, Prior Carmeli generalis totius ordinis prophetici perſeuerantis in ſuis alumnis, qui monaſticam, & regularem vitam ab Helia inſtitutam, inuariabilem, & illęſã omninò ſeruabant, bonum, imò neceſſarium eſſe credidit ad primitiui ordinis diſtinctionem ab alijs, ad diſcipulorum conſolationem, & ad regularis obſeruantię firmitatem ſcribere ſeriem originis, & non interruptæ continuationis ab Helia fundatore, vſque ad ſua tempora, eius, ac ſucceſſorum geſta, & habitus.

Recurrit igitur Prior generalis, qui tunc erat Carpaſius vir illuſtris, diſcipulus, & ſucceſſor in officio generalis Ioannis Patriarchæ 44. Ieroſolymitani ad ipſum Ioannẽ Patriarcham Ieroſolymitanũ 44. & ab eo poſtulauit, vt compendiosè totũ Ordinis prophetici hiſtoriã deſcriberet, vt ſic Heliæ, & eius ſucceſſorũ vita hiſtoricè ſcripta myſticè eius alumnis eſſet vitæ regula, & exemplar, quod ſuaptè, & prudẽter effecit *in libro de inſtitutione primorum monachorũ*, quod ex tunc huiuſmodi liber Ordinis regula cẽſeretur, tradidit autem hanc regulam circa annũ 400. ſub cuius directione Carmelitæ vſq; ad Aymerici Patriarchæ Antiocheni tempore permanſerunt, ſed quia fuerat à prædicto Ioanne Patriarcha idiomate gręco conſcripta, ideò ſancti Bertoldi primi latinorũ Carmelitarum generalis ſolicitudine, & Aymerici Patriarchæ 11. Antiocheni legati Apoſtolici diligentia, & auctoritate de gręco fuit in latinũ translata ann. 1120.

Durauit autem hæc regula in latinum ſermonem translata vſq; ad tempus ſancti Brocardi Montis Carmeli Prioris generalis, qui videns, quod natura humana pro innata ſua debilitate ſemper ad laxiora tendit, & auſtera refugit niſi contineatur, ideò quamuis tunc ſæculis illis Religioſis ſufficeret, in prędicto libro ſcire, quid prædeceſſores obſeruaſſent ad eadem obſeruanda, & ad ipſos imitandos animarentur, ſanctus tamen hic Pręlatus futura præuidens, & ex adducta radice conijciens fieri poſſe, quod refrigeſcente charitate ſurgerent aliqui dicentes, quod nunc debilitata natura, modus ille viuendi maiorum noſtrorum, in dicto libro ſcriptus eſſet intolerabilis, & quod illi fortiori natura prædicti potius mirandi, quàm imitandi eſſent maximè, quia in prædicto libro nihil præcipitur, inde eſt, quod ad regularis obſeruantiæ firmitatem voluit authoritate B. Alberti Patriarchæ Hieroſolymitani (quæ tunc ſufficiebat annuente ſummo Pontifice) condi regulam præciſam cum præceptis tam affirmatiuis, quàm negatiuis.

Quam regulam ex prædicto libro Ioannis 44. & Ordinis tra- 217
ditionibus excerptam, dedit Beatus Albertus Patriarcha Ptolomaidæ idibus Ianuarij anno 1171. & eam ipſemet Albertus Patriarcha ſtatim confirmauit tum poteſtate ordinaria Patriarchæ, qua fungebatur, quæ ad id ſufficiebat ante Concilium La-
teranenſe, quod id prohibuit; tum poteſtate extraordinaria Le- 218
gati Apoſtolici. Poſtquam verò Carmelitæ in Europam vene- 219
runt expulſi à Saracenis de Palęſtina multi ſummi Põtifices regulam ipſam confirmarunt, de quibus Alex. Papa III. vnus extitit, poſtquam Innoc. III. idem fecit, amborumque veſtigijs inhærens Honorius III. anno 1216. & poſtea Gregor. IX. & tandem Innocentius IV. annõ Domini 1244. eam confirmauit, & poſtea anno 1248. eam declarauit, auxit, & ad ſtatum mendicantium, quem ex vi ipſius regulæ profitemur, accommodauit; & hoc etiam alij poſteriores Pontifices fecere. Ita Fr. Philippus à ſanctiſſima Trinitate *in hiſtoria Carmeli lib. 5. c. 6.*

Fuit autem hæc regula inter omnes vſque ad illud tempus 220
obſeruatas adeò perfectior, vt nomen primitiuæ mentio ſibi vẽ-
dicauerit, quam excellentiam, & nomen adhuc hodie cum ma- 221
gno totius Ordinis decore retinet apud diſcalceatos Carmeli- 222
tas, qui etiã non ſolũ in ſuo primęuo rigore obſeruant, ſed plura 223
aſperiora ei addiderũt exẽplo ſanctiſſimę Matris noſtrę There- 224
ſiæ totius Ordinis reformatricis celeberrimæ, non obſtãte. quod aliqui Neoterici hac gloria, neſcio quo fundamento, eos velint priuare, cum ſummus Pontifex Greg. XIII. *in ſua Bulla ſeparationis*, quam conceſſit die 22. Iunij 1580. hac prærogatiua eos decorauerit, verba Pontificis ſunt. *Inſtitutum huiuſmodi, quod iuxta primitiuam regulam prædicti Patres diſcalceati*

profi-

profitentur laudantes & approbantes dictos fratres Carmelitas pri-
mitiuam regulam huiuſmodi in regni Hiſpaniarum obſeruantes di-
ſcalceatos nuncupatos. Quid ergo poterunt nobis obijcere, quod
tanti ponderis ſit, ac verba huius Pontificis, ſi tota Eccleſia, ſi
ſummus Pontifex hoc nos titulo extollit, cur hac gloria nos in-
tendunt ſine vlla priuatione, non certo eo nos amore a+ple-
ctuntur, quos omnes nos illorum ſapientiam, & doctrinam ve-
neramur, ſed ne verbis immoremur ad eorum fundamentum
gladium non linguæ, vt eorum acutus gladius tranſuerberat,
ſed veritatis reuertamur.

Obijciunt ergo primum, & eſt totum eorum fundamentum
Excalceatos Carmelitas obſeruaret regulam, non vt ab Inno-
225 centio III. in ſuo primitiuo rigore fuit confirmata, ſed vt fuit
226 mitigata, correcta, & moderata ab Innocentio IV. in tribus pun-
227 ctis ſcilicet, in comeſtione, in cellulis, in eſca carnium, & ſilen-
tio. Sed contra, quia licet in poſterioribus duobus punctis ali-
quam conceſſerit Innocentius moderationem fuit in rei verita-
te adeò modica, vt non inde debeat talis regula dici mitigata,
ſed verè, & realiter primitiua, nam minima non ſunt in conſi-
deratione *leg. quatenus ff. de condit. & demonſtr. c. coram de dilect.*
34. *de officio delegati:* ergo cum prædicta moderatio fuerit in re-
bus Minimis, & pauciſſimis fuit, ac ſi non eſſet, ac per conſe-
quens non propter illam amittit regula ſuum antiquum deco-
rem.

228 Tum quia talis moderatio fuit omninò neceſſaria: ergo propriè
229 non poteſt dici mitigatio: conſequentia conſtat, quia ſicut nomi-
230 ne alienationis non venit neceſſaria omninò, ſed voluntaria, vt
communiter docent Doctores; ita nomine mitigationis non de-
bet venire qualiſcunque legis moderatio, ſed voluntaria: antece-
dens verò probatur, quia cum noſtra Religio ex vi ſui primæui
231 inſtituti ſit vna ex principalioribus mendicantium, vt docet Le-
zana *to. 5. in mari magno Carmelitarum circa* §. 7. *n.* 55. debebat ex
vi ſui inſtituti attendere non ſolùm ad vitam contemplatiuam,
ſed etiam actiuam, quæ ad proximorum ſalutem, & ipſorum
conuerſionem attendit, ſed cum hac obligatione non poterat
ſtare totalis abſtractio Eremitica, & contemplatiua, vt optimè
232 notauit Suar. *to. 4. de relig. tract. 9. lib. 1. c. 8. n. 6.* ergo neceſſarium
233 fuit ad ſatisfaciendum ſui obligationi iuxta ciuitates, & oppida
234 Monaſteria, non cum cellulis ſeparatis propter periculum, ſed
in dormitorijs coniunctis, ædificare, & quod tempore, quo ſæ-
culares ad remedium animarum ſuarum ad nos confugiunt,
235 non eſſemus ſilentio impediti ad eos conſolationibus ſpirituali-
bus, & confeſſionibus adiuuandos. Item cum per omnes partes
mundi ad exercendam charitatem erga proximos terra mari-
que diuagari debuerimus omninò neceſſarium fuit aliquando
herbas coctas cum carnibus, ne ſimus hoſpitibus oneroſi, vt ipſa
regula ait, & in mari ad laſſatas vires reficiendas ipſammet car-
nem victitare, vt commodius officium charitatis exerceremus,
non ergo hæc modificatio in commodum, & leuamen Religio-
ſorum, in quo conſiſtit mitigatio ab Innocent. IV. fuit introdu-
cta, ſed ad perfectius noſtri inſtituti complementum.

236 Tum quia licet in prędictis regula ab Innocentio IV. aliquan-
tulum fuiſſet modificata, in multis alijs fuit ad maiorem perfe-
ctionem, & rigorem eleuata: ergo optimo ſanè iure obtinet no-
men primitiuæ, ſiquidem in perfectione ſe ipſam excedit: ante-
cedens probatur, nam in regula prout fuit confirmata ab Innoc.
III. ſolùm profitebatur obedientia, & licet in obedientia com-
prehendantur alia duo vota, caſtitatis, & paupertatis, cum ta-
men illis temporibus eſſet multorum opinio, quod Monachus
non erat incapax dominij, ſed tantùm vſus rerum independen-
ter à voluntate Superiorum, vt hodie cernitur apud Patres pri-
mæ profeſſionis Societatis, ideò additum fuit in regula *cum ca-*
ſtitate, & abdicatione proprietatis occludendo oſtium omnibus
opinionibus, quæ in hac poſſent excitari. Tum quia ex vi regulæ
non tenebantur Carmelitæ habere paupertatem in communi,
237 vt conſtat ex illis verbis. *Nullus fratrum ſibi aliquid proprium eſ-*
238 *ſe dicat, ſed ſint vobis omnia communia*; poſteà verò declarando
Innocentius IV. quod ſolùm poſſent habere aſinos, ſiue mulos in
communi, euidenter addidit prædictæ regulæ paupertatem in
communi, quæ perfectio eſt vna ex excellentioribus totius re-
gulæ. Tum quia fratres ex vi primæ regulæ poterant in cellis
ſuis quolibet cibo, exceptis carnibus non certa, & determinata
hora, ſed qua vellent, & eo modo, quo vellent manducare, poſtea
verò præcipiendo Innocentius IV. vt omnes in communi refe-
ctorio ea, quæ eis appoſita fuiſſent, manducaſſent rigidiori eos
pœnitentia adſtrinxit, ſiquidem tenentur omnes eodem cibo
quocunque modo conditus ſit, veſci, quod aliquibus quam ar-
duum, & difficile ſit experientia conſtat.

239 Tandem quis poterit enumerare rigores, quos noſtrum Capi-
tulum generale ad imitationem ſanctiſſimę Matris noſtrę The-
reſiæ, prædictæ regulæ adiunxit in ſuis conſtitutionibus factis
auctoritate Clementis VIII. anno Domini 1604. præcipiebat, ne
prima illa regula à lineis veſtibus interioribus abſtinere habitu
adeò ſtricto, & aſpero vti, diſcalceatis pedibus incedere, tribus
diebus in qualibet totius anni hebdomada flagellari, in quadam
nuda tabula cum duabus tantùm laneis operimentis cubare,
omnibus ſextis ferijs per totum annum, & vigilijs Beatæ Virgi-
nis, & aliquorum Sanctorum noſtri Ordinis ieiunare? in ieiunijs
Eccleſiæ tantummodo fruſtum panis, ad collationem adhibere,
calicem aquæ abſque licentia non bibere; non equidem cur er-
go prædictam regulam prout à prędictis Carmelitis obſeruatur
non primitiuam vocabimus, non ego eam voco tantùm primiti-
uam, ſed pluſquam primitiuam, ſiquidem plura duriora, & per-
fectiora continet, quàm illa, in quibus eam prædictus Innocen-
tius Papa IV. moderauit.

Et ſi hæc omnia adhuc aduerſarijs non ſatisfaciunt, tendant 240
ad noſtras eremos, qui in vnaquaque prouincia ſunt conſtituti,
& ibi inuenient non ſolùm ſilentium à veſperis vſq; ad Tertiam,
ſed toto tempore inuiolabile inſpicient; perpetuam non tantùm
à carnibus abſtinentiam, ſed etiam à piſcibus recentibus; & ex
ſiccis ſolùm vilioribus poſſe religioſos veſci, inueniet. Ab omni
alio vitæ commodo deſtitutos, ac ab omni conuerſatione huma-
na, etiam per litteras abſtractos, in ædiculis ſingulariter viuen-
tes cum ſolo pane, & fructibus contentos paſſim reperiet, noctu,
diuque in orationibus vigilantes; quid ergo imperat primitiua
regula, quid diſponit, quod in his Apoſtolicis, & eremiticis viris
non inueniatur? nihil ſanè cum veritate afferre poteris, quod ab
his Apoſtolicis viris multo rigidiore obſeruatione non implea-
tur. Vtinam ita ſemper ſit, & perſeueret.

Et hinc colliges religionem, quam nunc noſtri Carmelitę ex- 241
calceati profitentur eſſe eandem eſſentialiter, & ſubſtantialiter
cum ea, quam profeſſi ſunt primi illi Eremitę Montis Carmeli,
qui à D. Alberto regulam receperunt. Ita namque decidit Sacra
Rota *in quadam deciſione*, quam refert Lezana *tom. 5. in mari ma-*
gno Carmelitarum circa §. 7 *n.* 3. vbi ait: quod licet in aliquibus re-
gula prædicta fuerit tam per Honorium III. quàm per Innocen-
tium IV. reformata, ac moderata; non tamen apparet alterata
circa ſubſtantialia ipſius regulæ, nec priores, & originales con-
ſtitutiones illius fuere turbatæ: ergo eſt vna, & eadem eſſentia-
liter cum illa. Ita Lezana *loco cit.*

An autem noſtra Congregatio excalceata ſit eadem numero
moraliter cum congregatione obſeruantium, qui obſeruant re-
gulam ſecundùm, quod fuit mitigata ab Eugenio IV. reſpondeo 242
negatiuè; ſed tantum eſſe eandem vt ita dicam in ſpecie: ita ex-
preſsè colligitur ex Suario *tom. 4. de relig. tr. 9 lib. 2. c. 7. n. 7.* Ratio
eſt, quia habent diuerſa capita, & Generales ſupremos: ergo ſal-
tem in hac ratione non conueniunt numericè, & moraliter.
Nec obſtat, quod vtraque familia profiteatur eandem regulam.
Nam etiam Ordo D. Bernardi profitetur eandem regulam, ac
Ordo D. Benedicti; & tamen Ordo D. Bernardi numeratur, vt 243
diſtinctus ab Ordine D. Benedicti, vt teſtatur Suar. *eod. tom. & tr.*
lib. 1. c. 3. n. 4 Tum quia habent diuerſam habitus figuram, & co-
lorem, & quia differt in multis conſtitutionibus: ergo cum no-
ſtra Congregatio diſcalceata habeat diuerſam figuram habitus,
& diuerſiſſimas conſtitutiones, & alio modo obſeruet regulam,
& habeat diuerſum Generalem; efficaciter infertur non eſſe
eandem numero moraliter religionem cum congregatione ob-
ſeruantium.

Et idem dicendum eſt de Congregatione Italica, nam cum ha- 244
beat diuerſum Generalem, & diuerſas conſtitutiones, & plura
vota, quam habet noſtra Congregatio Hiſpana, licet aliàs profi-
teantur eandem regulam prout fuit confirmata ab Innocentio
IV. & deferant eundem habitum, non cenſetur eadem numero
moraliter religio, ſed diuerſitate numerica ſtat, quod omnes hæ
tres familiæ conueniant eſſentialiter, & ſint vnica religio in
ſpecie, & ſolùm inter ſe differant numero Vnde ſunt veluti di- 245
uerſi exercitus, habentes tamen diuerſos Duces, inſignia diuer-
ſa, & interdum etiam diuerſa arma, quamuis alioquin conue-
niant in fine, & alijs, ita in ſimili caſu Peliz. *tr. 1. c. 3 n. 5.* Suar. *loc.*
cit. Nec hæc diuerſitas, vt notauit Suar. ſuprà, arguit imperfe-
ctionem in eadem Religione, ſed potius maximè eam extollit; 246
nam ſicut non eſt imperfectio ſed maxima perfectio, quod ea-
dem virtus religionis, prout abſtrahit ab omnibus religionibus
ſit vna in eſſentia, prout verò contracta multiplicetur numero
per tot familias, quæ iterum per diuerſos tendendi modos ex
parte modi, veluti quaſi modali ſpecie diſtinguuntur, ſic non eſt
imperfectio, quod hæc eadem numero religio, quoad eſſentiam
diuerſa verò ab alijs religionibus, quaſi ſpecie morali, prout eſt
vna in hac ſpecie modali per diuerſa numero indiuidua, ſeu fa-
milias moraliter multiplicetur.

Dico ſecundò proprius, & peculiaris religionis, & regulę no- 247
ſtræ finis, & ſcopus, ad quem actiones noſtræ ſunt dirigendæ, &
iugis oratio, & diuinorum aſſidua contemplatio, ſimul cũ actio-
ne, qua profectibus animarum vacare profitemur, non ex æquo,
ſed actionem minus principaliter amplectendo, ita declaratur à
noſtris conſtitutionibus 1. *p. c.* 1. *num.* 4. & tenent Vualdenſis, &
Thomas à IESV, quos refert, & ſequitur Lezana *tom* 1. *c.* 7. *n.* 248
3. Ratio autem huius doctrinæ eſt, quia noſtra religio ex vi ſui
inſtituti eſt mendicans, ſed religio mendicans, ſaltem ex vniuer-
ſali Eccleſiæ conſuetudine profitetur vitam mixtam, vt latè
probat Suar. *tom. 4 de relig. tract 9. lib. 1. c. 8. n. 6.* ergo.

Dico tertiò. Noſtra regula primitiua, exceptis illis præcep-
tis, in quibus imperat aliqua, quæ aliàs ratione grauitatis mate- 249
riç tenentur religioſi facere ex vi voti, vel ad quæ obligamur ex

præcepto Ecclesiæ, ad nihil aliud obligat sub mortali, licèt aliæ obseruantiæ in ea contentæ, vt sunt ieiunia, abstinentia à carnibus, silentia, & similia iubeantur verbis præceptiuis tum ab ipso legislatore, vt patet ex ipsis regulæ verbis. *Hæc breuiter scripsimus vobis conuersationis vestræ formulam statuentes, secundùm quam viuere debeatis*, quam ab Innocentio IV. qui eam confirmauit, vt patet ex verbis eius Bullæ. *Religionis vestræ regulam, qua fungimur auctoritate, mandamus, vt eam firmiter obseruetis.*

Et ratio est, quia, vt supra diximus ex communi sententia,
250 quando legislator non explicat quantitatem obligationis regulę, quantitas illius obligationis desumenda est ex communi consuetudine, qua religio, cui tradita fuit talis regula eam recepit, & intellexit, sed communis totius religionis consuetudo hanc solùm obligationem venialem agnouit in regula, vt testatur nostra constitutio 1. p. c. 1. n. 6. ergo: Ita Thomas à IESV *super regulam 2. p. sit de obligatione nostræ regulæ*, Ioannes Pinetus de Victoria *de Hierarchia Carmelitarum tract. 2. cap. 23.* Lezana *tom. 1. c. 7. num. 14.* Pater Fr. Franciscus à Sancto Helia *super regulam circa illa verba Beatæ Mariæ de Monte Carmelo §. de obligatione regulæ num. 3.*

251 Aduerte tamen, quod licet transgressio præceptorum regulæ ad lethale crimen non pertingat, intra limites tamen venialis culpæ grauius peccatum esse, quia talis offensa est circa illa, quæ maximè pertinent ad religiosum, & quæ sunt illi maximè propria. Ita ex venerabili Ioanne Soret Lezana *tom. 5. in mari magno Carmelitarum circa § 7. n. 36.*

SVBSECTIO VNICA.

De obligatione, quam Carmelitæ habent ad singula præcepta suæ regulæ primitiuæ, & illorum explicatione.

§. I.

Prologus Regulæ Diui Alberti.

TEXTVS.

Albertus Dei gratia Ierosolymitanæ Ecclesiæ, vocatus Patriarcha dilectis filijs Brocardo, & cæteris fratribus Eremiticis, qui sub eius obedientia iuxta fontem Heliæ in Monte Carmeli morantur in Domino salutem, & Sancti Spiritus benedictionem multifariè, multisque modis sancti Patres instituerunt, qualiter quisque in quocunque Ordine fuerit, vel quemcunque modum religiosæ vitæ elegerit in obsequio IESV Christi viuere debeat, & eidem fideliter de corde puro, & conscientia bona deseruire. Verùm, quia requiritis à nobis, vt iuxta propositum vestrum tradamus vobis vitæ formulam, quam tenere in posterum debeatis, horum verborum serie eam suscipite.

Adnotatio Auctoris ad textum.

252 *Religio Carmelitana non cœpit à concessione huius regulæ.*
253 *Carmelitæ ante concessionem huius regulæ Montem Carmeli habitabant.*
254 *Regula in principio non solùm fuit tradita ad vitam eremiticam, sed etiam mendicantem.*
255 *Postea ideò ad vitam mendicantem fuit accommodata.*
256 *Scopus, & finis huius primitiuæ regulæ declaratur.*
257 *Ad quid obliget huiusmodi regula suos professores, declaratur.*

Circa hunc prologum aliqui ex nostris scriptoribus non pauca dicunt de sanctitate, officio, & potestate auctoris huius regulæ, sed quia nostra intentio tantùm est illa, quæ ad doctrinam moralem spectant dilucidare, ideò his prætermissis, quæ
252 placent, videri possunt apud Lezanam *to. 5. in mari magno Carmelitarum §. 7. n. 41.* solùm tria hic nobis breuiter adnotanda sunt. Primum ex hoc prologo clarè constare religionem Carmelitanam, non à tempore, quo hæc regula tradita fuit, sed ab alio antiquiori duxisse principium, siquidem ante ipsam regulam eun-
253 dem modum viuendi ducebant iam Carmelitæ in Monte Carmelo, vt patet ex illis verbis, *iuxta propositum vestrum*, hoc est iuxta finem à vobis iam antea obtentum.

Et hinc colliges, quàm insipide aliqui Neoterici locuti sunt, qui ausi sunt asserere Carmelitas nunquam Montem Carmelum habitasse; sed hi non alio argumento, sed prologo regulæ
254 conuincendi sunt. Secundum est hanc regulam in suo principio non solùm fuisse traditam ad vitam mẽdicantem, sed etiam eremiticam, vt patet ex verbis huius prologi, & ideò Innocentius
255 IV. qui regulam confirmauit, in aliquibus eam auxit, & ad Mendicantium vitam accommodauit, aliqua ad vitam tantùm eremiticam pertinentia omittendo.
256 Tandem notandum est huius regulæ finem esse tendere ad perfectionem religiosam; idem enim est viuere in obsequiũ IESV-CHRISTI, & eidem fideliter de corde puro, & conscientia bona deseruire; ac tendere ad perfectionem religiosam, quæ principaliter consistit in charitate erga Deum, & proximos, & minus principaliter in actibus aliarum virtutum; ad hunc igitur finem dirigit legislator noster omnia alia contenta in regula eligens iugem orationem, vt medium præcipuum ad hunc finem consequendum, actionem verò, & cætera virtutum opera, vt media minus principalia, vt optimè notauit nostra constitutio 1. p. c. 1. nu. 1. & seqq. quanta autem sit huiusmodi obligatio tendendi ad perfectionem, quam nobis hic regula iniungit, & quando religiosi contra illam peccent, etiam mortaliter iam 257
sup. disp. 1. sect. 2. n. 3. & seqq. latè explicuimus.

§. II.

De Priore habendo, & tribus sibi promittendis.

TEXTVS.

In illud in primis statuimus, vt vnum ex vobis habeatis Priorem, qui ex vnanimi, omnium, consensu, vel maioris, & sanioris partis ad hoc officium eligatur, cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promissam studeat operis veritate seruare cum castitate, & abdicatione proprietatis.

Adnotatio Auctoris, ad Textum.

258 *Cur legislator ab electione Prioris regulam incipiat.*
259 *In vna religione, prouincia, vel domo vnus tantùm debet dari Prælatus.*
260 *Non debet esse ex aliena, sed ex eadem familia debet eligi ex omnium, vel maioris partis consensu.*
261 *Huic debent omnes tria vota promittere.*
262 *Ex priuileg. potest assumi Prælatus ex alieno ordine.*
263 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
264 *In nostra congregatione Prouinciales, Diffinitores, & Priores regulariter debent esse ex eadem prouincia.*
265 *Quomodo sint intelligenda illa verba vnum ex vobis habeatis Priorem.*
266 *Aliqui nouatores contendunt electiones Priorum, ex vi regulæ deberi fieri per capitulares conuentus.*
267 *Regula solùm loquitur de electione Prioris generalis.*
268 *Fratres in professione non promittunt obedientiam Priori locali, sed generali.*
269 *Verba regulę sunt intelligenda secundùm vniuersalem religionis consuetudinem.*
270 *Hic fuit semper vsus, & sensus religionis.*
271 *De iure communi electio Priorum conuentualium debet fieri per conuentuales conuentus.*
272 *Dispositio generalis iuxta ius commune debet intelligi, nisi peculiari ratione restringatur.*
273 *Omnis dispositio vniuersalis restringitur ex ratione particulari.*
274 *Verba antecedentia per sequentia declarantur.*
275 *Prior generalis debet eligi ex communi omnium consensu, secundùm consuetudinem Ordinis.*
276 *Omnis dispositio vniuersalis respicit restrictionẽ ex habilitate.*
277 *Ius commune non disponit, qui debeant esse electores in capitulo generali, vel prouinciali.*
278 *Electores in capitulo generali, vel prouinciali sunt illi, qui secũdum specialia statuta, vel consuetudinem solent conuocari.*
279 *Qui sint electores in nostro capitulo generali.*
280 *Nostræ constitutiones agentes de regimine sunt sæpè sæpius à Papa confirmatæ.*
281 *Omnes electiones tam Generalis, quàm Prouincialis, quàm Priorum conuentualium pertinent ad capitulum generale, & si regula de electione Priorum conuentuali loqueretur.*
282 *Consuetudo non solùm iuri communi, sed etiam regulæ derogat.*
283 *Forma celebrandi nostrum capitulum generale, & quomodo in illo omnes debeant fieri electiones multis diplomatibus Pontificijs ostenditur.*
284 *Prædictæ bullæ non aduersantur regulæ primitiuæ.*
285 *Nec decretis Tridentini.*
286 *Nec sunt contrariæ aliquibus constitutionibus Apostolicis.*
287 *Quæ sint constitutiones Apostolicæ, de quibus hic loquitur Pontifex.*
288 *Priuilegia, quibus in iure communi, seu Concilijs non derogatur, non sunt illis contraria.*
289 *Priuilegia licet non confirmentur à nouo Pontifice non proinde manent abrogata.*
290 *Priuilegium Principis est immobile.*
291 *Refertur priuilegium Innocentij VIII. ex cuius vi electiones omnes debent fieri in capitulo generali.*

Dico primò. Cum Prelatus sit veluti caput in hoc corpore mystico religionis, ideò legislator noster ab illius electione exordiũ sumit, statuẽdo, vt sicut in vno corpore non datur nisi vnicũ tantùm caput, ita in eadem religione, prouincia, vel domo, nõ plures, sed vnus tantùm Prælatus constituatur, qui nõ ex diuersa familia, sed ex eadem, & ex communi, omniumq; consensu ad hoc officium eligatur, cui cæteri fratres obedientiam 258 259 260

cum

cum castitate, & abdicatione proprietatis promittere teneantur: quæ omnia maximè sunt conformia iure communi. Nam
261 quod in vnaquaque religione, prouincia, vel domo non possit esse nisi vnicus tantùm Prælatus, colligitur *ex cap. in apibus 7. q. 1.* & decidit sacra Rota, vt cum Barbosa, & alijs notauit Lezana *suprà num. 45.*

Quod autem hic Prælatus debeat assumi ex eadem Congregatione, patet *ex cap. nullus de elect. in 6. Clement. 1. de elect. & ex cap. causam de elect.* & habetur *in Trid. sess. 25. cap. 21. de regularibus*, & cum multis tenet Tamb. *de iure Abbatum tom. 1. disp. 1. quæsito* 10. Vnde solùm ex priuilegio Apostolico potest assumi Prælatus ex alio Ordine, vt docent Zerola, Suar. Azor, & alij,
262 quos refert, & sequitur Lezana *suprà n. 44.* An autem hoc etiam fieri possit ex consuetudine, affirmat Rodr. *n. 2. q. 52. art. 8.* in casu, quo religio non habeat personas idoneas ad prælaturas, non
263 tamen si illas habeat, vt colligitur *ex cap. cum causam* Rodr. *sup.* Lezana *loco citato*, imò in hac nostra congregatione, non solùm Prælati debent esse ex eadem familia, sed Prouinciales, & Definitores, & Priores regulariter debent esse conuentuales eiusdem
264 prouinciæ, in qua exercent prædicta officia, vt constat *ex 3. p. nostrarum constitutionum cap. 4. n. 6.* Quod autem hæc electio debeat fieri ex communi omniumque consensu vel maioris, & sanioris partis capituli habetur *in cap. quia propter de elect.* Quod autem dicto Prælato debeat fieri promissio obedientiæ cum castitate, & abdicatione proprietatis, constat, quia in his consistit status religiosus, quomodo autem hæc vota debeant intelligi, iam *suprà* latè dictum est, & cætera *in sequentibus* dicemus.

Solùm igitur aliqualis remanet difficultas in hoc capite circa
265 illa verba, *vnum ex vobis habeatis Priorem, qui ex vnanimi, omniumque consensu*, nam cum legislator non explicet de quo Priore loquatur, an de Generali, Prouinciali, vel etiam de conuentuali, orta est non leuis contentio inter Carmelitas, de qua meminit Lezan. *tom. consiliorum, consil. 13. per totum*, præcipuè *n. 13.*
266 vbi refert aliquos nouitatum amatores, pacis perturbatores, ambulantes inquietè, & nihil operantes, contendisse omnes electiones etiam Priorum conuentualium debere fieri ex vi regulæ, ex communi consensu omnium patrum, vel maioris, & sanioris partis capituli respectiuè, hoc est, Generalis à capitulo generali, Prouincialis à capitulo prouinciali, & Priores à capitulis conuentualibus, & non à Definitorio, vel capitulo generali *iuxta cap. primum de electione, & cap. congregatio 15. q. vlt. & cap. quia propter*, & iuxta alia iura, & DD. quorum plures refert Barbosa *in collectanea Doctorum in dicto cap. 2. de electione.*

267 Verùm relicta huiusmodi nouitate nobis firmiter tenendum est regulam solum loqui de Priore generali, non verò de Prioribus prouincialibus, vel conuentualibus: ita Papebnidorus *lib 3. cap. 2.* Didacus Coria Maldonadus *in chronicis Carmelitarum lib. 10. cap. 3.* Michael Monhosius *in propugnaculo Heliæ lib. 2. tit. 3. cap. 1. art. 2.* Lezan. *in consilijs, consil. 13. n. 73.* P. Fr. Franciscus à sancto Helia *in commentarijs super regulam ad cap. 1. reg. n. 3.* estque communis sententia inter expositores chronicos, & doctores totius religionis, vt testatur Lezan. *suprà*, colligiturque ex verbis ipsius regulæ, nam post illa verba, ad hoc officium eligatur, subiungitur, cui obedientiam promittat quilibet aliorum: sed nostri religiosi in professione non promittunt obedientiam
268 Priori locali, vel Prouinciali, sed solùm Generali, ergo, &c. Tum quia quando verba regulæ sunt obscura, debent intelligi
269 secundùm consuetudinem vniuersalem religionis, vt supra diximus, sed communis vsus praxis, stylus, & acceptatio, & cõsuetudo totius religionis in omnibus familijs tam discalceatis, quã
270 obseruantibus, semper in hoc sensu illa verba intellexit, ergo.

Dices, de iure communi electio Priorum conuentualium de-
271 bet fieri per conuentuales conuentus, vt patet ex *c. quia propter*, sed quando datur aliqua legis dispositio vniuersalis debet intelligi iuxta ius commune, vt tenent Valascus, Tuscus, Tiraquel. & alij, quos refert, & sequitur Barbosa *de locis lit. D. nu. 36.* ergo ista regulæ dispositio non solùm debet intelligi de Priore generali, sed etiam de Prouinciali, & Prioribus localibus. Respondetur minorem esse veram, quando dispositio vniuersalis non
272 restringitur aliqua particulari ratione: illa autem dispositio regulæ, *vnum ex vobis habeatis priorem* limitatur, & restringitur per sequens verbum, *cui obedientiam promittat quilibet aliorum*,
273 omnis namque dispositio vniuersalis restringitur ex ratione particulari *L. cum pater §. dulcissimis ff. de legat. 3. L. si de certa re. C. de transact.* & verba antecedentia per sequentia declarantur.
274 *L. si seruus plurium fo. § fina. ff. de legat. 1.* cum ergo verba sequentia tantùm loquantur de Priori generali, de illo loquuntur etiam verba antecedentia.

275 Dices, ergo saltem Prior generalis debet eligi ex communi omnium consensu. Respondeo ita esse; sed tunc fit ex omnium consensu, quando eligitur ex communi omnium consensu, qui iuxta ius commune, vel vniuersalem consuetudinem habent
276 suffragium in electione Generalis, nam illa particula, *Omnium*, cum generaliter loquatur debet intelligi de habilibus; omnis namque dispositio generalis recipit restrictionem ex habilitate.
277 *L. vt gradatim §. & si ff. de mun. & honor.* Vnde cum ius commune nihil disponat, quinam debeant esse electores capituli generalis, vel Prouincialis, sed solùm dicat *in cap. quia propter* deberi fieri capitulum præsentibus omnibus, qui debent, & volunt, 278
& *in cap. 1. de elect. & cap. 2. 3. & 4. & sequentibus 18. quæst. 2.* solùm decernat Abbatem de eadem Congregatione, & ab eadem Congregatione deberi eligi: in alijs standum est communi consuetudini religionis vel particularibus statutis, & bullis Pontificijs, Suar. *tom. 4. de relig. tract. 8. cap. 4. lib. 2. n. 1.* Lezana *tom. 2. cap 12. n. 16.* Peliz. *tom. 1. tract. 4. cap 8. n. 13 & 92.* Pater noster Generalis Alphonsus à IESV MARIA, *in tract. de modo cap. celebrandi 2. part. §. 1. in fine.* Samuelius *de electione canoni-* 379
ca tract. 1. contr. 3. concl. 10. n. 20. Sed in nostra Congregatione ex specialibus statutis, & antiqua consuetudine. de qua testatur Pater Generalis Alphonsus à IESV MARIA *suprà § 1.* solùm habent votum in capitulo generali Prouinciales, & Socij Prouinciarum, & Definitores generales, & vterque Generalis tam nouiter electus, quàm ille, qui in eodem capitulo suo officio functus fuit, vt patet *ex nostris constit. 3. p. cap. 1 n. 6 & 9.* quæ constitutiones quantũ ad electiones sunt confirmatæ decretis Pontificijs per Bullam IV. Sixti V. quam refert nostrum compen- 280
dium *folio mihi* 155. quam postea confirmarunt Clemens VIII. *Bulla* 1. Paulus 5. *Bulla* 1. apud idem compendium, vt disertis verbis confessus est ipsemet Clemens VIII. *Bulla 5. num. 4. apud* 281
idem compendium folio mihi 193. vbi ait. *Quia verò nonnulla prædicta religionis Carmelitarum statuta per sedem Apostolicam, vt præfertur, confirmata, præcipuè quæ gubernij modum respiciunt,* 282
&c. ergo iuxta hanc formam, & non aliter debet fieri electio Patris nostri Generalis.

Tum quia dato, & non concesso, quod regula loqueretur de 283
electione cuiuscumque Prioris etiam localis adhuc sustinendum est omnes electiones tam Generalis, quàm Prouincialis, quam etiam Priorum localium nostræ Congregationis ad solum capitulum generale, in quo tantùm debent suffragare quos *suprà num. præcedenti* retulimus pertinere. Ita expresse tenet Lezana *tom. 5. in mari magno Carmelitarum circa §. 7. num. 47.* R. P. N. Alphonsus à IESV MARIA *suprà* P. Fr. Franciscus à sancto Helia *in commentarijs super regulam cap. 1. num 3.* Tum quia per communem, & antiquam Ordinis consuetudinem diplomatibus Pontificijs, quæ statim referemus, stabilitam non solùm iuri communi, sed etiam regulæ sufficienter derogatum est, vt cũ multis latius probat Lezana *in consilijs consil. 13. n. 74 & 86.*

Tum, & præcipuè quia ita pro nostris excalceatis statuit Sixtus V. *Bulla 1. apud nostrum compendium fol. 155. n. 8* vbi ait. *In eodem capitulo generali singulis triennijs noui Priores tam Prouinciales, quàm singulorum domorum, & Monasteriorum eligantur non obstantibus specialibus, vel generalibus constitutionibus, ordinationibus Apostolicis in Prouincialibus, ac Generalibus Concilijs editis, necnon Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, & quorumuis Ordinum, ac religionum, etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijsque indultis, & litteris Apostolicis, etiam ex motu proprio, & de plenitudine potestatis sub quibuscumque formis concessis.* Quibus omnibus derogat, vt latius in ipsa Bulla videri potest, quam Bullam postea eodem tenore confirmauit Clemens VIII. *Bulla 1. apud idem compendium fol. 178 n 10.* vbi ait: *Cæteri verò Superiores sicuti per Sextum V & Gregorium XIV prædecessores prædictos, & Ordinis constitutiones est dispositum, à quibus tempora celebrandi capitula generalia, & prouincialia, & ea, quæ ibi debent fieri, sunt definita quæ omnia obseruanda præcipimus.* Quod postea iterum confirmauit idem Clemens VIII. *Bulla 9. apud idem compendium n. 5.* vbi ait: *Ac successiuè electiones, cæteraque omnia in eodem capitulo, & postea iuxta prædictas constitutiones nouiter correctas fiant*, & tandem idem confirmauit Paulus V. *Bulla 4. apud idem compendium fol. 249. nu. 13.*

Nec obstat, quod Paulus V. tantùm confirmauit prædictas 284
Bullas suorum prædecessorum, in omnibus quæ primitiuæ regulæ dicti Ordinis fratrum Carmelitarum, & eius institutis ac Concilij Tridentini decretis non aduersentur, & dummodo 285
constitutionibus Apostolicis non sint contraria. Non obstat, inquam, nam prædictæ Bullę, non aduersantur regulæ primitiuę, vt probatum manet, cum illa tantùm loquatur de electione Prioris Generalis modo dicto. Nec decretis Tridentini, cum nullum detur illius decretum, cui prædictæ Bullæ sint contra- 286
riæ, nam Tridentinum *sess 25. cap 6.* solùm determinat modum, quo debet fieri electio per vota secreta, non vero ad quos pertineat eligere, nec etiam sunt contrariæ aliquibus constitu- 287
tionibus Apostolicis; nam constitutiones, de quibus hic loquitur Pontifex, non sunt illæ, quæ sunt incertæ in iure, communi, & illud constituunt; nam cum omnia ferè priuilegia sint contra ius commune, parum proficeret dicta confirmatio, sed sunt constitutiones insertæ in Concilio Tridentino, vnde illa dictio, & est coniunctiua, & coniungit constitutiones Concilij cum ipsius decretis: ita in simili casu Sorbus, Rodr. quos refert, & 288
sequitur Peyrinis *de priuilegijs ad const. 1. Gregorij XIII. num. 2.* Tum quia dato quod per illas constitutiones intelligatur ius commune, vt vult Bordonus *tom. 2. resol. 130. in fine iuxta cap. quoniam 13. de const.* adhuc tales Bullæ, & priuilegia non sunt illi contraria, nam priuilegia, quibus in iure communi, seu in

Con-

Concilijs non derogatur, non sunt illis contraria. Aldrete, quem refert, & sequitur Moronius *respon. 76. n. 88.* Portel *verbo priuilegij confirmatio num. 3. dubijs regularibus*, & cum alijs Peyrinis *suprà nu. 3* & alij.

Tum quia dato, & non concesso, quod prædictæ Bullæ essent contrariæ, regulæ primitiuæ, Tridentini decretis, & iuri com-
289 muni quoad electiones Prælatorum, hinc tantùm fit ex vi huius Bullæ, Pauli V non esse confirmatas, non tamen arguitur ipsas Bullas Sixti V Gregorij XIV. & Clementis VIII. esse reuocatas, nullas, aut cassatas, cum dictus Paulus V. eas non reuocauerit, sed tantùm cum prædictæ conditione confirmauerit, quia conditione non subsistente tantùm arguitur in hac parte non esse confirmatas, non tamen esse reuocatas, nam licèt priuilegia non confirmentur à nouo Papa electo, non proinde dicta priuilegia manent abrogata, quia vt aiunt Iuristæ, priuilegia, seu benefi-
290 cium Principis debet esse immobile: ita Portel *in dubijs regularibus verbo priuilegij confirmatio num. 26.*

Tum quia dato, & non concesso, quod omnes prædictæ Bullæ
291 essent reuocatæ à Paulo V. adhuc electiones Priorum conuentualium possent fieri in capitulo generali, vel prouinciali ex priuilegio Innocentij VIII. *in Mari magno Seruitarum* quod refert Lezana *tom. 5. circa § 41. dicti Maris magni*, vbi Pontifex ait: *Attendentes insuper, quod Prouincialium, & conuentualium Priorum electiones eo firmius erunt, quò solemnius celebrantur volumus ac mota scientia, & auctoritate sæpè dictis, statuimus quod Prouincialium, & Conuentualium quorumlibet Priorum dicti Ordinis electiones in generali, vel Prouinciali capitulis per Fratres dicti Ordinis fieri consuetis perpetuis futuris temporibus fieri debeant, & fratres prædictos ad electiones huiusmodi sic, & non aliter faciendas teneri, & obligatos esse declarantes, ac quidquid secus attentari contingeret, seu fieret irritum, & inane decernentes.* Et derogat omnibus constitutionibus Apostolicis. etiam in Prouincialibus, & Synodalibus Concilijs editis generalibus, vel specialibus, quo priuilegio non solùm nostra religio, sed aliæ, quæ habent priuilegium communicationis, vti possunt, vt notauit Lezana *ibi, num. 134.* quæ si adhuc aliquorum discolorum perfidiæ non satisfaciunt, non defectui rationum, vel potestatis, sed sui duritiei cordis, & mentis peruersitati attribuant.

§. III.

De receptione locorum.

TEXTVS.

Loca autem habere poteritis in eremis, vel vbi donata vobis fuerint ad vestræ religionis obseruantiam apta, & commoda secundum quod Priori, & fratribus videbitur expedire.

Adnotatio Auctoris.

292 *Nostri religiosi non solùm in eremis, sed vbi illis videbitur expedire possunt monasteria ædificare.*
293 *Quæ loca sint magis conuenientia secundùm regulam ad monasteriorum constructionem.*
294 *Electio locorum ad constructionem monasterij pertinet ad Generalem.*
295 *Fratres de quorum concilio regula præcipit, vt monasteria ædificentur, sunt definitores generales.*
296 *Regimen nostræ religionis ex vi regulæ est mixtum ex monarchico, & democratico.*
297 *Ex consuetudine regimen nostræ religionis, etiam participat ex aristocratico.*
298 *Ad monasteriorum ædificationem requiritur etiam licentia ordinarij.*
299 *Non requiritur consensus Apostolicus non obstante Bulla Clementis VII. & alijs constitutionibus Apostolicis.*

292 Dico 1. Ex vi huius capitis regulæ possunt religiosi nostri ædificare monasteria non solùm in eremis, sed etiam in alijs locis, vbi donata eis fuerint dummodo sint apta, & commoda ad nostræ religionis obseruantiam. Vnde cum religio nostra principaliter tendat ad contemplationem, & minus principaliter ad actionem, illa loca magis nobis accommodata erunt,
293 quæ aliquantulum à sæcularium strepitu fuerint separata Vnde licèt hoc remaneat ad arbitrium Prioris, & Fratrum, semper tamen debet attendere ad nostrum principalem finem, & statutum. Vnde optimè nostra constitutio 2. *p. c. 1. n. 5.* decreuit, vt monasteria non procul ab vrbibus, sed vel extra, vel suburbanis si aliter fieri non possit, ædificentur; vt sic nostræ quieti, & proximorum saluti studeamus.

294 Pertinet autem electio locorum ad construendos conuentus, non ad quoscumque Priores, sed tantùm ad Generalem, nam vt supra diximus, regula tantùm loquitur de Generali: ita Fr.
295 Franciscus à sancto Helia *in commentarijs super regulam cap. 2. n. 4.* Fratres autem de quorum consensu Generalis debet admittere huiusmodi fundationes, sunt Definitores generales, ita habetur *in nostris constitutionibus 3. p. c. 8. n. 1.*

Ex quibus colliges, regimen nostræ religionis ex vi regulæ non 296
esse monarchicum, sed mixtum ex Monarchico, & democratico, hoc est ex regimine vnius Prioris, quod denotat Monarchiam, & subditorum communitate, quod est democratia, siquidem ad receptionem locorum, & ad distributionem cellularum, vt statim dicemus, tam Prioris, quàm fratrum consensus requiritur; Tamb. *de iure Abbatum tom. 3. disp. 1. quæst. 2. n. 10.* Lezana *suprà nu. 56.* Ex consuetudine tamen etiam participat regimen nostræ religionis ex aristocratico, hoc est, ex regimine vnius
Prioris, ac aliquorum principalium. Vnde regimen nostræ reli- 297
gionis est mixtum ex monarchico, democratico, & aristocratico; siquidem in aliquibus tantùm disponit Generalis vel Prouincialis, aut Prior, in alijs verò Generalis, & Prouincialis requirunt assensum Definitorum, & Prior consensum clauariorum, & in alijs rebus, vltra hæc requiritur etiam consensus communitatis, quem modum gubernandi esse optimum, & conuenientissimum (esto monarchicus optimus communiter cum D. Th. censeatur) tenent Nauarr. Bellarm. Th. de IESV, Tamburinus, quos refert, & sequitur Lezana *suprà n. 56.*

Dico 2. Ad ædificationem nouorum monasteriorum non so- 298
lùm requiritur prædicta licentia, sed etiam Ordinarij, non tamen requiritur consensus Apostolicus, non obstante Clementis
VIII. Bulla, alijsque constitutionibus Apostolicis; ita concessit 299
Paulus V. Gregor. XV. nostris Discalceatis, vt latè diximus *in tract. de priuilegijs disp. 3. sect. 4. §. 2.* vbi etiam an huiusmodi Bullæ ab Vrbano VIII. sint reuocatæ, & quomodo possint conuentus mutari, & relinqui, & cætera, quæ hic desiderare poteras, habes, ne ea iterum repetamus, ibi videre poteris.

§. IV.

De cellulis fratrum.

TEXTVS.

Præterea iuxta situm loci quem inhabitare proposueritis singuli vestrum, singulas habeant cellulas separatas, sicut per dispositionem Prioris ipsius, & de consensu aliorum fratrum, vel sanioris partis eadem cellula cuique fuerint assignatæ.

Adnotatio Auctoris.

300 *Cellæ Carmelitarum debent esse non amplæ, sed strictæ, secundùm regulam.*
301 *Idem dicendum est de officinis, & domibus monasterij.*
302 *Quid super hoc statuerit nostra constitutio.*
303 *Duo religiosi non possunt ex vi nostræ regulæ in eadem cella commorari.*
304 *Cellæ Religiosorum debent esse coniunctæ in dormitorio, & non separatæ.*
305 *In distributione cellularum hodie non tenetur Prior expectare assensum aliorum fratrum.*

Circa hoc caput nihil aduertendum est, nisi quod cellæ non 300
debent esse amplæ, sed arctæ, & strictæ, id enim denotat illud nomen cellulæ, & idem dicendum est de alijs officinis, & domibus monasterij, vt sancta Mater nostra Theresia in itinere
perfectionis docuit *c* 2. Vnde ne temporum decursu in hoc ali- 301
qua relaxatio subintraret nostra constitutio 2 *p. cap. 1 nu. 6.* de-
creuit cellulas debere habere non minùs quam decem pedes in 302
quadro sexdecim verò excedere non debere, vbi etiam Ecclesiæ, & claustri, & aliorum domorum magnitudinem assignat.

Circa illam verò particulam, *separatas*, notandum est ex vi 303
huius capitis, non posse duos religiosos in eadem cellula commorari, sed singuli in singulis cellulis debent viuere separati. Hæ autem cellulæ antiquitus separatæ, ædificabantur, vt hodie cer-
nimus in nostris eremis; hodie tamen ex decreto Clementis 304
VIII. confirmato ab Vrbano VIII pro reformatione regularium debent esse coniunctæ in eodem dormitorio.

Circa verò illa verba, *Sicut per dispositionem Prioris ipsius, & de* 305
assensu aliorum Fratrum. Notandum est illa verba referri debere ad tempus vitæ Eremiticæ, quando cellulæ erant separatæ. Vnde hodie cum iam vita nostra non sit eremitica non tenetur Prior in distributione cellularum expectare assensum aliorum Fratrum, vt praxis obseruat; ita P. Fr. Franciscus à sancto Helia *suprà c. 3. n. 1.* Quidquid in contrarium dicat Lezana *suprà n. 61.*

§. V.

De communi refectione.

TEXTVS.

Ita tamen vt in communi refectorio ea, quæ vobis erogata fuerint communiter sumatis aliquam lectionem Sacræ Scripturæ audiendo, vbi commodè poterit obseruari, nec liceat alicui fratrum, nisi de licentia Prioris, qui pro tempore fuerit deputatus, sibi mutare locum, vel cum alio permutare.

Adnota-

Adnotatio Auctoris.

306 *Regula non fuit mitigata circa modum refectionis fratrum, ſed potius reſtrictior effecta.*
307 *Religioſi tam ſubditi, quàm Prælati non poſſunt aliquid veſci, aut bibere extra communem menſam.*
308 *Omnes debent eadem hora, & eodem cibo veſci.*
309 *Sacra lectio toto tempore refectionis debet haberi.*
310 *Referuntur de his rebus plura decreta.*
311 *In refectorio non poteſt dari aliquid ſpeciale alicui, niſi ex iuſta cauſa, & de licentia Prælati.*
312 *Tranſgreſſio huius regulæ tantùm eſt peccatum veniale.*
313 *Fratres non poſſunt cellas ſibi deputatas cum alijs permutare.*

306 CIrca hoc caput notandum eſt in illo non fuiſſe regulam mi-
tigatam, vt putauit Lezana *ſuprà nu.63.* ſed potius perfe-
ctiorem effectam; nam ex vi illius vt notauit V. Ioannes Soret
hic, & Fr. Franciſcus à ſancto Helia *hic* §.1. tenentur omnes
307 religioſi tam ſubditi, quàm Prælati nihil extra communem
menſam manducare, aut bibere, ſed omnes eadem hora, eodem
308 potu, & cibo æqualiter condito, & æqualiter diſtributo lectio-
309 nem Sacræ Scripturæ audiendo veſci, vt non ſolùm exterior,
ſed interior homo paſcatur, vt ait noſtra conſtitutio *1.p.cap.12.*
à quibus omnibus liberi erant noſtri antiqui Eremitæ; in ſuis
namque cellulis ſeparatis non erat illis prohibitum ex vi regu-
læ, niſi tantùm carnes manducare, cæteris omnibus in ſua di-
ſpoſitione manentibus.
Fuit tamen hæc regulæ additio, & mutatio maximè neceſſa-
310 ria, tum propter decreta Conciliorum, quæ latè congerit Leza-
na *ſuprà n.65.* tum propter decreta Clementis VIII. & Vrbani
VIII. pro reformatione regularium, vbi præcipiunt, vt omnes
311 fratres ſimul in refectorio eodem pane, eodem vino, eodemque
obſonio, ſiue pitancia, niſi infirmitatis cauſa impediti fuerint,
veſcantur, nec ſingulare aliquid, pro priuatim quiſque in cibum
vtatur, vllo modo afferri poſſit; hoc tamen decretum tam re-
gulæ, quàm Vrbani VIII. intelligi debet, niſi aliud neceſſitas, vel
iuſta cauſa perſuadeat; nam tunc de conſenſu Prioris aliquid
ſingulare poteſt alicui religioſo concedi, vt infra dicemus: ita
312 Fr. Franciſcus à ſancto Helia *ſuprà*, & conſtat ex communi Or-
dinis conſuetudine. Item tranſgreſſio huius regulæ tantùm eſt
peccatum veniale, non obſtante Vrbani VIII. decreto, niſi adſit
ſcandalum, contemptus, vel alia praua circunſtantia, nam regu-
la noſtra tantùm obligat ad veniale; decretum verò Vrbani, vel
non fuit receptum, quod certius eſt, vel in hoc tantùm fuit re-
ceptum. Ita colligitur Lezana *ſuprà n.68.*
Tandem in fine huius capitis additur, vt fratres non poſſint
313 cellulas ſibi deputatas ſine licentia Prioris permutare, ſic enim
poſtulat obedientiæ obſeruantia, vt nihil fratres poſſint dare,
vel commutare abſque licentia ſuperioris, vt ſtatim *in ſequenti*
§. dicemus.

§. VI.

De ſitu cellulæ Prioris, & de gubernatione circa res Monaſterij.

TEXTVS.

CEllula Prioris ſit iuxta introitum loci vt venientibus ad eundem locum primus occurrat, & de arbitrio, & diſpoſitione ipſius, poſtmodum, quæ agenda ſunt cuncta procedant.

Adnotatio Auctoris.

314 *His temporibus non tenentur Priores habere cellam iuxta introitum loci.*
315 *Quomodo hoc ſit intelligendum.*
316 *Prior per ſe ſolum tantùm poteſt diſponere de rebus minoris momenti.*
317 *Verba legis ſequẽtia aliquãdo determinantur per antecedentia.*
318 *Prior de ſolo ſuo arbitrio non poteſt alienare res pretioſas.*
319 *In noſtra Congregatione non poteſt Prior in rebus grauibus monaſterij quidquam expendere, vel alienare, aut contrahere ſine conſenſu clauariorum.*
320 *Si res maioris ponderis ſint debet accedi conſenſus capituli.*

314 CIrca prima verba huius capitis, in quibus præcipit, vt cellu-
la Prioris ſit iuxta introitum loci, aduerte hoc præceptum
referri ad tempus vitæ eremiticæ; hodie tamen hoc præceptum
315 ceſſauit cum monaſteria clauſtrali modo conſtructa ſint, debet
tamen quantum fieri poſſit cellula Prioris iuxta introitum loci
præſertim in eremis ædificari, vt ſic commodius venientibus
primus occurrat.
Circa ſecundum, quod regula præcipit, vt de arbitrio, & di-
ſpoſitione Prioris, & ea, quæ agenda ſunt, cuncta procedant, non
leuis inſurgit difficultas, an omnia negotia Monaſterij debeant
fieri de ſolo aſſenſu Prioris. Et videtur affirmatiuè Reſponden-
dum; nam vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.
Tum quia videtur hoc conforme Iuri communi *in cap. nullum
18. q.2.* de quo Nauarrus *ibidem n.4. & conſil.76. de regular.*
Dicendum tamen eſt huiuſmodi diſpoſitionem noſtræ regu- 316
læ debere intelligi de rebus minoris momenti, nam hoc caput
regulæ limitatur per præcedens, vbi diſponit, quod diſtributio
cellularum; & receptio locorum fiat non ſolùm de aſſenſu Prio-
ris, ſed etiam fratrum, ſequentia namque ſunt determinata per
antecedentia. *L. actio in fin. ff. de condit. & demonſt. L. filium* 317
ff. commun. de leg. & tradit Barthol. *d. L. auia.* & clauſula præ-
cedens eſt maioris efficaciæ ad reſtringenda ſequentia, quàm ſe-
quens ad præcedentia, Bartol. *L. ſi quis ff. de leg.3.* & ita tenent
hanc ſententiam Lezana *ſuprà nu.73.* P. Fr. Franciſcus à ſancto
Helia *ſuper cap.5. reg. num.4.*
Hinc fit, Priorem de ſolo ſuo arbitrio non ſolùm non poſſe 318
alienare res pretioſas, vt patet ex Clementina ambitioſæ, ſed
etiam neque alias res grauioris momenti. Nec obſtat illud, quod 319
ex capite nullum aſſerebatur. Reſpondetur namque hoc ius
commune iam limitatum eſſe, & derogatum in hac parte per
communem religionum conſuetudinem, & leges particulares
regularium accedentibus etiam aliquibus Bullis Pontificijs.
Vnde in hoc ſtandum eſt conſtitutionibus particularibus Leza-
na *ſuprà n.73.* P. Fr. Franciſcus à ſancto Helia *ſuprà*. In noſtra 320
autem Congregatione non poteſt Prior quidquam abſque con-
ſenſu clauariorum, expendere, recipere, alienare, ſiue alio mo-
do contrahere in rebus grauibus Monaſterij, & ſi res maioris
ponderis ſint, debet etiam adhiberi conſenſus capituli, vt patet
ex 3.p. noſtrarum conſtitutionum cap.15. n.1.

§. VII.

De manſione in cellulis, & de iugi ac continua oratione.

TEXTVS.

MAneant ſinguli in cellulis ſuis, vel iuxta eas die ac nocte in lege Domini meditantes in orationibus vigilantes, niſi alijs iuſtis occaſionibus occupentur.

Adnotatio Auctoris.

321 *Quomodo teneantur religioſi noſtri in cellis commorari.*
322 *Clauſula poſita in vna parte diſpoſitionis refertur ad omnia contenta in illa, quando omnium eſt eadem ratio.*
323 *Clauſula reſpiciens plura determinabilia, debet pariformiter determinare.*
324 *Religioſi noſtri non poſſunt ſecundum regulam iuxta cellas per dormitoria, vel clauſtra deambulare.*
325 *In hoc puncto mitigauit regulam Eugenius IV.*
326 *Carmelitæ ſatisfaciunt obligationi commorandi ſemper in cella in orationibus per moralem continuationem.*
327 *Continua cellæ habitatio, meditatio, & oratio metaphyſicè ſumpta, eſt moraliter impoſſibilis.*
328 *Explicatur hæc doctrina pluribus ſcripturæ locis.*
329 *Hoc præceptum obligat præcipuè ad orationem mentalem.*
330 *In quo conſiſtat præcipuè Oratio Mentalis.*
331 *Quomodo poſſit aliquando lex præcipere actus mere internos.*
332 *Religioſi huic præcepto ſatisfaciunt per orationem vocalem.*
333 *Per orationes iaculatorias, & examen conſcientiæ.*
334 *Per peccatorum conſiderationem, & præſentiam Dei.*
335 *Per qualecumque ſtudiũ theologiæ ſiue ſpeculatiuæ ſiue moralis.*
336 *Imò etiam per ſtudium philoſophiæ, ſi ad hunc finem addiſcendi theologiam aſſumatur.*
337 *Religioſi, qui occupati ſunt in exercitijs corporalibus per obedientiam non tranſgrediuntur hoc præceptum.*
338 *Religioſi qui non curant de oratione ſunt in maximo periculo.*

EX vi huius capitis, quod abſque dubio præcipuum eſt in no-
ſtra regula tenentur noſtri religioſi continuè in ſuis cellu-
lis commorari in lege Domini meditantes, & in orationibus vi- 321
gilantes, quidquid in contrarium dicat Lezana *ſuprà n.76.* Ra-
tio eſt, quia illa clauſula, die ac nocte refertur ad verba tam an-
tecedentia quàm ſubſequentia, nam clauſula appoſita in vna 322
parte diſpoſitionis ſiue in fine, refertur ad omnia contenta in il-
la, quando omnium eadem eſt ratio, vt ex vulgaribus iuribus 323
probat Moronius *reſ. 99. n.66.* Tum quia clauſula reſpiciens plu-
ra determinabilia debet pariformiter determinare *L. iam hoc iu-
reſſ. vulgar. & pupil. l. quamuis de legat.3.* ſed illa clauſula *die ac
nocte* reſpicit non ſolum orationem, ſed etiam habitationem in
cellulis, ergo ad vtrumque debet referri.
Nec obſtat illa clauſula, vel iuxta eas, per quam videntur
Carmelitæ non teneri ſemper eſſe in cellulis ſed ſatisfacere huic
præcepto ſi per clauſtra, vel dormitoria iuxta cellulas commo-
rentur, vt exiſtimat Lezana *ſuprà nu.77.* Reſpondetur namque 324
illam clauſulam referri ad tempus, in quo fratres in cellulis ſe-
paratis viuebant modo eremitico, non tamen ad tempus, in quo
in cœnobijs viuunt; ita reſpondet P. Fr. Franciſcus à ſancto Helia
ſuper caput 6. n.2. quæ intelligentia eſt conformior Bullæ Euge-
nij IV.

nij IV. qui in hoc puncto regulam mitigauit, & moderauit, vt ipse, ait in eadem Bulla, estque conformior nostris constitutionibus 1. p. c. 9. vbi hæc habentur, *nullo tempore liceat è cella egredi, nisi de Prioris licentia.*

Quomodo autem teneantur satisfacere huic obligationi Carmelitæ, maius est dubium. Respondeo tamen breuiter toti huic obligationi satisfacere per continuationem moralem cellæ, & orationis, & non requiri continuationem mathematicam, vel
326 metaphysicam, hoc est quantum per alia negotia humanæ vitæ necessaria licet: ita Valdente Thomas de IESV, quos refert, & sequitur Lezan. *sup. n.* 79. P. Fr. Franciscus à sancto Helia *sup. n.* 3.
327 & in hoc præceptum semper in religione intellectum, vt testantur prædicti DD. Ratio est, quia continua cellæ habitatio, meditatio, & oratio metaphysicè sumpta est moraliter impossibilis; tum quia id colligitur ex verbis ipsius regulæ, vbi statim addit, *nisi alijs iustis occasionibus occupentur*, quo claré denotatur huiusmodi cellulæ reclusionem, & continuationem orationis non physicam, sed moralem esse debere.

Tum quia huiusmodi præceptum non est tam arctum, vt sunt plures scripturæ locutiones, in quibus commendatur con-
328 tinua oratio, nam in nostra regula petitur oratio alternatim cum meditatione, in illis verò continua oratio, vt patet ex illo Iosue 1. non recedat volumen legis huius ex ore tuo, sed meditaberis in eo diebus, ac noctibus; & Ecclesiastici 18. *ne impediaris orare semper*, & maximè Lucæ 18 *oportet semper orare, & non deficere*; & ad Thessalonicenses 1. *sine intermissione orate*; & tamen hæ locutiones intelligunt communiter Patres de continuatione morali: ergo idem dicendum est de continuatione postulata in hoc capite regulæ.

Ad quam autem orationem obliget hæc præceptum maius dubium est, aliqui dicunt sufficienter satisfacere huic præcepto benè semper operantes iuxta illud Ecclesiastici 35. *qui conseruat legem multiplicat orationem*, super quem locum, ait Petrus Damianus; iustitiam ergo facere, quid est aliud, quàm orare, hanc sententiam sustinet glossa, & Caietanus in hoc loco. Alij verò dicunt continuam orationem nihil aliud esse, quàm continuum amorem, & desiderium Dei. Ita D. Augustinus *epist.* 121 *ad Probum c.* 9. D. Basilius *orat. ad Iulianum.* D. Tho 2. 2. q. 83. *art.* 14. & hæc sententia videtur mihi conformior nostræ regulæ, & communi sensui religionis, qui verba illa intelligit non tantùm de oratione vocali, sed etiam mentali, quæ est eleuatio mentis in
329 Deum per affectum, & amorem. Ita etiam videtur tenere Le-
330 zan *in hoc loco n.* 81. Nec obstat, quod lex humana non possit præ-
331 cipere actus merè internos, qualis est oratio mentalis. Respondetur namque, quod licet ex vi iurisdictionis humanæ, præcisè non possint præcipi actus merè interni, benè tamen ex vi voti, nam religiosi vouendo obedientiam secundùm regulam vouent exercitium orationis mentalis.

Cæterum licet hæc ita sint hoc præceptum sufficienter impletur, siue per orationem mentalem, quæ denotatur illis verbis, In lege Domini meditantes, cum meditatio sit actus intellectus, siue per orationem vocalem, quæ denotatur illis verbis &
332 in orationibus Vigilantes, siue per orationes iaculatorias, per ex-
333 amen conscientiæ, peccatorum considerationem, per humilem
334 speculationem, per actualem Dei præsentiam, qualem Parens noster Helias habebat, dum dixit 3. Reg. *Viuit Dominus in cuius conspectu sto*: imò per qualecunq; studium Theologiæ, tam spe-
335 culatiuæ, quàm moralis, & per studium scripturæ; imò etiam
336 per studium logicæ, & philosophiæ, si fiat ad Theologiæ, & scripturæ intelligentiam assequendam. Ita Thomas de IESV quem refert, & sequitur Lezan. *supr. nu* 82. P. Fr. Franciscus à sancto Helia *sup n.* 3. Ratio autem est; quia hæc omnia sunt diuinorum consideratio, & tendunt ad Dei amorē, & exercitiū charitatis.

Additur autem in fine huius capitis, nisi alijs iustis occasionibus occupentur vt denotetur, non deficere ab hac obligatione religiosos, qui occupati ex obedientia in alijs exercitijs charitatis, puta, confessionis, prædicationis, procurationis, vel aliorum
337 officiorum è cella egrediuntur. Semper tamen religiosi ad hunc finem totis viribus tenentur intendere, aliàs deficient à proprio, & principaliori fine; & licet hoc præceptum non obliget
338 nisi tantùm sub peccato veniali, vt communiter tradunt expositores nostri, vt testatur Lezan. hic *n.* 83. in maximo tamen periculo erit religiosus, qui non curat de oratione, quia contemnit medium, quo in sua religione ad perfectionem peruenitur, vt diximus *disp.* 1 *sect.* 2. *n.* 41. ita D Thomas, Caiet Banez, & alij, quos refert, & sequitur P. Frater Franciscus à sancto Helia *sup. n* 3.

§. VIII.

De horis canonicis.

TEXTVS.

HI, *qui horas canonicas cum clericis dicere norunt, eas dicant secundùm constitutionem sanctorum Patrum, & Ecclesiæ approbatam consuetudinem, qui eas non nouerint vigintiquinq; vicibus* Pater noster *dicant nocturni vigilijs, exceptis Dominicis, & solemnibus diebus, in quorum vigilijs prædictū numerum statuimus duplicari, vt dicatur* Pater noster *vicibus quinquaginta, septies autem eadem dicatur oratio in laudibus matutinis, in alijs quoque horis, septies similiter eadem dicatur oratio singillatim præter officia vespertina, in quibus ipsam quindecies dicere debeatis.*

Adnotatio Auctoris.

339 *Religiosi sacerdotes ex vi regula tenentur diuinum officium recitare.*
340 *Laici etiam si sciant legere diuinum officium non tenentur horas canonicas cum clericis recitare ex communi consuetudine, licet aliàs teneerentur ex regula.*
341 *Laici tenentur sub veniali ad certas preces recitandas.*
342 *Non satisfaciunt huic obligationi dicendo officium paruum B. Virginis.*
343 *Choristæ non sacerdotes tenentur ex communi consuetudine sub mortali Diuinum officium recitare.*
344 *Ex vi huius capitis tenentur Carmelitæ horas canonicas in choro recitare.*
345 *Communis Ecclesiæ consuetudo est, vt Clerici dicant horas canonicas in choro.*
346 *In hoc capite per horas Canonicas intelligitur officium diuinum Romanæ Ecclesiæ, non verò Ecclesiæ Ierosolymitanæ.*
347 *Quando verba sunt dubia debent accipi in potiori significato.*
348 *Quo anno Patres nostri Romanum Breuiarium receperint.*

DIco primò. Ex vi huius capitis omnes religiosi non solùm sacerdotes, sed etiam choristæ tenentur septem horas ca- 339
nonicas recitare, immò stando in vi regulæ etiam laici tenentur illas recitare, si eas cum clericis dicere norunt. Verùm ex communi consuetudine religionis, iam hæc obligatio ad solos choro 340
destinatos limitata est iuxta vsum aliarum religionum. Ita Sorethius, Thomas à Iesu, quos refert, & sequitur Lezan. *sup. n.* 94. 341
P. Fr. Franciscus à sancto Helia super *c.* 7. *n.* 3. Tenentur tamen 342
laici sub veniali ad dicendum *Pater noster* vicibus illis in regula assignatis Ita Auctores citati, nec satisfaciunt huic obligationi, si officium paruum B. Mariæ recitent, Lezan *sup. n* 96. & idem dicendum est de choristis, nam hi stando in vi regulæ, tenentur sub veniali recitare horas canonicas, sicut alij Sacerdotes nec satisfaciunt recitando officium laicorum.

An autem ex alio capite, scilicet, ex communi consuetudine teneantur prædicti choristæ, qui non sunt sacris Ordinibus ini- 343
tiati (& idem procedit de monialibus) prædictas horas canonicas sub peccato mortali recitare, maius est dubium, negant Castro, Medin. Bordon Armilla, Machad. Lessius, Caram. Marchantius, Fr. Martinus à S Ioseph, quos refert Dian. 10. *p. resol* 45. Verùm licet hæc sententia satis probabilis sit, contraria tamen probabilior est. Ita cum multis existimat Dian. *loc cit.* & ex nostris Thomas de Iesu, quem refert, & sequitur Lezan *sup n.* 95. Ratio autem est, quia talis cōsuetudo est receptissima, & habet vim legis obligantis ad mortale, excusabūtur tamen prædicti Religiosi à mortali, si ob aliquam grauem causam aliquando puta semel, vel bis officia Diuina non recitauerint; non enim videtur hæc consuetudo cum maiori obligatione introducta, Lez *sup n.* 95.

An autem ex vi huius capitis teneantur Carmelitæ horas canonicas in choro recitare, respondeo affirmatiuè: ita F. Thomas 344
à Iesu *super hunc locum*, venerabilis Ioannes Soret, Vualdensis Anelus, quos refert, & sequitur Lezan *sup. n.* 113. & 114 Et ratio est, quia regula præcipit, vt prædictæ horæ dicantur secundùm Ecclesiæ approbatam consuetudinem, sed consuetudo commu- 345
nis, Ecclesiæ est, vt clerici in choro officium diuinum recitent, vt tenent communiter DD. apud Lezan *loc cit.* ergo Tum quia regula præcipit, vt dicto completorio silentium teneatur vsq; ad Primam dictam sequentis diei, sed hoc non potest intelligi de Completorio, & Prima singulariter dictis, aliàs non esset determinatum tempus pro silentio, cum has horas possit, quis ob aliquam saltem causam rationabilem nimis protrahere, vel anticipare: supponit ergo regula eas, & alias horas canonicas communiter certo loco, & tempore solitas esse recitari.

Si tamen quæras, quid in hoc capite per horas Canonicas intelligatur? Respondeo, intelligi septem horas canonicas, quæ secundùm consuetudinem Romanæ Ecclesiæ recitantur, nam cū 346
regula absolutè postulet, quod tales horæ sint secūdū cōstitutionem SS. Patrū, & Ecclesiæ approbatam consuetudinē; per nomē *Ecclesia*, non debemus intelligere Ecclesiam Ierosolymitanā, vt vult Lezan. sed Romanā. Nam quando verba sunt dubia, debent sumi in potiori significato *leg* 1. §. *qui in perpet. ff. si ager. vectig. leg.* 1. §. *is qui naue. ff. de exter act. inst. de iure naturali gent. & ciuil.* §. *quod ius quidem ciuile in fin.* vbi appellatione iuris indefinitè in- 347
telligitur de iure ciuili Romanorū propter excellentiā; ergo etiam appellatione Ecclesiæ indefinitè debet intelligi Romana, propter excellētiā secundū prædicta iura. Et hic sensus videtur conformior sensui Innoc. IV & aliorū Pontificū, qui regulā confirmarūt, vt etiā fatetur Leza. sensus igitur legitimus regulæ, saltē post illius confirmationē à Romano Pontifice est, quod horæ canonicæ recitentur secundū cōsuetudinē Romanæ Ecclesiæ; & ideò nostri Patres discalceati an. 1586. relicto Breuiario Carmel. 348
Roma

Romanum receperunt, approbante Gregorio XIII. vt magis genuino regulæ sensui conformarentur.

§. IX.

De non habendo proprium.

TEXTVS.

NVllus fratrum sibi aliquid proprium esse dicat, sed sint vobis omnia communia & distribuatur vnicuique per manum Prioris, id est per fratrem ab eodem ad id officium deputatum, prout vnicuique opus erit, inspectis ætatibus, & necessitatibus singulorum, asinos autem, siue mulos prout vestra expostulauerit necessitas, vobis habere licet, & aliquot animalium, siue ad nutrimentum (seu vt legitur in multis exemplaribus) *aliquod animalium, seu volatilium nutrimentum* (aut prout in alijs) *aliquod animalium, siue volatilium ad nutrimentum.*

Adnotatio Auctoris.

349 *Nostri Religiosi non possunt dicere aliquid sibi esse proprium.*
350 *Religiosi dicendo aliquid sibi esse proprium, quomodo peccent contra paupertatem.*
351 *Quomodo peccent contra hoc præceptum regulæ.*
352 *Religiosis omnia debent esse communia secundùm regulam.*
353 *Omnibus Superior debet æqualiter prouidere.*
354 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
355 *Nostri Carmelitæ ex vi regulæ non possunt habere peculium vel annuos redditus.*
356 *Nostri calceati possunt habere peculium de licentia Prælati iusta interueniente causa.*
357 *Religiosi possunt sibi accommodare res Monasterij propria auctoritate.*
358 *Quid si Prælatus eis non prouideat de necessarijs.*
359 *Quomodo distributio rerum Religiosis necessariarum debeat fieri secundùm regulam.*
360 *Senes si sint in æquali necessitate, semper sunt præferendi.*
361 *Regulariter senes semper habent maiorem necessitatem, quam iuuenes.*
362 *Quid nostri Religiosi possint habere in communi.*
363 *Nostri non possunt habere in communi res immobiles.*
364 *Nostri Religiosi ex regula habent paupertatem in communi, & non tantùm ex constitutionibus.*
365 *Nostri Carmelitæ post Tridentinum possunt habere annuos redditus.*
366 *Nostri discalceati huic priuilegio Tridentini renuntiarunt.*

349 IN explicatione huius capitis parum immorabimur, si quidem quæ hic desiderari poterant, iam *suprà* agentes de voto paupertatis latè explicuimus. Sex igitur res præcipiuntur in hoc capite nostris Religiosis. Prima vt nullus Religiosus aliquid dicat sibi esse proprium; circa quod aduertendum hic non solum prohiberi dominium in particulari, sed etiam, quod fratres dicant sibi aliquid esse proprium, circa quod regularis oritur difficultas. An Religiosus dicendo aliquid sibi esse proprium peccet mortaliter? & videtur affirmatiuè respondendum; nam licèt regula obliget tantùm ad veniale, hoc tamen prohibitum est Religiosis de iure communi *in cap. non dicatis 12. quæst. 1.*

Respondeo tamen, quod vel Religiosus dicendo aliquid sibi
350 esse proprium intendit dicere se habere illius dominium, vel solum vsum, si intendat primum peccat mortaliter, si materia est grauis, & est proprietarius ratione talis intentionis. Et idem dicendum est, si dicat aliquid esse suum cum eadem intentione
351 Graffius, Hieronymus Garcia, quos refert, & sequitur Lezana *suprà nu. 205.* Si tamen dicat aliquid esse suum, intendens dicere esse suum quoad vsum, tunc non peccat, nec etiam venialiter contra regulam, nec peccato mendacij, nam talis locutio ex circumstantia proferentis accipitur in bono sensu, scilicet, quod sit suum quoad vsum, sicut si quis in diuersorio hospitatus ostendens domum in qua hospitatur, dicat esse meam domum, vel meum lectulum, audientes tantùm intelligunt esse suum quoad vsum, non verò quoad proprietatem, secus dicendum est si Religiosus dicat sibi aliquid esse proprium, etiamsi intendat esse proprium, quoad vsum, nam talis locutio est contra regulam, & peccaminosa. Ita Lezana *sup. n. 105.*
352 Secundò præcipitur, vt omnia sint omnibus Religiosis com-
353 munia, hoc est, vt nullus Religiosus aliquid proprium siue pe-
354 culiare retineat, sed omnia quæ acquirit, Superiori tradat, vt ex illis tam ipsi, quàm alijs æqualiter prouideatur tam in cibo, & habitu, quàm in alijs rebus; vt declarauit nostra constitutio 1.
355 *p. 1. c. 8. n. 22.* inspecta tamen ætate, & necessitate singulorum. Vnde ex vi regulæ non possunt nostri Carmelitæ habere aliquod peculium, vel annuos redditus, & quoad excalceatos nostræ Congregationis patet *ex nostra constitutione sup. n. 1.* An autem
356 nostris obseruantibus iusta intercedente causa possint eorum Prælati concedere vsum peculij, non obstante prædicto regulæ præcepto? Respondeo affirmatiuè; nam hic vsus peculij de licentia Prælati est distributio rerum per manus Prælati inspecta subditi necessitate, vt probauimus *disp. 4. huius tract. sect. 2. n. 75.* quod non est contra regulam, nec obstant aliquæ constitutiones Pontificiæ, & decreta Conciliorum, quæ dantur in contrarium. Nam his iam *suprà loco citato.*

Tertiò præcipitur, vt fratres res communes monasterij non 357
sibi propria auctoritate accommodent, sed hoc per manum Prioris, & officialis fiat, circa quod solum occurrit aduertendum non contrauenire huic præcepto Religiosum, qui de li- 358
centia tacita Prælati aliquid sibi vsurpat, vel quando illi necessaria ad vitam non suppeditantur, nam tunc licèt res communes conuentus potest sibi vsurpare, vt latè dictum est *disp. 4. huius tract. sect. 3. nu. 131. & sequentibus.*

Quartò præcipitur, quod huiusmodi distributio fiat inspectis 359
ætatibus, & necessitatibus singulorum; circa quod aduertendum est in dispensatione rerum necessariarum Religionis Prælatum in primo loco debere attendere ad necessitatem naturæ, quæ omnibus communis est, deinde ad necessitatem personæ, quæ est particularis in singulis, vt si est senex, vel iuuenis, vel infirmus, vel delicatæ, & debilis complexionis, & tandem ad circumstantias temporis, loci, vel officij: ita Corduba *in regula S. Francisci c. 6. q. 1.* Thomas à IESV *in c. non dicatis p. 4. c. 7.* Vnde 360
non ex eo, quod aliquis senior, sit debent illi concedi ampliores facultates, quàm alijs, sed quando illius grauior fuerit necessitas; illa enim dictio & est coniunctiua, & annectit ætates cum necessitatibus; potest enim venire, vt iunior maiorem habeat necessitatem, quàm senior, & tunc magis iuueni, quàm seniori est subueniendum; æqualiter tamen ægrotantibus semper senior est præferendus, vnde cum senes ratione suę ętatis vt plurimum maiores soleant habere necessitates, quàm iuuenes, inde est, quod 361
illis multa solent concedi, quod tamen iunioribus absque violatione æqualitatis prohibentur.

Quintò conceditur, vt possint in communi habere asinos siue 362
mulos, vel aliqua animalia, siue volatilia ad fratrum sustentationem, circa quæ verba aduertendum est, per *asinos*, siue *mulos* intelligi animalia apta ad vecturam, seu laborem prout sunt non solum asini, & muli, sed etiam equi communes, non tamen generosi, & phalerati ad vanitatem, sed tantùm apti ad vecturam. Ita Serothius *hic cap. 6.* Lezana *suprà n. 106.* per illud verò *aliquod animalium, siue volatilium ad nutrimentum* intelliguntur, non greges ouium, & armenta bonum, nam hæc inter res immobiles comparantur, sed paucas oues, capræ seu gallinæ pro infirmis, vel etiam pro lacte, caseo, & ouis pro nutrimento religiosorum; nam cum è regula à carnibus teneantur abstinere, necesse fuit, vt ex aliquo remedio prouideretur, cum semper pisces habere non possent. Ita Sibertus, Beke, Serothius, Gratianus, Thomas à Iesu, quos refert, & sequitur Lezana *suprà*, P. Fr. Franciscus à sancto Helia *super cap. 8. regulæ, nu. 8.*

Sextò præcipitur, vt præter prædictas res nullas alias res im- 363
mobiles possent Carmelitæ habere in communi, nam licèt regula expressè hoc non præcipiat, hac tamen exceptione animalium manifestum est cætera omnia prohibere, & ita declarauit Greg. IX. *in Bulla ex officij nostri anno secundo sui Pontificatus*, vt habetur *in speculo Ordinis fol. 62.* Idem supponit Innocentius *in Bulla* quæ incipit, *Quoniam*, vt ait quæ etiam habetur *in speculo Ordinis fol. 61.* & tandem Greg. XIII. *in Bulla pia consideratione.* 364
Vnde ex vi regulæ, prout declaratæ ab his Pontificibus, nostri Carmelitæ tenentur ad paupertatem non solum in particulari, sed etiam in communi, ita Lezana *suprà n. 102.* P. Fr. Thomas à Iesu, quem refert, & sequitur P. Fr. Franciscus à S Helia *hoc loco nu. 4.* Vnde non ex priuilegio, aut constitutionibus Pontificijs, vt contendit Azor, sed ex regula sunt mendicantes, vt iam *sup.* notauimus, & clarius colligitur ex illis verbis regulæ; quia vos oportet frequentius mendicare, verbum enim oportet siue sumatur præceptiuè, siue secundùm honestatem, & decentiam, de quo Barbos. *de dictionibus, dictione 242.* denotat modum viuendi sine vlla proprietate etiam in communi, Lezan. *sup. n. 103.*
Quomodo autem ex vi Tridentini etiam Carmelitæ possint ha- 365
bere annuos redditus, & bona stabilia in communi, & quomodo 366
huic priuilegio nostri excalceati renuntiauerint in *sup. disp. 4. sect. 1. per totam* explicuimus.

§. X.

De oratorio, & cultu Diuino.

TEXTVS.

ORatorium prout commodius fieri poterit construatur in medio cellularum vbi manè per singulos dies ad audienda Missarum solemnia conuenire debeatis, vbi hoc commodè fieri potest.

Adnotatio Auctoris.

367 *Quo loco debeat in nostris conuentibus Ecclesia ædificari.*
368 *Ecclesia nostra non ampla, sed stricta esse debent secundùm regulam.*

369 No-

369 *Noſtri Religioſi tenentur quotidie audire Miſſam.*
370 *Religioſi non audientes Miſſam in die feſto peccant mortaliter contra hoc præceptum, & venialiter contra regulam.*
371 *Sacerdotes dicendo Miſſam vtrique præcepto ſatisfaciunt.*
372 *Noſtri Religioſi ex regula tenentur quotidie aſſiſtere Miſſæ conuentuali in choro.*
373 *Non tamen tenentur eam quotidie cantare.*

367 IN hoc paragrapho duo præcipiuntur, primum, vt Eccleſia,
ſiue Oratorium in medio cellularum conſtruatur: ſecundum
vt quotidie religioſi ad illud conueniant ad audienda Miſſarum
ſolemnia. Primum, præceptum de conſtruenda Eccleſia in me-
dio cellularum cum reſpiceret vitam purè eremiticam, quoad
hanc circunſtantiam ceſſauit reſpectu conuentuum, vbi clau-
ſtrali modo viuitur, nam ratio illius præcepti erat, vt diſtantia
ab Eccleſia omnibus eſſet æqualis ſi poſſet, quod tamen hodie
non eſt neceſſarium ob continuationem conuentus cum Eccle-
ſia; obſeruatur tamen hodie hoc præceptum in noſtris eremis,
vbi etiam ſi modo conuentuali viuant, Eccleſia tamen in medio
368 cellularum conſtruitur, dicitur autem Oratorium, & non Ec-
cleſia, vt denotet templa noſtrorum conuentuum non magnifi-
ca, ſed moderata eſſe debere: ita expoſitores noſtri, vnde reli-
gioſi Eccleſias ſumptuoſas ædificantes non huic regulæ præ-
cepto conformantur.

369 Circa ſecundùm præceptum notandum eſt ex vi illius teneri
religioſos ſub veniali quotidie audire Miſſam, niſi legitimè mo-
raliter fuerint impediti, & hic fuit ſemper ſenſus huius præ-
cepti in religione, vt ex Sorethio, & ex Fr. Thoma à Ieſu docet
Lezana *ſuprà num.* 111. Vnde religioſi non audientes Miſſam in
370 die feſto non ſolùm peccant mortaliter contra præceptum Ec-
371 cleſiæ, ſed etiam venialiter contra regulam. Sacerdotes tamen
dicendo Miſſam vtriq; præcepto ſatisfaciunt, Suarez *tom* 3. *in
tertia part. diſp.*88.*ſect.*4 Azor *to.*1.*q.*4.*cap.*3. Fagund. *in* 1. *præ-
cepto Eccleſiæ lib.*2. *cap.*2. *num.*5.

372 Aduertunt tamen hic communiter noſtri expoſitores hoc
præceptum præcipuè eſſe de Miſſa conuentuali in choro ab om-
nibus audienda, cum enim regula eos ad Oratorium præcipit
conuenire, non de acceſſu confuſo inter laicos, ſed in choro à
ſæcularibus ſeparato, vt decet religioſos intelligendum eſt, vt
373 optimè notauit Lezana *ſuprà nu.*113. Vnde licèt ex illis verbis;
ad audienda Miſſarum ſolemnia, præciſè non colligatur ipſos
teneri quotidie Miſſam conuentualem cantare; colligitur ta-
men ex prædictis verbis teneri illam in choro in communitate
audire, vt adhuc hodie obſeruatur in noſtris eremis, vt patet ex
2.*p. noſtr. conſtit c.*8 § 1. *nu* 7. Hinc fit Religioſos noſtros ex vi
regulæ, teneri præcipuè Miſſam conuentualem audire, ſi tamen
fuerint impediti, particulari Miſſa huic præcepto ſatisfaciunt;
ita Fr. Franciſcus à ſancto Helia *ſuper hoc loco n* 4. An autem ex
alio capite teneantur Carmelitæ quotidie Miſſam cantare con-
uentualem, vel ſaltem diebus feſtis *infrà* dicemus.

§. XI.

De capitulo, & correctione fratrum.

TEXTVS

DOminicis quoque diebus vel alijs vbi opus fuerit de cuſtodia Ordinis, & animarum ſalute tractatis, vbi etiam exceſſus, & culpæ fratrum, ſi quæ in aliquo deprehenſa fuerint, charitate media corrigantur.

Adnotatio Auctoris.

374 *Actus capituli conuentualis vtiliſſimus eſt, & à Patribus maximè commendatus.*
375 *Capitulum conuentuale debet ſemel in hebdomada celebrari.*
376 *Prælatus non celebrans capitulum ſingulis hebdomadibus peccat venialiter.*
377 *Qua hora debeat fieri capitulum apud noſtrates.*
378 *De quibus agendum ſit in hoc capitulo.*
379 *Quomodo in illo debeat fieri correctio fratrum.*
380 *Quomodo Religioſi de ſuis proprijs defectibus debeant accuſari, antequam ab alijs accuſentur.*
381 *Quæ culpæ pertineant ad hoc capitulum.*
382 *De culpis leuibus, vel grauioribus publicis, de quibus fratres ſe non accuſarunt, tenetur Prior, & zelator, & alij fratres eos accuſare.*
383 *Prælatus, & zelator omittentes aduertere culpas etiam leues, quibus multoties repetitis introducuntur relaxationes contra regulam, peccant mortaliter.*
384 *Cæteri fratres tenentur ſub mortali ex charitate prædictas culpas aduertere, quando tantùm ſunt occaſio peccati mortalis.*
385 *Vel quando ſunt occaſio proxima relaxationis proprij inſtituti, vt ſi ab omnibus patrarentur.*
386 *In hoc tamen caſu non in particulari, ſed in communi tenentur tales defectus aduertere.*
387 *Quid de alijs defectibus dicendum ſit.*
388 *Quando fuerint publici.*
389 *Quid ſi occulti fuerint, & detrahunt famam.*
390 *Quid ſi fuerint defectus leues communes, & occulti.*
391 *Quid ſi fuerint defectus leues, ſed occulti.*
392 *Ad hoc capitulum non pertinet correctio peccatorum grauium occultorum.*

PRo explicatione huius paragraphi ſuppono huiuſmodi 374
actum capituli vtiliſſimum eſſe, & maximè à ſanctis Patri-
bus commendatum, & à fundatoribus in ſuis regulis præce-
ptum, vt latè probat Lezana *ſuprà nu.*117. Secundò ſuppono hu- 375
iuſmodi capitulum omnibus hebdomadibus ſemel ad minùs die
Dominica, vel alia omni excuſatione omiſſa celebrari debere;
nam regula cum præcipit ſemel in hebdomada celebrari capitu-
lum non addit ſi commodè fieri poſſit, vt facit in alijs capitulis,
ſed abſolutè præcipit. Vnde Prælatus non celebrans capitulum 376
omnibus hebdomadibus peccat venialiter. Thomas à Ieſu, quem
refert, & ſequitur Lezana *ſup. nu.*118. Hora autem celebrandi
capitulum non aſſignat regula, debet tamen apud noſtros ſemper
fieri primo mane, niſi aliqua occurrat grauis neceſſitas: ita ſtatuit
noſtra conſtitutio 2. *p. cap.*10. *n.*1. vbi nota tantum poſuiſſe li- 377
mitationem quoad horam celebrandi capitulum, non verò
quoad illius celebrationem, nam quoad hoc nulla poteſt legitima
dari excuſatio, cum non poſſit aſſignari caſus, quo omnes dies
hebdomadæ ſint legitimè occupati, vnde ſi Dominica die fuerit
impedita, in alteram diem omittatur, quod tamen apud noſtra-
tes rarò fit, nam apud illos ſemper Dominica die mane, vt regu-
la præcipit, celebratur. His ſuppoſitis

Dico primò: In hoc capitulo primo loco agendum eſt de cu- 378
ſtodia Ordinis, & animarum ſalute, deinde de correctione fra-
trum, vt ait regula. finito verò capitulo culparum, tunc poſſunt
tractare de exterioribus negotijs, aut temporalibus monaſterij.
Ita Thomas de Ieſu, quem refert, & ſequitur Lezana *ſup. n.*120.
& habetur *in noſtro cæremoniali cap* 15. *n.*6.

Circa autem fratrum correctionem aduertendum eſt dupli- 379
citer fieri debere ſtando *in noſtris conſtit.*2.*p cap.*10. *n.*2. primò,
per accuſationem ipſorum fratrum, ſecundò, per accuſationem 379
Prelati vel aliorum. Antequam igitur fratres de aliquo accuſen- 381
tur, ipſi ſe debent de proprijs culpis leuibus, & quæ notabilem
famæ iacturam non inferunt accuſare, niſi forſan grauiora iam
publica vel notoria ſint maiori parti communitatis, nam tunc
etiam de his ſe tenentur humiliter accuſare: ita Fr. Franciſcus
à S. Helia *ſuper hunc locum n.*3. Sanctorus, Fr. Thomas à Ieſu,
quos refert, & ſequitur Lezan. *ſuprà num.*121. & conſtat ex vſu
noſtræ totius Congregationis.

Deinde ſi de aliquibus leuibus culpis modo dicto, vel etiam de 382
grauibus iam publicis, & notorijs non ſe accuſauerint, tunc
Prior, vel zelator, immò & cæteri fratres tenentur eos de illis
accuſare, & tunc Prior media charitate, hoc eſt non ex odio, vel
paſſione, ſed ex zelo obſeruantiæ moderatè corrigere: hac ta-
men differentia, quod Prælatus, & zelator ad hoc tenetur ex of-
ficio. Vnde ſi Prior, vel zelator omittat aduertere culpas etiam 383
leues, quæ multoties, & frequenter ab aliquibus committun-
tur, quibus introducuntur relaxationes, & conſuetudines con-
tra regulam, & conſtitutiones, peccant mortaliter: ita Miran-
da, Thomas à Ieſu, Tannerus, & alij, quos refert, & ſequitur
Diana *to.*3.*tr.*2.*reſ* 38. Ioannes Euſebius quem refert, & ſequitur
Lezan. *ſup. n.*118. P Fr. Franciſcus à ſancto Helia *ſuper hunc lo-
cum num.*5. Sotus. Bernardus, & alij quos refert, & ſequitur Fr.
Emanuel à monte Oliueti *in practica regulari* 2.*p art.*5. *n* 284. te-
nentur namque impedire legum tranſgreſſionem non ſolum ex
charitate, ſed ex officio, quoad ſaltem videtur indubitatum, ſi
talia venialia ſint vel poſſint eſſe occaſio peccati mortalis, Rodr.
de *ordine iudiciario cap.*9 *nu.*7. Lezana *ſuprà num* 18.

Cæteri verò fratres ſolum tenentur ex charitate ſub peccato 384
mortali prædicta venialia aduertere, primo quando talia venia-
lia ſunt, vel poſſunt eſſe occaſio peccati mortalis, vt ſi aliquis vi-
deret religioſum habere ſermones vanos, & otioſos cum perſo-
na ſuſpicionis digna, tūc tenetur eum, ſi res eſt ſecreta, corrigere,
& ſi prædictos ſermones non omiſerit Prelato denuntiare, vel ſi
res eſt notoria in capitulo arguere. Ita Soto, Miranda, quos re-
fert, & ſequitur Fr. Emanuel de monte Oliueti 2.*p. art.*5 *n* 282.

Secundò tenetur etiam ſub mortali prædicta venialia aduer- 385
tere, quando ſunt occaſio proxima relaxationis proprij inſtituti,
vt ſi ab omnibus, vel à maiori parte communitatis aliqua fiant
contra regulam, vel conſtitutiones; tum tamen non alicui in 386
particulari, ſed in communi debet tales defectus arguere. Ita P.
Fr. Franciſcus à ſancto Helia *ſup. n.*6. de alijs verò imperfectio-
nibus, vel regulæ tranſgreſſionibus, quæ ad mortale non ſunt 387
occaſio proxima, non tenetur religioſi cæteros arguere ſub mor-
tali, immò neque ſub veniali, vt multi volunt, quos refert, & 388
ſequitur Fr Emanuel de Monte Oliueti *ſuprà n* 183. Vel ſi quæ
obligatio eſt illos corripiendi, & in capitulo aduertendi tantùm
eſt ſub veniali, quando defectus ſunt publici, & notorij: ita fra-
ter Franciſcus à ſancto Helia *ſuprà num.*6. frater Emanuel de
Monte Oliueti *ſuprà nu.*183. vbi alios refert.

Quod ſi prædicti defectus fuerint occulti, tunc non tenetur 389
etiam

etiam ſub veniali de eis eos arguere in capitulo, ſed tantùm in
ſecreto, præcipuè ſi ſint defectus, qui aliquo modo derogant fa-
390 mæ. Si tamen fuerint defectus communes, & ordinarij, tunc
etiamſi ſint occulti, poteſt eos aduertere in capitulo, etiam non
præcedente correctione fraterna, licèt ad hoc non teneatur, nam
391 huiuſmodi proclamationes, vt ait D. Th. 2. 2. *q.* 33. *art.* 7. *ad* 4.
ſunt de aliquibus leuibus, quæ famæ non derogant. Vnde ſunt
quaſi quædam commemorationes potius oblitarum culparum,
quam accuſationes, vel denuntiationes, ſi tamen eſſent talia de
quibus frater infamaretur contra præceptum Domini ageret,
392 quia per hunc modum peccatum fratris publicaret. Ita D. Th.
ſuprà, & idem docet D. Baſilius, quem & alios refert, & ſequi-
tur Lezan. *ſuprà nu.* 121. Quomodo autem fratres debeant alios
de peccatis grauibus corrigere, vel in capitulis prouincialibus,
vel Prælatis denuntiare, *infra ſuo loco*, Deo dante dicemus, hæc
enim non ſpectant ad capitula conuentualia, vt habetur *in noſtra
conſtitutione* 2. *p. cap.* 10. *num.* 2.

§. XII.

De ieiunio Fratrum.

T E X T V S.

IEiunium ſingulis diebus exceptis Dominicis obſeruatis à feſto exaltationis ſanctæ Crucis vſque ad diem Dominicam reſurrectionis, niſi infirmitas, vel debilitas corporis aut alia iuſta cauſa ieiunium ſolui ſuadeat, quia neceſſitas non habet legem.

Adnotatio Auctoris.

393 *Quo tempore debeant Carmelitæ ieiunare.*
394 *In die natalis Domini non tenentur Carmelitæ ieiunare, etſi à regula non excludatur.*
395 *Hæc ieiunia regulæ ſunt verè Eccleſiaſtica.*
396 *In illis debent obſeruari omnes conditiones ieiunij Eccleſiaſtici.*
397 *Poſſunt religioſi in illis ex ſpeciali priuilegio vti lacticinijs.*
398 *Quæ in illis poſſint ſumi pro collatione veſpertina.*
399 *Non poſſunt adhiberi legumina ſicca pro collatione, benè tamen virida.*
400 *Non poſſunt ſumi piſciculi parui pro collatione veſpertina ſecundùm vſum religionis.*
401 *Ad hoc ieiunium tenentur omnes religioſi etiam ante vigeſimum primum ætatis annum, ſiue intra, ſiue extra conuentum exiſtant.*
402 *Religioſi, qui vigeſimum primum ætatis annum non attigerunt, non tenentur ad ieiunia Eccleſiæ, niſi regula illa etiam præcipiat.*
403 *Talia ieiunia præcipiuntur à noſtra conſtitutione.*
404 *Senes ſexagenarij, & minores viginti quinque annis tenentur ea obſeruare, ſed non ſub peccato etiam veniali.*
405 *Religioſi non ſeruantes ieiunia regulæ peccant venialiter.*
406 *Cauſæ excuſantes religioſos à ieiunio regulæ reducuntur ad impotentiam, neceſſitatem, & pietatem.*
407 *Qui excuſentur ratione impotentiæ.*
408 *Qui excuſentur ratione neceſſitatis.*
409 *Qui excuſentur ratione pietatis.*
410 *Hoc punctum regulæ pro obſeruantibus eſt mitigatum.*

393 DIco primò: Ex vi huius capitis tenentur Carmelitæ ieiu-
nare à die exaltationis ſanctæ Crucis incluſiuè vſque ad
diem Paſchæ excluſiuè, exceptis Dominicis diebus; Dixi *à fe-
ſto Exaltationis S. Crucis incluſiuè*, nam quando præpoſitio *à*,
adijcitur à lege alicui diei determinato, tunc includit illum ſi
aliàs talis incluſio ſit contra ius commune *l.* 3. *§. minorum ff. de
minoribus, l. pater, vel legem Iuliam de adulterijs:* ita D. Franciſcus
de ſancto Helia hic *n.* 2. Thomas de Ieſu, Nauarrus, quos refert,
& ſequitur Lezana hic *nu.* 127.
Excluduntur autem dies Paſchæ, & dies Dominici ob hono-
rem reſurrectionis Domini, & propter Eccleſiæ conſuetudi-
394 nem ab Apoſtolis deriuatam, propter quam conſuetudinem,
etiam dies natalis Domini, ſi extra Dominicam venerit cenſe-
tur excluſus ex communi religionis conſuetudine, licet aliàs ex
vi regulæ non excludatur, Bellarmin. Thomas de Ieſu, Peyrin.
quos refert, & ſequitur Lezan. *ſuprà n.* 126.
395 Dico ſecundò: Huiuſmodi ieiunia ſunt verè Eccleſiaſtica:
vtpotè à Prælato Eccleſiaſtico indicta, & à Papa confirmata, &
idem ſuo modo dicendum eſt de alijs, ad quæ tenemur ratione
conſtitutionum; ita habetur *in noſtris conſtitutionibus* 1. *part.
cap.* 12. *n.* 4. & tenent communiter noſtri expoſitores Lezana hic
n. 129. P. Fr. Franciſcus à ſancto Helia *ſuper hunc locum n.* 1. eſt-
que communis ſenſus totius religionis.
396 Vnde in illis debent obſeruari omnes conditiones ieiunij Ec-
cleſiaſtici, ſcilicet, abſtinentia à carnibus non tamen à lacticinijs
397 ex ſpeciali priuilegio, vt notauit noſtra conſtitutio *loco citato
n.* 4. vt etiam de alijs regularibus in ieiunijs quadrageſimæ docent
Sanchez, Boſſius, Bodon. & alij quos refert, & ſequitur Paſqua-
lig. *de ieiunio deciſ.* 70. Secunda conditio eſt, tantùm detur vnica
comeſtio tempore competenti, cum hoc tamen ſtat, vt poſſit
ſumi refectiuncula veſpertina, vt in ieiunijs Eccleſiæ, in fructi- 398
bus, & bellarijs, vt tenet communis ſententia, ſiue ex herbis li-
xatis aqua & oleo, vt etiam in ieiunijs Eccleſiæ admittunt Lay-
man, Boſſius, & alij, quos refert, & ſequitur Paſqualig. *de ieiunio
deciſ.* 108. *n.* 1. Immò etiam ex herbis lixatis iuſculo, vt etiam in
ieiunijs quadrageſimæ admittunt Azor, Fagund. Boſſius, Bizozer,
& alij quos refert, & ſequitur Paſqualig. *dec.* 409. *nu.* 4. & patet
ex noſtris conſtitutionibus 1. *p. c.* 12. *nu.* 4.
An autem poſſint etiam adhiberi legumina etiam cum iuſcu- 399
lo. Reſpondeo de leguminibus viridibus nullum eſſe dubium, vt
conſtat ex praxi noſtræ religionis, & etiam in ieiunijs quadrage-
ſimæ illa admittunt multi, quos refert, & ſequitur Paſqualigus
ſup. dec. 110. *n.* 1. De leguminibus verò ſiccis, maius eſt dubium,
ſiquidem etiam illa admittunt ad collationem in ieiunijs Ec-
cleſiæ Fagund. Bonacina, Boſſius, Gilius Bizozer, quos refert, &
ſequitur Paſqualig. *ſuprà dec.* 110. *n.* 2. Dico tamen hoc non eſſe
in vſu in hac noſtra Prouincia Luſitaniæ, ſicut etiam nullo mo- 400
do piſciculi parui miniſtrantur, licet aliàs illos etiam in ieiunijs
Eccleſiæ poſſe ſumi in debita quantitate ad collationem admit-
tant Azor, Lauorius, Caietanus, Bonacina, Bizozer, Boſſius, quos
refert, & ſequitur Paſqualigus *ſuprà dec.* 113 & videtur eſſe con-
forme noſtræ conſtitutioni *loco citato*, vbi ait: *in ieiunijs Ordinis
ad collationem fruſto panis addatur vnica tantùm frutex, vel loco
illius herbarum ferculum, ita tamen vt modus, & menſura ieiunij
Eccleſiaſtici non excedatur.*
Dico tertiò: Ad huiuſmodi Ordinis ieiunia tenentur omnes 401
profeſſi, ſiue intra, ſiue extra conuentum exiſtant, ſiue laici cho-
riſtæ, etiam ante vigeſimum primum ætatis annum prima pars
concluſionis conſtat, nam hæc obligatio non eſt localis, ſed per-
ſonalis orta ex voto: ergo comitatur religioſos, vbicumque ſint
Bordon. Paſqualig. & alij, quos refert, & ſequitur Lezan. hic
n. 119. Quoad ſecundam verò partem etiam patet, & in primis
quoad illos, qui vigeſimum primum annum attigerunt nullum
eſt dubium, quoad illos verò qui talem annum non attigerunt,
tenent hanc ſententiam Gabriel Tabiena, Roſella, Corduba,
Siluius, Homobonus, Trull. Bordonius, Filliucius, Llamas, Villa-
lobos, Portel, Diana, quos refert Paſqualig *de ieiunio dec.* 254. *n.* 2.
licet ipſe cum Graſſio, & Tamburino oppoſitum teneat *ibi n.* 4.
Ratio autem eſt, quia licet religioſi, qui vigeſimum primum 402
ætatis annum non attigerunt, non teneantur ad ieiunia vniuer-
ſalis Eccleſiæ, & cum communi ſententia docet Paſqualig. *dec.*
253. ſiquidem hæc tantùm obligant vigeſimum primum annum
complentes, inde tamen inferri non poteſt non teneri ad ieiunia 403
regulæ, ſiquidem ad illius obſeruantiam ſe ex propria volunta-
te aſtrinxerunt. Vnde ſi in tali regula vel conſtitutionibus præ-
cipiatur, vt omnes profeſſi etiam teneantur ad ieiunia Eccleſiæ
ad illa etiam iuxta modum quo regula obligat vel conſtitutio te-
nebuntur. Vnde cum *in noſtra conſtitutione loco citato n.* 4 ſtatua-
tur. quod noſtri fratres ieiunent omnibus diebus ſtatutis ab Ec- 404
cleſia, ad illa etiam ex vi conſtitutionis tenentur prædicti iuue-
nes, etiamſi vigeſimum primum ætatis annum non attigerint.
Et idem dicendum eſt de ſenibus ſexagenarijs, ſi aliàs habeant vi-
res ad ieiunandum, vt cum Nauarro docet P. Fr. Franciſcus à
ſancto Helia hic *n.* 6. Quia tamen noſtra conſtitutio non obligat
ad culpam, ſed tantùm ad pœnam, prædicta ieiunia Eccleſiæ 405
omittentes nullam committent culpam, ſed tantùm tenebun-
tur ad pœnam. Et idem dicendum eſt de alijs ieiunijs indictis à
conſtitutione. Secus dicendum eſt de ieiunijs regulæ, nam illa
tranſgredientes peccabunt venialiter, non tamen peccabunt
mortaliter, ſecluſo ſcandalo, contemptu, vel alia ſimili cir-
cumſtantia mortali, quia, vt *ſuprà* dictum eſt, regula tantùm
obligat ad veniale.
Dico quartò: Licet huiuſmodi præceptum regulæ omnibus
religioſis ſit commune, debet tamen intelligi, vt ait ipſa regula,
niſi infirmitas, vel debilitas corporis, aut alia iuſta cauſa ieiu- 406
nium ſolui ſuadeat, quia neceſſitas non habet legem. Quæ verba
cum ſint ampliſſima, ampliſſimam quoque habent explicatio-
nem; ita vt plures ſint cauſæ excuſantes religioſos à ieiunio; re-
ducuntur autem hæ ad tria capita, ſcilicet, impotentiæ, neceſſi-
tatis, & pietatis. Ratione impotentiæ excipiuntur infirmi, &
debiles, ſed hoc debet fieri ſecundùm iudicium medici, & Præ- 407
lati, & de his expreſsè loquitur regula; ratione neceſſitatis ex-
cluduntur laborantes corporaliter ſiue intra, ſiue extra conuen- 408
tum; ratione verò pietatis excuſantur omnes illi qui cum ha- 409
beant aliquod officium pietatis, & charitatis erga proximos ſiue
ſpirituale ſit, ſiue corporale, non poſſunt illi ſatisfacere ieiunan-
do, vt ſunt lectores vtriuſque theologiæ, & philoſophiæ, prædi-
catores, & confeſſores; ita cum multis à ſe relatis doctoribus do-
cet Paſqualig. *de ieiunio dec.* 326. 327. & 331.
Tunc autem cenſebuntur non poſſe ſuis officijs ſatisfacere,
quando lectores cum lectione adiungunt ſtudium ad conficien-
das materias, vel legendum cum plauſu, vel quando aſſiſtunt pu-
blicis diſputationibus, vel concluſionibus, nam tunc datur ma-
gna mentis agitatio, non verò quando iam ordinatas materias
cum exiguo ſtudio legunt, ita Paſqualig. *loco citato n.* 4. Et idem
dicendum eſt de prædicatoribus pro eadem die concionis, immò
etiam

etiam pro antecedenti, etiamsi habuissent iam confectos sermones, nam ipsa actualis praedicatio maximum requirit vigorem, & vehementem mentis attentionem. Ita Pasqualigus *loco citato n.7.* Trullenc. *in Decal. lib.3 cap.2. dub.7. n.11.* Et idem dicendum est de confessoribus, quando toto die, vel maiori illius parte assistunt confessionibus. Sed haec doctrina non procedit de confessoribus, qui solum audiunt poenitentes, & melius abstinerent à tali munere cum inhabiles sint nec mentem fatigant,
410 nerent à tali munere cum inhabiles sint nec mentem fatigant,
quia nesciunt quam obligationem teneant in tali munere obeundo: ita Pasqualigus *suprà nu. 4. in fin. huius §.* aduerte hoc punctum mitigatum fuisse pro nostris obseruantibus ab Eugenio IV. Pio II. & Sixto Quarto. Vnde solum est in suo rigore apud reformatos, vt etiam notauit noster Lezana *suprà num.131.*

§. XIII.

De abstinentia carnium.

TEXTVS.

Ab esu carnium abstineatis nisi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio sumantur, & quia vos oportet frequentius mendicare itinerantes, ne sitis hospitibus onerosi extra domos vestras sumere poteritis pulmenta cocta cum carnibus, sed & carnibus supra mare vesci licebit.

Adnotatio Auctoris.

411 *Abstinentia carnium vtilissima est.*
412 *Quid per carnem hic intelligatur.*
413 *Quid agendum sit, si dubitetur de aliquo animali, an sit piscis vel caro.*
414 *Nomine carnis non veniunt lacticinia.*
415 *Nomine carnis venit sanguis, vel lardum.*
416 *Sagimen in aliquibus regionibus non venit nomine carnis; vnde standum est prouinciae vsui.*
417 *Iusculum, & herbae cocta cum carnibus veniunt nomine carnis.*
418 *In nullo casu possunt Carmelitae edere carnes, excepto casu maximae necessitatis.*
419 *Assignatur casus maximae necessitatis.*
420 *Possunt comedere carnes pro infirmitatis, vel debilitatis remedio, vel quando nauigant per mare.*
421 *Infirmitas, vel debilitas, vt sit causa ad vescendas carnes, non requiritur vt sit nimia, sed sufficiens iudicio medici, & Praelati.*
422 *Religiosi itinerantes possunt vesci pulmenta, hoc est, herbas & legumina cocta cum carnibus, imò ipsum carnis iusculum.*
423 *Quid si in domibus vbi hospitantur dentur pisces.*
424 *Quid si non sint itinerantes, sed tantùm sint extra domum, in vlterius Ordinis conuentu, &c.*
425 *In nauigationibus per mare possunt edere carnes.*
426 *Quid si intrent mare propter recreationem.*
427 *Quid si nauigent per flumina.*
428 *Quid si ab aliquo Principe inuitentur ad mensam.*
429 *Quid si talis Princeps habeat ad hoc priuilegium Pontificis, vel agrè ferat, ipsos edere pisces.*
430 *Carmelitae edentes carnes tam intra, quàm extra domum, nisi in casibus praemissis, peccant venialiter ex vi regulae.*
431 *Ex constitutione extra domum illas comedentes peccant mortaliter.*
432 *Hoc praeceptum regulae pro obseruantibus est mitigatum.*

411 SVppono abstinentiam carnium vtilissimam esse contra haereticos huius temporis, vt constat *ex capite carnem de consecrat. dist.5.* & benè ex sanctis Patribus probat Lezan. hic *n.134.* P. Fr.
412 Franciscus à sancto Helia hic *n.2.* Suppono secundò, nomine carnium hic intelligi ea omnia, quae fidelibus feria sexta ab Ecclesia
413 prohibentur, vt declarauit nostra constitutio *1. p. c.12. num.1.*
414 Vnde si dubitetur de aliquo animali, an sit caro vel piscis, se-
415 quendum est vsum communem fidelium, hinc fit nomine carnium, non venire lacticinia, vt rectè cum alijs notauit Lezana *suprà nu.137.* benè tamen sanguis vel lardum; nam sanguis licet non sit caro, est tamen in proximo statu, vt conuertatur in carnem. & lardum est caro admixta pinguedine. Vnde in communi vsu censetur prohibita fidelibus feria sexta, Fagund *in 4. praecepto Ecclesiae, lib.1. cap.2. in fine* Thomas de Iesu *hic dub.2.* Pasqualigus *de ieiunio dec 74. nu.5.*
416 De sagimine maius est dubium, nam Layman, Ludouicus à Cruce, Diana, & alij, quos refert, & sequitur Pasqualigus existimant non venire nomine carnis, sed lacticiniorum, ac per consequens non esse prohibita feria sexta. Ego tamen existimo in
417 hoc standum esse prouinciae consuetudini, Lezana *suprà nu.137.* De alijs verò, quae non sunt caro, sunt tamen cocta cum carne, vt iusculum, herbae coctae cum carnibus, certum est prohiberi in hoc capite, nam haec omnia prohibita sunt fidelibus feria sexta, vt patet ex vsu totius Ecclesiae. Ita Thomas de Iesu hic, Lezana *suprà n.138.* His suppositis
418 Dico primò: In nullo casu licitum est Carmelitis, qui regu-
lam non mitigatam obseruant carnibus vesci, excipe casum ma- 419
ximae necessitatis, vt si alij cibi non reperirentur, vt accidere 420
potest tempore famis, nam tunc etiam toti communitati eis 421
vesci licitum est; ita cum alijs Peyrin. *de R. S. q.4. cap.5.* Vel
pro infirmitatis, vel debilitatis remedio, vel quando per mare
nauigant, hoc est certum apud nostros expositores, vt patet ex eadem regula; infirmitas autem, vel debilitas non requiritur vt
sit nimia, sed sufficiens iudicio medici, & Praelati: ita P. Fr. 422
Franciscus à sancto Helia hic *nu.3.* Thomas à Iesu quem refert, & sequitur Lezana hic *n.140.* Possunt tamen religiosi itinerantes vesci pulmentis coctis cum carnibus, immò ipso iure carnium: hoc enim significat hoc nomen pulmentum in communi acceptione: ita communiter expositores nostri, Lezan. Thomas à Iesu, P. Fr. Franciscus à S. Helia *suprà.*
Circa autem illa verba: ne sitis hospitibus onerosi: aduerte 423
non requiri semper vt simus hospitibus onerosi, vt pulmenta cocta cum carnibus vesci possimus in domibus saecularium, sed etiamsi dentur pisces, adhuc religiosi possunt vesci his pulmen-
tis, cum ratio prohibitionis tantùm cesset in casu particulari, 424
non verò in communi P. Fr. Franciscus à sancto Helia hic *num.6.*
Thomas à Iesu, quem refert, & sequitur Lezan. *sup. n.141.* Immò 425
licet Patres non possint vti ex vi regulae hoc priuilegio nisi itine- 426
rantes, consuetudine tamen receptum est, quod etiam non itinerantes extra conuentus Ordinis mendicantes, pulmentis vti posse, Thomas à Iesu, quem refert, & sequitur Lezana *suprà.* In
mari tamen vti possunt Carmelitae carnibus, hoc tamen debet 427
intelligi in nauigationibus; non verò quando recreationis causa mare ingrediuntur P. Fr. Franciscus à S Helia hic Serotius, Gratianus, Thomas à Iesu, apud Lezanam *sup. nu.142.* Et idem propter eandem rationem dicendum est de illis, qui nauigant per flumina; nam hi etiam non possunt vti carnibus, cum regula solum dicat supra mare P. Fr. Franciscus à S. Helia *suprà.*
An autem in domo alicuius Principis inuitati ab illo possint 428
Carmelitae carnibus vesci, quando tales Principes aegrè ferant
huiusmodi abstinentiam? affirmat Lezana *suprà num.142.* cum 429
Glossa. Verùm contrarium omninò tenendum est cum P. Fr. Franci. à sancto Helia hic; est enim hoc directè contra regulam, imò etiamsi Princeps ipse habeat aliquod priuilegium Pontificium adhuc illo non est vtendum; non enim est credendum Pontificem vel concedere priuilegium contra obseruantiam regulae religiosorum. Ita P. Fr. Franciscus à S. Helia *suprà n.9.*
Tandem aduerte, quod licet ex vi regulae Carmelitae tam in- 430
tra, quàm extra domum solum sub veniali teneantur à carnibus abstinere, secluso scandalo, & contemptu, in hac tamen nostra
Congregatione Hispanica datur praeceptum formale non come- 431
dendi carnes extra domum, obligans sub mortali, vt patet *ex 1. p. nostr. constit. cap 12. n.2.* de quo infra plura dicemus. Secundò
aduerte huiusmodi praeceptum regulae fuisse mitigatum pro 432
nostris obseruantibus calceatis ab Eugenio IV. vt possent carnes ter vel quater in hebdomada vesci; vnde solum est in rigore apud Carmelitas, qui regulam in sua primitiua obseruantia obseruant, vt etiam notauit Lezan. *suprà n.143.*

§. XIV.

De armis spiritualibus.

TEXTVS.

QVia verò tentatio est vita homini super terram, & omnes qui piè volunt viuere in Christo, persecutionem patiuntur, aduersarius quoque vester diabolus, tanquam leo rugiens, circuit quaerens quem deuoret, omni solicitudine studeatis indui armatura Dei, vt possitis stare aduersus insidias inimici, accingendi sunt lumbi vestri cingulo castitatis, muniendum est pectus cogitationibus sanctis: scriptum est enim: cogitatio sancta seruabit te induenda est lorica iustitiae, vt Dominum Deum vestrum ex toto corde vestro, & tota virtute diligatis, & proximum vestrum, tanquam vos ipsos; sumendum est in omnibus scutum fidei; in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere; sine fide enim impossibile est placere Deo; galea quoque salutis capiti imponenda est, vt de solo Saluatore speretis salutem, qui saluum facit populum suum à peccatis eorum, gladius autem spiritus, quod est verbum Dei, abundanter habitet in ore, & in cordibus vestris, & quaecumque vobis agenda sunt, in verbo Domini fiant.

Adnotatio Auctoris.

433 *Quibus armis specialibus possimus vincere inimicum.*
434 *Quid per iustitiam hic intelligatur, & quas alias virtutes comprehendat.*
435 *Quae ex his virtutibus imperentur sub praecepto, quae sub consilio tantùm.*
436 *Nostri religiosi ex vi regulae tenentur ad munus praedicationis sub praecepto, & non tantùm sub consilio.*

IN hoc capite nobis assignat noster legislator arma spiritualia 433
quibus inimicum possimus deuincere vitam nostram militiae com-

comparando, vt fecit D. Paulus ad *Ephesios 6.* de qua armatura plura affert D. Antoninus *apud Athanasium in vita ipsius*, & no-
434 ster expositor Pater Fr. Franciscus à S. Helia, hic Lezan. & alij: Ego tamen breuiter solùm illa, quæ ad rem moralem spectant, dicam. Arma igitur, quæ ad hanc spiritualem pugnam nobis assignat, sunt iustitia, hoc est, omnium mandatorum, & præceptorum Dei, & Ecclesiæ obseruatio, fides, spes, charitas, castitas, Dei cogitatio, verba Dei, & tandem exacta obedientia, con-
435 cludens omnia, quæ vobis agenda sunt, in verbo Domini fiant, quædam ex his tenemur sub peccato obseruare, vt sunt spes, fides, charitas, & castitas, cætera verò solum sunt quædam exhortationes, & ad nullam culpam obligant, secluso contemptu, & idem dicendum est de illis verbis, *Et quæcumque vobis agenda sunt, in verbo Domini fiant*. Lezana, *sup. nu.* 147.

436 An autem idem dicendum sit de illis verbis, *verbum Dei abundanter habitet in ore, & in cordibus vestris*: existimo negatiuè, nam in illis præcipit regula munus prædicationis, & attenta conditione Mendicantium, & quoad cooperatores sumus Episcoporum ex officio, veluti obligari videmur ad prædicationis, & disseminationis verbi Dei munus exercendum. Ita Ioann. Bacco, Sorethius, Garcia, quos refert, & sequitur Lezana, *sup. nu.* 148.

§. XV.

De labore manuum.

TEXTVS.

Faciendum est vobis aliquid operis, vt semper diabolus inueniat vos occupatos, ne ex otiositate vestra aliquem intrandi aditum ad animas vestras valeat inuenire. Habetis in hoc Beati Pauli Apostoli magisterium pariter, & exemplum, in cuius ore Christus loquebatur, qui positus, & datus est à Deo prædicator, & doctor Gentium in fide, & veritate, quem si secuti fueritis, non poteritis aberrare; in labore, inquit, & fatigatione fuimus inter vos die, & nocte operantes, ne quem vestrum grauaremus, non quasi nos non haberemus potestatem, sed vt nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos, nam cum essemus apud vos hoc denunciabamus vobis, quoniam si quis non vult operari, non manducet, audiuimus enim quosdam inter vos ambulantes inquiete, & nihil operantes. His autem, qui huiusmodi sunt, denuntiamus in Domino Iesu Christo, vt cum silentio operantes panem suum manducent; hæc via sancta, & bona ambulate in ea.

Adnotatio Auctoris.

437 *Labor manuum ad euitandam otiositatem semper fuit laudabilis.*
438 *Ab omnibus religionum fundatoribus in regulis præcipitur.*
439 *Talem laborem non solùm consulit, sed præcipit noster legislator.*
440 *Si aliquis religiosus ab omni manuum labore se eximeret, peccaret mortaliter, præcipuè, si præciperetur.*
441 *Quis sit iste manuum labor, cui se tradere tenetur religiosus.*
442 *Sufficienter adimpletur hoc præceptum per exercitia spiritualia, audiendi confessiones, prædicandi, &c.*
443 *Quomodo hic labor à religiosis sit adhibendus.*

437 Circa hunc §. aduertendum est laborem manuum ad euitandam otiositatem semper fuisse laudabilem inter religiosos, vt ex predicto loco D. Pauli, & ex sanctis Patribus, & fundatoribus religionum, qui talem laborem in suis regulis præceperunt refert P. Fr. Franciscus à S. Helia, *hic n.* 3. & ideò talem la-
438 borem noster legislator non solùm consulit, sed præcipit; vnde religiosus omittendo aliquem manuum laborem ad euitandam otiositatem absque dubio faciet contra hoc præceptum, Thomas à Iesu *super hunc locum glossa* 2. ex nostro Vualdensi, Leza-
439 na, *hic nu.* 151. Imò si aliquis religiosus ab omni manuum labore se eximeret, peccaret mortaliter, nam tunc non solùm esset
440 transgressor regulæ, sed pacti, & contracti initi in professione, qua se religioni obligauit adimplere occupationes tam spirituales, quàm corporales illius, & religio illi se obligauit ei omnia necessaria ad vitam subministrare. Ita D. Antoninus, Nauarrus, Syluest. Corduba, Soto, & alij quos refert, & sequitur P. Fr. Franciscus à S. Helia, *hic n.* 7. quod saltem quando à Prælatis præcipitur, erit certum. Suarez, *t.* 4. *de relig. tr.* 8. *lib.* 1. *c. vlt. n. vlt.* Lezan. *to.* 1. *c.* 1. *n.* 16.

441 Si tamen quæras, quis sit iste manuum labor, cui religiosi se tradere tenentur, respondeo comprehendere omnia officia humana, ex quibus homines licitè victum querunt siue manibus, siue pedibus, siue lingua fiat; D. Th. 2. 2. *q.* 187. *art.* 3. *in corpore*; imò omnia officia monasterij in quibus corporis labor requiritur, vt sunt officium procuratoris, ianitoris, sacristæ, expenditoris, infirmarij, lectoris Theologiæ, siue philosophiæ, siue grammaticæ; nam lingua in hoc casu iuxta doctrinam D. Thom. no-
442 mine manus comprehenditur Thomas de Iesu hic, Lezana, *sup. n.* 152. P. Fr. Franciscus à S. Helia, *hic n.* 5. Item sufficienter impletur hoc præceptum laboribus, & exercitijs spiritualibus, vt sunt audire confessiones, prædicare, legere, scribere, docere.
443 Ita Vualdensis, Miranda, quos refert, & sequitur Lezan. *to.* 1. *c.* 7. *n.* 23. Gratianus *in disciplina regulari p.* 3. *c.* 9. §. 3. Aduertendum tamen est, *in fine huius capitis*, hunc manuum laborem taliter à religiosis sumi debere, vt feruorem spiritus non extinguat, nec à Psalmodia, neque ab oratione, neque à reliquo bono disciplinæ Ordine abstrahat: ita D. Basilius, *in reg. interni* 37. & 380. D. Bernard. *in epist. ad fratres de monte Dei*, D. Isidor. *lib.* 2. *de officijs c.* 5. D. August. *de operibus Monachor. c.* 17. Cassian. *in collatione Abbatis*, Isaac, & alij, quos refert, & sequitur Pater Fr. Franciscus à sancto Helia *hic nu.* 6.

§. XVI.

De silentio.

TEXTVS.

Commendat autem Apostolus silentium, cum in eo præcipit operandum, & quemadmodum Propheta testatur: cultus iustitiæ silentium est, & rursus in silentio, & spe, erit fortitudo vestra, ideòque statuimus, vt dicto completorio silentium teneatis vsque ad primam dictam sequentis diei, alio verò tempore licèt silentij non habeatur obseruantia tanta, diligentius tamen à multiloquio caueatur, quoniam sicut scriptum est, & non minus experientia docet in multiloquio peccatum non deerit, & qui inconsideratus est ad loquendum, sentiet mala. Item qui multis vtitur verbis, lædit animam suam, & Dominus dixit in Euangelio de omni verbo otioso, quod loquuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicij. Faciat ergo vnusquisque stateram verbis suis, & frænos rectos ori suo, ne fortè labatur, & cadat in lingua sua, & insanabilis sit casus eius ad mortem custodiens cùm Propheta vias suas, vt non delinquat in lingua sua, & silentium in quo cultus iustitiæ est diligenter, & cautè studeat obseruare.

Adnotatio Auctoris.

444 *Carmelitæ tenentur silentium certo tempore obseruare ex præcepto regulæ.*
445 *Hoc præceptum est conforme iuri communi.*
446 *Comprehendit non solùm subditos, sed etiam Prælatos.*
447 *Violatur hoc præceptum non solùm per loquutionem, sed etiam per quemlibet strepitum.*
448 *Non impedit quod loquantur res omninò necessarias.*
449 *Virtutes morales consistunt in medio.*
450 *Defectus locutionis aliquando poterit esse superstitio.*
451 *Qui necessaria loquitur silentium retinet.*
452 *Viros contemplatiuos non decet multum loqui.*

Duo in hoc §. nobis præcipiuntur; primum, vt à dicto 444
Completorio vsque ad Primam dictam sequentis diei silentium teneatur; continent autem hæc verba non consilium, sed præceptum; ita expositores nostri P. Fr. Franciscus à S. 445
Hælia hic *nu.* 2. Gratianus, Thomas à Iesu, quos refert, & sequitur Lezan. hic *nu.* 157. estque conforme iuri communi *cap. cùm ad monasterium*. Comprehendit autem hoc præceptum non solùm subditos, sed etiam Prælatos. Vndè quamuis nostra constitutio concedat, quod in cella Prioris aliqua possint tractari tempore silentij sunt ea, quæ aliàs non possunt differri, vt patet ex 1. *p. nostrarum constitutionum cap.* 15. vbi ait: *Silentij verò tem-* 446
pore ea tantùm, quæ minimè differri possunt, in cella Prioris breuiter tractentur. Comprehendit autem hoc præceptum non solùm abstinentiam à locutione, sed etiam quemlibet strepitum, vt aduertit nostra constitutio *loco citato*, vbi ait: *dicto Completorio* 447
festinanter omnes tendant ad cellas suas, nisi quis in Ecclesia orationi vacare velit, neque ibi strepitum vllo modo faciat, & infrà *quilibet strepitus euitetur*.

Aduerte tamen, quod licèt hoc præceptum tam strictum sit, 448
hoc non tollit, quod res omninò necessarias possint religiosi secretè tractare, quando aliàs non possunt differri nec signis manifestari; nam cum silentium sit virtus moralis, debet eius perfectio consistere in medio, hoc est, vt non loquatur nisi cùm debitis circunstantijs secundùm illud Psalmistę. *Impone Domine* 449
custodiam ori meo, & ostium circunstantiæ labijs meis. Vbi D. 450
Gregorius ait non obstaculum, sed ostium petijt; talis enim occasio potest offerri, vt obseruantia silentij, non virtus, sed superstitio foret; qui enim ea, quæ omninò sunt necessaria lo- 451
quitur silentium retinet iuxta illud *Ioannis* 11. vbi dicitur, quod Martha vocauit Mariam sororem suam silentio dicens; *Magister adest, & vocat te*, vbi pro eodem habetur silentium, & loqui secretè, benè ergo potest esse silentij obseruatio cùm locutione, quando omninò necessaria est: ita Gratianus, *capite* 10. §. 3. Lezana, hic *num.* 159. P. Fr. Franciscus à sancto Helia hic, *num.* 6.

Addit tandem regula, quod in alio tempore licèt silentij, 452
non habeatur obseruantia tanta, diligentius tamen à multiloquio caueatur, nam viros religiosos non decet multum loqui, præcipuè contemplatiuos, quales sunt nostri Carmelitæ. Vide P. Fr. Francisc. à S. Helia hic *nu.* 5.

§. XVII.

Exhortatio Prioris ad humilitatem.

TEXTVS.

TV autem frater Brocarde, & quicumque post te institutus fuerit Prior, illud semper habeatis in mente, & obseruetis in opere, quod Dominus ait in Euangelio, quicumque voluerit inter vos maior fieri erit minister vester, & quicunque voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus.

Adnotatio Auctoris.

453 *Prælati non cum superbia, sed cum humilitate debent subditis imperare.*

454 *Non debent habere ambitionem dignitatum.*

455 *Prælatos ambitiosos, & elatos tenentur superiores spernere, & humiliare.*

456 *Qui prætendunt officia in nostro Ordine medijs sæcularibus fiunt ad illa, vel ad alia inhabiles.*

453 IN hoc §. Priorem Generalem, & cæteros Prælatos exhortat
noster legislator, ne imperij dignitate euanescant, subditis,
vt Principes dominantes, sed vt veri pastores iuxta illud 1. Pe-
tri. 5. *Pascite qui in vobis est gregem, &c.* Neque, vt dominantes
454 in clericis, sed forma facti gregis ex animo. Condemnat etiam
in hoc loco omnem ambitionem dignitatum, quæ à viris reli-
giosis longè debet abesse, & eos, qui tali vlcere fuerint infecti, iu-
455 bet humiliare, & spernere. Vnde nostra constitutio inhabiles
456 reddit ad officia Ordinis eos, qui illa fauoribus sæcularium pro-
curauerint, vt patet, *ex 2. p. c. 4. nu.* 16. non enim officio dignus
censetur, qui illud fauoribus intendit adipisci iuxta illud Lucæ
22. *Si quis vult inter vos primus esse, sit omnium vltimus, & omnium minister*. Ita communiter expositores nostri *in hoc loco*.

§. XVIII.

Exhortatio Fratrum, vt Priorem suum honorent.

TEXTVS.

VOs quoque cæteri fratres Priorem vestrum honorate, humiliter Christum potius cogitantes, quàm ipsum qui posuit ipsum super capita vestra, & Ecclesiarum præpositis ait, qui vos audit, me audit, & qui vos spernit me spernit, vt non veniatis in iudicium de contemptu, sed de obedientia mereamini vitæ æternę mercedem. Hęc breuiter scripsimus vobis conuersationis vestræ formulam statuentes, secundùm quam viuere debeatis, si quis autem supererogauerit, ipse Dominus cum redierit, reddet ei; vtatur tamen discretione quæ virtutum est moderatrix. Actum Lugduni anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo octauo D. Papæ Innoc. IV. anno 5. Kalendis Septembris.

Adnotatio Auctoris.

457 *Quomodo subditi debeant suum Prælatū Christum existimare.*

458 *Tenentur ex præcepto suum Prælatum honorare.*

459 *Subditus, qui Prælato præcipienti non vult subijci, illum formaliter contemnit.*

460 *Hic contemptus in materia graui est mortalis.*

461 *Carmelitæ possunt facere supererogationis opera secundùm regulam.*

462 *Quæ prudentia in his operibus supererogationis habenda sit.*

457 IN hoc §. duo nobis præcipiuntur, primum, vt Prælatum
Christum potius cogitemus, quàm ipsum; secundum, vt ei
debitam reuerentiam præstemus. Primum mandatum tantùm
est exhortatio continens merum consilium ad nullam culpam
458 obligans, Lezana, hic *nu.* 66. Secundum verò continet rigorosum
præceptum, nam de iure naturali religiosi tenentur suum Prę-
latum honorare, vt patet ex illo ad Roman. 13. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*, & ex 1. ad Timot. 5. *Qui benè præsunt presbyteri, duplici honore digni sunt*; de quo etiam alia loca congerit Lezan. *loco citato*.

Hic autem honor multis modis pręstari potest scilicet diligenter pręstando auditum loquentibus: secundò, reuerenter alloquendo, tertiò venientibus assurgendo: quartò, sedentibus decenter stando; quintò, incedentes comitando: sextò, transeuntibus, vel alibi inclinando: septimò, propria opera in seruitijs exhibendo, octauò honorabiliora fercula, & vestes, &c. conferendo, nonò, propriam magnificentiam ad illorum præsen-
tiam deponendo, vt caputium, pileum, &c. decimò, ipsos præ-
459 ferendo in omnibus in eundo, descendendo, loquendo, sedendo;
ita Aluarez, Peyrinis, & alij, quos refert, & sequitur Lezana,
460 *sup. nu.* 161. Tunc autem dabitur contemptus formalis superio-
ris, de quo hic loquitur regula, quando religiosus illi noluerit subijcere præcipienti. Caietan. & alij, quos refert, & sequitur Lezan. *to. 1. c. 8. nu.* 17. & hic contemptus absque dubio erit peccatum mortale, si res grauis sit, secus si leuis sit. Valentia, Sanchez, quos refert, & sequitur Lezan. *tom. 1. c. 8. num.* 17.

Circa verò illa verba, si quis autē super erogauerit ipse Domi- 461
nus cùm redierit, reddet ei. Aduerte nostris religiosis ex regula
permissum esse facere supererogationis opera, vt patet ex hoc ca-
pite, & tenet Thomas de Iesu hic *dubio* 2. Lez. *t. 1. c. 7. n.* 22. Sem- 462
per tamen hoc prudentia est regulandum. Vndè consultius erit, si hæc opera de Prælati consensu fiant; ita Thomas de Iesu, & Lezan. *sup.* Et hæc de regulæ nostræ primitiuæ expositione.

SECTIO III.

De obligatione, quam habent Religiosi ex vi voti obedientiæ, respectu constitutionum.

463 *Constitutiones comparantur ad regulam, vt perfectiones accidentales ad formam substantialem.*

464 *Dari potest religio sine constitutionibus, non tamen sine regula.*

465 *Religiones, quæ regulam non habent, constitutiones habent pro regula.*

466 *Possunt dari plures regulæ in Ecclesia.*

467 *Definitio constitutionum proponitur.*

468 *In quo differant constitutiones à decretis, & actis.*

469 *In quo differant à regula.*

470 *Constitutiones aliquando obligant ad mortale, aliquando ad veniale, aliquando ad solam pœnam.*

471 *Quando legislator declarat se tantùm velle suis constitutionibus obligare ad pœnam, certum est non obligare ad culpam.*

472 *Quid si cùm eisdem constitutionibus contineatur præceptum, vel censura.*

473 *Quid si detur contemptus, vel alia grauis circumstantia.*

474 *Quid requiratur, vt constitutio contineat præceptum.*

475 *Quid si materia fuerit grauis, & præcipiatur verbis præceptiuis.*

476 *Quid si materia fuerit leuis, & verbis etiam præceptiuis præcipiatur.*

477 *Quid si materia fuerit grauis, & verba sint communia ad præcepta, & consilia.*

478 *Quando censeatur constitutio continere censuram.*

479 *Quid si censura tantùm sit ferenda.*

480 *Quid si contineat irregularitatem.*

481 *Quid si suspensio, & interdictum leuia sint, vt alicuius actus specialis ad breue tempus.*

482 *Quid si ponat pœnam degradationis, depositionis, & priuationis Ecclesiasticæ sepulturæ.*

483 *De qua materia debeant esse constitutiones, vt obligent religiosos, qui ante illas regulam professi sunt.*

484 *Religiosi, qui regulam tantùm professi sunt, non possunt etiam à Papa ad noua opera obligari, nisi ob aliquam specialem causam.*

485 *Possunt Prælati condere constitutiones super regulam pro nouiter profitentibus.*

486 *Quoties constitutio, vel præceptum ex aliquo accidenti est contra charitatem pietatem, vel secretum naturale, non obligat.*

487 *Præcepta humana non obligant contra præcepta Dei, vel Ecclesiæ.*

488 *Quid constitutio, vel præceptum repugnet bono communi.*

489 *Quando constitutio, vel præceptum non potest obseruari sine periculo vitæ non obligat.*

490 *Omnes Prælati tenentur obseruare constitutiones, non solum quoad vim directiuam, sed etiam coactiuam.*

491 *Prælati solùm tenentur obseruare præcepta à se lata quoad directiuam.*

492 *Quid dicendum de assumptis ad Episcopum, ac de electis.*

DIco primò, Constitutiones in illis religionibus, quę habent 463
regulam, comparantur ad illam, vt perfectiones accidenta-
les ad suam formam substantialem. Vndè licèt possit dari religio 464
absque constitutionibus, non tamen potest dari religio absque re-
gula, in religionibus autem, quę non habent regulam specialem 465
ipsæmet constitutiones habentur pro regula, vt est religio Socie-
tatis, Minimorum, & Carthusiensium, nullum enim inconue-
niens est, vt dentur plures regulæ. Suarez, *to. 4. de relig. tr. 8. lib.* 2. 466
c. 1. n. 7. Dicuntur autem constitutiones eę quę fiunt à Principe 467
cùm suis consiliarijs, Pauormit. *in rubrica de const.* Syluest *verbo* 468
constitutio. Lezana, *in consilijs, cons.* 36. *n.* 5. Differunt autem à
decretis, siue actis in eo, quod constitutiones sunt perpetuæ,
decreta verò per triennium, Syluester, *vbi sup.* Corduba, *in reg.* 469
S. Francisci c. 10. q. 3 concl 3. in fine; à regula verò differunt in eo,
quod regula, vt plurimum constituta est ab aliquo antiquo Patriarcha, & à Summis Pontificibus specialiter confirmata, & in religione perpetua, & immutabilis, constitutiones verò non ita, sed à Capitulis generalibus ordinatæ, & multæ sine Pontificis approbatione, & pro temporis varietate mutari possunt, vt *sup.* tetigimus.

Dico secundò. Hæ constitutiones aliquando possunt obligare 470
ad culpam mortalem, aliquando ad venialem, aliquando ad solā
pœnam, secundùm quòd in ipsis pro varietate religionū disponi-
tur. Vndè quando ipsis constitutionibus declaratur non esse in- 471
tentio-

tentionem legislatoris obligare ad culpam, ſed tantùm ad pœ-
472 nam taxatam in ipſis conſtitutionibus, vt fit *in noſtris 1. p. c. 1. n.*
7. tunc nullum eſt dubium tales conſtitutiones ſolùm obligare
473 ad pœnam taxatam, niſi cùm eiſdem contineatur præceptum,
aut cenſura, aut aliàs id quod conſtitutionibus ipſi præcipitur,
ſeu prohibetur ex ſe, aut ratione contemptus, vel alterius cir-
cunſtantiæ fuerit culpabile, vt etiam declaratur in noſtra con-
ſtitutione, *vbi ſuprà*.

474 Aduerte tamen, quod, vt conſtitutio contineat præceptum
non ſufficit, vt dicatur ſtrictè mandamus, & ſub præcepto,
cum hæc verba ſint indifferentia ad mortale, & veniale, vt opti-
mè notauit Lezana, *to. 1. c. 8. nu.* 11. Sed requiritur, vt præcipia-
tur in virtute obedientiæ, vel in virtute Spiritus ſancti, vel in
virtute voti, vel iuramenti, vel ſub interminatione gehennæ,
475 vel ſub pœna maledictionis æternæ, aut indignationis Dei, vel
ſub atteſtatione Diuini iudicij, hę enim comminationes ſolùm
correſpondent culpę graui, vt diximus *diſput. 6. huius tractatus*
476 *ſect. 2. §. 1. n.* 200. Si tamen in prędictis conſtitutionibus nec con-
tineatur prędictum pręceptum, nec declaretur intentio legisla-
477 toris, tunc inſpicienda eſt materia, an ſit leuis, vel grauis, & ver-
ba quibus pręcipitur, etſi materia fuerit grauis, & præcipiatur
verbis præceptiuis, vt ſunt, *mandamus, præcipimus, ſtatuimus*,
obligabunt ſub mortali; ſi tamen materia fuerit leuis, etiamſi
prædictis verbis præcipiatur, tranſgreſſio non erit mortalis, ſed
tantùm venialis; ita Caſtro, Sanchez, quos refert. & ſequitur
Lezana, *to. 1. cap. 8. nu.* 12. Debet tamen de leuitate materiæ cer-
to conſtare; nam in dubio ſemper credendum eſt legislatorem
rectè præcipere. Suarez, *to. 5. in 3. p. diſp. 4. ſectione* 6. *nu.* 11. Ara-
gonius, 2. 2. *q.* 2. *artic.* 3. Lezana, *ſuprà*. Si tamen materia fuerit
grauis, & verba tantùm fuerint communia ad pręcepta, & con-
ſilia, vt ſunt, *volumus, monemus*, tunc probabiliſſimum eſt non
obligare ad culpam præſertim mortalem, vt *ſuprà* diximus, *hac
eadem diſputatione ſectione 2. §. 1. per totum*. Vbi omnia, quæ ibi
dicta ſunt hic accommodari debent; eodem enim modo de con-
ſtitutionibus philoſophatur, ac de regula.

478 Secundò aduerte, quod, vt conſtitutio contineat cenſuram
debet eſſe latæ ſententiæ, & non ſufficit, quod aliquid præci-
piat ſub pœna excommunicationis ferendæ, niſi aliàs legislator,
cum ex conſuetudine requiratur trina monitio, declaret nul-
479 lam, aliam monitionem requiri. Ita Sotus, Valentia, Suarez,
& alij, quos refert, & ſequitur Palaus, *to. 1. tra. 3. diſput. 1. part.*
15. *num.* 3. Pelizzarius, *tom. 1. tract. 5. capite ſecundo, nu.* 32. Licèt
alij Doctores apud Dianam, 3. *pars tra. 6. reſolutione* 76. contra-
480 rium teneant. Idem dicendum eſt, quando excommunicatio po-
nitur ad terrorem, vt paſſim fieri à iudicibus Eccleſiaſticis exi-
481 ſtimat Sanchez, *libro 4. Decalog. cap.* 18. Et idem quòd diximus
de excommunicatione, dicendum eſt etiam de ſuſpenſione, in-
terdicto, & irregularitate, niſi fortè, ait Sanchez, *ſupra nu.* 54.
ſuſpenſio, & interdictum leuia ſint, vt alicuius actus ſpecialis
482 ad breue tempus. Et idem dicendum eſt, de pœna degradatio-
nis, depoſitionis, expulſionis, & priuationis Eccleſiaſticæ ſepul-
turæ, ſunt namque pœnæ grauiſſimæ, etſi abſolutè, & ipſo fa-
cto ferantur, nunquam ponuntur niſi ad grauem culpam; ita
Vaſquez, Sanchez, & alij quos refert, & ſequitur Palaus, *ſuprà
nu. 4 & 5.* contra Nauarrum, *cap. 23. nu.* 53. aſſerentem ſuſpen-
ſionem, interdictum, ac irregularitatem, non eſſe ſignum gra-
uis obligationis, cum interdictum ponatur abſque graui culpa,
quod non reiecit Diana, *ſup.*

483 Dico tertiò: Huiuſmodi conſtitutiones, vt obligent in con-
ſcientia religioſos, qui ante earum conſtructionem regulam pro-
feſſi ſunt, debent eſſe de rebus concernentibus explicitè, vel
implicitè regulam, vnde ſi fuerint omninò ſuper regulam non
obligant prædictos religioſos D. Thom. *quodlib.* 10. *art.* 10. Cor-
dub. *in expoſitione regul. S. Franciſci cap.* 10. *quæſt. 2. concl.* 6. & hoc
etiamſi tales conſtitutiones fuerint factæ à capitulo generali,
Vaſquez, 1. 2. *diſput.* 154. *cap* 4. *nu.* 25. Sanch. *lib. 6. in Decal. cap.*
484 2. *num.* 18. Belaſius, *verbo conſtitutio num.* 7. Nam cùm religioſi
tantùm vouerint obedire ſecundùm regulam non poſſunt ad ma-
iora obligari, etiam à ſummo Pontifice, Corduba *ſupra*; Leſ-
ſius, *lib. 2. capite* 41. *dub.* 9. *n.* 77. niſi in aliquo caſu particulari ob
publicam neceſſitatem, v. g. ob bellum, famem, hæreſim, &c.
Nam tunc hæc non ſunt ſuper regulam, ſed ſecundùm regu-
lam, vtpotè concernentia vtilitatem publicam, Corduba, &
485 Leſſius, *ſupra*; poterunt tamen non ſolùm Pontifex, ſed etiam
alij Prælati condere tales conſtitutiones obligantes in poſterum
profeſſuros; Sanchez, *ſupra nu. 22. & 23.* Lezana, *tom. 1. cap.* 8.
nu. 6. Belaſius, *ſupra num.* 8.

486 Dico quartò: Conſtitutiones ſeu ſtatutum non obligant, quo-
ties ex aliquo accidenti eas obſeruare, eſt contra charitatem, vt
ſi ſit præceptum, non ingrediendi in alterius cellam, & contin-
gat aliquem religioſum infirmari, & ingreſſus ſit neceſſarius ſine
mora, nam tunc poteſt religioſus intrare ad fratrem infirmum
ſuccurrendum. Rodrig, *tom. 1. q. 67. art.* 3. Lezan. *ſupra num.* 19.
Idem dicendum exiſtimo, ſi eſſet pręceptum non ſcribendi, vel
recipiendi epiſtolas abſq; eo, quod à Prelato legerentur; nam ſi
præceptum pietatis, vel charitatis, vel ſecreti naturalis aliud po-
ſtularet in aliquo caſu particulari aperire, vel ſcribere tales epi-
ſtolas abſque eo, quod Pręlato oſtenderentur nullum peccatum
exiſtimarem propter eandem rationem; præcepta namq; huma-
na non poſſunt obligare contra præcepta Dei, vel contra ius ca- 487
nonicum, vel ſummorum Pontificum decreta, vt rectè cum
alijs notauit Tamb. *de iure Abbatum diſp* 21 *quæſito* 9. *nu.* 1. Na-
uarr. *in Comment. 2. de regular. q. 4. n. 13. verſu. Aduertendum eſt*, & 488
alij. Idem dicendum eſt ſi obſeruantia legis, vel conſtitutionis 489
repugnet bono communi. Ita Caiet. 2. 2. *q.* 12. *art.* 1. Rodrig *tom.*
1. *q.* 67. *art.* 4. Idem dicendum eſt, quando non poteſt obſeruari
ſine periculo vitæ Lezana, *tom. 1. cap* 8. *nu.* 19.

Dico quintò: Omnes Pręlati religionum, etiam ipſe Genera- 490
lis tenentur obſeruare conſtitutiones ſuorum Ordinum, non ſo-
lùm quoad vim directiuam, ſed etiam coactiuam. Ita Suarez, *to.*
4. *de relig. tra* 8. *lib. 2. cap. 8. n.* 18. Et ratio eſt, quia huiuſmodi con- 491
ſtitutiones factæ ſunt à Capitulo generali, ſed capitulum gene-
rale eſt ſuperius ipſi Generali, ergo illum obligat etiam quoad
vim coactiuam ſuis legibus; vnde poſt finitum officium genera- 492
latus, ſolent omnes religiones de pręterito Generali ſyndicare,
& de defectibus, quos circa conſtitutiones commiſit, punire. Le-
ges tamen, vel pręcepta, quę ipſe cōdit Generalis, vel Prouincia-
lis tantùm quoad vim directiuam tenetur obſeruare Suarez, *ſup.
nu.* 19. Vaſquez, & alij, quos refert, & ſequitur Belaſius, *verbo
lex n.* 2. Quomodo autem religioſi aſſumpti ad dignitates, & eie-
cti ab Ordine teneantur ad Ordinis inſtituta *infrà* dicemus.

SECTIO IV.

De aliquibus præceptis obligantibus ad mortale, quæ continentur in conſtitutionibus Carmelitarum excalceatorum Congregationis Hiſpaniæ.

§. I.

De primo præcepto non veſcendi carnes extra conuentus Ordinis abſque licentia in ſcriptis.

493 *Carmelitæ ex regula tenentur abſtinere à carnibus, tam intra, quàm extra conuentum.*
494 *Quid per eſum carnium hic intelligatur.*
495 *Hæc obligatio ex regula tantùm eſt ſub veniali.*
496 *Extra domum tenentur ex conſtitutione abſtinere ab eſu carnium ſub mortali.*
497 *Carmelitæ comedentes carnes extra conuentum ſine licentia in ſcriptis, peccant mortaliter.*
498 *Ceſſante fine legis in aliquo caſu particulari, ceſſat lex.*
499 *Etiamſi ceſſet ſcandalum in aliquo caſu particulari, non ceſſat finis huius præcepti.*
500 *Finis intrinſecus huius præcepti, eſt virtus abſtinentiæ.*
501 *Carmelita, qui exiens è conuentu præ verecundia licentiam comedendi carnes, non poſtulauit, vel oblitus fuit illam poſtulare, vel tantùm licentiam in voce à Prælato obtinuit, comedens illas ſine licentia in ſcriptis peccat lethaliter.*
502 *Actus à lege, vel conſenſu contrahentium ſcripturam poſtulans, eſt nullum ſi ſcriptura careat.*
503 *Quid ſi tunc illi alij cibi noxij fuiſſent, & eſſet difficilis recurſus ad Prælatum.*
504 *Quid intelligatur per nomen conuentus, extra quem religioſus carnes veſcendo, peccat mortaliter.*
505 *Nomine Monaſterij ad hunc finem venit Eccleſia, in qua mulieres ingrediuntur.*
506 *Venit etiam hoſpitium, in quo ſemper aliqui religioſi, cum ſuo Oratorio, & Præſidente aſſiſtunt.*
507 *Carmelita non habens extra conuentum alium cibum, niſi carnes, poteſt illis veſci.*
508 *Quid ſi per multum tempus non haberet, niſi panem, & vinum.*
509 *Quid ſi ſimul haberet ius carnium.*
510 *Quid ſi illi etiam ius carnium deficeret.*
511 *Quid ſi abſtinentia panis, & vini nimis debilitaretur.*
512 *Qui in die ieiunij non habet, niſi panem, & vinum, poteſt in aliquorum opinione edere carnes, etſi piſces per ſolam vnam diem deficiant.*
513 *Carmelitæ ſi per multum tempus non habeant, niſi tantùm panem, & vinum, tunc poſſunt etiam edere carnes, ſecus ſi hic defectus ſit per vnam diem.*
514 *Si illis per induſtriam ſubtraherentur omnes cibi, & ſolùm illis darentur carnes, poſſunt licitè comedere illas.*
515 *Quid ſi detur contemptus fidei, vel religionis.*
516 *Quid ſi ſint apud infideles, etſi abſtineant à carnibus, timent graue damnum.*
517 *In prædictis caſibus non ſolùm poſſunt, ſed tenentur comedere carnes.*
518 *Carmelita promotus ad Epiſcopatum non tenetur à carnibus abſtinere.*
519 *Eiectus legitimè à Religione non tenetur à carnibus abſtinere.*
520 *Carmelitæ veſcentes ius carnium, in quo caro fuit demolita per nimiam decoctionem, vel pulueriʒationem, peccat mortaliter.*
521 *Tale ius non habet rationem potus, ſed rationem cibi.*

522 *Carmelitæ non possunt bibere stilum gallinæ absque peccato mortali.*
523 *Qui callidè Carmelitis præbet ferculum, fingens esse ex piscibus, cum sit ex carne, non peccat mortaliter, si aliàs Religiosus fraudem non agnouit, antequam vesceretur.*
524 *Idem dicendum est de Carmelita, qui alteri Carmelitę simile ferculum dedit eodem modo.*
525 *Carmelita toties peccat mortaliter, quoties in die extra domum comedit carnes.*
526 *Carmelita vescens carnes extra domum in die ieiunij Ecclesiæ, vnum tantùm peccatum committit pro qualibet comestione.*
527 *Comedens carnes in die ieiunij non facit duo peccata, vnum contra præceptum ieiunij, & aliud contra præceptum non edendi carnes, sed vnum tantùm.*
528 *Sæcularis dans extra domum carnem Carmelitis non paratis comedere illam, peccat mortaliter.*
529 *Si iam sit paratus illas comedere non peccat mortaliter, qui illas præbet illis.*
530 *Carmelita consultò extra domum dans causam alicui infirmitati, vt edat carnes peccat contra hoc præceptum illas non comedendi.*
531 *Lex, cum prohibet aliquem actum, prohibet etiam omnem modum per quem peruenitur ad talem actum.*
532 *Quid si ex gulositate aliquid comedat nociuum, vnde eueniat infirmari.*
533 *Carmelita cupiens extra domum infirmari, vt comedat carnes satis probabile est non peccare mortaliter.*
534 *Contraria sententia quæ est Auctoris probabilior est.*
535 *Carmelita potest desiderare comedere carnes etiam extra domum sine mortali.*
536 *Potest delectari in esu carnium imaginario.*
537 *Carmelita extra domum postulans carnes à sæcularibus, vt eas intra domum comedat, peccat mortaliter.*

493 PRo huius dubij explicatione notandum est, Religiosos no-
stros ex vi nostræ regulæ ab esu carnium abstinere, tam in-
tra, quàm extra conuentum, nisi infirmitatis, vel debilitatis
494 remedio sumantur, vt *suprà* explicuimus. Quid autem hic per
esum carnium intelligitur, iam *ibi* satis explicuimus, quia ta-
495 men hæc obligatio tantùm erat sub veniali, vt fratres itineran-
tes, & extra conuentum existentes maiori cautela in esu carnium
procederent, & vt scandali occasio penitus abscinderetur, sta-
496 tuit nostra constitutio *1.p.c.12.nu.2.* sub formali præcepto, ne
fratres extra conuentum carnes comedant, nisi licentiam à suis
Prælatis habeant in scriptis. vel in ipso itinere in ægritudinem
incidere fortè contingat. His suppositis,
497 Dico primò, Carmelitæ excalceati comedentes carnem ex-
tra suos conuentus absque licentia in scriptis, vel nisi in itinere
infirmari fortè contingat, peccant mortaliter. Hæc conclusio
est certa, & indubitata, colligiturque ex verbis legis. Inde tamen
498 plures exurgunt difficultates. Prima est, an cessante scandalo
possint Carmelitæ sine fractione huius præcepti carnibus, vesci
extra suos conuentus. Et ratio dubitandi est, quia cessante adæ-
quato fine legis in aliquo casu particulari, cessat lex, vt tenent
Caietanus; Nauar. Henriq. Ledesma, Lopez, & alij multi, quos
refert Palaus, *to.1 tr.3. disp.3 p.1. nu.9.* & nos iam *suprà* tetigi-
mus, sed finis huius præcepti tantùm est, vt scandali occasio pe-
nitus abscindatur, vt patet ex verbis ipsius legis: ergo cessante
hoc scandalo, in aliquo casu, quia, vel Carmelita solus extra do-
mum comedit carnes, vel quia persuasit videntibus, se habere
licentiam, vel infirmitatem, non peccabit mortaliter contra
hoc præceptum, sed tantùm venialiter contra regulam.
499 Verùm contrarium omninò nobis tenendum est, & prædicta
doctrina falsissima est, falsò namque nititur fundamento, scili-
cet cessante scandalo, cessare adæquatum finem huius legis, nam
fini huius legis non est tantùm scandalum, sed honestas absti-
nentię à carnibus. Et ratio est, quia quando lex pręter finem ex-
trinsecum, & remotum habet finem intrinsecum, & per se, &
independenter ab illo honestum, & qui sit actus virtutis, tunc
non cessat lex, cessante solùm fine extrinseco; secus verò vbi nul-
lus est finis intrinsecus, & lex non pręcipit actum per se hone-
stum. v. g. lex ieiunij, quę condita est ad sedandos in homine mo-
tus turpes non cessat in eo, qui libidinis morbo non subiacet,
quia ieiunium independenter ab eo fine habet pro fine intrinse-
co bonum temperantiæ, vt rectè aduertit Suar. *de legibus lib.6.
c.9.nu.8 & 9.* Petrus Hurt. *2.2. tom.1. disp 74 sect.3. §.26.* Scobar,
500 *in examine Theologiæ moralis tr.1. exam.1. n.84.* Atqui quando no-
stra constitutio præcipit abstinentiam à carnibus ad vitandum
scandalum, præter illum finem extrinsecum vitandi scandali
habet finem intrinsecum, & honestum independenter ab illo,
qui est actus virtutis abstinentiæ à carnibus: ergo etiam si cesset
scandalum, non cessat adæquatus finis huius præcepti.
Secunda difficultas est, an deficiente licentia in scriptis, quia,
vel religiosus quando exiuit illam præ verecundia non postula-
uit, vel quia oblitus fuit illam postulare, possit religiosus abs-
que violatione huius præcepti carnibus vesci ex præsumpta li-
centia Prælati, vel etiam, quia Prælatus illam in voce tantùm
concessit, si aliàs religiosus habeat necessitatem. Et videtur af-
firmatiuè respondendum, nam licèt lex postulet licentiam in
scriptis, hoc tamen quoad forum exterius est intelligendum, non
tamen quoad forum conscientiæ, in quo cùm solùm veritas at-
tendatur, sufficere videtur, vt necessitas re ipsa existat, vel con-
sensus Prælati solùm iure requisitus, interueniat, & hanc sen-
tentiam debent à fortiori tenere Miranda *de monialibus q.3 art.
2. ad finem*, Homobon. *de casibus reseruatis p.2. casu 5.* Belochius,
in praxi Theolog. moral. p.2. q.9. n.162. Sousa, *in declaratione motus
Clementis VIII. de largitione munerum n. 78.* Valerius, *in differen-
tijs vtriusq; iuris, verbo munera n.83.* Faustus, *in Thesi Religionis
lib.8. q.219. n.5.* Diana, *1.p. tr.6. res.20.* qui in casibus vrgentiori-
bus dicunt sufficere licentiã præsũptam, vel ore tenus cõcessam.
Contrariam tamen sententiam reputo veriorem, nam lex non 501
solùm requirit scripturam, vt illa sit licentiæ concessę testimo-
nium, quo licentia constet, sed vt maturius, & sic rarò conce-
datur, ob quam rationem *in c.1. de sententia excommunicationis in
6.* iubetur Pręlatis excommunicationem in scriptis proferre, &
apud nostros iubentur Prælati ponere præcepta formalia, &
censuras in scriptis, vt constat *ex 1.p. nostrarum constit. capite 5. n.
3.* ergo non est hæc solemnitas leuis, & ad substantiam pręcepti
parum conducens, vt volunt Auctores oppositæ sententiæ; sed
quid graue, & ad substantiam præcepti pertinens, atque adeò
sub culpa mortali adstringens.
Confirmatur, quia actus à lege, vel consensu contrahentium 502
scripturam exigens est nullus, si scriptura careat *l. contractus C,
de fide instrum. iuncta glossa ibi*, communiter recepta, & ratio est,
quia scriptura tunc videtur de forma actus; actus autem sine for-
ma celebratus non subsistit: ergo licentia hęc ex lege prędictam
scripturam exigens, si non sit in scriptis, nulla erit, atque adeò
per idem fieret, ac si quis sine licentia carnibus vesceretur, quod
in omnium sententia culpa mortalis esset (suppono namque ne-
cessitatem non esse eximiam, & notoriam, sed indigere licentia
Prælati, vt licitè carnibus vesci posset.) Ita in simili casu tenet
Suarez, *de relig. t 4. lib.1. c.10. n.15.* Llamas, *in appendice §.6* Bonac.
de clausura q.4. p.3. n.2. Lezan. *verbo clausura n.25.* Contectius *tit.
20. c 6.* & alij quos refert, & sequitur Delbenè *to.2. c.19. dub.37.* 503
n.6. qui *n.10.* cùm Bonacina, & alijs addit, hoc procedere etiam
si necessitas fuisset clara; nam lex præter necessitatem postulat
etiam licentiam in scriptis; limita tamen nisi alij sibi noxij es-
sent, & difficilis esset recursus ad Prelatum, nam tunc licentia
in scriptis necessaria non esset ex Epicheia legis, quæ in tali casu
optimo iure datur; ita in simili casu Azor, Rodrig. Bonacina,
Lezana, & alij, quos refert, & sequitur Delbenè *sup. num. 13.*
Tamburin. *de iure Abbatum disp.23. quæsito 9.*
Tertia difficultas est, quid per nomen, conuentus, intelli- 504
gatur, extra quem Religiosus carnibus, vescendo peccat morta-
liter? Respondeo intelligi monasterium fratrum; in hoc enim
differunt monasterium, & conuentus, quod illud est monacho-
rum, iste verò fratrum. Grassis *lib.3. c.216.* Bordon. *to.2. res.32.
n.360.* per monasterium verò siue monachorum, siue fratrum,
intelligitur totus circuitus monasterij, includendo etiam in il-
lo viridaria, hortos, & alia loca illi annexa, quæ muris mona-
sterij, seu septis cinguntur; ita, vt mulieres in illa ingredi ne-
queant, quin excommunicationem incurrant; sacra Congre-
gatio 13. Septembris 1583. Peyrinis. *de Prælato q.3. c.2. §.1. n.31.*
Nauarr. & alij, quos refert, & sequitur Belasius, *verbo clausu-
ra n.13.* Bordon. *to.2. res.76. nu.8 & 9.* An autem nomine mona- 505
sterij ad hunc finem intelligatur Ecclesia, in qua ingrediuntur
mulieres, respondeo affirmatiuè; nam cùm Ecclesia sit eidem
monasterio incorporata, censetur eiusdem pars integralis, vt de-
cidit Rota, apud Lezan. *in consilijs consil.41. in decisione n. 2.* Vi-
dal, *inquisit.1. de monialibus n. 31.* Bord. *to.1 res 41. nu.4.*
An verò, qui in aliquo hospitio Ordinis carnibus vesceretur, 506
censeretur eis vesci extra conuentum? Si in tali hospitio non
sit Eucharistia in Ecclesia, multi videntur affirmare, quatenus
dicunt tale hospitium, non posse dici conuentum, cùm Reli-
giosi in illo non viuant in forma collegij, neque habeant Eucha-
ristiam, ac per consequens introducentes in illum mulieres non
frangere clausuram; ita cùm Sanchez, Pelizzarius, *tr.5. c.6. nu.
35.* Delbenè *c.19. tom.2. nu.15.* Giragus, *de regimine regul. p. 3.
dub.10 nu.89.* & alij: verum prædictam sententiam existimo
tantùm procedere de hospitio, quod ad hospitandum tantùm
ad tempus construitur, non verò de hospitio, in quo semper
sunt aliqui religiosi habentes suum Præsidentem, qui suo tem-
pore in Oratorio diuinum officium in communi persoluunt;
etiamsi in prædicto oratorio Eucharistia non existat, vt est apud
nostros in ciuitate Vlyssiponensi. Et ratio est, quia in rigore tale
hospitium est monasterium, & conuentus, siquidem in illo re-
periuntur essentialia monasterij; datur enim Prælatus, & com-
munitas, quæ solùm in tribus potest conseruari, datur prætere-
rea Ecclesia, in qua diuinum officium, & Missa celebratur: ergo
habet essentialia monasterij. Ita Portel, *in additionibus ad dubia
regularia verbo Monasterium num. 1.* Moronius, *resp.86. num.21.*
ergo religiosus vescens carnibus in illo non dicitur vesci illis ex-
tra conuentum, ac per consequens in illo debet dari clausura;
vt *infrà* dicemus.

507 Quar-

507 Quarta difficultas est, An si contingat Carmelitam extra suum conuentum non habere nisi carnes, teneatur sub mortali ab illis abstinere. Respondeo negatiuè. Ita Zanardus, 1. *p. sum. cap.* 51. Peyrin. quem refert, & sequitur Pelizzarius, *tr.* 4. *c.* 5. *n.* 79. Tum ex regula iuris, quod non est licitum in lege, necessitas facit licitum, tum ex *c. consilium de obseruat. ieiunij*. Tum, quia etiam Dauid, 1. *reg.* 21. in necessitate constitutus comedit panes propositionis, quos alioquin non potuisset comedere; tum quia Iudæi in extrema necessitate poterant vesci carne immunda, v. g. suilla ipsis aliàs prohibita, vt notauit Lessius, *lib.* 4. *c.* 3. *nu.* 10. ex Victoria. Tum, quia Caietanus, Nauar. Toletus, & alij apud Lessium, *loco citato*, sustinent non esse licitum vesci carne humana in extrema necessitate.

508 Quod si quæras, An ista doctrina habeat locum in casu, quo
509 excalceatus Carmelita per multum tempus, non esset habiturus alium cibum, quàm simplicem panem, & vinum? Respondeo hunc casum difficillimè dari posse, nam cum regula concedat posse vesci pulmento cocto cùm carnibus, vtendo istis carnium pulmentis, simul cùm pane, & vino, per multum tempus pos-
510 set Carmelita sustentari. Quod si detur casus, quo nec dentur talia pulmenta, sed tantùm carnes assæ, tunc habet locum prædicta doctrina si habita ratione complexionis, qua frater est affectus, iudicio prudentum abstinentia à carnibus in tali casu censeretur nimia, vt si exponeretur periculo grauis morbi, aut redderetur ineptus ad exequendum proprium munus. Ita in simili casu notauit Sanchez, *in Decal. lib.* 4. *c.* 6. *nu.* 4. Pelizzarius, *suprà num.* 8.

511 Quibus ego addo, quod si frater tali abstinentia panis, & vini, aliquorum dierum nimis debilitaretur, etiam si non esset periculum infirmitatis, adhuc carnibus vesci posset; nam præceptum non vescendi carnibus, extra domum debet intelligi secundùm regulam, regula autem non solùm concedit carnes infirmitatis remedio, sed etiam debilitatis: sic enim habetur in regula ab esu carnium abstineatis, nisi pro infirmitatis, vel debilitatis remedio sumantur: ergo si frater ex esu solius panis remansit debi-
512 litatus, pro debilitatis remedio carnibus vti poterit. Imò addit Pasqualig. *de ieiunio dec.* 49. non habentem nisi panem, & vinum in die ieiunij, etiamsi per vnicum tantùm diem careret alijs cibis concessis posset loco ipsorum carnibus vesci, nam lex Ecclesiastica in tantùm prohibet carnes, in quantum relinquit alios cibos, quibus commodè cibari possimus; ita etiam Vidal. *de ieiu-*
513 *nio nu.* 73. Sed ego pro nostris Carmelitis, qui assueti sunt sæpè sæpius pane, & aqua, esse contentos, hanc sententiam non admitto, nisi quando per plures dies alij sibi deficerent, vel nisi ratione debilis complexionis, vel laboris nimia daretur debilitas corporis, nam tunc procedit ratio suprà posita.

514 Sed quid si detineretur Carmelita à latronibus, vel in domo
515 alicuius sæcularis, & ei nollent dare alios cibos nisi carnem aliquot dies, nec eum permittere in alium locum ire, eo fine, vt eum cogerent carnibus vesci, posset nec tunc Carmelita carnibus vesci? Respondeo posse ad saluandam vitam, si aliàs prudenter timet mortem subiturum, modo talis carnium esus illi non iuberetur in contemptum catholicæ fidei, vel Religionis: Ita cùm Panormitano, Graffio, Medina Suar. & alijs Peyrin. *de sub-*
516 *dito q.* 4. *c.* 5. Peliz. *tr.* 4. *c.* 5. *n.* 8. Et idem dicendum est si religiosus existens in terris infidelium ex obseruantia huius statuti sibi timeat graue aliquod damnum ab ipsis infidelibus illum inde cognoscentibus esse christianum, ac religiosum. Ita Peliz. *tr.* 4. *c.* 5.
517 *nu.* 551. An verò in prædictis casibus non solùm possit, sed etiam teneatur carnibus vesci; Respondeo affirmatiuè, cum regula carnibus vesci permittat ad tuendam vitam, & salutem. Ita cùm prædictis doctoribus Peyrin. *sup.*

518 Quinta difficultas est, An Carmelita promotus ad Episcopatum, aut ad aliam dignitatem sæcularem eximatur ab hoc præcepto. Respondeo affirmatiuè. Ita cùm alijs Sanchez, *lib.* 6. *Decal. c.* 6 *n.* 19. & 20. Nauarr. Valent. & alijs, quos refert, & sequitur Belasius, *verbo Episcopus translatus nu.* 4. Et ratio est, quia licèt regularis factus Episcopus teneatur ad eas obseruantias regulares, quæ non impediunt munus, quod gerit, vt quòd de Thom. & alijs latè probat Sanchez, *sup.* talis tamen obligatio non est ad culpam, etiam venialem, vel pœnam, sed tantùm secundùm decentiam, & honestatem, vt latè probant prædicti Doctores: ergo Carmelita factus Episcopus, non tenetur obseruare hoc præceptum sub peccato, sed tantùm ex honestate. Tum, quia fortius obligat votum vitę quadragesimalis Minimos, quàm hoc præceptum nostros Carmelitas, & tamen Minimus electus ad Episcopatum liberatur à tali voto, vt cum Sanch Fagund. Caiet. Rodr. Diana, & alijs docet Peliz. *tr.* 4. *c.* 5. *n.* 53. ergo idem dicendum est de Carmelita. Et idem dicendum est de FF. Carmelitis legiti-
519 mè electis in perpetuum. Ita Sanch. *lib.* 6. *in Decal. c.* 9. *n.* 52. cum Arg. Sayro, Sorbo, & alijs, quos refert, & sequitur Peliz. *tr.* 7. *c.* 8 *n.* 32. contra Syluestrum, Armill. Cordub. & alios relatos à Sanch. *sup. n.* 51. Et ratio est, quia illi non tenentur ad regulam, nisi ex vi professionis, & quasi sub pacto, & conditione, vt permittantur viuere in tali statu, ac communitate.

520 Sexta difficultas est, An si Carmelitæ ius carnis apponatur ita decoctum cum illa, vt tota caro, v. g. gallinæ per nimiam decoctionem transfacta sit in iusculum peccet mortaliter tale iusculum comedendo? Respondeo affirmatiuè. Et ratio est, quia Carmelitę tenentur sub præcepto à carnibus abstinere extra domos, 521
sed illud iusculum continet veram carnem licèt puluerizatam; ergo illam comedendo verè comedunt carnem: ergo peccant mortaliter. Confirmatur, quia Carmelitis tantùm licèt extra domum sumere pulmenta cocta cùm carnibus, vt ait regula, per pulmenta autem secundùm vsum, & consuetudinem Religionis, de quo testatur Lezan. *in mari magno Carmelitar.* 1. 5. *n.* 141. solum intelliguntur legumina, herbę, offę, & quid aliud cùm carnibus coquitur, imò ipsum ius, seu brodium, dummodo non sit ipsa caro; sed prędictum ius, seu brodium habet carnem admixtam: ergo est prohibitum Carmelitis. Nec obstat, quod lex tantùm prohibeat carnibus vesci, tale verò ferculum datur per modum potus. Respondetur namq; tale iusculum ex natura sua esse 522
verum cibum continentem totam substantiam, & carnem gallinæ, licet rarefactam: ergo licèt notabili modo sumatur est verus cibus carnium, vt in simili casu notauit cùm alijs Pasqualig. *de ieiun. dec* 141. *num.* 2. alioquin posset Carmelita stylum gallinę sumere pro potu, quod absque dubio nemo admittet.

Sed quæres, an peccet mortaliter fœmina, quæ compassione, vel malitia ducta, callidè Carmelitæ præbet prædictum iusculum confectum ex carnibus, aut etiam carnes artificiosè conditas ita, vt Carmelita id non cognoscat, alioquin talia constantissimè recusaturus, eo quòd certissimè credat similia sibi extra cōuentum prohibita esse sub peccato mortali? Respondeo negatiuè. Ita in simili casu Peliz. *tr.* 4. *c.* 5. *nu.* 55. Hurtad. 22. *disp.* 173. *sect.* 16. §. 199. Dian. 5. *p. tr.* 7. *ref.* 14. Ratio est, quia hic non interuenit scandalum actiuum influens in ruinam spiritualem proximi, neque formaliter, cum induens id nullo modo velit (vt suppono, neque materialiter, cùm non illi apponatur materia hic, & nunc mala, sed quæ potius hic, & nunc bona ratione, scilicet, bonæ fidei procedentis ex illo errore, vnde nec in tali inductione intercedit scandalum passiuum. Et idem dicendum est, si 523
vnus Carmelita alteri Carmelitæ præbeat prędictum ferculum persuadens illi esse ex piscibus, & nullo modo ex carnibus confectum. Ita Peliz. *suprà* propter eandem rationem. Nec obstat, quod inducens scit ferculum illud esse ex carnibus. Respondetur namque hoc nihil obstare, nam Carmelita inducens non comedit ex illo, vt suppono, & aliàs non intendit, quod alter vescatur eo, quod scit esse carnem, sed quod credit esse pisces. ergo nullo modo eum inducit ad peccatum, ac per consequens non peccat mortaliter. 524

Sed quæres, an Carmelita toties peccet, quoties in vna die comedit carnes extra suum conuentum? Respondeo affirmatiuè, dummodo vna comestio ab alia distincta, & diuersa moraliter sit. Ita Peliz. *tr.* 4. *c.* 5. *n.* 105. idem debent tenere communiter DD. apud Pasqualig. *de ieiun. dec.* 64. *n.* 1. Ratio est, quia hoc præceptum non comedendi carnes, extra conuentum est negatiuum, obligat semper, & pro semper: ergo tot sunt actus transgressionis præcepti, quot sunt comestiones inter se moraliter distinctæ. 525

An autem, Carmelita vescens carnibus, extra suum conuentum in die ieiunij Ecclesiæ duplici peccet peccato, an faciat vnicum tantùm? Respondeo vnicum peccatum mortale committere, ita colligo ex Sanch. *lib.* 6. *moral. c.* 4. *n.* 6. Layman. *lib.* 4. *tr.* 5. *c.* 7. *n.* 6. Palao, *tr.* 16. *disp.* 4. *p.* 1. *n.* 4. Ratio est, quia quando id quod regula, vel statu imperatur aliàs lege Ecclesiastica, vel diuina præcipitur, credendum est regulam in eo casu legem propriè non esse, sed admonitionem obligationis impositæ. Tum quia, vt docet Bordonus, *ref.* 18. *n.* 13. regularis qui frangit ieiunium, ad quod tenetur ex regula sub mortali incidens in die ieiunij Ecclesiæ non committit duplex peccatum, cum vterque ieiunium ex motiuo abstinentiæ præcipiatur, sed etiam abstinentia à carne, tam à nostra lege, quàm ab Ecclesia sub motiuo abstinentiæ præcipitur: ergo Carmelita vescens carnibus in die ieiunij. Ecclesiæ vnicum tantùm peccatum committit. 526

Sed quæres, An committat duo peccata, vnum quia transgressus fuit præceptum ieiunij, & aliud, quia carnes comedit? Respondeo negatiuè, ita Ledesma, Henriquez, Filliucius, Azor, Fagundez, Vasquez, & alij quos citat, & sequitur Dian. 1. *p. tract.* 9 *ref.* 16. Pasqualig. *de ieiunio dec.* 359. *nu.* 2. Vidal. *tit. de ieiunio inquisit.* 1. *num.* 41. Ratio autem est, quia idem finis vnica physica, & morali tantùm actione violatur, nam sicut ieiunium ob temperantiæ virtutem præcipitur, ita & carnium abstinentia propter eandem virtutem præcipitur. Tum, quia immediatè, & directè transgreditur solùm præceptum negatiuum non comedendi carnes, qua transgressione posita, præceptum positiuum ieiunandi non amplius habet esse, sed omninò soluitur, & destruitur. 527

Septima difficultas est, An sęculares sciētes Carmelitas extra suos conuentus non posse absque peccato mortali carnibus vesci, & illas eis administrent, peccent mortaliter? Respondeo, quod, vel Religiosus est paratus illas comedere, vel non? si non est determinatus, absque dubio peccant peccato scandali inducētes eum ad actum, quem sciunt esse peccatum, ita in simili casu commu- 528

529 communiter doctores apud Paſqualig. *de ieiunio dec.* 368.*nu.*1. Si
verò Religioſus iam ſit determinatus carnibus veſci, tunc poſ-
ſunt ſæculares eas illi adminiſtrare abſque peccato. Ita in ſimili
caſu Ledeſma, *p.*2.*ſum. tr.*27.*c.*2.*dub.*4 *poſt* 6. *concluſ.* Paſqualig.
*ſup. n.*3. vbi ex Ledeſma dicit eſſe communem opinionem. Ra-
tio eſt, quia quando talis religioſus decreuit comedere carnes,
ſæcularis non concurrit ad violationem præcepti; quia iam de-
creuit violare. Nec obſtat, quod concurrat ad executionem vio-
lationis, quia executio fit in virtute prioris determinationis,
non autem in virtute adminiſtrationis carnium: tum quia, vt
docent multi Doctores, inuitare ad cœnam amicum, quem ſcio
decreuiſſe non ieiunare in die ieiunij, non eſt peccatum morta-
le, vt admittunt Azor, Salaz, Sà, Caietan. & alij, quos refert,
& ſequitur Dian. 1.*p. tr.*9.*reſ.*38. ergo idem dicendum eſt in no-
ſtro caſu.

Octaua difficultas eſt. An Carmelita peccet mortaliter, ſi con-
ſulto extra domum det cauſam alicui infirmitati, vt ſic ei rema-
neat facultas veſcendi carnibus, negat Ioannes Sanct. *in ſelectis
diſp.*34.*nu.*14. *&* 20. Diana, 1.*p. tr.*9.*reſ.*52. Paſqualig. *de ieiunio
dec.*30.*nu.*3. Verùm affirmatiua ſententia probabilior eſt, hanc
tenent Suar. Sanchez, quos refert, & ſequitur Peyrin. *to.* 3. *pri-*
530 *uil. c.*9.*nu.*59. Stephanus de Federicis, quem refert, & ſequitur
531 Pelizzarius *tr.*4.*c.*5.*nu.*101. Ratio eſt, quia quando lex prohibet
aliquem actum, prohibet etiam modum, per quem peruenitur
ad talem actum, quia non effugit pœnam legis, qui in fraudem
532 legis committit *l. non dubium C. de leg.* Id autem euenit in caſu
noſtro; tum quia alioquin facilè eludi poſſet obligatio multarum
legum Eccleſiaſticarum, quod non videtur admittendum: ergo.
Aduerte tamen, quod ſi Carmelita non ex deſiderio infirmandi,
ſed ex guloſitate in cibo, potuque nimis excedat, ita vt infir-
metur, & cogatur comedere carnes non peccare mortaliter con-
tra hoc præceptum, licet aliàs peccet mortaliter contra tempe-
rantiam, nam lex non obligat ad cauenda ſpeciali cura omnia
impedimenta contraria. Ita cùm alijs Peyrin. *ſup.*

533 Sed quæres, An peccet mortaliter Carmelita cupiens certa
conuentum infirmari ad effectum ibi comedendi carnes? reſpon-
deo ſatis probabile eſſe religioſum ex vi huius præcepti non pec-
care mortaliter. Ita Pelizzarius, *tr.*4 *c.*5.*nu.*102. Ratio eſt, quia
iſte religioſus non deſiderat violare præceptum, nec ex parte
ſua ponit aliquid, per quod deueniatur ad actum prohibitum,
ſed tantum quòd detur caſus, in quo præceptum non obligaret,
ſed hoc non eſt peccatum, nam, vt ait Soto, *lib.*5.*de iuſt. q.*12. Pe-
trus Nauarra, *lib.*2.*c.*3.*n.*207. & cùm alijs Naldus, *verbo mors n.*
6. Nos poſſumus optare mortem inimicorum fidei ob vtilitatem
in Chriſtianos in ſe reſultantem: ergo etiam religioſus poſſet op-
tare infirmitatem ob commoditatem comedendi carnes inde ſi-
534 bi reſultantem. Sed licèt hæc doctrina probabilis ſit, contrarium
reputo probabilius cùm Peyrinis de *ſubdito q.*4.*c.*6.*num.*12. hoc
enim maximam dicit guloſitatem, tum quia ſicut Carmelita
non poteſt procurare ipſam infirmitatem, vt *ſuprà* diximus, ita
535 neque illam deſiderare. Poterit tamen deſiderare carnes, ſi ſibi
foret licitum. Ita Layman, Sanch. Azor, & alij, quos refert,
536 & ſequitur Dian. 3.*p. tr.*6.*reſ.*47. Imò poteſt etiam extra domum
delectari ſenſibiliter de eſu carnium mente concepto, perinde
ac ſi eas comederet. Ita Tannerus, Layman, Leſſius, Vaſquez,
Malderus, & alij, quos refert, & ſequitur Diana, 3 *p. tr.*5.*reſ.*5.
Nam præceptum poſitiuum humanum per ſe non prohibet actus
internos, ſed ſolùm externos.

537 Sed hic inſurgit non leuis difficultas, An ſi Carmelita extra
domum poſtulet à ſæcularibus carnes ad eas intra conuentum
veſcendas, quando ſcilicet non obligat hoc præceptum, peccet
mortaliter? Reſpondeo hoc non poſſe tuta conſcientia fieri,
etiamſi animum habeat eas non comedendi, niſi tempore quo
non obligat præceptum. Ita in terminis Peyrin. *de ſubdito q.* 4.
*c.*8.*n.*12. hoc enim maximam guloſitatem indicat, eſtque ſe po-
nere in periculo proximo peccandi, retinendo in itinere apud ſe
carnes illi vetitas. Tum quia hoc vix poteſt carere ſcandalo, pru-
dens enim ſæcularis optimè ſuſpicabit eum illas poſtulare, non
vt eas domi, ſed vt in itinere, vel alibi eas comedat.

§. II.

De ſecundo præcepto non extrahendi libros ex communi bibliotheca.

538 *Datur præceptum apud Carmelitas non extrahendi libros à communi bibliotheca.*
539 *Hoc præceptum eſt conforme Bullæ, quæ dicitur Ambitioſa.*
540 *In hoc præcepto datur paruitas materiæ, & qualis ſit, aſſignatur.*
541 *Prælatus vnius conuentus poteſt dare alteri conuentui einſdem ordinis libros ſuperfluos de conſenſu conuentus, & Prouincialis.*
542 *Facultas, quæ competit de iure Prælatis, non cenſetur illis ablata, niſi eis poſitiuè auferatur.*
543 *Noſtra conſtitutio non aufert hanc facultatem Prælatis.*
544 *Conſtitutio tantùm loquitur de extractione priuata ſine Prælati licentia.*
545 *Diſpoſitio generalis ius alterius non lædit.*
546 *In clauſula generali, nequis, non comprehenduntur Prælati.*
547 *Prior de conſenſu Prouincialis, & communitatis, poteſt dare aliquos libros etiam alicui ſæculari, quin faciat contra hoc præceptum.*
548 *Faciet tamen contra aliam conſtitutionem, & incurret in pœnas Ambitioſæ.*
549 *Qui extrahit libros è monaſterio nondum bibliothecæ incorporatos, non facit contra hoc præceptum.*
550 *In quo conſiſtat huiuſmodi incorporatio.*
551 *Extrahens è conuentu libros deputatos ad vſum particularium Religioſorum, non facit contra hoc præceptum.*
552 *Idem dicendum eſt de extrahente, vel commodante miſſales etiam ſæcularibus.*
553 *Quomodo hæc ſint intelligenda.*
554 *Religioſus non poteſt ſecum deferre librum à Prælato ei applicatum, ſi antea iam bibliothecæ erat applicatus.*
555 *Religioſus prædicaturus extra Ordinem, poteſt ſecum deferre librum, quo indiget ad prædicandum.*
556 *Non poteſt tamen eum ſic extractum alicui commodare, etiam pro tempore quo extra domum extiterit.*
557 *Poterit ſecum deferre librum aliquam difficultatem alicui oſtendendam.*
558 *Idem dicendum eſt, ſi dum in tali domo detinetur amicus, vel alius talem librum legit.*
559 *Non excuſatur ex paruitate materiæ, qui per vnum tantùm diem librum commodat.*
560 *Poſſunt Prælati libros bibliothecæ incorporatos cum alijs vtilioribus commutare.*
561 *Religioſi permittentes, vt ſæculares tales libros extrahant, ſi ſint Prælati, vel bibliothecarij, peccant contra hoc præceptum.*
562 *Idem dicendum eſt de alijs Religioſis ſi poſitiuè inuitent ad tales libros extrahendos.*
563 *Secus ſi merè negatiuè, & tantùm permiſſiuè ſe habeant, peccabunt tamen in hoc caſu contra iuſtitiam.*
564 *Prælati mutuantes libros bibliothecæ alijs Religioſis non faciunt contra hoc præceptum, incurrunt tamen excommunicationem Papæ reſeruatam.*
565 *Tenor Bullæ Vrbani VIII. proponitur.*
566 *In hac excommunicatione comprehenduntur omnes tam regulares, quàm ſæculares, ſiue, noſtri ſiue alterius Ordinis.*
567 *Imò etiam Prælati, quauis auctoritate fungentes.*
568 *Non prohibetur Prælatis libros vendere, vel cum alijs, vtilioribus commutare.*
569 *Nec illos Religioſis noſtri Ordinis mutuare.*
570 *Non obſtante hac Bulla poteſt vnus conuentus alteri de nouo incipienti aliquos libros dare, de conſenſu Prouincialis, & capituli.*
571 *Non incurrit hanc cenſuram, qui extraxit ex conuentu libros nondum incorporatos bibliothecæ.*
572 *Qui librum ſibi applicatum, vel ſua manu ſcripta ſæculari dat, vel mutuat, non incurrit hanc cenſuram.*
573 *Ad incurrendam hanc cenſuram, requiritur magna temeritas.*
574 *Excuſat bona fides, ſiue ignorantia, etiam craſſa, non tamen affectata.*
575 *Prælatus, qui codices manuſcriptos morientium alicui ſæculari dat, incurrit hanc cenſuram.*
576 *In quo conſiſtat hæc incorporatio bibliothecæ.*
577 *Talia manuſcripta per legem ipſo facto ſunt bibliothecæ incorporata.*
578 *Prælatus, qui talia manuſcripta ſibi vſurpat, vt ſecum alibi deferat, non incurrit hanc cenſuram.*
579 *Faciet tamen contra præceptum ſuprà poſitum.*
580 *Prouincialis, qui librum incorporatum bibliothecæ alicui Religioſo accommodat, vt poſtea det illum alicui ſæculari, ſi de facto det, incurrit hanc cenſuram.*
581 *Sæcularis, vel regularis, qui librum ab alio è bibliotheca extractum, defert extra conuentum, incurrit hanc cenſuram.*
582 *Religioſus, qui extra conuentum concionaturus, defert librum ad eum alicui pro tempore prædicationis mutuandum, incurrit hanc cenſuram.*
583 *Non tamen, qui illum defert ad aliquem caſum oſtendendum.*
584 *In libris, qui extrahuntur, datur paruitas materiæ excuſans ab hac cenſura.*
585 *Qui ſucceſſiuè extrahit alios, & alios in parua materia perueniendo ad materiam grauem, incurrit hanc cenſuram.*
586 *Aliter dicendum eſt, ſi non extrahat librum poſteriorem, quin primum reſtituat, vbi etiam, quæ hic ſit materia parua.*

AD conſeruationem, & augmentum noſtrarum bibliotheca- 538
rum prudentiſſimè diſpoſuit noſtra conſtitutio 2. *parte* 4.
nu. 21. præcipiens ſub præcepto formali, ne quis accipiat, det,
commodet à conuentu extrahat, neque in alium transferat,
vel quoquomodo librum aliquem, ſiue codicem manu ſcriptum
ex iis, qui conuentui, aut eius communi librariæ deputati
ſunt, alienet, niſi ſeruatis certis conditionibus, ſcilicet, vt poſſint
inutiles vendere, & pretium illorum in alios vtiliores converte-
re, & quòd poſſint eos commodare Religioſis, aut alijs grauibus 539
perſo-

personis dummodo libri, & ij, quibus commodati fuerint in aliquo libro, qui in ipsa bibliotheca obseruetur, scribantur, vt toto tempore de illis constet, quod præceptum est conforme Bullæ, quæ dicitur, *Ambitiosa*, in qua rerum Ecclesiasticarum alienatio prohibetur; nam libraria computatur inter res immobiles pretiosas, siquidem semper stat, & perpetuò durat, vt optimè notauit Bordonus, *t. 2. ref. 61. n. 19.* vel saltem est res pretiosa, & multum vtilis. Vndè neque in totum, neque in parte potest alienari sub pœnis latis contra alienantes bona Ecclesiastica, cum sæpè sæpius tam necessarius sit vnus liber, quàm tota libraria, vt rectè aduertit Bordon. *supra*. Inde tamen aliquæ exurgunt difficultates.

540 Prima est: An in hoc præcepto detur paruitas materiæ, & respondeo affirmatiuè. Ita in simili casu Bordonus supra Cherubinus, *in compendio Bullarum, Bulla 100. Clementis VIII. in primo scholio*, Pelizzarius, *tract. 8. c. 7. nu. 131. versu, Noto nono*. Ratio autem est, quia cum in alijs omnibus ferè materijs, detur paruitas materiæ, non est cur in hoc præcepto non assignetur. Tum, quia quando datur excommunicatio ob non alienandos libros, ex aliqua bibliotheca datur paruitas materiæ, quę erit si liber tantùm valeat valorem tres, aut quatuor florenorum, vt ait Pelizzarius, *sup.* vel vnum argenteum, vt ait: Bordon. *suprà*: ergo idem dici poterit in hoc præcepto, cum disparatio assignari non possit.

Secunda difficultas est. An Prælatus alicuius conuentus de consensu sui capituli, & Prouincialis possit dare aliquos libros superfluos eiusdem conuentus alteri conuentui eiusdem Ordinis de nouo incipienti, non obstante huiusmodi præcepto? cui difficultati iam semel respondi affirmatiuè *in tract. de priuilegio,*
541 *disp. 1. sect. 4. §. 1. nu. 173.* Sed quia non defuere, qui nostram res-
542 ponsionem impugnassent, ideò iterum moueo præsentem quæstionem, sustinendo eamdem sententiam. Et ratio est, quia facultas, quæ competit Prelatis ad alienandum res pretiosas suorum conuentuum, seruatis conditionibus in tali alienatione postula-
543 tis non censetur illis sublata, nisi positiuè illis auferatur, vt cùm Nauarr. & Bord. tenet Pelizzarius, *tr. 3. c. 3. n. 14.* statuta namq; specialia debent quantum fieri possit conformari iuri communi, sed nostra constitutio, nec in dicto loco, nec in alio non aufert
544 prædictam potestatem à Prælatis tam localibus, quàm Prouin-
545 cialibus: ergo non est, cur eam illis restringamus.

Dices, auferre illis prædictam facultatem in illis verbis, ne quis accipiat, det, commodet, à conuentu extrahat, neque in alium transferat. Respondeo ibi non loqui de commodato, donatione, & extractione, vel translatione, quę legitimè fit de licentia Prælatorum, & assensu communitatis, sed de extractione, & translatione priuatiua, quàm quis facere occultè posset propria auctoritate; dispositio namque generalis legis ius alterius non lædit *l. 2. §. merito & §. si quis à Principe ff. ne quid in loco publico*. Regin. *§. 6. glossa 2. c. 5. nu. 20.* & verba generalia statutorum restringuntur secundùm ius commune, vt ex alijs pro-
546 bat Simon Vaz Barb. *de locis litteris V. nu. 72.* Tum, quia, cum in prædicto loco hæc potestas Prælatis positiuè non auferatur, non est cur censeatur ablata, vt *suprà* diximus. Tum, quia in illa clausula generali, ne quis, non includuntur Prælati; hi namque ratione dignitatis speciali nota digni sunt, ac per consequens
547 nullo modo sub generali prohibitione comprehenduntur, vt benè notauit Vidal, *in casu simili tit. de accessu ad monialium monasteria, inquisit 2. nu. 16.*

Dices ergo absque violatione huius præcepti poterit Prælatus vnius conuentus, cum consensu communitatis, Prouincialis dare aliquos libros bibliothecæ, etiam sæcularibus? Respondeo concedendo sequelam; faciet tamen talis Prælatus contra aliam legem *2. p. nostrarum constitutionum c. 1. n. 19.* in qua præci-
548 pitur, ne Prælatus etiam de sui capituli, & Prouincialis consensu, possit librum aliquem donare, vel alienare sub graui culpa, quæ prohibitio tantùm est respectu extraneorum, vt latè probauimus *in tract. de priuilegijs disp. 1. sect. 4. §. 1. num. 173.* Incurret
549 etiam in pœnas Extrauagantis, *Ambitiosæ*, de rebus Ecclesiasticis non alienandis, nisi aliàs ratione paruitas materiæ excusetur, vt *supra* diximus.

Tertia difficultas est. An faciat contra hoc præceptum, qui extrahunt libros ex monasterio communi bibliothecæ nondum
550 incorporatos; respondeo negatiuè. Ita Pelizzarius, *tr. 7. cap. 2. nu. 231.* Et ratio est, quia illa verba, ne à conuentu extrahat, debent intelligi non de conuentu prout continet bibliothecam, adeòque de ipsa bibliotheca formaliter loquendo, ad quod vtique requiritur librorum incorporatio, quæ in hoc consistit,
551 quod libri auctoritate Superioris deputentur ad vsum non huius aut illius particularis Religiosi, sed ad vsum communem monasterij.

Hinc fit extrahentem è monasterio libros deputatos ad vsum alicuius Religiosi, vt sunt inter nos bibliæ, vel aliqui libri spirituales, prout concedit de licentia Prouincialis nostra constitutio *2. p. c. 4. nu. 22.* non facere contra hoc præceptum, & si aliàs videantur verificari verba illa legis, *à conuentu extrahat*, nam, vt modo diximus, per conuentum intelligitur conuentus, prout continet bibliothecam, & vt hoc præceptum violetur, requiritur, vt liber sit bibliothecæ incorporatus. Ita Pelizzarius, *sup.* 552
notabili 4. Peyrinis, *ad const. 4. Vrbani VIII. nu. 2.* Et idem dicen- 553
dum existimo de eo, qui missalem aliquem extrahit à conuentu, 554
vel mutuat alicui extraneo, nam missalis non bibliothecæ, sed sacristiæ est incorporatus. Sed hæc doctrina debet intelligi, dummodo talis liber, vel missalis nunquam fuissent librariæ incorporati, nam si semel fuere incorporati, etiamsi postea à Prouinciali alicui Religioso concedantur, non potest eos à prædicto conuentu extrahere, & secum ad alium conuentum deferre. Ita Pelizzarius, *suprà notabili 5.*

Nec obstat, quod lex disponat, quod ipse Religiosus cui talis 555
liber est concessus, possit eum secum deferre ad alium conuentum, nam lex debet intelligi de libris, qui nunquam communi bibliothecæ fuere incorporati, aliàs si omnibus Religiosis vnus liber spiritualis cuilibet assignaretur paruo tempore, bibliotheca saltem his spiritualibus libris notabiliter damnificaretur, & ita video in praxi obseruare. Poterit tamen secum deferre Religiosus Ordinis, qui extra monasterium est predicaturus libros, quibus ad prædicandum indiguerit, nam in eadem constitutione *nu. 20.* conceditur omnibus Religiosis, vt liberum sit vnicuique cùm facultate Superioris, sciente id librario, libros à bibliotheca extrahere, quod ad proprium vsum debet intelligi, si autem rediens ad monasterium non deferat, faciet contra hoc præceptum. Ita in simili casu Pelizzarius, *supra notabili 12.*

Sed quæres, An contraueniat huic præcepto Religiosus, qui 556
extra conuentum concionaturus secum defert aliquos libros statuens illis vti ad breue tempus, principaliter intendens eos commodare amico ad totum illud tempus, quo ipse concionabitur? Respondeo affirmatiuè, nam tali Religioso licèt non prohibeatur extrahere libros à communi bibliotheca ad proprium vsum, prohibetur tamen illos mutuare, vel commodare. Vndè cum 557
verè illos mutuet, vel commodet, sic extractos extra conuentum facit contra hoc præceptum. Aliter dicendum existimo si 558
secum deferat aliquem librum ad aliquam difficultatem alicui ostendendam, vt ei fides maior adhibeatur, nam cùm vsus huius libri etiam sit necessarius, pro dicto Religioso censetur in hoc casu vti iure suo, licèt aliàs etiam intendat commodum amici. Et idem dicendum est, si dum in tali domo ad prædicandum detinetur, amicus, vel alius talem librum legit, nam hoc non est verè mutuare, vel commodare, cum nunquam à se mortaliter talem librum dimittat, sed secum semper retineat, vt patet.

Sed quęres, An qui libros sine conditionibus à lege assignatis 559
alicui sæculari commodat ad duos, vel vnum diem, excusetur à violatione huius pręcepti ratione paruitatis materię, respondeo negatiuè, nam cum pręceptum prohibeat omne commodatum, & extractionem à cõuentu, & extractio sit res, quę consistit in indiuisibili (non secus, ac ingressus in monasterium, ac egressus ex illo) impossibile est dari extractionem veram, vel commodatum, & non violari præceptum. Ita Pelizzarius, *sup. notabili 8.*

An autem si extrahantur à bibliotheca libri iam incorporati 560
ad illos, commutandos cum alijs libris, transgrediatur hoc præceptum, respondeo negatiuè, si libri, quibus permutantur vtiliores sint. Ita cùm Diana, & alijs Pelizzarius, *supra notabili 7.* Et ratio est, quia subrogatum sapit naturam eius cui subrogatur, & fictione iuris censetur non facta extractio hoc ipso, quod loco librorum extractorum bibliothecæ incorporati sunt totidem sunt totidem alij libri longè vtiliores, vt supponimus.

Sed quęres. An Religiosi permittentes, quod sęculares libros 561
è bibliotheca extrahant, contraueniant huic pręcepto, respondeo contrauenire, si sint Superiores, vel librarij, ad quos cura dictę bibliothecę incumbit, nam in his competit ex officio tueri libros bibliothecæ. Vndè permittentes eos auferri etiam si negatiuè se habeant, peccant contra hoc præceptum; illa namque permissio est tacita approbatio, & licentia extrahendi. Ita cùm alijs Peyrinis, *de priuilegijs ad constit. 4. Vrbani VIII. nu. 3.* & in simili casu *Vidal titul. de decreto inquisit. 1. nu. 48.* Pasqualig. *de iciu. nio decis. 369. nu. 6.* Rodriguez, Mirand. quos refert, & sequitur 562
Delbenè *tom. 1. c. 19. nu. 62.* Et idem dicendum est de alijs Religiosis si positiuè incitarent ad extrahendos, vel remouendos libros, tunc namque tanquàm principales extrahentes iudicandi sunt, & valet illa regula, qui per alium facit, per se ipsum facere videtur. Aliter dicendum existimo de permittentibus tantùm 563
negatiuè, nam hi licet aliàs peccent peccato mortali contra iustitiam, qua tenentur res, & bona monasterij defendere pro posse *arg. c. nullum dubium 5. q. 1.* non tamen peccant contra hoc præceptum, siquidem nullo modo positiuè cooperantur ad extractionem Peyrinis *sup. nu. 3.*

An autem Prælati nostri siue alij Religiosi de licentia ipso- 564
rum, possint libros communis bibliothecæ absque violatione huius præcepti commodare Religiosis, aut alijs grauibus personis, dummodo tales libri, & hi, quibus commodati fuerint scribantur in aliquo libro, ad hoc deputato. Respondeo hodie minimè posse non ex vi huius præcepti, siquidem hoc illis concessum erat in eodem præcepto, sed propter excommunicationem, quam ad instantiam nostri procuratoris generalis posuit Vrbanus VIII. anno 1642. die 25. Martij Pontificatus sui anno 19. quæ est huius tenoris.

565 *Vrbanus Papa VIII. Ad perpetuam rei memoriam. Conſeruatio-*
ni, & manutentioni librorum bibliothecarum domorum regularium
fratrum Ordinis B. MARIÆ de monte Carmelo diſcalceatorum
nuncupatorum Congregationis Hiſpaniæ, quantum in Domino poſſu-
mus conſulere, ipſiuſque procuratorem generalem ſpecialibus fauori-
bus, & gratijs proſequi volentes, & à quibuſuis excommunicatio-
nis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſque Eccleſiaſticis ſententijs, cen-
ſuris, ac pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa la-
tis, ſi quibus quomodolibet innodatus extitit, ad effectum præſentium
dumtaxat conſequendum harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore
cenſentes, ſupplicationibus illius nomine nobis ſuper hoc humiliter
porrectis, inclinati, ne de cætero quiuis eiuſdem Congregationis Reli-
gioſus quauis auctoritate fungens libros quinterna folia impreſſa,
ſiue manuſcripta bibliothecis domorum regularium huiuſmodi hacte-
nus quomodolibet donata, comparata, ſiue aſſignata ſeu in poſterum
donanda, comparanda, vel aſſignanda ex dictis bibliothecis, vt ſæ-
cularibus, vel regularibus aliorum Ordinum mutuò dentur extrahe-
re, vel ſic extracta quoquomodo perſonis præfatis commodare, vel mu-
tuare, donare, vel dare ſub quouis quæſito colore, prætextu, aut in-
genio audeat, ſeu præſumat ſub excommunicationis maioris pœna,
etiam à quouis ſæculari, vel alterius Religionis regulari, qui prædi-
cta libros quinterna folia impreſſa, ſiue manuſcripta ex eiſdem bi-
bliothecis, vel illarum aliqua extraxerit vtenda acceperit, vel ſibi
retinuerit eo ipſo abſque alia declaratione incurrenda Apoſtolica
auctoritate tenore præſentium interdicimus, & prohibemus, non ob-
ſtantibus conſuetudinibus, &c. circa quam excommunicatio-
nem aliqua placet adnotare.

566 Noto ergo primò hanc excommunicationem comprehendere,
quoſcumque tam ſeculares, quàm regulares ſiue noſtri, ſiue alte-
rius Ordinis, qui extrahunt libros, vel vtendum acceperint, vel
567 ſibi retinuerint, vt ex tenore ipſius Bullæ. Non ſecundò in hac
excommunicatione prohiberi noſtris Religioſis etiam Prælatis,
quauis auctoritate fungentibus prædictos libros extraneis, mu-
tuare, vel commodare, dare, vel donare ſub quouis quæſito colo-
re prætextu, ingenio, non tamen illis prohibeatur eos vendere in
caſibus, in quibus licitum eſt per legem, nec commutare, quan-
do commutatio cedit in commodum prædictæ bibliothecæ, vt
568 *ſuprà* diximus. Nec etiam eis prohibetur prædictos libros Reli-
569 gioſis eiuſdem Ordinis mutuare, vt patet ex illis verbis Bullæ,
vt ſæcularibus, vel regularibus aliorum Ordinum mutuò dentur,
nam cùm tantùm includat Religioſos aliorum Ordinum, noſtri
videntur excluſi iuxta *legem cùm prætor ff. de iudicijs*, & ex alijs
iuribus, & doctoribus, quos refert, & ſequitur Simon Vaz. Bar-
570 boſa, *de locis verbo incluſio nu. 43.* Imò non obſtante huiuſmodi
Bulla propter eandem rationem poteſt vnus conuentus, alteri de
nouo incipienti aliquos libros ſuperfluos dare, vt *ſuprà* diximus,
nam prohibitio donationis mutui, vel commodati ſolùm eſt pro
ſæcularibus, & Religioſis aliorum Ordinum, non verò pro no-
ſtris, vt patet ex ipſa Bulla.

571 Tertiò noto non affici prædicta excommunicatione illum, qui
extraxit ex monaſterio libros communi bibliothecę nondum in-
corporatos, nam prædicti libri in quantum non ſunt incorporati
non pertinent ad bibliothecam Pelizzarius, *tra 7. cap. 2. notab. 3.*
572 Quomodo autem libri incorporentur bibliothecæ iam *ſup.* dixi-
mus. Hinc fit non incurrere hanc excommunicationem Religio-
ſos, qui Bibliam, vel librum ſpiritualem, quem habent ad vſum
ex licentia Prouincialis iuxta conſtitutionem *ſuprà* citatam ali-
cui ſæculari, vel regulari alterius Ordinis mutuant, dant, vel
vendunt, dummodo tales libri nunquam fuiſſent prædictæ li-
brariæ incorporati, & idem à fortiori dicendum eſt de ſuis ma-
nuſcriptis, vtpotè nondum bibliothecæ incorporatis.

573 Noto quartò, ad incurrendam hanc excommunicationem re-
574 quiri magnam temeritatem, hoc enim dicunt illa verba, *audeat,*
& præſumat, Vnde bona fides, & ignorantia etiam craſſa, & ſupi-
na excuſat ab incurſione illius, non tamen ignorantia affectata,
aut ſi illa craſſa ita foret, vt eſſet ingens temeritas. Ita Suar. Ro-
drig. Sanch. quos refert, & ſequitur Peyrinis *ad conſtitutionem*
Gregorij XV. n. 63. & ad conſtitutionem Vrbani VIII. nu. 1.

575 Sed quæres, An Prelatus, qui Religioſorum decedentium
codices, antequam actu incorporentur bibliothecæ, donat ſęcu-
laribus, vel regularibus alterius Ordinis, incurrat hanc cenſu-
ram. Reſpondeo affirmatiuè, nam huiuſmodi codices mortuo
Religioſo cuius erant, applicantur *per legem 2. p. noſtrarum conſtit.*
c. 4. n. 23. communi bibliothecę, ac proinde non indigent alia ap-
plicatione, nam, vt ait Pelizzar. *tr. 7. c. 2. n. 231. notabili 3.* incor-
576 poratio in hoc conſiſtit, quod libri auctoritate Superioris depu-
577 tentur ad vſum, non huius, aut illius particularis Religioſi, ſed
ad vſum communem monaſterij, ſed hæc omnia faciunt prædicti
Prælati Superiores in prædicta conſtitutione: ergo tales libri eo
ipſo communi bibliothecæ cenſentur applicati.

578 An autem incurrat hanc cenſuram Prelatus, vel ſubditus, qui
tales decendentium codices ſibi vſurpat, & ad alios conuentus
defert, antequam actu ſcribantur in manuali bibliothecę? Reſ-
pondeo negatiuè, nam talis excommunicatio ſolùm lata eſt con-
tra extrahentes libros, ſiue manuſcripta ad ea donanda, vel mu-
579 tuanda ſęcularibus: vel regularibus aliorum Ordinum, vt *ſuprà*
notauimus. Faciet tamen talis Prælatus, vel ſubditus contra
præceptum de non extrahendis libris vel manuſcriptis à commu-
ni bibliotheca ad alios ſecum conuentus deferendos, vt patet *ex*
2. p. noſtrarum conſtitutionum c. 4. n. 21. nam cùm per mortem pre-
dictorum Religioſorum talia manuſcripta eo ipſo cenſeantur
applicata à lege communi bibliothecæ, vt ſupra diximus, non re-
quirunt aliam Prælati applicationem, ac per conſequens Prela-
ti ea ſibi applicantes ad ea ſecum deferenda, ſi de facto deferant,
peccant mortaliter contra hoc præceptum.

Sed quæres, An incurrat hanc cenſuram Prouincialis, vel 580
Generalis, ſi monaſterij libros bibliothecæ incorporatos poſtea
deputet ad vſum alicuius Religioſi particularis, vt ſi eos poſſit
dare amico ſęculari, vel regulari alterius ordinis, vt accidere po-
teſt inter nos in biblijs, vel libris ſpiritualibus, quos Prouincia-
lis poteſt aliquibus Religioſis concedere iuxta *prædictam legem*
num. 12. Reſpondeo affirmatiuè, ſi de facto talem librum dent.
Ita Pelizzarius, *ſuprà notabili 5.* Alioquin fruſtraneum, eſſet
breue cùm occurrente caſu poſſet Superior facere dictam depu-
tationem, & poſtea libros dare extra monaſterium.

Noto quintò. Incurrere hanc cenſuram ſæcularem, vel regu- 581
larem, qui librum ab alio extractum, à bibliotheca defert extra
conuentum, vt patet ex illis verbis Bullæ, *vtenda acceperit, vel*
ſibi retinuerit. Ita in ſimili caſu Pelizzarius, *ſuprà notabili 6.* Et
idem dicendum eſt de Religioſo noſtri Ordinis, qui librum ab
aliquo ſæculari, vel regulari à communi bibliotheca extractum
mutuò dat ſæcularibus, vel regularibus aliorum ordinum, vt
patet ex illis verbis Bullæ, *vt illa ſic extracta quoquo modo præfa-*
tis perſonis commodare, vel mutuare, donare, vel dare.

Noto ſextò. Incurrere hanc cenſuram Religioſum, qui cùm 582
per aliquos dies ſit concionaturus extra conuentum, ſecum defert
aliquos libros, non ſolùm ad eis vtendum, ſed etiam ad illos mu-
tuandum amico toto illo tempore, quo fuerit extra conuentum,
vt patet ex illis verbis Bullæ, *& illa ſic extracta quoquomodo præ-*
fatis perſonis mutuare, nam illa particula, *quoquomodo*, non ſolùm
ſe extendit ad libros extractos cùm intentione eos mutuandi,
vel dandi, ſed omnes libros quacunque cauſa, vel modo è biblio-
theca extractos. Non incurret tamen prædictam cenſuram, qui 583
ſecum defert libros ad oſtendendum aliquos caſus, vel aliquam
doctrinam amico, ſiue ſæculari, vel regulari, dummodo illi ta-
lem librum nec commodet, nec mutuet, nam tunc, cur non de-
tur mutuum, vel commodatum ceſſat ratio prohibitionis.

Noto tandem in libris, qui extrahuntur à bibliotheca dari par- 584
uitatem materię excuſantem à cenſura, vt *ſup.* diximus de præ-
cepto. Ita cùm Cherubino, Leſſio, & alijs docet Pelizzarius, *ſup.*
notabili 9. Aduerte tamen cùm eodē Pelizzario, *ibi* ſubeſſe huic 585
excommunicationi, illum, qui ſucceſſiuè extrahit alios, & alios
libros, ſalua tamē ſingulis vicibus paruitate materię, ſi perueniat
ad materiā notabilem, idque, & ſi ſingulis vicibus non habeat in-
tentionem continuādi illas extractiones. Ratio eſt, quia ad incur-
rendam hanc cenſuram, non requiritur talis intentio, ſed ſufficit
præiuio notabilis damni cum ſic obiectum ex continuatione ma-
teriæ euadat mortale, & de tali obiecto conſtet Eccleſiæ, dabi-
tur ſufficiens materia ad incurrendum hanc cenſuram.

Secus dicendum eſt, ſi ſucceſſiuè extrahat libros ſalua ſingulis 586
vicibus paruitate materiæ, ſed pluries id faciat; ita tamen, vt
non extrahat librum poſteriorem, niſi priorem antea extractum
Bibliothecæ reſtituat, idque, & ſi intentionem habeat conti-
nuandi talem extractionem, ſi quidem ſic adeſt ſemper materiæ
paruitas excuſans à cenſura, & alioquin intentio continuandi
modo dicto extractionem impertinenter ſe habet ad illam cen-
ſuram incurrendam, vt iam oſtenſum eſt Ita Pelizzarius, *ſupra*
notabili 10. Paruitas autem materiæ erit, ſi liber non excedat
valorem 3. aut 4. Florenorum. Ita Pelizzarius, *ibi*, vel vnius ar-
gentei, vt ait: Bordo. *to. 2. reſ. 62. n. 19.*

§. III.

De tertio præcepto non procurandi per ſe nec per alium dire-
ctè, vel indirectè aliquid contra noſtras conſtitutiones in ma-
teria gubernij, ſiue in generali, ſiue in particulari, & contra id
ſcientes, & non denuntiantes definitorio.

587 *Hæc conſtitutio duplex continet præceptum, alterum non pro-*
curandi contra noſtras conſtitutiones in materia gubernij,
aliud manifiſtandi denuntiantes.
588 *Quæ ſit materia primi præcepti.*
589 *Hoc præceptum eſt de materia iuſtiſſima, neceſſaria ad bonum*
commune.
590 *Quæ actiones per hoc præceptum prohibeantur.*
591 *Quid intelligatur per illas clauſulas per ſe, vel per alium dire-*
ctè, vel indirectè.
592 *Religioſus qui ſcit alium nomine ipſius procurare, & non impe-*
dit, non facit contra præceptum.
593 *Præceptum non eſt extendendum ad caſus non expreſſos:*
594 *Religioſus non poteſt procurare contra prædictas conſtitutiones,*
& ſi ſit dubium, an aliud gubernium ſit melius.
595 *Poterit tamen cogitare, imò ſcribere quid ſibi videbitur, ſi tan-*
tùm intendat ſcripturam apud ſe retinere.
596 *Poterit etiam eam alijs oſtendere ſecluſo periculo inductionis.*
597 *Quid ſi ſit dubium, an mutatio gubernij ſit omninò neceſſaria.*

598 *Vt*

NOstra constitutio 3. *part. cap.* 3. *num.* 3. ad maiorem nostrarum legum firmitatem statuit sub præcepto formali, & sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ipso facto incurrenda, & priuationis officij vocis, & loci in perpetuum, quod nullus religiosus, siue subditus, siue Prælatus per se, nec per alium directè, vel indirectè aliquid procuret contra ea, quæ in nostris constitutionibus in materia gubernij sunt decreta tam in generali, quàm in particolari; nec non & religiosi, ad quorum
587 notitiam peruenerit aliquem esse huius cōstitutionis transgressorem sub dicta censura teneantur illum Definitorio statim manifestare. Circa quam constitutionem plura nobis occurrunt adnotanda. Primum est hanc constitutionem duplex continere præceptum cum censura; primum est non procurare directè, vel indirectè per se, vel per alium contra nostras constitutiones in materia gubernij: secundum est denuntiare Definitorio illos, quos huius reos criminis nouerint; circa primū ergo pręceptum

588 Dico primò: Materiam illius esse, vt nemo per se vel per aliū directè, vel indirectè procuret, vel electiones Prælatorum, & modus gubernij, qui est in nostra Congregatione, vel in totum, vel in parte aliter fiat, ac à nostris constitutionibus est dispositum; cum enim hic modus gubernij à tot Pontificibus sit approbatum, & confirmatum, vt diximus *disp. 6. huius tract. subsect. vnica §. 2.*
589 *num.* 280 materia huius præcepti est iustissima, & necessaria ad bonum commune religionis, cuius conseruatio nimis dependet ex immobilitate legum, præcipuè in materia gubernij.

590 Actiones autem, quæ in hoc præcepto prohibentur, sunt quęcumque actiones externæ, quibus religiosus noster procuret mutari aliquid ex prædictis constitutionibus, ita vt dictæ actiones importent aliquem influxum circa effectum mutandi prædictas constitutiones Ita in simili casu Pelizzarius *tract. 4. cap. 5. n.* 233. Hinc fit religiosom desiderantem aliquid contra prædictas constitutiones non peccare contra hoc præceptum, cum desiderare vt sic, non sit procurare, aut agere aliquid contra prædictas constitutiones. Ita in simill casu Vasq. Sanchez, Suarez, quos refert, & sequitur Palaus *tract. 5. disp. 5. p. 5. num. 2.*

591 Quid autem intelligatur per illas particulas per se, vel per alium, directè, vel indirectè respondeo procurationem tunc censeri factam directè, quando vt expressis signis, aut verbis, siue per se, siue per alium, indirectam verò, quando fit non ita expresse, sed alio prætextu, alioq; simulato colore. Ita cum Sousa, Sorbo, & Sanchez, in casu simili Pelizzarius *tract. 4. c. 5. num.* 148. Tunc autem fit per se, quando ipse religiosus per seipsum aliquid influit, vel directè procurando, vt tales constitutiones mutentur, vel indirectè rationes in contrarium efficaces proponendo illi, qui tales constitutiones potest mutare. Tunc autem fit per aliū, quando vtitur aliquo homine ad hunc effectū, siue directè ab eo, postulando, vt procuret talem modum gubernij inuertere, siue indirectè illi rationes proponendo, vt eū ad hunc effectū alliciat.

592 An autem religiosus faciat contra hoc præceptum, si sciat aliquem nomine ipsius procurare aliquid contra prædictas constitutiones, & nihilominus non impediat, cum facilè possit impedire. Respondeo negatiuè; Ita in simili casu Pelizzarius *tract. 4. c. 5. nu.* 149. Nam hoc non est procurare aliquid contra prædictas constitutiones; nam procurare, vt *supra* diximus, importat causalitatem, seu influxum circa effectum obtinendum. sed iste religiosus tantùm se habet merè negatiuè, & permissiuè in prædi-
593 cto casu: ergo nihil influit in tali procuratione: ergo non facit contra hoc præceptum, nam præceptum tantùm comprehendit procurantes contra prædictas constitutiones, & quando agitur de prohibitione, illa non est extendenda ad casus non expressos proportionaliter, vt dicunt non pauci doctores apud Bonacin. *disp. de censuris in genere q. 4. p. 3. num. 5.*

Sed quæres, an in casu, quod dobitetur, an expediat prædictum 594
modum gubernij, mutare possit religiosus sine violatione huius præcepti rem hanc cogitare, & rationes dubitandi pro vtraque
parte alijs proponere, nec non proferre quod verosimilius, aut 595
probabilius sibi appareat? Respondeo quod, vel dubium est, an mutatio talis gubernij sit melior, vel an sit omninò necessaria,
quia prædictus modus gubernij aliquo accidenti redditus fuit 596
contra bonum commune religionis. Si tantùm dubium exortum fuit, an mutatio gubernij melior sit, tunc poterit religiosus de hoc secum cogitare, imò poterit aliquam scripturam efficere, si tantùm intendat eam apud se retinere, imò poterit eam alijs tradere, non tamen animo eos inducendi ad procurandum aliquid contra prædictas constitutiones, & dummodo non præuideat, eos tali scriptura inducendos fore ad procurandum contra prædictas constitutiones.

Et ratio est, quia in prædicto casu tantùm diceretur talis religiosus agere speculatiuè, vt ita dicam contra prædictas constitutiones, non tamen practicè; in hoc autem præcepto solum prohibetur procuratio practica contra prædictas constitutiones, vt patet ex illis verbis, *non procurandi aliquid contra ea quæ in materia gubernij in nostris constitutionibus sunt decreta:* ergo talis religiosus nihil efficit contrariom huic præcepto; ita in simili casu Pelizzarius *tract. 4 c. 5. n.* 215. Dixi, nisi præuideat aliquem ex tali scriptura, promouendum esse ad procurandum contra prædictas constitutiones, nam si hoc præuideat; & scripturam tradat, peccat contra hoc præceptum, cum re vera influat moraliter in procuratione facta ab alijs, quod à fortiori dicendum est, si talem scripturam ostendat animo illos inducendi ad procurandum contra prædictas constitutiones, ita in simili casu Pelizzarius *supra*.

Quod si dubium exortum fuerit, an mutatio gubernij sit om- 597
ninò necessaria bono communi religionis, quia prędictus modus ex aliquo accidenti redditus fuit nociuus bono communi religionis, tunc existimo posse talem religiosum rationes dubitandi pro vtraque parte proponere siue capitulo generali, siue etiam Papæ, vel Cardinali Protectori: imò potest procurare, vt modus gubernij mutetur. Et ratio est, quia quando dubitatur, an obseruat præcepti sit contra bonum tertij, subditus non tenetur ei obedire, vt cum Lessio, Sayro, Salaz, Sanctio, Villalobos, Rodrig. & alijs docet Palaus *to. 1. tract. 1. disp. 3. p. 13. nu.* 16. ergo à fortiori hoc dicendum est, quando obseruatio præcepti est contra bonum commune religionis, sed obseruare tale præceptum est cōtra commune bonum, vt supponimus in hoc casu, siquidem omnes religiosi tenentur procurare bonum commune religionis, cui vt supponimus, opponitur modus ille gubernij: ergo religiosi in hoc casu possunt talem mutationem gubernij procurare.

An autem religiosus, nullo præcedente dubio de bonitate huius pręcepti circa bonum commune religionis possit in capitulo generali, aut prouinciali proponere rationes dubitandi pro vtraque parte, & disputare, vtrum expediat bono religionis, vt tales constitutiones mutentur. Respondeo negatiuè ex Peliz. *tract. 4. c. 5. n.* 437. & patet ex eadem constitutione *sup. n.* 3. vbi addit: *Et si quis in generali capitulo aliquid proponere ausus fuerit circa mutationem nostrarum legum, non seruata forma quoad dictam mutationem in eis præscripta, statim omnino eijciatur à capitulo, nec in eo amplius actiua, vel passiua voce gaudeat, & insuper ei irremissibiliter pœnæ in his constitutionibus taxatæ applicentur.* Ratio autem est; quia hoc est saltem indirectè agere contra prædictas constitutiones, quatenus saltem indirectè intendit inducere capitulum ad earum mutationem, sed in hoc præcepto non solum prohibetur procuratio directa, sed etiam indirecta: ergo nullo modo possunt prædictas rationes contra tales cōstitutiones proponere, nisi prius hoc præceptum à capitulo generali suspendatur; non existimo tamen fore peccatum si tales religiosi dicant conuenire ad bonum commune religionis, vt tale præceptum suspendatur, etiamsi sit cum animo proponendi aliquid contra prædictum modum gubernij, nam cum per hoc præceptum non prohibeatur actus internus, & quando actu ponitur externus, iam non sit pręceptum, non videtur aliquid fieri contra illud.

An autem peccent religiosi contra hoc præceptum, si Papæ, vel Cardinali Protectori proponant incommoda, quæ ex tali regimine proueniunt ad effectum, vt ipsi tali regimen propria auctoritate mutent; quantumvis aliàs talem animum exterius non manifestent. Existimo affirmatiuè; hoc enim meo videri est, quod specialiter prætenditur hoc præcepto, vt religiosi nec per se, nec per alium directè, vel indirectè procurent apud Papam, vel Protectorem, quod talis modus gubernij mutetur. Ratio autem resolutionis est, quia non potest negari tales religiosos talia Papæ, & Protectori proponentes indirectè saltem agere contra prædictas constitutiones: ergo faciunt contra hoc præceptum. Sed hęc doctrina debet intelligi, quando non datur dubium, an talis modus gubernij sit contra bonum commune religionis,

nam si detur tale dubium, licitum vnicuique erit prædictas ra-
tiones Papæ, vel Protectori proponere, nam cum dubitetur, an
res præcepta sit contra bonum commune religionis potest, imò
tenetur subditus non obedire, vt *supra* diximus, & latè probat
Palaus *tom. 1. tract. 1. d. 3. part. 13. num. 16. & seqq.*

Secundum, quod in hoc præcepto nobis præcipitur, est; quod
in casu, quo aliquis sciat aliquem religiosum contra prædictas
constitutiones procurare, eum statim Definitorio generali de-
nuntiet, quod est secundum præceptum, quod datur in hac con-
stitutione, circa quod non paucæ exurgunt difficultates. Prima
est, quæ sit materia huius præcepti. Pro quo sciendum est in hoc
præcepto duplicem posse assignari materiam, aliam remotam,
aliam verò proximam. His suppositis

Dico secundò: Materiam remotam huius præcepti esse di-
ctam procurationem directam, vel indirectam per se, vel per
alium, quæ cum sit prohibita sub præcepto, & excommunica-
tione graue peccatum est, vt *supra* diximus; materiam verò pro-
ximam esse manifestationem iustam procurantium aliquid con-
tra prædictas constitutiones in materia regiminis non solũ eam,
quæ aliàs est obligatoria, ex charitate, vel iustitia, sed etiam illã
cuius nulla est obligatio; honestè tamen, & vtiliter fieri potest,
tum quia præceptum est generale absq; vlla restrictione, ac pro-
inde quamlibet denunciationem honestè faciendam comprehē-
dere debet, tum quia parum vtile esset præceptum, cuius mate-
ria aliunde præcepta esset: ita in simili casu sustinet cum Suar.
& Sanchez, Palaus *tract. 16. disp. 5. p. 7. num. 2.* Et easdem rationes
non limitatur denuntiatio, vt solum iudicialem, vel paternam
comprehendat, sed vtramq; respicit sub disiunctione, secundùm
quod honestè, & licitè fieri potest. Vnde si denuntians commo-
dè probare potest delictum, tenetur iudicialiter illud manifesta-
re; hoc enim est, quod præcipuè intenditur, quando tamen illud
probare non potest, satisfacit præcepto, si tantùm illud paternè
denunciet: ita colligo ex Suarez *tom. 4. de relig. tract. 10. c. 10. lib. 6.
n. 9.* & ex Pelizzario *tract. 4. c. 5. n. 464.*
598 Quæ autem, & quanta notitia de hoc delicto requiratur ad
hoc, vt religiosus vi illius præcepti teneatur illud denuntiare
Definitorio? Respondeo requiri moralem certitudinem delicti,
599 adeòq; non sufficere quamcumque probabilitatem, sed oportere
talem esse, vt absq; temeritate aliqua possit procuratio contra
prædictas constitutiones iudicari; hæc quippe est moralis certi-
tudo, qualis in huiusmodi rebus exigitur: ita Sanch. quem refert,
& sequitur Pelizzar. *tract. 4. c. 5. n. 286.* Lezana *tom. 2. c. 4. num.* 14.
Non tamen requiritur, vt religiosus ipsum delictum videat, sed
sufficit; si id à viro timoratæ conscientiæ, omniq; exceptione
maiori acceperit, quia eius dictum certum illi moraliter præ-
stat notitiam, vt cum Felino, Suarez, Sanchez, Nauarr. tradit
Palaus *tract. 16. disp. 5. p. 7. n. 8.* Colligiturque ex eadem constitu-
tione, in qua solum postulatur ad obligationem huius præcepti,
quod ad aliquem deueniat huius criminis notitia; sic enim ait:
Nec non religiosi ad quorum notitiam peruenerit aliquem esse
huius constitutionis transgressorem sub dicta censura teneatur
illum statim Definitorio manifestare: ergo non requiritur, quod
religiosus videat delictum, sed sufficit quod ad eius notitiam
per personas tantùm fide dignas deueniat.
600 Sed quæres, quid dicendum, quando crimen fuerit adeò oc-
cultum, vt probari non possit. Respondeo teneri illud Definito-
rio manifestare non iuridicè, vt puniatur, cum hoc sine proba-
tione fieri non possit, sed paternè, vt damnum inde toti religio-
ni proueniens impediat, vt videre est in impedimentis matrimo-
nij, quæ debent ex præcepto denuntiari, etiamsi probari non
possint, vt inde damnum proueniens impediatur: ita Sanchez,
Suarez, Lezana, & alij, quos refert, & sequitur Pelizzar. *tract. 4.
c. 5. n. 287.* Palaus *suprà n. 9.*
601 Sed quid si sciat delictum sub secreto naturali. Respondeo
teneri illud Definitorio paternè denuntiare, nam licet de iure
naturæ teneamur secretum naturale seruare, hoc intelligitur
quando delicta sub eo secreto commissa non vergunt in damnum
communitatis, & adhuc pendent in futurum, si enim talia sint
iniquum esset tale secretum obseruare. Vnde semper subintel-
ligitur in promissione secreti naturalis hæc conditio, nisi deli-
ctum vergat in damnum commune. Ita Sanch. Suar. Palaus, quos
refert, & sequitur Pelizzarius *tract. 4. c. 5. n. 288.*
602 Aliter dicendum existimo, si quis tale delictum tantum sciat
ex consultatione secreta ordinata ad confessionem Sacramenta-
lem, quamvis ab ea sint distincta, si tamen talis consultatio vera
sit, & non ficta. Ratio est, quia licet secretum non sit debitum
in omni casu huic consultationi, cum possit dari maius damnum
commune; in hoc tamen casu minus est damnum, quod prouenit
ex hac occultatione, & secreto, quàm ex prædicta procuratio-
ne, quatenus data facilitate reuelandi dictum secretum vix vl-
lus auderet propriæ conscientiæ, per talem consultationem cō-
sulere, sicque impediretur via consulendi malo procurationis
contra prædictas leges, illudque excludendi à religione, Ita Sua-
rez, quem refert, & sequitur Palaus *tract. 16. disp. 5. p. 7. num. 11.*
Pelizzar. *sup. n. 189.* Dixi si dicta consultatio vera sit, & non ficta,
quia si delinquens specie solùm consultationis vtatur, siue animo
alium inducendi, siue ad explorandam eius intentionem, siue alio
malo fine; tunc talis consultatio non est digna secreto; sed sta-
tim debet Definitorio manifestari modo dicto, vt de remedio
prouideatur, ita cum Suarez, & Palao, Pelizzarius *sup. n. 291.*
Sed quæres quid dicendum sit, si aliquis superior alicuius do- 603
mus ex liberis alicuius religiosi subditi missis, vel acceptis agnos-
cat illum procurare contra prædictas constitutiones. Respon-
deo teneri statim eum paternè Definitorio denuntiare, nam li-
cet Prælatus teneatur sub secreto naturali occultare ea, quæ in
litteris suorum subditorum agnouerit, non secus, ac teneretur
quilibet priuatus, vt colligitur ex Layman, *lib. 3. tract. 3. part. 1.
sect. 5. c. 4. n. 4.* Hoc tamen intelligitur, quando secretum non ver-
git in damnum communitatis, & non pendet in futurum, vt in
hoc casu ita expressè Pelizzarius *suprà n. 292.* Tum quia, qui lit-
teras alterius aperit, & legit, si ex eis sibi, vel alteri graue dam-
num timet, non peccat mortaliter, & tali notitia vti potest ad
euitandum sui, vel alterius graue damnum, vt cum Molin. Pey-
rinis, Nauar. Sà; & Diana docet Pelizzar. *supra*: ergo etiam Præ-
latus prædicta notitia, vti poterit ad euitandum graue damnum
religionis.
Sed quæres quid dicendũ sit, si talis religiosus sit plenè emen- 604
datus de tali delicto, & de hoc certissimè constet, & nullum sub-
sit periculum recidiui, & delictum sit occultum, neque adsit ali-
qua in futurum dependentia, an in hoc etiam casu teneatur re-
ligiosus ex vi huius præcepti illum denuntiare. Respondeo ne-
gatiuè, nam obligatio præcepti vltra propria verborum signifi-
cationem non est extendenda, sed in præcepto tantum est sermo
de præsenti, & non de præterito; sic enim lex ait. *Et religiosi ad
quorum notitiam peruenerit aliquem esse huius constitutionibus
transgressorem, &c.* Vbi nota non dicere aliquem fuisse huius con-
stitutionis transgressorem, sed esse, ergo obligatio præcepti non
debet extendi ad crimen prçteritum, iam plenè emendatum. Ita
Sanch. Suar. Lezana, Palaus, quos refert, & sequitur Pelizzar.
suprà num. 193.
Dixi, dummodo delictum sit occultum, nam si sit publicum 605
debet denuntiari, etiam si sit plenè emendatum, ad punitionem,
& ad auferendum aliorum scandalum. Dixi etiam, dummodo
nulla sit in futurum dependentia, nam cum possit euenire, quod 606
ex procuratione alicuius, iam facta, & per pçnitentiam retracta-
ta re ipsa religionis teneatur damnum in futurum, in casu quo
adhuc tale damnum inde pendeat, debent Prçlati de delicto cer-
tiores fieri, vt illi obueniant. Ita cum Sanchez, Palao, & alijs Pe- 607
lizzarius *sup. numero* 294. Existimo tamen satisfacere in hoc casu 608
huic præcepto religiosus, si Definitorium certiorem faciat de
delicto, non declarando personam, si hoc sufficit ad impedien-
dum damnum, & delictum sit occultum, secus si non sufficit, vel
delictum sit publicum, nam tunc etiam persona manifestanda
est, vt diximus *disp 6 sect. 1. §. 4. nu. 146. & sequentibus huius tra-
ctatus*, quæ omninò, videnda sunt.
An autem ex vi huius præcepti teneantur religiosi manifesta- 609
re illum, quem sciunt velle procurare contra prædictas consti-
tutiones, de facto adhuc non procurat, nec procurauit? Respon-
deo negatiuè, nam velle procurare non est procurare sicut velle
facere votum, non est votum facere, lex autem solùm præcipit
manifestare eos, qui actu procurant, cum ergo à diuersis non fiat
illatio, & obligatio prçcepti stricte sit interpretanda, inde sequi-
tur tales religiosos non teneri prædictum religiosum manifesta- 610
re. Ita Pelizzar. *sup. n. 298.* cum hoc tamen stat, quod ex charitate
tenebuntur tales religiosi huic malo, aliquo remedio obuenire,
etsi non sit alius, nisi manifestatio, hanc etiam tenebũtur ex cha-
ritate efficere, non tamen ex vi huius prçcepti. Ita Pelizzar *sup.*
Sed quæres, an religiosus teneatur denuntiare eum, quem scit 611
alios denuntiasse, vel esse denuntiandos? Respondeo, quod vel de-
nuntiatio paternè facienda est, vel iudicialiter; si paternè non
tenetur ille denuntiare, quando probabiliter existimat alios de-
nuntiare; ita cum Sayro, Grassio, & Bonacina, Pelizzar. *tract. 9.
c. 4. n. 38.* talis namq; denuntiatio esset inutilis, & nemo ad rem
inutilem obligari potest, si tamen denuntiatio iudicialiter esset
facienda, tunc teneretur religiosus etiam denuntiare, cum mul-
tiplex denuntiatio iudicialis requiratur, & conferat ad formam
iudicialem, atq; adeò intendatur à superiore talem denuntiatio-
nem præcipiente: ita Pelizzarius *ibi*.
An autem talis denuntiatio sit facienda, si constet Definito- 612
rium cui sit nullum remedium allaturum esse? Respondeo non
debere fieri, si id morali certitudine constet: ita Pelizzar. *tract. 9.
c. 4. n. 3.* talis namq; denuntiatio foret inutilis, si tamen tantùm 613
daretur dubium, quod Definitorium de remedio prouidebit, te-
nebitur subditus illum certiorem facere, cum præceptum de-
nuntiandi sit in possessione, & in dubio melior est conditio pos-
sidentis Tum quia in dubio nemo debet præsumi malus, & mul-
to minus superior, prçsumitur verò in præsenti, cum præsuma-
tur non esse satisfaciendũ suæ obligationi in re grauissima, quod
de patribus adeò grauibus, & in mensa congregatis minimè est
præsumendum, ita in simili Pelizzar. *tract. 4. c. 5. n. 303.*
Sed quæres, an religiosus teneatur denuntiare illum, quem 614
scit procurasse bona fide contra prædictas constitutiones, non ad-
uertendo, vel ignorando id esse prohibitum. Respondeo teneri,
quia talis denuntiatio non solùm præcipitur ad punitionem de-

lícti

licet, quo casu posset diu cessare obligatio denuntiandi saltem pro foro conscientiæ, cum pœna propriè dicta supponat culpam, quæ hic non interuenit, sed ad impediendum damnum ex tali procuratione subortum, quæ vtique militant etiam in casu quo procuratio fiat bona fide, ita ex Suar. colligit in simili casu Pelizzar. *sup. num.* 34.

615 Sed quæres: An occurrente casu denuntiandi aliquem, qui prædictam constitutionem est transgressus, possit, vel etiam teneatur religiosus ex charitate ante denuntiationem præmittere correctionem fraternam. Respondeo regulariter nunquam teneri, poterit tamen, si velit prædictam correctionem præmittere, præcipuè si probabiliter sperat pro futuram: prima pars probatur, quia est delictum cedens in damnum communitatis;
616 tum quia rarò per secretam monitionem impeditur, benè tamen per manifestationem superiori: ita in simili casu Suar. quem refert, & sequitur Palaus *tract. 16. disp. 3. p. 7. n. 13.* Pelizzar. *supra n. 307.* Secunda verò pars etiam ostenditur, quia præceptum non præcipit, vt delictum sine correctione fraterna Definitorio manifestetur; si enim ita præciperet, esset præceptum indiscretum, cum casus occurrere posset, quo expediret præmitti. Neq; ex eo; quod aliquis præmittat correctionem impeditur ab implendo præcepto cum facta correctione, si pœnitens non se emendauerit, & damnum non impedierit, poterit eum Definitorio denuntiare, quod si se emendauerit, & damnum fuerit omninò impeditum, cessat obligatio præcepti, quia cessat eius materia, quæ solum erat delictum præsens, saltem quoad effectum non præteritum, expectare verò hanc materiæ mutationem ex correctione, & charitate proximi consentaneum est, nec præcepto contrarium; Ita in simili casu Suarez, quem refert, & sequitur Palaus *suprà n.* 13.

Nec obstat, quod in prædicto præcepto præcipitur, quod sub excommunicatione teneatur ille ad cuius notitiam peruenit aliquem esse huius constitutionis transgressorem, statim eum Definitorio denuntiare, nam illa dictio, *statim*, debet cum ali-
617 quo temporis interuallo intelligi, secundùm arbitrium prudẽtis viri iuxta materię varietatem, vt notauit cum Nald. Lezan. *verb. dict. n.* 39 Vnde si non sit periculum in mora, existimo posse expectare quindecim dies; hoc enim tempus nec videatur maximum, nec minimum: ita in simili casu Pelizzar. *tract. 4. c. 5. n.* 467.

In fine huius § aduerte, quod hic etiam, statim, nobis erat agendum de quarto præcepto, & excommunicatione latæ sententiæ, & ipso facto nostrarum constitutionum 1. *p. c. 9. n.* 7. contra admittentes mulieres intra clausuram, sed quia de hac materia datur etiam motus Pij V. & Gregorij XIII. de quibus *infra hac eadem disp. sect. 5. §. 4.* nobis agendum est, ideò ne eadem sæpè repetamus, ea, quæ hic à lectore desiderari possent ad hunc locum reseruo. Secundò aduerte, quod licet ex nostris constitutionibus non dentur alia præcepta propter prædicta, aliquando tamen solere Prælatos imponere præcepta circa cellularum ingressum, circa receptionem litterarum absq; eo, quod Prælato ostendantur, circa asportationem pecuniæ absque licentia; sed quia de his præceptis, iam satis nobis in præcedentibus tactum est, quod sufficit ad illorum sufficientem intelligentiam, & quia non sunt perpetua, sed finiuntur cum Prælato illa imponente, ideò specialem de quolibet non instituo quæstionem; pro primo potest lector videre, quæ diximus *disp. 6 huius tract. sect. 1. §. 4. per totum*, specialiter *n.* 154. *&* 162. *& eadem disp. 6. sect. 3. nu* 486. Pro secundo verò quæ diximus *eadem disp. 6 sect. 1. § 4 per totum*, specialiter *nu.* 154. *&* 162. *& eadem disp. 6 sect. 3. num.* 486 & tandem *suprà in hoc eodem § num.* 603 Pro tertio verò quæ diximus *disp. 4 huius tract. sect. 2. num.* 118. *&* 119.

SECTIO V.

De obligationibus regularium prouenientibus tam à iure, & Concilijs, quàm ab specialibus Pontificum decretis sub excommunicatione Papæ reseruata.

PRo huius quæstionis intelligentia notandum est, intentionem nostram tantùm esse explicare in hac quæstione obligationes, quas religiosi contrahunt ex Bullis, quæ vel specialiter sunt latæ contra ipsos regulares, vel quæ principalius illos attingunt, non verò ex bullis, vel decretis, vel canonibus latis indifferenter contra omnes fideles; nam has ad materiam de censuris, vbi hæ, vt in propria sede disputentur, reseruamus, sit igitur

§. I.

De obligatione non absoluendi à casibus Sedi Apostolicæ, vel ordinarijs reseruatis ex præsumptione, vel prætextu priuilegiorum.

618 *Regulares absoluentes à casibus Sedi Apostolicæ, vel Ordinarijs reseruatis, incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam.*
619 *Quos regulares afficiat hæc excommunicatio.*
620 *Quibus priuilegijs fruantur mendicantes in hac materia.*
621 *In illis qui non habent priuilegium ad absoluendum à prędictis casibus, requiritur etiam præsumptio.*

DIco primò. Regulares absoluentes à casibus Sedi Apostolicæ, aut Ordinarijs locorum reseruatis incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam ex decreto derogatorio Clementis VIII. lato 26. Nouembris anno Domini 1602. Hæc 618
tamen obligatio solum afficit religiosos, qui præsumunt à prædictis casibus absoluere prętextu priuilegiorum, quæ verè non extent. Vnde cum nostri religiosi, & alij mendicantes, & cum eis communicantes habeant plura priuilegia quæ si adhuc modo vigent, non obstante prædicto decreto Clementis VIII. confirmato, & extenso à Paulo V. & Vrbano VIII. ad absoluendum ab omnibus casibus Pontifici reseruatis, exceptis, qui continentur in Bulla Cœnæ Domini, & à casibus tam iure communi, quàm ex consuetudine, vel specialiter Ordinario reseruatis, modo quo diximus *in tract. de priuilegijs disp. 3 sect. 1. §. 2. per totum*, non obstabit prædicta excommunicatio, quam solum incurrunt illi religiosi, qui cum non habeant priuilegium prætextu, præsumptione, & colore priuilegiorum absoluunt, & notauit Dian. 3. *p. tract. 4. resol.* 73. ex Gambara, cætera, quæ hic desiderare poteras habes *in nostro tract. de priuileg. loco citato*. 619 620 621

§. II.

De obligatione non interpretandi indebitè sacram scripturam in sermonibus, & non prædicandi sine licentia proprij Prælati.

622 *Regulares indebitè interpretantes Sacram scripturam incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam.*
623 *Prædicantes sine licentia proprij Prælati eandem censuram incurrunt.*
624 *Huiusmodi Bullę Leonis X. quoad pœnas nõ fuere vsu receptę.*
625 *Peccabunt tamen mortaliter religiosi illis contrauenientes.*

DIco primò. Regulares interpretando indebitè sacram scripturam in sermonibus incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam ex constitut. 21. Leonis X. Eandem censuram incurrunt prædicantes sine licentia proprij Prælati ex Bulla Leonis X. In explicatione tamen harum censurarum parum immorabitur, cum quidquid hic desiderari poterat latè dixerimus *in tract. de priuilegijs disp. 4. sect. 4. per totam vbi n.* 154. diximus ex Nauar. Suar. & Portel huiusmodi Bullam Leonis X. sicut & *Clementina 1. de priuilegijs*, non fuisse vsu receptas quoad pœnas, peccabunt tamen mortaliter religiosi illis contrauenientes; quomodo autem illis contraueniant, & quam obligationem habeant prædicatores regulares, & quibus fruantur priuilegijs *ibi* latè diximus. 622 623 624 625

§. III.

626 *Regulares furantes reliquias Sanctorum ex sanctuarijs, vel armarijs, in quibus includuntur, incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam.*
627 *Qui sine fractione illas furatur, nõ incurrit ipso facto illam excommunicationẽ, Roma excepta venit tamen excõmunicãdus.*
628 *Qui Romæ furatur vel recipit, aut auxilium præstat ad furandas reliquias ex aliquo cæmeterio, vel loco sacro, incurrit excommunicationem.*
629 *Furantes reliquias Sanctorum, etiam sine fractione scriniorum, &c. peccant mortaliter.*
630 *Quid si eas ab infidelibus furentur.*
631 *Sacrista non potest dare, vel permittere, vt reliquiæ à suis locis auferantur.*
632 *Idem de Prælato conuentus dicendum est.*
633 *Hoc ad solum capitulum spectat.*
634 *Aliquando in hac materia excusat paruitas materiæ.*
635 *Vnde colligenda sit huiusmodi materiæ paruitas.*
636 *Dantes scienter reliquias falsas peccant peccato falsarij.*
637 *In hoc peccato falsarij respectu reliquiarum non datur paruitas materiæ.*

DIco primò. Regulares furantes reliquias Sanctorum incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam *ex cap. conquesti*; hanc autem excommunicationem tunc solum incurrunt, quando ad hunc effectum frangunt armaria, scrinia, & sanctuaria, quibus sunt inclusæ. Ita Panormitanus, Syluest. Longus, & alij, quos refert, & sequitur Peyrinis *de Prælato to. 2. q. 3. c. 2 §. 1. nu.* 54. qui autem illas furatur absq; fractione, non incurrit ipso facto vllam excommunicationem, excepta vrbe Roma. Ita Sanch. Suar. quos refert, & sequitur Bonac. *to 2. disp. 3. de adoratione q. 2. p. 4. n.* 9. Bordon *to. 2. resol. 62. n.* 14. Sed veniunt excommunicandi *ex c. conquesti*, de foro competenti, Peyrin. *sup.* Dixi, excepta vrbe Roma, nam contra auferentes reliquias ex cœmeterijs Romæ, alijsve sacris locis absq; licentia Summi Pontificis, vel illas recipientes, aut aliquo modo concurrentes ad earum 626 627 628

rum extractionem, lata est excommunicatio à Vicario Romæ
iussu Pauli V. 24. August. 1613. Ita Bonac. *de censuris d. 2. quæst. 3.*
p. 13. § unic. Pelizz. *tract. 7. cap. 2. num.* 164. Tamburinus *de iure*
Abbatum tom. 2. disp. 13. q. 2. n. 49.
629 Dico secundò. Licet in iure nulla sit excommunicatio lata
contra furantes, donantes, vel recipientes reliquias Sanctorum,
illos tamen furantes peccant mortaliter peccato sacrilegij, nisi
630 aliàs eas furentur ab infidelibus. Ita Sanch. Syluest. Azor, & alij,
quos refert, & sequitur Palaus *tom. 2. tract. 8. disp. 1. p. 6. num.* 19.
631 Bordon. *tom. 2. resol. 62. n.* 14. Tamburin. *tom. 2. disp. 13. quæsito 2.*
632 *nu.* 49. Nec excusantur à peccato sacrilegij, qui prædictas reli-
633 quias de licentia sacristæ reciperent; nam sacrista ad id non ha-
bet auctoritatem, imò nec Prælatus conuentualis ad id per se
solus habet facultatem; sed requiritur totum capitulum, quia
Prælatus non est dominus rerum monasterij, sed procurator. Ita
Peyrinis *de Prælato to. 2. q. 3. c. 2. § 1. n.* 53. Tambur. *sup. n.* 49.
634 An autem hic detur paruitas materiæ excusans à peccato.
Respondeo affirmatiuè. Ita Diana *5. p. tract. 5. resolut.* 85. Portel
in additionibus ad dubia regularia verbo reliquia num. 5. Aduertit
tamen Diana *vbi supra*, cum Palao *vbi supra*, quod paruitas ma-
teriæ ad excusandum à peccato mortali furtum reliquiarum
spectanda est, non solum penes solam rei absolutam materiam,
635 sed earum dignitas, aut æstimatio pensanda est, ac earum rari-
tas. Vnde qui particulam valdè minimam ligni crucis furatus
636 fuerit, absque dubio peccabit mortaliter, Diana *supra*. Aduerte
tandem dantem reliquias falsas scienter, peccare peccato mor-
tali falsarij. Ita Portel *supra num.* 1. Nec existimo excusare par-
uitatem materiæ, cum falsitas sit iure grauissima, & tantus cul-
637 tus detur paruæ, quàm magnæ reliquiæ.

§. IV.

De obligatione non admittendi fœminas intra clausuram monasterij.

638 *Ingressus mulierum in conuentu religiosorum, non est prohibitus iure diuino sub mortali.*
639 *Nec datur de iure communi talis prohibitio.*
640 *Ex motu Pij V. prohibetur omnibus Prælatis regularibus, ne prætextu alicuius licentiæ mulieres intra clausurã admittant.*
641 *Quas pœnas incurrant tam Prælati admittentes, quàm mulieres ingredientes ex motu Pij V.*
642 *Gregorius XIII. vltra pœnas impositas à Pio V. admittentibus mulieres intra clausuram virorum addidit excommunicationem Papæ reseruatam.*
643 *Tam subditi, quàm Prælati admittentes fœminas intra clausuram incurrunt pœnas à Pio V. & Gregorio XIII. statutas.*
644 *Sæculares introducentes fœminas intra monasteria virorum etiam ob malũm finem, non incurrunt prædictas pœnas.*
645 *Idem dicendum est de regularibus introducentes fœminas in alienum conuentum.*
646 *Mulieres ingredientes absque prætextu alicuius licentiæ probabile est, non incurrere prædictas pœnas.*
647 *Probabilius est oppositum.*
648 *Religiosi admittentes fœminas absque prætextu alicuius licentiæ intra clausuram, non incurrunt excommunicationem Gregorij XIII sed tantùm peccant mortaliter, & incurrunt prædictas pœnas motus Pij V.*
649 *Etiam ipsæ fœminæ excusantur ab excommunicatione, si bona fide, vel ignorantia, etiam supina, & forsan affectata ingrediantur.*
650 *Ex priuilegio Pontificis possunt mulieres introduci intra clausuram virorum.*
651 *Mulier ingrediens cum priuilegio clausuram virorum, potest secum ferre alias fœminas, quæ eam solent comitari.*
652 *Loco ipsarum potest ducere alias extraneas.*
653 *Quid si in priuilegio dicatur, vt non ducat nisi personas de familia.*
654 *Si in priuilegio dicatur quod ducat secum tres fœminas, quas semel electas non posse variare, vel mutare, nisi alicuius earum obitu eueniente, si aliqua ex electis est absens, vel ægrota, vel nolit ire, potest aliam loco illius ducere.*
655 *Quid si mulier electa nolit ire persuasa ab alia, vt illi talis locus detur.*
656 *Fœminæ ante vsum rationis possunt ingredi virorũ monasteria.*
657 *Reginæ, Imperatrices, & illarum filiæ possunt ingredi virorum monasteria.*
658 *Fundatrices possunt ingredi religiosorum Monasteria, si hoc illis in regula talium religiosorum permittatur.*
659 *Probabile est hoc etiam illis competere de iure communi.*
660 *Tali priuilegio possunt vti fundatrices in omnibus religionibus, si non detur lex, vel constitutio aut consuetudo in contrarium.*
661 *Mulieres possunt ingredi virorum monasteria casu medendi, vel lactandi infirmum.*
662 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
663 *Mulier potest ingredi virorum monasteria tempore pestis ad inseruiendum infirmis, si non sit vir qui eis inseruiat.*
664 *Mulier potest ingredi virorum monasteria ad vitandum mortis periculum.*
665 *Item ad euadendas manus satellitum illam insequentium.*
666 *Possunt mulieres admitti intra clausuram ad assistendum diuinis officijs cum reliquo populo.*
667 *Quæ veniant nomine officiorum diuinorum.*
668 *Prælatus non potest consultò instituere aliquam processionem eo fine, vt fœminæ ingredi possint.*
669 *Prælatus si de facto talem processionem instituat, & mulieres tunc ingredientes, non peccant contra has constitutiones Pontificum, nec earum pœnas incurrunt.*
670 *Tantùm peccant venialiter propter aliquem abusum potestatis.*
671 *Mulieres tunc ingredientes etiam ob malum finem, nullum peccatum committunt præter peccatum mali finis.*
672 *Mulieres ingredientes in casibus sibi permissis ob solam intentionem mali finis, non frangunt præceptum clausuræ, nec eius pœnis afficiuntur, etiamsi ibi fornicentur.*
673 *Si finitis officijs diuinis fœminæ non statim exeant, sed diutius detineantur, peccant mortaliter secus si breuiter detineantur.*
674 *Etiamsi multum detineantur, non incurrunt pœnas harum constitutionum.*
675 *Idem dicendum est de religiosis, si eas inuitent, vel detineant.*
676 *Idem dicendum est, si fœminæ postquam licitè ingressæ sunt, ingrediantur interiora loca monasterij, & ibi immorentur, etiam ob malum finem.*
677 *Idem dicendum est si fœmina per ignorantiam ingrediatur clausuram, & postea ablata ignorantia ibi detineatur.*
678 *Idem dicendum est de religiosis, qui sic ingressas comitantur, vel ad cibum, vel potum inuitant, si eas excludere ad illos non pertineat, vel eas ad ingressum non inuitarunt.*
679 *Prælati, & ianitores tenentur fœminas impedire, ne clausuram ingrediantur.*
680 *Religiosi inuitantes aliquo modo fœminas ad ingressum incurrunt prædictas pœnas.*
681 *Religiosus occultans bono fine fœminas licitè, vel illicitè ingressas non incurrit prædictas pœnas.*
682 *Mulieres ingredientes virorum monasteria in casu, quo ibi nullus religiosus existat, non incurrunt prædictas pœnas.*
683 *In nostra religione datur præceptum cum excommunicatione, & alijs pœnis contra admittentes per se, vel per alios fœminas intra clausuram, vel ad hoc auxilium præbentes, & eas comitantes.*
684 *Has pœnas non incurrunt religiosi introducentes fœminas intra claustra, quando per illa fiunt processiones, sed alias, quæ ibi assignantur, benè tamen si illas introducant, quando in claustris alia diuina officia celebrantur.*
685 *Religiosi introducentes fœminas intra nostra monasteria, in casu quo habeant Pontificis priuilegium, non incurrunt pœnas nostræ constitutionis, dummodo in tali priuilegio illi derogetur in hac parte.*
686 *In hoc casu potest mulier secum ducere mulieres, quæ illam ad decentiam solent comitari.*
687 *Idem dicendum est de Imperatricibus, Reginis, & earum filijs.*
688 *Nostri Religiosi non possunt admittere fundatrices intra clausuram absque incursu prædictarum pœnarum.*
689 *Possunt admittere fœminas cuiuscumque status in casibus vrgentis necessitatis, vt si mulier ingrediatur causa medendi, vel lactandi infirmum, vel ad mortem, vel manus satellitum euadendam.*
690 *Introducentes fœminas cuiuscumque status, & conditionis existant intra situm, pro clausura nostrarum eremorum assignatum, vel qualitercumque ad hoc auxilium præbentes incurrunt excommunicationem.*
691 *Hanc excõmunicationẽ etiã ipsæ mulieres ingrediẽtes incurrũt.*
692 *Hæc excommunicatio non est reseruata.*
693 *Non incurritur, nisi detur præsumptio.*
694 *Ignorantia etiam crassa, & supina excusat ab illius incursu.*
695 *Hanc censuram incurrunt etiam sæculares mulieres intra situm eremorum, pro clausura assignatum introducentes.*
696 *In hac prohibitione non includuntur Imperatrices, & illarum filiæ, vel reginæ.*
697 *Nec mulieres eas comitantes secundùm decentiam sui status.*
698 *Hæc prohibitio non comprehendit fœminas, quæ ob vrgentissimam causam eremum ingrediuntur, vt ad lactandum infirmum morientem ad euadendam mortem, &c.*
699 *Quid nomine virorum monasterij in quo ingressus fœminarum interdicitur, intelligatur.*
700 *Prædia domus rusticæ, & horti à conuentu separati non veniunt nomine monasterij.*
701 *Idem dicendum est de monasterijs nondum fabricatis, sed fabricari inceptis, vbi non est communitas religiosorum, sed aliquis pro fabrica.*
702 *Idem dicendum est de infirmarijs in ciuitate positis.*
703 *Idem dicendum est de atrijs scholarum societatis contiguis collegijs Societatis, & de domibus, quæ vulgo dicuntur residentiæ, si residentia ibi sit ad tempus, secus si sit perpetua, habens Ecclesiam cum Eucharistia.*

704 Hospitia, si in eis semper sint religiosi, & diuinum officium recitent in choro, etiamsi in eis Eucharistia non sit, veniunt nomine monasterij ad hunc effectum.
705 Qui possint designare terminos clausuræ.
706 Designata semel clausura adhuc Prælati regulares, possunt auferre clausuram ab aliquo loco.
707 De qua clausura hoc sit intelligendum.
708 Pœna excommunicationis, & suspensionis à Diuinis in his constitutionibus lata incurruntur ipso facto ante sententiam iudicis.
709 Non tamen priuationis officiorum, & inhabilitatis ad illa, sed post sententiam iudicis.

PRo explicatione huius paragraphi notandum est ingressum
638 mulierum in conuentus virorum de iure Diuino non esse
prohibitum sub mortali, seclusis circunstantijs periculi, vel
mali finis, vt cum alijs docet Delbene *to.1.c.19.dub.76.n.1.* Nec
639 etiam datur de iure communi talis prohibitio, sed tantùm esse
motum Pij V. in quo prohibet omnibus Prælatis regularibus,
640 & religiosis, ne prætextu alicuius licentiæ, mulieres intra clau-
suram admittant sub pœnis priuationis officiorum, & inhabili-
641 tatis ad illa, & suspensionis à Diuinis ipso facto incurrendis, &
ipsis mulieribus, sic ingredientibus imponit pœnam excommu-
642 nicationis latæ sententiæ sibi reseruatam, quam prohibitionem
confirmauit Gregorius XIII. & pœnis à Pio V. latis contra Præ-
latos monasteriorum, & religiosos admittentes fœminas intra
monasteria addidit pœnam excommunicationis Papæ reserua-
tam. His suppositis
643 Dico primò. Religiosi tam subditi, quàm Prælati admitten-
tes mulieres, etiam si sint Ducissæ, vel Comitissæ sub prætextu
alicuius licentiæ intra clausuram suorum monasteriorum pec-
cant mortaliter, & incurrunt pœnas prædictas. Hoc est certum,
& constat ex supra dictis motibus. Dixi, religiosi tam subditi,
quàm Prælati, nam si viri sæculares introducant fœminas intra
644 religiosorum monasteria, etiam ob malum finem non subiacent
pœnis contentis in dictis motibus, nam in pęnis non fit extensio
ob rationis identitatem, & eæ quam maximè restringi debent,
Pelizzar. *tract.4.c.6.n.61.* Dixi suorum monasteriorum, nã si in-
troducant mulieres in aliena monasteria, licet aliàs peccẽt mor-
645 taliter peccato mulierũ cooperando, tamen incurrent prędictas
pęnas, Bordon *to.2.resol.76.n.43.* Pelizzarius *tract.3.c.6 n.26.*
646 Dico secundò. Licet satis probabile sit mulieres ingredientes
absq; prætextu licentiarum non incurrere prædictas pœnas, tã
motus Pij V. quàm Gregorij XIII. nec eas introducentes, vt do-
cent Rodrig. Suar. Philiarchus, quos refert, & sequitur Delbe-
647 ne *sup. dub.76.n.1.* Probabilius tamen est motum Pij V. compre-
hendere omnes mulieres, etiam licentias non prætendentes, ita
namq; postea Pius V. declarauit suam mentem, ita communiter
DD. apud Delbene *sup. nu.* 10. quam declarationem cum solum
Pius V. & non Gregorius XIII. efficeret, sequitur religiosos ad-
mittentes tales mulieres intra clausuram non incurrere excom-
648 municationem Gregorij XIII. sed tantùm peccare mortaliter, &
incurrere pœnas motus Pij V. Immò etiam ipsæ mulieres excu-
santur ab excommunicatione, si bona fide, vel ignorantia etiam
649 crassa, & supina, quin & forsan affectata ingrediantur; quia in
tali motu Pij V. ad hanc excommunicationem incurrendam re-
quiritur præsumptio, & audacia, & sic scientia legis, atque sal-
tem virtualis contemptus, ita cum Bonac. Delbene *sup. to.1.c.19.*
num. 10.
Dico tertiò. In aliquibus casibus non obstantibus prædictis
prohibitionibus, possunt mulieres admitti intra conuentus re-
ligiosorum. Primum, si sit priuilegium summi Pontificis post
650 prædictum motum Pij V. & Gregorij XIII. Delbene *tom.1.c.19.*
dub.78. nu. 12. In quo casu potest etiam talis fœmina secum du-
cere alias fœminas, quæ eam solent comitari, dummodo paucæ
651 sint, & seniores, & bonæ famæ; non enim credendum est Ponti-
ficem tale priuilegium concedentem velle nobilem illam fęmi-
nam ingredi, aliter ac decet statum, & conditionem ipsius, ita
Sanch. quem refert, & sequitur Peliz. *sup.n.53.* qui addit & benè
652 posse etiam loco illarum fęminarum, quæ sunt de familia duce-
re alias extraneas, nisi aliàs in priuilegio exprimatur, vt non du-
cat secum, nisi personas de familia, nam cum illi licitum sit du-
653 cere secum aliquas fœminas, non apparet cur magis has, quàm
illas possit secum ducere. Idem dicendum est, si in priuilegio cõ-
654 cedatur, quod deferat secum tres fœminas, quas semel electas
non possit variare, nec mutare, nisi alicuius earum obitu eue-
niente, nam si aliqua ex electis absens est, vel ægrota, aut nolit
ire, fieri potest mutatio, nam cum hoc priuilegium sit fauorabi-
le, latè interpretandum est, ac proinde solum excludit mutatio-
nem voluntariam non necessariam; ita Peyrinis *in formulario lit-*
655 *tera M, c.3.n.4.* Pelizzar. *tract.10.c.5.n.137.* qui addit hoc esse ve-
rum, etiam si fęmina electa nolit ingredi instigata, & persuasa
ab alia, vt illi talis locus detur, quod est valdè notandum, quid-
quid in contrarium dicat Bordonus *in decisionibus decis.85.*
656 Secundus. Possunt ingredi fœminæ in virorum monasteria,
si nondum habuerint vsum rationis, cum harum ingressus nul-
libi prohibeatur, Lezana *to.1 c.10.n.10.* Delbene *sup.* & alij com-
muniter. Tertius, si sint Imperatrices, Reginæ, vel illarum fi- 657
liæ, nam istæ propter excellentiam sui nominis nunquam cen-
sentur comprehensæ, sub dispositionibus odiosis, nisi in illi ex-
primantur, Bordon *to.2.resol.76.n.35.* Suarez, Layman, Bonacin.
quos refert, & sequitur Pelizzar. *sup.n.42.* Delbene *tom.1.c.19.*
dub.74 n.1. Quartus, si sint fundatrices, & in regula talium reli- 658
giosorum talis licentia fundatricibus cõcedatur; nam cum Gre-
gorius XIII. declarauerit motum Pij V. non derogare regulam
Minorum, in qua huiusmodi licentia fundatricibus conceditur;
idem de alijs religionibus necessariò dicendum est; ita cum Ro-
driguez, Delbene *sup. dub 75 n.2.* Immò Pelizzar. *sup. nu.44.* cum
Suar existimat hoc priuilegium competere omnibus fundatrici- 659
bus de iure communi, ac per consequens omnes religiones illo
vti posse, nisi detur consuetudo in contrarium. 660
Quintus, si mulier ingrediatur causa medendi religioso infir-
mo, vt si in oppido præter fœminam non sit, qui certo morbo 661
mederi nouerit, verbi gratia, qui ossa aut crura, vel brachia ac-
commodare sciat; item si iudicio medicorum infirmus indigeat 662
lactari à fœmina, & hic in dictis casibus non possit è claustro tu-
to amoueri; non enim obligat præceptum clausuræ in tanta
necessitate, Rodriguez, Lezana, Bonacina, Sorbus, quos refert, 663
& sequitur Delbene *sup.n.13* Idem dicendum est, si tempore pe-
stis non adesset vir seruitio infirmorum. Bordon. *to.2. resolut.76.*
n.27 Sextus, si mulier ingrediatur, vt mortem præsentem fu- 664
giat, quam aliter euadere non potest, nisi clausuram ingredien-
do; ille namq; ingressus non est temerarius, sed necessarius, Co-
riolanus quem refert, & sequitur Bordon. *to 1. resol.76. nu.33.* vel
si ingrediatur clausuram ad euadendas manus satellitum illam 665
insequentium, Sanchez, quem refert, & sequitur Pellizzar. *su-*
pra num. 56.
Septimus, si admittantur mulieres cum reliquo populo intra
claustra monasterij, vt diuinis officijs intersint; ita concessit Pius
V *in Bulla*, quæ incipit, *Decet Romanum Pontificem.* Nomine au- 666
tem diuinorum officiorum veniunt non solum Missa, & admi-
nistratio Sacramentorum, sed etiam recitatio publica horarum 667
canonicarum, Psalmorum gradualium, & pœnitentialium iux-
ta ordinem Breuiarij. Item si concio aliqua in claustro habeatur,
vel ibi aliquis sepeliatur, vel aliqua sacramentalia solemniter in
illo celebrentur, vt benedictio templi, vasorum, corporalium,
vestium sacerdotalium, candelarum in die Purificationis, & ra-
morum in Dominica Palmarum, solemnis benedictio aquæ in
sabbato sancto, asperges solemne in die Dominico, benedictio
Episcopi, processio solemnis, recitatio Litaniarum crucis, &
supercilicij: ita cum alijs Bordonus *sup. n.29.*
Item si ibi fiat solemnis adoratio crucis cum adorationibus ab
Ecclesia institutis in die Parasceuę, vel solemniter cantetur epi-
stola, vel euangelium, vel fiat lotio pedum in die cœnæ Domi-
ni, vel fiat aliqua perfectio religiosa. Ita Sorbus, Peyrin. Rodri-
guez, Lezana, Bonacina, quos refert, & sequitur Delbene *supra*
n.22. & idem dicendum est, si quis in claustro admittatur ad su-
scipiendum habitum. Ita Delbene *ibi n* 20. Pelizzarius *tract. 5.*
c.7.n.46. quidquid dicat in hoc casu Lezan. nam tunc ibi fieri so-
let pia exhortatio, & recitantur preces, quæ veniunt nomine
diuinorum officiorum. Immò addit Rodriguez *in expositione*
cruciata n.16. quod si fœmina nobilis petat dici missam in capel-
la posita in claustro, huius missæ audiendæ causa posse ingredi
prædictam fœminam, cum alijs fœminis illam comitantibus,
quam sententiam admittit Portel *in additionibus ad dubia regu-*
laria, verbo clausura monachorum n.5. Delbene *sup.n.22.* licet di-
cat se nunquam tale vidisse.
Sed quæres, an consultò possit Prælatus regularis instituere 668
aliquem professionem eo fine, vt mulieres ingredi possint ratio-
ne illius? Respondeo negatiuè, quia hic finis curiositatis malus
est; Prælatus tamen ita faciens, nec ipsæ mulieres ingredientes 669
non peccabũt contra constitutiones Pontificias hunc ingressum
prohibentes, ita vt earum pœnis afficiantur; nam cum Pius V.
concedat fęminis, vt ingredi possint claustra, dum processiones
fiunt, nec limitat ad has, vel illas processiones, non est cur tale
indultum magis ad processiones ordinarias, quàm extraordina-
rias extendatur. Ita Coriolan Bonac. Sanch. Rodrig. Sorbus, Por-
tel, quos refert, & sequitur Bord. *to.2.resol.76.n.25.* Delbene *su-* 670
prà n.19. Pelizzar. *sup. nu.47.* An autem Prælatus talem proces-
sionem instituens peccet mortaliter propter abusum potestatis
existimo negatiuè, si absit praua intentio mali finis, sed vel nullo
modo peccare, vt existimat Portel, & Pelizzar. *sup.n.47.* vel tan-
tùm peccare venialiter, ratione cuius peccati dignus pœna est,
Coriolan. *2 p. casu 3.n.34.* Delbene *supra*.
Mulieres tamen ingredientes nullo modo peccant, seclusa In- 671
tentione praui finis, quia vtuntur iure suo, Delbene *sup.n.16.* im-
mò si intrent tam in hoc, quàm in alijs casibus sibi iure permis-
sis, illa intentione mali finis, verbi gratia fornicandi, & non in- 672
teressendi diuinis officijs, adhuc etiam si ibi fornicentur, non
violabunt præceptum clausuræ, nec pœnas illas incurrent, quia
tunc temporis non est ingressus interdictus, sed concessus, quam-
uis aliunde malus: ita Sorbus, Rodriguez, & alij, quos refert,
& sequitur Pelizzar. *sup. n.50.*
An autem finitis officijs si fœminæ non statim exeant, vel si
reli-

religiosi eis causa sint, vt detineantur, peccent mortaliter, &
673 incurrant pœnas supradictorum motuum? Respondeo peccare
quidem mortaliter, si diutius immorentur; si tamen per breue
tempus detineantur, neque venialiter peccare, si namque diu-
674 tius immorentur, violant mentem Papæ in præfata concessione
in re graui, Sanchez, Bonacina, quos refert, & sequitur Pelizza-
675 rius *supra n.* 48. non incurrunt tamen censuras, & pœnas impo-
sitas illicitè ingredientibus: ita Sanctius quem refert, & sequi-
tur Pelizzar. *ibi*, Delbene *sup. num.* 26. licèt contrarium teneant
676 Rodrig & alij. Idem dicendum est, si fœminæ postquam legiti-
mè ingressæ sunt, ingrediantur interiora loca conuentus, &
ibi immorentur, etiam ob malum finem, nam licet peccent, &
quidem mortaliter, non tamen incurrunt prædictas pœnas, Pe-
lizzarius *supra*, Delbene *sup. n.* 27. nam excommunicatio fertur
contra fœminas ingredientes, non verò in immorantes, vel vl-
677 terius progredientes. Et idem dicendum est, si bona fide fœmina
ingrediens locum subiectum clausuræ, ignorans illum contine-
ri sub clausura, si deposita bona fide ibi diutius ob malum finem
immoretur; nam censuræ tantùm sunt impositæ ingredienti-
bus illicitè, non verò immorantibus, hæc autem mulier non il-
licitè, sed licitè ingressa est ratione bonæ fidei: ita cum alijs Pe-
lizzar. *sup. num.* 52.

Et idem dicendum est de religiosis, qui sic ingressas comitan-
tur seu ad cibum, & potum inuitant, si eas excludere ad illos non
678 pertineat ex officio, vt sunt Prælati, & ianitores, nec eas ad in-
gressum inuitarunt. Portel *in addition. verbo clausura monachor.*
n. 3. & vt probabile docet Delben. *sup. nu.* 27. licet oppositum te-
neat cum Sorbo, Rodrig. Sanch. Bordon. *t.* 2. *resol.* 76. *n.* 39. Dixi si
eas excludere ad illos non pertineat ex officio: nam si fuerint
Prælati, vel ianitores tenentur eas impedire, si possunt aliàs in-
directè cooperantur ad earum ingressum. Portel *s. p. n.* 62. Sanch.
Suar. quos refert, & sequitur Pelizz. *sup. n.* 62. Dixi nec eas ad in-
gressum inuitarunt, nam si eas ad ingressum inuitarunt, vel ali-
679 quo positiuo modo fecerunt ingredi, incurrunt prædictas pęnas,
quia iam tunc directè admitterent; Portel supra Sanch. Suarez,
Peliz. *sup.* non tamen incurret prędictas pœnas religiosus occul-
680 tans fęminam licitè, vel illicitè ingressam, si eam occultet bono
fine, postquam ingressa est, vt propter honorem fęminæ, vel fra-
tris, Rodrig. quem refert, & sequitur Portel *sup. nu.* 4. An autem
681 mulieres ingredientes virorum monasteria in casu, quo nullus
religiosus ibi existat, incurrant prædictas pœnas. Respondeo sa-
tis probabile esse non incurrere, cum cesset per accidens in hoc
casu finis legis prohibentis, & cessante finis legis prohibentis, &
682 cessante fine legis in aliquo casu per accidens, probabile est ces-
sare legem. Ita Peliz *sup. num.* 64.

Aduerte tamen hæc omnia dicta procedere stando tantum in
683 iure communi. & in prohibitionibus prædictorum motuum Pij
V. & Gregorij XIV. nã si de iure speciali loquamur, debet vnus-
quisque consulere sua statuta, in mea namq; religione Carmeli-
tana excalceata datur præceptum cum excommunicatione latę
sententiæ, contra religiosos, siue Prælatos, siue subditos tam
laicos, quàm donatos primæ, & secundæ perfectionis, qui aduer-
tent per se, vel per alios introducunt mulieres intra clausu-
ram, vel ad hoc auxilium præstant, vel eas comitantur, & si Prę-
lati fuerint vltra prædictam censuram incurrunt suspensionem
ab officijs per sex menses, & si subditi priuatione vocis, & loci
per idem tempus, si verò laici, & donati, vltra prædictam cen-
suram arbitrio Pręlati remittuntur pro qualitate delicti pu-
niendi, vt patet *ex 2. p. nostrarum constitutionum c.* 9 *n.* 7.

684 Nota tamen circa hanc constitutionem prædictas pœnas, &
censuras non incurri à nostris religiosis, si quando fiunt proces-
siones per claustra introducant, vel aliquo modo concurrant ad
introductionem mulierum intra claustrum monasterij; sed in
hoc casu tantùm incurrere prædictos religiosos suspensionem
ab officijs per duos menses, vt declarauit eademmet nostra *con-
stitutio ibi n.* 6. quæ pœna cum solùm sint capaces Prælati, & il-
li, qui officio aliquo funguntur honorabili, vt sunt definitores,
consiliarij, lectores, & superiores, & non religiosi priuati cum
officijs careant. Inde est solos prædictos incurrere prædictam
pœnam suspensionis ab officijs Ita Bordon. *t.* 2 *resol.* 76. *n.* 63.

Secundò. Nota prædictam limitationem pœnarum solùm es-
se pro religiosis introducentes mulieres in casu, quo fiat proces-
sio Vnde si illas introducant, quando in claustris celebrantur
alia officia diuina *sup.* enumerata, absq; dubio incurrent excom-
municationem, & alias pœnas supradictas. Et ratio est, quia ver-
ba legis casum processionum tantum exprimunt: ergo alij exclu-
duntur. Tum quia casus processionis non fuit expressus per mo-
dum exempli, sed præcisè, limitatiuè, & taxatiuè: ergo exclu-
dit consortium aliorum casuum. Ita in simili casu Bord. *in de-
cis. decis.* 85.

685 Tertiò. Nota non incurrere prædictas pœnas religiosos intro-
ducentes fœminas intra clausuram, in casu, quo habeant specia-
le Pontificis priuilegium, dummodo in tali priuilegio deroge-
tur specialiter huic nostro instituto, alias prædictas pœnas in-
current, Bonacina, Sanchez, Suarez, Reginald. quos refert, &
sequitur Pelizzarius *sup. n.* 57. non enim præsumitur velle Prin-
cipem statutis inferiorum derogare, nisi id exprimat *cap.* 1. *de
const. in* 6. An autem in hoc casu possit talis mulier priuilegiata
secum ducere aliquas fœminas ad suum decentem comitatum 686
necessarias, vt *sup.* diximus, existimo affirmatiuè propter ratio-
nem *sup.* assignatam. Et idem dicendum existimo de Imperatri- 687
cibus, & Reginis, & earum filijs; nam hæc propter excellentiam
sui nominis semper videntur exclusæ à legibus pœnalibus, nisi
exprimantur.

Non possunt tamen admittere fundatrices, cum nec in regu- 688
la, nec in nostris constitutionibus talis facultas eis concedatur,
immò datur in omni religione consuetudo in contrarium. Pos- 689
sunt tamen admittere fęminas casibus vrgentis necessitatis, vt si
mulier ingrediatur causa medendi infirmum, quia non est vir,
qui tali morbo sciat mederi. Item si iudicio medicorum infir-
mus indigeat lactari à fęmina, & aliàs infirmus non possit defer-
ri ad locum extra clausuram; vel si tempore pestis non adsit vir
seruitio infirmorum, non enim obligat præceptum clausuræ in
tanta necessitate, vt *sup.* diximus. Idem dicendum est, si mulier
ingrediatur ad euadendam mortem, vel manus satellitum; sed
hoc in grauissimo casu, & absque scandalo.

Quartò. Nota dicta procedere de nostris conuentibus, non ve- 690
rò de nostris eremis, qui in vnaquaque prouincia constituuntur,
nam introducentes mulieres cuiuscumque status, & conditionis
existant in prædictarum domorum situm pro clausura assigna-
tum, seu qualitercumq; auxilium, & fauorem ad introeundum
eis dederint, incurrunt excommunicationem latæ sententiæ,
quàm censuram, tam ipsæ mulieres, quàm omnes qui illas in- 691
troducere præsumunt, incurrunt, ita concessit Gregorius XV.
Bulla 3. *apud nostrum compendio fol.* 306. Circa quam Bullam etiã
aduerte prædictam excommunicationem non esse reseruatam, 692
nemini enim reseruatur. Deinde non incurritur, nisi detur prę- 693
sumptio, vnde ignorantia etiam crassa, & supina excusat ab il-
lius incursu, cum in illa requiratur præsumptio, & audacia, 694
vt in simili casu *sup.* diximus cum Delbene *t.* 1. *c.* 19. *n.* 10.

An autem incurratur etiam à sæcularibus, qui tales mulieres 695
introducunt, respondeo affirmatiuè; nam illa clausula *omnis*, ne-
minem excludit. An autem in hac prohibitione includãtur Im- 696
peratrices, Reginę, & illarum filiæ? respondeo negatiuè; Nec ob-
stat quod excludat mulieres cuiuscumq; status, & conditionis,
nam istæ propter excellentiam sui nominis, nunquam censentur
comprehensæ in dispositionibus odiosis, nisi in illis exprimantur
Rodrig. Sanch. quos refert, & sequitur Bordon. *to.* 2. *resol.* 76. *nu-
mer.* 35. quod etiam ad mulieres eas comitantes, quantum suffi- 697
ciat ad earum decentem comitatum extende, vt *sup.* diximus.
Tandem aduerte hanc prohibitionem Gregorij XV. non com-
prehendere fœminas quæ ratione alicuius necessitatis vrgentis- 698
simæ ingrediuntur, vt ad medendum infirmum, quando aliter
illi subueniri non potest, ad fugiendam mortem, vt *supra* dixi-
mus, loquendo de motibus Pij V. & Gregor. XIII.

Dico quartò: Nomine virorum monasteri, in quo fęminarum 699
ingressus prohibetur, veniunt solùm, quæ sunt intra monasterij
ambitum, seu septa, quæ vna clausura clauduntur, vt sunt clau-
stra, officinæ, culina, refectorium, curtille, fenile, stabulum, hor-
talitia, nouitiatus, dormitoria, cameræ inferiores, & superiores,
granaria, & similia, quouis nomine appellentur; chorus quando
ad eum non patet aditus per Ecclesiam, sed per monasterium,
certum est contineri sub clausura, maximè quando situs est in
loco superiori, si verò ad eum sit aditus per Ecclesiam non con-
tinetur sub clausura. Idem dicendum est de Sacristia, si ad eam si-
militer sit accessus per Ecclesiam sine transitu per claustra, nec
ad claustrum habeat ianuam. Ita cum alijs communiter Delben.
to. 1. *c.* 19. *dub.* 77. & cum alijs Bordon. *t.* 2. *resol.* 76 *n.* 6. & 36. vbi
addit Sacristiam non contineri sub clausura, si ad eam sit aditus
per Ecclesiam, etiam si habeat ostium ad claustra contra, Bona-
cinam *q.* 5. *de clausura p.* 1. *n.* 2. & 4.

An autem veniant nomine monasterij religiosorum prædia, 700
domus rusticæ, & horti à monasterio separati? respondeo nega-
tiuè. Ita cum alijs Delben. *sup. n.* 4 licèt aliàs ad hæc loca, non de-
ceat mulieres introducere. Idem dicendum est de monasterijs
nondum fabricatis, sed fabricari inceptis vbi non est communi- 701
tas religiosorum, sed tantùm aliquis, vel aliqui pro fabrica, quia
illa verè non sunt monasteria. Idem dicendum est de domibus,
seu infirmarijs in ciuitate positis, cum nec Ecclesiam nec con- 702
uentum habeant, ita cum alijs Lezan. *sup. n.* 11. Delbene *sup. n* 8.
9. & 10. Idem dicendum est de atrijs scholarum Societatis con-
tiguis collegio Societatis, & de domibus, quæ vulgo dicuntur 703
Residentiæ, si tantùm ibi sit residentia ad tempus, secus si sit re-
sidentia perpetua habens Ecclesiam cum Eucharistia. Ita cum
alijs Delben. *sup. nu.* 15. Secus dicendum est de Prioratibus, quos
habent aliquæ religiones monachales, quia sunt vera monaste-
ria, Delbene *sup n.* 10. Lezana *sup. n* 1.

Et idem existimo de hospitijs, quæ aliquæ religiones habent 704
in magnis ciuitatibus si in eis sit Ecclesia, etiam si non habeat
Eucharistiam, dummodo in ea quotidie diuinum officium reci-
tetur in communitate. Saltem à tribus religiosis qui perpetuo
ibi assistant, nam tale hospitium est verus conuentus, vt supra di-
ximus cum Portel *in additionibus ad dubia regularia verbo mona-
sterium n.* 1. Moronius *resp.* 86. *nu.* 21. Tandem designare terminus 705
extra

extra quos religiosi non possint sine licentia exire, spectat ad Prelatos ipsorum, quia hi sunt Ordinarij iudices, & pastores ipso-
706 rum, Delbene *sup. n.17.* An autem semel designata clausura, possint Prelati regulares eam variare, auferendo obligationem clausuræ ab aliquo loco. Respondeo affirmatiuè, si sermo sit de clau-
707 sura arbitraria, vt si coarctet viridaria. Secus dicendum est de clausura necessaria qualis est, quæ competit refectorio, claustro, dormitorio, &c. Pelizzarius *sup n.28.*
708 Aduerte tandem, quod licèt prædictæ excommunicationes, & suspensiones à Diuinis incurrantur ipso facto ante sententiam iudicis, non tamen pœnæ priuationis officiorum, & in-
709 habilitatis ad illa, ita Suar. Sanchez, & alij, quos refert, & sequitur Pelizzar. *sup. n.63.* Delbene *sup. dub.8. n.1.*

§. V.

De obligatione non transeundi ab Ordine mendicante in non mendicantem.

710 *Mendicantes prætextu priuilegij non possunt transire ad non mendicantes, Carthusia excepta, sine licentia sedis Apostolicæ sub pœna excommunicationis Papæ reseruata tam in intrantes, quàm in recipientes.*
711 *Quas religiones hæc prohibitio comprehendat.*
712 *Hæc prohibitio non solum comprehendit, qui ad professionem, sed etiam qui ad nouitiatum recepti sunt.*
713 *Non comprehendit religiosos eiectos in perpetuum.*
714 *Qui transeunt sine prætextu priuilegij non incurrunt hanc excommunicationem.*
715 *Hæc licentia debet esse specialis non tamen requiritur, vt in illa nomen personæ exprimatur.*
716 *Papa potest concedere licentiam, vt totus vnus Ordo mendicans transeat ad non mendicantem.*
717 *Patres Societatis ex priuilegio possunt transire ad alium Ordinem non mendicantem de licentia sui Generalis.*
718 *Hoc priuilegio gaudent alij religiosi mendicantes cum eis in priuilegijs communicantes.*
719 *Hæc extrauagans quoad licentiam Sedis Apostolicæ, non est vsu recepta.*
720 *Quibus actibus priuentur mendicantes, qui auctoritate Sedis Apostolicæ transeunt ad non mendicantes excepta Carthusia.*
721 *Mendicantes transacti ad Carthusiam possunt ibi habere omnes prælatias, & præeminentias, ac alij Carthusienses.*
722 *Idem dicendum est de Episcopo Ordinis mendicantis transacto, deposito Episcopatu ad non mendicantes.*
723 *Mendicantes etiam de licentia suorum Prælatorum stando in iure communi, possunt transire ad non mendicantes, & si strictior videatur sine licentia Papæ.*
724 *Mendicantes de licentia suorum Prælatorum possunt transire ad alium Ordinem mendicantem strictiorem, dummodo seruentur iuris communis conditiones.*
725 *Hac concessione possunt vti omnes religiones, sed cum certa conditione ibi assignata.*
726 *Hac cõcessione vti etiã possũt laici, & donati, imò & moniales.*
727 *Prima conditio iuris est, vt transitus fiat ex desiderio vitæ perfectioris & sine detrimento, & iactura prioris religionis.*
728 *Quando fiat ex desiderio vitæ perfectioris.*
729 *Quando sine detrimento prioris religionis.*
730 *Defectus huius conditionis non irritat, sed reddit transitum illicitum.*
731 *Secunda conditio est, vt prius postuletur licentia à superiore.*
732 *Hæc licentia non est de substantia transitus, sed requiritur, vt actus rectè fiat.*
733 *Si religiosus profiteatur in strictiori religione absq; prædicta licentia, professio est valida.*
734 *Non requiritur, vt licẽtia sit obtẽta, sed sufficit, quod sit petita.*
735 *Prælatus iniustè denegans licentiam peccat mortaliter.*
736 *Vt transitus sit licitus, debet religiosus ferre dimissorias à suo Prælato.*
737 *Prælati alterius religionis illum sine dimissorijs recipientes, peccant mortaliter.*
738 *Quid si constet licentiam fuisse petitam, & illi iniustè denegatã.*
739 *Hæc licentia sufficit quod à Prælato immediate postuletur de iure communi.*
740 *Si dubitetur Prelatum immediatum iniustè negasse licentiam, recurrendum est ad Generalem, vel Prouincialem.*
741 *Idem dicendum est quando est dubium, an religio, ad quam fit transitus sit perfectior, vel an monasterium, à quo fit transitus, patiatur graue damnum.*
74 *Tertia conditio est, vt transitus fiat ad perfectiorem religionem.*
743 *Vt transitus sit licitus, non requiritur, vt religio ex fine sit perfectior, sed quod sit arctior, & strictior.*
744 *Prælatus regularis potest dare licentiam ad transeundum ad æqualem, vel laxiorem religionem, si detur causa legitima.*
745 *Explicatur decretum Tridentini de non transeundo ad laxiorem religionem.*
746 *Prælatus, ad quem dare hanc licentiam spectat, est Generalis, vel Prouincialis.*
747 *Quæ sint causæ legitimæ transitus de vna ad aliam religionem referuntur.*
748 *Nulla subsistente causa solus Papa potest dispensare in transitu ad religionem æqualem, vel laxiorem.*
749 *Quid si dispensatio Papæ ad æqualem religionem sit sine causa.*
750 *Quid si sit ad laxiorem.*
751 *Religiosus eiectus in perpetuum sine licentia Papæ, vel suorum Prelatorum, potest trãsire ad religionẽ laxiorem, vel æqualẽ.*
752 *Quid de apostata in remotissimis regionibus, vbi non extant monasteria sui Ordinis.*
753 *Quarta conditio est, vt transitus non sit interdictus in aliquo Ordine à Sede Apostolica.*
754 *In Societate, & nostra Carmelitana discalceata datur talis prohibitio, non transeundi ad alium Ordinem, excepta Carthusia, ad quam solùm de licentia vtriusque Generalis, & Papæ possunt transire.*
755 *Hac facultate fruuntur per communicationem, omnes religiosi siue mendicantes, siue non, vbi talia priuilegia sunt in vsu.*
756 *Religio potest si velit, nolle vti his priuilegijs, sibi directè, vel per communicationem concessis.*
757 *His priuilegijs non obstantibus adhuc Prælati regulares possunt dare licentiam suis subditis transeundi ad strictiorem religionem, seruata tamen extrauaganti* viam ambitiosæ.
758 *Religiosus transiens de vna ad aliam religionem, debet ibi habere annum nouitiatus.*
759 *Quid si transeat, vt ibi sit Abbas, vel Prior.*
760 *Quid si transitus fiat ab vna ad aliam familiam eiusdem religionis, vt à nostris calceatis ad excalceatos, velè contra.*
761 *Quid si fiat à nostris excalceatis Congregationis Italicæ, ad Congregationem Hispanicam, velè contra.*
762 *Transiens ad aliam religionem si ibi profiteatur recipiendus iterum est in primo Ordine.*
763 *Idem dicendum est de illegitimo transacto.*
764 *Facta legitimè professione in secunda religione liber manet religiosus ab omnibus obseruantijs, & votis prioris religionis.*
765 *Transeuntes ad aliam religionem, non possunt secum ferre bona acquisita, vsque ad diem secundæ professionis in secunda religione, sed omnia pertinent ad Priorem.*
766 *Potest talis religiosus secum deferre sua manuscripta, etiam sine licentia Prælati religionis à qua transit.*
767 *Religionis incapacis bonorum, transiens ad religionem capacem potest adire omnes hæreditates siue ab intestato, siue testamento facto post talem transitum.*
768 *Potest etiam adire hæreditatem necessariam delatam tempore quo erat incapax, si tempore, quo factus est capax talis hæreditatis non sit adita per successores ab intestato.*
769 *Idem dicendum est de religioso, qui ante professionem in religione incapaci reseruauit aliqua bona, casu, quo transiret ad aliam religionem capacem.*
770 *Idem dicendum est de hæreditate ex testamento, si testamentum fuit factum tempore, quo religiosus erat sæcularis, & tempore mortis testatoris, iam sit transactus ad Ordinem capacem, si talis hæreditas adhuc non sit adita ab hæredibus ab intestato.*
771 *Quid si testamẽtum fuit factum tempore quo ille erat incapax.*
772 *Quid si testator fuerit mortuus, antequam ipse hæreditatis fuerit capax.*
773 *Quid si transeat ab Ordine capaci ad incapacem hæreditatis.*

Dico primò: Mendicantes prætextu alicuius priuilegij, non 710
possunt transire ad non mendicantes, excepta Carthusia,
sine expressa licentia summi Pontificis, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ Papæ reseruata, tam in ingredientes, quàm recipientes, ita habetur *in Extrauaganti viam ambitiosæ de*
regularibus: quæ prohibitio comprehendit etiam mendicantes 711
religiones postea erectas, vt est Societas IESV, non solùm quoad illos, qui votis tantùm simplicibus sunt astricti. An autem
comprehendat etiam illos, qui tantùm ad nouitiatum, non verò 712
professionem recepti sunt. Respondeo affirmatiuè, vt patet ex verbis textus vbi dicit, *quod siue professionem emiserint, siue non,*
sub dicta pœna tenentur: ita Pelizzar. *tract. 7. c. 2. nu. 132.* non ta- 173
men comprehendit religiosos eiectos in perpetuum, ita cum Bonacina, & alijs Pelizzarius *sup. nu. 129.* nam cum talis Ordo non sit amplius recepturus talem religiosum, nullum patitur damnum de tali receptione, ac per consequens saluatur finis præsen-
tis extrauagantis, secus dicendum est, si ad tempus eijciatur; Di- 714
xi prætextu alicuius priuilegij, nam si transeant absque tali prętextu non incurrunt prædictam excommunicationem, nisi fortè in illo Ordine extet priuilegium prohibens talem transitum, quale de facto habent nonnulli Ordines: ita Sanchez, quem refert, & sequitur Bonac. *de clausura q. 2. p. 9. §. 5. dif. 2. n. 12.* nam cum in tali Extrauaganti solùm hic transitus prætextu alicuius licentiæ prohibeatur, non est cur eam ampliemus, cum sit in materia pœnali.
Dico 2. Hæc licentia debet esse specialis, non tamen, vt talis 715
dicatur, requiritur, quod exprimatur persona, & religio, à qua

fa-

faciendus est transitus, sed sufficit, quod nominetur sub ratione
communi mendicantium, & similiter religio, ad quam fit tran-
situs, nominetur sub ratione non mendicantis, sic namque subsi-
stit specialitas licentiæ requisita in prædicta Extrauaganti. Ita
Bonacina *de clausura q.2 p.9 nu.15.* Pelizzarius *supra num. 125.*
716 Hinc fit posse Papam concedere licentiam toti alicui Ordini
mendicanti ad transeundum ad alium Ordinem non mendican-
tem nullo religioso illius in particulari expresso, & tamen illa
concessio esset valida, cum aliud sit licentia specialis, & aliud
expressio personæ particularis.

Dico 3. Licet hæc ita sint de iure communi, ex priuilegio ta-
men possunt Patres Societatis transire ad alium Ordinem etiam
non mendicantem de licentia sui Generalis; ita concessit Pau-
717 lus III. & Pius IV. & Pius V. & Gregorius XIII. vt testantur Sua-
rez, Sanctius, quos refert, & sequitur Palaus *tract. 16 disput. 4.
p.26.§.6.n.8.* Pelizzar. *sup.n.126.* Bonacina *tom.3. disp.3. de cen-
suris q.9.p.1.n.6.* Quæ concessio non solùm suffragatur illis, qui
ob sua demerita eijciuntur à religione, sed ad omnes illos, qui-
bus Generalis iudicauerit conuenire, vt notauit Palaus *sup.* qua
concessione existimo gaudere etiam omnes religiones commu-
nicantes cum Patribus Societatis in priuilegijs; nam licet in
718 prædictis Bullis detur clausula negatiua communicationis, pro-
babile etiam est, non obstante tali clausula prædicta priuilegia
communicari alijs religionibus, quia sequentes Pontifices con-
firmarunt communicationes priuilegiorum inter mendicantes
sine tali restrictione, vt docet Rodrig. *tom.1.q.52. art.17.* Cruz
lib.2.c.4. Diana *3.p.tract.2.resol.81.* Vrbanus *tract.2.q.1.c.3.reg.1.*
Tum quia dicta Extrauagans non est vsu recepta, quoad licen-
719 tiam sedis Apostolicæ, vt ex Less. & Sanctarello aduertit Bona-
cina *sup.n.10.* Pelizzarius *sup n.133.*

Dico 4. Mendicantes, qui auctoritate etiam Apostolica tran-
seunt ad non mendicantes, excepta Carthusia, priuantur primò
720 voce actiua, & passiua, & loco in capitulo *ex clement. 1. de regu-
laribus*, etiam si hoc illis ab alijs concedatur; ita Bonacina *de
clausura q.2.p.9.§.5.n.2.* Lezana *tom.1 c.12.n.21.* Portel *in du-
bijs regularibus verbo transitus ad alium Ordinem n. 16.* Sanchez *6.
in Decal.c.7.n.123.* Belasius *verbo transitus n.12.* Non tamen pri-
uantur loco in choro, & refectorio, Lezana *tom.2.c.1.nu.67.* Be-
lasius *sup.n.2.* Præterea non possunt assumi ad Prioratus admini-
strationes, aut quæcumque alia officia, etiam tanquam Vicarij,
seu ministri, vel locum aliorum tenentes, nec animarum cu-
ram possunt per se, vel per alios exercere, & quidquid in con-
trarium gestum fuerit, irritum, & nullum est; ita decernitur *in
prædicta Clement.1.de regularibus*, & tenent Sanchez *sup nu.109.*
Azor, quem refert, & sequitur Lezana *to.1.c.22.n.21.* Dixi, ex-
cepta Carthusia, nam ad illam legitimè transacti possunt esse
Priores, & procuratores, & omnia alia habere, ita cum Suarez,
Lezana, & alij, Belasius *sup.n.12.* Et idem dicendum est de Epis-
721 copo Ordinis mendicantis, qui dimisso de licentia Papæ episco-
patu transit ad non mendicantes nam præfata Clementina tan-
tùm loquitur de religiosis professis regulari obseruantia adstri-
722 ctis: ita cum alijs Bonacina *de clausura q.2.p.9 §.1.dif 1.n.5.*

Dico 5. Licet mendicantes de iure communi non possit tran-
sire, etiam de licentia suorum Prælatorum ad vllum ordinem
723 non mendicantem, etiam si strictior videatur, excepta Carthu-
sia, *iuxta præfatam Extrauagantem* (vt benè notauit Suarez *to. 4.
de relig.tract 8. lib.3.c.10.n.38.* Portel *in dubijs regularibus verbo
religio quoad transitum n.5.* ex Azorio, & Rodrig.) possunt tamen
724 transire ad alium Ordinem mendicantem strictiorem, dummo-
do seruentur conditiones ipsius iuris communis, ita conceditur
in c.liceat de regularibus, qua concessione possunt vti omnes regu-
lares tam mendicantes, quàm non mendicantes respectu Ordi-
nis strictioris, hac sola distinctione, quod mendicantes tantùm
725 possunt transire ad alium Ordinem mendicantem strictiorem,
non mendicantes verò ad alium ordinem strictiorem siue men-
dicantem, siue non mendicantem; ita communiter DD. apud
Peyrinis *de subdito q.1.c.24.to.1.* Quam concessionem ad laicos,
& Donatos, qui professionem non amittunt, extendunt Bonac.
726 Suarez, Lopez, Felinus, & alij, quos refert, & sequitur Tambu-
rinus *tom.1.disput 7.quæsito 1. n.12.* Imò etiam ad moniales eam
extendit Sanchez *lib.6 Decal.c.7.n.8.* ex Tapia, Zerola, Mando-
sio, & alijs, idem tenet Bonac. *de clausura q.2.p.9.§.2.n.4.*

Conditiones autem iuris communis sunt quatuor. Prima vt
727 transitus fiat ex desiderio vitæ perfectioris, & sine detrimento,
& iactura religionis à qua fit transitus; tunc autem fit ex deside-
rio vitæ perfectioris, quando non fit ex temeritate, odio, ira, con-
temptu, vel alia animi perturbatione, Lezana *to.1.c.22.nu.3.* &
728 tunc fit cum detrimento, vel iactura religionis à qua transit,
729 quando religio ex tali transitu passura foret aliquod graue dam-
num, vt si fortè esset aliquis doctor, vel in aliqua arte peritissi-
mus, aut persona valdè notabilis. ita Portel *sup. nu.6.* aut etiam
passura foret aliquam grauem infamiam: ita Sanctius *lib. 6. mo-
730 ral.c.7.n.1.* Defectus tamen huius conditionis non irritat actum,
sed tantùm reddit illum illicitum, Suarez *to.4.de relig. lib.3. ca-
pit.10.* & Lezana *tom.1.c.22.n.7.*
731 Secunda conditio est, vt prius postuletur licentia à superiore,
hæc autem licentia non est de substantia huius transitus; sed re-
quiritur, vt actus rectè fiat, vnde si religiosus absque prædicta li-
centia transeat ad arctiorem religionem, & in ea profiteatur, 732
professio erit valida, nec religiosus amplius reuocari poterit,
ita Suarez, Lessius, Ricardus, & alij, quos refert, & sequitur
Tamburinus *tom.3. disputat. 7. quæsito 1. numer. 6.* Deinde non 733
requiritur, vt licentia sit obtenta, sed sufficit, quod sit petita,
non tamen statim, ac petitur licentia, fas est transire ad religio- 734
nem strictiorem, sed debet expectari responsio superioris debito
tempore; ita Tamburinus *supra numer. 11.* ex Azorio, Fausto, 735
Barbosa, & alijs. Quod si Prælatus eam neget iniustè, pecca-
bit mortaliter, iniuriam namque subdito facit illi ius suum de-
negando, ita Suarez *de relig. tom.4. tract.8. cap.10. num. 17.*

Aduerte tamen, quod non statim, ac superior negat licen-
tiam, fas est subdito transire ad strictiorem religionem, quia
potest ex causa iusta denegare, sed debere prius subditum pete-
re causam licentiæ denegatæ, quæ si non detur à superiore,
vel proferat causam euidenter iniustam, vel nihil respondeat,
tunc licebit subdito transire ad aliam religionem, ita Barbosa
de iure Ecclesiastico lib. 1. cap.42.num.67. Tamburinus *supra nu-
mer. 12.* Debet tamen prius constare talem religionem velle
eum recipere, vt constat ex decreto sacræ Congregationis ius-
su Vrbani VIII. quod refert Vechius *disputat. 15. dub.2. nu 9.* 736
Debet etiam ipse religiosus transiens deferre dimissorias sui
Prçlati, nec sine illis eum possunt religionis Prælati, ad quam
transit, sine peccato mortali recipere, quamuis illis constet li- 737
centiam fuisse petitam, & non obtentam, sed debent prius per- 738
quirere causam denegationis, & non illum recipere, nisi ille
superior nullam, vel iniustam causa negationis assignet, ita cum
Vechio, Zabarella, Innocentio, Hostiensi, & alijs Tamburinus
supra num. 15.

An autem hæc licentia petenda sit à Prælato immediato, vel 739
à Prouinciali, vel Generali? Respondeo debere postulari à Præ-
lato locali, loquendo de iure communi; iste namque verè, &
simpliciter dicitur Prælatus, ita ex Azorio, Portel *in dubijs re-
gularibus verbo religio, quoad transitum num. 4.* Nauarr. quem
refert, & sequitur Lezana *tom.1.c.22. num. 10.* contra Belasium 740
verbo transitus, qui cum Sanchez, Henriquez, & alijs existi-
mat tantùm esse Generales. Quando tamen dubium fuerit, an
Prælatus immediatus malè se gesserit in negatione talis licen- 741
tiæ, tunc recurrendum est ad Prouincialem, vel Generalem;
Ita Vechius *disput.15. dub.2. num. 16.* Azor, quem refert, & se-
quitur Tamburin. *supra num. 16.* Et idem dicendum est in du-
bio, an religio ad quam transit sit perfectior, vel an religiosus
ex charitate transitum procuret, nam in his omnibus non est
standum iudicio religiosi transeuntis, vel Prælati licentiam
denegantis, sed Prouincialis, vel Generalis, ita est Syluestro,
Rosella, Azorio, Tabiena, Curtio, & alijs Tamburinus *supra
numer. 16.* Et idem dicendum est in dubio, an in monasterium
ex tali transitu passum sit aliquod graue detrimentum, vel in-
famiam grauem.

Tertia conditio est, vt transitus fiat ad perfectiorem religio- 742
nem: circa quam conditionem aduerte, quod ad hoc vt iste tran-
situs sit licitus, non requiritur quod religio, ad quam fit transi-
tus, sit perfectior ex fine, sed tantùm requiri, vt sit arctior, & stri- 743
ctior, vt sumitur *ex dicto cap. licet* ibi. *Arctioris vitæ prætextu.*
Ita Angelus Passarellus, Azor, Barbosa, Sanctarellus, Rodrig.
Sanchez, Portel, Nauarr. Vechius, & alij quos refert, & sequi-
tur Tamburin. *disput. 7. tom.3. quæsito 4. num.3.* contra Syluestr.
Tabienam, Suarez, & alios. Ad iudicandum autem quæ reli-
gio sit arctior, non solum spectanda est regula, sed & constitu-
tiones, non quoad antiquam, sed quoad præsentem obseruan-
tiam. Ita D. Thomas *2.2.quæst.18. artic.8.* Lessius, Rodrig. San-
chez, & alij, quos refert, & sequitur Tambur. *sup.n.4.*

An autem Prælatus regularis possit etiam concedere licen- 744
tiam ad æqualem, vel laxiorem religionem. Respondeo posse, si
detur causa legitima transeundi, ita communiter DD. apud
Sanchez *7. in Decalog. cap.7. numer. 44 & 45.* Tamburin. *tom.3.
disput.7.quæsito 5.num.2.& 7.* Lezana *tom.1.cap.22.num.8. & 9.*
Et ratio est, quia Prælatus religiosus habet potestatem dispen-
sandi de rebus suæ religionis causa rationabili subsistenti, sine
læsione voti emissi, & nisi illi sit ab Ecclesia prohibitum, sed
hic non læditur votum emissum, nec datur aliqua prohibitio:
ergo poterit optimè dispensare. Nec obstat decretum Triden-
tinum *sess.25. de regular.19. Nemo regularis cuiuscumque faculta-
tis vigore transferatur ad laxiorem religionem.* Nam ibi solum pro- 745
hibetur, vt id non fiat sine iusta causa, & sine licentia conuen-
tus: vt notauit Lessius *lib.2.cap.47.num 103* asserens ad id quan-
dam declarationem sacræ Congregationis Lezana *to. 1. cap. 25.
num.41* Suarez *de relig. tom.4. tractat. 8. cap. 10. num. 1.* contra 746
Azor, Portel, & alios. Ratio est, quia cum prædictum caput
generaliter loquatur, generaliter intelligendum est.

Causæ autem legitimi transitus ab vna ad aliam religionem 747
sunt infirma, aut incommoda valetudo, fragilis corporis natu-
ra, quæ religionis austeritates ferre nequeat, esse vtilem in vna
religione, & in alia onerosum, magna necessitas parentum, qui-
bus in vna religione subuenire non potest, benè verò in alia, si
religiosus iniustè tractetur, & odio habeatur à religiosis vnius
reli-

religionis, esse infamatum ob aliquod crimen commissum, vt propterea necesse sit esse semper pudore confusum, & tristitia magna affectum, difficultas magna sustinendi austeritates, si inconsulta prudentia professus est, non credens esse tam asperam religionem ex quadam simplicitate sua, quando propter noxiam aeris intemperiem non potest religiosus permanere in priori religione, nisi sit alius Ordinis monasterium, in quo non sit realis aeris intemperies. Ita Sanch. *lib. 6. in Decal. c. 7. num. 92.* Rodriq. Azor, & alij, quibus adde Dianam *tract. 2. de dub. regul. resol 43.* Tamburinum *tom. 3. disput. 7. quæsito 4. à num. 8.* Belasium *verbo transitus num. 9.* Lezanam *sup. nu. 12.* Tandem quando vna religio etsi in se perfectior, & strictior, sit deformata, & relaxata, erit etiam causa sufficiens ad transeundum ad minus strictam magis reformatam; ita cum D. Tho. & Miranda, Lezan. *sup. n. 13.* Faustus, quem refert, & sequitur Tambur. *sup. n. 16.* Belasius *verbo transitus n. 10.*

748 Quod si nulla detur causa talis transitus, tunc solus Papa poterit in tali transitu dispensare tam ad religionem æqualem, vt cum Sanch. Azor, & Tabiena, Rosella, Miranda, & alijs tenet
749 Peyr. *tom. 1. de subdito q. 1. c. 24. dist. 3.* tum ad religionem laxiorem, cum hac tamen distinctione, quod si dispensatio sine causa fuerit ad æqualem religionem, dispensatio non solùm inualida, sed etiam illicita est, vt cum Angel. Syluest. & alijs tenet Peyr. *sup.* si verò fuerit ad laxiorem, tum peccabit quidem tam Papa
750 concedens, quàm religiosus illam procurans, ipsa tamen dispensatio valida erit ob supremam potestatem, quam Papa habet in Ecclesia. Ita Peliz *to. 1. tr. 3. c. 5. n. 65.* Contra Caiet. Cordub. Lessium, Azorium, Faustum, & alios quos refert, & sequitur Tambur. *supr. n. 19.*

751 An autem religiosus in perpetuum eiectus possit sine licentia Prælatorum, nec Pontificis, sed propria auctoritate transire ad religionem laxiorem, vel etiam æqualem. Respondeo affirmatiuè. Ita Sanch. in *decal. lib. 6. c. 9. n. 36.* ex D. Ant. Nauar Armilla, Passarello, Sa, Sorbo, & alijs, quibus adde Pelizarium *tr. 3. c. 5. n. 111.* Ratio est, quia cum prædictus religiosus possit in sæculo liberè manere, à fortiori poterit transire ad laxiorem religionem. Idem dicendum est de religioso apostata, & fugitiuo, qui reperi-
752 tur in remotissimis regionibus, vbi non extant monasteria sui Ordinis, si non potest transire ad propriam prouinciam, aut petere licentiam transeundi ad aliam religionem, nam tunc non videtur adesse alius modus consulendi suo statui. Ita cum Suarez, Rodr. Belasius *verbo transitus n. 2.*

753 Quarta conditio est, vt transitus non sit in aliqua religione à Sede Apostolica interdictus; datur namque in pluribus religionibus talis prohibitio, vt patet ex Bulla Pauli III. qui concessit Societati, vt nullus in Societate professus, vel per tria vota admissus, posset, nisi de licentia expressa Generalis, aut Sedis Apostolicæ, ad vllam religionem, excepta Carthusia, transire sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, tam in transeuntes, quàm recipientes Et Gregor. XIII. Carthusiæ limitationem, ita restrixit, vt transitus ad illam semel fieri posset. Præterea no-
754 stris excalceatis Carmelitis concessit Paulus V vt ad nullam religionem etiam quarti voti, transire possent absq; speciali licentia sedis Apostolicæ, & ex vrgenti causa, excepta Carthusia, ad quam solùm de licentia suorum Prælatorum petita, & obtenta transire possent sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, & Apostasiæ, sub qua prohibitione comprehenditur Ordo B. Mariæ de Mercede, vt declarauit idem Paulus V. *Bulla 3.* & ordo Camaldulensium, vt declarauit idem Paulus V. *Bulla 6. apud nostrum compend.* Et clericis ministrantibus in primis concessit similiter per Bullam Paulus V. vt neque ad Carthusiam transire possent sine licentia sedis Apostolicæ.

755 Hinc fit hodie non posse religiosos, siue mendicantes siue non mendicantes, saltem per viam communicationis priuilegiorum ipsis factam à Pio V *in Constit. sius in Ordine 12.* eiusque extensione transire à propria religione ad aliam quantumuis strictiorem, imò neq; ad Carthusiam absq; licentia suorum Prælatorum petita, & obtenta, imò nec sine licentia sedis Apostolicæ iuxta prædicta priuilegia, præcipuè si talia priuilegia sint in vsu apud
756 hanc, vel illam religionem, nam cum quilibet possit cedere iuri suo, posset, & aliqua religio nolle vti his priuilegijs, aliàs sibi directè, vel per communicationem competentibus, ita Peliz. *tract. 3. c. 5. n. 75* qui etiam addit *n. 95.* cum Suar. adhuc istis priuilegijs
757 non obstantibus, posse Prælatos regulares dare licentiam suis subditis transeundi ad strictiorem religionem, seruata tamen *extrauaganti viam ambitiosæ*, nam hoc illis in dictis priuilegijs non prohibetur, nec finis illorum est tollere, sed potius augere ius, & potestatem regularium, tum quia præfati superiores possunt renuntiare suis priuilegijs

758 Dico sextò. Religiosus iuxta prædicta transiens de vna ad aliam religionem, debet ibi habere nouitiatus annum, & de nouo profiteri. Ita ex Nauar & alijs communiter Belasius *verbo transitus n. 19.* quod verum est, etiam si transeat, vt ibi sit Abbas, vel Prior;
759 Ita cum Mirand. Sanch. Rodr. Nauar. & alijs Tamb. *de iure Abbatum to. 3. disp. 7. quæsito 8. n. 4.* vel etiamsi transitus fiat ab vna
760 familia in aliam, vt à nostris calceatis ad nostros excalceatos, vel è contra. Ita Lezan. *t. 1. c. 22. n. 16.* Belasius *verbo transitus n. 16* Et idem dicendum existimo, si Carmelita excalceatus Congrega- 761 tionis Hispaniæ transeat ad Congregationem Italicam, cum talis transitus etiam sit illis prohibitus per Clementem VIII *Bulla 5.* nam licèt illi Ordines sint vna religio ratione regulæ, & fundatoris, simpliciter tamen sunt aduersæ, & habent diuersas austeritates, & modum viuendi; imò, & aliquando plura vota, ac proinde necessarius est nouus nouitiatus ad illa experienda iuxta Trid. *sess. 25. de regul. 115.* Quod si aliquis legitimè translatus ad aliam religionem ibi non profiteatur, iterum admittendus est in antiqua religione, cum adhuc maneat in vinculo prioris per- 762 fectionis, & idem dicendum est de illegitimè translato. Ita Sanc. *li. 6 in Decal. c. 7. n. 105.* facta tamen professione à legitimè translato liber manet ab omnibus obseruantijs, & votis prioris reli- 763 gionis. Suar. *to. 2. de relig. tract. d. de voto lib. 6. c. 3. n. 7.* Sanch. *lib. 6. in* 764 *Decal. c. 7 n 8.* Lezan. *sup. n. 19.*

Aduerte tamen, quod transeuntes ad aliam religionem non 765 possunt secum deferre bona acquisita, vsq; ad tempus professionis in secunda religione, sed omnia pertinere ad priorem religionem, siue sint legata, siue aliæ res acquisitæ, siue quoquo modo ad illam pertinentia. Nauar. Azor, quos refert, & sequitur Be- 766 lasius *sup. n. 18.* quod multò magis verum est de transeunte illegitime An autem absq; licentia Prælati religionis Prioris possit secum deferre sua manuscripta, vel libros à se conscriptos? Respondeo affirmatiuè. Ita Valerus, Dian. quos refert, & sequitur, Tamb. *t. 3. d. 7 quæsit. 8. n. 8.* Peliz. *tr. 3 c. 5. n. 156* & nos iam *sup.* tetigimus, licet contrarium teneant multi apud Tamb *sup.*

Sed quæres, quid circa hæreditates dicendum sit? Respond. 767 quod si religiosus religionis incapacis bonorum transeat ad religionem capacem posse adire omnes hæreditates, siue ab intestato, siue ex testamento facto post talem transitum, in quo omnes conueniunt, imò potest iam adire hæreditatem necessariam de- 768 latam tempore, quo erat incapax, si tempore, quo factus est capax talis hæreditas non fuisset adita per successores ab intestato. Molina, Syluest Rodr quos refert, & sequitur Peliz. *sup n. 160.* contra alios nonnullos; nam ius succedendi per priorem professionem non erat extinctum, sed consopitum, vnde per transitum ad aliam religionem capacem reuiuiscit Idem dicendum est de 769 religioso, qui ante professionem in religione incapaci reseruauit aliqua bona casu, quo transiret ad aliam religionem capacem; Nam tunc transeundo ad religionem capacem talia bona recuperat propter eandem rationem, vt notauit Bonac. *q. 2. de clausura p. 9 §. 4. dif. 2 n. 21.*

Idem dicendum est de hæreditate ex testamentum si testa- 770 mentum fuit factum tempore, quo talis religiosus erat sæcularis, & tempore mortis testatoris iam sit trãslatus ad religionem capacem, si talis hæreditas adhuc non sit adita ab hæredibus ab 771 intestato. Secus dicendum est, si testamentum factum fuit tempore, quo ille erat incapax hæreditatis, vel testator mortuus sit antequam factus fuerat capax, vel hæreditas sit iam adita ab hæredibus ab intestato, quia ad hæredis extranei successionem sunt 772 tria tempora inspicienda, nimirum quod ille sit capax tempore testamenti confecti, & moralis testatoris, quo defertur hæreditas, & eius aditionis, vt dicitur, *l hæredes autem § in extraneis instituta de hæred. & qual. & diff.* & tradunt omnes scribentes ibi. Idem dicendum est, si transeat de religione capaci ad incapacem, nam tunc omnes hæreditates delatæ post professionem in religione incapaci, non ad priorem religionem capacem, sed ad hæredes ab intestato pertinent, vt aduertit Peliz. *sup. n. 168.* professio namque in religione incapaci morti æquiparatur.

§. VI.

De obligatione, quam habent regulares non appellandi ab ordinarijs correctionibus, aut punitionibus superiorum etiam ad Papam.

774 *Regulares etiam grauati non possunt ad sæcularia tribunalia appellare, vel coram illis aliquem suorum fratrem conuenire.*
775 *Quas pœnas regulares ad sæcularia tribunalia appellantes incurrunt.*
776 *Possunt regulares vexati recurrere ad tribunalia sæcularia, ne cum appellatione, sed postulando, vt auferatur vis sibi illata.*
777 *Hic modus defensionis, qui Tuitiua appellatur: licitus est, & his temporibus, etiam inter regulares vsitatus.*
778 *Regulares non possunt appellare ad tribunalia Ecclesiastica, quibus non subduntur.*
779 *Quibus pœnis plectantur regulares ad hæc Ecclesiastica tribunalia appellantes.*
780 *Regulares non possunt appellare etiam ad iudices competentes, scilicet Legatos, vel Nuntios, imò neque ad Papam à correctionibus, & punitionibus iustè inflictis ab omnibus Prælatis.*
781 *Quas pœnas incurrant sic appellantes.*
782 *Hæc prohibitio facta regularibus est iuxta ius commune.*
783 *Vbi non datur grauamen, non potest dari iusta appellatio.*
784 *Possunt regulares supplicare superiorem, quando pœna est iusta, vt illam mitiget.*

785 *Si Prælatus in pœnis imponendis terminos iustitię excedat, licitum est regularibus appellare.*
786 *Hoc etiam competit nostris religiosis.*
787 *Quomodo nostra constitutio in hoc casu debeat intelligi.*
788 *Quomodo in hoc casu debeat fieri appellatio.*
789 *Prius in omni casu debet ad Generalem, & Capitulum generale fieri appellatio, quàm ad Papam.*
790 *Appellatio debet tantùm fieri in casibus grauibus, & certis, & non in dubijs.*
791 *Quæ differentia quoad hoc detur inter clericos, & regulares.*
792 *In casibus, in quibus licita est regularibus appellatio, si occasio non detur appellandi, possunt regulares ad Superiores recurrere, non petita licentia ab inferiori, si timeant sibi esse denegandam.*
793 *Si timeant sibi iter impediri, possunt habitum sine scrupulo dimittere.*
794 *Appellatio inter regulares potest fieri quolibet die in scriptis, vel viua voce, siue iudex sedeat pro tribunali, siue non, imò sufficit, quod fiat solùm coram notario, siue fiat appellatio à Definitiua, siue ab interlocutoria.*
795 *In casu, quo viua voce appellatur, debet appellatio per notarium actuari.*
796 *Hęc appellatio debet fieri coram iudice, à quo intra decem dies, aliàs transit sententia in rem iudicatam.*
797 *Quando incipiant numerari hi dies.*
798 *Quid si iudex prolata sententia recesserit, & non sit spes, quod tempore habili ad appellationem reuertatur.*
799 *Quid si adhuc crudelis sit, vt causet iustum timorem appellanti.*
800 *Quod tempus appellanti concedatur ad sequendam appellationem.*
801 *Iudex à quo potest hoc tempus moderari.*
802 *In appellatione à definitiua non est necesse, quod exprimantur causæ grauaminis.*
803 *Quid in illa debeat exprimi.*
804 *In interlocutoria requiritur causæ expressio, siue appellatio sit extraiudicialis, siue iudicialis.*
805 *In omni appellatione debet exprimi quis appellat, à quo, contra quem, ad quem, & testes si coram illis fiat appellatio.*
806 *In omni appellatione debent peti Apostoli.*
807 *Apostoli alij sunt dimissorij, alij refutatorij, & alij reuerentiales.*
808 *Reuerentiales sunt, quos regulares debent postulare.*
809 *Quid si Prælatus nec appellationem, nec Apostolos refutatorios concedere velit.*
810 *Quid si secretarius noluerit fidem dare appellationi, & Apostolis denegatis.*
811 *Apostoli debent peti intra triginta dies.*
812 *Quid si iudex requisitus semel, & iterum tempore habili nolit concedere Apostolos.*
813 *Posita appellatione deuoluitur causa ad iudicem ad quem, & sententia lata suspenditur.*
814 *Appellatione pendente suspenditur iurisdictio iudicis, à quo, & quomodo.*
815 *Appellatio posita ante excommunicationem suspendit illam.*
816 *Appellatio post excommunicationem absolutè latam à iudice à quo non suspendit illam.*

774 Dico primò. Regulares etiam grauati, non possunt appellare ad tribunalia sæcularia, vel coram illis aliquem suorum confratrum conuenire sub pœna excommunicationis Papæ re-
775 seruata, ita decreuit Bonifacius IX Leo X. Iulius II. & Sixtus IV. & Gregor. XIII. prout refert Peyr. *de subdito q.1.c.20. versu. Dico quarto*, Lezan. *tom.1.c.9 n.4.* Imò tales regulares sic appellantes incurrunt in censuram Bullæ Cœnæ, vt cum Miranda Rodriq. & alijs notauit Bordon. *tom 2. resol.94.n.27.*

Aduerte tamen, quod licèt regulares non possint ad tribunalia sæcularia recurrere per appellationem, quando se sentiunt grauatos, si tamen per appellationem, vel alia via inter Ordinem
776 non possunt vitare vim sibi illatam iniustè, quia vel non recipitur appellatio, vel superior ad quem possent recurrere, longè distat, ita vt non possint illum adire instante grauamine, tunc posse regulares recurrere ad iudicem sæcularem, non quasi appellent ad iudicem competentem, sed solùm, vt sibi succurrat in illo grauamine iniusto tollendo vim factam modo, quo licitè potest suadendo, scilicet Prælato, vt vel abstineat à vi iniusta, vel det locum appellationi, vel iudices nouos assignet. Ita Portel *in additionibus ad dubia regularia verbo appellare n.3.* Sousa *in Bullam Cœnæ c.15. dis.78.n.2.* Delbene *tom.2.c.9. dub.6. sect.1 n.23.*
777 Et hic modus defensionis, quem Tuitiuam vocant, videmus his nostris temporibus in Romana Curia approbatus in iudicio contradictorio in causa cuiusdam Tuitiuæ, quam fratres prouinciæ Matris Dei in Indijs Orientalibus impetrarunt aduersus suum Cōmissarijum pro defensione creationis nouę Prouinciæ, in quo casu Romę fuit iudicatum Tuitiuā licitè fuisse impetratā à iudice sęculari Regiæ coronę, & validam fuisse, vt testatur Fr. Eman. à Monte Oliueti *in pract. regulari p.2.ar.7.n.495.* Quod maximè notandum est contra Suarium, Azorium, & alios, quos refert, & sequitur Delbene *sup.n.27.* qui existimarunt prędictas Tuitiuas esse contra libertatem Ecclesiasticam.

Dico 2. Non solùm ad tribunalia sæcularia non possunt regu- 778
lares grauati appellare, sed etiam neque ad Ecclesiastica, quibus non subduntur, sub pœna excommunicationis, ipso facto incur-
renda, tam ab appellationibus, quàm à iudicibus appellatis, qui- 779
cunque demum hi sint, etiam conseruatores ex constitutionibus Bonifacij IV. Leonis X. quas refert Consectius *fol. mihi 120. & 194.*

Dico 3. Regulares non possunt appellare etiam ad iudices 780
competentes, scilicet Nuntios, & Legatos, imò neque ad Papam à correctionibus, & punitionibus sibi iustè inflictis; hoc est se-
cundùm regulam, & statuta sui Ordinis, quæ sunt in vsu, non so- 781
lùm à Generali, & visitatoribus, prout sub pœna excommunicationis Papæ reseruata, fuit prohibitum Cistercienfibus, sed absolutè ab omnibus Prælatis sub pœna excommunicationis Papæ reseruata, & priuationis officiorum, & inhabilitas ad illa; & priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, ipso facto absque alia declaratione incurrenda, & ita concessit Clemens VIII. pro nostris Carmelitis excalceatis, prout refert Peliz. *tract.6.c.7.n.45*

Idem prohibuit pro Prædicatoribus, Canonicis Regularibus, & Minoribus Iul. II pro Iesuitis Paulus III. pro Franciscanis Bonifacius VIII. prout referunt Suar. *to.4. de relig tr.8. lib.2.c.11.nu. 2 13. & 16.* Sanch. *lib.6. in Decal. c.8 n.108.* quibus, & alijs priuilegijs nititur nostra constit. *4.p. c.6. n.9.* cum prohibet nostris reli-
giosis appellationem sententiæ, vel pœnæ impositæ secundùm 782
nostras constitutiones, siue à Definitorio; siue ab alio Prælato, estq; ista constitutio conformis iuri communi, quod prohibet à iusta correctione Prælatorum fratribus appellare, vt patet *ex c. Ad nostrum, & c. reprehensibilis de appell & c. cum speciali*, & te-
nent communiter DD. vt testatur Palaus *tract.16. tom.3. disp.4.* 783
p.25. n. 3. estque conforme bonæ rationi, nam si sententia est secundùm regulam, & constitutiones, nullum fit religioso grauamen: ergo non potest licitè dari appellatio; nam appellatio fundatur super grauamen *c. vt debitus de appellatione*.

Aduerte tamen, quod licèt in hoc casu non possint regulares 784
à iusta correctione suorum Prælatorum appellare, posse tamen supplicam, & querelam interponere apud superiorem maiorem, vt ipse ex officio rigorem mitiget, quia per hanc querelam, & supplicationem superioris ius inferioris rigidè iudicantis non læditur, cum illum non impediat ad executionem sententię procedere, neque causam ad superiorem maiorem deuoluit, ita Nauar. Rodriq. Sayrus, Suar. Sanch. quos refert, & sequitur Palaus *supra n.3.*

Dico quartò. Si Prælatus in grauibus pœnis imponendis ter- 785
minos iustitiæ excedat, licitum est religiosis appellare, ita colligitur *ex c. de Priore de appellationib.31. c ad Romanum 2.q.6.* Idem constat *ex c. licèt de officio ordinandorum, & c. super quæstionem de officio delegati*, & Franciscanis concessa est hęc appellatio ad Generalem, ad Protectorem Ordinis, & Pontificem per Greg XIII. Idem concessit Bonifacius IX. Leo X. Clemens VIII. vt testatur Peyrinis *de subdito q.1.c.10 dicto 1.* Idemque declarauit Sacra Congregatio anno 1585. & Sixtus V. anno 1588. *in Bulla incipiente Ad Romanum spectat Pontificem*, prout refert Sorbus *in compendio priuilegiorum Mendicant. verbo appellare in suis annotationibus §.1.* atque ita sustinent Nauar. Azor, Sayrus, Suar. Sanch. quos refert, & sequitur Palaus *sup. n. 4.* Rodriq Vega, Passarellus, & alij, quos refert, & sequitur Peyrinis *sup* Fragosus *tom.2. disp.25. lib.12. §.6.n.18.* Nouarius *in lucerna regularium verbo appellatio n.6*

Ratio autem est, quia in hoc casu appellatio est remedium necessarium ad propulsandam superioris iniuriam, nec credendum est religiosos velle in professione huic remedio renuntia-
re, nec nostra constitutio videtur illud prohibere, nam licèt pro- 786
hibeat religiosis appellationem à Definitorio, & alijs superioribus, statim cautè adiunxit. *A sententijs, & pœnis impositis secundùm nostras constitutiones*: ergo si pœnæ non fuerint impositæ secundùm nostras constitutiones, optimè poterunt appellare; nam talis constitutio prohibens nostris religiosis appellationem debet intelligi eo modo, quo intelligitur ius commune denegans religiosis appellationem, vt cum Sanch. in simili casu notauit
Dian. *3.p. tr. de dubijs regul. res.54. versu. Notandum est.* Idem di- 287
cendum est, quando causa committitur cum clausula omni appellatione remota, nam semper debet intelligi, nisi detur grauamen iniustum, Belasius *verbo appellatio n.10.* Armill. & alij, quos refert, & sequitur Peyrinis *de subdito q.1.c.19. versu. Sed quid.*

Aduerte tamen, quod appellatio in hoc casu debet fieri grada- 788
tim à Priore ad Prouincialem, & ab hoc ad Generalem, deinde ad Protectorem, & tandem ad Sacram Congregationem. Ita declarauit Sacra Congregatio, prout testatur Nouarius *sup. num.4.* & ita in hoc casu appellationem permisisse Sixtum V. *in Bulla*, quæ incipit, *Ad Romanum* testatur Vulpes *in praxi fori Ecclesiastici cap.22.* & ante illum Lezana *tom.1 cap.9.num.4.* An autem in casu nostrę appellationis, possit omisso medio, non appellare ad Prouincialem, vel Generalem, sed ad Romanum Pontificem, vel Nuntium affirmat non obstantibus prædictis decretis Sacrę Congregationis Scopa, Portel, Diana, quos refert, & sequitur Nouarius *supra numer. 4.* Sed contrarium omninò te-

nendum

nendum est, ita Duar. Spatarius, Peyrinis, quos refert, & sequitur Diana *sup.* constatque ex Bulla Vrbani VII. pro Benedictinis Hispaniarum anno 1624. quam refert Fr. Emanuel à Monte Oliueti *p.2.art.7.in practica regulari n.*391. Vbi præcipit in virtute obedientiæ, vt appellatio non fiat à superioribus Ordinarijs, nisi ad Generalem, & ab hoc, nisi ad Capitulum generale, &
789 ab illo pro notoria, ac manifesta iniuria in conuentu denegatæ iustitiæ, ad Romanum Pontificem, immediatè tantùm, non verò ad Nuntios, vel Collectores, aut alias personas Ecclesiasticas, prout latius *in prædicta Bulla* continetur, qua stante Bulla non remanet amplius locus dubitationi, vt optimè probat Emanuel à Monte Oliueti *sup. num.* 397. vbi etiam addit, quod si fortè Nuntius, vel Legatus à Latere contendat hanc sibi competere facultatem, non debere illis credere, nisi ostendant, quod vtinam apud omnes regulares inuiolabiliter obseruaretur. Nec obstat praxis in contrarium, de qua testatur Portel *sup.* nam vt optimè ait Oliuet. *supr.* illa potius est corruptela, quàm consuetudo.

790 Secundò aduerte, ad hoc, vt regulares possint interponere appellationem, debere esse in casibus grauibus, nam à leui præcepto, ordinariaque correctione nullatenus appellatio admittenda est, esset enim hoc omnem disciplinam regularem destruere, cum rarò vlla correctio executioni mandari posset. Immò in his
791 casibus grauibus, in quibus permittitur appellatio, excessus debet esse manifestus, nam dubium nō potest excusare ab executione legis certæ prohibentis appellationem. Ita Glossa, Suar. Sanch. quos refert, & sequitur Palaus *supr. n* 6. & 7. Et hæc est differentia, quæ datur inter clericos, & regulares, nam clericis appellatio absolutè conceditur à grauamine. Vnde sufficit grauamen dubium *iuxta textum in c. cum speciali §. Porrò de appellation.* At verò regularibus absolutè appellatio interdicta est, ac proinde requiritur grauamen manifestum. Vnde necesse est in appellatione excessum exprimere, vt inde iudici constet, appellationem legitimam esse Sanch. *tom.2. in Decal. lib.6.c.8.n.* 105. Thomas à Iesu, Aldrete, quos refert, & sequitur Belasius *verbo appellatio n.* 9. Palaus *sup. n.*8.

792 Dico quintò. In casibus, in quibus est licitum Religiosis appellare ob grauamen manifestum, si occasio non suppetat appellandi, possunt regulares ad Superiorem maiorem, nulla petita licentia ab inferiore iter arripere, si aliàs præsumant Superiorem grauantem talem licentiam sibi non esse concessurum, ita Nauar. Azor. Sà, Rodriq Sayrus, Barbosa, Sanch Suar. quos refert, &
793 sequitur Palaus *sup. num.* 10. Peyrinis *de subdito q.1.c.* 20. *versu Addunt* Nauarrus. Immò talis Religiosus, qui grauatus recurrit ad suum Prælatum, si timet sibi impediendum iter, potest absque vllo scrupulo habitum dimittere, & sic incognitus, directè suum iter prosequi, nam portare habitum est præceptum humanum, quod non obligat cum tanto periculo carceris, infamiæ, grauaminis iniusti. Ita cum Portel, & Diana Peyrinis *sup.* Nec obstat Tridentin. *sess.* 25. *de regular. cap.* 4. vbi videtur hic progressus interdici, nam Concilium debet intelligi de accessu ad propulsandam leuem iniuriam, non verò grauem, & manifestam, vel de progressu cum scandalo, & notabili detrimento Religiosis, quod detrimento Religiosi præponderet: ita Palaus *sup. n.* 10.

794 Dico sextò. Appellatio inter regulares potest fieri qualibet die, etiam feriata, ita cum multis Maranta *de ordine iudiciali p.6. tit. de appellat. n.*217. Et hoc in scriptis, aut etiam viua voce, siue iudex sedeat adhuc pro tribunali, siue postea in alio die, ita cum Baldo Tuscus *lib.* . *à concl* 357. *n.*17. Immò sufficit, quod fiat coram solo notario, ita cum Baldo, Alexandro, & alijs Maranta *supr. num.*134. & hoc siue appellatio fiat à sententia definitiua, siue interlocutoria tantùm; nam licèt de iure ordinario appellatio interlocutoria non valeat nisi in scriptis, & cum expressione grauaminis, & causarum illius, vt videre est apud eundem Marantam *n.*153. quando tamen proceditur summariè, & de plano sine strepitu, & figura iudicij, non interest, quod appellatio hoc, vel illo modo fiat, vt cum Tusco, Franco, Angelo, & alijs benè notauit Fr Emanuel à Monte Oliueti *in practica regulari p.2.ar.* 7. *n.*403. In casu tamen, quo viua voce appelletur, debet appella-
795 tio actuari per notarium, vt postea de illa constet, Oliuet. *sup. nu.*406.
796 Dico septimò. Hæc appellatio debet fieri coram iudice, à quo
797 intra decem dies, aliàs sententia transit in rem iudicatam, & amplius non datur locus appellationi; incipiunt autem hi dies non à die sententiæ latæ, vt plures volunt, sed à die notificationis, & cessante impedimento, vt ostendit Sanch. *lib.1. de matr. disp.* 53. *n.*7. Quamquam in hoc casu impeditus debet præmittere suam protestationem coram honestis personis, vt notauit Sanch. *lib.3 consiliorum c. vnico disp.*32. *n.*40. Immò si iudex prolata sen-
798 tentia sit absens, nec sit spes, vt tempore habili reuertatur, aut si
799 fuerit adeò crudelis, vt causet iustum timorem, sufficit, vt appellet coram honesto viro, notario, & testibus, vt notauit Ma-
800 ranta *tit. de appell. nu.* 133. Conceditur autem appellanti à iure vnus annus ad sequendam appellationem, qui annus, iusta causa
801 interueniente prorogatur vsque ad biennium, quod tempus non currit data impossibilitate prosequendi: potest tamen iudex à quo dictum tempus moderari iuxta negotiorum qualitatem, & locorum distantiam, iudex verò ad quem, non potest prorogare, vel breuiare tempus datum à iudice, à quo, nisi subsit periculum animæ, ita Sanch *lib.3 consiliorum c. vnico n.*86.

Dico octauò. In appellatione à definitiua non est necesse, vt ex- 802
primantur causæ grauaminis in specie, sed sat est, quod appellans dicat se grauatum esse in genere, vel sententiam iniustam esse si- 803
ne alia causa *l.2. ff. de appell.* ita cum Franco, & alijs Sanch *sup. n.* 180. requiritur tamen causæ expressio in interlocutoria, siue sit iudicialis appellatio, siue extraiudicialis, vt cum Maranta, & alijs probat Sanch. *sup. n.*186. Item in omni appellatione debet 804
exprimi quis appellat à quo, contra quem, & quem, & testes si 805
coram illis fiat appellatio, licèt hæc vltima conditio non sit essentialis, Maranta *sup. n.*153.

Dico nonò. In omni appellatione debent peti Apostoli sæpius, 806
& sæpissimè, hoc est, litteræ testimoniales testificantes, scilicet, 807
de facta appellatione, qui alij sunt demissorij, alij refutatorij, alij 808
reuerentiales; & hi reuerentiales sunt, quos regularis debet postulare quia minus iudicem, à quo appellat, offendunt. Si tamen 809
iudex nolit deferre appellationi, nec etiam Apostolos refutato- 810
rios velit concedere, secretarius tenetur sub peccato mortali de hoc integram facere fidem, vt appellans recurrat ad Superiorem Prælatum, vt iubeat iudici, à quo appellatum fuit, exhibere sententiam, & acta; quod si secretarius talem etiam fidem dare noluerit, tunc appellans eam potest postulare à testibus, coram quibus illam postulauit Fr. Emanuel à Monte Oliueti *sup. n* 412. & *seqq.* Huiusmodi autem Apostoli debent postulari intra 30 dies, 811
qui incipiunt numerari à die pronunciationis sententiæ, si reus præsens est, vel à die eius notitiæ, si sit absens Marant *sup. n.*220. Quod si iudex requisitus tempore habili semel, & iterum nolit 812
prædictos Apostolos concedere, protestetur appellans hoc non stare ex parte sua, & tunc prosequatur suam appellationem, ac si prædictos Apostolos ei erogaret, modo dicto, Tuscus *litt. A. concl.* 429.

Dico decimò. Posita appellatione duo producuntur effectus, 813
vnus deuolutiuus, quo deuoluitur causæ cognitio ad iudicem ad quem appellatur *c. delictis*, alterum suspensiuum, quo sententia suspenditur, non tamen extinguitur *c. venientes de iureiurando*; ex vi prioris effectus eximitur litigans à iurisdictione iudicis, à quo quoad illa rem, in qua est appellatio ratione secundi ligatur manus ipsius iudicis, à quo, eiusque iurisdictio suspenditur absq; 814
alia inhibitione adeò, vt nihil possit facere appellatione pendente, sed hoc debet intelligi cum aliquibus limitationibus, quæ videri possunt penes Sanch. *supr. num.* 27. & *seqq.*

An verò appellatio suspendat sententiam excommunicatio- 815
nis. Respondeo, quod, vel appellatio præcedit has sententias, vel interponitur post dictas sententias, si præcedit, suspendit eas, ita vt si post eam ferantur, fiat nullæ, idque, licèt appellatio non admittatur à iudice, à quo, aut appellans non prosequatur appellationem, ad ferendas namq; sententias requiritur iurisdictio, quæ per appellationem manet suspensa. Et idem dicendum est, si censura feratur sub conditione, & appellatio interponatur ante conditionis euentum, vt habetur expressè *c. præterea 2. de appel.* Si 816
verò appellatio interponitur post dictas sententias absolutas non suspendit, nec tollit effectum illarum, nam Ecclesia malit, quod fideles deposita contumacia illis perfectè subiaceant, poterunt tamen in hoc casu appellare à declaratione, seu denunciatione excommunicationis, aliarumve censurarum, de qua re plura Sanch *sup. à n.*246.

§. VII.

De obligatione non inducendi aliquem ad promittendum de sepultura.

817 *Omnes regulares etiam laici, & moniales inducentes aliquem ad eligendum sepulturam, in propria Ecclesia cum obligatione irreuocabili, quæ fit mediante voto, vel iuramento, incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam.*
818 *Nouitij inducentes sunt immunes ab hac excommunicatione.*
819 *Regulares hortantes infirmos, vt eligant sepulturam in propria Ecclesia non incurrunt prædictam censuram.*
820 *Inducentes eligere in aliena Ecclesia non incurrunt hanc censuram.*
821 *Quid si inducant ad eligendum in aliena Ecclesia ad instantiam rectoris illius.*
822 *Ad incurrendam hanc censuram non sufficit inductio, si non sequatur effectus.*
823 *Religiosus inducens infirmum ad eligendum sepulturam in loco, in quo de iure communi sepeliendus erat, incurrit hanc censuram.*
824 *Ab incursu huius censuræ excusat ignorantia, & bona fides, non ignorantia etiam affectata.*
825 *Ad incurrendam hanc censuram requiritur ausus temerarius.*
826 *Si vnus Religiosus tantùm inducat probabile est, non incurrere hanc censuram.*
827 *Ad illam incurrendam requiritur, quod maior pars communitatis inducat, licèt contrarium sit probabilius.*

817 DIco primò. Quicunq; regulares etiam laici, & moniales in-
ducentes infirmum, ad eligendum fepulturam in propria
Ecclefia, cum obligatione irreuocabili, quę fiat mediante voto,
aut quocunq; alio modo promiffionis, qua infirmus maneat obli-
gatus, vt falua fide, non poffit mutare promiffionem, incurrunt
818 excommunicationem Papæ referuatam *in Clem. cupientes de pę-
nis*, quæ cum expreſsè loquatur de omnibus, ad omnes Religio-
fos eft extendenda, non tamen ad nouitios, cum adhuc non fint
Religiofi. Ita Suar. *difp. 22. de cenfuris fect. 4. n. 25. & 26.*
819 Hinc fit, non effe prohibitum fub prędicta excommunicatione
hortari infirmum, & illi perfuadere etiam precibus, vt apud
propriam Ecclefiam fepeliatur, vt cum Rodrig Suar. Nauarr. &
820 alijs docet Pafqual *tom. 2. dec. 373. n. 4.* Nec etiam effe prohibitum
inducere ad eligendum fepulturam, etiam cum voto, & iura-
821 mento in Ecclefia alterius. Ita Rodriq. *tom. 3. q. 58. art. 7 dub. 4.*
Toletus *lib. 1. c. 36. n. 3.* Sed hoc debet intelligi, dummodo non
fiat ad inftantiam illius, cuius Ecclefia eligitur, nam fi fiat ad
eius inftantiam inducentes prædictas pœnas incurrunt, & ele-
ctio eft nulla. Ita Portel *in additionibus ad dubia regularia verbo
fepultura n. 5.* Villalobos, quem refert, & fequitur Pafqual. *fup.
num. 8.*
822 Dico fecundò. Ad incurrendam huiufmodi cenfuram requi-
ritur, vt de facto fequatur fepulturæ electio modo dicto, vnde
non fufficit inductio, fi non detur effectus Ita cum Auile, Suar.
Sanch. Nauar. Pafq *tom 1. dec. 374. n. 3.* In hac enim excommuni-
catione non prohibetur conatus ad inducendum, fed inductio
ad eligendum cum voto, inductio autem non eft in inducente,
fed in inducto, quia dicit non perfuafionem, fed quod ducatur:
823 ergo fi non fequatur electio, non datur inductio. An autem in-
currat hanc cenfuram Religiofus inducens ad eligendum fe-
pulturam in loco, vbi eligens fepeliendus erat de iure. Refpon-
deo affirmatiuè. Ita Portel *fupr. n. 4.* Pafqualig *fup. dec. 375. n. 3.*
nam talis actus eft prohibitus, non tantùm ob commodum Ec-
clefiæ, in qua de iure debet defunctus fepeliri, fed fauorem li-
bertatis electionis fepulturę.
824 Dico tertiò. Ab incurfu prædictæ cenfuræ liberat ignorantia,
& bona fides, etiam fi ignorantia à culpa non excufet, nam Pon-
tifex *in dicta Clement.* fert excommunicationem contra temera-
rios violatores fuæ conftitutionis Ita Suar. *to. 5. de cenfuris difp.*
825 *22 fect. 4. n. 26.* Pafqual. *dec 376. n. 3.* qui *n 4.* addit ab illa etiam
826 excufare ignorantiam affectatam; nam hęc fufficit ad excluden-
dum aufum temerarium, qui requiritur pro contrahenda tali
excommunicatione. An autem fi vnus tantùm Religiofus indu-
cat modo dicto ad electionem fepulturæ, fufficiat ad incurren-
dam hanc cenfuram negat Pelizar. *tr. 7. c. 2. n. 109.* Rodr. *in fum.
4. p. c. 130. n. 5 & tom. 3. q 58. art. 7 dub. 3.* Vbaldus, Portel, quos re-
827 fert Pafq. *dec. 380. n. 2.* fed dicunt talem inductionem debere fie-
ri à maiori parte communitatis, licèt oppofitum probabilius te-
neat Pafqual. *ibi n. 2.*

§. VIII.

De obligatione non adminiftrandi extremam Vnctionem, Eucharistiam, aut folemnizandi matrimonium abfque licentia Parochi.

828 *Regulares, qui facramentum Extremæ vnctionis, vel Euchari-
ftiæ, fine licentia parochi, vel priuilegio Apoftolico fæcularibus
adminiftrant, incurrunt excommunicationem Papæ referua-
tam.*
829 *Eandem cenfuram incurrunt, qui à pœna, & culpa, vel excom-
municatos à canone, vel à fententijs per ftatuta fynodalia, vel
Prouincialia ftatutis abfoluunt.*
830 *Quos Religiofos comprehendat hæc cenfura.*
831 *Ab incurfu huius cenfuræ excluduntur nouitij.*
832 *Excluduntur Religiofi, qui habent officium parochi refpectu
fuorum fubditorum, non verò extraneorum.*
833 *Excluduntur Religiofi, qui prædicta facramenta miniftrant Re-
ligiofis alterius Ordinis.*
834 *Excluduntur, qui licentia parochi fpeciali, vel generali ea ad-
miniftrant.*
835 *Idem dicendum eft, fi adminiftrent ex licentia tacita, fi vrgeat
neceffitas fufcipiendi ea.*
836 *Idem dicendum eft, quando datur confuetudo recepta, & appro-
bata.*
837 *Vel datur extrema neceffitas recipiendi Eucharistiam, vel Ex-
tremam vnctionem, & parochus nolit ea miniftrare.*
838 *Non incurrunt hanc cenfuram, qui fictè hæc facramenta admi-
niftrant.*
839 *Quę priuilegia habeant regulares circa hoc.*
840 *Quæ abfolutio à cenfura in hac prohibitione comprehendatur.*
841 *Quid per abfolutionem à culpa, & pœna in hac Clementina in-
telligatur?*
842 *Quid per parochum, à quo debet peti, licentia intelligatur.*
843 *Religiofi folemnizantes matrimonium iure antiquo incurrebant
excommunicationem Papæ referuatam.*
844 *Quid fit matrimonium folemnizare?*
845 *Religiofi affiftentes matrimonio non incurrunt hanc cenfuram,
incurrunt tamen fufpenfionem.*
846 *Religiofi folemnizantes matrimonium de iure nouo tantùm in-
currunt fufpenfionem.*

DIco primò. Religiofi, qui Clericis, vel laicis facramenta Ex- 828
tremę vnctionis, vel Euchariftię, miniftare non habita fu- 829
per his parochi licentia fpeciali, aut qui excommunicatos à ca-
none, præter quam in cafibus iure expreffis, vel per priuilegijs fe-
dis Apoftolicę conceffis eifdem, vel à fententijs per ftatuta fyno-
dalia, aut Prouincialia promulgatis, feu à pęna, & culpa abfolue-
re præfumpferint, incurrunt excommunicationem Papę refer-
uatam in Clementin. Religiofi de priuil. & exceffibus prælato-
rum.
Dico fecundò. Hæc cenfura folùm comprehendit Religiofos 830
facerdotes, qui non habentes officium parochi clericis, vel laicis
prædicta facramenta verè abfq; licentia. vel priuilegio miniftra-
re præfumunt. Vnde excludūtur primò nouitij, nam hi in odio- 831
fis non veniunt nomine Religiofi Ita Suar. *difp. 22. de cenfuris fe-
ctio 4. n. 2.* Filliuc *tr. 15. c. 8 q. 1. n. 185.* Bonac. *tom. 3. de cenfuris di-* 832
fp. 2. q. 9. p. 5. n. 428. contra Sayrum, Alterium, & alios. Secundò 833
excluduntur Religiofi non facerdotes, & moniales. Ita cum An-
chartano, Bonac *fup n. 27.* contra Suar. Filliucium, & alios. Ter-
tiò excluduntur Religiofi, qui habent officium parochi, fi fuis
ouibus miniftrent prædicta Sacramenta, fecus fi extraneis oui-
bus ea adminiftreat, ita Syluest. Suar. quos refert, & fequitur Bo-
na. *fup. n. 29.* Alterius *lib. 5. difp. 22. c. 3.* cōtra Nauarrum, & alios.
Quartò excluduntur Religiofi, qui prædicta Sacramenta mini-
ftrant Religiofis alterius Ordinis, nam in materia odiofa nomi-
ne clericorum non veniunt Religiofi, ita ex communi fententia
tradit Barbofa *à leg. 50. n. 99.* & alij apud ipfum.
Quintò excluduntur, qui de licentia parochi fpeciali, vel fal- 834
tem generali ea adminiftrant, vt fi alicui Religiofo concedatur
licentia adminiftrandi omnia Sacramenta, quę ad curam anima-
rum pertinent, vel alicui fęculari, vt ea ab aliquo Religiofo pof-
fit recipere, vt benè Sanc. *lib. 3. de matr difp. 35 n. 7. & feqq.* Idem
dicendum eft, quando datur licentia tacita, vt fi parochus fit ab- 835
fens, & vrgeat neceffitas fufcipiendi Euchariftiam, vel Extremā
vnctionem. Ita cum alijs Bonac. *fup. p. 5. n. 5.* aduerfus Barbof. &
alios. Idem dicendum eft, quando datur confuetudo recepta, & 836
approbata, vel datur extrema neceffitas, & Prelatus nolit viati- 837
cū, vel Extremā vnctionē miniftrare, nam in hoc cafu non requi-
ritur ratihabitio parochi, dummodo tollatur fcandalum. Ita cū 838
Suar. Toleto, Tambur. *de iure Abbatum to. 2. difp. 7 quæft. 2. n. 2.*
Sextò excluduntur, qui fictè hæc facramenta adminiftrant, li-
cèt aliàs grauiffimè peccent, nam cum hęc prohibitio fit pęnalis,
debet reftringi ad miniftrantes vera facramenta. Ita Suar. *difp.
22. de cenfuris fect. 4. n. 23.* Pelizar *tract. 7. c. 2. n 20.* contra Bonac.
fup. n. 25. Septimò excluduntur, qui ex priuilegijs prædicta Sa- 839
cramenta miniftrant. Quæ autem priuilegia circa hæc Sacra-
menta habeant regulares, latè diximus *in tract. de priuilegijs difp.
3 fect 3. §. 1. & 3.* Tandem excluduntur, qui bona fide, vel igno-
rantia craffa, vel fupina talia Sacramenta miniftrant, cum talis
excommunicatio lata fit in præfumentes. Ita Suar. *fup. n 20.* Bo-
nac. *fup. n. 3.*
Dico tertiò. Abfolutio, quæ in hoc capite prohibetur, eft 840
abfolutio omnium excommunicationem lege Pontificia, fiue
alicuius Synodi Prouincialis referuatarum, à quibus abfque fpe-
ciali priuilegio fedis Apoftolicæ abfoluere non poffunt regula-
res, fed hoc priuilegio omnes regulares præcipuè mendicantes
hodie fruuntur, vt diximus *in tractatu de priuilegijs loco cit.* Vn-
de excluduntur excommunicationes ab homine, etiam fi fint 841
referuatæ, & excommunicationes à iure non referuatæ, nam
hæ funt in iure expreſsæ. Aduerte tamen per abfolutionem à
culpa, & pœna *in dicta Clementina* intelligi adminiftrationem
Sacramenti Pœnitentiæ, cum conceffione indulgentiæ plena-
riæ, vnde fi Religiofus abfoluat non à tota pœna, fed à parte il-
lius per modum indulgentiæ, vnius anni v.g. non incurret hanc 842
cenfuram Suar. *fup. n 20.* Tandem ad parochum à quo debet pe-
ti licentia, intelligi rectorem immediatum Ecclefiæ, Epifco-
pum, vel eius Vicarium generalem, fiue fint, vel non Sacerdotes.
Ita Sanch. *lib. 3. de matr. difp 29. n. 4.* Sayrus apud Bonacinam *fu-* 843
pra n. 10.
Dico quartò. Religiofi folemnizantes matrimonium abfq; li- 484
centia parochi, eandem excommunicationem Papæ referuatam
incurrebant ex vi huius Clementinę, circa quam prohibitionem
nota folēnizare effe idem, ac folemniter nuptias benedicere, vn-
de Religiofi tantùm illi affiftentes, non incurrunt hanc cenfurā,
etiam ftando in terminis huius Clementinæ; fed tantùm incur-
runt fufpenfionem latam in Trid. *feff. 24 c. 1 de refor.* Ita ex com-
muni fententia Bonac. *fup. n. 13.* Secundò aduerte, Religiofos ho- 845
die non folùm affiftentes, fed etiam folemnizantes matrimo-
nium abfque licentia parochi non incurrere prædictam excom-
municationem latam *in hac Clementina*, fed tantùm prædictam 486
fufpenfionē latā *in Trid.* Tum quia fic declarauit facra Congreg.
Tum quia aliàs duplex pœna pro vno delicto imponeretur.
Tum quia quando fertur noua pœna pro eodem delicto, quod
acrius

acrius puniebatur in lege antiqua, hoc ipso cessat pœna grauior antiquior. Ita Sayrus, Rebellus, Suar. & alij, quos refert, & sequitur Bonac. *disp. 2. q. 9 p. 5. n. 4.*

§. IX.

De obligatione non eundi vltra mare sine licentia Superioris.

847 *Religiosi euntes ad partes vltramarinas, vbi pauci fideles reperiuntur sine licentia suorum Prælatorum incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam.*
848 *Eandem censuram incurrunt Prælati, qui talem licentiam concedunt nisi fratribus prudentia, & experientia, & scientia præditis.*
849 *Non incurrunt hanc censuram Religiosi accedentes ad loca vltramarina, vbi maior est numerus fidelium, quàm infidelium.*
850 *Non incurrunt hanc censuram generales Ordinum, si ipsi accedant ad prædicta loca, vbi sunt pauci fideles.*
851 *Nec Religiosi, qui de sui Prælati licentia accedit.*
852 *Cuius Prælati debeat esse prædicta licentia.*
853 *Prælati concedentes prædictam licentiam Religiosis illitteratis, incurrunt hanc excommunicationem.*
854 *Idem dicendum est de ea concedentibus litteratis, si non fuerint prouidi, & prudentes.*
855 *Quid si Prælati concedant illitteratis, vel non prouidis hanc licentiam ex ignorantia.*
856 *Prælati non incurrunt hanc excommunicationem, si licentiam prædictam concedant Religiosis alterius Ordinis*
857 *Ipsi Religiosi illa vtentes incurrunt hanc excommunicationem.*

847 Dico primò. Vniuersi, & singuli Religiosi etiam laici cu-
iuscumque conditionis Religionis, Ordinis, vel status
existant, euntes ad partes vltramarinas, vbi pauci fideles inue-
niuntur sine licentia suorum Superiorum incurrunt excommu-
nicationem Papæ reseruatam *in extrauaganti ad nostrum de regu-
laribus*. Eandem censuram incurrunt Prælati qui talem licen-
tiam concedere audent quibusuis fratribus sui Ordinis, exceptis
848 fratribus scientia, experientia, & prudentia præditis; ita habe-
tur *in dicta extrauaganti*.
849 Hinc fit primò non incurrere hanc censuram Religiosi acce-
dentes sine licentia ad loca vltramarina, vbi est maior pars fide-
lium, quàm infidelium, cum in dicta extrauaganti solùm excom-
municentur, qui transeunt ad loca, vbi sunt pauci fideles. Ita Bo-
nac. *de censuris in particulari tom. 3. disp 2. q. 9. n. 4.* Secundò non
850 incurrere hanc censuram generalem Ordinis, si adeat ad prædi-
cta loca, nam textus tantùm loquitur de Religiosis subditis, be-
nè tamen alij Prælati inferiores cum licet Prælati sint, sunt et-
iam subditi Bonac. *sup. n. 8.* Lezana *tom. 1. c. 18. n. 99.* Tertiò non
incurrere hanc censuram, qui de suis generalis, non tamen Prio-
851 ris, aut Prouincialis licentia expressa in scriptis exhibita adeunt
prædicta loca. Ita Bonac. *loc. cit.* dixi generalis, non verò Prioris,
852 vel Prouincialis, nam cum textus dicat absque licentia Superio-
ris Ordinis sui per talem Superiorem non Prior intelligi debet,
sed per antonomasiam, generalis, ita cum Bonac Lezana, *sup.*
853 Dico secundò. Superiores Ordinum concedentes licentiam
854 ad transeundum ad prædicta loca Religiosis illiteratis incur-
runt hanc censuram, imò concedentes illam Religiosis littera-
855 tis, nõ tamen prouidis, & expertis; textus namq; hanc triplicem
conditionem requirit; ita Bonac. *sup. n. 5.* non tamen incurrunt
hanc censuram, si prædictam licentiam Religiosis illiteratis, aut
litteratis non prouidis, aut inexpertis bona fide, vel ignorantia
856 concedant, textus namq; vtitur verbo præsumant. Idem dicendũ
est, si dictam licentiam Religiosis alterius Ordinis concedant, cũ
textus dicat Religiosis sui Ordinis; ipsi tamen Religiosi tali li-
cẽtia vtentes incurrunt dictam censuram etiamsi prædicta loca
857 petant absq; animo introducẽdi errores. Ita Bona. *sup. n. 4. & seqq.*

§. X.

De obligatione non recipiendi aliquid symoniacè pro ingressu Religionis.

858 *Omnes Religiosi siue fœmina. siue viri, qui ex pacto, vel conuentione tacita, vel expressa directè, vel indirectè dant, vel recipiunt aliquid ob ingressum Religionis incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam.*
859 *Non incurritur hac censura, si detur, vel recipiatur aliquid pro ingressu ad nouitiatum, non verò ad professionem.*
860 *Si quid liberaliter detur sine pacto, vel conuentione.*
861 *Vel si detur aliquid pro sustentatione Religiosi, siue conuentus pauper, siue diues sit.*
862 *Quomodo excusentur moniales, quæ pacta, & conuentiones faciunt super dotes monialium.*
863 *Quomodo excusentur prandia, & propina, quæ solent tribui in die susceptionis habitus, & professionis.*
864 *Hæc extrauagans quoad hanc partem est abolita.*
865 *Quomodo sit intelligendum Tridentinum de hac materia.*
866 *Non incurritur hac censura, si ingrediens det aliquid cum animo ingrediendi, si illud non manifestet.*
867 *Non incurritur hac sententia, si ingrediens aliquid à monasterio recipiat, committit tamen symoniam.*
868 *Incurrit hanc censuram, qui dat aliquid pro suffragio ad professionem.*
869 *Idem dicendum est, si admittentes ad professionem aliquid admittant ex pacto ab aliquo tertio v. g. à consanguineis.*
870 *Non potest deduci in pactum, vt detur certum mutuum, vel aliquod commodatum, vel depositum pro ingressu alicuius absque incursu huius censuræ.*
871 *Potest Abbatissa pacisci de certa pecunia quotannis soluenda, donec dos soluatur.*
872 *Si personæ delinquentes contra hanc constitutionem singulares fuerint, incurrunt prædictam excommunicationem.*
873 *Si fuerit totum collegium non excommunicationem, sed suspensionem reseruatam ab omni actu iurisdictionem Ecclesiasticam exigente incurrit.*

Dico 1. Omnes Religiosi siue sint viri siue fœminę, qui ob pro- 858
fessioné Religionis ex pacto aliquo, vel conuentione, tacita,
vel expressa directe, vel indirectè aliquid dant, vel recipiunt in-
currunt excommunicationem Papæ reseruatam *in extrauaganti
Sanè de symonia*. Ex hac tamen communi resolutione plures de-
ducuntur casus, in quibus non incurritur prędicta censura, nec à
dantibus, nec à recipientibus. Primus est, vt si detur, vel recipia- 859
tur aliquid non pro professione, sed pro receptione ad nouitia-
tũ, nam illic ingressus sumitur pro professione, vnde si ante pro-
fessionem factam retractetur, vel pecunia non recipiatur, vel ite-
rum tradatur censura non incurritur, licet aliàs committatur
Symonia: ita Bonac *de censuris disp. 2. q. 3. p. 29. n. 1. & 12.* Suar. *to.
1. de relig. lib. 4. c. 56. n. 7.* Filliuc. *tr. 45. c. 13 q. 4. n. 11.* Reginald *lib.
23. n. 137.* Secundus est si detur, vel recipiatur aliquid liberaliter 860
sine pacto, vel conuentione. Ita Bonac. *sup. n. 2.* Suar *de censuris di-
sp. 22. sect. 5. n. 7.* Caietano, & Armilla.
Tertius est, si detur aliquid etiam ex pacto pro sustentatione 861
Religiosi, siue conuentus pauper sit, vt tenent communiter DD.
siue diues, vt tenent Syluester *verbo Symonia n. 15* Sotus *de iusti-
tia lib. 9 q. 6 art. 2 ad 4.* Miranda *in tract. de monialibus q 8. art. 7.
concl. 2.* & probabile putat cum Valentia, Aragonio, & Sanch.
Tancred *de Religione tract. 2. lib. 4. de symonia disp. 12. n. 8.* contra
Suar. Filliucium, Nauar. & alios. Ratio est, nam pecunia in hunc
titulum exhibita nõ commutatur pro re spirituali, sed pro tem-
porali qualis est sustentatio. Et hinc excusantur moniales, quæ
conuentiones, & pacta faciunt de dote soluenda pro congrua, & 862
sufficiente sustentatione, nam licèt conuentus, aliquando sit di-
ues, omnibus his indiget, vel ad diuinum cultum, vel ad aliarum
sustentationem. Vnde, vt omnis scrupulus in hac materia à mo-
nialibus tolleretur, illis concessit Clemens VII. vt prædicta pa-
cta de dote soluenda possent efficere pro congrua sustentatione,
vt referunt Capuccinus, Suar. & alij quos refert, & sequitur Bo-
nac. *supr. n. 6.*
Et idem dicendum est de monialibus, quæ exigunt ab ingre- 863
dientibus pastus, prandia, & propinas tradi solitas vtpotè, quę
traduntur non pro professione, sed pro sustentatione aliarum, &
pro solemnitate; præterquam quod dici potest istam Extraua-
gantem, quoad hanc partem esse abolitam vt de facto ait Less *lib.
2. c. 35. n. 131.* & cum alijs Toletus *lib. 1. c. 36. n. 5.* Nec obstat quod 864
in Tridentino sess 25. cap. 3. præcipitur sub anathemate, ne ante
professionem excepto victu, & vestitu nouitij, vel nouitiæ ali-
quid ex bonis eius recipiatur. Respondetur namque Concilium
ibi non loqui de his, quæ ad sustentationem nouitij, vel nouitiæ, 865
vel pro solemnitate professionis iuxta receptam monialium, &
Religiosorum praxim dantur, sed de illis rebus, quæ à nouitijs
dantur, vt ea conuentus possideat, ne postea ob difficultatem il-
las recuperandi cogantur persistere.
Quartus casus, in quo non incurritur hæc censura, est, si ingre- 866
diens aliquid det cum animo ingrediendi, non tamen illud ma-
nifestet: ita cum Suario. Alterio Bonac *sup n. 3.* Vel si ingrediens
Religionem aliquid etiam ex pacto à Monasterio recipiat, licèt 867
aliàs committat symoniam; nam excommunicatio solùm fertur
contra dantes, vel recipientes pecuniam à volentibus ingredi: ita
Filiuc. *tract. 45. c. 13. n. 11.* Incurrunt tamen prædictam censu-
ram, qui dant aliquid non pro professione, sed vt obtineant, vel
ferant suffragium pro professione, nam hic non solùm prohibe-
tur datio directa, sed etiam indirecta pro professione, qualis est 868
ista. Et idem dicendum est, in casu, quo admittentes ad professio- 869
nem aliquid ex pacto recipiant ab aliquo tertio v. gr. consangui-
neis, cum hoc etiam sit recipere indirectè.
An verò possit deduci in pactum pro ingressu Religionis, vt 870
detur Monasterio certum mutuum, vel aliquod commodum,
vel depositũ absq; incursu huius censurę, respondeo negatiuè, nã
cum lex intendat, ne fidelis ratione expensarum nõ retrahatur à
Religione, multi, eo quod nõ habuissent copiam à Religione re-
traherentur; ita Pelizar. *tract. 7. c. 2. n. 119.* poterit tamen Ab- 871
batissa pacisci de certa quantitate pecuniæ quotannis recipiẽda,
donec dos soluatur, tunc propter damnum emergentem, quam

propter lucrum cessans, vt si censum redimere non posset propter dotem non solùm: ita Rodr. Miranda, quos refert, & sequitur Bonac. *sup. n.* 8.

872 Aduerte tamen, quod si personæ delinquentes aduersus hanc
873 constitutionem singulares sint hanc excommunicationem incurrent; at si Capitulum, vel conuentus fuerit, eo ipso incurrit reseruatam suspensionem ab omni actu, & officio capitulari, & communi iurisdictionem Ecclesiasticam exigente, quia capitulum alterius suspensionis effectus capax non est: ita Suar. *lib. 4. de simonia c. 56. n. 9.*

§. XI.

De obligatione, quam habent Superiores regulares denuntiandi proprios subditos suspectos de hæresi, vel etiam hæreticos.

874 *Prælati non denuntiantes Religiosos professos cuiuscunque Religionis hæreticos, vel hæresi suspectos inquisitoribus, vel Ordinarijs locorum incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam.*

875 *Idem dicendum est, si Prælati impediant, ne Religiosi alios denuntient.*

876 *Hanc censuram non incurrunt Prælati non denuntiantes nouitios, aut sæculares.*

877 *Hanc censuram non incurrunt Religiosi, qui non sunt Prælati non denuntiantes.*

878 *Prælati possunt per alios denuntiare.*

879 *Si aliquis scienter erret in fide statim sine correctione fraterna est denuntiandus, etsi crimen sit occultum.*

880 *Si erret ex ignorantia, præmittenda correctio fraterna.*

881 *Quid si audiens nesciat, an peccet ex ignorantia*

882 *In alijs delictis occultis præmittenda est correctio fraterna.*

874 Dico primò. Prælati regulares non denuntiantes, vel præsu-
875 mentes impedire alios Religiosos, ne denuntient inquisitoribus, aut ordinarijs locorum vicinioribus Religiosos professos cuiuscunq; Religionis sint hæreticos, aut suspectos de hæresi quales sunt, qui ad turpia solicitant in confessionibus, incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam *ex Bulla* Pauli V. *incipiente Romanus Pontifex anno* 1616 apud Bonacinam *de censuris*
876 *disp. 2 q. 9. p. 7 n. 2.* Circa hanc tamen censuram aduerte non illam incurrere Prælatos non denuntiantes nouitios, vel laicos,
877 nam isti non sunt professi, & Religiosi: ita Bonac. *sup n. 3.* Nec etiam alij Religiosi subditi non denuntiantes incurrunt dictam excommunicationem, quia hæc constitutio lata est contra Prælatos Religionis, ergo non comprehendit alios Religiosos etiam
878 si rebus Monasterij præsideant, si tamen iurisdictione careant. Ita Bonac. *sup. n. 6.* Aduerte tamen, quod Prælati non tenentur semper per se ipsos prædictos hæreticos denuntiare; sed sufficere, vt denuntient per eum, à quo audierunt illum Religiosum esse hæreticum, aut de hæresi suspectum.

An autem Prælatus, antequam denuntiet Religiosum hæreticum, aut de hæresi suspectum, vt sollicitantem ad venerem in confessione teneatur præmittere correctionem fraternam, si speretur correctio, affirmant D. Thom. Sotus, Canus, Syluest. Lopez, Ledesma, Crux, Zanan. Castr. Tolet Homobon Angelus, Rosella, quos refert Diana 4 *p. tr. 7 ref. 2.* Fagun. Sousa, Lezan. Portel, Palaus, Rodr. Acugna, quos refert, Diana 4. *p. tr. 7 ref. 24.* Fragos. quem refert Diana 9 *p. tr. 8. ref. 46.* Duualius, quem refert Diana 7. *p. tr. 3. resol. 63.* quorum aliqui dicunt talem correctionem esse faciendam etiam in dubio, an talis correctio sit profutura. Negatiuam tamen sententiam tenent Bonac. Villalob. Simancas, Suar. Sanctius, Sanctarel. Henriq. Turrian. Azor Sylu. Coninc. & alij, quos refert, & sequitur Diana 1. *p. tr. 4. ref. 2.* & alij, quos refert, & sequitur 4. *p. tr. 5 ref. 24. & 9. p. tract. 7. ref. 46.*

879 Ego tamen in hac magna difficultate distinguendum esse existimo, vel enim aliquis errat in fide ex ignorantia, etiam vincibili, crassa, & supina, vel scienter: si scienter erret, existimo, statim nulla correctione præmissa esse denuntiandum, quod quidem verum existimo, etsi delictum sit occultum, & iam emendatum appareat, ita Sanctarel Bonac. Azor. & alij multi, quos refert, & sequitur Diana 1. *p. tr. 4. ref. 3.* contra Sotum, Genuensem, Nald. Victorellum, Felynum, Zanardum Rodericum, Freitas; Megallam, Portel, & alios, quos ibi refert Sunt namque heretici valdè subdoli, & fingunt se esse emendatos, ne denuntientur: vnde semper remanet dubium, an sit emendatus. Si verò, quis erret in
880 fide ex ignorantia etiam vincibili, crassa, & supina: existimo non esse statum denuntiandum, sed prius esse corrigendum seruato Ordine correctionis fraternæ Euangelicæ: ita Alphonsus Peña, Toletus, Nauar Filliuc Martinus Delrio, Salon Sanch. quos refert, & sequitur Trull. *in Decal. lib. 1. c. 2. dub. 5. n. 9.*

881 Ratio est, quia hic non est formaliter hæreticus, tum quia in hoc casu non est periculum in mora, nec desperatur emenda, quod procedit etiam, quando audiens hæresim prorsus ignorat, an ex ignorantia, vel malitia errauerit, dummodo errans sit vir simplex, & pius, qui ex ignorantia errare probabiliter præsumatur, vt optimè aduertit Trull. *supr.* quod si detur dubium, an ex ignorantia, vel malitia errauerit; tunc Delrius *lib. 5. sect. 4.* existimat statim denuntiandum esse, sed ego existimo prius esse monendum, in dubio namque benignior pars est eligenda, vt ex pluribus legibus, & Doctoribus probat Valasco ex Simone, Vaz. Barbosa *de locis littera D nu. 221.* quod si post monitionem adhuc perseueret, statim denuntiandus est, nam tunc iam non ex ignorantia, sed ex pertinacia peccat: ita cum alijs Trull. *sup.*

Et idem dicendum existimo de alijs delictis contentis in edi- 882
cto inquisitorum, quæ non sunt hæresis formalis, vt solicitatio, in confessione, nã in his omnibus debet præcedere correctio fraterna, si crimen sit occultum, & speretur emenda, ita Fragos. *to. 2. lib. 5 disp. 4. § 1. n. 11.* Fagund. Souza, Lezana, Portel, Palaus, Hieronymus, Rodriq. Peyrinis, Cruz, Ledesma, Acuña, quos refert Diana 4 *p. tr. 5 ref. 24.* quidquid ibi cum alijs contrarium dicat Diana. præceptum namque correctionis fraternę, cum sit diuinum debet præualere cuiuscunque humano, precipuè, quando speratur emenda, vt in his casibus probabiliter sperari potest; quod tamen non datur in hæretico formali, qui non ex fragilitate, sed ex malitia, & proteruia peccat. Aduerte hic damnatam à S. Pontifice Alex. VII. hanc propositionem, quæ est, quinta ex damnatis ab ipso. Quamuis euidenter tibi constet Petrum esse Hæreticum, non teneris denuntiare, si probare non possis.

§. XII.

De obligatione debitè loquendi in sermonibus ad populum de Conceptione Beatæ Mariæ Virginis.

883 *Asserentes hæreticum esse, aut peccatum mortale credere Beatam Virginem absque peccato originali fuisse conceptam, incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam.*

884 *Eandem censuram incurrunt, qui dicunt incurrere alicuius peccati reatum, qui officium Conceptionis recitant, vel conciones audiunt illorum, qui eam sine peccati macula prædicant.*

885 *Quid si habeant libros prædictas assertiones continentes.*

886 *Qui ausi fuerint asserere tenentes Virginem* MARIAM *cum originali peccato fuisse conceptam hæresis crimen, aut peccatum mortale committere, incurrunt eandem censuram.*

887 *Asserentes peccare venialiter, qui dixerit Beatam Virginem sine originali fuisse conceptam, non incurrunt hanc excommunicationem.*

888 *Incurrunt tamen illam, qui dixerint committere peccatum veniale, qui officium conceptionis celebrat, vel huiusmodi conciones audit*

889 *Non incurrunt hanc censuram tenentes, vel legentes libros, in quibus asseritur hæreticum, vel peccatum mortale esse credere Beatam Virginem immunem fuisse ab originali peccato, vel peccati reatum incurrere, qui officium Conceptionis celebrant, vel eius conciones audiunt, vt eos impugnent.*

890 *Non incurrunt hanc censuram asserentes peccare mortaliter, qui audiant conciones, in quibus prædicatur Virginem cum peccato fuisse conceptam.*

891 *Neque legentes, vel tenentes libros, in quibus dicatur hæreticum, aut peccatum mortale esse asserere Virginem peccato originali fuisse maculatam.*

892 *Quas pœnas ex motu Pij V. incurrant disputantes de alterutra parte affirmando vnam, & refellendo aliam in concionibus, vel in locis, vbi promiscuè solent esse viri, & fœminæ.*

893 *Quas pœnas incurrant, qui vulgari sermone de hac rescribunt refellendo alterutram opinionem.*

894 *In hac probibitione Pij V. non prohibetur de alterutra parte disputare etiam alteram, refellendo in scholis, & vniuersitatibus, & inter doctos.*

895 *Neque etiam in popularibus concionibus si vnam partem defendant non impugnando aliam.*

896 *Qui in concionibus, conclusionibus, seu alijs quibuscumque actibus publicis ausus fuerit asserere Virginem cum originali fuisse conceptam præter pœnas à Pio V. alias incurrit à Paulo V. quæ ibi referuntur.*

897 *Easdem pœnas incurrunt, qui opinionem D. Thomæ impugnauerit, seu de ea aliquo modo tractauerit ad eam impugnandam.*

898 *Qui non solùm in sermonibus publicis, sed etiam in priuatis asseruerit Beatam Virginem in peccato originali fuisse conceptam, præter pœnas à Pio V. & Paulo V. statutas alias etiam à Gregorio XV. incurrunt, quæ ibi referuntur.*

899 *Easdem pœnas incurrunt, qui de opinione D. Thomæ aliquo modo agunt.*

900 *Dominicani possunt de hac opinione differere inter se tantùm.*

901 *Diuinum officium, vel Missa non potest sub alio nomine, quàm Conceptionis celebrari.*

902 *Qui ex inaduertentia, vel ignorantia actiones probibitas in prædictis Bullis efficeret, non incurret pœnas illarum.*

903 *Qui transcribit librum, in quo pars affirmans Beatam Virginem in peccato fuisse conceptam, continetur, vel eum habet,*

vel al-

vel alteri dat, non incurrit prædictas pœnas.
904 *Qui secum asserit, vel probat nullo præsente Virginem in origi-*
nali fuisse conceptam, non incurrit prædictas pœnas, modo non
proferat aliquam propositionem damnatam in extrauaganti
Sixti IV.
905 *Qui dicit coram alijs defendi posse opinionem D. Thomæ, aut*
qui rationes adducit ad eam probandam, incurrit pœnas motus
Pij V. Pauli V. & Gregorij XV.
906 *Benè possunt proponi argumenta sententiæ affirmatiuæ tenenti*
negatiuam ad eis respondendum, vt veritas appareat.
907 *Pars negatiua potest defendi in Accademijs, & poni possunt*
argumenta partis affirmantis, non vt prædicta pars impugne-
tur, sed vt veritas negatiua ostendatur.
908 *Quomodo in hoc se debeant habere prædicatores in conionibus.*
909 *Prædicatores non possunt argumenta contraria dare, proponere,*
soluere sine incursu prædictarum pœnarum.
910 *Licitum est in Academijs iurare se defensuros Beatam Virgi-*
nem, sine labe peccati originalis fuisse conceptam.
911 *Idem possunt facere alij populi faciendo votum, vel iuramen-*
tum in communi.
912 *Hoc iuramentum in multis Orbis vniuersitatibus cum omnium*
laude factum est.
913 *Quo anno Vniuersitas Conimbricensis hoc iuramentum emise-*
rit, & cuius Regis, & Rectoris Imperio.

883 DIco primò. Asserentes hæreticum, aut peccatum mortale
884 esse credere Beatissimam Virginem fuisse conceptam abs-
885 que peccato originali, vel affirmantes alicuius peccati reatum
886 incurrere, qui officium conceptionis celebrant, vel conciones
audiunt illorum, qui eam sine peccati macula prædicant, aut
qui ausu temerario libros prædictas assertiones continentes, pro
veris habent, tenent, vel legunt, vel qui ausi fuerint asserere, te-
nentes gloriosam Virginem MARIAM cum originali peccato
fuisse conceptam, hæresis crimen, aut peccatum mortale com-
mittere, incurrunt in excommunicationem Papæ reseruatam
in Extrauaganti graue nimis de reliquijs, & veneratione sanctorum,
quam postea Tridentinum *sess. de peccato originali ad finem*, ap-
probauit, & confirmauit.
887 Pro explicatione tamen huius censuræ aduerte primò, non in-
currere hanc censuram asserentes peccare venialiter credentes,
vel tenentes Beatissimam Virginem, absq; originali peccato fuis-
se conceptam, cum censura tantùm feratur contra asserentes hoc
esse peccatum mortale, incurrent tamen illam, qui dixerint esse
peccatum veniale officium conceptionis celebrare, vel huius-
modi conciones audire, ita Bonac. *tom. 3. disp. 2. q. 9. p. 3. n. 2.* Fil-
888 liucius, quem refert, & sequitur Palaus *tom. 5. disp. 3. de censuris*
p. 27. n. 11.
889 Secundò aduerte non incurrere prædictam censuram tenen-
tes, vel legentes libros, in quibus asseritur hereticum, aut pecca-
tum mortale esse credere Beatam Virginem fuisse immunem
ab originali peccato, vel peccati reatum incurrere, qui officium
Conceptionis celebrant, vel eius conciones audiunt, vt eos im-
pugnent, vel ex curiositate, vel ex alio fine existimando falsas esse
890 prædictas assertiones. Ita Suar. Filliuc. Bonac. *loc. cit.* Imò neq; in-
current prædictam excommunicationem asserentes peccare
mortaliter, qui audiunt conciones, in quibus prædicatur Virgi-
nem fuisse conceptam cum peccato, neq; tenentes libros, vel eos
legentes pro veris, in quibus dicetur hæreticum, vel peccatum
mortale esse asserere Virginem fuisse peccato originali macula-
tam, cum de his nihil constitutio disponat. Ita Palaus *sup. n. 11.*
891 Dico 2. Præter prædictas actiones prohibitas in dicta Extraua-
892 ganti sub excommunicatione aliæ actiones prohibitæ etiã sunt
à Pio V. non sub excommunicatione, sed sub pœna suspensionis
à Diuinis, & priuationis cuiuscunque gradus, seu dignitatis, vel
administrationis, inhabilitatisque ad ipsa ipso facto incurrenda
Papę reseruata. Prima est disputare de alterutra prædictarum
sententiarum affirmando vnam, & refellendo, vel impugnando
aliam in concionibus, vel in locis, vbi promiscuè solent adesse
893 viri, & fœminæ. Secunda, de hac re vulgari sermone scribere,
seu dictare prætextu pietatis, vel necessitatis, intellige refellen-
do, aut impugnando contrarium; nam illa verba de hac ipsa quę-
stione relationem habent ad primam actionem, in qua prohibe-
tur alteram sententiam in prædictis locis refelli.
894 Circa hanc tamen constitutionem Pij V. aduerte in ea non pro-
hiberi de altera prædictarum sententiarum disputare in Aca-
demijs, vel alijs locis publicis, vbi homines docti concurrunt, sed
vbi promiscua virorum, & mulierum multitudo conuenit; imò
neq; qui etiam in popularibus concionibus vnam partem defen-
dit, & confirmat, non impugnando alteram. Ita Bonac. *supr. n. 9.*
895 Palaus *sup. n. 12.* Prohibetur tamen libros non solùm vulgari ser-
mone, sed etiam latino idiomate scribere, in quibus probetur
Beatam Virginem cum peccato fuisse conceptam, nam mens
Pontificis est tollere scandala, quæ non minus in libris scriptis
vulgari idiomate, quàm latino oriri possent, & multò magis ex
libris impressis, quàm manuscriptis, vt rectè aduertit Peliz *trac.*
6. c. 4. n. 52.
Dico tertiò. Præter prædictas actiones prohibitas tam *in Ex-*
trauaganti, quàm à Pio V. sub prædictis pęnis, aliæ actiones pro-
hibitæ etiam sunt à Paulo V. non sub excommunicatione, sub
pęnis, & censuris latis à Pio V. quibus addit pœnas priuationis
concionandi, publicè legendi, seu docendi, & interpretandi fa-
cultatis, ac vocis actiuæ, & passiuæ in quibuscunq; electionibus
ipso facto incurrendis, & inhabilitatis ad ipsa, & concedit Epi-
scopis, & inquisitoribus, vt procedant contra oppositum facien- 896
tes. Prima est, ne quis in publicis concionibus, lectionibus, con-
clusionibus, seu alijs quibuscunque actibus publicis asserere au-
deat Beatissimam Virginem cum orignali peccato fuisse conce- 897
ptam. Secunda est, ne quis in actibus publicis opinionem affir-
mantem Beatissimam Virginem in peccato fuisse conceptam
impugnet, seu de ea aliquo modo tractet, vel agat ad illam impu-
gnandum, euertendum, vel refellendum.
Dico quartò, Præter prædictas actiones prohibitas tam ab Ex- 898
trauaganti Sixti IV. quàm à Pio V. & Paulo V. sub prædictis pę-
nis, aliàs prohibuit Gregor. XV. vt omnis occasio scandali tolle-
retur sub pœnis contentis in Bulla Pij V. & Pauli V. Prima est
in sermonibus, vel scriptis etiam priuatis asserere Beatam Vir- 899
ginem in peccato originali fuisse conceptam Secunda de opinio- 900
ne D. Thomæ aliquo modo agere, seu tractare, nisi fortè hoc quis 901
faciat ex priuilegio Apostolico, quale habent Dominicani ad in-
ter se duntaxat de hac re disserendum. Tertia Missam, vel offi-
cium diuinum publicè, vel priuatim recitare sub alio nomine,
quàm conceptionis.
Circa quam constitutionem nota, non incurrere pręddictas pę- 902
nas, qui inaduertenter, vel ignoranter prædictas actiones in hac
Bulla prohibitas efficeret; quia in prædicta Bulla requiritur au-
dacia. Peliz. *tr. 8. c. 4. n. 13.* Item non incurrere prædictas pęnas,
qui transcriberet librum, in quo pars affirmans Beatam Virgi- 903
nem fuisse in peccato conceptam continetur, neque, qui eum 904
habet, vel alteri dat, neque qui secum nullo præsente asserit, vel
rationibus probat prædictam partem affirmantem, modo non
proferat aliquam propositionem damnatam *in Extrauaganti*
Sixti IV. cum nulla ex his actionibus in prædictis Bullis prohi-
beatur, incurret tamen prædictas pęnas, qui dicit coram alijs,
defendi posse sententiam D. Thomæ, aut qui rationes adducit 905
ad eam probandam, nisi fortè negatiuam sustineat, & rationes 906
affirmatiuæ sententiæ adducat, vt illis respondeat, nam hoc non
est agere de sententia affirmatiua, sed potius de negatiua, propo-
nuntur autem argumenta partis affirmatiuæ, vt veritas negati-
uæ clarius elucescat. ita Bonac *sup. n. 10*
Hinc fit posse in Academijs defendi partem negantem, & pro- 907
poni argumenta partis contrariæ, non vt prædicta pars impu-
gnetur, sed vt veritas negatiuæ ostendatur. Ita Bonac *sup. n. 10.* 908
Prædicatores tamen solùm possunt adducere rationes, & aucto- 909
ritates, quibus probent partem negantem; & si inde argumenta
partis affirmantis soluantur, non tamen possunt argumenta con-
traria clarè proponere, & soluere, aliàs incurrent in pænas Bul-
lę Pij V ita Portel *in additionibus ad dubia regularia verbo conce-*
ptio n. 8. qui addit *ibi n. 1* licitum imò laudabile, & pium esse in 910
Academijs, vel confraternitatibus, vel in populo communi face- 911
re votum, & iuramentum, per quod talis Academia confrater-
nitas, vel communitas iuret se defensuros, quoad poterunt Dei-
param caruisse peccato originali, quam ego opinionem verissi- 912
mam, imò maximè commendabilem existimo, & in grauioribus
Orbis Academijs practicatam fuisse testatur Portel *sup.* & ego
illam solemniter vidi executioni mandari in Academia Co-
nimbricensi cum totius regni plausu ad instantiam inuictissimi 913
Regis nostri Ioannis IV. anno 1646. & regni sui, & nostræ feli-
cissimæ acclamationis anno sexto, Academiæ verò Rectore il-
lustrissimo, ac Reuerendissimo Domino D. Emmanuele à Sal-
dania Ecclesiæ Conimbricensis electo Episcopo meritissimo, cu-
ius prudentiam, virtutem, & regium sanguinem, nemo est, qui
ignoret, nemo qui non videat.

§. XIII.

De obligatione non imprimendi, vel edendi libros in lucem, seu tractatus de materia auxiliorum, seu de gratia, & libero arbitrio tractantes.

914 *Regulares non possunt edere libros, vel tractatus expressè, vel*
incidenter tractantes de auxilijs, sine licentia sedis Apostolicæ
sub varijs pœnis priuationem, quæ ibi referuntur.
915 *Id ipsum illis prohibitum est sub excommunicatione Papæ re-*
seruata, & alijs pœnis.
916 *In hoc decreto non prohibentur libri tractantes de aliquo pun-*
cto, difficultate, vel quæstione de auxilijs.
917 *Ignorantia etiam crassa excusat ab incursu harum pœnarum.*
918 *Non incurrit has pœnas, & censuras, qui libros de auxilijs tra-*
ctantes, transcribit.
919 *Neque, qui euulgat priuatim eos communicando amicis.*
920 *Quæ veniant nomine librorum.*
921 *Qui euulgant manuscripta per modum librorum, incurrunt præ-*
dictas pœnas, & censuras.
922 *Tenentes, aut legentes librum Iansenij, cui titulus est Augusti-*
nus, vel theses Patrum Societatis IESV incurrunt excommu-
nicationem. Aduerte tamen, quod hæc excommunicatio non est
reseruata.

914 Dico primò. Regulares non possunt imprimere, vel edere in lucem libros, seu tractatus ex professo, vel incidenter, etiam prætextu commentandi D. Thomam, seu in philosophicis agendi de concursu causæ primæ cum secunda, & præsertim defendendi, aut impugnandi librum Iansenij, cui titulus Augustinus, vel theses Societatis IESV, aliasque scripturas prohibitas, aut alia quauis occasione, vel modo de materia auxiliorum diuinorum, seu de gratia, & libero arbitrio tractantes sine expressa, & speciali licentia à sanctitate sua in Congregatione sancti officij obtinenda, donec aliud in hac materia à sede Apostolica fuerit ordinatum: ita statuit Paulus V. cuius decretum postea confirmauit Vrb VIII. anno 1625. die 22. Maij sub pęna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, facultatis concionandi, publicè legendi, docendi, & interpretandi ipso facto incurrenda, & etiam alijs pęnis sanctitatis suæ arbitrio infligendis, ipsos verò libros tanquam expresè prohibitos haberi voluit, & impressores præter amissionem librorum pecuniarijs, alijsq; corporalibus pęnis iuxta criminis grauitatem teneri mandauit, postea verò in Congregatione generali S. Officij secundo Augusti 1641. hoc ipsum prohibitum fuit sub excommunicatione latæ sententiæ Papæ
915 reseruata, & interdicti Ecclesiastici respectiuè alijsque pœnis etiam corporalibus arbitrio sanctitatis suæ infligendis.

916 Circa hanc tamen prohibitionem aduerte primò, in ea non prohiberi libros tractantes de aliquo puncto, seu difficultate, vel quęstione de auxilijs; aliud enim est materia de auxilijs aliud verò punctus aliquis, seu difficultas prædictæ materiæ; hæc enim debet esse suæ sanctitatis mens, aliàs necesse esset alias materias Theologicas, quæ cum materia de auxilijs connexionem habent non nisi imperfectè, truncatè, & defectuosè imprimi Hinc fit in thesibus publicè defendendis quotidie poni, tam Romæ, quàm alibi. An detur prædeterminatio physica, scientia media, & alię similes, quod præcipuè verum est, si tales quæstiones sincerè, modesteque tractentur, ita Pelizar. *tract. 6 c. 4. n. 42.* Lezana *tom. 1. c. 10. n. 24.*

917 Secundò aduerte, Ad incurrendum has pœnas requiri ausum temerarium, vnde excusat ignorantia etiam crassa, & supina.
918 Tertiò aduerte non incurrere eas pœnas qui tractatus, libros, &
919 scripturas tractantes de auxilijs transcribunt, imò & diuulgant,
920 priuatim scilicet eos communicando amicis, non per modum librorum, sed veluti quædam dictata ad proprium vsum confecta; hæc enim non habent rationem libri, qui strictè sumptus importat opus integrum, & consummatum, quale est illud, quod solet imprimi, & eorum diuulgatio fiat, vt typis mandetur, vt notauit Peliz. *tract. 6. c. 4. n. 10.* & 44. incurrent tamen prædictas
921 pœnas si diuulgent prædictos tractatus etiam manuscriptos per modum librorum, nam in prædicto decreto non solùm prohibetur, ne in lucem edantur, quod propriè est imprimere, sed ne *quoquo modo* in lucem edantur, illud autem aduerbium, quoquo modo, non solùm prohibet imprimere, quod est propriè edere in lucem, sed etiam diuulgare illa manuscripta per modum libri modo dicto; Pelizar. *sup. n. 44.*

922 Aliam excommunicationem addit sacra Congregatio contra tenentes, aut legentes librum Iansenij, cui titulus Augustinus, vel theses Patrum societatis IESV, vel scripturas ratione ipsius editas, hæc tamen excommunicatio non est reseruata, vt patet ex tenore decreti extensi apud Pelizarium *sup.*

§. XIV.

De obligatione, quam habent regulares non legendi, nec retinendi libros hæreticorum hæresim continentes, aut tractantes de religione.

923 *Regulares non possunt legere, vel retinere, imprimere, vel defendere libros hæreticorum hæresim continentes, aut tractantes de religione sub excommunicatione Papæ reseruata.*

924 *Vbi etiam, qui veniant nomine hæreticorum legens librum hæretici occulti, aut infidelis, de quibus non constat tales esse, licet contineat hæresim non incurrit hanc censuram.*

925 *Quid veniat nomine librorum hæreticorum prohibitorum in hoc decreto.*

926 *Quid si liber non tractet de articulis fidei, vel de rebus ad religionem pertinentibus.*

927 *Qui vnam tantùm paginam, vel folium legit horum librorum hæreticorum excusatur à censura.*

928 *Quid si legat hæretici epistolam, concionem, vel aliam breuem scripturam*

929 *Ad incurrendam hanc censuram requiritur scientia qualitatis, auctoris, & libri.*

930 *Excusat ignorantia crassa, & supina, imò affectata, dummodo non contineat ingentem temeritatem.*

931 *Quid si quis ignarus linguæ latinæ legat librum hæretici idiomate latino.*

932 *Qui audit legentem etiamsi ad legendum inducat, aut memoriter discit, quod alius legit, non incurrit prædictam censuram.*

933 *Quid si librum oculis tantùm occurrat, aduertendo mente ad id, quod dicit.*

934 *Retinentes hos libros in sua, vel aliena domo incurrunt eandem censuram.*

935 *Quid si eos retineat per vnum, vel alterum diem, vt eos commodius tradat Inquisitoribus.*

936 *Quid si retineat per vnum diem cum animo non eum præsentandi Sancto Officio, si tamen postea præsentet.*

937 *Imprimentes, & defendentes huiusmodi libros quouis prætextu incurrunt eandem excommunicationem.*

Dico primò. Regulares, & idem dicendum est de omnibus 923
fidelibus non possunt legere, aut retinere, imprimere, aut defendere libros hęreticorum hęresim continentes, aut tractantes de religione sub excommunicatione Papę reseruata in Bulla
Cœnæ. Circa quam nota primò nomine hæreticorum venire 924
omnes, Christianos qui à fide errarunt, & vt tales declarati sunt. Hinc fit legentem librum hæretici occulti, non incurrere hanc censuram, sicut nec legens libros infidelis hæresim continentes; ita cum Portel, Bordon *tom. 2. resol. 58. n. 25* sed hoc debet intelligi, dummodo non constet auctorem esse hæreticum, vt cum Sanch. aduertit Peliz. *tract. 6. c. 5. n. 145.* contra Grafium, qui existimat solùm incurrere prædictam censuram, qui librum auctoris hæretici damnati legit.

Secundò aduerte nomine librorum venire libros hæretico- 925
rum declaratorum modo dicto, vel quælibet pars notabilis illorum, modo liber contineat hæresim, sufficit tamen, quod vnam hęresim contineat vel tractet de religione, vt si sacram Scripturam interpretetur, Theologicas quęstiones scholasticas decidat, agat de articulis fidei, & de rebus spectantibus ad Dei, vel Sanctorum cultum, idque non incidenter, sed ex professo, vel etiam
de statu religioso, secus dicendum est, si tractet de alijs, vt de phi- 926
losophicis, historijs profanis modo admistam hæresim non habeant, ita ex Portel, & Vgolino, Bordon. *tom. 2. res. 58. n. 23.* Liber autem hæretici non dicitur, in quo referuntur hæreses, & reprobantur, neque confectus à catholico etiam si ex ignorantia aliquem contineat errorem, nec continens annotationes, & scholia hæreticorum, siue liber sit impressus, siue manuscriptus, ita cum Portel, Bordonus *sup.*

Item, qui legit vnam paginam, vel folium non dicitur legere 927
librum hæretici, ac per consequens à censura excusatur ratione paruitatis materiæ, ita Bordon. *sup.* & cum Viualdo, Sà, Rodr. & alijs docet Sanch *lib. 2 in Decal. c. 10. n. 31.* Filliucius, Duard. Portel, & Laym apud Dianam 1 *p. tract. 11 res. 30.* quidquid alij
in contrarium dicant apud eundem Dianam 8. *p. tract. 5. res. 42.* 928
Idem satis probabiliter dicendum est, si legat hæretici epistolam, concionem, aliamque breuem scripturam, quia hęc in communi modo loquendi libri non reputantur: Ita Sanch. Duard. Bonac. quos refert, & sequitur Palaus *tom. 1 tract. 4 disp. 2 p. 10. §. 1. n. 5.* Quidquid dicat Suar. Vgolinus, & alij, quos refert ipse Palaus *sup. n. 4*

Tertiò aduerte ad incurrendam hanc censuram requiri scie- 929
tiam qualitatis auctoris, & libri, aliter legens, seu retinens ab illa excusabitur, etsi ignorantia sit crassa, & supina, imò & affectata, dummodo non contineat ingentem temeritatem, aut culpam latissimam, vt probat Sanch. *lib. 9. de matrim. disp. 32. n. 36. &*
39. Bordon. *sup.* Quartò non incurrit legens librum latino idio- 930
mate exaratum, si penitus ignoret latinum, sicut si legeret alio idiomate composito sibi ignoto, Sanch. *lib. 1 c. 10. n. 51* Bordon.
sup. Item qui audit legentem, etiamsi ad legendum inducat, aut 931
memoriter discit, quod alius legit, non incurrit prædictam censuram quia non dicitur legere, Sanch. Vgolin. Coninch quos re-
fert, & sequitur Palaus *sup. §. 2. n. 49.* quidquid cum alijs dicat 932
Suar apud eundem Palaum, dicitur tamen legere non solùm, qui
verba ore exprimit, sed etiam, qui oculis verba percurrit aduer- 933
tendo mente ad id, quod dicit Grafius, Megala, Naldus, quos refert, & sequitur Bordon. *sup. n. 26.*

Quintò ille dicitur retinere ad effectum huius censuræ, qui 934
apud se, hoc est in domo sua, vel alibi retinet quouis fine aliquem librum, siue aliquam eius partem, etiamsi sit ad hæresim impu-
gnandam, ita cum alijs Palaus *sup. n. 9.* Excusabitur tamen, si per 935
diem vnam, vel aliam eum retineat cum animo deferendi illum ad Inquisitores data opportunitate Sanch. *lib. 2 c. 10. n. 52. vsque ad 56.* Portel *sup. nu. 12.* Bordonus *sup.* Immò etiamsi talem li-
brum retineat per vnum diem cum animo nunquam eum tra- 936
dendi Inquisitoribus, si postea pœnitentia ductus de facto statim tradat, non incurrit prædictam censuram, nam censura non incurritur ex voluntate retinendi, sed ex voluntate executioni mandata, quæ cum non sit mandata executioni in materia graui, sed leui excusat à censura, ita Sayrus Reginaldus, Bonac. Sanchez, quos refert, & sequitur Palaus *sup. n. 11.* quidquid in contrarium dicat cum alijs Suar. *disp. 20. sect. 1. n. 22.*

Sextò defendentes huiusmodi libros quouis prætextu, etiam 937
parentelæ sunt excommunicati, quia liber huiusmodi materię, est incapax defensionis. Ille autem defendit, qui impedit, ne liber perueniat ad manus Inquisitorum, qui illum laudat, qui scribit in eius fauorem, qui eum abscondit Sanch. *lib. 1 cap. 10. num. 58.* Tandem imprimentes huiusmodi libros incurrunt prædictam censuram; nomine autem imprimentis veniunt non solùm

Au-

Auctor libri, sed omnes ad impressionem proximè cooperantes litteras, papyrum, & atramentum præparantes, non tamen, qui expensas pro librorum impressione facit, neque qui papyrum, litteras, vel atramentum ad librorum impressionem donat, vel vendit; ita cum Suario, Vgolino, Sanchez, & alijs Palaus *suprà §.2. nu.13.*

§. XV.

De obligatione non commutandi vota reseruata Papæ.

938 *Religiosi, qui prætextu facultatem à Sixto IV. concessarum commutant vota Papæ reseruata, incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam.*
939 *Non incurrunt hanc censuram qui alterius vel nullius Priuilegij illa commutant, vel dispensant.*
940 *Nullum priuilegium de hac re concessit Sixtus IV.*
491 *Hæc excommunicatio hoc tempore incurri non potest.*

938 Dico primò: Religiosi, qui prætextu facultatum à Sixto IV.
concessarum commutant vota Papæ reseruata, incurrunt
excommunicationem Papæ reseruatam ex constitutione Sixti
IV. quæ incipit, etsi Dominici. Circa hanc tamen prohibitio-
939 nem aduerte hanc censuram non incurrere, qui vi alterius, vel
940 nullius priuilegij illa commutat, vel dispensat. Vnde cum nul-
941 la facultas concessa à Sixto IV. de hac re hæc excommunicatio
præsenti tempore incurri non potest: ita Suarez alijs relatis *disp.22. de censuris sect.5. nu.29.* Palaus *tom.6. disp.3. de censuris p.2. nu.16.* Imò hæc Bulla cum loquatur de commutatione non est extendenda ad dispensationem, cum pœnæ extendendæ non sint; ita Clauis regia *lib.6. cap.11. n.39. & 40.*

§. XVI.

De obligatione non rebellandi contra visitatores, nec eis contradicendi.

942 *Rebellantes contra superiores incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam, & alias pœnas, quæ ibi referuntur.*
943 *Quid sit rebellare contra superiores.*
944 *Has pœnas non incurrunt rebellantes contra Prouinciales, aut visitatores Apostolicos.*
945 *Solum rebellantes contra visitatores destinatos à Generali has pœnas incurrunt.*
946 *Quid si ipsi visitatores aliquid faciant, quod ipsis per generales Ordinis constitutiones est prohibitum.*
947 *Hæc prohibitio tantum est contra fratres Minores.*
948 *Illa possunt, vti cæteri religiosi communicantes.*

942 Dico primò: Rebellantes contra Visitatores, aut eis con-
tradicentes incurrunt excommunicationem Papæ reser-
uatam, & priuationem officiorum, quæ actu habent, & inhabi-
litatem, & alia nec non priuationem vocis actiuæ, & passiuæ,
943 ita habetur ex Bulla Gregorij XIII. quam refert Rodr. *tom 1.
q.14. art.4.* Rebellare autem est idem ac nolle agnoscere visita-
torem eum, qui à Superiore legitimo destinatur. Contrauenire
verò est eius mandatis non obedire, vel eius facta mutare, altera-
944 re, ac peruertere. Aduerte tamen hanc censuram non incurrere
945 rebellantes contra Prouinciales, aut Visitatores Apostolicos, aut
eis contradicentes, sed tantùm rebellantes in Visitatores desti-
natos à Generali, ita Peliz. *tract.7. cap.2. n.158.*
946 Imò neque contrauenientes in Visitatores incidunt in prædictas pœnas, quando prædicti visitatores faciunt aliquid quod ipsis Commissarijs per generales Ordinis constitutiones est prohibitum; nam licet Pontifex dicat, quod non contraueniant ordinationibus, & mandatis dictorum Commissariorum hoc intelligendum est Ordinationibus, & mandatis, quæ limites generalium statutorum non excedunt, Rodr. *suprà.*
947 Secundò aduerte hanc constitutionem non esse in omnes reli-
948 giosos, sed tantùm in fratres Minores; poterunt tamen illa vti
per communicationem cæteri religiosi cum illis communicantes vtpotè fauorabili toti Ordini; licèt particularibus sit odiosa: ita Lezana *tom.2. cap.13. n.32.*

SECTIO VI.

De obligationibus regularium prouenientibus tam à iure, & Concilijs, quàm à specialibus Pontificum decretis sub excommunicatione nemini reseruata.

Sicut sectione præcedenti per totam tantùm egimus de obligationibus, quæ directè, & specialiter afficiebant regulares sub excommunicatione Papæ reseruata, non verò de illis quæ latæ sunt in omnes fideles; cum harum excommunicationum explanatio ad materiam pertineat censurarum, ita in hac quæstione illas tantùm excommunicationes nemini reseruatas latas contra regulares, vel specialiter eos attingentes declarabimus; cæteras ad prædictam materiam de eis Deo dante latè dicemus, reseruantes, sit igitur.

§. I.

Dec obligatione, quam habent regulares deferendi habitum regularem ac religiosam tonsuram.

949 *Religiosi de iure naturæ tenentur vbique suum habitum deferre.*
950 *Illud temere dimittentes, vt liberius euagentur, incurrunt excommunicationem nemini reseruatam.*
951 *Quos religiosos comprehendat hæc excommunicatio.*
952 *Non comprehendit Iesuitas.*
953 *Includit militares, si crucem propriæ militiæ non deferant.*
834 *Ad incurrendum hanc censuram, requiritur temeraria dimissio habitus, quæ apta sit ad vagandum.*
955 *Dimittens habitum ex causa non incurrit hanc censuram.*
956 *Deferunt causæ, ob quas potest habitus dimitti absque incursu huius censuræ.*
957 *Ad incurrendam hanc censuram non sufficit habitus dimissio, sed requiritur etiam alterius habitus assumptio.*
958 *Quid si Religiosus temere intra conuentum habitum demittat, & sic se præsentet sæcularibus.*
956 *Quid si sæcularibus sic habitu demisso non se præsentet.*
960 *Quid si tempore æstus habitum demittat ob calorem.*
961 *Religiosus retinens proprium habitum illum sine causa ita occultans, vt exterius nullo modo appareat, non incurrit hanc censuram.*
962 *Quid si demittat habitum exteriorem retento interiori, illum adhuc occultet alio habitu assumpto.*
963 *Quid si demittat partem habitus exterioris tantum dimittat, ita vt ex parte retenta, adhuc possit cognosci.*
964 *Quid si dimittat habitum professorum, & assumat habitum Nouitiorum.*
965 *Quid si demisso proprio habitu assumat habitum alterius religionis.*
966 *Quid si hoc faciat vt citius in tali religione admittatur.*
967 *Quid si assumat habitum alterius religionis ad eam de facto transeundo, non seruatis seruandis.*
968 *Quid si assumat ad tempus habitum alterius religionis de licentia Prælati illius ad ei exhibendum pro eo tempore aliquod seruitium quod proprio habitu commodè facere non potest.*
969 *Quid si in hoc casu assumeret habitum clericalem, vel localem, si non esset ordinatus in sacris.*
970 *Religiosus, qui commisso aliquo delicto dimittit habitum ne capiatur, & puniatur, non incurrit hanc censuram.*
971 *Idem dicendum est de religioso grauato, qui fugit ad superiorem si habitum demittat, ne capiatur.*
972 *Idem dicendum est de religioso qui ne capiatur in delicto committendo, dimittit habitum ad breue tempus.*
973 *Quid si dimittat habitum ad breue tempus causa eundi ad lupanar.*
974 *Quid si religiosus de nocte, rogatur ire extra monasterium in aliquem locum, & dimittit habitum causa vitandi scandalum.*
975 *Religiosi assumpti ad Episcopatum, vel Cardinalatum non incurrunt hanc excommunicationem, si proprium habitum dimittant.*
976 *Quem habitum hodie debeant deferre Episcopi, & Cardinales regulares.*
977 *Quid dicendum de religiosis euectis ad beneficium parochiale.*
978 *In delatione habitus nullus directè præter Papam potest dispensare.*
979 *Quid si Prælatus regularis aliquid præcipiat, quod non possit fieri, nisi demisso habitu.*
980 *Omnes religiosi tenentur sub mortali deferre tonsuram iuxta modum suæ religionis.*
981 *Datur in hoc præcepto paruitas materiæ, & quæ talis:*
982 *Excusantur deferre tonsuram in locis infidelium.*

Dico primò: Religiosi vbique tenentur suum religiosum ha- 949
bitum deferre; secundum enim ius naturale est, vt vnus-
quisque in habitu suæ vocationis perseueret, vnde illud temere 950
dimittentes, vt liberius euagentur, incurrunt ipso facto excom-
municationem nemini reseruatam *in c.2. Ne clerici, vel monachi
in 6.* comprehenditque hæc excommunicatio omnes religiosos,
qui proprium habitum habent non solum, qui tunc erant quan- 951
do hęc lex lata fuit, sed etiam eos, qui postea fuere, Lezana *tom.1.
c.13. n.2.* Dixi, qui proprium habitum habent, vt excluderem Ie- 952
suitas, qui illo carent, vt cum Sanch. contendit Peliz. *tr.5. c.7. n.8.*
contra Bonac. *q.2. de clausura p.2. n.24.* Includunt tamen omnes 953
militares si proprium habitum dimittant; consistit autem dimit-
ti habitus in militaribus, si crucem propriæ militiæ nō deferant,
ita cum Rodr. Peliz. *suprà n.11.* Dixi temerè dimittentes: nam 954
ad hanc excommunicationem incurrendam requiritur temeraria, id est absque iusta, vel saltem apparenti causa, habitus propriæ religionis demissio, quæ sit apta ad periculosè vagandum.
Hinc fit, quod qui dimittit habitum causa mutationis, mun-
dationis, ac reparationis, seu balneationis, natationis, vel hone- 955
stæ, & recreatiuæ piscationis, seu causa euidentis infirmitatis, vel metu mortis, vel periculi illius, vt si transeat per loca Tur-

carum, Saracenorum, vel hæreticorum, aut etiam hostium no-
minis religiosi, non incurrit prædictam excommunicationem,
956 nam tunc adest iusta causa. Ita communiter doctores Idem di-
cendum est si dimittat habitum ludendi gratia, vel vt quietius
dormiat; pulices quærat, lignum aliquod scindat, seu etiam vt
terram fodiat, vel propter calorem æstiuum, ita communiter
Doctores, quia hæc non est propria dimissio habitus, sed spolia-
tio, quæ duo valde differunt, vt benè notauit Suarez *tom. 5. in 3.
part. disp. 23. sect. 4. nu 27.* Idem dicendum est, si hoc ex leuitate
faciat, vt si tempore recreationum, quis habitum dimittat; vt
induat ad modicum tempus in conuentu habitum histrionum
quidquid in contrarium dicat Rosella, Azor, Sanchez, quos re-
fert Belasius *verbo habitus nu. 7.* erit tamen semper veniale talis
dimissio, Graffis, Syluester, Suarez, quos refert, & sequitur Pey-
rin. *de R. S. q. 1. cap. 2. §. 1 versu. Neque etiam*, Lezana *suprà n 5.*
Belasius *suprà nu. 7.* Idem dicendum est de eo, qui habitum di-
mittit, vt cum fœmina rem turpem habeat, seu vt aliquid libe-
rius surripiat, ita Nauarr. Syluester, & alij, quos refert, & se-
quitur Peyriu. *suprà*; non enim tunc dimittit habitum, vt pe-
riculosè vagetur, sed vt commodius fornicetur, vel vt liberius
furetur, licet Antoninus cum alijs, quos citat Sanchez, *in De-
cal. cap. 8. n. 6.* putent contrarium.

957 Dico secundò: Ad incurrendam hanc censuram non solum
requiritur habitus dimissio, sed necessaria est alterius habitus
assumptio vna cum dimissione proprij Ita Syluest. Sanch. Na-
uarr. Tolet. Rodr. Sà. Rosella, & alij, quos refert, & sequitur
Peliz. *tract. 5. cap. 7. nu. 18.* contra Suarez, Bonacin & alios, &
ratio est, quia morali modo loquendi non datur occasio vagandi
dimisso proprio habitu, vel notabili eius parte, si alius non assu-
matur; non enim nudi, aut indecenter vestiti solent homines
vagari, & tamen ad ea quæ sunt rara, non solent leges aptari. *l.
nam ad ea ff. ne lega.*

958 Dico tertiò: Religiosus temere dimittens habitum intra
monasterium, & sic habitu dimisso se sæcularibus præsentans
incurrit hanc censuram, ita Rosella, Syluester, Azor, Sanch.
959 quos refert, & sequitur Peyrin. *suprà*. Talis namque habitus di-
missio apta est ad periculosè vagandum. Et idem dicendum est
propter eandem rationem si sæcularibus non se præsentet.
Azor, Sanchez, quos refert, & sequitur Peyrinis *ibi*, licet con-
trarium teneant Angelus, Tabiena, Probus, Sanctarellus, Bona-
cina; quos refert, & sequitur Peliz. *suprà nu. 19* quam senten-
tiam solum admittendo cum Peyrin *suprà* in casu, quo in aliquo
960 conuentu esset consuetudo, vt omnes religiosi illius aliquo sal-
tem anni tempore putà, in æstate per conuentum absque habitu
incederent vel nisi ita absque habitu, vt tamen à vestitu sub ha-
bitu gestari solito possent tanquam religiosi illius monasterij ab
omnibus cognosci.

961 Dico quartò: Religiosus, qui retinens proprium habitum il-
lum sine iusta causa sic occultat, vt exterius nullo modo appa-
reat, non incurrit prædictam excommunicationem, cum lex
pœnalis, qualis est hæc non debeat extendi vltra verborum pro-
prietatem, & occultare habitum non est in rigore idem, ac il-
962 lum dimittere, ita Suarez, Filliucius, Syrus, quos refert, & vt
probabile docet Fragos. *2. part. lib. 11. disp. 24. §. 14. nu. 2.* Peliz.
tract. 5. cap. 7. n. 21. licèt contrarium teneat Sanch. Nauarr. Va-
lent Bañes Sanctarell. quos refert, & vt probabilius defendit
Fragosus *suprà*. Aliter dicendum est de eo, qui dimisso habitu
exteriori retinet interiorem; hunc tamen occultat alio habitu
963 assumpto, nam excommunicatio non est posita contra dimitten-
tes habitum interiorem, sed exteriorem, per quem cognoscun-
tur esse religiosos talis ordinis, ita Bonacina, Suar. Filliucius,
quos refert, & sequitur Peliz. *suprà n. 22* qui benè addunt, quod
964 si sola pars habitus dimittatur, & ex parte retenta adhuc possit
agnosci religiosus Ordinis non incurret hanc censuram. Idem
dicendum existimo, si loco habitus professorum assumatur habi-
tus Nouitiorum in illis religionibus, in quibus nouitij, & pro-
fessi vtuntur eodem habitu superaddito solo aliquo signo in ve-
stibus Nouitiorum illos distinguente à professis, vt apud nos est,
nam tunc non dimittit habitum suæ religionis, sed aliquem
alium assumit, Bonac. quem refert, & sequitur Peliz. *suprà n. 23.*
Secus dicendum est, si habitus nouitiorum sit distinctus ab habi-
tu professorum, nam tunc deponit religiosus habitum suæ reli-
gionis, & assumit Nouitiorum, qui non sunt religiosi, ita Sanch.
Bonacina, & alij communiter apud Peliz *suprà n. 28.*

965 An autem incurrat hanc censuram religiosus, qui dimisso
proprio habitu assumit alium alterius religionis. Respondeo af-
firmatiuè; ex tali namque dimissione datur maxima occasio va-
966 gandi. Ita Rodr. Caietan. Sanctarell & alij, quos refert, & se-
quitur Peliz. *sup. n. 25.* qui cum aliquibus addit hoc est verum,
etsi religiosus in casu proposito dimittat habitum sui Ordinis, vt
967 citius in alium admittatur, cum sic verè detur occasio vagandi,
quamdiu non transit ad alium Ordinem, secus verò dicendum
est, si assumatur habitus alterius religionis ad eam de facto tran-
seundo, non seruatis tamen seruandis, nam tunc non datur occa-
sio vagandi, nec assumitur habitus extraneus ad vagandum, vnde
licet ex alio capite peccaret, imò incurreret excommunicatio-
nem Papæ reseruatam per Extrauagantem viam de regularibus
si ab ordine mendicante in non mendicantem transiret, & in no-
stra religione, si ad quamcumque etiam mendicantem transiret
incurreret excommunicationem latæ sententiæ à Greg. XV. &
Rota, apostatæ vt *suprà* diximus non tamen incurreret hanc ex-
communicationem latam contra proprium habitum dimitten-
tes: ita Sanch. Sayrus, Rodr. Azor, Lessius, & alij quos refert,
& sequitur Peliz. contra Suar. Nauarr. Syluester, & alios & ra-
tio nostræ sententiæ est, quia in hoc casu non datur occasio va-
gandi.

Idem dicendum existimo, si in aliquo casu grauis necessitatis, 968
vel ex alia iusta, & honesta causa religiosus assumeret habitum
alterius religionis ad tempus de licentia Prælati illius alterius
religionis, cuius habitum de nouo assumit ad effectum ei pro illo
tempore exhibendi aliquod ministerium v. g. prædicandi, docen-
di, quod proprio habitu commodè præstare non posset, quod vix
potest euenire, ita Azor. & alij, quos refert, & sequitur Peliz.
suprà nu. 26. Bañes, quem refert, & sequitur Lezana *tom. 1. c. 13.
nu. 8.* Imò in hoc casu posset assumere habitum clericalem, vel 969
etiam laicalem, si non esset religiosus ordinatus in sacris, & obse-
quium quod deberet præstare, esset temporale, & aliàs non da-
retur scandalum Peliz. *suprà n. 27* Nullum enim extat ius, quo
religiosus loco proprij habitus, quem ex iusta causa dimittit, te-
neatur assumere habitũ alterius Ordinis, nisi tantũ ex decentia.

Dico quintò: Religiosus, qui commisso aliquo delicto, occul- 970
tat, vel dimittit habitum, ne à proprio Prælato capiatur, & de-
bito supplicio puniatur, non incurrit hanc excommunicatio-
nem, nam in hoc casu dimissio habitus non est temeraria ea te-
meritate, quæ ad incurrendam hanc censuram requiritur, cum
in tali dimissione, non interueniat contemptus, qui semper re-
quiritur in hac dimissione, vt excommunicatio incurratur, vt
notauit Caietan. *2. 2 q. 53. art. 3.* Peliz. *sup. n. 6.* iste autem religio-
sus non dimisit habitum per contemptum, sed vt suæ indemni-
tati consuleret: ita cum Peliz. *suprà nu. 29.* Idem dicendum est
propter eandem rationem de religioso, qui iniustè grauato à 971
Prælato fugit ad superiorem longe distantem, dimisso habitu ne
cognoscatur, & à custodibus Prælati localis captetur. Ita Portel
in dubijs regularibus, verbo habitus in additionibus nu. 3. Diana *3.
part. tract. 2. resol. 125.* Peliz. *suprà n. 30*

Idem dicendum est de religioso, qui habitum dimittit, ne 972
comprehensus in delicto committendo agnoscatur maximè, si
dimissio habitus, & assumptio alterius sit ad breue tempus, Sanc.
lib. 6 cap. 8. n. 58. Peliz. *suprà nu. 32.* contra Syluestr. Armill. & 973
alios, hæc enim dimissio etiam fit ad consulendum propriæ in-
demnitati, vt præcedentes. Idem dicendum est si religiosus di-
mittat habitum ad breue tempus, vt spatio vnius horæ, vagandi
causa adeundi ad lupanar, vt sic incognitus adeat, datur enim 974
hic paruitas materiæ excusans Sanch. *suprà n. 57.* Peliz *sup. n. 17.*
licet contrarium cum alijs teneat Peyrinis *suprà*. Idem dicen-
dum est, si religiosus nocte cogatur exire extra monasterium in
aliquem locum, & dimittat habitum causa vitandi scandalum,
nam hæc dimissio non ordinatur ad vagandum, Peliz. *sup. n. 33.*

Dico sextò: Religiosi promoti ad Episcopatum, vel Cardina- 975
latum non incurrunt hanc excommunicationem, si proprium
habitum religionis dimittant, nam licèt iure antiquo peccassent
dimittentes proprium habitum, vt patet *ex cap. penult.* de vita,
& honestate clericorum, hodie tamen post reformationem Ri- 976
tualis Romani factam à Clemente VIII. possunt Episcopi regula-
res retento colore habitus suæ religionis se conformare in for-
ma seu figura illius cum Episcopis sæcularibus, & ita modo ser-
uatur in praxi. Imò Canonici regulares creati Episcopi possunt
in habitu clericali dimisso habitu proprij Ordinis incedere ex
priuilegio Leonis X. *constitutione sua 24.* Ita cum alijs Peliz.
suprà num. 37.

Et idem dicendum est de religiosis euectis ad Cardinalatum,
aut Abbatiam, aliamne dignitatem habentem iurisdictionem
quasi Episcopalem. Gordonus *lib. 6. q. 5. n. 141.* Peliz *suprà n. 38.* 977
Aliter dicendum est de religiosis euectis ad beneficium paro-
chiale pleno iure subiectum Prælato regulari seu ex parte, siue
etiam nullo modo Sanch. *suprà n. 36.* & cum alijs Peliz. *suprà
n. 39.* Nam licet beneficium sit plene Episcopo subiectum, reli-
giosus tamen non eximitur ab obseruantijs regularibus, & obe-
dientia Ordinis, nisi quatenus impediunt munus parochi, de-
ferre autem habitum regularem non impedit munus parochi:
ergo tenetur illum semper portare.

Dico septimò: In delatione habitus nullus directè præter 978
Papam potest licitè dispensare, siue ad breue, siue ad multum
tempus, cum hic solus possit dispensare in iure canonico, pote- 979
rit tamen Prælatis regularis indirectè, seu ad breue tempus
dispensare, quatenus præcipit aliquid facere, quod commodè
non potest exerceri sine dimissione habitus. Ita Suar. *de relig.
tom. 4. tract. 8. lib. 1 cap. 5. n. 16.* Peliz. *suprà n. 42.* Qui benè cum
eodem Suario aduertit ad dispensandum in delatione habitus
non requiri tantam causam, vt per se sufficiat excusare, cum
hæc obseruantia non pertineat ad substantiam status religiosi,
sed minorem sufficere.

Dico tandem omnes regulares siue Sacerdotes siue Choristæ 980
sint, tenentur sub mortali, non tamen sub excommunicatione

deferre

deserre tonsuram iuxta modum vsitatum in sua religione, hoc
tamen non ex iure communi, cum nullum de hac re extet, sed
981 ex communi consuetudine religionum. Ita Peliz. *tract. 5. cap. 7.*
982 *n. 48. & 50.* Datur tamen in hoc præcepto paruitas materiæ, vt
si per tres, vel quatuor dies sine illa incederet absque scandalo
Peliz. *suprà nu. 53.* excusantur tamen illam deferre in locis infi-
delium, vel si per multum tempus coniiciantur in carcerem,
aut infirmi sint. Vide Peliz. *suprà n. 59. & sequentibus.*

§. VI.

De obligatione, quam habent Prælati regulares non ingrediendi in casibus non concessis in monasteria monialium quibus præsunt.

983 *Qui Prælati huic obligationi subiaceant.*
984 *Quibus pœnis tam Prælati regulares, quàm sæculares sint subiecti ingredientes monasteria monialium sibi subiectarum in casibus non permissis.*
985 *Vicarij Episcoporum & Abbates habentes iurisdictionem quasi Episcopalem intrantes monasterium monialium in casibus non permissis non incurrunt has pœnas.*
986 *Prælati regulares pro prima vel secunda vice non statim incurrunt excommunicationem sed alias pœnas, quæ ibi referuntur.*
987 *Prælati regulares intrantes in casu necessitatis soli, vel comitati à personis non habentibus conditiones requisitas non incurrunt has pœnas.*
988 *Quid si secum deferat personas non religiosas?*
989 *Quid si deferat secum mulieres.*
990 *Prælatus ingrediens in casu necessitatis, & postea se detinens plusquam postulet necessitas, non incurrit prædictas pœnas.*
991 *Quid si per quadrantem horæ detineatur ad videndas officinas.*
992 *Qui per multum tempus detinetur intra conuentum, postquam cum causa semel ingressus est, etiamsi sit ad cum moniali fornicandum, non incurrit hanc excommunicationem.*
993 *Quæ ex his pœnis incurrantur ante iudicis sententiam.*

983 DIco primò: Prælati tam sæculares quacumque dignitate
etiam Cardinalatus fungentes, quàm regulares, qui pote-
state sibi à iure concessa Monasteria Monialium sibi subiecta-
rum ingrediendi vtuntur extra casus necessitatis, & à paucis, id-
que senioribus personis comitati incurrunt, qui dignitate Epi-
984 scopali funguntur, pro prima vice interdictum ingressus Eccle-
siæ, pro secunda interdicuntur à munere Pontificalium, & à
Diuinis suspenduntur; pro tertia, & deinceps excommunica-
tioni nemini reseruatæ subiacent. Prælati verò regulares in-
gredientes incurrunt excommunicationem, imò & priuatio-
nem officij, ac ministerij Prælatis concessi, ita decreuit Grego-
rius XIII. *in Bulla incipiente, dubijs quæ emergunt.*
985 Dico secundò: Prælati sæculares, vt sunt Vicarij Episcopo-
rum, & Abbates iurisdictionem quasi Episcopalem habentes
intrantes clausuram Monialium etiam extra casus necessitatis
non incurrunt prædictas pœnas, nam ad incurrendas pœnas so-
lum fecit Pontifex mentionem regularium, Prælatorum Pon-
tificali munere fungentium. Ita Delbenè *to. 2. c. 1. dub. 68. n. 13.*
Sanch. Bonac. quos refert, & sequitur Tamb. *de iure Abbatissa-
rum disp. 24. quæsit. 11. n. 3.* Peliz. *tract. 10. cap. 1. nu. 113.* contra
Sespedem, & Pasqualig quos *ibi* refert.
986 Difficultas tamen est. An Prælati regulares pro prima vice,
qua sine necessitate ingrediuntur Monasteria Monialium sibi
subiectarum, incurrunt statim excommunicationem, vel tan-
tùm interdictum Ecclesiæ sicut Episcopi, affirmantem senten-
tiam tenet Palaus *de statu religioso disp. 4. p. 10. §. 4. n. 5.* Sanchez
lib. 6. Decal. cap. 16. nu. 102. Sed satis probabilis est opinio, quæ
dicit Prælatos regulares, pro prima vice tantùm incurrere in-
terdictum Ecclesiæ, pro secunda verò suspensionem à diuinis,
pro tertia verò, & deinceps excommunicationem, & cæteras
pœnas, ita Llamas *in Appendice §. 7.* & probabile putat Bonac.
de clausura q. 4. p. 5. n. 11. Delbenè *tom. 2. c. 19. dub. 68. n. 8.* Nam
in pœnis mitior interpretatio facienda est, tum quia sic serua-
tur proportio circa pœnas Episcopo, & Prælatis impositas.
987 Dico tertiò: Prælati regulares intrantes in casu necessitatis
soli, vel comitati à personis non habentibus conditiones requi-
sitas in prædicta Bulla, non incurrunt prædictas pœnas, licet
aliàs faciant contra prædictum motum; nam pœnæ solum sunt
positæ ingredientibus extra casus necessitatis, ita Delbenè *suprà
n. 4.* Tamb. *de iure Abbatissarum disp. 24. quæsito 11. nu. 6.* vbi ait
hoc procedere etiamsi secum ducat quinque personas non reli-
988 giosos, nec senes. An autem etiam possit secum fœminas ducere
989 quasi comites, non tenuit. Tamb. cum Victorello *loco cit. quæsit.
10.* sed fatetur tantùm se ignorare, an detur talis consuetudo.
990 Dico quartò. Prælatus ingrediens in casu necessitatis, & po-
stea se detinens in monasterio diutius, quàm postulat necessi-
tas, ob quam ingressus est, non incurrit prædictas pœnas, imò si
per breuem moram immoretur curiositatis gratia ad videndas
991 officinas, claustras, & similia, nec venialiter peccabit; Rodr.
992 Molfesius, Miranda, Bonacina, Aloysius, Bariola, quos refert, &
sequitur Delbenè *tom. 2. cap. 19. n. 5.* si tamen per multum tem-
pus morabitur, peccabit mortaliter, non tamen incurret præ- 993
dictas censuras, etiamsi ibi cum Moniali fornicetur, ita Zero-
la, Sanchez, quos refert, & sequitur Tamb. *de iure Abbatissa-
rum disp. 24. quæsito 12. n. 3.* Delbenè *suprà n. 8.* Tandem aduer-
te, quod pœnæ contentæ in ista constitutione, excepta priua-
tione officiorum, seu monasteriorum, quam diximus incurrere
Prælatos regulares indebitè ingredientes incurruntur ante iu-
dicis sententiam: Ita Delbenè *suprà n. 1.* Sanch. *lib. 9. de matr.
disp. 3. nu. 1.*

§. III.

De obligatione, quam habent regulares non accedendi ad studia sine licentia Prælatorum.

994 *Religiosi accedentes ad quæuis studia litterarum sine sui Prælati, & maioris partis capituli licentia incurrunt excommunicationem nemini reseruatam.*
995 *Vt hæc censura incurratur, requiritur, vt religiosus vadat ad studium extra oppidum sui monasterij.*
996 *Quid si petat ad studium in eodem oppido vbi est monasterium.*
997 *Quid si accedat ad alium conuentum sui Ordinis, vt ibi tendat ad studium.*
998 *Quid si accedat ad aliud oppidum, vbi est etiam monasterium sui Ordinis, & existat extra monasterium, vt tendat ad scholas suo tempore.*
999 *A quibus debet concedi hæc licentia eundi ad studia omissis, specialibus statutis.*
1000 *Generalis, vel Prouincialis non indiget consensu conuentus ad mittendum aliquos ad studium.*
1001 *Prælati immediati conuentus in aliquibus religionibus non possunt aliquem ad studium mittere.*
1002 *In nostra religione hoc pertinet ad capitulum Prouinciale.*
1003 *Quid si Prælatus immediatus, qui secundùm leges suæ religionis non potest mittere ad studium, de facto aliquem mittat de consensu sui capituli.*
1004 *Quid si aliquis accedat ad studium cum licentia habita per dolum aut metum.*
1005 *Quid si accedat cum sola licentia Prælati conuentus sine capituli consilio.*
1006 *Prælatus accedens ad studia sine consilio capituli, vel licentia suorum Prælatorum, non incurrit hanc censuram.*
1006 *Magistri legum, & medicinæ, qui præsumunt retinere in suis scholis religiosos dimisso habitu vacantes, incurrunt hanc censuram.*
1006 *Quid si sciant religiosos de domo propinqua audire.*
1007 *Quid si regulares eos audiant retento habitu regulari.*
1008 *Quid si tales magistri habeant ignorantiam iuris vel facti.*
1009 *Quid si religiosus sæpè rogatus vt exeat, nolit exire.*
1010 *Expellere talè religiosum per vim tantùm pertinet ad Rectorem.*

DIco primò: Religiosi professi accedentes ad quæuis studia 994
litterarum siue legum, siue canonum, siue theologiæ
absque licentia sui Prælati, & consilio maioris partis conuen-
tus, incurrunt excommunicationem nemini reseruatam. Ita
habetur *in cap. periculosa ne clerici, vel monachi in 6.* Circa quam 995
constitutionem aduerte ad incurrendum huiusmodi censuram
requiri, vt religiosi petant sine prædicta licentia extra oppidum 996
monasterij, vnde si exeant ad studium in eodem oppido existenti
non incurrunt hanc excommunicationem, etiamsi extra con-
uentum commorentur, nam textus loquitur de proficiscente
alibi: ita Nauarrus, Suarez, Sayrus, Sanchez, Sanctarell. Fil-
liucius, quos refert, & sequitur Palaus *tom. 6. disp. 3. de censur.
part. 33. num. 13.*
Idem dicendum est, si religiosus accedat ad monasterium suæ 997
religionis in alio oppido existentem, vbi sunt studia intra clau-
stra, nam in hoc casu non dicitur accedere ad studia, sed muta-
re conuentum, ita communiter Doctores apud Bonacinam *tom.
3. disp. 2. quæst. 8. part. 8. num. 5.* Imò etiamsi se ad alium conuen- 998
tum transferat animo eundi ad studia existentia in oppido, habi-
tando tamen in conuentu suæ religionis, & solum ad horam stu-
dij exeundo non incurret prædictam censuram, nam hoc potius
est mutare conuentum, quàm accedere cum intentione eundi
ad studia existentia intra conuentum suæ religionis: hic enim
non dicitur mutare conuentum, sed ire ad studia cum habeat
intentionem existendi extra conuentum, ita cum Sanctarello,
& Suario, Bonacina *suprà num. 6.*
Dico secundò: Licentia, qua religiosus indiget ad eundum 999
ad studia seclusis statutis specialibus debet esse à Prælato imme-
diato sui conuentus cum consilio maioris partis sui capituli, 1000
hoc tamen consilio non indiget Generalis, vel Prouincialis ad
prædictam licentiam concedendam; nam Pontifex hanc condi-
tionem solum posuit Prælatis conuentualibus, vt cum Nauar-
ro, Suarez, & alijs notauit Palaus *suprà num. 13.* Dixi, se- 1001
clusis statutis specialibus, nam si in aliquo Ordine Prælati im- 1002
mediati per sua statuta hanc facultatem non habeant, vt apud
nos est, in quibus hæc potestas competit capitulo Prouinciali,
vt patet *ex 2. part. nostrarum constitutionum c. 4. num. 5.* Non pos-
sunt hac potestate vti.

1003 Si

1003 Si tamen de facto vtantur existimo religiosos sic accedentes
cum tali licentia exhibita contra suas constitutiones non in-
currere prædictam censuram, eo quod seruant formam illius
textus accedentes ad studia de licentia sui Prælati, & conuen-
tus consilio: Ita Suarez *disp.23. sect.4. n.37.* Et idem dicendum
existimo de eo, qui accedit cum licentia concessa per dolum,
1004 aut metum, quidquid in contrarium cum Sanctarello, & San-
1005 chez dicat Bonacina *suprà n.9.* Aliter dicendum existimo, si ac-
cedat de sola licentia Prælati conuentualis sine capituli consi-
lio, quia tunc non seruatur forma postulata, ita cum Sanchez
Bonacina, Sanctarel. Palaus *suprà* An autem si ipse Prælatus si-
ne capituli consilio accedat ad studia, incurrat hanc censuram,
respondeo negatiuè; nam prædicta constitutio lata est contra
subditos, non verò contra Prælatos, ita cum Nauarr. Sanctarel.
& alijs Palaus *suprà*.

1006 Dico tertiò: Hanc excommunicationem incurrunt etiam
magistri, seu doctores legum, aut Medicinæ, qui præsumunt re-
tinere in suis scholis religiosos dimisso habitu vagantes; ita ha-
betur in dicta constitutione. Dantur tamen multi casus, in qui-
bus prædicta excommunicatio non incurritur à dictis Magi-
stris. Primò si sciant tales religiosos de domo scholis propinqua
audire lectiones, siquidem doctores id non intendunt, & aliàs
non possunt impedire, vt religiosi domum illam inhabitent. Se-
1007 cundò si regulares illos audiant retento habitu regulari. Ter-
1008 tiò, si doctores excusentur ex ignorantia iuris, vel facti, cum hic
requiratur præsumptio vt constat ex textu. Quartò, si præfati
1009 Doctores publice docentes in scholis sciant adesse religiosum,
qui dimisso habitu audit lectiones prohibitas, nolitque rogatus
desistere, eumque vi non expellant; nam ad id non tenentur, nisi
1010 eis id incumbat ex officio vt si sint Rectores ita Sanctarellus *vbi
suprà num.14* Suarez *disp 23. sect 4. n 40* Sanch *lib.6. in Decal.
cap.8. n 98* Consentit etiam Filliucio Palaus *suprà* in casu quo
religiosus non potest expelli absque scandalo, grauique pericu-
lo, quidquid alij, quos *ibi* citat Palaus contrarium in vtroque
casu existiment.

§. IV.

De obligatione non exeundi è monasterio post studijs Medicinæ & Legum.

1011 *Religiosi euntes extra sua monasteria ad audiendas leges, vel
Medicinam si intra duos menses non reuertatur incurrunt
excommunicationem non reseruatam.*

1012 *Religiosus egrediens è conuentu ex alia intentione v. g.
peragendi aliquod negotium, non incurrit hanc censu-
ram si has scientias forsè audiat.*

1013 *Quid si exiens alia intentione postea mutata intentione illa-
rum auditioni incumbit vltra spatium duorum mensium.*

1014 *Religiosus, qui exiuit animo audiendi prædictas scientias,
sed re ipsa non audiuit, quia habuit aliquod impedimen-
tum, vel mutauit intentionem etiamsi intra duos menses ad
conuentum non redierit non incurrit hanc censuram.*

1015 *Duo menses intra quos debet religiosus redire ad conuentum
debent numerari à die auditionis scientiam non vero à die
egressus.*

1016 *Religiosi exeuntes ad docendas prædictas scientias non in-
currunt hanc censuram.*

1011 Dici primò: Religiosi exeuntes à monasterio ad audiendas
leges, & Medicinam, si intra duos menses ad sua mona-
steria non redierint, incurrunt excommunicationem nemini
reseruatam *in cap. magnopere ne clerici, vel Monachi*. Circa quam
constitutionem nota primò, ad incurrendum hanc censuram
opus esse religiosum è suo monasterio egredi intentione audien-
di prædictas scientias, & insuper, quod intra duos menses ad
conuentum non reuertatur vnde si egressus à conuentu alia in-
tentione fuerit factus v. g. sua præsentia amicum honorandi,
qui publicas conclusiones facit, vel ad peragendum aliquod ne-
gotium huic excommunicationi non est locus, quia defuit egres-
1012 sui ea qualitas, quam Pontifex ad incurrendam censuram re-
quirit. Ita Sayrus, Toletus, Suarez, Bonacina, quos refert, & se-
quitur Palaus *tom.6 disp 3. de censur. part.32 nu.4.* quod verum
etiamsi eo tempore, quo propter alium finem est extra conuen-
tum, adeat simul audire prædictas facultates, dummodo propter
hunc finem extra conuentum principaliter non detineatur; ita
Sanctarellus *suprà n.17.* contra Bonacinam *suprà*.

1013 Idem dicendum est, si egressus, è monasterio alia intentione,
quam audiendi prædictas scientias fuerit, & postea mutata in-
tentione illarum auditioni incumbit vltra spatium duorum
mensium: ita Bonacina *tom 3. disp.2. quæst.: p.7 n.5.* Peliz. *tr 7.
cap.2. n.175.* quidquid in contrarium dicat cum Sayro, Filliu-
cio, & alijs Palaus *suprà*. Idem dicendum est si exeat animo au-
1014 diendi prædictas scientias, sed re ipsa non audiuit, quia habuit
aliquod impedimentum, vel mutauit voluntatem, etiamsi in-
tra duos menses ad conuentum non redierit, ita D Antoninus
alios referens *3. p. tit.24. cap.52.* Caietan. *verbo excommunicatio
cap.5.* Filliucio *tr.13. c.8. q.2. n.117.* & loquendo de eo; qui in-
tentionem mutauit cum Toleto, Sayro, & alijs Palaus *suprà*
contra Suarium, Sanctarell. & alios, quos refert, & sequitur
Bonacin. *sup.* Ratio autem est, quia ad incurrendam hanc censu-
ram, requiritur, vt religiosus actu audiat prædictas facultates.

Hinc fit, illos duos menses, intra quos redire debet exiens 1015
cum tali intentione debere numerari à die egressus, vt cum Say-
ro, Suarez, Filliucio, & alijs putauit Bonac. *suprà nu.72* Sed à
die quo religiosus incepit audire leges aut medicinam, nam
cum egressus à monasterio hic non interdicatur nisi per ordi-
nem ad audiendas præfatas scientias, propterea metiendum est 1016
tempus à die, quo religiosus incepit audire dictas facultates; ita
D. Antoninus *suprà* & probabile puta. Bonac. *sup. n.174.* Tan-
dem religiosi exeuntes ad docendas prædictas scientias non in-
currunt hanc censuram, quia non est posita exeuntibus, vt do-
ceant, sed vt audiant, docentes, ita Suar. Toletus, Filliuc. &
alij, quos refert, & sequitur Palaus *sup.*

§. V.

De obligatione seruandi interdictum seruatum ab Ecclesia Matrice.

1017 *Religiosi non seruantes interdictum locale generale, vel
cessationem à diuinis à Papa, vel ab Ordinario positam
incurrunt excommunicationem nemini reseruatam.*

1018 *Ad incurrendam hanc censuram requiritur, quod inter-
dictum sit locale generale.*

1019 *Quale sit interdictum locale generale, & in quo distin-
guatur ab interdicto speciali.*

1020 *Ad incurrendam hanc censuram requiritur quod interdictum
generale obseruetur ab Ecclesia matrice, aut parochiali.*

1021 *Requiritur etiam, quod interdictum, vel cessatio à diuinis
sint posita auctoritate Papa, vel ab Ordinario.*

1022 *Religiosi tempore interdicti, vel cessationis generalis pos-
sunt vti suis priuilegijs post hanc Clem. concessis.*

1023 *In Tridentino non est derogatum his priuilegijs.*

Dico primò: Religiosi non seruantes interdictum locale 1017
generale, vel cessationem à Diuinis, positam auctoritate
Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij loci incurrunt excommunica- 1018
tionem nemini reseruatam latam in *Clem.1. ex frequentioribus
de sententia excommunicationis*; ad incurrendum tamen hanc
censuram plura requiruntur. Primum, quod interdictum sit lo-
cale generale vocatur autem interdictum generale, quando fer-
tur in locum plura alia loca particularia complectentem, idque
cum aliqua latitudine, cum vnus locus possit esse alio generalior,
& vniuersalior, vt regnum, prouincia, ciuitas, & parochia
sumpta non pro Ecclesia parochiali, nam hoc modo sumpta
tantum est capax interdicti specialis, sed sumpta pro districtu
parochiæ, Peliz. *tr.7. c.4. n.2.* Pro quo aduerte in hoc distingui
interdictum generale ab speciali, quod in speciali tantùm inter- 1019
dicitur locus specialis, v. g hæc Ecclesia, siue sit vna, siue mul-
tæ; imò licèt sint omnes Ecclesiæ vnius ciuitatis vel oppidi, non
tamen interdicitur ipsa ciuitas, pagus, villa, vel etiam distri-
ctus totius vnius parochiæ; at verò in interdicto generali non
solum interdicuntur Ecclesiæ, sed etiam ciuitas, pagus, villa
vel districtus parochiæ, prout interdictum est, magis, vel minus
generale, nam, vt supra diximus, interdictum generale vnum
potest esse alio generalius; ita Syluest. Couarr. Nauar. quos re-
fert, & sequitur Suar. *de censur. disp.32 sect.2 n.1.* Sayr. Hen-
riq. Bonac. Coninch, Laym quos refert, & sequitur Palaus
tom.6. de censur. disp 5. p.1. n.4. Peliz *tract.7. cap.4. n.2. & 6.*

Secundò requiritur, quod interdictum generale seruetur ab 1020
Ecclesia Cathedrali, vel sicubi non adest Cathedralis ab Ecclesia
Matrice, seu parochiali, quæ etiam dicitur baptismalis, quæ
conditio procedit tametsi interdictum inualide positum sit, quia
non interdicti valor, sed illius à Cathedrali, vel Parochiali ob-
seruantia spectatur. 3. Quod interdictum vel cessatio à diuinis 1021
latæ sint auctoritate sedis Apostol siue ab Ordinario locorum,
siue à Concil. Prouinciali. Ita cum Toleto Bonac. & alij com-
muniter Palaus *tom 6. disp.3. de censuris part.4. n.34.*

Quæres tamen; An religiosi tempore prædicti interdicti
non obstante hac Clementina, possint vti suis priuilegijs, quoad 1022
celebranda diuina officia in suis Ecclesijs, præcipuè in ali-
quibus festiuitatibus, & admittere laicos ad diuina officia?
Respondeo affirmatiuè; nam textus solùm derogat priuilegijs,
conuentionibus, statutis, & consuetudinibus quibuscumque an-
tecedentibus dictam Clementinam, non verò, quæ illam fuerint
subsecuta. An autem saltem per Trident *sess.25. c.12* his pri-
uilegijs sit derogatum? Respondeo negatiuè, vt latissimè pro-
baui in *tract. de priuileg. disp.2. sect.1. § 5. n.116.* vbi omnia, quæ
hic desiderare poteras latissimè habes.

§. VI.

De obligatione non appropriandi sibi decimas.

1024 *Religiosi præsumentes appropriare sibi decimas, si intra
duos menses restitutionem non fecerint, si officia vel*

bene-

beneficia habeant, ab illis priuantur, si illa non habeant, incurrunt excommunicationem nemini reseruatam.

1025 *Eandem incurrunt regulares impedientes decimarum solutionem, si moniti intra mensem non destiterint.*

1026 *Qui decimas non soluunt non incidunt in hanc censuram.*

1027 *A quo tempore sit computandus terminus.*

1028 *Non requiritur trina, sed vna monitio sufficit.*

1029 *Hæc prohibitio extenditur ad omnes religiosos viros, & fœminas, imò etiam ad religiosos militares.*

1030 *In quo sensu hæc excommunicatio censeatur reseruata.*

1024 DIco primò: Religiosi non possunt sibi vsurpare, aut impe-
dire decimas vnde si noualia, hoc est agros, qui ab homi-
1025 num memoria antea culti non fuerant, modo autem ad cultu-
ram redacti sunt, aut alias decimas Ecclesijs debitas appropria-
re, seu vsurpare præsumpserint, nisi restitutionem intra duos
menses fecerint, aut si decimarum solutionem impedierint, nisi
post monitionem factam ab ijs, quorum interest, impedire desti-
terint intra mensem, si beneficia. & officia habuerint ab illis, &
eorum administratione suspenduntur, si tamen prædicta officia
non habeant, incurrunt excommunicationem nemini reserua-
tam *in Clementina 1. religiosi de decimis*.
1026 Circa quam prohibitionem nota primò duplicem actionem
in hac Clementina regularibus prohiberi, prima appropriare,
seu vsurpare sibi decimas, hoc est, eas tanquam sibi debitas acci-
pere. Vnde qui tantùm decimas non soluit, non incidit in hanc
censuram, quia non soluere non est appropriatio, sed vsurpatio,
ita cum Sayr. & Toleto, Bonac. & alijs Palaus *t. 6. disp. 3. de cen-
sur. p. 34. n. 3.* Secunda actio ob quam hæc excommunicatio seu
suspensio inducitur, est impedire verbis, vel factis, ne coloni,
serui, vel familiares decimas Ecclesijs soluant, inter quas actio-
nes hæc est distinctio, quod in prohibentibus, & non permitten-
tibus decimas solui requiritur admonitio, vt prædictæ pœnæ
incurrantur, in vsurpantibus verò requiritur præsumptio.
1027 Difficultas solum est, à quo tempore computandus sit prædi-
ctus terminus monitionum, & in primis omnes conueniunt in
prohibitione seu non permissione solutionis decimarum seruis
familiaribus pastoribus; vel colonis facta computandam esse, à
quo tales religiosi fuerint requisiti, vt à prædicto impedimento
cessent, vt constat ex prædicto textu quoad appropriationem vel
vsurpationem, maius est dubium, nam Sayr. & alij relati à Bonac.
1028 *t. 3. disp. 2. de censur q. 8. p. 12. n. 1.* existimant deberi computari à
die vsurpationis, sed melius Glossa, Alterius, Suar. & alij, quos
refert, & sequitur Palaus; existimant computandum esse à die re-
quisitionis, quia illa verba post monitionem, posita in principio
clausulæ ad omnia in dicta clausula contenta referuntur, non
requiritur tamen trina monitio, sed vna sufficit, vt cum Tole-
to, Suar. & alijs communiter notauit idem Palaus *sup.*
Tandem hæc prohibitio extenditur ad omnes religiosos vi-
1029 ros, vel fœminas, imò etiam ad militares, vt hic communiter
notant DD. inter quos Suar. *disp. 31. de censuris sect. 6. n. 9.* cum
Nauarro, & alijs aduertit, quod cum hic nomen religiosi sumi
debeat formaliter de religiosis in suo statu viuentibus huic ex-
communicationi non subiacere regulares translati ad Ecclesiam
sæcularem, vt eius bona, & fructus administrent, quod est con-
tra Rosellam *verbo excommunicatio casu* 39. Adde quod quam-
1030 uis hæc excommunicatio de se non sit reseruata Papæ, quate-
nus religiosus delinquens contra illam non potest ab vllo absol-
ui ante satisfactionem præstitam, vt constat ex textu ante satis-
factionem condignam nullatenus absoluendi, vt notauit Bonac.
sup. n. 10.

§. VII.

De obligatione non retrahendi fideles à solutione decimarum, & eam suadendi pœnitentibus in confessione.

1031 *Regulares retrahentes fideles siue in concionibus, siue in locutionibus priuatis à solutione decimarum incurrunt excommunicationem nemini reseruatam.*

1032 *Hæc censura non extenditur ad moniales, neque Religiosos scribentes aliquibus, vt non soluant decimas.*

1033 *Quid si alicui præciperet, aut alteri suaderet, ne solueret decimas.*

1034 *Quid si dicat aliqua verba retrahentia à solutione decimarum ex inaduertentia, vel ignorantia, vel ex alio fine.*

1035 *Retrahens à solutione decimarum alicui Ecclesiæ, vel personæ priuatæ debitarum ratione priuilegij, vel feudi, non incurrit hanc censuram.*

1036 *Idem dicendum est de decimis debitis ex voto, non verò ex iustitia.*

1037 *Ad incurrendam hanc censuram sufficit persuasio, etsi non sequatur effectus.*

1038 *Regulares non suadentes suis pœnitentibus, vt decimas soluant, si moniti à parochis ausi fuerint prædicare, non purgata negligentia incurrunt hanc excommunicationem.*

1039 *Quid si negligentia non fuerit culpabilis.*

1040 *Quid si admoneantur à parochis, vel si non prædicauerint.*

1041 *Quid si non prædicent purgata negligentia, vel non purgata ob incommoditatem illam purgandi.*

DIco primò: Aliam obligationem affinem præcedenti ha- 1031
bent omnes regulares non retrahendi siue in concioni-
bus, siue locutionibus priuatis fideles à solutione decimarum
sub excommunicatione non reseruata lata *in Clementina 1. ca-
pientes de pænis*. Circa quam nota primò hanc obligationem non 1032
extendi ad religiosos, cum textus solum videatur loqui de viris,
quorum proprium est prædicare, ita Bonac. *suprà nu. 13. nu. 10.*
cum Glossa, & Nauarro contra Toletum. Secundò nota religio-
sum scribentem alicui, vt non soluat decimas, non incurrere 1033
hanc censuram, quia hic non dicitur proferre aliquid in sermo-
nibus vel alibi, sed scribere, verba autem in materia pœnali in
propria, & stricta significatione accipienda sunt, quod procedit
etiamsi religiosus, dum epistolam scribit, eam dictaret, & idem
dicendum est de religioso qui alicui mandat, aut alteri suadet
ne soluat decimas, hic enim non dicitur aliquid proferre ipsis
auditoribus, qui decimas soluere debent. Ita Suarez, Filliucius,
quos refert, & sequitur Bonac. *sup. p. 13. n. 3.* Idem dicendum est 1034
de eo, qui prædicta verba profert ex inaduertentia vel ignoran-
tia, vel ex alio fine, Toletus, Nauarrus, & alij apud Bonac.
Tertiò nota auertentem à solutione decimarum debitarum 1035
non Ecclesijs, sed alijs locis, vel personis priuatis ratione priui-
legij, aut alia ratione non incurrere hanc censuram, ita Sayrus 1036
lib. 3. cap. 33. n. 4. & alij. Idem dicendum est de decimis debitis
ex voto, vel quas quis ex pietate vult soluere, non tamen ex iu-
stitia, ita Suarez, Filliucius quos refert, & sequitur Bonac *sup.* 1037
nu. 7. An autem ad incurrendam hanc censuram non solùm re-
quiratur, quod religiosus verba proferat, quibus retrahat fideles
à solutione decimarum, sed vltra requiratur, quod re ipsa sequa-
tur effectus, affirmat Filliuc. *tract. 14. num. 147.* verùm contraria
sententia communior est. Ita Suar. *de censur. disp. 23. sect. 5. nu.*
37. & alij apud ipsum, nam ista censura ponitur pro persuasione,
non verò pro retractione.
Dico secundò: Confessores regulares tenentur suis pœni- 1038
tentibus suadere solutionem decimarum, & qui negligentes
fuerint in decimarum solutione suadenda pœnitentibus, & mo-
niti à superioribus ausi fuerint prædicare non purgata negligen-
tia, incurrunt etiam eandem excommunicationem *in eadem Cle-
mentina cupientes de pænis circa finem*. Circa quam censuram nota 1039
primò ad illam incurrendam requiri negligentiam culpabilem. 1040
Secundò requiri, vt admoneantur hac de re à Prælatis Ecclesia-
rum, & quod prædicent post hanc monitionem, vnde fit, quod si
præfatam negligentiam commiserint, & non prædicauerint,
nullatenus istam excommunicationem incurrent. Idem dicen- 1041
dum est si prædicent purgata negligentia, vel etiam si prædicent
illa non purgata, si aliàs commoditatem purgandi illam non ha-
buere, cum impossibillum non sit obligatio, Bonac. *suprà nu. 12.*
cum Tabien. Ledesm. Sayro, & alijs.

§. VIII.

De obligatione non eundi ad aulas Principum malo animo aduersus suos.

1042 *Monachi nigri, vel Canonici regulares non habentes vllam administrationem temporalem, vel spiritualem eundo ad aulas Principum intentione nocendi suis Prælatis immediatis, vel mediatis, aut suis monasterijs, incurrunt excommunicationem non reseruatam.*

1043 *Hæc censura nõ extenditur ad alios monachos, vel Religiosos.*

1044 *Solum afficit illos, qui accedunt ad aulas Principum sine licentia suorum Prælatorum.*

1045 *Qui accedit cum licentia, etiam si accedat cum animo nocendi suis, non incurrit.*

1046 *Mittentes ad aulas Principum cum animo nocendi suis non incurrunt hanc censuram.*

1047 *Qui iter incipit cum hoc malo animo, si illac non peruenit ob aliquod impedimentum in itinere, vel quia mutauit intentionem, liber ab hac excommunicatione manet.*

1048 *Qui accedit cum animo nocendi alicui Religioso particulari sui, vel alterius Ordinis non incurrit hanc censuram.*

1049 *Qui causa negotiorum tendit ad curias, si in itinere eam habeat intentionem nocendi suis, incurrit hanc censuram siue sequatur effectus siue non.*

1050 *Quid si talem animũ concepit postquã est in Principũ curijs.*

DIco primò: Monachi nigri, & Canonici regulares non ha- 1042
bentes vllam administrationem temporalem, vel spiritua-
lem, non possunt ire ad aulas Principum cum intentione nocen-
di suis Prælatis, siue immediatis, siue mediatis aut suis monaste-
rijs sub pœna excommunicationis non reseruatæ *in Clement. 1. de
statu monachorum*. Circa quam nota primò hanc censuram non 1043
extendi ad alios monachos, & multo minus ad alios religiosos,
ita Suar. *disp. 23. de censur sect. 5. n. 4.* Filliuc. *tr. 4. n. 139.* quidquid
in contrarium cum Bonac. & alijs doceat Palaus *de censur. disp.
3. p. 34. n. 4.* nam verba in materia pœnali restringi, & non am-
pliari debent, vnde cum textus solum loquatur de monachis
nigris, & Canonicis regularibus non est ad alios extendendus.
Secundò nota hanc censuram solum afficere illos, qui accedunt 1044

1045 ad prædictas curias sine licentia Prælatorum. Vnde si ad alia ne-
gotia peragenda, de suorum Prælatorum licentia accedant, non
incurrunt prædictam censuram, etiamsi accedant cum animo
nocendi suis Prælatis, vel Monasterijs, nam excommunica-
tio non punitur ob actionem externam bonam, & quę so-
lùm denominatiuè ab actu interiori mala est; Palaus *sup.* contrà
Bonac. Suar. & alios communiter.

1046 Tertiò nota, ad incurrendum hanc censuram duplicem simul
actionem requiri, scilicet accessum ad Principum curias, & in-
tentionem nocendi suis Prælatis, vel Monasterijs. Hinc fit mit-
tentem alium ad Principum curias cum animo suis nocendi
1047 non incurrere prædictam censuram. Idem dicendum est de eo,
qui iter incepit prædicto malo animo, sed morbo, vel alio impe-
dimento curias non fuit ingressus, vel de eo, qui in itinere ante-
quam ingrederetur, mutauit voluntatem, vel de eo, qui prædi-
ctas Curias petijt animo nocendi particulari religioso sui con-
1048 uentus, vel conuentui alterius religionis. Ita cum alijs Bonac. *de
censur. disp. 2. q. 8 p. 9 n. 3. & 9.*

1049 Contra verò incurrent hanc censuram, qui causa negotiorum
accedentes ad curias Principum in itinere statuunt nocere suis,
1050 siue sequatur effectus, siue non, cum verè accedant cum animo
nocendi suis. An autem idem dicendum sit de eo, qui talem ani-
mum concepit, non in itinere, sed postquam ingressus est curias
Principum, affirmat cum Suar. Filliuc. & alijs, Palaus *sup* verùm
probabilius existimo contrarium. Ita Bonac. *sup. n. 4* Peliz. *tr. 7. c.
2. n. 197.* nam in materia pœnali non est facienda extensio vltra
propriam verborum significationem, & alioquin non est idem
conferre se ad curias Principum, ac in curijs Principum, exi-
stere.

§. IX.

De obligatione non contrahendi de facto matrimonium.

1051 *Religiosi professi contrahentes matrimonium incurrunt ex-
communicationem nemini reseruatam.*

1052 *Hæc obligatio afficit omnes etiam fratres primæ professionis
societatis.*

1053 *Quid si matrimonium factum fuit sine animo contrahendi, si-
ue ex vna, siue ex vtraque parte, vel non fuit celebratum co-
ram parocho, & testibus.*

1054 *Quid si factum fuit per vim, vel metum cadentem in virum
constantem.*

1055 *Quid si interuenit ignorantia etiam affectata.*

1051 DIco primò. Religiosi professi non possunt contrahere ma-
trimonium, & si de facto contrahant, incurrunt in excom-
municationem non reseruatam latam in *Clem. 1. de consang &
affin.* Circa quam nota primò hanc obligationem afficere omnes
1052 religiosos etiam fratres societatis primæ professionis, & hoc, si-
1053 ue matrimonium sit consummatum, siue non, dummodo con-
1054 tractum fuerit animo contrahendi, nam si factum fuerit sine ta-
1055 li intentione, vel ex parte vtriusq; vel tantum vnius, vel si non
fuit celebratum coram parocho, & testibus, vel si celebratum
fuit per vim, vel per metum cadentem in virum constantem,
vel per ignorantiam, etiam crassam supinam, immò & affecta-
tam non incurritur prædicta censura, nam textus loquitur de
matrimonio verè, & scienter attentato, & aliàs Pontifex non
vult suis legibus tam rigidè obligare. Ita cum alijs Bonac. *tom.
3. disp. 2. q. 2. p. 7. per tot.*

§. X.

De obligatione, quam habent mendicantes, non recipiendi nouas domos, vel iam receptas, non alienandi absq; licentia Papæ.

1056 *Regulares non possunt nouas domos recipere, vel receptas alie-
nare absque licentia Papæ sub excommunicatione nemini
reseruata.*

1057 *Hæc censura solùm afficit mendicantes.*

1058 *In illa tantùm prohibetur recipere nouos conuentus non ta-
men nouas domos recreationis, vel hospitij.*

1059 *Prohibitio alienandi intelligitur de omnibus receptis, vsque
ad tempus Clementis V aut Bonifacij VIII.*

1060 *Mendicantes ex priuilegijs possunt noua monasteria recipere,
& transferre.*

1061 *Hæc priuilegia non sunt reuocata ab Vrbano VIII.*

1056 DIco primò. Regulares non possunt nouas domos recipere,
vel iam receptas alienare absq; licentia Papæ. Ita decre-
uit Bonifac. VIII. *in c. vnic. de excessibus Prælatorum in 6.* & postea
Clemens V. sub excommunicatione non reseruata *in Clementin.*
1057 *cupientes de pœnis.* Circa quam nota primò hanc censuram so-
lùm afficere mendicantes, nam de eis solùm loquitur prædictus
1058 textus. Secundò nota hic solùm prohiberi recipere nouas domos
ad habitandum, non tamen domos recreationis, vel hospitij.
1059 Tertiò, nota prohibitionem alienandi, vel transferendi deberi
intelligi de omnibus receptis vsq; ad tempus Clem. V. aut Boni-
facij VIII Ita Filliuc. & cum alijs Bonac. *disp. 2. to. 3. q. 8. p. 2.* Tan-
dem nota prędicta procedere de iure communi, nam ex priuile- 1060
gijs sedis Apostolicæ, omnes religiosi mendicantes potestatem 1061
habent nouas domos acquirendi, & Monasteria transferendi, vt
latè diximus in *tr. de priuil. disp. 1. sect. 4. §. 2.* vbi etiam diximus
quomodo hæc priuilegia non sint reuocata per decretum Vrba-
ni VIII. anno 1604. die 28. Augusti.

§. XI.

De obligatione, quam habent regulares non habendi arma intra monasterium.

1062 *Religiosi retinentes arma, siue offensiua, siue defensiua intra
septa monasterij, incurrunt excommunicationem nemini re-
seruatam.*

1063 *Hæc censura solùm comprehendit Monachos nigros, non verò
alios Religiosos.*

1064 *Quid per arma hic intelligatur.*

1065 *Ad incurrendam hanc censuram requiritur præsumptio.*

1066 *Qui ad iustam defensionem retinet arma, non incurrit hanc
censuram.*

DIco primò. Regulares, absq; licentia suorum Prælatorum 1062
saltem tacita, non possunt habere arma, siue offensiua, si-
ue defensiua intra septa monasterij, sub pęna excommunicatio- 1063
nis lata *in c. ne in agro de statu monachorum.* Circa quam nota pri-
mò hanc censuram solùm comprehendere monachos nigros, non
verò alios regulares, quia de illis tantùm loquitur. 2. Nota per 1064
arma non intelligi lapides, ligna, &c sed tantùm arma bellica, &
ad pugnandum instituta, vnde cultellus etiam magnus coquinę
sub hac prohibitione non comprehenditur. Tertiò nota ad in- 1065
currendam hanc censuram requiri præsumptionem, vnde si 1066
prędicta Monachi arma intra septa retineant iniustam defen-
sionem, non incurrunt prædictam censuram, & idem dicendum
est, si ea detineant bona fide, vel ignorantia, dummodo non sit af-
fectata, ita Suar. *disp. 23. de censuris sect. 5. n. 8.* Filliuc. *tr. 14. n.
142.* Palaus *tom. 6. disp. 3. de censur. p. 34. n. 5.*

§. XII.

De obligatione quam habent regulares non interessendi agitationi taurorum, vel ferarum.

1067 *Religiosi interessentes agitationi taurorum, vel ferarum incur-
runt excommunicationem non reseruatam*

1068 *Hæc censura non est latæ sententiæ, sed ferendæ.*

1069 *Religiosi assistentes agitationi taurorum non statim incurrunt
hanc censuram.*

1070 *Si assistant sine scandalo, etiam probabile est non peccare mor-
taliter.*

1071 *Idem dicendum est, si agitatio taurorum talis sit, vt ex illa
credatur non oriturum aliquod damnum corporale.*

1072 *Quid si obiter ratione itineris, aut ex loco maximè distanti vi-
deas huiusmodi ludos.*

1073 *Quid si ex aliqua fenestra taliter occultatus videat, vt à ne-
mine cognoscatur.*

1074 *Hæc censura non afficit nouitios, nec Religiosos militares lai-
cos, neque moniales, nec Religiosos nondum sacris ordinibus
initiatos.*

DIco primò. Religiosi non possunt interesse agitationi tau- 1067
rorum, vel ferarum sub excommunicatione nemini reserua-
ta lata à Pio V. in Bulla, que incipit, *De salute gregis,* quam postea
pro Hispania limitauit, & declarauit pro religiosis tantùm Cle-
ment. VIII. vt notauit Lezan. *tom. 1. c. 10. n. 7.* Palaus *to. 6. disp. 3. de
censuris p. 37. n. 22.* Circa quam censuram nota primò illam non 1068
esse latæ sententiæ, sed ferendæ. Vnde religiosi agitationi tau-
rorum etiam sine scandalo interessentes non statim incurrunt 1069
prædictam censuram, peccant tamen mortaliter, nam quando
lex est iusta, & honesta, etiam secluso scandalo, obligat, ita cum
Rodr. Cherubino, & alijs Lezan *sup.* licèt contrarium non im- 1070
probabiliter teneat Peliz. *tract. 6. c. 14. n. 27.*

Secundò nota; quod vt religiosi peccent mortaliter, & incur- 1071
rant hanc censuram, requiri, vt agitatio taurorum sit talis con-
ditionis, vt inde mors, vulnera, & alia damna id generis oriri so-
leant, vnde si agitatio fiat cum tali circunspectione, vt probabili-
ter credatur grauia damna personalia inde non secutura, religio.
si illi assistentes non incurrent predictam censuram Ita Auil. de 1072
censur. 2. p. c. 5 dub. 4 Nauar. & alij apud Palaum *sup.* licèt ille op-
positum tueatur. Idem dicendum est, si obiter ratione itineris,
aut è loco ita distanti videat, vt moraliter loquendo non censea-
tur interesse. Ita Auil. 2 *p. de censur. disp. 1. c. 5. dub. 4.* contra Bo-
nac. & alios.

Idem dicendum existimat Auil. *sup. concl. 3.* & 4. si religiosus 1073
occultè ab aliqua fenestra, ita vt non cognoscatur, tali agitatio-
ni assisteret, licet contrarium cum Bonac. Rodr. & alijs doceat
Palaus

Palaus *suprà*. Tertiò nota hanc prohibitionem non afficere no-
1074 uitios, nec religiosos militares laicos, imò neque moniales, ne-
què religiosos nullis ordinibus insignitos, ita Villalob. quem re-
fert, & sequitur Palaus, licèt contrarium teneat Lezan. *sup. n. 7.*

§. XIII.

De obligatione non procurandi ope principum, honores, gradus, & dignitates.

1075 *Regulares procurantes aliquod officium, vel dignitatem, seu pœnæ remissionem ope alicuius personæ extraneæ incurrunt excommunicationem nemini reseruatam.*

1076 *Hæc prohibitio in nulla Religione est in viridi obseruantia, quod maximè deplorandum est.*

1077 *Hæc prohibitio comprehendit non solùm Prælatos, sed etiam alios Religiosos, qui ope extraneorum procurant, vel acceptant fauores etiam sponte oblatos.*

1078 *Quid per personas extra Ordinem hic intelligatur.*

1079 *Non incurrit hanc censuram Prælatus, qui ad instantiam alicuius sæcularis dat dignitatem alicui moniali.*

1080 *Idem dicendum est de Prælato concedente subdito officia extra Ordinem ad instantiam alicuius sæcularis.*

1081 *Idem dicendum est, si aliquid concedat nouitio, vel illum ad instantiam sæcularium recipiat.*

1082 *Quas res comprehendat huiusmodi prohibitio.*

1083 *In nostra Religione prædicta interuentu sæcularium procurans incurrunt inhabilitatem, & priuationem illius rei, quam procurant.*

1084 *An in nostra Congregatione sit recepta huiusmodi constitutio.*

1075 DIco primò: Regulares non possunt ad instantiam quarum-
cumque personarum extra suos Ordines aliquod officium,
vel dignitatem seu pœnæ remissionem procurare sub pœna ex-
communicationis nemini reseruata, ita statuit pro Carmelitis
Clemens VIII. in Bull. 23. quæ incipit, *Quoniam nemo*, & pro
Cruciferis *constit.* 109. & Paulus V. pro Canonicis regularibus
constit. 35. & pro Dominicanis *constit.* 30. & pro Eremitis S. Au-
gustini *constit.* 48. & Paulus V. pro Minimis, Pius V. & Grego-
rius XIII. & Paulus V. pro Minoribus. Circa quas Bullas nota
1076 primò nullibi videri esse in viridi obseruantia, & praxim in
multis Ordinibus esse in contrarium. Ita Peliz. *tract. 6. cap. 14.
n. 47.* quod indefessis lachrymis deplorandum est; inde namque
tot, tamque sacrilegæ ambitiones exortæ sunt, vt sanctiss. Pon-
tificem Vrbanum VIII. cogerent de alia strictiore edenda consti-
tutione cogitare, quam refert Peyrin. *ad constit. V. Pauli V. n. 2.*
quam tamen de facto non edidit, & vtinam ederet ad hoc vi-
tium funditus euertendum.
1077 Secundò nota, huiusmodi prohibitionem comprehendere
tum Prælatos regulares etiam locales, ne ad instantiam perso-
narum extra Ordinem conferant gradus, & dignitates suis reli-
giosis, tum ipsos religiosos subditos eadem procurantes per sæ-
culares, aut etiam acceptantes eorum fauores licèt sponte ob-
latos, siquidem acceptent pro se ipsis, non item si pro alijs Peliz.
1078 *suprà n. 48.* Tertiò nota personas extra Ordinem intelligi etiam
Cardinales, & Episcopi, dummodo non sint assumpti ex eodem
Ordine, ita Peyrin. *t. 3. priuileg. c. 10. n. 4.* Idem dicendum est de
religiosis alterius Ordinis Portel *in addition. ad dubia regul. ver-
bo officia Ordinis n. 18.* Et tandem quæcumque personæ sæcula-
res etiam Regia vel Imperatoria dignitate fulgentes, Portel *su-
prà*, non intelliguntur tamen moniales eiusdem Ordinis Peyrin.
suprà num. 4. quidquid in contrarium dicat Portel *suprà*, neq;
Papa vel Protector Ordinis, ita Peyrin. *suprà num 5.*
1079 Quartò nota, non comprehendere hanc censuram Prælatum,
qui daret aliquam dignitatem alicui moniali ad instantiam sæ-
cularium, nam in pœnis masculinum non comprehendit fœmi-
ninum, Peyrin. *suprà n. 3.* Portel *sup. nu. 19.* Idem dicendum est
1080 de Prælato concedente alicui subdito officia extra Ordinem
1081 ad instantiam alicuius Peliz. *sup.* Idem dicendum est si aliquid
concedat nouitio, vel si eum recipiat ad professionem ad instan-
1082 tiam sæcularium, Portel *suprà nu. 20.* Quintò aduerte res, quas
Papa prohibet in præsenti esse gratiam, seu remissionem alicu-
ius pœnæ, gradus, dignitates, officia, administrationes, functio-
nes, prælaturas; hæc enim omnia in specie exprimuntur in Bul-
la Clementis VIII. pro Carmelitis, vt videre est apud Lezanam
tom. 1. cap. 18. n. 82. pro gratia autem existimo venire quemcumq;
1083 fauorem concessum Religioso, qualis esset dare licentiam ad
Ordines suscipiendos, ad studia, ad mutandum domicilium, ita
cum Portel Peliz. *suprà*.

Tandem aduerte, quod cum dubium sit, an huiusmodi consti-
tutiones sint receptæ in religionibus, videnda sunt cuiuscum-
que Ordinis statuta; in mea namque, qui prædicta interuentu
1084 sæcularium procurat, incurrit inhabilitatem, & priuationem
illius rei, quam medio sæcularium consecutus fuerit, vt habe-
tur *in nostra constit. 1. p. cap. 4. n. 16.* An autem in ea sint receptæ
huiusmodi constitutiones Pontificiæ quoad pœnas in eis con-
tentas, non mihi constat, vnde videant Prælati.

§. XIV.

De obligatione non impediendi alios Religiosos accedere ad missiones Iaponicas, & aliarum Indiarum orientalium, nec etiam mercaturam exercendi.

1085 *Religiosi impedientes alijs Religiosis accessum ad missiones Iaponicas, & aliarum Indiarum Orientalium, incurrunt excommunicationem nemini reseruatam.*

1086 *Hæc censura comprehendit Religiosos, siue impediant Religiosos alterius, siue suæ Religionis.*

1087 *Ad incurrendam hanc censuram requiritur quod per actionem positiuam impediant, siue fiat per vim siue per metum.*

1088 *Non sufficit, quod quis mandet vel consulat.*

1089 *Quas pœnas incurrant Religiosi in missionibus mercaturam exercentes, siue per se, siue per alios, siue proprio, siue communitatis, vel alterius nomine hoc faciant.*

DIco primò; Religiosi non possunt impedire alijs Religio- 1085
sis accessum ad missiones Iaponicas, & aliarum Indiarum
Orientalium sub excommunicatione non reseruata lata ab Vr-
bano VIII. constitutione sua 126. Circa quam nota primò hanc 1086
constitutionem, comprehendere omnes regulares siue impe-
diant religiosos alterius, siue sui Ordinis. Ita Peliz. *tract. 7. c. 2.
n. 219.* Secundò nota; Ad incurrendam hanc censuram requiri
aliquam actionem positiuam, per quam impeditur accessus, siue 1087
id fiat per vim, siue per metum, siue aliter iniustè, non tamen 1088
sufficit, vt quis mandet, & consulat, ita Peliz. *suprà*.
Dico secundò: Religiosi exercentes in dictis missionibus mer-
caturam incurrunt excommunicationem vna cum priuatione 1089
vocis actiuæ, & passiuæ, nec non officiorum, & graduum, ac di-
gnitatum quarumcumque, & inhabilitatis ad ea, & insuper
amissionem mercium, ac lucrorum ex eis factorum quamcum-
que mercaturam, seu negotiationem exerceant, siue per se, siue
per alios, siue proprio, siue communitatis nomine, siue directè,
siue indirectè, aut alio quouis prætextu, causa, vel colore, ita
statuit Vrbanus VIII. in præfata Bulla, & merito, dedecet enim
maximè religiosos prædicta mercatura, & negotiatio.

§. XV.

De obligatione, quam habent regulares non vexandi electores in electionibus regularibus.

1090 *Regulares vexantes Religiosos sui Ordinis, eo quod nolint eligere eum, pro quo rogantur, incurrunt excommunicationem nemini reseruatam.*

1091 *Hæc excommunicatio solum comprehendit vexantes ad electionem alicuius Prælati regularis eiusdem non verò alterius religionis.*

1092 *Ad incurrendam hanc censuram requiritur, vt vexatio sit iniusta.*

1093 *Sufficit si per alium vexationem faciat.*

DIco primò: Regulares non possunt vexare alios religiosos 1090
sui ordinis qui rogati, aut inducti noluerunt eligere eum
pro quo rogati fuerant, & aliter facere præsumentes incurrunt
excommunicationem nemini reseruatam *in cap. sciant cuncti de
electionibus in 6.* Circa quam nota primò hic solum esse sermo- 1091
nem de electione Prælati regularis siue Generalis, siue Prouin-
cialis, vel etiam localis, non tamen extenditur ad vexantes re-
ligiosos alterius Ordinis occasione eligendi proprium Præla- 1092
tum: ita Peliz. *tr. 7. c. 2. n. 223.* Vide etiam Palaum *disp. 3. de cen-
suris p. 31. n. 3.* Secundò nota requiri vexationem esse iniustam,
non tamen requiritur, vt per se quis illam conferat, sed sufficit, 1093
vt per alium de suo mandato faciat, Palaus statim citandus *n. 3.*

§. XVI.

De obligatione non recipiendi de bonis nouitiorum ante professionem ipsius, nec cogendi fœminas ad ingressum religionis.

1094 *Regulares ante professionem non possunt recipere donationes nouitiorum sub excommunicatione nemini reseruata.*

1095 *Regulares cogentes fœminas ad ingressum religionis, vel ab eo auertentes incurrunt excommunicationem nemini reseruatam.*

DIco primò: Regulares ante professionem nouitij non pos- 1094
sunt recipere donationes nouitiorum sub excommunica-
tione lata *in Trid. sess. 25. de regularibus c. 16.* sed de hac excom-
municatione latè egimus *disp. 2. sect. 4.* Idem dicendum est de 1095
regularibus cogentes fœminas ad ingressum religionis, vel ab eo
auertentes, vt diximus *disp. 2. sect. 1.* vbi quæ hic poteras desi-
derare, latè explicuimus.

§. XVII.

§. XVII.

De obligatione non edendi libros abſque approbatione, & licentia ſuorum Superiorum.

1096 Dico primò: Religioſi non poſſunt imprimere libros ſine nomine auctoris, & approbatione ordinarij Inquiſitorum, & licentia ſuorum Prælatorum; & qui illos abſque nomine auctoris, vel approbatione Ordinarij, & Inquiſitionis ediderint, incurrunt in excommunicationem nemini reſeruatam latam in Concil. Lateranenſi ſub Leone X. & in Trident. *ſeſſ* 4. *& in indice librorum prohibitorum regula* 10. Et licèt aliqua varietas detur in his decretis; nam Tridentinum ſolum poſtulat approbationem Prælati regularis; Lateranenſe verò, & index librorum poſtulat etiam approbationem Inquiſitorum extra vrbem, & in vrbe Vicarij, & Magiſtri Sacri Palatij, omnes tamen ſimul ſumptæ faciant, vt ſine Ordinarij, & Inquiſitionis licentia extra vrbem, nemo librum aliquem poſſit imprimere, quod maximè in hoc regno obſeruatur, licet aliàs in aliquibus regnis ſolum decretum Tridentini obſeruetur, vt ex Toleto, & Nauar. aduertit Palaus *diſp* 3. *de cenſur.* p.16. *n.*1.

1097 Dico ſecundò: Iſta prohibitio comprehendit omnes libros ſiue de rebus ſacris tractantes, ſiue alios, nam licèt Tridentinum ſolum ſub anathemate prohibeat imprimere, vel diuulgare libros manuſcriptos de rebus ſacris tractantes, ſine licentia ordinarij, & appoſitione proprij nominis; in indice tamen librorum, à quo fuit renouatum decretum Concilij Lateranenſis ſub anathemate prohibetur imprimere libros, vel aliam quamcumque ſcriptam ſiue tractent de rebus ſacris ſiue non, ſine nomine auctoris, & approbatione Ordinarij, & Inquiſitionis. Et hinc fit quod non ſolum libri, ſed etiam theſes, carmina poemata, orationes deberi approbari, antequam imprimantur Ita Azor, quem refert, & ſequitur Peyr. de Prælato *q.*3.*c.*9.*n.*4, Peliz. *tr.*6.*c.*4.*n.*11.

An autem ſub hac prohibitione comprehendantur libri iam 1098
impreſſi, ſi iterum abſque prædictis approbationibus imprimantur, reſpondeo affirmatiuè, niſi aliàs detur vſus contrarius, ita Peliz. *ſuprà num.*15 poteſt enim euenire, vt in prima editione plura tranſierint digna cenſura. Non tamen incurret hanc cenſuram, qui librum approbatum iam à reuiſoribus imprimat, nondum acceptis litteris approbationis, cum in hoc caſu ceſſet finis 1099
legis, & idem dicendum exiſtimo, ſi imprimat librum approbatum quidem à legitimis ſuperioribus, nulla tamen ipſius præ- 1100
miſſa examinatione, ſi aliàs illis conſtet talem librum à pijs & doctiſſimis viris fuiſſe approbatum, vt ſunt libri aliquorum regularium, qui niſi de rigidiſſimo ſuorum ſuperiorum examine approbantur, nam in hoc caſu verificatur illud commune axioma, poteſt quis per alium quod poteſt facere per ſe ipſum iuxta *reg. iuris in* 6.

Aliter dicendum exiſtimo, ſi reuiſoribus non conſtet moraliter librum iam fuiſſe examinatum, & reuiſum, nam tunc tam 1101
imprimere facientes, quàm talem licentiam præbentes incurrent excommunicationem, ita & benè Peliz. *ſup. n.*13. Et idem dicendum eſt, ſi imprimat librum nondum approbatum animo poſtea ſubijciendi approbationi, nam talis excommunicatio non 1102
eſt lata contra diuulgantes libros non approbatos, ſed contra imprimentes, vel imprimere facientes libros nondum approbatos à legitimis ſuperioribus, quod verum eſt, etiam ſi prædictis regularibus certò conſtet teſtimonio doctorum virorum in prædicto libro nihil reperiri dignum cenſura, non enim hic adæquatè ceſſat finis legis, non enim eſt inductum hoc præceptum tantum ad vitandum periculum erroris, ſed etiam ad ſeruandam debitam ſubiectionẽ erga Eccleſiam in rebus fidei; ita Peliz. *ſup. n.*22.

Dico tertiò: In regionibus, in quibus vſus inualuit, vt libri per 1103
Conſilium regium, non verò per Eccleſiaſticos examinentur, vt fit in Caſtella, & Gallia, regulares imprimentes abſque tali approbatione incurrunt prædictam cenſuram. Ita Bonac. *de cenſuris in particulari diſp.*2 *q.*2.*p.*16. nam conſilium regium approbat prædictos libros nomine Ordinarij, & Inquiſitorum id permittentium, & tacitè ei poteſtatem delegantium ex tacita licentia ſummi Pontificis, vt cum Nauar. Suarez, & alijs notauit Palaus *ſup.* licèt contrarium non ſit improbabile, vt cum Bonac. 1104
notauit etiam Peliz. *ſup. n.*7. Aliter dicendum eſt, quando præter prædictas approbationes Eccleſiaſticas in aliquibus regnis requiritur etiam licentia, & approbatio regia, quod iure defenſionis propriæ ac ſui ſtatus optimè poſſunt facere Principes ſæculares etiam reſpectu Eccleſiaſticorum, vt benè aduertit Peliz. *ſuprà nu.*8. nam in hoc caſu regulares imprimentes ſine tali regia approbatione nullam cenſuram incurrent, vt ex ſe patet.

An autem regularis factus Epiſcopus imprimens librum in 1105
ſua diœceſi præter approbationem regiam indigeat alia approbatione. Reſpondeo indigere approbatione Inquiſitionis, ſi talem edat librum, vt perſona priuata, non verò tanquam Epiſcopus, vt ſunt edicta, monitoria, & alia huius generis, quæ Ordinarij in ſuis diœceſibus, non verò extra faciunt imprimere, & ratio eſt, quia quando imprimunt vt priuatæ perſonæ, non eſt cur illos ab hac communi lege excludamus, cum per clauſulam vniuerſalem, *Nullus*, tale decretum feratur, quod tamen non procedit, quando ipſe non eſt perſona priuata ſed vt Epiſcopus edit 1106
librum, nam tunc cumulatiuè concurrit cum inquiſitoribus ad approbationem librorum Et idem dicendum eſt ſi Inquiſitores vt tales imprimant aliquem librum, nam hi etiam nulla alia ſiue 1107
Ordinarij ſiue regis indigent approbatione, ſecus ſi vt perſonæ priuatæ, nam tunc non ſolum licentiam Ordinarij, ſed etiam 1108
tribunalis Inquiſitionis requirunt, vt experientia conſtat.

Dico 4. Regulares poſſunt aliquando excuſari ab hac cenſu- 1109
ra ratione paruitatis materiæ, hæc autem tunc cenſebitur quando ſcriptura fuerit adeò parua, vt ſecundùm communem ac fre- 1110
quentem vſum non vocetur liber, vt ſi quis imprimere faciat aliquam breuem ſcripturam, quæ non excederet vnam paginam voluminis grandioris ſi aliàs in illa nullus error contra fidem, aut bonos mores contineretur: ita Peliz. *tr.*7. *cap.*4. *n.*14. Bordon. *to* 2. *reſ.*58. *n.*24. Nec obſtat, quod in Concilio Lateranenſi non ſolum prohibetur imprimere libros, ſed quacumque ſcripturam. Reſpondetur namque decretum Lateranenſe cum ſuis pœnis non fuiſſe vſu receptum, & poſtea ſolum fuiſſe innouatum, & confirmatum à Tridentin. quoad libros, non verò quoad folios, cùm de iſtis nulla fiat mentio, ita Bordon. *tom.*2. *reſol* 58. *nu.*24. Et hinc fit, quod ſi auctor alicuius libri poſt approbatio- 1111
nem adderet aliquas annotationes, & gloſſas inſufficientes ad librum conſtituendum non incurrere hanc excommunicationem, nec peccare mortaliter ſecluſa malitia. Ita ex Suario, Filliucio, & Bonacina colligit Palaus *diſp.*3. *de cenſuris p.*16. *n.*1. Peliz. *tract.*7. *cap.*2. *nu.*230. *& tract.*6. *cap* 4. *n.*12.

Dico 5. Religioſi alijs communicantes ſuas materias theolo- 1112
gicas, vel philoſophicas, ſeu ſermones etiam ſi ſint integri libri abſque vlla approbatione non incurrunt prædictam cenſuram, vt patet ex communi praxi, ita ex Suario Azor, & alijs Peyrinis *ſuprà n.*3. Peliz. *tract* 6. *cap.*4. *nu.*10. Et idem dicendum eſt de theſibus ſiue concluſionibus manuſcriptis, quas publicè defendunt; ita cum alijs Peliz. *tractat.*6. *cap.*4. *num.*11. Nec obſtat,

quod

quod in Tridentino feratur excommunicatio contra diuulgantes etiam libros manuscriptos, sine prædicta approbatione, nam talis prohibitio, vel non fuit vsu recepta, vt dicit Suarez, & Azor, apud Peyrinis, vel loquitur de his, qui talia manuscripta diuulgant, vt typis mandentur, vt declarauit sacra Congregatio apud Peyrinis, *suprà*.

1113 Dico 6. Regulares imprimentes libros etiam de rebus sacris tractantes sine licentia suorum superiorum, non incurrunt prædictam censuram, si tales libri fuerint approbati ab Ordinario, & Inquisitoribus. Et ratio est, quia licèt in Tridentino requiratur etiam approbatio Prælati regularis, hoc tamen non præcipitur sub anathemate, sed iuxta formam suarum Ordinationum, vnde tantùm facient contra suas leges, & pœnas ab eis inflictas incurrunt, non tamen incurrent in prædictam censuram, ita Pelizzarius, *tr. 6. c. 4. nu. 4.* Suarez, Portel, quos refert, & sequitur Peyrinis, *de Prælato q. 3. c. 9. n. 2.* non enim debent pœnæ extendi
1114 vltra casus expressos. Et idem dicendum est, si faciant aliquem librum imprimere; de licentia tamen Inquisitorum, & Ordinarij apposito nomine alterius personæ sæcularis, vel regularis; nam licèt in Tridentino postuletur, vt in libris de rebus sacris tractantibus apponatur nomen auctoris, ille censendus est auctor, cuius nomine liber imprimitur, nam eo ipso, quod sub eius nomine imprimitur, & euulgatur, constituitur auctor illius, vt
1115 aduertit Bonacina, *sup. n. 9.* Sed hoc debet intelligi, si nomen sit verum, & non fictum, veramq; personam repræsentans, vt cùm
1116 Bonacina, aduertit Palaus, *sup.* An autem peccauerit mortaliter religiosus suis scriptis nomen extraneum apponens, eo quod priuat religionem eo honore, qui illi ex impressione talis libri accresceret si fieret proprio nomine actoris. Respondeo regulariter non peccare mortaliter, quia regulariter non inde graue damnum accrescit religioni, Naldus, quem refert, & sequitur Pelizzarius, *tr. 6. cap. 4. nu. 26.*

1117 Dico 7. Regulares imprimere facientes absque prædictis licentijs, non solùm incurrunt censuram supradictam, sed etiam alias pœnas appositas in prædictis decretis, quarum sunt capaces, vt sunt amissio, & publica combustio librorum, & possunt ab Inquisitoribus, & Ordinarijs puniri, dummodo non procedant contra eos per censuras, si aliàs ipsi habeant priuilegium speciale, ne possint excommunicari, suspendi, vel interdici, quale habent mendicantes, & cum eis communicantes ex Bulla Pauli III. & ex Bulla Sixti IV. relatis à Pelizzario, *tr. 8. c. 6 nu. 44.* vt ex
1118 Sanchez, *lib. 7. de matrimon.* notauit Pelizzarius, *tr. 6. c. 4. nu. 30.* Non tenentur tamen soluere pœnam pecuniariam, cum religiosi nihil proprij habeant, vnde soluant, & alioquin monasterium non tenetur ex delicto monachi, nec etiam possunt suspendi ab exercitio impressionis, cum religiosi talem artem regulariter non exerceant, adeòque non possunt ab eius exercitio suspendi: ita Pelizzarius, *tr. 6. c. 4. nu. 31.*

§. XVIII.

De obligatione, quam habent regulares non legendi libros prohibitos.

1119 *Regulares, imò & alij fideles legentes, aut retinentes libros prohibitos incurrunt excommunicationem nemini reseruatã.*
1120 *Quos libros hæc prohibitio comprehendat.*
1121 *Ad incurrendam hanc censuram sufficit culpa mortalis, siue sit facta ex certa scientia siue cum præsumptione siue non.*
1122 *Non incurrit hanc censuram, qui tantùm materialiter legit ignorans idioma.*
1123 *Neque qui audit legentem etiamsi ad legendum prouocet, neque qui memoriter dicit, quod alius legit, benè tamen illam incurrit, qui oculis, & mente percurrit.*
1124 *Quid hic per retentionem intelligatur.*
1125 *Legentes libros prohibitos ob excitationem ad turpem delectationem non incurrunt hanc censuram.*
1126 *Regulares si quando inueniunt aliquos libros esse prohibitos, non statim illos Inquisitoribus tradunt sed eos comburunt, incurrunt non hanc, sed aliam excommunicationem.*
1127 *Referuntur priuilegia, quæ ad hoc habent regulares.*
1128 *Hæc priuilegia hodie probabile est, esse in vigore.*
1129 *A quo licentia legendi libros prohibitos sit postulanda.*

1119 Dico primò: Regulares, & idem dicendum est de alijs fidelibus, non possunt legere, vel retinere libros prohibitos in indice librorum prohibitorum, sub excommunicatione nemini tamen reseruata; comprehendit autem hæc prohibitio sequen-
1120 tes libros: primò Hæresiarchæ libros, & si non retineant hæresim, nam si hæresim retineant, continentur in prohibitione Bullæ Cœnæ. Secundò libros alicuius hæretici, nondum approbatos, & examinatos à catholicis Theologis iussu Episcopi, & Inquisitorum, etiam si non contineat hæresim, vt suprà diximus. Tertiò, libros alicuius catholici, qui postea in hæresim incidit, & liber ab Inquisitore generali nondum permissus est. Quartò libros, & scripta continentia diuinationes, & sortilegia, quales sunt libri, & scripta Geomantiæ, Hydromantiæ, Aeromantiæ, Pyromantiæ, Oneiromantiæ, Chiromantiæ, ac Necromantiæ, vel certè sortilegia, veneficia, auguria, & incantationes, Quintò libros Catholicorum, continentes scholia seu additiones hæreticorum. Ita Filliucius, *tr. 16. c. 2. q. 2. nu. 43.* Bonacina, *de censuris in Bulla cœnæ contentis disp. 1. q. 2. p. 4. nu. 3. & 4.* & ratio est, quia huiusmodi libri sunt prohibiti ob hæresim, aut ob falsi dogmatis suspicionem.

Dico 2. Ad incurrendam hanc censuram sufficit culpa morta- 1121
lis, siue facta ex certa scientia, seu cùm præsumptione, siue non, nam in indice librorum nõ ponitur clausula scienter, vt ponitur *in Bulla cœnæ*, non incurret tamen hanc censuram, qui tantùm materialiter legit prædictos libros ignorans illorum idioma, 1122
item qui audit legentem, etiam si ad legendum prouocet, aut memoriter dicit quòd alius legit; benè tamen qui oculis, & 1123
mente percurrit, vt diximus *sup.* agentes de prohibitione Bullæ Cœnæ. Nomine autem retinendi includitur omnis retentio, 1124
siue fit nomine proprio, siue alieno, siue sit ad effectum eos legendi, siue faciendi magnam bibliothecam, siue etiam ad eos confutandos, siue eos retineat in propria domo, siue in aliena, siue sint impressi, siue non, etiam si eos retineat ad illos compaginandos, vel etiam ad aliquid in eis inuoluendi, vt solent facere aromatarij, qui illos obseruant ad obuoluenda aromata: ita communiter Doctores.

Dico 3. Legentes libros prohibitos ob incitationem ad tur- 1125
pem, & veneream delectationem non subiacent vinculo huius excommunicationis, quia non legunt libros hæreticorum, aut libros vetitos ob hæresim, propter suspicionem falsi dogmatis, sed potius ob periculum succumbendi venereæ voluptati, ita ex Duardo, & Alterio Bonacina, *sup. n. 5.*

Dico 4. Regulares si cum primum agnoscunt aliquos libros 1126
esse prohibitos, siue in Bulla cœnæ, siue in indice librorum propria auctoritate eos comburant, non incurrent censuram Bullæ cœnæ, nec censuram indicis librorum; incurrunt tamen excommunicationem latam à Iulio III *in Bulla*, quam refert Penna *in directorio folio* 148 vbi in virtute obedientiæ, & sub censura hæresis, ac omnibus de iure inflictis, & promulgatis tam Ecclesiasticis, quàm temporalibus sententijs, censuris, & pœnis districtè præcipitur, vt omnes, & singulos libros hæreticos, vel reprobatos Inquisitoribus realiter, & cum effectu tradant; vnde fit quòd qui scienter retinet librum prohibitum etiam in indice librorum, & eum non tradet Inquisitoribus, incurrit hanc censuram, etiamsi eum comburet, nam sic non habetur finis intentus in hac constitutione, qui est. vt sic cognoscatur auctor libri; & errores, qui in illo sunt, melius corrigantur, & idem dicendum est, si à tali libro auferat aliquas paginas, antequam eum tradat Inquisitoribus propter eamdem rationem. Aduerte tamen, quod licèt non tradentes libros prohibitos Inquisitoribus incurrant omnes pœnas hæreticorum, ac per consequens etiam excommunicationem, illam tamen non esse reseruatam, quia in hac constitutione nulla fit mentio reseruationis, & reseruatio, vt odiosa induci, & præsumi non debet, nisi sit expressa: ita Pelizzarius, *tr. 6. c. 5. nu. 29.*

Dico 5. Generales cùm consilio collegarum, olim poterant 1127
concedere facultatem sui fratribus mendicantibus, & cùm eis communicantibus legendi libros hæreticos, ad eos impugnandum; ita per Bullam concessit Gregorius XIII. post Pium V. Societati Iesu, testatur Peyrinis, *de priuilegijs to. 1. ad constitutionem 9. Pauli V. n. 9.* Prouinciales verò poterant dare licentiam legendi libros non hæreticorum, aut quando auctores mali sunt, si libri non sunt editi ad stabilienda dogmata hæretica, & dummodo nomen auctoris, & errores propter quos sunt prohibiti deleantur. Item poterant dare licentiam, vt per se ipsos emendarent libros suspensos, & facere omnia, quæ in catalogo, & decreto 5. si. Inquisitioni præcipiuntur ad effectum, vt illi retineri possint, dummodo errores deleantur, ita concesserunt Pius V. & Gregorius XIII. per Bullas Societati Iesu, & Sixtus IV. Prædicatoribus, & Minoribus.

An autem hæc priuilegia hodie sint in suo vigore, videtur negatiuè respondendum propter generalem reuocationem licentiarum legendi libros prohibitos, quam fecit Gregorius XV. *in Bulla*, quam refert Peyrinis, *supra*, & Vrbanus VIII. *in alia simili Bulla*, quam refert Pelizzarius, *tr. 6. c. 5. nu. 36.* licet aliàs partem affirmantem sustineat Peyrinis, *suprà* non obstante decreto Gregorij XV. & idem diceret si videret decretum Vrbani VIII. quod omninò simile est, quam sententiam etiam stante decreto Vrbani VIII. non reijcit Pelizzarius, imò, *n. 37.* maximè in eam inclinat; imò Lezana, *to. 1. c. 18. n. 96.* eam vocat probabilem, sal- 1128
tem speculatiuè & suam tantùm dicit veriorem, & meritò, quia prædicta decreta loquuntur de licentijs particularibus concessis ad legendos libros prohibitos, non autem priuilegijs regularibus concessis, neque his derogant. Nec obstat, quod in prædicto decreto Vrbani VII. reseruetur potestas concedendi licentiam legendi libros prohibitos sacræ Congregationi, ad hoc, vt dicamus per eam reseruationem auferri hanc potestatem à Prælatis regularibus. Respondetur namque ibi per eam reseruationem tantùm auferri prædictam potestatem ab eis, qui eam ordinario habebant, vt erant Ordinarij, & Inquisitores, non tamen ab illis, qui eam habebant ex priuilegijs specialibus, vt etiam notauit Pelizzarius, *suprà nu. 37.*

1129 Sed queres à quo debeant regulares postulare licentiam legendi libros prohibitos secundùm opinionem Peyrinis. Respondeo debere illam obtinere à Sacra Congregatione Sancti officij, vel ab ea deputatis, ita habetur in decreto Vrbani VIII. quod refert Pelizzarius, *suprà nu.* 36.

§. XIX.

De obligatione non alienandi bona immobilia, sive mobilia pretiosa monasterij, absque certis iuris solemnitatibus.

1130 *Regulares alienando bona suorum monasteriorũ, sine legitima solemnitate incurrunt excommunicationem non reseruatam.*
1131 *Quos regulares comprehendit hæc prohibitio.*
1132 *Quomodo regulares incapaces bonorum stabilium in hac prohibitione comprehendantur.*
1133 *Ad incurrendas has pœnas debet alienatio procedere ex dolo & præsumptione.*
1134 *Non sufficit attentatio, sed requiritur, vt sequatur effectus.*
1135 *Qui actus in hac prohibitione comprehendantur.*
1136 *Quid per res immobiles intelligatur.*
1137 *Quid per res mobiles pretiosas.*
1138 *Conductio bonorum stabilium ad triennium non est prohibita.*
1139 *Quid si res alternis tantum annis fructificet.*
1140 *Non possunt locare res monasterij ad sex annos cum pacto, vt elapso vno triennio secundum incipiat.*
1141 *Possunt solo verbo hoc promittere conductori.*
1142 *Locationi factæ per triennium ab antecessore, tenetur stare successor, si dentur certæ conditiones.*
1143 *Beneficiarius, Abbas, & Rector potest fructus sui beneficij ad tempus vitæ suæ locare.*
1144 *Item possunt alteri se obligare obligatione personali ad dandũ ius percipiendi fructus à suo beneficio per totam suam vitã.*
1145 *Quomodo possunt regulares sua bona infeudare, seu emphyteuticare.*
1146 *Quando res censeantur monasterio incorporatæ.*
1147 *Bona solita concedi in emphyteusim non possunt regulares sine solemnitatibus concedere in feudum.*
1148 *Quomodo possint Prælati bona solita infeudari seu emphyteuticari suis consanguineis infeudare, seu emphyteuticare.*
1149 *Regulares non possunt sine solemnitatibus transigere, aut compromittere super bonis monasterio incorporatis.*
1150 *Quid si res sit litigiosa, vel præiudicialis.*
1151 *Non possunt oppignorare bona mobilia pretiosa conuentus.*
1152 *Quid si detur nimia necessitas, qua non posset adiri Pontifex.*
1153 *Quid circa hoc statuat ius Lusitanum.*
1154 *Ecclesiæ bona non possunt hypothecare sine solemnitatibus, non solum hypotheca speciali, sed nec generali.*
1155 *Idẽ dicendũ est de fideiussione, & de contractu assecurationis.*
1156 *Regulares non possunt implicare in contractu Societatis pecuniam relictam monasterio cum onere vt inuestiatur in bonis immobilibus.*
1157 *Possunt deponere talem pecuniã super aliquẽ montẽ pietatis.*
1158 *Non possunt sine solemnitatibus res suas dare ad vsum.*
1159 *Non possunt constituere census vitalitios.*
1160 *Non possunt mutuare bona monasterij.*
1161 *Possunt tamen bona monasterij ad breue tempus commodare.*
1162 *Non possunt cõstituere cõtractũ precarij de bonis monasterij.*
1163 *Non possunt constituere census siue perpetuos, siue vitalitios.*
1164 *Non possunt recipere pecunias ad cambium aut mutuum cum solutione lucri cessantis, vel damni emergentis.*
1165 *Hæc prohibitio non recipiendi pecuniam ad cambium non solum comprehendit Prælatos, sed etiam singulares religiosos.*
1166 *Quid si vrgeat grauis necessitas.*
1167 *Non possunt etiam ex gratitudine promittere pro mutuo interesse lucri cessantis, vel damni emergentis.*
1168 *Possunt admittere extinctionem census legitimè constituti.*
1169 *Possunt pecuniam ex censu restitutam implicare in extinctione alterius census super bona conuentus constituti.*
1170 *Non possunt pecuniam ex censu restitutam implicare in soluendis debitis conuentus etiamsi quotannis soluãt interesse.*
1171 *Quid si res grauata ære alieno Ecclesiæ relinquatur casu, quo iam illi sit incorporata.*
1172 *Quid si res pretiosa ære alieno ab Ecclesia ematur, & postea non sit pecunia, vnde debitum soluatur.*
1173 *Regulares possunt alienare sine debita solemnitate res sibi relictas cum onere, vt eas possint liberè alienare.*
1174 *Non possunt alienare bona stabilia Monasterij sterilia, si aliquando tractu temporis possint esse vtilia.*
1175 *Quid si nunquam speretur vtilitas.*
1176 *Si prædium super quo positus est census, reddatur sterilis in perpetuum, possunt regulares diminuere censum super illud fundatum prorata.*
1177 *Quid si fundus obligatus erat commutationi cũ altero, antequam monasterio fuerit relictus, & iã vltr sit ei incorporatus.*
1178 *Non possunt sine solemnitatibus gregem ouium alienare.*
1179 *Non possunt arbores cædere in magna quantitate, vel fructiferas seu necessarias etiam in parua quantitate.*
1180 *Quid si sint nimis densæ, caducæ, vel earum fructus consistat in incisione.*
1181 *Possunt cædere arbores ad reparanda sua ædificia.*
1182 *Pro vsu fori & ad eas vendendas pro vtilitate Monasterij, dummodo non detur damnum notabile.*
1183 *Non possunt alienare reliquias sanctorum.*
1184 *Nec oblationes auri, & argenti factas suis Ecclesijs.*
1185 *Quid si oblationes sint nimis pretiosæ.*
1186 *Non possunt vendere capellas, vel oratoria, ita vt dominium transeat ad emptorem.*
1187 *Possunt vendere vsum capellæ, & sepulturæ absque prædicta solemnitate.*
1188 *Non possunt alienare locum, in quo fiat Ecclesia, vel monasterium vel hortum eis annexum sine solemnitatibus.*
1189 *Non possunt alienare bona incorporalia, iura, & actiones, & seruitutes, annuos redditus, & cætera similia sine solemnitatibus requisitis.*
1190 *Possunt acceptare legatũ 4000. aureorũ in bonis immobilibus inuestiendum cum onere soluendi 100 singulis annis loco pio.*
1191 *Religiosi nostri possunt acceptare triginta millia aureorum ad censum impositorum cum onere quotannis maritandi quinque fœminas tribuendo singulis viginti aureos.*
1192 *Possunt emere vineam centum aureis ad censum impositis super ipsam vineam.*
1193 *Regulares repudiantes hæreditatem non contradicunt huic prohibitioni.*
1194 *Quid si repudient legatum 400. aureorum quotannis monasterio soluendum conueniendo hærede, vt statim certam summam soluat ad eam liberè consumendam.*
1195 *Prima solemnitas in alienatione requisita est tractatus in capitulo.*
1196 *Secunda est consensus capituli, vel maioris partis illius.*
1197 *Quid si consensus sit potitus in singulari.*
1198 *Quid si capitulum ante alienationem non consenserit, & post alienationem ratum habeat.*
1199 *Tertia solemnitas est, vt fiat subscriptio à capitularibus.*
1200 *Sufficit quod hæc subscriptio fiat manu notarij.*
1201 *Quarta solemnitas est, vt interueniat consensus Prælati.*
1202 *Cuius Prælati debeat esse hic consensus.*
1203 *Quinta conditio est consensus Apostolicus, vbi extrauagans ambitiosæ est recepta.*
1204 *Talis consensus præsumitur adfuisse, quando tempus triginta annorum transiuit, etiamsi in scriptura de hoc, vel de alijs solemnitatibus nulla fieret mentio.*
1205 *Hodie non potest fieri alienatio sine licentia expressa in scriptis à sacra Congregatione sub aliquibus pœnis.*
1206 *Quos afficiant hæ pœnæ.*
1207 *Ad valorem alienationis requiritur etiam iusta causa.*
1208 *Quæ iustæ censeantur ad alienationem.*
1209 *Data iusta causa, postulanda est etiam licentia à sacra Congregatione.*
1210 *Assensus Apostolicus licet suppleat alias solemnitates non tamen causas iure requisitas.*
1211 *Sufficit causa existimata legitima à Prælato, vt valeat alienatio etiamsi postea comperiatur non fuisse legitimam.*
1212 *Quid de receptione huius extrauagantis de priuilegijs regularium*
1213 *Seclusis priuilegijs, etiam stante decreto Vrbani possunt fieri alienationes, & qui sint.*

Dico primò. Regulares non possunt bona suorum monaste- 1130
riorum Sacra Congregatione inconsulta, & alijs seruatis
solemnitatibus alienare sub pœna excommunicationis nemini
reseruata, & nullitatis omnium contra præsentem prohibitionem celebratorum: ita habetur in multis constitutionibus Pon- 1131
tificijs, quas congerit Lezana, *verbo alienare nu.* 24. præcipuè *in extrauagant. Ambitiosæ* Pauli II. & *in decreto Sacræ Congregationis*, iussu Vrbani VIII. edito 7. Septembris 1624. vbi etiam abrogantur omnia priuilegia antea concessa regularibus.

Comprehendit autem hæc prohibitio omnes regulares, etiam 1132
incapaces bonorum stabilium, quoad illa bona siue immobilia pretiosa, quorum sunt capaces, vt sunt calices, cruces, ornamenta, horti annexi conuentui, proprij monasterij, &c. Vndè declaratio Sacræ Congregationis, in qua habetur clericos Theatinos non comprehendi sub generali, prohibitione non alienandi bona immobilia, seu mobilia pretiosa, quam refert Nouarius, *in lucerna Regularium, verbo alienatio nu.* 2. debet intelligi iuxta suum institutum, ita vt ea omnia bona possint alienare, quæ secundùm suam regulam possidere non possunt, vt aduertit Peliz. *tr.* 6. *cap.* 8. *nu.* 3. Delbenè, *t.* 2. *cap.* 17. *dub.* 17. *nu.* 5. & *seqq.* quo etiam sensu idem de nostris conuentibus, & domibus professis Societatis, & de alijs incapacibus habendi res immobiles dicendum est, vt optimè aduertit Delbenè, *suprà*.

Dico 2. Ad has pœnas incurrendas requiritur, vt alienatio fiat 1133
ex dolo, malitia, & præsumptione, vnde excusantur, qui ex probabili,

bili, vel etiam culpabili ignorantia illam fecerint: verbum enim
præsumptio, quod habetur *in dicta extrauaganti* significat teme-
ritatem, vel malitiam excludentem omnem ignorantiam; requi-
ritur etiam, vt de facto res tradatur. Vndè non sufficit attenta-
tio alienationis per celebrationem instrumenti, si res post factum
1134 instrumentum non tradatur; pœnæ namque impositæ intelli-
guntur de actu perfecto, & consummato, qualis non est aliena-
tio, nisi secuta pacifica possessione, Filliucius, *tr.*43.*c.*6.*nu.*6. ex
Couarruuia, & Nauarro.

1135 Dico tertiò. Per alienationem intelligitur non solùm actus,
per quem dominium directum transfertur, vt sunt venditio,
donatio, permutatio, &c. Sed etiam actus, per quem dominium
vtile transfertur, vt sunt superficiarius, locatio, emphyteusis, li-
bellarius, feudus, & precaria, imò intelliguntur actus, in quibus,
& si res non tradatur alteri, neq; ad dominium directum, neque
vtile, manet tamen obnoxia periculo alienationis, vt pignus, &
hypotheca; Molina, *de contractibus tr.*2.*disput.*464.*nu.*1.

1136 Dico quartò. Res immobiles, quę prohibentur alienari, sunt
non solùm res incorporeæ fixę, & immobiles, sed etiam actiones,
& iura, & redditus longi temporis, seu ius diuturnum ad illos,
nec non iura, seu debita rerum immobilium, seu mobilium pre-
tiosiorum, quæ seruando seruari possunt, si aliàs tales religiosi
omnium harum rerum sint capaces; nam si religiosis incapacibus
habendi vasa, aurea relinquatur in testamento vas aureum, illud
possunt absq; solemnitatibus alienare, etiamsi relictum fuisset
cùm conditione ne alienaretur, ita Filliucius, *sup.c.*4.*nu.*32. cum
Rosella, Rodrig. Hippolyto, Franco, Quaranta, & alijs, Moro-
nius, *resp.*62.*n.*27. Idem dicendum est, si res, quę alicui monaste-
rio relinquuntur, ei sunt inutiles, vt si bibliotheca medicinę con.
uentui religioso relinqueretur, in hoc namque casu posset ven-
di, & pretium illius conuerti in alios libros religiosis conuenien-
tes: ita cùm Portel, Pelizzar. *tr.*6.*c.*8.*nu.*11.

1137 Res autem mobiles pretiosæ, quæ non possunt alienari, sunt
vasa aurea, argentea, gemmę, casulę pretiosę, calices, tapetes,
vestes, quę difficillimè consumuntur, & generaliter omnia illa,
quę fructificant, & triennio non corrumpuntur, ita cùm alijs
communiter Delbenè, *to.*2.*c.*17.*dub.*2.*sect.*1.*nu.*8. debent tamen
hę res excedere pretium 25. aureorum ad hoc, vt absque prædi-
ctis solemnitatibus non possint alienari, ita declarauit Sac. Con-
gregatio, vt testatur Delbenè, *ibi nu.*11. *&* *sect.*2.*nu.*1. *&* 2. Nec
etiam censetur res pretiosa maxima pecuniæ summa ab aliquo
testatore relicta conuentui, quia hæc vsui quotidiano deseruit,
& seruata fructum non parit, Molina, Azor, Mantic. Barbos.
quos refert, & sequitur Delbenè, suprà *sect.*3.*nu.*1.

Secus dicendum est, si talis pecunia auctoritate Prælati, & re-
ligiosorum consensu destinetur ad emendam rem immobilem,
vel mobilem pretiosam, etiam si ad hunc effectum non fuerit à
testatore relicta; ita Vasquius, & alij, quos refert, & sequitur
Palaus, *tr.*12.*disp. vnica de rebus Ecclesiasticis non alienandis p.*15.
*§.*1.*nu.*5. nam cùm talis pecunia iam sit destinata ad rem immo-
bilem emendam, inter res immobiles comparatur, sicut de qua-
cumque alia pecunia ad hunc effectum destinata, docet cùm alijs
Lezan. *to.*2.*c.*19.*n.*59. (licèt contrarium teneat Bordon. *ref.*27.
*n.*51. vbi ait pecuniam destinatam ad emenda immobilia distrahi
posse ad emenda mobilia necessaria Monasterio) Idem dicendum
est de dote tradita pro moniali, Dicastillus, *de iustit. lib.*2.*tr.*15.
*disp.*1.*nu.*179. Idem dicendum est de pecunia redacta ex redem-
ptione census Ecclesiæ, vel ex aliqua alia re Ecclesiæ immobi-
li, vel mobili pretiosa vendita ad hoc, vt in alia re immobili, vel
mobili pretiosa melioraretur, nam talis pecunia sine assensu
Apostolico nullo modo potest alienari, vt cùm communi DD.
tradit Delbenè, *supra nu.*4. contra Bord. *resol.*27.*nu.*51. An au-
tem talis pecunia alienari possit sine solemnitatibus soluendo,
debita eiusdem conuentus? Respondeo negatiuè. Ita Rodoa-
nus, Riccius, Genuensis, & alij quos refert, & sequitur Delbe-
nè, *supra num.*17. sicut enim sine solemnitatibus non potest pro
extinctione debitorum vendi res immobilis, vel mobilis pretio-
sa, ita nec pecunia, quæ successit loco eius.

1138 Dico 5. Regulares non obstante hac prohibitione possunt cō-
ducere prædia monasterij ad triennium, & non vltra nisi aliàs
res sit ex illis, quæ alternis tantùm annis solent fructum ferre,
1139 nam tunc posset locari in sex annos, vel etiam in nouem, si in
hoc spatio ter tantùm fructus ferat, nam quando res alterius tan-
tùm annis fructificat sexennium reputatur pro triennio, & si in
spatio nouem annorum ter tantùm fructum ferat, verè locat in
tres annos vtiles, & feraces. Ita Palaus, *tr.*12.*disp. vnica de rebus
Ecclesiæ non alienandis p.*14.*n.*5. cùm Nauarro, Quarant. Barbos.
1140 & alijs. An autem possint locare bona monasterij ad sex annos
cùm pacto, vt elapso primo triennio, secundum incipiat; Res-
pondeo negatiuè. Ita Valasc. Alexander, & alij, quos refert, &
sequitur Tambur. *to.*3.*disp.*14.*quæst.*2.*n.*1. & hoc siue fiat, vna
1141 scriptura, & contractu, siue duplici, quia parum refert an loca-
tio vno, vel duplici contractu fiat: ita Tamburinus, *sup.n.*2. po-
terunt tamen religiosi promittere conductori, ad alterum trien-
nium se locaturos, dummodo de hoc scriptura publica non con-
ficiatur. Azor quem refert, & sequitur Tamb. *sup. nu.* 2.

1142 Locationi autem per triennium ab antecessore factæ tenetur
stare Prælatus ei succedens, dummodo locatio sit facta nomine
Monasterij, & in vtilitatem ipsius, & pecunia in huiusmodi
monasterij commodis sit implicata, & dummodo talis locatio
auctoritate Superioris facta sit. Ita Reginaldus, *libro* 25.*nu.*541.
Tamburinus, *supra quæsito* 3.*n.*1. In hoc namque casu Prælatus,
habet se, vt procurator, qui alteri successit procuratori, sed pro-
curator tenetur stare locationi factæ ab eius antecessore iuxta,
legem tutelæ ff. de administ. tut. ergo etiam Prælatus.

An autem beneficiarius Rector, seu parochus possit fructus, 1143
seu redditus sui beneficij, vel Ecclesiæ, qui sunt destinati ad suam
vtilitatem locare pro toto tempore suæ vitæ absque solemnita-
tibus? Respondeo affirmatiuè, nam hæc locatio morte illius ex-
pirat, & inde nullum periculum imminet Ecclesiæ vel successo-
ri; Tum, quia hic non transfertur dominium vtile beneficij, sed
ius pręcipiendi redditus nomine Beneficiarij. Ita Abbas, Moli-
na, quos refert, & sequitur Dicastillus, *de iustitia lib.*2.*tr.*15.*disp.*
1.*n.*221. Hinc fit posse beneficiarium obligare se obligatione per- 1144
sonali ad dandum commoditatem, & ius percipiendi fructus per
totam suam vitam à suo beneficio cuiuscumque ille voluerit,
absque vlla solemnitate. Ita Molina, Craueta, Riccius, Qua-
ranta, quos refert, & sequitur. Dicastillus, *sup nu.* 326.

Dico sextò. Regulares non possunt bona immobilia suorum 1145
monasteriorum infeudare, seu emphyteuticare, nisi ea sint solita
tradi in feudum, seu emphyteusim; pręsumuntur autem talia es-
se, quando semel tradita sunt in feudum, seu emphyteusim. Ita
Filliucius, Bonacina, Palaus, quos refert, & sequitur Pelizzarius,
*tr.*6.*c.*8 *n* 18. & patet ex dicto decreto, in quo etiam emphyteu-
sis, & feudum comprehenduntur. Dixi nisi bona sint solita in-
feudari. vel emphyteuticari. nam si talia sint, possunt in euiden-
tem vtilitatem Ecclesię, antequam monasterio incorporentur, &
non aliter, eodem modo, & cùm eisdem conditionibus iterum
infeudari, vel emphyteuticari, cum hoc non sit noua alienatio,
sed continuatio antiquæ. Ita Molina, Barbosa, Palaus, & alij,
quos refert, & sequitur Pelizzarius ibi, Ventriglia annotatione
de alienatione §.1.*nu.*23. Res autem tunc censentur bonis con- 1146
uentus incorporatæ, quando Prælatus, aut conuentus declarat
se velle illam rem esse de bonis conuentus. Ita Bordonus cùm
Pelizzario, *suprà*: licèt Bordonus, *to.*2.*resol.*62.*q.*17. vltra etiam
requirat publicum instrumentum, & consensum capituli.

An autem Pręlatus possit bona conuentus solita concedi in 1147
emphyteusim, concedere in feudum sine solemnitatibus? Res-
pondeo negatiuè, quia alteratur substantialis forma contractus,
& deterioratur conditio Ecclesiæ, nam emphyteuta Ecclesiæ
cessando à solutione canonis per biennium cadit a iure suo *c. po-
tuit de locat. l.*2.*C de iure emphyteusis*; feudatarius verò Ecclesiæ
etiam si non solueret censum, per mille annos, non cadit à iure
suo. Ita Speculator, & alij quos refert, & sequitur Ventriglia, *sup.
n.*2. An autem Prælatus bona monasterij, solita in feudum, vel 1148
emphyteusim concedi possit concedere suis consanguineis cogna-
tis, vel affinibus? Respondeo affirmatiuè, si dicti idonei sint, &
concessio fiat palam bona fide, & sine Ecclesiæ læsione. Ita Ro-
doan. & alij quos refert, & sequitur Ventriglia, *sup.n.*29. licèt
contrarium graues doceant DD. quos *ibi* refert.

Dico septimò: Regulares non possunt sine solemnitatibus 1149
transigere, aut compromittere super bonis monasterij loquendo
de bonis monasterij iam incorporatis, vel quæ ipso iure ad illud
perueniunt, quia transactio, & compromissum species aliena-
tionis est. Ita Filliucius, Rebuffus, & alij quos refert, & se- 1150
quitur Pelizzarius, *suprà num.* 26. Excipe si res sit litigiosa, vel
præiudicialis, Bordonus, *ref.*27.*nu.*59.

Dico octauò. Regulares sine prædictis solemnitatibus non 1151
possunt oppignorare bona mobilia pretiosa monasterij, vt patet
ex declaratione sacræ Congregationis, quam refert Lezana, *ver-
bo alienare n.* 13. Hoc tamen decreto non obstante in casu maxi- 1152
mæ necessitatis, in quo non possit adiri summus Pontifex, aut sa-
cra Congregatio, & necessitas vrgeat, potest fieri talis impigno-
ratio etiam lampadum, candelabrorum argenteorum, &c. Ita
Peyrinis *in formulario litt. A. c.*11.*n.*3. Diana, 5.*p.tr.*13.*ref.*6. Pe-
lizzarius, *suprà nu.*29. contra Lezana, *suprà*. Aduerte tamen in 1153
hoc Lusitaniæ Regno sæculares accipientes aurum, vel argen-
tum ornamenta, vel vasa alicuius Ecclesiæ; etiam regularis in
pignus absque expressa Regis licentia omittere valorem dicta-
rum rerum cùm excessu nouem partium, & res sic pignorata,
vel empta redditur Ecclesiæ absque vllo pretio soluto ab Ec-
clesia, vt patet ex ordine, *lib.*2.*tit.*24. & docet Portel, *in addi-
tionibus ad dubia regularia verbo alienare nu.* 4.

Dico nonò: Bona Ecclesiæ absque prædictis solemnitatibus 1154
non possunt hypothecari, non solùm hypotheca speciali, vt te-
nent communiter DD. sed neque hypotheca generali. vt cùm
Quaranta, Nouario, & alijs docet Ventriglia, *suprà §* 2.*num.*7.
Vasquez, Rodriguez, Couarruuias, quos refert, & sequitur
Dicastillus, *de iustitia lib.*2.*tract.*15.*disp.*1 *nu.*319. textus nam-
que generaliter loquitur de hypotheca, & quando prohibetur
alienatio, simpliciter videtur prohibitus omnis actus, per quem
alteri acquiritur ius aliquod, quidquid cùm alijs in contrarium
dicat Pelizzarius, *suprà nu.* 25.

Idem dicendum est de fideiussione, & de contractu assecura- 1155

tionis, nam cùm per hos contractus bona regularium maneant
obligata satisfactioni, non possunt regulares hanc seruitutem,
suis rebus absque solemnitate requisita imponere, quidquid in
1156 contrarium dicat cùm Lugo Pelizzarius, *sup. n.* 31. An autem
sine solemnitatibus possint regulares implicare in contractu so-
cietatis pecuniam relictam monasterio, cum onere, inuestiatur
in bonis immobilibus: Respondeo negatiuè, nam pecunia expo-
sita contractui societatis subiacet periculo exponentis, ipsique
perijt, vt tenent communiter DD. nec ius exigendi, quod ori-
tur ex hoc contractu, est certum, & stabile, sed inconstans, in-
1157 certum, & ad tempus, Pelizzarius, *sup. nu.* 67. Poterunt tamen
deponere talem pecuniam super aliquem montem pietatis, nam
ius exigendi quinque pro singulis centenarijs est certum, fixum,
& ex se perpetuum. Ita Pelizzarius, *sup. nu.* 71.

1158 Dico decimò. Regulares non possunt bona sua sine solemni-
tatibus dare ad vsum, quia talis contractus est species emphy-
1159 teusis. Ita Pelizzarius, *sup. nu.* 32. Nec etiam possunt constitue-
1160 re census vitalitios, cum sint in continuo periculo amissionis, vt-
potè qui ex sola vita hominis dependent, vnde est alienatio sal-
1161 tem pro tempore futuro Pelizzarius, *sup. nu.* 32. contra Bordo-
num, *to.* 1. *res.* 27. *nu.* 56. Item non possunt mutuare bona monaste-
1162 rij. cùm per mutuum transferatur dominium rei mutuatæ, Bo-
nacina, Lezana, quos refert, & sequitur Pelizzarius *sup. nu.* 34.
possunt tamen saltem ad breue tempus bona monasterij commo-
dare, vt tradunt communiter DD. apud eundem Pelizzarium.
Idem non possunt constituere contractum precarij de bonis mo-
nasterij, cum per talem contractum concedatur dominium vti-
1163 le ad arbitrium concedentis. Ita Lezana, *to.* 2. *c.* 19. *nu.* 56. cum
Riccio, & aliis. Item non possunt recipere census, siue perpe-
tuos, siue vitalitios, vt patet ex eodem decreto.

1164 Nec etiam possunt recipere pecunias ad cambium, aut mu-
tuum cùm solutione lucri cessantis, vel damni emergentis, vt
patet ex alio decreto Sacræ Congregationis 21. Maij 1626. quod
refert Pelizzarius, *sup. nu.* 37 vbi, vel Sacra Congregatio appro-
bante S.D.N. decreuit & declarauit huiusmodi contractum esse
contra mentem decreti, vt suprà editi, ideòque non licere re-
gularibus pecunias, vt proponitur, accipere, ac si acceperint in
ipsius decreti pœnis ipso facto incurrere, per quod decretum
1165 existimo cùm Pelizzario, non solùm prohiberi conuentibus su-
mere prædictas pecunias ad cambium, sed etiam particularibus
religiosis, vt si aliquis ad imprimendum librum sumeret pecu-
nias ad cambium cùm intentione soluendi lucrum, & capitale
1166 ex pretio librorum, nam cum hæc omnia acquisita sint à reli-
gioso, ad conuentum pertinent, cum quidquid monachus acqui-
1167 rat monasterio acquirat, excipe tamen casum vrgentis necessi-
tatis, in quo non possit summus Pontifex adiri, aut sacra Con-
gregatio Delbenè, *to* 2. *c* 17. *dub.* 8. *n.* 3. Item nisi etiam excuset
consuetudo aduersus dictum decretum legitimè præscripta,
Delbenè, *sup. num.* 4. An autem possint regulares promittere ex
gratitudine interesse lucri cessantis, vel damni emergentis sine
violatione huius decreti existimo negatiuè, quia hoc esset ipsum-
met decretum illudere Pelizzar. *sup. n.* 39.

1168 Dico 11. Regulares sine solemnitatibus iuris possunt admit-
tere extinctionem census legitimè constituti, nam de natura
huius contractus est, vt possit redimi aliàs fieret iniuria emptori,
quod non est admittendum, Pelizzarius. Imò si conuentus in
bonis suis habeat aliquem censum constitutum, possunt regula-
1169 res in hoc casu prædictam pecuniam, quæ illis reddita fuit ex-
tinctione census implicare etiam sine licentia sacræ Congrega-
tionis in extinguendo censu super bonis monasterij constituto,
nam exonerare fundos regularium tali onere non est alienatio,
1170 sed acquisitio, sicut illos tali onere onerare, est alienatio; in
præsenti autem decreto non prohibetur acquisitio, sed aliena-
tio, ita, & benè Pelizzarius, *sup. nu.* 43. Non tamen inde fit pos-
se regulares tali pecunia soluere, debita conuentus etiamsi quo-
tannis solueret interesse, nam ipsamet sacra Congregatio decla-
rauit non deberi alienari census pro solutione æris alieni, vt te-
statur Gauantus *in Enchiridio verbo alienatio n.* 40. Non obstat,
quod inde magnum commodum conuentus sequatur, cum à so-
lutione interesse liberetur, nam quòd alienatio sit vtilis Eccle-
siæ, non est sufficiens causa alienandi, inconsulta sacra Congre-
gatione, sed ad illam pertinet de hac vtilitate iudicare.

1171 Si tamen aliqua res grauata ære alieno relinquatur Ecclesiæ,
etiamsi iam Ecclesiæ incorporata esset, quando alia via non po-
test satisfieri instante parte per iudicem, potest vendi, vel con-
signari acquisitum creditori pro tanta parte, qua possit illi satis-
fieri, quia Ecclesia non acquisiuit perfectum ac stabile ius super
illud legatum relictum obligatum alteri ex debito, quia debi-
tor non potest alteri donare, vel relinquere quòd est debitum.
Ita cùm alijs Bord. *to.* 2. *res.* 27. *nu.* 63. Quæ ratio conuincit, quod
etiamsi non procedat decretum iudicis ad instantiam partis, sed
tantùm creditoris petitio posse talem rem absque dicta solemni-
tate alienari: Ita Rodoanus, *q.* 31. *de alienatione c.* 8. *nu.* 18. pro-
babilem putat Quaranta, quem refert, & sequitur Pelizzarius,
1172 *tr.* 6. *c.* 8. *nu.* 50. Idem dicendum est, si res pretiosa ab Ecclesia ære
alieno ematur, nam potest tale mobile vendi ad soluendum pre-
tium dicti mobilis; talis namque res hypothecata est pro pretio,
ita, vt quod, vel illud ipsum creditori, vel pretium reddatur,
vt in simili notauit Lessius, *lib.* 2. *c.* 15. *nu.* 11.

Dico 12. Regulares possunt alienare sine solemnitatibus res 1173
sibi relictas sub conditione, vt eas possent liberè alienare; ius
namque solùm prohibet regularibus alienare res, quæ absolutè
sunt Ecclesiæ, non verò res, quæ sunt Ecclesiæ non perpetuò,
& absolutè, sed quamdiu ipsi Ecclesiæ eas libuerit retinere, sed
prædictæ res ex voluntate testatoris non absolutè pertinent ad
eam Ecclesiam, sed quamdiu libuerit illi eas retinere: ergo si
velit poterit eas alienare; ita Palaus, Quaranta, Barbosa, Bordon.
quos refert, & sequitur Pelizzarius, *sup. n.* 52. Nec hinc fit quòd
legatum relictum cùm conditione, vt nunquam alienetur, non
possit alienari propter eandem rationem, nam talis conditio in
casu magnæ necessitatis habetur in iure pro adiecta tanquam
turpis, cùm sit contra ius quod permittit fieri talem alienatio-
nem. Ita Azor, Hostiensis, & alij, quos refert, & sequitur Pa-
laus, *tr.* 12. *disp. vnica de rebus Ecclesiæ non alienãdis p.* 15. §. 2. *n.* 15.

Dico 13. Rgulares non possunt sine prędictis solemnitatibus 1174
alienare bona stabilia monasterij sterilia, si aliquando tractu tem-
poris possint esse vtilia, Lezana, Bonacina, Quaranta, quos refert, 1175
& sequitur Pelizzarius, *sup. nu.* 58. Secus si talia sint vt nulla ex 1176
eis expectari vnquam vtilitas possit. Hinc fit, quod si prędium in
quo positus est census, ita reddatur sterilis non ad tempus, sed
in perpetuum, posse regulares etiam sine solemnitatibus remit-
tere totum, vel partem census pro rata, nam iuxta motum Pij 1177
V. de censibus extincto prædio super quòd fundatur cẽsus, obli-
gatio census extinguitur, vnde talis remissio non est voluntaria,
sed necessaria, Pelizzarius, *sup. nu.* 59. Idem dicendum est, si fun-
dus fuit relictus ab aliquo testatore, qui ante contraxerat obliga-
tionem, illum cùm alio permutandi, nec etiamsi regulares iam
illum incorporatum habeant, possunt sine solemnitatibus illum
cùm alio, vt antea testator contraxerat, permutare, nam talis
distractio non est alienatio, sed potius necessaria executio con-
tractus initi à testatore, & perfecta à legatario. Bordon *res.* 27.
nu. 3. Idem dicendum est, si domus regularibus, & sæcularibus
indiuisim relinquatur, & sæcularibus velit vendere suam par-
tem, nam etiam tunc in tali venditione potest conuentus con-
sentire vtpotè necessaria, Bordonus, *sup. nu.* 5.

Dico 14. Regulares non possunt sine solemnitatibus alienare 1178
gregem ouium, licèt aliàs possint fructus gregis alienare: ita com-
muniter DD. non possunt etiam arbores fructiferas cædere, aut
infructiferas in magna quantitate, aut etiam paucas, sed maximę 1179
æstimationis; bene tamen possunt cędere illas, quando sunt ni- 1180
mis densæ, vel sunt caducę, vel quando totus, aut præcipuus ea-
rum fructus consistit in incisione, vel quia sunt arbores infructi-
feræ, & vmbratiles, & intendunt loco earum constituere alias
fructiferas, si aliàs tales arbores non seruentur ad amœnitatem.
Ita Peyrin. *to.* 1. *priuilegiorum const.* 9. *Iulij II. à n.* 17. quidquid in
contrarium dicat Bonacina, *de contractibus disp.* 3. *q.* 8. *p.* 4. *nu.* 19. 1181
Possunt item cędere arbores ad reparanda sua ædificia; nam in 1182
hoc casu nouitatis eos excusat, Bonac. *disp.* 2. *de alienatione qu.*
vnica p. 2. *nu.* 8. Tandem possunt cædere ex nemoribus arbores
pro vsu fori, & ad eas vendendum pro vtilitate monasterij, eo
modo, quo alij sæculares ex suis nemoribus arbores cædunt, &
dummodo ex tali incisione non detur in nemore damnum nota-
bile: ita Palaus, *tr.* 12. *disp. vnica de rebus Ecclesiæ non alienandis*
p. 15. §. 1. *nu.* 7. & Nauarr. Rodrig. Bonac. & alij.

Dico 15. Regulares sine assensu sedis Apostolicæ, & alijs so- 1183
lemnitatibus non possunt alienare reliquias insignes Sanctorum,
quæ in suis Ecclesijs asseruatæ continentur, & à fortiori neque
reliquias, quæ perpetuæ sepulturæ ibi traditæ sunt, extrahe-
re, & alijs tradere, ita cùm alijs communiter Dicastillus, *de*
iustitia lib. 2 *tr.* 15. *disp.* 1. *dubit.* 6. *n.* 27. Idem dicendum est de vo-
tis aureis, vel argenteis magni valoris oblatis deuotione fidelium
alicui imagini, hæc enim censentur pretiosa, quæ seruando
seruari possunt, Riccius, *decis.* 102. poterunt tamen alias obla- 1484
tiones minus pretiosas alienare, quia non veniunt nomine rei 1185
pretiosæ, Riccius, *ibi*. Dicastillus *sup. n.* 278. De capellis verò
maius est dubium, dicendum tamen est non posse vendi ita, vt 1186
is, qui emit, fiat dominus illius: ita Menochius *to.* 3. *cons.* 115. &
alij quos refert Riccius, *decis.* 4.

Idem dicendum est de Oratorijs auctoritate Prælati fundatis, 1187
poterunt tamen vendere vsum capellæ cùm sepultis absq; præ-
dicta solemnitate, hoc enim non est alienatio. sed concessio ad
vsum, Riccius, *decis.* 42. & cùm alijs Dicastillus, *sup. nu.* 301.
Idem dicendum est de loco, in quo condita fuerat Ecclesia, quæ 1188
profana, & diruta fuit; adhuc enim censetur locus Ecclesiæ,
vnde sine solemnitate non potest alienari. Riccius, & alij quos
refert, & sequitur Dicastillus, *sup. n.* 311. Idem dicendum est de
Monasterio, & horto connexo, quod etiam sine solemnitatibus
non potest alienari, nec super eis fundari census, Delbenè, *to.* 2. *c.*
17. *dubit.* 17 *n.* 7. Idem dicendũ est, de omnibus bonis incorpora- 1189
libus, iuribus, & actionibus, & seruitutibus, & annuis redditi-
bus, & cæteris similibus, nam ius ad res immobiles computatur
inter res immobiles, & ius ad res mobiles pretiosas inter res im-
mobiles pretiosas computatur. Ita Vasquez, Molina, Quaran-
ta, & alij, quos refert, & sequitur Dicastillus, *suprà num.* 313.

1190 Dico 16. Possunt acceptare legatum 4000. aureorum ad in-
uestiendum in bonis immobilibus, cū n onere soluendi centum
singulis, annis cuidam loco pio sine solemnitatibus. Ratio est,
quia conuentus in hoc casu nihil de suo alienat, sed non acquirit
totam illam summam 4000. aureorum quoad dominium vtile,
sed tantùm medietatem, cum ex alterius medietatis redditibus
1191 loco pio satisfaciat Pelizzarius, *sup nu.* 106 & hinc resoluitur
casus de quo abhinc paucis diebus fui interrogatus, an posset vnus
conuentus noster de licentia Definitorij recipere 30. millia au-
reorum in censibus perpetuis imposita, cum onere quotannis
maritandi quinque fœminas, cùm dote pro quolibet triginta au-
reorum, cui respondi affirmatiuè ductus doctrina præcedenti.
1192 Et idem dicendum est, si regulares emant domum, vel vineam
mille aureis impositis ad centum super ipsa. 1 domum, aut vi-
neam, quia in hoc casu non alienant regulares, sed acquirunt bo-
num illud stabile eo onere affectum. Lezana, *verbo alienare n.* 5.
1193 Dico 17. Regulares repudiantes hæreditatem relictam, mo-
nasterio non contraueniunt huic prohibitioni, ita Layman, San-
chez, Suarez, Bonacina, Peyrinis. Lezana, quos refert, & sequi-
tur Pelizzarius, *tr.6.c.8.n.*6. contra Azor, Molin. Nald. Filiu-
cium, & alios; nam hoc non est alienatio, sed non acquisitio, in
præsenti autem sola alienatio, non verò non acquisitio prohibe-
tur. Hinc fit, quod si regulares legatum annui census perpetui
400. aureorum monasterio relictum repudient conuenientes
cùm hæredes, vt pro vna vice illis solúeret 4000. aureos, idque,
1194 vt talem summam liberè possent expendere in vsibus necessarijs
Monasterij, non incurrere in prædictis pœnis, nam conuentio,
quæ in præsenti fit cùm hæredibus testatoris non est tacita, &
implicita acceptatio legati in propria forma specificata à testa-
tore legante, quę pręcedat pręfatam conuentionem, sed potius
acceptatio est simul tempore cum dicta conuentione, sicque non
obstat, ita cùm alijs à se consultis Pelizzarius, *sup. nu.* 154.
1195 Dico 18. Solemnitates, quæ requiruntur ad alienanda bo-
na, siue immobilia, siue mobilia pretiosa, sunt sequentes. Pri-
ma, vt præcedat tractatus cum capitulo, an expediat alienare
1196 necne? sufficit tamen vnus tractatus, Vasquius, Molina, Ric-
cius, Dicastillus, *sup.n.* 197. Secunda est consensus capituli, vel
maioris partis capitularium, qui tunc sunt præsentes, ita cùm
1197 Molina, & alijs Dicastillus, *sup.n.* 198. Sufficit etiam consensus
præstitus in singulari, & si non sit in communi, dummodo præ-
cesserit tractatus, ita cùm Vasquio, Syluestro, & alijs Dicastillus,
1198 *sup.n.* 199 imò licèt capitulum ante alienationem non consen-
serit, vel etiam contradixerit, potest postea ratam habere alie-
nationem, & contrahentem compellere ad obseruantiam con-
tractus Dicastillus *sup. nu.* 200.
1199 Tertia est, vt fiat subscriptio à capitularibus, sufficit tamen,
quod hæc subscriptio fiat manu notarij Lessius, Molina, & alij,
1200 quos refert, & sequitur Dicastillus, *sup. nu.* 214. Quarta est, vt
interueniat consensus Prælati, cui Monasterium plenè subjici-
1201 tur videlicet Abbatis, in Monasterijs, Monachorum, & Pro-
uincialis in Ordine Mendicantium, & Generalis in Societate
Iesu; ita communiter DD. apud Pelizzarium, *sup. nu.* 115. imò
1202 addit Bord. *ref.* 27. *n.* 27. de iure communi, sufficere consensum
Prælati, localis cùm nullum ius extet in contrarium. Vndè in
hoc standum est specialibus regularium constitutionibus. An
autem sufficiat consensus tacitus Prælati, vel semper requira-
tur expressus, Respondeo sufficere tacitum, qui fit cùm scien-
tia, & patientia eius, Dicastillus, *suprà nu.* 204.
1203 Quinta est consensus Apostolicus, vbi extrauagans Ambitio-
sæ recepta est, qui consensus non solùm requiritur ad licitam,
sed etiam ad validam alienationem, præsumitur autem talem
consensum adfuisse, quando transiuit iam tempus diuturnum,
1204 v. g. triginta annorum, etiamsi in scriptura nulla illius consen-
sus mentio reperiatur, sicut nec aliarum solemnitatum, ita ex
Felino, Ancharrano, & alijs benè notat Dicastillus, *sup. nu.* 211.
quia tamen in multis locis prædicta extrauagans non erat rece-
pta, Sacra Congregatio iussu Vrbani VIII. die 7. Septembris
2624. prohibuit dictam alienationem eo modo, quo prohibita
erat à Paulo II. *in eadem Extrauaganti Ambitiosæ*, addens, quod
talis alienatio fieri non posset absq; Sacrę Congregationis expres-
sa licentia in scriptis obtinenda sub pœna priuationis omnium
1205 officiorum, quę tunc obtinebunt & priuationis vocis actiuæ, &
passiuæ, & inhabilitatis ad alia in posterum obtinenda, vt patet
ex ipso decreto extenso apud Bordon. *ref.* 27. *nu.* 15. Aduerte ta-
men pœnas huius decreti tantùm afficere capitula generalia, &
Prouincialia, & Superiores, non tamen alios religiosos priuatos
non Superiores, cum de his nulla sit mentio.
1206 Dico 19. Ad valorem alienationis præter prædictas solemni-
tates requiritur etiam iusta causa, hæc autem quadruplex à do-
ctoribus assignatur: prima est necessitas, vt si debita vrgeant, quę
aliter solui non possint; imò fieri potest, vt tanta sit necessitas,
1207 vt liceat sine solemnitate rem aliquam alienare: ita ex Rebuffo,
& quaranta Dicastillus, *sup. nu.* 186. Secunda est, maior vtilitas
euidens, nempè, vt res alia vtilior Ecclesiæ comparetur ob hanc
causam potest vendi ager, vt ematur melior calix, vt ematur pre-
1208 tiosior; ita cùm Riccio, Quaranta, & alijs Dicastillus, *sup. nu.*
188. Tertia causa est incommoditas, verbi grat. quando res alie-
nanda plus incommoditatis Ecclesiæ affert, quia scilicet maio-
res sunt sumptus fructus, & redditus; aut quia multum distat
ager: ita cùm alijs Dicastillus, *sup. nu.* 191. Quarta causa est pie-
tas, verbi gratia, pro redemptione innocentium, captiuorum,
vel alia pauperum necessitate ad exemplum Sanctorum Patrum;
ita cùm alijs Dicastillus, *sup. nu.* 185.
Aduerte tamen non hoc ipso, quod concurrat aliqua iusta 1209
causa alienandi ex enumeratis statim licitum esse regularibus,
alienare sine assensu Apostolico, aut Sacræ Congregationis, sed
solùm fieri adesse iustam causam petendi, ac obtinendi faculta-
tem alienandi à sede Apostolica, aut à Sacra Congregatione,
quæ sibi reseruat ius iudicandi, num in casibus concurrentibus
adsit iusta causa alienandi necne, quod est valdè aduertendum.
Ita Lezana, *to.1.c.10.nu.*4. Pelizzarius, *sup. nu.* 123. Deinde li- 1210
cèt assensus Apostolicus suppleat aliàs solemnitates antiquas,
non tamen causas iure communi requisitas semper, namque ta- 1211
lis assensus supponit iustam causam interuenire Filliucius, *tr.*44.
c.5.num 12. An autem sufficiat causa existimata à Prælato, vt
valeat alienatio etiamsi postea comperiatur non fuisse legiti-
mam. Respondeo valere si talis causa prudenter fuerit existi-
mata legitima, non enim credendum est aliud à pietate Eccle-
siæ, ita Riccius Vasquez, Molina, & alij, quos refert, & se-
quitur Dicastillus, *sup. nu* 193.
Tandem hic agendum erat. An hæc extrauagans sit vsu rece- 1212
pta necne, & de priuilegijs, quæ regulares habent ad alienanda
bona, siue immobilia, siue mobilia pretiosa, non obstante præ-
dicta extrauagante *Ambitiosæ*, & an prædicta priuilegia sint per
decretum Sacræ Congregationis iussu Vrbani VIII. editum re-
uocata, & de casibus, in quibus stante prædicto decreto Regu-
lares non seruatis iuris solemnitatibus, nec petito Pontificis
beneplacito possint seclusis priuilegijs bona immobilia pretiosa 1213
alienare, dare, transmutare, & permutare cum extraneis, vel
cum alijs conuentibus, vel religiosis illorum. Sed, quia de om-
nibus his, & de alijs multis latè diximus, *in nostro tractatu de
priuilegijs disp.1.sect.3.§.2 per totum*, ideò ad hunc locum lecto-
rem remittimus, ne eadem sæpè repetamus.

SECTIO VII.

De obligationibus Regularium prouenientibus tam à Iure, & Concilijs, quàm ab specialibus Pontificum decretis sub pœna suspensionis siue à Papæ, siue Ordinario reseruata.

POstquam de excommunicationibus tam reseruatis, quàm non reseruatis, quas ex iure, & varijs Pontificum decretis incurrunt regulares egimus, necessarium duxi aliqua pertractare de suspensionibus tam reseruatis, quàm non reseruatis, quas etiam ipsi regulares tam ex iure, quàm ex specialibus diplomatibus incurrunt. In hac igitur sectione primum agam de reseruatis; in sequenti verò de non reseruatis.

§. I.

De obligatione, quam habent Prælati regulares recipientes confirmationem à sede Apostolica, aut ab ea promoti non recipiendi administrationem suarum Ecclesiarum sine litteris authenticis eiusdem sedis.

1214 *Prælati regulares si promoti à Papa, sine litteris accipiant administrationem suspenduntur ab administratione fructuum.*
1215 *Conuentus verò suspenditur ad arbitrium sedis Apostolicæ.*
1216 *Conuentus suspenduntur solum à beneficijs, quæ communiter possident, non verò ab his, quæ singuli possident.*

DIco primò. Prælati Regulares recipientes confirmatio- 1214
nem à sede Apostolica, vel ab ea promoti, sine litteris au-
thenticis illius recipiant administrationem monasterij com-
missi incurrunt suspensionem ab administratione fructuum Ec- 1215
clesiarum, quos modo dicto recipiunt, irritanturque omnia ge-
sta in huiusmodi regimine per prædictos Prælatos, & benefi-
ciorum prouentibus priuantur; conuentus verò, vel capitula
suspenduntur à beneficijs, donec ab Apostolica sede gratiam re-
ceperint: ita habetur *in extrauaganti 2. de electione*, circa quam
solùm est dubium, vtrum capitula suspendantur solùm à benefi-
cijs, quæ communiter possident, vel potius à beneficijs, quæ
singuli obtinent, Bonacina, *disp.3.p.10.quæst.4.nu.*4. existimat 1216
suspendi etiam ab his, quæ singuli possident, sed melius Sua-
rez, *disput.31.de censuris* existimat solùm suspendi ab his, quæ
communiter possident, nam cùm hæc suspensio lata sit contra
capitula, non est vtique pœnalis ad singulas personas exten-
denda.

§. II.

De obligatione, quàm habent Prælati regulares non dandi litteras dimissorias alijs, quam religiosis subditis.

1217 *Prælati regulares dantes dimissorias non subditis, suspenduntur*

tur per annum, ab officio, & beneficio.

1218 *Hæc suspensio non extenditur ad Prælatos regulares, qui ordines conferunt non subditis.*

1219 *Conferentes ordines non subditis sine licentia Prælati, illorum quos ordinant, suspenduntur à collatione ordinum per annum.*

1220 *Quid si religiosis aliorum Ordinum, de suorum Prælatorum licentia Ordines conferat intra suum Conuentum sine licentia Episcopi.*

1221 *Quid si concedat dimissorias nouitijs ad minores ordines.*

1222 *Conferentes minores ordines nouitijs sibi subditis, non incurrunt prædictam suspensionem.*

1217 Dico primò. Prædicti regulares non possunt dare litteras dimissorias clericis sæcularibus, etiamsi tales clerici pertineant ad illorum iurisdictionem, & aliter facientes incurrunt suspensionem ab officio, & beneficio per annum, hancque reser-
1218 uatam ad arbitrium proprij Ordinarij: ita habetur in Trid *sess.* 23. *c.* 10. Circa quam prohibitionem nota primò hanc suspensionem non extendi ad Prælatos regulares, qui Ordines conferunt clericis sæcularibus, vel regularibus, sed tantùm conferentibus
1219 litteras dimissorias. Ita Bonacina, *de censuris disp.* 3 *punct.* 5. *§.* 4. *n.* 13. suspenduntur tamen à collatione ordinum per annum, si id faciant sine licentia Episcopi, aut Prælati regularis eorum,
1220 quos ordinant ex Trident. *sess.* 23. *c.* 8. Secus si id de eorum licentia faciant, nam tunc potest Prælatus regularis intra suum conuentum conferre minores ordines alijs religiosis, aliorum Ordinum etiam sine licentia Episcopi diœcesani. Ita Geminian. Maiol. & alij, quos refert, & sequitur Bonacina, *suprà nu.* 13. Pelizzarius, *tr.* 7. *cap.* 3. *nu.* 57.
1221 An autem Prælatus regularis incurrat prædictam suspensionem, si nouitijs concedat litteras dimissorias, ad recipiendum non solùm tonsuram, sed etiam minores Ordines. Respondeo negatiuè quidquid in contrarium dicat Bonacina, *suprà*, nam nouitij in fauorabilibus veniunt nomine religiosi. Vndè etiam si sint initiati tonsuram, non clerici sæculares, sed regulares dicendi sunt; ita Pelizzarius, *tr.* 7. *c.* 8 *n.* 58. Sanchez, Tamburinus,
1222 quos refert, & sequitur Barbosa, *in Tridentin. sess.* 23. *c.* 10. *nu.* 12. ex quo infertur Prælatum regularem conferentem minores Ordines nouitijs, sibi subditis, non suspendi à collatione Ordinum per annum, nam ista suspensio, vt *suprà* diximus, afficit solùm eos, qui ordinant regulares sibi non subditos, Pelizzarius, *suprà* contra Bonacinam.

§. III.

De obligatione, quam habent regulares non recipiendi munera in visitationibus.

1223 *Prælati recipientes pecuniam in visitatione incurrunt suspensionem ab officio, & beneficio, si iure ordinario visitent.*

1224 *Aut aliquid recipiant vltra laudabilem vsum.*

1225 *Hæc constitutio vbique est abrogata.*

1226 *In hoc standum est consuetudini religionum.*

1223 Dico primò. Prælati regulares, vt sunt Prouinciales, & Generales iure ordinario visitantes Conuentus, non possunt recipere aliquid præter victualia, nisi fortè aliqua soleat eis tribui ex laudabili consuetudine sub pœna suspensionis ab officio, & beneficio, nisi intra mensem in duplum restituant, in quod acceperunt. Ita habetur *in c. Romana de censibus in* 6. *& in c. exegit eodem titulo*, quod est confirmatorium illius. Circa quam prohibitionem nota hanc suspensionem non comprehendere nisi eos, qui iure ordinario visitant, vndè excluduntur illi, qui ex dele-
1224 gatione Prouincialis, vel Generalis visitant. Item non comprehendere Prælatos immediatos, si munera à subditis accipiant,
1225 eum istis non competat de iure visitare; quæ autem de consuetudine possint Prælati recipere in visitationibus, non potest regu-
1226 la certa tradi, cum consuetudo sit diuersa, vel, vt melius dicam, per contrarium vsum huiusmodi constitutio vbique est abrogata, vt notauit Pelizzarius, *tr.* 7 *c.* 3. *n.* 62. Vndè standum est religionis consuetudini, non solùm circa victualia, & comestibilia, sed etiam circa pecuniam, & alia munera etiam pretiosa, quæ sæpè sæpius sine scrupulo Prælati à suis subditis præcipuè Monialibus in visitatione solent accipere: ita Pelizzarius, *suprà nu.* 62.

§. IV.

De obligatione, quam habent Regulares non tractandi indebitè de conceptione B. Virginis.

1227 *Regulares indebitè disserentes de Conceptione Beatæ Virginis suspenduntur à diuinis.*

1228 *Hæc suspensio est Papæ reseruata, & quomodo sit intelligenda.*

1227 Dico primò. Regulares non possunt in popularibus concionibus, vel vbicumque promiscue virorum, & mulierum multitudo conuenire solet, de huius controuersia pro alterutra parte disputare, asserendo propriam sententiam, & alteram refellendo, aut de hac quæstione vulgari sermone, quocumque 1228
pietatis, & necessitatis prætextu scribere sub pœna suspensionis à Diuinis Papæ reseruata ex constitutione Pauli V. edita 6. Iunij 1616. de qua re fortè egimus *sup. sect.* 5. *§.* 12. *d.* 3. vbi habes, quæ hic desiderare potes.

§. V.

De obligatione, quam habent Prælati Regulares promouendi studium linguæ, Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, Arabicæ, & Chaldaicæ.

1229 *Prælati non promouentes studium linguarum, incurrunt suspensionem Papæ reseruatam.*

1230 *Hoc decretum nullibi fuit receptum, vnde nullibi obligat.*

Dico primò: Sacra Congregatio ex mandato Vrbani VIII. 1229
decreuit 16. Octobris 1623. vt Prælati regulares in celebrioribus academijs instituerent studium prædictarum linguarum, sub pœna suspensionis à Diuinis reseruatæ, & si fuerint 1230
Generales sub pœna priuationis ab officio interim exercendo per Procuratorem Generalem Ordinis, ad beneplacitum sedis Apostolicæ, si verò sint inferiores, incurrunt, inhabilitatem ad maiores gradus, ac dignitates religionis. Verum hoc decretum quamuis vtilissimum nullibi fuit receptum, vel ob raritatem Magistrorum, vel ex parte discipulorum, vt notauit Pelizzarius, *tr.* 7. *c.* 3. *n.* 69. & ideò non est, cur in eius expositione amplius immoremur.

§. VI.

De obligatione non vsurpandi iniquè decimas Ecclesiarum, & admonendi pœnitentes de onere soluendi decimas.

1231 *Regulares suspenduntur ab officijs, &c. si iniquè vsurpent decimas Ecclesiarum.*

1232 *Hæc suspensio non incurritur nisi regulares moniti intra mensem omittant restituere decimas.*

1233 *Regulares suspenduntur à prædicatione, si non moneant pœnitentes de soluendis decimis.*

Dico primò. Religiosi, qui absq; iusto titulo, vel priuilegio 1231
decimas Ecclesiarum rectoribus debitas vsurpare retinere appropriare, seu familiaribus, vel pastoribus prohibere, vel impedire ne eas soluant præsumpserint, si moniti à rectoribus Ecclesiarum infra duos menses vsurpata non restituant, vel infrà mensem ab approbatione, & impedimento apposito non destiterint, suspensioni ab officijs, & administrationibus, & benefi- 1232
cijs subijciuntur, si officia, administrationem, vel beneficium habeant, quod si his omnibus careant, excommunicatione ligantur, à qua absolui nequeunt quo vsque plenam satisfactionem exhibuerint *ex Clementina* 1 *de decimis*, vt diximus *sect.* 6. *§.* 6. vbi, quæ hic desiderari possunt, inuenies.

Dico secundò: Regulares, qui, cùm sint requisiti à rectoribus 1233
Ecclesiarum, vt suis pœnitentibus conscientiam faciant de decimarum solutione scienter id omittunt ab officio prædicandi, ipso facto suspenduntur, quousque ipsis pœnitentibus si commodè potuerint, conscientiam faciant, ita habetur in *Clement. cupientes de pœnis*, sed de hac etiam suspensione vide, quæ diximus *suprà eadem sect.* 6. *§.* 7. ne eadem repetamus.

§. VII.

De obligatione, quam habent Prælati regulares restituendi parti læsæ illud, quod ad illos peruenit occasione excessuum commissorum à suis religiosis.

1234 *Prælati si non reddant accepta ab excessu subditorum, suspenduntur ab officio, & beneficio.*

1235 *Qui sint hi excessus, de quibus est sermo in præsenti.*

Dico primò. Prælati regulares, qui aliquid acceperunt pro 1234
se, vel pro monasterio occasione excessuum à suis religiosis commissorum, & intra mensem postquam requisiti sunt ab ijs, quorum interest integram restitutionem non faciunt, incurrunt suspensionem ab officio, & beneficio, donec plenè satisfecerint, vt patet *ex Clement.* 1. *§. quibus de priuilegijs*. Excessus 1235
autem, de quibus est sermo in dicta Clementina sunt, retrahere testatores à legatis faciendis Ecclesijs matricibus, detrahere in concionibus Prælatis Ecclesiarum, retrahere sæculares ne accedant ad parochias pronuntiare indulgentias non concessas, procurare, vt legata debita, aut malè ablata incerta sibi, aut alijs singularibus sui Ordinis fratribus, vel conuentibus in aliorum præiudicium relinquantur, à reseruatis Papæ, vel locorum Ordinarijs absoluere, præsumere iniustè veraré personas, &c. Ecclesiasticas præsertim coram iudicibus delegatis, aut eas conuenire ad plura loca, præcipuè valdè remota, vide Palaum, *de censuris disp.* 4. *p.* 10. *§.* 6. *nu.* 6. Pelizzarium, *tr.* 7. *c.* 3. *nu.* 77.

§. VIII.

§. VIII.

De obligatione non recipiendi ordinem Sacrum tempore apostasiæ.

1236 *Religiosi recipientes tempore apostasiæ Ordinem sacrum, incurrunt suspensionem Papæ reseruatam ab Ordinis executione.*
1237 *Quos religiosos comprehendat hæc suspensio.*
1238 *Religiosus, & si desistat ab apostasia non potest accedere ad vlteriores Ordines sine dispensatione.*

1236 DIco primò. Religiosi si fortè contingat apostatare, si tempore apostasiæ susceperint Ordinem sacrum, incurrunt suspensionem ab Ordinis executione Pontifici reseruatam; ita
1237 habetur *in c. consultationi vlt. de apostatis.* Circa quam nota hanc prohibitionem comprehendere omnes religiosos, cum ista dispositio facta sit intuitu status religiosi. Secundò nota ita sus-
1238 pensum, & si desistat ab apostasia absque dispensatione, non posse ascendere ad vlteriores ordines, quia interdicta executione inferioris Ordinis censetur superioris receptio interdicta. Ita Suarez, Sanchez, & alij, quos refert, & sequitur Palaus, *disp. 4. p. 10. §. 6. n. 1. de censuris*, sed de his vide *infrà hac eadem disputatione sectione 11. §. 14.* 19.

§. IX.

De obligatione, quam habent Religiosi eiecti non exercendi ordines tam maiores, quàm minores.

1239 *Religiosi eiecti sunt perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum cùm reseruatione ad Papam.*
1240 *De quibus eiectis procedit hæc prohibitio.*
1241 *Hæc suspensio est tantùm comminatoria, & ferenda.*
1242 *Non afficit nouitios, nec eos, qui post vota biennij in societate eijciuntur.*
1243 *Hoc decretum non fuit vsu receptum, nec acceptatum.*

1239 DIco primò: Sacra Congregatio de mandato Vrbani VIII. decreuit die 21. Septembris 1624. vt eiecti à religione sint perpetuò suspensi ab Ordinarijs facultate dispensandi suprà dictam suspensionem, vel eam moderandi, vel etiam promouendi ad vlteriores ordines, vt refert Nouarius, *in lucerna regularium verbo eiecti n. 3.* Circa quam prohibitionem nota hanc declarationem non procedere in eiectis, qui ingrediuntur aliam religionem etiam laxiorem: ita Lezana, *to. 1. c. 23. n. 8.* nec affi-
1240 cere nouitios, Tambarinus, *de iure Abbatum t. 3. disp. 8. q. 8. nu. 11.* nec etiam extenditur ad eos, qui post vota biennij eijciuntur à Societate Pelizzarius, *tr. 7. c. 3. nu 82.*
1241 Secundò nota prædictam suspensionem esse tantùm comminatoriam ac ferendam, siquidem facta est per verbum de futuro, sint perpetuò suspensi, nam verbum sit, est futuri temporis;
1242 ita Sanchez, *lib. 2. moral c. 38. n.* 90. vnde nostram sententiam tenet Lauretus apud Sespedes, *de exemptione disp.* 3. quæ opinio communi vsu comprobata est quotidie, namque videmus aliquos eijcere religiosos, qui tamen non suspenduntur ab exercitio
1243 suorum Ordinum, & ita, vt probabilem tenent Sespedes, & Pelizzarius, *tr. 8. c. 8. n. 25.* Nisi aliàs velis dicere hoc decretum, nec constare de illo authenticè, nec fuisse legitimè promulgatum, ac per consequens nullam inducere obligationem, sicut de alijs decretis sacræ Congregationis diximus sæpè sæpius in tractatu de priuilegijs, à quo iudicio minimè discedo, vndè cum de iure non detur talis suspensio, vt notauit Campanile, Faustus, & Barbosa apud Nouarium, *suprà nu. 1.* Sanchez, *lib. 7. cons. c. 1. disp.* 224. ex Nauarro, & alijs, non est cur prædictos eiectos tali suspensione oneremus.

§. X.

De obligatione, quam habent regulares gestandi certam formam habitus, & non interessendi venationi, vel aucupationi clamorosæ.

1244 *Benedictini suspenduntur, si habitum præscriptum non deferant.*
1245 *Limitatur assertio, vt fiat ex malitia, & quod aliàs habitus contrarius formæ præscriptæ portent, &c.*
1246 *Regulares vacantes ex proposito venationi, aut aucupationi suspenduntur.*
1247 *Hæc suspensio tantùm comprehendit Benedictinos.*
1248 *Quid si instant venationi casu, vel absq; canibus, aut auibus.*

1244 DIco primò. Monachi nigri non alij religiosi etiam monachales, vt cùm Suario, Sayro Bonacina aduertit Palaus, statim referendus, tenentur vti certa forma habitus præscripta, *in Clement. 1. §. si quis autem de statu monachorum*, sub pœna suspensionis à collatione beneficiorum, per vnum annum si fuerit Abbas, non subiectus alteri Abbati, & si fuerit inferior ab administratione, si quam habet, quod si nullam habet sub pœna inhabilitatis ad illam, & beneficium Ecclesiasticum obtinendum. Aduerte tamen primò ad prædictam pœnam incurrendam requiri, quod ordinariè habitus contrarius formæ præscriptæ, portetur, quia singularis, vel bina portatio, non sufficit, & insuper opus est vt ex malitia, & non bona fide aut ignorantia 1245
portetur, siquidem in textu postulatur præsumptio, ita cùm Sayro, Suarez, Henriquez, & Bonacina, Palaus, *to. 6. tract. de censuris disp. 4. p. 10. §. 6. nu. 2.* Secundò aduerte Abbatem, qui non habet, ius conferendi vlla beneficia non incurrere hanc suspensionem ex defectu materiæ, nec aliam cùm non extet in iure.
Dico secundò. Similem suspensionem per duos menses fertur 1246
in eadem Clementina aduersus eosdem Benedictinos interessentes, ex proposito venationi, aut aucupationi clamorosæ cùm canibus, & auibus. Circa quam nota primò hanc pœnam solùm comprehendere monachos nigros, non verò alios, vt notauit Bonacina, *disput. 3. de censuris quæst 8. p. 15. nu. 3.* contra Noua- 1247
rium, & alios. Secundò nota interessentem casu prædictæ venationi non incurrere prædictam suspensionem, vel etiam si existat venationi absque canibus, vel aucupationi absque auibus, hominumque tumultu, An autem tam ipsi, quàm alij reli- 1248
giosi prædictæ venationi insistentes peccent mortaliter, infrà suo loco dicemus. Tandem aduerte vtramque hanc suspensionem, dum non finit tempus illarum esse Papæ reseruatas, quomodo autem venatio sit prohibita, infrà dicemus.

§. XI.

De obligatione, quam habent regulares non recipiendi aliquid pro religiosorum ingressu.

1249 *Capitula, seu conuentus aliquid recipientes pro religionis ingressu suspenduntur.*
1250 *Ad incurrendam hanc censuram receptio doni debet esse pro professione, & non tantùm pro ingressu.*

DIco primò. Capitula seu conuentus recipientes, aut petentes aliquid pro ingressu religionis incurrunt suspensionem 1249
Papæ reseruatam ab omni actu, seu officio capitulari requirente iurisdictionem, seu administrationem Ecclesiasticam, ita habetur in Extrauaganti de simonia, tenent Suarez, Fillucius, 1250
& alij quos refert, & sequitur Bonacina, *disp. 2. de censuris qu. 3. p. 29. num.* 10 Aduerte tamen, quod, vt hæc censura incurratur, non sufficit, quod aliquid accipiatur pro receptione ad habitum, sed pro professione, vt diximus *sect. 5. huius disp. §. 10.* vbi, quæ hic desiderari possunt, latissimè habes.

§. XII.

De obligatione, quam regulares habent non coniungendi in matrimonium sponsos, nec illos benedicendi absque licentia parochi.

1251 *Regulares assistentes indebitè matrimonijs, suspenduntur ab officio sacerdotali.*
1252 *Ad incurrendam hanc censuram requiritur præsumptio.*
1253 *Regulares sacerdotes assistentes matrimonio clandestino incurrunt hanc suspensionem.*
1254 *Incurrunt tamen aliam suspensionem ferendam.*

DIco primò. Sacerdotes regulares assistentes, vel solemniter benedicentes matrimonium absq; licentia parochi in- 1251
currunt suspensionem ab officio sacerdotali, ipso facto reseruatam Ordinario *in Trid. sess. 24. c. 1. de reformatione.* Circa quam 1252
suspensionem nota ad eam incurrendam requiri præsũptionem. Vndè excusabit ignorantia crassa, & supina, imò & inaduertentia, quæ ignorantiæ equiparatur. Secundò nota hanc suspensio- 1253
nem non incurrere regulares sacerdotes, qui assistunt matrimonio clandestino, vel benedicunt secundas nuptias; incurrent tamen, qui assistunt matrimonio clandestino aliam suspensionem ab officio, per triennium sententiæ ferendæ, latam *in cap. inhibitio de sponsis*. quæ comprehendit etiam non sacerdotes, vt rectè 1254
notauit Pelizzarius. *tr. 7. c. 3. n. 91* Tandem nota hanc suspensionẽ solum esse à munere, seu officio sacerdotali, non verò à beneficio, nam quando sacerdos ob abusum muneris sacerdotalis suspenditur, colligitur suspendi formaliter quatenus sacerdos, consequenter à munere sacerdotali, ita Suarez, *disp. 31. de censuris sect. 3. n. 18.* & probabilem putat Bonacina, *disp. 3. de censuris q. 3. p. 5. nu. 7.* Sed de his vide, quæ *suprà* dixi *sect. 5 §. 8. huius disp.*

SECTIO VIII.

De obligationibus regularium prouenientibus tam à iure, & Concilijs, quàm ab specialibus Pontificum decretis sub pœna suspensionis nulli reseruatæ.

§. I.

De obligatione, quam habent regulares non recipiendi sacrum Ordinem, antequam emittant professionem solemnem.

1255 *Regulares suscipientes Ordinem Sacrum, ante professionem solem-*

solemnem, incurrunt suspensionem non reseruatam ab executione Ordinis sic suscepti.

1256 *Quos regulares comprehendat hæc suspensio.*

1257 *Hæc suspensio non comprehendit eos, qui titulo patrimonij ordinantur.*

1258 *Comprehendit eos, qui scientes suam professionem esse nullam absque alio titulo ordinibus sacris, ordinantur.*

1259 *Qui sciens suam professionem esse nullam sumit subdiaconatum, sine alio titulo ad euitandam infamiam non incurrit, hanc suspensionem.*

1260 *Quid si ad diaconatum ascendat sine titulo.*

1255 DIco primò. Regulares recipientes Ordinem sacrum ante
professionem solemnem incurrunt, suspensionem ab exe-
cutione Ordinis, sic suscepti latam à Pio V. in constitut. 75.
qui suspensionem latam *in Tridentin sess 21. de reformat.* contra
1256 culpabiliter recipientes ordinem Sacrum absq; titulo, extendit
ad religiosos, qui ante professionem absque titulo promouentur
ad Ordines sacros. Circa quam nota primò istam suspensionem
1257 non comprehendere eos, qui titulo patrimonij, vel beneficij,
ante professionem ordinantur, absque alio titulo Ordinibus sa-
1258 cris, cum respectu illorum cesset finis istius cōstitutionis. Com-
prehendit tamen eos, qui scientes suam professionem esse nul-
lam ordinantur absq; alio titulo Ordinibus sacris, ita Portel, &
Diana, quos refert, & sequitur Lezana, *t. 1. c. 14. n. 12.* Et idem
1259 dicendum est de eo, qui cùm accepisset ordinem subdiaconatus,
sciens suam professionem esse nullam ad vitandam infamiam, in
quo nullam suspensionem contraxit, vt benè aduertit Sanchez,
1260 *de matrim. lib. 7. disp. 37 num. 45.* postea ascendit absque titulo ad
Ordinem diaconatus, his namque verè suscipit ordinem absque
titulo, quod iura absolutè prohibent. Nota tandem istam sus-
pensionem non esse reseruatam, non enim certè constat de tali
reseruatione, & licèt hoc controuersum sit, inter AA. inde ta-
men non infertur esse reseruatam, nam reseruatio non extendi-
tur ad casus dubios, & controuersos, vt notat Sanchez, *lib. 1.
moral. c. 10. n. 74. & 33.*

§. VI.

De obligatione, quam habent regulares non dandi, seu concedendi alteris ad certum tempus iura, redditus, & possessiones monasteriorum, quibus præsunt.

1261 *Regulares dantes ad vitam aut certum tempus, de bonis monasterij incurrunt suspensionem ab officio nemini reseruatā.*

1262 *Limita nisi id sit necessarium aut vtile monasterio.*

1263 *Ampliatur assertio ad quamlibet speciem alienationis.*

1264 *Quid per certum tempus intelligatur.*

1265 *Hæc suspensio non est sublata per extrauagantem Ambitiosæ.*

1261 DIco primò. Regulares habentes administrationem bono-
rum religionis, si iura, redditus, vel possessiones ad vi-
tam recipientes, vel ad aliud certum tempus (nisi ob necessita-
1262 tem vel vtilitatem monasterij, vel religionis cùm consensu ca-
pituli, vel si capitulum non habent cùm consensu sui Prælati
1263 alienent) contrahunt suspensionem ab officio, & alienatio est
nulla, ita habetur *in Clementina 1. de rebus Ecclesiasticis non alie-
nandis.* & tenent DD. quos citat Thesaurus *in praxi p. 2. cap. 5.*
Circa quam prohibitionem nota primò, hanc suspensionem
non esse reseruatam: ita Thesaurus *suprà*. Secundò nota hanc
suspensionem esse ab officio Ordinis, iurisdictionis, & admini-
strationis Suarez, *tom. 1. de censuris disp 26. sect. 1. nu. 4. & disput.
31. sect. 6. num. 8* quamuis Cardinalis apud Bonacinam, *disput. 3.
de censuris quæst. 8 p. 7. nu. 9* existimat tantùm esse ab officio diui-
1264 no Tertiò nota certum tempus non continere modicum, id
est, triennium Suarez, *citata disp 31.* Delbenè *to. 1. cap. 17. dub.
22. num. 26.* Quartò nota hanc suspensionem non esse sublatam
per Extrauagantem Ambitiosæ, quia lex posterior generaliter lo-
1265 quens non derogat legi antiquiori loquenti in casu particulari;
Clementina autem loquitur in casu particulari; regularium, &
Extrauagans generaliter. Rodrig. *to. 1. q. 27. art. 13.* Delbenè *su-
prà nu. 27.* Lezana, *verbo alienare nu. 25.*

§. XVII.

De obligatione, quam habent regulares non admittendi nouitios ad professionem ante expletum probationis annum.

1266 *Regulares admittentes aliquem ad professionem ante expletum tempus nouitiatus annum incurrunt suspensionem à receptione quorumlibet ad professionem.*

1267 *Hæc suspensio iam est sublata.*

1266 DIco primò. Ante Tridentinum Religiosi admittentes ali-
quem ad professionem ante expletum nouitiatus annum
incurrebant suspensionem à receptione quorumlibet ad profes-
sionem, *ex c. non solùm, c. constitutionem de regularibus in 6.* quæ
pœna solùm mendicantes comprehendebat, non tamen moniales, vt optimè notauit Palaus, *disp. 4. de censuris p. 10. §. 6. nu. 2.*
Verum post Tridentinum prædicta suspensio sublata est, si qui- 1267
dem Trident. *sess. 25. c. 15. de regularibus*, professionem factam
ante legitimam ætatem, & ante expletum annum nouitiatus
annullauit: irrita autem professione tollitur motiuum ob quem
talis lex imposita erat: ita Sanchez, *lib. 5. in Decal. c. 4. n. 10.* Pa-
laus, *suprà n. 2.* probabilem putat Bonacina, *disp. 3. de censuris q.
8. p. 5. nu. 20.* licèt cùm alijs propositum teneat.

§. IV.

De obligatione, quam habent regulares non admittendi fœminas intra monasterium absque debita licentia.

1268 *Regulares admittentes fœminas intra clausuram sine licentia, præter alias pœnas incurrunt, suspensionem à diuinis.*

1269 *Raro potest dari casus, in quo necesse sit mulieres ingredi virorum monasteria.*

DIco primò. Regulares non possunt introducere fœminas 1268
intra monasterium absque debita licentia, & aliter fa-
cientes præter excommunicationem Papæ reseruatam. & alias
pœnas, quas suprà retulimus, incurrunt etiam suspensionem à
diuinis latam à Pio V. *constitutione sua 20.* Circa quam nihil 1269
nobis remanet aduertendum, præter ea, quæ ibi latè diximus.
Solùm aduerto rarò. aut nunquam dari posse casum necessitatis,
in quo regulares possint admittere intra conuentum fœminas
onera deferentes, & munus baiuli exercentes, vt vult Pelizza-
rius, *tr. 7 c. 3. nu. 115.* cum talia onera facillimè per religiosos, &
seruos conuentuum possint intra conuentum adsportari, quod si
adeò vrgens detur necessitas, vt nec serui, nec religiosi sint, qui
prædicta onera possint adsportare, tunc non renuerem conce-
dere posse tale munus per se fœminas exerceri, vt etiam in casu
necessitatis admittit Cespedes, *de exemptione disp. 401.* Lezana,
to. 1. c. 10. nosque *suprà* diximus.

§. V.

De obligatione, quam habent regulares non exponendi imagines virorum decedentium, cum fama sanctitatis cùm laureolis, & non diuulgandi libros continentes miracula, & reuelationes eorum, & similia.

1270 *Exponentes indebitè imaginem viri non beatificati, suspenduntur à diuinis.*

1271 *Ante hanc prohibitionem quis cultus poterat dari, viris non beatificatis.*

1272 *Hodie adhuc possunt depingi imagines virorum insignium in sanctitate sine radijs vel splendoribus.*

1273 *Possunt tales imagines ad ornatum poni in templo.*

1274 *In die anniuersarij non canonizatorum potest dici publicè, missa dummodo non fiat. sub nomin illius, sed dicatur de Trinitate, vel de omnibus Sanctis.*

1275 *Possunt scribi libros continentes, vitam virorum sanctitate fulgentium non canonizatorum.*

1276 *Reuelationes, & miracula, vt scribantur, debentur prius approbari ab Ordinario.*

1277 *Possunt scribi res notabiles horum virorum cum protestatione, quod non detur illis alia, quàm humana auctoritas.*

DIco primò. Sacra Congregatio de mandato Vrbani VIII.
die 13. Martij anni 1625. edidit decretum, in quo prohibet
ne regulares exponant imagines virorum, cùm fama sanctitatis
decedentium cùm laureolis, radijs, vel splendoribus, aut diuul-
gent libros continentes miracula, reuelationes, ac beneficia, 1270
tanquàm eorum intercessionibus obtenta, aut denique ad eorum
sepulchra accendant luminaria, appendant tabellas, seu imagi-
nes in attestationem gratiæ obtentæ, sed hæc omnia in secreto
loco obseruentur sub pœna suspensionis à diuinis, & priuatio-
nis officij, & vocis actiuæ, & passiuæ, prout latè refert Trul-
lenc *in Decal cap. 9 dubit. 6. nu. 26. & seqq.*
Circa quam prohibitionem nota primò, quod licèt ante hu- 1271
iusmodi decretum poterant huiusmodi sancti non beatificati,
venerari cultu priuato, & secante populi scandalo imagines il-
lorum non cùm splendoribus, sed cum aliquibus radijs depin-
gi, & ad illorum sepulchra, & imagines, tabellas, & lampades
deferri, ac alia dona sanctitatis, ac aliarum gratiarum recepta-
rum; indicia ibidem ob facti memoriam appendere, vt cum
multis latè probat Trid. *in Decal. to. 1 c. 9. dub. 6. per totum;* ho- 1272
die tamen, vbi tale decretum fuit receptum, prædicta non pos-
sunt fieri, vt latius patet in decretis Sacræ Congregationis ad
extensum relatis à Trulenco suprà; possunt tamen adhuc depin-
gi eorum imagines sine radijs, vel splendoribus, aut cùm alio si-
gno sanctitatem per se ferentem.
Imò possunt tales imagines poni in templo, non adinstar ca- 1273
nonizatorum, sed ad ornatum à dextra, vel sinistra, altaris ma-
ioris

ioris siue alicuius capellæ, dummodo subtus dictarum imaginum non adsit altare deputatum pro dicta imagine, vt cum
1274 alijs notauit Trulenc. *sup. n. 6.* possunt etiam in anniuersarijs nō canonizatorum licitè sacrum etiam publicè solemniter facere; dummodo non fiat sub nomine non canonizati, sed dicatur missa de Trinitate, vel de omnibus Sanctis, de B. Virgine, & conciones de virtutibus talium virorum haberi, dummodo illorum miracula, & reuelationes non recenseantur, vt miracula approbata ab Ecclesia, sed vt res notabiles, de quibus omnibus Trulenc. *supra*. Secundò nota in prædicto decreto non pro-
1275 hiberi scribere libros continentes vitam prædictorum virorum, sed reuelationes, & miracula, antequam ab ordinario fuerint approbata cum consilio theologorum, & expectato prius assen-
1276 su sedis Apostolicæ, poterunt tamen in prædictis libris, imò & concionibus scribi res quidem mirabiles, quas ipse Sanctus
1277 nondum canonizatus fecit in vita, vel post mortem cum protestatione, quod illis non detur alia, quàm humana auctoritas, nullo modo diuina, quæ in Romanæ Ecclesiæ approbatione nititur, ita Pelizzarius *tract. 6. cap. 4. num. 50. & 51.*

§. VI.

De obligatione, quam habent regulares non dicendi Missam tempore vespertino.

1278 *Regulares Missam celebrantes tempore vespertino incurrunt suspensionem à diuinis.*
1279 *Regulares celebrantes vsque ad horam nonam ex priuilegio quod habent, non incurrunt hanc suspensionem.*

1278 Dico primò. Regulares non possunt Missam tempore vespertino sub prætextu alicuius licentiæ, vel facultatis celebrare, & aliter facientes incurrunt suspensionem à Diuinis latam à Pio V. in Bulla edita anno 1580. Circa hanc tamen prohibitionem nota, quod cum prædictis regularibus, prohibeatur prædictas Missas tempore vespertino sub prætextu licentia-
1279 rum, vel facultatum celebrare illam non incurrere, qui ex vero priuilegio prædictas Missas celebrant, vt facere possunt regulares vsque ad horam nonam ex multis priuilegijs, quæ latè retulimus *in tract. de priuilegijs disp. 2. sect. 4. §. 2. n. 186. tract. 2.*

SECTIO IX.

De obligationibus regularium prouenientibus tam à iure, quàm ab specialibus Pontificum decretis, sub pœna interdicti tam reseruati, quàm non reseruati.

1280 *Numerantur interdicta lata contra regulares.*
1281 *Interdictum contra ferentes censuras sine debita solemnitate, tantùm est per mensem.*
1282 *Requirit præsumptionem, & solum adferentes excommunicationem extenditur.*
1283 *Prælati regulares ex priuilegio possunt excommunicare subditos sine monitione.*
1284 *Interdictum contra violantes interdictum solum extenditur ad violantes interdictum locale generale.*
1285 *In quibus casibus incurratur hoc interdictum.*
1286 *Interdictum contra transgredientes decretum sacræ Congregationis de celebratione missarū, in quibus casibus incurratur.*
1287 *Hoc interdictum non est reseruatum.*
1288 *Ab ipso possunt absoluere ipsi regulares in foro conscientiæ.*
1289 *Interdictum contra recipientes dignitatem de manu laici, in quibus casibus incurratur.*
1290 *Hoc interdictum per demissionem dignitatis absque absolutione tollitur.*

1280 Quinque obligationes reperio regularibus in iure positas sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ, prima est non ferendi censuras absque debita solemnitate *in cap. sacro de sententia excommunicat.* Secunda non violandi interdictum locale generale *in cap. Episcoporum de priuilegijs in 6.* Tertia non admittendi excommunicatos ad Diuina officia in eodem capite. Quarta non transgrediendi decretum sacræ Congregationis de celebratione missarum in eodem decreto. Quinta non recipiendi Episcopatum, Abbatiam, aut aliam dignitatem de manu laici *in cap. si quis deinceps 16. q. 7.*
1281 Circa primam nota, prædictum interdictum tantùm esse per mensem, & ad illius incursum requiri præsumptionem, & so-
1282 lum extendi ad ferentes excommunicationem sine monitione, aut inscriptis, vel saltem coram honestis personis. Secundò nota hæc procedere stando in iure communi, nam ex priuilegijs
1283 possunt Prælati regulares excommunicare suos subditos absq; præuia monitione, ita Felinus, Alterius apud Bonacin. *de censuris in particulari disp. 4. q. 5. p. 1. §. 1. n. 8.* qui tamen contrarium sustinet cum Vgolino, Maiolo, & Sayro.
1284 Circa secundam, & tertiam nota, hoc interdictum tantùm incurri ex violatione interdicti generalis, nam cum simus in materia pœnali, benignior interpretatio fieri debet, ita Suar. *disputat. 37. de censuris sect. 1. num. 5.* violatur autem hoc interdictum 1285
siue per Missæ, aut Diuini officij celebrationem, siue per Ecclesiasticam sepulturam in loco interdicto, siue etiam per admissionem publicè excommunicatorum, vel interdictorum ad Diuina officia, dummodo tam isti interdicti, & excommunicati, quàm locus ipse interdictus sint nominatim denuntiati, vt aduertit Bonacina *de censuris in particulari disput. 4. q. 2. p. 6.* ex Suar. Fellin. & alijs.

Aduerte tamen tunc propriè regulares admittere interdictos ad Diuina officia, quando interdictos recipiunt ad Diuina officia ministrando eis Sacramenta, vel non eos excludendo, aut non prohibendo, cum celebrant si possunt, & tenentur ex officio: ita Suarez *supra num. 6* Tandem aduerte hoc interdictum durare, vsquequò regulares satisfactionem præstent ad arbitrium illius, cuius sententiam contempsere.

Circa quartam nota, hoc interdictum tantùm incurrere regulares cum pecunias acceptas pro perpetuo onere celebrandarum Missarum non deponunt apud ædem sacram, vel personam fide dignam, & idoneam, vt quam primum in bonis immobilibus implicetur, non verò in casu, quo non auferant ab Ecclesijs capsellas cum inscriptione, *Eleemosyna pro Missis*: ita Pelizzarius *tract. 7. c. 4. n. 58.* & patet ex contextu, nam in §. in quo præcipiuntur prædictæ capsellæ auferri, nulla mentio fit de interdicto, benè tamen in §. in quo agitur de pecunia deponenda apud edem sacram. Secundò aduerte, hoc interdictum non esse reseruatum: 1287
vnde ab illo absoluere possunt regulares pro foro conscientiæ, 1288
Pelizzarius *supra*. An autem tale decretum sit receptum authenticum, & legitimè promulgatum, existimo negatiuè, vt latiùs dixi in tractatu de priuilegijs multis in locis, & infra latiùs dicemus. 1286

Circa quintam nota, tale interdictum non incurrere regula- 1289
res recipientes dignitates regulares de manu laici, sed tantùm 1290
recipientes dignitates sæculares, verbi gratia, Episcopatum, Abbatiam, &c. Secundò aduerte. hoc interdictum cessare per demissionem talis dignitatis sine alia absolutione: ita Bonacin. *de censuris in particulari disp. 4. q. 2. p. 2. n. 6.*

SECTIO X.

De obligationibus regularium tam à iure, quàm à Pontificum decretis sub pæna priuationis.

§. I.

Quid, & quotuplex sit priuatio?

1291 *Quid per priuationem officiorum, dignitatum, graduum, & administrationum, &c. intelligatur.*
1292 *Quid per priuationem geniture.*
1293 *Quid per priuationem fructuum beneficialium.*
1294 *Quid per inhabilitatem ad dignitates gradus, & administrationes.*
1295 *Quid per priuationem ab actibus legitimis.*
1296 *Hæ pœnæ priuatiuæ non incurruntur ipso facto, etiamsi sint ipso facto incurrendæ, sed post iudicis sententiam.*
1297 *Ad illas incurrendum requiritur culpa mortalis.*
1298 *Has pœnas aggrauant obligationem legis quæ sub illis fertur, ita vt transgressio legis sit peccatum mortale.*
1299 *Quid si aliquis non æstimet priuari his officijs.*
1300 *Ab his pœnis excusat bona fides, & ignorantia.*
1301 *Qui post inhabilitatem ad vitandam infamiam recipit dignitatem, non incurrit vllam pœnam, & eius acta sunt legitima.*
1302 *Has pœnas per appellationem suspenduntur.*
1303 *Super his pœnis possunt Prælati regulares dispensare.*

Dico primò. Per priuationem officiorum, dignitatum, gra- 1291
duum, & administrationum intelligitur priuatio earum dignitatum officiorum, ac administrationum, quæ habent aliquam superioritatem, non tamen aliorum officiorum, qualia sunt esse concionatorem, lectorem, procuratorem, confessarium: ita Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 16. n. 66.* Bonacin. *de clausura q. 1 p. 4. n. 6.* Diana *4 p. tract. 4. resol. 224.* contra Lezan. *tom. 1. capit. 10. num. 32.*

Dico secundò. Per priuationem genituræ intelligitur priua- 1292
tio iuris, prælationis vnicuique religioso competens ratione antiquitatis in professione, est autem hæc pœna in Ordine nostro grauissima, sicut & de suo Ordine ait Peyrin. *de R. P. q. 3. c. 1. §. 5. n. 152.* ratione namq; antiquitatis habent sæpè sæpiùs religiosi plura priuilegia, & aliquando etiam prælatias, vt si duo ter concurrant ad idem officium cum æqualibus votis, antiquior in professione censetur canonicè electus, vt patet *ex 3. p. nostrarum constit. c. 2. n. 2.* in illis tamen religionibus, in quibus genitura tantùm præbet præeminentiam in loco, non est pœna grauis, sed leuis. Sanchez *de matrimon. lib. 7. disp. 37. n. 68.*

Dico tertiò. Per priuationem fructuum beneficialium intel- 1293
ligitur priuatio fructuum, aliàs debitorum ratione benefici legiti-

gitime obtenti, vnde hæc pœna non cadit in regulares, nisi sint
1294 beneficiati. Per inhabilitatem verò ad dignitates, officia, & ad-
ministrationes intelligitur. quod vi illius non possit quis ad su-
prædicta eligi neque licitè, nec validè, ita vt electio sit eo ipso ir-
rita absq; alia iudicis declaratione, differt autem hæc pœna à
priuatione à beneficijs, nam illa priuat à beneficijs iam obten-
tis, hæc verò ab obtinendis.
1295 Dico quartò. Per priuationem ab actibus legitimis intelli-
gitur pœna, qua quis inhabilitatur ad omnia officia Ordinis, vt
sunt Definitor, Lector, Confessor, Magister Nouitiorum, &c.
vt ait Portel *de dub. regularibus, verbo vox actiua, & passiua nu 2.*
Contrarium tenet Pelizz. *tract. 7. cap 6. num. 9.* vbi melius dicit
tantum intelligi eos actus, qui concernunt externam guberna-
tionem, non verò internam, vt sunt confessores, quia benignior
pars est interpretanda, excludit etiam officium lectoris seclusa
facultate ferendi suffragium, cum actus legendi communi modo
loquendi non dicatur actus legitimus.
1296 An autem huiusmodi pœnæ priuatiuæ si ferantur ipso facto
incurrantur ante sententiam iudicis. Respondeo negatiuè: ita
Sanchez *lib. 2. in Decal. c. 39. n. 3.* Dian. *2. p. tract. 17 resol. 67.* Suar.
disp. 13. de censuris sect. 1. nu. 31. & cum eo Portel *verbo officia Or-*
1297 *dinis nu. 6 & 7.* An autem ad has pœnas incurrendas requiratur
culpa mortalis. Respondeo affirmatiuè, sunt namq; pœnæ gra-
ues, vt aduertit Baldell. *lib. 5. disp. 21. n. 11.* ex Suario.
1298 An autem huiusmodi pœnæ aggrauent obligationem legis,
quæ sub illis fertur, ita vt transgressio legis censeri debeat mor-
talis. Respondeo affirmatiuè, aliàs essent iniustæ, ac impruden-
tes, cum non sit æquum, vt pro culpa leui imponatur pœna gra-
1299 uis, sicut notauit Baldell. *sup. n. 9.* ex Suar *lib. 3. de legib. c. 26. nu. 4.*
Quod verum est etiam, si quis nihil æstimet prædictis officijs
priuari, cum grauitas obligationis legis pendeat ex intentione
legislatoris sufficienter declarata, & hæc satis declaratur, quan-
do transgressoribus ponitur pęna communi ęstimatione grauis.
1300 Non incurruntur tamen huiusmodi pœnæ, quando quis vio-
lat legem bona fide, aut ex ignorantia, Diana *5. p. tract. 14. resolu-*
tione 24. Portel *in responsionib. p. 1. casu 27. n. 3.* quod intelligitur
1301 quoad forum externum, nam quoad internum certum est non
incurri; ita Dian. *supra.* Idem dicendum est, quando post contra-
ctam inhabilitatem ad aliquam dignitatem illam accipit ad vi-
tandam propriam infamiam, Suar. *disp. 13. de censur sect. 1. nu. 31.*
Portel *verbo officia Ordinis n. 7.* Et in hoc casu omnes actus à ta-
liter electo facti sunt validi, etsi electio fuerit irrita *ex l. Barba-*
rius ff. de offic. prætor. & c. infam. 3. q. 7. Portel *sup.* ex communi
sententia.
1302 An autem huiusmodi pęnæ suspendantur per appellationem.
Respondeo affirmatiuè, omnis namque appellatio suspendit sen-
tentiam, & eius affectum, ita cum alijs communiter Peyrin. *de*
1303 *R. S. q. 5. c. 2. §. vnico.* Tandem aduerte super has pœnas posse Præ-
latos regulares dispensare pro foro externo, Peyr. *t. 1. de priuileg.*
ad constitut. 6. Iulij II n 25. Lezana *t. 1. c. 10. n. 36.* Sanch. *in Decal.*
lib. 6. cap. 15. num. 78.

§. II.

Recensentur obligationes, quas Religiosi habent sub multiplici pœna priuationis.

1304 *Regulares accedentes ad Romanam curiam sine licentia Generalis, aut Protectoris, incurrunt pœnam priuationis vocis actiuæ, & passiuæ.*

1305 *Hæc licentia ex causa communis totius prouinciæ potest concedi à Prouinciali.*

1306 *Imò etiam à Visitatoribus, & Definitorio.*

1307 *Ad incurrendam hanc pœnam requiritur præsumptio.*

1308 *Qui grauatus iniustè à Prælato recurrit ad Romam non incurrit hanc pœnam.*

1309 *Regulares violando interdictum in materia diuinorum officiorum incurrunt priuationem vocis actiuæ, & passiuæ.*

1310 *Eandem pœnam incurrunt FF. Minores subornantes in electionibus, etsi non sequatur electio.*

1311 *Quid si subornatio fuerit bona.*

1312 *Hæc pœna, sicut nec excommunicatio lata in eadem Bulla non extenditur ad alias Religiones.*

1313 *Quas pœnas incurrant cæteri Religiosi subornantes.*

1314 *Has pœnas probabilius nullibi fuisse receptas.*

1315 *Subornatio prohibita in hac constitutione est, qua alicui persuadetur, vt eligatur indignus.*

1316 *Conferre ad inuicem quis sit dignior qualitates alicuius demonstrando, non est subornatio.*

1317 *Regulares non eligentes conseruatorem, iuxta constitutionem Gregorij XV. incurrunt priuationem vocis actiuæ, & passiuæ.*

1318 *In quo casu incurrant regulares priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, iurisque eligendi.*

1319 *Regulares non legentes in certis diebus decretum sacræ Congregationis pertinens ad sanctum Officium, incurrunt priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, ac officij.*

1320 *Hæc pœna à quibus Prælatis incurratur.*

1321 *Hoc decretum in hoc Regno non fuit vsu receptum.*

1322 *Idem dicendum est de alijs decretis quæ ibi referuntur.*

1323 *Regulares cognoscendo causas Religiosorum subditorum quomodolibet pertinentes ad S. Officium præter excommunicationem incurrunt priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, officiorum, & dignitatum, & inhabilitatem ad illa.*

1324 *Eandem pœnam incurrunt recipientes ad Nouitiatum, vel professionem personas affectas aliquo impedimento expresso in Bulla Sixti V. prout moderata est à Gregorio XV. & Clemente VIII.*

1325 *Eandem pęnam incurrunt exercentes mercaturam in missionibus Iaponicis, & Indiarum Orientalium.*

1326 *Eandem pœnam incurrunt facientes indebitas largitiones munerum.*

1327 *Hæ constitutiones prima excepta, non sunt receptæ.*

1328 *Constitutio prohibens largitionem munerum, etsi sit vsu recepta non plus obligat, quàm ius commune.*

1329 *Nec in illa prohibentur regulares dare prandia, & conuiuia personis de Religione benemeritis.*

1330 *Nulli prohibetur largitio munerum causa gratitudinis, beneuolentiæ, conciliationis, &c.*

1331 *Idem dicendum est si faciant donationes ad redimendam vexationem.*

1332 *Non prohibentur donare Missas etiam illis qui ad illas tenentur ex iustitia.*

1333 *Idem dicendum est si præbeant sua manuscripta.*

1334 *In hac constitutione non illis prohibetur mutuare, commodare, vendere, locare.*

1335 *Item non prohibetur facere donationes, si non dissipentur bona Religionis, neque detur occasio ambitionis.*

1336 *Stante hac cōstitutione recipiētes aliquid à regularibus tenētur ad restitutionē consensui cui pertinet, vel eius viciniori.*

1337 *Religio non potest recipientem eximere à restitutione.*

1338 *Regulares exercendo Astrologiam indiciariam, præter excommunicationem incurrunt priuationem vocis actiuæ, & passiuæ beneficiorū & officiorū, & inhabilitatē ad alia obtinēda.*

1339 *Regulares absoluendo à reseruatis in Bulla Cœnæ, vel Ordinario, eandem pœnam incurrunt.*

1340 *Eandem pęnam incurrunt Regulares, permittendo fœminas intrare intra clausura prætextu facultatum.*

1341 *Eandem pęnam incurrunt Regulares alienando bona iurisdictionalia pertinentia ad ipsorum Monasteria.*

1342 *Regulares indebitè de Conceptione B. Virginis tractantes præter excōmunicationem incurrunt priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, Graduum, Officiorum, & administrationum cum inhabilitate ad ea, & priuationem facultatis cōcionādi, publicè legēdi, ac interpretādi cū inhabilitate ad hæc prę̄stāda.*

1343 *Regulares transeuntes ab ordine mendicantium ad non mendicantes, incurrunt priuationem vocis, ac loci in capitulo, & inhabilitatē ad prioratus, aliaq; officia, & curam animarū.*

1344 *Hæc priuatio vocis actiuæ, & passiuæ, non est in capitulo locali, sed in generali, vel prouinciali.*

1345 *Regulares puniti pro delictis pertinentibus ad Inquisitionem, incurrunt priuationem vocis actiuæ, & passiuæ & officiorum vna cum inhabilitate ad promouendum ad gradus & officia religionis.*

1346 *Religiosus semel à Papa rehabilitatus deinceps validè, & licitè promoueri potest.*

1347 *Regulares alloquentes Moniales sine debita licentia, incurrūt priuationē vocis actiuę, & passiuę, et officiorū ipso facto.*

1348 *Hoc decretum ferè nullibi est receptum, imò est abrogatum per contrarium vsum.*

1349 *In locis in quibus est receptum Regulares alloquentes etiam per multum tempus cum Monialibus, non peccant mortaliter, si absint praua intentio, & periculum peccandi.*

1350 *Varia capita iuris referuntur in contrarium, & soluuntur.*

1351 *Referuntur plures casus, in quibus etiam vbi hoc decretum receptum est, possunt Regulares alloqui Moniales sine peccato mortali.*

1352 *Si Episcopus ponat excommunicationem contra accedentes ad monasteria Monialium, non comprehendit Regulares accedentes.*

1353 *Subditi Episcopi accedentes ad monasteria exempta, non incurrunt excommunicationem latam ab Episcopo contra accedentes ad Monasteria Monialium.*

1354 *Fideles existentes intra monasteria exēpta possunt laborare in diebus festiuis indictis ab Episcopo, & eius ieiunia nō seruare.*

1355 *Quis concedere debeat licentiam ad accedendum ad monasteria Monialium.*

1356 *Regulares non instituentes studia linguarum in celebribus academijs, incurrunt priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, cum inhabilitate ad maiores gradus, ac dignitates Ordinis, & nullitate collationis, etsi fuerit Generalis, ipso facto manet priuatus officio.*

1357 *Regulares introducendo fœminas intra proprium monasterium, aut etiam alienum, incurrunt priuationem officiorum, & inhabilitatem in posterum ad alia obtinenda.*

1358 *Eandem pœnam incurrunt Procuratores directè, vel indire-*

directè suffragia pro obtinendis officijs Ordinis.
1359 *Quæ suffragiorum procuratio in hac cõstitutione prohibeatur.*
1360 *Eandem pœnam incurrunt retinendo intra monasteria bannitos, & fallitos.*
1361 *Eandem pœnam incurrunt edentes libros continentes miracula, & reuelationes viri non canonizati, vel beatificati.*

1304 DIco primò. Religiosi in quatuor casibus incurrunt pęnam
priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, primus est accedendo Romam absque licentia Generalis, aut Protectoris Ordinis in scriptis obtenta, ita habetur in *decreto Clementis*
1305 *VIII. pro regularium reformatione*; hæc tamen licentia potest etiam concedi ex causa communi totius prouinciæ à Pro-
1306 uinciali ex decreto Sac. Congregationis, quod refert Naldus
1307 *verbo religios. n.* 41. imò etiam à Definitoribus, & Visitatoribus, siquidem ęqualem cum Prouinciali habent auctoritatem, Peliz-
1308 zarius *tract. 7. cap. 6. n.* 28. requiritur etiam ad incurrendam hanc censuram præsumptio, vnde qui grauatus à Prælato iniustè recurrit ad Romanam Sedem, non incurrit hanc pœnam.
1309 Secundus casus in quo regulares incurrunt hanc pœnam, est violando interdictum in materia diuinorum officiorum *ex cap. bis qui de sententia excommunicat. in* 6. Tertius est pro Minoribus
1310 si subornent in electionibus ex constitutione 18. Pij V. quæ pœ-
1311 na incurritur, etiamsi non sequatur electio: ita Portel *de dub. regularibus verbo subornatio n.* 5. ex Rodrig. Suarez, & alijs, limita tamen, quando subornatio est bona, hoc est, quando quis suadet veras, ac bonas dotes personæ eligendæ in bonum cõmunitatis.
1312 An autem hæc pœna extendatur ad alias religiones communicantes? Respondeo negatiuè, ita cum Suar. Sigismundo, Driedo, & alijs Samuelius *de electione canonica tract. 2. disp. 1. controuersia* 12. *n.* 21. in materia namque pœnali, & odiosa non fit extensio. Hinc fit nec excommunicationem Papæ reseruatam latam contra subornatores in hac eadem Bulla pro Minoribus incurri ab alijs regularibus subornatoribus, sed tantùm incurri à Minoribus, pro quibus lata est, vt ibi etiam aduertit Samuelius; tunc quia hæc constitutio non est in vsu apud plures religiones,
1313 vt notauit Peliz. *tract. 7. c. 6. n.* 35. incurrent tamen cæteri religiosi pœnas pro subornatoribus à Clemente VIII. statutas anno 1599. die 25. Iulij, & Vrbano VIII. innouatas anno 1624. die 21. Septembris, scilicet pœnam priuationis officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatem ad alia quæcumque futura, & incapacitatem in perpetuam infamiam, & priuationem vocis actiuæ, & passiuę ipso facto si in aliqua religione huiusmodi constitutiones
1314 fuerunt vsu receptæ, probabilius namque est non fuisse vsu rece-
1315 ptas, vt cum Megal. Peyrin. & alijs notauit Samuelius *de electione canonica tract. 2 disp. 2 controuers. 2. nu.* 14. Giragus *p. 1. dub.* 19.
1316 *n.* 108. Aduerte tamen illam tantùm dici subornationem prohibitam in his constitutionibus, qua alicui persuadetur, vt eligatur indignus, vnde ad inuicem conferre quis sit dignior, non est subornatio, vide quæ diximus *hac eadem disp sect. 6. §. 15. à nu.* 1090.
1317 Quartus casus in quo regulares incurrunt prædictam suspensionem, est, non eligendo conseruatorem iuxta constitutionem Gregor. XV. ex eadem constitutione, de qua latè egimus *in tractat. de priuilegijs, tract. 2. disp 1. sect. 4. §. 3. per tot.*
1318 Dico secundò. In vno tantùm casu incurrunt regulares priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, iurisq; eligendi, scilicet, quando eligunt ad dignitates seu officia, aut superioritates Ordinis religiosum promotum in Episcopum, & post sui consecrationem redeuntem ad religionem: ita habetur in constitutione Pauli IV. relata à Rodrig. *in Bullario constit.* 4. non est autem reseruata hæc pœna, vt patet ex contextu.
1319 Dico tertiò. Regulares non publicantes in capitulo locali ad hoc specialiter conuocato semel in anno feria 6. & insuper in quocumque capitulo generali, vel prouinciali decretum sacræ
1320 Congregationis ex mandato Vrbani VIII. pertinens ad sanctum officium relatum *in Bullar. constitut.* 117. incurrunt pœnam pri-
1321 uationis vocis actiuæ, & passiuæ, ac officij. Circa quam nota hanc pœnam non incurri à Generali, vel Prouinciali, si in aliquo conuentu tale decretum, non legatur etiamsi ibi assistant, sed solum à Priore, vel superiore, si in absentia Prioris illud non legat. Secundò aduęrte hoc decretum, vel solum fuisse pro Italia, vel non esse receptum in hoc regno, cum ego, cum iam plus viginti quinque religionis annos habeam, nunquam talem fieri vidi publicationem, & cum ab alijs religionum Prælatis de hoc inquirerem, idem mihi responderunt. Vnde hoc decretum non habet robur in hoc regno, quod fortè ideò factum est, quia vel nunquam ad nos peruenit in forma authentica, vel quia non fuit sufficienter promulgatum.
1322 Idem dicendum est de decreto Vrbani VIII. in quo mandat Prælatis regularibus notificare suis subditis reuocationem oraculorum factam ab eodem Vrbano VIII. sub pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, ac officiorum, & dignitatum. Et de alio decreto in quo præcipit, vt nouitij non admittantur in loco non designato sub pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, & officiorum, ac inhabilitate ad illa; & de alio de celebratione Missarum cum omnibus clausulis in eo contentis. Et de alio decreto sacræ Congregationis, in quo prohibet res pretiosas alienare absque licentia sac. Congregat. sub eadem pęna. Et de alio decreto sac. Congregat. in quo prohibet Prælatis dare subditis dimissorias ad Episcopum, non diœcesanum sine explicatione causæ absentiæ Episcopi diœcesani sub pœna priuationis vocis actiuę, & passiuæ, officiorum, & dignitatum, seu administrationũ, hęc enim omnia decreta nullo modo in hoc regno obseruantur.

Dico 4. In quatuor casibus incurrunt regulares priuationem 1323
vocis actiuæ, & passiuæ, officiorum, dignitatum, & inhabilitatẽ
ad illa, primò, cognoscendo causas religiosorum, subditorum,
quomodolibet pertinentes ad S. Officium Inquisitionis, in quo 1324
casu etiam incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam 1325
ex constitutione Pauli V. Secundò recipiendo ad nouitiatum, aut professionem personas affectas aliquo ex impedimentis expressis in constitutione Sixti V. secundùm moderationem factã à Gregorio XV. & Clemente VIII. ex cõstitutione Sixti V. Ter-
tiò exercendo mercaturam in missionibus Iaponicis, & Indiarũ 1326
Orientalium ex constitutione Vrbani VIII. Tandem faciendo
indebitas munerum largitiones ex decreto Clementis Octaui, 1327
de largitione munerum postea confirmato ab Vrban. Octauo, de quibus etiam constitutionibus, excepta prima, an sint receptæ maximè dubito, & licet Peliz. *tract. 11. c. 9. n.* 4. dicat constitutionem Vrbani Octaui *de largitione munerum*, prout est declaratoria, & confirmatoria constitutionis Clement. Octau. omninò certum esse, nec amplius rationabiliter posse dubitari esse receptam; ego tamen contrariæ sententiæ adhæreo cum Vidal *tit. de relig. paupert. inquisit. vnica n.* 98.

Deinde supposito, quod sit recepta, non debet amplius obliga- 1328
re, quàm constitutio Clem. Octau. cum non condat ius nouum, & sit accessoria ad illam, sed constitutio Clem. Octau. non obligat plusquam ius commune antiquum, vt cum Sousa, Valero, Cruz, & alijs notauit Dian. 1. *p. tract. 6. resolut.* 2. addendo solam nouam formam quoad approbationem causæ, ex qua facienda est donatio, vt notauit Dian *sup.* Bordon. *to. 1. resol. 43. nu.* 13. Peyrin. de *R. S. q. 2. c. 2. versic. & huic*: ergo quidquid ante has constitutiones tam Vrbani, quàm Clement. Octau. poterant religiosi in materia efficere illud, possunt etiam in præsenti, & quidquid antea non poterant, neque modo possunt, ita Vidal *sup.* Vnde infero, quod cum regularibus antea de iure communi, solum essent prohibitæ donationes quæ essent contra votum paupertatis, idem dicendũ esse in pręsenti non obstantibus prædictis decretis Clement. & Vrbani Octaui, quæ autem sint donationes contra votum paupertatis latè diximus *sup. in disput. de voto paupertatis.*

Aduerte tamen, quod supposito quod prędicta decreta essent 1329
in suo robore, adhuc in illis nõ prohiberi regularibus dare prã- 1330
dia, seu conuiuia moderata, & honesta personis de religione benemeritis, vt declarauit sac. Congregat. vt refert Belas. *verb. munus n.* 6. nec etiam prohiberi largitionem munerum causa gratitudinis, conciliationis, beneuolentiæ, eiusq; conseruationis erga religionem, & conuentum, alijsq; causis ex sui natura actum virtutis continentibus moderatè tamen, ac discretè, ac de superio-
rum licentia ita declarauit sac. Congreg. 16. Octob. 1640. Idem 1331
dicendum est si faciant donationes ad redimendam vexationem, Peyrin. *de R. S. q. 2. c. 2. §.* 6. vel etiam si fiant in remunerationem,
Dian. 1. *p. tract. 6. resol.* 62. Item non prohibentur donare Missas 1332
etiam eis, qui ad illas tenentur ex iustitia, nimirum ex stipendio 1333
accepto, vel legato. Et idem dicendum est, si præbeant sua manuscripta, vel doceant, prædicent, & quid simile faciant ad conciliandam gratiam alicuius personæ, vt latè diximus *in disp. de voto paupertatis*, imò in his constitutionibus non illis prohibetur
mutuare, commutare, locare, vel vendere, etiam si fiat infimo 1334
pretio; ita Pelizzar. *tract. 11. c. 9. num.* 20.

An autem stante hac prohibitione possint regulares facere do- 1335
nationes, si detur casus, quod vi illarum non dissipentur bona religionis, neq; detur occasio ambitionis. Respondeo affirmatiuè etiamsi donationes fiant inter ipsos religiosos; ita cum Valer. & alijs Dian. *sup. resol. 33. &* 18. & ratio est, quia finis huius constitutionis est tollere occasionem ambitionis, ac dilapidationis bonorum monasterij: ergo cessante hoc fine cessat lex, nam vt sæpè diximus; cessante adęquato fine legis, cessat lex etiã in particulari.

Tandem aduerte, quod stante hoc decreto recipientes aliquid 1336
in materia graui à regularibus teneri ad omnia accepta restituẽ-
da conuentibus, ad quos donata de iure pertinent, si id commodè 1337
fieri potest aliàs conuentui eiusdem religionis viciniori, ita vt restitutione ipsa realiter non facta, neque in foro conscientiæ absolui possint, nisi aliàs pœnitens neque satisfacere, nec religiosus qui donauit, nec religio ipsa possunt recipientes eximere ab onere restituendi, aut concedere quod in pauperes erogetur, ita cum Fausto, Belas. *sup. n.* 12.

Dico quintò. In quatuor casibus incurrunt regulares priua- 1338
tionem vocis actiuæ, & passiuæ, beneficiorum, officiorum, & inhabilitatem ad alia obtinenda, primò exercẽdo Astrologiam iudiciariam contra constitutionem Vrbani Octaui, vel quamlibet artem diuinatoriam proficientes, in quibus casibus incurrunt
etiam excõmunicationem maiorem latæ sententiæ, aliasq; pœ- 1339
nas capitales, vt constat ex prædicta constitutione, quæ est in ordine 113. non sunt tamen hæ pœnæ reseruatæ. Secundò, absoluendo à reseruatis in Bulla Cœnæ, & Ordinarij ex decreto Cle-

mentis

1340 mentis VIII. quæ pœna simul cum excommunicatione re-
seruata est, in quibus tamen casibus hæ pœnæ locum habeant iã
1341 supra explicauimus. Tertiò est permittendo intrare fœminas
intra clausuram suorum monasteriorum prætextu facultatum
à Papa, vel ab alijs concessarum ex constitutione Gregorij XIII.
hæc tamen pœna non est reseruata, licèt aliàs excommunicatio,
quæ in tali casu incurritur, sit reseruata, qua de re plura supra.
Quartus casus est alienando loca, vel bona iurisdictionalia perti-
nentia ad ipsorum monasteria ex decreto Vrbani Octaui, quod
incipit, *Humanæ salutis*, de quo etiam supra egimus, hæc ta-
men pœna non est reseruata.

1342 Dico sextò. Regulares indebitè tractantes de Conceptione
B. Virginis in concionibus, vel vbi homines simul cum mulieri-
bus conueniunt, vel etiam scribentes sine moderatione prædi-
cta in constitutionibus Sixti IV. Pij V. & Pauli V. prȩter excom-
municationem incurrunt etiam pœnam priuationis vocis acti-
uæ, & passiuæ graduum, officiorum, & administrationum, & in-
habilitatem ad ea, priuationem facultatis concionandi, publicè
legendi, ac interpretandi cum inhabilitate ad hæc præstanda
ex constitutione Pauli V. quæ pœna est reseruata, vt patet ex
prædicta constitutione, de qua plura *supra*.

1343 Dico septimò. Regulares transeuntes ab Ordine mendican-
tium ad non mendicantem, esto transitus fiat cum debita licen-
tia, & in casu permisso incurrunt priuationem vocis actiuæ, ac
loci in capitulo, ac inhabilitatem ad Prioratus, aliaque officia,
& curam animarum ex *Clementina 1. de regularibus*. Circa quam
nota priuationem vocis in capitulo deberi intelligi in capitulo
1344 generali, vel prouinciali, non tamen locali, Sanch. *lib. 6. moral. ca-
pit. 7. n.* 22. ex Glossa. & alijs, vel non est intelligendum de prin-
cipali Prælato Monasterij, v. g. Abbate, sed de alio illi subiecto,
vt sunt in Monachalibus Priores, quomodo autem hæc prohibi-
tio sit intelligenda *sup.* explicuimus agentes de hac materia.

1345 Dico octauò. Regulares pro delictis pertinentibus ad offi-
cium sanctæ Inquisitionis puniti, exceptis salutaribus pœni-
tentijs incurrunt pœnam priuationis vocis actiuè, & passiuæ &
officiorum vna, cum inhabilitate ad promouendum ad gradus,
ac officia religionis, nisi de speciali gratia, & rehabilitatione à
Papa, vel sacra Congregatione ex decreto sacræ Congregationis
iussu Vrbani Octaui 1. Octobris 1626. Aduerte tamen quod se-
1346 mel religiosus rehabilitatus deinceps validè, ac licitè promoue-
ri posse, nam per talem pœnam non inhabilitantur promouen-
tes, sed promoti.

1347 Dico nonò. Regulares alloqui nequeunt Moniales quascun-
que sine debita licentia, sub pœna priuationis officiorum, vocis-
que actiuæ, & passiuæ, ipso facto ex decreto sac. Congregat. ius-
su Sixti V. an. 1590 extenso apud Pelizz. *tract. 6. c. 6. n.* 2. Sed circa
hanc prohibitionem nota primò, hoc decretum fere nullibi esse
1348 receptum apud regulares, immò esse abrogatum per contrariũ
vsum, & in hoc regno constat experientia. Ita Vidal *tit. de acces-
su ad Monialium monasteria inquisit. 2. nu.* 51. In illis tamen locis,
1349 in quibus est receptum, adhuc existimo regulares alloquentes
Moniales sine expressa licentia, etiam per longum tempus non
peccare mortaliter, dummodo absint praua intentio, & proba-
bile peccandi periculum. Ita Bordon. *to. 1 resol 7. nu.* 81. Zerola
to. 1. disp. 1. c. 2. disp. 7. n. 614. Delben *to. 2. c. 19. dub. 71. nu* 6. Vidal
tit. de accessu ad monialium monasteria inquis. 2. n. 49. contra Bona-
cin. Peyrin. Dian. Sayr. & alios, quos refert Delbene *sup.*

Ratio autem nostræ resolutionis est, quia hæc allocutio ex
se non est mala, tum quia lex fundata in præsumptione non ha-
bet locum in conscientia, quando veritas est in contrarium *cap.
tua nos* 26 nec pœnæ additæ sufficiunt ad constituendam culpã
mortiferam, nam religiosus sicut non peccat loquendo prȩdicto
modo, ita prædictas pœnas non incurrit; nam pœnæ in præsu-
mentes non habent locum in transgressore sine malitia, & dolo,
Cardinal. *in Clement. de priuil. q.* 17. Nauar. quos refert, & sequi-
tur Bordon. *sup.* Nec obstat quod sac. Congregatio postea decla-
rauit 1. Iulij 1606. decretum Sixti V. obligare sub mortali, vt te-
statur Duar. *in Bulla Cœnæ lib. 3. §. q. 2. n.* 45. Respondetur nam-
que de tali declaratione non constare nobis authenticè; neque
declarationibus Cardinalium, quamuis magnæ auctoritatis ne-
cessariò standum esse: ita Delbene *to. 2. c. 14. dub. 5. sect. 2. num.* 4.
Vidal *supra num.* 71.

Dices dari plures textus, in quibus regularibus prohibetur
1350 adire, & frequentare monialium monasteria, vt patet *ex c. mona-
sterij de vita, & honest. cleric.* vbi hoc clariùs sub pœna priuatio-
nis ab officio, & laicis sub pȩna excommunicationis prohibetur,
& c. periculoso de statu reg. in 6. quod innouatum fuit à Tridenti-
no *sess. 25. de regul. c.* 5. & à Pio V. *in motu proprio*, quod incipit;
Circa Pastoralis officij; ergo saltem ratione prohibitionis factæ
in his iuribus peccabunt mortaliter regulares alloquentes cum
monialibus. Respondetur illa cum eodem modo tantùm prohi-
bere frequentationem, & locutionem cum monialibus scanda-
losam, & ex prauo animo, quibus seclusis non dari talem prohibi-
tionem sub mortali, etiam si sine licentia regulares accedant ad
monasteria monialium; ita Nauar. *c. 24 n.* 10. Diana 3 *p. tractat. 2.
resol. 48. in fine.* Suar. *to. 4. de Religione lib. 1. cap. 10. num. 26. &* 27.
Delbene *tom. 2. c. 19. dub. 71. num.* 2.

Ratio autem est, quia remotis prædictis circunstantijs etiam
frequẽtare dicta monasteria non videtur materia grauis, & prȩ-
dictæ pœnæ non intelliguntur, nisi post monitionem Episcopa-
lem, quia *c. periculoso de statu regul.* non fuit receptum quoad ac-
cessum, sed per desuetudinem aboleuit, nec per Tridentinum,
aut Pium V. aut Gregorium XIII fuit innouatum, vt notauit
Suarez *to. 4. de relig. lib. 1. c. 10. nu.* 26. Caput autem monasteria de
vita, & honestate clericorum non comprehendit regulares, nam
in odiosis sub nomine clerici non comprehenduntur regulares,
vt cum communi DD. tenet Sanch. *in summa l. 6. c. 15. n.* 74.

Et hinc iam licet deducere plures casus, in quibus regulares
etiam vbi tale decretum receptum est, possunt adire monasteria 1351
monialium, & cum eis alloqui absque peccato mortali, & in-
cursu prædictarum pœnarum; primò si loquantur cum illis ad
pacandas earum conscientias, v. g. casum aliquem conscientiȩ eis
declarando, vel de spiritu sermonem cum eis habendo, Peyrin.
to. 2. ad const. 6. Pij V. §. 1. Secundò, si loquantur per signa, & nu-
tus, vel per interpositam personam, Peyrin. *supra*, vel per inter-
pretem, & multo minus si mittant nuntium, vel epistolam, quia
id non est propriè loqui, Delbene *t. 2. c. 14. dub. 3. nu.* 5. Tertiò, si
loquantur cum eis nihil respondendo, aut multò minus si au-
diant monialem cum eis loquentem, & ipsi nihil respondeant,
Delbene *sup. n.* 6. contra Grassium. 4. Si loquantur cum Abbatis-
sa, nam nomine monialium non venit Abbatissa. Item si loquan-
tur cum nouitijs, Delbene *sup. n.* 7 Belasius *verbo monialium locu-
tio n.* 2. Vidal *supra num. 89. &* 90.

Quintò, si loquantur cum puellis, vel mulieribus sæcularibus
ibi degentibus, ita cum alijs Tambur. *de iure Abbatiss. disput. 25.
quæst. 4. n.* 4 Item si loquentes sint pueri, vel puellæ ante 14. annũ,
etiam si loquantur de rebus obscœnis, prædictas pœnas non in-
currunt, & si aliàs peccent ratione verborum obscœnorum, ita
cum Bonacina, & alijs Delbene *sup. nu.* 10. Sextò, si sint Episcopi
ob eorum dignitatem, Grassius *de casib. reseruatis lib. 2. c. 5. nu. 27.
&* 54. contra Gratianum, *to. 2. c. 195. nu.* 10 Septimò si loquantur
de domo propinqua monasterio, ad quam licitè acceditur, Bord.
quẽ refert, & sequitur Vidal *sup. nu* 86. & minus si habens licen-
tiam ad loquendum, cum quadam moniali loquatur cum alijs,
Grass. *t. 1. cons. 22. de sentent. excommunic. n.* 23. Delbene *sup. n.* 13.

Octauò, si loquatur cum monialibus conuersis, nam conuersæ
non sunt veræ moniales, quamuis professionem emittant. Ita cũ
Federico, & alijs Vidal *sup. n.* 91. Nonò, si loquatur vrbanitatis
causa per breue tempus, Vidal *sup. n.* 93. ratione paruitatis ma-
teriæ, tempus autem breue censetur per quadrantem horȩ. Del-
bene *sup. n.* 1. Decimò, si loquatur cum moniali in lingua ab ipsa
non intellecta, etiam si quidam aliàs explicet moniali sensum
verborum, quoniam in hoc casu ille talis loquitur cum inter-
prete, & non cum moniali, Vidal *sup. n.* 94. Vndecimò, si desti-
natus in confessione earum, siue ordinarium, siue extraordina-
rium, per multum tempus, cum moniali aliqua alloquatur allos
apud ipsum tunc non confessura, Pelizz. *tract. 6. c. 0. nu.* 24. Tan-
dem quoties talis accessus, non fuerit malus mortiferè ex inten-
tione, & circunstantijs, vt accidit quando sine scandalo, & seclu-
sis prauis circunstantijs cum eis alloquitur, vt *supra* diximus,
ita Vidal *supra num.* 85.

Sed quæres, an si Episcopus ferat excommunicationem con- 1352
tra accedentes ad quæcumq; monasteria monialium siue exem-
pta, siue non exempta regulares accedentes ad dicta monasteria,
incurrunt hanc censuram. Respondeo negatiuè, ita Sanch. Sua-
rez, Rodrig. Bonac. Tambur. Lezana, Bord. Peyrin. Barbos. Dian.
& alij, quos refert, & sequitur Vidal *sup. nu.* 47. quidquid in con-
trarium cum Homobono, & alijs dicat Belas. *verb. Monialium al-
locutio nu.* 3. Ratio nostræ resolutionis est, quia omnes regulares
gaudent priuilegio, vt ab Episcopo non possint excommunicari.
Tum quia censura tantum fertur in subditos; tum quia ita de-
clarauit sac. Congreg. die 9. April. 1589. Vnde licet per constitu-
tionem Gregor. XV. possit Episcopus procedere contra regula-
res accedentes ad monialium monasteria, sine licentia, hoc illi
competit, vt Apostolicæ sedis delegato, non verò ex vi ordina-
riæ facultatis, ratione cuius, nullum ius in regulares habet; de-
inde, vt benè aduertit Paschalig. *cent. 2. q. 157. n* 8. illa facultas de-
legata Episcopis in ordine ad regulares non extenditur ad feren-
das censuras per modum legis, & statuti, sed solum ad punien-
dos transgressores, ideò posita tantùm actuali transgressione
subintrat delegatio, secus verò ante transgressionem.

Addo etiam subditos ipsius Episcupi non ligari excommuni- 1353
catione lata ab Episcopo contra accedentes ad monasteria mo-
nialium, si accedant ad monasteria exempta, ita cum alijs Vidal
sup. nu. 101. Ratio est, quia ad incurrendam prædictam pœnam
duo necessariò requiruntur, nempè formalis accessus & allocu-
tio, vt cum Sanch. Rodrig. Bonac. & alijs probat Vidal *sup. nu.* 7.
Sed in hoc casu vtrumq; consummatur in loco exempto: ergo
non incurritur excõmunicatio. Nec obstat quod actio accedendi
incipiatur in loco non exempto, nam consũmatur in loco exem-
pto, & ibi delictum cõmitti dicitur, vbi exterius consummatur.

Confirmatur, quia monasteria regularium sunt exempta, quo-
ad omnes leges Episcopales, non solum ratione personarum, vt
putauit Suarez *de censuris disp. 5 sect. 4. nu.* 6. Verùm etiam ratio-
ne

1354 ne loci per se, vt affirmat Bonacina, qui approbat Dian 3. *part. tract.* 5. *resol.* 74. *§. dico in fine*, vnde possunt fideles existentes intra monasteria exempta laborare in diebus festiuis de præcepto Episcopi, & eius ieiunia non seruare, vt notauit Fagundez cum alijs, quos refert Dian. 1. *part. tract.* 10. *resol.* 14. *§. ex his omnibus*, ergo idem dicendum est de hac lege Episcopali.

1355 Aduerte tandem, quod stando in prædictis decretis licentia ad accedendum ad monasteria monialium, deberi concedi generaliter regularibus à sacra Congregatione. sic enim ipsa sacra Congregat decreuit excepto superiore, visitatore, & confessore. Ad loquendum verò cum monialibus in primo, & secundo gradu coniunctionis possunt Ordinarios locorum dare regularibus eam facultatem; immò si moniales sint exemptæ, debet etiam dari licentia à Prælato earum, nisi detur alia consuetudo: ita cum Gauanto, Belasius *sup. n.* 6. Verùm cum hæc omnia in hoc regno non obseruentur, nec prędicta decreta, aut etiam iura sint in vsu; non est cur magis in eis explicandis immoremur.

1356 Dico decimò. Regulares non instituendo studium linguarum Hebraicæ, Chaldaicæ, Latinæ, & Persicæ in celebrioribus Academijs incurrunt pœnam priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, vnà cum inhabilitate ad maiores gradus, ac dignitates ordinis, & nullitate collationis vltra suspensionem à diuinis reseruatã, & si fuerint Generales ipso facto manent priuati officio, interim exercendo per Procuratorem generalem Ordinis, ad beneplacitum sedis Apostolicæ, ex decreto Vrban. Octaui, sed hoc decretum non est receptum saltem in totum, vt *sup.* diximus.

1357 Dico vndecimò. In quatuor casibus incurrunt regulares, priuationem officiorum, inhabilitatem in posterum ad illa, & alia obtinenda; 1. introducendo fœminas intra proprium monasterium, aut etiam alienum ex constitutione Pij V. non est tamen ista pœna reseruata. Secundò, procurando directè, vel indirectè
1358 suffragia pro obtinendis officijs Ordinis, ex decreto Clementis VIII. roborato: & hæc pœna est Papæ reseruata: non prohibetur tamen hic procuratio suffragiorum iusta, ac debita, sed tan-
1359 tùm ambitiosa, vt notauit Naldus *verbo religiosus n.* 42. Tertium
1360 est retinendo intra monasteria bannitos, & fallitos ex decreto Clement. Octau. sed hoc decretum non videtur vsu receptum
1361 saltem in omnibus locis. Quartò in edendo libros continentes miracula, & reuelationes viri non canonizati, vel beatificati ex decreto Vrbani Octau. à nobis *sup.* relato.

Aliàs priuationes ex varijs decretis possem hic cumulare, sed quia, vel non sunt in vsu; vel parum habent difficultatis, ideò eas libenter omitto.

SECTIO XI.

De obligationibus quas habent regulares ex iure, & Pontificum Decretis tam sub præcepto tantùm, quàm etiam sub aliquibus censuris, & pœnis ferendis, vbi etiam præceptorum grauitas, vel leuitas declaratur.

§. I.

De obligatione quam habent regulares non exercendi negotiationem.

1362 *Regulares exercentes mercaturam, & negotiationẽ lucratiuã incurrunt excommunicationem suspensionem, & depositionem.*
1363 *Et si moniti perseuerent, amittunt priuilegium exemptionis à tributis quoad alia bona.*
1364 *Hanc pœnam non incurrunt bona conuentus, quibus aliqui regulares negotiantur.*
1365 *Huiusmodi pœnæ sunt ferendæ, & non latæ sententiæ.*
1366 *Quæ negotiatio hic regularibus prohibeatur.*
1367 *Si rem emant, vt consumant, & quod superfluit postea vendunt, non faciunt contra prohibitionem.*
1368 *Idem dicendum si facta fornace laterum, vel calcis ad vsum monasterij, postea lateres, & calcem extraneis vendant.*
1369 *Et si ex aromataria ad vsum conuentus facta extraneis medicinas vendant.*
1370 *Vel si agrum fructibus maturis plenum emant, & postea fructus superfluos vendant.*
1371 *Vel si animalia emant ad ea pascenda in proprijs prædijs, & fuerint saginata ea vendenda.*
1372 *Possunt greges habere, vt lac, lanam, & fœtus postea vendant.*
1373 *Non possunt conducere alienos agros, vt fructus vendant.*
1374 *Nec possunt conducere salinas alienas, vt sal inde vendant.*
1375 *Nec greges alienos conducere, vt lac, lanam, & caseũ vendant.*
1376 *Possunt ex proprio tritico panes efficere, vt vendant.*
1377 *Possunt imprimere libros, vt eos postea vendant.*
1378 *Possunt emere aliquam materiam, vt inde arte factum per se ipsos vendant.*
1379 *Non possunt rem aliquam emere, vt inde artefactum per ministros conductos factum vendant cum lucri intentione, vt si lanam emant, vt pannos ministris conductis factos vendant.*
1380 *Possũt emere agros, & vineas animo eas locãdi postea colonis.*
1381 *Idem dicendũ est, si emant animalia animo postea ea locandi.*
1382 *Possunt emere agrum, in quo est vena ferri, vt inde ferrum per ministros conductos extractum vendant.*
1383 *Quos regulares afficiat hæc probibitio.*

Dico primò. Regulares non possunt exercere mercaturam, 1362
seu negotiationem merè lucratiuam sub pœna excommunicationis, suspensionis, ac depositionis *ex c. secund. extra ne clerici, vel monachi* quas, & alias pœnas innouat Tridentinum *sess.* 22.
c. 2. imponitur etiam *in c. vlt. de vita, & honest. cleric.* vt perseue- 1363
rantes post trinam monitionem amittant priuilegium clericale 1364
immunitatis à tributis quoad alia bona sua, circa quam prohibi- 1365
tionem, nota primò hanc vltimam pęnam non incurrere regulares negotiantes de bonis monasterij, non enim est æquum, vt monasterium priuetur sua exemptione crimine vnius, ita Peliz. *tract.* 6. *c.* 10. *nu.* 22. Secundò nota has pœnas non esse latæ sententiæ, sed ferendæ, ita cum Molina, Lezana *to.* 1. *c.* 9. *n.* 39.

Dico secundò. Negotiationem hic regularibus prohibitam 1366
esse illam, qua aliquid eo animo, vt carius vendatur lucri causa, 1367
ex quo fit, vt si regulares rem emant, vt consumant, & postea quia superfuit, vel illius pretium creuit, poterunt carius vendere sperantes vilius postea similem empturos; non enim in hac venditione est negotiatio, cum non præsupponat emptionem ob finem venditionis factam, sed est quædam domestica gubernatio
satis prudens, sic ex communi sententia tradit cum Molina, Ce- 1368
nedo, Sà & alijs Palaus *tract.* 16. *disp.* 4. *p.* 13. *§* 3. *n.* 3. Et idem di- 1369
cendum est, si facta fornace laterum ad vsum monasterij lateres, seu calcem exteris vendant, vel si ex officina aromataria facta ad vsum conuentus medicinas externis vendant; hæc enim omnia non ex intentione lucri fiunt, sed ad vsum monasterij, quod autem quæ supersunt, vendantur per accidens est, ita cum alijs Polizzarius *tract.* 6. *c.* 10. *n.* 10. *&* 17.

Et idem dicendum est, si agrum emant fructibus maturis ple- 1370
num, & sibi vel conuentui prouideant, & si quid superfuerit vendant, ita cum Molina, Palaus *sup.* quidquid dicat Lazarte cũ
Guttier. apud eundem Palaum, vel si animalia emant ad effectũ 1371
ea in proprijs prædijs pascendi, vt ea fuerint grandiora, & saginata effecta vendendi, vel locandi: ita Palaus *sup. n.* 16. ex Molina, Barbosa, & alijs. Et ratio est, quia in vtroq; casu lucrum non est fructus emptionis, sed naturæ suorum prædiorum, Lugo *de in-
stit to.* 2. *disp.* 26 *sect.* 3. *nu.* 29. possunt etiam greges habere, vt lac, 1372
lanam, & fœtus vendant, non tamen possunt conducere alienos 1373
agros, vt fructus vendant, quia licet hoc non sit propriè negotiatio, est tamen illis specialiter prohibitum ex Concilio Carthaginensi 1. *&* 4. *relatus* 21. *q.* 3. *c.* 1. *&* 3. Et idem est, si salinas condu-
cant, vt sal inde vendant, si greges alienos conducant vt lac, la- 1374
nam, & caseum vendant, Lugo *sup. num.* 29. An autem possint ex
proprio tritico panes efficere, & ex vino, acetum, vt postea ven- 1375
dant externis: respondeo affirmatiuè, cum hoc solum sit vende- 1376
re fructus cum sua industria. Et idem dicendum est, si impri- 1377
mant libros, vt postea vendant: Pelizzar. *tract.* 6 *c.* 10. *n.* 18.

Dico tertiò. Possunt regulares emere materiam aliquam, vt 1378
inde artefactum per se ipsos conficiant, & vendant. Ita Palaus *supra* ex Molina, Salas, & Guttierez, non tamen possunt rem ali- 1379
quam emere, vt inde artefactum per ministros vendant, vt si lanã emant, vt pannos artificibus conductis confectos vendant. Ita cũ Molina, Guttierez, & alijs Palaus *sup. n.* 4. Ratio autem diuersitatis in vtroque casu est, nam regulares vendendo illud artefactum per se ipsos factum non vendunt formaliter, quod emptum est, sed quod propria industria effectum est, Molina, quem refert, & sequitur Palaus *tract.* 12. *disp. unica de reuerent. deb. Ecclesiæ p.* 9. *num.* 17. in secundo verò casu tantùm vendunt, quod emptum est, & fructus est emptionis non naturæ, aut propriæ industriæ, nam esto res vendita sit in aliam formam mutata, illa mutatio facta est à ministris conductis, ac proinde fructus est emptionis laboris ministrorum, ac per consequens negotiatio. Ita cum Molina, Palaus *supra*.

An autem sit negotiatio regularibus prohibita emere agros, 1380
& vineas animo postea locandi colonis, respondeo negatiuè. Ita cum Molina, Lugo *sup. n.* 34. & idem dicendum est, si emant animalia animo postea ea locandi, non enim apparet maior ratio. 1381
Ita Lugo *sup. n.* 34. inclinat Diana 8. *p. tract.* 7. *resol.* 63. dummodo 1382
hoc frequenter non fiat. Addo posse regulares emere agrum in quo est vena ferri, vt inde per ministros conductos ferrum faciãt, vt vendant. Ita cum Molina, Lugo *sup. nu.* 30. nam hæc omnia postquam sunt empta, sunt propria illius, sicut si essent testamento relicta, animus verò vendendi postea fructus eorum non facit negotiationem, sicut non facit animus vendendi fructus rei legatæ, vel testamento relictæ.

Dico quartò. Hæc prohibitio afficit omnes regulares etiam 1383
laicos electos, vel promotos ad Episcopatum, nam hæc prohibitio non solum est contra regulares, sed etiam contra clericos. Ita cum Filiuccio, Syluestro, & alijs; Pelizzarius *sup. nu.* 7 licet Lezana *to.* 1. *c.* 10. *nu.* 5. cum Molina Religiosos laicos ab illa excludat; è contra verò Turrianus *disp.* 59. *dub.* 2. *n.* 6. illam extendit etiam ad nouitios, sed immerito cum hæc lex sit pœnalis, & in odiosis nouitij non soleant comprehendi nomine Religiosorum, Lugo *supra num.* 25.

§. II.

§. II.

De obligatione clausuræ, quàm regulares tam iure communi quàm ex obedientiæ voto tenentur obseruare.

1384 *Regulares iure communi, & naturali tenentur non exire à claustris sine superioris licentia.*
1385 *Hæc clausura est diuersa pro diuersitate Religionum.*
1386 *Licentia ad exeundum debet esse specialis, & non sufficit Generalis ex decreto Clementis VIII.*
1387 *Aliter esset dicendum secluso tali decreto.*
1388 *Dubium est an tale decretum sit vsu receptum.*
1389 *In nostra Religione, etiam secluso tali decreto, requiritur semper licentia specialis.*
1390 *Requiritur etiam, vt talis licentia sit expressa.*
1391 *Aliquando sufficit tacita, & interpretatiua.*
1392 *Hæc obligatio est sub mortali.*
1393 *Datur in illa paruitas materiæ, & quæ illa sit.*
1394 *Prælati concedentes subditis licentiam commorandi extra conuentus sine causa peccant mortaliter.*
1395 *Quid si exitus sit ad breue tempus.*
1396 *Vrgētior causa requiritur pro monachis, quā pro mēdicātibus.*
1397 *Quæ causæ sufficientes censeantur.*
1398 *Quando conceditur hæc licentia sine causa subditus illa vtendo, non peccat mortaliter.*
1399 *Idem dicendum est de eo qui habens licentiam ad eundum ad certum locum ad alium diuertit.*
1400 *Religiosi egredientes à conuentu, siue cum habitu, siue sine illo cum animo deserendi statum Religiosum sunt apostatæ.*
1401 *Quasi sic recedentes statim pænitentia ducti reuertantur.*
1402 *Quid si aliquis sciens suam professionem esse validam contra illam reclamans, recedit cum animo non reuertendi.*
1403 *Religiosi recedētes à conuentu, siue cum habitu siue sine illo cum animo reuertendi non sunt apostatæ, sed fugitiui, & vagi.*
1404 *Religiosi iustè à suis Prælatis incarcerati non possunt licitè à carceribus fugere.*
1405 *Limita nisi tali Religioso pœna capitis, vel mutilationis esset imponenda.*
1406 *Vel si essent iustè condemnati ad carcerem perpetuum, & ei necessaria ad vitam non suppeditarentur.*
1407 *Vel si pœna imposita fuisset iniustè, vel ordine iuris nō seruato.*
1408 *Vel si delictum ob quod secundum legata, & probata fuit punitur, re ipsa non commiserit.*
1409 *Vel si damnatus fuit ad triremes.*
1410 *Religiosus iniustè vexatus sine vllo peccato, potest fugere etiam à carcere ad suum superiorem, si iniustitia sit illi nota.*
1411 *Quid si fugiat ad amicum, vt eum deprecatorem habeat apud Prælatum.*
1412 *In hoc casu non est necessaria licentia Prælati inferioris, si timeatur illam denegandum.*
1413 *Confugiens ad superiorem propter vexationem de iure communi, nullam pœnam incurrit.*
1414 *Benè tamen de iure speciali in nostro ordine.*
1415 *Quas pœnas incurrant fugitiui, qui fugiunt sine habitu.*
1416 *Qui cum habitu fugiunt exceptis aliquibus casibus, solum peccant mortaliter.*
1417 *In nostra Religione sic fugientes quas pœnas incurrant.*
1418 *Referuntur casus in quibus Religiosi fugientes cum habitu de iure communi incurrunt excommunicationem.*
1419 *Apostatæ qui fugiunt cum habitu de iure communi nullam pœnam incurrunt, sed tantùm peccant mortaliter.*
1420 *Si dictum fuerit publicum, incurrunt etiam infamiam facti, non tamen iuris.*
1421 *Apostatæ fugientes sine habitu quas pœnas incurrunt de iure communi.*
1422 *Non priuantur exercitio ordinum susceptorum ante apostasiam, nec exercitio minorum susceptorum tempore apostasiæ, neque promotione ad maiores ordines deposita apostasia.*
1423 *Gaudent priuilegijs, & indulgentijs concessis proprio ordini, si ad illarum consecutionem sint dispositi.*
1424 *Idem dicendum est de priuilegio fori, & canonis, & immunitate à gabellis.*
1425 *Apostata reuersus ad Religionem postquam bonam opinionem recuperauit, potest eligi ad prælaturas de iure communi.*
1426 *Quid dicendum sit de iure speciali.*
1427 *De iure speciali omnes apostatæ incurrunt ipso facto excommunicationem.*
1428 *Possunt vbique apprehendi à suis superioribus, etiamsi ab Episcopis, vel in Romana curia detineantur.*
1429 *Qui ter apostatauit, potest eijci à Religione.*
1430 *In nostra Religione, qui semel apostatauit, si perdurauerit per annum in apostasia potest eijci à Religione.*
1431 *Recipientes, vel dantes consilium, vel fauorem apostatis, vel fugitiuis, incurrunt excommunicationem latæ sententiæ Papæ reseruatam exceptis Episcopis.*
1432 *Contra illas etiam, si sint Principes, possunt Religiosi procedere per suos conseruatores.*
1433 *Hæ censuræ non afficiunt recipientes, vel detinentes apostatas titulo consanguinitatis, amicitiæ, &c.*

Dico primò. Regulares, non solum iure positiuo, vt patet 1384
ex pluribus decretis Consiliorum, & Pontificum, quorum
aliqua refert Suar. *to. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. c. 6. n. 5.* sed etiam iu-
re naturali supposita professione, & ex voto obedientiæ obligati
sunt claustrum non exire absq; licentia Superioris, ita Suar. *sup.*
n. 8. Palaus *tract. 16. disp. 4. p. 7. n. 2.* Pelizz. *tract. 5. c. 6. nu. 2.* Ratio
est, quia per professionem traduntur Religiosi Prælato, vt ab il-
lo gubernentur, sed qui è monasterio absq; Prelati licentia exijt,
ab hac gubernatione se subtrahit, ergo deficit huic obligationi.

Dico secundò. Hæc clausura non est eiusdem rationis in om- 1385
nibus Religionibus, sed diuersa pro diuersitate Religionum in
mendicantibus, namq; minor est quam in monachis, & inter
monachos, maior in Carthusianis quàm in alijs, Pelizzar. *sup. n. 6.*
& in mea Religione maior est clausura, quæ datur in nostris
Eremis, quàm in alijs conuentibus, nam Religiosis in eremo exi-
stentibus, in nullo casu licitum est ab illo exire excepto Procu-
ratore, & hoc pro rebus ad suum officium pertinentibus, vt pa-
tet *ex 2. p. nostrarum constitutionum c. 11. §. 3. n. 2.* in alijs verò con-
uentibus possunt Religiosi ad populum exire, de licentia suo-
rum Prælatorum ad confessiones, & prædicationes, ad peten-
das eleemosynas.

Dico tertiò. Hæc licentia semper debet esse specialis, & non 1386
sufficit generalis admisso decreto Clementis VIII. hac de re edi-
to ab Vrbano VIII. confirmato, quod refert Lezana *to. 1. c. 16. n. 5.*
Aliter namq; dicendum esset secluso tali decreto, de quo an sit 1387
vsu receptum maximè dubitat Pelizz. *sup. n. 4.* Sed hoc etiam se- 1388
cluso tali decreto, non procedit in nostra Religione, in qua sem- 1389
per requiritur licentia specialis, vt patet *ex 1. p. nostrarum consti-*
tutionum c. 9. nu. 10. vt etiam de sua fatetur Peyrinis *de R. S. q. 1.* 1390
c. 4. Requiritur etiam, vt licentia sit explicita, aliquando tamen 1391
sufficit tacita, & interpretatiua, vt si Religiosus exiret ad absol-
uendum aliquem moribundum, ad defendendum aliquem inno-
centem, subueniendum domui vicinæ comburenti, nam cum in
his, & similibus casibus concurrat præceptum charitatis, & aliàs
detur periculum in mora, debet anteponi præcepto obedientiæ,
Suarez *tom. 4. de religion. tract. 8. lib. 1. c. 6. n. 11.*

Dico 4. Obligatio quam regulares habent non exeundi extra 1392
monasteria absq; Prælati licentia ex genere suo, est grauis obli-
gans sub mortali, nisi aliàs excusetur ratione paruitatis mate-
riæ, ita Suarez *sup. lib. 1. c. 6. n. 6.* Lezana *sup. n. 2.* Pelizz. *sup. n. 10.* 1393
quidquid in contrarium dicat Miranda *tom. 1. q. 33. art. 2.* Ratio
est, quia vt supra diximus Religiosi ex voto obedientiæ tenen-
tur huiusmodi clausuram obseruare, sed obligatio voti obedien-
tiæ ex sui natura est grauis, nisi excusetur ratione paruitatis ma-
teriæ: ergo hæc obligatio ex genere suo est grauis.

Sed quæres, quando hæc egressio absque Prælati licentia iu-
dicanda sit leuis ratione paruitatis materiæ. Respondeo talem
deberi iudicari: primò quando abest scandalum, vel infamia tam
religiosi exeuntis, quàm religionis. Secundò quando extra do-
mum exiens non pernoctatur, nam assistētia nocturna extra mo-
nasterium, absq; licentia Prælati grauem infamiam causat. Ter-
tiò quando modus vsitatus exeundi à conuentu obseruatur, vnde
si duo religiosi per communem ianuam, sine licentia exirent mo-
do solito, paulò post redituri seclusa mortali intentione in eo
egressu, & secluso speciali præcepto, quod fortè impositum sit,
non est peccatum mortale, Pelizzar *sup. n. 11.* Idem dicendum
est, si vnus tantùm exiret in illis religionibus, in quibus non as-
sociati solent incedere, Palaus *sup. n. 2.* Suarez *sup. n. 10.*

Dico 5. Prælati concedentes licentiam suis subditis commo- 1394
randi extra conuentum absque iusta causa, peccat mortaliter;
ita Nauar. Bordon. Miranda, quos refert, & sequitur Peyrinis *de*
R. S. q. 1. c. 23. Suar. *to. 4. de relig. tract. 8. c. 7. lib. 3. nu. 7.* & cum alijs
Tamburinus *de iure Abbatum to. 3. disp. 8. quæst. 6. n. 6.* Ratio est,
quia religiosi iure communi, imò & naturali, supposito voto, vt
supra diximus tenentur in suis conuentibus commorari, sed in-
ferior absque causa, non potest dispensare in lege Superioris: er- 1395
go Prælati licentiam non possunt concedere sine aliqua causa.
Dixi commorandi extra conuentum, nam si exitus sit ex ordi-
narijs ad breue tempus, etiam si fiat sine causa tantùm erit cul-
pa venialis, Suarez *sup. n. 8.*

Aduerte tamen cum Suario vbi supra, quod licet semper ali-
qua causa requiratur ad hoc, vt religiosi degant extra suos con- 1396
uentus, vrgentior tamen requiri pro monachis, quàm pro men- 1397
dicantibus, nam hi cum ex suo instituto profiteantur bono pro-
ximorum consulere, minor causa sufficiens erit, vt talis egressus
licitus sit, vnde aliquando sufficere potest ratio honestæ amici-
tiæ, vel moderatæ recreationis, vt reddat causam rationabilem,
quæ in monachali statu fortasse non sufficeret, ita Suar. *sup. n. 9.*

Dico 6. Licet Prælati dando licentiam subditis commorandi 1398
extra conuentum absq; vlla causa peccent mortaliter, religiosi
tamen illa vtentes non peccant mortaliter aduersus præceptum
clausuræ: esto aliunde peccent postulando illam scilicet, vel ad

eam cooperando, ita Palaus tract. 16. disp. 14. p. 7. n. 4. Ratio est,
quia quomodocumque licentia à Prælato concedatur, Religio-
sus est sub regimine Prælati, & non extra. Idem dicendum exi-
1399 stimo, si religiosus habens licentiam eundi ad certum oppidum,
diuertit se ad aliud, si aliàs non detur præceptum particulare
alicuius religionis, nam cum talis religiosus sit extra conuen-
tum per totum illud tempus, vt suppono, de Prælati licentia
digressio ad hunc, vel illum locum tantùm est contra obedien-
tiam, non verò contra hoc præceptum clausuræ, vnde tantùm
erit peccatum veniale.

1400 Dico 7. Religiosi egredientes à conuentu siue cum habitu, si-
ue sine illo absq; licentia, cum animo deserendi statum religio-
sum sunt apostatæ, Tamburinus to. 3. disp. 7. quæst. 1. num. 2. & alij
communiter, quod si recedat animo deserendi statum religio-
1401 sum, sed statim penitentia ductus reuertatur, erit quidem apo-
stata in foro interno, non tamen talis in foro externo censebitur:
nam qui ab aliquo loco discedit, & statim redit, non censetur re-
cessisse, ita Mascardus quem refert, & sequitur Fragosus 2. part.
lib. 11. disp. 24. §. 14. n. 2. Licet contrarium teneat Moronius con-
sil. 86. n. 14. si de delicto constet in foro externo. Idem dicendum
est de eo, qui reclamat contra suam professionem sciens fuisse
validam, cum à religione recedat animo deserendi illam, Bona-
1402 cina quem refert, & sequitur Belasius verbo apostata nu. 22. Bor-
don. resol. 41. n. 7. vbi addit egressum per semihoram reuerten-
tem non incurrere pœnas apostasiæ; licèt aliàs interius peccet
ratione paruitatis materiæ.

Dico 8. Religiosi recedentes à conuentu sine licentia, siue cum
1403 habitu, vel sine illo cum animo tamen reuertendi non sunt apo-
statæ, sed fugitiui, & vagi, ita Bannes, Aragonius, quos refert,
& sequitur Belasius verbo fugitiuus n. 1. & alij communiter, quod
verum est, etiam si exeant cum intentione vagandi per multum
tempus v. g. trium, vel quatuor annorum, & vltra si semper ha-
beant animum reuertendi: ita Grassius, Sanch. Bannes, Arago-
nius & alij quos refert, & sequitur Peyrinis de R. S. qu. 1. cap. 26.
notabil. 2. licet contrarium cum Suar. & alijs teneat Tamburin.
tom. 3. disp. 34. 1. n. 13. Ratio autem est, quia apostasia consistit in
animo deserendi in perpetuum statum religiosum, sed hi fugiti-
ui semper habuere animum reuertendi: ergo non fuere veri apo-
statæ.

Dico 9. Religiosi iustè à suis Prælatis in carceribus iniecti,
1404 non possunt licitè ab illis fugere, ita communiter DD. apud
Tamburin. to. 3. disp. 8. quæsito 2. n. 1. Limita tamen nisi tali reli-
1405 gioso pœna capitis, vel mutilationis imponenda esset, nam tunc
etiam si daretur nouum præceptum superioris in carcere ma-
nendi, adhuc licitè fugere posset, quia in tali casu desiderium
vitæ conseruandæ ius fugiendi præbet, Syluester, Sotus, Vasq.
Lessius, Sanch. quos refert, & sequitur Tambur. sup. n. 3. Et idem
1406 dicendum est de iustè condemnato ad carcerem perpetuum, si
illi necessaria ad vitam in carcere negarentur, vel si pœna impo-
1407 sita fuit iniustè nullo ordine iuris seruato. Ita Nauar. Sayr. Ro-
drig. Sanch. quos refert, & sequitur Tamburin. sup. n. 4.

Et idem dicendum est, quando secundum leuata, & probata
1408 iuste condemnatus fuit, si aliàs coram Deo esset innocens, vel
certè non reus pœna adeò acerba dignus, nam sententia est velu-
ti lex, lex autem non obligat ad id quod est contrarium fini legis,
cum ergo finis sententiæ sit punire delicta, si delicta re ipsa non
sint, non obligat, ita communiter DD. apud Less. de iustit. cap. 3.
lib. 2. dub. 4. n. 24. Tambur. sup. n. 4. Idem dicendum est de religio-
so damnato ad triremes siue in perpetuum, siue ad tempus, si ab
1409 illis fugiat, ita Bannes. Bonacina, quos refert, & sequitur Tam-
burin. sup. n. 9. Polizz. tract. 8. c. 8. nu. 48. quidquid in contrarium
dicant Sayrus, & Sanchez apud Bonacin. de clausura q. 2. p. 11. §. 1.
nu. 8. Ratio autem est, quia hæc pœna grauissima est, & veluti
mors perpetua reputatur, L. seruitutem ff. de regulis iuris: ergo si-
cut licitum est fugere condemnato ad mortem, ita & condem-
nato ad triremes; hinc fit multò à fortiori posse damnatum ad
triremes à carcere fugere, vt vadat ad superiorem, vel Pontifi-
cem veniam petiturus; ita Bañez quem refert, & sequitur Le-
zana to. 1. c. 16. n. 10. propter eandem rationem.

1410 An autem religiosus valdè vexatus iniustè à suo Prælato pos-
sit non solùm sine nota fugitiui, vel Apostatæ, sed etiam sine
vllo peccato fugere ad suum superiorem. Respondeo affirmati-
uè, si de tali iniustitia illi euidenter constat. Ita Nauar. Rodrig.
Sanchez, Coriolanus, & alij, quos refert, & sequitur Peyrinis de
R. S. q. 1. c. 26. notabili 2. Lezana tom. 1. c. 16. n. 8. Sayrus, Bald. &
alij, quos refert, & sequitur Tambur. to. 3. disp. 8. quæsito 2. nu. 5.
Ratio est, quia ius defensionis est naturale, tum quia in hoc casu
1411 præsumitur licentia Prælati Superioris; nec discessus à conuen-
tu in hoc casu est contra Tridentin. sess. 25. de regularibus cap. 14.
Nam Concilium non loquitur de religiosis sic iniquè grauatis.
Nauar. Sayrus, quos refert, & sequitur Lezana sup. n. 9. Et idem
dicendum est de religioso ad amicum, vel alium confugiente, vt
eum deprecatorem apud Superiorem habeat. Ita Bossius, D. An-
tonin. Riccius, quos refert, & sequitur Tamburin sup. n. 6.

1412 An autem in hoc casu debeat talis religiosus fugiens ad supe-
riorem prius postulare licentiam à Prælato inferiore? Respon-
deo negatiuè, si prudenter timeat Prælatum eam sibi denegan-
dam. Nauarr. Suar. quos refert, & sequitur Pelizzar. sup. nu. 16. 1413
An verò in hoc casu sic fugiens incurrat aliquam pœnam. Res-
pondeo de iure communi nullam incurrere, ita Pelizzar. supra
n. 17. De iure tamen speciali videnda sunt singularum religio- 1414
num statuta. In nostra Carmelitana discalceata, voce, & loco ca-
ret per duos menses, & carceri per quindecim dies detinetur, vt
patet ex 4. p. nostrarum constitutionum cap. 4. §. 6. num. 2.

Sed quæres, quas pœnas incurrant fugitiui? Respondeo fugi- 1415
tiuos dupliciter fugere posse, vel cum habitu, vel sine illo, qui si-
ne habitu fugiunt, incurrunt excommunicationem latam in c. 2.
ne clerici. vel monachi de qua infra, qui verò cum habitu fugiunt
exceptis aliquibus casibus expressis in iure, præter peccatum
mortale nullam aliam pœnam de iure communi incurrunt; Le-
zana to. 1. c. 16. n. 11. Pelizzar. sup. n. 8. Nec obstat c. 2. ne clerici, vel
Monachi in 6. quod ab aliquibus affertur, nam tantùm loquitur 1416
de recedente sine habitu, vel de accedente ad studia sine licen-
tia, Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 3. c. 1. nu. 9. Vnde videnda sunt
specialia religionum statuta, in nostra religione tales deceden-
tes à conuentibus sine licentia, si nocte fiat egressus, excommuni- 1417
catione feriuntur. & vt apostatæ habentur, si verò die nisi infra
octauum diem redierint, ipso facto manent excommunicati, &
apostatæ puniendi, & habendi sunt, vt patet ex 4. p. nostrarum con-
stitutionum c. 4. §. 6. n. 1.

Dixi aliquibus casibus exceptis, nam religiosi se transferentes 1418
ad partes vltramarinas, vbi sunt pauci fideles absque licentia suo-
rum Prælatorum incurrunt excommunicationem reseruatam
in extrauaganti ad nostram de regularibus, & accedentes ad studia
absque licentia incurrunt excommunicationem non reseruatam
in c. 2. vt periculosa ne clerici, vel Monachi in 6. & se conferentes
extra monasterium ad audiendas leges, aut medicinam, incur-
runt excommunicationem non reseruatam latam in cap. magna-
pere. Et accedentes ad Curias Principum sine licentia ad effe-
ctum nocendi suis, incurrunt excommunicationem non reser-
uatam in Clementina in agro de statu Monachorum §. quia verò,
de quibus omnibus sup. latè egimus.

Si tandem quæras quas pœnas incurrant apostatæ? Respon- 1419
deo apostatas esse in duplici differentia, alij namque fugiunt cum
habitu, alij sine illo, qui cum habitu apostatantur, de iure com-
muni nullas pœnas, aut censuras incurrunt ipso iure, ita Nauar.
Suar. quos refert, & sequitur Palaus, quidquid dicat cum alijs
Peyrinis de R. S. q. 1. c. 26. dist. 1. Nec obstat tex. in c. 2. ne clerici, vel
monachi in 6. nam ibi tantùm ponitur excommunicatio dimit-
tentibus habitum. Nec etiam fuit tex. in cap. fin. de apostasia, vbi
recipientes ordinem sacrum in apostasia ab illius executione sus-
penduntur, quousque à Pontifice dispensentur, ita vt non cesset
hæc suspensio per reditum ad religionem, nisi per Papæ, vel Præ-
lati regularis dispensationem, vt cum Sanch. & alijs tenet Pey-
rinis sup. versiculo Dixi; Nam hæc suspensio non est posita pro-
pter apostasiam, sed ob crimen recipiendi ordines in eo prauo, &
infami statu, tum quia iste textus est Concilij Prouincialis, ac
proinde non potuit extra prouinciam præceptum, aut pœnam
ferre, vt docet Suar. de censur. tom. 5. disp. 31. sect. 6. num. 1. Sanch.
lib. 6. cap. 8. num. 26.

Nec obstat bulla Pauli IV. in qua apostatas à religione suspen-
dit in perpetuum ob omni Ecclesiastici Ordinis executione, &
ab omni gradu. omnibusque beneficijs obtentis, & eorum fructi-
bus, & eos inhabiles reddit ad quoscumque gradus, & beneficia
in posterum obtinenda, nam huiusmodi Bulla non fuit recepta
teste Sanchez lib. 6. Summæ c. 8. n. 30. Palaus sup. nu. 13 Nec obstat
c. alieni 2. q. 8. in quo propter hoc crimen imponitur infamia, nam
talis pœna non ponitur ipso iure, sed post sententiam iudicis, 1420
Suarez de relig. t. 4. tract. 8. c. 2. lib. 3. n. 31. Aduerte tamen hoc pro-
cedere de Infamia iuris, nam si delictum sit publicum propter
eius grauitatem sufficit ad infamiam facti, Suar. sup. n. 31.

Illi verò, qui fugiunt sine habitu, incurrunt excommunicatio- 1421
nem in c. ne clerici, vel monachi sunt infames, & vt tales non pos-
sunt admitti, vt testes, imò sunt irregulares, cum quilibet infa- 1422
mis sit irregularis, vt tradunt communiter DD. apud Belasium
verbo Apostata, non tamen priuantur exercitio sacrorum Ordi-
num susceptorum ante apostasiam, nec exercitio minorum sus- 1423
ceptorum tempore apostasiæ, neq; à promotione ad maiores Or-
dines, deposita apostasia, ita Sanch. quem refert, & sequitur Pe- 1424
lizzar. tract. 8. c. 8. nu. 71. imò gaudent priuilegijs, & indulgentijs
concessis proprio Ordini, si alioquin ad earum consequutionem
sint dispositi. Idem dicendum est de priuilegio fori, & canonis,
& de immunitate à gabellis, cum nullum ius extet eos talibus
priuans priuilegijs; nam Tridentin. sess. 25. de regularibus c. 16. so-
lum loquitur de illis apostatis, qui dimittentes habitum præten-
dunt suas professiones esse nullas, quod decretũ cum sit pœnale, nõ
debet extendi ad alios apostatas, in quibus hæ conditiones non
concurrunt: ita Sanch. lib. 6. c. 8. n. 34. Pelizzar. supra.

An autem apostata reuersus ad religionem, postquam bonam 1425
opinionem recuperauit, possit eligi ad prælaturas Ordinis negat
multi, quos refert Sanch. in Decal. lib. 6. c. 8. nu. 31. Verum stante
iure communi affirmatiuè respondeo, ita cum Azor. & alijs San-
chez sup. Pelizzar. sup. n. 73. nullum enim ius extat talem pœnam 1426
imponens, nam cap. perpetuas de voto non facit ad rem: cum non
de

de culpa præterita, sed præsenti loquatur. Dixi stante iure com-
muni, nam de iure speciali consulat vnu quisque sua statuta; in
mea namque religione, qui verè fuit apostata, non potest eligi ad
aliquã prælaturam, vt patet *ex 4.p. nostrarum constit. c.4* §.6.*n*.3.
Licet autem hæc ita sint de iure communi, de iure tamen spe-
1427 ciali omnes prædicti apostatæ incurrunt ipso facto excommuni-
cationem propter varia priuilegia religionum, quibus summi
1428 Pontifices prædictos apostatas excommunicatione afficiunt, de
quibus Casarubias *in compendio verbo apostata*, Sanch. *lib*.6. *in De-
cal. c*.8.*nu*.20. Possunt deinde vbique à suis Prælatis apprehendi
etiam si ab Episcopis detineantur, vel in Romana curia inuoca-
to si opus fuerit brachio sæculari, vt aduertit cum Rodrig. Pey-
rinis *sup. dicto* 6. & patet ex Bulla Pij V. quam refert Lezana *to*. 1.
c.16.*n*.16. imò si ter fuerit apostata, eijci potest ab Ordine, ita Port.
in dubijs regularibus verbo apostata n. 5. & quoad nostros idem di-
1429 cendum est, quando per integrum annum permanserit in apo-
1430 stasia, vt patet *ex 4.p. nostrarum constitutionum c*.4. §.6. *nu*.3. quod
etiam videtur approbare Portel *supra*.
1431 Dico tandem, recipientes, vel dantes auxilium, consilium, vel
fauorem fratribus apostatis, vel fugitiuis incurrunt excommu-
nicationem latæ sententiæ Papæ reseruatam, exceptis Episco-
pis, ita concessit Iulius II. in fauorem Augustinianorum, tum ex
alijs indultis relatis à Casarub. *verbo apostata nu*.26. Dixi, exce-
ptis, quia hi habent priuilegium iure communi, vt non possint
excommunicari, nisi expressa mentio de illis fiat, vt patet ex
Trident. *sess*.24.*c*.5. *& ex c*. sedes Apostolica de rescriptis, inclu-
duntur tamen omnes Principes, Duces, alijq; magnates, contra
1432 quos possunt Prælati religionum procedere cum censuris per
suos Conseruatores. vt patet ex Bulla Pij II. pro Carmelitis, ita
Miranda *tom*.1. *in Manuali q*.51.*art*.2. Lezana *to*.1. *c*.16. *num*.15.
Pelizzar. *tract*.8.*c*.8.*num*.78.
1433 Aduerte tamen prædictas censuras positas contra eos, qui re-
cipiunt, detinent, vel occultant apostatas non incurrere illos,
qui prædicta faciunt ratione consanguinitatis, amicitiæ, vel ne-
cessitatis, aut alio simili titulo: ita Miranda 1.*p.q*.52.*art*.2. Peliz-
zar *sup. nu*.79. Rodrig. quem refert, & sequitur Peyrinis *supra
dicto* 5. *versicul*. Notat autem. Ratio est, quia vrgentior est censu-
ra Bullæ Cœnæ lata contra auxiliantes, & recipientes hæreti-
cos, & tamen communiter Doctores excusant recipientes, vel
retinentes hæreticos ratione consanguinitatis, &c. ergo idem à
fortiori dicendum est in præsenti casu.

§. III.

De obligatione quam habent regulares non se immiscendi actibus forensibus, seu iudicialibus.

1434 *Religiosi non possunt esse iudices arbitri in aliqua causa, nisi interueniat vtilitas monasterij, & licentia Prælati.*
1435 *Aliter facientes peccant mortaliter.*
1436 *Quid veniant nomine vtilitatis monasterij.*
1437 *Nomine licentiæ venit non solum expressa sed etiam tacita.*
1438 *Prælati Minorum non possunt hanc licentiam præbere.*
1439 *Hæc licentia debet præcedere acceptationem officij non tamen institutionem.*
1440 *Quis debeat præbere talem licentiam.*
1441 *Officium iudicis à religioso susceptum sine licentia, est validum dum à Prælato non irritatur, potest tamen ab eo irritari.*
1442 *Religiosi etiam in vna tantum causa munus iudicis accipientes contraueniunt huic prohibitioni.*
1443 *Prælati religionum possunt eligi iudices conseruatores.*
1444 *Nostri Prælati non possunt eligi iudices conseruatores, nisi de expresso mandato Papæ.*
1445 *Religiosi si detur licentia Prælati, & vtilitas monasterij possunt esse iudices accessores.*
1446 *Si de facto sine licentia tale munus accepient, sententia tenet, & si fratres sint Franciscani.*
1447 *Idem dicendum est si religiosus iudex arbitrator eligatur.*
1448 *Quid si iudex arbiter eligatur.*
1449 *Religiosi si detur licentia Prælati, & vtilitas monasterij non tamen aliter possunt esse aduocati in iudicio, aut procuratores pro sæcularibus in causis ciuilibus, non tamen in criminalibus.*
1450 *Coram iudice verò Ecclesiastico etiam in causis criminalibus.*
1451 *Quos regulares comprehendit hæc prohibitio.*
1452 *Contrauenientes huic prohibitioni etiamsi tantùm sit in vna causa, peccant mortaliter.*
1453 *Officium aduocati, & procuratoris illicitè susceptum, est validum dum à Prælato non irritatur.*
1454 *Religiosus sine licentia Prælati electus in procuratorem non potest validè alium procuratorem substituere.*
1455 *Potest tamen illum substituere de licentia Prælati, & si non detur vtilitas monasterij.*
1456 *Si tantùm fuerit simplex nuntius constitutus potest nominare vice alterius procuratorem.*
1457 *Extra iudicium potest munus aduocati, & procuratoris exercere.*
1458 *Religiosi etiam de licentia Superioris non possunt in causa sæcularium exercere officium tabellionis.*
1459 *Hæc prohibitio est sub mortali.*
1460 *Monachus, qui in sæculo fuit tabellio, potest postea signare instrumenta quæ in sæculo fecerat.*
1461 *Imò & alia noua validè efficere.*
1462 *Imò in casu necessitatis etiam licitè.*
1463 *Religiosi possunt munus tabellionis exercere in casibus Sanctæ Inquisitionis.*
1464 *Possunt etiam à suis superioribus constitui notarij publici pro intimandis priuilegijs, & indultis Põtificis ordini concessis.*
1465 *Religiosi etiam de licentia suorum superiorum non possunt esse tutores, vel curatores, siue tutela sit testamentaria, siue datiua, siue legitima.*
1466 *Religiosus sine Superioris licentia non potest exercere munus executoris testamenti, vel alterius vltimæ voluntatis, benè tamen de eius licẽtia, nisi detur lex specialis in contrarium.*
1467 *Minores de obseruantia etiam de licentia Prælati non possunt obire hoc munus.*
1468 *Hæc prohibitio est sub mortali.*
1469 *Hanc licentiam potest præbere quilibet Prælatus, etiam immediatus, si non detur lex in contrarium.*
1470 *In nostra religione, & societatis solus Generalis potest hanc licentiam concedere.*
1471 *Si noster, vel societatis religiosus de facto tale officium de sola licentia Prælati immediati acceptet, non peccaret mortaliter.*
1472 *Potest etiam tale munus acceptare, cum conditione, si Generalis concesserit.*
1473 *Prælatus qui potest dare hanc licentiam ea vti poterit.*
1474 *Concessa tali licentia, & acceptata non potest amplius à Prælato reuocari, benè tamen si non fuerit acceptata.*
1475 *Subditus, qui hanc licentiam petiuit, & obtinuit, non potest non illam acceptare, & cogi potest ad eam acceptandum.*
1476 *Captum officium executoris non potest à monasterio loco religiosi exequi.*
1477 *Si legatum relinquatur cum conditione, vt quidam religiosus illud distribuat in pauperes quos elegerit Prælatus eo inscio, vel inuito, non potest facere talem pauperum electionem.*
1478 *Religiosi executores testamenti quantumuis exempti tenentur reddere rationem Episcopo, & in hac re delinquentes ab illo debent puniri.*
1479 *Executio testamenti à religioso facta sine licentia, licet sit illicita, est valida.*
1480 *Religiosi etiam Franciscani licitè, & validè possunt eligi in commissarios ad condendum testamentum, & nominandos executores, & personas, quibus legata distribuenda sint, & ad præbendũ cõsiliũ executoribus, nisi habeãt legẽ in contrarium.*
1481 *Religiosus non potest esse actor, & reus in iudicio in rebus ciuilibus.*
1482 *In criminalibus vt intẽtet actionẽ requiritur licẽtia superioris.*
1483 *Remissio iniuriæ factæ monacho non à monacho, vel ab eius patre sed à conuentu facienda est.*
1484 *Actio iniuriarum illatarum Patri, vel Filio Monachi non Monacho, vel conuentui, sed eius consanguineis competit.*
1485 *Si monachus delinquat non conuentus, sed ipse monachus conueniendus est.*
1486 *Numerantur casus, in quibus regulares sine licentia Superioris possunt agere in iudicio ex licentia à iure concessa.*
1487 *In his casibus in quibus regulares sine licentia apparere in iudicio, possunt constituere procuratorem.*
1488 *Imò in omnibus illis tenetur religio præbere alimenta ad litem, si alias ipse peculium non habeat.*
1489 *Religiosi possunt esse testes tam iudiciales, quàm cuiuscumque instrumenti.*
1490 *Non possunt præbere testimonium coram iudice sæculari sine licentia.*
1491 *Hæc licentia in casu criminali dari non debet, nisi deficiant alij testes, & testimonium sit necessarium ad liberandum reum à morte, vel graui damno.*
1492 *In hoc casu possunt etiam cogi à suis Prælatis.*
1493 *Si Religiosus testificet coram iudice sæculari tenet testimonium, peccauit tamen mortaliter.*
1494 *Religiosus nullus sine licentia Prælati, & vtilitate monasterij, & consensu maioris partis capituli potest fideiubere.*
1495 *Debet etiam præcedere licentia sedis Apostolicæ, vbi hæc licentia postulari consueuit.*
1496 *Si sine prædictis licentijs religiosus fideiubeat, peccat mortaliter, & factum non tenet.*
1497 *Religiosi possunt validè munus depositarij suscipere.*
1498 *Illud suscipientes sine licentia saltem præsumpta, peccant mortaliter.*
1499 *Nostri Religiosi habent legem hoc illis prohibentem.*
1500 *Conuentus non tenetur de deposito culpa religiosi, etiam Prælati amisso, & sine licentia illius susceptum fuerit.*
1501 *Quando depositum de consensu conuentus susceptum fuit, tenetur conuentus soluere depositum sua culpa amissum.*
1502 *Prælatus potest depositum apud monachum existens auferre, &*

apud

apud se retinere de licentia domini, non tamen sine illa.

1503 *Potest tamen religioso interdicere, ne apud se depositum habeat.*

1504 *Si videat subditum in obseruatione depositi delinquentem, tenetur eum corripere alias tenebitur illud soluere.*

1434 DIco primò. Religiosi non possunt esse iudices etiam arbitri in aliqua causa, nisi concurrant simul & licentia Prelati, & vtilitas monasterij, ita communiter Doctores apud Lezanam *tom. 1. c. 9. n. 14.* patetque *ex c monachi 13. 16. 4. & c. de præsentia 16. q. 1. & c. 2. de postuland.* Vnde aliter facientes peccant mortaliter, cum prohibitio sit in re graui. Sanch. *lib. 6. in Decal. c. 13. n. 56. & 10.* Nomine autem vtilitatis monasterij, venit etiam illa, quæ indirectè prouenit monasterio, vt si religiosus
1435 subeat munus iudicis pro intimo monasterij amico, eique valdè
1436 vtili, & quando magna monasterij indigentia vrgeret ad tale lucrum procurandum, aut quando monasterium sentiret graue damnum ex omissione non annuendo votis amici aliàs vtilissimi. Sanch. *lib. 6. in Decal. c. 13. n. 13.*

Nomine autem licentiæ venit non solum expressa, sed etiam tacita, dummodo sit à persona potente illam concedere, per quod excluduntur Franciscani, quibus ipsorum Prelati non pos-
1437 sunt talem concedere licentiam etiam, vt sint iudices arbitri propter clementinam *Exiui*, & idem dicendum est de alijs, qui-
1438 bus hoc per speciales religionis constitutiones est prohibitum Sanc. *lib. 6. Decal. c. 13. n. 66.* Debet autem talis licentia præcede-
1439 re acceptationem officij, non tamen est necesse, quod præcedat institutionem, Vnde potest, quis institui iudex procurator, vel aduocatus antequam postuletur licentia, antequam tamen talis
1440 religiosus acceptet talem institutionem debet præcedere licentia: denique talis licentia non ab Episcopo, vel à conuentu sed à Generali prouinciali, vel saltem à Prælato locali tribuenda est Peliz. *tract. 6. c. 2. n. 4.*

1441 An autem officium iudicis indebitè à religioso susceptum sit validum negant Sanch. Layman. & alij apud Palaum statim citandum, verum affirmatiua sententia dum tale officium à Prælato non irritatur, verior est, potest tamen ab eo irritari ob potestatem, quam habet in voluntatem religiosi. Palaus *tract. 16. disp. 4. p. 12. §. 4. n. 2.* An autem religiosi pro vna tantùm causa accipientes munus iudicis contraueniant huic prohibitioni. Resp.
1442 affirmatiuè Palaus *sup. §. 3. n. 5.* licèt Salzedo, Felyn Lop. & alij apud eundem Palaum contrarium teneant, singularis enim causæ susceptio, ac executio prohibetur in Clementina *religiosus de procuratoribus*, vt patet ex illis verbis immediatis, *nisi pro suo in eadem lite consorte*; possunt tamen Prælati religionum eligi in iudices Conseruatores, vt patet ex multis priuilegijs, de
1443 quibus Rodriq. *tom. 1. q. 5. art. 3.* & nos latè explicuimus *in nostro tractatu de priuilegijs disp. 1. sect. 4. §. 3. n. 201. tract. 2.* Hoc tamen
1444 non procedit in nostra Congregatione, in qua Prælati non possunt esse iudices conseruatores, nisi de mandato expresso Papæ, vt patet *ex 3. p. nostrarum constitutionum c. 12. n. 5.*

1445 Dico 2. Religiosi, si adsit licentia Prælati, & vtilitas Monasterij possunt esse accessores iudicis, hoc est consultores, & instructores iudicis, si tamen de facto sine licentia prædictum munus exerceant; etiam si sint Franciscani sententia nihilominus
1446 valet, quippè quæ non datur à Religioso, qui in ea solùm se habet, vt consultor sed à iudice Sanch. *sup. n. 87.* & idem dicendum est, si religiosus iudex arbitrator eligatur, nam licèt absq; sui superioris licentia, & vtilitate conuentus non possit tale munus suscipere, si tamen de facto illud exerceat, & sit Franciscanus sit, arbitramentum tenet Sanch. *sup. n. 7.* Aliter dicendum est, si iudex arbiter eligatur absq; prædicta licentia, nam licèt eius arbi-
1447 trium sit validum, potest tamen à Prælato irritari, vt supra di-
1448 ximus; differt autem arbiter ab arbitratore, quod arbiter eligitur à partibus. vt sententiam seruato iuris ordine ferat: Arbitrator verò non tenetur seruare ordinem iuris, sed tantùm est amicabilis compositor, & transigens inter partes, ita communiter DD. apud Peliz *sup n. 7.*

1449 Dico 3. Religiosi non possunt munus aduocati, aut procuratoris in iudicio pro sæcularibus exercere, nisi simul concurrat licentia Prælati, & vtilitas saltem indirecta monasterij, his tamen conditionibus concurrentibus prædictum munus possunt
1450 exercere coram iudice sæculari in causis ciuilibus non tamen criminalibus, coram iudice verò Ecclesiastico etiam in causis criminalibus, vt patet *ex c monachi 2. 16. q. 1.* In causis etiam miserabilium personarum pro illis scilicet tuendis possunt religiosi de licentia Prælati, etiam si inde non proueniat aliqua vtilitas monasterij munus procuratoris obire, est enim proprium
1451 Ecclesiæ tales personas præsidio destitutas tueri, ita Nouar. *in lucerna regularium verbo procurator n. 4.* dicens, ita censuisse sacram Congregationem. Comprehendit autem hæc prohibitio non solùm monachos, sed etiam omnes regulares, non tamen nouitios Sanch. *lib. in Decal. c. 13. n. 1 & 2.* & ali j communiter.

An autem hæc prohibitio ita sit stricta, vt neque in vna, vel altera causa liceat regularibus aduocare, seu patrocinari in iudicio, Resp. affirmatiuè, ita Palaus *sup. §. 3. n. 6.* quidquid alij, quos ibi citat contrarium teneant, nam in prædictis textibus cuius-libet causæ patrocinium prohibentur. Vnde religiosi illi con- 1452
trauenientes peccant mortaliter, cum prohibitio sit de re graui
Sanc. *lib. 6. c. 13. n. 10.* Peliz *tract. 6. c. 12. n. 13.* An autem officium 1453
aduocati, vel procuratoris sine licentia susceptum sit validum. Respondeo affirmatiuè dum à superioribus non irritatur, vel à parte contraria non excipitur, ita Palaus *tract. 16. disp. 4. p. 12. §. 4. n. 5.* nam religiosus de iure naturali, non est incapax huius officij, cum in his non agat proprio nomine, sed alieno, nec item propria, sed aliena patrocinetur; de iure autem positiuo nullus extat textus, ex quo talis inhabilitas colligatur, nam verbum *non potest*, quod reperitur *in Clementina religiosus de procuratoribus*, solùm inducit incapacitatem, quando afficit ipsum actum, vt si lex dicat non potest talis actus esse non tamen, quando afficit personam operantem alioquin habilem, vt in præsenti.

Hinc sit religiosum sine licentia superioris electum in procu- 1354
ratorem non posse etiam de mandato illius cuius est procurator alium procuratorem substituere, nam potestas substituti, licèt deriuetur à primo constituente, non potest ad alium transire, nisi mediante religioso, qui sine licentia superioris id facere non potest, Sanch *sup n. 12.* Vnde talis substitutio non solùm est illicita, sed etiam inualida Sanc. *sup. n. 15.* poterit tamen alium sub- 1455
stituere de licentia Prælati, etiamsi non detur vtilitas monasterij. Peliz. *tract. 6. c. 12. n. 15.* Imò si non fuerit constitutus procu- 1456
rator, sed simplex nuntius, poterit nomine alterius nominare procuratorem, etiam sine licentia Prælati, nam hoc non est substituere procuratorem, sed nomine alterius illum nominare Palaus *sup. §. 3. n. 7.* An autem religiosus extra iudicium possit mu- 1457
nus aduocati, vel procuratoris exercere. Respondeo affirmatiuè, dum à Prælatis non fuerit prohibitus, nam hoc in nullo iure illis est prohibitum, nam textus solùm loquuntur de procuratore, vel aduocato in iudicio.

Dico 4. Religiosi etiam de superioris licentia non possunt 1458
exercere in causis sæcularium munus tabellionis, ita habetur *in c sicut ne clerici, vel monachi, & ex c. vt inquisitionis §. verùm de Haret. in 6.* vbi vt quid speciale conceditur fauore fidei, vt monachus, qui in sæculo erat tabellio possit etiam in religione hoc munus exercere, quæ prohibitio cum sit etiam in re graui obli- 1459
gat sub mortali, vt in simili casu docet Peliz. *tract. 6. c. 12. nu. 13.* Potest tamen monachus, qui in sæculo erat tabellio sine viola- 1660
tione huius præcepti complere etiam post professionem, & signare instrumenta, quæ in sæculo solùm fecerat, imò potest validè noua conficere instrumenta etiam post professionem cum irritatio horum instrumentorum nullo iuri innitatur Peliz. *su-* 1461
pr. n. 20.

Immò in casu necessitatis, vt in tempore pestis, aut in loco, in 1462
quo non est notarius, & est periculum in mora, potest licitè, & validè talia instrumenta efficere, ita cum Sanch Scobar, & alijs 1463
Peliz. *tr. 6. c. 12. n 20* Possunt etiam religiosi exercere munus tabellionis, in quibuscunq; causis sanctæ Inquisitionis, & fidei, ita 1464
decreuit Pius IV. *in Bulla*, quæ incipit *Pastoralis officij*: possunt etiam à suis superioribus constitui notarij publici pro intimandis mandatis, priuilegijs, concessionibus, & indultis Apostolicis Ordini concessis quibuscunque personis siue sæcularibus, etiam regibus, Ducibus, &c. vbi, & quoties opus fuerit, vt patet ex Bulla Pij V. pro Dominicanis relata à Cherubino *in Bullario tom. 2. const. Pij V. 124* quo priuilegio gaudent omnes mendicantes, sed de hoc vide, quæ diximus *in tract. de priuilegijs disp. 2. sect. 4 §. 4. n. 224. tract. 2.*

Dico 5. Religiosi etiam de licentia suorum Prælatorum non 1465
possunt esse tutores, vel curatores, siue tutela sit testamentaria, id est data in testamento à patre filijs suis, siue datitia, id est à iudice assignata, siue denique sit legitima, id est lege delata consanguineis successoris ab intestato, quando pater nullum testatorem designauit in testamento, ita habetur *cap fin. d. 86. & authent. de sanctis. Episcop. § Deo autem amabiles collat. 9.* & cum alijs docet Peliz *sup. n. 23.* licèt de tutela legitima contrarium teneat Lezana *tom. 1. c. 9. num. 17.* & de tutela miserabilium personarum Graffis *1. p. dec. lib. 3. c. 5. num. 112.* Ratio autem nostræ resolutionis est, quia religiosi nulla bona possident, quæ pro administranda tutela etiam legitima subiaceant obligatione vti fieri solet.

Dico 6. Religiosi sine superioris licentia non possunt exerce- 1466
re munus executoris testamenti, benè tamen de eius licentia, nisi hoc illis speciali lege sit prohibitum quomodo de facto prohibetur minoribus de obseruantia *in Clementina Exiui §. proinde* 1467
cum vir sanctus de verb. signific. & idem dicendum est de quacunque vltima voluntate, vt sunt codicilli, & donationes causa 1468
mortis: ita deciditur *c. religiosus de testament in 6.* & tenent communiter DD. contra Nauar. apud Dicastillum *lib. 1. de iust. tract. 19 disput. 3. dub. 10. num. 109.* quæ prohibitio cum sit in materia graui obligat sub mortali Sanch. *lib. 6. c. 11. num. 18.* Hanc autem licentiam potest præbere quilibet Prælatus etiam immedia- 1469
tus, si aliàs in aliqua religione non detur statutum in contrarium, vt datur in nostra religione, in qua solus generalis potest dare talem licentiam, vt patet *ex 3. p. nostrarum constitutionum c. 12. num. 5.* & idem de sua religione fatetur Sanch *supra cap. 11.* 1470
num. 18.

1471 An autem si de facto noster religiosus, vel societatis accepta-
ret tale officium de licentia solius Prælati immediati peccaret
mortaliter. Respondeo negatiuè, ita Lugo de iustis disp. 24. num.
326. nec dissentiunt Laym. lib. 3. c. 12. tract. 5. n. 5. Palaus tract. 16.
disp. 4. p. 13. § 1. n. 3. quidquid in contrarium dicat cum Sanc. Di-
castil. lib. 2. de iust. tract. 9. disp. 3. dub. 10. n. 117. Et ratio est, quia
iuxta ius commune solùm requiritur licentia Prælati imme-
diati, quod autem nostra constitutio, vel Societatis postulet li-
centiam Generalis, tantùm efficit, vt aliter facientes faciant
contra nostram constitutionem non tamen contra ius commu-
ne, vt benè probat Lugo sup. Poterit etiam religiosus tale minus
1472 testamentarij acceptare cum conditione si Generalis consen-
tiat ex præsumpta licentia illius, quæ in hoc casu sufficit, ita
cum Sanch. Peliz. tract. 6. c. 12. n. 26.
1473 Prælatus autem, qui hanc potest concedere licentiam ea vti
poterit pro se ipso, vt aduertunt communiter DD apud Palaum
1474 sup. p. 13. §. 1. n. 4 Concessa autem tali licentia, & cœpta causa
non amplius Prælatus eam potest reuocare, faceret namq; gra-
uem iniustitiam, & iniuriam hęredibus, & ab illis cogi posset in
priori licentia perseuerare: si tamen causa non fuerit cępta, po-
test licentiam aliqua causa honesta ductus reuocare. Non tamen
poterit subditus, qui semel petiuit à Prælato licentiam, & obti-
1475 nuit illam non acceptare, sed potest cogi ad eam acceptandam,
& exequendam. Cœptum tamen officium executoris à religio-
1476 so non potest monasterium loco religiosi exequi, quia hoc ius
personale est, siquidem eligitur industria personæ, ita cum San-
chez. & alijs Palaus sup p. 13. §. 1. n. 1. & seqq.
1477 Hinc fit, quod si alicui religioso relinquatur in aliquo testa-
mento, vt distribuat certam summam pecuniç in pauperes, quos
elegerit, non posse eius Prælatum eo inuito, vel inscio facere ta-
lem pauperum electionem, ac distributionem, ita cum Sanch. &
1478 alijs Peliz sup. n. 28. nam vt supra diximus hic eligitur industria
personæ. Tenentur tamen religiosi executores testamentorum
quantumuis exempti reddere rationem Episcopo ex Conc. Tri.
sess. 22. c. 8. & si in hac re deliquerint poterunt puniri ab Epi-
scopo iuxta Clem. vnicam de testamentis, ita cum Barbos. Ange-
lo, & alijs Peliz. tract. 8. c. 6 n 74. quidquid dicat cum alijs Rodr.
tom. 3. q. 70. art. vltimo de religiosis plenè exemptis.
1479 An autem executio testamenti à regularibus facta sine licen-
tia Prælati sit omninò irrita, an verò tantùm illicita. Resp. esse
tantùm illicitam, non verò irritam. nam licèt illa clausula, non
potest, quæ est in textu, inducat nullitatem actus, quando poni-
tur ob vitium & defectum personæ, non tamen quando ponitur
ob honestatem personæ, & perfectionem status, vt in præsenti
Sanch. Lopez, & alij, quos refert, & sequitur Lezan. verbo clau-
sula n. 47 & verbo testamentum n. 4. Lugo sup. n. 327.
1480 Dico 7. Religiosus etiam Franciscanus sine licentia superioris
licitè, & validè potest eligi à testatore in commissarium ad con-
dendum testamentum, & eligendos executores, nominandas
personas, quibus legata distribuenda sunt; præbendumq; consi-
lium executoribus, vt iuxta illud testamentum exequatur, nisi
aliàs habeat legem, vel statutum in contrarium; ita Palaus sup.
n. 10. & seqq. Dicastill sup. n. 174. contra Sanch. & alios, non enim
aliquod ius prohibens religiosis inuenitur, & textus, qui à con-
trarijs afferuntur, solùm loquuntur de executoribus testamen-
torum, quæ leges cum sint prohibitiuæ, vt potè odiosæ non sunt
extendendæ.
1481 Dico 8. Religiosus non potest esse auctor, & reus iudicio in
causis ciuilibus, quia cum omnia sua bona, iura, & actiones in
monasterium transtulerit, non ipse, sed monasterium parere, aut
respondere debet; ita communiter DD apud Palaum tract. 16.
disp 4 p. 11. § 2. n. 2. Quod adeò verum est, quod etiam de contra-
ctu inito in sæculo, non religiosus, sed conuentus conueniri de-
beat; non tamen conueniendus est vltra bona à monacho accep-
ta Felin. Laym Azor, & alij, quos refert, & sequitur Palaus ibi
ex contractu tamen post professionem inito absq; licentia supe-
rioris non potest conuentus conueniri, nisi quatenus inde locu-
pletior factus fuerit, quia sibi imputare debet, qui cum incapaci
contraxit Sanch. lib. 6. c. 12 n. 1. Palaus sup.
1482 In causis verò criminalibus nullus religiosus potest intentare
actionem absq; superioris licentia saltem præsumpta, quæ cen-
setur concessa superiore absenti, nec procuratorem relinquen-
te, nam cum monachus sui iuris non sit non ipse, sed conuentus
1483 actionem iniuriarum intentare debet iuxta l. si vnius §. an præ-
tor ff. de iniurijs. Qua propter remissio iniuriæ monacho factæ,
non monacho, vel eius patri, aut filijs in sæculo manentibus, à
1484 quibus per professionem separatus est, sed monasterio competit,
quod eam potest remittere etiam inuito monacho Actio tamen
1485 iniuriarum datarum patri, vel filio monachi in sęculo, non con-
uentui, vel monacho, sed eius consanguineis competit; Verum si
monachus deliquerit, non religio, sed ipse conueniendus est, quia
ex delicto monachi non obligatur religio, sed ipse conueniendus
est, quia ex delicto monachi non obligatur religio Sanch. & alij
communiter, quos refert, & sequitur Palaus sup n. 2. & 3.
1486 Aduerte tamen aliquos casus dari, in quibus regulares sine su-
perioris licentia possunt agere in iudicio ex licentia à iure con-
cessa; primus, si superior sit ita absens, vt sine periculo in mora
commodè haberi nequeat eius responsum; secundus quando mo-
nachus de licentia superioris est in studio, vel in alio negotio, nã
tunc potest in iudicio agere pro contractibus occasione studij,
vel negotij celebratis, vel etiam pro iniuria eo tempore accepta;
Tertius, potest agere pro iure sibi ex professione competente,
quale est ne à religione iniustè expellatur, vel ne ei alimenta cõ-
munia negentur, seu ne priuetur suffragio, loco, &c. Quartus est
si religiosus Prioratum, vel aliam administrationem in titulum
beneficij habeat. Quintus accusare potest Abbatem ob delictum
commissum, vel eum iuridicè denuntiare si expedire iudicaue-
rit, quia in ea accusatione vtilitatem monasterij gerit, non potest
tamen alium præter Abbatem accusare. Potest tamen in omni- 1487
bus his casibus comparere in iudicio absque superioris licentia
constituere procuratorem, quæ enim per se potest præstare à 1488
fortiori poterit per alium, imò in omnibus his casibus, in quibus
religiosus comparere potest in iudicio, debet religio illi prębere
alimenta ad litem, si aliàs ipse religiosus peculium non habeat,
ita cum Sanch. & alijs communiter Palaus sup n. 4.
Dico 9. Nullibi inuenitur prohibitum religiosis esse testes. 1489
Vnde possunt esse testes, tam iudiciales, quàm cuiuscunque in-
strumenti, etiam in testamento, in quo aliquid relinquitur eorũ
monasterio, quando namque aliquid non est speciale singulorum
commodum, sed collegij potest quilibet ex Collegio esse testis,
ita cum Sanch & alijs communiter Palaus tract 16 disp. 4. p. 12.
§. 3. n. 9. Ad hoc tamen, vt religiosus prestet testimonium coram
iudice sęculari requiritur licentia Pręlati, quia cum iudex sęcu-
laris non sit superior religiosi testificantis, non potest ab illo ex-
igere testimonium, nisi religiosus illi subiaceat, ad quod est ne- 1490
cessaria licentia proprij Prælati, quæ licentia in casu criminali
dari non debet: ita cum alijs communiter Palaus sup. excipe, nisi
deficiant alij testes, & tale testimonium necessarium sit ad libe- 1491
randum reum à morte, vel alio graui damno, nam tunc potest
talis religiosus cogi non à iudice sæculari, vel Episcopo, sed à
suo Prælato regulari etiam immediato ad testificandum, & si 1492
talis religio priuilegium habeat, ne sui religiosi cogantur ad te-
stificandum, Portel, & alij, quos refert, & sequitur Peliz. tract.
6 c. 12. n. 39 & 40.
Aduerte tamen, quod si religiosus testificetur sine tali licen- 1493
tia testimonium valere cum nullibi sit irritatum, Syluester, Ta-
biena, Molina, quos refert, & sequitur Lezan. tom. 1. c. 9 n 16. ta-
lis tamen religiosus testificans in iudicio absq; sui Pręlati licen-
tia peccabit mortaliter, nam iuxta cap. si diligenti, & c. significa-
sti de foro competenti, non potest consentire in iudicem, non
suum absq; sui superioris graui iniuria. Ita cum alijs Peliz sup. n.
39. & 40. Secundò aduerte prædictam Pręlati licentiam non re-
quiri ad testimonium extraiudiciale, vnde etiam absque licen-
tia potest religiosus scribi testis, in aliquo instrumento; nullibi
enim interdicitur religiosis testes instrumentarios esse: ita cum
Sanch. Lopez, & alijs Palaus sup. n. 11. quidquid alij apud ipsos
contrarium teneant.
Dico 10. Nullus religiosus sine superioris licentia, & maioris 1494
partis capituli consensu potest fideiubere, iuxta textum in c. pe-
nult. de fideiussionibus. Religiosus namq; nihil habet proprij, quod
obliget titulo fideiussionis, in casu tamen, quod detur prædicta
licentia, debet etiam in fideiussione vtilitas conuentus interue-
nire, quia est virtualis bonorum alienatio, imò & licentia sedis
Apostolicæ cum fideiussio comprehendatur inter species alie- 1495
nationis prohibitę, saltem vbi talis licentia postulari consueuit,
vt supra diximus, ita cum Lezana, & alijs Peliz. sup. n. 30. In casu
tamen, quo religiosus sine prædictis licentijs fideiubeat peccat 1496
mortaliter ob contractum initum, & obligationem, quam pro-
pria auctoritate suscipit, imò factum non tenet, tum quia ipse
nihil proprij habet, quod maneat obligatum, tum quia esto ha-
beat peculium, cum superioris voluntati subiectum, sit illud ob-
ligare solutioni independenter à voluntate Prælati non potest:
ita communiter DD apud Palaum disp. 4. tr. 16. p. 13. §. 4. n. 2.
Dico 11. Religiosi validè possunt munus depositarij suscipe- 1497
re, illud tamen sine licentia saltem pręsumpta sui Pręlati talem
licentiam potentis concedere suscipientes peccant mortaliter 1498
ob contractum initum, & obligationem, quam propria auctori-
tate suscipiunt Molina, Sanch. quos refert, & sequitur Palaus
sup. n. 3. & si habeant legem in contrarium, vt habent nostri 1. p.
nostrarum constitutionum c. 7 n 8. incurrunt pœnas illius. Neque 1499
conuentus tenetur de deposito culpa religiosi depositarij amis-
so, vel deterius facto, tametsi & licentia Prælati fuerit suscep- 1500
tum, imò & si Prælatus depositum susciperet, adhuc conuentus
non remaneret obligatus, nam ad hoc, vt conuentus maneat ob-
ligatus, non solùm consensus Prælati sed maioris partis capitu-
li debet interuenire, Sanch. & alij, quos refert, & sequitur Pa-
laus sup. n. 6.
In casu tamen, quo depositum de consensu conuentus fuerit 1501
susceptum, tenetur conuentus soluere depositum, quod sua cul-
pa periit Cardinalis, Gregor. Lop. & alij quos refert, & sequitur
Pal sup. n. 6. licèt alij apud ipsos contrarium teneant; Ratio autẽ
est, quia ius permittens depositum accipere Ecclesiæ, non extra-
hit depositum à sua essentia depositi est obligare depositarium
delinquentem in obseruatione illius ad satisfactionem exhi-
ben-

bendam, ergo: nec obstat, quod ad hanc satisfactionem exhibendam, aliquando necessarius sit rem immobilem, vel mobilem pretiosam distrahere, vt inde monasterium excusari possit, quia hæc distractio est obligatoria, & in consequentiam obligationis depositi suscepti.
1502 An autem Prælatus possit depositum apud monachum existens
auferre;& apud se retinere. Resp. posse de licentia Domini,non
tamen religioso interdicere,ne apud se depositum debeat,imò si
1503 videat subditum in obseruatione depositi delinquentem, tene-
tur eum corrigere,aliàs ipse Prælatus tenebitur depositum re-
1504 stituere,quia ratione officij tenetur interdicere damna suorum
subditorum.Ita Palaus *sup. n.* 5. licèt alij oppositum teneant.

§. IV.

De obligatione non ludendi, quam habent regulares.

1505 *Ludus alearum, & taxillorum est prohibitus regularibus.*
1506 *Hæc prohibitio est sub mortali.*
1507 *Regulares ludendo alijs etiam loco peccant mortaliter.*
1508 *Quos religiosos hæc prohibitio comprehendat.*
1509 *Comprehendit solum frequentantes huiusmodi ludos.*
1510 *Quando dicatur ludus frequens.*
1511 *Religiosi semel, & iterum prædictis ludis recreationis gratia vacantes, si non adsit peculiaris prohibitio, non peccant mortaliter.*
1512 *Religiosi non possunt etiam ludere nomine alterius.*
1513 *In casu, quo nomine alterius ludant, possunt lucrari maiorem quantitatem illa, quam possunt perdere.*
1514 *Regulares assistentes prædictis ludis peccant venialiter.*
1515 *Qui ludi sint permissi religiosis.*
1516 *Quæ sit honesta quantitas, quam religiosi ludis sibi permissis possunt ludere.*
1517 *Religiosus vnica vice potest ludere totam pecuniam, quæ illi licet ludere per totum annum.*
1518 *Regulares ludentes etiam ludis permissis rem grauem sine licentia peccant grauiter contra votum paupertatis.*
1519 *Ex licentia saltem tacita possunt moderatam quantitatem exponere ludo, si ludus eis per suas leges non sit prohibitus.*
1520 *Si ludus per leges fuerit prohibitus, nec Prælatus potest dare talem licentiam, & si illam dederit, non prodest.*
1521 *Nostri religiosi exponentes quamcunque rem grauem ludo alearum, etiam de licentia Prælati, peccant mortaliter contra votum paupertatis.*
1522 *Prælatus non potest dare licentiam ludendi immoderatam pecuniam etiam ludis permissis.*
1523 *Lucrans immoderatam pecuniam à religioso ludente etiam de licentia Prælati, tenetur eam conuentui restituere.*
1524 *Quid si lucrans talem pecuniam tantundem pecunia perdat postea cum eodem religioso.*
1525 *Quid si talis religiosus haberet licentiam illam pecuniam expendendi prout sibi licuisset.*
1526 *Religiosus non potest lucrari à collusore immoderatam pecuniæ quantitatem.*
1527 *Quid si colludens sciret religiosum non posse perdere tantam quantitatem.*
1528 *Quid si colludens cum religioso exponeret suum restans cum restante religiosi neutri constando quale restans esset maius.*
1529 *Quid si colludens esset religiosus eiusdem ordinis, & monasterij.*
1530 *Religiosus ludens tenetur in conscientia soluere socio colludenti quantitatem amissam, si ludus fuit licitus, & quantitas moderata, & de licentia Prælati.*
1531 *Quid si ludus fuit prohibitus.*
1532 *Religiosus ludens pecunia subrepta potest retinere lucrum, quod postea tali ludo acquisiuit, si ludus ex alio capite non fuit illicitus, & religiosus habebat ex alia parte, vnde solueret pecuniam furatam.*
1533 *Regulares aleatores, seu publici lusores quas pœnas incurrant.*
1534 *Omnis ludus, qui fit cum armis, est prohibitus regularibus.*
1535 *Idem dicendum est de hastaludijs, & de omni ludo histrionali, & saltationis, & choraizationis.*
1536 *Prohibitus est regularibus omnis ludus laruatis.*
1537 *Assistere comedijs, & agitationi taurorum, est prohibitum regularibus, & quomodo.*

1505 Dico 1. omnibus regularibus est prohibitus ludus alearum,
& taxillorum *ex c. Episc d. 35. & ex Trid sess. 22. c. 1. de ref.*
per ludum autem alearum intelliguntur omnes ludi, quibus
præualet magis fortuna, quam sors, qualis est ludus cartarum, &
taxillorum, ita communiter DD. est autem hæc prohibitio sub
1506 mortali, vt tenent communiter DD. apud Lezanam *verbo ludus*
n 4 quidquid in contrarium dicat Caiet. *verbo clericorum pecca-*
1507 *ta in summa*, Megala 1. *p. lib. 5. c. 14. n.* 8. vnde regulares ludentes
1508 aleas etiã ioco peccant mortaliter propter scandalum, & periculum infectionis, ita cum Farin. & alijs Peyr. *de Prælato q. 2. c.*
2 §. 5. *n.* 93. comprehendit autem hæc prohibitio non solùm religiosos clericos, sed etiam laicos, ita cum communi sententia Peliz. *tr.* 6 *c.* 11. *n.* 9. quidquid contradicat Salaz *de ludo d.* 24. *n.* 5. non comprehendit tamen religiosos militares, Peliz. *sup. n.* 10. benè tamen moniales cum sint veræ religiosæ, Pelizar. *ibi n.* 11.
Comprehendit tamen solùm frequenter vacantes huiusmodi
ludis, vt patet ex illis verbis textus, deseruiens ludo, quæ haben- 1509
tur *in c. episcopus*, vbi glossa ait idem significare ac valdè seruiens
ludo. Vt autem ludus dicatur frequens, & censeatur prohibitus 1610
sufficit, quod fiat solùm in hebdomada Bord *res.* 33. *n.* 5. & hoc etiam si fiat scandalo. Lezan *verb. ludus n.* 4. vnde religiosi semel, &
iterum prædictis ludis vacantes, si non adsit peculiaris prohibi- 1511
tio suarum constitutionum, aut suorum superiorum ad mortale obligans, & absit scandalum, non peccant mortaliter, si recreationis gratia rem paruæ quantitatis ludant, ita cum Caietano, Sanch Nauarro, Lessio, Medina, Portel, Lezan. *verbo ludus n.* 4.
An autem vi præsentis prohibitionis interdictum sit regula- 1512
ribus ludere etiam nomine alterius, & pecunia aliena. Resp. affirmatiuè, nam ludere nomine alieno verè est ludere: ergo cadit sub præsenti prohibitione, Pelizar *supr. n.* 13. in casu tamen, quo
religiosus luderet nomine alterius, posset lucrari maiorem sum- 1513
mam illa, quam ipse licitè posset perdere, nam fictione iuris censetur ludere, non ille, sed is cuius nomine ludit, Peliz. *sup. n.* 14. An autem etiam sit prohibitum regularibus prędictis ludis prohibitis assistere, vel illos aspicere. Resp affirmatiuè hæc tamen probibitio tantùm est sub veniali, nisi adsit scandalum, compla-
centia in ludo prohibito sub mortali cooperatio ad illum, vel 1514
omissio correctionis ludentium, quia materia non videtur tam grauis Sanch *in consilijs tom.* 1 *lib.* 1. *c.* 8. *dub.* 29. ex Syluestro, Angelo, & Caietano.
Dico 2. plures sunt ludi permissi tempore, & loco, & alijs cir- 1515
cunstantijs debitis religiosis, nisi obstent ipsorum particularia statuta scilicet ludus trochi pilæ, globorum per annulum versatilum in terra defixum impellendorum, vel etiam pyramidularum lignearum globulis pariter ligneis iacendis Lusitanè *toqs emboque, oubolla*, & alij similes. Idem dicendum est de ludo scachorum, latrunculorum, seu calculorum, lusitanè, *euxadras* Sayrus, Sanch. Comitol quos refert, & sequitur Peyr. *de Prælato q.* 2. § 5. *c.* 2. *n* 97. licitum est, etiam illis vti ludo tabularum cum taxillis, quem Lusitani vocant, *tabolas*, ita cum Peyr Lezan *verb. ludus n.* 9. imò in religionibus laxioribus poterunt religiosi etiam absq; culpa veniali ob honestam causam v. g. ad recreandum socium, & se ipsos ludere cartis lusorijs aliquam honestam pecuniæ quantitatem in illis religionibus, vbi iam huiusmodi vsu recepti, & permissi sunt, nisi adsit scandalum, vel detur lex, aut præceptum in contrarium Ita Rodr. Peyr. quos refert, & sequitur Belasfus *verbo ludus, n* 4. Dicastil *de iust lib.* 2. *tr.* 18. *disp* 2. *du.* 2. *n.* 22 & nos *sup* diximus *disp* 4. *sect.* 5 *n.* 322. quid autem dicendum sit de religionibus reformatis, vide, quæ diximus *n* 394. & *seqq. eiusdem sectionis.*
Si tamen queras, quę dici possit moderata quantitas, quam re- 1516
ligiosus ludis sibi permissis potest ludere, varia sunt placita Doctorũ. Portel. *in dub regul verbo ludus n.* 2. existimat posse religiosum exponere ludo illam quantitatẽ, quam extra ludũ licitè donare, vel alienare potest iuxta suam regulam, & constitutiones. Nauar. autem *in manuali c* 19 *n.* 12. addit posse religiosum, qui est in studijs, & negotijs impensis sui Abbatis, de ipsis, quę ipsis dantur in anno pro expensis faciendis ludere 4. aut. 5. de centum, quia ad hoc videtur habere tacitam licentiam Prælati. Idem cũ Valent. Lessio, & alijs sequitur Sanch. *in Decal c* 17 *n.* 79. Sed hoc melius relinquitur arbitrio prudẽtis viri considerantis religionem, ludentis quantitatẽ peculij amissi personam, & eius dignitatem Ita Peyr. quem refert, & sequitur Belas. *verbo ludus n.* 6.
An autẽ religiosus possit vna vice ludere totã illam summam, 1517
quam potest licitè ludere singulis annis. Resp. affirmatiuè, si aliàs habeat animum non amplius ludendo eo anno, velitq; cedere iuri suo; nam cum illi sit concessum posse illam summam ludere per totum annũ, non apparet, cur non possit cedere iuri suo, & velit illã statim totam ludere. Hęc tamẽ doctrina debet intelligi dũmodo talis religiosus non sit nimis procliuis ad ludendum, nam tunc euidenti periculo exponeretur peccandi. Peliz. *sup n.* 19.
Dico 3. Regulares ludentes rem grauem, etiam his ludis sibi 151
permissis absq; licentia tacita, vel expressa suorum Prælatorum peccant mortaliter contra votum paupertatis, in hoc conspirãt vniuersi DD. apud Peyr. *de R S. q.* 1 *c.* 2. §. 8. *dicto* 7. Exponere nãque pecuniã ludo absq; licentia est actus dominij. Ex licẽtia tamẽ tacita, vel expressa Prçlati possũt religiosi exponere ludo tacito aliquã moderatã pecuniam, si aliàs talis ludus eis nõ sit prohibitus, vel per ius cõmune, vel per regulã, aut constitutionẽ, vel superiorẽ, nam si detur talis prohibitio, nec licentia Prçlati potest
prçsumi cũ sit expressè contra regulã, nec expressa proderit, cũ 1520
Prçlatus non habeat potestatẽ concedẽdi licentiã contra regulã, vnde talis licẽtia habetur, tanquã non concessa. Sanc. *li.* 7. *in Deca. c.* 19 *n.* 79. & 31. Molina *to.* 1. *de iust. disp.* 520 Hinc fit nostros re-
ligiosos exponentes quamcunq; rem grauem ludo cartarum, vel 1521
taxillorum, vel similium, etiam cum licentia Prçlati peccare mortaliter contra votum paupertatis, siquidem Prælatus talem

licentiam illis concedere non potest, sunt namque tales ludi il-
lis prohibiti *in nostra constit.4.p.c.4.§.1.n.1.*
1522 Dico 4. Prælatus non potest dare licentiam ludendi immo-
deratam quantitatem pecuniæ, etiam ludis permissis in sua reli-
gione, nam Prælatus non potest dare licentiam ad rem illici-
tam, saltem determinatè turpem, vel superfluam, vt rectè ad-
uertit Lugo *de iustit.disp.3.n.143.* & cum eo communiter DD.
sed talis ludus est illicitus, turpis, & superfluus, vtpotè excedēs
quantitatem moderatam, & si aliàs ludi sint à religione permissi,
cum ratione illius circumstantię reddantur illiciti: ergo Prælati
talem concedere licentiam non possunt, & si illam dederint, est
nulla, Peliz *tr.6.c.11 n.15.* Sanch. *lib.7.in Decal.c.19 n.31.* Hinc
1523 fit lucrantem immoderatam pecuniæ quantitatem à religioso
etiam habente licentiam à suo Prælato teneri eam monasterio
restituere. Ita cum Sayro, Lopez, Sanch. Rodr. Ledesma, & alijs
Peyr. *sup. dict. 4.* quia qui lucratur aliquid à non habente domi-
nium rei lucratæ, tenetur eam restituere vero Domino, vt cum
communi sententia docet Rodrig. *tom.2 q.58. art. 3.*
1524 Limita primò. Nisi aliàs lucrans talem pecuniam tantundem
pecuniæ, perdat postea cum eodem religioso, siue id fiat per lu-
dos continuos, & similes, siue per diuersos tum tempore, tum
specie, dummodo lucrum, quod postea perditur tunc adhuc ma-
neat apud ipsum religiosum, non enim censentur ludentes sic
sua velle alienare ludendo, quin postea facere possint compensa-
1525 tionem. Ita cum Reginal Sanch. & alijs Peliz. *tract 6 c.11 n.26.*
limita 2. nisi aliàs talis religiosus haberet licentiam à suo Præla-
to expendendi illam summam prout sibi voluerit, vt tanquam
probabile admittit cum Salas, Fagund. Alcozer, & alijs Peliz. *tr.
4.c.2.n.347.* Lugo *de iustitia disp.3 n.143.* & nos *sup.* diximus *di-
sp.4 sect.7.n.397.*
1526 Secundò fit, non posse Religiosum lucrari à collusore immo-
1527 deratam pecuniæ quantitatem, est enim ludus contractus, qui
debet esse æqualis. Vnde si religiosus non potest perdere, neque
lucrari. Limita primò, nisi colludens cum religioso sciret illum
1528 non posse perdere, nam tunc volens cum eo ludere censetur ce-
dere iuri suo, Angel. Sayrus, quos refert, & sequitur Lezan. *to.1.
c.6.n.51.* Limita secundò nisi aliàs colludens cum religioso ex-
ponat suum restans cum restante religiosi neutri constando qua-
le restans est maius, nam tunc, & si minus sit restans religiosi po-
test retinere totum restans colludentis, nam tunc contractus
fuit æqualis cum vterq; exponeretur periculo lucri, aut iacturę,
in quo consistit æqualitas, ita cum Garz. Lop. & alijs Sanc *lib.1.*
1529 *conciliorum c.8 n.18 n.1* Limita tertiò, nisi aliàs colludens sit re-
ligiosus eiusdem ordinis, & monasterij, nam licèt peccauerit lu-
dendo vltra debitam quantitatem. vt aduertit Lezan. *verb. ludus
n.10.* post factum tamen non tenetur ad restitutionem; in pręsen-
ti namq; casu rationabiliter præsumitur de superiore, quod sit
contentus, pecuniam ludo expositam manere apud correligio-
sum colludentem, quoad vsum facti cum sic dominium, & vsus
iuris pecunię amissę, maneant apud monasterium Vnde religio-
sus amittens talem pecuniam non potest eam clam subripere ab
alio religioso absque iniuria, vt benè aduertit Peliz *sup n.31.*
1530 An autem Religiosus ludens teneatur in conscientia soluere
socio colludēti quantitatem, quam ludo amisit. Resp affirmati-
uè, si ludus fuit licitus factus de licentia superioris, & fuit hone-
stæ quantitatis; est enim ludus contractus onerosus vtramq; par-
tem obligans, & aliàs non datur vllum ius irritans tale lucrum.
Secus dicendum est, si ludus sit prohibitus, nam religiosi non
possunt exponere ludo prohibito bona monasterij, & si exponant
talis expositio est irrita, vt potè de bonis alienis, ita cum Laym.
1531 Toleto, Soto, & alijs Peliz. *sup.n.32.* An autem religiosus ludens
pecunia subrepta ab altero colludente possit retinere lucrum,
1532 quod fortè acquisiuit ex tali ludo, respondeo affirmatiuè, si lu-
dus aliàs non fuit illicitus ex aliquo alio cap. & aliàs religiosus
habeat alia bona, vnde solueret pecuniam subreptam, nam lucrū
illud fuit fructus non pecuniæ, sed industrię suę Peliz. *sup.n 33.*
1533 Dico quintò. Regulares aleatores, scilicet publici lusores alea-
rum, qui indifferenter. seu cum diuersis ad longum tempus, &
in notabili quantitate, ac frequēter ludunt, sūt infames infamia
facti; Ita colligo *ex c. inter delictos,* & cum Molina, Peyr. Barbosa,
& alijs tenet Lezan. *verbo Ludus n.5.* Vnde perseuerantes in hac
infamia non possunt promoueri ad Ordines, sunt inhabiles ad
beneficia, ita vt collatio licet non sit irrita, prout volunt multi
apud Garz *de benef.p.7.c.8.n.40.* est tamen irritanda, vt cum alijs
tenet Thes. *in praxi p.2.v. Ludus c.4.* imò talis aleator si iam possi-
deat beneficium ab illo debet deponi, saltem si monitus non desi-
stat, vt cum Naldo, & alijs notauit Lezan *sup.n.6.* & hæc de hoc
puncto sufficiant. Si plura de hac materia velis, consule, quæ di-
xi *disp.4. huius tractatus sect.5 n.316. & seqq.* vbi quæ desunt in-
uenies, consule etiam Dicastillum, Sanch. & Lugo *locis cit.*
1534 Dico 6. Plures alij dantur etiam ludi religiosis prohibiti, sci-
licet omnis ludus, qui fit cum armis *c. continebatur de homic. &
c. cleric. de vita, & honest. cler.* Syluest. *verbo ludus 1.n.1.* Idem di-
1535 cendum est de hastiludijs, Barbos. *de iure Ecclesiastico l.1.c.4.nu.
46.* Item omnis ludus histrionalis *cap. donare dist.86 cap. cum de-
corum de vita, & honestate clericorum,* Barbosa *sup. n.63.* Similiter
omnis ludus saltationis choræizationis *c. pro dilatione de conse-
crat. dist.2.* sed hoc debet intelligi, quando talis ludus fit in pu-
blico, secus si fiat in secreto, vel cum domesticis Angelus *in sum-
ma verbo datus num.2.* Syluest *sup.* Similiter interdictus est illis 1536
omnis ludus larualis *c. cum decorem.* Prohibitum est illis assiste-
re comœdijs *cap. præterea dist.51. c. non oportet 36. dist.5. de conse-* 1537
crat. Hæc tamen prohibitio tantum est sub veniali, si in illis ali-
quid turpe non recitetur, quod tamen his temporibus non acci-
dit, cum potius tendant ad moralitatem, & politiam: ita cum
alijs Bord. *res.33.n.17.* An autem possint assistere agitationi tau-
rorum, vide quæ diximus *sup sect.6.§.12.* Vbi quæ hic deside-
re potes, inuenies, ne eadem sæpè sæpiùs repetamus.

§. V.

De obligatione regularium quoad faciendam fidei professionē.

1538 *Prouisi de beneficijs curam animarum habentibus tenentur
intra duos menses facere fidei professionem.*
1539 *Eandem tenentur facere Prælati regulares iuxta constitutio-
nem Pij IV. & Doctores, & Magistri regulares iuxta consti-
tutionem Pij V.*
1540 *Hæc prohibitio est sub mortali.*
1541 *Hæc fidei professio potest fieri per procuratorem.*
1542 *Adhoc, vt fiat per procuratorem, debet dari speciale manda-
tum. & non sufficit generalis.*
1543 *Decreta Pij V. & Pij IV pro Prælatis, & magistris regula-
rium quoad faciendam fidei professionem non sunt in vsu in
multis religionibus.*
1544 *Idem dicendum est de concionatoribus.*
1545 *In religionibus in quibus hæ constitutiones sunt in vsu, quas
pœnas incurrant hanc professionem fidei non facientes.*
1546 *Ab his pœnis liberat ignorantia & inaduertentia.*
1547 *Qui materialiter tantùm facit professionem fidei liberatur
à pœnis harum constitutionum, peccat tamen venialiter.*
1548 *Sufficit vna fidei professio pro duplici officio sumpto eodem
tempore.*
1549 *Quid si officia tribuantur diuerso tempore.*
1550 *Quas pœnas beneficiati incurrant non facientes fidei professio-
nem.*

PRo huius §. notitia notandum Concilium Trident. *sess.24.
de reformat.c.12.* disposuisse, vt prouisi de beneficijs quibus- 1538
cunq; curam animarum habentibus tenerentur à die adeptę pos-
sessionis ad minus intra duos menses in manibus Episcopi, vel eo
impedito coram eius Vicario, seu officiali Orthodoxæ fidei pu-
blicam facere professionem, & in Romanę Ecclesiæ obedientia 1539
se perseueraturos spondeant, ac iurent. Et hanc Concilij dispo-
sitionem extendit Pius IV. ad quoscunq; Prælatos monasterio-
rum quorumcumq; regularium etiam militarium, & Pius V. ex-
tendit eandem dispositionem ad omnes Doctores, Magistros, &
Regentes, & alios cuiuscunque artis professores, siue laici sint, si-
ue regulares.
Est autem hæc prohibitio sub mortali, cum sit de rè grauissi- 1540
ma, & ad finem grauissimum ordinata, Sanch. *lib.2.mor c.5.n.1.* &
alij communiter: potest tamen fieri per procuratorem, nam
quod quis potest facere per se ipsum, potest facere per procura- 1541
torem, nisi à lege prohibeatur *l.1.ff. de procurat. c. qui per alium,* in
prædictis autem decretis non prohibetur talem professionem 1542
fieri per procuratorem, Ita cum Nauar. Ledesma, Sanch. Barbos.
& alijs Tambu. *de iure Abbatum tom 1. disp 8. quæst.3. n.11.* quid-
quid alij dicant apud ipsum. Vt autem quis pro alio faciat fidei
professionem, non sufficit generale mandatum, sed requiritur
speciale, Tambur. *ibi num.15.* His igitur suppositis, & præno-
tatis.
Dico 1. Prædicta decreta Pij IV. & Pij V. tam pro Prælatis, 1543
quàm Doctoribus, & magistri regularibus ferè in nulla religione
sunt in vsu, vnde non obligant religiosos, vbi non sunt in vsu: ita
Sanch. *lib.2. moral. c.5 n.3.* Diana alios adducens *3 p. tract. 2 resol.
28.* Lezan *tom.1 cap.19 num.102.* & ita declarauit sacra Congre-
gatio prout refert Tambur. *sup. nu.3.* Et idem dicendum est de
Prædicatoribus, nam licèt ex declaratione Pij V. relata à Sorbo 1544
tenerentur supra dicta facere fidei professionem, antequam obti-
nerent facultatem prædicandi ab Episcopo; hoc tamen etiam
non est vsu receptum, vnde etiam in hoc standum est consuetu-
dini, Peyrinis, Portel, quos refert, & sequitur Peliz. *tract. 5. c.
10. n. 14.*
Dico 2. In illis religionibus, in quibus tales constitutiones 1545
sunt in vsu regulares hanc professionem fidei non facientes, in-
currunt ipso facto priuationem graduum obtentorum; promo-
uentes verò illos sine prædicta professione incurrunt vltrà ex-
communicationem nemini reseruatam, priuationem officio-
rum, & inhabilitatem ad illa, & alia in posterum obtinenda; Ita
cum Sorbo, Bonac. Sanch & alijs Peyr *tr.4. disp 1.p.19.n.13* Dia- 1546
na *3.p tr 2. res. 78.* & alij penes ipsos. Ab his autem pœnis libe-
rantur regulares, immò à peccato, non facientes fidei professio-
nem ex ignorantia, vel inaduertentia. Barbos. *de potest. Episcopi p.
3 alleg.61.n.7. & in Trid. sess.24 de reform. cap.12. num.17.* Idem 1547
dicen-

dicendum est de illis, qui tantùm materialiter faciunt talem
professionem fidei; nam Ecclesia tantùm potest præcipere actus
externos, peccabunt tamen saltem venialiter, sic præfatam pro-
fessionem fidei tantùm materialiter facientes ob fictionem, Peli-
zarius *sup. n.* 20.
1548 Aduerte tamen, quod si regularis in eodem tempore obtineat
prælaturam, & gradum Doctoris non bis, sed semel debere face-
re fidei professionem, nam eodem opere potest duplici obligatio-
1549 ni satisfacere, vt cum Nauar. Palao, & alijs notauit Peliz. *sup. n.*
15. Aliter dicendum est, si diuerso tempore contingat recipere
illas duas dignitates, nam cum lex in qualibet postulet fieri talis
1550 professio, non distinguendo, an facta fuerit antea, vel non, neque
nos distinguere debemus; Ita cum Barbosa, Peyr. & alijs Pelizar.
sup. n. 16. Quas autem pœnas incurrunt beneficiati, & cæteræ
dignitates sæculares prædictam professionem fidei non facien-
tes, Vide Barbosam, Palaum, & alios *locis citatis*.

§. VI.

De obligatione, quam habent regulares, non exercendi officium medici, & chirurgi, & artes mœchanicas.

1551 *Regulares non possunt exercere artem chirurgiæ cum incisione, vel adustione.*
1552 *Si exercendo talem artem sequatur mors, manent irregulares quacunque posita diligentia, ne sequatur mors.*
1553 *Non excusantur si causa pietatis curent.*
1554 *Possunt exercere officium medici, & chirurgi citra incisionem, & adustionem, & absque periculo mortis causa pietatis, vel ex priuilegio.*
1555 *Quale priuilegium de hoc habeant Iesuitæ.*
1556 *Quæ officia mechanica possint exercere regulares.*
1557 *Quæ non possint exercere.*

1551 Dico primò. Regulares non possunt exercere artem chirur-
giæ cum incisione, vel adustione, & si de facto sequatur
mors, manent irregulares, quantumuis summam diligentiam
1552 apposuerint in ea euitanda, vt patet *ex c. sua nos de homicidio*, ne-
1553 que ab ea culpa excusantur, si causa pietatis eam exerceant, &
1554 eandem prohibitionem habent clerici, Palaus *tr.* 16. *disp.* 4. *p.* 13.
§. 1. *n.* 1. An autem exercere possint officium medici, & chirurgi
citra incisionem, & adustionem. Respondeo negatiuè, vt patet
ex c. clerici 2. de vita, & honestate cler. in quo prohibetur regulari-
bus exercere officia sæcularia, quale est hoc. Excipe tamen primò
1555 nisi aliàs causa pietatis gratis erga personas miserabiles, & sine
periculo mortis hæc faciant, vel nisi habeant priuilegium spe-
ciale, quale habent Patres Societatis à Gregorio XIII. per Bul-
lam quam refert Palaus *sup. n.* 5. vt possint mederi domesticos, &
extraneos de licentia superioris etiam localis quando commodè
medicus sæcularis haberi non potest, & dummodo per se ipsos
combustionem, vel adustionem non faciant.
1556 Dico secundò. Regulares non possunt exercere officia mecha-
nica sordida, ac decentia statum Ecclesiasticum, quale est officiū
tabernarij, coriarij, ianij, & talia officia exercentes absque dubio
peccarent mortaliter, esset enim hoc contemnere proprium sta-
tum. Possunt tamen exercere artes mechanicas decentes statui
1557 Ecclesiastico, vt sunt colere hortos, fabricare apum aluearia, pi-
cturas efficere, texere retia, retorquere funes, imprimere libros,
& alia huiusmodi ad comparandum cibum, & fugiendum
otium. Ita Molina *tr.* 2. *disp.* 342. *n.* 13. & alij communiter. An au-
tem possit etiam bellare. Respondeo negatiuè nisi de licentia
Papæ, vel vrgente publica necessitate, in quibus casibus probabi-
le est eos non incurrere irregularitatem, etiamsi occidant, vel
mutilent, vt aduertit Bonac. *de censur. in communi disp.* 7. *q.* 4. *p.* 4.
n. 11. & 12.

§. VII.

De obligatione, quam habent regulares, interessendi processionibus.

1558 *Omnes regulares etiam exempti tenentur ire ad processiones.*
1559 *Hæc obligatio est sub mortali.*
1560 *Quos religiosos comprehendat hæc obligatio.*
1561 *Qui religiosi ab hac obligatione eximantur.*
1562 *Religiosi obligati ire ad processiones, si ad eas ire recusent, possunt cogi ab Episcopo non per censuras, sed per alias pœnas.*
1563 *Regulares habentes curam animarum possunt cogi per censuras.*
1564 *Regulares, qui non tenentur ire ad processiones, etsi aliquando ad eas accessissent, non propterea possunt ad id cogi.*
1565 *Idem dicendum est de priuilegiatis, si habeant consuetudinem decennariam non interessendi processionibus.*
1566 *Numerantur processiones, ad quas regulares compelli possunt accedere.*
1567 *Si in aliquo loco esset consuetudo, quod regulares non accederent ad processiones etiam publicas, non possent ad id cogi per Episcopum.*
1568 *Regulares solum tenentur interesse processionibus, quæ fiunt pro graui causa, & quibus interest Episcopus.*
1569 *In oppidis in quibus non adest Episcopus, regulares nō possunt compelli ab Archipresbyteris, vt accedant ad processiones.*
1570 *Qui possint inducere processiones, ad quas tenētur ire regulares.*
1571 *Regulares debent vocari per clericos ad processiones.*
1572 *Vocati tenentur se transferre ad Ecclesiam cathedralem, vt inde incipiat processio.*
1573 *Excusantur ab hoc onere, si numerus religiosorum sufficiens non fuerit.*
1574 *Quando censeatur sufficiens numerus.*
1575 *Quid si numerus conuentualium non sit sufficiens, & sit plures hospites in eodem conuentu, qui constituant numerum sufficientem.*
1576 *Regulares possunt facere processiones per vicos, & plateas, vbi de hoc datur consuetudo.*
1577 *In hoc Lusitaniæ regno datur talis consuetudo.*
1578 *Eadem consuetudo datur in multis locis Hispaniæ.*
1579 *In vrbe Roma fit quotannis processio B. Mariæ de Monte Carmelo magna solemnitate per medium totius vrbis.*

Dico primò. Omnes regulares etiam exempti tenentur ire 1558
ad processiones ex decreto Trid. *sess.* 25. *c.* 13. Hæc autem 1559
obligatio est sub mortali obligans non solùm Prelatos, sed etiam
subditos, qui culpabiliter sunt causa huius omissionis, non tamē,
qui culpabiliter non accedunt, si aliàs conuentus accedit, vt *infr.* 1560
dicemus § 8. *huius sectionis à nu.* 1585. *de religiosis non euntibus ad
chorum*; ita Pelizar. *tract.* 5. *c.* 11. *n.* 2. & 3. Eximuntur tamen ab 1561
hac obligatione primò hi, qui in strictiore clausura perpetuò vi-
uunt ex Trid. *ibi*. Secundò, hi qui ferè vltra medium milliare à
ciuitate absunt, ita declarauit sacra Congregatio 5 Maij 1592.
apud Cherubinum *in compendio Bullarum tom.* 2. *in Bulla* 41. *Pij
V*. Tertiò, hi qui in collegijs viuunt Pius V. *in Bulla*, etsi mendi-
cantium anno 1567. Peyr. *in annotationibus ad prædictam Bullam*.
Quartò, omnes illi, qui speciale habent priuilegium, quale ha-
bent nostri Carmelitæ excalceati à Clemente VIII. *Bulla* 4.
apud nostrum compendium, & à Paulo V. *Bulla* 4 *apud idem com-
pendium*, quale etiam habent Iesuitæ à Gregorio XIII & alij de
quibus Nouarius in *Lucerna regularium verbo processio n.* 10.
Dico secundò. Obligati ire ad processiones, si ad eas ire recu- 1562
sent, possunt cogi ab Episcopo non per censuras, sed per alias pe-
nas, vt priuari à confessionibus audiendis, prædicatione verbi
Dei in Ecclesijs non sui Ordinis, ita Gambar. Rodr. Villalobos,
Scortia, quos refert, & sequitur Belasius *verbo processio n.* 5. Exci-
pe, nisi aliqui regulares quantumuis exempti habeant curam
animarum, nam hi possunt puniri ab Ordinario, etiam per cen-
suras, vt possunt alij parochi sæculares, Peliz. *sup. n.* 7. Aduerte 1563
tamen regulares, qui ex priuilegio non tenentur ire ad processio-
nes, etsi sæpius gratis accessissent, non propterea ad id posse cogi 1564
ab Episcopis, cum ex hoc nullum ius acquiratur contra illos.
Quaranta quem refert, & sequitur Lezana *tom.* 1. *c.* 9. *n.* 47. Et 1565
idem dicendum est etiam de non priuilegiatis si habeant con-
suetudinem decennariam non interessendi processionibus, etiam
vocati, nam consuetudo decennaria pręscribit contra legem Pe-
liz *sup. n.* 9. Moronius *resp.* 12. *n.* 30.
Dico tertiò. Processiones, ad quas regulares possunt compelli 1566
ab Ordinario, sunt in festo corporis Christi, in Litanijs, quæ fiunt
ante Ascensionem, non tamen in ijs, quæ fiunt die S. Marci, Be-
lasius *verbo processio n.* 6. Moronius *respons.* 12. *n.* 16. Item in *Iubi-
leis*, Peyr. *ad const.* 7. *Pij V*. §. 29. *n.* 25. Et in processionibus, quæ
pro bono pacis Ecclesiæ, vel pro victoria contra infideles indi-
cuntur Pius Quintus in Bulla, *etsi mendicantium*, apud Pey-
rin. *ibid*. Idem dicendum est de processione, quæ fit imminente
peste, alioue Dei flagello, non tamen pro processione, quæ fit pro
Synodo celebranda, Bordonus *tom.* 2. *resol.* 68. *n.* 46. Benè tamen ad
eam, quæ fit in aduentu noui Antistitis, Barbosa *de potestate Epi-
scopi alleg.* 78. *n.* 2. Vel in aduentu Legati à latere, Rodriq. *tom.* 3.
q. 36. *art.* 1. & tandem in omnibus, & solum illis ad quas accede-
re obtinuit consuetudo regni, vel Prouinciæ, aut diœcesis, Mo-
ron. *resp.* 12. *n.* 16.
Vnde si in aliquo loco esset consuetudo, quod regulares non ac- 1567
cederent ad processiones etiam publicas, non possent ad id cogi
per Episcopum, vt declarauit sacra Congregatio prout ex Cam-
panili refert Peyr. *tom.* 2. *priuil. c.* 2. *n.* 29. Immò addit Moronius
responso 12. *n.* 16. ex Villal. & Tusco regulares teneri interesse ijs
solùm processionibus, quæ fiunt pro graui causa. Idque *ex c. nimis
praua de excessibus Prælat. & quibus ipsum Episcopum adesse con-* 1568
tigerit. Et hinc inferes cum eodem Villalobos, & Rodr. ab Ar-
chipresbyteris Ecclesiarum collegiatarum, aut parochialium
in oppidis, in quibus non resident Episcopi regulares non posse 1569
compelli ad dictas processiones, quidquid cum Erasmo, & alijs
contradicat Lezan. *verbo processionis n.* 4.
Dico quartò. Non solum Ordinarij cuiuscumque Episcopa- 1570
tus, sed etiam ipsis absentibus eorum Vicarij generales cum con-
silio Capituli, & non aliter possunt indicere publicas processio-
nes, ad quas etiam regulares ire teneantur, qui etiam debent sta-
tuere Ecclesias, ad quas processio dirigenda sit, ita cum alijs Bar-
bosa *de potest. Episcopi alleg.* 78. *n.* 4. Vocari autem debent ad pro-
cessiones regulares non per edictum publicum, sed per Clericos,
Peyr. *tom.* 1. *in const.* 2. *Sixti V*. §. 1. *n.* 52. Vocati autem tenentur 1571

1572 se transferre ad Ecclesiam Cathedralem hora statuta, vt inde
cum alijs institui possit processio, & eandem Ecclesiam eodem
modo agminatim redire tenetur cum clero, si ita ferat loci con-
suetudo. Intellige si numerus religiosorum conuentualium il-
lius conuentus sit decens, nam si pauci sint, non tenentur acce-
dere, vt declarauit sacra Congregatio teste Barbosa *lib. 1. de tri-
plici iure Ecclesiast. c. 43. n.* 165. Ad numerum autem decentem
1573 requiruntur saltem 12. religiosi Bordon *res. 7 n.* 147. Peliz. *tract.*
5. c. 11. n. 17. An autem in casu, quo in conuentu non sint 12. con-
1574 uentuales, adsint tamen eo die in monasterio plures religiosi ho-
1575 spites, qui constituerent numerum sufficientem, teneantur reli-
giosi dicti monasterij cum hospitibus interesse possessioni. Resp.
negatiuè: nam hospites non sunt subditi illius monasterij, ac
per consequens ad satisfaciendas obligationes illius materiali-
ter se habent, ac si ibi non essent. Peliz. *sup. n.* 18.
1576 An autem regulares possint facere processiones extraordina-
rias extra proprium conuentum per vias, & plateas, negat cum
alijs communiter Barbosa *de pot. Episc. alleg.* 78. asserens ad hoc
1577 plures declarationes sacræ Congregationis: sed hæc doctrina
1578 Barbosę intelligenda est, nisi adsit consuetudo in contrarium, vt
declarauit sacra Congregatio teste Lezana *verbo processio num.* 8.
1579 Hæc autem consuetudo datur in tota Lusitania, vt ego sæpè vi-
di, & etiam testatur Portel *in dubijs regular. verbo processio nu.* 12.
Et eandem esse in multis locis Hispaniæ testatur Lezan. *sup. n.* 8.
Et processio confraternitatis B. Mariæ de Monte Carmelo quo-
tannis in ipsa vrbe Roma fit per medium totius vrbis maximo
cum plausu, & concursu Principum, & dominorum Prælato-
rum, qui in valdè copioso numero in ea incedunt cum habitu, &
insignijs confraternitatis, prout testatur Lezan. *sup. n.* 10. Vnde
in hoc standum est loci consuetudini, saltem à decem retroactis
annis seruatæ, Peyrin. *tom. 2 priuil in constit. Pij V. §. 10. n.* 13.

§. VIII.

De obigatione, quam habent regulares recitandi Diuinum officium in choro.

1580 *Laudabile est recitare D. Officium in choro.*
1581 *Laudabile est D. Officium in choro cum organo, & canticis instrumentis recitare.*
1582 *Ad perfectionem religionis non est simpliciter necessarium horas canonicas in choro recitare.*
1583 *Religio, quæ habet chorum cæteris paribus perfectior est illo carentibus.*
1584 *Communitates Religionum tenentur quotidię horas canonicas in choro recitare.*
1585 *Hæc obligatio principaliter cadit in Prælatos.*
1586 *Si subditi fuerint in hoc negligentes, potest eos ad chorum ire cogere cum præcepto.*
1587 *Singuli non tenentur sub mortali ire ad chorum.*
1588 *Si Prælatus esset negligens in hac obligatione, tunc obligatio communis obligat singulos.*
1589 *Idem dicendum est, quando conuentus tenetur ex fundatione recitare quotidie in choro.*
1590 *Regulares, qui ex consuetudine non recitant in choro, non peccant mortaliter, si aliàs choro per alios religiosos satisfiat.*
1591 *Quam attentionem debeat habere communitas in choro.*
1592 *Communitas, quæ sine causa recitat horas extra tempus legitimè sublato scandalo, non peccat mortaliter.*
1593 *Communitas, quæ inuertit ordinem officij Diuini, modum totum legat secluso scandalo, non peccat mortaliter.*
1694 *Idem dicendum est, si cesset chorus in medio alicuius horæ per notabilem moram.*
1595 *Stante rationabili causa prætermissio Diuini officij, in choro in toto, vel in parte, non est mortale.*
1596 *Hoc verum est etiamsi fiat in die festo.*
1597 *Causa iusta pænitendi est, si non adsint quatuor, vel ad minus tres fratres, qui commodè possent choro interesse.*
1598 *Obligatio chori impletur solùm per nouitios.*
1599 *Occupati in pulsandis organis, deferendis libris, &c. satisfaciunt, & si illos tempore non recitent.*
1600 *In Religionibus, in quibus sub mortali religiosi non obligantur recitare in choro, possunt superiores ex leuissima causa omittere officium Diuinum in choro, vel in totum, vel in parte, vel vt matutinum statim post completorium recitetur.*
1601 *Qui Breuiario Romano vtuntur, non tenentur sub mortali recitare officium B. Virginis, vel Psalmos Graduales, vel Pœnitentiales, vel officium defunctorum diebus quibus in Breuiario assignantur, nisi de hoc adsit consuetudo.*
1602 *In nostra Religione non recitare in choro officium paruum B. Marię in ferialibus diebus est peccatum mortale.*
1603 *Idem dicendum est de officio defunctorum in 2. die Nouembr.*
1604 *Omittens dictum officium simul cum officio diei, vnum tantùm peccatum committit.*
1605 *Omittere recitare Litanias maiores, vel minores in choro est mortale, non tamen illas omittere in particulari.*

1580 PRo explicatione huius §. suppono laudabile nimis esse horas
canonicas recitare, cum hæc recitatio ex Spiritus sancti
instinctu inducta sit in Ecclesia, in hoc conspirant vniuersi Do-
ctores apud Vidal *de horis canonicis inquis. 1. n. 2.* & ex sanctis Pa-
tribus, & scripturæ testimonijs latè probat Suar. *to. 2. de relig. lib.*
4. c. 4. n. 5. Secundò suppono laudabilem esse consuetudinem re- 1581
citandi in choro horas cum cantu organico, imò & cum musicis
instrumentis, vt ex sanctis Patribus latè probat Peliz. *tr. 5. c. 8. n.*
2. & 3. Tertiò, suppono ad perfectionem religionis non esse sim- 1582
pliciter quid necessariũ horas in choro canere, seu recitare, cum
dẽtur aliàs sanctissimę religiones, præcipuè Societatis, in qua ta-
lis recitatio horarum in choro nõ reperitur, vota enim essentia-
lia religionis cõstitutiua in suo esse quidditatiuo nõ requirũt cã-
tum, seu recitationem in choro, vt ait D. Tho. *2. 2. q. 1 ar. 2 ad 5.*
Idem docent Vasq. Valent. & alij cõmuniter apud Vidal *sup* cõ- 1583
tra Sotum in hoc maximè deceptum, nã licèt cæteris paribus sit
perfectior religio habens chorũ ea, quę choro caret, vt ex sanctis
Patribus optimè probat Vidal *sup. n* 6 nõ tamẽ inde infertur re-
ligionẽ hoc medio carentem non mereri nomen religionis, vt di-
xit Sot. sed solùm cęteris paribus esse imperfectiorem illa, quæ
chorum habet, pręcipuè si sit ex illis religionibus, quæ vitam
mixtã profitentur, vt *sup* diximus. His suppositis, & pernotatis
Dico primò. Cõmunitates religiosorum tenentur sub morta- 1584
li quotidie horas canonicas in choro recitare, ita communiter
Doctores apud Caram. *in Theologia regulari disp. 101 n.* 1320. &
apud Dian. *10. p. to. 14. & Miscell. 4. res. 1.* licèt oppositum non im-
probabiliter doceat nouissimè Vidal *tit. de horis canonicis inquis.*
1 n. 3. & vt probabile videtur admittere Leza. *to. 1. c. 13. n. 9.* qua-
tenus nostram opinionem vocat probabilissimam Tancredus de
horis canonicis *tract. 4. q. 2. dub. 1. n. 11.* Ratio nostræ resolutio-
nis desumitur non ex *c. 1 de celebrat. Missar. in Clement.* cum hic
textus non tam ponat. sed ex peculiari regularium instituto, &
regula supponat talem obligationem, vt cum communi senten-
tia aduertit Caram. *sup.* sed ex vniuersali consuetudine, qua re-
gulares tale onus sic acceperunt, vt docet Armill. Sotus, Filliuc.
Laym. quos refert, & sequitur Caramuel *sup.* Dian *10. p. tract. 4.*
Miscell. resol. 1. quibus adde Bordon. *resol. 30. nu. 5.* Bauni *de benefic. disp. 13 q. 1. lit. A*, & alij apud ipsos.
Dico secundò. Hæc obligatio principaliter cadit in Prælatos 1585
religionis, & monasterij, vt Abbatem, Priorem, Guardianum, &
quemcunq; alium. Ratio est, quia quoties obligatio cadit in ali-
quod mysticũ corpus alicuius communitatis, caput talis corpo-
ris ratione sui muneris maximè tenetur curare, vt obligatio illa 1586
impleatur, quia ad Superiorẽ pertinet mouere inferiores ad ope-
randum. Vnde si subditi fuerint negligentes potest eos cogere cũ
præcepto, vt choro assistant, dum tamen præceptum illis nõ im- 1587
ponit, non tenentur singuli subditi ad id sub præcepto; imò su-
perior sine causa non debet ponere tale præceptum si adsint, qui
religiosè, ac voluntariè chorum sequantur, secus, si excedens es- 1588
set in hoc subditorum negligentia, quod si contingat Prælatum
esse etiam in hoc negligentem, tunc obligatio communis obligat
singulos, quia deficiente Prælato obligatio munerum commu-
nitatis descendit ad particulares, ita communiter Doctores
apud Dianam *10. p. tr. 4. Misc. res. 1.* Et idem dicendum est, quan-
do conuentus tenetur ex fundatione recitare quotidie in cho- 1589
ro, nam tunc omnes tenentur ex iustitia in choro recitare, dum-
modo ad minus sint quatuor, qui possint recitare in choro & o-
mittentes peccant mortaliter, cum singuli alantur ex illis fru-
ctibus Bordo. *tom 1. res. 30. n. 9.* Licèt oppositum probabiliter do-
ceat cum Reginaldo, Palaus, & Dian. Tancredus *sup. q. 2. dub. 2.*
n. 9. dummodo per vnius, vel alterius absentiam non omittatur
chorus. In vtraque tamen opinione sic omittentes non tenentur
ad restitutionem, nisi alias hoc testator expresserit, Bordon *sup.*
Et ex his conclusionibus nascuntur sequentes resolutiones. 1590
Prima, regulares, qui ex consuetudine non recitant horas in
choro non peccare mortaliter, si aliàs choro per alios religiosos
satisfiat, cum hæc obligatio non afficiat per se primo singulos,
sed communitatem. Ita Dian *p. 3 tr. 2. res. 18.* ex Suar. Filliuc. Bo-
nac. & alijs Tancredus *sup. n.* 11. contra Peregrinum. Secunda,
eodem modo iudicandam esse communitatem in officio publi-
co, quo sacerdotem in officio priuato, quia sicut tenetur sacer- 1591
dos sub culpa graui Diuino officio satisfacere, ita etiam tenetur
communitas. Vnde illa attentio, & intentio, quę requiritur, &
sufficit in particulari, requiritur, & sufficit in communitate, &
materię paruitas, quę sufficit ad excusandum à mortifero sacer-
dotem, sufficit ad communitatem excusandam, ita Bona *de hor.*
canon. disp. 1. q. 3. p. 1. n. 3. Dian. *de horis canon. res.* 41. Caram. *supr.*
Tertia: Cõmunitatem, quæ sine causa legitima recitat horas 1592
extra tempus præscriptum sublato scandalo graui non peccare
mortaliter. Ita Bonac. *sup. p. 3. n. 7.* Gauant. *tom. 2 sect. 1. c. 5 & 6.*
n. 9. Valen *t. 3 disp. 6. q. 2. p. 20.* Dian. *sup. res.* 14. Quarta: commu-
nitatem, quæ inuertit ordinem Diuini officij, modo totum le- 1593
gat ad quod tenetur illa die non peccare mortaliter secluso
scandalo, & alijs circumstantijs. Ita Bonac. & Gauant. *vbi sup. c. 5.*
tit. 8. n. 3. Dian. *sup. res.* 16. Tancred. *tract. 3. de relig. lib. 4. q. 2.* quid- 1594
quid alij dicant in contrarium. Idem dicendum si chorus ces-
set in medio alicuius horæ à recitatione per notabilem mo-
ram. Ita cum Bonac. Tancred. *sup. n. 7.* quod verum esse, etiamsi
fiat in die festo semel, vel bis, sine scandalo tamen, affirmat Tan- 1595
cred.

cred. tract. 3. lib. 4. de horis canonicis q. 2. dub. 1. n. 11. Sexta, quod
1596 stante iusta, & rationabili causa prætermissionem officij Diuini
1597 in choro, vel in totum, vel in partem non esse culpam, ita com-
muniter Doctores apud Vidal sup n. 9. Causa autem iusta præ-
termittenda erit, si non sint ad minus 4. religiosi, Bordon. ref. 30.
n. 8. Vidal supr. n. 94. Peliz. sup n. 50. licet Nald. in annot. ad dist. 5.
e. non mediocriter, dicat ad vsum chori tres ad minus requiri, &
sufficere in reliquis omnibus rebus de communitate ipsa, vt de
singulis philosophatur.

1598 Sed quæres, an impleatur obligatio chori, si ad illum concur-
rant solùm nouitij. Respondeo affirmatiuè: Ita Peliz. sup n. 49. li-
cèt alij negent apud Dianam 7. p. tr. 11. ref. 5. Ratio autem nostræ
resolutionis est, tum quia in fauorabilibus nouitij dicuntur reli-
giosi, ac per consequens dici potest per religiosos monasterij in
prædicto casu impleri seruitium chori, tum quia sicut nouitij
gaudent priuilegijs professorum, ita possunt concurrere ad im-
plendum illorum onus, quippè qui licèt non sint incorporati
Ordini, sunt tamen pars communitatis religiosæ, & fruuntur
illius gratijs, & priuilegijs

1599 An autem religiosi seruitio chori deputati, v. g. in pulsandis or-
ganis, libris trāsferendis, &c satisfaciant obligationi, si propterea
aliquā partem Diuini officij omittant illam non canēdo, nec au-
diendo Resp. affirmatiuè, nam tunc chorus cuius ministerio ser-
uiunt tam suo, quàm aliorum ministrātium nomine recitat, sic-
que ipsi censentur moraliter recitare modis dictis Diuino offi-
cio cooperantes vsu sic permittente. Ita Laym. Arag. Regin. A-
zor, Molph. Nald. Villal. Cruz, Raphael de la Torre, quos refert,
& sequitur Dian. 1. p. tract. 12. ref. 13. quidquid in contrarium di-
cat Palaus, Suar. Bonac. quos refert, & sequitur Peliz sup. n. 40.

1600 An autem in illis religionibus, in quibus sub mortali non præ-
cipitur in suis constitutionibus, vt recitentur quotidie in choro
horæ canonicæ possint superiores sine omni culpa permittere,
aliquando ex leuissima, vt omittatur in choro, vel in totum, vel
in partem, & etiam vt matutinę preces recitentur post comple-
torium, & non de nocte matutinali tempore. Resp. affirmatiuè:
ita Valentia, Caiet. Bonac. & alijs Bordo sup. n. 7. Vidal sup. n. 95.

1601 Dico tertiò Religiosi, qui Breuiario Romano vtuntur, nō te-
nentur recitare in choro officium B. Virginis. vel defunctorum,
aut Psalmos graduales, seu pœnitentiales diebus præscriptis in
Romano Breuiario, nisi aliàs detur vniuersalis consuetudo in ta-
li religione illud recitandi, siquidem Pius V. ab hac obligatione
eos exemit. Vnde cū in nostra religione detur vniuersalis cōsue-
1602 tudo recitandi officium B. Virginis in diebus ferialibus omissio
illius in choro erit peccatum mortale Ita Suar Rodr. Filliuc. &
alios, quos refert, & sequitur Peliz. Idem dicendum est de officio
defunctorum die 2. Nouembris, licèt aliqui recentiores relati à
1603 Molphesio, & Peliz. sup. n. 48 non improbabile contrariū repu-
tent, sed nostra sententia est cōmunis, vt testatur ipse Peliz licèt
in partem contrariā inclinet, sed immerito, cum nostra assertio
cōmuni religionum, & Ecclesię consuetudini innitatur, dicere
autē hanc consuetudinem introductā fuisse ex deuotione, vel ex
errore, est incidere in opinionem Vidal. negantis obligationē sub
mortali recitandi officium Diuinum in choro, quod si illam opi-
nionem reijcit Peliz. propter communem consuetudinem, cur
de obligatione huius consuetudinis dubitat, vel ergo vtrumque
negandum, vel admittendum cum maior ratio nō detur, ad hoc
vt vna consuetudo ex errore, vel deuotione procedat quam alia.

1604 Quod si quæras, an omittens dictum officium defunctorū die
2. Nouem. simul, & Diuinum, committat vnum aut duplex pec-
catum, existimo vnum tantùm committere, cum duo illa officia
die illa per modum vnius præcepti imperentur Ita Peliz. sup. n.
48. Tancred. de religione tr. 3. li. 4. q. 5. n. 18. licèt oppositum teneat
Dian. 9. p. tr. 7. ref. 29. Si tandem inquiras, an omissio Litaniarum
1605 in choro, vel processionibus in diebus rogationum, vel S Marci,
sit peccatum mortale. Resp. affirmatiuè propter Ecclesiæ vni-
uersalem consuetudinem, non interessentes tamen huiusmodi
Litanijs probabile est, non peccare mortaliter si illas omittant,
ita Masignus, Vasq. Molphesius, & alij, quos refert, & sequitur
Dian. 2. p. tract. 12. ref. 42. Homobonus quem refert, & sequitur
Peliz sup. n. 47. Tancred. de religione tract. 3. lib. 4. q. 1. n. 18.

§. IX.

De obligatione quam habent regulares recitandi priuatim horas canonicas.

1606 Omnes religiosi professi choro destinati, etiamsi non habeant sacros Ordines, tenentur horas canonicas recitare.
1607 Numerantur religiosi, qui ab hac communi regula eximuntur.
1608 Iuxta quam formam Breuiarij tenentur religiosi horas canonicas recitare.
1609 Religiosus obligatus recitare iuxta Briuiarium Romanum recitans vno, vel altero die iuxta formam alterius, non peccat mortaliter.
1610 Religiosus carens proprio Breuiario tenetur vti alieno.
1611 Regulares extra suas domos possunt recitare officium Diuinum cum alijs religiosis alterius ordinis, vel separatim, aut cum sæculari iuxta formam sui Breuiarij.

1612 Regulares recitando de sancto, quando recitandum erat de Dominica, vel de feria, non peccant mortaliter.
1613 Recitantes officium Resurrectionis pro quolibet alio Breuiario peccant mortaliter.
1614 Qui ex obliuione, vel errore non recitauit suo die de aliquo Sancto, potest de eo recitare primo die non impedito.
1615 Qui per errorem die antecedente recitauit de aliquo Sancto, qui die sequenti erat recitandus, non tenetur iterum de eo recitare.
1616 In sequenti die debet recitare de festo, de quo die antecedenti erat recitandum.
1617 Qui per errorem recitauit matutinum de feria, potest alias horas recitare de sancto.
1618 Quando officium est simplex potest, vt duplex recitari sine mortali.
1619 Dicere horas in alia lingua quam latina, non est mortale.
1620 Recitantes horas cum interruptione sine causa nō est mortale.
1621 Si horarū Ordo absq; contemptu inuertatur non est mortale.
1622 Idem dicendum est si inuertantur Psalmi vnius horæ.
1623 Dicere Diuinum officium syncopando verba in notabili quantitate erit mortale.
1624 Si tantùm syllabas omittat non erit mortale.
1625 Qui solus recitat non est necesse, vt etiam à se ipso audiatur, sed sufficit, vt labia, & linguam moueat, dummodo seipsum percipiat.
1626 Religiosi, quando recitant tenentur sub mortali habere intentionem, saltem virtualem orandi, & non sufficit intentio assistendi choro.
1627 Non est necessaria intentio adimplendi præceptum, sufficit se satisfecisse scire si alias non habeat animum non repetendi.
1628 Quid si talem animum habeat.
1629 In recitatione horarum requiritur sub mortali attentio externa, non tamen interna.
1630 Qui occupatur rebus externis dum recitat, si sint incompatibiles cum attentione non recitat.
1631 Quid si res externæ non auocent ad se totum animum.
1632 Recitantes cum socijs non possunt facere tres choros, sed tantùm duos.
1633 Non possunt duo alternatim Psalmos recitare, & alius tertius legere lectiones.
1634 Si plures fuerint possunt alternatim dicere lectiones.
1635 Si vnus tantū ex recitātibus legat omnes Hymnos, Lectiones, Orationes, ac Responsoria, omnes Diuino officio satisfacient.
1636 Si vnus per se solus recitet omnes Psalmos, & ab alio audiat lectiones satisfacit præcepto.
1637 Obligatio Diuini officij incipit à media nocte antecedentis diei, & finitur ad mediam noctem sequentis diei.
1638 Laudabilius est horas anteponere, quam postponere.
1639 Recitantes in quadragesima non tenentur horas dicere mane.
1640 Matutinum cum Laudibus potest dici die antecedenti per horam tertiam post meridiem
1641 Qui sine vlla causa recitaret matutinum diei crastinæ, hora secunda post meridiem, etsi nondum recitauerit vesperas satisfaceret præcepto.
1642 Qui tempore quadragesimæ post medium diem statim matutinum diei sequentis recitaret, non satisfaceret præcepto.
1643 Omittens totum Diuinum officium vnum tantùm peccatum mortale committit.
1644 Quid si Religiosus sit Sacerdos, & beneficiatus.
1645 Qui omittit notabilem partē Diuini officij, peccat mortaliter.
1646 Quæ sit pars notabilis, quæ si omittatur peccatum mortale censeatur.
1647 Referuntur variæ opiniones, & nostra proponitur.
1648 Tres dantur causæ excusantes à recitatione, scilicet, impotentiæ, repentinæ occupationis, & dispensationis.
1649 Numerantur, qui ex impotentia excusantur à recitatione diuini officij.
1650 Numerantur, qui ex repentinæ occupationis causa excusantur à recitatione Diuini Officij.
1651 Numerantur, qui ex causa dispensationis excusantur ab eadem recitatione.

DIco primò. Omnes religiosi professi choro destinati tenētur
sub mortali horas canonicas priuatim recitare, ita com- 1606
muniter DD. apud Trid. in Decal. lib. 1. c. 7. dub. 12. §. 1. n. 1. licèt
non desint alij, qui probabiliter contrarium affirment de reli-
giosis nullo sacro Ordine insignitis, vt sunt Castro, Medina, Bor-
don. Armilla, Machadus Less. Caramuel, Marchantius, Fr. Mar-
tinus à S Ioseph, quos refert Dian. 10. p. tr. 11. ref. 95. Ratio nostrę
resolutionis sumitur ex anniuersali consuetudine in omnibus
religionibus recepta, & non ex iure Diuino, vel Ecclesiæ præce-
pto, quia id non constat, vt testatur Bauni de beneficijs disp. 13. q.
2. lit. E, & alij communiter.

Hinc fit, quod ab hac obligatione eximuntur primò religiosi 1607
earum religionum, in quibus talis vsus nunquam fuit, vt sunt
militares ad militiā destinati, Hospitalarij, & religiosi Societa-
tis etiamsi sint professi, dummodo non sint sacris ordinibus ini-

tiati. Ita Sanch. *lib. 7. cons. 1. 2. dub. 3. n. 7.* Ex Medina, Armilla, Ca-
ietano, Bonac. & alijs communiter. Secundò laici, & conuersi,
& conuersi, ita Suar. *to. 2. de relig. lib. 4. c. 72 n. 2.* Lezan. *tom. 1. cap.*
12. n. 4. & alij communiter. Et idem dicendum est de professis
destinatis ad chorum, si ad statum laicorum legitima superio-
rum potestate redacti sint, transferuntur namque ad statum, in
quo prædicta obligatio officium Diuinum recitandi non reperi-
tur. Ita Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 7. num. 8.* ex Soto, Aragon.
Azor, Fragos. 2 *p. lib. 10. disp. 22. §. 4. nu. 8.* qui hoc etiam *ibi* affir-
mat de translato ad laicorum statum ad tempus contra Azor.
Immò Bordon. *tom. 1. resol. 30. n. 16.* addit hoc procedere etiam si
religiosus sit iam in sacris constitutus, si ob sua demerita ad sta-
tum laicalem à Prælatis religionis transferatur; tenentur ta-
men hi omnes suas preces recitare non ex consuetudine obli-
gante ad mortale, vt volunt cum Angel. Baunius *de beneficijs di-*
sp. 3. q. 1. Palud. Syluester & alij apud Suar. *sup. n. 2.* sed iuxta mo-
dum suæ regulæ, Peliz. *tract. 5. c. 8. n. 56.*

Tertiò eximuntur nouitij, nisi aliàs sint sacris Ordinibus insi-
gniti, non enim sunt religiosi, Suar. Nauarr. Lessius, & alij, quos
refert, & sequitur Tambur. *de iure Abbatum tom. 2 disp. 10 quæ-*
sito 1. n. 3. Quartò eximuntur religiosi translati à religione, in
qua tenebantur Diuinum officium recitare ad religionem, in
qua non est talis consuetudo, nam consuetudo non obligat, vbi
recepta non est, Suar. Bonac. quos refert, & sequitur Trullench.
sup. n. 3. Sextò eximuntur religiosi legitimè à religione eiecti si-
ue ad tempus, siue in perpetuum, si sacris Ordinibus non sint in-
signiti; constituuntur namque in statu, in quo non adest talis
consuetudo. Ita Peliz. *sup n. 59.* ex Bonac. Soto, Angel Lezan.
Suar. Lessio, & alijs contra Rodr. *t. 1 q. 30. art. 20.* Sanch. *lib 7. con-*
sil. disp. 4. n. 3 asserentes hanc resolutionem tantùm habere lo-
cum in casu, quo per religiosum non stet, quo minus iterum re-
cipiatur, secus si per eum stet, sed nostra sententia probabilior
est, quę procedit siue iustè, siue iniustè tali religione eiectus sit,
Bordonus *sup. n. 4.* Idem dicendum est de religioso dispensato, vt
ducat vxorem, postquam à religione exiuit, Sanchez, Masignus,
quos refert, & sequitur Fragos. 2. *p. lib. 10. disp. 22. §. 4 n 6.* Et de
religioso in sacris non constituto dispensato ad manendum ex-
tra religionem in perpetuum, Bonac. quem refert, & sequitur
Bord *sup. n. 15.* Secus dicendum est de dispensato ad breue tem-
pus viuendum extra conuentum, vt si religiosus iter faciat, ita
Trull. *in Decal. l. 1. c. 7 dub. 12 § 1 n 4.* ex Suar. & Bonac. quidquid
dicat Caramuel eos etiam excusans, quem reijcit Dian. *p. 7. tract.*
11. resol. 4. ex Herrera, & alijs.

7. Eximuntur religiosi damnati ad triremes, si non sint in sa-
cris constituti, Laym. *lib. 10 tract. 1. c. 4. n. 2.* Gauant. *sect. 1. in ru-*
bricas Breuiarij t. 4 n. 16. Azor 1 *p lib. 10. c. 5 q. 9.* Bonac. *disp. 1. q. ∴*
& p. : n. 3. Tambur. *de iure Abbatum tom. 2 disp. 10. quæsito 1. n. 7.*
Immò etiamsi sint in sacris constituti, afflicto namque non est
danda afflictio. Ita Dian. Homobon. Lessius, Rodr. quos refert, &
sequitur Bord. *t. 1 res. 30. n. 13.* Peliz. *tract. 5. c. 8. n. 61.* Idem de fu-
gitiuo in Sacris non constituto affirmant Sotus, Angelus, quos
refert, & vt probabile sequitur Fragos. *vbi sup n. 6.* Bonac. *de horis*
canonicis disp. 1. q. 2. p. 2. num. 6. contra Lessium, Nauar. Azor, &
alios, quos *ibi* refert, & sequitur Fragos.

Secus dicendum est de excommunicatis, suspensis, depositis,
aut degradatis, nam hi omnes tenentur Diuinum officium re-
citare. Tum quia talis obligatio recitandi est annexa non solùm
Ordini sacro, sed etiam statui religioso, quamdiu religiosus vi-
uit sub regula Ordinis, sed iste religiosus ad huc viuit sub regula:
ergo. Tum quia excommunicatus, suspensus, &c. priuantur qui-
dem honoribus, non tamen oneribus, cuiusmodi est obligatio re-
citandi, alioquin ex proprio delicto meliorem facerent suam
conditionem, ita cum alijs Lezan. *c. 12. n. 62.* Nauar. Corneio, &
alij, quos refert, & sequitur Sanch. *in consilijs l. 7. c. 2. disp. 34* Ad-
uerte tamen excommunicatum recitantem non posse dicere
Dominus vobiscum, nec cum alio recitare cum dicere Domi-
nus vobiscum spectet ad Ordinum, & recitare cum alio sit in
hoc casu communicare in diuinis, quod est vetitum excommu-
nicatis; ita Trull. *sup. §. 2 n. 3.*

1608 Dico 2. Omnes religiosi tenentur recitare iuxta formam Bre-
uiarij Romani, exceptis illis, qui ex institutione à sede Aposto-
lica approbata, aut consuetudine 200. annos excedente eximun-
tur, idque ex Bulla Pij V. edita in confirmationem sui Breuiarij,
habentes tamen tale priuilegium vtendi proprio Breuiario pos-
sunt priuatim vti Romano relicto proprio suæ religionis, nisi
sit speciale præceptum. Ita Sanch. *in consilijs tom. 2. lib. 7. cap. 2.*
dub. 23. n. 2. Dian. 2. *p tract. 12 resol. 10. & p. 3. tr. 2. resol. 135 & p.*
7 tract. 11 res. 8 Belas. *verbo Breuiarium num 1* & vt probabile te-
nent Peliz. *tr. 5. c. 8. n. 18.* Nauarr. *l. 3 consil de celebrat. Missar. con-*
sil. 16. n. ∴ Bonac. *disp. 1. de horis canonicis q. 3. p. 1. n. 5* Reginald.
lib. 18. n. 173. Portel *in dubijs regularib. verbo hora canonica nu. 6.*
Lessius, Caiet. Sà, Suar. quos refert, & sequitur Trull. *sup. n. 3.* li-
cèt oppositum cum alijs teneat Tambur. *t. 2. disp. 10. quæsit. 7 n. 4.*
nam recitans iuxta Breuiarium Romanum conformat se Ec-
clesiæ Romanæ, quæ est omnium Mater.

1609 An autem obligatus recitare Breuiario Romano, si vno, vel al-
tero die recitet per alium Breuiarium, v. g. Dominicanum pec-
cet mortaliter. Respondeo negatiuè. Ita Cruz, Nauar. quos re-
fert, & sequitur Dian 2 *p. tract. 12 resol. 10.* Belasius *verbo Breuia-*
rium n. 4 Trull. *sup. nu. 3.* quibus consonat Caramuel *disp. 109. nu.*
1394. licèt Garz. *de beneficijs t. 1. p. 3. c. 1. n. 130.* cum alijs contra-
rium teneat; nam cum hæc mutatio parua sit non videtur nota- 1610
biliter aduersari menti summi Pontificis. Immò si religiosus ca-
reat proprio Breuiario, tenetur vti alieno, nam præceptum iuris
communis de recitando diuino officio præualet cuicunque pre-
cepto recitandi per hoc, vel per illud Breuiarium: Ita Lezan.
verbo Breuiarium n. 6 Peliz *tract. 5. c. 8 n 70.* Tandem regulares 1611
habent priuilegium Innocentij IV. vt extra suas domos possint
recitare Diuinum officium cum religiosis aliarum religionum
per sua Breuiaria, vt diximus *in tract. de priuil. disp. 2 sect. 3. §. 3.*
n 158. & docet Tambur. *sup. n. 5.* Immò Peliz. *supr. num 77.* addit
posse hoc illos facere absque socio alterius religionis separatim,
vel cum laico.

Dico tertiò. Regulares mutando officium, v. g. recitando de 1612
sancto eo die, quo recitandum erat de feria etiam sine causa se-
cluso contemptu non peccant mortaliter, vt diximus *in tract. de*
priuil. vbi sup n. 153. cum Caiet. Laym. Zeroala, Lessio, Valent.
Syluest. Soto, Medina, Armil. Azor, Filliuc. & alijs, quos refert,
& sequitur Dian. 2. *p. tract. 12. res. 3.* Tancred. *tract. 3. de relig. lib.*
4. disp. 11. q. 2. n. 4. Et ratio est, quia substantia præcepti tantùm
est, vt recitentur septem horæ canonicæ, quod autem officium
sit de feria, vel de sancto, est quid accidentale, vnde per mutatio-
nem officij non violatur substantia pręcepti, sed tantùm modus,
quod non sufficit ad mortale.

An autem ex hac doctrina sequatur, posse loco officij dici offi-
cium resurrectionis affirmat Caramuel *disp. 108. in regula S. Be-*
nedicti nu. 1387. & in Theolog. fundamentali, fundamento 33. §. 12.
Leandrus *de Sacramentis*, quem refert Dian. 10. *p. tract. 11 resol.* 1613
16. fauet Lessius *c. 37. dub. 12.* Verùm à contraria sententia non
est recedendum, quam cum alijs docet Dian 10. *p. tract. 11 resol.*
16. & 7. p. tract. 9. res. 7 Scobar *in examine Theologiæ moralis tract.*
5. examine 5. n. 39. Busembaus *in medulla Theologiæ moralis lib. 4.*
c. 2. dub. 2. Tancred *tract. 3. de relig. lib. 4. q. 11. num. 15.* Ratio au-
tem est, quia licèt canonici officij ratio in omnibus militare vi-
deatur, vsus iustè contrarium obtinuit, quod speciale priuile-
gium sit illi solemnitati, & etiam Spiritus sancti concessum,
quod adeò verum est, vt nec officium resurrectionis pro officio
Pentecostes dici posse existimem cum Tancred. *sup.* quia illa for-
ma in his diebus cum talibus Psalmis, & Antiphonis videtur de
substantia.

Dico quartò Religiosus, qui ex errore, aut obliuione non re- 1614
citauit propria die officium de festo duplici, aut semiduplici po-
test de eo recitare prima die non impedita festo nouem lectio-
num, ita Quintanad. *tract. 8. sing. 9.* Peliz. *tract. 5. c. 8 nu. 74.* Trul-
lenc. *lib. 1. in Decal c. 7. dub. 14. num 11.* Ratio est, quia ignoranti
non currit tempus / *quamdiu, qui admittit ad bonorum possessio-*
nem. Quando ergo religiosus cognoscit se debuisse recitare die
antecedenti de aliquo festo, perinde est, ac si talis festus non trās- 1615
isset, sicque poterit recitare die non impedita. Quod si quis die 1616
antecedenti per errorem recitat de sancto, quod erat recitan-
dus die sequenti, non tenetur iterum de eo recitare, quia iam
Diuini officij pensum illi sancto persolutum est, & debitum an-
ticipatè solutum non tollit rationem plenæ solutionis, sed die
sequenti debet recitare de festo assignato in die, in qua recita-
tum fuit de sancto nondum occurrente, sicque vtrique debitum
officium persoluitur, nullusque priuatur suo cultu. quod si reci-
tandum fuerat de feria, vel de sancto simplici die, quo præuenta
fuit recitatio de sancto, tunc non potest de his recitari, cum non
transferantur, sed hæc procedunt de recitatione priuata, licet
aliquando possent etiam locum habere in choro, si absit scanda-
lum; ita Quintanaduenas *sup. sing. 10.* Peliz. *sup.*

Sed quæres, an qui per errorem recitauit matutinum de fe- 1617
ria pro matutino de sancto, teneatur iterum repetere matuti-
num, aut debeat dicere horas de feria, vt huic præcepto satisfa-
ciat. Respondeo tunc posse dicere horas de sancto, quidquid di-
cat cum Caramuel, Dian *p. 7 tract. 11 res. 11.* Nam mutatio non
fuit in officium notabiliter breuius, & hic currit illa regula of-
ficium pro officio. Tum quia cum sit probabile dari octo præce-
pta de Diuino officio, probabile etiam erit, saltem in hac senten-
tia vnicuique horum præceptorum plenè fuisse satisfactum, vt
etiam in hac sententia admittit Dian. *supr.* ita Peliz *tract. 5. c. 8.*
n. 74. Bonacin. quem & alios refert Trullenc. *in Decal lib. 1. c. 7.*
dubio 19 n 2.

An autem, quando officium est simplex, possit dici, vt duplex, 1618
vel è contra absque mortali negat Lezan. *tom. 1. c. 12. n. 19.* sed
immeritò, cum maior deformitas sit in mutatione ritus, quam
in mutatione officij, cum ergo tot tantique Doctores conce-
dant hanc mutationem officij, non est cur dubitemus de muta-
tione ritus, nisi aliàs detur contemptus, vel graue scandalum.
Ita Pelizar. *tr. 5 c. 8. n. 76.* Et idem dicendum est propter eandem 1619
rationem, si horæ in alia lingua, quàm Latina dicantur; nam
cum tantùm mutetur ritus, satisfit præcepto quoad substantiā.
Ita Dian. 9. *p. tract 7 res. 67.* Trull. *in Decal. lib. 1. c. 7. dub. 14. n. 10.*
An autem si hoc sine causa fiat, sit mortale, quia oppo nitur com-
muni

muni vsui Ecclesiæ affirmat Trull sup. ex Palao, Dian. supr. sed
contrarium tenet Bonac. de horis canonicis disput. 1. q. 3. p. 1. n. 15.
Escobar de horis canonicis q. 4. §. 2. n. 5. Peliz tract. 10. c. 6. n. 17.
1620 Dico quintò Religiosi recitantes horas canonicas cum inter-
ruptione sine causa, non peccant, mortaliter. Ita Less. Filliuc.
Bonac. quos refert, & sequitur Trull. sup. dub. 15. n. 11. Fernand.
Vega. Zanard. Barbos. Aragon. & alij apud Dian. 2. p. tract. 12 res.
4. contra Vasq. Naua. & alios apud eundem Dianam, nam huius-
modi circunstantia non pertinet ad substantiam præcepti, sed
ad modum, immò singuli versiculi habent suam significationem,
& sensum completum. Vnde si cum aliqua causa interrumpa-
tur, nec veniale erit, & si officium interrumpatur, in medio
1621 vnius Psalmi per multum tempus, dummodo sit intentio conti-
nuandi, vt aduertit Peliz. tr. 5. c. 8. n. 79. Idem dicendum est, si
ordinem horarum absq; contemptu inuertant, v. g. dicendo Ter-
tiam ante primam, vel si inuertantur Psalmi vnius horæ inter
se, vel si non recitato completorio vnius diei dicatur Matuti-
num alterius, nam ordo horarum non est de substantia, sed tan-
tùm pertinet ad modum accidentalem. Ita ex Sot. Caietan. Na-
1622 uarro, Ledesma, Pedraza, Armilla, & alijs Bonac. de horis canoni-
cis disp. 1. q. 3. p. 4. n. 2. & ex Suar. Azor. Toleto. Leslio. Tiberius q.
98. Trullench. in Decalog. lib. 1. capit. 7. dub. 19. numer. 2. contra
Vasquium.
1623 Dico sextò. Dicere horas canonicas syncopando verba, vel
versus, erit peccatum mortale, quando ex tali modo dicendi of-
ficium integrè non dicitur quoad partem notabilem, quia hoc
est idem, ac omittere partem notabilem: Ita ex Bonac & Villa-
lobos, Trull. in Decal. lib. 1 c. 2. dub. 16. n. 3 quod si verba nō omit-
1624 tantur, sed tantùm syllabæ, syncopando illas, tunc tantùm erit
veniale, cum adhuc maneat sensus, & significatio verborum, ita
communiter Doctores apud Trull. sup. An autem, qui solus re-
1625 citat teneatur ita pronuntiare, vt ab alio, à se ipso audiri possit.
Respondeo negatiuè, sed sufficit, quod tantùm linguam, & labia
moueat dummodo seipsum percipiat, & non solùm in gutture
pronunciet: ita ex Azorio, & Filliucio Dian. 2. p. tract. 12. res. 13.
contra Reginald. Suar. & alios, nam hic verè non solùm mente,
sed ore precatur.
1626 Dico septimò. Religiosi, quando recitant, tenentur sub morta-
li habere intentionem orandi, & non sufficit intentio assistendi
choro per præsentiam corporalem, nam cum recitatio hora-
rum sit actus religionis, debet procedere ex intentione pertinen-
te ad religionem, Tambur. de iure Abbatum tom 2. disp. 10 quæsit.
1627 9. n. 3. & alij communiter; sufficit autem intentio tacita, & im-
plicita, ita communiter Doctores apud Pal. t. 2. disp 2. p. 3. num. 3.
non tamen requiritur intentio adimplendi præceptum, nam ad
implendam obligationem legis, sufficit, vt quis faciat rem præ-
ceptam. Ita ex Portel, Leslio, Sanch. Aragon. Henriq. Garzia,
Squilante, Valent. Vasq. Molphes. Filliuc. Nald. & alijs Dian. 2.
1628 p. tract. 12 resol. 37. contra Azor. & alios, quæ doctrina vera est,
etiam si intra tempus præcepti non mutet intentionem, sed sa-
tis est satisfecisse sciat, ita cum Sanch. Dian sup. contra Suar. A-
ragon. & alios; hæc tamen doctrina locum non habet, quando re-
ligiosus non solùm non habuit animum adimplendi præceptum,
sed etiam non repetendi, nam tunc tenetur mutare intentionē,
quatenus ex lege Diuina tenetur subdi legi contra quam pecca-
uit, recitando officium sine intentione satisfaciendi, & cum ani-
mo illud non repetendi, vt notauit Sanc. lib 1. in Deca. c. 13. n. 13.
1629 An autem in recitatione horarum requiratur sub mortali at-
tentio. Respondeo requiri attentionem externam, hoc est, quod
assistat cum externa reuerentia, ita vt dici possit actum religio-
nis exercere, non tamen requiritur attentio interna. Vnde etiā
si voluntariè quia distractus recitet non peccabit, nisi tantùm
venialiter. Ita ex Duardo, Syluestro, Leslio, Medina, Angelo, D.
Antonino, Veiga, Rosel. Palud. Coninc. Valero, Henriq. Laym. &
alijs Dian. sup. resol. 2. contra Caietanum, Sotum, Nauar. & alios,
quos ibi refert, quibus consonat cum Palao, & alijs Trull. supra
dub. 17. num 4. Ratio autem est, quia esto detur Ecclesiam posse
præcipere actus internos concomitanter, ac per consequens in-
ternam intentionem in hac recitatione; constat tamen illam de
facto præcepisse, cum ad essentiam orationis sufficiat attentio
externa, quam sup. explicuimus, ergo non est cur talem obliga-
tionem imponamus. Hinc fit, quod si quis recitando aduertenter
1630 in operibus externis incompatibilibus cum attentione oratio-
nis, vt sunt scribere, legere, vel aliud tale faciat, quod totum ani-
mum ad se auocet, non satisfacere huic præcepto; secus si tales
1631 actiones non requirant tantam animi aduertentiam, vt si quis
recitet induens se, vel calceans, vel deambulans per hortum her-
bas prospiciens. Ita Sanch. lib. 7. consil. c. 2. d. 32. cum Nauar. Me-
din. & alijs.
1632 Dico 8. Recitantes cum socijs, non debent facere tres choros,
sed tantùm duos; nam talis modus psallendi non est vsitatus in
1633 Ecclesia. Vnde non possunt duo Psalmos recitare, & alter ter-
tius legere lectiones, poterunt tamen si duo fuerint ex vno cho-
ro, & alius ex altero dicere quilibet suam lectionem, vt patet ex
1634 consuetudine. Imò si vnus ex recitantibus tantùm legat omnes
lectiones orationes, & hymnos, ac responsoria Diuino officio sa-
tisfacient, ita ex Suar. Bonac. & alijs Trull. sup. dub. 16. n. 7. Peliz.
tr. 5. c. 8. n. 91. Immò si vnus per se solùm recitet omnes Psalmos, 1635
& ab alio audiat omnes lectiones suę satisfacit obligationi, cum 1636
quo ad eam partem communicet cum socio tum audiendo le-
ctiones, tum recitando responsoria. Et idem dicendum est, si par-
tem Psalmorum recitet cum socio, & partem per se solùm, ita
Pelizar. supr.
Dico nonò. Obligatio recitandi officium Diuinum incipit à 1637
media nocte antecedentis diei, & finitur ad medium noctis se-
quentis diei. Vnde recitantes in hoc interuallo, siue totum ma-
ne, siue totum vespere persoluant, non peccant mortaliter, neq;
etiam venialiter, si hoc ex causa faciant, vt ratione occupationis
venturæ, itineris, studij, deuotionis, &c. ita communiter Docto-
res apud Pelizar. sup. nu. 102. Laudabilius tamen est horas ante-
ponere, quàm postponere, vt aduertit Sanc. lib. 7. cons. c. 2. dub. 36.
n. 4. addens recitantem in Quadragesima non teneri dicere ve-
speras mane: nam C. solent de consecr. dist. 1. vbi id præcipitur, lo- 1638
quitur de vesperis in choro. Aduerte tamen officium matuti- 1639
num cum laudibus posse dici die antecedēti per horam tertiam 1640
post meridiem, Bonac. Villalobos, & alij, quos refert, & sequitur
Trull sup. dub. 18. n. 8. Imò Sanch. in cons. 2. p. lib 7. c. 2. dub. 37. ad-
dit non peccare mortaliter, sed tantùm venialiter, qui sine vlla
causa recitaret matutinum diei crastinæ hora secunda post me- 1641
ridiem quocunque anni tempore, etiam si nondum recitauerit
vesperas, & Completorium, & subsistente aliqua causa, nullum
peccatum etiam veniale committere, quam sententiam etiam
approbat Trull. sup. Ledesma, quem refert, & sequitur Dian. 4 p.
tr. 4. res. 9. Immò aliqui, quos ibi refert, & reijcit Dian. addunt,
quod si quis in quadragesima, quando vesperę ante prandium di- 1642
cuntur, post medium diem diceret matutinas diei sequentis, nec
peccare mortaliter, nec teneri iterum ad recitandum, quia iam
videtur incepisse dies sequens, nam illud tempus cum sit hora
vesperarum, pertinet ad sequentem diem.
Dico decimò. Religiosus omittens totum Diuinum officium 1643
in vna die, vnum tantum peccatum committet cum vnico tan-
tùm præcepto totum officium præcipiatur, vt ex Nauar. Vasq.
Suar. Bonac. & Garzia docet Palaus tom. 2 disp. 2. p 5. num. 1. non
enim præcepta debent sine manifesta ratione multiplicari. Imò
si talis religiosus sit sacerdos, vel etiam beneficiatus, adhuc o- 1644
mittens totum officium Diuinum vnicum peccatum commit-
tet, quia licèt ex triplici titulo ad illud teneatur, hi omnes tituli
procedunt ex virtute religionis, qui autem violat vnam tantùm
virtutem, vnum tantùm peccatum committit; ita Palaus sup. n.
3. Garzia, Henriquez, Salaz, Homobonus, quos refert, & sequi-
tur Dian. 1. p. tr. 12. res. 22. contra Fagundez, Sanch. Suar. & alios, 1645
quos ibi refert idem Dian. Idem dicendum est, si omittat eius
partem notabilem, ita communiter Doctores apud Filliucium
tract. 23. num. 246.
Difficultas tamen est in assignanda materia, quæ sit sufficiens 1646
ad peccatum mortale; nam Moneta de distrib. 2 p. q. 3. n. 13. assi-
gnat pro materia graui decimam partem vnius horæ, Nauarr.
quem refert, & sequitur Villalobos 1 p. tract. 24. diff. 10. num. 1.
assignat pro materia graui tertiam partem horæ, Suarez, Filliu-
cius, quos refert, & sequitur Trullenc. in Decal lib. 1. c. 7. dub. 23. 1647
assignant mediam partem horę Less. verò & Bansina, quos refert,
& sequitur Palaus tomo 2. disp. 2 p. 5 num 1 assignant horam par-
uam, non verò infra illam, Marchin. verò de ordine tract. 6. diff. 3.
num. 5. cui maximè accedit Sotus de iustit. libro 10. q 5. artic. 7. ad-
huc existimant paruam materiam, & plus requirunt ad pecca-
tum mortale, Caramuel verò quem refert Dian. 7 p tract. 11 re-
solut. 2. omissionem decem Psalmorum in matutino iudicat pro
materia leui, eo quod non sit octaua pars officij Diuini. Omnes
has sententias, excepta prima, & vltima, existimo probabiles, di-
xi excepta prima, & vltima, nam prima est nimis arcta, & incre-
dibilis, vltima verò est latissima, & ideò reijcienda, placet mihi
opinio Marchini, non enim datur tanta deformitas in omissione
vnius horæ paruæ, vt propterea verosimile sit Ecclesiam velle
perpetuis gehennæ incendijs subijcere suos filios ob omissionem
adeò leuem. Immò in officio longiori, verbi gratia, Dominicæ
existimo posse assignari maiorem latitudinem paruitatis mate-
riæ, quàm in alijs officijs breuioribus, siquidem paruitas mate-
riæ mensurari debet ex toto, totum verò potest esse maius, vel
minus, vt patet.
Dico vndecimò. Ex triplici causa excusantur regulares à 1648
recitatione Diuini officij, scilicet, impotentiæ, repentinæ oc-
cupationis, & dispensationis. Ex prima excusantur, primo, qui
non possunt loqui, nec verba proferre, quæ sunt necessaria ad re-
citandum Diuinum officium, nec tenetur illud audire, ita Sua- 1649
rez, Filliuc. quos refert, & sequitur Trull. in Decal. lib. 1. cap. 7.
dub 28 num. 7. nam præceptum est de vocali oratione. Secundò
excusantur, qui non possunt totum Diuinum officium recita-
re, licèt possent aliquas horas recitare, ita Sanch in selectis disp.
15. num. 100. Caramuel disput. 115. in regul. S. Benedicti n. 1435.
Ratio autem est, quia præceptum est de recitando toto officio.
Idem dicendum est de cęco, qui horas paruas memoriter scit,
si nesciat responsoria, orationes, lectiones, capitula, &c. ita
Sanc. Tol. quos refert, & sequitur Peliz. sup. n. 112. dicere autem,
quod qui non potest recitare matutinum cum laudibus, potest
reci-

tamen autem reliquas horas ad nihil tenetur, quia maior pars trahit ſecum minorem eſt damnatum ab Alexand. VII. prop. 54. An autem teneatur adhibere ſocium, vel ſi ei ſocius ad recitandum ſe offerat eum admittere Reſpondeo negatiuè licet oppoſitum faciet ſi admittat. Et ratio eſt, quia recitare cum ſocio eſt priuilegium, & fauor quo non vti liberè poteſt, tenebitur tamen talis cæcus recitare ſi memoriter ſciat totum Diuinum officium, quia præceptum non obligat ad recitandum per librum, Villalobos, Palaus, Diana, & alij, quos refert, & ſequitur Trid. *ſuprà n.* 8. et idem dicendum eſt de Surdis, & de Surdaſtris, nam hi per ſe ſolos poſſunt recitare, ita communiter doctores apud Peliz. *ſuprà n.* 13. Si tamen Surdaſtri per ſe ſolos non poſſunt recitare, non tenentur adhibere ſocium teneretur namque ſocius vociferari, quod eſſet valdè illi oneroſum, Suarez, Filliucius, quos refert, & ſequitur Trull. *ſuprà nu.* 9.

Tertiò excuſantur infirmi, illi ſcilicet, qui ſine graui damno ſalutis corporalis, aut animi dolore, ac vexatione recitare non poſſunt, ita communiter Doctores, hoc autem damnum non requiritur, quod ſit maximum, ſed media via incedendum eſt. Vnde ſi ex recitatione oriatur ſtomachi cruditas, capitis grauedo, vel virium laſſitudo, vel tardius febris remittatur, excuſabitur, quia aliud non eſt credendum de pia Matre Eccleſia, Sanc. quem refert, & ſequitur Trull *ſuprà dub.* 27. *n.* 2. Quod ſi res ſit dubia, an ſi morbus ſit grauis, vel leuis, tunc ſtandum eſt iudicio medici, & ſuperioris, qui ſi etiam ſit dubius an recitatio ſit nocitura, non tenetur infirmus recitare, quia non tenetur infirmus graui damno ſe opponere, ita Bauni *de beneficijs diſp.* 13. *quæſt.* 28. *verſu quod ſi dubia*, Frag. 2. *p. lib* 10. *diſp.* 22. §. 6 *n.* 1. Bonacina, Diana, quos refert, & ſequitur Trull. *ſup. n.* 2. contra Suarium, & alios, ſi verò periculum ſit tãtummodo leuis damni tenetur, quia poſſeſſio ſtat pro præcepto ita cum Diana, Vill. & alijs Trull. *ſup.*

Aduerte tamen quod licèt infirmus valeat conuerſari cum amicis, aut legere aliquos libros recreandi gratia, non ob id conſtringendum eſſe Diuinum officium recitare, vt aduertit Ioannes Sanctius *ſuprà* Diana *tract.* 2. *de horis canonicis reſ.* 43. Sanch. *lib.* 7. *conſil. c.* 2. *d.* 45. *n* 4. Peliz. *ſup.* 116 Trull. *ſup. n.* 2. nam recitatio cum non reſpiciat recreationem, vt reſpicit confabulatio cum amicis, ſed attentionem, poteſt afferre grauem iacturam. Idem dicendum eſt de infirmis, quos iam febris deſeruit, dum adhuc vires ſunt imbecilles, dumque homo conualeſcit per aliquot dies etiamſi aliàs poſſet celebrare, ita cũ Sanc. *ſup.* Peliz *ſup.*

An autem laborantes quartana exempti ſint à recitatione Diuini officij Reſpondeo in his ſtandum eſſe iudicio Prælati, & medici, aut prudentis viri, cum dari poſſit caſus, in quo quartana ſit ideò grauis, & ſecum ferat affectus ita noxios, vt meritò videatur grauis infirmitas: ſolum aduerto non teneri eum qui non poteſt tempore debito horas recitare illas intra eundem diem præponere, aut poſtponere, niſi aliàs impedimentum ſit voluntarium, ita ex Henriq. Cano, Oliuer. & Sanch. Diana 4. *p tr.* 4. *reſ.* 10 & ratio eſt, quia poſſe præponere aut poſtponere horas intra diem naturalem eſt priuilegium fauoris conceſſum ab Eccleſia, nemo autem cogitur ſuo vti priuilegio Hinc fit ægrotantem vſque ad meridiem non teneri poſtea recitare matutinum, aut laudes vt benè aduertit Caramuel, quem refert, & non reijcit Diana 5 *p tract.* 11. *reſol.* 14.

Quartò excuſantur, qui Breuiarium non habent inculpabiliter, vt ſi ſublatum eſt à fure, vel domi ex obliuione relictum, aut in itinere amiſſum, & aliud non inuenitur, ſecus ſi carentia ſit culpabilis, quia ſcilicet proiecit Breuiarium in mare, nam tunc ſi ſtatim pœnituit non amplius omiſſiones futuræ imputantur ad culpam, cum tunc omiſſio non ſit peccatum, vt cum Becano, Tannero, & alijs docet Diana 2. *p. tr. de circumſtantijs reſol.* 63. ſi verò non pœnituit, tunc omiſſiones non erunt noua peccata, etiam quoad malitiam internam, vt ait Peliz. *ſuprà n.* 124. ſed effectus peccati vnde pœnitentes non tenentur illas omiſſiones in confeſſione explicare, ſed ſufficit dicere ſe dediſſe cauſam ad non recitandum per annum quia iam non eſt in manu ſacerdotis ſuppoſita tali cauſa recitare, ita Vaſquez Bonacina, Layman quos refert, & ſequitur Diana 1. *p. tract.* 8. *reſol* 64. & alij.

Quintò excuſantur qui ex obliuione inculpabili officium Diuinum non recitant, debet tamen quis diligens eſſe ne hæc obliuio contingat, quod ſi quis non recordetur ſe dixiſſe aliquem Pſalmum, aut horam non tenetur illam recitare, dummodo non meminerit ſe non illam dixiſſe, præcipuè ſi recordetur ſe talem horam, & Pſalmum incepiſſe, ita Sanch. *lib.* 7. *conſ. c.* 2. *d.* 34. Nauarro, Angles, Sandoual & alij.

1650 Ex ſecunda cauſa ſcilicet repentinæ occupationis excuſantur, qui repentinam aliquam occupationem omittere, aut in aliud tempus differre, vel ſimul cum recitatione exequi non poſſunt abſque graui ſui, vel proximi iactura in vita, honore, & fortuna, ita communiter DD. apud Trull. *lib.* 5. *in Decal. cap.* 7. *dub.* 28. *n* 1. ex quo capite excuſari poſſunt publicam lectionem intra certum horarum numerum facientes in oppoſitione cathedræ, vel beneficij, vel ad gradum aliquem ſcientiæ recipiendum, item confeſſores, & prædicatores, qui nec conciones, nec confeſſiones omittere poſſunt abſque graui ſcandalo, & nota, neque cum illis ſimul recitare, Palaus *tr.* 7. *diſp.* 2. *p.* 6. *n.* 2. Item qui vt ſubueniat infirmo, vel vt graues inimicitias componat, vel tumultum populi pacificet, ita occupatur, vt nõ ſuppetat ei tempus recitandi, nec antea poſſit peruenire, ita cum Sanch. & alijs Trull. *ſup. n.* 7.

Ex tertia cauſa ſcilicet diſpenſationis excuſantur primò, qui 1651 à Pontifice habent diſpenſationem, in quo nullum eſt dubium cum diſpenſet in iure à ſe lato, vt cum communi docet Palaus *ſup. n.* 3. Epiſcopus autem talem concedere diſpenſationem ſuis ſubditis non poteſt, cum inferior non poſſit in lege Superioris diſpenſare, poterit tamen in aliquo caſu dubio ſententiam proferre, Bonacina, & alij quos refert, & ſequitur Palaus *ſup. nu.* 3. Prælati tamen regulares poſita legitima cauſa poſſunt cum ſuis ſubditis etiam in Sacris conſtitutis diſpenſare in recitatione horarum, tam de iure communi, quàm iure priuilegij, de iure quia poſſunt in obſeruantiis regularibus diſpenſare, ſed recitatio Diuini Officij eſt vna ex regularibus obſeruantijs, ſiquidem in religionibus ortum habuit ex conſuetudine ſtatus regularis ſuperiore conſentiente: ergo ab illo diſpenſari poteſt Ita Bordon. *tom* 1. *reſol.* 30. *n.* 17 Palaus *ſup. n.* 3. Iure etiam priuilegii conſtat ex priuilegijs quæ retulimus *in tract. de priuil. diſp.* 1. *ſect.* 2. §. 4. *nu.* 125. hæc autem facultas diſpenſandi tam de iure communi, quàm iure priuilegij competit etiam Prælatis localibus ita ex Portel, & alijs Bordon. *ſup. nu.* 7. quidquid in contrarium dicat cum Bonacina Palaus *ſup.*

§. X.

De obligatione, quàm habent regulares celebrandi miſſæ ſacrificium.

1652 *Sacerdotes ſæculares non celebrando per totum annum probabile eſt non peccare mortaliter ſecluſo ſcandalo.*

1653 *Aliter de ſacerdotibus regularibus dicendum eſt.*

1654 *Sacerdotes regulares non tenentur quotidie celebrare, niſi habeant de hoc ſtatutum, vel ſit dies feſtum ad ſatisfaciendum præcepto.*

1655 *Sacerdos regularis non tenetur, ſub mortali dicere miſſam in die feſto, vt populus præcepto ſatisfaciat, nec adhibendum viaticum infirmo.*

1656 *Sacerdos regularis tenetur applicare miſſam pro intentione Prælati, ſi de hoc detur mandatum vel lex.*

1657 *Secus dicendum eſt ſi non detur talis lex, vel mandatum.*

1658 *Si pro altero applicauerit etiam contra mandatum Prælati, tenet applicatio, peccabit tamen mortaliter, & tenebitur ad reſtitutionem ſi præceſſit acceptatio ſtipendij.*

1659 *Religioſi, qui ex lege vel mandato Prælati non tenentur miſſas pro intentione Prælati applicare, quamuis ſciant ipſos pro illis accipere ſtipendia.*

1660 *Si liberaliter vnam miſſam promiſerint, & illam non celebrent, non peccant mortaliter.*

1661 *Idem dicendum eſt ſi pro tali miſſa ab amico, vel ab ipſo ſacerdote acceptum ſit ſtipendium.*

1662 *Regulares non celebrantes Miſſas pro defunctis ſui Ordinis nõ peccant mortaliter, ſi lex vel cõſtitutio nõ obligat ad mortale.*

1663 *Prælati regulares tenentur ſub mortali curare, vt quotidie Miſſa conuentalis dicatur.*

1664 *Hanc Miſſam poſſunt prælati pro quibus voluerint applicare, niſi detur lex in contrarium.*

1665 *Non eſt neceſſe, quod Miſſa conuentualis cantetur.*

1666 *Poterit talis Miſſa omitti, quoties occurrit iuſta cauſa.*

1667 *Loco miſſæ conuentualis etiam in feſto duplici, quod tamen non ſit de præcepto, ſufficit canere Miſſam defunctorum.*

1668 *Idem dicendum eſt ſi feſtum alicuius patroni transferatur in diem, in quo de ipſo recitari non poſſit, nam tunc poteſt miſſa conuentualis dici de Patrono.*

1669 *Regulares non tenentur ſub mortali diebus feſtis miſſam conuentualem cantare, niſi detur lex obligans ſub mortali in aliqua religione.*

1670 *Non tenentur canere duas miſſas in diebus Rogationum vel in alijs diebus in Miſſali aſſignatis.*

1671 *Regulares poſſunt recipere ſtipendia pro Miſſis, niſi habeant legem in contrarium.*

1672 *Hoc ſtipendium debet eſſe ſecundum taxam, vel ſecundum conſuetudinem.*

1673 *Poſſunt recipere onera miſſarum perpetua ex legato vel alio titulo oneroſo de licentia Generalis.*

1674 *Apud noſtros quæ requirantur, vt talia legata poſſint accipi.*

1675 *Prælati poſſunt differre applicationem miſſarum ex legato, aut alio titulo oneroſo, quoties non habent ſpem probabilem accipiendi annuam eleemoſynam, niſi poſt longum tempus.*

1676 *Si capitale ſine culpa religioſorum perijt, non tenentur regulares ad prædictas miſſas.*

1677 *Quid ſi præceſſerit cõtractus celebrãdi etiã deficiẽte ſtipendio.*

1678 *Regulares poſſunt præſcribere contra prædicta legata.*

1679 *Si infirmentur omnes ſacerdotes vnius conuentus ad breue tempus non tenetur conuentus pro eo tempore miſſas quotidianas relictas ex legato per ſacerdotes extraneos celebrare, ſed ab eis deobligatur.*

1680 *Idem dicendum eſt ſi infirmentur tot ſacerdotes, quod*

nume-

numerus sufficiens non superfit ad eas adimplendas,
nisi testator expresserit contrarium.
1681 *Per quantum tempus possunt in his casibus missas omit-*
tere sine onere restitutionis.
1682 *Idem dicendum est, si desit in conuentu sufficiens nu-*
merus sacerdotum ad implenda onera perpetua.
1683 *Missa in prædictis casibus debent omitti pro rata, &*
non omnes vnius defuncti.
1684 *Si in vno conuentu tot fuerint sacerdotes, quot Missæ*
quotidianæ, possunt sacerdotes semel in hebdomada va-
care à celebratione causa maioris honestatis.
1685 *Aliter dicendum est si plures fuerint sacerdotes, quam*
capellaniæ, & capellaniæ non sint particularibus reli-
giosis perpetuo applicatæ.
1686 *Idem dicendum est de sacerdote obligato ad celebran-*
dum pro aliquo defuncto per vnum annum, vel per
mensem, vel hebdomadam.
1687 *Quid si fuerint missæ ex particularibus stipendijs diuersis.*
1688 *Quid si talis obligatio fuerit sumpta à conuentu.*
1689 *Diebus quibus regulares vacant à celebratione causa*
maioris honestatis non possunt pro se, vel pro amicis,
aut pro stipendio celebrare.
1690 *Religiosus obligatus quotidie pro aliquo celebrare potest*
ter, vel quater in anno pro alio celebrare.
1691 *Poterit etiam missam in die defunctorum pro animabus*
Purgatorij applicare.
1692 *A missis quotidianis excusatur conuentus tribus diebus*
hebdomada sancta.

1652 DIco primò: Licet probabile sit sacerdotes sæculares posse
per totum annum non celebrare absque peccato mortali,
secluso scandalo, vt docent graues doctores apud Fag. *de præ-*
ceptis Ecclesiæ præcepto 1. lib.3. cap.15. nu.1. Non tamen idem
1653 de regularibus auderem affirmare, cum ratione status debeant
tendere ad perfectionem, tum quia raro, aut nunquam dari po-
test quod sacerdos regularis nunquam celebret, & quod non de-
1654 tur scandalum, Peliz. *tract.5. cap.9. n.5.* Non tamen tenetur quo-
tidie celebrare, nisi aliàs detur statutum, vt est apud nostros 1 *p.*
1655 *nostr. constit. cap.4. nu.5.* vel sit dies festus ad implendum præ-
ceptum, si aliàs non sit sacerdos, cuius missam audiant, probabi-
le autem est non teneri sub mortali missam celebrare in die fe-
sto, vt alij præcepto audiendi missam satisfaciant, si ipse iam sa-
tisfecit, vel ad communicandum infirmo pro viatico, nam tunc
tantùm tenetur ex charitate, quæ non obligat sub mortali, nisi
necessitas spiritualis proximi sit magna, qualis hæc non videtur
esse, cum populus non audiendo missam non peccet, & hoc sa-
cramentum non sit de necessitate. Ita Peliz. *suprà num.98.*
1656 An autem teneantur sub mortali missam applicare pro in-
tentione Prælati. Respondeo affirmatiuè, si de hoc detur man-
datum, vt est apud nostros, vt patet *ex 1 p. nostr constit. c.10. n.7.*
1657 secus si non detur tale mandatum. Fraxinellus *de obligatione*
Sacerdotis sect.7. §.6. ex Rodr. Armil. Corduba, & alijs. Si ta-
men in casu, quo detur Prælati mandatum, applicauerit pro al-
tero sacrificium, tenet applicatio. Ita Diana 2. *p. tract.14. resol.*
72. ex Syluestro, Henriquez, Fag. Villalob. licèt oppositum te-
neat Fraxinellus, Gauant. Sot. Cordub. Ledesma relati à Diana
1658 *suprà* alijque, quos citat Fag. *suprà n.3.* Non enim Prælatus, sed
sacerdos est minister huius sacrificij, vnde non secundùm volun-
tatem Prælati, sed Sacerdotis debet fieri applicatio, peccabit
tamen mortaliter talis Religiosus contra obedientiam, tran-
seundo præceptum in re graui, imò etiam contra iustitiam, &
tenebitur ad restitutionem supplendo sacrificia, si aliàs præces-
serit acceptatio stipendij, vel obligatio ex legato: ita DD. ci-
tati pro nostra sententia *suprà*.
1659 Dico secundò: Religiosi diebus, quibus non tenentur pro con-
uentu, vel intentione Prælati celebrare possunt sua sacrificia
alijs etiam extraneis, absque violatione voti paupertatis, appli-
care, quamuis sciant ipsos pro talibus missis stipendia accepta-
re, ita Diana, Souza, Rodr. Nauar. Fag. & alij, quos refert, &
sequitur Vidal. *inquisitione vnica de paupertate nu.16.* & nos iam
1660 supra diximus *disp.4. sect.4. dicto 3.* Si tamen liberaliter pro-
mittant vnam missam, & illam non celebrent non peccant mor-
taliter, ita Diana 2. *p. tr.7. resol.9.* ex Sanch. Rodr. Maldero, &
alijs, quibus adde Fag. *sup. c 1. n.28.* contra Nauarrum, Ledes-
mam, Bonacinam, & alios. Ratio est, quia hic non est conside-
randum bonum spirituale missæ promissæ, sed valor tempora-
lis, seu potius stipendium temporale, ipsius, & iuxta valorem
1661 huius stipendij consideranda est materia promissionis; ma-
teria autem stipendij temporalis vnius missæ non est sufficiens
ad peccatum mortale, vt patet. Et idem est dicendum, si pro tali
missa ab amico, vel ab ipso sacerdote acceptum sit stipendium
propter eandem rationem, nam licèt ad peccatum graue furti
minor materia requiratur, quàm ad violationem grauem pro-
missionis, non tamen sufficit stipendium ordinarium vnius mis-
sæ cum in hoc regno non excedat valorem trium vigenarum, ita
cum alijs à se consultis Peliz. *tract.5 cap.9. n.20.*
1662 Dico tertiò: Regulares non celebrantes missas pro defunctis
sui Ordinis, non peccant mortaliter, si aliàs regula, vel statutum
non obligat ad mortale, nam cum hæc obligatio sit ex lege, non
transcendit rationem simplicis ordinationis, ita colligit ex Sua-
rio Peliz. *suprà n.12.* dignus tamen erit talis religiosus, vt nulla
suffragia pro eo applicentur sic Deo permittente, in pœnam
negligentiæ hac in re præstitæ. Idem dicendum existimo, si
omittat applicare missas, quas nostra constitutio iubet applicare
sine stipendio, vt sunt missæ solemnes Beatæ MARIÆ in sab-
bato, missæ ternariorum propter eandem rationem.
Dico quartò: Prælati regulares tenentur sub mortali curare, 1663
vt quotidie dicatur missa conuentualis, in conuentibus, vbi fue-
rint ad minùs tres religiosi ita communiter doctores apud Sua-
rez *de sacramentis disp.80. sect.2. assert.2.* & constat *ex cap. cum*
creatura de celebratione missarum. Hanc autem missam possunt 1664
Prælati, pro quibus voluerint, applicare, nisi detur lex, vel con-
stitutio in contrarium, ita Corduba, Rodr. Peyrinis, & alij,
quos refert, & sequitur Diana 5. *p. tract.13. resol.51.* contra Bo- 1665
nacinam, & Fraxinellum citatos ab ipso Diana. non enim appa-
ret præceptum Diuinum, aut canonicum contrarium persua-
dens. Item non est necesse quod missa conuentualis cantetur, 1666
Peyrinis *tom.3. priuil. cap.1. n.20.* Gauant. *in rubricis missal. p.3.*
tit.11. n.4. Imò poterit talis missa omitti, quoties occurrerit ali-
qua iusta causa id faciendi, vt si non adesset nisi vnica missa pro
festo, & pro defuncto, tunc celebranda esset missa de requie. 1667
Imò addit Peyrinis *sup. n.20.* loco missæ conuentualis etiam in
festo duplici, quod tamen non sit de præcepto sufficere canere
missam defunctorum, præsertim si voluntas testatoris adimplen-
da sit. Et idem dicendum est, si transferatur festum alicuius pa-
troni incidentis in die, in qua de ipso celebrare non possit, nam 1668
tunc missa conuentualis dici potest de patrono, vt benè cum Ga-
uanto notauit Peliz. *sup. n.38.*
An autem saltem diebus festiuis teneantur missam conuen- 1669
tualem cantare? Respondeo negatiuè, secluso scandalo, si aliàs
de hoc non detur statutum religionis obligans sub mortali, ita
Diana 3. *p tr.2. resol.8.* Peyrin. *sup. n.20.* Peliz *tr.9. c.9. n.3.* &
alij contra Peregrinum relatum à Diana supra; non enim regu-
lares ex vi alicuius canonis, vel consuetudinis, sed tantùm ex
regula tenentur diebus festiuis missam canere: ergo si regula
non obligauerit ad mortale, non est vnde talis obligatio deduca- 1670
tur. Neque etiam tenentur canere duas missas diebus rogatio-
num, vel alijs in missali assignatis, nam Ecclesiæ regularium li-
cèt in materia fauorabili veniant sub nomine collegiatæ ex glos-
sa, & Abbate *in c. cum creatura de celebratione missarum*, in one-
rosis tamen non veniunt nomine collegiatæ: ergo cum aliàs de
hoc non detur aliqua consuetudo, inde est, quod Ecclesiæ regu-
larium non tenentur duas missas prædictis diebus canere, ita
Abbas Rodr. Laymã, quos refert, & sequitur Bord. *t.1. res.25. n.25*
Dico 5. Regulares possunt recipere stipendia pro missis, nisi 1671
aliàs habeant legem in contrarium, vt habent Patres Societatis,
Capucini, & conuentus nostrorum eremorum ita communiter 1672
doctores, hoc autem stipendium debet esse secundùm taxam à
superiore ad hoc potestatem habente, vel secundùm consuetudi-
nem, si talis taxa non detur, ita cum alijs Tamb. *de iure Abbatum*
tom.2. disp.5. quæsito.9. n.4. Item possunt recipere onera missa- 1673
rum perpetua ex legato, vel ex alio titulo oneroso, præcedente
tamen licentia in scriptis Generalis, vel Prouincialis, idque ex 1674
decreto sacræ Congregationis iussu Vrbani VIII. de celebratio-
ne missarum. Apud nostrates verò requiritur etiam consensus
in scriptis nostri Definitorij generalis, & hoc consulto prius
Prouinciali, & tantùm pro illis domibus, quæ aliter secundùm
nostras constitutiones, & statum paupertatis, quem profitemur,
non possunt commodè sustentari, vt patet, *ex 1. p. nostr. constit.*
c.7. num.14. An autem de licentia nostri definitorij generalis
annui redditus pro his missis perpetuis consignati possint aliena-
ri, iam *suprà* diximus.
Aduerte tamen, Prælatos posse differre applicationem missa- 1675
rum debitarum ex legato, aut alio titulo oneroso, quoties non
habent spem probabilem accipiendi annuam eleemosynam, nisi
post longum tempus, si aliquid damni paterentur, eo quod mis-
sas quas offerunt pro supra dictis legatis offerre possent pro alijs
statim soluentibus ordinarium stipendium, & sic consulere pro-
prijs necessitatibus vsque quo talia legata illis soluantur Peliz.
tr.5. c.9. n.100. Imò si capitale sine culpa religiorum perijt, non
tenentur regulares ad prædictas Missas, nam regulares non te-
nentur celebrare sine debito stipendio, neque tale quid debet
præsumi de voluntate testatoris, ita Hancala, Perez, Lara, Fra-
xinellus, & alij quos refert, & sequitur Bord. *tom.1. res.25. n.31.*
Aliter dicendum existimo, si præcesserit contractus celebrandi 1677
etiam deficiente stipendio, poterunt tamen regulares petere be-
neficium restitutionis vtentes priuilegio minorum, cum præ-
sumatur ignoranter vel cum dolo tale durum onus suscepisse. 1678
An autem possint præscribere cõtra supradicta legata. Respon-
deo affirmatiuè, si currant tempus, & conditiones necessariæ ad
præscriptionem; sicut enim potest præscribi contra viuos, ita
contra defunctos, nec obstat quod defuncti non possint per se re-
clamare, nam possunt per suos hæredes, tum quia potest etiam
præscribi contra ignorantes: ergo etiam contra defunctos, nam
etiam

etiam ignorantes non possunt reclamare, ita Peliz. *suprà n.*92.

1679 Dico 6. Infirmantibus omnibus sacerdotibus vnius conuentus, non tenetur talis conuentus pro eo tempore infirmitatis, si infirmitas non sit longa, dicere missas quotidianas relictas ex legato, vel alio titulo perpetuo per sacerdotes extraneos, sed ab eis deobligatur pro eo tempore. Et idem dicendum est si infir-
1680 mentur tot sacerdotes, quod numerus sufficiens non superfit ad eas adimplendas nisi aliàs testator expresserit contrarium; ita in simili casu Bonac. *de sacramentis disp.*4. *q. vlt p.*7. §. 2. *nu.*27. Fill. Suarez, Henriq. quos refert, & sequitur Trull. *praxi sacramentorum lib.*3. *c.*8. *dub.*7. Per quantum verò tempus possint missas omittere sine onere restitutionis magna est dissensio inter Doctores, nam Petrus Nauarra, quem sequitur Naldus *verbo missa*
1681 *n.*11. Lugo, Bartiola, Peyrinis, Auila, Franciscus de Nigro, quos refert Diana 5. *p. tr.*13. *ref.*51. dicunt posse missas omittere per duos menses si infirmitas per hoc tempus durauerit. Alij terminum 8. dierum assignant ita Molphetius, Decius, Graffis Fraxinellus, Homob. quos refert, & sequitur Brabosa *de potestate episcopi p.*2. *alleg.*24. *n.*31. Alij verò vsque ad quindecim dies producunt, ita Diana *tr.*14. *ref.*27. *p.*2 Bonac. *de sacramens. disp.*5. *q. vlt. p.*8. *n.*17. Alij denique ad vnum mensem, ita vt probabile etiam tenet Peliz. *sup.* Tu tamen elige quod malueris, nam ego omnes has sententias probabiles existimo, & primam securam.

1682 Et idem dicendum existimo si desit in conuentu numerus sufficiens sacerdotum ad implenda onera perpetua missarum dummodo hoc sit sine culpa proprij Prelati, nam tunc per idem tempus non tenebitur Prælatus supplere illas per sacerdotes extra-
1683 neos propter eandem rationem, ita expresse Peliz. *suprà n.*105. Aduerte tamen quod tam in hoc, quàm in precedenti casu debet Prælatus omittere missas pro rata singularum obligationũ, & non omnes vnius defuncti, sic enim æquitas postulat. Secundò aduerte quod si in conuentu sint tot sacerdotes, quot sufficiant ad implenda prędicta onera missarum, tunc etiam si aliqui sacerdos, sint infirmi tes teneri prædictis oneribus satisfacere, quãdiu enim supersunt, qui tales missas possint dicere ab earum impletione non excusantur ita Peliz *suprà num.*103.

1684 Sed quæres an si in vno conuentu fuerint tot missæ quotidianæ, quot fuerint sacerdotes, possint tales sacerdotes aliquando vacare à celebratione *iuxta c. significatum de praben.* in quo iuxta communem doctorũ sensum sacerdoti obligato ad missam quotidianam indulgetur, vt ex causa maioris honestatis, ac deuotionis semel in hebdomada possit sacrificium omittere? Respondeo affirmatiuè, si hoc tantum fiat ex causa maioris honestatis, & deuotionis, non tamen voluptatis, aut itineris, &c. quomodo etiam in dicto cap. subditur, ita Peliz. *sup. n.*107. & 110. vbi enim militat eadem ratio, militat eadem iuris dispositio. Vnde cum ratio maioris honestatis æquè militet in sacerdotibus regularibus, ac in sæcularibus, idem in vtroque casu dicendum est. Aliter di-
1685 bendum existimo si sint plures sacerdotes, quam Capellaniæ, & aliàs Capellaniæ non sint particularibus religiosis perpetuo collatæ, sed ad eas teneatur conuentus ex titulo variarum Capellaniarum, quæ fundatæ sunt in ipsius Ecclesia; nam tunc tenebitur illis semper satisfacere, nam quamdiu supersunt religiosi qui illis possint honestè satisfacere, non est cur ab hac obligatione eos excusemus ita Peliz *suprà num.*107.

1686 An autem religiosus obligatus ad celebrandum quotidie per vnum annũ pro aliqua persona possit vacare semel in hebdomada modo dicto. Respondeo affirmatiuè, si talis obligatio celebrandi quotidie non fuit suscepta à conuentu, sed ab aliquo religioso, qui talem obligationem poterat adimplere, & dummodo tales missę simul postulatę fuerint ab vna persona. Et idem dicendum est de religioso obligato ad celebrandum pro aliqua persona per vnum mensem, vel hebdomadam, ita Peliz. *tr.*6. *c.*3. *n.*37. Ratio est quia finis concessionis factæ *in c. significatum de prabendis* militat etiam in his casibus, vbi autem datur eadem ratio, datur eadem iuris dispositio præsertim, in materia fauorabili, qualis est in præsenti casu, in quo ius consulit reuerentiæ missæ, & deuotioni sacerdotis celebrantis.

1687 Dixi: dummodo omnes missæ simul postulatæ fuerint ab vna persona, nam si non omnes simul pro vno anno, vel mense, vel hebdomada ab vna persona sed à diuersis quælibet missa de die in diem postulata fuerit tenebitur talis religosus abstinere à recipiendo stipendio pro ea die qua à celebratione missę vult vacare modo dicto. Dixi si talis obligatio non fuit suscepta à conuen-
1688 tu, nam si à cõuentu acceptata fuit, dum suppetunt religiosi, qui possint satisfacere prædictis missis, non est cur eos excusemus vt *suprà* diximus, secus dicendum est si in conuentu dentur tot annales, missarum ex manuali stipendio accepti modo dicto pro diuersis personis quot fuerint religiosi, nam tunc eodem modo philosophandum est, ac si obligatio tantum esset in vno religioso.

1689 Aduerte tamen quod in his diebus, quibus prædictis religiosis hanc indulgentiam concedimus non posse celebrare pro alijs ex stipendio vt cum Peyrinis aduertit Diana 5. *p. tr.*13. *ref.*51. Imò, neque etiam pro se, vel pro amicis absque stipendio licet aliàs hoc etiam capellanis concedat Peyrinis *to.*3. *priuil. c.*1. *n.*23. Dia-
1690 na 5. *p. tr.*13. *ref.*51. nam cum hæc concessio ei fiat ex causa honestatis, & maioris deuotionis pręsumitur cessare hoc ipso quod ille depositus est ad celebrandum; poterit tamen religiosus obligatus ad celebrandum quotidie pro aliqua certa intentione, currente aliqua necessitate celebrare ter, vel quater in anno pro se, vel pro aliquo sibi coniuncto, ita Naldus, Homob. quos refert, & sequitur Diana 4. *p. tr* 4. *ref* 86. Qui auctores excludunt etiã diem 1691
commemorationis omnium fidelium defunctorum, in qua die poterit Religiosus sic obligatus celebrare pro animabus Purgatorij. Ratio autẽ est, quia id Pius Capellanię institutor, non negaret, si de tali casu cogitasset, vel de hoc interrogatus fuisset.

Aduerte tandem quod si in aliquo conuentu fuerint aliquæ 1692
Missæ quotidianæ excusari Religiosos ab eis celebrandis tribus vltimis diebus maioris hebdomadæ, nec teneri anticipare, aut postponere celebrando tribus alijs diebus loco illarum, ita Ioannes de Lugo, quem refert, & sequitur Peliz. *sup. n.*130. nam cum prohibitum sit celebrare feria sexta maioris hebdomadæ, & feria quinta, & Sabbato non sit in vsu celebrari, præsumitur fundatorem exclusisse illos dies, dato quod sacerdos aliàs nollet celebrare. Imò licet aliqui religiosi Sabbato sancto, & feria quinta Cœnæ Domini celebrassent, adhuc non tenerentur offerre prædictas missas pro fundatoribus capellaniarum, nam cum tales dies sint extraordinarij, non videntur comprehendi sub generali regula celebrandi quotidie pro fundatore, nam lex generaliter loquens solum comprehendit casus ordinarios: ita Peliz. *sup. n.*132. Reliqua, quæ hic poterant agitari, tam circa stipendia, capellas, quàm circa intentionem celebrandi cum sint communia ad omnes Sacerdotes ad materiam sacrificij relinquo, vbi ea ex professo Deo dante disputabimus.

§. II.

De obligatione quam habent regulares, procurandi salutem spiritualem proximorum.

1693 *Regulares tenentur in subsidium Episcoporum salutem spiritualem proximorum procurare.*
1694 *Hæc obligatio non est æqualis apud omnes regulares, sed plus vnos quam alios comprehendit iuxta eorum instituta.*
1695 *Hæc obligatio secluso speciali statuto non est sub mortali.*
1696 *Regulares possunt recipere stipendia pro missis, concionibus, alijsque ministerijs spiritualibus seclusis specialibus statutis.*
1697 *Non tenentur vacare saluti proximorum cum graui incommodo, vel periculo vitæ, nisi proximus sit in extrema necessitate.*

Dico primò: Regulares tenentur proximorum salutem pro- 1693
curare non per se, & ex officio; hoc enim solum competit
Episcopis, sed tantum in subsidium Episcoporum, siue ministe- 1694
rialiter per Papę delegationem. Hæc autem obligatio non ęqualiter omnes Regulares comprehendit, sed plus vnos, quàm alios iuxta eorum instituta, sunt namque Religiones Monachales, quæ per se non sunt ordinatæ ad procurandam salutem proximorum. Vnde solum in aliquo casu accidentali ad hanc tenentur obligationem; sunt verò aliæ scilicet Mendicantes, quæ ad hoc sunt per se institutæ, & ex his aliquæ principalius ad hunc finem ordinantur, vt est Religio Societatis; aliæ verò minus principaliter, vt est nostra Carmelitarum, est autem hęc occupatio maximè Religiosorum statui conueniens, nam quod status religiosorum sit perficiendorum, hoc non tollit, quod simul possit esse status perficientium, præcipuè cum in prædictis religionibus solum viri iam perfecti, & literati ad salutem animarum procurandam destinentur.

An autem hæc obligatio sit sub mortali, vel sub veniali. 1695
Respondeo quod licèt aliqui, quos tacito nomine refert Suarez *de relig t.*4. *tr.*8. *c.*1. *n* 9. putent hanc obligationem esse ex iustitia, & non solum ex gratitudine, ac per consequens illos obligare sub mortali, absolutè tamen per se loquendo oppositum est dicendum. Scilicet regulares non teneri sub mortali vacare saluti spirituali proximorum, nisi vel in regula de hoc habuerint præceptum, vel superueniat præceptum Prælati. Ita Suarez *suprà* Peliz. *tr.*5. *c.*11. *n.*2. Ratio est, quia Religiosus per professionem solum obligatur ad tria vota, & ad obseruantiam regulæ: ergo non est fundamentum vnde talem obligationem colligamus.

Hinc fit, regulares non teneri vacare saluti spirituali proxi- 1696
morum absque stipendio nisi habeant de hoc speciale statutum, sed posse ferre sua stipendia pro missis, concionibus, & confessionibus, alijsque ministerijs spiritualibus Peliz. *sup. nu.*8. Secundò sequitur regulares non teneri succurrere saluti proximorum, siue ministrando quæcumque sacramenta, siue alias actiones spirituales cum graui incommodo vel periculo vitæ nisi alias proximus sit in extrema necessitate constitutus, ita S. Thomas Nauarr. Coninch. Val Suarez, Sà, Bonac, quos refert, & sequitur 1697
Palaus *tr.*6. *disp.*1. *p.*9. *n.*9. Ratio est. quia regulares solum tenentur succurrere saluti proximorum ex charitate, vt supra diximus, sed charitas non obligat ad succurrendum proximo in spiritualibus cum periculo propriæ vitæ, nisi in casu extremæ necessitatis: ergo solum in his casibus tenẽtur Regulares ex charitate sub mortali succurrere saluti spirituali proximorum. Et hæc satis sint ad laudem omnipotentis Dei, & Beatissimæ Virginis Marię de Monte Carmelo, quę omnia iudicio Sanctę Matris Ecclesiæ committo, hodie 12. die Maij Anno Domini 1656.

DIRE-

DIRECTORIVM REGVLARIVM
Pars Tertia.

TRACTATVS QVARTVS.
De Regimine Prælatorum Regularium.
PROOEMIVM.

ABsoluto iam secundo tractatu de obligationibus Regularium, tam in communi, quàm in speciali pro nostris Religiosis, restat vt de regimine, potestate, & obligationibus Prælatorum, tam in communi, quàm in speciali pro nostratibus aliqua breuiter de more nostro pertractemus, vt sic tota hæc materia vndequaque exeat completa, & perfecta: Ordo autem huius tractatus erit, quod in primo loco de Generalibus, deinde de Prouincialibus, Visitatoribus, Commissarijs, Prioribus, Vicarijs, Definitoribus, Procuratoribus generalibus, Capitulis generalibus, prouincialibus, ac localibus, & tandem de canonica Prælatorum electione Deo dante disputabimus: Sit igitur

DISPVTATIO I.
De dignitate, & iurisdictione Prælatorum Regularium.

SECTIO I.
Quid, & quotuplex sit Prælatus regularis.

1 *In republica regulari Prælati sunt necessarij.*
2 *Regimen regularium potest esse in triplici differentia, & qualis.*
3 *Religio Carmelitana quo vtatur Regimine.*
4 *Regimen monarchicum est omnium optimum.*
5 *Quid significet hoc nomen Prælati.*
6 *Quæ differentiæ Prælatorum dentur inter regulares.*

1 SVppono in republica regulari necessarios esse Prælatos non solùm de iure naturę, sed etiam de iure Diuino positiuo iuxta illud Prouerbiorum 11. *Vbi non est gubernator; populus corruet*, quod si de omni communitate hoc verum est, multò magis in religiosa; nam traditio, & votum obedientiæ sunt de necessitate status religiosi: ergo & potestas saltem dominatiua in Prælatis est necessaria in hoc statu; sunt enim hæc duo correlatiua, vel saltem tanquam causa, & effectus, nam ex traditione religiosi sequatur dicta potestas in Religione, à qua in Superiorem transfertur, vt optimè aduertit Suar. *tom. 4. de Religione lib. 2. c. 1. n.* 102. & alij communiter.
2 Suppono secundò, Regimen regularium triplex esse posse Monarchicum, aristocraticum, & democraticum. Monarchicū, vt si regatur per vnum commune caput, aristocraticum, vt si regatur per multos, eosque optimates; democraticum, vt si regatur per multos, & hos populares. Quo autem ex his modis quælibet regatur religio, pendet ex earum statutis, vnde vnusquisq; consulat sua statuta: Nostra Carmelitana excalceata ex Monarchico, aristocratico, & democratico participat: Nam plura per se solus potest facere Generalis alia non potest efficere sine voto decisi-
3 uo Definitorum generalium, & alia vltra Generalis, & Definitorum generalium consensum pendent etiam à consensu Capituli conuentuali, vt diximus *in præced. tract. disp. 6. subsect.* 2. §. 3. *n.* 297. Qui modus guberni j supposita humana fragilitate est om-
4 nium melior, licèt alias secundùm se Monarchicum sit optimum, vt ait Polybius *lib.* 6. Nam per mixtionem regiminum auferuntur incommoda, quæ secum ferunt singulæ species gubernationis seorsim sumptæ, & habentur bona, quæ ex vnaquaque illarum consequuntur. His positis.
5 Dico primò, Prælatus dicitur quasi præ alijs dictatus, vel antelatus, siue positus, ita Tambur. de iure Abbatum *tom.* 1. *disput.* 1. *quæsito* 1. *n.* 7. Bassæus *verbo Prælatus n.* 1. & alij apud ipsos, & licèt largè hoc nomen, Prælati sumatur pro quolibet habente curam animarum etiam tantùm in foro animæ, strictè tamen solum sumitur pro solis illis, qui habent aliquam iurisdictionem ordinariam fori contentiosi.
6 Dico secundò, In regimine regularium dantur tres differentię Prçlatorum videlicet Supremi, medij, & infimi, Prçlati Supremi sunt Generales, siue prçsideant toti Ordini, siue in sua natione, dummodo sint independentes, & Papç immediati, nam si alter ab altero saltem in confirmatione dependeat, iam non simpliciter Generalis erit, sed secundùm quid, vt notauit Suar *tr. 4. de relig. tr. 8. lib. 2. c. 2. n.* 4. Prælati medij sunt Prouinciales, infimi sunt superiores, locales siue nomine Prioris, Abbatis, Rectoris, vel Guardiani nuncupentur: prçter autem has Prçlatorum differentias dantur etiam Commissarij, seu Vicarij tam generales, quàm Prouinciales, siue etiam locales, dantur etiam Visitatores, & definitores; siue consiliarij tam generales, quàm Prouinciales, de quibus omnibus singillatim dicendum est.

SECTIO II.
De eminentia dignitatis Generalis.

7 *Quid importet nomen Generalis.*
8 *Generalis dici potest princeps in sua religione.*
9 *Habet mixtum imperium.*
10 *A quo eligendus sit.*
11 *In potestate assimilatur Patriarchis.*
12 *Hierarchia religiosa quomodo Ecclesiasticæ assimiletur.*
13 *Generales intersunt concilijs generalibus cum voto decisiuo.*
14 *In Concilijs habet locum ante Abbates.*
15 *In capella Papæ præcedunt Abbates.*
16 *In capella Papæ præcedunt Vicarios generales, etiam illarum religionum, quarum Generales in antiquitate præcedunt.*
17 *Generalis non habet tantam potestatem, vt summus Pontifex.*
18 *Non habet in sua religione plenitudinem potestatis.*
19 *Habet super suos subditos plenum ius.*
20 *In quo differat plenum ius à plenitudine potestatis.*
21 *Non procedit cum clausula appellatione remota de iure communi, benè tamen ex priuilegijs.*
22 *Generales eo ipso; quod sunt electi, censentur confirmati.*
23 *De iure communi non est necesse, quod Generalis sit Doctor, & quam debeat habere scientiam de iure nostro.*
24 *De iure communi non habet certam ætatem, & quam debeat habere ætatem de iure nostro.*
25 *Generalis debet esse professus professione expressa in religione, in qua est Generalis.*
26 *Debet etiā esse sacerdos saltem, antequā suum officiū exerceat.*
27 *Generalis nisi exprimatur, non comprehenditur in dispositionibus odiosis.*
28 *Approbandi sunt ad confessiones sæcularium sine examine.*
29 *Contra Generales procedere possunt Inquisitores, & quomodo.*
30 *Si grauissimè delinquant, non possunt incarcerari etiam à Capitulo generali inconsulto Papa, stando in iure communi.*
31 *Quid dicendum de iure nostro.*
32 *Secundū iuri cōmune in multis casibus potest deponi Generalis.*
33 *Quomodo Generalis antequam deponatur, de suis defectibus à Definitorio debeat moneri.*
34 *Definitorium generale potest eum aliquando suis præceptis, & censuris obligare.*

35 *Non tamen potest eum comprehendere in carceribus.*
36 *Quid si Definitorio renuat obedire.*
37 *Generales de iure communi possunt suos libros imprimere sine licentia religionis cum sola licentia Ordinarij, & Inquisitionis.*
38 *Quid de nostro Generali sit dicendum.*
39 *Generales non est conueniens quod sint perpetui.*
40 *Quanto tempore debeant durare Generales in nostra religione.*

7 Dico primò: Generalis dicitur, qui omnibus suæ religionis
præest. Vnde dici potest princeps in sua religione, quia in
sua religione non cognoscit alium Superiorem nisi Capitulum
8 generale, cuius etiam est caput; habet etiam mixtum impe-
rium; cognoscit enim facta suorum subditorum tam ciuiliter,
9 quàm criminaliter, vt *infrà* dicemus, in quo consistit mixtum
imperium *iuxta L. imperium ff. de iurisdict. omnium iudic.* ita
10 Bordon. *tom.2. resol.86. n.11.* regulariter creandus est à Capitulo
generali, vt patet ex vsu omnium religionum, & est conforme
tum iuri canonico, vt *infrà* dicemus, tum iuri naturali, vt benè
aduertit Suarez *tom.4 de relig. tract. 8. lib.2. cap.3. nu.2.* vt reli-
gio maiori amore ipsum suscipiat; aliquando tamen creatur à
solo Papæ ex informatione grauiorum Patrum, & fecit Vrba-
nus VIII anno 1632 qui creauit Generalem Carmelitarum cal-
ceatorum, prout testatur Lezana *tom.2. cap.13. n.10.*
11 Dico secundò: Generalis in potestate assimilatur Patriarchis,
Hierarchia enim religiosa maximè assimilatur Ecclesiasticæ, si-
cut enim in Ecclesia dantur Patriarchæ, Archiepiscopi Episco-
12 pi, & Parochi, qui omnes summo Pontifici obediunt, sic in reli-
gione dantur confessores habentes iurisdictionem solum in foro
interno, qui parochis æquiparantur, Priores qui sunt quasi Epis-
copi, qui habent iurisdictionem etiam externam, Prouinciales,
qui sunt veluti Archiepiscopi habentes sub se superiores imme-
diatos conuentuum, qui habent iurisdictionem quasi Episcopa-
lem: vt *infrà* dicemus, Generales, qui sunt veluti Primates, &
Patriarchæ, cum sub se contineant Prouinciales, & hi omnes
sub Summo Pontifice tanquam Pastore vniuersali, Rodr. *tom.1.
quæst.12. art.5.* Lezana *tom.2. cap.13. n.8.* quidquid contradicat
in aliquibus Bordonus *tom.2. resol.8. num.3.*
13 Dico tertiò: Generales religionum in Concilijs generalibus
tanquam iudices intersunt, habentque in eis suffragium deci-
siuum, & in eis se subscribunt: sic etiam consuetudine introdu-
ctum est à tempore septimæ Synodi, vt patet *ex can. conuenienti-
bus, & can. Adrio. secund.* ita cum Bellarmino Iacobat. Azor,
Tamb. *tom.1. disp.24. quæsito 2. nu.5.* Locus autem Generalium
14 in Concilijs est ante Abbates, vt patet ex ipsa praxi, vnde hanc
sententiam cum glossa, Abbate, Decio, Menochio, Lofred. Le-
zana, Gama, Peregrin. & alijs tenet Pasqualig. *decision 305.* Le-
zan. *in Concilijs concil.18. n.4.* Peliz. *tract.8. cap.6. n.228.* contra
Tamb. *de iure Abbatum tom.1. disp.24. quæsito 3 n.3.* Ratio no-
stræ resolutionis est, quia Generalis est maior in administratio-
ne, & iurisdictione, quàm Abbates: ergo debet illos præcedere
argum. ex cap. ad hæc de officio Archidiaconi; tum quia dignior
præcedere debet minus dignum *cap. Episcopus dist.95.* Sed Ge-
nerales sunt digniores Abbatibus, nam Generales præsunt toti
vni religioni; hi autem vni soli conuentui: ergo.
Tum quia Generalis, qui simul est Abbas, præcedit omnes Ab-
bates, vt etiam admittit ipse Tamburinus: ergo non præcedit ra-
tione Abbatiæ, sed generalatus: ergo dignitas Generalis eleuat
Abbatem super omnes alios Abbates, quod non posset præstare,
nisi esset maior dignitas, si autem est maior dignitas in quocum-
15 que ponatur, illum eleuabit super omnes Abbates. Hinc fit in
capella Papæ hodie Generales præcedere Abbates iuxta id, quod
colligitur *ex Cærimoniali lib.3. sect.2. cap.1. de ordine sedendi in
capella Papæ §. in capella autem,* vbi cum facta sit mentio Gene-
ralium Ordinum simul cum alijs Prælatis, Prothonotarijs, &
Abbatibus tribuitur vltimus locus.
16 An autem Generalis debeat in capella Papæ præcedere om-
nes Vicarios generales aliarum Religionum, etiam illarum quę
talem religionem in antiquitate præcedunt. Respondeo affir-
matiuè, ita ex multis Lezana *in Concilijs, concilio vigesimo septi-
mo, per totum.* Ratio est, quia maior dignitas præcedit minorem,
vt tradunt communiter Doctores, atqui dignitas Generalis est
maior, quàm Vicarij, siquidem illa est qualitas per se, hæc verò
accessoria, & per accidens, tum patet ex multis exemplis in qui-
bus oratores Principum non habent in Concilijs locum, quem
habituri erant Principes si adessent: tum quia Vicarius Episco-
pi non habet locum, quem habet Episcopus: ergo idem in nostro
casu dicendum est. Vide Lezan *sup.* vbi plura affert ad intentum.
17 Dico quartò: Generalis non habet in sua religione tantam
potestatem, vt summus Pontifex, nullus enim cum eo in pote-
18 state comparari potest, cum omnis potestas ab eo sit limitabilis,
imò nec in sua religione habet plenitudinem potestatis, cum
19 non habeat absolutam potestatem, & teneatur reddere rationem
de sua administratione non solum Papæ, sed etiam Capitulo
Generali cui subijcitur: habens autem plenitudinem potesta-
tis non tenetur alicui reddere rationem, cur ita facit, vt cum
20 Baldo, Natta, & alijs latè probat Bordon. *suprà nu.7.* habet ta-
men Generalis plenum ius super omnes religiosos suæ religio-
nis, siquidem omnes illos potest regere, & corrigere tam spiri-
tualiter, quàm corporaliter: Differt autem habere plenitudi-
nem potestatis à pleno iure, quia habens plenitudinem potestatis
potest illos regere, & castigare sine dependentia pro suo arbi- 21
tratu, non tamen habens tantùm plenum ius; hinc fit nullum
superiorem regularem etiam Generalem procedere de iure
communi contra suos subditos cum clausula, appellatione re-
mota, quia id est, speciale ius solius Principis absoluti. Rodr.
Barbosa, quos refert, & sequitur Bordon. *suprà num.14.* proce-
dunt tamen Generales de facto contra suos subditos cum hac
clausula *appellatione remota* ex multis priuilegijs, vt patet ex pri-
uilegio Nicolai. V. quod refert Bordon. *suprà n.14. & ex priuile-
gio* Bonifacij VIII. quod refert nostra constitutio 4. *p. c.6. n.9.*
Dico quintò: Licet in quacumque electione de iure com- 22
muni sit necessaria confirmatio superioris *ex cap. auaritia de ele-
ctione lib.6.* vt cum Syluestro notauit Suarez *tom.4. de religione
tract.8. lib.2. cap.5.* Generales tamen plurium religionum ex
multis priuilegijs illis concessis eo ipso quod sunt electi, sunt à
sede Apostolica confirmati, vt patet ex Bulla, Dum attentata
Xisti IV. pro Carmelitis, & ex Bullis Clementis IV. pro Mino-
ribus, & Pij V. pro Tertiarijs, & Pauli. V. pro Iesuitis, quas
refert Fregosus *p.2. lib.11. disp.24 §.8. n.2.* Vnde *in nostris constit.
3. cap.1. n.5.* dicitur electus verò in Generali ipso iure ante aliam
confirmationem pro Prælato totius Ordinis ab omnibus habea-
tur. Vide Lezanam *tom.1. c.15. n.35.* Bord. *vbi suprà nu.22.*
Dico sextò: De iure communi non est necessarium, quod 23
Generalis sit Doctor in Theologia, aut in sacris canonibus, de
iure autem speciali consulat vnusquispue sua statuta; in mea
namque religione, qui eligendus est in generalem, debet esse in
Theologia, vel in sacris canonibus peritus, vt patet *ex 3 p. no-
strarum constitutionum cap.2. n.10.* estque hoc maximè necessa-
rium ad rectum regimen, vt patet ex illo Psalmistæ *Erudimini,
qui iudicatis terram,* Peyrinis *de Prælato quæst.2. cap 2. n.6.* Mi-
randa *tom 2. quæst.5 art.2.* Bordon. *suprà num.13.*
Dico septimò: De iure communi nulla certa ætas requiritur 24
in Generalibus vltra vigesimum quintum annum; ita Legis-
mund. Suarez, Laborius, quos refert, & sequitur Bordon.
resol.21. nu.13. contra Mirandam *tom.2. quæst.3. art.1. concl.2.*
Azorium, & alios, qui ætatem requisitam in Episcopis requi-
runt etiam in Generalibus. Verum licèt prædicta ætas de ri-
gore iuris in Generalibus non requiratur, æquum est vt saltem
triginta annos habeant, ne hi, qui toti religioni præsunt, mul-
torum filij videantur. Vnde in mea religione nemo assumi po-
test ad Generalatum, nisi ad minùs quadragesimum ætatis suæ
annum attigerit, & post assumptum nostri Ordinis habitum lau-
dabiliter duodecim annorum spatio in sua professione fuerit
conuersatus, vt patet *ex 3. p nostrarum Constitutionum capit.2.
num.10.* quod est maximè conforme iuri communi, secundùm 25
quod eligendus in Generalem debet esse professus professione
expressa in eadem religione *ex clement 1. de electis, &* ex Tri-
dentin *sess.24. cap.10. & sess.25. cap.21.* secundùm quod requi- 26
ritur etiam vt sit sacerdos *ex cap 1. de ætate, & qualitate,* suffi-
cit tamen quod sit sacerdos, quando eligitur, vel quod fiat talis,
antequam suum officium exerceat, Suarez *tom.4. de religion.
tract.8. lib.2. cap.3.*
Dico octauò, Generalis non comprehenditur sub legibus, 27
statutis, & dispositionibus Ordinis contra Prælatos superiores,
& alios religiosos, nisi suo proprio Generalis nomine nomi-
nentur. Ita Bordon. *suprà n.8.* Ratio est, quia personæ speciali
nota dignæ habentes elegans, & excellens nomen sunt priuile-
giatæ, & non comprehenduntur sub clausulis generalibus. 28
Cap. sedes 15. de rescr. vbi glossa citat. ita apud Labeon. *§. ais
prætor ff. de iniur cap. de multa de præbend* Sed Generalis est per-
sona priuilegiata habens nomen speciale elegans: ergo non com-
prehenditur supradictis legibus, & hac ratione probatur appro-
bandos esse Generales ad confessiones sæcularium sine exami-
ne; non enim veniunt sub generali locutione Tridentin. quod
ad examen propter sui nominis elegantiam, Bordon. *tom.1. re-
sol.36. num.55.*
Per hoc tamen non eximuntur Generales à iurisdictione In- 29
quisitorum, sed contra illos possunt procedere non solum in
casu hæresis, sed etiam solicitationis in confessionibus, & in
alijs ad hoc sanctum tribunal pertinentibus, ita Diana *4. p.
tract.8. resol.23.* Freitas, Ioannes à Trinitate, quos refert, &
sequitur Thom. Hurtado *tract.4. cap.8. num 61.* Carena *p 1. tit.
5. § 6.* Quod probatur tum ex Bulla Gregorij. XV. quam ibi
refert Hurtado, tum quia hoc priuilegium est solum Episcopis
concessum *in Trid. sess.24. c.5.* ergo non est extendendum ad Ge-
nerales; nam cum sit contra ius commune odiosum est, ac per
consequens restringendum, tum quia ita videtur declaratum ab
Vrbano VIII. in Bulla quæ incipit, Sicut accepimus edita 5.
Nouembris anni 1631. vbi declarat, quod in Bullis Apostolicis
ad Sanctum officium pertinentibus omnes omnium Ordinum
professores nisi specialiter, & expressè exprimantur, etiam si
ipsi priuilegiati forent magis speciali nota, & expressione di-
gni comprehenderentur. Vnde non est audiendus Trimarchius
tract. de confessore abutente sacramento pænitentiæ disp.8. sect.4.
con-

contrarium dicens. Licet autem hæc ita sint, domini tame Inquisitores non debent procedere, non solum contra Generales, sed nec etiam contra Prouinciales, & personas regulares omni exceptione maiores ob insignem aliquam prærogatiuam, ob quam sunt in publica fama, & opinione sine consultatione, vel eminentissimorum Cardinalium Romanæ Inquisitionis pro Italia vel illustrissimi Inquisitionis generalis supremi Consilij fidei. Ita Diana 4. *p. tract.* 8. *resol.* 23. & nihil aliud volunt Peyrinis vterque Rodr. & Pesia, vt benè notauit Hurtad. *vbi suprà num.* 628.

30 An autem generalis si grauissime delinquat possit capi, & mitti in carceribus, etiam à capitulo generali absque licentia Papæ; respondeo negatiuè; ita Bordon. *in decisionibus decis.* 112. Et ratio est, quia præceptum capturæ, & carcerationis spectat ad iudicem, & superiorem, atque hoc in iure vocatur citatio realis, quæ à solo iudice fieri potest *l. neminem Cod. de extrahen. reis*, sed solus Papa est superior, & index generalis cuiuslibet religionis: ergo per illum tantùm potest carcerari. Nec obstat quod Capitulum generale sit super ipsum Generalem, & Generalis teneatur constitutionibus generalibus, etiam quoad vim coactiuam vt *infrà* dicemus, quia puniri non potest iudicialiter à capitulo, sed tantum legaliter, quatenus incurrit pœnas censurarum si fuerit transgressor: nec habet super se Protectorem, nec sacram Congregationem, quia tanquam persona priuilegiata immediatè subditur Pontifici, & præfati audiunt subditos regulares recurrentes magis in ciuilibus quam criminalibus, & odiosis qui subduntur suis Prælatis regularibus.

31 Sed hæc pro Generalibus aliarum religionum dicta esse volo, nam in mea religione propter rem grauissimam, vt si Generalis magno sæcularium scandalo procedat, vel religionem cum notabili relaxatione gubernet, vel si intentauerit aliqua via regimen Ordinis in nostris constitutionibus stabilitum, vel in totum, vel in partem mutare, aut si officij sui prolongationem quæsierit, potest in his casibus Definitorium generale concurrentibus quinque votis ex sex conuocare omnes Prouinciales Hispaniæ, & ex his omnibus concurrentibus 8. votis possunt contra
32 Generalem procedere eius causam iudicare; & si opus fuerit eum deponere, quod est conforme iuri communi, secundum quod possunt deponi Generales ob insufficientiam *L. si quos iudice, Cod de offic. præfect. oriental. & Illyri.* Mascard. *consil.* 593. Sigismund. *de elect. dub.* 102. Huiusmodi autem insufficientia secundum ius commune ex multis capitibus insurgit. Primò si sit notorius suæ regulæ transgressor *cap. cum ad monast. versu quod si præuaricator de statu monachorum:* Secundò si sit notorie criminosus *cap. si quis Abbas* 14. *quæst.* 2. Tertiò, si sit notabiliter negligens in officio suo *cap. dictum, dist.* 81. *cap.* 1. *dist.* 86. *cap. quoniam in fine, dist.* 100. Quæ maximè procedunt si sit incorrigibilis in suis defectibus. Quartò si sit ita senio confectus, vt non possit attendere suo officio. *cap.* 1. *dist* 82. vel ita ægrotus, vt ad id sit inhabilis *cap. alios* 15. *quæst* 6. de quibus Sigismund. *de electione dub.* 102.

33 Aduerte tamen, quod prius quam Definitorium nostrum ad hoc accedat, debet bis per Definitores quatuor ex ipsis concurrentibus modestè Generalem monere, vt ab his defectibus abstineat; in casu tamen quod non resipiscat; tunc potest Definitorium præcepta censurasque imponere in tote Ordine, vel quibus opus fuerit, & tunc mandata à primo, & secundo Definitore, & Secretario subscripta fidem faciunt, & in huc casu potest
34 Definitorium Patri nostro Generali præcipere, & adhuc per censuras, & quouis alio modo, si opus sit compellere vt dum eius causa concluditur, & iudicatur in conuentu ab eis designato maneat, munus suum non exequatur, in quo casu omnes sex Definitores generales debent adesse, quæ omnia patent *ex* 3. *p. nostrarum constitutionum cap.* 6. *nu.* 5.

35 Existimo tamen nec etiam ex his casibus posse Definitorium Patrem Generalem, antequam deponatur conijcere in carcerem, nisi aliàs Pater Generalis nolit acquiescere in conuentu à Definitorio assignato, & suo munere abstinere negligendo præcepta, & censuras impositas illi à Definitorio, vt in tali conuentu maneat, dum eius causa iudicatur; nam in tali casu existimo
36 posse à Definitorio comprehendi, & retineri in custodia, donec eius causa iudicetur. Quæ colligo ex illis verbis constitutionis [& in hoc casu poterit Definitorium Patri Generali præcipere, & adhuc per censuras, & quouis alio modo si opus sit compellere, vt dum eius causa concluditur in conuentu ab eis designato maneat, & munus suum non exequatur.] Nam illa clausula, [& quouis alio modo] comprehendit, & includit omnem modum, quo Definitorium possit Generalem compellere, vt maneat in conuentu ab eis designato, iuxta legem *quidam relegatus, ff. de rebus dub. & L* 3. *C. de seruis fugit.*

37 Dico nonò: Generalis iuxta Tridentin. potest imprimere suos libros sine licentia religionis cum sola licentia Ordinarij, & Inquisitionis, nisi detur religionis statutum in contrarium, ita Peliz *tract.* 6. *cap.* 4. *n.* 27. Ratio est, quia Generalis non habet in suo Ordine Superiorem à quo illam impetrare possit, & aliàs ipse sibi eam dare potest in actu exercito subijciendo libros prius censuræ consuetæ reuisorum ordinis. Dixi, nisi in aliqua religione detur statutum in contrarium, nam hæc licentia ad imprimendos libros in mea religione non à Generali impertitur, sed à Definitorio Generali. Vnde si Pater noster Generalis 38
imprimere velit aliquem librum prius debet obtinere licentiam à nostro Definitorio generali, vt patet *ex* 3. *p. nostrarum Constitutionum cap.* 8. *num.* 10.

Dico decimò: Non æquum, & conueniens est obseruantiæ 39
regulari, vt Generales sint perpetui, sed temporales, ita contra Suarez, Nauarr. Rodr. Azor. Peliz & alios latè & eruditè probat cum D. Thoma, & alijs Peyrinis *de Prælato quæst.* 1. *cap.* 4. §. 1. Hinc fit, plures religiones, quæ quondam habebant Generalem perpetuum, cum reformatæ fuerunt, Generalem temporalem constituere. Tum quia vel dignitates sunt honores, vel onera: si primum, eis priuare viros sapientes, & prudentes iniustum est; si secundum, æqualiter etiam distribuendæ æqualibus, ne vnus tanto onere pressus succumbat, tum quia sæpè vir videtur probus, qui deinde vi dominationis impulsus in alterum virum mutatur vitiosum, & sceleratum, vt de Saule 1. *Reg.* testatur scriptura *cap.* 5. Vnde 1. *Machab. cap.* 8. approbatur annualis electio Romanorum magistratuum, & committunt vni homini magistratum suum per singulos annos 40
dominari vniuersæ terræ, omnes obediunt vni, & non est inuidia, neque zelus inter eos. Vnde nostra constitutio disposuit, vt Generalis in officio suo tantum per triennium duret 3. *p. cap.* 6. *nu.* 1. & idem ferè omnes aliæ religiones tribus vel quatuor exceptis, statuere: quod signum est meliorem esse hunc gubernij modum à tot religionibus tanto annorum curriculo approbatum. Vide Peyrinum *suprà*. Vnde miror contrariam sententiam tenuisse Lezanam *tom.* 1. *cap.* 18. *n.* 10.

SECTIO III.

De potestate Generalis in communi.

41 *Duplex datur in Generali potestas dominatiua scilicet, & iurisdictionis.*
42 *In Abbatissis tantum datur potestas dominatiua.*
44 *Generalis habet immediatè iurisdictionem in omnes suos subditos.*
Hæc iurisdictio tam fori interni, quàm externi conuenit Generali iure ordinario.
45 *Hæc iurisdictio non competit Generali iure diuino, sed iure humano.*
46 *Non competit illi immediatè à Papa, sed mediatè.*
47 *Capitula generalia sunt superiora Generalibus.*
48 *Quomodo Generalis in iurisdictione differat ab alijs Prælatis.*
49 *Hæc iurisdictio competens Generali est quasi Episcopalis.*
50 *Quare dicatur quasi Episcopalis.*
51 *Hæc potestas per ordinem ad plures actus est multiplex, licet in se sit vna.*
52 *Generalis potest hanc iurisdictionem in toto orbe, etiam extra suum territorium exercere.*

Dico primò: In Generali duplex datur potestas respectu 41
omnium religiosorum, alia dominatiua, alia iurisdictionis ita communiter Doctores. Datur dominatiua, nam hæc prouenit ex obedientiæ voto, vt omnes fatentur; siquidem ex traditione religiosi sequitur potestas in acceptante traditionem & votum, sed Generalis est, qui immediatè acceptat, & cui sit 42
votum obedientiæ, & traditio: ergo in Generali datur hæc potestas dominatiua immediatè in omnes Religiosos sui Ordinis, per quam illos optimè posset ordinare ad perfectionem charitatis. vt patet in Monialibus, in quarum Abbatissis nulla est iurisdictio spiritualis vt docent cum D.Thom. *in* 4. *dist.* 19. *&* 25. communiter DD.

Quod autem detur etiam in illo potestas iurisdictionis, con- 43
ueniunt etiam DD. nam cum Religiosi fuerint exempti à iurisdictione Episcoporum, necessarium erat, vt eorum Prælati haberent iurisdictionem spiritualem in illos. Hæc autem iurisdictio vt in capite residet in Generali, qui super omnes Religiosos etiam Prælatos sui Ordinis habet iurisdictionem non solum mediatam, qualem habent Archiepiscopi, sed immediatam in omnes Prouincias, & conuentus illarum; sicut proprius Prior, & Pastor, hic enim modus iurisdictionis magis accommodatus est statui religioso, tum vt subditorum saluti, & commodis melius prouideatur, tum vt Ordo, & subordinatio melius obseruetur; tum quia votum obedientiæ hoc postulat; nam sicut votum obedientiæ obligat ad immediatè obediendum non solum Priori, & Prouinciali, sed etiam Generali, ita necesse fuit vt hæc iurisdictio spiritualis in Generali fuisset immediata respectu omnium.

Dico secundò: Hæc iurisdictio tam fori interni, quàm externi super omnes religiosos tam subditos, quàm Prælatos in 44
omni genere causarum, quæ speciali iure à Sede Apostolica, vel à capitulo generali, vel statuto non fuerint prohibitæ, conuenit Generali iure ordinario, & non delegato. Ita communiter DD. Nam illa iurisdictio dicitur ordinaria, quæ conuenit ex officio: sed

ſed hæc iuriſdictio ſiue proueniat ex iure, ſiue ex priuilegijs conuenit Generali & officio, vt cum Rodr. notauit Portel *in dubijs regular. verbo Prælatus*, *nu.2.* ergo conuenit illi iure ordinario.

45 Dico tertiò: hæc iuriſdictio non competit iure diuino Generalibus, vt putant aliqui cum Rodr. *tom.1. quæſt.17. artic.4.* ſed iure humano ex diſpoſitione Pontificum. Ita Suarez *tom.4. de relig. tract.8. lib.2. cap.1. n.3.* imò neque immediatè illis com-
46 petit à Papa, ſed immediatè illis communicatur à Capitulo Generali, mediatè verò à Papa. Ita cum Suario, Lezana *tom 2. cap. 33. num.12.* quidquid contradicat cum alijs Burdonus *tom.2.*
47 *reſol.*80. *nu.2.* Ratio eſt, quia Capitula regularia regulariter loquendo ſunt ſuperiora ipſis Generalibus, cum ab illis eligantur, & deponantur, & decretis illorum teneantur ſtare, imò poſſunt illorum auctoritatem reſtringere, & limitare: ergo medijs ipſis Capitulis generalibus hæc iuriſdictio à Papa communicatur Generalibus.

48 Et hinc fit, Generales non ſolum diſtingui ab alijs Prælatis, ſcilicet Prouincialibus, & Prioribus, per hoc quod eorum iuriſdictio ſit amplior, ſiue quoad territorium, ſiue quoad plures perſonas, ſiue quoad plures actus, ſed etiam quoad ipſam iuriſdictionem; nam inferiores Prælati aliquo modo ſemper ducunt originem à Generali, & non è conuerſo, ſicut cauſa particularis manat ab vniuerſali: vnde vel ab illo recipiunt iuriſdictionem, vel ſaltem confirmationem iuxta diuerſa religionum ſtatuta, de quibus latè Suarez *tom 4. de relig. tract.8. lib.2. cap.2. n. 6.*

49 Dico quartò: Hæc iuriſdictio quæ competit iure ordinario Generalibus Ordinum eſt quaſi Epiſcopalis, vt patet *ex cap. Abbates de priuileg. in 6.* in quo habentur hæc verba, in quos ſcilicet Monachos Eccleſiaſticam, & quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem
50 obtinent. Dicitur autem quaſi Epiſcopalis, quia non extenditur ad omnes actus, qui ſunt proprij Ordinis Epiſcopalis, & non quia ad alios actus non ſit æqualis, imò maior in aliquibus vt cum Suario, Portel, & alijs notauit Peyrinis *tom.1. priuileg. in conſt. Pbyrri nu.46.* alijque communiter, & nos *infrà* dicemus.

51 Dico quintò: Hæc poteſtas iuriſdictionis licèt ſit vna ſecundùm adæquatam ſuam rationem in ordine tamen ad varios effectus, qui ab illa procedunt concipitur velut multiplex, & diſtinguitur in voluntariam, & contentioſam, in coercitiuam, & directiuam, in abſolutiuam, & diſpenſatiuam: voluntaria eſt quæ exercetur ſine ſtrepitu iudicij: contentioſa eſt, quæ fit cum ſtrepitu iudicij, directiua eſt, quæ datur ad obligandos ſubditos in conſcientia per legem aut præceptum iuſtum: coercitiua eſt, quæ datur ad puniendum ſubditum delinquentem: abſolutiua eſt, quæ datur ab abſoluendum; diſpenſatiua eſt, quæ datur ad diſpenſandum.

52 Dico ſextò, Generalis poteſt in toto ordine etiamſi ſit extra ſuum territorium exercere poteſtatem non ſolum gratioſam, & voluntariam, vt tenent Sanch Portel, quos refert, & ſequitur Peliz. *tract.9. cap.3. n.11.* ſed etiam contentioſam ligando ſuos ſubditos præceptis, ſententijs, & cenſuris, & ſtatutis: quia totus mundus ei eſt pro territorio. Ita Rodr. Megala, Sayrus, Bonac. quos refert, & ſequitur Bord *tom 2. reſol.78. nu.53.* Coninch. quem refert, & ſequitur Delbenè *tom.2. cap.2. dub.1. ſect.1. n.2.* licèt alij contrarium teneant: eſt enim iudex perſonarum independenter à loco vt *infrà* dicemus. Hinc fit ſententiam triremium datam à Generali cuiuſdam Religioſi exiſtentis in curia Epiſcopi de ipſius Epiſcupi mandato fuiſſe validam, quidquid contradicat Bord. *tom.2. reſol.28 n.66.*

SECTIO IV.

De poteſtate directiua Generalis.

53 *In Generalibus datur poteſtas directiua.*
54 *Generales poſſunt pro ſolo ſuo arbitratu ponere præcepta ordinaria religioſis particularibus.*
55 *Si ponant grauia præcepta toti religioni ſine magna circunſpectione peccant mortaliter, præcepta tamen tenent.*
56 *Non poſſunt per ſe ſolos condere leges perpetuas, nec etiam de conſenſu Definitorij.*
57 *Poſſunt facere actus, & leges ad tempus ſui officij duraturas.*
58 *Qualis debeat eſſe materia horum præceptorum, & legum.*
59 *Debent eſſe ſufficienter promulgata, & quando taliter dicantur.*
60 *Non poſſunt Generales, nec Capitulum generale præcipere clauſuram perpetuam.*
61 *Huiuſmodi leges, & præcepta obligant omnes religioſos, & moniales, Donatos, & Tertiarios; non tamen nouitios.*
62 *Quæ præcepta poſſint imponere nouitijs.*
63 *Non poſſunt præceptis obligare eiectos niſi eos velint ad religionem reuocare.*
64 *Generalis poteſt nouam conſtituere Prouinciam, vel vnam in duas diuidere conſenſu Prouinciæ diuidendæ, niſi detur ſpecialis prohibitio.*
65 *Quid dicendum ſit de iure noſtro.*
66 *Poteſt inſtituere Prouinciales titulares in aliquibus religionibus.*
67 *Poteſt transferre ſuos ſubditos ab vna ad aliam Prouinciam.*
68 *Quid ſi hoc faciat ſine cauſa.*
69 *Et ſi hoc faciat ſine cauſa tenentur ſubditi obedire, poſſunt tamen ad Sanctiſſimum appellare.*
70 *Non poteſt mittere ſubditos ad loca infidelium vel hæreticorum ad prædicandum ſi ibi non fuerint Ordinis conuentus.*
71 *Excipiuntur aliquæ religiones.*
72 *Pontifex poteſt mittere quoſuis religioſos ad miſſiones.*
73 *Generalis mittens religioſos indoctos ad miſſiones excommunicatur.*
74 *Quid ſi ipſe Generalis ſi ſit indoctus ſe transferat ad miſſiones.*
75 *Generalis poteſt beneficia, & officia Ordinis iuxta ordinis ſtatuta prouidere.*
76 *Generalis poteſt omnia efficere quæ in conſtitutionibus Ordinis ei non prohibentur, vel Definitorio, aut Capitulo generali non reſeruantur.*
77 *Non poſſunt ad inſtantiam perſonarum extranearum nec aliorum aliquod officium, vel dignitatem alicui conferre, vel pœnas remittere; benè tamen aliquam gratiam ad alias materias pertinentem.*
78 *Generalis de conſenſu ſui Definitorij poteſt dare licentiam ad nouas domos, & monaſteria ædificanda.*
79 *Generalis non poteſt eximere ſuum ſubditum ab obedientia ſui Prælati immediati; poteſt tamen in aliquo caſu cauſam aliquam ad ſe aduocare.*
60 *Generalis poteſt dare licentiam ſuis ſubditis ad legendos libros prohibitos.*
81 *Non poteſt dare licentiam, vt noſtri religioſi eligantur in iudices Conſeruatores.*
82 *Noſter Generalis poteſt dare licentiam vt religioſi noſtri ſint executores teſtamentorum.*
83 *Generalis poteſt interpretari bullas, & priuilegia dubia Ordinis iudicialiter.*
84 *Quid ſi priuilegia clara ſint.*
85 *Poſſunt communicare ſuffragia, & bona opera benefactoribus.*
86 *Non poteſt concedere indulgentias.*
87 *Poteſt auferre, & limitare ſuis ſubditis vſum priuilegiorum.*
88 *Non poſſunt tollere aliquid quod ſit contra ius commune.*
89 *Poteſt religioſos approbatos ab ordinario deſignare ad aperiendas litteras Sacræ pœnitentiariæ.*
90 *Poteſt etiam hanc facultatem alijs communicare.*
91 *Si hoc committat viris illiteratis peccat mortaliter.*
92 *Generalis non poteſt Prouincialem electum, & confirmatum vnius Prouinciæ transferre in alteram ſine licentia Papæ, & idem dicendum eſt de Priore.*
93 *Quid ſi Prælatura ſit manualis?*
94 *Quid ſit Prælatura electiua? quid manualis?*
95 *Omnes Prælatiæ in noſtra religione ſunt electiuæ.*
96 *Generalis ſine licentia Papæ non poteſt remittere aliquem conuentum Fratrum vel monialium regimini Epiſcoporum.*
97 *Non poteſt præcipere alicui ſubdito vt acceptet Epiſcopatum vel etiam dignitatem extra Ordinem; benè tamen Pontifex.*
98 *Debet eligere pro Prouincijs Prælatos naturales illius Prouinciæ, ſi detur in illa Prouincia habiles.*
99 *Quid dicendum de iure noſtro?*
100 *Qui dicantur naturales?*
101 *Si Generalis mittat in aliquam Prouinciã Prælatum extraneũ ſine neceſſitate poteſt Prouincia appellare, & contradicere.*
102 *Quid ſi Prouincia fuiſſet negligens in proprio Prælato eligẽdo?*
103 *Generalis non poteſt admittere ad profeſſionem nouitium à conuentu nouitiatus reprobatum.*

SVppono in Generali dari poteſtatem directiuam ſuper om- 53
nes religioſos ſui Ordinis, tum ratione voti obedientiæ, quo immediatè omnes Religioſi profitentur ſtare mandatis, & præceptis ſui Generalis, tum ratione iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, quæ de fide eſt ſufficere ad obligandum ſubditos in conſcientia: vt communiter tenent DD. His ſuppoſitis

Dico primò: Generales per ſe ſolos poſſunt ponere præcepta 54
aliquibus religioſis in particulari pro ſolo ſuo arbitratu, niſi valdè grauia, oneroſa, & extraordinaria ſint; quod ſi talia ſint, vel imponantur toti religioni; tunc videnda ſunt ſpecialia ſtatuta; de iure tamen communi ſemper æquum eſt, vt præcedat conſultatio, cum hæc ſit res grauiſſima pertinens ad bonum totius religionis, ac per conſequens magna conſideratione imponenda. Lezana *tom.1. cap.8. num.90.* & licèt talis conſultatio ſi
omittatur non ſit de ſubſtantia præcepti; peccabit tamen gra- 55
uiter Generalis talia præcepta temerè imponendo: ſiquidem prudentia ipſa poſtulat, vt res grauis non fiat niſi cum maturo conſilio Suarez *tom 4. relig. tract.8. lib.2. cap.8. num.6.*

Dico ſecundò: Generales de iure communi per ſe ſolos non 56
poſſunt condere leges, & ſtatuta perpetua pro tota religione ſine conſenſu Capituli generalis: ita Lezana *tom.1. cap.18. nu 90.* & ratio eſt, quia impoſitio legis eſt res grauiſſima pertinens ad bonum totius Religionis, vt ait D. Thomas 1. 2 *quæſt.90. articul.1.* ergo requirit conſenſum totius communitatis, cui imponitur, quæ aſſertio vera eſt, & ſi Generalis conuocet totum ſuum Definitorium; nam facere leges perpetuas reſeruatur Capitulo generali: Ita Bordon. *tom.2. reſol.38. numer.17.*

niſi

nisi aliud sit dispositum in aliqua religione de iure speciali, vt accidit in Carmelitarum calceatorum, religione, & Iesuitarum, prout testatur Lezana, *to.1.cap.19.nu.90.* Suarez, *to. 4. religionis tract.10.c.13.nu* 14.

57 Licèt autem hoc verum sit de legibus, & statutis perpetuis; possunt tamen Generales facere decreta, seu statuta duratura pro tempore sui Generalatus, cum id pertineat ad munus Prælatorum quod gerunt. Lezana, *to.2.cap.13.nu* 12. imò in aliquibus religionibus hæc statuta durant vsquequo à successore reuocentur, vt de religione Augustiniana testatur Lezana, *to.1.cap. 17.nu.90.* & de Societate Pelizzarius, *tract.9 cap.3.nu.* 10. Vndè
58 videnda sunt specialia statuta. Aduerto tamen materiam legum, decretorum, & præceptorum debere esse consentaneam regulæ, quam profitentur subditi, vt diximus tractatu præcedenti; nam si sint obligantia ad austeriorem vitam, quam religiosi professi sunt, nullo modo, nec etiam à toto Capitulo generali fieri possunt pro religiosis iam professis. Ita cùm alijs Fragosus, *2. p. lib.11.disp.24.§.7 nu.*11. Hinc fit Generalem, nec Capitulum generale non posse præcipere religiosis clausuram perpetuam, cum hoc non sit secundùm regulam, si tamen detur iusta causa, quæ rarò assignari poterit, tunc poterit talis clausura induci in religione à Papa ita ex Nauarro, Sanchez, & alijs, Bonacina,
59 *disp.1.de legibus, q.1 p.3.nu.*19. contra aliquos recentiores. Debent etiam tales leges sufficienter proponi, siue religioso in particulari si sit particulare præceptum, siue omnibus conuentibus
60 si sit generale; quod si fuerit lex perpetua, sufficit quod in capitulo generali promulgetur, cùm ibi tota assistat religio; ad obligandum tamen religiosos in particulari requiritur, vt illius habeant notitiam, aliàs per ignorantiam excusabuntur.

61 Dico tertiò, Huiusmodi leges, & præcepta imposita à Generali obligant omnes religiosos, & Moniales illi subiectas, imò oblatos, & Donatos, qui tria vota substantialia religionis emiserunt, & idem dicendum est de Tertiarijs, si collegialiter vi-
62 uant. In hoc conueniunt DD. siquidem omnes illi sunt veri religiosi, & adstringuntur voto obedientiæ, ex cuius defectu à prædicta obligatione Nouitij liberantur; poterunt tamen Prælati ea præcepta Nouitijs imponere, quæ per se cadunt sub Episcopali iurisdictione, secluso speciali respectu ad professionem religiosam, siquidem pro tempore quo sunt in religione, sunt sub pastorali cura Prælatorum, & non Episcoporum.

63 An autem religiosi eiecti teneantur prædictis legibus obedire? Respondeo negatiuè, nam pro eo tempore, & habitu clericali incedunt, & Ordinario loci subsunt, vnde etiam à votis specialibus, quæ supra tria vota substantialia emiserunt, vt votum vitæ quadragesimalis, quod faciunt Minimi, eos liberat Lezana, *to.1.cap.23.nu.*17. propter rerum maximam mutationem; Aduerte tamen, quod si Generali videbitur eos, iterum ad religionem reuocare, posse eos præceptis, & censuris obligare. Ita Sanchez, *libro sexto, Moralium cap.9.nu.*14. & alij apud ipsum, quorum aliqui absolutè dicunt religiosos eiectos eximi ab obedientiæ voto.

64 Dico quartò, Generalis illius Ordinis, qui non habet expressam prohibitionem potest nouam constituere Prouinciam, vel vnam grandem in duas diuidere, vel addere, vel detrahere conuentus, & vnire alteri Prouinciæ; debet tamen hoc facere de consilio, & consensu illorum conuentuum, & prouinciarum, quibus aliquale præiudicium affertur, quia quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet, & nullum præiudicium faciendum est sine eius consensu. Hoc assertum est contra Syluestrum, Mirandam, & alios, quos refert, & sequitur Lezana, *to. 1. c. 18. nu.* 24. illud tamen expressè tenet Bordonus, *tomo secundo, resolut. quinquagesima octaua, numero decimo sexto*, & ratio est, quia Generalis est absolutè Prælatus, non solum religiosorum, sed etiam bonorum omnium conuentuum sui Ordinis; ergo potest prouincias diuidere, vel alteri vnire conuentus, prout sibi conueniens visum fuerit.

65 Confirmatur, quia Episcopus potest vnire Ecclesias sui Episcopatus, *ex cap. sicut vnire octauo, de excessibus Prælatorum*: ergo à fortiori Generalis, qui fortiora iura habet super suos subditos, & eorum conuentus, & bona. Dixi, qui non habet expressam prohibitionem: nam in mea religione diuidere prouincias, & de nouo aliquam erigere reseruatur Capitulo Generali: vt patet *ex tertia part. nostrarum constitutionum cap. 1.nu.*16. Poterit tamen nostrum Definitorium generale conuentus vnius prouinciæ alteri applicare, præcedente tamen consilio Prouincialium, ad quos spectat, vt patet *ex eadem 3.p.c.8.n.*1.

66 An autem Generalis possit instituere Prouinciales titulares? Respondeo Generalem Carmelitarum calceatorum posse prædictos Prouinciales pro aliquibus prouincijs, quæ quondam fuere, instituere etiam hodie, vt patet ex decreto sacræ Congregationis, quod refert Lezana, *to.1.cap.18.nu.*98. vbi refert præeminentias horum Prouincialium iuxta prædictum decretum, quas ibi videre poteris. Vndè decretum Tridentin. *sess. vigesimaquinta, de regularibus cap.* 6. vbi decernitur non licere quoscumque titulares ad effectum electionis faciendæ constituere, solum loquitur de titularibus, qui solùm ad effectum electionis constituuntur, nos verò de titularibus perpetuis, vt benè *ibi* notauit Lezana, & declarauit sacra Congregatio.

Dico quintò, Generales possunt transferre suos subditos ab 67
vna ad aliam Prouinciam, si detur iusta causa, aliàs peccabit contra charitatem, & rectum regimen: subditi tamen semper illi 68
tenentur obedire siue cùm causa, siue sine illa eos transferat ratione voti obedientiæ, quam illi promiserunt: quando tamen Generalis hoc faciet sine causa, poterunt subditi ad Sanctissimum appellare. Nauarr. Rodrig. quos refert, & sequitur Leza- 69
na, *tomo 1.cap.decimo octauo n.*91. nec audiendus est Peyrinis, *de subdito q.1.c.12. dicto* 4. qui ait in tali casu non teneri subditum suo Generali obedire. vt rectè notauit Lezana, *ibi*: Nam obedientia, quam illi professione promiserunt, non ad vnam tantùm prouinciam, sed ad totam religionem extenditur.

Dico sextò, Generales non possunt suos subditos mittere ad 70
Indos, & infideles causa prædicationis, vbi imminet periculum martirij, vel ad hæreticos, & schismaticos, si ibi non fuerint Ordinis conuentus, quia res est difficillima, multisque animæ, & corporis periculis exposita, atque ita regulæ præscriptum excedunt. Excipiuntur tamen Religiosi Societatis, & 71
nostri Carmelitæ congregationis Italicæ, qui quarto voto eundi ad missiones astringuntur: nam hos etiam inuitos ad prædi- 72
ctas missiones possunt præcipere eorum Prælati: Ita cùm alijs Bassæus, *verbo Prælatus numero decimoquarto*. Id etiam poterit summus Pontifex omnibus religiosis præcipere casu, quo necessitas boni communis id postulet; sicut & alijs clericis potest præcipere Bassæus, *supra*. Aduerte tamen, quod si Generalis 73
mittat religiosos indoctos ad partes vltra marinas, vbi pauci fideles reperiuntur ad missiones incurrere in excommunicatio- 74
nem latæ sententiæ Papæ reseruatam *in Extrauaganti Ad nostrum*: non tamen incurret talem excommunicationem ipse Generalis, si ipse ad tales partes, & si sit indoctus, aut cedat. Ita cùm Bonacina, Lezana, *to.1.cap.18.nu.*99.

Dico 7. Generales habent auctoritatem, officia seu etiam be- 75
neficia religionum iuxta earum tamen statuta, & leges prouidendi; tenentur tamen iuxta communem sententiam ad præfata beneficia, seu officia digniores, & meliores attentis circunstantijs eligere, id enim exigit æquitas iustitiæ, vt *infra* videbimus: tum etiam, quia Generales sunt dispensatores, & non domini bonorum religionis: vndè non secundùm proprium arbitratum, sed secundùm iustitiam distributiuam illa debent diuidere. Rebellus, *p.1.lib.3.q.4.concl.*5. Turrianus, Portel, quos refert, & sequitur Lezana, *tom.1.c.13.nu.*13.

Dico octauò, Generalis extra capitulum generale per se solus 76
habet potestatem ad faciendum omnia disposita in Constitutionibus, siue in regula in casibus occurrentibus. Ita Bord. *in decisionibus, decisione* 510. Ratio est, quia casus omissus relinquitur dispositioni iuris communis, *L. commodissime ff. de liber. & posthum. L. si extraneus 6. ff. de condit. caus. data*, & casu omisso ad ius antiquum recurritur *L. si vero §. de iure ff. solut. matrim.* Sed Generalis antequam illius iurisdictio ad certos casus fuisset limitata per statuta, vel constitutiones habebat potestatem super tale, vel tale negotium: ergo adhuc durat hæc potestas in illo, quæ regulanda est secundùm ius commune.

Et idem procedit in omnibus nempè lege, constitutionibus, statutis, & consuetudinibus, Tiraq. Alex. Roman. Ancharran, quos *ibi* refert Bord. procedit etiam si in casu omisso esset maior ratio disponendi, Cinus, *in L. quod fauore C. de legib.* Oldrad. *cons.*142.*cum Paponio cons*f 65.*nu.*25. Tum quia leges, & statuta singulos casus, qui occurrere possunt, prouidere nequeunt; vnde ad similia procedere debet, & ius dicere *L. non possunt 11. ff. de legibus* cum autem casus prohibiti Generalibus in constitutionibus respectu eius personæ, & dignitatis dicantur odiosi, extendendi non sunt secundùm prohibitionem ad omissos, sed ad concessos, qui fauorem, & excellentiam Prælati supremi indicant: cum ex vulgatis iuribus odia sint restringenda, & fauores ampliandi; tum quia adest communis regula, concessum censetur, quod non est prohibitum, *c. sunt nonnulli 25. 16.q.1. c. cum nunc 7. 28.q. 1. ibi*.

Dico nonò, Generales (& idem de alijs Prælatis dicendum 77
est) non possunt ad instantiam quarumcumque personarum extra suos ordines existentium, etiamsi Ducali, vel regali, aut Imperiali, aut Cardinalatus dignitate fulgentium, alicui religioso suæ religionis aliquod officium, seu dignitatem conferre, seu pœnas remittere. Ita prohibuit Clemens VIII. sub excommunicatione latæ sententiæ, Superioribus Carmelitarum in Bulla, quam refert Lezana, *to.1.cap.18.nu.*82. & Gregor. XIII. Prædicatoribus, & idem per diuersas Bullas, quas refert *ibi* Lezana, prohibuit idem Clemens VIII. Camaldulensibus Cruciferis, Hieronymianis, Augustinianis, Cisterciensibus, Cœlestinis, & Paulus V. id etiam in virtute obedientiæ, & sub excommunicatione ipso facto incurrenda prohibuit Minimis in Bulla, quam refert Peyrinis, *de subdito q.2.c.2.§.*11.

An autem possint prædicti Prælati, aliquam gratiam facere subditis ad instantiam extraneorum, non obstantibus prædictis prohibitionibus. Respondeo affirmatiuè cum Peyrino, *vbi sup.* Nec obstat, quod Paulus V. in suo motu proprio prohibeat vllam gratiam concedere ad instantiam prædictorum; nam illa par-

particula, *vlla* non est tam vniuersalis, vt excludat omnem, & quamcumque gratiam: ita, vt religionum Prælati nullam omninò gratiam suis religiosis concedere possint ad instantiam deuotorum, sed nullam concedere possint pertinentem, vel ad remissionem alicuius pœnæ, vel ad gradus, & dignitates obtinendas; cæteras autem gratias. verbi gratia transferre de vno ad alium conuentum, præbere eos in socios alicuius deuoti ad aliquam peregrinationem, &c. possunt vtique Prælati ad extraneorum instantiam concedere; nam illa vniuersalis per particulares subsequentes coarctatur. Ita Peyrinis, *suprà*, & in simili casu Rodriguez, *tomo primo*, *quæstione* 26 *art.* 4. *ad primum argumentum*; vnde reijciendus est Lezana, contrarium tenens, *tomo primo*, *capite decimo octauò*, *nu.* 82

Aduerte tamen, quod licèt prędictæ Bullę, tantùm comprehendant dignitates datas ad petitionem sæcularium; ipsi tamen Prælati nec ad petitionem regularium posse tales dignitates alicui concedere; nam Prælatus distribuens prædicta officia debet attendere, non ad petitiones aliorum, quicumque illi sint, sed ad iustitiam distributiuam. Vndè solùm poterunt annuere aliorum religiosorum petitionibus. quando hi, pro quibus fit postulatio digniores fuerint. Giragus, *part.* 3. *dub.* 59. *nu.* 62.

78 Dico 10. Generalis de consensu sui Definitorij potest dare licentiam ad nouas domos ædificandas de sola Ordinarij licentia iuxta decretum Trid. *sess.* 25. *de regular. cap* 3. nullo aliarum personarum cuiusuis Ordinis, etiam regularium, requisito consensu, non obstante Bulla Clementis VIII alijsque constitutionibus. Ita concessit nobis Paulus V. quàm concessionem confirmauit, & auxit Gregorius XV. *in Bulla*, quæ habetur *in monumentis Ordinis folio* 3 5. *num.* 2. vt latè diximus *in tract. de priuilegijs disp* 1. *sect.* 4. §. 2. Vbi alia priuilegia retulimus; vbi etiam diximus decretum Vrbani VIII. editum 28 Augustini anni 1614. in quo huiusmodi priuilegia reuocantur non fuisse vsu receptum. Vbi etiam quomodo Generalis possit dare licentia ad monasteria transferenda, relinquenda, & alijs vnienda, quæ omnia ibi videnda sunt, ne ea iterum repetamus.

79 Dico vndecimò, Generalis non potest eximere aliquem religiosum ab obedientia sui Prælati immediati puta, Prouincialis, vel Prioris, hoc enim non est reseruatum sedi Apostolicę *in Cap. frater noster* 16. *quæstion.* 1. & vlterius est contra bonum regimen. & obseruantiam religionum. Syluester, Miranda, quos refert, & sequitur Lezana, *tom.* 1 *capit* 18 *num.* 25. Peyrinis, *in formulario lit.* E. *cap.* 31. *num.* 3. licèt oppositum videatur tenere Suarez, *tom.* 4 *de relig. tractat* 8. *lib.* 2 *cap.* 2. *num.* 22. imò nec summus Pontifex hoc sine causa licitè potest efficere, nam esse in destructionem religionis, Suarez, quem refert, & sequitur Lezana, *tom.* 1. *cap.* 4 *num.* 33. poterit tamen Generalis in aliquo casu particulari data causa eximere subditum, & causam aliquam ad se aduocare; sicut enim Generalis potest data causa inferiorem omni iurisdictione priuare, ita etiam respectu alicuius subditi, data etiam causa. Ita cùm Mendosio, Tusco, & alijs Peyrinis, *suprà nu.* 3.

80 Dico duodecimò; Generalis cùm consilio suorum consiliariorum, vel collegarum potest concedere facultatem suis subditis legendi libros hæreticos ad oppugnandum. Ita concessit Gregorius XIII post Pium V. Societati Iesu, & tenet Rodriguez, quem refert, & sequitur Peyrinis, *de priuilegijs ad constit.* 9. *Pauli V. num.* 9. Nec obstat Bulla Cœnæ; nam hæc loquitur de licentijs particularibus concessis ad legendos libros hæreticos, non autem de priuilegijs religiosorum: Vndè in hoc non est audiendus Lezan. *to.* 1. *c.* 18. *nu* 96.

81 . Dico 13. Generalis noster non potest dare licentiam suis subditis, etiam si sint Prouinciales, vt possint eligi in iudices. Conseruatores, licet aliàs ipsi Prouinciales, imò & Priores stando in nostris priuilegijs eligi possent à religiosis aliorum Ordinum in iudices, Conseruatores; vt diximus *in nostro tract. de priuil. disp.* 1. *sect.* 4. §. 3 *num.* 201. Ita statuitur *in nostris constitutionibus* 3. *parte*, *cap.* 14. *nu* 5. vbi præcipitur, vt nullus Prior neq; Vicarius, neque quilibet alius religiosus possit eligi in Conseruato-
82 rem, nisi de mandato expresso summi Pontificis. Inde cùm hoc Pontifici reseruetur clarè videtur talem potestatem adimere Generalibus; poterit tamen Generalis dare licentiam, vt nostri Religiosi sint executores testamentorum, vt patet ex eadem constitutione, vbi hæc facultas Generali reseruatur.

83 Dico 14. Generales possunt interpretare priuilegia, constitutiones, indulta, gratias, & exemptiones suæ religionis non solùm doctrinaliter, vt doctores, sed etiam iudicialiter iure priuilegiorum; vt patet ex Bulla Sixti IV. concessa canonicis regularibus sancti Saluatoris, & ex Bulla Iulij II. concessa Prædicatoribus, & ex Bulla Clementis VII concessa Tertiarijs, quas refert Bordon. *to.* 2. *ref* 52. *nu.* 49. & ex Bulla Gregorij XIII. pro
84 Societate. Ita cùm alijs Tamburinus, *to.* 1. *disp.* 16. *quæsito* 6. *n.* 8 debet tamen hoc fieri in ambiguis, nam si res esset clara, Prælati interpretatio non requireretur; Vndè si statutum, vel priuilegium sit clarum, & Generalis illud declaret in contrarium, subditus eius declarationi non tenetur stare. Ita cùm Peyrin. & Rodrig. Tambur. *vbi sup. nu.* 9.

85 Dico 15. Generales possunt communicare suffragia indulgentiarum, orationum, & beneficiorum spiritualium quibuscumq; deuotis, & benefactoribus sui Ordinis ex priuilegio Vrbani V. concesso Minoribus, quod refert Fragosus, *p.* 2. *lib.* 11 *disp.* 24. §. 7. *nu.* 13. & idem possunt Prouinciales in suis Prouincijs. Bonacina, Corduba, Nauar. quos refert, & sequitur Fragosus, *ibi*. Neu- 86
ter tamen iure proprio potest indulgentias concedere, quamuis habeant auctoritatem quasi Episcopalem in suos religiosos. Henriquez, Barbos. Bonac. quos refert, & sequitur Fragosus *ibi*.

Dico 16. Generales, & Capitula generalia, ac prouincialia 87
possunt suis subditis etiam Prælatis auferre, & limitare vsum quorumcumque priuilegiorum. Ita concessit Clemens IV. Cistercientibus in Bulla, quam refert Miranda, *in Manuali to.* 2. *q.* 3. *art.* 4. *conclus. vnica*, & Gregorius XIII. pro Iesuitis in Bulla, quam refert Tamburinus *sup quæsito* 9. *nu.* 1. Ita cùm Miranda,
Tamburinus *ibi*. Non possunt tamen prædicti Generales virtute 88
prędictarum concessionum tollere aliquid, quod sit contra ius commune, vel vsum sacrorum canonum, nam quę de iure statuta sunt, habent vim obligandi ad culpam, vel penam iuxta ipsius iuris dispositionem, quę obligatio in totum à Generali. imò neque à capitulo generali tolli potest, quia licèt de iure inferior dispensare possit in lege superioris, iusta de causa in casibus particularibus, non tamen tollere potest obligationem inditam à superiore etiam in casibus particularibus, si à superiore specialem ad id non habeat auctoritatem, Tambur. *sup. nu* 3.

Dico 17. Generalis potest in sua religione religiosos approba- 89
tos ab Ordinario designare ad aperiendas litteras sacrę Pœnitentiariæ obsignatas, & directas in foro conscientiæ doctoribus in
Theologia, aut iure canonico ad dispensandum, & absoluendum 90
iuxta earum tenorem, imò potest hanc facultatem alijs Prælatis inferioribus committere. Ita concessit Gregorius XIII. Societa-
ti *Bulla* 3. & tenent communiter Doctores. Quos refert, & se- 91
quitur Pasqualigus, *t.* 2 *dec.* 414 *n.* 2. tenetur tamen Generalis, vel ab eo delegatus hoc committere viris litteratis; vnde si inha-
bilem eligant, peccant mortaliter, vt benè aduertit Pasquali- 92
gus *sup. n* 6 Ille autem censetur sufficienter litteratus, qui non solum modum, quem debet seruare in executione, & pœnitentijs imponendis, & votis commutandis intelligat, sed etiam debet esse instructus circa casus reseruatos, censuras, & irregularitates, & circa omnia super quibus recurri solet ad Pœnitentiariam. Ita Pasqual. *sup n.* 5.

Dico 18. Generalis iure communi attento, non potest transferre Prouincialem vnius Prouinciæ in alteram sine speciali licentia summi Pontificis. Ita Syluester, *verbo casus*, *casu* 2. Rodrig. *t.* 1. *q.* 23. *art.* 1. *cum suo compendio ref.* 68. *n.* 10. Mirand *to* 2. *q.* 7. *art.* 5 Portel *verbo Generalis in additionibus nu.* 1. Giragus 3. *p. dub.* 36. *nu.* 225. Ratio est, quia sicut nullus inferior Papæ potest transferre Episcopum de vna in aliam diœcesim, ita neque Generalis transferre Prouincialem vnius Prouinciæ ad aliam Prouinciam, cum etiam ipse Prouincialis auctoritatem habeat quasi Episcopalem. quod etiam simili modo dicendum est de Priore, vnius conuentus respectu alterius post illius confirmationem. Ita cùm Rodrig. Portel *sup.*

Aduerte tamen prædicta intelligi de prælatura electiua, non 93
tamen de prælatura manuali; prælatura autem electiua est, quæ fit per scrutinium, & secreta suffragia, secundùm conditiones assignatas *in c quapropter de election.* & *Trident. sess.* 25. *de regular. c.* 6. vt videre est apud Suarez, *to.* 4. *de relig. tr.* 8 *lib.* 2. *c.* 5. Tambur.
to. 1. *disp.* 5 *quæsito* 5. & 6. Lezana, *to.* 1. *c.* 15 & *to.* 2. *c.* 12. Manua- 94
lis verò est quæ fit per electionem, & nominationem ad libitum superioris sine scrutinio, & secretis suffragijs. Ita Lezana, *t.* 2. *c.* 13 *nu* 56. Vidal *tit. de Prælatis inquis. vnic. n.* 7.

Hinc fit in religionibus, in quibus Prælati fiunt à solo Generali, vt in Societate, vel à Definitorio, seu Prouinciali absq; scrutinio nec suffragijs posse prædictos Prælatos, transferri ab vna ad aliam prouinciam. Ita cùm Riccio, & Sigismundo, Diana, *in dubijs regularibus p.* 2. *ref.* 117. quorum doctrina semper est intelligenda in ordine ad bonum commune religionis, aliàs Generalis si sine vlla necessitate boni communis, sed pro mera sua voluntate hoc faciat se gereret tanquam dominus, & tanquam administra-
tor, quod vtiq; nequissimum esset. Giragus, *p.* 3. *dub.* 36. *nu.* 226. 95
& nos *suprà* diximus, non tamen vbi electiones tam Priorum, quàm Prouincialium fiunt per electionem canonicam cum scrutinio, & secretis suffragijs: vt fit in nostra religione, in qua Prouinciales omnium prouinciarum eliguntur à Capitulo generali, præcedente prius nominatione duarum personarum facta à Capitulo prouinciali. Et Priores fiunt etiam in Capitulo generali, non à toto Capitulo, sed à sex Definitoribus cùm Generali præterito, & nouiter electo, si noui Generalis fiat electio; & Prouinciali, & duobus socijs illius prouinciæ pro qua Priores eliguntur præcedente etiam nominatione facta à Capitulo prouinciali duarum personarum pro quolibet conuentu, quæ omnia fiunt per scrutinium, & secreta suffragia, vt patet *ex* 3. *p. nostrarum constitut cap.* 2. *nu.* 11.

An autem Generalis possit admittere aliquem conuentũ Fra- 96
trum, vel Monialiũ regimini Episcopi, vel alterius Ordinarij sine speciali licentia Papæ. Respondeo negatiuè. Nam Generalis habet iurisdictionem super religiosos, & Moniales à Papa:

ergo

ergo sine illius licentia non potest illam à se dimittere: patet consequentia, quis hæc dimissio in rigore substantialiter est renuntiatio priuilegijs exemptionis illius conuentus, quod erat beneficium à sede Apostolica, sed beneficium non potest renuntiari nisi coram illo à quo fuit concessum: ergo. Ita Portel *to.1. casuum p.3. casu 12. per totum*, præsertim *nu.8.*

97 Dico 19. Generalis non potest præcipere suo subdito, vt acceptet Episcopatum, vel aliam dignitatem extra Ordinem. Ita cùm alijs Delbenè, *to.2.c.19.dub.3.sect.2.nn.34.& 41.* Ratio est, quia potestas, quàm habent Superiores Ordinis, non ordinatur ad bonum commune Ecclesiæ, sed solùm ad bonum commune religionis; sed Episcopatus nec ordinatur ad bonum commune religionis, nec particulare religiosi, sed ad bonum commune Ecclesiæ: ergo Poterit tamen summus Pontifex talem religiosum obligare ad acceptandum Episcopatum, vel aliam dignitatem extra Ordinem, vt ex Corduba, Valentia, Rodrig. & alijs tradit ipse Delbenè, *sup. nu.3.* propter contrariam rationem.

98 Dico 20. Generalis debet eligere pro prouincijs Prouinciales, & Priores naturales illius prouinciæ, si talis prouincia personas ad hæc officia habiles habuerit. Ita cùm D. Thoma, Soto, Rodrig. Reginald. Azor, & alijs Peyr. *de subdito q.1.c.31.§.4.* Et ratio est, quia vnusquisque propensiorem habet animum ad suam ciuitatem, & diœcesim, in qua nutritus est, quàm ad aliam: tum quia extranei dominari solent non gubernare: vndè sanctissimæ sunt leges, quibus cauetur, quod nonnisi naturales assumantur ad officia suæ patriæ, & ita disposuit nostra constitutio *3.p.c.2.n.*
99 *15.* vbi ait: quod regulariter non assumantur ad officia Prælatorum nisi naturales illius prouincię; Dixit autem regulariter, quia aliquando possunt electores in Capitulo generali, quando pro aliqua prouincia necessarium iudicauerint, aliquos extraneos ex toto ordine mittere; vt patet *ex 3.p. nostrarum constitut. c. 4.n.6.* vel si prouincia aliqua de nouo fundetur, & non habeat subiectos capaces ad talia officia, vt patet *ex eadem constitut. 3.p.c.*
100 *2.nu.16.* ille autem dicitur naturalis alicuius prouinciæ, qui in ea habitum sumpsit, vel per spatium decem annorum continuè vixit in ea. Ita cùm Rodriguez, Peyr. *suprà*.

101 Dico 21. Si Pater Generalis mitteret in aliquam prouinciam aliquem Prælatum ordinarium extraneum, si in tali prouincia essent religiosi apti, & capaces talis officij, talis prouincia haberet iustam causam appellandi, reclamandi, & contradicendi: habetur *in c. nullus inuitus dist. 61.* Peyrin. *de subdito q.1.c.31.§.*
102 *5.* si tamen per negligentiam Prælatorum, vel discordiam illa prouincia non elegisset, tunc illi possit dari Prælatus extraneus. Ita cùm glossa Peyrin. qui ad hoc probandum affert ex glossa, *c. volumus dist. 89.*

Dico 22. Generalis etiam de consensu Capituli conuentualis illius conuentus in quo residet, non potest admittere ad professionem nouitium reprobatum à Priore conuentus nouitiatí cùm
103 suo capitulo conuentuali. Ita cùm Bord. Nauar. & alijs Peliz. *tr.3.c.7.n.16.* Ratio verò est, quia actus non potest subsistere sine eo, quod est de forma illius; & quod est de forma actus, non potest per aliud suppleri; sed de forma actus professionis est, vt in ea cõsentiat Capitulum conuentuale domus vbi nouitius peragit annum nouitiatus; ergo talis forma non potest suppleri à Generali, etiam de consensu capituli domus, in qua residet; suppono enim non esse conuentum, vbi nouitius peragit annum nouitiatus.

SECTIO V.

De potestate coercitiua, quam habent Generales in omnes religiosos suæ religionis.

104 *In Generalibus datur potestas coercitiua respectu omnium religiosorum, Monialium, & etiam Donatorum, & Tertiariorum.*
105 *Quotuplex sit hæc potestas coercitiua, & qualis.*
106 *Generalis de iure communi eam habet potestatem coercitiuam super omnes suos subditos, quam habet Episcopus in suos; nisi obstent specialia statuta.*
107 *Generalis potest coercere suos subditos per omnes Ecclesiasticas censuras, quæ iustè possint non solum personis, sed & Capitulis prouincialibus, & conuentualibus imponi.*
108 *Potest ponere interdictum, vel suspensionem generalem Capitulo prouinciali, & locali; nõ tamen Capitulo generali & cur?*
109 *Potest suspendere singulos de Capitulo generali.*
110 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
111 *Nostrum Definitorium generale non potest ponere interdictum, vel suspensionem generalem Capitulo generali in communi.*
112 *Generalis non potest suis subditis nouas irregularitates imponere*
113 *Non potest etiam cum Capitulo generali condere statutum adiecta pœna infamiæ.*
114 *Generalis nõ potest suis subditis imponere pęnam inhabilitatis ad omnia illa ad quæ siue ex natura sua, siue iure habiles erãt.*
115 *Quid dicendum sit de Capitulo generali.*
116 *Generalis potest tales inhabilitates imponere delinquentibus in casu, quo à iure, vel à lege religionis eis imponantur.*
117 *Generalis potest suspendere ex iusta causa suos subditos approbatos ab Ordinario à confessionibus sæcularium.*
118 *Si Generalis tantùm prohibeat audire confessiones, non censetur auferre iurisdictionem.*
119 *Si prohibitio etiam quoad iurisdictionem notoria non sit confessiones adhuc sunt validæ.*
120 *Generalis tenetur per se vel per alios visitare suam religionem.*
121 *Non potest mittere ad visitandum clericum, vel religiosum alterius Ordinis; benè tamen Pontifex, vel Legatus à latere.*
122 *Non potest Prouinciam iam visitatam sine causa iterum visitare; non postulante ipsa Prouincia.*
123 *De quibus in his visitationibus teneatur subditos corrigere.*
124 *Tempore visitationis omnes causæ, & lites illis committuntur.*
125 *Tempore generalis visitationis nec Prouincialis, nec Priores possunt iurisdictionem contentiosam in suos subditos exercere, benè tamen voluntariam.*
126 *In mea religione aliqua sunt delicta, quorum punitio Definitorio generali reseruatur.*
127 *Quæ sint huiusmodi delicta.*
128 *Quis dicatur incorrigibilis secundùm nostras constitutiones.*
129 *Generalis non potest aliquem ad triremes damnare, neque ad exilium.*
130 *Generales aliarum religionum non possunt per se solos incorrigibiles expellere.*
131 *Generalis non potest subditos tradere brachio sæculari, nec condemnare ad mutilationem vel pœnam mortis.*
132 *Ad quam punitionem se extendant priuilegia.*
133 *Definitorium generale, nec Capitulum generale non potest damnare religiosum, vt fame pereat.*
134 *Potest Generalis cum Definitorio reum subijcere torturæ per ministros laicos.*
135 *Generalis non potest amouere sine causa aliquem Prælatum à sua prælatia, siue prælatia sit electiua, siue manualis.*
136 *Quid importet clausula ad nutum.*
137 *Generalis si amoueat sine causa aliquem Prælatum à sua Prælatia siue electiua, siue manuali, amotio est illicita, & nulla.*
138 *Talis amotio si fit ex prætensa causa est nulla, quando Prælatus potestatus est se velle defendere, & euidenter ostendere causam esse nullam.*
139 *Generalis non potest sine causa, nec in toto, nec in parte auferre appellatis iurisdictionem ordinariam super suos subditos.*
140 *Si sine causa auferat, vel limitet iurisdictionem; talis limitatio non solum est illicita, sed nulla.*
141 *Generalis data causa maioris boni communis, potest Prælatos etiam canonicè electos amouere à suis officijs, etiam sine vlla ipsorum culpa, nisi detur statutum in contrarium.*
142 *In mea religione hoc reseruatur nostro Definitorio generali.*
143 *Generalis data causa potest ad se aduocare causas pendentes coram Prælatis inferioribus eorundem regularium si non detur statutum in contrarium.*
144 *Noster Generalis non potest causam pendentem coram Prælato inferiori ad se aduocare; nisi ob illius defectum, vel ob aliam rationem.*
145 *Nostrum Definitorium generale non potest ad se vllam causam aduocare;*
146 *Generalis sine causa non potest ad se vllam causam aduocare pendentem coram Prælato inferiori.*
147 *Si aduocet talis aduocatio est illicita, & nulla.*
148 *Generalis, & Prouincialis ex iusta causa possunt pręcipere Priori cõuentus nouitiati ne quenquam nouitium ad professionem eo inconsulto, recipiat adiecto decreto irritante professionem.*
149 *Si hoc præciperet sine causa decretum teneret, & professio esset valida.*
150 *Generalis hoc præcipiens tenetur iustam causam assignare, & non sufficit dicere se hoc facere ex iusta causa.*
151 *Superiores possunt facere statutum ne recipiantur ad professionẽ Nouitij tali vitio, vel infirmitate laborantes auferendo potestatem recipiendi, & irritando receptionem in contrarium.*
152 *Generalis syndicans de Prouincialibus tenetur eos punire, & si abusus permittat, peccat mortaliter.*
153 *Generalis tenetur inquirere, an aliqua communitas laboret extrema, vel graui necessitate.*
154 *Quando detur hæc extrema, vel grauis necessitas.*
155 *Si detur extrema, vel grauis necessitas, tenetur Generalis de opportuno remedio prouidere.*
156 *Generali incumbit efficere, vt leges obseruentur, & religionem suæ perfectioni restituere.*
157 *Tenetur Prælatos delinquentes punire, & abusus auferre.*
158 *Generalis, & Capitulum generale tenentur à religione auellere ambitiones, & factiones.*
159 *Tenentur ex officio pacem suorum subditorum procurare.*
160 *Nunquam est licitum dissimulare factiones, etiam ob maius malum euitandum.*
161 *Non potest in religione dari maius malũ ambitione, & seditione.*
162 *Quomodo Generalis debeat capita factionum auellere.*
163 *Quomodo S. M. Theresia hoc commendauerit.*
164 *Generalis cum nouerit in aliqua prouincia dari factiones, tenetur mittere visitatorem, vel ipse prouinciam visitare.*
165 *Quid faciendum si pars oppressa visitatorem postulauerit; ad*

hoc, vt tollat regimen è manibus partis opprimentis.
166 *Quid si tantùm visitatorem postulet ad auferendum oppressioně.*
167 *Qualis debeat esse visitator in hoc casu mittendus.*

104 SVppono in Generalibus dari potestatem coercitiuă respectu
omnium Religiosorum, & Monialium, imò etiam Tertia-
riorum, si collegialiter viuant, & Donatorum, qui tria substătia-
lia vota emiserunt; nam cùm illis respectu prædictorum detur
potestas directiua, vt *sectione præcedenti* monstrauimus, frustra-
nea esset sine coercitiua, cum sine timore, & punitione ad quam
ordinatur potestas coercitiua, non possit communitas humana
regi, & gubernari quantumuis bona, & perfecta videatur.
105 Hæc autě potestas coercitiua est duplex: vna prouenięs ex vo-
to obedientię, & potestate dominatiua, qualem etiam habet
paterfamilias. Alia, quę illis competit ratione iurisdictionis Ec-
clesiasticę: prima solùm extenditur ad coercendum modo pater-
no; vnde ex vi illius non potest Prelatus imponere subdito pęnam
grauem spiritualem, vel corporalem, sed solùm adhibere illam
correctionem, quæ intra latitudinem domesticæ prudentiæ
haberi potest, attento vsu, & communi more hominum.
Secunda verò importat perfectam potestatem coercitiuam
spiritualem: vnde non solùm extenditur ad coercitionem spi-
ritualem, quæ fit per censuras, inhabilitates ad quæcumque iu-
ra spiritualia, bona, & ministeria, sed etiam ad coercitionem
corporalem, sub qua comprehenditur quæcumque corporis ca-
stigatio, vel afflictio, aut etiam publica reprehensio, infamatio,
incarceratio, &c. vt patet ex communi vsu, & priuilegijs om-
nium reeligionum. His suppositis,
106 Dico primò, Generalis de iure communi eam potestatem
coercitiuam habet in omnes suos subditos, quam Episcopus ha-
bet in suo Episcopatu, nisi speciali statuto illi limitetur. Ita Sua-
rez, *to.4 d relig.tr.8.lib 2.capite n.4.* Et ratio est, quia cùm Gene-
ralis immediatè Pontifici subijciatur, & ab eo recipiat potesta-
tem quasi Episcopalem in omnes suos subditos, si hæc à lege reli-
gionis non limitetur, stando in iure communi æqualis est, ac in
107 Episcopis. Vndè fit in Generali dari potestatě ad coercendos suos
subditos, per quascumque Ecclesiasticas censuras, quæ alios iustè
possint in tali materia, seu crimine non solùm personis, sed
etiam capitulis tam localibus, quàm prouincialibus imponi;
108 non tamen poterit ponere interdictum, vel suspensionem gene-
ralem Capitulo generali: nam cùm Generalis sit caput Capituli
generalis in nihilo potest tale capitulum peccare, quod ipsi Ge-
nerali præcipuè non imputetur; ergo Generalis non potest esse
iudex criminis commissi à tali capitulo, vt capitulum est, ac per
consequens nec illud tali censura punire. Tum quia sicut Gene-
ralis non potest se ipsum suspendere, ita neque capitulum, cuius
109 ipse est caput. Vndè, & si Generalis iustè suspenderet singulos
de capitulo, ipse nihilominus semper maneret habilis, & in eo
seruaretur vox capituli, prout docet Abbas, *in c. 1. de elect. nu. 5.*
communiter receptus inter Doctores. Ita in simili casu Pelizza-
rius, *tr.9.c 3.nu.55.*
Dixi, nisi aliquo speciali statuto talis potestas coercitiua illi
limitetur; nam in mea religione nullus Prælatus, etiam Gene-
ralis tempore capituli Generalis, vel Prouincialis neque in com-
muni, neque in particulari potest ponere præcepta, vel censu-
ras ipsis capitulis, sed huiusmodi impositio censurarum, vel pre-
ceptorum tam toti capitulo, quàm maiori eius parti soli nostro
Definitorio generali reseruatur; in quo casu totum Definito-
rium, & ipse Præsidens eodem præcepto manent ligati: vt pa-
tet *ex 7. parte nostrarum constitutionum c. 5. nu.* 6. Aduerte tamen
111 Definitorium etiam in hoc casu non posse interdicere, vel sus-
pendere totum Capitulum generale; nam cùm Definitorium
sit pars ipsius capituli, & maneat obligatum ipsis censuris, quas
imponit, vt constat ex præcitata constitutione, non potest se
ipsum suspendere, & interdicere, vt *sup.* diximus. Vndè talis
constitutio de sola excommunicatione, & præceptis, quæ po-
nuntur toti capitulo, debet intelligi.
112 Dico secundò, Generalis non potest suis subditis nouas irre-
gularitates imponere, sed tantùm declarare, an aliquis suorum
subditorum aliquam ex irregularitatibus iure Pontificio indu-
ctis incurrerit. Irregularitas namq; adeò grauis pœna est, vt à
solo summo Pontifice imponatur. Ita communiter Doctores
apud Suarez, *sup. nu. 7.* Hinc fit non posse Generalem etiam cùm
113 Capitulo generali condere statutum adiecta pœna infamiæ con-
tra transgressores: Nam infamia est impedimentum iuris. &
quædam irregularitas, quæ solùm in casibus à iure expressis in-
curritur. Ita, & benè Bordon. *to.2. ref. 58. nu.* 8.
114 An autem possit Generalis suos subditos inhabilitare ad Præ-
latias, & officia, & gradus, ad quos ex natura sua, vel iure Diuino
habiles sunt? Respondeo negatiuè: nam cùm hæc inhabilitas sit
pœna grauissima solùm competit, vel Pontifici, quando inhabili-
tatio respicit actum, quoad suum valorem independentem à re-
115 ligione, vel Capitulo generali, cuius tantùm est condere leges: si
inhabilitatio respiciet actum, cuius valor aliquo modo depědeat
à potestate dominatiua, vel à voluntate religionis, vt si inhabili-
tatio sit ad prelaturas, studia, ordines, &c. Ita communiter Do-
116 ctores apud Suarium, *sup. n.9.* poterit tamen Generalis; imò te-
netur tales inhabilitates imponere delinquentibus in casibus qui-
bus à iure, vel speciali lege tali debito imponuntur: nam tene-
tur secundùm ius commune, si non habeat proprium, vel secun-
dùm proprium si extet iudicare. Ita cùm alijs Suarez, *supra.*
Dico 3. Generalis data iusta causa, potest suspendere suos sub- 117
ditos à confessionibus sęcularium audiendis, aliàs approbatos ab
ordinario loci. Ita declarauit sacra Congregatio his verbis: Sacra
Congregatio censuit Generalem posse suos subditos ex quacum-
que causa, etiam ob occultum crimen quomodolibet etiam ex-
traiudicialiter à confessionibus audiendis suspendere. Ita cùm
Peregrino Delbenè, *p.2 c.14. sect.6. n.7.* Aduerte tamen, quod si 118
Generalis solùm alicui subdito confessiones audire prohibeat
non censetur, quod iurisdictionem auferre velit (nisi contrarium
constet, vel colligatur ex circunstantijs, vt si propter iniuriam
fiat prohibitio) sed solùm, quod licitè eos non audiat. Rodri-
guez, Miranda, quos refert, & sequitur Delbenè, *suprà*, qui etiam 119
ex Miranda notat, quod si prohibitio etiam quoad priuationem
iurisdictionis facta notoria non sit, adhuc confessiones valent ex
eo, quod error communis, & titulus coloratus tribuat iurisdi-
ctionem, *iuxta text. in l. Barbarius, ff. de offic prætoris.*
Dico 4. Generales possunt, & debent per se, vel per alios reli- 120
giosos eiusdem Ordinis visitare suam religionem, vt patet ex
Trid. *sess.25. c.1.* non tamen possunt mittere ad visitandum ali- 121
quem religiosum alterius Ordinis, vel clericum sęcularem; opor-
tet enim quòd visitator sit instructus in regula, & statutis visitan-
dorum; Peyrin. *de subdito q.1. c.18.* Lezan. *to.1. c.18. nu.92.* Id au-
tem rectè facere potest summus Pontifex, & Legatus à latere
propter ampliorem facultatem, quam ipsi habent. Rodrig. Pey-
rin. quos refert, & sequitur Lezan *supra.*
An autem Generalis possit vnam prouinciam iam visitatam 122
iterum visitare, non postulantibus his quibus incumbit, sed so-
lùm propter suos determinatos fines. Respondeo negatiuè; hoc
enim est contra consuetudinem omnium religionum, quæ con-
suetudo pro lege habenda est, vt dicitur *cap. videtur, qui matrim. accusare possunt.* Tum quia Trident. *sess.25. de regular. c.1.* præ-
cipit, vt suis temporibus visitationes facere non prætermittant:
ergo vetat extra tempus visitare saltem sine legitima causa. Ita
Peyrin. *de subdito q.1. c.18. §.1.*
In his autem visitationibus tenetur Generalis suos subditos 123
corrigere, & vt proprius Prælatus punire etiam in delictis, quo-
rum iudicium, & punitio ad inferiores Prælatos pertinet, nisi
aliàs pœna pro delicto imposita Definitorio generali reseruetur,
nam Generalis, vt *sup.* diximus, habet iurisdictionem ordina- 124
riam, & immediatam in omnes religiosos etiam Prælatos, &
tempore visitationis omnes causæ, & lites prouinciarum, & mo-
nasteriorum illi committuntur: vt cum Portel. notauit Lezan. 125
to.2. c.13. nu 28. Vnde nec Prouinciales, nec Priores tempore vi-
sitationis suarum prouinciarum, vel conuentuum possunt iuris-
dictionem contentiosam circa suos subditos exercere. benè ta-
men iurisdictionem voluntariam, vt *ibi* cùm Portel aduertit
Lezan *sup.*
Dixi, nisi pęna pro delicto imposita Definitorio generali reser- 126
uetur; sunt namq; aliqua delicta, quorum punitio, & cognitio in
mea religione Definitorio generali reseruatur, vt sunt ea delicta,
quę in iure atrociora censentur; vt si quis grauiter aliquě percus- 127
serit, aut ea crimina commiserit, quibus de iure communi delin-
quentes ad mortem damnătur, vel in perpetuum ad triremes re-
legantur, si quis libellum infamatorium protulerit, si scandalum
grauissimum sæcularibus præbuerit, si superiorum sigilla, aut
subscriptionem adulterauerit, aut eorum officiŭ in re graui vsur-
pauerit, si in peccatum incontinětiæ tertia vice lapsus fuerit vel
semel hoc peccatum cùm notabili, & publico scandalo sęculariŭ
perpetrauerit, si peccatum nefandum quòd Deus auertat, com-
miserit, vel intentauerit committere, si incorrigibilis fuerit.
Ille autem dicitur incorrigibilis secundùm nostras cŏstitutio- 128
nes, qui ter conuictus, aut punitus de criminibus grauibus etiam
distinctis, nunquam fuit emendatus, vel si quis propter aliquod
peccatum mortale fuerit per legitimam sententiam ad pœnam
grauioris culpæ damnatus, & ipse recuset eam ferre, si ter apo-
statauerit, vel fugerit, si pro duabus prioribus fuerit punitus,
vel in fuga vltra annum perseuerauerit, aut alia commiserit, pro
quibus ab Ordine expelli debeat; de quibus delictis, & alijs simi-
libus solùm Definitorium iudicare potest, & condignam illis
pœna imponere, quæ pœna debet esse expulsionis, vel trire-
mium, vel alia grauissima secundùm qualitatem delicti: vt con-
stat *ex 3. parte nostrarum constit. c.5 & 6. per tot.*
Ex quibus infero Patrem nostrum Generalem, nec posse con- 129
demnare aliquem ad triremes, neq; ad exilium, neq; perpetuum,
neq; temporale; nam exilium de vno ad alterum conuentum so-
lùm dari potest apud monachos, in quibus monachi acquirunt do-
micilium in conuentu, vbi professi sunt, sic non est inter mendi-
cantes. Vndè exilium apud nos nunquam fit sine expulsione, &
cùm expulsio Definitorio reseruetur, etiam exilium manet à for-
tiori reseruatum. Imò aduerte, quòd nec alios Generales aliarum 130
religionum eijcere posse incorrigibiles per se solos, sed debere
hoc facere ex consensu sex patrum grauiorum iuxta decretum
Sacræ Congregationis de mandato Vrbani Octaui, quod refert
Pelizza-

Pelizzarius, *tr.8 c.8 nu.4.* & talis consensus sex patrum non solùm requiritur ad licitè, sed ad valide operandum: vt rectè cum Rodrig. notauit Peliz. *sup.*

131 Item non possunt Generales cuiuscumque religionis religiosos, tradere immediatè brachio sæculari vltimo supplicio afficiendos, nec condemnare ad publicam flagellationem, vel mutilationem membrorum, & multo minus ad pœnam mortis ob crimina quantumuis atrocia, nam hæc sine speciali Pontificis priuilegio nulli Prælato, etiam Definitorio generali est permissum; & priuilegia religionum solùm dant facultatem mittendi

132 in exilium ad triremes, vel ad carcerem perpetuum. Vndè neque Definitorium potest damnare religiosum ob quodcumque delictum, vt fame pereat per insensibilem cibi subtractionem; hoc enim est contra lenitatem Ecclesiæ, ac per consequens irregularitatem induceret ex defectu lenitatis; vt patet ex perpetuo vsu omnium religionum. Suar. quem refert, & sequitur Lezana, *to.1. c.18.n.16.* Bord. *in decisionibus, dec.292.* Poterit tamen Generalis saltem de sui Definitorij consensu in criminibus grauioribus si res ita exegerit reum torturæ, cum moderamine tamen subijcere per ministros laicos, vt constat ex priuilegio Nicolai V. concess.

134 so Minoribus adducto à Couarruuia, *in compendio verbo correctio fratrum nu.12.* Ita Suarez, *to.4. de religione tr.8. lib.2. c.10.n 7.* Dixi, per ministros laicos, nam tale munus non potest licitè, & decenter exequi à persona religiosa.

135 Dico 5. Generalis pro suo libitu sine iusta causa licitè non potest amouere aliquem inferiorem Prælatum à sua prælatura, siue illa sit electiua, siue manualis: primam partem conclusionis de prælatura electiua, tenent communiter Doctores apud Vidal, *titulo de Prælatis inquisitione vnica per totam*, Lezana, *to. 2. cap. 13. nu. 56.* Bordon. *to.2. resol.58. nu.53.* Ratio verò est, quia Prælatus electus propriè acquirit ius ad prælatiam, ad quàm fuit electus; tum quoad dignitatem, tum quoad munus, & iurisdictionem ordinariam: ergo licitè sine causa à tali acquisito iure priuari non potest, tum quia per electionem declaratus fuit dignus, & idoneus, ergo per amotionem non potest indignus declarari, absque eo, quod noua, & rationabilis causa superueniat: ergo si hæc nulla extet, sed sola libera voluntas Generalis clarè sequitur, quod talis amotio est grauiter illicita, non solùm contra charitatem, sed etiam contra iustitiam.

Secunda verò pars est contra Riccium, Sigismundum quos refert, & sequitur Diana, *2. parte de dubijs regularibus res.117.* Lezan. *to.2.c.13.nu.56.* illam tamen tenet Vidal, *tit. de Prælatis n. 70. & seqq.* fauet Lezan. *vbi suprà.* Ratio verò est, quia huiusmodi Prælati manuales habent, ius legitimè acquisitum durandi in illo officio toto tempore præscripto à regula, vel religionis consuetudine: ergo intra hoc tempus sine causa licitè priuari non possunt, aliàs esset id contra æquitatem, charitatem, & re-

136 ctam rationem. Nec obstat, quod hi Prælati ad nutum superioris possint amoueri: Nam illa clausula, ad nutum, idem importat, ac illa, ad arbitrium boni viri, quod tale dicitur, quando iudicatur aliquid consideratis omnibus, & cùm causa, vt rectè notauit Vidal, *sup.*

137 Dico 6. Generalis amouendo sine causa iusta Prelatos inferiores à suis officijs, non solum peccat, sed talis amotio est nulla defectu sufficientis potestatis. Ita cùm alijs Vidal, *sup nu.54* Ratio est, quia actus iudicialis factus sine sufficienti, & necessaria iurisdictione, ipso facto est nullus, vt tenent communiter omnes; sed Generales non habet iurisdictionem amouendi Prælatos inferiores à suis prælaturis sine iusta causa, quia non est dominus supremus, & absolutus, sed administrator bonorum totius religionis; ergo illos amouendo sine iusta causa talis amotio erit nulla defectu sufficientis potestatis.

138 Dico 7. inualida, & nulla est amotio facta à Generali alicuius Prælati, etiam ex prætensa causa, quando ille Prælatus ante protestatus est se velle defendere, & euidenter ostendere causam illam esse falsam. Ita Vidal, *sup.nu.47.* Ratio est, quia Prælatus subditus habet ius defendendi, & retinendi suam prælaturam, & iurisdictionem: ergo antequam illa priuetur ex aliqua prætensa causa, debet citari, & audiri: aliàs talis spoliatio continebit intolerabilem errorem contra charitatem, & iustitiam, cum defensio sit de iure naturali *cap pastoralis, §. cæteri de sent. & re iudic. in clement.* ergo talis spoliatio omninò est inualida, & nulla. Ita Bordon. *in decis.329. & 369.*

139 Dico 8. Generalis non solùm non potest priuare Prelatos inferiores à suis prelaturis sine causa, sed nec auferre ab eis iurisdictionem ordinariam, quam habent super suos subditos, neque in toto, neq; in partem sine iusta, & rationali causa. Ita Portel, *verbo Prælatus in addit. n.7.* Vidal, *sup. n.22.* & ratio est, quia Generalis, vt *sup.* diximus, sine causa non potest amouere ad libitum Prælatos inferiores ab officio, & dignitate: ergo nec auferre iurisdictionem illis datam, seu annexam propter officium; tum quia illa iurisdictio est res propria illius Prelati inferioris concessa per legẽ, vel priuilegium: ergo sine iniuria, sine causa non potest ab illo auferri siue in totum siue in partem. Dixi, sine causa; nam si detur rationabilis causa boni communis, vel culpa ipsius Prelati, tūc talis iurisdictio poterit optimè à Generali limitari, vel auferri prout illi videbitur bono communi expedire. Portel, *vbi sup. n.7.*

An autem si de facto Generalis sine causa limitet iurisdictionem Prelatorum inferiorum, talis limitatio licèt iniusta sit, tamen valida; affirmat cùm Suario, Pelizzarius, *tr.9 c.3. num 9.* Sed contrarium tenendum est cùm Nauarro, & Peyrino, *de subdito q.1. c.26. §.2.* Non enim Generalis est dominus, sed administrator, ac per consequens non potest vti sua potestate, nisi ordine ad bonum commune, hoc autem esset abusus potestatis contra bonum commune, imò intolerabilem contineret errorem, quod omninò est euitandum, vt latè probat Vidal, *suprà.* 140

Dico nonò. Generalis si detur aliqua causa vrgens maioris boni communis potest Prælatos, inferiores etiam canonice electos à suis officijs amouere, etiam nulla præcedente ipsorum culpa. Ita Suarez, *to.4. de relig tr.8. lib.2. c.1. nu.5.* Pelizz. *tr.9. c.3. nu.64.* Giragus, *p.3. dub.6. nu.226* Ratio est, quia hæc munera ordinantur in religionibus, non ad commodum priuatorum Prælatorum, sed ad bonum commune Ordinis: ergo si bonum commune hoc postulet, optimè possunt à Generali amoueri cui principaliter incumbit cura boni communis, ac iurisdictio ad illud conseruandum. Sed hæc debent intelligi nisi detur in aliqua religione statutum, quod amotio Prælatorum inferiorum fiat semper à Definitorio, vt datur in mea religione, in qua absoluere, & deponere Prælatos in casibus in nostris constitutionibus expressis, & quando ius, & recta ratio postulauerit, vel illorum renuntiationes acceptare, pertinet ad nostrum Definitorium generale: vt patet, *ex 3. par. nostrar. constitut. c.8. nu.7.* quod etiam notauit Pelizzarius, *sup.* 141 142

Dico decimò, Generales iusta interueniente causa possunt ad se aduocare causas pendentes coram Prælatis, inferioribus eorumdem regularium. Ita Pasqualig. *dec.17. nu.3.* Ratio est, quia Generalis immediatè sibi ipsis subijciunt omnes subditos aliorum Prelatorum, vt docet Suarez, quem sequitur Lezan. *to.1. c. 18. n.87.* ergo, vt immediatus superior, & maioris auctoritatis potest sibi assumere causam pendentem coram Prælato inferiori, quia non est magis iudicis inferioris, quam ipsius; tum quia omne ius inferioris subditur iuri Generalis, & potest de illo disponere, & præcipere ne illa vtatur, sed cedat; tum quia cùm volũtas Prelati inferioris subdatur volũtati superioris non potest esse efficax contra illum, imò nec iusta, quia ratione voti obedientię ex iustitia obligatur se conformare cùm voluntate superioris. 143

Sed hoc debet intelligi, nisi in aliqua religione sit aliqua constitutio in contrarium; si enim detur lex quòd Generalis non se immisceat in iurisdictione inferiorum Prælatorum, non posset tunc causas coram ipsis pendentes ad se aduocare, cum teneatur legibus religionis. Vndè cum in mea religione detur constitutio, quod Generalis in inferiorum ministerium non se immisceat, nisi, vel ob eorum defectum, vel nisi prudentia, & ratio id postulauerit, vt patet *ex 3. part. nostrarum constitutionum c.6. num.1.* Pater noster Generalis nullo modo poterit causam pendentem coram inferiori Prælato ad se aduocare, nisi ob defectum inferioris, nisi prudentia, & ratio id postulauerit. 144

An autem in hoc casu aduocatio debeat fieri non solum à Generali, sed etiam à Definitorio generali de sua religione: affirmat Pasqualigus *suprà.* Ego tamen nego de mea, nam *3. parte nostrarum constitutionum c.8. n.6.* omnis aduocatio causarum prohibetur nostro Definitorio Generali his verbis (Neque aliud vnquam negotium, vel causam ad se aduocare poterunt.) 145

Dixi, iusta interueniente causa, nam sine illa nullo modo potest Generalis ad se aduocare causam pendentem coram Prælato inferiori. Ita Suarez, Lezan quos refert, & sequitur Pasqualigus, *dec.61. nu.1.* Bord. *to 2. res.88 n.4.* & si aduocet peccat mortaliter contra iustitiam, & talis aduocatio est nulla. Ita Pasqualigus, *supra dec 62. & 63.* Bordon. *sup. nu.8 & 9.* Ratio est, quia licèt Superiores Prælati habeant sibi subordinatos inferiores, hoc non est ita intelligendum, vt possint de eorum iurisdictione ad libitum disponere, sed tantùm secundum exigentiam rationis, & in ordine ad bonum commune; ergo si sine causa aduocant ad se causas inferiorum, faciunt contra exigentiam rationis, & contra bonum commune, priuando Prælatum iure sibi à religione, vt proprio concessu, ac per consequens peccat mortaliter contra iustitiam; lædit enim ius alterius, & consequenter aduocatio est nulla, excedit enim limites potestatis superioris, qui tantùm habent potestatem in bonum, & non in destructionem religionis, non enim sunt domini, sed administratores religionis; vnde eam debent administrare secundùm præscriptum regulæ. Vide Pasqual. *supra.* 146 147

Dico vndecimò, Generalis, imò, & Prouincialis ex iusta causa possunt præcipere immediato conuentus superiori, nequem, quam nouitium ipso inconsulto recipiat ad professionem, adiecto decreto irritante professionem aliter factam. Ita Sanchez, *lib.5. Decal. c.4. nu.40.* Peyrin. *de subdito q.1. c.26. §.2. dicto 5.* Et ratio est, quia tota potestas Prælati immediati eminenter est in Prouinciali, tanquam in legitimo ipsius superiore, & tota vtriusq; potestas est eminenter in Generali, tanquam in totius religionis capite, ergo potest in casu speciali, iusta causa ductus reseruare sibi consensum illius, vna cùm conuentu præstandum ei admissioni ad professionem, & subinde efficere, vt professio aliter facta non valeat defectu legitimi consensus admittentis. Dixi, vt iusta 148

149 iusta causa, nam sine ea Prælatus inferior obedire non tenetur, & valeret professio etiam cùm decreto adiecto irritante: hæc autem causa debet esse nota inferiori Prælato, nec sufficit Su-
150 periorem Prælatum dicere se id facere ex iusta causa, sed illam debet assignare. Ita cùm Nauarro, Peyrin. *sup.*

151 An autem Prælati superiores facere possint statutum, ne recipiantur Nouitij, ad professionem tali defectu, aut vitio laborantes, auferendo potestatem recipiendi, & irritandi receptionem in contrarium. Respondeo affirmatiuè. Ita Beia, Nauar. & alij, quos refert, & sequitur Peliz. *tr.3.c.3.n.24.* Ratio est, quia superior ex iusta causa potest inferiorem deponere ab officio, & consequenter ab eo auferre omnem potestatem: ergo & potest ab eo auferre potestatem recipiendi nouitios, cum pars in toto contineatur; *regula* 80. *in* 6. tum quia Monachus non habet velle, neque nolle *c.11.12.q.1.c.2.de testam. in 6.* ergo cum voluntas subditi dependeat, quoad externa à superiori, poterit Superior illam impedire.

152 Dico duodecimò, Generales, qui syndicādo de Prouincialibus negligunt illos de suis defectibus deprehēsis in syndicatu arguere, & castigare, permittēdo, vt tam sācta ordinatio in desuetudinem abeat, peccant mortaliter. Ratio euidens est: nam ex sētentia omnium DD. dissimulare, vt constitutio, vel regula magni pōderis in desuetudinem abeat, est peccatum mortale; sed hæc constitutio est maximi ponderis, fuit enim institutus syndicatus ad humilitationem Superiorum, ad patientiam exercendam, ad augmentum spiritus, ad exemplum prebendum subditis: ergo.

153 Dico decimotertiò, Generalis tenetur inquirere, an communitas alicuius Prouinciæ, seu totius religionis laboret extrema, vel graui necessitate, hoc est, an negligentia Prælatorum omnes,
154 vel ferè omnes leges, & constitutiones religionis in desuetudinem abeant, & sint relaxatæ, vel vna, vel duæ leges sint neglectæ, ex quibus graue damnum religioni resultat, vt si fierent ędificia contra legem in aliqua Prouincia, quæ alijs postea forent in exemplum; inuentaque huiusmodi necessitate siue graui, siue extrema tenetur illam restaurare, & Prælatum, qui sua dissimulatione tot mala permisit, grauiter punire.

155 Ratio est, quia Prælato supremo incumbit religionē in obseruantia suarum legum conseruare, & quantum fieri possit suę pristinę perfectioni restituere; vt rectè notauit Granadus, *de legib. p. 1. tra.3. disp.2. sect.4 controu.7.* & ad hunc finem tenetur ex officio subditorum delicta punire, vt notat D.Th.2.2 *q.*67.*ar.*4. sed Prę-
156 latus inferior grauissimè peccauit, permittendo labi Prouinciā, seu religionē in grauem, seu extremam necessitatem: ergo Generalis tenetur eum grauissimè punire illum priuando ab officio, vt rectè notauit Menochius, *lib.2. de præsumpt. præs.*86.*n.*8. & omnes
157 abusus auferendo, & si ædificium factum sit contra communes leges penitus euertendo, ne posteri afferri possit in exemplum, & si de hoc sæculares scandalum acceperint, parum de illo curare debent; nam Prælatus non tenetur vitare scandalum, quando est actio vtilis, & necessaria ad actionem præstandam, vt benè notauit Suarez, Sanctius, *in selectis disputat.*46. *numero* 17. & alij quos refert, & sequitur Palaus, *disp.6. parte 7. tomo primo tra.* 6.

158 Dico 14. Generalis, & Capitulum generale tenentur sub lethali culpa euellere à religione ambitiones, discordias, factiones, & seditiones. Ita cùm D. Thom. Rodrig. *to.1.q.1.art.1.* & ratio est, quia Prælati supremi ex officio tenentur à religione arcere crimina, excessus, & occasiones delinquendi, sed huiusmodi factiones, & discordiæ, & seditiones sunt radices omnium vitiorum: ergo Prælati supremi illas non euellentes grauiter deficiunt à suo munere. Confirmatur, quia Prælati supremi tenen-
159 tur ex officio pacem subditorum procurare; sed si dentur hæ seditiones, & factiones, non potest dari pax: ergo Generalis tenetur omni cura hanc pestem è religione eijcere, & prouincias à tantorum malorum semine extirpare.

160 Et licèt aliquando posset Prælatus aliqua delicta subditorum dissimulare, quando scilicet, hoc esset necessarium ad maiora mala euitanda, nunquam tamen licitum est dissimulare factiones, seditiones, & discordias inter religiosos, quia nullum malum potest probabiliter timeri præponderans in ratione mali ipsi permissioni seditionum, ex qua tot inuidiæ, tot odia, tot murmurationes, tot scandala oriuntur. Tum quia hoc malum
161 directè tendit in destructionem religionis; opponitur enim charitati, vnitati, & societati, quibus destructis, destruitur religio, sed non potest dari maius malum, quàm destructio religionis: Ergo propter vitanda alia incommoda, nunquam talia vitia sunt permittenda.

162 Vndè ad vos, ò Superiores, maiores se conuertit Peyrinis, *de Prælato q.2.c.3 n.2.* hisce grauibus verbis: Obsecro vos religionū capita per Sanguinem Iesu Christi, vt capita talium factionum euellere non tardetis, vestrum ipsorum est pacem facere; pax verò prouenit ex benè administrato imperio; hoc verò non potest administrari, nisi absque contentionibus principum, vt ait Philo, *de legibus ad Cai. colum.* 8. huiusmodi ergo contentiones euellite, illarum capita penitus euertēdo, nec vos moueat personarum grauitas, nec canis debita reuerentia; nam cani sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata, ne frangimini potentiū precibus, ad quos tanquam ad asylum, vt se in illa tyrannide conferuent, semper fugiunt ista capita factionum; sed si vultis religionem in pace gubernare, ista factionum capita eradicate; nam discordiæ, & factiones ab ipsis originem ducunt, factiones enim, & discordiæ non diuidunt Prouinciam, nisi Superiores prius diuidantur, vt ait Aristoteles 5. *Politic c.*4. omninò autem excellentium virorum discordiæ, totam post se trahunt ciuitatem, & quod agitur à Prælatis, facilè trahitur à subditis in exemplum, vt habetur *in c. magnæ de voto.* Hucusque Peyrin. vnde Sancta Ma- 163
ter nostra Theresia huius reformationis erectrix à cœlo diuinitus edocta loco locupletissimæ hæreditatis hanc instructionem reliquit: *Dic fratribus Discalceatis quod Superiores Ordinis solliciti sint seruare vnitatem Spiritus in vinculo pacis:* vt aduertit *nostra constitutio* 1. *p. capite* 1. *nu.* 8.

Tenetur igitur Generalis, cum in aliqua Prouincia seditiones, 164
& factiones esse deprehenderit, visitatorem mittere, vel talem Prouinciam per se ipsum visitare, vt turbatores pacis, & factionum capita euellantur. Ita ex multis concludit Rodrig. *to.* 2. *q.* 4. *art.*5. Si tamen in aliqua Prouincia diuisa in factione pars oppressa Visitatorē postulauerit, tunc magna debet Generalis procedere cautela; si enim pars oppressa petat Visitatorem ad hoc, 165
vt tollat regimen è manibus partis opprimentis, tunc Generalis non potest talem mittere Visitatorē ea intentione, nam hoc iniquum esset, siquidem intenderet lędere aliam partem in bonis, ad que habet ius, imò tyrannicum, vt ait Tabiena, *verbo seditio in fine*, esset enim turbare pacem, & vnionē dirimere, imò esset conspiratio cōtra superiores ex multis canonibus prohibita, vt docet Decianus, *de seditiosis lib.7. cap* 19. *num.*48. *tom* 2. Rodrig. *sup.*

Si tamen pars oppressa postulauerit Visitatorem non cùm op- 166
pressione alterius partis, sed pro subleuatione oppressionis Prouincię, tunc tenetur Generalis talem mittere Visitatorem pro eius subleuatione. Ratio est, quia Pręlatus supremus tenetur reddere Deo rationem de qualibet iniustitia, quam ex malo regimine Pręlatorum inferiorum patiuntur subditi: ergo, vt ab hoc onere liberetur, tenebitur ad petitionē partis sęse mittere Visitatorem. Aduertat tamē Generalis, virum, quem eligit in Visitatorē, 167
debere esse non solùm scientia, & experientia ornatum, sed etiā segregatū ab omni affectione humana, vt possit malos coercere, & diuisos in vnum congregare, gestādo in manu staterum, quæ non declinet nec ad dextram, nec ad sinistram, sed quod det vnicuique quod suum est; pax enim, & tranquillitas reipublicę, per quæ conseruatur, oriuntur ex æqualitate, quæ reperitur inter ciues, & contrarium facientes non Visitatores, sed fautores factionum, & seditionum appellari debent. Ita Rodrig. *t.*2. *qu.*2. *art.*1.

SECTIO VI.

De potestate dispensatiua, quam Generalis habet super omnes religiosos sui Ordinis.

168 *Quid sit potestas dispensatiua, & quotuplex.*
169 *Generales gaudent eadem facultate ad dispensandum cùm suis subditis etiam Donatis, Tertiarijs, & Monialibus, qua gaudent Episcopi etiam ex Trid. erga suos.*
170 *Generalis in multis casibus ampliorem habet facultatem ad dispensandum, quàm Episcopus.*
171 *Quantum extendatur hæc facultas ex priuilegijs.*
172 *Hæc potestas in Generalibus nullam habet restrictionem, nisi sit ex speciali statuto alicuius Religionis.*
173 *Quam restrictionem habeat de iure nostro.*
174 *In quibus ex nostris constitutionibus possunt Generales, & alij Prælati aliquando dispensare.*
175 *Generales possunt taxare stipendia Missarum pro sua Religione, & vt valeant collecta pro Missis, & Missas, & anniuersaria ad minorem numerum reducere.*
176 *Possunt dispensare, vt subditi ordinentur extra tempora tribus diebus successiuis, & quomodo.*
177 *Non possunt seclusis priuilegijs dispensare in pœnis iure communi aliquibus delictis impositis.*
178 *Quid si detur iusta causa dispensandi.*
179 *Nō potest dispēsare in pœnis à Prouinciali alicui Religioso iustè impositis, renuente ipso Prouinciali nisi per appellationem.*
180 *Quid si Prouincialis, qui pœnam imposuit, fuerit iam suo officio functus.*
181 *Quid si pœna esset euidenter iniusta.*
182 *Generales possunt eximere aliquos ab officijs publicis, & oneribus communitatis.*
183 *Concessa huiusmodi exemptione causa infirmitatis, vel ob merita, non potest reuocari, nec à concedente, nec à successore.*
184 *Ob bonum commune potest talis exemptio à Capitulo generali reuocari.*
185 *Omnes exemptiones concessas Religiosis à Generalibus, vel Nuntijs sunt reuocatæ ab Vrbano Octauo.*
186 *Quid de exemptionibus aliquibus Religiosis à Capitulis generalibus, vel prouincialibus concessis.*
187 *In mea religione Generalis nullum religiosum potest eximere ab oneribus communitatis.*
188 *Generales possunt dispensare in residentia Prouincialium, & Priorum etiā vltra tres menses, si necessitas hoc postulauerit.*
189 *Possunt dispensare in taxatione pœna facta iure Ordinis, nisi*

pars

pars læsa petat punitionem.
190 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
191 *Generalis non potest dispensare in pœna à lege taxata, quando pars læsa petit punitionem.*
192 *Quid si detur causa grauis boni communis dispensandi.*
193 *Generalis non potest dispensare in taxatione pœnæ facta à iure communi nisi detur iusta causa.*
194 *Generalis stando in iure communi potest dispensare cum suis subditis, si detur iusta causa ad transeundum ad religionem æqualem, imò etiam ad laxiorem, dummodo hoc sit de consensu conuentus.*
195 *Quid dicendum sit de Societate Iesu.*
196 *Quid de communi vsu, & consuetudine aliarum religionum.*

168 SVppono potestatem dispensatiuam esse facultatem eximen-
di, proprios subditos ab obligatione legis, siue in toto, quo
casu dicitur dispensatio totalis, siue in parte, id est, quoad tem-
pus, in quo casu dicitur partialis; in hoc conueniunt omnes DD.
Hæc autem potestas est duplex, alia ordinaria, alia delegata, or-
dinaria est, quæ competit ex officio siue iure communi, siue ex
priuilegio; delegata est, quæ competit ijs, quibus eam Prælati
delegant. Quomodo autem requiratur causa ad dispensationem
in propria lege, vel superioris, & quæ cognitio ipsius causæ, per-
tinet ad materiam de legibus, vbi hæc latè tractant DD. vide
interim tamen Bassæum si placet *verbo dispensatio*, Lezanam,
verbo dispensatio, & alios: his ergo suppositis,

169 Dico 1. Omnes Generales Ordinum mendicantium, & fruen-
tium eorum priuilegijs iure ordinario gaudent, eadem prorsus
facultate ad dispensandum erga religiosos sibi subditos, siue Do-
natos, siue Tertiarios, dummodo collegialiter viuant, siue etiam
Moniales qua gaudent Episcopi etiam ex Trid. erga suos subdi-
tos. Ita Sanch. Cruz, Coriolanus, Nauar. Azor, quos refert, &
sequitur Candid. *disquis. 24. art. 39. dub. 2. & 3. to. 2.* patet conclu-
sio ex motu Pij V. quem *ibi* refert Candid. tum, quia cum regu-
lares exempti sint ab Episcopis, non esset subditis Prælatorum
regularium ita prouisum, ac sæcularibus, si hæc facultas deesset
Prælatis regularibus, vt in suo motu proprio ait Pontifex: ergo,
vt hoc non dicatur, dicendum est eadem prorsus auctoritate
gaudere Generalem, imò & alios Prælatos erga suos subdi-
tos ac Episcopos.

170 Addo Generalem, imò & alios Prælatos regulares amplio-
rem, quàm Episcopos habere in multis auctoritatem, ad dis-
pensandum cùm suis subditis ex varijs priuilegijs; quantum au-
tem extendatur huiusmodi facultas ex priuilegijs, tam quoad ir-
regularitates, tum ad Ordines, tum ad dignitates, quàm etiam
quoad vota, & quoad dispensationem in præceptis Ecclesiasti-
171 cis regulæ, & constitutionum: imò etiam in petitione debiti
coniugalis cùm eis, qui impedimentum affinitatis contraxe-
runt, etiam extra pœnitentiæ Sacramentum, latè diximus; *in
tract. de priuil. disp. 1. sect. 2. per tot.* vbi ea potes videre, ne eadem
sæpè repetamus.

172 Aduerte tamen, quod licèt hæc facultas in alijs Prælatis infe-
rioribus aliquando habeat restrictionem, tum ex specialibus re-
ligionum statutis, tum ex ipsis priuilegijs; in Generalibus tamen
nullam habere limitationem nisi fortè in aliqua religione detur
173 ex statuto aliqua restrictio. Vnde in mea religione Generalis
non potest dispensare in aliqua ex nostris constitutionibus: tam
in illis, quæ pertinent ad gubernium, cum hoc soli Capitulo
174 generali reseruetur, quàm in pertinentibus ad mores, nam hoc
etiam Definitorio generali reseruatur, nisi in aliquo casu con-
trarium in constitutionibus fuerit expressum, vt patet *ex 3. p.
nostrarum constit. c. 8. nu. 6.*

Circa quam constitutionem etiam aduerte per illam non tol-
li, quòd Generalis, imò & alij Prælati inferiores possint dispen-
sare in eisdem constitutionibus pertinentibus ad mores, in casi-
bus leuibus, & frequentioribus, in quibus recurrere ad Definito-
175 rium generale difficillimum foret, vt diximus *in tr. de priuil. disp.
1. sect. 2. §. 4. n. 120.* vbi etiam diximus, *sect. 3. §. 2.* posse Genera-
lem taxare stipendia missarum pro sua religione, dispensare in
suo Ordine, vt valeant collectæ pro missis, & missas, & anniuersa-
ria ad minorem numerum, quàm fuere, vel non fuere positæ in li-
mine fundationis ante, & post Trid. reducere, & *disp. 3. sect. 3. n.*
176 102. Dixi posse Generalem, imò & Prouincialem dispẽsare cùm
suis subditis, vt etiam sine consensu Episcopi diœcesani ordinẽ-
tur extra tempora à quocumque Episcopo Catholico, tribus
diebus Dominicis successiuis non seruatis interstitijs, vel in tri-
bus solemnitatibus duplicibus eodem modo successiuis, quæ
omnia ibi videre potes, ne eadem iterum repetamus.

177 Dico 2. Generalis de Iure communi seclusis priuilegijs non
potest dispensare in pœnis à iure communi pro aliquibus delictis
suis subditis impositis: nam inferior non potest dispensare in iure
178 superioris. Excipe tamen, nisi detur casus aliter faciendi. Ita
cùm alijs Sanch. *lib. 6. consilior. c. 1. dub. 21. n. 10.* Si tamen quæras
179 an Generalis possit dispensare in pœnis iustè impositis à Prouin-
ciali alicui religioso contra voluntatem ipsius Prouincialis. Res-
pondeo negatiuè, sed hoc debet fieri per appellationem. Ita de-
cisum est in Trid. *sess. 14. de reform. c. 1.* & tenent Rodr. Mirand.
quos refert, & sequitur Peyrin. *de Prælor. q. 1. c. 8. n. 13.* & ratio-
nem reddit Tridentinum. Nam tutius, & honestius est subdito 180
pœnas impositas excludere, quam cùm Prælatorum scandalo,
& contemptu ab his liberari. Verum postquam Prælatus, qui
pœnas imposuit, suo fuerit officio functus, poterit Generalis de
iusta causa absq; Prouincialis succedentis consensu subditum li-
berare. Ita Rodriguez, *to. 1. q. 22. art. 8.* item quando pœna eui-
denter esset iniusta. Miranda, & cum eo Peyrin. *suprà.* 181

Dico 3. Generales possunt eximere aliquos ab officijs publicis
gerendis, & ab oneribus communitatis; nam sicut Generalis ha-
bet auctoritatem puniendi delicta, ita & præmiandi virtutes. 182
Tum quia Generalis data iusta causa, potest in legibus dispensa-
re, tum quia ita habet praxis omnium religionum. Ita Peyrin.
in formulario littera E, c. 35. n. 1. imò data exemptione causa infir- 183
mitatis, vel ob benè merita, non potest reuocari, nec à superiore,
qui illam concessit, nec à suo successore etiam causa ingratitu-
dinis: nam cum hæc exemptio fuisset ob merita est onerosa, & 184
transit in naturam contractus. Ita cùm Tusco, Peyrin *ibi*. Vn-
de si necesse fuerit talem exemptionem reuocari propter bonum
cõmune, hoc ad Capitulũ generale, vel ad Papã pertinet. Peyr *sup.*

Aduerte tamen Vrbanum Octauum, reuocasse omnes exem- 185
ptiones concessas Religiosis, siue à Generali, siue à Nuntijs, siue à
Sede Apostolica, vt patet ex eius motu proprio, quod refert Pey-
rin. *de constitution. 15. aliàs 25. Vrbani VIII. c. 10.* per hoc tamen 186
non reuocauit priuilegia concessa Regentibus, Lectoribus, etiam
non iubilatis, studentibus seu causa studiorum occupatis, & alijs
patribus grauibus per capitula generalia, aut prouincialia, vel
Definitorium; nam Papa hæc capitula non expressit. Ita Portel,
2. *prat. casum, casu 31. aduert. 4. num. 4.* vide Peyrinum *suprà.*
Vbi etiam aduerte hoc decretum. Vrbani solùm esse pro Hispa- 187
nia. Hæc pro alijs Generalibus aliarum religionum dicta esse vo-
lo: nam meus Generalis non potest eximere aliquem Prælatum,
vel subditum ab actibus, & oneribus communitatis: vt patet,
ex 3. p. nostrarum constitutionum capite 12. nu. 1. quod est conforme
motui proprio Vrbani VII.

Dico quartò, Generales possunt disponere in residentia Pro- 188
uincialium, & Priorum etiam vltra tres menses, si necessitas
tantùm temporis spatium postulauerit, & idem dicendum est de
Prouincialibus respectu Priorum. Ita Bord. *t. 2. res. 8. n. 47.* Tam-
burinus, *t. 1. disp. 14. quæsito 3.* in conuentibus namque semper
adsunt Vicarij, & Superiores, qui in omnibus necessarijs præ-
sunt religiosis magis, quàm apud Ecclesias Parochiales; requi-
ritur tamen grauissima causa boni communis, vt absentia vltra
tres menses protrahatur. Bordonus, *suprà.*

Dico 5. Generales possunt dispensare in taxatione pœnæ facta 189
iure Ordinis, nisi aliàs pars læsa petat punitionem. Ita cùm Sì,
Peliz *tr. 9. c. 1. n. 28.* ad hæc enim omnia extenditur potestas Præ-
lati supremi religionis; Vndè in mea religione statutum est, vt
Prælati superiores, si subditi pœnas taxatas à nostris constitutio- 190
nibus, vel ab eisdem Prælatis pro delictis humiliter adimpleue-
rint, possint partem pœnæ infrà dimidium, & non amplius, &
& hoc quando actu iam adimplent, relaxare secundùm virtutis
signa ab eis exhibita. Ita habetur *4. p. nostr. constit. c. 7. n. 2.* Per su-
periores autem intelliguntur Generalis, vel Definitorium ge-
nerale, vel etiam Prouinciale, quando pœna lata est à constitu-
tionibus, non tamen quando lata est à Generali, vel à Definitorio;
nam in his casibus ad ipsos pertinet relaxatio, qui pœnam impo-
suerunt, vt patet ex eadem constitutione, *loco citato.*

Dixi, nisi pars læsa petat punitionem, nam in hoc casu non po- 191
terit illam remittere ne faciat contra ius personæ læsæ, cui nec
Princeps supremus potest præiudicare, nisi ex causa graui concer-
nente bonum commune, vt passim tradunt Doctores in terminis,
Sanch. *lib. 6. c. 1. dubio 21. n. 6* cùm Syluio, Armilla, Nauar & alijs. 192
Dixi etiam in taxatione pœnæ facta iure Ordinis, nam si taxatio
facta sit iure communi, tunc nec supremus Prælatus potest pœ-
nam taxatam commutare, augere, minuere, aut remittere, nisi 193
detur iusta causa, cùm inferior non possit in legibus superioris,
quale est ius commune, etiam respectu Generalis, sine iusta cau-
sa dispensare, vt benè aduertit Sanch. *suprà nu. 10.*

Dico 6. Generalis stando in iure communi potest dispensare 194
cum suis subditis si detur iusta causa, ad transeundum ad religio-
nem æqualem, imò etiam ad laxiorem, etiãsi facilis foret accessus
ad Papam, dummodo hoc faciat de consensu conuẽtus. Ita Sanch.
Lessius, Peyr. & alij quos refert, & sequitur Peliz *tr. 3. c. 5. n. 64. &
65.* Nec obstat decretum Trid *sess. 5. de regul. c. 19* nec Extrauagãs
ambitiosæ de regularibus decernens, ne mendicantes possint tran-
sire ad aliam religionem præter Carthusiam absq; licentia Papæ,
& aliter fore excommunicatos, tam recipientes, quàm receptos,
nam prædicta decreta non fuerunt vsu recepta: vel loquuntur
de transeuntibus absque legitima causa, Pelizzar *suprà.*

Nec etiam obstat, quod Greg. XIII. concesserit Societati, vt 195
eorum religiosi professi de sui Generalis licentia, possunt transi-
re ad aliam religionem etiam laxiorem, & talis cõcessionis com-
municationem interdixerit alijs mendicantibus, quod est sup-
ponere secluso tali indulto, non sufficere licentiam Generalis,
ad talem transitum. Respondetur namque cùm Sanchez, priuile-
gium Societatis alijs non communicatum consistere in hoc, quod

in Societate ad prędictum transitum ad Ordinem laxiorem sufficit licentia solius Generalis, in alijs verò Ordinibus, præter licentiam Generalis, requiritur etiam Conuentus consensus. Ita etiam Pelizzarius, *sup.* Aduerte tamen cùm Sanchez, in hoc
196 maximè attendendum esse ad religionis consuetudinem, quæ absque dubio in pluribus religionibus, præsertim in mea est huic assertioni contraria, vt etiam *ibi* notat Peliz.

S E C T I O VII.

De potestate absolutiua, quam habent Generales respectu suorum subditorum.

197 *Generalis potest absoluere suos subditos in omnibus casibus in quibus possunt Episcopi absoluere suos, etiam per caput*, liceat in Tridentino.
198 *Hanc facultatem possunt alijs delegare.*
199 *Generales possunt absoluere subditos, Prælatorum inferiorum ipsis Prælatis inferioribus renuentibus.*
200 *Generales ampliorem habent facultatem ad absoluendum suos subditos, quam Episcopi.*
201 *Quantum se huiusmodi facultas extendat.*
202 *Quid dicendum sit de absolutione Nouitiorum, Tertiariorum, Monialium, Donatorum, & familiarium.*
203 *Generalis non potest absoluere eiectum in perpetuum, nisi eo modo quo sæculares.*
204 *Nec Moniales etiā eiusdem Ordinis, subiectas tamē Ordinario.*
205 *Bene tamen suum religiosum factum Episcopum, si ipse ei sesubijciat.*
206 *Potest pro toto Ordine casus sibi reseruare, nisi obstet speciale religionis statutum.*
207 *Generalis solùm casus designatos à Clemente VIII. potest pro toto Ordine reseruare.*
208 *Capitulum generale potest alios casus, quam designauit Clemens VIII. reseruare.*
209 *Generalis in reseruatione casuum, quam potest efficere, non tenetur expectare consensum Capituli generalis.*
210 *Generalis non potest censuras illorum peccatorum sibi reseruare.*
211 *Non potest Prouincialibus facultatē reseruādi casus impedire.*
212 *Potest absoluere subditos Prouincialis, reseruantis à casibus quos Prouincialis sibi reseruauit.*
213 *Generalis meæ religionis nullum casum etiam ex enumeratis à Clemente VIII. potest sibi reseruare.*
214 *Reseruare casus in mea religione pertinet ad nostrum Definitorium generale.*
215 *Generalis potest extra ordinem eligere confessorem siue sæcularem, siue regularem, qui eum absoluat ab omnibus peccatis, & censuris, à quibus ipse potest suos subditos absoluere.*

197 Dico 1. Certum est Generales iure ordinario habere potestatem ad absoluendum suos subditos, ab omnibus casibus à quibus possimt Episcopi, suos subditos absoluere, etiam per caput *liceat in Tridentino*, siquidem in eos trāslata est cura, quam Episcopi habent circa suos subditos sęculares, & habent hanc potestatem ex vi sui muneris, sequiturque necessariò ad exemptionem.
198 Ita Sorbus, Passarelus, quos affert, & sequitur, Lezana, *to.1.c.18.n.31.* Candid. *t.1.disquis.3.art 25.dub.2.dict.3.* Vnde hanc facultatem possunt alijs delegare, vt cùm Rodrig. notauit Candidus, *sup.dub.2.art.2.* non enim hæc facultas illis conuenit tantùm ex priuilegio, sed ex Tridentino, ex declaratione concessiua Pij Quinti, Pauli III. apud Cruz, *lib.1.c.6.dub* 4. Et licèt alij Prelati inferiores habeant eandem potestatem, vt *infrà* suis locis dicemus, per hoc non tollitur, quod generales non solum independenter ab alijs Prælatis, sed etiam illis renuentibus possint illo-
199 rum subditos absoluere, siquidem Generales sunt Ordinarij Pastores talium animarum etiam in vsus huius potestatis. Ita, vt inferiores Prælati dependeant à Generali, & non è contra.
200 Imò ex multis priuilegijs Generales, imò & alij Prælati regulares ampliorem habent facultatem ad absoluendum suos subditos à peccatis, & censuris, & alijs pœnis Ecclesiasticis, quam
201 Episcopi: quantum autem, & ad quas personas extendatur huiusmodi facultas latè diximus *in tractatu de priuilegijs disputatione 1. sectione 1. per totam*, quæ omninò videnda sunt, ne sæpè ea-
202 dem repetamus. Vbi an possint absoluere Nouitios, Tertiarios, familiares, & Moniales, vbi etiam an possint committere alijs hanc potestatem, vt se ipsos absoluent.
203 Solum noto nullum Prelatum etiam Generalem posse eiectos à religione in perpetuum absoluere, nisi eo modo, & in casibus in quibus possunt absoluere alios sæculares, vt cùm Nauarro, benè notat Portel, *de dubijs regularibus, verbo eijcere ab Ordine n.9.* siquidem nullam super eos habent iurisdictionem, nam per eie-
204 ctionem translata est ad Episcopos Et propter eandem rationem non possunt absoluere Moniales eiusdem Ordinis, subiectas tamen Ordinario, imò tales Moniales non possunt absolui per confessarios Ordinarios vi priuilegiorum, quę ad hunc effectum proprio Ordini concessa sunt, quomodo possent si immediatè subessent Prælato Ordinis, est enim id consequens ad subiectionem, quam dictæ Moniales acquisierunt erga Episcopos: vt benè notat Pelizzarius, *tr.9.c.3.n.218.* Poterunt tamen Generales, imò & alij Prelati inferiores absoluere religiosos factos Episcopos vi priuilegiorum Ordinis, si illi eis quo ad hoc subijciantur. Ita 205
cùm Suarez, Pelizzarius, *tr.9.c.3.n.217.* hi namque religiosi, & si sint Episcopi gaudent priuilegijs Ordinis, quæ concernunt personam religiosam in bonum animæ, vel corporis, & quorum vsus non sit onerosus ipsi religioni, vt cùm Naldo docet Peliz. *tr.8.c.1.n.65.* contra Sanchez, Mendos. & alios.

Dico 2. Generalis pro toto Ordine, si non detur lex in contra- 206
rium in aliqua religione, potest reseruare non solùm peccata, sed etiam censuras. In hoc conspirant vniuersi Doctores, quos refert Bordonus, *to.1.res.37.n.30.* Tum quia habet auctoritatem quasi Episcopalem, tum quia id supponit decretum Clementis VIII. neq; de hac re dubitari potest, vt notauit Bordonus supra. Non potest tamen Generalis plures casus sibi reseruare, quàm illos, quos disposuit Clemens VIII. in suo decreto, quod refert Lezan. 207
t.1.c.18.n.20 licèt autem Generalis plures casus, quàm enumeratos in illo decreto non possit reseruare; potest tamen Capitulum generale pro toto Ordine, & Capitulum prouinciale pro 208
tota prouincia alia reseruare, præcedente tamen matura discussione, & consensu ipsius capituli, vt patet ex eodem decreto.

An autem Generalis in reseruatione casuum à Clem. VIII. 209
expressorum debet etiam expectare discussionem, & consensum Capituli generalis sicut in alijs non enumeratis affirmat Bord. *t.1.res.57.n.43.* sed contrarium tenendum est. Ita Portel, *verbo casus reseruatus n.12* Lezan. *t.1.c.18.nu.19.* Auersa quem refert, & sequitur Dian. 8 *p.tr.7.res.69.* Peliz. *tr.6.c.1.n.3.* Et ratio est, quia præsens dispositio cùm maximè exorbitet à iure communi, hanc potestatem concedente Prælatis regularibus non amplianda, sed restringenda est.

An autem Generalis possit saltem censuras aliorum peccato- 210
rum sibi reseruare, respondeo negatiuè. Et ita declarauit sac. Congregatio, prout cum alijs testatur Bord. *t.1.res.37 nu.44.* & tenent Megal. Sanch. Sigismund. Homobon. Peyrin. & alij quos refert, & sequitur Bord. *sup.n.45.* Lezan *t.1.c.18.nu.21.* Vnde contraria sententia, quam Suar. Villalob. Tambur. & alij quos refert Bord. *sup.* ante hanc declarationem tenuere, iam in praxi non potest amplecti.

Si tamen quæras, an Generalis possit interdicere Prouinciali 211
facultatem reseruandi casus. Respondeo non posse nisi iusta interueniente causa. & quando ea abutitur potestate in præiudicium animarum. Ita Bord. *t.1.res.37.n.38.* Ratio prioris partis est, quia hæc potestas competit Prouinciali iure ordinario; ergo sine causa non potest ab eo auferri à Generali. Ratio verò secundæ partis est, quia Generalis ex iusta causa potest deponere Prouincialem, vt supra diximus; ergo auferre eam potestatem, quoad est minus.

Aduerte tamen quod licèt Generalis sine causa non possit au- 212
ferre à Prouinciali potestatem reseruandi casus, posse tamen absoluere subditos illius Prouincialis à casibus, quos Prouincialis sibi reseruauit, imò & à censuris latis ab ipso Prouinciali. Ita cùm Suar. Soto, Vgolino, & alijs Tamb. *t.2.disp.14.quæsito 7.n 3.* Ratio est, quia censura lata ab homine iure communi, & ordinario tollitur ab eo, à quo lata est, vel ab eius successore, vel superiore per *c. Pastoral § præterea de offic. delegati*, sed Generalis est superior in iurisdictione ad omnes alios Prælatos respectu omnium religiosorum: ergo. Tum quia Generalis habet immediatam iurisdictionem super omnes religiosos, ergo non minus eos potest absoluere à prædictis casibus reseruatis, & censuris, ac alij Prælati inferiores, imò melius, nam omnes dependent ab illo, & non è contra.

Hæc pro Generalibus aliarum religionum, quæ non habent 213
statutum in contrarium, dicta esse, volo; nam Generalis meæ religionis per se solùm non potest reseruare aliquos casus, etiam illos quos Clemens VIII. in suo decreto designauit, sed hoc Ge- 214
nerali simul cum Definitorio generali reseruatur, vt patet *ex 1.p.nost.constit.c.4.n 3.*

Dico 3. Generalis potest extra Ordinem eligere in confessa- 215
rium sacerdotem sæcularem, vel regularem alterius Ordinis non approbatum ab Ordinario, à quo possit absolui ab omnibus casibus, & censuris à quibus ipse potest suos subditos absoluere. Ita communiter DD. quos larga manu refert Pasqualig *t.2.dec.96.* Vnde opinio contraria omni caret probabilitate. Ratio est manifesta, quia *c final, de Pænit. & remissione*, hoc ipsi concedit. Nec Trid. derogat huic priuilegio, cum vt clarum est, & omnes fatentur, requirat approbationem ab Ordinario in Ordine tantùm ad confessiones sæcularium, & non regularium.

S E C T I O VIII.

De obligationibus Generalium.

216 *Quam arduum sit officium Generalis.*
217 *Quibus virtutibus, & dotibus debeat Generalis esse ornatus.*
218 *Quantum debeat subditorum opera attendere.*
219 *Quo zelo debeat illorum crimina coercere.*
220 *Qua misericordia, & humilitate debeat iustitiam temperare.*
221 *In principio omnes accusationes debet habere suspectas.*

222 Non

222 *Non debet præbere aures murmuratoribus.*
223 *Quid circa hoc statutum sit in mea religione.*
224 *Quæ vitia à detractione oriantur.*
225 *Generalis sicut cæteri fratres tenetur regulam obseruare.*
226 *Tenetur etiam obseruare constitutiones Capituli generalis, non solum quoad vim directiuam, sed etiam coactiuam.*
227 *Generalis tenetur leges, & præcepta à seipso lata, si sint communia ipsi, & subditis quoad vim directiuam obseruare.*
228 *Imò aliquo modo quoad vim coactiuam.*
229 *Si non obseruet legem à se latam sub excommunicatione censuram non incurrit.*
230 *Tenetur obseruare consuetudines laudabiles Prouinciæ ad quam accedit.*
231 *Generalis subiectus est syndicatui.*
232 *Quomodo de Patre nostro Generali syndicatum sit.*
233 *Generalis in defectu immediati Prælati tenetur subditis Sacramenta ministrare, etiam cum periculo propriæ vitæ.*
234 *Generalis debet maximè insistere reformationi proprij Ordinis.*
235 *Generales permittentes abusus peccant mortaliter.*
236 *Reformatio maximè debet à Generalibus in Capitulo generali procurari.*
237 *Quæ conducant ad inducendam hanc reformationem.*
238 *Reformatio debet incipere à Generali, et inde ad alios descēdere.*
239 *Debet maximè se opponere seditionibus.*
240 *E quibus principaliter oriatur seditio.*
241 *Debet prauas vniones è religione auertere.*
242 *Debet procurare vt iustitia distributiua in distribuendis officijs, & pœnis impenendis obseruetur.*
243 *Quæ mala ex non benè obseruata iustitia oriantur.*
244 *De iure Diuino tenetur residere in loco vbi magis eius præsentia necessaria fuerit.*
245 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
246 *Non potest ad petitionem Regum vltra tres menses extra limites suæ Religionis abesse absque licentia Papæ.*
247 *Generalis non tenetur facere fidei professionem.*
248 *Tenetur obseruare votum Paupertatis sicut cæteri.*
249 *Quomodo debeat redditus sibi ad expēsas assignatos consumere.*

216 Dico 1. Tam arduum, & difficile est officium Generalis to-
tius Ordinis, & tot sunt illius obligationes, vt muneri
suo satisfaciat, vt si fortè possibile foret, non homo, sed Angelus
ad hoc officium deberet assumi. Debet igitur in primis esse vir
vitæ grauissimæ, discretionis magnæ, famæ laudabilis, simpli-
217 citatis, & veritatis amator, homo ab omni affectione abstractus,
magna deuotione, & litterarum scientia præditus, religiosæ
paupertatis, studiosissimus custos in profligandis relaxationibus
tenax ne laxa indulgentia dissolutio religiosæ disciplinæ nasca-
tur, afflictorum subleuator, & oppressorum defensor, & affli-
ctorum leuamen, ambitionis expers, & ambitiosorum perpetuus
profligator, in cibo, & potu moderatissimus, & tandem talis esse
debet, vt omnibus se præbeat exemplum, quo enim fastigio hono-
ris eminet, eo maiori virtutum luce omnes antecedere debet. Sic
descripsit S. Franciscus morti proximus proprietates illorum,
qui ad tam altum fastigium dignitatis assumendi sunt, prout
testatur Casainus *de Prælato c.2.§.4.*
218 Dico 2. Generalis linceis oculis debet esse præditus, vt possit
malorū subditorum opera attentissimè considerare, & sagaciter
indagare, nam licet ipsi conentur sua crimina occultare, semper
aliquid operantur, quo eorūdē opera manifestātur, inuenta verò
illorū sorde, zelo religionis sine vlla personarū acceptione (si cor-
rectio monitoria non profecerit, aut si scandalosa sit) castigare,
219 seu iudicialiter, & seuerè corrigere debet, iuxta illud Eccles. 7.
*Noli quærere fieri iudex nisi virtute valeas erumpere iniquitates, ne
extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in æquitate tua.* Sic
tamen sunt crimina castiganda, vt castigatio socias habeat mise-
ricordiam, & humilitatem iuxta illud Psalm. *Misericordia, &
220 veritas obuiauerunt sibi.* Prælatus enim arroganter insultans in
subditos dum castigantur, crudelis tyrannus est, & non pater.
221 Debet igitur Generalis omnes accusationes in principio ha-
bere suspectas, donec veritas ex diligēti examinatione appareat,
aures etiam præbere nō debet murmuratoribus, & multiloquos
in accusationibus specialiter habere suspectos; vnde *nost. constit.
3.p.c.8.n.5.* hortatur nostrum Definitorium generale, & ipsum
222 Generalem, & omnes Ordinis superiores, vt quoties ad ipsos re-
ligiosi de suis Prælatis immediatis, aut de alijs querelas moueāt,
223 aut eis detrahant, imponantve aliquid, ne contra inauditam par-
tem aliquid asseueranter credant, seu decernant, quod etiam or-
dinatum fuit in Societate; prout testatur Suar. *to.4. de relig. l. 10.
c.70.n.22.* Ex hoc enim vitio plura nascuntur, rixæ multæ, iniu-
riæ non paucæ, suspiciones malæ, sententiæ iniustæ, vnde Præ-
lati, qui eas religionis, & charitatis pestes fouerent, grauiter
224 peccarent; vt rectè notauit Casainus *de Prælato c.7.§.5. in fine*;
esto enim licitum sit ea defendere, quæ sunt alicuius momenti,
dum quis eis aliter mederi non potest; non tamen propterea fo-
uenda est delatorum curiositas, & temeritas in iudicando de
alienis actionibus, sed de hoc *infra* redibit sermo, cum agemus
de Prælatis immediatis.

Dico tertiò, Generalis tenetur sicut cæteri fratres obseruare 225
regulam, quam professus est. Ita communiter Doctores, immò
tenetur obseruare constitutiones Capituli Generalis sicut cæte-
ri fratres, licet ipse in dictis capitulis cum alijs cōstitutiones fe- 226
cerit, quia licet Generalis sit caput Capituli generalis, est tamen
ipsi Capitulo generali congregato inferior, & subditus est con-
sequenter non minus quàm alij suis statutis manet obligatus, nō
solum quoad vim directiuam, sed etiam coactiuam, quare Gene-
rales temporales functi officio visitantur, & puniuntur de defe-
ctibus cōmissis contra leges à Capitulo generali statutas. Ita Gi-
rag. *3.p. dub.24.n.168.* Salaz, Azor, Vasquez, Suarez, quos refert, &
sequitur Peyrin. *de Prælato q.1.s.8.nu.3.* Vnde ad faciendum ali-
quid contra regulam, vel constitutiones, vel contra decreta à Ca-
pitulo generali tenetur ostendere Papæ rescriptum, vt ex mul-
tis latè probat Bord. *in decisionibus, decis.* 363. imò debet capitu-
lo, seu subditis constare non solum de existentia talis rescripti,
sed de eius valore: vt etiam ex multis latè probat idem Bordo-
nus *citato tomo decis.* 375.
Dico quartò. Generalis non solum leges, & præcepta Capi- 227
tuli generalis tenetur obseruare, sed etiam leges, & præcepta à
se ipso lata, quæ communia omninò sunt tam ipsi, quàm subdi-
tis; ita vt nulla appareat ratio discriminis inter Prælatos, &
subditos, tenetur quoad vim directiuam obseruare. Ita commu-
niter DD. apud Peyrin. *sup. n.6.* Et ratio est, nam sicut ius naturæ
dictat, vt inferiores superiori obediant, ita etiam dictat, superio-
res subditis conformentur; turpis est enim pars, præsertim ca-
put, si non congruat cum alijs partibus, & quod oneri tibi impo-
ni non vis, id neque debes alijs imponere. Vnde Matthæi 7. di-
citur: *Omnia ergo quæcumque vultis vt faciant vobis homines, &
vos facite illis, hæc est enim lex, & prophetæ.*
Licet autem Generalis quoad vim directiuam teneatur suas
leges obseruare, non tamen quoad vim coactiuam, id est quoad
pœnam: in hoc etiam conspirant vniuersi DD. Nemo enim po-
test se ipsum cogere, poterit tamen Generalis puniri à Papa, seu
à Capitulo generali. si delinquat contra obseruantiam regularē, 228
vt est quædam vniuersitas, in quo etiam sensu dici etiam potest
Generalem teneri ad obseruādas leges à se ipsis latas, etiam quo-
ad vim coactiuā, non quia pœnam ipso facto incurrat etiamsi ipso
iure sit imposita, sed quia potest puniri saltē à Papa, vel à Capitu-
lo generali: vt cū Suar. & Rodrig. aduertit Peliz. *tract.9.c.3.n.18.*
Hinc fit, quod si Generalis præcipiat sub pœna excōmunicationis, 229
vt nemo taxillis ludat, si ipse Generalis ludat, peccat mortaliter,
nō tamen incurrit excōmunicationem. Ita cum alijs Peyrin. *sup.
n.25.* poterit tamen grauiter à Papa, vel à Capit. generali puniri.
Sed quæres, an teneatur Generalis obseruare consuetudines, 230
& statuta laudabilia specialia alicuius Prouinciæ, ad quam acce-
dit, vel per quā transit, respondeo affirmatiuè, superiores namque
tenentur bonum exemplum subditis dare, & eos in virtute foue-
re. Tū quia si est consuetudo legitima debet esse ab aliquo Gene-
rali approbata: ergo non est lata ab inferiori, sed à superiore, vnde
hanc sententiam tenet cum Suar Peyr. *de Prælato q.1.c.8.n.20.*
Dico 5. Generalis subiectus est syndicatui, cogendusque est ad 231
reddendam rationem administrationis suæ: hoc certum est con-
tra Bord. *t.2. resol.80.n.12.* & est conforme rationi: nam Genera-
lis est inferior Capitulo generali, & quoad vim coactiuā illi sub-
ijcitur, vt fatetur ipse Bord ergo potest syndicari ab illo; tū quia
alias Generalis facile posset omnem religionem dissipare absque
vllo remedio, quod minimè est dicendum, vnde *nostra constit.3.p.
c.12.* disposuit prudentissimè, vt finito primo triennio de Gene- 232
rali fiat syndicatio à Capitulo generali, & iterum post finitum
sexennium, quod est maximè rectè gubernationi conforme.
Dico 6. Generalis in casu quo Prælatus localis monasterij vbi 233
ipse residet, renuat proprio subdito ex metu mortis sacramenta
ministrare puta, ratione pestis, vel alterius infirmitatis, tenetur
ipse Generalis si adsit, ei sacramenta ad salutem necessaria, etiā
cum periculo propriæ vitæ ministrare; non secus ac Episcopi de-
ficientibus parochis, est enim generalis pastor non solum media-
tus, sed etiā immediatus suorū subditorū, ita Peliz. *tract.3.s.6.n.4.*
Dico 7. Generalis debet maximè insistere in reformatione mo- 234
rum proprij Ordinis abusus auferēdo, & cuncta secundùm regu-
lam, & Ordinis constitutiones disponendo. Vnde Generales in
hoc negligentes, vel permittentes abusus contra proprias leges, 235
peccant mortaliter; ipsi namq; tenentur ex officio procurare pro-
gressum religionis, eiusq; conseruationem ad quod maximè con-
fert instauratio regulæ collapsæ, & reformatio morum, vt patet.
Hæc autem regularis obseruantiæ instauratio maximè debet 236
procurari à Generalibus in Capitulo generali, quia reformatio
religionis est negotium maximè arduum, ideòq; necesse est, vt le-
gitimis statutis stabiliatur; & hæc statuta communiter non fiunt
nisi à Capitulo generali. Ita Rodr. *t.3.q.47.art.3.* Pelizz. *tract.1.
cap.5.num.4.*
Ad inducendam autem huiusmodi reformationem, & legum 237
obseruantiam in religione maximè conducit bonos Prælatos im-
mediatè eligere obseruantes, & quia regularem disciplinam am-
plectantur, quia nimiæ euagationi fores claudere sciant, familia-
ritates sęcularium deuitare, superflua abstrahere, ambitionē so-
pire, omni cura procurēt, qui vitam cōmunem, tam quoad victū,

quàm

quàm quoad vestitum inter religiosos omnes obseruari studeãt,
hæc enim sunt pestes, quæ totam religionẽ deturpant, & fędant.
Vt autem hæc faciliùs cõsequantur inter omnia, optimum re-
238 mediũ est, vt reformatio incipiat ab ipso Generali; à radice enim,
& non à folijs incipienda est reformatio, nam ad radicem arboris
explantandæ, securis disciplinæ ponenda est, punitio enim deli-
ctorum descendere debet à capite summo, sicut vnguentũ quod
descendit à capite, scilicet à summo Pontifice in barbam scilicet
Generalis, deinde in brachia aliorũ Pręlatorũ inferiorum, certè
nunquã defluet in vestimenta corporis Aaron, scilicet cõmuni-
tatis religionis, nisi prius descendat ad barbam, hoc est ad perso-
nam ipsius Generalis, & deinde ad brachia aliorum Pręlatorum,
procurare enim subditorum reformationem, & non Prælato-
rum non est tutum in conscientia, imò est quid impossibile ad
finem reformationis intentum, cum subditi plus exemplo,
quàm verbis Prælatorum reformentur. Ita Cordub. *in introduct. reg. S. Francis. q.* 3. Girag. 3. *part. dub.* 24. *num.* 168.
Secundum autem remedium ad inducendam in Ordinem re-
239 formationem, est, vt Generalis toto conatu nitatur obstare ma-
lo, quod directè aduersatur bono regimini; hoc autem malũ prę-
cipuè est seditio, vt aduertit Decian. *lib.* 7. *de sedit. c.* 19 *n.* 3. æter-
na enim ait, Forent regna benè instituta, & iustis legibus munita,
si seditiones forent incognitæ, introducta enim seditione in reli-
gione tota vita regularis deperditur: seditiones autem oriuntur
in cõmunitatibus è tribus capitibus, quæ Generalis prælertim
240 debet à religione arcere, 1. est procuratio proprio commodi, &
procuratio inordinata alicuius, seu aliquorum, quia inde multi
grauantur, & cum eis nullam possunt habere concordiã; quare à
regimine debet arcere illos Pręlatos, qui præ alijs absq; iustitię
distributiuę regula volunt frui bonis, & cõmodis religionis, quia
inde suscitantur factiones, & ambitiones; nam Prælati sub co-
loratis rationibus propria cõmoda defendunt, & quærunt: subdi-
ti verò putant ea licite possidere, vel eis deberi. Vnde student va-
rijs modis consequi. Vnde excitãtur ambitiones, formantur mur-
murationes, & multa alia in magnum religionis detrimentum.
Debet etiam arcere à religione Prælatos, qui sub varijs ratio-
num coloribus de paupertate satagunt subditos dignitatibus, nę
sibi arripiant locum, vel quando verbis, vel alijs modis sanctita-
tem, virtutem, ac excellentiam virorum obtenebrant, ac si in
ipsis nullus defectus appareret, & essent de cælesti stirpe; hoc
enim est tyrannum, & origo multarum seditionum: Debet
etiam expellere à religione quasdam prauas vniones, quæ fiunt
ad cumulanda vota.
241 Secundum caput discordiarum est aliquibus honores, & offi-
cia copiosa distribuere, alijs autem parum, aut nihil; quam-
obrem debet procurare, vt officia, & honores religionis secun-
242 dùm mensuram meritorum distribuantur. Tertium caput est
defectus punitionis delictorum; ex hoc namque datur audacia
peruersis ad lædendum alios, ex quo excitantur discordiæ, &
243 si puniantur aliqui impotentes exclusis potentibus, suscitantur
etiam discordiæ: debet igitur Generalis procurare, vt deli-
cta non maneant impunita, sed vt omnibus iuxta eorum deme-
rita supplicium applicetur, & dignitates iuxta eorum merita
distribuantur.
Dico octauò. Generales licet teneantur residere in hac vel
in alia Prouincia, tenentur tamen de iure Diuino residere in eo
244 loco vbi magis eorum præsentia fuerit necessaria. Tamburinus
de iure Abbatum tom. 1. *disput.* 14. *quæsito* 1. *num.* 8. In mea autem
245 religione Generalis regulariter debet residere in medio religio-
nis: Vt omnes ad illam possint recurrere, nisi aliter necessitas
246 postulauerit: vt patet *ex* 3. *p. nostrarum constitutionum cap.* 6. *nu-
mero* 9. An autem Generales ad Principum, vel Regum peti-
tionem ad partes aliquas remotas extra limites suæ religionis
possint accedere. Respondeo, quod si eorum absentia vltra tres
menses durare debeat absque speciali Summi Pontificis licentia
id facere non posse, iuxta præscriptum Trident. *sess.* 6. *de refor-
mat. cap.* 1. *& sess* 23. *cap.* 1.
247 Dico nonò. Generales, nec alij Prælati regulares non tenen-
tur facere fidei professionem iuxta Trid. *sess.* 24. *de reformat. c.* 12.
Ita Sorbus Sanchez, Sigismund. quos refert, & sequitur Tambu-
rin. *tom.* 1. *disputat.* 8. *quæsito* 3. *num.* 3. Nec obstat constitutio Pij
IV. quæ incipit, *Iniunctum nobis*, edita idibus Nouembris 1564.
in qua præceptum Tridentinum extendit Pontifex ad Prælatos
regulares: nam hæc constitutio non fuit apud regulares vsu re-
cepta, vt respondit sacra Congregatio apud idem Tamburinum,
& tenent Doctores citati, licet alij contrarium teneant.
248 Dico decimò. Generalis tenetur sicut cæteri religiosi obser-
uare votum paupertatis, nam licet ipse in vsu bonorum Ordinis
249 non dependeat ab aliquo superiore intra Ordinem; dependet ta-
men à Papa, & à Capitulo generali, & à suis legibus. Ita cum
Fagundez, Pelizz. *tract* 4. *cap.* 2. *num.* 176. Vnde tenetur reddi-
tus, aut præstationes, quæ illi à religione assignantur pro ne-
cessarijs sui officij, eas in necessarijs tantum ad suum officium ex-
pendere, & non in alios vsus: vnde tenetur accepta, & ex-
pensa in libro fideliter, & diligenter adnotari curare, iuxta
decretum Sacræ Congregationis, quod refert Lezana *tom.* 1.
cap. 18. *num.* 73.

DISPVTATIO II.

De officio, dignitate, & potestate Prouincialis.

SECTIO I.

Quod munus, & superioritatem habeant Prouinciales in sua Prouincia.

1 *Quid importet munus Prouincialis.*
2 *Munus Prouincialis est dignitas.*
3 *Quomodo in religionibus creentur Prouinciales.*
4 *Prouincialis dicitur caput Prouinciæ.*
5 *Sine eo non potest Capitulum Prouinciale conuocari.*
6 *Potest constituere actuale domicilium in quocumque conuentu suæ Prouinciæ.*
7 *Dicitur quoad suam potestatem residere in quocumque conuentu suæ Prouinciæ.*
8 *Potest concurrere ad omnia negotia etiam particularia cuiuscumque conuentus.*
9 *Potest in omnibus actibus capitularibus cuiuscumque conuentus suæ Prouinciæ, qui per suffragia determinandi sunt, suffragium ferre, & si absens sit.*
10 *In omnibus cõuẽtibus vbi actu reperitur, dicitur superior localis.*
11 *Potest præsidere capitulo locali.*
12 *Tempore Capituli generalis præcedit Priori conuentus vbi capitulum celebratur, & si sit in altera Prouincia.*
13 *Extra tempus Capituli generalis prouincialis in aliena Prouincia cedit Prioris conuentus.*
14 *Prouinciali incumbit de triennio in triennium conuocare capitulum prouinciale.*
15 *Quid si Prouincialis in hoc deficiat.*
16 *Prouincialis electus ex aliena prouincia functus officio suo, absque alia licentia Generalis reuertitur ad suam Prouinciam.*
17 *Quæ ætas in Prouinciali requiratur de iure nostro.*
18 *Quæ ætas in Prouinciali requiratur de iure communi.*
19 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
20 *Quæ scientia in Prouinciali de iure nostro, & cõmuni requiratur.*

Dico primò. Prouinciales sunt præfecti prouinciarum reli- 1
gionum habentes in illis supremam iurisdictionem, pote-
statem iuxta regulam, & constitutiones cuiuscumque Ordinis,
eorum munus, dignitas appellanda est, cum sit administratio
cum iurisdictione, Suarez, Portel, Rodriguez, quos refert, & se-
quitur Belasius *verbo Prouincialis n.* 1. Fiunt autem vel per ele- 2
ctionem Prouinciarum, vt in multis religionibus, vel per Capi- 3
tulum generale, vt fiunt inter nos, vt patet *ex* 3. *p. nostrarum con-
stitutionum c.* 2. *n.* 1. vel à solo Generali, vt fit in Societate Iesu,
prout testatur Suarez *de relig. tom.* 4. *tract.* 1. *cap.* 3.
Dico secundò. Prouincialis dicitur caput totius Prouinciæ, 4
sine quo nullum potest congregari Capitulum prouinciale, & in
eo nihil sine illo determinari potest, Miranda *tom.* 2. *q.* 29. *art.* 1.
concl. 3. Bordonus *tom.* 2. *resolut.* 88. *num.* 14. Vbique actuale domi- 5
cilium, vbi sibi placuerit constituere potest, & mutare. Bordo-
nus *vbi sup. nu.* 14. Dicitur etiam residere in quolibet conuentu 6
quoad suam potestatem, quia cum omnibus superioribus locali-
bus concurrere potest ad negotia, non solum totius Prouinciæ
in genere, sed etiam in specie singulorum conuentuum; vnde 7
potest in sua Prouincia, non tamen extra illam in qualibet ele-
ctione, siue discretorum, siue quacumque alia, & in quolibet
actu legitimo etiam professionis præbere suum votum, siue ibi 8
vbi actus legitimus capitulariter est absoluendus, siue alibi in
alio conuentu resideat, quod itidem de Generali, respectu to-
tius Ordinis affirmandum est. Ita cum Antonio de Silis, & Por- 9
tel, Bordonus *tom.* 1. *resol.* 26. *n.* 65. *&* 79.
Et ratio est, quia ius quod habet quilibet religiosus concur-
rendi simul cum Priore in omnibus negotijs, & electionibus pro- 10
prij monasterij ex eo oritur, quia est pars, & membrum illius
communitatis, sed Prouincialis est pars, & caput cuiuslibet con-
uentus, & est præcipuus de illius familia, immò in quolibet con-
uentu suæ Prouinciæ, vbi actu reperitur, licet ibi non resideat di-
citur superior localis, vt cum Peyrino aduert. Bord. *to.* 2. *resol.* 88. 11
n. 14. & potest præsidere capitulo locali, præcedendo Prælatum
immediatum conuentus, nisi obstent specialia statuta in contra-
rium, vt notauit Pelizz. *tract.* 9 *c.* 8. *n.* 116. quod idem respectiuè
dicendum est de Generali, ergo, &c.
Dico tertiò. Prouincialis tempore Capituli generalis debet 12
præsidere Priori illius conuentus in quo celebratur Capitulum
generale. Ita Peyrin *to.* 1. *priuilegiorum c.* 10. *nu.* 13. *& seqq.* Ratio
est, quia tempore Capituli generalis facit vnum corpus cum Ca-
pitulo generali *c. noui de his quæ fiunt à Prælato*: sed est contra ra-
tionem, vt membra distinguantur à capite: ergo nec iure legali,
nec naturali inter Generalem, & Prouinciales tempore Capitu-
li generalis debet inseri quisquam alius: ergo Prouincialis debet
præcedere Priori conuentus. Et hoc non solum debet obseruari
intra ipsum Capitulum, sed etiam extra in locis communibus,
vt in

vt in processionibus, & alijs actibus communitatis: & ita statutum est *in nostra constitutione 3.p.c.1.n.17.*

13 Extra tamen Capitulum generale; Prouincialis si fortè inueniatur in aliena prouincia in aliqua domo debet dare primum locum Priori conuentus: nam maior debet cedere minori, dum est in domo minoris: vt docent Peña *in l.vbi l C. de Palatinis sacr. larg. lib.* 12. Gonzalez *ad reg. 8. cancel. glos. 6. n.* 107. vbi alios citat, *& n.* 104. Bordonus *de professione c. 5. q.* 65. quidquid contradicant Pelizz. *tract. 9. cap. 2. n.* 171. Peyrin. *sup. n.* 19. malè pro parte contraria citatus à Pelizzar. Vnde sic statutum est *in nostra constit. 3. p.c.13.n.1.* quod est maximè conforme rationi.

14 Dico quartò. Prouinciali incumbit conuocare de triennio in triennium Capitulum prouinciale eo tempore, quo in statutis Ordinis stabilitum est, idque communiter, nisi concurrentes rerum, & temporum circunstantiæ aliud hic, & nunc suadeant. Ita Pelizz *tract. 9. c. 8. nu.* 93. & ita statutum est *in nostra constitu-*
15 *tione 3.p.c.4.nu.1.* vbi decernitur, quod si Prouincialis tempore à lege designato vocales non vocauerit, ipsi accedant ad prædictum capitulum, vt fusius suo loco dicemus. Aduerte tamen in aliquibus religionibus Prouincialem non posse conuocare Capitulum prouinciale sine licentia Generalis: vt notauit Miranda *tomo 2. q. 16. artic. 3. conclus. 1.*

16 Dico quintò. Prouincialis electus ex aliena Prouincia functus officio suo absq; licentia Generalis reuertitur ad suam prouinciam: nisi aliter lege, vel statuto speciali sit dispositum. Ita Peyrin. *in formulario lit. V. c. 6. n.* 17. Ratio est, quia cessante causa naturaliter cessat etiam effectus, *c. cum cessante de appellat.* causa autem moræ in hac prouincia est prouincialatus: ergo illo cessante cessat naturaliter ipsa mora. Tum quia, quod gratia alicuius conceditur, non est in eius dispendium retorquendum, *reg. quod*
17 *ob gratiam, quæ est 61. de reg iur. in 6.* Dixi, nisi lege, vel statuto aliter sit dispositum, nam in mea religione electus ex aliena prouincia in Prouincialem alicuius prouinciæ de nouo erectæ, non expirat eius officium finito triennio, sed durat pro tempore quod Capitulum generale iudicauerit, vt patet *ex 3 part. nostrar. constit. c. 2. n.* 16.

18 Dico sextò, de iure communi nulla ætas assignata est pro Prouincialibus vltra vigesimum quintum annum, sicut nec pro Generalibus, & *supra* diximus: expedit tamen vt saltem triginta habeant annos. Miranda, Rodriguez, quos refert, & sequitur Belasius *verbo Prouincialis num.* 2 Vnde in hoc aliquibus Ordinibus, nec Generalis potest dispensare. Belasius *ibi*. In mea tamen religione debeat ad minus habere trigesimum tertium ætatis annum, & habitus decimum, vt patet *ex 3 p. nostrarum constitu-*
19 *tutionum c. 2. n.* 14. Debet etiam esse bonis litteris instructus, vt patet ex eadem constitutione *loco citato*, non tamen requiritur, quod sit doctor, sed sufficit si mediocrem habeat scientiam, & quæ sufficit ad ordinaria negotia per agenda, & quòd sciat pro
20 extraordinarijs libros consulere, Peyrin. *de Prælato q. 2. cap. 2. num.* 30.

SECTIO II.

Quam potestatem habeat Prouincialis in sua Prouincia.

21 *Prouincialis habet potestatem tam dominatiuam, quàm iurisdictionis super omnes suos subditos.*
22 *Hæc iurisdictio est ordinaria, & non delegata.*
23 *Habent iurisdictionem quasi Episcopalem.*
24 *Possunt suam iurisdictionem delegare.*
25 *Hæc iurisdictio est limitabilis à Generali.*
26 *Ad quæ huiusmodi iurisdictio extendatur.*
27 *Quid dicendum sit de iure nostro.*

21 Dico primò, sicut Generales habent potestatem tam dominatiuam, quàm iurisdictionis super omnem religionem: sic Prouinciales, siue fiant per electionem, siue per nominationem à supremo Prælato habent potestatem tam dominatiuam, quàm iurisdictionis siue directiuæ, siue coercitiuæ, siue voluntariæ, siue contentiosæ, siue dispensatiuæ, siue absolutiuæ super omnes religiosos suæ prouinciæ, cum enim religio dilatata sit per varias religiones per vniuersam Ecclesiam, necessarium omninò fuit illam in varias prouincias diuidere, & pro qualibet supremum Prælatum creare, cui Generalis supremam hanc potestatem tam dominatiuam, quàm iurisdictionis communicaret, tum vt facilius posset religionem gubernare, tum vt ad illum possent facilius religiosi recurrere. Ita Suarez *tom. 4. de relig. tractat. 8. lib. 2. cap. 13. num.* 13.

22 Dico secundò, hanc iurisdictionem certum est esse ordinariam, & non delegatam, quia Prouinciales sunt ordinarij pastores prouinciarum, & regularium in eis existentium, habentque iurisdictionem quasi Episcopalem in suos subditos: vt cum D.
23 Thom. & alijs notauit Portel *in dubijs regularibus, verbo Prælati iurisdictio, num.* 5. Immò assimilantur Archiepiscopis, vt *supra*
24 diximus, cum habeant sub se superiores conuentuum, qui habent etiam quasi Episcopalem iurisdictionem. Vnde possunt suam auctoritatem delegare iuxta statuta suorum Ordinum.
25 Dico tertiò, hæc iurisdictio licèt non sit tam ampla, ac illa quæ in Generali reperitur, cum ista ab illa sit limitabilis, & iurisdictio Generalis ad plura, & grauiora extendatur; ad omnia tamen extenditur, quæ illi necessaria sunt ad rectè gubernandã suam Prouinciam, & quæ illi iure communi, vel speciali non sũt 26
prohibita, vel superiori Prælato reseruata. Ita vt quod illi non est prohibitum, vel alteri reseruatum censeatur concessum. Ita Suarez *to. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. c. 14. n. 14 & 15.* Bordonus *tom. 2. resolut. 66. num. 6.* In mea tamen religione Prouinciales eam habent potestatem, quam Priores in suis conuentibus, & insuper il- 27
lam, quam tam iure communi, quàm Põtificum priuilegijs aliorum Ordinum Prouinciales sortiuntur, nisi in casibus in quibus eorum potestas per nostras constitutiones fuerit limitata, vt constat ex *3. part. nostrarum constitutionum cap. 9. num. 1. & 4.*

SECTIO III.

Ad quæ se extendat potestas directiua Prouincialis.

28 *Prouincialis non potest sine Capitulo prouinciali facere statuta perpetua pro sua Prouincia.*
29 *Capitulum prouinciale potest de iure communi facere statuta perpetua pro sua Prouincia.*
30 *De iure nostro solũ potest facere acta, & statuta pro suo triẽnio.*
31 *Talia acta, & statuta vt habeant vim obligandi, debent à Definitorio generali confirmari.*
32 *Prouincialis potest acta siue præcepta, & censuras imponere aliquibus conuentibus.*
33 *Quantum tempus durent prædicta acta, & præcepta.*
34 *Prouincialis cum suo capitulo non potest facere statutum adiecta pœna infamiæ.*
35 *Non potest cum consensu suorum Definitorum facere leges perpetuas concernentes bonum commune Prouinciæ.*
36 *Potest facere statutum durabile per triennium concernens bonum commune Prouinciæ.*
37 *Tenetur acta, & præcepta à se lata quoad vim directiuam obseruare, non tamen quoad vim coactiuam.*
38 *Quid si eas non obseruauerit.*
39 *Huiusmodi leges, statuta, & præcepta imposita à Capitulo, vel à Prouinciali seclusis statutis, non obligant religiosos hospites alterius Prouinciæ.*
40 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
41 *Prouincialis potest transferre suum subditum de vno ad alium conuentum.*
42 *Qua cautela debeant fieri huiusmodi mutationes.*
43 *Si inuenerit aliquem fratrem inficiatum aliquo delicto, non potest illum remouere à conuentu, si inde eius fama periclitetur.*
44 *Benè tamen si inde non periclitetur eius fama, & alia non suppetant remedia.*
45 *Quomodo se debeat habere cum delatoribus culparum aliorum.*
46 *Prouincialis potest transferre Monialem de vno ad alium conuentum, vt ibi sit Abbatissa.*
47 *Potest declarare doctrinaliter dubia priuilegiorum.*
48 *Potest recipere Nouitios ad religionem.*
49 *Potest ferre suffragium in approbatione Nouitiorum, siue præsens, siue absens sit.*
50 *Quid sit dicendum de iure nostro.*
51 *Potest dare licentiam perpetuam Priori conuentus Nouitiati, vt recipiat Nouitios.*
52 *Potest instituere confessarium perpetuum duraturum, etiam postquam officium Prouincialis finierit, ad absolutionem etiam reseruatorum.*
53 *De consuetudine vniuersali solus Prouincialis potest mittere religiosos ad Ordines.*
54 *Potest in sua prouincia creare Notarios publicos pro intimandis mandatis, priuilegijs, &c. & pro processandis causis criminalibus suorum subditorum.*
55 *Potest conuocare suos Definitores, & cum eis causas occurrentes decidere, si non detur statutum in contrarium.*
56 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
57 *Quid de iure huius prouinciæ Lusitanæ hac tempestate.*
58 *Prouincialis potest de iure communi concedere licentiam suis subditis ad imprimendos libros.*
59 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
60 *Potest se ipsum licentiare ad imprimendos libros, nisi obstent specialia statuta.*
61 *Si ieiunium Ecclesiæ inciderit in vigilia alicuius magnæ solemnitatis potest illud anteponere.*
62 *De communi consuetudine ei reseruatur dare licentiam ad prędicandum.*
63 *Si permittat inhabiles prædicare, peccat mortaliter.*
64 *In casibus in quibus religiosi licitè possunt transire ad aliam religionem, Prouincialis potest talem præbere licentiam, nisi obstent specialia statuta.*
65 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
66 *In communi alienatione præter alias conditiones requiritur, & sufficit licentia Prouincialis, nisi obstent specialia statuta.*
67 *Quid dicendum sit de iure nostro.*

68 *Pro-*

68 *Prouincialis in illis tantùm inſtrumentis faciendis concurrit ad quæ facienda eius licentia requiritur.*
69 *Si Prouincialis contrahat cum alio de bonis alicuius conuentus, non requiritur licentia Generalis.*
70 *Benè tamen ſi contrahat de bonis ipſi ad expenſas ſui officij deſtinatis.*
71 *Prouincialis poteſt reuocare omnes licentias conceſſas à ſuo anteceſſore.*
72 *Poteſt reuocare facultates conceſſas à Generali præterito.*
73 *Non poteſt à ſua Prouincia excludere religioſum poſitum à Generali abſque licentia ipſius Generalis.*
74 *Poteſt illum mutare de vno ad alium conuentum.*
75 *Non poteſt illum remittere ad natiuam Prouinciam etiam eo poſtulante.*
76 *Nullus religioſus etiam Prælatus poteſt mouere litem aliquam coram conſeruatore ſine licentia Prouincialis.*

28 DIco primò. Prouincialis non poteſt ſine Capitulo prouin-
ciali facere ſtatuta perpetua pro ſua prouincia. Ita cum
D. Thoma, & alijs Lezana *tom. 1. cap.* 18. *n.* 90. Licèt alias ſtando
in iure communi, & ſecluſis ſpecialibus ſtatutis hoc illi non im-
probabiliter poſſet concedi, vt cum Suario tradit Pelizzar. *tra-
ctat.* 9. *c.* 3. *n.* 23. Ratio noſtræ reſolutionis eſt, quia cum impoſi-
tio legis ſit res grauiſſima, requirit communitatis, cui imponitur
conſenſum. Vnde hæc poteſtas conuenit de iure communi Ca-
29 pitulo Prouinciali, vt ſuo loco dicemus, & tenet Lez. *t.* 2. *c.* 12.
n. 18. Peliz. *tract.* 9 *c.* 8. *n.* 96. Dixi de iure communi; nam de iure
ſpeciali videnda ſunt vniuſcuiuſq; religionis ſtatuta; in mea nam-
30 que religione Capitulum prouinciale non poteſt facere leges
perpetuas, ſed tantùm acta, & ſtatuta durantia per triennium,
vt patet ex 3. *part. noſtrar. conſtit. c.* 3. *num.* 12.
31 Immò talia acta, & ſtatuta non habent vim obligandi, niſi
prius à noſtro Definitorio generali confirmentur, vt patet *ex* 3 *p.
noſtrarum conſtitutionum c.* 8. *n* 5. quæ diſpoſitio conuenientiſſima
eſt: nam cum impoſitio legis ſit res grauiſſima, non debet fieri
abſq; influxu ſupremi capitis, ac tribunalis, vt rectè aduertit Pe-
32 lizar. *tract.* 9. *c.* 3. *n.* 23. Poterit tamen Prouincialis, ſi ſibi expediens
videbitur, pro aliquo conuentu acta, ſiue ſtatuta, vel etiam præ-
cepta, & cenſuras imponere: acta tamen tantùm durant de vna
ad alteram viſitationem, cenſuræ verò, & præcepta durant to-
33 to tempore Prouincialis, ipſo verò mortuo, vel amoto, vel ſuo
munere ceſſante expirant, vt patet *ex* 3. *p. noſtrarum conſtitutio-
num c.* 10. *n.* 6.
An autem Prouincialis cum ſuo capitulo poſſit facere ſtatutũ
adiecta pœna infamiæ contra tranſgreſſores. Reſpondeo nega-
34 tiuè. Ita Bordonus *to.* 2 *reſol.* 58. *nu.* 8. & ratio eſt, quia nec Gene-
ralis, nec etiam Capitulum generale, vt *ſupra* diximus, poteſt no-
uam inducere irregularitatem, ergo neque infamiam, quæ eſt
ſpecies irregularitatis.
35 An autem Prouincialis de iure communi, ſi non detur ſpe-
ciale ſtatutum in contrarium extra ſuum capitulum poſſit voca-
re ſuos definitores, & cum eorum conſilio, & conſenſu condere
leges aliquas, & conſtitutiones concernentes bonum commune
prouinciæ? Reſpondeo negatiuè? nam hoc ſolum competit Pro-
uinciali in capitulo & non extra, vt *ſup.* diximus. Ita Bordon. *to-
36 mo* 2. *reſol.* 58. *n.* 8. poterit tamen Prouincialis facere ſtatutum du-
rabile per ſuum triennium, & poſtea in ſequenti Capitulo lega-
li procurare, vt ordinatio à ſe facta tranſeat mediante capitulo
in legem, & ſtatutum perpetuum. Ita Bord. *ſupra.*
37 Si tamen quæras, an Prouincialis teneatur acta, & præcepta,
ſiue cenſuras à ſe ipſo latas obſeruare. Reſpondeo teneri quoad
38 vim directiuam, quatenus neceſſe eſt, vt caput corpori confor-
metur, vt *ſup* diximus, non tamen tenetur eas obſeruare quoad
vim coactiuam, id eſt, quoad pœnam, niſi quatenus puniri poteſt
à Generali, ſi eas non obſeruare deprehendatur, non tamen quia
pœnas ipſo facto incurrat, etiam ſi ipſo iure ſint impoſitæ; vt *ſu-
prà* cum Suario, Roderico, Pelizzario, & alijs diximus.
39 Dico ſecundò. Huiuſmodi leges Capituli prouincialis, vel
præcepta, aut cenſuræ, ſiue acta Prouincialis ſecluſis ſpeciali-
bus ſtatutis, non obligant religioſos hoſpites alterius prouinciæ
eiuſdem religionis. Ita cum Palud. Antonin. Sylueſt. Auila, An-
gelo, Sanch. Azor Laym. *lib.* 1. *tract.* 4. *c.* 11. Pelizz. *tract.* 9. *c.* 3. *n.* 29.
contra Nauarr. Leſs. Salaz. Suar. & alios. Ratio eſt, quia ad obli-
gandum aliquem legibus, vel præceptis requiritur iuriſdictio;
atqui hoſpites aliarum prouinciarum ob breuem moram, non
ſubijciuntur iuriſdictioni huius prouinciæ, aut illius Prouincia-
lis, nec acquirunt forum *leg. hæres abſens* 16. §. *proinde, ff. de iudi-
cijs*; ergo non tenentur ad tales leges obſeruandas: tum quia non
eſt æquum, vt quis obligetur legibus loci, in quo non dicitur mo-
raliter eſſe; ſed qui tranſit, vel breui tempore diuertit ad locum,
non dicitur moraliter in eo eſſe *l. quæſitũ* 76 *§ fi. de legat.* 3. ergo.
40 Dixi ſecluſis ſpecialibus ſtatutis: nam in mea religione reli-
gioſi hoſpites noſtræ Congregationis, cum ad quamcumque do-
mum cuiuſcumque ex noſtris prouincijs deuenerint, tranſacto
primo die adſtringuntur omnibus mandatis, ſiue præceptis poſi-
tis, ſiue imponendis in illa domo, & in omnibus Prælatis ſicut
cæteri patres obedire tenentur, vt patet *ex tertia part. no-
ſtrarum conſtitutionum capit.* 11. *num.* 6.
Dico tertiò. Prouincialis poteſt trãſferre ſuos ſubditos de vno 41
ad alium conuentum, prout melius iudicauerit. Ita cum Nauar.
Lezana *to.* 1. *c.* 18. *nu.* 91. pateteque ex vſu omnium religionum, &
quoad noſtros *ex* 3. *p. noſtrarum conſtitutionum c.* 9. *n* 92. vbi etiam
Prouinciali conceditur, vt extra ſuam prouinciam poſſit mitte- 42
re aliquem religioſum, intra triginta leucarum ſpatium, ad ali-
quod negotium peragendum. Aduertant tamen Prouinciales
non debere facere huiuſmodi mutationes ſine cauſa, quia hoc vi-
detur eſſe contra charitatem, & bonum regimen religionis. Le-
zana *ſupra.*
Imò addo quod ſi Prouincialis inueniat aliquem ſubditum in- 43
ficiatum de aliquo delicto commiſſo in conuentu, ſeu extra cum
muliere, ſeu fratre, cuius fama non eſt diſperſa, non poteſt tuta
conſcientia illum remouere à prædicto conuentu in alium, ſeu
aliàs quomodolibet punire, quando ob huiuſmodi remotionem,
ſeu punitionem eius fama periclitatur. Ita Rodrig *to.* 2 *q.* 5. *art.* 2.
cum ſuo compendio reſol. 38. *n.* 4. Peyrin. *in formulario Lit. M. cap.* 8.
n. 2. Colligitur etiam ex Suario, Torre, Palao, & alijs, quos refert,
& ſequitur Giragus *p.* 3. *dub.* 6. *nu.* 66. Ratio verò eſt, quia vnuſ-
quiſque ſub mortali tenetur non lædere bonam famam proximi,
ſed ſi ſtatim, ac habet Prælatus ſubditum inficiatum de aliquo
delicto eum remouet à monaſterio, vel alio modo punit, lædit
eius famam; ergo peccat mortaliter. Vnde debet eum prius mo-
nere prima, ſecunda, & tertia vice, vt abſtineat à tali conuerſa-
tione, quod ſi monitionibus præmiſſis non abſtineat, amouen-
dus, & puniendus eſt. Peyrinis *ſuprà n.* 2.
Aduerte etiam poſſe Prælatum talem ſubditum à cœnobio, 44
ſeu officio amouere, quando eius amotio in periculum famæ non
adducit. Ita Suar. Palaus, quos refert, & ſequitur Giragus *ſupra
nu.* 67. in hoc tamen cum magna prudentia debet procedere Pro-
uincialis in examinando, an hoc remedium omninò neceſſarium
ſit ad emendationem fratris, vel an ſufficiat ſecreta correctio,
nam ſi ſufficiat ſecreta correctio, potius debet ſubditum honora-
re, & eodem modo, ac antea tractare, debet etiam Prouincialis
animum delatoris inueſtigare, & vnius dicto non concurrenti-
bus alijs præſumptionibus non poteſt ſuperior ab officio, & loco
ſubditum remouere. Ita Palaus 1. *p. tract.* 6. *diſp.* 3. *p.* 11. *n.* 3. Suar. *de* 45
relig. lib. 10. *c.* 12. *n.* 37. niſi aliàs delator eſſet perſona inſignis, de cu-
ius veritate minimè eſſet dubitandum. Ita Suarez *ſuprà.*
Si tamen quæras, an Prouincialis poſſit ſine licentia Papæ, 46
transferre vnam monialem de vno ad alium conuentum, vt ſit ibi
Abbatiſſa prima fundatrix, vel reformatrix? Reſpondeo affirma-
tiuè. Ita cum Bonac. Sanch. Rodrig. Nauarr. quos refert, & ſequi-
tur Portel. 2 *to. caſuum caſu* 31. *n.* 1. vbi hoc etiam extendunt ad
Magiſtram Nouitiarum, quod vſu ferè omnium religionum cõ-
probatur. Nec obſtat, quod Pius V. *in Bulla*, quæ incipit *Decori,
& honeſtati*, declarans cauſas, ob quas licitum eſt Monialibus
egredi à clauſura, abſq; licentia Papæ; tres tantùm exprimat, ſci- 47
licet, ſi in Monaſterio excitetur incendium, ſi aliqua Monialis
ſit lepra infecta, vel ſi adſit morbus epidemiæ; nam illa dictio ta-
xatiua non excludit caſus ſimiles, vt cum multis doctoribus pro-
bat Sanch. *lib* 6. *Decal. c.* 15. *num.* 37. qualis iudicatur exitus, vt ſit
Abbatiſſa; ſiquidem hoc neceſſarium eſſe poteſt ob bonum com-
mune conuentus, non minus, quam egreſſus ob incendium; vt
ex ſe patet.
Dico quartò. Prouinciales poſſunt, & debent doctrinaliter
declarare dubia priuilegiorum, qua declaratione facta ſubditi
ipſorum ſententiæ ſtare debent. Ratio eſt, quia hoc pertinet ad
eorum officium, quod eſt eſſe paſtores, & doctores ſuorum infe-
riorum, & ad hoc deſeruit conceſſio Leonis X. qua illis concedit,
vt Prouinciales de conſilio aliquorum fratrum, ſi res magnæ im-
portantiæ fuerint auctoritate Sanctitatis ſuę poſſint determina-
re in ſcrupulis, & rebus huiuſmodi, atque eorum determinatio-
ni ſubditi ſecura conſcientia poſſint, & debeant ſtare. Ita cum
alijs Lezana *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 56.
Dico quintò. Recipere Nouitios ad habitum, licet non ſit cer- 48
tum de iure communi pertinere ad ſolos Generales, vel Prouin-
ciales; de iure tamen ſpeciali ferè in omnibus religionibus ſpe-
cialiter mendicantibus ad ſolos Generales, vel Prouinciales ſpe-
ctat; ita Peyrin. *de Prælato q.* 3. *c.* 1. *num.* 16. & habetur *in c. exijt de
verbor. ſignif. lib.* 5. *in* 6. & quoad noſtros patet *ex* 3. *p. noſtrarum con-
ſtitutionum c.* 9. *n.* 2. Imò non ad ſolùm Prouincialem, ſed in ali-
quibus religionibus ad Prouinciales ſimul cum conſilio, & con-
ſenſu ſuorum collegarum, vt cum Suar & Rodrigo, notauit Pey-
rinis *ſup. nu.* 16. In mea tamen religione vltra licentiam Prouin-
cialis requiritur conſenſus capituli conuentus, vbi nouitius eſt
recipiendus: vt patet *ex* 2. *p. noſtrarum conſtitutionum c.* 3. *n.* 5.
Si tamen quęras an Prouincialis exiſtens in conuentu nouitia- 49
tus poſſit ferre ſuffragium pro nouitio, vel Nouitia ad profeſſio-
nem? Reſpondeo affirmatiuè, & hoc ſiue ſit præſens, ſiue abſens
ſtando in iure communi. Ita & benè Portel. *to.* 1 *caſuum p.* 1. *caſu*
11. *nu.* 2. Nam Prouincialis poteſt dare licentiam ad profitendum
Nouitium, & ad illum recipiendum: ergo à fortiori ſuffragium
ad illius profeſſionem, quod eſt minus. Dixi ſecluſo iure ſpeciali;
nam in mea religione ſolum poterit Prouincialis ferre ſuffra- 50
gium pro Nouitio, ſi capitulo conuentuali velit aſſiſtere, vel iu-
beat,

beat, vt eius votum in sua cella requiratur; antequam per seniores scrutentur, nam facta scrutatione votorum in Capitulo de more solito non datur amplius recursus ad Prouincialem: vt patet *ex 2.p. nostrarum constitut. c.2.n.12.*

51 Sed quæres; an Prouincialis, siue Generalis extra capitulum propria auctoritate possit dare perpetuam licentiam Prioribus pro tempore existentibus in regimine conuentus, vbi est locus destinatus pro Nouitijs ad illos recipiendos, quamuis Generalis non duret vltra sexennium, & Prouincialis triennio absoluatur à suo officio? Respondeo affirmatiuè. Ita Bord. *to.2. resol.58.n.40.* Ratio est, quia prędicti superiores possunt ipsi immediatè recipere nouitios ad habitum, vt *suprà* diximus: ergo possunt hanc facultatem alijs delegare argumento à potestate Ordinaria ad delegatum consequentem ad illam ex vulgatis iuribus: tum quia cum hæc gratia concedatur non personæ, sed dignitati Prioris pro tempore existentis formaliter, & immediatè est gratia facta respectu Priorum, licet aliàs eius effectus futurus sit pro nouitijs; sed gratia facta in perpetuum non expirat finito officio illius, qui eam concessit; vt asserunt DD. *in c. relatum 19. c. gratum 20. de offic. delegati*: ergo.

52 Et hinc fit posse etiam Prouincialem, qui solum per triennium durat instituere confessarium perpetuum pro sua prouincia, etiã in illis religionibus, in quibus hæc licentia tantùm datur ad tẽpus. Item posse dare licentiam ad absoluendum à reseruatis duraturam etiam sub alijs Prouincialibus post ipsum eligendis, quæ facultates durent, donec à successore reuocentur. Ita Bord. *to.2. resol.58.n.32.* Tum quia huiusmodi licentiæ habent rationem gratiæ factæ: gratia autem facta non expirat per mortem concedentis, sed durat iuxta tenorem concessionis: vt *supra* diximus: tum quia fauores sunt ampliandi, & decet Prælati beneficium esse mansurum ex vulgatis iuribus. Nec obstat quod facta ab homine non durant vltra eius officium *l. fin. ff. de pun. & l.1. C. de postulat.* vt ex alijs iuribus probat Bord. *to.1. resol.6.n.30.* Respondetur namque, prædicta locum habere in odiosis, & in ordinationibus factis, quæ sunt onerosæ, vt si ordinetur, ne quis exeat clausuram sub pœna priuationis; non tamen in fauorabilibus, quales sunt prædictæ. Ita Bord. *suprà*.

53 Dico sextò. Mittere religiosos ad Ordines licèt de iure communi pertineat ad superiores locales, vt patet *ex cap. nullus 1. c. si quis 2. dist. 58. cap. Monachi 33. cap. cum pro 34 cap. Monachi 35. 16.q.1. cap. quam cit. 5. 18. qu.2.* & ex alijs capitibus, quæ congerit Bord. *in decisionibus decis 1 nu.1.* De iure tamen speciali ferè in omnibus religionibus, præsertim mendicantibus hoc reseruatur Prouinciali. Ita Bord. *sup. n.1.* & quoad nostrus patet *ex 3. p. nostrarum constitutionum c.9. n. 2.* & idem de sua religione testatur Rodrig. *q.18. to.1. art.5* & de sua Bord. *supra n.3.*

54 Dico septimò. Prouinciales in sua prouincia possunt constituere vnum, vel plures fratres sui Ordinis probatos tamen, ac fide, & doctrina idoneos, in Notarios publicos pro intimandis mandatis, priuilegijs, concessionibus, & indultis Apostolicis Ordini concessis quibuscumque personis, siue Ecclesiasticis, siue sęcularibus etiam Regibus, Ducibus, &c. vbi & quoties opus fuerit. Ita concessit Pius V. Dominicanis, & Iulius II. *in Bullis*, quas refert Lezana *to.1. c.18 n.95.* & cum eo tenet Peirinis *de subdito, q.1. c.3. §.8. dicto 11.* Belasius *verbo Notarius nu.7.* sed de his vide, quæ diximus *in tract. de priuilegijs disp 1 sect 4. §.4 n.227. per tot.* Aduerte tamen Prouincialem non solum posse creare Notarios pro intimandis mandatis, & Bullis Apostolicis iuxta motum Pij V. sed etiam pro processandis causis criminalibus suorum subditorum, cum hæ non possint processari sine notario, & aliàs non possint tractari coram iudice sæculari. Vnde Prouinciales solent hoc facere per suos Secretarios. Ita Portel. *in dubijs regularibus verbo Notarius, n.9.* Pelizzar. *tract.9 c.3.n 262.*

55 Dico octauò Prouincialis etiam sine licentia Generalis quauis causa necessitatis vrgente, seu currente potest conuocare suos Definitores, & cum illis decidere, & expedire negotia occurrentia, vbi non fuerit lex, aut statutum in contrarium. Ita Bord. *to.2. res.58.n.6.* Ratio est, quia id nullibi expresè prohibetur: ergo cẽsetur concessum *ex c. sunt nonnulli 25. 16. q.1. c. iam nunc 7. 28. q 1.* tum quia quoties occurrit aliquid agendum à superiore, quod sine alijs expedire non potest, facultatem non habet congregandi
56 illos: ergo Dixi vbi lex, aut statutum non fuerit in contrarium: Nam in mea religione Definitores Prouinciales, finito Capitulo Prouinciali expirat eorum officium, vsq; ad Capitulum prouinciale venturum: vt patet *ex 3.p. nostrarum constit. c.4 n.12.*

57 Aduerte tamen, quod hodie in hac Prouincia Lusitaniæ, in qua ex Breui Alexandri VI. concessa est potestas Definitorij generalis sex consiliarijs simul cum Prouinciali, posse Prouincialem occurrente aliquo negotio, quod ipse non possit solus determinare, conuocare sex prædictos consiliarios, etiam extra tempus, in quo fiunt ordinariæ definitiones propter rationes dictas: nisi aliàs aliud habeatur in prædicta Bulla, de quo mihi non constat. Ita à fortiori debet tenere Bord. *supra*.

58 Dico nonò. Prouincialis de iure communi: si non detur lex, aut statutum in contrarium, potest concedere licentiam suis subditis ad libros imprimendos. Ita Bord. *to.2 res.58.n.21.* & ratio est, quia in Trid. iubentur regulares impetrare hanc licentiam à suis Superioribus; sed nomine superiorum venit etiam Prouincialis, imò & Prælatus localis: ergo si non detur lex in contrarium stando in rigore iuris Prouincialis, imò & Prior localis potest præbere talem licentiam. Dixi, nisi detur statutum in contrariũ; nam in mea religione huiusmodi licentia reseruatur nostro Definitorio generali, vt patet *ex 3 p. nostrarũ Constit. c.8.n.10.* 59

An autem Prouincialis, qui secundùm sua statuta potest alijs præbere licentiam ad imprimendos libros, possit etiam seipsum sine licentia Generalis ad huiusmodi impressionem licentiare? Respondeo affirmatiuè. Ita Bord. *to.2 res.58.n.28.* Ratio est, quia licentians alios se ipsum etiam potest licentiare ad id, ad quod alios licentiat Tum quia Prouincialis se potest licentiare ad absolutionem, & electionem confessarij ad casus reseruatos, & ad dispensationes, vt latè probat Bord. *suprà*. & nos diximus latè in materia de priuilegijs: ergo etiam se ipsum in hoc casu poterit licentiare. 60

Dico decimò. Si aliqua vigilia inciderit in die Patroni religionis, v.g. in die S.M.N. Theresiæ ex causa magnæ solemnitatis religionis, potest Prouincialis ieiunium retroponere, & obseruare facere die præcedenti illud solemne festum. Ita Bord. *to.2. res.58. n.16.* Bassæus *verbo ieiunium n.4.* Ratio est, quia Episcopus potest anticipare ieiunia pro toto suo Episcopatu, vel pro aliqua ciuitate illius, si incidant in aliquo celebri festo illius ciuitatis: vt tenent Syluius, Bonac. Nauar. Fagund. quos refert, & sequitur Pascalig. *de ieiun. decis. 180.* Diana *p.3 tract.6. resol.66.* ergo idem potest facere Prouincia, vel pro aliqua domo illius, si tale ieiunium incidat in die Patroni, vel Titularis, siquidem exercet respectu suorum subditorum iura quasi Episcopalia, & est executor iuris communis respectu suorum subditorum, sicut Episcopus respectu sui Episcopatus. 61

Aduertant tamen Prouinciales hac indulgentia rarò debere vti, nisi adsit periculum fractionis ieiunij in religiosis; nam cum religiosi teneantur tendere ad perfectionem, debent ea, quæ perfectionis sunt, prosequi, & sic ad vnguem obseruare ieiunium Ecclesiæ, quæ sciebat prędictã vigiliam quandoq; contingere in illis diebus, & nihil voluit disponere; vt notauit Bord. *suprà*.

Dico vndecimò Licet de iure communi non solum Prouincialibus sed etiam Prioribus localibus competat dare licentiam suis subditis ad prædicandũ, vt patet ex Trid. *sess 5. c.2. de reform.* Vbi hæc facultas conceditur superioribus regularium, quorum nomine venit etiam Prior, vt aduertit cũ alijs Pelizz. *tract.8. c.4. nu.2.* De iure tamen speciali dare huiusmodi licentiam ferè in omnibus religionibus competit Prouinciali, & quoad nostros patet *ex 2.p. nostrarum constit. c.7 n.1.* Vnde in hoc standum est religionum statutis, & consuetudinibus. Pelizzar. *suprà*. 62

Aduerte tamen Prælatos, qui subditos non idoneos permittunt prædicare, peccare mortaliter. Lezana *to.1. c.20.n.1.* 63

Dico duodecimò. In casibus, in quibus licitum est religioso sine licentia Papæ transire ad æquè strictam religionem, vt si aliqua legitima subsistat causa, prout tenet cum alijs Sanchez *in Decal. lib.6. c.7. n.65.* vel sine causa ad strictiorem requiritur licentia Generalis, vel Prouincialis, nisi constitutio religionis aliud caueat, & non sufficit licentia Prioris Ita cum alijs Sanchez *sup. n.61* Peyrinis *de subdito q.1. c.24. sub initio*, & ratio est; quia immediatus Prælatus non potest subditum ab vno ad alium conuentum eiusdem Ordinis transferre: ergo multò minus ab vna ad aliam religionem: ergo hoc vel competit Generali, vel ad minus Prouinciali. 64

Dixi, nisi constitutio religionis aliud caueat; nam religiosi meæ religionis non possunt transire ad aliam religionem, etiam æqualem, siue strictiorem, (Carthusia excepta) sine expressa licentia Papæ, vt patet ex Bulla Pauli V. quam refert nostra constitutio *4.p c.6.n.4.* ad transeundum ad Carthusiam, etiam requiritur licentia Superiorum, vt patet ex eadem Bulla; existimo tamen per Superiores debere intelligi Capitulum generale, nam cum soli Capitulo generali competat recipere religiosos alterius Ordinis, vt patet ex eadem constitutione *2.p. c.2.n.6.* ita existimo illi soli competere nostros dimittere ad alios Ordines, sed hoc saluo meliori iudicio. 65

Dico decimo tertiò. In omnibus contractibus, in quibus contingit alienatio acquisitorum, cuiusmodi sunt contractus venditionis, donationis, mutui, cambij, census, permutationis emphyteusis, seu libelli, hypothecæ, cessionis, transactionis, & similium, quę sunt species alienationis: requiritur in ordinibus mendicantibus licentia Prouincialis, vel Generalis iuxta cuiuscumq; religionis constitutiones, & Summorum Pontificum Bullas, de quibus Rodrig. Portel, Nauar. & alij, quos refert, & sequitur Bord. *to.1. resol.27. nu.28.* Ita cum Azorio, Molina, & alijs communiter Bassęus *verbo alienatio n.3.* Bord. *to.2. resol.53.n 57.* Non competit autem hæc facultas Prouincialibus de iure communi, cum hoc non inueniatur dispositum in iure communi, sed competit illis ex multis priuilegijs, nimirum Leonis X. Clementis VII. Gregorij XIII. quorum Bullas refert Bord. *tom. 1. resol. 27. num. 28.* præter autem huiusmodi licentiam in omni contractu alienationis rei immobilis, vel mobilis pretiosæ, requiritur assensus Apostolicus, vel Sacræ Congregationis, vbi Extrauagans *Ambitiosa*, & alia Pontificum decreta sunt recepta, de quibus vide 66

quæ

quæ diximus *in tractat. de priuil. disputat. 1. sect. 4. per tot.*

67 Dixi, nisi aliàs iura specialia, & Pontificum bullæ aliud disponant; nam in Societate talis licentia solum dari potest à Generali, vel ab eo, cui ille commiserit, vt notat Pelizz. *sup.* & in mea religione talis alienatio debet fieri ex consensu nostri Definitorij generalis, & de consensu maioris partis Capituli illius domus, in qua fit alienatio; vt constat ex Bulla Pauli III. *apud nostrum compend. priuil. p. 272. nu. 1.* quod iam antea concesserat eisdem Carmelitis Gregorius XIII. dummodo loco nostri Definitorij adhiberetur consensus Generalis, vt patet ex eius Bulla *vbi supra*, & colligitur clarius ex nostra constitutione 3. *p. c. 7. nu. 6. & 14. & 3. p. c. 7. num. 9.*

68 Dico 14. Prouincialis non concurrit in instrumentis faciendis, nisi in illis, in quibus eius licentia, & approbatio est necessaria. Ratio est, quia Prouincialis non immediatè est super bonis monasterij, sed Prouinciæ, tum quia licet ipse sit pars Capituli conuentualis, est tamen caput, & non est necesse, quod duo capita concurrant, nisi quando eius licentia necessaria est. Ita Bord. *tom. 2. res. 66. num. 18.*

69 An autem quando Prouincialis vult contrahere in illis casibus, in quibus necessaria est licentia Prouincialis, ipse eget licentia Generalis, cui immediatè subditur. Respondeo, quod vel Prouincialis contrahit de bonis alicuius conuentus, vel Prouinciæ, vel de bonis, quæ illi sunt destinata ad sustinenda onera sui

70 officij: Si primum, non eget alia licentia, sed eadem: Si verò velit contrahere de bonis ibi destinatis, tunc indiget licentia Generalis, quia proximus superior debet semper contrahere de licentia sui superioris, & in hoc casu Prouincialis reputatur, ac si esset Superior localis. Ita Bord. *to. 2. resol. 66. n. 70.* & idem existimo dicendum de Generali respectu Capituli generalis. Ita Bord. *sup.*

71 Dico 15. Prouincialis potest reuocare omnes licentias, & facultates cõcessas à suo antecessore Prouinciali Ita Bord. *to. 2. resol. 88. n. 2.* Ratio est, quia Prouincialis non habet minorẽ auctoritatem suo antecessore; sed antecessor, id poterat efficere: ergo & successor: imò addo posse reuocare facultates cõcessas à Generali

72 preterito, si suo officio preiudicẽt. Ita Bord. *ibi*, quia per abdicationẽ ab officio videtur talis facultas subsistere, cũ dependentia à Prelato inferiori, cui in cõcessione non prętẽdebat præiudicare.

73 Dico 16. Prouincialis non potest à sua Prouincia excludere religiosum positum à Generali, vel de aliquo conuentu, in quo positus est à Generali transferre ad alium suæ prouinciæ, si aliàs Generalis voluit illum, ita ibi ponere, vt à nemine amoueretur; hoc certum est; inferior namq; non potest operari contra mandatũ sui superioris, si tamen Generalis tantũ fecit aliquem religiosum filiũ alicuius prouincię, tunc remoueri potest à Prouinciali, prout sibi videbitur de vno ad aliũ conuentũ. Ita Bord. *t. 2. res. 66.*

74 *nu. 28.* Existimo tamen non posse illũ remittere ad natiuam Prouinciam etiã eo postulante; nam hoc proprium est Generalium specialiter in mea religione; vt patet *ex 3. p. nostrarum constit. c. 6. n. 3.* & ratio est, nam cum talis religiosus, iam sit filius illius Prouincię per transitum factum à Generali, non potest à Prouinciali sine noua licentia Generalis transferri; nam res per quas causas nascitur, per easdem dissoluitur: vt est commune proloquium:

75 quidquid cõtradicat Bord. *sup.* Aduerte tamen, quod nullus Prouincialis potest mittere aliquem religiosum ad alienam prouinciam, vel illum ex aliena prouincia recipere, sine litteris dimissorijs fidem facientibus de tali dimissione. Vide Bord. *sup. n. 28.*

76 Dico 17. Licet Priores, & alij religiosi particulares stando in nostris priuilegijs possint sibi eligere Conseruatorem, vt latè diximus *in tract. de priuileg. disp. 1. sect. 4. §. 3. n. 198.* in nostro tamen Ordine iure speciali nullus Prelatus inferior, nec particularis religiosus potest litem aliquam incipere coram ipso Conseruatore, nisi de licentia Prouincialis, vt patet *ex 3. p. nostrarum constitut. c. 14. n. 5.*

SECTIO IV.

De potestate coercitiua, quam habent Prouinciales in sua prouincia.

77 *Prouincialis eam habet potestatem coercitiuam in suos subditos, quam habet Episcopus in suos.*
78 *Habet potestatem coercendi subditos per quascumque Ecclesiasticas censuras.*
79 *Non potest imponere interdictum locale.*
80 *Potest suspendere Capitulum sibi subiectum.*
81 *Potest interdicere communitatem alicuius conuentus.*
82 *Non potest suspendere, vel interdicere interdicto generali totum capitulum prouinciale.*
83 *Potest aliquos de capitulo in particulari suspendere, & interdicere, nisi lex detur in contrarium.*
84 *Quid dicendum sit de iure nostro?*
85 *Prouincialis etiam in aliena prouincia potest castigare, & exercere iurisdictionem contentiosam contra suum subditum.*
86 *Prouincialis existens in sua prouincia potest punire suum subditũ, qui deliquit in aliena prouincia, non solũ si ei ab Episcopo, vel ab alio Prelato remittatur, sed etiamsi existat in alio regno.*
87 *Potest talem religiosum punire inspecto solo processu culparum misso ab Episcopo.*
88 *Non tenetur Prouincialis punire talem religiosum inspecto solo processu facto ab Episcopo.*
89 *Potest punire religiosos hospites alterius prouinciæ, si in sua prouincia delinquant.*
90 *Nõ potest punire religiosos legitimè electos, vel factos Episcopos.*
91 *Potest punire religiosos nominatos in Episcopos ante consecrationem.*
92 *Potest castigare subditos etiam transacto tempore Visitationis, etiamsi sit Prior alicuius conuentus.*
93 *Non potest eundem conuentum bis in eodem anno visitare.*
94 *Potest preuenire negotia, & causam Prioris.*
95 *Non est conueniens, vt in causis inferiorum se immisceat;*
96 *Quid dicendum sit de iure nostro?*
97 *Potest præcipere Priori domus Nouitiati, ne aliquem Nouitium ipso inconsulto recipiat ad professionem; adiecto decreto irritante professionem.*
98 *Non potest siue iusta causa priuare Priorem ab officio, siue eius Prælatia sit electiua, siue manualis.*
99 *Non potest absolutè eximere religiosũ ab obedientia sui Prioris.*
100 *Iusta subsistente causa poterit quoad aliquid religiosum ab obedientia sui Prioris eximere.*
101 *Non potest sine causa aduocare ad se causas pendentes coram inferioribus in illis, quæ de iure pertinent ad inferiores, benè tamen cum causa.*
102 *Si sine causa aduocet auocatio est nulla, & peccaminosa.*
103 *Non potest sine causa procuratorem factum à Priore cum suo conuentu reuocare, si in eius creatione non interuenit illius contemptus, nec eius licentia de iure requirebatur.*
104 *Potest delegare aliquam causam ciuilem extra religionem alicui personæ Ecclesiasticæ sæculari, vel regulari si non detur lex in contrarium?*
105 *Quid si causa fuerit criminalis?*
106 *Ad delegandam causam criminalem extraneo requiritur licentia Generalis.*
107 *Resistente parte nec de licentia Generalis potest causa criminalis delegari extraneo, nisi obstet bonum commune religionis.*
108 *Ex quacumque causa legitima concernente materiam confessionis potest suspendere confessarios à confessionibus sæcularium.*
109 *Debet in hoc casu ei iudicialiter de delicto constare.*
110 *Quid si crimen non sit notorium?*
111 *Potest pro quiete suæ conscientiæ reuocare licentias concessas à suo antecessore confitendi religiosos.*
112 *Non potest ad libitum sine causa reuocare licentias à se ipso concessas.*
113 *Potest cognoscere de crimine hæresis, nisi obstet lex in contrariũ.*
114 *Quid dicendum sit de iure nostro?*
115 *Non potest procedere contra suos subditos suspectos de hæresi, nec in casibus pertinentibus ad sanctam Inquisitionem.*
116 *Prælati, & subditi tenentur religiosos suspectos de hæresi ad Inquisitionem statim deferre.*
117 *Prouincialis non potest grauare religiosum recurrentem ad Inquisitionem pro quocumque negotio, vel excessu.*

Dico primò: Prouincialis respectu suæ Prouinciæ, nisi obstent specialia statuta, eam habet potestatem coercitiuam, 77
quæ datur in Episcopis iure communi. Ita Suarez *tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. cap. 9. n. 4.* vnde fit esse in Prouinciali potestatem ad coercendos suos subditos, per quascumq; Ecclesiasticas censuras, quæ aliàs possint iustè in tali materia, seu crimine personis imponi; sicut enim omnis hæc potestas competit Episcopo, ita Prouincialibus, qui etiam habent potestatem quasi episcopalem, 78
nisi aliàs aliquo iure speciali illis limitetur.

Dixi, quæ possint personis imponi, vt excluderem interdictum locale, quod non potest à Prouincialibus, imò neque à Generalibus imponi, quia ipsorum iurisdictio potius cadit in personas, quam in locum: interdictum verò locale cum comprehendat totum locum, quodamodo redundat in personas non subditas ipsis Prælatis regularibus. Suarez *de censuris disp. 36. sect. 1.* Filiucius *tract. 18. cap. 1. q. 7.* Nauar *c. 2. n. 168.* Bassæus *verb. interdictum 4. nu. 1.* Possunt tamen prædicti Prouinciales suspendere 79
Capitulum sibi subiectum, vel interdicere communitatem alicuius conuentus, si necesse sit; nam interdictum personale non transcendit personas, vel earum communitatem. Ita Suarez *to. 4. de relig. tract. 8. c. 9. n. 5* 80

Non tamen potest suspendere totum Capitulum prouinciale, 81
vel illud interdicere interdicto generali; licet possit aliquos in particulari suspendere, & interdicere, nisi aliàs detur lex in cõtrarium. Et ratio est, quia cum ipse sit caput capituli prouincialis, interdicendo totum capitulum, vel illud suspendendo, etiam ipse Prouincialis maneret suspẽsus, vel interdictus, quod dici nõ 82
potest, cum nemo super se habeat potestatem coactiuam, vt tenẽt communiter DD. apud Pelizzar *tract. 9. c. 3. n. 55.* Dixi nisi aliàs detur lex in contrarium, nam in mea religione nullus Prælatus etiam Generalis, Definitorio generali excepto, potest imponere præcepta, aut censuras tempore capituli prouincialis toti capitulo, vel maiori parti illius, tam in communi, quàm in particula- 83

culari; vt patet *ex 1.p. nostrarum constitutionum cap 5. num.6.*

85 Dico secundò. Prouincialis etiam in aliena prouincia potest castigare suum subditum, & contra illum exercere iurisdictionem contentiosam. Ita Rodriguez, Megala, Sayrus, Bonac. Diana quos refert, & sequitur Bord. *to.2.resol.78.n.53* licèt contrarium teneat cum Sanch. & Portel, Pelizz. *tract.9.c.3.n.11.* Et ratio est, quia Prouincialis est iudex personarum simpliciter, & independenter à loco; ergo in quouis loco poterit suam iurisdictionem exercere; quod tamen non accidit in Episcopis, qui habent super subditos iurisdictionem ratione loci.

86 Et hinc soluitur ille casus, quem affert Portel *to.1.casuum casu* 19. An scilicet Prouincialis existens in sua Prouincia possit punire suum subditum, qui in alia prouincia deliquit. Respondeo namq; non solum illum posse punire, si ei ab Episcopo, vel Prælato alterius prouinciæ remittatur, vt illum puniat, vt concedit *ibi Portel n.1.* sed etiam illum posse punire in alio regno existentem, nec vt *sup.* diximus, potestas coercitiua Prælati regularis non dependet à territorio, sed solum est ad personas in quocumque existant territorio.

87 Sed quæres: An si Episcopus deprehendens religiosum in aliquo crimine scandaloso extra clausuram illum comprehendat, & de delicto formet processum cum testibus, & remittat tam ipsum religiosum, quàm processum ad Prouincialem, vt illum puniat iuxta dispositionem Tridentini *sess.25.c.14. de regularib.* teneaturne Prouincialis formare nouum processum; an verò inspecto solo processu facto, & misso ab Episcopo possit talem religiosum punire? Respondeo affirmatiuè. Ita Portel *to. 1. casuum casu* 19.*n.*2. Pelizz. *tract.8.c.6.n.11.* Ratio est, quia Episcopus remittens religiosum suo Prælato propter delictum scandalosum, in quo illum extra claustra comprehendit, debet cum illo mittere processum cum testibus; vt constat ex quadam declaratione Cardinalium, quam refert Marsilius *ad decl.c.14 Trident.* ergo Prouincialis, viso solo hoc processu potest procedere ad punitionem: patet consequentia, quia talis processus fuit factus à iudice cōpetente; nam licet Episcopus non sit absolutè iudex regularium, est iudex secundùm quid, si delinquant extra claustra.

Tum, quia iste processus factus fuit auctoritate Papæ, vt patet ex dicta declaratione Cardinalium; ergo factus fuit à iudice cōpetente; sed quando processus factus est à iudice competente, non est necesse, quod à iudice, qui ferendus est sententiam reformetur, vt patet in iudice sæculari, qui condemnat hæreticum viso solo processu contra illum facto ab Inquisitoribus, vt constat ex praxi, & docet Peña *in direct. Inquisit.p.3.q.36. comment.* 85. ergo

88 idē dicendum est de Prelato regulari: Aduerte tamen nunquam Prouincialem teneri punire suum subditum cum solo processu facto ab Episcopo. Ita ex Peyrin Pelizzar. *tract 8.c.6.n.11.*

89 An autem possit etiam Prouincialis punire religiosum hospitem alterius prouinciç delinquentem in sua prouincia. Respondeo affirmatiuè: tum, quia ei factus est subditus ratione delicti *c.licet 20. de foro compet.* Tum, quia in omnibus religionibus hospites sunt subditi superioris illius prouinciæ, vel domus, in qua reperiuntur. Ita cum Felino, Bordon. *in decisionib. dec.* 208. non potest tamen punire religiosos legitimè eiectos, vel factos Episcopos; nam hi extracti sunt à iurisdictione Prçlatorum regularium, & erecti immediatè Episcopo subijciuntur; Episcopi verò

90 subijciuntur Pontifici. Ita Peyrinis *in formular. littera G.q.6. n.2.* secus dicendum de religiosis nominatis Episcopis ante consecrationem, nam hi non sunt exempti à iurisdictione suorum Prçla-

91 torum, nisi post consecrationem, vt expresse dicitur in Bulla Pauli V. quem refert Rodriguez *in Bullario ad const.4. Pauli V.* Ita Pelizzar. *tract.7.c.1.n 11.*

92 Dico tertiò. Prouincialis etiam transacto tempore suæ visitationis, potest castigare, & corrigere suum subditum etiamsi sit Prior alicuius conuentus. Ita Bordon. *to.2.resol.66 n.15.* Et ratio est, quia potestas Prouincialis ad castigandum suos subditos non pendet à visitatione, quasi ad illam consequens, sed id ius habet ex debito officij sui, & sicut omni tempore sui triennij est prouincialis, ita suum munus, & officium omni tempore exercere po-

93 test. Existimo tamen non posse eundem conuentum bis in anno visitare, vt *suprà* diximus de generali respectu totius religionis, *disp.1.sect.5. num.*122.

94 Dico 4. Prouincialis potest præuenire negotia, & causas prioris. Ratio est, quia prouincialis in quolibet conuentu suæ Prouinciæ, habet imminenter totam potestatem Prioris, imò censetur prior localis, & præcipuè vbi residet, vt nos *supra* diximus, & tenet Peyrin. *de Prælato q.3.c.1.§.3.n.*116. Bord. *to.2.resol.67. nu-*

95 *mer.*16. ergo optimè potest præuenire Priorem in causis conuentualibus. Licèt autem Prouincialis, hoc possit de iure efficere, non est tamen conueniens, vt in causis inferiorum se immisceat.

96 Vnde nostra constitutio 1 *p.c.5.n.7.* prohibet superioribus, vt nisi ob inferiorum defectum, vel ob aliquam aliam rationem vrgen-

97 tem in officijs inferiorum se ingerant. An autem Prouincialis possit præcipere priori conuentus nouitati, ne aliquem Nouitium admittat ad professionem illo inconsulto, adiecto decreto irritante professionem aliter factam. Respondeo affirmatiuè eodem modo, quo diximus de Generali *sup.disp.1.sect.5.n.*148.

98 Dico quintò. Prouincialis non potest sine iusta causa priuare Priorem ab officio, siue eius prælatia sit electiua, siue manualis, primam partem huius asserti tenet Bord. *to.2.resol. 58.nu.53.* cum Sigismundo, & alij contra Suar & Lezanam 1 *p.c.18.n.87.* & habetur expressè *in c. Monachi de statu Monach.* verba autem illius capitis sunt hæc. Priores autem cum in Ecclesijs conuentualibus per electionem Capitulorum suorum canonici fuerint instituti, nisi pro manifesta, & rationabili causa non mutentur, vt videlicet si fuerint dilapidatores, si incontinenter vixerint, aut tale quid egerint, pro quo amouendi meritò videantur, aut si etiam pro necessitate maioris officij de concilio fratrum fuerint transferendi. Ratio autem est, quia nemo sine culpa priuandus est iure suo, nisi subsit causa, sed priores electi, & confirmati ius habent acquisitum in suo officio, ergo eo iure priuandi non sunt. Quoad secundam verò partem eam tenet. Vidal *tit. de Prælatis n.70.* & patet ex ijs, quæ *suprà* diximus *disp.1.num.*135

Dico sextò. Prouincialis non potest absolutè eximere religio- 99
sum ab obedientia sui Prioris. Ita Miranda, Rodrig. Lezana, & alij, quos refert, & sequitur Bord *tom.2.resol.66.n.20.* Tum quia hoc nec generalibus conuenit, imò nec Pontifex hoc licitè facere potest, vt supra probauimus; ergo multò minus Prouincialis. Tum quia hoc non esset exemptio, sed confusio religionis. Cum hoc tamen stat, quod licèt Prouincialis absolutè, non possit eximere aliquem religiosum ab obedientia sui Prioris, quo ad aliquid iusta interueniente causa; posse eum licentiare; nam iusta 100
subsistente causa superior, potest limitare votum obediētiæ, quo ad aliquos actus, quod non est dispensare in substantia voti, sed in accidentarijs, nec per hoc sequitur confusio, vel iniuria prælati, sed de his vide, quæ *suprà diximus disputat.1. num.*139.

An autem Prouincialis possit ad se aduocare causas pendentes 101
coram Prioribus localibus? Respondeo hanc quæstionem non habere locum in mea religione, in qua Priores in causis iudicialiter non procedunt, sed tantùm suos subditos paternaliter corrigunt, vt patet *ex 3.p. nostrarum constitutionum c.4.n.2. & c.12. n.8.* quia tamen possunt imponere præcepta, & censuras, & carcerare inobedientes, vt patet *ex 1.p. nostrarum constitutionum c.3. n.5.* imò ad ipsos expectat ex communi consuetudine religionis formare processus, etiam in criminibus grauissimis (quorum iudicium ad definitorium generale expectat) vsque ad sententiam definitiuam exclusiuè: quæri potest, an his casibus prouincialis se possit ingerere. Respondeo iusta interueniente causa posse, si aliàs non detur lex religionis in contrarium, non tamen sine iusta causa, & si sine causa se intromittat, aduocatio est nulla, & contra iustitiam, vt *suprà* probauimus *disp.1.nu.143. & 146.* per 102
quod patet ad principale quæsitum; vide Bord. *to.2.resol.66.n.36.*

Dico septimò. Prouincialis non potest sine causa procurato- 103
rem siue sæcularem, siue regularem factum à priore cum suo conuentu, etiam per instrumentum publicum sine eius licentia reuocare, si aliàs in eius creatione non interuenit contemptus prouincialis, nec ipse prohibuit, nec dabatur lex postulans licentiam, vel confirmationem Prouincialis in creatione procuratoris conuentus. Ita Bordon. *to.2 resolut.66 num.24.* Ratio est, quia constituere procuratorem pertinet ad officium Prioris cum suo conuentu, vnusquisque namque potest sibi procuratorem eligere *arg.legis 1. ff de procurat.* etiam religiosis pro suo conuentu, sed prælatus superior, sine causa non potest se ingerere in iurisdictione inferioris, vt *suprà* diximus; ergo procuratorem ab eo factum non potest reuocare.

Dico octauò. Prouincialis potest delegare aliquam causam ci- 104
uilem extra religionem alicui personæ Ecclesiasticæ sæculari, vel regulari, si alias non prohibeatur à regula, vel constitutionibus sui ordinis. Ita Bordon *tom.2.resol.58.nu.61.* Ratio est, quia iure communi iurisdictio ordinaria deligibilis est etiam personæ non subditæ, *ex c sæpè 28.29.98.c.in Archiepiscopatu q.raptor.* ergo nihil prohibet, quod possit delegari.

An autem eodem modo possit etiam causam criminalem de- 105
legare extra religionem. Respondeo iuri communi hoc non repugnare; non debere tamen prouincialem hoc efficere sine licentia generalis, cum possit cedere in iniuriam religionis. Vn- 106
de hoc solum Generali meo videri videtur reseruatum. Ita Bor- 107
don. *suprà.* Aduerte tamen hæc deberi intelligi, si pars non resistat; nam si resistat delegatio euanescit, quia pars habet rationabilem causam nolendi iudicari ab extraneo: nisi aliàs ex tali delegatione resultet speciale bonum commune totius religionis.

Dico nonò. Prouincialis ex quacumque causa legitima con- 108
cernente tamen materiam confessionum, vel quid simile potest suspendere confessarios, qui de eius licentia legitimè obtinuere facultatem audiendi confessiones sæcularium ab Episcopo. Ita Bordon. *tom.2.resolut.58.n.5.* Rodriguez, Henriquez, Graffius, Miranda, quos refert. & sequitur Peyrinis *de subdito q.1.cap.21. §.1.dicto 3.* Ratio est, quia hi confessores per approbationē Episcopi non fuere exempti à subiectione, & correctione suorum superiorum: ergo si delinquant in materia concernente ad confessiones, optimè possunt à suo prouinciali priuari. Debet tamen 109
prouincialis in hoc procedere iudicialiter, ita quod sibi testibus constet de corpore delicti ad effectum suspendendi confessariū, non enim aliquis priuandus est iure suo sine culpa: ergo de ea 110
debet constare superiori, licet Delbene *to.2.cap.14.dub.18 sect.6. num.7.*

*num.*7. existimet posse etiam eum priuare iurisdictione ob causam etiam non notoriam.

111 Et hinc à fortiori fit posse Prouincialem iusta interueniente causa prohibere sub mortali, ne subditus fidelium confessiones excipiat. Ita Vidal *tit. de pœnitentiæ sacramento inquisitione* 7. *num.*82. Excipe tempus Iubilæi, vel si per cruciatam talis religiosus eligatur in confessarium: nam si habeat alia in bulla requisita licitè potest confessiones audire, non enim Prouincialis arctare potest gratiam summi Pontificis. Vidal *titulo de pœnitentia inquisitione* 6. *num.*86. Vnde talis religiosus nec potest à prælato, vt reus præcepti puniri. Vidal *supra num.* 71. vbi enim culpa abest abesse etiam debet pœna, vt patet *ex cap. sine culpa de regulis iuris in* 6. *cap. cognoscentes de const.*

112 An autem Prouincialis pro suo libito, & sine causa possit priuare suos subditos, ne audiant confessiones suorum religiosorum, vel monialium; Respondeo vel tales religiosi sunt approbati absolutè sine temporis limitatione ab antecessore, ipsius prouincialis, vel ab ipsomet prouinciali: si absolutè fuere approbati pro confessionibus fratrum, & monialium ab eius antecessore, certum est posse prouincialem tales licentias validè, licitè cum causa, vel sine illa reuocare, si pro maiori suæ conscientiæ quiete id efficere voluerit. Ita tenent communiter DD. quos refert, & sequitur Ioannes Sanctius *in selectis disputat.*48.*num.*26. *& sequentibus.* Diana *tom.*4.*tract.*4. *resolut.* 200. Episcopus Barbastrensis *in pastorali regularium part.* 2. *quæst.* 20. *num.*19. agentes de potestate episcopi, quo ad reuocandas licentias à suis confessarijs secundum quam doctrinam, idem debemus dicere de prælato regulari respectu suorum confessiorum: vt benè aduertit Bordonus *tom.*1.*resol.*4.*n.*13.

Si verò loquamur de approbatione absoluta facta ab ipsomet prouinciali maius est dubium. Affirmant Ioannes Sanctius *in selectis disp.*48.*n.*23. Hurtado *de pœnitentia disp.* 10. *dif.*19. Bord. *to.*2 *resol.*36.*num.*1. & alij apud ipsos; ratio ipsorum est, quia approbatio ex natura sua non est immutabilis, cum habeat fundamentum variabile videlicet scientiam, bonos mores, qui mutari possunt; ergo etiam idem prælatus siue sit Episcopus, siue prouincialis poterit auferre approbationem ab eo, cui eam ism semel concessit.

Verum licet hæc sententia probabilior sit existimo tamen, quod si approbatio fuit absoluta sine limitatione, non posse eundem prouincialem, qui eam concessit illam iterum reuocare sine iusta causa ad confessiones pertinente. Ita cum Vasquio, Turriano, Portel *in dubijs regularibus verbo confessoris præsentatio num.*1. Diana, Bossius, Lugo, Torreblanca, & alij quos refert, & sequitur Episcopus Barbastrensis *in pastorali regularium part.*2. *quæst.*20. *n.*42. Ratio est, tum quia per approbationem fuit approbato ius quæsitum, & talis approbatio habet vim sententiæ, quæ reuocari non debet sine iusta causa. Tum quia quod semel placuit, non potest displicere sine causa *de regulis iuris in* 6. Tum quia officia data à principe, etiam ad suum beneplacitum, non possunt remoueri sine causa ab eodem principe, vt ex multis legibus & doctoribus latè probat Fragosus *to.*1.*p* 1.*lib.*3.*c.*5. *n.*42 ergo à fortiori idem dicendum est de confessario semel approbato, vt sine causa reuocari non possit.

113 Dico decimò. Prouincialis potest cognoscere in suis subditis
de crimine sodomiæ, nisi hoc crimen generali, vel definitorio
generali sit reseruatum, & hoc etiam in hoc Lusitaniæ regno.
Ita Portel, Souza à Cunha, quos refert, & sequitur Thomas
Hurtado *tract* 1.*cap.*9.*resol.*43. *num.*54. contra Ludouicum Val-
le & Barbosam, & ratio est, quia iurisdictio in hoc regno con-
cessa inquisitoribus, vt possint cognoscere de crimine nefando,
non est illis concessa priuatiuè ad alios iudices ecclesiasticos, sed
tantum cumulatiuè, ergo antecedens patet, quia tantum est cu-
mulatiuè ad iudices sæculares, vt omnes admittunt; ergo etiam
114 quo ad iudices ecclesiasticos: non enim apparet maior ratio: vi-
deatur Hurtado, & Portel, *vbi supra*. Dixi nisi hoc crimen ge-
nerali, vel definitorio generali sit reseruatum; non in mea reli-
gione punire hoc crimen pertinet ad nostrum definitorium ge-
nerale, vt patet *ex* 4. *part. nostrarum Constitutionum c.*5. *n.*4.

115 Aduerte tamen nec prouincialem, nec alium prælatum su-
periorem posse procedere contra suos subditos suspectos de hæ-
resi, nec in casibus ad sanctam Inquisitionem pertinentibus, vt
patet ex constitutione Pauli V. edita 1. Septembris 1606. in
116 qua reuocat omnia priuilegia, quo ad hoc concessa prælatis re-
gularibus, imò præcipit cum magnis pœnis, vt prælati, &
subditi statim deferant religiosos suspectos de hæresi ad inqui-
sitionem. Ita Lezana *tom.*1.*c.*18. *n.*18. Peyrinis quem refert, &
sequitur Peliz. *tract* 8.*cap.*6 *num.*14.

117 Imò addo nec posse ipsum prouincialem, nec alium prælatum superiorem grauare religiosos subditos recurrentes ad tribunal sanctæ Inquisitionis pro quocumque negotio, vel pro quocumq; excessu per ipsos commisso intra quinquennium à die recursus, nisi dependenter à congregatione generali sancti officij, vt patet ex decreto Pij V. quod refert Diana 4.*p.* *inter decreta*, *& constitutiones Pontificum*, per hoc tamen non tollitur, quod prælati regulares possint ipsos religiosos ob alia delicta punire, vt benè aduertit Peliz. *tract.*9.*cap.*6.*num.*23.

SECTIO V.

De potestate dispensatiua, quam prouincialis habet respectu religiosorum suæ prouinciæ.

118 *Quo iure potestas dispensandi tam in votis quàm in irregularitatibus, quàm in alijs competat prouincialibus.*
119 *Ad qua se extendat huiusmodi potestas?*
120 *Hæc potestas in prouincialibus amplior est, quàm in Episcopis quoad multa.*
121 *Quantum extendatur quo ad irregularitates?*
122 *Quantum quo ad votum?*
123 *Quantum quo ad dispensationem in petitione debiti coniugalis?*
124 *Quantum quo ad dispensationem in præceptis ecclesiæ, regulæ, & Constitutionum?*
125 *Ad hoc vt Prouincialis validè, & licitè dispenset in legibus superiorum requiritur legitima causa.*
126 *Vt dispenset validè in propria lege non requiritur causa, benè tamen vt dispenset licitè.*
127 *In hoc casu prouincialis dispenset sine causa in aliqua regula habente annexam excommunicationem ipso facto, eius successor non potest cognoscere de causa, & iustitia huius dispensationis.*
128 *Benè tamen Generalis, si subditus, nec prouincialis nequeant excusari ob defectus euidentiam.*
129 *Prouincialis potest non solum per tertium, sed etiam per se ipsum immediatè secum dispensare in omnibus casibus, in quibus potest cum suis subditis dispensare.*
130 *Potest vti hac potestate extra sacramentum pœnitentiæ.*
131 *Prouincialis potest dispensare in omnibus præceptis prælatorum inferiorum.*
132 *Prouincialis potest minuere pœnam taxatam iuris ordinis pro delicto, de quo ipse potest cognoscere.*
133 *Quid dicendum sit de iure nostro?*
134 *Prouincialis si conferat illegitimo aliquam prælatiam, vel officium censetur saltem in foro conscientiæ, cum isto dispensare.*
135 *Talis dispensatio prodest etiam pro foro externo, si probetur adfuisse requisita pro tali foro.*
136 *In tali dispensatione, vt sit licita, & valida semper debet dari causa rationabilis.*

Dico primò. Potestas dispensandi cum suis subditis tam in 118
votis, quàm irregularitatibus, tum etiam in alijs compe-
tit eorum prouincialibus, non solum iure communi, vt patet *ex*
c. cum ad monasterium, sed etiam ex multis priuilegijs, quæ latè 119
congerit Bord. *to.*1 *resol.* 10.*n.*4. Quantum autem huiusmodi po-
testas extẽdatur? Respondeo ex motu proprio Pij V. quod refert
cum alijs communiter Candidus *to.*2.*disquis.*24.*art.*59.*dub.* 1. ex-
tendi ad omnia ad quę se extẽdit potestas Episcopi respectu suo-
rum subditorum, etiam virtute Concil. Trid Ex alijs autem pri-
uilegijs ampliorum quam Episcopi habent prouinciales potesta- 120
tem ad dispensandum cum suis subditis, siquidem possunt cum
eis dispensare in omnibus irregularitatibus etiam publicis, dum- 121
modo delictum non sit notorium, & etiam quando crimen est
notorium semel in anno prima die lunæ quadragesimæ, vt latè
diximus *in nostro tractatu de priuilegijs disputat* 1 *sect.*2. *§.*1. *per* 122
*totum specialiter num.*80. *&* 92. vbi etiam §.2. diximus in quibus
votis possunt cum suis subditis dispensare, & §.3. quomo- 123
do possint deputare confessores ad dispensandum cum coniu-
gijs incestuosis, post contractum matrimonium ad debiti peti- 124
tionem, & §.4. quomodo possint dispensare cum suis subditis
in præceptis Ecclesiæ regulæ, & constitutionum.

Aduerte tamen quod prouincialis ad vtendum potestate dis- 125
pensatiua in superiorum legibus requiri legitimam causam, quę
causa non requiritur, vt dispensatio in propria lege sit valida; be- 126
nè tamen, vt sit licita, vt tradunt communiter DD. apud Peliz-
zar. *tract* 9. *c.*3 *nu.*67. In casu tamen, quo prouincialis dispenset
cum subdito super aliquam regulam, habentem annexam ex-
communicationem ipso facto sine iusta causa, eius successor in
prouincialatu, non potest in foro externo cognoscere de iniusti-
tia huius dispensationis, neque damnare quidquid illius autho-
ritate effectum est, Suar. *to.*4 *de relig. tract* 8.*lib.*2.*c.*3. *n.*193. Pote-
rit tamen generalis in hoc casu punire, tum prouincialem, tum 127
subditum, qui tali dispensatione inualida vsus fuit, si iniustitia, 128
& defectus dispensationis sit adeò euidens, vt subditus, nec pro-
uincialis nequeant excusari. Ita Suar. & Peliz *suprà*.

Dico secundò. Prouincialis, & idem est de Generali, imò etiã 129
de priore locali possunt non solum per tertium à se ipsis electũ,
sed etiam se ipsis immediatè secum dispensare in omnibus, in
quibus possunt dispensare cum suis subditis, nisi hoc illis speciali
iure religionis sit vetitum. Ita Armilla, Molina, Sà, Sanch. Azor,
quos refert, & sequitur Bord. *to.*1.*resol.* 10.*nu.*131. Ratio est, quia
hic est actus iurisdictionis gratiosæ, qui iure naturæ non repu-
gnat exerceri in se ipsum, cum id m secundum diuersas rationes
possit esse agens, & patiens, & cum sit actus delegabilis, nihil ob- 130
stat quominus prælatus, possit hanc facultatem alteri committe-
re, vt secum dispenset. Aduerte etiam hac facultate posse etiam

præ-

prælatos vti extra sacramentum pœnitentiæ. Ita Portel, *in dubijs regularibus verbo dispensare nu.* 10. Vndè reijciendum est id, quod cùm Suario dicit Peliz. *tr.9.c.3.nu.*107.

131 Dico 3. Prouincialis potest dispensare in omnibus præceptis prælati regularis sibi inferioris, nisi lege speciali religionis sit prohibitus. Ita cùm Suario, Pelizzarius, *tr.9.c.3.nu* 162. Ratio est, quia quilibet superior potest dispensare in lege sui inferioris, sed prouincialis est superior ad omnes priores locales; ergo potest optimè in eorum præceptis, & legibus dispensare.

132 Dico 4. Prouincialis potest minuere pœnam taxatam iure ordinis pro delicto, de quo ipse potest cognoscere; omnis enim iudex, qui potest de causa cognoscere, potest ex causa pœnam alterare, & commutare, vt cùm communi sententia notat Sanctorus, *in examine pœnalium distributionum cap. 2. de pœnis*
133 *in genere q. 5 pag. mihi 79. versu vnum aduotauerim:* & in nostra religione potest *infrà* dimidium pœnæ minuere, si reus humiliter incepit talem pœnam subire, vt habetur *nostra constitutione 4.p. c.7 n.2.* sed de his *infra* redibit sermo.

134 Dico 5. Quando prouincialis, (& idem dicendum est de generali) qui habet potestatem dispensandi cùm subdito illegitimo, quem scit esse talem, confert illi aliquam prælatiam, vel officium, censetur saltem in foro conscientiæ cùm illo dispensare: talis enim officij, vel prælatiæ collatio est virtualis dispensatio. Nauarr. Rodr. quos refert, & sequitur Lezana, *to.1.c.18.n.*
135 63. imò talis dispensatio prodest etiam pro foro externo, dum tamen pro eo foro probari possit adfuisse requisita pro tali dispen-
136 satione. Ita cùm Sigismundo, Salas, Maiolo, Suario, & Sanchez, Lezana, *ibi* semper tamen requiritur iusta, & rationabilis causa, quia hoc est commune omnibus dispensationibus.

SECTIO VI.

De potestate absolutiua principalis respectu suorum subditorum.

137 *Prouincialis independenter à priore, imò illo renuente potest suos subditos, tam fratres, quàm moniales, & etiam nouitios non solum ab omnibus casibus, à quibus potest Episcopus etiam ex Trid. sed etiam ab alijs grauioribus absoluere.*
138 *Non potest absoluere eiectos in perpetuum, nisi eo modo, quo alios sæculares.*
139 *In nostra religione nullum datur peccatum Generali reseruatum?*
140 *Prouincialis potest aliquos casus ex assignatis à Clemente VIII. vel omnes sibi reseruare.*
141 *Quid dicendum sit de iure nostro?*
142 *In religionibus, in quibus prouinciales possunt sibi casus reseruare, hanc potestatem immediatè recipiunt à generali.*
143 *Prouincialis potest sibi eligere confessarium sacerdotem siue sæcularem siue regularem, qui non sit approbatus ab ordinario.*
144 *Prouinciali competit approbare confessores ad confessiones religiosorum, & illos præsentare ad confessiones sæcularium.*
145 *In mea religione approbatus in vna prouincia potest in omnibus prouincijs audire confessiones religiosorum.*
146 *Quid dicendum sit de iure aliorum ordinum.*

137 Dico primò, Prouinciales independenter à voluntate prælati conuentualis, imò ipso renuente, vt aduertit Suarez, *to. 4. de religione tr.8 lib.2.c.15.n.3.* possunt absoluere suos subditos,
138 tam fratres, quàm moniales, & etiam nouitios (non tamen religiosos eiectos in perpetuum, nisi vt alios sæculares) non solùm ab omnibus casibus, à quibus possunt Episcopi suos absoluere, etiam vigore Concilij Tridentini, sed etiam ab alijs grauioribus ex multis priuilegijs, quæ latè retulimus; *in nostro tractatu priuilegiorum disp.1.sect 1 per totam*. Vbi omninò hæc videnda
139 sunt, ne eadem sæpè repetamus. Aduerte tamen in hoc standum esse religionum statutis; in mea tamen religione nulla quo ad hoc datur restrictio. Vndè prouinciales possunt absoluere ab omnibus casibus, à quibus generalis potest absoluere, non enim inuenio aliquem casum, neque ex priuilegijs, neque iure communi generali ordinis reseruatum.

140 Dico secundò, Sicut Generalis potest reseruare propria authoritate aliquos casus ex assignatis à Clemente VIII. vel omnes pro tota religione, sic Prouincialis pro sua prouincia, nisi aliàs in aliqua religione detur statutum in contrarium. Ita Bordon. *to. 1. ref. 37.n.30.* Lezana, *to.1.c.18.n.19* Peliz. *tr.6.c.1.n.17.* Ratio est, quia Prouincialis habet authoritatem quasi Episcopalem, & approbat religiosos in confessarios, ergo potest illis restringere iurisdictionem, ac per consequens casus reseruare. Sed hæc pro prouincialibus aliarum religionum dicta esse volo; nam
141 prouinciales meæ religionis non possunt sibi reseruare casus, nec etiam capitulum prouinciale, sed hoc totum spectat ad generalem simul cùm suo definitorio: vt patet *ex 1. parte nostrarum constitutionum cap. 4. num. 1.* Vnde ego hucusque nunquam inter nos vidi, nec audiui aliquando fuisse aliquem casum reseruatum. Vtinam religio taliter perseueret, vt illis deinceps sicut hucusque non indigeat.

142 Dico tertiò, In illis religionibus, in quibus prouinciales possunt casus sibi reseruare, recipiunt hanc potestatem immediatè à generali, iure tamen ordinario. Ita Bordon. *to.1 ref.37.n.36.* Ratio est, quia hæc potestas à Papa communicatur generali; ergo à generali communicatur prouinciali, sicut enim potestas generalis limitabilis est per Pontificis facultatem, ita & iurisdictio prouincialis à Generali.

Dico quartò, Prouinciales possunt eligere in confessarium sa- 143
cerdotem sæcularem, vel regularem non subditum, qui non sit approbatus ab ordinario iuxta, *cap. finale de pœnitentia, & remission.* Ita communiter DD. quos latè refert, & sequitur Pasqualigus, *to.2. decisione 97.nu.2.* contra Angelum, Sorbum, & alios. Ratio verò est, quia priuilegium *c. final. de pœnitentia*: est pro omnibus prælatis exemptis, etiam minoribus generali, vt patet ex verbis textus, *Permittimus episcopis, vel alijs superioribus, nec non minoribus prælatis exemptis*; sed prouinciales verè sunt prælati habentes iurisdictionem non solùm in foro interno, sed etiam externo; ergo.

Nec obstat illa clausula prælatis exemptis, per quam videtur hunc textum non posse adaptari prouincialibus, cum sint subiecti suo generali, nam illa particula est respectu exemptionis Episcopi, non tamen superiorum regularium, vt patet ex sequentibus verbis eiusdem capitis. *Permittimus Episcopis, & alijs superioribus, nec non minoribus prælatis exemptis, vt etiam præter sui superioris licentiam. &c.* Ecce ergo quomodo textus supponit tales prælatos habere superiores; loquitur ergo solùm de exemptione à potestate Episcopi.

Dico 5. Prouincialibus ferè in omnibus religionibus mendi- 144
cantibus cōpetit approbare suos subditos in confessarios religiosorum, & illos Episcopis præsentare ad hoc, vt approbentur in confessarios sæcularium. Ita cum alijs Bord. *to.1.ref.4.n.15.* Ratio est, quia licèt non repugnet hanc facultatem prioribus localibus competere, communi tamen consuetudine introductum est, vt hoc munus solùm generalibus pro toto ordine, & prouincialibus pro sua prouincia competat, &c. Ita statutum est in mea religione *1.p.c.6.num.2. nostrarum constitutionum*, vbi etiam *n. 3.* statul- 145
tur, quod habita copia administrandi sacramentum in vna prouincia in omnibus alijs prouincijs poterit quis religiosorum confessiones audire, non tamen monialium, nisi à proprio earum prouinciali peculiarem ad hoc obtineat facultatem.

Aduerte tamen in alijs religionibus non ita esse, sed approba- 146
tus à prouinciali solùm potest audire confessiones religiosorum illius prouinciæ, non verò alterius: vt benè aduertit Bord. *to.1. resolutione 4.n.17.* sed in hoc standum est vniuscuiusque statutis.

SECTIO VII.

De obligationibus Prouincialis.

147 *Quibus virtutibus prouincialis debeat esse ornatus.*
148 *Debet in suo Capitulo, & visitationibus principaliter attendere reformationi.*
149 *Reformatio debet ab ipso prouinciali, & alijs prælatis, vt crescat, incipere.*
150 *Debet procurare, vt vita communis obseruetur.*
151 *Prouinciales non curantes, vt vita communis obseruetur, si possunt, peccant mortaliter.*
152 *Prouinciales, qui recipiunt ad habitum plures religiosos, quam redditibus conuentuum, vel consuetis eleemosynis possunt sustentari peccant mortaliter.*
153 *Prouincialis debet obseruare iustitiam distributiuam dando vnicuique iuxta meritorum mensuram.*
154 *Prouinciales non attendentes ad merita, sed ad dignitatem personarum, vel proprium commodum sunt acceptatores personarum.*
155 *Quid dicendū sit si distributio facienda sit prouincialis arbitrio?*
156 *Acceptatio personarum ex genere suo est mortalis.*
157 *Aliquando ex paruitate materiæ est venialis.*
158 *Prouinciales negantes honores, & dignitates religiosis idoneis, quibus habitis facilè ab electoribus in definitores, vel consultores eligerentur, peccant mortaliter.*
159 *Si inhabilitent aliquos per substractionem studiorum, ordinum, &c. ne habiles fiant ad prælatias, vt hoc modo in possessione prælatiæ se conseruent, peccant mortaliter.*
160 *Non recipientes nouitios ex certa Ciuitate, vel prouincia, ne cum plures sint eos priuent à prælaturis, peccant mortaliter.*
161 *Prouinciales diuidentes officia religionis, vt doctoratus, lectoratus, &c. non attendendo personarum merita, sed dignitatem, peccant mortaliter.*
162 *Idem dicendum est si in distributione dignitatum non discutiant singulorum merita, sed tantùm contenti sunt, quod electi immunes sint à prauis moribus.*
163 *Prouincialis eligens cum definitoribus inferiores prælatos ferè omnes ex suis si in alia factione sint viri in meritis æquales peccant mortaliter.*
164 *Quid si electi à sua factione sint alijs alterius factionis digniores?*
165 *Prouincialis, qui ex industria disposuit cōmunitatem alicuius cōuētus, vt eligant discretū ex sua factione, peccat mortaliter.*
166 *Prouincialis assistens electionibus monialium tenetur sub mortali abstinere ab ijs, ex quibus oriri possunt discordiæ.*

167 *Prouincialis, qui vidit suam prouinciam diuisam in duas factiones, tenetur sub mortali tales factiones abscindere, etiam proprium officium relinquendo si opus sit.*
168 *Prouincialis visitans iure ordinario conuentus potest ab illis accipere, quæ laudabili consuetudine illis dari solitum est.*
169 *Prouinciales mittentes ad ordines non subditos incurrunt suspensionem ab officio, beneficio reseruatum ordinario.*
170 *Prouinciales dantes demissorias nouitijs ad minores ordines non incurrunt talem suspensionem.*
171 *Abbates regulares conferentes ordines minores suis subditis nouitijs, vel etiam demissorias ad tales ordines, vel si eos conferant clericis sæcularibus de licentia proprij Episcopi non incurrunt talem suspensionem.*
172 *Prouinciales non tenentur facere fidei professionem.*
173 *Prouinciales tenentur in conuentibus instituere lectores sacræ scripturæ, & studia linguæ Hebrææ, Græcæ, Latinæ, &c. vbi vsus receptum est.*
174 *Prouincialis non potest pecuniam, quæ ad onera sui officij ei præbetur in alios vsus expendere.*
175 *Tenetur accepta, & expensa in libro fideliter adnotare.*
176 *Cum in aliquo conuentu moratur, tenetur tradere pecuniam pro sumptibus illius, & sociorum.*
177 *Quid dicendum sit de communi consuetudine?*
178 *Tenetur prouincialis visitare monasteria sibi subiecta.*
179 *Quomodo se debeat habere in visitationibus?*
180 *Non debet esse facilis in credendo aliorum crimina deponentes.*
181 *Debet in principio visitationis aduertere ne delicta occulta deponantur.*
182 *Quid debeat facere prouincialis, si inueniat aliquem subditum indicatum de aliquo delicto, & indigeat aliquo remedio præseruatiuo?*
183 *Prouincialis si propter infirmitatem non potest visitare prouinciam, nec sit spes sanitatem recuperandi, tenetur officium relinquere.*
184 *Si non renuntiauerit potest, ab officio priuari.*
185 *Quid dicendum sit de iure nostro?*
186 *Prouincialis non potest recusari ab aliquo conuentu, ne faciat visitationem generalem.*
187 *Prouincialis non potest impediri, vt assistat electioni alicuius abbatissæ, si ipse concedat monialibus, vt duo testes pro parte monialium eis assistant in receptione suffragiorum.*
188 *Vt Prouincialis in hoc casu impediatur ne electioni assistat, debet dari causa grauissima.*
189 *Quid si adhuc ex legitima causa recusetur.*

147 DIco 1. Cum prouincialis in sua prouincia sit caput, & cùm
subditis frequentius, ac prælatus Generalis conuersetur
eisdem; imò etiam maioribus si possibile foret virtutibus debet
esse ornatus, siquidem generalis rarò cum subditis communicat
intentus maioribus, & vniuersalioribus negotijs peragendis; Pro-
uincialis verò semper cùm subditis versatur non in minoribus,
licèt non tam vniuersalioribus negotijs, illos scilicet reprehen-
dendo, communicando, & quotannis visitando, vt rectè nota-
uit Cassiainus, *in prælato regulari cap. 3. §. 2.* vnde illis virtutibus
Prouincialis debet pollere, vt cæteris religiosis tam subditis,
quàm prælatis possit esse virtutis exemplar.
Vndè Sanctus Franciscus, *in epistola ad prouinciales sui Ordi-
nis*, has virtutes eis commendat: Prima quod non sint persona-
rum acceptores. Secunda quod non præcipiant facilè per san-
ctam obedientiam; nam imponere præcepta sub lethali culpa
fieri, debet cùm magna consideratione, & occasione. Tertia,
quod sint in mandatis moderati, in peccatores misericordes, in
condonando faciles, propitij in offensis, hostes vitijs, medici vi-
tiosis, in victu abstinentes, in vestitu pauperes, in verbis mani-
festi, Deo, & officio suo fidelissimi; tales denique esse vult, vt
eorum vita cęteris possit esse speculum disciplinę: hęc D. Fran-
ciscus, quæ referuntur in actis. Quarta, Capituli generalis mi-
norum, prout refert Cassiainus, *sup.*
148 Dico 2. In primis tenetur Prouincialis totis viribus intendere
reformationi suę prouincię, primum in suo Capitulo Prouincia-
li: nam cum reformatio sit negotium valdè arduum, debet tra-
ctari in Capitulo, vt firmioribus legibus stabiliatur. Deinde in
suis visitationibus debet, quod à Capitulo fuerit in hac materia
ordinatum, facere obseruare, inobedientes reprimendo, dyscco-
los profligando; vt rectè cum Rodrig. notauit Peliz. *tr. 1. c. 5. n.
4.* medium autem efficacius ad huiusmodi reformationem indu-
cendam est, quod reformatio ab ipsomet prouinciali, ac alijs Prę-
149 latis incipiat; nam vt ait Sapiens Eccl. 10. *secundum iudicem po-
puli sic, & ministri eius. & qualis est rector ciuitatis tales, & habi-
tantes in ea:* Regis enim ad exemplum totus componitur orbis:
& vt ait Seneca: *homines amplius oculis, quàm auribus credunt, &
longum iter est per præcepta; breue, & efficax per exemplum.* Tum
quia Prælatus minus reformatus non audebit in suis subditis re-
formationem procurare, nam possunt meritò illi ei respondere:
medice cura te ipsum; vt ergo reformationem in alijs inducat
prius se ipsum, & cæteros Pręlatos debet reformare.
150 Est etiam remedium maximè opportunum ad huiusmodi re-
formationem inducendam procurare, vt vita sit omnibus com-
munis & ęqualis tam in cellulis, & lectulis, quàm in victu, & ve-
stitu, & cęteris vtensilibus. Inde enim maximè exurgunt rela-
xationes in religionibus, vnde cum reformatio maximè constat
in vita communi, perfectè tenenda iuxta Trid. *sessione 25. de regu-
laribus c. 22.* peccant mortaliter prouinciales si cùm possunt non 151
cogunt subditos ad vitam communem restituendam: qua de re
Naldus, *verbo religio nu. 5.* Lezana, *verbo reformatio nu. 3.*
Hinc fit peccare mortaliter prouinciales, qui recipiunt ad ha- 152
bitum plures religiosos, quàm redditibus, vel consuetis eleemosy-
nis conuentus commodè sustentari possunt. Ita Bassæus, *verbo
Prælatus n. 13.* Giragus, *de regimine Prælatorum 3 p. dubio 46. n. 273.*
Tum quia faciunt contra præceptum Trid. *sessione 25. c. 3.* & hoc
in re graui, & valdè necessaria ad conseruandum status religiosi
bonum progressum. Tum quia cum eleemosynæ, vel redditibus
monasterij non sufficiant ad tot religiosos sustentandos necessa-
rium est aliquibus concedere peculium, & vitam communem
non seruare, vel plura stipendia pro qualibet missa recipere, vt
prædictis religiosis possit subueniri, quod Sacra Congregatio
non sine graui animi dolore intelligens, volens huic malo subue-
nire, à quo tanquam à radice mala ferè omnia, quæ regularem
disciplinam euertunt, pullulant sub pœna priuationis omnium
officiorum, quæ tum temporis obtinebunt, vocisque actiuæ, &
passiuæ, & inhabilitatis perpetuæ ad omnia suæ religionis offi-
cia, & gradus ipso iure prohibuit omnibus Prælatis regularibus,
ne numerum religiosorum pro quolibet conuentu augeant, quam
redditibus, & consuetis eleemosynis conuentus sustentari pos-
sit; vt patet ex eius decreto extenso apud Peyrinum, *de priuile-
gijs ad Const. 10. Vrbani VIII. §. 7.*
Dico 3. Prouincialis semper prę oculis debet habere iustitiam 153
non solùm generalem prout in se continet omnes virtutes, sed
strictè sumptam; vt comprehendit distributiuam, & commuta-
tiuam dando vnicuique, quod suum est, hoc est, distribuendo,
præmia, honores, & dignitates aliaque bona communia ad ęqua-
litatem, attenta meritorum, & non personarum ratione. Lugo,
de iustit. to. 1. disp. 1. sect. 3. subditi namq; iuxta proportionem me-
ritorum habent ius ad omnia bona religionis. Lessius, *lib. 2. c. 22.
dub. 3. nu. 15* Sanchez, *opusculo 1. lib. 2. c. 1. dubio 1. nu. 2.* Aragon, 154
2. 2. q. 63. art. 2. Giragus, *1. p. dub. 3. n. 20.* Vndè prouinciales non
attendentes ad rationem meritorum, sed ad qualitatem persona-
rum, amicitiam, cognationem, patriam, proprium commo-
dum, & vtilitatem sunt acceptatores personarum. Lugo, *de iu-
stitia to. 2. disp. 34. sect. 1. nu. 3.*
Et idem dicendum est si ea, quę suo arbitrio commissa sunt, nō 155
distribuant ad ęqualitatem, vt si vni remittant alteri negent, si
vni dispensent, alteri negēt in pari causa, &c. Sotus, *de iustitia lib.
3. q. 7. p. 4. Concl. 34.* non enim Pręlati sunt domini, sed dispensa-
tores bonorum omnium tam spiritualium, quàm temporalium,
vt ea in commodum, & vtilitatem subditorum distribuant; de-
bet ergo talis distributio regulari à iustitia distributiua, secun-
dum subditorum merita aliàs dabitur acceptatio personarum.
Est autem hæc acceptatio ex genere suo peccatum mortale, 156
qua fit cùm proximi iniuria; Ex paruitate tamen materiæ ali-
quando fit veniale, vt in loco accumbendi in mensa, quando
merita non respiciuntur. Lessius, *suprà nu. 4.* Salon, *2. 2. q. 6 art.* 157
1. An autem Prælatus, qui grauiter peccat in acceptatione per-
sonarum, teneatur ad restitutionem. Respondeo negatiuè, quia
non offendit iustitiam commutatiuam, sed distributiuam. Ita
Bonacina, Molina, & alij, quos refert, & sequitur Barbosa,
de iure Ecclesiastico lib. 1. cap. 29.
Dico 4. Prouinciales, & idem de generalibus dicendum est, 158
negantes honores, ac dignitates religiosis idoneitate præditis,
quibus facilè habitis ab electoribus in definitores, seu consulto-
res, ac prouinciales promouerentur, peccant mortaliter. Ratio
est aperta, nam priuatur prouincia summa vtilitate, quæ ex mul-
titudine subiectorum ad prædicta officia sufficientia resultat;
vt enim ait Gregorius, *in c. singula. Ecclesiastici* 80. sicut varietas 159
membrorum per diuersa officia, & robur corporis seruat, &
pulchritudinem repræsentat, ita varietas personarum per offi-
cia distributa, & pulchritudinem, & venustatem Sanctæ Eccle-
siæ repræsentat. Idem dicendum est, si inhabilitet aliquos per
subtractionem studiorum, & aliarum commoditatum ad stu-
dendum requisitarum, ne habiles fiant ad Prælaturas, vt hoc mo-
do in possessione Prælaturæ se conseruent. Et idem dicendum, 160
vt si nolint naturales alicuius loci recipere ad habitum, ne cum
in numero creuerint eos priuare à prælaturis attentent. Ita
Peyrinis, *de subdito q. 1. c. 31. §. 5. in fine.*
Dico 5. Prouinciales diuidentes bona Prouinciæ, vt sunt Le- 161
ctoratus, Doctoratus, Nouitiorum Magisterium, & pulpitum
in locis insignibus non respiciendo merita, & idoneitatem per-
sonarum, sed dignitatem, ita vt superiores præferantur alijs
dignioribus in scientia, & idoneitate sunt acceptatores perso-
narum, ac per consequens peccant mortaliter. Ita communiter
DD. nam bona benè gubernatæ religionis debent diuidi inter
superiorem, & subditum iuxta moderatæ iustitiæ distributiuæ
mensuram, sed hic non obseruatur iustitia distributiua, cum
dignior in scientia non præferatur: ergo.

162 Imò

162 Imò addo, quod si talia munera distribuant sine meritorum discussione, contenti, quod electi sint immunes à prauis moribus, etiam si hoc faciant sine vllo animo factionum, nec acceptationis personarum peccant mortaliter, Ita & benè Giragus, *p.* 3. *dubio* 63. *nu.* 332. Ratio est; quia cùm non respiciant singulorum merita, & idoneitatem, sed tantùm confusè eligant contenti, quod electi sint immunes à prauis morbus, exponunt se proximo periculo præferendi dignos dignioribus, & indignos dignis; sed qui se exponit periculo proximo peccandi peccat mortaliter: ergo.

163 Dico sextò, Prouincialis eligens cùm suis definitoribus inferiores Prælatos, ferè omnes ex suis, eisque præbens maiorem partem officiorum præstantiorum, cum merita vtriusque factionis sint æqualia, eo quod non sit magnus excessus. sed dubius, peccat mortaliter. Ita Giragus, *1. p. dubio 1. n.* 7. Ratio est; quia non seruat iustitiam distributiuam, nec commutatiuam, non primum, nam cùm hæc munera sint communia, & ad illa omnes religiosi ex vi contractus professionis ius habeant secundùm meritorum proportionem, tenetur Prælatus distribuere inimico, sicut amico, aliàs vitio acceptationis personarum damnandus est, siquidem multorum merita negligit, & postponit cum non parua eorum iniuria. Ita cùm D. Th. Nauarr. & alijs Giragus, *sup. n.* 8. Non secundum, quia non consulit bono communi, quod vnitate propagatur, tum quia ex tali iniustitia multæ oriuntur seditiones, inimicitiæ ac contentiones. Tum, quia non bonum commune cui ex officio tenetur incumbere, sed proprium commodum quærunt: ergo.

164 Imò addo, quod licèt de facto huiusmodi electi è sua factione sint alijs alterius factionis digniores, adhuc illos eligentes peccant mortaliter. Ita & benè Giragus, *suprà num.* 9. Et ratio est; quia vel illos eligunt, vt factionarios, vel vt digniores: si primum non est dubium peccare mortaliter, quia fiunt acceptatores personarum attendentes non ad merita, sed ad proprium commodum, vt tradunt communiter DD. si secundum, etiam peccant mortaliter, nam licèt primario illos eligant, vt digniores, secundario illos etiam eligunt, quia sunt ex sua factione, qui finis licèt sit secundarius, est mortiferus, quia obstat fini regiminis qui est pax, vt dicunt communiter DD. ac proinde finis ille secundarius destruit totam bonitatem, quæ inuenitur in fine primario electorum.

Tum, quia cùm electores sint affecti suæ factioni semper subiecti illius videntur eis digniores, cum aliàs ex alia factione sint etiam subiecti digniores, vel æquè digni: Tum, quia cum electi sint factionarij, & vt tales eligantur eo ipso sunt indigni ad talia munera, siquidem sunt tyranni seditiosi, vt inquit Caiet *in summa litt. seditio*, Giragus, *1. p. dubio* 16. *nu.* 93. ergo illos eligentes non eligunt digniores, sed indignos.

165 Hinc fit, peccare mortaliter prouinciales, tam factionarios, quàm non factionarios, qui artificijs ordinant aliquas conuentuum familias, vt eligantur discreti, qui suffragia sibi, & amicis pro Prælaturis, alijsque dignitatibus in Capitulo conferant. Ita Giragus, *1. p. dubio 5. nu.* 39. Ratio verò est; quia finis Prælati est promouere subditos ad perfectionem, quam ordo intendit, sed in his dispositionibus siue fiant cùm animo fouendi factiones, siue non negligitur, imò funditus eneruatur perfectio, quia nutriuntur factiones, ex quibus sequitur eneruatio disciplinæ regularis, vt ait Peyrinis, *to.* 142. *cap.* 3. *§.* 3. ergo imò addo

166 prouincialem assistentem ex officio electionibus monialium, si non abstineat ab ijs, ex quibus oriri possunt discordiæ circa electiones, vel ipsas iam exortas nutrire, incurrere ipso facto excommunicationem, *in cap. indemnitatibus de electione in 6.* Ita, Bonacina, *de censuris in particulari dist. 2. quæst. 2. parte 5. num.* 4. Peliz. *tract. 9. cap. 7. nu.* 6.

167 Dico septimò, Prouincialis, qui videt suam prouinciam diuisam in duas factiones, tenetur sub mortali peccato tales factiones abscindere, & pacem, & vnionem introducere etiam cùm proprio incommodo, imò contemnendo propriam Prouincialis dignitatem, & illam relinquendo, si hoc ad communem vnionem fortè sit necessarium. Ita cum Rodriguez, Giragus, *prima parte, dubio* 15 *numero* 90. Ratio est; quia Prælati tenentur pro religionis obseruantia etiam vitam in discrimine constituere, ergo, vt abscindantur factiones, inuidiæ, seditiones, & murmurationes à prouincia, quæ ex proprio commodo oboriuntur, quando alia via non inuenitur obligabitur in religionis lucrum dignitatem, & officium relinquere, secus si alia via factiones abscindat, pacem, & vnionem introducat: Corduba *in regulam sancti Francisci capite* 10. *quæstione 7. parte* 2. Giragus, *suprà num.* 89.

168 Dico octauò, Prouinciales, siue alij Prælati iure ordinario visitantes conuentus non possunt in visitationibus accipere à conuentibus pecuniam, vel alia munera, nisi illa, quæ ex laudabili consuetudine illis dari fuerint consueta, & aliter facientes incurrunt priuationem officij, & beneficij *in cap. exigit de censibus in 6.* nisi intra mensem restituant duplum, quod acceperunt. Dixi nisi illa, quæ ex laudabili consuetudine illis dari fuerint consueta; nam hæ siue sint victualia, siue pecunia, siue munera etiam pretiosa optimè recipere possunt iuxta cuiuscumque religionis consuetudinem: quia ita limitatum est, *in c. Romana eodem titulo*, & tenet cùm Bonacina, Paludano, Sayro, & alijs Peliz. *tr. 9. c. 3. nu.* 60. Aduerte etiam huiusmodi priuationem solùm comprehendere visitatores, qui iure ordinario visitant, non tamen, qui visitant ex delegatione. Ita Peliz. *suprà.*

Dico nonò, Prouinciales, vel alij Prælati regulares dantes demissorias ad Ordines non subditis, incurrunt suspensionem per annum ab officio, & beneficio, hancque reseruatam ad arbitrium proprij ordinarij: vt patet ex Trid *sessione 23. c.* 10. Aduerte tamen prædictos Prælatos dantes demissorias nouitijs ad suscipiendos Minores Ordines non incurrere prædictam suspensionem: nam nouitij in fauorabilibus veniunt nomine religiosi, & sunt subditi illius Prælati: Ita contra Bonacinam Pelizzarius, *tract. 7. cap. 3. nu.* 58. & nos latè diximus *in tractatu de priuilegijs disp. 3. nu.* 113. cùm Suarez, Diana, Nauarro, & alijs. Et idem dicendum est, si Abbates regulares conferant Ordines Minores suis Nouitijs, vel illis tribuant demissorias, vt ab alijs Prælatis regularibus intra sua Monasteria ordinentur, vel etiam tales ordines conferant Clericis sæcularibus de licentia proprij Episcopi. Ita cùm alijs Peliz *suprà.* 169 170 171

Dico decimò, Prouinciales non tenentur facere fidei professionem, cum ad hoc munus prouincialis eliguntur. Ita Pelizzarius, *tract. 5. c. 10. n.* 10. Tum quia Trid. *sessione* 24 *c.* 1. non loquitur de regularibus: tum quia motus Pij IV. extendens hoc decretum ad regulares non loquitur de Prælatis immediatis, quales sunt Prouinciales, & Generales. sed solùm de inmediatis. Tum quia motus Pij IV. in nulla religione fuit receptus: vt notat Peyrinis, *de Prælato quæst. 2. c. 6. nu.* 14. 172

Dico vndecimò, Prouincialis non potest pecuniam, quæ illi datur ad expensas in alios vsus, quàm ratione sui officij necessarios expendere, imò tenetur accepta, & expensa in libro distincto fideliter adnotare, & cùm in aliquo conuentu inmoratur, tenetur eam quantitatem pecuniæ tradere, quæ fuerit necessaria pro victu illius, & illorum, qui eum comitantur. Ita statuit Vrbanus VIII. *in bulla*, quam refert Lezana, *tomo 1. cap.* 18 *n.* 73. Aduerte tamen huiusmodi decretum quantum ad id, quod statuit, vt generalis cùm in aliquo conuentu immoratur, tribuat pecuniam ex redditibus ei, assignatis pro expensis nullibi esse in vsu. 173 174 175 176

Dico duodecimò, Prouincialis tenetur in conuentibus suæ prouinciæ, constituere Lectores, vt Sacram Scripturam legant si commodè fieri possit, vt patet ex decreto Tridentini, *sessione 5. cap* 5. imò Sacra Congregatio omnibus Prælatis, etiam generalibus præcipit sub pœna priuationis officiorum. & suspensionis reseruatæ, vt in qualibet Prouincia in celebrioribus academijs instituant, gymnasium linguæ Hebraicæ, Græcæ, Litteralis, Latinæ, Arabicæ, Caldaicæ, Illyriacæ, vt patet ex decreto Sacræ Congregationis, quod refert Pelizzarius, *tract. 7. cap. 5. nu.* 69. sed huiusmodi decretum nec fuit, nec est vsu receptum: vt constat, & tenet Peliz. *suprà.* 177

Dico decimotertiò, Prouincialis tenetur visitare monasteria sibi subiecta, tum iure diuino naturali: iuxta illud *Prouerbiorum* 27. *Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera*, tùm ex Concil. Trident. *sessione 25. cap.* 20. Ita cùm Molin. & alijs communiter DD. Lezana, *tom. 1. cap. 18. num.* 68. visitantes autem monasteria præ oculis debent habere se pastores esse, & non percursores. atque ita præesse subditis oportere, vt in eis dominentur, sed illos tanquam filios, & fratres diligant, elaborentque, vt ipsos hortando, & admonendo ab illicitis deterreant, delinquentes verò arguant, increpent in omni bonitate, & patientia, cum sæpè plus erga corrigendos agat beneuolentia, quàm austeritas, plus charitas, quàm potestas: si autem ob delicti grauitatem etiam virga opus fuerit; tunc mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas habenda est, vt illis commendat Concil. Trid. *sessione 13. cap.* 13. 178

Illud tamen maximè aduertere oportet, vt ita visitationibus non statim primæ informationi plenam fidem tribuant, & si sit persona insignis, cum sæpè diabolus se transformat in Angelum Lucis, & malus affectus aliquando personas magnæ notæ, diuidit adeò enormiter, vt etiam falsa in fratrem ob solùm priuatum odium aduerterent. Vt etiam omnis error à fratribus nitidioribus auferatur, tenetur sub mortali ipse prouincialis in principio suæ visitationis omnes in communi aduertere, se non inquirere delicta occulta religiosorum, quanto adeò sunt occulta, vt persona nulla infamia laboret, & quod subditi nequeant delinquentem propalare Prælato tanquam iudici. Ita cùm Nauarr. Portel, Suarez, & alijs Giragus, *parte 3. dubio* 17. *numero* 122. sed de his iterum redibit sermo, agentes de visitatoribus. 179 180

An autem prouincialis, si in visitatione inueniat, subditum indiciatum de aliquo delicto, possit monere priorem, vt vigilanter se gerat circa clausuram domus, & religiosorum egressiones? Respondeo negatiuè: hoc enim est totam communitatem grauare ob crimen vnius. Vndè prouincialis si necessarium hoc sit ad remedium subditi, tenetur monere priorem de tali religioso sibi indiciato, vt cùm ipso maiori vtatur cautela; non 181

enim videtur illicitum aperire crimen occultum fratris, alicui personæ taciturnæ, ad consulendum bono ipsius. Ita cùm Nauarro, Bannes, Rebello, & alijs Giragus, 3 *p. dub. 6. n. 70. contra vtrumque Rodericum*.

182 Dico decimoquartò, si prouincialis propter infirmitatem non possit suam prouinciam visitare, nec sit spes sanitatem recuperandi, tenetur officium renuntiare, & si noluerit, potest etiam
183 inuitus ab officio priuari; non enim solum subditos verbo, sed etiam exemplo ad obseruantiam tradere tenetur, quod tamen infirmus efficere non potest. Ita Portel, *in 1. tomo casuum p. 2. casu* 28. quod est conforme nostris constitutionibus 3. *p. c. 2. nu.* 8. vbi statuitur, vt ille qui ratione alicuius ægritudinis, non potest assiduè choro interesse, vel à carnibus abstinere, eo ipso
184 maneat inhabilis ad officium Prouincialis, Prioris, Rectoris, aut Superioris, & iam electi ob prædictas causas ab officio remoueantur.

185 Sed quæres, an Prouincialis possit recusari ab aliquo conuentu ne faciat in illo suam visitationem ordinariam? Respondeo fratres aut moniales vnius conuentus non posse recusare Prouincialem, quantumcunque suspectus sit, ne visitet ex officio suum conuentum visitatione generali, & ordinaria. Ita Portel, *tomo 1. casuum 1. parte casu* 21. *nu.* 3. vbi hoc probat decreto Pauli V. tum optima ratione, nam Generalis in visitatione non inquirit, aut inquirere potest de culpis alicuius in particulari, sed solùm agit de bono communi, ergo cum nulli particulari noceat non potest ab aliquo impediri.

186 An autem impediri possit, ne assistat electioni alicui abbatissæ, vel officiali alicuius conuentus monialis ante, vel post generalem visitationem? Respondeo quod si generalis concedat ipsis monialibus, vt eligant duos testes sibi arbitros, qui assistant eùm ipso prouinciali in electione tanquam scrutatores, & defensores ipsarum partium recusantium, nullo modo posse impediri à tali munere, nam per hoc tollitur omne inconueniens ex parte monialium; ergo non est cur prouincialis à suo munere deturbetur. Tum quia prouincialis in multis Ordinibus habet votum in electione Abbatissarum, & aliarum officialium conuentuum: vt de Ordine Minorum probat. Portel, *in 1. to. casuum casu* 30.
187 *p. 1. n. 2.* ergo, vt à suo suffragio priuetur, debet dari causa grauissima, & iuridicè probata, quæ tamen causa dari non potest, concessis illis duobus testibus arbitris: nam per illorum assistentiam tollitur omnis suspicio, quæ de prouinciali haberi poterat. Por-
188 tel, *prædicto tomo casuum casu* 21. *p.* 1. In casu tamen, quod adhuc talis prouincialis recusetur, tunc potest suam iurisdictionem alteri delegare, vt visitet, & assistat electioni, talis tamen delegatus debet fieri de consensu partis. Ita cùm alijs Portel, *suprà nu.* 10. *contra Panormitanum, & alios*.

DISPVTATIO III.

De visitatoribus regularibus.

SECTIO I.

Quid sit visitator regularis, & quoties teneatur illos visitare.

1 *Quis dicatur visitator regularis.*
2 *Quibus principaliter hoc officium competat.*
3 *Generales, & Prouinciales, tenentur iure naturali religionem, & Prouinciam visitare.*
4 *Possunt hoc officium alijs religiosis eiusdem Ordinis committere non verò extraneis.*
5 *Generales, vel prouinciales, qui sine iusta causa hanc visitationem alijs committunt, peccant mortaliter.*
6 *Quando teneantur generales, & prouinciales suas prouincias, vel religionem visitare.*
7 *Quando ex iure nostro teneatur Generalis Religionem visitare.*
8 *Ad quod hæc visitatio ordinetur.*
9 *Vnde debeat incipere visitator suam visitationem, & quomodo deinde illam prosequi.*
10 *Tenetur visitator monere Prælatos, visitandos de suo accessu ad visitationem.*
11 *Visitator debet facere scribere per secretarium ea, quæ religiosi aduertunt in visitatione.*
12 *Quæ fides tribuatur huic scripturæ, & quid si visitatio non fuerit iudicialis, sed paterna.*
13 *Quid circa hoc agatur in nostra religione.*
14 *Visitator non potest à religiosis alicuius monasterij recusari tanquam suspectus, ne faciat visitationem generalem, benè tamen si specialiter procedat contra aliquem siue Prælatum siue subditum.*
15 *Si in litteris commissionis contineatur, quod nulla exceptiones admittantur, seu remota omni appellatione adhuc iusta causa existenti recusari potest.*
16 *Visitator sine iusta causa non potest iterum monasterium iam visitatum iterum visitare vltra tempus à iure, siue à consuetudine statutum.*
17 *Prouincialis potest iterum visitare conuentum iam visitatum à generali, vel ab eius visitatore à tempore, quo generalis discessit, & post eius discessum, & de illis, quæ non fuerunt nota generali, vel de delictis à generali non punitis.*
18 *Tempore actualis visitationis totum regimen externum conuentus, vel prouinciæ pertinet ad visitatorem.*
19 *Prælati tempore visitationis non sunt priuati suis officijs, sed iurisdictione quo ad forum contentiosum.*
20 *Possunt exercere erga suos subditos iurisdictionem voluntariam.*

Dico primò, Visitator regularis dicitur ille, qui de regimine monasteriorum, & vita personarum regularium indagationem facit. Lezana, *verbo visitator, nu.* 1 competit autem 2
præsertim hoc officium Generalibus, & Prouincialibus, *c. penult. de statu Monachorum*, & tenent communiter DD. ipsi namque non solum iure diuino naturali, sed etiam humano, *ex c. Romana*, 3
§. 1 *de censibus in* 6. & ex Trid. *sessione* 25. *c.* 1. & 8 tenentur visitare Monasteria sibi subiecta, siue per se si impediti non fuerint, 4
siue per alios, nam cùm habeant potestatem ordinariam eam possunt delegare religiosis idoneis eiusdem Ordinis, non verò per extraneos, vt patet ex Bulla Innocentij VIII. quam refert Lezana, *to.* 1. *c.* 18. *nu.* 92. & alijs communiter.

Hinc fit Prouinciales, vel Generales, qui absque legitimo im- 5
pedimento committunt alijs hanc visitationem peccare mortaliter, siquidem in re graui faciunt contra obligationem, quam habent non solùm iure naturali, sed ex Trid. Peyrinis, *in formulario littera P, capite* 9. *numero* 9. Lezana, *verbo visitator, numero* 3. Aduerte tamen, quod licèt Prouinciales omnium ferè religionum teneantur quotannis suam prouinciam visitare secundùm ius propriæ religionis, hæc tamen obligatio non est ita stricta respectu generalium, nam aliqui sunt generales, qui li- 6
cèt aliquando possint suam religionem visitare non tamen tenentur. vt de sua religione fatetur Pelizzarius, *tractat.* 9. *capite* 4. *numero* 5.

Et idem accidit in mea religione, in qua generales iure nostro 7
non tenetur vnquam visitare prouincias, licèt aliquando hoc faciat, tum ob amplitudinem religionis, quæ per diuersas Prouincias extenditur, quod foret ferè impossibile tum ob magnas expensas, quæ propterea debebant fieri, quæ sunt aliena à religiosa paupertate. Vndè solent aliquando generales suos mittere visitatores, vt hoc negotium commodius peragatur, ita Rodrig. *quem refert, & sequitur* Pelizzarius, *sup.* Excipe tamen Generales, qui vnicam tantùm habent prouinciam, nam in his Congregationibus cùm generalis habeatur loco prouincialis, tenetur iuxta præscriptum suarum Constitutionum suam prouinciam visitare, eo modo quo faceret prouincialis, si extaret.

Dico secundò, Huiusmodi visitatio ordinatur non solùm ad 8
vitia, & defectus subditorum inquirendos, & corrigendos, sed etiam ad eorum virtutes cognoscendas, vt Prælatus sciat vultum pecoris sui, & vt obseruantia obligationum conseruetur, & vt mali corrigantur, boni verò præmientur, vt inde religionis profectus accrescat. Vndè visitator incipere debet suam visi- 9
tationem à Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, deinde descendere ad inquisitionem vitæ, & obseruantiæ religiosorum, deinde inquirere de redditibus, & eleemosynis monasteriorum, an debitè consummantur, vel indebitè distrahantur iuxta vniuscuiusque religionis statuta.

Vndè, vt hæc melius peragantur oportet, quod visitator mo- 10
neat prælatos conuentuum de suo accessu ad visitationem, nisi occurrat iusta causa aliter faciendi, & postquam accessit non statim debet incipere visitationem, sed prius per duos, vel tres dies debet quiescere, vt videat mores religiosorum, & interim percipere vt orationes fiant pro felici successu visitationis, quibus peractis conuocatis religiosis in capitulo, vel alio loco publico iuxta modum cuiuscumque religionis, post exhortatoriorum sermonem debet suam visitationem religiosis intimare eis præcipiendo cùm præcepto formali obedientiæ, vel etiam sub excommunicatione, vt sibi de omnibus de quibus tempore, visitationis interrogati fuerint veritatem manifestent, nec non ea, quæ iudicauerint facere ad maiorem Dei gloriam, & monasterij reformationem religionis augmentum, & religionis tranquillitatem, quæ omnia Peyrinis, *suprà nu.* 6.

Dico tertiò, Visitator debet ea, quæ religiosi aduertunt in 11
visitatione facere inscribere per suum secretarium, cui scripturæ tanta fides præstatur, ac si manu notarij publici facta fuerit, non solùm intra, sed etiam extra religionem Peyrinis, *in for-* 12
mulario littera P, cap. 9. *num.* 3. Hoc tamen debet intelligi, quando visitatio est iudicialis, secus si tantùm ordinetur ad paternam correctionem, nam tunc solus visitator debet accipere, quæ à religiosis deponuntur, illa tamen inscribendo manu propria, vt de veritate constet, vt apud nos fit, nunquam enim visitato- 13
res vtuntur secretario, nisi quando crimen graue est, & proceditur ad punitionem, vel agitur de depositione alicuius prælati, vt patet ex bulla Gregorij 14. prout statuitur, *in nostra constitutione 3. part. cap.* 10. *nu.* 8.

Si tamen quæras an visitator possit à religiosis alicuius conuen- 14
tus recusari tanquam suspectus. Respondeo non posse recusare,

quo

quo ad visitationem generalem monasterij, vt patet ex decreto Pauli V. quod refert Barbosa. *de remissionibus ad Trident. sess. 24. c. 1. de reformatione*, non enim hac visitatione potest alicui in particulari lædere, vt optimè notauit Portel, *in 1. tomo casuum casu 21. nu. 3.* Poterit tamen recusari siue à Prælato, siue à religiosis, si contra aliquem, vel aliquos specialiter procedat si adsit iusta causa, siue visitatio sit generalis siue specialis. ita Portel, *suprà* Sanch. *lib. 6. moralium cap. 8. num. 11.* cum alijs, & patet *ex cap. cum speciali de appellat.* tum quia ratio dictat, quod inimici iudices esse non possunt.

15 Imò addo, quod si in litteris commissionis contineatur, quod nullæ exceptiones admittantur seu remota omni appellatione, vel recusatione adhuc esse locum recusationi, vel appellationi iusta causa existenti, tales enim clausulæ, quæ in litteris commissionis continentur intelliguntur de appellatione, & exceptione friuola, cui non est differendum, vel in notorijs in quibus non admittitur appellatio, vel de accusatione frustratoria, vel quæ est euidenter malitiosa, ita cùm alijs Peyrinis, *de subdito q. 1. c. 19. in fine*, & ratio horum est, quia appellatio, & recusatio sunt defensiones, quæ cùm sint iuris naturalis non possunt nec etiam à Papa tolli, vt dicitur *in Clementina Pastoralis in fine de sententia, & re iudicata.*

16 Dico quartò, Visitator sine iusta causa non potest iterum visitare monasterium intra tempus à iure speciali, vel consuetudine statutum, ita Peyrinis, *de subdito q. 1. c. 18. 51.* An autem Prouincialis possit conuentum à generali, vel à visitatore constituto per generalem iam visitatum iterum visitare negat Menochius, Rota, Farinacius, Barbosa, quos refert Peyrinis, *tom. 3 priuilegiorum c. 4 nu. 9.*
17 Existimo tamen posse prouincialem iterum visitare talem domum post discessum generalis, vel eius visitatoris non tamen tempore, quo ille visitat, nec iterum de rebus ab ipso visitatis cognoscere, sed alijs post visitationem contingentibus, vel de illis, quæ non fuere notæ Generali, vel de delictis non punitis à Generali ob defectum probationum, ita Peyrinis *suprà*, & patet *ex cap per hoc de hæreticis in 6. & in lege iudice de officio præfecti*, & colligitur ex Trid *sess. 24. c. 3. de reformatione.*

18 Dico quintò, Tempore actualis visitationis totum regimen externum contentiosum prouinciæ, vel Conuentuum, qui visitantur pertinet ad visitatorem, & non ad Prælatos prouinciæ, vel conuentus, ita Portel quem refert, & sequitur Lezana, *to. 2. c. 13. nu. 28.* & nos *suprà* diximus *disp. 1. sect. 5. nu. 123.* non tamen
19 propterea Prælati, qui visitantur sunt pro eo tempore suspensi à suis officijs suspensione, quæ est censura, sed tantùm impediti ne illam exerceant, Portel *in dubijs regularibus verbo prouincialis*
20 *in additionibus ad additamentum, nu. 2.* imò etiam tempore visitationis possunt prædicti prælati exercere voluntariam iurisdictionem erga suos subditos dummodo id non perturbet, aut impediat iurisdictionem visitatoris, & tandem ea omnia possunt efficere, quæ sunt prohibita visitatori per statuta ordinis, vel ad quæ se non extendit commissio visitatoris, si ille sit visitator delegatus propter eandem rationem, Lezana, *verbo visitator num. 4.*

SECTIO II.

An tempore visitationis possint regulares deferre Prælato visitanti peccatum occultum fratris, vt ipse eum paternaliter corrigat omissa correctione fraterna.

21 *Datur præceptum naturale, & positiuum correctionis fraternæ.*
22 *Hoc præceptum omnes obligat specialiter prælatos.*
23 *Prælati non debent esse nimis zelosi.*
24 *Subditi non tenentur suorum fratrum peccata inquirere.*
25 *Quæ debeant concurrere vt hoc præceptum correctionis obliget.*
26 *In graui necessitate non tenetur quis proximum corripere cum graui damno vitæ vel honoris.*
27 *Nemo cum periculo propriæ vitæ etiam in extrema necessitate tenetur proximum corripere.*
28 *Prælati, & illi quibus ex officio incumbit cura aliorum tenentur etiam cum periculo vitæ corripere subditos.*
29 *Omne peccatum mortale est materia huius præcepti.*
30 *Peccatum veniale generans scandalum, vel constituens committentem in proximo periculo labendi in mortale est materia huius præcepti non tamen alia venialia.*
31 *Prælati tenentur sub mortali peccata etiam venialia suorum subditorum corrigere si religiosam pacem turbent, vel prauas consuetudines inducant.*
32 *Secus si sint defectus leues particulares non redundantes in damnum communitatis.*
33 *Non solum peccatum pendens in futurum est materia huius præcepti, sed etiam peccatum commissum nondum retractatum, si timeatur in eo per multum tempus perseueraturum.*
34 *Contraria opinio probabilior est.*
35 *Peccatum pendens in futurum de quo proximus corripiendus est, debet esse moraliter certum, & non sufficit, quod sit probabile nisi sit contra bonum commune, & detur opportuna occasio corripiendi.*
36 *Prælati tenentur corrigere subditos de peccato futuro non solùm certo, sed etiam probabili.*
37 *Si peccatum ex ignorantia inuincibili committatur non instat præceptum correctionis, nisi ex ignorantia oriatur damnum fidei tertij Ecclesiæ vel religionis.*
38 *Si peccatum ex ignorãtia vincibili committatur instat præceptum correctionis præsertim confessores prælatos, & prædicatores.*
39 *Non solùm debet peccatum esse moraliter certum, vt instet hoc præceptum, sed etiam debet dari spes emendationis.*
40 *Sufficit spes probabilis.*
41 *In dubio an correctio sit profutura si certum sit non obfutura adhibenda est.*
42 *Si sit dubium quod correptus fiat deterior omittẽda est correctio.*
43 *Idem dicendum est si timeatur quod peccator fiat deterior, etiamsi postea speretur emendatio nisi peccator sit in extremo salutis periculo.*
44 *Hoc præceptum est affirmatiuum.*
45 *Non obligat statim sed tempore quo correctio profutura est.*
46 *Si adhibita correctione emendatio non sequatur non statim peccatum iudici denunciandum est sed pluries repeti correctio.*
47 *Si nec sic peccator emendatur prius Prælato, vt patri deferendum est peccatum, quàm Prælato, vt iudici.*
48 *Non solùm subditi sed etiam prælati corripiendi sunt.*
49 *A quibus, & quo modo Prælatis danda sit correctio.*
50 *Hoc præceptum rudiores aliquando non obligat ob eorum simplicitatem.*
51 *Ordo institutus à Christo debet seruari in correctione.*
52 *Excipe nisi peccatum sit publicum.*
53 *Vel nisi sit contra bonum commune, & periculum sit in mora.*
54 *Quid si esset firma spes per correctionem esse emendandum, & vtrique bono subueniendum.*
55 *Quid si in aliqua religione detur statutũ, vt peccatũ fratris quãtumuis secretũ omissa correctione fraterna Prælato denũcietur.*
56 *Quando crimen non est contra bonum commune, nec in damnum tertij, sed tantùm in damnum committentis nec datur statutum omittendi correctionem, & alias per solam correctionem fraternam sufficienter emendari non potest, non potest subditus peccatum fratris deferre Prælato, vt patri, vt ipse subditum corripiat, & si inde vberior emendatio speretur.*
57 *Quid dicendum sit in hoc de casu de iure nostro.*
58 *In casu quo subditus non potest proximum per correctionem etiam adhibitis testibus auertere tunc potest imò tenetur peccatum Prælato, vt patri reuelare.*
59 *Prælatus in hoc casu non potest contra fratrem sic denunciatum procedere nec eum pœnis à iure statutis punire.*
60 *Non potest eum iuridicè interrogare, sed tantùm monere, & minis terrere.*
61 *Si subditus neget delictum in hoc casu poterit eum coram duobus testibus seuerè reprehendere nisi alias delinquens suam cognoscens culpam petat veniam.*
62 *Vel nisi delictum sit omninò occultum.*
63 *Quid si subditus de delicto non possit conuinci.*
64 *Si Prælatus cui crimen subditi, vt patri est reuelatum potest illũ se solo emendare, non potest absq; vtali illud alicui ex suis cõsultoribus reuelare, benè tamen si alter eũ non potest emendare.*
65 *Si Prælatus cui crimen subditi, vt patri est reuelatum potest eum se solo à recidiuiuo præcauere non potest illud prouinciali, vel generali reuelare, benè tamen si aliter non potest ei succurrere nisi illud eis per scriptum reuelando.*
66 *Quid si periculum sit, quod litteræ in itinere aperiantur.*
67 *Prælatus cui crimen subditi, vt patri est reuelatum non potest ab auferre officium commissum, vel ad alium conuentum mutare si inde eius fama periclitetur.*
68 *Quid si fama nullo modo periclitetur, & hoc necessarium sit ad præcauendum peccatum.*
69 *In casu quo Prælatus mutet religiosum de vno ad alium conuentum non potest monere, Prælatum talis conuentus de delicto commisso, nisi fortè in ea domo sit probabile periculum, quod in similia relabetur.*
70 *Potest Prælatus designare religioso paternè denunciato socium fidelem, qui eius actiones obseruet, & referat superiori dummodo nòn ei manifestet se habere de illo aliquam suspicionem.*

PRo huius sectionis explicatione suppono dari præceptum non 21
solùm naturale, sed etiam diuinum positiuum correctionis fraternæ, vt patet, *ex illo Lucæ 10. si peccauerit in te, &c.* quod præceptum non solùm Christianos, sed etiam infideles obligat, cum sit præceptum iuris naturalis, specialiter tamen obligat prælatos, quibus incumbit cura aliorum, qui ratione sui muneris tenentur subditorum peccata inquirere, ad corripiendum licèt in hoc nimis; Zelosi esse non debent ne odibiles fiant, vt 22
ait D Bernardus, *in regula cap. 64.* vbi ait: loquens de Abbate. *Non sit turbulentus, & anxius, non sit Zelotipa, & suspiciosus.* 23
Hinc fit alios religiosos non teneri, suorum confratrum peccata inquirere, cum cura aliorum ad eos non expectet, sed quæ vide- 24
rint tenentur corripere, vt cùm alijs benè notault Bassæus, *verbo correctio nu. 2.*

25 Suppono ſecundò, Quatuor deberi concurrere ad hoc, vt quis
præcepto correctionis fraternæ abſtringatur, primum quod pec-
catum mortale ſit, vel veniale ad mortale inducens, vel gene-
rans graue ſcandalum; ſecundum quod ſperetur emendatio.
Tertium opportunitas non ſolùm perſonæ, quæ vel prudentior
ſit, vel magis obligata, vel magis profutura conſiderata peccan-
tis conditione, amicitia, parentela, &c. ſed etiam temporis, &
loci. Quartum, vt commode fieri poſſit abſque damno notabili
ſalutis, honoris, & famæ corrigentis, licèt enim in graui ne-
ceſſitate proximi teneatur quis corripere, cum aliquo detri-
mento boni temporalis, vt cùm Tannero, Coninch, & alijs do-
26 cet Diana, *7. parte tract. : reſolut* 27. non tamen tenetur in ea-
dem neceſſitate exponere vitam, honorem aut ſtatum ſuum pro-
pter correptionem fratris, imò licèt neceſſitas proximi eſſet ex-
trema, quia moriturus eſſet in peccato, adhuc nemo cùm peri-
27 culo propriæ vitæ tenetur eum corripere, correctio enim non
eſt medium ſimpliciter neceſſarium ad eius ſalutem, cùm alius,
ſi ipſe velit poſſit à peccato deſiſtere; ita Lorca, Sà, Sanctius,
Victoria, Palaus, Valentia, quos refert Diana, *ibi* quidquid
contrarium aliqui dicant. Excipe prælatos, & omnes quibus
28 ex officio cura ſubditorum incumbit: nam ij tenentur cum pro-
prio vitæ diſcrimine adhibere diligentiam, quam poſſint, vt
vitent peccata publica, & occulta, vnde in graui neceſſitate
ſubditi tenentur etiam cùm vitæ periculo eos corripere, ita
Bannes, Soto, Valentia, Turrianus, Palaus, & alij multi quos
refert, & ſequitur Diana, *ſuprà reſol.* 28.

29 Suppono 3. Omne, & ſolùm peccatum, quod proximo notabile
damnum ſpirituale infert, eſſe materiam huius præcepti, & ſi
peccatum fuerit mortale, nullum eſt dubium, cùm peccatum
mortale graue damnum inferat committenti, ſi verò fuerit pec-
catum veniale, maius eſt dubium: exiſtimo tamen, quod ſi pecca-
tum veniale tale fuerit, vt generet ſcandalum, vel conſtituat
30 committentem in periculo proximo labendi in mortale, eſt ma-
teria huius præcepti ſub veniali: ita cùm Caietano, Soto, &
alijs Andreas, Lanfranchus, *opuſculo nono, de correctione fraterna*
n. 13 *propoſitione* 8. ſecus dicendum eſt de alijs venialibus, nam
de his nulla datur obligatio ea corripiendi licèt laudabile ſit ea
corripere, ita cùm Soto, & alijs Lanfranchus *ſuprà* licèt Turria-
31 nus, Alenſis, & alij apud ipſum Lanfranchum contrarium te-
neant. Excipe prælatos religionum, nam hi ſub mortali tenen-
tur defectus etiam veniales ſuorum corripere, ſi religioſam pa-
cem turbent, vel inducant prauas conſuetudines contra leges,
etiam ſub nulla culpa obligantes: ita cùm Graffio, Syluestro,
Miranda, & alijs Baſſæus, *ſuprà num.* 5. Lanfranchus, *ſuprà nu.*
32 15. ſecus ſi tales defectus ſint particulares, & non redundent in
communitatem, nec ex illis ſalus ſubditi in periculum vertatur;
ita Bonac. Torrez, Suarez, quos refert, & ſequitur Diana, *to-*
mo 7. tract. 3. *reſol.* 8.

33 Suppono quartò, Materiam huius præcepti non ſolùm eſſe
peccatum pendens in futurum, & de quo eſt probabile pericu-
lum iterum relabendi, ſed etiam in multorum ſententia pec-
catum commiſſum nondum retractatum, ſi aliàs prudenter ti-
metur in eo per multum tempus perſeueraturum, ita Baſſæus,
34 *ſuprà numero quarto*, licèt Bannes, & cùm alijs Bonacina, Tru-
lench, Turrianus, Palaus, & alij quos refert Diana, *7. parte*
tract 3. *reſolut.* 11. exiſtiment ſolùm peccatum pendens in futu-
rum eſſe materia huius præcepti, quæ opinio probabilior eſt, ſi
enim peccator non ſtatim tenetur à peccato reſurgere, cur ergo
tenebor illum monere, niſi cum videro illum ſuo tempore à
peccato non reſurgere.

35 Aduerte tamen tale peccatum deberi eſſe moraliter certum,
& non ſufficere probabilem coniecturam de peccato proximi,
ſed requiri moraliter certam, ita cùm Ledeſma, Tannero, &
alijs Baſſæus, *ſupra num.* 7. Excipe niſi peccatum ſit nociuum
communitati, & detur opportuna facultas proximum admo-
nendi abſque eo, quod inde aliqua oriatur ſuſpicio, nam tunc ſe-
cundùm charitatem erit illum monere, ſi fortè tale quid com-
miſit, vel intendit committere abſtineat ei indicia talis delicti
36 obijciendo: ita Baſſæus, *ſupra*, Lanfranchus, *ſupra capite quarto,*
nu. 3. Excipe etiam prælatos, nam hi ſi dentur probabiles conie-
cturæ peccati, tenentur ſubditos fraternè corrigere: prælatis
enim incumbit ſuper gregem ſuum vigilare, & illius infirmita-
tes curare non tantùm, quando illas certò norunt, ſed etiam cùm
illarum habent indicia, Lanfranchus, *ſupra nu.* 4.

37 An autem ſi peccatum ex ignorantia inuincibili committatur,
inſtet præceptum correctionis fraternæ? Reſpondeo negatiuè:
nam cùm proximus bona fide operetur, correctio in hoc caſu
erit illi obijcere laqueum, & offendiculum, Baſſæus, *ſupra*
numero decimo. Excipe niſi ex illius ignorantia oriatur damnum
tertij, vel religionis fidei, vel Eccleſiæ, ita cùm Graffio, Malde-
38 ro, & alijs Baſſæus, *ſupra nu.* 10. Secus dicendum eſt, ſi ignoran-
tia fuerit vincibilis, nam cùm in hoc caſu ſalus proximi ſit in
periculo, tenemur ipſum à peccato auertere quantum poſſumus,
& indiget, & licèt priuatæ pœnæ in hoc caſu non facilè de pec-
cato mortali arguendæ ſint cum hoc præceptum facilè ab indo-
ctis ignorari poſſit ſaltem in hoc caſu, paſtores tamen confeſſo-
res, vel prædicatores abſque dubio ſub mortali tenentur tene-
bras huiuſmodi ignorantiæ expellere à ſuis ſubditis pœnitenti-
bus, vel auditoribus, cum hoc illis ex officio incumbat: ita cùm
alijs Baſſæus, *ſuprà*.

Suppono quintò, Non ſolum debere peccatum eſſe mortaliter 39
certum modo dicto ſed etiam debere dari ſpem emendationis,
nam ſi talis non detur ſpes, non obligat hoc præceptum ita com- 40
muniter DD. apud Lanfranchum, *ſup. n.* 6. ſufficit tamen ſpes
probabilis emendationis: ita cùm D. Th. Bannes, Turriano, &
alijs Lanfranchus, *ſup. n.* 8. In dubio tamen an correctio ſit profu- 41
tura ſi certum ſit non obfutura adhibenda eſt Baſſæus, *ſup. n.* 7. ſi
verò dubitetur an correptus fiat, deterior à correctione abſtinen- 42
dum eſt, Baſſæus, *ſup. n.* 8. Et idem à fortiori dicendum eſt ſi ti-
meatur, quod peccator deterior fiat, ita cùm Ban. Caiet. & alijs 43
Lanfranc *ſup. n.* 11. quod verum eſt etiam ſi poſtea ſperetur emen-
datio Lanfranc. *ſup. n.* 14. Excipe niſi peccator ſit in extremo ſa-
lutis articulo conſtitutus, vt ſi ſit in mortis articulo ita cùm
Bannes Valentia, & alijs Lanfranc. *ſup. n.* 16

Suppono ſextò, Hoc præceptum cum ſit affirmatiuum non 44
obligare ad ſtatim proximum corripiendum, ſed eo tempore, quo
ſperatur correctionem habituram eſſe effectum, ita cùm alijs 45
Baſſæus, *ſuprà n.* 9. Trulenchus, & alij quos refert, & Diana, *7.*
p. tr. 3. *reſ.* 30. Imò ſi ſperetur, quod perſeuerante illo per aliquod
tempus in peccato poſtea correctione adhibita conſtantius re-
ſurget, deferenda eſt correctio, Baſſæus *ſup.* at ſi adhibita oppor- 46
tuno tempore correctione emendatio non ſequatur, non ſtatim
crimen iudici denunciandum eſt, ſed bis, ter, & toties cor-
rectio repetenda, quoties profutura credatur, Turlenc, Sanchez,
Malderus. & alij quos refert, & ſequitur Diana, *7. p. tract* 3. *reſ.* 47
32. Imò ſi ſæpius correctione repetita delinquens minimè mo-
uetur, non ſtatim eſt denunciandus, ſed ſecundus ordo corre-
ctionis tentandus, nimirum duos, vel tres teſtes adhibendo, ex
ijs, qui cariores illi ſunt, quod ſi nec ſic peccator emendetur, non
ſtatim iudici peccatum deferendum eſt, ſed prælato tanquam
patri, vt nihil intentatum remaneat, quo proximi famæ conſu-
latur, id enim ordo charitatis expoſtulat, vt ex omnium ferè do-
ctorum ſententia docet Baſſæus, *ſup. n.* 9.

Suppono ſeptimò, Correctionem fraternam ad omnes ſe exten- 48
dere, vnde non ſolùm ſubditi corrigendi ſunt, ſed etiam præla-
ti, in illorum tamen correctione certus modus adhibendus eſt,
non enim obiurgandi, ſed ſunt humiliter monendi, & ea reue- 49
rentia debent procedere, vt potiùs obſecratio videatur, quàm
correctio. Deinde id non à quolibet fieri debet, ſed ab ijs, qui
cuiuſdam præcipuæ authoritatis fuerint, & ideò putentur ali-
quid profuturi, ita cùm alijs Baſſæus, *ſup. nu.* 6. Quæ conditio
etiam cùm ſubditis obſeruanda eſt; ſemper enim correctio fieri
debet per perſonas, quæ ad obtinendum effectum, magis idoneæ
fuerint. Hinc fit hoc præceptum non tam frequenter occurrere 50
præſertim in religioſis ſimplicibus, ſi ab illis omittatur corre-
ctio, ex quadam negligentia, & tepiditate, qua quis exiſtimat,
ſe tunc non poſſe fratrem iuuare, nam cùm hoc præceptum tot,
circunſtantias requirat, prædicti fratres ſimpliciores ex igno-
rantia ab illo excuſantur, & ad ſummum tantùm erit veniale
omiſſio correctionis in hoc caſu, ita cùm D. Thom. Caietano,
Tannero, Valentia, Baſſæus, *ſup nu.* 7.

Suppono octauò, Correctionem fraternam faciendam eſſe eo 51
modo, quem Chriſtus præſcripſit, *Matthæi* 18. ſcilicet, vt fra-
ter, qui in nos peccauit, intra te, & ipſum ſolùm corripias, & ſi
priuata, & ſecreta monitio non profecerit, coram vno teſte, vel
ſi neceſſe fuerit coram duobus corripiatur. Deinde ſi adhuc hoc
non ſufficiat, prælato denuncietur, quod ſi nec tunc audierit, ha-
beatur tanquam ethnicus, & publicanus, ita communiter DD.
Aduerte tamen hanc doctrinam communem, aliquas habere
exceptiones, prima niſi peccatum ſit publicum hoc eſt, maiori 52
parti communitatis notum, nam tunc ſtatim denunciandum eſt,
ſecundò niſi ſit contra bonum commune, vel in damnum tertij, 53
& periculum ſit in mora niſi fortè eſſet certa, & firma ſpes per
correctionem poſſe ſufficienter vtrique bono ſubueniri; ita cum 54
D. Th & Richardo Lanfranc. *ſup. c.* 11. *n.* 6. Peyrinis, *de ſubdito*
q. 1. *c.* 16. *§.* 2. *dicto*, & nos *infra* magis explicabimus.

Tertia exceptio eſt, niſi in aliqua religione detur ſtatutum, vt 55
peccatum fratris quantumuis ſecretum omiſſa correctione fra-
terna ſtatim ad prælatum deferatur ipſis religioſis iuri ſuo re-
nunciantibus, vt datur in ſocietate, quod ſtatutum negare eſſe iu-
ſtum, & licitum magna foret temeritas cùm tale ſtatutum ap-
probatum ſit in iudicio contradictorio à ſummo Pontifice, prout
teſtatur Lanfranchus, *ſup. c.* 12. *n.* 2. Vndè illud approbant, Suar.
Layman, Valentia, vterque Sanchez, & alij quos refert, & ſe-
quitur Diana, *3. p. tract.* 2. *reſ.* 37. quidquid contradicat Lorca,
Ledeſma, & alij quos *ibi* refert Diana, ſed de his vide Suarium,
tract. de fide diſp. 8. *ſect.* 6. *nu.* 12. & 17.

Tota igitur difficultas eſt quando crimen nec, eſt contra bo- 56
num commune, nec in damnum tertij, ſed tantum in damnum
committentis, nec datur ſtatutum in religione omittendi cor-
rectionem fraternam, & aliàs per ſolam correctionem frater-
nam inter peccantem, & corrigentem, vel ſaltem aliquibus ad-
hibitis teſtibus delictum ſufficienter emendari poteſt, ſperatur
tamen, quod ſi delictum prælato, vt patri denuncietur, vt ille

delinquentem corripiat vberior effectus emendationis obtinea-
tur, an in hoc casu liceat prętermisso ordine correctionis à Chri-
sto instituta statim peccatum denunciare pręlato, vt patri, vt se-
cretè corripiat? affirmat cùm Suario, Palao, & alijs Pelizza-
rius, *tra. 9. c. 4. nu.* 14. Lanfranchus *sup. c.* 13. *nu.* 6. Bonauentura,
Richardus, Sanchez, Turrianus, & alij quos refert, & sequi-
tur Giragus, *p.* 3. *dubio* 8. *nu.* 76. & 78. Limitant tamen hi DD.
suam sententiam, dum modo prælatus non sit vir imprudens,
violentus, parum discretus, subditis non benè affectus, & dum-
modo non dubitetur de eius prudentia, & taciturnitate ita, vt
non timeatur, quod crimen celabit, subditum infamauit, &
dummodo denuncians certus sit, quod procedet. vt pater, &
dummodo delictum non sit emendatum, vel subsit probabile pe-
riculum relabendi, vt benè notauit Diana, *7. par. tract.* 3. *resol.*
44 & 49.

Verum contraria sententia omninò nobis tenenda est. Hanc
tenent Tannerus, Sotus, Syluester, Bannes, Nauarr. Valent. Hugo
Huntertis, Victorin. D. Th Noster Thom. de Iesu, Rodr. Lor-
ca. Fr. Ioannes à Cruce, Beccan; Miranda, quos refert, & sequi-
tur Diana, 3 *p. tr.* 2. *res.* 37 Fr. Emanuel à Monte Oliueti *p.* 2. *pra-*
ctica regularis art. 5. *de correctione fraterna num.* 300. Chassan. *in*
suo prælato regulari cap. 7. §. 13. *versu itaque ex ijs*. Armilla,
Paludan. Gabriel, Fagund quos refert, & sequitur Diana, *7 p.*
tract. 3. *resolut.* 44. quorum Fagund Lorca, & alij contrariam
sententiam dicunt improbabilem, sed immeritò, vt benè nota-
uit Caspensis, *to.* 2. *tr.* 27. *disp.* 6. *sect.* 3. *nu.* 25. Hanc tamen senten-
tiam pro nostris religiosis expresè præcipit obseruare nostra
57 constitutio 1. *p. c.* 6. *nu.* 2. vbi ita ait: *si quis extra domum aliquid in*
materia castitatis committat, si hoc fuerit totaliter occultum, & il-
lius emendatio speretur, corrigat illum statim socius, sed si iusto timo-
re non fuerit ausus, vel non credat se profuturum, aut aliquod dam-
num religioni, aut bono illius nomini inde euenturum merito timeat,
aut post factam correctionem in eandem illum viderit reincidere cul-
pam, prælato, vt patri denuntiet, vel si qualitas culpa hoc postulaue-
rit tanquam iudici. Vbi, vt vides non ad perfectiorem profectum
præcipit, vt prælato, vt patri dicatur, sed quando aliter deli-
ctum emendari non potest.

Vndè ego colligo, quod licèt alij religiosi, qui simile statutum
non habent, contrariam possint sequi opinionem si velint, non ta-
men religiosi nostri, cum aliàs religiosi nostri non cedant iuri
suo, & aliàs lex præcipit, præmittit correctionem fraternam,
& meritò, non enim licèt lędere famam proximi propter maius
bonum spirituale, vt cùm Diana meritò notauit etiam Gira-
gus, *suprà* tum, quia etiam Christus apertè dixisset: denuntia prę-
lato tanquam patri. Nec ratio Giragi aliquid conuincit, nam
quod pręlatus possit vitare occasiones iterum relabendi per acci-
dens est, cum supponamus fratrem sola correctione alterius fra-
tris posse emendari, quod est finis intentus ab hac correctione
tum quia aliàs debebat etiam deferri delictum patris iam emen-
datum prælato tanquam patri, vt esset securior à recidiuiuo,
cum etiam in hoc casu posset prælatus, facilè vitare occasiones,
quod tamen negat cùm alijs Girag *sup. num.* 81. & cùm Palao,
Pelizzarius, *sup. nu.* 16.

58 Aduerte tamen, quod in casu, quo subditus se solo, vel medio
aliquo religioso graui, etiam adhibitis aliquibus testibus non po-
test fratrem suum à peccato occulto auertere, tunc potest, imò
tenetur illud prælato, vt patri reuelare: ita cùm alijs Turlenc.
in decalogum tom. 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *dubio* 16. *num.* 2. Dualius, & alij
59 quos refert, & sequitur Diana, *7. par. tract.* 3. *resol.* 43. Ipse autem
prælatus non potest contra religiosum sic denunciatum iuri-
dice procedere, nec eum punire pœnis à iure statutis, nec eum
60 iuridice interrogare: sed tantùm debet monere, & minis terre-
re, vt cautius viuat, cum enim subditus nulla laboret infamia,
non potest, prælatus contra eum iuridicè procedere: ita cùm
alijs Peyrinis, *de subdito q.* 1. *c.* 8. *dicto* 2. Poterit tamen præla-
tus in hoc casu si subditus neget delictum eum coram duobus re-
ligiosis grauibus seuerè reprehendere, si id iudicauerit expe-
61 diens ad eum confundendum, & commouendum, ita cùm Sua-
rio. Palao, & alijs Girag *sup.*

62 Excipe nisi delictum sit omninò occultum Suar. *to.* 4. *de reli-*
gione lib. 10. *c.* 12. *nu.* 34. vel si aliàs subditus de delicto non potest
conuinci, nam tunc nec inter se solùm eum grauiter potest re-
63 prehendere, sed tantùm paternaliter admonere, si aliàs de deli-
cto ei certò non constat, sed ex dicto tantùm vnius, quia dum
subditus nec conuincitur, nec conuinci potest obijciendo ei te-
stes non potest ei inferri grauamen contra eius bonam existima-
tionem, quilibet enim habet ius conseruandi bonum nomen
etiam apud superiorem. Vndè superior etiam absque iniustitiæ
peccato non potest eum deponere à suo bono nomine, quod vti-
que facit, si corrigat subditum etiam inter se tantùm, quia ratio-
ne correctionis ostendit se sentire illam culpam fuisse commis-
sam à subdito, cum aliàs hoc tantùm ex dicto vnius ei constet ita
cùm Pasqualigo, Bassæus, *verbo correctio fraterna n.* 13. Poterit ta-
men pręlatus si subditus non conuincatur corripere illum cōdi-
tionaliter: quod si fortè tale quid commisit, emendetur, ita Bas-
sæus, *sup.* Excipe secundò nisi delinquens recognoscens suum de-
lictum petat veniam, & promittat emendationem, nam cùm iam
sit consecutus effectus correctionis illa aduocatio testium est
contra charitatem, ita cùm Palao Girarg. 3. *parte lib.* 6. *nu.* 68.

Hinc fit, quod si pręlatus cui crimen subditi, vt patri fuit reue- 64
latum potest se solo delinquentem à reincidentia præcauere non
posse illud absque mortali narrare alicui, vel aliquibus ex suis
consultoribus, ita cum Torres, & Palao, Girag. *sup.* secus si id
necessarium fuerit ad remedium adhibendum: ita cùm Torres,
Palao, & alijs Peliz. *tr.* 9. *c.* 4. *n.* 17. Secundò sequitur, quod si prę-
latus potest se solo delinquentem præcauere à recidiuiuo non 65
posse delictum prouinciali, vel generali siue præsenti, siue futuro
manifestare tempore visitationis ob maiorem securitatem rein-
cidentiæ: si enim hoc fieri posset, pateret aditum manifestandi
pluribus delictum commissum: ita Girag. *suprà*, & cum Palao,
Peliz *sup. n.* 18. Secus dicendum est, si se solo non potest subditum
à peccato auertere, nam tunc si ad hoc necessaria fuerit notitia
prouincialis, vel generalis, potest eis in secreto peccatum fratris
reuelare, & si absentes fuerint, poterit id facere etiam per lite-
ras eos monendo de delicto, nisi aliàs sit periculum, quod literæ
in itinere aperiantur, vt accidere potest tempore belli, istas au- 66
tem literas tenetur statim superior comburere, ne fortè ab alio
inueniantur. Excipe nisi necesse sit aliquam custodire, nam tunc
debent obseruari in loco, in quo securæ sint, ne ab alio videantur
Peliz. *suprà nu.* 19. & 20.

Tertiò infertur non posse prælatum, cui delictum fratri est 67
reuelatum ab eo auferre ministerium commissum, vel eum in
alium conuentum mutare, si hac mutatione illius fama periclita-
tur, etiam si hoc dependeat ex sola prælati voluntate, ita Gira-
gus, *parte* 3. *dub.* 6 *numer.* 66. & cum Soto, & Pasqualigo Bas-
sæus, *verbo correctio fraterna numero* 13 secus dicendum exi-
stimo, si eius fama nullo modo periclitatur, & hoc necessarium
sit ad præcauendum à reincidentia, nam si hoc necessitate vtili-
tateque caret, nequaquam id facere possunt, quia est medium
nimis durum, & rigidum, sed potius debent subditum eo mo-
do tractare, & honorare sicut prius: ita Giragus, *suprà nu.* 67.

Aduerte tamen, quod in casu quo prælatus cui crimen, vt pa- 68
tri est reuelatum, talem religiosum mutat in alium conuen-
tum, vel quia nullum est periculum infamiæ, vel quia hoc neces-
sarium est ad præcauendum reincidentiam, vel ob alium finem 69
non posse monere prælatum illius noui conuentus de delicto à
tali fratre commisso, vt ab eo auferat occasiones relabendi, nisi
fortè in illa etiam domo sit probabile periculum, quod relabetur:
ita Peliz *sup. n.* 38. & cùm Palao Girag. *sup. n.* 68. hoc enim esset
contra charitatem cùm talis admonitio ad nihil deseruiat, nisi ad
propalandam famam religiosorum. Nec obstat, quòd talis vide-
tur maximè opportuna, ne prior illius conuentus ignorans talis
delicti exponat, delinquentem alijs periculis maiora delicta com-
mittendi. Respondetur namque, quod cum delinquens sit emen-
datus, & non sit probabile periculum relabendi non dari vllam
rationem, ob quam ob maiorem securitatem eius crimen occul-
tum propaletur aliàs omnibus prælatis, imò & alijs religiosis
propalandum esset, vt cautius eum obseruarent, quod sanè ab-
surdissimum est.

An autem tali religioso paternè denunciato possit prælatus 70
designare socium fidelem, qui eius actiones obseruet, & referat
superiori. Respondeo affirmatiuè dummodo non ei manifestet se
habere aliquam suspicionem de subdito, nam si absque proximi
infamatione potest vigilantia socio commendari, quæ causa su-
besse potest cohonestans infamationem: ita cùm Palao, Peliz.
sup. nu. 37. Girag. *p.* 3. *dub.* 7. *nu.* 73. sed de his vide, quæ diximus
in disp. de prælato locali §. ∴ *de potestate coercitiua*, vbi plura ha-
bes ad intentum.

SECTIO III.

Quæ peccata teneantur religiosi tempore visitationis visitatori, vt patri denunciare.

71 *Visitatores cum in visitatione præcipiunt, vt fratrum delicta eis denuncientur, debent intelligi de denunciatione tanquam patri nisi aliud explicent.*

72 *Eorum præceptum debet intelligi, vt denuntiet præmissa correctione fraterna.*

73 *Visitator tenetur id explicare propter rudiores.*

74 *Religiosi non tenentur visitatori reuelare delicta fratrum si eis constet visitatorem nullum eis remedium adhibiturum.*

75 *Tenetur reuelare si dubitent quod visitator eis remediũ imponet.*

76 *Si probabiliter eis constet delictum fuisse commissum ex fragilitate ob specialem occasionem peccandi, quæ transit, non tenentur denunciare.*

77 *Idem dicendum est, si delictum sit emendatum.*

78 *Religiosi non tenentur visitatori denunciare peccata aliorum, quæ non viderunt.*

79 *Non tenentur denunciare visitatori etiam tanquam patri, quæ à viris etiam fide dignis audierunt.*

80 *Quid si visitator ob grauitatem delicti, vel ob aliquam causam præciperet dicere de auditis.*

81 *Vt religiosi teneantur crimina prælato etiam, vt patri denunciare, non est necesse, quod possint ea probare, sed sufficit, quod eis*

*de illis certò moraliter constet adhibitam fuisse correctionem
fraternam, & non fuisse secutam emendationem.*
82 *Non tenentur denunciare visitatori etiam vt patri, quæ aliàs
putant probabiliter alios esse denunciaturos.*
83 *Quid si denunciatio fiat tanquam iudici.*
84 *Si delictum iam sit denunciatum priori, vt patri non potest ite-
rum denunciari prouinciali vel si est denunciatum prouinciali
non potest iterum generali denunciari, nisi constet nullum fuis-
se adhibitum remedium.*
85 *Idem dicendum est si delictum sit commissum à multis annis.*
86 *Subditus finito tempore immediato visitationis præscripto non
tenetur denūciare, quę ex malitia vel ex defectu memorię omisit.*
87 *Quid faciet prę latus si subditus fraternè correptus nō resipiscat.*

71 PRo huius §. notitia notandum est visitatores cum pręcipiunt
In principio visitationis, vt sibi fratrum delicta denuntien-
tur, nisi aliter explicent, deberi intelligi de denuntiatione tan-
72 quam patri, non verò tanquam iudici: gubernatio enim regularis
suauis, & fraterna est, tum quia si visitator viderit necessariam
esse denuntiationem iudicialem, Ipse præcipiet deponenti, vt re-
licta denuntiatione fraterua transeat ad iudicialem, vt *infra* di-
cemus; imò eius præceptum debet intelligi, quod delicta aliorū
denuntient pręmissa prius correctione fraterna, in casibus in qui-
bus debita est, ita cùm Vasquio, Bonac. Filliucio, & alijs Peliz.
73 *sup.n.*29. Vndè ne in hoc aliquis error eueniat, visitator cum prę-
ceptum imponit, debet explitare pro rudioribus se tantùm velle,
sibi delicta fratrum denūtiari pręmissa prius correctione frater-
na, ita cum alijs Peyrinis, *in formulario litera P.n.*8 his suppositis,
74 Dico 1. Regulares non tenentur visitatori reuelare etiam, vt
patri delicta fratrum, si eis constet moraliter visitatorem nul-
lum omninò remedium esse adhibiturum: non enim vlla lex
obligat ad actum inutilem, secus dicendum est si dubitetur an
sit adhibendum remedium, nam in dubio præsumendum est pro
Prælato, cùm in dubio nemo præsumatur malus, eique obedien-
75 dum, ita cùm Sanchez, Bonacina, Portello, Lezana, & alijs Pe-
lizzarius, *tr.*9.*c.*4.*nu.* 26. Idem dicendum est, quando probabiliter
76 eis constat delictum fuisse commissum, ex fragilitate ob fortui-
tam occasionem peccandi. non autem ex consuetudine: præsu-
mere enim possumus delinquentem esse emendatum, & liberum
77 à periculo reincidendi ita cùm Lezana, & Palao Peliz. *sup.n.*26.
Idem dicendum est si delictum sit emendatum: nam hinc cessat
78 finis denuntiationis fraternę Peliz. *sup. nu.* 26. Idem dicendum
est, de peccatis, quæ tantùm audierunt, etiam si fuerit à fide di-
79 gnis, ita cum alijs Peyrinis, *de subdito q.*1. *c.* 16. *dicto* 4. Excipē
nisi ob grauitatem delicti, etiam à Prælato de auditis præcipe-
80 retur respondere, Peliz. *sup.n.*23. Aduerte etiam quòd ad hoc,
vt, subditi teneantur crimina Prælato denuntiare, non requi-
81 ri, vt ea possint probare, sed satis est, quod de illis certò morali-
ter constet, Peliz. *sup.n.*331.
82 Dico secundò, Regulares non tenentur denuntiare tempore
visitatori, quę aliàs probabiliter putant, alios esse denuntiaturos,
si probabiliter putent denuntiationem illam sufficientem esse
ad emendationem, ita ex Grassio, & Sayro, colligit Peliz. *suprà.*
83 Dixi si denuntiatio fiat tanquam patri, nam si fiat, vt iudici, tunc
tenentur omnes, qui delictum sciunt illud denuntiare, cùm
multiplex denuntiatio requiratur, ad formam iudicialem Pe-
liz. *sup. nu.* 30.
84 An autem si crimen iam denunciatum sit prouinciali, vt pa-
tri, vel priori, possit postea generali, vel prouinciali visitantibus
iterum denunciari. Respondeo negatiuè, nisi aliàs constet nul-
lum fuisse adhibitum remedium, ita Peliz. *sup.n.* 25. Ratio est;
quia si iam prior, vel prouincialis sufficienter de remedio proui-
derunt, ad quid requiritur talis denunciatio. Idem dicendum est
85 si delictum à multis annis sit commissum, nam quando post deli-
ctum commissum multum præcessit tempus, quale est spatium
trium annorum, ex Mascardo, *concl.*60.*n.*54. delinquens præsu-
mitur emendatus, nisi aliunde constet de reincidentia; ita ex
Acuña Sanctius *in selectis disp.*11.*n.*12. & probabile putat Peliz-
zarius. *sup n.*40 quidquid cùm alijs dicat Lez. *verbo visitator n.*8.
86 Sed quæres, an teneatur subditus finito tempore præscripto
in edito visitationis denuntiare, quæ aliàs omisit denunciare,
quia probabiliter putabat alios esse denunciaturos, vel quia illā
malitiosè omisit, vel ex defectu memoriæ. Respondeo in nullō
casu teneri subditum denunciare tale delictum, præceptum
enim denunciandi solùm obligat pro temporè visitationis, qui
tempore visitationis tacent delicta, & postea ea manifestant de-
bent repelli à denunciatione, accusatione, & testimonio tan-
quam suspecti, nisi constet eos iusta causa id fecisse, & hoc siue
visitatio sit generalis, siue specialis, siue alterius visitatoris de-
legati: ita Fagundez, *in præceptis Decal. lib.*8.*c.*62.*nu.*12. Lezana,
quem refert, & sequitur Peliz. *sup.n.*24.
87 Sed quæres quid facere debeat Prælatus regularis subditus pa-
ternè denunciatus, & ab eo correptus, & reprehensus ac moni-
tus modis hucusq; dictis non resipiscit, imò in peiora prolabitur.
Respondeo quòd si delictum non est notorium nec probabile in
iudicium, nec vergens directè in damnum communitatis, non
habet amplius quid faciat circa delinquentem, nisi orare pro eo,
& super eum inuigilare, auferre occasiones quas poterit auferre
sine scandalo aut infamatione subditi, non enim illum potest in-
famare propter delictum occultum, nec ad aliud genus inquisi-
tionis procedere: ita cùm Suario, Giragus *p.*3. *dubio* 7.*n.*75. Peliz-
zarius, *sup. nu.* 39. & si delictum sit in damnum communitatis,
vel tertij si seclusa correctionis paternæ notitia desint sufficien-
tia principia inquisitionis aut accusationis, quia scilicet, denun-
ciator nolit etiam præceptus crimen denuntiare, vt iudici, sed
tantùm, vt patri, tunc non debet visitator instituere fiscalem, vt
vult cùm Suar. Peliz. *sup.nu.*33. sed sistere debet, & talia crimi-
na iudicio Dei relinquere, non enim semper punitio delicto-
rum requiritur ad bonum commune, sed aliquando plus confert
ad illius bonum, vt fama proximi custodiatur, quàm quod deli-
ctum vnius puniatur, vt benè, & religiosissimè notauit Bassæus,
*verbo correctio fraterna nu.*14. video enim aliquos Doctores in hac
materia famæ, proximorum verè carnifices, qui omnia etiam
occultissima suorum fratrum crimina ita contendunt propala-
re, ac si de custodienda fama proximi præceptum non esset, vnde
euenit, vt loco boni communis, quod prætendunt, maiora ma-
la in religione cumulent, vt experientia quotidiana constat, sed
de hoc vide Bassæum, *supra*.

SECTIO IV.

Quomodo visitator, vel Iudex regularis in subditorum causis procedere debeat.

88 *Quæ crimina dicantur publica, quæ occulta.*
89 *Circa leuia delicta non debet iudex regularis obseruare ordinem
iudicialem, sed ea publicè reprehendere.*
90 *Quid si defectus leues ingerant aliquam infamiam.*
91 *In culpis grauioribus si sint notoria, ordo iudicialis est seruandus.*
92 *Non debent procedere seruatis apicibus iuris, sed tantùm sum-
mariè, & de plano.*
93 *Quando tenetur in nostra religione prælatus formare processum.*
94 *Quid sit procedere summariè, & de plano.*
95 *Nullus Prælatus regularis potest contra suum subditum inqui-
sitione speciali absque denunciatore, accusatore, vel infamia
procedere.*
96 *Non potest contra eos procedere eis inauditis.*
97 *Non potest ex sola vnius denunciatione, accusatione, vel testifi-
catione aliquem condemnare.*
98 *Tenetur tradere reo copiam capitulorum, quæ contra eum ex di-
ctis testium resultant.*
99 *Non tenetur ei exhibere nomina testium, etsi ea postulet.*
100 *In aliquibus religionibus hoc eis conceditur in causis grauissi-
mæ culpæ, nisi graue damnum testibus immineat.*

PRo huius §. notitia notandum est delicta subditorum in du-
plici posse esse differentia, vel leuia, quæ peccatum morta-
le non attingunt, vel grauia, deinde crimina grauia alia possunt
esse occulta, alia publica; occulta appellantur quæ, vel occultè 88
coram paucis fiunt, vel quæ ita committuntur: vt ita de facili
probari possunt, indigent probatione, publica verò seu notoria
dicuntur, quæ ita exhibent, quod nulla possunt tergiuersatione
celari, his suppositis,
Dico primò, Circa culpas leues omnes concedunt non debe- 89
re visitatorem aut iudicem regularem obseruare ordinem iudi-
cialem, sed possunt superiores huiusmodi defectu communes,
qui in viris etiam perfectis reperiuntur ad se delatos, & cogni-
tos reprehendere in publicis capitulis, & eis pœnitentias impo-
nere, dummodo tales defectus alicuius momenti infamiam non
inferant: Nam si defectus, & si sint veniales, & tales qui non 90
solent ferè ab omnibus committi, vel ingerant suspicionem pec-
cati mortalis: vel ita graues reputentur apud religiosos, vt so-
leant impedire munera grauiora, quia plurimum diminuunt
existimationem personæ, tunc idem ordo in illis obseruandus 91
est, ac in peccatis mortalibus: vt cùm Suario, & alijs benè aduer-
tit, Lugo, *de iustit. disp.*37.*nu.*164.
Dico 2. Circa culpas graues, & in grauissimis si fuerint noto- 92
riæ, & Prælatus correctione paterna ea continere non possit,
ordo iudicialis est seruandus: hoc autem dupliciter fieri potest,
primò, seruando omnes apices Iuris, secundò procedendo sum-
mariè, simpliciter, & de plano, absque strepitu, & figura iudi-
cij: seruatis tamen ijs, quæ sunt de iure naturali, & de iure gen-
tium. Prælati ergo regulares non primo modo, vtpotè religio-
sis iuris minus conueniens, sed secundo procedere debent, ita
cùm Soto, Suar. Caietano, & alijs Lezan. *t.*1.*c.*2.*nu.*26. & alijs
communiter, & sumitur *ex c. qualiter*, & ex priuilegio bullato
Bonifacij, & ex alijs bullis, quas latè refert Lugo, *sup. n.* 162.
Imò in mea religione nullus Pręlatus tenetur formare proces- 93
sum, nisi sit grauissima iuxta bullā Gregorij XIII. nobis concessā,
& in casu culpæ grauioris in illis tantùm casibus, in quibus ali-
quis pœnam lege statutam meretur, vel nisi agatur ad deponendū
aliquem prælatum canonicè electum, vel ad priuandum ali-
quem ab officio, vel voce actiua, & passiua per sex menses, nisi
quando hæc pœna in constitutionibus exprimitur, & simul casus
est

est notorius, vt patet *ex 3. p. nostrarum constitutionum c. 10. nu. 8.*
Aduerte tamen, quod licet nostri prælati non teneantur nisi in
prædictis casibus formare processum, & informationes per scri-
ptum, teneri tamen in delictis grauibus, vel leuibus quæ pluri-
mum diminuunt existimationem seruare, cætera quæ de iure
naturali expostulantur.

94 Sed quæres, quid sit procedere summariè, & de plano, & sine
strepitu, & figura iudicij. Respondeo consistere in eo, quod non
admittantur clamorosi aduocatorum strepitus, & rigorosæ iuris
solemnitates, vt porrectio libelli, citatio in die non feriata, litis
contestatio, testium multitudo, longæ dilationes, prælatio sen-
tentiæ sedente iudice pro tribunali, quod non recipiantur testes
quæ à iure ciuili repelluntur, vel quod non recipiantur parte
non citata, & his similia quæ ad solemnitatem, non verò ad
substantiam iudicij spectant. Ordo autem substantialis consistit
in eo, quod testes idonei recipiantur, quod sint legitimæ proba-
tiones, & admittantur legitimæ exceptiones, & defensiones,
quia aliàs sine illis iudicium iniquum, foret in quo conueniunt
Doctores.

95 Hinc fit nullum iudicem regularem posse contra subditum
aliquem procedere inquisitione speciali, absq; accusatore, de-
nunciatore, aut infamia præcedenti: hoc enim est non solum
de iure communi *capite qualiter*, sed etiam de iure diuino: vt pa-
96 tet ex *illo Genesis 4. vox sanguinis fratris tui clamat ad me de ter-
ra*. Secundò sequitur non posse prælatos regulares contra subdi-
tos procedere eis inuitis, hoc enim ad rei defensionem, quæ nec
97 à supremo principe tolli potest *Clement. Pastoral. de re iud.* Tertiò
infertur iudicem regularem non posse ex sola vnius accusatione,
seu denuntiatione, aut testificatione aliquem condemnare, vni-
cus namque testis non probat *l. iuris iurandi Cod. de testibus*.

98 Quartò infertur iudicem regularem teneri tradere Reo co-
piam Capitulorum, quæ contra eum è dictis testium resultant,
vt sic possit ab eis se defendere: ita cum Mascardo, Rodriguez,
99 & alijs Tamburin. *tom. 3. in praxi criminali quæst. 3. n. 21.* Non ta-
men tenetur ei exhibere nomina testium, & si ea peteret. Imò
omnes circunstantias à testibus explicatas ex quarum notitia fa-
cile posset Reus venire in cognitionem testium ei, in ostentione
culparum celandæ sunt: ita Lugo *sup. nu. 164.* Pelizz. *tract. 9. c. 4.
n. 64.* Lezana *tom. 2. c. 27. nu. 12.* Suarez *tom. 4. de relig. lib. 10. cap. 12.
100 nu. 30.* vbi dicit esse communem, & quo ad nostros patet *ex 3. p.
nostrarum Constitutionum c. 10. n. 8.* religionibus tamen in quibus
tale statutum non datur in casu grauissimæ culpæ, ex quo gra-
uissimum damnum Reo sequitur, poterit iudex hoc ei concede-
re, nisi inde graue damnum testibus immineat Rodrig Lezana,
Thom. à IESV quos refert, & sequitur Peliz. *sup. n. 64.*

SECTIO V.

De modo procedendi per viam inquisitionis.

SVpponn primò, tres assignari communiter modos, quibus iu- 101
dex regularis potest procedere in iudicio externo ad cogno-
scenda, & punienda delicta subditorum, scilicet per inquisitio-
nem, per denunciationem & per accusationem: vt patet *ex cap.
qualiter, & quando secundo*, & conueniunt omnes Doctores. 102
Secundò suppono triplicem esse inquisitionem. Prima est gene-
ralis, quando solùm inquiritur in genere de delictis, & de per-
sonis. Secunda specialis, quando inquiritur de tali persona, an
commiserit tale delictum. Tertia est mixta, quando inquiritur
de persona determinata, non tamen delictum determinatum,
vel è contra, quando inquiritur delictum determinatum, non
tamen de persona determinata: his suppositis

Dico primò, ad inquisitionem generalem faciendam non re- 103
quiritur, quod præcedat infamia, vel aliquid aliud, ad hoc enim
tenetur iudex ex officio, & in hoc conueniunt Doctores. Ra-
tio verò est, quia hæc inquisitio necessaria est ad purgandam
communitatem, & aliàs fit sine vllius iniuria.

Dico secundò. In hac inquisitione generali non tenentur sub- 104
diti, imò nec possunt declarare delicta occulta eorum qui nul-
la laborant infamia. Et ratio est, quia prælatus non potest ali-
quid præcipere contra ius naturæ, obligans ad non diffaman-
dum, sed ille, cuius delictum est occultum adhuc retinet ius
ad suam famam: ergo Prælatus non potest præcipere hæc deli-
cta sibi manifestari, ita communiter DD. apud Lugum *de iu-
stitia disputat. 37. num. 56.*

Ab hac regula aliqui excipiuntur casus, in quibus potest Præ- 105
latus suo præcepto obligare ad manifestāda delicta secreta alio-
rum. Primus, quando delictum est in graue nocumentum publi-
cum, vel priuatum alicuius innocentia, & adhuc pendens in
futurum. (Hinc est posse obligare ad manifestandos hæreticos
ob periculum infectionis, & idem est de alijs delictis contra
commune bonum.) Secundus est, si fiant crimina notoria cuius-
modi essent, quæ fiunt coram decem personis. Tertius si præ-
cedant indicia, & publica persona delinquentis simul cum de-
licto, ita cum alijs Peliz. *tract. 9. c. 4. n. 49.*

Dico tertiò. Prælatus faciens inquisitionem generalem te- 106
netur monere subditos, præsertim si fuerint aliqui simplices,
& indocti, vt communiter accidit in communitatibus regulari-
bus, in quibus sunt Laici, & alij rudiores, ne detegant crimina
occulta, ita cum Nauarro, Soto, & alijs Dicastillus *de iustitia
tract. 1. lib. 2. disputat. 5. dub. 3. num. 64.* quidquid alij in contra-
rium dicant apud ipsum; Dicastillus *nu. 61* Et ratio est, quia iu-
dex non habet ius talia crimina interrogandi, ergo non potest
dare occasionem suo præcepto ea reuelandi.

Dico quartò. Ad inquisitionem specialem non potest Præla- 107
tus procedere, nisi præcedat aliqua infamia, ita communiter
DD. apud Lugum *sup. num. 60.* & sumitur *ex cap. inquisitionis
§. 3. de iudicijs*. Nomine autem *infamiæ*, quæ debet præcedere,
intelligunt communiter DD. communem vocem, & opinio-
nem bonorum virorum, quæ etiam dicitur clamorosa insinua-
tio, vox enim discalorum, & hominum infimæ sortis non facit
legitimam, & iudicialem infamiam, vt rectè cum Sanchez, Aui-
la, & alijs Dicastillus *supra dub. 4. n. 89.*

Imò vt infamia præcedere dicatur, non sufficit, quod solus iu- 108
dex crimen nouerit, vel quod duo, vel tres etiam iurati affirmēt
se vidisse Petrum, v.g. tale crimen patrantem, vt habetur *in c. in-
quisitionis*, & cum Caiet. & Portel tenet Lezana *verbo iudex n. 6.*
Tambur. *sup quæst. 7. n. 1.* Bassæus *verbo iudicium publicum, num. 8.*
quia adhuc factum est occultum; & ideò per publicam inquisi-
tionem patefieri non debet, sed requiritur, vt rumor de eo spar-
sus sit per maiorem partem viciniæ, seu conuentus, vbi delin-
quens commoratur, dummodo in tali conuentu ad minus sint
decem personæ inter quas talis rumor sparsus sit, vt cum Sanch.
& alijs Tambur. *sup. quæst. 7. n. 2.* Bassæus *sup n. 8.* vel vt alij dicunt,
taliter debet esse publicum, quod de eo publicè sine detractione
loqui possit, vt ait cum Suario, Lugo *supra n. 61.*

Imò huiusmodi infamia, antequam iudex ad inquisitionem 109
specialem procedat, probari debet per duos testes, qui cum iura-
mento deponant, quod publicè illud dicatur, & quod publicè
audierint dicere præsertim à talibus eas nominando, quæ perso-
næ nominatæ debent respondere se ita dixisse, & qua de causa,
& à quibus hæc fama processerit. Lezana *to. 1. c. 27. nu. 7.* & si or-
tum duxerit ex maleuolis, vel leuissimis hominibus, vilipenden-
da est, hæc enim non generat infamiam. Lugo *sup. n. 62.* Lezana
verbo iudex n. 6. Item debent hi testes scire quid sit fama, adeò 110
quod interrogati quid fama sit, si dixerint se nescire, nihil pro-
bant, ita cum alijs Tamb. *sup. n. 93.* Dicastillus *sup. n. 3.*

Excipiuntur tamen aliqui casus, in quibus præcedenti infa- 111
mia potest procedere, se ad inquisitionem specialem primus, si
delictum sit in damnum publicum, vt si sit crimen hæresis, pro- 112
ditionis læsæ Maiestatis. Secundus quando præcedunt indicia
manifesta, & publica, hæc enim habent vicem infamiæ. Tertius
quando delictum esset enorme, & publicum, & essent indicia
vehementia contra aliquem publica, & manifesta, Lezana *ibi n. 7.*

114 Quartus quando delictum est nimis atrox, nam tunc licèt debeat aliqua præcedere infamia, non tamen requiritur. quod fit adeò
115 sparsa, vt quando delictum est minus atrox. Quintus est, quando inquisitio non fit ad punitionem, sed ad malum impediendum, vt si agatur de eligendo aliquem in prælatum, tunc enim potest inquiri de delictis occultis, & si non præcedat infamia, ita cum alijs Lugo *supra n.53.* Lezana *tom.1.c.2. n.9.*

116 Aduerte tamen in omnibus prædictis casibus vltimo excepto in quibus ad inquisitionem specialem diximus, non requiri infamiam debere semper præcedere aliqua indicia, vel suspiciones non leues, Lugo *sup.n 63.* vel aliqua semiplena probatio, indicia autem sunt signa, & circumstantiæ ex quibus prudenter iudica-
117 mus de actibus aliorum. Hæc autem indicia sunt in triplici differentia; quædam sunt leuia, & hæc sufficiunt ad capiendum reum, ne fugiat, huiusmodi indicium est dictum socij criminis, ita cum Iulio Claro, Azor, Syluestro, & alijs Dicastillus *supra n.95.* Alia sunt indicia grauia, & hæc sufficiunt ad carcerandū, & examinandū reū, hęc autem indicia sunt fuga delinquētis statim post delictū, grauis inimicitia coniuncta cū alijs indicijs, existētia rei furto ablatæ apud delinquētem; alia sunt indubitata, & hęc sufficiunt non solum ad carcerandū, & torquendū reum, sed etiam ad eum puniendum saltē pœna arbitraria, hęc autem sunt si quis in lectulo, cum vxore alterius accumbens inueniretur.

118 An autem hæc indicia grauia sufficiant ad procedendum per specialem inquisitionem in alijs delictis non exceptis. Respondeo affirmatiuè, si talia indicia sint publica, & manifesta, ita vt de illis sit infamia, nam tunc talia indicia faciunt aliquam infamiam secus si fuerint leuia, vel de illis non sit infamia, ita cum Sanchez, & alijs Pelizzar. *supra num. 16.* Dicastillus *supra dub. 3. num. 81.*

119 Semiplena autem probatio est dictum vnius testis ocularis, & aliàs fide digni, qui cum iuramento deponit se scire Petrum tale crimen patrasse, quia vel vidit illud si cadit sub potentia visus, vel audiuit si cadit sub potentia auditus, & hic appellatur testis omni exceptione maior, quæ semiplena probatio, licèt se sola si non præcedat infamia, non sufficiat ad inquisitionem specialem in peccatis, quæ non sunt contra commune bonum, si denuncians non assumat onus probandi, vt rectè cum Lessio notauit Peliz. *supra n 60.* sufficit tamen ad procedendum via inquisitionis specialis in casibus *supra* exceptis, in quibus non prærequiritur infamia propter maximum periculum, quod afferunt Reipublicæ.

Et idem dicendum est de confessione Rei extra iudicium, quæ probetur per duos testes, vel de scriptura Rei dare cognita in qua delictum fateatur, vel si duo socij criminis, vel duo testes infames, vel inhabiles, vt duæ mulieres deponant, vel si adsint vehementia indicia per duos testes probata, hæc enim omnia faciunt semiplenam probationem. Bassæus *verbo indicium publicum, num.5.* & alij apud ipsum.

120 An autem possit prælatus procedere ad inquisitionem specialem ex sola notitia habita per epistolas, vel libellos sine auctore, etiam si in ipsis epistolis notificentur testes. Respondeo negatiuè, nam huiusmodi literæ nullam inducunt infamiam, ita cum Lessio, & Thoma à Iesu, Lezana *to.1 c.27. nu.4.* Miranda, & alij quos refert, & sequitur Peliz. *sup. n.57.* Imò addo, quod si vnus re-
121 ligiosus de vno crimine sit diffamatus, vel conuictus non posse inquiri de alijs, de quibus non est diffamatus, Soto, Nauar. quos refert, & sequitur Lezana *verbo index n.6.* Nec conuictus de vno crimine potest inquiri de socijs occultis quorum nulla est infa-
122 mia saltem regulariter loquendo. Lezana *supra*. Idem est dicendum, si iudex extorsit delictum à subdito, vel à teste, & hoc siue fuerit per metum grauem siue sine illo, sed per iniustas interrogationes factas reo ignoranti illarum iniustitiam, ita cum Sanch.
123 Caiet. Syluestro, & alijs Pelizz. *sup. n. 61.* Secus si iudice iustè interrogante testes malè detexerint delictum Rei, ita cum Sanch.
124 Peliz. *sup. n.62.* vel si Reus in iudicio detegat crimen occultum coram iudice, & notario, etiam si hoc faciat incidenter, illa enim confessio facit notorium iuris, ita cum Nauar Valentia. Lessio, Bonac. & alijs Tambur. *tom.3. in praxi criminali quæsito 9. num.1.*
125 Idem dicendum est, si crimen in iudicio commissum fuit, vt si committitur coram iudice, & alijs circunstantibus, vt si testis falsum deponat in iudicio, ita cum Nauar. Lessio, Bonac. Tambur. *supra n.4.*

SECTIO VI.

De modo procedendi per viam denuntiationis iudicialis.

126 *Quotuplex detur denuntiatio, & quæ illæ sint.*
127 *In quo differat denuntiatio Euangelica, & iudicialis.*
128 *In quo differat denuntiatio iudicialis ab accusatione.*
129 *Quotuplex dicatur peccatum publicum.*
130 *Quæ delicta dicantur in damnum ipsius peccantis, quæ in damnum tertij, quæ in damnum commune.*
131 *Peccata notoria possunt statim non præmissa correctione fraterna denuntiari.*
132 *Hæc peccata prius debent denuntiari Prælato, vt patri si hæc denuntiatio ad illorum emendationem sufficiat.*
133 *Excipe nisi delictum sit in damnum tertij, vel in communitatis, vel detur præceptum superioris.*
134 *Quid si delinquens etiam in hoc casu sit publicè emendatus, & damno tertij, vel communi satisfactum.*
135 *Peccata quæ à duobus, vel à tribus sciuntur & in iure dicuntur publica, si sint in damnum tertij, statim absque correctione fraterna sunt denuntianda.*
136 *Quid si certò sciatur correctionem fraternam fore profuturam.*
137 *In peccatis quæ sunt contra bonum commune, nunquam potest præsumi correctio delinquentis ex secreta monitione.*
138 *Si peccata sint solum in damnum committentis, & tantum sciuntur à duobus, vel à tribus, præmittenda est correctio fraterna eo modo, quo Christus instituit.*
139 *Delicta quæ tantum ab vno sciuntur præter committentem, si sint in damnum tertij, vel communitatis, si certò sciatur per correctionem esse emendanda, & damno subueniendum non sunt denuntianda & si hoc certo non constet statim sunt iudicialiter denuntianda.*
140 *Quid si per solam denuntiationem paternam tali damno, & peccato possit subueniri.*
141 *Dantur plures casus in quibus, etsi delictum sit in damnum commune, vel tertij & detur præceptum superioris non tenetur quisque peccatum occultum fratris denuntiare.*
142 *Primus si delictum sit emendatum excepto peccato hæresis.*
143 *Secundus, quando ille, qui nouit delictum, fuit complex illius.*
144 *Quid si possit delictum manifestari sine detrimento manifestātis.*
145 *In nullo casu tenetur quis se ipsum denuntiare.*
146 *In delictis quæ ab vno tantum sciuntur, quæ tantùm sunt contra committentem, si per correctionem fraternam non speratur emenda, vel si data correctio non profuit, non tenetur quis denuntiare Prælato, vt iudici peccatum occultum patris, etiam si detur præceptum, & censura.*
147 *Potest in hoc casu illud Prælato, vt patri denuntiare, si speratur emenda.*
148 *Quid si non speretur emenda, sed potius deterioratio.*
149 *Quid si delictum possit probari per vnum testem omni exceptione maiorem.*
150 *Plures dantur casus, in quibus qui delictum etiam probabile aliorum, non potest denūtiare etiā supposito præcepto Prælati.*
151 *Primus quando delictum solum duobus, vel tribus notum est, & Prælatus procedit ad pœnam.*
152 *Secundus si quis sub secreto naturali delictum accepit.*
153 *Quid si delictum sit in damnum commune, vel tertij.*
154 *Tertius casus est si delictum iubeatur denuntiari ad emendam delinquentis, vel ad impediendum peccatum delinquentis, vel ad non inferendum malum proximo, & constet proximum esse emendatum.*
155 *Quartus si delictum tantum audiuit etiam personis fide dignis.*
156 *Quid si Prælatus iubeat, etiam audita declarare.*
157 *Quintus si denuntiator esset cogendus probare quæ denuntiat, cum re vera non possit, vel timet aliquod detrimentum.*
158 *Sextus si quis rem alienā in recompensationē sui debiti accepit.*
159 *Septimus quando inde maius damnum, incommodum, vel scandalum oriturum prudenter timetur.*
160 *Quomodo Prælatus se debet habere in denuntiationibus.*
161 *Vbi Prælatus denuntiationem legitimam iudicauit, tenetur ex ea contra denuntiatum iudicialiter procedere.*
162 *Prælatus non potest procedere ad publicam punitionem, nisi delictum sit publicum, vel reus laboret infamia, vel contra eum semiplena probatio, vel indicia sufficientia.*
163 *Si nihil borum adsit punitio non spectat ad bonum commune.*
164 *Quid si reus denunciatus in iudicio recognoscat suum delictum, & promittat emendationem.*
165 *Denunciator aliquando potest esse testis contra delinquentem à se denunciatum.*

SVppono primò, dari triplicem denunciationem scilicet iudicialem, Euangelicam, & canonicam. Iudicialis est quæ fit apud superiorem tanquam iudicem Euangelica est, quæ fit Prelato tanquam Patri præcedente correctione fraterna. Canonica est, quæ fit Prælato ad impediendum, vel auertendum damnum spirituale communitatis, aut priuatæ personæ, dicitur autem canonica, eo quod à iure canonico inuecta sit, ita cōmuniter DD. 126
differunt autem denunciatio Euangelica, & iudicialis in multis: 127
primò in fine, nam finis denunciationis Euangelicæ, est emendatio fratris, iudicialis verò est vindicta, seu bonum denunciantis, vt delinquens satisfaciat. Secundò denunciatio Euangelica est actus charitatis, & supponit correctionem fraternam, iudicialis verò est actus iustitiæ, & non semper prærequirit correctionem fraternam. Tertiò in Euangelica nunquam est locus processui iudiciali, in denunciatione verò iudiciali poterit Prælatus si velit procedere iudicialiter. Quartò in Euangelica non exigitur à denunciante iuramentum, benè verò in iudiciali.

Differt autem denunciatio iudicialis ab accusatione: primò 128
eo quod accusator suscipit in se onus probandi, denunciator autem non tenetur probare crimina, quæ denuntiat, nec se subijcit pœnæ talionis. Secundò accusatio semper traditur in scriptis

cum

cum certis ſolemnitatibus infra dicendis, in denuntiatione
verò non ſunt neceſſariç huiuſmodi ſolemnitates:ita cum Azor,
Claui regia,& alijs Tambur.*t.3.in praxi crimin.quaſ.5.n.2.*

129 Suppono ſecundò. Peccatum tripliciter dici poſſe publicum:
primò, quando à duobus, vel tribus ſcitur, & tunc dicitur in iu-
re probabile, quia probari poteſt, & ſi nulla illius infamia detur:
Secundò quando non ſolum probari poteſt, ſed de illo datur in-
famia, & hoc dicitur à iure famoſum, & manifeſtum. Tertiò
quando eſt notorium, quod nullo modo celari poteſt, nec negari
ab eo qui cōmiſit; hoc autē notorium poteſt eſſe notorium noto-
rietate iuris, vel facti. notorium notorietate iuris, eſt delictum
per ſententiam declaratum, notorium verò notorietate facti
eſt, quod ſcitur à maiori parte communitatis, vel viciniæ, modo
ſciatur à decē perſonis, oppoſito modo contingit ſecretum, aliud
enim eſt, quod nō poteſt probari in iudicio, aliud quod, & ſi poſſit
probari, nō laborat infamia, tertiò quod probari facilè poteſt, & ſi
aliqua tergiuerſatione celetur, nec eſt maiori parti cōmunitatis
notum:ita Suar.*de charitate diſp.8 ſect.6. in principio*, & alij.

130 Tertiò ſuppono delicta quædam eſſe in damnum ſolius pec-
cantis verbi gratia fornicatio, Sodomia, ebrietas, conſuetudo iu-
randi, &c. alia in damnum communitatis, vel in temporalibus
qualia ſunt proditio, ſubornatio, machinatio grauium offenſa-
rum contra ſuperiorem, pacem turbantes inter ſuperiores, &
ſubditos, vel inter ipſos ſubditos, ſecreta in damnum graue reli-
gionis reuelantes, ſuperiorum ſigilla falſificantes, edentes libel-
los famoſos, diſſipatores bonorum monaſterij publicè, ſcandaloſè
cum ſæcularibus ſuperiores, relaxatè viuentes, ſuſurratores,
murmuratores conſuetudinarij, &c. vel in ſpiritualibus, vt fal-
ſa doctrina qua fides, vel mores corrumpuntur, blaſphemia, &c.
ita communiter DD.apud Palaum *to.1.tract.7.diſp.3. puncto* 13.
*nu.*2. His ſuppoſitis

131 Dico primò. Peccata notoria quæ in multorum præſentia,
vel alio modo à pluribus cognoſcuntur, poſſunt ſtatim non præ-
miſſa correctione fraterna iudicialiter denuntiari? ita cōmuni-
ter DD.apud Palaum *ſup.nu.*3. qui enim publicè peccat, eo ipſo
renuntiat iura ſecreti, tum quia in tali denuntiatione non ſolum
fratris emendatio attenditur, ſed reparatio ſcandali dati media
132 punitione. Aduerte tamen, quod ſi in hoc caſu ſufficiat denun-
ciatio facta Prælato, vt patri ad remedium fratris, illam prius
tentandam eſſe quam iudicialem, vt minori cum præiudicio
fratri ſubueniatur, & euitentur damna à denunciatione iudicia-
li prouenientia. Lezana *to.1.c.26.n.*19. Adrian. Lorca, & alij quos
133 refert, & ſequitur Palaus *ſup.n.*4. Excipe niſi delictum ſit in dam-
num tertij, vel communitatis, vel niſi accedat præceptum ſu-
134 perioris ad puniendum delictum, Palaus *ſuprà*. Excipe niſi de-
linquens publicè, ſit iam publicè emendatus, & ſatisfecit reipu-
blicæ auferens omninò ſcandalum, nam tunc, & ſi accedat præ-
ceptum ſuperioris, non tenetur quis illum denunciare: ita cum
Auila, Lugo *de iuſtitia cap.*38.*n.*19.

135 Dico ſecundò. Peccata quæ partim ſunt ſecreta, partim pu-
blica, qualia ſunt quæ non ſolum ab vno, ſed à duobus, vel tribus
ſciuntur, & quæ in iure vocantur publica, ſi ſint in damnum ali-
cuius teſtis, ſtatim abſque correctione fraterna Prælato denun-
tianda ſunt, niſi in aliquo caſu firmiter, & certo credatur corre-
ctionem fraternam fore profuturam: ita Suar. Coninch, Villalob.
136 Lorca, & alij, quos refert, & ſequitur Palaus *ſup.nu.*5. Ratio eſt,
quia defenſio innocentis, & correctio proximi quærenda eſt cum
minori damno poſſibili, ſed per correctionem, & damno innocē-
tis ſubuenitur, & famæ proximi, ergo. Aduerte tamen, quod in
137 peccatis quæ ſunt contra bonum commune, vt hæreſis, proditio,
&c. rarò aut nunquam præſumi poteſt, correctio delinquentis ex
ſecreta monitione, & ideò ſtatim denuncianda ſunt maximè,
ſtante præcepto denunciandi lato à iure ab inquiſitoribus: ita
cum alijs Palaus *ſupra n.*5.

138. Dico tertiò. Si peccata ſint ſolùm in damnum delinquentis
præmittenda eſt ex præcepto Chriſti, correctio fraterna, & in-
ductio teſtium, antequam iudicialiter denuncientur, ſi probabi-
liter exiſtimetur correctionem profuturam, ita cum Soto, Lor-
ca, Suar. Nau. Villalob. Palaus *ſup.nu.*6. vbi dicit eſſe communem
Chaſſainus *in ſuo Prælato regulari c.7.§.*13. *in fine*. Ratio eſt, quia
ſi in his peccatis non eſt ſeruandus ordo correctionis à Chriſto
inſtitutus, in nullo caſu talis ordo eſt ſeruandus, quod dici non
poteſt quod ſic probatur, nam in peccatis omninò ſecretis denun-
ciatio iudicialis non habet locum, in omninò publicis non eſt
præmittenda correctio: ergo ne dicamus non dari tale præce-
ptum correctionis à Chriſto, affirmandum eſt, in his peccatis de-
beri obſeruari.

139 Sed quæres, an in delictis omninò ſecretis qualia ſunt, quæ ab
vno tantùm præter committentem, ſciuntur, ſint iudicialiter
denuntianda, ſi ſint in damnum tertij, vel communitatis? Reſ-
pondeo quod ſi certò ſciatur per correctionem fraternam, dam-
140 num eſſe impediendum, & delinquentem emendandum non ha-
bere locum iudicialem denunciationem, nam hæc ſolum conce-
ditur in præſenti ad impediendum damni tertij, vel communi-
tatis, ſed damnū per ſolam correctionem impeditur, ergo ſuper-
uacanea eſt prædicta denunciatio. At ſi certò non conſtat per ta-
lem correctionem damnum infallibiliter eſſe impediendū exiſti-
mo ſtatim peccatum eſſe Prælato denuntiandum, ſi alia via non
ſuppetit damnum impediendi, ſi enim per ſolam reuelationem
delicti factam Prçlato, vt patri, vel alia damnum poſſit ſufficien-
ter impediri illa prius tentanda eſt, ita Sylueſter, Sà. Valentia,
Villalobos. Leſſius & cum multis Sanch. quos refert, & ſequitur
Palaus *ſup.nu.*10. Ratio eſt, quia hçc denunciatio non tantum ad
punitionem delinquentis, quantum ad impediendum damnū or-
dinatur, ergo ſi nec correctione fraterna, nec alio medio tale
damnū impediri poteſt, nō eſt curandū de infamia proximi, cum
hçc per accidens, conſequitur ad defenſionem iuſtam innocētis.

Excipiuntur tamen ab hac communi regula aliqui caſus in 141
quibus etiam, ſi detur præceptum ſuperioris, non tenetur quis
peccatum occultum fratris, etiam ſi ſit in damnum tertij, vel cō- 142
munitatis reuelare, primus ſi conſtet delictum eſſe emendatū: ita
communiter DD.apud Palaum *ſup.punct.*14 *nu.*1. nam ſi delictū
eſt emendatum, ceſſat ratio iuſtificans talem denunciationem,
tum quia in tali caſu iudex ſolum procedit ad punitionem, ſed
quando iudex procedit ad punitionem, requiritur delinquētem
infamia laborare: vt cum multis Palaus *ſup.n.*1. ergo. Excipe ta-
men peccatum hæreſis, quod etiam ſi ſit emendatum denun-
ciandum eſt inquiſitoribus, propter eius infectionem, præſer-
tim ſi ſit probabile in iudicio, ita cum alijs Palaus *ſuprà*.

Sed quæres quando præſumatur delictum emendatum? Reſ-
pondeo hoc arbitrio prudentis viri relinqui, ſi enim omnes oc-
caſiones peccati ſublatæ appareant, præſumenda eſt emendatio.
Idem dicendum eſt, quando præceſſit multum tempus à com-
miſſo delicto, niſi conſtet de noua reincidentia; ad longum autem
tempus ſufficiunt tres anni, ita cum Acuña & Palaus *ſup. n* 2.

Secundus caſus in quo ceſſat obligatio denunciandi, etiam in 143
delictis contra bonum commune, & tertij damnum, eſt quando
ille qui nouit tale delictum, fuit illius conſcius, nemo enim te-
netur denuntiare ſocios ſui delicti, & ſi detur præceptum ſupe-
rioris, niſi alias delictum conſcij poſſit manifeſtari, ſine detri- 144
mento illius, qui denuntiat, nam tunc tenebitur ſocius crimen
denuntiare, ſi ſit graue damnum commune, vt eſt peccatum hç-
reſis, proditionis, &c. nam ſic denunciantes benigniſſimè trà-
ctentur, ita cum Diana, & alijs Lezana *verbo accuſare nu.*11. in
nullo tamen caſu tenebitur quis ſe ipſum denuntiare, vel accu- 145
ſare extra confeſſionem ſacramentalem, quantumcumque gra-
ue crimen commiſerit, nemo enim tenetur ſe ipſum prodere,
ita cum Sanctarello, & alijs Lezana *ſupra n.*10.

Dico quartò. In delictis omninò occultis qualia ſunt quæ ab 146
vno tantùm ſciuntur, quæ tantum ſunt contra committentem,
ſi per correctionem fraternam non ſperatur emenda, vel ſi data
correctione nihil profecit, non tenetur quis denuntiare pecca-
tum occultum fratris Prælato præcipienti etiam, cum excom-
municatione ſibi omnia peccata denuntiari, & ſi probari nō poſ-
ſint, ita cum Rodrig Graffio, Nauarr. Regin. Sayro, Armilla, &
alijs Peyrin.*de ſubdito q.1 ſ.26.d.*3 Baſſæus *verbo denuntiatio n.*6.
Ratio eſt, quia cum delictum nullo modo probari poſſit, fruſtra
talis denunciatio fieret. Vnde in tali caſu ſolum paternè poteſt 147
Prælato denuntiari, ſi ex tali denunciatione ſperetur emenda, 148
nam ſi nec ſic ſperatur, ſed potius deterioratio, tunc nec, vt patri
tenetur quis delictum, quod non poteſt in iudicio probare Præ-
lato denuntiare, ſed tantum debet poſtulare à Deo gemitibus
inenarrabilibus delinquentis correctionem: ita communiter
DD quos refert, & ſequitur Baſſæus *ſup. nu.* 6. Secus dicendum
eſt, ſi delictum poſſet probari ſaltem per vnum teſtem omni ex-
ceptione maiorem, nam tunc tenetur quis tale peccatum occul- 149
tum Prælato iuridicè denuntiare, cum emendationem fratris,
quam intendit denunciatio, etiam iuridicè teneamus omnes
procurare: ita cum præcitatis Auctoribus Peyrin. *ſupra*.

Ab hac tamen regula plures excipiuntur caſus, in quibus quis 150
delictum etiam probabile aliorum, non poteſt denuntiare etiam 151
ſuppoſito præcepto Prælati cum excommunicatione; primus
quando delictum duobus, vel tribus tantum notum eſt, & iudex
ad pçnam procedere intendit: ita cum Cordub. Nauar. Leſſius, &
alijs Palaus *ſup.nu* 3. Baſſæus *verbo denunciatio n.*11. & alij com-
muniter. Ratio eſt, quia bonum commune ad quem ordinatur
in hoc caſu denunciatio, non exigat punitionem delinquentis,
quo vſque delinquens laboret infamia, ergo non tenetur illud
denunciare. excipe niſi peccatum ſit in damnum tertij, vel com-
munitatis; ita communiter DD.

Secundus caſus eſt ſi quis ſub ſecreto naturali delictum acce- 152
pit, quia ſibi ratione petendi conſilium, vel remedium eſt mani-
feſtum; nam tunc etiam ſi præcedat infamia, & ſemiplena pro-
batio non tenetur, quis nec poteſt abſq; violatione, non ſolū cha-
ritatis, ſed etiam iuſtitiæ illud manifeſtare, ita cum D. Thoma,
Cordub. Nauarro, Sà, Leſſio, & alijs. Palaus *ſup. n.*3. Azor, & alij
communiter quos refert, & ſequitur Baſſæus *ſup.n.*11. Ratio eſt,
quia licet bonum commune, expoſtulet delinquentem infama-
tum puniri, non tamen poſtulat, vt iuuet ad punitionem qui ſub 153
ſecreto, & occaſione remedij cognouit. Excipe niſi delictum ſit
in damnum commune, vel tertij, nam ſi tale ſit, & ab illo delin-
quens, non deſiſtat tenetur quis denuntiare delictum, etiam ſi
ſub ſecreto cum iuramento acciperet, extra tamen confeſſio-
nem ſacramentalem, dignus eſt enim delinquens, vt ei frangatur

fides

fides etiam iurata ob reparationem damni publici, vel tertij innocentis: ita cum Sà, Nauar. Leis. & alijs Palaus *sup. n.2.*

154 Tertius casus est si delictum iubeatur denuntiari ad emendam delinquentis, vel ad impediendum peccatum mortale delinquentis, vel ad non inferendum malum proximo, vel illud restituendum, & constet proximum esse emendatum, nec amplius velle peccare, vel iam restituisse, vel velle restituere damnum illatum proximo, nam cum in his casibus cesset finis præcepti, non est peccatum proximi, cum eius famæ iactura propalandum, D. Thom. Nauar. & alijs, quos refert, & sequitur Bassæus *sup.*

155 Quartus casus est, quando quis delictum ex leuibus personis sciuit, quæ non sunt fide dignæ, imò etiam si essent fide dignæ, nemo enim tenetur, aut potest denuntiare, quæ audiuit iuxta Domini præceptum, qui ait, si peccauerit in te, id est si videris, 156 vel certa scientia cognoueris, & non auditu tantùm perceperis. Excipe casum in quo Prælatus iustis de causis præciperet, denuntiari ab omnibus etiam quæ audierunt, & si aliter non sciuerint, nam tunc tenebuntur subditi denuntiare ea, quæ à personis fide dignis audierunt, si aliàs memores sint personæ à qua audierunt, & grauitas delicti, vel alius dignus respectus cogat Prælatum ad tale præceptum imponendum, Nauarra, Salon, & alij quos refert, & sequitur Bassæus *supra*.

157 Quintus casus est, quando quis cogendus esset probare, quæ denuntiat cum re vera non possit, vel aliud timet detrimentum ex denunciatione oriturum cum graui enim detrimento, non teneri damnum alteri impendens impedire, nisi fortè esset damnum commune, quod ex alicuius denunciatione esset impediendum, tunc enim tenetur persona particularis aliquod damnum pati ad impediendum commune, secus è contra, ita cum Nauarro, Sà, Cordub. Leis. Sanch. & alijs Palaus *sup. n.7.* Bassæus *sup.*

158 Sextus casus est, si quis rem alienam in recompensationem sui debiti accepit, tunc nec de se, nec de alijs denuntiare tenetur, etiam si sub iuramento, & excommunicatione iuberetur, quia ferri non potest excommunicatio, nisi ob peccatum mortale, hic autem non peccauit mortaliter, si se compensauit in bonis debitoris, si aliàs sibi debitum aliter recuperare non poterat: ita cum 159 Syluestro. Nauar. Aragonio, Bassæus *sup. nu.11.* Tandem non tenebitur, quis crimen occultum denuntiare quando maius incommodum, aut scandalum inde oriturum prudenter timeret, quia quod propter charitatem institutum est, non debet contra charitatem exerceri, vide Sanch. *de matrim. l.3. disp.13. n.4.*

160 Dico quintò, facta denunciatione in casibus in quibus eam subditi possunt efficere ad Prælatos, spectat vigilanter cum omni zelo, & charitate videre, an iuridicè procedere oporteat, ponderantes personam denunciantis, & denunciatæ cum omnibus circunstantijs, & annexis; nam si denunciator esset malignus, & inquietus, nullatenus debet audiri, vel si denuntiatus esset vir eminēs vita, & moribus per plurimos annos in sua religione probatus, nequaquam acceptanda esset denunciatio à quocumq; fieret, vel pari, vel maioris eminentiæ, nam sæpè Angelus tenebrarum in Angelū lucis se transformat, & viri aliàs pijssimi aliquādo passione aliqua perciti se præcipites, dant in proximi præsertim eminentioris depressionem, vel oppressionem. Vnde contra tales viros eminentes solum denunciatio ad pœnam, talionis est admittenda ne malignantes, quicumque illi sint, sub spe indemnitatis ansam, & occasionem captent opprimendi, perfectos eminentes viros in religionis dedecus, & damnum irreparabile.

Idem faciendum est cum illis, qui vltra productam denunciationem cum testibus iterum, & sæpius, vel ore tenus, vel literis excitant, & vsque ad causæ finem non desistunt, in quo faciunt officium accusatoris, sub pulchro nomine denunciationis, quos vt cognouerit, Prælatus debet eos cogere, vt subscribant denunciationi sub pœna talionis, aliàs illorum denunciationes, vt suspectas reijciat. Debet etiam Prælatus antequam aliquam denunciationem, admittat denunciantem interrogare, num correctionem fraternam præmiserit, quod si inuenerit illam omisisse iudicialem denunciationem nullatenus admittat, sed vel tantum fraternam, vel iubeat denuncianti, vt indebitè omissa charitatiuè adimpleat, vt sic denunciantes confundantur, & prius fraternam charitatem exerceant, prius quam faciem Prælati adire cogantur, vt iudicem: ita Spatarius *in c.3. tract.5.* Rodrig. *q.6. to.2. art.8.* Bouerius *in directorio fori iudicialis cap.15.*

161 Dico sextò, vbi Prælatus denunciationem legitimam iudicauerit, tenetur ex ea contra denunciatum inquirere, ac iudicialiter procedere alioquin peccabit, cum iustitiam, & religionis bonum negligat, ita Bouerius *sup.* Bassæus *verbo correctio n. 2.* Ad162 uertat tamen Prælatus, se non posse procedere ad publicam punitionem, nisi delictum, quod denunciatum est sit publicum, vel reus laboret infamia, aut contra, cum sit semiplena probatio, aut 163 indicia sufficientia, nam si nihil horum adsit punitio non spectat ad bonum commune, vt benè aduertit Suar. *tom.4 de relig. lib.10. c.12. n.18* poterit tamen Prælatus in hoc casu reum monere, & seuerè reprehendere, pro qualitate semiplenæ probationis, ali164 quam correctionem secretam, etiam adhibendo ad timorem, & medicinam in futurum, non verò in pœnam, quod si reus denunciatus in iudicio recognoscat suum delictum, & promittat emendationem, ac satisfactionem, tunc Prælatus non potest eum publicè punire, potest tamen ea occultè punire in medicinam præseruatiuam, Suarez *supra*.

Si tandem inquiras an denunciator possit esse testis contra delinquentem à se denunciatum. Respondeo affirmatiuè non ad 165 integram punitionem qualem delictum postulat, sed ad mitiorem, ad hanc enim pœnam non tam exacta probatio requiritur, sicut quando proceditur via accusationis ad integram pœnam, ita Sot. Nauar. Sanchez, & alij quos refert, & sequitur Peliz. *tract.9. cap.4. num.75.*

SECTIO VII.

De modo procedendi per viam accusationis.

166 Quid sit accusatio.
167 In quo differat à denunciatione, & à querela.
168 Deferuntur aliquæ conditiones ad verā accusationē necessariæ.
169 Modus procedendi per viam accusationis relegandus est à viris religiosis.
170 Quomodo aliquando potest illo vti etiam inter regulares.
171 Quilibet religiosus potest alium pro iniurijs sibi illatis accusare.
172 Aliquæ conditiones ibi referuntur, vt talis accusatio sit licita.
173 Nemo tenetur alterum pro iniurijs sibi inflictis accusare, sed potest iniuriam remittere.
174 Excipe nisi delictum sit contra bonum publicum, & pendens in futurum.
175 Quid si iam sit patratum, ita vt nullo modo maneat in actu.
176 Quid si sit contra tertiam personam pendens in futurum.
177 Religiosi non possunt esse actores, aut accusatores in iudicio forensi sine licentia sui Prælati.
178 Quid si existant extra monasterium, vel Prælatus sit absens, aut si velit agere contra religionem.
179 Quis Prælatus in nostro ordine possit talē concedere licentiam.
180 Quando subditus suum Prælatum accusat dandæ sunt illi expensæ ad litem.
181 Debent etiam tales expensæ concedi Prælato accusato.
182 Religiosus accusans suum Prælatum tenetur in omnibus ei obedire excepto illo in quo eum accusat.
183 Quilibet religiosus tenetur in casu hæresis, vel proditionis accusare personas, etiam sui ordinis coram inquisitoribus absque licentia Prælatorum.
184 Regulares nō possunt à laicis, vel à religiosis alterius ordinis accusari, nisi in casu quo suā, vel suorum iniuriā prosequātur.
185 Sic accusantes & iudices talem accusationem recipientes incurrunt excommunicationem.
186 Si totus conuentus delinquat accusari, ac puniri potest.
187 Quid si omnes de cōuētu non tamen simul cōgregati delinquant.
188 Prælatus potest accusationem abolere, dummodo alia via damnum reparetur, immò ad hoc aliquando tenetur.
189 In coacta accusatione si nondum constat de reo, potest accusator desistere.
190 Si constet de reo accusator potest desistere ab accusatione, quoties accusare non tenebitur.

Dico primò. Accusatio est delatio rei de crimine ad vindi- 166 ctam publicam libello facta, differt à denunciatione in eo 167 quod accusatio, semper est ad publicam vindictam, non verò denunciatio, à querela verò distinguitur, primò, quia querela non semper fit propter publicam vindictam criminis, sed propter bonum partis læsæ; secundò, quia accusatio fit oblato libello accusatorio, & subscriptione accusatoris, ac querela fit nudis verbis, & iudex deinde procedit ad accipiendos testes, & informationē contra reum: Bassæus *verbo accusatio n.2.* requiruntur autem ali- 168 quæ conditiones ad veram accusationem, prima, vt fiat in scriptis, quamvis consuetudine receptum sit, vt etiam fiat verbis, modo notarius statim eam in scriptum redigat, Clarus, Le[illegible] quos refert, & sequitur Tambur. *in praxi crimin. to.3. quæst.4 num.5.* Secunda, vt exprimatur dies, & annus quo intentatur, quod hodie non est necessarium, hoc enim parum ad rem facit, Tambur. *sup. n.6.* Tertia, vt exprimatur nomen accusatoris, & accusati. Quarta species delicti. Quinta locus, & tempus, & annus, & mensis quo delictum commissum fuit aliàs accusatio incerta, & lubrica redderetur, non tamen tenetur accusans exprimere diem quo delictum commissum fuit, nisi aliàs reus petat exprimi diem ad probandum in illa die fuisse infirmum, vel non fuisse in tali loco: ita cum communi sententia Tambur. *sup. n.9.*

Dico secundò. Iste modus procedendi per viam accusationis, 169 licet relegādus sit à viris religiosis, vtpotè maximè paci, & quieti religiosorum noxius, & aliàs bono communi, & priuato sufficienter per iudicialem denunciationem satisfit, attamen non omninò excluditur, aliquando enim etiam inter regulares, po- 170 test procedi via accusationis, non solum absq; peccato iniustitiæ, sed etiam sine peccato contra charitatem, vt si religiosus affectus iniuria accuset iniuriantem apud superiorem non ex odio, sed ex affectu religionis, ne tales iniuriæ in eā introducantur, vel ex affectu proprij commodi, nempè iusti honoris, aut boni nominis, quin etiam interdum potest id cadere sub obligatione, ne tales excessus introducantur in religionem, communiter DD. apud Peliz.

Peliz.*tract.9.c.9.n.83.* vbi etiam cum Soto aduertit cessare obligationem rigorosam accusandi, si per iudicialem denunciationem consuli possit communi bono, vnde cum hoc semper fieri possit talis modus rigorosè accusandi raro, aut nunquam vtitur apud regulares, sed tantùm occurritur bono communi. vel particulari per iudicialem denunciationem, quæ etiam lato modo dici potest accusatio, quatenus ordinatur ad vindictam, & pœnam, ad quam tamen non ordinatur denunciatio, vt benè aduertit Peyrin. *de subdito quæst.1.cap.16.dicto 5.*

171 Dico tertiò. Quilibet religiosus potest si velit, alterum accusare pro iniurijs sibi latis, ita communiter Doctores apud Peyrinum *sup. dicto 5.* Ratio est, quia accusatio, & vendicatio auctoritate publica est, actus virtutis iustitiæ, si cum debitis circun-
172 stantijs fiat; debitæ autem circunstantiæ ad hoc, vt iste actus sit licitus sunt prima, vt fiat sine odio, nec alia peruersa intentione, sed isto intuitu iustitiæ, vt benè cum communi sententia notauit Bassæus *verbo accusatio num.5.* Secunda, quod delictum sit probabile in iudicio, aliàs accusator iniuriam infert, accusato eius famam iniustè lædendo, seque exponendo pœnæ talionis, accusator enim sub pœna talionis tenetur delictum, saltem semiplenè probare per famam, vel per vnum testẽ omni exceptione maiorẽ, licet hodie talis pœna iam non sit in vsu, sed mitiori pœna puniatur, ita ex Aretin. Nauar. & alijs Lezan. *t.1.c.27. n.24.* Tertia requiritur, si delictum fuerit occultum, quod præcedat correctio paterna, licèt enim hęc correctio ex iustitia non postuletur, quando delictũ est probabile in iudicio, requiritur tamen ex charitate, si speratur emenda, & crimen non sit contra bonũ publicum, & tertiã personam, & adhuc pendeat in futurum. Bassæus *sup.n.3.* & alij communiter. An autem ad accusationem licitam etiam requiratur infamia? Respondeo negatiuè, sed sufficit, quod possit delictum probari in iudicio, vt patet *ex cap. qualiter, & quando.*

173 Dico quartò Licet quis possit alterum pro iniurijs sibi latis accusare modo dicto, non tamen tenetur, sed potest si velit ei iniuriam remittere, in hoc etiam conueniunt Doctores apud Peyrinum *sup. dicto 5.* nam vnusquisque potest non solum iniuriam sibi illatam, sed etiam eius restitutionem remittere, vt docet D. Thom. *2.2.q.64. art.5. & q.73. art.4.* Excipiuntur tamen aliqui
174 casus, primus si delictum sit contra bonum publicum, & in fieri, seu in procinctu, vt fiat, & fuerit probabile per testes, quale est crimen hæresis læsæ maiestatis, conspirationis in principem, rebellionis, falsifi. ationis monetæ, subornationis suffragiorum in electionibus, & his similia. Et ratio est, quia vnusquisque tenetur meliori modo, quo possit subuenire bono communi; quod si alio modo non potest nisi accusando, ad hoc tenebitur sub mortali, quod verum est etiam si delictum nouerit sub secreto naturali, & iuramento, modo secretum non sit confessionis.

175 Aduerte tamen, quod si delictum etiam contra bonum publicum sit patratum, & completum, ita vt nullo modo maneat in actu, non teneri quenquam illud accusare, vel denunciare, nisi in iudicium vocatus fuerit à iudice interrogatus iuridicè, hoc est cum criminis illius sit infamia, notorietas, aut aliqua probatio. Secundus casus, qui excipitur est, si sit in damnum tertiæ pendens in futurum, & aliàs per correctionem fraternam non sit spes certa illud impediendi, D. Thom. Bonacin. Filiuc. Clauis
176 Regia, quos refert, & sequitur Bassæus *sup.n.7.* Tertius casus est, si quis ex iustitia teneatur accusare, vel denunciare, vt sunt officiales, & Prælati quibus ex officio, incumbit à communitate vitia auertere, si aliàs se ipsis illis non possunt mederi, Bassæus *sup. n.9.* Excipe nisi aliàs delinquens contra legem quam zelatores, & officiales tenentur custodire, hoc faceret ductus necessitate graui, cui aliàs Prælatus sufficienter secundum modum, & leges religionis non succurrit, vt si quis ex nostris carnes, ob nimiam debilitatem furtiuas manducaret, vel lineis vestimentis inconsulto Prælato vteretur, quia cum eas sæpè postulauerit Prælatus, non eum de necessarij, prouidit, hi enim, vel habent licentiam præsumptam superiorum maiorum, vel à lege sunt absoluti: ita in simili casu Bassæus *sup.n.9.*

177 Dico quintò. Religiosi non possunt esse actores, aut accusatores in iudicio forensi, etiam pro iniuria sibi illata absq; licentia sui superioris. In hoc enim æquantur in iure religiosi cum seruis, aut filijs familias, & quasi pro mortuis habentur, vt tradunt cõmuniter DD. *c. cum dilect. de rescript. & authentica causa, quæ fit cum Monacho, C. de Episcopo, & cleric.* Excipe quando sunt extra
178 monasterium, vel Prælatus taliter est absens, vt eius aduentus non possit expectari, aut si velit agere contra ipsam Religionem: ita communiter DD. in *c. cum dilectus de rescriptis*, Lezan. *to. 1. cap.9. num.11.* Prælatus autem qui talem potest in nostra Reli-
179 gione licentiam concedere, est Prouincialis, vt patet *ex 3. par. nostrarum consti. cap.12 num.5.*

180 Dixi nisi velint agere contra ipsam Religionem: nam si velint agere contra ipsius Prælatos, id possunt agere sine eorum licentia, quia in hoc casu ipsa religio, vel ius naturale dat talem licentiam, ita cum Sanchez, Lezana *suprà.*

181 Quando autem subditus accusat suum Prælatum, dandæ sunt ei expensæ ad litem, nisi aliàs religiosus accusans, habeat aliquod peculium, & eædem expensæ debent concedi Prælato accusato, cum etiam ipse superior sit monasterij pars, & monasterio intersit, quod Prælatus se defendat, ita cum Tapia, Lezana *verbo accusare n.4.* Aduerte tamen quod religiosus accusans suũ Prælatum, tenetur in omnibus ei obedire, sicut antea, non tamen in desistendo à lite, vel accusatione, cum in hoc ei non subdatur: 182
vnde sine illius licentia potest constituere suum Procuratorem, ita cum alijs Lezana *sup. n.6.*

Dico sextò in casu hæresis, vel hæresis suspicionis, tenentur 183
omnes religiosi accusare, seu denuntiare personas, etiam sui Ordinis Inquisitoribus absque vlla licentia suorum Prælatorum, vt patet ex constitutione Pauli V. & Decreto Cardinalium Inquisitorum, quæ refert Lezan *sup. n.7.* Quomodo autem in his casibus se debeant habere regulares, iam *sup.* latè explicauimus, vide tamen Lezan. *supra.*

Dico septimò. Regulares non possunt accusari à laicis, vel à 184
religiosis alterius Ordinis, nisi in casu, quo suam, aut suorum iniuriam prosequantur, ita Lezan. *to.2.c.27.nu.2.* Peliz. *tract.9.c.4. n.87.* Immò si sic accusantes, & iudices talem accusationem recipientes, incurrunt excommunicationem latam à Leone X. in 185
fauorem Prædicatorum, prout testatur *ibi* Lezan. Ratio autem est, quia accusator, & accusatus debent esse eiusdem fori, ad hoc, vt si accusator non probet delictum, ab eodem iudice puniatur, quod tamen fieri non potest, si accusator non est subiectus iudici accusati.

Dico octauò, si totus Conuentus præmissa ad id publica Con- 186
silij conuocatione, ac deliberatione delinquat, potest accusari, ac puniri adimendo ei priuilegia, vel eius bona publicando, aut imponendo ei multam pecuniariam, ita ex communi sententia Clarus *lib.5. §. fin. pract. q.16.* at si omnes de conuentu non præmissa Consilij deliberatione delinquant, tunc non debet accusari, aut puniri conuentus, sed ij qui deliquerunt, tanquam singuli, 187
ita Clarus *sup.* & cum eo Pelizzarius *sup. n.83.*

Dico nonò. Prælati superiores, v.g. Prouincialis, vel Genera- 188
lis possunt ex iusta causa, & citra scandalum abolere accusationem coram ipsis factam aduersus religiosum subditum, aut impedire accusatorem, ne eam prosequatur, & hoc siue accusatio sit de iniuria publica, siue priuata, dummodo alia via restituantur damna, si qua illata sunt accusatori; Princeps enim supremus dispensare potest in lege, & potest casus euenire, in quo expediat quod dispenset, ergo idem poterit facere Prouincialis, cum primus sit in sua prouincia, ita colligit ex Sanch. & alijs Pelizz. *sup. n.88.* vbi hoc etiam extendit ad inferiores Prælatos, in aliquo casu per epicheiam, eo quod ad Prouincialem non detur recursus.

Dico decimò, inchoata accusatione si nondum constat de Reo 189
in particulari, potest accusator desistere ab accusatione, & Prælatus à prosequendo iudicio, ita Pelizzar *sup num 88.* cum enim non constet de reo, Iudex non potest procedere ad inquisitionem specialem, sine infamia, vel indicijs, & aliàs accusator desistere potest ab accusatione ex iusta causa, scilicet ex pietate, misericordia, vel charitate, imò & si constet de reo, accusator potest 190
desistere ab accusatione, siue gratis, siue ad petitionem alicuius, quoties accusare non tenebatur. Secus quando ex officio, vel propter bonum publicum, vel priuatum alicuius innocentis accusare tenebatur, quia cum accusatio in hoc casu non sit ex necessitate, nec prosecutio illius, ita cum Soto, Sayro, Sanch Fagund. & alijs Lugo *de iustit. disp. 38. n.9.* Imò ipsi Prælati aliquando tenentur non acceptare accusationem contra aliquos religiosos, si alia via potest satisfieri parti læsæ, seu procedi ad remedium, si credant ex tali accusatione secutura esse mala bono communi, vt seditiones, turbationes, & infamia religiosorum, ita cum alijs Pelizzar. *supra.*

SECTIO VIII.

De forma examinandi Reum.

191 *Reus examinandus extrahendus est à vinculis, & in sua libertate ponendus.*
192 *Imponitur ei præceptum, & iuramentum dicendi veritatem.*
193 *Proponuntur interrogationes, quas illi debet facere Iudex.*
194 *Quid cum illo agendum.*
195 *Quid si neget delictum.*
196 *Reus tenetur respondere formaliter præcisè, affirmando, vel negando.*
197 *Potest cogi ad respondendum formaliter etiam per torturam.*
198 *Si recuset respondere, potest haberi pro confesso.*
199 *Quid si reus recuset respondere allegandum iudicem sibi esse suspectum.*
200 *Non est cogendus reus ante examen ad iurandum se dicturum veritatem, nisi in casu quo potest subijci torturæ.*
201 *Iudex antequam interroget reum de delicto, debet illum informare de statu causæ ei manifestando, contra eum stare, vel infamiam, vel indicia sufficientia ad semiplenam probationẽ.*
202 *Si Iudex statutum causæ reo non manifestet, non tenetur ei respondere.*
203 *Si Reus dubitet, an iudex iuridicè interroget, non tenetur ei respondere, etiam si ei censuræ imponantur.*
204 *Si Iudex aliquid interroget ex falsa præsumptione delicti, potest reus*

eus illud negare, & si sciat probatum esse semiplena probatione.

205. *Iudex non potest reum interrogare, nisi de illis de quibus præcessit infamia probata, vel extant indicia sufficientia probata, vel habetur semiplena probatio, simul cum accusatione.*

206 *Quæ faciant semiplenam probationem.*

207 *Iudex non potest reum conuictum de vno delicto de alijs delictis interrogare, de quibus non datur infamia, vel indicia, aut semiplena probatio.*

208 *Non potest illum de complicibus interrogare, nisi etiam de illis detur infamia, indicia, vel semiplena probatio, vel delictum sit tale, quod sine complice committi non possit, vel cedat in damnum commune.*

209 *Quamuis detur semiplena probatio, reus non tenetur respondere veritatem, si timeat pœnam mortis, triremium, amissionis bonoris, & his similia: si aliàs detur spes, quod negando veritatem illam euadet.*

210 *Si reus neget delictum, quando teneatur illum confiteri.*

211 *Non tenetur illud iterum retractare, nisi iterum legitimè interrogetur.*

212 *Etiamsi delictum sit plenè probatum, & reus per definitiuam sententiam damnatus adhuc, non tenetur fateri delictum quousque illud negauit, & si morti damnatus sit, dummodo reus sit dispositus, quod si iterum interrogetur, illud fatebitur.*

213 *In casu quo reus neget delictum, non potest Iudex regularis illum cum testibus confrontare.*

214 *Si reus neget delictum semiplenè probatum, potest ei adhiberi tortura in casibus grauioribus.*

215 *Tortura adhiberi non debet, si reus legitimè conuictus sit.*

216 *Quæ indicia sint necessaria, & sufficiant ad torquendum reum.*

217 *Reus semel tortus non est iterum torquendus, nisi noua indicia prioribus vrgentia dentur.*

218 *Reus subiectus torturæ sine mortali potest fateri delictum à se verè non factum ad fugiendam acerbitatem tormentorum.*

219 *Reus qui in tormentis delictum confessus est, debet illud extra torturam ratificare.*

220 *Si reus iterum extra torturam neget delictum, quod in tormentis confessus est, potest iterum torqueri.*

221 *Si iterum in tormentis illud confiteatur, & neget extra tormenta, non est iterum torquendus.*

222 *Nemo torqueri potest nisi tantùm bis.*

223 *Si constet reum in tormentis falsum iurasse, non potest periurium puniri.*

224 *Dantur aliquæ personæ à tormentis priuilegiatæ, & quæ illæ sint.*

225 *Reus in progressu examinis potest detegere occultos testium defectus veros, non tamen eis falsos imponere ad reddendum inualidum eorum testimonium, si id ad hunc finem fuerit necessarium, secus si non sit.*

226 *Reus iustè in carcere detrusus, vel in aliquo conuentu retentus, nec ante, nec post sententiã potest licitè fugere absque apostasia.*

227 *Quid si iniustè in carcere detineatur.*

228 *Quomodo Prælati cauti esse debent in incarcerandis fratribus.*

229 *Per carcerem amittitur bonos.*

230. *Prælati tunc solum debent ad capturam procedere cum duo, vel tres testes delicti adsint.*

231 *Religiosus iussus à Prælato progredi in carcerem non assignata causa eius carcerationis, non tenetur illi obedire.*

232 *Si Prælatus assignet causam insufficientem, non tenetur ei subditus obedire.*

233 *Triplex datur genus carceris quod enumeratur.*

234 *Carcer in pœnam non potest dari, nisi per sententiam definitiuã.*

235 *Carcer ad custodiam solum datur, quando reus valdè suspectus est de culpa, & aliàs fugere solitus.*

236 *Carcer ad tortorum non potest dari sine criminis cognitione.*

237 *Quid si Reus sit persona vilis, & valdè crimine suspecta per indicia, vel vnum testem omni exceptione maiorem.*

238 *Iudex supremus, verbi gratia Generalis, quando delictum est notorium, & constat reum nullam habere defensionem, potest contra eum non citatum, nec auditum procedere, si ex citatione portis timeatur scandalum.*

239 *Regulariter Prælati non possunt contra religiosos procedere eis inauditis.*

191 Dico primò, recepta à Iudice alicuius rei accusatione, & facta ad minus de delicto semiplena probatione, debet illum ante se vocare, si sit in carcere ex illo extrahendo, si hoc tutè fieri possit, libertas enim ad testificandum spectat ad substantiam iudicij, vt benè cum Spatario notauit Rodrig. *to. 2. q. 12. artic. 11.*

192 Reo igitur ante Prælatum constituto, & illi imposito præcepto, & ab eo acceptato iuramento dicendi veritatem; illum debet Prælatus interrogare, an sciat cur vocetur ad examen, & si cau-

193 sam expresserit sui examinis, ex qua delictum ab ipso factum colligatur, debet interrogari, vt facti seriem dicat à principio vsque ad finem, postea debet interrogari super his quæ obscurè, & non plenè explicauit pro facti maiori dilucidatione.

194 Si autem respondeat causam se nescire, nec præsumere sui examinis, poterunt illi fieri communes interrogationes, scilicet, & quonam tempore sit in illo conuentu, an fuerit vnquam denunciatus, aut de aliquo crimine inquisitus, quamuis tales interrogationes potest etiam omittere Iudex si velit, non enim sunt
simpliciter necessariæ. Vnde illis omissis debet notari in proces- 195
su Reum recusare, respondere super debito principali, vel circunstantijs illius, & tunc cogendus est Reus ad respondẽdum siue ei indicendo multam, quod factis tribus monitionibus illum multabit pœna debita, siue etiam ipsum torquendo, si agatur de delicto grauiori, siue id præcipiendo sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, Peyrin. *in formulario lit. R, num. 2.*

Debet autem Reus respondere formaliter, & præcisè affir- 196
mando, vel negando non autem dubiè, v.g. non scio, vel non recordor, nam respondere hoc modo est idem, ac non respondere
absolutè, & si factis debitis monitionibus potest cogi multa, vel 197
pęna confessi criminis aut periurij, seu sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, vel torturæ ad respondendum præcisè, vt dictum est, & in hoc casu tortura non ei datur ad eruendam delicti veritatem, sed ad hoc, vt respondeat formaliter, quod si etiam 198
post torturam pertinaciter renuat respondere, potest haberi pro confesso, & consequenter potest damnari; ita cum Rodriguez, Thoma à Iesu, Spatario, Peyrin. Pelizz. *tract. 9. cap. 4. n. 107.* Lezana *verbo Reus n. 3.*

Quod si Reus nolit respondere allegando iudicem sibi esse sus- 199
pectum, tunc Iudex eligat arbitros cum ipso reo, qui iudicent de causa suspectionis & si causa non fuerit probata, Iudex prosequatur suam iurisdictionem, si verò intra tempus præfixum fuerit probata, si est Iudex ordinarius deleget causam alteri, si verò est
delegatus ab ea omninò abstineat, vt habetur *in c. cum speciali, &* 200
c. 2. de appellationibus. Aduerte tamen nunquam ante examen cogendum esse reum ad iurandum se dicturum veritatem, nisi in casu, quo reus licitè posset subijci torturæ, & tunc illum debet Prælatus interrogare, aliàs non posset constare de veritate, nam iuramentum quædam est species torturæ, Reginald. *lib. 24 n. 42.* Lessius *lib. 2. cap. 31. n. 1.* Portel *in dub. regul. verbo correctio fraterna, §. Iudex num. 9.*

Secundò aduerte, Iudicem antequam interroget reum de de- 201
licto debere illum informare de statu causæ ei manifestando contra ipsum extare, vel infamiam, vel indicia sufficientia ad se-
miplenam probationem, aliàs reus non tenebitur respondere, 202
dum enim bona fide possidet suum honorem, non tenetur illo se spoliare, donec illi constet de iure quo compellitur remittere illum, tum quia licet in dubio, an res præcepta sit licita, vel non teneatur subditus obedire, non tamen quando dubitatur de potestate superioris, hic autem dubitatur de illius potestate, nam Iudex non habet potestatem interrogandi, nisi reus laboret infamia, vel delictum sit semiplenè probatum, ita cum Caietano, Nauarro, Soto, & alijs communiter Lugo *de iustitia disp. 40. num. 2.* licet alij apud ipsum contrarium teneant.

Dico secundò, si Reus dubitat, an Iudex iuridicè interroget 203
non tenetur ei respondere, etiam si Iudex sub excommunicatione præcipiat, ita cum Sanchez, Medina, Nauarro, & alijs, Lugo *sup. n. 5.* Imò etiam si Iudex iuridicè interroget circa aliquid, po-
terit reus negare, quando id procedit ex præsumptione falsa de- 204
licti, vt si interroget, an tali hora è cella Francisci cum gladio euaginato exierit, volens inde inferre, illum reliquisse occisum, nam tunc poterit id negare, & si sciat probatum esse semiplena probatione, quod reus exijt quidem, non tamen facto delicto, sed ob aliam causam, quia tunc non interrogat Iudex iuridicè, sed ex falsa præsumptione, ita cum Sanchez, Fagund. Sayro, & alijs, Lugo *sup. n. 4.*

Dico tertiò, Iudex non potest interrogare reum, nisi de illis 205
de quibus, vel præcessit infamia legitimè probata, vel extant in-
dicia sufficientia probata, vel habetur semiplena probatio simul 206
cum accusatione, facit autem semiplenam probationem, vnus testis omni exceptione maior, qui sit oculatus, & iuratus, & nõ particeps delicti, nec auctor, sed omninò distinctus ab accusatore, aut habente vicem accusatoris, ita cum Nauar. Soto, Sanch. Lugo *sup n. 10.* Idem dicendum est de duobus complicibus delicti, vt tenet Lessius *c. 29. dub. 17. n. 161.* licet oppositum dicant alij, vt ibi testatur Lugo.

Hinc fit, iudicem non posse interrogare reum conuictum de 207
vno crimine, de alijs delictis de quibus non datur Infamia, vel indicia, aut semiplena probatio, nec etiam illum potest interrogare de complicibus, nisi etiam de illis præcedat semiplena proba-
tio, indicia, vel infamia, vel delictum sit tale, quod sine compli- 208
ce non possit committi, vt sodomia, vel aliàs cedat in maximum dispendiũ Reipublicę, vel tertię personę, vt peccatũ hæresis, ita cum Rodrig. & alijs Pelizzar. *tract. 9. c. 4. n. 11.* Bassæus *sup. n....*

An autem quoties præcedit semiplena probatio, vel reus iuri- 209
dicè interrogatur, teneatur veritatem respondere, contra se affirmant innumeri DD. quos refert Lugo *sup. n. 14.* Verum contrariam sententiam, quæ negat reum teneri fateri veritatem, si timeat sententiam mortis, vel triremium, vel cõfiscationis omnium bonorum, vel amissionis bonoris, & his similibus, si sit probabilis spes illud periculum euadendi, reputo probabilissimam, secus si non detur talis spes, eo quod delictum facilè potest plenè probari, hanc tenet Nauar. Panormit. Syluest. Angelus, Armilla, Rodrig. Salzedus eam probabilem putat Less. Vega, Malderus,

Sà,

Sà, Suarez, Salas, Henriquez, Villalob. Filiuc. Fagund. Alcozer,
Reginald Portel, Peyrin. Diana, Ioannes Sancius, quos refert, &
sequitur Lugo *sup.* Pelizz. *sup. n.* 113. Bassæus *verbo reus nu.* 4. lex
enim humana non obligat cum tanto incommodo, tum quia te-
stes non tenentur deponere de personis valdè coniunctis, ergo
nec reus contra seipsum.
210 Imò addo quod si reus neget delictum, quando tenebatur illud
confiteri, vel etiam in hoc casu sequendo contrariam senten-
tiam, non teneri postea illud retractare, nisi iterum legitimè in-
211 terrogetur, ita cum Sanchez, Lugo *sup. n.* 17. cum enim iam sit
extra iudicium, non vrget præceptum superioris, nam hoc solũ
vrget, quandiu Iudex vrget, & exigit responsum, excipe nisi præ-
212 ceptum Iudicis sit pro tanto tempore, nam durante illo tempo-
re tenebitur dictum retractare, non tamen illo finito. Imò addo
quod etiam si delictum sit plenè probatum, & reus per senten-
tiam definitiuam condemnatus adhuc, non teneri confiteri de-
lictum, quod vsque illuc negauit, etiam si mortis pœna plecten-
dus sit, nam data sententia expirauit officium Iudicis, & eius
præceptum, quo reus tenebatur confiteri veritatem: ita cum Na-
uarr. Segura, Salcedo Sayro, & alij Lugo *sup. n.* 19. Bass. *sup. nu.* 5.
Quidquid alij in contrarium dicant, debet tamen reus esse dis-
positus ad hoc, vt si iterum de delicto iuridicè interrogetur, fa-
teatur veritatem, aliàs non poterit absolui, Lugo *sup. n.* 20.
213 Sed quæres, an in casu quo reus neget delictum possit Iudex
regularis reum cum testibus confrontare? Respondeo negatiuè,
nam licet hoc licitum sit in iudicio sæculari, in quo reo dantur
nomine testium, non tamen in iudicio regulari in quo illis oc-
cultantur nomina testium ob odia, & iurgia inde resultantia,
quæ occultatio ob huiusmodi causam licita est, & vti potest in
omnibus religionibus, & de facto vtitur in nostra religione, vt
sup. diximus, ita cum Hostiensi, Mansio, Rodriguez, & alijs,
Peliz. *supra num.* 115.
214 Dico quartò, si reus neget delictum semiplenè probatum,
tortura ei adhiberi potest in casibus grauioribus, ad probationis
subsidium, qui pœnam mortis, vel triremium merentur, non
tamen in illis, qui pœnam pecuniariam exilij, vel aliam meren-
tur, nam ad eliciendam criminis confessionem instituta, non de-
bet esse maior pœna, quàm sit illa, quæ in eiusdem criminis con-
fessione infertur. Immò tortura adhiberi non debet, si Reus le-
215 gitimè conuictus fuerit, vt de crimine condemnari possit, ita
cum Lessio, Bonac. & alijs. Bassæus *sup. num.* 10.
Dico quintò, ad torquendum Reum in delictis grauissimis,
non quælibet indicia sufficiunt, sed debent esse grauia, & per
216 duos testes probata; indicia autem sufficientia ad torturam erũt,
vnus testis omni exceptione maior, confessio rei extra Iudicium,
fama publica cum alterius indicij adminiculo, variatio delin-
quentis quo ad substantiam delicti simul cum infamia, fama si-
mul cum fuga delinquẽtis, duo socij criminis. Priusquam tamen
Iudex descendat ad torturam, debet Reo dare copia indiciorum,
cum certo termino ad se purgandum, etiam si reus sit malæ fa-
mæ, & vitæ, ita cum alijs Rodrig. *tom. 2. quæst. 3. art. 3.*
217 Aduerte tamen, Reum regularem qui semel tortus fuit, non
esse iterum torquendum, nisi fortè nouum indicium prioribus
vrgentius adsit, nam licet Reus sæcularis possit iterum torque-
ri, si adsint noua indicia sufficientia, vel si priora indicia sint ni-
mis vrgentia, vt plures volunt, in iudicio tamen regulari, in quo
potius agitur de emenda fratris, quàm de vindicta, maiora indi-
cia prioribus requirũtur, cum prima indicia per torturã tolera-
tam infirmentur: ita, & benè Rodrig. *vbi sup.* Peliz. *sup. n.* 119.
218 Dico sextò, Reus subiectus torturæ non peccat mortaliter, si
fatetur delictum à se verè non factum ad fugiendum acerbitatẽ
tormentorum, & si sit religiosus probus, cuius infamia cedat in
dedecus Religionis, ita cum D. Th. Peliz. *sup. n.* 120. licet contra-
rium teneat Rodrig. *sup q.* 10. *art.* 10. Aduerte tamen reum, qui in
219 tormentis delictum confessus est, debere illud extra locum tor-
menti iterum post aliquod tempus ratificare, tempus autem de-
bet esse post tres dies, vt fit in Tribunali sanctæ Inquisitionis,
prout testatur Sanch. *lib. 6 consiliorum c. 8. dub. 2. num.* 17. quod si
220 Reus iterum neget delictum, quod in tormentis cõfessus est, po-
test iterum torqueri; si tamen iterum tortus confiteatur, & po-
221 stea extra tormenta neget delictum, non debet iterum torqueri,
ne in tormentis deficiat: ita Simancas *lib. instit. tit. 65. nu. 75. &*
222 76. nemo enim torqueri potest plusquam bis, imò si constet reum
in progressu examinis falsum iurasse, non propter periurium in
223 foro externo debet puniri: ita ex Iulio Claro, Chartario, & Fo-
lerio, Peyrin. *in formulario litera R, capite 9. num.* 12.
224 Dico septimò, aliquæ dantur personæ priuilegiatæ à tortura
seclusis semper criminibus exceptis, &c. proditionis, &c. hæ au-
tem sunt inter regulares, Doctores, Generales, & Prouinciales,
Magistri graduati, & alij constituti in magna dignitate, vt consi-
liarij Principum. Regum confessores, &c. vide Bassæum *supra
n.* 12. Lezanam *verbo tortura num.* 4.
225 Dico octauò, Reus in progressu examinis potest detegere oc-
cultos testium defectus veros, non tamen eis falsos imponere ad
reddendum inualidum eorum testimonium, dummodo hoc sit
necessarium ad hunc finem, secus si detectio talium defectuum,
non esset necessaria, & alia via posset infirmari eorum testimo-
nium, nam tunc saltem contra charitatem peccaret, ita commu-
niter DD apud Sanch. *lib. 6. consiliorum c. 5. dub.* 20. Immo alij di-
cunt etiam esse contra iustitiam. sed de his vide Lugum *de iu-
stitia disp.* 40. *num.* 23. vbi plura ad intentum. 226
Dico nonò, Religiosus iustè in carcerem detrusus, vel in ali-
quo conuentu retentus à suo Prelato, nec antea, nec post senten-
tiam potest licitè fugere absq; nota apostasiæ, secus si iniustè in 227
carcerem esset iniectus cum maxima sui honoris, & famæ iactu-
ra, & cũ graui corporis afflictione, vel vitæ periculo iniustè per-
pesso, nã tunc fugere potest absq; vlla apostasiæ nota etiam vim in-
ferendo custodibus, & vincula rumpendo, limando compedes, &
infringendo carcerem, & si custodibus damnum aliquod inde es-
set euenturum, dũmodo regularis ita fugiens recta via properet
ad superiorem Prælatũ, qui eum iniustè in carcerem coniecerat,
talis enim fuga recursus potius appellãda est, quã fuga, ita Rodri-
guez, Azor, Sà, Nau. Diana, Portel, & alijs, Bass. *verb relig.* 6. *n.* 15.
Et hinc debent doceri Prælati regulares, ne facilè ad reorum 228
capturam procedant, cum enim apud religiosos honor, & bonum
nomen sint totæ eorum diuitiæ, & per carcerem omninò saltem 229
in nostra religione amittatur, summo studio cauendum est, ne
absq; maxima, & grauissima causa religiosus quilibet, etiam ad
custodiam carceri mancipetur, & præsertim viri insignes, & de
religione benemeriti, & qui vsq; illuc bonam famam habuere.
Vnde tunc solum procedendum est ad capturam, quando duo, aut 230
tres testes contestes testimonium ferant contra religiosum, ac-
cusatio enim non debet recipi contra religiosum, nisi cum duo-
bus, aut tribus testibus, ita & benè cum Nauarro docet *supra
num.* 123. Bassæus *verbo reus num.* 14.
Hinc fit religiosum iussum à suo Prælato progredi in carcerẽ, 231
non assignata causa eius carcerationis non teneri illi obedire, re-
ligiosus enim de iure naturali tenetur honorem suum defende-
re, & sic non tenetur captis oculis carceratum se præbere. Im- 232
mò addo, quod si Prælatus assignet causam, quæ tamen non sit
sufficiens ad talem pœnam non teneri subditum obedire, & ra- 233
tio est, quia triplex datur genus carceris ad pœnam, ad custodiã,
& ad afflictionem, de primo patet, nam Prælatus non potest ei
præcipere ire ad carcerem in pœnam, nisi per sententiam diffi- 234
nitiuam, quæ tamen in præsenti non datur, vt suppono, non se-
cundum, nam ad custodiam tũc solum datur carcer, quando reus
est de culpa valdè suspectus, & aliàs fugere solitus. Si ergo perso- 235
na non sit assueta fugere, non est cur de illa præsumatur fuga, non
tertium, nam carcer in afflictionem est quoddam torturæ ge-
nus; sed hæc etiam dari non potest sine criminis grauis cognitio-
ne, vt *sup.* diximus: ergo ita cum alijs Peyrin. *de subdito q. 1. c.* 13. 236
Dias, Spatarius, quos refert, & sequitur Bassæus *sup. n.* 14. Aduer-
te tamen, quod si reus fuerit persona admodum vilis, & de deli- 237
cti veritate constet apud Prælatum. vel per manifestissima indi-
cia, vel per testem omni exceptione maiorem, tunc potest Prela-
tus talem iustè in carcerem ad afflictionem inijcere, Peyrin *sup.*
Aduerte secundò, iudicem præsertim supremum, v. g. Gene- 238
ralem posse, quando delictum est notorium, & constat reum nul-
lam habere defensionem, posse contra illum procedere non cita-
tum, nec auditum, si ex citatione partis timeretur graue scan-
dalum, vel aliud graue inconueniens, regulariter tamen non pos- 239
se procedere Prælatos regulares contra religiosos, nisi illis voca-
tis, & auditis, ita Lezana *verbo iudex n.* 17. de reo enim religioso,
non facilè præsumendum est deliquisse, vel existimandum est
aliquam habuisse excusationem.

SECTIO IX.

De modo examinandi testes in iudicio regulari.

240 *Modus examinandi testes arbitrio iudicis relinquitur.*
241 *Quæ debeant notari in testium examine.*
242 *Testes finito testimonio debent illud subscribere.*
243 *Testes, vt probent, debent esse vocati.*
244 *Voluntariè se offerentes ad testificandum redduntur suspecti, & non probant.*
245 *Debet eis dari iuramentum, & sine illo non probant, etiam si postea iuramentum ab illis exigatur.*
246 *Quomodo hoc iuramentum sumi debeat.*
247 *Testes examinati, antequam reus citetur, nihil probant contra reum, quo ad causam decidendam nisi de non examinentur.*
248 *Citatio partis est de iure naturali, & diuino.*
249 *Inquisitio testium ante rei citationem, ad quid possit deseruire.*
250 *Testes inquisiti ante rei citationem, vt faciãt fidem contra reũ, debent post citationem suum dictũ cum iuramẽto ratificare.*
251 *Contraria sententia etiam est probabilis.*
252 *Vt depositio testis sit valida etiam in iudicio regulari, requiritur quod à Notario in scriptis redigatur.*
253 *Quid si deficiat notarius.*
254 *Quomodo saluetur id, quod in aliquibus fit religionibus, quod scilicet Iudex scribat dicta testium.*
255 *Testes in iudicio regulari debent à iudice interrogari.*
256 *Quid si Iudex sit absens, vel legitimè impeditus.*
257 *Dicta testiũ examinata per scribã extra præsentiã iudicis etiã de commissione iudicis, si sint de causa grauiori non valent.*

258 De-

258 *Depositio testium debet fieri viua voce coram Iudice, prius accepto iuramento.*

259 *Non sufficit quod testis suum dictum scribat in casibus criminalibus, & ciuilibus magni momenti.*

260 *Quid si testis deferat suum dictum scriptum, & eum legat coram Iudice, & Iudex super illud interroget.*

261 *In causis minimis sufficit, quod testis deferat suum testimonium scriptum, & illud tradat Prælato.*

262 *Dicta testium debent scribi eisdem verbis, ac testis ea profert clarè, & non ambiguè.*

263 *Laici nõ possũt esse testes in causis criminalibus cõtra religiosos.*

264 *Excipe nisi delictum sit commissum in loco, vbi non sint religiosi eiusdem, vel diuersi ordinis.*

265 *Excipe secundò, nisi delictum sit notorium.*

266 *Excipe tertiò, quando testimonium esse in criminibus exceptis.*

267 *Excipe quartò, si laici fuerint clerici, vel religiosi alterius Ordinis.*

268 *Laici admittuntur, vt testes quo indicia, & possunt esse testes contra religiosos ad effectum eos rappellendi ad testificandum in aliquo casu.*

269 *Regulares possunt admitti, vt testes in causis tam ciuilibus, quàm criminalibus proprij monasterij.*

270 *In quibus casibus hoc sit intelligendum.*

271 *In causis criminalibus contra religiosos requiruntur, & sufficiunt duo testes legitimi fide digni, & omni exceptione maiores.*

272 *Vt duo testes probent requiritur, vt deponant iurati.*

273 *Requiritur etiam, vt sint contestes, & quando dicantur cõtestes.*

274 *Requiritur, vt sint idonei, & quando dicantur idonei.*

275 *Requiritur etiam, vt dicant se sensu externo percepisse.*

276 *Si deponunt se ab alijs audiuisse non probant.*

277 *Quando testis deponit de actu, quod directè aliquo sensu præcipitur, vt fidem plenam faciat, debet deponere super præsumptione appropriata illi actui, & proxima sensui, per quem veritas præcipitur.*

278 *In causis etiam regularibus testes singulares, etiam si sint plures, non faciunt plenam probationem, etiam in casu hæresis.*

279 *Quando dicantur testes singulares.*

280 *Si testes singulares deponant de eadem delicti specie, quæ iterari possit, licet in loco, tempore, & alijs circunstantijs varient, faciunt plusquam semiplenam probationem.*

281 *Quid si eorum singularitas sit obstatiua.*

282 *Si vnus testis deponat de vno actu hæresis Luteranæ, vel fornicationis, & alius de alio contra religionem, non probant legitimè illum fuisse fornicarium, vel Luteranum.*

283 *Excipe crimen solicitationis in confessione.*

284 *Quid si testes sint conformes in substantia hæresis, & in loco, & tempore sed non in verbis.*

285 *In causis etiam regularium testes varij non probant, nisi varietatẽ corrigẽdo dictũ in cõtinẽti, aut dictũ suũ cõfirment in tortura.*

286 *Qui dicantur testes varij.*

287 *In causis etiam regularium repelluntur testes minus idonei, & qui illi sint.*

288 *Testes minus idonei admittuntur tanquam idonei, quando crimen, loco, tempore, aut alio modo patratum est, vt alij testes haberi non possint.*

289 *Vnus testis valdè fide dignus supplet defectum alterius, qui est minus idoneus.*

290 *In multis casibus regulares vocati, vt testes non tenentur fateri veritatem non obstante iuramento.*

291 *Primò si legitimè non interrogentur, & quando hoc accidat.*

292 *Secundò si crimen nouerint sub secreto naturali.*

293 *Tertiò si peccatum est occultum, & peccatoriam emendatus, vel sola correctione fraterna probabiliter emendabilis.*

294 *Quartò non tenetur quis testificari cum suo notabili damno spirituali, vel si ex testimonio oriendum esset scandalum.*

295 *Quintò non tenetur testificari, quando dubitat, an legitimè interrogetur.*

240 DIco primò. Circa modum examinandi testes non potest da-
ri certa regula cum interrogatoria, vt debeat variari iux-
241 ta criminum diuersitatem, vnde hoc prudentis arbitrio Iudicis
relinquitur, si tamen eum desideras, consule Tambur. *in prax cri-*
242 *minali quæst.* 12. Illud tamen generaliter obseruãdum est, quod in
testium examine notetur nomen, & cognomen testis, status ip-
sius, & gradus, ætas, sæculi, & religionis; deinde debent interro-
gare de notitia rei denuntiati, de tempore, de delicto, de præsen-
tia, de visu, de auditu, loco, & tempore, quo commissum est deli-
ctum, nempè de anno, mense, & hebdomada, die, & hora, item qui
interfuerint, de scientia, credulitate, & similibus, debet etiam
eis interrogari, an id quod testificantur, sit publicum, & noto-
rium, vel an sit occultum, & quando, & quomodo illud sciant, eo-
rumq; dicta eodem sermone, ac ab eis fuerint prolata scribantur,
nihil addendo, vel minuendo. Vbi autem absolutum fuerit exa-
243 men, & lecto coram teste ipsemet testis illud subscribat, & si ne-
scit scribere propria manu, signum crucis apponat, ita cum alijs
Peyrinis *in formular. lit. T, c.* 3. *n.* 2.

Dico 2. Vt testes legitimè probent in iudicio, debent esse voca-
ti, testes enim voluntariè se offerentes ad testificandum hoc ipso
244 redduntur suspecti, & non probant, *l. Presbyt. C. de Episc. & cle-*
ric. Siue postea vocentur à iudice ex officio, siue producantur à
parte modo in processu notetur, qua via fuerint inducti, Farinac.
p. 2. *praxis q.* 80. *n.* 1.

Item debet ei dari iuramentum, testis enim examinatus sine 245
præuio iuramento de dicenda veritate non probat, etiam si post
examen iuramentum ab eo exigatur. Vnde de iuramento debet
etiam in processu constare, ita cum Farinac. Peyrin *sup. n.* 4. Hoc 246
autem iuramentum debet sumi ad sacra Dei Euangelia, sacrisq;
scripturis corporaliter tactis vel si fuerint Episcopi, vel Sacer-
dotes tacto pectore, nisi in aliqua religione detur consuetudo
quod etiam Sacerdotes iurent tactis sacris, aliàs non probant.

Dico tertiò, testes examinati etiam cum iuramento in Inqui- 247
sitione generali, vel speciali, aut etiam denunciatione contra ali-
quem ante litis contestationem, hoc est, antequam reus citetur,
nihil contra eum probant quo ad causam decidendam, nisi de
nouo medio iuramento examinentur, vel suam primam disposi-
tionem medio iuramento ratificent post dictam litis cõtestatio-
nem & renegationem delicti, ita habetur *in c.* 2. *de testibus, & in*
c. veniens 2. *eodem titulo*. Ratio verò est, quia citatio partis est de
iure naturali, & Diuino, ergo ante partis citationem nihil fieri 248
potest in iudicio contra reum. Vnde licet regulariter, antequam
Reus citetur, vel interrogetur, inquirantur aliqui testes contra
ipsum, huiusmodi tamen depositio testium solum pertinet ad 249
ordinem iudiciorum, & informationem Curiæ, vt Reus carce-
retur, si timeatur de fuga, non tamen ad causam principalem.

Vnde vt tales testes faciant fidem contra Reum, debent iterũ 250
saltem dictum suum ratificare cum iuramento coram Iudice;
imò si iudex in ista repetitione testium timeret de falso, posset, &
deberet illos iterum examinare cogendo illos, vt ad singula res-
pondeant, & non solum primò se testimonio remittant ad vi-
dendum, an cum illo concordent, ita cum alijs Peyrin. *sup. n.* 11.
licet oppositum non improbabiliter teneat cum Rodrig. Ioseph 251
à Sancta Maria, Portel *p.* 1. *respons moral. cas.* 10. *n.* 7. vbi ait hanc
testium repetitionem pertinere, solum ad corpus iuris regula-
res, non tenentur obseruare ex priuilegio Bonifacij.

Dico quartò, vt depositio testis valida sit etiam in iudicio re- 252
gulari requiritur, quod à Notario in scriptis redigatur, quam-
quam si desit scriba sufficit, quod interueniant duo testes idonei, 253
qui vniuersa iudicij acta conscribant, ita cum Rodriguez, Peliz.
tract. 9. *c.* 4 *n.* 144. & habetur *in c. quoniam contra de probationibus.*
Vnde si in aliqua Religione per se ipsum iudex scribit dictum 254
testis, vt fit in nostris visitationibus Prouincialibus, ideò fit quia,
vel agitur de causis minimis, quæ ex benigna interpretatione,
non fuere comprehensæ in illa dispositione iuris citati; vel quia
si agatur de grauioribus partes, hoc videntes consentiunt renun-
tiando iuri suo, quod vtiq; efficere possunt, cum tale ius factum
sit in fauorem priuatorum, ita cum Rodrig. Pelizz. *sup. n.* 145.

Aduerte tamen testes in iudicio regulari debere à iudice re- 255
gulariter interrogari, præcipuè si causa grauis sit, & iudex non 256
fuerit legitimè impeditus, vel testis absens, in quo casu si hoc ali-
cui cõmittat, debet cõmissio fieri in scriptis, vt cum Rodrig. & 257
alijs notauit Peliz. *sup. n.* 143. vbi etiam notat cũ Rodrig. dicta te-
stium examinata per scribam extra præsentiam iudicis, etiam de
cõmissione iudicis in scriptis, si sint de causa grauiori non valere.

Dico quintò, depositio testium debet fieri coram iudice viua 258
voce accepto prius iuramento. An autem sufficiat quod testis ac- 259
cepto iuramento suum dictum scribat, & signet, & tribuat iudi-
ci, vt aliqui faciunt regulares in visitationibus suorum conuen-
tuum? Respondeo in causis criminalibus, & ciuilibus magni mo-
menti non valere tale testimonium. etiam si illud ipse testis le-
geret coram iudice; ita cum Ioãne Andrea, Abbate, Saliceto, Fe-
lino, Couarruuia, & alijs Rodrig. *to.* 2. *q.* 14. *art.* 4. Peliz. *sup. n.* 146.
Quidquid in contrarium dicat Bartolus *in l. Theop. ff. de dote prælog. n.* 12. Ratio autem est, quia in criminalibus probationes de-
bent esse luce meridiana clariores, sed in scripto non declaratur
animus testis sicut viua voce, habet enim vox nescio quid ener-
giæ, quod plurimum confert ad indagandam veritatem., ergo
quæ ratio etiam procedit, quando agitur de causa ciuili magni
momenti; nam quando tractatur de maiori parte bonorum, vel
honore hominis, dicitur tractari de vita hominis.

Aduerte tamen, quod si testis deferat scriptum suum dictum 260
ad iudicem, & illum legendo iudex interroget super illud, & te-
stis responderit ad interrogationes, tunc valere tale testimoniũ,
nam tunc non tantùm in scriptis, sed etiam viua voce fit, ita Ro-
drig *sup.* Pelizz. *sup.* Aduerte secundò in causis minimis non esse 261
damnandos subditos, qui in visitationibus, ea quæ volunt aduer-
tere manu propria scribunt, & tribuunt visitatori, nec ipsos visi-
tatores talia scripta acceptantes, vel etiam præcipientes effici;
nam de minimis non curat Prætor, Rodrig *sup* Peliz. *sup. n.* 147.
Aduerte tertiò dicta testium debere à notario scribi eo modo, 162
vel eisdem verbis, quibus à teste fuere prolata, debet tamen iudex
maximè curare, vt non fiat verbis ambiguis, vt credo Petrum fe-
cisse talem rem, vel cogito, nisi fortè causam statim assignent
credulitatis.

Dico sextò, Laici non possunt esse testes in causis criminali- 263
bus contra religiosos *c. de cætero de testibus*, vbi cõmuniter DD.
in specie Tambur. *in praxi criminali quæsito* 13. *n.* 16. Peliz *supr. n.*
Excipe primo nisi delictum sit commissum in loco, vbi non sint 264

alij religiosi,nec eiusdem,nec alterius Ordinis,nam tunc ne religiosis detur occasio delinquendi admittuntur, vt testes habiles, qui aliàs de iure non essent,si alij darentur,ita cum Panormitan. Marsilio,Dias,Tambur.*sup.*Excipe secundò,nisi delictum sit no-
265 torium, *c.cum dilectus, & 2.ad finem de purgat Can.* ita cum Panormitano,Felyno,& alijs communiter apud Tamburinum *sup.*
266 *n.*29. Excipe tertiò, quando testimonium esset in criminibus exceptis,Felyn.Panorm.& cum alijs Tambur *sup.*Excipe quartò,si
267 Laici fuerint clerici; nam hi possunt admitti,vt testes,& idem de religiosis alterius Ordinis dicendum est, ratione enim status præsumuntur bonæ, ac integræ famæ. nisi aliàs constet oppositum, ita Peliz.*sup.n.*137.

268 Aduerte tamen. quod & si Laici contra religiosos non admittantur quantum ad plenam probationem; admittuntur tamen quoad indicium,vt regularis saltem subijciatur torturæ, Tambur.*sup.n.*30. Aduerte etiam, quod si opponantur crimina contra religiosos testificantes, in aliqua causa ad effectum eos repellendi à testimonio,tunc contra ipsos admitti posse testes Laicos, cum talis causa non criminalis,sed ciuilis sit,vtpotè versans circa crimen per viam exceptionis,non ad pœnam,sed ad repellendū testimonium, ita cum Rodr. & alijs cōmuniter Peliz.*sup.n.*130.

269 An autem Regulares admitti possint, vt testes in causis tam ciuilibus,quàm criminalibus proprij monasterij? Respondeo affirmatiuè,vt patet ex priuilegijs Vrbani IV. Iulij II. Eugenij IV. & Leon.X. concessis Cisterciensibus, quæ refert Rodriq. *tom.*2. *q.*1.*art.*1. Aduerte tamen hæc priuilegia tantùm suffragari reli-
270 giosis pro causis secretis Monasteriorum, & quando regulares non fuere, in culpa non vocando externos, secus quando possent vocare extraneos,vt fit in contractibus,qui habentur cum sæcularibus, nam ad hæc semper vocantur testes extranei: item non suffragantur religiosis, qui in dictis causis sunt actores, siue responsales,prout cum alijs latè probat Rodriq.*sup.* cum enim talia priuilegia sint contra ius commune, & alias possint secundùm terminos iuris, in aliquo casu verificari; ita præsumitur fuisse mentem Principis concedentem.

271 Dico septimò, in causis criminalibus religiosorum ad plenè probandum delictum contra aliquem religiosum requiruntur, & sufficiunt duo testes legitimi fide digni, & omni exceptione maiores, *c.licet vniuersitas, & c.in omni negotio de testibus, c.cum esset de testamentis, c. cum quod vero* 2 *q.*5. tum quia in ore duorum,vel trium stat omne verbum,ita communiter Doctores. Vt autem duo testes plenè probent quatuor requiruntur. Primo,vt
272 deponant iurati *c.nuper de testib.*Secundò requiritur,vt sint contestes,id est,de eodem facto deponant conueniendo in loco, tem-
273 pore,& specie delicti,nam si essent singulares,ita vt vnus deponeret, quod delictum mane commissum fuerit, alter verò vespere nihil probant,ita communiter Doctores, & habetur *in c licet de probationib.* Tertiò requiritur, vt sint testes idonei, vt scilicet,
274 ipsis nihil iure opponi possit. Quartò requiritur, vt dicant se
275 sensu externo percepisse,*c.si testes,§.solum* 4.*q.*3.quia non possunt
276 esse certi de facto externo, nisi per aliquem sensum, ideò si deponant se ab alijs audiuisse non plenè probant, sed solùm faciunt indicium ad inquirendum ab illis.

277 Vndè quando testis deponit de aliquo actu, qui directè per aliquem sensum corporeum probari non potest,debet deponere, vt fidem plenam faciat super præsumptione appropriata illi actui, & proxima sensui,per quem veritas præcipitur, vt si deponat se credere aliquem religiosum commisisse fornicationem, sufficit quod dicat se illum cum muliere nudos vidisse in eodem lectulo,per quod credit eos fornicationem commisisse,ita communiter Doctores apud Tamburinum *sup.n.*12.& patet *ex c.literas de præsumptionib.* Secus dicendum si credulitas sit remota à sensu, vel actibus, per quos veritas præcipitur; vt si testis deponat se credere, vel præsumere fornicationem, quia vidit religiosum cum muliere confabulantem,vel in illius domo,nihil enim probat, quia talis credulitas est nimis remota, sed de his vide Tambur. *sup. n.*12.

278 Ex hac conclusione plures deducuntur resolutiones; prima in causis etiam regularium testes singulares etiam si sint plures, & omni exceptione maiores non faciunt plenam probationem, ita cum Farinacio,Aragonio,& alijs multis Peyrin.*in formulario litera T c.*3 *n.*6. & cum alijs Pasq. *decis.*215.*n.*3. Quæ sententia vera est,etiamsi sit in causa hæresis, ita Pegna, Roias, Farinac.& alij,quos refert, & sequitur Palacius *tr.*9. *disp.*8 *punct.*5.§.4.*n.*15. Carena *p* 3.*tit.* 6. §. 5. *n.* 29. nam si in alijs criminibus non sufficiunt testes singulares ad plenè probandum. à fortiori, neque in casu hæresis; cui maior pœna imponitur. licet oppositum teneat cum Auesia,& alijs Tamb.*in praxi crimin.quæsito* 13.*n.*8. Ratio autem totius resolutionis est, quia de iure ad integram probationem requiruntur saltem, vt duo testes sint concordes, *c.licet vniuersis de testib & c.licet causam de proba.*sed nō est maior ratio, cur hoc in sæcularibus obseruetur, quam inter regulares, ergo.

279 Aduerte tamen testes non dici singulares, quando consentiunt in substantia, & in circumstantijs substantialibus, licèt varient in accidentibus, vt si alter dicat delictum factum fuisse hora decima,alter verò vndecima, neque etiam quando testantur de eodem actu continuitatem habente, vt si testantur de consuetudine, & vnus testatur actum huius mensis, & alij actos aliorum mensium, nam consuetudo eadem est per continuationem, ita cum Couarruuia,Sanch.& alijs,Lugo *de iustit.disp.*39 *n.*18.Idem dicendum est,si vnus post alium per foramen ianuæ vidisset Petrum concumbentem cum tali muliere,& ita ambo deponerent se vidisse, Tambur.*sup n.*6. Idem dicendum est,si testes concordent in specie delicti, & personæ, vnus verò dicat se non recordari de mense,anno,die,& hora, secus si discrepent in die,vel loco,ita cum alijs Tambur. *ibi.*

Aduerte secundò,quod si testes singulares deponant de eadem 280
delicti specie,quæ iterari possit,vt de furto,blasphemia, &c. licet in loco, tempore, & alijs circumstantijs, non concordent facere tamen plusquam semiplenam probationem, quia illorum singularitas est diuersificatiua, hoc est vnus testatur de vno casu, quem vidit,alter de alio;ita cum D.Thom Felyno,& alijs Tambu.*sup.n.*30. Secus si singularitas sit obstatiua,hoc est,si deponant 281
de vno actu, de quo tantùm probando agitur, & ibi contrarientur loco,vel tempore, vt accidit testibus Susannæ, nam Susanna de vno tantum adulterij crimine accusabatur ab illis senibus, non enim dicebant senes Susannam pluries adulterasse, sed semel tantùm,& quia variabant in loco,ideò conuicti fuere de falsitate. Corn.*p.*2.*tit.*6 § 7.*n.*50.

An autem si vnus testis deponat de vno actu,v.g fornicationis, 282
vel hæresis Luteranæ, & alij de alijs actibus hæresis Luteranæ, vel fornicationis, concludant legitimè talem religiosum esse fornicarium,vel Luteranum. Resp negatiuè [excepto crimine solicitationis pœnitentium in confessione:nam hoc crimen pro- 283
bari potest per testes singulares, concurrentibus præsumptionibus,indicijs, & alijs adminiculis ex constitutione Gregor XV.] Ratio verò nostræ resolutionis est, quia non potest probari aliqua species delicti absq;eo, quod aliqui actus talis speciei legitimè probetur, at de nullo actu indiuiduo constat legitimè per duos testes, sed tantùm per duos testes singulares: ergo per tales testes,nunquam dici potest esse probatum talem religiosum esse fornicarium,vel Luteranum, ita Simancas, Peña, Merola, Maldonatus,Cātera,Palaus,quos refert,& sequitur Caren.*sup.n.*30.

Sed quid si testes sint concordes in substantia heresis,& in loco, 284
ac tempore, sed non in verbis formalibus puta, quia vnus testis dixit Petrum dixisse vsum sacrarum imaginum esse abolendum, alius verò dicat Petrum dixisse sacras imagines non esse adorandas? Resp. in hoc casu tales testes esse contestes,nam illa verba formaliter sunt eadem quamuis materialiter sint diuersa, ita communiter Doctores apud Carenam *sup.n.*37.Secus dicendum est,si agatur de probanda aliqua blasphemia,quæ consistit in formalitate verborum,nam in hoc casu testes non essent contestes, cum eorum dictum sit diuersum formaliter, ita cum Farin. Palao.Sousa,Carena *sup.n.*38. Hinc fit, quod si vnus testis deponat Petrum appellasse Franciscum Christianum nouum, alius verò deponat illum appellasse Iudæum non esse contestes; quamuis in nostro idiomate illæ duæ voces idem significent, ita cum supradictis DD.Carena *ibi.*

Secundò infertur in causis etiam regularium testes varios nō 285
probare,nisi varient corrigendo dictum in continenti, aut dictū suum confirment in tortura; ita cum Iulio Claro,Farinac Riccio, Peyrin *sup.num.*8. Testes autem varij sunt,qui vel contraria 286
deponunt in eodem examine, siue in diuersis, vel primo deponunt per verbum, credo, postea verò assertiuè testificantur, vel primo testimonium afferunt. Deinde se deposuisse negant, vel vnum dicunt in iudicio,aliud verò extra iudicium;ita Gislerio, & alijs Peyr.*ibi*, vide de hoc etiam Carenam *p.*3. *tit.*6.§.7.

Tertiò, infertur in causis criminalibus etiam regularium re- 287
pelli testes minus idonei, hi autem sunt primò minor 20. annis, eius tamen dictum præbet indicium ad capiendam informationem,non tamen ad reum tormentis subijciendum, Bonac. *in decal.disp.* 0 *q.*3.*p.*3.*n.*5.& alij communiter. Secundò inimici etiā si inimicitia publica non sit, debet tamen esse inimicitia grauis, vt si præcessit iniuria grauis:ita cum alijs Farin. *q.*13.*n.*34.*de inquis.* Tertiò consanguinei accusati, siue ascendentes, siue collaterales,vsq;ad quartum gradum:quamuis aliquādo admitti possint ad reum defendendum;& idem dicendum est de affinibus,& familiaribus, Farin.*de testib.q.* 54.& 55. Quartò mulieres ob fragilitatem,& mutabilitatem ingenij admittantur tamen,vbi veritas aliter haberi non potest, Mascard.*de probat.concl* 46.*n.*6.

Quintò infames infamia iuris,vel facti,Menoc.*de arbitris li.*1. *q* 27.admittuntur;tamen aliquādo infames infamia facti,in subsidium,quando aliter veritas haberi non potest,sed cum tortura, ita cum alijs Tamb.*sup n.*20 Sextò socij criminis; in criminibus tamen exceptis admittuntur socij criminis, vt idonei testes, vt in hæresi,& crimine læsæ maiestatis,falsæ monetæ,maleficio, vel sortilegio, sodomia,furto famoso *can nemini* 20. *q.*4.*cap.*5.*de confessis*, Speculator *in tot.de accusationib* §.1. nec non in quolibet alio crimine,quod non potest sine socio committi,Gom.*var. lib.*3.*c.*12.*n.*16 & cum alijs Tambur. *sup.n* 22.

Aduerte tamen quod in omnibus prædictis casibus, in quibus 288
testes minus idonei repelluntur à testimonio, admitti tanquam idoneos quando crimen eo loco, vel tēpore,aut modo patratum est, vt alij testes haberi non possint, ita cum Baldo, Clau regia,

Lessio, Valentia, & alijs Tambur. *sup. n.* 18. & 25. præterea vnus
testis valdè fide dignus potest supplere defectum alterius, qui est
289 minus idoneus, adeò quod simul faciant plenam probationem:
ita cum communi sententia Tambur. *sup. n.* 25.

290 Dico octauò, in multis casibus regulares vocati, vt testes tenen-
tur non fateri veritatem, non obstante quocumque iuramento,
vel præcepto: primò si legitimè non interrogentur, hoc est, quan-
do vel non præcessit infamia, vel delictum non est semiplenè
291 probatum, ita cum Syluestro, Lessio, Valentia, Spatario, & alijs
Peyrin. *de subdito q.* 1. *c.* 16. §. 3. *dicto* 5. Excipe, nisi delictum sit in
publicam perniciem, vel in damnum priuatæ personæ, quod si-
ne tali testimonio vitari non potest: ita cum D. Thom. Nauarro,
Valentia, Azor, & alijs Peyr. *sup. dicto* 20.

292 Secundò, si crimen nouit sub secreto naturali gratia petendi
consilium, vel auxilium, quod verum est, etiamsi præcedat infa-
mia, vel semiplena approbatio. Excipe nisi sit in damnum com-
293 mune, vel alicuius personæ priuatæ, ita cum Lessio, Valent. &
alijs Peyr. *sup. dicto* 4. Tertiò, si peccatum est occultum, & pec-
cator iam emendatus, vel sola correctione fraterna probabiliter
emendabilis, nam tunc non potest testificare ante fraternam
correctionem, quia tunc præceptum correctionis fraternæ ob-
ligat, ita cum Nauar. Peyr. *sup. dicto* 6.

294 Quartò, non tenetur quis testificare cum suo notabili damno
spirituali, vel temporali personæ, honoris, aut bonorum, vel si ex
eius testimonio oriundum esset scandalum, ita cum Reginaldo,
& alijs Peyr. *sup. dicto* 5.

Quintò non tenetur quis testificare ea, quæ tantùm ex auditu cognouit, ita cum Spatario, Nauarro, & alijs Peyr. ibi *dicto* 6 testis enim ex auditu, non solùm non facit fidem, sed nec etiam indicium, nisi deponat de auditu ante litem moram, ita cum Romano, & alijs Peyrinis *sup. dicto* 9.

295 Sextò, non tenetur testificare, quando dubitat, an legitimè in-
terrogetur: Sotus, Spatarius, Azor, Salzedo, & alij, quos refert, & sequitur Peyr. *sup.* Quando enim est dubium de potestate superioris, non tenetur ei subditus obedire. Excipe, nisi ex occultatione veritatis immineat damnum bono communi, Peyr. *sup.*

S E C T I O X.

De forma ferendi sententiam, in causis regularium.

296 *Quid sit sententia proponitur.*
297 *Sententia alia est interlocatoria, & alia diffinitiua.*
298 *Quid sit interlocutoria.*
299 *Quid diffinitiua.*
300 *Sententia diffinitiua alia est condemnatoria, alia absolutiua.*
301 *Quid sit condemnatoria.*
302 *Quid absolutiua.*
303 *Sententia alia est iusta, alia iniusta, & quæ ista sint.*
304 *Ad ferendam sententiam condemnatoriam in causis ciuilibus cedentibus in damnum tertiæ personæ sufficiunt fama, & præsumptiones, & multæ coniecturæ simul cum vno teste, secus verò in criminalibus.*
305 *In criminalibus saltem duo testes omni exceptione maiores requiruntur.*
306 *Non sufficiunt in causis criminalibus indicia, quantumuis violenta etiam in casibus atrocibus ad condemnandum reum, benè tamen ad torturam.*
307 *Antequam Iudex procedat ad ferendam sententiam condemnatoriam debet reo aperire statum causæ.*
308 *Item debet eum citare, etsi crimen sit notorium.*
309 *Debet etiam reo aduocatum concedere, vt suam causam possit defendere.*
310 *In casu, quo non detur Religiosus doctus, qui possit ei in aduocatum concedi, debet ei concedere aduocatum sæcularem.*
311 *Sententia ferri debet super his, quæ in processu probata sunt eorum limites non excedendo.*
312 *Iudex in imponendis pœnis delictis leges Religionis attendere debet, & non ius commune.*
313 *Vbi regularia statuta non prouiderint de certa pœna pro delicto recurrendum est ad sacros canones, nisi aliter statutum disponat.*
314 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
315 *Si ius canonicum, & proprium deficiat, attendendum est ad leges municipales, ad consuetudines laudabiles, & legitimas eiusdem Regni.*
316 *In iudicio regulari, non tenetur Iudex regularis ferre sententiã in scriptis, sed eam potest ferre viua voce, vel in scriptis.*
317 *In sententijs regularium non est opus exprimere causam in particulari, quæ Iudicem ad eam ferendam impulit, sed sufficit quod dicat viso, processu, N. grauissimorum criminum reum esse eundem comperimus.*
318 *Quid si Iudex recedat in sententiando à pœna statutaria eam augendo, vel minuendo.*
319 *Iudex inferior non potest mutare, aut interpretari, si dubia sit interpretatio, sententiam diffinitiuam à se latam, & si postea reperiat fuisse iniustam.*
320 *Idem dicendum est de iudicibus arbitris.*
321 *Quid si interpretatio sit clara, & iuri consona.*
322 *Absoluto reo per sententiam diffinitiuam non potest iterum per alium Iudicem contra illum procedi, etiamsi nouæ probationes superueniant.*

DIco primò, postquam Iudex regularis testium, ac rei deposi-
tiones legitimè habuerit ad causæ expeditionem proce-
dendo ijs, quæ in actis deducta sunt benè prius consideratis, ac di-
ligenter inspectis sententiam proferre debet, in qua prorsus ter-
minatio consistit, & ideò sententia diffinitur, est diffinitio iudi- 296
cialis controuersijs finem imponens à competenti Iudice pro-
nunciata *l.* 1. *ff. de sententia & re indicata, & c.* 2. *eod. tit.* est autem
duplex alia interlocutoria, alia diffinitiua prior est, quæ datur 297
non super causam principalem, sed super aliquo incidenti, v. gr. 298
de repellendo aliquo teste inhabili, posterior verò qua principalis
causa diffinitur. Hæc autem est duplex condemnatoria, & abso- 299
lutoria, condemnatoria est, qua Reus legitimè conuictus ad pœ- 300
nam damnatur: Absolutoria est, qua declaratur nihil in actis 301
contra reum legitimè probari, ac per consequens immunis à de- 302
licto Deinde sententia alia est iusta, alia iniusta. Iusta est, quæ da-
tur à competenti Iudice in causa competenti seruato ordine iu- 303
ris ad bonum, & iustum finem. Iniusta verò, quæ aliquem defectum patitur. Defectus autem, vel est ex intentione, & tunc in vtroque foro est valida. vel est defectus substantialis, & hic si fuerit notorius, sententia est inualida in vtroque foro, si verò defectus non fuerit notorius, valet sententia in vtroque foro, donec cassetur, de quibus videndus est Sanch. *lib.* 6. *consiliorum disp.* 10. Peliz. *tract.* 9. *c.* 4. *n.* 160.

Dico 2. ad ferendam sententiam condemnatoriam in causis ci- 304
uilibus cedentibus in damnum tertiæ personæ sufficit fama, &
præsumptiones, & multæ coniecturæ verisimiles simul cum
vno teste, ita cum Sanch. Pelizar. *n.* 161. Secus verò in criminali- 305
bus, nam in his saltem duo testes omni exceptione maiores re-
quiruntur, siquidem in criminalibus probationes debent esse lu-
ce meridiana clariores. Vnde non sufficiunt indicia quantumuis 306
violenta, & indubitata etiam in casibus atrocibus ad condemnandum reum, vt cum multis latè probat Sanch. *lib.* 6. *consiliorum c.* 3. *disp.* 74. *n.* 4. contra alios sufficiunt tamen ad torturam, quam si euaserit inconfessus liber dimittendus est, dicitur enim tunc indicia purgasse, ita cum alijs Lezana *tom.* 1. *cap.* 27. *num* 17.

Aduerte tamen, quod antequam iudex procedat ad ferendam 307
sententiam condemnatoriam debere reo aperire statum causæ,
vt ei constet contra eum iuridicè procedi, ita cum Nauar. Regi-
nal. *lib.* 24. *n.* 41. Imò debet eum citare, etiam si crimen sit noto- 308
rium, Portel *verbo correctio fratrum n.* 49. Quidquid dicat Rodr.
tom. 2. *q.* 18. *art.* 2. debet etiam reo aduocatum concedere, vt suam 309
causam possit defendere, præsertim si illiteratus fuerit, vel il-
lum postulauerit, & in casu, quo non detur religiosus literatus, 310
qui ei in aduocatum concedi possit, debet ei concedi aduocatus sæcularis, quando causa de qua agitur, grauior est; ita cum Portel, Peliz. *sup. n.* 167 Hoc enim est necessarium ad propriam defensionem, quæ est de iure naturali.

Dico tertiò, sententia ferri debet super his, quæ in processu 311
probata sunt eorum limites non excedendo: Iudex enim secun- 312
dum allegata, & probata iudicare debet: Et in imponendis
pœnis pro delictis debet attendere leges religionis, & non ius
commune; ita cum Claro, & alijs Peyr. *in formulario lit.* 8. *c.* 3. *n.*
5. Sanctor. *de pœnis in genere c.* 2. *q.* 9. Vbi verò regularia statuta nõ 313
prouiderint de certa pœna pro delicto, recurrendum est ad sacros
Canones, ita cum alijs Peyr. *sup.* Excipe nisi aliter statutum di-
sponat, vt accidit in nostra religione, in qua *nostra constitutio* 4. *p.*
c. 7. §. 3. disponit, quod in casibus in quibus pro aliquo delicto non 314
fuerit in ipsis constitutionibus pœna designata secundùm qualitatem, & circunstantias delicti à superioribus suo arbitrio pœnæ applicentur, seruata tamen mensura, & portione cum pœnis in prædictis constitutionibus taxatis, quæ si etiam deficiant, exi-
stimo tunc attendendos esse Superiores ad pœnas taxatas à iure 315
Canonico, & secundùm eas mensurandas pœnas pro delictis, quod ius Canonicum, si etiam fortè deficiat, attendendum est ad leges municipales, ad consuetudines laudabiles, & legitimas eiusdem Religionis, ita cum Aldrete, Rodriq. & alijs Peyr. *sup. num.* 5.

Dico 4. licèt in casibus, in quibus secundùm ius, & apices illius 316
proceditur, sit de valore sententiæ, vt in scriptis proferatur, *c. & si sententia de re iudicata in* 6. Immò, & quod in scriptis recitetur, vt cum Scaccia tenet Peyrinis *in formulario lit.* 8. *c.* 3. *num.* 4. & cum Aldrete, Lezan. *tom.* 1. *c.* 27. *num.* 18. In iudicio tamen regulari, in quo proceditur de plano postpositis apicibus iuris, non tenetur iudex regularis ferre sententiam in scriptis, sed etiam potest proferre, vel viua voce, vel in scriptis, ita Peliz. *tr.* 9. *c.* 4. *n.* 168 & cum Aldrete, Lezan. *sup. n.* 18. licèt oppositum teneat Tambur. *supra n.* 6.

Dico quintò, in sententijs regularium non est opus exprimere 317
causam in particulari, quæ iudicem ad eam ferendam impulit, sed sufficit, quod dicat viso processu N. grauissimorum criminum reum esse eundem comperimus, &c. Peyr. *sup. c.* 4. Pelizar.

supr.

sup.n.16. Tambur *sup.n.7.* & alij communiter. Excipe nisi iudex
318 recedat in sententiando à pœna statutaria eam augendo, vel minuendo: nam tunc debet in sententia causam auctæ, vel diminutæ pœnę ponere non ad validitatem sententiæ, sed ad executionem ipsius. Hanc tamen causam non est necesse exprimere in particulari, sed sufficit, quod exprimat in genere, scilicet, iustis de causis animum nostrum mouentibus, ita cum Farinacio, Claro, Miranda, Aldrete, Peyrin. *sup. c.3 n.1.*

319 Dico sextò, iudex inferior non potest mutare, aut interpretari, si dubia sit interpretatio sententiam diffinitiuam à se semel datam, & si postea reperiat sententiam à se latam fuisse iniustam ex fide instrumentorum ipsi post sententiam exhibitorum, nam
320 iudex vbi tulit sententiam functus est officio suo, *l. iudex, ff. de re iudicata*, ita cum Sanch. Couar. & alijs Peliz. *sup. n.174.* vbi dicunt hoc etiam procedere in iudicibus arbitris, dixi, aut inter-
321 pretari, si dubia sit interpretatio, nam si sit clara, & iuri consona, optimè id potest efficere, ita cum Sanch. Syluest. & alijs Pelizar. *sup. n.175.*

322 Dico septimò, absoluto reo per sententiam diffinitiuam, siue quia reus fuit repertus à iudice innocens à delicto prætento, siue quia reus innocentiam suam probauit ostendendo veritatem, vel indicia purgando, non potest iterum per alium iudicem iudicialiter contra ipsum procedi, nec ad instantiam partis, nec ex officio, nec per viam denunciationis, etiamsi nouæ probationes superuenire, & etiamsi reus absolutus esset rebus sic stantibus, ita alijs citatis Peyr. *sup. c.1. n.2. & 3.* Spatarius, quem refert, & sequitur Pelizar *sup. n.176.* Absolutio enim transit in rem iudicatam, tum quia si propter noua indicia, vel probationes saltem in tertio casu deberet iterum contra reum procedi daretur ansa malignantibus, vt quotidie nouas excitarent causas, & dissidia mouendi.

Hinc tamen inquiri poterat, an regulares possint à sententijs suorum Prælatorum appellare, sed de hoc latè diximus *in præcedent. tract. disp.6 n.774.* vbi hæc, si placet, videre poteris, & si tandem volueris videre per extensum, qua verborum forma debeat fieri iuridica, denunciatio, accusatio, inquisitio, citatio rei, eiusq; examen testium processus appellatio, & sententia, consule Peyrinum *in formulario*, & Tamburinum *in praxi criminali*, & Pelizar. *hic n.179.* In mea namque Religione praxis istorum debet fieri, vt in sequenti forma videbitur.

SECTIO XI.

Forma Practico processandi Regularem in causa criminali iuxta modum Religionis Carmelitarum discalceatorum.

CVm in aliquo conuentu aliquis casus euenerit, in quo Prælatus immediatus facturus sit informationem in Ordine ad punitionem, siue punitio talis casus ei competat ex iure, siue competat Prouinciali, siue diffinitorio Generali, Prior cui de communi stylo nostræ Religionis competit in omnibus delictis etiam grauissimis prima instantia, hoc est reum carcerare, ne fugiat, facere de delicto informationem, & à reo accipere confessionem processum in forma sequenti incipiet.

Frater N. Prior huius conuentus N. cum viderim, vel ad aures nostras peruenerit P. Fr. N. tale delictum N. in hoc nostro conuentu commisisse ex officio procedendo ad illius faciendam informationem secundùm ius, & dispositionem nostrarum constitutionum tempore præsentium præcipio in virtute Spiritus sancti, & in obedientia, & sub præcepto formali omnibus religiosis cuius conuentus, siue hospitibus, siue Conuentualibus, quibus hæc fuerit notificata, vt postposito omni humano affectu, & respectu, sub iuramento in forma coram me, & coram P. F. N. quem huius causæ Secretarium instituto, dicant omne illud, quod circa præsentem casum sciuerint, iuxta interrogationes infrascripti interrogatorij, & illud suo nomine signent: in cuius fidem præsentem dedi meo nomine firmatam, & sigillo huius conuentus signatam, vbi facta est 21. die Aprilis anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo.

Locus † sigilli.
P. F. Prior.

Aduerte tamen, quod si Priori committatur à Generali, vel Prouinciali, vt faciat aliquam informationem, vel processum in aliqua causa, tunc ante omnia debet ponere pro capite processus prædictam commissionem originalem in hac forma:

Fr. N. Generalis, vel Prouincialis Ordinis Beatæ Mariæ de Monte Carmelo primitiuæ obseruantię, cum ad nostram notitiam peruenerit P. F. N. Religiosum professum nostræ Sacræ Religionis, qui in præsenti residet in tali conuentu tale delictum commisisse cum communitatis scandalo, &c. vt ei iustum supplicium inferatur, & dato scandalo succurratur, tenore præsentium committimus P. Fr. N. Priori prædicti conuentus, vt faciat informationem, & interrogatorium formet iuxta circumstantias delicti, & notificando infrascriptum præceptum testes examinabit iuxta prędictum interrogatorium sub iuramento in forma, ante Secretarium, quem ad prædicta nominabit, & iuridicè procedet, & facta informatione, & à reo confessione acceptata datis ei grauaminibus, & eius accepta responsione, sic totum processum sua auctoritate & sigillo conuentus munitum vsq; ad sententiam diffinitiuam exclusiuè, ad quod omne ei præbemus pręsentem commissionem nobis securè remittat, & præcipimus in virtute Spiritus sancti, & sanctæ obedientię, & sub præcepto formali omnibus religiosis subditis nostris cuiuscunq; qualitatis, & conditionis existant: quibus hoc præceptum fuerit notificatum; quod sub iuramento dicant, & explicent omne illud quod circa sup. prædictum casum sciuerint, in cuius fidem præsentem fieri iussimus sigillatam sigillo nostri officij, & subscriptam per nostrum Secretarium, in hoc nostro conuentu N. vigesimo primo die Aprilis anno Domini 1657.

Locus sigilli † *Fr. N. Generalis, vel Prouincialis. F. N. Secretar.*

Posita commissione in fronte processus statim ad finem illius prosequatur commissarius, vel delegatus, cui commissio facta fuit continuando processum in sequenti forma:

Vigesimaprima Aprilis anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo. Ego Fr. N Prior nostri conuentus, &c. Obediendo Ordini, & mãdato Patris nostri Generalis, vel Prouincialis, accepto commissionem supra mihi commissam, & in illius virtute vtẽdo potestate nominãdi Secretariũ, quem mihi tribuit, nomino patrem Fr. N. in Secretarium huius causæ, in cuius fidem nomine meo subscripsi.

Fr. N. Prior.

SI commissio non secum ferat præceptum, sed illi committat vt illud imponat, tunc antequam dicat in cuius fidem, debet ponere præceptum modo *sup.* scripto, & postea addere, in cuius fidem, &c. si commissio non secum afferat interrogatorium: sed ei illud efficere committat: Tunc debet illud efficere, & ad finem prædictæ acceptationis, & præcepti ponere: & illud suo nomine subscribere, & ad finem interrogatorij scribat secretarius nominatus acceptationem sui officij hoc modo.

Fr N. Sacerdos professus, &c. conuentualis in hoc conuentu N. accepto nominationem secretarij, quam in mea persona fecit P. Fr. N. Prior, &c. in virtute commissionis suprascriptæ P. N. Generalis ad faciendam informationem P. F. N. vel ad causam illius, & promitto me satisfacturum obligationibus huius officij mihi commissi meliori modo possibili, & vt debeo de iure: in cuius fidem meo nomine subscripsi in hoc nostro Conuentu N. 21. die April. an. D. 1657.

Forma Interrogatorij.

POst præceptum, quod testibus imponitur, vt dicant veritatem, ponitur interrogatorium, in quo crimen cum suis circunstantijs per diuersos articulos distinguitur, quibus quasi vestigijs ad caput maleficij perueniri solet, ac ipsorum testium veritas, vel falsitas deprehenditur: fiet autem interrogatorium hac forma:

An cognoscat P. Fr. N. professum talis conuentus, & qualiter eum cognoscat; & ex quo tempore, an sit illius inimicus, vel habeat aliquid ex generalibus, ratione cuius in eius causa testis esse non possit. Deinde disponitur casus cum suis circunstantijs, specificando locum, tempus, & personas, vt his signis possint testes contestari, & in vnoquoq; articulo dicat testis, quomodo sciet, an quia viderit, vel audiuerit, &c. & an illud, quod interrogatur sit publicum, & notorium, & si crimen sit scandalosum, etiam debet hic articulus in interrogatorio imponi, & si reus de tali crimine iam fuisset aliquando punitus, de hoc etiam debet fieri speciale articulum in interrogatorio hoc modo: An talis reus sit iam sępè de similibus criminibus punitus, & quoties, si constet reum tale crimen sæpè cõmisisse, & non est spes emendationis, hic etiam articulus in interrogatorio continebitur, an scilicet ex sæpè iterata reincidentia in eadem culpa quam reus habet, vt omnibus notorium est, possit ipsius emenda in tali delicto desperari; ita vt hac ratione eum reputet formaliter incorrigibilem.

Aduerte tamen, quod ad hoc, quod hoc articulus in interrogatorio ponatur, debere reum ad minus tribus vicibus esse correctum, & punitum de tali crimine, vel de alijs similibus absq; vlla emenda. Tandem aduerte in interrogatorio non debere fieri interrogationes in generali, v. g. an sciant Fr. N. commisisse aliquod delictum contra legem Dei: nam cum sæpè testes sint rudes, aliquando crimina, aliàs occulta, & de quibus iudex interrogare non potest, exprimant.

Forma examinandi testes.

PEracto interrogatorio vocantur testes, in iudicium à Superiore, testis enim non vocatus, sed spontè oblatus in criminalibus pro suspecto habetur, vt *sup.* diximus. Deinde secretarius legit coram eo præceptum *supr.* scriptum, & ab eo. Iudex postulat iuramentum dicendi veritatem, quæ omnia à secretario in processu hac forma scribentur:

In Nostro conuentu N 21 die Aprilis anni Domini 1657. Ego F. N Secretarius specialiter ad hanc causam nominatus, cum essem in præsentia P. F. N. Prioris dicti conuentus, vel huius causę cõmissarij notificaui supra dictum præceptum P. F. N. Sacerdoti in testem ad hanc informationem vocato, qui posita in pectore manu, vel super crucem iurauit in verbo sacerdotis, vel per ipsã crucẽ se veritatẽ dictur ũ, in omnibus in quibus fuerit inquisitus,

& cum interrogatus fuisset, per articulos supra dicti interrogatorij dixit, quod sequitur.

Primæ interrogationis dixit se cognoscere Reum abhinc tot annis, quia sæpè cum eo in aliquibus conuentibus vixit, item se habere triginta ætatis annos; & non habere aliquid ex Generalibus ra tione cuius in illius causa testis esse non posset Secundæ interrogationi respondit, &c. & sic de ceteris: quibus finitis concludit Secretarius: Quæ omnia dixi sub eodem iuramento vera esse: & suum testimonium ei legendo coram eodem iudice illud iterum ratificauit, & suo nomine firmauit, & statim ponitur nomen iudicis, & postea testis, & tandem secretarij, quod si testis nesciat scribere faciat quandam crucem, & alter firmet pro eo, de quo etiam secretarius debet præbere fidem.

Forma examinandi Reum.

ABsoluto examine testium Iudex vna cum secretario adit ad locum in quo examinandus est reus, & præmissa breui exhortatione reo de dicenda veritate, siue id fiat extra carcerem, vt regulariter fieri debet, siue in ipso carcere secretarius ei legat ante omnia præceptum, quod ad hunc finem secum debet ferre conscriptum in hac forma: *Fr. N. qui ex officio, vel speciali commissionem P. N. Generalis cognoui de causa P. Fr. N. in hoc conuentu carcerati tenore præsentium præcipio in virtute spiritus sancti, & obedientiæ, & sub præcepto formali dicto Patri F. N. vt sub iuramento in forma respondeat verè, clarè. & simpliciter omnibus, de quibus per me fuerit interrogatus, in cuius fidem præsentem dedi meo nomine firmatam, in hoc nostro conuentu N. vigesima prima die Aprilis anni Domini 1657.*

Fr. N. Prior, vel commissarius

Forma extorquendi confessionem à Reo.

NOtificato igitur Reo hoc præcepto à secretario, Iudex accipiet ab Reo iuramentum, de quo etiam secretarius fidem faciet dicendo; *Anno 1617 die 21. Aprilis in carcere (à quo iustis de causis non poterat discedere) examinatus fuit Fr. N. imposito ei priùs suprà dicto præcepto, & delato ipsi iuramento interrogatus de suo nomine patria, & ætate, &c. respondit se tale habere nomen, & in tali natum fuisse ciuitate, & tot annos ætatis habere, & tot annos à sua professione, & interrogatus, an sciret, cur ad iudicium vocaretur & cur sit carceratus respondit, &c. & sic aliæ interrogationes fiunt, & de eis Secretarius fidem facit, quibus peractis Secretarius coram reo, & iudice eius responsionem legit, & interrogat an illa sit reus confessio, illam iterum ratificet, aut ab ea aliquid velit detrahere, mutare, vel ei addere; eius accepto responso statim addit Secretarius, & lecta coram eo hac sua confessione illam ratificauit dicendo veram esse sub iuramento, quod accepit, & illam suo nomine firmauit. Tunc firmatur iudex statim reus, & Secretarius.*

Forma dandi grauamina Reo.

POst rei confessione modo dicto susceptam, statim iudex notificat, illi quod contra eum sit. Vlterius procedendum in causa incepta, & quod si habet aliquam exceptionem, vel excusationem eam offerat ad effectum suæ defensionis; de qua notificatione fidem etiam faciet secretarius addendo, & notificatus à P. Fr. Priore, vel commissario, an habuerit aliquam exceptionē. vel oppositionem ad sui defensionem, & an voluerit aliquem religiosum doctum, vt rem cum eo consultaret, re pondit reus habere aliquas exceptiones contra testes, & se velle ostendere falsitatem criminis oppositi, ad quem effectum postulabat articulos culparum: & dicta testium, quibus omnibus illi porrectis hac exceptiones adduxit. Hic ponuntur exceptiones, & admittuntur omnes probationes iustę ex parte rei ad eius defensionem, & illis cum testium dictis à iudice comparatis, & examinatis, formantur grauamina contra reum, ex illis, quæ probata sunt, vel plenè, vel semiplenè, vel reus confessus est, non tamen illi fit grauamen de crimine iam punito, nisi fortè fiat cumulatiuè ad probandam incorrigibilitatem, In fronte autem ipsorum grauaminum debet iudex imponere pęæceptum reo, vt infra 24. horas respondeat prędictis grauaminibus omne illud, quod in sui defensionem habuerit, & firmato hoc præcepto per iudicem statim scribantur grauamina hoc modo.

In primis sit illi grauamen, quod commiserit tale crimen in tali conuentu, & si de cæteris. Aduerte tamen, quod grauamina non possunt fieri de culpis in generali, sed debere fieri de re particulari, grauamina in communi sunt nulla, his peractis accedit iudex cum Secretario ad locum, vbi reus est, vel eum adducit coram se, & imposito præcepto, & ab eo acceptato iuramento dicendi veritatem leguntur coram eo à Secretario grauamina, & si aliquem religiosum expostulat, in consiliarium ei conceditur, de quibus omnibus Secretarius fidem facit dicendo: Data est Fr. N. reo conuento, & carcerato copia processus, offensiui, ac defensiui, simul vt se purget, ac defendat ab obiectis, & testimonijs contra eum legitimè deductis in iudicium seruato modo regulari imposito illi prius formali præcepto à iudice, & accepto ab eo iuramento dicendi veritatem, & concesso ei P. Fr. N in consiliarium, vt se defendat, copia autem processus data est reo, non extensa, sicut hic scripta est, quo ad varias circumstantias accidentales, quas ipsi reo notificare nec vtile, necessarium, nec iustum erat, substantia tamen dictorum contra ipsum, & aliorum extantium integrè, & perfectè data est illi, ita vt possit plenissimè cognoscere statum causæ, & qualitates delicti, in quibus possit, aut non possit se defendere.

Translacto igitur tempore concesso reo ad se defendendum, iterum in iudicio vocatus affert suam defensionem ad singula puncta prout fuerunt disposita: Secretarius verò hoc modo continuat processum Anno 1657. 21. die Mensis Aprilis comparuit P. Fr. N reus, coram P. Fr. N. Priore, vel commissario, & iterum imposito ei præcepto, & accepto iuramento dicendi veritatem circa granamina ei à Superiore oblata, & tradita, & oblato ei sufficienti tempore ad sui defensionem. Respondit primo grauamini, &c. & in fine responsionis addit Secretarius, & hoc est, quod reus respondit, & pro sua defensione offert, & interrogatus, an habeat aliquid aliud, quod possit allegare in sui defensionem respondit se aliquid amplius non habere, & causa quantum est ex illius parte manet conclusa, & iterum coram eo legendo suam defensionem, dixit ita esse, quod in illa continetur sub iuramento, quod ante acceperat, & quod in eo iterum firmatur, & ratificatur, & firmauit suo nomine, eodem die, mense, & anno, vt sup. & firmet iudex, reus, & Secretarius.

His peractis Secretarius prosequitur, & statim in continenti P. Fr. N iudex huius cau æ eam iudicauit conclusam vsq; ad diffinitiuam exclusiuè expleto suo officio, & commissione, & remittit omnem causam sic finitam Patri nostro Generali, vel deffinitorio Generali; vt eam iudicet, & in eam ferat sententiam quam ego suprà dictus Secretarius fidem facio vidisse tot folijs, vel planis constantem, & obseruatam, & relatam sigillo huius conuentus 21. die Aprilis anno Domini 1657. & firmet iudex, & Secretarius, & statim sigillet processum: & obseratum ad Prælatum Superiorem remittat.

Hæc omnia debent præcedere, vt sententia diffinitiua legitimè proferatur excepto casu, in quo ratione contumaciæ Rei fertur contra illam sententia secundùm allegata, & probata, & sine grauaminibus, & rei confessione, eo quod reus fit absens Verum postquam comparuerit, danda sunt ei de nouo grauamina, & ab eo postulanda confessio, & acceptanda est, eius confessio, nulla enim sententia pronunciata contra inauditam partem potest exequi, præcipuè si sit sententia expulsionis alicuius religiosi professi, est, enim hæc causa veluti matrimonialis, & gaudet priuilegio eam iterum incipiendi toties, quoties opus fuerit.

Forma quam nostrum Generale deffinitorium obseruat in ferenda sententia contra reum in culpis grauissimis.

VIso processu, & causa in diffinitorio benè considerata discussionem illius ad alterum diem differunt, vt interim maiori videant consideratione quomodo iudicandum sit. Altero verò die in mensa diffinitorij vnusquisque, ex diffinitoribus publicè dicit quidquid sibi secundùm æquitatem iustitiæ videtur, & quæ pęna pro tali delicto mereatur; quibus auditis Generalis vniuocat omnia dicta, & illud, quod ex dictis maioris partis diffinitorij resultat ex omnium consensu scribitur in quadam papyro particulari, & statim eum legit secreta rius diffinitorij coram omnibus diffinitoribus, vt per vota secreta decriminetur, & approbata huiusmodi sententia per maiorem suffragiorum partem censetur ab omnibus confirmata, & statim inscribitur in libro diffinitorij, notando diem, mensem, & annum, & firmant illi, qui secundùm nostras constitutiones 3. *p. c. 7. n. 14.* debent firmare, in processu verò scribitur sententia in hac forma.

Forma sententiæ definitiuæ.

F*R. N. Generalis, &c. cum consensu nostri definitorij viso processu, & causa P. Fr. N. religiosi professi nostræ sacræ Religionis eius grauamina, & defensiones, si fuerit aliquis apostata ante omnia dicetur eum absoluimus ab omni excommunicatione, quam propter dictum casum fuerit incursus, & virtute nostrorum priuilegiorum dispensamus cum illo in quacunque irregularitate, quam propter celebrationem missarum, aut alia quacumque de causa incurrerit, & inspectis eius culpis, quæ contra eum resultant de quibus sufficienter est conuictus vtendo misericordia cum illo, Christi nomine inuocato tenore præse ntium pronuntiamus contra eum sententiam definitiuam per quam illum condemnamus ad talem, vel talem pœnam (pęnas expressando) quæ sententia ei præcipimus, in virtute spiritus sancti, & sanctæ obedientiæ, & sub præcepto formali acceptare, & adimplere sicut in illa continetur sub pęna grauationis pęnarum pro qualitate delicti ad arbitrium nostrum, & præcipimus P. Fr. N. Priori talis conuentus N. vbi dictus Pater incarceratur, quod illi hanc sententiam notificet, & exequi faciat, & quod scribatur fides notificationis, & acceptationis ad finem ipsius, & munitam suo nomine, & nomine Rei, & testili, iterum eam nobis remittas, vt processui*

inter-

incorporetur, in quorum fidem praesentem dedimus firmatam, & sigillatam, & obsignatam per nostrum secretarium in hoc conuentu N. 21. die Aprilis anno Domini 1657.

Locus sigilli.

Fr N. Generalis, Fr. Diffinitor, Fr. N. Secretarius.

QVod si sententia fuerit expulsionis, tunc declarandæ sunt in ipsa sententia incorrigibilitas, & contumacia Rei, quę sunt causę huius vltimi supplicij dicendo: Visis causis, & culpis, quæ contra eum resultant præcipuè eius contumacia, & incorrigibilitate, de qua sufficienter est conuictus, &c. *pronunciamus contra eum sententiam definitiuam, per quam illum condemnamus ad pœnam expulsionis à nostra sacra congregatione, & illum spoliamus, & eijcimus ab illa & vt expulsum illum declaramus, & precipimus, quod dictus P. F. N sit habitu nostro sacro spoliatus, & habitu saeculari indutus, & quod nullo vnquam tempore possit habitum nostri Ordinis iterum assumere ad quod illi intimamus breue Domini Papae Sixti V. felicis recordationis, quod continet pœnam excommunicationis maioris latae sententiae suae Sanctitati reseruatae in fauorem nostrae Religionis emanatum contra omnes illos, qui contra beneplacitum superiorum nostrae sacrae religionis habitum illius assumpserint, data est Romae 26. Iunij anno Domini 1587.*

Et si simul cum expulsione coniungitur etiam pęna exilij, aut suspensionis à confessionibus, &c. additur, Item condemnamus ad exilium in talem locum per tantùm tempus, quod si non impleuerit, maiori pęna plectetur, &c. Verùm si reus innocens inuentus fuerit, tunc in sententia declaranda est eius innocentia, vt eius fama recuperetur. Aduertendum tamen est, quod dupliciter potest reus innocens reperiri, vel quia ex nullo capite contra eum aliquid inuentum est, quia infamia non habuit fundamentum, & indicia euanuerunt, aut quia euidenter constat illum non fuisse, qui tale crimen commisit, quamuis illi fuisset impositum, vel quia licet sint aliqua indicia aliqualiter probata: non tamen sunt sufficienter probata, & in hoc vltimo casu reus non declaratur innocens, sed absoluitur à carcere, at in primo casu debet ferri sententia eius innocentiæ, forma autem sententiæ hæc erit.

Fr. N. Prouincialis, vel Generalis, &c. Inspecto in nostro definitorio cum attentione processu, & causa Patris Fr. N. &c. consideratis, & ponderatis comprobationibus, quæ contra eum fiebant, tum eius confessione, & reliqua, quę in sui defensionē affert declaramus, quod ex dicto processu constat potius eius innocentia quam culpa aliqua contra eum, ratione cuius debeat esse punitus, & ideò eum liberum, & innocentem iudicamus, & absq; culpa in eo, quod ei imputatur in nomine Patris & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Facta in nostro conuentu N. die Aprilis anno Domini Millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo. Et postea firmatur iudex, & secretarius, vel si sit sententia definitorij firmatur per definitorium modò suprà dicto.

Quomodo Prior debet sententiam Reo intimare.

REcepta sententia à Priore iussa à definitorio, vel à Prouinciali ex illius commissione perget ad carcerem, vbi reus comprehensus est deferens secum secretarium ab eo ad hunc effectum nominatum, qui etiam debet talem nominationem acceptare modo dicto, & duos testes, nisi aliàs sententia in capitulo conuentuali sit publicanda propter scandalum, & criminis atrocitatem, & quia ita in eadam præcipitur sententia, cuius dispositioni standum est; Reo igitur coram Priore existente ante omnia, cum rationibus efficacibus, & mitibus persuadeat, vt sententiam acceptet, & sic benè disposito secretarius ei intimabit, & notificabit sententiam eam coram eo, & testibus legendo, & postquam reus illam audierit Commissarius interrogabit, quid respondeat, & si dicat acceptare illam, vt ordinariè accidit, inscribetur eius responsio, & acceptatio in eadem sententia, & firmabunt commissarius, & reus, duo testes, & secretarius, & de quibus omnibus fidem faciet secretarius in hac forma.

In nostro conuentu N. 21. die Aprilis anno Domini Millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo P. Fr. N. ad implendū mādatum Patris nostri Generalis, in quo illi pręcipiebat, notificare, & exequi efficere sententiam *supr.* contentam latam à diffinitorio, vel ab ipso Patre Generali contra P Fr. N carceratum in hoc conuentu, cum esset in carcere in præsentia mea, & Patrem Fr. N. & Fr. N tanquam testium, vel in præsentia communitatis ego supradictus Secretarius notifinaui, & intimaui prædictam sententiam dicto Patri Fr. N. qui cum benè eam audiuisset interrogatus, postea à Patre Fr. N. commissario ad eius executionem, quid responderit, ipse dixit se prædictam sententiam acceptare, &c. in quorum fidem omnes subscripserunt nominibus suis facta, anno, mense, & die, vt suprà, & omnes assignantur.

Quod si noluerit sententiam acceptare, tunc commissarius semel, & iterum eum debet monere tempus ei concedendum ad considerandum quid facit, & ei debet sæpè sæpius grauibus rationibus ostendere, quam graue malum committat, & quomodo infringat præceptum obedientiæ, & ei protestetur, quod si hac via prætendit, quod è religione eijcietur propter eandem rationem esse retinendum, & ibi maximis supplicijs, vt par est afficiendum, quod si adhuc pertinax extiterit Secretar. de omnibus fidem faciat, & prędictam fidem cum sententia remittat diffinitorio, vel iudici superiori. Sed quęres quid faciendum, si Reus à sententia diffinitiua appellauerit: Respon nostros religiosos non posse appellare; Vnde non obstanti appellatione sententia exequenda est, vt statuitur in nostris constitut. ex concessione Pij V. quam confirmauit Gregor XIII & ex concessione Sixti V. & nos latè diximus tract. præced. Excipe nisi reus manifestè grauetur, nam tunc si certo constat de grauamine, licita est ei appellatio ad Generalem, vel ad diffinitorium, aut capitulum Generale, non tamen ad Nuntium, aut ad alium extra ordinem vt *ibi* diximus.

An autem Reus possit iudicem recusare tanquam suspectum? Resp. in nostra Religione non posse Pręlatos recusari, vt iudices, nisi in casibus, in quibus ab eorum sententias possunt appellare, vt si Prælatus manifestè esset tali Religioso suspectus, & excessurus crederetur ob passionem, & causa suspectionis esset manifesta, ita cum alijs Pater Fr. Thom. à Iesu *tr.* 8. *c.* 17. & cū Hostiensi, Abbate, & alijs, Reuerendissimus Pater Fr. Sebastianus à Conceptione Episcopus Meliaponensis electus quondam diffinitor Generalis, in suo manuscripto, quod apud me reseruo §. 8. *n.* 16.

SECTIO XII.

De pœnis iudicialiter infligendis nostris religiosis secundùm nostras constitutiones.

§. I.

De pœnis in genere contra regulares.

323 *Quid sit pœna, demonstratur.*

324 *Diuiditur in ciuilem, & Canonicam, seu Ecclesiasticam, & quę vtraque sit.*

325 *Pęna Ecclesiastica alia est spiritualis, vt censura, priuatio, &c. alia corporalis, vt ieiunium, &c.*

326 *Alia est iuris communis, alia iuris particularis.*

327 *Alia positiua, alia priuatiua, alia iure lata, alia ferenda, alia perpetua, alia temporalis, alia à iure, alia ab homine.*

328 *Nostri religiosi nullas pœnas, in nostris constitutionibus, pro delictis stabilitas tenentur subire ante iudicis sententiam.*

329 *Transgressio constitutionum pœnalium nostrarum constitutionum nullam culpam inducit, nisi contineant praeceptum, aut censuram aut id quod precipitur ex se, aut ratione contemptus, vel alterius circumstantiae sit culpabile.*

330 *Idem respectu omnium religiosorum dicendum est de omni lege pœnali.*

331 *Constitutiones pęnales licet directè, non obligent ad culpam sunt verae leges.*

332 *Huiusmodi constitutiones pęnales indirectè obligant ad culpā.*

333 *Quot. ei legi additur praeceptum, vel censura, aut irregularitas transgressio est mortalis.*

334 *Idem dicendū est, si addatur pęna degradationis, vel priuationis Ecclesiasticae sepulturae, vel pęna mortis mutilationis, carceris perpetui, triremium, expulsionis, vel grauis infamiae.*

335 *Idem dicendum est, quando id, quod praecipitur est iure naturali Diuino, aut positiuo, praeceptum, vel si fuerit res directè spectans materiam trium votorum, vel ad bonum graue commune ordinata.*

336 *Secus si solùm sit de rebus consiliorum.*

337 *Quādo lex non determinat tēpus, quo pęna debeat durare, si pęna vnico actu absoluatur, vt est priuatio officiorū est perpetua.*

338 *Aliter de suspensione, & de pęnis, quae ad sui executionem tractum temporis requirunt, nam haec regulanda sunt iuxta grauitatem delicti.*

339 *Quando pœna arbitrio Praelati relinquitur, expectandum est arbitrium Praelati, cui punitio delicti iure ipso committitur.*

340 *Iudex, quando lex suo arbitrio pœnam remittit debet attendere ad ius speciale, vel si deficiat ad ius commune similia à similibus interpretando.*

341 *Iudex arbiter tenetur obseruare ordinem iuris, vt alij iudices.*

342 *Iudex Ordinarius, siue inferior, siue superior ex lege nostra potest pœnam à lege cantùm minuere, vel augere.*

343 *Si lex alternatiuè loquatur, imponatur talis, vel talis pęna, eligenda est arbitrio iudicis, & non Rei.*

344 *Quando lex ponit alternatiuè varias pœnas, non potest iudex liberè disponere, sed attentis circunstantijs.*

345 *In pęnis non datur extensio à casu, ad casum, vel de persona ad personam, nisi eadem, vel maior ratio procedat, in casu, vel persona de quibus lex non loquitur.*

346 *In pęnis facienda est stricta interpretatio.*

347 *Excipe, nisi lex redderetur frustranea.*

348 *Vel quando lex pęnalis est lata in fauorem animarum.*

349 *Vel quando est lata in fauorem Ecclesiae.*

350 *Vel quando dicta sunt contra bonum commune.*

351 *Vel in correlatiuis, in quibus eadem ratio subsistit, non tamen è contra.*

352 *Pęna statuto imposita non potest intelligi, nisi delictum cum effectu consummatum sit.*

353 *Pe-*

353 *Conatus non potest puniri, nisi lege cantum, sit aut deuentum sit ad actum proximum, & tunc pœna extraordinaria.*
354 *Excipe delicta atrocissima, & qua ista sint, nam tunc punitur conuictus saltem pœna extraordinaria.*
355 *Mandans fieri, aliquod delictum tenetur ad pęnam ordinariam etiamsi de mandante non fiat mentio.*
356 *Idem dicendum est de consulente.*
357 *Idem dicendum est de consentiente per viam authoritatis.*
358 *Idem de non impediente delictum, quando illi ex officio incumbebat impedire.*
359 *Pęna statuta à lege ipso iure non extenditur ad delictum commissum ante tale statutum.*
360 *Si pęna non fuerit ipso iure sed imponenda à Iudice pro delicto non punito secundùm illam potest punire delictum ante talem legem patratum, si pęna delicto conuenientior sit.*
361 *Regulares non subiacent pęnis iure communi latis contra clericos.*

323 Dico primò, pœna est id, quod pro culpa infertur, deriuatur
enim à puniendo & solum culpa est id, quod punitur, di-
uiditur autem in ciuilem, & canonicam, seu ecclesiasticam
prior est, quę à iudice sæculari. Secunda, quæ à iudice ecclesiasti-
324 co imponitur, ita communiter Summistæ verbo pœna: de hac
ergo pœna ecclesiastica nobis est sermo in præsenti: Nunc au-
325 tem pęna ecclesiastica est multiplex, alia enim est spiritualis, vt
quælibet censura, imò priuatio officiorum vocis actiuæ, & pas-
siuæ, inhabilitatio ad gradus, & dignitates, irregularitas, & alia
326 huiusmodi: alia corporalis, vt ieiunium. carcer, flagellatio,
&c. alia est iuris communis pro omnibus religiosis, alia iuris
327 particularis, quæ est propria cuiusque ordinis, alia positiua, quæ
ad sui executionem aliquam actionem postulat, vt exilium, fla-
gellatio. &c alia priuatiua, vt censura, inhabilitates, priuatio-
nes. &c. alia est ipso iure lata, alia est ferenda, alia perpetua, alia
ad tempus, alia à iure, alia ab homine.
328 Dico secundò, religiosi nostri nullas pœnas in nostris constitu-
tionibus pro delictis quibuscunque stabilitas siue sint positiuæ,
siue corporales, siue spirituales, etiam si sint ipso facto tenentur
subire in conscientia ante iudicis sententiam, & in primis, quod
ad pœnas, quæ ad sui executionem aliquam actionem externam
requirunt, tenet communis sententia apud Sanctorum *cap. 2 de
pœnis in genere q. 2* Quod ad pœnas verò priuatinas patet *ex 4. p.
nostrarum constitutionum c. 7. n. 1.* vbi stabilitur quod quando in
nostris constitutionibus ponitur pœna priuationis, ipso facto
minimè intelligatur ante iudicis sententiam, & ita etiam de
sua Religione fatetur Sanctorus *vbi sup. versu, sed hac q missa*, &
absolutè de omnibus religionibus, etiam si ponatur clausula *ipso
iure*, & *eo ipso*, vel *absque vlla declaratione*, aut *ante omnem decla-
rationem, absque vllo superioris Decreto, aut ministerio, aut senten-
tia*, tenet cum Sanchez, Bonacin. & alijs Lezana *tom. 2. cap. 10.
num. 31.*
329 Dico tertiò, transgressio constitutionum pœnalium nostra-
rum constitutionum nullam culpam inducit. nisi contineant
præceptum, aut censuram, aut nisi aliàs, id quod constitutioni-
bus ipsis præcipitur, seu prohibetur ex se aut ratione contemp-
tus, vel alterius circunstantię fuerit culpabile, ita declarant no-
330 stri legislatores *1. p. nostrarum constitutionum c. 2. n. 7.* & generali-
ter de omni lege pœnali affirmat Suar. *de legib. lib. 5. c. 3. n. 2* Peli-
zar *tract. 7. c. 1. n. 38* Nauarro, Victoria, & alij, quos refert, & se-
quitur Sanctorus *de pœnis in genere c. 2. q. 3.* & ratio est, quia licèt
pœna culpam respiciat, vt illius emendatiua: Omnis enim pęna
si iusta est, vt inquit Augustinus *1. retract. c 9.* peccati pœna est,
non tamen omnis culpa est theologica, quæ animam venialiter,
vel mortaliter officiat, sed ciuilis physica: & vt ita dicam mate-
rialis naturalis, cuiusmodi sunt leges ludentium, artificum, &
huiusmodi, quorum culpas emendat pœna satisfactionis con-
uentæ.
331 Nec inde fit huiusmodi constitutiones non esse veras leges, vt
ait ex Soto, Medina, hoc enim falsissimum est, vt cum Suario no-
tauit Sanctorus *sup.* cum enim fiant à capitulo generali verè le-
gis rationem habent. Tum quia licèt huiusmodi leges directè
332 non obligent ad culpam, obligant tamen indirectè quatenus ob-
ligant earum transgressores in conscientia ad patiendas pœnas
in eis impositas post sententiam iudicis declaratoriam, non ta-
men antea, vt de pœnis, quæ ad sui executionem actionem ho-
minis requirunt, cum alijs notauit Scobar *in theologia morali tr.
1. examine 1. n 42.* & de pœnis priuatiuis notauit nostra consti-
tutio *4 p. c. 7. n 1.* & cum alijs latè probat Sanctorus *sup. q. 3. in
princ.* si enim lex non haberet vim obligandi ad pœnam, quam
imponit, vana esset, & non timeretur. Vnde si religiosus post sen-
tentiam iudicis resistit passioni talis pœnæ peccabit iuxta gra-
uitatem materiæ, ac circunstantiarum, vt cum Suario notauit
Lezana *t. 1 c. 8. n. 10.*
333 Dixi nisi contineant præceptũ, aut censuram, aut aliàs id quod
constitutionibus ipsis pręcipitur, seu prohibetur ex se, aut ratio-
ne contemptus, vel alterius circunstantię fuerit culpabilis, nam
quoties legi additur præceptum, vel censura, aut irregularitas
transgressio eius est mortalis, & idem est, si addatur pœna degra- 334
dationis, priuationis ecclesiasticę sepulturę, vt benè cum Castro,
Medina, & alijs notauit Lezan *sup. n. 15.* Et idem dicendum est,
si in aliqua cõstitutione statueretur pro aliqua culpa pęna mor-
tis mutilationis membrorũ, carceris perpetui, triremiũ, expul-
sionis, vel grauis infamiæ, nam tales pęnę solum pro grauissimis
peccatis iustè imponuntur. ita cum alijs Leza. *sup. n. 16* Idem di- 335
cendum est, quando, id quod pręcipitur est iure naturali, diuino,
aut positiuo præceptum, vel fuerint res directè spectantes ma-
teriam trium votorum, vel ad bonum graue communitatis or-
dinatæ, secus si solùm sint de rebus consiliorum, vt si ieiunium,
silentiũ, &c. præcipiant Lez. *to. 1 c. 8 n. 9.* Sanctorus *sup. q. 3.* & idẽ
dicendum est, si detur formalis contemptus in materia graui; se- 336
cus si sit in materia leui, vt latè diximus *tr. pręc. disp. 1 sec. 2 n. 45.*
Vbi etiam quando sit grauis, vel leuis cõtemptus explicauimus.
Sed quæres, quantum debeat pœna durare, quando lex illius 337
durationem non determinat, nec arbitrio iudicis remittit, sed
absolutè, & indeterminatè ait, qui tale quid commiserit officio
priuetur, vel carceri mancipetur, vt statuitur *in multis locis no-
strarum constitutionum*: Resp. pęnas, quæ tractum temporis non
requirunt, sed vnico actu absoluuntur, vt sunt priuationes offi-
ciorum vocis actiuę, & passiuę esse perpetuas, ita cum Panormi-
tano, & alijs Sãctorius *sup. q. 5. dicto 1.* Ratio est, quia forma semel 338
à subiecto ablata nihil sui, nisi priuationem importat: quod tamẽ
non est dicendum in suspensione, nam hæc non aufert totaliter
officium, sed executionem suspendit: & idem dicendum est de
alijs pęnis, quę ad sui executionem tractum temporis requirunt,
& quæ vno actu non consummantur, vt est pœna carceris, trire-
mium, ieiunij, & alię similes, nam hęc si indefinitè à lege ponun-
tur, attendenda sunt delicta, pro quibus imponuntur, & si deli-
ctum fuerit capitale dignum pœna perpetua pęna à lege assigna-
ta perpetua declaranda est hoc est per decennium, pœna enim
perpetua decennio finitur *l. fine definito ff. de pœnis*, vt cum com-
muni sententia docet Sanctorius *sup. dicto 2.*
Secus dicendum est, si delictum non fuerit capitale, nam tunc
iuxta qualitates delictorum moderandum est tempus pęnę non
à quocunque, sed à iudice ordinario, cui saltem pęnam impone-
re ex lege competit. ita Sanctorus *sup.* & colligitur *ex lege nostra* 339
4 p. nostrarum constit. c. 7. n. 3. & idem dicendum est de pęnis, qua
rum determinatio non solum quoad tempus, sed etiam quoad
quantitatem arbitrio Prælati committitur, nam illius prælati
arbitrium expectandum est, cui punitio delicti iure ipso com-
mittitur, vt *ibi* notauit Sanctorus.
Si autem quæras, quomodo Iudex arbiter in pœnis infligen- 340
dis se debeat habere: Respondeo arbitrium, quod iudici com-
mittitur in maleficijs puniendis debere duci, & restringi ad ius
speciale, si adsit præsertim in nostra religione, vt patet *ex 4. p. no-
strarum constitution c. 7. num. 7* vel si hoc deficiat ad ius commu-
ne: nimirum à similibus ad similia, interpretando, & sup-
plendo per iurisdictionem, quæ desiderantur, vt dicitur *l. non
posse l nam, vt ff. de arbitris*, ita cum communi sententia Clarus
lib. 5. §. fin. q. 31. §. arbitrio Hinc fit iudicem arbitrum teneri ob- 341
seruare ordinem iuris vt alii iudices regulares, & solum illi li-
berum esse augere, vel diminuere pœnam, quam tamen semper
debet minuere, nisi qualitas delicti aliud postulauerit Alex. *con-
sil. 121. n. 9. in vltimo fol.*
An autem Iudex ordinarius possit pœnam à lege taxatam mi- 342
nuere, vel augere: Resp ea iure nostro posse attentis personis, de-
licti, & eorum circunstantijs, vt patet *ex 4. p. nostrarum constit.
c. 7. n. 4.* & hoc siue Prælatus sit inferior siue superior, quod est
conforme *l. hodie ff. de pœnis*, ità Sà, Peliz. *tractatu 9. c. 1. n. 28* secus
dicendum est, si nulla subsit causa penam iterandi, vt tenet Cu-
iacius *lib. 9 tit. 48.* Simancas *in Epistolis*.
Sed quid si lex alternatiuè loquatur, imponatur talis, vel talis 343
pœna, an eligenda sit arbitrio iudicis, an Rei. Respondeo eligen-
dam esse arbitrio; iudicis enim est considerare circunstantias, lo-
ci, temporis, & personæ; *l. recipiendum. ff. de pœnis*, Tabien. *verbo
pœna n. 12.* Armilla *ibid. n 8.* & cum alijs Sanctorus *supra versu,
at quid si lex*. Quod si lex dicat, quod qui tale crimen commisit
carceri mancipetur superioris arbitrio, vel pane, & aqua vesca-
tur, vel grauiori pœna subiaceat superioris arbitrio, non est in-
telligendum, quod possint superiores liberè disponere, sed atten- 344
tis circunstantijs debent iudicare, in his enim statutis, non illis
committitur libera dispositio puniendi, vel non puniendi, sed
tempus durationis, si statutum declarat qualitatem pœnæ, vel
ipsa qualitas pœnæ pro qualitate delicti, quando pœna à statuto
non declaratur, vt cum multis latè probat Sanctorus *sup. versu
ex quibus omnibus*.
Dico quartò, in pęnis non datur extensio de casu ad casum, vel 345
de persona ad personam, etsi eadem, vel maior ratio procedat in
casu, vel persona de quibus lex non loquitur, pœnę enim mul-
cendæ sunt, non exacerbandæ; in pœnis enim facienda est stri-
cta interpretatio, *l interpret. ff. de pœnis*, ita Lezan. Laym Portel, 346
Castro, Mirand. quos refert, & sequitur Lezan. *verbo lex n. 42.*
Sanch. Salas, & alii multi, quos refert, & sequitur Delbene *tom.
2. c. 16. dub. 24. sect. 3. n 6.*
Excipe primò, nisi aliàs lex redderetur frustranea, vt cũ Felyn. 347

Tiraquello, Nauarro, Suar. Valentia docet Delbene *sup. nu* 37.
sect. 1. *n.* 16. Excipe secundò, quando lex pœnalis est lata in fauo-
348 rem animarum. Sanchez, Farinacius, Lessius, Suarez, quos refert,
& sequitur Delbene *ibi num.* 20. Excipe tertiò, quando lex la-
349 ta est in fauorem Ecclesiæ, Farinacius, & cum alijs Delbene *ibi*
nu. 20. Excipe quartò, quando delicta sunt contra bonum com-
350 mune; nam publicus fauor extendit pœnas, ita cum Hostiensi,
& alijs Sanctorus *sup. q.* 6. Excipe quintò in correlatiuis, in qui-
351 bus eadem ratio subsistit, tamen non è contra, vt pœna inflicta
danti ad vsuras non comprehendit recipientem, quia vtriusque
est diuersa ratio scilicet in dante peccatum vsuræ, in recipiente
vexationis redemptio. Secus si vtrobique sit eadem ratio, vt si
prohibeatur vendere frumentum, ne ciuitas fame pereat, tunc
tam vendens, quàm emens incurrunt pœnam, quia tam ex ven-
ditione, quàm ex emptione ciuitas patitur famem, quæ est ratio
legis, ita cum communi sententia Sanctorus *sup.*

352 Dico quintò, pœna imposita delicto per statutum non potest in-
fligi, nisi delictum cum effectu coniunctum sit, & conatus non
potest puniri, nisi lege cautum sit, aut deuentum sit ad actum
proximum, & tunc non pœna ordinaria, sed extraordinaria, pro
353 maiori, vel minori approximatione ad actum, nam cum lex po-
nat pœnam ei, qui delictum perfectum commisit, non debet
intelligi de eo, qui non perfecit, licèt attentauerit, cum in pœ-
nis mitior facienda sit interpretatio, ita Clarus §. *ultimo q.* 92.
vbi innumeros refert, & cum alijs Delbene *tom.* 2. *c.* 17. *dub.* 1. *n.*
39. Lezana *tom.* 2. *c.* 6. *n.* 13.

354 Excipe delicta atrocissima v. grat. læsæ maiestatis diuinæ, vel
humanæ, impugnatæ Patriæ, symoniæ, sodomiæ, conspirationis
volentis dare venenum, tentatæ necis in Generalem, nam in his,
& similibus in foro externo punitur affectus, & conatus, etiam si
non sequatur effectus, vt benè aduertit Lezana *sup.* præsertim, si
ita ferat Patriæ consuetudo, non tamen puniuntur pœna ordi-
naria, sed extraordinaria secundùm iudicis arbitrium, vt etiam
fit in actibus proximis ad delictum, qui etiam non eadem delicti
pœna ordinaria, sed extraordinaria iuxta illorum approxima-
tionem ad delictum puniuntur, vt cum multis latè probat San-
ctorus *de pœnis in genere c.* 2 *q.* 6.

355 Dico sextò, mandans fieri aliquod delictum tenetur ad pœnam
ordinariam, etiam si de mandante non fiat mentio, ita commu-
nior sententia quam tenet cum Molina, Mintica, & alijs mul-
tis, Sanctorus *sup. q.* 7. nam ille est causa principalis delicti, non
minus obligata ad restitutionem, quam exequens. vt cum com-
356 muni sententia docet Lugo *de iust. disp.* 19. *n.* 23. Et idem dicen-
dum est de consulente, vt cum multis tenet Clarus *quæst.* 88. Et
357 idem de consentiente per viam authoritatis admittit Clarus *q.*
358 87. Et idem de non impediente delictum dicendum est, quando
illi ex officio illud impedire incumbebat Clarus *q.* 87. *versu di-
ctum est*.

359 Dico septimò pœna statuta à lege ipso iure non extenditur ad
delictum commissum ante tale statutum, nam cum delictum
iam commissum sit, non potest comprehendi à tali lege, si tamen
360 pœna non sit ipso iure, sed imponenda à iudice pro delicto non
punito tunc; & si pœna per legem nouam imposita sit conue-
nientior delicto commisso, quod semper præsumendum est se-
cundùm illam iudicandus est delinquens, nam quoad imponen-
dam pœnam regulariter attenditur tempus sententiæ, *l. penult.
ff. si ex nouali causa agatur*, ita ex Bartolo, Farinacio, & alijs, Pa-
laus *tract.* 3. *disp.* 5. *p.* 3. §. 5. *n.* 11.

361 Dico octauò, regulares non subiacent pœnis iure communi la-
tis contra clericos, ita Peliz. *tract.* 7. *c.* 1 *n.* 37. & à fortiori debet
tenere cum Sanch & alijs Diana *p.* 1. *tr.* 10. *res.* 26. *& p.* 5. *tr.* 10. *res.*
8. qui probabiliter sustinet legem pœnalem non esse extenden-
dam ad causam, vel personam, in qua militat eadem ratio, nisi
exprimatur in ipsa lege; tum quia religiosi in odiosis qualis est
pœna non veniunt nomine clerici, vt cum Laym. Portel, & alijs
docet Diana *p.* 5. *resol. cit.*

§. II.

De pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, & loci.

362 *Quid importat priuatio vocis actiuæ, & passiuæ.*
363 *Quid importet in nostra religione.*
364 *Priuatus voce indefinitè de iure nostro intelligitur de voce actiua, & passiua.*
365 *Aliter dicendum est seclusa lege nostra.*
366 *In nostra religione priuatus voce actiua, & passiua, non potest eligi in superiorem, vel Vicarium, nec iure antiquitatis potest præsidere in communitate.*
367 *Idem dicendum est de officio diffinitoris, siue Generalis, siue Prouincialis.*
368 *Idem dicendum est de officio socij, siue discreti pro capitulo Prouinciali, siue Generali.*
369 *Idem dicendum est in nostra religione de officio clauarij.*
370 *Idem dicendum est de officio Magistri nouitiorum.*
371 *Idem dicendum est de officio visitatoris, & commissarij.*
372 *Priuatus à voce actiua, & passiua potest esse confessor, & lector dummodo lector votum non habeat ex iure in approbatione scholasticorum.*
373 *Qui sunt, qui in nostra religione possunt voce actiua, & passiua priuari, tà in electionibus, quàm in capitulis conuentualibus.*
374 *Si aliquis religiosus committat crimen dignum priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, si ipse non habeat vocē, non potest priuari pro eo tempore, quo eam habuerit, sed debet alia pœna puniri.*
375 *Quid per priuationem loci in nostra religione intelligatur.*
376 *Si aliquis sit priuatus voce, non propterea amittit vocem actiuam in capitulo conuentuali.*
377 *Priuatus loco amittit ius præsidendi.*
378 *Referuntur casus, in quibus religiosi nostri contrahunt priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, & loci.*

DE hac pœna non pauca dixi *tract præced. disp.* : *sect.* : *n.* : vbi
enumeraui omnes priuationes, quæ secundùm ius com-
mune possunt contrahi à regularibus: nunc de his pœnis, quæ se-
cundùm nostras constitutiones multoties possunt contrahi à no-
stris religiosis specialiter.

Dico primò, priuatio vocis actiuæ, & passiuæ importat, quod 362
religiosus tali pœna affectus non possit in capitulo collegialiter
coacto, siue Generali, siue Prouinciali, siue conuentuali dare
proprium suffragium ad illum actum ibi tractatum quicunq; de-
mum is sit, nec in eodem capitulo eligi, aut nominari ad aliquid,
quod sit honoris, aut præeminentiæ, ita cum Portel, Nauarro, &
alijs Peliz. *tract.* 7 *c.* 6. *n* 3. Imò in nostra religione priuatus voce 363
actiua, & passiua tenetur statim post choristas, non sacerdotes
suas culpas dicere, & statim è capitulo exire, vt decernitur *in* 4.
p. nostrarum constitutionum c. 7. *n.* 1.

An autem idem dicendum sit si aliquis priuetur voce indiffi-
nitè. Respondeo affirmatiuè loquendo de iure nostro, nam pri-
uatus voce indiffinitè, intelligitur de voce actiua, & passiua, vt
patet *ex* 4. *p. nostrarum constitutionum cap* 7. *n* 1. Secus dicendum
esset, si non daretur talis declaratio legis, nam in pœnis non est 364
facienda extensio, & cum vox in principaliori significato pro
actiua stet, pro illa tantùm erit intelligenda, ita cum Garzia, Pa- 365
lao, & alijs Diana 5. *parte, tractatu decimo tertio, resolutione nona-
gesima prima*.

Hinc fit in mea religione priuatum voce actiua, & passiua non 366
posse eligi in superiorem, vel Vicarium conuentus; imò nec iure
antiquitatis posse præsidere in communitate, nam vt *sup.* dixi-
mus Supprior, siue Vicarius, vel præses in absentia Prioris per
vnum diem naturalem habet iurisdictionem ordinariam super
communitatem, qua tamen priuatus voce actiua, & passiua est
incapax, ita Sanctorus *de pœnis c.* 3. *q.* 2. *difficultate* 1. Idem dicen- 367
dum est de officio diffinitoris, siue Prouincialis, siue Generalis,
est enim hoc officium magnæ authoritatis in religionibus, & li-
cèt absolutè non sit dignitas, est tamen quædam super alios emi-
nentia, siue præcedentia, aut præeminentia, ratione cuius dici-
tur personatus, imò si habeant votum decisiuum, aliquo modo
officium Generalis, vel Prouincialis participant, quatenus nihil
diffiniri potest absque eorum voto in negotijs grauioribus, in quo
sensu dici etiam potest ipsos diffinitores iurisdictionem habe-
re, quia & ipsi ius dicunt consentiendo, assistendo, iudicando
cum Generali, vel Prouinciali occurrentes causas Prouinciæ,
vt benè notauit Sanctorus *de pœnis cap.* 3. *quæst.* 2. *difficultate* 4.
Tum quia etiam ipsi diffinitores in nostra religione votum ha-
bent decisiuum in multis negotijs, quo caret priuatus voce
actiua.

Idem dicendum est de officio socij, siue discreti pro Capitulo 368
Prouinciali, vel Generali, nam cum his discretis competat fer-
re suffragium in electionibus licèt hoc dignitas non sit: est ta-
men quædam præcedentia, quam alij non habent, qua priuatus
voce actiua, & passiua caret, Sanctorus *supra difficultate
tertia*.

Idem dicendum existimo in mea Religione de officio Clauarij, 369
siuè discreti conuentus: nam hi etiam multoties votum habent
decisiuum in multis casibus cum Priore, vt patet *ex* 1 *part. no-
strarum constitutionum cap.* 9 *n* 9 *& ex* 2. *part. c.* 9 *per tot.* vbi etiam
ordinatur *n.* 1. quod Clauarij eligantur à Priore simul cum Pro-
uinciali, non quidem ex antiquioribus, sed ex Sacerdotibus di-
gnioribus, in quo casu etiam nostram resolutionem admittit
Sanctorus *sup. difficultate* 3.

Idem dicendum est de officio Magistri nouitiorum cum ex 370
lege in multis casibus habeat votum decisiuum in expulsione
nouitiorum, vt patet *ex* 2. *part. nostrarum constitutionum capit* 2.
numer. 2. vbi in aliquo casu graui potest nouitius expelli de so-
lo consensu Prioris, & Magistri cum consilio Prouinciali: ha-
bent etiam votum in examine informationum, vt patet *ex ea-
dem capite numero quinto*, quibus omnibus incapax est priuatus
voce actiua. Tum quia Magister nouitiorum est officium ex
grauioribus Religionis, & qui in maximo honore habetur,
ac per consequens priuatis voce actiua, & passiua dari non licet.

Idem dicendum est de officio Visitatoris, & Commissarij; 371
nam delegatio iurisdictionis electio est, si quidē alicuius personę
idoneæ ad dignitatem Canonicam vocatio est, quæ electio sal-
uari in vno potest, quando tota potestas eligendi in vno con-

sistit,

sistit, vt *infr* dicemus. Inde est, quod priuatus voce actiua, & passiua incapax est horum officiorum, Sanctorus *supra difficultate* 8.

372 Si tamen quæras, an priuatus voce actiua, & passiua possit esse confessor siue sæcularium, siue regularium, aut etiam Lector? Respondeo affirmatiuè, dummodo Lector non habeat ex jure suffragium in approbatione Scholasticorum, ita loquendo de priuatione actuum legitimorum docet Peliz. *tractatu septim. cap.6. num* 9. & illius ratio etiam in presenti casu procedit, nam sicut priuatio actuum legitimorum est pœna concernens forum externum, ac proinde non debet ampliari ad actus proprios fori interni, qualis est auditio confessionum, nec etiam ad actus docendi, qui ad intellectum instruendum diriguntur, vt benè *ibi* notat Pelizarius, ita etiam priuatio vocis actiuæ, & passiuæ est pœna concernens forum externum, ac proinde eodem modo non debet ampliari, in pœnis enim facienda est mitior interpretatio. Hinc fit, quod cum primus Lector Theologię, & Lector artium in nostra religione ex iure nostro habeant votum decisiuum in approbatione Scholasticorum, vt patet *ex secunda parte nostrarum constitutionum, cap.4. num.* 9. non posse carentem voce actiua habere tale officium, ita in simili casu Pelizarius *supr. n.* 9.

373 Sed quæres, qui sint religiosi, qui in mea Religione voce actiua, & passiua priuari possunt? Respondeo in mea religione duplicem posse religiosos habere vocem, aliam ad electiones in Capitulo tam Generali, quàm Prouinciali, siue diffinitorio, aliam ad loquendum in Capitulo Conuentuali circa res contractus conuentus, & culpas religiosorum, si de prima voce actiua loquamur, solum qui illam habent, ea priuari possunt, vt sunt omnes Prælati Canonicè electi, diffinitores & socij Capituli Generalis: Cæteri enim religiosi nullam prorsus vocem habent actiuam ad capitula electionum. Si verò de secunda voce loquamur omnes, & soli Sacerdotes à die, qua Sacerdotio ordinati sunt ea possunt priuari, cum ab illo die eam habere incipiant, nisi aliàs ad habitum fuissent admissi, cum iam essent Sacerdotes, nam tunc à duobus annis post suam professionem habent vocem in Capitulo conuentuali. Vocem verò passiuam ad electiones eam habent ad Generalatum, qui duodecim ad Prouincialatum, qui decem ad diffinitores Generales, & Prioratus, qui octo annos à sua professione cum Sacerdotio, & doctrina sufficienti habuerint, vt patet *ex 3 p nostrarum constit. c.2. n.10. & seqq.*

374 An verò, si quis religiosus committat aliquod crimen dignum priuatione vocis actiuæ, & passiuæ. Ipse autem ob ætatis defectum prædicta voce, siue actiua, siue passiua careat possit priuari pro tempore, quoad acquisitionem talis vocis peruenerit, vel debeat puniri alia pœna, respondeo non posse, vel debere alia puniri pœna iuxta qualitatem delicti, si aliàs in lege non fuerit determinata, ita Clarus, Marsilius, quos refert, & sequitur Sanctorus *de pœnis capite tertio, quæst secunda, difficultate nona*, & patet *ex quarta parte nostrarum constitutionum c.7. n* 5 Ratio verò est, quia pœna præsens emendat delictum præsens: ergo si delictum est factum in hac ætate puniri debet in illa, & in aliam non reseruari.

375 Dico secundò, per priuationem loci in nostris constitutionibus aliquibus delictis impositam intelligitur ius prelationis vnicuique religioso competens ratione antiquitatis professionis, qui enim tali pœna punitur, amittit locum suæ antiquitatis, & sedet post iuniorem Sacerdotem, vel in alio loco inferiori à suo, si prælato videbitur, vt patet *ex 4. p. nostrarum constit. c. 7. num.* 1.

376 Aduerte tamen, quod si aliquid sit priuatus loco, non propterea amittit vocem actiuam in Capitulo conuentuali, cum priuatio vocis actiuæ, & passiuæ, grauior sit pœna, amittit tamen ius prę-
377 sidendi in communitate iure antiquitatis, si Prior, & Subprior absint, nam cum hoc ius illi competat ratione antiquitatis, si per priuationem amisit ius prælationis ratione antiquitatis, consequenter amisit ius præcedentię, ita Peyrin. & cum Sanch. Peliz. *tract. 7. c 6. n. 6.*

378 Sed quæres, in quibus casibus religiosi nostri contrahant priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, ac loci, secundum nostras constitutiones. Respondeo *in 1 p nostrarum constitutionum cap. 9. nu.2.* contrahere pœnam priuationis vocis, & loci per vnum mensem, qui cellam alterius de nocte intrauerit absque licentia, & *secunda parte, capite quarto, numero septimo*, eandem pœnam contrahere, qui præsederit, vel arguerit in publicis conclusionibus. Et *secunda parte, capite quinto, num. 5.* contrahit eandem pœnam simplex Sacerdos, qui alterius confessionem audit, quam pœnam incurrit etiam pœnitens. Et *prima p. cap. 16. num. 5.* contrahit priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, & loci, qui ad balnea tendunt sine licentia. Et *2. part. capit. 6. num. 8.* contrahunt priuationem vocis, & loci, qui loquuntur cum nostris monialibus, vel illarum munuscula recipiunt, vel illarum confessiones audiunt, vbi datur conuentus Ordinis.

Et *secunda parte, cap. 6. num. 9.* incurrunt pœnam priuationis vocis, & loci per sex menses subditi rebelles, qui non custodiunt circumstantias in ingressu clausuræ nostrarum monialium à nostra lege stabilitas. Et *secunda parte, capite septimo, num. 3.* priuantur voce, & loco per sex menses, qui prædicant sine licentia Ordinaria. Et *1. part. cap. 9. numer. 7.* eadem pœna plectuntur, qui introducunt mulieres intra clausuram nostrorum Monasteriorum. Et *tertia parte, capite decimotertio, numero 20.* priuantur voce actiua, & passiua, qui ab Indijs in Hispaniam, sine diffinitorij licentia veniunt. Et *1. parte cap. 7. numero 10.* priuantur voce actiua, & passiua proprietarij. Et *prima parte, cap vndecimo, num. 1.* priuantur voce, & loco per sex menses, qui per vnam noctem extra conuentum permanserint. Et *1. part. capit. 12. numero 1.* priuatur voce passiua per tres annos Prælatus, qui carnes comedit, cum sæcularium scandalo, vel qui eas maiori parti communitatis sine necessitate præbet.

Et *1. part. capit. 9. num. 10.* priuantur voce actiua, & passiua, & loco, qui ad propriam Patriam tendunt absque Generalis licentia. Et *1. parte cap. 11. num 15.* priuatur voce, & loco per sex menses, qui ad regalem curiam, vel iuxta eam per vnam leucam proficiscitur absque licentia. Et *2. parte capit. 7. num. decimoquarto*, priuatur voce, & loco per vnum mensem, qui officium Parochi exercet. Et *3. part. capit. septimo, numer. 10.* priuatur voce, actiua, & passiua per duos annos, qui libros imprimit absque licentia. Et *tertia parte, cap. 2. numer. 4.* priuatur voce, & loco in perpetuum, qui declarationem à nostro diffinitorio Generali factam circa controuersias ortas in electione Generalis contradixerit. Et *tertia part. cap. 2. num. 7.* priuantur voce actiua, & passiua per tres annos subornantes, vel inducentes directè aut indirectè aliquos ad dandum suffragium pro aliquibus personis in electionibus. Et *3. part. cap. 12 numer. 8.* priuantur voce, & loco per sex menses. qui exercuerint officium iudicis conseruatoris, nisi ex expresso Papæ mandato, vel qui fecerint testamentarij officium absque licentia P.N Generalis, vel aliquam litem inceperit, absque Prouincialis licentia.

Et *2. part. cap. 4. num. 15.* priuantur voce, & loco, in perpetuum, qui se Cathedræ opposuerint, aut in prouisione illius auxilium, vel consilium dederint, vel qui aliquem gradum Doctoratus, vel Bachalarij, vel alium quemcumque susceperint. Et *4. part. cap 4. §. 1. num. 1.* priuantur voce, & loco per vnum annum, qui se inebriauerint, vel taxillis, vel chartis lusorijs luserint. Et *4 par. cap. 4. §. 5. nn. 3.* priuantur voce actiua, & passiua per tres annos, qui alterum infamauerint. Et *1. part capit. 10. num. 5.* priuantur voce passiua Priores, qui in Capitulo Prouinciali non ostenderint fidem clauariorum, quomodo Missis receptis satisfecerint, & quomodo plures eleemosynas non acceperint, quàm per tres menses possent conuentus satisfacere.

§. III.

De pœna suspensionis ab officio.

379 *Quid sit suspensio ab officio, explicatur.*
380 *Per hanc suspensionem non impeditur quis ab officio Ordinis.*
381 *Nec ab officio concionatoris, confessoris, sed ab officio habente aliquam superioritatem.*
382 *Sub nomine Officiorum ex consuetudine nostra religionis venit etiam officium Lectoris, non tamen stando in iure communi.*
383 *Prælatus suspensus ab officio adhuc habet votum in capitulo.*
384 *Prælati suspensi ab officio regulariter secundùm nostras constitutiones debent permanere in suis conuentibus pro tempore suæ suspensionis.*
385 *Prælati suspensi ab officio non propterea suo loco priuantur.*
386 *Non possunt reprehendi à præsidente sui conuentus.*
387 *Non potest præses conuentus illis signum facere.*
388 *Prælatus suspensus potest exire à conuentu absque licentia præsidentis ei petendo socium.*
389 *Non potest socium se ipso eligere.*
390 *Prælatus suspensus etiam per totum triennium non amittit suum officium, sed tantùm executionem illius.*
391 *Prælatus suspensus verò est Prior, & immediatè subditur prouinciali, & non præsidi conuentus.*
392 *Idem non potest duos Prælatos immediatos habere.*
393 *Referuntur casus, in quibus religiosi nostri incurrunt pœnam suspensionis ab officio secundùm nostras constitutiones.*

Dico primò, pœna suspensionis ab officio, quæ multoties in 379
nostris constitutionibus pro aliquibus culpis infligitur, est
quædam censura Ecclesiastica, per quam quis impeditur, ne exerceat officium, quod habet, per hanc tamen suspensionem non
impeditur quis ab officio Ordinis, sed tantùm ab officio habente 380
adiunctam aliquam superioritatem, vt esse generalem, prouincialem, diffinitorem, priorem, aut etiam superiorem localem, non tamen ab alijs officijs, qualia sunt esse concionatorem, confessarium, ita cum Sanch. Rodr. Sousa, Sorbo, Pilliuc. Bonac. Diana, & alijs Peliz. *tr. 7. c. 6. n. 5.* contra Lezanam *tom. 1. c. 10. n. 32.* Et 381
ratio est, quia in pœnis benignior interpretatio facienda est, sed in religionibus nomine officiorum communi modo loquendi non venit munus concionatoris, confessoris, &c. ergo idem dicendum est in Ordine ad suspensionem.

An

382 An autem sub nomine officiorum comprehendatur etiam officium Lectoris. Respondeo quod licèt stando in iure communi, sub nomine officiorum non veniat officium Lectoris, vt cum alijs probat Peliz. *suprà*, ex consuetudine tamen nostræ religionis existimo venire, nam 2. *p. nostr. const. c.4. num.6.* imponitur pœna priuationis ab officio Lectoribus, qui non docuerint doctrinam D. Thomæ, ergo sub nomine officij comprehendit nostra religio officium Lectoris, & ita tenet etiam de sua religione Portel. *in additionibus ad dubia regul. verbo officia Ordinis n.2.* Et ego illud cum quodam Lectore Theologię moralis vidi in nostra hac prouincia practicare anno 1649.

383 Dico secundò: Prælatus suspensus ab officio adhuc habet
votum in Capitulo Prouinciali, vel generali, aut locali, cum
ferre suffragium in Capitulo per se non sit exercitium ordinis,
vtpotè competens etiam monialibus, nec sit vsus alicuius iuris-
384 dictionis Ecclesiasticæ, vt cum Palao notauit Peliz. *tract.7. c.3.*
nu.20. Aduerte etiam Prælatos suspensos ab officio regulariter
iuxta nostras constitutiones debere permanere in suis conuenti-
bus pro tempore suæ suspensionis, vt patet *ex 4. p. nostr. const. c.7.*
385 *n.5.* Aduerte secundò, quod licèt Prælati suspensi ab officio non
386 possint in aliquo suum officium exercere non per hoc tamen suo
387 priuantur loco, nec à præsidente sui conuentus possunt repre-
388 hendi, nec præsens conuentus potest illi signum efficere in locis
389 communitatis; imò ipse prior potest Conuentu exire absque li-
centia præsidentis solum ei manifestando suum exitum, vt ei so-
cium præbeat, quem tamen ipse se ipso non potest eligere, & ra-
390 tio omnium horum est, quia sic officio suspensus etiam si per to-
tum triennium esset suspensus, non amisit per talem suspensio-
391 nem totaliter suum officium, sed executionem illius, vnde sic
suspensus verè manet prior, vt cum Ledesma Panormit. Tole-
to, & alijs notauit Sanctorus *de pœnis c.2. q.5. dict.1.* Sed prior
immediatè subijcitur prouinciali, ergo nullo modo potest sub-
392 jici immediatè præsidenti conuentus, nam idem non potest duos
Prælatos immediatos habere: Vnde in tali sic suspenso existi-
mo in omnibus philosophandum esse, sicut in diffinitoribus ge-
neralibus qui licèt habeant aliquas præeminentias ratione offi-
cij, non possunt tamen se ingerere in regimine Monasterij, & ita
semper vidi practicare.

393 Sed quæres, in quibus casibus religiosi nostri incurrant suspensionem ab officio secundùm nostras constitutiones. Respondeo *in 1. p. nostr. const. c.11. n.1.* contrahere talem pœnam per sex menses illos, qui per vnam noctem remanent extra conuentum in loco, vbi est ordinis conuentus, & *1. p. c.12. n.1.* incurrit prędictam suspensionem per duos menses Prælatus qui clam, & horis insolitis carnibus vescitur, vel illas absque necessitate maiori parti communitatis exhibet, & *1. p. c.9. num.2.* incurrit eandem suspensionem per duos menses Prælatus, qui permittit quod mulieres tempore processionum claustra nostra ingrediantur, & *1. p. c.7. n.9.* incurrit pœnam suspensionis ab officio per quindecim dies Prælatus immediatus, qui cellulas, & vtensilia suorum subditorum bis in anno non visitat, *&* *1. p. c.9. n.10.* incurrunt suspensionem ab officio per vnum mensem, qui ad suam patriam absque socio tendunt vel mittunt, si ibi non sit Conuentus Ordinis absque licentia Patris Nostri Generalis.

Et *1. p. c.13. nu.4.* incurrit suspensionem ab officio per vnum mensem Prælatus, qui permiserit in diebus festiuis fieri repræsentationes minus decentes. Et *1. p. c.16. n.4.* suspenduntur per duos menses Prælati, qui non recipiunt cum charitate hospites infirmos nostri Ordinis. Et *2. p. c.2. n.9.* Suspenduntur ab officio Prælati quorum negligentia aliquid omissum fuit ex illis, quę in Pontificum bullis pro informationibus nouitiorum præcipiuntur. Et *2. p. c.2. n.2.* incurrit pœnam suspensionis ab officio per vnum mensem Prouincialis, vel alius quicumque Prælatus, qui à domo nouitiatus recenter professum, ante sex menses à sua professione in alium conuentum mutauit; Et *1. p. c. . n.14.* Suspenditur ab officio per vnũ mensem, qui officiũ Parochi exercuit.

Et *2. p. c.7 n.3.* Suspenditur ab officio, qui per totam, vel maiorem partem quadragesimæ remanet in aliquo loco, vbi non est Ordinis conuentus ad prædicandum, vel etiam Prælatus, qui duos prædicatores mittit eadem die ad prædicandum in loco, vbi non est Ordinis cõuentus. Et *1 p. c.9. n.5.* suspenditur ab officio per duos menses Prælatus qui religiosos mittit ad sepeliendos mortuos, vel ad alia pro mortuis officia siue responsoria nisi pro regibus, & Episcopis Diœcesanis, & pro Prælatis, vel alijs grauibus viris ex regularibus. Et *3. p. c.14. n.20.* Suspenditur ab officio Prælatus, qui aliquem religiosum mittit ab India absque diffinitorij nostri generalis licentia. Et *4. p. c.4. §.1. n.2.* Suspenditur ab officio per vnum mensem prior, qui in suo conuentu carcerem sufficienter munitum non construit. Et *4. p. c.4. §.6. nu.2.* incurrit suspensionem ab officio prior, qui fratres apostatas capere non procurat.

§. IV.

De pœna priuationis ab officio.

394 *Quid per priuationem ab officio intelligatur.*
395 *Non intelligitur officium confessarij, concionatoris, &c.*
396 *Sub nomine officiorum de iure nostro comprehenditur etiam officium lectoris non tamen de iure communi.*
397 *In quo distinguatur priuatio ab officio à suspensione.*
398 *Referuntur casus, in quibus huiusmodi pœna à religiosis nostris de iure nostro contrahatur.*

Dico primò: Per priuationem ab officio intelligitur priua- 394
tio earum dignitatum, vel officiorum ac administrationum, quę habent coniunctam aliquam superioritatem, vt esse generalem, prouincialem, definitorem, Priorem superiorem, non tamen aliorum officiorum, qualia sunt esse concionatorem, &
confessorem, ita contra Lezanam Peliz. *tract.7. c.6. n.5.* vbi alios 395
citat, & nos iam *suprà* diximus, in pœnis enim semper mitior interpretatio amplectenda est, & cum ista munera propriè communi modo loquendi inter regulares non veniant nomine officiorum, non sunt prædictæ pœnæ ad ea ampliandæ.

An autem sub nomine officiorum comprehendatur etiam of- 396
ficium Lectoris. Respondeo de iure communi non comprehendi, vt cum alijs docet Peliz. *suprà* contra Lezanam, benè tamen de iure nostro, vt patet *ex 2. p. nostr. const. c.4. nu.6.* vbi ponitur pœna priuationis ab officio lectoribus, qui doctrinam Diui Tho-
mæ non docuerint. Distinguitur autem priuatio ab officio à 397
suspensione, quod priuatus ab officio amplius non remanet Prę-latus, nam forma semel à subiecto ablata nihil sui nisi priuationem relinquit, benè tamen suspensio, vt *suprà* diximus, ita cum alijs Sanctorus *de pœnis c.2. q.5. d.1.* Vnde hæc pœna grauissima est.

Sed quæres, quoties, & in quibus casibus huiusmodi pœna à 398
religiosis nostris contrahatur secundùm nostras constitutiones. Respondeo in vndecim casibus imponi huiusmodi priuationem ab officio; scilicet *2. p. nostr. const. cap.6. n.9.* priuantur ab officio Prælati non obseruantes dispositum à nostris constitutionibus circa ingressum in clausuram nostrarum monialium, quam pœnam etiam incurrit Priorissa, si aperiat fenestram communionis ad aliud quàm ad id ad quod in suis constitutionibus est dispositum. Et *1. p. cap.2. n.1.* incurrit eandem pœnam prior, qui cum sæcularium scandalo carnibus vescitur, aut maiori parti communitatis sine necessitate ministrat. Et *3. p. cap.7. n.19.* qui imprimit libros sine licentia.

Ex *3. part. cap.2. n.4.* qui contradixerit declarationi factæ à diffinitorio generali circa controuersias ortas in electione P. N. Generalis, & *eodem cap. n.7.* subornatores, & vota directè vel indirectè inducentes ad electionem. Et *3. part. c.12. n.5.* exercentes officium iudicij conseruatoris absque expresso Papæ mandato, vel aliquam litem sine licentia Prouincialis incipientes, & facientes officium testamentarij absque licentia P. N. Generalis. Et *1. part. cap.*ʼ. *n.19.* vasa Sacra nimis sumptuosa contra statutum nostræ paupertatis facientes. Et *2. part. cap.3. num.8.* Beatas sub protectione nostra recipientes. Et *eodem cap. nu.15.* alicui Cathedræ se opponentes, vel in illa suffragium ferentes, aut ad illam auxilium, vel Consilium dantes. Et *2. part. cap.11. §.3. n.9.* Exeuntes noctis tempore à clausura in eremis, vel permittentes mulieres illum ingredi. Et *3. part. cap.9. nu.11.* Visitator intrans clausuram nostrarum monialium præterquam in casibus à iure præmissis. Et *2. p. c.4. n.6.* Lectores non docentes doctrinam D. Thomæ.

§. V.

De pœna carceris.

399 *In omnibus cõuentibus debet dari carcer, & qualis esse debeat.*
400 *Quid carcer importet, & quomodo à compeditione distinguatur.*
401 *Si Prælatus aliquem religiosum mitteret in cellam, & præciperet ne ab illa eo inconsulto exiret, non potest talem dici carceris pœnam sustulisse.*
402 *Prælatus ita religiosum in sua cella recludens non incurrit pœnas indebitè carcerantis.*
403 *Quid si prædicto religioso in cella retento vincula corpori adhiberentur, ita vt à cella exire non posset.*
404 *Carcer aliud est ad pœnam, aliud ad custodiam, & aliud ad afflictionem, qui dicitur arctatio siue compeditio.*
405 *Quando carcer imponitur ad custodiam non aufertur habitus ordinis, aut corona ab incarcerato, imò ei permittitur missam celebrare.*
406 *Quando aliquis imponitur in carcerem in pœnam alicuius grauis delicti priuatur habitu Ordinis, imo & corona secundùm nostras leges.*
407 *Permittitur eis celebrare, si humiliter suas pœnitentias adimpleant, secus si contumaces à delicto nolint auerti, vel illud pertinaciter negent.*
408 *In his casibus imponitur illis compeditio.*
409 *Carcer licèt monitus debet esse humanus.*
410 *Mortaliter peccant Prælati, qui nimis rigidi sunt in delinquentium punitionibus.*
411 *Quid si macerent carceratos vltra sancitas regulas eis victum, lucem, & libros spirituales denegando.*
412 *Carcer apud religiosos est maximum dedecus, & irreparabilis iactura.*

413 *Tardè, & cum maximo consilio adhibendus est à Prælatis.*
414 *Regulariter tunc solum adhibendus est quando duo, aut tres testes contestes testimonium tulerint contra religiosum.*
415 *Mala, quæ oriuntur ex carceratione facta ex sola suspicione delicti, vel semiplena probatione.*
416 *Quando datur semiplena probatio, & reus suspectus est de fuga, tunc potest recludi in carcere, vel in aliqua cella benè munita.*
417 *Suspicio fugæ sumitur ex conditione personæ, & ex qualitate delicti.*
418 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
419 *Carceratus ob atrocia delicta nō est à carcere liberandus, etiam post appellationem, secus si crimen non perpenderet apostasia.*
420 *Prior conuentus potest suum subditum carcerare primò si eius præcepto formali in eius præsentia noluerit obedire.*
421 *Secundò si officium prioris vsurpauerit contra eum rebellando, vel sui officij executionem impediendo.*
422 *Hæc inobedientia vel rebellio aut vsurpatio debet esse notorietate facti.*
423 *Licet Prior in prædictis casibus possit religiosum carcerare, non tamen potest eum à carcere liberare, sed prius debet prouincialem monere.*
424 *Quid si inueniat in tali carceratione illegitimè, & sine ratione processisse.*
425 *Tertiò potest Prior carcerare ad custodiam in aliquo casu raro, & graui, si reus sit suspectus de fuga.*
426 *Quartò potest carcerare religiosum fugitiuum vbicumque illum inuenerit.*
427 *Nemo carcerari potest nisi pro delicto enormi probato in iudicio.*
428 *Si quis pro leui culpa incarceratur non incurrit infamiam.*
429 *In delictis fornicationis vel criminis nefandi de iure nostro ad imponendam pœnam carceris sufficiunt indicia vehementia.*
430 *Prælatus iniustè carcerans religiosum incurrit ipso facto excommunicationem* capit. Si quis suadente.
431 *Non solum Prælati incurrunt prædictam excommunicationem, sed omnes illi qui manus iniecerunt in religiosum, vt illum caperent.*
432 *Idem dicendum est de mandantibus auxilium, vel consilium ferentibus, & hoc, etsi præcedat præceptum superioris.*
433 *Si detur causa iusta carcerationis non debet Prælatus ab illa abstinere ob interpositam appellationem, si carceratio fiat ad custodiam, secus si carcer detur in pœnam.*
434 *Iniustè, & per vim carceratus potest fugere absque apostasia etiam vim inferendo custodibus, carcerem infringendo, &c. dummodo recta via tendat ad superiorem.*
435 *Si iniustitia est notoria possunt alij religiosi eum adiuuare ad fugiendum præbendo instrumenta, arma, &c. & hoc non obstante quocumque præcepto superioris.*
436 *Secus dicendum est de iustè carcerato, nam hic si fugit reputabitur fugitiuus, & apostata.*
437 *Iustè damnatus ad mortem vel triremes, potest fugere à carcere si inueniat occasionem opportunam, non tamen custodi vim inferendo, & tunc debet ad superiorem maiorem aufugere.*
438 *Idem dicendum est si sit damnatus ad carcerem perpetuum.*
439 *In prædictis casibus non tenetur reus aufugere.*
440 *Iniustè carceratus potest semper appellare etiam post decem dies à tempore capturæ.*
441 *Prælatus detrudens subditū in durissimo carcere in quo in paucis diebus est moriturus, reputatur homicida, & irregularis.*
442 *Peccat grauiter custos carceris, quando non defert fideliter carceratis illa, & sola fercula quæ Prælatus eis dare iubet.*
443 *Non debet custos permittere, vt aliquis absque licentia cum carcerato loquatur, vel ei epistolas deferat.*
444 *In diebus in quibus carceratus iubetur ieiunare in pane, et aqua, non potest custos ei alios cibos ministrare sub peccato mortali.*
445 *Si iustè carceratus culpa custodis aufugiat eadem pœna puniendus veniat custos, qua puniendus erat carceratus.*
446 *Quid si absque illius culpa aufugiat.*
447 *Custos solum tenetur de culpa lata seu crassa.*
448 *Qua pœna custos sit puniendus de iure nostro, si culpa suo reus fugiat.*
449 *Quæ delicta in nostra religione puniantur pœna carceris proponuntur.*

PRo huius §. dilucidatione suppono pœnam carceris pro
multis criminibus à nostra constitutione religiosis infligi;
Vnde statuit ipsamet constitutio 4. *p. c. 4. n. 2.* vt in quolibet con-
399 uentu sit locus carceri deputatus vndique munitus, & tutus non
tamen inhumanus, vt religiosorum salus spiritualis, vel corpo-
ralis periclitetur, in quo sint instrumenta necessaria ad maiorem
securitatem, & pœnam delinquentium, his suppositis
400 Dico primò: Carcer importat priuationem libertatis in vsu
membrorum corporis sine violentia membris adhibita, & sine
custodia viua, sicut ligatio aut compeditio importat idem cum
violentia, & captiuatio cum custodia viua, ita Syluester *verbo*
401 *carcer. n. 1.* Hinc fit, quod si Prælatus aliquem religiosum mitte-
ret in cellam, & præciperet ne ab, illa eo inconsulto exiret, non
posse talem dici carceris pœna coercitum, quia de essentia car-
ceris est obseratio, & quod priuet physicè libertate exeundi, q
tamen talis religiosus priuatus non est, cum è cella possit phy
cè egredi, nec Prælatus ita religiosum in sua cella recludens i
curret pœnas indebitè carcerantis. Ita Sanctorus *de pœnis c.*
de pœna carceris in princ. tunc tamen haberetur cella pro carc
re, quando simul tali religioso vincula corpori adhibita fui
sent, ita vt non posset exire e cella, vnde formaliter carcerat
dicitur qui intra duos parietes, vel vinculis detinetur *l. succu*
ritur, ff. ex quibus causis, Clarus *q. 46. initio*.
Dico secundò: Dupliciter accipitur carcer, vel ad custodiam
vel ad pœnam, vt patet *ex c. quamuis de pœnis in 6.* & cum alijs
docet Felin. *in cap. cum sit de foro competenti, & c. tuæ de nobis*.
Prǽter autem hoc duplex carceris genus datur inter nos arctatio
quæ quoad nos nihil aliud est, quàm quædam compeditio ligno
rotundo effecta in qua pedes carcerati ferrea catena obserantur,
ita vt e loco moueri non possit. Differunt autem inter se nimis
huiusmodi carcerationes, nam quando carcer tantum imponi-
tur ad custodiam, quia adhuc reus conuictus non est de crimine, 405
& suspectus est de fuga, non aufertur ab illo habitus Ordinis, vel
corona, imò ei permittitur Missę sacrificium quotidie celebrare
in oratorio ad hoc iuxta carcerem ad id in perpetuū constituto.
Quando verò aliquis conuictus de crimine conijcitur in car- 406
cerem in pœnam delicti, iuxta nostras constitutiones pro graui
delicto priuatur habitu Ordinis scilicet Scapulario, & caputio
imò & corona, si Prælatis videbitur expedire, vt patet *ex 4. p.*
nostr. const. c. 4. nu. 3. Permittitur tamen ei celebrare si pœni- 407
tens suam pœnitentiam humiliter, & obedienter adimplet, at
si contumax à delicto nolit auerti, vel illud pertinaciter neget
cum aliàs de illo conuictus sit, vel si adhuc in carcere suspectus 408
vehementer si de carceris fractione, tunc compeditio prædicta
illi inijcitur, & aliæ pœnæ ieiunij, panis, & aquæ, disciplinæ
in capitulo, & aliæ similes ei iniunguntur, vt patet ex commu-
ni praxi, & vsu religionis.
Dico tertiò: huiusmodi carcer licèt munitus debet tamen 409
esse humanus, vt dicit nostra constitutio, non enim decet viros
religiosos sæuire in delinquentes, & eos in carceres adeò inac-
cessos detrudere, vt nunquam eos permittant remeare ad auras,
vt benè aduertit Sanctor. *de pœnis c. 4 q. 10.* Hinc fit, mortaliter 410
peccare superiores, qui nimis rigidi sunt in delinquentium pu-
nitionibus, & præcipuè in carceratorum custodia, si vltra san-
citas regulas victus abstinentia macerent, lumine priuent, com-
moditatem recitandi horas canonicas denegent, libros spiritua- 411
les legendi occasiones præripiant humidis, squallidis, inhuma-
nisque carceribus reos mancipent, quia ipsis vltra statuta Ordi-
nis sæuiendi auctoritas non conceditur, & agitur de re grauissi-
ma, & de violatione præcepti charitatis, vt cum Rodr. Portel,
& alijs notauit Sanctor. *suprà*.
Dico quartò: Carcer apud religiosos est maximum dedecus, 412
& irreparabilis iactura, Rodr. *to. 2 q. 22. art. 2.* Peyrin. *de subdito*
q. 1. c. 15. notabili 2. Et ideò tardè adhibendus est à Prælatis, cum 413
maximo consilio, & regulariter tunc solum adhibendus est,
quando duo, aut tres testes contestes testimonium tulerint con- 414
tra religiosum, siquidem accusatio contra religiosos non debet
recipi nisi cum duobus, aut tribus testibus, vt cum Nauarro no-
tauit Peliz. *tract. 9. c. 4. n. 23.* & cum alijs Fr. Emanuel à Monte
Olíueti *p. 2. art. 1. n* 88. Tum quia si sola suspectione, aut semi- 415
plena probatione subditos in carcerem detrudant, & deindè in-
nocentes eripiant licèt absolutoria sententia eos liberet à carce-
re, nunquam tamen eos à iactura per carcerem recepta liberabit,
obijcitur enim semper talibus religiosis à malignis, quod tali
tempore à tali superiore fuerint carcerati, & cum homines na-
turaliter sint procliuiores ad malum suspicandum de punitis
quam de punitoribus, non ita de facili talis macula abstergitur,
ita cum alijs Peyrin. *suprà*.
Aduerte tamen huiusmodi assertum non habere locum quan- 416
do datur semiplena probatio, & reus suspectus est de fuga, nam
tunc potest recludi in carcerem, vel in aliqua cellula benè mu-
nita, & custodita, vt aduertit Peliz. *suprà*, & cum Farinacio,
& alijs notauit Megala *verbo carcer n. 2. & 15.* Et cum Spatario,
& alijs Bord. *tom. 2 resol. 58. n. 37.* Fr. Emanuel à Monte Olíueti 417
p. 2. art. 1. nu. 30. Suspicio autem fugæ ex duobus capitibus oriri
potest. Primò ex conditione personæ. Secundò ex qualitate de- 418
licti, non enim hic est locus experimento aliàs facto; quasi suspe-
ctus de fuga ille sit, qui aliàs fugit, quia hac ratione in primo de-
licto non daretur fugæ suspicio quod est falsum, ex conditione
igitur personę fugæ suspicio oriri potest quando persona fuerit
iuuenis, non tam calificatæ vitæ indeuotus, parum honestus, non
multum compositus, & minus spiritualis: aliter enim præsu-
mendum est, de sanè aliter de iuuene, aliter de patre calificato,
& qui multum æstimat suum honorem, aliter de loquaci, &
incomposito viuere.
Ex qualitate verò delicti oritur suspicio, quando crimen est
enorme, & grauissimum, vt si sit homicidij, hæresis, veneficij,
sodomiæ, fornicationis, conspirationis, &c. tunc enim nulli du-
bium est, quod recta ratio in suspicionem, fugæ inducit, ita cum
communi sententia Clarus *q. 28. versu sciat autem*. Hinc fit, car- 419
ceratum, propter atrocia delicta non esse à carceribus liberan-
dum

dum etiam post appellationem, quia esset illum ad fugam instruere, secus si delictum non esset tale, quod apostasiæ grauissimæ non præponderet, quia non debemus suspicare, quod ad fugiendum minorem pœnam velit quis incidere in maiorem, ita Sanctor. *sup. fol. mihi* 160. *quæsito* 2.

10 Dico quintò, Prior in quatuor tantùm casibus potest in nostro Ordine religiosos incarcerare. Primò, quando subditus eius præcepto formali in eius præsentia noluerit obedire, suam inobedientiam defendendo, ita cum Spatario, Peyrino, & Bord. *tom.* 2. *resolut.* 58. *n.* 37. Secundò, quando officium Prioris vsurpauerit
421 contra eum rebellando, vel suorum officiorum executionem impediendo, vt patet *ex* 4 *part. nostrarum Constitutionum c.* 4. §. 2.
422 *num.* 1. Aduerte tamen hanc inobedientiam, vel rebellionem, aut vsurpationem officij debere esse notoriam notorietate facti, quæ notorietas, si desit carceratio, est nulla, & benè Sanctorus
423 *supra folio* 167. *quæsito* 4. non enim potest Prior delictum occultum fratris publica pœna propalare. Secundò aduerte, quod licèt prior in prædictis casibus possit religiosum carcerare, non tamen potest eum à carcere liberare, sed prius debet Prouincialem monere, nisi aliàs inueniat in tali carceratione illegitimè, & absque ratione processisse, nam tunc potest retractare actum
424 illegitimè factum puniendus tamen omninò est, ob iniquam carcerationem pœna indebitè carcerantium, nam cum hoc spectet ad suum officium, & damnum irreparabile inferat, & ipse tanquam iudex ordinarius procedat nullam excusationem habet,
425 ita Sanctorus *sup.*

Tertiò potest prior carcerare religiosum ad custodiam, in aliquo casu graui, & notorio si reus sit suspectus de fuga, & stat im superiorem monere, vt benè aduertit P. Fr. Emanuel à Monte Oliueti *p.* 2. *art.* 9. *n.* 510. In hoc tamen casu non potest Prior ab eo auferre habitum Ordinis, sed tantùm illum in toto retinere: Vnde si solùm in cella maneat securus, non potest eum in carcere
426 rem detrudere, vt *sup.* diximus, cum Pelizar. Quartò potest carcerare religiosum fugitiuum, vbicunque illum inuenerit inuocato ad hoc, si opus fuerit auxilio brachij sæcularis, ita cum Peyrino Belas. *verbo fugitiuus n.* 2.

Dico sextò, Nemo carcerari potest, nisi pro delicto enormi
427 probato in iudicio, ita colligo ex pluribus locis nostrarum constitutionum, in quibus pœna carceris solùm pro atrocibus, & grauioribus delictis imponitur, vt *infr.* videbimus, & patet ex 4. *p. c.* 4. *n.* 2. & cum Abbate, Graffio, Peyrino, & alijs notauit Peyr.
428 *sup. notab.* 5. Bord. *tom.* 2. *res.* 58. *n.* 37. Hinc fit, quod, si quis potestati superiorum resistere non valens pro leui culpa talem culpam non merente incarceretur, non per hoc incurrere infamiã, nam quando dicitur de carcere, quod per eum irrogatur infamia intelligitur, de carcere ad pœnam iustè dato licèt macula etiam iniustè tolerata non de facili abstergatur: ita cum Claro, Manso, Baiardo, Peyr. *sup.*

Quod autem delictum debeat esse probatum patet, nam vt *supr.* diximus in criminalibus, vt iudex imponat pœnam ordinariam, pro delicto etiam si sit enorme, debent dari ad minus duo, testes contestes delicti omni exceptione maiores, & non sufficiunt iudicia quantumuis violenta, & vehementia, vt cum multis latè probat, Sanch. *lib.* 6 *consiliorum c.* 3. *disp.* 4. *n.* 4. Bord. *sup. n.* 37. contra alios. Excipe casum fornicationis, vel criminis ne-
429 fandi, nam in his casibus de iure nostro ad imponendam pœnam carceris sufficiunt indicia vehementia, vt patet *ex* 4. *p. nostrarum Const. c.* 4. §. 3 *n.* 1. & *c.* 6. *n.* 4.

Dico septimò, Prælatus iniustè carcerans religiosum, incurrit ipso facto excommunicationem *c. si quis suadente* carcerans
430 namque religiosum cum illi infert, & violenter detinet in custodia sine causa legitima, Rod. *to.* 2. *q.* 16. & 42. *art.* 2. eius compilator *res.* 43. Abbas, quem refert, & sequitur Corsetus in reperto. rio versu detinens clericum, in custodia publica Sanctor. *sup fol. mihi* 175. *quæsito* 6. Addo non solùm prælatos incurrere prædictam excommunicationem, sed omnes illi, qui manus iniecerunt
431 in religiosum, vt illum caperent, & ducerent ad carcerem, imò mandantes auxilium fauorem, vel consilium ferentes, vel ratum
432 habentes prædictam excommunicationem, vt communi sententia notauit Megala *verbo carcer. n.* 15. & hoc, & si præcedat præceptum superioris etiam cum excommunicatione, Peyr. *suprà notabili* 4.

Aduerte tamen, quod si detur causa legitima carcerationis, non debere prælatum ab illa abstineri, ob interpositam appella-
433 tionem, si carceratio fiat ad custodiam, quia reus suspectus est de fuga, nam si appellatio admitteretur, omnes delinquentes appellarent, & eluderent iudicium: ita cum communi sententia Clarus *q.* 46. non enim per hanc incarcerationem infertur damnum irreparabile, quia ad illam nulla sequitur infamia, vel pœna, sed solùm datur ad tuendum ius publicum, secus si carcer detur in pœnam per sententiam diffinitiuam, nam tunc suspenditur per appellationem, cum à diffinitiua sententia possit appellari: ita Clarus *supr.*

434 Dico octauò, iniustè, & per vim incarceratus cum sui honoris, & famæ iactura potest fugere absq; apostasiæ nota etiam vim inferendo custodibus, carcerem infringendo, etiam assumendo ar-
435 ma ad hoc faciendum, dummodo properet recta via ad superiorem illius, qui eum iniustè carcerauit, & si iniustitia est notoria possunt alij religiosi eum adiuuare ad fugiendum præbendo arma, & instrumenta, quibus carcerem infringat rumpat vincula, &c. & hoc non obstanti quocunque superiorum formali, præcepto etiam cum excommunicatione, nemo enim iniusto præcepto tenetur obedire: ita Caiet. Bald. Card. Graffis. & alij, quos refert, & sequitur Peyrin *supra notabili* 4.

Secus dicendum est de iustè carceratis: ita cum communi sententia Clar. *lib.* 5. § *finali q.* 21. *versu* 3. nam hic cum sit iustè dam- 436
natus non habet ius tuendi suum honorem, vnde si fugiat reputabitur fugitiuus, vel apostata: ita cum Ledesm Sayr Belas. *verbo carcer. n.* 10. An autem iustè damnatus ad mortem, vel triremes 437
possit iustè à carcere fugere. Respondeo posse si inueniat occasionem opportunam fugiendi, non tamen custodi vim inferendo, vt benè aduertit Megal. *verbo carcer. n.* 25. imò debet tunc ad superiorem scilicet Papam confugere, vel ad superiorem ordinis, nunquam enim religiosis vagari licet, Megal. *verbo carcer. n.* 22. 438
Et idem dicendum est de damnatis, ad carcerem perpetuum: ita cum Bañ. Rodriq. Belas. *verbo carcer. n.* 11. Non tamen tenetur in 439
prædictis casibus reus aufugere cum possit, velle fortiter illa tormenta subire propter scelera sua, ita cum Soto, Molina, & alijs Sanctorus *sup. fol.* 195. *quæsito* 9.

Dico nonò, Iniustè carceratus potest semper appellare etiam 440
post decem dies à tempore capturæ, quia grauamen est continuum: ita cum Baiardo, Bertach. & alijs *verbo carcer n.* 5. Aduerte tamen, quod Prælatus trudens subditum in durissimo carcere, in quo verosimiliter inter paucos dies est moriturus, reputa- 441
tur homicida, & irregularis: ita cum alijs Belasius *verbo carcer numer.* 9.

Dico decimò, Peccat grauiter custos carceris, quando non de- 442
fert fideliter carceratis illa, & sola fercula, quæ Prælatus iubet; ita cum Rodriq. & Peyr Belasius *sup. n.* 12. immò non debet cu- 443
stos permittere, vt aliquis absque licentia cum carcerato loquatur, vel ei deferat nuncios, vel epistolas, vel in diebus, in quibus carceratus iubetur ieiunare in pane, & aqua alios cibos ei mini- 444
strare ex compassione, quę omnia, si faciat peccat mortaliter; ita Peyr *in formul. c.* 4. *n.* 5.

Dico vndecimò, si iustè carceratus culpa custodis aufugiat ea- 445
dem pœna puniendus venit custos, qua puniendus erat carcera- 446
tus, secus si absq; eius culpa aufugiat. Aduerte tamen custodiam solùm teneri de culpa lata, seu crassa, quod tunc accidit, quando carceratus aufugit, eo quod carcerem reperit apertum: ita cum alijs Peyr *in formular. lit. C. c.* 4 *n.* 4. In mea tamen religione, si car- 447
ceratus fugiat culpa custodis, aut alterius religiosi custos, vel religiosus vuius culpa, reus aufugit, carceri mancipatur secundùm qualitatem culpæ, imò si aliquis carceratis dederit instrumenta ad carcerem infringendum, aut altero modo eorum fuga procu- 448
rauerit, etiam si fuga non habeat effectum, per viginti dies carceri mãcipatur, quod si de facto fugerit, tunc per totum tempus, quo reus erat detinendus in carcere, ipse detinetur, fugienti verò carcer duplicatur, vt patet *ex* 4 *p. nostrar. constit. c.* 4 §. 1. *n.* 4.

Sed quæres, quæ delicta in nostra religione puniantur pœna 449
carceris. Resp. ex nostris constitutionibus percipi incarcerari, primum carcerarius, vel ille cuius culpa reus fugit, vt *sup.* diximus, & patet *ex* 4. *p. nostrar. Const. c.* 4. §. 1 *n.* 4. Secundò qui carnibus vescitur absq; licentia, si secunda vice fuerit comprehensus, punitur pęna carceris per vnum mensem, vt patet *ex* 1 *p. c.* 12 *n.* 1. Tertiò, qui conuictus, vel vehementer fuerit suspectus de peccato carnis per dimidium annum prêter alias pęnas carceri mãcipatur, & si fuerit cum scandalo sæcularium per integrum annũ, eadem pęna præter aliàs punitur, vt patet *ex* 4. *p. c.* 4. §. 3. *n.* 1.

Aduerte tamen peccatum carnis intelligi, in hoc statuto omnes species huius peccati excepta sodomia, de qua est specialis lex, nam cum lex non distinguat, nec nos distinguere debemus, & in pœnis mitior amplectenda est interpretatio: Vnde sub hac lege comprehenditur, non solùm fornicatio, adulterium, sacrilegium, raptus, incestus, sed etiam pollutio siue secum, siue cum altera, vel altero, vt benè aduertit Sanctorus *fol. mihi* 352. *q* 4. Aduerte tamen pro maiori grauitate horum delictorum pœnam carceris esse augendam Portel *in dubijs regularibus verbo pœna num.* 6.

Quartò imponitur pœna carceris, vel arbitrium Prioris illi, qui conuictus, vel vehementer fuerit suspectus de non recitando officio Diuino à die suæ professionis, vt patet *ex* 1. *p. c.* 2 *num.* 21. Quintò imponitur illi, qui alter imposuit falsum testimonium præter alias pœnas, vt patet *ex* 4. *p. c.* 4. §. 5. *n.* 2. Sextò imponitur pœna carceris per duos menses illi, qui se inebriauerit, vel taxillis, aut chartis lusorijs luderit cum scandalo præter alias pęnas, vt patet *ex* 4. *p. c.* 4. §. 1. *n.* 1. Septimò imponitur pœna carceris secundùm grauitatem delicti illi, qui malitiosè epistolas superiorum ad inferiores, vel inferiorum ad superiores aperuerit, vel detinuerit, vt constat *ex* 1 *p c.* 5. *n.* 3. Octauò incarceratur per 20. dies transgrediens aliquod superioris præceptum formale *ex* 4. *p. c.* 5. *n.* 4. præter alias pœnas.

Nonò imponitur pęna carceris per quindecim dies præter alias pœnas illi, qui ex alio loco veniendo, per duplicem noctem extra conuentum dormierit in loco, vbi est ordinis conuentus, vt con-

Lessio, Valentia, & alijs Tambur. *sup. n.* 18. & 25. præterea vnus
testis valdè fide dignus potest supplere defectum alterius, qui est
289 minus idoneus, adeò quod simul faciant plenam probationem:
ita cum communi sententia Tambur. *sup. n.* 25.
290 Dico octauò, in multis casibus regulares vocati, vt testes tenen-
tur non fateri veritatem, non obstante quocumque iuramento,
vel præcepto: primò si legitimè non interrogentur, hoc est, quan-
do vel non præcessit infamia, vel delictum non est semiplenè
291 probatum, ita cum Syluestro, Lessio, Valentia, Spatario, & alijs
Peyrin *de subdito q.* 1. *c.* 16. §. 3 *dicto* 5. Excipe, nisi delictum sit in
publicam perniciem, vel in damnum priuatæ personæ, quod si-
ne tali testimonio vitari non potest: ita cum D. Thom. Nauarro,
Valentia, Azor, & alijs Peyr. *sup. dicto* 20.
292 Secundò, si crimen nouit sub secreto naturali gratia petendi
consilium, vel auxilium, quod verum est, etiamsi præcedat infa-
mia, vel semiplena approbatio. Excipe nisi sit in damnum com-
293 mune, vel alicuius personæ priuatæ, ita cum Lessio, Valent. &
alijs Peyr. *sup. dicto* 4. Tertiò, si peccatum est occultum, & pec-
cator iam emendatus, vel sola correctione fraterna probabiliter
emendabilis, nam tunc non potest testificare ante fraternam
correctionem, quia tunc præceptum correctionis fraternæ ob-
ligat, ita cum Nauar. Peyr. *sup. dicto* 6.
294 Quartò, non tenetur quis testificare cum suo notabili damno
spirituali, vel temporali personæ honoris, aut bonorum, vel si ex
eius testimonio oriundum esset scandalum, ita cum Reginaldo,
& alijs Peyr. *sup. dicto* 5.
Quintò non tenetur quis testificare ea, quæ tantùm ex auditu
cognouit, ita cum Spatario, Nauarro, & alijs Peyr. ibi *dicto* 6 te-
stis enim ex auditu, non solùm non facit fidem, sed nec etiam in-
dicium, nisi deponat de auditu ante litem moram, ita cum Ro-
mano, & alijs Peyrinis *sup. dicto* 9.
295 Sextò, non tenetur testificare, quando dubitat, an legitimè in-
terrogetur: Sotus, Spatarius, Azor, Salzedo, & alij, quos refert,
& sequitur Peyr. *sup.* Quando enim est dubium de potestate su-
perioris, non tenetur ei subditus obedire. Excipe, nisi ex occulta-
tione veritatis immineat damnum bono communi, Peyr. *sup.*.

SECTIO X.

De forma ferendi sententiam, in causis regularium.

296 *Quid sit sententia proponitur.*
297 *Sententia alia est interlocatoria, & alia diffinitiua.*
298 *Quid sit interlocutoria.*
299 *Quid diffinitiua.*
300 *Sententia diffinitiua alia est condemnatoria, alia absolutiua.*
301 *Quid sit condemnatoria.*
302 *Quid absolutiua.*
303 *Sententia alia est iusta, alia iniusta, & quæ ista sint.*
304 *Ad ferendam sententiam condemnatoriam in causis ciuilibus cedentibus in damnum tertiæ personæ sufficiunt fama, & præsumptiones, & multæ coniecturæ simul cum vno teste, secus verò in criminalibus.*
305 *In criminalibus saltem duo testes omni exceptione maiores requiruntur.*
306 *Non sufficiunt in causis criminalibus indicia, quantumuis violenta etiam in casibus atrocibus ad condemnandum reum, benè tamen ad torturam.*
307 *Antequam Iudex procedat ad ferendam sententiam condemnatoriam debet reo aperire statum causæ.*
308 *Item debet eum citare, etsi crimen sit notorium.*
309 *Debet etiam reo aduocatum concedere, vt suam causam possit defendere.*
310 *In casu, quo non detur Religiosus doctus, qui possit ei in aduocatum concedi, debet ei concedere aduocatum sæcularem.*
311 *Sententia ferri debet super his, quæ in processu probata sunt eorum limites non excedendo.*
312 *Iudex in imponendis pœnis delictis leges Religionis attendere debet, & non ius commune.*
313 *Vbi regularia statuta non prouiderint de certa pœna pro delicto recurrendum est ad sacros canones, nisi aliter statutum disponat.*
314 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
315 *Si ius canonicum, & proprium deficiat, attendendum est ad leges municipales, ad consuetudines laudabiles, & legitimas eiusdem Regni.*
316 *In iudicio regulari, non tenetur Iudex regularis ferre sententiã in scriptis. sed eam potest ferre viua voce, vel in scriptis.*
317 *In sententijs regularium non est opus exprimere causam in particulari, quæ Iudicem ad eam ferendam impulit, sed sufficit quod dicat viso, processu, N. grauissimorum criminum reum esse eundem comperimus.*
318 *Quid si Iudex recedat in sententiando à pœna statutaria eam augendo, vel minuendo.*
319 *Iudex inferior non potest mutare, aut interpretari, si dubia sit interpretatio, sententiam diffinitiuam à se latam, & si postea reperiat fuisse iniustam.*
320 *Idem dicendum est de iudicibus arbitris.*
321 *Quid si interpretatio sit clara, & iuri consona.*
322 *Absoluto reo per sententiam diffinitiuam non potest iterum per alium Iudicem contra illum procedi, etiamsi nouæ probationes superueniant.*

Dico primò, postquam Iudex regularis testium, ac rei deposi-
tiones legitimè habuerit ad causæ expeditionem proce-
dendo ijs, quę in actis deducta sunt benè prius consideratis, ac di-
ligenter inspectis sententiam proferre debet, in qua prorsus ter-
minatio consistit, & ideò sententia diffinitur, est diffinitio iudi- 296
cialis controuersijs finem imponens à competenti Iudice pro-
nunciata *l.* 1. *ff de sententia & re iudicata, & c.* 2 *eod. tit.* est autem
duplex alia interlocutoria, alia diffinitiua prior est, quæ datur 297
non super causam principalem, sed super aliquo incidenti, v. gr. 298
de repellendo aliquo teste inhabili, posterior verò qua principalis
causa diffinitur. Hæc autem est duplex condemnatoria, & abso- 299
lutoria, condemnatoria est, qua Reus legitimè conuictus ad pœ- 300
nam damnatur: Absolutoria est, qua declaratur nihil in actis 301
contra reum legitimè probari, ac per consequens immunis à de- 302
licto Deinde sententia alia est iusta, alia iniusta. Iusta est, quæ da-
tur à competenti Iudice in causa competenti seruato ordine iu- 303
ris ad bonum, & iustum finem. Iniusta verò, quæ aliquem defe-
ctum patitur. Defectus autem, vel est ex intentione, & tunc in
vtroque foro est valida. vel est defectus substantialis, & hic si fue-
rit notorius, sententia est inualida in vtroque foro, si verò defe-
ctus non fuerit notorius, valet sententia in vtroque foro, donec
cassetur, de quibus videndus est Sanch. *lib.* 6. *consiliorum disp.* 10.
Peliz. *tract.* 9. *c.* 4. *n.* 160.
Dico 2 ad ferendam sententiam condemnatoriam in causis ci- 304
uilibus cedentibus in damnum tertiæ personæ sufficit fama, &
præsumptiones, & multæ coniecturæ verisimiles simul cum
vno teste, ita cum Sanch Pelizar. *n.* 161. Secus verò in criminali- 305
bus, nam in his saltem duo testes omni exceptione maiores re-
quiruntur, siquidem in criminalibus probationes debent esse lu-
ce meridiana clariores. Vnde non sufficiunt indicia quantumuis 306
violenta, & indubitata etiam in casibus atrocibus ad condemnã-
dum reum, vt cum multis latè probat Sanch. *lib.* 6. *consiliorum c.*
3. *disp.* 74. *n.* 4. contra alios sufficiunt tamen ad torturam, quam si
euaserit inconfessus liber dimittendus est, dicitur enim tunc in-
dicia purgasse, ita cum alijs Lezana *tom.* 1. *cap.* 27. *num* 17.
Aduerte tamen, quod antequam iudex procedat ad ferendam 307
sententiam condemnatoriam debere reo aperire statum causæ,
vt ei constet contra eum iuridicè procedi, ita cum Nauar. Regi-
nal. *lib.* 24. *n.* 41. Imò debet eum citare, etiam si crimen sit noto- 308
rium, Portel *verbo correctio fratrum n* 49. Quidquid dicat Rodr.
tom. 2. *q.* 18. *art.* 2. debet etiam reo aduocatum concedere, vt suam 309
causam possit defendere, præsertim si illiteratus fuerit, vel il-
lum postulauerit, & in casu, quo non detur religiosus literatus, 310
qui ei in aduocatum concedi possit, debet ei concedi aduocatus
sæcularis, quando causa de qua agitur, grauior est; ita cum Por-
tel, Peliz. *sup. n.* 167 Hoc enim est necessarium ad propriam de-
fensionem, quæ est de iure naturali.
Dico tertiò, sententia ferri debet super his, quæ in processu 311
probata sunt eorum limites non excedendo: Iudex enim secun- 312
dum allegata, & probata iudicare debet: Et in imponendis
pœnis pro delictis debet attendere leges religionis, & non ius
commune; ita cum Claro, & alijs Peyr. *in formulario lit. S, c.* 3. *n.*
5. Sanctor. *de pœnis in genere c.* 2. *q.* 9. Vbi verò regularia statuta nõ 313
prouiderint de certa pęna pro delicto, recurrendum est ad sacros
Canones, ita cum alijs Peyr. *sup.* Excipe nisi aliter statutum di-
sponat, vt accidit in nostra religione, in qua *nostra constitutio* 4. *p.*
c. 7. §. 3. disponit, quod in casibus in quibus pro aliquo delicto non 314
fuerit in ipsis constitutionibus pœna designata secundùm quali-
tatem, & circunstantias delicti à superioribus suo arbitrio pœ-
næ applicentur, seruata tamen mensura, & portione cum pęnis
in prædictis constitutionibus taxatis, quæ si etiam deficiant, exi-
stimo tunc attendendos esse Superiores ad pęnas taxatas à iure 315
Canonico, & secundùm eas mensurandas pœnas pro delictis,
quod ius Canonicum, si etiam fortè deficiat, attendendum est ad
leges municipales, ad consuetudines laudabiles, & legitimas
eiusdem Religionis, ita cum Aldrete, Rodriq. & alijs Peyr. *sup.*
num. 5.
Dico 4 licèt in casibus, in quibus secundùm ius, & apices illius 316
proceditur, sit de valore sententiæ, vt in scriptis proferatur, *c. &*
si sententia de re iudicata in 6. Immò, & quod in scriptis recite-
tur, vt cum Scaccia tenet Peyrinis *in formulario lit. S, c.* 3. *num.* 4.
& cum Aldrete, Lezan. *tom.* 1 *c.* 27. *num.* 18. In iudicio tamen re-
gulari, in quo proceditur de plano postpositis apicibus iuris, non
tenetur iudex regularis ferre sententiam in scriptis, sed etiam
potest proferre, vel viua voce, vel in scriptis, ita Peliz. *tr.* 9. *c.* 4. *n.*
168 & cum Aldrete, Lezan. *sup. n.* 18. licèt oppositum teneat
Tambur. *supra n* 6.
Dico quintò, in sententijs regularium non est opus exprimere 317
causam in particulari, quæ iudicem ad eam ferendam impulit,
sed sufficit, quod dicat viso processu N. grauissimorum crimi-
num reum esse eundem comperimus, &c. Peyr. *sup. c.* 4. Pelizar.
supr.

*sup.n.*16. Tambur. *sup.n.*7. & alij communiter. Excipe nisi iudex
318 recedat in sententiando à pęna statutaria eam augendo, vel minuendo: nam tunc debet in sententia causam auctæ, vel diminutæ pœnę ponere non ad validitatem sententiæ, sed ad executionem ipsius. Hanc tamen causam non est necesse exprimere in particulari, sed sufficit, quod exprimat in genere, scilicet, iustis de causis animum nostrum mouentibus, ita cum Farinacio, Claro, Miranda, Aldrete, Peyrin. *sup.c.*3 *n.*1.
319 Dico sextò, iudex inferior non potest mutare, aut interpretari, si dubia sit interpretatio sententiam diffinitiuam à se semel datam, & si postea reperiat sententiam à se latam fuisse iniustam ex fide instrumentorum ipsi post sententiam exhibitorum, nam
320 iudex vbi tulit sententiam functus est officio suo, *l. iudex, ff de re iudicata*, ita cum Sanch. Couar. & alijs Peliz. *supr.n.*174. vbi dicunt hoc etiam procedere in iudicibus arbitris, dixi, aut inter-
321 pretari, si dubia sit interpretatio, nam si sit clara, & iuri consona, optimè id potest efficere, ita cum Sanch. Syluest. & alijs Pelizar. *supr. n.* 175.
322 Dico septimò, absoluto reo per sententiam diffinitiuam, siue quia reus fuit repertus à iudice innocens à delicto prætento, siue quia reus innocentiam suam probauit ostendendo veritatem, vel indicia purgando. non potest iterum per alium iudicem iudicialiter contra ipsum procedi, nec ad instantiam partis, nec ex officio, nec per viam denunciationis, etiamsi nouæ probationes superuenire, & etiamsi reus absolutus esset rebus sic stantibus, ita alijs citatis Peyr. *sup.c.*1 *n.*2. *&* 3. Spatarius, quem refert, & sequitur Pelizar *sup.n.*176. Absolutio enim transit in rem iudicatam, tum quia si propter noua indicia, vel probationes saltem in tertio casu deberet iterum contra reum procedi daretur ansa malignantibus, vt quotidie nouas excitarent causas, & dissidia mouendi.

Hinc tamen inquiri poterat, an regulares possint à sententijs suorum Prælatorum appellare, sed de hoc latè diximus *in præcedent tract. disp.*6 *n.*774. vbi hæc, si placet, videre poteris, & si tandem volueris videre per extensum, qua verborum forma debeat fieri iuridica, denunciatio, accusatio, inquisitio, citatio rei, eiusq; examen testium processus appellatio, & sententia, consule Peyrinum *in formulario*, & Tamburinum *in praxi criminali*, & Pelizar. *hic n.* 179. In mea namque Religione praxis istorum debet fieri, vt in sequenti forma videbitur.

SECTIO XI.

Forma Practice processandi Regularem in causa criminali iuxta modum Religionis Carmelitarum discalceatorum.

CVm in aliquo conuentu aliquis casus euenerit, in quo Prælatus immediatus facturus sit informationem in Ordine ad punitionem, siue punitio talis casus ei competat ex iure, siue competat Prouinciali, siue diffinitorio Generali, Prior cui de communi stylo nostræ Religionis competit in omnibus delictis etiam grauissimis prima instantia, hoc est reum carcerare, ne fugiat, facere de delicto informationem, & à reo accipere confessionem processum in forma sequenti incipiet.

Frater N. Prior huius conuentus N. cum viderim, vel ad aures nostras peruenerit P. Fr. N. tale delictum N. in hoc nostro conuentu commisisse ex officio procedendo ad illius faciendam informationem secundùm ius, & dispositionem nostrarum constitutionum tempore præsentium præcipio in virtute Spiritus sancti, & in obedientia, & sub præcepto formali omnibus religiosis cuius conuentus, siue hospitibus, siue Conuentualibus, quibus hæc fuerit notificata, vt postposito omni humano affectu, & respectu, sub iuramento in forma coram me, & coram P.F.N. quem huius causæ Secretarium instituto, dicant omne illud, quod circa præsentem casum sciuerint, iuxta interrogationes infrascripti interrogatorij, & illud suo nomine signent: in cuius fidem præsentem dedi meo nomine firmatam, & sigillo huius conuentus signatam, vbi facta est 21. *die Aprilis anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo.*

Locus † sigilli.
P. F. Prior.

Aduerte tamen, quod si Priori committatur à Generali, vel Prouinciali, vt faciat aliquam informationem, vel processum in aliqua causa, tunc ante omnia debet ponere pro capite processus prædictam commissionem originalem in hac forma:

Fr. N. Generalis, vel Prouincialis Ordinis Beatæ Mariæ de Monte Carmelo primitiuæ obseruantię, cum ad nostram notitiam peruenerit P.F.N. Religiosum professum nostræ Sacræ Religionis, qui in præsenti residet in tali conuentu tale delictum commisisse cum communitatis scandalo, &c. vt ei iustum supplicium inferatur, & dato scandalo succurratur, tenore præsentium committimus P. Fr. N. Priori prædicti conuentus, vt faciat informationem, & interrogatorium formet iuxta circumstantias delicti, & notificando infrascriptum præceptum testes examinabit iuxta prędictum interrogatorium sub iuramento in forma, ante Secretarium, quem ad prædicta nominabit, & iuridicè procedet, & facta informatione, & à reo confessione acceptata datis ei grauaminibus, & eius accepta responsione, sic totum processum sua auctoritate & sigillo conuentus munitum vsq; ad sententiam diffinitiuam exclusiuè, ad quod omne ei præbemus præsentem commissionem nobis securè remittat, & præcipimus in virtute Spiritus sancti, & sanctæ obedientię, & sub præcepto formali omnibus religiosis subditis nostris cuiuscunq; qualitatis, & conditionis existant: quibus hoc præceptum fuerit notificatum; quod sub iuramento dicant, & explicent omne illud quod circa supradictum casum sciuerint, in cuius fidem præsentem fieri iussimus sigillatam sigillo nostri officij, & subscriptam per nostrum Secretarium, in hoc nostro conuentu N. vigesimo primo die Aprilis anno Domini 1657.

Locus sigilli † *Fr. N Generalis, vel Prouincialis. F. N. Secretar.*

Posita commissione in fronte processus statim ad finem illius prosequatur commissarius, vel delegatus, cui commissio facta fuit continuando processum in sequenti forma:

Vigesimaprima Aprilis anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo. Ego Fr. N Prior nostri conuentus, &c. Obediendo Ordini, & mãdato Patris nostri Generalis, vel Prouincialis, accepto commissionem supra mihi commissam, & in illius virtute vtẽdo potestate nominãdi Secretariũ, quem mihi tribuit, nomino patrem Fr. N. in Secretarium huius causæ, in cuius fidem nomine meo subscripsi.

Fr. N. Prior.

SI commissio non secum ferat præceptum, sed illi committat vt illud imponat, tunc antequam dicat in cuius fidem, debet ponere præceptum modo *sup.* scripto, & postea addere, in cuius fidem, &c. si commissio non secum afferat interrogatorium: sed ei illud efficere committat: Tunc debet illud efficere, & ad finem prædictæ acceptationis, & præcepti ponere: & illud suo nomine subscribere, & ad finem interrogatorij scribat secretarius nominatus acceptationem sui officij hoc modo.

Fr N. Sacerdos professus, &c. conuentualis in hoc conuentu N. accepto nominationem secretarij, quam in mea persona fecit P. Fr. N. Prior, &c. in virtute commissionis supræscriptæ P. N. Generalis ad faciendam informationem P F. N. vel ad causam illius, & promitto me satisfacturum obligationibus huius officij mihi commissi meliori modo possibili, & vt debeo de iure: in cuius fidem meo nomine subscripsi in hoc nostro Conuentu N. 21. *die April. an. D.* 1657.

Forma Interrogatorij.

POst præceptum, quod testibus imponitur, vt dicant veritatem, ponitur interrogatorium, in quo crimen cum suis circunstantijs per diuersos articulos distinguitur, quibus quasi vestigijs ad caput maleficij perueniri solet. ac ipsorum testium veritas, vel falsitas deprehenditur: fiet autem interrogatorium hac forma:

An cognoscat P. Fr. N. professum talis conuentus, & qualiter eum cognoscat; & ex quo tempore, an sit illius inimicus, vel habeat aliquid ex generalibus, ratione cuius in eius causa testis esse non possit. Deinde disponitur casus cum suis circunstantijs, specificando locum, tempus, & personas, vt his signis possint testes contestàri, & in vnoquoq; articulo dicat testis, quomodo scierit, an quia viderit, vel audiuerit, &c. & an illud, quod interrogatur sit publicum, & notorium, & si crimen sit scandalosum, etiam debet hic articulus in interrogatorio imponi, & si reus de tali crimine iam fuisset aliquando punitus, de hoc etiam debet fieri speciale articulum in interrogatorio hoc modo: An talis reus sit iam sępè de similibus criminibus punitus, & quoties, si constet reum tale crimen sæpè cõmisisse, & non est spes emendationis, hic etiam articulus in interrogatorio continebitur, an scilicet ex sæpè iterata reincidentia in eadem culpa quam reus habet, vt omnibus notorium est, possit ipsius emenda in tali delicto desperari; ita vt hac ratione eum reputet formaliter incorrigibilem.

Aduerte tamen, quod ad hoc, quod hoc articulus in interrogatorio ponatur, debere reum ad minus tribus vicibus esse correctum, & punitum de tali crimine, vel de alijs similibus absq; vlla emenda. Tandem aduerte in interrogatorio non debere fieri interrogationes in generali, v. g. an sciant Fr. N. commisisse aliquod delictum contra legem Dei: nam cum sæpè testes sint rudes, aliquando crimina, aliàs occulta, & de quibus iudex interrogare non potest, expriment.

Forma examinandi testes.

PEracto interrogatorio vocantur testes, in iudicium à Superiore, testis enim non vocatus, sed spontè oblatus in criminalibus pro suspecto habetur, vt *sup.* diximus. Deinde secretarius legit coram eo præceptum *supr.* scriptum, & ab eo. Iudex postulat iuramentum dicendi veritatem, quæ omnia à secretario in processu hac forma scribentur:

In Nostro conuentu N 21 die Aprilis anni Domini 1657. Ego F. N Secretarius specialiter ad hanc causam nominatus, cum essem in præsentia P. F. N. Prioris dicti conuentus, vel huius causę cõmissarij notificaui supra dictum præceptum P. F. N. Sacerdoti in testem ad hanc informationem vocato, qui posita in pectore manu, vel super crucem iurauit in verbo sacerdotis, vel per ipsã crucẽ se veritatẽ dicturũ, in omnibus in quibus fuerit inquisitus,

& cum interrogatus fuisset, per articulos supra dicti interrogatorij dixit, quod sequitur.

Primæ interrogationis dixit se cognoscere Reum abhinc tot annis, quia sæpè cum eo in aliquibus conuentibus vixit, item se habere triginta ætatis annos; & non habere aliquid ex Generalibus ratione cuius in illius causa testis esse non posset Secundæ interrogationi respondit, &c. & sic de ceteris: quibus finitis concludit Secretarius: Quæ omnia dixi sub eodem iuramento vera esse: & suum testimonium ei legendo coram eodem iudice illud iterum ratificauit, & suo nomine firmauit, & statim ponitur nomen iudicis, & postea testis, & tandem secretarij, quod si testis nesciat scribere faciat quandam crucem, & alter firmet pro eo, de quo etiam secretarius debet præbere fidem.

Forma examinandi Reum.

ABsoluto examine testium Iudex vna cum secretario adit ad locum in quo examinandus est reus, & præmissa breui exhortatione reo de dicenda veritate, siue id fiat extra carcerem, vt regulariter fieri debet, siue in ipso carcere secretarius ei legat ante omnia præceptum, quod ad hunc finem secum debet ferre conscriptum in hac forma: *Fr. N. qui ex officio, vel speciali commissionem P. N. Generalis cognoui de causa P. Fr. N. in hoc conuentu carcerati tenore præsentium præcipio in virtute spiritus sancti, & obedientiæ, & sub præcepto formali dicto Patri F. N. vt sub iuramento in forma respondeat verè, clarè, & simpliciter omnibus, de quibus per me fuerit interrogatus, in cuius fidem præsentem dedi meo nomine firmatam, in hoc nostro conuentu N. vigesima prima die Aprilis anni Domini 1657.*

Fr. N. Prior, vel commissarius

Forma extorquendi confessionem à Reo.

NOtificato igitur Reo hoc præcepto à secretario, Iudex accipiet ab Reo iuramentum, de quo etiam secretarius fidem faciet dicendo; *Anno 1617 die 21. Aprilis in carcere (à quo iustis de causis non poterat discedere) examinatus fuit Fr. N. imposito ei priùs suprà dicto præcepto, & delato ipsi iuramento interrogatus de suo nomine patria, & ætate, &c. respondit se tale habere nomen, & in tali natum fuisse ciuitate, & tot annos ætatis habere, & tot annos à sua professione, & interrogatus, an sciret, cur ad iudicium vocaretur & cur sit carceratus respondit, &c. & sic alia interrogationes fiunt, & de eis Secretarius fidem facit, quibus peractis Secretarius coram reo, & iudice eius responsionem legit, & interrogat an illa sit reus confessio, illum iterum ratificet, aut ab ea aliquid velit detrahere, mutare, vel ei addere; eius accepto responso statim addit Secretarius, & lecta coram eo hac sua confessione illam ratificauit dicendo veram esse sub iuramento, quod accepit, & illam suo nomine firmauit. Tunc firmatur iudex statim reus, & Secretarius.*

Forma dandi grauamina Reo.

POst rei confessione modo dicto susceptam, statim iudex notificat, illi quod contra eum sit. Vlterius procedendum in causa incepta, & quod si habet aliquam exceptionem, vel excusationem eam offerat ad effectum suæ defensionis; de qua notificatione fidem etiam faciet secretarius addendo, & notificatus à P. Fr. Priore, vel commissario, an habuerit aliquam exceptionē, vel oppositionem ad sui defensionem, & an voluerit aliquem religiosum doctum, vt rem cum eo consultaret, respondit reus habere aliquas exceptiones contra testes, & se velle ostendere falsitatem criminis oppositi, ad quem effectum postulabat articulos culparum: & dicta testium, quibus omnibus illi porrectis hac exceptiones adduxit. Hic ponuntur exceptiones, & admittuntur omnes probationes iustę ex parte rei ad eius defensionem, & illis cum testium dictis à iudice comparatis, & examinatis, formantur grauamina contra reum, ex illis, quæ probata sunt, vel plenè, vel semiplenè, vel reus confessus est, non tamen illi fit grauamen de crimine iam punito, nisi fortè fiat cumulatiuè ad probandam incorrigibilitatem, In fronte autem ipsorum grauaminum debet iudex imponere pęæceptum reo, vt infra 24. horas respondeat prędictis grauaminibus omne illud, quod in sui defensionem habuerit, & firmato hoc præcepto per iudicem statim scribantur grauamina hoc modo.

In primis fit illi grauamen, quod commiserit tale crimen in tali conuentu, & si de cæteris. Aduerte tamen, quod grauamina non possunt fieri de culpis in generali, sed debere fieri de re particulari, grauamina in communi sunt nulla, his peractis accedit iudex cum Secretario ad locum, vbi reus est, vel eum adducit coram se, & imposito præcepto, & ab eo acceptato iuramento dicendi veritatem leguntur coram eo à Secretario grauamina, & si aliquem religiosum expostulat, in consiliarium ei conceditur, de quibus omnibus Secretarius fidem facit dicendo: Data est Fr. N. reo conuento, & carcerato copia processus, offensiui, ac defensiui, simul vt se purget, ac defendat ab obiectis, & testimonijs contra eum legitimè deductis in iudicium seruato modo regulari imposito illi prius formali præcepto à iudice, & accepto ab eo iuramento dicendi veritatem, & concesso ei P. Fr. N in consiliarium, vt se defendat, copia autem processus data est reo, non extensa, sicut hic scripta est, quo ad varias circumstantias accidentales, quas ipsi reo notificare nec vtile, necessarium, nec iustum erat, substantia tamen dictorum contra ipsum, & aliorum extantium integrè, & perfectè data est illi, ita vt possit plenissimè cognoscere statum causæ, & qualitates delicti, in quibus possit, aut non possit se defendere.

Translacto igitur tempore concesso reo ad se defendendum, iterum in iudicio vocatus affert suam defensionem ad singula puncta prout fuerunt disposita: Secretarius verò hoc modo continuat processum Anno 1657. 21. die Mensis Aprilis comparuit P. Fr. N reus, coram P. Fr. N. Priore, vel commissario, & iterum imposito ei præcepto, & accepto iuramento dicendi veritatem circa grauamina ei à Superiore oblata, & tradita, & oblato ei sufficienti tempore ad sui defensionem. Respondit primo grauamini, &c. & in fine responsionis addit Secretarius, & hoc est, quod reus respondit, & pro sua defensione offert, & interrogatus, an habeat aliquid aliud, quod possit allegare in sui defensionem respondit se aliquid amplius non habere, & causa quantum est ex illius parte manet conclusa, & iterum coram eo legendo suam defensionem, dixit ita esse. quod in illa continetur sub iuramento, quod ante acceperat, & quod in eo iterum firmatur, & ratificatur, & firmauit suo nomine, eodem die, mense, & anno, vt *sup.* & firmet iudex, reus, & Secretarius.

His peractis Secretarius prosequitur, & statim in continenti P. Fr. N iudex huius causæ eam iudicauit conclusam vsq; ad diffinitiuam exclusiuè expleto suo officio, & commissione, & remittit omnem causam sic finitam Patri nostro Generali, vel deffinitorio Generali; vt eam iudicet, & in eam ferat sententiam quam ego suprà dictus Secretarius fidem facio vidisse tot folijs, vel planis constantem, & obseruatam, & relatam sigillo huius conuentus 21. die Aprilis anno Domini 1657. & firmet iudex, & Secretarius, & statim sigillet processum: & obseratum ad Prælatum Superiorem remittat.

Hæc omnia debent præcedere, vt sententia diffinitiua legitimè proferatur excepto casu, in quo ratione contumaciæ Rei fertur contra illam sententia secundùm allegata, & probata, & sine grauaminibus, & rei confessione, eo quod reus sit absens Verum postquam comparuerit, danda sunt ei de nouo grauamina, & ab eo postulanda confessio, & acceptanda est, eius confessio, nulla enim sententia pronunciata contra inauditam partem potest exequi, præcipue si sit sententia expulsionis alicuius religiosi professi, est, enim hæc causa veluti matrimonialis, & gaudet priuilegio eam iterum incipiendi toties, quoties opus fuerit.

Forma quam nostrum Generale deffinitorium obseruat in ferenda sententia contra reum in culpis grauissimis.

VIso processu, & causa in diffinitorio benè considerata discussionem illius ad alterum diem differunt, vt interim maiori videant consideratione quomodo iudicandum sit. Altero verò die in mensa diffinitorij vnusquisque, ex diffinitoribus publicè dicit quidquid sibi secundùm æquitatem iustitiæ videtur, & quæ pęna pro tali delicto mereatur; quibus auditis Generalis vniuocat omnia dicta, & illud, quod ex dictis maioris partis diffinitorij resultat ex omnium consensu scribitur in quadam papyro particulari, & statim eum legit secretarius diffinitorij coram omnibus diffinitoribus, vt per vota secreta decriminetur, & approbata huiusmodi sententia per maiorem suffragiorum partem censetur ab omnibus confirmata, & statim inscribitur in libro diffinitorij, notando diem, mensem, & annum, & firmant illi, qui secundùm nostras constitutiones 3. *p. c. 7. n. 14.* debent firmare, in processu verò scribitur sententia in hac forma.

Forma sententiæ definitiuæ.

F*R. N. Generalis, &c. cum consensu nostri definitorij viso processu, & causa P. Fr. N religiosi professi nostræ sacræ Religionis eius grauamina, & defensiones, si fuerit aliquis apostata ante omnia dicetur eum absoluimus ab omni excommunicatione, quam propter dictum casum fuerit incursus, & virtute nostrorum priuilegiorum dispensamus cum illo in quacunque irregularitate, quam propter celebrationem missarum, aut alia quacumque de causa incurrerit, & inspectis eius culpis, quæ contra eum resultant de quibus sufficienter est conuictus vtendo misericordia cum illo, Christi nomine inuocato tenore præsentium pronuntiamus contra eum sententiam definitiuam per quam illum condemnamus ad talem, vel talem pęnam (pęnas expressando) quæ sententia ei præcipimus, in virtute spiritus sancti, & sanctæ obedientiæ, & sub præcepto formali acceptare, & adimplere sicut in illa continetur sub pęna grauationis pęnarum pro qualitate delicti ad arbitrium nostrum, & præcipimus P. Fr. N. Priori talis conuentus N. vbi dictus Pater incarceratur, quod illi hanc sententiam notificet, & exequi faciat, & quod scribatur fides notificationis, & acceptationis ad finem ipsius, & munitam suo nomine, & nomine Rei, & testibus iterum eam nobis remittat, vt processui incor-*

incorporetur, in quorum fidem præsentem dedimus firmatam, & sigillatam, & obsignatam per nostrum secretarium in hoc conuentu N. 21. die Aprilis anno Domini 1657.

Locus sigilli.

Fr N. Generalis, Fr. Diffinitor, Fr. N. Secretarius.

QVod si sententia fuerit expulsionis, tunc declarandæ sunt in ipsa sententia incorrigibilitas, & contumacia Rei, quę sunt causę huius vltimi supplicij dicendo: Visis causis, & culpis, quæ contra eum resultant præcipuè eius contumacia, & incorrigibilitate, de qua sufficienter est conuictus, &c. *pronunciamus contra eum sententiam definitiuam, per quam illum condemnamus ad pœnam expulsionis à nostra sacra congregatione, & illum spoliamus, & eijcimus ab illa & vt expulsum illum declaramus, & præcipimus, quod dictus P. F. N sit habitu nostro sacro spoliatus, & habitu sæculari indutus, & quod nullo vnquam tempore possit habitum nostri Ordinis iterum assumere ad quod illi intimamus breue Domini Papæ Sixti V. felicis recordationis, quod continet pœnam excommunicationis maioris latæ sententiæ suæ Sanctitati reseruatæ in fauorem nostræ Religionis emanatum contra omnes illos, qui contra beneplacitum superiorum nostræ sacræ religionis habitum illius assumpserint, data est Romæ 26. Iunij anno Domini 1587.*

Et si simul cum expulsione coniungitur etiam pęna exilij, aut suspensionis à confessionibus, &c. additur, Item condemnamus ad exilium in talem locum per tantùm tempus, quod si non impleuerit, maiori pęna plectetur, &c. Verùm si reus innocens inuentus fuerit, tunc in sententia declaranda est eius innocentia, vt eius fama recuperetur. Aduertendum tamen est, quod dupliciter potest reus innocens reperiri, vel quia ex nullo capite contra eum aliquid inuentum est, quia infamia non habuit fundamentum, & indicia euanuerunt, aut quia euidenter constat illum non fuisse, qui tale crimen commisit, quamuis illi fuisset impositum, vel quia licet sint aliqua indicia aliqualiter probata: non tamen sunt sufficienter probata, & in hoc vltimo casu reus non declaratur innocens, sed absoluitur à carcere, at in primo casu debet ferri sententia eius innocentiæ, forma autem sententiæ hæc erit.

Fr. N. Prouincialis, vel Generalis, &c. Inspecto in nostro definitorio cum attentione processu, & causa Patris Fr. N. &c. consideratis, & ponderatis comprobationibus, quæ contra eum fiebant, tum eius confessione, & reliqua, quę in sui defensionē affert declaramus, quod ex dicto processu constat potius eius innocentia quam culpa aliqua contra eum, ratione cuius debeat esse punitus, & ideò eum liberum, & innocentem iudicamus, & absq; culpa in eo, quod ei imputatur in nomine Patris & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Facta in nostro conuentu N. die Aprilis anno Domini Millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo. Et postea firmatur iudex, & secretarius, vel si sit sententia definitorij firmatur per definitorium modò suprà dicto.

Quomodo Prior debet sententiam Reo intimare.

REcepta sententia à Priore iussa à definitorio, vel à Prouinciali ex illius commissione perget ad carcerem, vbi reus comprehensus est deferens secum secretarium ab eo ad hunc effectum nominatum, qui etiam debet talem nominationem acceptare modo dicto, & duos testes, nisi aliàs sententia in capitulo conuentuali sit publicanda propter scandalum, & criminis atrocitatem, & quia ita in eadam præcipitur sententia, cuius dispositioni standum est; Reo igitur coram Priore existente ante omnia, cum rationibus efficacibus, & mitibus persuadeat, vt sententiam acceptet, & sic benè disposito secretarius ei intimabit, & notificabit sententiam eam coram eo, & testibus legendo, & postquam reus illam audierit Commissarius interrogabit, quid respondeat, & si dicat acceptare illam, vt ordinarie accidit, inscribetur eius responsio, & acceptatio in eadem sententia, & firmabunt commissarius, & reus, duo testes, & secretarius, & de quibus omnibus fidem faciet secretarius in hac forma.

In nostro conuentu N. 21. die Aprilis anno Domini Millesimo sexcentesimo quinquagesimo septimo P. Fr. N. ad implendū mādatum Patris nostri Generalis, in quo illi pręcipiebat, notificare, & exequi efficere sententiam *supr.* contentam latam à diffinitorio, vel ab ipso Patre Generali contra P Fr. N carceratum in hoc conuentu, cum esset in carcere in præsentia mea, & Patrem Fr. N. & Fr. N tanquam testium, vel in præsentia communitatis ego supradictus Secretarius notifinaui, & intimaui prædictam sententiam dicto Patri Fr. N. qui cum benè eam audiuisset interrogatus, postea à Patre Fr N. commissario ad eius executionem, quid responderit, ipse dixit se prædictam sententiam acceptare, &c. in quorum fidem omnes subscripserunt nominibus suis facta, anno, mense, & die, vt suprà, & omnes assignantur.

Quod si noluerit sententiam acceptare, tunc commissarius semel, & iterum eum debet monere tempus ei concedendum ad considerandum quid facit, & ei debet sæpè sæpius grauibus rationibus ostendere, quam graue malum committat, & quomodo infringat præceptum obedientiæ, & ei protestetur, quod si hac via prætendit, quod è religione eijcietur propter eandem rationem esse retinendum, & ibi maximis supplicijs, vt par est afficiendum, quod si adhuc pertinax extiterit Secretar. de omnibus fidem faciat, & predictam fidem cum sententia remittat diffinitorio, vel iudici superiori. Sed quęres quid faciendum, si Reus à sententia diffinitiua appellauerit: Respon nostros religiosos non posse appellare; Vnde non obstanti appellatione sententia exequenda est, vt statuitur in nostris constitut. ex concessione Pij V. quam confirmauit Gregor XIII & ex concessione Sixti V. & nos latè diximus tract. præced. Excipe nisi reus manifestè grauetur, nam tunc si certo constat de grauamine, licita est ei appellatio ad Generalem, vel ad diffinitorium, aut capitulum Generale, non tamen ad Nuntium, aut ad alium extra ordinem vt *ibi* diximus.

An autem Reus possit iudicem recusare tanquam suspectum? Resp. in nostra Religione non posse Prelatos recusari, vt iudices, nisi in casibus, in quibus ab eorum sententias possunt appellare, vt si Prælatus manifestè esset tali Religioso suspectus, & excessurus crederetur ob passionem, & causa suspectionis esset manifesta, ita cum alijs Pater Fr. Thom à Iesu *tr. 8. c. 17.* & cū Hostiensi, Abbate, & alijs, Reuerendissimus Pater Fr. Sebastianus à Conceptione Episcopus Meliaponensis electus quondam diffinitor Generalis, in suo manuscripto, quod apud me reseruo §. 8. *n.* 16.

SECTIO XII.

De pœnis iudicialiter infligendis nostris religiosis secundùm nostras constitutiones.

§. I.

De pœnis in genere contra regulares.

323 *Quid sit pœna, demonstratur.*

324 *Diuiditur in ciuilem, & Canonicam, seu Ecclesiasticam, & quę vtraque sit.*

325 *Pęna Ecclesiastica alia est spiritualis, vt censura, priuatio, &c. alia corporalis, vt ieiunium, &c.*

326 *Alia est iuris communis, alia iuris particularis.*

327 *Alia positiua, alia priuatiua, alia iure lata, alia ferenda, alia perpetua, alia temporalis, alia à iure, alia ab homine.*

328 *Nostri religiosi nullas pœnas, in nostris constitutionibus, pro delictis stabilitas tenentur subire ante iudicis sententiam.*

329 *Transgressio constitutionum pœnalium nostrarum constitutionum nullam culpam inducit, nisi contineant præceptum, aut censuram, aut id quod pręcipitur ex se, aut ratione contemptus, vel alterius circumstantiæ sit culpabile.*

330 *Idem respectu omnium religiosorum dicendum est de omni lege pœnali.*

331 *Constitutiones pęnales licet directè, non obligent ad culpam sunt vera leges.*

332 *Huiusmodi constitutiones pęnales indirectè obligant ad culpā.*

333 *Quoties legi additur præceptum, vel censura, aut irregularitas transgressio est mortalis.*

334 *Idem dicendū est, si addatur pęna degradationis, vel priuationis Ecclesiasticæ sepulturæ, vel pęna mortis mutilationis, carceris perpetui, triremium, expulsionis, vel grauis infamiæ.*

335 *Idem dicendum est, quando id, quod præcipitur est iure naturali Diuino, aut positiuo, præceptum, vel si fuerit res directè spectans materiam trium votorum, vel ad bonum graue commune ordinata.*

336 *Secus si solùm sit de rebus consiliorum.*

337 *Quādo lex non determinat tēpus, quo pęna debeat durare, si pęna vnico actu absoluatur, vt est priuatio officiorū est perpetua.*

338 *Aliter de suspensione, & de pęnis, quæ ad sui executionem tractum temporis requirunt, nam hæ regulandæ sunt iuxta grauitatem delicti.*

339 *Quando pœna arbitrio Prælati relinquitur, expectandum est arbitrium Prælati, cui punitio delicti iure ipso committitur.*

340 *Iudex, quando lex suo arbitrio pœnam remittit debet attendere ad ius speciale, vel si deficiat ad ius commune similia à similibus interpretando.*

341 *Iudex arbiter tenetur obseruare ordinem iuris, vt alij iudices.*

342 *Iudex Ordinarius, siue inferior, siue superior ex lege nostra potest pœnam à lege cantùm minuere, vel augere.*

343 *Si lex alternatiuè loquatur, imponatur talis, vel talis pęna, eligenda est arbitrio iudicis, & non Rei.*

344 *Quando lex ponit alternatiuè varias pœnas, non potest iudex liberè disponere, sed attentis circunstantijs.*

345 *In pęnis non datur extensio à casu, ad casum, vel de persona ad personam, etsi eadem, vel maior ratio procedat, in casu, vel persona de quibus lex non loquitur.*

346 *In pęnis facienda est stricta interpretatio.*

347 *Excipe, nisi lex redderetur frustranea.*

348 *Vel quando lex pęnalis est lata in fauorem animarum.*

349 *Vel quando est lata in fauorem Ecclesiæ.*

350 *Vel quando dicta sunt contra bonum commune.*

351 *Vel in correlatiuis, in quibus eadem ratio subsistit, non tamen è contra.*

352 *Pęna statuto imposita non potest intelligi, nisi delictum cum effectu coniunctum sit.*

353 *Conatus non potest puniri, nisi lege cautum, sit aut deuentum sit ad actum proximum, & tunc pœna extraordinaria.*

354 *Excipe delicta atrocissima, & quæ ista sint, nam tunc punitur conuictus saltem pœna extraordinaria.*

355 *Mandans fieri, aliquod delictum tenetur ad pęnam ordinariam etiamsi de mandante non fiat mentio.*

356 *Idem dicendum est de consulente.*

357 *Idem dicendum est de consentiente per viam authoritatis.*

358 *Idem de non impediente delictum, quando illi ex officio incumbebat impedire.*

359 *Pęna statuta à lege ipso iure non extenditur ad delictum commissum ante tale statutum.*

360 *Si pęna non fuerit ipso iure sed imponenda à Iudice pro delicto non punito secundùm illam potest punire delictum ante talem legem patratum, si pęna delicto conuenientior sit.*

361 *Regulares non subiacent pęnis iure communi latis contra clericos.*

323 Dico primò, pœna est id, quod pro culpa infertur, deriuatur enim à puniendo & solum culpa est id, quod punitur, diuiditur autem in ciuilem, & canonicam, seu ecclesiasticam prior est, quę à iudice sæculari. Secunda, quæ à iudice ecclesiasti-
324 co imponitur, ita communiter Summistæ verbo pœna: de hac ergo pœna ecclesiastica nobis est sermo in præsenti: Nunc au-
325 tem pęna ecclesiastica est multiplex, alia enim est spiritualis, vt quælibet censura, imò priuatio officiorum vocis actiuæ, & passiuæ, inhabilitatio ad gradus, & dignitates, irregularitas, & alia
326 huiusmodi: alia corporalis, vt ieiunium, carcer, flagellatio, &c. alia est iuris communis pro omnibus religiosis, alia iuris
327 particularis, quæ est propria cuiusque ordinis, alia positiua, quæ ad sui executionem aliquam actionem postulat, vt exilium, flagellatio, &c alia priuatiua, vt censura, inhabilitates, priuationes, &c. alia est ipso iure lata, alia est ferenda, alia perpetua, alia ad tempus, alia à iure, alia ab homine.

328 Dico secundò, religiosi nostri nullas pœnas in nostris constitutionibus pro delictis quibuscunque stabilitas siue sint positiuæ, siue corporales, siue spirituales, etiam si sint ipso facto tenentur subire in conscientia ante iudicis sententiam, & in primis, quod ad pœnas, quæ ad sui executionem aliquam actionem externam requirunt, tenet communis sententia apud Sanctorum *cap. 2 de pœnis in genere q. 2* Quod ad pœnas verò priuatiuas patet *ex 4. p. nostrarum constitutionum c. 7. n. 1.* vbi stabilitur quod quando in nostris constitutionibus ponitur pœna priuationis, ipso facto minimè intelligatur ante iudicis sententiam, & ita etiam de sua Religione fatetur Sanctorus *vbi sup. versu, sed hac q missa*, & absolutè de omnibus religionibus, etiam si ponatur clausula *ipso iure*, & *eo ipso*, vel *absque vlla declaratione*, aut *ante omnem declarationem, absque vllo superioris Decreto, aut ministerio, aut sententia*, tenet cum Sanchez, Bonacin. & alijs Lezana *tom. 2. cap. 10. num. 31.*

329 Dico tertiò, transgressio constitutionum pœnalium nostrarum constitutionum nullam culpam inducit, nisi contineant præceptum, aut censuram, aut nisi aliàs, id quod constitutionibus ipsis præcipitur, seu prohibetur ex se aut ratione contemptus, vel alterius circunstantię fuerit culpabile, ita declarant no-
330 stri legislatores *1. p. nostrarum constitutionum c. 2. n. 7.* & generaliter de omni lege pœnali affirmat Suar. *de legib. lib. 5. c. 3. n. 2* Pelizar *tract. 7. c. 1. n. 38* Nauarro, Victoria, & alij, quos refert, & sequitur Sanctorus *de pœnis in genere c. 2. q. 3.* & ratio est, quia licèt pœna culpam respiciat, vt illius emendatiua: Omnis enim pęna si iusta est, vt inquit Augustinus *1. retract. c. 9.* peccati pœna est, non tamen omnis culpa est theologica, quæ animam venialiter, vel mortaliter officiat, sed ciuilis physica: & vt ita dicam materialis naturalis, cuiusmodi sunt leges ludentium, artificum, & huiusmodi, quorum culpas emendat pœna satisfactionis conuentæ.

331 Nec inde fit huiusmodi constitutiones non esse veras leges, vt ait ex Soto, Medina, hoc enim falsissimum est, vt cum Suario notauit Sanctorus *sup.* cum enim fiant à capitulo generali verè legis rationem habent. Tum quia licèt huiusmodi leges directè
332 non obligent ad culpam, obligant tamen indirectè quatenus obligant earum transgressores in conscientia ad patiendas pœnas in eis impositas post sententiam iudicis declaratoriam, non tamen antea, vt de pœnis, quæ ad sui executionem actionem hominis requirunt, cum alijs notauit Scobar *in theologia morali tr. 1. examine 1. n 42.* & de pœnis priuatiuis notauit nostra constitutio *4 p. c. 7. n 1.* & cum alijs latè probat Sanctorus *sup. q. 3. in princ.* si enim lex non haberet vim obligandi ad pœnam, quam imponit, vana esset, & non timeretur. Vnde si religiosus post sententiam iudicis resistit passioni talis pœnæ peccabit iuxta grauitatem materiæ, ac circunstantiarum, vt cum Suario notauit Lezana *t. 1 c. 8. n. 10.*

333 Dixi nisi contineant præceptũ, aut censuram, aut aliàs id quod constitutionibus ipsis pręcipitur, seu prohibetur ex se, aut ratione contemptus, vel alterius circunstantię fuerit culpabilis, nam quoties legi additur præceptum, vel censura, aut irregularitas
transgressio eius est mortalis, & idem est, si addatur pœna degra- 334
dationis, priuationis ecclesiasticę sepulturę, vt benè cum Castro, Medina, & alijs notauit Lezan *sup. n. 15.* Et idem dicendum est, si in aliqua cõstitutione statueretur pro aliqua culpa pęna mortis mutilationis membrorũ, carceris perpetui, triremiũ, expulsionis, vel grauis infamiæ, nam tales pęnę solum pro grauissimis
peccatis iustè imponuntur. ita cum alijs Leza. *sup. n. 16.* Idem di- 335
cendum est, quando, id quod pręcipitur est iure naturali, diuino, aut positiuo præceptum, vel fuerint res directè spectantes materiam trium votorum, vel ad bonum graue communitatis ordinatæ, secus si solùm sint de rebus consiliorum, vt si ieiunium, silentiũ, &c. præcipiant Lez. *to. 1 c. 8 n. 9.* Sanctorus *sup. q. 3.* & idẽ
dicendum est, si detur formalis contemptus in materia graui; se- 336
cus si sit in materia leui, vt latè diximus *tr. pręc. disp. 1 sec. 2 n. 45.* Vbi etiam quando sit grauis, vel leuis cõtemptus explicauimus.

Sed quæres, quantum debeat pœna durare, quando lex illius 337
durationem non determinat, nec arbitrio iudicis remittit, sed absolutè, & indeterminatè ait, qui tale quid commiserit officio priuetur, vel carceri mancipetur, vt statuitur *in multis locis nostrarum constitutionum*: Resp. pęnas, quæ tractum temporis non requirunt, sed vnico actu absoluuntur, vt sunt priuationes officiorum vocis actiuę, & passiuę esse perpetuas, ita cum Panormi-
tano, & alijs Sãctorius *sup. q. 5. dicto 1.* Ratio est, quia forma semel 338
à subiecto ablata nihil sui, nisi priuationem importat: quod tamẽ non est dicendum in suspensione, nam hæc non aufert totaliter officium, sed executionem suspendit: & idem dicendum est de alijs pęnis, quę ad sui executionem tractum temporis requirunt, & quæ vno actu non consummantur, vt est pœna carceris, triremium, ieiunij, & alię similes, nam hęc si indefinitè à lege ponuntur, attendenda sunt delicta, pro quibus imponuntur, & si delictum fuerit capitale dignum pœna perpetua pęna à lege assignata perpetua declaranda est hoc est per decennium, pœna enim perpetua decennio finitur *l. fine definito ff. de pœnis*, vt cum communi sententia docet Sanctorius *sup. dicto 2.*

Secus dicendum est, si delictum non fuerit capitale, nam tunc iuxta qualitates delictorum moderandum est tempus pęnę non à quocunque, sed à iudice ordinario, cui saltem pęnam impone-
re ex lege competit. ita Sanctorus *sup.* & colligitur *ex lege nostra* 339
4 p. nostrarum constit. c. 7. n. 3. & idem dicendum est de pęnis, quarum determinatio non solum quoad tempus, sed etiam quoad quantitatem arbitrio Prælati committitur, nam illius prælati arbitrium expectandum est, cui punitio delicti iure ipso committitur, vt *ibi* notauit Sanctorus.

Si autem quæras, quomodo Iudex arbiter in pœnis infligen- 340
dis se debeat habere: Respondeo arbitrium, quod iudici committitur in maleficijs puniendis debere duci, & restringi ad ius speciale, si adsit præsertim in nostra religione, vt patet *ex 4. p. nostrarum constitution c. 7. num. 7.* vel si hoc deficiat ad ius commune: nimirum à similibus ad similia, interpretando, & supplendo per iurisdictionem, quæ desiderantur, vt dicitur *l. non posse l nam, vt ff. de arbitris*, ita cum communi sententia Clarus
lib. 5. §. fin. q. 31. §. arbitrio Hinc fit iudicem arbitrum teneri ob- 341
seruare ordinem iuris. vt alij Iudices regulares, & solum illi liberum esse augere, vel diminuere pœnam, quam tamen semper debet minuere, nisi qualitas delicti aliud postulauerit Alex. *consil. 121. n. 9. in vltimo sol.*

An autem Iudex ordinarius possit pœnam à lege taxatam mi- 342
nuere, vel augere: Resp ea iure nostro posse attentis personis, delicti, & eorum circunstantijs, vt patet *ex 4. p. nostrarum constit. c 7. n. 4.* & hoc siue Prælatus sit inferior siue superior, quod est conforme *l hodie ff. de pœnis*, ità Sà, Peliz. *tractatu 9. c. 1. n. 28* secus dicendum est, si nulla subsit causa pęnam iterandi, vt tenet Cuiacius *lib. 9 tit. 48.* Simancas *in Epistolis*.

Sed quid si lex alternatiuè loquatur, imponatur talis, vel talis 343
pœna, an eligenda sit arbitrio iudicis, an Rei. Respondeo eligendam esse arbitrio; iudicis enim est considerare circunstantias, loci, temporis, & personæ; *l. recipiendum. ff. de pœnis*, Tabien. *verbo pœna n. 12.* Armilla *ibid. n. 8.* & cum alijs Sanctorus *supra versu, at quid si lex*. Quod si lex dicat, quod qui tale crimen commisit carceri mancipetur superioris arbitrio, vel pane, & aqua vescatur, vel grauiori pœna subiaceat superioris arbitrio, non est in-
telligendum, quod possint superiores liberè disponere, sed atten- 344
tis circunstantijs debent iudicare, in his enim statutis, non illis committitur libera dispositio puniendi, vel non puniendi, sed tempus durationis, si statutum declarat qualitatem pœnæ, vel ipsa qualitas pœnæ pro qualitate delicti, quando pœna à statuto non declaratur, vt cum multis latè probat Sanctorus *sup. versu ex quibus omnibus*.

Dico quartò, in pęnis non datur extensio de casu ad casum, vel 345
de persona ad personam, etsi eadem, vel maior ratio procedat in casu, vel persona de quibus lex non loquitur, pœnę enim mulcendæ sunt, non exacerbandæ; in pœnis enim facienda est stri-
cta interpretatio, *l interpret. ff. de pœnis*, ita Lezan. Laym Portel, 346
Castro, Mirand. quos refert, & sequitur Lezan. *verbo lex n. 42.* Sanch. Salas, & alij multi, quos refert, & sequitur Delbene *tom. 2. c. 16. dub. 24. sect. 3. n 6.*

Excipe primò, nisi aliàs lex redderetur frustranea, vt cũ Felyn. 347

Tira-

Tiraquello, Nauarro, Suar. Valentia docet Delbene *sup. nu* 37.
sect. 1. *n.* 16. Excipe secundò, quando lex pœnalis est lata in fauo-
348 rem animarum. Sanchez, Farinacius, Lessius, Suarez, quos refert,
& sequitur Delbene *ibi num.* 20. Excipe tertiò, quando lex la-
349 ta est in fauorem Ecclesiæ, Farinacius, & cum alijs Delbene *ibi*
nu. 20. Excipe quartò, quando delicta sunt contra bonum com-
350 mune; nam publicus fauor extendit pœnas, ita cum Hostiensi,
& alijs Sanctorus *sup. q.* 6. Excipe quintò in correlatiuis, in qui-
351 bus eadem ratio subsistit, tamen non è contra, vt pœna inflicta
danti ad vsuras non comprehendit recipientem, quia vtriusque
est diuersa ratio scilicet in dante peccatum vsuræ, in recipiente
vexationis redemptio. Secus si vtrobique sit eadem ratio, vt si
prohibeatur vendere frumentum, ne ciuitas fame pereat, tunc
tam vendens, quàm emens incurrunt pœnam, quia tam ex ven-
ditione, quàm ex emptione ciuitas patitur famem, quæ est ratio
legis, ita cum communi sententia Sanctorus *sup.*

352 Dico quintò, pęna imposita delicto per statutum non potest in-
fligi, nisi delictum cum effectu coniunctum sit, & conatus non
potest puniri, nisi lege cautum sit, aut deuentum sit ad actum
proximum, & tunc non pœna ordinaria, sed extraordinaria, pro
353 maiori, vel minori approximatione ad actum, nam cum lex po-
nat pœnam ei, qui delictum perfectum commisit, non debet
intelligi de eo, qui non perfecit, licèt attentauerit, cum in pœ-
nis mitior facienda sit interpretatio, ita Clarus §. *vltimo q.* 92.
vbi innumeros refert & cum alijs Delbene *tom.* 2. *c.* 17. *dub.* 1. *n.*
39. Lezana *tom.* 2. *c.* 6. *n.* 13.

354 Excipe delicta atrocissima v. grat. læsæ maiestatis diuinæ, vel
humanæ, impugnatæ Patriæ, symoniæ, sodomiæ, conspirationis
volentis dare venenum, tentatæ necis in Generalem, nam in his,
& similibus in foro externo punitur affectus, & conatus, etiam si
non sequatur effectus, vt benè aduertit Lezana *sup.* præsertim, si
ita ferat Patriæ consuetudo, non tamen puniuntur pœna ordi-
naria, sed extraordinaria secundùm iudicis arbitrium, vt etiam
fit in actibus proximis ad delictum, qui etiam non eadem delicti
pœna ordinaria, sed extraordinaria iuxta illorum approxima-
tionem ad delictum puniuntur, vt cum multis latè probat San-
ctorus *de pœnis in genere c.* 2. *q.* 6.

355 Dico sextò, mandans fieri aliquod delictum tenetur ad pęnam
ordinariam, etiam si de mandante non fiat mentio, ita commu-
nior sententia quam tenet cum Molina, Mantica, & alijs mul-
tis, Sanctorus *sup. q.* 7. nam ille est causa principalis delicti, non
minus obligata ad restitutionem, quam exequens. vt cum com-
356 muni sententia docet Lugo *de iust. disp.* 19. *n.* 23. Et idem dicen-
dum est de consulente, vt cum multis tenet Clarus *quæst.* 88. Et
357 idem de consentiente per viam authoritatis admittit Clarus *q.*
358 87. Et idem de non impediente delictum dicendum est, quando
illi ex officio illud impedire incumbebat Clarus *q.* 87. *versu di-*
ctum est.

359 Dico septimò pœna statuta à lege ipso iure non extenditur ad
delictum commissum ante tale statutum, nam cum delictum
iam commissum sit, non potest comprehendi à tali lege, si tamen
360 pœna non sit ipso iure, sed imponenda à iudice pro delicto non
punito tunc; & si pœna per legem nouam imposita sit conue-
nientior delicto commisso, quod semper pręsumendum est se-
cundùm illam iudicandus est delinquens, nam quoad imponen-
dam pœnam regulariter attenditur tempus sententiæ, *l. penult.*
ff. si ex nouali causa agatur, ita ex Bartolo, Farinacio, & alijs, Pa-
laus *tract.* 3. *disp.* 5. *p.* 3. §. 5. *n.* 11.

361 Dico octauò, regulares non subiacent pœnis iure communi la-
tis contra clericos, ita Peliz. *tract.* 7. *c.* 1. *n.* 37. & à fortiori debet
tenere cum Sanch & alijs Diana *p.* 1. *tr.* 10. *res.* 26. & *p.* 5. *tr.* 10. *res.*
8. qui probabiliter sustinet legem pœnalem non esse extenden-
dam ad causam, vel personam, in qua militat eadem ratio, nisi
exprimatur in ipsa lege; tum quia religiosi in odiosis qualis est
pœna non veniunt nomine clerici, vt cum Laym. Portel, & alijs
docet Diana *p.* 5. *resol. cit.*

§. II.

De pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, & loci.

362 *Quid importat priuatio vocis actiuæ, & passiuæ.*
363 *Quid importat in nostra religione.*
364 *Priuatus voce indefinitè de iure nostro intelligitur de voce*
actiua, & passiua.
365 *Aliter dicendum est seclusa lege nostra.*
366 *In nostra religione priuatus voce actiua, & passiua, non potest*
eligi in superiorem, vel Vicarium, nec iure antiquitatis potest
præsidere in communitate.
367 *Idem dicendum est de officio diffinitoris, siue Generalis, siue*
Prouincialis.
368 *Idem dicendum est de officio socij, siue discreti pro capitulo*
Prouinciali, siue Generali.
369 *Idem dicendum est in nostra religione de officio clauarij.*
370 *Idem dicendum est de officio Magistri nouitiorum.*
371 *Idem dicendum est de officio visitatoris, & commissarij.*
372 *Priuatus à voce actiua, & passiua potest esse confessor, & le-*

ctor dummodo lector votum non habeat ex iure in approbatione
scholasticorum.
373 *Qui sunt, qui in nostra religione possunt voce actiua, & passiua*
priuari, ta in electionibus, quàm in capitulis conuentualibus.
374 *Si aliquis religiosus committat crimen dignum priuationis vo-*
cis actiuæ, & passiuæ, si ipse non habeat vocē, non potest priuari
pro eo tempore, quo eam habuerit, sed debet alia pœna puniri.
375 *Quid per priuationem loci in nostra religione intelligatur.*
376 *Si aliquis sit priuatus loco, non propterea amittit vocem acti-*
uam in capitulo conuentuali.
377 *Priuatus loco amittit ius præsidendi.*
378 *Referuntur casus, in quibus religiosi nostri contrahunt priua-*
tionem vocis actiuæ, & passiuæ, & loci.

DE hac pœna non pauca dixi *tract præced. disp.* : *sect.* : *n.* : vbi
enumeraui omnes priuationes, quæ secundùm ius com-
mune possunt contrahi à regularibus: nunc de his pœnis, quæ se-
cundùm nostras constitutiones multoties possunt contrahi à no-
stris religiosis specialiter.

Dico primò, priuatio vocis actiuæ, & passiuæ importat, quod 362
religiosus tali pœna affectus non possit in capitulo collegialiter
coacto, siue Generali, siue Prouinciali, siue conuentuali dare
proprium suffragium ad illum actum ibi tractatum quicunq; de-
mum is sit, nec in eodem capitulo eligi, aut nominari ad aliquid,
quod sit honoris, aut præeminentiæ, ita cum Portel, Nauarro, &
alijs Peliz. *tract* 7. *c.* 6. *n* 3. Imò in nostra religione priuatus voce 363
actiua, & passiua tenetur statim post choristas, non sacerdotes
suas culpas dicere, & statim è capitulo exire, vt decernitur *in* 4.
p. nostrarum constitutionum c 7. *n.* 1.

An autem idem dicendum sit si aliquis priuetur voce indiffi-
nitè. Respondeo affirmatiuè loquendo de iure nostro, nam pri-
uatus voce indiffinite, intelligitur de voce actiua, & passiua, vt
patet *ex* 4. *p. nostrarum constitutionum cap* 7. *n* 1. Secus dicendum
esset, si non daretur talis declaratio legis, nam in pœnis non est 364
facienda extensio, & cum vox in principaliori significato pro
actiua stet, pro illa tantùm erit intelligenda, ita cum Garzia, Pa- 365
lao, & alijs Diana 5. *parte, tractatu decimo tertio, resolutione nona-*
gesima prima.

Hinc fit in mea religione priuatum voce actiua, & passiua non 366
posse eligi in superiorem, vel Vicarium conuentus; imò nec iure
antiquitatis posse præsidere in communitate, nam vt *sup.* dixi-
mus Supprior, siue Vicarius, vel præses in absentia Prioris per
vnum diem naturalem habet iurisdictionem ordinariam super
communitatem, qua tamen priuatus voce actiua, & passiua est
incapax, ita Sanctorus *de pœnis c.* 3. *q.* 2. *difficultate* 1. Idem dicen- 367
dum est de officio diffinitoris, siue Prouincialis, siue Generalis,
est enim hoc officium magnæ authoritatis in religionibus, & li-
cèt absolutè non sit dignitas, est tamen quædam super alios emi-
nentia, siue præcedentia, aut præeminentia, ratione cuius dici-
tur personatus, imò si habeant votum decisiuum, aliquo modo
officium Generalis, vel Prouincialis participant, quatenus nihil
diffiniri potest absque eorum voto in negotijs grauioribus, in quo
sensu dici etiam potest ipsos diffinitores iurisdictionem habe-
re, quia & ipsi ius dicunt consentiendo, assistendo, iudicando
cum Generali, vel Prouinciali occurrentes causas Prouinciæ,
vt benè notauit Sanctorus *de pœnis cap.* 3. *quæst.* 2. *difficultate* 4.
Tum quia etiam ipsi diffinitores in nostra religione votum ha-
bent decisiuum in multis negotijs, quo caret priuatus voce
actiua.

Idem dicendum est de officio socij, siue discreti pro Capitulo 368
Prouinciali, vel Generali, nam cum his discretis competat fer-
re suffragium in electionibus licèt hoc dignitas non sit: est ta-
men quædam præcedentia, quam alij non habent, qua priuatus
voce actiua, & passiua caret, Sanctorus *supra difficultate*
tertia.

Idem dicendum existimo in mea Religione de officio Clauarij, 369
siue discreti conuentus: nam hi etiam multoties votum habent
decisiuum in multis casibus cum Priore, vt patet *ex* 1 *part. no-*
strarum constitutionum cap. 9. *n* 9 & *ex* 2. *part. c.* 9. *per tot.* vbi etiam
ordinatur *n.* 1. quod Clauarij eligantur à Priore simul cum Pro-
uinciali, non quidem ex antiquioribus, sed ex Sacerdotibus di-
gnioribus, in quo casu etiam nostram resolutionem admittit
Sanctorus *sup. difficultate* 3.

Idem dicendum est de officio Magistri nouitiorum cum ex 370
lege in multis casibus habeat votum decisiuum in expulsione
nouitiorum, vt patet *ex* 2. *part. nostrarum constitutionum capit* 2.
numer. 2. vbi in aliquo casu graui potest nouitius expelli de so-
lo consensu Prioris, & Magistri cum consilio Prouinciali: ha-
bent etiam votum in examine informationum, vt patet *ex ea-*
dem capite numero quinto, quibus omnibus incapax est priuatus
voce actiua. Tum quia Magister nouitiorum est officium ex
grauioribus Religionis, & qui in maximo honore habetur,
ac per consequens priuatis voce actiua, & passiua dari non licet.

Idem dicendum est de officio Visitatoris, & Commissarij; 371
nam delegatio iurisdictionis electio est, si quidē alicuius personę
idoneæ ad dignitatem Canonicam vocatio est, quæ electio sal-
uari in vno potest, quando tota potestas eligendi in vno con-

 sistit,

sistit, vt *infr* dicemus. Inde est, quod priuatus voce actiua, & passiua incapax est horum officiorum, Sanctorus *supra difficultate* 8.

372 Si tamen quæras, an priuatus voce actiua, & passiua possit esse confessor siue sæcularium, siue regularium, aut etiam Lector? Respondeo affirmatiuè, dummodo Lector non habeat ex jure suffragium in approbatione Scholasticorum, ita loquendo de priuatione actuum legitimorum docet Peliz. *tractatu septim. cap.6. num* 9. & illius ratio etiam in presenti casu procedit, nam sicut priuatio actuum legitimorum est pœna concernens forum externum, ac proinde non debet ampliari ad actus proprios fori interni, qualis est auditio confessionum, nec etiam ad actus docendi, qui ad intellectum instruendum diriguntur, vt benè *ibi* notat Pelizarius, ita etiam priuatio vocis actiuæ, & passiuæ est pœna concernens forum externum, ac proinde eodem modo non debet ampliari, in pœnis enim facienda est mitior interpretatio. Hinc fit, quod cum primus Lector Theologię, & Lector artium in nostra religione ex iure nostro habeant votum decisiuum in approbatione Scholasticorum, vt patet *ex secunda parte nostrarum constitutionum, cap. 4. num.* 9. non posse carentem voce actiua habere tale officium, ita in simili casu Pelizarius *supr. n.* 9.

373 Sed quæres, qui sint religiosi, qui in mea Religione voce actiua, & passiua priuari possunt? Respondeo in mea religione duplicem posse religiosos habere vocem, aliam ad electiones in Capitulo tam Generali, quàm Prouinciali, siue diffinitorio, aliam ad loquendum in Capitulo Conuentuali circa res contractus conuentus, & culpas religiosorum, si de prima voce actiua loquamur, solum qui illam habent, ea priuari possunt, vt sunt omnes Prælati Canonicè electi, diffinitores & socij Capituli Generalis: Cæteri enim religiosi nullam prorsus vocem habent actiuam ad capitula electionum. Si verò de secunda voce loquamur omnes, & soli Sacerdotes à die, qua Sacerdotio ordinati sunt ea possunt priuari, cum ab illo die eam habere incipiant, nisi aliàs ad habitum fuissent admissi, cum iam essent Sacerdotes, nam tunc à duobus annis post suam professionem habent vocem in Capitulo conuentuali. Vocem verò passiuam ad electiones eam habent ad Generalatum, qui duodecim ad Prouincialatum, qui decem ad diffinitores Generales, & Prioratus, qui octo annos à sua professione cum Sacerdotio, & doctrina sufficienti habuerint, vt patet *ex 3 p nostrarum constit. c. 2. n.* 10. *& seqq.*

374 An verò, si quis religiosus committat aliquod crimen dignum priuatione vocis actiuæ, & passiuæ. Ipse autem ob ætatis defectum prædicta voce, siue actiua, siue passiua careat possit priuari pro tempore, quoad acquisitionem talis vocis peruenerit, vel debeat puniri alia pœna, respondeo non posse, vel debere alia puniri pœna iuxta qualitatem delicti, si aliàs in lege non fuerit determinata, ita Clarus, Marsilius, quos refert, & sequitur Sanctorus *de pœnis capite tertio, quæst secunda, difficultate nona*, & patet *ex quarta parte nostrarum constitutionum c. 7. n* 5 Ratio verò est, quia pœna præsens emendat delictum præsens: ergo si delictum est factum in hac ætate puniri debet in illa, & in aliam non reseruari.

375 Dico secundò, per priuationem loci in nostris constitutionibus aliquibus delictis impositam intelligitur ius prȩlationis vnicuique religioso competens ratione antiquitatis professionis, qui enim tali pœna punitur, amittit locum suæ antiquitatis, & sedet post iuniorem Sacerdotem, vel in alio loco inferiori à suo, si prælato videbitur, vt patet *ex 4. p. nostrarum constit. c. 7. num.* 1.

376 Aduerte tamen, quod si aliquid sit priuatus loco, non propterea amittit vocem actiuam in Capitulo conuentuali, cum priuatio vocis actiuæ, & passiuæ, grauior sit pœna, amittit tamen ius prȩ-
377 sidendi in communitate iure antiquitatis, si Prior, & Subprior absint, nam cum hoc ius illi competat ratione antiquitatis, si per priuationem amisit ius prælationis ratione antiquitatis, consequenter amisit ius præcedentię, ita Peyrin. & cum Sanch. Peliz. *tract. 7. c 6. n. 6.*

378 Sed quæres, in quibus casibus religiosi nostri contrahant priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, ac loci, secundum nostras constitutiones. Respondeo *in 1 p nostrarum constitutionum cap. 9. nu.* 2. contrahere pœnam priuationis vocis, & loci per vnum mensem, qui cellam alterius de nocte intrauerit absque licentia, & *secunda parte, capite quarto, numero septimo*, eandem pœnam contrahere, qui præsederit, vel arguerit in publicis conclusionibus. Et *secunda parte, capite quinto, num.* 5. contrahit eandem pœnam simplex Sacerdos, qui alterius confessionem audit, quam pœnam incurrit etiam pœnitens. Et *prima p. cap. 16. num.* 5. contrahit priuationem vocis actiuæ, & passiuæ, & loci, qui ad balnea tendunt sine licentia. Et *2. part. capit. 6. num.* 8. contrahunt priuationem vocis, & loci, qui loquuntur cum nostris monialibus, vel illarum munuscula recipiunt, vel illarum confessiones audiunt, vbi datur conuentus Ordinis.

Et *secunda parte, cap. 6. num.* 9. incurrunt pœnam priuationis vocis, & loci per sex menses subditi rebelles, qui non custodiunt circumstantias in ingressu clausuræ nostrarum monialium à nostra lege stabilitas. Et *secunda parte, capite septimo, num.* 3. priuantur voce, & loco per sex menses, qui prædicant sine licentia Ordinaria. Et *1. part. cap. 9. numer.* 7. eadem pœna plectuntur, qui introducunt mulieres intra clausuram nostrorum Monasteriorum. Et *tertia parte, capite decimotertio, numero* 20. priuantur voce actiua, & passiua, qui ab Indijs in Hispaniam, sine diffinitorij licentia veniunt. Et *1. parte cap. 7. numero* 10. priuantur voce actiua, & passiua proprietarij. Et *prima parte, cap vndecimo, num.* 1. priuantur voce, & loco per sex menses, qui per vnam noctem extra conuentum permanserint. Et *1. pars. capit. 12. numero* 1. priuatur voce passiua per tres annos Prælatus, qui carnes comedit, cum sæcularium scandalo, vel qui eas maiori parti communitatis sine necessitate præbet.

Et *1. part. capit. 9. num.* 10. priuantur voce actiua, & passiua, & loco, qui ad propriam Patriam tendunt absque Generalis licentia. Et *1. parte cap. 11. num.* 15. priuatur voce, & loco per sex menses, qui ad regalem curiam, vel iuxta eam per vnam leucam proficiscitur absque licentia. Et *2. parte capit. 7. num. decimoquarto*, priuatur voce, & loco per vnum mensem, qui officium Parochi exercet. Et *3. pars. capit. septimo, numer.* 10. priuatur voce, actiua, & passiua per duos annos, qui libros imprimit absque licentia. Et *tertia parte, cap. 2. numer.* 4. priuatur voce, & loco in perpetuum, qui declarationem à nostro diffinitorio Generali factam circa controuersias ortas in electione Generalis contradixerit. Et *tertia part. cap. 2. num.* 7. priuantur voce actiua, & passiua per tres annos subornantes, vel inducentes directè aut indirectè aliquos ad dandum suffragium pro aliquibus personis in electionibus. Et *3. part. cap. 12 numer.* 8. priuantur voce, & loco per sex menses. qui exercuerint officium iudicis conseruatoris, nisi ex expresso Papæ mandato, vel qui fecerint testamentarij officium absque licentia P.N Generalis, vel aliquam litem inceperit, absque Prouincialis licentia.

Et *2. pars. cap. 4. num.* 15. priuantur voce, & loco, in perpetuum, qui se Cathedræ opposuerint, aut in prouisione illius auxilium, vel consilium dederint, vel qui aliquem gradum Doctoratus, vel Bachalarij, vel alium quemcumque susceperint. Et *4. part. cap 4. §. 1. num.* 1. priuantur voce, & loco per vnum annum, qui se inebriauerint, vel taxillis, vel chartis lusorijs luserint. Et *4 par. cap. 4. §. 5. nu.* 3. priuantur voce actiua, & passiua per tres annos, qui alterum infamauerint. Et *1. part capit. 10. num.* 5. priuantur voce passiua Priores, qui in Capitulo Prouinciali non ostenderint fidem clauariorum, quomodo Missis receptis satisfecerint, & quomodo plures eleemosynas non acceperint, quàm per tres menses possent conuentus satisfacere.

§. III.

De pœna suspensionis ab officio.

379 *Quid sit suspensio ab officio, explicatur.*
380 *Per hanc suspensionem non impeditur quis ab officio Ordinis.*
381 *Nec ab officio concionatoris, confessoris, sed ab officio habente aliquam superioritatem.*
382 *Sub nomine Officiorum ex consuetudine nostræ religionis venit etiam officium Lectoris, non tamen stando in iure communi.*
383 *Prælatus suspensus ab officio adhuc habet votum in capitulo.*
384 *Prælati suspensi ab officio regulariter secundùm nostras constitutiones debent permanere in suis conuentibus pro tempore suæ suspensionis.*
385 *Prælati suspensi ab officio non propterea suo loco priuantur.*
386 *Non possunt reprehendi à præsidente sui conuentus.*
387 *Non potest præses conuentus illis signum facere.*
388 *Prælatus suspensus potest exire à conuentu absque licentia præsidentis ei petendo socium.*
389 *Non potest socium se ipso eligere.*
390 *Prælatus suspensus etiam per totum trienniun non amittit suum officium, sed tantùm executionem illius.*
391 *Prælatus suspensus verò est Prior, & immediatè subditur prouinciali, & non præsidi conuentus.*
392 *Idem non potest duos Prælatos immediatos habere.*
393 *Referuntur casus, in quibus religiosi nostri incurrunt pœnam suspensionis ab officio secundùm nostras constitutiones.*

Dico primò, pœna suspensionis ab officio, quæ multoties in 379
nostris constitutionibus pro aliquibus culpis infligitur, est
quædam censura Ecclesiastica, per quam quis impeditur, ne exerceat
officium, quod habet, per hanc tamen suspensionem non
impeditur quis ab officio Ordinis, sed tantùm ab officio habente 380
adiunctam aliquam superioritatem, vt esse generalem, prouincialem,
diffinitorem, priorem, aut etiam superiorem localem,
non tamen ab alijs officijs, qualia sunt esse concionatorem, confessarium,
ita cum Sanch. Rodr. Sousa, Sorbo, Filliuc. Bonac. Diana,
& alijs Peliz. *tr. 7. c. 6. n.* 5. contra Lezanam *tom. 1. c. 10. n.* 32. Et 381
ratio est, quia in pœnis benignior interpretatio facienda est, sed in religionibus nomine officiorum communi modo loquendi non venit munus concionatoris, confessoris, &c. ergo idem dicendum est in Ordine ad suspensionem.

382 An autem sub nomine officiorum comprehendatur etiam of-
ficium Lectoris. Respondeo quod licèt stando in iure commu-
ni, sub nomine officiorum non veniat officium Lectoris, vt cum
alijs probat Peliz. *suprà*, ex consuetudine tamen nostræ religio-
nis existimo venire, nam 2. *p. nostr. const. c.4. num.6.* imponitur
pœna priuationis ab officio Lectoribus, qui non docuerint do-
ctrinam D. Thomæ, ergo sub nomine officij comprehendit no-
stra religio officium Lectoris, & ita tenet etiam de sua religione
Portel. *in additionibus ad dubia regul. verbo officia Ordinis n.2.* Et
ego illud cum quodam Lectore Theologię moralis vidi in nostra
hac prouincia practicare anno 1649.

383 Dico secundò: Prælatus suspensus ab officio adhuc habet
votum in Capitulo Prouinciali, vel generali, aut locali, cum
ferre suffragium in Capitulo per se non sit exercitium ordinis,
vtpotè competens etiam monialibus, nec sit vsus alicuius iuris-
384 dictionis Ecclesiasticæ, vt cum Palao notauit Peliz. *tract.7.c.3.*
nu.20. Aduerte etiam Prælatos suspensos ab officio regulariter
iuxta nostras constitutiones debere permanere in suis conuenti-
bus pro tempore suæ suspensionis, vt patet *ex 4.p. nostr. const.c.7.*
385 *n.5.* Aduerte secundò, quod licèt Prælati suspensi ab officio non
386 possint in aliquo suum officium exercere non per hoc tamen suo
387 priuantur loco, nec à præsidente sui conuentus possunt repre-
388 hendi, nec præsens conuentus potest illi signum efficere in locis
389 communitatis; imò ipse prior potest Conuentu exire absque li-
centia præsidentis solum ei manifestando suum exitum, vt ei so-
cium præbeat, quem tamen ipse se ipso non potest eligere, & ra-
390 tio omnium horum est, quia sic officio suspensus etiam si per to-
tum triennium esset suspensus, non amisit per talem suspensio-
391 nem totaliter suum officium, sed executionem illius, vnde sic
suspensus verè manet prior, vt cum Ledesma Panormit. Tole-
to, & alijs notauit Sanctorus *de pœnis c.2. q.5. dist.1.* Sed prior
immediatè subijcitur prouinciali, ergo nullo modo potest sub-
392 jici immediatè præsidenti conuentus, nam idem non potest duos
Prælatos immediatos habere: Vnde in tali sic suspenso existi-
mo in omnibus philosophandum esse, sicut in diffinitoribus ge-
neralibus qui licèt habeant aliquas præeminentias ratione offi-
cij, non possunt tamen se ingerere in regimine Monasterij, & ita
semper vidi practicare.

393 Sed quæres, in quibus casibus religiosi nostri incurrant suspensionem ab officio secundùm nostras constitutiones. Respondeo *in 1. p. nostr. const. c.11. n.1.* contrahere talem pœnam per sex menses illos, qui per vnam noctem remanent extra conuentum in loco, vbi est ordinis conuentus, & *1.p.c.12. n.1.* incurrit prędictam suspensionem per duos menses Prælatus qui clam, & horis insolitis carnibus vescitur, vel illas absque necessitate maiori parti communitatis exhibet, & *1. p. c.9. num.2.* incurrit eandem suspensionem per duos menses Prælatus, qui permittit quod mulieres tempore processionum claustra nostra ingrediantur, & *1.p. c.7. n.9.* incurrit pœnam suspensionis ab officio per quindecim dies Prælatus immediatus, qui cellulas, & vtensilia suorum subditorum bis in anno non visitat, & *1.p. c.9. n.10.* incurrunt suspensionem ab officio per vnum mensem, qui ad suam patriam absque socio tendunt vel mittunt, si ibi non sit Conuentus Ordinis absque licentia Patris Nostri Generalis.

Et *1. p. c.13. nu.4.* incurrit suspensionem ab officio per vnum mensem Prælatus, qui permiserit in diebus festiuis fieri repræsentationes minus decentes. Et *1.p.c.16. n.4.* suspenduntur per duos menses Prælati, qui non recipiunt cum charitate hospites infirmos nostri Ordinis. Et *2.p.c.2.n.9.* Suspenduntur ab officio Prælati quorum negligentia aliquid omissum fuit ex illis, quę in Pontificum bullis pro informationibus nouitiorum præcipiuntur. Et *2. p. c.2. n.2.* incurrit pœnam suspensionis ab officio per vnum mensem Prouincialis, vel alius quicumque Prælatus, qui à domo nouitiatus recenter professum, ante sex menses à sua professione in alium conuentum mutauit; Et *1.p.c.*[illegible]*.n.14.* Suspenditur ab officio per vnū mensem, qui officiū Parochi exercuit.

Et *2.p.c.7 n.5.* Suspenditur ab officio, qui per totam, vel maiorem partem quadragesimæ remanet in aliquo loco, vbi non est Ordinis conuentus ad prædicandum, vel etiam Prælatus, qui duos prædicatores mittit eadem die ad prædicandum in loco, vbi non est Ordinis cōuentus. Et *1.p.c.9.n.5.* suspenditur ab officio per duos menses Prælatus qui religiosos mittit ad sepeliendos mortuos, vel ad alia pro mortuis officia siue responsoria nisi pro regibus, & Episcopis Diœcesanis, & pro Prælatis, vel alijs grauibus viris ex regularibus. Et *3. p. c.14. n.20.* Suspenditur ab officio Prælatus, qui aliquem religiosum mittit ab India absque diffinitorij nostri generalis licentia. Et *4.p.c.4.§.1.n.2.* Suspenditur ab officio per vnum mensem prior, qui in suo conuentu carcerem sufficienter munitum non construit. Et *4.p.c.4.§.6.nu.2.* incurrit suspensionem ab officio prior, qui fratres apostatas capere non procurat.

§. IV.

De pœna priuationis ab officio.

394 *Quid per priuationem ab officio intelligatur.*
395 *Non intelligitur officium confessarij, concionatoris, &c.*
396 *Sub nomine officiorum de iure nostro comprehenditur etiam officium lectoris non tamen de iure communi.*
397 *In quo distinguatur priuatio ab officio à suspensione.*
398 *Referuntur casus, in quibus huiusmodi pœna à religiosis nostris de iure nostro contrahatur.*

Dico primò: Per priuationem ab officio intelligitur priua- 394
tio earum dignitatum, vel officiorum ac administratio-
num, quę habent coniunctam aliquam superioritatem, vt esse ge-
neralem, prouincialem, definitorem, Priorem superiorem, non
tamen aliorum officiorum, qualia sunt esse concionatorem, &
confessorem, ita contra Lezanam Peliz. *tract.7.c.6.n.5.* vbi alios 395
citat, & nos iam *suprà* diximus, in pœnis enim semper mitior
interpretatio amplectenda est, & cum ista munera propriè com-
muni modo loquendi inter regulares non veniant nomine offi-
ciorum, non sunt prædictæ pœnæ ad ea ampliandæ.

An autem sub nomine officiorum comprehendatur etiam of- 396
ficium Lectoris. Respondeo de iure communi non comprehen-
di, vt cum alijs docet Peliz. *suprà* contra Lezanam, benè tamen
de iure nostro, vt patet *ex 2.p. nostr. const. c.4. nu.6.* vbi ponitur
pœna priuationis ab officio lectoribus, qui doctrinam Diui Tho-
mæ non docuerint. Distinguitur autem priuatio ab officio à 397
suspensione, quod priuatus ab officio amplius non remanet Prę-
latus, nam forma semel à subiecto ablata nihil sui nisi priuatio-
nem relinquit, benè tamen suspensio, vt *suprà* diximus, ita cum
alijs Sanctorus *de pœnis c.2. q.5. d.1.* Vnde hæc pœna grauissi-
ma est.

Sed quæres, quoties, & in quibus casibus huiusmodi pœna à 398
religiosis nostris contrahatur secundùm nostras constitutiones.
Respondeo in vndecim casibus imponi huiusmodi priuationem ab officio; scilicet *2.p. nostr. const. cap.6. n.9.* priuantur ab officio Prælati non obseruantes dispositum à nostris constitutionibus circa ingressum in clausuram nostrarum monialium, quam pœnam etiam incurrit Priorissa, si aperiat fenestram communionis ad aliud quàm ad id ad quod in suis constitutionibus est dispositum. Et *1.p. cap.2. n.1.* incurrit eandem pœnam prior, qui cum sæcularium scandalo carnibus vescitur, aut maiori parti communitatis sine necessitate ministrat. Et *3.p. cap.7. n.19.* qui imprimit libros sine licentia.

Ex *3. part. cap.2. n.4.* qui contradixerit declarationi factæ à diffinitorio generali circa controuersias ortas in electione P. N. Generalis, & *eodem cap. n.7.* subornatores, & vota directè vel indirectè inducentes ad electionem. Et *3.part. c.12. n.5.* exercentes officium iudicij conseruatoris absque expresso Papæ mandato, vel aliquam litem sine licentia Prouincialis incipientes, & facientes officium testamentarij absque licentia P. N. Generalis. Et *1. part. cap.*[illegible]*. n.19.* vasa Sacra nimis sumptuosa contra statutum nostræ paupertatis facientes. Et *2.part. cap.3. num.8.* Beatas sub protectione nostra recipientes. Et *eodem cap. nu.15.* alicui Cathedræ se opponentes, vel in illa suffragium ferentes, aut ad illam auxilium, vel Consilium dantes. Et *2.part. cap.11. §.3. n.9.* Exeuntes noctis tempore à clausura in eremis, vel permittentes mulieres illum ingredi. Et *3. part. cap.9. nu.11.* Visitator intrans clausuram nostrarum monialium præterquam in casibus à iure præmissis. Et *2.p. c.4. n.6.* Lectores non docentes doctrinam D. Thomæ.

§. V.

De pœna carceris.

399 *In omnibus cōuentibus debet dari carcer, & qualis esse debeat.*
400 *Quid carcer importet, & quomodo à compeditione distinguatur.*
401 *Si Prælatus aliquem religiosum mitteret in cellam, & præciperet ne ab illa eo inconsulto exiret, non potest talem dici carceris pœnam sustulisse.*
402 *Prælatus ita religiosum in sua cella recludens non incurrit pœnas indebitè carcerantis.*
403 *Quid si prædicto religioso in cella retento vincula corpori adhibeantur, ita vt à cella exire non possit.*
404 *Carcer aliud est ad pœnam, aliud ad custodiam, & aliud ad afflictionem, qui dicitur arctatio siue compeditio.*
405 *Quando carcer imponitur ad custodiam non aufertur habitus ordinis, aut corona ab incarcerato, imò ei permittitur missam celebrare.*
406 *Quando aliquis imponitur in carcerem in pœnam alicuius grauis delicti priuatur habitu Ordinis, imo & corona secundùm nostras leges.*
407 *Permittitur eis celebrare, si humiliter suas pœnitentias adimpleant, secus si contumaces à delicto nolint auerti, vel illud pertinaciter negent.*
408 *In his casibus imponitur illis compeditio.*
409 *Carcer licèt monitus debet esse humanus.*
410 *Mortaliter peccant Prælati, qui nimis rigidi sunt in delinquentium punitionibus.*
411 *Quid si macerent carceratos vltra sancitas regulas eis victum, lucem, & libros spirituales denegando.*
412 *Carcer apud religiosos est maximum dedecus, & irreparabilis iactura.*

413 *Tardè, & cum maximo consilio adhibendus est à Prælatis.*
414 *Regulariter tunc solum adhibendus est quando duo, aut tres testes contestes testimonium tulerint contra religiosum.*
415 *Mala, quæ oriuntur ex carceratione facta ex sola suspicione delicti, vel semiplena probatione.*
416 *Quando datur semiplena probatio, & reus suspectus est de fuga, tunc potest recludi in carcere, vel in aliqua cella benè munita.*
417 *Suspicio fugæ sumitur ex conditione personæ, & ex qualitate delicti.*
418 *Quomodo hoc sit intelligendum.*
419 *Carceratus ob atrocia delicta nõ est à carcere liberandus, etiam post appellationem, secus si crimen non perpenderet apostasiæ.*
420 *Prior conuentus potest suum subditum carcerare primo si eius præcepto formali in eius præsentia noluerit obedire.*
421 *Secundo si officium prioris vsurpauerit contra eum rebellando, vel sui officij executionem impediendo.*
422 *Hæc inobedientia vel rebellio aut vsurpatio debet esse notorietate facti.*
423 *Licet Prior in prædictis casibus possit religiosum carcerare, non tamen potest eum à carcere liberare, sed prius debet prouincialem monere.*
424 *Quid si inueniat in tali carceratione illegitimè, & sine ratione processisse.*
425 *Tertiò potest Prior carcerare ad custodiam in aliquo casu raro, & graui, si reus sit suspectus de fuga.*
426 *Quartò potest carcerare religiosum fugitiuum vbicumque illum inuenerit.*
427 *Nemo carcerari potest nisi pro delicto enormi probato in iudicio.*
428 *Si quis pro leui culpa incarceratur non incurrit infamiam.*
429 *In delictis fornicationis vel criminis nefandi de iure nostro ad imponendam pœnam carceris sufficiunt indicia vehementia.*
430 *Prælatus iniustè carcerans religiosum incurrit ipso facto excommunicationem* capit. Si quis suadente.
431 *Non solum Prælati incurrunt prædictam excommunicationem, sed omnes illi qui manus iniecerunt in religiosum, vt illum caperent.*
432 *Idem dicendum est de mandantibus auxilium, vel consilium ferentibus, & hoc, etsi præcedat præceptum superioris.*
433 *Si detur causa iusta carcerationis non debet Prælatus ab illa abstinere ob interpositam appellationem, si carceratio fiat ad custodiam, secus si carcer detur in pœnam.*
434 *Iniustè, & per vim carceratus potest fugere absque apostasia etiam vim inferendo custodibus, carcerem infringendo, &c. dummodo recta via tendat ad superiorem.*
435 *Si iniustitia est notoria possunt alij religiosi eum adiuuare ad fugiendum præbendo instrumenta, arma, &c. & hoc non obstante quocumque præcepto superioris.*
436 *Secus dicendum est de iustè carcerato, nam hic si fugit reputabitur fugitiuus, & apostata.*
437 *Iustè damnatus ad mortem vel triremes, potest fugere à carcere si inueniat occasionem opportunam, non tamen custodi vim inferendo, & tunc debet ad superiorem maiorem aufugere.*
438 *Idem dicendum est si sit damnatus ad carcerem perpetuum.*
439 *In prædictis casibus non tenetur reus aufugere.*
440 *Iniustè carceratus potest semper appellare etiam post decem dies à tempore capturæ.*
441 *Prælatus detrudens subditũ in durissimo carcere in quo in paucis diebus est moriturus, reputatur homicida, & irregularis.*
442 *Peccat grauiter custos carceris quando non defert fideliter carceratis illa, & sola fercula quæ Prælatus eis dare iubet.*
443 *Non debet custos permittere, vt aliquis absque licentia cum carcerato loquatur, vel ei epistolas deferat.*
444 *In diebus in quibus carceratus iubetur ieiunare in pane, et aqua, non potest custos ei alios cibos ministrare sub peccato mortali.*
445 *Si iustè carceratus culpa custodis aufugiat eadem pœna puniendus veniat custos, qua puniendus erat carceratus.*
446 *Quid si absque illius culpa aufugiat.*
447 *Custos solum tenetur de culpa lata seu crassa.*
448 *Qua pœna custos sit puniendus de iure nostro, si culpa sua reus fugiat.*
449 *Quæ delicta in nostra religione puniantur pœna carceris proponuntur.*

PRo huius §. dilucidatione suppono pœnam carceris pro multis criminibus à nostra constitutione religiosis infligi; Vnde statuit ipsamet constitutio *4. p. c. 4. n. 2.* vt in quolibet con-
399 uentu sit locus carceri deputatus vndique munitus, & tutus non tamen inhumanus, vt religiosorum salus spiritualis, vel corporalis periclitetur, in quo sint instrumenta necessaria ad maiorem securitatem, & pœnam delinquentium, his suppositis
400 Dico primò: Carcer importat priuationem libertatis in vsu membrorum corporis sine violentia membris adhibita, & sine custodia viua, sicut ligatio aut compeditio importat idem cum violentia, & captiuatio cum custodia viua, ita Syluester *verbo*
401 *carcer. n. 1.* Hinc fit, quod si Prælatus aliquem religiosum mitteret in cellam, & præciperet ne ab, illa eo inconsulto exiret, non posse talem dici carceris pœna coercitum, quia de essentia carceris est obseratio, & quod priuet physicè libertate exeundi, qua tamen talis religiosus priuatus non est, cum è cella possit physi-
cè egredi, nec Prælatus ita religiosum in sua cella recludens in- 402
curret pœnas indebitè carcerantis. Ita Sanctorus *de pœnis c. 4. de pœna carceris in princ.* tunc tamen haberetur cella pro carcere, quando simul tali religioso vincula corpori adhibita fuis-
sent, ita vt non posset exire e cella, vnde formaliter carceratus 403
dicitur qui intra duos parietes, vel vinculis detinetur *l. succurritur, ff. ex quibus causis,* Clarus *q. 46. initio.*
Dico secundò: Dupliciter accipitur carcer, vel ad custodiam, 404
vel ad pœnam, vt patet *ex c. quamuis de pœnis in 6.* & cum alijs docet Felin. *in cap. cum sit de foro competenti, & c. tua de nobis.* Pręter autem hoc duplex carceris genus datur inter nos arctatio quæ quoad nos nihil aliud est, quàm quædam compeditio ligno rotundo effecta in qua pedes carcerati ferrea catena obserantur, ita vt è loco moueri non possit. Differunt autem inter se nimis huiusmodi carcerationes, nam quando carcer tantum imponi-
tur ad custodiam, quia adhuc reus conuictus non est de crimine, 405
& suspectus est de fuga, non aufertur ab illo habitus Ordinis, vel corona, imò ei permittitur Missę sacrificium quotidie celebrare in oratorio ad hoc iuxta carcerem ad id in perpetuũ constituto.
Quando verò aliquis conuictus de crimine conijcitur in car- 406
cerem in pœnam delicti, iuxta nostras constitutiones pro graui delicto priuatur habitu Ordinis scilicet Scapulario, & caputio imò & corona, si Prælatis videbitur expedire, vt patet *ex 4. p.*
nostr. const. c. 4. nu. 3. Permittitur tamen ei celebrare si pœni- 407
tens suam pœnitentiam humiliter, & obedienter adimplet, at si contumax à delicto nolit auerti, vel illud pertinaciter neget
cum aliàs de illo conuictus sit, vel si adhuc in carcere suspectus 408
vehementer si de carceris fractione, tunc compeditio prædicta illi inijcitur, & aliæ pœnæ ieiunij, panis, & aquæ, disciplinæ in capitulo, & aliæ similes ei iniunguntur, vt patet ex communi praxi, & vsu religionis.
Dico tertiò: huiusmodi carcer licèt munitus debet tamen 409
esse humanus, vt dicit nostra constitutio, non enim decet viros religiosos sæuire in delinquentes, & eos in carceres adeò inaccessos detrudere, vt nunquam eos permittant remeare ad auras,
vt benè aduertit Sanctor. *de pœnis c. 4 q. 10.* Hinc fit, mortaliter 410
peccare superiores, qui nimis rigidi sunt in delinquentium punitionibus, & præcipuè in carceratorum custodia, si vltra sancitas regulas victus abstinentia macerent, lumine priuent, com-
moditatem recitandi horas canonicas denegent, libros spiritua- 411
les legendi occasiones præripiant humidis, squallidis, inhumanisque carceribus reos mancipent, quia ipsis vltra statuta Ordinis sæuiendi auctoritas non conceditur, & agitur de re grauissima, & de violatione præcepti charitatis, vt cum Rodr. Portel, & alijs notauit Sanctor. *suprà.*
Dico quartò: Carcer apud religiosos est maximum dedecus, 412
& irreparabilis iactura, Rodr. *to. 2 q. 22. art. 2.* Peyrin. *de subdito*
q. 1. c. 15. notabili 2. Et ideò tardè adhibendus est à Prælatis, cum 413
maximo consilio, & regulariter tunc solum adhibendus est,
quando duo, aut tres testes contestes testimonium tulerint con- 414
tra religiosum, siquidem accusatio contra religiosos non debet recipi nisi cum duobus, aut tribus testibus, vt cum Nauarro notauit Peliz. *tract. 9. c. 4. n. 23.* & cum alijs Fr. Emanuel à Monte
Oliueti *p. 2. art. 1. n 88.* Tum quia si sola suspectione, aut semi- 415
plena probatione subditos in carcerem detrudant, & deindè innocentes eripiant licèt absolutoria sententia eos liberet à carcere, nunquam tamen eos à iactura per carcerem recepta liberabit, obijcitur enim semper talibus religiosis à malignis, quod tali tempore à tali superiore fuerint carcerati, & cum homines naturaliter sint procliuiores ad malum suspicandum de punitis quam de punitoribus, non ita de facili talis macula abstergitur, ita cum alijs Peyrin. *suprà.*
Aduerte tamen huiusmodi assertum non habere locum quan- 416
do datur semiplena probatio, & reus suspectus est de fuga, nam tunc potest recludi in carcerem, vel in aliqua cellula benè munita, & custodita, vt aduertit Peliz. *suprà*, & cum Farinacio, & alijs notauit Megala *verbo carcer n. 2. & 15.* Et cum Spatario,
& alijs Bord. *tom 2. resol. 58. n. 37.* Fr. Emanuel à Monte Oliueti 417
p. 2. art. 1. nu. 30. Suspicio autem fugæ ex duobus capitibus oriri
potest. Primò ex conditione personæ. Secundò ex qualitate de- 418
licti, non enim hic est locus experimento aliàs facto; quasi suspectus de fuga ille sit, qui aliàs fugit, quia hac ratione in primo delicto non daretur fugæ suspicio quod est falsum, ex conditione igitur personę fugæ suspicio oriri potest quando persona fuerit iuuenis, non tam calificatæ vitæ indeuotus, parum honestus, non multum compositus, & minus spiritualis: aliter enim præsumendum est, de sanè aliter de iuuene, aliter de patre calificato, & qui multum æstimat suum honorem, aliter de loquaci, & incomposito viuere.
Ex qualitate verò delicti oritur suspicio, quando crimen est enorme, & grauissimum, vt si sit homicidij, hæresis, veneficij, sodomiæ, fornicationis, conspirationis, &c. tunc enim nulli dubium est, quod recta ratio in suspicionem, fugæ inducit, ita cum
communi sententia Clarus *q. 28. vers. scias autem.* Hinc fit, car- 419
ceratum, propter atrocia delicta non esse à carceribus liberan-
dum

dum etiam post appellationem , quia esset illum ad fugam in-
struere, secus si delictum non esset tale, quod apostasiæ grauissi-
mæ non præponderet, quia non debemus suspicare, quod ad fu-
giendum minorem pœnam velit quis incidere in maiorem, ita
Sanctor *sup. fol. mihi* 160. *quæsito* 2.
420 Dico quintò, Prior in quatuor tantùm casibus potest in nostro
Ordine religiosos incarcerare. Primò, quando subditus eius præ-
cepto formali in eius præsentia noluerit obedire, suam inobe-
dientiam defendendo, ita cum Spatario, Peyrino, & Bord. *tom.* 2.
resolut. 58. *n.* 37. Secundò, quando officium Prioris vsurpauerit
421 contra eum rebellando , vel suorum officiorum executionem
impediendo, vt patet *ex 4 part. nostrarum Constitutionum c.* 4. §. 2.
422 *num.* 1. Aduerte tamen hanc inobedientiam, vel rebellionem,
aut vsurpationem officij debere esse notoriam notorietate facti,
quæ notorietas, si desit carceratio, est nulla, & benè Sanctorus
423 *supra folio* 167. *quæsito* 4. non enim potest Prior delictum occul-
tum fratris publica pœna propalare. Secundò aduerte, quod li-
cèt prior in prædictis casibus possit religiosum carcerare, non
tamen potest eum à carcere liberare, sed prius debet Prouincia-
lem monere, nisi aliàs inueniat in tali carceratione illegitimè,
& absque ratione processisse, nam tunc potest retractare actum
424 illegitimè factum puniendus tamen omninò est, ob iniquam car-
cerationem pœna indebitè carcerantium, nam cum hoc spectet
ad suum officium, & damnum irreparabile inferat, & ipse tan-
425 quam iudex ordinarius procedat nullam excusationem habet,
ita Sanctorus *sup.*

Tertiò potest prior carcerare religiosum ad custodiam, in ali-
quo casu graui, & notorio si reus sit suspectus de fuga, & stat im
superiorem monere, vt benè aduertit P. Fr. Emanuel à Monte
Oliueti *p.* 2. *art.* 9. *n.* 510. In hoc tamen casu non potest Prior ab eo
auferre habitum Ordinis , sed tantùm illum in toto retinere:
Vnde si solùm in cella maneat securus, non potest eum in carce-
426 rem detrudere, vt *sup.* diximus, cum Pelizar. Quartò potest car-
cerare religiosum fugitiuum, vbicunque illum inuenerit inuo-
cato ad hoc, si opus fuerit auxilio brachij sæcularis, ita cum Pey-
rino Belas. *verbo fugitiuus n.* 2.

Dico sextò, Nemo carcerari potest, nisi pro delicto enormi
427 probato in iudicio, ita colligo ex pluribus locis nostrarum con-
stitutionum, in quibus pœna carceris solùm pro atrocibus, &
grauioribus delictis imponitur, vt *infr.* videbimus, & patet ex 4.
p. c. 4. *n.* 2. & cum Abbate, Grassio, Peyrino, & alijs notauit Peyr.
428 *sup. notab.* 5. Bord. *tom.* 2. *res.* 58. *n.* 37. Hinc fit, quod, si quis pote-
stati superiorum resistere non valens pro leui culpa talem cul-
pam non merente incarceretur, non per hoc incurrere infamiã,
nam quando dicitur de carcere , quod per eum irrogatur infa-
mia intelligitur, de carcere ad pœnam iustè dato licèt macula
etiam iniustè tolerata non de facili abstergatur: ita cum Claro,
Manso, Baiardo, Peyr. *sup.*

Quod autem delictum debeat esse probatum patet, nam vt *su-
pr.* diximus in criminalibus, vt iudex imponat pœnam ordina-
riam, pro delicto etiam si sit enorme, debent dari ad minus duo,
testes contestes delicti omni exceptione maiores , & non suffi-
ciunt iudicia quantumuis violenta, & vehementia, vt cum mul-
tis latè probat, Sanch. *lib.* 6 *consiliorum c.* 3. *disp.* 4. *n.* 4. Bord. *sup. n.*
37. contra alios. Excipe casum fornicationis, vel criminis ne-
429 fandi, nam in his casibus de iure nostro ad imponendam pœnam
carceris sufficiunt indicia vehementia, vt patet *ex 4. p. nostrarum
Const. c.* 4. §. 3 *n.* 1. *&* *c.* 6. *n.* 4.

Dico septimò, Prælatus iniustè carcerans religiosum, incur-
rit ipso facto excommunicationem *c. si quis suadente* carcerans
430 namque religiosum cum illi infert, & violenter detinet in cu-
stodia sine causa legitima, Rod. *to.* 2. *q.* 16. *&* 42 *art.* 2. eius compi-
lator *res.* 43. Abbas, quem refert, & sequitur Corsetus in reperto-
rio versu detinens clericum, in custodia publica Sanctor. *sup fol.
mihi* 175. *quæsito* 6. Addo non solùm prælatos incurrere prædi-
ctam excommunicationem, sed omnes illi, qui manus iniecerunt
431 in religiosum, vt illum caperent, & ducerent ad carcerem, imò
mandantes auxilium fauorem, vel consilium ferentes, vel ratum
432 habentes prædictam excommunicationem, vt communi senten-
tia notauit Megala *verbo carcer. n.* 15. & hoc, & si præcedat præ-
ceptum superioris etiam cum excommunicatione, Peyr. *suprà
notabili* 4.

Aduerte tamen, quod si detur causa legitima carcerationis,
non debere prælatum ab illa abstineri, ob interpositam appella-
433 tionem, si carceratio fiat ad custodiam, quia reus suspectus est de
fuga, nam si appellatio admitteretur, omnes delinquentes appel-
larent, & eluderent iudicium: ita cum communi sententia Cla-
rus *q.* 46. non enim per hanc incarcerationem infertur damnum
irreparabile, quia ad illam nulla sequitur infamia, vel pœna, sed
solùm datur ad tuendum ius publicum, secus si carcer detur in
pœnam per sententiam diffinitiuam, nam tunc suspenditur per
appellationem, cum à diffinitiua sententia possit appellari: ita
Clarus *supr.*
434 Dico octauò, iniustè, & per vim incarceratus cum sui honoris,
& famæ iactura potest fugere absq; apostasiæ nota, etiam vim in-
ferendo custodibus, carcerem infringendo, etiam assumendo ar-
435 ma ad hoc faciendum, dummodo properet recta via ad superio-
rem illius, qui eum iniustè carcerauit, & si iniustitia est notoria
possunt alij religiosi eum adiuuare ad fugiendum præbendo ar-
ma, & instrumenta, quibus carcerem infringat rumpat vincula,
&c. & hoc non obstanti quocunque superiorum formali, præce-
pto etiam cum excommunicatione, nemo enim iniusto præce-
pto tenetur obedire: ita Caiet. Bald. Card. Grassis. & alij, quos
refert, & sequitur Peyrin *supra notabili* 4.

Secus dicendum est de iustè carceratis: ita cum communi sen- 436
tentia Clar. *lib.* 5 §. *finali q.* 21. *versu* 3. nam hic cum sit iustè dam-
natus non habet ius tuendi suum honorem, vnde si fugiat repu-
tabitur fugitiuus, vel apostata: ita cum Ledesm Sayr Belas. *verbo
carcer. n.* 10. An autem iustè damnatus ad mortem, vel triremes 437
possit iustè à carcere fugere. Respondeo posse si inueniat occa-
sionem opportunam fugiendi, non tamen custodi vim inferendo,
vt benè aduertit Megal. *verbo carcer n.* 25. imò debet tunc ad su-
periorem scilicet Papam confugere, vel ad superiorem ordinis,
nunquam enim religiosis vagari licet, Megal. *verbo carcer. n* 22. 438
Et idem dicendum est de damnatis, ad carcerem perpetuum: ita
cum Bañ. Rodriq. Belas. *verbo carcer. n* 11. Non tamen tenetur in 439
prædictis casibus reus aufugere cum possit, velle fortiter illa
tormenta subire propter scelera sua, ita cum Soto, Molina, &
alijs Sanctorus *sup. fol.* 195. *quæsito* 9.

Dico nonò, Iniustè carceratus potest semper appellare etiam 440
post decem dies à tempore capturæ , quia grauamen est conti-
nuum: ita cum Baiardo, Bertach. & alijs *verbo carcer n.* 5. Aduer-
te tamen, quod Prælatus trudens subditum in durissimo carce-
re, in quo verosimiliter inter paucos dies est moriturus, reputa- 441
tur homicida, & irregularis: ita cum alijs Belasius *verbo carcer
numer.* 9.

Dico decimò, Peccat grauiter custos carceris, quando non de- 442
fert fideliter carceratis illa, & sola fercula, quæ Prælatus iubet;
ita cum Rodriq. & Peyr Belasius *sup. n.* 12. immò non debet cu- 443
stos permittere, vt aliquis absque licentia cum carcerato loqua-
tur, vel ei deferat nuncios, vel epistolas, vel in diebus, in quibus
carceratus iubetur ieiunare in pane, & aqua alios cibos ei mini- 444
strare ex compassione, quę omnia, si faciat peccat mortaliter; ita
Peyr *in formul. c.* 4. *n.* 5.

Dico vndecimò, si iustè carceratus culpa custodis aufugiat ea- 445
dem pœna puniendus venit custos, qua puniendus erat carcera- 446
tus, secus si absq; eius culpa aufugiat. Aduerte tamen custodiam
solùm teneri de culpa lata, seu crassa, quod tunc accidit, quando
carceratus aufugit, eo quod carcerem reperit apertum: ita cum
alijs Peyr *in formular. lit. C. c.* 4 *n.* 4. In mea tamen religione, si car- 447
ceratus fugiat culpa custodis, aut alterius religiosi custos, vel re-
ligiosus vuius culpa, reus aufugit, carceri mancipatur secundùm
qualitatem culpæ, imò si aliquis carceratis dederit instrumenta
ad carcerem infringendum, aut altero modo eorum fuga procu- 448
rauerit, etiam si fuga non habeat effectum, per viginti dies car-
ceri mãcipatur, quod si de facto fugerit, tunc per totum tempus,
quo reus erat detinendus in carcere, ipse detinetur, fugienti ve-
rò carcer duplicatur, vt patet *ex 4 p. nostrar. constit. c.* 4 §. 1. *n.* 4.

Sed quæres, quæ delicta in nostra religione puniantur pœna 449
carceris. Resp. ex nostris constitutionibus percipi incarcerari,
primum carcerarius, vel ille cuius culpa reus fugit, vt *sup.* dixi-
mus, & patet *ex 4. p. nostrar. Const. c.* 4. §. 1 *n.* 4. Secundò qui carni-
bus vescitur absq; licentia, si secunda vice fuerit comprehensus,
punitur pęna carceris per vnum mensem, vt patet *ex 1 p. c.* 12 *n.*
1. Tertiò, qui conuictus, vel vehementer fuerit suspectus de pec-
cato carnis per dimidium annum pręter alias pęnas carceri mã-
cipatur, & si fuerit cum scandalo sæcularium per integrum an-
nũ, eadem pęna præter aliàs punitur, vt patet *ex 4. p. c.* 4. §. 3. *n.* 1.

Aduerte tamen peccatum carnis intelligi, in hoc statuto om-
nes species huius peccati excepta sodomia , de qua est specialis
lex, nam cum lex non distinguat, nec nos distinguere debemus, &
in pœnis mitior amplectenda est interpretatio: Vnde sub hac le-
ge comprehenditur, non solùm fornicatio, adulterium, sacrile-
gium, raptus, incestus, sed etiam pollutio siue secum, siue cum al-
tera, vel altero, vt benè aduertit Sanctorus *fol. mihi* 352. *q* 4. Ad-
uerte tamen pro maiori grauitate horum delictorum pœnam
carceris esse augendam Portel *in dubijs regularibus verbo pœ-
na num.* 6.

Quartò imponitur pœna carceris, vel arbitrium Prioris illi,
qui conuictus, vel vehementer fuerit suspectus de non recitando
officio Diuino à die suæ professionis, vt patet *ex 1. p. c.* 2 *num.* 21.
Quintò imponitur illi, qui alter imposuit falsum testimonium
præter alias pœnas, vt patet *ex 4. p. c.* 4. §. 5. *n.* 2. Sextò imponitur
pœna carceris per duos menses illi, qui se inebriauerit, vel taxi-
lis, aut chartis lusorijs luderit cum scandalo præter alias pęnas,
vt patet *ex 4. p. c.* 4. §. 1. *n.* 1. Septimò imponitur pœna carceris se-
cundùm grauitatem delicti illi, qui malitiosè epistolas superio-
rum ad inferiores, vel inferiorum ad superiores aperuerit, vel
detinuerit, vt constat *ex 1 p. c.* 5. *n.* 3. Octauò incarceratur per 20.
dies transgrediens aliquod superioris præceptum formale *ex 4.
p. c.* 5. *n.* 4. præter alias pœnas.

Nonò imponitur pęna carceris per quindecim dies præter
alias pœnas illi, qui ex alio loco veniendo, per duplicem noctem
extra conuentum dormierit in loco, vbi est ordinis conuentus,

vt con-

vt constat *ex 1. p. c. 21. n. 11.* Decimò imponitur pœna carceris secundum grauitatem, delicti proprietario *ex 1. part. c. 7. n. 10.* Vndecimò imponitur pœna carceris, secundum qualitatem delicti, illi qui aliquem Prælatum minauit cum aliquo instrumento, & si aliquem religiosum vulnerauit, carceri per vnum annum emancipatur *ex 4. p. c. 4. §. 4. nu. 1.* Et tandem imponitur pœna, carceris perpetui vehementer suspecto de peccato, sodomiæ *ex 4. p. c. 6.*

§. VI.

De pœna expulsionis.

450 *Prælati regulares possunt eijcere, & habitu expoliare religiosos ob sua demerita.*

451 *Stando in iure communi prima causa ad imponendam huiusmodi pænam est incorrigibilitas.*

452 *Quis dicatur in iure incorrigibilis.*

453 *Quid de hoc sentiat Doctores.*

454 *Quid dicatur incorrigibilis de iure nostro.*

455 *Non solum propter incorrigibilitatem potest religiosus à religione expelli, sed etiam propter alia delicta quibus iure communi in sæculo pæna mortis, vel triremium in perpetuum respondet.*

456 *Generales possunt per se solos adhibito tantum consilio seniorum expellere religiosos, ex priuilegio Pij V.*

457 *De iure nostro expellere religiosos pertinet ad generalem cum suo diffinitorio.*

458 *Decretum Vrbani VIII. de non eijciendis patribus, nisi ob incorrigibilitatem, ibi solum debet seruari, vbi fuit receptum.*

459 *In multis religionibus non fuit receptum.*

460 *Prælati religionum, vbi tale decretum non est vsu receptum, non tenetur eiectos quærere, & reducere ad religionem.*

461 *Religio non tenetur iterum eiectos ad se reducere, vel admittere, & si redeant emendati.*

462 *Quomodo eiecti iterum de iure nostro possunt admitti.*

463 *Eiectus non tenetur se corrigere, & emendare, vt iterum in religionem admittatur, & si religio eum vellet admittere.*

464 *Eiecti si non fuere habitu regulari spoliati, tenentur illum in sæculo portare, secus si semel habitu fuere spoliati.*

456 *Si fuere habitu spoliati, quandiu viuent in seculo, debent habitu clericali incedere, nisi aliàs sint laici, vel nullo sacro ordine insigniti.*

466 *Subsunt ordinario loci in quo habent domicilium, & non Episcopo originis.*

467 *Eiectus si velit, potest mutare domicilium, & illud mutando subijci alteri Episcopo locus sit in alio Episcopatu.*

468 *Non tenetur eiectus ex vi voti obedientiæ obedire Episcopo sui domicilij, sed solum vt alij clerici.*

496 *Probabile est teneri obedire Papæ ex vi voti.*

470 *Tenetur ex vi voti esse paratum ad obediendum Prælatis suæ religionis, quando ab ipsis fuerint vocati.*

471 *Non tenentur ingredi aliam religionem nec tenentur obedire suis superioribus iubentibus, vt transeant ad aliam religionem, nisi fortè sub hac conditione fuerint eiecti.*

472 *Potest eiectus si velit ingredi aliam religionem siue arctiorem, siue æqualem, siue laxiorem absque vlla licentia superiorum sui ordinis.*

473 *Eiecti manent veri religiosi cum obligatione trium votorum essentialium.*

474 *Non tenentur ad obseruantias regulares sui ordinis, vt sunt ieiunia, abstinentia à carnibus, &c. quas etiam in sæculo possent obseruare.*

475 *Non habent dominium alicuius rei benè tamen vsum facti rerum sibi necessariarum.*

476 *Si aliquid inutiliter in actus turpes expendant non peccant contra votum paupertatis.*

477 *Non possunt de bonis acquisitis testari.*

478 *Res illorum post mortem acquiruntur monasterio.*

479 *Eiecti si crimen, ob quod expelluntur, non inducit irregularitatem, vel si antequam eijciantur, à Prælatis ordinis dispensentur, possunt stando in iure communi exercere ordines susceptos, & ad vlteriores ascendere, vel de nouo sacris ordinibus insigniri, si nondum fuerint in sacris constituti.*

480 *A quo Episcopo, & quo titulo hoc fieri debeat.*

481 *Quid dicendum sit de iure nostro.*

482 *Eiecti stando in iure cõmuni non sunt priuati munere prædicãdi docendi, vel confessiones audiendi benè tamẽ ex priuilegijs.*

483 *Prælati possunt dispensare cum eiectis in munere prædicandi, & confessiones audiendi.*

484 *A quibus Prælatis hæc dispensatio concedatur de iure nostro.*

485 *Eiecti non sunt incapaces beneficij simplicis siue pensionis.*

486 *Non sunt incapaces beneficij curati, si sacros Ordines exerceant.*

487 *Eiecti sunt infames infamia facti, non iuris.*

488 *Per emendationem aufertur infamia facti.*

489 *Infamia facti præcisè non impedit exercitium Ordinum susceptorum, nisi crimen inducat irregularitatem.*

490 *Eiecti dum extra religionem viuunt, non gaudent priuilegijs sui Ordinis, ac Indulgentijs.*

491 *Gaudent priuilegio Canonis.*

492 *Si in sæculo delinquant debent ab Episcopo sui domicilij puniri non verò à iudice Laico vel regulari.*

493 *Si in morte non eligant sepulturam debent in Ecclesia Parochiali, non verò regulari sepeliri.*

494 *Eiectus non auditur si velit venire aduersus renuntiationem factam ex causa ingressus religionis.*

495 *Eiecti propter crimen falsum, quod ipsi sibi ipsis imposuere, non sunt tuti in conscientia, sed verè apostatæ.*

496 *Tenentur detegere fraudes, & venire ad religionem.*

497 *Quid si talia crimina commiserint eo fine vt à religione eijcerentur.*

498 *Religio eijcere potest religiosum, qui interrogatus in professione celauit morbum gallicum, vel defectum sanguinis, &c. in pænam peccati occultandi talem defectum.*

499 *Si in aliqua Religione fiat nouitijs protestatio, quod si tale habeant impedimentum non esse intentionem Religionis illos recipere professio aliter secuta est irrita.*

500 *Eiecti si emendati reuertantur ad Religionem, non amittunt gradum suæ antiquitatis, nisi fortè in pænam sint illo in perpetuum priuati ex speciali religionis statuto.*

501 *Talis expulsus si iterum recipiatur, potest eligi ad prælaturas Ordinis stando in iure communi.*

502 *Idem dicendum est si transeat ad aliam religionem.*

503 *Enumerantur casus, in quibus de iure nostro religiosi puniuntur pæna expulsionis.*

DIco primò: certum est, post Prælatos regulares eijcere ab 450
ordine, & habitu spoliare religiosos sua demerita, ita
communiter Doctores apud Peyrinum *de subdito qu. 1. c. 25.* &
patet non solum ex priuilegijs Alexand. IV. Innoc. IV. Sixti IV.
Pij V. & aliorum Pontificum, quæ *ibi* refert Peyrin. sed etiam
ex iure communi *c. fin. de regular. ex c. cum ad monasterium, &*
c. fin. eod. tit. & tenent communiter DD.

Dico secundò: stando in iure communi primum titulum ob 451
quod Prælati regulares possunt religiosos eijcere vt incorrigibi-
litas, ita communiter Doctores. In iure autem dicuntur incor- 452
rigibiles, qui ter moniti non resipiscunt *c. contingit, & 2. de sen-*
ten. excommunic. & c. constit. eodem tit. in 6. ita cum alijs Peyrin.
suprà dicto 3. D. autem Th. 2. 2. *q.* 186. *art.* 10. *ad* 3. eos vocat in-
corrigibiles, qui ad hoc perueniunt, vt non ex fragilitate, vel 453
ignorantia, sed ex contemptu peccant. Alij verò apud Peyrin.
suprà, dicunt illum censeri incorrigibilem, qui bis à Monaste-
rio fugerit, vel qui eisdem, aut æqualibus delictis permanet,
nec vlla extat spes de illorum emendatione.

De iure verò nostro ille dicitur incorrigibilis qui culpas gra- 454
ues non veretur amittere, & tamen pœnas ferre recusat, vel il-
le de cuius correctione. non est aliqua probabilis, spes propter
obstinationem, seu inueteratam mali consuetudinem, vel deli-
cti atrocitatem, vel aliàs circunstantias, præterea ille dicitur
incorrigibilis, qui ter conuictus, & punitus de aliquibus grauibus,
delictis etiam distinctis, nunquam fuit emendatus, & tan-
dem ille qui per sententiam damnatus, ad pœnam grauioris cul-
pæ pro aliquo peccato mortali, pœnam tamen recusat adim-
plere, vt patet *ex 4. p. nostr. constit. c. 6. n. 2.*

Dico tertiò: non solum propter incorrigibilitatem potest re- 455
ligiosus à religione expelli, sed etiam propter illa delicta, qui-
bus iure communi in sæculo pœna mortis, vel triremium in
perpetuum respondet, ita statuit nostra *constit. p. 4. c. 5. nu. 1.* &
habetur ex concessione, Pij V. in Bulla, quam refert Peyrin. *suprà*
dicto 4. ratione cuius possunt generales per se solos delinquentes
à religione expellere adhibitio solo Conc. Seniorum, licèt illud
sequi non teneãtur, quod tamen non possunt facere prouinciales,
vt ibi cum Rodr. notauit Peyrin. Portel *verbo eijcere nu.* 3. Dixi 456
ratione illius priuilegij, nam de iure nostro expellere religiosos,
pertinet ad generalem simul cum suo diffinitorio per vota se- 457
creta, vt patet *ex 3. p. nostr. constit. c. 7. n. 2. & ex 4. p. c. 6. n. 2.*

An autem hæc sublata sint per decretum Sac. Congregatio-
nis editum iussu Vrbani VIII 21. Septemb an. Domini 1624.
quod refert Peyrin. 2. *tom. priuil. ad const.* 20. in quo decernitur, 558
vt nullus à religione eijciatur, nisi titulo incorrigibilitatis, &
quod nullus censeatur incorrigibilis, nisi non solum concurrant
ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requirun-
tur, verum etiam vnius anni spatio in ieiunio, & pœnitentia
probetur in carceribus elapso, si adhuc in sua duritia persistat, à
solo generali de consensu sex patrum grauiorum eligendorum
in capitulo generali expellatur? Respondeo, quod vbi tale de-
cretum, fuit receptum, & in vsu absque dubio obligare Existi- 459
mo tamen in multis religionibus, non fuisse vsu receptum, nec de
illo aliquando constitisse authenticè, sępè enim video aliquos re-
ligiosos ab ordine expelli absque obseruatione huius decreti, sed
solo attento iure communi, & nostris priuilegijs, & constitutio-
nibus, ita etiam Vidal. *tit. de boris Canonicis inquisitione* 3. *n.* 35.

Hinc fit, Prælatos religionum, vbi tale decretum non est vsu 460
receptum, non teneri prædictos eiectos quærere, & ad religio-
nem reducere, ita cum Azor, Nauarro, Lessio, & alijs Vidal. *sup.*
n. 28. Secundò sequitur non teneri prædictos eiectos, iterum ad
religionem admittere, & si redeant correcti, & emendati, ita 461
Vidal.

Vidal. supra, & cum Sanctarello, Sanch. Diana, & alijs Tamb.
tom.3. disp 8. quæst.8. n.12. Bassæus verbo relig.6. n.3. cum quibus
etiam concordat Peliz. tract.8. c.7. n.18. in casu quo in religio-
ne detur statutum quod eiecti in perpetuum iterum non reci-
piantur quod statutum datur in nostro ordine, nam 4. p. nostrar.
const. cap.6. nu.8. statuitur quod semel ab ordine eiectus iterum
462 non recipiatur, nisi in capitulo generalibus concurrentibus vna
ex tribus partibus vocalium. Nec obstat cap. ne relig. de regular.
nec decretum sacræ Congregationis, nam prædicta decreta, vel
loquuntur de eiectis cum habitu ad tempus, vel fuere contrario
vsu abrogata: ita Vidal. suprà n.35.
463 An autem iustè eiectus teneatur se corrigere, & emendare vt
iterum in religionem admittatur, maximè si religio velit eum
iterum recipere, dummodo redeat correptus, & emendatus af-
firmant communiter Doctor. quos refert Vidal. sup. n.36. sem-
per enim eiectus tenetur auferre impedimentum quæ illum
impediunt viuere vsque ad mortem in religione, verum contra-
ria sententia tuta, & probabilissima est, hanc tenent Sayr. Rodr.
Azor, Sà, Vill. Diana, & alij apud Pasqualigum in 9. moral. sent. 2.
quæst.114. n.2. Vidal. sup. n.38. Nouarrius in lucerna regul. ver-
bo eiecti num 3.
464 Dico quartò: Eiecti si non fuere habitu regulari spoliati te-
nentur illud in sæculo portare: ita cum Rodr. Azor, & alijs
Tamb. sup. n.10. secus si simul habitu fuere spoliati, nam tunc
465 quandiu viuunt, in sæculo debent portare habitum clericale,
nisi alias sint laici, aut nullo ordine etiam minori insigniti,
nam si tales sint, non tenentur incedere in habitu clericali, Le-
466 zana verbo eijcere n.8. contra Peliz. suprà. Subsunt tamen omnes
ordinario loci, in quo habent domicilium, & non Episcopo ori-
ginis, vt benè aduertit Peliz. sup. n.8. & alij communiter, & pa-
467 tet ex decreto sacræ Congregationis. Hinc fit, posse tale eie-
ctum, si velit mutare domicilium, & illud mutando subijci al-
teri Episcopo, si locus sit in alio Episcopatu, nullum enim de
hoc datur præceptum in contrariũ, ita cum Suar. Peliz sup. n.9.
468 Non tenentur, tamen talis eiectus ex vi voci obedientiæ obe-
dire Episcopo sui domicilij, sed tantum tenebitur ei obedire, vt
alij clerici ratione, generalis iurisdictionis quam habent in sua
469 diœcesi, ita cum Sanctarello, Rodr. & alijs Tamb. suprà nu.11.
Probabile tamen est tenere obedire Papæ cum sit supremus reli-
giosum Prælatus, Tamb. suprà n.11. Tenentur tamen ex vi vo-
ti obedientiæ esse parati ad obediendum Prælatis religionis
470 quando ad ipsum fuerint vocati: ita cum Mol. Rodr. & alijs
Lezana tom.1. c.23. nu.12. non tamen tenentur, ingredi aliam
religionem, nec tenentur obedire superioribus iubentibus, vt
471 transeant ad aliam religionem: ita cum Lessio, Rodr. & alijs
Lezana ibi nu.13. nisi forte sub hac conditione eiecti sint, nam
472 tunc ex fidelitate tenebuntur, ita cum Suarez, Nauarro, Peliz.
suprà n.13. Potest tamen eiectus si velit transire ad aliam religio-
nem, siue arctiorem, siue æqualem, siue laxiorem absque vlla
prorsus licentia superiorum sui ordinis: ita Peliz. suprà n.17.
473 Dico quintò: Eiecti manent verè religiosi cum onere trium
votorum essentialium, sicut antea alias ex suo delicto commo-
dum reportarent: ita communiter Doctores, ratione tamen
obedientiæ non tenentur ad obseruantias regulares sui ordinis,
474 quas etiam in sæculo possent obseruare (vt sunt ieiunia, absti-
nentia à carnibus, recitatio horarum canonicarum, si non sint
sacris ordinibus initiati secus si tales sint) sed tenentur adesse
parati ad obediendum Prælatis, si prærequirantur, vt suprà dixi-
mus, ita cum alijs Lezana tom.1. c.13. n.17. & cum alijs Bassæus
475 verbo relig.6. n.9. Ratione verò voti paupertatis non habent do-
minium cuiusuis rei, benè tamen vsum facti rerum sibi ad vi-
ctum, vestitum, habitationem necessariarum Lezan. sup. n.14.
476 Imò si aliquid inutiliter expendant, aut ad actus turpes, & in-
honestos, & in meretrices insumant non peccant contra votum
paupertatis, quia tota commoditas interim dum viuunt, ita eis
relinquitur ac si religiosi non essent, vt experientia constat: ita
477 cum Molina, Lessio, Sanchez, Bassæus verbo relig.6. n.8. Non ta-
men possunt, de bonis acquisitis testari, quia iure ad hoc inhabi-
les sunt cum re ipsa bonorum illorum dominium non habeant.
478 Vnde tales res acquiruntur monasterio, nam monasteriũ per eie-
ctionem non debet priuari à iure acquisito in omnia bona à suo
professo acquisita: ita cum Molina, Lessio, Bassæus suprà nu.8.
quidquid alij dicant acquirere Ecclesiæ Romanæ, vt docet Le-
zana suprà num.16.
479 Dico sextò: Eiecti à religione, si crimen ob quod eijciuntur
non inducat irregularitatem, vel si antequam eijciuntur à Præ-
latis ordinis dispensentur super irregularitate quod ferè semper
debent facere possunt exercere ordines susceptos stando in iure
communi, & si in sacris sint promoti possunt ad superiores ab
Episcopo suæ originis promoueri, immò si nullis sint sacris ordi-
480 nibus insigniti possunt à prædicto Episcopo ad sacros ordines
promoueri non ad titulum patrimonij cum illius sint incapaces,
sed titulo aliquorum reddituum qui sint in proprietate Episco-
pi assignati ad vsum religiosum eiecti, non enim adest aliquis
textus id prohibens, vt benè notauit Sanch. lib.7 conciliorum c.1.
disp.24. ita Rodr. tom.1. quæst.30. art.24 Peliz. tract.8. c.2. n.16.
Nec obstat supra dictum decretum sacræ Congregationis in
quo decernitur, vt eiecti ab ordine sint perpetuo suspensi ab
exercitio ordinum. Respondetur namque primo, tale decretum
non fuisse vsu receptum, vt suprà diximus. Secundò responde-
tur talem suspensionem esse comitatoriam, & inferendam, vt-
potè quæ lata est per verbum futuri temporis sint perpetuo
suspensi, nam verbum, sit, est futuri temporis, Sanch lib.2. moral.
c.38. n.90. & ita explicat hoc decretum cum Sespedes, Peliz. tr.8.
c.7. n.25. Dizi stando in iure communi, nam de iure nostro tales 481
priuandi sunt à diffinitorio generali ab exercitio ordinum se-
cundum grauitatem delicti, vt patet ex 4. p. nostr. const. c.6. n.8.
rarò tamen talis pœna imponitur, vt experientia cernimus.
An autem prædicti eiecti sint priuati munere, prædicandi, 482
docendi, & confessiones audiendi? Respondeo in iure communi
non esse, benè tamen eo priuilegio Innocentij IV concesso mino-
ribus relato à Casarub. verbo eijcere nu.1. nisi de licentia suorum
Prælatorum, quod tamen omnibus communicantibus priuilegia
minorum communiter, vt cum Rodr. notauit Peliz. tr.8 c.7. n.16.
Hinc fit, quod cum in tali priuilegio dicatur quod prædicti eie-
cti prædicta munera exercere non præsumant, nisi de licentia
suorum Prælatorum regularium sequitur quod de licentia præ-
dictorum Prælatorum possint talia munera exercere: ita cum 483
Miranda Portel verbo eijcere n.10. in dubijs regularibus. De iure 484
tamen nostro tales debent à diffinitorio generali priuari à mu-
nere prædicandi confitendi, & docendi considerata grauitate
suorum criminum, vt patet ex 4. p. nostr. const. c.6. n.8. Rarò ta-
men talis pœna eis imponitur, vt experientia constat.
Dico 7. Eiecti non sunt incapaces beneficij simplicis siue pen- 485
sionis, vnde ratione illius possunt ad ordines modo dicto promo-
ueri, ita cum Bonac. Lezan. verbo eijcere n.7. Bassæus verbo Reli- 486
gio 6. nu.11. An autem sint etiam capaces beneficij curati negat
Lezana suprà, & Bassæus supponentes tales eiectos esse suspen-
sos ab executione ordinum. Verum si supponamus tales posse or-
dines exercere, vt supponimus, existimo non esse incapaces be-
neficij curati, ita debent concedere Lezan. & Bassæus suprà.
Nec obstat si dicas tales eiectos esse infames, ac per consequens 487
irregulares, & incapaces cuiuscumque beneficij siue simplicis,
siue curati. Respondeo namque, quod licèt tales sint infames,
vt docet cum Lezana, Portel, Rodr. & alijs Peliz. tract.8. c.8.
n.34. esse tamen infames, non infamia iuris, sed facti quandiu in
sæculo incorrecti vixerint, vt benè aduertit Peyrin. de subdito
q.1. c.25. §.1. dicto 7. Bassæus verbo irregularitas 10. num.6. per
emendationem verò aufertur infamia facti, & irregularitas, 488
Bassæus ibi, deinde infamia ipsa præcisè non impedit exerci-
tium ordinum susceptorum, nisi crimen tale sit, vt impediat
etiam exercitium ordinum susceptorum, & inducat irregula-
ritatem quale est homicidium, ita cum Sayro, Toleto, Suar. Bo- 489
nac. Bassæus ibi, ergo ratione huius infamiæ non sunt inhabiles
ad quodcumque beneficium, si alias non habent crimen inducens
irregularitatem; tum quia ipsi in opinione Lezanæ, & Bonacinæ
non obstanti prædicta infamia sunt capaces beneficij simplicis:
ergo etiã curati in casu quo nõ sint suspensi ab exercitio ordinũ.
Dico 8. Eiecti à religione dum extra religionem viuunt non 490
gaudent priuilegijs, ac indulgentijs ordinis; ita cum alijs Peliz.
tract.8. c.8. n.35. Gaudent tamen priuilegio canonis. Vnde si in
sæculo delinquant, debent ab Episcopo sui domicilij puniri, 491
non vero à iudice laico nec à Prælato regulari, cum tam à iuris- 492
dictione laica quàm à Prælato regulari sint exempti: ita Peliz.
suprà nu.39. in casu vero quo è vita decedant, si non eligant se- 493
pulturam, vt possunt, debent in Ecclesia parochiali non vero
regulari sepeliri, Peliz. suprà nu.38.
Dico 9. Eiectus non auditur si velit, venire aduersus renun- 494
ciationem bonorum factam ex causa ingressus religionis: ita
cum Nauarro, Belasius verbo eiectus n.7. Lezana verbo eijcere n.9.
Imò eiecti propter crimina falsa quæ ipsi sibi imposuere, non 495
sunt tuti in conscientia extra religionem, sed veri apostatæ: ita
cum Sanch. Bonacina, & alijs Belasius suprà nu.8. Lezana suprà
nu.10. talis enim eiectio est inuoluntaria, vtpotè falsitatibus ex- 496
torta. Vnde tenentur detegere fraudes, & redire ad religionem;
secus dicendum est, quando commiserunt crimina eo animo vt
eijcerentur, et si enim intentio illa peccaminosa fuerit, posita ta- 497
mẽ eiectione liberi sũt, sicuti alij Lez sup. n.10. Belasius sup. n 8.
Sed quæres, an religio eijcere possit religiosum qui interro-
gatus in sua professione, celauit morbum gallicum, vel defectum 498
sanguinis, vel aliam infirmitatem incurabilem, vel impedimen-
tum substantiale in pœnam peccati occultandi talem defectum?
Respondeo affirmatiuè: ita cum Vechio, Sorbo, & alijs Peyrin.
de Prælato q.3. c.1. §.2. n.68. Ratio illius est, quia in sua regula
prohibetur, vt nullus infirmitate incurabili admittatur; sed
hoc statutum datur etiam in mea religione, ergo tum quia do-
lus dedit causam admissioni, ac proinde monasterium, non tene- 499
tur. Immò addo, quod si in aliqua religione fiat nouitijs prote-
statio quod si talem morbum, vel impedimentum habeant non
habere animum eos ad professionem recipiendi, professio secuta
est irrita, ita cum Vechio, & alijs Bassæus verbo religio 6.
num.5. Lezana tom.1. capit.2. numer.23. & cap.24. n.26 &
verbo neophytus nu.6. sed de his vide quæ diximus agentes de pro-
fessione nouit. tract. præcedenti.

500 Dico

500 Dico decimò: Religiosi eiecti si emendati iterum admittantur ad Religionem non amittunt gradum suæ antiquitatis, sed debent restitui ad eundem locum ac antea nisi fortè in pœnam sint perpetuo tali loco priuati, ex speciali religionis statuto: ita
501 cum Suar. Sanch. & aliis Peliz. *tr.8. c.8. nu.24* Immò talis expulsus si iterum recipiatur, potest esse Prælatus, & eligi ad Prælaturas, & officia ordinis, non enim aliquod ius extat tale quid prohibens nisi in aliqua religione detur aliquod statutum in cō-
502 trarium, ita cum Azor, Bonacina, & aliis Peliz. *tr.9. c.2. n.159.* Idem dicendum est, si transeant ad aliam religionem, dummodo non transeant à mendicante ad non mendicantem, vt *suprà* diximus: ita cum aliis Peliz *ibi n.161.*
503 Si tandem quæras, in quibus casibus religiosi nostri puniantur pœna expulsionis secundùm nostras constitutiones. Respondeo primum puniri pœna expulsionis incorrigibiles *ex 4. p. nostrar. const. c.6. n.2.* Secundò, qui tertia vice apostatauerit, vel qui per annum integrum in apostasia perseuerauerit *ibi n.2.* Tertiò, qui tertia vice peccatum incontinentiæ commiserit, vel semel cum sæcularium notabili scandalo *ibi n.3.* Quartò, qui peccatum sodomię commiserit cui, & aliæ pœnæ iniungantur *ibi n.4* Quintò, puniuntur pœna expulsionis, qui aliquod crimen commiserit cui iure communi pœna mortis, vel triremium in perpetuum imposita sit *ex 4. p. c.5. n.1.* Sextò, qui libellum infamatorium protulerit, vel grauissimum dederit scandalum sæcularibus, vel sigilla superiorum falsificauerit, vel eorum officium vsurpauerit, *ibi n.2.*

§. VII.

De pœna exilii, & triremium.

504 *Prælati regulares possunt eiectum mittere in exilium.*
505 *Talis pœna vt possit eiectis imponi debet ab aliis acceptari ad fugiendum maiorem pœnam.*
506 *Episcopus, & iudex sæcularis tenentur facere exercere huiusmodi sententiā exilii latā à Prælatis, & ab eiectis acceptatā.*
507 *Enumerantur casus, in quibus de iure nostro Religiosi pœna exilii puniuntur.*
508 *Prælati regulares possunt damnare suos religiosos ad triremes.*
509 *Pro quibus criminibus talis pœna possit imponi.*
510 *Religiosus damnatus ad triremes non potest ab illis fugere.*
511 *Possunt illos ministri verberare.*
512 *Dum sunt in eo supplicio non tenentur horas recitare.*
513 *Referuntur casus, in quibus religiosi ad hoc supplicium damnantur de iure nostro.*

Dico primò: eiectos ab ordine potest Prælatus mittere in exilium, sic enim praxis obseruat, ita Portel *verbo pœna*
504 *n.18.* Aduerte tamen talem pœnam exilii non posse eiecto impo-
505 ni, nisi aliàs ille acceptet ad euitandum grauiorem pœnam; nam cum post expulsionem eximatur reus à subiectione Prælatorum, non potest amplius eorum præceptis obligari, tenebitur tamen vinculo fidelitatis, & iustitiæ, ita cum Suario, Rodr. & aliis Peliz. *tract.9. c.3. n.80.* Immò Episcopus vel iudex sæcularis tenentur huiusmodi sententiæ executionem procurare, vt effe-
506 ctum habeat, & Episcopus potest tali eiecto præcipere sub excommunicatione, ne à tali regno, vel prouincia accedat, ita cum Portel, Peliz *suprà num.8.*
Si tamen quæras, in quibus casibus imponatur pœna exilii nostris religiosis. Respondeo pœnam exilii remanere ad arbitrium
507 diffinitorii generalis in spectata grauitate, & qualitate delicti, vt patet *ex 4. p. nostr. const. cap.6. n.8.*
508 Dico secundò: Prælati regulares possunt damnare suos religiosos ad triremes, vt patet experientia, ita cum Nauarro, Peliz. *tr.9. c.3. nu.19.* & constat ex priuilegio Pii Quinti, quod refert Portel *in dubiis regularibus verbo eiicere nu.3.* vbi concedit quod pro vno tantum crimine, cui iure communi pœna mortis impo-
509 nitur, possint religiosos expellere, & ad triremes damnare. Aduertit tamen benè cum Rodr. Portel, hoc non debere intelligi in aliquibus criminibus, quibus iure ciuili pœna mortis imponitur, vt si vinctum de manibus iustitiæ ductum ad patibulum auferret, &c. benè tamen pro homicidio, grauissimo furto, crimine nefando, &c. Immò Paulus Quintus concessit Canonicis regularibus S. Crucis Conimbricensis, vt Monachum incorrigibilem puniant, vel pœna carceris perpetui, vel ad triremes relegetur, prout testatur Portel *sup. n.4.* quod priuilegium à communicantibus participatur, vt benè *ibi* aduertit Portel.
Dico tertiò: Religiosus damnatus ad triremes, vel perpe-
510 tuo, vel ad tempus, non potest ab eis tuta conscientia fugere, ita Sanch. *in Decal. c.8. n.16.* & alii quos refert, & sequitur Peyrin. *de subdito q.1. c.27. dicto 6.* licèt Ban. & alii apud ipsum Peyrinum contrarium non improbabiliter teneant propter pœnæ acerbitatem, & ignominiam. An autem dum in eo supplicio durant possint eos ministri triremium verberare? Respondeo affirmatiuè ita cum communi sententia Peyrin. *suprà dicto 4.* vbi de hoc plura. An autem damnati ad triremes si sint in sa-
511 cris constituti, teneantur horas Canonicas persoluere, dum perseuerant in eo supplicio? Respondeo negatiuè, ita Sanchez, Lessio, Homobonus, & cum aliis Diana quos refert, & sequitur Vidal. *titulo de horis Canonicis, inquisitione 3. n.5.* licèt alii contra- 512
rium teneant, sed de his vide *suprà* dictos Doctores. An autem in nostra religione aliquando secundum nostra statuta alicui crimini imponatur pœna triremium; Respondeo hoc remanere iudicio diffinitorii, sicut & alias pœnas pro varietate criminum 513
imponere nullam tamen legem specialem de hoc inuenio.

DISPVTATIO IV.

De officio, dignitate, & obligationibus Prioris localis.

SECTIO I.

De Superioris localis dignitate.

1 *Prioratus est propriè dignitas, & Prælatia.*
2 *Vnus Religiosus non potest plures prioratus habere etiam ex dispensatione Generalis.*
3 *In omnibus conuentibus debet esse Prælatus immediatus siue nomine Prioris, siue alio quocumque nuncupetur.*
4 *Fratres debent Priorem vt Christum honorare.*
5 *Eligendus in Priorem de iure communi debet habere ætatem 25. annorum.*
6 *Ex iure nostro ad minus debet habere 30. annos.*
7 *Debet esse Sacerdos quando eligitur, vel saltem intra annum debet sacerdotio insigniri.*
8 *Si quis ordinetur ordine Presbyteratus ante vigesimum quintum annum, non propterea potest esse Prior, sed debet ætatem viginti quinque annorum habere.*
9 *Debet esse professus in eadem religione professione expressa, & non sufficit tacita.*
10 *Debet esse sufficientis literaturæ.*
11 *Debet esse vir bonæ famæ.*
12 *Infames sunt incapaces Prælaturæ regularis.*
13 *Idem dicendum est de excommunicatis, suspensis, & interdictis, ac irregularibus.*
14 *Qui in Priores eligendi sunt debent eam habilitatem corporis habere quæ ad tale munus exercendum necessaria est.*
15 *Ad hoc munus sunt inhabiles cæci, omninò surdi, phtysi laborantes, lunatici, energumenti, podagrosi, paralitici, morbo gallico laborantes si simul habeant aliquam deformitatem.*
16 *Illi qui semper defectum salutis patiuntur, ita vt sint impotentes ad sustinenda onera huius officii, sunt ineligibiles ad Prælaturas.*
17 *Si post electionem fiant impotentes non propterea priuandi sunt inuiti, sed debet ei dari coadiutor stando in iure communi.*
18 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
19 *Priores non tenentur facere fidei professionem.*
20 *Priores, & alii Prælati regulares possunt aliqui moniales non obstante prohibitione Ordinarii.*
21 *Quid dicendum sit stantibus aliis decretis hac de re à Romana sede emanatis.*
22 *Priores in multis casibus habent velle & nolle etiam contra voluntatem generalis.*

Dico primò, Prioratus est propriè dignitas, & Prælatura, 1
ita communiter DD. apud Tambur. *tom.2 disp.1. quæsito 2. num.2.* nam ad veram Prælaturam hæc tria requiruntur primum, quod habeat administrationem rerum Ecclesiasticarum, cum iurisdictione sibi assignata, secundum quod habeat nomen dignitatis, & prærogatiuas in Ecclesia, tam in choro quàm in capitulo tertiò, quod ex consuetudine Ecclesiæ habeatur pro dignitate, vt cum aliis doctoribus notauit Archidiaconus *in cap. 1. de consuetudine in 6. num.2.* Sed Priores, & Guardiani, siue Rectores, vel quocumque alio nomine nuncupentur, habent administrationem rerum Ecclesiasticarum, cum iurisdictione ordinaria fori interni, & externi, vt infrà diximus, habent etiam nomen dignitatis, & prærogatiuas, tam in choro quàm in capitulo, ergo sunt veri Prælati dignificati, ita omnes DD. Vnde vnus, & idem religiosus non potest plures prioratus habere 2
intra proprium Ordinem stando in iure communi etiam, cum dispensatione Prælati regularis, nam habere plures Prælatias prohibitum est, *in cap. de multa præbend. c.1. de consuetudine in 6.* Prioratus autem sunt veræ Prælatiæ, vt dictum est, ergo ita Miranda *2. p. q.3. art.3.* Peliz. *tract.4. c.1. n.26.*
Dico secundò: in omnibus conuentibus debet esse Prior, qui 3
alios regat eisque præsit, vt ait Sapiens in prouerbiis, *vbi non est gubernator populus ruet, eius persona tantæ dignitatis est, vt in illa debeant subditi Deum ipsum considerare.* Vnde quod ille præcipit, accipere debent ac si Deus præciperet, vt rectè notauit D. Bernard. *in opusculo de præcepto, & dispensatione cap 12.* & D. Ignatius *in Epistola de obedientia*, ait Christum Dominum 4
in superiore quilibet agnoscere debeatis, in eoque Diuinæ Maiestati obedientiam, ac reuerentiam, cum religione præstare, Vnde nostris religiosis *1. p. nostr. constit. cap.5. num.1.* præcipitur

pitur, vt Superiores non vt homines, sed loco Christi Domini
habeant eorum vniuersa mandata compleant, tanquam si à Deo
cælitus fuissent emanata.

5 Dico tertiò. Eligendus in Priorem præter qualitates, quę se-
cundùm iura particularia religionum sunt necessaria de iure
communi requiritur, quod habeat legitimam ætatem, quæ ad
minus debet esse vigesimamquintam annorum iuxta *cap. cum in*
cunctis de electione, confirmatum à Trid. *sess. 24. c. 12. de reformat.*
6 Iure tamen meæ religionis debet habere ad minus triginta an-
nos, vt patet *ex nostra constitutione 3. p. c. 2. n. 14.* Deinde debet Sa-
cerdos *ex c. 1. de ætate, & qualitate*, quod intellige, vel quod sit
7 Sacerdos, quando eligitur, vel saltem postea intra annum fiat ta-
lis iuxta *c. licet*, Suar *tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. c. 3. n. 23.* quod si
accidat, vt quis ex priuilegio vigesimæ secundæ ætatis anno Sa-
8 cerdotio insigniatur, non propterea potest ad dignitatem Prioris
assumi, cum ius non solùm requirat sacerdotium in persona eli-
genda, sed etiam ętate vigesima quinta annorum, vt *sup.* diximus
Peyrin. *de prælato q. 2. c. 1. n. 22.* Deinde requiritur, quod sit pro-
9 fessus professione expressa, & non tantùm tacita in eadem reli-
gione *ex c. cum ad nostram de electione c. nullus de elect. in 6.* & ex
Trident. *sess. 14. c. 10. de reform. & sess. 25. de regular.* debet etiam
10 esse sufficientis litteraturæ pro qualitate sui officij, vt colligi-
tur ex *cap. cum in cunctis de electione*, & ex Trident. *session. 22.*
cap. 2.

11 Dico quartò, Eligendus in Priorem, siue etiam in aliam præ-
latiam curam animarum habentem debet esse vir bonæ famæ.
Vnde sunt incapaces talium officiorum infamis, illegitimus, ex-
12 communicatus maiori excommunicatione suspensus, interdi-
ctus, aut irregularis, Suar. *tom. 4. de relig. tr. 8. lib. 2. c. 3. n. 24. &* 28.
Debent etiam esse prędit ea habilitate corporali, quę est neces-
13 saria ad exercendum munus susceptum, Less. Peyr. quos refert,
14 & sequitur Lezana *verbo Prælatus n. 3.* Vnde sunt inhabiles ad
hoc munus, cui omninò surdi. pthysi laborantes, continuo poda-
grosi, paralitici, morbo comitiali, seu caduco subiecti, leprosi, fu-
15 riosi, lunatici, energumeni, fatui, muti, morbo gallico laboran-
tes, si alias careant naso, seu capillis, ita vt sint abominabiles,
non tamen si non habeant talem deformitatem, Lezana vbi cum
alijs.

16 Idem dicendum est de valetudinarijs, qui malo corporis habi-
tu, & affectu semper malè habent, & sunt impotentes ad mune-
ra prælatiæ exercenda, nam si adhuc habiles sint, & aliquo modo
impediri non propterea excludendi sunt. Ita cum Peyrino, Le-
zana *sup.* & cum alijs Pelizar. *tract. 7. cap. 5. num. 67. & 68.* Aduer-
te tamen, quod si Prælato post acceptam prælatiam adueniat,
17 aliquod ex prædictis impedimentis, non propterea est inuictus
remouendus, sed dandus est ei coadiutor iuxta *capit. penultim.*
18 *& ultim. de clericis ægrotis*, *& capit. scripsisti mihi*, *capit. quam-*
uis triste 7. quæst. 1. ita ex Peyrin. Lezan. *supr.* De iure tamen
nostro, qui ratione alicuius ægritudinis non potest assiduè cho-
ro interesse, vel à carnibus abstinere, eo ipso manet inhabilis ad
officium Generalis, Prouincialis, Prioris, Rectoris, aut Superio-
ris, & iam electi ob prædictas causas à suis officijs remoueri
præcipiuntur, vt patet *ex 3. parte nostrarum constitutionum c. 2.*
num. 8.

19 Dico quintò, Priores non tenentur facere fidei professionem,
cum tale munus suscipiunt, nam Trident. *sess. 24. c. 11.* non lo-
quitur de regularibus, & motus Pij V. licèt in genere loquatur
de Prælatis immediatis, in hoc regno legitima consuetudine
fuit abrogatus, vel non fuit receptus, Portel *in dubijs regularibus*
verbo professio fidei num. 1. vt de alijs religionibus testatur cum
Sanch. Naldo, Peyr. Lezana, & alijs Pelizarius *tractatu 5. cap. 10.*
num. 9.

20 Dico sextò, Prior, & alij Prælati regulares tuta conscientia
possunt accedere ad loquendum cum monialibus etiam non
subditis non obstante prohibitione ordinarij loci sub pœna ex-
communicationis: ita Vidal *titulo de monialibus inquisitione se-*
cunda, num. 14. Ratio est, quia ideò talis accessus esset malus,
quia prohibitus, sed nullibi est prohibitus prædictis prælatis,
nam *cap. periculoso de statu reg. in 6.* Et Trident. *sess. 25. c. 5. de reg.*
non loquuntur de Prælatis, *& c. monasterium de vita, & honesta-*
te clericorum, loquitur de clericis, quorum nomine in odiosis non
veniunt prælati. Nec etiam obstat prohibitio Episcopi, nam
hæc solum est respectu subditorum, non verò exemptorum.
21 Nec obstat etiam decretum Sixti V. anno Domini 1590. nonis
Maij, nam tale decretum non loquitur de prælatis, sed de reli-
giosis particularibus, & dato, quod loqueretur non est præcepti-
uum etiam respectu religiosorum particularium, nec fuit rece-
ptum, vt testatur Vidal *sup. n. 51.* Vnde in hoc regno, nec à pręla-
tis, nec ab alijs regularibus obseruatur teste experientia, ergo.

22 Dico sextò, Priores licèt subdantur generali, & prouinciali
adhuc tamen in multis habent velle, & nolle potissimum in his,
quæ spectant ad regimen monasterij, & ideò possunt de multis
disponere validè, & licitè etiam contra voluntatem Genera-
lium, vel Prouincialium concernentibus tamen ad bonum com-
mune religionis, quia dum in conuentu habent immediatam, &
directam iurisdictionem, possunt illam secundùm prudens iudi-
cium administrare validè, & licitè, etiam contra voluntatem
superioris supremi, cui regula tantùm concedit potestatem su-
per prælatos inferiores iuxta exigentiam boni communis, &
subsistente iusta causa: ita Vidal *tit. de Prælatis regularibus in-*
quisit. vnica n. 96.

SECTIO II.

De potestate Priorum localium.

23 *Priores habent super suos subditos potestatem non solùm domi-*
natiuam, sed etiam iurisdictionis tam directiuæ, tum coercitiuæ,
tum dispensatiuæ, tum absolutiuæ.
24 *Hæc iurisdictio respectu religiosorum est ordinaria.*
25 *Respectu monialium est delegata à Prouinciali.*
26 *Hæc iurisdictio est, quasi Episcopalis.*
27 *Priores Episcopis in dignitate comparantur.*
28 *Hæc iurisdictio est limitabilis à Prouinciali.*
29 *Quando hæc potestas in prioribus finiat, & incipiat.*
30 *Prælatus superioris regularis promoti in Episcopatum non va-*
cat per confirmationem, sed per illius consecrationem.
31 *Priores possunt exercere iurisdictionem voluntariam, & con-*
tentiosam extra suam territorium.
32 *Prior si declaretur excommunicatus amittit hanc iurisdictio-*
nem.
33 *Non tamen ab officio priuatur, nisi excommunicationi annexa*
sit officij priuatio.
34 *Prior incurrens in aliquem casum habentem annexam priuatio-*
nem officij non tenetur hanc pœnam subire ante iudicis senten-
tiam.
35 *Subditi tenentur ei obedire, donec à iudice priuati, & inhabiles*
per sententiam declarentur.

Dico primò, Priores locales habent potestatem non solùm do- 23
minatiuam, seu ęconomicam super omnes suos subditos ex
voto obedientię illius competentem, sed etiam potestatem iu-
risdictionis, tum directiuæ, tum coactiuæ, tum dispensatiuæ,
tum absolutiuæ illis à superiore locali communicatam, Suar. *to.*
3. de religione lib. 2. c. 18. n. 6. & seqq. Bassæus, *verbo Prælatus n. 2.* & 24
alij communiter, est autem hæc iurisdictio respectu religioso-
rum ordinaria, vtpote illi competens ex officio, ex perpetua com-
missione: ita cum alijs Bassæus *sup. n. 3.* Dixi respectu religioso- 25
rum, nam respectu monialium tantùm est delegata, nam ordina-
ria solum competit Generalibus, & Prouincialibus, & per dele-
gationem postea committitur Priori locali, vt possint in casibus
ordinarijs, & frequenter contingentibus præsto esse monialibus
sibi subiectis. Vnde in nullo casu, etiam hic, & nunc occurrenti
eam possunt subdelegare, ita cum alijs à se consultis Peliz. *tract.*
10. c. 10. n. 36. & 37.

Dico 2. Hęc iurisdictio competens pręlatis localibus est, qua- 26
si Episcopalis, imò ipsis Episcopis comparatur, vt *sup.* diximus, ita
communiter Doctores apud Peliz. *tract. 1. c. 3. n. 6.* Est tamen mi- 27
nor non solùm extensiuè, sed etiam intensiuè, quam illa, quæ re-
peritur in prouincialibus, tanta tamen quanta sibi necessaria est 28
pro gubernatione sui monasterij in his, quæ expressè non prohi-
bentur à suis maioribus, cum enim prælati inferiores maioribus
subijciantur necesse est vnum habere maiorem altero potesta-
tem, aliàs vnus alteri inferior non esset: ita Bord. *t. 2. resp. 66. n. 6.*

Dico 3. Hæc potestas incipit in Prioribus seclusis specialibus 29
statutis à die, qua personaliter possessionem conuentus, pro quo
electi sunt acceperunt, ita cum Lessio, Peliz. *tr. 9. c. 1. n. 37.* & col-
ligitur *ex c. ad hæc de officio Archidiaconi*, non expirat autem de
iure communi hæc potestas, nisi postquam aduenit successor, &
legitimè acquirit possessionem prælaturæ sibi commisso modo
dicto. Vnde successor post completum tempus suæ administra-
tionis debet adhuc ius dicere, vsque dum adueniat eius successor
in officio, & bullæ fuerint exhibitæ iuxta *legem meminisse ff. de*
officio proconsul. ita cum Nald. Peliz. *tract. 9. c. 1. n. 39.*

Si tamen quæras, quando vacet prælatura superioris regula- 30
ris, qui fuit promotus ad Episcopatum? Resp. non vacare à die
confirmationis ipsius, vt putat Villal. *2. p. tr. 35. disp. 41. n. 5.* sed post
consecrationem: ita Peyr. *in formul. lit. Q. c. 6. n. 5.* Peliz. *tr. 9. c. n. 4.*
& patet *ex c. in cunctis §. cum vero de elect.* & ratio est, quia solum
tunc eximitur à iugo monasticæ disciplinæ *iuxta c. statutum 18.*
q. 1. ergo tunc tantùm desinit esse caput religionis, vel cõuentus.

Dico 4. Priores possunt exercere iurisdictionem voluntariam 31
non solùm in suo territorio, sed extra, siue ipse prælatus sit cum
subdito extra territorium, siue vnus sit intra, & alter extra ter-
ritorium, ita communiter Doctores, nam hæc iurisdictio non
requirit causæ cognitionem, & fit sine iudicij strepitu. Imò ad-
do posse etiam extra suum territorium exercere cum suis sub-
ditis iurisdictionem contentiosam, est enim iudex personarum
independenter à loco vt *supr.* diximus de Generali *disp. 1. sect. 3.*
n. 52. & de Prouinciali disp. 2. sect. 4. n. 85. Ita Rodriq. Megala, Say-
rus, Bonac. Diana, quos refert, & sequitur Bord. *tom. 2. resp. 78. num.*
57. contra Portel, & Peliz. *tract. 9. c. 3. n. 11.*

Dico quintò, Prior si declaretur excommunicatus omnē hanc 32
iurisdictionem quoad vsum; non tamen priuatur ab officio, nisi
illi ex-

illi excommunicationi annexa sit ipso facto officij etiam priuatio,
33 ita cum Syluestro, Anton. Peyrin. *de Prælato q.1. c.4 n 84.*
34 Imò aduerte, quod si Prior vel alius Prælatus incidat in aliquem casum, qui ipso facto priuat illos Prælatura, & iurisdictione non teneri subire pœnam ante iudicis sententiam. Vnde licitè
35 in eo gradu superioritatis remanent, & subditi obligantur eis obedire, donec à iudice priuati & inhabiles declarentur, ita cum alijs Diana *2. p. tr. 17. res. 67.* Vidal. *de subdito inquis. 2. n. 61.*

SECTIO III.

Ad quæ se extendat potestas directiua Prioris localis.

36 Prior per se solum, nec consensu sui Capituli potest de iure communi facere leges perpetuas.
37 Potest imponere suis subditis præcepta, & censuras siue in communi, siue in particulari.
38 Non debet esse facilis ad imponenda præcepta sub mortali.
39 Imponens sine magna causa præcepta sub mortali grauiter peccat.
40 Nullus Prælatus potest actus purè internos præcipere, benè tamen si habeant connexionem cum actibus externis.
41 Prælatus nunquam intendit subditos suo præcepto obligare, vbi est probabile vitæ periculum, si illud per se non est materiæ rei præceptæ annexum.
42 Prior aliquando potest præcipere subdito, vt se exponat probabili vitæ periculo, & quando hoc eueniat.
43 Potest suo subdito præcipere, vt inseruiat religioso peste laboranti.
44 Non tamen vt sæculari ministret etiam spiritualia, si adsint clerici sæculares, qui hoc efficere valeant.
45 Quid si alij non adsint, & religiosi sint mendicantes.
46 Prior suo præcepto non potest suum subditum obligare, vt opinionem suam probabilem sequatur suam etiam probabilem relinquendo.
47 Prior potest præcipere subdito, vt acceptet superioris munus, vel quodcumque beneficium etiam Parochiale consuetum regi per regulares suæ religionis, etiamsi sit ad nutum amouibile.
48 Non potest ei præcipere, vt acceptet Episcopatum.
49 Prior simpliciter mandans fieri aliquid etiam per verba imperatiui modi non obligat, nisi eo modo quo obligant statuta Ordinis.
50 Si aliud intendat debet illud explicare, nisi aliàs dentur contraria statuta.
51 Quando obligent in mea religione mandata Prioris ad mortale.
52 Prior non potest aliquid præcipere cum scandalo.
53 Si præcipiat non obstante scandalo eius præceptum non obligat.
54 Idem dicendum est, si aliquid iniustum præcipiat.
55 Prior non potest vnum Monachū reformare, nisi alij reformentur.
56 Potest subditum suo præcepto obligare ad iuramentum præstandum de dicenda veritate omnium, quæ scit fieri in sua domo contra leges Ordinis.
57 Habet ius applicandi omnia subditorum sacrificia pro oneribus conuentus.
58 Potest subditos obligare suo præcepto ad sacrificandum quotidie.
59 Prior potest suum subditum dare in pignus, & obsidem, & ad hoc eum suo præcepto obligare, si id necessarium sit pro necessitate, & vtilitate Monasterij.
60 Secus si id faciat pro pace, vel simili causa reipublicæ.
61 Prior potest dare licentiam ingrediendi clausuram monialium sibi subiectarum, si hæc facultas illi à Generali, vel Prouinciali, vel à lege delegata sit.
62 Si tale monasterium auctoritate Pontificia sit subiectum soli Priori, ipse, non verò generalis potest dare talem licentiam.
63 Ad alienãda bona immobilia, & mobilia pretiosa conuẽtus si cætera adsint cõditiones de iure requisitę sufficit Prioris cõsensus.
64 Consensus Generalis, vel Prouincialis solum iure speciali requiritur in alienationibus.
65 Quomodo possit Prior donationem renuntiare, & legatum, & hæreditatem repudiare.
66 Prior potest hæreditatem relictam Monacho repudiare etiam inuito Monacho cui relicta est.
67 Prior de consensu Capituli ex iusta causa potest remittere summam debitam Monasterio.
68 Prior etiam cum suo conuentu non potest renuntiare priuilegio exemptionis à decimis.
69 Ad priorem cum suo conuentu spectat remittere iniuriam factam suo subdito, non verò ipsi religioso.
70 Hanc remissionem potest Prior cum conuentu præstare etiam inuito ipso religioso percusso.
71 Prior per se solum non potest procedere in his quæ directè sunt de iure Monasterij, sed semper debet procedere de consensu capituli alias gesta erunt inualidè.
72 Priores possunt, & debent facere eleemosynas de bonis superfluis conuentus.
73 Etiam de non superfluis possunt facere eleemosynas arbitrio prudentis viri.
74 Priores possunt efficere benefactores participantes orationum suorum subditorum.
75 Priores de iure antiquo poterunt ex causa suis subditis concedere peculium.
76 Idē possunt efficere de iure nouo; Quid dicendū sit de iure nostro.
77 Priores non ministrantes suis subditis necessaria, ita vt necessarium sit eis peculium permittere, peccant mortaliter.
78 Quomodo hoc sit intelligendum.
79 Prior potest præbere licentiam ad expendendum peculium ad libitum ad quoscumque vsus in genere.
80 Recipiens pecuniam à subdito habente talem licentiam Generalem, & si illicitè illam recipiat propter vsum turpem non tenetur ad restitutionem.
81 Idem dicendum est, si ipse superior aliquid tribuat de proprio peculio ob finem turpem.
82 Vt Prior tale peculium illicitè expendat, non sufficit quod illud tribuat personæ cum qua actus turpes habet, sed requiritur vt propter hunc finem tales res illi tribuat.
83 Si tribuat aliquid personæ, cum qua aliàs peccauit ob paupertatem, vel alium honestum finem, non peccat contra iustitiam, nec contra paupertatem.
84 Hoc modo fiunt vt plurimum donationes inter religiosos, & moniales sibi deuotas.
85 De iure communi recipere nouitios ad professionem pertinet ad Priorem de consensu Capituli.
86 Licet ex regula recipere nouitios ad professionem pertineat ad Prælatos superiores, non propterea denegatur prioribus nisi positiuè excludantur.
87 Prior sine consensu Capituli non potest recipere nouitios ad professionem, nec è contra conuentus sine consensu Prioris.
88 Si nouitius approbetur per vota secreta, sufficit quod maior pars Capituli non approbet, & si Prior sit de numero eorum, qui votum reprobatum tulerunt.
89 Prior validè recipit professionem, & si sit excommunicatus, suspensus, & interdictus.
90 Prior validè recipit nouitium ad professionem, & si hoc illi à suo superiore sit prohibitum, si prohibitioni non sit annexum decretum irritans.
91 Si Capitulum postquam approbauit nouitiū cognitis de nouo aliquibus nouitij defectibus capitulariter statuit, vt iterum de nouitio fieret scrutinium, Prior tenetur dictū scrutiniū expectare.
92 Si tamen Prior de facto non expectet, sed admittat nouitium statim ante nouum scrutinium ad professionē, professio est valida.
93 Prior recipiens nouitios ad habitum tenetur ante illorum receptionem facere illorum informationes.
94 Prior omittens prædictas informationes non incurrit pœnas impositas illas omittentibus, nisi à partorei nouitius receptus sit ligatus aliquo impedimento ex contentis in constitutione Sixti V.
95 Prior non tenetur recipere neque perquirere ad religionem eiectum in perpetuū, etsi sit emendatus, & petat iterum admitti.
96 De iure communi Prior potest approbare confessores respectu suorum subditorum.
97 Quid dicendum sit de iure nostro.
98 Cui competat præsentare religiosos Episcopo pro confessionibus sæcularium.
99 De iure communi deputare religiosos ad prædicandum verbum Dei non solum Generalibus, & Prouincialibus, sed etiam Prioribus conuenit.
100 Quid dicendum sit de iure nostro.
101 De iure communi ad Priores pertinet religiosos ad Ordines Sacros promouere.
102 Quid dicendum sit de iure speciali.
103 Quid de iure nostro.
104 Mortuo prouinciali si antequam prouideatur de superiore in eius loco, immineat tempus Ordinationis, Prior potest mittere suos subditos ad recipiendos Ordines.
105 Quid dicendum sit de iure nostro.
106 Priores de iure antiquo, & seclusis specialibus statutis poterant suis subditis concedere licentiam, vt possent ad beneficia curata promoueri extra Ordinem.
107 Secundum ius nouum in Trid. non possunt promoueri ad beneficia curata absque Papæ dispensatione.
108 Non possunt eligi ad beneficia simplicia sæcularia, nec licentia Prioris, nec alterius Prælati Superioris Ordinis.
109 Mendicantes non possunt assumi ad Episcopatum sine Pontificis dispensatione.
110 Concessa Pontificis dispensatione mendicantes non indigent alia licentia ad acceptandum Episcopatum.
111 Religiosi non mendicantes possunt promoueri ad Episcopatum etiam sine Pontificis dispensatione.
112 Non mendicantes indigent licentia sui Superioris ad acceptandum Episcopatum.
113 Sufficit licentia Prioris localis, si aliud speciale nō sit stabilitū.
114 Prior potest sibi, & suis subditis eligere sepulturam.
115 Non potest eligere sepulturam extra conuentum sui Ordinis pro se vel pro subdito si ibi sit locus, vbi commodè sepeliri possit.
116 Prior potest iure cōmuni nominare cōseruatorē pro suo cōuentu.
117 Quid dicendum si de iure nostro.
118 Priores omnium religionum exceptis Minoribus, & Capucinis possunt de iure communi præbere suis subditis licentiam acceptandi munus executoris testamenti.

119 Prior

119 *Prior potest esse executor testamenti sine alia licentia Prouincialis.*
120 *Minoribus & Capucinis iure communi prohibitum est esse executores testamentorum.*
121 *Possunt institui à testatoribus nominatores executorum suorum testamentorum.*
122 *Nullus religiosus mea religionis siue sit Prior siue etiam Prouincialis potest dare licentiam, vel acceptare pro se officium testamentarij absque licentia patris nostri Generalis.*
123 *Prior potest in suo conuentu creare vnum, vel plures notarios pro intimandis mandatis priuilegijs, &c. quibuscumque personis, siue Ecclesiasticis, siue sæcularibus.*
124 *Potest creare notarios etiam pro causis criminalibus suorum religiosorum, quoties debet formare processus.*
125 *Si inciderit ieiunium Ecclesiæ in die magnæ solemnitatis Ordinis potest Prior illud antevonere, & obseruare facere die præcedenti illud solemne festum.*
126 *Prior potest suorum religiosorum missas applicare.*
127 *Si subditis præcipiat vt pro sua intentione celebrent non celebrantes, vel celebrãtes, cũ alia intentione peccant mortaliter, sacrificia tamen tenent pro illis, quibus Sacerdos applicauit.*
128 *Si Prior pro talibus missis acceperat stipendium, vel applicauit pro aliqua capella non solum peccat subditus mortaliter Missam non celebrando pro intentione prælati, seu tenetur ad restitutionem.*
129 *Prior coactus extrema paupertate potest reducere missarum acceptarum congrua stipendia ad taxam communem.*
130 *Idem dicendum est de missis relictis in aliqua capella, si augeatur stipendium commune decursu temporis.*
131 *Prior, & alij prælati non excommunicati possunt licitè, tum suis subditis etiam nouitijs excommunicatis non toleratis excommunicare in omnibus etiam in sacris recitando, cum eis officium Diuinum, &c.*
132 *Subditi non excommunicati possunt eodem modo cum suis prælatis excõmunicatis non toleratis cõmunicare etiã in diuinis.*
133 *Idem dicendum est de magistro nouitiorum respectu nouitiorum, & è contra.*

36 DIco primò, Licet Prior per se solus de iure communi non
possit condere leges perpetuas, imò neque cum consensu
37 sui Capituli, vt rectè cum Suario docet Lezana, *to.1.c.18.n.90.*
& alij communiter, potest tamen suæ communitati imponere
præcepta, & censuras, siue in communi, siue in particulari durantia pro tempore sui officij, ita Lezana, *sup.n.90.* & quoad nos
patet *ex 1 p. nostrarum constitutionum c.5.n.5.* Non debent tamen
38 Priores esse faciles ad imponenda præcepta obligantia sub mortali etiam in materia graui, cum experientia constet eorum frequentia magis contemni, quàm formidari Bassæus, *verbo prælatus nu. 12.* Vnde Priores imponentes sine magna causa præcepta
39 obligantia sub mortali, siue materia sit grauis, siue leuis peccant
mortaliter, abutuntur namque potestate, quæ eis data est non
in perniciem, & animarum laqueum, sed in bonum subditorum,
ita solidè cùm Reginaldo Giragus, *p.3 dubio quinquagesimo, nu.*
300. Vnde in nostra constitutione, *loco citato* prælatis præcipitur, ne nisi in casu graui summaque cùm maturitate, & in scriptis præcepta, vel censuræ imponantur.
40 Aduerte tamen primò, nullum prælatum posse actum pure
internum secundùm se præcipere, benè tamen si habeat connexionem, cum actibus externis, nam tunc etiam actus internus
per accidens imperatur, quatenus actus externus sine interno,
vel non est actus moralis, vel non habet malitiam, quam prælatus vitare intendit Bassæus, *verbo prælatus nu. 5. & 6.* Secundò
41 aduerte Prælatum nunquam intendere subditos obligare suis
præceptis, vbi est probabile vitæ periculum, si illud non est per
se materiæ præceptæ annexum, nemo enim emittẽns obedientiæ votum habet intentionem se obligandi cum vitæ periculo,
nec cùm maximo detrimento proprio, ita cùm Suario, Azor,
Sanchez, & alijs Bassæus, *suprà nu. 13.*
42 Dixi si illud non est per se materiæ rei præceptæ annexum,
nam aliquando potest Prior præcipere subdito, vt exponat se
probabili periculo vitæ quando scilicet, hoc est necessarium
ad bonum commune religionis, vt tempore pestis præcipiat, vt
aliquis præbeat alijs religiosis peste infectis necessaria, ita cum
43 Rodriguez, Sanchez, & alijs Bassæus, *suprà nu. 13.* Non tamen
eis poterit præcipere, vt inseruiant etiam in spiritualibus, si
44 adsint Parochi, qui id efficere possint, quod si deficiant, & religiosi sint mendicantes, tunc præcipi possunt à prælato, vt fidelibus in spiritualibus sucurrant, cum sint coadiutores Parocho-
45 rum, ita cùm D. Thom. & alijs Delbenè, *tom. 2. cap 19. dub. 3. section. 2. n. 52. & sequentibus.* Rutil. Sanchez, Faustus, quos
refert, & sequitur Pelizar. *tract. 5. cap. 12. nu. 30.* Vbi ait in
casu quo desint Parochi, & clerici, qui bono spirituali fidelium
peste laborantium occurrant teneri prelatos mendicantes mittere religiosus ad loca Diœcesis peste infecta, vt fidelibus succurrant in spiritualibus.
46 Dico secundò, Prior non potest suo præcepto subditum obligare, vt opinionem suam probabilem sequatur propriam etiam
probabilem relinquendo, ita multi DD. quos citant, & sequuntur Palaus, *to. 1. tract. 1. disp. 2. parte sexta, num 1. & 5.* Sancius, *in selectis disp. 33. num. 28* Vidal. *titulo de pœnitentia Sacramento inquisitione 6. n. 54.* contra Salas, Layman, Vasquium,
quos, & alios refert, & sequitur Thomas Hurtado, *tract. 3. c. 5. nu. 193* Ratio nostræ resolutionis est, quia licèt superior habeat ius præcipiendi, vt subditus operaretur id, quod certè, &
indubitabiliter est bonum, & licitum, & secundùm suam regulam, attamen non id euenit quando subditus habet probabilem
opinionem, vel non esse bonum, aut licitum, id quod præcipitur, vel esse quid excedens suam iurisdictionem: ergo in tali
casu, cum solùm probabiliter obliget superior suo præcepto
etiam solùm probabiliter obligabitur subditus: ergo cum opinio dicens subditum non manere in hoc casu obligatum sit probabilis subditus illam potest sequi in praxi. Tum quia quando
datur opinio probabilis rem præceptam esse illicitam vocetur
in dubio iurisdictio superioris, cum nunquam fuerit in possessione præcipiendi illicitam, vel suam iurisdictionem excedentem, ergo subditus non tenetur ei obedire, cum habeat etiam
opinionem suam probabilem.
Dico tertiò, Prior potest præcipere suo subdito, vt acceptet 47
superioris munus, vel quodcumque beneficium etiam Parochiale consuetum regi per regulares suæ religionis, etiam si sit
manuale, & ad nutum amouibile, ita cum Rodriguez, & alijs
Delbenè, *tom. 2. c. 19. dubio 3. sect. 2. num. 43.* hoc enim spectat
ad bonum commune religionis. Non tamen poterit etiam si sit 48
generalis ei præcipere, vt acceptet Episcopatum, nàm potestas, quam habent prælati regulares, non est ad bonum commune Ecclesiæ, sed ad bonum commune religionis, vel religiosi
Delbenè, *suprà nu. 34.*
Dico quartò, Prior simpliciter mandans fieri aliquid etiam 49
per verba imperatiui modi non obligat, nisi eo modo quo obligant statuta religionis, non enim videtur prælatum plus velle
obligare, nisi eo modo quo obligant alia statuta, ita cùm Ledesma Peyrin. *de subdito q. 1. cap. 5. §. 4. dicto 1.* Quod si aliud præ- 50
latus intendit debet illud explicare; Videnda tamen sunt de
hoc religionum statuta, & consuetudines in mea namque reli- 51
gione nunquam mandata prælatorum obligant ad mortale, nisi
in scriptis, & certa forma proferantur, vt patet *ex prima parte nostrarum constitutionum cap. 5. nu. 5.*
Dico quintò, Prior non potest aliquid præcipere cum scan- 52
dalo. Vndè si præcipiat non obstanti scandalo non tenetur ei 53
subditus obedire, Grassius, Rozella, quos refert, & sequitur
Peyrin. *de subdito qu. 1. c. 7.* Idem dicendum est si aliquid iniu- 54
stum præcipiat, vt si ex odio velit omnes res meas eripere, vt sibi
eas accommodet, vel alij tribuat, Rosel Angel. quos refert, &
sequitur *ibi* Peyrin. quod verum est etiam si id faciat animo me 55
reformandi, nam prælatus non potest, vnum Monachum reformare nisi reformentur alij Peyrin. *suprà.* An autem prior possit
suo præcepto, imò & excommunicatione, suspensione, & interdicto suum subditum ad iuramentum præstandum obliga- 56
re, vt ei dicat omnia, quæ sunt contra regulam aut statuta religionis, vel leges Ecclesiasticas quidquid sit, vel credit, vel fama
est committi ab alijs religiosis. Respondeo affirmatiuè, ita ex
Rodrig. Tambur. *to. 2. disp. 21. quæsito 3. nu. 1.* non enim transit limites suæ iurisdictionis, vt *suprà* diximus.
Dico sextò, Prior habet ius applicandi omnia subditorum sa- 57
crificia, vt satisfaciat oneribus, & obligationibus quas conuentus habet ortas ex religiosorum conueniẽti sustentatione Hurt.
tr. 3. c. 6. nu 162. Vndè si nolint quotidie celebrare potest eos cogere præcepto, imò & excommunicatione non tamen reseruata
ad quotidie pro sua intentione celebrandum. Ita Thom. Hurt.
tract. 2. cap. 2. resol. 3. num. 26. est enim hoc præceptum de re 58
licita, & honesta, & concedente ad communitatis bonum, &
rectum regimen regularium, imò de re debita ex iustitia.
Dico septimò, potest Prior præcipere suo subdito, quod stet 59
in certo loco ad tempus, seu potest eum dare in pignus, & obsidem si id necessarium sit pro vtilitate, & necessitate monasterij
secus si id faciat pro pace, vel simili causa reipublicæ, ita cùm
alijs Delbenè. *tom. 2. c. 10. dub. 3. nu. 55.* Ratio prioris partis 60
est, quia illud est necessarium pro bono communi religionis,
ergo optimè præcipi potest à prælato. Ratio verò secundæ partis est, quia potestas prælati non est data in bonum commune
reipublicæ, sed religionis: ergo licèt in bonum commune religionis possit religiosus dari in pignus à suo prælato, non tamen
in bonum commune reipublicæ.
Dico octauò, Prior potest dare licentiam ingrediendi clau- 61
suram monialium sibi subiectarum, si hæc facultas illi à Generali, vel Prouinciali, vel à lege non sit ablata; ita contra Suarium, & Confectium Delbenè, *to. 2. c. 19. dubio 33. n. 1.* Ratio
verò est, quia iura absolutè, & generaliter tradunt, id ad superiorem pertinere, sed prior respectu illius conuentus est superior, siue sit ordinarius, siue delegatus, hoc enim per accidens est,
ergo optimè potest dare talem licentiam. Imò addo quod si tale
Monasterium sit authoritate Pontificis subiectum soli Priori Cõ-
uẽtuali, solum ipsum, non verò Generalem vel Prouincialẽ posse 62
dare talem licentiam, siquidem solus prior habet iurisdictionem

super illum Monasterium, nisi aliàs velit illam alteri delegare,
ita Delbenè, *suprà num.* 2.

63 Dico nonò. de iure communi ad alienanda bona immobilia,
vel mobilia pretiosa Conuentus sufficit Prioris consensus, si cæ-
terę adsint conditiones requisitæ ad alienationem, nullum enim
ius extat, aut decretum Sacrę Congregationis postulans contra-
64 rium. Vndè quod requiratur consensus Generalis, vel Prouin-
cialis, est de iure speciali religionum, vel ex constitutionibus di-
uersorum Pontificum, qui concesserunt facultatem alienandi
cum licentia Prouincialis, vel Generalis, vel etiam diffinitorij
generalis, vt nobis Carmelitis excalceatis concessit Paulus III.
Vndè in hoc standum est religionum statutis, & priuilegijs Bord.
to. 1. *res.* 27. *nu.* 28. Peliz. *tr.* 6. *cap.* 8. *nu.* 115. Sed de his vide,
65 quæ diximus, *in tract. de priuilegijs disp.* 1. *sect.* 4. *§.* 1. *per to-
tum*. Vbi etiam inuenies *nu.* 183. quomodo possit prior sine so-
lemnitatibus validè donationem renuntiare, legatum, & here-
66 ditatem repudiare. An autem prior possit etiam repudiare hæ-
reditatem relictam Monacho inuito ipso Monacho, affirmat
cum Sanch. Peliz. *tr.* 9. *cap.* 7. *nu.* 88.

67 Dico decimò, Prior de consensu Capituli intercedente iusta
causa potest remittere summam debitam Monasterio, ita cùm
Sanchez, Alfonso de Leone, & alijs Peliz. *tract.* 4. *cap.* 2. *num.*
329. Lugo, *de iustitia disput.* 3. *num.* 168. Ratio verò est, quia
prior licèt non sit dominus bonorum Monasterij, est tamen il-
lorum administrator, sed administrator data iusta causa potest
disponere de bonis, quæ administrat etiam dando intra tamen
limites suæ potestatis, ergo idem poterit facere remittendo,
nam remissio quædam donatio est.

68 Dico vndecimò, Prior etiam cum suo conuentu non potest
renuntiare priuilegio exemptionis à decimis, ita Suarez, *to.* 1.
de religione tract. 2. *lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 3. & cùm alijs communiter
Delbenè, *to.* 2. *c.* 9. *dub.* 24. *sect.* 1. *n.* 10. Et ratio est, quia talis re-
nuntiatio cederet in præiudicium principis, scilicet Papæ, qui
eos in eorum Ordinariorum liberos suæ gubernationi, & pro-
tectioni immediatè subiecit, vt colligitur, *ex cap. cum tempore
de arbitris*.

69 Dico duodecimò, ad Priorem cum suo conuentu pertinet re-
mittere iniuriam factam suo religioso, non verò ipsi religioso,
70 imò hanc remissionem potest Prior, cum conuentu præstare
etiam inuito ipso religioso percusso, ita Bord *in decisionibus de-
cisione* 27. & cum Sanchez, Peliz. *tract.* 6. *cap.* 12. *n.* 31. Ratio
verò est, quia remissio iniuriæ debet fieri à parte læsa, sed illa
iniuria facta religioso redundauit in totam communitatem, *arg.
eorum, quæ de iniuria filij redundare in patrem dicitur leg.* 1. *§. iniu-
ria leg. eum qui § fin de iniurijs, § . patitur inst. de iniur.* ergo à
tota communitate fieri debet etiam inuito religioso offenso,
nam his totam suam voluntatem transtulit in Monasterium, ac
per consequens non habet velle, ac nolle.

71 Dico decimo-tertiò, Prior per se solus procedere non potest
in ijs, quæ directè sunt de iure Monasterij, sed debet semper
procedere cum consensu Capituli *c. quod quibusdam de fidei capi-
te nouit capite ea nascitur de his, quæ fiunt à prælatis*. aliàs gesta
erunt inualida, & nullo modo iuribus Monasterij præiudicia-
lia, ita Vidal, *tit. de subdito inquisitione* 1. *nu* 57.

72 Dico decimo quartò. Priores possunt, & debent facere elee-
mosynas de bonis superfluis conuentus, imò etiam si superflua
non sint, possunt arbitrio prudentis viri competentes, & mode-
73 ratas facere, ita Vasq. Molina, Rodrig Grassius, quos refert,
& sequitur Peyrin. *de subdito q.* 2. *c.* 2. *§.* 8. *dicto* 1, Vidal. *tit.
de paupertate inquisitione vnica n* 128. Ratio verò est, quia Prior
habet generalem administrationem conuentus: ergo potest eam
in vsus licitos distrahere, quos legitima eorum admiratio postu-
lat, sed huiusmodi distributio eleemosynarum est licita, & pru-
dens si moderato modo fiat, ergo. Aduerte tamen prouinciales
maiores posse facere eleemosynas Prioribus Vasq. *opusculo de
eleemosynis cap.* 4. *nu.* 11.

74 Dico decimo-quintò, Priores possunt efficere benefactores,
& alios fideles participantes satisfactionum, & orationum suo-
rum subditorum, illorumque opera meritoria alijs applicare, an-
tequam constituantur, & reponantur in thesauro Ecclesiæ, ita
communiter DD. apud Bassæum, *verbo suffragia nu.* 1. Et hoc
non solùm ex priuilegio, vt probat Miranda, *tom.* 2. *quæst.* 49.
artic. 1. Sed etiam de iure communi ex decreto Pelagij Papæ,
in cap. nullam 18. *q.* 2. Et hoc etiam à fortiori possunt Prælati
superiores efficere. Et ratio in vtroque casu est, quia prælati
regulares ratione voti obedientiæ habent dominium volunta-
tum suorum subditorum, ergo poterunt cui voluerint eorum
meritoria opera applicare.

75 Dico decimo-sextò, Priores de iure communi antiquo pote-
rant suis religiosis ex causa legitima concedere peculium, id est,
redditus annuos ad nutum superiorum reuocabiles ad quoscum-
que vsus honestos, & pios, ita Rodriguez, Azor, Sanchez, Na-
uarr. quos refert, & sequitur Bassæus, *verbo paupertas religiosa
nu.* 9. Thom. Hurtado, *to.* 2. *tr.* 8. *cap.* 8. *section* 7 *nu.* 826. *res.*
84. licèt alij apud ipsos contrarium teneant. Et ratio est, quia
talis religiosus nihil habet contra licentiam prælati, ergo non
deliquit contra paupertatis votum.

An verò de iure nouo Trid. *sess.* 25. *c.* 2. *de regularibus*, hoc 76
prior adhuc efficere possit? maius est dubium, negant Rodrig.
Lessius, Molina, apud Sanch. *lib.* 7. *moralium cap.* 22. *n.* 11. Con-
traria tamen sententia probabilior est, ita Sà, Nauarr. Grassius,
Sanchez, Diana, quos refert, & sequitur Bassæus, *sup. n.* 10. Et
ratio est, quia Trid. nihil noui iuris induxit, sed solùm declara-
uit ius, quo semper prohibitum fuit religiosis habere superflua,
vel aliqua à voluntate prelati independenter, & irreuocabiliter;
sed prędictum peculium conceditur prædictis religiosis ex iusta
causa, & reuocabiliter à prælato, ergo. Videnda sunt tamen spe- 77
cialia religionum statuta, nam in mea religione prælati etiam
generales tale peculium minimè concedere possunt, vt patet *ex
1. p. nostrar. constitut. c.* 7. *n.* 7. *&* *c.* 8. *n.* 3.

Aduerte tamen Priores non ministrãtes suis subditis necessa- 78
ria, ita vt necessariũ sit subditis permittere peculia, peccare mor-
taliter. Hoc tamen limitandũ est, quando introductum est, quod 79
Conuentus tribuat omnibus religiosis necessaria tum ad victum
tum ad vestitum, tum in salute, tum in infirmitate, secus dicen-
dum est, quando introductum est, quod conuentus de iustitia ni-
hil tribuat, vel quod solum tribuat vestuarium exterius in certis
temporibus, & de victu parum, vel tantùm commune refecto-
rium nimis limitatum tribuat, & nihil aut parum de infirmis
cogitetur, vt fit in pluribus monialium conuentibus, nam tunc
non solùm possunt prelati, sed etiam tenentur subditis cõcedere
peculia, & semel concessa non possunt illa tollere, nisi aliunde
eos superior prouideat, ita cùm Sanchez, Peyrinis. & alijs benè
notat Thom. Hurtado, *to.* 2. *c.* 8. *tr.* 8. *res.* 84. *sect.* 12. *num.* 858.

Si tamen inquiras, an Prior possit concedere licentiam ad ex- 80
pendendum prædictum peculium, ad libitum ad quoscumque
vsus in genere prout comprehendit vsus licitos, & illicitos.
Respondeo affirmatiuè, ita Lugo, *de iustitia disput.* 3. *num.* 139.
Peliz. *tract.* 4. *cap.* 2. *n.* 432. & probabile putat Alcozer, Angles,
Lopez, Medina, Rebello, & Lessius, quos refert, & sequitur
Salas, *tr. de Lugo disp.* 21. *nu.* 4. licèt ipsi contrarium teneant:
Ratio autem est, quia Prior dans talem licentiam generalem
non dicitur cooperari peccato subditi tale peculium illicitè ex-
pendentis, cum præstet solùm concursum generalem indiffe-
rentem, sicut nec Deus dicitur cooperari peccato hominis si-
milem concursum generalem præstando.

Vndè in hoc casu recipiens pecuniam à subdito habenti talem 81
licentiam generalem, etsi illicitè illam recipiat propter vsum
turpem, ludum illicitum, vel aliam rem illicitam non tenetur
ad restitutionem, ita prædicti DD. quibus adde Fag. *in* 2. *pręcepto* 82
Ecclesiæ lib. 8. *c.* 6. *n.* 416. Hurt *t.* 2. *c.* 8. *tr.* 8. *res.* 87. *§.* 2. *n.* 880. Idem
dicendum est, si ipsemet Prior aliquid tribuat de proprio pecu-
lio ob finem turpem, nam recipiens non tenetur restituere; si-
quidem Prior voluntate tacita capituli administrationem ve-
ram concedentis expendit, ita Hurtado, *sup. nu.* 888.

Aduerte tamen ad hoc, vt subditus, vel Prior tale peculium 83
illicitè expendant non sufficere, quod illud tribuant personæ,
cum qua actus turpes exercent, sed requiri, vt propter hunc fi-
nem tales res illis distribuant. Vndè si aliquam quantitatem de- 84
dissent alicui personæ, cum qua aliàs inhonestè peccarunt non in
stipendium exercitij prohibiti, sed ex motiuo honesto, vt v. g.
propter illius paupertatem meam vtilitatem, vel quid simile
non peccant contra iustitiam, nec contra votum paupertatis,
ita Hurtado, *to.* 2. *tr.* 8. *c.* 8. *ref.* 87. §. 1. *n.* 878. Et sic existimat, 85
cum Nauarr. ipse Hurtado *ibi* donare posse religiosos ordinariè
loquendo suis deuotis monialibus, & istas illis, imò & sæcula-
ribus mulieribus illustribus, & honoratis & sic excusantur, vt
in plurimum à restitutione religiosæ accipientes à religiosis, &
isti ab illis, quia ordinariè ad hoc habent tacitam licentiam do-
nandi, accipiendi, & retinendi, solus enim modus, & non sub-
stantia in his donationibus displiceret superioribus.

Dico decimo-septimò, de iure communi recipere nouitios 86
ad professionem pertinet ad Priorem, cum Concilio fratrum
est, tamen consuetudine introductum, vt requiratur etiam
fratrum consensus, ita Sanchez, Suarez, Vechius, Faustus, &
alij quos refert, & sequitur Peyrin. *de prælato q.* 3. *c.* 1. *§* 5. *num.*
135 Peliz. *tract.* 3. *cap.* 3. *nu.* 8. & nos iam diximus in tractat. an- 87
tecedenti, & licèt ex regula recipere nouitios ad professionem
pertineat ad prælatos superiores, non propterea denegatur prio-
ribus, nisi positiuè ipsi excludantur: ita cùm Bordono Pelizar.
ibi num. 14. & hinc fit nullo casu posse Priorem recipere noui- 88
tium ad professionem sine Capituli consensu, nec è contra con-
uentus sine Prioris, vel alterius prælati superioris consensu, ita
Rodr. Vechius, Nauar. Miranda, quos refert, & sequitur Pe-
liz. *tract.* 3. *cap.* 3. *nu.* 12. de valore enim professionis est, vt inter-
ueniat tam prælati, quàm monasterij consensus.

Vnde si Prior mortuus sit, si loco defuncti non sit alius, qui 89
monasterio præsit, minimè potest conuentus recipere nouitios
ad professionem. Aduerte tamen, quod si nouitius approbetur
per vota secreta, si maior pars Capituli eum approbauerit, & si
prior sit ex illis, qui votum reprobatiuum dederunt, non propte-
rea nouitiuum manere reprobatum, sed prælatus tenetur eum
suo tempore admittere ad professionem: ita Peyrin. *de subdito q.*
1. *cap.* 26. *§.* 2. *vers. si verò suffragia*. An autem Prior sit si excom- 90
municatus

municatus vitandus, vel suspensus, denunciatus validè recipiat
professionem nouitiorum. Respondeo affirmatiuè, nam recipere
nouitios ad professionem non est actus iurisdictionis, sed supe-
rioritatis: ita cùm Sanch. Rozella, Peyrin. *sup.*
91 An autem Prior validè recipiat nouitium, ad professionem si
hoc illi à suo superiore, sit prohibitum? Respondeo affirmati-
uè, si aliàs prohibitioni non fuerit annexum decretum irritans,
multa enim prohibentur fieri, quæ tamen facta tenent *cap. ad
Apostolicam de regulis*. Tum, quia talis prohibitio cum sit sim-
plex, solùm reddit actum illicitum non tamen nullum, ita Ve-
chius, Bord. quos refert, & sequitur Peliz. *tr. 3. cap. 3. nu. 23.*
92 An autem si Capitulum postquam dedit consensum ad profes-
sionem postea cognitis aliquibus nouitij defectibus capitulariter
statuat, vt iterum de nouitio fiat scrutinium, poteritne tunc
Prior non spectare dictum scrutinium, & statim validè recipere
nouitium ad professionem sine tali scrutinio timens fore, vt no-
uitius expelleretur? Respondeo Priorem teneri spectare nouum
scrutinium, & si nolit capitulum illud posse efficere sine Prio-
re, siquidem capitulum aliqua efficere potest absq; prælato ex ti-
tulo de his, quę fiunt, non enim potestas data est prælato in de-
93 structionem, sed in ędificationem, ita Peliz. *tr. 3. c. 3. nu. 39.* Si ta-
men Prior antequam dictum scrutinium à Capitulo habeatur,
admittat nouitium ad professionem, professio absq; dubio tenet,
nam primus consensus Capituli, non fuit reuocatus per illam de-
terminationem capitularem, quod iterum de eo fieret inquisi-
tio: ita Less. Bord. quos refert, & sequitur Peliz. *sup. nu. 28.*
94 Dico 18. Prior recipiens nouitios ad habitum tenetur ante
illorum receptionem facere illorum informationes, iuxta con-
stit. Sixti V. prout moderatum à Clemente VIII. sub pœna pri-
uationis vocis actiuæ, & passiuæ in perpetuum dignitatum, offi-
ciorum seu graduum, & inhabilitatis perpetuæ tum ad ea, tum
ad alia in posterum obtinenda, vt constat ex eadem bulla: quæ
pœnæ non à Prouinciali, qui dedit licentiam ad aliquem noui-
tium recipiendum, sed à Prioribus quibus Prouincialis commi-
sit, vt informationes faciant si eas omittant incurruntur, vt cum
95 Portel notauit Peliz. *tra. 2. cap. 3. nu. 16.* Aduerte tamen prio-
rem omittentem prædictas informationes non incurrere prædi-
ctas pœnas, nisi à parte rei nouitius receptus sine prædictis in-
formationibus sit ligatus aliquo impedimento, ex contentis in
prædicta constitutione Sixti V. ita Portel, Rodrig. Bartholo-
mæus de Vechijs, Diana, quos refert, & sequitur Tambur. *to.
3. disp. 6. quæsito 5. nu. 3.* & ratio est, quia bulla solùm ligat re-
cipientes criminosos, &c.
96 Dico 19. Prior nec alius prælatus, superior non tenetur ite-
rum recipere, nec præquirere ad religionem eiectum in perpe-
tuum, & si sit emendatus, & petat iterum admitti, ita Sanchez,
Azor, Rodrig. Sanctarel, Miranda, & cum pluribus Diana, quos
refert, & sequitur. Vidal, *tit. de horis Canonicis inquisitione 3. n.*
27. licèt alij contraria teneant. Ratio est, quia talis religiosus,
fuit condemnatus per sententiam diffinitiuam, vt viuat extra re-
ligionem sine habitu, ergo religio non potest cogi ad illum ite-
rum recipiendum, patet consequentia, quia sicut iudex, data sen-
tentia diffinitiua contra reum non potest cogi, vt reuocet talem
sententiam: ita neq; religio dicta, sententia diffinitiua expulsio-
nis potest cogi, vt reuocet illam. Tum quia pręlati de iure com-
muni non tenentur recipere infames, sed tales eiecti sunt infa-
mes, vt patet ex priuilegio Innocentij IV. concesso Minoribus, vt
cùm Lugo, & Rodrig. notauit Vidal. *suprà nu* 32. ergo.
Tum quia, vt ait Miranda, *tomo 2. quæst. 7. art. 7.* nec ipsa reli-
gio tales eiectos licèt emendatos potest iterum recipere sine li-
centia Papæ. Et ratio est, quia tales religiosi comparantur cle-
ricis actualiter degradatis, sed clerici degradati sine authoritate
pontificia non possunt ab Episcopo iterum restitui, vt commu-
niter tradunt DD. ergo idem dicendum est de religiosis eiectis.
Nec obstat decretum sacrę Congregationis de eiectis ab Vrbano
VIII. nec etiam *cap. ne religiosi de regul.* in quibus præcipitur, vt
prælati annuatim fugitiuos, & eiectos requirant, & ad ordi-
nem reducant, nam tam textus Gregoriano, quàm decretum sa-
cræ Congregationis loquuntur de eiectis verbaliter, & ad tem-
pus sine spoliatione habitus, & si aliud intendat fuisse vsu abro-
gatum: ita Vidal, *suprà nu. 35.*
97 Dico vigesimò, Secluso speciali iure Prior de iure communi
potest approbare confessores respectu suorum religiosorum: ita
Suar. *tom. 4 religionis tr. 8. lib. 2. cap. 15. nu. 4.* Bord. *to. 1. resol.
4. nu 15.* Peliz. *tr. 8. cap. 2. n. 30.* Ratio est, quia Priores habent
iurisdictionem quasi episcopalem super suos subditos etiam in
foro externo ergo nullum est inconueniens, quod possint pro suis
98 subditis confessores approbare. Hæc tamen approbatio non ex-
tenditur vltra suos subditos. Bord. *ibi nu. 14.* Dixi secluso spe-
ciali iure, nam ex iure speciali videat quisque sua statuta, in mea
namque religione huiusmodi approbatio, etiam pro religiosis
solum potest fieri à Generali, vel prouinciali, vt patet *ex 2. par.
nostrarum constitutionum c. 6. nu. 2.*
99 Si tamen quæras, an Prior possit etiam præsentare religiosos
Episcopis, pro confessionibus sæcularium stando in iure com-
muni, & sæclusis specialibus statutis. Respondeo in religione
Minorum, & Prædicatorum talem præsentationem de iure
communi debere fieri à generali, vel à prouinciali, vt patet *ex c.
dudum de sepulturis*, & tenet Bord. *to. 1. resol. 36 nu. 90.* Portel,
1. to. casuum casu 29. De alijs verò regularibus nihil in iure com-
muni inuenio dispositum, nam Trid. *sess. 23. c. 1. de reformatione*,
agens de approbatione confessorum regularium nihil specificat,
vel requirit circa modum quo confessor regularis, ex parte sui
ordinis debeat præsentari Episcopo, pro confessionibus sæcula-
rium audiendis. Vndè circa hoc videnda sunt particularia statu-
ta, in mea namque religione hoc solùm spectat ad generalem,
vel prouincialem, vt patet *ex 2. parte nostrarum constitutionum
cap. 6. num. 2.*
Dico vigesimo primò, De iure communi deputare religiosos 100
ad prædicandum verbum Dei, pertinet non solùm ad generales,
& prouinciales, sed etiam ad Priores locales: Ita Peliz. *tr. 8. cap.
4. nu. 27.* Ratio est, quia *in Trid. sess. 5. cap. 2. de reformatione*
talis potestas committitur superioribus religionum non expri-
mendo, an id committatur superiori generali, aut prouinciali,
aut locali; ergo ad quemlibet illorum indifferenter pertinet. 101
Dixi de iure communi, nam de iure speciali videnda specialia
statuta; in mea namque religione ad hoc munus, religiosus de-
putare pertinet ad solùm generalem, vel prouincialem, vt patet
ex 2. parte nostrarum constitutionum cap. 7. nu. 1.
Dico vigesimo secundò, De iure communi ad priorem perti- 102
net religiosos suos, ad sacros ordines promouere, vt patet *ex cap.
nullus 1. c. si quis 2. dist. 58. & ex alijs testibus*, quos latè refert
Bord. *in decisionib. decisione 1. n. 1.* Quæ iura cum sint antiquissi-
ma, & antequam fuissent prouinciales loquuntur de prioribus
localibus: ita Bord. *sup. n. 4.* De iure tamen speciali ferè in om- 103
nibus religionibus hoc spectat ad prouinciales, & in mea religio-
ne constat, *ex 3. p. nostrarum constitutionum c. 9. nu* 2. An autem
mortuo prouinciali, & antequam prouideatur de superiore in 104
eius loco immineat tempus Ordinationis possit prior mittere
adhuc hodie suos subditos ad ordines. Affirmat Bord. *ibi n. 5.* &
ita factum fuisse anno 1644. testatur, redditio enim ad ius anti-
quum est multum fauorabilis Sed in mea religione existimo hoc 105
euenire non posse, siquidem mortuo prouinciali primus defini-
tor capituli prouincialis ex vi legis statim in prouincia pręsidet,
quo vsque à definitorio generali alius eligatur, vt patet *ex 3. p.
nostrarum constitutionum c. 9. n. 7.*
Dico vigesimo tertiò, Stando in iure communi antiquo, & se- 106
clusis specialibus statutis Priores poterant suis subditis concede-
re licentiam, vt possent ad beneficia curata promoueri extra
suum ordinem: ita Palaus, *tr. 13. disp. 1. p. 3. §. 1. n. 19.* Peliz. *tr. 8.
c. 6. n. 240.* & patet *ex c. si religiosus in princ. de electione in 6.* Dixi 107
stando in iure antiquo, nam secundùm ius nouum in Trid re-
gulares non possunt promoueri ad beneficia curata absque Pon-
tificis dispensatione, vt ex declaratione Gregorij XIII. & ex
alijs pluribus DD. latè probat Palaus, *sup. nu. 10*
An autem de licentia Priores, vel saltem generalis possint 108
regulares eligi ad beneficia simplicia sæcularia. Respondeo ne-
gatiuè, nec iure antiquo, patet *ex c. cum, & de beneficio de præben-
dis in 6. & ex c. monachi de statu regulari, & c. super eo de regulari-
bus*, & cum multis latè probat, *suprà nu. 5.* Nec etiam iure no-
uo, nam Trident. nihil circa hoc disposuit, sed ius antiquum
reliquit in suo robore, imò illud amplius restrinxit etiam ad
beneficia curata, vt *suprà* vidimus. Excipe religiosos ordinum
militarium etiam D. Ioannis, nam hi sunt capaces, tam benefi-
cij simplicis, quàm curati non solùm regularis, sed etiam sæ-
cularis: ita cùm Sanch. Lezana, & alijs Peliz. *tract. 8. cap. 6. nu.*
234. vbi plura de his videre poteris si placeat..
Si tamen quæras, an religiosi ad hoc, vt promoueantur ad epis- 109
copatum, requirant etiam licentiam sui superioris? Respondeo
mendicantes non posse assumi ad episcopatum sine dispensatio-
ne Pontificis, vt patet *ex extrauaganti dispendijs de post prælator.*
& tenet Sanch. *lib. 7. moral. cap 2. nu. 33.* Peliz. *tra. 8 c. 3.* Vndè 110
concessa Pontificis dispensatione non indigent alia licentia cùm
ipse sit supremus religionum prælatus, ita cum Sanch. Palaus, 111
tr. 13. disp. 1. p. 3. §. 1. n. 16. Religiosi verò non mendicantes cùm
possint promoueri ad episcopatum etiam sine dispensatione Pon-
tificis, prout docet Suar. *de relig. to. 4. tr. 8. lib. 3. c. 19 n. 1.* & cùm 112
alijs Palaus, *sup. n. 7.* indigent licentia suorum superiorum, suf-
ficit tamen Prioris licentia si aliud speciali iure non sit stabili- 113
tum: ita cùm Sanchez, Palaus, & alijs Peliz. *sup. nu. 139.*
Dico vigesimo quartò, Prior potest sibi, & suis subditis eli- 114
gere sepulturam: ita Rodrig. Francus, Sanch. Lezana, & alijs,
quos refert; & sequitur Pasqualig. *tom. 2. decisione 384 nu. 2.*
An autem Prior possit eligere sepulturam ex conuentu sui or- 115
dinis pro se, vel pro suo subdito, si aliàs habeat ecclesiam, vbi
commodè sepeliri possit, maius est dubium; affirmat Pasqualig.
suprà nu. 5. Sed contrarium omninò tenendum est, ita Bordon.
tom. 2. resol. 51. nu. 215. turpe enim est religioso, & signum in-
gratitudinis nolle communicare mortuis, cum quibus dum in
religione viueret, fratribus communicauit.
Dico vigesimo quintò, Prior potest nominare conseruatorem 116
pro suo conuentu, & ad hoc non indiget licentia prouincialis,
nisi in aliqua religione speciali iure postuletur: ita cùm Rodrig.
Portel, *in dubijs regularibus verbo conseruatores n. 3.* Peli. *tr. 8. n. 86.*

vbi addit debere adhibere consensum suæ communitatis. Dixi
117 de iure communi, nam in mea religione nullus prelatus inferior
potest mouere litem coram conseruatore nisi de licentia pro-
uincialis, vt patet, *ex 3.p. nostrar. constitut. c. 14. n. 5.*

118 Dico vigesimo sextò, Priores omnium, exceptis minoribus de
obseruantia, & capucinis possunt præbere suis subditis licen-
tiam acceptandi munus executoris testamenti, nisi speciali iure
prohibeantur: Et ratio est, quia *c. 2. de testamentis in 6. & Clem.
vnica eodem tit.* solum superioris licentiam postulant, sed Prior
conuentus est verè superior, ergo: ita communiter DD. quos re-
119 fert, & sequitur Sanch. *in decal. lib. 6. c. 11. n. 15.* An autem ipse
Prior possit secluso speciali iure esse executor, testamenti sine li-
centia prouincialis? Respondeo affirmatiuè, nam si ille hanc li-
centiam alijs concedere valet multò melius poterit ea vti: ita
Sanch. *sup.* Bordon. *in decisionibus decisione 20.*

120 Dixi exceptis minoribus, & capucinis, nam id eis prohibetur
in Clem. exiui de verborum significatione, vt cum multis notat
Bord *sup.* possunt tamen institui à testatoribus nominatores exe-
121 cutorum suorum testamentorum, cum id eis nullo iure prohi-
beatur: ita cùm Sanchez, Rodr. & alijs Bord. *sup. decis. 201.* Dixi
122 nisi id eis speciali iure prohibeatur, nam priores meæ religionis
nec etiam prouincialis, nec alius religiosus possunt esse testa-
mentarij nisi de licentia patris nostri generalis sub pœna priua-
tionis officij, & vocis, & loci per sex menses, vt constat *ex 3. p.
nostrar. constitut. c. 12. n. 6.*

123 Dico vigesimoseptimò, Priores possunt in suo conuentu crea-
re vnum, vel plures notarios religiosos pro intimandis manda-
tis, priuilegijs, concessionibus, & indultis apostolicis ordini con-
cessis quibuscumque personis siue ecclesiasticis, siue secularibus
etiam regibus: ita concessit Pius V. Dominicanis: ita cùm Pey-
rino, Lezana, *to. 1. c. 18. n. 95.* Imò addo non solùm pro intiman-
dis prædictis mandatis priuilegijs, &c. posse priores creare nota-
124 rios religiosos, sed etiam pro causis criminalibus suorum reli-
giosorum quoties debent formare processus, cum enim causæ
religiosorum non possint tractari coram iudice sæculari, nec
processari sine notario sequitur necessariò, quod in causa crimi-
nali graui possint priores creare notarios: ita Portel, *in dubijs
regularibus verbo notarius n. 2.*

125 Dico 28 Si inciderit ieiunium Ecclesię, in die magnæ solem-
nitatis proprię ecclesię; seu religionis potest prior ieiunium re-
troponere, & obseruare facere die præcedenti illud solemne fe-
stum: ita Bord. *to. 2. res. 58. n. 16.* Et ratio est quia, vt *sup.* diximus
Episcopus id potest efficere, vt tenent Bonacina, Fagund. Na-
uarr. & alij, quod refert, & sequitur Pasqualig *de ieiunio decis.
180.* ergo idem poterit facere prior in suo conuentu cùm fra-
trum suorum concilio ad imitationem Episcopi, cum etiam
debeat iurisdictionem quasi Episcopalem licèt melius faciat si
ab huiusmodi facultate abstineret: ita Bordon. *sup.*

126 Dico vigesimo nonò, Prior potest suorum religiosorum mis-
sas applicare, & si præcepto eis imperet, vt pro sua intentione
127 celebrent non celebrantes, vel celebrantes cum alia intentione
peccant mortaliter sacrificia tamen tenent pro illis quibus sa-
cerdotes applicarunt: ita Syluester, Henriq. Angel. Fagund. Vil-
128 lalobos, & alij quos refert, & sequitur Diana, *2. p. tr. 14. res. 72.*
Imò si prior acceperat stipendium pro talibus missis, vel conuen-
tus eas tenebatur celebrare, pro eleemosynis acceptis ex aliqua
capella, tunc non solùm peccant mortaliter, sed etiam tenentur
ad restitutionem, nam cum monasterium sit obligatum ad ea
onera implenda ipsi religiosi sunt obligati, nam nomine mona-
sterij certum est venire religiosos pro eo tempore in illo degen-
tes: ita cum Filliucio, Peliz. *tr. 3. c. 9. nu. 6.*

129 An autem prior possit reducere ad minorem numerum mis-
sas, quas coactus extrema paupertate (quia aliàs non habebat vn-
de aliter communitatem sustentaret) pro tenuiori eleemosyna
accepit, quam sit taxata reducendo illas ad taxam communem
non obstante decreto sacrę Congregationis de celebratione mis-
sarum, affirmat Peyr. *de priuilegijs to. 3. c. 1. n. 26.* Vidal, *tit. de in-
stitia inquisitione 2. n. 28.* Et ratio est, nam postulans tales missas
cum adeò exiguo stipendio rem iniustam postulat, ergo licet
prior paupertate extrema coactus promiserit tot missas celebra-
re non tenetur, sed potest iniuriam sibi compensare, & se indem-
nem seruare sicut famulus, aut operarius cui merces iusta non
tribuitur potest damnum suum resarcire quamuis à principio
ob paupertatem extremam coactus sit pacisci pro inæquali sti-
pendio, & sicut ille, qui ob necessitatem cogitur emere triti-
cum, aut alias merces iniusto pretio potest sine vlla iniustitia
alia via se indemnem seruare, vt expressè docent Suar. Miran-
da, Tamburinus, Abb. & alij quos refert, & sequitur Peyr. *sup.*

Nec obstat prædictum decretum sacræ Congregationis, nam
decretum est intelligendum de eo, qui liberè, non verò dicta
paupertate coactus talia incongrua stipendia accepit: ita Peyrin.
sup. & Vidal. Et idem dicendum existimo de missis, quæ relictę
130 fuere in aliqua Capella, nam si stipendium missarum fortè au-
geatur decursu temporis, vel minuatur potest Prior missas, pro
qualitate stipendij taxati reducere, non enim credendum est
testatores velle illa missas pro incongruo stipendio celebrari,
& si hoc velint cum hoc non est, quid iniustum non est de
hac eius voluntate curandum: ita Vidal, *suprà numero 23.*

Dico trigesimò, Prior, & alij prælati non excommunicati 131
possunt licitè cum suis subditis etiam nouitijs excommunicatis,
non toleratis communicare in omnibus etiam in diuinis diui-
num officium, cum illis priuatim recitando. Et è contra subditi 132
etiam nouitij, non excommunicati possunt eodem modo cum
suis prælatis excommunicatis, non toleratis communicare
etiam in diuinis: ita cùm Auila, Soto, & alijs Peyrin. *de præla-
to quæst. 1. cap. 4. §. 4. nu. 83.* Est enim prælatus pater spiritua-
lis suorum subditorum, & ipsi habentur tanquàm filij. Vndè si-
cut filij possunt cum suo patre excommunicato, non tolerato
communicare, & è contra, vt tenent communiter DD. ita re- 133
ligiosi cum suo prælato, & è contra. Et idem dicendum est de
magistro nouitiorum excommunicato non tolerato respectu no-
uitiorum, & è contra: ita citati DD. *suprà.*

SECTIO IV.

De potestate coercitiua Prioris localis.

134 *Prior habet perfectam potestatem coercitiuam, quasi Episcopalem moderatam tamen secundùm leges, & statuta cuiuslibet ordinis.*

135 *Prior habet potestatem excommunicãdi suspendendi, & interdicendi singulos religiosos sui conuentus licèt hoc non sit in vsu.*

136 *Non potest ponere alicui nouam irregularitatem.*

137 *Non potest suspendere, vel interdicere totum suum capitulum.*

138 *Prior in ponendis censuris debet obseruare iuris formam.*

139 *Si formam iuris non seruet peccat mortaliter censura tamẽ valent secluso speciali iure dummodo præcedat aliqua monitio.*

140 *Quid dicendum sit de iure nostro.*

141 *Prælati publicè excommunicati, non possunt suos subditos excommunicare.*

142 *Si occultè tantùm sint excommunicati licèt peccent subditos, excommunicando censuræ tamen sunt validæ.*

143 *Prior existens in suo conuentu potest exercere hanc potestatem coercitiuam contentiosam cum suo subdito existenti in alieno conuentu ibi eum excommunicando, & suis præceptis, & censuris obligando.*

144 *Episcopi non possunt exercere hanc potestatem coercitiuam extra suum territorium, benè tamen prælati regulares, & cur?*

145 *Prior potest punire suum subditum, qui delinquit in altera prouincia, cum ad suum conuentum reddit.*

146 *Prior non solùm pœnis spiritualibus, sed corporalibus potest suos subditos punire iuxta consuetudinem ordinis.*

147 *Potest suum subditum punire per manum alicuius laici quando id per se, vel per alium religiosum fieri non possit.*

148 *Prior religiosum hospitem in suo conuentu delinquentem potest punire si delinquat contra ius commune, vel tutius ordinis.*

149 *Secus si delinquat contra præceptum ipsius Prioris, vel leges municipales ipsius conuentus.*

150 *Excipe nisi detur statutum, quod statim hospes fiat, subditus prælati illius conuentus.*

151 *Si subditus in proprio conuentu incepit delictum, & in alieno illud consummauit potest puniri, vel ab vno, vel ab alio Priore, qui primò eum accusauerit.*

152 *Si religiosus in vno conuentu committat aliquod delictum, & postea mutet domicilium potest puniri propter delictum commissum in eo conuentu à Priore noui domicilij.*

153 *Prior potest apprehendere suos subditos apostatas, & fugitiuos vbicumque existant etiam extra territorium, & etiam si detineantur ab Episcopis inuocato etiam ad hoc auxilio brachij sæcularis.*

154 *Prior tenetur suos religiosos apostatas quærere, & reducere ad conuentum.*

155 *Prior huic obligationi satisfacit si faciat deligentiam moralem statim ac constat religiosum apostatasse, & non tenetur singulis annis specialem inquisitionem facere, sed sufficit vigilare, & iuxta occurrentes occasiones deligentiam moralem adhibere.*

156 *Etiamsi constet experimento religiosum apostatam esse incorrigibilem, vel religioni nociuum adhuc tenetur Prior illum inquirere.*

157 *Prior in casibus in quibus ex consuetudine, vel statuto potest procedere contra suum subditum non posse licitè impedire à prouinciali quin procedat, vsque ad sententiam diffinitiuam.*

158 *Prouincialis non potest prædictam causam ad se aduocare nisi ob grauem, & iustam causam consuetudine, vel lege permissam.*

159 *Quid dicendum sit de iure nostro.*

160 *In quibus casibus possit de iure nostro formari processus.*

161 *In casibus in quibus formatur processus de iure nostro pertinet ad Priorem incipere processum, & facere informationem, & à Reo accipere confessionem si superior aliud non determinauerit, non tamen vltra progredi potest, sed tenetur processum informatiuum superiori remittere.*

162 *Si aliquis scandalosus casus euenerit potest Prior de iure nostro statim de remedio opportuno prouidere etiam carcerando delinquentem, & superiorem statim monere.*

163 *Prior*

163 *Prior potest ob aliqua crimina religiosos subditos incarcerare, & quæ sint ista crimina.*
164 *Non debet esse facilis in incarcerando subditos.*
165 *Excepto casu formalis inobedientiæ non debet Prior carcerare religiosum absque processu informatiuo.*
166 *Ad carcerandum non sufficit suspitio delicti aut præsumptio, aut semiplena probatio præcedens.*
167 *Prælati debent aduertere se patres, & non dominos, & quomodo cum subditis se debent gerere.*
168 *Non debent sedulo inquirere aut reprehendere, sed sufficit vigilantia communis.*
169 *Prior tenetur inquirere mores subditorum.*
170 *Non debet ponere vigiles seu custodes, vt si quid viderint correctionis dignum ei denuncient.*
171 *In puniendis subditorum defectibus non debet esse nimis solicitus ac Zelotipa.*
172 *Interdum à superioribus dissimulanda sunt aliqua peccata leniora, vt postea correctio cedat in maius bonum spirituale subditorum.*
173 *De iure nostro non potest Prior in sui conuentu facere inquisitionem generalem præcepta, & censuras imponendo.*
174 *Quando Prior habet suspicionem nimis vehementem de parum honesta familiaritate, quam habet subditus, quando foras egreditur potest ei dare socium, qui eius actiones obseruet, & referet ipsi superiori, vt eum fraternaliter corrigat, & non tamen iudicialiter.*
175 *Potest Prior ipsi socio vigilantiam commendari dummodo ei non manifestet aliquam de subdito habere suspicionem.*
176 *Si hoc non sufficiat, & non detur saltem vnus testis ocularis debet Prior sistere, & orare pro illo, nec ad aliud genus inquisitionis debet procedere, sed potest illum sub conditione in secretò monere.*
177 *Non potest Prior à subdito auferre officium etiam amouibile ad nutum, eo quod sit de aliquo delicto indiciatus si subditus de tali delicto non fuit conuictus, & ex oblatione officij subditi fama periclitatur secus si eius fama non periclitetur.*
178 *Si prior aliquod delictum suorum subditorum, vt patri reuelatur non potest reum punire nec eum iuridicè interrogare, sed tantum monere, & terrere, vt cautiùs viuat.*
179 *Si se solo potest delinquentem à recidiuiuo præcauere non potest prouinciali aut consultoribus, vel alteri reuelare sine peccato mortali.*
180 *Si ipse solus non potest subditum à recidiuiuo præcauere, sed pro remedio indiget concilio tunc licitum ei est prouinciali tantum sub eodem secreto reuelare si defectus non fuerint grauissimi.*
181 *Quid si res sit grauissima, & demissione habitus digna.*
182 *Quid si agatur de promouendo aliquem ad prælaturam officium, vel beneficium.*
183 *Priusquam Prior ad prædicta procedat debet animum delatoris inuestigare, & quomodo cum delatore se debeat habere.*
184 *Ex vnius dicto non concurrentibus alijs præsumptionibus non debet prior subditum à sua occupatione amouere etiam sine nota, & infamia, sed eum eodem modo ac antea tractare, sed cautè.*
185 *Quid si delator sit persona insignis.*
186 *Quid si denunciatus sit persona vilis.*
187 *Si denunciatus sit persona insignis per multos annos in sua religione benè probatus non est acceptanda contra eum denunciatio à quocumque fiat.*
188 *Si denunciatus non sit persona adeò insignis, & deferens sit persona fide digna; tunc Prior potest denunciatum inter se corrigere, & fraternaliter corripere coram duobus testibus.*
189 *Si subditus nullam admonitionem admittat in hoc casu, & delictum non est probabile in iudicio, nec vergit in damnum communitatis prælatus sistere debet, & orare pro illo illum in alterum conuentum mutando, vel à munere amouendo si hoc sine scandalo, vel periculo infamiæ fieri potest.*
190 *Si delictum sit in damnum communitatis, vel tertij, & correctio fraterna, sit frustranea potest prælatus ad correctionem iudicialem transire.*
191 *Delator in hoc casu tenetur iudicialiter declarare nisi timeat graue damnum.*
192 *Iudex potest ipsum delatorem, vt testem interrogare hoc casu.*
193 *Quæ delicta sint in damnum delinquentis.*
194 *Quæ in damnum tertij.*
195 *Quæ in damnum communitatis.*
196 *Quomodo se debeat habere Prior cum aliqua litera orbæ contra aliquem religiosum fuere missa.*
197 *Litera orbæ nullam faciunt fidē in iudicio contra denunciatū.*
198 *Quomodo se debeat habere Prior quando accepit aliquas literas cum authore in quibus referuntur alicuius sui subditi delicta.*
199 *Quando ei aliquid contra suum subditum dicitur vel scribitur semper illud debet accipere in bonam partem si aliquo modo potest, de remedio tamen semper prouidendo.*
200 *Si Prior audiat aliquem detrahentem subdito suo, & ei non resistat peccat mortaliter.*
201 *Si detrahens famam in hoc casu detractio non restituat Prior, qui audiuit detractionem, & non impediuit in eius defectu tenetur ad restitutionem.*
202 *Prior potest sine fractione sigilli punire suum subditum, qui non animo confitendi sua crimina, sed animo illi metum inferendi ad eum accedit ficta confessionis causa, & facto crucis signo, cum ante eum stat ei dicit, suas querimonias minaturque ei mortem, & percussionem nisi desistat ab eo prosequendo.*
203 *Melius faciet Prior, si talem causam prouinciali remittat, vt puniat delinquentem.*
204 *Prior non potest punire suum subditum approbatum ab Ordinario audientem confessiones sæcularium tempore iubilei aut virtute cruciatæ contra suam voluntatem, vel Prouincialis aut etiam Generalis.*
205 *Prior non potest reuocare licentia, vel dispensationes à se subditis gratis datas sine iusta causa.*
206 *Prior nec alius prælatus non potest subdito impedire, ne vtatur dispensatione, vel licentia, quam inscio prælato impetrauit à sede apostolica si ad illa vtendum sit idoneus.*
207 *Si impediat incurrit excommunicationem bullæ cœnæ.*
208 *Prior non potest impedire licentiam, quam eo inscio subditus impetrauit à Prouinciali etiam ad eum mortificandum.*
209 *Subditus non tenetur petere licentiam à suo prælato, ad recurrendum ad sedem Apostolicam.*
210 *Prior, & alij prælati possunt punire suos nouitios, non solùm si delinquant contra regulam, aut ordinis leges, sed etiam si committant delicta capitali pœna digna.*
211 *Si delictum exigit, quod reus torqueatur possunt Reum torquere, ac si esset professus etiam per sæculares.*
212 *Nouitius committens aliquod delictum potest puniri à prælato regulari, & si à religione velit exire.*
213 *Nullus prælatus regularis potest punire subditum secundùm allegata, & probata si ei constat scientia priuata, esse innocentem, & hoc non solùm in causis grauissimis, sed nec in minoribus.*
214 *Prælatus in hoc casu tenetur non solùm ex charitate, sed etiam ex iustitia quærere medium ad ostendendum innocentiam subditi accusati.*
215 *Prior nec alius prælatis non potest punire suum subditum, quem scientia priuata cognouit nocentem, si aliàs non dantur probationes legitimæ.*
216 *Si prior inueniat multos ex suis subditis commisisse aliquod delictum non debet omnes punire, sed sufficit, quod incipiat à principalioribus.*

DIco primò, Prior in suo conuentu ratione iurisdictionis 134
Ecclesiasticæ, habet perfectam potestatem coercitiuam
quasi Episcopalem moderatam, tamen secundùm leges, & statuta
cuiuslibet religionis, vt patet ex vsu, & priuilegijs omnium
religionum exemptarum: ita Suar. *tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2.*
cap. 9. nu. 3. & cap. 2. nu. 10. & sequentibus, & alij communiter
apud Lezanam. *tom. 1. cap. 18. nu. 2.* Vndè Priores habent 135
potestatem excommunicandi, suspendendi, & interdicendi singulos
religiosos sui conuentus, licèt hoc non sit in vsu: ita ex- 136
pressè Suar. *suprà cap. 9. num. 6.* & alij communiter DD. apud
Peliz. *tract. 9. cap. 3. num. 35.* non tamen possunt alicui imponere
nouam irregularitatem, quia hoc nemini præter Summo
Pontifici conceditur

Imò neque possunt suspendere, vel interdicere totum capitu- 137
lum, aut conuentum, quia non habent Capitulum à se ipsis condistinctum,
& sibi subiectum. Vndè cum Prior sit caput ipsius
capituli in nihilo potest ipsum capitulum peccare, quod ipsi præcipuè
non imputetur ac proinde non potest ipse esse iudex criminis
commissi à tali capitulo, vt capitulum est, ergo nec potest
illum punire per suspensionem aut interdictum: ita Suarez,
suprà nu. 4. Peliz. *suprà nu. 35.* Et idem dicendum est de interdicto
locali, nam cùm tale interdictum redundet in personas
non subditas non est eis data talis facultas sicut nec generali, vel
prouinciali, vt *suprà* diximus.

Aduerte tamen prælatum in ponendis censuris debere obser- 138
uare iuris formam, quod præcedat trina monitio ante excommunicationem,
quod fiat in scriptis, & si talem iuris formam non
seruet peccat mortaliter, censura tamen est valida secluso speciali
iure religionis, dummodo præcedat aliqua monitio: ita 139
enim interpretata est consueto ius canonicum Sotus, Suar. quos
refert, & sequitur Lezana, *to. 1. c. 18. n. 22.* Dixi secluso speciali
iure, nam in mea religione si censuræ non proferantur in scriptis, 140
& in certa forma non tenent, vt patet *ex 1. p. nostrarum constitutionum
c. 5. n. 5.* Secundò aduerte prælatos publicè excommuni- 141
catos, vel suspensos non posse suos subditos excommunicare,
quia habent ligatam iurisdictionem Corneio, *to. in 3. partem tr.
5. disp. 2. dub. 4.* si tamen talis defectus fuerit occultus licèt peccent
mortaliter ferendo censuras ipsæ tamen valent: ita cùm 142
Bonacina, Corneio, & alijs Lezana, *suprà*.

Sed quæres, an Prior existens in suo conuentu possit exercere, 143
hanc iurisdictionem coercitiuam, & contentiosam extra illum
cum subdito existente in alieno conuentu *ibi* eum excommuni-

cando præceptis, & cenſuris ſiue per ſtatutum, & ordinatio-
nem ſiue per ſentētiam in quouis loco ligando negat cùm Portel,
& Sanchez, Peliz. *tr.9.c.3.nu.*11. Contraria tamen Sententia
probabilior eſt, hanc tenent Rodrig. Megal. Sayr. Bonacina, quos
refert, & ſequitur Bordon. *to.2.reſol.ſeptuageſimo octaua, nume-
ro quinquageſimo tertio*. Coninch. & alij quos refert, & ſequitur
Delbenè, *to.2.cap.12.dub.1.ſect.1.numero vigeſimo primo*, & nos
iam *ſuprà* diximus. Et ratio eſt, quia Prior eſt. Iudex perſona-
rum ſimpliciter, & independenter à loco, ergo in quouis loco
ſui ſubditi peccauerint, puniri poſſunt, & incurrunt pœnas in-
flictas contra tranſgreſſores. Tum, quia religioſi delinquentes,
extra clauſtra adhuc puniri poſſunt à ſuis prælatis, ergo & cen-
ſuris ligari, antecedens eſt Trid. *ſeſſ. 25. capite* 14. ergo.

144 Nec obſtat, quod Epiſcopi non poſſunt hanc poteſtatem exer-
cere extra ſuum territorium. Reſpondetur namque religioſos
non ratione loci eſſe ſubditos ſuorum prælatorum, vt ſunt fi-
deles ſubditi Epiſcoporum, ſed ratione ſui ſunt ſubditi ſuis pre-
latis regularibus ſicuti vxor marito, & filij parentibus. Vndè ſi-
cut pater poteſt vbique terrarum ſuum filium punire: ita præla-
ti regulares, iuriſdictio enim Eccleſiaſtica ad ferendas cenſuras
data eſt eorum prælatis regularibus à pontifice iuxta menſuram
145 poteſtatis dominatiuæ, quam habent. Hinc fit à fortiori poſſe
Priorem ſuum ſubditum punire, qui delinquit in alio conuen-
tu, vel prouincia cum ad ſuum conuentum reddit: ita in ſimili
caſu Portel, *to.1.caſu* 10.*nu*.1.

146 Dico 2. Prior non ſolùm poteſt punire ſuum ſubditum pœnis
ſpiritualibus, ſed etiam corporalibus illum per ſe ipſum, vel per
alium religioſum flagellando, carcerando, & alias pœnas corpo-
rales cum moderatione tamen, & ſeruato ordine iuſtitiæ vindi-
catiuè infligendo iuxta conſuetum modum religionis ſine incur.
ſu excommunicationis ſi quis ſuadente: ita cum Suar. Peliz *tr.*8.
*c.*6.*nu.*156. hoc enim neceſſarium eſt ad conſeruationem diſci-
147 plinæ regularis. An verò poſſit ſuum ſubditum etiam per ma-
num alicuius ſæcularis punire. Maius eſt dubium. Reſpondeo
tamen poſſe in his, quæ commodè fieri non poſſunt per religio-
ſos, vel per ſe ipſum, quod tamen rarò eueniet, non enim decet,
quod hoc fiat per laicum, niſi quando aliter fieri non poſſet, &
ita patet ex vſu omnium religionum: ita Suarez, Palaus, quos
refert, & ſequitur Peliz. *ſup.nu.* 158.

148 Sed quęres, an Prior religioſum hoſpitem in ſuo conuentu de-
linquentem poſſit punire? Hęc quęſtio in noſtra religione ſolùm
habet locum in illo ſpatio 24. horarum ab aduentu ipſius hoſpi-
tij, nam tranſacto vno die naturali ab eius aduentu, fit ſtatim ſub-
ditus ipſius Prioris, & tenetur omnibus legibus, & præceptis ſi-
cut alij religioſi, vt patet *ex 1.p noſtrarum conſtit.c.*11.*nu.*6. Quæ-
ſtio igitur eſt, an in illo tempore quo hoſpites ſunt, poſſint puniri
à prælato ſi in ſuo conuentu delinquant: Reſpondeo affirmatiuè
ſi delinquant contra ius commune ſiue proprium totius ordinis,
nam ratione delicti fiunt ſubditi illi prælato, in cuius domo de-
149 liquerunt iuxta, *cap.1.de rapt*. Secus ſi delinquant contra præce-
pta ipſius prioris, vel leges municipales illius conuentus; non
enim poteſt dici delinquere contra legem, qui non tenentur ea
obſeruare, at qui peregrinus non tenetur ſeruare leges proprias
loci per quem tranſit, vt cum pluribus Layman, *lib.1.tr.14.c.*12.
150 *nu.*4. & alij multi, ergo: ita Peliz *tr.7.c.1.nu.*2. Excipe niſi detur
ſtatutum, quod ſtatim hoſpes fiat ſubditus prælati loci per quem
tranſit, vt datur in ſocietate, & in noſtra religione tranſacto
vno die naturali poſt eius aduentum.

151 Sed quid ſi religioſus in proprio territorio inchoauit delictum,
& in alio conuentu conſummauit, à quonam priore debet puniri
à proprio, vel ab alio in cuius conuentu conſummauit delictum?
Reſpondeo poſſe, vel ab vno, vel ab alio puniri, vt cum communi
ſententia tenet Peliz. *ſup.nu.*23. quia ex vna parte ratione delicti
inchoati factus eſt ſubditus illi prælato, in cuius domo incepit
delinquere, ex alia verò parte ipſe abſolutè erat ſubditus alte-
rius, & dato quòd non eſſet, niſi prioris ratione conſummatio-
nis delicti factus eſt etiam illi ſubditus. Vndè puniendus eſt à
primo occupante.

152 Sed quid ſi religioſus deliquit in vno monaſterio, ibique nullo
modo fuit punitus, ſi poſtea mutet domicilium poterit ne puniri
à Priore monaſterij, in quo de nouo incipit habitare. Reſpondeo
affirmatiuè, nam iudex noui domicilij poteſt cognoſcere de deli-
ctis ſuorum ſubditorum etiam alibi commiſſis, tum quia aliàs
delicta religioſorum manerent impunita cum facilè commiſſo,
crimine poſſent mutare domicilium: ita in ſimili caſu Portel, *de
dubijs regularibus verbo praeſcribere nu.* 3. Peliz. *ſuprà nu.* 25.

153 Dico tertiò, Prior poteſt apprehendere ſuos ſubditos apoſta-
tas, & fugitiuos vbicumque exiſtant etiam extra territorium;
etiam ſi detineantur ab Epiſcopis, vt patet ex conſtitutione Pij
V. quam refert Lezana, *to.1.c.6.n.*16. & ex alijs priuilegijs, quæ
refert, Rodrig. *to.1.q.3.art.*6. inuocato etiam ad hoc auxilio bra-
chij ſæcularis, & iudices ſęculares tale auxilium prębere tenen-
tur. & ad hoc cogi poſſunt per iudices conſeruatores, vt notant
Peyrinis, *to.1.priuilegiorum ad conſtitut.primam, Iulij ſecundi, n.*
154 97. Imò Priores tenentur ſuos religioſos apoſtatas, & fugitiuos
inquirere, & cogere, vt redeant ad religionem, vt patet *ex capite
fin. de regularibus*, tum ex declaratione ſacræ Congregationis,
quam refert Peliz. *tract.8.cap.8 nu* 56. Satisfacient tamen huic 155
obligationi ſi faciant diligentiam moralem ſtatim, ac conſtat ali-
quem religioſum apoſtataſſe aut fugiſſe, quod ſi tunc capi non po-
teſt, non tenentur ſingulis annis ſpecialem inquiſitionem facere,
ſed ſufficit vigilare, & iuxta occurrentes occaſiones prudenti ar-
bitrio diligentiam moralem adhibere: ita Suar. *to.4.de relig tr.*8.
*c.*3.*n.*17. addens, quod ſi experimento conſtet religioſum apoſta- 156
tam eſſe incorrigibilem, aut pernicioſum religioni prælatos ex-
cuſari, ab onere inquirendi illum quem ſi non ſpontè abijſſet po-
tuiſſe demittere. ſed hoc aſſertio Suarij non mihi placet, daretur
namque magna licentia apoſtatis: Vndè ſemper requirendi ſunt,
vt benè aduertit Peliz. *ſuprà numero quinquageſimo ſeptimo*.

Dico quartò, Prior in caſibus, in quibus, ex conſuetudine, vel 157
ſtatuto poteſt procedere contra ſuum ſubditum, non poteſt licitè
impediri à prouinciali, quin procedat contra illum vſque ad ſen-
tentiam diffinitiuam, vel interlocutoriam habentem, vim diffi-
nitiuæ cuius grauamen per appellationem reparari non poſſit. 158
Nec prædictam cauſam poteſt ad ſe aduocare niſi ob grauem, &
iuſtam cauſam conſuetudine, vel lege permiſſam: ita Portel, *in
dubijs regularibus in additionibus verbo prælati poteſtas numero* 8.
Ratio eſt, quia repugnat recto regimini, vt ſuperioris officio ſe
ingerat, & hinc oriuntur plures perturbationes, inimicitię, &c.
Tum quia in Trid. *ſeſſ. vigeſima quarta, capite ſecundo, de refor-
matione* præcipitur, quod cauſæ modo dicto omnes in prima in-
ſtantia terminentur coram ordinarijs, ergo cum Prior habeat in
ſuo conuentu iuriſdictionem ordinariam quaſi Epiſcopalem, &
poſſit cauſas ſuę iuriſdictioni ſubiectas terminare non poteſt Pro-
uincialis, vel Generalis prohibere, quin Prior in prima inſtan-
tia perfectas cauſas reſoluat.

Aduerte tamen dicta procedere in illis religionibus, in quibus 159
Priores poſſunt formare proceſſus contra ſubditos, vſque ad ſen-
tentiam diffinitiuam, nam in mea religione cum proceſſus non
poſſit formari niſi in cauſa culpæ grauiſſimæ, vel grauioris, vel
ad deponendum aliquem ab officio, in quo fuit canonicè electus, 160
vel ad priuandum aliquem voce actiua, & paſſiua per ſex menſes,
quando hæc pœna in conſtitutionibus non aſſignatur, & crimen
eſt notorium, vt patet *ex 3. parte noſtrarum conſtitut.cap.*10.*nu* 8. 161
& aliàs punitio harum culparum reſeruetur prælato ſuperiori.
Prior ſolùm poteſt, quando talis caſus in ſuo conuentu euenerit,
incipere proceſſum, & facere informationem, & à reo accipere
confeſſionem non poteſt tamen vlterius progredi, ſed omnia de-
bet ſic diſpoſita mittere ſuperiori, cui ex lege competit, vt patet
ex antiquo ſtylo religionis, in illis tamen caſibus, qui non exce-
dunt ſuam iuriſdictionem, vel qui cum ſcandalo religioſorum, 162
vel ſæcularium committuntur, poterit Prior ſi opus fuerit ali-
quo opportuno, & celeri remedio illud adhibere, tam in ſuo con-
uentu, quàm in ſuo diſtrictu ſtatimque certiores facere ſuperio-
res, ad quos talis cauſa ſpectat, vt patet *ex 3.parte noſtrarum conſti-
tut.cap.*1.*nu.*2. in conſtitutionibus latinis. Vndè poterit in his
caſibus etiam delinquentes carcerare ſi opus fuerit ne fugiant, vt
patet *ex 4.parte, noſtrarum conſtitutionum cap.3.num.*3.

An autem Prior poſſit etiam, ob aliqua crimina carcerare 163
religioſos. Reſpondeo affirmatiuè, vt patet *ex 4. parte, noſtra-
rum conſtitutionum cap. 3. num.* 3. & tenent communiter DD.
apud Bordon *tom 2. reſol 58 num.* 33. Vndè ſi ſubditus in facie
prælati renuat eius pręcepto formali obedire ſtatim eum in car-
ceribus debet detrudere, & ſuperiorem de crimine monere,
vt patet, *ex quarta parte, noſtrarum conſtitut. c. 4. num.* 1. §. 2.
nam licèt pœna carceris non poſſit dari, niſi poſt ſententiam, 164
vt probat Bordon *ſup. num.* 37. Pelizzarius, *tractat. 9. c. 3. nu.*
7. hoc tamen non militat, quando ſubditus formaliter reſiſtit
in faciem prælati ei nolendo obedire Bordonus; *ſuprà num.* 37.
non debent tamen prælati in hac re eſſe nimis faciles, cum
captura ſit grauiſſima pœna, & non debet fieri prædicto caſu 165
excepto abſque proceſſu ſaltem informatiuo: ità cùm Suar.
Lugo. Rodriguez, Boſſio, Gomez, & alijs Peliz. *ſuprà num.* 166
71. Vndè ad incarcerandum non ſufficit ſola ſuſpicio delicti,
aut præſumptio, aut ſemiplena probatio præcedens, vt benè
ibi notauit Peliz.

Aduertant igitur Priores, ſe patres eſſe ſuorum ſubditorum 167
non domini, & ideò tanquam patres, in dilectos filios, ſaluta-
rem adhibeant caſtigationem. Vnde non debent ſedulo inquire- 168
re, quod reprehendant, hæc enim inquiſitio generat ſcandala,
& odijs occaſionem præbet, & iniuriam præbet proximo, aduer-
ſatur enim honori, & exiſtimationi, quam de ſe habere omnes
cupiunt, ſufficit igitur vigilantia communis, ità Lezana, Cor-
duba. Soto, Sanch. quos refert, & ſequitur Giragus, *parte ter-* 169
tià, dub. decimo tertio, numerò centeſimo. Et licèt prælatus te-
neatur corrigere non ſolùm peccata, quæ vidit committi à pro-
prijs ſubditis, aut aliunde cognoſcit, ſed etiam inquirere mores
ſubditorum, vt videant num committant aliquà digna corre-
ctione, vt ait D. Thom. 2.2.*qu.*33.*art.*2.*ad.*4. & alij, cauendum
tamen illi maximè eſt, ne regulas prudentiæ excedat.

Vndè pro tuenda regulari diſciplina nullo modo vigiles ſeu 170
cuſtodes imponat, vt actiones ſuorum ſubditorum explorent, vt
ſi quid videant correctionis, dignum ei denuncient, vt eos etiam
fraternaliter corrigat inde enim magna odia, & diſſenſiones

Inter

inter vigiles, & subditos possunt oriri, non debet igitur esse in in-
quirendis suorum subditorum defectibus nimis solicitus, vt ad-
171 uertit D. Benedictus *in regula* 164. vbi loquens de Abbate ait
(non sit turbulentus, aut anxius, non sit nimius, non sit zelotypus,
& nimis suspiciosus) sic enim molestum ac odibilem se redderet
172 subditis, nec propterea intentū finem consequeretur, cum potius
prudētia, & charitas dictent interdum à superioribus dissimulā-
da esse aliqua peccata leuiora, vt postea correctio cedat in ma-
173 ius bonum spirituale subditi correcti. Vnde *in nostra const. c.* 32.
parte 3. *nu.* 10. prohibetur Prioribus, ne in suo conuentu inqui-
sitionem generalem faciant præcepta, vel censuras imponendo.
174 Sed quæres, quid debeat facere Prior, quando habet suspicio-
nem nimis vehementem de parum honesta familiaritate, quam
habet subditus, quando extra conuentum progreditur. Respon-
deo posse ei dare socium fidelem, qui eius actiones obseruet, &
referat ipsi Superiori, vt eum fraternaliter, non tamen iudiciali-
ter corrigat: ita Bañes, Torres, Palaus, quos refert, & sequitur
Giragus, *p.* 3. *dub.* 7. *nu.* 72. hoc enim medium sufficiens est ad re-
175 medium illius subditi. Imò poterit Prior, ipsi socio vigilantiam,
commendare dummodo ei non manifestet, se aliquam de subdi-
to habere suspicionem: vt benè cum Palao, aduertit Giragus. *sup.*
176 *nu.* 73. quod si nec hoc sufficiat, nec detur alia probatio saltem
vnius testis oculati, debet Prior sistere, & orare pro illo neq; aliud
genus inquisitionis, debet procedere, sed potest illum sub condi-
tione monere, vt si fortè tale crimen commisit emendetur: ita
Pasqualig. *to.* 2. *decis.* 461. *nu.* 78. *&* 79.
177 An autem Prior possit auferre à subdito ministerium, quod
habet eo, quod apud ipsum sit indicatus de aliquo delicto negat
Pasqual. *to.* 2. *dec. quadringentesima sexagesima prima*, & hoc etiam
si distributio illius officij dependeat à voluntate prælati, si aliàs
subditus de tali delicto non fuit conuictus, nam licèt Prior abso-
lutè posset auferre ab illo illam occupationem v. g. ianuam, sa-
cristiam si ianitor, vel sacrista foret concurrent tamen tali cir-
cunstantia, quod fuerit inquisitus, vel suspectus magnum graua-
men inferret subdito, quia videretur intuitu delicti auferri, at-
que adeò esset confirmatio quædam delicti, quæ iniusta est, dum
de illo non constat. Hæc tamen doctrina Pasqualig. debet intel-
ligi quando ex tali amotione subditi fama periclitatur: Ita Ro-
drig. Peyrinis, Torres, quos refert, & sequitur Giragus, *p.* 3.
dub. 6. *n.* 66. vnusquisque enim tenetur bonam famam proximi
non lædere, quando tamen ex tali amotione eius fama non peri-
clitatur, potest eum Prior à tali munere amouere, in hoc tamen
maxima prudentia debent procedere: ita Torres, Palaus, quos
refert, & sequitur. Girag *suprà nu.* 67.
178 Aduertere etiam debet Prior, quod si ei aliquod delictum suo-
rum subditorum, vt patri reueletur non posse reum punire, nec
iuridicè interrogare, sed tantum monere, vt cautius viuat: ita
179 cum Angel. Peyr. *de subdito q.* 1 *c.* 17. *dicto.* 2. Verū notandum est
etiam. Imò si se solo potest delinquentem à reincidentia præca-
uere non posse nec prouinciali, vel consultoribus reuelare sine
peccato mortali, nam illa reuelatio nullum finem bonum habe-
re potest cum subditus absq; illa sit emendandus: ita cùm Palao,
Girag. *p.* 3. *dub.* 6. *nu.* 68. Si tamen ipse solus non potest subditum
180 de reincidentia præcauere, sed pro remedio indiget concilio ali-
quo tunc licitum ei est prouinciali tantùm, vel alicui ex eius
consiliarijs non verò pluribus, sub eodem secreto reuelare, quia
vnius prudentis viri consilium sufficit. Dixi in rebus ordinarijs,
nam si res sit grauissima, & dimissione à religione digna, tunc
poterit hoc etiam, vt patri omnibus consiliarijs reuelare, vt ipsi
de occulto, & opportuno remedio prouideant: ita & benè pro-
181 bat Girag. *p.* 3. *dub.* 47. *n.* 282. Vel nisi agitur de promouendo eum
ad aliquam prælaturam, officium, vel beneficium; nam tunc
licitum est prælato eius vitia manifestare electoribus imponen-
182 do eis secretum: ita Less. *de iustitia lib.* 2. *c.* 11. *dub.* 9. Lugo, *de*
iust. disp. 14 *sect.* 7. *nu.* 118. bonum enim commune particulari
præferendum est, quod si alia via obuiari posset damno commu-
ni, non est crimen occultum patribus electoribus reuelandum,
si iam est emendatum Ledesma, Aragon. quos refert, & sequi-
tur Girag. *p.* 3. *dub.* 47. *nu.* 284.
183 Secundò aduerte, quod priusquam Prior, ad prædicta accedat
debet animum delatoris inuestigare ne fortè inuidia, odioque
motus falsum crimen innocenti imponet, & si delator ei non re-
uelet crimen tanquàm patri, vt paternaliter corrigat, sed defe-
rat tanquàm iudici, vt iudicialiter puniat tenetur Prior ab eo,
inquirere, an præmiserit correctionem fraternam, & si deferens
sit persona insignis. & si non permisit tenetur præcipere denun-
ciantibus, vt indebitè omissa charitatiuè adhibeat, vt minus
lædatur, & confundatur subditus: ita cùm Spatario, & Ro-
drig. Bassæus, *verbo denunciatio numero* 3. Quod si denunciator
dicat se iam adhibuisse correctionem fraternam, & non profe-
184 cisse, non debet Prior, esse facilis ad credendum, nec ob vnius di-
ctum non concordantibus, alijs præsumptionibus subditum
etiam secluso periculo notæ, & infamiæ à sua occupatione
185 amouere, sed eodem modo ac antea tractare, nisi aliàs delator
sit persona insignis de cuius veritate minimè esset dubitandum,
vt benè cum Suarez, & Palao, aduertit Giragus, 3. *parte dub.*
6. *num.* 77.

Hæc tamen doctrina limitanda est, si denunciatus non sit 186
etiam persona insignis, nam si denunciatus esset vir eminens vi-
ta, & moribus per plurimos annos in sua religione probatus, ne-
quaquam acceptanda esset contra eum denunciatio à quocumque 187
fieret, vel pari, vel etiam magis imminenti, nam sæpè Angelus
tenebrarum in Angelum lucis se transformat, & viri aliàs pijs-
simi aliquando passione aliqua perciti præcipites dant in proxi-
mi præsertim imminentis depressionem, vt benè aduertit Bas-
sæus, *verbo correctio nu.* 3. si tamen denunciatus non sit persona 188
adeò insignis, & deferens sit persona fide digna tunc Prior pote-
rit fraternaliter subditum denunciatum intra se corripere, vel
coram duobus, vel tribus testibus si id iudicauerit expediens ad
eum confundendum, vel minis eum terrere, vel illi sub ex-
communicatione præcipere, ne talem locum suspectum adeat
neue cùm tali persona loquatur, vt benè cùm Palao, & Suario
aduertit Girag *p.* 3. *dub.* 7. *nu.* 74.
Quod si subditus nullam admonitionem admittat, & delictum 189
non est notorium nec probabile in iudicio, nec vergit in damnum
communitatis prælatus sistere debet, & orare pro illo occasio-
nes vitando, & super illum inuigilando, vel illum in alium con-
uentum mutando, vel à munere amouendo si hæc sine scandalo,
vel periculo infamiæ fieri possunt, quia nequit prælatus ob deli-
ctum occultum subditum infamare: ita Girag *p.* 3. *dub.* 7. *n.* 7. cùm 190
Suarez, & Lugo, *de iustitia disp.* 14. *sect.* 7. *n.* 117. Dixi, nisi deli-
ctum vergat in damnum communitatis, nam si vergat in dam-
num commune, vel tertij, & frustra fraterna correctio data
fuit, quia subditus durus, & delictum negat, & emendationem 191
non promittit, poterit prælatus ad iudicialem correctionem
transire, quia bonum commune, & tertij innocentis particulari
nocentis præferendum est, quare delator producere debet dela-
tionem (nisi ob graue periculum eminens excusetur) & iudex 192
eum acceptare ipsumque delatorem, tanquàm testem examina-
re, qui veritatem tenetur fateri videatur Suarez, *to.* 4. *de religion.* 193
lib. 10. *c.* 12. *n* 44. Girag. *p.* 3. *dub* 7 *n.* 71.
Si autem inquiras, quæ delicta sint in damnum communita-
tis, quæ in damnum tertij, vel delinquentis. Respondeo delicta
in damnum delinquentis esse fornicationem, Sodomiam, ebrie-
tatem, & similia, in damnum tertij esse adulterium, homici- 194
dium, furtum, detractionem. In damnum verò communitatis 195
esse in temporalibus proditionem, institutionem falsæ monetæ
subordinationem, ad officia quatenus indignus prefertur digno,
& dignus digniori; in spiritualibus, vt falsa doctrina qua fides,
vel mores corrumpuntur; ita ferè omnes DD. vt ait Palaus, *de*
charitate disp. 3 *punct.* 13. *n.* 2. Vnde non sunt audiendi, qui dicunt
fornicationem, Sodomiam, ebrietatem, & similia esse in dam-
num communitatis, nam licèt hæc peccata aliquo modo, & in-
directè lædant communitatem, hoc non est sufficiens, vt talia
peccata censeantur esse in damnum communitatis, vt tanquàm
de proditione, vel hæresi sit de illis iudicandum; nam hoc mo-
do nullum est peccatum, quod in damnum commune non ver-
gat, cum fore nullum sit, quo non lædatur aliqua communitas
in qua peccans viuit, vt benè cum alijs notauit Palaus, *tract.* 6.
disp. 3. *p.* 13. *num.* 2. Giragus, *part.* 3. *dubit.* 47. *num.* 279. *& dub.* 37.
num. 228.
Sed quæres, quomodo se debeat habere Prior, cum aliquæ lit- 196
teræ orbæ, id est, sine authore, vel ficto nomine contra aliquem
suum subditum fuere missæ, etiam si in talibus litteris notat
sint aliqui testes de delicto? Respondeo Prælatum non solùm,
non posse procedere iudicialiter, contra talem subditum accu-
satum, sed neque tanquàm pater eum in secreto monere, vt
si vera sunt, quæ sibi fuere scripta, abstineat, sed omninò de-
bet tales litteras tradere igni, & nullam fidem eis adhibere,
ita Thomas à Iesu, Mansus, Miranda, Rodriguez, & alij
quos refert; & sequitur Peyrin. *in formulario litteræ P, cap.* 17. 197
tales enim litteræ nullum faciunt iudicium contra denuncia-
tum, vt habetur, *in capite inquisitionis §. tertia dubitationis*,
imò quilibet processus fabricatus super huiusmodi litteris, est
ipso iure nullus, vt habetur, *in d. cap.* vt tenet cùm Salzedo, &
Ghisil, Peyrin. *suprà*.
Si tamen Priori aliqua persona scribat illi referens crimen sui 198
subditi, & eius signum sit notum, & non fictum tunc debet ab
illa inquirere an dictas litteras scripserit, quod si inuenerit ve-
rè ipsas scripsisse tunc procedat, vt de iure, habent enim se
hæc litteræ, loco denunciationis, vt cùm Iosepho à Sancta
Maria, notauit Peyrin. *suprà numero vigesimo*. Vnde si non sint
aliæ probationes, debet se habere Prælatus modo, *suprà* dicto.
illam tamen doctrinam. D. Thomæ, 2. 2. *quæstione sexta, ar-* 199
ticulo quarto, ad tertium, semper præ oculis habendo scilicet,
quod quando ei aliquod crimen sui subditi dicitur, vel scribitur
semper illud sumat in bonam partem omninò credendo esse
mendacium (quia aliàs faceret iniuriam suo proximo) excusan-
do subditum suum, vel negando delictum, vel interpretando in
bonam partem si aliquo modo potest, per hoc tamen non tolli-
tur, quod de remedio opportuno prouideat, dummodo famæ
proximi non noceat, ita Peyrin. *sup. nu.* 21.
Imò addo, quod si Prior audiat aliquem detrahentem subdi- 200
to suo, & ei non resistat peccare mortaliter, ita D. Th. 2. 2. *quæ-*

ſtione ſeptuageſima quarta, articulo quarto, in corp. Aragon. Sot.
Salas, Molina, Valentia, Nauarrus, Naldus, & alij quos refert,
& ſequitur Peyrin. *de prælato quæſtione prima, capite tertiò, §.*
vndecimo, numero centeſimo ſeptimo, & ratio eſt, quia non obſtat
201 damno famæ proximi, ad quod tenetur ex officio. Vndè ſi detra-
hens famam detracto non reſtituat, tenebitur ipſe Prælatus in
eius defectu reſtituere, ita omnes DD. citati cum Peyrino, *ſup.*
& ſi ipſe detractus ab ipſo Priore poſtulet, vt compellat detra-
hentem ei famam ſuam reſtituere tenetur Prior, ſub mortali
eum compellere ad famæ reſtitutionem, ita cùm Molina, &
Leſſio, Peyrin. *ſuprà numero centeſimo octauò*. Tum quia Supe-
rior tenetur ex officio iuſtitiam miniſtrare ſubditis. Tum quia
tenetur compellere furem, vt reſtituat; ergo multò magis fa-
mam, cum deteriores ſint, qui famam noſtram, quàm bona no-
ſtra tollunt *cap. deteriores 6. q. 1.* quod ſi non faciat, tenetur ipſe
reſtituere, ita cum Leſſio, & Molin. Peyrin. *ſuprà*.

202 Sed quæres, an Prior poſſit punire ſuum ſubditum, qui non
animo confitendi ſua crimina, ſed animo illi metum inferendi
ad eum accedit fictæ confeſſionis cauſa, & cum ante illum eſt
facto ſigno crucis querimonias, & iniurias in ipſum iactat mi-
naturque ei mortem, & percuſſionem, dicendo niſi à me perſe-
quendo abſiſtas iuro te à me occidendum? Reſpondeo poſſe præ-
latum in hoc caſu abſque, periculo frangendi ſigillum hoc fa-
ctum propalare & ea notitia vti in foro externo ad dictum ſub-
ditum puniendum eo ipſo modo, quo poſſet illum punire ſi ex-
tra illum actum fictæ confeſſionis dicta verba in eum effudiſſet;
hæc enim confeſſio non eſt, ſed ſacrilega inuentio: ita Graffius,
prima parte deciſ. cap. 23. numero decimo octauo, Fagund. *in ſecun-*
do præcepto Eccleſiæ libro ſexto; cap. 4. num. 22. Peyrin. *de prælato*
203 *quæſt. 2 cap. tertiò, §. 11. nu. 106.* melius tamen faciet, Prior
ſi talem cauſam prouinciali remittat, vt puniat delinquentem
ſic enim vitabit murmurationes, & occaſionem vindictæ, quam
amor ſui poſſet incutere.

204 Dico 5. Prior non poteſt licitè, & iuſtè punire ſuum ſubdi-
tum approbatum, ab ordinario audientem confeſſiones ſæcula-
rium tempore iubilei, vel virtute bullæ Cruciatæ contra ſuam
voluntatem, ita cùm Sanctio, *in ſelectis* Diana, & alijs Vidal,
titulo de pœnitentia inquiſitione 6. n. 72. Ratio eſt, quia pœna datur
propter culpam, ſed ſubditus nullam culpam commiſit exci-
piendo tales confeſſiones contra voluntatem ſui ſuperioris, vel
prouincialis, aut etiam generalis; ſiquidem ex delegatione Papę,
qui eſt ſupremus omnium regularium prælatus, eas audiuit, ergo
nullo modo omiſit culpam contra obedientiam ſuo pręlato debi-
tam, ergo neque vlla poteſt puniri pœna.

205 Dico ſextò, Prior non poteſt reuocare licentias, vel diſpen-
ſationes à ſe ſubditis gratis conceſſas ſine iuſta cauſa: ita commu-
niter DD quos refert, & ſequitur Vidal, *titulo de cenſuris in-*
quiſitione 2. n. 31. Ratio eſt, quia neque Summus Pontifex licitè
hoc efficere poteſt; ſiquidem verbum principis debet eſſe ex ſe va-
lidum, & firmum. Tum quia cum ex iuſta cauſa, vt ſupponitur
talis diſpenſatio, vel licentia fuerit conceſſa neque res, ſit mu-
tata abutitur prælatus poteſtate, dum abſque cauſa reuocat diſ-
penſationem, vel licentiam conceſſam, ergo nullo modo pote-
rit tales facultates reuocare.

206 An autem Prior, vel aliàs prælatus poſſit ſuo ſubdito impedi-
re, ne vtatur diſpenſatione, vel licentia, quam inſcio prælato im-
petrauit à ſede Apoſtolica, ſi aliàs, ad illa vtendum ſit idoneus, vt
ſupponimus? Reſpondeo negatiuè, & ſi impediat, incurrit in ex-
communicationem bullæ cœnæ tanquàm impedientem execu-
207 tionem literarum Apoſtolicarum, ita & benè Vidal, *tit. de cen-*
ſuris inquiſitione 2. n. 7. Ratio eſt, quia authoritatiuè impedien-
tes executionem literarum Apoſtolicarum, incurrunt cenſuras
bullę cœnæ, vt patet *ex canone 13. & 14.* illius, ſed prælatus au-
thoritatiuè impedit executionem hanc literarum ob eam ſolum
rationem, quia abſque eius licentia fuere impetratæ, ergo.

Dices Prælatum regularem impediendo licentiam, vel diſ-
penſationem ſubdito non intendere impedire executionem lite-
rarum Apoſtolicarum, ſed tantùm ſubditum mortificare, quia
eo inſcio illam impetrauit. Sed contra, quia Prior non poteſt im-
pedire ſubdito licentiam, quam eo inſcio à prouinciali impetra-
208 uit, ad eum mortificandum: ergo neque licentiam à Papa conceſ-
ſam. Confirmatur, quia ſubditus non tenebatur petere licen-
tiam à ſuo prælato ad recurrendum ad ſedem apoſtolicam, cum
ſit prælatus ſuperior, ergo talis licentia erat ſuperflua ergo pro-
209 pter defectum illius non poteſt ſubditus impediri. Tum, quia
prelatus regularis, nihil iuris, & iuriſdictionis habet ſuper talem
diſpenſationem, ergo non erat opus eius licentia, ergo quia eo in-
ſcio illam impetrauit, non poteſt impediri ac per conſequens, qui
illam impedit, impedit executionem literarum apoſtolicarum.

210 Dico ſeptimò, Prior ſiue Prouincialis, vel Generalis poſſunt
punire ſuos nouitios, non ſolùm ſi delinquant contra regulam,
aut ſtatutum religionis, ſed etiam ſi committant alia delicta ca-
pitali pœna digna. v. g homicidium, & velint manere in reli-
gione, ita cùm Sanchez, & alijs Peyrin. *de prælato quæſt. 3. c. 1.*
211 *§. 7. nu. 102.* Et ſi delictum exigit, quod reus torqueatur, poteſt
torqueri ac ſi eſſet profeſſus etiam per ſæculares, vt docet Suar.
212 *de cenſuris diſp. 22. ſect. 1. nu. 44.* Coninch. *de cenſuris diſp. 14.*
n. 191. & alij contra Peyrinum *ſuprà* quod ſi nouitius commit-
teret aliquod delictum, quod mortem mereretur. v. g. furtum,
adulterium, &c. poſſet puniri à prælato regulari, etiam, ſi vellet
egredi à religione, talia enim delicta minus ſufficienter puniun-
tur per ſolùm habitus dimiſſionem à religione, & multum inte-
reſt religioni, quod delicta non maneant impunita. Nec obſtat,
quod ſic videatur impediri libertas nouitij ad exeundum contra
cap. ſtatuimus, & cap. non ſolùm de regulis, ſiquidem hi textus
non loquuntur in caſu, quo nouitius ratione delicti fiat ſubditus
prælato regulari iuxta *legem primam, Cod. vbi de crimine agi opor-*
tet: ita Peliz. *tractatu 7. cap. 1. nu. 12.*

Dico 8. Nullus Prelatus regularis ſiue inferior, ſiue ſuperior 213
poteſt punire religioſum ſubditum iuxta allegata probatum no-
centem, ſi ipſe ex ſcientia priuata ſciat ipſum eſſe innocentem, &
hoc non ſolùm in cauſis grauiſſimis, ſed neque in minoribus, imò 214
tenetur non ſolùm ex charitate, ſed etiam ex iuſtitia ratione of-
ficij adhibere media opportuna ad manifeſtandam illius inno-
centiam, eumque liberare, & hoc etiam ad ſuperiorem præla-
tum recurrendo, qui cognita Rei innocentia eum ex ſuprema
ſui poteſtate libera: ita cùm alijs à ſe conſultis tenet Pelizzarius,
tractatu ſeptimo, capite 1. nu. decimoquarto, & à fortiori debent
tenere Leſſ. Nauar. Sylu. & alij quos refert, & ſequitur Diana,
p. 5. tr. 4 reſ. 22. qui, vt probabile ſuſtinent, nec iudicem ſæcula-
rem poſſe in tali caſu Reum punire, quantò magis prælati regu-
lares, qui in cauſis ſuorum ſubditorum apices iuris non tenentur
ſeruare, ſed inſpecta veritate iudicare.

Dico nonò, Prior, nec alius Prælatus non poteſt punire ſuum 215
ſubditum; quem ſcientia priuata cognouit nocentem, ſi aliàs
non dentur probationes legitimæ, & Reus citetur. & audiatur,
nam hæc omnia ſunt de iure naturali, poterit tamen illum pu-
nire non ſeruatis iuris apicibus, vt *ſuprà* diximus: ita Peyrin. *in*
formulario lit. P, cap. 16. nu. 2.

Sed quæres, an ſi Prior inueniat multos ex ſuis ſubditis com- 216
miſiſſe aliquem exceſſum, debeat punire omnes, an poſſit aliquos
punire alijs relictis. Reſpondeo non debere omnes punire, ſed
ſufficere, vt incipiat à principalioribus nimirum ab illis, qui ex
circunſtantijs concurrentibus in eo genere exceſſus cenſetur plus
deliquiſſe, idque, vt alij eorum exemplo magis à ſimilibus exceſ-
ſibus retrahantur: ita Nald. *verbo delictum nu. 1.* Peliz. *tr. 7. cap.*
1. nu. 27. Ratio eſt, quia ſic ex vna parte delicta non manent im-
punita, & ex altera melius paci, & tranquillitati conſulitur
monaſterij, quæ multum læderetur, ſi omnes, & ſinguli puni-
rentur, debet tamen ſuperior in hoc caſu eſſe valdè circunſpe-
ctus, ne videatur acceptor perſonarum.

SECTIO V.

De poteſtate abſolutiua Prioris localis.

217 *Prior habet poteſtatem ordinariam abſoluendi omnes ſuos ſub-*
ditos etiam nouitios.
218 *Hæc poteſtas eſt limitabilis per ſuperiores prælatos, dum tamen*
non limitatur, extenditur ad omnes caſus, à quibus poſſunt ge-
nerales, & prouinciales abſoluere.
219 *Prior poteſt abſoluere ab omnibus caſibus, à quibus poteſt abſol-*
uere Epiſcopus etiã virtute Tridentinò, & ab alijs grauioribus.
220 *Si generalis, vel prouincialis aliquos caſus ex aſſignatis à Clem.*
VIII. ſibi reſeruauerint Prior ab illis non poteſt abſoluere, niſi
abſolutio ei à prælato reſeruante committatur.
221 *Expedit, vt hæc facultas ſemper ei committatur.*
222 *Priores de iure communi poſſunt poteſtatem ordinariam, quam*
habent alijs delegare.
223 *Parochi iure antiquo poterant ſuam iuriſdictionem delegare*
non verò de iure nouo.
224 *De iure noſtro Priores non poſſunt hanc iuriſdictionem ad ab-*
ſoluendum ſacerdoti, ſimplici noſtri ordinis delegare, benè
tamen ſacerdoti ſæculari, vel alterius ordinis extra conuen-
tum.
225 *Prior ſtans in vltimo articulo ſui officij non poteſt ſibi hanc*
iuriſdictionem delegare pro tempore, quo non ſit Prior ſtando
in iure communi.
226 *Prior non indiget approbatione Epiſcopi ad audiendas confeſſio-*
nes monialium ſibi iure, vel per delegationem prouincialis
commiſſarum.
227 *Tempore iubilei poſſunt moniales eligere religioſum approbatum*
à ſuo prælato ad confeſſiones fratrum, & ſi non ſit approbatus
ab Epiſcopo ſiue tales moniales ſint ſubiectæ Epiſcopis, ſiue re-
gularibus.
228 *Prior de iure communi poteſt ſibi reſeruare caſus ex his, quos*
Clemens VIII limitauit.
229 *Quid dicendum ſit de iure noſtro?*
230 *Prior nec etiam ſtando in iure communi poteſt caſus ſibi ad li-*
bitum reſeruare etiam in caſu particulari præter ibi aſſignatos
à Clemente VIII.
231 *Prior poteſt caſus ſibi pro nouitijs reſeruare.*
232 *In religionibus, in quibus priores poſſunt caſus reſeruare tenetur*
deputare duos, vel tres confeſſores pro ſubditorum maiori,
vel

vel minori numero, qui à non reseruatis absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit.

233 *Idem dicendum est de alio superiore reseruante.*

234 *Expediens est, vt Prior committat dictam potestatem alicui confessori ordinario, in casibus in quibus non potest recurri ad illum pro licentia, vt si foras exeat, &c.*

235 *Si reseruatio fiat à Prælato superiori, tenetur hanc potestatem alteri committere, si ille sit absens.*

236 *Si Generalis, vel Prouincialis aliquos casus reseruent, si non limitauerint expressè iurisdictionem Prioris, quam possunt limitare, censentur illam relinquere expeditam, ac per consequens ab eisdem potest casibus Prior, ac antea absoluere.*

237 *Si Capitulum generale aliquos casus vltra assignatos à Clemente VIII. reseruauerit, & illorum absolutionem in casu contingenti commiserit priori, non potest Generalis, vel Prouincialis talem potestatem ab eo auferre.*

238 *Qui de iure speciali potest reseruare casus, non tenetur semper concedere licentiam confessario, vel pœnitenti ad absoluendum à reseruatis, sed aliquando potest cogere pœnitentem ad comparendum.*

239 *Si prior, vel alius superior hoc faciat sine iusta causa, peccant mortaliter.*

240 *Si Prælatus cognoscat adesse iustam causam talem licentiam denegandi, si postea sciat subditum nolle cum eo confiteri, tenetur sub mortali dare illi talem licentiam.*

241 *Excipe si inde sequatur graue damnum aliorum.*

242 *Si subditus nolit confiteri confessoribus ordinarijs deputatis, & alium petat aliquando, tenetur superior illum ei concedere sub mortali.*

243 *Prælatus qui difficilis se prabet in danda hac facultate, peccat mortaliter.*

244 *Si Prior pio, & prudenti confessario iniustè negauerit licentiam pro aliquo casu absoluendo, potest nihilominus confessarius pro illa vice pœnitentem absoluere, imò toties quoties.*

245 *Si religiosus extra conuentum ægrotans indigeat viatico, & extrema vnctione ad Priorem conuentus, pertinet prædicta sacramenta ei præbere per se, vel per alium ab eo deputatum.*

246 *In tali casu potest deferri religioso ægrotanti Eucharistia solemniter ad domum in qua est ægrotans.*

247 *Si religiosus ægrotet, vbi non est conuentus ordinis, nec adest alter religiosus, qui sacramenta prædicta tribuat, hoc parocho competit.*

248 *Secus dicendum est si adsit religiosus eiusdem ordinis, qui prædicta sacramenta ei præbere possit.*

249 *Prior potest sibi eligere confessorem etiam non approbatum ab Ordinario, etiam in præsentia maioris Prælati.*

217 Dico primò. Prior habet potestatem ordinariam ad absoluendum omnes suos subditos, etiam nouitios, Pelizzarius *tract.9. cap.3. num.*196. Et licet huiusmodi potestas sit limita-
218 bilis per superiores Prælatos, vt latè probat Lugo de *pœnitentia, disp.20. sect.1. num.6.* dum tamen non limitatur, extenditur ad omnes casus, à quibus possunt Generales, & Prouinciales absoluere, tum iure communi, tum ex priuilegijs, Rodrig. *tomo 1. quæst.17. art.4.* Bordon. *tom. 1. resolut.28. num. 54.* vnde possunt absoluere ab omnibus casibus, à quibus possunt Episcopi, etiam
119 virtute Trident. *sess.24. cap.6.* imò, & ab alijs casibus grauioribus, ex multis priuilegijs, quæ retulimus *in nostro tract. de priuileg. disput.1. sect. 1. per totum*, vbi hæc videnda sunt, ne eadem sæpè repetamus. Dixi, dum tamen illis non limitatur, nam si
220 in aliqua religione Generalis, vel Prouincialis aliquos casus ex assignatis à Clemente VIII. sibi reseruauerint, Prior ab illis non potest absoluere, cum iam eius iurisdictio per superiorem Prælatum sit restricta, nisi absolutio eorum illi à Prælato reseruante committatur: ita Lugo *de pœnitentia disp.20 sect.1. nu.5. & 6.* Quintanadueñas *tract.3. singulari 9. n.2.* Expedit tamen, vt
221 hæc facultas semper prædictis Prælatis committatur.

222 Dico secundò, Priores stando in iure communi possunt hanc potestatem, quam habent ad absoluendum suos subditos alijs delegare, ita Tamburin. *de iure Abbatum to.2. disp.6. quæst.88.* Bassæus *verb. confessarius n.5.* Bordonus *tom.1. resolut.4. num. 16.* & alij. Ratio verò est, quia omnis qui habet iurisdictionem ordinariam illam potest delegare *per text. in capite à quo de consecrat. Eccles. vel altar.* sed vt *supra* diximus, hæc Priorum iurisdictio est ordinaria, ergo eam possunt delegare.

Nec obstat, quòd parochi iurisdictio in suas oues sit ordinaria, & tamen eam non potest Sacerdoti non approbato ab Episcopo delegare, ergo licet iurisdictio Prioris sit ordinaria, eam ta-
223 men Sacerdoti non approbato à Prouinciali non poterit delegare. Respondetur namque parochum ex vi iuris communis antiqui, *capite omnis vtriusque sexus de pœnitentia, & remissione*, validè, & licitè posse etiam delegare suam iurisdictionem, cuicumque Sacerdoti, etiam non approbato ab Episcopo, dummodo secundum ius commune idoneus esset, vt cum Ledesma, Suarez, & alijs aduertit Bassæus *verbo confessarius 3. num. 2.* At nunc huiusmodi ius antiquum, capite omnis vtriusq; sexus fuit restrictum, & limitatum ad idoneum, & ab Episcopo approbatum per Tridentin. *sess.23. cap. 15.* quæ restrictio, & limitatio, cum tantùm sit pro confessionibus sæcularium, non verò regularium, vt patet ex tenore ipsius Concilij sequitur, quod si Priores iure communi antiquo *ex capite omnis vtriusque sexus*, id poterant facere, sicut & parochi id etiam, nunc posse efficere, cum iure nouo tale ius illis non sit ablatum, vel limitatum, ita Bassæus *sup. n. 5.*

Dixi iure communi, nam de iure nostro nostri Priores, nec 224
licitè, nec validè possunt delegare Sacerdoti simplici nostri Ordinis, (hoc est, non approbato à Prouinciali ad confessiones fratrum) suam iurisdictionem, vt patet *ex nostra constitutione 2. p. cap.6. num.5.* possunt tamen tam delegare alicui Sacerdoti sæculari, etiam simplici, vt in casu quo suus subditus existens extra conuentum non habeat Ordinis confessorem cum possit absoluere, nam quoad hoc non est illi talis potestas restricta, sed quoad Sacerdotes simplici nostri ordinis.

An autem Prior existens in vltimo instanti sui officij possit 225
stando in iure communi sibi delegare licentiam ad audiendas confessiones suorum religiosorum? Respondeo negatiuè, nam delegans, & delegatus debent esse inter se distincti, cum actus iurisdictionis non possit exerceri in se ipsum, *leg. qui iurisdictioni, ff. de iurisdict. omnium iud.* ita Bordonus *resolut 2. num. 10.* Lugo quem refert, & sequitur Pelizzarius *tract.8. cap. secundo, numero 31.*

An autem Prior ad audiendas confessiones Monialium sibi, 226
vel per delegationem Prouincialis subiectarum indigeat speciali approbatione Episcopi, affirmat cum alijs Pelizzarius *tract.9. cap 6. num.14.* ex constitutione Gregorij XV. sed vt dixi *in tractatu de priuileg. disp.2. sect.5. §. 1. num. 213.* Hæc constitutio Gregorij XV. in Regnis Hispaniæ est suspensa, ita Lezana *tomo 5. in Mari magno Carmelitarum, num.371.* Belasius *verbo confessor Monialium, num. 1.* Vnde Prælati possunt audire confessiones prædictarum religiosarum. Immò addo, quod stante
etiam prædicta constitutione Gregorij XV posse Moniales tem- 227
pore Iubilæi eligere non solum Priorem, sed etiam quempiam alium religiosum non approbatum ab Episcopo, dummodo sit approbatus à suo Prælato ad confessiones fratrum, siue tales Moniales sint subiectæ ipsis regularibus, siue ex alia religione, ita cum Peyrino, & Bordon. Bassæus *verbo confessarius 3. nu. 17.* vbi hoc probat ex Bulla Vrbani VIII. quæ incipit, *Pacifica solicitudo*, vbi Pontifex Monialibus concedit, vt tempore Iubilæi possint sibi eligere confessorem approbatum ab Ordinario, quo nomine venit etiam approbatus à Prælato regulari.

Dico tertiò, Prior in suo conuentu stando in iure communi 228
potest sibi reseruare casus ex his quos Clemens VIII. limitauit, ita, & benè Moronius *responso 86. num 6.* Et ratio est, quia in prædicto Clementis decreto conceditur Superioribus regularibus, vt possint sibi aliquos casus ex assignatis reseruare, sed
Prior etiam venit nomine Superioris regularis, ergo. Dixi de 229
iure communi, nam de iure nostro hoc solum competit Generali de consensu definitorij, vt *supra* diximus. Aduerte tamen quod etiam stando in iure communi Priorem non posse ad libi-
tum, nec etiam in casu particulari aliquem casum præter *ibi* 230
assignatos à Clemente VIII. reseruare, Pelizzarius *tractatu 6. cap. 1. num. 5.*

An autem possit Prior pro nouitijs, etiam stando in iure com- 231
muni casus sibi reseruare affirmant Corduba, Tamburinus, Layman, Vechius, Coucets, & cum alijs Thomas Hurtado *tom. 1. tract. 5. cap. 4. resolut. 21. num.*180. contra alios quos citat, & sequitur Diana *3. part. tract. 1. resol.4.* & alibi, cuius ratio sumitur ex priuilegio Pauli V. Nec obstat tale priuilegium fuisse oraculum, nam cum sit concessiuum, sed alterius bullæ declaratiuum censetur reuocatum per Vrbanum VIII. esto talis reuocatio stetisset, vt *ibi* latè probat Hurtadus.

Dico 4. in religionibus in quibus Priores possunt casus sibi 232
reseruare tenentur deputare duos, vel tres, aut quatuor confessores pro subditorum numero maiori, vel minori qui à non reseruatis eos absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur quando casus occurrerit, vt patet ex decreto Cle-
mentis VIII. apud Pelizzarium *tract.6. cap.1. num.47.* Et idem 233
dicendum est de Prouinciali, vel de alio Superiore, cui casuum reseruatio in aliqua religione sit commissa, immò expediens maximè erit, quod Prior concedat dictam potestatem alicui
confessario Ordinario, pro casibus in quibus non potest recurri 234
ad illum pro licentia, vt si foras exeat, vel sit occupatus, &c.
Ita Quintanadueñas *tract.3. singulari 10. num. 4.* Immò si reser- 235
uatio facta sit à Generali, vel Prouinciali tenentur absolutionem reseruatorum, vel Prælato cuiuscumque domus vbi ipsi non assistunt, vel alijs ab eis assignatis committere, cum ad eos pro absolutione reseruatorum non possit recurri.

Adde quod si Generalis, vel Prouincialis aliquos casus sibi 236
reseruent, si non limitauerint expressè iurisdictionem Prioris, quam tamen possunt limitare censentur illi, relinquere expeditam omnem suam iurisdictionem, vnde cum Prior ex

multis

multis priuilegijs habeat æqualem iurisdictionem ad absoluendos suos subditos, ac Generalis, vel Prouincialis si ei non limitetur, poterit etiam à prædictis casibus sine speciali commissione absoluere, quia per non limitationem iurisdictionis censetur Superiorem Prælatum ei committere facultatem, Bordon. *to.2. resol.28. n.54.*

237 Imò addo, quod si Capitulum generale aliquos casus vltra assignatos à Clemente VIII. in aliqua religione reseruet, vt potest, & illorum absolutionem in casus contingentia committat Priori Conuentus non posse Generalem, vel Prouincialem ab eo talem facultatem auferre, etiam in casu particulari, cum hoc sit reseruare casus de nouo ex parte, seu magis ampliare reseruationem factam in Capitulo, quod Prælatis regularibus est prohibitum, ita Lugo *disputat.20. de pœnitentia sect.4. num.43.* Pelizz. *tract.6. c.1. n.9.*

238 Aduerte tamen Priorem, vel alium qui de iure speciali potest prædictos casus reseruare, non semper teneri concedere confessario, vel pœnitenti licentiam ad absoluendum à reseruatis, sed aliquando posse etiam cogere pœnitentem, vt sibi confiteatur, aliàs reseruatio nullius esset momenti, ita cum communi sententia Vidal *de iurisdictione inquisit.6. num.129.* si ta-
239 men hoc faciat sine graui causa (puta quia talis concessio vergit in damnum pœnitentis, vel communitatis, vel tertiæ personæ) peccat mortaliter, ita cum D. Thom. Suario, & alijs Peliz. *tract.8. c.2. n.57.*

240 Immò si Prælatus iudicet adesse iustam causam denegandi per factam facultatem subdito, & postea cognoscat subditum, nullo modo velle illum adire, tenetur sub mortali illi talem fa-
241 cultatem concedere (excepto si inde sequatur graue damnum
242 aliorum) Pelizzarius *ibi.* Immò addo, quod si subditus nolit confiteri, alicui ex confessarijs deputatis pro absolutione reseruatorum, & alterum postulet, aliquando teneri superiorem sub mortali eum illi concedere, ita Vidal *de monialibus inquisit. 3. num.9.* vt enim ait D.Thom. *in 4. dist.17. q.3. artic.3. q.4. ad 6.* Su-
243 perior qui difficilem se præbet in danda hac facultate, peccat mortaliter, non enim hæc potestas illi data est in destructionem, sed in ædificationem.

244 Vnde meritò Paulus V. statuit, quod si superior pio, & prudenti confessario iniustè, negauerit licentiam petitam pro aliquo casu absoluendo, possit nihilominus confessarius pro illa vice pœnitentem absoluere, quod etiam statuit Clemens VIII. vt tradunt communiter Doctores. An autem confessarius, id tantum possit efficere pro prima vice, vel toties quoties affirmat Vidal *de iurisdict. inquisit.6. num.121.* Bordonus, & alij, quos retulimus *in nostro tract. de priuileg. disp.2. sect.1. §.2. num.76.* licet alij contrarium teneant.

245 Dico quintò, si aliquis regularis siue professus, siue nouitius ægrotari fortè accidat, extra conuentum in domo alicuius consanguinei, & sit necessarium ei præbere Viaticum, vel sanctam Vnctionem, ad Priorem conuentus pertinet, vel prædicta Sacramenta ei tribuere per se, vel per alium ab eo delegatum, Sacramenta namq; debent recipi à proprio pastore, qui vtiq; respectu regularis ægrotantis extra conuentum, non est parochus parœciæ intra quam ægrotat, sed secus Prælatus regularis. Vnde
246 in tali casu potest deferri Eucharistia solemniter ad domum in qua est religiosus ægrotans. Ita Pelizzarius *tract.8. cap.5. n. 138.* vbi dicit, sic fuisse practicatum per quatuor vices Ferrariæ, nemine contradicente. Et ego ipse illud practicaui anno 1654. in Ciuitate Portuensi, ex commissione Patris fratris Alberti à sancta Theresia illius Conuentus Prioris, non solum absq; contradictione, sed cum magno populi plausu, & concursu etiam parochorum. Vnde quod ait Bordonus *tom.2 resolus.51. num. 170.* sacram Congregationem declarasse prædicta Sacramenta administranda esse à parocho, in cuius parochia degit infirmus, non est vsu receptum, nec nobis constat authenticè de tali declaratione.

247 Et esto quod constaret, debet intelligi in defectu proprij Prælati, vt si accidat aliquem regularem ægrotare, vbi non est Conuentus, vel saltem aliquis religiosus suæ religionis, qui prædicta Sacramenta ei tribuat, nam si adsit saltem aliquis regularis proprij Ordinis, & si Prior non adsit ad eum, & non ad parochum
248 pertinet horum Sacramentorum administratio, præsumitur namque hic tacita licentia Prælati licentia, quæ sufficit ad administranda prædicta Sacramenta, vt cum Soto, Syluestro, Lezana, & alijs diximus *in tract. de priuileg. disp.3. sect.3. §.2. nu.104. & §.3. num.107.*

249 Dico sextò, Prior potest sibi eligere confessorem etiam non approbatum ab Ordinario etiam extraneum, & hoc etiam in præsentia maioris Prælati, ita Bassæus *verbo confessarius 2. numero 11.* Pascaligus *tom.2. decis.97.* vbi dicit esse communem. Et ratio est, quia priuilegium *cap. finalis de pœnitentia*, est pro omnibus Prælatis exemptis etiam minoribus, vt clarè constat ex textu, sed Superiores regulares minores Generali, vel Prouinciali sunt verè Prælati, qui habent iurisdictionem in vtroque foro, ergo participant hoc priuilegium.

SECTIO VII.

De potestate dispensatiua Priorum.

250 *Priori competit tum iure communi, tum ex priuilegijs potestas dispensandi cum suis subditis.*
251 *Hæc potestas extenditur ad omnes casus in quibus potest Episcopus, etiam ex vi Tridentini dispensare.*
252 *Prior maiorem potestatem habet ad dispensandum cum suis subditis quam Episcopus, tum in irregularitatibus, & pœnis, tum in votis, iuramentis, & præceptis tam regulæ, quàm Ecclesiæ.*
253 *Potest Prior data iusta causa dispensare cum subditis in præcepto audiendi Missam, & dies festos obseruandi.*
254 *Idem dicendum est de præcepto ieiunij.*
255 *Potest dispēsare, vt comedat oua, & lacticinia in quadragesima.*
256 *Si dies Patroni Ordinis inciderit in die ieiunij Ecclesiæ, potest Prior de consensu communitatis tale ieiunium anteponere.*
257 *Potest Prior dispensare cum subditis, vt celebrent cooperto capite propter infirmitatem.*
258 *Potest dispensare in præcepto frequentandi chorum, stando in iure communi.*
259 *Idem dicendum est stante decreto Clementis VIII. confirmato ab Vrbano VIII.*
260 *Quomodo decretum Vrbani sit intelligendum.*
261 *Tale decretum non fuit receptum in hoc Regno.*
262 *Potest Prior dispensare cum suis subditis, vt horas Canonicas vna, vel altera vice recitent in choro extra tempus constitutum, non tamen in perpetuum.*
263 *Potest indirectè dispensare cum suis subditis in delatione habitus religiosi ad tempus, non verò in perpetuum.*
264 *Dispensatio directa in casu solum Pontifici competit.*
265 *Prior solum potest declarare in tali casu posse subditum habitum relinquere, & alterum assumere.*
266 *Hic casus in nostro Ordine raro, aut nunquam accidere potest.*
267 *Idem dicendum est de præcepto ferendi tonsuram religiosam.*
268 *Prior non potest dispensare cum subdito ad transeundum ad arctiorem religionem, & cui hæc competat.*
269 *Prior licet non possit irritare votum sui subditi transeundi ad arctiorem religionem, potest tamen illud dispensare.*
270 *Potest dispensare etiam cum sæculari volenti ingredi suam religionem, habente votum assumendi strictiorem religionem.*
271 *Licet Prior non possit dispensare cum suis subditis in votis Papæ reseruatis, potest tamē talia vota Papę reseruata irritare.*
272 *Prior non tenetur semper concedere suis subditis, ea omnia quæ auctoritatiuè potest erga illos, sed quæ iudicauerit prudenter illis esse necessaria.*
273 *Prior non potest dispensare cum religioso ad chorum destinatum, vt transeat ad Ordinem conuersorum.*
274 *Quis possit talem transitum efficere.*
275 *Quæ causa ad illum requiratur, & sufficiat.*
276 *Hic translatus ad statum Laicalem non tenetur ad recitandum Officium Diuinum, sed tantùm Officium Laicorum.*
277 *Prior potest dispensare in obseruantijs regularibus in casibus leuibus & ordinarijs, in quibus recurrere ad Superiorem difficillimum foret.*
278 *Non potest dispensare secluso speciali statuto in obseruantijs substantialibus, v.g. in votis specialibus, nec in legibus, & præceptis obligantibus ad mortale.*
279 *Nec in alijs obseruantijs quæ licet non obligent ad mortale; habentur tamen in aliqua religione pro grauioribus, vt inter nos carnium abstinentia, oratio continua, &c.*
280 *Excipe nisi in aliquo casu lex licentiam ei concedat, vel nisi præceptum sit de rebus, non adeò religioni substantialibus; & sit necessitas specialis, & non detur recursus ad Superiorem.*
281 *Nullus Prælatus potest cum tota communitate; vel aliquo religioso dispensare absolutè in obseruantijs; quæ in tali religione habentur pro substantialibus.*
282 *Data legitima causa de iure communi, & secluso speciali statuto, Prior potest dispensare cum suo subdito in pœnis iure religionis impositis non reseruatis.*
283 *Non potest tamen dispensare in pœnis ab homine latis, nisi detur vrgentissima causa, & defectus recursus ad Superiorem.*
284 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
285 *Prior non potest dispensare cum religioso misso, nisi in illis casibus, in quibus potest dispensare.*
286 *Prior potest dispensare cum religioso facto Episcopo, ac cum alijs religiosis, si ei subdatur.*
287 *Religiosi facti Episcopi non solum passiuè, sed etiam actiuè potiuntur omnibus priuilegijs Ordinis, quæ concernunt bonum animæ, & religioni, non sunt onerosa.*
288 *Possunt absoluere, & dispensare iuxta priuilegia sui Ordinis, si quando assumpti fuere ad Episcopatum; habeant vsum eorum priuilegiorum à Prælato regulari concessum.*
289 *Prior potest vti erga seipsum omnibus facultatibus, & dispensatio-*

ſationibus quibus poteſt erga ſubditos, niſi contrarium in aliqua religione ſtatutum ſit.

250 DIco primò, Prioribus regularibus competit poteſtas ordi-
naria diſpenſandi cum ſuis ſubditi, tum iure communi,
tum ex priuilegijs, prima pars probatur *ex cap. cum ad Monaſte-
rium de ſtatu Monachorum*, vbi dicitur, nec æſtimet Abbas, quod
ſuper habenda proprietate poſſit cum aliquo monacho diſpenſa-
re: ergo ſuper alijs poteſt Prior diſpenſare, quia vno negato aliud
cenſetur conceſſum, *cap. qualis tunc 4. diſtinct. 23.* & *ibi.* Gloſſa
verbo negatur, cap. ex eo quod 21 5. q. 3. iuncta Gloſſa *verbo colligi-
tur*, ita Bordon. *tom. 1. reſolut. 10. num. 1.* quod verò poſſint diſ-
penſare iure priuilegiorum conſtat, tum ex priuilegijs Boniſa-
cij IX. Gregorij XI. Sixti IV. Pij V. quæ latè refert Bordonus
vbi ſup. tum ex alijs priuilegijs quæ retulimus *in noſtro tractatu
de priuileg. diſp. 1. ſect. 2. per totam.*

251 Si tamen quæras, quantum extendatur huiuſmodi poteſtas
diſpenſandi in Prioribus? Reſpondeo in primis extendi ad om-
nes caſus, in quibus poteſt Epiſcopus diſpenſare, ſiue iure com-
muni, ſiue ex Tridentin. *per cap. liceat ſeſſ. 24. cap. 6.* ſiue ex qua-
cumque alia facultate, vt patet ex priuilegio Pij V. quod refert
252 Rodriguez *in ſuo bullario in conſtitutionibus Pij V. & Ordine 13.*
deinde alijs priuilegijs ampliorem habent facultatem ad diſpen-
ſandum cum ſuis ſubditis quam Epiſcopi, tum in omnibus irre-
gularitatibus, & omnibus pœnis contractis ex quibuslibet deli-
ctis, quales ſunt inhabilitates ad officia, priuationes Officio-
rum, tum in votis, & iuramentis, & præceptis tam Eccleſiæ
quàm regulæ, & conſtitutionum, vt latè diximus *in tract. de
priuileg. diſput. 1. ſect. 2. per totam.*

253 Quibus adde poſſe Priorem etiam ſtando in iure communi,
& ſecluſo quouis priuilegio, data legitima cauſa diſpenſare cum
ſubditis in præcepto audiendi Miſſam, & dies feſtos obſeruandi,
254 cum habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, Pelizzar. *tract. 5.
cap. 5. num. 70.* & idem dicendum eſt de præcepto ieiunij, Peliz-
zarius *tract. 5. cap. 5. num. 65. & tract. 9. cap. 3. num. 171.* & cum eo
communiter Doctores *tract. 9. cap. 3. num. 171. & tractat. 9. cap.
num. 169.* Immò ex priuilegijs Eugenij IV. & Clementis VII.
255 poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis, & oua, & lacticinia co-
medant in quadrageſima, quæ priuilegia, vt non ſint inutilia,
debent explicari, vt poſſint prædicti Prælati diſpenſare, etiam
in caſibus in quibus eius poteſtas ordinaria non extendebatur,
256 Peliz. *ibi*, imò ſi dies ieiunij Eccleſiæ inciderit in die Patroni
Ordinis, probabile eſt poſſe Priorem cum conſenſu ſuæ commu-
nitatis tale ieiunium anteponere ipſi ſolemnitati, Bord. *reſol. 58.
num. 16.* & cum Layman, Peliz. *tract. 9. c. 3. n. 171.*

257 Poſſunt etiam diſpenſare cum ſuis ſubditis, ſtando in iure cō-
muni, vt celebrent cooperto capite ob infirmitatem capitis, Ro-
driguez, & alijs quos refert, & ſequitur Peliz. *tract. 9. cap. 3. nu-
mer. 172.* Nec obſtat quædam declaratio Sacræ Congregationis,
quam refert Gauantus *in commen. rubric. miſſal. par. 2. tit. 2. Litera
F*, in qua huiuſmodi diſpenſatio Papæ reſeruatur, nam de tali
declaratione nobis non conſtat authenticè, nec ſufficienter fuit
258 promulgata. Idem dicendum eſt de præcepto frequentandi cho-
rum ſtando, in iure communi, Pelizzar. *tract. 5. cap. 8. num. 10.*
Immò etiam ſtante decreto Clementis VIII. confirmato ab Vr-
259 bano VIII. quod refert Pelizzar. *ibi*, quidquid dicat *ibi* Pelizzar.
nam tale decretum ſolum prohibet exemptiones, quas aliqui
religioſi à choro habebant ratione alicuius Superioritatis, vel
officij, non tamen exemptionem à choro ratione alicuius cau-
260 ſæ neceſſariæ: immò in ipſo decreto conceditur prælatio, vt
cum infirmis ſtudentibus Lectoribus, & Prædicatoribus poſ-
ſint diſpenſare, ergo idem poterunt efficere ex alia legitima cau-
261 ſa, vt ex ſe patet. Aduerte etiam tale decretum non fuiſſe in
hoc Regno à Religionibus receptum, ſed fuiſſe contrario vſu
abrogatum, vt patet ex contrario vſu omnium Religionum:
262 Poſſunt etiam Priores diſpenſare cum ſuis ſubditis, vt horas Ca-
nonicas vna, vel altera vice recitent in choro extra tempus cōn-
ſtitutum, non tamen in perpetuum. Ita cum Tabiena, Nauarro,
Sanchez, & alijs Pelizzar. *tract. 3. c. 8. n. 11.*

263 Poſſunt etiam indirectè cum ſuis ſubditis diſpenſare in dela-
tione habitus Religioſi ad tempus, non verò in perpetuum. Di-
xi indirectè, nam diſpenſatio directa in perpetuum, in hoc præ-
264 cepto ſolum ad Pontificem ſpectat, & Prælatus regularis ſolum
265 poteſt declarare ad tollendos ſcrupulos, in aliquo caſu vrgenti
non adeſſe præceptum geſtandi habitum regularem, vt ſi neceſ-
ſe ſit, vt religioſus ad aliquod graue negotium religionis per-
agendum, mutet habitum ad ſecurius incedendum, ita Suar.
266 *tom. 4. de relig. tract. cap. 5. lib. 1. nu. 16.* Hic tamen caſus rarò, aut
nunquam poteſt accidere Prioribus præſertim in meo Ordine,
cum Priores non poſſint præbere licentiam ſuis ſubditis ad eun-
dem ad conuerſiones, nec vltra duodecim leucas à ſuo Conuen-
tu, in caſu tamen quo aliqua grauis neceſſitas, *ex alio c. accidat*,
in qua ad arbitrium prudentis, ad bonum religionis neceſſarium
ſit incedere habitu mutato, poterit tunc Prior talem licentiam
267 præbere modo dicto. Et idem dicendum eſt de obligatione de-
ferendi tonſuram religioſam, nam data etiam legitima cau-
ſa poterit indirectè, in tali obligatione ad tempus modo
dicto diſpenſare, Pelizzarius *tractat. 5. cap. 7. num. 56.*

An autem Prior diſpenſare poſſit cum ſuo ſubdito, vt tran- 268
ſeat ad ſtrictiorem Ordinem ſecluſis ſtatutis ſpecialibus affir-
mat Pelizzar. *tract. 9. c. 3. n. 178.* vbi hoc colligit *ex c. licet de regul.*
vbi indiſtinctè dicitur, quod talis licentia petenda ſit à Prælato
religionis, quo nomine venit etiam Prior. Ego tamen exiſtimo
hanc facultatem, ſecluſis ſpecialibus ſtatutis, ſolum competere
Generali, vel Prouinciali: vt cum Rodrigu. tenet Peyrin. *de
ſubdito q. 1. c. 24.* ſub initio ſolum illis competit mutare religio-
ſos de vno ad alium Conuentum, ergo à fortiori dare licentiam
ad tranſgrediendum de vna ad aliam religionem. Dixi ſecluſis
ſpecialibus ſtatutis, nam hoc in meo Ordine exiſtimo pertinere
ad ſolum Capitulum Generale, vt *ſupra* dixi agendo de poteſta-
te directiua Prouincialis.

Dico ſecundò, licet Prior nec alius Prælatus non poſſit irrita-
re vota ſuorum ſubditorum tranſeundi ad ſtrictiorem religio-
nem, vt cum Nauar. Claui Regia, & alijs docet Portel *in dubijs* 269
regularibus verbo votum n. 67. Poteſt tamen cum illis in tali voto
diſpenſare, ita cum Azor, Leſſio, Suarez, & alijs Peliz. *tract. 9. c. 3.
nu. 153.* Immò poteſt diſpenſare cum ſæculari volente ingredi 270
ſuam religionem, habente votum aſſumendi ſtrictiorem ex bul-
la Eugenij IV. cum hac tamen conditione, quod ſi diſpenſatus
ab Ordine deceſſerit, diſpenſatio ſit nulla, ita Caſarub. *in Com-
pend. verbo diſpenſatio n. 28.*

Dico tertiò, licet Prior non poſſit diſpenſare cum ſuis ſubdi- 271
tis in votis Papæ reſeruatis, vt cum alijs notauit Tambur. *de iu-
re Abbatum tom. 2. diſp. 18. quæſ. 13. n. 4.* poteſt tamen talia vota ir-
ritare, ſi quidem ſuper eos habet poteſtatem ordinariam, ita la-
tè cum Rodrig. Suar. Sanch. & alijs Tambur. *ſup. n. 3.* Aduerte ta-
men Priorem, nec alium Prælatum, non teneri ſemper conce-
dere ſubditis ea omnia quæ auctoritatiuè, erga illos poteſt, ſed
ſolum illa quæ ſecundum prudentiæ dictamen iudicauerit hic,
& nunc eſſe concedenda, aliter diſpenſatio non eſſet gratia, ſed 272
actus iuſtitiæ, Vidal *de ieiun. inquiſ. 2. n. 65.*

Dico quartò, Prior non poteſt diſpenſare cum religioſo ad 273
chorum deſtinato, vt tranſeat ad Ordinem conuerſorum, ita
Sanchez *lib. 6. moral. cap. 7. num. 81.* Peliz. *tract. 9. cap. 3. nu. 180.*
eſt enim res grauior, quam mutare religioſum de vno ad alium
conuentum, ſed Prior hoc non poteſt efficere, ergo neque illud
poterit tamen hoc facere Generalis, vel Prouincialis de conſen- 274
ſu, tamen Conuentus ſecluſis ſpecialibus ſtatutis, requiritur ta-
men iuſta cauſa, vt v.g. punitio alicuius delicti, ardor eximius, 275
humilioris vitæ, vel ineptitudo ad ſacerdotium, & ſtudia dum-
modo in his duobus caſibus religioſus conſentiat, ſic tamen 276
tranſlatus non amplius obligatur ad recitandum officium Di-
uinum, ſed tantùm Laicorum, Sanch. *ſupra*.

Dico quintò, licet Prior poſſit diſpenſare in obſeruantijs re- 277
gularibus in caſibus leuibus, & ordinarijs in quibus recurrere
ad ſuperiorem difficillimum foret, vt diximus *in tract. de priuil.
loc. cit.* & tenet cum alijs Lezana *tom. 1. cap. 8. num. 23.* Non po- 278
teſt tamen ſecluſo ſpeciali ſtatuto diſpenſare in obſeruantijs
ſubſtantialibus, v.g. in votis ſpecialibus, quæ fiunt in aliquibus
religionibus, neque in legibus, & præceptis obligantibus ad
mortale, quæ in aliqua religione habentur pro grauioribus il-
lius, & quæ maximè conducunt ad aſſequendum finem inten- 279
tum, vt eſt inter nos continua meditatio, & diuinorum con-
templatio, carnium abſtinentia, &c. Excipe niſi in aliquo caſu
lex talem licentiam Priori concedat, vel niſi præceptum ſit de
rebus, non adeò religioni ſubſtantialibus, & ſit ſpecialis neceſſi- 280
tas diſpenſandi in aliquo caſu, pro aliquo actu particulari cum
aliqua perſona, & non ſit recurſus ad ſuperiorem nunquam ta-
men vllus Prælatus poterit cum tota communitate, vel cum
aliquo religioſo diſpenſare abſolutè in obſeruantijs, quæ in tali 281
religione habentur pro ſubſtantialibus, nam hoc non eſſet diſ-
penſatio, ſed diſſipatio, vt latè probat Suarez *tom. 4. de relig.
tract. 8. lib. 2. cap. 12. num. 28.* & ſequentibus Pelizz. *tractat. 9.
cap. 3. num. 189.*

Idem dicendum eſt de pœnis impoſitis à Prælato Ordinario 282
ſuperiore, nam licet Prior ſtando in iure communi, & ſecluſo
ſpeciali ſtatuto, poſſit data iuſta cauſa diſpenſare cum ſuo ſub-
dito in pœnis iure religioſis impoſitis non reſeruatis, non tamen 283
in pœnis ab homine niſi detur vrgentiſſima cauſa, & defectus re-
curſus ad ſuperiorem, ita Peliz. *tract. 9. c. 3. nu 186.* Dixi ſecluſo 284
ſpeciali ſtatuto, nam in mea religione Prior non poteſt diſpen-
ſare in omni pœna à iure noſtro impoſita, ſed tantùm in parte
illius infrà dimidium, & in pœnis à ſuperioribus Prælatis im-
poſitis, in nullo caſu poteſt diſpenſare, ſed ſi religioſus pœnam
impoſitam exequi inceperit, tenetur ſuperiorem qui penam im-
poſuit monere, & tunc talis ſuperior poteſt illi infra dimidium
pœnæ demittere, vt patet *ex 4. p. noſtrarum conſtit. c. 7. n. 3.*

Dico 6. Prior in nullo caſu poteſt diſpenſare cum religioſo à 285
religione eiecto, niſi in illis caſibus, in quibus poteſt cum alijs ſæ-
cularibus, ita communiter DD. apud Delbene *to. 2. c. 14. dub. 19.
n. 3.* Et ratio eſt, quia eiectus per eiectionem amiſit ſubiectionem
religionis, & tantùm fit ſubditus Epiſcopi. An autem idem di- 286
cendum ſit de religioſo facto Epiſcopo, affirmat propter eandem
rationem cum alijs Delbene *ſup.* ſed contrarium dicendum exi-

ſtimo

stimo cum Suar. & Peliz. *tract.9.c.3. num.* 217. si alias ei Episco-
pus subijciatur, nam licet tales religiosus sit exemptus à reli-
gione, si tamen eius Prælatis subijciatur, possunt vti cum eo om-
287 nibus priuilegijs sui Ordinis. mò tales Episcopi non solum pas-
siue, sed etiam actiuè potiuntur omnibus priuilegijs Ordinis,
288 quæ concernunt bonum animæ, & religiosi non sunt onerosa.
Vnde possunt absoluere, & dispensare iuxta priuilegia sui Ordi-
nis, si alias quando assumpti fuere ad talem dignitatem habe-
bant iam vsum horum priuilegiorum, saltem à Prælato regula-
ri concessum, ita cum Naldo, Sespedes, & alijs Pelizz. *tract.* 8.
cap.1. num 65.

289 Dico 7. Prior potest vti erga se ipsum omnibus facultatibus, & dispensationibus, quibus vti potest erga suos subditos in contrarium in aliqua religione specialiter statutum sit, ita Armilla, Sanch. Suar. Pascalig. Pontius quos citat, & sequitur Delbene *tom.2 cap.15. dub 7 sect.2. n.*36. Et ratio est, quia cum in dispensatione non sit de substantia distinctio personarum, Prior non debet esse peioris conditionis, ac eorum subditi. Poterit etiam Prior hanc facultatem alicui religioso committere, vt cum illo dispenset, Peliz. *tract.9. c.3. n.*107.

SECTIO VII.

De obligationibus Prioris localis.

290 *Integritas præsidentium est salus subditorum.*
291 *Prior omnibus virtutibus debet esse ornatus, & cur?*
292 *Priores sunt à quibus principaliter cura subditorum, petenda est in tremendo Dei iudicio, & cur?*
293 *Quæ virtutes magis necessariæ sint in Prioribus referuntur.*
294 *Quomodo Prior debeat miscere pietatem, & misericordiam cum iustitia.*
295 *Prior procliuior debet esse in pietatem, quam in iustitiam.*
296 *Non solum virtutibus, sed & pluribus dotibus Prior debet esse ornatus.*
297 *Ornatus inprimis debet esse prudentia.*
298 *Nullum negotium aggredi debet, nisi omnibus qui illud circumstant consideratis.*
299 *Debet esse docilis in mutando Concilium si id expediens fuerit.*
300 *Non debet esse facilis creditu.*
301 *Nihil faciat sine Concilio.*
302 *Debet esse silentiosus.*
303 *Delatores non debet audire, etsi aliquando hoc bono communi fuerit necessarium, non eis debet dare plenam fidem, & si sint personæ insignes.*
304 *Non debet cum subditis habere nimiam familiaritatem.*
305 *Debet esse liberalis.*
306 *Maximè in conseruatione pacis debet intendere.*
307 *Debet esse bonis artibus, & literis instructus.*
308 *Varijs debet habilitatibus pollere.*
309 *Maxima illius obligatio est procurare bonum spirituale prius religionis, deinde singularum personarum de communitate.*
310 *Debet religiosis subministrare media necessaria ad acquirendam perfectionem.*
311 *Hæc sunt diligens instructio, opportuna correctio, vigilans gubernatio.*
312 *Tenetur suis subditis Sacramenta ministrare quoties ea rationabiliter postulant, si hoc sine graui incommodo facere potest.*
313 *In probabili mortis periculo subditorum tenetur Prior sub mortali siue per se, siue per alium, etiam cum periculo vitæ subditis Sacramenta ministrare.*
314 *Hæc obligatio est respectu Sacramenti Pœnitentiæ, & Eucharistiæ si alius infirmus non potest confiteri.*
315 *Quid dicendum sit de Sacramento Vnctionis.*
316 *Prior tenetur sub mortali procurare obseruantiam regulæ, & constitutionum, etiamsi non obligent ad mortale, vel veniale.*
317 *Priores non reprehendentes subditos ob malas consuetudines religioni contrarias, seu dissimulantes aliquam regulam, seu consuetudinem in desuetudinem ire, peccant mortaliter, licet subditi in prædictis non peccent, nisi tantum venialiter, vel nullam culpam committant.*
318 *In hoc dari potest paruitas materiæ.*
319 *Quid in his sit materia grauis, quid leuis?*
320 *Prior non reprehendens peccata venialia religioni nociua peccat mortaliter.*
321 *Prior non tenetur ad correctionem, quando non speratur correctio fore multum vtilis, sed differenda est correctio ad tempus in quo erit vtilis.*
322 *Defectus rectæ intentionis in Prælato qui proprio commodo, potius quam charitati attendit, est radicale periculum Prælato in suo regimine.*
323 *Quæ mala inde oriantur, quomodo ab illis possit Prior se liberare.*
324 *Prior qui vtitur subditorum personis, vel eorum actionibus, & toto regimine pro sua vtilitate, & conseruatione, peccat mortaliter.*
325 *Hoc verum est, & si hoc minus principaliter intendat.*
326 *Prior non solum verbo, sed etiam suo exemplo tenetur subditos in obseruantia regulari retinere.*
327 *Prælatus faciens aliquid malum vel bonum, vel indifferens, sed secundum apparentiam malum eo intuitu, vt alijs sit occasio peccandi, peccat mortaliter.*
328 *Prælatus peccat peccato scandali si faciat aliquid, quod sit subditis occasio peccādi, & si ille talē intentionē non habeat.*
329 *Prior qui habitum ex pannis pretiosis gerit, peccat mortaliter.*
330 *Idem dicendum est de Prælatis qui ornamenta, & sedulas habent extraordinarias, & sumptuosas.*
331 *Prior licet in primo loco teneatur bonum spirituale, procurare, tenetur etiam ex officio bonum temporale subditorum procurare, tribuendo eis omnia ad victum, & vestitum necessaria liberaliter, & non parte.*
332 *Religiosus in professione se obligauit religioni ad ei inseruiendum, & religio illi ad tanquam filium tractandum.*
333 *Conuentus non tenetur præbere alimenta iustè eiectis.*
334 *Iniustè expulsus potest compellere conuentum ad præbenda ei alimenta, non solum futura, sed etiam præterita si ea mutuo accepit, secus si ea aliundè accepit.*
335 *Prior non tenetur alimenta præstare apostatis, aut fugitiuis.*
336 *Non tenetur Conuentus expensas à prædictis factas soluere.*
337 *Tenetur Conuentus soluere expensas quas aliquis fecit retinendo apostatam, vel fugitiuum ad eum religioni tradendum.*
338 *Tenetur etiam soluere expensas à die, qua pœnitentiā ductus apostata reuersus est.*
339 *Tenetur ad expensas factas à iustè fugienti ad suum Superiorē.*
340 *Tenetur religio alere religiosum in senectute, qui diu apostatauit, & plura mala commisit.*
341 *Tenetur alere religiosos ineptos ad seruitium religionis, ob infirmitatem, vel aliam causam.*
342 *Ad quem Priorem pertineat hæc obligatio.*
343 *Prior tenetur alere religiosum transeuntem ad aliam religionem in annum nouitiatus.*
344 *Idem dicendum est de religioso relegato in alium Monasterium ob sua flagitia.*
345 *Non tenetur Prior dare alimenta religioso facto Episcopo si Episcopatum demittat, nisi redeat ad religionem.*
346 *Idem dicendum est de religioso qui aliunde habet abundanter alimenta.*
347 *Tenetur Prior ministrare religiosis infirmis medicinas ordinarias, non tamen extraordinarias.*
348 *Aliquando tenetur etiam ad extraordinarias si religiosus esset valdè vtilis, & religioni necessarius.*
349 *Idem dicendum est de religioso captiuo.*
350 *Prior non tenetur soluere debita contracta à suo religioso post professionem absque debita licentia, siue ex delicto, siue ex contractu, nisi quatenus conuentus factus ditior, vel cedit in eius vtilitatem.*
351 *Si debita erant contracta ante professionem, & religio successit in bonis religiosi, tenebitur illa soluere iuxta vires hæreditatis.*
352 *Prior tenetur soluere debita quæ suus religiosus contraxit existens in scholis cum licentia sui Prælati, dummodo sint iusta, & rationabiliter contracta.*
353 *Si debita non fuerint de rebus Ordinarijs, & iusta, sed extraordinaria ad illa, non tenebitur Prior sicut si degit in scholis sine debita licentia.*
354 *Prior tenetur ex iustitia succurrere etiam parentibus religiosi, qui ante eius professionem grauiter indigebant, vel dimittere filium, vt parentibus succurrat.*
355 *Si indigentia subsecuta fuit professionem non tenetur Prior ex iustitia alere parentes religiosi, tenetur tamen ex charitate, aut demittere religiosum, aut subleuare necessitatem illorum, si absque notabili præiudicio id facere possit.*
356 *In nullo casu tenetur Prior ex iustitia alere fratres Religiosi, aliquando tamen tenebitur ex charitate.*
357 *Prior tenetur ex charitate, & pietate non tamen ex iustitia filios non emancipatos sui Religiosi, qui etiam post eius professionem in necessitatem inciderunt.*
358 *Prior tenetur non solum ex pietate, & charitate sed quasi ex iustitia soluere suffragia pro suo subdito defuncto iuxta leges Ordinis.*
359 *Prior tenetur ex iustitia soluere expensas factas pro sepeliendo suo subdito, vel pro deferendo ad eius conuentum.*
360 *Prior tenetur bona conuentus diuidere subditis attenta meritorum, & non personarum ratione.*
361 *Subditi iuxta proportionem meritorum habent ius ad omnia bona religionis.*
362 *Prior non potest distribuere sibi, vel alteri meliorem cellā, vestē, cibū, vel potū tribuere, sed hæc omnia iuxta merita & necessitates singulorū, & non secundum dignitates debent diuidi.*
363 *Ex bonis communitatis nulli etiam Prælato aliqua portio assignatur.*
364 *Ordo seruandus in distributione bonorum ille debet esse quem necessitas exegerit.*
365 *Si dignior in dignitate, vel ætate æqualiter indiguerit, ac minus dignus præferendus illi est.*

366 Si

366 *Si inferior in dignitate plus indiguerit præferendus est maiori in dignitate.*

367 *Prælati sunt dati in commodum, & utilitatem ipsorum, sed subditorum.*

368 *Priores non procurantes magis vtilitatem communem subditorum, quàm propriam, peccant mortaliter.*

369 *Priores qui ferè omnia meliora bona, seu commoda conuentus in proprium vsum conuertunt, peccant mortaliter contra iustitiam, paupertatem, & charitatem, & peccato scandali.*

370 *Affectus proprij commodi in Priore est radix omnium relaxationum quæ in suo Conuentu inde exurgunt.*

371 *Prælatus qui in bonum priuatum cuncta refert, & non in bonum commune, non Prælatus, sed tyrannus censendus est.*

372 *Prior tenetur sub mortali procurare suos subditos viuere vita cõmuni absq; peculio, & illis omnes vsus superfluos vitare.*

373 *Si conuentus non habeat vnde tribuat Religiosis necessaria, tunc potest imò tenetur illis permittere peculium.*

374 *Semper tenetur Prior superflua vitare.*

375 *Quæ dicuntur Religiosis superflua.*

376 *Quid si in aliqua religione hæc superflua ex antiqua consuetudine permittantur.*

377 *Priores Religionum Reformatarum tenentur sub mortali procurare, vt nulla mala consuetudo contra votum Paupertatis in sua Religione introducatur.*

378 *In multis Religionibus ex negligentia Prælatorum aliquæ malæ consuetudines fuere introductæ.*

379 *Prælati negligentes, quæ necessaria sunt pro conseruatione disciplinæ regularis, sunt fontes relaxationis.*

380 *In nullo casu possunt Priores certam portionem redituum Monasterij deputare ad victum huius, vel illius Religiosi.*

381 *Concedentes iura, reditus, vel pensiones ad certum tempus, vt ijs fruantur ad victum, incurrunt suspensionem ab officio.*

382 *Potest Prior alicui Religioso committere curam alicuius prædij ea conditione, vt tantam summam tribuat Conuentus, & residuum maneat pro suis expensis.*

383 *Reformatio Religionis principaliter debet intendi in Capitulis generalibus, & Prouincialibus.*

384 *Ad Priores etiam spectat insistere in suo Conuentu regula obseruetur, & eam collapsam restaurare.*

385 *Ad hunc effectum potest ponere præcepta pro suo triennio, & transgressores regulæ punire.*

386 *Vt facilè Prior reformationem introducat debet incipere à se ipso, & Religiosis tribuere necessaria.*

387 *Prior tenetur sub mortali vitam in periculo ponere pro obseruantia suæ Religionis iuxta occurrentes occasiones.*

388 *Tenetur exponere vitam pro spirituali salute subditorum non solum in communi, sed etiam in particulari, etiam citra extremam necessitatem.*

389 *Tenetur vitam exponere non solum pro bono spirituali subditorum, sed etiam pro vita corporali subditorum.*

390 *Non tenetur vitam exponere pro vita vnius subditi, nisi subditi vita plus conferat ad religionem, quàm vita Prælati.*

391 *Prior tenetur sub mortali, etiam cum periculo vitæ domum suam purgare à vitijs non solum præteritis, sed etiam ventura arcendo.*

392 *Tenetur seditiones, & factiones omninò euertere.*

393 *Factiones sunt vitia vitiorum.*

394 *Sine pace nulla religio subsistere potest.*

395 *Quomodo Prior in puniendis delictis se debet habere ad vnitatem, & pacem conseruandam.*

396 *Priores tenentur in suis monasterijs residere.*

397 *Instante aliqua necessitate minori scrupulo possunt abesse quàm parochi.*

398 *Priores tenentur sub mortali conseruare bona temporalia suorum monasteriorum.*

399 *Tenentur ea amplificare acceptando eleemosynas, legata ac hæreditates, nisi aliqua vrgens causa intercedat.*

400 *Si sine causa repudient legata, & hæreditates monasterio relictas incurrunt pœnas extrauagantis ambitiosæ, ac Decretorum Sac. Congregationis.*

401 *Prior non potest augere familiares conuentus pro seruitio domus vltra reditus monasterij.*

402 *Non potest alienare bona immobilia, & mobilia pretiosa conuentus sine certis solemnitatibus.*

403 *Tenetur stare contractibus factis à suis antecessoribus in bonum ipsius conuentus, quando non excesserunt limites propriæ administrationis.*

404 *Tenetur soluere debita à suo antecessore facta in bonum communitatis, secus si ita non sint.*

405 *Tenetur ex iustitia adimplere onera Missarum, & aliorum officiorum relicta monasterio ex pijs fidelium dispositionibus.*

406 *Tenetur Prior stare locationi antea factæ, de rebus monasterij ab eius antecessore, si fuit facta in commodum monasterij.*

407 *Si monasteriũ læsum inueniat competit ei restitutio in integrũ.*

408 *Prior qui subdito promisit, quod post eius mortem sua bona talibus personis distribuet, tenetur stare promissioni, nisi promissio facta sit alicui subdito suo.*

409 *Prior tenetur ex bonis quæ supersunt decenti sustentationi facere eleemosynas.*

410 *Hæc obligatio non est sub mortali, nisi quando proximus est in graui, vel extrema necessitate.*

411 *Prior de bonis conuentus potest facere aliquas donationes.*

412 *Quantum possit Prior dare de bonis conuentus.*

413 *Prior potest facere donationes remuneratorias.*

414 *Potest facere donationes ad redimendam vexationem.*

415 *Non potest facere eleemosynas ad vsus profanos, nec ad locupletandos consanguineos.*

416 *Prior debet curare, vt in suo conuentu lectio Sacræ Scripturæ habeatur, si hoc commodè fieri possit.*

417 *Hæc obligatio est maior respectu Monachorum.*

418 *Episcopi possunt monachos obligare ad habendam huiusmodi lectionem.*

419 *Priores tenẽtur denũtiare suos subditos hæreticos, vel suspectos de hæresi inquisitoribus sub excõmunicatione Papæ reseruata.*

420 *Tenentur procurare, vt in suis conuentibus publicè legantur decreta Sac. Congregationis de celebratione Missarum, & Bulla Clementis VIII. de largitione munerum, & commonere subditos de obseruantia, & executione literarum Apostolicarum ad Sanctum Officium pertinentium, & notificare suis subditis reuocationem oraculorum.*

421 *Hæc decreta non sunt in vsu in hoc regno.*

422 *Prælati regulares non possunt se immiscere in iudicandis causis suorum subditorum ad inquisitionem pertinentibus.*

423 *Aliter facientes incurrunt priuationem quarumcumque dignitatum, & officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ perpetuamque inhabilitatis ad easdem.*

424 *Easdem pœnas incurrunt si promoueant ad dignitates punitum à Sancto Officio.*

425 *Prior monitus ab Episcopo de crimine scandaloso facto à suo subdito extra conuentum, tenetur intra tempus designatum ab Episcopo eum punire, & ipsum Episcopum de punitione certiorem facere.*

426 *Si crimen excedat Prioris potestatem, tunc Prior tenetur monere Prælatum ad quem pertinet.*

427 *Prælatus regularis non tenetur statim ad primam monitionem Episcopi subditum punire, sed potest spectare, vt sæpius moneatur.*

428 *Prior tenetur certiorem facere Episcopum non solum de sententia data, sed etiam de illius executione nisi pœna multum tempus duret.*

429 *Si Prior aliquid receperit à personis Ecclesiasticis ratione excessuum à subditis suis commissorum, si requisitus extra mensem non restituat; incurrit suspensionem ab officio.*

430 *Si recipiat propter eandem rationem aliquid à Laicis, non incurrit prædictam pœnam, & si non restituat.*

431 *Priores non possunt recipere religiosos Ordinis itinerantes absque literis dimissorijs proprij Prælati.*

432 *Quid dicendum sit de iure nostro.*

433 *Priores qui à Sede Apostolica promouentur, vel confirmantur, tenentur accipere literas authenticas illius, antequam recipiant administrationem monasterij commissi, aliàs incurrent suspensionem ab administratione.*

434 *Prior tenetur procurare, vt communitas tendat ad processiones iuxta Trid. nisi ex priuilegio religio exempta sit.*

435 *Quod vnus alter desit, non est mortale, dummodo sufficiens numerus pergat ad processionem, vbi quomodo nostri religiosi, non teneantur ire ad processiones.*

436 *Prior nõ potest admittere feminas intra clausuram monasterij.*

437 *Si eas admittat absque vllo prætextu non peccat mortaliter; nec incurrit aliquas pœnas.*

438 *Quid si eas admittat prætextu facultatum.*

439 *Idem de mulieribus dicendum est sublata circunstantia mali finis scandali, violentiæ, aut iniuriæ datæ monasterio.*

440 *Quid dicendum sit de iure nostro in hoc casu.*

441 *Priores secluso iure speciali possunt admittere feminas intra claustra cum reliquo populo in processionibus, & ad alia officia quæ ibi fieri solent.*

442 *Quid dicendum sit de iure nostro.*

443 *Prior, nec alij Prælati non possunt ingredi monialium monasteria quibus præsunt, citra casus necessitatis sub certis pœnis.*

444 *In casu necessitatis possunt ingredi monialium monasteria.*

445 *Si intrent sine comitatu personarum habẽtiũ conditiones requisitas à Gregor. XIII. non incurrunt pœnas illius cõstitutionis.*

446 *Idem dicendum est de Prælato cum causa ingrediente, ibi se detinente ad videndas officinas monasterij.*

447 *Prior concedens licentiam subdito exeundi à monasterio absq; necessitate, vel vtilitate, ad minus peccat venialiter.*

448 *Prior non potest negare licentiam subdito exeundi à monasterio ex scientia habita in confessione, aut socium admonere, vt inuigilet personas cum quibus loquitur, vel ianitori monere, vt videat quæ persona eum inquirunt.*

449 *Ex prædicta notitia non potest claudere fenestras dormitorij, muros erigere, aut ianitorem ab officio amouere.*

450 *Prior tenetur suos subditos honorare.*

451 *Et si Prælatus subditum non honoret eum salutando ob varias causas, quæ etiam iustè dari possunt subditi, tamen eum tenentur salutare, & honorare.*
452 *Quid si Prælatus hoc faciat ex arrogantia.*
453 *Quam durissimum sit Officium Prioris declaratur.*
454 *Maximè debent ad orationem mentalem recurrere.*

291 DIco primò, cum integritas præsidentium sit salus subdito-
rum, vt habetur *in cap. miramur dist.* 61. manifestè patet
Priores non posse suum munus benè exercere, nisi sint ijs virtu-
tibus ornati, quas in subditis suis tenentur ex officio procurare,
nam quemadmodum caput supremum corporis membrum, &
quasi illius Prælatus omnes sensus per corpus dispersos, & insu-
per alios in se habet, sic prælatus omnes virtutes subditorum,
& alias eminentiores debent habere non enim solo verbo, sed
factis ipsis debet suis subditis prædicare, & licet hoc omnibus
prælatis conueniant maximè Prioribus localibus, tanquam pro-
prijs immediatisq; patribus incumbit, ipsi enim sunt à quibus
292 principaliter subditorum salus, & profectus pendet, & à quibus
subditorum sanguis si negligenter se gesserint exquiretur, &
cum quibus terribile iudicium in die Domini fiet, vt huic, ergo
oneri satisfaciat primum spiritualem subditorum vitam, suo
exemplo sustentare debet, deinde doctrina proficere, vt habetur
in nostra constitutione 3. part. cap. 11. num 4.
293 Virtutes autem magis necessariæ in prælatis sunt iustitia,
quæ semper illis præ oculis habenda est, bonum commune sem-
per affectando proprio commodo etiam postposito, pro regulari
obseruantia vitam si opus fuerit in periculo constituendo. Se-
cundò necessaria est illi fortitudo, iustitia enim sine fortitudine
terga nonnunquam vertit. Tertiò inesse illis debet pietas, &
misericordia, non nimia tamen sicut nec nimia iustitia, sed mi-
scenda est lenitas misericordiæ, cum seueritate iustitiæ, vt ne-
294 que nimia seueritate exasperentur subditi, nec nimia benignita-
te soluantur, quamuis in plurimum debeant prælati procliuio-
res esse in pietatem, & benignitatem maximè in paruis, vel
295 vulgaribus culpis, non enim conducit quaslibet, & omnes sim-
pliciter punire, Peyrinis *de Prælato q.... c. 1. n.* 15.
296 Dico secundò, non solum virtutibus omnis Prior debet esse
ornatus, sed insuper pluribus dotibus naturalibus debet pollere:
hoc enim maximè conducit ad bonum regimen, maiorem enim
sibi conciliat authoritatem, tum in subditis, tum in extraneis.
297 Vnde in primis ornatus debet esse prudentia, pro prudenti au-
298 tem subditorum regimine hęc monita, debet obseruare primum
quod nullum negotium aggrediatur, nisi omnibus quæ illud cir-
cumstant, consideratis, qui enim festinus est pedibus offendet,
Prouerbiorum 19. Secundò, quod non vereatur consilium mutare
299 si negotium id exigat. Vnde Seneca dixit, *vis tibi omnia subijce-*
300 *re subijce te rationi.* Vnde homines qui quod semel apprehendunt
nunquam dimittunt procul ab officijs arcendis. Tertiò, quod
non sit facilis creditu, iuxta illud Sapientiæ, *qui cito credit leuis*
301 *est corde.* Quartò, quod nihil sine consilio faciat, vt ait Ecclesia-
sticus 32. *Fili sine consilio nihil facias, & post factum non pœnite-*
302 *bis*, maximè tamen procurandum, vt consiliarius, sit bonus se-
nex, & expertus in ea re de qua petitur consilium. Quintò, quod
linguam maximè cohibeat, verba enim Prælati notantur atten-
tè, & circumferuntur velociter, & multam faciunt in animis
subditorum impressionem.
303 Sextò, quod delatores non audiat iuxta illud Prouerbiorum
4. detrahentia labia sint procul à te, licet enim illi qui zelo cha-
ritatis ducti de malefactis Superiorem monent, vt prouideat au-
diendi sunt, quando id bono communi est necessarium, his ta-
men quantumuis grauibus, Prælatus non debet plenam adhibere
304 fidem, nec iudicium formare, sed solum cautus reddi. Septimò,
quod nimium cum subditis familiaritatem vitet, parit enim ea
contemptum, & Prælatum multum decet grauitas, ita vt ex
quacumq; re leui non moueatur ad ridendum, loquendum, mur-
murandum, ad currendum, & de hac grauitate loquitur Aposto-
lus, cum ait ad Titum 17 *In omnibus præbe te exemplum bonorum*
operum, in doctrina, in integritate, in grauitate. Octauò, quod sit li-
305 beralis in subditis, sic enim corda rapiet subditorum. Tandem
conseruare pacem maximè intendat dissipando illos, qui eam
perturbant, vt ait Psalmista 67. *Dissipa gentes quæ bella volunt*,
306 discordiæ enim inter religiosos sunt radix, & origo omnium re-
laxationum.
307 Debet insuper esse bonis artibus & literis instructus, vt ali-
quando si forte necessarium sit possit, siue confessionario, siue pul-
pito loco subditi repugnantis, vel impediti subuenire, vt sic ostē-
dat subditis se etiam sine eorum opere posse præstare, quæ præ-
standa sunt, & tandem cum Prælatis sit in suo conuentu, tan-
quam anima rationalis in homine, quæ tota est in toto, & tota
308 in qualibet parte corporis varia munera exercendo, sic Præla-
tus varijs habilitatibus debet esse ornatus, vt necessitatibus va-
rijs occurrentibus succurrere possit.
309 Prædictis igitur Prior ornatus virtutibus, & dotibus pro cer-
to habeat principalem eius obligationem, quæ etiam omnibus
Prælatis Superioribus, incumbit esse totis viribus procurare bo-
num spirituale prius Religionis, & communitatis, in communi,
deinde singularum personarum de communitate, vt benè cum
Rodrig. notauit Peyrin. *de prælato q. 1. c. 7. num.* 13. cum enim finis
status religiosi sit acquisitio perfectionis Prælatus debet religio- 310
sis subministrare media spiritualia necessaria ad illum conse- 311
quendum, vt sunt diligens instructio regularis disciplinæ, con-
secutio Sacramentorum, administratio opportuna correctio, &
vigilans gubernatio.
Vnde tenentur suis subditis Sacramenta ministrare, quoties 312
ea rationabiliter postulent, si hoc sine graui incommodo facere 313
possunt Bord. *to. 1. res. 2. nu.* 25. Imò in probabili mortis periculo
subditorum, vt tempore pestis, vel alio simili tenetur Prior sub
mortali, siue per se, siue per alium etiam cum periculo propriæ
vitæ Sacramenta suis subditis ministrare, est enim illorum im-
mediatus pastor, & Prælatus, cui hæc obligatio ex officio incum-
bit, vt de Parocho respectu Parochianorum, docent communi-
ter DD. apud Sanch. *lib. 6. moral. c. 2. n.* 52. Hęc autem obligatio est
respectu Sacramenti pœnitentiæ, vel etiam Eucharistiæ, si aliàs 314
infirmus non potuit cōfiteri, ita Sylu. Rodrig. & alij relati à Dia-
na 3. *p. tract. 4. res.* 144. licet oppositum teneat Molphesius, quæ 315
refert, Diana *ibi*, & idem dicendum est, de Sacramento extremæ
vnctionis, nam illud non tenetur Parochus ministrare, cum pe-
riculo vitæ si aliàs infirmus sit confessus, vel communicatus, se-
cus si neutrum Sacramentum recepisset, nam tunc Sacramen-
tum vnctionis esset Sacramentum necessitatis, vt patet.
Dico tertiò, Priores tenentur sub mortali procurare obser- 316
uantiam regulæ, & constitutionum proprij Ordinis, etiam in ca-
su quo illis non obligent ad peccatum, vel tantum ad veniale, ita
cum Baldo, Peyrin. *de prælato q. 1. c. 7. n.* 15. Vnde Priores non do- 317
centes, non monentes, non reprehendentes subditos ob malas cō-
suetudines religioni cōtrarias, & dissimulantes regulam aliquā,
seu consuetudinem in desuetudinem ire, & non attendentes ad
promouendos subditos perfectionem quam status & ordo assum-
ptus postulant peccant mortaliter, licèt subditi ex se ea trans-
grediendo, tantum peccent venialiter, vel etiam nullum cōmit-
tant peccatū, ita Lug. *de iust. disp. 9. s. 1. sect. 2. n.* 21. quia in hac ne-
gligētia desuere Prelati grauiter obligationi, qua ex officio tenē-
tur cōsulere potissimū bono spirituali, & profectui subditorū, &
obseruātiæ regulari, quæ per huiusmodi defectus labefactatur.
Debet igitur Prior vigilare, & adhibere vigilantiam moralem 318
in his damnis præcauendis, & licet in hoc dari, etiam possit par-
uitas materiæ, erit tamen materia grauis, vt si permitteret ire
in desuetudinem, Ordinario prohibens ingredi in cellulas alie-
nas, obseruantia silētij debitis tēporibus hora consueta matutini,
chori frequētia, asperitas ac rigiditas in vestitu, ac fabricis alijsq;
rebus secundū Ordinis statū, si permitteret, vt introducatur no-
tabilis negligentia in rebus spiritualibus, vel vt subditi se abdi-
cent rebus temporalibus, & sæcularibus, vel vt ambitio præua-
leat, vel vt vnusquisq; quęrat propriū bonum, & cōmune negli-
geat, & alia similia quæ religionē inficiant, ita cōmuniter DD.
pręsertim Soto, Suar. Lorca, Torres, Palaus, Lug. Turrian. Laym.
Caspensis, & alij quos refert, & sequitur Girag. *p. 3. dub.* 39. *n.* 238. 319
dabitur tamen paruitas materię, quando hęc non ita frequenter,
sed aliquando fierent, Lug. *de iust. disp.* 39. *sect.* 2 *nu.* 22. cum enim 320
rarò fiant non ita inficiunt, nec lædunt bonum commune reli-
gionis quem Prior debet attendere. Idem dicendum est si Prior
non corrigeret aliqua peccata venialia religioni nocuit, vt sunt
impudica verba, consuetudo iurandi, aut vsus chartis ludendi,
aut similia, ita Lug. *supra num.* 22.
Aduerte tamen prælatum non teneri ad correctionem subdi- 321
torum, quando correctio non speratur multum vtilis, sed secun-
dum regulas prudentiæ differenda est, correctio ad commodum
tempus, ne correctio, & Prælati authoritas contemnatur regu-
landū igitur est, hoc negotiū per charitatem, & non per passionē,
defectu enim rectæ intentionis maius, & quasi radicale pericu- 322
lū Prelati in suo regimine oritur, quia nimirū officio vtitur po-
tissimum ad se ipsū suaq; cōmoda procuranda, ideò enim paruos
aliquorum subditorum defectus seuerè arguit, vitia verò magna
aliorum dissimulat, vt illos contemnat, & hos non offendat, & 323
aduersarios reddat, ideò promouet minus dignū relicto digniori,
ideò præmittit multa, quia dependet à multis ad propriam
conseruationem ad honorem, vel quid simile. quare si Prælatus
rectè, & sincerè desiderat suo muneri satisfacere, nec in eo quæ-
rit quæ sua sunt, sed Iesu Christi facilè vitabit prædicta pericu-
la, quia optima regula est affectus charitatis, & zelus interior
circa bonum subditorum, quod si aliquando ex imprudentia ex-
cesserit ad vnum, vel alterum extremum vitiosè declinando non
facilè inspectabitur ei error ad culpam mortalem, cum sit ho-
mo qui difficile potest omnia perfectè examinare, & ponderare,
ita Lugo *supra n.* 26.
Aduerte secundò, Priorem siue alium Superiorem Prelatum 324
qui vtitur subditorum personis, vel eorum actionibus, & toto re-
gimine pro sua vtilitate, & conseruatione peccare mortaliter,
quia inuertit finem sui officij ex propria ambitione, ita cum Va-
lentia, Caiet. & alijs Girag. 1. *p. dub.* 4. *n.* 31. quod verum est, etiam
si hoc intendat minus principaliter, est enim hoc quidam præ-
textu ad celandum ambitionem, ita cum alijs Girag. *sup. n.* 32. &
quamvis re vera velamen ambitionis non sit, adhoc peccat letali-
ter.

ter, vtitur enim actionibus subditi sine iurisdictione, nam prę-
latus solum habet iurisdictionē vtēdi actionibus subditi in bonum
cōmune, non verò in proprium commodum, ita Girag. *sup. n.* 33.
326 Aduerte tertiò, Priorem non solum verbo, sed & exemplo suo
teneri subditos in obseruantia regulari retinere, parum enim
prodest, quod Prior multa dicat ad continendos subditos, si quæ
dicit non facit, imò contrarium facit, vt bono cum Vgo, & alijs
notauit Peyrin. *de Præl q. 2. c. 7* §. 4. *n.* 48. Vnde Prælatus faciens
327 aliquid malum, vel bonum, vel indifferens, sed secundum appa-
rentiam malum eo intuitu, vt alijs sit occasio peccandi, peccat
mortaliter, Peyrin *sup. n.* 13. Imò addo peccare Prælatum pecca-
328 to scandali si faciat aliquid, quod sit subditis occasio peccandi, &
si ille talem intentionem non habeat, nam cum Prælatus sit, ve-
luti exemplar aliorum tenetur vitare omne illud, quod etiam
sine sua intentione potest esse subditis occasio ruinæ, ita cum
Nauarr. Peyrin. *sup. n* 53. Hinc fit peccare mortaliter Pręlatum
329 qui habitum ex pannis pretiosis gerit, & quæ non vtuntur in
religione, & idem dicendum est de Prælatis, qui ornamenta se-
330 lecta habent extraordinaria, & sumptuosa, ita cum alijs Peyrin.
de Prælato q. 2. c. 3. §. 24. *num.* 242.
331 Dico quartò, licet in primo loco teneatur ex officio bonum
spirituale subditorum procurare iuxta illud Matthæi. Primum
quærite regnum Dei, tenetur etiam ex officio bonum tempora-
le subditorum procurare tribuendo illis necessaria ad victum, &
vestitum non tenaciter, & parcè, sed liberaliter iuxta cuiuscum-
que religionis modum, & statum, quæ obligatio non solum est
ex charitate, sed ex iustitia, vt benè cum Nauarra, Fagund. notat
Peyrin. *de Prælato q. 1. c. 5. n.* 59. In professione namque religiosus
332 se obligauit ad inseruiendum religioni, sequi ei per omnia sub-
iecit in perpetuum, religio verò se obligauit ad illum alendum,
regendum, retinendum, & tanquam filium tractandum.
333 Et ex hac resolutione plures deducuntur casus, primum cōuē-
tū non teneri prębere alimēta iustè ejectis à religione, quia huic
contractui inito in professione defecerūt, & aliàs ex malitia sua,
cōmodum reportarent, Fagund. *in 7. præcepto decal. c. 6. n.* 5. è con-
tra verò iniustè expulsus, potest compellere conuentum ad ei
334 præstanda alimenta non solum futura, sed etiam præterita, si ea
mutuò accepit, siquidem iure suo iniustè fuit spoliatus, ita Sur-
dus *de aliment. tit.* 6 *q.* 35. *nu.* 6. Molina *to.* 1. *disp.* 140. Sanch. *lib.* 6.
moral. c. 9. n. 8. Dixi si ea mutuò accepit, nam si opere suo, vel al-
terius donatione se aluit, non tenetur conuentus ad alimenta
præterita, nam cum Monachus quidquid acquirit Monasterio
acquirat, hoc ipso quòd talis expulsus ex propria industria, aut
alterius donatione se sustētauit in rigore, loquēdo pręsumitur se
alere ex sumptibus Monasterij, ita ex Nauar. & alijs Sanch. *sup.*
335 Sequitur secundò, non teneri Pręlatum alimenta præstare
apostatis, aut fugitiuis, quia frangenti fidem fides est frangenda,
ita Sanch. *sup. n.* 21. Santarelus *de apostatis c. 3. n.* 22 Bonac. *q.* 2. *de
clausura p.* 11. §. 3. *n.* 4. Peyrin. *de prælato q. 1. c. 5. n.* 60. alijq; penes
336 ipsos, qui hinc benè inferunt, non teneri conuentum expensas fa-
ctas à prædictis apostatis, seu fugitiuis soluere, vt si mutuo pecu-
nias accepit, vel credita obtinuit cibos à caupone, vel alijs eos bo-
na fide præstantibus. Et ratio est, quia Monasterium non tenetur
ex contractu, aut delicto monachi, nisi quatenus ipsum factum
est ditius, aut saltem contractus cessit in eius vtilitatem, sed con-
uentus nihil horum recipit, sed potius reportauit damnum eo,
quod si hæc illi non tribuerentur, fortasse citius ad suum con-
uentum reuerteretur, ergo, tenebitur tamen conuentus soluere
337 expensas si apostata, aut fugitiuus ab aliquo capiatur reuocandus
338 ad Monasterium? Aut si ipsemet pęnitentia ductus redeat, cum
inferiori casu, alter ex tunc vtiliter gerat negotium religionis,
in secundo verò ipse præuenit obligationem religionis, quæ te-
nebatur eum reuocare, ita Sanch. *sup. n.* 22. addens teneri etiam
339 Priorem ad expensas factas à religioso, iustè fugiente ad Superio-
rem, siquidem Monasterium tenetur dare religioso expensas
necessarias ad litem.
340 Sequitur tertiò, teneri Priorem alere suum religiosum in se-
nectute, qui diu apostatauit, plura commisit scandala, nam eum
iam se commiserit religionis supplicio satisfecit suæ obligatio-
ni, licet Peyrin. *sup. n* 60. existimet tantùm teneri eum alere ex
charitate, nō verò ex iustitia, in omni tamen opinione tenebitur
Prior alere religiosos inhabiles ad seruitia religionis ob infirmi-
341 tatem, aut aliam causam, hæc tamen obligatio pertinebit in il-
lis religionibus, in quibus religiosi habent speciales filiationes, ad
342 illum Priorem, in cuius domo à Prouinciali factus sit Conuen-
tualis. Idem dicendum est de religioso transacto ad arctiorem re-
243 ligionē pro anno nouitiatus, vbi est cōsuetudo, vt dentur alimē-
ta nouitijs pro anno nouitiatus. Et idem dicendum est de reli-
344 gioso relegato ob sua flagitia in aliud Monasteriū, nam in his om-
nibus casibus prælatus domus, vbi talis religiosus est Conuētua-
lis, tenebitur ei dare alimēta, nisi specialia statuta aliud disponāt.
345 Non tenetur tamen Prior dare alimenta religioso facto Epis-
copo, si Episcopatum dimittat, nisi aliàs redeat ad religionem,
nam ex vi promissionis amisit ius ad alimenta, cum exierit à sub-
iectione religionis, quam subiectione per renuntiationem non
recuperat, nisi ad religionem reuertatur. Ita Rodrig. Sanch. Por-
tel. quos refert, & sequitur Peyrin. *in Formulario lit. G. c. 6. num.* 2.

Idem dicendum est de religioso, qui aliunde habet abundanter 346
alimenta, v. g. ex cathedra, aut ex peculio sibi à Prælato conces-
so, nam hoc ipso quod Prælatus sinit eum, vti illo stipendio, vel
peculio censetur eum alere, cum hæc omnia ex iure ad religio-
nem pertinerent, ita Peliz. *tract.* 3. *c.* 6. *n.* 30.
Sequitur quartò, teneri Prælatum ministrare religiosis infir- 347
mis medicinas ordinarias, non tamen extraordinarias, nam cum
Religiosi profiteantur paupertatem, non debent vti rebus ita
pretiosis, nam pauperes, non solent facere expensas, adeò extra-
ordinarias ad salutem recuperandam. Aliquando tamen tenebi-
tur Prælatus illas efficere, vt si religiosus esset valdè religioni 348
necessarius. Idem dicendum est de religioso captiuo, nam si mo- 349
deratis expensis Prælatus eum posset redimere, ad id tenetur;
tum ex charitate, tum ex pietate, secus dicendum est, si debeant
fieri expensæ immoderatæ, nisi aliàs religiosus sit maioris lucri
religioni, ita Pelizzarius *sup. n.* 55.
Sequitur quintò, Priorem non teneri soluere debita contracta 350
à suo religioso absq; legitima licentia post suam professionem,
siue ex delicto, siue ex contractu, nisi quatenus conuentus est di-
tior, vel cedit in eius vtilitatem, ita cōmuniter DD. apud Sanch.
sup. nu. 11. Ratio verò est, quia delictum personæ non est conuer-
tendum in Ecclesiæ damnum, *c. si Episc. dist.* 16. *q.* 6. Nec pater, 351
aut Dominus tenetur ex contractibus initis per filios familias,
aut seruos absq; eorum licentia, ergo idem de religiosis dicen-
dum est. Dixi debita contracta post professionem, nam si erant
ante professionem, & religio successit in bonis religionum, te-
nebitur iuxta vires hæreditatis non tamen vltra, ita cum Ro-
sella, & alijs Lezana *tom.* 1. *c.* 24. *n.* 30.
Sequitur sextò, E contra teneri Priorem soluere debita, quæ 352
suus religiosus contraxit existens in scholis cum licentia sui
Pręlati, dummodo sint iustè, & rationabiliter contracta, nam
prælatus tenetur dare alimenta suis religiosis degentibus legi-
timè in scholis. Dixi dummodo sint iustè, & rationabiliter con-
tracta in rebus ordinarijs, quia alioquin ad ea non tenebitur
Prior, vtpotè contracta absq; eius licentia, Sanch. *lib. 7. moral. c.* 31. 353
n. 17. Dixi degentibus legitimè in scholis, nam si absq; legitima
licentia degant in scholis, non tenetur Prior eorum debita sol-
uere propter eandem rationem.
Sequitur primò, teneri Priorem ex iustitia succurrere etiam 354
parentibus religiosi, qui ante eius professionem grauiter indige-
bant, vel illum dimittere, vt eis succurrat, nam dando profes-
sionem tali religioso eius parentibus fecit iniuriam, & licet ra-
tione bonæ fidei prælatus non peccasset, tenebitur tamen ratio-
ne iniuriæ materialis, vel dimittere filium, vt patribus succur-
rat, vel eis subuenire alimentis necessarijs. Si tamen indigentia
subsecuta fuit professionem, tunc non tenetur Prælatus ex iu- 355
stitia alere parentes religiosi, tenetur tamen ex charitate, aut
dimittere religiosum, aut subleuare necessitatem parentum, si
absq; notabili præiudicio id facere possit, ita Ang. Syluest. Nau.
Tolet. Less. quos refert, & sequitur Suar. *tom.* 3. *de relig. lib.* 6. *c.* 9.
n. 6. 7. & 8. Peyrin *de Prælato q. 3. c. 1. num.* 70. Aduerte tamen in
nullo casu teneri prælatum ex iustitia alere fratris sui religiosi, 356
tenebitur tamen aliquando ex charitate, Suarez *sup. n.* 31. Tene- 357
bitur tamen non solum ex charitate, sed etiam ex pietate, non
tamen ex iustitia alere filios, nondum emancipatus sui religiosi,
qui etiam post eius professionem in necessitatem inciderunt;
ita Suar. *supra n.* 30.
Tandem sequitur non solùm ex charitate, & pietate teneri 358
Priorem soluere consueta suffragia pro suo subdito defuncto, sed
quasi ex iustitia quatenus ipse religiosus soluendo, dum viueret
suffragia pro defunctis, qui eum antecesserunt iuxta leges Ordi-
nis virtualiter conuentus, & obligatur, vt etiam ei post mortem
eadem suffragia ei applicanda sint. Tenebitur etiam Prior ex iu- 359
stitia soluere expensas factas pro sepeliendo suo subdito, vel mor-
tuo deferendo ad eius conuentum, ita Sanch. *lib. 6. moral. c.* 14. *n.* 5.
Dico quintò, Priores non solum tenentur ex iustitia alimen- 360
ta modo hucusq; dicta ministrare, sed illa, & alia bona communi-
tatis tenentur suis subditis diuidere attenta meritorum, & non
personarum ratione, ita Lugo *de iustit. disp.* 1. *sect.* 3. *tom* 1. subdi- 361
ti namque iuxta proportionem meritorum habent ius ad omnia
bona religionis, Lessius *de iustit. c.* 22 *dub.* 3. *n.* 15 *lib.* 2. Vnde Prior 362
non potest ad libitum sibi, vel alteri meliorem cellam, vestem, ci-
bum, vel potum tribuere, sed hæc omnia, & alia iuxta merita, &
necessitates singulorum, & non secundum dignitates in religio-
ne reformata debent diuidi, ex bonis enim communitatis nulli
etiam Pręlato aliqua portio assignatur, vt ex Abbate existimauit 363
Nauar 3 *comment. de regul. n.* 6. Sed sunt omnia destinata indiuisè
pro omnibus alendis, & sustentandis; & licet in religione aliquis
ordo sit seruandus, iste ordo ille debet esse, quem necessitas exe-
gerit. Vnde si dignior in dignitate æqualiter indigeat, ac infe-
rior tunc præferendus est dignior, non tamen si inferior maiorē 364
habuerit necessitatem, nam ordo charitatis tunc postulat, vt in-
ferior, siue in ætate, siue in dignitate Superiori præferatur, imò 365
cum prælati sint dati in religionibus non in commodum, & vti- 366
litatem ipsorum, sed subditorum, vt cum communi sententia, 367
ait Peyrin. *de Prælato q. 1. c. 7. n.* 2. Priores non procurantes magis
vtilitatem communem, & particularem subditorum, quàm pro- 368
priam

priam peccant mortaliter, lædunt enim iuſtitiam operando in-
re graui contra finem Prælatiæ, Peyrin. *ſup n.*14.
369 Hinc fit, Priores, qui ferè omnia meliora bona, ſeu commoda
conuentus in proprium vſum conuertunt, peccare mortaliter
non ſolum contra iuſtitiam, ſed etiam contra paupertatem, &
charitatem. Prima pars probatur, nam ſecundum iuſtitiam di-
ſtributiuam, tenentur bona communitatis diuidere ſecundum
merita ſingulorum, vt *ſup.* diximus; ſed ipſi omnia meliora ſibi
accommodant, alijs ſolum viliora concedendo, vel illos cogendo
penuriam pati. Ergo; quod verò etiam peccent contra pauperta-
tem patet, quia vſurpant res alijs debitas ex iuſtitia, vt proprias.
Quod verò peccent contra charitatem etiam patet, quia de ra-
tione charitatis eſt, vt Superiores diſtribuendo bona communi-
tatis incipiant ſubuenire prius alijs, quàm ſibi.

Tum quia Prælatus ſub peccato mortali tenetur præbere bo-
num exemplum ſubditis, vt dicunt communiter DD. Sed ſi me-
liora bona communitatis ſibi applicuiſſet, tribueret eis malum
exemplum, nam poſſent eius ſubditi merito dicere, Præpoſitus
meus ſic viuit, ego quid ſum qui non faciam quod ille facit, vt
370 notauit D. Auguſt. *in lib. de paſtor. c.*4. Ergo tenetur Prior præce-
dere ſubditos bono exemplo iuſtitiæ diſtributiuè diſtribuendo
bona conuentus iuxta neceſſitates, & non dignitates ſingulorum,
aliàs eius affectus proprij cõmodi erit radix omnium relaxatio-
num, & turbationum, quæ in ſuo conuentu inde exurgerent, vt
371 benè notauit Rodrig *to.*3. *q.* 34. *art.*5. Vnde talis Prælatus non
Prælatus, ſed tyrannus cenſendus eſt, vt ait D. Thom. *lib.* 3. *de
regimine Principum cap* 19. quæ ſatis dura diffinitio eſt; conſen-
tiunt tamen Sotus *de iuſtit. lib.* 1. *q.* 8. *art.* 3. & cum Decio Farina-
cius *de crimine læſæ Maieſtatis q.* 113. *in inſp.* 5. & ratio eſt, quia
inter Regem, & tyrannum hoc ſolum eſt diſcrimen, quod ille
in commune bonum, hic autem in priuatum cuncta refert, ſed
hic Prælatus omnia in priuatum commodum refert, ergo non
Prælatus, ſed tyrannus cenſendus eſt.
372 Dico 6. Priores tenentur ſub mortali procurare ſuos ſubditos
viuere vita communi abſq; peculio, & illis omnes vſus ſuper-
fluos vetare, tum quia votum paupertatis hoc requirit, tum quia
Summi Pontifices, & Concilia id præcipiunt, vt patet ex Trid.
373 *ſeſſ.* 25. *c.* 1. *de regularibus*, & ex decreto Sac. Congregationis, quod
refert Girag *p.* 3. *dub.* 5. *n.* 58. quod ſi conuentus non habeat, vnde
tribuat religioſis neceſſaria, tunc nec peccabit Prior permitten-
do peculium, imò potius tenebitur illud permittere, vt *ſup.* di-
374 ximus, ſemper tamen tenebitur ſuperflua in ſe, & in alijs vitare,
vt ſunt vaſa aurea, gemmæ, anuli, ſerica, picturæ pretioſæ, ſcri-
375 ptoriola curioſa, & alia ſimilia, quæ maximè dedecent virum re-
ligioſum, vt habetur in citata declaratione Cardinalium, quæ
376 etiam debent intelligi, niſi hæc omnia in aliqua religione nimis
relaxata communi, & antiquiſſimo vſu permittantur, nam in his
religionibus poſſunt Prælati permittere, vt ſui ſubditi habeant
ſuperflua, & pretioſa eo quod id non eſt contra ſubſtantiam voti
paupertatis, ſed tantùm contra accidentalia illius, in quibus poſ-
ſunt Superiores diſpenſare, cum non ſit diſpenſare in proprio,
nec proprium permittere, ſed accidentalia voti relaxari, tum
quia ſicut Prior poteſt adminiſtrare ſuperflua pro toto conuentu
in communi, ita & concedere in particulari hanc ſuperfluitatẽ.

Nec obſtat authoritas Tridentini, & Sacræ Congregationis,
377 nam reſtringuntur ad ſolas religiones reformatas, ita Bordon. *to-
mo* 1. *reſol.* 53. *n.* 45. Quidquid alij multi apud ipſum contrarium
probabilius teneant. Vnde Priores religionum reformatarum
tenentur ſub mortali procurare, ne aliqua mala conſuetudo con-
tra votum paupertatis in ſua religione ingrediatur, ne fortè ſi
poſtea radices emittat, accelerare non valeant, vt multis religio-
nibus in ſuo principio maximè reformatis, ex Prælatorum ne-
378 gligentia euenit exiſtentibus ipſis Prælatis, à quibus debebat ma-
379 nere, obſeruantia eſt, quamplurimum relaxationis fontibus, eo
quod neglexerunt, quæ neceſſaria erant pro conſeruatione diſci-
plinæ regularis, vt benè aduertit Girag. 3. *p. dub.* 26. *n.* 180.
380 Aduerte tamen in nullo caſu poſſe Priores certam portionem
redditũum monaſterij deputare ad vitam huius, vel illius reli-
gioſi, hoc enim eſſet deſtruere vitam communem, & religioſo-
381 rum paupertatem. Vnde concedentes iura, redditus, vel penſio-
nes ad certum tempus religioſis, vt ijs fruantur ad vitam incur-
382 runt ſuſpenſionem ab officio latam *in Clementina, de rebus Eccle-
ſiaſticis non alienandis*. Poterit tamen Prior committere alicui
religioſo, ſiue laico, ſiue Sacerdoti curam alicuius prædij ea con-
ditione, vt quotannis tribuat certum redditum, & reſiduum
maneat pro eius expenſis, ita Peliz. *tract.* 9. *c.* 7. *n.* 13. & ſic in mul-
tis religionibus practicatur, vt ipſe teſtatur
383 Dico ſeptimò, licèt reformatio religionis debeat principali-
ter intendi in Capitibus Generalibus, & Prouincialibus, vt *ſu-
384 prà* diximus, ad Priores etiam ſpectat inſiſtere, vt in loco ſibi ſub-
iecto regula obſeruetur, & eam collapſam reſtituere, ſicque ad
hunc effectum poſſunt ponere præcepta pro ſuo triennio, ita ex
385 Sylueſt. Roſella, & alijs Sanch. *lib.* 6 *moral. c* 1. *nu* 37. Suauius ta-
men medium ad huiuſmodi reformationem inducendam, erit
ſi tranſgreſſiones regulæ occurrentes puniat, ſalutares pœnas
imponendo tranſgreſſoribus, illud tamen ſemper præ oculis Pręlatis habendum, quod ſi volunt inducere reformationem ſe ip-
386 latis habendum, quod ſi volunt inducere reformationem ſe ip-
ſos primum reforment, vt eorum exemplo cæteri reformentur,
deinde Religioſis tribuant neceſſaria ad victum, veſtitum, & alia
neceſſaria, ex defectu namquę harum relaxantur omnes religio-
nes, vnde in religionibus, in quibus omnia neceſſaria tribuuntur
religioſis ipſi liberaliter, de neceſſarijs prouiſi, alacriter laborant
in vinea Domini, teſte experientia, ita communiter DD.

Dico octauò, Priores tenentur ſub mortali ob obſeruantiam 387
ſuæ religionis vitam, iuxta occurrentes occaſiones in periculo
conſtituere, ita cum Baldo, Sayro, Rodrig. & alijs Girag. 1. *p.
dub.* 15. *n* 89. nam cum obſeruantia regularis ſit bonum commu-
ne, & ſpirituale, & vita Prælati ſit aliquid temporale, & parti-
culare pro eius conſeruatione, tenetur prælatus ex iuſtitia illam
periculo exponere, imò addo quod non ſolum pro obſeruãtia re-
ligionis pro ſpirituali ſalute ſubditorum, non ſolum in commu-
ni, ſed etiam in particulari tenetur vitam exponere etiam extra 388
extremam neceſſitatem, bonus enim paſtor animam ſuã dat pro
ouibus ſuis, ita cum multis Peyrin. *de prælato q.* 2. *c.* 7. *nu.* 16. Imò 389
non ſolùm pro bono ſpirituali, ſed etiam pro vita corporali ſub-
ditorum, tenetur prælatus vitam propriam mortis periculo ex-
ponere ex iuſtitia, vt pars enim debet ſe exponere periculo pro
toto ſeruando: ita Soto, Valentia, Nauarro, & alij quos refert, 390
& ſequitur Peyrin. *ſup. n* 17. non tamen tenetur vitam exponere
pro vita vnius ſubditi, niſi alias eius vita plus conferat religioni,
quia vita prælati, nam eo caſu bono communi attento, pro vita
dicti ſubditi ſeruanda tenetur, mortis periculo ſe exponere, ita
cum Suar. Fel. Nauarr. & alijs Peyrinis *ſupra num.* 18.

Hinc fit, Priorem teneri ſub mortali etiam cum periculo vi- 391
tæ purgare domum ſuam à vitijs non ſolum præteritis, ſed &
ventura arcere: ita cum Miranda, Rodrig. quos refert, & ſequi- 392
tur Girag. *p.* 2. *dub.* 1 *nu.* 1. Vnde tenetur diſcordias, factiones, &
ſeditiones omninò euertere, hęc enim ſunt vitiorum ex quibus
imperia, vrbes, populique euertuntur, vt docet Nazianzenus, 393
orat. 12. *de pace*. Vnde D. Thom. 3. de regimine principum *cap.* 5.
vult dominium eſſe conceſſum pro pace, & iuſtitia ſeruanda, & 394
iurgijs, ac diſcordijs reſecandis, ſine pace enim nulla religio po-
teſt ſubſiſtere, ſiquidem vnitas eſt forma eſſentialis congregatio-
nis, conuentus enim, & congregatio nihil aliud eſt, niſi multi-
tudo hominum in vno vinculo redacta concordiæ, vt colligitur
ex D. Aug. *epiſt.* 4. *ad Marcellum tom.* ..

Aduertere tamen oportet ad huiuſmodi vnitatem, & pacem 395
conſeruandam, conſequendam, & tuendam non ſemper priorem
debere omnia religioſorum vitia propalare, & punire, nec etiam
ea permittere, & celare; ſunt enim prælati, qui pacem commu-
nitatis exiſtimant eſſe, quando nulla delicta apparent in foro ex-
teriori, cum tamen plura ſint pernicioſa bono communi, quæ
debebat in iudicio propter bonum commune puniri, alij verò
ſunt per alium extremum peccantes, qui ſingulis ſubditis inſi-
diantur per media extraordinaria, vnde venit, vt multa veniant
in notitiam ipſorum, quæ relinquenda erunt iudicio Dei, & quę
fraternaliter poterant corrigi, cupiunt, ſub prætextu boni com-
munis ad iudicium differre, vt cęteri timorẽ habeant, & ſemet-
ipſos magnificent, & dum communitati dicunt ſe intendere po-
tius illi nocent, quàm proſint. Debet igitur bonus prælatus me-
dia via incedere vitia publica, publicè cum omni tamen chari-
tate puniendo, non ſe rigidum, & minacem oſtendendo, ſed mitẽ,
& miſericordẽ, nimia enim iuſtitia in pręlato ab Spiritu Sancto
damnatur, iuxta illud Salomonis, *noli eſſe iuſtus nimis*. Vitia verò
occulta occultè expiando ſi poteſt, vel Dei iudicio cõmittendo.

Dico nonò, Priores tenentur in ſuis monaſterijs reſidere, vt 396
patet ex decreto Tridentini *ſeſſ.* 25. *c.* 1. nam licet tale decretum
ſolum loquatur de Epiſcopis, & alijs habentibus beneficium pa-
rochiale, quales non ſunt prælati regulares, quia tamen reſpectu
ſuorum monaſteriorum habentur velut parochi, abſq; dubio ad
hanc reſidentiam tenebuntur Sanctius *lib.* 6. *moralium c.* 1. *nu.* 55.
occurrente tamen aliqua occaſione minori ſcrupulo, poterunt 397
abeſſe à proprio monaſterio per aliquod tempus, quàm parochi:
ita Pelizzarius *tract.* 9. *c.* 5 *n.* 14.

Dico decimò, Priores tenentur ſub mortali conſeruare bona 398
temporalia ſuorum monaſteriorum, eaque licitis modis amplifi-
care acceptando eleemoſynas fidelium, legata, ac hæreditates,
quę fortè à teſtatoribus monaſterio relinquuntur, cum enim ſint
adminiſtratores boni conuentus, tenentur ea fideliter procura-
re, quod non faciunt repudiantes hęreditates, niſi aliqua vrgens,
& grauis cauſa intercedat, ita Peliz. *tract.* 9. *c.* 3. *n.* 16. Lezana *to.* 2. 399
c. 19. *nu.* 60. Aduerte tamen quod ſi de facto ſine cauſa repudient
legata, & hæreditates monaſterio relictas non incurrere pęnas
extrauagantis ambitioſæ, vel decretum ſacræ congregationis, 400
etiam vbi ſunt in vſu, nam prædicta decreta ſolum prohibent
alienationem, non acquiſitio autem non eſt alienatio, Lezana *ſu-
pra n.* 60. ex Riccio, Gauanto, Barboſa, & alijs, & ex hac reſolu-
tione plures deducuntur caſus.

Primus, quod Prior non poteſt augere familiares conuentus 401
pro ſeruitio domus, vltra redditus monaſterij, hi enim etiã pro-
hibentur in decreto ſacræ Congregationis de celebratione miſ-
ſarum, vt probet Peliz. *tr.* 9. *c.* 6. *n.* 7. & licet tale decretum non ſit 402
in vſu, non ſatisfaciet tamen Prior ſuæ obligationi, ſi abſq; cauſa
plures famulos retineat, quã redditus monaſterij poſſũt ſuſtenta-

re,

re, vt patet. Secundus, quod non potest Prior alienare bona im-
mobilia, seu mobilia pretiosa conuentus, aut bona relicta cum
403 onere perpetuo missarum sine certis solemnitatibus *iuxta ex-
trauagantem ambitiosæ*, sed circa hoc vide, quæ dixi *in tr. de pri-
uilegijs disp. v. sect. 4. §. 1. per tot.*
404 Tertius, quod tenetur Prior contractibus factis à suis antecesſ-
soribus, in bonum ipsius conuentus, quando non excederunt li-
mites propriç administrationis, ita cum communi sententia te-
net Portel *tom. 1. casuum casu 35. n. 2.* & habetur *c. dilectis fi. de fo-
ro competenti*, similiter tenetur soluere debita à suo antecessore
facta in bonum communitatis, Portel *sup. n. 3.* secus, si nec con-
tractus, nec debita fuere facta in bonum communitatis, nam
cum prælatus excederit suam potestatem, quæ solum est ad bo-
num commune, successor non tenetur stare ab illo illicitè actis:
ita cum multis Sanch *in decalogum c. 31. n. 10. & 13.* Quartò se-
405 quitur, quod Prælatus tenetur ex iustitia adimplere onera miſ-
sarum, & aliorum officiorum relicta monasterio, ex pijs fidelium
dispositionibus ratione contractus initi inter conuenium, & fi-
deles, qui talia onera reliquerunt, nam cum Prior sit caput mo-
nasterij tenetur ex iustitia curare, vt prædictis oneribus satisfiat
406 Peliz. *tr. 5. c. 9. n. 97.* Quintò sequitur teneri Priorem stare loca-
tioni antea factæ de rebus monasterij, ab eius antecessore, si fuit
facta in commodum monasterij, quod si monasterium læsum in-
407 ueniatur, competit ei ius restitutionis in integrum: ita cum Sy-
liestro, Molina, Sà, & alijs Bassæus *verbo locatio 2. n. 5.*
408 An autem Prior, qui subdito promisit se eius bona post eius
mortem distributurum iuxta eius mentem ei manifestatam te-
neatur stare promissioni in foro conscientiæ. Resp. affirmatiuè,
nisi promissio facta sit alicui subdito suo, quo casu sicut rem ei
datam potest auferre sic, & potest alteri dare, ita Sanch. *lib. 7. mo-
ralium c. 9. n. 13.* & ratio est, quia sicut seruus potest pacisci cum
Domiuo, & supposito pacto Dominus tenetur ex iustitia adim-
plere promissum, ita Religiosus potest cum suo prælato pacisci,
vt sinat talem rem donare Petro, quod si admittat, tenetur stare
pacto cum suo religioso dum adhuc viueret inito.
409 Dico vndecimò, Priores tenentur ex charitate de bonis, quæ
supersunt decenti subditorum substentationi facere eleemosy-
nas. Ratio est, quia lex charitatis æqualiter obligat religiosos, ac
sæculares, ergo sicut sæculares de superfluis naturæ tenentur
facere eleemosynas, ita prælati regulares. Aduerte tamen hanc
410 obligationem non esse sub mortali, nisi quando proximus esset
in graui, vel extrema necessitate, vt cum multis Doctoribus no-
tauit Dian. *5 p. tract. 8. res. 14.* Vnde cum in conuentibus vix sup-
petant necessaria naturæ, nec dum adsint superflua statui, &
necessitates pauperum regulariter sint communes, & non ex-
tremæ, aut graues; rarò prælati tenebuntur sub mortali facere
eleemosynas.
411 An autem possit Prior de bonis conuentus facere aliquas dona-
tiones. Respondeo affirmatiuè: quantum autem Priores possint
dare de bonis conuentus diximus tract præcedenti agentes *de
voto paupertatis disp. 4. sect 6 num. 357.* Nec obstant decreta Cle-
412 mentis VIII. *de largitione munerum*, & Vrbani VIII. nam huiuſ-
modi decreta non fuere vsu recepta, vt latè probat Vidal *titulo
de paupertate inquisitione vnica n. 94.* & nos *ibi* latè diximus. Imò
413 addo, quod etiam stantibus prædictis decretis possunt Priores
facere prædictas eleemosynas: ita cum Valero, & alijs Vidal.
sup. n. 10. Imò possent facere donationes remunerationis: ita
414 cum Filliucio, Azor, & alijs Diana *1 p. tract. 6. res. 15.* & donatio-
nes ad redimendam vexationem Peyrinis *de subdito q. 2. c. 2. §. 6.*
vel si per tales donationes non dissipentur bona conuentus, vel
non detur occasio ambitionis: ita cum Granado, Megala, & alijs
415 Diana *sup. res. 33* Non possunt tamen sine peccato mortali dare
ad vsus profanos, vt ad locupletandos consanguineos ad ambien-
das dignitates ad colludendum meretrici, aut concubinæ; &
qui ab eis acceperint tenentur ad restitutionem Bassæus *verbo
donatio. n. 6.*
416 Dico duodecimò, Prior tenetur curare, vt in suo monasterio
lectio sacræ scripturæ habeatur, si hoc commodè fieri possit, vt
patet *ex Trid sess. 5. c. 1.* satis faciet tamen huic præcepto, si lectio
Theologiæ scholasticæ, vel moralis habeatur: ita cum Rodr &
417 Peyrino, Lezana *tom 1. c. 9. n 48.* Hæc autem obligatio maior est,
quoad monachos, quam quoad alios regulares, nam monachi, si
illam lectionem non habeant, possunt ab ordinarijs ad id cogi per
418 censuras non tamen alij regulares, vt patet ex eodem decreto: ita
Peliz *tract. 8. c. 6. n. 59.*
419 Dico decimotertiò, Priores tenentur denuntiare inquisitori-
bus religiosos sibi subditos hæreticos, vel suspectos de hæresi, &
aliter facientes incurrunt excommunicationem Papæ reserua-
tam: ita statuit Paulus V. *in Bulla Romanus Pontifex edita anno
1606.* Aduerte tamen ex vi huius bullæ solùm teneri suos sub-
ditos denuntiare, non tamen alienos, nec etiam sęculares. An
autem teneantur etiam Priores curare, vt in suis monasterijs
publicè legantur decreta sacræ Congregationis *de celebratione
420 missarum*, & Bulla Clementis VIII. *de largitione munerum*, com-
monere suos subditos de obseruantia, & executione literarum
Apostolicarum, constitutionum, ac decretorum ad sanctum offi-
cium inquisitionis pertinentium certis anni diebus, & notifica-
re suis subditis reuocationem oraculorum viuæ vocis factam à
Gregorio XV. & ab Vrbano VIII. ampliatam. Resp. affirmatiuè,
idque sub varijs priuationum pœnis, quas latè refert Peliz *tract.
9. c. 7. n. 19. & seqq.* Quia tamen huiusmodi decreta non sunt in 421
vsu, præsertim in hoc regno ideò ab illis explicandis abstineo.
Vide quæ dixi *tract. præcedenti disp. 6. sect. 10. n. 319.* Aduerte ta-
men Priores, vel alios prælatos regulares non posse se immisce- 422
re in iudicandis causis suorum subditorum pertinentibus ad
sanctum officium inquisitionis, & aliter facientes incurrunt
priuationem quarumcunque dignitatum prælaturarum, vel of- 423
ficiorum suorum ordinum, ac vocis actiuæ, & passiuæ, perpetuç- 424
que inhabilitatis ad eosdem, vt patet ex bulla Pauli V. hac de re
edita, & relata *in bullario tom. 3. & in ordine 26* & easdem pœnas
incurrunt, si promoueant ad prælaturas punitum à Sancto of-
ficio.
Dico decimoquartò, Priores moniti ab Episcopo de crimine 425
scandaloso facto à suo subdito extra conuentum tenentur intra
tempus designatum ab ipso Episcopo eum seuerè punire, & ip-
sum Episcopum de punitione certiorem facere sub pęna priua-
tionis ab officio, ita habetur *in Trid sess 25. c. 14* quod postea in
virtute obedientiæ, & alijs pœnis præcipit Clemens VIII *in suo
motu proprio*, quod refert, Lezan. *t. 1. c. 16. n. 26.* Circa quæ præce- 426
pta aduerte primo, quod si crimen excedat potestatē prioris, tūc
ipsum teneri superiorē pręlatum admonere, ad quem talis puni-
tio spectat, & de hoc facere Episcopū certiorem Lez *verb. delin- 427
quens reg n. 5.* Secundò aduerte Pręlatū regularem non teneri sta-
tim ad primā monitionem Episcopi subditum punire, sed posse
expectare, vt sæpius moneatur, quia prædicta decreta vtuntur
verbo instante Episcopo, quod denotat vrgere cum quadam im-
portunitate: ita cum Rodr Lezan *sup. n 3.* Tertiò aduerte prio- 428
rem teneri certiorem facere Episcopum non solum de senten-
tia lata contra subditum, sed de eius executione, nisi pœna per
multum tempus durasset, nam tunc sufficit certiorem facere
Episcopum de sententia, & qualiter incepta sit, vt constat ex de-
claratione sacræ Congregationis, quam refert *ibi* Lezana *n. 4.* 429
Quartò aduerte, quod si priores eo deueniant peruersitatis, quod
aliquid à personis Ecclesiasticis recipiant ratione excessuum à
subditis commissorum, si requisiti intra mensem non restituant
omne illud, quod acceperunt, incurrunt suspensionem ab offi-
cio, & beneficio vsque dum plenè satisfaciant, vt constat *ex Cle-
mentina 1. § quibus de priuil.* Dixi si aliquid recipiant à personis 430
Ecclesiasticis, nam si recipiant à laicis non incurrunt prædictam
suspensionem, quæ etiam per solam accepti restitutionem au-
fertur Peliz. *tract. 7. c. 3. n. 77.*
Dico decimoquintò, Priores non possunt excipere religiosos 431
ordinis itinerantes absque literis dimissorijs proprij superioris:
ita statuit Sixtus V. constitutione, quæ incipit. Ad Romanum
Pontificem, non comprehenditur tamen in prædicta constitu-
tione religiosus notus à prælato monasterij, quem diuertit Peli-
zarius *tract 9. c. 6. n. 8.* In mea tamen religione religiosus acce- 432
dens ad aliquem conuentum, si literas testimoniales statim non
exhibeat prælatus eas postulat, quod si non ostendat, pręlatus po-
test eum recludere vsquequo constet de eius egressu, vt patet *ex
1. p. nostr. const. c. 11 n. 4*
Dico decimosextò, Priores, qui à sede apostolica promouentur, 433
vel confirmantur tenentur recipere literas authenticas illius,
antequam monasterij commissi recipiant administrationem, &
aliter facientes incurrunt suspensionem ab administratione, non
est tamen hæc suspensio reseruata, Peliz. *tract 7. c. 3. n. 54.*
Dico decimoseptimò, Priores tenentur sub mortali procu- 434
rare, vt communitas religiosorum tendat ad professiones, ad
quas tenentur, ire iuxta decretum Trid. *sess. 25. c. 13.* nisi speciali 435
priuilegio eximantur, Priori enim incumbit procurare, vt eius
communitas satisfaciat obligationibus, ad quas tenetur. Dixi
procurare, vt eius communitas tendat ad processiones, nam quod
vnus, vel alter desit, etiam sine necessitate, non est mortale, dum-
modo adsit sufficiēs religiosorum numerus ad communitatem,
non enim præceptum Triden. singulis religiosis obligat, sed tan-
tum conuentum in communi. Peliz *tract. 5. c. 11. n. 3.* Dixi, nisi
aliquo priuilegio eximantur, nam religiosi nostri non tenentur,
ire ad vllas processiones. vt patet ex priuilegio Clementis VIII.
quod refertur à nostra constitutione *1. p. c. 9. n. 6.*
Dico decimo octauò, Prior nullo modo potest admittere fœ- 436
minas intra clausuram sui monasterij, imò si eas admittat præ-
textu alicuius facultatis à Sede Apostolica incurret excommu- 437
nicationem reseruatam, & priuationē dignitatum officiorum,
& beneficiorum, ac inhabilitatum ad illa, & alia in posterū obti-
nenda, vt patet ex motu Pij V. quod refert Delbene *to. 2. c. 19. du.
72. n. 2.* Non tamen peccat mortaliter, nec incurrit aliquam pę- 438
nam, si eas sine prætextu alicuius facultatis admittat, quod etiā
de ipsis mulieribus dicendum est, sublata circumstantia praui fi- 439
nis. scandali. violentiæ, vel iniuriæ monasterio datæ, cum non
sit lex, vel textus tale quid prohibens, vt cum Rodriq. Suario,
Philiarco, & alijs tenet Delbene *supr. dub. 76. n. 1.* Quidquid alij
in contrarium teneant, quos refert Delbene *sup. n. 4* Nec obstat
quædam declaratio Pij V. quæ communiter pro contraria sen-
tentia affertur, nam de illa nobis non constat authenticè, vt benè

cum Rodriq. aduertit *sup. n. 5.* videnda sunt tamen specialia religionis statuta non in mea religione, hoc non solùm prælatis,
440 sed etiam alijs religiosis sub præcepto formali prohibetur, imò prioribus additur pęna suspensionis ab officio per sex menses, vt patet *ex 1. p. nostrarum const. c. 9. n. 7.*
441 Aduerte tamen, quod Priores secluso iure speciali possunt admittere fęminas intra claustra cum reliquo populo in processionibus, & ad alia diuina officia, quæ ibi fieri solent, vt patet ex Bulla Pij V. & tenet communiter DD & nos latè diximus agētes *de hac obligatione tract. præced. disp. 6. sect. 4. n. 666.* Vbi etiam inuenies, an Priores possint ad libitum has processiones, & officia efficere, vt eo titulo mulier ingrediatur claustra monasterij, & alios casus, in quibus licitè possunt prædictas mulieres intra
442 clausuram admittere, quæ omnia *ibi* videnda sunt, ne eadem repetamus. Dixi secluso speciali iure, nam hoc etiam prohibetur nostris Prioribus, & alijs prælatis sub pœna priuationis ab officio per duos menses, vt patet *ex p. 1. nostrarum const. c. 9 n. 6.*
443 Dico decimonono, Prior nec alij prælati regulares non possunt ingredi monasteria monialium, quibus præsunt citra casus necessitatis, & si ingrediantur absque necessitate, pro prima vice manent interdicti ab ingressu Ecclesię, pro secunda vice manent suspensi à diuinis, pro tertia verò, & deinceps incurrunt excommunicationem non reseruatam, vt patet ex const. Greg XIII. ita Bonac. *de clausura q. 4. p. 5. n. 11.* ex Llam. probabile putat Delbene *to. 2. c. 19. dub 68. n* 8. Licet, Peliz *tr. 7. c 2. n. 166.* existimat prędictā excōmunicationem in primo ingressu extra casum necessi-
444 tatis incurri à prælatis regularibus. Dixi citra casus necessitatis, nam in casu necessariò possunt earum superiores ingredi earum
445 monasteria. Imò si intrent, sine comitatu personarum habentium conditiones petitas in prædicta constitutione, vt si incedant comitati ex non religiosis, nec senibus non incurrunt illius pęnas; nam hæ solùm imponuntur ingredientibus citra casus necessa-
446 rios, vt tenet Sanch. *in decal. lib. 6. c. 16. n. 110.* Idem dicendum de prælato, in casu necessitatis ingrediente, & ibi se detinente videndo officinas monasterij curiositatis gratia Peliz *sup. n. 167.*
447 Dico vigesimò, Prior concedens licentiam subdito exeundi à monasterio absque necessitate, vel vtilitate, ad minus peccat venialiter, & eadem pœna subditi, qui talem licentiam precibus extorquentur grauatur, ita cum Nauarro, & Miranda Peyr.
448 Aduerte tamen Priorem non posse negare subdito licentiam exeundi à monasterio ex sola notitia habita in confessione, aut socium admonere, vt inuigilet, & attendat, quæ sint personæ, cū quibus loquatur, vel ianitorē monere, vt videat, quę personæ eum inquirunt; nec etiam potest ex prędicta notitia confessionis
449 claudere fenestras dormitorij, muros erigere, aut ianitorem ab officio amouere, etiam si sit ad nutum eius amouibilis: ita Hurtado *tom. 2. tract. 6. c. 11. de resol. 31. §. 14.* & patet ex decreto Clementis VIII. ab Vrbano VIII. confirmato, in quo illis prohibetur, ne notitia habita in confessione vtantur ad externam gubernationem, quod præceptum cum sit in re grauissima est, sub mortali, ita cum Palao, Lugo, Diana, & alijs Giragus *p. 3. dub. 58. num. 357.*
450 Dico vigesimoprimò, Prior tenetur suos subditos honorare, vt dicitur *c. esto subiectus dist. 95* Peyrin. *de subdito q. 1 c. 28. in fine*, esto tamen, quod prælatus subditum non honoret eum scilicet salutando, quod etiam licitè aliquando efficere potest, nam sicut
451 pater ob filij crimina potest eum non aspicere, nec salutare, nec interroganti respondere, vt sibi iratum patrem credens se emendet, sic Prior, id aliquando poterit efficere respectu subdi-
452 torum, in hoc igitur casu adhuc subditi eum tenentur salutare, & honorare; quod si hoc ex superbia, & arrogantia faciat, & ducat in consuetudinem, licet subditi melius faciant eum salutando, siquidem honor in honorante est, ad hoc tamen non tenentur, siquidem subditi non indifferenter, sed cum decore, vt religiosi debent tractari, vide Peyrinum *sup.*
453 Et ex his omnibus colliges, quàm durissimum sit officium prælatorum his temporibus, in quibus facere quisque sibi licere putat quodlibet, & si prælati volunt adijcere manum ad depellenda crimina impiorum seuerissimè excandescit ira, & tot sunt perturbationes, murmurationes, calūniæ, & cauilationes subditorum, vt prælatos etiam sapientes, & rectos perturbent. Vnde doctissimus pater Peyrin sub sarcina prælaturæ ingemens *de R. P. q. 3. c. 9. n. 6* ait, vitam prælatorum esse vitam baiulorum, afflictionum pelagus, & mortificationum radicem, & animarum, & corporum perditionem. Vnde ex alterius sententia concludit A. Deus immortalis, quam benè dicebat ille, si fuissem de numero prælatorum, non fuissem de numero electorum. Videant igitur prælati, quàm graue onus suis humeris suscipiant, & ab his dignitatibus fugiant, quasi à facie colubri, quod si inuiti ad eas promoueantur, necessarium illis maximè, & ad orationem mentalem recurrere, hoc enim pabulum est mentis, & corporis, & ibi quid Deo magis expedierit gerendum in suo officio diuina claritas demonstrabit.

DISPVTATIO V.

De commissarijs, & Vicarijs tam generalibus, quàm Prouincialibus, vbi etiam de Vicarijs localibus, & superioribus.

SECTIO I.

De Commissarijs tam Generalibus, quàm Prouincialibus.

1 *Vnde dicatur Commissarius.*
2 *Non solum Generalis, sed etiam Prouincialis, & Prior, possunt suas vices, siue in toto, siue in parte alijs committere.*
3 *Commissarij alij sunt per electionem, & iura ordinis, alij per delegationem.*
4 *Commissarius generalis per electionem habet in sua familia eandem iurisdictionem, ac Generalis in toto ordine.*
5 *Tales commissarij sunt veri prælati.*
6 *Habent iurisdictionem ordinariam, & eam possunt delegare.*
7 *Sunt subiecti immediati generalibus.*
8 *Generalis absque causa se solo non potest eum à suo officio amouere, nec eius authoritatem minuere.*
9 *Ex causa rationabili de consensu Capituli Generalis potest eius authoritatem minuere, aut in toto auferre.*
10 *Dum eius authoritas non limitatur potest ea omnia, in sua familia efficere, ac generalis.*
11 *Commissarij, qui fiunt per delegationem alij sunt generales, alij Prouinciales, alij conuentuales.*
12 *Omnes prædicti habent iurisdictionem delegatam.*
13 *Generalis prouincialis, & Prior possunt suam iurisdictionem delegare.*
14 *Commissarij delegati sunt amouibiles à delegante.*
15 *Non possunt subdelegare, nisi hoc etiam eis committatur, vel sint delegati ad vniuersitatem causarum.*
16 *Non debent se ingerere in iurisdictionem ordinariam prælatorum, nisi gradu appellationis.*
17 *In rigore non sunt Prælati, benè tamen lato modo.*
18 *Eorum potestas regulanda est per literas commissionis.*
19 *Quantumcunque eorum commissio sit generalis, non extenditur ad ea, quæ requirunt speciale mandatum.*
20 *Quid si in literis apponatur clausula cum plenaria, & libera potestate.*
21 *Quid si apponatur clausula, etiam si requirāt speciale mandatū.*
22 *Quod si adiungatur etiam si maiora essent expressis.*
23 *Commissarius si excedat finem commissionis, non est ratum, quod gerit.*
24 *Tum obseruatur finis commissionis, cum illud, quod est, de natura actus commissi.*
25 *Commissio extenditur ad vicina, & præparatoria ipsi commissioni etiam in his, quę sunt stricti iuris.*
26 *Quando in commissione datur aliqua certa forma, illa debet obseruari.*
27 *Gesta contra talem formam, vel præter, vel citra sunt nulla.*
28 *Hæc debent intelligi, si forma non seruata fuerit substantialis.*
29 *Quid si in commissione nulla detur forma.*
30 *Si intentio mandantis extendatur ad iniusta, & irrationabilia commissio est nulla.*
31 *Huiusmodi commissarij debent à fratribus honorari, non tamen eodem honore, ac illi à quibus missi sunt.*
32 *Stando in iure communi, & secluso speciali statuto, in loco debēt præcedere omnes, quos pręcedūt illi, à quibus missi sunt, non tamen debent sedere in loco illorum, sed aliquantulum infra.*
33 *Quid si mittantur pro aliquo casu particulari.*
34 *Prouincialis non potest mutare illa, quę Commissarius generalis ordinauit, nisi de speciali licentia generalis.*
35 *Prouincialis contrafaciens mandatis commissarij generalis incurrit excommunicationem latæ sententiæ.*
36 *Eandem excommunicationem incurrunt religiosi ei consistentes, vel se opponentes.*
37 *Generales, vel Prouinciales, qui tales commissarios instituunt debent esse vero, & legitimo impedimento detenti, aut ita impediti, vt per se non possint tale munus exercere.*
38 *In literis commissionis debent tale impedimentum exprimere.*
39 *Non possunt ad libitum instituere Commissarios, vt ipsi maneant in Prouincijs absque causa.*
40 *Data legitima causa possunt Commissarios instituere.*
41 *Si Prior est inexpertus, & aliàs bonæ vitæ sustineri potest in officio adiuncto coadiutore.*
42 *Si subditus appellet in graui causa à Priore, vel Prouinciali datur Commissarius.*
43 *Si lis sit inter Prouincialem, & Priores, datur à generali Commissarius ex alia Prouincia.*
44 *Cōstituentes Cōmissarios non debent esse ligati aliqua censura.*
45 *Prælatus excommunicatus quantumuis toleratus non potest Commissarium instituere.*
46 *Si de facto instituat, si erat toleratus factum tenet.*
47 *Qui sunt in Commissarios eligendi non debent esse affecti aliqua censura.*

48 Ho-

48 *Horum Commissariorum potestas expirare potest, vel ex parte ipsarum, vel ex parte delegantium, vel ex parte ipsius Commissionis.*
49 *Ex parte commissariorum cessat morte ipsorum, si commissio fuit personalis.*
50 *Quid si fuit realis personalis.*
51 *Quando commissio intelligatur facta personæ, quando verò officio.*
52 *Ex parte delegantium cessat morte ipsorum delegantium, & cessatione, seu remotione ab officio, vel si delegans incidat, in aliquam censuram, si res sit integra.*
53 *Quid requiratur, vt res dicatur integra.*
54 *Quando est communis error, vel ignorantia cessationis ab officio delegantis, siue delegatus id sciat, siue non gesta per eum sunt valida.*
55 *Ex parte commissionis cessat, quando fuerit limitata ad certum tempus, vel cum tali conditione.*

1 PRo intelligentia huius sectionis notandum est Commissa-
rium dici à Commissione, sæpè enim propter magnam reli-
gionis dilatationem, vel ob aliquod impedimentum occurrens,
non solùm generales, & Prouinciales, sed etiam Priores consue-
2 uere suas vices, siue in totum, siue in partem, siue pro aliqua reli-
gione, Prouincia, vel domo alteris committere. Hi autem Com-
missarij sunt in duplici differentia, alij fiunt per electionem, &
3 iura ordinum, vt contigit in ordine Minorum in familijs cis-
montanis, & vltra montanis, alij verò fiunt per delegationem
generalis. His suppositis
4 Dico primò, Commissarius generalis, qui fit per electionem, &
iura ordinis, habet in sua familia eandem iurisdictionem, quam
habet generalis in toto ordine, ita Rodr. *to.1.q.51.art.2.* & patet
ex Bulla Leonis X. quam *ibi* refert Rodr. *art.1.* Huiusmodi autẽ
5 iurisdictio non est delegata, sed ordinaria, Lezan *t.1.c.13.num.6.*
6 Rodr. *sup.art.3.* Vnde ipsi sunt veri prælati, vtpotè ordinariam
iurisdictionem habentes, & eum possunt delegare, Lezan *tom.2.*
7 *c.13.n.16.* Est tamen ipse Commissarius generalis subiectus im-
mediatè ipsi generali, & ei tanquã cęteri prælati in omnibus te-
netur obedire, non potest tamen generalis, absq; causa se solo, si-
ne auctoritate Capituli generalis eũ à suo officio amouere, nec
8 eius auctoritatem limitare, aut diminuere, sed tenetur ei com-
mittere vices suas, sine vlla limitatione, respectu totius familiæ
super quam constituitur Commissarius generalis, vt patet ex
prædicta Bulla Leonis X. Potest tamen Generalis ex causa ratio-
9 nabili de consensu Capituli generalis eius auctoritatem dimi-
nuere, vel limitare, imò propter culpas totam ab eo iurisdictio-
nem auferre, Lezan. *verb. Commissarius n.1. & to.2 c.13.n.16.* Ro-
10 dr. *sup. ar 4.* Dum tamen eius auctoritas nõ limitatur omnia illa
potest efficere in sua familia, quę generalis in toto ordine. Vnde
de his nihil restat dicendum. Vide quę diximus de Generalibus.
11 Dico secundò, Commissarij, qui fiũt per nominationem alij di-
cuntur Commissarij generales, alij prouinciales, alij conuentua-
les, omnes tamen prædicti tantùm habent iurisdictionem dele-
gatam, siue à Generali, Prouinciali, vel Priore, cũ enim hi omnes
12 habeant iurisdictionem ordinariam eam, siue in totũ, siue in par-
tem alijs possunt delegare, & huiusmodi delegati dicuntur Cõ-
13 missarij, siue Vicarij, vt *inf.* dicemus, de quibus omnibus respectu
suæ delegationis, vel commissionis, idem est iudicium, Lezana
verbo Commissar. n.7. omnes enim sunt amouibiles à delegante cũ
14 ipsorum auctoritas ab eo pendeat in esse fieri, & conseruari, nec
15 possunt subdelegare, cum delegatus non possit subdelegare, nisi
fortè in commissione id ei committatur, vel ipse sit delegatus
ad vniuersitatem causarum, & non pro causa aliqua determina-
ta, quia delegatus ad vniuersitatem causarum potest subdelega-
re, vt tradit cum Syluestro, Rodr. & alijs Lezan *tom.2.c.13.n.16.*
16 Et hinc plura deducuntur, primum non debere tales Commis-
sarios se ingerere in iurisdictionem ordinariam prælatorum,
nisi in gradu appellationis, prout declarauit sacra Congregatio,
17 vt testatur Lezana *to.2.c.13.n.16.* Secundò, prædictos Commis-
sarios in rigore non esse prælatos cum solùm tales dicantur, qui
iurisdictionem habent ordinariam, tales tamen lato modo dici
possunt prælati quatenus omnes illi, qui curam habent anima-
rum, siue ordinariam, siue delegatam dici possunt prælati, Leza-
na *sup. n.8.* Belasius *verbo Commissarius n.2.* Tertiò prædictos non
habere suffragium electiuum, in electionibus Priorum, siue Ab-
batissarum, & similium, quia hoc solis prælatis habentibus iu-
risdictionem ordinariam competit, nisi alias in literis commis-
sionis generalis id ei etiam committatur, in tali tamen casu, si
Generalis in Capitulo fortè adesset Commissarius, non posset
etiam habere votum, nam vt *infr.* dicemus, generalis non potest
suam iurisdictionem, vel etiam suum suffragium alteri delega-
re, nisi quando per se ipsum eam non potest exercere. Portel *in
additionib. ad dub. regul. verbo Commissarius n.2.*
18 Dico tertiò, Horum Commissariorum delegatorum potestas
regulanda est per literas suæ commissionis, quantumcunque ta-
19 men eorum commissio sit generalis, nunquam extenditur ad ea,
quæ requirunt speciale mandatum, ita enim habetur expresè *in
c. qui ad agendum de procuratorib. in 6. & c. qui & generaliter eod.
tit. etiam in 6.* Vnde etiam si in literis cõmissionis ponatur clau-
sula cum plena potestate, se libera potestate, huiusmodi clausu-
la solùm intelligi debet in ordine ad finem commissionis, non ad 20
alia, quæ ad talem finem non spectant. Et ita cum aliquis à Ge-
nerali, vel Prouinciali mittitur visitator ad aliquam prouinciã,
vel conuentum, & in commissione ponitur dicta clausula solùm
intelligi debet in concernentibus dictam visitationem, & non in
alijs ad eam non pertinentibus, Portel *in dub. regul. verb. Commis-
sarius prouinciæ n 2.* Lezan. *ver mandatum n.4.* Imò si in commis-
sione ponatur ista clausula, etiam si requirerent speciale manda- 21
tum adhuc talis commissio non debet extendi, nisi ad similia, seu
inferiora expressis, non autem ad maiora, Barbos. *in c.2. de off. Vi-
carij in 6. n.8.* Peyr. *in formular lit. P. c.8. n.6.* nisi fortè superior
dans talem commissionem adiungat verba illa, etiamsi maiora 22
essent expressis, nam sic tolleretur omnis difficultas, Peyr. *sup.*
Hinc fit finem commissionis esse diligenter seruandum aliàs, 23
si excedatur, non erit ratum, quod fiet Azor *t.3 l.9.c.6.q.4.* tunc
autem seruantur fines commissionis, quando fit illud, quod est de
natura actus commissi, Azor *sup q.5.* Bald. *in sum. verbo mandatũ* 24
n.7. Aduerte tamen, quod commissio extenditur etiam ad vici-
na, & præparatoria ipsi commissioni etiam in his, quæ sunt stri- 25
cti iuris, Azor. & Bald. *sup.* Secundò, aduerte, quod si in commis-
sione detur aliqua certa forma illam deberi obseruari. Vnde ge- 26
sta contra talem formam, vel citra illam sunt omninò nulla, nã
quando ad actum datur certa forma, paria sunt agere contra, prę- 27
ter, vel citra illam *c. sicut de elect. in 6. c. prudentia de off. delegati,*
ita cum alijs Bonac. *de contractib disp.1 q.2 p 6 n.12.* Hęc tamen
debent intelligi, si forma nõ seruata fuerit substantialis, Lez. *ver-
bo mandatum n 8.* Si tamen in cõmissione nulla detur forma, tũc 28
Commissarius tenetur exequi negotium prudenter, & rationa- 29
biliter, quia ista præsumi debet intentio mãdantis, intẽtio enim
mandantis nõ potest extendi ad iniusta, & irrationabilia, & si de 30
facto extẽdatur cõmissio, & mandatum est nullum, *l. renumerandi § si passus ff. mandati, & ff illud quousq; in tit. eod.* Syluest. *verbo
mandatum q.2.* Azor. *sup. c 4.* Molin. *de contractib. disp.538 n.2.*
Dico quartò, Huiusmodi Commissarij missi à Generalibus, vel 31
prouincialibus debent à patribus honorari, non tamen illis tan-
tus honor debetur, ac illis, à quibus missi sunt: ita cum alijs Peyr.
tom 1. de subdito q.1, r.28 concl.2. Lezan *verbo Vicarius n.5.* quoad
locum verò stando in iure communi, & seclusis specialibus sta-
tutis, si eorum commissio fuerit generalis, licet non possint sede-
re in eodem loco, in quo personæ, quas repræsentant sedent, sed 32
in aliquantulum inferiori, vt latè probat Lezan. *in consilijs, cons.
28. n.10.* debent tamen in omnibus præcedere, quibus præsunt
generales, vel prouinciales, à quibus missi sunt, cum gerant vices
illorum, *c. Pastoralis, § præterea de off. Ordinarij*, Peyr. *in formul.
lit. R, c.5. n.4.*
Secus dicẽdum est, si tantùm mittantur pro aliqua causa emer- 33
genti, quia tunc non debent pręcedere prædictis, nisi quando a-
ctualiter exercent suum munus, & illo terminato sedit in loco
suæ antiquitatis, & si foras velit egredi, debet à Priore benedi-
ctionem petere, & si delinquat potest à Priore puniri, sicut cęte-
ri fratres, quia tunc nullam iurisdictionem habet, vt suppono, &
cum talis deputatio sit vulneratiua potestatis ordinariæ, strictè
est interpretanda iuxta regulas communes, Peyr. *in formul. lit. R,
c.5. n.4.* Lezana *sup. n.5* Aduerte tamen prouinciales non posse 34
mutare illa, quæ Commissarius à generali ordinauit, nisi de spe-
ciali licentia generalis, vt patet ex Bulla Greg XIII. quam refert
Portel *in additionibus ad dubia regularia verbo Commissarius n.5.*
vbi ait Pontifex, quod factum in contrarium sit irritum, imò ta- 35
lis prouincialis contra faciens mandatis Commissarij generalis
incurrit excommunicationem latę sententiæ, & eandem incur-
runt omnes Religiosi ei resistentes, vel se opponentes, vt patet ex 36
eadem Bulla, Portel *ibi* Belasius *Verbo Vicarius generalis n.3.*
Dico quintò, Generales & prouinciales, qui tales cõmissarios 37
instituunt debent esse verò, & legitimo impedimento detẽti, aut 38
ita impediti, vt non possint per se tale munus exercere, & in lite-
ris cõmissionis debent tale impedimentũ exprimere. Peyr. *in for-
mul. lit. V, c.5. n.6.* Lezana *verbo Vicarius n.5.* Vnde non possunt ad 39
libitũ constituere Cõmissarijs vt permaneant in prouincijs absq;
causa Bord. *t.2 res.66. n.32.* Cum enim prouincia suũ habeat pro-
uincialẽ, & conuentus suum priorem, frustraneus est talis Com-
missarius, frustra enim dicitur, quod iure fieri non potuit Barbo-
sa *verbo frustra n.57.* tum quia delegatio non potest fieri sine cau-
sa *ex c. inter cętera de offic. ord. c. si pro debilitate de offic. delegati,* sed
hic nulla est legitima causa cum prouincialis; & Priores suum
munus rectè exerceant, vt suppono, ergo generales, nec prouin-
ciales tales cõmissarios non possunt instituere. Aliter dicendum
est, si detur legitima causa, nam tunc possunt superiores maiores 40
cõmissarios occasione ducta nominare, pro hac, vel illa causa, &
negotio occurrenti, vt si Prior est inexpertus, & alias bonę vitæ 41
sustineri potest in officio adiuncto coadiutore, si subditus appel- 42
let in graui causa à Priore ad prouincialem datur Commissarius, 43
si lis sit inter prouincialem, & Priores, à generali committitur
causa, tertiò quid sit alterius prouinciæ Bord. *sup n.33.* quę om-
nia debent intelligi, nisi detur aliquod statutum in contrarium.
Dico sextò, Iurisdictio talium generalium, vel prouincialium 44

45 commissarios instituentium non debet esse impedita, aut su-
spensa per excommunicationem, aut aliàm censuram, vnde præ-
latus excommunicatus, quantumuis toleratus, & occultus non
potest Commissarium instituere, seu delegare suam iurisdictio-
nem, quia excommunicatus priuatur omni vsu iurisdictionis *c.*
46 *audiuimus* 24. *q* 1. delegatio autem iurisdictionis est vsus illius, *l.*
imperium ff. iurisd. omnium iud. Suar. *tom* 4. *in* 3. *part disp.* 26. *sess* 3.
n. 2. Corqeio *t.* 2. *tr.* 5. *de excommunicatione disp.* 10. *§.* 5. *dub.* 1. Si
47 tamen de facto committat, si fuerit excommunicatus toleratus,
factum tenet, vt colligitur *ex lege Barbarius ff. de officio prætoris.*
Suar. Sanch. quos refert, & sequitur Lezana *verbo excommunicat.*
n. 34. Tandem requiritur, quod tales commissarij eligendi ex-
communicatione, vel alia censura affecti non sint, excommuni-
catus enim est incapax iurisdictionis suscipiendæ qualis datur
per commissionem Peyr. *in formulario lit. V, c.* 6. *n.* 12. Lezan. *verb.*
Commissarius n. 5.
48 Dico septimò, Horum Commissariorum potestas ex triplici
capite expirare potest, vel ex parte ipsorum cōmissariorum, vel
ex parte delegantium, vel ex parte ipsius commissionis: ex parte
49 commissariorum cessat morte ipsorum, si aliàs commissio fuit
personalis, nam cum commissio inhæreret personæ tanquam
subiecto ea extincta deficit commissio Sanch *lib* 8 *de matr. disp.*
50 27. *n* 2 Bonac. *de legib. disp.* 1 *q* 3 *p.* 8. *§.* 1. *n.* 1. Dixi si aliàs commis-
sio fuit personalis, nam si fuit realis, hoc est, facta non personæ,
sed dignitati, vel officio cum dignitas, & officium perpetuum
sit, & non expiret, nec etiam perijt commissio, sed mortua per-
sona transit ad eius successorem, Sanch. & Bonac *supr.*
51 Si tamen quæras, quando commissio intelligatur facta personę,
quando verò officio, vel dignitati? Resp. hoc deberi colligi ex lit-
teris commissionis, si enim in commissione solùm nomen perso-
næ exprimatur, vt si dicatur committimus tibi Petro, tunc cen-
sebitur commissio personalis, si verò exprimatur solùm offi-
cium, vt si dicatur tibi Priori est realis, si verò exprimatur
vtrunque scilicet nomen personæ, & officij, vt si dicatur tibi Pe-
tro Priori tunc censebitur personalis, nam cum nomen perso-
nę sit speciale, limitat nomen officij, quod est generale, nam ge-
nus per speciem limitatur. Si verò dicatur committimus Priori
Conuentus Vlyssipponensis ob singularem prudentiam, & probi-
tatem ipsius, tunc commissio est personalis, cum hæ qualitates
solum afficiant personam, & non officium. E contra verò si dica-
tur committimus hoc negotium Priori Conuentus Vlyssippo-
nensis ob grauitatem, & authoritatem sui officij tunc commissio
est realis, cum hæ qualitates non personam, sed officium affi-
ciant. Sanch. *lib.* 8. *de matr disp.* 27. *n.* 3. Tambur *de iure Abbatum,*
tom. 1. *disp.* 16. *quæsito* 11. *n* 2. & alij apud ipsos.
52 Ex parte verò delegantium cessat commissio primo, morte ip-
sorum delegantium, secundo cessatione, seu remotione ab offi-
cio, tertiò si delegans incidat in aliquam censuram, nam cum in
his tribus casibus cesset iurisdictio delegantis, sic etiam, & dele-
gati cum pendeat ab illa, hæc tamen debent intelligi re integra
manente, id est. si talis commissarius non cępit exercere munus
suum, vt tradunt communiter DD. quid verò requiratur, ad
53 hoc, quod Commissarius dicatur incepisse exercere suum mu-
nus. Resp. sufficere publicationem editi, vt pars citetur, si nego-
tium habeat partem citandam, si tamen negotium commissum
non habeat partem citandam, vt si alicui religioso committatur
visitatio alicuius prouinciæ, illicò sufficere, quod litteræ com-
missionis sint publicatæ, in aliquo conuentu, & si commissio fuit
ad aliquam informationem faciendam, sufficit vocasse testem,
etiam si eam nondum audierit, nam in his omnibus casibus iam
res est inchoata, ita cum Sanch. Portel *in addit. ad dub. regul. ver-*
bo prælati potestas n. 15. *& seq.* Idem dicendum est, si delegatio
fuerit ad vniuersitatem causarum, & vnam iam inceperit, nam
54 tunc potest ad omnes alios procedere. Portel *sup.* Aduerte ta-
men in prædictis casibus, quando est communis error, vel igno-
rantia mortis, vel cessationis ab officio delegantis commissio-
nem, siue delegatus id sciat, siue non expirare, sed valere gesta ab
ipso, *per l. Barbarius ff. de officio prætoris.* Sanch. *lib.* 3. *de matr. disp.*
22. *n.* 59. Lezana *verbo commissio n.* 5.
55 Ex parte autem ipsius commissionis cessabit, quando fuerit li-
mitata, & determinata ad certum tempus, vel solum posita tali,
vel tali conditione, nam habens talem commissionem non habet
facultatem ad vtendum illa, nisi iuxta modum illi præscriptum
Suar. *tom.* 41. *in* 3. *par. disp.* 26. *sect.* 3. *n.* 2.

SECTIO II.

De Vicarijs Regularium.

56 *Vicarius est, qui vices alterius gerit.*
57 *Vnde dicatur Vicarius.*
58 *Vicarij possunt esse Generales, Prouinciales, & Conuentuales.*
59 *Alij habent iurisdictionem ordinariam, alij delegatam.*
60 *Quatuor dantur genera Vicariorum.*
61 *Alij sunt, qui per electionem, & iura Ordinum perficiuntur, immediatè Superiores in locum promoti, vel amoti, vel absoluti ab officio, vel quia in tali domo non consueuit alius prouideri prælatus.*
62 *Alij, qui loco absentis, vel suspensi à lege constituuntur.*
63 *Alij, qui loco promoti, vel impediti à Generalibus, vel Prouincialibus constituuntur.*
64 *Alij, quibus ipsi prælati delegant suas vices.*
65 *Vicarij, qui per electionem, & iura ordinum perficiuntur immediatè Superiores in locum promoti, vel amoti, vel absoluti ab officio, vel quia in tali domo non consueuit alius prouideri prælatus, sunt veri prælati.*
66 *Habent iurisdictionem ordinariam, ac illi, quorum vices gerūt.*
67 *Eam possunt alijs delegare, nisi obstent specialia statuta.*
68 *Vicarij in capite habent iurisdictionem Ordinariam.*
69 *Primus diffinitor Prouinciæ in nostro Ordine, & in eius defectu secundus, qui mortuo Prouinciali toti Prouinciæ præsito habet iurisdictionem Ordinariam, dum à diffinitorio Generali de Vicario non prouidetur.*
70 *In illis, in quibus à lege non limitatur, eandem potestatem habet, ac Prouincialis.*
71 *Nostri Subpriores mortuo Priore habēt iurisdictionē Ordinariā.*
72 *Ad eos deuoluitur omnis cura Monasterij.*
73 *Huiusmodi Vicarij non possunt à Generali ad nutum amoueri, sed iuxta dispositionem legum.*
74 *Licet Prouincialis de iure nostro mortuo Priore, possit in Conuentibus ponere Vicarium, talis tamen Vicarius non debet ire ad Capitulum Prouincialis, sed Subprior Conuentus.*
75 *In quo differant huiusmodi Vicarij commissarijs.*
76 *Quibus gaudeant priuilegijs, & quousque extendatur eorum potestas, tam absoluendi, quā dispensandi, quàm benedicendi.*
77 *Possunt eligere confessorem etiam simplicem Sacerdotem.*
78 *Possunt vti omni potestate coercitiua, & directiua erga subditos, ac prælati, quorum vices gerunt.*
79 *Vicarij, qui loco Superioris suspensi, vel absentis à lege perficiuntur toti religioni, vel Prouincialis, aut Conuentui sunt veri Prælati.*
80 *Habent iurisdictionem Ordinariam.*
81 *Subpriores nostri absenti Priore per vnum diem naturalem habent in Conuentu iurisdictionem ordinariam, si Prior Vicarium non instituet.*
82 *Idem dicendum est de antiquiore Sacerdote, qui quando Subprior abest per vnum diem naturalem præsidet in Conuentu.*
83 *Vicarij, qui loco absentis, vel mortui, aut impediti per multum tempus à Generalibus, vel Prouincialibus pro aliqua domo, vel Prouincia instituuntur, non sunt delegati.*
84 *Habent iurisdictionem Ordinariam.*
85 *Potiuntur omnibus priuilegijs, & potestate, ac illi, quorum officia gerunt.*
86 *Idem dicendum est de Vicario Generali pro tota religione, qui loco generalis absentis ponitur à diffinitorio Generali.*
87 *Vicarius Generalis, quem P. noster Generalis, simul cum diffinitorio eligit, quando Generalis ab Hispania absentatur, habet iurisdictionem Ordinariam.*
88 *Gaudet omnibus priuilegijs, ac ipse generalis.*
89 *Idem dicendum est de Vicario Generali, vel Prouinciali, aut Conuentuali instituto à Sede Apostolica.*
90 *Vicarius institutus à Papa non habet maiorem iurisdictionem, quàm si talis Vicarius fieret à Generali, vel Prouinciali, & de lege ordinaria.*
91 *Inferior tamen Papa nō poterit cognoscere de institutione talis Vicarij, aut illam in dubium reuocare, nisi titulo subreptionis.*
92 *Non potest ab inferioribus Papa reuocari, sine causa.*
93 *Cum causa potest reuocari, & puniri à deputatis à regula, & constitutionibus.*
94 *Iurisdictio horum Vicariorum, non expirat morte Generalis, vel Prouincialis, ac Prioris.*
95 *Quando iurisdictio est delegata, expirat morte delegantis.*
96 *Vicarij, quibus Prælati suas vices committunt, tantùm habent iurisdictionem delegatam amouibilem ab eisdem Prælatis, qui eam delegant.*
97 *Non possunt subdelegare, nisi specialem habeant commissionem.*
98 *Possunt delegare pro aliquo casu particulari, si sint delegati ad vniuersitatem causarum.*
99 *Isti Vicarij sunt veluti Commissarij delegati.*
100 *Omnes, qui habent iurisdictionem ordinariam eam possunt de iure communi delegare.*
101 *De iure nostro generalis non potest constituere Vicarium Generalem pro tota religione, vel Prouincialis pro tota Prouincia, vel pro maiori parte illius.*
102 *Prouincialis, si aliquem conuentum, non poterit visitare, aut aliud ministerium sui officij gerere, potest suas vices alicui religioso suæ Prouinciæ pro tali casu committere.*
103 *Prior recedens à Conuentu potest de iure nostro Vicarium instituere.*
104 *Non potest Prior Vicarium instituere, si adsit ipse in conuentu, nisi ratione infirmitatis grauis.*
105 *Quando Priores sunt in ciuitate, vbi est Ordinis Conuentus, qui loco eorum præsident, in eodem conuentu possunt ea omnia efficere, in casibus occurrentibus, ac Priores, nisi detur lex, aut consuetudo in contrarium.*

106 *Idem*

106 *Idem dicendum est tempore, quo Prior est celebrans in altari ita*
vt ad eum non possit accedi, & casus vrgeat.
107 *De iure nostro Subpriores, nec præsidentes non possunt ponere*
præcepta communitati, vel alicui in particulari, nisi transacto
anno die naturali.

56 PRo explicatione huius sectionis nota primò Vicarium Ge-
neraliter loquendo, esse illum, qui vices alterius gerit, siue
57 in officio contentioso, siue non contentioso. Vnde eius Etymo-
logia sumitur à vice, quam gerit, ita communiter DD. & sumi-
58 tur *ex c. eius, qui vices alterius gerit.* Possunt autem Vicarij esse
Generales, Prouinciales, & Conuentuales; ex his autem alij ha-
59 bent iurisdictionem ordinariam, alij delegatam, in quibus omnes
60 conueniunt. Secundò nota quatuor genera Vicariorum reperiri
61 inter regulares, primum illorum, qui per electionem, & leges
Ordinis præficiuntur immediati Superiores in locum præ-
mortui, vel amoti ab officio, vel absoluti ab officio, vel quia in ta-
62 li domo non consueuit alius prouideri prælatus. Secundò illo-
63 rum, qui loco absentis, vel suspensi à lege, & statutis constituun-
tur. Tertium illorum, qui loco præmortui absentis, vel impedi-
ti à Generalibus, vel Prouincialibus constituuntur in aliqua do-
mo, vel Prouincia. Quartum illorum, quibus ipsi prælati pro eo-
64 dem munere, quod gerunt, respectiuè delegant suas vices, his
suppositis.
65 Dico primò, Vicarij, qui per modum prouisionis per electio-
nem, vel iura ordinum præficiuntur immediati Superiores in
locum præmortui, vel amoti ab officio, vel absoluti ab officio,
vel quia in tali domo non consueuit alius prouideri prælatus,
sunt veri prælati, & habent eandem iurisdictionem ordina-
riam, quam habent prælati, quorum locum tenent, vnde eam
66 possunt alijs delegare, nisi speciali lege prohibeantur, ita Suar. *to.*
67 4. *de relig. tr.* 8. *lib.* 2. *c.* 22. *n.* 5. Rodr. *to.* 3. *q.* 76. *art.* 1. Sigismundus *de*
elect. dub. 78. *n.* 5. Rodr. *tom.* 1 *ref.* 34. *n.* 19. Miranda, Syluest. quos
refert, & sequitur Peyrin. *de prælato q.* 1. *c.* 4. *§.* 4 *n.* 14 Lezana
tom. 2. *c.* 13. *n.* 17. Belasius *verbo Vicarius n.* 1.
68 Hinc fit Vicarios in capite habere iurisdictionem ordinariam
Rodr. *to.* 3. *q.* 76 *art.* 3. Lezana *sup. n.* 3. Portel *in additionib. ad du-*
69 *bia regul. verbo Vicarius in c. n.* 3. Et idem dicendum est, in nostro
Ordine de primo diffinitore Prouinciæ; & in eius defectu de se-
cundo, & sic de cæteris, qui mortuo Prouinciali toti Prouinciæ
præsit, vsq; dum à diffinitorio Generali de Vicario, vel Prouin-
70 ciali prouidetur, nam licet hæc iurisdictio multum illi restricta
sit, vt patet ex eadem lege, in cæteris tamen, quæ illi per legem
non limitantur eandem potestatem ordinariam habet, ac Pro-
uincialis defunctus, cum iurisdictio hæc illi competat, *ex lege ex*
71 3. *p. nostr. const. c.* 8. *n.* 7. Et idem propter eandem rationem dicen-
dum est de nostris Subprioribus, quando Prior è vita discedit,
nam tum de iure nostro ad illos deuoluitur omnis cura Mona-
sterij, vsque quo à Prouinciali de Vicario prouideatur, vt patet
72 *ex* 3. *p. nostr. constit. c.* 14. *n.* 12. *& c.* 4. *n.* 11. iuxta declarationem no-
stri Capituli Generalis, quæ habetur *in fine earundem const. c.* 4.
n. 11. & ita in tota religione practicatur.
73 Aduerte tamen huiusmodi Vicarios, sic destinatos non posse à
Generali, vel Prouinciali, sine causa ad nutum amoueri, nam
cum sint per electionem, vel ex vi legis constituti non possunt ab
inferioribus destitui, nisi iuxta eiusdem legis dispositionem, Ge-
neralis autem, & Prouincialis sunt legibus inferiores, cum hæc
procedant à Capitulo Generali, ita ex Miranda, & Rodriq. Pey-
74 rinis *de prælato q.* 1. *c.* 4. *§.* 4. *n.* 75. Hinc fit, quod licet noster Pro-
uincialis possit loco Prioris defuncti prouidere Conuentui de
Vicario, talis tamen Vicarius, non debet ire ad Capitulum Pro-
uinciale, sed Subprior Conuentus cum hoc illi competat ex lege
ex 3. *p nostr. const. c.* 4. *n.* 11. à quo sine causa non potest à Generali,
vel Prouinciali priuari.
75 Differunt autem huiusmodi Vicarij à Commissarijs, qui fiunt
per electionem, & iura Ordinis in eo, quod Commissarij, & si
sint Ordinarij, vt accidit pro Commissarijs minorum semper in
eodem officio habent socium magis principalem, cui in omni-
bus tenentur obedire, at verò prædicti Vicarij in officio, quod
gerunt nullum habent socium, sed illam tantùm dependentiam,
vel independentiam habent, quam haberet prælatus, cuius vices
gerunt, si adesset, tum quia Commissarius, & si potestatem ordi-
nariam habeat, eam tamen suscipit ab eo, cuius est Commissa-
rius, at verò prædicti Vicarij eam suscipiunt ab Vniuersitate, à
qua eliguntur, vel à lege, ex cuius vi perficiuntur.
76 Gaudent autem huiusmodi Vicarij, siue sint Generales, siue
Prouinciales, siue Conuentuales omnibus priuilegijs, quibus po-
tiuntur prælati, quorum officia gerunt in sua religione, tum
quia in re sunt ipsi prælati, tum quia priuilegium, non solum
censetur concessum personis, quæ in illo exprimuntur, sed et-
iam illis, quæ propter vocis significationem, in ipsis comprehen-
duntur, ita Suar *sup. n* 5 Lezana *supra n.* 4. Hinc fit prædictos Vi-
carios posse absoluere, & dispensare cum suis subditis, in omni-
bus, in quibus possunt prælati, quorũ vices gerunt, Suar. *sup. n.* 5.
77 Possunt etiam sibi eligere confessorem, etiam Sacerdotem sim-
plicem eo modo, quo de alijs prælatis diximus. Bordon. *sup. n.* 20.
possunt vestes Sacras, corporalia, & alia benedicere, quæ possunt
prælati, vt latè diximus *in tractatu de priuilegijs disp.* 1. *sect.* 1. *nu.* 78
9. *& seq* & tandem possunt erga suos subditos, vti omni potesta-
te directiua, & coercitiua, tam pro foro interno, quàm externo,
qua vtuntur prælati, quorum locum tenent, in quo omnes DD.
conueniunt, & quoad nostros patet *ex* 3. *p. nostrarum constit. c.* 12.
num. 10.
Dico secundò, Vicarij qui loco Superioris suspensi vel absen- 79
tis à lege, vel statuto præficiuntur toti religioni, vel Prouinciæ,
aut conuentui sunt veri prælati habentes iurisdictionem ordi-
nariam, ac illi quorum officia gerunt, hanc conclusionem debent 80
tenere omnes authores antecedentis resolutionis. Bord *tom.* 1 *re-*
sol 78. *n.* 40. Molina *to* 6 *de iust tract* 5. *disp.* 10. *n.* 14 Portel *in ad-*
ditionib. ad dub. regul. verbo Prouincialis n. 4. *& verbo Prælati pote-*
stas n. 1. Et ratio est, quia habent potestatem à lege, & non ab ho-
mine.
Hinc fit Subpriores nostros absente Priore per vnum diem na- 81
turalem habere in Conuẽtu totam iurisdictionem Ordinariam,
si Prior Vicarium non instituerit, siquidem hoc illis competit *ex*
lege 3 *p. nostrarum const. c.* 14. *n.* 12. ita expressè de omnibus Sub-
prioribus tenet Peyr *de priuilegijs ad constitutionem* 4. *Sixti V. §.*
6. *n.* 29. Belasius *verbo Vicarius n.* 4. Lezana *tomo.* 2. *c.* 1. *n.* 41. *& ver-*
bo Vicarius num. 8. Sanch. *de matr. lib.* 8 *disp.* 3. *n.* 9. Pontius *de matr.*
lib 8. *c.* 4. *n.* 12. Delbene *tom.* 2. *c.* 15. *dub* 7. *sect.* 1. *n.* 35. Bart. quem
refert & sequitur Pasqual. *decis.* 99 *n* 2. Veracrux, quem refert,
& sequitur Rodriq *tom* 1. *q.* 20 *art.* 3. Baldus, quem refert, & se-
quitur Peliz. *tract.* 8. *c.* 1. *n.* 50. Vidal *tit. de prælatis inquisitione v-*
nica n. 72. *& seqq.* Bordon. *tom.* 2. *resolut.* 78. *num.* 40. Et idem di- 82
cendum est, de antiquiore Sacerdote, qui etiam, quando Supprior
abest vltra vnum diem naturalem, vel mori fortè contingit præ-
est in conuentu, siquidem ei etiam iurisdictio competit ex lege,
vt patet *ex ead const. loco cit.* non possunt tamen Subpriores, aut
alij præsidentes in absentia Prioris aliquid innouare, vt patet *ex*
eadem lege loco cit.
Dico tertiò Vicarij, qui loco absentis per multum tempus, 83
vel mortui, aut impediti, aut amoti ab officio à Genera-
libus, vel Prouincialibus pro aliqua domo, vel Prouincia consti-
tuuntur, non sunt delegati, sed habent authoritatem Ordina-
riam eo modo, quo diximus, de antecedentibus, & potiuntur
omnibus priuilegijs, ac prælati quorum vices gerunt, ita cum 84
Bartolo, Alexandro, Alciato, & alijs Rodriq. *tom.* 3. *q.* 76. *art.* 1. Be-
lasius *verbo Vicarius n.* 1. Bord. *tom.* 2. *ref.* 78. *n.* 41. Molina *tom.* 6 *tr.* 85
5. *disp.* 10. *n.* 14. Et idem de Vicario Generali, qui pro tota reli- 86
gione loco Generalis absentis constituitur à generali simul, cum
diffinitorio generali dicendum est, nam etiam in hoc casu talis
Vicarius constituitur à Superiore, siquidem diffinitorium gene- 87
rale est superius ipsi generali. Hinc fit Vicarium Generalem,
quem nostrum diffinitorium generale eligit simul cum genera-
li, quando generalis ab Hispania absentatur, iuxta nostras consti-
tutiones *c* 6. *n.* 10. habere iurisdictionem ordinariam, & omni- 88
bus gaudere priuilegiis, ac ipse generalis, vt etiam constat ex ea-
dem constitutione, vbi dicitur patre etiam generali ex Hispanię
finibus egrediente ab ipso, & à diffinitorio Vicarius Generalis
eligatur, qui suas vices in omnibus gerat, tum quia talis Vicarius
fit per electionem, & iura Ordinis, ergo habet iurisdictionem
ordinariam, & est veluti Commissarius Generalis, qui fit per
electionem, & iura Ordinis, & idem de alijs respectiuè dicen-
dum existimo.
Idem dicendum est de Vicario Generali, vel Prouinciali, aut 89
Conuentuali immediatè constituto à Sede Apostolica, vel quia
electio deuoluta est ad Pontificem, vel quia iure proprio illum
eligit, ita cum Syluestro, & alijs communiter. Portel *in additio-*
nibus ad dubia regularia verbo Prælati potestas nu. 1. Aduerte ta- 90
men huiusmodi institutionem factam à Papa talis Vicariatus
nullum maius ius, nullum maius priuilegium, prærogatiuam,
aut præeminentiam illi præbere, quàm si talis Vicarius fieret à
Generali, vel Prouinciali, & de lege ordinaria Lezana *in Consi-*
lijs consf. 28 *n.* 36. Peyrin. *de priuilegijs in additamentis ad Constit.*
Clementis VIII c 9. *n.* 72. & cum alijs Sanch *lib.* 7 *in decalog c.* 29.
n. 133. quia nec plus, nec aliter confert, supplens quam negligens 91
debebat conferre, cum non tanquam principalis, sed tanquam
substitutus illius conferat; solum tunc tamen talis Vicarius ha-
bebit prærogatiuam, quod inferior non poterit cognoscere de
tali institutione, aut in dubium reuocare, nisi titulo subreptio-
nis iuxta *c.* 1 *&* 2 *de confirm. vtil & inutil.* eo quod vbi Pontifex
manum apponit, in aliquo negotio censetur ad se illud aduoca-
re, ac subinde inferioribus auferre potestatem cognoscendi de il-
lo. Vnde talis Vicariatus solùm habebit maiorem firmitatem, 92
ita vt ab inferioribus Papa non possit reuocari saltem sine causa,
ita cum alijs Lezan. *sup* dixi sine causa, nam cum causa potest re-
uocari, & puniri à deputatis à regula, & constitutionibus cum
talis Vicarius subiaceat omnibus, quæ disponit regula, siquidem 93
Pontifex non videtur velle alterare naturam Generalatus, vel
Prouincialatus, Peyr. *sup.* & cum alijs Sanch *sup.*
Aduerte tamen prædictorum Commissariorum, siue etiam Vi- 94
cariorum auctoritatem, quando ipsi iurisdictionem ordinariam
habẽt non expirare morte Generalis, vel Prouincialis, aut Prio-
ris, ordinaria enim iurisdictio nõ expirare morte cõcedẽtis, siue

95 alterius cuiuscunque, Lezana *tom.2 c.13.n.18.* benè tamen, quan-
do iurisdictio tantùm fuerit delegata, vt *infr.* dicemus, & cum
Rodriq. & Portel tenet Lezana *ibi.*
96 Dico quartò, Vicarij quibus prælati suas vices delegant, siue
sint Vicarij Generales, siue Prouinciales, siue locales, tantùm ha-
bent iurisdictionem delegatam amouibilem ab eisdem prælatis,
qui eam delegarunt, nec tam possunt subdelegare, nisi pro casu,
97 quo ipsis id ab eisdem prælatis esset commissum, aut pro causa
98 aliqua determinata, si ipsi essent delegati ad vniuersitatem cau-
99 sarum, & tandem huiusmodi Vicarij sunt veluti Commissarij
delegati. Vnde, quæ de illis diximus *sect. anteced.* eis applicanda
sunt Lezan. *verbo Vicarius n.5.* cum enim omnes sint delegati, de
omnibus idem est iudicium, vide quæ diximus de commissarijs.
100 Si tamen quæras, qui prælati possint Vicarios per delegatio-
nem constituere. Resp. de iure communi hoc competere omni-
bus illis, qui iurisdictionem habent ordinariam, vt patet *ex l. pa-
storalis de offic. iud. ord. & c. cum Episc. de off. in 6* & tenet Peyr. *de
101 priuil ad const.14. Leonis X n.4.* Dixi de iure communi, nam de
iure nostro generalis non potest constituere Vicarium Genera-
lem pro tota religione, vt patet *ex 3.p. nostrar. constitut. c.6.n.10.*
nec Prouincialis pro tota prouincia, vel pro maiori parte illius,
sed totum hoc reseruatur nostro Diffinitorio generali. vt patet
102 *ex ead. 3.p. nostr. const. c 8 n.* ∴ poterit tamen Prouincialis si pro-
pter aliquam infirmitatem, vel aliam vrgentem necessitatem,
non poterit per se ipsum aliquem conuentum visitare, aut aliud
ministerium sui officij pergere, vices suas alicui religioso suæ
103 prouinciæ committere, vt patet *ex eadem const. loc. cit.* poterit
tamen Prior recedens à conuentu Vicarium relinquere etiam
in præsentia sui superioris, quod tamen præstare non potest, si
104 ipse Prior in conuentu adsit, nisi ratione infirmitatis grauis, quæ
eum ab exequendo suo munere impediat, vt patet *ex ead. 3 p. no-
strar. const. c.14.n 4.*
105 Si tandem quæres, quæ possint facere huiusmodi Vicarij, siue
superiores, quando eorum Priores sunt in ciuitate, vel oppido,
vbi sunt Monasteria. Resp. quod licèt in hoc attendenda sit reli-
gionis consuetudo, & constitutiones. Existimo tamen ea omnia
posse efficere in casibus occurrentibus, quæ ipsi Priores, si essent
præsentes facere possent, nisi aliqua eis lege speciali prohibean-
tur, ita Lezana *tom.2.c.13.n.41.* Ratio verò est, quia eo tempore
prædicti præsidentes Monasteriorum, vel sunt prælati, vel qua-
si prælati, vel gerentes munus prælati, non enim pro illo tem-
pore Monasteria sine capite sunt. ergo omnia, quæ facere possent
prælati possunt facere ipsi, & colligitur claré ex Bulla Sixti IV.
dum attenta, quæ est mare magnum Ordinis nostri, vbi conce-
dens facultatem absoluendi venientes ad Ordinem à censuris
ipsam tribuit Generalibus, Prouincialibus, & Prioribus, & vi-
ces eorum gerentibus, & similis commissio pro absolutione fra-
trem à censuris reperitur in mari magno Prædicatorum, ergo
supponit Pontifex vices gerentes Prælatorum Conuentuum, in
quacumque eorum absentia auctoritate Prælatorum fulgere.
106 Et idem dicendum existimo, si Prior sit in altari, ita vt ad eum
non possit accedi, & casus vrgeat. Dixi, nisi aliqua speciali lege
107 prohibeantur, nam in nostro Ordine Superiores, nec alij præsi-
dentes non possunt ponere præcepta formalia, nisi transacto die
vno naturali, vt patet *ex 1.p. nostrarum const. c.5.n.9.*

DISPVTATIO VI.

De Diffinitoribus, & diffinitorijs, tam Generalibus, quàm Prouincialibus.

SECTIO I.

De Diffinitoribus Generalibus.

1 *Regimen omnium ferè religionum à principio fuit Monarchicũ.*
2 *Ob naturæ fragilitatem loco Monarchiæ modo simul aristocraticam amplexati sunt, ita vt alij patres simul cum Generali Religionis regimen administrent.*
3 *Hi patres vocantur Diffinitores, aut alijs nominibus secundùm diuersum modum religionum.*
4 *In mea Religione vocantur Diffinitores, & quando absolutè nominantur Diffinitores intelliguntur Generales, & non Prouinciales.*
5 *Quid sit præcipuum horum Diffinitorum munus.*
6 *In aliquibus Religionibus Diffinitores Prouinciales simul cum Prouinciali actuali, & immediatè transacto, eligunt Prælatos immediatos conuentuum.*
7 *Ad quem horum electio spectet de iure nostro.*
8 *Diffinitorum munus non est dignitas, sed personatus.*
9 *Suprema iurisdictio competit Generali, & Diffinitoribus non seorsim, sed simul in mensa congregatis.*
10 *Diffinitores extra mensam nullam habent iurisdictionem, nec administrationem.*
11 *Huiusmodi munus nõ potest cõferri illegitimis sine dispẽsatione.*
12 *In aliquibus Religionibus Diffinitores tantùm habent votum consultiuum, in aliquibus verò decisiuum.*
13 *In quo differant habere votum consultiuum, & decisiuum.*
14 *Qua scientia debeant huiusmodi Diffinitores pollere.*
15 *Non potest tuta conscientia eligi in Diffinitorem Generalem, qui nõ habuerit scientiam sufficientem ad officium Generalis.*
16 *Diffinitores si voce tenus suffragium ferant, incipiendum est à iunioribus.*
17 *In mea religione suffragantur semper in secreto.*
18 *Generalis non potest aliquod negotium pertinens ad Diffinitorium diffinire, nisi omnes sint in mensa congregati.*
19 *Quid si separatim sumat vniuscuiusque consensum.*
20 *Quando consensus Diffinitorum expostulatur in nullo casu potest Generalis sine tali consensu aliquod negotium graue, validè diffinire.*
21 *Diffinitores tenentur sub mortali in diffinitorio liberè, & clarè suam proferre sententiam, & his in quibus nolunt consentire, tenentur expressè contradicere.*
22 *Non sufficit, quod taceant, & postea tribuant suffragia secundùm suam conscientiam, sed tenentur expressè veritatem aperire, & si intelligant suam sententiam ægrè à Generali esse ferendam.*
23 *Si contrarium intelligant, ac Generalis tenentur sub mortali illud diffinire, & nullo modo cum eo consentire.*
24 *Si vnus, vel plures in votis vincantur in Diffinitorio, hi qui votum reprobatiuum dederunt, tenentur subscribere sententiæ à maiori parte diffinitorij datæ.*
25 *Diffinitores sunt subditi generalis.*
26 *Diffinitores tantùm habent iurisdictionem in mensa cõgregati.*
27 *Non sunt pares Generali, nec in dignitate, nec iurisdictione.*
28 *Iurisdictio Diffinitorum non seorsim, sed simul congregatis conuenit.*
29 *Generalis non est Superior Diffinitorio simul congregato, nec potest illud punire.*
30 *Generalis est Superior cuilibet Diffinitori seorsim sumpto, & potest eum punire.*
31 *Si totum Diffinitorium delinquat non à Generali, sed à subsequenti Diffinitorio, vel à Capitulo generali debet puniri.*
32 *De iure nostro hæc punitio spectat ad Diffinitorium subsequẽs.*
33 *Si Diffinitor generalis aliquem accuset coram suo Prouinciali, & accusatus illum reconueniat de alio delicto coram eodem Prouinciali, tenetur Diffinitor Prouincialis respondere, & Prouincialis potest causam sententiare.*
34 *Diffinitor delinquens in aliquo conuentu, non potest à Priore illius puniri.*
35 *Si delictum fuerit atrox, & detur periculum fugæ, potest Prior Diffinitorem comprehendere, quousque generalis moneatur.*
36 *Si Diffinitor publicè peccet coram Priore, vel Prouinciali potest ab illis puniri.*
37 *Diffinitor generalis tenetur obseruare præcepta, quæ imponuntur à Priore conuentus, in quo residet.*
38 *Non subijcitur pœnis impositis ab ipso Priore.*
39 *Diffinitores generales non possunt cogi à Prioribus ad testificandum coram se ipsis in causis, siue ciuilibus, siue criminalibus.*
40 *Diffinitores de iure nostro non possunt esse plures, nec pauciores, quàm sex.*
41 *Vnde debeant eligi Diffinitores de iure nostro.*
42 *Omnes in potestate, & præeminentijs sunt æquales.*
43 *In locis, vbi adest Generalis, sedent immediatè post Generalem.*
44 *Vbi non adest Generalis, sedent post Priorem domus.*
45 *Possunt epistolas ad se missas independenter aperire, & eis respondere.*
46 *Possunt cum sæcularibus absq; alicuius licentia loqui, & cellas religiosorum quocunque tempore ingredi, excepta domo, vbi sunt conuentuales.*
47 *Possunt alloqui nostras Moniales, & earum cõfessiones audire.*
48 *Possunt è domo, quando ipsis videbitur exire; non possunt tamen exire vltra illos, quos lex permittit, tenetur tamen Prior monitus eis locum relinquere.*
49 *Non possunt se intromittere in gubernatione conuentus.*
50 *Eorum electio spectat ad Capitulum generale.*
51 *Eorum confirmatio ad nostrum Diffinitorium simul cum Generali spectat.*
52 *Eorum antiquitas à Capitulo generali determinatur.*
53 *Non possunt reeligi in Diffinitores, nisi transacto triennio.*
54 *Non possunt eligi in Prouinciales, nisi transacta maiore parte triennij.*
55 *Diffinitores nouiter electi possunt eligi in Prouinciales, in eodẽ Capitulo generali, primo & secundo Diffinitore exceptis.*
56 *Qua virtute, & ætate hi Patres debeant esse ornati.*
57 *Tenentur in omnibus, in quibus Diffinitoriũ secretũ imponit illud seruare, sub iuramẽto secreti, & fidelitatis, quod faciunt.*
58 *Tenentur omnes etiam non vocati ad Diffinitorium accedere, nisi fortè aliquis ab ipso Diffinitorio fuerit occupatus.*
59 *Diffinitorium potest vnum, vel duos Diffinitores intra Hispaniam occupare, non tamen Generalis.*
60 *Generalis non potest alicui Diffinitori præbere licentiam ad non interessendum Diffinitorio.*

61 *Si aliquis Diffinitor è vita discesserit, tenetur vnusquisq; religiosus in toto Ordine præter suffragia consueta pro alijs Religiosis dicere vnam Missam priuatam, & quilibet conuentus tam Fratrum, quàm Monialium, vnum officium, & vnam Missam conuentualem.*

62 *Omnes religiosi tenentur Diffinitores Patres nostros appellare, etiam Prouinciales.*

63 *Diffinitores vtuntur proprio sigillo, & quali.*

64 *Quomodo. & à quibus visitentur.*

65 *Defuncto Generali, Prior diffinitor præest toti ordini dum Vicarius non eligitur.*

66 *Si aliquis Diffinitor moriatur, ad diffinitorium spectat alium eligere.*

67 *Si omnes moriantur simul electio aliorum spectat ad solum Generalem.*

68 *Si Generalis cum quinque Diffinitoribus moriatur, electio Vicarij Generalis spectat ad Diffinitorem superstitem, in tali tamen casu talis Diffinitor non potest se ipsum in Vicarium generalem eligere, sed debet alium eligere.*

69 *Electo Vicario generali ad ipsum Vicarium simul cum Diffinitore, spectat electio aliorum Diffinitorum.*

1 PRo huius sectionis explicatione notandum est, quod licet fe-
rè omnium religionum regimen à principio fuisset Monar-
chicum, tamen ob naturæ humanæ corruptionem factum est, vt
religiones loco Monarchiæ absolutæ, cum ea simul aristocrati-
cam amplexatæ sint, imò ferè omnes religiones tam mendican-
2 tium, quàm non mendicantium regimen aristocraticum elege-
runt relicto Monarchico, ita vt simul cum Generali, vel Prouin-
ciali alij patres electi sint, qui simul cum illo totius religionis
regimen administrent, vt patet ex vsu omnium ferè religionum.
Hi autem patres in aliquibus religionibus vocantur diffinitores,
3 in alijs socij, aut assistentes, in alijs consiliarij, vel collegæ, prout
disponunt vniuscuiusque ordinis statuta, in mea tamen religio-
4 ne vocantur diffinitores, tum Generales, tum Prouinciales, pro-
ut Generali, vel Prouinciali assistunt, quoties tamen in nostris
constitutionibus absolutè, & sine addito nominantur diffinito-
res intelliguntur generales, vt patet *ex 3. p. nostrarum constitut. c.*
5 *6. n. 4.* horum autem diffinitorum præcipuum munus est in Ca-
pitulo Generali, vel Prouinciali grauiores religionis causas dif-
6 finire. Vnde in aliquibus religionibus diffinitores prouinciales
simul cum prouinciali actuali, & immediatè transacto, eligunt
7 prelatos immediatos conuentuum, in nostra tamen religione hu-
iusmodi electio pertinet ad diffinitorium generale cum alijs ad-
iunctis, vt *infr.* suo loco dicemus, & constat *ex 3. p. nostr. constit. c.
2. in nouis constit. n. 12.* his suppositis.

8 Dico primò, Horum diffinitorum, siue Generalium, siue Pro-
uincialium munus non est dignitas, & prælatura, sed persona-
tus, non enim diffinitores habent administrationem cum iuris-
dictione, in quo consistit dignitas, & prelatia, sed tantùm habent
præsidentiam, seu præeminentiam sine iurisdictione, in quo
consistit personatus. Lezan. *tom. 2 c. 13. n. 2.* Nec obstat, quod ipsi
diffinitores, vt habent votum decisiuum, sint participes potesta-
tis generalis; suprema enim iurisdictio non est apud solùm Ge-
neralem, sed simul cum diffinitoribus, ac per consequens vide-
tur propriè illis competere officium prælatorum, cum habeant
supremam potestatem, non minus, quàm ipse generalis. Respon-
9 detur namq; hanc iurisdictionem non illis competere seorsim,
& extra mensam, sed vt congregati in mensa. Vnde pro tunc in
rigore sunt veri prelati, repræsentant enim supremum tribunal
10 religionis, apud quod residet plena potestas, extra diffinitorium
verò nullam habent iurisdictionem, nec administrationem, vn-
de absolutè non possunt dici, nisi personatus, cum solùm habeant
11 certas præeminentias, & prærogatiuas respectu aliorum. Licet
autem huiusmodi munus non sit dignitas, non potest tamen
conferri illegitimis sine dispensatione, vt habetur *in c. 1. & si de
filijs Presbyterorum*, ita Lezan. *tom. 2. c. 13 n. 5.* licèt contrarium
teneat Sigismundus *de elect. dub. n. 72.*

12 Dico secundò, diffinitores generales in aliquibus religionibus,
cum generali tantùm habent votum consultiuum, vt in Societa-
te. Suar. *to. 4. de relig. tr 10. lib. 10. c. 1. n. 6.* in alijs verò religionibus
habent votum decisiuum, vt in nostra religione ex Bulla Clem.
VIII. quæ incipit, *Pastoralis officij*, anno 1593. & patet *ex 3. p. no-
strar. const. c. 6. n 1. & 2.* Differunt autem maximè habere votum
consultiuum, & decisiuum; habere namque votum consultiuum
cum generali est, quod tota rei decisio à generali fiat consultis
tamen, & auditis assistentibus habere autem votum decisiuum
est, quod rei decisio dependeat etiam à sententia, & consensu
diffinitorum, Lezana *tom. 2. c. 13. n. 21.*

13 Hinc fit huiusmodi diffinitores generales debere habere ean-
dem, scientiam quam ipse generalis, quia sunt cum illo in gra-
uioribus casibus coniudices. Ita Peyrin. *de Prælatoq. 2 c. 2. n. 31.*

14 Hinc fit non posse tuta conscientia eligi in diffinitorem genera-
lem, qui dicta scientia non fuerit præditus, sub prætextu, quod
alij quinque diffinitores sint doctissimi, & quod ipse illorum
opinioni semper adhærebit, nam licet hoc in concordi senten-
tia fortè sustineri posset, ex hoc capite in discordi tamen si indo-
ctus sit non poterit inter eorum sententias iudicare, ita Peyr. *ibi.*
Et idem dicendum est de consiliarijs in hac nostra Prouincia
Lusitaniæ his temporibus, cum faciant officium diffinitorum
generalium.

Dico tertiò, hi diffinitores si voce tenus suffragium ferant, à iu- 15
nioribus incipiendum est, nam maioribus incipientibus pericu-
lum est, vt illorum auctoritate minores moti loquantur non se-
cundùm propriam sententiam, sed iuxta seniorum placitum,
Rodr. Portel, quos refert, & sequitur Lezana *sup. n. 22.* In mea 16
tamen religione diffinitores semper suffragantur per vota secre-
ta, vt patet *ex 3. p nostrarum constit. c. 6. n. 2.*

Dico quartò, Generalis nullum negotium quoad diffinito- 17
rium secundùm religionis statuta spectat sine diffinitoribus, qui 18
votum decisiuum habent collegialiter, & simul habitis diffinire
potest, & si singuli separatim consentirent actus prorsus est irri-
tus, & nullus, vt patet *ex c. in gen. de elect.* & tenet cum Decio, &
Barbos. Tambur. *tom. 3. disp. 1. quæsito 2. n. 15.* quod verum est non
solùm in electionibus, sed in omnibus, quæ ad diffinitorium spe-
ctant. Felyn Panorm. Sigismundus, quos refert, & sequitur Tam-
burinus *ibi*, & quoad nostros patet *ex 3. p. nostr. constit. c. 6. n 4.* sunt
enim coniudices cum generali. Secus dicendum est, si diffinito-
res tantùm habeant votum consultiuum, nam tunc si generalis
eorum consilium non postulauerit, peccabit quidem negotia
grauia decernens cum operetur contra finem religionis tales as-
sistentes constituentis, factum tamen erit ratum, nam non pete-
re consilium non est, contra formam substantialem sententiæ,
Rodr. quem refert, & sequitur Lezan. *t. 2 c. 13. n 23.*

An autem quando consensus diffinitorum expostulatur, possit
generalis aliqua negotia grauia expedire, sine tali consensu im-
minente aliqua necessitate, & periculum sit in mora affirmat
cum Sigismundo, Tamburin. *de iure Abbatum tom 3. disp. 1. quæ-
sito 2. num. 26.* Verùm contrarium existimo dicendum cum San- 19
chez, Rebuffo, & alijs, quos *ibi* citat Tamburinus, nam cum ta-
lis consensus sit de forma substantiali actus, sine illo erit irritus,
sicut professio nouitij sine Capituli consensu, vt *tract præced* di-
ximus.

Dico quintò, diffinitores tenentur in diffinitorio sub mortali 20
liberè, & clare suam sententiam proferre secundùm suæ con-
scientiæ dictamen, & si his, quę *ibi* tractantur, consentire nolint
tenentur expresè contradicere, nam diffinitorum munus ad
hoc instituitur, vt suum consensum præbeant, vel negent, *arg c.
1. de his, quæ fiunt à maiori. par. c.* ille autem, qui tenetur loqui, &
tacetur habetur pro consentiente, *l. de ætate §. 9 tacuit, ff de in-
terrogat. c si præstitum de confess. lib. 6* ita cum Archidiacono, Ri-
uio, Felino, & alijs Tambur. *sup. quæsito 3 n. 2.*

Vnde non sufficit diffinitores tacere, seu caput superiori ma- 21
iori inclinare, & postea suffragium secundùm suam conscien-
tiam præbere, sed tenentur veritatem aperire etiamsi intelli-
gant eorum à generali ægrè ferendam; debent tamen in hoc casu
propriam sententiam omni, qua possint reuerentia, ac verborum 22
lenitate propalare, quod si generalem à sua non possint auertere
sententia, tenentur sub mortali contrarium diffinire, & nullo
modo cum generali possunt consentire, ita ex multis Tamb. *sup.
n. 4.* Lezana *sup. n. 24.* & cum alijs Giragus *p. 3. dub. 20. n. 136.* Si 23
tamen accedat, quod vnus, vel plures diffinitores in votis vin-
cantur in diffinitorio hi, qui votum reprobatiuum dederunt, te-
nentur subscribere sententiæ à maiori parte diffinitorij datæ, vt
cum Rodr. benè notauit Purtel *in dubijs regularib. verbo diffinito-
res n. 4* & idem de electionibus, in quibus maior diffinitorij pars
concordauit, dicendum est.

Dico sextò, diffinitores sunt subditi generalis, & illum tam-
quam superiorem tenentur recognoscere: hęc assertio est contra 24
Pasq. *dec. 385.* & contra Peregr. quem citat *ibi* ipse Pasqual illam
tamen expresè tenet Peyr. *de Prælatoq. 1. c. 2. § vnico n. 36.* &
quoad nostros patet *ex 3. p. nostrar. constit. c. 6. n. 9.* vbi dicitur, quod
diffinitores immediatè ipsi generali subijciuntur. Ratio verò est,
quia diffinitores non sunt pares generali, neq; in dignitate, quia
nullam formaliter habent, neque in iurisdictione, quia multa
facere potest generalis, quæ tamen diffinitores efficere non pos-
sunt, ergo sunt inferiores generalibus. Tum quia alias multa es-
sent capita in religione, & religio quoddam monstrum septem
capitum esset, quod abhorret.

Nec obstat, si dicas diffinitores habere supremam in ordine 25
iurisdictionem, non enim suprema iurisdictio est solum apud
generalem, sed etiam apud diffinitores, ergo generalis nullam
habet superiorem iurisdictionem super ipsos diffinitores, qui
sunt veluti socij cum illo in dignitate. Tum quia diffinitores
generales sunt comparticipes officij cum generali, sed par in pa-
rem non habet imperium, *c. inferior, c. deniq; dist. 21. c. Innocentius
§. quamuis de elect.* ergo. Respondetur namque diffinitores non 26
habere absolutè in ordine iurisdictionem sicut generalis, sed
tantùm in iudicijs, & sententijs de rebus grauibus ferendis, & in 27
negotijs magni momenti expediendis. Vnde non sunt pares ge-
nerali, neq; in dignitate, quia nullam formaliter habent neque in
iurisdictione, cum iurisdictio generalis ad plura alia extenda-
tur, tunc quia iurisdictio diffinitorum non competit cuilibet
seorsim, sed diffinitorio, vt simul congregato.

28 Hinc fit, quod licèt generalis non sit superior diffinitorio si-
mul congregato, nec illud, si delinquat possit punire, cum ipse sit
caput illius, & nihil malè diffinire possit, quod ipsi generali præ-
cipuè, vt capiti non imputetur, potest tamen punire quemlibet
diffinitorem, si delinquat extra res pertinentes ad diffinitorium.
29 Tum quia præses punit æqualem sibi, *lege si quis fortes*, *§. si quis ff de pœnit. c placuit 6. q. 3.* Tum quia diffinitores per delictum
fiunt inferiores generali, & omnem dignitatem, si quam habent
amittunt, *l. quicunque cod. vbi Senatores, vel clerici.* Et illa regula,
par in parem non habet imperium, fallit, quando agitur de punitio-
ne, quæ publicam concerneret vtilitatem, vt hic, ita cum D.
Th *in flor. reg. 233.* Peyr *sup.*
30 Sed quæras, à quo sint puniendi diffinitores, si totum diffinito-
rium in rebus pertinentibus ad diffinitorium delinquat. Resp.
in hoc casu non posse ab ipso generali diffinitorium puniri cum
ipse sit caput illius, & delictum diffinitorij non minus diffinito-
ribus, quàm ipsi generali imputetur. Vnde in hoc casu debet pu-
niri, vel à subsequenti diffinitorio, nam licet par in parem non
habeat imperium, hoc solum locum habet, quando non agitur de
punitione, quæ publicam concerneret vtilitatem, vt *supr.* dixi-
mus, vel debet puniri à Capitulo generali, vtpotè superiori, hoc
31 secundùm ius commune existimo dicendum; nam de iure nostro
huiusmodi punitio spectat ad diffinitorium subsequens, vt patet
ex 3. p. nostrar. const. c. 10. n. 1.
32 Sed quæres, an si diffinitor aliquis generalis accuset subditum
alicuius prouincialis apud eundem prouincialem de furto, vel
percussione, & accusatus dictum diffinitorem apud eundem
prouincialem reconueniat accusando diffinitorem de alio sibi
facto furto, seu data percussione, an in hoc casu diffinitor genera-
lis teneatur de iustitia respondere coram prouinciali, & pro-
uincialis possit vtriusque rationes audire, & deinde finaliter sen-
tentiare, Respondeo affirmatiuè: ita Peyr. *de priuilegijs c. 10. in additam. ad constitutionem primam alias secundam Vrbani VIII. n. 7.* Quod si diffinitor noluerit respondere coram correctore su-
per reconuentione facta prouincialis debet ei iustitiam denega-
re, nec ipsum audire in sua causa, vt multis probat glo'sa *in c. 1. & 2. de mut. petit. verbo respondere.*
33 An autem diffinitor generalis peccans in aliquo conuentu, vel
prouincia possit à Priore illius, vel à prouinciali punire. Resp.
negatiuè, & constat *ex c. pater noster 16. q. 1. capite sicut nobis, §. no-lentes de negligentia prælatorum c fin. de statu monachorum, § hac eadem.* Nec obstat *c. volentes de priuilegijs in 6.* in quo statuitur,
quod ratione delicti quis sortiatur forum non suum, nam intel-
ligitur de exemptione reali ratione, scilicet, loci non de exem-
ptione personali, qualis est exemptio diffinitorum: ita cum alijs
34 Peyr *sup. n 8.* Si tamen delictum fuerit atrox, & periculum sit
fugæ, potest Prior, seu prouincialis diffinitorem generalem com-
prehendere, & carcerare ad custodiam vsquequo generalis mo-
35 neatur: ita cum alijs Peyrin. *vbi sup. n. 8.* Aduerte tamen, quod si
diffinitor generalis peccet publicè coram prouinciali, vel Prio-
re, vt si v g. grauiter percutit aliquem religiosum, tunc posse ta-
lem diffinitorem puniri à Priore, vel à prouinciali, quia exem-
ptus ratione delicti notorij potest ab ordinario puniri: ita habe-
tur *in c. patentibus, & in c. suam de priuilegijs*, & cum Hostiensi
docet Peyr *vbi sup. n. 8.*
36 Sed quæres, an diffinitores generales teneantur obseruare præ-
cepta imposita in bonum commune à priore illius domus, vel à
prouinciali eius prouinciæ in qua sunt conuentuales. Respond.
affirmatiuè: ratio est, quia quilibet tenetur obseruare mores il-
lorum cum quibus viuit *c. quibus rebus d. 41. c. illa autem de 12.* &
turpis est pars, quæ non congruit suo toto, *c. quæ contra mores d. 8.* Tum quia, vt *sup.* diximus, generalis tenetur consuetudines,
& statuta laudabilia conuentuum, per quos transit, obseruare.
Tum quia Ecclesiastici tenentur obseruare leges ciuiles in com.
mune vtilitatem editas, vt cum Vasquo, Cruz, & alijs docet
Peyr. *tom. 1 priuilegiorum ad const. 2. Iulij II. n. 1 51. & tom. 3 in ad. ditamento ad const. 1. alias 2. Vrbani VIII n. 19. & tom. 2. Prælati q. 2. c. 2 n. 102.* vbi alios citat, ergo idem dicendum est de diffini-
toribus generalibus, nam licet sint exempti tenentur tamen se
conformare cum communitate, in qua viuunt. Aduerte tamen
37 diffinitores talia præcepta violantes non subijci pœnis imposi-
tis à dicto priore, vel prouinciali, sed debere puniri à proprio iu-
dice scilicet à generali pœna arbitraria habendo consideratio-
nem ad pœnas à priore, vel prouinciali impositas: ita in simili
cum Vasq. Cruz, quos refert, & sequitur Peyr. *ad constitutionem 2. Iulij II. n 151. in fine.*
Sed quæres, an diffinitores generales cogi possint à priore, vel
38 prouinciali illius domus, vel Prouinciæ, in qua resident ad testi-
monium ferendum coram ipsis in aliquo casu, siue ciuili siue
criminali. Respondeo negatiuè, nam cum sint exempti ab eo-
rum iurisdictione illis competit declinatoria fori ordinarij, ac
proinde coram illis iurare non tenentur, & habetur expressè *in l. tutor §. fin ff de iureiur* ita Peyr. *in additamento ad const. 1. alias 2. Vrbani VIII. to. 3. priuilegiorum n. 10.* Quare si casus euenerit,
erit prius obtinenda licentia generalis, vel diffinitorij, vt possit
examinari iuridice: ita cum Farinacio, & alijs Peyr. *sup.* nisi alios
ipse diffinitor vltrò velit testificare, nam tunc depositio eius va-
lida erit etiam non obtenta licentia à generali, vt colligitur *ex c. quamquam 14. q 2.* ita cum Farin. & alijs Peyrin. *sup.*

Dico septimò, diffinitores generales de iure nostro non pos- 39
sunt esse plures, nec pauciores, quàm sex, & si prouinciæ multi-
plicentur, ex diuersis tamen debent esse prouincijs assumpti, ita
vt singuli eorum sint actu conuentuales in ista prouincia pro qua
electi sunt, nisi aliàs officium generalis, vel prouincialis in pro- 40
uincia pro qua electus est exercuerit pro prouincia tamen India-
rum potest eligi ex toto ordine religiosus idoneus. Non possunt
tamen simul esse priores, vel prouinciales, omnes in potestate, &
præeminentijs sunt æquales, sunt patri nostro generali imme- 41
diatè subiecti, & ipse eis designat conuentus pro habitatione, &
in locis communibus eis signum facit, & in locis in quibus capi- 42
tulum generale celebratur, & vbi adest generalis, sedent imme-
diate post generalem, vbi tamen non adest generalis, sedent post
priorem domus.

Possunt omnes epistolas ad se missas absque licentia etiam ge- 44
neralis recipere, & eis respondere, & ad quascunq; personas vo-
luerint scribere cum sæcularibus alloqui, & in cellulas religio- 45
sorum ingredi, & ipsi in cellulas eorum excepto conuentu, vbi
fuerint conuentuales, extra tempus tamen diffinitorij, si ibi dif- 46
finitorium sortè celebretur. Possunt alloqui cum nostris monia-
libus, & earum confessiones audire quoties sibi visum fuerint, 47
possunt è domo, quando ipsis videbitur exire, tenentur tamen
prius priori manifestare, vt eis socium assignet, non possunt ta-
men exire vltra illos, qui secundùm leges possunt exire. Prior
tamen illis postulantibus tenetur eis locum reseruare, tandem
eandem reuerentiam eis tenentur omnes religiosi adhibere, ac 48
suis prælatis ipsi tamen non se possunt intromittere in guber-
natione conuentus, nec capitulo conuentuali assistere, nec Prior
aut alijs eis culpas in refectorio aduertere, quæ omnia habentur
in 3 p. nostrarum const c. 6. n. 1. sect. 9. & 12.

Dico octauò, Nostrorum diffinitorum generalium electio 49
spectat ad capitulum generale, eorum verò confirmatio ad diffi-
nitorium simul cum generali, eorum verò antiquitas à Capitu-
lo generali determinatur, vt constat *ex 3. p nostrarum const. c. 1. n. 7.* Non possunt tamen reeligi in diffinitores, nisi triennio transa- 50
cto, nec in prouinciales, nisi transacta maiori parte triennij, no-
uiter tamen electi, in diffinitores possunt eligi in prouinciales in 51
eodem capitulo generali primo, & secundo diffinitore exceptis, 52
vt constat *ex 3. p. nostrarum const c. 2 n. 18* Debent autem hi pa- 53
tres esse virtute, & prudentia prædicti, & qui saltem triginta, & 54
tres annos ætatis, & octo annos religionis compleuerint *ex 3. p. nostrar. const. c. 2 n. 11. & c. 6. n. 1.* Tenentur etiam in omnibus ne- 55
gotijs secretum seruare, in quibus diffinitorium determinaue- 56
rit secretum debere obseruari, & ad hoc illis datur Sacramen-
tum secreti, & fidelitatis. Omnes tenentur etiam non vocati ad
diffinitorium accedere, nisi fortè aliquis ab ipso diffinitorio fue- 57
rit occupatus, potest namq; diffinitorium vnum, vel duos intra
Hispaniam occupare, quod tamen facere non potest Generalis, 58
nec eis præbere licentiam ad non interessendum diffinitorio, vt 59
patet *ex 3 p. nostrarum constitutionum c 6. n. 3. 5 & 6.* Aduerte ta-
men, quod si aliquis diffinitor è vita discesserit teneri vnum-
quemque sacerdotem in toto ordine vltra suffragia pro alijs re- 60
ligiosis assignata pro eo vnam missam priuatam dicere, quemli-
bet conuentum tam fratrum, quàm monialium vnam missam
conuentualem, & vnum integrum officium defunctorum, vt pa-
tet *ex 1. p nostr. const. c. 17. n. 4.*

Dico nonò, Omnes Religiosi nostri etiam Prouinciales tenen- 61
tur diffinitores generales Patres nostros appellare, *ex 1. part. no-strarum constitutionum c. 15. n. 4.* ipsi verò vtuntur sigillo Ordinis, 62
adiecta tamen in circuitu hac circumscriptione, diffinitorij, *Ex 3 p. nostrarum constitutionum c. 10. n. 4.* Non possunt visitari, nisi
in Capitulo generali à diffinitorio, & generali nouiter electis, & 63
ad hanc visitationem tenentur Generales cum tempus Capitu-
li generalis aduenit, facere de diffinitoribus examen in domibus,
vbi resederunt, & totum diffinitorio nouiter electo committe-
re; & si quis ex toto ordine habuerit aliquid contra diffinitores,
tenetur illud præscriptum diffinitorio mittere per Prouincia-
lem, vel socio illius prouinciæ, qui ad Capitulum generale acce-
dunt, ipsum tamen diffinitorium tenetur eorum causas intra
duos dies dirimere, & eis pœnitentias imponere, nisi defectus
etiam maiorem diligentiam expostulauerint. Nam tum tene-
tur diffinitorium intra tres menses post Capitulum generale ta-
lem diligentiam per se, vel per alios efficere, & eos charitati- 64
uè, & prudenter punire, *ex 3. part. nostrar. const. cap. 10 num. 1. 2. 3. & 4.*

Dico decimò, Defuncto Generali primus diffinitor tenetur
alios conuocare, & quamprimùm Vicarium generalem eligere,
ex 3. p. nostrarum constitutionum c. 6. num. 10 pro illo tamen tem-
pore, quo Vicarius non eligitur primus diffinitor præsidet in to-
to ordine, & debet habere sigillum Generalis, ne dicamus
manere totum ordinem sine capite: ita de sua religione testa-
tur Peyrin *tom. 3. priuilegiorum ad constitut primam, alias 2. Vrba-ni Octaui numero 1.* Si tamen aliquis diffinitor generalis è vita
decesserit, ad diffinitorium spectat alium diffinitorium suo lo-
co eligere *3 part. nostrarum constitutionum cap. 2. numer. 15.* Sed 65
pone

pone caſum quod omnes diffinitores ſimul moriantur, in hoc
caſu exiſtimo electionem prædictorum diffinitorum tunc rema-
66 nere apud ſolum generalem. Nam ius totius diffinitorij in præ-
dicto caſu in ſolo generali reliquis mortis, priuatis, ſuſpenſis,
vel excommunicatis remanere poteſt; quamuis enim nulla Ec-
cleſiaſtica communitas, vel Collegium in vno conſtitui poſſit,
poſtquam tamen ſemel in pluribus eſt conſtitutum poteſt totum
ipſius ius ad vnum reduci, & in eo conſeruari, alijs mortuis *l.
ſicut ff. cuiuſque vniuerſ.* Gloſſa *in cap. gradum, verbo pauciores
de poſtulat. Prælator. & in d. cap. verbo dico*, quam ſequuntur
communiter Doctores cum Rota, quos refert, & ſequitur Tam-
bur. *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 5. quæſ. 8. n. 5.* Barboſa, quàm re-
fert, & ſequitur Lezan. *verbo election.* 4.
67 Hinc fit, quod ſi Generalis cum quinque diffinitoribus moria-
tur, & vnus tantum diffinitor generalis remaneat ad eum per-
68 tinere electionem Vicarij generalis; non tamen poteſt ſe ipſum
in Vicarium eligere, quia hoc eſſet euidens ſignum ambitionis,
Rodr. quem refert, & ſequitur Lezana *tom. 1. cap. 15. num. 6.*
Electo verò Vicario generali ad ipſos ſimul congregatos pertinet
69 electio aliorum diffinitorum generalium iuxta ſupradictam do-
ctrinam; niſi dicere velis, quod Vicarius generalis ſimul cum
diffinitorio ſuperſtite, vnum diffinitorem eligant, & cōfirment,
& poſtea ipſi duo diffinitores ſimul cum Vicario generali ter-
tium diffinitorem eligant, & tunc tres diffinitores alterum eli-
gant, & ſic de cæteris. Hoc enim ego etiam non inficior.

SECTIO II.

De Diffinitorio generali, & de rebus ad illud pertinentibus.

70 *Quoties, & quando Diffinitorium generale congregetur.*
71 *Quæ Generalis, vel præſes in abſentia generalis teneatur in diffinitorio proponere quoties illud congregatur.*
72 *Quoties diffinitorium congregatur ad minus debent adeſſe cum Generali quatuor diffinitores, & abſente Generali ad minus debent adeſſe quinque.*
73 *Non poſſunt pro diffinitoribus admitti ſubſtituti.*
74 *Diffinitores ſeparatim, vel abſentes nihil poſſunt decidere, ſed omnia fieri debent in menſa per vota ſecreta.*
75 *Diffinitorium non poteſt ſuas vices Generali committere, excepto pro aliquibus caſibus quando Generalis tendit ad viſitandam aliquam prouinciam, ſed hoc cum aliqua limitatione, quæ ibi explicatur.*
76 *Poteſt diffinitorium Generali ſuas vices committere diffinitorio Prouinciali Indiarum.*
77 *A quibus debeant firmari decreta diffinitorij.*
78 *Decreta diffinitorij tenetur Generalis executioni mandare.*
79 *Quid agendum ſi noluerit executioni mandare.*
80 *Epiſtolæ miſſæ diffinitorio debent legi in menſa.*
81 *Ad diffinitorium generale ſpectat omnium Prælatorum etiam Generalis renunciationes admittere.*
82 *Ad illud pertinet gremiales Capituli generalis non venientes ad tempus punire, & illorum inhabilitates declarare.*
83 *Ad idem ſpectat omnes controuerſias, & dubia circa electionem Generalis diſſidere.*
84 *Poteſt omnes Prælatos data cauſa ab officijs priuare.*
85 *Si Generalis aliquem Prælatum ab officio priuauerit, tenetur eſt de eo rationem reddere diffinitorio.*
86 *Poteſt mittere Religioſos ad Romanam, & Regiam Curiam.*
87 *Poteſt etiam aliquando Patrem Generalem punire, & quomodo, & quando, & quibus circunſtantijs hoc fieri debeat.*
88 *Si diffinitorium dederit alicui diffinitori aliquā commiſſionē, ad idē ſpectat declarare locū, quē in eius executione debet habere.*
89 *Referuntur varia quæ ſoli diffinitorio reſeruantur.*
90 *Referuntur alia quæ non poſſunt efficere abſente Generali.*

70 Dico primò: Diffinitorium generale de iure noſtro quarto
quoque menſe, ſcilicet decima quinta die Ianuarij, Apri-
lis, & Septembris debet conueniri, & ipſius diffinitorij arbitrio
diſſoluitur. Vltra tamen prædictas vices poteſt Generalis quo-
ties ſibi viſum fuerit diffinitorium congregare, & illud diſſolue-
re; tenetur etiam illud congregare quoties quatuor diffinitores
illud poſtulauerint, & quoties diffinitorium conuocatur, tene-
tur Generalis, & in abſentia Generalis primus diffinitor omnia
71 negotia tunc occurrentia diffinitorio proponere; poſtea vero
poteſt quislibet ex diffinitoribus proponere quod voluerit, &
petentibus aliquid quatuor diffinitoribus, tenetur diffinitorium
illud decidere, & quoties diffinitorium diebus à lege aſſignatis
conuocatur, tenetur diffinitorium omnes electiones in toto or-
dine vacantes prouidere; durat autem in his caſibus diffinito-
rium ad arbitrium Generalis, quæ omnia conſtant *ex 3. p. noſtr.
conſtit. c. 6. n 3. & 4.*
72 Dico ſecundò: quoties diffinitorium Generale congregatur,
debent de iure noſtro ad minus in illo ſimul aſſiſtere cum Gene-
73 rali quatuor diffinitores, & abſente Generali debent ad minus
ſemper eſſe quinque, nunquam pro diffinitoribus poſſunt admit-
ti ſubſtituti, nec ipſi diffinitores poſſunt aliquid ſeparatim, vel
abſentes per litteras decidere, ſed cuncta omnes ſimul in menſa 74
congregati diffinire debent per vota ſecreta; ſcilicet calculis
albis, vel nigris electionibus exceptis, quæ per ſcedulas debent 75
celebrari iuxta Trid. Imò nec ipſum diffinitorium ſimul con-
gregatum poteſt ſuas vices abſolute committere Generali, ſiue
ſoli, ſiue cum alijs adiunctis, excepto pro aliquibus caſibus parti-
cularibus quando Generalis tendit ad viſitandum aliquam Pro-
uinciam, vel domum iuxta eius indigentiam, & negotia, quæ
probabiliter in ea poſſunt euenire, exceptis conuentuum funda-
tionibus, aut eorum derelictione, depoſitione Prouincialis, &
fratrum ab ordine expulſione, & legum, ſiue conſtitutionum no-
ſtrarum diſpenſatione: ita habetur *in 3. p. c. 6 n. 4. 5. & 11.* Po- 76
teſt tamen diffinitorium Generale ſuas vices abſolutè commit-
tere diffinitorio generali Indiarum *ex 3. p. noſtr. conſt. c. 7. n. 13.*
Dico tertiò: omnia decreta diffinitorij debent firmari à patre 77
Generali, & primo diffinitore, & ſecretario, & illa ſtatim tene-
tur Generalis executioni mandare; ſi tamen Generalis negligens 78
fuerit, & humiliter monitus non ſe emendauerit, tunc duo pri-
mi diffinitores ea poſſunt executioni mandare firmando ea no- 79
minibus ſuis, & Secretarij, & ſigillo diffinitorij; vt patet *ex 3. p.
noſtrar. conſt c. 6. n. 14.* Omnes etiam epiſtolæ miſſæ ad diffinito-
rium non poſſunt niſi in diffinitorio coram omnibus diffinitori- 80
bus aperiri *3. p. c. 7. num. 7.*
Dico quartò: Ad diffinitorium generale de iure noſtro ſpe- 81
ctat omnium Prælatorum, etiam patris Generalis renunciatio-
nes admittere *ex 3. p. noſtr conſt. c. 7. n. 7. & 14.* gremiales ante 82
tempus ad Capitulum generale accedentes punire, & eorum in-
habilitates declarare *3. p. noſtr. conſt. c. 3. n. 2.* Omnia dubia cir- 83
ca electionem Generalis ſine nulla contradictione intra diem 84
naturalem decidere *3. p c. 2. n. 4.* Omnes Prælatos data legitima
cauſa ab officijs priuare, & ſi Generalis aliquem ab officio priua-
uit de eo teneatur diffinitorio reddere rationem *3. p. c. 7. nu. 7.*
Occurrenti aliquo graui negotio poteſt aliquem Religioſum ad 85
Romanam, vel Regiam Curiam mittere, & ſi pater Generalis
(quod Deus auertebat) notabiliter fuerit ſcandaloſus, & re-
laxatus, aut prolongationem ſui officij, vel regimen in *noſtr. conſt.* 86
præfixum in totum, vel in partem mutare inteutauerit poteſt
diffinitorium, conuocatis omnibus Hiſpaniæ Prouincialibus, & 87
octo votis ex omnibus concurrentibus contra illum procedere,
& eum ab officio deponere, & in hoc caſu poteſt diffinitorium
ponere præcepta, & cenſuras in toto Ordine, & ipſi Generali
vt in domo à diffinitorio deſignata aſſiſtat, & munus ſuum non
exequatur, quouſque eius cauſa iudicetur, & tunc faciunt ple-
nam fidem decreta diffinitorij firmata à primo, & ſecundo dif-
finitore, & Secretario *3. p. noſtr conſt. c. 6. n. 3*
Dico quintò: Ad diffinitorium Generale etiam ſpectat de 88
iure noſtro ſi aliqui diffinitori dedit aliquam commiſſionem de-
clarare illi locum, quem in eius executione debet habere *ex 3. p.
noſtr. conſt. c. 6. n. 13.* & mittere inſtructiones Prouincialibus,
leges noſtras declarare, diſpenſare in conſtitutionibus ad mores
tamen pertinentibus, Patronatus, Tribunos, ſiue Hoſtia In no-
ſtris Eccleſijs pro vita alicuius perſonę non tamen in perpetuum
Altaria, collateralia, & ſepulturas in maiori Capella, fundatio-
nes admittere, & illas relinquere, concedere in conuentibus
monialium duo loca perpetua, Religioſas de vno ad alium con-
uentum in caſibus de iure conceſſis mutare, dare conſenſum ali-
quibus breuibus Pontificijs ad hoc, vt fœminæ ingrediantur
clauſuram noſtrarum monialium in caſu quo in illis conſenſus
Prælatorum poſtuletur, facere diſtributiones in toto Ordine,
applicare conuentus vnius Prouinciæ alteri; concedere licen-
tiam ad libros imprimendos, concedere licentiam ad eundum
ad conuerſiones, vel ad Romam, & de profeſſionum nullitatibus
cognoſcere, & culpam grauiſſimam punire, quæ omnia conſtant
ex 3. p. noſtr. conſt cap. 7. per totum.
Dico ſextò: Ad diffinitorium etiam ſpectat admittere ad ha- 89
bitum Eunuchos, & illegitimos, & vxoratos, vtroque coniuge
religionem ingrediente, aliquos ad ſtatum fratrum Laicorum
recipere *2. p. noſtr. conſt. c. 6. nu. 6. & 7.* concedere licentiam ad
profeſſionem ſolemnem noſtrarum Domnatorum *2. p c. 3. n. 5.*
Secundam nouitiatus domum pro aliqua Prouincia deſignare *2.
p. c. 7. n. 2.* Eremorum Priores ad tempus pro ſuo arbitrio eligere
2. p c. 7. n. 2. Declarare, quando Eremi habeant congruam ſuſten-
tationem ad hoc, vt non poſſint pro miſſis recipere ſtipendia *2.
p. c. 11. n. 1.* Religioſos ab ordine expellere, & ijs dimiſſorias tri-
buere, & eorum carceres abbreuiare *4. p. c. 6. n. 4. 6. & 8.* In car-
cere perpetuò alicui inflicto ob præſumptionem peccati neſan-
di diſpenſare *4. p. c. 6. n. 4.* Aliquos ſubiectos Capitulo generali
proponere, vt eos ad aliqua ordinis officia eligant: per hoc tamen
non tollitur, quod quis eligat, quem maluerit *3. p. c. 2. n. 5.*
Dico ſeptimò: Abſente patre Generali non poteſt diffinito- 90
rium admittere, aut relinquere aliquam fundationem, aut ali-
quem ab ordine expellere, nec aliquam electionem, excepta ele-
ctione Vicarij Generalis, ob mortem Generalis efficere: ita ha-
betur *in 3. p. noſtr. conſt. c. 6. n. 13.* Immò etiam præſenti Gene-
rali non poteſt diſpenſare in conſtitutionibus regiminis, neque
admittere loca perpetua in conuentibus monialium, nec diſ-
penſare in numero monialium, nec vt aliqua puella ante deci-
mum

mum quintum annum in monialem recipiatur, aut quod aliqua mulier sæcularis in earum conuentu viuat *3. p. c. 7. num. 6.* Nec tribunas, aut fenestras perpetuas in nostris Ecclesijs concedere *3. p. c. 7. n. 6. & 9.* Nec vt mulieres in nostras Eremos ingrediantur *2. p. c. 11. §. 3. nu. 9.* Nec potest studia, aut ordines fratribus laicis concedere *2. p. c. 4. n. 25.* & tandem id quod à diffinitorio fuit decretum non potest iterum reuocare, nec illud iterum diffinitorio proponere, nisi adsint omnes qui illud decreuere *3. p. cap. 7. n. 16.*

SECTIO III.

De Diffinitoribus, & Diffinitorio Prouinciali.

91 *Diffinitores Prouinciales de iure nostro solù possunt esse quatuor.*
92 *A quibus tales diffinitores eligantur.*
93 *Quo loco sedeant tempore Capituli Prouincialis, & quo extra tempus Capituli.*
94 *Ad Capitulum Prouinciale spectat determinare quis eorum habiturus sit primum locum.*
95 *Non possunt reeligi ad idem officium in sequenti Capitulo.*
96 *Habent vocem actiuam in sequenti Capitulo.*
97 *Nemo, nec Pater Generalis eos à sua Prouincia mutare potest, ita vt Capitulo Prouinciali non intersint.*
98 *Possunt a Prouincia amoueri ad aliquod officium exercendum, vel ad eorum petitionem.*
99 *Quæ spectant Diffinitorio Prouinciali proponuntur.*
100 *Finito Capitulo Prouinciali expirat officium horum diffinitorum, vsque ad Capitulum venturum.*
101 *Nullam amplius habent præeminentiam, vel iurisdictionem.*

DIco primò: Diffinitores Prouinciales de iure nostro tan-
91 tum possunt esse quatuor, hi autem eliguntur à Capitulo
Prouinciali, & sedent tempore Capituli Prouincialis tam in ip-
92 so Capitulo, quam extra statim post Prouincialem, & cum eo
præsident in Capitulo Prouinciali. Ad Capitulum verò Pro-
93 uinciale etiam spectat determinare, quis inter eos sit habiturus
primum locum, & vocem, aliorum verò loca regulari debent à
maiori numero votorum, quę in prima electione quilibet eorum
94 habuerit; Non possunt tamen reeligi ad idem officium in se-
quenti Capitulo, in eo tamen habent vocem, si adhuc fuerint
Conuentuales illius Prouinciæ, & nemo, nec etiam Pater Ge-
95 neralis aliquem illorum à sua Prouincia potest amouere: ita vt
96 Capitulo Prouinciali non intersint, nisi ad aliquod officium,
97 munus vel exercendum, vel ad eorum petitionem; quæ omnia
98 habentur *in 3 p. nostr. const. cap. 4. n. 4. & 15.*
99 Dico secundò: Ad diffinitorium Prouinciale, simul cum
Prouinciali spectat regulare vota ad nominationes, quæ in Ca-
pitulo Prouinciali fiunt ad Capitulum Generale, vt patet *ex 3 p.
nostrar. const. c. 4. nu. 6.* Lectores artium eligere, & scholasticos
100 designare *2. p. c. 4 n. 5.* Distributiones pro tota Prouincia efficere
3 p. c. 2. n. 2. Domum pro educatione Nouitiorum designare *2 p.
c. 2. n. 2.* Finito tamen Capitulo Prouinciali expirat officium ho-
101 rum diffinitorum vsque ad Capitulum venturum, & nullam
amplius habent præeminentiam, aut iurisdictionem in nostra
Congregatione Hispaniæ; secus in Congregatione Italiæ.

DISPVTATIO VII.

De Procuratoribus Regularibus.

SECTIO I.

De officio Procuratoris Conuentualis.

1 *Munus Procuratoris conuentualis non est dignitas, vel personatus, sed merum officium.*
2 *Potest illegitimis conferri sine dispensatione.*
3 *Quæ ad hoc officium Procuratoris spectent.*
4 *Subpriores non possunt hoc munus exercere.*
5 *Administratio bonorum conuentus pertinet ad Procuratorem.*
6 *In ordine Minorum Fratres non possunt esse Procuratores monialium.*
7 *Hoc officium remoueri potest ad nutum superiorum localium.*
8 *Illorum electio spectat ad superiorem monasterij.*
9 *Procurator nostrarum eremorum fit à patre nostro Generali.*
10 *Procuratores Conuentuales de iure nostro non habent aliquam præeminentiam.*
11 *Possunt tamen exire à conuentu de licentia Prioris.*
12 *Hoc priuilegio gaudet etiam Procurator Eremorum.*

PRo huius sectionis notitia notandum est, Procuratores posse esse in multiplici differentia, alij enim sunt pro vno conuentu, alij pro tota vna Prouincia, alij pro tota Religione, & hi etiam sunt in duplici differentia, alij enim sunt Procuratores Generales in Romana Curia, alijs in Curia Regia, his suppositis
1 Dico primò: Munus Procuratorum non est dignitas, vel per-
sonatus, cum nullam iurisdictionem, aut præeminentiam ha-
beant, sed tantum est merum officium vnde illegitimis conferri
potest absque dispensatione, Lezana *verbo Procurator num. 3.* Ad 2
huiusmodi autem Procuratores solum pertinet bonorum, redi-
tuum monasteriorum exigendorum cura. Vnde ipsi pecunias,
aut res solutas conseruare, aut expendere non possunt, vt statuit
Clemens VIII. *in decretis pro reformatione Regularium*, quæ ha-
bentur inter Bullas huiusmodi Pontificis *t. 3. Bullarum nu. 6* &
postea confirmata sunt à sacra Cõgregatione iussu Vrbani Octaui 3
in decreto de regular. electis, & apostatis, quod refert Lezana *to. 2.
c. 13. n. 43.* & quo ad nostros patet *ex 1. p. nostr. const. c. 7. n. 7.* Imò 4
ex prædicto decreto Sac. Congregationis habetur nullum ex Su-
perioribus locorum posse exercere munus Procuratoris, aut ha- 5
bere per se ipsam administrationem bonorum monasterij; quia
hæc spectant ad ipsum Procuratorem, Lezana *ibi*, in ordine ta-
men Minorum non possunt FF. esse Procuratores suarum mo- 6
nialium, id enim est illis prohibitum, vt notauit Portel *in dub.
regularib. verbo Procurator monialium.*
Huiusmodi autem Procuratores monasteriorum amoueri 7
possunt ad nutum superiorum, tum ex Tridentin. *sess. 25. cap. 2.*
tum ex declaratione sacræ Congregationis apud Barbosam *in* 8
collectanea Bullarum, verbo officiales, illorum vero electio spe-
ctat ad superiores Monasterij, etiam in casu quo Monasterium
subiectum sit Episcopo: ita cum Laurentio de Franchis, Leza-
na *tom. 2. c. 13. n. 44.* & quoad nostros patet *ex 3. p nostr. const. c. 11.
n. 7.* Excipe nisi aliud disponant specialia statuta, vt accidit in
nostra Religione: nam Procurator Eremorum non fit, à Priore 9
conuentus, sed à Patre nostro Generali, vt patet *ex 2. p. nostrar.
const. c. 11. §. 3. nu. 3.*
Si tamen quæres, an huiusmodi Procuratores conuentuales
in nostro Ordine habeant aliquas præeminentias? Respondeo 10
negatiuè, sed tantum habent facultatem exeundi à conuentu
cum socio de licentia tamen Prioris, *ex 1. p. nostr. const. c. 9. n. 4.*
vbi statuitur, quod nullus, excepto Priore, & Procuratore, vel 11
alio loco illius ad populum exeat, nisi fortè sit ad prædicandum,
vel confessiones infirmorum audiendum. Hoc autem priuilegio 12
exeundi à conuentu pro negotijs conuentus, gaudet etiam Pro-
curator Eremi constitutus à Generali pro illis negotijs, quæ
aliter fieri non possunt, debet tamen ad huiusmodi negotia pera-
genda solus exire: nam alij religiosi, & etiam Prior, in nullo
casu ab eremo possunt exire, vt patet *ex 2. p. nostr. constit. c. 11.
§. 3. nu. 2.*

SECTIO II.

De officio Procuratoris Prouincialis.

13 *Hoc munus in ordine nostro, non est dignitas, aut personatus, sed merum officium.*
14 *Potest sine dispensatione illegitimis conferri.*
15 *His Procuratoribus competit cura omnium bonorum, & redituum omnium conuentuum Prouinciæ.*
16 *Vt possint agere lites omnium Monasteriorum debent eligi à Capitulo, vel diffinitorio Prouinciali.*
17 *Procurator sit electus à Prouincia non expirat morte Prouincialis, vel etiam omnium prouinciæ Prælatorum.*
18 *Procurator Prouinciæ electus à solo Prouinciali expirat mortuo Prouinciali.*
19 *Procurator Prouinciæ electus à Prouinciali nomine dignitatis vel officij, non expirat morte Prouincialis.*
20 *Idem dicendum est de Procuratore electo ex vi statuti, & legis.*

DIco primò: Munus Procuratorum Prouinciarum in ordi- 13
ne nostro non est dignitas, aut personatus, sed merum of-
ficium siquidem nullam iurisdictionem, aut præeminentiam
habet; Vnde de illis eodem modo philosophandum est, ac de 14
Procuratoribus Monasteriorum; vnde potest sine dispensatione
conferri illegitimis. In illis tamen Religionibus in quibus Pro-
curatores prouinciarum habent aliquam iurisdictionem, vel
præeminentiam, eorum munus dicetur, & erit dignitas, vel 15
personatus, sed de his videnda sunt specialia statuta: ita Leza-
na *verbo Procuratores n. 5.* Competit autem his Procuratoribus
bonorum, aut redituum omnium Monasteriorum Prouinciæ
exigendorum cura.
Vt autem ij Procuratores Prouinciæ possint lites, & causas 16
totius Prouinciæ agere in iudicio, non solum à Prouinciali, sed
à toto Capitulo Prouinciali, saltem ab illis qui repræsentant
totam Prouinciam, scilicet à Prouinciali cum suo diffinitorio
debent esse electi, & ratio prioris partis est, quia quod omnes
tangit, ab omnibus approbari debet, sed hic Procurator om-
nium Conuentuum Prouinciæ causas agit: ergo ab omnibus ap-
probari debet. Deinde quod sufficiat, quod eligatur à diffini-
torio cum Prouinciali, etiam liquet, quia diffinitorium totam
Prouinciam repræsentat: ergo qui habet speciale mandatum
à diffinitorio censetur illud habere à tota Prouincia: ita Leza-
na *in const. 13. nu. 27. & seqq.*
Hinc fit, Procuratorem Prouinciæ sic electum à diffinitorio, 17
vel Capitulo non expirare per mortem, vel amotionem ab offi-
cio, Prouinciali, vel etiam omniũ Prouinciæ Prælatorum. Nam
cum

cum isti sint constituti Procuratores à tota Prouincia, cum Pro-
uincia eadem perseueret, censetur perseuerare eius mandatum.
Aliter dicendum est de Procuratore Prouinciæ electo à solo
Prouinciali: nam hic mortuo, vel amoto ab officio Prouinciali,
18 cessat illius auctoritas propter oppositam rationem; ita cum
Nald. Lezan *verbo mandatum n.14.* Excipe, nisi talis Procurator
institutus fuerit à Prouinciali nomine dignitatis, vel officij in il-
lis religionibus, in quibus id facere possunt sine conuentibus
19 Prouinciæ. Nam cum dignitas, vel officium talis Prælati non
cesset, sed eadem censeatur manere in successore, censetur eius
mandatum permanere, & idem dicendum existimo de Procura-
tore electo à Prouinciali simul cum Priore alicuius conuentus
ex vi legis, vel statuti, vt accidit in Procuratore huius nostrę
Prouinciæ Lusitanię. Nam cum hic Procurator eligatur à Pro-
20 uinciali ex vi statuti, non expirat morte Prouincialis, sed durat
pro tempore à tali statuto stabilito, vel dum perseuerat statutū.

SECTIO III.

De officio Procuratoris Generalis, tam Curiæ Romanæ, quàm Regiæ.

21 *Munus Procuratorum Generalium, siue Romanæ Curiæ, siue Regiæ, si habent iurisdictionem annexam, est dignitas, si vero tantùm habeat aliquas prǽeminentias, est personatus.*

22 *Non potest sine dispensatione conferri illegitimis.*

23 *Munus Procuratoris Romanę Curię de iure nostro est dignitas.*

24 *Munus Procuratoris Generalis Curię Regię, de iure nostro tantùm est personatus.*

25 *Procuratores Generales vtriusque Curiæ de iure nostro eliguntur à diffinitorio Generali.*

26 *Diffinitorium eis præbet potestatem ad omnia negotia Religionis peragenda.*

27 *Eorum officium, vt quamplurimum durat per triennium.*

28 *Possunt ab eodem diffinitorio reeligi in officio, & ab eo amoueri absque eo, quod alicui teneatur reddere rationem.*

29 *Ipsi Procuratores post eorum electionem tenentur facere iuramentum fidelitatis.*

30 *Electio Procuratorum Generalium de iure communi pertinet ad totam congregationem.*

31 *Aliquando fit per nominationem Generalis iuxta varia Religionum statuta.*

32 *Procurator Generalis potest agere quosuis casus, etiam speciale mandatum requirentes omnium Prouinciarum, & conuentuum, & personarum ordinis.*

33 *De iure nostro non potest Procurator Romanæ Curiæ aliquam Bullam circa gubernium vniuersale ordinis, vel quid simile impetrare absque consensu Capituli generalis.*

34 *In alijs tenetur stare obedientiæ diffinitorij Generalis.*

35 *Absque eius mandato non potest quidquam agere in rebus pertinentibus ad Religionem in communi.*

36 *Procurator Generalis Curiæ Regiæ non potest extraneorum negotia, nec personalia cuiuscumque Religiosi, nisi à Prouinciali alius Prouinciæ fuerint commissa expedire.*

37 *Non potest per se ipsum sæcularium tribunalia adire, ad lites, vel negotia personalia.*

38 *Munus Procuratoris Generalis est magnæ præeminentiæ.*

39 *Ad eum pertinet orare in Capella Papæ, & in eadem Capella debito tempore interesse.*

40 *Sedet in Capella Papæ post Episcopos, & Generales ordinum.*

41 *Inter Procuratores ordinum Minorum datur præsidentia Procuratori Obseruantiæ respectu Conuentualium.*

42 *De iure nostro Procurator Romanæ Curiæ vbicunque sit, sedet immediatè post Prouincialem illius Prouinciæ, & Priorem conuentus, & diffinitores Generales.*

43 *Procurator Curiæ Regiæ sedet immediatè ante Subpriorem Conuentus, non potest tamen in eius præsentia præsidere in locis communibus.*

21 DIco 1. Munus Procuratorum Generalium siue Romanæ
Curię siue Regię, si aliquam habeant annexam iurisdictio-
nem, est dignitas; si verò tantùm habeat aliquas prǽeminentias,
sine iurisdictione, est personatus. Vnde sine dispensatione non
potest conferri illegitimis, Lezana *verb. Procurator, n.3.* An autē
22 nostri Procuratores Generales, siue Curiæ Romanę, siue Regiæ
sint dignitates, vel personatus? Resp. Procuratorem Romanæ
Curię esse non solùm personatum, sed dignitatem; siquidem ha-
23 bet superioritatem, & iurisdictionem super omnes, qui Roma-
nam Curiam tendunt. Omnes enim illuc accedentes, statim te-
nentur ei suas literas obedientiæ præsentare, & causam sui ad-
uentus aperire, & in omnibus negotijs ei obedire, & illuc acce-
dentes sine debita licentia comprehendere potest in carcere, vel
alio cum eis vti remedio opportuno, & potest Apostatas à cen-
suris absoluere, vt patet *ex 3.p nostr. const. c.11. n.3.* quæ omnia, vt
debitè fiant, cum iurisdictionem requirant, proculdubio hæc il-
li à lege censetur concessa, ac per consequens eius munus erit
dignitas, Lezana *to.2.c.13.n.25.* E contra verò Procurator Curiæ
Regiæ, cum nullam iurisdictionem habeat super alios Religio- 24
sos, sed tantùm aliquas præeminentias, vt patet *ex nostr. const. 3. c.11. n.4.* Eius munus personatus est, & non dignitas, Lezana
sup. n.25.

Dico secundò, Procuratores Generales siue Romanæ Curiæ, 25
siue Regiæ de iure nostro eliguntur à diffinitorio Generali, &
illis pręebet diffinitorium iuridicam potestatem ad peragendum
omnia negotia totius ordinis, tam in Romana Curia, quàm Re-
gia. Durat verò eorum officium, vt quàm plurimum per trien-
nium possunt tamen ab eodem diffinitorio reeligi, vel ab officio 26
amoueri absq; eo quod diffinitorium teneatur sui facti rationem 27
reddere: ipsi verò postquam electi sunt, tenentur prius facere iu- 28
ramentum fidelitatis, vt patet *ex prædicta lege n.1. & 4.* Dixi de
iure nostro, nam de iure communi eorum electio pertinet ad to- 29
tam Congregationem; cum enim sint Procuratores, non solum
pro ordine, & singulis eius personis, sed & pro singulis eius pro- 30
uincijs, & conuentibus, æquum & rationi congruum est, vt eo-
rum electio ad solam Congregationem generalem pertineat.
Vnde in omnibus ferè Religionibus à Vocalibus Capituli Ge-
neralis fieri solet: ita Samuelius *de elect. tr.3. disp.1. controuers. 5. n. 6. & 7.* licet aliquando fieri etiam possit per nominationem Ge-
neralis secundùm Religionum statutum: ita Lezana *t.2.c.13.n.* 31
25. & ita fit in religione Dominicanorum ex indulto Martini
V. prout testatur Samuelius *sup. n.5.*

Dico tertiò, Licet de iure communi Procurator Generalis
minimè censeatur Procurator pro singulis conuētibus, cum da-
ta sit ei pro ordine potestas, & pro singulis personis de ordine, at 32
tamen ex concessione diuersorum Pontificum facta diuersis or-
dinibus agere potest Procurator Generalis quasuis causas, etiam
speciale mandatum requirentes omnium Prouinciarum, con-
uentuum, & personarum ordinis, ac si plenum, liberum, & spe-
ciale mandatum ad huiusmodi causas accepisset, vt patet ex pri-
uilegio Bonifacij IX. concesso Generali Ordinis Prædicatorum,
quod refert Lezan. *verbo Procuratores n.5.* in quo priuilegio con-
cedit Pontifex ipsi Generali, vt possit talem Procuratorem eli-
gere, & quoties sibi videbitur liberè amouere, & quod vacante
officio Generalis, minimè officium talis Procuratoris censeatur
cessare, donec super hoc à Generale successore aliter ordinetur;
& quod dictus Procurator possit, & valeat quascunque causas
tam ciuiles, quàm criminales Ecclesiasticas, siue mundanas, quas
voluerit assumere pro dicto ordine, locis, & ipsorum conuenti-
bus, & officialibus, & personis ipsius; prout latius in prædicta
Bulla, quam refert Lezan. *sup.* continetur.

De iure tamen nostro non potest Procurator Generalis Curię 33
Romanæ aliquam Bullam circa gubernium vniuersale ordinis,
vel quid simile impetrare absq; consensu Capituli Generalis, & 34
in alijs tenetur stare obedientiæ diffinitorij Generalis, & absq;
eius mandato non potest quidquam agere in rebus pertinentibus
ad religionem in communi, & si de hoc aliquam epistolam alicu- 35
ius religiosi receperit, tenetur eam statim sub pręstito iuramen-
to diffinitorio manifestare. Procurator verò Curiæ Regiæ non 36
potest extraneorum negotia, nec personalia cuiuscunque Reli-
giosi; nisi à Prouinciali suæ Prouinciæ fuerint commissa, expe-
dire, & si tale negotium difficultatem aliquam habuerit, tunc
debet consulere patrem nostrum Generalem, vt patet *ex eadem
lege n.4.* Nec potest per se ipsum iudicum sæcularium tribuna- 37
lia, aut alio Regis Ministros adire ad lites, seu negotia merè
temporalia alicuius conuentus, vel cuiuscumque illa sint, sed
hoc per sæcularem Procuratorem exequi debet, vt patet *ex eadem lege n.7.*

Dico quartò, Procuratoris generalis munus magnæ pręmi- 38
nentię est in Religionibus mendicantibus, in quibus ad eum per- 39
tinet orare in Capella Domini Papæ, & eidem Capellæ debito
tempore interesse, quasi totius ordinis, vel Generalis personam
reprę sentando, Rodr. *to 1.q.13. art.2.* Lezana *to.2.c.13.n.25.* Eius
verò locus in Capella est post Episcopos, & Generales ordinum; 40
& quoad Procuratores ordinis Minorum præcedentia datur
Procuratori obseruantiæ respectu Procuratoris Fratrum Con- 41
uentualium, vt declarauit sacra Congregatio anno 1602. & cum
Barbosa, & Nauar. testatur Lezana *verbo Procurator n.4.* De iure
verò nostro Procurator Generalis Romanę Curię vbicunq; sit, 42
immediatè sedet post Prouincialem illius Prouinciæ, & Priorē
Conuentus, & post diffinitores Generales; Procurator verò Cu- 43
rię Regię sedit immediatè ante Subpriorem Conuentus, non
potest tamen in eius pręsentia pręsidere in actibus communibus.

DISPVTATIO VIII.

De potestate Capitulorum Generalium.

SECTIO I.

De Capitulo in communi.

1 *Quid intelligatur per Capitulum Regularium.*

2 *Quomodo diuidatur.*

3 *Quæ personæ ad vnumquodque Capitulum vocentur.*

4 *A quo*

4 *A quo debeant Capitula conuocari.*
5 *Capitulares non vocatio, tenentur ire ad Capitulum.*
6 *Quem locum in Capitulis debeant habere Capitulares.*
7 *In quibus consistat potestas Capituli.*
8 *Quid si Capitulum delinquat.*
9 *Quos actus possint Capitula exercere.*
10 *Capitulum Generale de iure nostro ampliorem habet potestatem quam Generalis.*
11 *Ad Capitulum non requiritur certus numerus Vocalium, sed cum illis qui accedunt celebrandum est suo tempore.*
12 *Vocales Capituli Generalis nec Prouincialis sine causa non possunt abesse à Capitulo.*
13 *Si sine causa non accedant grauiter puniuntur.*
14 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
15 *Ad quem pertinet iudicare in causa non accedendi sit legitima.*
16 *Vocales Capituli Conuentualis possunt suæ voci si velint renuntiare, nisi ob aliquam circunstantiam contrarium expostuletur.*
17 *Qui voci suæ renuntiauit, potest eam reassumere.*
18 *Qui vocatus noluit accedere, si postea mutata voluntate accedat, possunt cæteri vocales eum iterũ admittere, non tamen tenẽtur.*
19 *Excusatus legitimè à Capitulo, non potest suum votum alteri committere, nec illud mittere per scriptum.*
20 *Si loco impediti, alius iure speciali stabiliatur, & postea veniat proprietarius admittendus est, & substitutus excludendus.*
21 *Quid si accedat peracta iam parte electionis, vel tota electione.*
22 *Quid si aliquis Vocalis accedat, inchoato iam Capitulo.*
23 *Quid si Vocalis accedens inchoato iam Capitulo fuit contemptus:*
24 *Capitulum non congregatum à proprio Prælato est acephalum.*
25 *Vt gesta per Capitulum sint valida non requiritur quod omnes ad sonum cymbali sint vocati, sed sufficit quod omnes vocales assistant quomodocumque conuenissent.*
26 *Quid si in aliqua materia aliud iure speciale sit dispositum.*
27 *Omnia tractanda in Capitulis debent decidi per maiorem partem Capituli.*
28 *Vt aliqua res dicatur decisa debent omnes consentire simul in vnum congregati, & non sufficit quod separatim consentiant.*
29 *Quantum debeant Capitula durare.*
30 *Ante Capitulum quomodo Præsidens debeat Capitulares absoluere à censuris.*

1 DIco primò: per Capitulum hic intelligimus adunationem
Regularium pro negotijs expectantibus ad statum Reli-
gionis ipsorum; Diuiditur autem in Generale, Prouinciale, &
2 locale. Capitulum generale est pro negotijs totius Ordinis; Pro-
uinciale pro negotijs Prouinciæ; Conuentuale pro negotijs Con-
3 uentus, ad vnumquodque, aut eorum Capitulorum diuersæ per-
sonæ sunt vocandæ pro diuersitate illorum, quos in vnoquoque
Capitulo explicabimus. Debent autem Capitula conuocari in
4 tempore, à lege statuta ab eo qui in illis debet præsidere; quod
si Præsidens Capituli Capitulares non vocauerit, ipsi ad tempus
secundum statuta Religionis determinatum, possunt conuenire
5 in locum vbi præsens morari consueuit, vel in locum à lege sta-
tutum, ita Sanmelius *de elect. tract.* 1. *disp.* 2. *controu.* 4. *nu.* 4. &
est conforme nostræ constitutioni 3. *p. c.* 1. *n.* 1. *& c.* 4. *n.* 1.
6 Dico secundò: in his Capitulis debent Religiosi sedem ha-
bere secundum gradum suæ dignitatis; quod si sint æquales, vt
accidit in Capitulis Conuentualibus debent sedere secundum
antiquitatem suæ professionis, vt patet *ex* 3 *p. nostr. const. c.* 13.
nu. 1. nisi in alijs Religionibus tempus receptionis ad habitum
inspiciatur, vt docet Peyrin. *tom.* 3 *priuil. c.* 2. *n.* 23.
7 Dico tertiò: potestas Capituli consistit in maiori, ac saniori
parte eorum, qui sunt vocati, ita habetur in Syluestro, *verbo Ca-
pitulum n.* 1. Sanior autem pars illa dicitur, quæ est maior respe-
ctu totius Capituli, ita communiter Doctores apud Tamburin.
8 *tom.* 1. *q* 6. *disp.* 1. *n.* 25. hoc tamen non habet locum in casu quo
Capitulum delinquat, ideòque priuetur potestate ipsi compe-
tente, *ex c. bonæ memoriæ, & c. cum nobis de electione*. Siquidem
tunc tota potestas remanet in minori parte quæ non delinquit,
Abbas *in c.* 1. *de his quæ fiunt à maiori parte nu.* 12. Rodr. & cum
alijs Belasius *verbo Capitulum nu.* 2. Immò si maior pars Capituli
faciat aliquid reprobatum à iure potest minor pars illi resistere,
protestando, ita cum Riccio, Belasius *verbo Capitulum n.* 3. si ta-
men fiat à duabus partibus Capituli, dicitur fieri à toto Capitu-
lo, Belasius *suprà nu.* 6. Limita nisi id, quod factum est tangat
omnes de Capitulo singulariter, & non tantum collegialiter,
Belasius *suprà num.* 6.
9 Possunt autem huiusmodi Capitula exercere omnes actus iu-
risdictionis, quos siue iure communi, siue ex priuilegio possunt
exercere Præsidentes illorum respectiuè. Vnde Capitulum Ge-
nerale potest sicut Generalis imponere censuras, & ab illis ab-
soluere, commutare, & dispensare vota, concedere facultates,
& alia efficere, ac ipse Generalis, quod verum est, & si ipsi Ge-
nerales, vel Prouinciales in eis assistant: ita cum Syluestro, &
alijs Lezana *verbo Capitulum n.* 5. immò alia potest nostrum Ca-
10 pitulum Generale efficere, quæ tamen efficere non potest, ipse
Generalis per se solus, vt patet *ex* 3. *p. nostr. const. c.* 1. *n.* 16. & ex
alijs locis in quibus plura reseruantur Capitulo Generali.

Dico quartò: ad Capitulum non requiritur certus numerus
Vocalium, sed si tempore præfixo omnes qui debent illi inte-
resse non accedant Capitulum cum illis qui conuenerunt, alijs
minimè spectatis celebrandum est, vt patet ex his quæ *infrà* di-
cemus de electione; & quoad nostros *ex* 3. *p. nostr. const. c.* 1. *n.* 8. 12
Aduerte tamen Vocales Capituli generalis, nec Prouincialis non
posse absque iusta causa abesse à Capitulo, quia iure regulæ, &
officij ad id tenentur: statutis enim pro bono communi inductis
non potest quis renuntiare: ita cum Sigismund. Felino, & alijs
Peyrinis *tom.* 3. *priuilegiorum cap* 9. *n.* 28. Vnde si de facto non ac- 13
cedant grauiter puniuntur. Existimo tamen in nostra Religio- 14
ne non accedentes non peccare mortaliter, cum nostræ consti-
tutiones non obligent ad mortale, nisi ex defectu alicuius Capi-
tularis, bonum publicum, graue damnum pateretur, Peyrin.
suprà. Iudicare autem, an detur legitima causa non accedendi, 15
spectat de iure communi ad Prælatum, qui Capitulo præfutu-
rus est. Peliz. *tract.* 9. *c.* 8. *num.* 15. nisi aliter constitutiones pro-
priè disponant.
An autem vocalis Capituli Conuentualis possint renuntiare 16
voci suæ? Respondeo posse, nisi inde bonum Conuentus, vel com-
mune aliquod graue damnum pateretur; est enim illud ius pro-
prium, cui vnusquisque potest renuntiare. Peyrin. *suprà*. Ad- 17
uerte tamen, quod si quis renuntiet voci, & ante acceptationem
eum pœniteat, ac velit eam iterum resumere, potest id facere,
& ab alijs debet admitti; ita cum Lauorio, Sigismund & alijs
Peyrin. *n.* 29 An autem debeat admitti ad Capitulum genera- 18
le, siue Prouinciale, siue locale Religiosus, qui vocatus noluit
accedere, si postea mutata voluntate, accedat? Respondeo, de
iure communi posse illum admitti à Vocalibus, non tamen te-
neri, quod possint illum admittere, patet quia Capitulares si
velint possunt ad Capitulum, non vocale admittere, nisi obstant
specialia statuta, quod autem non teneantur etiam patet, quia
renuens vocatus accedere ad Capitulum, facit se à Capitulo
alienum: ergo alij eum non tenentur recipere, ita Peliz.
suprà num. 22.
Dico 5. Religiosus legitimè excusatus à Capitulo non potest 19
alicui vocem suam delegare: ita Peliz. *suprà n.* 16. cederet enim
id in præiudicium illorum, qui iuxta Ordinem antiquitatis iu-
re suo admittendi sunt; & quo ad nostros patet *ex* 3. *p. nostr.
constit. c.* 2. *n* 6. Imò nec potest suum votum mittere in scriptis,
dicat cum Azor, Portel 2. *p. casuum, casu* 1 *n.* 1. ita Peliz. *n.* 17.
Talis enim modus vocandi est expositus maximus periculis, &
non est necessarius cum alij sint qui vocare possint. An autem
ægrotante aliquo Religioso in loco Capituli sit petendum ab il-
lo suum votum, & quomodo id faciendum sit, agentes *de Ele-
ctione* dicemus.
Sed quæres, an si loco Religiosi Vocalis impediti, alius ex le- 20
ge substituatur, si postquam substitutus accedit ad Capitulum,
eueniat quod proprietarius iam non impeditus ad Capitulum
veniat quis illorum sit admittendus, & hic casus accedere po-
test in nostris Capitulis Prouincialibus, in quibus loco Prioris
impediti accedit Subprior. Respondeo, quod si iam electiones 21
sint peractæ, non debet proprietarius iam admitti, secus si non
sint peractæ, & si aliquæ sint factæ, quædam vero non, Proprie-
tarius debet admitti ad illas electiones, quæ remanent faciendę
ita & benè Peliz. *suprà nu.* 19.
An autem si aliquis Vocalis ad Capitulum accedat, inchoato 22
iam Capitulo debeat ad illud admitti? Respondeo debere ad-
mitti ad illas electiones, quæ remanent faciendæ, quod si aliqua
sit inchoata, non debet repeti, sed continuari si alias Religiosus
de nouo accedens non fuerit contentus, cum in hoc casu vota
iam data fuerint legitima; secus si talis Religiosus fuerat con-
tentus; nam tunc cum priora vota cassanda sint ad petitionem
de nouo ingredientis, si talis Religiosus velit illa cassare, absque 23
dubio repetenda sunt, vtpotè inualida; secus si Religiosus de
nouo admissus prædicta vota rata habeat: ita Fabian. *verbo ele-
ctio num.* 13.
Dico sextò: Capitulum non Congregatum à proprio Præ- 24
lato, est acephalum, & gesta per id non valent, cum enim sit si-
ne capite, non potest corpus mysticum Religionis repręsentare,
nec in virtute Religionis operari, ita Lezana *tom.* 2. *c.* 12. *nu.* 6.
Palaus *tract* 4 *disp.* 1. *p.* 5. §. 7. *n.* 1. An autem vt gesta per Capi- 25
tulum sint valida, requiratur etiam, quod omnes sint vocati ad
sonum cymbali, vel alio signo ad tale quid dicendum? Respon-
deo negatiuè, sed sufficere quod omnes qui vocem habent in
tali Capitulo adsint cum suo capite, & si ad illud sint vocati,
verbi gratia, ad recitandum, vel ad recreationem: & ratio
est, quia si omnes simul adsunt, qui de iure ad talem actum sunt
vocandi, Capitulum verè est Congregatum, ergo non est ne- 26
cesse quod ad talem actum in specie sint vocati. Excipè, nisi in
alia peculiari materia, aut causa contrarium iure sit dispositum,
quod procedit, & si in Religione detur lex, quod ad Capitu-
lum vocetur ad sonum campanilis datis tot ictibus in specie,
hoc enim non pertinet ad substantiam conuocationis Capituli,
sed ad accidentalem solemnitatem Peliz *suprà n.* 4.
Dico septimò: tam electiones, quàm omnia alia negotia quæ
in Capitulo tractantur, debent decidi per maiorẽ partem Capi-
tuli,

tuli, vt patet *ex 2.p.nostr. const. c.9. nu.1.* licèt alias hoc in alijs
negotijs propter electiones, non sit decisum de iure communi.
28 Vnde de hoc videnda sunt Religionum specialia statuta. Ad-
uerte tamen, quod vt res in Capitulo dicatur decisa, non suffi-
cere vt Religiosi de ea sigillatim suum suffragium ferant, sed
vltra requiri, vt omnes Vocales simul Congregentur, nam quæ
dicuntur fieri Capitulariter, dicuntur fieri ab Vniuersitate, vt
vniuersitas est; quæ autem fiunt ab vniuersitate, vt vniuersitas
est, debent fieri per Congregatos in vnum more solito, ita Pa-
normitan. *in cap. in Genesim de electione n.12.*

29 Dico octauò: de iure communi non est dispositum quanto
tempore debeant Capitula durare; ideòque pro conditione re-
rum quæ ibi tractantur, possunt continuari arbitrio ipsorum
30 Capitularium, & non tantum arbitrio Præsidentis, ita Peliz.
suprà nu.39. Tandem antequam incipiatur Capitulum Præses
illius debet omnes absoluere ab omnibus censuris, suspensioni-
bus, & inhabilitatibus, vel alio quouis impedimento, vt electio
nullo modo reddatur nulla, vt patet *ex 3.p. nostr. const. c.1. n.6.*
Quod etiam alij regulares debent obseruare iuxta modos cuius-
cumque Religionis, Peliz. *suprà nu.42.*

SECTIO II.

De potestate Capituli Generalis.

31 *Quid sit Capitulum Generale.*
32 *A quo debet congregati.*
33 *Qui ad illud debeant vocari de iure communi.*
34 *Qui de iure nostro.*
35 *Quis sit finis huius Capituli.*
36 *Quæ sit illius potestas.*
37 *Capitulum Generale est super Generalem Ordinis, & potest illum deponere, & punire.*
38 *Potest efficere nouas leges, & statuta perpetua pro conseruatione regulæ.*
39 *Tales leges statim à Papa censentur confirmatæ.*
40 *Quam vim tribuat legibus hæc confirmatio.*
41 *Capitulum Generale potest efficere leges perpetuum etiam repugnante ipso Generali.*
42 *Potest suis legibus ipsum Generalem obligare, etiam quoad vim coactiuam.*
43 *Generalis non potest tales leges reuocare.*
44 *Generalis potest dubia circa illas occurrentia declarare.*
45 *Hæc declaratio est iuridica, & legalis.*
46 *Generalis finito suo officio puniuntur ob defectus commissos contra leges factas à Capitulo Generali.*
47 *Capitulum Generale vacante Sede Generalis, idem potest efficere, ac si Generalis Sedes non vacaret.*
48 *Potest reuocare leges factas ab alio Capitulo Generali, etiamsi à Papa fuissent confirmatæ.*
49 *Quid si fuissent confirmatæ ex certa scientia, & per modum decreti, & mandati.*
50 *Capitulũ Generale non potest aliquid statuere cõtra ius cõmune.*
51 *Potest statuta iuris communis declarare, innouare, & vbi adest pœna illam imponere.*
52 *Non potest facere statuta arctiora super Regulam.*
53 *Quid si Regula præcipiat vt obediatur Prælatis, & si præcipiant super regulam.*
54 *Si necessarium fuerit ad impediendam grauem regulæ relaxationem possunt condere statuta super regulam.*
55 *Quid si profitentes solum habuissent intentionem profitendi regulam sic relaxatam.*
56 *Capitulum Generale potest auferre à subditis priuilegia concessa à Pontifice, eorumque vsum restringere.*
57 *Posita tali restrictione vel oblatione, non possunt subditi illis vti licitè, nec validè.*
58 *Capitulum Generale potest aliquos casus reseruare, non solum ex enumeratis à Clemente VIII. sed etiam alios.*
59 *Potest adhuc hodie reducere onera perpetua Missarum.*
60 *Potest dispensare cum suis subditis illegitimis ad honores, gradus, & dignitates Ordinis, si detur legitima causa.*
61 *Quæ sit ad hoc causa legitima explicatur.*
62 *Non est necesse vt explicetur qualitas legitimationis in dispensatione ad hoc vt sit valida.*
63 *Si in Capitulo Generali vel Prouinciali eligatur aliquis Religiosus illegitimus ad aliquam Prælatiam, eo ipso saltem in foro conscientiæ censetur dispensatus si alias Capitulares sciebant illum esse illegitimum.*
64 *Quid dicendum sit in foro externo in hoc casu.*
85 *Quomodo Religiosi tempore Capituli Generalis possint absolui, & à quibus casibus, & censuris.*
66 *Quomodo eis, & familiaribus indulgentia plenaria concedatur.*

31 Dico 1. Capitulum Generale est Congregatio Religiosorum
facta ex præscripto Generalis ad tractanda negotia totius
Ordinis. Ad huiusmodi autem Capitulum vocandi sunt à Ge-
32 nerali, vel eius Vicario, vel eo mortuo, ab eo, qui loco eius suc-
cedit secundum leges cuiuscumque Religionis: illi qui secun-
dum regulam, & constitutiones religionum sunt statuti: de hoc 33
enim nihil disponit ius commune, sicut etiam nihil disponit de
loco, & tempore, quo celebranda sunt Capitula generalia, sed to-
tum hoc religionum dispositioni committitur; Vnde in mea
religione de triennio in triennium conuocatur à Patre nostro
Generali Capitulum generale, quod regulariter celebratur in
conuentu D. Petri de Pastrana; Ad hoc autem Capitulum tan-
tum vocantur Prouinciales omnium Prouinciarum, vnusquis- 34
que cum duobus socijs suæ Prouinciæ, & diffinitores generales,
vt patet *ex 3.p. nostrar. const. c.1. nu.1. & 6.* Quod etiam in alijs
pluribus religionibus obseruatur.

Dico secundò: finis principalis Capituli Generalis est corre- 35
ctio morum, controuersiarum occurrentium, decisio totius Or-
dinis reformatio. ita cum Rodr. Lezana *tom.2. cap.12. n.13.* Vbi
etiam deplorat corruptelam temporum præsentium in quibus
in Capitulis solum principaliter agitur de electionibus, & pa-
rum de his, quæ pertinent ad reformationem; in quo absque du-
bio Generales, siue Prouinciales negligentes mortaliter peccant,
cum in re grauissima peruertant finem illius amplissimæ Con-
gregationis. Lezana *suprà nu.13.*

Dico tertiò: Capituli Generalis potestas est suprema, illi 36
enim competit non solum tota potestas, quæ residet in Generali
etiam cum suo diffinitorio, sed etiam aliqua alia, quam non ha-
bet Generalis, nec ipsum diffinitorium Generale: cum enim
in Capitulo Generali repræsentetur tota religio, tanquam per-
sona quædam moralis ei sine dubio debetur suprema potestas in
suos subditos, illa tamen potestate vti debet iuxta modum præ-
scriptum in constitutionibus vniuscuiusque Ordinis; vt benè
aduertit Suarez *tom.4. de Religione tract.10. lib 10 cap 4. nu.16.*
Hinc fit, Capitulum Generale esse super ipsum Generalem Or- 37
dinis, & posse illum deponere ab officio, & illius auctoritatem
minuere, & augere, & eius defectus punire, ita Suarez *tom.4. de
Religione tract.10. lib 10. cap.4. n.16.* Lezana *tom.2. cap.12. nu.7.*
Belasius *suprà n.14.* & quoad nostras patet *ex 3.p. nostr. const. c.6.
num.5. & cap.1. num 16.*

Dico quartò: Capitulum Generale potest efficere nouas le- 38
ges, & statuta perpetua pro conseruatione regulæ, ita concessit
Innocentius VII. Martinus Quintus, Eugenius, & Leo X. apud
Rudr. *tom.1. q.41. art.2.* Debet autem Capitulum hac potestate
vti iuxta modum præscriptum in suis constitutionibus, Suarez
lib.4. de legibus c.6. n.21. & quod ad nostros patet *ex 3.p nostr const.
cap.3. nu.2.* Vbi modus quo debeant fieri leges perpetuæ, siue ad 39
tempus proponitur. Aduerte tamen huiusmodi leges perpe-
tuas à Capitulo generali factas, statim censeri auctoritate Apo-
stolica confirmatas ex varijs Pontificum priuilegijs; præcipuè
ex Bulla Pauli Tertij, quam refert Suarez *tom.4. de Religione
tract.10. lib.1. cap.4 n.12.* Vbi aduertit hanc confirmationem 40
solum dare huiusmodi legibus vim obligandi; non vero illas de-
clarare vt opportunas, & conuenientes; cum Pontifex non vsus
fuerit Verbo approbandi, quod pertinet ad intellectum, & cla-
uem scientiæ: sed Verbo confirmandi, quod pertinet ad clauem
iurisdictionis, per quam ius obligandi communicatur

Dico quintò: Capitulum generale potest facere leges perpe- 41
tuas etiam repugnante ipso Generali, si maior pars Capituli con-
sentiat: Generalis namque in Capitulo Generali tantum con-
currit vt vnus ex habentibus suffragium, & est inferior ipso Ca-
pitulo, Lezana *tom.2. c.12. n.6.* Secus de Papa dicendum est respe-
ctu Concilij Generalis; nam cum Papa sit supra consilium, non
tenet lex facta à Concilio Papa renuente, Lezana *suprà* Hinc fit, 42
Capitulum Generale posse suis legibus ipsum Generalem obli-
gare, non solum quoad vim directiuam, sed etiam coactiuam, &
ipse Generalis tales leges non potest reuocare stando in iure
communi Suarez *tom.4. de Religione lib 10 tract 10 c.14. nu.14.*
poterit tamen declarare omnia dubia occurrentia in quibus- 43
cumque statutis proprij Ordinis ex Bulla Clement. Octau. ita
Cruz *lib.2. de statu Religione c.2. n.22.* Huiusmodi autem decla-
ratio non solum erit doctrinalis, sed etiam iuridica, Peyrinis 44
tom 2. priuileg. ad const.10. Vrbani 8. n.6. Hinc fit, quod finito of- 45
ficio Generalis Syndicantur Generales, & de delictis commissis
contra leges puniuntur, immò etiam durante Generalatu ali-
quando possunt puniri, & deponi Congregato Capitulo Gene- 46
rali, vt benè notauit Suarez *tom.4 de Religione tr.8. lib.19.* Quod
quomodo, & in quibus casibus debeat fieri de iure nostro dispo-
nunt nostræ constitutiones *3.p c 6. n.5.*

An autem Capitulum Generale sede vacante Generalis, possit 47
eodem modo leges perpetuas efficere ante electionem noui Ge-
neralis? Respondeo affirmatiuè, ita Suarez *suprà nu.9.* Nam
Capitulum Generale etiam ante electionem Generalis habet
supremam potestatem immediatè à Papa, nec tunc omninò ca-
ret capite cum habeat Vicarium, seu præsidentem simul cum
toto Capitulo, sicque non potest dici Acephatum, hoc est, sine 48
capite. An autem Capitulum Generale possit reuocare leges,
& statuta facta ab alio Capitulo Generali? Respondeo affirma-
tiuè, & si alias auctoritate Pontificia fuerint confirmatæ
quamuis hoc rarò fieri debeat: ita Peyrin. *tom.1. priuilegiorum
ad constitutionem octauam Iulij Secundi, numero tertio*, Ro-

driquez

driquez *tom.1.quæst.68. art.5.* & patet ex Bulla Pauli V.

49 Aduerte tamen Capitulum Generale solùm posse reuocare constitutiones à Papa confirmatas, quando fuere confirmatæ in forma communi; non tamen si fuere confirmatæ ex certa scientia, ac per modum decreti, aut mandati. Nam cum tunc tales leges faciat proprias inferior, qualis est Capitulum illas inconsulto Papa derogare non potest: ita cum alijs Lezan. *in Conc. Conc. 6.*
50 *n.48. & seqq.* Pelizar. *cap.8 tr.9.n.71.* & eadem ratione non potest Capitulum Generale aliquid statuere contra ius commune, ita Portel *in dubijs regularibus verbo lex num.10* Lezana *sup.*
51 *num.3* & alij communiter. Potest tamen Capitulum Generale statuta iuris communis declarare, innouare, & vbi adest pœna illam imponere.

52 Dico sextò, Capitulum Generale non potest facere statuta arctiora super regulam, sed tantùm secundùm regulam, ita cum alijs Lezana *tom.2.c.12.n.9.* Religiosi namque ex voto obedientię tantùm tenentur obedire secundùm regulam. Excipe, nisi in
53 regula determinetur, quod obediatur Prælatis, & si præcipiant super regulam: nam tunc, si aliquid pręcipiatur, pręcipitur secundùm regulam, Lezan. *ibi.* Potest tamen Capitulum Generale informare regulam iam collapsam obligando subditos ad obseruantiam illius, sic restitutæ. Huiusmodi enim restitutio non est super regulam sed secundùm regulam, ita cum Corduba, Peyr. & alijs Lezana *sup.n.10.*

54 Imò si necesse sit ad impediendam grauem relaxationem regulæ condere nouas leges, duriorem obseruantiam continentes super regulam, adhuc illas potest Capitulum Generale efficere, talis enim lex simpliciter non esset super regulam, sed simpliciter secundùm illam, cum necessaria sit ad perfectam regulæ obseruantiam, ita cum D. Th. Vidal *de subdito inquis.1.n.31.* Exci-
55 pe nisi profitentes talem regulam habuerint intentionem profitendi regulam sic collapsam: nam tunc non potest eos Capitulum generale obligare ad obseruandam regulam in suo primæuo vigore, Sanch. *lib.6. mor.c.38.n.39.*

56 Dico septimò, Capitulum generale potest auferre à religiosis subditis priuilegia concessa à Summis Pontificibus, eorumque vsum restringere, qua ablatione, vel restrictione posita, non possunt subditi, nec licitè, nec validè vti talibus priuilegijs, ita San-
57 chez *sup.c.18.n.13.* Lezan. *sup.n.11.* Rodriq. *q.17.tom.1.art.5.* alijque communiter, & patet ex priuilegio Leon. X. quod refert Rodriq. *ibi*, & ex alio Greg. XIII. concesso per Bullam Societati, tum quia liberum est renuntiare suo iuri, *c. si de terra de priuilegijs*; priuilegia autem concessa Regularibus, sunt concessa toti Ordini, ac perinde cum in Capitulo Generali tota repræsentetur Religio, poterit eis renuntiare, si illi videbitur expedire.

58 Dico octauò, possunt Capitula Generalia matura discussione præmissa casus aliquos & censuras reseruare, non solùm ex enumeratis à Clement. VIII. decreto pro reformatione casuum; sed etiam alios, vt patet ex ipso decreto, in quo Pontifex talem potestatem non adimit ab ipso Capitulo Generali, ita Lezan. *tom.2.*
59 *c.12 n.12.* & alij communiter. An autem adhuc hodie possit Capitulum Generale reducere onera perpetua Missarum ex concessione Concil Trid. *sess.25.c.2 & sess.21. de reform.* Respondeo affirmatiuè, sed de his vide, quæ latè diximus *in tract. de priuilegijs disp.1. sect.3 n.139.* ne eadem sæpè repetenda sint.

60 Dico nonò, potest Capitulum Generale dispensare cum suis subditis illegitimis ad honores, gradus & dignitates Ordinis ex
61 constitutione Gregor XIV. requiritur tamen iusta causa; causa autem iusta erit, si Religiosus dispensandus esset nobilis, litte-
62 ratus, bonus, ac Religioni admodum vtilis, vt benè aduertit Lezana *sup. n.21.* non tamen est necesse, quod exprimatur qualitas illegitimitatis. An scilicet sit spurius, naturalis, sacrilegus, aut incestuosus: vt benè notat Rodr. *t.1.q.13.art.6.* quidquid contradicat cum Portel, Peyr Lezana *sup.* Ratio autem est, quia Capitulum cum tali illegitimo dispensans intendit dispensare cum tali Religioso quocunque modo illegitimus sit, ita Peliz. *tract.9. c.8. n.10.*

63 Addo, quod si in Capitulo Generali, vel Prouinciali aliquis Religiosus eligatur ad aliquam Prælatiam, eo ipso saltem in foro interno, censetur cum illo dispensare, si aliàs Capitulares sciebant ipsum esse illegitimum, ita cum Rodriq. Portel, & alijs
64 Lezana *sup.n.21.* dixi saltem in foro interno, nam in foro externo plures D.D. quos refert Lezana *sup.* existimant non remanere dispensatum; contrarium tamen non reputo improbabile cum Lezana *ibi*, quia aliàs cogeremus dicere ipsos capitulares in foro externo peccare mortaliter, quod tamen non admittit Lezana *supra.*

65 Quomodo autem Capituli Generalis Religiosi, interessentes illi, etiamsi sint nouitij, Donati, & seruitores possint absolui ab omnibus casibus, delictis & censuris, etiam si talia forent propter, quæ Sedes Apostolica esset consulenda, & quomodo super irregularitatibus possint dispensare, latè diximus *in nostro tract. de priuilegijs disp.1. sect.1.n.43.* Vbi etiam diximus, quomodo eis
66 possit concedi indulgentia plenaria; sed de his vide, quæ *ibi* diximus.

SECTIO III.

De potestate Capituli Prouincialis.

67 *Quid sit Capitulum Prouinciale.*
68 *A quo debeat conuocari.*
69 *Quæ personæ ad illud vocandæ sint de iure communi, quæ de iure nostro.*
70 *Si Prouinciales Vocales suo tempore non vocauerit, ipsi tenentur in tempore statuto accedere.*
71 *Quis sit finis huius Capituli.*
72 *Quæ fiant in hoc Capitulo de iure nostro.*
73 *Quæ possint de iure communi fieri in hoc Capitulo.*
74 *De iure communi potest facere leges perpetuas pro Prouincia.*
75 *De iure nostro non potest facere leges perpetuas, sed tantùm acta pro suo triennio.*
76 *Huiusmodi acta, vt obligent, debent à diffinitorio Generali confirmari.*
77 *Capitulum Prouinciale de iure communi potest casus reseruare, non solùm, quos Clemens VIII. designauit, sed & alios.*
78 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
79 *Potest dispensare cum illegitimis ad dignitates eo modo, ac Capitulum Generale.*
80 *Potest stringere, & auferre à Religiosis vsum priuilegiorum.*
81 *Potest de iure communi eligere, & deponere suum Prouincialem, & alios Prælatos locales.*
82 *Potest facere omnia, quæ potest facere Prouincialis.*
83 *Quid dicendum sit de iure nostro.*

Dico primò, Capitulum Prouinciale est Congregatio Regu- 67
larium vnius certæ Prouinciæ ad peragenda negotia, ip- 68
siusmet Prouincię, debet autē conuocari à Prouinciali, nisi aliud 69
disponant propria statuta, quę etiam inspicienda sunt circa personas, quę vocari debent, & circa locum, & tempus, in quo celebrandū est Capitulū, de iure tamen nostro vocādi sunt à Prouinciali, vel eo mortuo, à primo diffinitore, de triennio in triennium omnes Priores Conuentuum, vel si impediti fuerint eorū Subpriores, & Conuentuū Vicarij electi à diffinitorio, ac diffinitores Prouinciæ, & Socij Capituli Generalis pręcedentis ad locum designatū à Diffinitorio in Capitulo Prouinciali pręcedēti, vt patet *ex 3.p nostr.const.c.4.n.1.& 3.* quod si Prouincialis eos 70
nō vocauerit, ipsi tēpore statuto, quod est Dominica III. post Pascha tenētur ad locū designatū se conferre, vt patet *ex ead.leg.n.1.*

Dico secundò, sicut finis principalis Capituli Generalis est to- 71
tius Ordinis reformatio, & correctio, & negotiorum totius Ordinis decisio; ita finis Capituli Prouincialis est reformatio morum proprię Prouincię. Vnde ad hunc finē principaliter debent prælati attendere in eis. In eo etiā in aliquibus Religionibus fit electio Prouincialis; in mea tamen Religione in eo solū eliguntur quatuor diffinitores ex gremialibus pro ipso Capitulo Pro-
uinciali, & duo Socij iuri in Capitulū Generale cum Prouincia- 72
li, eliguntur etiam eodem modo duo substituti pro dictis socijs, vt si quis ex primo electis moriatur, vel non possit ad Capitulum Generale accedere, alter eius locum substituat; Nominantur etiam duplicatę personę ex dignioribus pro officio Prouincialis, & Priorum per vota secreta à Prouinciali cum suo diffinitorio, per modum scrutinijs regulanda, quæ nominata, signata, celata, & obserata à diffinitorio traditur Prouinciali, & illius transumptum traditur etiam primo socio, vt anno sequenti eam pręsentent in Capitulo Generali, & Capitulum Generale ex ibi nominatis eligat Prouincialem, & Priores, nisi in aliquo casu, sibi aliud videatur expedire, vt patet *ex 3.p nostr.constit.c.4 n.6.*

Dico tertiò, Capitulum Prouinciale de iure communi potest 73
facere omnia, quę potest facere tota Prouincia, non respectu totius Ordinis, sed respectu Prouincię, in qua Capitulum celebratur, nisi obstent specialia statuta, quæ quoad hoc sūt varia secundùm varietatem Religionū. Lezan. *to.2.c.12.n.4.* Vnde de iure
communi potest facere leges perpetuas, obligantes tamen solùm 74
in Prouincia, in qua fiunt, ita Lezana *sup.n.18.* dixi de iure com- 75
muni, nam de iure speciali videnda sunt specialia statuta; in mea namque Religione Capitulum Prouinciale non potest facere
leges perpetuas, sed tantū quasdā determinationes, siue acta pro 76
suo triennio, dummodo non contradicant nostræ Regulæ, &
constitutionibus, quæ etiam non obligant, nisi à diffinitorio Ge- 77
nerali prius confirmentur, vt patet *ex 3.p.nostr.const. c.4.n.12.*

Dico quartò, Capitulum Prouinciale, seclusis specialibus sta- 78
tutis, potest casus reseruare pro eadē Prouincia nō solū eos, quos Clemens VIII in suo decreto exprimit; sed & alios, vt *sup.* diximus de Capitulo Generali, dixi seclusis specialibus statutis: Nā in mea Religione huiusmodi potestas solum residet in Capitulo Generali, vel in Generali simul cum suo diffinitorio, vt patet *ex
1 p.nostr.const.c.4.n.3.* An autem Capitulum Prouinciale possit, 79
cum illegitimis ad gradus, & dignitates dispensare? Resp in hoc eodem modo philosophandum esse, ac de Capitulo Generali, nisi
detur lex aliqua in contrarium, ita Lezan. *sup n.21.* An autem 80
possint etiam in Capitulo Prouinciali tolli, & restringi priuilegia, & vsus illorum à Fratribus eiusdem Prouinciæ? Respondeo

deo affirmatiuè, vt patet ex his, quæ diximus *sect. antecedenti.*
81 Dico quintò: Capitulum Prouinciale de iure communi po-
test eligere suum Prouincialem, & alios Prælatos locales, &
82 eorum authoritatem minuere, & eos punire, & omnia facere,
quæ ipse Prouincialis facere potest, ita Lezana *suprà n.18.* Dixi
83 de iure communi; nam de iure nostro Capitulum Prouinciale
non potest eligere, nec deponere Prouincialem, aut alios Præ-
latos, sed totum hoc Capitulo Generali, vel nostro diffinitorio
Generali reseruatur, vt patet *ex 3. p. nostr. const. c.7. n.7. & c.2. n.1.*

SECTIO IV.

De potestate Capituli Conuentualis.

84 *Quid sit Capitulum Conuentuale.*
85 *A quo debeat conuocari.*
86 *Qui ad illud sint vocandi.*
87 *De iure communi habent vocem in Capitulo Conuentuali omnes Religiosi professi.*
88 *Quid dicendum ex specialibus statutis, & de iure nostro?*
89 *Quid dicendum sit de Laicis, & Donatis, & Religiosis, nondum Sacerdotibus.*
90 *Quibus diebus debeat hoc Capitulum conuocari de iure communi.*
91 *Quid dicendum sit de iure nostro?*
92 *Quam authoritatem habeat hoc Capitulum, vbi etiam declaratur qui Religiosi requirantur, & sufficiant ad constituendum hoc Capitulum Conuentuale.*
93 *Si Prouincialis in Monasterio assistat, potest præsidere in hoc Capitulo de iure communi.*
94 *De iure nostro nihil circa hoc dispositum est.*
95 *Prior non potest vllum celebrare contractum absque consensu Capituli Conuentualis.*
96 *Quando dicatur talis contractus approbari à Capitulo.*
97 *Quid, si contractus sint de rebus modicis, quæ pertinent ad vestitum, & victum Religiosorum?*
98 *Quid, in hoc dicendum sit de iure nostro?*
99 *Conuentus tenebitur stare contractui facto de consensu Prælati, & maioris partis Capituli, & si cedat in damnum Monasterij?*
100 *Quid, si contractus factus fuit à Vicario posito, loco Prælati mortui, vel absentis simul cum Conuentu.*
101 *Quid si contractus fuit celebratus à Conuentu, Præsidente Subpriore, loco Prioris absentis.*
102 *Si Prælatus nomine Conuentus absque eius consensu, mutuas accepit pecunias ad vsum Monasterij, si ille eas non consumpsit in commodum Conuentus sed in proprios vsus Conuentus, ad illas soluendas non tenetur.*
103 *Quid, si Prior postularet in Capitulo consensum Capitularibus & illi omnes tacerent?*
104 *Quid, si pecunia recepta fuit nomine Conuentus ad subleuandam eius indigentiam, si postea à Prælato malè fuit consumpta.*
105 *Quomodo consensus Capituli ad alienandum res immobiles, & mobiles pretiosas sit necessarius.*
106 *Quomodo etiam requiratur ad Nouitios recipiendo, & profitendos.*

84 DIco primò: Capitulum Conuentuale est Congregatio Re-
85 ligiosorum vniuscuiusque Monasterii facta à Prælato im-
86 mediato illius ad tractanda negotia ipsius Monasterij; qui autem
87 sint ad hoc Capitulum vocandi, videndum est ex vniuscuiusque
Religionis statutis: Nam licèt de iure communi omnes Reli-
giosi professi habeant vocem in negotijs tractandis Conuentus,
88 vt benè cum Bordon notauit Peliz. *tract.9. c.9. nu.123.* Ex spe-
cialibus tamen statutis ferè omnium Religionum aliter fit; vn-
de in mea Religione solum habent vocem in Capitulo Conuen-
tuali Sacerdotes; nisi in illis Conuentibus, in quibus Capitula-
res quinque non fuerint: nam tunc debet hic numerus adimple-
ri ex fratribus Sacris Ordinibus initiatis; ita vt præferatur Dia-
conus Subdiacono, & in eodem Ordine antiquior in professione:
hi verò qui tempore receptionis habitus Sacerdotium iam fun-
gebantur, non admittuntur ad Capituli suffragia, nisi duobus
annis transactis à sua professione, vt patet *ex 2. p. nostr. constit.*
89 *c.5. nu.1.* Cæteri verò Fratres, & Donati & Laici solum admit-
tuntur in Capitulo ad audiendam spiritualem exhortationem,
quam Præses tenetur efficere ad culpas imponendas, vel eos de
defectibus arguendos, vt patet *ex 2. p. nostr. const. cap.10. nu.1.*
Si tamen quæras, de quibus defectibus in hoc Capitulo Religiosi
arguendi sint, & quomodo puniendi? Respondeo de hoc satis
me dixisse in expositione Regulæ Tract. præcedenti, & ideò
videnda sunt, quæ *ibi* diximus, ne eadem repetamus.
90 Dico secundò: Capitulum conuentuale debet conuocari
diebus statutis iuxta cuiuscumque Religionis statuta; in mea
tamen Religione debet congregari singulis Dominicis diebus,
vt latè diximus in expositione Regulæ, poterit etiam in alijs 91
diebus congregari, quoties occurrerit res aliqua concernens bo-
no Monasterij, siue spirituali, siue temporali. Huiusmodi autem 92
Capitulum sic congregatum habet omnem authoritatem, quam
habet ipsum Monasterium, quod repræsentat, vel quam ei con-
cedant propriæ constitutiones, quæ perinde consulendæ sunt;
si tamen quæras, quot Religiosi requirantur, & sufficiant ad
constituendum Capitulum conuentuale, ita vt gesta ab eis, di-
cantur fieri à Capitulo? Respondeo sufficere, quod duo, vel tres
capitulariter congregentur: ita Lezana *suprà num.14.* Peyrin.
tom.3. priuil. c.13. n.46. An autem Prouincialis, si sit in Mona- 93
sterio, possit præsidere Capitulo conuentuali præsidendo proprio
Prælato Monasterij? Respondeo de iure communi posse, siqui-
dem tota potestas Prælati inferioris residet eminenter in Pro-
uinciali; & Prouincialis est proprius Pastor ipsorum Regula-
rium. Excipè nisi in aliqua Religione contrarium sit disposi- 94
tum; quod tamen non video in nostra Religione: ita Peliz.
suprà num.116.
Dico tertiò: Prior non potest vllum celebrare contractum 95
alicuius momenti absque consensu sui Capituli, vt patet *ex cap.
ea noscitur de his, quæ fiunt à Prælato,* tum quia quod omnes tan-
git, ab omnibus approbari debet, atqui contractus, qui fiunt de
rebus Monasterij omnes Religiosos tangunt: ergo ab illis debent 96
approbari; tunc autem dicitur talis contractus approbari à
communitate, quando approbatur à maiori parte Capituli. Ex-
cipe, nisi aliud in aliqua Religione sit dispositum, vt est in Socie-
tate IESV, vbi omnes facultates celebrandi contractus rema-
net penes Generalem; vt aduertit Peliz. *sup. n.120.* Excipe se-
cundò, nisi contractus sint de rebus modicis, quæ pertinent ad 97
victum & vestitum Religiosorum, nam potestas ad hæc emen-
dum censetur commissa à Capitulo Prælato locali, quia durissi-
mum esset, quod quoties aliquid emere vellent ad vsum Reli- 98
giosorum, tenerentur Capitulum conuocare, quod est conforme
nostr. const. *2. p. c.9. n.1.* In qua disponitur, quod Priori sine de-
terminatione trium clauariorum, siue seniorum à Priore simul
cum Prouinciale ex grauioribus Patribus eligendorum, non li-
ceat expendere, recipere, alienare quidquam, siue alio modo
contrahere in rebus grauibus Monasterij, quod si res aliqua ad-
huc maioris ponderis se offerat nulla ratione Priorum, & Cla-
uariorum arbitrio tantùm, sed per maiorem partem Capituli
expediatur.
Sed quæres. An teneatur conuentus, stare contractui facto de 99
consensu Prælati, & maioris partis Capituli, si talis contractus
cedat in damnum Monasterij? Respondeo affirmatiuè: Nam
delictum Prælati, & Capituli nocet Ecclesiæ *cap.2. de ordin.
cognit.* tum quia cum Monasterium consenserit in tale damnum,
nulla ei facta est iniuria; cum volenti, & consentienti nulla fit
iniuria. quod verum est, etiam si tale Monasterium careat Pro-
prio Prælato, & tantùm haberet Vicarium, loco Prioris mortui
vel absentis cum omni illius potestate; Nam tunc omnes con-
tractus celebrati à Capitulo cum tali Vicario, etiam si sint in 100
damnum conuentus, essent validi; siquidem talis Vicarius om-
nem potestatem iurisdictionis habeat, ac Prior: ergo si simul
cum Capitulo contrahat, valeat contractus Bordon. *resol.53.
quæst.12.* & idem dicendum est de Subpriore conuentus, quando 101
Prior per multum tempus abest à Monasterio. Nam tunc æqui-
paratur Præsidenti, ac si conuentus vacaret, & esset sine Præ-
lato; & subprior in absentia Prioris per multum tempus habet
eandem potestatem cum Prælato, teste Miranda *tom.2. q.20.
art.2.* ita Bordon. *suprà num.72.* Peliz. *suprà n.123.*
Sed quæres, an Prælatus nomine conuentus; sed sine eius 102
consensu mutuas percipiens pecunias ad vsum Monasterij, obli-
get conuentum, si illi absque commodo conuentus in suis vsi-
bus illas expendat? Respondeo negatiuè; Nam cum conuentus
ex tali mutuo commodum non reportet, iniquum est reporta-
re incommodum, ita Tapiat Bordonus *suprà quæst.8.* Imò ad- 103
do, quod si Prior à Capitulo postularet consensum ad petendam
prædictam pecuniam mutuam, & totum Capitulum taceret,
adhuc si Prior eas in suum commodum expendit, conuentum
non manere obligatum; nam in præiudicialibus ex taciturni-
tate, & non resistentia consensus non inducitur: ita & benè
Pasqualig. *tom.2. decis.195* Aliter dicendum est, si illa pecunia 104
recepta sit nomine conuentus ad subleuandam eius indigen-
tiam, & conuentus in tali mutuo verè consensit, & si postea
male à Prælato expenderetur: Nam cum acceptatio mutui le-
gitimè facta fuerit, remanet conuentus obligatus, Sanchez *lib.7.
moralium cap.31. nu.13* quomodo autem etiam requiratur con- 105
sensus Capituli ad alienandas res immobiles, & mobiles pre-
tiosas Conuentus, latè diximus *in tract. de priuilegijs disp.:. sect.:.
num.:.* & qualiter requiratur ad Nouitios recipiendos, & illo-
rum professiones acceptandas, diximus latè *tract. præced. disp.:.
sect.:. num.:.* Vbi si placet, hæc omnia videre poteris, & hæc de 106
tota hac materia sufficiant.

TRA-

TRACTATVS QVINTVS.

DE ELECTIONE PRÆLATORVM REGVLARIVM.

POstquam in superiori Tractatu egimus de Regimine Prælatorum, de eorum varietate, & iurisdictione, restat vt de eorum electione, de eorum qualitatibus, & de eos eligentium breuiter agamus, vt sic totum hoc opus, vndequaque maneat absolutum, sit igitur,

DISPVTATIO I.

De forma, & essentia electionis Canonicæ.

SECTIO I.

Quid, & quotuplex sit Canonica electio?

1 *Quid sit electio Canonica.*
2 *Quotuplex sit modus electionis Canonicæ?*
3 *Quid sit electio per quasi inspirationem?*
4 *In quo differat electio per quasi inspirationem ab electione per communem inspirationem.*
5 *Quæ requirantur ad electionem per quasi inspirationem?*
6 *Quando detur electio per compromissum?*
7 *Electio per compromissum duplex, vel absolutè, vel limitate.*
8 *Quid sit electio per compromissum absolutè?*
9 *Si electores absolutè alicui committant electionem si se ipsum eligat electio est valida.*
10 *Quid sit electio per compromissum limitate?*
11 *Quæ conditiones ad electionem per compromissum limitate requirantur?*
12 *Electio per compromissum limitatè si sit de persona non idonea reuocari potest.*
13 *Compromissarij indignum eligentes suspenduntur à beneficijs.*
14 *Compromittentes acceptantes scienter electionem indigni priuantur ea vice iure eligendi, secus si illum respuerint.*
15 *Potestas concessa in promissarijs non potest reuocari, si res iam simul incepta, secus si res sit integra.*
16 *Si vnus ex compromissarijs dignum elegerit, & alij elegerint manifestè indignum electio ab vno facta est valida.*
17 *Quando detur electio per scrutinium?*
18 *Quæ essentialiter ad electionem per scrutinium desiderentur?*
19 *Alij duo modi electionis præter assignatos in cap. quia propter dantur de iure communi.*
20 *Qui sint huiusmodi modi?*
21 *Electio non potest fieri per sortes.*
22 *Si sortes fiant, non circa electionem, sed super eligendum electio secuta, est valida.*
23 *Talis electio debet de facto à iudice irritari.*

1 DIco primò: electio est alicuius personæ ad dignitatem Canonicè facta vocatio, ita Peyrinis *de subdito q.1. c.31. notabili* 1. dicitur autem: Canonicè facta vocatio quia in ea obseruari oportet formam à Sacris Canonibus præscriptam, cum enim omnium Prælatorum Ecclesiæ ad Pontificem pertineat; ad ipsum spectat, vel illos eligere, vel modum quo eligantur
2 tradere, triplicem autem modum eligendi Prælatos regulares, de quibus in præsenti est sermo, Sacri Canones nobis præscribunt: scilicet, scrutinij, compromissi, & quasi inspirationis, vt patet *ex c. quia propter de electione*.

3 Dico secundò: electio per quasi inspirationem est, quando subito, & repente aliquo tamen ordine seruato inter electores, nempè vnum post alium sine interuallo omnes eligunt, differt autem hic modus electionis ab electione per communem inspirationem in hoc, quod electione per communem inspirationem
4 non vnus post alium, sed omnes simul nullo præcedenti tractatu vnanimiter vna voce aliquem repentè eligunt, quasi Diuino mulso inebriati, vt accidit in electione Diui Ambrosij, Martini, & Nicolai ad Episcopatum. Vnde hic modus non est forma electionis, sed est via Spiritus Sancti, quæ non subiacet legi, aut regulæ quæ requiritur in electione *cap. quia propter*: electio verò per quasi inspirationem est forma nobis tradita *in cap. quia propter*: dicitur tamen quasi per inspirationem, quia aliquam habet similitudinem cum electione per communem inspirationem; quia tamen non constat, an fuisset vera inspiratio; necne licèt talis præsumatur ratione vnionis legi subiacet, & eget confirmatione: vt tradunt communiter DD. relati à Sigismundo *de electione dub.2. c.1. n.5.*

5 Ad electionem autem per quasi inspirationem quatuor requiruntur conditiones: Prima vt nulla præcedat nominatio: Secunda vt nullus specialis tractatus sit præhabitus; benè tamen generalis; potest enim Præses Capituli commonere electores præuia exhortatione ad idoneum Prælatione eligendum. Tertia vt omnes nemine discrepante consentiant. Vnde si elector contemptus, id est, vocandus & non vocatus postea electioni pro bono pacis consentiat, talis electio non censetur per quasi inspirationem celebrata. Quarta vt vnus nomine omnium eligat, & tunc censebuntur omnes vnanimiter elegisse: ita Ioannes Andreas *in cap. quia propter n.39.* Sigismundus *1.p. c.1. dub. 2. num.6.* Miranda *q.23. art.42. num.2. concl.2.*

Dico tertiò: Electio per compromissum tunc datur, quan- 6
do omnes è Capitulo potestatem eligendi idoneum pastorem committunt vni, vel pluribus siue isti sint de Capitulo, siue non; dummodo sint clerici qui sic electi compromissarij vocantur, & hi congruentius erunt in numero impari, ne forte in duas partes æquales diuidantur si forte discordauerint. Potest autem compromissum fieri, vel simpliciter, & absolutè, vel limitate: simpliciter tunc fit, quando omnes de Capitulo com-
mittunt alicui, vel aliquibus vt eligant quem voluerint, qui 7
modus est inusitatus, quia pauci sunt qui velint sua voce priua- 8
ri, & alijs committere.

Si tamen de facto alicui committant vt eligat quem malue- 9
rit, licèt iste commissarius licitè non possit se ipsum eligere, siquidem meritò argui posset ambitionis, & facit contra Capitulum per nostras: Si tamen de facto se ipsum eligat electio est valida: ita Peliz. *tr.9. c.2. n.2.* contra Pasqualig *tom.1. decis.254. n.3.* Bord. & alios. Et ratio est, quia non datur ius talem electionem irritans, & alias multa prohibentur fieri, quæ tamen facta tenent, & actus in dubio debet interpretari vt valeat, vt ex vulgaribus iuribus patet. Nec obstat quod *in cap. nostras de iure patronatus* dicatur, quod nullus se potest ad personatum alicuius Ecclesiæ præsentare, nam illa dictio *non potest*, non facit actum nullum, nec aufert potestatem, sed tantùm hæc dictio, *non possit*, quæ tamen in prædicto capite non vsurpatur: vt cum Bart. Iasone, & alijs notauit Sanch. *de matr. disp.38. nu.20.*

Limitatur vndecimo, Tum fit, quando scilicet committitur 10
alicui, vel aliquibus viris, vt votis omnium secretè scrutatis eum eligere adstringantur, in quem maior pars Capituli consenserit, quæ forma quasi composita ex scrutinio, & compromisso cæteris melior, & expeditior est. test. cum Syluestro, Angelo, Menochio Layman, & alij quos refert, & sequitur Bassæus *verbo electio num.3.*

Requiruntur tamen ad huiusmodi electionem aliquæ condi- 11
tiones. Prima vt compromissum ab omnibus simul congregatis habentibus ius eligendi nemine discrepante fiat. Secunda vt compromissarij eligant eum, in quem maior pars Capituli consenserit, & non sufficit, vt eligant illum in quem plures consenserint per Capitulum sicut eligendo de electione in sexto. Tertia quod compromissum non fiat de eligenda certa persona. Quarta quod in electione compromissaria seruentur omnia, quæ debent seruari in electione generaliter sumpta. Quinta quod electio fiat per verba numeri singularis, & si compromissarij sint plures. Sexta quod non excedatur forma compromissi. Septima quod omnes expressè consentiant. Vnde non valet compromissum factum ab vno nomine, & vice omnium alijs præsentibus,
& non contradicentibus; nam quod omnes tangit, ab omnibus 12
debet approbari. Octaua quod electio fiat de persona idonea vnde si eligatur non idonea reuocari potest, & non acceptari,
quia compromissum intelligitur semper factum de eligenda per- 13
sona idonea. Vnde compromissarij indignum eligentes ipso iure
suspenduntur à beneficijs, quæ obtinent in Ecclesia quam offen- 14
derunt, & compromittentes indignam electionem acceptantes, scientes priuantur ea vice iure eligendi, & compromittendi secus si illam respuerint: vt habet *ff. C. si compromissari; de electione*. Ita Sigismund. *dub.58. n.13.* Layman *c.12. n.7.* & alij.

Aduerte tamen primò, quod potestas concessa compromissa- 15
rijs, non potest reuocari: glossa *in cap. in causis de electione*; debet tamen hoc intelligi, si res iam sit incepta, vt si iam compromissarij cœperunt de persona eligenda habere tractatum; secus re integra: ita Syluester, Ostiensis, Sigismund & alij quo. refert,
& sequitur Bassæus *suprà verbo electio num.4.* contra prædictam 16
glossam. Secundò aduerte quod si contingat vnum ex compromissarijs eligere dignum, alij verò manifestè indignum, electionem

nem factam ab vno ex commissarijs, valere nam per culpam alio-
rum non deuoluitur potestas ad Capitulum, sed ad compromissa-
riū non delinquentē: ita cùm Panormitano Pelizzario, *sup. n. 11.*
17 Dico quartò, Electio per scrutinium tunc dicitur, quando
per scrutatores deputatos exquiruntur suffragia omnium illo-
rum, qui possunt, volunt, & debent concurrere ad electionem
seruatis alijs de iure seruandis. Ad hanc autem electionem per
scrutinium plura desiderantur essentialiter. Primum, vt electio
cum libertate fiat; vndè illa sublata ruit electio *c. vbi periculum*
18 *§. cæterum de elect. in 6.* Secundò, quod omnes, qui debent, pos-
sunt, & volunt interesse electioni simul in vnum locum ad hoc
designatum congregentur. Tertiò, quod ex his simul congrega-
tis assumentur tres, aut etiam duo (si pauci sint electores) qui
singulorum suffragia scrutentur. Quartò, quod in secreto sigil-
latim exquirant suffragia, nullo prætermisso. Quintò, quod sin-
guli electores per se, vel per notarium scribant propria suffra-
gia. Sextò, quod suffragia sic scripta in continenti publicentur
toti Capitulo nullo actu contrario interiecto Septimò, quod fa-
cta publicatione suffragiorum fiat collatio numeri ad numerum.
Octauò, quod facta illa collatione fiat communis electio per vnū
de collegio ab ipso destinato ad talem effectum his, vel simili-
bus: Ego nomine meo, & omnium electorum præsentium, qui
mecum consentiunt: eligo in generalem P. N. in nomine Pa-
tris, & Filij, & Spiritus Sancti. Ita ex alijs Peyrinis, *de subdito*
q. 1. c. 31. sed de his sigillatim iterum redibit sermo.

Præter autem has conditiones, quæ essentialiter ad electio-
nem per scrutinium desiderantur alia pro illius solemnitate re-
quiruntur, scilicèt Tractatus de electione, præfixio diei, fide-
litas scrutatorum locus, in quo fiat electio, non fiat in casu mor-
tis, antequam prælatus defunctus sepeliatur, quod vocentur
absentes, inuocatio, & missa spiritus Sancti: hæc igitur non
sunt de substantia electionis, nec illam ipso iure annullant, sed
sunt de eius solemnitate: reddunt tamen illam irritandam, si
fiat oppositio: ita communiter Doctores.
19 Dico 5. Prçter triplicem modum electionis nostris assignatum
in c. quia propter: alij duo dantur in iure communi, quibus regu-
lares vti etiam possunt, si illos iam habent, vel illos de nouo in-
troducere, si non obstent eorum particularia statuta à Sede Apo-
20 stolica approbata. Primus est per viam postulationis, qui habe-
tur *in capite vnico de postulatione prælatorum in sextò.* Secundus
verò est per nominationem, qui habetur *in c. quod sicut de electio-
ne:* ita Lezana, *to. 2. c. 12. n. 52.* Peliz. *tr. 9. c. 2. n. 13. & 15.* Quę au-
tem ad huiusmodi electionum modos conditiones requirantur?
Consule Lezanam, *loco citato.* Ego enim ab eis referendis absti-
neo, quia regulariter non sunt in vsu apud regulares.
21 Dico sextò, Electio nunquam potest fieri per sortes: ita habe-
tur *in c. fin. de sortileg.* Tum, quia electio per sortes est cœca cùm
non discernat inter merita, & demerita, sed quasi fortunę com-
mittitur: ita ex Castellino Lezana, *sup. nu. 44.* Portel *in additio-*
22 *nibus ad dubia regularia verbo electio nu. 4.* An autem si electores
conueniant, vt per suffragia eligatur ille, super quem ceciderit
sors, & missis sortibus eligant per suffragia illum, super quem ce-
cidit sors, talis electio sit valida, maius est dubium? Respondeo
tamen talem electionem de facto non fuisse nullam, deberi ta-
men irritari, & electores puniri: ita Lezana, *sup.* Peliz. *sup. n. 17.*
23 Prima pars probatur, quia talis electio in se formaliter non fuit
facta per sortes, cum sortes illam antecesserint. Tum quia *in di-
cto c. de sort.* dicit Papa se confirmare electionem factam per sor-
tes ipsam antecedentes, sed non dicitur confirmari id, quod est
nullum: ergo talis electio fuit valida. Quod autem irritari de-
beat, etiā liquet, quia talis electio fuit à sortibus dependens, licèt
fuerit in se libera. Tum quia *in dicto c. de sortil. 5.* ad gratiam di-
citur, quod electio facta per sortes antecedentes debet cassari.

SECTIO II.

Vtrum post Decretum Tridentini Sess. 25. de regularibus, cap. 6. omnibus prædictis modis electionum possint vt Regulares in electione suorum Prælatorum?

24 *Etiam stante decreto Tridentini electio prælatorum regularium fieri potest per scrutinium, siue per quasi inspirationem, vel compromissum, per postulationem, vel nominationem.*
25 *Frequentior modus eligendi est per scrutinium.*
26 *Si electio fiat per denominationem, vel postulationem, quæ in ea debeant obseruari.*
27 *Electio aliter celebrata quam disponitur in cap. quia propter, & in Trid. c. nulla.*
28 *Electio celebrata contra formam Canonicam est valida in foro conscientiæ, si cætera de iure naturali adsint.*
29 *Qui est electus seruato iure naturali, & si non fuisset seruata forma canonica si fuit confirmatus est verus Prælatus, nec tenetur in foro conscientiæ resignare.*
30 *Quid dicendum sit in foro externo?*
31 *Electores, qui eligunt contra formam canonicam, priuandi sunt iure eligendi.*
32 *Dum per sententiam non priuantur, possunt electionem iterare.*
33 *Regulares in electionibus non tenentur obseruare apices iuris.*
34 *Quoties electio ad superiores deuoluitur, tenentur obseruare formam capitis quia propter, & Tridentini.*

Dico primò, Etiam stantę decreto Tridentini, *sess. 25. de re-* 24
gul. c. 6. electio prçlatorum regularium fieri potest siue per
scrutinium, vel quasi inspirationem, vel compromissum, per
postulationem, vel nominationem, ita Miranda, *t. 2. q. 23. art. 4.*
Peliz. *tr. 9. c. 2. n. 4.* Lezana, *t. 1. c. 15. n. 11. & t. 2. c. 12. n. 52. 53.* Et
ratio est, quia Trid. derogat caput, quia propter, nec alia iuris
capita, quæ retulimus, nec præcipit, vt electio non fiat per
communem inspirationem, compromissum, nominationem,
aut postulationem, sed supposito, quod electio per scrutinium
facienda sit, tradit formam seruandam in ferendis suffragijs ergo
non est cur dicamus Trident. tantùm velle obseruari modum
electionis per scrutinium; sed quælibet Religio potest vti quo-
libet ex prædictis modis electionis, prout in illa fuerit ex lege,
vel consuetudine stabilitum.
Aduerte tamen, quod ferè in omnibus Religionibus frequen- 25
tior modus eligendi est per scrutinium Lezana, *t. 1. c. 15. nu. 11.*
Tamb. *to. 2. disp. 5. quæsito 5. num* 9. & quoad nostros patet *ex 3. p.
nostr. const. c. 2. nu. 2.*
Dico secundò, Si in aliqua religione electio per postulationem, 26
vel nominationem celebraretur in tali postulatione, vel nomina-
tione debet obseruari forma data in capite, quia propter, vt sci-
licet procedatur per formam scrutinij, & cum alijs requisitis in
eodem capite: ita Panormit. apud Syluester, *verbo postulatio n. 2.* 27
vnde electio aliter celebrata erit nulla, vt habetur in *dicto c. quia
propter.* Imò cum talis postulatio, vel nominatio debeat fieri per
scrutinium debet obseruari forma data *in Trid. sess. 25. de Regula-
ribus c. 6.* aliàs electio erit irrita, vt habetur *in eodem capite.*
Sed quæres? An electio celebrata contra formam Canonicam 28
sit valida? Respondeo esse validam in foro conscientiæ, si cæte-
ra iure Diuino, & naturali requisita concurrant licèt sint omis-
sa substantialia de iure humano, secus dicendum est in foro ex-
terno. Primam partem nostræ resolutionis tenet cùm alijs mul-
tis à se citatis Samuel. *de elect. tr. 1 contr. 6 n. 2.* nam forma natu-
ralis est consensus omnium electorum, vel maioris partis illo-
rum, fictione enim iuris, quod fit à maiori parte communitatis
attribuitur toti Corpori *in c. 1 de his quę fiunt à maiori parte capi-
tuli:* vnde qui taliter est electus secundùm ius naturale, & si sit 29
contra ius Canonicum, si confirmatus fuit, est verus prælatus,
nec tenetur in foro conscientiæ resignare; Et ratio est, quia ius 30
Canonicum ideò adinuenit prædictas solemnitates, vt anima-
rum pericula, & seditiones tollerentur; sed hæc omnia cessant
in hoc casu cum maior pars Capituli verè consenserit: ergo de
illarum defectu non est curandum; ita cùm Panorm. Syluestr. Fel.
& alijs Samuel. *sup. n. 4.* Peyrinis, *de subdito q. 1. c. 31. sect. 6. dicto 5.*
Quam verò partem nostræ resolutionis tenent Martha, *de
clausulis 1. p. clausula 192. nu. 6.* cum multis DD. allegatis Rot.
Ias. & alij quos refert, & sequitur Samuel, *sup. contr. 7. nu. 5.*
Ratio verò est, quia omnis actus, qui est contra iuris dispositio-
nem, quæ continet decretum irritans, est ipso iure nullus: *cap.
cum cessante de appell. leg. 1. §. Si quæsita de verb. obligat.* sed *in c. quia
propter*, quod debet in omni electione Canonica obseruari poni-
tur clausula, aliter electio facta non valeat, quæ cum ponatur in
fine omnium, quæ requiruntur ad electionem refertur ad illa
omnia, quæ attentantur contra prædictam formam *c. quia pro-
pter*, vt docent communiter DD. apud Samuel. *sup n. 5.*
Aduerte tamen electores, qui eligunt contra prædictam for- 31
mam capitis, quia propter, & contra Trid. esse priuandos iure
eligendi, dum tamen per sententiam iudicis non priuantur, pos- 32
sunt reiterare electionem, cùm adhuc habeant ius eligendi, dum
per iudicis sententiam non priuantur: ita Tabiena, Syluester,
Sigism. & alij quos refert, & sequitur Samuel. *sup. n. 9.* Secundò
aduerte regulares in eligendis proprijs prælatis non teneri, ob-
seruare apices iuris spectantes ad electiones prælatorum: ita
concessum est minoribus, qua concessione gaudent omnes com- 33
municantes. Vndè sufficit, quod seruent ea, quæ diximus esse
de essentia electionis: ita Portel, quem refert, & sequitur Pe-
liz. *tr. 9. c. 2. nu. 19.*
Dico tertiò, Quoties electio iustis de causis per statuta, & or- 34
dinationes regularium deuoluitur ad generalem, prouincialem,
vel diffinitores: tales superiores tenentur omninò formam pres-
criptam obseruare *in c. quia propter de electione in 6. & in Trid. sess.
25. c. 6.* aliàs est prorsus irrita electio ab illis facta: ita decreuit
Pius V. *in sua Bulla* pro minoribus, quam refert Samuel. *tra. 1.
controuers. 13. nu. 11.* & idem decreuit Clemens VIII. & confir-
mauit Paulus V. prout testatur ipse Samuel *sup. n. 12.* Ratio ve-
rò est, quia statuta particularia taliter debent interpretari, vt
quantum fieri possit, euitetur iuris communis correctio, vt cùm
Rota, Felino, Nauarro, Sigism. & alij docet *ibi* Samuel, *nu. 10.*
Sed talia statuta possunt intelligi, vt tantùm corrigant ius com-
muni circa electores, & non circa formam electionis, siquidem
hoc in eis expressè non habetur, ergo non debent amplius exten-
di. & ita tenet Rota, Sigismund. Suarez, & alij multi, quos
refert, & sequitur Samuel. *suprà nu. 13.*

SECTIO III.

De tempore, loco, & alijs circunstantijs prærequisitis ad Canonicam electionem.

35 *Quo loco debeat fieri electio?*
36 *Locus non est de substantia electionis.*
37 *Electores intra tres menses à die vocationis tenentur prælatum eligere, aliàs electio ad proximum superiorem deuoluitur de iure communi.*
38 *Si proximior superior electionem intra tres menses non celebrauerit, deuoluitur ad alium superiorem immediatum, & sic vsque ad Papam.*
39 *Quid dicendum sit ex specialibus priuilegijs?*
40 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
41 *Ad quem spectet electio de iure nostro, si aliquis prælatus intra triennium è vita decesserit.*
42 *Quid si moriatur generalis.*
43 *Ante mortem, vel vocationem prælati regularis, non possunt electores procedere ad electionem.*
44 *Idem dicendum est de renunciante ante acceptationem renunciationis.*
45 *Si ante acceptationem renunciationis, fiat electio est irrita.*
46 *Electio facta antequam prælatus defunctus sepulturæ tradatur, licèt sit illicita, est tamen valida.*
47 *Electio præcipuè per scrutinium debet fieri de die.*
48 *Quid per noctem intelligatur.*
49 *Quid si necessitas vrgeat.*
50 *Quando detur vrgens necessitas.*
51 *Si non detur necessitas vrgens, vel periculum in mora, electio incepta protrahitur ad diem sequentem.*
52 *Quid si electio non fiat per vota secreta, vel detur consuetudo faciendi electionem etiam de nocte.*
53 *Electio fieri potest diebus festis.*
54 *Electio debet celebrari ordinariè manè post missam Spiritus Sancti, nisi vrgeat necessitas.*
55 *Hæc circunstantia tantùm est accidentalis.*
56 *Electio, vt sit valida, debet fieri conuenientibus omnibus electoribus in vnum locum, qui volunt, & possunt.*
57 *Ex electoribus, qui adsunt sufficit, quod duæ partes concurrant ad eligendum, & quod maior pars præsentium consentiat in personam idoneam.*
58 *Quid si plures nolint interesse tempore statuto à iure.*
59 *Si instet terminus electionis à iure statutus, possunt procedere ad electionem, qui adsunt, & si pauci sint, imò & si vnus tantùm adsit.*
60 *Si detur periculum in mora, minor pars Capituli, quæ adest, potest procedere ad electionem.*
61 *Si congregatis capitularibus sine necessitate maior pars Capituli decesserit à loco Capituli, & instet terminus electionis, vel periculum sit in mora, minor pars manens procedere ad electionem potest.*
62 *Quid si non instet terminus electionis, nec detur periculum in mora?*
63 *Si minor pars Capituli sine necessitate à conclaui recedat, cæteri possunt electionem eis amplius non spectatis procedere.*
64 *Antequam electores accedant ad electionem, possunt, & debent habere tractatum consultorium de religiosis pro vnoquoque officio eligendis.*
65 *Quid si in aliqua religione prohibeantur tractatus ante electionẽ.*
66 *Electio, in qua non præcedit debitus tractatus, est nulla.*
67 *Præses tenetur electores instruere, & suadere ad personas digniores eligendas.*
68 *Idem possunt facere alij electores aliorum virtutes ostendendo.*
69 *Electores si ignorent qualitates aliquorum possunt se confirmare cum informatione præsidentis.*
70 *Electores ante electionem tenentur iurare se probare electuros.*
71 *Hoc iuramentum non est de substantia electionis.*
72 *Stante prædicto iuramento possunt electores aliquando minus dignum eligere quando scilicet maior, pars Capituli in vnum inclinat.*
73 *Electores omittentes prædictum iuramentum non peccant mortaliter.*
74 *Quomodo debeat prædictum iuramentum assumi.*
75 *In mea religione non fit tale iuramentum ante electionem.*

35 Dico primò, electio debet fieri in choro, aut Capitulo, aut alio honesto conclaui iuxta cuiuscumque religionis statuta, & non in cubiculo, aut alio loco clandestino; vt patet *ex cap. quia*
36 *propter §. electiones, & c. 2. dist. 79.* & tenent communiter DD. Aduerte tamen electionem celebratam in loco non consueto etiam si talis locus fuisset interdictus, talem electionem esse validam, nam locus non est de substantia electionis, sed tantùm de eius solemnitate: ita Panormit. Miranda, Tabiena, Sigismund. & alij communiter, quos refert, & sequitur Samuel. *tr. 1. disp. 2. controu. 16. nu. 13.*
37 Dico secundò, Electores cuiuscumque electionis intra tres menses à die vocationis tenentur de iure communi eligere, prælatum pro religione, prouincia, vel conuentu, aliàs electio deuo- 38
luitur ad proximum superiorem, qui si intra præfatum terminum non elegerit, vel non prouiderit deuoluitur ad alium superiorem immediatum. & sic vsque ad Papam: vt patet *ex c. ne pro defectu de electione*, & ex alijs superioribus de electione: ita Peyrinis, *de subdito q. 1. c. 31. versu noto* 9. & alij communiter DD. apud Samuel. *suprà controuersia* 17. Dixi de iure communi; nam est multis pontificum priuilegijs electoribus regularibus non
currit, tempus à iure statutum, vt patet ex bulla Clementis IV. 39
& Gregorij I. & Pauli III. *& ex Clementina ex tui de verborum significat.* quas refert Samuel. *suprà nu.* 5.
Vnde de hoc videnda sua specialia statuta, in mea namque re- 40
ligione diffinitorium generale, quarto quoque mense in anno, in quo congregatur, tenentur efficere omnes electiones vocantes in-
tra illos, quatuor menses, & si contingat mori ipsum genera- 41
lem: tenetur diffinitorium eligere quamprimum Vicarium generalem, quid si transactus iam fuerit annus, cum dimidio à
Capitulo Generali præcedenti perdurabit, vsque ad proximum 42
Capitulum Generale, si verò transactum non fuerit intra quatuor menses, tenetur diffinitorium Capitulum Generale con-
gregare pro electione noui generalis, vt patet *ex 3. p. nostrarum* 43
constitutionum c. 6. n. 1. Aduerte quod ante prælati mortem, vel prælaturæ vacationem non posse electores etiam regulares ad successoris electionem Canonicam procedere; *cap. bonæ memo-*
riæ: vbi Panormit. de elect. *cap. obeuntibus 63. dist.* & cùm Lay- 44
man, Peliz. *tr. 9. c. 2. n. 81.* Et idem dicendum est de prælato renunciante, nam si antequam eius renunciatio acceptetur, à superiore, fiat electio successoris est irrita, Riccius Parisius, & alij
quos refert, & sequitur Tambur. *to. 2. disp. 5. quæsito 7. n. 4.* sicuti 45
nec debet fieri, antequam prælati Corpus Sepulturæ tradatur *c.*
bonæ memoriæ; Si tamen antequam Corpus sepeliatur electores 46
successorem eligant; tenet electio: ita communiter DD. apud Tamburinum, *to. 2. disp. 5. quæsito 7. nu. 2.*
Dico tertiò, Electio Canonica præcipuè si per scrutinium 47
fiat, necesse est, vt de die fiat, & non de nocte, Nauarro, Peyrinis, *de subdito q. 1. c. 31. sect. 6. dicto 7.* per noctem autem intelligitur
non statim post occasum solis, nec post Aue Maria, sed intelli- 48
gitur, quando iam tenebræ sunt super terram: ita cùm Nauar-
ro Peyrinis, *sup.* Hoc tamen debet intelligi, nisi aliàs necessitas 49
vrgeat, in quo casu potest etiam electio nocte celebrari, dummo-
do ad minus tria adsint luminaria. In hoc conueniunt omnes 50
DD. Vrgens autem causa erit: si ita sit statuta dies electionis, vt ea finita electio ad superiorem deuoluatur; nam in hoc casu potest protrahi electio vsque ad mediam noctem: ita Peyrinis,
de subdito q. 1. c. 31. §. 6. versu dico 7. Nauarro, Sigism Rodr. & 51
alij, quos refert, & sequitur Samuelius, *tr. 1. disp. 2. controu. 9. n. 6.* quod si talis non fuerit necessitas, vel non detur periculum in mora, tũc electio de die inchoata protrahitur vsque ad vesperam, & si durante solis luce non finitur, relinquitur absoluenda se-
quenti die: ita cum Layman, Peliz. *tr. 9. c. 2. n. 81.* quod regulari- 52
ter intelligi debet de electione per scrutinium, ne fraudes immisceantur, secus dicendum est, si electio non fiat per vota secre-
ta, sed aliter Rodrig *to. 2. q. 51. art. 51. art. 15.* Peliz. *ibi* Basslæus, 53
verbo electio nu. 2. versu sed circa. Vel si detur consuetudo facien-
di electionem etiam de nocte, Lezana, *to. 1. c. 15. nu. 19.* An au- 54
tem electio fieri possit diebus festis? Respondeo affirmatiuè,
hoc enim nullo iure prohibetur. Basslæus, *suprà*. Aduerte etiam 55
electionem ordinariè post missam Spiritus sancti debere celebrari, nisi, vt suprà diximus necessitas eam aliter celebrandi vrgeat, per hoc tamen, quod prædicta missa non præmittatur, electio non irritatur, vt cum alijs notauit Tambur. *suprà nu.* 8.
Dico 4 electio Canonica, vt sit valida debet fieri conuenienti- 56
bus in vnum locum omnibus electoribus, qui volunt, & possunt interesse, vt colligitur, *ex c. in genesi de electione*. Vndè electio aliter celebrata, quàm in communi congregatione est irrita, & nulla: ita cùm Suar. Panormit. & alij Peliz. *tr. 9. c. 2. n. 22.* ex his autem electoribus, qui volunt, & possunt interesse electioni, requiritur, & sufficit, vt duæ partes concurrant ad eligendum, & quod maior pars præsentium consentiat in personam idoneam,
nam duæ partes totius ordinis Curiæ vicem repræsentant: *c.* 57
cum nobis 19. de electione, & quod fit à maiori parte Capituli, fit à
toto Capitulo. Dixi debere congregari duas partes electorum 58
qui volunt, & possunt interesse, nam si aliqui, & si simul maior pars Capituli, & ferè omnes tempore statuto à iure nolint conuenire, cæteri accedentes possunt procedere ad electiones, nam in ipsis translatum est totum ius Congregationis, vt *sup.* diximus, & patet *ex c. bonæ electionis 2. de postulat. Prælatorum*.
Aduerte tamen in aliquibus casibus posse electores procedere 59
ad electionem, etiam si non adsint duæ partes electorum: primum si instet terminus electionis statutus à iure, in quo casu etiam si vnus tantùm adsit, potest procedere ad electionem: vt *sup* diximus. Secundò si detur speciale periculum in mora. Layman, *in quæstionib. Canonicis, nu. 37.* Peliz. *sup. nu. 38.* Tertiò si
Congregatis electoribus maior pars sine necessitate recedat, & 60
instet terminus electionis, vel periculum sit in mora: Nam tunc minor pars remanens potest ad electionem procedere. Laym. *sup.*
n. 42. Peliz. Aliter dicẽdum est si maior pars Capituli à conclaui 61

sine

ſine neceſſitate recedat, ſi non ſit periculum in mora, nec inſtet
62 terminus electionis. Nam tunc cenſentur prædicti diſſoluere
Conuentum, & alij tenentur eis obtemperare. Layman, *ſuprà*.
63 Peliz. *ſuprà*. Si tamen minor pars Congregatorum recedat, cæteri eis minimè ſpectatis ad electionem procedere poſſunt, vt
patet *ex c. 1. de his quæ fiunt à maiori parte Capituli*, ita Layman,
ſup. nu. 42. Peliz. *ſuprà nu.* 78.
64 Dico quintò, antequam electores accedant ad electionem non
poſſunt, & debent inter ſe aliquos habere Tractatus de religioſis pro vnoquoque officio, eligendis, non quidem ambitioſos factionales, ſed conſultorios ad cognoſcenda merita eligendorum,
idque etiam ſi in ea religione, in qua facienda eſt electio, extet
prohibitio ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ne
65 ante electionem Prælatorum vſus tractatus de illa habeatur. Ita
ex multis Diana, 2 *p. tr.* 16. *reſol.* 37. Giragus, 1 *p. dubio* 6. *nu.* 42.
Peliz. *tr.* 9. *c.* 2. *n.* '. Peyrinis, *in formulario litera F, n.* 14. Samuel. *tr.*
2. *diſp.* 1. *controuerſ.* 12. *concluſ.* 1. Lezana, *to.* 1. *c.* 15. *nu.* 24. *&* *to.* 2. *c.*
12. *nu.* 32. & prima pars patet ex decreto Sacræ Congregationis
de mandato Clementis VIII. & Vrbani VIII quod *ibi* refert Lezana. Secunda verò pars conſtat, quia hoc eſt conforme iuri naturali, quomodo enim electores iuſtè procedent ad electionem
ſi ignorauerint virtutes, vel vitia eligendorum.
66 Vnde cum multis, ait Paſqualigus, *tom.* 1. *deciſ.* 253. *n.* 3. contra Sigiſmund. electiones, in quibus non præcedit debitus tractatus eſſe nullas, *ex c. in geneſi de electione*, *& c. in nomine Domini
verbo tractantes diſt.* 23. deficit enim illis aliquid ſubſtantiale ſcilicet cognitio qualitatum eligendorum, quę ſine tractatu haberi
non poteſt, quam etiam ſententiam tenet Belaſius, *verbo electio n.*
67 7. Tenebitur igitur pręcipuè pręſes cui bona electionio directio
ex officio incumbit electores inſtruere, hortari, & monere, imò
etiam charitatiuè, & ſuauiter ſuadere, & inducere ad perſonas
digniores eligendas earum virtutes oſtendendo. Caſtellin *de electione c.* 3. *n.* 68 Lezana, *to.* 2. *c.* 12. *n.* 32. Quod etiam alij electores
68 efficere poſſunt, ſi aliquorum vitia, vel virtutes norint alijs ignotus. Aduerte tamen, quod licèt electores his informationibus
tam præſidentis, quàm aliorum non teneantur ſtare præcipuè ſi
69 ſibi contrarium conſtet, vel credant ipſos ignorantia, vel paſſione duci, in re tamen dubia poſſunt ſe cùm præſidente conformari, vt potè perſonæ qualificatæ, & melius de eligendorum
meritis informatæ, ita cùm Sigiſmundo, Lezana, *ſuprà*.
70 Dico ſextò, omnes electores in Capitulo Congregati antequam procedant ad electionem tenentur iurare ſe ſecundùm veritatem ſuarum conſcientiarum probiores, & magis idoneos
electuros. Ita habetur *in Concilio Colonienſi, 1. p. c. 7 & 8. in concilio Baſilienſi ſeſſ. 20. & 38. & in decreto Clementis VIII. confirmato ab Vrbano VIII.* quod refert Peyrinis, 2. *to. priuilegiorum in con-*
71 *cluſione* 10. *Vrbani VIII.* §. 53. Aduerte tamen hoc iuramentum
non eſſe de ſubſtantia electionis; illa enim decreta non ſunt præceptiua, ſed tantùm directiua. Peyrin. *ſup. n.* 7. Peliz. *tr.* 9. *c.* 2. *n.*
72 92. Secundò aduerte etiam ſtante tali iuramento poſſe electores
eligere aliquando minus idoneum, ſcilicet quando maior pars
Capituli in illum inclinat, in hoc enim caſu minus dignus cenſetur magis dignus, vtpotè electoribus magis acceptus. Sanchez,
lib. 2. *Conſiliorum c.* 1. *diſp.* 4. *n.* 6. Syluester, *verbo electio* 3. *q.* 2.
Peyrinis, *ſuprà nu.* 10. Diana, 3. *p. tr.* 5. *reſol.* 100.
73 Tertiò aduerte Electores omittentes prædictum iuramentum, etiam vbi talia decreta ſunt recepta non peccare mortaliter, ita Bord. *to.* 2. *reſol.* 61. *nu.* 27. nam tale præceptum ſolùm
ponitur per verbum imperatiuum ſcilicet, iurent, quod verbum non habet vim obligandi ſub mortali, vt cum alijs probat
74 Diana, 4. *p. tract.* 4. *reſol.* 5. §. *ſed reſtat*. Quartò aduerte prædictum iuramentum debere aſſumi tangendo tantùm pectus, vt
ſolent Sacerdotes, & non eſt neceſſe, quod præſtetur ad Sacra
Dei Euangelia. Ita cùm Sigiſmundo, & Lauorio, Peyrinis, *ſup.
num.* 8. Quintò aduerte talia decreta non obligare, vbi non ſunt
vſu recepta. Bord. *ſup. nu.* 26. Samuel, *tra.* 1. *diſp.* 4. *controuer-*
75 *ſia* 1. *nu.* 6. Baſſæus, *verbo electio nu.* 2. Vndè cum in noſtra religione tale iuramentum nunquam fuerit in vſu, vt patet ex noſtris conſtitutionibus, vbi nunquam præcipitur, vt tale iuramentū adijciatur, non eſt cur denuò introducatur. Samuel. *ſup.*

DISPVTATIO II.

De his, quæ ex parte eligentium requiruntur, vt electio Canonica ſit valida.

SECTIO I.

Quæ habilitas requiratur ex parte eligentium, vt electio ſit valida?

1 *In electoribus requiritur habilitas.*
2 *Electores, qui ſcientes ſe eſſe inhabiles concurrunt ad electionem, peccant mortaliter.*
3 *Si omnes fuerint inhabiles, electio eſt nulla.*
4 *Si vnus tantùm fuerit habilis ad illum, deuoluitur ius electionis.*
5 *Si conſtet de aliorum inhabilitate per ſententiam iudicis hic habilis poteſt eos ab electione repellere.*
6 *Si habiles electionem celebrauerint inhabilibus non vocatis, electio eſt valida.*
8 *Quid ſi ſint inhabiles tempore vacationis, non verò tempore electionis.*
8 *Inhabilitas vnius, vel aliquorum non irritat electionem, quando alij non conſenſerunt, nec voluntariè inhabilem admiſerunt.*
9 *Quid ſi conſcij alicuius inhabilitatis, cuius defectum ſupplere non poterant, aliquem admiſerunt.*
10 *Quid ſi defectum ſupplere poterunt.*
11 *Etiam ſi ſcienter admitteretur aliquis inhabilis, cuius defectum ſupplere non poterant, electio eſt valida.*
12 *Quid ſi admittatur carens voce actiua etiam poſt alicuius Capitularis proteſtationem.*
13 *Quid ſi admittantur vota incerta.*
14 *Quid ſi admittantur vota inutilia?*
15 *Cedulæ ſunt aperiendæ ſi conſtet dari aliquas inutiles.*
16 *Non ſunt aperiendæ ad videndum an electus pro ſe vouerit, niſi quando nomen eligentis ſcribitur in cedula.*
17 *Vt aliquis ſit habilis ad eligendum debet eſſe profeſſus eiuſdem religionis.*
18 *Debet eſſe clericus in ſacris.*
19 *Sufficit, quod tempore electionis ſit profeſſus, vel Sacro ordine inſignitus etiam ſi ex priuilegio, vel furtiuè fuerit ordinatus.*
20 *In religionibus laicorum, laici poſſunt eſſe electores.*
21 *Idem dicendum eſt in ordine minorum.*
22 *Electores non debent eſſe excommunicati maiori excommunicatione.*
23 *Si vnus tantùm ſcienter notoriè excommunicatus admittatur electio eſt nulla.*
24 *Quid ſi excommunicatio fuerit occulta?*
25 *Si excommunicati non tolerati ex ignorantia admittantur ad electionem, ſi excommunicatis excluſis adhuc maior pars, aliorum in aliquem conſentiat electio eſt valida.*
26 *Electores ex communi conſenſu poſſunt admittere etiam ſcienter excommunicatum toleratum ad electionem.*
27 *Si vnus, vel duo opponantur, quod excommunicatus non admittatur electio ſecuta eſt irritanda.*
28 *Electores non debent eſſe abſolutè ſuſpenſi ſiue à iure, ſiue ab homine ab officio.*
29 *Qui tantùm ſuſpenſus eſt ab officio licèt voce careat in Capitulo conuentuali non tamen prouinciali.*
30 *Idem dicendum eſt de electore ſuſpenſo ab aliquo officio in particulari, niſi vox ei competat ratione beneficij, benè tamen ſi ei competat ex alio capite.*
31 *Idem dicendum eſt de ſuſpenſo ab ordine, & à diuinis.*
32 *Electores non debent eſſe interdicti eligere abſque ſuperioris licentia, vel quod non celebrauerint ſcienter in loco interdicto.*
33 *Irregulares non priuantur voce actiua.*
34 *Infamis infamia iuris, vel facti legalis priuatur voce actiua, non tamen infamis meri facti.*
35 *Electores eligentes ſcienter indignum, vel illum poſtulantes priuantur iure eligendi in prima immediatè ſequenti.*
36 *Eligentes indignum ante publicationem ſcrutinij variare poſſunt, & alium eligere.*
37 *Si maior pars Capituli in indignum conſentiat, poteſt continuò antequam repetere ſcrutinium, & alium dignum eligere.*

Dico primò, in electoribus requiritur habilitas ad eligendū. 1
Vndè electores, qui ſcientes ſe eſſe inhabiles occurrunt ad
aliquam electionem, ſiue inhabilitas proueniet ex aliqua cenſura ſiue ex delicto, ſiue ex alio titulo, ſiue ſit publica, ſiue occulta
peccant mortaliter Peliz. *tr.* 9. *c.* 2. *n.* 86. & ſi omnes fuerint inha- 2
biles, electio eſt nulla tanquàm facta à non habentibus poteſta-
tem; ſi verò vnus tantùm fuerit habilis ad eum deuoluitus ius 3
electionis. Rodrig. quem refert, & ſequitur Belaſius, *verbo ele-
ctor num.* 6. & ſi de aliorum inhabilitate conſtet per ſententiam
iudicis poteſt, & debet hic alios ab electione repellere tanquàm
iniuſtos vſurpatores iuris alieni: Pel. *tr.* 9. *c.* 2. *n* 86. imò ſi habiles 4
electionem celebrauerint non vocatis ijs, qui ſunt priuati, vel
inhabiles ad eligendum electio eſt valida. Etiam ſi nondum ſit 5
diſcuſſum an ſint priuati: ſatis enim eſt, quod poſtea poſſint
conuinci tempore electionis fuiſſe inhabiles, quia ſi non habeant 6
poteſtatem eligendi, non erat neceſſe eos vocare, ſecus autem
eſſet ſi eſſent priuandi, quia priuandus antequam priuetur iu-
ſtè poſſit: ita cùm alijs Peyrinis, *de ſubdito quæſt.* 1. *cap.* 31. §. 6. 7
vel ſi ſolùm eſſent inhabiles tempore vacationis, non verò tem-
pore electionis: ita cum Tamburin. Belaſius, *verbo elector n.* 17.
Dico ſecundò, Inhabilitas vnius, vel aliquorum electorum 8
non irritat electionem, quando alij non conſenſerunt; nec vo-
luntariè admiſerunt inhabilem, vtile enim per inutile non vi-
tiatur Peliz. *ſuprà nu.* 88. ſecus dicendum eſt, ſi conſcij alicuius
inhabilitatis, cuius defectum ſupplere non poterant eum ad ele- 9
ctionem admiſerunt, nam tunc illa conſpiratio reddet vitio-
ſam totam electionem Suarez, *tom.* 4. *de religione tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 4.
nu. 9. Dixi cuius defectum ſupplere non poterant, nam ſi pote- 10
rant eo ipſo, quod eos ſcienter admiſerunt, cenſentur eorum de-

defectum supplere: ita cùm Suar. & Lezana, Peliz *suprà nu.* 88.
11 Imò non desunt aliqui, teste Lezana, *to.* 2. *cap.* 12 *num.* 29. qui sustinent electionem non vitiari ex eo, quoad aliqui inhabiles scienter ab electoribus admittantur, etiam si cum eis in inhabilitate non possint dispensare, nam iura in quibus vitiatur electio concursu inhabilium non loquuntur vniuersaliter, sed in specie de excommunicatione: & constat, *ex c. fin. de procuratoribus, & cap. missarum de electione*, ideòque nec debent extendi ad casus non expressos, vnde separari possunt suffragia inhabilium ab habilibus, & cum solis habilibus facere electionem, quę opinio maximè sibi arridere fatetur Peliz. *suprà nu.* 88. Et ideò
12 dicendum est de electione facta post protestationem alicuius Capitularis, quod vnus ex electoribus careret voce actiua, nam si constet tale suffragium, fuisse superfluum concurrentibus ad electionem omnibus alijs suffragijs de iure requisitis electio est valida, nam sicut ille, de quo protestatus est, non poterat prodesse electio; sic nec poterat abesse electioni, quæ sine eo sequi poterat valida: ita Bordon. *tom.* 2. *resolut.* 61. *nu.* 38. Pelizzarius, *suprà nu. octuagesimo octauo*.
13 Et idem dicendum est de votis incertis conditionalibus, & alternatiuis, in quibus scilicet persona certa, & determinata, & vna non designatur, vt si dicat eligo quem Petrus elegerit, vel eligo Petrum, si maior pars Capituli consenserit, vel eligo Petrum; vel Paulum. vel si sit de personis notorijs ineligibilibus, vt si dicat eligo Petrum, qui aliàs carebat voce passiua, vel si vo-
14 ta fuerint inutilia, vt si dicat eligo in Priorem summum Pontificem, vel si Cedula omninò alba reperiatur, in omnibus enim his casibus illa suffragia habentur, ac si non essent de Capitulo, nec in numero vocalium computanda sunt, sed electio consurget ex maiori parte suffragiorum, quæ his demptis remanserunt, vt si Capitulum decem constet electoribus, quorum quatuor, in aliquem consenserint, & tres in alium, & reliqui tres inutiliter, vel conditionaliter, incertè, aut alternatiue, aut si in non eligibilem sint suffragati; tunc quatuor habens vota censetur electus à maiori parte, cum tres inutiliter suffragantes non sint in numero electorum computandi: *ex cap. de elect. in* 6. vt cum Sigismundo, & alijs docet Samuel. *tract.* 1. *disp.* 4 *controuersia* 12. *&* 13. Bordon. *resol.* 26. *nu.* 1.
15 Imò addit Bordonus ibi in his casibus Cedulas esse aperiendas ad videndum, quis modis dictis sit suffragatus, cum aliàs electio prædictis votis inutilibus exclusis sit valida. Et idem ait ipse Bordon. *resolut.* 61. *nu.* 37. cum Bonacina, quem sequitur Pe-
16 lizzar. *tract.* 9. *cap.* 2. *nu.* 88. ad inspiciendum an electus sibi vocem dederit, quod tamen solùm habet locum, quando in Cedulis scribitur nomen eligentis, vt fit in electione Papæ, in alijs verò electionibus in quibus electio per Cedulas fit cùm solo nomine electi, non debent Cedulæ aperiri, sed votum electi non debet computari in numero; nam quando electio fit per scrutinium consensus electi numerum non auget: vt patet *ex cap. communio, & cap quia propter*, & tradit cùm Turrecremata Megala, *verbo electio nu.* 53. *in fine*.
17 Dico tertiò, Ac hoc, vt electores habeant habilitatem requisitam ad suffragandum in electionibus plures conditiones requiruntur: prima, vt sint professi eiusdem religionis, cuius prælatus est eligendus siue professio fuerit expressa, siue tacita: *cap. ex eo §. in Ecclesijs de electione*. Limita nisi alicui extraneo ex priuilegio, vel consuetudine competat ius eligendi, vel aliquis princeps admittatur ad defendendum electores ab oppressoribus, Tamburinus, *to.* 1. *disp.* 5. *quæsito* 8. *nn.* 7.
18 Secundò requiritur, vt sint clerici in sacris ordinibus constituti: *ex c. ex eo §. in Ecclesijs, & ex Clemente, vt ij de ætate, & qualitate*; vbi prohibetur, vt nemo possit ad Canonicam electionem admitti, qui non sit in subdiaconatus ordine constitutus, etiam si hoc ab alijs sibi libere concedatur; non requiritur tamen, quod tempore vocationis officij sit iam sacro ordine insignitus, sicut nec professus; sed sufficit, quod tempore electionis sit professus,
19 vel sacro ordine insignitus, etiam si ante legitimam ætatem ex priuilegio, vel furtiuè fuerit ordinatus: ita cùm multis Peliz. *tr.* 9 *c.* 2. *n.* 91. *& seqq.* Limita tamen in religionibus merè Laico-
20 rum, vt est religio S. Ioannis Dei in qua Laici electores, & prælati esse possunt. Secundò limita in religionibus, in quibus id lai-
21 cis, lege ita disponente conceditur, quod statutum de facto datur in ordine minorum: ita cùm alijs Peliz. *sup. n.* 92.
22 Tertiò requiritur, quod electores non sint excommunicati, maiori excommunicatione, quod si vnus tantùm excõmunicatus scienter admittatur, electio est irrita *c. ad euitandum c. constitutus: cap fin. de prec. & cap. ad probandum*: ita communiter DD.
23 apud Sigismundum *dub.* 66. *n.* 5. hoc autem procedit, quando excommunicatio est notoria, nam si tantùm esset occulta licèt ele-
24 ctores eum possent repellere, non tamen tenentur: ita communiter DD. apud Tambur. *sup. n.* 12. Aduerte tamen, quod si excommunicati non tolerati ex ignorantia probabili, vel inuincibili admittantur ad electionem si excommunicatorum suffragijs exclusis, adhuc maior pars aliorum in aliquem consentiat, electio est valida, nam tunc vota excommunicatorum habentur
25 pro non adiectis: ita Suarez, Sigismund. & alij quos refert, & sequitur Samuel. *tra.* 2. *disp.* 5. *controuersia* 2. *nu.* 21.

Secundò aduerte Electores posse ex communi consensu etiam scienter admittere ad electionem excommunicatum toleratum, in quo casu electio non solùm esset valida, sed etiam licita, vt patet *ex extrauaganti ad euitanda*: ita communiter DD. quos refert, & sequitur Samuel. *suprà nu.* 22. Dixi ex commu- 26
ni consensu; nam quilibet de Capitulo ante electionem potest exceptionem obijcere, & talem excommunicatum à Capitulo repellere, quod si vnus, vel duo tantùm se opponant, vt talis excommunicatus repellatur, cæteri autem eum nolint repellere, electio secuta erit irritanda: nam in ea admissus est aliquis, qui 27
non erat admittendus contra vnius voluntatem, quia ius eligendi spectat ad singulos de Capitulo pro parte sua: vnde singulorum interest, ne admittantur extranei: ita cùm alijs Peyrinis, *de prælato quæst.* 2. *cap.* 5. *num.* 16. *&* 17.
Quartò requiritur, quod non sit suspensus ab officio absolutè 28
siue à iure, siue ab homine, siue per suspensionem, siue per interdictum, *cap. cum dilect. consuetud.* Dixi suspensus absolutè, nam si prior, qui iure habet suffragium in electione Prouincialis sit tantùm suspensus ab officio, licet voce careat in electione dis- 29
creti conuentualis, non tamen in Capitulo prouinciali, vel generali, quia suspensus ab officio non est suspensus à beneficio: ita Sigismund. Sanchez, Sayrus, & alij communiter apud Samuel. *suprà controuersia* 2. *n.* 4. Idem dicendum est si tantùm sit 30
suspensus à beneficio, nisi aliàs vox ei competat ratione beneficij, benè tamen si ex alio cap. vox ei competat: Ita Suar. Sigismund. Henr q. & alij communiter apud Samuel. *suprà num.* 14. 31
Idem dicendum est de suspenso ab ordine, & de suspenso à diuinis, vox namque non competit ratione ordinis, sed beneficij: ita cùm alijs Samuel. *suprà nu.* 17. *&* 23.
Quintò requiritur, quod non sint interdicti eligere absq; superioris licentia, *cap. fin. de electione*, vel quod non celebrauerint 32
scienter in loco interdicto nisi super hoc habeant priuilegium, *c. is qui de sententia excommunicat. in* 6. ita communiter DD. apud Tamburinum, *sup. nu.* 17 An autem irregulares priuentur etiam voce actiua? Affirmant Syluester, Azor. contrarium tamen probabilius est. Ita Filliucius, Suar. Nauar. Bonac. Sigism. 33
& alij communiter, quos refert, & sequitur Tamb. *sup. n.* 15. Irregularis namq; non priuatur iurisdictione ob irregularitatem superuenientem, cui annexum est ius eligendi. An autem infamis priuetur voce actiua? Respondeo priuari, si infamia fuerit iuris, vel facti legalis, id est, quod fauetur à lege, secus si infamia tãtùm sit meri facti. Ita Suarez, Sigism. & alij, quos refert, & sequitur 34
Samuel. *controuersia* 29. *n.* 26. *vbi sup.* Ratio prioris partis est, quia infamibus interdicti sunt actus legitimi, *leg. actus ff. de regulis iuris in* 6. eligere autem est actus legitimus: ergo. Quoad secundam verò partem etiam constat, quia infamia meri facti solùm pendet ex hominum æstimatione: ergo de illa non est curandum.
Sextò requiritur, quod electores scienter non elegerint, vel 35
postulauerint indignum scientia, moribus, ætate: *cap. gratum de postulat. Prælatorum: cap. cum in cunctis*. Aduerte tamen eligentes indignum, tantùm esse priuatos iure eligendi in prima, tantùm electione immediatè sequenti, etiam si illa non sortiretur effectum: non autem in tota vacantia, *per c. cum Vintoniens.* Ita Tamburinus, *suprà nu.* 18. Aduerte secundò eligentes indignum ante publicationem scrutinij variare posse; vt *suprà* diximus: imò si maior pars Capituli alicui indigno suffragata fuisset 36
si ex scrutinij publicatione appareat electionem mox pronunciandam esse nullam, possunt antequam nulla pronuncietur electio repetere scrutinium, & alium eligere, qui nihil vitij patiatur: *ex cap. perpetuo de electione in* 6. Ita Ioannes Andreas, Panormitan. Biax, Sigismundus, quos refert, & sequitur Samuelius, *controuersia* 16. *tract.* 1. *disput.* 4. *nu.* 8.

SECTIO II.

De numero electorum ad Canonicam electionem per scrutinium celebratam requisito.

37 *Vt electio Canonica Prælatorum inferiorum summo Pontifice sit valida debet concurrere maior pars suffragiorum.*
38 *Illa dicitur pars sanior, quæ est maior respectu totius Capituli.*
39 *Si suffragia sint paria, electio est irrita de iure communi.*
40 *In electione Summi Pontificis, & Abbatissarum debent concurrere duæ partes Capituli.*
41 *Si maior pars Capituli in primo scrutinio in aliquem non consenserit, de iure communi iterandum est scrutinium vsque quo consentiat.*
42 *In aliquibus religionibus fi iteratio aliquibus vicibus scrutinio maior pars capituli, in aliquem non consentiat electio deuoluitur ad Superiores.*
43 *Quid dicendum sit de iure nostro? & quomodo dispositio nostræ constitutionis sit, maximè conformis iuri communi.*
44 *In casu discordiæ electio deuoluitur ad Superiores.*
45 *Si in Religione detur de hoc specialis lex, vel statutum illi absque dubio standum est.*

Dico primò, vt electio Canonica Prælatorũ, summo Põtifice 37
inferiorum sit valida debet concurrere maior pars suffragiorum

giorum non respectu minoris partis, sed respectu totius Capitu-
li Congregati, vt patet *ex c. quia propter*, & licet iure antiquo,
38 *in dicto c. quia propter*, requireretur, quod etiam sanior pars Ca-
pituli concurreret, hodie tamen post Tridentinum, illa dici-
tur pars sanior, quæ est maior respectu totius Capituli, si perso-
na electa indigna non sit. Ita communiter DD. apud Tamburi-
39 num, *to. 1. quæsito 6. disp. 5. nu. 25.* Hinc fit, quod si vota sint paria
electio est irrita, quia debet fieri à maiori parte suffragiorum:
c. in Genesi, & c. Ecclesia vestra. Dixi Prælatorum summo Ponti-
40 fice inferiorum. Nam in electione summi Pontificis, & Abba-
tissarum non solùm maior pars Capituli, sed duæ partes Capi-
tuli debent concurrere, vt patet *ex c. indemnitatibus §. sanè de
electione in 6.* & ex bulla Gregorij XV. pro electione Pontificis
Megala, *verbo election.* 53. & alij communiter.
41 Dico secundò, si maior pars vocalium in vnum non consentit
in primo scrutinio de iure communi iterandum est, scrutinium
quousque maior pars Capituli in vnum consensisse reperiatur:
42 Argumento cap. cum terra Tamburinus, *sup. nu.* 28. nisi alius
speciali iure religionum terminus persigatur electoribus, quo
termino elapso electio ad præsidem, vel ad patres prouinciç de-
uoluitur, vt notauit cùm Rodriguez, Samuel. *tr. 1. disp. 8. con-
43 trouersia* 30. *n.* 17. & 18. De iure autem nostro si in primo, & se-
cundo scrutinio electio non fuerit celebrata per maiorem par-
tem Capituli, ille censetur Canonicè electus, qui in tertio scru-
tinio habuerit plura vota, quàm alij sigillatim, vt patet *ex 3. p.
nostrarum constitutionum, c. 2. n.* 2. Quod etiam obseruatur, apud
religiosissimos Patres nostros Carmelitas Calceatos, prout testa-
tur. Lezana, *to. 2. c. 12. in modo celebrandi Capitulum in suo Ordi-
ne versu, deinde prælectis constitutionibus*, quæ dispositiones sunt
conformes iuri communi, *in Clement. exiui § demum de verborum
signif.* in qua discernitur, quod celebrata electione Prouincialis
minorum in discordia illa censeatur valida, quæ à maiori par-
te respectu minorum fuerit celebrata, per quam Clementinam
derogatur *cap. quia propter*, vt notat cum alijs Samuel. *suprà nu.*
14. & in casu, quod vota sint paria *Cod. 1. 35. qu. 6.* præcipiatur,
quod ille præferatur, qui est antiquior, seu ille, qui diutius mi-
litauit in Ecclesia, *c. quid prodest dist. 61.*
44 Tum quia cum in hoc discordiæ electio deuoluatur ad Supe-
riores, prout cum multis resoluit Sanch. *in præceptis Decalogi lib.
2. c. 38 nu. 74.* Sigismundus, & alij communiter, quos refert, &
45 sequitur Samuel. *sup. nu. 19.* Si specialis lex extet in religione dis-
positioni illius standum est, iuxta decreta pro reformatione re-
gularium edita à Clemente VIII. & à Sacra Congregatione sub
Vrbano VIII. confirmata illis verbis in Superiorum, & officia-
lium omnium electionibus forma præscripta in Trid. & Ordi-
nis constitutionibus inuiolabiliter obseruetur, vt notauit Leza-
na, *in Concilijs Concilio 1. nu. 14.*

SECTIO III.

De secreto, quod electores debent necessariò in Electione Canonica obseruare.

46 *Scrutatores non possunt sub mortali vnquam electorum vota manifestare.*

47 *Si vota ante, vel post scrutinij publicationem manifestauerint, electio est irrita, licet aliqui contrarium probabiliter teneant.*

48 *Si post electionem in decreto pro illa confirmanda Superior scribat nomina eligentium electio est irrita.*

49 *Electores nec ante, nec post scrutinij publicationem possunt absque mortali sua vota, vel aliena alteri manifestare, licet aliqui contrarium non improbabiliter teneant.*

50 *In casu quo electores sua vota alteri manifestent ante, vel post scrutinij publicationem etiam stando in prima sententia, electio est valida.*

51 *Si vnus electorum in actu scrutinij publicè manifestet suum votum præmittente Capitulo electio est nulla.*

52 *Hoc procedit etsi elector per ignorantiam votum publicaret.*

53 *Si quis attentaret dare votum publicè, vt indignus debet à Capitulo repelli pro illa vice.*

54 *Non solum qui sic suffragium publicum dedit, sed etiam electores audientes, & tacentes debent repelli ab electione.*

55 *Non solum quando elector publicat in actu scrutinij suum votum, electio est irrita, sed etiam si taliter illum dicit, vt de facto aliqui, vel aliquis illum audiat propter scrutatores.*

56 *Idem dicendum est si electio fiat per cedulas, & cedula ab aliquibus, vel ab aliquo videtur.*

57 *Idem dicendum est si mittat cedulam aliquo patenti signo signatam, vt innotescat scrutatoribus, vel vni ex illis pro quo suffragati sint.*

58 *Idem dicendum est si aliquis ex electoribus recipiat vnam cedulam ab scriba vnico nomine scriptam, & nomen electi nota scribat vel alteri reponat in Capitula.*

59 *Vel quando recipiunt duas cedulas de manu scriba, & vnam reponunt in Capsula.*

60 *Si elector in actu electionis suam cedulam ostendat vni dumtaxat ex electoribus, electio subsecuta est irrita, licet alij probabiliter contrarium teneant.*

61 *Elector ostendens suam cedulam alteri in actu electionis in prima opinione peccat mortaliter, non tamen in secunda.*
nis id præmittente Capitulo electio secuta est valida.

62 *Si vnus elector, vel plures ex illis manifestent suum votum al-*

63 *Si aliquis elector suam cedulam alteri ostendat in actu electioteri in fraudem, vt electio secuta sit irrita per hoc non irritatur electio.*

64 *Idem dicendum est si alteri in fraudem ostendat suam cedulam.*

65 *Quomodo fraus in hoc casu probetur.*

66 *Si vnus ex electoribus det suam cedulam plicatam alteri, vt illam reponat in capsula non frangit secretum electionis.*

67 *Sed quid si ille qui cedulam plicatam accepit, eam inspiciat?*

68 *Quid dicendum sit, si postquam illam inspexit, alijs manifestauit.*

69 *Qui dedit cedulam plicatam alteri ponendam in capsula non peccauit mortaliter.*

70 *Qui cedulam accepit si ex curiositate eam inspexit, peccauit tantum venialiter.*

71 *Si eam inspexit ad alijs reuelandum, peccauit mortaliter.*

72 *Si electio tantum à tribus celebretur non obest scientia, quæ habetur de suffragijs horum trium eligentium, vel electio non dicatur secreta secundùm formam Trid.*

73 *Quando duo tantùm sunt electores vnus de Collegio eligendus est, potest sequi electio Canonica.*

74 *Quomodo hoc fieri possit?*

75 *Consensus electi non auget numerum, quando electio fit per scrutinium.*

76 *Quid si fiat per compromissum.*

77 *Quando duo tantùm sunt electores. & vnus ex illis alterum elegit, electio est per modum communis inspirationis.*

78 *Sic electionem de se ipso factam acceptans non est censendus ambitiosus.*

DIco primò, scrutatores, aut compromissarij non possunt 46
sub mortali vnquam electorum vota manifestare: sic enim
eis præcipitur *ità Trid. sess. 25. c. 6. de regularibus:* singulorum eli-
gentium nomina nunquam publicentur, quod præceptum cum
sit de re graui obligat sub mortali. Ita communiter DD apud
Peyrinum, *tom. 3. priuilegiorum in additamento ad constitutionem
Clementis VIII. c. 9 n. 24.* Imò plures DD. addunt, quod si scruta- 47
tores, vel vnus eorum ante, vel post scrutinij publicationem vota
manifestauerint electionem manere irritam. Ita Garcias, Suar.
Sigism. quos refert, & sequitur Peyrinis, *sup.* Nauarr. Ripa,
Castellinus, quos refert, & sequitur Samuel. *tr. 1. disp. 5. contro-
uersia 1. nu. 4.* Secretudo enim in electione requiritur pro forma.
Vndè cum forma sit indiuisibilis vnus solus sufficit eam vitiare. 48
Contrariam tamen sententiam, vt probabilem tenent Nauarro,
Miranda, Rodriguez, quos ibi refert Peyrinis, *suprà* Aduerte
etiam quòd si post electionem in decreto pro illa confirmanda à
Superiore scribantur nomina eligentium electionem remanere
irritam. Ita communiter DD. apud Samuel. *sup. n. 10.*
Dico secundò, non solùm scrutatores, sed etiam electores
nec ante, nec post electionem possunt sine mortali sua vota, vel
aliena alteri manifestare. Ita Suar. quem refert, & sequitur Pe- 49
liz. *tra. 9. c. 2. n. 27.* Garcias, Barbosa, Sigismund & alij, quos re-
fert, & sequitur Samuel. *supra controuersia 2. num.* 4. Peyrinis,
sup. nu. 23 Lezana, *to. 1. c. 25. n. 17.* & colligitur ex Tridentino,
loco cit. vbi præcipit, quod vota eligentium nunquam publicen-
tur, quod præceptum ait cum Suar. Peliz cum sit indiffinitum,
& finis prohibitionis subsistat etiam post electionem confirma-
tam, consummatam, & publicatam. Ita etiam hoc præceptum
obligare: licèt Pasqualigus, *decis. 262. nu. 3.* quem sequitur Bas-
sæus, *verbo electio n. 6.* non improbabiliter existiment, quod si
quis eligentium ante, vel post electionem alijs dicat, cui votum
suum tribuit, non peccare mortaliter; nam præceptum Trid.
tantùm est de seruando secreto in actu scrutinij.
An autem in hoc casu electio maneat irrita etiam in prima 50
sententia. Respondeo negatiuè: ita Garcias, Sigism. quos re-
fert, & sequitur Pasqualigus, *decisione 262. n. 2.* Castellinus, Na-
uarrus, Lauorius, quos refert. & sequitur Peyrinis, *sup. n. 23* Le-
zana, *suprà n. 17* Samuelius, *sup. controuersia 7. n. 5.* Bassæus, *sup.*
Et ratio est, quia præceptum Trid. tantùm est de secreto in ipso
actu scrutinij, quod non violatur per hoc, quod quis post, vel an-
te scrutinium dicat se huic, vel illi suffragatum fuisse, cum pos-
set contrarium efficere: ita etiam Lezana, *verbo elect. n. 11.*
Dico tertiò, Si vnus electorum in ipso actu scrutinij publicè 51
manifestaret suum votum permittente Capitulo, electio est nul-
la: ita communiter DD. apud Peyrinis, *sup. n. 23.* licèt cõtrarium
teneat probabiliter Pasqual. *decisione 204. nu. 1.* Quod procedit
etiamsi elector per ignorantiam votum publicaret: vt declarauit
Sacra Congregatio apud Sigism. *de electione dubio 31. n. 1.* Peyrin.
ibi. Vndè si quis attentaret dare suum votum publicum non de- 52
bet id permitti, ne irritetur electio, sed tanquàm indignus po-
test à præsidente Capituli pro illa vice repelli Garcia, Lauorius,
Castellin. quos refert. & sequitur Peyrinis, *ibi*. Imò addit Sigism.
de electione dub. 3. num. 7. quod non solùm posset priuari, qui sic
suffragium publicum dedit, sed etiam alij electores audientes, 53
& tacentes, siquidem, qui tacet consentire videtur: ita etiam

tenet Samuel. *suprà controuersia* 2. *num.* 22. Limita tamen nisi
54 elector per ignorantiam publicaret; nam licèt decretum irritans liget etiam ignorantes quo ad validitatem, vel nullitatem actus non tamen quoad pœnas. Castellin. quem refert, & sequitur Peyrinis, *ibi*.

55 Dico quartò, non solùm est irrita electio, quando aliquis eligentium suum votum in actu scrutinij publicè manifestet; sed etiam si taliter illam dicit, vt de facto aliquis, vel aliqui illud audierint præter scrutatores, vel si electio fiat per cedulas votum ab altero, vel pluribus videatur ex eligentibus: ita Sigism.
56 Garcia, Rota, quos refert, & sequitur Samuel. *sup. controuersia* 2. *n* 11. Idem dicendum est si electores mittant cedulam aliquo patenti signo signatam, vt innotescat scrutatoribus, vel vni ex illis, quod tales eligentes eligant illum nominatum in cedu-
57 la: ita habetur ex declaratione Sacræ Congregationis, prout testatur Barbosa, *in collectanea bullarum verbo elector*, *n.* 207. Lezana, *verbo electio n.* 11. & idem dicendum est, quando aliqui ex electoribus vnicam cedulam recipiunt vnico nomine scriptam, & nomen electi notum scribæ, vel alteri reponunt in capsula,
58 vel quando accipiunt de manu scribæ duas cedulas, & vnam quam voluerint reponunt, & alteram scindunt, quia potuit
59 scriba reuelare talem, qui non habuit nisi vnicam cedulam, vel tali, qui non habuit duas: ita decidit Sacra Rota prout referunt Garcia, Sigismund. Nauarr. quos refert, & sequitur, Lezana, *verbo electio num.* 11.

60 Dico quintò, Si elector in actu electionis ostendat suam cedulam vni dumtaxat ex electoribus, electio subsecuta est irrita: ita Castel. Sigismund. Garcia, & alij, quos refert, & sequitur Samuelius. *sup controuersia* 4. *n.* 7. & probabilem putat etiam Pasqualigus, *decisione* 263. *n.* 4. Bord. *resolut.* 28. *n.* 5. Ratio est, quia Trid. præcipit, vt electio fiat per vota secreta, sed de secreti ratione est, vt nemini reueletur, ergo. Et aduerte tamen sententiam dicentem in hoc casu electionem esse validam satis probabilem esse. Hanc tenent Nauarro, Rodrig Miranda, quos refert, & sequitur Pasqualigus, *sup n.* 3. Samuel. *sup. n.* 16. Peliz. *tr.* 9. *c.* 2. *nu.* 29. Nam Trid. solum decernit irritam electionem, in qua electorum nomina publicantur, non verò in qua vnius electoris no-
61 men publicatur. An autem in hoc casu elector suam cedulam alteri ostendens peccet mortaliter? Respondeo in opinione, quę dicet electionem non manere irritam satis probabile esse non peccare mortaliter, nam ad hæc electio manet secreta, & finis legis scilicet libertas in eligendo per hanc reuelationem non infringitur: ita Pasqualig. Bordon. quos refert, & sequitur Samuel. *suprà controuersia* 8. *nu.* 6.

62 Sed quęres, an si quis ostendat suam cedulam alteri electori id permittente Capitulo, electio maneat irrita? Affirmat Castellin. Sigism. Garcia, Nauarr. Rodr. Miranda, Lauorius, Peyrin. quos refert, & sequitur Samuelius, *sup. controuersia* 5. *n.* 6. Sed ego nullam rationem firmam pro hac opinione inuenio. Vndè contrariam sententiam, quam tenet Pasqualigus, *decisione* 264. *n.* 3. reputo probabilem, nam in Trid. non dicitur, vt nunquam eligentis nomen publicetur, sed vt singulorum nomina non publicentur, deinde non prohibet Capitulo, quod permittat vnum aliquem electorem publicare suum votum, & quod si publicet electio sit irrita, sed de his vide Pasqualigum, *suprà*.

63 Dico sextò, Si vnus elector, vel plures manifestauerint sua vota in fraudem. vt electio subsecuta sit irrita per hoc non irritatur electio, sed manet rata, & bona: ita communiter DD. apud
64 Samuelium, *sup. controuersia* 2. *n.* 21. *& cōtrouersia* 6. *n.* 11. & idem dicendum est, si alijs in fraudem ostendat suam cedulam Bordon. Barbosa, Rodrig quos refert, & sequitur Samuelius, *sup. controuersia* 4. *nu.* 1. & ratio est, quia vnius, aut aliquorum defectus eligentium minimè nocere debet vti Capitulo id ignoranti *per textum cap fin. de procuratoribus*, nam culpa vnius, aut aliquorum non est imputanda alijs omnibus de Capitulo. Tum quia aliàs aperiretur via fraudibus, & quisque posset quoties sibi placuisset electionem Canonicam irritare; quod esset absurdissimum;
65 probatur autem fraus ex coniecturis, *lege filia ff. solut. matrim. & c.* 2. *de renunciatione in* 6. *& lege dolo c. de dolo*. quando enim in solita adhibetur, præsumitur fraus. Mascard. *de probat. consil.* 825. *n.* 6. Riccius, *consil* 448. *n.* 23. & quando actus, qui geritur, nihil facienti prodest Mascard. *sup. n.* 9.

66 Dico septimò, Si vnus ex electoribus det suam Cedulam plicatam alteri, vt eam in vrnam deponat, non frangit secretum electionis: ita Samuel. *suprà controuersia* 6. *n.* 1. Pasqualig. *decisione* 261. *n.* 2. Et ratio est, quia cum det cedulam plicatam, qui accipit illam, nescit pro quo ferat suffragium: ergo secretum electionis manet inuiolatum. Nec obstat, quod illam recipiens eam possit aperire, nam hoc licitè agere nequit; nam cùm eam plicatam acceperit, fidem adstringit eam sic in vrnam mittendam; vnde eam porrigens certus moraliter est de secreto. Sed quæres, quid dicendum si is, qui Cedulam plicatam accepit, eam inspiciat? Respondeo, quod si inspicit, & non publicat alijs suffragium tunc electio adhuc retinet suum secretum; quia res eo-
67 dem pacto se habet quo ad secretum, ac si eam non inspexisset; non enim tale suffragium dici potest publicatum cùm ad publicationem requiratur communicatio; in nostro autem casu, nec qui tradit Cedulam, communicauit illam, cum eam dederit clausam, neque qui eam inspexit, vt suppono: ita Pasqualig. *sup. nu.* 5. Samuelius, *sup. nu.* 4.

Sed quid si vni, vel multis eam communicauit? Respondeo, 68
quod si vni tantùm eam communicauit, non infringere secretum; nam vt *sup.* diximus, si vnus alteri manifestauit suum suffragium, non facit contra secretum electionis: ergo nec in hoc 69
casu: ita Pasqualig. *sup. n.* 5. contra Samuelium, *sup. n.* 6. si verò multis eam communicauit, tunc proculdubio electio sit irrita, cum iam non sit secreta. Pasqualig. *sup. n.* 6. Samuelius, *ibi*. An autem peccauerit, qui dedit cedulam alteri reponendam in vrnam? Respondeo negatiuè, cum non faciat contra secretum electionis, nec exponat suffragium periculo publicationis, cum sit certus moraliter, quod alter, qui eam in secreto accepit eam non fore aperiendam Pasqual *sup. n.* 7. Samuelius, *sup. nu.* 9. An 70
verò peccauerit, qui Cedulam inspexit. Respondeo, quod si hoc fecit ex sola curiositate, & non animo manifestandi, non peccauisse mortaliter, sed tantùm venialiter, si verò eam inspexit ad alijs reuelandum, mortaliter peccauisse: Pasqualig. *suprà nu.* 10. 71
Samuelius, *sup. nu.* 10. Ratio est, quia in primo casu inspectio cedulæ non est in graue alicuius præiudicium, benè tamen in secundo, quia est in præiudicium electionis? ergo.

Dico octauò, Si in Capitulo tantùm fuerint tres electores 72
non obest scientia, quæ habetur de suffragijs horum trium eligentium, vt electio non dicatur secreta secundùm formam Tridentini, *sess.* 25. *de regularibus c.* 6. vt decidit Sacra Rota sic: ita statutum religionis permittat. Ratio verò est, quia lex non obligat vbi de facto seruari non potest *iuxta regulam iuris* 145. *impossibilium nulla obligatio est*, *& altera in* 6. *nemo potest ad impossibile obligari*. Ita Samuel. *tract.* 1. *disput.* 5. *controuersia* 2. *nu. trigesimo*, Pasqualigum, *decisione* 255. *nu.* 11.

An autem quando duo tantùm sunt electores, & vnus de col- 73
legio eligendus est possit sequi electio Canonica? Negat cùm Nauarro, Miranda, *q.* 23. *art.* 5. *conclusione* 21. & alij Contraria tamen sententia probabilior est. Hanc tenet cùm Ancharrano, Panormitano, Boich. Tusco, & alijs Pasqualigus, *decisione* 253. Tamburinus, *tom.* 1. *disp.* 5 *q.* 8. *nu.* 2. Bordon, *resol.* 26. *n.* 56. Vidal. *titulo de electione inquisitione vnica n.* 25. Ratio verò est, quia inter duos potest saluari vera ratio electionis Canonicæ, quæ 74
diffinitur communiter DD. alicuius personæ Canonicæ facta vocatio, potest namq; vnus alterum Canonicæ vocare, ad id ad quod eligitur præmisso prudenti, & discreto iudicio de eligibilitate personæ. Hoc autem potest contingere, si vnus vtatur eligendi potestate, & alter cedat iuri suo eligendi, tunc enim ille hunc eliget, & hic erit electus à toto Collegio, quia licèt ad Collegium constituendum requirantur plures, potest tamen ad vnum deuenire, vt *suprà* dictum est.

Secundo modo potest contingere, si vnus ab alio palam eliga- 75
tur, & electus consentiat suæ electioni, & hoc pacto augeat numerum; nam in hoc casu obseruatur. *cap. cum in iure de electione*, in quo statuitur, quod electus consentiendo electioni de se factæ à media parte eligentium auget numerum, & electionem perficit. Obseruatur etiam *c. quam* 18. *q.* 1. quod videlicet electio debeat esse concors, non enim esset concors, si electus in alium consentiret, vnde talis electio erit à toto Collegio.

Dices consensus electi non auget numerum suum *c. Cumana*, 76
& c. quia propter: ergo electus non potest consentire suæ electioni? Respondeo consensum electi non augere numerum suum, quando electio fit per formam scrutinij, in quo casu procedunt prædicta iura, vt docet cum alijs Megala, *verbo electio num.* 7. *propè finem*. Samuel. *tr.* 2. *disp.* 1. *controuersia* 2. *nu.* 7. Secus si fiat per compromissum. vt patet *ex cap. cum in iure nu.* 3. *in fine*, vt cùm Ancharrano, & alijs notauit *ibi* Megala. Vel si electio fiat per communem inspirationem, in quo casu totum Collegium 77
nemine discrepante debet consentire, in hoc autem casu, vel electio per nullam ex prædictis formis præscriptis. *in cap. quia propter*, fit cùm non possint obseruari, & ad impossibile nemo obligari potest, sed tantùm seruatur prædictum *c. quia propter*, quo ad hoc, quod electio fiat à maiori parte Capituli, quod est iuxta ius naturale, vel dicendum est talem electionem fieri per formam communis inspirationis; nam omnes consentiunt in vnum, vnus eligendo, & alter ad se ipsum accedendo. Vidal, 78
suprà nu. 44 Nec talis consensus est ambitiosus, quia non incipit suam electionem, sed ab alio inceptam complet.

SECTIO IV.

De libertate ab omni coactione, quam electores debent habere vt electio Canonica sit valida.

79 *De substantia electionis est, vt suffragia sint omninò libera.*
80 *Omnis electio per metum cadentem in virum constantem celebrata, est nulla.*
81 *Metus leuis, vel reuerentialis, non irritat electionem in foro externo, benè tamen in foro interno.*
82 *Electores possunt compelli ad eligendum in genere, non tamen in indiuiduo hunc, vel illum.*

79 Dico

79 DIco primò, de substantia electionis est, vt suffragia sint om-
ninò libera, ita vt facta aliter electio sit omninò irrita, vt
patet *ex cap. periculum §. cæterum de electione in 6.* hinc meritò
sacri Canones minime cogunt electores, vt ad celebrandum ele-
ctionem accedant, sed dicunt accedere posse, si velint, vt con-
stat *ex cap. quod sicut, & cap. quia propter.*
80 Dico secundò, omnis electio per metum celebrata, si metus
fuerit cadens in virum constantem tam in foro interno, quàm
externo, est omninò irrita; si verò fuerit metus reuerentialis,
vel leuis, non irritat electionem in foro externo, benè tamen in
foro interno, ita Megala, *verbo electio 6.* Samuelius, *tract. 2.*
81 *disput. 1. controuersia 1. num. 1.* & alij communiter. Prima pars
conclusionis patet, quia non solùm per violentiam actu illatam,
sed etiam per metum grauem tollitur libertas, quæ essentiali-
ter requiritur ad electionem, vt patet *ex cap. cum locum de spon-
salibus*, quid autem sit metus cadens in virum constantem, de-
clarat Sanchez, *de matrim. lib. 4. disput. 1* & in terminis Sigis-
mund. *de elect. dubio 54. per totum.* Quoad secundam verò par-
tem etiam liquet, nam cum metus reuerentialis, & leuis, vt
plurimum in interiori actu consistat solùm in foro interno ele-
ctionem annullat, non verò externo; nam Ecclesia non iudi-
cat de occultis.
82 Dico tertiò, electores licèt possint compelli ad eligendum
in genere, nequaquam autem in indiuiduo hunc, vel illum,
aliàs foret electio irrita, & nulla, ita cum alijs Megala, *su-
prà*, Samuelius, *suprà num. 7.* & constat *ex cap. publicato de
electione in 6.*

SECTIO V.

Vtrum electio desinat esse libera, si electores arctentur ad eligendum certum genus, vel certum numerum personarum.

83 *Non est contra libertatem electionis, vt electores arctentur ad certum genus personarum.*
84 *Electores pro pacifico regimine possunt, imò tenentur eligere quatuor diffinitores ex quatuor nationibus, dummodo personæ idoneæ ibi reperiantur.*
85 *Nostra constitutio, quæ disponit vt sex diffinitores, vnusquisque ex sua Prouincia assumantur, est tenenda.*
86 *Statutum quo decernitur, quod Prælati alicuius Prouinciæ sint naturales illius, licitum est, si in ea Prouincia personæ dignæ reperiantur.*
87 *Nostra constitutio, quæ disponit quod Prælati cuiuscumque Prouinciæ sint naturales illius recta est.*
88 *Si electio arctetur ad duas, tres, vel quatuor personas, est ipso iure irrita.*
89 *Si electores eligant alium præter nominatos, electio est valida.*
90 *Si coarctatio ad duos, vel tres oriatur à voluntate eligentium, vel ex alio accidenti, electio facta est valida.*
91 *Quando hoc possit accidere, declaratur.*
92 *Quando vnus tantùm ponitur, vt eligatur, si electores possunt alium eligere, electio secuta, etiam de persona proposita est valida.*
93 *Nostra constitutio, quæ decernit quod diffinitorium Generale possit aliquas personas idoneas Electoribus proponere est valida.*
94 *Statutum decernens, quod Generalis nequeat esse Germanus, Hispanus, Imperialis, &c. est iniquum.*
95 *Si omnes nationes annuant ad bonum pacis, vt in vno triennio eligatur Generalis ex Hispania, in altero ex Italia, &c. statutum est bonum.*
96 *Si in Religione sint duæ factiones, tunc electores possunt, & tenentur duos diffinitores ex vna factione, & duos ex alia eligere ad bonum pacis, dummodo sint digni, licet ex vna parte omnes quatuor inueniantur digniores.*
97 *Quando dantur duæ factiones, tenentur electores in vno triennio eligere Generalem ex vna factione, & in altero ex alia ad bonum pacis.*
98 *Quid, si inueniantur alij neutrales.*

83 DIco primò, non est contra libertatem electionis, quod ele-
ctores arctentur ad eligendum aliquod genus personarum,
vt si iubeantur eligere ex Magistris, vel diffinitoribus, vel qui
tot annos habuerint, vel ex Hispania, Gallia, vel ex talibus tan-
tùm Prouincijs, ita Portel, *in dubijs regularibus verbo, electio,
nu. 4.* Lezana, *tomo 1. cap. 15 nu. 21.* & alij communiter DD.
quos refert, & sequitur Samuelius, *tract. 2. disput 1. controu.
4. num. 32.* sic enim videmus Cardinales arctari ad eligendum in
Papam vnum ex ipsis, tum quia nunquam possunt electores ar-
ctari ad eligendum indignum: nam si sit aliquis dignus, tunc
cessat ratio statuti, vt benè cum alijs aduertit Peliz. *tractatu 9.
cap. 2. nu. 34.*
84 Hinc fit posse electores pro pacifico regimine Religionis eli-
gere quatuor diffinitores ex quatuor nationibus; imò teneri ad
illos eligendos ad extirpanda odia, inuidias, & ea quæ ex con-
trario vsu pullularent, ita & benè Giragus, *3. p. dub. 2. nu. 22.*
quæ doctrina intelligenda est, dummodo ibi personæ idoneæ re-
periantur. Hinc fit optimam esse nostram constitutionem, quæ 85
discernit, vt sex diffinitores generales eligantur ex sex prouin-
cijs, ita vt singuli eorum sint ex ijs, qui actu sunt Conuentuales,
& plusquam per integrum, & immediatum annum in ea Pro-
uincia, pro qua eligantur, commorati sunt, vel ex ijs, qui in ea
nati sunt, vel professionem emiserunt, vel in Religione fuere
Generales, vel in ea Prouincia officium Prouincialis exercuere,
vt patet *ex 3 p. nostrar. constitutionum cap. 7. in Latinis, nu. 1.*
Secundò sequitur licitum esse statutum, quo statuitur, quod 86
in Prælatos alicuius Prouinciæ, naturales tantùm assumantur
si in ea Personæ idoneæ reperiantur, vt patet *ex cap. nullus dist.
61. & cap. manipolit. dist. 63.* Vbi statutum est, vt Episcopi non
crearentur, nisi ex personis eiusdem Ecclesiæ: naturales enim
habentur pro dignioribus ob maiorem amorem, quem vnusquis-
que habere ad propriam Ecclesiam, ita cùm alijs Giragus, *suprà
nu. 20.* Hinc fit bonam esse nostram constitutionem, quæ discer- 87
nit, quod Capitulum Generale regulariter eligat ex Conuen-
tualibus, & nominatis à Capitulo Prouinciali cuiuscumque Pro-
uinciæ, tam Prouincialem, quam Priores pro tali Prouincia;
nisi aliud necessarium iudicauerit: nam tunc, non solùm ex no-
minatis, sed ex diuersa Prouincia eligere potest tam Prouincia-
lem, quàm Priores, vt patet *ex 3. par. cap. 4. num. 6. in consti-
tutionibus vulgata editionis.*
Dico secundò, si electio arctetur ad tres, vel quatuor tantùm 88
personas, est ipso iure irrita: ita communiter DD. apud Samue-
lium, *tract. 2. disput. 1. controuersia 4. num. 12.* Peliz. *suprà*
Giragus, *1. p. dub. 24. nu. 130.* huiusmodi enim coarctatio ad-
uersatur bono regimini, & rectæ gubernationi; imò bono pu-
blico postulanti libertatem eligentium Vndè si Electores alium 89
dignum extra tres, vel quatuor nominatos eligant; electio te-
net, & est valida, siquidem habet omnia requisita iuxta Sacros
Canones, ita communiter DD. apud Samuelium, *tract. 2. disp.
1. nu. 37. controuersia 4.*
Excipe, nisi coarctatio ex Electorum voluntate proueniat, 90
vel ex alio accidenti, vt si electio fieri debeat ex gremio, ex vi
alicuius statuti, seu approbatæ consuetudinis, vel ex priuilegio,
& ibi non essent nisi duo idonei; tunc enim electores compel-
lerentur ad eligendum vnum ex illis duobus, & valeret electio: 91
ita communiter DD. apud Samuelium *suprà nu. 14.* Peliz. *sup.*
& idem dicendum est si in collegio duo tantùm sint electores, &
vnus ab alio sit eligendus: Nam etiam in hoc casu electio est li-
bera quoad exercitium, cùm vnus si vellet, posset alium non eli-
gere: ita Vidal, *de electione inquisitione vnica n. 52.* Limita etiam
quando ex vi alicuius statuti præses nominat aliquas certas per-
sonas, ex quibus necessariò vnus eligatur, nam hæc coarctatio
prouenit ex electorum voluntate, fuit enim facta à capitulo,
diffinitorio Generali, in quibus est consensus omnium Religio-
sorum, per quod cohonestantur electiones, quæ fiunt in ordine
Carmelitarum Calceatorum, ad quas faciendas aliqui Religiosi
electoribus proponuntur à Generali, vt notauit Lezana, *suprà
numero 21.*
Dico tertiò, quando vnus tantùm proponitur, vt eligatur si 92
electores possint alium, quem velint eligere: electio est valida,
& si fiat de persona proposita: ita Samuelius, *suprà controu. 3.
nu. 9.* Nam cùm electores possint eligere, vel non eligere, liber-
tas non tollitur, & hoc modo concedit nostra constitutio *3. p.
cap. 2. num 5.* quod diffinitorium Generale possit proponere ante
oculos electoribus aliquas personas, dummodo tamen electores 93
liberi maneant ad eligendum, tam ex ijs, qui propositi sunt,
quàm ex alijs quibuscumque. quam potestatem etiam hoc modo
proponendi iustissimè etiam ipsi Generali ademit.
Dico quartò, statutum decernens, quod Generalis nequeat 94
esse Germanus, Hispanus, Imperialis, &c. est iniquum, &
iniustum, tum quia, cum huiusmodi dignitas suprema sit, vix
potest inueniri vnus qui dignus illa sit: ergo si tres illæ natio-
nes excluduntur, in maximo discrimine poneretur Religio, cum
in alienatione non daretur vir adeò dignus ac in alijs, tum quia
illæ tres nationes tenentur suis operibus religioni inseruire;
ergo habent ius ad omnia eius munera: ergo non possunt eis in- 95
uitis illo priuari. Dixi eis inuitis, nam si omnes nationes an-
nuant ad bonum pacis, tunc posset statui, vt nunc ex vna nunc
ex alia natione fieret electio generalis; ita & benè Giragus, *p.
tertia dub. 26 & 27.*
Imò addo, quod si in Religione sint duæ factiones, tunc ele- 96
ctores posse, imò teneri ob bonum pacis, & quietis totius Reli-
gionis, & Prouinciæ duos diffinitores ex vna parte, & ex alia
alios duos eligere, dummodo sint digni; licèt ex vna parte om- 97
nes quatuor inueniantur digniores, & idem dicendum est de
generali, vel Prouinciali, nam in vno triennio tenentur il- 98
los eligere ex vna parte, & in alio ex alia, vt diximus de diffi-
nitoribus, ita Giragus, *1. parte dub. 23. num. 124.* intellige
dummodo sint digni vsque ad concordiam factionum, ita Gi-
rag. *1. p. dub. 25. nu. 13.*

SECTIO VI.

Vtrum preces importunæ timor, vel abusus sæcularis potestatis irritent electionem.

99 *Preces importunæ grauis personæ, vel superioris reddunt electionem irritam.*
100 *Si preces importunæ iungantur cum metu reuerentiali annullant electionem.*
101 *Electio per abusum potestatis scienter celebrata, est nulla.*
102 *Electores sic eligentes priuantur iure eligendi per triennium.*
103 *Qui electioni de se factæ consentit, est ipso iure ineligibilis ad quamlibet dignitatem.*
104 *Quando dicatur electio per abusum potestatis sæcularis.*
105 *Laici non debent electiones Ecclesiasticas admitti, nisi metu cadente in virum constantem, & hoc cum protestatione.*
106 *Generales, vel Prouinciales nostri, ad instantiam cuiuscumque personæ extra ordinem existentium concedunt officia, dignitates alicui Religioso incurrunt excommunicationem latæ sententiæ.*
107 *Religiosi nostri fauore sæcularium, non solum officia, dignitates ordinis, sed etiam studia, ordines, &c. prætendentes incurrunt pœnam inhabilitatis, & priuationis eorum.*
108 *Huiusmodi pœnæ non incurruntur ante sententiam iudicis.*

99 DIco primò; preces importunæ maximè personæ grauis, &
superioris, quæ non solùm inducant ad eligendum, sed
etiam ad non spontè, & liberè eligendum, reddunt electionem
irritam: ita Diana, 3. *p. tr.* 7. *resol.* 20. & alij multi, quos refert,
& sequitur Samuelius, *de electione tract.* 2. *disp.* 1. *controuersia* 7.
num. 2. Portel, *in responsis moralibus part.* 2. *casu* 16. *num.* 4. Lezana,
tom. 2. *cap.* 12. *num.* 35. & patet *ex cap. cum inter, D. de
electione.* Ratio est, quia preces importunæ promissionis, &
similia vim coactionis habent, & metum cadentem in virum
100 constantem inferunt ad effectum annullandę electionis: sed electiones
celebratæ per metum sunt nullæ, vt *suprà* diximus:
ergo, & idem dicendum est à fortiori, si preces importunæ coniungantur
cum metu reuerentiali, qualis est religiosi respectu
sui Prælati, ita multi DD. quos refert Samuelius, *suprà nu.* 7.
Portel, & Lezana, *suprà*. Debent tamen hæ preces non bis
tantùm, sed pluries fieri, ita cum Sanch. notauit Portel, *ibi*.
101 Dico secundò, electio per abusum potestatis sæcularis spontè,
ac scienter celebrata, est ipso iure nulla, & electores sunt
priuati iure eligendi per triennium absque iudicis sententia, &
qui huiusmodi electioni de se factæ scienter consentit, est ipso
102 iure ineligibilis ad quamlibet dignitatem, ita habetur *in cap.
quisquis de electione*. Dicitur autem electio per abusum potestatis
sæcularis celebrata, quando clerici præsentiam alicuius sæ-
103 cularis tali electioni requirunt, vel eius consensum super certis
personis eligendis, vel vt aliquod munus in ea exerceat, vel eli-
104 gunt minis alicuius sæcularis potentatus, vel quando electio
fuit facta per interuentum alicuius Principis, seu potestatis sæcularis,
seu ad instantiam potestatis sæcularis. Bellamera, Castelinus,
quos refert, & sequitur Lezana, *to.* 2. *cap.* 12. *nu.* 47.
Samuelius, *tract.* 2. *disp.* 1. *controuers.* 9 *num.* 3. Tamburinus,
to. 1. *disput.* 5. *quæsito* 22. *nu.* 12. Ad Ecclesiasticorum enim ele-
105 ctionem non debent Laici ad coeligendum admitti, nisi se ingerant
per violentiam, quæ caderet in constantem virum, quia
tunc possent cùm protestatione admitti; & electio erit valida,
vt *ex cap. Cumana*, & cum alijs DD. probat Tambur. *suprà*. Samuel,
suprà nu. 4.
106 Aduerte tamen, quod Generales, vel Prouinciales Ordinis
nostri aut alij Prælati, qui ad instantiã quarumcumque personarum
quacumque dignitate etiam Regali, vel Cardinalatus fulgentium
extra Ordinem existentium conferunt officia, & dignitates
alicui Religioso, incurrunt excommunicationem latæ sententiæ,
latam à Clemente VIII. pro Carmelitis, prout refert Lezana
to. 7. *c.* 18. *n.* 82. & nos *suprà* diximus, vbi etiam alias prohibitiones
quoad alias Religiones adduximus; imò seclusis prædictis
107 Bullis Religiosi nostri prætendentes non solùm officia Ordinis,
sed etiam studia, Ordines, Conuentualitates, aut quidquam aliud
sæcularium fauoribus incurrunt pœnam inhabilitatis, & pri-
108 uationis eorum, quæ sæcularium fauore consequi desiderant,
vt patet *ex* 2. *p. nostrarum constitutionum cap.* 4. *num.* 16. Aduerte
tamen hanc pœnam inhabilitatis, & priuationis, quæ in hac
nostra lege habetur, vel in Bullis Pontificijs non incurrit de facto,
nec obligare in conscientia nisi post sententiam iudicis
declaratoriam, ita cùm alijs Peyrinis, *de subdito quæstio.* 2. §.
10. *dicto* 3.

SECTIO VII.

An electio Canonica, vt sit valida, Electores debeant esse liberi à subornationibus.

109 *Quid sit subornatio, explicatur.*
110 *Quot sint subornationes?*
111 *Suadere electoribus virtutes veras, quibus eligendi ornantur, vel vitia, quibus notantur, vt dignus indignis, & dignior dignis præferatur, est sanctissimum, & nullo iure prohibitum.*
112 *Constitutiones, quæ prohibent, etiam sub excommunicatione tractatus ante electionem non comprehendunt huiusmodi tractatus.*
113 *Religiosus publicans virtutes alterius intendens acquirere vota non est subornator malus, nisi laudatus sit factionarius, vel nisi publicatio fiat ex consensu ipsius eligendi, vel nisi electores deliberauerint de tali persona eligenda.*
114 *Dissuadere vitia, aut donis, minis, precibus, subuertere mentes Electorum, vt indignus digno, & dignus digniori præferatur, est impium, & reddit irritam electionem.*
115 *Religiosus tam factionarius, quàm non factionarius, qui munusculis, gratijs, salutationibus, alijsque artificijs attrahit ad se vota in propriam vtilitatem, peccat mortaliter.*
116 *Religiosus non factionarius, qui intendit animos Electorum sibi conciliare, ex quo sequitur fauor suffragiorum, non peccat mortaliter.*
117 *In decretis Pontificijs sola subornatio ad malum finem est prohibita.*
118 *Religiosus factionarius, qui intendit salutationibus, & gratijs animos Electorum sibi conciliare, peccat mortaliter, & nemo potest in electione licitè vti subornatione contra subornationem.*
119 *Licitè potest vti monopolio, contra monopolium.*
120 *Subornantes directè, vel indirectè suffragia ad Electionem, vel illa procurantes, siue pro se, siue pro alijs incurrunt priuationem officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatem ad alia, & alias pœnas, quæ referuntur.*
121 *Religiosi nostri subornantes in quacumque electione, vel quocumque modo inducentes alterum, & suffragetur, vel non suffragetur pro aliquo, incurrunt pœnam priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, & priuationem irremissibilem ab officio per triennium.*
122 *Hæ priuationes non incurruntur nisi post sententiam iudicis.*
123 *Quid intelligatur per subornare.*

PRo huius §. explicatione notandum est subornationem in 109
communi esse suasionem, quia suadetur verum, vel falsum
bonum, vel malum finem. Rodriguez, *tom.* 2. *quæst.* 56. *art.* 5.
& alij communiter; diuiditur autem subornatio in bonam, vel
malam; bona est illa, qua in alicuius animum inducitur verum 110
in bonum finem: mala est illa, qua falsum consulitur in malum
finem, hæc autem mala iterum subdiuiditur in eam, quæ fit
verbis, & in eam, quæ fit muneribus, vt Electorum beneuolentia
ad effectum consequendi eorum suffragia aucupetur.
His suppositis,
Dico primò, suadere Electoribus virtutes veras, quibus eli- 111
gendi ornantur, vitia ac nota quibus notantur, vt dignus indignis,
& dignior minus digno præferatur, non est malum, imò
sanctissimum, & nullomodo iure etiam humano prohibitum,
ita Samuel. *de electione tract.* 2. *disput.* 12. *controuers.* 12. *num.* 5.
Guillelmus, Basilius, Mendegotus, Diana, quos refert, & sequitur
Giragus, 1. *p. dub.* 6. *num.* 42. Pelizzar. *tract.* 7. *cap.* 6.
num. 33. Bordon. *to.* 2. *resolut.* 26. *nu.* 24. Licèt esse prohibitum
iure Canonico autumet Concerl. quem refert, & sequitur Bassæus,
Verbo electio num. 14. Ratio nostræ resolutionis est, quia
huiusmodi tractatus ante electionem sunt omninò necessarij ad
bonam electionem; sine notitia enim eligendorum non potest
fieri bona electio; sed vnusquisque tenetur iure naturæ cooperari
bonum communitatis, in eis, quæ spectant ad munus suum:
ergo electores nullo iure humano prohiberi possunt, ne procurent
bonum electionis.
Vnde constitutiones relatæ à Bassæo, & aliæ, si quæ fuerint 112
in Religionibus etiamsi habeant annexam excommunicationem,
at nullus ante electionem habeatur tractatus, non de his
tractatibus consultorijs: sed de ambitiosis factionalibus, & conditionalibus
sunt intelligendæ, ita citati DD. Hinc fit Religiosum
publicantem virtutes alterius intendentem acquirere,
vota non esse subornatorem malum. Limita nisi laudatus sit 113
factionarius, quia si talis est, eius electio sit ad nutriendas factiones,
peccat mortaliter, quia eius virtutes publicat ea intentione,
quia fouet discordias, & est subornator malus, qui indignum
subleuare intendit; Limita secundò, nisi publicatio fiat
ex consensu, seu opere ipsius eligendi, nam tunc talis tractatus,
vt ambitiosus tenendus est, *cap. per inquisitionem de electione*.
Diana, Mulphesius, quos refert, & sequitur Giragus, *suprà nu.*
47. Limita tertiò, si electores non solùm habeant consilium de
eligenda persona, sed deliberauerint de ea; Nam licèt tractatus
de eligenda persona sit semper permissus, at Conuentio de tali
eligendo est illicita, ita Bias, Sigismund. & alij, quos refert, &
sequitur Samuelius, *suprà controuersia* 12. *nu.* 12.
Dico secundò, suadere vitia nota, aut donis, minis, preci- 114
bus, & similibus subuertere mentes Electorum, quo indignus
digno, & dignus digniori præferatur, est impium, & nullam
reddit, & irritam electionem, ita cum alijs Giragus, *suprà*,
Samue-

Samuelis *suprà num.* 7. Ratio est, quia omnis tractatus ambitiosus prohibetur, non solùm iure positiuo: sed etiam iure naturali, cum sit ex se malum: sed huiusmodi tractatus est ambitiosus: ergo.

115 Hinc fit, Religiosum tam factionarium, quam non factionarium, qui munusculis, gratijs, seu salutationibus, alijsq; artificijs attrahit ad se vota in propriam vtilitatem, & commodum, peccare mortaliter; siquidem dat temporale pro spirituali, in quo ex vtraq; parte committitur simonia: ita Samuelius, Suarez, Peyrin. quos refert, & sequitur Girag *sup. n.* 43. Aliter dicendum
116 est, si Religiosus non factionarius, non intendit ad se trahere vota, sed tantùm Electorum animos, eorumque beneuolentiam sibi conciliare, ex quibus sequitur suffragiorum fauor, nam dare aliquod donum, vel obsequium spe gratitudinis, & intuitu remunerationis sine vllo pacto, nec tanquam pro pretio, aut motiuo, pro dono spirituali, non est simoniacum, nec illicitum: ergo talis Religiosus non peccat mortaliter. Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *c.* 45. *n.* 4. Giragus *suprà n.* 44.

Nec obstat, quod in decretis tam Clem. quàm Vrb. VIII. prohibeatur omnis suffragiorum procuratio, tam per se, quàm per
117 alios quocumque modo fiat, nempè precibus, promissionibus, & similibus, nam vt *sup.* diximus in prædictis decretis, illa sola subornatio prohibita est, quæ est ad malum finem, & quæ est ambitiosa, minimè verò, quæ iusta est, & in bonum electionis: ita Sa-
118 muelius *sup. controu.* 10. *n.* 3. Dixi, Religiosus non factionarius, nam si sit factionarius tenetur sub mortali, etiam à prædictis abstineri; ita Giragus *sup.* Ratio est, quia ad succurrendum Religioni in graui necessitate constitutæ, tenetur vnusquisque subire periculum, etiam propriæ vitæ: sed si talis factionarius prædictis artificijs eligatur in Generalem, Prouincialem, diffinitorem, &c. Religio constituitur in maximo discrimine, vt *infra* dicemus: ergo talis factionarius tenetur sub mortali à prędictis artificijs abstineri.

Sed quæres, an possit aliquis in electione Canonica, vti subornatione contra subornatorem. Respondeo negatiuè, ita cum alijs Pascaligus *decis.* 251. *n.* 2. Bonac. Villalob. Suar. & alij, quos refert, & sequitur Samuel *in tr.* 2. *controu.* 11. *disp.* 1. Ratio est, quia subornatio non solùm ordinatur ad repellendam vim ex parte contraria, sed ad malam electionem, electio enim facta per subornationem est intrinsicè mala: ergo licet ex aliquando sequatur expulsio violentiæ, nunquam potest cohonestari propter
119 malam electionem secutam: Non enim facienda sunt mala, vt veniant bona. Nec obstat, quod liceat aliquando vti monopolio contra monopolium; nam monopolium moralem vim infert, quam tamen non infert subornatio, & ideò contra illud defensio licita est: sed vnum ex medijs idoneis ad illius defensionem est alterum monopolium: ergo licet illud adhibere; vna enim vis moralis, alia vi morali expellitur. Vnde Samuel *sup n.* 13.
120 Dico tertiò, subornantes directè, vel indirectè suffragia, ad electiones, & illa procurantes, siue per se, siue per alios incurrunt priuationem officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatem ad alia, quæcumque in futurum, ita statuit Clemens VIII. in decretis pro reformatione Regularium; quod decretum fuit innouatum ab Vrb. VIII. prout testatur Peliz *tract.* 9. *c.* 2. *n.* 80. Bastæus *Verbo electio, n.* 14. in quo etiam decreto innouat alias pœnas latas contra huiusmodi ambientes, per quas intelligit Naldus, *Verbo Religiosus, n.* 42. illas, quæ iure communi latæ sunt contra simoniacos. Vide Peliz. *sup.* Propter prædictas pœnas aliæ dantur pro particularibus Religionibus, & quoad nostram patet ex Bulla Sixti IV. *in mari magno n.* 45. vbi Pontifex officia, vel beneficia ambientes, vel procurantes perpetuo inhabiles, ac intelligibiles facit. Aliæ etiam extant Bullæ Clem. VIII. pro eisdem Carmelitis, de quibus meminit Samuel *sup. n.* 9 vbi etiam alia refert pro alijs Religionibus, quæ si sint in vsu, ipsi viderint.
121 Solum aduerte nostros Religiosos, etiam seclusis prædictis Pontificijs prohibitionibus, si ausi fuerint in quacumque electione vocales subornare, vel inducere, preces pollicitationbus, siue minis, aut quocumque alio modo directè, vel indirectè, vt alteri suffragentur, vel non suffragentur incurrere pœnam priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, & priuationem irremissibilem ab officio per triennium, vt patet *ex* 3 *p. nostrarum constitutionum c.* 2.
122 *num.* 7. Aduerte tamen has priuationes non incurri nisi post sententiam iudicis declaratoriam, tum quia non sunt ipso facto; tum quia esto fuissent ipso facto, adhuc non essent, nisi post sententiam iudicis incurrendæ: Nam illa Verba, *ipso facto*, intelliguntur ipso facto, vel eo ipso, quod iudex sententiam protulerit, vt constat ex praxi; ita cum Soto, Sanchez, Sorbo, & alijs Peyrin. *de subdito q.* 2. *c.* 2. § 10. *dicto* 3. & nos iam *sup.* tetigimus.
123 Aduerte tandem, quod per subornare non intelligi conferri ad inuicem quis sit dignior, imò nec simpliciter petere ab alio, vt det suffragium pro aliquo indigno, aut minus digno nullis minis, aut precibus, aut muneribus adiunctis; nam cum subornare sit persuadere, simplex petitio non est persuasio, ac per consequens nec subornatio. Vnde tales sic postulantes votum pro indigno, licet mortaliter peccent, non incurrunt tamen pœnas subornantium: ita cum Rodrig. Pelizz. *tract.* 7. *cap.* 6. *num.* 31. cum Portęl, Girag. 1. *p. dub.* 7. *num.* 49.

SECTIO VIII.

Vtrum electio Canonica, vt sit valida debeant electores esse liberi à factionibus.

124 *Aliquando in Religionibus dantur factiones.*
125 *Hoc vitium in genere suo est peccatum mortale.*
126 *Principaliter pertinet ad eos, qui pacem dissoluere intendunt.*
127 *Secundariò pertinet ad eos, qui Religionem scindentes sequuntur.*
128 *Qui bonum commune defendunt, non sunt dicendi seditiosi.*
129 *Quæ mala ex hac radice seditionis, & factionis oriantur.*
130 *Quæ sit radix seditionis, & factionum.*
131 *Electores, qui omnes Prælatos eligunt ferè ex suis, & ex eis præbent maiorem partem officiorum, cum merita vtriusq; partis sint æqualia, peccant mortaliter contra iustitiam distributiuam.*
132 *Non est mortale conferre dignitatem amico, consanguineo, &c. si fiat sine pacis turbatione.*
133 *Benè tamen si fiat causa factionis.*
134 *Factionarij sunt digni, & in malo statu.*
135 *Eligentes factionarios eligunt indignos.*
136 *Si ex vna parte factionum omnes essent digniores adhuc ex illa, non essent eligendi omnes Prælati.*
137 *Generales, vel Prouinciales siue factionarij, siue non, qui disponunt aliquarum domorum familias, vt eligantur discreti, qui suffragia sibi, & amicis conferant, peccant mortaliter.*
138 *Quid si hoc faciant, vt aliqui Religiosi insignes, quorum merita, & non amicitia vota aliorum attrahant, eligantur.*
139 *Prælati factionarij tenentur sub mortali, vel factiones abscondere, vel officia relinquere.*
140 *Tales Prælati dum factionarij sunt, non possunt nouitios ad habitum recipere.*
141 *Si illos recipiant, peccant mortaliter.*
142 *Quando dicatur Religio deformata.*
143 *Religio diuisa in factiones est deformata.*
144 *Et si Religio, vel Prouincia pereat, non sunt recipiendi nouitij, dum Religio diuisa est in factiones.*
145 *Prælati non recipientes, vel recipientes Nouitios, dum Religio diuisa est in factiones, quocumque se vertant, peccant mortaliter.*
146 *Prælati dum Religio diuisa est in factiones, dantes nouitijs professionem, peccant mortaliter, & professio manet irrita.*
147 *Quid si Nouitij detegant in Religione dari tales factiones, & Nouitij adhuc velint profiteri?*
148 *Quid si non tota Religio, sed vna tantùm Prouincia diuisa sit in factiones.*
149 *Electiones Prælatorum factionariorum sunt illicitæ, non tamen nullæ, sunt tamen annullandæ?*

PRo huius §. explicatione notandum est, aliquando in Reli- 124
gionibus dari aliquas factiones, siue seditiones, quibus vnitas multitudinis dissoluitur discordantibus, contra se inuicem partibus illius multitudinis, est autem huiusmodi vitium ex genere suo peccatum mortale, quia habet speciale bonum, cui opponitur, scilicet pacem, & vnitatem multitudinis, principali- 125
ter tamen pertinet ad eos qui pacem, & multitudinis vnitatem 126
dissoluere intendunt, secundario verò ad eos, qui Religionem scindentes sequuntur, illi verò qui bonum commune defen- 127
dunt, non sunt dicendi seditiosi, sicut qui se defendunt, non 128
dicuntur rixosi, ita pulchrè, & eleganter Girag. 1. *part. dub.* 25. *num* 134

Quæ autem mala ex hac pessima radice seditionis oriantur, 129
non est facilè dictu, ex illa enim imprimis oritur iniustitia, quia factionarij solum viros suæ factionis, etiam maleficos reputant dignitatum dignissimo; & quamvis omnia vitia, & scelera committant, eos semper innocentes proclamant, competitores verò, etiam innocenter, reputant sceleratos, & omni officio, & dignitate indignos. Secundò oritur perfidia, quia factionarij adeò firmi, & stabiles sunt in suis factionibus, quod possit dici eos potius fidem negaturos, quàm partem, quam sequuntur. Tertiò oritur, maleuolentia quæ continua est in mentibus talium hominum, & tandem oriuntur inuidiæ, murmurationes, ambitiones, personarum acceptiones, Religionis turbatio, disciplinæ religiosæ euersio, animorum dissensiones, pacis amissio, & ac- 130
quisitio discordiarum. Horum quidem malorum, & aliorum radix est seditio, siue factio, radix verò factionis, siue seditionis est procuratio inordinata proprij commodi, & propriæ vtilitatis; nam cum solum quærant quæ sua sunt, & amicorum sibi dignitates, & bona vsurpando, alijs verò labores imponendo; Alij grauantur, & cum eis non possunt habere concordiam. Vnde dicebat Seneca, quod principium discordiæ est aliquid ex communi suum facere, sed ex his vide latissimè, & eruditè Giragum 1. *p. dubio* 21. & *dubio* 16.

Ex hac autem doctrina plures sequuntur resolutiones prima 131
est electores, qui omnes Prælatos eligunt ferè ex suis, & ex eis

præ-

præbent maiorem officiorum præstantium, cum merita vtriusque factionis sint æqualia peccare mortaliter, lædunt enim iustitiam distributiuam, quia multorum merita negligunt, & commutatiuam, quia non consulunt bono communi, quod vnitate propagatur, sed quærunt proprium commodum, scilicet; vt ipsi conseruentur in dignitatibus, quod est contra proprium munus, à qua iniustitia mala suprà recensita, aboriuntur ab ipsis ex officio vitanda.

132 Tum quia indignos eligunt: Nam licet probabile sit non esse
peccatum mortale conferre dignitatem amico, consanguineo,
conciui, &c vt notauit Valentia 1. *p. q.* 7 *collation*. 2. hoc tamen
intelligitur, quando talis electio non fit cum pacis turbatione,
133 & ex causa factionis, quæ nomine amicorum legitur: Quare si
electores tales homines eligant eo fine, quia sunt ex sua factione
absque dubio indignos eligant: Nam cum prædicti homines sint
134 factionarij, & partiales, sunt in malo statu, pestiferos equidem
135 habent mores, quos latè refert Peyrin. *de Prælato q.* 2 *§.* 3. *cap.* 3.
Giragus 1. *part. dub.* 2. *num.* 33. ergo vt tales, indigni sunt, vt eligantur.

Tum quia, esto tales digni essent, illa dignitate, ex alia etiam
136 parte dantur alij, vel digniores, vel æquè digni; ergo iniustum
est, vt omnes ex vna factione eligantur, nam inde datur occasio discordiæ, à qua oritur auersio totius Religionis. Imò addo, quod etiam si ex vna parte factionis essent aliquantulum digniores, adhuc omnes Prælati ex tali factione non essent eligendi, quia dignior debet pati, vt alter dignus sibi anteponatur propter bonum commune; quod sequitur ex electione concordi, vt cum D. Thom & Salonio notauit Giragus 1. *p. disp.* 2. *n.* 17. Tum quia maior dignitas non sumitur ex personarum qualitatibus in se consideratis, sed in ordine ad vtilitatem, ac necessitatem Ecclesiæ, & ad pacem, & bonum commune Religionis. In hoc casu conuenit, vt ex vtraque parte Prælati eligantur, ergo non omnes vnius partis censendi sunt digniores, vt eligantur.

137 Secundò sequitur generales, vel Prouinciales, siue factionarios, siue non factionarios, qui disponunt aliquarum domorum
familias, vt eligantur discreti, qui suffragia sibi, & amicis pro
Prælaturis in Capitulo conferant; peccare mortaliter. Nam
vt *suprà* diximus ad illos spectat in Prouincia pacem indicere,
iustitiam seruare; sed ex hac dispositione familiarum hæc omnia damna oriuntur, cum inde sequatur eligi omnes ex vna tantum factione, cum inuidia, & oppositione alterius, vt latè cum
138 alijs probat Giragus *sup. dub.* 5. *n.* 39. ergo. Excipe nisi hoc faciant
prædicti Prælati, vt aliqui Religiosi insignes, quorum virtutes,
& merita attrahunt vota Electorum, & non amicitia eligantur,
vt rectè etiam aduertit Giragus *sup. n.* 38.

139 Tertiò sequitur huiusmodi Prælatos factionarios teneri sub
mortali, vel factiones abscindere, & pacem, ac vnionem introducere, vel officia dimittere, & ratio est, quia ingrediens officium, vbi communiter violatur lex diuina, aliaque præcepta, non intendens efficaciter eius modum immutare, peccat mortaliter non solum acceptando, sed etiam permanendo in tali officio, cum teneatur vitare periculum probabile peccati, vt rectè notauit Cordoua *in regula S. Francisci cap.* 10 *q.* 7. *p.* 1. Giragus *p.* 1 *dub.* 15. *num.* 90. sed impossibile est assumere Prælatiam, & non violare in multis legem Dei, cum ipsimet factionarij (vt *suprà* diximus) semper sint in malo statu: ergo Prælatus, qui talem prælatiam acceptauit, in quo maximè peccauit, tenetur vel statim illam demittere, vt à peccato factionariorum euadat, vel factiones omninò abscindere, & pacem procurare.

140 Imò addo tales Prælatos dum in miserabili factionum statu
perseuerant, non posse nouitios recipere ad habitum, nec eos licitè inducere, vt talem Religionem ingrediantur, siquidem in-
141 ducere aliquem, vt deformatam Religionem assumat, est peccatum mortale, vt cum Ludouico Lopez notauit Giragus *part.* 1.
dub. 10. *n.* 65. sed huiusmodi Prouincia maximè est deformata
ob radicatas factiones in electionis materia: quoad illam indu-
142 centes, & recipientes nouitios, peccant mortaliter: Probatur
minor; quia hæc Religio est deformata, quando in ea parum exemplariter viuitur, & inter maiores, & minores est communis, & nimia relaxatio, vt docent Caiet. Cordub. Miranda, quos refert, & sequitur Girag *p.* 1. *dub.* 10. *num.* 61. sed hæc Prouincia
143 cum sit diuisa in factiones in vmbra mortis æternæ, mali status,
vitam degit. tum propter seditionem, tum propter alia scelera, quæ ab ipsa seditione oriuntur, quæ *sup.* retulimus: ergo inducentes sæculares, vt talem Religionem recipiant, & illos recipientes absque dubio, peccant mortaliter, cum eos constituant in probabili periculo damnationis æternæ.

144 Nec obstat, quod si Nouitij non recipiantur, Prouincia periret cum scandalo sæcularium: Respondetur namque non esse
facienda mala, vt inde veniant bona: vnde, vt Prouincia propa-
145 getur, non sunt cum peccato Nouitij recipiendi, in hoc enim
conflictu se ponunt Prælati factionarij, quod vel debent deponere factiones, vel quocumque se vertant, peccare mortaliter; Nam si Nouitios recipiant, peccant mortaliter, quia eos ad peccatum inducunt, si non recipiant peccant grauissimè, quia permittunt, vt pereat Prouincia cum scandalo sæcularium, pro cuius conseruatione debebant non solùm demittere factionem, sed officia, & propriam vitam: ergo, vt ab his vinculis liberetur, tenentur toto corde prædictas factiones extinguere, & illorum Capita resecare.

Imò addo, quod si non tantùm vna Prouincia, sed tota Reli- 146
gio diuisa sit in factiones, non solum tales Prælatos peccare mor-
taliter ipsos Nouitios ad habitum inducentes, vel recipientes; 147
sed si eos recipiant ad professionem, manere irritam, nisi aliàs ipsis Nouitijs manifestent lamentabile statum Religionis, & ipsi si eo cognito adhuc in ea velint profiteri, Ita Giragus *p.* 1. *dub.* 11. *n.* 72. & ratio est, quia deceptio circa substantialia, vel quasi substantialia Religionis annullat professionem: vt tradunt communiter DD. sed deceptio notabilis circa institutum, & substantialia regulæ pertinet ad substantialia Religionis, vt tradunt DD. Sanchez, Suarez, quos refert, & sequitur Giragus *sup.* ergo cum hic Nouitij decipiantur in statu assumpto, cum putantes se suscipere statum, vmbram Paradisi, putatum ob concordiam, pacem, & charitatem, de facto assumunt statum plenum vitijs, discordijs, ac inuidijs, & in quo rixæ, & seditiones paucis parcunt, in quo odia quasi versa in naturam factionariorum cordibus nutriuntur, in quo maledictiones, seu murmurationes vl-
tro, citroque excitantur, quasi laudes proculdubio eorum pro- 148
fessio manet irrita. Dixi si tota Religio, & non tantùm Prouincia diuisit in factiones; nam cum contractus professionis non fiat cum vna tantùm Prouincia, sed cum tota Religione, si aliàs corpus Religionis est sanum, & si vna Prouincia, vel duæ sint hoc pestifero morbo infectæ, non inde annullabuntur professiones.

His ergo suppositis, & prænotatis quæstio oritur, an electiones talium Prælatorum factionariorum non solum sint illicitæ,
vt satis in superioribus manet probatum, sed etiam ipso iure 149
nullæ? Respondeo negatiuè, ita Giragus *p.* 1. *dicto* 19. *n.* 108. Ratio est, quia non inuenitur textus inualidans eas, ex eo quod electi sint vnius partis illius Prouinciæ in factiones distractæ. Nec obstat, quod Electus sit malus, & existens in peccato mortali; ac per consequens indignus, vt eligitur. Respondetur namque peccatum Electi si non sit ex eis, quibus in iure annectitur annullatio electionis, non reddere ipso iure nullam electionem, sed tantùm illam reddere annullandam, & cassandam per sententiam, si delictum sit publicum, & notorium, vt notauit Peyrin. *de subditis q.* 1. *c* 31. *§.* 3. Quare cum impossibile moraliter sit probare, huiusmodi delictum factionum esse notorium propter infinitas tergiuersationes, quæ pro eius velamine adduci possunt ideò ex hoc solo capite non sunt tales electiones annullandæ, sed debent confirmari à Superiore, ita vt benè cum alijs Giragus *p.* 1. *dub.* 21. *num.* 112.

SECTIO IX.

Vtrum vt electio sit valida, electores, debeant esse liberi à vitio Simoniæ?

150 *In multis casibus potest admitti Simonia in electionibus.*
151 *Primò, admittitur Simonia, si Religiosi dent aliquod munus temporale, vel à manu, vel à lingua, vel ab obsequio pro consequendis dignitatibus.*
152 *Secundò, si dent aliquid ex assignatis pro obtinendo alterius suffragio in electionibus.*
153 *Tertiò, si pro suffragio offerendo beneficium, vel res spiritualis promittatur.*
154 *Quartò, si aliquis priuatus iure eligendi, det aliquod munus alicui, ne accusetur.*
155 *Quintò, si det pecuniam alicui ne suffragetur, vel ne det votum alicui in electione.*
156 *Sextò, si cum duo sint electi, vnus det alteri pecuniam, vt desistat à lite, quem iustè sequi poterat, vel ne expensas iustas opponat.*
157 *Septimò, si testes corrumpat pecunia, vt mediante eorum falso testimonio prælatiam assequatur.*
158 *Octauò, si Petrus petat à Paulo mediante pecunia, vt Electores inclinet.*
159 *Nonò, si subornatione subornationem destruere conetur.*
160 *Si media pecunia electores subornet, & si sciat ipsos subornatos esse à suo competitore.*
161 *Decimò, si antequam habeat ius in re, det pecuniam Electoribus, ad redimendam vexationem iniustam.*
162 *Vndecimò, si det pecuniam, ne elector opponat, etiam ex odio vera crimina, ne eligatur.*
163 *Duodecimò, si det pecuniam alicui, qui nec sit elector, nec confirmator, ne detegat eius crimina, quæ volebat detegere zelo bonæ electionis.*
164 *Decimo-tertiò, si det alicui pecuniam, vt metum Competitori incutiat, vt desistat à concursu circa electionem.*
165 *Decimò-quartò, si det pecuniam pro cessione iuris spiritualis, ad redimendam vexationem nolentis cedere.*
166 *Decimo-quintò, si contradicentibus Electoribus, non iure, sed de facto, electus det pecuniam, ne contradicant.*
167 *Decimo-sextò, si vnus Electorum alijs dicat nunquam me viuente Antonius fiet Prior, nisi etiam fiat Petrus.*

168 De-

168 *Decimo-septimò, si Electores conuentionem inter se faciant, vt vnus suffragetur vni in vna electione, & alter in altera.*
169 *Quid si tantùm declarent mentem suam non paciscendo.*
170 *In Electoribus non licet paciscí de commodis electionis.*
171 *Electoribus proponere mutuum commodum, non est Simonia, benè tamen de illo pacisci.*
172 *Si quis dicat ego eligam amicum Petri, si ille eligat hunc amicum meum, non est Simonia.*
173 *Hic modus proponendi mutuum commodum est licitus, si ex malo fine non vitietur.*
174 *Qui sic suā mentem alijs declarant, non sunt dicendi ambitiosi.*
175 *Si eligendus diceret electoribus se non fore ingratum, non incurret Simoniam.*
176 *Quando licitum est sine Simonia dare temporale pro spirituali, vt si detur ex gratitudine, vel beneuolentia, &c. Propositiones damnatæ circa hoc.*
177 *Praxis, quæ datur in aliquibus Religionibus, in quorum Capitulis electores ante electionem inter se conueniunt, vt Petrus eligatur in Generalem, & Franciscus in Prouincialem, & sic de cæteris, non continet Simoniam.*
178 *Sic conuenientes non se obligant ad standum promissis, sed adhuc possunt alios eligere.*
179 *Dantur aliqui casus, in quibus licitum est offerre pecuniam in electionibus absque labe Simoniæ.*
180 *Primò, si detur aliquod munus non solum, vt non eligatur indignus, sed etiam dignus in communi, in casu, quo electores essent determinati eligere indignum.*
181 *Si vnus tantùm reperiatur idoneus, & electores sint determinati in alios, potest illis offerri pecunia, vt eligatur idoneus.*
182 *Secundò potest offerri pecunia illi, qui non est elector ad redimendam vexationem, vt si dederis pecuniam, qui non est elector, ne te infamet, aut detrudat in carcerem.*
183 *Vel si dederit pecuniam, ne contra te subornet electores.*
184 *Potest dari alicui pecunia, illi qui non potest prodesse electioni, vt desistat ab oppressione veri criminis, quando is aperit crimen, vt pertendens beneficium impediatur, & loco ipsius alius dignus eligatur.*
185 *Vel quando vales ex odio obijcere vera crimina, ad impediendam electionem alicuius.*
186 *Quid si talis vellet obijcere vera crimina ex zelo ad impediendam electionem.*
187 *Non incurrit Simoniam, qui offert pecuniam electori, ne iniustè eum infamet.*
188 *Incurrit simoniam, si offerat pecuniā, ne vera crimina aperiat.*
189 *Non incurrit Simoniam, qui præbet pecuniam ad hoc, vt electio fiat iuridicè.*
190 *Vel si præbeat pecuniam electoribus, vt consentiant quod fiat electio ad redimendam vexationem, quam patitur Ecclesia.*
191 *Tertiò potest dari pecunia, vt restituatur officium illi, qui iniustè fuit illo priuatus, ac suspensus.*
192 *Potest quis licitè dare pecuniam ad retinendam Prælatiam, in qua fuit electus, & confirmatus.*
193 *Vel ad recuperandam possessionem, à qua fuit eiectus iniustè.*
194 *Non potest pecunia absq; simonia dari ad redimendam vexationem, si electus vexetur per viam iuris circa possessionem iam habitam, siue ius dubium sit, siue non.*
195 *Qui est in possessione beneficij, non potest illud alteri relinquere pertendenti ob aliquod pretium absque Simonia.*
196 *Committit Simoniam, qui alteri dat pecuniam, ne opponat in electione exemptionem, quam iure potest opponere, vel concurrenti, vt à concursu desistat.*
197 *Committitur Simonia, si aliquis paciscatur cum alio, ne concurrat in hac electione, & illi non in subsequenti. Propositio damnata circa conferentes pecuniam.*
198 *Omnis electio, prouisio, & nominatio, & confirmatio beneficij Ecclesiastici, siue curati, siue simplicis simoniacè facta est ipso iure nulla.*
199 *Sic prouisus simoniacè non incurrit ipso facto priuationem aliorum beneficiorum antea acquisitorum, nec inhabilitatur ad alia in futurum, nisi simonia sit confidentialis, sed debet expectare iudicis sententiam.*
200 *Tam conferentes, quàm acceptantes, quàm Mediatores, non tamen non reuelantes simoniacè beneficia, incurrunt excommunicationem ipso facto Papæ reseruatam.*
201 *Acceptantes beneficium per ignorantiam simoniæ commissæ, non incurrunt dictam excommunicationem.*
202 *Incurrunt tamen priuationem, ipso iure, beneficiorum, sic acquisitorum, & tenentur ea renunciare, & hoc, etsi vnus tantum ex electoribus, commiserit Simoniam, alijs id ignorantibus, imò ipsomet electo inscio.*
203 *Quid si aliquis in fraudem corrumperet aliquem electorem pecunia, ne valida sequeretur electio.*
204 *Quid si suffragium illius, qui simoniam commisit, non fuerit necessarium.*
205 *Si electus sciuit tractatum de dando pretio, & voluntatem deprauatam electoris, & contradicit, valet prouisio.*
206 *Quid si sciuit pecuniam de facto datam fuisse electori à tertia persona, eo ignorante.*
207 *Si nesciens delictum, quia tamen timuit contradixit, prouisio est valida, siue pecunia fuerit data ab amico eius, siue ab inimico.*
208 *Si non obstante contradictione ante collationem sciuit simoniā esse cōmissam, & adhuc beneficium accepit, nulla est collatio.*
209 *Quid si ante collationem electus mutat animum?*
210 *Quid si post collationem approbauit factum, etiam dando pecuniam, quam alias soluerat.*
211 *Nomine beneficiorum Ecclesiasticorum, quibus pœnis simoniæ subiecta sunt, si per simoniam completam recipiantur stando in iure communi, probabile est non venire beneficia regularia habentia iurisdictionem, siue non.*
212 *Contraria sententia probabilior est.*
213 *Quid dicendum sit de iure nostro, & aliarum Religionum?*
214 *In opinione, quæ ait officia Regularium venire nomine beneficiorum ad incurrendas pœnas simoniæ, requiritur quod pecunia realiter sit data, & prælatia realiter acceptata.*
215 *Non datur Simonia, & si datum sit instrumentum pecuniæ alteri, qui dedit beneficium.*
216 *Probabile est pœna simoniæ, non comprehendere committentes simoniam iure tantùm Ecclesiastico prohibitam, vt si detur conuentio inter electores, elige me in Prouincialem, & ego eligam te in Priorem.*
217 *Tales conuenientes peccant mortaliter, non tamen incurrunt priuationem beneficiorum, aut excommunicationem etiam stando in sententia, quæ asserit Prælatias Regulares comprehendi sub pœnis simoniæ, excepta simonia confidentiali.*

PRo huius §. clariori explicatione, antequam ad illius principalem resolutionem deueniamus, prius oportere existimaui exponere, quæ electiones sint, vel non per simoniam celebratæ, & deinde ad principale quæsitum, an scilicet electiones per Simoniam celebratæ sint validæ, respondemus.

Dico igitur 1. Simoniam, de qua hic est sermo, in multis casi- 150
bus posse committi à Religiosis. Primò quādo dant aliquod munus temporale, vel à manu, vel à lingua, vel ab obsequio pro con- 151
sequendis dignitatibus Ecclesiasticis, v.g. Abbatia, prioratu, Generalatu, Prouincialatu, Diffinitoriatu, seu pro licentia audiendi confessiones, prædicandi, ordinis recipiendi, seu à casibus reseruatis absoluendi: ita habetur *in c. non satis, & in c. mandato de simonia*; Ratio verò est quia dare aliquud temporale pro re spirituali, simonia est: ita cum alijs communiter Peyrin. *de subdito q.1.c.31.§.9.* imò alij hoc etiam extendunt ad illos, qui dant aliquid temporale pro consequendo officio sacristæ, vel Procuratoris ordinis; habetur hoc etiam expressè *in c. Saluator 1. q. 2.* Bonac. *de simonia q.5.n.7.* Lezana *tom.1.c.15.n.28.*

Secundò, quando dant aliquod ex assignatis pro obtinendo al- 152
terius suffragio in electionibus; ita Peyrin *sup.* Tertiò si pro suffragio ferendo beneficium aliquod, vel res spiritualis promitti- 153
tur. Azor. *tom.3.lib.12.c.7.q.1.* Quartò si aliquis priuatus iure eli- 154
gendi det aliquod munus alteri, ne accusetur. Quintò, si det pe- 155
cuniam alteri, ne consentiat in electionem, seu ne suffragetur alicui digno, seu ne repugnet iustæ electioni: ita cum Peyrin. & alijs, Lezana *sup. n.30.* Sextò, si cum duo sint electi in aliquod of- 156
ficium, alter eorum det alij pecuniam, vt desistat à lite, quam iustè sequi poterat. Peyrin *de subdito q.20.§ 9.* Licet oppositum teneat Ioannes Pontius, quem refert Diana *11.p.tract.6.resol.7.* Septimò, si cum duo sint electi, vnus det alteri pecuniam, ne exce- 157
ptiones iustas, vel defectus apponat, ita cum Suar. Tancred. *de* 158
Simonia tract.2.lib.4 disp.34 quæsito 1.nn.7. Octauò, si testes corrumpat pecunia, vt mediante eorum falso testimonio prælatiam assequatur. Nauar. Suar. quos refert, & sequitur Tancred. *sup.*

Nonò, si Petrus petat à Paulo, pecunia mediante, vt etiam ele- 159
ctores inclinet, ac propensos reddat, vel si subornationem subornatione destruere conetur, v.g. si sciat electores à suo competitore media pecunia fuisse subornatos, & ipse media pecunia electores subornet, vt pro se ferant suffragium, ita cum Suar. & alijs Tancred. *sup. quæsito 2. n 9.* Decimò, si antequam habeat ius in re, 160
det pecuniam electoribus ad redimendam vexationem iniustam, ita cum alijs Tancred. *ibi n.11.* licet oppositum cum alijs, vt probabilius teneat Pascaligus *dec.241.n.3.* Vndecimò, si pecunia det, 161
ne elector etiam ex odio ei opponat vera crimina, ne eligatur, ita cum multis Tancred *sup quæsito 5.n.31.* contra Pascalig. *dec.238. n.2.* vbi ait posse dare pecuniam electori, ne deleget crimina vera, si aliàs non tenetur ea opponere, & alias non sint crimina illum pro electione inhabilitantia.

Duodecimò, si det pecuniam alteri, qui nec sit elector, nec cō- 162
firmator, ne detegat eius crimina vera, quæ volebat detegere zelo bonæ electionis; nam hic non datur vexatio, cum iusta vexatio, non sit vexatio, ita cum Suar. Tancred *sup. nu.2.* Diana *t. 11. tr.6 ref.31.* contra Pascal *dec.217.* Decimo tertiò, si det alicui pe- 163
cuniam, vt metum competitori incutiat ad hoc. vt desistat à cōcursu circa electionem, ad beneficium; mediante enim pecunia parat sibi viam ad electionem. Tancred. *sup. num.59.* Diana *11.p. tract. ref.31.* Decimo-quartò, si det alteri pecuniam pro cessione 164
Iuris spiritualis ad redimendam vexationem nolentis cedere.

Tan-

Tancred. *sup. n.* 38. Diana 11. *part. tr.* 6. *resol.* 3. contra Pascalig *de-*
165 *cis.* 241. Decimo-quintò, si contradicentibus electoribus non iu-
166 re, sed facto det pecuniam, ne contradicant Pelizzarius *tract.* 9.
167 *cap.* 2. *num.* 63.

Decimo-sextò, si vnus electorum alijs dicat, nunquam me vi-
uente Antonius fiet Prior, nisi etiam fiat Franciscus, pro quo ego
rogaui, ita Syluest. & alij quos refert, & sequitur Samuelius *tra-*
168 *ctat.* 2. *disp.* 2. *contr.* 3. *n.* 19. Decimo-septimò, si electores conuen-
tionem, seu pactum inter se faciant in electionibus, vt vnus suf-
fragetur vni, in vna electione, & alter in alia, vt si dicant si dede-
ris mihi, vel amicis meis tuum votum, dabo tibi, vel amicis tuis
meum, vel placeat vobis de meis, & mihi placebit de vestris, vel
elige me in Generalem, & eligam te in Priorem, ita habetur *in*
c. quam Pio, 1. *q.* 2. *& c. pactum de pactis*, ita Nauarr. Reginaldus,
quos refert, & sequitur Lezana *to.* 1. *c.* 15. *n.* 29. & alij cōmuniter.
169 Dixi, si faciant pactum, & conuentionem inter se; nam si tan-
tum declarent mentem suam in paciscendo, probabile est non
committi Simoniam, cum alter maneat sui iuris in Ordine ad
electionem, & aliàs illa conditio, quę opponitur, se habet per mo-
dum beneficij compensandi à gratitudine, ita Rodrig. quem re-
fert, & sequitur Pascaligus *decis.* 226. *n.* 2. Nec obstat quod in ele-
170 ctionibus non liceat pacisci de commodis electionis. Nam licet
hoc verum sit, vt cum Cœlestino, Villalobos, Diana, & alijs com-
muniter docet Samuelius *tract.* 2. *disp.* 2. *controu.* 3. *nu.* 3. aliud ta-
171 men est pacisci, & aliud electoribus proponere mutuum cōmo-
dum, si eligantur, hæ, vel illæ personæ, seu si ostendat volunta-
tem eligendi aliquem, si talis tamen prius eligatur, vt si quis di-
172 cat ego eligam amicum Petri, si ille eligat meum amicum. Pri-
mo modo inuoluitur obligatio, quæ sequitur ex natura pacti;
173 Vnde in hoc sensu rectè dicunt DD. non posse pacisci de com-
modis electionis; Posteriori verò modo non inducitur obligatio,
sed solum est quædam suasio, qua electores inducuntur ad eli-
gendum aliquem, ablata spe alicuius commodi quæ ex alterius
electione sequatur? Remanent tamen plenè vndequaque liberi,
qui modus est licitus, nisi ex malo fine, vel circumstantijs vitie-
tur, itavt probabile saltem speculatiuè, tenet Samuelius *tr.* 2. *dis-*
put. 2. *controu* 5. *n.* 5. & absolutè eam tenet Pascalig. *decis.* 225. *n.* 4.
174 Nec qui sic suam mentem alijs declarant, censentur ambitio-
si, nam ipsi non intendunt quomodocumq; eligi, siue digni, siue
indigni sint, vt suppono, in quo consistit ambitio. sed ex supposi-
tione quod sint indigni, tantùm intendunt allicere ad electio-
nem protestatione gratitudinis, in quo nulla reperitur ambitio,
175 quia alliciunt se magis digno ostendendo; Nam gratitudo est ali-
quis titulus propter quem redduntur digni, & fiunt digni in cō-
paratione illorum, qui carent gratitudine, & hac ratione, si eli-
gendus electoribus diceret se non fore ingratum, non incurreret
176 Simoniam, vt cum Soto notauit Giragus *p.* 1. *dub.* 8. *n.* 56. intelli-
ge, si nil ex pacto promittit, sed tantùm gratitudinem, quæ ipsi
actui inest, nam non vetitum est dare temporale ex gratitudine,
vel beneuolentia, non quidem pro re spirituali, vt spiritualis est,
nec tanquam pretium, sed ob aliquam aliam rationem licitam,
& à iure concessam: ita Vidal *tit. de simonia, inquisitione* 2. *n.* 45.
Diana 11. *p. tract.* 6. *resol.* 31. Si autem detur tanquam pretium,
aut motiuum conferendi, & efficiendi spirituale; vel etiā quan-
do temporale sit solùm gratuita compensatio pro spirituali, &
non ob aliquam aliā rationem à iure concessam, vt dixi, est dam-
natum ab Innoc. XI. sequentibus, quæ sunt 45 46. ex damnatis
ab ipso. Dare temporale pro spirituali non est Simonia, quando
temporale non datur tanquam pretium, sed dumtaxat tanquam
motiuum conferendi, & efficiendi spirituale, vel etiam quando
temporale sit solum gratuita compensatio pro spirituali, aut è
contra.

Et id quoq; locum habet, etiam si temporale sit principale
motiuum dandi spirituale, imò etiam si sit finis ipsius rei spiri-
tualis, sic vt illud pluris æstimetur, quàm res spiritualis.
177 Hac etiam ratione excusatur praxis, quæ datur in aliquibus
Religionibus, nimirum quod in Capitulis, in quibus fiunt diuer-
178 sæ electiones, Electores in tractatu electionis alicuius in Gene-
ralem, & Prouincialem conueniunt, vt postea tales eligantur in
Prouinciales, vel Priores; Nam per hoc non se intendit Genera-
lis, vel Prouincialis obligare, nec promittunt aliquid à sola sua
voluntate dependens, siquidem quantumuis electus id promit-
tat, adhuc Electores alium eligere possunt. Vnde ista praxis po-
tius est quædam conuenientia, & concordatio electionum fa-
ciendarum ad terminādum tractatum electionis, quam promis-
sio: ita cum Peyrinis, Diana, Villalob. Nauarro; & alijs Pelizz.
supra num. 66. qui omnes aduertunt, hæc deberi intelligi, dum-
modo nulla intercedat conuentio, vel pactum, aut conditio.
179 Dico secundò, Dantur etiam aliqui casus, in quibus licitum
est offerri pecuniam in electionibus absque labe Simoniæ. Pri-
mus est, si detur aliquod munus non solum, vt non eligatur in-
dignus, sed etiam, vt eligatur dignus in communi, in casu quo
Electores essent determinati eligere indignum; Nam hoc non
180 est dare pretium pro re spirituali, sed redimere vexationem, quę
fit Religioni, si illi præficiatur indignus, Sotus, Valen. Barb. quos
refert, & sequitur Lezana *sup. n.* 31. An autem possit offerri pecu-
nia electoribus, vt dignissimum eligant in casu, quo vehementer
timeatur electores velle eligere minus dignum, negat cum ali-
quibus Tancred. excepta Summi Pōtificis electione, *tract.* 2. *lib.* 4.
de Simonia disput. 34. *quæsito* 4. *nu.* 24. Contraria tamen sententia
probabilior est: ita Toletus Lessius, Valentia, Suarez, Nauarr.
quos refert, & sequitur Palaus *disp.* 3. *de Simonia p.* 20. *nu.* 8. Imò si 181
tantùm vnus reperiatur idoneus ad talem Prælatiam, & Electo-
res sint inclinati in alios, potest illis offerri pecunia, vt ille ido-
neus eligatur: ita cum Lessio, Basilio, Soto, Nauarro, Valentia,
Palaus *supra num.* 9.

Secundus casus est, si detur pecunia alicui, qui non habet suf- 182
fragium in electione ad redimendum propriam vexationem v. g.
si dederis pecuniam, ne aliquis, qui non est elector, te infamet,
aut detrudat in carcerem, nec accedas ad Capitulum; vel si de-
deris pecuniam, ne contra te subornet Electores: ita cum Peyri- 183
no, & alijs Peliz. *tract.* 9. *c.* 2. *n.* 63. Vel si dederis pecuniam alicui,
qui non potest prodesse electioni, vt desistat ab oppositione veri
criminis, quando hic talem oppositionem parat ad hoc, vt præ- 184
tendens beneficium impediatur, & loco ipsius alius alioquin im-
meritus eligatur: vel quando valet ex odio obijcere vera crimi- 185
na ad impediendam alicuius electionem: ita cum alijs Tancr. *su-* 186
pra nu. 30. Non tamen si talis vellet obijcere vera crimina ex zelo
ad impediēdam electionem: ita Tancr. *sup. n.* 33. contra Pascalig.
dec. 237. Vel si aliquis electorum offerat pecuniam electori ne
iniustè eum infamet; secus si præbeat pecuniam, ne vera crimi-
na aperiat, ne eligatur Tancr. *sup. n.* 13. *& n.* 30. Vel si aliquis det
pecuniam ad hoc, vt electio fiat iuridicè, hoc est seruata forma 187
scrutinij, etiam si fiat de personæ determinatæ electione: ita
cum Sanch. Tancred. *sup. n.* 37. Vel si Electoribus, qui volunt im- 188
pedire, ne fiat electio, detur pecunia, vt consentiant quod fiat 189
electio ad redimendam vexationem, quam patitur Ecclesia, non 190
habens Pastorem, Lezana *sup. n.* 31.

Tertius casus est si detur pecunia, vt restituatur officium il- 191
li, qui iniustè fuit illo priuatus, aut suspensus, Lezana *sup. n.* 31.
Vel si quis sit electus ad prælaturam, & confirmatus, & iniustè
vexantibus soluat pecuniam ad retinendam prælatiam, Pelizz. 192
sup. nu. 33. Vel ad recuperandam possessionem, à qua iniustè fuit
eiectus. Tancr *sup. n.* 18. & alij. Nam licet possessio sit annexa rei 193
spirituali, illa tamen non redimitur secundum talem annexio-
nem, sed tantùm secundum se, prout est quid facti. Sed quæres
quid dicendum sit, si electus vexetur per viam iuris circa posses- 194
sionem iam habitam? Respondeo nullo modo posse pecuniam
dare absq; Simonia ad redimendam vexationem, siue ius dubium
sit, siue non: ita Tancr. *sup. nu.* 44. Diana *p.* 11. *tract.* 6. *resol.* 31. &
alij communiter contra Pascaligum *decis.* 244. *nu.* 2. quia redime-
retur possessio, vt annexa iuri spirituali, & ex parte ipsum ius.
Nam qui habet possessionem beneficij, & non habet ius stabile, si
det pecuniam, nec hoc ius iuridicè impugnetur, iam vult redi-
mere ius intentius, cum videat quod id, quod habet, est dubium,
& remissum, itavt possit ab illo tolli.

An autem ille, qui est in possessione beneficij possit illud re al- 195
teri prætendenti ob aliquod pretium ab illo receptum? Affir-
mat Ioannes Pontius, quem refert Diana 11. *p. tractat.* 6. *resol.* 7.
Ego tamen parti adhæreo negatiuæ. Nam dando possessionem
beneficij, dat rem spiritualem, cum tali possessione conuentam
pro pretio. Vnde ab hac sententia recedit Diana *sup.* Idem di-
cendum existimo, si det pecuniam alicui, ne illi in electione op-
ponat exceptionem, quam iure potest opponere, vel concurren- 196
ti, vt à concursu desistat, hoc enim pacto mediante pecunia pa-
ratur via ad beneficium; sicut si daretur pecunia competitori, vt
desistat à præsentatione: ita cum communi sententia Tancred.
sup. n. 47. contra Pascaligum *decis.* 247. *&* 248. An autem sit etiā 197
Simonia pacisci, cum aliquo ne concurrat in hac electione, & tu
non concurres cum eo in sequenti, negat Pascalig. *decis.* 249. Af-
firmat tamen Tancred. *suprà*. Nam per cessationem concursus
alterius paratur via faciliter ad beneficium. Aduerte etiam hic
esse propositionem inter damnatas ab Alex. VII. 22. dicere

Non esse contra iustitiam beneficia ecclesiastica, non ferre
gratis, quia collator conferens illa beneficia ecclesiastica pecu-
nia interueniente, non exigit illam pro collatione beneficij, sed
veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non te-
nebatur.

Dico octauò, circa pœnas Simoniacorum, quod omnis electio, 198
prouisio, nominatio, & confirmatio beneficij Ecclesiastici, siue
Curati, siue simplicis Simoniacè facta, est ipso iure nulla ante
omnem iudicis sententiam etiam declaratoriam; nullumque
ius, vel effectum confert, & qui sic electus est, tenetur in con-
scientia Prælaturam renunciare; nec potest absolui priusquam
renuntiet, ita habetur *in extrauag.* 2. *de Simonia*, & tenent com-
muniter DD. etiam si Simonia sit occulta, vt probat cum Suar.
Peyrin *de subdito q.* 1. *c.* 31. *§.* 9. *d.* 18. non tamen incurrit ipso facto 199
priuationem aliorum officiorum, nec inhabilitatur ad alia in fu-
turum (excipe, nisi Simoniam confidentialem commiserit) sed
debet expectare sententiam declaratoriam iudicis; vt cum mul-
tis DD. in vtroq; casu tenet Peyrin. *sup.* Tancred. *tr.* 2. *lib* 4. *de Si-*
monia disp. 4. *n.* 1. Incurrunt tamen excommunicationem ipso fa-
cto Papæ reseruatam tam conferentes, quàm acceptantes, quàm 200
mediatores, non tamen non reuelantes ex Bulla Pauli II. quæ est

2. de

2. de Simonia in extrauaganti *communes*, quæ postea fuit confirmata per Bullam Pij V. vt cum alijs notauit Peyrin. *supra d. 2.* Tancred. *disp.38. n.12.*

201 Aduerte tamen, quod dictam excommunicationem non incurrunt accepiantes Simoniacè beneficium per ignorantiam Simoniæ commissæ, cum isti nullum peccatum commiserint, vt
202 cum Aragonio notauit Peyrin. *supra*, incurrunt tamen ipso iure priuationem officiorum Simoniacè acquisitorum, & tenetur ea renunciare. Idque etsi vnus tantùm ex Electoribus sit Simoniacus alijs id ignorantibus, imò & ipsomet electo inscio, nisi fortè corruptores illum corrumpere studuissent in fraude, ne eligeretur, vt habetur expresè *in c. nobis de Simonia*, quin etiam hoc
203 idem verum est, & si suffragium illius, qui per Simoniam facit
204 corruptus non fuisse necessarium, *c. Matthæus de Simonia*, ita Pey-
205 rin. *sup.* Aduerte tamen, quod si electus sciuit tractatum de dan-
206 do pretium, & voluntatem deprauatam Prælati, & contradixit, valet prouisio; non tamen si sciuit pretium iam fuisse datum à tertia persona, etiam eo ignorante, quia verè Simoniacè accepit; ita cum Suarez, Palao, Filiucio, & alijs Tancr. *supra disput. 39. num. 11.*

207 Idem dicendum est, si nesciens delictum, quia tamen timuit contradixit, nam in hoc etiam casu valet collatio, siue pecunia data sit ab amico ipsius, siue ab inimico, ita cum prædictis DD.
208 Tancred *supr. n.16.* Tamb. *to.1. disp.10. quæsito 3. n.8.* At si non obstante contradictione ante collationem sciuit Simoniam esse commissam, & adhuc beneficium accepit, nulla est collatio, quia
209 iam illud obtinuit Simoniacè, ita cum Suar. Tancr. *ibi*, licet op-
210 positum probabiliter etiam teneant Tolet. Bonac. Regin. quos ibi refert Tancred. Excipe nisi aliàs ante collationem electus mutet animum, secus si post collationem approbauerit factum etiam dando pecuniam, quam alius soluit, nam licet in his casibus verum sit incurrere Simoniam, non tamen alijs pœnis ipso iure subiacet, licet probabile sit posse per iudicis sententiam beneficio priuari, ita cum alijs Tancred. *sup. n.18.* Vide Tamburin. *loc. cit. n.9.*

211 Dico quartò, stando in iure communi nomine beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ prædictis pœnis subiecta sunt, si per Simoniam realem completam consequantur, satis probabile est, non venire officia Regularium, siue habentia iurisdictionem spiritualem, siue non, vt Officium Generalis, Abbatis, Prioris, Procuratoris, Diffinitoris, Prouincialis, Consultoris, Vicarij perpetui, &c. sed tantùm beneficia Ecclesiastica siue curata, siue simplicia, quæ sunt vera beneficia, ita Bonac. Less. Nau. Azor, Barbosa, Peyrin. quos refert, & vt probabile docet Tancr. *sup. disp.39. n.31.* Angelus, Rosella, Tabiena, Syluest. Salcedo, Summa corona Confessorum, quos refert, & sequitur Peyrin. *supra d. 21.* Lezana *Verbo Simonia n.29.* Bord. *t.1. dec.26 n.34.* Sanch. quem refert, & sequitur Scobar *in examine Theologia moral. tr.6. examine 11. de Si-*
212 *monia c.6. n.44.* licet contrarium cum alijs doceat Suar. Armilla, Reginald. quos refert Peyrin. *sup.* & vt probabilius tenet Tancred. *sup.* & cum multis etiam docet Tamb. *t.1. disp.10. quæsito 5. n.3.* & loquendo de iure nouo Samuelius *tr.2. disp.3. contr.2. n.6.* Bass. *verbo Simonia 6. nu.2.* Ratio verò est, quia prædicta officia regularia non sunt propriè beneficia, cum non habeant præbendam; vnde constitutio pœnalis non est extendenda; sed strictè interpretanda. Vnde illa verba *in Ecclesijs, & Monasterijs* addita, in dicta extrauaganti fuere adiecta, id comprehendenda beneficia regularia, non verò dignitates, & Prælatias regulares.

213 Dixi stando in iure communi, quia in nostra, & in aliquibus Religionibus incurrunt priuationem officiorum, & inhabilitatem; imò & excommunicationem, vt *sup.* diximus, & notauit Bord. *sup.* sed de his vide Sigismundum *dub 56. n.8.* Aduerte ta-
214 men, quod stando in secunda sententia, quæ quidem probabilior est ad incurrendas prædictas pœnas necessariò requiri pecuniam acceptam esse, ac realiter datam, & Prælatiam realiter acceptam, aliàs minimè in eas incurreretur, sic enim obseruat sty-
215 lus Curiæ, & tenet cum Azor. Peyrin. Nauarr. & alijs communiter Samuelius *sup. controu.4. n.3.* Pelizz. *tract.9. c.2. nu.67.* Imò addo non esse Simoniam completam, etiam si instrumentum pecuniæ factum sit, & traditum alteri, qui dedit beneficium, nam scriptura non est pars pretij, ita cum Sanch & Tancred. Diana 11 *p. tract.6. resol.30.*

216 Aduerte secundò, satis probabilem esse sententiam asserentem pœnas latas contra Simoniacos, non comprehendere illos qui tantùm Simoniam iure Ecclesiastico, & humano prohibitam committerent, vt si detur Conuentio inter electores, elige me in Prouincialem, & ego eligam te in Priorem, vel elige meos, & ego eligam tuos, &c. Nam licet tales peccent mortaliter, non tamen incurrunt excommunicationem, vel priuationem, etiam stando in secunda sententia, quæ asserit Prælatias regulares
217 comprehendi sub pœnis Simoniacorum, excepta tamen Simonia confidentiali, ita cum Girago, Tancr. Soria, Scobar, & DD. alijs Diana 11 *p. tract.6. resol.30.* Delbene *sup. n.23.* & ratio est, nam hæc non est Simonia propriè dicta; cum non detur temporale pro spirituali; sed tantùm lato modo vocatur Simonia: ergo quando iura loquuntur de Simoniacis non ad hanc, sed ad veram Simoniam debent extendi, cum dispositio pœnalis restringenda, & non amplianda sit.

DISPVTATIO III.

De electione, ac potestate scrutatorum.

SECTIO I.

Qui & quales scrutatores in electione Canonica exigantur?

1 *In electione Canonica debent sumi tres scrutatores.*
2 *Non est de substantia electionis quod scrutatores sint tantùm tres, & non plures.*
3 *Possunt esse quatuor, quinque, vel sex.*
4 *Quod sex scrutatores assumantur, nõ est cõtra secretũ electionis.*
5 *Si vnus ex scrutatoribus recedat, alij possunt scrutari, dummodo adsint duo scrutatores.*
6 *Prædicti scrutatores non sunt assumendi, quando in Collegio sunt tantùm duo, vel tres electores.*
7 *In scrutinio possunt assistere testis, & Tabellio.*
8 *De substantia electionis est, vt scrutatio fiat sigillatim.*
9 *Si de substantia electionis sit, quod tantùm dentur tres scrutatores diffinitores in Ordine nostro, non faciunt vices scrutatorũ, sed cõpromissariorum limitatã, vt electiones sint validæ.*
10 *Scrutatores necessariò debent esse de gremio Capituli.*
11 *Scrutatores debent fieri per electionem aliorum electorum, nisi per legem, vel consuetudinem sint assignati.*
12 *Si tres de collegio incipiant scrutari cæteris videntibus, & tacentibus valet scrutinium.*

Dico primò, in electione debent assumi tres Religiosi, qui singulorum electorum vota exquirant, ita habetur *in c. quia propter, de electione*, & in hoc conueniunt communiter DD. An autem sit de substantia electionis quod scrutatores sint plures, vel pauciores, affirmat cum alijs Bassæus *verbo electio num. 2.* Tambur. *to.1. disp.5. quæsito 6. n.7.* sed contraria sententia probabilis est, hanc tenet Lezana *to.1. c.12. n.28.* Peliz. *tract.9. c.2. n.24.* Portel *in dub regularibus verbo electio nu. 14.* Patet, quæ hæc sententia ex duabus declarationibus Cardinalium, quas refert Suar. *to.4. de Relig. tract.8. lib.2 c.5. n.10.* vbi declarant dicti Cardinales vota dici secreta, & si quatuor, vel quinque scrutatores vota omnium recipiant, *iuxta propter*. Deinde probatur, quia licet *in cap. quia propter* dicatur, quod tres de Collegio assumantur fide digni, qui secretò aliorum vota exquirant, non per hoc prohibetur, quod plures assumantur, cum in dicto capite nulla clausula taxatiua apponatur, sed vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus: ergo cum lex expresè non prohibeat, vt plures assumantur, non est cur dicamus tantùm tres, & non plures, vel pauciores posse assumi, tum quia cum simus in materia pœnali, non est ita restringenda, vt solummodo tres, & non plures assumantur, si necesse fuerit. 1

Vnde in Religione Dominicana aliquando etiam assumitur quartus scrutator, vt testatur Samuelius *tract.1. disp.3. controu.3. num.6.* & Monachi Cassinenses assumunt quatuor scrutatores ex Bulla Greg. XIII. vt testatur Tambur. *sup. n.8.* & in mea Religione omnes sex diffinitores generales, simul cum Generali, sunt de iure nostro scrutatores in omnibus electionibus, quæ fiunt in Capitulo Generali, vt patet *ex 3. p. nostrarum constitutionum c.2. n.4.* & in Capitulo Prouinciali, quatuor diffinitores simul cum Prouinciali, vt patet *ex eadem 3. p. c.4. nu.4.* quod non est contra prædictum caput, quia propter, vt tenet Cardinal. Zabarel. *in dicto c. quia propter q.12.* vbi dicit Abbatem Fulonum electum cum sex scrutatoribus fuisse per sedem Apostolicam cõfirmatum; & eandem sententiam tenet Menochius *in Concil.167 n.37* Lezana *in Concilijs concil.13. num.66.* tum quia nostræ constitutiones, quod electiones iam sunt cõfirmatæ à sede Apostolica, vt patet *ex Bulla 1. Clementis VIII. apud nostrum electorem n.10.* vel dato quod nõ sint confirmatæ, iubentur tamen ab ipso Clemente VIII. *Bulla 9. apud eundem Auctorem nu. 5* tum quoad electiones, quam quoad alia inuiolabiliter obseruare. Demum quod pauciores scrutatores, quàm tres possunt assumi, tenet cum alijs Tamburinus *supra num.8.* & alij: ergo quod hic scrutatores sint duo, tres, quatuor, vel plures, non est de substantia electionis.

Nec obstat, si cum Suarez dicas tantùm scrutatorum multitudinem esse contra secretum electionis, adeò à Concil. Trident. commendatum: Respondeo namque prædictam obiectionem solùm posse habere locum, quando electio fit viua voce accedentibus scilicet electoribus ad scrutatores, & *ibi* sua vota viua voce expandentibus, in quo casu opinioni Suarez non inficior, licet etiam in hoc casu, si scrutatores sint quatuor, vel quinque, adhuc electio dicitur secreta à Sacra Congregatione, prout ex Garcia etiam notat Tambur. *sup. n.10.* ergo à fortiori dicendum est, quãdo electio fit per cedulas, nam cum cesset periculum secreti, vt notauit Lezana *in concilijs, concil.13. n.66.* prædictorum scrutatorũ multitudo vtilior est ad fraudes tollendas, & maiorem certitu-

titudinem suffragiorum reddendam, nec inde sequitur posse
6 omnes esse scrutatores, vt infert Suarez. Nam hoc esset prædictã
formam Capitis, *quia propter*, destruere, per hoc tamen quod sex,
aut septem ex triginta, aut pluribus assumantur, non destruitur
forma prædicti Capitis, *quia propter*, vt patet, & hinc fit, quod si
vnus ex scrutatoribus recedat, posse alios scrutari: ita ex Inno-
centio Baldus *in dict. c. quia propter n.* 28. Nam cum prædictus nu-
merus non sit de substantia, dummodo absint duo scrutatores,
hoc sufficit, vt electio non fiat contra *c. quia propter*. Aduerte ta-
7 men prædictos scrutatores, non deberi assumi ex casu, in quo
Collegio non essent, nisi tantùm vnus, vel duo, aut tres Electores:
Nam in hoc casu non tenentur seruare aliquam formam, sed
procedere possunt sine forma scrutinij, & compromissi, eligendo
more antiquo, vt ex Gofredo, Baisio, Ioanne Andrea, Baldo, do-
cent Marcellus, Megala *verbo electio*, *n.* 32. Lex enim non obli-
8 gat, quando de facto scrutari non potest, *leg.* 1. §. *dies quando ap-
pellat, c. erit autem* 4. *dist.* ideóq; post Innocentium dicit Zabarella
in dicto c. quia propter n. 11. dictum cap. non habere locum, nisi ad
minus sint quatuor electores; cum enim præcipiat assumi tres
ad minus debent esse quatuor.
9 Secundò aduerte, quod dato, quod sit de substantia electionis
quod scrutatores sint tantùm tres, & non plures, vel pauciores,
adhuc electores in ordine nostro validè fieri, & si tot dētur scru-
tatores; tum propter rationes assignatas, tum quia rectè dicere
possumus sex diffinitores simul cum Generali, vel quatuor cum
Prouinciali in ordine nostro, tam in Capitulo Generali, quàm
Prouinciali non solum esse scrutatores, sed etiam Compromis-
sarios non absolutè, sed limitatè, quatenus scilicet habent pote-
statem eligendi illum, in quem maior pars Capituli consenserit.
Religio enim in Capitulo Generali congregata, potest constitu-
tionem, & ordinationem generalem efficere, qua cōpromittat in
prædictos diffinitores simul cum Generali, vel Prouinciali po-
testatem eligendi alios, in quos maior pars Capituli consenserit,
vt notauit Rodrig. *to.* 2. *q.* 53. *artic.* 6. & idem dicendum existimo
de electione Priorum, quæ fit in cap. Generali ab vndecim ex
Gremialibus: Nam hi Gremiales sunt veluti compromissarij to-
tius Capituli Generalis, virtute legis ab eodem Capitulo Ge-
nerali dimanatæ, id statuentis, vt benè notauit Rodrig. *sup.* &
idem dicendum est de electionibus intermedijs, quæ fiunt virtu-
te legis à diffinitorio Generali propter eandem rationem.
10 Dico secundò, dicti tres, vel quatuor, aut plures scrutatores,
necessariò debent esse de Gremio Capituli, aliàs electio erit nul-
la ipso iure, ita communiter DD. apud Basilæus *verbo, elect. nu.* 2.
licet Ancharranus, Imola, Zabarella, & alij apud Megalam *verbo,
electio, n.* 33. existimant sufficere, quod scrutatores sint ex eadem
Religione, licet non sint de corpore Capituli, siquidem possunt
admitti extranei de communi consensu Capituli, vt cum com-
11 muni sententia latè probat Megala *ibi*. An autem dicti scrutato-
res debeant fieri per electionem aliorum electorum? Respondeo
affirmatiuè, nisi aliàs sint per legem, vel consuetudinem assigna-
ti: imò eorum electio non est necesse, quod ab omnibus Gremia-
libus fiat, sed ex lege, & consuetudine Religionis potest ad qua-
12 tuor, vel quinque de Collegio pertinere, ita cum Suar. Pelizzar.
tract. 9 *c.* 2. *nu.* 23. imò addit cum Panormit. Tamburin *sup. nu.* 9.
quod si tres de Collegio incipiant scrutari aliorum vota, cæteris
videntibus, & tacentibus, valere scrutinium sic peractum, cum
hoc à nullo iure annulletur.

SECTIO II.

Quomodo scrutatores debeant vota omnium electorum scrutari.

13 *Scrutatores postquam fuerint electi debent facere iuramentum fidelitatis.*
14 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
15 *Hoc iuramentum non est de substantia electionis.*
16 *Scrutatores debent prius vota ipsorum scrutatorum scrutari.*
17 *Quomodo hoc fieri debeat?*
18 *Quid si electio per cedulas fiat?*
19 *Cæteri electores, per scrutatores sunt scrutandi.*
20 *Dupliciter potest fieri scrutatio, vel viua voce, vel per cedulas.*
21 *Hi modi non sunt contra Trid.*
22 *Modus eligendi per cedulas est magis vsitatus.*
23 *De substantia electionis est, vt inquisitio suffragiorum fiat sigillatim in secreto.*
24 *Quod omnia vota, nullo excepto suscipiantur.*
25 *Quod vota sigillatim exquisita in scriptis redigantur.*
26 *Quomodo hoc fieri debeat.*
27 *Si plures cedulæ reperiantur antequam aperiantur, debet iterari scrutinium.*
28 *Scrutatis sigillatim cedulis mox fit suffragiorum publicatio in communi.*
29 *Quomodo hoc fieri debeat?*
30 *Hæ conditiones sunt de substantia electionis.*
31 *Publicato scrutinio, amplius variare non licet.*
32 *Facta publicatione votorum in communi de substantia electionis, vt statim fiat collatio numeri ad numerum.*
33 *Collatio meriti, ad meritum, & zeli ad zelum, non est in vsu.*
34 *Vt fiat collatio numeri ad numerum, debent scrutatores manifestare omnibus electoribus simul Congregatis, quod vota quisque tulerit.*
35 *In mea Religione si electio in primo scrutinio non fuit facta, nō publicantur personæ, in quas electores suffragati sunt, sed scrutatores tantùm declarant electoribus non fuisse factam electionē Canonicā, & tūc proceditur ad secundū scrutiniū.*
36 *Si electores in secundo scrutinio non concordant, tunc Præses potest, si velit illis explicare eos qui voces habent, & suffragiorum numerum.*
37 *Hæc nostra constitutio, non est contra Cap. quia propter.*
38 *Collatio numeri ad numerum, non est necesse quod fiat à toto Capitulo, sed potest compromitti in aliquos de Capitulo.*
39 *Nostra Religio se compromittit in diffinitorium; vt huiusmodi collationem numeri ad numerum faciat.*
40 *Publicato scrutinio, & facta collatione numeri ad numerum, statim sine interruptione morali, publicanda est electio.*
41 *Hæc publicatio est, de substantia electionis.*
42 *Debet fieri clara voce per verba, in numero singulari.*
43 *Si in plurali pronuntiaretur, & postea in singulari, electio est irrita.*
44 *Quid si illicè fieret.*
45 *Hæc publicatio electionis spectat ad Præsidentem Capituli, si aliud lege non fuerit cautum.*
46 *Hæc publicatio electionis si fiat ab vno de gremio, cæteris videntibus, & non contradicentibus tenet electio.*
47 *Cassata electione ex defectu publicationis electionis manet cassatum scrutinium, & electores possunt illud iterare.*
48 *Quid si publicatio electionis fuit omissa in fraudem electi ex malitia electorum.*
49 *Quando electores in fraudem electi omiserint publicationem electionis, si nec compulsi facere volunt electionem post collationem, & publicationem votorum, Superior tenetur prouidere illum, qui per maiorem partem Capituli fuit in scrutinio nominatus, & si non sit de gremio Capituli.*
50 *Publicata electione, faciendum est decretum electionis.*
51 *Hoc decretum non est de substantia electionis absolutæ; benè tamen vt confirmandæ.*
52 *Quomodo fieri debeat hoc decretum electionis.*
53 *Potest fieri à secretario Capituli, vel à Religioso creato Notario, ex indulto Pij V. ad faciendum transumptum literarum Apostolicarum.*
54 *Hoc decretum facit fidem publicam, pro electo, illique standum est in vtroque foro.*
55 *Quid si ferè omnes electores dicāt, se talē electū non nominasse.*
56 *Scrutatores sunt testes approbati à Capitulo, pro fide dignis.*
57 *Electores ante publicationem scrutinij variare possunt, non tamen post publicationem.*
58 *Idem dicendum est, si maior pars Capituli appellet, & postulet, vt varietur scrutinium.*
59 *Quid si minor pars appellet, & petat, vt varietur scrutinium.*
60 *Vnus elector postquam in vrnam misit suum suffragium, non potest illud iterum variare.*
61 *Quid si talis elector præstitisset suffragium alicui inhabili.*

DIco primò, facta electione scrutatorum, & onere scrutandi 13
per ipsos suscepto, debent ipsi in manibus Præsidentis 14
præstare iuramentum fidelitatis, & secreti, ita Bais. 3. *p. de ele-
ctione, c.* 24. *n.* 7. & ita apud nostros obseruatur; nam electo Gene-
rali, & diffinitorio, & secretario Capituli iuramentum eis prę-
statur seruandi secretum, & fidelitatem, vt patet *ex* 3. *p. nostra-
rum constitutionum c.* 7 *nu.* 6. hoc tamen iuramentum non est de 15
substantia electionis. Vnde si omittatur non per hoc irritetur
electio. Megala *sup. nu.* 35. facto igitur iuramento prædicto, si de 16
eo præstando detur consuetudo, primum ipsi scrutatores sua vo-
ta debent scrutari; si electio viua voce fiat, ne cognitis aliorum
votis, electio ab ipsis pendeat, ita communiter DD. apud Mega- 17
lam *sup. n.* 40. *in fin* Hoc autem sic fieri debet, vt duo votum ter-
tij scrutentur, & sic ad inuicem, ita cum alijs Megala *sup. n.* 41. 18
vbi etiam addit cum Ioan Andreas, posse addi quartum scruta-
torem, qui simul cum duobus votum tertij scrutentur, quod
tamen non est necesse, si electio fiat per schedulas, cum om-
nes schedulæ in vase simul immisceantur, vt ex se patet.
Dico secundò, scrutatis scrutatoribus, ab ipsis scrutandi sunt 19
sigillatim alij cuncti, qui vocem habent in electione, quæ cele-
bratur; Hoc autem dupliciter fieri potest, vel accedentibus ele- 20
ctoribus ad scrutatores, & ibi viua voce secum votum expan-
dentibus, vel ipsis electoribus afferentibus schedulas à se ipsis, vel
ab scriba ad hoc deputato conscriptas, in quibus nomen electi
contineatur; qui modi adhuc hodie, vt *sup.* diximus, non sunt
contra Trident. & adhuc possunt obseruari, vt cum Suarez do- 21
cet Tamburin *sup. n.* 10. Peliz. *sup. num.* 28. licet modus eligendi 22
per schedulas communiter sit inter Regulares.

Dico

23 Dico tertiò, de substantia electionis est, vt inquisitio suffra-
giorum fiat in secreto, secretũ autem intelligitur respectu alio-
rum electorum; nam in scrutinio benè possunt interuenire Ta-
bellio, & testes, dummodo sint personæ Ecclesiasticæ, ita tenet
24 Abb. *in dict. c. quia propter n.* 13. Mondagot *de elect. p* 1. *c.* 22. *lit. L,*
vers. adde, vbi testatur de consuetudine Francisc. Marcus *in de-*
cis. 1201. *n.* 5. Megala *sup. n.* 35. est etiam de substantia electionis,
25 vt fiat sigillatim, & quod non scrutentur simul plura vota, etiam
26 duo, ita communiter DD. apud Megal. *sup. n.* 39. & quod om-
nia vota nullo excepto suscipiantur, & quod omnium electo-
rum vota sigillatim exquisita in scriptis redigantur, vt patet *ex*
c. quia propter, & tenent communiter DD. apud Tamburinum
sup. n. 13. *&* 14.

Hoc autem hoc modo fit, si vota ferantur viua voce, audito vo-
to electoris, à scrutatoribus statim ab eis, vel ab vno eorum con-
scribitur nomen electi, non verò eligentis; si verò fiat per sche-
dulas, collectis sigillatim omnibus schedulis in vno vase, postquã
omnes suffragati sunt, numerantur schedulæ, antequam aperiã-
tur ad inspiciendum, an tot sint quot fuerint electores; Nam si
27 plures reperiantur, non tenet electio, sed alia denuò assumuntur
vota; comperto tamen numero certo electorum vnaquæque ce-
dula ab omnibus scrutatoribus sigillatim inspicitur, & ea lecta
votum conscribitur ab scrutatoribus, quibus peractis mos sine
vlla interpositione appellationis, vel alterius dilationis, nimi-
rum sine vlla interruptione morali fit omnium suffragiorũ pu-
28 blicatio in communi, hoc autem fit ab vno scrutatore alijs con-
sentientibus, explicando scilicet solum numerum eorum, qui
suffragia tulerunt, non verò explicando in quorum fauorem ea
29 fuerint data, vel quot ex illis in hanc partem, vel illam descen-
derint, quæ conditiones sunt omnes de substantia electionis; ita
30 vt si aliter fiat electio sit nulla, Peliz. *sup. n.* 28. Tambur *sup. n.* 15.
31 & alij communiter. Publicato autem scrutinio amplius variare
non licet, *cap publicato de elect.* quia electores iam functi sunt of-
ficio eorum; tum quia fraudibus via aperiretur, & tolleretur
ius acquisitum electis, quod secundum ius non licet: ita cum
multis Tambur. *sup. n.* 16.

32 Dico 4. facta publicatione votorum in communi de substan-
tia electionis est, vt statim fiat collatio numeri votorum, & li-
33 cet iure antiquo *in c. quia propter*, ista collatio debebat fieri non
solum numeri ad numerum, sed meriti ad meritũ, & zeli ad ze-
lum; hodie tamen de iure nouo *in Trid. sess* 25. *c.* 6. *de Regular.*
collatio meriti ad meritum, & zeli ad zelum in electionibus re-
gularium, amplius non est in praxi, nec in vsu, sic communiter
DD. post Trid. scribentes, quos refert, & sequitur Samuel. *tra-*
ctat. 1. *disp.* 7. *controu.* 1. *n.* 13. Bordon *t.* 2. *resol.* 61. *n.* 60. facta igitur
34 publicatione in communi deueniendum est statim ad collatio-
nem numeri ad numerum. Hoc autem fieri debet manifestando
omnibus electoribus, quot voces quisq; habuerit, vt fiat collatio
numeri ad numerum, non enim sufficit, quod soli scrutatores
sciant, quot voces habuerint competitores, sed id totum notum
faciendum est de omnibus vocalibus simul Congregatis, vt colli-
gitur *ex eod. c. quia propter, & c. publicato* 58. *de elect.* vt benè notat
Bord. *t.* 2. *resol.* 6. *n.* 6. Megal. *verbo electio num.* 46.

35 In mea tamen religione si electio in primo scrutinio non fuit
facta, non publicantur personæ, in quas electores suffragati sunt,
sed ipsi scrutatores si inuenerint, quod maior pars Capituli in
aliquem non consensit, declarant electoribus non fuisse factam
electionem Canonicam, & tunc proceditur ad secundum scruti-
nium: quod si nec tunc electores concordant, tunc Præsidentes
possunt, si velint, eos qui voces habent, simul, & suffragiorum nu-
36 merum manifestare, vt facilius in electione cæteri conformen-
tur; quæ tamen dispositio non est contra dictum caput *quia pro-*
37 *pter*. Nam in eo solum præcipitur, vt vota in communi publi-
centur; collatio autem numeri ad numerum non est necesse,
quod fiat à toto Capitulo, sed potest compromitti in aliquem, vel
in aliquos de Capitulo, vt benè notauit cum Syluest. Panormit.
& alijs, Samuelius *tract.* 1. *disp.* 7. *controu.* 1. *n.* 9. vt autem *sup.* di-
38 ximus, tota religio in Capitulo generali congregata virtute con-
39 stitutionis vniuersalis se compromittit in diffinitorium ad hoc,
vt huiusmodi collationem faciat, & illa effecta electionem pro-
nuntiet, vt rectè notauit Rodrig. *t.* 2. *q.* 53. *art.* 6. *versu, notan-*
dum est inquam.

40 Dico 5. publicato scrutinio, & facta collatione numeri ad
numerum statim absq; interruptione morali, vt *supra* dictum
est de publicatione suffragiorum in communi, publicanda est
electio, quæ est veluti vnus actus totius Capituli, qui non intel-
ligitur consumari, donec vnus nomine totius Capituli eligat fu-
turum Prælatum, quæ conditio est de substantia electionis, im-
41 mò substantia, & ipsa forma electionis. Hæc autem communis
electio fieri debet clara voce *ex c. Ecclesia vestra* 1. sunt enim hæc
42 verba de substantia electionis per dictum *cap. Ecclesia vestra, & c.*
quia propter, & tenent communiter DD. apud Samueliũ *tract.* 1.
disp. 7. *controu.* 3. *n.* 2. debet etiam fieri per verba numeri singula-
ris, non enim ab omnibus facienda est, sed ab vno nomine totius
Capituli, vt patet *ex c. Genesi in* 6. Vnde si in plurali esset pronun-
43 tiata, & post ea in singulari pronuntiaretur, minimè teneret ele-
ctio, quia iam est facultas consumpta in primo actu, excipe nisi
illico fiat correctio in singulari, nam tunc videtur tenere, vbi
maximè dolus abest. Oldradus, Tusc. Sigismund. & alij, quos re- 44
fert, & sequitur Samuelius *sup. num.* 14.

Huiusmodi autem electionis pronuntiatio spectat ad Præsi- 45
dentem Capituli, ei enim cæteri committunt tale munus, cum
ratio petat id fieri ab eo qui præest Capitulo, vel qui primam vo-
cem habet, quando nulli alteri commissum est à lege, vel ab ipso
Capitulo, ita cum Suarez, Peliz. *tract.* 9 *c.* 2. *nu.* 31. An autem hu- 46
iusmodi electionis pronuntiatio fieri etiam posset ab aliquo sine
speciali commissione, præsente Capitulo, & non contradicen-
te? Respondeo affirmatiuè, & si pronuntians electionem esset
extraneus, nam cum agatur de re meritoria, videtur Capitu-
lum consentire; ita cum Sigismund. Rodriguez, Panormit. &
alijs Samuelius *sup. n.* 9. *&* 10.

Aduerte tamen, quod cassata electione ex defectu illius pro- 47
nuntiationis, scrutinium etiam manere cassatum. Vnde electo-
res possunt iterare scrutinium, & recedere à prima electione, &
alium eligere. Ratio est, quia scrutinium, & illius publicatio,
collatio, & electio constituunt vnam formam substantialem, sed
forma de se est indiuisibilis, ergo forma substantialis in vno non
seruata, debet in totum cassari. Nec ex scrutinio quæsita est ali-
qua obligatio, etiam naturalis electo, nam antequam pronun-
tietur electio, scrutinium, publicatio in communi, & collatio,
sunt veluti actus informes, & tantùm sunt actus præparatorij:
ita, & benè eum Panormitano, Cuccho, Sigismundo, & alijs
Samuelius *sup. n.* 18.

Secundò aduerte, hanc doctrinam procedere, quando ex igna- 48
uia, vel electorum ignorantia, aut electi malitia, prædicta ele-
ctionis publicatio omissa, vel indebitè facta fuit, secus si in electi
fraudem ex malitia electorum fiat; nam is in quem apparuit ex
scrutinij publicatione, maiorem partem consensisse, non est pri-
uandus iure sibi quæsito, saltem ad implorandum officium Su-
perioris, vt compellat electores compromissarios, vel scrutato-
res ad publicandam electionem illius, in quem maior pars Capi-
tuli concessit, nunquam tamen debet dicere maiorem partem in
eum consensisse, ne ambitionis vitio notetur, ita Mandagot. Na-
uarr. Sigismundus, Geminian. & alij quos refert. & sequitur Sa-
muelius *controu.* 2. *n.* 6 *& controu.* 7. *n.* 22. Megala *verbo elect. n.* 52. 49
In casu verò quod electores, nec compulsi electionem facere ve-
lint post collationem, & publicationem votorum; Superior ad
quem in hoc casu deuoluitur electio, tenetur prouidere de illo
qui à maiori parte fuit in Capitulo nominatus, etiamsi non sit de
gremio Capituli: Ita Ioannes Andreas, Baldus, Zabarel, Bellame-
ra, quos refert, & sequitur Megala *sup. nu.* 52. quia tunc Superior
non eligit ex suo voto, sed perficit quod ab alijs fuit inchoatum;
non enim variatur qualitas actus ex persona succedente in actu,
& tale debet esse subiectum, idest electio quale prædicta demon-
strant, id est scrutinium, vt ibi ex varijs iuribus colligit.

Dico quintò, pronuntiata electione formandum est decretum 50
electionis, quod licet non sit substantia electionis absolutæ, est
tamen de illius substantia, vt confirmandæ, si confirmator absens
est, cum sine prędicto decreto illi constare non possit de rectè fa- 51
cta electione. Lezana *to.* 2. *c.* 12. *nu.* 49. debet autem hoc decretũ 52
continere formam electionis celebratæ, expresso nomine electi,
ac numero eligentium; non verò eorũ nomina, aliàs irrita redde-
retur electio, vt patet *ex Trid. sess.* 25. *c.* 6. in quo præcipitur, vt 53
nomina eligentium nunquam publicentur, hoc autem decretum
debet fieri manu alicuius Notarij quo munere fungitur, etiam
Capituli Secretarius, ita cum Lezana, Peliz. *tr.* 9. *c.* 2. *n.* 37. immò
quilibet religiosus creatus notarius ex indulto Pij V. ad facien-
dũ transumptum literarũ Apostolicarum, vt *ibi* notauit Pelizz.

Dico sextò, huiusmodi decretum publicationis scrutinij, & 54
suffragiorum collatorum in scrutinio factum ab scrutatoribus
facit plenam fidem pro electo, illique standum est, & electus sta-
tim debet confirmari, nisi aliàs euidenter constaret de fraude
aliqua ordinata inter Superiorem, & scrutatores, ita cum Mi-
randa, Pelizzar. *tract.* 9. *c.* 2. *n.* 36. quod adeò verum est, vt si publi- 55
cato scrutinio, seu electione ferè omnes publicè profiteantur,
etiam cum iuramento, quod nullatenus electum nominarunt, si
ex contraria parte tres scrutatores, seu duo ex ipsis iuramento
adstricti de veritate dicenda, dicant maiorem partem Capituli
in electum consensisse, ipsis scrutatoribus eredendum est, & ele-
ctoribus contradicentibus silentium imponendum est, eo quod
eorum probatio esset insufficiens, cum singuli essent in suo testi- 56
monio singulares *per text. in c. cum dilectus*, *§. nos verò de elect. &*
leg Carmen, ff. de testibus, scrutatores verò sunt contestes approba-
ti à Capitulo pro fide dignis, quoad manifestandam veritatem
electionis, & ita tenent Butr. *in c. publicato n.* 16. *de electione*, Bas-
sæus *de electione c.* 28. *§.* 3. *n.* 3. Castelin. *de electione c.* 5. *n.* 62. Megal.
verbo electio num. 34.

Dico septimò, Electores ante publicationem scrutinij varia- 57
re possunt, non tamen post publicationem, *ex c. publicato in* 6. ita
communiter DD. apud Samuel. *disp.* 4. *controu.* 16. *nu.* 2. *tractat.* 1.
Peyrin. *de subdito q.* 1. *c.* 31. *§.* 6. *dict.* 10. Idem dicendum est, si ma- 58
ior pars Capituli appellat, & petat, vt varietur scrutinium, secus
si pars appellans sit minor. Peyrin. *ibi*. An autem si vnus tantùm 59
elector ante scrutinij publicationem, velit votum iam datum 60
varia-

variare, quia audiuit vitium, vel defectum latentem, quem adhuc non audierat, admittendus sit? respondeo negatiuè, nam postquam elector posuit suam cedulam cum alijs in vrna, posset quis ex malitia sua in longum protrahere electionem, tum quia quod semel placuit, amplius displicere non potest, tum quia cum in electione per scrutinium solum ponatur nomen electi, vel omnes cedulæ debent reassumi, vel iste non est audiendus, ita Miranda, Rodriguez, quos refert, & sequitur Peyrin. *sup.* Licet hoc admittat Samuelius *sup. n.* 6. in casu quo elector præstitisset suffragium in aliquem inhabilem, de quo si sequeretur electio,
61 irritanda esset.

DISPVTATIO IV.

De conditionibus tam positiuè, quàm negatiuè requisitis ex parte eligendorum, vt eorum electio sit valida.

SECTIO I.

Vtrum Regulares in electionibus suorum Prælatorum teneantur eligere digniorem.

1 *In electionibus ad beneficia Ecclesiastica tenentur electores digniores eligere.*
2 *In Prælaturis Regularibus electores tenentur eligere digniores.*
3 *Quid si dignior occupetur in alijs ministerijs.*
4 *Quid si pauci sint digniores.*
5 *Quid si ob commune bonum expediat minus dignum ab aliquo Monasterio amouere, & aliter amoueri non possit, nisi dando ei aliquam Prælatiam.*
6 *Quid si reseruetur dignior ad aliquam dignitatem.*
7 *Quid si meritum dignioris sit parui excessus.*
8 *Quid si beneficium sit parui momenti.*
9 *Quid si plures voces habuerit dignus, quàm dignior.*
10 *Quid si electores inclinent in indignum.*
11 *Quid si vnus sit dignissimus, & alius dignus, & alius dignior, & electores inclinent in dignum.*
12 *Quid quando electio debet fieri ex Religiosis alterius Prouinciæ, vel communitatis determinata.*
13 *Quid si minus dignus ad maiorem Prælatiam eligatur, & dignior ad minorem, eo quod maior dignitas maiorem exigat industriam, quam ille dignior non habet.*
14 *Quid si timeatur, quod dignior non residebit.*
15 *Quid si elector de vno sciat esse dignum de alio verò tantum habeat probabilitatem esse digniorem.*
16 *Electio digni omisso digniore, vel dignissimo est valida in foro externo, licet aliquando in foro interno sit illicita.*
17 *Statutum annullans electionem factam, de digno omisso digniore, est nullum, nisi à Summo Pontifice in speciali forma confirmetur.*
18 *Electus dignus, omisso digniore, potest licitè acceptare Prælatiã.*
19 *Qui dicantur digniores ad Prælatias.*

1 Dico primò, licet in electionibus ad beneficia Ecclesiastica præsertim curata, vel simplicia pinguiora, communis sententia doceat teneri electores sub mortali, digniores semper eligere, vt tradit alijs multis relatis, Lugo *de iustitia to.* 2. *disputat.* 35. *n.* 10. & 11. in prælaturis tamen Regularibus, de quibus tantum nobis est sermo in præsenti, aliqui dicunt electores non sub mortali eligere digniores, sed sufficere si dignos eligant, seclusis specialibus cuiuscumq; Religionis statutis, & iuramento eligendi digniores, Ita Ioann. Valerus *in differentijs vtriusq; fori, verbo electio, differentia* 1. *n.* 1. Palaus *tract.* 13. *de beneficijs disp.* 2. *p.* 11 § 2. *n.* 14 & vniuersaliter de omnibus beneficijs Ecclesiasticis, siue sæcularibus, siue regularibus, Pedraza, Filiucc. Alensis cum Sorbo, quos refert Samuel *tract.* 1. *disp.* 6. *controu.* 5. *n.* 7. asserentes solum peccatum veniale, non eligere digniores.

2 Contrariam tamen sententiam tenent alij communiter Doctores, vt testatur Lugo *sup. n.* 14. Samuelius *sup n.* 6. Giragus 1. *p. dub.* 2. *n.* 11. & quoad nostros patet *ex* 3. *p. nostr. constitutionum c.* 2. *nu.* 9. Ratio verò est, quia electores tenentur consulere bono cõmuni, & quantum fieri potest damna communitatis impedire, sed si digniores non eligantur in electionibus Regularium, eadẽ damna oriri possunt, ac in alijs electionibus: Ergo sicut in alijs electionibus electores tenentur digniores semper eligere, ita & inter regulares. Confirmatur: tenentur etiam inter regulares ex iustitia distributiua distribuere officia, & dignitates secundùm merita religiosorum, siquidem ex vi professionis acquirunt ius ad omnia commoda, & bona religionis, sicut etiam ipsi obligantur ad religioni inseruiendum, quidquid cum Vasq. dicat Lugo *de iustitia disp.* 35. *to.* 2. *nu.* 56. contra quos cum communi sententia meritò insurgit Girag. 1. *p. dub.* 3. *nu.* 25. Sed si regulares non tenentur eligere digniores, maiora merita negligerentur in maximum detrimentum iustitiæ distributiuæ, quæ, vt diximus, omninò seruari debet inter regulares: ergo, &c. Quæ sententia intelligenda est non solum de Prælaturis curam animarum habentibus, sed etiam de alijs, quæ non habent annexam curam animarum, vt sunt diffinitoriatus, collegatus, consiliaratus, & munus Procuratoris generalis, vel alij gradus honorarij si qui sunt in religionibus, Bannes, Nauarr. quos refert, & sequitur Peyrin. *de subdito q.* 1. *c.* 31. § 4.

Limita tamen hanc communem sententiam in multis casibus. 3
Primò, nisi ille dignior occupetur in alijs ministerijs religionis, v. g. in concionando, docendo, vel assistendo alicui Principi, à quo multum tota religio pendeat. Tunc enim eligi potest dignus, quamuis in hoc etiam casu prudentia necessaria est, cum periculum esse possit, ne paulatim languescant studia, cum Magistri omnes, vel Concionatores ea de causa includantur à Prælaturis, atque ideò subditi laborem concionandi, vel docendi fugiant, ne inutiles reddantur à Prælatijs; vnde aliquando hi etiam debent assumi ad Prælatias non quidem inferiores, sed Superiores. Nam cum maiorem habeant doctrinam, facilius possunt gubernandi artem in gradu eminentiori occupare, ita Lug. *de iustitia supra num.* 57.

Limita secundò, nisi pauci sint digniores, quia multum ex- 4
pedit bono communi, vt prælaturæ Regulares non remaneant solummodo apud paucos; sed opus est, vt multi apti fiant ad regendum, & varientur personæ alioquin deficientibus illis dignioribus religio maneret viduata, & tunc necesse esset, vt de nouo aliqui ad regimina eueherẽtur, quod solet maxima incom-
moda afferre, Lugo *sup n.* 58. Girag. *p.* 1. *dub.* 2. *n.* 11. Limita tertiò, 5
nisi minus dignum ob cõmune bonum amoueri expediat ab aliquo Monasterio, exempli gratia, ab aula Principis, vel ab exercitio docendi, & non potest sine magna molestia, ac dedecore amoueri, nisi cum hoc prætextu, Lugo *sup. n.* 50. Giragus *sup n.* 11.

Limita quartò, si digniorem ad maiorem referuent prælatu- 6
ram in loco sublimiori vbi maior necessitas est: immò etiam si conuentus sint pares, non est mortale eligere dignum relicto digniori ad alium æqualem conuentum statim vacaturum; etiamsi hoc ex humano affectu elector efficeret; nam breuis illa anticipatio temporis parum nocet bono communi: immò nec esset veniale, si aliqua alia causa intercederet, v. g gratificandi alicui externo benemerito de religione, quia gaudebit hunc potius Prælatum, quàm illum præfici in tali conuentu, vel causa gratificandi tali conuentui, vel Collegio ob eius merita reseruando illi meliorem prælatum, quem ideò nunc omittit, vt possit postea in tali loco ponere, vel ob similes rationes, Lugo *sup. n.* 60.

Limita quintò, quando meritum dignioris est parui excessus, 7
licet officium, seu munus magni momenti existat respectu meriti digni, cum enim in hoc parum bonum commune lædatur, hoc tantùm erit culpa venialis, Guttierez, Bannes, Sigismundus, Garcias, Sotus, & alij, quos refert, & sequitur Samuel. *tract.* 1 *disp* 6 *contr.* 5. *nu.* 17. Quod verum est, etiam si præcesserit iuramentum eligendi digniorem. Bassæus *verbo elect. n.* 10. & cũ alijs Samuelius *sup. nu.* 20 Lugo *sup. nu.* 23. Limita sextò, quando
beneficium est parui momenti, vel parum excedit beneficium, 8
quòd datur digniori, Lugo *de iust. disp.* 35. *n.* 21. Limita septimò, 9
quando multò plures voces electorum conueniunt in dignum, quàm in digniorem, quia in tali casu suffragium vnius, vel alterius electoris nihil prodest dignissimo, vel digniori, tum quia electus communi consensu multò suauius, & melius reget, ac per consequens magis proficuus erit bono communi, ita cum Sanchez, & alijs Lug. *sup. n.* 35. qui tamen hoc limitat in beneficijs sæcularibus, quæ cum concursu fiunt.

Limita octauò, si electores inclinent ad eligendum indignum, 10
tunc potest dari suffragium digno, prætermisso digniori ad euitandam electionem indigni, Sotus, Palaus, Turrian. & alij, quos refert, & sequitur Lugo *sup. n.* 30. Limita nonò, quando sunt tres
oppositi alius dignissimus, & alius dignior, & alius dignus. Tunc 11
dimisso dignissimo potest dari suffragium digniori, ne fiat electio digni, qui casus accidere potest, quando fiunt electiones per scrutinium; si enim in primo scrutinio, vidit quod electores recedunt à dignissimo, & inclinant in dignum; tunc in secundo, vel tertio scrutinio potest, & immò tenetur inclinare in digniorem, prætermisso dignissimo, ne fiat electio digni. Dixi in secundo, vel tertio scrutinio, nam in primo scrutinio debet tentare, vt eligatur dignissimus, nisi aliàs ante primum scrutinium haberet certitudinem moralem hoc esse impossibile, ita cum Soto, Bannes, Lessio, Lugo *sup. n.* 54. Tambur. *t.* 1. *disp.* 5. *quæst.* 13. *n.* 7. licet alij dicant in hoc casu posse digniorem eligi prætermisso dignissimo, non tamen teneri electores, sed sufficere si dignum eligant. Vasquez, Turrian. Castro, & alij, quos refert, & sequitur Lug. *sup.*

Limita decimò, quando electio facienda est ex religiosis talis 12
Prouinciæ, vel communitatis, tunc enim possent omitti digniores alterius Prouinciæ, vel communitatis, Lugo *sup. num.* 24. Sa-
muel. *sup. controuers.* 6. *n* 1. Limita vndecimò, si minus dignus ad 13
meliorem prælatiam eligatur, & dignus ad magis tenuem, eo quod maior dignitas maiorem exigit industriam, qualẽ ille minus dignus, non ita benè ac dignus potest præstare. Sanch. *supra*
n. 26. contra Ledesmam. Limita duodecimò, in casu quo dignior 14
timeatur prudenter quod non residebit, vel quia renuntiandus, vel ob alias religionis occupationes, vt quia Romam sit mittendus, &c. Nam tunc dignus debet eligi hoc dimisso digniori, ita
Lugo *sup. nu.* 27. Limita decimo tertiò, quando elector certus est 15
aliquem dignum esse, quia multam habet de illo experientiam,

de

de alio verò tantùm habet probabilitatem esse digniorem, quia
illa maior certitudo, & experientia, quam habet de dignitate
digni, æquiualet, & præponderat maiori dignitati alterius, non
ita certò cognitæ. Lugo, *supra numero vigesimo septimo*, & cum
alijs Samuelius, *suprà num. 5.*

16 Dico 2. in omni euentu electio digni, omisso digniori, vel
dignissimo in foro externo est valida; licèt aliquando in foro in-
terno sit licita: in hoc conueniunt communiter Doctores cum
D. Tho. quos ad satietatem refert Samuel. *sup. controu. 5.* Et ratio
17 est, quia aliàs omnis electio posset habere calumniam. Vnde sta-
tutum annullans electionem factam de digno, omisso digniori,
non tenet nisi à Papa in forma speciali sit confirmatum. Samuel.
sup. nu. 3. Hinc fit electum dignum posse iustissimè acceptare mu-
18 nus, seu dignitatem ad quam fuit electus tuta conscientia. Non
enim se debet iudicare meliorem, sed sufficit quod in se nihil
inueniat per quod reddatur indignus illius prælatiæ Samuelius,
sup. num. 4.

19 Sed quæres, quis sit dignior censendus ad hoc, vt electores il-
lum tuta conscientia possint eligere inter plures oppositores?
Respondeo, omissis varijs Doctorum placitis, quos refert Giza-
gus, *p. 1. dub. 2. n. 11.* illos esse censendos digniores, vt in Pastores,
& Prælatos assumantur, quorum comparatione cæteri sint, &
esse videantur veluti grex, & bruta pecora, siue animalia, quæ
responsio fundatur *in cap. 1. dist. 24.* Syluest. Peyrin. Mirand.
quos refert, & sequitur Samuel. *sup.* & pro nostris assignatur
pro regula, *nost. const. cap. 2. nu. 9.*

SECTIO II.

Vtrum possit aliquando eligi indignus omisso digno.

20 *Indignus non potest eligi ad prælaturas omisso digno.*
21 *Quis dicatur indignus.*
22 *Indignus potest eligi, si alius dignus non inueniatur.*
23 *Indignus potest eligi omisso digno ad impediendam electionem indignissimi.*
24 *Elector potest ferre suffragium indigno, prætermisso digno, quando certò cognoscit omnes alios electores illum eligere.*
25 *Non semper quodlibet peccatum, dummodo sit occultum reddit personam indignam.*
26 *Eligens peccatorem occultum, aliàs cæteris digniorem, non peccat mortaliter, nec electus talem electionem acceptans, & si in peccato mortali existat.*
27 *Quid si credatur electum perseueraturum in mortali.*
28 *Eligere peccatorem publicum est mortale tam ex parte eligentis, quàm acceptantis; nisi fortè alius dignus non inueniatur.*
29 *Elector non potest negare suffragium digno, quem talem cognouit ex Sacramentali confessione.*
30 *Elector sciens indignitatem sub secreto naturali, tenetur votum denegare.*
31 *Si electus futurus est perniciosus religioni ob peccata, quæ ex solo secreto naturali cognouit, tenetur de hoc monere electores, si aliter non possit eius electionem impedire.*
32 *Quid si electus non futurus sit perniciosus Religioni.*
33 *Si quis sub secreto naturali sciret aliquem esse inhabilem, vel irregularem, non potest in eum ferre suffragium, etiam si inhabilitas sit occulta.*
34 *Non potest tamen talem defectum in Capitulo, vel diffinitorio propalare.*
35 *Electio indigni est ipso iure nulla, quando electus habet aliquam iuris incapacitatem.*
36 *Si indignitas sit ob mores prauos, electio est valida, venit tamen irritanda, nisi peccata secum afferant inhabilitatem, vel censuram, aut irregularitatem.*
37 *Eligentes scienter indignum, sunt priuati eligendi potestate pro illa vice.*
38 *Hæc pœna non incurritur quandiu electores eligunt, & si de facto existiment eligere indignum.*
39 *Idem dicendum est, si electio intentata indigni, non fuit secuta.*
40 *Electorum pœna in eligendo indignum ad alios casus, non expressos non sunt extendenda.*
41 *Si electores ignoranter eligerent indignum non incurrerent prædictam pœnam.*

20 DIco primò, certum apud omnes est indignum non posse eli-
gi ad prælaturas, omisso digno, hoc enim est intrinsicè
malum; dicitur autem indignus, qui non habet ea, quæ iura in
Prælatis requirunt, nec morum honestatem, ac scientiam com-
petentem ad tale ministerium, prudentiam denique, & indu-
striam rerum gerendarum, prout ad tale officium desideratur:
21 Nam cum beneficium detur propter officium, qui non potest
officium debitè præstare, frustra accepit beneficium.
22 Excipe, nisi alius dignus non inueniatur; nam tunc ad euitan-
dum maius malum potest dari beneficium indigno, in hoc casu
tamen talis electus curare debet, vt studio, & industria reddat
se aptum, ita cum Lessio, Filliucio, & alijs Lugo, *de iustitia
disp. 35. n. 5.* Excipe secundò, si electio indigni prætermisso di-
gno, sit necessaria ad impediendam electionem indignissimi, vt
si tres essent oppositores, quorum vnus solus esset dignus, sed ab 23
omnibus alijs electoribus reijceretur, secundus esset indignus,
& tertius esset indignissimus, & qui suis sceleribus turbabit Re-
ligionem, & fortasse hæresim introducet in prouinciam; in hoc
igitur casum licitum est tali electori præbere suffragium indi-
gno, omisso digno; nam licèt indignus non posset iure eligi quan-
do digni inueniuntur, hic tamen non censentur dari dignus cum
ille, qui dignus est, ab alijs reijciatur, Lugo *suprà nu. 29.*

Sed quæres, an elector possit ferre suffragium indigno præ- 24
termisso digno, quando certò scit omnes alij electores illum eli-
gere, negat Peyrin. Portel, Vasq. Veig. Lessius, & alij, quos re-
fert Bord. *t. 2. resol. 61. nu. 31.* electio enim indigni est intrinsecè
mala. Affirmantem tamen sententiam, quam *ibi* docet Bord.
nu. 32. existimo probabilem. Nam quando minor pars Capituli
certò cognoscit maiorem partem eligere indignum prætermisso
digno conformando se in suis suffragijs cum in ea nihil effecit,
cum electio à maiori parte Capituli pendeat, & non à minori,
sed tantùm præmittit malum aliorum ex materiali votorum
suffragatione, quod tamen nullum est peccatum.

Dico secundò, non semper quodlibet peccatum mortale red- 25
dit personam indignam, vt eligatur, etiam si sit actuale, dum-
modo peccatum sit occultum, & speretur, quod statim resipis-
cat; hic enim simpliciter dicitur habere morum probitatem;
nam mores non ab vno actu, sed à modo ordinario viuendi su-
muntur. Vndè eligens talem peccatorem occultum, aliàs cæ- 26
teris digniorem in Prælatum, non peccat mortaliter, nec etiam
peccat, qui in tali peccato existens suæ electioni consentit: ita
Azor, Ledesm. Nauar. quos refert, & sequitur Peyrin *de subdi-
to quæst. 1. cap. 31. §. 3.* Secus dicendum est, tam quoad electo-
res, quàm quoad electum, si credatur electum perseueraturum 27
esse in tali peccato occulto: ita Peyrin. *ibi*. Dico tertiò, elige- 28
re peccatorem publicum est mortale, tam ex parte electoris,
quàm electi acceptantis, ita communiter Doctores. Excipe
nisi nullus alius reperiretur, qui esset idoneus ad Sacramenta
ministranda: nam tunc possent electores illum eligere ad maio-
ra mala præcauenda, ita Rodr. Ledesm. & alij, quos refert, &
sequitur Peyr. *ibi*.

Sed quæres, an possit quis negare votum indigno præcisè ex 29
eo quod illum cognouit indignum ex Sacramentali confessio-
ne, affirmant Nauarr. Sanch. Suar. & alij, quos refert, & sequi-
tur Samuel *tr. 1. disp. 6. controu. 7. n. 1.* Verùm negatiua sententia
prorsus tenenda est, ita Rodriguez, quem refert, & sequitur
Bordon. *to. 2. resol. 61. nu. 31.* Bannes, Malderus, Fagund. Filliuc.
Diana, Sigis Coriol. & alij, quos refert, & sequitur Bassæus,
verbo confessio 7 n. 14. Ratio verò est, quia si homines scirent è
confessione suorum peccatorum posse illis malum in bonis exter-
nis redundare, maximè retraherentur à confessione, ac per con-
sequens hoc Sacramentum odiosum redderetur in magnum de-
trimentum animarum: quapropter Clem. VIII. in decreto ca-
suum reseruatorum, id prohibuit superioribus regularibus, vt
patet ex ipso decreto.

Sed quæres, an sit idem dicendum, quando ego scio indignita- 30
tem alterius ex secreto naturali? Respondeo negatiuè, sed tene-
ri illi denegare suffragium. An autem in hoc casu si videat talem
indignum, quia ab alijs reputatur dignissimus, eligi in Præla-
tum, possit, vel teneatur diffinitorio, vel Capitulo reuelare eius
indignitatem, quam nouit in secreto naturali, maius est dubium.
Dico tamen, quod si eligendus est futurus perniciosus commu- 31
nitati, nec elector alia via potest eius electionem impedire, &
bono communi consulere, tunc tenetur eius delicta reuelare: si
verò non est futurus perniciosus communitati, sed vni tantùm,
vel aliquibus, non tenetur, nec potest eius delicta reuelare. 32
Nam cum secretum sit de iure naturali propter bonum aliquod
particulare, non est omittendum, ita Rodrig. Nauar. Castellin.
Molin. quos refert, & sequitur Peyr. *suprà §. 3.*

Sed quid dicendum, si quis ex electoribus sciret sub secreto na- 33
turali aliquem esse inhabilem, vel irregularem? Respondeo ta-
lem electorem non posse pro illo suffragari, nec in eius electio-
nem consentire, non solùm quando alis inhabilitas est publica,
sed etiam si sit occulta, & ipse tantùm sciat eam sub secreto na-
turali, ita cum Nauarr. Peyrin. & alijs Samuelius, *tra. 1. disp. 6.
controu. 16 num. 5.* Existimo tamen non posse propalare talem de- 34
fectum Capitulo, vel diffinitorio; cum ex promotione illius in
Prælatum nullum damnum religioni oriatur, cum ille habeat
titulum coloratum, & iurisdictionem: ergo cum aliud nocu-
mentum communitatis non detur, nisi quod inhabilis eligatur,
vt suppono, existimo iuxta dicta non esse causam sufficientem
frangendi secretum naturale.

Sed queres, an electio indigni sit omninò irrita? Respondeo 35
solum esse ipso iure irritam, quando electus habet aliquam iuris
incapacitatē, vt si sit irregularis, vel non ordinatus, vel non ha-
beat ętatem requisitam, vel ita sit illiteratus, vt nec legere, &
scribere Latinę sciat, &c. ita cum Nauarro, Castro, Azor, Garcia,
Barbosa, & alijs Lugo, *de iustitia disp. 33. n. 9.* Verùm si indignitas 36
sit ob mores prauos, non est irrita electio, sed irritanda, nisi pecca-
ta afferant secum censuram, vel irregularitatem, aut infamiam,

quæ reddat inhabilem personam ad beneficia recipienda, ita
Nauar. Pilliuc. & alij, quos refert, & sequitur Lugo, *ibi*.
37 Dico quartò, eligentes scienter indignum, sunt priuati eli-
gendi potestate pro illa vice, ita habetur, *in c. cum cunctis, & ni-*
hil de electione in 6. tenet cum Mirand. Syluestro, & alijs Samue-
38 lius, *tr. 2. disp. 4. controu. 1. nu. 6.* Aduerte tamen huiusmodi pœ-
nam non incurrere electores, quando dignum eligunt, & si existi-
ment eligere indignum, quia conatus non habet effectum; idem
dicendum est, si electio indigni intenta, non fuit secuta, licet
aliàs in vtroq; casu grauiter peccauerint electores. Nauarrus,
39 Sayrus. Sigism. quos refert, & sequitur Samuel. *ibi n. 12.* propter
eandem rationem. Aduerte etiam electorum pœnam in eligen-
do indigno, non extendendam vltra casus expressos, *in c. cum in*
40 *cunctis*, qui versantur circa tria in dignitatibus circa Episcopa-
tum dumtaxat, videlicet ætatis maturitatem, literarum scien-
tiam, & morum grauitatem, ita cum alijs Samuelius, *sup. nu. 15.*
41 Aduerte tandem, quod si electores indignum eligant ignoranter,
minimè admittunt ius eligendi, sed benè ad illos reuertitur eli-
gendi potestas, ita communiter DD. apud Samuelium, *suprà num. 7.*

SECTIO III.

Vtrum requiratur aliqua habilitas corporalis eligendi ad Prælatias regulares, vt electio sit valida.

42 *In Prælato eligendo debet dari ea habilitas corporalis, quæ est necessaria ad onus assumptum.*
43 *Valetudinarij, qui malè valent, frequenterque ægrotant sunt inhabiles ad Prælatias, imò electi tenentur in conscientia renuntiare.*
44 *Leprosi sunt inhabiles.*
45 *Quid de morbo gallico laborantibus dicendum sit?*
46 *Rabidi, seu phtysi infecti, & laborantes morbo incurabili, sunt inhabiles.*
47 *Qui ita sunt à communi hominum statu alieni, siue excedant per magnitudinem, siue per paruitatem, sunt inhabiles.*
48 *Furiosi, lunatici, & qui habent lucida interualla, sunt inhabiles.*
49 *Qui faciem ita horrendam habent, vt risum moueant, sunt inhabiles.*
50 *Claudi, qui nec stare, nec ambulare possunt, sunt inhabiles.*
51 *Dæmoniaci, cæci, carentes manibus, vel digitis, vel naso, muti, surdi, hermaphroditi, taliter gibbosi, qui ad cælos, non possint oculos leuare, stulti, stolidi, fatui, nimium senes, qui ob senectutem, onus susceptum non possunt complere, sunt inhabiles.*
52 *Quid si quis post electionem in aliquam ex prædictis infirmitatibus inciderit, vbi etiam quid dicendum sit de iure nostro.*
53 *Nostra constitutio non comprehendit in hoc casu Officium Diffinitoris, Lectoris, vel Procuratoris.*
54 *Stando in iure nostro tales infirmi si à Prælaturis non arceantur vsque ad sex menses ante Capitulum intra illos, non possunt remoueri eis renuentibus.*
55 *Prælatus ob infirmitatem superuenientem non est inhabilis.*
56 *De iure nostro infirmitas reddidit inhabilem, vt aliquis eligatur, non tamen post electionem.*

42 Dico primò, in eligendis ad Prælaturas regulares ad hoc,
vt electio sit valida, debet dari ea habilitas corporis, quæ
est necessaria ad exercendum munus Prælatiæ, ad quod assu-
muntur, in quo conueniunt omnes Doctores, & hac ratione
43 sunt inhabiles ad hoc munus valetudinarij; qui scilicet malo
corporis habitu malè sæpè valent, frequenterque ægrotant; imò
electi tenentur in conscientia renuntiare, ne aliter absolui pos-
44 sunt, secus si ad pristinam redeant valetudinem. Item leprosi,
& illi quibus ex nimia venere ceciderunt capilli à barba, secus si
45 ab alia causa; laborantes morbo gallico notoriè, rabidi, seu
phtysi infecti, & laborantes morbo insanabili, paralysi labo-
46 rantes, podragosi continui, vel quasi continui, morbo comi-
tiali, seu caduco laborantes, quia ita sunt à communi hominum
47 statura alieni, siue excedant in magnitudine, siue in paruita-
te. Furiosi, lunatici, & qui lucida interualla patiuntur, qui
48 faciem ita horribilem à consuetis habet, vt risum moueant;
claudi, qui nec stare, nec ambulare possunt, secus de alijs.
49 Dæmoniaci, cæci, non tamen lippi, strabones, lusci, & alij
patientes in oculis defectum; carentes manibus, vel digitis;
50 vel naso, muti, surdi, hermaphroditi, taliter gibbosi, qui
ad cœlos oculos leuare, non possunt, stolidi, fatui, taliter
51 senes, qui munus susceptum exercere non valent: de quibus
omnibus latè Tamburin. *tomo primo, disputatione 5. quæsito 21. per totum*, Peyrin. *de Prælato q. 2. cap. 4.*
52 Aduerte tamen, quod si quis post factam electionem, & post
Prælatiam assumptam inciderit in aliquam ex prædictis infir-
mitatibus, non debere inuitus remoueri, nec ad renuntian-
dum cogi, sed in tali casu debetur ei coadiutor stando in iure
communi, vt patet *ex cap. penultimo, & vltimo de clericis ægrotantibus, & ex cap. scripsit mihi, & cap. quamuis triste 7. q. 1.*
Tamb. *ibi nu. 47.* Peyrin. *suprà nu. 23.* Dixi stando in iure com-
muni, nam de iure nostro, qui ratione alicuius ægritudinis non
possunt continuò choro interesse, & ab esu carnium abstinere,
eo ipso manent inhabiles ad officium Generalis, Prouincialis,
Prioris, Rectoris, aut Superioris, & ob prædictas causas iam
electi à suis officijs remoueri debent, vt patet *ex tertia p. nostrar. constit. cap. 1. num. 8.* Vbi nota huiusmodi constitutionem non 53
comprehendere officium diffinitoris, vel Lectoris, vel Procura-
toris. Vndè hi etiam si sint ægroti; ita vt non possint choro in-
teresse, & ab carnibus abstinere, sunt ad hæc officia eligibiles,
vt etiam tenent Peyrin. *de prælato q. 2. c. 4. nu. 4.*
An autem si tales ægrotantes stando in iure nostro ab officijs, 54
non arceantur vsque ad sex menses ante Capitulum Generale,
vel Prouinciale, postea intra ipsos sex menses ante Capitulum
possint adhuc amoueri saltem à diffinitorio. Quæstio est, de qua
ab hinc paucis diebus in casu contingenti fui interrogatus; &
respondi negatiuè; Nam in eadem *tertia parte nostrar. constit. cap. 1. num. 3.* decernitur, vt nullus per sex menses ante Capi-
tulum generale, vel Prouinciale possit actiua voce priuari, nisi
ratione suæ culpæ mereatur priuationem officij, cui vox sit an-
nexa: si verò ob alias causas sit inhabilis, aut voce careat, decer-
natur id à definitorio generali, vel Prouinciali in Capitulo: at-
qui huiusmodi Prælatus non meretur priuationem ob culpam; 55
nec ob infirmitatem superuenientem est inhabilis, aut voce ca-
reat, tunc iure communi, vt *suprà* diximus; nec iure nostro,
vt patet *ex ead. constit. 3. part. cap. 2. num. 8.* vbi solùm taliter
infirmos reddit inhabiles, vt eligantur; non verò si iam electi
sint, sed tantùm addit, quod iam electi ab officijs remoueantur, 56
quod debet intelligi, si sit ante sex menses à Capitulo juxta il-
lam legem vniuersalem, nullus sex mensibus ante Capitulum
possit actiua voce priuari: ergo diffinitorium generale, nec pro-
uinciale intra sex menses à dicto Capitulo non potest prædictos
Prælatos ab officio amouere, vel saltem actiua voce priuare,
saluo meliori iudicio, & ita in facti contingentia factum fuit
cum Patre Fr. Alberto à S. Theresa Priori, &c. Conuent. Por-
tuensis anno Dom. 1657. in hoc nostro diffinitorio Lusitano,
Alexand. VII. auctoritate celebrato.

SECTIO IV.

Vtrum illegitimi sint inhabiles ad Prælatias Regulares.

57 *Religiosi eligendi in aliqua Prælatia, vel dignitate, in qua habent aliquam præeminentiam debent esse legitimi, vel dispensati, aliàs electio est irrita.*
58 *Illegitimi possunt constitui Procuratores Monasterij.*
59 *Illegitimi per professionem non manent dispensati ad Prælatias, benè tamen ad Ordines.*
60 *Generales, vel Prouinciales in suis Capitulis possunt dispensare cum illegitimis ad prælatias.*
61 *Dispensatus ad dignitatem inferiorem non manet dispensatus ad superiorem, benè tamen è contra.*
62 *Dispensatus ad omnia beneficia in sæculo non manet dispensatus ad Prælatias regulares in Religione.*
63 *Dispensatus ad beneficium curatum in sæculo, non manet dispensatus ad dignitatem.*
64 *Semel dispensatus ad vnam prælatiam, manet perpetuò dispensatus ad hanc, & alias eiusdem rationis.*
65 *Si Generalis, vel Prouincialis in suo Capitulo, eligant aliquem notoriè, illegitimum ad aliquam dignitatem, censentur cum illo dispensare etiam pro foro externo, si aliàs habeant legitimam causam dispensandi.*
66 *Prælati Regulares non possunt dispensare sine causa cum illegitimis.*
67 *Quæ sit iusta causa dispensandi cum illegitimis.*
68 *In postulatione dispensationis debet explicari qualitas illegitimitatis.*
69 *Religiosus, cuius illegitimitas est omninò occulta, si à se dignitatem non possit expellere, non tenetur se infamare, sed potest etiam sine dispensatione acceptare prælatiam.*
70 *Gesta ab hoc Prælato valent.*
71 *Electio illegitimi reualidatur per subsequens matrimonium contractum post acceptam prælatiam sine noua collatione.*
72 *Prælati regulares non possunt dispensare cum filio illegitimo alicuius Religiosi, vt in eadem Religione, in qua eius pater fuit Prælatus sumatur ad prælatias.*
73 *Quid dicendum sit de filio illegitimo habito in sæculo.*
74 *Quid dicendum sit de nepote respectu aui.*
75 *Quid de filio legitimo quem habuit in sæculo.*

Dico 1. Religiosi eligendi in Generales, Prouinciales, Prio- 57
res, Rectores, Guardianos, Præpositos, Visitatores, Cõmissa-
rios,

rios, Procuratores generales, diffinitores assistentes superiores,
aut Vicarios conuentuum in quibus gaudent aliqua præeminen-
tia, aut in absentia Superiorum maneant Præsidentes monaste-
rij, debent esse legitimi, aut ad huiusmodi officia legitima po-
testate dispensati, aliàs electio est irrita, vt colligitur *ex c. 1. de
fil. presbyt.* ita ex Syluest. Rodr. Portel, Lezan. & alijs commu-
niter Peliz. *tr. 9. c. 2. nu.* 141. Tamb. *t. 1. disp. 5. quæst.* 14. *nu.* 6. Pos-
58 sunt tamen etiam sine dispensatione constitui Procuratores Mo-
nasteriorum, Sacristas, Magistros Nouitiorum, & possunt ha-
bere alia officia manualia, quæ nec dignitatem, nec curam ani-
marum important.
59 Dico 2. illegitimi per professionem religiosam licet maneant
dispensati ad ordines, vt patet *ex c. 1. de fil. presbyt.* non tamen ad
prælatias, & dignitates, & officia regularia, nec priuilegium Eu-
genij Quarti, & Iulij III. per quod illis concedebatur, vt per
professionem religiosum, non solùm ad ordines, sed etiam ad di-
gnitates manerent dispensati, iam subsistit, sicut nec alia priui-
legia, quibus potestas dispensandi cum illegitimis ad Prælatias
60 concedebatur Generalibus, & prouincialibus, vt erat priuile-
gium Sixti Quarti. quod refert Tambur. *sup. n.* 7. Nam hæc om-
nia, & alia priuilegia reuocauit Sixtus V. huiusmodi potestatem
Sedi Apostolicæ omninò reseruando. Verum huiusmodi consti-
tutio fuit postea limitata per Greg. XIV. qui concessit Clericis
regularibus ministrantibus infirmis, vt eorum Generalis, vel
Prouincialis in suis Capitulis possent cum natalium defectum
patientibus dispensare ad Prælatias, & officia regularia; quod
priuilegium alijs religiosis commune est si habeant priuilegium
communicationis, vt aduertit Peyrinis *sup. nu.* 142.
61 Dico tertiò, dispensatus ad dignitatem inferiorem non ma-
net dispensatus ad superiorem, benè tamen è contra, vt colligi-
tur ex *c. innotuit de electione*, ita cum Sorbo, Panormitanus, Tam-
burinus, *suprà quæsito* 19. *num.* 10. & cum Bordon. Pelizzarius,
62 *suprà nu.* 143. An autem dispensatus ad omnia beneficia in sæcu-
lo maneat dispensatus ad Prælatias in religione, aut è contra?
Respondeo negatiuè cum Bordon. *resolut.* 12. *nu.* 58. Quidquid
cum alijs dicat Lezana, *to.* 1. *cap.* 18. *nu.* 81. Idem dicendum est
de dispensato in vna religione ad dignitates, non manere in alia
63 dispensatum, si ad illam transeat, ita cum Rodriguez, Sanchez,
Peyrin. & alijs Tamburinus, *suprà num.* 9. sicut nec dispensatus
ad beneficium curatum in sæculo manet ad dignitates dispensa-
tus, vt notauit cum alijs Tamburinus, *suprà nu.* 1. Est enim dis-
pensatio stricti iuris, & odiosa, & strictè est interpretanda, *in c.
in fin. de filijs presbyter.* & cum Sayro, Nauarro, & alijs tenent
64 Tambur. *suprà num.* 2. Aduerte tamen, quod semel dispensa-
tus pro vna prælatia, manet dispensatus in perpetuum ad hanc,
& alijs prælatijs eiusdem rationis, ita Bordon. *tomo primo, reso-
lutione* 10. *num.* 21.
65 Dico quartò, si Generalis, vel Prouincialis cum suo Capitu-
lo, vel diffinitorio elegerint aliquem notoriè illegitimum ad ali-
quam dignitatem regularem, etiamsi sit ipse Generalatus, cen-
setur cum illo in hac inhabilitate dispensare, non solùm pro foro
interno, vt voluere Nauarrus, Sayr. Auila, quos refert, & se-
quitur Tamburinus, *suprà quæsit.* 17. *nu.* 7. sed etiam pro foro
externo, si alias constet Superiores habuisse legitimam dispen-
sandi causam, ita Sanc. Salas, Sigismundus, Suar. quos refert,
& sequitur Tamburinus *ibi*. Vnde si res in examen differatur,
necessarium est in foro externo probare causam; in foro tamen
interno sufficit non constare de causæ defectu, quia subditus præ-
sumit Superiorem rectè agere.
66 Dixi, si aliàs constet Superiores habuisse legitimam dispen-
sandi causam: Nam Prælati regulares sine causa non possunt
cum illegitimis ad dignitates, vel Prælaturas dispensare, ita
cum Portel, Rodriguez, Sigismundus, & alijs Peyrin. *de Præ-*
67 *lato q. 2. c. 5. n.* 145. Iustæ autem causæ sunt vtilitas, scandalum,
literarum scientia, morum honestas, vitæ virtus, fama perso-
næ, & aliæ quas enumerat Sigismundus, *dub.* 78. *nu.* 4 Aduerte
tamen in postulatione dispensationis etiam inter Regulares de-
68 bere explicari qualitates illegitimitatis. An scilicet, fuerit ex
adulterio, an incestu, &c. aliàs corruit dispensatio, ita Miran-
da quem refert, & sequitur Peyrinis, *sup. num.* 145. Quidquid
contrarium dicat Rodriguez, *to. 1. q. 13. art.* 14.
69 Dico quintò, Religiosus cuius illegitimitas est omninò oc-
culta, si cogatur accipere prælaturam, & dispensationem pete-
re non posset absque sua, & suorum parentum infamia potest ac-
cipere talem prælatiam absq; dispensatione. Nam ius naturale
70 conseruandæ famæ præualet iuri positiuo annullanti electio-
nem. Vnde in tali casu gesta à tali Prælato valerent, vt notant
communiter Doctores, ita Pelizzarius, *suprà num.* 47. An au-
71 tem electio illegitimi reualidetur per subsequens matrimonium
inter eius parentes, ita vt absque dispensatione, aut noua colla-
tione exercere possit prælaturam ad quam antea electus est? Res-
pondeo affirmatiuè, ita cum Bordono, Pelizzarius, *sup. n.* 145.
Sicut enim irregularitas, quoad exercitium ordinum in illegi-
timo ordinato sine dispensatione tollitur per subsequens matri-
monium, ita ista inhabilitas est ad prælaturas.
72 Dico sextò, Regulares prælati non possunt dispensare cum
filio illegitimo alicuius religiosi, vt in eadem religione, in qua

eius pater fuit prælatus ad prælatias assumatur, ita Peyrin. *de
Prælato q. 2. c. 5. §. 9. nu.* 137. & habetur expressè in constitu-
tione Clementis VII. & Gregor. XIV. in quibus concedunt Ge-
neralibus, & Prouincialibus, vt possint dispensare cum illegiti-
mis ad religionem, dummodo eorum patres non sint professi ean-
dem religionem, & adhuc viuant. Vnde à fortiori sequitur eo-
rum patribus viuentibus minimè posse ad dignitates dispensari,
non solùm ad eundem Conuentum in quo pater fuit prælatus,
sed neque ad alterum eiusdem religionis, quidquid dicat Ro-
driguez, *tom. 1. q. 13. art.* 7. Imò nec ad alterum eiusdem pro-
uinciæ, ita Tambur. *sup. quæsito* 15. *nu.* 1. quidquid contradi-
cat cum alijs Peyrin. *sup. nu.* 135.
An autem idem dicendum sit de filio illegitimo, quem quis 73
habuit antequam professionem emiserit in eadem religione, ne-
gat Rodriguez, Miranda, quos *ibi* refert Peyrin. *num.* 138. sed
contrarium tenendum est cum Sigismundo quem *ibi* refert, &
sequitur Peyrin. De hoc enim stat quædam Cardinalium decla-
ratio, quam refert Sigismund. *dub.* 75. *num.* 2. & idem dicen- 74
dum est de nepote illegitimo respectu aui, ita cum Sigismund.
& alijs Peyrin. *ibi num.* 139. Aduerte tamen filium legitimum 75
non prohiberi esse Prælatum in eadem domo, vel prouincia in
qua eius pater fuit Prælatus, modo illi immediatè non succe-
dat, ita Rebuffus, Duar. Maiol. Lessius, Sayr. & alij, quos re-
fert, & sequitur Peyrin. *ibi nu.* 142.

SECTIO V.

Vtrum defectus ætatis, vel professionis in eadem Religione, aut Ordinis Sacerdotalis reddat Religiosum inhabilem ad qualcunque Prælatias regulares.

76 *Si Religiosi ante vigesimum quintum annum eligantur ad Præla-
tias regulares, siue maiores, siue minores, electio est nulla.*
77 *In hoc non possunt Prælati dispensare absque priuilegio.*
78 *Incepto 25. anno possunt regulares eligere ad Prælatias inferio-
res, vt sunt Prioratus.*
79 *Expleto 25. anno possunt de rigore iuris eligi ad omnes Prælatias
etiam maiores.*
80 *Eligendus in diffinitorem, vel aliam dignitatem cui non est an-
nexa cura animarum, de rigore iuris debet habere saltem 23.
annum.*
81 *Ex honestate in Generalibus, Prouincialibus, requiritur ea ætas,
quæ exigitur in Episcopis.*
82 *Idem dicendum est de diffinitoribus generalibus, præsertim si ha-
beant votum decisiuum.*
83 *Quæ ætas requiratur in prælatis de iure nostro.*
84 *Si electi non habent ætatem, quæ de iure nostro requiritur, benè
tamen quæ requiritur de iure communi, electio est valida.*
85 *Eligendus in Prælatiam curam animarum habentem, debet actu
esse Sacerdos, vel intra annum debet ad Sacerdotium promoueri.*
86 *Irregularis non potest eligi in Prælatum.*
87 *Instante necessitate potest constitutus in minoribus ordinibus, vel
in aliquo ex ipsis eligi ad Prælat. regular.*
88 *Qui non habent saltem primam tonsuram, nec in casu necessita-
tis potest eligi in prælatum.*
89 *Quid dicendum sit si in Religionibus Laicorum, & in illis in qui-
bus solitum fuit eligi Laicos in prælatos.*
90 *Regularis Laicus non potest esse Socius, vel discretus, vel Diffi-
tor in Capitulis siue Generalibus, siue Prouincialibus.*
91 *Non possunt habere vocem actiuam, vel passiuam pro electione
prælatorum.*
92 *Eligendus in prælatum non solùm tacitè, sed etiam expressè debet
esse professus in eadem religione, alias electio est irrita.*
93 *De iure communi in eligendo in prælatum regularem, nulla re-
quiritur antiquitas professionis.*
94 *Si aliquis statim, ac profitetur, eligatur in prælatum, talis ele-
ctio est irritanda.*
95 *Quæ ætas requiratur in eligendo in prælatum de iure nostro ad
quamlibet prælatiam.*

Dico 1. si religiosi ante vigesimum quintum annum eligantur 76
ad prælatias regulares, siue inferiores, siue superiores, non
tenet electio, vt patet *ex c. cum in cunctis 7. § inferiora de electione,
c. licet canone eodem de electione*, & ex Trid. *sess.* 24. *c.* 12. & tenet
cum Sanchez, Miranda, & alijs Bord. *t. 1. res.* 21. *nu.* 24. Nec in 77
hoc possunt prælati dispensare, nisi aliàs habeant speciale priui-
legium, Lezan. *c.* 18. *nu.* 5. & colligitur, *ex cap. cum in nobis olim
de electione, & c. licet canone eodem in* 6. incepto tamen vigesimo 78
quinto anno possunt eligi in prælatos regulares inferiores, vt sunt
Prioratus: ita cum Suarez, Peliz. *tr. 9. c. 2. nu.* 117. & cum alijs
Bordon. *suprà* Lezana, *loco cit.* Expleto verò vigesimo quinto 79
anno, possunt etiam de rigore iuris eligi in Prouinciales, & ge-
nerales: ita cum Suar. Peliz. *suprà*. Nam iura ad prælatias re-
gulares aliam maiorem ætatem non postulant; nec DD. exten-
dunt ætatem triginta annorum in Episcopis requisitam in præ-
dictis iuribus ad Generales religionum; ita cum Suar. Pelizzar.

*sup.n.*118. Tambur. *t.1.disp.5.quaest.9.n.4.* ad diffinitoriatus verò
80 officium, ac cæteras dignitates, quibus nulla animarum cura
competit, ad minus debent habere 23. annum; ita decernitur
in Trident. *sess.24.c.12.* ita Samuel. *tr.2.controu.2.dis.4.n.7.*
81 Dixi de rigore iuris, nam ex honestate in Generalibus & Pro-
uincialibus maior ætas, saltem ea, quæ exigitur in Episcopis re-
82 quiritur, Tambur. *ibi* Sigism. Bord. quos refert, & probabilem
putat Lezan. *suprà*, & idem de diffinitoribus generalibus dicen-
83 dum existimo, presertim si cum Generali habeant votum decisi-
uum: Nam cum sint cum eo participes in dignitate ob grauissi-
ma negotia, quæ eis committuntur, maiori prudentia debent
pollere, & hæc tamen dico stando in iure communi; Nam de iu-
re speciali vnusquisque consulet sua statuta; in mea namq; reli-
gione, qui eligendus est in Generalem saltem quadragesimum
ætatis annum debet attingere: ad Prouincialatum verò requiri-
tur trigesimum tertium annum ætatis, & ad diffinitoriatum ve-
rò postulatur trigesimus tertius ętatis annus, & ad Prioratum
verò exigitur, vt saltem trigesimum ætatis annum attigerit, vt
84 patet, *ex 3.p.nostr.const.c.2 nu.10.& seqq.* An verò in casu pro ele-
ctis non habeant ętatem iure nostro requisitam, benè tamen, quę
de iure communi requiritur, electio sit irrita, respondeo negati-
uè: nam cum lex statuens talem ætatem in ordine nostro non
habeat decretum irritans, licet defectus illius obseruantię sit il-
licitus, non tamen reddit actum nullum: ita Bord. *sup. nu.* 34.
85 Dico 2. eligendus in prælatum regularem curam animarum
habentem de iure communi debet esse actu sacerdos, aut ad mi-
nus intra annum ad sacerdotium debet promoueri, ita Leza. *sup.
n.* 5. Layman, Suar. quos refert, & sequitur Peliz. *tr.9 c.2.n.*123.
nulla enim alia obligatio de iure positiuo, vel naturali exigitur.
Nec obstat, quod *in c.tuam de ætate, & qualitate*, dicatur, quod
86 instante necessitate possit assumi in Abbatem, etiam in minori-
bus constitutum, vt inde inferatur à contrario sensu extra neces-
sitatem debere esse ordinatum in sacris illum, qui Abbas, vel
Prior constituitur, vt infert Tamb. *sup.quaest.12.n.1.* Responde-
tur namq; cum Peliz. *ibi* tantùm esse sermonem de irregulari,
qui non potest in sacris ordinari. Vnde sensus illius cap.est, quod
irregularis ad sacros Ordines non possit eligi in prælatum reli-
gionis: quippè qui ex vi muneris obligatur ad sacros Ordines ad
quos ratione irregularitatis est impeditus; instante tamen neces-
sitate, cum necessitas non habeat legem posse constitutum in mi-
noribus ad prælatiam promoueri, & interim dispensationem ir-
87 regularitatis procurare. Hinc tamen fit, quod etiam in casu ne-
cessitatis eligendus in prælatum ad minus debet habere minores
88 ordines, vel saltem aliquem ex ipsis, ad quod etiam sufficit pri-
ma tonsura, quia aliàs non esset capax beneficij Ecclesiastici: ita
Suarez, quem refert, & sequitur Peliz. *suprà*.
89 Secundò sequitur, regulares laicos non posse eligi in superio-
res, siquidem non possunt exercere actus iurisdictionis. Excipe
illas religiones, quæ ex laicis componuntur, vt est religio S. Ioan-
nis Dei. Excipe etiam religiones in quibus id laicis permissum
est ex sua regula, vt olim in religione Minorum admittebantur;
in hoc tamen casu tales Prælati, non possunt exercere iurisdi-
ctionem spiritualem; benè tamen potestatem dominatiuam, ita
Suar. *t.4.de relig.tr.8.lib.2.c.3.nu.*20. Alijque communiter; imò
ex Roderico addit Lezan. *to.2.c.8.nu.*19. Regulares laicos quan-
90 tumuis professos non posse esse socios, aut discretos, nec diffinito-
res pro Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, nec illa mu-
91 nera exercere, quibus annexum est habere vocem actiuam, vel
passiuam pro electionibus Prælatorum, vt sunt esse assistentes,
vt patet *ex Clement. vt ij qui de ætate, & qualitate*, & ex Trid.
sess.22.c.4. vbi habetur nullam habere vocem in Capitulis, nisi
ad minus sit insignitus ordine subdiaconatus.
92 Dico tertiò, Eligendus in Prælatum debet esse non solùm ta-
citè, sed etiam expressè professus in eadem religione, aliter ele-
ctio est ipso iure nulla: ita habetur *in c.nullus de elect.in 6.& Cle-
ment.1.de elect.* quod decretum fuit innouatum à Trid. *sess.25.c.
21.de regular.* ita Suarez, Lezan. Layman, quos refert, & sequi-
tur Peyrin. *sup.n.*121. Tamb. *disp.5.s.1.quaest.*10. Aduerte tamen
93 de iure communi nullam requiri antiquitatem professionis; talis
enim conditio non extat in iure communi, quamquam si aliquis
statim ac professus est, eligeretur in Prælatum, talis electio esset
94 irritanda. Ad irritandum namque electionem sufficit præsum-
ptio vehemens ambitionis in electo orta ex ipsa electione, quæ
in continenti facta fuit: arguitur enim non ob Dei amorem pro-
fessionem fuisse emissam, sed potius ad consequendam dignita-
tem: ita cum Suar. Layman, & alijs Peliz. *sup. nu.* 122. Dixi de
iure communi nullam requiri antiquitatem professionis; nam
95 de iure nostro ad Generalatum requiritur 12. annum à sua pro-
fessione, ad Prouincialatum 10. ad diffinitoriatum, & Priora-
tum 8. vt patet *ex 3.p. nost. const. c. 2. n. 19. & seqq.*

SECTIO VI.

Vtrum excommunicatus, suspensus, vel interdictus, possit eligi ad Prælatias Regularium.

96 *Excommunicatus maiori excommunicatione, non potest eligi
ad quamcunque dignitatem, etiamsi non habet curam ani-
marum, & si eligatur, electio est irrita.*
97 *Et hoc siue excommunicatio sit à iure siue ab homine.*
98 *Siue per sententiam specialem, siue generalem.*
99 *Siue sit occulta siue publica.*
100 *Siue nota ipso electo, vel electoribus, siue ignota vtrisque.*
101 *Siue sit denunciatus, siue non.*
102 *Probabile est posse excommunicatum toleratum scienter eligi ad
prælatias ob bonum commune.*
103 *Si de facto excommunicatus eligatur, non potest in conscientia
retinere prælatiam etiamsi motu proprio à Papa fuerit collata
si Papa aliàs ignorabat excommunicationem.*
104 *Si Papa haberet notitiam excommunicationis, censetur talem
electum ab illa absoluere, & tenet electio.*
105 *Si excommunicatus post collationem Prælatiæ obtineret abso-
lutionem excommunicationis, electio non reualidatur.*
106 *Si potest manifestare excommunicationem absque nota, vel in-
famia, tenetur se prodere.*
107 *Si non potest sine infamia illam manifestare, potest prælatiam
retinere, & posteaquam primum procurare dispensationem ab
eo Prælato, qui talem potest conferre dignitatem.*
108 *Interim acta ab eo sunt valida.*
109 *Quis sit Prælatus, qui hoc casu cum tali excommunicato possit
dispensare.*
110 *Ligatus minori excõmunicatione non potest eligi ad Prælatias.*
111 *Si tamen eligatur, licet electio sit valida, est tamen irritanda.*
112 *Quid si detur ignorantia ex parte electi, vel eligentis.*
113 *Eligentes scienter excommunicatum minori excommunicatio-
ne, vel electus in electione de se facta consentiendo, peccat
mortaliter.*
114 *Sic eligentes excommunicatum minori excommunicatione, non
incurrunt vllam pœnam.*
115 *Suspensus, siue ab ordine, siue à iurisdictione, siue ab vtroque
non potest eligi ad Prælatias, & si eligatur, electio est nulla.*
116 *Idem dicendum est de singulariter interdicto.*

DIco 1. Excommunicatus maiori excommunicatione non 96
potest eligi ad quamcunque dignitatem Ecclesiasticam,
etiam nõ habentem curam animarum, qualis est Diffinitoriatus,
Discretiatus, Procuratoriatus, & similes, quod si eligatur, electio 97
est omninò irrita, etiam in foro conscientiæ, & hoc siue excom-
municatio sit ab iure, siue ab homine, siue per sententiam gene- 98
ralem, siue specialem, siue sit publica, siue occulta, siue sit nota
excommunicato, ac electoribus siue vtrisq; ignota, siue excom- 99
municatus sit denunciatus, siue non: ita *in c.constitutus de appel-
lat. & in c.nos in hominem 9.q.2. & c.Pastoralis de elect.excom. & c.* 100
1.de rescrip.in 6. & tenent communiter DD. quos refert, & se-
quitur Peyrin. *de prælato q. 2.c. 5.nu. 2.*
Vnde non sunt audiendi Nauarr. Sà, & alij, quos refert *ibi* 101
Peyrin. qui dicunt electionem factam in personam excommu-
nicati ignorantis suam excommunicationem esse valida: Nam
ignorantia licèt aliquando liberet à culpa, non tamen reddit
actum validum, alias ab Ecclesia irritatum, nec inhabilem red-
dit habilem, vt benè cum Suarez aduertit Pelizzarius, *tr 7.cap.
2.nu.* 51. Placet mihi tamen exceptio Pelizzarij, *suprà num.
quinquagesimotertio*, scilicet probabile esse posse excommunica- 102
tum toleratum scienter, licitè, & validè eligi ad dignitates,
quando cedit in bonum commune Religionis, vt talis excom-
municatus eligatur: Nam sicut excommunicatus toleratus po-
test eligere, non obstante, quod extrauagans ad euitandum nul-
lum intendat fauorem impartiri excommunicatis, quia eligere
non est fauor eligentis, sed electi, vel Ecclesiæ, vt nos *suprà* di-
ximus, & tenet cum multis Peyrin. *de Prælato q. 2. cap. 5. num.*
13. ita & nos possumus dicere in casu proposito saluari finem
prædictæ extrauagantis, cum talis excommunicatus non in sui
fauorem, sed Ecclesiæ eligatur, & hoc solùm cedit indirectè in
fauorem excommunicati.
Dico secundò, si de facto aliquis excommunicatus eligatur, 103
non potest retinere dignitatem, licitè etiam si fuisset data motu
proprio à Papa, si aliàs Papa excommunicationem ignorabat,
nam si de illa ei constabat concedendo dignitatem tacitè illum 104
absoluere censetur, saltem quo ad illum effectum, ita cùm Sua-
rez, Henriq. & alij Peyrin. *suprà numero* 9. Quod verum est
etiam si post factam electionem obtineret absolutionem excom- 105
municationis, nam cum electio à principio fuerit nulla, vtpotè
facta de inhabili, postea per absolutionem, nec etiam in foro con-
scientiæ reualidatur, nec tribuit aliquem titulum etiam colo-
ratum. Vndè si potest manifestare excommunicationem absque 106
scandalo infamiæ, vel nota ad se excusandum ab acceptanda
tali dignitate tenetur se prodere, secus si non potest manifestare 107
absque infamia, vel nota, nam tunc potest dignitatem accepta-
re, & postea quamprimum procurare dispensationem ab eo prę-
lato, qui potestatem habet conferendi talem dignitatem, ita
cum Suarez, Azor, & alijs Peyrin. *suprà num.* 6. Pelizzarius, 108
tract. 7.cap. 9. num. 55. interim tamen ab eo acta valerent defe-
ctum supplente Ecclesia, propter bonum commune, Auila, Sà,
Suar. quos refert, & sequitur Peyrin. *ibi nu.* 6.

Si

109 Si tamen quæras, quisnam sit Prælatus à quo in hoc casu debeat talis excommunicatus postulare dispensationem. Respondeo, in religionibus in quibus Generalis potest per se solùm conferre dignitates, vt in societate nullum esse dubium illum posse in tali casu concedere talem dispensationem, quæ esset etiam virtualis collatio beneficij, Pelizzarius, *suprà nu. quinquagesimo quinto*, in alijs verò Religionibus in quibus omnes dignitates dantur per electionem. Respondeo, satis probabile esse, quod sublata excommunicatione, per habentem legitimam potestatem eam absoluendi posse talem dispensationem obtineri à proprio prælato, verbi gratia, si fuerit prior potest eam obtinere à prouinciali, etiam si ad illam talis electio irritam per se ipsum tantùm facienda non deuoluatur, in quo casu talis dispensatio erit etiam virtualis collatio beneficij, ita Pelizzarius, *sup. n.* 55. quidquid contradicat Peyrinis, *suprà num.* 7. Et ratio est, quia prælati regulares super suos subditos, habent iurisdictionem quasi Episcopalem ex bulla Pij Quinti, vt nos cum communi sententia multoties adnotauimus: atqui satis probabile est, quod sublata excommunicatione in hoc casu ab habente potestatem posse Episcopum in hac inhabilitate dispensare, siquidem omnis dispensatio, quæ Papę non reseruatur, censetur concessa Episcopo, vt tenent communiter DD. Hæc autem dispensatio Papæ non reseruatur, vt tenent Sayr. Garc. Regin. Couar. quos refert, & sequitur Peyr. *sup. nu.* 7. ergo eandem dispensationem possunt prælati regulares concedere, ac per consequens indirectè conferre beneficium, nam dispensatio in hac inhabilitate est virtualis collatio beneficij, vt tenent prædicti Doctores.

110 Dico 3. ligatus minori excommunicatione non potest eligi ad
prælatum, at si eligatur eius electio, non est ipso iure irrita, erit
tamen irritanda, nisi aliàs detur ignorantia, ex parte electi, vel
eligentis, vel ex parte vtriusque, vt patet *ex c. si celebras. de cler.*
111 *excomm.* ita communiter DD. apud Peyr. *sup. n.* 23. Hinc fit, quod
eligentes scienter excommunicatum minori excommunicatio-
112 ne, vel electus consentiendo in electione de se facta peccare mor-
taliter, contraueniunt enim sac. Canonibus in re graui, ita cum
Auil. Henriq. Soto, & alijs Peyrin. *sup. n.* 24. non tamen sic eli-
113 gentes excommunicatum minori excommunicatione incurrunt
aliquam pœnam priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, ita Suar.
Auil. Panormit. quos refert Peyrin. *sup. nu.* 26.

114 Dico 4. suspensus, siue ab ordine tantùm, siue à iurisdictione,
siue ab vtroque simul, non potest eligi ad prælaturas regulares,
& si eligatur electio est irrita, ita habetur *in cap. cum dilectus*,
115 *cap. cum bona de ætate, & qualitate*, & tenent cum Filliucio,
Paris. & alijs, quos refert, & sequitur Peyr. *sup. §. 1. nu.* 29. &
idem dicendum est de singulariter interdicto, vt patet *ex c. iter*
116 *de electione c. 1. de postul. prælator. c. fin. de excess. prælator.* & cum
Nauar. Azor, Miranda, & alij communiter tenet Peyrinis, *sup. §. 2. n.* 39. sed de his vide, quæ diximus de excommunicato, nam ibi dicta hic eodem modo applicanda sunt Peyrinis, *suprà §. 1. nu.* 30. Pelizzarius, *tract. 9. capite 2. nu.* 163.

SECTIO VII.

Vtrum irregularis, vel infamis, possit eligi ad prælaturas regulares.

117 *Irregularis non potest eligi ad prælaturas regulares, & si eligatur, electio est irrita.*

118 *Et hoc est si electus ignoret suam irregularitatem.*

119 *Vt irregularis sit habilis, debet præcedere dispensatio.*

120 *Ad hoc sufficit absolutio antecedens cum clausula*, teque absoluentes, *si detur ab habente potestatem.*

121 *Probabile est irregulares posse eligi in diffinitores, & aliàs dignitates non habentes curam animarum.*

122 *Probabile est irregulares posse validè licet illicitè eligi ad prælatias, etiam curam animarum habentes.*

123 *In hac opinione irregularis impetrando dispensationem irregularitatis, potest licitè dignitatem retinere absque alia noua collatione.*

124 *Potest etiam ante dispensationem exercere omnes actus, qui non pendent ab ordine.*

125 *Infamis est ineligibilis, & si eligatur, electio est irrita.*

117 Dico 1. irregularis non potest eligi ad prælatias regulares,
& si eligatur, electio est nulla, ita communiter Doctores
apud Peyrin. *de prælato q. 2. c. 5. §. 3 nu* 44. & patet, *ex c. nisi de renuntiat. c. 2. de cler. ægrot.* & ex Trid. *sess. 22. de reform. c.* 4. inter
cæteras enim habilitates canonicas quas requirunt comprehen-
118 ditur, quod non sit irregularis, tum quia irregularis est suspen-
sus ab officio cuius causa datur beneficium, & hæc procedunt,
& si electus ignoret suam irregularitatem, vt *suprà* diximus, de
excommunicato, ita cum alijs Peyr. *ibi n.* 45. vt talis igitur irre-
119 gularis sit habilis ad electionem debet præcedere dispensatio.
An autem ad hoc sufficiens sit absolutio antecedens cum clausu-
la, *Teque absoluentes*, negat Nauarrus, cum debeat fieri mentio
120 irregularitatis, affirmatiua tamen sententia probabilior est si ab-
solutio detur ab habente potestatem dispensandi super irregularitatibus cum clausula, à censuris, & pœnis, ita Peyrin. *suprà num.* 46.

Aduerte tamen satis probabile esse irregulares posse eligi in 121
diffinitores, socios, seu discretos Capituli, nam iurisdictio
competens his officijs, cum sit tantùm pro foro externo non manet à potestate ordinis, nec ordinatur ad illam, nec illis competit ratione beneficij etiam simplicis, ita cum Suar. Sigismundo, & alijs Samuelius, *tr. 2. disp. 2. controu. 11. n. 9.* Secundò aduerte, quod licet secundùm communem, & tutiorem sententiam, quæ hic secuti sumus, irregularitas licèt occulta reddat religiosum
inhabilem ad dignitates, quæ habent curam animarum: con- 122
traria tamen sententia est etiam probabilis, licet enim irregularis peccet mortaliter acceptando beneficium, & similiter retinendo valet collatio beneficij, & impetrata dispensatione irregularitatis potest licitè beneficium retinere absq; alia habilitatio-
ne, vel noua collatione, potest etiam validè exercere omnes actus 123
competentes ratione beneficij, imò & licitè si non sint actus or-
dinis, & saltem si non sit in mora petendi dispensationem hinc 124
validè eligit, præsentat, confert potestatem excipiendi confessiones, ministrandi Sacramenta, etiam ita Prepositus, Suarez, Coninc. Filliucius, Turrian. Syluester, Corsetus, quos refert, & sequitur Bassæus, *verbo irregularitas 1. nu.* 13.

Dico 2. infamis tam infamia iuris, quàm facti, est ineligibilis 125
ad prælatias regulares, & si eligatur, electio est irrita, ita communiter DD. apud Peyr. *sup. §. 4. n.* 54. & patet *ex regula 86. infamibus de reg. iur. in 6. & c. infam. 6. q. 1. c. cum in cunctis de electione*. Tum quia si religiosus post susceptos ordines incurrit prædictam infamiam eo ipso est irregularis, est ineligibilis, à fortiori erit iste, vtpotè irregularis, Peliz. *tract. 9 c. 2. nu.* 150.

SECTIO VIII.

Referuntur alij casus propter quos Regulares sunt ineligibiles ad Prælatias.

126 *Qui literas Apostolicas falsificauit, vel in eis etiam in modico manus apposuit, est ineligibilis ad prælatias.*

127 *Transiens ab ordine mendicante, ad non mendicantem, est irregularis ad dignitates.*

128 *Transiens ab ordine non mendicante ad quemcunque alium, potest eligi ad prælatias.*

129 *Transiens ab ordine mendicante cum debita licentia ad non mendicantem, si reuertatur ad mendicantem à quo exiuit, potest ibi eligi in prælatum.*

130 *Religiosus mendicans factus Episcopus, si relicto Episcopatu transeat ad ordinem non mendicantem, potest ibi eligi ad prælatias regulares.*

131 *Denunciatus de aliquo crimine si præcessit infamia, & inquisitio illius non potest eligi ad prælatias.*

132 *Homicida voluntarius, etiam si fuerit occultus, est ineligibilis*

133 *Periurus declaratus est ineligibilis.*

134 *Abiurantes in sancto officio, siue abiuratio sit de leui, siue de graui, sunt ineligibiles.*

135 *Aliquo modo pœnitentiati à sancto officio sunt ineligibiles, exceptis pœnitentijs, qui extraiudicialiter ponuntur, & in secreto implentur.*

136 *Bigami sunt ineligibiles ad prælatias regulares.*

137 *Vino dediti, & inebriare consueti, sunt ineligibiles ad prælatias.*

138 *Publicus aleator est ineligibilis.*

139 *Regulares apostatæ ad religionem, & ad meliorem vitam redacti possunt eligi ad prælatias de iure communi.*

Dico 1. plures alij dantur casus, in quibus regulares sunt in- 126
habiles ad prælatias regulares, 1. si literas Apostolicas fal-
sificauit, vel in eis etiam in modico manus apposuit, ita cum Fe-
lin. & alijs Tamb. *t. 1. disp. 5. quæst. 21. n. 2. 2.* Si transiens ab ordine 127
mendicante ad non mendicantem, *ex clem. vt professi de regul.* hęc
tamen prohibitio non comprehendit transeuntem de non men-
dicante ad quamcunq; aliam religionem, Peliz. *tr. 9. c. 2. nu.* 115. 128
Nec includit mendicantem, qui transit cum debita licentia ad
non mendicantes, & postea pœnitentia ductus redit ad mendi- 129
cantes, Peliz. *ibi n.* 146. Nec comprehendit religiosum mendi-
cantem factum Episcopum, si deposito Episcopatu cum licentia 130
Papæ transeat ad non mendicantes, Peliz. *sup. nu.* 157.

Tertiò, denunciatus de aliquo crimine dummodo denunciatio- 131
nem præcesserit infamia pendente inquisitione *capite omnipotens Deus de accusatoribus*, Tamb. *sup. n.* 6. Quartò, homicida volun-
tarius, etiam si homicidium fuerit occultum ex Trid. *sess. 14. c.* 132
7. de reformatione, Lezana, *to. 1. c. 18. n. 8.* Quintò periurus decla-
ratus capite querelam de iure iurando. Sextò abiurantes in S. 133
Inquisitionis officio, siue abiuratio sit de leui, siue de graui: ita
Nauar. Ricciculus, Sanch. quos refert, & sequitur. Tambur. *sup.*
n. 67. Peyrinis, *de prælato q. 2. c. 5. §. 7. per totum*. Septimò, aliquo 134
modo pœnitentiati à sancto Inquisitionis officio, exceptis pœni-
tentijs salutaribus, id est, quę extraiudicialiter imponuntur, & in 135
secreto implētur, vt patet ex decreto Sacrę Cōgregationis iussu

Vrbani VII. quod refert Peliz. *suprà num.* 154.
136 Octauò, bigami, *ex c.1. & 2.d.33. & c. 1.2. & 3. de bigamis*, &
ex Trid. *sess.23.c.17. de reformat.* & tenent communiter Docto-
res apud Tambur. *suprà nu.* 68. cum en m bigamus duas contra-
xerit nuptias, non potest aptè significare vnionem Christi cum
Ecclesia vnica eius sponsa.
137 Nonò, vino deditι, & inebriaré consueti. *c. à crapula de vi-
ta, & honest. cleri. & cap. Episcopus dist.* 35. & ex Trid. *sess.* 11.
cap. 1. de reformat. & tenent communiter Doctores apud Tam-
bur. *suprà num.* 49. vbi signa ad dignoscendum inebrietatem af-
138 fert *num.* 50. Decimò, publicus aleator, hoc est qui consuetus
est ludere, *ex cap. inter dilect. de excessibus prælat. & cap. cleric.
de vita, & honest. cleric. & cap. Episcopus d.* 35. & ex Trid. *sess.
22. de reformatione cap.*∴ & communiter DD. apud Peyrinum,
suprà num. 56. An autem regulares apostatæ, & eiecti, si ite-
139 rum redeant ad suam Religionem, & emendentur, & bonæ
opinionis extiterint sint ineligibiles ad prælatias? Respondeo,
negatiuè, nullum enim extat ius illos inhabilitans, ita & benè
Peliz. *sup. nu.* 159. *& seqq.*

SECTIO IX.

Vtrum circa fidem maculati sint ineligibiles ad Prælatias regulares.

140 *Hæreticus, siue publicus, siue occultus, non tamen mentalis, est ineligibilis ad prælatias, & si eligatur, electio est irrita.*
141 *Idem dicendum est de receptoribus, fautoribus, & defensoribus hæreticorum.*
142 *Idem dicendum est de prædictorum filijs vsque ad secundam generationem per lineam paternam, & vsque ad primam per lineam maternam.*
143 *Hæc procedunt etiam post ipsorum emendationem.*
144 *Vt filij hanc pœnam incurrant, debent eorum patres esse in iudicio conuicti, vel confessi, vel debet eorum hæresis esse publica.*
145 *Filij hæreticorum occultorum non incurrunt hanc inhabilitatem, nisi eorum parentes damnati sint in contumacia, aut eorum statuæ fuerint combustæ.*
146 *Filij nati ante paternam hæresim, probabile est incurrere hanc inhabilitatem.*
147 *Neophyti sunt ineligibiles ad dignitates.*
148 *Quis dicatur Neophytus.*
149 *Qui à natiuitate, vel plus decem annos est conuersus non est dicendus neophytus.*
150 *Qui ex patribus Christianis nouis natus est, non est dicendus neophytus.*
151 *Qui à natiuitate baptizatus est, non est dicendus neophytus, & si pater in infidelitate perseueret.*
152 *Stando in iure communi, non sunt excludendi à dignitatibus descendentes ab infidelibus, si à natiuitate, vel à decennio baptizati sunt.*
153 *De iure speciali in Ordine Minorum non possunt eligi ad Prælatias, qui intra quartum gradum descendunt à Iudæis, Hæreticis, & Sarracenis, quorum corpora, ossa, vel statuæ combustæ sunt post declarationem hæresis.*
154 *Electores, qui tales eligunt incidunt in excommunicationem, & subditi talibus prælatis non tenentur obedire.*
155 *Similem prohibitionem habent Hieronymiani, & Minimi.*
156 *Inter Benedictinos, Vallesoletanos, ad incurrendum hanc inhabilitatem, sufficit quod ascendentes vsque ad quartum gradum fuerint confessi, & conuicti, vel de crimine fuerint in particulari puniti.*
157 *Hæc priuilegia alijs Religionibus non communicantur.*
158 *Hæc priuilegia non comprehendunt Moniales.*
159 *Si in alijs Religionibus de hoc detur specialis lex, etiam si non sit confirmata à Papa, debet obseruari præsertim vbi tales promouerint ignominiosum.*
160 *In Hispania maximè hoc ignominiosum est vsque ad quartum gradum.*
161 *In Lusitania ignominiosum est illos moueri in quocunque gradu.*

140 DIco 1. hæreticus, siue publicus, sit siue occultus, non tamen
mentalis est ineligibilis ad dignitates, & prælatias, & si
eligatur electio est nulla, ita Bonacina, Azor, Suárez, & alij com-
141 muniter, quos refert, & sequitur Tamb. *t. 1. disp. 5. quæsito* 22. *n* 53.
& idem dicendum est de receptoribus, fautoribus, & defensori-
bus hæreticorum, ita prædicti Doctores, hi enim omnes sint ex-
communicati in bulla Cœnæ, & irregulares, *c. saluberrimus 1. q.*
1. excommunicati autem, & irregulares sunt incapaces prelatię
regularis, vt *suprà* diximus. Idem dicendum est prædictorum
filijs vsque ad secundam generationem per lineam paternam, &
142 vsque ad primam per lineam maternam, ita Sanchez, Sancta-
rell & alij, quos refert, & sequitur Peyrin. *de prælato q. 1. c. 7. §.
6. n. 7.* & patet *ex c. quicunque hæretici, & c statum, & 2. de hæret.*
143 *in 6.* quæ omnia procedunt etiam post ipsorum emendationem;
ita cum alijs Peliz. *tr. 9. c. 2. n.* 173. Tambur. *sup. n.* 53.

Aduerte tamen, quo vt filij prædictam pœnam incurrant, de- 144
bent eorum patres esse in iudicio conuicti, siue per propriam con-
fessionem, siue aliunde, vel saltem debet eorum hæresis esse pu-
blica, vnde filij hæreticorum occultorum, non incurrunt hanc 145
inhabilitatem, nisi fortè eorum parentes condemnati sint in con-
tumacia, aut eorum statuę combustę sint, ita cum Sanch. Suarez,
& alij Peliz. *sup. nu.* 174. Imò probabile est filios natos ante pa- 146
ternam hæresim non incurrere prædictam inhabilitatem, ita Si-
mancas, Lessius, Bonacina, & alij quos refert, & vt probabile te-
net Tambur. *sup. n.* 57. Peliz. *sup. n.* 157. licet contrarium proba-
bilius sit, filij enim solent parentum mores imitari.

Dico 2. Neophyti sunt ineligibiles ad prælaturas; & dignita- 147
tes, ita habetur in *c. quoniam, & cap. sicut neophytus dist.* 48. ita
communiter DD. apud Tambur. *sup. nu.* 63. Neophytus autem
dicitur ille, qui de recenti ad fidem conuersus est ex Iudaica le- 148
ge, vel Mahometica, siue ethnica. Vndè qui natiuitate, vel filius
decem annis est conuersus ad fidem non est dicendus Neophytus,
sicut nec ille, qui ex parentibus Christianis est natus. Imò nec il- 149
le qui à natiuitate baptizatus est, etiam si eius pater perseueret
in infidelitate, ita Sanchez. Ricciulus, & alij, quos refert, & se- 150
quitur Tamburinus, *sup. n.* 65. Hinc fit, quod stando in iure com-
muni non esse excludendo à dignitatibus descendentes ab infide- 151
libus si à natiuitate, vel à decennio baptizati fuerint, Suar. Co-
uar. quos refert, & sequitur Tambur. *sup. n.* 66. Peliz *sup n.* 177. 152
& alij multi, quos refert Peyrinis, *de prælato q. 2. cap. 5. §. 6. n* 84.

Dixi stando in iure communi, nam de iure speciali in Ordine 153
Minorum eligi non possunt in prælatos illi, qui intra quartum
gradum descendunt ex Iudæis, Hæreticis, Sarracenis, quorum
corpora, ossa, vel statuæ combusta sunt post declarationem hæ-
resis, & electores incidunt in excommunicationem, & subditi 154
non tenentur prædictis prælatis obedire, vt patet ex bulla Pauli
IV. & Gregorij XIII. & similem prohibitionem habent Hiero-
nymiani per bullam Alexandri VI. & maximè per bullam Gre- 155
gorij XV. Imò Benedictini Congregationis Vallesoletanæ ex
bulla Pij Quarti rigidiorem habent prohibitionem; siquidem in-
ter eos ad perfectam inhabilitatem sufficit, quod ascendentes 156
vsque ad quartum gradum fuerint confessi crimen, vel conuicti,
aut de crimine fuerint in particulari ab inquisitoribus puniti,
vel inquisiti, vt patet ex prædicta bulla, & benè notat Portel,
in additionib. ad dubia regular. verbo nouitios nu. 21.

An autem huiusmodi constitutiones communicentur alijs re- 157
ligionibus communicantibus? Respondeo negatiuè, quidquid
loquendo de bulla Gregorij XIII. pro minimis, dicat Samuelius,
tra. 2. disp. 6. controu. 28. n. 4. huiusmodi enim concessiones potius
dicendæ sunt statuta particularia illarum religionum, quam
priuilegia ipsarum, ac per consequens non includuntur in com-
municatione priuilegiorum, ita Tamburinus, quem refert, & 158
sequitur Lezana, *verbo neophytus nu.* 11. Portel, *in additionib.
ad dubia regular. verbo nouitius nu.* 22. Nec etiam extenduntur ad
moniales, vt cum Rodrig notat *ibi* Lezana.

Aduerte tamen, quod si in religionibus aliquæ circa hoc den- 159
tur speciales constitutiones, etiam si non sint specialiter confir-
matæ à Papa, sed tantùm factæ in capitulis à legitimis legisla-
toribus debere obseruari, & specialiter vbi promouere ad tales
dignitates ignominiosum est, vt accidit in Hispania, vt rectè 160
notauit Lez. *sup. nu* 12. quod intelligo de descendentibus à prę-
dictis Iudæis, & Sarracenis, non solùm vsque ad quartum gra-
dum, sed vsque ad quemcunque gradum notum, in hoc enim
Portugalliæ Regno eandem ferè patiuntur ignominiam religio- 161
nes recipientes ad habitum, vel promouentes ad dignitates il-
los, qui ex Iudæis descendunt vsque ad quartum gradum, quam
illos, qui in gradu remotiori, nota tamen ab illis descendunt,
vt quotidiana experientia cernimus.

DISPVTATIO V.

De confirmatione Prælatorum Regularium.

SECTIO I.

Vtrum electiones Prælatorum regularium sint necessariò confirmandæ.

1 *In omni electione de iure communi tam ex parte confirmantis, quàm electi, requiritur confirmatio.*
2 *Si electus ante confirmationem exercuerit, aliquem actum prælatiæ ipso iure priuatur omni iure per electionem acquisito.*
3 *Si electio est necessaria, confirmatur tenetur electum confirmare.*
4 *Si per spatium trium mensium non confirmet, potest ad hoc compelli etiam cum comminatione, quod si tempore præfixo id non faciat, superior iure deuoluto hoc faciet.*
5 *Electus per electionem acquisiuit habitum per confirmationem verò exercitium.*
6 *Electus ante confirmationem habet ius ad rem, post confirmationem verò ius in re.*
7 *A quo superiore debeat fieri huiusmodi confirmatio.*

8 Quid

8 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
9 *Confirmator ante confirmationem debet permittere examen idoneitatis eligentium ac electi, & formæ electionis.*
10 *Praxis minorum, quorum Generalis, absque examine confirmat electionem, non est laudabilis.*
11 *Quæ debeant præcedere de iure nostro ante confirmationem.*
12 *Praxis minorum non est improbanda.*
13 *Generales ex priuilegio possunt supplere defectus contingentes in electionibus prælatorum.*
14 *Confirmator non potest confirmare indignum.*
15 *Excipe nisi eius indignitatem sciat per confessionem Sacramentalem.*
16 *Tenetur de iure communi confirmari electum dignum, etiamsi fuerit dignior prætermissus.*
17 *De iure speciali aliquando non potest confirmare dignum prætermisso digniori.*
18 *Electio ipso iure nulla non potest validè confirmari.*
19 *Confirmatio est accessoria ad electionem.*
20 *Si electio sit valida non irritatur ex eo, quod confirmatio illius declaretur irrita.*
21 *Superior non potest confirmare electionem inuito electo.*
22 *Electores tenentur præsentare quamprimum electionem electo eiusque consensum requirere.*
23 *Electus tenetur intra mensem consensum exprimere.*
24 *Si electus vltra exprimere consensum distulerit, manet priuatus iure acquisito per electionem.*
25 *Inter regulares non requiritur huiusmodi consensus ex parte electi, sed potest ad acceptandum officium compelli, dummodo causam rationabilem non assignet, & num. 26.*
27 *Prædicto consensu electi electores intra tres menses tenentur petere confirmationem à superiore.*
28 *Si confirmatio ab electoribus, vel ab electo, vel ab alio intra tres menses non petatur cessante legitimo impedimento, electio est irrita.*
29 *Confirmator non habet tempus determinatum ad confirmandum.*
30 *Potest illi præfigi tempus à superiore.*

1 DIco primò, in omni electione necessariò requiritur confir-
matio, tam ex parte confirmatoris si electio est necessaria,
& debita, quàm ex parte electi; ita habetur *in cap. postquam de*
2 *elect. in 6.* Quod adeò verum est, quod si electus ante confirma-
tionem ausus fuerit aliquem actum exercere, tam in spirituali-
bus, quàm temporalibus, tam per se, quàm per alium, ipso facto
priuatur omni iure, quod per electionem acquisiuit, vt habetur
in c. auaritia in elect. in 6. ita Suar. Mirand. Lezan. & alij apud
ipsos, quos refert, & sequitur Peliz. *tr. 9. c. 2. nu. 39.*
3 Dixi (ex parte confirmatoris si electio est necessaria, & debi-
ta) quia si electio est necessaria, confirmator non potest non con-
firmare illam, siquidem in necessarijs liberalitas non exercetur,
4 *l. rem legatam ff. de adm. l.* vnde si confirmator intra tres menses
nolit electionem confirmare, potest ad hoc compelli per suum
superiorem affixo termino cùm cominatione; quod si intra il-
5 lum non confirmauerit, superior iure deuoluto hoc faciet, ita
communiter Doctores apud Samuelium, *disputatione 8. tract. 1.*
6 *controu. 1. n. 4.* Dixi etiam ex parte electi, quia electus per ele-
ctionem acquisiuit habitum administrationis, per confirmatio-
nem verò exercitium, tum quia electus ante confirmationem
tantùm habet ius ad rem, per confirmationem verò acquirit ius
in re, *c. quid duo. de elect. in 6.* & cum alijs Tamb. *sup. nu. 21.*
7 Dico 2. huiusmodi confirmatio debet fieri à superiore imme-
diato prælati electi, hic autem olim respectu generalis erat Sum-
mus Pontifex: hodie tamen ferè omnes religiones habent priui-
legium, vt eorum generales semel electi eo ipso censeantur con-
firmari, quæ latè refert Tamb. *t. 1. disp. 6. quæst. 2. n. 3.* respectu ve-
rò Prouincialis in aliquibus religionibus eius confirmator est ge-
neralis, & Prouincialis respectu Prioris localis, vt de sua religio-
8 ne fatetur Samuelius, *sup. controuersia 2. n. 4.* in mea tamen reli-
gione confirmatio omnium electionum, excepta patris nostri
Generalis, qui eo ipso quod electus est, censetur confirmatus
pertinet ad nostrum diffinitorium generale per vota secreta, vt
patet *ex 3. p. nostrarum constitutionum c. 1. nu. 14.*
9 Dico 3. confirmator ante confirmationem debet permittere
examen, siue iudiciale, siue extraiudiciale idoneitatis eligen-
tium, ac electi, & formæ electionis, etiam si nihil obijciatur, ita
cum Peyrino. Nauar. & alijs Giragus, *p. 1. dub. 20. nu. 111.* Vnde
10 non laudo praxim minorum, quorum Generalis visis literis te-
stimonialibus absque examine concedit confirmationem etiam si
non appareat contradictor, nisi aliàs electus sit notoriè idoneus,
ac bonæ famæ, & alia canonica requisita habeat, ex tali enim
modo confirmandi maximè exsurgunt incommoda; vt benè cum
Miranda aduertit Girag. *sup.* quapropter in mea religione ante-
quam omnes electi, omnes confirmentur præses Capituli gene-
11 ralis imponit præceptum omnibus gremialibus, vt si quis in ali-
quo eorum, qui de nouo electi sunt, aliquod nouerit impedi-
mentum propter, quod non possit confirmari in officio, ad quod
electus est inter viginti quatuor horas illud manifestet, vt patet
ex 3. p. nostrarum constitutionum c. 1. num. 14.

Aduerte tamen, quod licet praxis minorum non laudem, non 12
tamen illam reprobo, nam cum eorum Generalis ex priuilegio
Sixti IV. concesso Hieronymianis, quod refert Peliz. *sup. nu. 10.*
possit auctoritate Apostolica supplere quoscunque defectus con- 13
tingentes in electione prælatorum eo ipso, quod tales electiones
confirmat sine examine censetur supplere talem defectum,
etiamsi sit de substantia electionis, prout cum alijs vult Tambu-
rinus, *suprà quæsito 2. nu. 6.* ita Pelizzar. *suprà nu. 41.*
Dico quartò, confirmator non potest confirmare indignum, 14
hoc enim esset se conformare cum peccato eligentium in graue
præiudicium Ecclesiæ, excipe nisi eius indignitatem tantùm
sciat per confessionem Sacramentalem, nam cum confirmatio sit
actus externus, debet in ea procedere secundùm legata, & pro- 15
bata, ita cum Peyrino, & alijs Lezana, *to. 1 c. 15. n. 36.* sicut etiam
tenetur stando in iure communi confirmare electum dignum, 16
etiamsi dignior fuerit prætermissus: imò etiam si ex parte ele-
ctorum daretur iuramentum eligendi digniorem; ita cum alijs
Lezana, *to. 2. c. 12. nu. 34.* & ratio est, quia talis electio in foro ex-
terno est valida esto electores fuerint periuri, ergo necessariò est
confirmanda: nam cum confirmatio sit actus externus, debet
electioni in foro externo validè confirmari. Dixi stando in iure 17
communi, nam de iure speciali aliquando tenebitur confirma-
tor non confirmare dignum prætermisso digniore, sed electio-
nem cassare, vt obseruatur in ordine Prædicatorum, vt testatur
Sanch. *lib. 2. consilior. cap. 1. dub. 6. nu. 4.*
Dico quintò, electio ipso iure nulla non potest validè confir- 18
mari, nam cum confirmatio sit corroboratio iuris prius habiti,
& quasi accessorium ad electionem, sed quando principale non
tenet, corruit accessorium, ergo; è contra verò si electio Cano- 19
nica sit valida non irritatur ex eo, quod confirmatio illius decla-
retur irrita, siue ex debitæ solemnitatis omissionis, siue ex inha-
bilitate superioris confirmantis non habentis potestatem confir- 20
mandi sic quippè statuitur, *cap. si confirmat. de electione in 6.* ita
cum alijs Peyrin. *de subdito q. 1. c. 31. §. 11.*
Dico sextò, superior non potest confirmare electionem inuito 21
electo. Vndè electores quamprimum possint tenentur præsen-
tare electionem electo eiusque consensum requirere, ipse verò
intra mensem computandum ad repræsentationem tenetur ex- 22
primere consensum, quod si vltra distulerit, manet priuatus iure
acquisito per electionem, ita habetur, *in c. quamsit de elect. in 6.*
huiusmodi autem præsentatio debet fieri in forma authentica 23
per scribam ex mandato electorum, ipsi verò electi non statim
debent consentire, ne præsumantur ambitiosi, sed respondere 24
se capere tempus ad deliberandum: Peyr *in formul. lib. & c. 16.*
nu. 1. Aduerte tamen, quod cum regulares velle & nolle non 25
habeant, sed eorum arbitrium non ex propria, sed prælati vo-
luntate dependeat, cuius imperio se subiecerunt, inter eos non
requiri huiusmodi consensum ex parte electi, sed posse electum, 26
& confirmatum ad acceptandum officium ad quod est confirma-
tus compelli dummodo, non assignet causam rationabilem, Ca-
stellinus quem refert, & sequitur Tambur. *sup num. 12. & 13.*
Dico septimò, præstito consensu electi electores intra tres 27
menses tenentur petere confirmationem à superiore, aliàs si im-
pedimento legitimo cessante ab electoribus, vel ab electo, vel ab
alio, pro ipso electo non petatur confirmatio, electio est irrita, 28
cap. quamsit, & cap. cupientes de elect. in 6. Ipse autem confir-
mator nullum tempus habet, determinatum ad confir- 29
mandum, licet illud habeat ad inquirendum de validitate ele-
ctionis, vt *sup.* diximus, poterit tamen illi præfigi terminus à 30
superiore, vt *suprà* diximus, in casu quod nolit sine causa confir-
mare, ita Tambur. *sub quæsito 3. nu. 4.*

SECTIO II.

Vtrum contra electiones ac prouisiones Superiorum Regularium opponi possit.

31 *Si electio non fuit omnium vnanimi consensu celebrata, possunt ante confirmationem oppositiones fieri.*
32 *In electione generalis legitima existente causa, etiam post confirmationem, opponi potest.*
33 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
34 *Post confirmationem contradicendi locus non datur, quando id quod opponitur post confirmationem iam ante confirmationem erat oppositum, & determinatum.*
35 *Quid si noua causa post confirmationem exurgant.*
36 *Quid si opponens non potuit ante confirmationem opponere, quia erat impeditus.*

DIco primò, si electio non fuit vnanimi omnium consensu 31
celebrata, certum est posse ante confirmationem contradi-
ctiones, aut oppositiones fieri, ad hoc enim præcipitur Inquisi-
tio ante confirmationem. Vndè etiam in electione generalis, qui 32
hoc ipso quod est electus censetur confirmatus, adhuc existente
legitima causa opponi potest, ac si non esset confirmatus, nam
inter electionem, & confirmationem illius nullum intermediet
tempus id quod iura permittunt, aut confirmationem censetur

titudinem suffragiorum reddendam, nec inde sequitur posse
6 omnes esse scrutatores, vt infert Suarez. Nam hoc esset prædictā
formam Capitis, *quia propter*, destruere, per hoc tamen quod sex,
aut septem ex triginta, aut pluribus assumantur. non destruitur
forma prædicti Capitis, *quia propter*, vt patet, & hinc fit, quod si
vnus ex scrutatoribus recedat, posse alios scrutari: ita ex Inno-
centio Baldus *in dict. c. quia propter n.* 28. Nam cum prædictus nu-
merus non sit de substantia, dummodo absint duo scrutatores,
hoc sufficit, vt electio non fiat contra *c. quia propter*. Aduerte ta-
7 men prædictos scrutatores, non deberi assumi ex casu, in quo
Collegio non essent, nisi tantùm vnus, vel duo, aut tres Electores:
Nam in hoc casu non tenentur seruare aliquam formam, sed
procedere possunt sine forma scrutinij, & compromissi, eligendo
more antiquo, vt ex Gofredo, Baisio, Ioanne Andrea, Baldo, do-
cent Marcellus, Megala *verbo electio*, *n.* 32. Lex enim non obli-
8 gat, quando de facto scrutari non potest, *leg. 1. §. dies quando ap-
pellat, c. erit autem 4. dist.* ideòq; post Innocentium dicit Zabarella
in dicto c. quia propter n. 11. dictum cap. non habere locum, nisi ad
minus sint quatuor electores; cum enim præcipiat assumi tres
ad minus debent esse quatuor.
9 Secundò aduerte, quod dato, quod sit de substantia electionis
quod scrutatores sint tantùm tres, & non plures, vel pauciores,
adhuc electores in ordine nostro validè fieri, & si tot dētur scru-
tatores; tum propter rationes assignatas, tum quia rectè dicere
possumus sex diffinitores simul cum Generali, vel quatuor cum
Prouinciali in ordine nostro, tam in Capitulo Generali, quàm
Prouinciali non solum esse scrutatores, sed etiam Compromis-
sarios non absolutè, sed limitatè, quatenus scilicet habent pote-
statem eligendi illum, in quem maior pars Capituli consenserit.
Religio enim in Capitulo Generali congregata, potest constitu-
tionem, & ordinationem generalem efficere, qua cōpromittat in
prædictos diffinitores simul cum Generali, vel Prouinciali po-
testatem eligendi alios, in quos maior pars Capituli consenserit,
vt notauit Rodrig. *to. 2. q. 53. artic. 6.* & idem dicendum existimo
de electione Priorum, quæ fit in cap. Generali ab vndecim ex
Gremialibus: Nam hi Gremiales sunt veluti compromissarij to-
tius Capituli Generalis, virtute legis ab eodem Capitulo Ge-
nerali dimanatæ, id statuentis, vt benè notauit Rodrig. *sup.* &
idem dicendum est de electionibus intermedijs, quæ fiunt virtu-
te legis à diffinitorio Generali propter eandem rationem.
10 Dico secundò, dicti tres, vel quatuor, aut plures scrutatores,
necessariò debent esse de Gremio Capituli, aliàs electio erit nul-
11 la ipso iure, ita communiter DD. apud Basiæus *verbo, elect. nu.* 2.
licet Ancharranus, Imola, Zabarella, & alij apud Megalam *verbo,
electio, n.* 33. existimant sufficere, quod scrutatores sint ex eadem
Religione, licet non sint de corpore Capituli, siquidem possunt
admitti extranei de communi consensu Capituli, vt cum com-
11 muni sententia latè probat Megala *ibi.* An autem dicti scrutato-
res debeant fieri per electionem aliorum electorum? Respondeo
affirmatiuè, nisi aliàs sint per legem, vel consuetudinem assigna-
ti: imò eorum electio non est necesse, quod ab omnibus Gremia-
libus fiat, sed ex lege, & consuetudine Religionis potest ad qua-
12 tuor, vel quinque de Collegio pertinere, ita cum Suar. Pelizzar.
tract. 9 c. 2. nu. 23. imò addit cum Panormit. Tamburin *sup. nu.* 9.
quod si tres de Collegio incipiant scrutari aliorum vota, cæteris
videntibus, & tacentibus, valere scrutinium sic peractum, cum
hoc à nullo iure annulletur.

SECTIO II.

Quomodo scrutatores debeant vota omnium electorum scrutari.

13 *Scrutatores postquam fuerint electi debent facere iuramentum fidelitatis.*
14 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
15 *Hoc iuramentum non est de substantia electionis.*
16 *Scrutatores debent prius vota ipsorum scrutatorum scrutari.*
17 *Quomodo hoc fieri debeat?*
18 *Quid si electio per cedulas fiat?*
19 *Cæteri electores, per scrutatores sunt scrutandi.*
20 *Dupliciter potest fieri scrutatio, vel viua voce; vel per cedulas.*
21 *Hi modi non sunt contra Trid.*
22 *Modus eligendi per cedulas est magis vsitatus.*
23 *De substantia electionis est, vt inquisitio suffragiorum fiat sigillatim in secreto.*
24 *Quod omnia vota, nullo excepto suscipiantur.*
25 *Quod vota sigillatim exquisita in scriptis redigantur.*
26 *Quomodo hoc fieri debeat.*
27 *Si plures cedulæ reperiantur antequam aperiantur, debet iterari scrutinium.*
28 *Scrutatis sigillatim cedulis mox fit suffragiorum publicatio in communi.*
29 *Quomodo hoc fieri debeat?*
30 *Hæ conditiones sunt de substantia electionis.*
31 *Publicato scrutinio, amplius variare non licet.*
32 *Facta publicatione votorum in communi de substantia electionis, vt statim fiat collatio numeri ad numerum.*
33 *Collatio meriti, ad meritum, & zeli ad zelum, non est in vsu.*
34 *Vt fiat collatio numeri ad numerum, debent scrutatores manifestare omnibus electoribus simul Congregatis, quod vota quisque tulerit.*
35 *In mea Religione si electio in primo scrutinio non fuit facta, nō publicantur personæ, in quas electores suffragati sunt, sed scrutatores tantùm declarant electoribus non fuisse factam electionē Canonicā, & sic proceditur ad secundū scrutiniū.*
36 *Si electores in secundo scrutinio non concordant, tunc Præses potest, si velit illis explicare eos qui voces habent, & suffragiorum numerum.*
37 *Hæc nostra constitutio, non est contra Cap. quia propter.*
38 *Collatio numeri ad numerum, non est necesse quod fiat à toto Capitulo, sed potest compromitti in aliquos de Capitulo.*
39 *Nostra Religio se compromittit in diffinitorium; vt huiusmodi collationem numeri ad numerum faciat.*
40 *Publicato scrutinio, & facta collatione numeri ad numerum, statim sine interruptione morali, publicanda est electio.*
41 *Hæc publicatio est, de substantia electionis.*
42 *Debet fieri clara voce per verba, in numero singulari.*
43 *Si in plurali pronuntiaretur, & postea in singulari, electio est irrita.*
44 *Quid si illicò fieret.*
45 *Hæc publicatio electionis spectat ad Præsidentem Capituli, si aliud lege non fuerit cautum.*
46 *Hæc publicatio electionis si fiat ab vno de gremio, cæteris videntibus, & non contradicentibus tenet electio.*
47 *Cassata electione ex defectu publicationis electionis manet cassatum scrutinium, & electores possunt illud iterare.*
48 *Quid si publicatio electionis fuit omissa in fraudem electi ex malitia electorum.*
49 *Quando electores in fraudem electi omiserint publicationem electionis, si nec compulsi facere volunt electionem post collationem, & publicationem votorum, Superior tenetur prouidere illum, qui per maiorem partem Capituli fuit in scrutinio nominatus, & si non sit de gremio Capituli.*
50 *Publicata electione, faciendum est decretum electionis.*
51 *Hoc decretum non est de substantia electionis absolutæ; benè tamen vt confirmandæ.*
52 *Quomodo fieri debeat hoc decretum electionis.*
53 *Potest fieri à secretario Capituli, vel à Religioso creato Notario, ex indulto Pij V. ad faciendum transumptum literarum Apostolicarum.*
54 *Hoc decretum facit fidem publicam, pro electo, illique standum est in vtroque foro.*
55 *Quid si ferè omnes electores dicāt, se talē electū non nominasse.*
56 *Scrutatores sunt testes approbati à Capitulo, pro fide digni.*
57 *Electores ante publicationem scrutinij variare possunt, non tamen post publicationem.*
58 *Idem dicendum est, si maior pars Capituli appellet, & postulet, vt varietur scrutinium.*
59 *Quid si minor pars appellet, & petat, vt varietur scrutinium.*
60 *Vnus electus postquam in vrnam misit suum suffragium, non potest illud iterum variare.*
61 *Quid si talis elector præstitisset suffragium alicui inhabili.*

Dico primò, facta electione scrutatorum, & onere scrutandi 13
per ipsos suscepto, debent ipsi in manibus Præsidentis 14
præstare iuramentum fidelitatis, & secreti, ita Bais. *3. p. de electione, c. 24. n. 7.* & ita apud nostros obseruatur; nam electo Gene-
rali, & diffinitorio, & secretario Capituli iuramentum eis præ-
statur seruandi secretum, & fidelitatem, vt patet *ex 3. p. nostra-
rum constitutionum c. 7 nu. 6.* hoc tamen iuramentum non est de 15
substantia electionis. Vnde si omittatur non per hoc irritetur
electio. Megala *sup. nu.* 35. facto igitur iuramento prædicto, si de 16
eo præstando detur consuetudo, primum ipsi scrutatores sua vo-
ta debent scrutari; si electio viua voce fiat, ne cognitis aliorum
votis, electio ab ipsis pendeat, ita communiter DD. apud Mega-
lam *sup. n. 40. in fin.* Hoc autem sic fieri debet, vt duo votum ter- 17
tij scrutentur, & sic ad inuicem, ita cum alijs Megala *sup. n.* 41. 18
vbi etiam addit cum Ioan Andreas, posse addi quartum scruta-
torem, qui simul cum duobus votum tertij scrutentur, quod
tamen non est necesse, si electio fiat per schedulas, cum om-
nes schedulæ in vase simul immisceantur, vt ex se patet.
Dico secundò, scrutatis scrutatoribus, ab ipsis scrutandi sunt 19
sigillatim alij cuncti, qui vocem habent in electione, quæ cele-
bratur; Hoc autem dupliciter fieri potest, vel accedentibus ele- 20
ctoribus ad scrutatores, & ibi viua voce secum votum expan-
dentibus, vel ipsis electoribus afferentibus schedulas à se ipsis, vel
ab scriba ad hoc deputato conscriptas, in quibus nomen electi
contineatur; qui modi adhuc hodie, vt *sup.* diximus, non sunt
contra Trident. & adhuc possunt obseruari, vt cum Suarez do- 21
cet Tamburin *sup. n.* 10. Peliz. *sup. num.* 28. licet modus eligendi 22
per schedulas communiter fit inter Regulares.

Dico

23 Dico tertiò, de substantia electionis est, vt inquisitio suffra-
giorum fiat in secreto, secretũ autem intelligitur respectu alio-
rum electorum; nam in scrutinio benè possunt interuenire Ta-
bellio, & testes, dummodo sint personæ Ecclesiasticæ, ita tenet
24 Abb. in dict. c. quia propter n. 13. Mondagot de elect. p. 1. c. 22. sit. L,
vers. adde, vbi testatur de consuetudine Francisc. Marcus in de-
cis. 1201. n. 5. Megala sup. n. 35. est etiam de substantia electionis,
25 vt fiat sigillatim, & quod non scrutentur simul plura vota, etiam
26 duo, ita communiter DD. apud Megal sup. n. 39. & quod om-
nia vota nullo excepto suscipiantur, & quod omnium electo-
rum vota sigillatim exquisita in scriptis redigantur, vt patet ex
c. quia propter, & tenent communiter DD. apud Tamburinum
sup. n. 13. & 14.
Hoc autem hoc modo fit, si vota ferantur viua voce, audito vo-
to electoris, à scrutatoribus statim ab eis, vel ab vno eorum con-
scribitur nomen electi, non verò eligentis; si verò fiat per sche-
dulas, collectis sigillatim omnibus schedulis in vno vase, postquã
omnes suffragati sunt, numerantur schedulæ, antequam aperiã-
tur ad inspiciendum, an tot sint quot fuerint electores; Nam si
27 plures reperiantur, non tenet electio, sed alia denuò assumuntur
vota; comperto tamen numero certo electorum vnaquæque ce-
dula ab omnibus scrutatoribus sigillatim inspicitur, & ea lecta
votum conscribitur ab scrutatoribus, quibus peractis mos sine
vlla interpositione appellationis, vel alterius dilationis, nimi-
rum sine vlla interruptione morali fit omnium suffragiorũ pu-
28 blicatio in communi, hoc autem fit ab vno scrutatore alijs con-
sentientibus, explicando scilicet solum numerum eorum, qui
suffragia tulerunt, non verò explicando in quorum fauorem ea
29 fuerint data, vel quot ex illis in hanc partem, vel illam descen-
derint, quæ conditiones sunt omnes de substantia electionis; ita
30 vt si aliter fiat electio sit nulla, Peliz. sup. n. 28. Tambur sup. n. 15.
31 & alij communiter. Publicato autem scrutinio amplius variare
non licet, cap. publicato de elect. quia electores iam functi sunt of-
ficio eorum; tum quia fraudibus via aperiretur, & tolleretur
ius acquisitum electis, quod secundum ius non licet: ita cum
multis Tambur. sup. n. 16.
32 Dico 4. facta publicatione votorum in communi de substan-
tia electionis est, vt statim fiat collatio numeri votorum, & li-
33 cet iure antiquo in c. quia propter, illa collatio debebat fieri non
solum numeri ad numerum, sed meriti ad meritũ, & zeli ad ze-
lum; hodie tamen de iure nouo in Trid. sess. 25. c. 6. de Regular.
collatio meriti ad meritum, & zeli ad zelum in electionibus re-
gularium, amplius non est in praxi, nec in vsu, sic communiter
DD. post Trid. scribentes, quos refert, & sequitur Samuel. tra-
ctat. 1. disp. 7. controu. 1. n. 13. Bordon t. 2. resol. 61. n. 60. facta igitur
34 publicatione in communi deueniendum est statim ad collatio-
nem numeri ad numerum. Hoc autem fieri debet manifestando
omnibus electoribus, quot voces quisq; habuerit, vt fiat collatio
numeri ad numerum, non enim sufficit, quod soli scrutatores
sciant, quot voces habuerint competitores, sed id totum notum
faciendum est de omnibus vocalibus simul Congregatis, vt colli-
gitur ex eod. c. quia propter, & c. publicato 58. de elect. vt benè notat
Bord. t. 2. resol. 6. n. 6. Megal. verbo electio num. 46.
35 In mea tamen religione si electio in primo scrutinio non fuit
facta, non publicantur personæ, in quas electores suffragati sunt,
sed ipsi scrutatores si inuenerint, quod maior pars Capituli in
aliquem non consensit, declarant electoribus non fuisse factam
electionem Canonicam, & tunc proceditur ad secundum scruti-
nium: quod si nec tunc electores concordant, tunc Præsidentes
possunt, si velint, eos qui voces habent, simul, & suffragiorum nu-
36 merum manifestare, vt facilius in electione cæteri conformen-
tur; quæ tamen dispositio non est contra dictum caput quia pro-
37 pter. Nam in eo solum præcipitur, vt vota in communi publi-
centur; collatio autem numeri ad numerum non est necesse,
quod fiat à toto Capitulo, sed potest compromitti in aliquem, vel
in aliquos de Capitulo, vt benè notauit cum Syluest. Panormit.
& alijs, Samuelius tract. 1. disp. 7. controu. 1. n. 9. vt autem sup. di-
38 ximus, tota religio in Capitulo generali congregata virtute con-
39 stitutionis vniuersalis se compromittit in diffinitorium ad hoc,
vt huiusmodi collationem faciat, & illa effecta electionem pro-
nuntiet, vt rectè notauit Rodrig. t. 2. q. 53. art. 6. versu, notan-
dum est inquam.
40 Dico 5. publicato scrutinio, & facta collatione numeri ad
numerum statim absq; interruptione morali, vt supra dictum
est de publicatione suffragiorum in communi, publicanda est
electio, quæ est veluti vnus actus totius Capituli, qui non intel-
ligitur consumari, donec vnus nomine totius Capituli eligat fu-
turum Prælatum, quæ conditio est de substantia electionis, im-
41 mò substantia, & ipsa forma electionis. Hæc autem communis
electio fieri debet clara voce ex c. Ecclesia vestra 1. sunt enim hæc
42 verba de substantia electionis per dictum cap. Ecclesia vestra, & c.
quia propter, & tenent communiter DD. apud Samueliũ tract. 1.
disp. 7. controu. 3. n. 2. debet etiam fieri per verba numeri singula-
ris, non enim ab omnibus facienda est, sed ab vno nomine totius
Capituli, vt patet ex c. Genes. in 6. Vnde si in plurali esset pronun-
43 tiata, & post ea in singulari pronuntiaretur, minimè teneret ele-
ctio, quia iam est facultas consumpta in primo actu, excipe nisi
illico fiat correctio in singulari, nam tunc videtur tenere, vbi
maximè dolus abest. Oldradus, Tusc. Sigismund. & alij, quos re- 44
fert, & sequitur Samuelius sup. num. 14.
Huiusmodi autem electionis pronuntiatio spectat ad Præsi- 45
dentem Capituli, ei enim cæteri committunt tale munus, cum
ratio postat id fieri ab eo qui præest Capitulo, vel qui primam vo-
cem habet, quando nulli alteri commissum est à lege, vel ab ipso
Capitulo, ita cum Suarez, Peliz. tract. 9. c. 2. nu. 31. An autem hu- 46
iusmodi electionis pronuntiatio fieri etiam posset ab aliquo sine
speciali commissione, præsente Capitulo, & non contradicen-
te? Respondeo affirmatiuè, & si pronuntians electionem esset
extraneus, nam cum agatur de re meritoria, videtur Capitu-
lum consentire; ita cum Sigismund. Rodriguez, Panormit. &
alijs Samuelius sup. n. 9. & 10.
Aduerte tamen, quod cassata electione ex defectu illius pro- 47
nuntiationis, scrutinium etiam manere cassatum. Vnde electo-
res possunt iterare scrutinium, & recedere à prima electione, &
alium eligere. Ratio est, quia scrutinium, & illius publicatio,
collatio, & electio constituunt vnam formam substantialem, sed
forma de se est indiuisibilis, ergo forma substantialis in vno non
seruata, debet in totum cassari. Nec ex scrutinio quæsita est ali-
qua obligatio, etiam naturalis electo, nam antequam pronun-
tietur electio, scrutinium, publicatio in communi, & collatio,
sunt veluti actus informes, & tantùm sunt actus præparatorij:
ita, & benè cum Panormitano, Cuccho, Sigismundo, & alijs
Samuelius sup. n. 18.
Secundò aduerte, hanc doctrinam procedere, quando ex igna- 48
uia, vel electorum ignorantia, aut electi malitia, prædicta ele-
ctionis publicatio omissa, vel indebitè facta fuit, secus si in electi
fraudem ex malitia electorum fiat; nam is in quem apparuit ex
scrutinij publicatione, maiorem partem consensisse, non est pri-
uandus iure sibi quæsito, saltem ad implorandum officium Su-
perioris, vt compellat electores compromissarios, vel scrutato-
res ad publicandam electionem illius, in quem maior pars Capi-
tuli concessit, nunquam tamen debet dicere maiorem partem in
eum consensisse, ne ambitionis vitio notetur, ita Mandagot. Na-
uarr. Sigismundus, Geminian. & alij quos refert. & sequitur Sa-
muelius controu. 2. n. 6 & controu. 7. n. 22. Megala verbo elect. n. 52. 49
In casu verò quod electores, nec compulsi electionem facere ve-
lint post collationem, & publicationem votorum; Superior ad
quem in hoc casu deuoluitur electio, tenetur prouidere de illo
qui à maiori parte fuit in Capitulo nominatus, etiamsi non sit de
gremio Capituli: Ita Ioannes Andreas, Baldus, Zabarel, Bellame-
ra, quos refert, & sequitur Megala sup. nu. 52. quia tunc Superior
non eligit ex suo voto, sed perficit quod ab alijs fuit inchoatum;
non enim variatur qualitas actus ex persona succedente in actu,
& tale debet esse subiectum, idest electio quale prædicta demon-
strant, id est scrutinium, vt ibi ex varijs iuribus colligit.
Dico quintò, pronuntiata electione formandum est decretum 50
electionis, quod licet non sit substantia electionis absolutæ, est
tamen de illius substantia, vt confirmandæ, si confirmator absens
est, cum sine prędicto decreto illi constare non possit de rectè fa- 51
cta electione. Lezana to. 2. c. 12. nu. 49. debet autem hoc decretũ 52
continere formam electionis celebratæ, expresso nomine electi,
ac numero eligentium; non verò eorũ nomina, aliàs irrita redde-
retur electio, vt patet ex Trid. sess. 25. c. 6. in quo præcipitur, vt 53
nomina eligentium nunquam publicentur, hoc autem decretum
debet fieri manu alicuius Notarij quo munere fungitur, etiam
Capituli Secretarius, ita cum Lezana, Peliz. tr. 9. c. 2. n. 37. immò
quilibet religiosus creatus notarius ex indulto Pij V. ad facien-
dũ transumptum literarũ Apostolicarum, vt ibi notauit Pelizz.
Dico sextò, huiusmodi decretum publicationis scrutinij, & 54
suffragiorum collatorum in scrutinio factum ab scrutatoribus
facit plenam fidem pro electo, illique standum est, & electus sta-
tim debet confirmari, nisi aliàs euidenter constaret de fraude
aliqua ordinata inter Superiorem, & scrutatores, ita cum Mi-
randa, Pelizzar. tract. 9. c. 2. n. 36. quod adeò verum est, vt si publi- 55
cato scrutinio, seu electione ferè omnes publicè profiteantur,
etiam cum iuramento, quod nullatenus electum nominarunt, si
ex contraria parte tres scrutatores, seu duo ex ipsis iuramento
adstricti de veritate dicenda, dicant maiorem partem Capituli
in electum consensisse, ipsis scrutatoribus credendum est, & ele-
ctoribus contradicentibus silentium imponendum est, eo quod
eorum probatio esset insufficiens, cum singuli essent in suo testi- 56
monio singulares per text. in c. cum dilectus, §. nos verò de elect. &
leg. Carmen, ff. de testibus, scrutatores verò sunt contestes approba-
ti à Capitulo pro fide dignis, quoad manifestandam veritatem
electionis, & ita tenent Butr. in c. publicato n. 16. de electione, Bas-
sæus de electione c. 28. p. 3. n. 3. Castelin. de electione c. 5. n. 62. Megal.
verbo electio num. 34.
Dico septimò, Electores ante publicationem scrutinij varia- 57
re possunt, non tamen post publicationem, ex c. publicato in 6. ita
communiter DD. apud Samuel. disp. 4. controu. 16. nu. 2 tractat. 1.
Peyrin. de subdito q. 1. c. 31. §. 6. dict. 10. Idem dicendum est, si ma- 58
ior pars Capituli appellat, & petat, vt varietur scrutinium, secus
si pars appellans sit minor. Peyrin. ibi. An autem si vnus tantùm 59
elector ante scrutinij publicationem, velit votum iam datum 60
varia-

variare, quia audiuit vitium, vel defectum latentem, quem adhuc non audierat, admittendus sit? respondeo negatiuè, nam postquam elector posuit suam cedulam cum alijs in vrna, posset quis ex malitia sua in longum protrahere electionem, tum quia quod semel placuit, amplius displicere non potest, tum quia cum in electione per scrutinium solum ponatur nomen electi, vel omnes cedulæ debent reassumi, vel iste non est audiendus, ita Miranda, Rodriguez, quos refert, & sequitur Peyrin. *sup.* Licet hoc admittat Samuelius *sup. n.* 6. in casu quo elector præstitisset suffragium in aliquem inhabilem, de quo si sequeretur electio,
61 irritanda esset.

DISPVTATIO IV.

De conditionibus tam positiuè, quàm negatiuè requisitis ex parte eligendorum, vt eorum electio sit valida.

SECTIO I.

Vtrum Regulares in electionibus suorum Prælatorum teneantur eligere digniorem.

1 *In electionibus ad beneficia Ecclesiastica tenentur electores digniores eligere.*
2 *In Prælaturis Regularibus electores tenentur eligere digniores.*
3 *Quid si dignior occupetur in alijs ministerijs.*
4 *Quid si pauci sint digniores.*
5 *Quid si ob commune bonum expediat minus dignum ab aliquo Monasterio amouere, & aliter amoueri non possit, nisi dando ei aliquam Prælatiam.*
6 *Quid si reseruetur dignior ad aliquam dignitatem.*
7 *Quid si meritum dignioris sit parui excessus.*
8 *Quid si beneficium sit parui momenti.*
9 *Quid si plures voces habuerit dignus, quàm dignior.*
10 *Quid si electores inclinent in indignum.*
11 *Quid si vnus sit dignissimus, & alius dignus, & alius dignior, & electores inclinent in dignum.*
12 *Quid quando electio debet fieri ex Religiosis alterius Prouinciæ, vel communitatis determinatæ.*
13 *Quid si minus dignus ad maiorem Prælatiam eligatur, & dignior ad minorem, eo quod maior dignitas maiorem exigat industriam, quam ille dignior non habet.*
14 *Quid si timeatur, quod dignior non residebit.*
15 *Quid si elector de vno sciat esse dignum de alio verò tantum habeat probabilitatem esse digniorem.*
16 *Electio digni omisso digniore, vel dignissimo est valida in foro externo, licet aliquando in foro interno sit illicita.*
17 *Statutum annullans electionem factam, de digno omisso digniore, est nullum, nisi à Summo Pontifice in speciali forma confirmetur.*
18 *Electus dignus, omisso digniore, potest licitè acceptare Prælatiã.*
19 *Qui dicantur digniores ad Prælatias.*

1 Dico primò, licet in electionibus ad beneficia Ecclesiastica præsertim curata, vel simplicia pinguiora, communis sententia doceat teneri electores sub mortali, digniores semper eligere, vt tradit alijs multis relatis, Lugo *de iustitia to. 2. disputat. 35. n.* 10. & 11. in prælaturis tamen Regularibus, de quibus tantum nobis est sermo in præsenti, aliqui dicunt electores non sub mortali eligere digniores, sed sufficere si dignos eligant, seclusis specialibus cuiuscumq; Religionis statutis, & iuramento eligendi digniores, Ita Ioann. Valerus *in differentijs vtriusq; fori, verbo electio, differentia* 1. *n.* 1. Palaus *tract.* 13. *de beneficijs disp.* 2. *p.* 11 *§.* 2. *n.* 14 & vniuersaliter de omnibus beneficijs Ecclesiasticis, siue sæcularibus, siue regularibus, Pedraza, Filiucc. Alensis cum Sorbo, quos refert Samuel *tract.* 1. *disp.* 6. *controu.* 5. *n.* 7. asserentes solum peccatum veniale, non eligere digniores.

2 Contrariam tamen sententiam tenent alij communiter Doctores, vt testatur Lugo *sup. n.* 14. Samuelius *sup n.* 6. Giragus 1. *p. dub.* 2. *n.* 11. & quoad nostros patet *ex* 3. *p. nostr. constitutionum c.* 2. *nu.* 9. Ratio verò est, quia electores tenentur consulere bono cõmuni, & quantum fieri potest damna communitatis impedire, sed si digniores non eligantur in electionibus Regularium, eadẽ damna oriri possunt, ac in alijs electionibus: Ergo sicut in alijs electionibus electores tenentur digniores semper eligere, ita & inter regulares. Confirmatur: tenentur etiam inter regulares ex iustitia distributiua distribuere officia, & dignitates secundùm merita religiosorum, siquidem ex vi professionis acquirunt ius ad omnia commoda, & bona religionis, sicut etiam ipsi obligantur ad religioni inseruiendum, quidquid cum Vasq. dicat Lugo *de iustitia disp.* 35. *to.* 2. *nu.* 56. contra quos cum communi sententia meritò insurgit Girag. 1. *p. dub* 3. *nu.* 25. Sed si regulares non tenentur eligere digniores, maiora merita negligerentur in maximum detrimentum iustitiæ distributiuæ, quæ, vt diximus, omninò seruari debet inter regulares: ergo, &c. Quæ sententia intelligenda est non solum de Prælaturis curam animarum habentibus, sed etiam de alijs, quæ non habent annexam curam animarum, vt sunt diffinitoriatus, collegatus, consiliaratus, & munus Procuratoris generalis, vel alij gradus honorarij si qui sunt in religionibus, Bannes, Nauarr. quos refert, & sequitur Peyrin. *de subdito q.* 1. *c.* 31. *§.* 4.

Limita tamen hanc communem sententiam in multis casibus. 3
Primò, nisi ille dignior occupetur in alijs ministerijs religionis, v.g. in concionando, docendo, vel assistendo alicui Principi, à quo multum tota religio pendeat. Tunc enim eligi potest dignus, quamuis in hoc etiam casu prudentia necessaria est, cum periculum esse possit, ne paulatim languescant studia, cum Magistri omnes, vel Concionatores ea de causa includantur à Prælaturis, atque ideò subditi laborem concionandi, vel docendi fugiant, ne inutiles reddantur à Prælatijs; vnde aliquando hi etiam debent assumi ad Prælatias non quidem inferiores, sed Superiores. Nam cum maiorem habeant doctrinam, facilius possunt gubernandi artem in gradu eminentiori occupare, ita Lug. *de iustitia supra num.* 57.

Limita secundò, nisi pauci sint digniores, quia multum expedit bono communi, vt prælaturæ Regulares non remaneant solummodo apud paucos; sed opus est, vt multi apti fiant ad regendum, & varientur personæ alioquin deficientibus illis dignioribus religio maneret viduata, & tunc necesse esset, vt de nouo aliqui ad regimina eueherẽtur, quod solet maxima incommoda afferre, Lugo *sup n.* 58. Girag. *p.* 1 *dub.* 2. *n.* 11. Limita tertiò, 5 nisi minus dignum ob cõmune bonum amoueri expediat ab aliquo Monasterio, exempli gratia, ab aula Principis, vel ab exercitio docendi, & non potest sine magna molestia, ac dedecore amoueri, nisi cum hoc prætextu, Lugo *sup. n.* 59. Giragus *sup n.* 11.

Limita quartò, si digniorem ad maiorem reseruent prælaturam in loco sublimiori vbi maior necessitas est: immò etiam si conuentus sint pares, non est mortale eligere dignum relicto digniori ad alium æqualem conuentum statim vacaturum; etiamsi hoc ex humano affectu elector efficeret; nam breuis illa anticipatio temporis parum nocet bono communi: immò nec esset veniale, si aliqua alia causa intercederet, v.g. gratificandi alicui externo benemerito de religione, quia gaudebit hunc potius Prælatum, quàm illum præfici in tali conuentu, vel causa gratificandi tali conuentui, vel Collegio ob eius merita reseruando illi meliorem prælatum, quem ideò nunc omittit, vt possit postea in tali loco ponere, vel ob similes rationes, Lugo *sup. n.* 60. 6

Limita quintò, quando meritum dignioris est parui excessus, 7 licet officium, seu munus magni momenti existat respectu meriti digni, cum enim in hoc parum bonum commune lædatur, hoc tantùm erit culpa venialis, Guttierez, Bannes, Sigismundus, Garcias, Sotus, & alij, quos refert, & sequitur Samuel *tractat.* 1 *disp* 6 *contr.* 5. *nu.* 17. Quod verum est, etiam si præcesserit iuramentum eligendi digniorem. Bassæus *verbo elect. n.* 10. & cũ alijs Samuelius *sup. nu.* 20 Lugo *sup. nu.* 23. Limita sextò, quando beneficium est parui momenti, vel parum excedit beneficium, 8 quod datur digniori, Lugo *de iust disp.* 35. *n.* 21. Limita septimò, 9 quando multò plures voces electorum conueniunt in dignum, quàm in digniorem, quia in tali casu suffragium vnius, vel alterius electoris nihil prodest dignissimo, vel digniori, tum quia electus communi consensu multò suauius, & melius reget, ac per consequens magis proficuus erit bono communi, ita cum Sanchez, & alijs Lug. *sup. n.* 35. qui tamen hoc limitat in beneficijs sæcularibus, quæ cum concursu fiunt.

Limita octauò, si electores inclinent ad eligendum indignum, 10 tunc potest dari suffragium digno, prætermisso digniori ad euitandam electionem indigni, Sotus, Palaus, Turrian. & alij, quos refert, & sequitur Lugo *sup. n.* 30. Limita nonò, quando sunt tres oppositi alius dignissimus, & alius dignior, & alius dignus. Tunc 11 dimisso dignissimo potest dari suffragium digniori, ne fiat electio digni, qui casus accidere potest, quando fiunt electiones per scrutinium; si enim in primo scrutinio, vidit quod electores recedunt à dignissimo, & inclinant in dignum; tunc in secundo, vel tertio scrutinio potest, & immò tenetur inclinare in digniorem, prætermisso dignissimo, ne fiat electio digni. Dixi in secundo, vel tertio scrutinio, nam in primo scrutinio debet tentare, vt eligatur dignissimus, nisi aliàs ante primum scrutinium haberet certitudinem moralem hoc esse impossibile, ita cum Soto, Bannes, Lessio, Lugo *sup. n.* 54. Tambur. *t.* 1. *disp.* 5. *quæst.* 13. *n.* 7. licet alij dicant in hoc casu posse digniorem eligi prætermisso dignissimo, non tamen teneri electores, sed sufficere si dignum eligant. Vasquez, Turrian. Castro, & alij, quos refert, & sequitur Lug. *sup.*

Limita decimò, quando electio facienda est ex religiosis talis 12 Prouinciæ, vel communitatis, tunc enim possent omitti digniores alterius Prouinciæ, vel communitatis, Lugo *sup. num.* 24. Samuel *sup. controuers.* 6. *n* 1. Limita vndecimò, si minus dignus ad 13 meliorem prælatiam eligatur, & dignus ad magis tenuem, eo quod maior dignitas maiorem exigit industriam, qualẽ ille minus dignus, non ita benè ac dignus potest præstare. Sanch. *supra n.* 26. contra Ledesmam. Limita duodecimò, in casu quo dignior 14 timeatur prudenter quod non residebit, vel quia renuntiandus, vel ob alias religionis occupationes, vt quia Romam sit mittendus, &c. Nam tunc dignus debet eligi hoc dimisso digniori, ita Lugo *sup. nu.* 27. Limita decimo tertiò, quando elector certus est 15 aliquem dignum esse, quia multam habet de illo experientiam,

de

de alio verò tantùm habet probabilitatem esse digniorem, quia
illa maior certitudo, & experientia, quam habet de dignitate
digni, æquiualet, & præponderat maiori dignitati alterius, non
ita certò cognitæ. Lugo, *supra numero vigesimo septimo*, & cum
alijs Samuelius, *suprà num.* 5.

16 Dico 2. in omni euentu electio digni, omisso digniori, vel
dignissimo in foro externo est valida; licèt aliquando in foro in-
terno sit licita: in hoc conueniunt communiter Doctores cum
D. Tho. quos ad satietatem refert Samuel. *sup. controu.* 5. Et ratio
17 est, quia aliàs omnis electio posset habere calumniam. Vnde sta-
tutum annullans electionem factam de digno, omisso digniori,
non tenet nisi à Papa in forma speciali sit confirmatum. Samuel.
sup. nu. 3. Hinc fit electum dignum posse iustissimè acceptare mu-
18 nus, seu dignitatem ad quam fuit electus tuta conscientia. Non
enim se debet iudicare meliorem, sed sufficit quod in se nihil
inueniat per quod reddatur indignus illius prælatiæ Samuelius,
sup. num. 4.

19 Sed quæres, quis sit dignior censendus ad hoc, vt electores il-
lum tuta conscientia possint eligere inter plures oppositores.
Respondeo, omissis varijs Doctorum placitis, quos refert Gin-
gus, *p.* 1. *dub.* 2. *n.* 11. illos esse censendos digniores, vt in Pastores,
& Prælatos assumantur, quorum comparatione cæteri sint, &
esse videantur veluti grex, & bruta pecora, siue animalia, quæ
responsio fundatur *in cap.* 1. *dist.* 24. Syluest. Peyrin. Mirand.
quos refert, & sequitur Samuel. *sup.* & pro nostris assignatur
pro regula, *nost. const. cap.* 2. *nu.* 9.

SECTIO II.

Vtrum possit aliquando eligi indignus omisso digno.

20 *Indignus non potest eligi ad prælaturas omisso digno.*
21 *Quis dicatur indignus.*
22 *Indignus potest eligi, si alius dignus non inueniatur.*
23 *Indignus potest eligi omisso digno ad impediendam electionem indignissimi.*
24 *Elector potest ferre suffragium indigno, prætermisso digno, quando certo cognoscit omnes alios electores illum eligere.*
25 *Non semper quodlibet peccatum, dummodo sit occultum reddit personam indignam.*
26 *Eligens peccatorem occultum, aliàs cæteris digniorem, non peccat mortaliter, nec electus talem electionem acceptans, & si in peccato mortali existat.*
27 *Quid si credatur electum perseueraturum in mortali.*
28 *Eligere peccatorem publicum est mortale tam ex parte eligentis, quàm acceptantis; nisi fortè alius dignus non inueniatur.*
29 *Elector non potest negare suffragium digno, quem talem cognouit ex Sacramentali confessione.*
30 *Elector sciens indignitatem sub secreto naturali, tenetur votum denegare.*
31 *Si electus futurus est perniciosus religioni ob peccata, quæ ex solo secreto naturali cognouit, tenetur de hoc monere electores, si aliter non possit eius electionem impedire.*
32 *Quid si electus non futurus sit perniciosus Religioni.*
33 *Si quis sub secreto naturali sciret aliquem esse inhabilem, vel irregularem, non potest in eum ferre suffragium, etiam si inhabilitas sit occulta.*
34 *Non potest tamen talem defectum in Capitulo, vel diffinitorio propalare.*
35 *Electio indigni est ipso iure nulla, quando electus habet aliquam iuris incapacitatem.*
36 *Si indignitas sit ob mores prauos, electio est valida, venit tamen irritanda, nisi peccata secum afferant inhabilitatem, vel censuram, aut irregularitatem.*
37 *Eligentes scienter indignum, sunt priuati eligendi potestate pro illa vice.*
38 *Hac pœna non incurritur quandiu electores eligunt, & si de facto existiment eligere indignum.*
39 *Idem dicendum est, si electio intentata indigni, non fuit secuta.*
40 *Electorum pœnæ in eligendo indignum ad alios casus, non expressos non sunt extendendæ.*
41 *Si electores ignoranter eligerent indignum non incurrerent prædictam pœnam.*

20 Dico primò, certum apud omnes est indignum non posse eli-
gi ad prælaturas, omisso digno, hoc enim est intrinsicè
malum; dicitur autem indignus, qui non habet ea, quæ iura in
Prælatis requirunt, nec morum honestatem, ac scientiam com-
petentem ad tale ministerium, prudentiam denique, & indu-
striam rerum gerendarum, prout ad tale officium desideratur:
21 Nam cum beneficium detur propter officium, qui non potest
officium debitè præstare, frustra accepit beneficium.

22 Excipe, nisi alius dignus non inueniatur; nam tunc ad euitan-
dum maius malum potest dari beneficium indigno. in hoc casu
tamen talis electus curare debet, vt studio, & industria reddat
se aptum, ita cum Lessio, Filliucio, & alijs Lugo, *de iustitia
disp.* 35. *n.* 5. Excipe secundò, si electio indigni prætermisso di-
gno, sit necessaria ad impediendam electionem indignissimi, vt
si tres essent oppositores, quorum vnus solus esset dignus, sed ab 23
omnibus alijs electoribus reijceretur, secundus esset indignus,
& tertius esset indignissimus, & qui suis sceleribus turbabit Re-
ligionem, & fortasse hæresim introducet in prouinciam; in hoc
igitur casum licitum est tali electori præbere suffragium indi-
gno, omisso digno; nam licèt indignus non posset iure eligi quan-
do digni inueniuntur, hic tamen non censentur dari dignus cum
ille, qui dignus est, ab alijs reijciatur, Lugo, *suprà nu.* 29.

Sed quæres, an elector possit ferre suffragium indigno præ- 24
termisso digno, quando certò scit omnes alij electores illum eli-
gere, negat Peyrin. Portel, Vasq. Veig. Lessius, & alij, quos re-
fert Bord. *t.* 2. *resol.* 61. *nu.* 31. electio enim indigni est intrinsecè
mala. Affirmantem tamen sententiam, quam *ibi* docet Bord.
nu. 32. existimo probabilem. Nam quando minor pars Capituli
certò cognoscit maiorem partem eligere indignum prætermisso
digno conformando se in suis suffragijs cum in ea nihil effecit,
cum electio à maiori parte Capituli pendeat, & non à minori,
sed tantùm præmittit malum aliorum ex materiali votorum
suffragatione, quod tamen nullum est peccatum.

Dico secundò, non semper quodlibet peccatum mortale red- 25
dit personam indignam, vt eligatur, etiam si sit actuale, dum-
modo peccatum sit occultum, & speretur, quod statim resipis-
cat; hic enim simpliciter dicitur habere morum probitatem;
nam mores non ab vno actu, sed à modo ordinario viuendi su-
muntur. Vndè eligens talem peccatorem occultum, aliàs cæ- 26
teris digniorem in Prælatum, non peccat mortaliter, nec etiam
peccat, qui in tali peccato existens suæ electioni consentit: ita
Azor, Ledesm. Nauar. quos refert, & sequitur Peyrin *de subdi-
to quæst.* 1. *cap.* 31. §. 3. Secus dicendum est, tam quoad electo-
res, quàm quoad electum, si credatur electum perseueraturum 27
esse in tali peccato occulto: ita Peyrin. *ibi*. Dico tertiò, elige- 28
re peccatorem publicum est mortale, tam ex parte electoris,
quàm electi acceptantis, ita communiter Doctores. Excipe
nisi nullus alius reperiretur, qui esset idoneus ad Sacramenta
ministranda: nam tunc possent electores illum eligere ad maio-
ra mala præcauenda, ita Rodr. Ledesm. & alij, quos refert, &
sequitur Peyr. *ibi*.

Sed quæres, an possit quis negare votum indigno præcisè ex 29
eo quod illum cognouit indignum ex Sacramentali confessio-
ne, affirmant Nauarr. Sanch. Suar. & alij, quos refert, & sequi-
tur Samuel *tr.* 1. *disp.* 6. *controu.* 7. *n.* 1. Verùm negatiua sententia
prorsus tenenda est, ita Rodriguez, quem refert, & sequitur
Bordon. *to.* 2. *resol.* 61. *nu.* 31. Bannes, Malderus, Fagund. Filliuc.
Diana, Sigis Coriol. & alij, quos refert, & sequitur Bassæus,
verbo confessio 7 *n.* 14. Ratio verò est, quia si homines scirent è
confessione suorum peccatorum posse illis malum in bonis exter-
nis redundare, maximè retraherentur à confessione, ac per con-
sequens hoc Sacramentum odiosum redderetur in magnum de-
trimentum animarum: quapropter Clem. VIII. in decreto ca-
suum reseruatorum, id prohibuit superioribus regularibus, vt
patet ex ipso decreto.

Sed quæres, an sit idem dicendum, quando ego scio indignita- 30
tem alterius ex secreto naturali? Respondeo negatiuè, sed tene-
ri illi denegare suffragium. An autem in hoc casu si videat talem
indignum, quia ab alijs reputatur dignissimus, eligi in Præla-
tum, possit, vel teneatur diffinitorio, vel Capitulo reuelare eius
indignitatem, quam nouit in secreto naturali, maius est dubium.
Dico tamen, quod si eligendus est futurus perniciosus commu- 31
nitati, nec elector alia via potest eius electionem impedire, &
bono communi consulere, tunc tenetur eius delicta reuelare: si
verò non est futurus perniciosus communitati, sed vni tantùm,
vel aliquibus, non tenetur, nec potest eius delicta reuelare. 32
Nam cum secretum sit de iure naturali propter bonum aliquod
particulare, non est omittendum, ita Rodrig. Nauar. Castellin.
Molin. quos refert, & sequitur Peyr. *suprà* §. 3.

Sed quid dicendum, si quis ex electoribus sciret sub secreto na- 33
turali aliquem esse inhabilem, vel irregularem? Respondeo ta-
lem electorem non posse pro illo suffragari, nec in eius electio-
nem consentire, non solùm quando talis inhabilitas est publica,
sed etiam si sit occulta, & ipse tantùm sciat eam sub secreto na-
turali, ita cum Nauarr. Peyrin. & alijs Samuelius, *tra.* 1. *disp.* 6.
controu. 16. *num.* 5. Existimo tamen non posse propalare talem de- 34
fectum Capitulo, vel diffinitorio; cum ex promotione illius in
Prælatum nullum damnum religioni oriatur, cum ille habeat
titulum coloratum, & iurisdictionem: ergo cum aliud nocu-
mentum communitatis non detur, nisi quod inhabilis eligatur,
vt suppono, existimo iuxta dicta non esse causam sufficientem
frangendi secretum naturale.

Sed quæres, an electio indigni sit omninò irrita? Respondeo 35
solum esse ipso iure irritam, quando electus habet aliquam iuris
incapacitatē, vt si sit irregularis, vel non ordinatus, vel non ha-
beat ætatem requisitam, vel ita sit illiteratus, vt nec legere, &
scribere Latinè sciat, &c. ita cum Nauarro, Castro, Azor, Garcia,
Barbosa, & alijs Lugo, *de iustitia disp.* 33. *n.* 9. Verùm si indignitas 36
sit ob mores prauos, non est irrita electio, sed irritanda, nisi pecca-
ta afferant secum censuram, vel irregularitatem, aut infamiam,

quæ reddat inhabilem personam ad beneficia recipienda, ita Nauar. Pilliuc. & alij, quos refert, & sequitur Lugo, *ibi*.

37 Dico quartò, eligentes scienter indignum, sunt priuati eligendi potestate pro illa vice, ita habetur, *in c. cum cunctis, & nihil de electione in 6.* tenet cum Mirand. Syluestro, & alijs Samue-
38 lius, *tr. 2. disp. 4. controu. 1. nu. 6.* Aduerte tamen huiusmodi pœnam non incurrere electores, quando dignum eligunt, & si existiment eligere indignum, quia conatus non habet effectum; idem dicendum est, si electio indigni intenta, non fuit secuta, licet aliàs in vtroq; casu grauiter peccauerint electores. Nauarrus,
39 Sayrus. Sigism. quos refert, & sequitur Samuel. *ibi n. 12.* propter eandem rationem. Aduerte etiam electorum pœnam in eligendo indigno, non extendendam vltra casus expressos, *in c. cum in*
40 *cunctis*, qui versantur circa tria in dignitatibus circa Episcopatum dumtaxat, videlicet ætatis maturitatem, literarum scientiam, & morum grauitatem, ita cum alijs Samuelius, *sup nu. 15.*
41 Aduerte tandem, quod si electores indignum eligant ignoranter, minimè admittunt ius eligendi, sed benè ad illos reuertitur eligendi potestas, ita communiter DD. apud Samuelium; *suprà num. 7.*

SECTIO III.

Vtrum requiratur aliqua habilitas corporalis eligendi ad Prælatias regulares, vt electio sit valida.

42 *In Prælato eligendo debet dari ea habilitas corporalis, quæ est necessaria ad onus assumptum.*

43 *Valetudinarij, qui malè valent, frequenterque ægrotant sunt inhabiles ad Prælatias, imò electi tenentur in conscientia renuntiare.*

44 *Leprosi sunt inhabiles.*

45 *Quid de morbo gallico laborantibus dicendum sit?*

46 *Rabidi, seu phtysi infecti, & laborantes morbo incurabili, sunt inhabiles.*

47 *Qui ita sunt à communi hominum statu alieni, siue excedant per magnitudinem, siue per paruitatem, sunt inhabiles.*

48 *Furiosi, lunatici, & qui habent lucida interualla, sunt inhabiles.*

49 *Qui faciem ita horrendam habent, vt risum moueant, sunt inhabiles.*

50 *Claudi, qui nec stare, nec ambulare possunt, sunt inhabiles.*

51 *Dæmoniaci, cæci, carentes manibus, vel digitis, vel naso, muti, surdi, hermaphroditi, taliter gibbosi, qui ad cælos, non possint oculos leuare, stulti, stolidi, fatui, nimium senes, qui ob senectutem, onus susceptum non possunt complere, sunt inhabiles.*

52 *Quid si quis post electionem in aliquam ex prædictis infirmitatibus inciderit, vbi etiam quid dicendum sit de iure nostro.*

53 *Nostra constitutio non comprehendit in hoc casu Officium Diffinitoris, Lectoris, vel Procuratoris.*

54 *Stando in iure nostro tales infirmi si à Prælaturis non arceantur vsque ad sex menses ante Capitulum intra illos, non possunt remoueri eis renuentibus.*

55 *Prælatus ob infirmitatem superuenientem non est inhabilis.*

56 *De iure nostro infirmitas reddidit inhabilem, vt aliquis eligatur, non tamen post electionem.*

42 Dico primò, in eligendis ad Prælaturas regulares ad hoc, vt electio sit valida, debet dari ea habilitas corporis, quæ est necessaria ad exercendum munus Prælatiæ, ad quod assumuntur, in quo conueniunt omnes Doctores, & hac ratione
43 sunt inhabiles ad hoc munus valetudinarij; qui scilicet malo corporis habitu malè sæpè valent, frequenterque ægrotant; imò electi tenentur in conscientia renuntiare, ne aliter absolui pos-
44 sunt, secus si ad pristinam redeant valetudinem. Item leprosi, & illi quibus ex nimia venere ceciderunt capilli à barba, secus si
45 ab alia causa; laborantes morbo gallico notoriè, rabidi, seu phtysi infecti, & laborantes morbo insanabili, paralysi labo-
46 rantes, podragosi continui, vel quasi continui, morbo comitiali, seu caduco laborantes, quia ita sunt à communi hominum
47 statura alieni, siue excedant in magnitudine, siue in paruitate. Furiosi, lunatici, & qui lucida interualla patiuntur, qui
48 faciem ita horribilem à consuetis habet, vt risum moueant; claudi, qui nec stare, nec ambulare possunt, secus de alijs.
49 Dæmoniaci, cæci, non tamen lippi, strabones, lussi, & alij patientes in oculis defectum; carentes manibus, vel digitis;
50 vel naso, muti, surdi, hermaphroditi, taliter gibbosi, qui ad cœlos oculos leuare, non possunt, stolidi, fatui, taliter
51 senes, qui munus susceptum exercere non valent: de quibus omnibus latè Tamburin. *tomo primo, disputatione 5. quæsito 21. per totum*, Peyrin. *de Prælato q. 2. cap. 4.*
52 Aduerte tamen, quod si quis post factam electionem, & post Prælatiam assumptam inciderit in aliquam ex prædictis infirmitatibus, non debere inuitus remoueri, nec ad renuntiandum cogi, sed in tali casu debetur ei coadiutor stando in iure communi, vt patet *ex cap. penultimo, & vltimo de clericis ægrotantibus, & ex cap. scripsit mihi, & cap. quamuis triste 7. q. 1.* Tamb. *ibi nu. 47.* Peyrin. *suprà nu. 23.* Dixi stando in iure communi, nam de iure nostro, qui ratione alicuius ægritudinis non possunt continuò choro interesse, & ab esu carnium abstinere, eo ipso manent inhabiles ad officium Generalis, Prouincialis, Prioris, Rectoris, aut Superioris, & ob prædictas causas iam electi à suis officijs remoueri debent, vt patet *ex tertia p. nostrar. constit. cap. 1. num. 8.* Vbi nota huiusmodi constitutionem non 53
comprehendere officium diffinitoris, vel Lectoris, vel Procuratoris. Vndè hi etiam si sint ægroti; ita vt non possint choro interesse, & ab carnibus abstinere, sunt ad hæc officia eligibiles, vt etiam tenent Peyrin. *de prælato q. 2. c. 4. nu. 4.*

An autem si tales ægrotantes stando in iure nostro ab officijs, 54
non arceantur vsque ad sex menses ante Capitulum Generale, vel Prouinciale, postea intra ipsos sex menses ante Capitulum possint adhuc amoueri saltem à diffinitorio. Quæstio est, de qua ab hinc paucis diebus in casu contingenti fui interrogatus, & respondi negatiuè; Nam in eadem *tertia parte nostrar. constit. cap. 1. num. 3.* decernitur, vt nullus per sex menses ante Capitulum generale, vel Prouinciale possit actiua voce priuari, nisi ratione suæ culpæ mereatur priuationem officij, cui vox sit annexa: si verò ob alias causas sit inhabilis, aut voce careat, decernatur id à definit. rio generali, vel Prouinciali in Capitulo: atqui huiusmodi Prælatus non meretur priuationem ob culpam, 55
nec ob infirmitatem superuenientem est inhabilis, aut voce careat, tunc iure communi, vt *suprà* diximus; nec iure nostro, vt patet *ex ead. constit. 3. part. cap. 2. num. 8.* vbi solùm taliter infirmos reddit inhabiles, vt eligantur; non verò si iam electi
sint, sed tantùm addit, quod iam electi ab officijs remoueantur, 56
quod debet intelligi, si fit ante sex menses à Capitulo iuxta illam legem vniuersalem, nullus sex mensibus ante Capitulum possit actiua voce priuari: ergo diffinitorium generale; nec prouinciale intra sex menses à dicto Capitulo non potest prædictos Prælatos ab officio amouere, vel saltem actiua voce priuare, saluo meliori iudicio, & ita in facti contingentia factum fuit cum Patre Fr. Alberto à S. Theresa Priori, &c. Conuent. Portuensis anno Dom. 1657. in hoc nostro diffinitorio Lusitano, Alexand. VII. auctoritate celebrato.

SECTIO IV.

Vtrum illegitimi sint inhabiles ad Prælatias Regulares.

57 *Religiosi eligendi in aliqua Prælatia, vel dignitate, in qua habent aliquam præeminentiam debent esse legitimi, vel dispensati, aliàs electio est irrita.*

58 *Illegitimi possunt constitui Procuratores Monasterij.*

59 *Illegitimi per professionem non manent dispensati ad Prælatias, benè tamen ad Ordines.*

60 *Generales, vel Prouinciales in suis Capitulis possunt dispensare cum illegitimis ad prælatias.*

61 *Dispensatus ad dignitatem inferiorem non manet dispensatus ad superiorem, benè tamen è contra.*

62 *Dispensatus ad omnia beneficia in sæculo non manet dispensatus ad Prælatias regulares in Religione.*

63 *Dispensatus ad beneficium curatum in sæculo, non manet dispensatus ad dignitatem.*

64 *Semel dispensatus ad vnam prælatiam, manet perpetuò dispensatus ad hanc, & alias eiusdem rationis.*

65 *Si Generalis, vel Prouincialis in suo Capitulo, eligant aliquem notoriè, illegitimum ad aliquam dignitatem, censentur cum illo dispensare etiam pro foro externo, si aliàs habeant legitimam causam dispensandi.*

66 *Prælati Regulares non possunt dispensare sine causa cum illegitimis.*

67 *Quæ sit iusta causa dispensandi cum illegitimis.*

68 *In postulatione dispensationis debet explicari qualitas illegitimitatis.*

69 *Religiosus, cuius illegitimitas est omninò occulta, si à se dignitatem non possit expellere, non tenetur se infamare, sed potest etiam sine dispensatione acceptare prælatiam.*

70 *Gesta ab hoc Prælato valent.*

71 *Electio illegitimi reualidatur per subsequens matrimonium contractum post acceptam prælatiam sine noua collatione.*

72 *Prælati regulares non possunt dispensare cum filio illegitimo alicuius Religiosi, vt in eadem Religione, in qua eius pater fuit Prælatus sumatur ad prælatias.*

73 *Quid dicendum sit de filio illegitimo habito in sæculo.*

74 *Quid dicendum sit de nepote respectu aui.*

75 *Quid de filio legitimo quem habuit in sæculo.*

Dico 1. Religiosi eligendi in Generales, Prouinciales, Prio- 57
res, Rectores, Guardianos, Præpositos, Visitatores, Cōmissarios,

rios, Procuratores generales, diffinitores assistentes superiores,
aut Vicarios conuentuum in quibus gaudent aliqua præeminen-
tia, aut in absentia Superiorum maneant Præsidentes monaste-
rij, debent esse legitimi, aut ad huiusmodi officia legitima po-
testate dispensati, aliàs electio est irrita, vt colligitur *ex c. 1. de
fil. presbyt.* ita ex Syluest. Rodr. Portel, Lezan. & alijs commu-
niter Peliz. *tr.9.c.2.nu.141.* Tamb. *t.1.disp.5.quæst.14.nu.6.* Pos-
58 sunt tamen etiam sine dispensatione constitui Procuratores Mo-
nasteriorum, Sacristas, Magistros Nouitiorum, & possunt ha-
bere alia officia manualia, quæ nec dignitatem, nec curam ani-
marum important.

59 Dico 2. illegitimi per professionem religiosam licet maneant
dispensati ad ordines, vt patet *ex c.1. de fil. presbyt.* non tamen ad
prælatias, & dignitates, & officia regularia, nec priuilegium Eu-
genij Quarti, & Iulij III. per quod illis concedebatur, vt per
professionem religiosum, non solùm ad ordines, sed etiam ad di-
gnitates manerent dispensati, iam subsistit, sicut nec alia priui-
legia, quibus potestas dispensandi cum illegitimis ad Prælatias
60 concedebatur Generalibus, & prouincialibus, vt erat priuile-
gium Sixti Quarti. quod refert Tambur. *sup. n.7.* Nam hæc om-
nia, & alia priuilegia reuocauit Sixtus V. huiusmodi potestatem
Sedi Apostolicæ omninò reseruando. Verum huiusmodi consti-
tutio fuit postea limitata per Greg. XIV. qui concessit Clericis
regularibus ministrantibus infirmis, vt eorum Generalis, vel
Prouincialis in suis Capitulis possent cum natalium defectum
patientibus dispensare ad Prælatias, & officia regularia; quod
priuilegium alijs religiosis commune est si habeant priuilegium
communicationis, vt aduertit Peyrinis *sup. nu. 142.*

61 Dico tertiò, dispensatus ad dignitatem inferiorem non ma-
net dispensatus ad superiorem, benè tamen è contra, vt colligi-
tur ex *c. innotuit de electione*, ita cum Sorbo, Panormitanus, Tam-
burinus, *suprà quæsito 19. num. 10.* & cum Bordon. Pelizzarius,
62 *suprà nu. 143.* An autem dispensatus ad omnia beneficia in sæcu-
lo maneat dispensatus ad Prælatias in religione, aut è contra?
Respondeo negatiuè cum Bordon. *resolut. 12. nu. 58.* Quidquid
cum alijs dicat Lezana, *to. 1. cap. 18. nu. 81.* Idem dicendum est
de dispensato in vna religione ad dignitates, non manere in alia
63 dispensatum, si ad illam transeat, ita cum Rodriguez, Sanchez,
Peyrin. & alijs Tamburinus, *suprà num. 9.* sicut nec dispensatus
ad beneficium curatum in sæculo manet ad dignitates dispensa-
tus, vt notauit cum alijs Tamburinus, *suprà nu. 1.* Est enim dis-
pensatio stricti iuris, & odiosa, & strictè est interpretanda, *in c.
in fin. de filijs presbyter.* & cum Sayro, Nauarro, & alijs tenent
64 Tambur. *suprà num. 2.* Aduerte tamen, quod semel dispensa-
tus pro vna prælatia, manet dispensatus in perpetuum ad hanc,
& alijs prælatijs eiusdem rationis, ita Bordon. *tomo primo, reso-
lutione 10. num. 21.*

65 Dico quartò, si Generalis, vel Prouincialis cum suo Capitu-
lo, vel diffinitorio elegerint aliquem notoriè illegitimum ad ali-
quam dignitatem regularem, etiamsi sit ipse Generalatus, cen-
setur cum illo in hac inhabilitate dispensare, non solùm pro foro
interno, vt voluere Nauarrus, Sayr. Auila, quos refert, & se-
quitur Tamburinus, *suprà quæsit. 17. nu. 7.* sed etiam pro foro
externo, si alias constet Superiores habuisse legitimam dispen-
sandi causam, ita Sanc. Salas, Sigismundus, Suar. quos refert,
& sequitur Tamburinus *ibi*. Vnde si res in examen differatur,
necessarium est in foro externo probare causam; in foro tamen
interno sufficit non constare de causæ defectu, quia subditus præ-
sumit Superiorem rectè agere.

66 Dixi, si aliàs constet Superiores habuisse legitimam dispen-
sandi causam: Nam Prælati regulares sine causa non possunt
cum illegitimis ad dignitates, vel Prælaturas dispensare, ita
cum Portel, Rodriguez, Sigismundus, & alijs Peyrin. *de Præ-
67 lato q.2.c.5.n.145.* Iustæ autem causæ sunt vtilitas, scandalum,
literarum scientia, morum honestas, vitæ virtus, fama perso-
næ, & aliæ quas enumerat Sigismundus, *dub.78.nu.4* Aduerte
tamen in postulatione dispensationis etiam inter Regulares de-
68 bere explicari qualitates illegitimitatis. An scilicet, fuerit ex
adulterio, an incestu, &c. aliàs corruit dispensatio, ita Miran-
da quem refert, & sequitur Peyrinis, *sup. num. 145.* Quidquid
contrarium dicat Rodriguez, *to.1.q.13 art.14.*

69 Dico quintò, Religiosus cuius illegitimitas est omninò oc-
culta, si cogatur accipere prælaturam, & dispensationem pete-
re non posset absque sua, & suorum parentum infamia potest ac-
cipere talem prælatiam absq; dispensatione. Nam ius naturale
70 conseruandæ famæ præualet iuri positiuo annullanti electio-
nem. Vnde in tali casu gesta à tali Prælato valerent, vt notant
communiter Doctores, ita Pelizzarius, *suprà num. 47.* An au-
71 tem electio illegitimi reualidetur per subsequens matrimonium
inter eius parentes, ita vt absque dispensatione, aut noua colla-
tione exercere possit prælaturam ad quam antea electus est? Res-
pondeo affirmatiuè, ita cum Bordono, Pelizzarius, *sup. n. 145.*
Sicut enim irregularitas, quoad exercitium ordinum in illegi-
timo ordinato sine dispensatione tollitur per subsequens matri-
monium, ita ista inhabilitas est ad prælaturas.

72 Dico sextò, Regulares prælati non possunt dispensare cum
filio illegitimo alicuius religiosi, vt in eadem religione, in qua
eius pater fuit prælatus ad prælatias assumatur, ita Peyrin. *de
Prælato q. 2. c. 5. §. 9. nu. 137.* & habetur expressè in constitu-
tione Clementis VII. & Gregor. XIV. in quibus concedunt Ge-
neralibus, & Prouincialibus, vt possint dispensare cum illegiti-
mis ad religionem, dummodo eorum patres non sint professi ean-
dem religionem, & adhuc viuant. Vnde à fortiori sequitur eo-
rum patribus viuentibus minimè posse ad dignitates dispensari,
non solùm ad eundem Conuentum in quo pater fuit prælatus,
sed neque ad alterum eiusdem religionis, quidquid dicat Ro-
driguez, *tom. 1. q. 13. art. 7.* Imò nec ad alterum eiusdem pro-
uinciæ, ita Tambur. *sup. quæsito 15. nu. 1.* quidquid contradi-
cat cum alijs Peyrin. *sup. nu. 135.*

An autem idem dicendum sit de filio illegitimo, quem quis 73
habuit antequam professionem emiserit in eadem religione, ne-
gat Rodriguez, Miranda, quos *ibi* refert Peyrin. *num. 138.* sed
contrarium tenendum est cum Sigismundo quem *ibi* refert, &
sequitur Peyrin. De hoc enim stat quædam Cardinalium decla-
ratio, quam refert Sigismund. *dub. 75. num. 2.* & idem dicen- 74
dum est de nepote illegitimo respectu aui, ita cum Sigismund.
& alijs Peyrin. *ibi num. 139.* Aduerte tamen filium legitimum 75
non prohiberi esse Prælatum in eadem domo, vel prouincia in
qua eius pater fuit Prælatus, modo illi immediatè non succe-
dat, ita Rebuffus, Duar. Maiol. Lessius, Sayr. & alij, quos re-
fert, & sequitur Peyrin. *ibi nu. 142.*

SECTIO V.

Vtrum defectus ætatis, vel professionis in eadem Religione, aut Ordinis Sacerdotalis reddat Religiosum inhabilem ad qualcunque Prælatias regulares.

76 *Si Religiosi ante vigesimum quintum annum eligantur ad Præla-
tias regulares, siue maiores, siue minores, electio est nulla.*
77 *In hoc non possunt Prælati dispensare absque priuilegio.*
78 *Incepto 25. anno possunt regulares eligere ad Prælatias inferio-
res, vt sunt Prioratus.*
79 *Expleto 25. anno possunt de rigore iuris eligi ad omnes Prælatias
etiam maiores.*
80 *Eligendus in diffinitorem, vel aliam dignitatem cui non est an-
nexa cura animarum, de rigore iuris debet habere saltem 23.
annum.*
81 *Ex honestate in Generalibus, Prouincialibus, requiritur ea ætas,
quæ exigitur in Episcopis.*
82 *Idem dicendum est de diffinitoribus generalibus, præsertim si ha-
beant votum decisiuum.*
83 *Quæ ætas requiratur in prælatis de iure nostro.*
84 *Si electi non habent ætatem, quæ de iure nostro requiritur, benè
tamen quæ requiritur de iure communi, electio est valida.*
85 *Eligendus in Prælatiam curam animarum habentem, debet actu
esse Sacerdos, vel intra annum debet ad Sacerdotium promoueri.*
86 *Irregularis non potest eligi in Prælatum.*
87 *Instante necessitate potest constitutus in minoribus ordinibus, vel
in aliquo ex ipsis eligi ad Prælat. regular.*
88 *Qui non habens saltem primam tonsuram, nec in casu necessita-
tis potest eligi in prælatum.*
89 *Quid dicendum sit si in Religionibus Laicorum, & in illis in qui-
bus solitum fuit eligi Laicos in prælatos.*
90 *Regularis Laicus non potest esse Socius, vel discretus, vel Diffi-
tor in Capitulis siue Generalibus, siue Prouincialibus.*
91 *Non possunt habere vocem actiuam, vel passiuam pro electione
prælatorum.*
92 *Eligendus in prælatum non solùm tacitè, sed etiam expressè debet
esse professus in eadem religione, alias electio est irrita.*
93 *De iure communi in eligendo in prælatum regularem, nulla re-
quiritur antiquitas professionis.*
94 *Si aliquis statim, ac profitetur, eligatur in prælatum, talis ele-
ctio est irritanda.*
95 *Quæ ætas requiratur in eligendo in prælatum de iure nostro ad
quamlibet prælatiam.*

DIco 1. si religiosi ante vigesimum quintum annum eligantur 76
ad prælatias regulares, siue inferiores, siue superiores, non
tenet electio, vt patet *ex c. cum in cunctis 7. §. inferiora de electione,
c. licet canone eodem de electione*, & ex Trid. *sess. 24. c. 12.* & tenet
cum Sanchez, Miranda, & alijs Bord. *t. 1. res. 21. nu. 24.* Nec in 77
hoc possunt prælati dispensare, nisi aliàs habeant speciale priui-
legium, Lezan. *c. 18. nu. 5.* & colligitur, *ex cap. cum in nobis olim
de electione, & c. licet canone eodem in 6.* incepto tamen vigesimo 78
quinto anno possunt eligi in prælatos regulares inferiores, vt sunt
Prioratus: ita cum Suarez, Peliz. *tr. 9. c. 2. nu. 117.* & cum alijs
Bordon. *suprà* Lezana, *loco cit.* Expleto verò vigesimo quinto 79
anno, possunt etiam de rigore iuris eligi in Prouinciales, & ge-
nerales: ita cum Suar. Peliz. *suprà*. Nam iura ad prælatias re-
gulares aliam maiorem ætatem non postulant; nec DD. exten-
dunt ætatem triginta annorum in Episcopis requisitam in præ-
dictis iuribus ad Generales religionum; ita cum Suar. Pelizzar.

sup. n. 118. Tambur. *t. 1. disp.* 5. *quaest.* 9. *n.* 4. ad diffinitoriatus verò
80 officium, ac cæteras dignitates, quibus nulla animarum cura competit, ad minus debent habere 23. annum; ita decernitur in Trident. *sess.* 24. *c.* 12. ita Samuel. *tr.* 2. *controu.* 2. *dis.* 4. *n.* 7.
81 Dixi de rigore iuris, nam ex honestate in Generalibus & Prouincialibus maior ætas, saltem ea, quæ exigitur in Episcopis re-
82 quiritur, Tambur. *ibi* Sigism. Bord. quos refert, & probabilem putat Lezan. *suprà*, & idem de diffinitoribus generalibus dicen-
83 dum existimo, præsertim si cum Generali habeant votum decisiuum: Nam cum sint cum eo participes in dignitate ob grauissima negotia, quæ eis committuntur, maiori prudentia debent pellere, & hæc tamen dico stando in iure communi; Nam de iure speciali vnusquisque consulet sua statuta; in mea namq; religione, qui eligendus est in Generalem saltem quadragesimum ætatis annum debet attingere: ad Prouincialatum verò requiritur trigesimum tertium annum ætatis, & ad diffinitoriatum verò postulatur trigesimus tertius ætatis annus, & ad Prioratum verò exigitur, vt saltem trigesimum ætatis annum attigerit, vt
84 patet, *ex* 3. *p. nostr. const. c.* 2 *nu.* 10. *& seqq.* An verò in casu pro electis non habeant ætatem iure nostro requisitam, benè tamen, quæ de iure communi requiritur, electio fit irrita, respondeo negatiuè: nam cum lex statuens talem ætatem in ordine nostro non habeat decretum irritans, licet defectus illius obseruantiæ sit illicitus, non tamen redit actum nullum: ita Bord. *sup. nu.* 34.
85 Dico 2. eligendus in prælatum regularem curam animarum habentem de iure communi debet esse actu sacerdos, aut ad minus intra annum ad sacerdotium debet promoueri, ita Leza. *sup. n.* 5. Layman, Suar. quos refert, & sequitur Peliz. *tr.* 9 *c.* 2. *n.* 123. nulla enim alia obligatio de iure positiuo, vel naturali exigitur. Nec obstat, quod *in c. tuam de ætate, & qualitate*, dicatur, quod
86 instante necessitate possit assumi in Abbatem, etiam in minoribus constitutum, vt inde inferatur à contrario sensu extra necessitatem debere esse ordinatum in sacris illum, qui Abbas, vel Prior constituitur, vt infert Tamb. *sup. quæst.* 12. *n.* 1. Respondetur namq; cum Peliz. *ibi* tantùm esse sermonem de irregulari, qui non potest in sacris ordinari. Vnde sensus illius cap. est, quod irregularis ad sacros Ordines non possit eligi in prælatum religionis: quippè qui ex vi muneris obligatur ad sacros Ordines ad quos ratione irregularitatis est impeditus; instante tamen necessitate, cum necessitas non habeat legem posse constitutum in minoribus ad prælatiam promoueri, & interim dispensationem ir-
87 regularitatis procurare. Hinc tamen fit, quod etiam in casu necessitatis eligendus in prælatum ad minus debet habere minores
88 ordines, vel saltem aliquem ex ipsis, ad quod etiam sufficit prima tonsura, quia aliàs non esset capax beneficij Ecclesiastici: ita Suarez, quem refert, & sequitur Peliz. *suprà*.
89 Secundò sequitur, regulares laicos non posse eligi in superiores, siquidem non possunt exercere actus iurisdictionis. Excipe illas religiones, quæ ex laicis componuntur, vt est religio S. Ioannis Dei. Excipe etiam religiones in quibus id laicis permissum est ex sua regula, vt olim in religione Minorum admittebantur; in hoc tamen casu tales Prælati, non possunt exercere iurisdictionem spiritualem; benè tamen potestatem dominatiuam, ita Suar. *t.* 4. *de relig. tr.* 8. *lib.* 2. *c.* 3. *nu.* 20. Alijque communiter; imò ex Roderico addit Lezan. *to.* 2. *c.* 8. *nu.* 19. Regulares laicos quan-
90 tumuis professos non posse esse socios, aut discretos, nec diffinitores pro Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, nec illa mu-
91 nera exercere, quibus annexum est habere vocem actiuam, vel passiuam pro electionibus Prælatorum, vt sunt esse assistentes, vt patet *ex Clement. vt ij qui de ætate, & qualitate*, & ex Trid. *sess.* 22. *c.* 4. vbi habetur nullam habere vocem in Capitulis, nisi ad minus sit insignitus ordine subdiaconatus.
92 Dico tertiò, Eligendus in Prælatum debet esse non solùm tacitè, sed etiam expressè professus in eadem religione, aliter electio est ipso iure nulla: ita habetur *in c. nullus de elect. in* 6. *& Clement.* 1. *de elect.* quod decretum fuit Innouatum à Trid. *sess.* 25. *c.* 21. *de regular.* ita Suarez, Lezan. Layman, quos refert, & sequitur Peyrin. *sup. n.* 121. Tamb. *disp.* 5. *t.* 1. *quæst.* 10. Aduerte tamen
93 de iure communi nullam requiri antiquitatem professionis; talis enim conditio non extat in iure communi, quanquam si aliquis statim ac professus est, eligeretur in Prælatum, talis electio esset
94 irritanda. Ad irritandum namque electionem sufficit præsumptio vehemens ambitionis in electo orta ex ipsa electione, quæ in continenti facta fuit: arguitur enim non ob Dei amorem professionem fuisse emissam, sed potius ad consequendam dignitatem: ita cum Suar. Layman, & alijs Peliz. *sup. nu.* 122. Dixi de iure communi nullam requiri antiquitatem professionis; nam
95 de iure nostro ad Generalatum requiritur 12. annum à sua professione, ad Prouincialatum 10. ad diffinitoriatum, & Prioratum 8. vt patet *ex* 3. *p. nost. const. c.* 2. *n.* 19. *& seqq.*

SECTIO VI.

Vtrum excommunicatus, suspensus, vel interdictus, possit eligi ad Prælatias Regularium.

96 Excommunicatus maiori excommunicatione, non potest eligi ad quamcunque dignitatem, etiamsi non habet curam animarum, & si eligatur, electio est irrita.
97 Et hoc siue excommunicatio sit à iure siue ab homine.
98 Siue per sententiam specialem, siue generalem.
99 Siue sit occulta siue publica.
100 Siue nota ipso electo, vel electoribus, siue ignota vtrisque.
101 Siue sit denunciatus, siue non.
102 Probabile est posse excommunicatum toleratum scienter eligi ad prælatias ob bonum commune.
103 Si de facto excommunicatus eligatur, non potest in conscientia retinere prælatiam etiamsi motu proprio à Papa fuerit collata si Papa aliàs ignorabat excommunicationem.
104 Si Papa haberet notitiam excommunicationis, censetur talem electum ab illa absoluere, & tenet electio.
105 Si excommunicatus post collationem Prælatiæ obtineret absolutionem excommunicationis, electio non reualidatur.
106 Si potest manifestare excommunicationem absque nota, vel infamia, tenetur se prodere.
107 Si non potest sine infamia illam manifestare, potest prælatiam retinere, & postea quam primum procurare dispensationem ab eo Prælato, qui talem potest conferre dignitatem.
108 Interim acta ab eo sunt valida.
109 Quis sit Prælatus, qui hoc casu cum tali excommunicato possit dispensare.
110 Ligatus minori excommunicatione non potest eligi ad Prælatias.
111 Si tamen eligatur, licet electio sit valida, est tamen irritanda.
112 Quid si detur ignorantia ex parte electi, vel eligentis.
113 Eligentes scienter excommunicatum minori excommunicatione, vel electus in electione de se facta consentiendo, peccat mortaliter.
114 Sic eligentes excommunicatum minori excommunicatione, non incurrunt vllam pœnam.
115 Suspensus, siue ab ordine, siue à iurisdictione, siue ab vtroque non potest eligi ad Prælatias, & si eligatur, electio est nulla.
116 Idem dicendum est de singulariter interdicto.

DIco 1. Excommunicatus maiori excommunicatione non 96
potest eligi ad quamcunque dignitatem Ecclesiasticam, etiam nõ habentem curam animarum, qualis est Diffinitoriatus, Discretiatus, Procuratoriatus, & similes, quod si eligatur, electio
est omninò irrita, etiam in foro conscientiæ, & hoc siue excom- 97
municatio sit ab iure, siue ab homine, siue per sententiam gene- 98
ralem, siue specialem, siue sit publica, siue occulta, siue sit nota excommunicato, ac electoribus siue vtrisq; ignota, siue excom- 99
municatus sit denunciatus, siue non: ita *in c. constitutus de appellat. & in c. nos in hominem* 9. *q.* 2. *& c. Pastoralis de elect. excom. & c.*
1. de rescrip. in 6. & tenent communiter DD. quos refert, & se- 100
quitur Peyrin. *de prælato q.* 2. *c.* 5. *nu.* 2.
Vnde non sunt audiendi Nauarr. Sà, & alij, quos refert *ibi*
Peyrin. qui dicunt electionem factam in personam excommu- 101
nicati ignorantis suam excommunicationem esse valida: Nam ignorantia licèt aliquando liberet à culpa, non tamen reddit actum validum, alias ab Ecclesia irritatum, nec inhabilem reddit habilem, vt benè cum Suarez aduertit Pelizzarius, *tr.* 7. *cap.* 2. *nu.* 51. Placet mihi tamen exceptio Pelizzarij, *suprà num. quinquagesimotertio*, scilicet probabile esse posse excommunica-
tum toleratum scienter, licitè, & validè eligi ad dignitates, 102
quando cedit in bonum commune Religionis, vt talis excommunicatus eligatur: Nam sicut excommunicatus toleratus potest eligere, non obstante, quod extrauagans ad euitandum nullum intendat fauorem impartiri excommunicatis, quia eligere non est fauor eligentis, sed electi, vel Ecclesiæ, vt nos *suprà* diximus, & tenet cum multis Peyrin. *de Prælato q.* 2. *cap.* 5. *num.* 13. ita & nos possumus dicere in casu proposito saluari finem prædictæ extrauagantis, cum talis excommunicatus non in sui fauorem, sed Ecclesiæ eligatur, & hoc solùm cedit indirectè in fauorem excommunicati.
Dico secundò, si de facto aliquis excommunicatus eligatur, 103
non potest retinere dignitatem, licitè etiam si fuisset data motu proprio à Papa, si aliàs Papa excommunicationem ignorabat,
nam si de illa ei constabat concedendo dignitatem tacitè illum 104
absoluere censetur, saltem quo ad illum effectum, ita cum Suarez, Henriq. & alij Peyrin. *suprà numero* 9. Quod verum est etiam si post factam electionem obtineret absolutionem excom-
municationis, nam cum electio à principio fuerit nulla, vt potè 105
facta de inhabili, postea per absolutionem, nec etiam in foro conscientiæ reualidatur, nec tribuit aliquem titulum etiam colo-
ratum. Vndè si potest manifestare excommunicationem absque 106
scandalo infamiæ, vel nota ad se excusandum ab acceptanda
tali dignitate tenetur se prodere, secus si non potest manifestare 107
absque infamia, vel nota, nam tunc potest dignitatem acceptare, & postea quamprimum procurare dispensationem ab eo prælato, qui potestatem habet conferendi talem dignitatem, ita
cum Suarez, Azor, & alijs Peyrin. *suprà num.* 6. Pelizzarius, 108
tract. 7. *cap.* 9. *num.* 55. interim tamen ab eo acta valerent defectum supplente Ecclesia, propter bonum commune, Auila, Sà, Suar. quos refert, & sequitur Peyrin. *ibi nu.* 6.

Si

109 Si tamen quæras, quisnam sit Prælatus à quo in hoc casu debeat talis excommunicatus postulare dispensationem? Respondeo, in religionibus in quibus Generalis potest per se solùm conferre dignitates, vt in societate nullum esse dubium illum posse in tali casu concedere talem dispensationem, quæ esset etiam virtualis collatio beneficij, Pelizzarius, *suprà nu. quinquagesimo quinto*, in alijs verò Religionibus in quibus omnes dignitates dantur per electionem. Respondeo, satis probabile esse, quod sublata excommunicatione, per habentem legitimam potestatem eam absoluendi posse talem dispensationem obtineri à proprio prælato, verbi gratia, si fuerit prior potest eam obtinere à prouinciali, etiam si ad illam talis electio irritam per se ipsum tantùm facienda non deuoluatur, in quo casu talis dispensatio erit etiam virtualis collatio beneficij, ita Pelizzarius, *sup. n.* 55. quidquid contradicat Peyrinis, *suprà num.* 7. Et ratio est, quia prælati regulares super suos subditos, habent iurisdictionem quasi Episcopalem ex bulla Pij Quinti, vt nos cum communi sententia multoties adnotauimus: atqui satis probabile est, quod sublata excommunicatione in hoc casu ab habente potestatem posse Episcopum in hac inhabilitate dispensare, siquidem omnis dispensatio, quæ Papę non reseruatur, censetur concessa Episcopo, vt tenent communiter DD. Hæc autem dispensatio Papæ non reseruatur, vt tenent Sayr. Garc. Regin. Couar. quos refert, & sequitur Peyr. *sup. nu.* 7. ergo eandem dispensationem possunt prælati regulares concedere, ac per consequens indirectè conferre beneficium, nam dispensatio in hac inhabilitate est virtualis collatio beneficij, vt tenent prædicti Doctores.

110 Dico 3. ligatus minori excommunicatione non potest eligi ad prælatum, at si eligatur eius electio, non est ipso iure irrita, erit tamen irritanda, nisi aliàs detur ignorantia, ex parte electi, vel eligentis, vel ex parte vtriusque, vt patet *ex c. si celebrat. de cler.*

111 *excomm.* ita communiter DD. apud Peyr. *sup. n.* 23. Hinc fit, quod eligentes scienter excommunicatum minori excommunicatio-

112 ne, vel electus consentiendo in electione de se facta peccare mortaliter, contraueniunt enim sac. Canonibus in re graui, ita cum Auil. Henriq. Soto, & alijs Peyrin. *sup. n.* 24. non tamen sic eli-

113 gentes excommunicatum minori excommunicatione incurrunt aliquam pœnam priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, ita Suar. Auil. Panormit. quos refert Peyrin. *sup. nu.* 26.

114 Dico 4. suspensus, siue ab ordine tantùm, siue à iurisdictione, siue ab vtroque simul, non potest eligi ad prælaturas regulares, & si eligatur electio est irrita, ita habetur *in cap. cum dilectus*,

115 *cap. cum bonæ de ætate, & qualitate*, & tenent cum Filliucio, Paris. & alijs, quos refert, & sequitur Peyr. *sup. §.* 1. *nu.* 29. & idem dicendum est de singulariter interdicto, vt patet *ex c. iter*

116 *de electione c.* 1. *de postul. prælator. c. fin. de excess. prælator.* & cum Nauar. Azor, Miranda, & alij communiter tenet Peyrinis, *sup. §.* 2. *n.* 39. sed de his vide, quæ diximus de excommunicato, nam ibi dicta hic eodem modo applicanda sunt Peyrinis, *suprà §.* 1. *nu.* 30. Pelizzarius, *tract.* 9. *capite* 2. *nu.* 163.

SECTIO VII.

Vtrum irregularis, vel infamis, possit eligi ad prælaturas regulares.

117 *Irregularis non potest eligi ad prælaturas regulares, & si eligatur, electio est irrita.*

118 *Et hoc est si electus ignoret suam irregularitatem.*

119 *Vt irregularis sit habilis, debet præcedere dispensatio.*

120 *Ad hoc sufficit absolutio antecedens cum clausula*, teque absoluentes, *si detur ab habente potestatem.*

121 *Probabile est irregulares posse eligi in diffinitores, & aliàs dignitates non habentes curam animarum.*

122 *Probabile est irregulares posse validè licet illicitè eligi ad prælatias, etiam curam animarum habentes.*

123 *In hac opinione irregularis impetrando dispensationem irregularitatis, potest licitè dignitatem retinere absque alia noua collatione.*

124 *Potest etiam ante dispensationem exercere omnes actus, qui non pendent ab ordine.*

125 *Infamis est ineligibilis, & si eligatur, electio est irrita.*

117 Dico 1. irregularis non potest eligi ad prælatias regulares, & si eligatur, electio est nulla, ita communiter Doctores apud Peyrin. *de prælato q.* 2. *c.* 5. *§.* 3 *nu* 44. & patet, *ex c. nisi denuntiat. c.* 2. *de cler. ægrot.* & ex Trid. *sess.* 22. *de reform. c.* 4. inter cæteras enim habilitates canonicas quas requirunt comprehen-

118 ditur, quod non sit irregularis, tum quia irregularis sit suspensus ab officio cuius causa datur beneficium, & hæc procedunt, & si electus ignoret suam irregularitatem, vt *suprà* diximus, de excommunicato, ita cum alijs Peyr. *ibi n.* 45. vt talis igitur irre-

119 gularis sit habilis ad electionem debet præcedere dispensatio. An autem ad hoc sufficiens sit absolutio antecedens cum clausula, *Teque absoluentes*, negat Nauarrus, cum debeat fieri mentio

120 irregularitatis, affirmatiua tamen sententia probabilior est si absolutio detur ab habente potestatem dispensandi super irregularitatibus cum clausula, à censuris, & pœnis, ita Peyrin. *suprà num.* 46.

Aduerte tamen satis probabile esse irregulares posse eligi in 121 diffinitores, socios, seu discretos Capituli, nam iurisdictio competens his officijs, cum sit tantùm pro foro externo non manet à potestate ordinis, nec ordinatur ad illam, nec illis competit ratione beneficij etiam simplicis, ita cum Suar. Sigismundo, & alijs Samuelius, *tr.* 2. *disp.* 2. *controu.* 11. *n.* 9. Secundò aduerte, quod licet secundùm communem, & tutiorem sententiam, quā hic secuti sumus, irregularitas licèt occulta reddat religiosum inhabilem ad dignitates, quæ habent curam animarum: con- 122 traria tamen sententia est etiam probabilis, licet enim irregularis peccet mortaliter acceptando beneficium, & similiter retinendo valet collatio beneficij, & impetrata dispensatione irregularitatis potest licitè beneficium retinere absq; alia habilitatione, vel noua collatione, potest etiam validè exercere omnes actus 123 competentes ratione beneficij, imò & licitè si non sint actus ordinis, & saltem si non sit in mora petendi dispensationem hinc 124 validè eligit, præsentat, confert potestatem excipiendi confessiones, ministrandi Sacramenta, etiam ita Prepositus, Suarez, Coninc. Filliucius, Turrian. Syluester, Corsetus, quos refert, & sequitur Bassæus, *verbo irregularitas* 1. *nu.* 13.

Dico 2. infamis tam infamia iuris, quàm facti, est ineligibilis 125 ad prælatias regulares, & si eligatur, electio est irrita, ita communiter DD. apud Peyr. *sup. §.* 4. *n.* 54. & patet *ex regula* 86. *infamibus de reg. iur. in* 6. *& c infam.* 6. *q.* 1. *c. cum in cunctis de electione*. Tum quia si religiosus post susceptos ordines incurrit prædictam infamiam eo ipso est irregularis, est ineligibilis, à fortiori erit iste, vtpotè irregularis, Peliz. *tract.* 9 *c.* 2. *nu.* 150.

SECTIO VIII.

Referuntur alij casus propter quos Regulares sunt ineligibiles ad Prælatias.

126 *Qui literas Apostolicas falsificauit, vel in eis etiam in modico manus apposuit, est ineligibilis ad prælatias.*

127 *Transiens ab ordine mendicante, ad non mendicantem, est irregularis ad dignitates.*

128 *Transiens ab ordine non mendicante ad quemcunque alium, potest eligi ad prælatias.*

129 *Transiens ab ordine mendicante cum debita licentia ad non mendicantem, si reuertatur ad mendicantem à quo exiuit, potest ibi eligi in prælatum.*

130 *Religiosus mendicans factus Episcopus, si relicto Episcopatu transeat ad ordinem non mendicantem, potest ibi eligi ad prælatias regulares.*

131 *Denunciatus de aliquo crimine si præcessit infamia, & inquisitio illius non potest eligi ad prælatias.*

132 *Homicida voluntarius, etiam si fuerit occultus, est ineligibilis*

133 *Periurus declaratus est ineligibilis.*

134 *Abiurantes in sancto officio, siue abiuratio sit de leui, siue de graui, sunt ineligibiles.*

135 *Aliquo modo pœnitentiati à sancto officio sunt ineligibiles, exceptis pœnitentijs, qui extraiudicialiter ponuntur, & in secreto implentur.*

136 *Bigami sunt ineligibiles ad prælatias regulares.*

137 *Vino dediti, & inebriare consueti, sunt ineligibiles ad prælatias.*

138 *Publicus aleator est ineligibilis.*

139 *Regulares apostatæ ad religionem, & ad meliorem vitam redacti possunt eligi ad prælatias de iure communi.*

Dico 1. plures alij dantur casus, in quibus regulares sunt in- 126 habiles ad prælatias regulares, 1. si literas Apostolicas falsificauit, vel in eis etiam in modico manus apposuit, ita cum Felin. & alijs Tamb. *t.* 1. *disp.* 5. *quæst.* 21 *n.* 2. 2. Si transiens ab ordine 127 mendicante ad non mendicantem, *ex clem. vt professi de regul.* hęc tamen prohibitio non comprehendit transeuntem de non mendicante ad quamcunq; aliam religionem, Peliz. *tr.* 9. *c.* 2. *nu.* 115. 128 Nec includit mendicantem, qui transit cum debita licentia ad non mendicantes, & postea pœnitentia ductus redit ad mendi- 129 cantes, Peliz. *ibi n.* 146. Nec comprehendit religiosum mendicantem factum Episcopum, si deposito Episcopatu cum licentia 130 Papæ transeat ad non mendicantes, Peliz. *sup. nu.* 157.

Tertiò, denunciatus de aliquo crimine dummodo denunciatio- 131 nem præcesserit infamia pendente inquisitione *capite omnipotens Deus de accusatoribus*, Tamb. *sup. n.* 6. Quartò, homicida voluntarius, etiam si homicidium fuerit occultum ex Trid. *sess.* 14. *c.* 132 7. *de reformatione*, Lezana, *to.* 1. *c.* 18. *n.* 8. Quintò periurus declaratus capite querelam de iure iurando. Sextò abiurantes in S. 133 Inquisitionis officio, siue arbiuratio sit de leui, siue de graui: ita Nauar. Ricciculus, Sanch. quos refert, & sequitur. Tambur. *sup. n.* 67. Peyrinis, *de prælato q.* 2. *c.* 5. *§.* 7. *per totum*. Septimò, aliquo 134 modo pœnitentiati à sancto Inquisitionis officio, exceptis pœnitentijs salutaribus, id est, quę extraiudicialiter imponuntur, & in 135 secreto implētur, vt patet ex decreto Sacrę Cōgregationis iussu

8 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
9 *Confirmator ante confirmationem debet permittere examen idoneitatis eligentium ac electi, & formæ electionis.*
10 *Praxis minorum, quorum Generalis, absque examine confirmat electionem, non est laudabilis.*
11 *Quæ debeant præcedere de iure nostro ante confirmationem.*
12 *Praxis minorum non est improbanda.*
13 *Generales ex priuilegio possunt supplere defectus contingentes in electionibus prælatorum.*
14 *Confirmator non potest confirmare indignum.*
15 *Excipe nisi eius indignitatem sciat per confessionem Sacramentalem.*
16 *Tenetur de iure communi confirmari electum dignum, etiamsi fuerit dignior prætermissus.*
17 *De iure speciali aliquando non potest confirmare dignum prætermisso digniori.*
18 *Electio ipso iure nulla non potest validè confirmari.*
19 *Confirmatio est accessoria ad electionem.*
20 *Si electio sit valida non irritatur ex eo, quod confirmatio illius declaretur irrita.*
21 *Superior non potest confirmare electionem inuito electo.*
22 *Electores tenentur præsentare quamprimum electionem electo eiusque consensum requirere.*
23 *Electus tenetur intra mensem consensum exprimere.*
24 *Si electus vltra exprimere consensum distulerit, manet priuatus iure acquisito per electionem.*
25 *Inter irregulares non requiritur huiusmodi consensus ex parte electi, sed potest ad acceptandum officium compelli, dummodo causam rationabilem non assignet, & num. 26.*
27 *Prædicto consensu electi electores intra tres menses tenentur petere confirmationem à superiore.*
28 *Si confirmatio ab electoribus, vel ab electo, vel ab alio intra tres menses non petatur cessante legitimo impedimento, electio est irrita.*
29 *Confirmator non habet tempus determinatum ad confirmandum.*
30 *Potest illi præfigi tempus à superiore.*

1 DIco primò, in omni electione necessariò requiritur confir-
matio, tam ex parte confirmatoris si electio est necessaria,
& debita, quàm ex parte electi; ita habetur *in cap. postquam de*
2 *elect. in 6.* Quod adeò verum est, quod si electus ante confirma-
tionem ausus fuerit aliquem actum exercere, tam in spirituali-
bus, quàm temporalibus, tam per se, quàm per alium, ipso facto
priuatur omni iure, quod per electionem acquisiuit, vt habetur
in c. auaritia in elect. in 6. ita Suar. Mirand. Lezan. & alij apud
ipsos, quos refert, & sequitur Peliz. *tr. 9. c. 2. nu. 39.*
3 Dixi (ex parte confirmatoris si electio est necessaria, & debi-
ta) quia si electio est necessaria, confirmator non potest non con-
firmare illam, siquidem in necessarijs liberalitas non exercetur,
4 *l. rem legatam ff. de adm. l.* vnde si confirmator intra tres menses
nolit electionem confirmare, potest ad hoc compelli per suum
superiorem affixo termino cùm cominatione; quod si intra il-
5 lum non confirmauerit, superior iure deuoluto hoc faciet, ita
communiter Doctores apud Samuelium, *disputatione 8. tract. 1.*
6 *controu. 1. n. 4.* Dixi etiam ex parte electi, quia electus per ele-
ctionem acquisiuit habitum administrationis, per confirmatio-
nem verò exercitium, tum quia electus ante confirmationem
tantùm habet ius ad rem, per confirmationem verò acquirit ius
in re, *c. quid duo; de elect. in 6.* & cum alijs Tamb. *sup. nu. 21.*
7 Dico 2. huiusmodi confirmatio debet fieri à superiore imme-
diato prælati electi, hic autem olim respectu generalis erat Sum-
mus Pontifex: hodie tamen ferè omnes religiones habent priui-
legium, vt eorum generales semel electi eo ipso censeantur con-
firmari, quæ latè refert Tamb. *t. 1. disp. 6. quæst. 2. n. 3.* respectu ve-
rò Prouincialis in aliquibus religionibus eius confirmator est ge-
neralis, & Prouincialis respectu Prioris localis, vt de sua religio-
8 ne fatetur Samuelius, *sup. controuersia 2. n. 4.* in mea tamen reli-
gione confirmatio omnium electionum, excepta patris nostri
Generalis, qui eo ipso quod electus est, censetur confirmatus
pertinet ad nostrum diffinitorium generale per vota secreta, vt
patet *ex 3. p. nostrarum constitutionum c. 1. nu. 14.*
9 Dico 3. confirmator ante confirmationem debet permittere
examen, siue iudiciale, siue extraiudiciale idoneitatis eligen-
tium, ac electi, & formæ electionis, etiam si nihil obijciatur, ita
cum Peyrino, Nauar. & alijs Giragus, *p. 1. dub. 20. nu. 111.* Vnde
10 non laudo praxim minorum, quorum Generalis visis literis te-
stimonialibus absque examine concedit confirmationem etiam si
non appareat contradictor, nisi aliàs electus sit notoriè idoneus,
ac bonæ famæ, & alia canonica requisita habeat, ex tali enim
modo confirmandi maximè exsurgunt incommoda; vt benè cum
Miranda aduertit Girag. *sup.* quapropter in mea religione ante-
quam omnes electi, omnes confirmentur præses Capituli gene-
11 ralis imponit præceptum omnibus gremialibus, vt si quis in ali-
quo eorum, qui de nouo electi sunt, aliquod nouerit impedi-
mentum propter, quod non possit confirmari in officio, ad quod
electus est inter viginti quatuor horas illud manifestet, vt patet
ex 3. p. nostrarum constitutionum c. 1. num. 14.

Aduerte tamen, quod licet praxis minorum non laudem, non 12
tamen illam reprobo, nam cum eorum Generalis ex priuilegio
Sixti IV. concesso Hieronymianis, quod refert Peliz. *sup. nu. 10.*
possit auctoritate Apostolica supplere quoscunque defectus con- 13
tingentes in electione prælatorum eo ipso, quod tales electiones
confirmat sine examine censetur supplere talem defectum,
etiamsi sit de substantia electionis, prout cum alijs vult Tambu-
rinus, *suprà quæsito 2. nu. 6.* ita Pelizzar. *suprà nu. 41.*
Dico quartò, confirmator non potest confirmare indignum, 14
hoc enim esset se conformare cum peccato eligentium in graue
præiudicium Ecclesiæ, excipe nisi eius indignitatem tantùm
sciat per confessionem Sacramentalem, nam cum confirmatio sit
actus externus, debet in ea procedere secundùm legata, & pro- 15
bata, ita cum Peyrino, & alijs Lezana, *to. 1. c. 15. n. 36.* sicut etiam
tenetur stando in iure communi confirmare electum dignum, 16
etiamsi dignior fuerit prætermissus: imò etiam si ex parte ele-
ctorum daretur iuramentum eligendi digniorem; ita cum alijs
Lezana, *to. 2. c. 12. nu. 34.* & ratio est, quia talis electio in foro ex-
terno est valida esto electores fuerint periuri, ergo necessariò est
confirmanda: nam cum confirmatio sit actus externus, debet
electioni in foro externo validè confirmari. Dixi stando in iure 17
communi, nam de iure speciali aliquando tenebitur confirma-
tor non confirmare dignum prætermisso digniore, sed electio-
nem cassare, vt obseruatur in ordine Prædicatorum, vt testatur
Sanch. *lib. 2. consilior. cap. 1. dub. 6. nu. 4.*
Dico quintò, electio ipso iure nulla non potest validè confir- 18
mari, nam cum confirmatio sit corroboratio iuris prius habiti,
& quasi accessorium ad electionem, sed quando principale non
tenet, corruit accessorium, ergo; è contra verò si electio Cano- 19
nica sit valida non irritatur ex eo, quod confirmatio illius decla-
retur irrita, siue ex debitæ solemnitatis omissionis, siue ex inha-
bilitate superioris confirmantis non habentis potestatem confir- 20
mandi sic quippè statuitur, *cap. si confirmat. de electione in 6.* ita
cum alijs Peyrin. *de subdito q. 1. c. 31. §. 11.*
Dico sextò, superior non potest confirmare electionem inuito 21
electo. Vndè electores quamprimum possint tenentur præsen-
tare electionem electo eiusque consensum requirere, ipse verò
intra mensem computandum ad repræsentationem tenetur ex- 22
primere consensum, quod si vltra distulerit, manet priuatus iure
acquisito per electionem, ita habetur, *in c. quam sit de elect. in 6.*
huiusmodi autem præsentatio debet fieri in forma authentica 23
per scribam ex mandato electorum, ipsi verò electi non statim
debent consentire, ne præsumantur ambitiosi, sed respondere 24
se capere tempus ad deliberandum; Peyr. *in formul. lib. & c. 16.*
nu. 1. Aduerte tamen, quod cum regulares velle & nolle non 25
habeant, sed eorum arbitrium non ex propria, sed prælati vo-
luntate dependeat, cuius imperio se subiecerunt, inter eos non
requiri huiusmodi consensum ex parte electi, sed posse electum, 26
& confirmatum ad acceptandum officium ad quod est confirma-
tus compelli dummodo, non assignet causam rationabilem, Ca-
stellinus quem refert, & sequitur Tambur. *sup num. 12. & 13.*
Dico septimò, præstito consensu electi electores intra tres 27
menses tenentur petere confirmationem à superiore, aliàs si im-
pedimento legitimo cessante ab electoribus, vel ab electo, vel ab
alio, pro ipso electo non petatur confirmatio, electio est irrita, 28
cap. quam sit, & cap. cupientes de elect. in 6. Ipse autem confir-
mator nullum tempus habet, determinatum ad confir- 29
mandum, licet illud habeat ad inquirendum de validitate ele-
ctionis, vt *sup.* diximus, poterit tamen illi præfigi terminus à 30
superiore, vt *suprà* diximus, in casu quod nolit sine causa confir-
mare, ita Tambur. *sub quæsito 3. nu. 4.*

SECTIO II.

Vtrum contra electiones ac prouisiones Superiorum Regularium opponi possit.

31 *Si electio non fuit omnium vnanimi consensu celebrata, possunt ante confirmationem oppositiones fieri.*
32 *In electione generalis legitima existente causa, etiam post confirmationem, opponi potest.*
33 *Quid dicendum sit de iure nostro.*
34 *Post confirmationem contradicendi locus non datur, quando id quod opponitur post confirmationem iam ante confirmationem erat oppositum, & determinatum.*
35 *Quid si noua causa post confirmationem exurgant.*
36 *Quid si opponens non potuit ante confirmationem opponere, quia erat impeditus.*

DIco primò, si electio non fuit vnanimi omnium consensu 31
celebrata, certum est posse ante confirmationem contradi-
ctiones, aut oppositiones fieri, ad hoc enim præcipitur inquisi-
tio ante confirmationem. Vndè etiam in electione generalis, qui 32
hoc ipso quod est electus censetur confirmatus, adhuc existente
legitima causa opponi potest, ac si non esset confirmatus, nam
inter electionem, & confirmationem illius nullum intermediet
tempus id quod iura permittunt, aut confirmationem censetur

concessum post confirmationem; quando vnico actu electio, & confirmatio completur, vt patet in prouisione cum qua electio parificatur, *c. si postquam §. fin.* vt cum alijs latè probat Samuelius, *suprà controu. 4. num. 3.* Quare in mea religione statutum est, quod si in electione generalis, dubium aliquod oc-
33 currerit, pater Generalis, & diffinitores præcedentes, teneantur illud per maiorem partem diffinitorij infrà diem naturalem decidere, quorum resolutioni nemo contradicat sub pœna priuationis, vocis ac loci in perpetuum irremissibiliter incurrēda.
34 Dico 2. post confirmationem opponendi, seu contradicendi locus nullus adest, quando illud ipsum, quod electo seu electioni opponitur iam ante confirmationem propositum ac dis-
35 cussum fuit, ita communiter DD. apud Samuel. *sup. num. 12.* Secus dicendum est, quando post confirmationem nouæ causæ antea non cognitæ surrexere, vt *§ sequenti* dicemus, vti quando opponens non potuit ante confirmationem opponere, quia erat in-
36 firmitate impeditus, vel quia cum absens esset electionem ignorabat, ita cum alijs Samuel. *sup. nu. 9.*

SECTIO III.

Vtrum electores possint reclamare de electionis nullitate, & de superioris confirmatione, & intra quod tempus.

37 *Electores possunt appellare ne electio, fiat nisi canonicè non tamen ne fiat electio.*

38 *Si electio cassetur ratione modi in ea seruari potest electus iterum eligi.*

39 *Eligentes aliquem vnanimi consensu non possunt illi electioni opponere, nisi postea noua causa antea ignota innotescant.*

40 *Electores reclamando se timore, vel promissis inducti elegisse non sunt audiendi.*

41 *Si electio fuit in discordia celebrata, vel exclusis illis, qui non debebant excludi ij, qui non consenserunt electioni possunt intra decem dies reclamare si fiat oppositio per modum appellationis.*

42 *Transacto hoc tempore solùm eis conceditur vti remedijs iuris.*

43 *Appellantes ad sedem apostolicam, quæ debeant efficere.*

44 *Quæ debeat habere appellatio, vt sit valida.*

45 *Contra electionem post confirmationem fieri etiam potest oppositio aliquibus conditionibus seruatis.*

46 *Referuntur conditiones, quæ in tali oppositione debent seruari.*

47 *Confirmatio electi postquam ab electione celebrata ad sedem apostolicam appellatum fuit, in scriptis est nulla nisi prius fuerit ab ipsa appellatione recessum.*

48 *Cessata, vel irrita confirmatione, quia fuit facta appellatione pendente ad sedem apostolicam electio aliàs canonica non infirmatur, nec cassatur.*

37 PRo huius sectionis intelligentia suppono, quod licet electores possint appellare ne electio fiat nisi canonicè, non tamen possunt appellare, ne fiat electio, *cap. cum nobis de electione.* Secundò suppono, quod si electio cassetur ratione modi in ea serua-
38 ti, hoc non obstat ad hoc, vt electus possit iterum eligi, vt habetur *cap. considerauimus*, Peliz. *tract. 9 c. 2. n. 57.* his suppositis,
39 Dico primò, eligentes aliquem vnanimi consensu non possunt deinde illi electioni opponere, nisi postea emergant nouæ causæ, aut ipsis eligentibus de nouo innotescat indignitas personæ electæ, vt patet *ex cap. nulli de electione in 6.* vbi communiter
40 DD. Vnde electores reclamando de electione ab eis celebrata dicentes se amore, vel pretio decepti, aut promissis, vel timore etiam cadente in virum constantem inductos elegisse non sunt audiendi, ita Mascard. Crauet. & alij quos refert, & sequitur Samuelius, *suprà contr. 5. nu. 6.*
41 Dico secundò, si electio fuerit in discordia celebrata, vel exclusis illis, qui non debebant excludi, vel non vocatis electoribus ij, qui non interfuerunt, vel non consenserunt electioni possunt intra decem dies reclamare, si oppositio fiat per modum appellationis, vt patet *ex cap. concertationi de appell.* imò *ex cap. statuimus de electione in 6. & cap. cupientes eod. tit.* id extendi potest ad vnum mensem, hoc verò tempore transacto non admit-
42 titur oppositio, & solum eis conceditur vti iuris remedijs, ita cum Lauorio, Sigismundo, Castellino, & alijs Lezana, *in consilijs cons. 13. n. 6. & 8.* Hinc fit appellantes ad sedem Apostolicā intra vnum mensem debere iter arripere post quod alterum temporis spatium conceditur, tum ad itinerandum iuxta itineris
43 longitudinem, tum ad se præsentandum personaliter conspectui apostolico, tum ad probandum impedimentum, si personaliter accedere non possit: vt patet *ex dicto capite cupientes*, sed de his vide Samuelium, *tract. 1. disputat. 8. controuers. 6. nu. 18.*
44 Dico tertiò, appellatio in electionibus tria debet necessariò continere, primò, vt in literis appellationis, exprimantur omnia, & singula, quæ oppositores possunt obijcere, siue contra formam electionis, siue contra personam electi, aut eligentium, secundò, vt id fiat coram iudice competente verbi gratia coram præsidente capituli, aut etiam toto Capitulo adhibitis aliquibus testibus. Tertiò vt appellantes præstent corporale iuramentum se credere vera esse, quæ opponuntur, & posse ea probare. Quartò eos, qui opponunt electioni alicuius notorium aliquem defectum, vel quem ipsi per sufficientes testes facere possunt notorium non posse postea desistere ab oppositione, alioquin debere puniri, quæ omnia habentur, *ex capite vt circa de electionibus in 6. & ex cap. ab eo de el. in 6.* & cum alijs multis docet Lezana, *in consilijs consilio 13. num. 9. & 1.* Pelizzarius, *tractat. 9. cap. 2. num. 76.*

Dico quartò, contra electionem post confirmationem, fieri 45
potest etiam oppositio, seruatis tamen aliquibus conditionibus præter enumeratas: prima quod subsit magna, & notabilis causa, ius enim canonicum maxime aduersatur huiusmodi oppositionibus, *capite fin. de dolo, & contumacia.* Layman, *in quæstionibus canonicis de prælatorum electione capite 11. qu. 117.* Secunda quod 46
illud quod opponitur ante confirmationem discussum non sit; nam si iam fuit propositum, & super eo pronunciatum non debet admitti oppositio, quia taliter discussum, & pronunciatum transit in rem iudicatam: ita cum Sigismundo, & alijs Lezana, *in consilijs consilio 13. nu. 1. sexto.* Tertia quod si oppositio fiat contra formam electionis ipsi opponentes, & non electi teneantur probare defectum: secus si oppositio fiat ante confirmationem nam tunc onus probandi incumbit electo, *capite 1. de electione in sexto, & cap. si compromissarijs.* An autem idem dicendum sit quando oppositio sit contra personam electi, respondeo negatiuè, sed semper onus probandi, siue ante, siue post confirmationem fiat oppositio, incumbit opponentibus, vt constat ex eisdem iuribus, & cum Thesauro, Mascardo, & alijs tenet Lezana, *in consilijs consilio decimo tertiò, num. 11.*

Dico quintò, confirmatio electi facta postquam ab electione 47
celebrata fuit in scriptis modo dicto ad sedem apostolicam appellatum, est omninò nulla, & irrita, nisi prius fuerit ab ipsa appellatione recessum, ita habetur, *in cap. si postquam de electione in sexto;* ita communiter DD. quos refert, & sequitur Samuelius, *suprà controu. 2. nu. 27.*

Aduerte tamen, quod confirmatione cessata, vel irrita, quia 48
fuit facta appellatione pendente, ad sedem apostolicam electio aliàs canonica non infirmatur nec cassatur, *in c. si confirmationem de electione in 6.* ita communiter DD. apud Samuel. *sup. nu. 30.*

SECTIO IV.

In quibus casibus superior possit irritare electionem Prælati regularis, factam à legitimis electoribus.

49 *Superior potest irritare electionem Prælati regularis in multis casibus, primo si electus consensit electioni de se facienda, & ipsi proposita antequam eligeretur.*

50 *Secundo si electio fuit clandestina.*

51 *Tertio si facta fuit contra formam substantialem.*

52 *Quarto si electus sit grauatus in fama apud viros probos.*

53 *Quintò si ex electione scandalum graue probabiliter timeatur.*

54 *Sextò si electio facta sit in magna discordia, & sine magno excessu votorum, nisi post electionem omnes consentiant.*

55 *Septimò si iudicetur ad bonum commune expedire, vt electio cassetur ob aliquam causam.*

56 *Huiusmodi causa non est necesse, quod iuridicè probetur, nec quod audiatur electus, si talis in religione detur consuetudo benè tamen si contraria sit consuetudo.*

57 *Quid dicendum sit in hoc casu de iure nostro.*

58 *Si diffinitorium falsa ductus causa casset electionem alicuius, & alterum eligat, & confirmet, si post confirmationem constet causam cassandi primam electionem fuisse falsam, primus electus debet restitui, & cassari secundus etiam post illius confirmationem imò, & possessionem, si aliàs primus electus postulet restitui.*

59 *Electus potest appellari si ei denegetur confirmatio.*

60 *Electus habet non solùm ius ad rem, sed in re quoad electionem.*

61 *Electores si dubitent de cassatione electionis ab ipsis facta petendo confirmationem possunt addere clausulam, quod si ab ipsis electus non confirmetur se appellare ad Sanctam sedem.*

62 *Interposita hac appellatione licèt confirmatur possit cassare electionem non tamen potest nouam electionem efficere.*

63 *Si noua electio fiat in hoc casu est ipso iure nulla.*

64 *Si prælatia post electionem electo tradatur, & recurratur ad generalem pro confirmatione, & generalis talem electionem casset, & alterum eligat, & confirmet si primus electus appellet ad legitimum superiorem manutenendus est in sua possessione.*

65 *Alter electus à generali tenetur se subtrahere, quo vsque per superiorem, ad quem fuit appellatum declaretur primam electionem benè, vel malè fuisse cassatam.*

DIco primò, in multis casibus potest superior irritare ele- 49
ctionē Prælati regularis à legitimis electoribus celebrata, primò si electus consensit electioni de se faciendæ, & ipsi pro-

positæ

positæ antequam eligeretur *capite cum post petitum extra de electione*; vbi Gofredus, Lambertinus, Syluester, Sigismundus, & alij quos refert, & sequitur Giragus *1. part. dubitat. 21. numero* 1115. præsumuntur enim ambitiosi eo quod consenserint suis electionibus, antequam per electores, & per scrutinium
50 voti electi fuerint, quæ conclusio est valdè notanda contra eos qui procurant, vt ab alijs eligantur, vt Molphesius *in summa tract. 6. de benefic. c. 16. num.* 147. Secundò si electio sit clandesti-
51 na verbi gratia facta in occultis conuenticulis *cap. quia propter de electione*: Tertiò si fiat contra formam substantialem.
52 Quartò si electus grauatus sit in fama apud viros bonos; verbi gratia de aliquo delicto accusatus *capite omnipotens Deus de accusationibus*. Quintò si ex electione scandalum aliquod graue probabiliter timeatur, ita cum alijs Peyrinis *in formulario lit. C, capite* 18. *num*, 6. Sextò si electio facta sit in magna dis-
53 cordia, & sine magno excessu votorum ad pacem, & concor-
54 diam Prouinciæ nisi post electionem omnes consentiant, vt solent Azor, Castelinus, & alij quos ibi refert, & sequitur Pey-
55 rinis. Septimò si iudicetur ad bonum commune expedire, vt electio cassetur ob aliquam causam grauem, & rationabilem, quæ iuridicè etiam probari possit in iudicio si opus fuerit, ita Bannez, Castelen. Lauor. quos refert, & sequitur Peyrinis *sup.* Pelizzarius *tract. 9. cap. 2. num.* 59.

56 An autem huiusmodi causa ob quam motus confirmator electionem cassat de facto prius debeat probari iuridicè in indicio, an verò satis sit eam extraiudicialiter probari sine excommunicatione iuridica testium, & instrumenti ad solam famam attendendo, affirmat cum Innocentio, Butrio, Ancharrano, Lauario, Abbate, & alijs Peyrinis *in formulario lit. C. cap. 18. num.* 7. & est textus expressus *in clementina exiui §. demum de verbor. significatione circa fin.* contrariam tamen sententiam tenet Portel *p. 2. casuum casu* 4. *num.* 3. *de casibus conscientiæ*, vbi ex multis, & fortissimis rationibus probat causam ad non confirmandam electionem debere iuridicè probari, & audiri electum. De iure enim naturali nemo condemnari potest, nisi prius audiatur, & conuincatur.

Verum ego existimo in hoc standum esse consuetudini religionis. Vnde si sit consuetudo, vt causa iuridicè probetur illa debet probari, secus si detur consuetudo in contrarium: data enim huiusmodi consuetudine, vel lege electi renunciant iuri suo naturali defensionis: eo ipso quod ipsas leges, & consuetudi-
57 nes legitimas religionis in professione promittunt obseruare. Vnde in mea religione peracta electione Prælatorum (excepta electione Patris nostri Generalis) & illa publicata præses Capituli imponit præceptum omnibus gremialibus, vt si aliquam causam, in aliquo ex electis inueniant, ob quam in officio non debeant confirmari intra spatia 24. horarum illam diffinitorio Generali denuncient, vt patet *ex 3. part. nostrarum constitutionum cap* 1. *num* 14. illa verò denunciata ad diffinitorium Generale spectat determinare quod in hoc casu agendum sit, vt patet *ex 3. p. nostrarum constitutionum cap. 2. num.* 4. Quæ diffinitorij determinatio fit absque strepitu iudiciali, sed sola inspecta rei veritate, & illius determinationi, omnes tenentur stare sub pœna priuationis officij vocis, & loci, in perpetuum, vt patet *ex eadem 3. p. cap. 2. num.* 4.

Sed quæres, quid agendum sit si diffinitorium falsa ductus ratione casset alicuius prælati electionem, & alterum eligat, & confirmet, si post illius confirmationem, constet primam electionem validam fuisse, & causam fuisse fictitiam erit ne primus electus restituendus, aut secundo electus, & confirmatus
58 manutenendus? Respondeo debere primum electum restitui, & cassari secundam electionem etiam post illius confirmationem, imò & post illius adeptam possessionem, si aliàs primo electus postulet restitui in suam prælatiam: ita Portel *tomo 2. casuum casu 4. num. 9. 2. part.* Peyrinis *in formulario lit. C. cap.* 18. *nu.* 9. quidquid contradicant Lessius, Azor, Nauarrus, Castelin. quos *ibi* refert Peyrinis.

Ratio autem nostræ resolutionis est, quia iure suo iniustè priuatus restituendus est *cap. conquerente de restitutione spoliator.* sed iste fuit priuatus iure suo per electionem acquisito, ergo, tum quia si quis à me auferat iniustè pallium, & alteri vendat illique illud tradat, possunt ergo illud repetere, & ab emptore etiam bonæ fidei illud recuperare: imò iste emptor bonæ fidei statim, ac sciuerit pallium esse alienum tenetur illud restituere, vt tradunt omnes Doctores de hoc agentes in specie, Sayrus *in claui regia lib. 10. tract. 2. cap. 2. num.* 2. ergo si prælatia à primo electo fuit iniustè ablata, & alteri tradita, etiamsi iste secundus sit possessor bonæ fidei possum ab eo illam repetere, & ille statim ac sciuerit illam esse alienam pari ratione tenetur illam restituere.

Nec obstat, quod si res alicui vendatur, & tradatur ista secunda venditio debeat sustineri, vt tradunt communiter Doctores, quod à simili videtur dicendum de electione; vt tradunt AA. contrariæ sententiæ. Respondetur namque hanc doctrinam non procedere in venditore Ecclesiastico, in quo maximè reprobata est variatio, & illusio *capite quod autem de iure patronatus, clementina eum illusio de renunciat.* & probant multi Doctores apud Couarruuiam *libro secundo variarum, capitulo 19. numero quarto*, & dato quod etiam in hoc admitteretur, ea tamen non habet locum in eo, qui scit rem fuisse alteri venditam, vt cum multis probat Gomezius *tomo secundo, variarum, cap. 2. num.* 20. ergo si secundus electus sciuit alterum fuisse primo electum tenetur prælatiam acceptare, vel post acceptationem illam relinquere vide Peyrinum *supra*.

Hinc fit electum in prælatum posse appellare, si ei denege- 59
tur confirmatio electionis, cum ius habeat, non solum ad rem, 60
sed etiam aliquo modo in re, quoad electionem, vt cum Peyrino *supra num.* 11. notauit Pelizzarius *tractat. 9. cap. 2. nu.* 58. 61
Imò ipsi electores si dubitent de cassatione electionis ab ipsis factæ petendo confirmationem possunt addere clausulam, quod 62
si ab ipsis electus non confirmetur se protestari velle audiri, & ex tunc appellare ad sanctam sedem, sic enim ligantur manus 63
confirmatoris ad hoc, vt licet cassare possit, tamen facere nouam electionem, nam appellatione interposita non potest fieri noua electio, quod si fiat est ipso iure nulla, vt statuitur *in cap. considerauimus de electione*: ita cum Barbosa Peyrin. *supra num.* 15.

Secundò infertur quod si prælatia post electionem electo tra- 64
datur, & recurratur ad Generalem pro illius confirmatione; vt fit in pluribus religionibus, & generalis talem electionem casset, & alterum eligat, & confirmet, si primo electus appellet ad superiorem legitimum; cum appellatio suspendat executionem, iste primo electus manutenendus est in sua possessione, & alter electus à Generali tenetur se subtrahere quousque 65
per superiorem, ad quem fuit appellatum declaretur electionem primam fuisse benè, vel malè cassatam, siquidem illi suffragatur possessio qua caret, is qui postea à Generali fuit electus, & confirmatus, habens enim possessionem potest in ea manuteneri, contra alium carentem, illa cum melior conditio possidentis.

SECTIO V.

A quibus debeat confirmatio Prælati regularis obtineri.

66 *Electiones prælatorum regularium debent confirmari ab immediato superiore prælati electi nisi aliud iure speciali cautum sit.*
67 *Generales ferè omnium Religionum hoc ipso quod sunt electi censentur confirmati à Papa ex priuilegio.*
68 *Si in aliqua Religione non detur tale priuilegium confirmatio generalis spectat ad Papam.*
69 *In nostra Religione confirmatio omnium prælatorum generali excepto pertinet ad nostrum diffinitorium generale.*
70 *Si contingat electionem Prouincialis, vel Prioris non confirmari ex iusta causa superior, ad quem pertinet confirmatio, potest eligere aliquem ex ipsis Religiosis, quos electores vel maior pars Capituli per literas ab eo petierint.*

Dico primò, electiones Prælatorum regularium debent con- 66
firmari à superiore immediato Prælati electi, nisi aliud iure speciali, vel consuetudine cautum sit, ita communiter Doctores apud Samuelium *tractat. 1. disputat. 8. controuers. 2. num.* 2. Dixi nisi aliud iure speciali cautum sit, nam Generales ferè omnium Religionum exemptarum hoc ipso, ac sunt electi censentur confirmati, vt patet ex priuilegio Innocentij IV. pro Prædicatoribus quod refert Samuelius *supra num.* 8. & ex alijs priuilegijs bullatis quæ refert Pelizzarius *tractat. 9. cap. 2. numer.* 11. In casu tamen quo aliqua religio tale priuilegium non 68
haberet eius Generalis à Papa deberi confirmari, stando in iure communi iuxta *cap. si postquam de electione in sext.* In mea tamen 69
Religione confirmatio omnium Prælatorum excepto Generali pertinet ad nostrum diffinitorium Generale, vt patet *ex 3. part. nostrarum constitutionum, cap. 1. num.* 14.

Dico secundò, si contingat electionem Prouincialis, vel Prio- 70
ris, non confirmari ex aliqua iusta causa potest superior ad quem pertinet confirmatio talis electionis eligere aliquem de illis Religiosis, quos ipsi electores, aut maior pars Capituli per literas suas ab eo petierint, vt concessit Alexander IV. & Sixtus IV. & docet Lezana *tomo 2. cap. 12. numer.* 41. Castelinus quem refert, & sequitur Pelizzarius *tract. 9. cap. 2. num.* 42.

SECTIO VI.

In quibus casibus electio Prælatorum Regularium deuoluatur ad regulares superiores.

71 *In tribus casibus deuoluitur electio Prælatorum regularium ad superiores.*
72 *Primò propter electorum negligentiam.*
73 *Secundò ob causam ipsorum, eo quod indignum elegerunt, vel eligendo non conseruarunt debitam formam.*
74 *Tertiò si omnes electores moriantur aut sint inhabiles.*
75 *Superior in hoc casu potest eligere de iure communi, absque consensu collegarum non tamen sine illorum consilio.*

76 Quid

76 *Quid dicendum sit de iuto nostro.*
77 *Superior, ad quem deuoluitur electio, tenetur eam facere intra mensem.*
78 *Si cessante iusto impedimento illum non faciat, deuoluitur ad alium Prælatum magis superiorem vsque ad Papam.*
79 *Aliquando etiam deuoluitur ad ipsos electores, & quando.*
80 *In casu quo electio deuoluatur ad superiores, debet fieri iuxta formam capitis quia propter, & Concilij Tridentini.*

71 Dico primò, in tribus casibus electio Prælatorum regula-
rium deuoluitur ad superiorem, primò propter electo-
72 rum negligentiam, eo quod non eligant intra tempus iure præ-
73 scriptum *cap. ne pro defectu de electione*. Secundò ob culpam ip-
sorum, eo quod indignum elegerunt, vel eligendo non seruaue-
runt debitam formam; *cap. cum Vintoniens. de electione* vbi eli-
74 gentes indignum priuantur iure eligendi pro illa vice. Tertiò si
omnes electores moriantur, aut sint inhabiles *ex capite ne pro*
75 *defectu de electione*. An autem in hoc casu possit superior per ip-
sum eligere absque consensu, vel consilio collegarum, vel assi-
stentium, vel diffinitorum. Respondeo de iure communi posse
sine illorum consensu, non verò sine illorum consilio: ita Pey-
rinis *tom. 3. priuilegiorum, cap. 13. num. 24.* Pelizzar. *tract. 9. cap. 2.*
76 *n. 53.* Dixi de iure communi, nam de iure speciali videnda sunt
specialia statuta, nam in mea Religione nunquam Generalis
potest eligere aliquem Prælatum nisi de consensu suorum diffi-
nitorum, vt patet *ex 3. p. nostrarum constitut. c. 7. n. 12. & c. 2. n. 1.*

Dico secundò, superior ad quem deuoluitur electio in his ca- 77
sibus tenetur eam facere intra mensem, & si cessante iusto im-
pedimento non faciat illam, iterum deuoluitur ad alium supe-
riorem gradatim vsque ad Papam, aut etiam ad primo electores, 78
si cassetur ob aliquem defectum *ex cap. ne pro defectu*, vbi Abbas
nu. 6. Baldus, & alij, imò sicut electio non confirmata absque ele-
ctorum culpa redit ad illos, ac si esset noua vocatio, cum electio 79
non dicatur perfecta nisi sit confirmata sic etiam ad ipsos redit,
in casu quo electores ex negligentia intra tempus præfixum non
eligant; ideòque superior iure deuoluto prouideat, & prouisus
renunciet, aut moriatur, aut priuetur quod etiam docet An-
charanus *in cap. si electio de electione in 6.* §. 4. Sigismund. *de ele-
ctione dict. 12. num. 3.*

Aduerte tamen quod in casu quo electio deuoluatur ad Præ- 80
latos Superiores debere fieri iuxta formam præscriptam *in cap.
quia propter de elect. in 6.* & in Concilio Tridentino *sess. 25. cap. 6.*
ita Samuelius *tract. & disp. 1. contr. 13. num. 11.* vbi hoc probat ex
Decretis Clementis VIII. *de reformatione regularium*, & ex De-
creto Pauli V. relato à Guaranta *pag. 422.* & hæc de hoc tracta-
tu sufficiant ad laudem omnipotentis Dei, Sanctæ Ecclesiæ
seruitium; quæ omnia iudicio ipsius Sanctæ Matris Ecclesiæ
submitto.

INDEX

I N D E X

Rerum notabilium, quæ in hac prima parte continentur.

Littera T *Tractatum*, D *disputationem*, N *numerum*, P *paginam significant*.

A

Abbatissa.

Aborsus.

Absens.

Absoluere.

Facul-

Con-

De-

Nume-

Re-

Index Rerum.

Ad

Index Rerum.

INDEX RERVM NOTABILIVM, QVÆ IN HOC secundo Tomo continentur.

Litera, D. disputationem, N. numerum, P. paginam significat.

Index Rerum.

Vo-

In

Index Rerum.

Eorum

Hæc

Mendi-

O

Obedientia.

Quæ

Pre-

R

Im-

Samuel

Index Rerum.

Vtrum.

INDEX RERVM NOTABILIVM, QVÆ IN HAC tertia Parte continentur.

Littera, T. Tractatum, D. disputationem, N. numerum, P. paginam, significat.

Hæc

Si ali-

In

Electio quoad eligendos.

Publicus

Vide

Si amo-

Con-

Non

Index Rerum.

diti

Ad

Index Rerum.

Potest

Index Rerum.

Publicum.

Punitio.

R

Reclamare.

Regimen.

Re-

Dicta

Triremes.

Tortura.

V

Vicarius.

corum

F I N I S.